ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန သာသနာရေးဦးစီးဌာန

တိပိဋက
ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်

အ - ဝဂ်

အတွဲ - ၂၁

(သံသ- သန္ဒာဟယာမသေ)

(အဘိဓာန်ဝင်ပုဒ်ပေါင်း ၇၈၈၅ ပါဝင်သည်)

မန္တလေးမြို့၊ ဒက္ခိဏာရာမ ဘုရားကြီးတိုက်မှ ရေးသားပြုစုသည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

သာသနာ ၂၅၅၈ ကောဇာ ၁၃၇၆ ၂၀၁၄

တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန်

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန သာသနာရေးဦးစီးဌာန

တိပိဋက
ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်

အ - ဝဂ်

အတွဲ - ၂၁

(သံသ- သန္နာဟယာမသေ)

(အဘိဓာန်ဝင်ပုဒ်ပေါင်း ၇၈၈၅ ပါဝင်သည်)

မန္တလေးမြို့၊ ဓမ္မိကာရာမ ဘုရားကြီးတိုက်မှ ရေးသားပြုစုသည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

သာသနာ ၂၅၅၈ ကောဇာ ၁၃၇၆ ၂၀၁၄

တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန်

အတွဲ (၂၁)

အကြိမ်	အုပ်ရေ	ခုနှစ်
ပထမအကြိမ်	၁၀၀၀	၂၀၁၄

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊ ကမ္ဘာအေးစာပုံနှိပ်တိုက်
ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးဝင်းထင်အောင်
(မှတ်ပုံတင်အမှတ် - ၀၃၈၄၃/၀၂၄၀၅)
ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

ကျမ်းစာအုပ် ဓမ္မဒါနအလှူရှင်

တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းကြီးများကို အဆက်မပြတ်

လည်ပတ်ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေနိုင်ရန် ရည်မှန်း၍ ငွေပဒေသာပင်စိုက်ထူကာ

ပညာသံဝဏ္ဏနိကကုသိုလ်ပြုကြသော ဓမ္မဒါနဒါယကာများ

ဦးကျော်ညွန့် + ဒေါ်သန်းမြင့်

သားသမီးမြေးတစ်စု

ငွေကြာယံရိပ်သာ၊ ပါရမီလမ်း

တောင်ဥက္ကလာပမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ကောင်းမှု

နတ်လူသာခုခေါ်စေသော်။ ။

တိပိဋက ပါဠိ – မြန်မာ အဘိဓာန်ကျမ်းကြီး

စဉ်	အဘိဓာန်ကျမ်းစာအုပ်တွဲ	ပါဝင်သည့် အက္ခရာပုဒ်	ပြုစုသည့် အဖွဲ့	ကုသိုလ်ရှင် အမည်
၁	အတွဲ (၁)	အ-မှ အနိဋ္ဌက ထိ	ဇမ္ဗူဒီပ အဖွဲ့	ဦးကျော်ညွန့်+ဒေါ်သန်းမြင့် သားသမီးမြေးတစ်စု၊
၂	အတွဲ (၂)	အန- မှ အဗ္ဗောက္ကဏ ထိ	ဇမ္ဗူဒီပ အဖွဲ့	ဦးကျော်ညွန့်+ဒေါ်သန်းမြင့် သားသမီးမြေးတစ်စု၊
၃	အတွဲ (၃)	အဗျဂ္ဂ- မှ အဋ္ဌာရသ-ထိ	ဇမ္ဗူဒီပ အဖွဲ့	ဦးကျော်ညွန့်+ဒေါ်သန်းမြင့် သားသမီးမြေးတစ်စု၊
၄	အတွဲ (၄) အပိုင်း(၁)	အာ- မှ ဥတ္တရာသေယျ-ထိ	ဇမ္ဗူဒီပ အဖွဲ့	ဦးတေဇ မိသားစု၊ (Htoo Trading Co.,Ltd.)
၅	အတွဲ (၄) အပိုင်း(၂)	ဥဒ(၁)မှ ဥဠုရာသ- ထိ	မစိုးရိမ် အဖွဲ့	သာသနာရေးဌာန၊
၆	အတွဲ (၄) အပိုင်း(၃)	ဦ- ဩဠုမ္ပိက	မစိုးရိမ် အဖွဲ့	ဦးကျော်ညွန့်+ဒေါ်သန်းမြင့် သားသမီးမြေးတစ်စု၊
၇	အတွဲ (၅)	က- မှ ကိလေဒေတွာ-ထိ	မစိုးရိမ် အဖွဲ့	ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမောင်အေး+ဒေါ်မြမြစန်း သားသမီးမြေး တစ်စု၊
၈	အတွဲ (၆)	ကိလေသ- မှ ခကာရ-ထိ	မစိုးရိမ် အဖွဲ့	ကမ္ဘာ့အောက်ဥက္ကဋ္ဌ ဦးအောင်ကိုဝင်း+ ဒေါ်နန်းသန်းထွေး မိသားစု၊
၉	အတွဲ (၇)	ခ- မှ ဆိန္ဒေယျ-ထိ	ဝိသုဒ္ဓါရုံ အဖွဲ့	စက်မှု(၁)ဝန်ကြီး ဦးအောင်သောင်း+ဒေါ်ခင်ခင်ရီ သားသမီးမြေး တစ်စု၊
၁၀	အတွဲ (၈)	ဆိဒ္ဒ- မှ ဉာပစ္စယတ္တ-ထိ	ဝိသုဒ္ဓါရုံ အဖွဲ့	ဦးတင်ထွန်း+ဒေါ်ချိုချိုအောင် မိသားစု၊
၁၁	အတွဲ (၉)	တ- မှ ထောမေသာမိ-ထိ	ပဋ္ဌာန် အဖွဲ့	ဦးဝင်းမြင့်+ဒေါ်မြင့်မြင့်သန်း မိသားစု၊
၁၂	အတွဲ (၁၀)	ဒ- မှ ဒွေဠှကပုစ္ဆာ-ထိ	ပဋ္ဌာန် အဖွဲ့	ဦးကျော်ညွန့်+ဒေါ်သန်းမြင့် သားသမီးမြေးတစ်စု၊
၁၃	အတွဲ (၁၁)	ဓ- မှ နိက္ခာမေသုံ-ထိ	ပဋ္ဌာန် အဖွဲ့	ဒေါက်တာကိုကိုကြီးနှင့် ဇနီး မိသားစု၊
၁၄	အတွဲ (၁၂)	နိက္ခတ္တ- မှ နှာရုသုတ္တနိဗန္ဓန-ထိ	ပဋ္ဌာန် အဖွဲ့	ချင်စု(မြန်မာ)ကုမ္ပဏီလီမိတက်၊
၁၅	အတွဲ (၁၃)	ပ- မှ ပဋိဂြုဟာန-ထိ	ဝိသုဒ္ဓါရုံ အဖွဲ့	ဦးကျော်စိန် (JLC Co.,Ltd.) မိသားစု၊
၁၆	အတွဲ (၁၄) အပိုင်း(၁)	ပဋိဘံသု- မှ ပမဒ္ဒေယျ-ထိ	ဝိသုဒ္ဓါရုံ အဖွဲ့	ဦးကျော်ညွန့်+ဒေါ်သန်းမြင့် သားသမီးမြေးတစ်စု၊
၁၇	အတွဲ (၁၄) အပိုင်း(၂)*	*	ဝိသုဒ္ဓါရုံ အဖွဲ့	ဦးကျော်ညွန့်+ဒေါ်သန်းမြင့် သားသမီးမြေးတစ်စု၊
၁၈	အတွဲ (၁၄) အပိုင်း(၃)*	*	ဝိသုဒ္ဓါရုံ အဖွဲ့	ချင်စု(မြန်မာ)ကုမ္ပဏီလီမိတက်၊
၁၉	အတွဲ (၁၅)	ဖ- မှဗောဓိဒီ-ထိ	မစိုးရိမ် အဖွဲ့	ဦးမောင်ကို+ဒေါ်ရွှေဥ မိသားစု၊
၂၀	အတွဲ (၁၆)	မ- မှ မုတပုဗ္ဗ-ထိ	မစိုးရိမ် အဖွဲ့	ဦးကျော်စိန် (JLC Co.,Ltd.) မိသားစု၊
၂၁	အတွဲ (၁၇)	ယ- မှ ရောဟိသ-ထိ	ဘုရားကြီး အဖွဲ့	ဒေါ်ခင်ညို၊ သား မောင်ဝိတ် မိသားစု၊
၂၂	အတွဲ (၁၈)	လ- မှ ဝဠဝါရထ-ထိ	ဘုရားကြီး အဖွဲ့	ဒေါ်ခင်ညို၊ သား မောင်ဝိတ် မိသားစု၊
၂၃	အတွဲ (၁၉)	ဝါ- ဝိဝေကာဓိမုတ္တိ	ဘုရားကြီး အဖွဲ့	ဦးကျော်ညွန့်+ဒေါ်သန်းမြင့် သားသမီးမြေးတစ်စု၊
၂၄	အတွဲ (၂၀)	ဝိဝေကနိဿိတ-မှ သံဝေါဟာရ	ဘုရားကြီး အဖွဲ့	ဦးကျော်ညွန့်+ဒေါ်သန်းမြင့် သားသမီးမြေးတစ်စု၊
၂၅	အတွဲ (၂၁)	သံသ – သန္နာဟယာမသေ	ဘုရားကြီး အဖွဲ့	ဦးကျော်ညွန့်+ဒေါ်သန်းမြင့် သားသမီးမြေးတစ်စု၊

မန္တလေးမြို့၊ ဓမ္မိကာရာမဘုရားကြီးတိုက်
ပါဠိပဒ တိပိဋက ကျမ်းညွှန်းနှင့် တိပိဋက ပါဠိ မြန်မာအဘိဓာန်အဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ
နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယက ဥက္ကဋ္ဌ
ဒေါက်တာ ဘဒ္ဒန္တကုမာရာဘိဝံသ
(အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂုရု၊ အဘိဓဇ အဂ္ဂမဟာသဒ္ဓမ္မဇောတိက ၊ ဝင့်သကာ သိရောမဏိ၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ ဘီအေ)

ရှေ့တန်းဝဲမှယာ – ဦးကုသလာစာရာဘိဝံသ၊ ဦးစက္ကပါလ၊ ဦးခေသာဘဏာဘိဝံသ၊ ဦးကုမာရာဘိဝံသ (ဥက္ကဋ္ဌ)၊
ဦးသုန္ဒရ၊ ဦးဩဘာသာဘိဝံသ၊ ဦးပဇ္ဇောဘာသာဘိဝံသ။

နောက်တန်းဝဲမှယာ – ဦးသဒ္ဓမ္မာနန္ဒ၊ ဦးနန္ဒိယ၊ ဦးနေမိန္ဒာဘိဝံသ၊ ဦးကဋ္ဌန၊ ဦးအဂ္ဂည။

မန္တလေးမြို့၊ ဒက္ခိဏာရာမဘုရားကြီးတိုက်ကပြုစုသော
တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်း
အ–ဝဂ် အတွဲ– ၂၁

နိဒါန်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ကမ္ဘာဦးလူသားတို့သည် နေ,လနှစ်ပါးကိုမျှော်လင့်တောင့်တစောင့်စား၍နေကြသကဲ့သို့ ရဟန်းရှင်လူပညာရှိအားလုံးတို့က မျှော်လင့်တောင့်တ၍နေသော ဤတိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်အတွဲ ၂၁-ကို ယခုအခါ ဒက္ခိဏာရာမဘုရားကြီးတိုက် တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းပြုအဖွဲ့က အောင်မြင်စွာ ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့ပါပြီ။

ဤတိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန် အတွဲ ၂၁-ထွက်ရှိချိန်တွင် အဘိဓာန်ကျမ်းပြုအဖွဲ့ကို ဦးဆောင်တော်မူခဲ့ကြသော အမရပူရဆရာတော်ဘုရားကြီး, နယားဆရာတော်ဘုရားကြီးတို့သည်ကား ဘဝနတ်ကျောင်း ရွှေပြောင်းသွားတော်မူခဲ့ကြသည်မှာ အချိန်အတော်ကြာမြင့်ခဲ့ပြီဖြစ်လေသည်။ သို့သော် ထိုဆရာတော်ဘုရားကြီးများ၏ တပည့်ကြီးဖြစ်တော်မူသော နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ နဝမဇန်းမော်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဩဝါဒကိုခံယူတော်မူကာ ဒက္ခိဏာရာမဘုရားကြီးတိုက် ဆင်မင်းဆရာတော်ဘုရားက ကြံ့သင်းမျှုးတို့၏အကျင့်ကို မကျင့်သုံးမူ၍ ဆင်သင်းမျှုးတို့၏ အကျင့်ကို ကျင့်သုံးတော်မူလျက် ပန်းတိုင်ရောက်အောင် ခရီးဆက်လို့နေတော်မူလေသည်။

ဆင်သင်းမျှုးအသွင် ထေရ်အရှင်

ကြံ့သတ္တဝါတို့၏သဘောကား ရှေ့ဆောင်ကြံ့ကြီး ကြံ့သင်းမျှုးကြီးသည် ကြံ့ပေါက်ငယ်လေးများနှင့်အတူ သွားလာသည့်အခါ နောက်မှလိုက်ပါလာကြသော ကြံ့ပေါက်ငယ်လေးများကို လုံးဝအမှုမထား၊ ငဲ့ကွက်ရှုကြည့်ရကောင်းမှန်းမသိ၊ သူ့ရှေ့တွင်မြင်မြင်သမျှ တုံး, တိုင်, ကျောက်ခဲစသည့် လေးလံသောအရာဝတ္ထုများကိုသော်လည်း မရှောင်မလွှဲ ဖွဲ့နှင့်ချိမ နောက်သို့ချ၍ သူ့ဗလ, သူ့စွမ်းအင်, သူ့ထာမကို အများမြင်အောင်ပြသလေသည်။ ထိုကြောင့် နောက်မှမှီခိုလိုက်ပါလာကြသော ကြံ့ပေါက်ငယ်လေးများကား တုံး, တိုင်, ကျောက်ခဲစသည်ပိ၍သော်လည်းကောင်း၊ ဖရိုဖရဲဖြစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဘေးရန်အန္တရာယ် တွေ့ကြုံ၍သော်လည်းကောင်း ခရီးမတွင်ဘဲ အတိဒုက္ခရောက်ကြရပေသည်။

ဆင်သတ္တဝါတို့၏သဘောကား ခေါင်းဆောင်ဆင်ကြီး ဆင်သင်းမှူးကြီးသည် ဆင်ထီး, ဆင်မ, ဆင်ပေါက်စလေးများနှင့်အတူ သွားလာသည့်အခါ လမ်းတွင်တွေ့ကြုံသမျှ ရှေ့နောက်ဝန်းကျင် တွေ့ရှိသမျှ အန္တရာယ်အဝဝကို ဖယ်ရှားသုတ်သင်လျက် နောက်ပါဆင်များ၏ ဘေးရန်လုံခြုံမှုကို အမြဲစောင့်ရှောက်၏၊ သူ့တစ်ကိုယ်ကောင်း နှာမောင်းပင့်ကာ ဝင့်ကာ စွင့်ကာဖြင့် ဘယ်တော့မှ သွားသည်မရှိ။ ထို့ကြောင့် နောက်ပါဆင်များလည်း ဘေးရန်အန္တရာယ်ကင်းခြင်း, ချမ်းသာခြင်း, ကြီးပွားခြင်းတို့ဖြင့် ပန်းတိုင်အရောက် ချီတက်ခွင့်ရကြလေသည်။ ထိုနည်းတူစွာ ဆင်သင်းမှူးနှင့်တူတော်မူသော ဆင်မင်း ဆရာတော်ဘုရားသည် နောက်ပါ အဘိဓာန်ကျမ်းပြုအဖွဲ့ဝင် ရဟန်းငယ်များအား သူနှင့်အတူ ကြိုးစားရေးသားစေတော်မူခြင်း, ပညာအရပ်ရပ် ဖြန့်ဝေတော်မူခြင်း, နည်းပေးလမ်းပြပြုလုပ်တော်မူခြင်း တို့ဖြင့် ပန်းတိုင်အရောက် ချီတက်နေတော်မူပါသည်။ ယင်းသို့ပန်းတိုင်အရောက်ချီတက်နေသည်ကို ယခု ဤတိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန် အတွဲ ၂၁- ထွက်ရှိလာခြင်းကပင် သက်သေခံလို့နေပေပြီ။

ဤသို့လက်ဆင့်ကမ်း၍ အဆင့်ဆင့်ပြုစုရလောက်အောင် တန်ဖိုးကြီးမားသော အဘိဓာန်ကျမ်းများကား နိုင်ငံတိုင်း နိုင်ငံတိုင်း, လူမျိုးတိုင်း လူမျိုးတိုင်း, ပညာရှိတိုင်း ပညာရှိတိုင်းက အလေးအနက် တန်ဖိုးထားနှစ်သက်ကြသော ရနံ့သင်းသည့် ပျိုတိုင်းကြိုက်နှင်းဆီခိုင်သဖွယ် ဖြစ်လို့နေပေ၏။ ယင်းသို့ ဖြစ်နေသည်ကို သိသာထင်ရှားရန် ဤနေရာဝယ် ကျမ်းတစ်ကျမ်း၏ အရည်အသွေးများကို တင်ပြပေးမှ သာလျှင် ပို၍သင့်တော်ပေလိမ့်မည်။

ကျမ်းစာအရည်အသွေးအကဲဖြတ်နည်း

၁။ ပညာရှိတို့ အလေးဂရုထားခြင်း။
၂။ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်၏ အရည်အသွေးကို ကြည့်ခြင်း။
၃။ ကျမ်းဖြစ်ပေါ်လာပုံ အကြောင်းအရာကိုကြည့်ခြင်း။
၄။ ကျမ်းပြုထားပုံ အခြင်းအရာကို ဖတ်ရှုလေ့လာခြင်း။
၅။ ကျမ်း၏ အသုံးဝင်မှုတန်ဖိုးကို ကြည့်ရှုတိုင်းတာခြင်းတို့ဖြစ်ကြလေသည်။

ပညာရှိတို့ အလေးဂရုထားခြင်း

အဘိဓာန်ကျမ်းကို ပညာရှိတို့ အလေးဂရုထားခြင်းရှိသည်, မရှိသည်ဟူသောမေးခွန်းကိုကား မေးမြန်းဖွယ်ရာမလိုလောက်အောင်ပင် သမိုင်းအထောက်အထားတို့က သက်သေခံလို့နေပေပြီ မည်သည့် ခေတ်က စတင်ပေါ်ထွန်းလာ၍ မည်ကဲ့သို့သော ပညာရှင်များက တန်ဖိုးထားခဲ့ကြပါသနည်း? ဟူမူ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ မပွင့်မီခေတ်ကပင် ပေါ်ထွန်းနေပြီဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ရှင် ဘုရားသခင် ကပင်လျှင် အလေးဂရုထားတော်မူခဲ့ပါသည်ဟုသာ ဖြေဆိုရမည်ဖြစ်ပါသည်။

အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဒီဃနိကာယ် (သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိ) ၈၂-တွင် "တေန ခေါ ပန သမယေန ဗြာဟ္မဏဿ ပေါက္ခရသာတိဿ အမ္ဗဋ္ဌော နာမ မာဏဝေါ အန္တေဝါသီ ဟောတိ အဇ္ဈာယကော

မန္တမရော တိက္ကံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ သနိဃဏ္ဍုကေဋုဘာနံ သာက္ခရပ္ပဘေဒါနံ ဣတိဟာသပဉ္စမာနံ ပဒကော ဝေယျာကရဏော လောကာယတမဟာပုရိသလက္ခဏေသု အနဝယော အနုညာတပဋိညာတော သကေ အာစရိယကေ တေဝိဇ္ဇကေ" ဟူသောပါဠိရပ်၌ ကောသ-ခေါ် သော အဘိဓာန်ကျမ်းများစတင်ရာကို " ဝေဒိကနိဃဏ္ဍု " မှ စခဲ့သည်ဟုဆိုထားကြသည်ဖြစ်ရာ " နိဃဏ္ဍု " ဟူသော စကားဖြင့်ပင် အဘိဓာန်ကျမ်းသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာမပွင့်သေးမီခေတ်ကပင် ပေါ် ထွန်းနေပြီဖြစ်ကြောင်း သိသာထင်ရှား လှပေသည်။

အဘိဓာန်အမျိုးမျိုး

ဘုရားရှင်မပွင့်မီခေတ်ကပင် ပညာရှိတို့အလေးဂရုထားမှုကြောင့် ပေါ် ထွန်းလာခဲ့သော အဘိဓာန်ကျမ်းများသည် ဘာသာရပ်အလိုက် နိုင်ငံအလိုက် အသိပညာဘဏ္ဍာတိုက်ကြီးတစ်ခုသဖွယ် ဖြစ်နေပါသည်။ ထို့ကြောင့် အမြော်အမြင်ကြီးမားသောပညာရှင်တို့က တစ်ဦးတစ်ယောက်အနေဖြင့်ဖြစ်စေ, ပညာရှင်များစုပေါင်း၍ဖြစ်စေ ပညာလိုလားသော နောင်လာနောက်သားတို့အတွက် ငဲ့ကွက်၍ ပြုစုခဲ့ကြပေသည်။ ယင်းသို့ ပညာရှင်များရေးသားပြုစုထားသော အဘိဓာန်များကား ဂုဏ်ယူအံ့သြ ဖွယ်ရာကောင်းလောက်အောင် ထွန်းကားပြန့်ပွားခဲ့ပေသည်။ ဆိုဗီယက်ယူနီယံ (ရုရှား) နိုင်ငံတွင် ပညာရှင်ပေါင်း ၅၀၀-တို့က စုပေါင်း၍ အဘိဓာန်အတွဲပေါင်း ၅၀၀-ကျော် ပြုစုခဲ့ကြသည်ဟု သတင်း မှတ်တမ်းများက အဆိုပြုထားကြ၏။ ထိုနည်းတူစွာ အိန္ဒိယ, အင်္ဂလန်, အမေရိကန်, တရုတ်စသော နိုင်ငံကြီးများတွင်လည်း ပညာရှင်အသီးသီးတို့က အဘိဓာန်ကျမ်းများကို ပြုစုထားခဲ့ကြပေသည်။ ထိုအဘိဓာန်ကျမ်းများကို အမျိုးအစားတူရာပေါင်းစု၍ နာမည်ပေးခဲ့သော်-

၁။ သမာနတ္ထကောသ အဘိဓာန်။

၂။ အနေကတ္ထကောသ အဘိဓာန်။

၃။ ဝေါဟာရ အဘိဓာန်ဟူ၍ သုံးမျိုးသုံးစားရှိပြီး အင်္ဂလိပ်ဘာသာအားဖြင့် Dictionary ဟူ၍ လည်းကောင်း, Lexicon ဟူ၍လည်းကောင်း, Glossary ဟူ၍လည်းကောင်း, Vocabulary ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ် ဝေါ် သုံးနှုန်းလေ့ရှိကြပြီး မြန်မာဘာသာအားဖြင့်မူ အတတ်ပညာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အက္ခရာအစီအစဉ်အားဖြင့် အမည်အမျိုးမျိုးကို ပြဆိုသော ဝေါဟာရစကားတို့၏အနက်ကိုပြသောကျမ်း ဟု အဓိပ္ပါယ်ရလေသည်။ (ဒေါက်တာဘဟန်)

သမာနတ္ထကောသ အဘိဓာန်

အနက်တူ, အရတူ, ပရမတ္ထတူညီကြသော ပရိယာယ်ဝေဝုစ် ပုဒ်အမျိုးမျိုးတို့ကို တပေါင်းတစုတည်း ရေးသားဖော်ပြရာကျမ်းကို သမာနတ္ထကောသအဘိဓာန်ဟုခေါ် ဆို၏။ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသည် ဤသမာနတ္ထကောသအဘိဓာန်ပုဒ်မျိုးကို ဒေသနာတော်၏ တင့်တယ်စမွာယ်ကွန့်မြူးစေလိုခြင်း, ကျွတ်သင့် ကျွတ်ထိုက်သော ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ အလိုအဇ္ဈာသယကိုငဲ့ညှာသနား ကရုဏာထားတော်မူခြင်း တို့ကြောင့် ထိုထိုဒေသနာတော်တို့၌ စုဏ္ဏိယ, ဂါထာနှစ်မျိုးတို့ဖြင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။

အနည်းငယ်မျှပြဆိုရပါမူကား အဘိဓမ္မပိဋက၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်ဝယ်------"ယော တသ္မိံ သမယေ စေတသိကော ဝီရိယာရမ္ဘော နိက္ကမော ပရက္ကမော ဥယျာမော ဝါယာမော ဥဿာဟော ဥဿောဠှီ ထာမော ဓိတိ အသိထိလပရက္ကမတာ အနိက္ခိတ္တဆန္ဒတာ အနိက္ခိတ္တဓုရတာ ဓုရသမ္ပဂ္ဂါဟော ဝီရိယံ ဝီရိယိန္ဒြိယံ ဝီရိယဗလံ သမ္မာဝါယာမော" ဟုဟောကြားထားတော်မူခဲ့၏။ (အဘိ၊ ၁။ ၂၁) ဤအဘိဓမ္မာစုဏ္ဏိယဒေသနာတော်၌ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း " ဝီရိယ " တစ်ပါးတည်းကိုပင် နိက္ကမ-စသော ပရိယာယ်ဝေဝုစ်တို့ဖြင့် များစွာတန်ဆာဆင်၍ ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းဒေနာတော်ကို သမာနတ္ထကောသအဘိဓာန်အသွင်ဆောင်နေသော စုဏ္ဏိယဒေသနာတော်များ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။ ထိုဒေသနာတော်မျိုးကို စုဏ္ဏိယအနေဖြင့်သာ တွေ့မြင်ရသည်မဟုတ် ဂါထာအနေဖြင့်လည်း တွေ့မြင်ရပါ၏။ ဥပမာပြဆိုရပါမူကား သံယုတ္တနိကာယ်၊ အသင်္ခတသံယုတ် ၌-------

အမတံ ပဏီတဉ္စ သိဝဉ္စ ခေမံ၊ တဏှက္ခယော အစ္ဆရိယဉ္စ အဗ္ဘုတံ။

အနီတိကံ အနီတိကဓမ္မံ၊ နိဗ္ဗာနမေတံ သုဂတေန ဒေသိတံ။

အဗျာဗဇ္ဈော ဝိရာဂေါ စ၊ သုဒ္ဓိ မုတ္တိ အနာလယော။

ဒီပေါ လေဏဉ္စ တာဏဉ္စ၊ သရဏဉ္စ ပရာယန" န္တိ (သံ၊ ၂။ ၅၄၃) ဟူ၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်တစ်ခုဖြစ်သော " နိဗ္ဗာန် " တစ်မျိုးတည်းကိုပင် အမတ, ပဏီတ-စသော ပရိယာယ် ဝေဝုစ်အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်၍ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် သမာနတ္ထကောသ အဘိဓာန်အသွင်ဆောင်သော ဂါထာဒေသနာတော်များဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။

ထို့အတူ ပါဠိတော်ကိုဖွင့်ဆိုသော အဋ္ဌကထာဆရာကြီးများကလည်း--------

မဒ္ဒံ ဝုစ္စတိ သိနိဒ္ဓံ မဋ္ဌံ။ (အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၄။)

ဥပပတ္တီတိ နိဗ္ဗတ္တိ ဇာတိ သဉ္ဇာတိ။ (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၇။)

ဘာဝေတီတိ ဇနေတိ ဥပ္ပါဒေတိ ဝဍ္ဎေတိ။ (အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၀၇။) အစရှိသည်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုတော်မူခဲ့ကြပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ သမာနတ္ထကောသအဘိဓာန်ပြုစုတော်မူခဲ့ကြသည်ဟုသာ ဆိုရပါမည်။

ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံတွင် အသုံးတွင်ကျယ်နေပြီးဖြစ်သော အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာကျမ်းတွင် သဂ္ဂကဏ္ဍမှ သံကိဏ္ဏဝဂ်တိုင်အောင်ပါဠိရပ်တို့သည် အနက်တူ ပရိယာယ်ဝေဝုစ်တို့ကိုပေါင်းစု၍ ပြထားသည်ဖြစ်ရာ သမာနတ္ထကောသအဘိဓာန်အမျိုးအစား၌ ပါဝင်ကြလေသည်။

ထို့ပြင် (၁) သာသနာတော်နှစ် ၁၈၅၉-ခုနှစ်၊ တမ္ဗဒီပတိုင်း ဝိဇယပုရပြည်၊ ပင်းယမြို့ဝယ်၊ စတုရင်္ဂဗလအမတ်ကြီး စီရင်ရေးသားအပ်သော အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာဋီကာကျမ်းကို သီဟိုဠ်ကျွန်း (သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ) အရှင်သုဘူတိမထေရ်သည် (အ,အာ-စသောအက္ခရာအစဉ်ဖြင့်) စီရင်ရေးသားအပ်သော အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာသူစိကျမ်း။ (၂) မြန်မာနိုင်ငံ၊ ပုဂံခေတ် အရိမဒ္ဒနမြို့၊ အရှင်အဂ္ဂဝံသမထေရ် ရေးသားပြုစုအပ်သော သဒ္ဒနီတိဓာတုမာလာကျမ်း။ (၃) မန္တလေးရတနာပုံခေတ် မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော်

ဘုရားကြီးရေးသားအပ်သော ဓာတ္တွတ္ထသင်္ဂဟခေါ် ဓာတ်အဘိဓာန်ကျမ်း။ (၄) မုံရွာခရိုင်၊ ပုလဲမြို့နယ်၊ ဗန့်ကျီတိုက်၊ ရွာသာရွာ ဖွားရာဇာတိရှိသော အရှင်ဝရသမ္ဘောဓိ ရေးသားအပ်သော ဓာတုပစ္စယဒီပနီ ဓာတ်အဘိဓာန်ကျမ်းတို့သည် အက္ခရာအစီအစဉ်တကျ ဖွင့်ဆိုထားကြသည်ဖြစ်ရာ သမာနတ္ထကောသ အဘိဓာန်၏ အခြံအရံကျမ်းများ၌ ပါဝင်ကြလေသည်။

အနေကတ္ထကောသအဘိဓာန်

အသီးအသီးသောပုဒ်တို့၏ ဟောနိုင်စွမ်းရှိသော အနက်တို့ကို အတ္ထုဒ္ဓါရ၏အစွမ်းဖြင့် ထုတ်ပြရာ အဘိဓာန်ကို အနေကတ္ထကောသအဘိဓာန်ဟုခေါ်ဆိုကြ၏။ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် အနေကတ္ထ-ကောသအဘိဓာန်အသွင်ဆောင်သော ဒေသနာတော်များကို ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။ အနည်းငယ် ထုတ်ဖော်ပြရပါမူ- အဘိဓမ္မပိဋက၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော်ဝယ်---

စက္ခုန္ဒြိယံပေတံ လောကောပေသော၊

သောတိန္ဒြိယံပေတံ လောကောပေသော၊

ဃာနိန္ဒြိယံပေတံ လောကောပေသော၊

ဇိဝှိန္ဒြိယံပေတံ လောကောပေသော၊

ကာယိန္ဒြိယံပေတံ လောကောပေသော။ (အဘိ၊၁၊၁၅၉။) ဟူ၍ "အဖန်တလဲလဲပျက်ခြင်း" အနက်ဟောသော လောကပုဒ်တစ်ခုတည်းဖြင့် စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ-တို့ကို ဟောကြားထားတော်မူရာ အနေကတ္ထကောသအဘိဓာန်အသွင်ဆောင်သော ဒေသနာတော်များဖြစ်ပါ၏။ (အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ရှင်ဖြစ်သည်အားလျော်စွာ လောကပုဒ်တစ်ပုဒ်တည်းဖြင့်ပင် စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ-တို့ကိုသာမက အခြားတရားများကိုလည်း ဟောနိုင်စွမ်းရှိကြောင်း ဥပလက္ခဏအားဖြင့် မိန့်ကြားထားတော်မူခဲ့ပါသည်။)

ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်သည်သာ အနေကတ္ထကောသအဘိဓာန်အသွင်ဆောင်သော ဒေသနာတော်များကို ဟောကြားတော်မူသည်မဟုတ်၊ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ, အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တ, အရှင်ဓမ္မပါလ-စသော အဋ္ဌကထာဆရာကြီးများကလည်း ဖွင့်ဆိုတော်မူကြပါသည်။ ထိုအဋ္ဌကထာဆရာကြီးတို့ ဖွင့်ဆိုကြောင်းကို အောက်ပါအမြွက်မျှဖြင့်ပင်သိရှိရပေသည်။

(က) ဓမ္မသဒ္ဒေါ ပနာယံ ပရိယတ္တိဟေတုဂုဏနိဿတ္တနိဇ္ဇီဝတာဒီသု ဒိဿတိ။ (အဘိ႒၊၁၊၈၁။)

(ခ) သုခသဒ္ဒေါ တာဝ သုခဝေဒနာသုခမူလသုခါရမ္မဏသုခဟေတုသုခပစ္စယဋ္ဌာနအဗျာပဇ္ဈ-နိဗ္ဗာနာဒီသု ဒိဿတိ။ (အဘိ႒၊၁၊၈၃။)

(ဂ) ဒုက္ခသဒ္ဒေါ ဒုက္ခဝေဒနာဒုက္ခဝတ္ထုဒုက္ခာရမ္မဏဒုက္ခပစ္စယဒုက္ခပစ္စယဋ္ဌာနာဒီသု ဒိဿတိ။ (အဘိ႒၊၁၊၈၄။)

(ဃ) သမယသဒ္ဒေါ သမဝါယေ ခဏေ ကာလေ၊ သမူဟေ ဟေတုဒိဋ္ဌိသု။

ပဋိလာဘေ ပဟာနေ စ၊ ပဋိဝေဓေ စ ဒိဿတိ။ (ဝိ႒၊၁၊၇၉။ ဒီ႒၊၁၊၃၂။ အဘိ႒၊၁၊ ၉၉။)

အထက်ပါဖွင့်ဆိုချက်တို့တွင် ဓမ္မသဒ္ဒါ, သုခသဒ္ဒါ, ဒုက္ခသဒ္ဒါတို့၏ ဟောနိုင်စွမ်းရှိသော အနက်များစွာကို စုဏ္ဏိယဝါကျအနေဖြင့် ဖွင့်ဆို၍ သမယသဒ္ဒါ၏ ဟောနက်များစွာကို ဂါထာစီ၍ ဖွင့်ဆိုထားသည်ဖြစ်ရာ အနေကတ္ထကောသအဘိဓာန်အသွင်ဆောင်သော ဖွင့်ဆိုချက်များ ဖြစ်ကြပေသည်။

ထိုနည်းတူစွာ (၁) အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာကျမ်းဝယ် အနေကတ္ထဝဂ်၊ (၂) ရန်ကုန်မြို့ ဦးသာသနဓဇ စီရင်ရေးသားအပ်သော သီဟဠအဘိဓာနကွရာဝလိကျမ်း၊ (၃) လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏တပည့် လယ်တီပဏ္ဍိတ ဆရာဦးမောင်ကြီး ရေးသားပြုစုအပ်သော ပါဠိအဘိဓာန်ချုပ် (၄)မန္တလေးမြို့ မဇိုးရိမ်တိုက် ဆရာတော် ဦးသောမာဘိသီရိ, ဦးသူရိယာဘိဝံသ- အစရှိသော ဆရာတော်ကြီးများ ရေးသားပြုစု အပ်သော သဒ္ဒတ္ထရတနာဝလိအဘိဓာန် အပိုင်း -၁၊ အတွဲ -၁။ သဒ္ဒတ္ထရတနာဝလိအဘိဓာန် အပိုင်း- ၂၊ အတွဲ-၁။ သဒ္ဒတ္ထရတနာဝလိအဘိဓာန် အပိုင်း-၃၊ အတွဲ-၁။ သဒ္ဒတ္ထရတနာဝလိအဘိဓာန် အပိုင်း-၄၊ အတွဲ- ၁။ (၅) မန္တလေးမြို့၊ အနောက်ပြင်၊ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ စည်ရှင်ဆရာတော် ဦးကောသလ္လာဘိဝံသ-ရေးသားပြုစုအပ်သော ဝိသုဒ္ဓါရုံတိပိဋကအဘိဓာန်။ ဤများစွာသော အဘိဓာန်တို့သည် အနေကတ္ထကောသအဘိဓာန် အမျိုးအစား၌ ပါဝင်ကြလေသည်။

ဝေါဟာရအဘိဓာန်

သမာနတ္ထကောသအဘိဓာန်, အနေကတ္ထကောသအဘိဓာန်တို့မှ မြစ်ဖျားခံဆင်းသက်လာ၍ ဝေါဟာရတစ်ခုမှ ဝေါဟာရတစ်ခုသို့ လဲလှယ်သောကျမ်း, ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ, ပညာရပ်ဆိုင်ရာ ဝေါဟာရအမျိုးမျိုးကို ပြဆိုသော ကျမ်းများကို ဝေါဟာရအဘိဓာန်ဟုခေါ် ဆိုကြပေသည်။

ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်သည် ဝေနေယျသတ္တဝါတို့အား တရားဟောတော်မူရာ၌ သမ္မုတိ- ဒေသနာ, ပရမတ္ထဒေသနာဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စားအားဖြင့် ဟောကြားတော်မူပါသည်။ သမ္မုတိဒေသနာ ဟူသည် ပရမတ္ထဒေသနာကဲ့သို့ တိကျမှန်ကန်မှုမရှိပေ။ ထိုကြောင့် သမ္မုတိဒေသနာ ဟောကြားတော် မူသော ဘုရားရှင်အား မုသာဝါဒအပြစ်မသင့်ဘဲရှိပါမည်လော?ဟု ကဲ့ရဲ့သဖြိုလ် အပြစ်တင်စကား ဆိုငြားအံ့. . .

တသ္မာ ဝေါဟာရကုသလဿ၊ လောကနာထဿ သတ္ထုနော။
သမ္မုတိံ ဝေါဟရန္တဿ၊ မုသာဝါဒေါ န ဇာယတိ။ (အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၄။)

ဝေါဟာရအရာ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာတော်မူ၍ သမ္မုတိပညတ်ဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူသော လောက၏ ကိုးကွယ်အားထားရာဖြစ်သော ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်အား မုသာဝါဒမဖြစ်နိုင်ပါဟု ဖြေရှင်းချက်ပေးခဲ့ကြပါသည်။ ဤသို့ ဝေါဟာရအရာဝယ် ကျွမ်းကျင်တော်မူသဖြင့် သမ္မုတိဒေသနာတော်ကို မုသာဝါဒမဖြစ်အောင် ဟောကြားတော်မူနိုင်ခြင်းကြောင့်ပင်လျှင် နောင်လာနောက်သားများအနေဖြင့် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်ကို ဝေါဟာရအဘိဓာန်ပညာရှင်အဖြစ် ကြည်ညိုဦးခိုက်သင့်လှပေသည်။ အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် ဝေါဟာရတို့မည်သည် အချိန်ကာလခြားနားသွားသောကြောင့်ဖြစ်စေ, အရာဌာန

ခြားနားသွားသောကြောင့်ဖြစ်စေ အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံပြောင်းလဲ၍ တိမ်မြုပ်ကွယ်ပျောက်နေတတ်ပေသည်။ ထိုအချက်ကို ဘုရားအစရှိသော ဝေါဟာရပညာရှင်တို့က ဖော်ထုတ်ညွှန်ပြပေးတော်မူခဲ့ကြသဖြင့် ထာဝရဦးခိုက်နေသင့်သော ကျေးဇူးရှင်ကြီးများဖြစ်ကြပေ၏။ ဤသို့ ညွှန်းဆိုရသည်မှာ အကြောင်းမဲ့ မဟုတ်ပါ၊ အောက်ပါဒေသနာတော်များက သက်သေခံနေသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

ဝေပုလ္လတောင်

" တောင်ငါးလုံးကာခို ရာဇဂြိုဟ် " ဟူ၍ အမည်ရှိသော ရာဇဂြိုဟ်ရွှေမြို့တော်ကြီးကို ဝိုင်းရံနေသော တောင်ငါးလုံးရှိပေသည်။ ထိုတောင်ငါးလုံးတို့မှာ. . .

၁။ ဝေဘာရတောင်။

၂။ ဝေပုလ္လတောင်။

၃။ ဣသိဂိလိတောင်။

၄။ ပဏ္ဍဝတောင်။

၅။ ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်-တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

အခါတစ်ပါး ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသည် ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်တော်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် ဝေပုလ္လတောင်ကို ကြည့်ရှုတော်မူ၍ ရဟန်းတော်တို့ကို မိန့်တော်မူသည်မှာ. . .

ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ ဣမဿ ဝေပုလ္လဿ ပဗ္ဗတဿ "ပါစီနဝံသော"တွေဝ သမညာ ဥဒပါဒိ၊ တေန ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ သမယေန မနုဿာနံ "တိဝရာ"တွေဝ သမညာ ဥဒပါဒိ။ တေန ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ သမယေန ကကုသန္ဓော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော ဟောတိ။

ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ ဣမဿ ဝေပုလ္လဿ ပဗ္ဗတဿ "ဝင်္ကကော"တွေဝ သမညာ ဥဒပါဒိ၊ တေ ၂န ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ သမယေန မနုဿာနံ "ရောဟိတဿာ"တွေဝ သမညာ ဥဒပါဒိ။ တေန ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ သမယေန ကောဏာဂမနော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော ဟောတိ။

ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ ဣမဿ ဝေပုလ္လဿ ပဗ္ဗတဿ "သုပဿော"တွေဝ သမညာ ဥဒပါဒိ၊ တေန ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ သမယေန မနုဿာနံ "သုပ္ပိယာ"တွေဝ သမညာ ဥဒပါဒိ။ တေန ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ သမယေန ကဿပေါ ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော ဟောတိ။

(သံယုတ္တနိကာယ၊ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၄-သံယုတ်၊ ၁၀-သုတ်။) (သံ၊၁။၃၉၆-၇။)

ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာဝယ် ဘုရားရှင်တို့ပွင့်တော်မူရာ ကကုသန်ဘုရားရှင်လက်ထက် ဤဝေပုလ္လတောင်ကြီး၏ အမည်မှာ "ပါစီနဝံသ" ဟု နာမည်တွင်၍ လူတို့၏အမည်ကို "တိဝရ" ဟူ၍လည်းကောင်း, ကောဏာဂုံဘုရားရှင်လက်ထက် ဤဝေပုလ္လတောင်ကြီး၏ အမည်မှာ "ဝင်္ကက" ဟု နာမည်တွင်၍ လူတို့၏အမည်ကို "ရောဟိတဿ" ဟူ၍လည်းကောင်း, ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက် ဤဝေပုလ္လ

တောင်ကြီး၏အမည်မှာ "သုပဿ" ဟု နာမည်တွင်၍ လူတို့၏အမည်ကို "သုပ္ပိယ"ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြောင်း မိန့်တော်မူပါသည်။ ဤသို့ ဘုရားရှင်တို့ပွင့်တော်မူရာကာလ ခြားနား သွားသောကြောင့် ဤဝေပုလ္လတောင်ကြီး၏ ပါစီနဝံသ, ဝင်္ကက, သုပဿ-ဟူသော ဝေါဟာရအမျိုးမျိုး ကိုလည်းကောင်း, လူတို့၏ တိဝရ, ရောဟိတဿ, သုပ္ပိယ-ဟူသော ဝေါဟာရအမျိုးမျိုးကိုလည်းကောင်း မိန့်ကြားတော်မူသောကြောင့် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်၏ ဝေါဟာရအဘိဓာန်ပညာရှင်ကြီးအဖြစ်ကို ပူဇော်ခွင့်ရရှိကြပေသည်။

ထိုနည်းတူစွာ အဋ္ဌကထာဆရာ, ဋီကာဆရာစသည်တို့ကိုလည်း သဒ္ဒတ္ထ, ဝေါဟာရတ္ထ မျိုးစုံတို့ဖြင့် အသီးအသီးဖွင့်ဆိုတော်မူခဲ့ကြသဖြင့် ခေတ်ကာလအားလျော်စွာ ပေါ်ထွန်းတော်မူလာကြသော ဝေါဟာရ အဘိဓာန်ပညာရှင်များဟုဆိုပါက လွန်အံ့မထင်။

ခေတ်ကာလခြားနား၍ ဝေါဟာရကွဲပြားသွားသည်မှာ ပါဠိဘာသာ၌သာမဟုတ်၊ မြန်မာဘာသာ၌ လည်း ကွဲပြားသွားလေ့ရှိပါသည်။ အခါတစ်ပါး မန္တလေးမြို့ ရပ်ကွက်တစ်ခု၌ နှစ်သစ်ကူးသင်္ကြန်ပွဲတော် နှစ်ဆန်းတစ်ရက်နေ့တွင် သက်ကြီးပူဇော်ပွဲကျင်းပကြပါသည်။ ထိုပူဇော်ပွဲတွင် အပူဇော်ခံ အဘိုးကြီး တစ်ယောက်သည် ကျန်းမာရေးကောင်းမွန်သည့်အလျောက် သွက်သွက်လက်လက် ဝတ်စားတန်ဆာ ဆင်ယင်လာရာ (အဝတ်ကောင်းအစားကောင်းဝတ်ဆင်လာရာ) လူငယ်တစ်ဦးက "ယနေ့ပွဲမှာ ဒီအဘိုးက အမိုက်ဆုံးပဲ" ဟု ပြောမိလိုက်လေသည်။ ဤတွင် ယင်းအဘိုးက သူ့ကို "အမိုက်ဆုံး"ဟု ပြောရပါမည်လားဟု စိတ်ဆိုးကာ အိမ်ပြန်သွားသဖြင့် ဝိုင်း၍တောင်းပန်ခဲ့ရလေသည်။

ဤဖြစ်ရပ်တွင် အဘိုးကြီးတို့ခေတ်ကာလဝယ် "အမိုက်ဆုံး" ဟူသောစကားသည် "ရိုင်းစိုင်း သည်, ယုတ်မာသည်" ဟူသော အဓိပ္ပါယ်သက်ရောက်နေ၍ ယနေ့လူငယ်လေးတို့ခေတ်ဝယ် "ကောင်းမွန် သည်, ခန့်ငြားသည်, လှပသည်" ဟူသောအဓိပ္ပါယ်များ သက်ရောက်နေသောကြောင့်ဖြစ်ပါ၏။ ထိုကဲ့သို့သော အခက်အခဲမျိုးကို ဖြေရှင်းနိုင်သော ဝေါဟာရအဘိဓာန်များ စဉ်ဆက်မပြတ် ထွက်ပေါ် စေကာ အရှိန်အဟုန်ကောင်းကောင်းဖြင့် အဘိဓာန်ရေစီးကြောင်းကြီး စီးဆင်းနေရန် အထူးပင် လိုအပ်လှပေ၏။

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အဘိဓာန်ရေစီးကြောင်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် အဘိဓာန်ပညာရပ်တွင် နောက်ကျမကျန်ခဲ့ပေ။ ထိုသို့နောက်ကျမကျန်ခဲ့ကြောင်း အရှိန်အဟုန်ကောင်းကောင်းဖြင့် ထွက်ပေါ်လာခဲ့သော အဘိဓာန်ကျမ်းများက သက်သေခံလို့နေပါသည်။ ပြည့်စုံချင်မှ ပြည့်စုံမည်ဖြစ်သော်လည်း မှတ်သားမိသမျှ အဘိဓာန်ရေစီးကြောင်းကို တင်ပြရသော် မြန်မာအဘိဓာန်ဟူ၍ မပေါ်ပေါက်သေးမီကပင် သက္ကတအဘိဓာန်, ပါဠိအဘိဓာန်တို့ကို မြန်မာဘာသာ နိဿယပြန်ဆိုခဲ့ကြပေသည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ် သက္ကရာဇ် ၁၁၃၁-ခုနှစ်တွင် ဒုတိယကျော်အောင်စံထားဆရာတော် အရှင်ဂုဏရေ-သည် ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီအဘိဓာန်ကို ပြုစုတော်မူခဲ့သည်။ ထို့နောက် တွင်းသင်းတိုက်ဝန် မဟာစည်သူ-နှင့် မောင်းထောင်ဆရာတော် အရှင်ပညာသာမိ-စသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များက ပေါရာဏအဘိဓာန်ကျမ်းများကို ပြုစုတော်မူခဲ့ကြပြန်သည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ် သက္ကရာဇ် ၁၁၆၁-ခုနှစ်တွင် မောင်းထောင်ဆရာတော် အရှင်ဉာဏာဘိဝံသ-သည် အမရကောသသက္ကတအဘိဓာန်ကို နိဿယ ပြန်ဆိုတော်မူခဲ့ပေသည်။

ဤသို့ကုန်းဘောင်ခေတ်မှ စီးဆင်းလာခဲ့သော အဘိဓာန်ရေစီးကြောင်းကြီးသည် ဗြိတိသျှ အစိုးရလက်ထက်တွင်လည်း ရပ်တန့်မသွားပါ။ ၁၂၇၆-ခုနှစ်တွင် မန္တလေးမြို့ အဘယာရာမရွှေဂူတိုက် ဆရာတော် အရှင်အဂ္ဂဓမ္မာဘိဝံသ-သည် အမရကောသနိဿယကို ထပ်မံပြုစုတော်မူခဲ့၏။

ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် အဘိဓာန်ကျမ်းများ ဆက်လက်ထွက်ပေါ်လာခဲ့ရာ ၁၉၄၈-ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်မြို့ သရက်တောကျောင်းတိုက်၊ ဖျာပုံဆရာတော် အရှင်ဩဘာသာဘိဝံသ-သည် မြန်မာအဘိဓာန် ပထမတွဲ, ဒုတိယတွဲတို့ကို ထုတ်ဝေခဲ့၍၊ ၁၉၅၅-ခုနှစ်တွင် သုတေသနသရုပ်ပြ အဘိဓာန်ကိုလည်း ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ၁၉၆၈-ခုနှစ်တွင် ဦးထွန်းမြင့်သည် ပါဠိသက်ဝေါဟာရအဘိဓာန်ကို ပြုစုခဲ့သည်၊ ၁၃၇၄-ခုနှစ်တွင် ဓမ္မဗိမာန်စာပေပညာရှင်များက ပိဋကသုံးပုံသရုပ်စုံအဘိဓာန်ကျမ်းကို ပြုစုခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ ပါဠိဘာသာမှ မြန်မာဘာသာ မြန်မာဝေါဟာရသို့ အဆင့်ဆင့်ကူးပြောင်းသော အဘိဓာန်များထွက်ပေါ်ခဲ့ကြပါသည်။

မက္ခရာမင်းသားကြီး

အင်းဝခေတ်တွင် မက္ခရာမင်းသားကြီး ဦးဖြူဆိုသူသည် အင်္ဂလိပ်စာတတ်မြောက်မှ မြန်မာနိုင်ငံကြီး ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မည်ဟု ထင်မြင်ယူဆသဖြင့် အင်းဝရောက်ကုန်သည်ကြီး မစ္စတာလိန်ရောဂျာထံမှ အင်္ဂလိပ်စာကိုသင်ယူခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဂျွန်ဆင်အဘိဓာန်ကိုလေ့လာ၍ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာအဘိဓာန် တစ်စောင် ပြုစုခဲ့သည်။ ထိုအဘိဓာန်ကို ၁၈၄၀-ပြည့်နှစ်၊ ကာလကတ္တားမြို့ သာသနာ့ပြုပုံနှိပ်တိုက်က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သမိုင်းသုတေသီတို့က "အင်္ဂလိပ်-မြန်မာအဘိဓာန်အစ မက္ခရာမင်းသားကြီးက" ဟု ဂုဏ်ယူ မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြ၏။ ထို့အတူ ဒေါက်တာဘဟန်၊ ဦးထွန်းငြိမ်း၊ တက်တိုး စသော ပညာရှင်များကလည်း အင်္ဂလိပ်-မြန်မာအဘိဓာန်များ ထုတ်ဝေခဲ့ကြလေသည်။

အဘိဓာန်ဟူသည် ပညာရပ်နယ်ပယ်ကျယ်ဝန်းလျှင် ကျယ်ဝန်းသလောက်၊ ကွဲပြားလျှင် ကွဲပြားသလောက် အမျိုးမျိုးရှိတတ်သည်ဖြစ်ရာ နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်အတွက် နိုင်ငံရေးဝေါဟာရအဘိဓာန်၊ ဆေးလောကအတွက် ဆေးအဘိဓာန်၊ ဥပဒေလောကအတွက် ဥပဒေဝေါဟာရအဘိဓာန်၊ အင်ဂျင်နီယာလောကအတွက် အင်ဂျင်နီယာဝေါဟာရအဘိဓာန် စသည်စသည်အားဖြင့် ပေါ်ထွက်လာခဲ့ကြသည်မှာ အဘိဓာန်ရေစီးကြောင်းကြီး တသွင်သွင်စီးဆင်းလို့နေပါသည်။

“တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်”

ထိုတသွင်သွင်စီးဆင်းနေသော အဘိဓာန်ရေစီးကြောင်းကြီးထဲတွင် ဤ “တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်ကြီး”သည်လည်း တစ်တွဲပြီးတစ်တွဲ တစ်အုပ်ပြီးတစ်အုပ် ပြီးမြောက်၍ အောင်လံအဆင့်ဆင့် လွှင့်ထူလို့နေပါ၏။ ဤတိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်ကြီးသည် (၁) သမာနတ္ထကောသအဘိဓာန် (၂)အနေကတ္ထကောသအဘိဓာန် (၃) ဝေါဟာရအဘိဓာန်ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိရာ မည်သည့်အဘိဓာန်အမျိုးအစား၌ ပါဝင်နေသနည်း? ဟုဆိုပါမူ သုံးမျိုးလုံး၌ ပါဝင်နေသည်ဟုသာ ဖြေဆိုရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ပိဋကတ်သုံးပုံလာ ပါဠိတော် (ပါဠိဘာသာ) ကို အဋ္ဌကထာ, မူလဋီကာ, အနုဋီကာ, မဓု, ဂဏ္ဌိ, ယောဇနာစသည်တို့နှင့် ညှိနှိုင်း၍ မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုထားခြင်းကြောင့် ဝေါဟာရအဘိဓာန်၌ ပါဝင်နိုင်၍ အနက်တူပုဒ်များကို ညွှန်းပြထားခြင်းကြောင့် သမာနတ္ထကောသအဘိဓာန်၌လည်း ပါဝင်နိုင်ပေသည်။ အနေကတ္ထကောသအဘိဓာန်၌ ပါဝင်နိုင်ကြောင်းကိုမူ “သန္ဓိ” ဟူသောပုဒ်ကို ကြည့်ရှုယုံမျှဖြင့်ပင် ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း သိမြင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ယင်း “သန္ဓိ” ဟူသော အသံကိုကြားလိုက်လျှင် သာသနာ့ဝန်ထမ်းရဟန်း,သာမဏေများနှင့် ပါဠိသဒ္ဒါလိုက်စားသော ပညာရှင်တို့က ကစ္စည်းသဒ္ဒါကြီးလာ “သန္ဓိ”ကျမ်းကို ပြေးမြင်လေ့ရှိကြပါသည်။ ထို့ထက်အနည်းငယ်ပို၍ သိသူတို့ကား “ပုဒ်နှစ်ပါးတို့၏ အကြားကို မမြင်စေမူ၍ ကောင်းစွာစပ်အပ်သော သန္ဓိ” ဟုသာ သိရှိကြမည်ဖြစ်ပါ၏။ သို့သော် သန္ဓိဟူသောပုဒ်၏ အနက်များစွာဟောဆိုနိုင်ကြောင်းကို အောက်ပါရေးသားထားချက်ဖြင့်ပင် သိမြင်နိုင်ပါသည်။

သန္ဓိ (ထီ၊ ပု) [သံ + ဓာ + က္က။ သံ ပုဗ္ဗော ဓာ ဓာရဏေ၊ က္က။ သန္ဓနံ သန္ဓိ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၇၆၃။ သန္ဓိယတိ သန္ဓာတီတိ ဝါ သန္ဓိ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၁၃၈၊ သန္ဓိယတေ သန္ဓိ။ နိရုတ္တိ။ ၇၉၂။ ဒွေ ပဒါနိ သုဋ္ဌု ဓီယတီတိ သန္ဓိ။ ဂဋ္ဌုန်ပံ့။ ၅၅၁။ ဒွိန္နံ ပဒါနံ အန္တရံ အဒဿေတွာ သမ္မာ ဓီယတီတိ သန္ဓိ။ သဒ္ဒါပုဒ်စစ်။ သန္ဓိသဒ္ဒေါ ဟိ သရသန္ဓိ အာဒိဝါစကော ပုလ္လိင်္ဂေါ, ပဋိသန္ဓိယာဒိဝါစကော ကြတ္ထိလိင်္ဂေါ သန္ဓိနော သန္ဓိယာတိ အာဒိဒဿနတော၊ နီတိ၊ ပဒ။ ၃၃၄။ သံမိ-သံ၊ပ၊၁၊အဒ္ဓမာဂဓိ]

၁။ (က) အစပ်၊ အကြား၊ အပေါက်။
(ခ) လက်ဆစ် ခြေဆစ်စသော -အဆစ်အပိုင်း-အဆက်အစပ်။
(ဂ) (တစ်ရာ့ရှစ်ဆယ်သော) ရိုးဆက်၊ အရိုးဆက်။
၂။ ပိတ်ဆို့တတ်သော (တံခါးရွက်)။
၃။ (က) စပ်ခြင်း၊ ပုဒ်နှစ်ခု စသည်တို့၏-စပ်-ဆက်စပ်-ခြင်း၊ တစ်ပုဒ်နှင့် တစ်ပုဒ်ဆက်စပ်ခြင်း။
(ပဒသန္ဓိ စသည် ၅-ခု၊ တစ်နည်း ၆-ခု)
(ခ) အက္ခရာပုဒ်စသည်တို့ကို ပေါင်းခြင်း။
၄။ ပုဒ်နှစ်ပါးတို့၏ အကြားကိုမမြင်စေမူ၍ ကောင်းစွာ စပ်အပ်သောသန္ဓိ။ (သရသန္ဓိစသည်)။
၅။ (သဒ္ဒါကျမ်းလာ) သန္ဓိကျမ်း။

၆။ (က)အိမ်ခြံစပ်။
(ခ) အိမ်အစပ်၊ နံရံစပ်။
(ဂ) သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဟူသော နှောင်အိမ်အစပ်။
(ဃ) တစ်အိမ်နှင့် တစ်အိမ်ဆက်စပ်ရာအရပ်။
၇။ လမ်းလေးခွ၊လမ်းလေးခုအဆုံ၊ လမ်းလေးခုတို့၏ ပေါင်းဆုံရာအရပ်။
၈။ ဆက်စပ် ဆုံစည်းရာဌာန၊ (ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံးသွင်းခြင်း "မနသိကာရ"နှင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းထင်လာခြင်း "ဥပဋ္ဌာန" ကို ဆက်သွယ်ရာ (ဥဂ္ဂဟ)
၉။ ပဋိသန္ဓေ။
၁၀။မိတ်ဖွဲ့- ပေါင်းသင်း-ဆက်ဆံ-ပေါင်းဖော်-ခြင်း။(ချစ်သည်၏အဖြစ်။ ဇာတ်၊ဝဏ္ဏ)
၁၁။သစ္စာ၊ ဝစီသစ္စာ၊ မှန်ကန်သော စကား။
၁၂။အကြောင်း (သလ္လေခပရိယာယ စသော-၅-ပါး)။
၁၃။အပိုင်းအခြား။
၁၄။ပဒပူရဏ။

ဤသို့ များစွာသောအနက်တို့ကို ဟောဆိုနိုင်သည်ဖြစ်ရာ ထိုများစွာသောအနက်တို့ကို တစ်နေ့ရဲ့တည်း တစ်စုတစ်ဝေးတည်း လေ့လာကြည့်ရှုခွင့် ရရှိခြင်းကပင်လျှင် တန်ဖိုးဖြတ်၍မရနိုင်သော မဟာအခွင့်အရေးကြီးတစ်ရပ်ဖြစ်ပေ၏။ (အဘိဓာန်အတွဲ -၂၁။ နှာ။ ၈၈၁-၂။ကြည့်)

ကောင်းကင်ပုံဟန် အဘိဓာန်

မိုးကုတ်စက်ဝိုင်းကြီးဖြင့် အနားသတ်ထားသော မိုးကောင်းကင်ကြီးသည် မရေမတွက်နိုင်အောင် များပြားလှသည့် နက္ခတ်ကြယ်တာရာအမျိုးမျိုးတို့၏ တည်ရာဖြစ်သကဲ့သို့ ဤတိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန် ကျမ်းကြီးသည် ပုဒ်အဆုံးအဖြတ်, လိင်အဆုံးအဖြတ်, ပုဒ်အနက်အဆုံးအဖြတ်, ဗဟုသုတဆိုင်ရာ အဆုံးအဖြတ်-စသည်တို့၏ တည်ရာဖြစ်ပေ၏။ သို့ဖြစ်၍ နက္ခတ်ကြယ်တာရာတို့သည် ညအခါ ခရီးသွားသူ တို့အား လမ်းမှားမရောက်အောင် ညွှန်ပြနေသကဲ့သို့ ဤတိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းကြီး၌ ပါဝင်သော အဆုံးအဖြတ်များစွာတို့သည် တိပိဋကပါဠိစာပေခရီးသွားများစွာတို့အား လမ်းမှား မရောက်အောင် ညွှန်ပြနေပေလိမ့်မည်။

ထို့ကြောင့် မန္တလေးမြို့၊ ဒက္ခိဏာရာမဘုရားကြီးတိုက်၊ တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းပြု အဖွဲ့က အလွန်ကျယ်ပြန့်သော ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာကြီးနှင့် လွန်စွာတူသော ပါဠိတော်, အဋ္ဌကထာ, မူလဋီကာ, အနုဋီကာ, မဓု, ဂဏ္ဌိ, ယောဇနာ-တို့မှ အဆင့်ဆင့်ထုတ်နုတ်ရေးသား၍ ဤတိပိဋကပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ ၂၁-ဟူသော ရတနာထုပ်ကြီးကို ပါဠိစာပေပညာရှင်များ၏လက်ထဲသို့ ထည့်ပေးလိုက်ပါပြီ၊ ပြုံးရွှင်ပျော်မြူး ကြည်နူးဝမ်းသာစွာအသုံးပြုနိုင်ကြပါစေသတည်း . . . .။

နိဒါန်း

တိပိဋက ပါဠိ မြန်မာအဘိဓာန်၌ အသုံးပြုသော ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာကျမ်းစဉ်ပုံနှင့် ကျမ်းအမည်သင်္ကေတများ

အစဉ်	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ
	ဝိနည်း ၅-ကျမ်း	
၁	ပါရာဇိကပါဠိ	ဝိ၊ ၁။
၂	ပါစိတ္တိယပါဠိ	ဝိ၊ ၂။
၃	မဟာဝဂ္ဂပါဠိ	ဝိ၊ ၃။
၄	စူဠဝဂ္ဂပါဠိ	ဝိ၊ ၄။
၅	ပရိဝါရပါဠိ	ဝိ၊ ၅။
	ဒီဃနိကာယ် ၃-ကျမ်း	
၆	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိ	ဒီ၊ ၁။
၇	မဟာဝဂ္ဂပါဠိ	ဒီ၊ ၂။
၈	ပါထိကဝဂ္ဂပါဠိ	ဒီ၊ ၃။
	မဇ္ဈိမနိကာယ် ၃-ကျမ်း	
၉	မူလပဏ္ဏာသပါဠိ	မ၊ ၁။
၁၀	မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိ	မ၊ ၂။
၁၁	ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ	မ၊ ၃။
	သံယုတ္တနိကာယ် ၃-ကျမ်း	
၁၂	သံယုတ္တပါဠိ (ပ)	သံ၊ ၁။
၁၃	သံယုတ္တပါဠိ (ဒု)	သံ၊ ၂။
၁၄	သံယုတ္တပါဠိ (တ)	သံ၊ ၃။
	အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ၃-ကျမ်း	
၁၅	အင်္ဂုတ္တရပါဠိ (ပ)	အံ၊ ၁။
၁၆	အင်္ဂုတ္တရပါဠိ (ဒု)	အံ၊ ၂။
၁၇	အင်္ဂုတ္တရပါဠိ (တ)	အံ၊ ၃။

တိပိဋက ပါဠိ မြန်မာအဘိဓာန်
ပါဠိတော်ကျမ်းစဉ်ပုံ နှင့် ကျမ်းအမည်သင်္ကေတများ

အစဉ်	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ
	အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်း	
၁၈	ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိ	အဘိ၊ ဓ။
၁၉	ဝိဘင်္ဂပါဠိ	အဘိ၊ ဝိ။
၂၀	ဓာတုကထာ, ပုဂ္ဂလပညတ်	အဘိ၊ ပု။
၂၁	ကထာဝတ္ထုပါဠိ	အဘိ၊ က။
၂၂	ယမကပါဠိ (ပ)	ယမက၊ ၁။
၂၃	ယမကပါဠိ (ဒု)	ယမက၊ ၂။
၂၄	ယမကပါဠိ (တ)	ယမက၊ ၃။
၂၅	ပဋ္ဌာနပါဠိ (ပ)	ပဋ္ဌာန၊ ၁။
၂၆	ပဋ္ဌာနပါဠိ (ဒု)	ပဋ္ဌာန၊ ၂။
၂၇	ပဋ္ဌာနပါဠိ (တ)	ပဋ္ဌာန၊ ၃။
၂၈	ပဋ္ဌာနပါဠိ (စ)	ပဋ္ဌာန၊ ၄။
၂၉	ပဋ္ဌာနပါဠိ (မ)	ပဋ္ဌာန၊ ၅။
	ခုဒ္ဒကနိကာယ်ကျမ်းများ	
၃၀	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိ	ပဋိသံ။
၃၁	(က) ခုဒ္ဒကပါဌပါဠိ	ခုဒ္ဒက။
	(ခ) ဓမ္မပဒပါဠိ	ဓမ္မပဒ။
	(ဂ) ဥဒါနပါဠိ	ဥဒါန။
	(ဃ) ဣတိဝုတ္တကပါဠိ	ဣတိဝုတ်။
	(င) သုတ္တနိပါတပါဠိ	သုတ္တနိ။
၃၂	(က) ဝိမာနဝတ္ထုပါဠိ	ဝိမာန။
	(ခ) ပေတဝတ္ထုပါဠိ	ပေတ။
	(ဂ) ထေရဂါထာပါဠိ	ထေရ။
	(ဃ) ထေရီဂါထာပါဠိ	ထေရီ။
၃၃	အပါဒါနပါဠိ (ပ)	အပ၊ ၁။

နိဒါန်း

တိပိဋက ပါဠိ မြန်မာအဘိဓာန်
ပါဠိတော်ကျမ်းစဉ်ပုံ နှင့် ကျမ်းအမည်သင်္ကေတများ

အစဉ်		ကျမ်းအမည်		သင်္ကေတ
		ခုဒ္ဒကနိကာယ်ကျမ်းများ		
၃၄	(က)	အပဒါနပါဠိ	(ဒု)	အပ၊ ၂။
	(ခ)	ဗုဒ္ဓဝံသပါဠိ		ဗုဒ္ဓဝံ။
	(ဂ)	စရိယာပိဋကပါဠိ		စရိယာ။
၃၅		မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိ		မဟာနိ။
၃၆		စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိ		စူဠနိ။
၃၇		ဇာတကပါဠိ	(ပ)	ဇာ၊ ၁။
၃၈		ဇာတကပါဠိ	(ဒု)	ဇာ၊ ၂။
၃၉	(က)	နေတ္တိပါဠိ		နေတ္တိ။
	(ခ)	ပေဋကောပဒေသပါဠိ		ပေဋကော။
၄၀		မိလိန္ဒပဉှာပါဠိ		မိလိန္ဒ။

နိဒါန်း

တိပိဋက ပါဠိ မြန်မာအဘိဓာန် အဋ္ဌကထာကျမ်းစဉ်ပုံ နှင့် ကျမ်းအမည်သင်္ကေတများ

အစဉ်	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ
	ဝိနယအဋ္ဌကထာ	
၁	ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ (ပ)	ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၂	ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ (ဒု)	ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၃	ပါစိတျာဒိ ။	ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။
၄	စူဠဝဂ္ဂါဒိ ။	ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။
၅	ကင်္ခါဝိတရဏီ ။	ကင်္ခါ။
၆	ဝိနယသင်္ဂဟ ။	ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
	ဒီဃနိကာယအဋ္ဌကထာ	
၇	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋ္ဌကထာ	ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၈	မဟာဝဂ္ဂဋ္ဌကထာ	ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၉	ပါထိကဝဂ္ဂဋ္ဌကထာ	ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။
	မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာ	
၁၀	မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ (ပ)	မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၁၁	မူလပဏ္ဏာသ ။ (ဒု)	မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၁၂	မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ။	မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။
၁၃	ဥပရိပဏ္ဏာသ ။	မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။
	သံယုတ္တနိကာယအဋ္ဌကထာ	
၁၄	သံယုတ္တ အဋ္ဌကထာ (ပ)	သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၁၅	သံယုတ္တ ။ (ဒု)	သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၁၆	သံယုတ္တ ။ (တ)	သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။

နိဒါန်း

တိပိဋက ပါဠိ မြန်မာအဘိဓာန် အဋ္ဌကထာကျမ်းစဉ်ပုံ နှင့် ကျမ်းအမည်သင်္ကေတများ

အစဉ်	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ
	အင်္ဂုတ္တရနိကာယအဋ္ဌကထာ	
၁၇	အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ (ပ)	အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၁၈	အင်္ဂုတ္တရ ။ (ဒု)	အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၁၉	အင်္ဂုတ္တရ ။ (တ)	အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။
	အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာ	
၂၀	အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ	အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၂၁	သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ	အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၂၂	ပဉ္စပကရဏအဋ္ဌကထာ	အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။
	ခုဒ္ဒကနိကာယအဋ္ဌကထာ	
၂၃	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ (ပ)	ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၂၄	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ ။ (ဒု)	ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၂၅	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ ။ (ပ)	ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၂၆	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ ။ (ဒု)	ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၂၇	ခုဒ္ဒကပါဌ ။	ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။
၂၈	ဓမ္မပဒ ။ (ပ)	ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၂၉	ဓမ္မပဒ ။ (ဒု)	ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၃၀	ဥဒါန ။	ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။
၃၁	ဣတိဝုတ္တက ။	ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။
၃၂	သုတ္တနိပါတ ။ (ပ)	သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၃၃	သုတ္တနိပါတ ။ (ဒု)	သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၃၄	ဝိမာန ။	ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။
၃၅	ပေတဝတ္ထု ။	ပေတ၊ ဋ္ဌ။
၃၆	ထေရဂါထာ ။ (ပ)	ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၃၇	ထေရဂါထာ ။ (ဒု)	ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။

တိပိဋက ပါဠိ မြန်မာအဘိဓာန်
အဋ္ဌကထာကျမ်းစဉ်ပုံ နှင့် ကျမ်းအမည်သင်္ကေတများ

အစဉ်	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ
	ခုဒ္ဒကနိကာယအဋ္ဌကထာ	
၃၈	ထေရီဂါထာ အဋ္ဌကထာ	ထေရီ၊ ဋ္ဌ။
၃၉	အပဒါန ။ (ပ)	အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၄၀	အပဒါန ။ (ဒု)	အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၄၁	ဗုဒ္ဓဝံသ ။	ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။
၄၂	စရိယာပိဋက ။	စရိယာ၊ ဋ္ဌ။
၄၃	မဟာနိဒ္ဒေသ ။	မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။
၄၄	စူဠနိဒ္ဒေသ ။	စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။
၄၅	ဇာတက ။ (ပ)	ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၄၆	ဇာတက ။ (ဒု)	ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၄၇	ဇာတက ။ (တ)	ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။
၄၈	ဇာတက ။ (စ)	ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။
၄၉	ဇာတက ။ (မ)	ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။
၅၀	ဇာတက ။ (ဆ)	ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။
၅၁	ဇာတက ။ (သ)	ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။
၅၂	နေတ္တိအဋ္ဌကထာ	နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။

နိဒါန်း

တိပိဋက ပါဠိ မြန်မာအဘိဓာန် ဋီကာကျမ်းစဉ်ပုံနှင့် ကျမ်းအမည်သင်္ကေတများ

အစဉ်	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ
	ဝိနယဋီကာ	
၁	ဝဇိရဗုဒ္ဓိ ဋီကာ	ဝဇိရ။
၂	သာရတ္ထဒီပနီ ဋီကာ (ပ)	သာရတ္ထ၊ ၁။
၃	သာရတ္ထဒီပနီ ဋီကာ (ဒု)	သာရတ္ထ၊ ၂။
၄	သာရတ္ထဒီပနီ ဋီကာ (တ)	သာရတ္ထ၊ ၃။
၅	ဝိမတိဝိနောဒနီ ဋီကာ (ပ)	ဝိမတိ၊ ၁။
၆	ဝိမတိဝိနောဒနီ ဋီကာ (ဒု)	ဝိမတိ၊ ၂။
၇	ကင်္ခါဝိတရဏီ ဋီကာ	ကင်္ခါ၊ ဋီ။
၈	ကင်္ခါဝိတရဏီဋီကာသစ်	ကင်္ခါ၊ ဋီ၊သစ်။
	ဒီဃနိကာယဋီကာ	
၉	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာ	ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။
၁၀	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာသစ် (ပ)	သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။
၁၁	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာသစ် (ဒု)	သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။
၁၂	မဟာဝဂ္ဂဋီကာ	ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။
၁၃	ပါထိကဝဂ္ဂဋီကာ	ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။
	မဇ္ဈိမနိကာယဋီကာ	
၁၄	မူလပဏ္ဏာသဋီကာ (ပ)	မ၊ ဋီ၊ ၁။
၁၅	မူလပဏ္ဏာသဋီကာ (ဒု)	မ၊ ဋီ၊ ၂။
၁၆	မဇ္ဈိမ-ဥပရိ-ပဏ္ဏာသဋီကာ	မ၊ ဋီ၊ ၃။
	သံယုတ္တနိကာယဋီကာ	
၁၇	သံယုတ္တဋီကာ (ပ)	သံ၊ ဋီ၊ ၁။
၁၈	သံယုတ္တဋီကာ (ဒု)	သံ၊ ဋီ၊ ၂။

တိပိဋက ပါဠိ မြန်မာအဘိဓာန်
ဋီကာကျမ်းစဉ်ပုံနှင့် ကျမ်းအမည်သင်္ကေတများ

အစဉ်	ကျမ်းအမည်	သင်္ကေတ
	အင်္ဂုတ္တရနိကာယဋီကာ	
၁၉	အင်္ဂုတ္တရဋီကာ (ပ)	အံ၊ ဋီ၊ ၁။
၂၀	အင်္ဂုတ္တရဋီကာ (ဒု)	အံ၊ ဋီ၊ ၂။
၂၁	အင်္ဂုတ္တရဋီကာ (တ)	အံ၊ ဋီ၊ ၃။
	အဘိဓမ္မပိဋကဋီကာ	
၂၂	မူလဋီကာ၊ အနုဋီကာ (ပ)	မူလဋီ၊၁။ အနုဋီ၊၁။
၂၃	မူလဋီကာ၊ အနုဋီကာ (ဒု)	မူလဋီ၊၂။ အနုဋီ၊၂။
၂၄	မူလဋီကာ၊ အနုဋီကာ (တ)	မူလဋီ၊၃။ အနုဋီ၊၃။
	ကျန်ဋီကာကျမ်းများ	
၂၅	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ (ပ)	ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။
၂၆	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ (ဒု)	ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။
၂၇	နေတ္တိဋီကာ	နေတ္တိ၊ ဋီ။
၂၈	နေတ္တိဝိဘာဝိနီ	နေတ္တိ၊ ဝိ။

ယခုလက်ရှိ အဘိဓာန်ကျမ်းပြု ဆရာတော်များ

၁။ ဆရာတော် ဦးကုမာရာဘိဝံသ၊ သကျသီဟဓမ္မာစရိယ ဝံ့သကာ၊ အစိုးရ သီရိပဝရဓမ္မာစရိယ၊ ပါဠိသိရောမဏိ၊ အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ ဘီအေ၊ ဖန်းမော်တိုက်။

၂။ ဆရာတော် ဦးသောဘဏာဘိဝံသ၊ သကျသီဟ မူလဓမ္မာစရိယ၊ အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ၊ ဦးဇာဂရကြီးကျောင်း။

၃။ ဆရာတော် ဦးသုန္ဒရ၊ အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ မဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ၊ ဇမ္ဗူအေးကျောင်း၊ မိုးထိတိုက်။

၄။ ဆရာတော် ဦးဩဘာသာဘိဝံသ၊ သကျသီဟဓမ္မာစရိယ၊ အစိုးရဓမ္မာယစရိယ၊ အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ အတုလကာရီဆင်မင်းကျောင်း။

၅။ ဆရာတော် ဦးစက္ကပါလ၊ အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ အတုလကာရီဆင်မင်းကျောင်း။

၆။ ဆရာတော် ဦးကုသလာစာရာဘိဝံသ၊ သကျသီဟမူလဓမ္မာစရိယ၊ အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ ဂုဏဝတီတိုက်ကျောင်း။

၇။ ဆရာတော် ဦးပညောဘာသာဘိဝံသ၊ သကျသီဟဓမ္မာစရိယ၊ အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ ဓမ္မဂုဏ်ရည်ကျောင်း။

၈။ ဆရာတော် ဦးနန္ဒိယ၊ အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ မဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ၊ ဇမ္ဗူအေးကျောင်း၊ မိုးထိတိုက်။

၉။ ဆရာတော် ဦးသဒ္ဓမ္မာနန္ဒ၊ အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ မဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ၊ ပုသိမ်ကျောင်း။

၁၀။ ဆရာတော် ဦးကဋ္ဌန၊ အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ အတုလကာရီဆင်မင်းကျောင်း။

၁၁။ ဆရာတော် ဦးအဂ္ဂည၊ အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ ဂုဏဝတီတိုက်ကျောင်း။

၁၂။ ဆရာတော် ဦးနေမိန္ဒာဘိဝံသ၊ စေတိယင်္ဂဏအဘိဝံသ၊ အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ ဂုဏဝတီတိုက်ကျောင်း

တိပိဋက

ပါဠိ – မြန်မာအဘိဓာန်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

သံသ (ကြိ) ‌| သံသ + အ + ဟိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၇၆။ နိရုတ္တိ။ ၄၉၇-နှာ။ ဓာတွတ္ထ။ ဂံသတိ - သံ။ | (ချီးမွမ်း) - ပြောကြား- ပြောဆို - လျှောက်ထား - လော။ တမဟံ ဒဿနမာဂတော။ ယဒိ ဇာနာသိ သံသ မေ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၄၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၀၉။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၉၃)။

သံသဂ္ဂ (ပု) | သံ + သဇ္ဇ + ဏျ။ ကစ္စည်း။ ၅၄၄။ ရူ။ ၅၅၆။ ဓာတွတ္ထ။ သံ + သဇ + ယက်။ နိရုတ္တိ။ ၅၄၁ - နှာ။ သံသဂ် - သံ။ (ထီ၊ ပု) သံသဂ္ဂ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ | (၁) ရောနှော- နှီးနှော- ရောယှက်- သုံးသပ်- ပေါင်းသင်း-ဆက်ဆံ-စပ်ယှက်-ခြင်း။ (၂) ရောနှော- နှီးနှော - ရောယှက်- သုံးသပ်- ပေါင်းသင်း- ဆက်ဆံ-စပ်ယှက်-ဆုတ်နစ်-ကြောင်း ရာဂ, တဏှာ။ (၃) ရောနှော-နှီးနှော-ရောယှက်- သုံးသပ် - ပေါင်းသင်း - ဆက်ဆံ - တတ်သော။ (၄) အာရုံ၌ စိတ်ကို စွန့်လွှတ်ခြင်း။ (၁) ရာဇရာဇမဟာမတ္တေဟိ သဒ္ဓိံ သံသဂ္ဂေါ ဖြဟ္မစရိယန္တရာယံ ကရောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၆။ ဉာတီဟိ ပန မေ သံသဂ္ဂေါ နာမ နတ္ထိ ဘန္တေ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၀။ အာဝုသော အာစရိယေန သဒ္ဓိံ သံသဂ္ဂေ သတိ ဂတော မှိ၊ က္ကဒါနိ ပန မေ ဆိန္နော သံသဂ္ဂေါ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၄။ (-ကခ်ါ။ ၂၂၆။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၆။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၆။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၁၄။ က္ကတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၃)။ (၂) သဝနသံသဂ္ဂေါ ---- ကာယသံသဂ္ဂေါတိ ပဉ္စဝိဓော သံသဂ္ဂေါ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၀။ သံသီဒတိ ဧတေနာတိ သံသဂ္ဂေါ၊ ရာဂေါ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၂။ ပဉ္စဝိဓေန သံသဂ္ဂေနာ (အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၇) တိ " သဝနသံသဂ္ဂေါ---- ကာယသံသဂ္ဂေါ "တိ ဧဝံ ဝုတ္တေန ပဉ္စဝိဓေန သံသဂ္ဂေန။ သံသဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ သံသဂ္ဂေါ၊ ရာဂေါ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁။ (-သံ၊ ၁။ ၃၇၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၉)။ (၃) သံသဂ္ဂဘာဝဒဿန-ကြည့်။ (၄) အပရေ ပန " အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ ဝေါဿဂ္ဂေါ သံသဂ္ဂေါ "တိ ဘဏန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၃။

" သံသဂ္ဂ ၅-မျိုး "

(၁) ဒဿနသံသဂ္ဂ=ယောကျ်ား, မိန်းမတို့ အချင်းချင်း တွေ့မြင်ရခြင်းကြောင့် ဖြစ်သောရာဂ။ (၂) သဝနသံသဂ္ဂ=ယောကျ်ား, မိန်းမတို့ အချင်းချင်း သူတစ်ပါးတို့ ပြောဆိုအပ်သော အဆင်းစသည်တို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကို ကြား၍ ဖြစ်စေ, မိမိကိုယ်တိုင် ရယ်မောသံ, စကားပြောသံ, သီချင်းသံကိုကြား၍ဖြစ်စေ ဖြစ်ပေါ်

လာသော ရာဂ။ (၃) ကာယသံသဂ္ဂရာဂ= ယောကျ်ား, မိန်းမတို့အချင်းချင်း လက်ချေအင်္ဂါစသည်တို့ကို သုံးသပ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ရာဂ။ (၄) သမုလ္လပနသံသဂ္ဂ = ယောကျ်ား, မိန်းမတို့ အချင်းချင်း ရှေးဦးစွာ ပြောဆိုခြင်း, အဖန်တလဲလဲ ပြောဆိုခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ရာဂ။(၅) သမ္ဘောဂသံသဂ္ဂ=ရဟန်းယောကျ်ား, ရဟန်းမိန်းမတို့ အချင်းချင်း တစ်ဦးပိုင် ပစ္စည်းဝတ္ထုကို တစ်ဦးက ယူ၍သုံးဆောင်ခြင်း, သုံးစွဲခြင်းကြောင့် ဖြစ်သောရာဂ ဟူ၍ ၅ - ပါး အပြားရှိ၏။ (စူဠနိ။ ၂၃၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၃။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၀။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၂-၃။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၃။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၉)။

သံသဂ္ဂကာရဏ (န) | သံသဂ္ဂ + ကာရဏ | ရောနှော-နှီးနှော-ရောယှက်-သုံးသပ်-ပေါင်းသင်း - ဆက်ဆံ- ခြင်းဟူသော အကြောင်း။ ယေန မိတ္တေန သံသဂ္ဂါ (ဇာ၊ ၁။ ၈၀) တိ ယေန ပါပမိတ္တေန သဒ္ဓိံ သံသဂ္ဂဟေတု သံသဂ္ဂကာရဏာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၂။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၃)။

သံသဂ္ဂကိရိယ (ထီ၊ န) | သံသဂ္ဂ + ကိရိယ | ရောနှော-နှီးနှော-ရောယှက်-သုံးသပ်-ပေါင်းသင်း -ဆက်ဆံ- စပ်ယှက်- ခြင်းကို ပြုခြင်း။ သံသဂ္ဂကိရိယသ္မိံ မုစ္ဆိတာ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၉၃။

သံသဂ္ဂဂဟဏ (န) | သံသဂ္ဂ + ဂဟဏ | သံသဂ္ဂ-သဒ္ဒါ။ သံသဂ္ဂဂဟဏေန စေတ္ထ သံသဂ္ဂဝတ္ထုကာ တဏှာ ဂဟိတာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၉။

သံသဂ္ဂဂါထာ (ထီ) | သံသဂ္ဂ + လက္ခိတ + ဂါထာ | သံသဂ္ဂဂါထာ၊ သံသဂ္ဂ-သဒ္ဒါဖြင့်-မှတ်-မှတ်အပ် - မှတ်၍ ဟောအပ် - သော ဂါထာ။ အနုသန္ဓိယောဇနာပိ စေတ္ထ သံသဂ္ဂဂါထာယ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၆။ (-အပ၊ ၁။ ၉။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၅)။

သံသဂ္ဂဂါထာဝဏ္ဏနာ (ထီ) | သံသဂ္ဂဂါထာ+ ဝဏ္ဏနာ | သံသဂ္ဂဂါထာကို - ဖွင့်ရာ - ဖွင့်ကြောင်း - ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာ။ သေသံ သံသဂ္ဂဂါထာဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တသဒိသမေဝ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၅။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၄)။

သံသဂ္ဂဇ (တိ) | သံသဂ္ဂ + ဇန + က္ဂိ။ ကစ္စည်း။ ၆၁၅။ ရူ။ ၅၈၆။ | ရောနှော-နှီးနှော-ရောယှက်-သုံးသပ်-ပေါင်းသင်း- ဆက်ဆံ- စပ်ယှက်-ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော။ ------ ကလျာဏာမိမုတ္တိကော အာရဒ္ဓဝီရိယော သေဝန္တေန အသံသဂ္ဂေန သံသဂ္ဂဇော ဝနထော ဆိန္နိတဗ္ဗော။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၄။

သံသဂ္ဂဇာတ (တိ) | သံသဂ္ဂ + ဇာတ | ဖြစ်သော - ရောနှော - နှီးနှော -ရောယှက်-ကြောင်း ရာဂရှိသော၊ သူ။ သံသဂ္ဂဇာတဿ ဘဝန္တိ သ္နေဟာ။ သုတ္တနိ။ ၂၈၅။ အပ၊ ၁။ ၉။ စူဠနိ။ ၂၃၄။ သံသဂ္ဂဇာတဿာတိ ဇာတသံသဂ္ဂဿ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၂။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၃။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၂။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၅။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၀၀)။

သံသဂ္ဂဒေါသ (ပု) | သံသဂ္ဂ + ဒေါသ | ရောနှော-နှီးနှော-ရောယှက်-သုံးသပ်-ပေါင်းသင်း - ဆက်ဆံ - စပ်ယှက် - ခြင်းဟူသော အပြစ်။ ကေနစိ ပါပသဟာယေန သံသဋ္ဌော သံသဂ္ဂဒေါသေန ပါပဝိတက္ကာဒိဝသံ ဂတော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၁။(-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၉)။

သံသဂ္ဂနိဿိတ (တိ) | သံသဂ္ဂ + နိဿိတ |

(လူတို့နှင့်) ရောနှော -နှီးနှော - ရောယှက်-သုံးသပ်- ပေါင်းသင်း- ဆက်ဆံ - စပ်ယှက်-ခြင်း-၌-ကို-မှီသော၊ သူ (ရဟန်း)။ ဘဏ္ဍာနံ ကာရကော ဧကော၊ တလော သံသဂ္ဂ-နိဿိတော။ ဝိ၊ ၄။ ၈၀။

သံသဂ္ဂပစ္စယ (ပု) [သံသဂ္ဂ + ပစ္စယ] သံသဂ္ဂကာရဏ-ကြည့်။ ပဉ္စ သံသဂ္ဂပစ္စယာ (ဝိ၊ ၅။ ၃၆၄) တိ ---- ဣမာ ကာယသံသဂ္ဂ-ပစ္စယာ ပဉ္စာပတ္တိယော။ ဝိ၊ ၅၊ ၄။ ၂၂၆။

သံသဂ္ဂပဋိကွေပ (ပု) [သံသဂ္ဂ + ပဋိကွေပ] ရောနှော-နှီးနှော-ရောယှက်-သုံးသပ်-ပေါင်းသင်း - ဆက်ဆံ - စပ်ယှက် - ခြင်းကို ပယ်ကြောင်းဖြစ်သော။ အသံသဂ္ဂေန ဆိဋ္ဌတီတိ သံသဂ္ဂပဋိကွေပေန ကာယဝိဝေကာဒိနာ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဆိဋ္ဌိတွာ။ ဣတိဝုတ်၊ ၅။ ၂၃၃။

သံသဂ္ဂပိဋ္ဌိတ (တိ) [သံသဂ္ဂ + ပိဋ္ဌိတ] ရောနှော-နှီးနှော-ရောယှက်-သုံးသပ်-ပေါင်းသင်း-ဆက်ဆံ-စပ်ယှက်-ခြင်းသည် နှိပ်စက်အပ်သော။ ဧကကော ဝနေ ရမ္မေ၊ ဝသိံ သံသဂ္ဂပိဋ္ဌိတော။ အပ၊ ၂။ ၁၆။ ထေရ၊ ၅၊ ၂။ ၁၇၈။

သံသဂ္ဂဘယဒဿိ (တိ) [သံသဂ္ဂ + ဘယဒဿိ။ ထိ-၌ ---ဒဿိနီ။] ရောနှော-နှီးနှော -ရောယှက် -သုံးသပ် - ပေါင်းသင်း-ဆက်ဆံ- စပ်ယှက်-ခြင်း၌ ဘေးဟု- ရှု-မြင်-လေ့ရှိ - တတ် - သော၊ သူ။ မနသော ဝူပကာသဿ၊ သံသဂ္ဂဘယဒဿိနော။ အပ၊ ၂။ ၁၆။ ထေရ၊ ၅၊ ၂။ ၁၇၈။

သံသဂ္ဂဘာဝဒဿန (န) [သံသဂ္ဂဘာဝ + ဒဿန] ရောနှော-နှီးနှော-ရောယှက်-စပ်ယှက်-သည်၏အဖြစ်ကိုပြခြင်း။ အဓိကရဏာနံ ဝုတ္တာနယေန အညမညပစ္စယတ္တေပိ သံသဂ္ဂ-ဘာဝဒဿနတ္ထံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၈၃။

သံသဂ္ဂဘေဒ (ပု) [သံသဂ္ဂ + ပဝတ္တ + ဘေဒ] ရောနှော-နှီးနှော-ရောယှက်-စပ်ယှက်-ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော-အပြား-အထူးအပြား။ ဧတေသဥ္စ စတုန္နံ မူလကာရဏာနံ သံသဂ္ဂဘေဒတောပိ သုပိနဘေဒေါ ဟောတိယေဝ။ ဝိ၊ ၅၊ ၂။ ၁၀၈။ အဘိ၊ ၅၊ ၂။ ၃၉၀။ (-အံ၊ ၅၊ ၃။ ၇၂။ ဥဒါန၊ ၅။ ၂၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၅။ ၃၂။ မဟာနိ၊ ၅။ ၃၆၅)။

သံသဂ္ဂမုတ္တက (တိ) [သံသဂ္ဂ + မုတ္တ + က] ရောနှော-နှီးနှော-ရောယှက်-သုံးသပ်-ပေါင်းသင်း -ဆက်ဆံ- စပ်ယှက်- ဆုတ်နစ်-ကြောင်း ရာဂမှ လွတ်မြောက်သော၊ သူ။ အရဟာ ------ ဂါဟမုတ္တကော စေဝ သံသဂ္ဂမုတ္တကော စ။ မဟာနိ၊ ၅။ ၂၉၀။

သံသဂ္ဂမူလက (တိ) [သံသဂ္ဂ + မူလ + က] ရောနှော-နှီးနှော-ရောယှက်-သုံးသပ်-ပေါင်းသင်း - ဆက်ဆံ - စပ်ယှက် -ကြောင်းရာဂလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ ဣတရေ သံသဂ္ဂမူလကာတိ တမေဝ ပဋိက္ခိပန္တော အာဟ " အဒဿနေနာ " တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၉။

သံသဂ္ဂရတ (တိ) [သံသဂ္ဂ + ရတ] ရောနှော-နှီးနှော-ရောယှက်-သုံးသပ်-ပေါင်းသင်း- ဆက်ဆံ- စပ်ယှက်-ခြင်း၌-မွေ့လျော်-ပျော်ပိုက်-သော၊ သူ။ သံသဂ္ဂါရာမ-ကြည့်။

သံသဂ္ဂဝတ္ထု (န) [သံသဂ္ဂ + ဝတ္ထု] ရောနှော-နှီးနှော-ရောယှက်-သုံးသပ်-ပေါင်းသင်း- ဆက်ဆံ-စပ်ယှက်-ခြင်း (သံသဂ္ဂ) ၏ အကြောင်း(တဏှာ)။ သံသဂ္ဂဝတ္ထုနာ ဣမိနာ

တဿ ပရိဘောဂေါ ပရိဘောဂသံသဂ္ဂေါ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၅။

သံသဂ္ဂဝတ္ထုက (တိ) [သံသဂ္ဂ + ဝတ္ထု + က] ရောနှော-နှီးနှော-ရောယှက်-သုံးသပ်-ပေါင်းသင်း - ဆက်ဆံ - စပ်ယှက် - ခြင်း (သံသဂ္ဂ) ၏အကြောင်း (တဏှာ)။ သံသဂ္ဂါ (သံ၊ ၁။ ၃၇၁) တိ ပဉ္စဝိဓေသံသဂ္ဂဟေတု။ သံသဂ္ဂကဏောန စေတ္ထ သံသဂ္ဂဝတ္ထုကာ တဏှာ ဂဟိတာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၉။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၁)။

သံသဂ္ဂဟေတု (ပု) [သံသဂ္ဂ + ဟေတု] သံသဂ္ဂကာရဏ-ကြည့်။

သံသဂ္ဂါတိက္ကမ (ပု) [သံသဂ္ဂ + အတိက္ကမ] ရောနှော - နှီးနှော - ရောယှက် - သုံးသပ်-ပေါင်းသင်း - ဆက်ဆံ - စပ်ယှက် - ခြင်းကို ကျော်လွန်ခြင်း။ ---- စေတောခိလဝိဝေစနံ အဘိန္ဒနနိဝါရဏံ သံသဂ္ဂါတိက္ကမော ဝိဝါဒမူလပရိစ္စာဂေါ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၂။

သံသဂ္ဂါဘာဝ (ပု) [သံသဂ္ဂ + အဘာဝ] ရောနှော - နှီးနှော - ရောယှက် - သုံးသပ်-ပေါင်းသင်း-ဆက်ဆံ-စပ်ယှက်-ခြင်း၏မရှိခြင်း။ အထဿ ဘဂဝါ ကုလေသု သံသဂ္ဂါဘာဝံ ဒီပေန္တော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၃၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉။

သံသဂ္ဂါရာမ (တိ) [သံသဂ္ဂ + အာရာမ] သံသဂ္ဂရတ-ကြည့်။ သံသဂ္ဂါရာမော ဟောတိ သံသဂ္ဂရတော သံသဂ္ဂါရာမတံ အနုယုတ္တော။ အံ၊ ၂။ ၂၅၉။ သံသဂ္ဂါရာမတာတိ ပဉ္စဝိဓေ သံသဂ္ဂေ အာရာမတာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၂။ (-အဘိ၊ ဝိ။ ၃၉၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၈၉)။

သံသဇ္ဇတိ (ကြိ) [သံ + သဇ + ယ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၂၄။ နိရုတ္တိ။ ၅၄၁-နှာ။ သံ + သဇ္ဇ + အ + တိ။ ဓာတွတ္ထ။ သံသဇတိ၊ သံသဇျတေ - သံ။ သံသဇ္ဇက္က - ပါကတ။] ကပ်ငြိ-ရောနှော-နှီးနှော-ရောယှက်-သုံးသပ်-ပေါင်းသင်း - ဆက်ဆံ - စပ်ယှက် - ၏။ သံသဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ သံသဂ္ဂေါ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၁။

သံသဇ္ဇန (န) [သံ + သဇ + ယ + ယု။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၂၄။ နိရုတ္တိ။ ၅၄၁-နှာ။ သံ + သဇ္ဇ + ယု။ ဓာတွတ္ထ။ သံသဇ်န - သံ။] ရောနှော-နှီးနှော-ရောယှက်-ခြင်း။ သံသဂ္ဂတ္တိ သံသဇ္ဇနံ မိဿီကရဏံ " ရာဂသဒ္ဓါဓိရိယာ ဒေါသသဒ္ဓါဓိရိယာ " တိအာဒိနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၁။ (-အနုဋီ၊ ၃။ ၂၀၉)။

သံသဇ္ဇိယန္တိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + သဇ + ယ + အန္တေ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၂၄။ နိရုတ္တိ။ ၅၄၁ - နှာ။ သံ + သဇ္ဇ + ယ + အန္တေ။ ဓာတွတ္ထ။] ကပ်ငြိ-ရောနှော-နှီးနှော-ရောယှက်-အပ်ကုန်၏။ အညထာ ဟိ ဥပ္ပါဒ-နိရောဓာ ပစ္စုပ္ပန္နာနာဂတကာလာ စ ကထံ သံသဇ္ဇိယန္တိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၀၉။

သံသဋ္ဌ (တိ) [သံ + သဇ္ဇ + တ။ ကစ္စည်း။ ၅၇၃။ ရူ။ ၆၂၆။ ဓာတွတ္ထ။ သံ + သဇ + တ။ နိရုတ္တိ။ ၄၉၃-နှာ။ သံသဃ္ဋ-သံ။ သံသဋ္ဌ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) တူသော။ (၂)(ကိလေသာဖြင့်) စွတ်စိုသော။ (၃) (လူတို့နှင့်) နှီးနှော-ရောယှက်-ပေါင်းသင်း- ဆက်ဆံ- စပ်ယှက်-သော၊ အဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့သော။ (၄) အညီအညွတ် ဧကုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အကြောင်းတို့ဖြင့်ယှဉ်-အတူတကွဖြစ်- သဟဇာတ်ဖြစ်-သော။ (၅) ရောနှော-ရောယှက်-ပေါင်းစပ်-သော။ (၆) ရောနှော-ပေါင်းစပ်-နယ်-ဖြုပြင်စီရင် - အပ်သော။ (၇) (ရေစစ်စသည်ဖြင့်)

စစ် အပ်သော၊ စင်ကြယ်အောင် ပြုအပ်သော။ (၈) နှီးနှော- ရောယှက်- ပေါင်းသင်း- ဆက်ဆံ-စပ်ယှက်-ရာ။ (၉)ယှဉ်သော စိတ်ရှိသော။ (၁၀) ဆည်းပူးအပ်သော။

(၁) တူသော။ ကိသေ ထူလေ ဝိဝဇ္ဇေတွာ၊ သံသဋ္ဌာ ယောဇိတာ ဟယာ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၅၄။ တသ္မတ္တော ကိသေ စ ထူလေ စ ဇေရူပေ အဿေ အဂ္ဂဏှိတွာ ဝယေန ဝဏ္ဏေန ဇဝေန ဗလေန သဒိသာ ဟယာ ယောဇိတာတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၇။ အယဉ္ဟိ "ကိသေ ထူလေ ဝိဝဇ္ဇေတွာ၊ သံသဋ္ဌာ ယောဇိတာ ဟယာ" တိ ဧတ္ထ သဒိသေ အာဂတော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၂။ (-မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁)။ (၂) (ကိလေသာဖြင့်) စွတ်စိုသော။ သံသဋ္ဌာဝ အယျေ တုမှေ ဝိဟရထ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၁၃-၅။ "သံသဋ္ဌာဝ တုမှေ အယျေ ဝိဟရထာ" တိ အဝဿုတေ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၂။ (၃) (လူတို့နှင့်) နှီးနှော-ရောယှက်- ပေါင်းသင်း - ဆက်ဆံ - စပ်ယှက် - သော၊ အဆွေခင်ပွန်း ဖွဲ့သော။ ကထဉ္စ ဂဟပတိ ဂါမေ သန္ထဝဇာတော ဟောတိ။ ဣဓ ဂဟပတိ ဧကစ္စော ဂိဟီဟိ သံသဋ္ဌော ဝိဟရတိ။ သံ၊ ၂။ ၁၀။ (-မ၊ ၁။ ၁၇၃-၄။ သံ၊ ၁။ ၂၀၂။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၊ ၁၁၁။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၉။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၃။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၁။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၆၈။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၇။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၃။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၈။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၀)။ "ဂိဟီသံသဋ္ဌော ဝိဟရတိ" တိ မိတ္တသန္ထဝေ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၂။ သံသဋ္ဌသဒ္ဒေါ "ဂိဟီဟိ သံသဋ္ဌော" တိ စ "ဇဝံ သံသဋ္ဌော ဘန္တေ"တိ စာတိ ဧဝမာဒီသု သံသဂ္ဂေ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁။ (၄) အညီအညွတ် ကေပ္ပဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့်ယှဉ်-အတူတကွဖြစ်-သဟဇာတ်ဖြစ်-သော။ ဣဒံ သုခံ ဣမာယ ပီတိယာ သဟဂတံ ဟောတိ သဟဇာတံ သံသဋ္ဌံ သမ္ပယုတ္တံ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၆၈။ "ဣဒံ သုခံ ဣမာယ ပီတိယာ သဟဂတံ ဟောတိ သဟဇာတံ သံသဋ္ဌံ သမ္ပယုတ္တ" န္တိ သဟဇာတေ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၂။ ကုသလံ ဓမ္မံ သံသဋ္ဌော (ပဋ္ဌာန၊ ၁။ ၁၁၁) တိ ကုသလံ ဓမ္မံ ဧကုပ္ပါဒါဒိလက္ခဏေန သမ္ပယောဂဋ္ဌေန ပစ္စယံ ကတွာတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၃၁။ သံသဋ္ဌာ (မ၊ ၁။ ၃၆၆) တိ ဧကုပ္ပါဒ-ဧကနိရောဓဧကဝတ္ထုကဧကာရမ္မဏတာယ သံသဋ္ဌာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၂။ သံသဋ္ဌာတိ သမ္ပယုတ္တာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၀။ (-ဝိ၊ ၅။ ၁၉၅။ အဘိ၊ က။ ၂၅၂ - ၃၊ ၂၆၇။ ပဋိသံ။ ၂၂၆၊ ၃၁၆၊ ၃၂၄။ မဟာနိ။ ၂၀၄။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၄၊ ၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၃)။ (၅) ရောနှော -ရောယှက် - ပေါင်းစပ်သော။ ယောပိ သော ဘိက္ခဝေ သတ္ထာ အာမိသဂရု အာမိသဒါယာဒေါ အာမိသေဟိ သံသဋ္ဌော ဝိဟရတိ။ မ၊ ၂။ ၁၄၆။ သံသဋ္ဌော (အံ၊ ၂။ ၂၀၂) တိ ဝဏ္ဏဘေဒကရဏဝသေန သံသဋ္ဌော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၈။ (၆) ရောနှော-ပေါင်းစပ် - နယ် - ပြုပြင်စီရင် - အပ်သော။ အထေကဒိဝသံ သာ ဧကံ ခီဏာသဝတ္ထေရံ ---- တေလသံသဋ္ဌံ ဒေါဏိနိမ္မဇ္ဇနိံ ပိညာက-မဒါသိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၄၄။ တိလေန သံသဋ္ဌံ ဘောဇနံ တေလိကံ။ ကစ္စည်း။ ၃၅၀။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၇၆၄။ တိလေန သံသဋ္ဌန္တိ ဝိဂ္ဂဟေ--- တေလိကံ ဘောဇနံ၊ တိလေန အဘိသင်္ခတန္တိ အတ္ထော။ ရူ။ ၃၇၃။ (-မ၊ ၃။ ၄၇။ သံ၊ ၁။ ၃၃၂-၃။ သံ၊ ၃။ ၁၀၆)။ (၇) (ရေစစ်စသည်ဖြင့်) စစ်အပ်သော၊ စင်ကြယ်အောင် ပြုအပ်

သော။ သံသဋ္ဌ(ဝိ၊ ၃။ ၂၉၂) န္တိ ပရိဿာဝိတံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၀၄။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈၆။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၃။ ကင်္ခါ။ ၁၈၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၅၂။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၂၉)။ (၈) နှီးနှော-ရောယှက်- ပေါင်းသင်း- ဆက်ဆံ- စပ်ယှက်-ရာ။ သံသဋ္ဌကာလ-ကြည့်။ (၉) ယှဉ်သောစိတ် ရှိသော။ သံသဋ္ဌော(ဒီ၊ ၂။ ၁၇၃)တိ သမ္ပယုတ္တ-စိတ္တော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၆။ သံသဋ္ဌောတိ သံသဂ္ဂံ ဥပဂတော သမင်္ဂီဘူတော၊ သော ပန တေဟိ သမန္နာဂတစိတ္တောပိ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ “ သမ္ပယုတ္တစိတ္တော ” တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၁။ (၁၀) ဆည်းပူးအပ်သော။ မူလံ မူလေန သံသဋ္ဌံ၊ သာခါ သာခါ နိသေဝရေ (ဇာ၊ ၁။ ၄၈) တိ ဇတ္တ ဥပစိတေ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁။

သံသဋ္ဌအာမိသပစ္စယ (ပု) [သံသဋ္ဌ + အာမိသ + ပစ္စယ] ရောနှော - ပေါင်းစပ်-နယ်-အပ်သော အာမိသ (တဏှာဖြင့် သုံးသပ်အပ်သော အရာဝတ္ထု) ဟူသော အကြောင်း။ သန္နိဟိတေန သံသဋ္ဌအာမိသပစ္စယာ ဇော်။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၆၈။

သံသဋ္ဌဥဒကသဒိသ (တိ) [သံသဋ္ဌဥဒက + သဒိသ] ရောနှော- ပေါင်းစပ် - အပ်သော ရေနှင့် တူသော။ ခီရောဒကီဘူတာတိ ခီရေန သံသဋ္ဌဥဒကသဒိသာ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၃။

သံသဋ္ဌကာလ (ပု) [သံသဋ္ဌ + ကာလ] ရောနှော- နှီးနှော- ရောယှက်- ပေါင်းသင်း-ဆက်ဆံ-စပ်ယှက်-ရာ-အချိန်-အခါ-ကာလ။ န မဟာသမုဒ္ဒဥဒကေန သံသဋ္ဌကာလေ ဝိယ ဝိသဒိသံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၅။

သံသဋ္ဌင်္ဂုလိဟတ္ထ (တိ) [သံသဋ္ဌအင်္ဂုလိ + ဟတ္ထ] လက်ချောင်း အချင်းချင်း-ရောယှက် -ပူးကပ်-သည့် လက်ရှိသော၊ သူ။ ဖဏဟတ္ထကာတိ အညမညံ သံသဋ္ဌင်္ဂုလိဟတ္ထာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၀၉။

သံသဋ္ဌစရိတ (တိ) [သံသဋ္ဌ + စရိတ] ရောနှော - ရောယှက် - ပေါင်းစပ် - သည့်-စရိုက်-အလေ့- ဝါသနာ- ပင်ကိုယ်သဘော-ရှိသော၊ သူ။ သံသဋ္ဌစရိတဿ စ ပုဂ္ဂလဿ ဧကေဿဝ ဘိန္နလက္ခဏာ ဣရိယာ-ပထာဒယော န ဥပပဇ္ဇန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၄။

သံသဋ္ဌပရိယာယ (ပု) [သံသဋ္ဌ + ပရိယာယ] သံသဋ္ဌသဒ္ဒါ၏ - ပရိယာယ်-ဝေဝုစ်-စကားလှယ်။ ဧဝံ အသမ္ပယုတ္တဿပိ သံသဋ္ဌပရိယာယော အသံသဋ္ဌဿ စ သမ္ပယုတ္တ-ပရိယာယော အတ္ထိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၉၂။

သံသဋ္ဌပ္ပဘာ (တိ) [သံသဋ္ဌာ + ပဘာ + အ] ရောနှော-ရောယှက်-သည့် အရောင်ရှိသော။ အညမညံ သံသဋ္ဌပ္ပဘာနံ ဒီပါနံ ဧကပ္ပဘာ-နိရောဓေပိ ဣတရိဿာ ဌာနံ ဝိယ။ ဝဇိရ၊ ၁၁၅။

သံသဋ္ဌဘောဇန (န) [သံသဋ္ဌ + ဘောဇန] ရောနှော- ပေါင်းစပ်-နယ်- ပြုပြင်စီရင်-အပ်သော - ဘောဇဉ် - စားဖွယ်။ သပ္ပိအာဒီဟိ သံသဋ္ဌဘောဇနာနိ ဝိညာပေန္တော ဣမိနာ ကာရေတဗ္ဗော။ ကင်္ခါ။ ၂၂၈။

သံသဋ္ဌရသ (တိ) [သံသဋ္ဌ + ရသ] ရောနှော- ပေါင်းစပ်- အပ်သည့် အရသာ ရှိသော၊ ဝတ္ထု။ န ဟိ ဒဓိဂုဠိကာဒိအာမိသေန သံသဋ္ဌရသံ နဝနီတံ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၁။ (-ကင်္ခါ၊ ဋီ၊သစ်။ ၃၉၀)။

သံသဋ္ဌဝါရ (ပု) [သံသဋ္ဌ + လက္ခိတ + ဝါရ] သံသဋ္ဌဝါရ၊ သံသဋ္ဌသဒ္ဒါဖြင့်-မှတ်-

မှတ်၍ပောာ - အပ်သော - ဝါရ - ပါဠိုနည်း။ သံသဋ္ဌဝါရော နိဋ္ဌိတော သောဠသမော။ ဝိ၊ ၅။ ၁၉၅။ သံသဋ္ဌဝါရေ ပစ္စနီယဝိဘင်္ဂေ နကမ္မေ စ န ဝိပါကေ စ ပဋိသန္ဓိ နတ္ထိ။ ပဋ္ဌာန်၊ ၁။ ၁၁၅။ တေသံ ဣမာနိ နာမာနိ ပဋိစ္စဝါရော --- သံသဋ္ဌဝါရော သမ္ပယုတ္တဝါရော ပဉ္စာဝါရောတိ ---- တတော ပရံ "ကုသလံ ဓမ္မံ သံသဋ္ဌော ကုသလော ဓမ္မော" တိ ဇဝံ သံသဋ္ဌာဘိဓာနဝသေန ဝုတ္တော သံသဋ္ဌဝါရော နာမ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၉၅။ (-မူလဋီ၊ ၃။ ၂၁၈။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၉၁)။

သံသဋ္ဌဝါရသဒိသ (တိ) [သံသဋ္ဌဝါရ + သဒိသ] သံသဋ္ဌဝါရနှင့် တူသော။ သမ္ပယုတ္တဝါရော သံသဋ္ဌဝါရသဒိသော။ ပဋ္ဌာန်၊ ၂။ ၂၁၂၊ ၂၅၈။

သံသဋ္ဌဝိဋပ (တိ) [သံသဋ္ဌ + ဝိဋပ] ရောနှော-ရောယှက်-အချင်းချင်း ဆက်စပ်၍ တည်-သော အခွ, အမြစ်ရှိသော၊ (သစ်ပင်)။ သံသဋ္ဌဝိဋပါ(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃၇။ ကင်္ခါ။ ၈၈) တိ အညမညံ သိဗ္ဗိတွာ ဌိတမဟာသာခမူလာ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၆၈။ သံသဋ္ဌဝိဋပါတိ အညမညံ အာသန္နတ္တာ သံသဋ္ဌော ဝိဋပေါ ဧတေသန္တိ သံသဋ္ဌဝိဋပါ။ "သံသဋ္ဌဝိဋပါ" တိ ဣဒံ ဥပလက္ခဏမတ္တံ၊ မူလာနိပိ သံသဋ္ဌာနိယေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၀၂။

သံသဋ္ဌဝိဟာရ (ပု) [သံသဋ္ဌ + ဝိဟာရ] (လူတို့နှင့်) နှီးနှော-ရောယှက်-ပေါင်းသင်း-ဆက်ဆံ - သည်ဖြစ်၍ နေခြင်း။ ယော တတ္ထာတိ ယော တသ္မိံ သံသဋ္ဌဝိဟာရေ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇၃။ သံသဋ္ဌဝိဟာရတော နမုစ္စေယျ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၀။ (-မဟာဋီ၊ ဋ္ဌ။ ၃၆၉။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၂၁)။

သံသံဋ္ဌဝိဟာရဝတ္ထု (န) [သံသဋ္ဌဝိဟာရ + ဝတ္ထု] (လူတို့နှင့်) နှီးနှော-ရောယှက်-ပေါင်းသင်း - ဆက်ဆံ - စပ်ယှက် - သည်ဖြစ်၍ နေခြင်းဟူသော အကြောင်း။ သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခုနိယော အာရဗ္ဘ သံသဋ္ဌဝိဟာရဝတ္ထုသ္မိံ ပညတ္တံ။ ကင်္ခါ။ ၃၀၄။ (-၃၂၉)။

သံသဋ္ဌဝိဟာရသိက္ခာပဒ (န) [သံသဋ္ဌဝိဟာရ + ပညတ္တ + သိက္ခာပဒ] သံသဋ္ဌဝိဟာရသိက္ခာပုဒ်၊ (လူတို့နှင့်)နှီးနှော-ရောယှက်- ပေါင်းသင်း- ဆက်ဆံ-စပ်ယှက်-သည်ဖြစ်၍ နေခြင်းကြောင့် ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်။ ဝိနယပိဋက၊ ပါစိတ္တိယပါဠိ၊ ဘိက္ခုနီဝိဘင်၊ ၂ - သံဃာဒိသေသကဏ္ဍ၊ ၉-သိက္ခာပုဒ်၊ ဝိ၊ ၂။ ၃၁၀။ သံသဋ္ဌဝိဟာရ-သိက္ခာပဒေ "သေသမေတ္ထ ပဌမအရိဋ္ဌ-သိက္ခာပဒေ ဝုတ္တဝိနိစ္ဆယသဒိသမေဝါ" တိ ပါဠော။ ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၁၁၅။

သံသဋ္ဌဝိဟာရာဘာဝ (ပု) [သံသဋ္ဌဝိဟာရ + အဘာဝ] နှီးနှော-ရောယှက်-ပေါင်းသင်း-ဆက်ဆံ - စပ်ယှက်- သည်ဖြစ်၍ နေခြင်း၏ မရှိခြင်း။ သံသဋ္ဌဝိဟာရာဘာဝတော စ အပရပေါသိတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၄။

သံသဋ္ဌဝိဟာရိက (တိ) [သံသဋ္ဌဝိဟာရ + ဣက] နှီးနှော - ရောယှက် - ပေါင်းသင်း-ဆက်ဆံ - စပ်ယှက် - သည်ဖြစ်၍ နေခြင်း ရှိသော၊ သူ။ မာတုဂါမော ကဿစိ သံသဋ္ဌဝိဟာရိကဿ ကုလူပကဘိက္ခုနော ပေသေတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၆။

သံသဋ္ဌဝိဟာရီ (တိ) [သံသဋ္ဌ + ဝိ + ဟရ + ဏီ။ ထီ - ဌ် --ဝိဟာရိနီ။] နှီးနှော-ရောယှက်- ပေါင်းသင်း- ဆက်ဆံ-စပ်ယှက်-

သဖြင့် နေလေ့ရှိသော၊ သူ။ “ ပုဗ္ဗေ ကုလေသု သံသဋ္ဌဝိဟာရီ ”တိ သဗြဟ္မစာရီနံ ပညာတတာယပိ ဣမသ္မိံ ------ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ အသံသဋ္ဌဘာဝေါ ပါကဋော အဟောသိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၂၂။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၇)။

သံသဋ္ဌသဒ္ဒ (ပု) [သံသဋ္ဌ + သဒ္ဒ] သံသဋ္ဌ-သဒ္ဒါ။ သံသဋ္ဌသဒ္ဒေါပိ စေသ သဒိသေ အဝယုတေ မိတ္တသန္ထဝေ သဟဇာတေတိ ဗဟူသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၂။ (-မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၅၀၊ ၂၉၂)။

သံသဋ္ဌသဒ္ဒါပေက္ခ (တိ) [သံသဋ္ဌသဒ္ဒ + အပေက္ခာ + အ။ သံသဋ္ဌ + အပ + ဣက္ခ + အ။] သံသဋ္ဌသဒ္ဒါကို- ရှုငဲ့ခြင်းရှိ- ငဲ့တတ်- သော (သဒ္ဒါ)။ ဧဝံ သမ္ပယုတ္တသဒ္ဒေါပိ သံသဋ္ဌသဒ္ဒါပေက္ခော ဝေါကိဏ္ဏဋ္ဌတော ဝိနိဝတ္တိတွာ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၉၂။

သံသဋ္ဌသဘာဝ (တိ) [သံသဋ္ဌ + သဘာဝ] နှီးနှော - ရောယှက် - ခြင်း သဘောရှိသော။ စတုန္နံပိ ခန္ဓာနံ အညမညံ သံသဋ္ဌသဘာဝတ္တာ ရူပနိဗ္ဗာနေဟိပိ သော သံသဋ္ဌသဘာဝေါ အတ္ထိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၅၄။

သံသဋ္ဌသမ္ပယုတ္တ (တိ) [သံသဋ္ဌ + သမ္ပယုတ္တ] နှီးနှော- ရောယှက်- သည်ဖြစ်၍ ယှဉ်သော။ တေဟိ သံသဋ္ဌသမ္ပယုတ္တော ------ မနော တေသံ မဇ္ဈာနံ ပဋ္ဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၅။

သံသဋ္ဌသဟဂတ (တိ) [သံသဋ္ဌ + သဟဂတ] နှီးနှော- ရောယှက်- ပေါင်းသင်း - ဆက်ဆံ- စပ်ယှက် - သည်ဖြစ်၍ အတူတကွဖြစ်သော။ တတ္ထာဝသဟဂတံ ယထာ “ သနိဒဿနာ ဓမ္မာ ”တိ၊ န သံသဋ္ဌသဟဂတံ, နာပိ အာရမ္မဏသဟဂတံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၄။

သံသဋ္ဌသာခ (တိ) [သံသဋ္ဌာ + သာခါ + အ] ရောနှော-ရောယှက်-သည့် အခက်ရှိသော။ ရောဓန္တိ ယံ အညမညံ သံသဋ္ဌသာခံ ကောဗ္ဗံ မဟာဝနသဏ္ဍံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၉။

သံသဋ္ဌသာခါပသာခ (တိ) [သံသဋ္ဌသာခါ + ပသာခါ + အ] ရောနှော-ရောယှက်-သည့် အကိုင်း အခက်ကြီး, အကိုင်း အခက်ငယ် ရှိသော။ ဝံသော ဝဓိတဂ္ဂေါ ဝံသန္တရေသု သံသဋ္ဌသာခါပသာခေါ ဝေဠုဂုမ္ဗတော ဒုန္နိဟရဏီယော ဟောတိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၃။

သံသဋ္ဌသိက္ခာပဒ (နု) [သံသဋ္ဌ + သိက္ခာပဒ] သံသဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၊ ဝိနယပိဋကာ၊ ပါစိတ္တိယပါဠိ၊ ဘိက္ခုနီဝိဘင်၊ ပါစိတ္တိယကဏ္ဍ၊ ၄-ဝဂ်။ ၆-သိက္ခာပုဒ်။ ဝိ၊ ၂။ ၃၈၅။ ကင်္ခါ၊ ၅၆၊ ၃၂၉။ သံသဋ္ဌသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။ ကင်္ခါ။ ၃၂၉။

သံသဋ္ဌာဒိပုစ္ဆာ (ထီ) [သံသဋ္ဌ + အာဒိ + ပုစ္ဆာ] (သမထ တရားတို့၏) နှီးနှော- ရောယှက် - မှုစသည်ကို မေးမြန်းခြင်း။ သံသဋ္ဌာဒိပုစ္ဆာနံ ဝိဿဇ္ဇနေ သံသဋ္ဌာတိ ---- ဣမေ ဓမ္မာ သံသဋ္ဌာ, နော ဝိသံသဋ္ဌာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၉၈။

သံသဋ္ဌာဘိဓာန (နု) [သံသဋ္ဌ + ဣတိ + အဘိဓာန] သံသဋ္ဌ-ဟူသော အမည်။ သံသဋ္ဌာဘိဓာနဝသေန ဗုဒ္ဓိနုကာနံ ဝသေန ပန ပဋ္ဌမော ဝုတ္တော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၉၅။

သံသတိ[၁] (ကြိ) [သံသ + အ + တိ။ နိုတိ၊ ဓာတု။ ၁၇၆။ ;ၐံသတိ-သံ။ သံသဣ-ပြာ။] (ချီးမွမ်း)-ပြောကြား-ပြောဆို- လျှောက်ထား-၏။ သံသေယျာ (မ၊ ၃။ ၄၁) တိ ကထေယျ။

မ၊ ၄၊ ၄။ ၃၅။ နပိ မေ ကောစိ သံသတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၁၁။ သံသတီတိ အာစိက္ခတိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၄၂။ (-ဇာ၊ ၁။ ၃၈၀၊ ၃၈၇။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၆၇၊ ၈၁) ။ သံသထ-လည်းကြည့်။

သံသတိ၂ (ထီ) | သံသာ + သို။ မောဂ်၊ ၂။ ၁၀၄-သုတ်ဖြင့် ပရိသတိ-ကဲ့သို့ သံသတိ-ရုပ်ပြီးသည်။ (သံသဒ•) သံသဒ် = သံသာ။ သံသဒ် + သို။ သို-ကို က္က-ပြုလျှင် သံသဒ် + က္က = သံသဒိ-ဟု ရုပ်ပြီးသည်။ အနန္တဇန-သံသဒိ။ အပ၊ ၂။ ၁၅၆။ သံသဒိ = သံသတိ။ ဒ - ကို တ - ပြု။ | သဘင်-ပရိသတ်-၌။ မေတ္တိ သံသတိ သန္တဝေါ (ဇာ၊ ၁။ ၁၈၉) တိ သဒိဘာဝေါ စ မေတ္တိ စ ပရိသမဇ္ဈေ သန္တဝေါ ဓာတိ တယာ မိတ္တံ ကတံ သာဓု ဟောတိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၄၆၉။

သံသတ္တ (တိ) | သံ + သန္ဇ + တ။ ကစ္စည်း။ ၅၇၈။ ရူ။ ၅၆၀။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၄၄။ သံသတ္တ-သံ။ သံသတ္တ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ | ဆက်စပ် - ငြိတွယ် - သော။ အန္ဓဝေဏိ ပရမ္ပရသံသတ္တာ ပုရိမောပိ န ပဿတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၂၅။ မ၊ ၂။ ၃၈၂။ ပရမ္ပရသံသတ္တာတိ အညမညံ လဂ္ဂါ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၃၃၃။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၂၉၀။

သံသထ (ကြိ) | သံသ + အ + ထ။ သံသတိ-မှ။ | (ချီးမွမ်း) ပြောကြား-ပြောဆို-လျှောက်ထား-ကြကုန်လော။ အာဝါသပရမ္ပရဉ္စ ဘိက္ခဝေ သံသထာ (ဝိ၊ ၄။ ၇၉) တိ သဗ္ဗာဝါသေသု အာရောစေထ။ ဝိ၊ ၄၊ ၄။ ၄။ သံသထာတိ ဧတ္ထ သံသဓာတုယာ ကထနတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ " အာရောစေထာ " တိ။ တုမှေ သံသထ၊ ကထေထာတိ အတ္ထော။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၄၁၄။ (-ဇာ၊ ၂။ ၃၇၃။ ဇာ၊ ၄၊ ၇။ ၃၇၅)။

သံသဒ (တိ) | သံ + သဒ + အ။ သမန္တတော သီဒန္တိသ္မိံ သံသဒေါ။ ဣတ္ထိနပုံသကေသု။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၄၁၄။ သူစိ။ သံသဒ် - သံ။ (ထီ) သံသယာ - ပြာ။ | ပရိသတ်၊ သဘင်၊ အစည်းအဝေး။ ပရိသာ သဘာ သမဇ္ဇာ စ။ တထာ သမိတိ သံသဒေါ။ ဓာန်။ ၄၁၄။ ဓာန်၊ ဋီ။ သဘာ ဂေဟေ စ သံသဒေ။ ဓာန်။ ၁၁၀၁။ သံသဒေ သဘာယေ။ ဓာန်၊ ဋီ။

သံသဒ္ဒ (ပု) [သံ + သဒ္ဒ။ သံဇဒ္ဒ-သံ။ သံသဒ္ဒ - ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ | (ဥပသဂ္ဂ) သံ-ဟူသော သဒ္ဒါ၊ သံ-သဒ္ဒါ။ သံ-သဒ္ဒေါ ဧတ္ထ သမန္တပရိယာယော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃။ (-၂၅၀၊ ၃၀၀။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၄၀၊ ၁၆၈၊ ၂၉၈)။

သံသဒ္ဒဂ္ဂဟဏ (န) | သံသဒ္ဒ + ဂဟဏ | သံ - သဒ္ဒါကို - ယူ - ဆို - ခြင်း။ တတ္ထ သက္ကစ္စကာရိဘာဝဒဿနတ္ထံ သံ-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၁။

သံသန္ဒတိ (ကြိ) | သံ + သန္ဒ + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၉၅။ သံ + သန္ဒူ + အ + တိ။ ဓာတွတ္ထ။ သံသျန္ဒတေ - သံ။ သံသံဒတိ။ ပါကတ။ | (၁) ညီညွတ်- နှီးနှော-ကပ်ငြိ-တူ -တစ်ခုတည်းဖြစ် - ပေါင်းဆုံ၍ စီးဆင်း-၏၊ (အပေါက် အကြားမရှိ၊ အခြားမရှိ)။ (၂) ဆက်စပ်-ပေါင်းစု-ရောနှော-မဆန့်ကျင်သည်ကိုပြု - အတူပြု - ၏။ (၃) ဆက်စပ်-အကျုံးဝင်- စေ၏။ (၄) ကောင်းစွာဖြစ်၏။ (၁) အပရိဂ္ဂဟေန ဖြဟ္မုနာ သဒ္ဓိံ သံသန္ဒတိ သမေတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၃၅။ သံသန္ဒတိ ခေါ တေ ပဥ္စသိခ တန္တိဿရော ဂီတဿရေန။ ဒီ၊ ၂။

၂၁၃။ သံသန္ဒတီတိ သမေတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၉။ သံသန္ဒတိ (အံ၊ ၁။ ၂၈၇) တိ ဧကီ ဘဝတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၅။ သံသန္ဒတိမေဝါ (အံ၊ ၁။ ၂၈၇) တိ နိရန္တရော ဟောတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၁။ သံသန္ဒိတ္တိ (သံ၊ ၁။ ၃၅၃) တိ သမာဂန္တွာ သန္ဒန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၉။ (-သံ၊ ၁။ ၃၅၃။ အဘိ၊ ပု၊ ၁၃၇။ ကင်္ခါဝိတ်။ ၂၄၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၈။ ကင်္ခါဝိတ်၊ ဋ္ဌ။ ၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၆)။ (၂) မမ သဗ္ဗညုတညာဏေန သဒ္ဓိံ သံသန္ဒိတွာ ဒေသိတာ မယာ အနုညာတာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၉။ သံသန္ဒိတွာတိ ယမ္မေတွာ၊ အဝိရုဒ္ဓံ ကတွာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၁။ ရသေန ရသံ သံသန္ဒိတွာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၂)တိ ---- သမာနဘာဝံ ဥပနေတွာတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၅၀။ ရသေန ရသံ သံသန္ဒိတွာတိ အနဝဇ္ဇသဘာဝေန သာဝဇ္ဇ-သဘာဝံ သမ္မိဿေတွာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၉၆။ ရသေန ရသံ သံသန္ဒိတွာတိ ------- သမာနေတွာ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၁၁၂။ သံသန္ဒေတွာ ဂဟဏ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၀-၁) န္တိ အဝယဝေ သမောဓာနေတွာ "ကတ္တိ ပုရိသော "တိအာဒိနာ ဧကေဇ္ဈံ ဂဟဏံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၃။(၃) သံသန္ဒန္တိ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄)တိ သမ္ဗန္ဓေန္တိ ဝိဿာသေန္တိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၀၃။ (၄) သံသန္ဒိဿတိ (အံ၊ ၃။ ၅၂၄) တိ သမ္ပဝတ္တိဿတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၄၃။

သံသန္ဒတေ (ကြိ) | သံ + သန္ဒ + အ + တေ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၉၅။ သံ + သန္ဒူ + အ + တေ။ ဓာတွတ္ထ။] သံသန္ဒတိ - ကြည့်။ ဒိဋ္ဌေန သံသန္ဒတေ ဒိဋ္ဌံ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၈၂ ၃၀၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၂၈။

သံသန္ဒန (ထီ၊ န) | သံ + သန္ဒ (သန္ဒူ) + ယု | (၁) ညီညွတ်စေ - တူစေ-အတူပြု-နှီးနှော-ခြင်း။ (၂) တိုင်ပင်- နှီးနှော-ခြင်း၊ (တိုင်ပင် ဆွေးနွေးခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်) အဆုံးအဖြတ်ကို ပြုခြင်း။ (၃) ပါဝင်-သက်ဝင် - အကျုံးဝင် - စေခြင်း၊ သွင်းခြင်း။ (၄) မပျက် - မပျက်မစီး - ခြင်း။ (၅) (ဒွါရဉ္စ ကံတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို) ပြုခြင်း။ (၆) တိုင်ပင်-နှီးနှော-ဆွေးနွေး- ကြောင်း။ (၇) ညီညွတ်-နှီးနှော -ရောနှော - တူ- တစ်ခုတည်း ဖြစ်-အပေါက်အကြားမရှိ-အခြားမရှိ- ပေါင်းဆုံ၍ စီးဆင်း-သော။ (၁) ညီညွတ်စေ - တူစေ-အတူပြု-နှီးနှော-ခြင်း။ သုတ္တံ သံသန္ဒနတ္ထာယ၊ ဩပမ္မံ နိဒဿနတ္ထာယ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၈၈။ သံသန္ဒန(ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈)န္တိ အာလာပသလ္လာပ-ဝသေန ကထာသံသန္ဒနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၅။ ရူပါဒီဟိ သဒ္ဓိံ သံသန္ဒန (မူလဋီ၊ ၃။ ၅၅) န္တိ သဗ္ဗိကဋ္ဌတာသာမညေန ရူပါဒီဟိ သမီကရဏံ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၇၄။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၃)။ (၂) တိုင်ပင် -နှီးနှော -ခြင်း၊ (တိုင်ပင် ဆွေးနွေးခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်) အဆုံးအဖြတ်ကို ပြုခြင်း။ သံသန္ဒနတ္ထာယာ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၇) တိ သာကစ္ဆာဝသေန ဝိနိစ္ဆယကရဏတ္ထာယ။ သံသန္ဒနဉ္စိ သာကစ္ဆာဝသေန ဝိနိစ္ဆယကရဏံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၂၀။ သံသန္ဒနဋ္ဌေတ္ထ သာကစ္ဆာဝသေန ဝိနိစ္ဆယကရဏံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁။ သံသန္ဒနံ စေတ္ထ သာကစ္ဆာဝသေန ဝိနိစ္ဆယကရဏံ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၂၄။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၅၉။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၀၆)။ (၃) ပါဝင်-သက်ဝင် - အကျုံးဝင် - စေခြင်း၊ သွင်းခြင်း။ (၄) မပျက်-မပျက်စီး-ခြင်း။ (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၂။ ပြည်၊ သျှ)။ကမ္မသဒ္ဒေါ ဌာနေ ဒွါရသံသန္ဒနံ နာမ ဟောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၂။ ကမ္မပထံ

အပ္ပတ္တာနမ္ပိ တံတံဒွါရေ သံသန္ဒနံ အဝရောဓနံ ဒွါရန္တရေ ကမ္မန္တရုပ္ပတ္တိယမ္ပိ ကမ္မဒွါရာဘေဒနဥ္စ ဒွါရသံသန္ဒနံ နာမ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၇၈။ တံတံဒွါရေ သံသန္ဒနန္တိ ယသ္မိံ ယသ္မိံ ဒွါရေ ကမ္မပထံ အပ္ပတ္တာ အကုသလစေတနာဒယော ပဝတ္တာ၊ တာသံ တေန တေနေဝ ဒွါရေန နာမဂ္ဂဟဏံ။ တံ ပန တံတံဒွါရပက္ခိကဘာဝကရဏတော တတ္ထ အဝရောဓနန္တိ ဝုတ္တံ။ ------ သတိပိ ပါဏာတိပါတာဒိစေတနာယ ဝစီဒွါရာဒီသု ပဝတ္တိယံ ယထာဝုတ္တယေဘုယျတဗ္ဗဟုလဝုတ္တိယာ ကာယကမ္မာဒိဘာဝဝဝတ္ထာပနံ ကာယာဒိကဿ တံတံဒွါရဘာဝဝဝတ္ထာပနဥ္စ ကမ္မဒွါရာဘေဒနံ။ တဥ္ဟိ ကမ္မဒွါရာနံ အသံကိဏ္ဏဘာဝေန ပတိဋ္ဌာပနံ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၈၄-၅။ ---- တေသံ အဘေဒနံ အဝိနာသနံ။ မဓု၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၂။ (၅) (ဒွါရ၌ ကံတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို) ပြခြင်း။ ကေစိ ပန “ ဧကေကသ္မိံ ဒွါရေ အနေကေသံ ကမ္မာနံ ပဝတ္တိဒဿနမ္ပိ ဒွါရသံသန္ဒန ” န္တိ ဝဒန္တိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၈၅။ (၆) တိုင်ပင်-နှီးနှော-ဆွေးနွေး - ကြောင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၇) ညီညွတ်-နှီးနှော-ရောနှော -တူ- တစ်ခုတည်းဖြစ်-အပေါက်အကြားမရှိ -အခြားမရှိ-ပေါင်းဆုံ၍ စီးဆင်း - သော။ သံသန္ဒန-ဘာဝဒဿန-ကြည့်။

သံသန္ဒနကထာ (ထီ) [သံသန္ဒနာ + ကထာ] တိုင်ပင်-နှီးနှော-ဆွေးနွေး-ကြောင်းဖြစ်သော စကား။ ဓမ္မသာကစ္ဆာတိ ပဥှပုစ္ဆနဝိဿဇ္ဇနဝသေန ပဝတ္တာ သံသန္ဒနကထာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၉။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၃)။

သံသန္ဒနကိစ္စ (နု) [သံသန္ဒန + ကိစ္စ] တိုင်ပင် - နှီးနှော - ဆွေးနွေး - ခြင်းကိစ္စ၊ (တိုင်ပင် ဆွေးနွေးခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်) အဆုံးအဖြတ်ကို ပြုခြင်းကိစ္စ။ တဿ အညေန သမဏေန ဝါ ---- ဗြာဟ္မဏေန ဝါ သဒ္ဓိံ သံသန္ဒနကိစ္စံ နတ္ထိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၉၊ ၈၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၈။ ကထာဝတ်၊ ဋ္ဌ။ ၃၈။

သံသန္ဒနယမကဂဏန (ထီ၊ နု) [သံသန္ဒန + ယမက+ဂဏန] (ပစ္စည်းတို့ကို) နှီးနှောခြင်း၌ ဖြစ်သော ယမကနည်း၌ ရအပ်သောသင်္ချာ။ တံ သဗ္ဗံ သာဓုကံ သလ္လက္ခေတွာ သံသန္ဒနယမကဂဏနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၈၅။

သံသန္ဒနတ္ထ (ပု) [သံသန္ဒန + အတ္ထ] တိုင်ပင် - နှီးနှော - ဆွေးနွေး - ခြင်းဟူသော အကျိုး။ သုတ္တံ သံသန္ဒနတ္ထာယာ (ဝိ၊ ၅။ ၂၈၈) တိ ------ အာပတ္တာနာပတ္တီနံ သံသန္ဒနတ္ထန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၀၇။ သံသန္ဒနတ္ထန္တိ----သံသန္ဒိတွာ နိစ္ဆယကရဏတ္ထံ ဝုတ္တန္တိ အဓိပ္ပါယော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၀၀။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၇။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၂၀)။

သံသန္ဒနနယ (ပု) [သံသန္ဒန + နယ] တိုင်ပင်-နှီးနှော-ဆွေးနွေး-ကြောင်းဖြစ်သော နည်း။ သေသာ သံသန္ဒနနယာ --- ပါဠိအနုသာရေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၁။

သံသန္ဒနနယဒဿန (နု) [သံသန္ဒနနယ + ဒဿန] နှီးနှောကြောင်းဖြစ်သောနည်းကို ပြခြင်း။ ဥဒကသိဥ္စနေန သဟ သံသန္ဒနနယဒဿနမုခေန ပမာဏမေဝ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၉၉။

သံသန္ဒနနိဒ္ဒေသ (ပု) [သံသန္ဒန + နိဒ္ဒေသ] နှီးနှောခြင်းကို အကျယ် ညွှန်ပြခြင်း။ ဣမိဿာ ဂါထာယ ဒွိဓာ နိဒ္ဒေသော

သံသန္ဒနနိဒ္ဒေသော စ သမယနိဒ္ဒေသော စ။ ပေဋကော။ ၃၀၉။

သံသန္ဒနပဉ္စ (တိ) [သံသန္ဒန + ပဝတ္တ + ပဥ္စ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ပစ္စုပ္ပန္နပဉ္စော စေဝ သံသန္ဒနပဉ္စော စ ဥတ္တာနတ္ထာယေဝ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၅။ (-၁၉၃)။

သံသန္ဒနပုစ္ဆာ (ထီ) [သံသန္ဒန + ပဝတ္တာ + ပုစ္ဆာ] တိုင်ပင်-နှီးနှော-ဆွေးနွေး-ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော - အမေး - ပုစ္ဆာ- ပြဿနာ။ ပုန အနာဂါမိတိအာဒိနံ သံသန္ဒနပုစ္ဆာ သကဝါဒိဿ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၇။

သံသန္ဒနဘာဝဒဿန (နု) [သံသန္ဒန + ဘာဝ + ဒဿန] ညီညွတ်- နှီးနှော-ရောနှော-တူ-တစ်ခုတည်းဖြစ်-အပေါက် အကြား မရှိ-အခြားမရှိ-ပေါင်းဆုံ၍ စီးဆင်း-သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ သော စ ဥဘိန္နံ ဒေသနာနံ အညမညံ သံသန္ဒနဘာဝဒဿနတ္ထံ။ အနုဋ္ဌီ၊ ၂။ ၁၄၃။

သံသန္ဒနယောဇနာ (ထီ) [သံသန္ဒနာ + ယောဇနာ] အညီအညွတ် နှီးနှောသဖြင့်- ယှဉ်-ယှဉ်စပ်-ခြင်း။ ဝုတ္တနယာနုသာရေန သေသေသုပိ သံသန္ဒနယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၄၇။

သံသန္ဒနာကာရ (ပု) [သံသန္ဒန + အာကာရ] တိုင်ပင် - ဆွေးနွေး - သော အခြင်းအရာ၊ (တိုင်ပင် ဆွေးနွေးခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်) အဆုံးအဖြတ်ကို ပြု-သော- ခြင်း၏- အခြင်း အရာ။ သော ကေဝဋ္ဋံ ဒိသွာ ပဏ္ဍိတေန သဒ္ဓိံ သံသန္ဒနာကာရံ ပုစ္ဆန္တော ဂါထမာဟ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၅၉။ (-နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၅၀)။

သံသန္ဒန္တ (တိ) [သံ + သန္ဒ + အ + အန္တ။ ထီ- ၌ သံသန္ဒန္တီ။] (၁) ညီညွတ်စေ-တူစေ- အတူပြု-နှီးနှော-တတ်သော။ (၂) ညီညွတ်- နှီးနှော - ရောနှော - တူ - တစ်ခုတည်းဖြစ်- အပေါက် အကြားမရှိ- ပေါင်းဆုံ၍ စီးဆင်း- သော။ (၁) ကွဒါနိပိ မန္တံ သံသန္ဒန္တာ ဝိယ သက္ကစ္စံ သုဏာတိ။ မမ္ပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၀။ တမတ္ထံ ဝိဘင်္ဂပါဠိယာ သံသန္ဒန္တော “ တေဒေဝါ ”တိ- အာဒိမာဟ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၁၉။ (၂) တော ဘဝန္တုတိ ဂင်္ဂါဒကံ ဝိယ ယမုနော- ဒကေန သဒ္ဓိံ သံသန္ဒန္တာ ကေသဒိသာဝ ဟောန္တု။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၅၇။

သံသန္ဒတိ (ကြိ) [သံ + သန္ဒ + အ + အန္တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၉၅။ သံ + သန္ဒူ + အ + အန္တိ။ ဓာတွတ္ထ။] (၁) ညီညွတ်-ကပ်ငြိ-နှီးနှော- တူ - တစ်ခုတည်းဖြစ် - ပေါင်းဆုံ၍စီးဆင်း- ကုန်၏၊ (အပေါက်အကြား-အခြား-မရှိကုန်)။ (၂) ဆက်စပ်-ရောနှော-မဆန့်ကျင်သည်ကို ပြု- အတူပြု-ကုန်၏။ (၃) ဆက်စပ်-အကျွမ်း ဝင်-စေကုန်၏။ (၄) ကောင်းစွာဖြစ်ကုန်၏။ (၁) သံသန္ဒန္တိ (သံ၊ ၁။ ၃၅၃) တိ သမာဂစ္ဆန္တိ သန္ဒန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၉။ သံသန္ဒန္တိ (သံ၊ ၁။ ၃၆၈) တိ ကေတော ဟောန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၉။ ယတ္ထိမာ မဟာနဒိယော သံသန္ဒန္တိ သမေန္တိ (သံ၊ ၃။ ၃၅၀) တိ ယသ္မိံ သံဘေဒ့ တော မဟာနဒိယော ဧကီဘဝန္တိ၊ နိရန္တရာ ဘဝန္တိတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၀။ (-ကွတိဝုတ်။ ၂၄၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၂။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၂၁။ ကွတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ၊ ၂၃၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၂။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၁၅။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈၇။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၊ ၁၈၆။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၂၄။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၉) ။ (၂) သံသန္ဒတိ

(၂) ကြည့်။ (၃) သံသန္ဒတိ (၃) ကြည့်။ (၄) သံသန္ဒတိ (၄) ကြည့်။

သံသန္ဒမာန (တိ) [သံ + သန္ဒ + အ + မာန။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၉၅။ သံ + သန္ဒူ + အ + မာန။ ဓာတွတ္ထ။] (၁) ညီညွတ်-ကပ်ငြိ-နီးနှော-တူ-တစ်ခုတည်းဖြစ်-အပေါက် အကြား မရှိ- အခြားမရှိ- ပေါင်းဆုံ၍ စီးဆင်း-သော။ (၂) ဆက်စပ် - အကျွမ်းဝင် - စေသော။ (၁) တသ္မာ ဓာတုသော သံသန္ဒမာနော အာဂတော။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၈၂။ (၂) ပုဗ္ဗေန ပုဗ္ဗံ သံသန္ဒမာနာ (အံ၊ ၁။ ၃၇၄) တိ ပုဗ္ဗေန သဒ္ဓိံ ပုဗ္ဗံ ယဋ္ဌယမာနာ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၁၁။

သံသန္ဒယိတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + သန္ဒ + ဏာယ + တွာ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၉၅။ သံ + သန္ဒူ + ဏာယ + တွာ။ ဓာတွတ္ထ] နီးနှော၍၊ ဆက်စပ် - ပေါင်းစု - ရောနှော - မကွဲပြား သည်ကိုပြု - မဆန့်ကျင်သည်ကိုပြု - ၍။ သံသန္ဒယိတွာ (နေတ္တိ။ ၃၃) တိ ဝိမိဿိတွာ အတ္ထတော အဘိန္နံ ကတွာ။ နေတ္တိ၊ ဋ၊ ၁၀၂။ သံသန္ဒေတွာ-လည်းကြည့်။

သံသန္ဒိသု (ကြိ) [သံ + သန္ဒ + ဦ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၉၅။ သံ + သန္ဒူ + ဦ။ ဓာတွတ္ထ။] ညီညွတ်- ကပ်ငြိ- နီးနှော- တစ်ခုတည်းဖြစ်-တူ-ပေါင်းဆုံ၍ စီးဆင်း - ကုန်ပြီ၊ (အပေါက် အကြား-အခြား-မရှိကုန်ပြီ) ။ အတီတမ္ပိ ခေါ ဘိက္ခဝေ အဒ္ဓါနံ ဓာတုသောဝ သတ္တာ သံသန္ဒိသု သမိံသု။ သံ၊ ၁။ ၃၆၈-၇၂။

သံသန္ဒိတ (တိ) [သံ + သန္ဒ + တ] နီးနှောအပ်သော၊ ဆက်စပ် - ရောနှော- မဆန့်ကျင်သည်ကိုပြု -အတူပြု -အပ်သော။ ဧတ္တာဝတာ ပဋ္ဌမဒုဋ္ဌဒေါသေ ဝုတ္တဝိစရဏာယ သံသန္ဒိတံ ဟောတိ။ ဝဇိရ။ ၂၀၄။ သမ္မောဒိတန္တိ သံသန္ဒိတံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၉။ သဗ္ဗညုတညာဏေန သံသန္ဒိတတ္တာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၇။

သံသန္ဒိတုံ (ဗျ) [သံ + သန္ဒ + တုံ] နီးနှောခြင်းငှာ၊ ရောနှော-မဆန့်ကျင်သည်ကို ပြု - အတူပြု - ခြင်းငှာ။ ဘဂဝါ တဿ ဗျာကရဏေန သဒ္ဓိံ အတ္တနော ဗျာကရဏံ သံသန္ဒိတုံ ------ ဝတွာ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၁၅။ သံသန္ဒိတုန္တိ သမာနေတုံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၇။ ဣဒါနိ သုတ္တန္တရေန သံသန္ဒိတုံ " မုဏ္ဍိကပုတ္တသုတ္တန္တဝသေန ဝါ ဧဝံ ဝုတ္တ " န္တိ အာဟ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၇၇။

သံသန္ဒိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + သန္ဒ + တွာ] နီးနှော၍၊ ဆက်စပ် - ပေါင်းစု - ရောနှော- မဆန့်ကျင်သည်ကိုပြု-အတူပြု-၍။ သံသန္ဒတိ (၂) ကြည့်။

သံသန္ဒိယမာန (တိ) [သံ + သန္ဒ + ယ + မာန] သံသန္ဒိတ - ကြည့်။ သစေ သဗ္ဗညုတညာဏေန သဒ္ဓိံ သံသန္ဒိယမာနံ သမေတိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၅။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၀၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၆၂)။

သံသန္ဒိသဿတိ (ကြိ) [သံ + သန္ဒ + သဿတိ] (၁) ညီညွတ်- ကပ်ငြိ-တူ- နီးနှော- တစ်ခုတည်းဖြစ် - ပေါင်းဆုံ၍ စီးဆင်း-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ (၂) ကောင်းစွာဖြစ်-အံ့- လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ (၁) သံသန္ဒိသဿတိ(သံ၊ ၂။ ၅၄၈)တိ ဧကံ ဘဝိဿတိ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၅၀။ (၂) သံသန္ဒိသဿတိ (အံ၊ ၃။ ၅၂၄) တိ သမ္ပဝတ္တိဿတိ။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၄၃။

သံသန္ဒိသဿန္တိ (ကြိ) [သံ + သန္ဒ + သဿန္တိ]

ညီညွတ်- ကပ်ငြိ- တူ- နှီးနှော- တစ်ခုတည်းဖြစ်-တစ်ပါင်းတည်းဖြစ်-ပေါင်းဆုံ၍စီးဆင်း-ကုန်-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ အနာဂတမှိ ခေါဘိကာသေ အဒ္ဓါနံ ဓာတုသောဝ သတ္တာ သံသန္ဒိဿန္တိ သမေဿန္တိ။ သံ၊ ၁။ ၃၆၈-၇၀။ ကတိဝုတ်။ ၂၄၃။

သံသန္ဒိဿာမိ (ကြိ) [သံ + သန္ဒ + ဿာမိ] (ငါ) ဆက်စပ်-ရောနှော-မဆန့်ကျင်သည်ကို ပြု - အတူပြု - အံ့ - လတ္တံ့ - လိမ့်မည်။ ဇေဋ္ဌဘာတိကေန နံ ဓမ္မသေနာပတိနာ သဒ္ဓိံ သံသန္ဒိဿာမိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၇။

သံသန္ဒိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + သန္ဒ + ယ + တေ] နှီးနှော-ဆက်စပ်-ရောနှော-မဆန့်ကျင်သည်ကိုပြု-အတူပြု-အဆုံးဖြတ်ကိုပြု-အပ်၏။ ဒိဋ္ဌံ သံသန္ဒိယတိ ဧတာယာတိ ဒိဋ္ဌသံသန္ဒနာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၂၀။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁။ အံ၊ ဋီ။ ၁။ ၁၂၄။ နေတ္တိ၊ ဋီ၊ ၂၄။

သံသန္ဒေတဗ္ဗ (တိ) [သံ + သန္ဒ + တဗ္ဗ။ ကာ- လာ၊ ကာ-ကို ဧ-ပြု။ ရူ။ ၃၄၀-နှာ။] (၁) နှီးနှောအပ်သော၊ ဆက်စပ်-ရောနှော-မဆန့်ကျင်သည်ကိုပြု- အတူပြု- အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ (၂) တိုင်ပင်-နှီးနှော-အပ်သော၊ (တိုင်ပင် ဆွေးနွေးခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်) အဆုံးအဖြတ်ပြု - အပ်- သင့်-ထိုက်-သော။ (၁) ဝိနယေ သန္ဒဿေတဗ္ဗာနိတိ ဝိနယေ သံသန္ဒေတဗ္ဗာနိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၆။ သံသန္ဒေတွာ ဒဿနံ သန္ဒဿနန္တိ အာဟ “ ဝိနယေ သံသန္ဒေတဗ္ဗာနိ ” တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၅။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၃။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၈၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၆။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၁၈။ (၂) ဝိနယပဋ္ဌော နသာကစ္ဆိတဗ္ဗော၊ ကပ္ပိယာကပ္ပိယကထာ န သံသန္ဒေတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၆၆။

သံသန္ဒေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + သန္ဒ + ဏေ + တိ] ညီညွတ်-ကပ်ငြိ-နှီးနှော-တူ-တစ်ခု တည်းဖြစ်-ပေါင်းဆုံ၍စီးဆင်း-စေ၏။ “ ယထာ ”တိအာဒိနာ နိဒဿနံ သံသန္ဒေတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၉။ ဧကမေဝါတိအာဒိနာ ဥဒ္ဒေသေန နိဒ္ဒေသံ သံသန္ဒေတိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၅၂။

သံသန္ဒေတုံ (ဗျ) [သံ + သန္ဒ + ဏေ + တုံ] နှီးနှောစေ-ပေါင်းဆုံ-ရောနှော-မဆန့်ကျင်သည်ကို ပြု- အတူပြု- ခြင်းငှာ။ ဧဝံ ဂတေယေဝ သန္ဒာယ ဝုတ္တန္တိ သံသန္ဒေတုံ, သာမေတုံ ဝါ အာဟ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။၇၁-၂။

သံသန္ဒေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + သန္ဒ + ဏေ + တွာ] နှီးနှောစေ - ညီညွတ်စေ-ပေါင်းစု- ရောနှော - မဆန့်ကျင်သည်ကိုပြု-အတူပြု-၍။ သံသန္ဒေတွာ(မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၂)တိ မမ ဒေသနာနုသာရေန မမဋ္ဌာသယံ အဝိရုဇ္ဈိတွာ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၈။ ပါဠိစနေန သဟ သံသန္ဒေတွာ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၆) တိ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ယံ ဝစနံ ဝဋ္ဋသန္ဒိဿိတံ၊ တေန သဟ အဝိရုဒ္ဓံ ကတွာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅၇။ သံသန္ဒေတွာ ဂဟဏာ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၀-၁) န္တိ အဝယဝေ သမောဓာနေတွာ “ ကုတ္ထိ-ပုရိသော ” တိအာဒိနာ ဧကတ္တ ဂဟဏံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၃။

သံသန္ဒေန္တ (တိ) [သံ + သန္ဒ + ဏေ + အန္တ] နှီးနှောစေ -ညီညွတ်စေ -ပေါင်းစု-ရောနှော - မဆန့်ကျင်သည်ကိုပြု- အတူပြု-သော၊ သူ။ သောပိ သတ္ထု အဓိပ္ပါယံ

ဂဏာန္တော သဗ္ဗညုတညာဏေန သံသန္ဒေန္တော ---- တေ ပဥ္စေ ဝိသဇ္ဇေသိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၈။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၂။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၁၅)။

သံသန္ဒေယျ (ကြိ) [သံ + သန္ဒ + အ + ယျ။ သံသန္ဒတိ-မှ။] ဆက်စပ် - ညီညွတ်- နှီးနှော - ရာ၏။ ဧဝဥ္စသော အတ္ထဝဏ္ဏနာ ပါဠိယာ သံသန္ဒေယျ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၁)။

သံသန္ဒေသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + သန္ဒ + ဏေ + ဤ] နှီးနှောစေ-ညီညွတ်စေ-ပေါင်းစု- ရောနှော-မဆန့်ကျင်သည်ကိုပြု-အတူပြု-ပြီ။ သော ကိရ ဗြာဟ္မဏော ---- အတ္တနော မန္တံ သဗ္ဗညုတညာဏေန သံသန္ဒေသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂၃။

သံသန္န (တိ) [သံ + သဒ + ဏေ + တ။ ကစ္စည်း။ ၅၈၂။ ရူ၊ ၆၃၁။ သံ + သန္န၊ သံ။] ကောင်းစွာ, အလွန်-နှစ်မြုပ်စေ-လွှမ်းမိုး-နှိပ်စက်-အပ်သော။ သံသန္နသင်္ကပ္ပမန-ကြည့်။

သံသန္နသင်္ကပ္ပ (ပု) [သံသန္န + သင်္ကပ္ပ] ကောင်းစွာ-အလွန်-နှစ်မြုပ်စေ-လွှမ်းမိုး- နှိပ်စက်-အပ်သော အကြံရှိသော၊ သူ။ ဘိက္ခဝေ ယော ဟိ ဥဋ္ဌာနကာလေ ဥဋ္ဌာနံ န ကရောတိ၊ သံသန္နသင်္ကပ္ပော ဟောတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၇။

သံသန္နသင်္ကပ္ပမန (တိ) [သံသန္နသင်္ကပ္ပ + မန] ကောင်းစွာ-အလွန်-နှစ်မြုပ်စေ-လွှမ်း မိုး- နှိပ်စက်-အပ်သော ကောင်းသောစိတ်၏ အကြံရှိသော၊ သူ။ သံသန္နသင်္ကပ္ပမနော (ဓမ္မ။ ၅၃) တိ တီဟိ မိစ္ဆာဝိတက္ကေဟိ သုဋ္ဌု အဝသန္နသမ္မာသင်္ကပ္ပစိတ္တော။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၈။

သံသပ္ပ (တိ) [သံ + သပ္ပ + အ။ (ပု) သံသပ်-သံ။] (၁) ရွေ့လျား-တုန်လှုပ်-သော။ (၂) ရွေ့လျား - တုန်လှုပ် - ခြင်း။ (၁) သံသပ္ပစာရီ-ကြည့်။(၂) သံသပ္ပဇာတိက-ကြည့်။

သံသပ္ပစာရီ (တိ) [သံသပ္ပ + စရ + ဏီ။ ထီ - ၌ ---စာရိနီ။] ရွေ့လျား - တုန်လှုပ်-သည်ဖြစ်၍ သွား - လေ့ရှိ - တတ် - သော။ မဟာရုက္ခဿ မဂ္ဂဖလသာရဿ --------- စဥ္စလသဘာဝါ သံသပ္ပစာရီတိ စ စတ္တာရော ပစ္စယာ သာခါပလာသံ နာမ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၇။

သံသပ္ပဇာတိက (တိ) [သံသပ္ပ + ဇာတိ + က] ရွေ့လျား-တုန်လှုပ်-ခြင်းသဘောရှိသော။ ယာ ဝါ သံသပ္ပဇာတိကာ တိရစ္ဆာနယောနိ။ အံ၊ ၃။ ၃၉၅။ သံသပ္ပဇာတိကာတိ သံသပ္ပန-သဘာဝါ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၄၀။

သံသပ္ပတိ (ကြိ) [သံ + သပ္ပ + အ + တိ။ နိတိ၊ ဓာတု။ ၂၀၂-၃။ သံသပ်တိ-သံ။ သံ + သပ္ပက္က-ပါကတ။] (၁) ဆုတ်နစ်၏၊ ထိုမှ ဤမှ ရွေ့လျား၏၊ တွား - လူးလည်း -မြေကို ရင်ဖြင့်ထိ - ၍ သွား၏။ (၂) တုန်လှုပ်၏။ (၃) ဖြစ်၏။ (၁) သံသပ္ပတိ (ဒီ၊ ၃။ ၁၅) တိ ဩသီဒတိ၊ တတ္ထေဝ သဥ္စရတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁။ သံသပ္ပတီတိ တတ္ထေဝ ပါသာဏဖလကေ ဖာလဒါရကော ဝိယ ဥဋ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တော အဝသီဒနဝသေန ဣတော စိတော စ သံသပ္ပတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉။ ဘူမိဖုဋ္ဌေန ဂတ္တေန ဂတိ သပ္ပနံ။ ဓာန်၊ ဋီ၊ ၆၅၃။ (၂) သော သံသပ္ပတိ ကာယေန၊ ဝါစာယ ဥဒစေတသာ။ အံ၊ ၂။ ၃၁၁။ သံသပ္ပတီတိ ပရိပ္ဖန္ဒတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၅။ သံသပ္ပိ စ မုသာဝါဒီ

(အံ၊ ၃။ ၁၈)တိ သံသပ္ပိတွာ မုသာဝါဒီ၊ မုသာဘဏန္တော သံသပ္ပတိ ဖန္ဒတီတိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၇။ (-အံ၊ ၃။ ၄၉၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၄၀)။ (၃) သိံသရေ (ဝိမာန။ ၉၁) တိ သံသပ္ပရေ ပဝတ္တရေတိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၈။

သံသပ္ပန (ထိ၊ န) [သံ + သပ္ပ + ယု။ သံသဗ်ဏ-သံ။] (၁) ရွေ့လျား -တုန်လှုပ်-ခြင်း။ (၂) ယုံမှား - တွေးတော - ခြင်း (မဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း)။ (၁) သံသပ္ပနသဿကာရဏံ ဒေသနာသင်္ခါတံ ဓမ္မဒေသနံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၄၀။ (၂) ဒါရကဿ ဝိယ ဣတော စိတော စ သံသပ္ပနဿ ကရိဿာမိ န ကရိဿာမီတိ အဝိနိစ္ဆယဿ ပဋိပက္ခကိရိယာ အသံသပ္ပနံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၉၃။ သံသပ္ပနံ သံသယော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၆။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၂၁)။

သံသပ္ပနက (တိ) [သံသပ္ပန + က] ရွေ့လျား - တုန်လှုပ် - သော။ အတ္တနော ပဝတ္တိအာကာရဝသေန, ဝိရူပသံသပ္ပနက-အနိဋ္ဌရူပသမုဋ္ဌာပနဝသေန စ ဝိသပ္ပနရသော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၁။

သံသပ္ပနရသ (တိ) [သံသပ္ပန + ရသ] ယုံမှား - တွေးတော - ခြင်း ကိစ္စရှိသော၊ ဝိစိကိစ္ဆာစေတသိက်။ သာ သံသယလက္ခဏာ၊ သံသပ္ပနရသာ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၅၃။

သံသပ္ပနသဘာဝ (တိ) [သံသပ္ပန + သဘာဝ] သံသပ္ပဇာတိက-ကြည့်။

သံသပ္ပနာကာရ (ပု) [သံသပ္ပန + အာကာရ] ယုံမှား - တွေးတော - မဆုံးဖြတ်နိုင် -သော -အခြင်းအရာ - အမူအရာ။ တေသမ္ပိ ဇော်သေနေဝ သံသပ္ပနာကာရဿ ပစ္စယတာယ ဒဠှတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၆။

သံသပ္ပနီယ (တိ) [သံ + သပ္ပ + ဏော + အနီယ] (က) ရွေ့လျား-တုန်လှုပ်-ကြောင်းဖြစ်သော။ (ခ) ရွေ့လျား-တုန်လှုပ်- စေတတ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သံသပ္ပနီယပရိယာယ (ပု) [သံသပ္ပနီယ + ပရိယာယ] (က) ရွေ့လျား-တုန်လှုပ်-ကြောင်းဖြစ်သော ဒေသနာ။ (ခ) ရွေ့လျား-တုန်လှုပ်-စေတတ်သော ဒေသနာ။ (က)(ခ)သံသပ္ပနီယ-ပရိယာယံ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မပရိယာယ (အံ၊ ၃။ ၄၉၅) န္တိ သံသပ္ပနဿ ကာရဏံ ဒေသနာသင်္ခါတံ ဓမ္မဒေသနံ။ အံ၊ ဋ္ဌ။ ၃။ ၃၄၀။

သံသပ္ပန္တ (တိ) [သံ + သပ္ပ + အ + အန္တ။ သံသပ္ပတိ - မှ။] တွား- လူးလည်း-မြေကိုရင်ဖြင့်ထိ-၍ သွားသော။ သံသပ္ပတိ-လည်းကြည့်။ ကေနဋ္ဌေန သပ္ပေါ။ သံသပ္ပန္တော ဂစ္ဆတီတိ သပ္ပေါ။ မဟာနိ။ ၆။ သံသပ္ပန္တော ဂစ္ဆတီတိ ယသ္မာ သမ္မာ သံသရန္တော ဂစ္ဆတီတိ သပ္ပေါ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁။ ယဒါ သံသပ္ပန္တာ အညမညဿ ဟတ္ထပါဒံ ဂတာ ဟောန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၂၇။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄)။

သံသပ္ပန္တိ (ကြိ) [သံ + သပ္ပ + အ + အန္တိ] တုန်လှုပ်ကုန်၏။ ယေ ဝါ ပနညေပိ ကေစိ တိရစ္ဆာနယောနိကာ သတ္တာ မနုဿေ ဒိသွာ သံသပ္ပန္တိ။ အံ၊ ၃။ ၄၉၆။

သံသပ္ပရေ (ကြိ) [သံ + သပ္ပ + အ + အန္တိ။ ရူ။ ၂၆၇-နှာ။] ဖြစ်ကုန်၏။ သံသပ္ပတိ (၃) ကြည့်။

သံသပ္ပသိ (ကြိ) [သံ + သပ္ပ + အ + သိ]

(၁) (က) (သင်) ဆုတ်နစ်- တုန်လှုပ် -၏၊ ထိုမှ ဤမှ ရွေ့လျား၏။ (ခ) တွား - လူး လည်း - မြေကို ရင်ဖြင့်ထိ - ၍ သွား၏။ (က) (ခ) " အာယာမိ အာဝုသော အာယာမိ အာဝုသော "တိ ဝတွာ တတ္ထေဝ သံသပ္ပသိ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၅။ ယမ္ပိ ဇော် တွံ သာသပဝန် ပဝိဋ္ဌကာဏဇွေကော ဝိယ ဘယေန ကွတော စိတော စ သံသပ္ပတိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၁၁၅။

သံသပ္ပိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + သပ္ပ + တွာ] (၁) တွား-လူးလည်း-မြေကို ရင်ဖြင့်ထိ-လျက် သွား၍။ (၂) တုန်လှုပ်၍။ (၁) သရိတွာတိ သံသပ္ပိတွာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၂။ (၂) သံသပ္ပတိ (၂) ကြည့်။

သံသပ္ပီ (တိ) [သံ + သပ္ပ + ဏီ။ သံသပ္ပ + ဤ။ ထီ-၌ သံသပ္ပိနီ။ သံသပိန် - သံ။] တုန်လှုပ်- တတ်- ခြင်းရှိ-သော။ သံသပ္ပတိ (၂) ကြည့်။

သံ-သဘာဝတာ (ထီ) [သန္တ + သဘာဝ + တာ။ မောဂ်။ ၃။ ၅၇-ကြည့်။ သတ် = သံ။ သန္တ = သံ။] သန္တ (ထင်ရှားရှိသောတရား) သဘောရှိသည်၏အဖြစ်။ သဒိသကပ္ပနာယဋ္ဌ မာဏဝကဿ သီဟဘာဝေါ ဝိယ န အသတော သံ-သဘာဝတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၉။

သံ-သမ္ဗန္ဓ (ပု) [သန္တ + သမ္ဗန္ဓ။ မောဂ်၊ ၃။ ၅၇-ကြည့်။] (၁) ထင်ရှားရှိသော တရား (သတ္တ) နှင့် စပ်ခြင်း။ (၂) သံသမ္ဗန်၊ သာမိ, သံအဖြစ်ဖြင့် ဆက်စပ်ခြင်း။ (၁) န စ သံ-သမ္ဗန္ဓေန အသံ သံ နာမ ဟောတိ၊ ပဂေဝ အသံ-သမ္ဗန္ဓေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၉။ (၂) ပဟူတံ မေ ဓနံ သက္က၊ ဘိက္ခုဿ ပတ္တစီဝရံ ကုစ္စာဒိ သံသမ္ဗန္ဓော နာမ။ နိရုတ္တိ။ ၂၀၂-နှာ။

သံသယ° (ပု) [သံ + သီ + ဏ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၁၇၀။ သံဂယ - သံ။ သံသယ - ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာ။ (က) (ဤသို့ ဖြစ်လေသလော ဤသို့ မဖြစ်လေသလော စသည်ဖြင့်)ရွေ့လျား ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်တတ်သောတရား။ (ခ) (တစ်ခုသောအခြင်းအရာ၌ တည်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) ထက်ဝန်း ကျင်မှ ဖြစ်တတ်သော တရား။ (ဂ) အညီ အညွတ်ဖြစ်တတ်သော တရား။ (၂) ယုံမှား- တွေးတော-ရာအရပ်။(၃) ယုံမှား-တွေးတော- အပ်-သင့်-ထိုက်- သော။ (၄) သံသယမည် သော-နတ်သား-တူရိယာ။ (၁) (က) ဝိဂတာ စိကိစ္ဆာတိ ဝိစိကိစ္ဆာ။ သာ သံသယလက္ခဏာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၁။ " ဇဝံ နု ခေါ, န နု ခေါ "တိအာဒိနာ သံသပ္ပနဝသေန သေတီတိ သံသယော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၃။ ယထာပုစ္ဆိတဿ အတ္ထဿ နိစ္ဆယကာရဏံ သန္နိဋ္ဌာနံ၊ တဒဘာဝတော သံသယနံ သံသယော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၅၉။ (ခ) ---- ဝိမတိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဒွေဠှကံ ဒွေဓာပထော သံသယော။ အဘိ၊ ဓ။ ၁၀၂။ မဟာနိ။ ၃၂၅။ " နိစ္စံ နု ခေါ ကွဒံ, အနိစ္စံ နု ခေါ "တိအာဒိပဝတ္တိယာ ဧကသ္မိံ အာကာရေ သဏ္ဌာတုံ အသမတ္ထ- တာယ သမန္တတော သေတီတိ သံသယော။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၀၁။ (-မဟာနိ၊ ၄။ ၃၇၉)။ (ဂ) အဒ္ဓါတိ ဧကံသဝစနမေတံ နိဿံသယ- ဝစနမေတံ နိက္ကင်္ခဝစနမေတံ။ ပဋိသံ။ ၂၁၇။ ဝိသေသတော ပန သမံ, သမန္တာ ဝါ သေတိ ပဝတ္တတီတိ သံသယော။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၄၁။

(၂) သံသယဋ္ဌာန-ကြည့်။(၃) သံသယတ္တ(၂)၊ သံသယိတဗ္ဗ-ပုဒ်တို့ကြည့်။ (၄) အာလမ္ဗော ဘဂ္ဂရော ဘီမော၊ သာဓုဝါဒီ စ သံသယော။ ဝိမာန။ ၂၂။ အာလမ္ဗောတိအာဒိ တူရိယ-ဝါဒကာနံ ဒေဝပုတ္တာနံ ဧကေဒေသတော နာမဂ္ဂဟဏန္တိ ဝဒန္တိ၊ တူရိယာနံ ပနေတံ နာမဂ္ဂဟဏံ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၈၇။

သံသယ[၂] (ပု) [(၁) ဇီဝိတ + သံသယ။ (၂) သံသယ + ပဒ။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၁။ ၃၀၀-ကြည့်။] (၁) အသက်ရှင်ခြင်း၌- ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်း။ (၂) သံသယပုဒ် = သံသယ အနက်ကိုပြသောပုဒ်။ (၁) တမေနံ ဘိက္ခဝေ မာတာ ---- ပရိဟရတိ မဟတာ သံသယေန ဂရုဘာရံ။ မ၊ ၁။ ၃၃၂။ သံသယေနာတိ "အရောဂေါ နု ခေါ ဘဝိဿာမိ အဟံ ဝါ, ပုတ္တော ဝါ မေ" တိ ဧဝံ မဟန္တေန ဇီဝိတသံသယေန။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၀။ (၂) သံသယတ္ထနိဝါရဏ-ကြည့်။

သံသယကာရဏ (န) [သံသယ + ကာရဏ] ယုံမှား - တွေးတော - ခြင်း၏ အကြောင်း။ အပဏ္ဏာ အပုရေ ဥပ္ပန္နေသူတိ ဧတေန သံသယကာရဏံ ဒဿေတိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၇။

သံသယစ္ဆေဒ (ပု) [သံသယ + ဆေဒ။ တာလဗ္ဗာယာ-စသည်ကဲ့သို့ ဆ-ကို ဒွေဘော် ပြု။ နောက်ပုဒ်များ၌လည်း နည်းတူ။] ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်းကိုဖြတ်တောက်ခြင်း။ ယဿာ အနုလောမေ သံသယစ္ဆေဒေ ဇာတေပိ ပဋိလောမေ သံသယော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၆၃။

သံသယစ္ဆေဒက (တိ) [သံသယ + ဆေဒက။ ထီ-၌ ---စ္ဆေဒိကာ။] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ကင်္ခစ္ဆေဒေါတိ သဗ္ဗသတ္တာနံ သံသယစ္ဆေဒကော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၇၁။

သံသယစ္ဆေဒန (န) [သံသယ + ဆေဒန] ယုံမှား - တွေးတော -ခြင်းကို ဖြတ်တောက်တတ်သော၊ သူ။ ဓမ္မဒေသနာကာလေ ဧဝ သံသယစ္ဆေဒနေန အနုနေတော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၂၅၄။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၅။

သံသယဆေဒကသန္နိဋ္ဌာန (န) [သံသယဆေဒက + သန္နိဋ္ဌာန။ ဆ-၌ ဒွေဘော်ရှိမှကောင်း။] ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်းကို ဖြတ်တောက်တတ်သော - ဆုံးဖြတ်ခြင်း - အဆုံးအဖြတ်။ ဝိနိစ္ဆယန္တိ သံသယ-ဆေဒကသန္နိဋ္ဌာနံ ပတ္တော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၀။

သံသယဆေဒန (န) [သံသယ + ဆေဒန] သံသယစ္ဆေဒ-ကြည့်။ ဆေဒေါတိ နာမံ ဒွေဓာ သရူပဒဿနေနေဝ သံသယဆေဒနတော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၁၇။

သံသယဇာတ (တိ) [သံသယ + ဇာတ။ ဝိသေသနပုဒ်နောက်နေ။] ဖြစ်သော-ယုံမှား-တွေးတော - ခြင်းရှိသော၊ သူ။ ရူပိယေ ဝေမတိကောတိ "သုဝဏ္ဏံ နု ခေါ, ခရပတ္တံ နု ခေါ "တိအာဒိနာ နယေန သံသယဇာတော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၅။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၄)။

သံသယဇောတန (တိ) [သံသယ + ဇောတန] ယုံမှား - တွေးတော - ခြင်းကို ထွန်းပြတတ်သော (သဒ္ဒါ)။ ဣမေ နု ခေါတိ ဧတ္ထ နူတိ သံသယဇောတနော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၆၂။

သံသယဋ္ဌာန (န) [သံသယ + ဌာန] ယုံမှား-တွေးတော-ရာ အရပ်။ သော စ ခေါ ဝေနေယျာနံ သံသယဋ္ဌာနေ သံသယဒီပနတ္ထံ

ဝုတ္တော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၈။ (-ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၄။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၄)။

သံသယဋ္ဌိတ (တိ) [သံသယ + ဋ္ဌိတ] ယုံမှား - တွေးတော - ခြင်း၌ တည်သော။ အနုမာနဉာဏံ ဝိယ သံသယဋ္ဌိတံ အဟုတ္ဝာ ----။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၇၇။

သံသယတမ (ပု၊ နု) [သံသယ + တမ] ယုံမှား - တွေးတော - ခြင်းဟူသော အမိုက်မှောင်။----ဝေနေယျာနံ သံသယတမံ ဝိဓမန္တံ ပညံ ပဿ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၃။

သံသယတ္ထ (တိ) [သံသယ + အတ္ထ] (၁) ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်းဟူသော အနက်ရှိသော (ပုဒ်)။ (ပု) (၂) ယုံမှား-တွေးတော-အပ်-သင့်-ထိုက်-သောအနက်။ (၃) သံသယပုဒ်၏အနက်။ (၁) ဇဝံ " ကခ်ီ " တိ ပဒဿ အာသိသနတ္ထတံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သံသယတ္ထတံ ဒဿေန္တော " ကခ်ီယ ဝါ "တိ- အာဒိမာဟ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၇၅။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၉)။ (၂) သံသယတ္ထသမ္ဘဝ - ကြည့်။ (၃) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သံသယတ္ထနိဝါရဏ (နု) [သံယတ္ထ (သံသယ+ ပဒ + အတ္ထ) + နိဝါရဏ] သံသယပုဒ်၏အနက်ကို တားမြစ်ခြင်း (သံသယအနက်ကို ပြသောပုဒ်ကို တားမြစ်ခြင်း)။ သံသယတ္ထ- နိဝါရဏံ ပဋိသေဓော။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၂၄။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၇၆။

သံသယတ္ထသင်္ဂဟိတ (တိ) [သံသယတ္ထ + သင်္ဂဟိတ] သံသယအနက်ရှိသော ပုဒ်ဖြင့်-ပေါင်းရုံး-သိမ်းကျုံး-၍ ယူအပ်သော။ သံသယတ္ထသင်္ဂဟိတေ (မူလဋီ၊ ၃။ ၁၄၉) တိ သံသယတ္ထေန ပဒေန သင်္ဂဟိတေ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၀၇။

သံသယတ္ထသမ္ဘဝ (ပု) [သံသယတ္ထ + သမ္ဘဝ] သံသယပုဒ်အနက်၏ ဖြစ်သင့်ခြင်း (ယုံမှား- တွေးတော-အပ်-သင့်-ထိုက်-သောအနက်၏ ဖြစ်သင့်ခြင်း)။ ယမကေ သန္နိဋ္ဌာနေန ဂဟိတတ္ထဿ ဧကဒေသေ သံသယတ္ထ- သမ္ဘဝေန ပဋိဝစနဿ အကရဏတော။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၃၂။

သံသယဒီပန (နု) [သံသယ + ဒီပန] ယုံမှား- တွေးတော-ခြင်းကို ပြခြင်း။ သံသယဋ္ဌာန- ကြည့်။

သံသယဓမ္မ (ပု) [သံသယ + ဓမ္မ] ယုံမှား-တွေးတော-တတ်သော တရား (ကင်္ခါ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ, အနဓိမုစ္စနတာ ဟူသော တရား ၃-ပါး)။ တီဟိ ဓမ္မေဟီတိ တီပ္ပကာရေဟိ သံသယဓမ္မေဟိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၉။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၇၅။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၀)။

သံသယန (ထီ၊ နု) [သံ + သီ + ယု။ တစ်နည်း- သံသယန + တ္တ] (၁) ယုံမှား- တွေးတော-ခြင်း(မဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း)။ (၂) ယုံမှား - တွေးတော - တတ်သည်၏အဖြစ်။ (၁) ---- အတ္ထဿ နိစ္ဆယကရဏံ သန္နိဋ္ဌာနံ၊ တဒဘာဝတော သံသယနံ သံသယော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၅၉။ (၂) ကင်္ခနတောတိ သံသယနတော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၅။

သံသယနာကာရ (ပု) [သံသယန + အာကာရ] ယုံမှား - တွေးတော - သော- ခြင်း၏ - အခြင်းအရာ - အမူအရာ။ ဇဝံ ဝိသမဟေတုကဘာဝါပန္နော ပိ သံသယနာ- ကာရော ဂဟိတော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၅။

သံသယန္တ (တိ) [သံ + သီ + အ + အန္တ] ယုံမှား-တွေးတော-သော။ ဝိစိကိစ္ဆန္တော တိ

သံသယန္တော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၅။ (-နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၀၆)။

သံသယပက္ခန္ဒ (တိ) [သံသယ + ပက္ခန္ဒ] ယုံမှား - တွေးတော - ခြင်းသို့ ပြေးဝင်သော၊ သူ။ သံသယပက္ခန္ဒော (မဟာနိ။ ၂၆၃) တိ သန္ဒေဟံ ပဝိဋ္ဌော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၇။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၈)။

သံသယပတိရူပကပရိဒီပန (တိ) [သံသယ + ပတိရူပက + ပရိဒီပန] ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်း (သံသယ) အတုကို ပြကြောင်းဖြစ်သော (သဒ္ဒါ)။ ယန္နူနာတိ သေ နိပါတော အညတ္ထ သံသယပရိဒီပနော၊ ဣဓ ပန သံသယပတိရူပကပရိဒီပနော၀။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၇၁။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၂)။

သံသယပဒ (နု) [သံသယ + ပဒ] သံသယပုဒ်၊ သံသယ အနက်ကို ပြသောပုဒ်။ သံသယပဒေန ပဟာနကရဏမတ္တမေဝ ပုစ္ဆတိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၄၈။ (-မူလဋီ၊ ၃။ ၁၆၁-၂။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၁၉)။

သံသယပဒသင်္ဂဟိတ (တိ) [သံသယပဒ + သင်္ဂဟိတ] သံသယပုဒ်-သံသယအနက်ကိုပြသောပုဒ်-ဖြင့်-ပေါင်းရုံး-သိမ်းကျုံး-၍ယူအပ်သော။ ကုသလာကုသလမူလဝိသေသာနန္တိ ဒုတိယပုစ္ဆာယ ဝုတ္တာနံ သံသယပဒ-သင်္ဂဟိတာနံ ------- အတ္ထယမကဘာဝသာ ဝုတ္တတ္တာ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၆၁။

သံသယပရိဒီပန (တိ) [သံသယ + ပရိဒီပန] ယုံမှား - တွေးတော- ခြင်းကို ပြကြောင်းဖြစ်သော (သဒ္ဒါ)။ သံသယပတိရူပကဒီပန-ကြည့်။

သံသယပရိပုစ္ဆန (ထီ၊ နု) [သံသယ + ပရိပုစ္ဆန] ယုံမှား - တွေးတော - ဖွယ်ကို မေးခြင်း။ တတ္ထ သံသယပရိပုစ္ဆနာ ပရိပုစ္ဆာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၇။

သံသယပရိဝိတက္က (ပု) [သံသယ + ပရိဝိတက္က] သံသယအားဖြင့် ကြံစည်ခြင်း၊ ယုံမှား- တွေးတော - ခြင်းဖြင့် ကြံစည်ခြင်း။ သိယန္တိအာဒီနိ စတ္တာရိ သံသယပရိဝိတက္က-ဝသေန ဝုတ္တာနိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၉၆။ သံသယပရိဝိတက္ကဝသေနာတိ " ကိံ နု ခေါ အဟံ သိယံ, န သိယ " န္တိ ဧဝံ ပရိဝိတက္ကဝသေန။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၅။ (-မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၀။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇)။

သံသယပိဋ္ဌိက (တိ) [သံသယ + ပိဋ္ဌိ + က] ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်းလျှင် နောက်ဘက် (နောင်ကာလ) ရှိသော၊ နောက်ဘက် (နောင်ကာလ) ၌- ယုံမှား- တွေးတော-ခြင်း ရှိသော။ အနုမာနညာဏံ ဝိယ သံသယပိဋ္ဌိကံ အဟုတွာ "ဣဒမိဒ" န္တိ ယထာသဘာဝတော ဥဋ္ဌယ္ဍ် ဓာရေတိ နိစ္ဆိနောတီတိ ဓမ္မော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၆၁။

သံသယပုစ္ဆာ (ထီ) [သံသယ + ပုစ္ဆာ] ယုံမှား - တွေးတော-ခြင်း ရှိသည်ဖြစ်၍ မေးခြင်း - မေးကြောင်း ပုစ္ဆာ။ (အနေကံသပုစ္ဆာ-လည်းကြည့်) ။ ကထံ နူတိ ပဒံ သံသယပုစ္ဆာ ဝိမတိပုစ္ဆာ ဒွေဠ္ဟကပုစ္ဆာ အနေကံသပုစ္ဆာ။ မဟာနိ။ ၁၄၄။ (-စူဠနိ။ ၆၇၊ ၇၂၊ ၁၁၃)။

သံသယပုစ္ဆက (တိ) [သံသယ + ပုစ္ဆ + က] ယုံမှား သံသယ ရှေးရှိသော၊ ယုံမှား - တွေးတော-ခြင်းဟူသော -ရှေး-ရှေ့သွား-ရှိသော။ အသဒ္ဒဟနံ အနုမာနပက္ခိကံ၊ အနုမာနဥ

သံသယပုဗ္ဗကံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၁၄။ (-အနုဋီ၊ ၃။ ၁၅၉)။

သံသယပ္ပဝတ္တိ (ထီ) [သံသယ + ပဝတ္တိ] ယုံမှား - တွေးတော - ခြင်း၏ ဖြစ်ခြင်း။ ကထံကထီဘာဝဿာတိ "အဟောသိံ နု ခေါ အဟမတီတမဒ္ဓါန " န္တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တာယ သံသယပ္ပဝတ္တိယာ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၄။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၅)။

သံသယလက္ခဏ (တိ) [သံသယ + လက္ခဏ] ယုံမှား-တွေးတော -ခြင်းလျှင်-မှတ်ကြောင်း-လက္ခဏာ-ရှိသော (ဝိစိကိစ္ဆာ)။ သဘာဝံ ဝါ ဝိစိနန္တော ဧတာယ ကိစ္ဆတိ ကိလမတီတိ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သာ သံသယလက္ခဏာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၁။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၇၉။

သံသယဝတ္ထု (နု) [သံသယ + ဝတ္ထု] ယုံမှား - တွေးတော - ခြင်း၏ - တည်ရာ-အကြောင်း။ သာ ဟိ က္လမ သာဓာရဏာဝသေန နိဿိတတ္တာ သံသယဝတ္ထု။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၁၄။

သံသယဝန္တု (တိ) [သံသယ + ဝန္တု။ ထီ-၌ သံသယဝတီ, သံသယဝန္တိ။] ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်းရှိသော၊ သူ။ တံ ဝေါ ဝဒါမိတိ တံ သံသယဝန္တံ ဘိက္ခုံ သန္ဓာယ ဝေါ တုမှေ ဝဒါမိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၄။ သံသယိတ-လည်းကြည့်။

သံသယဝိဂမန (နု) [သံသယ + ဝိဂမန] သံသယ ကင်းခြင်း၊ ယုံမှား - တွေးတော-မှု-ကင်း- ကင်းပျောက်- မရှိ-ခြင်း။ ဒေသေတိ ပဝေဒေတိ သံသယဝိဂမနံ ဧတေနာတိ ဒေသော၊ နိဒ္ဒေသောတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၀။

သံသယဝိဓမန (နု) [သံသယ + ဝိဓမန] ယုံမှား- တွေးတော- ခြင်းကို- မှုတ်လွှင့်-ပယ်ဖျောက် - ခြင်း။ ဝိနိစ္ဆယကထာတိ တတ္ထ သံသယဝိဓမနေန ဝိနိစ္ဆယာဝဟာ ကထာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈။

သံသယဝိနောဒန (နု) [သံသယ + ဝိနောဒန] ယုံမှား - တွေးတော - မှုကို-ပယ်ဖျောက် - ဖျက်ဆီး - ခြင်း။ ထေရာနံ သံသယဝိနောဒနတ္ထဥ္စ " သာရဏီယဓမ္မော မေ ဘန္တေ ပူရိတော " တိ အာဟ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၃။

သံသယဝိနောဒနတ္ထ (ပု) [သံသယဝိနောဒန + အတ္ထ] ယုံမှား- တွေးတော - မှုကို- ပယ်ဖျောက် - ဖျက်ဆီး-ခြင်းဟူသော အကျိုး။ သာစာယံ ပုစ္ဆာ အဇာနန္တဿ ဇာနနတ္ထာယ, ဇာတသံသယဿ စ သံသယဝိနောဒနတ္ထာယ ----။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၉၂။

သံသယဝိရဟိတဝစန (နု) [သံသယ + ဝိရဟိတ + ဝစန] ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်းမှကင်းသော စကား။ နိဿံသယဝစနန္တိ သံသယဝိရဟိတဝစနံ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅။

သံသယသဗ္ဘာဝ (ပု) [သံသယ + သဗ္ဘာဝ] ယုံမှား- တွေးတော- ခြင်း၏ - ဖြစ်သင့်ခြင်း-ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်။ ကုသလဘာဝေ သံသယသဗ္ဘာဝါ ----- " သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလာ " တိ ပဋိလောမပုစ္ဆာ ကတာ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၂၈။ (-အနု၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၆)။

သံသယသမုဂ္ဃါတ (ပု) [သံသယ + သမုဂ္ဃါတ] ယုံမှားခြင်းကို-ကောင်းစွာ-အကြွင်းမဲ့ - ပယ်ဖျောက်ခြင်း။ သံသယသမုဂ္ဃါတတ္ထ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၁)န္တိ ဝိစိကိစ္ဆာသလ္လသမုဒ္ဓရဏတ္ထံ ပုစ္ဆိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅။

သံသယာဓိဋ္ဌာန (တိ) [သံသယ + အဓိဋ္ဌာန] ယုံမှား - တွေးတော - ခြင်းလျှင် တည်ရာ ရှိသော၊ တရား။ တေသု ယသ္မိံ ဝိသေသော သံသယာဓိဋ္ဌာနော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၆၃။

သံသယာနုဗဒ္ဓ (တိ) [သံသယ + အနုဗဒ္ဓ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သံသယာနုဗဒ္ဓံ ဟိ လောကေ အနုမာနဉာဏံ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၆။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၁။

သံသယာနုဗန္ဓ (တိ) [သံသယ + အနုဗန္ဓ] ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်းသည် အစဉ်-နှောင် ဖွဲ့-လိုက်-အပ်သော။ ပမာနံ ဇာနန္တံ နာမ ---- တဿ သံသယာနုဗန္ဓတ္တာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၃။

သံသယာပတ္တိ (ထီ) [သံသယ + အာပတ္တိ] ယုံမှား - တွေးတော - ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း။ ဝိမတီတိ သံသယာပတ္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၄။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၀)။

သံသယာပနယနာဓိပ္ပါယ (တိ) [သံသယ + အပနယန + အဓိပ္ပါယ] ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်းကို-ပယ်- ဖယ်ရှား-ခြင်း၌ အလိုရှိသော။ ဣဒါနိ အနာဂတေ သံသယာပနယနာ-ဓိပ္ပါယော ဘဂဝါ။ ဝဇိရ၊ ၄၂၇။

သံသယာပန္န (တိ) [သံသယ + အာပန္န] ယုံမှား - တွေးတော - ခြင်းသို့ ရောက်သော။ ဟေဋ္ဌာ ဒ္ဒိသု ဒေဝလောကေသု အပဿန္တော သံသယာပန္နော ပုစ္ဆတိ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၉၁။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၃။ အနုဋီ၊ ၁။ ၆၆။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၆၀)။

သံသယာဘာဝ (ပု) [သံသယ + အဘာဝ] ယုံမှား - တွေးတော - ဖွယ် မရှိခြင်း။ တဥ္စ ဉာဏံ န အနုမာနိကံ သံသယာဘာဝတော။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၀၁)။

သံသယာဘာဝကထန (န) [သံသယာဘာဝ + ကထန] ယုံမှား-တွေးတော - ဖွယ် မရှိခြင်းကို ပြောဆိုခြင်း။ ဧတ္ထ စ အရိယမဂ္ဂေ သံသယာဘာဝ-ကထနေန အရိယသံဃေပိ သံသယာဘာဝေါ ကထိတောယေဝ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၁။

သံသယိတ (တိ) [သံ + သီ + တ။ တစ်နည်း- သံသယ + ဣတ။ သုခိတ, ဒုက္ခိတ, ပုပ္ဖိတ, ဖလိတ-စသည်တို့ကဲ့သို့ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်။ မောဂ်၊ ၄။ ၄၅။ နိရုတ္တိ။ ၅၄၇။ သံဂယိတ - သံ။ သံသက္ကအ-ပြာ။] (၁) ယုံမှား-တွေးတော- အပ်-သော။ (၂) ယုံမှား-တွေးတော-သော၊ ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိသော၊ သူ။ (၁) ယံ နောတိ ယံ အမှာကံ သံသယိတံ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၄။ သံသယန္တိ " ဇီဝတိ နုခေါ န နု ခေါ ဇီဝတိ " တိ သံသယိတာယ သံသယဝတ္ထုံ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၃။ (၂) တတ္ထ ဝါ သံသယိတေန ကေသိကတ္တာ မဇ္ဈိမဋ္ဌာနာ ပုစ္ဆာ ကတာ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၆၇။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၁။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၉၇)။

သံသယိတဋ္ဌ (ပု) [သံသယိတ + အတ္ထ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၀၇။] ယုံမှား-တွေးတော- အပ်သော အနက်သဘော။ ဝိမတီတိ မဂ္ဂေသု သမ္မာ, မိစ္ဆာ ဝါ မနနာဘာဝတော သံသယိတဋ္ဌေန အမတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၀။

သံသယိတနိစ္ဆယတ္ထ (တိ) [သံသယိတနိစ္ဆယ+ အတ္ထ] ယုံမှား - တွေးတော - အပ်သော အနက် (ဖွယ်) ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်း အနက်ရှိသော။ အယံ ဝါတိ ဧတ္ထ ဝါ-သဒ္ဒေါ

သံသယိတနိစ္ဆယတ္တော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၆။

သံသယိတပဒသင်္ဂဟိတ (တိ) [သံသယိတ + ပဒ + သင်္ဂဟိတ] သံသယပဒသင်္ဂဟိတ-ကြည့်။ ကုသလမူလ-ကုသလဝိသေသေဟိ သံသယိတပဒ-သင်္ဂဟိတေဟိ ကုသလာကုသလမူလာနံ ဝိသေသဝန္တာနန္တိ အဓိပ္ပါယော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၆၁။

သံသယိတပ္ပမာန (တိ) [သံသယိတ + ပမာန] ယုံမှား - တွေးတော - အပ်သော အနက် ပြမာန်းသော။ အထ ဝါ ဥဒ္ဒေသော ဓမ္မပ္ပမာနော၊ ပုစ္ဆာ သံသယိတပ္ပမာနော။ မူလဋီ၊ ၁။ ၅၉။ (-အနုဋီ၊၁။ ၆၆။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၆၁)။

သံသယိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + သီ + တဗ္ဗ။ သံဂယိတဗ္ဗ-သံ။] ယုံမှား - တွေးတော-အပ် - သင့် - ထိုက် - သော။ ကေဒေသေ သံသယတ္ထသ္မ သမ္ဘဝေနာ(မူလဋီ၊ ၃။ ၁၃၂)တိ ကေဒေသေ သံသယိတဗ္ဗသ္မ အတ္ထသ္မ သမ္ဘဝေန ----။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၈၃။

သံသယု (ယူ) ပစ္ဆေဒန (န) [သံသယ + ဥပစ္ဆေဒန] ယုံမှား -တွေးတော -ဖွယ်ကို-ဖြတ် - ကပ်၍ဖြတ် - ခြင်း။ သေ ဘာရေ‌ာတိ သံသယုပစ္ဆေဒနသင်္ခါတော သေော ဘာရော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၀။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၈)။

သံသယုပ္ပတ္တိ (ထီ) [သံသယ + ဥပ္ပတ္တိ] ယုံမှား-တွေးတော-ဖွယ်ဖြစ်ခြင်း။ တယိဒံ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ------ ကေစ္စာနံ တတ္ထ သံသယုပ္ပတ္တိတော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၃။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၀၆။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၁)။

သံသယုပ္ပတ္တိအာကာရဒဿန (ထီ၊ န) [သံသယုပ္ပတ္တိအာကာရ + ဒဿန] ယုံမှား -တွေးတော -ဖွယ်ဖြစ်-ခြင်း၏-သော-အခြင်းအရာကို ပြကြောင်း စကား။ ကိံ နု ခေါတိ သံသယုပ္ပတ္တိအာကာရဒဿနံ။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၇၀။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၉၀)။

သံသယုပ္ပတ္တိဒီပက (တိ) [သံသယုပ္ပတ္တိ + ဒီပက။ ထိ - ဌ် --ဒီပိကာ။] ယုံမှား-တွေးတော - ဖွယ်ဖြစ်ခြင်းကို ပြတတ်သော။ သံသယုပ္ပတ္တိဒီပကံ နေ‌ာတိ ဝုတ္တဂ္ဂဟဏံ ပန တံ ပရိစ္ဆိန္ဒတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၁။

သံသယုပ္ပတ္တိသဗ္ဘာဝ (ပု) [သံသယုပ္ပတ္တိ + သဗ္ဘာဝ] ယုံမှား - တွေးတော - ဖွယ်ဖြစ်ခြင်း၏- ထင်ရှားရှိ-သည်၏အဖြစ်-ခြင်း။ အသုတပုဗ္ဗဿ " ကိမိဒံ ဝုတ္တ " န္တိ သံသယုပ္ပတ္တိသဗ္ဘာဝတော "သုတံ ဟောတိ"တိ ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၁။

သံသယုပ္ပါဒ (ပု) [သံသယ + ဥပ္ပါဒ] သံသယုပ္ပတ္တိ-ကြည့်။ ဂဏ္ဍာတိ သံသယုပ္ပါဒါ၊ သမေဝေကတ္တကံ ဒွယံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၅၃။

သံသရဏ (တိ) [သံ + သရ + ယု။ သံသရဏ-သံ၊ ပြာ။] (၁) ကျင်လည်သော၊ သူ။ (၂) (ထိုမှ ဤမှ) ရွေ့လျား-လှည့်ပတ်-သော။ (၃) ရွေ့လျား သုံးသပ်တတ်သော (လက်)။ (၄) ရွေ့လျားကောင်းသော၊ ရွေ့လျား အပ်သော (ကဲလား)။ (၅) ကျင်လည်စေတတ်သော (အဝိဇ္ဇာ) ။ (၆) တုတ်ခြင်း-မထွင်း-မဖောက်-သော (အသွား အပြန်) ခရီးလမ်း။ (၇) ကျင်လည်ရာ (အခါ, အရပ်)။ (၈)ကျင်လည်ခြင်း။ (၉) ရွေ့လျားခြင်း။ (၁၀) ဖြစ်ခြင်း။ (၁) ကျင်လည်သော၊ သူ။ တသန္တိ ဂတိံ ပတ္ထယန္တီတိ

တသာ ဘဝန္တရာဒီသု သံသရဏဘာဝတော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၅၈။ (၂) (ထိုမှ ဤမှ) ရွေ့လျား-လှည့်ပတ် - သော။ သံသရဏလောဟိတ-ကြည့်။ (၃) ရွေ့လျား သုံးသပ်တတ်သော (လက်)။ သံသရဏဟတ္ထ-ကြည့်။ (၄) ရွေ့ရှား ကောင်းသော၊ ရွေ့လျား အပ်သော (ကဲလား)။ သံသရဏကိဋိက - ကြည့်။ (၅) ကျင်လည် စေတတ်သော (အဝိဇ္ဇာ)။ " ယော က္ကမ " န္တိ ဂါထာယ အဝိဇ္ဇာယေဝ ---- သံသရဏဋ္ဌေန သံသာရော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၉။ (၆) ထုတ်ခြင်း-မထွင်း-မဖောက်-သော (အသွားအပြန်)ခရီး လမ်း။ သံသရဏနိဿိတ-ကြည့်။ (၇) ကျင် လည်ရာ (အခါ, အရပ်) ။ သံသရဏကာလ-ကြည့်။ (၈) ကျင်လည်ခြင်း။ သံသရိတ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၇၈) ကြည့်။ (-နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၂၀)။ (၉) ရွေ့လျားခြင်း။ သံသရဏဓမ္မ - ကြည့်။ (၁၀) ဖြစ်ခြင်း။ ကာမဘဝါဒိဘဝေသု သံသရဏံ ဂမနံ ဘဝသံသာရ၏။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၈။

သံသရဏက (တိ) [သံသရဏ + က] (၁) ကျင်လည်သော၊ သူ။ (န) (၂) ကျင်လည် ခြင်း။ (၁) ဟေဋ္ဌာ ဥပရိ စ သံသရဏကော ကာမဘဝဂတော ဟီနဇ္ဈာနကော ဣဓ ဂဏန္တူပဂေါတိ အဓိပ္ပါယော။ မူလဋီ၊ ၃။ ၃၇။ (န)(၂) တီသုပိ ဌာနေသု သံသရဏကဝသေန သံသာရော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၆။

သံသရဏကသတ္တ (ပု) [သံသရဏက + သတ္တ] ကျင်လည်သော သတ္တဝါ။ ဝဋ္ဋေ သံသရဏကသတ္တာနံ ခန္ဓာနံ အဘာဝ-ကာလော နာမ နတ္ထိ။ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၇။

သံသရဏကာလ (ပု) [သံသရဏ + ကာလ] ကျင်လည်ရာ-အချိန်-အခါ-ကာလ။ သတ္တာနံ သံသရဏကာလဿ အနိယတ-ဘာဝတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၅။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၄။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁၀။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၁)။

သံသရဏကိဋိက (ထီ၊ ပု) [သံသရဏ + ကိဋိက] ရွေ့လျားကောင်း-ရွေ့အပ်-သော ကဲလား။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ သံသရဏ-ကိဋိကံ ဥဿါရဏကိဋိကန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၉၈။ သံသရဏကိဋိကော နာမ စက္ကယုတ္တော ကိဋိကော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၆၂။

သံသရဏကိဋိကဒွါရ (န) [သံသရဏကိဋိက + ယုတ္တ + ဒွါရ] ရွေ့လျားကောင်း-ရွေ့အပ်-သော ကဲလားနှင့် ယှဉ်သော တံခါး။ သံသရဏကိဋိကဒွါရ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၄) န္တိ စက္ကလကယန္တေန သံသရဏကိဋိကာယုတ္တမဟာဒွါရံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၆၀။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂)။

သံသရဏကိဋိကာယုတ္တမဟာဒွါရ (န) [သံသရဏကိဋိကာ + ယုတ္တ + မဟာဒွါရ] ရွေ့လျားကောင်း-ရွေ့အပ်-သော ကဲလားနှင့် ယှဉ်သော တံခါးကြီး။ သံသရဏကိဋိကဒွာရ-ကြည့်။

သံသရဏဋ္ဌ (ပု) [သံသရဏ + အတ္ထ] ကျင်လည်စေတတ်သော- အနက်- သဘော။ သံသရဏဋ္ဌေန သံသာရော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၉။ နီလာဒိရူပါယတနဿ အပ္ပမေယျဿ အပ္ပမေယျေန ဉီမိမယေန ဝေဂေန သံသရဏဋ္ဌေန နီလာဒိရူပမေဝ ဝေဂေါ ဟောတိ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၁၀။

သံသရဏဓမ္မ (တိ) [သံသရဏ + ဓမ္မ]

ရွှေ့လျားခြင်းသဘောရှိသော။ ကသ္မာ? တတ္ထ သံသရဏမေ့ွတာယ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၃။

သံသရဏနိမိတ္တ (န) [သံသရဏ + နိမိတ္တ] ကျင်လည်ခြင်း၏အကြောင်း။ အပရိပက္ကံ သံသရဏနိမိတ္တံ သီလာဒိနာ ပရိပါစေတိ နာမ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၅။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁၀။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၁။

သံသရဏနိဿိတ (တိ) [သံသရဏ + နိဿိတ] ထုတ်ခြင်း -မထွင်း -မဖောက်-သော ခရီးလမ်းကို မှီသော။ သံသရဏနိဿိတံ ဝါ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၂၆။ သံသရဏန္တိ အနိဗ္ဗိဒ္ဓဂမနီယော ဂတပစ္စာဂတမဂ္ဂေါ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၆။ (-ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၃၉)။

သံသရဏပ (ပ္ပ) ဒေသ (ပု) [သံသရဏ + ပဒေသ] ကျင်လည်ရာ အရပ်။ တတ္ထ ဣမလောကပရလောကဝိနိမုတ္တဿ သံသရဏပဒေသဿ အဘာဝတော "န ဥဘယမန္တရေနာ "တိ ဝုတ္တော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၂၁။ (-မူလဋီ၊ ၁။ ၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၉)။

သံသရဏလောဟိတ (န) [သံသရဏ + လောဟိတ] (ထိုမှဤမှ) ရွှေ့လျား-လှည့်ပတ်-သော သွေး။ လောဟိတေသု သံသရဏ-လောဟိတံ အဗဒ္ဓပိတ္တံ ဝိယ သကလသရီရံ ဗျာပေတွာ ဌိတံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၆၂။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅၃၊ ၃၅၅)။

သံသရဏဟတ္ထ (ပု) [သံသရဏ + ဟတ္ထ] ရွေ့လျား သုံးသပ်တတ်သော လက်။ ဣတော စိတော စ သံသရဏဟတ္ထော ဝိယ ဝိစာရော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၉။

သံသရဏဟေတု (ပု) [သံသရဏ + ဟေတု] ကျင်လည်ခြင်း၏အကြောင်း။ အပါယမဗ္ဗေ သံသရဏဟေတုတာယ နန္ဒိရာဂေါ ဝ "မဗ္ဗေ သံသာဒေါ " တိ ဝုတ္တော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၃။

သံသရတိ (ကြိ) [သံ + သရ + အ + တိ။ သံသရတိ - သံ။ သံသရဏ္တ - ပါကတ။] (၁) (တမလွန်ဘဝမှ ဤဘဝသို့) လာ၏။ တစ်နည်း- ကျင်လည်၏။ (၂) (ထိုမှဤမှ) ပြေးသွား၏။ (၃) ဖြစ်၏။ (၄) သွားလာ၏။ (၅) ပြောင်းရွှေ့ ၏။ (၆) လည်-လှည့်လည်-ကျင်လည်-၏။ (၇) သွား-ရောက်-ဖြစ်-၏။ (၁) (တမလွန်ဘဝမှ ဤဘဝသို့) လာ၏။ တစ်နည်း- ကျင်လည်၏။ ယထာ တထေဝိဒံ ဝိညာဏံ သန္ဓာဝတိ သံသရတိ အနညံ။ မ၊ ၁။ ၃၂၃။ သံသရတီတိ ဣမိနာ ပရလောကတော ဣဓာဂမနံ။ မ၊ ဋီ။ ၂။ ၂၂၂။ (၂) (ထိုမှ ဤမှ) ပြေးသွား၏။ ဧဝမ္ပိ ရာဂသလ္လေန ဩတိဏ္ဏော --- သမန္တာဂတော ဓာဝတိ ဝိဓာဝတိ သန္ဓာဝတိ သံသရတိ။ မဟာနိ။ ၃၂၆။ သံသရတီတိ ဣတော စိတော စ စရတိ။ မဟာနိ။ ဋ္ဌ။ ၃၇၉။ (၃) ဖြစ်၏။ ဣဒံ ရူပံ နာမ ----- ဧတ္တကန္တရေ သံသရတိ ဝတ္တတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၉။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၇)။ (၄) သွားလာ၏။ သန္ဓာဝတီတိ သံသရတိ ဂမနာဂမနံ ကရောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၇။ (၅) ပြောင်းရွှေ့၏။ ဣမမှာ စက္ကဝါဠာ သတ္တာ ပရစက္ကဝါဠံ ---- သံသရန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၈။ (၆) လည် - လှည့်လည် - ကျင်လည် - ၏။ သန္ဓာဝိဿန္တိ သံသရိံ အပရာပရံ စဝနုပ္ပဇ္ဇနဝသေန ပရိဗ္ဘမိံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၇။ သန္ဓာဝိဿံ သံသရိံ အပရာပရံ အနုဝိစရိန္တိ အတ္ထော။ မမွ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၁။ (၇) သွား-ရောက်-ဖြစ်-၏။ ယံ ယံ ယောနိံ သံသရတိ။ အပ၊ ၁။

၆၄။ ယံ ယံ ယောနိန္တိ မနုဿယောနိအာဒီသု ယံ ယံ ဇာတိံ သံသရတိ ဂစ္ဆတိ ဥပပဇ္ဇတိ။ အပ၊ ၄၊ ၂။ ၁၂။

သံသရန္တ (တိ) [သံ + သရ + အ + အန္တ။ ထီ-၌ သံသရန္တာ၊ သံသရန္တီ။] (၁) ကျင်လည်သော၊ သူ။ (၂) လာသော၊ သူ။ (၃) ရွေ့လျားသော၊ သူ။ (၁) (၂) သံသရံ ဒီဃမဒ္ဓါနံ။ သံ၊ ၁။ ၁၀၅။ သုဘာသုဘန္တိ ဒီဃမဒ္ဓါနံ သံသရန္တော သုန္ဒရာသုန္ဒရံ ဝဏ္ဏံ ကတွာ အာဂတောသီတိ ဝဒတိ။ အထ ဝါ သံသရန္တိ သံသရန္တော အာဂစ္ဆန္တော။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၅၆။ (၃) နိသဇ္ဇာယပိ နိသိန္နကောဝ အာသနဿ ပုရိမအင်္ဂါဘိမုခေါ သံသရန္တော အဘိက္ကမတိ နာမ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၆၅။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၅၈။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၁၇။ သံသရန္တောတိ သံသပ္ပန္တော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၈၂။

သံသရန္တိ (ကြိ) [သံ + သရ + အ + အန္တိ] ကျင်လည်ကုန်၏။ တေ စ သတ္တာ သန္ဓာဝန္တိ သံသရန္တိ စဝန္တိ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၂-၅။ သံသရန္တီတိ အပရာပရံ သဉ္စရန္တိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၉၈။

သံသရမာန (တိ) [သံ + သရ + အ + မာန] (၁) ဖြစ်နေသော။ (၂) ကျင်လည်နေသော။ (၁) ---- အညမညံ အက္ကောသန-ပစ္စက္ကောသနဝသေန သံသရမာနာ ဝါစာ ဝစီသံသာရော။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၅၂။ သံသာရ-မာနာတိ ပဝတ္တမာနာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၆။ (၂) အပရာပရိယဝေဒနီယကမ္မရဟိတော ဟိ သံသာရေ သံသရမာနော သတ္တော နာမ နတ္ထိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၅။

သံသရာမိ (ကြိ) [သံ + သရ + အ + မိ] (ငါ) ကျင်လည်၏။ သံသရာမိ ဘဝါဘဝေ။ အပ၊ ၁။ ၃၀၈။

သံသရိံ (ကြိ) [သံ + သရ + ဤံ] (ငါ) ကျင်လည်ခဲ့ပြီ။ သံသရိံဟံ အနိဗ္ဗိသံ။ ထေရီ။ ၃၉၇။ သောဟံ သံသရိံ ဘဝေ။ အပ၊ ၁။ ၂၆။ (-၃၂။ ၉၉။ မဓု၊ ၄၊ ၂။ ၈၁။ ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၂၁၇)။

သံသရိံသု (ကြိ) [သံ + သရ + ဥံ။ ကစ္စည်း။ ၅၀၄။ ရူ။ ၄၇၀။] (သူတို့) ကျင်လည်ခဲ့ကုန်ပြီ။ ဇေကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိံသု။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၄၆။

သံသရိ (ကြိ) [သံ + သရ + ဤ] ကျင်လည်ခဲ့ပြီ။ တဒါ ကိရ ဇောဓိသတ္တော ---- မေတ္တာဖြဟ္မဝိဟာရဝသေန အပရာပရံ သံသရိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄၊ ၇၃။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈၃)။

သံသရိတ (တိ) [သံ + သရ + တ။ သံသာရိတ - သံ။ သံသာရိယ - ဖြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) လည်-ကျင်လည်-လှည့်လည်-အပ်ပြီးသော။ (န) (၂) လည်-ကျင်လည်-လှည့်လည်-ခြင်း။ (၁) (န) (၂) ဇဝမိဒံ ဒီဃမဒ္ဓါနံ သန္ဓာဝိတံ သံသရိတံ မမဉ္စေဝ တုမှာကဉ္စ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၂၅။ သံသရိတန္တိ ပုနပ္ပုနံ ဂမနဝသေန သံသရိတံ။ အထ ဝါ သန္ဓာဝိတံ သံသရိတန္တိ သန္ဓာဝနံ သံသရဏံ မမဉ္စေဝ တုမှာကဉ္စ အဟောသီတိ ဇဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၇၈။ သံသရိတန္တိ အပရာပရံ စဝနုပ္ပဇ္ဇနဝသေန သံသရိတံ။ အထ ဝါ သန္ဓာဝိတံ သံသရိတန္တိ သန္ဓာဝနံ သံသရဏံ မမဉ္စေဝ တုမှာကဉ္စ အဟောသီတိ

ဧဝမေတ္တ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၂၀။ (- ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၅၁)။

သံသရိတုံ (ဗျ) [သံ + သရ + တုံ] ရွေ့လျား- ရွေ့ - ခြင်းငှာ။ မဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ ပဝါရိတေန ဣတော ဝါ ဧတ္တော ဝါ သံသရိတုံ န လဗ္ဘတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၉၅။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၈၆။ သံသရိတုန္တိ သံသဗ္ဗိတုံ (သံသပ္ပိတုံ?)။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၇၅။

သံသရိတု (ထီ၊ ပု) [သံ + သရ + တု။ သတ္တာဒိဂိုဏ်း။] ကျင်လည်သော၊ သူ။ အတ္ထေဝ အစ္စန္တံ သံသရိတာ အနန္တတ္တာ သတ္တနိကာယဿ။ အနုဋီ။ ၃။ ၁၄၇။

သံသရိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + သရ + တွာ] (၁) ကျင်လည် - လှည့်လည် - လှည့်ပတ် ~ ၍။ (၂) (ပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းဖြင့်) အဆက်ဆက်သွား၍။ (၁) တေန အာဟာရ- ရသော သံသရိတွာ အာဟာရသမုဋ္ဌာနရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ သံ၊ ဋ၊၁။ ၂၇၅။(၂) သန္ဓာဝိတွာ သံသရိတွာ (အဘိ၊ ပု။ ၁၁၈) တိ ပဋိသန္ဓိ- ဝသေန အပရာပရံ ဂန္တွာ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၆။

သံသရိမှ (ကြိ) [သံ + သရ + မှာ] (ငါတို့) ကျင်လည်ခဲ့ကုန်ပြီ။ တိစီဝရာနိ ဒတွာန၊ သံသရိမှ သသာမိကာ။ အပ၊ ၂။ ၂၁၅။ ထေရီ၊ ဋ။ ၁၅၆။ (-အပ၊ ၂။ ၂၈၂)။

သံသရိဿတိ (ကြိ) [သံ + သရ + ဿတိ] ကျင်လည်ရ-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ သဗ္ဗေသံ ပဝရော ဟုတွာ၊ ဘဝေသု သံသရိဿတိ။ အပ၊ ၁။ ၄၁။ (-၁၂၉-၃၈၃)။

သံသရိဿသိ (ကြိ) [သံ + သရ + ဿသိ] (သင်) ကျင်လည်ရ -အံ့ -လတ္တံ့ -လိမ့်မည်။ သဗ္ဗတ္ထ သုခိတော ဟုတွာ၊ သံသာရေ သံသရိဿသိ။ အပ၊ ၂။ ၅။

သံသရီယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + သရ + ယ + တေ] လည်-ကျင်လည်-လှည့်လည်- အပ်၏။ သံသီဒတီတိ ဝဟတိ၊ သံသရီယတီတိ ဝါ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၅။

သံသရေယျံ (ကြိ) [သံ + သရ + အ + ဧယျံ] (ငါ) ကျင်လည်အံ့။ သုဒ္ဓါဝါသေ စာဟံ သာရိပုတ္တ ဒေဝေ သံသရေယျံ။ မ၊ ၁။ ၁၁၆။

သံသဝ (ပု) [သံ + သု + အ။ သံဂဝ်-သံ။] ဝန်ခံခြင်း။ သံဝိဒါ'ဂူ, ပဋိညာနံ, နိယမော, အာသဝေါ, သံသဝေါ, ---- အဘျုပဂမဿ နာမာနိ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၁၇၁။ အမရ၊ ၅။ ၅။

သံသဝက (ပု) [သံ + သု + ဏွု။ သံသွဝ - သံ] (အသူတစ်ရာ နက်သော) သံသဝက မည်သော- ဘင်-မစင်-ကျင်ကြီး- ကျင်ငယ်-ပုပ်ငရဲ။ ဧသ သံသဝကော နာမ၊ ဂမ္ဘီရော သတပေါရိသော။ ဝိမာန။ ၇၅။ ပေတ။ ၂၀၇-၈။ သံသဝကော နာမာတိ နိစ္စကာလံ ဂူထမုတ္တာဒိအသုစိဿသံသဝနတော ပဋ္ဋရ- ဏတော သံသဝကော နာမ။ ဝိမာန၊ ဋ။ ၂၁၀။

သံသဝကလာဘ (ပု) [သံသဝက + လာဘ] (အသူတစ်ရာ နက်သော) သံသဝကမည် သော-ဘင်-မစင်- ကျင်ကြီး- ကျင်ငယ်- ပုပ် ငရဲကို ရခြင်း။ န ကေဝလံ တုယှံ ဣဓ သံသဝကလာဘော ဧဝ။ ဝိမာန၊ ဋ။ ၂၁၀။

သံသဝန (န) [သံ + သု + ယု=သံသွဝန-တ္တ။ မောဂ်၊ ၄။ ၁၂၃။ သံသရဝဏ - သံ။] ယိုစီးခြင်း၊ ယိုစီးတတ်သည်၏ အဖြစ်။ သံသဝက-ကြည့်။

သံသဝယန္တိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + သဝ + ဏယ + အန္တိ] ရောက်စေ-ထည့်-ကုန်၏။ ဝိဝဋ္ဋေ မုခေ သံသဝယန္တိ ရက္ခသာ။ ဇာ၊ ၂။ ၆၂။ (သီ၊ သျာ၊ ဣ-မူ)။ တသ္မိံ ဝိဝဋ္ဋေ မုခေ တံ အယောဂုဠံ သံသဝယန္တိ ပက္ခိပန္တိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၉၂။ (သီ၊ သျာ၊ ဣ-မူ)။

သံသသိ (ကြိ) [သံသ + အ + သိ။ သံသတိ-ကြည့်။] (သင်) (ချီးမွမ်း)-ပြောကြား-ပြောဆို-လျှောက်ထား-၏။ အဇ္ဇေဝ မေ ဣမံ ရတ္တိံ ရာဇပုတ္တ န သံသသိ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၅၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၄၄။

သံသာ (ထီ) [သံ + သဒ + ကွိ + အာ။ သံ - သံသဒ် (သံ + သဒ် + ကွိ) = သဘာ။ y၆ဇဒ် - သည် ပါဠိ၌ ပရိသာ-ဖြစ်သကဲ့သို့ သံသဒ် - ကို သံသာ - ဟု ဤ၌ ထားသည်။ မာဂဓ-ဓာန်။ ၄၁၄-၌ သံသဒ-ဟု ထားသည်။ ၀ ဗ w ဇ်- ကြည့်။] သဘင် - ပရိသတ်။ သက္ခိ ကတံ ဟောတိ၊ မေတ္တိ သံသတိ သန္တဝေါ (ဇာ၊ ၁။ ၁၈၉) တိ သခိဘာဝေါ စ မေတ္တိ စ ပရိသမဇ္ဈေ သန္တဝေါ စာတိ တယာ မိတ္တံ ကတံ သာဓု ဟောတိ လဒ္ဓကံ ဘဒ္ဒကမေဝ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၆၉။

သံသာဒ (ပု) [သံ + သဒ + ဏ။ သံသာဒ - သံ။] နစ်မြုတ်ခြင်း (နန္ဒိရာဂ)။ " မဇ္ဈေ သံသာဒေါ "တိ ခေါ ဘိက္ခု နန္ဒိရာဂဿေတံ အဓိဝစနံ။ သံ၊ ၂။ ၃၈၇။ အပါယမဇ္ဈေ သံသရဏဟေတုတာယ နန္ဒိရာဂေါ " မဇ္ဈေ သံသာဒေါ "တိ ဝုတ္တော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၃။

သံသာဒန (န) [သံ + သဒ + ဏေ + ယု။ သံသာဒန-သံ။] တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-ပင်ပန်း-စေခြင်း။ သံသာဒေယျာမ-ကြည့်။

သံသာဒိယ (ပု) [သံ + သဒ + ဏျ။ ဓာတွတ္ထ။] အလိုလို - မစိုက် မပျိုးရပဲ-ကျ-ဖြစ် -ပေါက် - သော သလေး စပါးပင်။ သံသာဒိယာ ပသာဒိယာ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၄၀။ သံသာဒိယာတိ သယံဇာတသာလိ၊ သုကသာလီတိပိ ဝုစ္စန္တိ။ ပသာဒိယာတိ တေယေဝ ဘူမိယံ ပတိတာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၀၆။

သံသာဒေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + သဒ + ဏေ + တိ။ သံသာဒယတိ-သံ။] ဆုတ်နစ်-ပင်ပန်း - စေ၏။ သင်္ဂါရဝေါ ဖြာဟ္မဏော အာနန္ဒေန သဟာဓမ္မိကံ ပဥှံ ပုဋ္ဌော သံသာဒေတိ နော ဝိဿဇ္ဇေတိ။ အံ၊ ၁။ ၁၇၀။ သံသာဒေတီတိ သံသီဒါပေတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၁။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃၁)။

သံသာဒေထ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + သဒ + ဏေ + ထ] တွန့်တို- ဆုတ်နစ်- ပင်ပန်း-စေကုန်လော။ ကေပဥ္စနေဝ နံ သံသာဒေထ။ ဒီ၊ ၃။ ၄၄။

သံသာဒေန္တိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + သဒ + ဏေ + အ + အန္တိ] တွန့်တို - ဆုတ်နစ်-ပင်ပန်း-စေကုန်၏။ နော စ သံသာဒေန္တိ (မ၊ ၁။ ၂၇၅) တိ န သြသာဒေန္တိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၆။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၂၉)။

သံသာဒေယျာမ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + သဒ + ဏေ + အ + ယျာမ] (ငါတို့) တွန့်တို - ဆုတ်နစ် - ပင်ပန်း - စေကုန်ရာ၏။ ကေပဥ္စနေဝ နံ သံသာဒေယျာမ။ ဒီ၊ ၃။ ၃၁။ သံသာဒေယျာမာတိ ကေပဥ္စပုစ္ဆနေနေဝ သံသာဒနံ ဝိသာဒမာပန္နံ ကရေယျာမ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈။

သံသာဓနေ (နု) [သံ + သာဓ + ဏေ + ယု။ သံသာဓနေ - သံ။ သံသာဟဏ - ပြာ။] ပြီးစေခြင်း။ တယိဒံ သံသာဓနံ ကိတ္တိသဒ္ဒေန ဣဓ သတ္တာနံ စိတ္တတောသနေန -------- ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၂၉။

သံသာဓိတ (တိ) [သံ + သာဓ + ဏေ + တ။ တစ်နည်း-- သံ + သာဓ + တ။ သံသာဓိတ-သံ။ သံသာဟိယ-ပြာ။] ပြီး- ပြည့်စုံ-စေအပ်ပြီးသော။ အာရဒ္ဓေါ ဟောတီတိ သံသာဓိတော ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၂၉။ အာရဒ္ဓံ သံသာဓိတံ ပရိပူရိတံ ဝီရိယံ ဧတေသာတိ အာရဒ္ဓဝီရိယော၊ နိပ္ဖန္နဝီရိယော။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၅။

သံသာမိဝေါဟာရ (ပု) [သံ + သာမိ + ဝေါဟာရ] သံ, သာမိအဖြစ်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုခြင်း၊ သံ, သာမိသမ္ဗန်ဟူသော-ခေါ် ဝေါ်-ပြောဆို-ခြင်း။ တံ တတော ဘိန္နံ ဝိယ ကတွာ သံသာမိဝေါဟာရံ အာရောပေတွာ ဒဿေန္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၈။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၆၉)။

သံသာမိသမ္ဗန္ဓ (ပု) [သံသာမိ + သမ္ဗန္ဓ] သံသာမိသမ္ဗန်။ သံ, သာမိအဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်း။ ပဒါနန္တိ စ သံသာမိသမ္ဗန္ဓေ သာမိဝစနံ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၃။

သံသာမိသမ္ဗန္ဓဝစနိစ္ဆာ (ထီ) [သံသာမိသမ္ဗန္ဓ + ဝစန + ဣစ္ဆာ] သံ, သာမိအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းကို - ဆိုခြင်း၌ အလိုဆန္ဒ-ဆိုလိုသောဆန္ဒ။ အာဓာရာဓေယျ- သမ္ဗန္ဓဝစနိစ္ဆာယ အဘာဝေ အဓာရဘူတောပိ အတ္တော သံသာမိသမ္ဗန္ဓဝစနိစ္ဆာယ သာမိ- ဘာဝေန ဝုစ္စတိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၄၈။

သံသာမိဘာဝ (ပု) [သံသာမိ + ဘာဝ] သံ, သာမိ၏အဖြစ်။ န ဟိ တေသု နိယတော ကတ္ထစိ သံသာမိဘာဝေါ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၅၅။

သံသာမေတိ (ကြိ) [သံ + သမ + ဏေ + တိ။ နိတိ၊ ဓာတု။ ၃၃၃။ ဓာတွတ္ထ။ သံဂမယတိ - သံ။] သိုမှီး-သိမ်းဆည်း-၏၊ မပျက်မစီးအောင်-ကောင်းစွာ-လုံခြုံအောင်- ထား၏။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သံသာမေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + သမ + ဏေ+တွာ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သေနာသနံ သံသာမေတွာ (ဝိ၊ ၁။ ၁၇) တိ သေနာသနံ ပဋိသာမေတွာ၊ ယထာ န ဝိနဿတိ၊ တထာ နံ သုဋ္ဌု ဌပေတွာတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၄။ သံသာမေတွာ (ဥဒါန။ ၁၀၅) တိ သုဂုတ္တံ ကတွာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၄။ (-ဝိ၊ ၁။ ၁၁၃။ ဝိ၊ ၂။ ၃၆။ ဝိ၊ ၃။ ၂၈၅၊ ၄၉၅။ ဝိ၊ ၄။ ၃၉၊ ၃၄၁)။

သံသာမေတွာန (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + သမ + ဏေ + တွာန] သိုမှီး-သိမ်းဆည်း-၍၊ မပျက် မစီးအောင်-ကောင်းစွာ-လုံခြုံအောင်-ထား၍။ အဂ္ဂိဒါရုဥ္စ ဆဍ္ဍေတွာ၊ သံသာမေတွာန သန္ထတံ။ အပ၊ ၁။ ၄၁၈။ (-၄၂၆)။

သံသာရ[1] (ပု) [သံ + သရ + ဏ။ သံသရဏံ သံသာရော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၉။ သံသာရ-သံ၊ ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) သံသရာ၊ ကျင်လည်-အဖန်ဖန်ကျင်လည်- အဖန်ဖန်ဖြစ်-ခြင်း။ (က) ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်တို့၏ မပြတ်ဖြစ်စဉ်။ (ခ) ခန္ဓာတို့၏ အစဉ်။(ဂ) ခန္ဓာတို့၏ ရှေးဦးစွာဖြစ်ပြီးသည်မှ နောက်၌ဖြစ်သောအစဉ်။(ဃ)ဇာတိ-ဖြစ်ခြင်း, ပျက်ခြင်းတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ခန္ဓာတို့၏

ဖြစ်ခြင်း။ (င) သမ္ပတ္တိ-သုဂတိ-ဘဝအစဉ်။ (စ) သင်္ခါရ စသည်တို့၏ဖြစ်ခြင်း။ (၂) ကျင်လည် စေတတ်သော (အဝိဇ္ဇာ = မောဟ)။ (၃) ကျင်လည်ကြောင်း (ကံ, ကိလေသာ)။

(၁) သံသရာ၊ ကျင်လည်-အဖန်ဖန်ကျင်လည်-အဖန်ဖန်ဖြစ်-ခြင်း။ (က) ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်တို့၏ မပြတ်ဖြစ်စဉ်။ အယံ ပန ---- အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ သံသာရံ နာတိဝတ္တတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၄၇။ သံ၊ ၁။ ၃၁၈။ ခန္ဓာနဉ္စ ပဋိပါဋိ၊ ဓာတုအာယတနာန စ။ အဗ္ဗောစ္ဆိန္နံ ဝတ္တမာနာ၊ သံသာရောတိ ပဝုစ္စတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၆။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၆။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၆။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၅။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၅၅။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၁။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၁။ အနမတဂ္ဂါယံ ဘိက္ခဝေ သံသာရော။ သံ၊ ၁။ ၃၈၇။ သံ၊ ၂။ ၁၂၁။ သံ၊ ၃။ ၁၉၈၊ ၁၈၅။ သံသာရောတိ ခန္ဓာဒီနံ အဝိစ္ဆိန္နပ္ပဝတ္တာ ပဋိပါဋိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၅။ ဒီဃော ဗာလာန သံသာရော၊ သဒ္ဓမ္မံ အဝိဇာနတံ။ ဓမ္မ။ ၂၂။ (ခ) ခန္ဓာတို့၏အစဉ်။ သံသာရာနိ စတုဒ္ဒသာ (ဒီ၊ ၂။ ၁၆၇) တိ သဗ္ဗာပိ စတုဒ္ဒသခန္ဓပဋိပါဋိယော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၁။ (-သုတ္တနိ။ ၃၉၂။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၇။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၁၂)။ (ဂ) ခန္ဓာတို့၏ ရှေးဦးစွာဖြစ်သည်မှ နောက်၌ဖြစ်သောအစဉ်။ (ဃ) ဇာတိ = ဖြစ်ခြင်း, ပျက်ခြင်းတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ခန္ဓာတို့၏ဖြစ်ခြင်း။ ဇာတိသံသာရ (သံ၊ ၁။ ၁၅၈)န္တိ ဇာတိဉ္စ သံသာရဉ္စ၊ ဇာတိသင်္ခါတံ ဝါ သံသာရံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၃-၄။ ခန္ဓာနံ ပဋ္ဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဇာတိ၊ တဒညံ ပန တေသံ ပဋိပါဋိ ပဝတ္တံ သံသာရောတိ အဓိပ္ပါယေနာဟ “ ဇာတိဉ္စ သံသာရဉ္စာ”တိ။ ယသ္မာ “ဧကမ္ပိ ဇာတိံ ဒွေပိ ဇာတိယော ”တိအာဒိသု တသ္မိံ တသ္မိံ ဘဝေ အာဒါနနိက္ခေပပရိစ္ဆိန္နခန္ဓပ္ပဝတ္တိ “ ဇာတိ ”တိ ဝုစ္စတိ၊ သာ ဧဝ ယာဝ ပရိနိဗ္ဗာနာ အပရာပရံ ပဝတ္တမာနော သံသာရော “ ဣတော စိတော သံသရဏာ ”န္တိ ကတွာ၊ တသ္မာ အာဟ “ ဇာတိသင်္ခါတံ ဝါ သံသာရ ”န္တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၀။ (င) သမ္ပတ္တိ - သုဂတိ - ဘဝအစဉ်။ အယံ ပန ----- အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ သံသာရံ နာတိဝတ္တတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၄၇။ သံ၊ ၁။ ၃၁၈။ အဘိ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၁၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၁။ ဝဓိအဘာဝတော အပါယံ ဒုက္ခဂတိဘာဝတော ဒုဂ္ဂတိံ သုခသမုဿယတော ဝိနိပါတတ္တာ ဝိနိပါတဉ္စ စတုဗ္ဗိဓံ အပါယံ, “ ခန္ဓာနဉ္စ ပဋိပါဋိ ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တံ သံသာရဉ္စ နာတိဝတ္တတိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၃၂။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၉)။ သံသာရန္တိ ဣမ သမ္ပတ္တိဘဝပ္ပဗန္ဓမာဟ အပါယာဒိပဒေဟိ ဒုဂ္ဂတိပ္ပဗန္ဓဿ ဝုတ္တတ္တာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၄၁။ (စ) သင်္ခါရ စသည်တို့၏ဖြစ်ခြင်း။ ဒိဋ္ဌိစရိတာနဉှိ အဝိဇ္ဇာ, တဏှာစရိတာနံ တဏှာ သံသာရနာယိကာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၁။ အဝိဇ္ဇာ ---- ဒိဋ္ဌိစရိတေ သံသာရေ နယတိ, တေသံ ဝါ သံသာရံ သင်္ခါရာဒိပဝတ္တိံ နယတိ ပဝတ္တေတီတိ “ သံသာရနာယိကာ ” တိ ဝုတ္တာ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၂၆။ (၂) ကျင်လည် စေတတ်သော (အဝိဇ္ဇာ = မောဟ)။ ယော ဣမံ ပလိပထံ ဒုဂ္ဂံ၊ သံသာရံ မောဟမစ္စဂါ။ မ၊ ၂။ ၄၁၁။ “ယော ဣမ” န္တိ ဂါထာယ အဝိဇ္ဇာယေဝ---- သံသရဏဋ္ဌေန သံသာရော၊ မောဟနဋ္ဌေန မောဟောတိ ဝုတ္တော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၉။ (၃) ကျင်လည်ကြောင်း (ကံ, ကိလေသာ)။ သံသာရာ ဝိနဠီကတာ (ထေရ။ ၂၆၁) တိ

သံသရန္တိ သတ္တာ ဧတေဟီတိ "သံသာရာ"တိ လဒ္ဓနာမာ ကမ္မကိလေသာ အဂ္ဂမဂ္ဂေန သမုစ္ဆိန္နတ္တာ ဝိဂတနဋ္ဌာ နိမ္မူလာ ကတာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၃၁။

(သံသရာနှင့်စပ်၍ မှတ်သားဘွယ်ကို-- သံ၊ ၁။ ၃၈၇။ သံ၊ ၂။ ၁၂၁။ သံ၊ ၃။ ၁၉၈၊ ၃၈၅။ မဟာနိ။ ၃၂၉။ စူဠနိ။ ၁၃၄-၄၁။ နေတ္တိ။ ၉၄။ မိလိန္ဒ။ ၈၂။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၃-၄။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။ ၁၉၈။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၆၃-တို့ ကြည့်။)

သံသာရ၂ (ပု) [သံသာရ + အာပဏ္ဏန။ သံသာရ + ဗန္ဓန] (၁) သံသရာသို့ ရောက်ကြောင်းတရား(ဝဋ္ဋဂါမိကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ကိလေသာတရား) ။ (၂) သံသရာ၌ နှောင်ဖွဲ့ကြောင်း အဝိဇ္ဇာစသည်။ (၁) သံသာရံ အာပဇ္ဇိတွာ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၂) တိ ဘဝါဒီသု သံသရဏ အာပဏ္ဏနဟေတုံ အာပဏ္ဏန္တော ပရလောကံ ဥပပေတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၆။ (၂) နေသော ပဿတိ သဒ္ဓမ္မံ၊ သံသာရေန ပုရက္ခတော။ ထေရ။ ၃၆၄။ သံသာရေန ပုရက္ခတော သံသာရဗန္ဓနအဝိဇ္ဇာဒိနာ ပုရက္ခတော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၉၂။

သံသာရဥက္ကာရဘူမိ (ထီ) [သံသာရ + ဥက္ကာရဘူမိ] သံသရာတည်းဟူသော မစင်စွန့်ရာမြေ။ သောမိတာ သံသာရဥက္ကာရဘူမိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၅၆။

သံသာရဥပဂါမီ (တိ) [သံသာရ + ဥပ + ဂမု + ဏီ။ ထီ-၌ ---ဥပဂါမိနီ။] သံသရာဝင်္ဆင်းရဲသို့ - ကပ်ရောက် စေတတ် - ရောက်ကြောင်းဖြစ်-သော (အာသဝတရား)။ သံသာရဥပဂါမိနော (ထေရ။ ၂၄၁) တိ ခန္ဓာနဉ္စ ပဋိပါဋိ၊ --------- သံသာရောတိ ပဝုစ္စတီတိ ဧဝံ ဝုတ္တသံသာရဝဋ္ဋကာရဏံ ဟုတွာ ဥပဂမေန္တီတိ သံသာရဥပဂါမိနော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၇။

သံသာရကန္တာရ (ပု၊ န) [သံသာရ + ကန္တာရ] သံသရာဟူသော-ခရီးခဲ-ခရီးကြမ်း။ သံသာရကန္တာရံ အတိက္ကမတိ အဝိဟညမာနော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၄။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၆။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၅၆။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၁)။

သံသာရကန္တာရမူဠ္ဟ (တိ) [သံသာရကန္တာရ + မူဠ္ဟ] သံသရာဟူသော ခရီးခဲ၌-တွေဝေ-လမ်းမှား - မျက်စိလည် - သော၊ သူ။ သံသာရကန္တာရမူဠ္ဟေ လောကေ အမတပုရဂါမိနော သမ္မတ္တနိယာမဘူတဿ မဂ္ဂဿ ဒဿာဝီ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၇။

သံသာရကာရဏ (န) [သံသာရ + ကာရဏ] သံသရာ - ကျင်လည်ခြင်း -၏ အကြောင်း။ သံသာရကာရဏံ တဏှာသောတံ ဆိန္ဒိတွာတိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၅။

သံသာရကာရဏသမုစ္ဆေဒ (ပု) [သံသာရကာရဏ + သမုစ္ဆေဒ] သံသရာ-ကျင်လည်ခြင်း-၏ အကြောင်းကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်း။ တေန သံသာရကာရဏသမုစ္ဆေဒေါ အန္တိမသရီရတာ ရိတာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၇။

သံသာရက္ခယ (ပု) [သံသာရ + ခယ] သံသရာ၏-ကုန်ရာ- ကုန်ကြောင်း (နိဗ္ဗာန်)။ ရတ္တိန္ဒိဝ ဒိဝါ စ တဏှက္ခယံ ရာဂက္ခယံ ဒေါသက္ခယံ ---- သံသာရက္ခယံ ဝဋ္ဋက္ခယံ ပဿ။ စူဠနိ။ ၁၀၄-၅။ (-စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇)။

သံသာရခါဏု (တိ) [သံသာရ + ခါဏု] (က) သံသရာ၏သစ်ငုတ်။ (ခ) သံသရာ၏ သစ်ငုတ် (သဖွယ်) ဖြစ်သော၊ သူ။ (က) (ခ)

တသ္မာတိ ယသ္မာ ဧဝံ သံသာရခါဏု ဘာဝသာပိ ပစ္စယော အပဏ္ဏကဇာတော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၈။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၀။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅၇)။

သံသာရခါဏုက (တိ) [သံသာရခါဏု + က] သံသာရခါဏု-ကြည့်။ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော သံသာရခါဏုကော ဘဝန္တရေပိ နိယတော၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၉။ (-ဝဇိရ။ ၉၂၊ ၁၄၂)။

သံသာရခါဏုသမညာ (ထီ) [သံသာရခါဏု + ဣတိ + သမညာ] (က) သံသရာ၏ သစ်ငုတ်ဟူသော အမည်။ (ခ) သံသရာ၏သစ်ငုတ် (သဖွယ်ဖြစ်သောသူ) ဟူသော အမည်။ (က) (ခ) အပါယူပပတ္တိ စ ယတ္ထသံသာရခါဏုသမညာ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၄၇။

သံသာရခီဏ (တိ) [သံသာရ + ခီဏ] ကုန်ပြီးသော သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ ရှိသော၊ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ ကုန်ဆုံးပြီးသော၊ သူ။ သံသာရခီဏော န စ ဝန္တရာဂေါ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၆။

သံသာရဂတ (တိ) [သံသာရ + ဂတ] သံသရာ-သို့-၌-သွား-ကျင်လည်-သော၊ သူ။ အနေကဝိဓာနိ ဒုက္ခာနိ သံသာရဂတော အနုဘဝတိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၉၅။ (-ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၈။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၄။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၀)။

သံသာရဂဗ္ဘဘာရ (ပု) [သံသာရ + ဂဗ္ဘ + ဘာရ] သံသရာဟူသော ကိုယ်ဝန်၊ ကိုယ်နှင့်တူသည့် သံသရာဟူသော -ဝန်ထုပ်- ဝန်ပိုး။ တာဝ အဟံ ဘာရတော သံသာရဂဗ္ဘ-ဘာရတော နပ္ပမုစ္စာမိ န မောစေမိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၇။

သံသာရဂါမီ (တိ) [သံသာရ + ဂမု + ဏော + ဏီ။ ထီ-၌ --ဂါမိနီ။] သံသရာသို့-လား-ရောက် - စေတတ်သော။ အကုသလာ သံသာရဂါမိနီ၊ ကုသလာ အပစယဂါမိနီ ပဟာနတဏှာ။ နေတ္တိ။ ၇၃။ တတ္ထ သံသာရံ ဂမေတီတိ သံသာရဂါမိနီ၊ သံသာရ-နာယိကာတိ အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၇။

သံသာရစက္က (န) [သံသာရ + စက္က] သံသရာစက်၊ သံသရာ စက်ရဟတ်၊ သံသရာဟူသော-ရထား- လှည်း- ဘီးစက်၊ ရထား-လှည်း - ဘီးစက်နှင့်တူသော သံသရာ။ သံသာရစက္က(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊၁။ ၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၁၉၂)န္တိ ယထာ ဝုတ္တကိလေသကမ္မဝိပါကသမုဒယော သံသာရော၀ စက္ကံ ဝိယ ပရိဗ္ဘမနတော စက္ကံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၄။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၉၊ ၁၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၄။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၇၆၊ ၂၄၃။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၁)။

သံသာရစက္ကနိဝတ္တန (န) [သံသာရစက္က + နိဝတ္တန] သံသရာစက်ကို ဆုတ်နစ်စေခြင်း။ ဓမ္မာဒီဟီတိ အာဒိ-သဒ္ဒေန သံသာရစက္က-နိဝတ္တနတော ---- အနုသယသမုဂ္ဃါနတောတိ ဧဝမာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၆၈။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆။

သံသာရစက္ကနိဝတ္တိ (ထီ) [သံသာရစက္က + နိဝတ္တိ] သံသရာစက်၏ -ဆုတ်နစ် -မဖြစ်-ခြင်း။ ဧတေနေဝ စ သံသာရစက္ကနိဝတ္တိ သဒ္ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တိ သသာတာဒိမိစ္ဆာဝါဒ-နိရာကရဏံ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၉-၂၀။

သံသာရစာရက (ပု) [သံသာရ + စာရက] သံသရာဟူသော - နှောင်အိမ်-

လှောင်ချိုင့် - အချုပ်ထောင်၊ (နှောင်အိမ်- လှောင်ချိုင့်- အချုပ်ထောင်-သဖွယ်ဖြစ်သော သံသရာ)။ သံသာရစာရကော နိယျာနိကော နိယျာနိကော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၄။ (-စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၉၉)။

သံသာရစာရကာဝရောဓ (ပု) [သံသာရစာရက + အဝရောဓ] သံသရာ ဟူသော - နှောင်အိမ် - ထောင် -၌-ပါဝင်- သက်ဝင် - အကျုံးဝင် - ခြင်း။ ဝေဒနာနံ သမုဒယာဒိအသမ္ဗုဓိဝေဓော သံသာရစာရ- ကာဝရောဓံ အာဝဟတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၉။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၉၁)။

သံသာရဆဒ္ဒန (န) [သံသာရ + ဆဒ္ဒန] သံသရာကိုစွန့်ခြင်း (သံသရာမှ လွတ်မြောက် ခြင်း)။ ပဋိပန္နာနံ မဂ္ဂသမင်္ဂီနံ ဝမနံ သံသာရဆဒ္ဒနံ သံသာရမောစနံ ဘဂဝါ အက္ခာသိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၀။

သံသာရဇနက (တိ) [သံသာရ + ဇနက။ ထိ-၌ --ဇနိကာ။] သံသရာကို ဖြစ်စေတတ် သော (ရာဂ)။ ဝဋ္ဋသာဒဝသေန ဥပ္ပန္နော သံသာရဇနကော ရာဂေါ တဒါရမ္မဏာဥ္စ ဝဋ္ဋာမိသံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၇၂။

သံသာရဏကိင်္ဂိက (ထိ၊ ပု) [သံသာရဏ + ကိင်္ဂိက] သံသရဏကိင်္ဂိက - ကြည့်။ သံသာရဏကိင်္ဂိကော နာမ စက္ကလယုတ္တော ကိင်္ဂိကော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၆၂။

သံသာရဏ္ဏဝ (ပု) [သံသာရ + အဏ္ဏဝ] သံသာရာဟူသော - ပင်လယ် - သမုဒ္ဒရာ၊ (ပင်လယ် - သမုဒ္ဒရာ - နှင့်တူသော သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲ) ။ ယော စတုပ္ပိဓမောဃံ တရတိ၊ သော သံသာရဏ္ဏဝမ္ပိ တရတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၂။ (-ဥဒါန်၊ ဋ္ဌ။ ၃၈၂။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၄)။

သံသာရဒုက္ခ (န) [သံသာရ + ဒုက္ခ။ သံသာရေ ဒုက္ခံ သံသာရဒုက္ခံ။ ကစ္စည်း။ ၁၆၉။] သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲ၊ သံသရာ၌ (ဖြစ်သော)ဆင်းရဲ။ အာယတံ ဝါ သံသာရဒုက္ခံ သဝန္တိ ပသဝန္တီတိပိ အာသဝါ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၃။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၀။

သံသာရဒုက္ခဋ္ဋိတ (တိ) [သံသာရဒုက္ခ + အဋ္ဋိတ။ အဒိတ-သံ။] သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲ- သည်-ဖြင့်-နှိပ်စက်အပ်-အနှိပ်စက်ခံရ-သော၊ သူ။ သံသာရဒုက္ခဋ္ဋိတေဟိ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ ပဒံ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၇။ (-နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၀)။

သံသာရဒုက္ခဒုက္ခိတ (တိ) [သံသာရဒုက္ခ + ဒုက္ခိတ] သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဖြင့် ဆင်းရဲခြင်း သို့ရောက်သော၊ သူ။ တထာ သံသာရဒုက္ခ- ဒုက္ခိတဿ သက္ကစ္စံ ကရောန္တိ ကိစ္စံ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၃။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၁၇၆)။

သံသာရဒုက္ခဒ္ဒိတ (တိ) [သံသာရဒုက္ခ + အဒ္ဒိတ။ အဒိဒ္ဒေတ-သံ။] သံသာရဒုက္ခဋ္ဋိတ- ကြည့်။ သဗ္ဗေသံ ကိလေသာနံ --- သံသာရ- ဒုက္ခဒ္ဒိတေဟိ ပဋိတဗ္ဗတော အဓိဂန္တဗ္ဗတော စ သန္တံ ပဒံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၃။

သံသာရဒုက္ခနိတ္ထရဏ (န) [သံသာရဒုက္ခ + နိတ္ထရဏ] သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ - ထွက် မြောက်-လွတ်မြောက်-ခြင်း။ အတ္တပရိစ္စဇနန္တိ သံသာရဒုက္ခနိတ္ထရဏတ္ထံ အတ္တနော အတ္တ- ဘာဝဿ ပရိစ္စဇနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၉။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၈၀။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၆။

သံသာရဒုက္ခနိဗ္ဗိဒါ (ထီ) [သံသာရဒုက္ခ + နိဗ္ဗိဒါ] သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ငြီးငွေ့ခြင်း။ ပညာယ သံသာရဒုက္ခနိဗ္ဗိဒါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၃။

သံသာရဒုက္ခနိမုဂ္ဂ (တိ) [သံသာရဒုက္ခ + နိမုဂ္ဂ] သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ နစ်မြုပ်သော။ သံသာရဒုက္ခနိမုဂ္ဂဿ သန္တာနဿ တတော ဝိမောစေတုကာမတာဝသေန အနုကမ္ပိတဗ္ဗတာ လဗ္ဘတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၆၈။

သံသာရဒုက္ခနိဿရဏ (န) [သံသာရဒုက္ခ + နိဿရဏ] သံသာရဒုက္ခနိတ္ထရဏ-ကြည့်။ သံသာရဒုက္ခနိဿရဏတ္ထံ အတ္တနော အတ္တဘာဝဿ ပရိစ္စဇနံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁။

သံသာရဒုက္ခပက် (ပု) [သံသာရဒုက္ခ + ပက်] သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဟူသော-ညွန့်-ရွှံ့၊ ညွန်၊ ညွန့်-ရွှံ့ညွန်-နှင့်တူသော သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ။ ဝုဋ္ဌာတုကာမော သံသာရဒုက္ခပင်္ကာ မဟာဗ္ဗယာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၁။

သံသာရဒုက္ခပဋိပက္ခ (ပု) [သံသာရဒုက္ခ + ပဋိပက္ခ] သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်။ သံသာရဒုက္ခပဋိပက္ခဘူတတ္တာ နိဗ္ဗုတန္တိ နိဗ္ဗာနံ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃။

သံသာရဒုက္ခပါတ (ပု) [သံသာရဒုက္ခ + ပါတ] သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ကျခြင်း။ သံသာရဒုက္ခပါတတော ဓာရဏေန ရာဂါဒိကိလေသေ ဝိနယနေန စ ဓမ္မဝိနယောတိ ဝုစ္စတိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၃။

သံသာရဒုက္ခဝိသ (ပု၊ န) [သံသာရဒုက္ခ + ဝိသ] သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲဟူသော အဆိပ်၊ အဆိပ်နှင့်တူသော သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲ။ သံသာရဒုက္ခဝိသဿ ဝိနာသာယ ဓမ္မောသဓံ ဂဝေသန္တော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၄။

သံသာရဒုက္ခဝီတိက္ကမဟေတု (ပု) [သံသာရဒုက္ခ + ဝီတိက္ကမ + ဟေတု] သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲကို - လွန်- လွန်မြောက်ခြင်း၏ အကြောင်း။ တံ သံသာရဒုက္ခဝီတိက္ကမဟေတုတော မဂ်လန္တိ ဝုစ္စတိ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၈။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄။

သံသာရဒုက္ခဝူပသမ (ပု) [သံသာရဒုက္ခ + ဝူပသမ] သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲ၏ - ငြိမ်း- ငြိမ်းအေး-ခြင်း။ အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇိတွာ ကာမဂုဏသန္တပ္ပိတတာယ သံသာရဒုက္ခဝူပသမံ ဗျာကာသိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၇။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၅၂။

သံသာရဒုက္ခသမ္ဘဝ (ပု) [သံသာရဒုက္ခ + သမ္ဘဝ] သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲ၏ ဖြစ်ခြင်း။ ဝဋ္ဋာနုဂတသံဝတ္တနတောတိ သံသာရဒုက္ခသမ္ဘဝတော။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၆၂။

သံသာရဒုက္ခသဟန (န) [သံသာရဒုက္ခ + သဟန] သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲကို သည်းခံခြင်း။ ကရုဏာယ သံသာရဒုက္ခသဟနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၃။

သံသာရဒုက္ခုပစ္ဆေဒ (ပု) [သံသာရဒုက္ခ + ဥပစ္ဆေဒ] သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲ၏ ပြတ်ခြင်း။ ကာမာဒီနံ အာဒီနဝဒဿိတာယ -------- သံသာရဒုက္ခုပစ္ဆေဒံ ဗျာကာသိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၇။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၅၂။

သံသာရဒေါသ (ပု) [သံသာရ + ဒေါသ] သံသရာ-သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ-၏အပြစ်။ သော ကိရ----မောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရေန သံဝေဇိတော သံသာရဒေါသံ ဒိသွာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၈။

သံသာရဒ္ဒါန (ပု၊ န) [သံသာရ + အဒ္ဒါန] သံသရာ ခရီးရှည်၊ သံသရာတည်းဟူသော အဓွန့်ရှည်သော ခရီး။ န ဇာတိကန္တာရာဒိ-ဂဟနံ သံသာရဒ္ဒါနံ ပဋိပန္နောတိ အဓိပ္ပါယော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၀။

သံသာရနာယက (တိ) [သံသာရ + နီ + ဏွု။ ထိ-၌ --နာယိကာ။] (၁) သံသရာ-သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲ - ၌ ဆောင်တတ်သော တရား။ (၂) သံသရာ-သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲ-ကို - ဆောင် - ဖြစ်စေ-တတ်သော တရား၊ (အဝိဇ္ဇာ, တဏှာ)။ (၁) (၂) ဒိဋ္ဌိစရိတာနဥ္စ အဝိဇ္ဇာ, တဏှာစရိတာနံ တဏှာ သံသာရ-နာယိကာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၁၈၁။ အဝိဇ္ဇာ---- ဒိဋ္ဌိစရိတေ သံသာရေ နယတိ, တေသံ ဝါ သံသာရံ သဠာရာဒိပဝတ္တံ နယတိ ပဝတ္တေတီတိ " သံသာရနာယိကာ " တိ ဝုတ္တာ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၂၆။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇)။

သံသာရနိယာမ (ပု) [သံသာရ + နိယာမ] သံသရာ၌ မြဲသော သဘောတရား။ ဇဝံ အဝိမုစ္စန္တဿပိ ကောစိ သံသာရနိယာမော နာမ နတ္ထိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၄၇။

သံသာရနိဝတ္တန (န) [သံသာရ + နိဝတ္တန] အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သံသာရနိဝတ္တိ (ထီ) [သံသာရ + နိဝတ္တိ] သံသရာ - သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲ-မှ-နစ်-ဆုတ် နစ်-ခြင်း။ အယံ မဂ္ဂေါ သံသာရနိဝတ္တနဿ ဟေတုဘာဝတော သံသာရနိဝတ္တိ ဟောတိ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၆၀။

သံသာရပကတိ (ထီ) [သံသာရ + ပကတိ] သံသရာ - သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲ-၏ သဘော။ ပဿ သံသာရပကတိန္တိ ဒဿေတိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၅။

သံသာရပဋ္ဌရဏ (န) [သံသာရ + ပဋ္ဌရဏ] သံသာရာ၏ ယိုစီးခြင်း။ ဖလဋ္ဌာနံ ဖလေ ဋ္ဌိတာနံ ဝိရေစနံ သံသာရပဋ္ဌရဏံ အဏ္ဍာသိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၀။

သံသာရပက် (ပု) [သံသာရ + ပက်] သံသရာ တည်းဟူသော - ညွှန် - ရွံ့ညွှန်၊ ညွှန်-ရွံ့ညွှန်-နှင့်တူသော သံသရာ။ ယဿ နိတ္တိဏ္ဏော ပင်္ကောတိ --------- ဒိဋ္ဌိပင်္ကော သံသာရပင်္ကော ဧဝ ဝါ နိတ္တာနပါရဂမနေန တိဏ္ဏော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၀။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၄၊ ၃၈၁။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၄၊ ၂၈၉)။

သံသာရပက်နိမုဂ္ဂ (တိ) [သံသာရပက် + နိမုဂ္ဂ] သံသရာတည်းဟူသော-ညွှန်-ရွံ့ညွှန်-၌-မြုပ်-နစ်မြုပ်-သော၊ သူ။ သစေ ပန ---- သံသာရပင်္ကနိမုဂ္ဂဿ သတ္တနိကာယဿ သမုဒ္ဓရိတုကာမတော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၄၅။

သံသာရပဥ္စ (ပု) [သံသာရ + ပဥ္စ] သံသရာကို - မေးမြန်း- လျှောက်ထား-ခြင်း။ သံသာရပဉှော နဝမော။ မိလိန္ဒ။ ၈၂။

သံသာရပထ (ပု) [သံသာရ + ပထ] သံသရာ ခရီး၊ သံသရာဟူသော-လမ်း-ခရီး။ သဗ္ဗံ သံသာရပထံ (သဗ္ဗသဠါရပထံ-မဟာနိ။ ၁၂၃) န္တိ သဗ္ဗခန္ဓဓာတုအာယတနပဋိပါဋိ-သဠါတံ ပထံ အရဟတ္တမဂ္ဂေနေဝ တရိတွာ ဋ္ဌိတဿ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၅။

သံသာရပထနိတ္ထိဏ္ဏ (တိ) [သံသာရပထ + နိ + တရ + တ = နိတ္ထိဏ္ဏ။ သံသာရပထ-နိတ္တိဏ္ဏ ?] သံသရာခရီးကို ကူးမြောက်ပြီး

သော၊ သူ။ သံသာရပထနိတ္ထိဏ္ဏာ၊ ဝီတရာဂါ ဘဝါမသေ။ အပ၊ ၂။ ၂၈၃။

သံသာရပရိခါ (ထီ) [သံသာရ + ပရိခါ] သံသရာဟူသော - ကျုံး - ကျုံးမြောင်း။ သံကိဏ္ဏပရိခေါတိ သံသာရပရိခံ သံကိရိတွာ ဝိနာသေတွာ ဋ္ဌိတော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁။

သံသာရပရိဗ္ဘမ (ပု) [သံသာရ + ပရိဗ္ဘမ] သံသရာ၌ ကျင်လည်ခြင်း။ အတ္တနော သံသာရပရိဗ္ဘမံ ဒဿေန္တော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၂။

သံသာရပရိဗြူဟန (တိ) [သံသာရ + ပရိဗြူဟန] သံသရာကို - ပွား - တိုးပွား- စေတတ်သော။ ဧတာ ဒိဋ္ဌိယော ပစ္စေကမ္ပိ သံသာရပရိဗြူဟနာ ကင္ခသိဝမ္ဘနာ နိဗ္ဗာန- ဝိဗန္ဓနာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၆၆။

သံသာရပရိမောစန (တိ) [သံသာရ + ပရိမောစန] (၁) သံသရာ - သံသရာဝဋ် ဆင်းရဲ - မှ လွတ်မြောက် စေတတ်သော။ (န) (၂) သံသရာ - သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ -မှ လွတ်မြောက်ခြင်း။ (၁) သံသာရပရိမောစန (ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၀၆) န္တိ သံသာရဗန္ဓနတော ပရိမောစနကရံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၈၄။ (န) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သံသာရပရိမောစနတ္ထ (ပု) [သံသာရပရိမောစန + အတ္ထ] သံသရာ- သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲ - မှ လွတ်မြောက်ခြင်း ဟူသော အကျိုး။ တေသံ နော သံသာရ- ပရိမောစနတ္ထာယ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေထ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၄။

သံသာရပရိယန္တ (ပု) [သံသာရ + ပရိယန္တ] သံသရာ၏ အဆုံး၊ (ခန္ဓာ, ဓာတ်, အာယတန တို့၏ မပြတ်ဖြစ်ခြင်း၏ အဆုံး)။ သံသာရပရိယန္တေ(မဟာနိ။ ၁၇)တိ ခန္ဓဓာတု- အာယတနာနံ အဗ္ဗောစ္ဆိန္နပဝတ္တိယာ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၇၈။

သံသာရပ (ပ္ပ) ဝတ္တ (န) [သံသာရ + ပဝတ္တ] သံသရာဝဋ်၊ သံသရာအယဉ်၊ (သံသရာဟူသော ရုပ်, နာမ်ခန္ဓာတို့၏ မပြတ် ဖြစ်ခြင်း)။ သံသာရဝဋ္ဋ - လည်းကြည့်။ သံသာရဝဋ္ဋသ ဉပစ္ဆေဒနတ္တိ သံသာရပဝတ္တသ ဆေဒနံ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၈။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၄၀။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၅၉။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၃)။

သံသာရပဝတ္တန (န) [သံသာရ + ပဝတ္တန] အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သံသာရပ (ပ္ပ) ဝတ္တိ (ထီ) [သံသာရ + ပဝတ္တိ] သံသရာဝဋ်၊ သံသရာ အယဉ်။ တတ္ထ ဉစ္ဆေဒသဿတဝါဒါ ဉဘော အန္တာ၊ အယံ သံသာရပဝတ္တိ။ နေတ္တိ။ ၉၂။ အယံ အန္တဒွယပဋိပဒါ သံသာရပဝတ္တနဿ ဟေတုဘာဝတော သံသာရပဝတ္တိ ဟောတိ။ နေတ္တိ။ ဋီ။ ၂၆၀။ ခန္ဓာဒီနံ အဗ္ဗောစ္ဆိန္နာ သံသာရပဝတ္တိ စ တဿ ခီဏာသဝဿ ပုန နတ္ထိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၇၈။ (-စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၃)။

သံသာရပဝါဟ (ပု) [သံသာရ + ပဝါဟ] သံသရာတည်းဟူသော ရေအယဉ်၊ သံသရာ ရေအယဉ်။ သော အဟံ ဇဝံ ဝိမုတ္တော သံသာရသောတံ သံသာရပဝါဟံ သံ သုဋ္ဌု ဆိန္ဒိ ဆေဒေသိံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၅။

သံသာရပါရ (န) [သံသာရ + ပါရ] သံသရာ၏-ထိုမှာ ဖက်ကမ်း- တစ်ဖက်ကမ်း၊ (နိဗ္ဗာန်)။သံသာရပါရံ ဝိယ ဝိဇ္ဇာယ ပါရံ ဂတံ ခီဏာသဝံ တေဝိဇ္ဇံ ဆဠဘိညံ ဝါ န ရေယော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂၅။

သံသာရပါရင်္ဂတ (တိ) [သံသာရပါရ + ဂတ] သံသရာ၏ ထိုမှာဘက်ကမ်း (နိဗ္ဗာန်) သို့ ရောက်ပြီးသော၊ သူ။ အသေက္ခော သံသာရပါရင်္ဂတဝသေန တိဋ္ဌနတော " ထလေ တိဋ္ဌတိ " တိ ဝုစ္စတိ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၁၄။

သံသာရပ္ပဗန္ဓ (ပု) [သံသာရ + ပဗန္ဓ] သံသရာ၏ အစဉ်အဆက်။ တာဒိသဿ ပန မိစ္ဆာဒဿနဿ ဗလဝဘာဝေ အပရိမိတ-ကပ္ပပရိစ္ဆေဒေ စိရတရံ သံသာရပ္ပဗန္ဓော ဟောတိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၄၇။

သံသာရပ္ပဝတ္တိသန္ဒဿန (န) [သံသာရပ္ပဝတ္တိ + သန္ဒဿန] သံသရာ၏ ဖြစ်ခြင်းကို ကောင်းစွာပြခြင်း။ တေသံ ယထာသကေဟိ အနုရူပေဟိ ကာရဏေဟိ သင်္ခါရာဒိပဝတ္တိသန္ဒဿနတ္ထံ၊ သံသာရပ္ပဝတ္တိ-သန္ဒဿနတ္ထန္တိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၄။

သံသာရပ္ပဟာနန (ထီ၊ န) [သံသာရ + ပဟာနန (ပဟာန?)] သံသရာကို ပယ်ခြင်း။ အယံ ပလိရောဓမပ္ပလိရောဓလောကသန္နိဝါသေ ဒေသနိဓမိဒံ ဈာနံ ----- သံသာရပ္ပဟာနနာ အာနိသံသော။ ပေဋကော။ ၂၆၈။

သံသာရဗန္ဓန (န) [သံသာရ + ဗန္ဓန] (၁) သံသရာဟူသော အနှောင်အဖွဲ့။ (၂) သံသရာ၌ နှောင်ဖွဲ့ကြောင်း တရား (အဝိဇ္ဇာ-စသည်)။ (၁) သံသာရဗန္ဓနာ မုတ္တာ၊ ဂေါတမေနာနုကမ္ပိတာ။ အပ၊ ၂။ ၁၂၄။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၃။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅)။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သံသာရဗန္ဓနအဝိဇ္ဇာ (ထီ) [သံသာရဗန္ဓနာ + အဝိဇ္ဇာ] သံသရာ၌ နှောင်ဖွဲ့ကြောင်းဖြစ်သော-အဝိဇ္ဇာ-မောဟ-မသိခြင်း။ သံသာရ၂ (၂) ကြည့်။

သံသာရဗျသန (န) [သံသာရ + ဗျသန] (၁) ပျက်စီးတတ်သော သံသရာ။ (၂) သံသရာ၌- တည်- ဖြစ်- သော ပျက်စီးခြင်း။ (၁) အသံသယံ ဧကံသေနေဝ တွံ စိတ္တ ပရာဘဝိဿသိ၊ သံသာရဗျသနေဟိ ဋ္ဌဿသီတိ အတ္ထော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇၉။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သံသာရဗျသနာဘိဘူတ (တိ) [သံသာရဗျသန + အဘိဘူတ] သံသရာ၌ ဖြစ်သော ပျက်စီးခြင်းသည် နှိပ်စက်အပ်သော၊ သူ။ သံသာရဗျသနာဘိဘူတာ ဣမေ သတ္တာ ယတ္ထ ဂန္တွာ န သောစေယျုံ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၃။

သံသာရဘယ (န) [သံသာရ + ဘယ] သံသရာ၌ ဖြစ်သောဘေး။ သံသာရဘယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိသမံ သမ္ပိဋိတံ ဒိသွာ။ မိလိန္ဒ။ ၃၅၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၁။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၈။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၉။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၁)။

သံသာရဘယိက္ခဏ (န) [သံသာရဘယ + ဣက္ခဏ] သံသရာဘေးကို-ရှု-ကြည့်-ခြင်း။ တိက္ခမ္ပိ ဟိ နေသံ စရိမဘဝေ ဝိသေသတော သံသာရဘယိက္ခဏံ ---- တဏှာဇဋ္ဌာဝိဇဋ္ဌန-ပဋိပတ္တိ စ သမာနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃။

သံသာရဘဝ (ပု) [သံသာရ + ဘဝ] သံသရာဟူသော ဘဝ၊ ဘဝသံသရာ။ ယေ ဝါ ပန ကေစိ သမဏာ ဝါ ------ ဝိဘဝေန ဥစ္ဆေဒိဋ္ဌိယာ ဘဝဿ သံသာရဘဝဿ နိဿရဏံ အာဟံသု။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၁၃။

သံသာရဘဝေါဃ (ပု) [သံသာရဘဝ + ဩဃ] သံသရာဟူသောဘဝ-ဘဝသံသရာ-

ဠ် နှစ်မြုပ်စေတတ်သော တရား၊ (လောဘ စေတသိက်)။ ကာမောဃာဒီဟိ စတူဟိ ဩဃေဟိ သံသာရဘဝေါဃေနေဝ ဝါ ဝေဂသာ ဝုယှမာနေသု သတ္တေသု တံ ဥတ္တရိတွာ ပတ္တတ္ထံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၈။

သံသာရဘီရု (တိ) [သံသာရ + ဘီရု] အောက်ပု၃်ကြည့်။ ဒုက္ခဘီရူနံ သံသာရဘီရူနဥ္စ ရက္ခနဋ္ဌေန ဘီရုတ္တာဏန္တိ စ ဝုစ္စတိ။ က္ကတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၉၇။

သံသာရဘီရုက (တိ) [သံသာရ + ဘီရုက] သံသရာဘေး -ကို -မှ -ကြောက်တတ်သော၊ သူ။ သံသာရဘီရုကာနံ ဒုက္ခနိဿရဏံ တဒုပါယဒဿနေန အဿာသဇနနတ္ထံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၈။

သံသာရမဏ္ဍလ (န) [သံသာရ + မဏ္ဍလ] သံသရာ-အဝန်း-အဝိုင်း၊ သံသရာစက်ဝိုင်း။ အနမတဂ္ဂံ သံသာရဝဋ္ဋန္တိ အနု အနု အမတဂ္ဂံ အဝိညာတကောဋိကံ သံသာရမဏ္ဍလံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၁။

သံသာရမဟဏ္ဏဝ (ပု) [သံသာရ + မဟဏ္ဏဝ] သံသရာတည်းဟူသော - ကြီးကျယ်သော -ပင်လယ်-သမုဒ္ဒရာ၊ ကြီးကျယ်သော - ပင်လယ် - သမုဒ္ဒရာ - နှင့်တူသော သံသရာ။ သံသာရမဟဏ္ဏဝံ တရိတွာ ဋ္ဌိတ- ဘာဝဥ္စ သတ္ထာကာရတော ဝိဒိတွာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၈။ (-စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၂၀)။

သံသာရမဟဏ္ဏဝပါရဂမနဋ္ဌ (ပု) [သံသာရမဟဏ္ဏဝ + ပါရ + ဂမန + အတ္ထ] သံသရာတည်းဟူသော-ပယ်လယ်- သမုဒ္ဒရာ - ၏ ကမ်းတစ်ဖက် (နိဗ္ဗာန်) သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော -အနက်-သဘော။ နာဝါသမံ မဟာရာဇ ဓုတဂုဏံ ဝိသုဒ္ဓိကာမာနံ သံသာရမဟဏ္ဏဝပါရဂမနဋ္ဌေန။ မိလိန္ဒ။ ၃၃၅။

သံသာရမဟာကန္တာရ (ပု) [သံသာရ + မဟာကန္တာရ] သံသရာဟူသော ကြီးစွာသော- ခရီးခဲ - ခရီးခက်- ခက်ခဲသော ခရီး။ သံသာရမဟာကန္တာရတော နိဗ္ဗာနသင်္ခါတံ ခေမပ္ပဒေသံ သမ္ပာပနသမတ္ထတာယ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆၆။

သံသာရမဟာသမုဒ္ဒ (ပု) [သံသာရ + မဟာသမုဒ္ဒ] သံသာရမဟဏ္ဏဝ - ကြည့်။ အဏ္ဏဝန္တိ သံသာရမဟာသမုဒ္ဒံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၃၀။

သံသာရမဟောဃ (ပု) [သံသာရ + မဟောဃ] သံသရာတည်းဟူသော ကြီးစွာသော - ဝဲဩဃ - ရေအယဉ်၊ ကြီးစွာသော- ဝဲဩဃ - ရေအယဉ် - နှင့်တူသော သံသရာ။ သုဒုတ္တရံ သံသာရမဟောဃံ က္ကမာယ မဂ္ဂနာဝါယ သမုတ္တရိတွာ နိဗ္ဗာနပါရေ ဋ္ဌိတော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၇။ (-က္ကတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၇။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၃။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၅)။

သံသာရမဟောဃပက္ခန္ဒ (တိ) [သံသာရမဟောဃ + ပက္ခန္ဒ] သံသရာ တည်းဟူသော ကြီးစွာသော - ဝဲဩဃ - ရေ အယဉ်- သို့- ပြေးသွား-ပြေးဝင်-သော၊ သူ။ သံသာရမဟောဃပက္ခန္ဒာနံ သတ္တာနံ တတော သန္တာရဏတ္ထံ ပဋိပန္နော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၇။

သံသာရမဟောဃာတိက္ကမန (န) [သံသာရမဟောဃ + အတိက္ကမန] သံသရာ တည်းဟူသော ကြီးစွာသော- ဝဲဩဃ - ရေအယဉ် - ကို လွန်မြောက်ခြင်း။ အပါယမဟောဃာတိက္ကမနေ သံသာရ- မဟောဃာတိက္ကမနေ စ ကိလေသေဟိ

အသံသီဒန္တေန သေတုံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၁။

သံသာရမာရ (ပု) [သံသာရ + မာရ] သံသရာမာရ်၊ သံသရာတည်းဟူသော မာရ်။ သံသာရမာရော ဝဋ္ဋမာရော အနေ့တိ အနုဂစ္ဆတိ အန္တာယိကော ဟောတိ။ စူဠနိ။ ၁၅၂။

သံသာရမုခ (န) [သံသာရ + မုခ] သံသရာ၏ - အဝ - ခံတွင်း။ ----- အနိစ္စမှိ စလေ သံသာရမုခေ နိယုဥ္ဇသိ နိယောဇန-ဝသေန ပဝတ္တေသိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇၂။

သံသာရမူလ (န) [သံသာရ + မူလ] သံသရာ၏ - အကြောင်း - အကြောင်းရင်း၊ (အာသဝေါ ၄-ပါး)။ သံသာရမူလတော ဉာဏံ၊ တဍ္ဍူ ဉာဏာ ပဟီယျတိ။ ဝဇီရ။ ၄၀၃။ ၊(သံသာရမူလတော ဉာဏံ-ဟု ပါဠိ ရှိသင့်၏၊ "သံသရာ၏အကြောင်း အာသဝေါ ၄-ပါးကြောင့် အညာဏံ = အဝိဇ္ဇာဖြစ်ပေါ်၏ " ဟု ဆိုလိုသည်။)

သံသာရမောစက (တိ) [သံသာရ + မောစက။ ထိ-၌ --မောစိကာ။] သံသရာမှ လွတ်မြောက် စေတတ်သော၊ သူ။ ("သတ္တဝါ တို့ကို သတ်ခြင်းသည် ထိုသတ္တဝါတို့ကို သံသရာမှ လွတ်မြောက် စေသည်မည်၏ " ဟု မိစ္ဆာအယူရှိသူ)။ တတ္ထ ဗဟူ သံသာရ-မောစကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ ပဋိဝသန္တိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၆၂။

သံသာရမောစကကုလ (န) [သံသာရမောစက + ကုလ] သံသရာမှ လွတ်မြောက်စေတတ်သော အမျိုး။ သံသာရ-မောစကကုလေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ----။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၆၂။

သံသာရမောစကပေတိဝတ္ထု (န) [သံသာရမောစက + ပေတီ + ဝတ္ထု] သံသရာမှ လွတ်မြောက်စေတတ်သော ပြိတ္တာမ၏ - အကြောင်းအရာ - ဝတ္ထု။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ပေတဝတ္ထုပါဠိ၊ ၂ - ဝဂ်၊ ၁-ဝတ္ထု။ ပေတ။ ၁၃၈-၄၀။ သံသာရမောစက-ပေတိဝတ္ထု ပဌမံ။ ပေတ။ ၁၄၀။ (-ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၆၂-၆၇)။

သံသာရမောစကမိလက္ခ (ပု) [သံသာရမောစက + မိလက္ခ] သံသရာမှ လွတ်မြောက် စေတတ်သော - တောင်သူ-လူရိုင်း။ တသ္မာ သံသာရမောစကမိလက္ခာ ဝိယ ဧဝံ လဒ္ဓိကာ ဟုတွာ တမှိ တတ္ထ နိယောဇေန္တိ ဧဝမာဟ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇။

သံသာရမောစန (န) [သံသာရ + မောစန] (၁) သံသရာမှလွတ်မြောက်ခြင်း။(၂) သံသရာမှလွတ်မြောက်စေခြင်း။ (၁) သံသာရဆဉ္ဇန-ကြည့်။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သံသာရမောစနပါပကမ္မ (န) [သံသာရမောစန + ပါပကမ္မ] သံသရာမှ လွတ်မြောက်စေခြင်း (သတ္တဝါတို့ကို သတ်ခြင်း) ဟူသော - မကောင်းမှု - အကုသိုလ် အလုပ်။ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ------- သံဝေဇေတွာ သံသာရမောစနပါပကမ္မတော မောစေတွာ ဥပါသကဘာဝေ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၇၂။

သံသာရမောစနလဒ္ဓိက (တိ) [သံသာရမောစန + လဒ္ဓိ + က] သံသရာမှ လွတ်မြောက်ခြင်းမည်၏ ဟူသော အယူရှိသော၊ သူ။ မရဏာနေဝ သတ္တာနံ သံသာရ-မောစနလဒ္ဓိကတ္တာ ဒေဝတာယ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၀၉။

သံသာရမောစနသဘာဝ (တိ) [သံသာရမောစန + သဘာဝ] သံသရာမှ လွတ်မြောက်စေခြင်းသဘောရှိသော။ ဧဝမေဝ သံသာရမောစနသဘာဝေနေဝ ဘဝိတဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၀၉။

သံသာရရဟဒ (ပု) [သံသာရ + ရဟဒ] သံသရာ ရေအိုင်၊ သံသရာတည်းဟူသော ရေအိုင်။ မဟတိ သံသာရရဟဒေ အဟမသ္မိ သသီသံ---အနုပဝိဋ္ဌော။ ထေရ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၆။

သံသာရဝဋ္ဋ (န) [သံသာရ + ဝဋ္ဋ] သံသရာဝဋ်--(က) သံသရာဟူသော-အဝန်း-အဝိုင်း။ (ခ) သံသရာဟူသော လောကီကုသိုလ်ကံ, အကုသိုလ်ကံ, ထိုကံတို့၏ အကျိုးတရားတို့၏ ဖြစ်ရာ။ (ဂ) သံသရာဟူသော အဆင့်ဆင့် လည်တတ်သော တရား။ (က) အနမတဂ္ဂံ သံသာရဝဋ္ဋံ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၂) န္တိ အနု အနု အမတဂ္ဂံ အဝိညာတကောဋိကံ သံသာရမဏ္ဍလံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၁။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၃။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၆။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၊ ၂၆၁၊ ၂၉၁)။ (ခ) သံသာရဝဋ္ဋဿ ဥပစ္ဆေဒ (စူဠနိ။ ၇၇) န္တိ ခန္ဓာဒိပဋိပါဋိသံသာရဝဋ္ဋဿ ဟေတုနဿနေန ဥစ္ဆိဇ္ဇနံ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃။ ဒုက္ခံ တေဘူမကံ ဝဋ္ဋံ။ သင်္ဂဟ။ ၅၂။ ဝတ္တတိ ဧတ္ထ ကမ္မံ, တဗ္ဗိပါကော စာတိ ဝဋ္ဋံ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၃၂။ ကမ္မန္တိ လောကိယကုသလာကုသလကမ္မံ။ တဗ္ဗိပါကောတိ တဿ ကမ္မဿ ဝိပါကော။ ဝဋ္ဋံ တ-ကာရဿ ဋ-ကာရံ ကတွာ။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၂။ ၃၂၃။ (-စူဠနိ။ ၁၈၄။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၆)။ (ဂ) သံသာရဝဋ္ဋဿ ဥပစ္ဆေဒန (မဟာနိ။ ၂၆၆) န္တိ သံသာရပဝတ္တဿ ဆေဒနံ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၈။ အပရာပရံ ဝဋ္ဋနဋ္ဌေန ဝဋ္ဋံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၀။ (-မဟာနိ။ ၇၆၊ ၂၅၂။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၁)။

သံသာရဝဋ္ဋဇိဃစ္ဆာ (ထီ) [သံသာရဝဋ္ဋ + ဇိဃစ္ဆာ] သံသရာဝဋ် ဟူသော-ငတ်မွတ်-ဆာလောင်-ခြင်း။ ဧဝမေဝါယံ သံသာရဝဋ္ဋ-ဇိဃစ္ဆာယ ဖုဋ္ဌော ယောဂါဝစရော အမတရသံ ကာယဂတာသတိဘောဇနံ ပတ္ထေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၀၄။ အပရာပရုပ္ပတ္တိတော -------- ဝဋ္ဋဒုက္ခသဒိသံ ဇိဃစ္ဆာဒုက္ခန္တိ အာဟ "သံသာရဝဋ္ဋဇိဃစ္ဆာယာ"တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၇၂။

သံသာရဝဋ္ဋဒုက္ခနိဿရဏ (န) [သံသာရဝဋ္ဋ + ဒုက္ခ + နိဿရဏ] (က) သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်း။ (ခ) သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်-ရာ-ကြောင်း (နိဗ္ဗာန်)။ သတ္တာနဉ္စ သံသာရဝဋ္ဋ-ဒုက္ခနိဿရဏာယ ကတမဟာဘိနီဟာရော ------ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိသင်္ခါတံ ဗုဒ္ဓဘာဝမုပဂတော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၉။

သံသာရဝဋ္ဋနိဿိတဋ္ဌ (ပု) [သံသာရဝဋ္ဋ + နိဿိတ + အတ္ထ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၀၇။] သံသရာဝဋ်-၌- ကို- မှီတတ်သော- အနက်-သဘော။ သဗ္ဗသက္ကာယပရိယာပန္နေသူတိ သံသာရဝဋ္ဋနိဿိတဋ္ဌေန သက္ကာယပရိယာ-ပန္နေသု ဓမ္မေသူတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၄။

သံသာရဝဋ္ဋပိပါသာ (ထီ) [သံသာရဝဋ္ဋ + ပိပါသာ] သံသရာဝဋ်ဟူသော-မွတ်သိပ်-ဆာလောင် - ရေငတ် - ခြင်း။ ဧဝမေဝါယံ သံသာရဝဋ္ဋပိပါသာယ ဖုဋ္ဌော ယောဂါဝစရော

အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကပါနကံ ပဝတ္တေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၀၄။

သံသာရဝဋ္ဋပ္ပဝတ္တိ (ထီ) [သံသာရဝဋ္ဋ + ပဝတ္တိ] (က) သံသရာဝဋ်၏ ဖြစ်ခြင်း။ (ခ) သံသရာဝဋ်ဟူသော ခန္ဓာတို့၏ မပြတ် ဖြစ်ခြင်း။ ပုန ယမိဒမ္ပိ ဝိညာဏံ ---- ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ အညမညနိဿယေန ပဝတ္တာနံ ဇတ္တာကေန သဗ္ဗာ သံသာရဝဋ္ဋပ္ပဝတ္တီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၆။

သံသာရဝါဒ (ပု) [သံသာရ + ဝါဒ] သံသရာကိုပြောဆိုခြင်း၊ သံသရာကို တပ်မက် စွဲလမ်းသော အယူဝါဒ။ ဥဒ္ဓံ သရန္တိ ဥဒ္ဓံ ဝုစ္စတိ အနာဂတသံသာရဝါဒေါ၊ အနာဂတံ သံသာရဝါဒံ သရန္တီတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၄။

သံသာရဝိဒုဂ္ဂ (တိ) [သံသာရ + ဝိဒုဂ္ဂ] သံသရာခရီးခဲ၊ အသွားခက်သော သံသရာ ခရီး။ မဟာဝိဒုဂ္ဂေတိ သံသာရဝိဒုဂ္ဂေ။ သံသာရောဟေဝ ဟိ ဒုဂ္ဂမနဋ္ဌေန ဝိဒုဂ္ဂေါ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀။

သံသာရဝိမုစ္စနဓမ္မ (ပု) [သံသာရ + ဝိမုစ္စန + ဓမ္မ] သံသရာမှ လွတ်မြောက် စေတတ်သော တရား။ အဋ္ဌ ဝိမောက္ခော သံသာရဝိမုစ္စနဓမ္မာ စ ----------- ဆ အဘိညာယော စ သဩ္တကတာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၅။

သံသာရဝူပသမသုခ (န) [သံသာရ + ဝူပသမ + သုခ] သံသရာ၏-ငြိမ်း-ငြိမ်း အေး-ခြင်းဟူသော ချမ်းသာ။ သံသာရဝူပ-သမသုခတာယ သုခံ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၀။

သံသာရသန္ဓိ (ပု) [သံသာရ + သန္ဓိ] သံသရာဝဋ်၏ - အဆက်- အစပ်။ ဝဋ္ဋသန္ဓိ သံသာရသန္ဓိ ဆိန္ဒိတွာ ဌိတော။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၆။

သံသာရသဘာဝ (ပု) [သံသာရ + သဘာဝ] သံသာရပကတိ-ကြည့်။ "သံသာရသဘာဝေါ ဧသော"တိ သံသာရေ ဘယံ ဣက္ခဏသီလော ဘိက္ခု အဓိဝါသယေ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၈။

သံသာရသမတိက္ကမ (ပု) [သံသာရ + သမတိက္ကမ] သံသရာကို ကောင်းစွာလွန် မြောက်ခြင်း။ တေန စ အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ သံသာရသမတိက္ကမော ပကာသိတော ဟောတိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၆။

သံသာရသမတိက္ကမကရ (တိ) [သံသာရသမတိက္ကမ + ကရ + အ] သံသရာကို ကောင်းစွာ လွန်မြောက်ခြင်းကို ပြုတတ်သော။ " သံသာရသမတိက္ကမ " န္တိပိ ပါဌော၊ တဿ သံသာရသမတိက္ကမကရန္တိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၈၄။

သံသာရသမုဒ္ဒ (ပု) [သံသာရ + သမုဒ္ဒ] သံသရာဟူသော - သမုဒြာ - ပင်လယ်၊ သမုဒ္ဒရာ - ပင်လယ်- နှင့်တူသော သံသရာ။ သံသာရသမုဒ္ဒေ ပတိဋ္ဌံ အဝိန္ဒန္တိ အလဘန္တိ ဘဝါဒိသု အပရာပရုပ္ပတ္တိဝသေန သံသရိံ အဟံ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၆။ (-နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၀။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၆၈)။

သံသာရသရ (ပု၊ န) [သံသာရ + သရ] သံသရာရေအိုင်၊ သံသရာဟူသော ရေအိုင်၊ ရေအိုင်နှင့်တူသော သံသရာ။ ဣမေ သံသာရသရာ ကုတော နိဝတ္တန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၁။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၆)။

သံသာရသရိတာ (ထီ) [သံသာရ + သရိတာ]

သံသရာဟူသော မြစ်၊ မြစ်နှင့်တူသော သံသရာ။ သံသာရသရိတ (ဇုဒ္ဓဝံ။ ၃၈၀) န္တိ သံသာရသာဂရံ။ ဇုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၃၄၅။

သံသာရသာဂရ (ပု) [သံသာရ + သာဂရ] သံသာရသမုဒ္ဒ-ကြည့်။ အနုဘောန္တိ မဟာဒုက္ခံ၊ သတ္တာ သံသာရသာဂရေ။ အပ၊ ၂။ ၂၂၇။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၈။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၂။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇)။

သံသာရသာဂရပါရ (နှ) [သံသာရသာဂရ + ပါရ] သံသရာဟူသော-သမုဒ္ဒရာ-ပင်လယ်-၏- တဖက်ကမ်း- ထိုမှာဖက်ကမ်း၊ (နိဗ္ဗာန်)။ တေန တေ ဒါနသေတုသက်မေန ဒါနနာဝါယ သံသာရသာဂရပါရမနုဂစ္ဆန္တိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၂၇။

သံသာရသုဒ္ဓိ (ထီ) [သံသာရ + သုဒ္ဓိ] သံသရာမှ စင်ကြယ်ခြင်း၊ ဘဝမှထွက်မြောက်ခြင်း။ မက္ခလိဂေါသာလော ---- သာမညဖလံ ပုဋ္ဌော သမာနော သံသာရသုဒ္ဓိံ ဗျာကာသိ။ ဒီ၊ ၁။ ၅၁။ သုဒ္ဓိန္တိ သံသာရသုဒ္ဓိံ ဘဝနိဿရဏံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၃၅။ (-မဟာနိ။ ၇၅။ ဇာ၊ ၂။ ၂၆၂)။

သံသာရသုဒ္ဓိက (တိ) [သံသာရ + သုဒ္ဓိ + က] သံသရာမှ စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော၊ သူ။ ယေ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ---- သံသာရသုဒ္ဓိကာ အကိရိယဒိဋ္ဌိကာ သဿတဝါဒါ။ မဟာနိ။ ၂၄၄။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၄၁)။

သံသာရသုဒ္ဓိဂဝေသန (နှ) [သံသာရသုဒ္ဓိ + ဂဝေသန] သံသရာမှ စင်ကြယ်ခြင်းကို ရှာမှီးခြင်း။ သုဒ္ဓိဓေသနတ္ထာယာတိ သံသာရသုဒ္ဓိဂဝေသနတ္ထာယ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၆။

သံသာရသုဒ္ဓိဟေတုဘာဝါဘာဝ (ပု) [သံသာရသုဒ္ဓိ + ဟေတု + ဘာဝ + အဘာဝ] သံသရာမှ စင်ကြယ်ကြောင်း၏ အဖြစ်, စင်ကြယ်ကြောင်း မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်။ တေဟိပိ အန္တဒ္ဓယသ သံသာရသုဒ္ဓိဟေတုဘာဝါဘာဝေါယေဝ ဝုတ္တော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၀။

သံသာရသောတ (ပု၊ နှ) [သံသာရ + သောတ] (၁) သံသရာဟူသော ရေအယဉ်၊ ရေအယဉ်နှင့်တူသော သံသရာ။ (၂) သံသရာ၏ ရေအယဉ်။ (၁) (၂) သံသာရသောတံ ဆိန္ဒိတွာ။ ဇုဒ္ဓဝံ။ ၃၁၁။ သံသာရော ဧ သော သောတဉ္စေတိ သံသာရသောတံ၊ တံ သံသာရသောတံ။ အထ ဝါ သံသာရဿ သောတံ သံသာရသောတံ။ ဇုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၅။ (-အပ၊ ၁။ ၄၅၊ ၄၂၇။ မိလိန္ဒ။ ၂၀၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၃၊ ၃၇၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄)။

သံသာရဟေတု (ပု) [သံသာရ + ဟေတု] (၁)သံသရာဟူသောအကြောင်း။ (၂)သံသရာ၏ အကြောင်း။ (၁) နှ သံသာရဟေတု နှ ဝဋ္ဋဟေတု သဗ္ဗံ တံ ဝိသံယောဂါမိပ္ပါယော နိဗ္ဗာနနိန္နော။ မဟာနိ။ ၃၃၄။ (၂) ဝိဝါဒ-မူလဟေတုဘာဝံ သံသာရဟေတုတံ, ကမ္မဟေတုတဉ္စ စိန္တေတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၆။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၂။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၇)။

သံသာရာဒီနဝ (ပု) [သံသာရ + အာဒီနဝ] သံသရာအပြစ်၊ သံသရာ၌-တည်-ဖြစ်-သော အပြစ်။ သကလံ သံသာရာဒီနဝံ သဗ္ဗဥ္ဉေ ယျဓမ္မံ ယထာဘူတံ ဝိဒိတွာ။ ကင်္ခါဝိတ်၊ ဋ္ဌ။ ၃၃၁။

သံသာရာနတိဝတ္တနအာဒီနဝ (ပု) [သံသာရ + အနတိဝတ္တန + အာဒီနဝ]

သံသရာကို မလွန်မြောက်နိုင်ခြင်း ဟူသော-အပြစ်-ဒေါသ။ ဇာတံ ယထာဝုတ္တံ သံသာရာ-နတိဝတ္တနအာဒီနဝံ ဒေါသံ ဥ တွာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၉။

သံသာရာဘိနန္ဒီ (တိ) [သံသာရ + အဘိ + နန္ဒ + ဏီ။ ထီ-၌ ---နန္ဒိနီ။] သံသရာ-၌-ကို - အလွန်တပ်နှစ်သက်သော၊ (တရား)။ သံသာရာဘိနန္ဒိနီ ဘဝဒိဋ္ဌိ ဒဠှံ ဂဏှာတိ။ နေတ္တိ၊ ၌။ ၂၀၀။

သံသာရာဘိမုခ (တိ) [သံသာရ + အဘိမုခ] သံသရာသို့- ရှေးရှု-မျက်နှာမူ-မျက်နှာလှည့်-သော။ သော ဟိ နိဝုတော သံသာရာဘိမုခေါ ဟောတိ။ နေတ္တိ။ ၇၂။ (-စရိယာ၊ ၌။ ၂၈၂။ နေတ္တိ၊ ၌။ ၁၄၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၂)။

သံသာရီ (တိ) [သံ + သရ + ဏီ။ ထီ-၌ သံသာရိနီ။] ကျင်လည်-အဖန်ဖန်ကျင်လည်-လေ့ရှိသော၊ သူ။ ဣတရေပိ သံသာရေ သံသာရိနော ------ ပုဂ္ဂလာတွေဝ ဝုစ္စန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၀။

သံသာရူပဂါမီ (တိ) [သံသာရ + ဥပ + ဂမု + ဏော + ဏီ။ ထီ - ၌ ---ဂါမိနီ။] သံသာရဥပဂါမီ - ကြည့်။ တသ္ သ ဝဖန္တိ အာသဝါ၊ သံသာရဥပဂါမိနော၊ " သံသာရူပ-ဂါမိနော " တိ ဝါ ပါဌော။ ထေရ၊ ၌၊ ၁။ ၂၅၇။ (-ထေရ။ ၂၄၁-၌ကား " သံသာရံ ဥပဂါမိနော " ဟု ပါဌ်ရှိသည်။)

သံသာရေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + သရ + ဏေ + တိ] ကျင်လည်-အဖန်ဖန်ကျင်လည်-စေတတ်၏။ သံသာရေသန္တိ-ကြည့်။

သံသာရေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + သရ + ဏေ + တွာ] ကျင်လည် - အဖန်ဖန် ကျင်လည်-စေ၍။ မနာပရူပါဒိဝိသယသဒ္ဒါတေ အာဝဋ္ဋေ အတ္တာနံ သံသာရေတွာ----။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၈၀။(-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၇)။

သံသာရေသန္တိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + သရ + ဏေ + သန္တိ] ကျင်လည်-အဖန်ဖန်ကျင်လည်-စေကုန်-အံ့-လတ္တံ့- လိမ့်မည်။ ဣမံ ကုလပုတ္တံ အကုသလဝိတက္ကာ အမိဘဝိတွာ အနမတဂ္ဂေ ဝဋ္ဋဒုက္ခေ သံသာရေသန္တိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၂၀။

သံသာရောဃ (ပု) [သံသာရ + ဩဃ] သံသရာရေအယဉ်၊ သံသရာဟူသော ရေအယဉ်။ တရန္တိ ဇဝေန သံသာရောဃန္တိ တိတ္ထံ၊ နိဗ္ဗာနမဂ္ဂေါ။ ဥဒါန၊ ၌။ ၃၀၇။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၇)။

သံသိ = သံသီ (ကြိ) [သံသ + ဤ။ သံသတိ-မှ။] (ချီးမွမ်း)-ပြောကြား-ပြောဆို-လျှောက်ထား - ပြီ။ စဏ္ဍာလပုတ္တော မမ သမ္ဘဒါသိ၊ ဓမ္မေန မန္တေ ပကတီ စ သံသိ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၅၇။ ဇာ၊ ၌၊ ၄။ ၂၀၅။ တမေဝ သံသီ ပုနဒေဝ မာတလိ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၁၀။ သံသီတိ အဘာသိ။ ဇာ၊ ၌၊ ၅။ ၄၃၆။

သံသိဇ္ဈန (န) [သံ + သိဓ + ယ + ယု။ သိဇ္ဈန၊ သိဇ္ဈတိ-ကြည့်။] ကောင်းစွာ-ပြီးစီး-ပြီးမြောက်-ဖြစ်-ခြင်း။ ကာယစိတ္တပဿဒ္ဓိနံ သံသိဇ္ဈနတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၂။ဒိဋ္ဌဓမ္မိက-သမ္ပရာယိကတ္ထသိဒ္ဓိယာ အနာယာသေန သံသိဇ္ဈနတော။ ဝိဘာဝိနီ (ဋီကာကျော်)။၇၀။ သုဌ္ဌု သိဇ္ဈနံ နိပ္ဖဇ္ဇနံ သံသိဇ္ဈနံ။ တဥ္စ သံဝတ္တနံ သမ္ဘဝနံ။ မဏိမဥ္ဇူ။ ၁။ ၄၁။

သံသိတ° (တိ) [သံ + သရ + တ။ ရ-ချေ၊ ကျတ-သည် ကိတ-ဖြစ်သကဲ့သို့ သျှာ-ပုဒ်

အညမညံ သံသိဗ္ဗိတွာ ဌိတသာလာတိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၄။ သံသိဗ္ဗိတွာတိ အညမည-အာသတ္တဝိဋ္ဌပသာခတာယ သံသိဗ္ဗိတွာ ဝိယ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၄။ သံသိဗ္ဗိတွာ ဇာလသန္တာနက-နိယာမေန ဇနေ့တွာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၂။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၄၊ ၂၇၁)။

သံသိဗ္ဗေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + သိဝု + ယ + တွာ] ချုပ်-စပ်-ရောရှက်-မြေးရှက်-မြေးရစ်-၍။ အပိ စ "ယမကသာလာ နာမ မူလခန္ဓဝိဋ္ဌပပတ္တေဟိ အညမညံ သံသိဗ္ဗေတွာ ဌိတသာလာ" တိပိ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၈။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၈။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၈၇)။

သံသိလိဋ္ဌ (တိ) [သံ + သိလိသ + တ။ နိရုတ္တိ။ ၇၃၈။ သိလိဋ္ဌ-ကြည့်။] ကောင်းစွာ-ငြိတွယ်-ကပ်ငြိ-သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သံသိလိဋ္ဌစိတ္တ (တိ) [သံသိလိဋ္ဌ + စိတ္တ] ကောင်းစွာ -ငြိတွယ် -ကပ်ငြိ -သော စိတ်ရှိသော။ တတ္ထ သံသိလိဋ္ဌစိတ္တေနာတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၃၃။

သံသိဿာမိ (ကြိ) [သံသ + ဿာမိ။ သံသတိ-မှ။] (ငါ) (ချီးမွမ်း)- ပြောကြား-ပြောဆို-လျှောက်ထား-အံ့-လတ္တံ့- လိမ့်မည်။ ဟောတု သေွ သံသိဿာမိ တေ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၀၉။

သံသီဒ[၁] (ပု) [သံ + သဒ + ဏ။ ဓာတွတ္ထ။ သံ + သီဒ + ဏ။ နီတိ၊ ဓာတု။] (၁) နစ်-မြုပ်-ငုပ်-ခြင်း။ (၂) တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-ခြင်း။ (၁) မဇ္ဈေ သံသီဒေါ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၃) တိ ဝေမဇ္ဈေ သံသီဒနံ နိမ္မုဇ္ဇနံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၅၆။ (၂) အသံသီဒန္တော (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၈၃)တိ ------ သံသီဒံ သင်္ကောစံ အနာပဇ္ဇန္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၇။

သံသီဒ[၂] (ကြိ) [သံ + သဒ + အ + ဟိ။ ဓာတွတ္ထ။ သံ + သီဒ + အ + ဟိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ သံသီဒတိ-မှ။] နစ်-မြုပ်-ငုပ်-ပါလော့။ ဩသီဒ ဘော သပ္ပိတေလ၊ သံသီဒ ဘော သပ္ပိတေလ၊ အဓော ဂစ္ဆ ဘော သပ္ပိတေလ။ သံ၊ ၂။ ၄၉၉။ နေတ္တိ။ ၄၀။

သံသီဒတိ[၁] (ကြိ) [သံ + သဒ + အ + တိ။ ဓာတွတ္ထ။ သံ + သီဒ + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ သံသီဒတိ - သံ။] (၁) နစ်-မြုပ်-ငုပ်-ဝင်-၏။ (၂) တွန့်တို - ဆုတ်နစ် -၏။ (၃) ရွက်ဆောင်-ဖြစ်-၏။ (၁) သံသီဒတိ (အံ၊ ၂။ ၇၈) တိ မိစ္ဆာဝိတက္ကသို့ သံသီဒတိ အနုပ္ပဝိသတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၄။ (-သံ၊ ၁။ ၁။ အဘိ၊ ပု။ ၁၇၆။ မဟာနိ။ ၃၃၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၅)။ (၂) သံသီဒိတုံ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၂) ကြည့်။ (၃) ကစ္စိ ဘဂိနိ မဂ္ဂေါ သံသီဒတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၉၁။ သံသီဒတီတိ ဝဟတိ ပဝတ္တတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၃။

သံသီဒတိ[၂] (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + သဒ + ယ + တေ။ ဓာတွတ္ထ။ သံ + သီဒ + ယ + တေ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ယပစ္စည်းကျေသည်။] လှည့်လည် - လှုပ်ရှား - သွားလာ - အပ်၏။ သံသီဒတီ (ဝိ၊ ၁။ ၁၉၁) တိ ဝဟတိ၊ သံသရီယတီတိ ဝါ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၅။

သံသီဒန[၁] (တိ) [သံ + သဒ (သီဒ) + ယု။ သံသီဒန (န) - သံ။] (၁) နစ်-မြုပ်-ငုပ်-သော၊ သူ။ (န) (၂) နစ်-မြုပ်-ငုတ်-ဝင်-ခြင်း။ (၃) တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-ခြင်း။ (၄) နစ်-မြုပ်-

ငုတ်-ဝင်-ရာ။ (၁) သံသီဒနပုဂ္ဂလသဒိသ-ကြည့်။ (၂) ဒိဋ္ဌိဂတိကာသ သံသာရသောတေ သံသီဒနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၁။ (၃) ယထာ စ ပါစနံ ဗလိဗဒ္ဒါနံ ဝိဇ္ဈနဘာယံ ဒဿေန္တိ သံသီဒနံ န ဒေတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၃။ (၄) သံသီဒနဋ္ဌာန-ကြည့်။

သံသီဒန² (န) [သံ + သဒ (သီဒ) + ဏေ + ယု] နစ်-မြုပ်-ငုပ်-ဝင်-စေခြင်း။ သံသီဒနရသ-ကြည့်။

သံသီဒနဋ္ဌာန (န) [သံသီဒန + ဋ္ဌာန] နစ်-မြုပ်-ငုပ်-ဝင်-ရာ-အရပ်-ဌာန။ ကုမာရမာ သောစိ၊ ဗာလဇနာနံ သံသီဒနဋ္ဌာနမေတံ။ မမ္ပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၈။

သံသီဒနနိမိတ္တ (န) [သံသီဒန + နိမိတ္တ] နစ်-မြုပ်-ငုပ်-ဝင်-ခြင်း၏အကြောင်း။ ----- သံကိလေသမေ္ဘာ " သံသီဒနနိမိတ္တ "န္တိ ဒဿိတာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၈။

သံသီဒနပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [သံသီဒန + ပတိ + ဥပ + ဋ္ဌာ + ယု] (၁) သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို - တွန့်တို-ဆုတ်နစ်- စေသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်သော။ (၂) သမ္ပယုတ်တရားတို့၏-တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော။ (၁) (၂) တတ္ထထိနံ အနုဿာဟလက္ခဏံ၊ ဝီရိယဝိနောဒနရသံ၊ သံသီဒနပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၉။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ သံသီဒနာကာရေန ပစ္စုပတိဋ္ဌတိ, တေသံ ဝါ သံသီဒနံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတီတိ သံသီဒနပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၀။

သံသီဒနပဋိပက္ခ (တိ) [သံသီဒန + ပဋိပက္ခ] တွန့်တို - ဆုတ်နစ် - ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော။ သံသီဒနာဘာဝ-ကြည့်။

သံသီဒနပုဂ္ဂလသဒိသ (တိ) [သံသီဒန + ပုဂ္ဂလ + သဒိသ] နစ်-မြုပ်-ငုပ်-ဝင်-သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တူသော။ သော မဟာသမုဒ္ဒံ တရိတွာ ဝေလန္တေ သံသီဒနပုဂ္ဂလသဒိသော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၉။

သံသီဒနဘိင္ဂနသဘာဝ (တိ) [သံသီဒန + ဘိင္ဂန + သဘာဝ] နစ်-မြုပ်-ငုပ်-ဝင်-ခြင်း, ပျက်စီးခြင်း သဘောရှိသော။ သတံ ဓမ္မော နိဗ္ဗာနံ ကိလေသေဟိ သံသီဒနဘိင္ဂန-သဘာဝေါ န ဟောတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၆။

သံသီဒန ္ရသ (တိ) [သံသီဒန + ရသ] နစ်- မြုပ်- ငုပ်- ဝင် - စေခြင်း ကိစ္စရှိသော။ သံသီဒနရသာ၊ ခယဝယပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၈၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၄။ အဘိ၊ ဝတာရ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၅၇)။

သံသီဒနလက္ခဏ (တိ) [သံသီဒန + လက္ခဏ] နစ်-မြုပ်- ငုပ်- ဝင်- ခြင်းလျှင်-မှတ်ကြောင်း- အမှတ်အသား- လက္ခဏာ-ရှိသော။ တထာ သံသီဒနလက္ခဏံ ပတိဋ္ဌာနံ သံသာရေ စ သဏ္ဌာနံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၃။

သံသီဒနလယ်နာဒိပ္ပဝတ္တိ (ထိ) [သံသီဒန + လယ်န + အာဒိ + ပဝတ္တိ] ဆုတ်နစ် (လျှောကျ) ခြင်း, ပုံ့တက်ခြင်းအစရှိသည်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်း။ ဗျာပါရာဒီတိ ---- အက္ခပဋ္ဋလာဒီနံ ဟေဋ္ဌာ ဥပရိ စ သံသီဒနလယ်နာဒိပ္ပ-ဝတ္တိမာဟ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၅၂။

သံသီဒနဝိသီဒနာကာရပ္ပတ္တ (တိ) [သံသီဒန + ဝိသီဒန + အာကာရ + ပတ္တ] ထက်ဝန်းကျင်မှ - တွန့်တို- ဆုတ်နစ် -သော အခြင်းအရာ, လွန်စွာ -ဖောက်ပြန် -တွန့်တို-

ဆုတ်နစ် - သော - အခြင်းအရာသို့ ရောက်သော။ သံသီဒနဝိသီဒနာကာရပ္ပတ္တော စိတ္တကိလမထော။ ဒီ၊ ဋ၊၂။ ၃၈၈။ သဗ္ဗဝိသယ-ပဋိပတ္တိနိဝါရဏာဝသေန သမန္တတော သီဒနံ သံသီဒနံ။ ဥဋ္ဌာတုမ္ပိ အသက္ကုဏေယျတာ-ကရဏာဝသေန အတိဗလဝံ, ဝိရူပံ ဝါ သီဒနံ ဝိသီဒနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၉။ မူလဋီ၊ ၂။ ၆၆။

သံသီဒနဝိသီဒနာကာရပ္ပဝတ္တ (တိ) [သံသီဒနဝိသီဒနာကာရ+ပဝတ္တ] ထက်ဝန်းကျင်မှ-တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-သော အခြင်းအရာ, လွန်စွာ - (ဖောက်ပြန်) -တွန့်တို- ဆုတ်နစ်-သော - အခြင်းအရာ အားဖြင့် ဖြစ်သော။ သံသီဒနဝိသီဒနာကာရပ္ပဝတ္တဿ စိတ္တကိလ-မထဿေတံ နာမံ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၉၉။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၄၄။

သံသီဒနာကာရ (ပု) [သံသီဒန + အာကာရ] တွန့်တို - ဆုတ်နစ် - စေသော အခြင်းအရာ။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ သံသီဒနာကာရေန ပစ္စုပတိဋ္ဌတိ, ----။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၀။

သံသီဒနာဘာဝ (ပု) [သံသီဒန + အဘာဝ] တွန့်တို - ဆုတ်နစ် - ခြင်း၏ မရှိခြင်း။ သံသီဒနပဋိပက္ခော ဓမ္မော အသံသီဒနံ၊ န သံသီဒနာဘာဝမတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၁။

သံသီဒန္တ (တိ) [သံ + သဒ (သီဒ) + အ + အန္တ။ ထီ-၌ သံသီဒန္တီ။] နစ်-မြုပ်-ငုပ်-နေသော။ ပါသာဏော ဥဒကံ ဝိယ သံသီဒန္တော ဂ္ဂဏှံ ဝိဂါဟတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၃၁။ (-ထေရ၊ ဋ။ ၂။ ၂၆၇။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၇)။

သံသီဒန္တိ (ကြိ) [သံ + သဒ (သီဒ) + အ + အန္တိ] နစ်-မြုပ်-ငုပ်-ဝင်-ကုန်၏။ သံသီဒန္တိ (ဒီ၊ ၁။ ၂၃၃) တိ သမတလန္တိ သညာယ ပင်္က ဩတိဏ္ဏာ ဝိယ အနုပ္ပဝိသန္တိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၃၆။ (-သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၇၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၀၃)။

သံသီဒသိ (ကြိ) [သံ + သဒ (သီဒ) + အ + သိ] (သင်) နစ်-မြုပ်-ငုပ်-ဝင်-၏။ မိဿီဘာဝံ'တ္တိယာ ဂန္တွာ၊ သံသီဒသိ မဟာဏ္ဏဝေ။ ဇာ၊ ၁။ ၇၆၊ ၃၄၆။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၉၈။ ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၄၇၅။

သံသီဒယတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + သဒ (သီဒ) + ဏာယ + တိ] နစ်-မြုပ်-ငုပ်-ဝင်-စေ၏။ သံသီဒေတိ-ကြည့်။

သံသီဒါပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + သဒ (သီဒ)+ ဏာပေ +တိ။ သံသာဒယတိ-သံ။] (၁) နစ်-မြုပ်-ငုပ်-စေ၏။ (၂) တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-ပင်ပန်း-စေ၏။(သံသာဒေတိ-လည်းကြည့်)။ (၁) တတ္ထ တတ္ထ ဣဿံ ဥပ္ပါဒေန္တော စတူသု အပါယေသု သံသီဒါပေတိ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၁၇။ စူဠနိ၊ ဋ။၁၄။(၂) သံသာဒေတိ(အံ၊ ၁။၁၇၀)တိ သံသီဒါပေတိ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၅၁။

သံသီဒါပေယျ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + သဒ (သီဒ) + ဏာပေ + ဧယျ] နစ်-မြုပ်-ငုပ်-ဝင်-စေရာ၏။ တတော နေသံ တံ ပါပံ ဝဋ္ဋမာနံ အပါယေသုယေဝ သံသီဒါပေယျ။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၅၂။

သံသီဒါပေဿတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + သဒ (သီဒ) + ဏာပေ + ဿတိ] နစ်-မြုပ်-ငုပ်-ဝင် - စေ - အံ့ - လတ္တံ့ - လိမ့်မည်။ အယံ ဝိတက္ကော ဝဋ္ဋမာနော မံ စတူသု အပါယေသု သံသီဒါပေဿတိ။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၀။

သံသီဒါမိ (ကြိ) [သံ + သဒ (သီဒ) + အ + မိ] (ငါ) နစ် -မြုပ် -ငုပ် -ဝင်-၏။ သံသီဒါမိ (သံ၊ ၁။ ၁) တိ ပဋိဆုန္နံ ကတ္ဝာ

အတရန္တော တတ္ထေဝ သြသီဒါမိ။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၈။ သြသီဒါမီတိ နိမုဇ္ဇာမိ သြဃေဟိ အဇ္ဈောတ္ထဋော ဟောမိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၇။

သံသီဒိ (ကြိ) [သံ + သဒ (သီဒ) + ဤ] နစ် - မြုပ် - ငုပ် - ပြီ။ တတ္ထေဝ သံသီဒိ (ဇာ၊ ၁။ ၇၂) တိ တသ္မိံ သမုဒ္ဒေယေဝ သြသီဒိ နိမုဇ္ဇိ၊ မစ္ဆဘောဇနတံ အာပဇ္ဇိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၇။

သံသီဒိတုံ (ဗျ) [သံ + သဒ (သီဒ) + တုံ] တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-ခြင်းငှာ။ ယထာ စ ပါစနံ ဗလီဗဒ္ဒါနံ ဝိဇ္ဈနဘယံ ဒဿေန္တံ သံသီဒိတုံ န ဒေတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၂။

သံသီဒိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + သဒ (သီဒ) + တွာ] နစ် - မြုပ် - ငုပ် - ၍။ သံသီဒိတွာ (ဒီ၊ ၁။ ၂၃၃) တိ နိမုဇ္ဇိတွာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၀၃။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၄)။

သံသီဒိဿတိ (ကြိ) [သံ + သဒ (သီဒ) + ဿတိ] နစ်-မြုပ်-ငုပ်-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ သံသီဒိဿတီ (အံ၊ ၃။ ၄၂၀) တိ ကာမဝိတက္ကေန သံသီဒိဿတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃၃။ (-သံ၊ ၂။ ၃၈၆။ အံ၊ ၁။ ၅၂၁)။

သံသီဒိဿထ (ကြိ) [သံ + သဒ (သီဒ) + ဿထ] (သင်တို့)နစ်-မြုပ်-ငုပ်-ကုန်အံ့-ကုန်လတ္တံ့-ကုန်လိမ့်မည်။ န မဇ္ဈေ သံသီဒိဿထ၊ န ထလေ ဥဿီဒိဿထ။ သံ၊ ၂။ ၃၈၇။

သံသီဒိဿာမိ (ကြိ) [သံ + သဒ (သီဒ) + ဿာမိ] (ငါ) နစ်-မြုပ်- ငုပ်-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ န မဇ္ဈေ သံသီဒိဿာမိ၊ န ထလေ ဥဿီဒိဿာမိ။ သံ၊ ၂။ ၃၈၈။

သံသီဒေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + သဒ(သီဒ) + ဏေ + (ဏယ) + တိ] နစ်-မြုပ်-ငုပ်-ဝင်-စေ၏။ ကာရိတေပိ -------- သံသီဒေတိ သံသီဒယတိ။ နိရုတ္တိ၊ ၄၃၁။

သံသီဒေယျ (ကြိ) [သံ + သဒ (သီဒ) + ဧယျ] နစ်-မြုပ်-ငုပ်-ဝင်-ရာ၏။ သြသီဒေယျ ဝါ သံသီဒေယျ ဝါ အဓော ဝါ ဂစ္ဆေယျ။ သံ၊ ၂။ ၅၀၀။ နေတ္တိ၊ ၄၀။

သံသီန (တိ) [သံ + သိဒ +တ။ သံ-သံ+ဂိဏ်] ကြွေကျ-ပျက်စီး-သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သံသီနပတ္တ (တိ) [သံသီန + ပတ္တ] ကြွေကျ - ပျက်စီး - သော အရွက်ရှိသော သစ်ပင်။ သံသီနပတ္တော (သုတ္တနိ၊ ၂၈၆) ပတိတပတ္တော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၈၁။(သီ၊က္က၊မူ)။

သံသီဝန (န) [သံ + သိဝု + ယု] (၁) ချုပ်စပ်ခြင်း။ (၂) ချုပ်စပ်ကြောင်း။ (၁) (၂) တဏှာသံသီဝန-(မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၇၆) ကြည့်။

သံသုဒ္ဓ (တိ) [သံ + သုဓ + တ။ ရူ။ ၆၀၇-၈။ သံဂုဒ္ဓ - သံ။ သံသုဒ္ဓ - ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] စင်ကြယ်-ဖြူစင်-သန့်ရှင်း-သော။ သကဋ္ဌသီလံ သံသုဒ္ဓံ၊ သမ္ပရာယ သုခါယ စ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၂၈။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၃။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၅)။

သံသုဒ္ဓကာယ (တိ) [သံသုဒ္ဓ + ကာယ] ကောင်းစွာ - စင်ကြယ် - ဖြူစင် - သန့်ရှင်း- သော ကာယကံရှိသော။ သံသုဒ္ဓကာယာ (ဝိမာန။ ၃၇) တိ ပရိသုဒ္ဓကာယကမ္မန္တတာယ သမ္မဒေဝ သုဒ္ဓကာယာ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၉။

သံသုဒ္ဓကုဋ္ဌိက (တိ) [သံသုဒ္ဓ + ကုဋ္ဌိ + က] စင်ကြယ် - ဖြူစင်- သန့်ရှင်း- သော (အမိ) ဝမ်းရှိသော။ သံသုဒ္ဓဂဟဏိကောတိ သံသုဒ္ဓကုဋ္ဌိကော၊ သံသုဒ္ဓါယ ဖြဟ္မဏိယာ

ဧဝ ကုစ္ဆိသို့ နိပ္ပတ္တောတိ အဓိပ္ပါယော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၃။

သံသုဒ္ဓဂဟဏိက (တိ) [သံသုဒ္ဓါ + ဂဟဏီ + က] စင်ကြယ်-ဖြူစင်-သန့်ရှင်း-သော (အမိ)-ဝမ်းဗိုက်-ဝမ်းတိုက်-ရှိသော။ ခတ္တိယော နာမ ဥဘတော သုဇာတော ဟောတိ မာတိတော စ ပိတိတော စ သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော။ ဝိ၊ ၂။ ၂၀၉။ သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော (ဒီ၊ ၁။ ၁၀၆) တိ သံသုဒ္ဓါ တေ မာတုဂဟဏီ၊ ကုစ္ဆိတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၀။ သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော (မ၊ ၂။ ၃၇၇) တိ သံသုဒ္ဓါ တေ မာတုဂဟဏီ၊ သံသုဒ္ဓါ တေ မာတု ကုစ္ဆိတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၅။ ဂဏ္ဍံ ဂဏှာတိ ဓာရေတီတိ ဂဟဏီ၊ ဂဗ္ဘာသယသညိတော မာတုကုစ္ဆိပ္ပဒေသော၊ သံသုဒ္ဓါ ဂဟဏီ အဿာတိ သံသုဒ္ဓဂဟ-ဏိကော၊ သံသုဒ္ဓါ တဿ မာတုကုစ္ဆိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၉၆။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၈၄)။

သံသုဒ္ဓစရဏ (တိ) [သံသုဒ္ဓ + စရဏ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သံသုဒ္ဓစာရိယ (အံ၊ ၁။ ၂၃၈) န္တိ သံသုဒ္ဓစရဏံ ပရိသုဒ္ဓသီလံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၉။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၂)။

သံသုဒ္ဓစာရဏ (တိ) [သံသုဒ္ဓ + စာရဏ] စင်ကြယ် -ဖြူစင်- သန့်ရှင်း-သော -အကျင့်-သီလ - ရှိသော။ သံသုဒ္ဓစာရဏော (သုတ္တနိ။ ၃၀၃) တိ ကမ္မိနာ ဂမနသမ္ပတ္တိ ----- သံသုဒ္ဓစရဏောတိ အတ္ထော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၂။

သံသုဒ္ဓစာရိယ (တိ) [သံသုဒ္ဓ + စာရိယ] သံသုဒ္ဓစရဏ-ကြည့်။

သံသုဒ္ဓဇာတိက (တိ) [သံသုဒ္ဓါ + ဇာတိ + က] စင်ကြယ် -ဖြူစင် - သန့်ရှင်း -သော ဇာတ်ရှိသော။ သံသုဒ္ဓဇာတိကာပိ ဟိ သတ္တာ ကိရိယာပရာဓေန ခေပံ ပါပုဏန္တိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၁။

သံသုဒ္ဓဇိန (ပု) [သံသုဒ္ဓ + ဇိန] စင်ကြယ်-ဖြူစင် - သန့်ရှင်း - သော အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် (ကိလေသာတို့ကို) အောင်ပြီးသော၊ သူ။ သံသုဒ္ဓဇိနော (သုတ္တနိ။ ၃၃၄) တိ သံသုဒ္ဓေန အရဟတ္တမဂ္ဂေန ဝိဇိတကိလေသော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၇။

သံသုဒ္ဓပည (တိ) [သံသုဒ္ဓါ + ပညာ + အ] စင်ကြယ်-ဖြူစင်-သန့်ရှင်း-သော ပညာရှိသော၊ သူ။ သံသုဒ္ဓပညာ ကုသလာ မုတိမာတိ သုဒ္ဓပညာ ဝိသုဒ္ဓပညာ ပရိသုဒ္ဓပညာ ဝေါဒါတပညာ ပရိယောဒါတပညာ။ မဟာနိ။ ၂၂၃-၄။ (-မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၆-၇)။

သံသုဒ္ဓပုလိနာကိဏ္ဏ (တိ) [သံသုဒ္ဓ + ပုလိန + အာကိဏ္ဏ] စင်ကြယ်-ဖြူစင်-သန့်ရှင်း - သော သဲတို့ဖြင့် ရောပြွမ်းသော။ သံသုဒ္ဓပုလိနာကိဏ္ဏာ၊ အဝိဒူရေ မမဿမံ။ အပ၊ ၂။ ၇၉။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၇။

သံသုဒ္ဓမနုညဝဏ္ဏ (တိ) [သံသုဒ္ဓ + မနုည + ဝဏ္ဏ] စင်ကြယ် -ဖြူစင်- သန့်ရှင်း -သည် ဖြစ်၍ - နှစ်သက်ဘွယ် - မြတ်နိုးဘွယ်-သာယာဘွယ် - အဆင်းရှိသော။ မဟိ စ သံသုဒ္ဓမနုညဝဏ္ဏာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၃၅။

သံသုဒ္ဓိ (ထီ) [သံ + သုဓ + တိ။ သံရုဒ္ဓိ-သံ။] စင်ကြယ်-ဖြူစင်-သန့်ရှင်း-ခြင်း။ ဒိဋ္ဌေန သံသုဒ္ဓိ နရဿ ဟောတိ။ သုတ္တနိ။ ၄၀၂။ မဟာနိ။ ၆၄။

သံသုမာရ (ထီ၊ ပု) [သသု + မာရ။ သသု-ကို သံသု-ပြု။ ဓာန်၊ ဋီ၊ သျ။ ၆၇၄၊

ဂါထာ။ ဂိဝုမာရ-သံ။ ထီ - ၌ သံသုမာရီ။ သုံသုမာရ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] မိကျောင်း။ သံသုမာရော ထောက် ဂန္ဒာ နိမုဋ္ဌိတုံ အာရဘိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၁၂၂။

သံသုမာရဂိရ (န) [သံသုမာရ + ဂိရ၊ ဂုဂု (ဂိဂု) - မာရဂိရိ - သက္ကတပိဋက။] သံသုမာရဂိရမြို့။ (ထိုမြို့သည် ဘဂ္ဂတိုင်း၌ တည်ရှိ၍ ထိုမြို့၌ ဗောဓိသိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်သည်)။ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဘဂ္ဂေသု ဝိဟရတိ သံသုမာရဂိရေ ဘေသကဠာဝနေ မိဂဒါယေ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၅၂။ (က-မူ) ဘဂ္ဂါတိ ဇနပဒဿ နာမံ။ သံသုမာရဂိရန္တိ နဂရဿ။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၃၀။ (-ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၁၁၆။ ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၁၄၆)။

သံသုမာရဂ္ဂါဟ (ပု) [သံသုမာရ + ဂါဟ] မိကျောင်း၏ ဖမ်းယူခြင်း။ ကုမ္ဘီလဂ္ဂါဟန္တိ သံသုမာရဂ္ဂါဟံ။ မ၊ ဋီ။ ၁။ ၂၉၂။

သံသုမာရပတိတ (န) [သံသုမာရ + ပတိတ] မိကျောင်းကဲသို့- (မြေ၌) ဝပ်- လျောင်း-ခြင်း။ သံသုမာရပတိတေနာ (ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၂၆၀)တိ ကုမ္ဘီလေန ဝိယ ဘူမိယံ ဥရေန နိပ္ပန္နမာနေန။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၉၇။

သံသုမာရပိဋ္ဌိ (ထီ) [သံသုမာရ + ပိဋ္ဌိ] မိကျောင်း၏ - ကျောက်ကုန်း - ကျောပြင်။ ခရောတိ သံသုမာရပိဋ္ဌိ ဝိယ ဆဒနိဋ္ဌကာဟိ ---- ခရသရီရော။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇၇။

သံသုမာရဘယ (န) [သံသုမာရ + ဘယ] မိကျောင်းဘေး၊ မိကျောင်းမှ (ဖြစ်သော) ဘေး။ ကုမ္ဘီလဘယန္တိ သံသုမာရဘယံ။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၁၂၃။

သံသုမ္ဘတိ (ကြိ) [သံ + သုမ္ဘ + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၂၅။ ဓာတွတ္ထ။] ပြင်းစွာ- ရိုက်နှက်- ပုတ်ခတ်- ညှဉ်းဆဲ- နှိပ်စက် -၏။ သံသုမ္ဘိသု-ကြည့်။

သံသုမ္ဘမာန (တိ) [သံ + သုမ္ဘ + အ + မာန] ပြင်းစွာ-ရိုက်နှက်-ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲ-နှိပ်စက်-သော၊ သူ။ သံသုမ္ဘမာနာ (ဇာ၊ ၂။ ၁၇၉) တိ ပေါထေန္တာ။ ဇာ၊ ၄၊ ၆။ ၁၀၉။

သံသုမ္ဘိသု (ကြိ) [သံ + သုမ္ဘ + ဦ] ပြင်းစွာ-ရိုက်နှက်-ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲ-နှိပ်စက်-ကုန်ပြီ။ သံသုမ္ဘိသူ(ဥဒါန။ ၁၆၁)တိ မုဋ္ဌိယော ဗန္ဓိတွာ ပဟရိံသု။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၁၁။

သံသုမ္ဘိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + သုမ္ဘ + တွာ] ပြင်းစွာ-ရိုက်နှက်-ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲ-နှိပ်စက်-၍။ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ ဥရံ သံသုမ္ဘိတွာ။ ဇာ၊ ၄၊ ၆။ ၆၆။

သံသုဿန (န) [သံ + သုသ + ယ + ယု။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၄၀။ ဓာတွတ္ထ။ သံသုဿတိ-မှ။ သံဂုဗျတိ-သံ။] ကောင်းစွာ- ခြောက်-သွေ့- ခြင်း။ ဒိဝါ ဝါတာတပေန သံသုဿနံ ဝိယ ဝိပဿနာဉာဏေန တဏှာသ္နေဟသံသုဿနံ။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၀၂။ (-အံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၈၈)။

သံသူစက (တိ) [သံ + သူစ + ဏွု။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၉၃။ ဓာတွတ္ထ။ သံသူစက - သံ။ သံသူယဂ - ပြာ။ ထီ - ၌ သံသူစိကာ။] ကောင်းစွာ- ညွှန်ပြ- ထုတ်ဖော်-တတ်သော၊ သူ။ ဒွါရေ ဌဿ ယထူပစိတကမ္မသံသူစကော ------ သုဝဏ္ဏကက္ကဋကော ဩလမ္ဗမာနော အဋ္ဌာသိ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂၂၆။ (-ဝိမာန၊ ၄။ ၂၈၃)။

သံသူစန (န) [သံ + သူစ + ယု။ သံသူစန-သံ။] ကောင်းစွာ-ထင်စွာ-ပြခြင်း။ ဘဂဝတော ဒေသနာယ သံသူစနတော " ဝိဝိဓပေါင္ဂဟာရိယ " န္တိ ဝုတ္တံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၄၆။

သံသူစိတ (တိ) [သံ + သူစ + တိ။ သံသူစိတ-သံ။] ကောင်းစွာ-ထင်စွာ-ပြအပ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သံသူစိတနိက္ခမန (တိ) [သံသူစိတ + နိက္ခမန] ကောင်းစွာ -ထင်စွာ -ပြအပ်ပြီးသော ထွက်ခြင်းရှိသော။ အထ ခေါ် ဘဂဝါ ----သံသူစိတနိက္ခမနော ဝလာဟကန္တရတော ပုဏ္ဏစန္ဒော ဝိယ ----- ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသီဒိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၇၇။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၃၂)။

သံသူစိတလူခဘာဝ (တိ) [သံသူစိတ + လူခဘာဝ] ကောင်းစွာ-ထင်စွာ-ပြအပ်သော-ကြမ်းတမ်း- ခေါင်းပါး- ခြောက်ကပ်-သည်၏ အဖြစ်ရှိသော၊ သူ။ စေတိယဒဿနတောမိ-ဒဿနထေရဒဿနေသု အသက္ကစ္စကိရိယာယ သံသူစိတလူခဘာဝေ ------ လူခပုဂ္ဂလေ ပရိဝဇ္ဇန္တဿာပိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၈၂။ အဘိ၊ ဋ။ ၂။ ၂၆၉။ (-မ၊ ဋ။ ၁။ ၃၀၀။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၉၉။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၀၀။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၈)။

သံသူစိတဟဒယ (တိ) [သံသူစိတ + ဟဒယ] ကောင်းစွာ-ထင်စွာ-ပြအပ်သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ ပသာဒနိယေသု ဌာနေသု ---- သံသူစိတဟဒယတာ လူခတာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၃၇။

သံသူစေတိ (ကြိ) [သံ + သူစ + ဏေ + တိ။ သံသူစယတိ - သံ။] ကောင်းစွာ-ထင်စွာ-ပြ၏။ တထာပိ ပုန ဧဝံ ဘူတာတိ အစ္စရိယဘာဝံ သံသူစေတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၈။

သံသေ (ကြိ) [သံသ + အ + ဧယျ။ ရူ။ ၂၇၁-နှာ။] သံသတိ၊ သံသေယျ-ကြည့်။ နိဒ္ဒါရေတွာန ပဏ္ဍိတော၊ တတော ဟာရာဒယော သံသေ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၇၆။

သံသေဒ[၁] (ပု) [သံ + သိဒ + ဏ။ သံသွေဒ-သံ။ သံသေယ-ပြာ။] စိမ်း-ညှိ-သော အနံ့။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သံသေဒ[၂] (တိ) [သံသေဒ + ဏ] စိမ်း-ညှိ-သော အနံ့ရှိသော၊ အရပ်။ သံသေဒေါ နာမ ဝိဿဂန္ဓော အာမကဂန္ဓော။ သောဧတေသမတ္ထီတိ သံသေဒါနိ။ မဏိမဥ္ဇူ၊ ၂။ ၂၀၂။

သံသေဒဇ (တိ) [သံသေဒ + ဇန + ကွိ။ သံသွေဒဇ-သံ။ သံသေယယ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] အညှိ၌ဖြစ်သော သတ္တဝါ၊ အညှိကို စွဲ၍ဖြစ်သော သတ္တဝါ၊ စိမ်း-ညှိ-သော အနံ့ရှိသော အရပ်၌ဖြစ်သော၊ (သတ္တဝါ)။ ကတမာ စ သာရိပုတ္တ သံသေဒဇာ ယောနိ။ ယေ ခေါ တေ သာရိပုတ္တ သတ္တာ ပူတိမစ္ဆေ ဝါ ဇာယန္တိ ပူတိကုဏပေ ဝါ ပူတိကုမ္မာသေ ဝါ စန္ဒနိကာယ ဝါ ဩဠိဂလ္လေ ဝါ ဇာယန္တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ သာရိပုတ္တ သံသေဒဇာ ယောနိ။ မ၊ ၁။ ၁၀၅။ သံသေဒေ ဇာတာတိ သံသေဒဇာ။ သယနသ္မိံ ပူတိမစ္ဆာဒီသု စ နိဗ္ဗတ္တာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ---- သံသေဒဇာ မနုဿာ ဒဟရာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ ဒီ၊ ဋ။ ၃။ ၂၀၆။ ကမလ-ကုဟရဂဗ္ဘမလာဒိသံသေဒဋ္ဌာနေသု ဇာတာ သံသေဒဇာ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၁၂။ (-သံ၊ ၂။

၂၀၂။ ပေဋကော။ ၂၄၁၊ ၃၁၂။ မိလိန္ဒ။ ၂၅၉။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၁၁။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၁၊ ၃၁၉)။

သံသေဒဇဂ္ဂဟဏ (န) [သံသေဒဇ + ဂဟဏ] သံသေဒဇသတ္တဝါကို ယူခြင်း၊ အညှိ၌ ဖြစ်သောသတ္တဝါ - အညှိကို စွဲ၍ဖြစ်သော သတ္တဝါ-ကို ယူခြင်း။ ဩပပါတိဂ္ဂဟဏမေဝ ကတံ၊ န သံသေဒဇဂ္ဂဟဏံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၉။

သံသေဒဇယောနိ (ထီ) [သံသေဒဇ + ယောနိ] သံသေဒဇပဋိသန္ဓေ၊ အညှိ၌-အညှိကိုစွဲ၍-ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ။ အဏ္ဍဇယောနိ ဇလာဗုဇယောနိ သံသေဒဇယောနိ ဩပပါတိကယောနိ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၉၂။

သံသေဒဇယောနိက (တိ) [သံသေဒဇယောနိ + က] သံသေဒဇ-ယောနိ-ပဋိသန္ဓေ-ရှိသော သူ။ သံသေဒဇ-ယောနိကာပိ ပရိပုဏ္ဏာယတနဘာဝေန ဩပပါတိကသင်္ဂဟံ ကတွာ ဝုတ္တာ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၃၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၉)။

သံသေဒဇဝိသေသန (န) [သံသေဒဇ + ဝိသေသန] သံသေဒဇ၏ ဝိသေသန၊ သံသေဒဇပဋိသန္ဓေရှိသူတို့ကို အထူးပြုခြင်း။ ဩပပါတိကဝိသေသနဠေတ္တ အညဂ္ဂဟဏံ၊ န သံသေဒဇဝိသေသနံ အသမ္ဘဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၇။

သံသေဒဇသမုဂ္ဂမ (ပု) [သံသေဒဇ + သမုဂ္ဂမ] အညှိ၌-အညှိကိုစွဲ၍-ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် - ရှေးဦးစွာဖြစ် - ပဋိသန္ဓေတည်-ခြင်း။ ဩပပါတိကသမုဂ္ဂမေနေဝ စေတ္ထ သံသေဒဇသမုဂ္ဂမောပိ ဂဟိတော။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၂။

သံသေဒဋ္ဌာန (န) [သံသေဒ + ဌာန] စိမ်း - ညှိ - သော အနံ့ရှိသော အရပ်။ ကမလကုဟရဂဗ္ဘမလာဒိသံသေဒဋ္ဌာနေသု ဇာတာ သံသေဒဇာ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၁၂။ သံသေဒေါ နာမ ဝိဿဂန္ဓော အာမကဂန္ဓော။ သော ဧတေသမတ္ထီတိ သံသေဒါနိ။ တာနိ ဧဝ ဌာနာနိ တထာ။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၂၀၂။

သံသေယျ (ကြိ) [သံသ + အ + ဧယျ။ သံသတိ - ကြည့်။] (ချီးမွမ်း)-ပြောကြား-ပြောဆို-လျှောက်ထား-ရာ၏။ သံသေယျာ (မ၊ ၃။ ၄၁) တိ ကထေယျ။ မ၊ ဋ၊ ၄။ ၃၅။ (-ဇာ၊ ၁။ ၃၄၉၊ ၃၈၀။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၆၇)။

သံသေဝ (ပု) [သံ + သေဝ + အ။ (ထီ) သံသေဝါ-သံ။] မှီဝဲ-ဆည်းကပ်-ခြင်း။ သပ္ပုရိသသံသေဝေါ သဒ္ဓမ္မဿဝနံ ယောနိသော မနသိကာရော။ ဒီ၊ ၃။ ၁၉၀။

သံသေဝတိ (ကြိ) [သံ + သေဝ + အ + တိ။ သံသေဝတေ - သံ။ သံသေဝက္က - ပြာ။] (၁) ကောင်းစွာ - မှီဝဲ - ဆည်းကပ် - ၏။ (၂) ငြိကပ်-တွယ်တာ-၍မှီဝဲ၏။(၁)သံသေဝတိ (အင်္ဂ၊ ဝိ။ ၂၆၀) တိ သေနာသနဝတ္တံ သမ္မာဒေန္တော သမ္မာ သေဝတိ။ အင်္ဂ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၅၀။ (၂) သံသေဝတိ (မဟာနိ။ ၁၁၃) တိ အလ္လီယိတွာ သေဝတိ။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၂၃၅။

သံသေဝန (ထီ၊ န) [သံ + သေဝ + ယု။ သံသေဝန - သံ။] (၁) ကောင်းစွာ-မှီဝဲ-ဆည်းကပ်-ခြင်း။ (၂) ထက်ဝန်းကျင် (အလုံးစုံသောအဘို့) အားဖြင့်-မှီဝဲ-ဆည်းကပ်-ခြင်း။ (၁) တာတ မိတ္တာနိ နာမ ပုနပ္ပုနံ သံဝါသေန သံသေဝနေန သန္တိယန္တိ ယဋ္ဌိယန္တိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၂၁၉။ (၂) ယေ တေ ပုဂ္ဂလာ အသဿဒ္ဓါ

------ ယာ တေသံ သေဝနာ နိသေဝနာ သံသေဝနာ။ အဘိ၊ ဓ။ ၂၅၈။ သဗ္ဗတော-ဘာဂေန သေဝနာ သံသေဝနာ။ အဘိ၊ ဋ၊၁။ ၄၂၃။ (-အဘိ၊ ဝိ။ ၃၇၄၊ အဘိ၊ ပု။ ၁၂၃)။

သံသေဝနီယ (တိ) [သံ + သေဝ + အနီယ] ကောင်းစွာ - မှီဝဲ - ဆည်းကပ် - အပ်သော။ အတ္တတ္ထလောကတ္ထပရာယဏောဟိ၊ သံသေဝနီယော သုဇနေဟိ နိစ္စံ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂။

သံသေဝန္တိ (ကြိ) [သံ + သေဝ + အ + အန္တိ] ကောင်းစွာ-မှီဝဲ-ဆည်းကပ်-ကုန်၏။ ဘဇန္တိ သမ္ဘဇန္တိ သေဝန္တိ နိသေဝန္တိ သံသေဝန္တိ ပဋိသေဝန္တိ။ စူဠနိ။ ၃၀၆။

သံသေဝသိ (ကြိ) [သံ + သေဝ + အ + သိ] (သင်) ကောင်းစွာ-မှီဝဲ-ဆည်းကပ်-၏။ ကာရုဏိကံ မဟာမုနိံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ သံသေဝသိ နနု။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၇၈။

သံသေဝသေ (ကြိ) [သံ + သေဝ + အ + သေ] သံသေဝတိ-ကြည့်။ သံသေဝသေ ကာရုဏိကံ မဟာမုနိံ။ ထေရ။ ၃၆၁။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၆၅။

သံသေဝိတ (တိ) [သံ + သေဝ + တ။ သံသေဝိတ - သံ။ သံသေဝိယ - ပြာ။] (၁) လေ့ကျက်အပ်သော။ (၂) မှီဝဲ-ဆည်းကပ်-အပ်သော။ (၁) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သံသေဝိတဝုဒ္ဓသီလီ (တိ) [သံသေဝိတဝုဒ္ဓသီလ (သံသေဝိတ + ဝုဒ္ဓ + သီလ) + ဤ။ သံသေဝိတ + ဝုဒ္ဓသီလီ] (၁) လေ့ကျက်အပ်သောကြီးပွားသည့်အကျင့်သီလရှိသော၊ သူ။ (၂) ကြီးပွားသည့် အကျင့်သီလရှိသောသူကို -မှီဝဲ - ဆည်းကပ် -တတ်သော၊ သူ။ (၁) (၂) သံသေဝိတဝုဒ္ဓသီလိနာ (ထေရ။ ၂၃၅) တိ သံသေဝိတံ အာစိဏ္ဏံ ဝုဒ္ဓသီလံ သံသေဝိတဝုဒ္ဓသီလံ၊ တံ ယဿ အတ္ထိ၊ တေန သံသေဝိတဝုဒ္ဓသီလိနာ။ အထ ဝါ သံသေဝိတာ ဥပါသိတာ ဝုဒ္ဓသီလိနော ဧတေနာတိ သံသေဝိတဝုဒ္ဓသီလီ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၀၁။

သံသေဝီ (တိ) [သံ + သေဝ + ဏီ။ သံသေဝိန်-သံ။] မှီဝဲ -ဆည်းကပ် -ပေါင်းဖော်-တတ်သော၊ သူ။ န ပါပဇနသံသေဝီ၊ အစ္စန္တသုခမေဓတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၃။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၅၁၄။ ပါပဇနသံသေဝီ ပုဂ္ဂလော ------။ ပါပဇနံ ပန သေဝန္တော။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၅၁၄။

သံသေဝေယျ (ကြိ) [သံ + သေဝ + အ + ဧယျ] (၁) ကောင်းစွာ-မှီဝဲ-ဆည်းကပ်-ရာ၏။ (၂) ငြိကပ်-တွယ်တာ-၍ မှီဝဲရာ၏။ (၁) ပသုတံ န သေဝေယျ --------- န သံသေဝေယျ။ စူဠနိ။၂၇၇။(၂) မေထုနဓမ္မံ န သေဝေယျ န နိသေဝေယျ န သံသေဝေယျ။ မဟာနိ။ ၁၂၂။

သံသောဓေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + သုဓ + ဏေ + တိ။ သံၑောဓယတိ - သံ။ သံသုဇ္ဈတိ - မှ။] ကောင်းစွာ-စင်ကြယ်စေ-သုတ်သင် - ၏။ ပဉှံ ပုဋ္ဌောပိ “ ပဉှံ ကထေဿာမိ ” တိ ဟန္ဒ သံသောဓေတိ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၈၅။

သံသောဓေန္တော (တိ) [သံ + သုဓ + ဏေ + အန္တ] ကောင်းစွာ-စင်ကြယ်စေ-သုတ်သင်-သော၊ သူ။ ပဉှံ ကထေဿာမိတိ ဟန္ဒ သံသောဓေန္တောပိ---ဝဒတိ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၈၆။

သံဟစ္စ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဟန + တွာ။ နိရုတ္တိ။ ၇၆၀။ သံဟတျ-သံ။ သံဟိစ္စ-ပြာ။]

(၁) ကောင်းစွာ - ထိ - ထိပါး - ထိခိုက်-၍။ (၂) ပေါင်းစု-ပေါင်းရုံး-၍။ (၁) ဟန့် သံဟစ္စာ (ဇာ၊ ၂။ ၉၄) တိ မစုရကထော ကိရ တွံ၊ အထ ကဿာ က္ကဒါနိ မုခံ ပိဓာယ တိဋ္ဌသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၉၇။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သံဟစ္စကာရီ (တိ) [သံဟစ္စ + ကရ + ဏီ။ ထီ-၌ --ကာရိနီ။] ပေါင်းစု-ပေါင်းရုံး-၍ ပြုလေ့ရှိသော။ အနေကမေဝ ရူပံ သံဟစ္စကာရိတာယ ဝိညာဏဿ ပစ္စယော ဟောတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆၃။ (-၆၄၊ ၂၇၁။ အနုဋီ၊ ၁။ ၇၄။ အနုဋီ၊ ၂။ ၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၄)။

သံဟညတိ¹ (ကြိ) [သံ + ဟန + ယ + တိ။ ဓာတွတ္ထ။] ကောင်းစွာ-ထိ-ထိပါး-ထိခိုက်-၏။ သံဟစ္စ (၁) ကြည့်။

သံဟညတိ² (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဟန + ယ + တေ။ သံဟန္ယတေ-သံ။] ပေါင်းစု-ပေါင်းရုံး-အပ်၏။ ထိယတိ သံဟညတိ ဧတ္ထ ဂတ္တောတိ " က္ကတ္ထိ " တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၂။ မ၊ ဋီ။ ၁။ ၃၅၀။

သံဟဋ (တိ) [သံ + ဟရ + တ။ သံဟ္ၟတ-သံ။ သံဟယ-ပြာ။] (၁) ဆောင်-ကောင်းစွာ ဆောင် - အပ်သော။ (၂) ပြောင်း-ပြောင်း ရွှေ့- စေအပ်သော။ (၃) ခေါက်အပ်သော။ (၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၂) သံဟဋော (ဝိ၊ ၂။ ၃၀၆) တိ သင်္ကာမိတော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၆။ (၃) က္ကမံ စီဝရံ ယထာသံဟဋံ ဟရိတွာ နိက္ခိပိတွာ ---- ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အာဂစ္ဆ။ ဝိ၊ ၂။ ၈၅။

သံဟဋတတ္တုလာဒိသဥ္စယ (ပု) [သံဟဋ + တဏ္ဍုလ + အာဒိ + သဥ္စယ] ဆောင်-ကောင်းစွာဆောင် - အပ်သော ဆန်အစ ရှိသည်တို့၏ - အပေါင်း - အစု - အစုအပုံ။ ဂါမသဘာဂါဒိဝသေန သင်္ဂမ္မ ကိတ္တေန္တိ ဧတိဿာတိ သံကိတ္တိ၊ တထာ သံဟဋ-တဏ္ဍုလာဒိသဥ္စယော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅၅။

သံဟတ¹ (တိ) [သံ + ဟန + တ။ သံဟတ-သံ။ သံဟယ-ပြာ။] (၁) ပေါင်းစု-ပေါင်းရုံး-အပ်သော။ (၂) အညီအညွတ်စည်းဝေးသော။ (၃) တွန့်-ဆုတ်နစ်-ပျင်းရိ-သော။ (၁) ဒိဋ္ဌိသီလသယ်ာတေန သံဟတောတိ သံယော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၁။ က္ကတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၃။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁၃၁။(-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆)။ သံဟတောတိ ယဋ္ဌိတော၊ သမေတောတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၁၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၆-၇)။ (၂) သံဟတာ(မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၄) တိ သန္နိပတိတာ။ မဋီ၊ ၃။ ၁၈၉။ (၃) အနုဿာဟနာဝသီဒန-ဘာဝေန (အနုဿာဟနာဝသံသီဒနဝသေန) သံဟတဘာဝေါ ထိန်။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၀။ ဝိဘာဝိနီ။ ၁၁၈။ ထိနနန္တိ တေသံတ္တံ ဒဿေတိ " သံဟတ-ဘာဝေါ " တိ၊ ကုသီတဘာဝေါတိ အတ္တော။ မဏိမဥ္ဇူ ၁။ ၃၃၁။

သံဟတ² (န) [သံ + ဟရ + တ။ သံဟ္ၟတ - သံ။] ကောင်းစွာ ဆောင်ခြင်း။ သံဟတလက္ခဏ-ကြည့်။

သံဟတဋ္ဌ (ပု) [သံဟတ + အတ္ထ] ပေါင်း - စု - ပေါင်းရုံး - အပ်သော-အနက်-သဘော။ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညတော သံဟတဋ္ဌေန သံဃံ။ က္ကတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၆၆။

သံဟတလက္ခဏ (တိ) [သံဟတ + လက္ခဏ] ကောင်းစွာ ဆောင်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော။

ဝေ ကုစ္ဆိတော ဝါယမတ္တော ယထာ ဟိနာဝါတေဇနာဒန် သံဟတလက္ခဏသောဝ ပုရိသဿ ဝသေန ဂမန်။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၅။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅၃။

သံဟတိ (ထီ) [သံ + ဟန + တိ။ သံဟတိ - သံ။] ပေါင်းစုခြင်း၊ အပေါင်း။ ယဋ္ဌာ သမိတိ သံဟတိ။ ဓာန်။ ၆၃၀။ သဟ အဝယဝေန ဂစ္ဆတီတိ သံဟတိ၊ ဟန ဂတိယံ၊ တိ၊ နလောပေါ။ ဓာန်၊ ဋီ။

သံဟနန (န) [သံ + ဟန + ယု။ သံဟနန + ဘာဝ။ (တိ) သံဟနန-သံ။] (၁) ပေါင်း-စု-ပေါင်းရုံး-ခြင်း။ (၂) ထိ-ထိခိုက်-ထိပါး - အပ်သည်၏အဖြစ်။ (၃) ညှဉ်းဆဲ-နှိပ်စက် - ဖျက်ဆီး - ခြင်း။ (၁) တဿ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညဘူတေန သံဟနနေန သယ်ာတော သမဏာဂဏော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၂။ (၂) သယ်ာတာ (ဇာ၊ ၂။ ၁၇၃) တိ သံဟနနတော သယ်ဋ္ဌနတောတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၈၀။ (၃) သံဟနနံ သယ်ာတော၊ ဝိနာသောတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁၂-၃။

သံဟနိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဟန + တဗ္ဗ] ပေါင်း-စု-ပေါင်းရုံး-ဖွဲ့-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ သံဟနိတဗ္ဗာ ဗန္ဓိတဗ္ဗာတိ သယ်ာဋ္ဌာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၅၇။

သံဟရ (တိ) [သံ + ဟရ + အ။ (ပု) သံဟရ-သံ၊ ပြာ။] (၁) ယုတ်-ယုတ်ညံ့-သော။ (၂) ချိုးမြှောက်-ထောက်ပံ့-အပ်သော။ (၁) ပရံ သံဟာရေတိ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀) တိ ပရံ သံဟရံ နိဟီနံ ကရောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈။ (၂) သံဟရာနိ (ကင်္ခါဝိတရဏီ။ ၂၄၄) တိ ပရိဂ္ဂဟာနိ၊ ပရိက္ခာရသင်္ဂဟာနီတိ အတ္ထော။ ကင်္ခါဝိတရဏီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၇။

သံဟရဏ[၁] (န) [သ + ဟရဏ။ နိဂ္ဂဟိတ်လာ။] ပစ္စည်း-ဥစ္စာ-ကို-ဆောင်-ခိုးယူ-ခြင်း။ အဒိန္နဿ အာဒါနံ အဒိန္နာဒါနံ၊ ပရသံဟရဏံ ထေယျံ၊ စောရိကာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၀။

သံဟရဏ[၂] (န) [သံ + ဟရ + ယု။ သံဟရဏ-သံ၊ ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ရုံးစု-ပေါင်းစု -စုပေါင်း -စုရုံး - စုဆောင်း -ခြင်း။ ယေ ပုရိသာ ဓနသံဟရဏေ ဥဿုကာ ---- ဗဟုံ ဓနံ သယ်ရန္တိတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၁။

သံဟရဏီယ (တိ) [သံ + ဟရ + အနီယ] (၁) ရွှေ့-ဆောင်-အပ်-သင့်-ထိုက်-နိုင်-သော။ (၂) ရုံးစု-စုဆောင်း-အပ်သော။ (၁) ဘာရော ဝိယ ဒုက္ခသစ္စံ ဝိယာတကတ္တာ၊ သံဟရဏီယ-ဝသေန ဝိဟန္တဘာဝတောတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၀။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၆၅)။ (၂) ဒုသံဟရာနီတိ ကသိဂေါရက္ခာဒီဟိ ဥပါယေဟိ ဒုက္ခေန သံဟရဏီယာနိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၁၅၃။

သံဟရတိ (ကြိ) [သံ + ဟရ + အ + တိ။ သံဟရတိ - သံ။ သံဟရတ္တု - ပြာ။] (၁) (က) မြှောက်ချီ၏။ (အံ၊ ၃။ ၂၃၁-မြန်)။ (ခ) လွှင့်ဆောင်၏။ (မ၊ ၃။ ၂၀၇ - မြန်)။ (ဂ) ဆောင်ယူသွား၏။ (သံ၊ ၃။ ၃၈၈။ ၃၉၈-မြန်)။ (ဃ) ဆောင်၏ (မဟာနိ။ ၃၀၉၊ ၃၃၅-သျှ)။ (၂) ဖယ်ရှား - ရုပ်သိမ်း - ၏။ (၃)ရုံးစု-ပေါင်းစု-စုပေါင်း-စုရုံး-စုဆောင်း-၏။ (၄) ရိတ်-နုတ်-ပယ်-၏။ (၅) ယုတ်ညံ့-ယုတ်သည်ကို ပြု-၏၊ အောက်သို့ ပစ်ချ-မထီမဲ့မြင် အောက်မေ့-၏။ (၆) ပစ်ချ၏။ (၇) ပြောင်းစေ-ရွှေ့စေ-ရွှေ့-၏။ (၈) ကပ်၍ဆောင်၏။

(၉) ချုံး-ကျဉ်းအောင်ပြု-၏။ (၁၀) ပူးကပ်-ယှဉ်တွဲ - ပေါင်းဆုံ - ၏။ (၁၁) ကွေး၏။ (၁၂) ခေါက်-လိပ်-၏။ (၁၃) တဖန်ဆို၏။ (၁၄) ဆွဲငင်၏။

(၁)(က)မြှောက်ချီ၏။ သော သောဏ္ဍာယ သာခါဘင်္ဂံ ဘဥ္ဇိတွာ ----သောဏ္ဍံ သံဟရတိ။ အံ၊ ၃။ ၂၃၁။ (ခ) လွှင့်ဆောင်၏။ တမေနံ ပုရတ္ထိမော ဝါတော မစ္ဆိမေန သံဟရေယျ။ မ၊ ၃။ ၂၀၇။ (ဂ) ဆောင်ယူသွား၏။ တမေနံ ပုရတ္ထိမော ဝါတော ပစ္ဆိမေန သံဟရေယျ။ သံ၊ ၃။ ၃၈၈၊ ၃၉၈။ (ဃ) ဆောင်၏။ မောသဝဇ္ဇေ န နိယျေထာတိ မောသဝဇ္ဇေ ---န သံဟရေယျ။ မဟာနိ။ ၃၀၉၊ ၃၃၅။ (၂) ဖယ်ရှား-ရုပ်သိမ်း-၏။ သံဟရတု ရာဇကုမာရ ဒုဿာနိ။ မ၊ ၂။ ၂၇၉။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၆။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂၆၇။ အပ၊ ၁။ ၁၈၃။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၅၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၄။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၀။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၆၇။ မ၊ ဋီ။ ၁။ ၂၀၉။ အနုဋီ၊ ၂။ ၆၄)။ (၃) ရုံးစု-ပေါင်းစု-စုပေါင်း-စုရုံး-စုဆောင်း-၏။ သံဟရထာ (ဝိ၊ ၃။ ၃၄၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၉။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၁) တိ ဣမေဟိ ဘာဇနေဟိ တဏ္ဍုလာဒီနိ သင်္ကမထာတိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၉၁။ သံဟရိမှာ (ပေတ။ ၂၁၆) တိ ------- ကဿစိ ကိဉ္စိ အဒတွာ သဥ္စိနိမှ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၁။ (-သံ၊ ၁။ ၃၈၇။ သံ၊ ၃။ ၃၈၆။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၁၊၂၅၀-၁။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၁။ ကင်္ခါ။ ၁၆၇။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၂။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၇။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၆။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅၃။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၁။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၈)။ (၄) ရိတ်-နှုတ်-ပယ်-၏။ ယာ ပန ဘိက္ခုနီ သမ္ဗာဓေ လောမံ သံဟရာပေယျ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၄၁။ သံဟရာပေန္တိယာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၆) တိ အပနေန္တိယာ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၁၆၀။ (-ဝိ၊ ၅။၁၂၄၊ ၁၆၂။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၄၉။ ဝဇိရ။ ၃၆၈)။ (၅) ယုတ်ညံ့-ယုတ်သည်ကိုပြု-၏၊ အောက်သို့ပစ်ချ-မထီမဲ့မြင် အောက်မေ့-၏။ သံဟာရေတိ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈) ကြည့်။

(၆) ပစ်ချ၏။ ဝိသံဟရတိ(မဟာနိ။၇)တိ တထာ တထာ --- နေက္ခမ္မာဘိမုခပ္ပဝတ္တိတော စိတ္တံ သံဟရတိ သံခိပတိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၅။ သံ၊ ဋီ။ ၁။ ၅၀။ (-မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၄၊ ၂၁၁။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၆၈)။ (၇) ပြောင်းစေ-ရွှေ့စေ-ရွေ-၏။ သံဟရိ(ဝိ၊၂။ ၄၀၆)တိ သင်္ကာမေသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၆။ သင်္ကာမေသီတိ ဣမိနာ သံဟရီတိ ဧတ္ထ ဟရဓာတုယာ သင်္ကမနတ္ထံ ဒဿေတိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၁၇၄။ (၈) ကပ်၍ဆောင်၏။ အထ ဝါ ကာမတဏှာယ ယာယတိ နိယျတိ ဝုယှတိ သံဟရီယတိ။ မဟာနိ။ ၃။ (-၄၉၊ ၈၃)။ (၉) ချုံး - ကျဉ်းအောင်ပြု-၏။ သံဟရိတွာ(မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။၂၂၉)တိ သံခိပိတွာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၅၅။ (၁၀) ပူးကပ်-ယှဉ်တွဲ - ပေါင်းဆုံ - ၏။ (သံဟရိတွာန)-ထေရ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၁၃၉-ကြည့်။ (၁၁) ကွေး၏။ သံဟရိတွာ (အံ၊ ၃။ ၃၄) ကြည့်။ (၁၂) ခေါက်-လိပ်-၏။ သုဝဏ္ဏပဋ္ဋံ သံဟရိတွာ သုခုမ-ကမ္ဗလေန ဝေဌေတွာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၉၉။ သံဟရိတွာ (ဝိ၊ ၂။ ၈၅) လည်းကြည့်။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၃။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၆၈)။ (၁၃) တဖန်ဆို၏။ သံဟရီယတိ (၂) ကြည့်။ (၁၄) ဆွဲငင်၏။ သံဟီရတိ (ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၃) တိ တဏှာ-ဒိဋ္ဌီဟိ အာကမီယတိ။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၂၄၅။

သံဟရတု (ကြိ) [သံ + ဟရ + အ + တု။ ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသ။] ဖယ်ရှား - ရုပ်သိမ်း- လော။ (သံဟီရန္တု-ဖြစ်သင့်သည်၊ သံဟရန္တု- ကြည့်)။ သံဟရတု (သံဟီရန္တု?) ရာဇကုမာရ ဒုဿာနိ၊ န ဘဂဝါ စေလပဋိကံ အက္ကမိဿတိ။ မ၊ ၂။ ၂၇၉။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၆။

သံဟရထ (ကြိ) [သံ + ဟရ + အ + ထ] ရုံးစု- ပေါင်းစု- စုပေါင်း- စုရုံး - စုဆောင်း- ကုန်လော။ လောဏမ္ပိ တေလမ္ပိ တဏ္ဍုလမ္ပိ ခါဒနီယမ္ပိ သံဟရထ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၄၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၉။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၁။ သံဟရထ ဣမေဟိ ဘာဇနေဟိ တဏ္ဍုလာဒီနိ သက်မ္မထာတိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၉၁။

သံဟရန္တ (တိ) [သံ + ဟရ + အ + အန္တ] (၁) ရုံးစု-ပေါင်းစု-စုပေါင်း-စုရုံး-စုဆောင်း- သော။ (၂) ဆောင် - ပစ်ချ - သော။ (၁) လောဏမ္ပိ တေလမ္ပိ တဏ္ဍုလမ္ပိ ခါဒနီယမ္ပိ သံဟရန္တာ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၄၇။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၆)။ (၂) ဗဟိ စိတ္တာစာရံ နိသေဓေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနေ ဧဝ သတိံ သံဟရန္တဿ အလဒ္ဓဿာဒံ ကာယသုခံ န ဝိန္ဒတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၁။

သံဟရန္တိ (ကြိ) [သံ + ဟရ + အ + အန္တိ] ရုံးစု -ပေါင်းစု -စုပေါင်း -စုရုံး - စုဆောင်း- ကုန်၏။ သံဟရတိ-လည်းကြည့်။ အညမ္ပိ ဓေဒိသံ နိဟီနကမ္မံ ကတွာ ပုတ္တဒါရံ ပေါသေန္တာ ယထာရဟံ ဓနမ္ပိ သံဟရန္တိ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၁။

သံဟရန္တု (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဟရ + ယ + အန္တု။ အ-ကို ဉ-ပြု။ မောဂ်၊ ၅။ ၁၂၃။ ပါကတ၊ ဓာန်-အလို သံဟရီယန္တု-ဟု ဆို လိုလျက် နိပါတနသုတ်ကြီးဖြင့် သံဟီရန္တု-ဟု ပြီးသည်။ ပါကတ၊ ဓာန်၊ ဟရဓာတ် အရာ၌ ကမ္မရုပ်ဝယ် "ဟီရဏ" ဟု ထုတ်သည်။] ဖယ်ရှား-ရုပ်သိမ်း-အပ်ကုန်လော။ (သံဟီရန္တု- ဖြစ်သင့်သည်)။ သံဟရန္တု (သံဟီရန္တု ?) ရာဇကုမာရ ဒုဿာနိ၊ န ဘဂဝါ စေလပဋိကံ အက္ကမိဿတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၆၇။ သံဟရန္တုတိ သံဟရီယန္တု။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၅၂။

သံဟရမာန (တိ) [သံ + ဟရ + အ + မာန] ရုံးစု-ပေါင်းစု-စုပေါင်း-စုရုံး-စုဆောင်း-သော။ ဘောဂေ သံဟရမာနဿ (ဒီ၊ ၃။ ၁၅၃) တိ ------ ဘောဂေ သမ္ပိဏ္ဍေန္တဿ ရာသိံ ကရောန္တဿ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၄။

သံဟရာပိတ (တိ) [သံ + ဟရ + ဏာပေ + တ] ရိတ်- နှုတ်- ပယ်- စေအပ်ပြီးသော။ ----- သံဟရာပေတိ၊ ပယောဂေ ဒုက္ကဋံ။ သံဟရာပိတေ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ။ ဝိ၊ ၅။ ၁၃၀။

သံဟရာပေတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဟရ + ဏာပေ + တဗ္ဗ] ရိတ်-နှုတ်-ပယ်-စေ-အပ်- သင့် - ထိုက် - သော။ န သမ္ဗာဓေ လောမံ သံဟရာပေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၇၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၄၅။

သံဟရာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဟရ + ဏာပေ + တိ။ သံဟာရယတိ - သံ။] ရိတ်- နှုတ်- ပယ်-စေ -၏။ ဧကမ္ပိ လောမံ သံဟရာပေတိ၊ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၄၁။ (-ဝိ၊ ၅။ ၁၃၀။ ဝဇိရ၊ ၃၆၈)။

သံဟရာပေတုံ (ဗျ) [သံ + ဟရ + ဏာပေ + တုံ] ရိတ်-နှုတ်-ပယ်-စေခြင်းငှာ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အာဗာဓပစ္စယာ

သမ္ဗာဓေ လောမံ သံဟာရာပေတုံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၇၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၄၅။ (-ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၁၁၄)။

သံဟာရာပေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဟရ + ဏာပေ + တွာ] (၁) ရိတ်-နှုတ်-ပယ်-စေ၍။ (၂) စွန့်ပယ်- ဖယ်ရှား - ရုပ်သိမ်း - စေ၍။ (၁) ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခုနိယော သမ္ဗာဓေ လောမံ သံဟာရာပေတွာ ---- ဧကတိတ္ထေ နဟာယန္တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၄၁။ (၂) အထ ခေါ ဗောဓိရာဇ-ကုမာရော ဒုဿာနိ သံဟာရာပေတွာ ဥပရိ ပေါက္ခနဒေ ပါသာဒေ အာသနံ ပညပေသိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၆၇။ (-မ၊ ၂။ ၂၇၉)။

သံဟာရာပေန္တ (တိ) [သံ + ဟရ + ဏာပေ + အန္တ။ ထိ-၌ သံဟာရာပေန္တီ။] ရိတ်-နှုတ်-ပယ် - စေသော၊ သူ။ သမ္ဗာဓေ လောမံ သံဟာရာပေန္တိယာ ပါစိတ္တိယံ ကတ္ထ ပညတ္တံ။ ဝိ၊ ၅။ ၁၀၅။ (-၁၃၀။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၆။ ကင်္ခါ။ ၃၁၃)။

သံဟာရာပေန္တိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဟရ + ဏာပေ + အန္တိ] ရိတ်-နှုတ်-ပယ်-စေကုန်၏။ သစ္စံ ကိရ ဘိက္ခဝေ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခုနိယော သမ္ဗာဓေ လောမံ သံဟာရာပေန္တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၄၁။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂၇၄)။

သံဟာရာပေယျ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဟရ + ဏာပေ + ဧယျ] ရိတ်-နှုတ်-ပယ်-စေရာ၏။ ယာ ပန ဘိက္ခုနီ သမ္ဗာဓေ လောမံ သံဟာရာပေယျ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၄၁။

သံဟာရာပေသုံ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဟရ + ဏာပေ + ဥံ] ရိတ်-နှုတ်-ပယ်-စေကုန်ပြီ။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခုနိယော သမ္ဗာဓေ လောမံ သံဟာရာပေသုံ။ ဝိ၊ ၅။ ၁၀၅။

သံဟာရာပေသန္တိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဟရ + ဏာပေ + သန္တိ] ရိတ်-နှုတ်-ပယ်-စေကုန်-ပြီ-ဘိသနည်း။ (နီတိ၊ သုတ္တ။ ၈၉၃-ကြည့်)။ ကထံ ဟိ နာမ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခုနိယော သမ္ဗာဓေ လောမံ သံဟာရာပေသန္တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၄၁။

သံဟာရိံသု (ကြိ) [သံ + ဟရ + ဥံ] ရုံးစု-ပေါင်းစု- စုပေါင်း- စုရုံး- စုဆောင်း- ကုန်ပြီ။ အထ ခေါ တေ ဒါရကာ ဗဟုံ လောဏမ္ပိ တေလမ္ပိ တဏ္ဍုလမ္ပိ ခါဒနီယမ္ပိ သံဟာရိံသု။ ဝိ၊ ၃။ ၃၄၇။

သံဟာရိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဟရ + ဏော + ဤ] ပြောင်းစေ-ရွှေ့စေ-ရွှေ့-ပြီ။ သံဟာရိ (ဝိ၊ ၂။ ၄၀၆) တိ သင်္ကာမေသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၆။ သင်္ကာမေသီတိ ဣမိနာ သံဟာရီတိ ဧတ္ထ ဟရဓာတုယာ သင်္ကမနတ္ထံ ဒဿေတိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၁၇၄။

သံဟာရိတ (တိ) [သံ + ဟရ + တ။ သံဟ္ၒတ-သံ] ခေါက်အပ်သော။ သမံ ကတွာ သံဟာရိတဿ ဟိ မဇ္ဈေ ဘင်္ဂေါ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၀။

သံဟာရိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဟရ + တဗ္ဗ။ သံဟတ်ဗျ-သံ။] (၁) ရွှေ့ဆောင်-ယူဆောင်သွား-အပ်-နိုင်-သော။ (၂) ခေါက်-အပ်-သင့်-ထိုက်- သော။ (၁) သံဟာရိမ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၃) ကြည့်။ (၂) တထာ ဒိဝသေ ဒိဝသေ စတုရင်္ဂုလံ ဥဿာရေတွာ သံဟာရိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၀။

သံဟာရိတုံ (ဗျ) [သံ + ဟရ + တုံ] ကောင်းစွာဆောင်ခြင်းငှာ။ န သံဟာရိယတီတိ ဂဟေတွာ သံဟာရိတုံ န သက္ကာ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၈၇။

သံဟရိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဟရ + တွာ] (၁) ခေါက်၍။ (၂) ကွေး၍ (၃) ရုံးစု-ပေါင်းစု-စုပေါင်း-စုရုံး-စုဆောင်း-၍။ (၄) စွန့်ပယ်-ဖယ်ရှား - ရုပ်သိမ်း - ၍။ (၁) အထ ခေါ အာယသ္မာ ဥဒါယီ တဿာ ဘိက္ခုနိယာ စီဝရံ သိဗ္ဗိတွာ ---- သံဟရိတွာ နိက္ခိပိ။ ဝိ၊ ၂။ ၈၅။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၃။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၀။ ၄၀၉)။ (၂) ဣဓေကစ္စော အဿခဠုင်္ကော----ပုရိမေ စ ပါဒေ ပစ္ဆိမေ စ ပါဒေ သံဟရိတွာ တတ္ထေဝ စတ္တာရော ပါဒေ အဘိနိသီဒတိ။ အံ၊ ၃။ ၃၄။ (၃) သံဟရိတွာ ဌပိတ (ကင်္ခါ။ ၁၆၇) န္တိ ရာသိံ ကတွာ ဌပိတံ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၀၈။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၇။ မ၊ ဋ္ဌ။ ၃။ ၁၆၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၈၊ ၂၉၈။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀၊ ၃၅၃)။ (၄) သော သေသာဟတ္ထိသု ဝန္ဒိတွာ ဂတေသု မဟာပုရိသံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ စီဝရံ သံဟရိတွာ သတ္တိံ ဝိဿဇ္ဇိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၁။

သံဟရိတွာန (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဟရ + တွာန] (၁) ရုံးစု-ပေါင်းစု-စုပေါင်း-စုရုံး-စုဆောင်း-၍။ (၂) ပူးကပ်-ယှဉ်တွဲ-ပေါင်းဆုံ-၍။ (၃) စွန့်ပယ်- ဖယ်ရှား- ရုပ်သိမ်း -၍။ (၁) မဓုံဝ သံဟရိတွာန ဥဉ္ဆေနာဘိဂတံ ဓနံ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၄၁။ (-ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၈)။ (၂) သံဟရိတွာန ပါဏယော(ထေရ။ ၂၉၃)တိ ဥဘော ဟတ္ထေ ကမလမကုဠာကာရေန သင်္ဂတေ ကတွာ၊ အဥ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတွာတိ အတ္ထော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၉။ (၃) သံဟရိတွာန တေ သိသေ၊ ဧကမန္တံ ဥပါဝိသိံ။ အပ၊ ၁။ ၁၈၃။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၀။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၀)။

သံဟရိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဟရ + ယ + တေ။ သံဟယတေ-သံ] ကောင်းစွာ-ဆောင်အပ်-ဆောင်နိုင်-၏။ သံဟရိတုံ-ကြည့်။

သံဟရိယန္တု (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဟရ + ယ + အန္တု] စွန့်ပယ်-ဖယ်ရှား-ရုပ်သိမ်း-အပ်ကုန် လော။ သံဟရန္တု (ဝိ၊ ၄။ ၂၆၇)တိ သံဟရိယန္တု။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၅၂။

သံဟရိဿတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဟရ + ဏေ + ဿတိ] ပြောင်း-ပြောင်းရွှေ့-စေ-ပြီ-ဘိသနည်း (နီတိ၊ သုတ္တ။ ၈၉၃-ကြည့်)။ ကထံ ဟိ နာမ အယံ ကာသာဝဇ္ဇော မလမဇ္ဇနော နိဟီနဇစ္စော အမှာကံ မန္တံ သံဟရိဿတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၄၀၆။

သံဟရိဿာမိ (ကြိ) [သံ + ဟရ + ဿာမိ] (ငါ) ရုံးစု-ပေါင်းစု-စုပေါင်း-စုရုံး-စုဆောင်း-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ အထဿ တေဒဟောသိ " ဓနံ သံဟရိဿာမိ " တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၁။

သံဟရီယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဟရ + ယ + တေ။ သံဟူယတေ-သံ။] (၁) ကပ်၍ ဆောင်အပ်၏။ (၂) တဖန် ဆိုအပ်၏။ (၁) သကာယ ဒိဋ္ဌိယာ ------- သကာယ လဒ္ဓိယာ ယာယတိ နိယျတိ ဝုယှတိ သံဟရီယတိ။ မဟာနိ။ ၄၉။ (-စူဠနိ။ ၈၃။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃)။ (၂) သံဟရီယတေ သင်္ခေပေန ပစ္စာချာယတေ ဧတေနာတိ သံဟာရော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၁၁၆။

သံဟရီယန္တိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဟရ + ယ + အန္တေ] ကပ်၍ဆောင်အပ်ကုန်၏။ ဥဒါဟု တက္ကေန သင်္ကပ္ပေန ယာယန္တိ နိယန္တိ ဝုယှန္တိ သံဟရီယန္တိ။ မဟာနိ။ ၂၂၈။

သံဟရေ (ကြိ) [သံ + ဟရ + အ + ဧယျ။ ကစ္စည်း။ ၅၁၇။ ရူ။ ၄၈၈။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၀၈၈။ နိရုတ္တိ။ ၅၈၁။] နှုတ်-ပယ်-ရာ၏၊ (သမ္မာခေ လောမံ သံဟရာပေယျ-ဟူ၍ ဟောတော် မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်)။ မာတုဂါမေန သံဟရေ (ဝိ၊ ၅။ ၁၆၂) တိ မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ သံဝိဓာယ ဂမနန္တိ, " သမ္မာခေ လောမံ သံဟရာပေယျာ " တိ ဝုတ္တသိက္ခာပဒဥ္စ။ ဝိ၊ ၃၊ ၄။ ၁၄၉။

သံဟရေယျ (ကြိ) [သံ + ဟရ + အ + ဧယျ] (၁) ကောင်းစွာ ဆောင်ရာ၏။ (၂) ရုံးစု-ပေါင်းစု-စုပေါင်း-စုရုံး-စုဆောင်း-ရာ၏။ (၁) တမေနံ ပုရတ္ထိမော ဝါတော ပစ္ဆိမေန သံဟရေယျ။ မ၊ ၃။ ၂၀၇။ သံ၊ ၃။ ၃၈၈၊ ၃၉၈။ (၂) သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ပုရိသော ယံ ဣမသ္မိံ ဇမ္ဗုဒီပေ တိဏကဋ္ဌ-သာခါပလာသံ တစ္ဆေတွာ ဧကဇ္ဈံ သံဟရေယျ။ သံ၊ ၃။ ၃၈၆။

သံဟသတိ (ကြိ) [သံ + ဟသ + အ + တိ။ သံဟသတိ-သံ] ပြုံးရယ်၏။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

သံဟသန္တ (တိ) [သံ + ဟသ + အ + အန္တ။ ထိ-၌ သံဟသန္တီ။] ပြုံးရယ်သော၊ သူ။ သံဟသန္တ (မ၊ ၃။ ၉) န္တိ သိတံ ကုရုမာနံ။ မ၊ ဌ၊ ၄။ ၈။

သံဟာနိ (ထီ) [သံ + ဟာ + တိ။ တိ-ကို နိ-ပြု။ ကစ္စည်း။ ၅၁၇။ ရူ။ ၄၈၈။ (တစ်နည်း) ဟာ + နိ။ နိရုတ္တိ။ ၈၀၂။ သံဟာနိ-သံ။ သံဟာဏိ၊ သံဟာနိ - ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ဆုတ်ယုတ်ခြင်း။ အာယုနော သံဟာနိ ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပါကော။ ဒီ၊ ၂။ ၂၄၄။ မ၊ ၁။ ၆၀၊ ၈၂။ သံ၊ ၁။ ၂၄၄၊ ၂၇၇၊ ၂၈၉။ အဘိ၊ ခ။ ၁၆၉။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၀၄။ ပဋိသံ။ ၃၇။ စူဠနိ။ ၆၁၊ ၇၂။

သံဟာရ (ပု) [သံ + ဟရ + ဏ။ သံဟာရ-သံ၊ ပြာ။] အကျဉ်း။ သမာ သခေ်ပသံဟာရာ၊ သမာသော သင်္ဂဟောပျ'ထ။ ဓာန်။ ၁၁၆။ သံဟာရိယတေ သခေ်ပေန ပစ္စာချာယတေ ဧတေနာတိ သံဟာရော။ ဓာန်၊ ဋီ။

သံဟာရက (တိ) [သံ + ဟရ + ဏွု။ ကစ္စည်း။ ၆၂၂။ ရူ။ ၅၇၀။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၂၂၈။ (တစ်နည်း) သံ + ဟရ + ဏက။ နိရုတ္တိ။ ၇၁၈။ ထီ - ၌ သံဟာရိကာ။ သံဟာရက-သံ။] ရုံးစု-စုဆောင်း-တတ်သော။ သစေ သံဟာရကော အဿာ (သံ၊ ၁။ ၃၉၂။ ဣတိဝုတ်။ ၂၀၆) တိ အဝိပ္ပကိရဏဝသေန သံဟရိတွာ ဌပေတာ ကောစိ ယဒိ သိယာ။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၈၀။ (-စရိယာ၊ ဌ။ ၂၁။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၇၇)။

သံဟာရိမ (တိ) [သံ + ဟရ + ဏျ။ သံဟာရိယ၊ ယ-ကို မ-ပြု။ သုဌု ဟရိတဗ္ဗန္တိ သံဟာရိယံ၊ တံယေဝ သံဟာရိမံ ယကာရဿ မကာရံ ကတွာ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၈၈။] (၁) ကောင်းစွာ-ရွှေ့-ပြောင်း-ချီမ-အပ်သော။ (၂) ကောင်းစွာ -ရွှေ့ -ပြောင်း -ချီမ -သင့်-ထိုက် - နိုင် - သော။ (၁) သံဟာရိမေဟိ (သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၄)တိ သကဋေဟိ ဝဟိတဗ္ဗေဟိ ယူပေဟိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၈။ (-အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၀၂)။ (၂) သံဟာရိမေနာ (ကင်္ခါ။ ၂၂၉) တိ ထာမမဇ္ဈိမေန ပုရိသေန သံဟာရိမေန။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၉၃။ သံဟာရိမ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၀) န္တိ သံဟရိတဗ္ဗံ ဂဟေတွာ စရဏယောဂ္ဂံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၃။

သံဟာရိမခနေ (နု) [သံဟာရိမ + ခနေ] ရွေ့- ပြောင်း -ချီမ -သင့် -ထိုက်-နိုင်-သော ဥစ္စာ။ --------- ဟိရညသုဝဏ္ဏာဒိတော သံဟာရိမခနေတောပိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅။

သံဟာရိယ (တိ) [သံ + ဟရ + ဏျ။ သံဟာယ်-သံ။] ဆောင်-ဆွဲငင်-ဖယ်ရှား-လှုပ်ရှားစေ-အပ်-နိုင်-သော။ သဗ္ဗာကုသလာဘိ-သင်္ခါရေဟိ အသံဟာရိယံ နိဗ္ဗာနံ နိစ္စံ ဓုဝံ သဿတံ အဝိပရိဏာမဓမ္မန္တိ အသံဟီရံ။ စူဠနိ။ ၂၂၇။

သံဟာရေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဟရ + ဏေ + တိ။ သံဟာရယတိ-သံ။] ယုတ်ညှဲ့-ယုတ်-စေ၏၊ နှိမ့်ချ-ရှုတ်ချ-ကဲ့ရဲ့-၏။ ပရံ ဝမ္ဘေတီတိ " အယံ န မာဒိသော "တိ ပရံ သံဟာရေတိ အဝက္ခိပတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀။ ပရံ သံဟာရေတီတိ ပရံ သံဟရံ နိဟီနံ ကရောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈။

သံဟိတ (တိ) [သံ + ဓာ + တ။ နိရုတ္တိ။ ၇၂၇။ သံဟိတ-သံ။ သံယိအ၊ သံမိအ၊ သံဟိယ-ပြာ။] (၁) ယှဉ်-တကွဖြစ်-သော။ (၂) အကျိုးစီးပွားနှင့်စပ်သော (ဘုရားစကားတော်)။ (၃) ပြည့်စုံသော။ (၄) ပေါင်းစု-စုရုံး- စုစည်း- ဆက်စပ် - အပ်သော၊ မြတ်-မြင့်မြတ် - သော။ (၅) ယှဉ်-ဆက်စပ်-အပ်သော။ (၆) ငြိမ်းစေတတ်သော။ (၇) မှီသော။ (နု) (၈) ရင်းနှီးစွာ-ရောနှော-ဆက်ဆံ-ဆက်စပ်-ခြင်း။ (၁) ယှဉ် - တကွဖြစ် - သော။ ပဒသံဟိတာ (နေတ္တိ။ ၂၉) တိ ပဒေသု သံဟိတာ ယုတ္တာ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၉၉။ အနတ္ထ-သံဟိတ (ဒီ၊ ၃။ ၉၄) န္တိ အနတ္ထသံယုတ္တံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၀။ ယံ ဝါ သော အတ္ထဝါဒီ အတ္ထံ ဝဒတိ၊ တေန အတ္ထေန သဟိတတ္တာ အတ္ထသံဟိတံ ဝါစံ ဘာသတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၂။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၈။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၉။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၂)။ (၂) အကျိုးစီးပွားနှင့် စပ်သော (ဘုရား စကားတော်)။ သံဟိတ (ဓမ္မ။ ၁၅) န္တိ တေပိဋကဿ ဗုဒ္ဓဝစနဿေတံ နာမံ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၁။ (၃) ပြည့်စုံသော။ အတ္ထသံဟိတ (ဒီ၊ ၁။ ၄။ မ၊ ၁။ ၂၃၇။ အံ။ ၁။ ၅၃၀) န္တိ အနေကေဟိပိ နယေဟိ ဝိဘဇန္တေန ပရိယာဒါတုံ အသက္ကု-ဏေယျတာယ အတ္ထသမ္ပန္နံ ဘာသတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၆။ (၄) ပေါင်းစု- ရုံးစု- စုစည်း- ဆက်စပ်- အပ်သော၊ မြတ်-မြင့်မြတ်-သော။ သန္ဓိယိတ္တာတိ သံဟိတော။ နိရုတ္တိ။ ၇၂၇။ သံဟိတူရု-လည်း ကြည့်။ (၅) ယှဉ်- ဆက်စပ် - အပ်သော။ ဧကမာသီတိ ဧတ္ထ မ-ကာရော ပဒသန္ဓိ-ကရော။ သံဟိတာဝသေန စ ပုရိမပဒေ ဝါ ရဿတ္တံ, ပရပဒေ ဝါ ဒီဃတ္တန္တိ အာဟ " ဧကော အာသိ "တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၄။ (၆) ငြိမ်းစေတတ်သော။ အတ္ထသဉှိတ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၈) န္တိ ပယောဇနသာဓကံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၃၂။ (၇) မှီသော။ အတ္ထသံဟိတ (ဝိ၊ ၁။ ၇) န္တိ ဧတ္ထ ယံ အတ္ထသန္နိဿိတံ ဝစနံ တထာဂတာ ပုစ္ဆန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၈။ အနတ္ထသံဟိတ (အံ၊ ၂။ ၂၈၆) န္တိ န အတ္ထသန္နိဿိတံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၄။ (နု) (၈) ရင်းနှီးစွာ - ရောနှော - ဆက်ဆံ-ဆက်စပ်-ခြင်း။ သမဇ္ဇန္တိ သံဟိတံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၁။

သံဟိတူရု (ထီ) [သံဟိတ + ဦရု + ဦ။ သံဟိတာ သမ္ဗန္ဓာ ဦရု ယဿာတိ သံဟိတောရူ။ နိရုတ္တိ။ ၈၁။ ပုလ္လိင်၊ နပုလ္လိင်၌ သံဟိတောရူ-သင့်။ (တိ) သံဟိတောရု-သံ။] ပေါင်းစု-

ရုံးစု- စုစည်း- ဆက်စပ်- အပ်သော ပေါင်ရှိသော မိန်းမ၊ (မြတ်-မြင့်မြတ်-ကောင်းမြတ်-လှပ-သော ပေါင်ရှိသော မိန်းမ)။ သံဟိတူရု (ဇာ၊ ၁။ ၃၉၃) တိ သမ္ပိဏ္ဍိတူရု ဥတ္တမဉီရု-လက္ခဏေ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၉၃။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၅၆)။

သံဟိရတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဟရ + ယ + တေ။ သံဟူယတေ-သံ။] သံဟီရတိ (၂) ကြည့်။ ဝိပဿနာ ဟိ ရာဂါဒီဟိ န သံဟိရတိ နကုပ္ပတီတိ အသံဟီရာ အသံကုပ္ပါ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၀။

သံဟီရ (တိ) [သံ + ဟရ + အ။ အ-ကို ဤ-ပြု။ မောဂ်၊ ၅။ ၁၂၃။ နိပါတနသုတ်ဖြင့် သံဟီရ-ဟု ပြီး၏။ ကောတ္တုဘာ။] (၁) ဆောင်-ဆွဲငင်- ဖြားယောင်း- လှည့်ဖြား- အပ်- နိုင်-သော။ (၂) ဆောင် -ဆွဲငင် -ဖြားယောင်း-လှည့်ဖြား - တတ်သော။ (၁) အသံဟီရ (ထေရ။ ၃၁၄) န္တိ န သံဟီရံ၊ အာသန္န-ပစ္စတ္ထိကေန ရာဂေန အနာကမနီယံ။ ထေရ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၁။ (-ဇာ၊ ၁။ ၃၂၇။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၃၀။ ဝဇိရ၊ ၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၈)။ (၂) သံဟီရော(ဇာ၊ ၁။ ၃၄၉၊ ၃၈၉)တိ ယော စ ယေန ကေနစိ အာမိသေန သံဟီရတိ ဥပလာပတိ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ၊ တဿပိ န သံသေယျ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၃၃။

သံဟီရတိ[1] (ကြိ) [သံ + ဟရ + အ + တိ။ သံဟရတိ-ကြည့်။] ဆောင် - ဆွဲငင် - ဖြားယောင်း-လှည့်ဖြား-၏။ (ဇာ၊ သျှ)။ သံဟီရ (၂) ကြည့်။

သံဟီရတိ[2] (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဟရ + ယ + တေ။ အ-ကို ဤ-ပြု။ မောဂ်၊ ၅။ ၁၂၃-ကြည့်။ သံဟရီယတိ-ဟု ဆိုလိုလျက် နိပါတန သုတ်ကြီးဖြင့် သံဟီရတိ-ဟုပြီး၏။ ပါကတ၊ ဓာန်၊ ဟရဓာတ်အရာ၌ ကမ္မရုပ်ဝယ်- ဟရိဇ္က ဟရီယတိ၊ ရက္က • ဟြိရတိ၊ ဟရီအက္က• ဟရီယတိ-ဟု ထုတ်သည်။ ဟြိယတေ-သံ။] ဆောင် - ဆွဲငင် - ဖြားယောင်း -လှည့်ဖြား-အပ်၏။ သံဟီရတိ (မ၊ ၃။ ၂၂၇) တိ ဝိပဿနာယ အဘာဝတော တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ အာကမီယတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၇၁-၂။ သံဟီရတိ (မ၊ ၃။ ၂၃၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄၅) တိ တဏှာဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနာဒီဟိ အာကမီယတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၉၄။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄၅။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၅-၆။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၂။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၆၈)။

သံဟီရတေ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဟရ + ယ + တေ] သံဟီရတိ (၂) ကြည့်။ န သံဟီရတေ ပရပဝါဒီဟိ ဒီဃရတ္တံ တိတ္ထဝါသေနေတျသံဟီရော။ ဝဇိရ။ ၃။

သံဟီရန္တု (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဟရ + ယ + အန္တုံ] ဖယ်ရှား -ရုပ်သိမ်း-အပ်ကုန်လော။ သံဟရန္တု-ကြည့်။

သံဟီရပည (တိ) [သံဟီရာ + ပညာ + အ] (ထိုထိုအရပ်သို့) ဆောင်-ဆွဲငင်-အပ်-နိုင် - သော ပညာရှိသော၊ သူ။ တဿ သံဟီရပညဿာ (ဇာ၊ ၁။ ၃၂၇) တိ တဿ အသိက္ခိတတ္တာ တတော တတော ဟရိတဗ္ဗ-ပညဿ နိစ္စံ စလဗုဒ္ဓိနော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၃၀။

သံဟီရာမိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဟရ + ယ + ဧ၊ ဧ-ကို မိ-ပြု။] (ငါ) ကောင်းစွာဆောင် အပ်၏။ ယထာဟံ ဣမိနာ မစ္ဆေန န သံဟီရာမိ၊ ဧဝံ မံ နင်္ဂုဋ္ဌခဏ္ဍေ ဂဟေတွာ တွံ အနုဓာဝ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၄။

သအငွိ (တိ) [သဟ + အင္ဂ။ သဟ-ကို သ-ပြု။ နိရုတ္တိ။ ၃၈၁။] အရိုး-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သအင္ဂိကာလ (ပု) [သအင္ဂိ + ကာလ] အရိုး - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - ရာ အချိန်အခါ။ ဣမေသံ ပန သတ္တာနံ သအင္ဂိကာလတော အနင္ဂိကာလောဝ ဗဟုတရော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၇။

သအဇ္ဈုပ္ပတ္တိက (တိ) [သဟ + အတ္ထုပ္ပတ္တိ + က။ (သမာသန္တ က)။ သဟ-ကို သ၊ တ္ထ-ကို ဇ္ဈ-ပြု။ နိရုတ္တိ။ ၃၈၁။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၆။] (တရားဟောတော်မူရန် ဖြစ်ပေါ်လာသော) အကြောင်း အဇ္ဈုပ္ပတ်-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ ဣဒဉ္စ သုတ္တံ သအဇ္ဈုပ္ပတ္တိကံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၁။

သအန္တ (တိ) [သဟ + အန္တ] (ဖြစ်ခြင်း, ပျက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော-) အဆုံး- အပိုင်း အခြား-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ အန္တဝါတိ သအန္တော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၇။ ယံ အဟုတွာ သမ္ဘောတိ၊ ဟုတွာ ပဋိဝေတိ တံ သခ်တံ ဥဒယဝယန္တေဟိ သအန္တံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၉၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၁၈။

သအန္တက (တိ) [သဟ + အန္တ + က။ (သမာသန္တ က)။] သအန္တ-ကြည့်။ သာန္တကေ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၀) တိ သအန္တကေ ဧဝ၊ သပရိစ္ဆေဒေ ဧဝါတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၂။

သအန္တရ (တိ) [သဟ + အန္တရ] သင်းပိုင်နှင့် တကွဖြစ်သော (ကိုယ်ဝတ်)။ သအန္တရံ ဥတ္တရံ ပရမံ အသဿ စီဝရဿာတိ သန္တရုတ္တရပရမံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၉။ ကင်္ခါ။ ၁၆၆။ ဝိ၊ လက်ာရ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၁။ သအန္တရန္တိ အန္တရ-ဝါသကသဟိတံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၀၃။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၀၆။ ဝိ၊ လက်ာရ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၃။

သအဿာဒ (တိ) [သဟ + အဿာဒ] သာယာဖွယ် - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ ကိလေသသန္တာပဝိရဟတော သအဿာဒံ ---- သုဂတိဂါမိကမ္မံ အာရဘတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၇။

သအဿုက (တိ) [သဟ + အဿု + က။ သမာသန္တ က)] မျက်ရည်-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ သအဿုကာ (ထေရီ၊ ၄၂၄) တိ အဿုဇလသဟိတာ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၅။

သအာစရိယက (တိ) [သဟ + အာစရိယ + က။ (သမာသန္တ က)။] ဆရာနှင့်တကွဖြစ်သော။ ဧတ္တေ မယံ သအာစရိယကာ နဋ္ဌာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅။

သက္ကဥ္စန (တိ) [သဟ + ဣဉ္စနာ] တုန်လှုပ်ခြင်း - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ ရူပါဝစရာ ကုသလာ စေတနာ --- သက္ကဥ္စနမ္ပိ အနိဥ္စနမ္ပိ ရူပါရုပံ ဇနေတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၆။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၉၄)။

သက္ကဏ (တိ) [သဟ + ဣဏ] ကြွေး-မြီ-နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ သရဏောတိ သကိလေသော သက္ကဏော ဟုတွာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၃။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၅)။

သက္ကန္ဒ (တိ) [သဟ + ဣန္ဒ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သက္ကန္ဒာ (ဇာ၊ ၂။ ၆၅) တိ တတ္ထ တတ္ထ ဣန္ဒေဟိ သဒ္ဓိံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၉၅။ (-ဒီ၊ ၂။ ၂၁၈။ သံ၊ ၂။ ၇၄။ အံ၊ ၃။ ၅၂၇-၈)။

သက္ကန္ဒက (တိ) [သဟ + ဣန္ဒ + က။

(သမာသန္တ က)။ | သိကြား-နတ်မင်း-နှင့် တကွဖြစ်သော။ ဒေဝါ ဒသဿနကာမာ တေ၊ တာဝတိံသာ သက္ကန္ဒကာ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၀၀။ ဇာ၊ ၂။ ၁၈၆။ ဇာ၊ ၅၊ ၄။ ၃၅၆။ ဇာ၊ ၅၊ ၆။ ၁၂၉။

သက္ကန္ဓိယ (တိ) [သဟ + ကန္ဓိယ] (စကျုစသောက္ကန္ဓြေ)-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ ယံကိဉ္စိ အလ္လသုက္ခံ သက္ကန္ဓိယာနိန္ဓိယံ ဍယှတိ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၃၀။

သဉ္ဇတိက (တိ) [သဟ + ဉာတိ + က။ (သမာသန္တ က)။ | ဘေးရန်-အန္တရာယ်-နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ သာယံ ဒိသာ သဘယာ သဉ္ဇတိကာ သဥပဒ္ဒဝါ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၄၈။ ဝိ၊ ၄။ ၁၉၆၊ ၂၆၂။

သဉ္ဇဟ (တိ) [သဟ + ဉာဟ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ဇဝံ နိဗ္ဗေဝေ နာမရူပမတ္တေ ----- ဂမနာဒိအတ္တကိစ္စသိဒ္ဓိတိ သဉ္ဇဟဿ သဗျာပါရဿ ဝိယ ဥပဋ္ဌာနန္တိ ဒဿေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၆၄။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၉)။

သဉ္ဇဟက (တိ) [သဉ္ဇဟာ + က။ (သမာသန္တ က)။] ကြိုးစား -အားထုတ်ခြင်း -နှင့်တကွ ဖြစ် - ရှိ - သော။ သဉ္ဇဟကံ သဗျာပါရံ ဝိယ ခါယတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၃၀။

သဥတ္တရ[1] (တိ) [သဟ + ဥတ္တရ။ သံဝိဇ္ဇန္တိ အတ္တနော ဥတ္တရိတရာ ဓမ္မာ ဧတေသန္တိ သဥတ္တရာ။ နိရုတ္တိ။ ၃၈၇။] (၁) (မိမိကိုယ်ကို) စွန့် -လွန်မြောက် - နိုင်သောတရားနှင့်တကွ ဖြစ်သော။ (၂) အလွန်- အမြတ်-ရှိသော။ (၁) သဥတ္တရာ ဓမ္မာ။ အဘိ၊ ဓ။ ၁၃။ အညေ ဓမ္မေ ဥတ္တရန္တိ ပဇဟန္တီတိ ဥတ္တရာ၊ အတ္တာနံ ဥတ္တရိတုံ သမတ္ထေဟိ သဟ ဥတ္တရေဟီတိ သဥတ္တရာ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၉၃။ (-ဒီ၊ ၁။ ၇၅။ ဒီ၊ ၂။ ၂၃၇။ မ၊ ၁။ ၉၉။ မ၊ ၃။ ၆၃၊ ၁၃၉။ သံ၊ ၁။ ၃၄၂၊ ၄၁၄။ အံ၊ ၁။ ၂၅၇။ အံ၊ ၂။ ၁၅၊ ၂၄၊ ၂၄၈)။ (၂) ဣဒံ ဝိဿဇ္ဇနံ ------ သဥတ္တရံ အနုတ္တရံ လောကိယံ လောကုတ္တရံ။ နေတ္တိ၊ ၅။ ၂၃။ အပ္ပါဋိဟီရကံ သဥတ္တရံ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၂၈။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၁။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၇၈၊ ၃၈၀)။

သဥတ္တရ[2] (တိ) [သဟ + ဥတ္တရစ္ဆဒ။ ဆဒ-ကျေ။] သဥတ္တရစ္ဆဒ, သဥတ္တရသပစ္ဆဒ- တို့ကြည့်။

သဥတ္တရစ္ဆဒ (တိ) [သဟ + ဥတ္တရစ္ဆဒ] (အထက်၌-ဖွဲ့-ကြက်-အပ်သော) ဇိတာန်- မျက်နှာကြက်-နှင့်တကွဖြစ်သော။ သဥတ္တရစ္ဆဒ (ဝိ၊ ၃။ ၂၈၁) န္တိ သဟ ဥတ္တရစ္ဆဒနေန၊ ဥပရိဗဒ္ဓေန ရတ္တဝိတာနေန သဒ္ဓိန္တိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၆၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၅၂။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၈၄။ (-ဝိ၊ ၄။ ၃၂၀။ ဒီ၊ ၂။ ၁၅၃-၅။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၁၆။ ထေရ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၅၆)။

သဥတ္တရစ္ဆဒပဉ္စာသ (တိ) [သဟ + ဥတ္တရစ္ဆဒ + ပဉ္စာသ] ငါးဆယ်သော- ဇိတာန် - မျက်နှာကြက် - တို့နှင့်တကွ ဖြစ် သော။ သဥတ္တရစ္ဆဒပဉ္စာသ (ဇာ၊ ၂။ ၁၅) န္တိ ပဉ္စာသာယ ဥတ္တရစ္ဆဒေဟိ ပဋိစ္ဆာဒိတံ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၁၆၉။(-ဇာ၊ ၂။ ၁၆။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၁၆၈)။

သဥတ္တရသပစ္ဆဒ (တိ) [သဥတ္တရ + သပစ္ဆဒ။ (-သဟ + ပစ္ဆဒ)] (သဝိတက္ကသဝိစာရာ- ကဲ့သို့ ပေးပါ) ဇိတာန် - မျက်နှာကြက်-နှင့် လည်းတကွ - အိပ်ရာလွှမ်းနှင့်လည်း တကွ- ဖြစ်သော။ သဥတ္တရသပစ္ဆဒေါ (အပ၊ ၁။ ၁၉၃) တိ သဟ ဥတ္တရစ္ဆဒေန သဟ ပစ္ဆဒေန သဥတ္တရသပစ္ဆဒေါ၊ ဥပရိ ဝိတာနံ ဗန္ဓိတွာ

အာသနံ ဥတ္တမဝဏ္ဏေဟိ အစ္ဆာဒေတွာတိ အတ္ထော။ အပ၊ ၄၊ ၂။ ၁၆၁။ (-ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၂၅၇)။

သဥတ္တရိဘင် (တိ) [သဟ + ဥတ္တရိဘင်] အပိုအလွန်ဖြစ်သော -ဟင်းလျာ-လက်သုတ်ဟင်းလျာ - နှင့်တကွဖြစ်သော။ ပါတောဝ သိနိဒ္ဓယာဂုံ မေ သဥတ္တရိဘင်ဂံ ပေသေတု။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၈၆။ (-ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၂၀၂) ။

သဥတ္တာသ (တိ) [သဟ + ဥတ္တာသ] ထိတ်လန့်ခြင်း - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ ဥတ္တာသဝါ (မ၊ ၃။ ၂၇၀) တိ ဘယတာ-သေနပိ သဥတ္တာသော တဏှာတာသေနပိ သဥတ္တာသော။ မ၊ ၄၊ ၄။ ၁၉၁။ (-သံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၄၂)။

သဥဒယ (တိ) [သဟ + ဥဒယ] တိုးပွားခြင်း-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ ဧဝံ ဣမသ္မိံ လောကေ ---- ပစ္စတ္တပုရိသကာရော နာမ သဖလော သဥဒယော။ ထေရီ၊ ၄။ ၁၂၀။

သဥဒယဗ္ဗယ (တိ) [သဟ + ဥဒယဗ္ဗယ။ (ဥဒယ + ဝယ)] ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော၊ (ဖြစ်မှု, ပျက်မှုနှင့်တကွဖြစ်သော)။ ပါဒပက္ခာလနေနာဟံ၊ ဥ_တွာ သဥဒယဗ္ဗယံ။ အပ၊ ၂။ ၂၄၃။ ထေရီ၊ ၄။ ၁၀၉။

သဥဒရိယ (တိ) [သဥဒရ (=သမာန + ဥဒရ။ သမာန-ကို သ-ပြု။ နိရုတ္တိ။ ၃၈၆) + ဏိက] တအူတုံဆင်း - ညီအကို - မောင်နှမ -ရင်း-ဖြစ်သော၊ တူသောအမိဝမ်း၌ဖြစ်သော။ အဟံ သမာနေ ဥဒရေ ဇာတတ္တာ သဥဒရိယသင်္ခါတံ ဘာတရံ အာနေယျံ။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၃၂၆။ (-သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၅၄)။

သဥဒ္ဒေသ (တိ) [သဟ + ဥဒ္ဒေသ] (၁) ညွှန်ပြကြောင်း အမည်, အနွယ်နှင့်တကွဖြစ်သော။ " ဧဝံနာမော ဧဝံဂေါတ္တော " ဟူ၍ နှစ်ပါးသော ညွှန်းခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော။ (ဝိ၊ ၁။ သျ။) (၂) အကျဉ်း-သရုပ်အားဖြင့် - ပါတိမောက် - ပြခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော။ (၁) ဣတိ သာကာရံ သဥဒ္ဒေသံ အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရာမိ။ ဝိ၊ ၁။ ၅။ မ၊ ၁။ ၂၇။ နာမဂေါတ္တဝသေန ဟိ သတ္တော " ဒတ္တော, တိဿော, ဂေါတမော"တိ ဥဒ္ဒိသီယတိ၊ ------- တသ္မာ နာမဂေါတ္တံ ဥဒ္ဒေသော။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၃၀။ (-ဝိ၊ ၅။ ၂၄၁။ ဒီ၊ ၁။ ၁၂။ ဒီ၊ ၃။ ၂၄၀။ မ၊ ၁။ ၄၂။ မ၊ ၂။ ၂၀။ မိလိန္ဒ။ ၈၅။ စူဠနိ၊ ၄။၄၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၂၀။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၈)။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဥဒ္ဒေသပညတ္တိ (ထီ) [သဥဒ္ဒေသာ + ပညတ္တိ] အကျဉ်း -သရုပ်အားဖြင့် -ပါတိမောက် - ပြခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော ပညတ်။ တတ္ထ ပါတိမောက္ခေ သရူပတော အာဂတာ ပဉ္စအာပတ္တိက္ခန္ဓာ သဥဒ္ဒေသပညတ္တိ နာမ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၁၂၊ ၁၄။

သဥပ္ပယ (တိ) [သဟ + ဥပ္ပယ] တိုးပွား-ခြင်း-နှင့် တကွဖြစ် - ရှိ-ေ သာ။ သဥပ္ပယာ (ဒီ၊ ၂။ ၂၀၁) တိ ဖြဟ္မလောကူပပတ္တိယာ သဝုဓိ။ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆၄။ (-မ၊ ၁။ ၃၃၈၊ ၃၄၉။ သံ၊ ၁။ ၂၆၇။ အံ၊ ၂။ ၅၀၀။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁၃။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၄၇-၈။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁၇)။

သဥဒ္ဓစ္စ (တိ) [သဟ + ဥဒ္ဓစ္စ] ပျံ့လွင့်ခြင်း-ဥဒ္ဓစ္စ-နှင့်တကွဖြစ်သော။ သဥဒ္ဓစ္စာ စရတီတိ အညာဏစရိယာ။ ပဋိသံ။ ၇၉။ (-ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၆၇)။

သဥပကရဏ (တိ) [သဟ + ဥပကရဏ]

(နှစ်သက်ခြင်းကို ပြုတတ်သော) အဆောက် အဦနှင့် တကွဖြစ်သော။ သဥပကရဏာဿာ (မ၊ ၅၊ ၁။ ၂၉) တိ ဟိရညသုဝဏ္ဏဂတဿ ဒါသပေါရိသာဒိနာ ဝိတ္တူပကရဏေန သဥပ-ကရဏဿ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၄။

သဥပကာရ (တိ) [သဟ + ဥပကာရ] ကျေးဇူးပြုခြင်း-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ ---- သမူလံ သဥပကာရံ သသမ္ဘာရံ သဖလံ ကသိံ ပညာပေတုံ။ သံ၊ ၅၊ ၁။ ၂၂၉။

သဥပက္ကိလေသ (တိ) [သဟ + ဥပက္ကိလေသ] ညစ်ညူးခြင်း - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ-သော။ န သဥပက္ကိလေသံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၈၇။

သဥပယာတ (တိ) [သဟ + ဥပယာတ] (ဝိပါက, ကိလေသဟုဆိုအပ်သော) ညှဉ်းဆဲ ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော။ သဥပယာတော (မ၊ ၃။ ၂၇၄) တိ ဝိပါကူပယာတကိလေသူ-ပယာတေဟေဝ သဥပယာတော။ မ၊ ၅၊ ၄။ ၁၉၂။ (-မ၊ ၃။ ၂၇၈။ မူလဋီ၊ ၁။ ၅၅၊ ၁၇၇)။

သဥပယာတက (တိ) [သဟ + ဥပယာတ + က။ (သမာသန္တ က)။] သဥပယာတ-ကြည့်။ သဥပယာတက (မ၊ ၅၊ ၃။ ၁၃၇) န္တိ သဗာဓံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၃။

သဥပစာရ (တိ) [သဟ + ဥပစာရ] (၁) ဥပစာ - အနီးအနားဖြစ်သော အရပ်-ရှိသော။ (၂) ဥပစာရသမာဓိနှင့် တကွဖြစ်သော။ (၁) တေန သဟ ဝတ္တတီတိ သပရိက္ကမနံ၊ သဥပစာရန္တိ အတ္ထော။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၃၈။ (၂) စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ နာမ သဥပစာရာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၂။ ဥပစာရ-သမာဓိပိ အပ္ပနာသမာဓိ ဝိယ ဝိပဿနာယ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော စိတ္တဝိသုဒ္ဓိယေဝါတိ အာဟ " သဥပစာရာ " တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၀။ (-ပဋိသံ။ ၅၊ ၁။ ၉၉။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၅)။

သဥပစာရဋ္ဌာန (တိ) [သဟ + ဥပစာရဋ္ဌာန။ (ဥပစာရ + ဌာန)] ဥပစာရဌာန်နှင့်တကွ ဖြစ်သော။ ဝိဘတ္တာ ကုသလာ ဓမ္မာတိ ---- ဝိဘာဂသော ဒဿိတာ သဥပစာရဋ္ဌာနာ မဟဂ္ဂတကုသလာ ဓမ္မာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၀။

သဥပတာပ (တိ) [သဟ + ဥပတာပ] ပူပန်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော။ သဥပါယာသန္တိ သပရိဠာဟံ သဥပတာပံ သပီဠံ။ မဋီ၊ ၃။၉၃။

သဥပဒ္ဒဝ (တိ) [သဟ + ဥပဒ္ဒဝ] ဥပဒ္ဒဝေါ- ဘေးဥပါဒ်- ဘေးရန်-အန္တရာယ်-နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ သာယံ ဒိသာ သဘယာ သဤတိကာ သဥပဒ္ဒဝါ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၄၈။ ဝိ၊ ၄။ ၁၉၆၊ ၂၆၂။ သဥပဒ္ဒဝေါ ဗာလော၊ အနုပဒ္ဒဝေါ ပဏ္ဍိတော။ မ၊ ၃။ ၁၀၇။ အံ၊ ၁။ ၁၀၀။ ခုဒ္ဒက၊ ၅။ ၁၀၆။ ဣတိဝုတ်၊ ၅။ ၁၇။

သဥပမိက (တိ) [သဟ + ဥပမိ + က] သဥပါမိက - ကြည့်။ အတ္ထိ ဘန္တေ ဣဒ္ဓိ " သာသဝါ သဥပမိကာ နော အရိယာ " တိ ဝုစ္စတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၉၃။

သဥပနိသ (တိ) [သဟ + ဥပနိသာ] အကြောင်း - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ သဥပနိသ (သံ၊ ၁။ ၂၆၇) န္တိ သကာရဏံ သပစ္စယံ။ သံ၊ ၅၊ ၂။ ၅၀။ သဥပနိသော (အံ၊ ၁။ ၁၉၉) တိ သဥပနိဿယော သပစ္စယော။ အံ၊ ၅၊ ၂။ ၁၈၇။ (-ဒီ၊ ၂။ ၁၇၅။ မ၊ ၃။ ၁၁၆။ သံ၊ ၃။ ၁၇။ ဒီ၊ ၅၊ ၂။ ၂၃၉။ မ၊

ဋ၊ ၄။ ၉၂။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၆၈)။

သဥပနိဿယ (တိ) [သဟ + ဥပနိဿယ] အကြောင်း- အားကြီးသော အကြောင်း -နှင့် တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ ဘာဂိနေယျောပိ သဥပနိဿယော နစိရဿေဝ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိဿတိ။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၄၆။ (- ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၃၉။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၈၇)။

သဥပမ (တိ) [သဟ + ဥပမာ] ဥပမာ- အကြောင်း-နှင့်တကွဖြစ်သော။ သာပဒေသန္တိ သဥပမံ သကာရဏန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၇၅။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၇၆။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၂၈၅။

သဥပဝဇ္ဇ (တိ) [သဟ + ဥပဝဇ္ဇ- (ဥပ + ဝဇ + ဏျ။ တစ်နည်း- ဥပ + ဝဒ + ဏျ)] (က) ကပ်ရောက်အပ်သော ဂတိ (လားရာ)ရှိ သော။ (ခ) စွပ်စွဲ-ကဲ့ရဲ့-အပ်သော သဘော ရှိသော။ (က) (ခ) န ခေါ် ပနာယံ သာရိပုတ္တ ဇွတ္တာဝတာ " သဥပဝဇ္ဇော " တိ ဝဒါမိ၊ ယော ခေါ် သာရိပုတ္တ တဥ္စ ကာယံ နိက္ခိပတိ၊ အညဥ္စ ကာယံ ဥပါဒိယတိ၊ တမဟံ " သဥပဝဇ္ဇော " တိ ဝဒါမိ။ သံ၊ ၂။ ၂၈၄။

သဥပဝတ္တတိ (ကြိ) [သ + ဥပ + ဝတု + အ + တိ။ သ-အက္ခရာသည် နိပါတမတ္တ။] ဖြစ် - လွန်မြောက် - ၏။ ယံ ပုန တတ္ထ ဝေဒယိတံ ကုဒ္ဓံ ဒုက္ခသစ္စံ၊ ခန္ဓေသု သင်္ခါရက္ခန္ဓော တတ္ထ ကာယော ပမတ္တံ သဥပဝတ္တတိ။ ပေဋကော။ ၂၃၅။

သဥပဝါဒ (တိ) [သဟ + ဥပဝါဒ] စွပ်စွဲ - ကဲ့ရဲ့ - အပ်သော သဘောရှိသော။ သာနုဝဇ္ဇောတိ သဥပဝါဒေါ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၉။

သဥပသဂ္ဂ (တိ) [သဟ + ဥပသဂ္ဂ] (၁) ဥပသာရပုဒ် -နှင့်တကွဖြစ် -ရှိ -သော။ (၂) ကပ်ငြိခြင်း-စိတ်ဆင်းရဲခြင်း- ကပ်၍ နှိပ် စက်ခြင်း-ဘေးရန်-ပြစ်ဒဏ်-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ- သော။ (၁) အယံ သုတသဒ္ဒေါ သဥပသဂ္ဂေါ စ အနုပသဂ္ဂေါ စ --- အနေကတ္ထပ္ပဘေဒေါ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၉။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၅။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၅။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၅။ (-ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၃။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၂၅။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ။ ၈၆။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ။ ၃)။ (၂) သဥပသဂ္ဂေါ ဗာလော, အနုပသဂ္ဂေါ ပဏ္ဍိတော။ မ၊ ၃။ ၁၀၇။ အံ၊ ၁။ ၁၀၀။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ။ ၁၀၆။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ။ ၁၇-၈။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၂။

သဥပသဂ္ဂပဒ (န) [သဥပသဂ္ဂ + ပဒ] ဥပသာရပုဒ် - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သောပုဒ်။ သဥပသဂ္ဂပဒဿ အတ္ထော ဥပသဂ္ဂေန ဝိနာပိ ဝိညာယတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၄၉။

သဥပါဒါန (တိ) [သဟ + ဥပါဒါန] (၁) (က) ဥပါဒါန် - နှင့်တကွဖြစ် -ရှိ-သော။ ကာမုပါဒါန် အစရှိသော လေးပါးသော ဂဟဏူပါဒါန်, အဝိဇ္ဇာအစရှိသောအကြောင်း ဟူသော ပစ္စယူပါဒါန်-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော (သီလဝိသုဒ္ဓိ - အစရှိသော ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါး)။ (ခ) အဝိဇ္ဇာအစရှိသော အကြောင်းဟူသော ပစ္စယူပါဒါန် - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော (ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ)။ (ဂ)(အာရုံကို)ပြင်းစွာ- စွဲလမ်း - မြဲမြံစွာ - ယူ - တတ်သော တရား (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ) - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ (၂) (တဏှာ, ဒိဋ္ဌိ၏အစွမ်းဖြင့်) စွဲလမ်း-ပြင်း စွာစွဲလမ်း-ခြင်း။ (၃) မီးစာ-လောင်စာ-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ (၁)(က) သဥပါဒါနံယေဝ သမာနံ အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာနံ ပညပေယျာ

(မ၊ ၁။ ၂၀၂) တိ သင်္ဂဟဏာဓမ္မမေဝ (သဂဟဏာဓမ္မမေဝ ?) နိဂ္ဂဟဏာဓမ္မံ သပ္ပစ္စယဓမ္မမေဝ အပ္ပစ္စယဓမ္မံ သင်္ခတဓမ္မမေဝ အသင်္ခတဓမ္မန္တိ ပညပေယျာတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၂။ သဂဟဏာဓမ္မမေဝါတိ " ဇတံ မမာ " တိအာဒိနာ ဂဏှာတိတိ ဂဟဏံ၊ သဟ ဂဟဏေနာတိ သ.ဂဟဏံ၊ ဥပါဒါနိယန္တိ အတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၉။ (၁) (ခ) ဉာဏ-ဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ----၊ သဉပါဒါနံယေဝ သမာနံ အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာနံ ပညပေယျ။ မ၊ ၁။၂၀၂-၃။ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိယံ ပန သပ္ပစ္စယဓမ္မမေဝ အပ္ပစ္စယဓမ္မံ သင်္ခတဓမ္မမေဝ အသင်္ခတဓမ္မန္တိ ပညပေယျာတိ အယမေဝ အတ္ထော ဂဟေ-တဗ္ဗော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၂။ (၁)(ဂ) သဉပါဒါနော အာနန္ဒ ဘိက္ခု န ပရိနိဗ္ဗာယတိ။ မ၊ ၃။ ၅၁။ သဉပါဒါနောတိ သဂဟဏော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၄။ သဉပါဒါနော (အံ၊ ၁။ ၄၈၂) တိ သဂဟဏော ဟုတွာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၁။ (-သံ၊ ၂။ ၃၂၊ ၅၆၄။ မဟာနိ။ ၆၅။ မိလိန္ဒ။ ၃၁၊ ၄၈)။ (၂) အနုပါဒါနာယ ဓမ္မော ဒေသိတော နော သဉပါဒါနာယ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၂။ နော သဉပါဒါနာယာတိ န သင်္ဂဟဏတ္ထာယ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၃။ အဂ္ဂဟဏတ္ထာယာတိ ----တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန အဂ္ဂဟဏတ္ထာယ။ န သင်္ဂဟဏတ္ထာယာတိ ဧတ္ထာပိ ဧကမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၆။(၃) သေယျထာပိ ဝစ္ဆ အဂ္ဂိ သဉပါဒါနော ဇလတိ၊ နော အနုပါဒါနော။ သံ၊ ၂။ ၅၆၄။

သဉပါဒါနဂ္ဂဟဏာသမ္ဘဝ (ပု) [သဉပါဒါန + ဂဟဏ + အသမ္ဘဝ] အာရုံကို မြဲမြဲစွာယူ တတ်သောတရား (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ)-နှင့် တကွ ဖြစ် - ရှိ - သော တရားကို ယူခြင်း၏ မဖြစ်သင့်ခြင်း။ အပရာမသနဝသေန ပဝတ္တာနံ မေတ္တာဒီနံ သဉပါဒါနဂ္ဂဟဏာသမ္ဘဝတော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၁၅။

သဉပါဒါနသလ္လုဒ္ဓါရ (ပု) [သဉပါဒါန + သလ္လ + ဥဒ္ဓါရ] အာရုံကို မြဲမြဲစွာ ယူတတ် သောတရား (လောဘ, ဒိဋ္ဌိ)-ဥပါဒါန်-နှင့်တကွ ဖြစ်-ရှိ-သော-မြား-ငြောင့်-ကို-ထုတ်ဆောင်-ထုတ်နှုတ် - ခြင်း။ သဉပါဒါနသလ္လုဒ္ဓါရော ဝိယ အပ္ပဟီနော အဝိဇ္ဇာဝိသဒေါသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၇။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၅၀။

သဉပါဒါနသေသ (တိ) [သဉပါဒါန + သေသ] စွဲလမ်းမှု-ဥပါဒါန် အကြွင်းအကျန် ရှိသော (ပုဂ္ဂိုလ်)။ သဉပါဒိသေသ (၄) ကြည့်။

သဉပါဒိသေသ (တိ) [သဟ + ဥပါဒိသေသ] (၁) ကိလေသာတို့မှ ကြွင်း ကျန်သော ခန္ဓာငါးပါး-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော (နိဗ္ဗာန် = အရဟတ္တဖိုလ်)။ (၂) ခန္ဓာငါးပါး၏ အကြွင်းအကျန် - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော (နိဗ္ဗာန်=အရဟတ္တဖိုလ်)။ (၃) ကိလေသာတို့မှ ကြွင်းကျန်သော ခန္ဓာငါးပါး-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-ရာ (ကာလ)။ (၄) အာရုံကို မြဲမြဲစွာ ယူတတ် သော ဥပါဒါန်အကြွင်းအကျန်-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ - သော၊ သူ။ (၅) ပယ်- ယူပစ်- အပ်-သင့် - ထိုက် - သော အဆိပ်ကြွင်းရှိသော။ (၆) သဉပါဒိသေသသုတ်။ (၁) ကိလေသာ တို့မှ ကြွင်းကျန်သော ခန္ဓာငါးပါး-နှင့်တကွ ဖြစ်-ရှိ-သော (နိဗ္ဗာန်=အရဟတ္တဖိုလ်)။ ဒွေမာ ဘိက္ခဝေ နိဗ္ဗာနဓာတုယော။ ကတမာ ဒွေ ? သဉပါဒိသေသာ စ နိဗ္ဗာနဓာတု, အနုပါဒိ-သေသာ စ နိဗ္ဗာနဓာတု။ ဣတိဝုတ်။ ၂၂၀။

ဒုဝိဓာ ဟိ နိဗ္ဗာနဓာတု သဥပါဒိသေသာ စ အနုပါဒိသေသာ စ။ တတ္ထ ဥပါဒီယတေ "အဟံ မမာ"တိ ဘုသံ ဂဏှီယတီတိ ဥပါဒိ၊ ခန္ဓပဉ္စကသေ့တံ အဓိဝစနံ။ ဥပါဒိယေဝ သေသော အဝသိဋ္ဌောတိ ဥပါဒိသေသော၊ သဟ ဥပါဒိသေသေန ဝတ္တတီတိ သဥပါဒိသေသာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၀-၁။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၆။ တဏှာဒီဟိ ဖလဘာဝေန ဥပါဒီယတီတိ ဥပါဒိ၊ ခန္ဓပဉ္စကံ။ ဥပါဒိယေဝ သေသောတိ ဥပါဒိသေသော၊ သဟ ဥပါဒိသေသေနာတိ သဥပါဒိသေသာ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၇။ သဥပါဒိသေသာ နိဗ္ဗာနဓာတု(နေတ္တိ။ ၅၉)တိ အရဟတ္တဖလံ အဓိပ္ပေတံ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၈။ (-ဝိဘာဝိနီ။ ၂၁၆)။(၂) ခန္ဓာငါးပါး၏ အကြွင်းအကျန်- နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော (နိဗ္ဗာန်= အရဟတ္တဖိုလ်)။ ---- သဥပါဒိသေသံ နိဗ္ဗာနံ ကထိတံ ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀။ နိဗ္ဗုတ္တန-ဝသေန ကမ္မကိလေသေဟိ ဥပါဒီယတီတိ ဥပါဒိ၊ ပဉ္စက္ခန္ဓာ။ ဥပါဒိနော သေသော ဥပါဒိသေသော။ သဟ ဥပါဒိသေသေနာတိ သဥပါဒိသေသံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၂။(၃)ကိလေသာတို့မှ ကြွင်းကျန်သော ခန္ဓာငါးပါး - နှင့်တကွ ဖြစ်-ရှိ-ရာ (ကာလ)။ သဥပါဒိသေသကာလ-ကြည့်။ (၄) အာရုံကို မြဲမြံစွာ ယူတတ်သော ဥပါဒါန် အကြွင်းအကျန် - နှင့်တကွဖြစ်- ရှိ-သော၊ သူ။ သဥပါဒိသေသေ ဝါ သဥပါဒိသေသော (အံ၊ ၂။ ၄၅၃) တိ သဥပါဒါနသေသေ ပုဂ္ဂလေ " သဥပါဒါန-သေသော အယ "န္တိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၃။ (-အံ၊ ၃။ ၁၈၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၄)။ (၅) ပယ်-ယူပစ်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော အဆိပ်ကြွင်း ရှိသော။ သဥပါဒိသေသ (မ၊ ၃။ ၄၄) န္တိ သဂဟဏသေသံ၊ ဥပါဒိတဗ္ဗံ ဂဏှိတဗ္ဗံ ကမ္မ ဥပါဒီတိ ဝုတ္တံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၇။ (၆) သဥပါဒိသေသသုတ်။ နာဒေါ သဥပါဒိ-သေသော စ။ အံ၊ ၃။ ၁၉၇။

သဥပါဒိသေသကာလ (ပု)

[သဥပါဒိသေသ + ကာလ] ကိလေသာတို့မှ ကြွင်းကျန်သော ခန္ဓာငါးပါး-နှင့်တကွ ဖြစ်-ရှိ-ရာ- အချိန်- အခါ- ကာလ။ တေပိ တဿ သဥပါဒိသေသကာလေပိ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ-ဟေတုဘူတာ န သန္တေဝ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၆။

သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန (နု)

[သဥပါဒိသေသ + နိဗ္ဗာန] သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်၊ (ကိလေသာတို့မှ ကြွင်းကျန်သော ခန္ဓာငါးပါး - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ-သော နိဗ္ဗာန် (ဝါ) အရဟတ္တဖိုလ်)။ ဇဝံ တဏှာယ ပဟာနမုခေန သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနံ ဒဿေတွာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၄။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၆၉)။

သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတု (ထီ)

[သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန + ဓာတု] သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ် (= အရဟတ္တဖိုလ်)။ ပရိနိဗ္ဗုတောတိ ဒွေ ပရိနိဗ္ဗာနာနိ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနဉ္စ, ယာ သဥပါဒိသေသ-နိဗ္ဗာနဓာတု။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၅။

သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတုမုခ (နု)

[သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတု + မုခ] သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ် (အရဟတ္တဖိုလ်)- ကို-အဦးမူ- ပဓာနပြု- ဦးတည်-ခြင်း။ " အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿာပိ " တိအာဒိနာ သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတုမုခေန အနုပါဒိ-သေသနိဗ္ဗာနဓာတုမေဝ ဝဒတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၁၉။

သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနမုခ (န) [သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန + မုခ] သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် (အရဟတ္တဖိုလ်) - ကို - အဦးမူ - ပဓာနပြု - ဦးတည် - ခြင်း။ " အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿာပိ "တိအာဒိနာပိ သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနမုခေန အနုပါဒိ- သေသနိဗ္ဗာနမေဝ ဝဒတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၉၄။

သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိ (ထီ) [သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန + သမ္ပတ္တိ] သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် (အရဟတ္တဖိုလ်) -၏ ပြည့်စုံခြင်း။ ဇေတ္တာဝတာ အတ္တနော သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိံ ဒဿေတိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၂။

သဥပါဒိသေသပရိနိဗ္ဗာန (န) [သဥပါဒိသေသ + ပရိနိဗ္ဗာန] သဥပါဒိသေသ ပရိနိဗ္ဗာန် (အရဟတ္တဖိုလ်)။ ဗောဓိမူလေ သဥပါဒိသေသပရိနိဗ္ဗာနေန အနာသဝေါ ----။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၃။

သဥပါဒိသေသသုတ္တ (န) [သဥပါဒိသေသ + သုတ္တ] သဥပါဒိသေသသုတ်၊ စွဲလမ်းမှု ဥပါဒါန် ကျန်ရှိနေခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဟော ကြားတော်မူသောသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ နဝကနိပါတပါဠိ၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၂-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ အံ၊ ၃။ ၁၈၄-၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၈၆။

သဥပါဓိက (တိ) [သဟ + ဥပါဓိ + က။ (သမာသန္တ က)] အပြစ်တင်-စွပ်စွဲ-ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော၊ ဘေးရန်နှင့် တကွဖြစ်သော။ (ဒီ၊ ၃။ ၉၃။ မြန်)။ သာဝဇ္ဇ သဥပါဓိကာ (ဒီ၊ ၃။ ၉၃) တိ သဒေါသာ သဥပါရမ္ဘာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၈။ ဥပေစ္စ အာဓီယန္တီတိ ဥပါဓိ၊ ဒေါသာရောပနာနိ၊ သဟ ဥပါဓီဟီတိ သဥပါဓိကာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၈။

သဥပါယေျ (တိ) [သဟ + ဥပါယေျ] အခင်း - ဆင်ကုန်းနှီး - နှင့် တကွဖြစ်သော။ (ဇုမ်၊သျ)။ သဥပါယေျ (ဇာ၊၂။ ၁၃၄၊၃၃၁)န္တိ သအတ္ထရဏံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၂၅၄။

သဥပါယ (တိ) [သဟ + ဥပါယ] အကြောင်း ဥပါယ်နှင့် တကွဖြစ်သော။ နိဝတ္တိစ္ဆ သဥပါယံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၁။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၃။ သဥပါယေနာ (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၀၊ ၂၉၆) တိ ------ ဥပါယသဟိတေန။ မူလဋီ၊ ၁။ ၉၉။ သဥပါယံ ဥပါယသဟိတံ။ သမ္မော၊ ယော။ ၄၈။

သဥပါယာသ (တိ) [သဟ + ဥပါယာသ] ပြင်းစွာ - လွန်စွာ- ပင်ပန်း- ပူပန်-ညှဉ်းဆဲ- နှိပ်စက် - ခြင်း-နှင့်ကတွဖြစ် - ရှိ - သော။ သဥပါယာသ (မ၊ ၂။ ၁၅၃) န္တိ တေသံယေဝ ဝသေန သဥပါယာသံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၇။ သဥပါယာသန္တိ သပရိဿမံ သဥပတာပံ သပီဠံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၃။ (-ဣတိဝုတ်။ ၂၁၁။ မဟာနိ။ ၁၄၂။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၉၂။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၄)။

သဥပါရမ္ဘ (တိ) [သဟ + ဥပါရမ္ဘ] ကပ်၍- စွပ်စွဲ-ကဲ့ရဲ့- ချုတ်ချယ်- စော်ကား- နှိပ်စက်- ခြင်း - အပ်သည်၏အဖြစ် - နှင့်တကွ ဖြစ် သော။ သဥပါရမ္ဘာနိ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၃) တိ ယထာဝုတ္တေန ပတိရူပကေန ဥပါရမ္ဘိ- တဗ္ဗတော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂။ ၄၁၄။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၉၀)။

သဥပါသကဇန (တိ) [သဟ + ဥပါသက + ဇန] ရတနာသုံးပါးသို့ ဆည်းကပ်တတ်

သောလူ- လူဥပါသကာ- နှင့်တကွဖြစ်သော။ သပရိဠနန္တိ သဥပါသကဇနံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၂၃။

သဥပါဟန (တိ) [သဟ + ဥပါဟန] ဖိနပ်စီးသော၊ ဖိနပ်နှင့် တကွဖြစ်သော။ သဥပါဟနော (မဟာနိ။ ၁၇၅) တိ ဥပါဟ-နာရူဠှော ဟုတွာ စင်္ကမတိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၉၄။ သဥပါဟနော (ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၁၈) တိ ဥပါဟနာရူဠှော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၄။

သဥပ္ပတ္တိက (တိ) [သဟ + အတ္ထ + ဥပ္ပတ္တိ + က။ သမာသန္တ က။ အတ္ထပုဒ် ကျေ။] ဒေသနာဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော ဝတ္ထု၏ ဖြစ်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော။ (ပါရာ၊ ဂဏ္ဌိသစ်၊ ၂။ ၈၂)။ (တစ်နည်း)အဋ္ဌုပ္ပတ္တိနှင့်တကွဖြစ်သော။ သဥပ္ပတ္တိက (ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၉၉) န္တိ သအဋ္ဌုပ္ပတ္တိကံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၃၄။ သနိဒါနသဥပ္ပတ္တိကတ္တာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၇) တိ ယထာဝုတ္တနိဒါနေန သနိဒါနတာယ, သအဋ္ဌုပ္ပတ္တိကတာယ စ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၈-၉။

သဥပ္ပီဠ (တိ) [သဟ + ဥပ္ပီဠ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ဘောတော ခေါ ရညော ဇနပဒေါ သကဏ္ဋကော သဥပ္ပီဠော။ ဒီ၊ ၁။ ၁၂၈။

သဥပ္ပီဠန (တိ) [သဟ + ဥပ္ပီဠန] နှိပ်စက်-ညှဉ်းဆဲ-ခြင်း-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ တေဟိ သဥပ္ပီဠနံ ဝိယ ဟောတိ ---- ကဏ္ဋကသဟိတဘာဝေါ စ သဥပ္ပီဠနတာ စ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၅၁။

သဥပ္ပိလ (တိ) [သဟ + ဥပ္ပိလ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ----သဥပ္ပိလတ္တာ စဥ္စလံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၁။

သဥပ္ပိလန (တိ) [သဟ + ဥပ္ပိလန • (ဥ + ပိလ + ယု)] (ရှေး၌ဖြစ်သော အခိုက် အတန့်မှ) အထူးသို့ရောက်- တက်ကြွ-မငြိမ် သက်-ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော။ ခေါဘကရ-သဘာဝတ္တာ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ တံသဟိတံ ဈာနံ သဥပ္ပိလနံ ဝိယ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၆။

သဥဗ္ဘာရ (တိ) [သဟ + ဥဗ္ဘာရ။ ဥဒ္ဓါရ• ဥဗ္ဘာရ] (ကထိန်) နုတ်ခြင်း-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ သဥဗ္ဘာရေ စီဝရပလိဗောဓော ပဌမံ ဆိဇ္ဇန္တော ဝိယ ခါယတိ။ ဝဇိရ၊ ၄၉၃။

သဥမ္မာဒန္တိဝရ (တိ) [သဟ + ဥမ္မာဒန္တိ + ဝရ] မြတ်သော ဥမ္မာဒန္တိမင်းသမီးနှင့် တကွ ဖြစ်သော (နှစ်ခုမြောက် ဥမ္မာဒန္တီဇာတ်)။ ဒုတိယော ပန သဥမ္မာဒန္တိဝရော။ ဇာ၊ ၂။ ၅၂။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၂၆၀။

သဥသဒ (တိ) [သဟ + ဥသဒ] သဥဿဒ-ကြည့်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဥသဒနိဿယနိရယ (ပု) [သဥသဒ + နိဿယ + နိရယ] ဥသဒငရဲနှင့်တကွ ဖြစ်သော မှီရာ အဝီစိငရဲ။ တေနေဝါတိ သဥသဒနိဿယနိရယဿ ဝုတ္တတ္တာ ဧဝ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၁။

သဥသဘ (တိ) [သဟ + ဥသဘ] နွားလားဥသဘ - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ သဥသဘာမိဝါ (ဇာ၊ ၁။ ၃၉၇) တိ သဥသဘာ ဣဝ။ အပ္ပမတ္တဿ ဟိ သဥသဘဇေ္ဆကော ဂေါဂဏော ဝိယ ဘောဂါ ဝဍ္ဎန္တိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၁၀၆။

သဥသဘဇေ္ဆက (တိ) [သဥသဘ + ဇေ္ဆက] အကြီးအကဲ-အကြီးအမှူး-ခေါင်း

ဆောင်- နွားလားဥသဘ- နှင့်တကွဖြစ် -ရှိ-သော။ သဥသဘ-ကြည့်။

သဥသုမတာ (ထီ) [(သဟ + ဥသုမ) သဥသုမ + တာ] အပူငွေ့-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ - သည်၏အဖြစ်။ ပုညဝန္တတာယ ပန ဒုဂ္ဂန္ဓံ နာဟောသိ သဥသုမဂတာယ (သဥသုမတာယ?) ပူတိဘာဝေါ စ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၀။

သဥဿဒ (တိ) [သဟ + ဥဿဒ] ဥဿဒငရဲ နှင့်တကွဖြစ်သော။ အဝီစိမဟာနိရယေတိ သဥဿဒံ အဝီစိနိရယံ ဝုတ္တံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၅။

သဥဿာဟ[၁] (တိ) [သဟ + ဥဿာဟ] အားထုတ်ခြင်း-လုံ့လ-ဗျာပါရ-ကြောင့်ကြမှု-နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ သဥဿာဟ (ဒီ၊ ၃၊ ၃။ ၆၆) န္တိ ဖလုပ္ပါဒနသမတ္ထတာ-ဝသေန သဗျာပါရံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၆၃။ သဥဿာဟေနေဝ (ဝိ၊ ၃၊ ၄။ ၁၅၈) တိ ပုနပိ အာပဇ္ဇိဿာမီတိ သဟ ဥဿာဟေနေဝ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၅၆၅။

သဥဿာဟ[၂] (န) [သဥဿာဟ + တ္တ။ ဘာဝလောပ။ မောဂ်၊ ၄။ ၁၂၃။] အစွမ်းသတ္တိ ရှိသည်၏အဖြစ်။ သဥဿာဟတော (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၄-၅) တိ သသတ္တိတော၊ တေန ဝိကုပ္ပါဒနသမတ္ထတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၉။

သဥဿာဟဋ္ဌ (ပု) [သဥဿာဟ + အတ္ထ] အားထုတ်ခြင်း-လုံ့လ-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော-အနက်, သဘော။ ကုသလာကုသလာ သဥဿာဟဋ္ဌေန သဝိပါကဋ္ဌေန စ ဩဠာရိကာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃။

သဥဿာဟတာလက္ခဏ (တိ) [သဥဿာဟတာ + လက္ခဏ] အားထုတ်ခြင်း-လုံ့လ-ဗျာပါရ- ကြောင့်ကြမှု-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ-သည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိသော။ ဥဘယေနပိ အနုသယသဟာယသဥဿာဟတာလက္ခဏာ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာတိ ဒဿေတိ။ အနု၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၁။

သဥဿုက္က (တိ) [သဟ + ဥဿုက္က] အားထုတ်ခြင်း - လုံ့လ - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ-သော။ ဥယျုတ္တောတိ ----- ကတယောဂေါ ကတဥဿာဟော၊ သတတကိစ္စေသု သဥဿုက္ကောတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅။

သဦမိ (တိ) [သဟ + ဦမိ] (၁) (ပကတိ) လှိုင်း, တံပိုး - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ (၂) (က) (ကိလေသာ) လှိုင်း, တံပိုး-နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ (ခ) (ကောဓ, ဥပါယာသ-ဟူသော) လှိုင်း, တံပိုး-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ (၁) အတ္ထိ စေတ္ထ ဟေဋ္ဌာ ရဟဒေါ သဦမိ သာဝဋ္ဋော သဂဟော သရက္ခသော။ ဣတိဝုတ်၊ ၂၇၁။ သော စ သမန္တတော ဝါတာဘိဃာတသမုဋ္ဌိတာဟိ ----မဟာတီဟိ ဥမီဟိ ဝီစီဟိ သဦမိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၆။ (၂) (က) (ခ) -----သဦမိံ သာဝဋ္ဋံ သဂါဟံ သရက္ခသံ။ သံ၊ ၂။ ၃၆၇။ ဣတိဝုတ်။ ၂၃၅။ နေတ္တိ။ ၁၃၄။ သဦမိန္တိအာဒီသု ကိလေသဦမိဟိ သဦမိံ ---- ကောဓူပါယာသဿ စ ဝသေန သဦမိံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၉။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၅။

သဦမိဘယ (တိ) [သဟ + ဦမိဘယ] (၁) လှိုင်း, တံပိုးဟူသော ဘေး - နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ (၂) (အနိစ္စတာ အစရှိသော-) လှိုင်း, တံပိုးဘေး - နှင့်တကွဖြစ် -ရှိ -သော။

(၁)(၂) သဥ္စိမိဘယံ ဒုတ္တရံ အစ္စတရိ (သံ၊ ၂။ ၃၆၈။ ဣတိဝုတ်။ ၂၃၅) တိ အနိစ္စတာဒိ-ဥ္စိမိဘယေန သဘယံ ဒုရတိက္ကမံ အတိက္ကမိ။ နေတ္တိ၊ ဠ။ ၂၄၅။

သညြကာသ (တိ) [သဟ + ညြကာသ] တည်ရာ - ဘုံ - ဗိမာန် - နှင့်တကွဖြစ်သော။ သသမွယုတ္တမမ္ပံ ဒုက္ခဝေဒနံ သညြကာသေ ရူပါရူပါဝစရမမ္ပေ ----- အနုသေတိ။ အဘိ၊ ဠ၊ ၃။ ၃၂၁။

သညြဇ (တိ) [သဟ + ညြဇာ] ညြဇာ-အဆီ - အစေး - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ တရုဏာဝစ္ဆကာနံ ခီရပါနေနေဝ ဝမ္ပန္တာနံ သညြဇာနိ ဂေါမယာနိ။ မ၊ ဠ၊ ၁။ ၃၅၂။

သညြတ္တပ္ပ (တိ) [သဟ + ညြတ္တပ္ပ] ညြတ္တပ္ပ-ကြောက်ရွံ့ - ထိတ်လန့် - ခြင်း - ရှိသော။ ထေရာဒယောပိ တံ သဟိရိကာ သညြတ္တပ္ပါ စ ဟုတွာ ဥပသက်မန္တိ။ သံ၊ ဠ၊ ၂။ ၁၈၃။

သညြပမ္ဘ (တိ) [သဟ + ညြပမ္ဘ] ဥပမာနှင့်တကွဖြစ်သော။ ဣဒံ သုတ္တံ ဝိဘတ္တံ သညြပမံ ဥဋ္ဌိတည္စည္စသ ပုဂ္ဂလဿ ဝိဘာဂေန။ ပေဋကော။ ၂၉၉။

သညြဘာသ (တိ) [သဟ + ညြဘာသ] (ဉာဏ်ဟူသော) အရောင်-အလင်း-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ သပ္ပဘန္တိ သညြဘာသံ။ ဒီ၊ ဠ၊ ၃။ ၁၈၉။ သညြဘာသန္တိ သဉာဏောဘာသံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၁၈။ (-ပဋိသံ၊ ဠ၊ ၁။ ၃၃၅)။

သညြဘာသတ္တ (ပု) [သညြဘာသ + အတ္တ] အရောင်- အလင်း - နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သောအနက်, သဘော။ ဘာသတေ ဣတိ သညြဘာသတ္တေန။ ပဋိသံ၊ ဠ၊ ၂။ ၈၇။

သက် (ဗျ) [သယံ။ ယ-ကို က-ပြု။ သွက-သံ။ သက၊ သဂ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] မိမိကိုယ်တိုင်။ သက (ဝိမာန။ ၅၀) န္တိ ဝါ ယကာရဿ ကကာရံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ သယံ အတ္တနာတိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ ဠ။ ၁၄၀။

သက်ယရ (န) [သက + ယရ။ က-ထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ။] မိမိအိမ်၊ မိမိဥစ္စာဖြစ်သော အိမ်။ သက်ယရာ (ဇာ၊ ၂။ ၁၅၀) တိ သကယရာ။ ဇာ၊ ဠ၊ ၆။ ၁၇။

သက်သက်ဒိဋ္ဌိပရိဗ္ဗသာန (တိ) [သက်သက် + ဒိဋ္ဌိ + ပရိဗ္ဗသာန (= ပရိ + ဝသ + မာန)] မိမိ မိမိတို့၏ မိစ္ဆာအယူ၌ တည်သော။ သက်သက်ဒိဋ္ဌိပရိဗ္ဗသာနာ (သုတ္တနိ။ ၄၁၅) တိ အတ္တနော အတ္တနော ဒိဋ္ဌိယာ ဝသမာနာ။ သုတ္တနိ၊ ဠ၊ ၂။ ၂၆၉။ သက်သက်ဒိဋ္ဌိပရိဗ္ဗသာနာတိ ---- သကာယ သကာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဝသန္တိ။ မဟာနိ။ ၂၂၁။ (-မဟာနိ၊ ဠ။ ၃၁၆)။

သက¹ (တိ) [သ + က။ ကပစ္စည်း သကတ္တ။ မောဂ်၊ ၄။ ၁၂၂။ သွက-သံ။ သက၊ သဂ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] မိမိ။ သကမာတု-ကြည့်။

သက² (တိ) [သ + က။ မောဂ်၊ ၄။ ၁၂၀။ သွက-သံ။ သက၊ သဂ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) မိမိ-ကိုယ့်-ဥစ္စာဖြစ်သော။ (၂) မိမိ မိမိ ဥစ္စာဖြစ်သော။ (၁) ယုဥ္စန္တာယသမ္ဘန္တော သက (ဝိ၊ ၁။ ၃၂၆) န္တိ အာယသမ္ဘန္တော အတ္တနော သန္တကံ ခနံ ပါပုဏာန္တု။ ဝိ၊ ဠ၊ ၂။ ၂၅၄။ သကေ (ဒီ၊ ၃။ ၄၈) တိ အတ္တနော သန္တကေ။ ဒီ၊ ဠ၊ ၃။ ၃၀။ သကာ (ဝိ၊ ဠ၊ ၄။ ၅၆) တိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသဒ္ဓါတဿ သဿ အတ္တနော သော သကာ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၄၆၅။ သဿ

အတ္တနော သန္တကံ သကံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၂၆။ သသ္သ ဧသောသကော။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၂၆။(၂) ဇာနံ ကမ္မဖလံ သက(ဝိမာန။ ၅၀)န္တိ သတ္တာနံ သကံ သကံ ယထာသကံ ပုညံ ပုညဖလဥ္စ ဟတ္ထတလေ အာမလကံ ဝိယ ဇာနန္တော။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၀။

သက[2] (တိ) [သ + ကရ + ကွိ] မိမိသည် ပြုအပ်သော။ သကေန ကမ္မုနာ (မဟာနိ။ ၃၁၆) တိ သယံ ကတေန ကမ္မုန။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၇၄။

သက[3] (တိ) [သက + အ။ မောဂ်၊ ၅။ ၄၄။] စွမ်း-တတ်-နိုင်သော။ သက္ကောတီတိ သကာ, သကာ ▪ သတ္တိယမိစ္စသ္မာ ' ဘာဝကာရကေ- သွယဏ် ယကာ'တိ။ မောဂ်၊ ၅။ ၄၄။ အပ္ပစ္စယော။ ပဉ္စိကာ၊ ၄။ ၁၄၂-သုတ်။

သကအတ္တ (ပု) [သက + အတ္တ။ သွာတွန်-သံ။] ကိုယ့်ကိုယ်၊ ကိုယ့်အသက်၊ (အသက်, လိပ်ပြာ, ဝိညာဉ်ဟူသော) မိမိ ဥစ္စာဖြစ်သည့် ကိုယ်။ နာဟံ ကွစနီတိ သကအတ္တနော အဘာဝံ ပဿတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၅၆။

သကအတ္တဘာဝ (ပု) [သက + အတ္တဘာဝ။ သွာတ္တိဘာဝ-သံ။] မိမိဥစ္စာဖြစ်သော-ခန္ဓာ ကိုယ် - အတ္တဘော။ အာသန္နပစ္စက္ခတာယ သကအတ္တဘာဝေါ ဂဟိတော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၆၅။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၂။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၀၅)။

သကအတ္တဘာဝဗောဓ (ပု) [သကအတ္တဘာဝ + ဗောဓ] မိမိဥစ္စာ ဖြစ်သော-ခန္ဓာကိုယ်-အတ္တဘော-ကိုသိခြင်း။ သဗ္ဗသော ဟိ သကအတ္တဘာဝဗောဓနေပိ စတုသစ္စာဘိသမယော ဟောတိယေဝ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၃၅။

သကအတ္တပရမ (တိ) [သက + အတ္တ + ပရမ] မိမိဥစ္စာဖြစ်သော အကျိုးလျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသော။ သကအတ္တပရမေသု အတ္တေသု ခန္တိတော ဥတ္တရိတရော အညော အတ္တော န ဝိဇ္ဇတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၃။

သကကမ္မ (န) [သက + ကမ္မ။ သွကမ်န်-သံ။] (၁) မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ကံ၊ မိမိ-ကိုယ့်-ကံ (သုစရိုက် ၁၀-ပါး)။ (၂) မိမိ ဥစ္စာဖြစ်သော အလုပ်၊ မိမိ- ကိုယ့်-အလုပ်- အမှုကိစ္စ။ (၁) ပသန္နမာနသံ ဒိသွာ၊ သကကမ္မေန တောသိတံ။ အပ၊ ၁။ ၁၁၂။ တီသု ဒွါရေသု ဒသဝိဓမ္ပိ သုစရိတံ သကကမ္မံ နာမ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၆၂။ (-အပ၊ ၁။ ၄၀၈။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁၄)။ (၂) မိဂလုဒ္ဒကာဒယော သကကမ္မံ နိယာစိတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၈။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၅။ (-ကင်္ခါ။ ၁၃၄။ သာရတ္ထ: ၂။ ၃၃၀)။

သကကမ္မပသုတ (တိ) [သကကမ္မ + ပသုတ] (လယ်ထွန်ခြင်း အစရှိသော) မိမိတို့ အမှု ကိစ္စ၌-အားထုတ်- လုံ့လပြု-ကြောင့်ကြ စိုက် - သော။ သကကမ္မပသုတတ္တာ ---- မနုဉ္ညာနံ ရာသိကော ရာသိကာရဘူတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၀၅။

သကကမ္မပ္ပမာဏ (န) [သကကမ္မ + ပမာဏ] မိမိကံဟုဆိုအပ်သော-နှိုင်းယှဉ် ကြောင်း - ပမာဏ။ သကကမ္မပ္ပမာဏေန တဿ ဒေဝလောကဿ ပရမာယုအန္တရာ ဓေ စဝန္တိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၁၆။

သကကမ္မသဇ္ဈောဒိတ (တိ) [သကကမ္မ + သဇ္ဈောဒိတ] မိမိကံသည် - တိုက်တွန်း- နှိုးဆော်-အပ်သော။ သကကမ္မသဇ္ဈောဒိတာ

တတ္ထ တတ္ထ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၁။

သကကမ္မသရိက္ခက (တိ) [သကကမ္မ + သရိက္ခက] မိမိကံနှင့်- တူ-တူညီ-သော။ တဿ ဖလံ နာမ သကကမ္မသရိက္ခကံ ဟောတိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၀။

သကကမ္မာဘိပသုတ (တိ) [သကကမ္မ + အဘိပသုတ] မိမိအမှု၌ - အလွန်- အားထုတ်- လုံ့လပြု- ကြောင့်ကြစိုက်-သော။ သကကမ္မာဘိပသုတာ၊ ဝသန္တိ ဝိပိနေ တဒါ။ အပ၊ ၂။ ၆၄။

သကကမ္မာဘိရဒ္ဓ (တိ) [သကကမ္မ + အဘိရဒ္ဓ] မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံကို အားထုတ်ပြီးသော၊ သူ။ သကကမ္မာဘိရဒ္ဓေါ သော၊ သုက္ကမူလေန စောဒိတော။ အပ၊ ၁။ ၉၆။ (-အပ၊ ၂။ ၁၂၄၊ ၁၆၄)။

သကကမ္မာဘိလာသီ (ပု) [သကကမ္မ + အဘိလာသီ] မိမိ-အမှု-အလုပ်-၌-တွယ်တာ-နှစ်သက် - သာယာ - တပ်မက် - စွဲလမ်း-လေ့ရှိသော၊ သူ။ အာရာမယိံသု မံ ဇေတော၊ သကကမ္မာဘိလာသိနော။ အပ၊ ၁။ ၄၀၈။

သကကရဏက္ကစ္ဆာလက္ခဏ (တိ) [သက + ကရဏ + က္ကစ္ဆာ + လက္ခဏ] မိမိဥစ္စာဖြစ်အောင်ပြု-ခြင်း-၌-ငှာ-လိုလားခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ သာ ပရသမ္ပတ္တိနံ သကကရဏက္ကစ္ဆာလက္ခဏာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၁။

သကကဝစက္ကသရိယာနုပ္ပဒါန (န) [သက + ကဝစ +က္ကသရိယ +အနုပ္ပဒါန] မိမိ ချပ်ဝတ်တန်ဆာ, အစိုးရခြင်းကို ပေးခြင်း။ နနု မံ ဘဂဝါ ရာဇာ ဝိယ သကကဝစက္ကသရိယာနုပ္ပဒါနေန အတ္တနော ကုလဝံသပ္ပတိဋ္ဌာပကံ ပုတ္တံ---အနုဂ္ဂဟေသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၇၇။ (-သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၂)။

သကကာယ (ပု) [သက + ကာယ] မိမိ၏-ကိုယ် - ခန္ဓာ - ခန္ဓာကိုယ်။ သကကာယော ပရကာယောတိပိ ဝိသေသညာဏံ န ဟောတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၄။

သကကာယစိတ္တ (န) [သကကာယ + စိတ္တ] မိမိ၏ကိုယ်, စိတ်။ သကာယစိတ္တာန (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၁။ ၄၅၀) န္တိ သကကာယစိတ္တာနံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၂၀၀။

သကကာလ (ပု) [သက + ကာလ] မိမိကာလ၊ မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ကာလ။ ------ မူလစီဝရံ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ကရဏသမ္ဗန္ဓတာ-မတ္တေန သကကာလဝသေန ပရိစ္ဆိန္နတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၉၇-၈။

သကကိစ္စ (န) [သက + ကိစ္စ] မိမိ-ကိုယ့်-အမှု-အလုပ်-ကိစ္စ။ စက္ခုဒွါရေ ပန ရူပေ အာပါထဂတေ ဘဝင်္ဂစလနတော ဥဒ္ဓံ သကကိစ္စံ နိပ္ဖာဒနဝသေန ------- ဇဝနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၇။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၂။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၉၊ ၁၇၇၊ ၁၈၀)။

သကကိစ္စကရဏ (န) [သကကိစ္စ + ကရဏ] မိမိ- ကိုယ့်- အမှု-အလုပ်- ကိစ္စ-ကို ပြုခြင်း။ အနုပဿနာနံ ယထာရဟံ သကကိစ္စကရဏဦ သကဋ္ဌာနေယေဝ ဌာနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၁၆။

သကကိစ္စနိပ္ဖာဒန (န) [သကကိစ္စ + နိပ္ဖာဒန] မိမိ-ကိုယ့်-အမှု-အလုပ်-ကိစ္စ-ကို ပြီးစေခြင်း။ သကကိစ္စနိပ္ဖာဒနဝသေနာ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၄) တိ အာဝဇ္ဇနာဒိကိစ္စနိပ္ဖာဒန-ဝသေန။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၉၅။

သကကိစ္စနိပ္ဖာဒနဋ္ဌာန (န) [သကကိစ္စနိပ္ဖာဒန + ဌာန] မိမိ-ကိုယ့်-ကိစ္စ-ကို ပြီးစေရာ - အရပ် - ဌာန။ တတ္ထ တတ္ထေဝ သကကိစ္စနိပ္ဖာဒနဋ္ဌာနေ ဘိဇ္ဇန္တိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၉၅။

သကကိစ္စပသုတ (တိ) [သကကိစ္စ + ပသုတ] သကကမ္မပသုတ-ကြည့်။ ကသိတုံ ဝါ ---- ဂစ္ဆန္တံ သကကိစ္စပသုတမ္ပိ --- ကိဋ္ဌိ ဟတ္ထကမ္မံ ယာစိတုံ ဝဋ္ဋတေဝ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၈။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၅။

သကကုလ (န) [သက + ကုလ။ သ္ဝကုလ-သံ။] မိမိ-ကိုယ့်-အမျိုး-ဆွေမျိုး။ သာ ဒုတ္တိံသာယ သုဏိသာနံ သကကုလံ ပေသေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၄။

သကကောဋ္ဌာသိက (တိ) [သက + ကောဋ္ဌာသ + ဏိက] မိမိ၏ အဖို့အစု၌ ဖြစ်သော (ကမ္မဋ္ဌာန်း)။ သကောဋ္ဌာသိက-လည်းကြည့်။

သကကောဋ္ဌာသိကကေသန္တရ (န) [သကကောဋ္ဌာသိက + ကေသန္တရ] မိမိ၏ အဖို့အစု၌ဖြစ်သော ဆံအပိုင်းအခြား။ ဟေဋ္ဌုပရိတိရိယန္တေဟိ သကကောဋ္ဌာသိက-ကေသန္တရာဒီဟိ စ ပရိစ္ဆေဒေါတိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၅၁။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၁၅၄)။

သကက္ခဏ (ပု) [သက + ခဏ] မိမိထင်ရှားရှိ-ရာ-ဆဲ-ခဏ။ သကက္ခဏေ ပစ္စယဘာဝတော ----- တထာပိဿ တံ ဝိညာဏံ သကက္ခဏေ ပစ္စယော ဟောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၃။ (-ပဋ္ဌိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၀)။

သကဂဏ (ပု) [သက + ဂဏ] မိမိ-အပေါင်းအဖော်-ဂိုဏ်း။ သကဂဏေန သဟာယဘာဝတော အာဟ "သကပရိသသမောဓာန" န္တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၂၅။

သကဂန္ဓပရိဘာဝိတ (တိ) [သက + ဂန္ဓ + ပရိဘာဝိတ] မိမိ-အနံ့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်-ပျံ့နှံ့-မွှေးကြိုင်-ထုံ-စေအပ်သော။ ပုန စ ပရံ မဟာရာဇ ပထဝီ မဏ္ဍနဝိဘူသနာပဂတာ သကဂန္ဓပရိဘာဝိတာ။ မိလိန္ဒ။ ၃၆၅။

သကဂဝစဏ္ဍ (တိ) [သက + ဂဝ + စဏ္ဍ] မိမိနွားအုပ်၌သာ ကြမ်းထမ်းသော။ ကထဉ္စ ပုဂ္ဂလော သကဂဝစဏ္ဍော ဟောတိ။ အဘိ၊ ပု။ ၁၅၄။ ဗလီဗဒ္ဒေါ တာဝ ယော အတ္တနော ဂေါဂဏံ ဃဋ္ဋေတိ ဥဗ္ဗေဇေတိ ---- အယံ သကဂဝစဏ္ဍော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၇။

သကဂဟဏသဒိသ (တိ) [သက + ဂဟဏ + သဒိသ] မိမိ - ကိုယ့် - ဥစ္စာဟု ယူခြင်းနှင့် တူသော။ ရာဇဂေါဏာနံ သကဂဟဏ-သဒိသတာ ဝုတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။ ၇၇၂။

သကဂါမ (ပု) [သက + ဂါမ။ သ္ဝဂြာမ-သံ။] မိမိ - ကိုယ့် - ရွာ၊ မိမိနေထိုင်ရာ ရွာ။ သကဂါမတော နိက္ခမန္တိယာ ဂါမန္တရပစ္စယာ အနာပတ္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၄။ (-ကင်္ခါ။ ၃၀၀)။

သကဂုဏ (ပု) [သက + ဂုဏ။ သ္ဝဂုဏ-သံ။] မိမိဂုဏ်ကျေးဇူး။ အာနန္ဒိတော သုမနော ဥပ္ပိလာဝိတော ---- သကဂုဏံ ပကိတ္တေသိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၈၂။

သကဂေဟ (ပု၊ န) [သက + ဂေဟ။ သ္ဝဂြဟ - သံ။] မိမိ (နေထိုင်ရာ) အိမ်၊ မိမိ-ကိုယ့်-အိမ်။ သကဂေဟေ ရမာမဟံ။ အပ၊ ၁။ ၄၂၂။ တဿ ဇေဋ္ဌကဒါသီ သကဂေဟတော အာဟရိတွာ ဒေတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊

၄။ ၂၄၁။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၄။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၄)။

သကဂေါစရ (ပု) [သက + ဂေါစရ။ (တိ) သွဂေါစရ-သံ။] မိမိ - ကျက်စားရာ အရပ် - စားကျက်။ အဟံ သဘောဇနေ သကဂေါစရေ ပသုတော ဗျာဝဋော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅။

သကဃရ (န) [သက + ဃရ။ သွဂ္ဂဟ-သံ။] မိမိ-ကိုယ့်-အိမ်။ သာမိ ဣဒါနိ သကဃရံ ဂစ္ဆာမ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၂။ သံဃရေတိ သကဃရေ အတ္တနော ဂေဟေတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၃၉။

သကဃရသညာ (ထီ) [သကဃရ + သညာ] မိမိ-ကိုယ့်-အိမ်ဟူသော အမှတ်။ ဇဝံ ဘဂဝါ ----- ဗိမ္ဗိသာရနိဝေသနံ သကဃရသညာယ အာဂန္တွာ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၃။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃။

သကဃရသဒိသ (တိ) [သကဃရ + သဒိသ] မိမိ-ကိုယ့်-အိမ်နှင့်တူသော။ ပမတ္တဿ ဟိ စတ္တာရော အပါယာ သကဃရသဒိသာ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၆။

သကခ် (တိ) [သဟ + ကခ] ယုံမှားခြင်း- နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ ကထံကထီ ဉာဏပထာယ သိက္ခေတိ ကထံကထီ ပုဂ္ဂလော သကခေါ သဝိလေခေါ -------။ မဟာနိ။ ၂၀၉။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၂။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၇။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၉၁၊ ၁၀၇)။

သကင်္ဂဏ (န) [သက + အင်္ဂဏ] မိမိတို့၏- အိမ်အပြင် - ဟင်းလင်းအပြင် - လွင်ပြင်- လွင်တီးခေါင်-ဥပစာ။ စန္ဒုဂ္ဂမေ သဗ္ဗဇနာ ပဟဋ္ဌာ၊ သကင်္ဂဏေ ဓိတြကထာ ဝဒန္တာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၃၅။

သကစိတ္တ (န) [သက + စိတ္တ] မိမိ-ကိုယ့်-စိတ်။ သကစိတ္တံ ပသီဒတိ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၃၁။ သကစိတ္တေ ဣဿရိယံ အတ္တနော စိတ္တဿ ဝသီဘာဝါ- ပါဒနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၆။

သကစိန္တနိယ (ပု) [သက + စိန္တန + ဣယ] သကစိန္တနိယထေရ်။ ဣတ္ထံ သုဒံ အာယသ္မာ သကစိန္တနိယော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊ ၁။ ၁၂၄။

သကစိန္တနိယတ္ထေရ (ပု) [သကစိန္တနိယ + ထေရ] သကစိန္တနိယထေရ်။ ပဝနံ ကာနနံ ဒိသွာတိအာဒိကံ အာယသ္မတော သကစိန္တ- နိယတ္ထေရဿ အပဒါနံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၇။

သကစိန္တနိယတ္ထေရအပဒါန (န) [သကစိန္တနိယတ္ထေရ + အပဒါန] သကစိန္တနိယထေရ်၏- အပဒါန်- အကြောင်း အရာ။ ခုဒ္ဒကနိကာယပါဠိ၊ ခု၊ ၃။ ၇-ဝဂ်၊ အပ၊ ၁။ ၁၂၄။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၇-၈)။

သကစိန္တနိယဝဂ္ဂ (ပု) [သကစိန္တနိယ + ဝဂ္ဂ] သကစိန္တနိယဝဂ်၊ (သကစိန္တနိယထေရ်၏ အပဒါန်ဖြင့် - မှတ်အပ်သော အပဒါန်တို့၏- အပေါင်း - အစု - ဝဂ်)။ သကစိန္တနိယဝဂ္ဂေါ သမတ္တော။ အပ၊ ၁။ ၁၃၁။

သကစိန္တီ (ပု) [သက + စိန္တ + ဤ] သကစိန္တနိယထေရ်၏-အပဒါန်- အကြောင်း။ သကစိန္တီ အဝေါပုပ္ဖိ၊ သပစ္စာဂမနေန စ။ အပ၊ ၁။ ၁၃၁။

သကစ္ဆပစ္စ (တိ) [သဟ + ကစ္ဆပစ္စ] ခါးတောင်းကျိုက်-အောက်ပိုးကျိုက်-ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော။ သကစ္ဆပစ္စော ဝိသိခံ စရာတု။ ဇာ၊ ၁။ ၂၈၇။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၉။

သကဇန (ပု) [သက + ဇန။ သွဇန-သံ။] မိမိလူ၊ ကိုယ့်လူ။ သမဇနော နာမ သကဇနော ဝုစ္စတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၂။

သကဇနပဒ (ပု) [သက + ဇနပဒ] မိမိ-ဇနပုဒ်-ကျေးလက် တောရွာ။ တတော ---ပုတ္တဒါရဉ္စ သကဇနပဒမေဝ ပေသေတွာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၁၁၀။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၆။

သကဇနပဒဂမန (န) [သကဇနပဒ + ဂမန] မိမိ-ဇနပုဒ်-ကျေးလက်တောရွာ-သို့ သွားခြင်း။ သကဇနပဒဂမနတ္ထံ ဘဂဝန္တံ ယာစိတွာ။ ပဋ္ဌိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၅။

သကဇနဟိတ (န) [သကဇန + ဟိတ] မိမိ- လူ- ဆွေမျိုး - အပေါင်း၏ အစီးအပွား။ ဉာတိသင်္ဂဟေန သကဇနဟိတံ ---------- ကရောန္တော။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၁။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆။

သကဇနိကာ (ထီ) [သကာ + ဇနိကာ] မိမိ- ကိုယ့်- အမေ- မိခင်။ မနုဿေနေဝ သကဇနိကာ မနုဿမာတာ ဇီဝိတာ ဝေါရောပိတာ ဟောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၈၆။

သကဇာတိ (တိ) [သကာ + ဇာတိ။ သွဇာတိ-သံ။] မိမိ၏ အမျိုးဇာတ်ရှိသော၊ မိမိနှင့် ဇာတ်တူဖြစ်သော။ မိမိ၏ - အမျိုး- ဇာတ် - နဂါးမျိုး။ (သျ)။ သဇာတိ-လည်း ကြည့်။ အဘိက္ခဏံ သကဇာတိယာ မေထုနပဋိသေဝနေ, ဝိဿဋ္ဌနိဒ္ဒေါက္ကမနေ စ သဗ္ဗေသမ္ပိ။ ဝဇိရ၊ ၄၃၂။

သကဇာတိက (တိ) [သကဇာတိ + က] သကဇာတိ-ကြည့်။ သကဇာတိကာနံ မဇ္ဈာနံ ရသဂိဒ္ဓိမာ မစ္ဆေ ခါဒိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၀၂။

သကဇာတိကမံသ (န) [သကဇာတိက + မံသ] မိမိ၏ အမျိုးဇာတ်ရှိ-မိမိနှင့် ဇာတ်တူ ဖြစ်-သော သတ္တဝါ၏ အသား။ ဧတေ ဟံသာ အဘက္ခံ သကဇာတိကမံသံ ခါဒိံသု။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၀၉။

သကဇီဝိတပရိစ္စာဂ (ပု) [သက + ဇီဝိတ + ပရိစ္စာဂ] မိမိအသက်ကို စွန့်ခြင်း။ သကဇီဝိတပရိစ္စာဂေါ၊ တိဏတော လဟုကော မမ။ စရိယာ။ ၄၀၀။

သကဉာတိ (ပု) [သက + ဉာတိ။ ၀ ဇ္ဉာတိ-သံ။] မိမိ၏ဆွေမျိုး။ သကဉာတိဘိ (စရိယာ။ ၄၁၀) တိ သကေဟိ ဉာတီဟိ သမ္မောဒမာနာ----ဝဓန္တိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၁။

သကဋ္ဌ (ပု၊ န) [သက + အဋ္ဌ။ သက သတ္တိယံ၊ အဋ္ဌော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၃၇၃။ သက္ကောတိ ဘာရံ ဝဟိတုန္တိ သကဋ္ဌော။ ဏွာဒိ။ ၅၃။ ၈ကဋ္ဌ-သံ။ သဂဋ္ဌ (န) ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) လှည်း။ (၂) သကဋ္ဌအမည်ရှိသော သူ။ (၁) အထ ခေါ ---------- သကဋ္ဌေဟိ နိဗ္ဗာဟာပေတွာ ဒါရုကုဋိကံ အကာသိ။ ဝိ၊ ၁။ ၅၃။ (၂) သကဋ္ဌဿ အပစ္စံ သာကဋ္ဌာယနော၊ သာကဋ္ဌာနော။ ကစ္စည်း။ ၃၄၅။

သကဋ္ဌကုဋိကာ (ထီ) [သကဋ္ဌ + ကုဋိကာ] လှည်းအိမ်ငယ်။ သတိ သိဝိကာယ ဝါ သကဋ္ဌကုဋိကာယ ဝါ ဝဋ္ဋတိ။ ဝဇိရ။ ၄၆၉။

သကဋ္ဌဂဏနာ (ထီ) [သကဋ္ဌ + ဂဏနာ] လှည်းအရေအတွက်၊ လှည်းတို့ကို ရေတွက် ခြင်း။ သတ္တဝါဟော ---- သကဋ္ဌဂဏနာယ ကဟာပဏော ဂဟေတွာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၈။

သကဋ္ဌဂေါပက (တိ) [သကဋ္ဌ + ဂေါပက။ ထီ - ၌ သကဋ္ဌဂေါပိကာ။] လှည်းစောင့်၊

လှည်းကို စောင့်ရှောက်တတ်သော၊ သူ။ ကိဋ္ဌာပယမာနာ " သကဋ္ဋဂေါပကဿ ပုတ္တ, ကိဋ္ဌိ အဇာနကဿ ပုတ္တာ " တိ ဝဒတိ။ မမ္ဗု၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၁။

သကဋ္ဋစက္က (န) [သကဋ္ဋ + စက္က] လှည်းဘီး။ တိဏ္ဏံ သကဋ္ဋစက္ကာနံ အညမညံ အာဟစ္စ ဌပိတာနံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၂၆။

သကဋ္ဋစက္ကမဂ္ဂ (ပု) [သကဋ္ဋစက္က + မဂ္ဂ] လှည်းလမ်းကြောင်း၊ လှည်းဘီး၏-လမ်းခရီး-လမ်းကြောင်း။ မဂ္ဂတော ဩက္ကမ္မာတိ ဇတ္တူ ဥဘိန္နံ သကဋ္ဋစက္ကမဂ္ဂါနံ အန္တရာဋ္ဌမ္ဗိ မဂ္ဂေါယေဝ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၅၀။

သကဋ္ဋစက္ကသဏ္ဌာန (ဘိ) [သကဋ္ဋစက္က + သဏ္ဌာန] လှည်းဘီး -အသွင်- သဏ္ဌာန်-ရှိသော။ အရဟဋ္ဋယဋ္ဌိယန္တံ နာမ သကဋ္ဋစက္ကသဏ္ဌာနံ အရေ အရေ ယဋ္ဌိကာနိ ဗန္ဓိတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၈၈။

သကဋ္ဋစက္ကသဏ္ဌာနယန္တ (န) [သကဋ္ဋစက္ကသဏ္ဌာန + ယန္တ] လှည်းဘီး-အသွင်- သဏ္ဌာန် - ရှိသော- ယန္တရား စက်။ အရဟဋ္ဋယဋ္ဌိယန္တသကဋ္ဋစက္ကသဏ္ဌာနယန္တံ။ ဝဇိရ။ ၅၂၄။

သကဋ္ဋဆာယာ (ထိ) [သကဋ္ဋ + ဆာယာ။ နိရုတ္တိ။ ၃၅၉။] လှည်းရိပ်၊ လှည်း၏အရိပ်။ မနုဿာ သကဋ္ဋဆာယံ ပဝိသိတွာ နိပဇ္ဇိံသု။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၂။

သကဋ္ဋဌာန (န) [သကဋ္ဋ + ဌာန] လှည်းရှိ - လှည်း၏တည် - ရာ-အရပ်-ဌာန။ ထေရော သကဋ္ဋဌာနံ ဂန္တွာ ဘိက္ခာယ စရိ။ မမ္ဗု၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၉။

သကဋ္ဋတ္ထိက (တိ) [သကဋ္ဋ + အတ္ထိက] လှည်း - ဖြင့် - ကို - အလိုရှိသော။ သကဋ္ဋံ သကဋ္ဋတ္ထိကေန ပရိယေသိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၉၅။ သံ၊ ၂။ ၅၁၀။

သကဋ္ဋဓုရ (ပု) [သကဋ္ဋ + ဓုရ] လှည်း-ဦး-ထိပ်။ သစေ ဒွေ မဂ္ဂါ နိက္ခမိတွာ ပစ္ဆာ သကဋ္ဋဓုရမိဝ ဧကီဘဝန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၈၂။

သကဋ္ဋဓုရသဏ္ဌာန (န) [သကဋ္ဋဓုရ + သဏ္ဌာန] လှည်းဦး ပုံသဏ္ဌာန်၊ လှည်းဦး-အသွင် - သဏ္ဌာန်။ ယာ ပန မဂ္ဂေါ ဝိယ သကဋ္ဋဓုရသဏ္ဌာနေန --------- ဝိဟာရံ ပရိက္ခိပိတွာ ဂတာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၈၃။

သကဋ္ဋနာဘိ (ထိ) [သကဋ္ဋ + နာဘိ] လှည်းပုံတောင်း။ ------ သကဋ္ဋနာဘိယံ သုဋ္ဌုသမောဟိတာနိ အရာ ဝိယ ပတိဋ္ဌိတာနိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ။ ၇။ ၁၅၇။

သကဋ္ဋနာဘိပ (ပ္ပ) မာဏသရီရ (တိ) [သကဋ္ဋနာဘိ + ပမာဏ + သရီရ] လှည်းပုံတောင်း အတိုင်း အရှည်ရှိသည့် ကိုယ်ရှိသော။ သော ဝယပ္ပတ္တော အဘိရူပေါ ---- သကဋ္ဋနာဘိပမာဏသရီရော အဟောသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၇၆။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၈၁)။

သကဋ္ဋနာဘိပရိဏာဟ (တိ) [သကဋ္ဋနာဘိ+ ပရိဏာဟ] လှည်းပုံတောင်းမျှ-လုံးပတ်-အဝန်း-ရှိသော။ ယထာ မဟာရာဇ ရညော စက္ကဝတ္တိဿ မဏိရတနံ ---- သကဋ္ဋနာဘိ-ပရိဏာဟံ။ မိလိန္ဒ။ ၂၇၃။

သကဋ္ဋနာဘိသမပရိဏာဟ (တိ) [သကဋ္ဋနာဘိသမ + ပရိဏာဟ] အောက်

ပုဒ်ကြည့်။ သကၠနာဘိသမပရိဏာဟ (ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၁၈)နှင့် ပရိဏာဟတော မဟာသကၠဿ နာဘိယာ သမပ္ပမာဏံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၇။

သကၠနာဘိသမပ္ပမာဏ (တိ) [သကၠနာဘိ + သမ + ပမာဏ] (လုံးပတ်အားဖြင့်) လှည်းကြီး၏ ပုံတောင်းနှင့်-တူ-ညီမျှ-သော အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ သကၠနာဘိ သမပ္ပမာဏ (မ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၆၀)နှင့် ပရိဏာဟတော မဟာသကၠဿ နာဘိယာ သမပ္ပမာဏံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၅၇။

သကၠပဉ္ဇနဂါမ (ပု) [သကၠ + ပဉ္ဇန + ဂါမ] လှည်းဆိပ်ရွာ။ ပဉ္ဇနဂါမန္တိ သကၠပဉ္ဇနဂါမံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၁။

သကၠပထ (ပု) [သကၠ + ပထ] လှည်းလမ်းကြောင်း။ လှည်းသွားရာ-လမ်း-ခရီး။ ဆိန္နံ ဆိန္နံ ဟတ္ထိ ကမိတွာ သကၠပထေ ဌပေသိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၀၅။ (-ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၇၁)။

သကၠပမာဏ (တိ) [သကၠ + ပမာဏ] လှည်း - အတိုင်းအရှည် - ပမာဏ-ရှိသော။ ကေကကရီသခေတ္တတော ပဏ္ဏာသမ္ပိ သဋ္ဌိပိ သကၠပမာဏာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၄၇။

သကၠပရိဝဋ္ဋ (ပု) [သကၠ + ပရိဝဋ္ဋ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သကၠပရိဝဋ္ဋ (ဝိ၊ ၃။ ၃၃၅) န္တိ သကၠမေဟိ ပရိက္ခေပံ ဝိယ ကတွာ အစ္ဆန္တိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၇၉။

သကၠပရိဝဋ္ဋက (ပု) [သကၠ + ပရိဝဋ္ဋ + က] လှည်းဝိုင်း၊ လှည်းဝန်း၊ လှည်းတို့ဖြင့် ဝန်းဝိုင်းခြင်း။ သော ဂစ္ဆန္တော --- သကၠာနိ မောစာပေတွာ သကၠပရိဝဋ္ဋကေန ခန္ဓာဝါရံ ဗန္ဓာပေတွာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၁၈။

သကၠပရိဝတ္တက (ပု) [သကၠ + ပရိဝတ္တ + က] သကၠပရိဝဋ္ဋက-ကြည့်။ သောပိ နေသံ သကၠပရိဝတ္တကံ ကတွာ ဋ္ဌိတဋ္ဌာနေ ဂေါဏာနံ တိဏံ အာဟရတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၄၁။

သကၠပူရ (တိ) [သကၠ + ပူရ] လှည်း၌ပြည့်သော။ သကၠပူရေဟိ ပစ္စယေဟိပိ သန္တပ္ပေတုံ န သက္ကာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၉၈။

သကၠပူရဏ (နု) [သကၠ + ပူရဏ] လှည်း၌ပြည့်ခြင်း။ ဣဒါနိပိဿ ဇာတဒိဝသေ စေဝ ဣမံ စ ------ သတ္တဟိ ရတနေဟိ သကၠပူရဏဉ္စ တယောဝ ကမ္မဿ နိဿန္ဒောတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၃၂။

သကၠဗာဟာ (ထီ) [သကၠ + ဗာဟာ] လှည်းသန်၊ (လှည်းတံ) လှည်း၏ အပေါင်၊ (လှည်းကို သန်မြန်စေသော အချောင်း)။ သကၠဗာဟာယ ဘူမိံ ဖုသိတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၄၂။

သကၠဗျူဟ (ပု) [သကၠ + ဗျူဟ။ ဇကၠဗျူဟ- သံ။] လှည်းပုံသဏ္ဍာန်အားဖြင့်-စစ်ဆင်- စစ်ထိုး-စစ်တိုက်-ခြင်း။ လှည်းတို့ကို စီရင်ခြင်း။ (နံပါးနှစ်ဖက်တို့၌ မိမိ၏စစ်သည်တို့ကို မထင်မရှား ချရပ်ထား၍ ရှေ့၌ စစ်အင်အား အနည်းငယ်ကိုသာပြပြီး မိမိစစ်သည်တို့ ချရပ်ထားရာ အရပ်အတွင်းသို့ ရန်သူဝင်ရောက်လာသောအခါမှ ရန်သူဝင်ရာလမ်းကို ဖြတ်တောက်၍ ရှေ့နောက် ဝဲယာတို့မှ ဝိုင်းရံပိတ်ဆို့လျက် စစ်တိုက်ခြင်း)။ ဘန္တေ ယုဒ္ဓေါ် နာမ တိဝိဓော ပဒုမဗျူဟော စက္ကဗျူဟော သကၠဗျူဟောတိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၆၃။ သကၠဗျူဟာဒီ(ပဋိသံ၊ ဋ၊၂။ ၃၀၂)တိ

သကဋ္ဌာနံ သံဝိဒဟနာဒိ။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၃၈၁။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၄၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၂၇)။

သကဋ္ဌဘာဂ် (ပု) [သကဋ္ဌ + ဘာဂ်] လှည်း-ပျက်စီး-ကျိုးပဲ့-ခြင်း။ တံ အတ္တနော ဂရုသဘာဝတာယ သကဋ္ဌဘာဂ်သ ကာရဏံ ----- ဒိဋ္ဌံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၈၅။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၈။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၀၉)။

သကဋ္ဌဘဏ္ဍ (နပုံ) [သကဋ္ဌ + ဘဏ္ဍ] လှည်း၌ - တည် - တင်ထားအပ် - သော- ဥစ္စာ-ဘဏ္ဍာ။ ဥဒကံ ပတ္တာ ပန သကဋ္ဌမ္ပိ သကဋ္ဌဘဏ္ဍမ္ပိ ယုတ္တဂေါဏေပိ နာဝါဘာရံ ကရောန္တိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၈။

သကဋ္ဌဘာရ (ပု) [သကဋ္ဌ + ဘာရ] တစ်လှည်းတိုက်ဝန်၊ လှည်းဖြင့်-တိုက်-တင်-အပ်သော ဝန်။ ဒွေ သကဋ္ဌဘာရာ ဧကော ဝါဟောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၆၇။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၈။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၁)။

သကဋ္ဌမဂ္ဂ (ပု) [သကဋ္ဌ + မဂ္ဂ] လှည်းလမ်း၊ လှည်းကြောင်းခရီး၊ လှည်းသွားရာ-လမ်း-ခရီး။ ဇယ်မဂ္ဂေါ ဝါ သကဋ္ဌမဂ္ဂေါ ဝါ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၀။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၇)။

သကဋ္ဌမုခ (တိ) [သကဋ္ဌ + မုခ၊ သကဋ္ဌမုခ + ဏ] လှည်း-ဦး-ထိပ်-နှင့်တူသော၊ လှည်းဦးကင်း-အသွင်-သဏ္ဌာန်-ရှိသော။ သတ္တာနိ သကဋ္ဌမုခါနိ ပဋ္ဋပေသိ (ဒီ၊ ၂။ ၁၈၉) တိ သတ္တာနိ ဆ ရတ္တာနိ သကဋ္ဌမုခါနိ ပဋ္ဋပေသိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၄-၅။

သကဋ္ဌမူလ (နပုံ) [သကဋ္ဌ + မူလ] လှည်း၏-အနီး-အနား-အပါး။ သကဋ္ဌမူလေ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၈) တိ သကဋ္ဌသမီပေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၁။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၃၇၄)။

သကဋ္ဌယုတ္တ (တိ) [သကဋ္ဌ + ယုတ္တ] လှည်း၌ - ယှဉ် - က - အပ်သော။ ဧကော သကဋ္ဌယုတ္တော ဂေါဏော ---- ဝိသမဋ္ဌာနေ ခလိတ္ဝာ ပတိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၅။

သကဋ္ဌဝဟန (နပုံ) [သကဋ္ဌ + ဝဟန] လှည်းကို - ဆောင် - ရွက်ဆောင်-ခြင်း-ရာ။ ---------- ပါဇနကဏ္ဍကာဒိပ္ပဟာရတုန္နဿ သကဋ္ဌဝဟနာဒိကာလေပိ ----- န သက္ကာ ဝီရိယသမ္ပော္ဈင်္ဂ ဥပ္ပါဒေတုံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၆။

သကဋ္ဌဝါဟ (ပု) [သကဋ္ဌ + ဝါဟ] လှည်းနှစ်စီးတိုက်ဝန်၊ လှည်းနှစ်စီးဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ဝန်။ သကဋ္ဌဝါဟေ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၆၇) တိ ဒွိဟိ သကဋ္ဌေဟိ ပရိစ္ဆိန္နေ ဝါဟေ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈၃။ (-ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၉၆)။

သကဋ္ဌဝါဟန (နပုံ) [သကဋ္ဌ + ဝါဟန] သကဋ္ဌဝဟန-ကြည့်။ ----ပါဇနကဏ္ဍကာဒိပ္ပ-ဟာရတုန္နဿ ပန သကဋ္ဌဝဟနာဒိကာလေပိ ---- န သက္ကာ ဝီရိယသမ္ပော္ဈင်္ဂ ဥပ္ပါဒေတုံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၇။

သကဋ္ဌဝိသေသ (ပု) [သကဋ္ဌ + ဝိသေသ] ထူးခြားသော လှည်း၊ လှည်းအထူး။ သကဋ္ဌဝိသေသံ "ဝယှ" န္တိ ဝဒန္တိ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၄၄၄။

သကဋ္ဌဝေတန (နပုံ) [သကဋ္ဌ + ဝေတန] လှည်းခ၊ လှည်း၏ အဖိုးအခ။ တတော သကဋ္ဌဝေတနံ ဒတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၇၇။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၄၂၃။

သကဋ္ဌသတ (နပုံ) [သကဋ္ဌ + သတ]

လှည်းတစ်ရာ၊ လှည်းတို့၏ အရာ၊ တစ်ရာသော လှည်း။ မယှံ ဗလီဗဒ္ဒေါ သကဋသတံ အတိဗဒ္ဓံ ပဝဍ္ဎေသတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၇။ ပဍ္ဍမတ္တေဟိ သကဋသတေဟိ သဗ္ဗေဟာဝ ဂုဠကုမ္ဘပူရေဟိ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၁၈။ သကဋသတေဟိပိ ပစ္စယေ အာဟရိတွာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၁။

သကင္ဍသတပ္ပမာဏ (တိ) [သကဋသတ + ပမာဏ] လှည်းတစ်ရာ -အတိုင်းအရှည်-ပမာဏ-ရှိသော။ ဇာမိသတ္တော ပန ---- သကဋသတပ္ပမာဏံ ပဒေသံ ပဝဍ္ဎေသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄။

သကင္ဍသတဟဿ (န) [သကဋသတ + သဟဿ] လှည်းတို့၏ အသိန်း။ တစ်သိန်းသော လှည်း၊ လှည်းတစ်သိန်း။ သကဋသဟဿ-ကြည့်။

သကင္ဍသတ္ထ (ပု) [သကဋ + ဝိစရန္တ + သတ္ထ။ ဂကဋသာထံ-သံ။] လှည်းကုန်သည်၊ လှည်းဖြင့် - လှည့်လည် - သွားလာ - သော ကုန်သည်။ အထ ခေါ ဘန္တေ အညတရော ပုရိသော တဿ သကဋသတ္တဿ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အာဂစ္ဆန္တော။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၈။ ဇယ်သတ္တသကဋသတ္တေဟိ ဝဠ္ဍိယမာနာယေဝ ဝဍ္ဎန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၀။ သော ဟိ ----- သာဝတ္ထိတော သကဋသတ္တေန သဒ္ဓိံ ကန္တာရမဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၈၁။ သကတိ သမတ္တေတိ ဘာရံ ဝဟိတုန္တိ သကဋော၊ တေန ဝိစရန္တော သတ္တော သကဋသတ္တော။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၈၃။

သကင္ဍသတ္ထဝါသီ (တိ) [သကဋသတ္ထ + ဝသ + ဏီ။ ထီ-၌ ---ဝါသိနီ။] လှည်းကုန်သည်၌-နေ-တတ်-လေ့ရှိ-သော။ ဇောရာဩကာသံ အလဘိတွာ ----- သကဋသတ္ထဝါသိနံ သဒ္ဓိံ ဒတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၂။

သကင္ဍသတ္ထဝါဟ (ပု) [သကဋသတ္ထ + ဝါဟ] လှည်းကုန်သည်-မှူး-ခေါင်းဆောင်-အကြီးအကဲ။ သော ---------- ဧကေန သကဋသတ္ထဝါဟေန သဒ္ဓိံ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၁။

သကင္ဍသမီပ (န) [သကဋ + သမီပ] လှည်း၏-အနီး-အနား-အပါး။ သကဋမူလ-ကြည့်။

သကင္ဍသဟဿ (န) [သကဋ + သဟဿ] လှည်းတို့၏ အထောင်၊ တစ်ထောင်သော လှည်း၊ လှည်းတစ်ထောင်။ သကဋသဟဿံ ဝါ သကဋသတသဟဿံ ဝါ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၉။ (-ခမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၈။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၄၉)။

သကင္ဍသဟဿဘဏ္ဍ (န) [သကဋသဟဿ+ဘဏ္ဍ] လှည်းတစ်ထောင်ဖြင့်- ဆောင်- သယ်ဆောင်- သယ်ယူ- အပ်သော-ဥစ္စာ-ဘဏ္ဍာ။ သကဋသဟဿဘဏ္ဍံ ဧကသကဋံ အာရောပနကာလော ဝိယ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၀။

သကင္ဍသာလာ (ထီ) [သကဋ + သာလာ] လှည်းအိမ်။ ဒွိန္နံ ဒါရူနံ ဥပရိ ဒွိဟိ အက္ခကောဋိဟိ ဩလမ္ဗေတွာ သကဋသာလာယံ ဌပိတဿ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၄၂။

သကင္ဍသေတု (ပု) [သကဋ + သေတု] (က) လှည်းဖြင့်သွားခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော တံတား။ (ခ) လှည်းသွားခြင်းငှာ လျော်ကပ်သော တံတား။ (က) ဥတ္တရသေတု ဝါတိ ရုက္ခသေတုဇယ်သေတုသကဋသေတူနံ

အညတရော ဥတ္တရသေတု ဝါ န ဘဝေယျ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၇။ သကဋ္ဌေန ဂန္တုံ န သက္ကုဏေယျာ သကဋ္ဌသေတု။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၆။ (ခ) သကဋ္ဌသ ဂမနယောဂ္ဂေါ သင်္ကမော သကဋ္ဌသေတု သကဋ္ဌမဂ္ဂေါ ဝိယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၇။

သကဋ္ဌသေတုဂမန (န) | သကဋ္ဌသေတု + ဂမန | လှည်း၏သွားခြင်းငှာလျောက်ပတ်-လှည်း သွားလောက် - သော - တံတားသို့-သွား - လျောက် - ခြင်း။ အဂ္ဂသာဝကာနံ သကဋ္ဌသေတုဂမနံ ဝိယ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၂။

သကဋ္ဌာဟ (န) [သဟ + ကဋ္ဌာဟ။ အဗျယီဘာဝပုဒ်ဖြစ်၍ နပုံလိင်ထားသည်။] (ချက်ရာဖြစ်သော) အိုးခွက်နှင့်တကွ။ မမ ဒွါရေ ဌိတံ ဒိသွာ၊ သကဋ္ဌာဟေန အာကိရိံ။ စရိယာ။ ၃၈၅။ သကဋ္ဌာဟေန အာကိရိန္တိ ကုမ္ဘိနာ အတ္တနော ကိဥ္စိပိ အသေသေတွာ ဒိန္နဘာဝံ ဒဿေတိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄။

သကတ္ထ (ပု) | သက + အတ္ထ | မိမိ-ကိုယ့်-ဥစ္စာဟူသော အနက်သဘော။ သကတ္ထေန ကောသသဒ္ဒိသတ္တာ "ကောသာနိ"တိ ကမ္မာနိ ဝုစ္စန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၃။

သကဋ္ဌာန (န) [သက + ဌာန] မိမိနေရာ အရပ်၊ တည်မြဲတိုင်းသော အရပ်။ (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ သျှ၊ ပြည်)။ သကဋ္ဌာနေဝ တိဋ္ဌတိ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၁၈။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၁။ ပါသာဒေါပိ သကဋ္ဌာနေယေဝ အဋ္ဌာသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၅။

သကဋ္ဌာနဂမန (န) [သကဋ္ဌာန + ဂမန] မိမိနေရာအရပ်သို့သွားခြင်း။ အန္တရဓာနံ နာမ သကဋ္ဌာနဂမနမေဝ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၆၀။

သကဏ္ဋက (တိ) [သဟ + ကဏ္ဋက။ သဟ-ကို သ-ပြု။ နိရုတ္တိ။ ၃၈၁။] (၁) ဆူး-ငြောင့်- နှင့်တကွဖြစ် -ရှိ- သော။ (၂) ခိုးသူ ဟူသော ဆူး-ငြောင့်-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ (၃) ရာဂအ စရှိသော ဆူး-ငြောင့်-နှင့်တကွ ဖြစ်-ရှိ-သော။ (၁) အမ္ဗော ကော နာမ'ယံ ရုက္ခော၊ သိန္နပတ္တော သကဏ္ဋကော။ ဇာ၊ ၁။ ၅၆။ (၂) သကဏ္ဋကော (ဒီ၊ ၁။ ၁၂၈) တိ စောရကဏ္ဋကေဟိ သကဏ္ဋကော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၄။ (၃) သကဏ္ဋကော (သံ၊ ၂။ ၃၉၉) တိ ရာဂါဒိဟိ ကဏ္ဋကေဟိ သကဏ္ဋကော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၆။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၅)။

သကဏ္ဋကကာဠဝေတ္တယဋ္ဌိ (ထီ) [သကဏ္ဋကာ + ကာဠ + ဝေတ္တ + ယဋ္ဌိ] ဆူး - ငြောင့် - ရှိသော မည်းနက်သည့် ကြိမ်လုံး။ တိခိဏသူလေဟိ ------ ဝိဇ္ဈိတွာ သကဏ္ဋကကာဠဝေတ္တယဋ္ဌိယော ပဟာရ-မုခေဟိ ပဝေသေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၄၇။

သကဏ္ဋကကာဠဝေတ္တလတာ (ထီ) [သကဏ္ဋကာ + ကာဠ + ဝေတ္တ + လတာ] ဆူး-ငြောင့်-ရှိသော မည်းနက်သည့် ကြိမ်နွယ်။ မမ သရီရံ အဋ္ဌသု ဌာနေသု ဘိန္ဒိတွာ သကဏ္ဋကကာဠဝေတ္တလတာ ပဝေသေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၈၆။

သကဏ္ဋကရုက္ခ (ပု) [သကဏ္ဋက + ရုက္ခ] ဆူး-ငြောင့်-ရှိသောသစ်ပင်။ တုင်္ဂ (ဂ်) ဟာရော နာမ ဧကော သကဏ္ဋကရုက္ခော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၀၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၅။

သကဏ္ဍပုဏ္ဍဓနု (ပု) [သဟ + ကဏ္ဍ + ပုဏ္ဍ + ဓနု] မြားနှင့်တကွ ပြည့်စုံသောလေး။ ဆေကော မိဂလုဒ္ဒကော သကဏ္ဍပုဏ္ဍဓနုသို့

ခိပ္ပံ မိဂံ ဝဓတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၁၇။

သကဏိက (တိ) [သဟ + ကဏိက။ သဟ-ကို သ-ပြု။ နီရုတ္တိ။ ၃၈၁။] (မှည့်မည်း, ဝက်ခြံ အစရှိသော) အပြစ်- ဒေါသ-ရှိ-နှင့် တကွဖြစ်-သော။ သကဏိက (ဒီ၊ ၁။ ၇၆) န္တိ ကာဠတိလကဝင်္ဂမုခဒူသိပိဠကာဒီနံ အညတရေန သဒေါသံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၉။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၂။

သကဏ္ဏဇပ္ပက (တိ) [သ + ကဏ္ဏ + ဇပ္ပ။ သကဏ္ဏဇပ္ပ + က။ ကပစ္စည်း သွတ္ထ။ သဿ အတ္တနော ကဏ္ဏသမီပေ ဇပ္ပီယတိ ကထီယတီတိ သကဏ္ဏဇပ္ပေါ၊ သောယေဝ သကဏ္ဏဇပ္ပကော။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၄၄၈။] မိမိ၏ နားအနီး၌ ပြောဆိုအပ်သော။ ကထဥ္စ ဘိက္ခဝေ သကဏ္ဏဇပ္ပကော သလာကဂ္ဂါဟော ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၂၈။ (-ဝိ၊ ၅။ ၂၁၈။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၂။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၂၆၀)။

သကဏ္ဍိက (တိ) [သဟ + ကဏ္ဍိကာ။ သဟ-ကို သ-ပြု။ နီရုတ္တိ။ ၃၈၁။] အပေါင်း-အစု - အခိုင် - အပွင့် - နှင့် တကွသော။ သကောသံ ပုပ္ဖမာဟရိန္တိ သကဏ္ဍိကံ သာလပုပ္ဖံ အာဟရိံ ပူဇေသိံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၂။

သကဏ္ဍိကသာလပုပ္ဖ (န) [သကဏ္ဍိက + သာလပုပ္ဖ] အပေါင်း-အစု-အခိုင်-အပွင့်-နှင့်တကွဖြစ်သော အင်ကြင်းပန်း။ သီဟော ----- သာခါဘင်္ဂေန သကဏ္ဍိကသာလပုပ္ဖံ ဂဟေတွာ ပူဇေသိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၂။

သကတိ (ကြိ) [သက + အ + တိ] တတ်-စွမ်း-နိုင်၏။ သကတိ သမတ္ထေတိ ဘာရံ ဝဟိတုန္တိ သကဋော။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၈၃။ (-၁၁၉)

သကတေဇ (ပု) [သက + တေဇ။ သွတေဇသ်-သံ။] (၁) မိမိ၏-တန်ခိုး-အာနုဘော် - အစွမ်းသတ္တိ။ (၂) မိမိ၏ အရောင်အလင်း။ (၁) ဇလန္တိ သကတေဇေန၊ ဒိသာ သဗ္ဗာ ပဘာသယံ။ အပ၊ ၁။ ၃၇။ သကတေဇေန အတ္တနော အာနုဘာဝေန သဗ္ဗာ ဒသ ဒိသာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၉။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သကတေဇောဘာသိတ (တိ) [သကတေဇ + ဩဘာသိတ] မိမိ၏ အရောင်အလင်းဖြင့် ထွန်းလင်း တောက်ပ စေအပ်သော။ သကတေဇောဘာသိတာနိ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃၃) တိ အတိ ဝိယ သမုဇ္ဇလာယ အတ္တနော ပဘာယ ဩဘာသိတာနိ အဟေသုံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၃၁။ မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၃၄၁။

သကတ္တ (ပု) [သက + အတ္တ။ သွာတ္မန်-သံ။] သကအတ္တ-နှင့် အနက်တူ။ သကတ္တာနံ ပရိစ္စဇိ။ စရိယာ။ ၃၉၈။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၂။

သကတ္တဘာဝ (ပု) [သက + အတ္တဘာဝ။ သွာတ္မဘာဝ-သံ။] သကအတ္တဘာဝ-နှင့် အနက်တူ။ သကတ္တဘာဝေါ(မဟာနိ။ ၈၄)တိ အတ္တနော အတ္တဘာဝေါ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၀။ (-မဟာနိ။ ၄၆။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၄)။

သကတ္ထ (ပု) [သက + အတ္ထ။ သွာထ်-သံ။] (၁) မိမိ-ကိုယ့်-အကျိုး။ (၂) သကတ်အနက်၊ မိမိ (တွဲဖက်ဖြစ်သော ရှေးပုဒ်) ၏ အနက်။ (၃) စွမ်းနိုင်၏ဟူသော အနက်။ (၄) ဂုဏ်ဝိသေသန (သကတ် ၇-ပါး၊ ၈-ပါး)။ (၁) သကတ္ထံ နိပ္ဖါဒေတုံ န သက္ကောတိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၅။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။

၁၅၈) ။ (၂) စိတ္တသ အဘိနီဟာရော ကေတ္တုံ ဟောတီတိ ကေော ဟောတိ၊ သကတ္တေ ဘာဝဝစနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၀။ " တာ " တိ ယောဂဝိဘာဂေန သကတ္တေပိ ဒေဝေါယေဝ ဒေဝတာ။ ရူ။ ၃၈၀။ ဒေဝ-သဒ္ဒါဒိတော တာပစ္စယော ဟောတိ အတ္ထန္တရံ အနပေက္ခိတွာ သကတ္တေ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၇၇၂။ သကတ္တေတိ သကပဒတ္ထေ၊ ပကတိလိင်္ဂပဒတ္ထေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ နိရုတ္တိ။ ၅၅၀။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၇။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၃၀။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၁။ ၂၆၂)။ (၃) သကတ္ထဒီပန-ကြည့်။ (၄) သကတ္ထဒဗ္ဗ-လိင်္ဂါနိ၊ သဒ္ဒါ ကမ္မာဒိကာရကံ။ ဣတိ သဒ္ဒသ ဝိညေယျာ၊ ပဉ္စကတ္တာ ယထာရဟံ။ အရိယတျတ္တတေ ဝါနေ၊ နာတျတ္ထော သောဝ သသ ဝါ။ သော သကော သကော ဝတ္ထော၊ သကတ္ထော သ ဝိသေသနံ။ ဘေဒစိန္တာ။ ၂၆-၇။

သကတ္ထဂရုက (တိ) [သဒတ္ထ + ဂရု + က] မိမိ၏အကျိုး (အရဟတ္တဖိုလ်) ကို အလေးပြု ခြင်းရှိသော၊ သူ။ သဒတ္ထဂရုကောတိ သကတ္ထဂရုကော၊ က-ကာရဿာယံ ဒ-ကာရော ကတော။ သဒတ္ထောတိ စ အရဟတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၄။

သကတ္ထဒီပန (တိ) [သက + အတ္ထ + ဒီပန] စွမ်းနိုင်၏ဟူသော အနက်ကို ပြတတ်သော။ " ဝတ္တုံ သက္ကုဏေယျ " န္တိ ဣမိနာ " ဝဒေယျ " န္တိ သကတ္ထဒီပနဘာဝမာဟ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၄။

သကတ္ထပဋိနိဒ္ဒေသ (ပု) [သကတ္ထ + ပဋိနိဒ္ဒေသ] ဂုဏ် ၊ ဝိသေသနအနက်ကို တစ်ဖန်ပြန်၍- ညွှန်ပြ- တတ်- ကြောင်းဖြစ်-သော၊ သဒ္ဒါ။ တေနာတိ ဧတ္ထ တ-သဒ္ဒေါ သကတ္ထပဋိနိဒ္ဒေသော ------------ တသ္မာ ယထာဝုတ္တဂုဏသင်္ခါတံ သကတ္ထံယေဝသေ ပမာနဘာဝေန ပရာမသတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၉၉။

သကတ္ထပရမ (တိ) [သကတ္ထ + ပရမ] မိမိ၏ အကျိုးလျှင် လွန်မြတ်သော အတိုင်းအရှည် ရှိသော။ သဒတ္ထပရမာ အတ္ထာ၊ ခန္ဓာ ဘိယျော န ဝိဇ္ဇတိ။ သံ၊ ၁။ ၂၂၃။ သဒတ္ထပရမာတိ သကတ္ထပရမာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၃။

သကတ္ထပဝတ္တ (တိ) [သကတ္ထ + ပဝတ္တ] သကတ်အနက်၌ ဖြစ်သော။ သောယေဝ က္ကကသဒ္ဒေန သကတ္ထပဝတ္တေန ပဒံ ဝဍ္ဎေတွာ " အန္တရိကာယာ " တိ စ ဝုတ္တော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၈၁။

သကတ္ထဝိနာသ (ပု၊ နု) [သကတ္ထ + ဝိနာသ] မိမိအကျိုး၏-ပျက်စီး-ဆုံးရှုံး-ခြင်း။ တေသံ ဘိက္ခုနံ ကလဟာဘိရတိယာ သကတ္ထဝိနာသံ ဒိသွာ ဓမ္မသံဝေဂပ္ပတ္တော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၉။

သကတ္ထဝုတ္တိ (ထီ) [သကတ္ထ + ဝုတ္တိ] သကတ်အနက်၌ ဖြစ်ခြင်း။ အဇ္ဈတန္တိ ဝါ အဇ္ဈက္ကစ္စေဝ အတ္ထော တာ-သဒ္ဒဿ သကတ္ထဝုတ္တိတော ယထာ " ဒေဝတာ " တိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၉၁။

သကတ္ထဝုတ္တိကပစ္စယ (ပု) [သကတ္ထဝုတ္တိ + ကပစ္စယ] သကတ်အနက်၌ ဖြစ်ခြင်းရှိသော ကပစ္စည်း။ ဒိဗ္ဗာ ဧလတိ ကမ္မတိ စိတ္တမေဝေတနာတိ ဟိ ဒွေဋ္ဌကံ ဟပစ္စယံ, သကတ္ထဝုတ္တိကပစ္စယဉ္စ ကတွာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၂၀။

သကတ္တဝုတ္တိပစ္စယ (ပု) [သကတ္တဝုတ္တိ + ပစ္စယ] သကတ်အနက်၌ ဖြစ်ခြင်းရှိသော ပစ္စည်း။ ကုမာရဘာတော ဧဝ ကောမာရဘစ္စော သကတ္တဝုတ္တိပစ္စယေန။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၅။

သကတ္တသမ္ပဒါန (နပုံ) [သကတ္တ + သမ္ပဒါန] မိမိ၏ အကျိုးကို -ပြီး - ပြည့်စုံ-စေခြင်း။ သော ဥဘယလောကဝိဇယာယ ပဋိပန္နော နာမ ဟောတိ ပစ္စတ္တိက-နိဂ္ဂဏှနတော, သကတ္တသမ္ပဒါနတော စ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၂၉။

သကဒါဂါမိတာ (ထီ) [သကဒါဂါမီ + တာ] သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်။ အာသာ စ ပန မေ သန္တိဋ္ဌတိ သကဒါဂါမိတာယာတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၆၇။ (-ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၇)။

သကဒါဂါမိနိဒ္ဒေသ (ပု) [သကဒါဂါမီ + နိဒ္ဒေသ] သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို အကျယ် ညွှန်ပြ-ရာ-ကြောင်း-စကားရပ်။ သကဒါဂါမိ-နိဒ္ဒေသေ ပဋိသန္ဓိဝသေန သကိံ အာဂစ္ဆတီတိ သကဒါဂါမီ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၇။

သကဒါဂါမိနိယမ (ပု) [သကဒါဂါမီ + နိယမ] သကဒါဂါမိမဂ်ဖြင့် မြဲခြင်း။ သကဒါဂါမိနိယမေနာတိ၊ န ဟောဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ။ အဘိ၊ က။ ၃၄၁။

သကဒါဂါမိနိယာမ (ပု) [သကဒါဂါမီ + နိယာမ။ နိယာမောတိ ----- အရိယမဂ္ဂေါ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၁။] သကဒါဂါမိ အရိယမဂ်၊ သကဒါဂါမိမဂ် ဟုဆိုအပ်သော မြဲသော သဘောတရား။ သကဒါဂါမိနိယာမော (ပ) အနာဂါမိနိယာမော (ပ) အရဟတ္တ-နိယာမော အသင်္ခတောတိ၊ အာမန္တာ။ အဘိ၊ က။ ၂၃၉။

သကဒါဂါမိပတ္တ (တိ) [သကဒါဂါမီ + ပတ္တ] သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ သကဒါဂါမိဖိုလ်သို့ရောက်သော၊ သူ။ သကဒါဂါမိပတ္တော တုသိတံ ကာယံ ဥပပန္နော (အံ၊ ၂။ ၃၀၅-၆) တိ သကဒါဂါမိပုဂ္ဂလော ဟုတွာ တုသိတ-ဘဝနေယေဝ နိဗ္ဗတ္တော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၄။

သကဒါဂါမိပုဂ္ဂလ (ပု) [သကဒါဂါမီ + ပုဂ္ဂလ] သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်။ သကဒါဂါမိ-ပုဂ္ဂလော ကိလေသတနုတာယ ဥဌဟိတွာ ဂန္ဓဗ္ဗဒိသာဘိမုခေါ ပတရတိ နာမ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၂။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၄)။

သကဒါဂါမိဖလ (နပုံ) [သကဒါဂါမီ + ဖလ။ သကဒါဂါမိဿ ဖလံ သကဒါဂါမိဖလံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၉။] သကဒါဂါမိဖိုလ်၊ သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ဖိုလ်။ သကဒါဂါမိဖလဿ သစ္ဆိကိရိယာ----။ ဝိ၊ ၁။ ၁၃၉။ ပရိဟာယတိ သကဒါဂါမီ သကဒါဂါမိဖလာတိ၊ န ဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ။ အဘိ၊ က။ ၆၂။

သကဒါဂါမိဖလက္ခဏ (ပု) [သကဒါဂါမိဖလ+ခဏ] သကဒါဂါမိဖိုလ်၏ ဖြစ်ရာ - ခဏ - အခိုက်အတန့် ကာလ။ သကဒါဂါမိဖလက္ခဏေ ဒဿနံ ဝိသုဒ္ဓံ။ ပဋိသံ၊ ၁၀၂။ (-၇၂၊ ၁၁၂၊ ၂၀၀၊ ၃၉၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၇၃)။

သကဒါဂါမိဖလစိတ္တ (နပုံ) [သကဒါဂါမိဖလ + သမ္ပယုတ္တ + စိတ္တ] သကဒါဂါမိဖိုလ်စိတ်။ သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်။ သောတာပတ္တိဖလစိတ္တံ သကဒါဂါမိဖလစိတ္တံ ----။ သင်္ဂဟ။ ၁၄။

သကဒါဂါမိဖလဋ္ဌ (တိ) [သကဒါဂါမိဖလ + ဌာ + အ] သကဒါဂါမိဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၊

သကဒါဂါမိဖိုလ်၌ တည်သော၊ သူ။ သကဒါဂါမိနာ သကဒါဂါမိဖလဋ္ဌေန -----။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၄၉။

သကဒါဂါမိဖလသစ္ဆိကိရိယာ (ထီ) [သကဒါဂါမိဖလ + သစ္ဆိကိရိယာ] သကဒါဂါမိဖိုလ်ကို- မျက်မှောက်ပြု- သိမြင်-ရ-ခြင်း။ သကဒါဂါမိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နော။ ဝိ၊ ၄။ ၄၂၄။ သံ၊ ၃။ ၁၇၈။ အံ၊ ၃။ ၄၃၊ ၁၁၅။ အဘိ၊ က။ ၂၂၃။ အဘိ၊ ပု။ ၁၀၄၊ ၁၂၀။ ဥဒါန။ ၁၄၄။

သကဒါမိဖလသမင်္ဂီ (တိ) [သကဒါဂါမိဖလ + သမင်္ဂီ။ ထီ-၌ ---သမင်္ဂိနီ။] သကဒါဂါမိဖလဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်။ သကဒါဂါမိဖိုလ်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ သကဒါဂါမိဖလသမင်္ဂိဿ ပုဂ္ဂလဿ ဝိမုတ္တိဉာဏံ ဝိမုတ္တန္တိ။ အဘိ၊ က။ ၂၂၇။

သကဒါဂါမိဖလသမာပတ္တတ္ထ (ပု) [သကဒါဂါမိဖလသမာပတ္တိ + အတ္ထ] သကဒါဂါမိဖလသမာပတ်ဟူသော အကျိုး။ သကဒါဂါမိဖလသမာပတ္တတ္ထာယ ----။ ပဋိသံ။ ၆၅။ ပဋိသံ၊ ၌၊ ၁။ ၂၄၇။ ဥဒါန၊ ၌။ ၃၁။

သကဒါဂါမိဖလသမာပတ္တိ (ထီ) [သကဒါဂါမိဖလ+သမာပတ္တိ] သကဒါဂါမိဖလသမာပတ်၊ သကဒါဂါမိဖိုလ်၏ (အာရုံဖြစ်သောနိဗ္ဗာန်၌) အပ္ပနာအခြင်းအရာ အားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း။ သကဒါဂါမိဖလသမာပတ္တိ အဘိညေယျာ။ ပဋိသံ။ ၂၁။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၀)။

သကဒါဂါမိဖလိန္ဒြိယ (န) [သကဒါဂါမိဖလ + ဣန္ဒြိယ] သကဒါဂါမိဖိုလ်၌-ဖြစ်- အကျုံးဝင်- ပါဝင်-သော (သဒ္ဓါစသော) ဣန္ဒြေ။ တတော မုဒုတရာနိ သကဒါဂါမိဖလိန္ဒြိယာနိ။ သံ၊ ၌၊ ၃။ ၂၆၇။

သကဒါဂါမိဘာဝါပတ္တိ (ထီ) [သကဒါဂါမိဘာဝ + အပတ္တိ] သကဒါဂါမိဖိုလ်၏ အဖြစ်သို့ မရောက်ခြင်း။ န စေတ္ထ သကဒါဂါမိဘာဝါပတ္တိယာ သောတာပန္န-ဘာဝါပဂမော ပရိဟာနိ ဟောတိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၈၄။

သကဒါဂါမိဘူမိ (ထီ) [သကဒါဂါမိ + ဘူမိ။ ဘူမိသဒ္ဒေါ ဝါ အဝတ္ထာဝါစကော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၀။] (က) သကဒါဂါမိဖိုလ်။ (ခ) သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ရာ-ဘုံ-ဌာန်-အဆင့်အတန်း - အခိုက်အတန့်။ တီသု ပန ဝိမောက္ခေသု သုညတဝိမောက္ခေန သကဒါဂါမိဘူမိံ ပတ္တာ ------။ အံ၊ ၌၊ ၂။ ၂၁၈။

သကဒါဂါမိမဂ္ဂ (ပု) [သကဒါဂါမိ + မဂ္ဂ။ ပဋိသန္ဓိဝသေန သကိံ ဣမံ လောကံ အာဂစ္ဆတီတိ သကဒါဂါမီ၊ တဿ မဂ္ဂေါ သကဒါဂါမိမဂ္ဂေါ။ ပဋိသံ၊ ၌၊ ၁။ ၉၉။မဟာနိ၊ ၌၊ ၃၁။ စူဠနိ၊ ၌။ ၆။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၈၃။ အဘိ၊ ဝတာရ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၄။ ဝိဘာဝိနီ။ ၉၇-၈။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။ ၂၇၅)။] သကဒါဂါမိမဂ်၊ သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ်။ သကဒါဂါမိမဂ္ဂေါ အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။ ၂၁။ သကဒါဂါမိမဂ္ဂံ ဘာဝေန္တော ပိ ---- ပရိဝဇ္ဇေတိ။ မဟာနိ။ ၆။

သကဒါဂါမိမဂ္ဂက္ခဏ (ပု) [သကဒါဂါမိမဂ္ဂ + ခဏ] သကဒါဂါမိမဂ်၏-ခဏ-ဖြစ်ရာအခိုက်အတန့် ကာလ။ သကဒါဂါမိမဂ္ဂက္ခဏေ ဒဿနဋ္ဌေန သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ ပဋိသံ။ ၆၇။ (-၇၂၊ ၂၀၀၊ ၃၂၅၊ ၃၉၄)။

သကဒါဂါမိမဂ္ဂစိတ္တ (န) [သကဒါဂါမိမဂ္ဂ + သမ္ပယုတ္တ + စိတ္တ။ သကဒါဂါမိမဂ္ဂေန

သမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ သကဒါဂါမိမဂ္ဂစိတ္တံ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၉၈။ | သကဒါဂါမိမဂ်စိတ်၊ သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ်နှင့် ယှဉ်သောစိတ်။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တံ သကဒါဂါမိမဂ္ဂစိတ္တံ -----။ သင်္ဂဟ။ ၁၃။ ရာဂဒေါသမောဟာနံ တနုတ္တကရံ သကဒါဂါမိမဂ္ဂစိတ္တံ။ အဘိ၊ ဝတာရ၊ ၇။ ကိဉ္စာပိ ဟိ မဂ္ဂဋ္ဌဿ ပဋိသန္ဓိဝသေန အာဂမနာသမ္ဘဝတော ဖလဋ္ဌောယေဝ သကဒါဂါမီ နာမ ဟောတိ၊ တဿ ပန အာဂမနဘူတော မဂ္ဂေါ မဂ္ဂန္တရာဝစ္ဆေဒနတ္ထံ တဒါယတ္တဘာဝူပနယနေန သကဒါဂါမိမဂ္ဂေါတိ ဝုစ္စတိ၊ တံ သမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ သကဒါဂါမိမဂ္ဂစိတ္တံ။ အဘိ၊ ဝတာရ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၄၄-၅။ (-ဝိဘာဝိနီ။ ၉၈)။

သကဒါဂါမိမဂ္ဂဉာဏ (နု)
[သကဒါဂါမိမဂ္ဂ + သမ္ပယုတ္တ + ဉာဏ] သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ်၊ သကဒါဂါမိမဂ်နှင့်ယှဉ်သော ဉာဏ်။ သကဒါဂါမိမဂ္ဂဉာဏေနာတိ ဧတ္ထ ---- တဿ မဂ္ဂေါ သကဒါဂါမိမဂ္ဂေါ။ တေန မဂ္ဂေန သမ္ပယုတ္တဉာဏေန။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၆။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၂။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၀၃)။

သကဒါဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌ (တိ) [သကဒါဂါမိမဂ္ဂ + ဌာ + အ] သကဒါဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်။ သကဒါဂါမိမဂ်၌တည်သော၊ သူ။ သကဒါဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌော သကဒါဂါမီ, အနာဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၁။ (-နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၄၉)။

သကဒါဂါမိမဂ္ဂတ္တ (ပု) [သကဒါဂါမိမဂ္ဂ + အတ္တ] သကဒါဂါမိမဂ်ဟူသော အကျိုး။ သကဒါဂါမိမဂ္ဂတ္တာယ ပန မေ ဝိပဿနာ အာရဒ္ဓါ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၁။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၁၉)။

သကဒါဂါမိမဂ္ဂပ္ပဟာတဗ္ဗ (တိ)
[သကဒါဂါမိမဂ္ဂ + ပဟာတဗ္ဗ] သကဒါဂါမိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော။ သကဒါဂါမိမဂ္ဂပ္ပဟာတဗ္ဗအနာဂါမိမဂ္ဂပဟာတဗ္ဗဝသေန ----ကာမရာဂဗျာပါဒနာမနာတိဝတ္တနတော။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၇၂။

သကဒါဂါမိမဂ္ဂဝဇ္ဈ (တိ) [သကဒါဂါမိမဂ္ဂ + ဝဇ္ဈ] သကဒါဂါမိမဂ်သည် ပယ်သတ်အပ်သော။ သကဒါဂါမိမဂ္ဂဝဇ္ဈာ ကိလေသာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၂။

သကဒါဂါမိမဂ္ဂဝိပဿနာ (ထီ)
[သကဒါဂါမိမဂ္ဂ + ဝိပဿနာ] သကဒါဂါမိမဂ်အလို့ငှာ ပွားစေအပ်သော ဝိပဿနာ။ ဟေဋ္ဌိမဖလေသု ပန သိက္ခာ သကဒါဂါမိမဂ္ဂဝိပဿနာဒီနံ ဥပနိဿယဘာဝတော သိက္ခာကိစ္စံ ကရောန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၂။

သကဒါဂါမိမဂ္ဂသမင်္ဂီ (တိ) [သကဒါဂါမိမဂ္ဂ+ သမင်္ဂီ။ ထီ-၌ ---သမင်္ဂိနီ။] သကဒါဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၊ သကဒါဂါမိမဂ်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ ဒွေ ပုဂ္ဂလာတိ သကဒါဂါမိမဂ္ဂသမင်္ဂီ စ အရဟတ္တမဂ္ဂသမင်္ဂီ စ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃၉။

သကဒါဂါမိမဂ္ဂသမ္ပာပက (တိ)
[သကဒါဂါမိမဂ္ဂ + သမ္ပာပက။ ထီ - ၌ ---သမ္ပာပိကာ။] သကဒါဂါမိမဂ်သို့ ကောင်းစွာ ရောက်စေတတ်သော၊ သူ။ ပဗ္ဗဇ္ဇာဒါယကော ဗုဒ္ဓဝစနဒါယကော ကမ္မဝါစာစရိယော သကဒါဂါမိမဂ္ဂသမ္ပာပကော ----။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၁။

သကဒါဂါမိမဂ္ဂါဒိပုရေစာရိက (တိ)
[သကဒါဂါမိမဂ္ဂ + အာဒိ + ပုရေစာရိက]

သကဒါဂါမိမဂ် စသည်တို့၏ ရှေးသွားဖြစ်သော။ သကဒါဂါမိမဂ္ဂါဒိပုရေစာရိကံ တံ ဂေါတြဘုစိတ္တံ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၁၉။

သကဒါဂါမိမဂ္ဂါဘိဘဝန (န) [သကဒါဂါမိမဂ္ဂ+အဘိဘဝန] သကဒါဂါမိမဂ်ဖြင့်-လွှမ်းမိုး-နှိပ်စက်-ခြင်း။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂါဘိဘဝနံ သကဒါဂါမိမဂ္ဂါဘိဘဝနံ ----။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၄၈။

သကဒါဂါမိမဂ္ဂိန္ဒြိယ (န) [သကဒါဂါမိမဂ္ဂ + ဣန္ဒြိယ] သကဒါဂါမိမဂ်၌-ဖြစ်-အကျုံးဝင်-ပါဝင်-သော (သဒ္ဓါစသော) ဣန္ဒြေ။ တတော မုဒုတရာနိ သကဒါဂါမိမဂ္ဂိန္ဒြိယာနိ နာမ ဟောန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၆။

သကဒါဂါမိမဂ္ဂုပ္ပါဒန (န) [သကဒါဂါမိမဂ္ဂ + ဥပ္ပါဒန] သကဒါဂါမိမဂ်ကို ဖြစ်စေခြင်း။ ဘာဝေတီတိ သကဒါဂါမိမဂ္ဂုပ္ပါဒနေန။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၈။

သကဒါဂါမိမဂ္ဂေါဘာသ (ပု) [သကဒါဂါမိမဂ္ဂ + ဩဘာသ] သကဒါဂါမိမဂ်၏-အရောင်-အလင်း။ ဒီပေါဘာသော ဝိယ သကဒါဂါမိမဂ္ဂေါဘာသော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၅။ (-၄၁၉)။

သကဒါဂါမိဝိပဿနာ (ထီ) [သကဒါဂါမီ + ဝိပဿနာ] သကဒါဂါမိဖိုလ်အလို့ငှာ ပွားစေအပ်သော ဝိပဿနာ။ ဖလမ္ပိ ဟေဋ္ဌိမံ သကဒါဂါမိဝိပဿနာဒီနံ -------- ဝတ္တာဗ္ဗတံ လဘတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၆။

သကဒါဂါမိဝိသယ (ပု) [သကဒါဂါမီ + ဝိသယ] သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အရာ၊ သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သာ ဖြေဆိုနိုင်သည့်အရာ။ ဧဝံ သကဒါဂါမိဝိသယေ အနာဂါမိဝိသယေ ခီဏာသဝဝိသယေ မဟာသာဝကဝိသယေ စ ပဉ္စ ပုစ္ဆိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၆၆။

သကဒါဂါမိသမဏ (ပု) [သကဒါဂါမီ + သမဏ] သကဒါဂါမ် ရဟန်း၊ သကဒါဂါမ်ဖြစ်သော ရဟန်း။ ဒုတိယော သကဒါဂါမိသမဏောပိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၁။

သကဒါဂါမီ (ပု) [သကိံ + အာ + ဂမု + ဏီ။ ပဋိသန္ဓိဝသေန သကိံ အာဂစ္ဆတီတိ သကဒါဂါမီ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၃၁။ ပဋိသန္ဓိဝသေန သကိံယေဝ ဣမံ လောကံ အာဂစ္ဆတီတိ သကဒါဂါမီ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၉။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၆။ ပဋိသန္ဓိဝသေန သကိံ ကာမဘဝံ အာဂစ္ဆတီတိ သကဒါဂါမီ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၇။ ပဋိသန္ဓိဝသေန သကိဒေဝ ဣမံ မနုဿလောကံ အာဂစ္ဆတီတိ သကဒါဂါမီ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၈၃။ အဘိ၊ ဝတာရ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၄၄။ သကိံ ဧကဝါရံ ပဋိသန္ဓိဝသေန ဣမံ မနုဿလောကံ အာဂစ္ဆတီတိ သကဒါဂါမီ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၉၇။ ပဋိသန္ဓိဝသေန ပန သကိံ ဣမံ မနုဿဂတိံ အာဂစ္ဆတီတိ သကဒါဂါမီ၊ ဒုတိယမဂ္ဂဖလသမင်္ဂီ။ မော၊ ဓာတ္ထဒီ။ ၃၄၈။ သကိံ အာဂစ္ဆတိ သီလေနာတိ သကဒါဂါမီ။ နိရုတ္တိ။ ၂၆-၇။ သကိံ အဝဿံ အာဂမိဿတီတိ သကဒါဂါမီ။ နိရုတ္တိ။ ၅၅၁။ ထိ-၌ သကဒါဂါမိနီ။ သကၖဒါဂါမိန်-သက္ကတပိဋက။ သကိံ=သကၖတ်= သကတ်-သကဒ်။] (၁) သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပဋိသန္ဓေ၏အစွမ်းဖြင့် တစ်ကြိမ်သာလျှင် ဤလူ့ဘုံသို့ - လာရောက် - တတ် - လေ့ရှိ- လာခြင်းသဘောရှိ-မချွတ်ဧကန် လာရောက်လတ္တံ့-သော ပုဂ္ဂိုလ်။ (က) မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်

၄-ယောက်တို့တွင် ဒုတိယမဂ္ဂဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်၊ (ခ) ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ် ၄ - ယောက်တို့တွင် ဒုတိယ ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်)။ (၂) (ပဋ္ဌာန်းကျမ်း၌ မူလပုဒ်အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ကြိမ်စီ လာသော (မာန, ဝိစိကိစ္ဆာ, ဘဝရာဂ တရားသုံးပါး)။ (၁) တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ရာဂဒေါသမောဟာနံ တနုတ္တာ သကဒါဂါမီ ဟောတိ၊ သကိဒေဝ ဣမံ လောကံ အာဂန္ဒွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ၊ ဒီ၊ ၁။ ၁၄၈။ သကဒါဂါမီ နာမ စတုတ္ထော အရိယပုဂ္ဂလော ဟောတိ သကိဒေဝ ဣမံ လောကံ အာဂန္ဒွာ ဒုက္ခဿန္တကရဏသမတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၇။ ဒုတိယမဂ္ဂပည် ဘာဝေတွာ သကဒါဂါမီ နာမ ဟောတိ၊ သကိဒေဝ ဣမံ လောကံ အာဂန္ဒွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၅၂။ သကဒါဂါမီ (ဥဒါန။ ၁၄၄။ ဝိ၊ ၄။ ၄၂၃။ အံ၊ ၃။ ၄၃) တိ သကိဒေဝ ဣမံ လောကံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဝသေန အာဂမနသီလော ဒုတိယဖလဋ္ဌော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၃၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၁။ သကဒါဂါမီ (မ၊ ၁။ ၄၀) တိ သကိံ အာဂမနဓမ္မော (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၈) တိ ပဋိသန္ဓိဝသေန သကိံယေဝ အာဂမနသဘာဝေါ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၆။ (-ဝိ၊ ၁။ ၁၁၃။ ဝိ၊ ၂။ ၃၆။ ဒီ၊ ၂။ ၇၉၊ ၁၆၂-၄၊ ၂၀၂။ မ၊ ၁။ ၄၀၊ မ၊ ၂။ ၁၂၉၊ ၁၃၁။ အဘိ၊ က။ ၅၁၊ ၆၂။ အဘိ၊ ပု။ ၁၀၄၊ ၁၂၀၊ ၁၇၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၃၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၇)။ (၂) မာနော ဝိစိကိစ္ဆာ ဘဝရာဂေါတိ တယောပေတေ သကဒါဂါမိနော သံယော-ဇနာနံ သံယောဇနေတိ ဒသဝိဓာ ယောဇနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၁။

(သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းအားဖြင့် တစ်ကြိမ်သာလျှင် ဤလူ့ဘုံသို့ လာတတ်သောကြောင့် "သကဒါဂါမီ" မည်၏။ သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်-- (၁) ဤလူ့ပြည်၌ သကဒါဂါမိဖိုလ်သို့ရောက်၍ ဤလူ့ပြည်၌ပင် ရဟန္တာဖြစ်ပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်သော သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်, (၂) ဤလူ့ပြည်၌ သကဒါဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်၍ နတ်ပြည်၌ရဟန္တာဖြစ်ပြီး ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်သော သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်, (၃) နတ်ပြည်၌ သကဒါဂါမိဖိုလ်သို့ရောက်၍ ထိုနတ်ပြည်၌ ရဟန္တာဖြစ်ပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်သော သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်, (၄) နတ်ပြည်၌ သကဒါဂါမိဖိုလ် သို့ရောက်၍ ဤလူ့ပြည်၌ ရဟန္တာဖြစ်ပြီး ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်သော သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်, (၅) ဤလူ့ပြည်၌ သကဒါဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက် ၍ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ပြီးနောက် ဤလူ့ပြည်၌ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်သော သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် အားဖြင့် ၅ - မျိုးရှိ၏။ ထိုသကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် ၅-ယောက်တို့တွင် ဤအရာ၌ " သကိဒေဝ ဣမံ လောကံ အာဂန္ဒွာ " ဟူသော ပါဠိအရ နောက်ဆုံး သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ ယူရသည်။ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၈။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၇-၈။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၀-၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၈၈၊ ၅၃၁။ မော၊ ဆွေဒနီ။ ၃၄၈-၉။ ဝိဘာဝိနီ။ ၉၇။ အဘိ၊ ဝတာရ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅၀)။

ဧကဗီဇီသောတာပန်နှင့် သကဒါဂါမ် အထူး

သောတာပန် ၃-မျိုးတို့တွင် အပါအဝင် ဖြစ်သော ဧကဗီဇီသောတာပန်ကား ပဋိသန္ဓေ ၁-ကြိမ်သာ နေ၏၊ သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ကား ပဋိသန္ဓေ ၂-ကြိမ်နေ၏။ ဤသို့ ထူးကြသည်။ (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၈။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၁။ မော၊ ဆွေဒနီ။ ၃၄၉) ။

တစ်နည်း-- သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်

ဝိမောက္ခ ၃-မျိုးတို့တွင် သုညတဝိမောက္ခဖြင့် သကဒါဂါမိဖိုလ်သို့ရောက်၍ ပဋိပဒါ ၄-ပါးတို့၏ အစွမ်းဖြင့် သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်, ထို့အတူ အနိမိတ္တဝိမောက္ခဖြင့် ရောက်သော သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်, အပ္ပဏိဟိတ ဝိမောက္ခဖြင့် ရောက်သော သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်ဖြစ်၍ သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် (၃×၄=) ၁၂-ယောက်ရှိသည်။ (အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၁၈)။

တစ်နည်း- ကာမဘုံ, ရူပဘုံ, အရူပဘုံတို့၌ သကဒါဂါမိဖိုလ်ကိုရသော သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်။ ၎င်းကို ပဋိပဒါ ၄-ပါးတို့ဖြင့် မြှောက် (၃ × ၄ = ၁၂) သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် ၁၂-ယောက်ဖြစ်သည်။ (ခုဒ္ဒက၊ ဋ။ ၁၅၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၈၂)။

သကဒါဂါမီ၂ (ပု) [သကဒါဂါမီ + ဘာဝ။ ဘာဝလောပ။] သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏အဖြစ်။ သကဒါဂါမိ ဥပါဒါယာ (အံ၊ ဋ၊ ၃။၁၂၂) တိ သကဒါဂါမိဘာဝံ ပဋိစ္စ။ သကဒါဂါမိဿ ဟိ ပဋိန္ဒြိယာနိ သကဒါဂါမိဘာဝံ ပဋိစ္စ မုဒူနိ နာမ ဟောန္တိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁၉။

သကဒါန (န) [သက + ဒါန] မိမိ၏- ပေးကမ်း-လှူဒါန်း-ဖွယ် ဝတ္ထု။ နနု နာမ သကဒါနံ ဒါတဗ္ဗံ ဟောတီတိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၆၈။

သကဒ္ဒမ (တိ) [သဟ + ကဒ္ဒမ] ညွန် - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ သကဒ္ဒမံ အသဉ်ဒိတွာ အဇ္ဈောဟရန္တိ။ သံ၊ ၁။ ၄၅၉။ (-ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၉၁။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၅၈။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၁၉)။

သကဒွါရ (န) [သက + ဒွါရ] မိမိ၏ (ကာယကမ္မ စသော) ဒွါရ။ တံ တံ ဒွါရမေဝါ (မူလဋီ၊ ၁။ ၇၄) တိ သကဒွါရမေဝ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၈၁။

သကဓန (န) [သက + ဓန] ကိုယ်-မိမိ-ပိုင် ဥစ္စာ, ပစ္စည်း။ ဓနဟေတူတိ သကဓနဿ ဝါ ပရဓနဿ ဝါ ကာရဏာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၆၁။

သကဓမ္မ (ပု) [သက + ဓမ္မ။ သွဓမ်-သံ။] မိမိ၏-အယူဝါဒ-ကျင့်စဉ်- သဘော- အလေ့ စရိုက်-တရား။ သမ္ပိ ဒဋ္ဌံ ဝဒါနာ သကဓမ္မေ ဒဋ္ဌဝါဒါ ဧဝ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၇၅။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၃၂၃။ သဓမ္မေတိ သကဓမ္မေ ဗြာဟ္မဏဓမ္မေ။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၀၉။

သကနဂရ (န) [သက + နဂရ။ သွနဂရ-သံ။] မိမိ၏-မြို့-ပြည်။ ဝနန္တါရေ အာရက္ခဏတ္ထာယ ဌပေတွာ သကနဂရံ ဂမိံသု။ ဇာ၊ ဋ၊ ၇။ ၂၉၀။

သကနိရုတ္တိ (ပု၊ န) [သက + နိရုတ္တိ] မိမိအမြီးပိုင်း၊ မိမိအမြီး၏-အစိတ်- အပိုင်း။ ကုဒ္ဒါ ------ သကနိရုတ္တိ အညမညသညာယ ဒဋ္ဌံ ဂဟေတွာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၅၀၁။

သကနာမ (န) [သက + နာမ။ သွနာမန်-သံ။] မိမိ-ကိုယ်ပိုင်-အမည်။ ဝုတ္တံ ဉာဏံ ဒွိဓာ ဣစ္ဆ၊ သကနာမေန အညာတံ။ ကခ၊ ဋီ၊ ၁၁၇။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉၈)။

သကနိကာယ (ပု) [သက + နိကာယ] မိမိ၏ - နိကာယ် - ဂိုဏ်း - သုတ်အစု။ အညနိကာယတော အာနီတသုတ္တတောပိ သကနိကာယေ အတ္တနောမတိယေဝ ဗလဝတရာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၇။

သကနိကေတ (တိ) [သက + နိကေတ] မိမိ-အိမ်-အသိုက်-ရှိသော။ သုပုပ္ဖိတာသု

ရုက္ခသာခါသု သကနိကေတာ ဟုတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၁၀။

သကနိဝေသန (န) [သက + နိဝေသန] မိမိ၏- နန်းတော်- အိမ်- ဘုံဗိမာန်။ တေန သကနိဝေသနံ ပဝေသေတွာ ကတသက္ကာရ-သမ္မာနော ----- ဉာတိဇနာနုဂ္ဂဟံ ကတွာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၈-၉။

သကန္တိ (ထီ) [သ + ကန္တိ] မိမိ၏ နှစ်သက်ခြင်း၊ မိမိကိုယ်တိုင် နှစ်သက်ခြင်း။ သကန္တိံ ပရကန္တိဥ္စ၊ ဇနယိံ တေန ကန္တိမာ။ အပ၊ ၂။ ၁၁၁။

သကပက္ခ (တိ) [သက + ပက္ခ။ သွပက္ခ-သံ။] မိမိ၏ - ဘက်သား - အသင်း အပင်း။ အလောဘေန စေတ္တ သကပက္ခေသု သတ္တသခ်ီရေသု နိဗ္ဗုတော ဟောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၆။

သကပက္ခရာဂ (ပု) [သကပက္ခ + ရာဂ] မိမိ၏- ဘက်သား-အသင်းအပင်း-ဖြစ်သော ရာဂ။ သကပက္ခရာဂဥ္စ ပရပက္ခဒေါသဥ္စ ပုရက္ခတွာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၈၃။

သကပ (ပ္ပ) ဋိညာ (ထီ) [သက + ပဋိညာ] မိမိ၏ - ဝန်ခံခြင်း - အာမခံ - ပဋိညာဉ်။ သကပဋိညာယ ဧဝ " န မယံ ဗုဒ္ဓါ " တိ ဝဒိံသု။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၁။

သကပ (ပ္ပ) ဋိပတ္တိ (ထီ) [သက + ပဋိပတ္တိ] မိမိအကျင့်။ လောကေ သကပဋိပတ္တိယာ ---- တံ တံ ဝိဟာရေ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄။

သကပ (ပ္ပ) ဋိဘာန (တိ) [သက + ပဋိဘာန] မိမိ၏-ဉာဏ်-ပဋိဘာန်-ကြောင့် ဖြစ်သော - စကား - တရား ဒေသနာ။ မေဏ္ဍကမိလိန္ဒပဉှေသု ထေရဿ သကပဋိဘာနေ အနာပတ္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၅။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၄၉)။

သကပတိ (ပု) [သက + ပတိ။ သွပတိ-သံ။] မိမိ၏ လင်ယောကျာ်း။ ပေဏာဟိကာ သကပတိမှိ ဥဿူယာယ ဆာပကေ န ပေါသယတိ။ မိလိန္ဒ။ ၃၈၇။

သကပ (ပ္ပ) ယောဂ (ပု) [သက + ပယောဂ။ သွပြယောဂါတ်-သံ။] မိမိ၏-လုံ့လ-ပယောဂ။ သကပယောဂေန ဝါ ပရပယောဂေန ဝါ အတ္တနော နိမိတ္တဿ ---- သေဝေယျ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၁၈။

သကပရသမယကုသလ (တိ) [သက + ပရ + သမယ + ကုသလ] မိမိအယူ-သူတစ်ပါးအယူ၌ - လိမ္မာ - ကျွမ်းကျင်-သော၊ သူ။ သကပရသမယကုသလော မာတာပိတရော ပူဇေတုကာ ၊မာ --- အတ္တနော သမီပေ ဌပေတွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၁။ (-၂၆၆)။

သကပရိက္ခာရ (ပု) [သက + ပရိက္ခာရ] မိမိ၏-ပရိက္ခရာ -အသုံးအဆောင် - ပစ္စည်း။ ပရိက္ခာရစတုက္ကေ ပဋ္ဌမော သကပရိက္ခာရော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၆၈။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆)။

သကပရိစ္စဇန (န) [သက + ပရိစ္စဇန] မိမိ၏-စွန့်လွှတ်-စွန့်ကြဲ-ခြင်း။ ဝိဿဇ္ဇနီတိ သကပရိစ္စဇနဝသေန နိဿဇ္ဇနီ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၄။

သကပရိဘုတ္တ (တိ) [သက + ပရိဘုတ္တ] သကဘုတ္တ-ကြည့်။

သကပရိဝါရ (ပု) [သက + ပရိဝါရ] မိမိ၏အခြံအရံ။ သကပရိဝါရေန ပက္ကန္တေသုံ တေသု သဟာယေသု ကောလိတော ဥပတိဿံ ပုစ္ဆိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၁။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၇)။

သကပရိသသမောဓာန (န) [သကပရိသာ + သမောဓာန] မိမိ၏ ပရိသတ်နှင့် ပေါင်းဆုံခြင်း။ သင်္ဃာကိကာတိ သကပရိသသမောဓာနံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၁၂။

သကပရိသာ (ထီ) [သကာ + ပရိသာ] မိမိ၏ပရိသတ်။ ဣမေ ဘိက္ခဝေ ဧကေစ္စေ ပုဂ္ဂလော သကပရိသံ ဥပ္ပေဇတော ဟောတိ။ အံ၊ ၁။ ၄၂၄။

သကပါဏိ (ပု) [သက + ပါဏိ] မိမိလက်။ န ကီရ တွံ အဒါ ဒါနံ၊ သကပါဏီဟိ ကဿစိ။ ပေတ။ ၁၅၆။ သကပါဏီဟိ သဟတ္ထေဟိ ယဿ ကဿစိ သမဏဿ ဝါ ဗြာဟ္မဏဿ ဝါ ကိဉ္စိဒါနံ န အဒါသိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၁၄။

သကပိတု (ပု) [သက + ပိတု] မိမိ၏-အဖ - ဖခင်။ ယေန သကပိတုနိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၇။ မ၊ ၂။ ၂၅၂။

သကပုတ္တ (ပု) [သက + ပုတ္တ] မိမိ၏သား။ သော ရာဇာ သကပုတ္တံ စောရပပါတေ ခိပါပေသိ။ မိလိန္ဒ၊ ၂၀၀။

သကပ္ပန (တိ) [သဟ + ကပ္ပန] ဆင်၏ ကကြိုးတန်းဆာ - ဆင်ကုန်းနှီး- နှင့် တကွဖြစ်သော။ သကပ္ပနော သဟတ္ထပေါ။ အပ၊ ၁။ ၆၉။ အပ၊ ၂။ ၁၈၃။ သကပ္ပနော ဟတ္ထာလင်္ကာရသဟိတော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄။ သကပ္ပနော သဟတ္ထိပေါတိ ဟတ္ထိအလင်္ကာရ-သဟိတော ဟတ္ထိဂေါပကသဟိတောတိ အတ္ထော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၂။

သကဗလ (န) [သက + ဗလ] မိမိ၏-စစ်သည် - ရဲမက်ဗိုလ်ပါ။ ဘိန္ဒသ ဝါ သကဗလဿ အာရာမကော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၂၄။

သကဗလပ (ပ္ပ) ယောဂ (ပု) [သက + ဗလ + ပယောဂ] မိမိ၏-ခွန်အား-လုံ့လ-ပယောဂ၊ မိမိ၏ - ခွန်အား - ဗျာပါရ (သျှ)။ ကေဝလံ ပထဝိယံ သကဗလပယောဂေဟေဝ ပတိဋ္ဌာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၃။

သကဗ္ဗဇ (တိ) [သဟ + ကဗ္ဗဇ] ဆွမ်းလုပ်-နှင့်ကတွဖြစ်-ရှိ-သော။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ သကဗ္ဗဇေန မုခေန ဗျာဟရန္တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၅၅။ (-၂၅၆။ ဝိ၊ ၅။ ၄၉၊ ၇၆။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၆။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၄၆)။

သကဗ္ဗဇသိက္ခာပဒ (န) [သကဗ္ဗဇ + သိက္ခာပဒ] သကဗ္ဗဇသိက္ခာပုဒ်၊ ဆွမ်းလုပ်နှင့် တကွ စကားပြောဆိုခြင်းကြောင့် ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်။ ဝိနယပိဋက၊ ပါစိတ္တိယပါဠိ၊ ၇-ကဏ္ဍ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၅၅-၆။ ကင်္ခါ။ ၂၈၃။

သကဘဏ္ဍ (န) [သက + ဘဏ္ဍ] မိမိ၏- ဘဏ္ဍာ - ဥစ္စာ - ပစ္စည်း။ အထ ဝါ သကဘဏ္ဍေ ဝါ ပရဘဏ္ဍေ ဝါ ဟောတု။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၃။

သကဘဏ္ဍရဟိတ (တိ) [သကဘဏ္ဍ + ရဟိတ].အောက်ပုဒ်ကြည့်။ အဿကောတိ သကဘဏ္ဍရဟိတော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅။

သကဘဏ္ဍဝိရဟိတ (တိ) [သကဘဏ္ဍ + ဝိရဟိတ] မိမိ၏-ဘဏ္ဍာ-ဥစ္စာ-ပစ္စည်း-မှ ကင်းသော၊ မိမိပိုင်-ကိုယ်ပိုင်-ဥစ္စာမရှိသော။

အဿကောတိ နိဿကော သကဘာဏ္ဍ-
ဝိရဟိတော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၁။

သကဘာရိယာ (ထီ) [သက + ဘရိယာ]
မိမိ၏-မယား-ဇနီး-ကြင်ရာ။ အာရညိကော
ယူထပတိမိဂေါ ----------- သကဘာရိယံ
ဝိဿဇ္ဇေတွာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၀။

သကဘာဝန (န) [သက + ဘာဝန]
သကနိဝေသန-ကြည့်။ မုစလိန္ဒော နာဂရာဇာ
သကဘာဝနာ နိက္ခမိတွာ။ ဝိ၊ ၃။ ၃။ ဥဒါန်။
၈၇။ သကဘာဝနာတိ အတ္တနော
နာဂဘာဝနတော။ ဥဒါန်၊ ဋ္ဌ။ ၈၉။ သာရတ္ထ၊
၃။ ၁၄၈။

သကဘာဝ (ပု) [သက + ဘာဝ]
(၁) မိမိဥ်စ္စာ၏အဖြစ်။ (၂) မိမိ၏အဖြစ်၊
မိမိကိုယ်၏အဖြစ်။ (ဗား၊ သျှ) (၃) မိမိ၏
သဘော။ (၁) မူလဿ သကလဿ ဝါ
ဧကဒေသဿ ဝါ အဒိန္နတ္တာ သကဘာဝံ
န ဥပေတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
၃၇ - ၈။ (-ကင်္ခါ။ ၁၈၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၂၄၂)။ (၂) ဌပေတွာ အနာဂါမိခီဏာသဝေ
အဝသေသာ သကဘာဝေန သန္ဓာရေတုံ န
သက္ကိဿန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၃-၄။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။
၁၇၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၈၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊
၁။ ၃၀၆၊ ၃၉၈)။ (၃) ဆ ဓမ္မာ ယထာသမ္ဘဝံ
အပ္ပသန္နဋ္ဌေန သကဘာဝံ ဝိဇဟာပေတွာ။
သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၆။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉၃)။

သကဘာဝပရိစ္စဇန (န) [သကဘာဝ +
ပရိစ္စဇန] မိမိဥစ္စာအဖြစ်ကို စွန့်ခြင်း။
သကဘာဝပရိစ္စဇနဝသေနာ(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၀)တိ
အတ္တနော သန္တကဘာဝဿ ပရိစ္စဇနဝသေန။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄၆။

သကဘာဝပယောဂ (ပု) [သကဘာဝ +
ပယောဂ] မိမိဥစ္စာအဖြစ်ကို-ပြုသော-ပြုခြင်း
ဟူသော-လုံ့လ။ မိမိဥစ္စာဖြစ်အောင်-လုံ့လပြု-
အားထုတ်-ခြင်း။ ဥဒ္ဒိဋ္ဌမတ္တေ အဝဟာရော
(ကင်္ခါ။ ၁၁၉) တိ သကဘာဝပယောဂဿ
နိဋ္ဌာပိတတ္တာ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၀၅။

သကဘာဝူပဂတ (တိ) [သကဘာဝ +
ဥပဂတ] မိမိဥစ္စာအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်
သော။ တသ္မာ သကဘာဝူပဂတမေဝ
အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ။ ဝဇိရ၊ ၂၇၉။

သကဘုတ္တ (တိ) [သက + ဘုတ္တ]
မိမိသည် သုံးဆောင်အပ်သော - ဘဏ္ဍာ -
ပစ္စည်း - ဥစ္စာ။ တထေဝ သကဘုတ္တာပိ၊
ပရေ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ။ စရိယာ၊ ၃၉၀။
သကဘုတ္တာပီတိ သကဘုတ္တတောပိ အတ္တနာ
ပရိဘုတ္တတောပိ။ " သကပရိဘုတ္တာပိ " တိ
ပါဌော။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၆၂။

သကဘူမိ (ထီ) [သက + ဘူမိ။
သွဘူမိ-သံ။] မိမိ၏ဖြစ်ရာ - ဘုံ - ဌာန။
သဘူမိယ (မူလဋီ၊ ၁။ ၆၈) န္တိ သကဘူမိယံ။
အနုဋီ၊ ၁။ ၇၃။

သကမံသလောဟိတ (န) [သက + မံသ +
လောဟိတ။ သွမာသ-သံ။] မိမိ၏အသား
အသွေး၊ မိမိ၏ - ကျောသားနှင့် အသွေး။
သကမံသလောဟိတ (ပေတ။ ၁၇၂) န္တိ
အတ္တနော ပိဋ္ဌိမံသလောဟိတဥ္စ ပရိဘုဥ္ဇတီတိ
ယောဇနာ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၇။

သကမဂ္ဂ (ပု) [သက + မဂ္ဂ။ သွမာဂ်-သံ။]
(၁) မိမိ၏ အယူဝါဒလမ်းစဉ်ဟူသော ခရီး။
(၂) မိမိ၏ (ဝစ္စ -ပဿာဝ - စသော) မဂ်။
(၁) သကာယနေ ဝါပိ ဒဠှံ ဝဒါနော။ သုတ္တနိ၊

၄၁၇။ မဟာနိ။ ၂၃၄။ သကာယနေတိ သကမင္ဂေ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၂။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၉။ (၂) အတ္တနော နိမိတ္တသ သကမင္ဂေ ဝါ ပရမင္ဂေ ဝါ ---- ပဋိသာဒိယနဝသေန သေဝေယျ။ ဝဇိရ။ ၇၃။ ကခ၊ ဋီ။ ၁၈။

သကမက္ခာလု (တိ) [သဟ + ကမက္ခာလု] ရေကရား-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော၊ ရေကရားကို ကိုင်ဆောင်သော၊ သူ။ ကာမက္ခာလုကာတိ သကမက္ခာလုနော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၁။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၉။

သကမတ (န) [သက + မတ] မိမိ၏-အလို-အယူဝါဒ။ ဣဒံ သကမတေယေဝ သုတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၇။

သကမတိ (ထီ) [သက + မတိ] သကမတ-ကြည့်။

သကမတိပရိယာပန္န (တိ) [သက + မတိ + ပရိယာပန္န] မိမိ၏ အယူ၌ အကျုံးဝင်သော။ သကမတိပရိယာပန္နမေဝ သုတ္တာဒိံ သန္ဓာယ ---- ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၇။

သကမန္ဒိရ (န) [သက + မန္ဒိရ] သကနိဝေသန - ကြည့်။ ရာဇာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသံဃံ နိမန္တေတွာ သကမန္ဒိရေ ဘောဇေတွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၅။

သကမန (တိ) [သက + မန။ သွမနော-သံ။] (၁) မိမိစိတ် (နှစ်သက်သောစိတ်) ရှိသော၊ သူ။ (ပု၊ န) (၂) မိမိ၏စိတ်။ (၁) အတ္တမနာတိ ------ သကမနာ တုဋ္ဌစိတ္တာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၇။ ဝါသေဋ္ဌဘာရဒွါဇ သာမဏေရာပိ ဟိ သကမနာ တုဋ္ဌမနာ ---- ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိံသု။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၆။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈၉။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၉။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၇။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၈)။ (ပု၊ န) (၂) မဟာရာဇ ယောဂိနာ ယောဂါဝစရေန သကမနေ ကိလေသေ ဥပ္ပန္နေ ဥဿူယာယိတဗ္ဗံ။ မိလိန္ဒ။ ၃၈၇။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၈။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၆။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၀)။

သကမာတု (ထီ) [သက + မာတု] မိမိ၏-အမိ- မိခင်-အမေ-မယ်တော်။ ယေန သကမာတု နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ။ သံ၊ ၁။ ၁၄၂။

သကမာတုမိစ္ဆာဒဿန (န) [သကမာတု + မိစ္ဆာဒဿန] မိမိမယ်တော်၏-မိစ္ဆာအယူ-မှားသောအမြင်။ သော ဒါနိ သကမာတု-မိစ္ဆာဒဿနမတ္တမ္ပိ ဟရိတုံ နာသက္ခိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၇။

သကမာနသ (န) [သက + မာနသ] မိမိ၏စိတ်။ မဟာရာဇ ယောဂိနာ ----- သကမာနသေ ကိလေသာ န ဝိရူဟာပေတဗ္ဗာ။ မိလိန္ဒ။ ၃၆၉။

သကမုခ (န) [သက + မုခ] (၁) မိမိ၏ ခံတွင်း။ (၂) မိမိ၏မျက်နှာ။ (၁) ဧဝမေတံ သကမုခေနေဝ----ဝဒါပေဿာမိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၂။ (၂) ကိံ ပန တံ ဩလောကယတော သကမုခံ ပညာယတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၃။

သကမုဋ္ဌိ (ထီ၊ ပု) [သက + မုဋ္ဌိ] မိမိလက်ဆုပ်။ သကမုဋ္ဌိနာ ဝါ သော ဂဂ်ီယ သောတံ အာဝါရေတဗ္ဗံ မညေယျ။ သံ၊ ၂။ ၄၈၈။

သကမ္မ² (န) [သ + ကတ + ကမ္မ။ ကတ - အလယ်ပုဒ် ကျေ။ သ + ကမ္မ။

သွက်မ်န်-သံ။] (၁) မိမိသည်ပြုအပ်သော-ကံ - အမှု။ (၂) (ရှေးဦးစွာ ပြုအပ်သော) မိမိ၏-ကံ-အမှု။ (၁) သကမ္မုနာ ဟညတိ (မ၊ ၂။ ၂၆၁)တိ အတ္တနာ ကတကမ္မဝသေန " ကသာဟိပိ တာလေတိ " တိအာဒီဟိ ကမ္မကာရဏာဟိ ဟညတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၇။ (၂) သကမ္မုနာ (ဇာ၊ ၁။ ၂၄၅) တိ အနာဂတဘယံ ဒိသွာ ပုရေတရံ ကတေန အတ္တနော ကမ္မေန။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၆၇။

သကမ္မ၂ (တိ) [သဟ + ကမ္မ] ကံ (= ကမ္မကာရက)-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ ---သကမ္မာကမ္မကိရိယာနုယောဂံ ပစ္စတ္တောပယောဂဝစနတာ စ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၁၉။

သကမ္မက (တိ) [သကမ္မ + က။ သမာသန္တ က။ ကမ္မုနာ သဟ ဝတ္တမာနော။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။ သကမ္မ်က - သံ။] သကမ္မ၂ - ကြည့်။ ယထာ လောကေ အတ္တဝိသေသဝသေန သကမ္မကာနိပိ ပဒါနိ အကမ္မကာနိ ဘဝန္တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၀။ တတြ သကမ္မကာ ယေ ဓာတဝေါ ကမ္မာပေက္ခံ ကြိယံ ဝဒန္တိ။ ရူ၊ ၂၅၇။ နိဗ္ဗတ္တနိယာဒိနာ ကမ္မေန သဟ ဝတ္တန္တီတိ သကမ္မကာ။ ရူ၊ ဋီ။ ၁၈၀။

သကမ္မကဓာတုသဒ္ဒ (ပု) [သကမ္မက + ဓာတု + သဒ္ဒ] ကံ (=ကမ္မကာရက)-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ-သော ဓာတ်, သဒ္ဒါ။ ယထာ သကမ္မကဓာတုသဒ္ဒါ အတ္တဝိသေသဝသေန သကမ္မကာ ဟောန္တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၄။

သကမ္မနိရတ (တိ) [သကမ္မ + နိရတ] မိမိ -အလုပ်- အမှု- ၌ မွေ့လျော်သော၊ သူ။ ဇနပဒေါ ဝါ တမှိ ထာဝရိယပ္ပတ္တော အနုဿုက္ကော သကမ္မနိရတော အစလော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၁။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၇၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၁။

သကမ္မပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိ (တိ) [သကမ္မ + ပဋိဗဒ္ဓ + ဝုတ္တိ] မိမိပြုအပ်သော-ကံ-အမှု-နှင့်စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသော။ သကမ္မပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတာယ အာသေဝနဂုဏံ န ဂဏှာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၀။

သကမ္မပသုတ (တိ) [သကမ္မ + ပသုတ] မိမိ- အလုပ်-အမှု-၌-အားထုတ်-လေ့ကျက်-ဆည်းပူး - သော။ တေ စ မနုဿာ သကမ္မပသုတာ ရညော ဇနပဒံ န ဝိဟေဌေဿန္တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၂၈။

သကမ္မဗျာဝဋ (တိ) [သကမ္မ + ဗျာဝဋ] မိမိပြုအပ်သော-အလုပ်-အမှု-ကို-အားထုတ်-လုံ့လပြု - သော။ တတ္ထ အာဂတောပိ သကမ္မဗျာဝဋောပိ ဇဝံ ဝုစ္စတိ။ ဝဇိရ၊ ၂၀၆။

သကမ္ဗာရဂတ (တိ) [သ + ကမ္ဗာရ + ဥဒ္ဒန + ဂတ] ရွှေပန်းထိမ်သည်တို့ ဖိုဝသို့ ရောက်သော။ သကမ္ဗာရဂတော(အံ၊၂။၄၈၉)တိ ဧတ္ထ သ-ကာရော နိပါတမတ္တံ။ ကမ္ဗာရဂတော ကမ္ဗာရုဒ္ဒနဂတောတိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၅။

သကရဋ္ဌ (န) [သက + ရဋ္ဌ။ သွရာဇ္ယ-သံ။] မိမိ၏-မင်းအဖြစ်-တိုင်းပြည်-နိုင်ငံ။ စတ္တာရော မဟာရာဇာနော----သကရဋ္ဌံ နိယျာတေသုံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၉။

သကရဋ္ဌ (န) [သက + ရဋ္ဌ။ သွရာဋ္ရ-သံ။] မိမိ-တိုင်းပြည်-နိုင်ငံ။ သကရဋ္ဌာနိ ပါယိံသု၊ ခတ္တိယာ သတ္တ တာဝဒေ။ ဇာ၊ ၂။ ၄၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၃၀။

သကရဏီယ (တိ) [သဟ + ကရဏီယ] ပြုဖွယ်ကိစ္စ-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ သော သတ္တာဟံ ------ သကရဏီယော ပက္ကမတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၁၆။

သကရာဇ (ပု) [သက + ရာဇ။ သွရာဇန်-သံ။] (၁) မိမိ၏ - မင်း - ဘုရင် - အရှင်သခင် (အစိုးရ)။ (၂) သက္ကရာဇ် (ခုနှစ်သက္ကရာဇ်)။ (၁) ပရရာဇူဟိ သကရညော သန္တိကံ ပေသိတံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၂၀၀။ (၂) အောက်ပုဒ် ကြည့်။

သကရာဇသမ္မတ (တိ) [သကရာဇ + သမ္မတ] သကရာဇ် (သက္ကရာဇ်) ဟူ၍ သမုတ် အပ်သော။ ကပ္ပသင်္ခါတကာလသင်္ချယသ ---- ကလိယုဂသင်္ခါတေ သကရာဇသမ္မတေ ဝဿာဒိသမူဟေ ဇာတော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၈၀။

သကရုဏ (တိ) [သဟ + ကရုဏာ + အ။ ကရုဏာယ သဟ ဝတ္တမာနော။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။] သနားခြင်း-ကရုဏာ-ရှိသော။ ဝိဟိံသာတိ ပါဏီအာဒီဟိ အဝိဟေသိကဇာတိကတာ သကရုဏဘာဝေါ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၂။

သကရူပ (န) [သက + ရူပ။ သွရူပ-သံ။] (၁) မိမိရုပ်။ (၂) မိမိ၏ အသွင်သဏ္ဍာန်။ (၃) မိမိသဘော။ (၁) သကရူပါ(စူဠနိ။ ၅၈)တိ အတ္တနော ရူပါ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄။ (၂) ပဌမံ သကရူပေနေဝ ဌိတေ ယက္ခေပေတေ ဒဿေတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၆၉။ (၃) ဒိဋ္ဌမမ္မနိဗ္ဗာနပ္ပတ္တော အတ္တာ သကရူပေနေဝ အဝဋ္ဌာသီတိ လဒ္ဓိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၅၂။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၇)။

သကလ[၁] (တိ) [သက + အလ။ သဟ + ကလ (ကလာ)။ သဟ ကလာယ ယန္တိ သကလံ။ ဗုဒ္ဓါ။ ၁၈၂။ ကလိတဗ္ဗာ သင်္ချာတဗ္ဗာတိ ကလာ၊ အဝယဝေါ။ သဟ ကလာယ ယန္တိ သကလံ။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။ ၇၇။ ကလေန သဟ ဝတ္တမာနံ သကလံ။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။ သက သတ္တိယံ၊ အလော၊ ကလာဘိ အဝယဝေဟိ သဟ ဝတ္တတေတိ ဝါ သကလံ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၇၀၂။ သကလ - သံ။ သကလ, သယလ - ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-အကြွင်းမဲ့-ခပ်သိမ်း-သော။ နက္ခတ္တပဒါနိ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗာနိ သကလာနိ ဝါ ဧကဒေသာနိ ဝါ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၈၆။ ယထာ သကလမေဝိဒံ ဗြဟ္မစရိယံ။ သံ၊ ၁။ ၈၈။ သံ၊ ၃။ ၂၊ ၃။ ကိံ မေ ပုတ္တေဟိ ဒါရေဟိ၊ ရဇ္ဇေန သကလေန စ။ အပ၊ ၁။ ၄၁၆။ ကေဝလံ သကလံ ကာယ (စရိယာ။ ၃၉၇) န္တိ အနဝသေသံ သဗ္ဗံ သရီရံ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၉။ သကလဿာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၅) တိ အနဝသေသဿ သဗ္ဗဘာဝါဒိဂတဿ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၃၇။ သကလစိတ္တေနာ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၀) တိ သကလေန အနဝ-သေသေန စိတ္တေန။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၀။

သကလ[၂] (ပု၊ န) [သက + အလ။ သက္ကောတေ ဥဗ္ဗာဟနာဒီသု ထောကတ္တာတိ သကလံ၊ အလော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၅၃။ သက္ကောတီတိ သကလံ။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။ ဇကလံ-သံ။ သယလ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) အစ, အန, အစိတ်, အပိုင်း, ထက်ဝက်။ (၂) ငါးကြင်း စသည်တို့၏-အကြေး-အခွံ-များသော အရေ။ (၁) အဓော တွဒ္ဓေါ ဥပဓော စ၊ ဝါ ခဏ္ဍံ သကလံ ပုမေ။ ဓာန်။ ၅၃။ (၂) သကလီ (၂) ကြည့်။

သကလအင်္ဂမဂ္ဂဝေါသိ (တိ) [သကလ + အင်္ဂမဂ္ဂ + ဝသ + ဏီ။ ထိ-၌ --ဝါသိနီ။]

အလုံးစုံသော အင်္ဂါတိုင်း မဂတိုင်း၌နေသော၊ သူ။ သာယန္ဟသမယေ --- သကလအင်္ဂမဂ္ဂေ-ဝါသိနော ------- ခတ္တိယကုမာရာဒယော သန္နိပတိတွာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၆၁။

သကလအရည၀ါသ (ပု) [သကလ + အရည၀ါသ] အလုံးစုံသော တောကျောင်း၌နေခြင်း။ (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ သျှ။ ၂။ ၂၃၁-၌ " သကလံ အရညာဝါသံ - ဟု ဝါကျရှိ၏။ သကလံ၊ အလုံးစုံသော။ အရညာဝါသံ၊ တောကျောင်းကို " ဟုပေးသည်။) သကလ-အရည၀ါသံ ဥပသောဘေတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၉။

သကလဥပေါသထကမ္မ (န) [သကလ + ဥပေါသထကမ္မ] အလုံးစုံသော ဥပုသ်-ဆောက်တည်-စောင့်သုံး-ခြင်းအမှု။ သကလ-ဥပေါသထကမ္မံ န ဟောတိ၊ ဥပဍ္ဎကမ္မံ ပန ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၄၀။

သကလကတ္တိကမာသ (ပု) [သကလ + ကတ္တိကမာသ] အလုံးစုံသော တန်ဆောင်မုန်းလ (သီတင်းကျွတ်လဆုတ် ၁-ရက်နေ့မှ စ၍ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်အထိ ၂၉-ရက်ကာလ)။ သကလကတ္တိကမာသံ ---- တေန စီဝရေန ဝိနာ ဝတ္ထုံ အနုဇာနိတွာ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၄၃။

သကလကပ္ပ (ပု) [သကလ + ကပ္ပ] (၁) အလုံးစုံသော-ကပ်-ကမ္ဘာ။(၂) အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သော ထက်ဝန်းကျင်၊ ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုလုံး။ (၁) သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပေတိ သကလကပ္ပံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၃။ (-စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၁)။ (၂) ကေဝလကပ္ပန္တိ သကလကပ္ပံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၉။ ကေဝလကပ္ပ-လည်း ကြည့်။

သကလကမ္မကိလေသဝူပသမတ္ထ (ပု) [သကလ + ကမ္မကိလေသ + ဝူပသမ + အတ္ထ] အလုံးစုံ -အကြွင်းမရှိ -သော ကံ၊ ကိလေသာ၏-ငြိမ်း-ငြိမ်းအေး-ခြင်း အနက်။ နိဗ္ဗာနံ ကထိတံ သကလကမ္မကိလေသ-ဝူပသမတ္ထာယ ဇောတိတတ္တာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။၆၂။

သကလကလာပ (ပု) [သကလ + ကလာပ] အလုံးစုံ - အကြွင်းမရှိ - သော - ကလာပ်-အပေါင်းအစည်း။ ယံ ပန " အတ္တိ ပဓာနံ ---- သကလကလာပမတ္တံ ဝိယာ " တိ တေ အနုမာနံ ဝဒန္တိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၆၃။

သကလကလိင်္ဂရဋ္ဌ (န) [သကလ + ကလိင်္ဂရဋ္ဌ] အလုံးစုံသော ကလိင်္ဂ-နိုင်ငံ-တိုင်း၊ ကလိင်္ဂတိုင်း တစ်တိုင်းလုံး။ တကော သကလကလိင်္ဂရဋ္ဌေ ဒေဝေါ ဝဿိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၄၀။

သကလကာမဘဝ (ပု) [သကလ + ကာမဘဝ] အလုံးစုံသော-ကာမ-ဘဝ-ဘုံ။ သမာဓိ တံသမင်္ဂိနော ----- သကလကာမ-ဘဝတော ဝိမောစေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀။

သကလကာယ (ပု) [သကလ + ကာယ] အလုံးစုံသောကိုယ်၊ တစ်ကိုယ်လုံး။ တတိယဿ ဝါဒေ တထေဝ သကလကာယံ သံခေါဘေတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၇။ န သက္ကာ ဘန္တေ သကလကာယံ ဒဿေတုံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၉။

သကလကာယပကမ္ပန (န) [သကလကာယ + ပကမ္ပန] အလုံးစုံသော ကိုယ်၏ တုန်လှုပ်ခြင်း၊ တစ်ကိုယ်လုံး တုန်

လှုပ်ခြင်း။ ဘယဝသေန သကလကာယ-ပကမ္ပနန္တိ အတ္ထော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၄။

သကလကာလပက္ခ (ပု) [သကလ + ကာလပက္ခ] အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သော လဆုတ်ပက္ခ၊ လဆုတ်ပက္ခ တစ်ခုလုံး။ အဗ္ဗမာသန္တိ သကလကာလပက္ခံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၂။

သကလကာသိရဋ္ဌ (နပုံ) [သကလ + ကာသိရဋ္ဌ] အလုံးစုံသော ကာသိတိုင်း၊ ကာသိတိုင်း တစ်ခုလုံး။ မဟာသတ္တဿ ဟိ ဇာတဒိဝသေ သကလကာသိရဋ္ဌေ ဒေဝေါ ဝဿိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၈။(-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၅)။

သကလကိလေသ (ပု) [သကလ + ကိလေသ] အလုံးစုံ -အကြွင်းမရှိ -သော ကိလေသာ။ သကလကိလေသာနံ ပဟာနာ-နုဘာဝံ ဝဒတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၅။

သကလကိလေသဇာလ (နပုံ) [သကလ + ကိလေသ + ဇာလ] အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သော ကိလေသာဟူသော-ကွန်ရက်-ပိုက်ကွန်။ တပ္ပဋိဗဒ္ဓံ သကလကိလေသဇာလံ သမုစ္ဆိန္ဒိတွာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉၉။

သကလကိလေသဒုက္ခူပသမ (ပု) [သကလကိလေသ + ဒုက္ခ + ဥပသမ] အလုံးစုံ - အကြွင်းမရှိ - သော ကိလေသာ ဆင်းရဲ၏ ငြိမ်းအေးခြင်း။ဧဝံ သကလကိလေသ-ဒုက္ခူပသမဘာဝတော ---- ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိ ဧဝ ဣမ “ သုခ ” န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၃၃။

သကလကိလေသပရိက္ခယ (ပု) [သကလကိလေသ + ပရိက္ခယ] အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ - သော ကိလေသာ၏ ကုန်ခမ်းခြင်း။ ဝိပါကံ န ဇနယန္တီတိ သကလကိလေသ-ပရိက္ခယေ ဝိယ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၀၃။

သကလကိလေသဗျာဓိဝူပသမနသမတ္ထ (တိ) [သကလကိလေသ + ဗျာဓိ + ဝူပသမန + သမတ္ထ] အလုံးစုံ - အကြွင်းမရှိ - သော ကိလေသာဟူသော အနာကို-ငြိမ်း-ချုပ်ငြိမ်း-စေခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော။ တထာဂတော ------ ကေဝလံ သကလကိလေသဗျာဓိ-ဝူပသမနသမတ္ထံ အမတောသဓံ ပက္ခိပိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၄၁။

သကလကိလေသဝဋ္ဋဝိမုတ္တိ (ထီ) [သကလကိလေသ + ဝဋ္ဋ + ဝိမုတ္တိ] အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သော ကိလေသာဝဋ္ဋ (ကိလေသာဟူသော-ဖြစ်ရာ-တည်ရာ) မှလွတ်ခြင်း။ အဂ္ဂမဂ္ဂေန သကလကိလေသဝဋ္ဋ-ဝိမုတ္တိယာ ဝိမုတ္တော စ အမှိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၂။

သကလကုဋုမ္ဗ (ပု၊ နပုံ) [သကလ + ကုဋုမ္ဗ] အလုံးစုံသော - ဥစ္စာ - ပစ္စည်း။ ဝယပ္ပတ္တံ မိတရံ ဒတွာ သကလကုဋုမ္ဗဿ သာမိကံ အကာသိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၈။

သကလကုမ္ဘကာရနိဝေသန (နပုံ) [သကလ + ကုမ္ဘကာရ + နိဝေသန] အလုံးစုံသော အိုးထိန်းသည်၏-အိမ်-အလုပ်ရုံ။ သကလကုမ္ဘကာရနိဝေသနံ ဧကပဇ္ဇောတံ အဟောသိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၁၅။

သကလကုမ္ဘီ (ထီ) [သကလာ + ကုမ္ဘီ] အလုံးစုံသော အိုး၊ အိုး တစ်အိုးလုံး။ ပါရာဇိကပ္ပဟောနကံ ဘဏ္ဍံ သကလကုမ္ဘိယံ စာရေန္တဿ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၆။

သကလကုသလဓမ္မသမ္ပဋိပတ္တိ (ထီ)

[သကလ + ကုသလဓမ္မ + သမ္ပဋိပတ္တိ] အလုံးစုံ - အကြွင်းမရှိ - သော ကုသိုလ်တရား-တို့၌ - တို့ကို - ကောင်းစွာ ကျင့်ခြင်း။ အပ္ပမာဒပဒံ ဝိယ သကလကုသလဓမ္မ-သမ္ပဋိပတ္တိယာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏာနံ သင်္ဂါဟကတ္တာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၆။

သကလကုသလဓမ္မသမုပ္ပတ္တိ (ထီ) [သကလကုသလဓမ္မ + သမုပ္ပတ္တိ] အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သော ကုသိုလ်တရား၏ ကောင်းစွာ ဖြစ်ခြင်း။ အထ ဝါ ဝိဇ္ဇာ ဝိယ သကလကုသလဓမ္မသမုပ္ပတ္တိယာ ---------- ပဓာနကာရဏတ္တာ။ ဒီ၊ ဋီ။ ၁။ ၄။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄။ အံ၊ ဋီ။ ၁။ ၇။

သကလကုသလဓမ္မုပ္ပတ္တိ (ထီ) [သကလကုသလဓမ္မ + ဥပ္ပတ္တိ] အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သောကုသိုလ်တရား၏ဖြစ်ခြင်း။ အထ ဝါ သကလကုသလဓမ္မုပ္ပတ္တိယာ ----- ဝိဇ္ဇာ ဝိယ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၀။

သကလကောဋ္ဌာသ (ပု) [သကလ + ကောဋ္ဌာသ] အလုံးစုံသော-အဖို့-အစု-တရား။ တံ ခန္ဓာယတနဓာတူသု ဧကမ္ပိ သကလ-ကောဋ္ဌာသံ ဂဟေတွာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂။

သကလကောသလရဋ္ဌ (န) [သကလ + ကောသလရဋ္ဌ] အလုံးစုံသော ကောသလတိုင်း၊ ကောသလတိုင်း တစ်ခုလုံး။ ခိပ္ပံ သကလကောသလရဋ္ဌံ ဧကမေဃံ ကတွာ ဝဿာပေဟိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၈။

သကလက္ခဏ (န) [သက + လက္ခဏ။ သွလက္ခဏ-သံ။] မိမိ၏ (မှတ်ကြောင်း) လက္ခဏာ။ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မမ္ပိ သကလက္ခ-ဏေနေဝ ကာတဗ္ဗံ။ ကင်္ခါ။ ၂၅၉။ (-ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၄၂၁)။

သကလခေတ္တ (န) [သကလ + ခေတ္တ] အလုံးစုံသော လယ်၊ တစ်လယ်လုံး။ သော ----- သကလခေတ္တံ ကဏ္ဍကဗဒ္ဓေဟိ ဝိယ သာလိသီသေဟိ သဉ္ဆန္နံ ဒိသွာ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၂။

သကလခေါဘကရဓမ္မဝိဂမ (ပု) [သကလ + ခေါဘကရ + ဓမ္မ + ဝိဂမ] အလုံးစုံ - အကြွင်းမရှိ - သော ချောက်ချားခြင်းကို ပြုတတ်သည့် တရားမှ ကင်းခြင်း။ တဉ္စ သကလခေါဘကရဓမ္မဝိဂမေန ----- သာတိသယတ္တာ "မုဒ္ဒဘူတ" န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၉၄။

သကလဂဂနမဏ္ဍလ (န) [သကလ + ဂဂနမဏ္ဍလ] အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သော ကောင်းကင်ပြင်၊ ကောင်းကင်ပြင် တစ်ခုလုံး။ ဂဂနမဏ္ဍလေတိ သကလဂဂနမဏ္ဍလံ ဝိရောစန္တီတိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၆။

သကလဃဋ္ဋ (ပု) [သကလ + ဃဋ္ဋ] အလုံးစုံသော တိုက်ခန်း၊ တိုက်ခန်းတစ်ခုလုံး။ သကလဃဋ္ဋံ သရီရပ္ပဘာယ ဩဘာသေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၈၉။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၆)။

သကလဂါထာ (ထီ) [သကလာ + ဂါထာ] အလုံးစုံသော ဂါထာ၊ ဂါထာ တစ်ခုလုံး။ "ယသ္မိံ နိဗ္ဗတ္တကေ ဒုက္ခ" န္တိ ပန ပါဠေ သကလဂါထာယ တတ္ထာယံ ယောဇနာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၃။

သကလဂါမ (ပု) [သကလ + ဂါမ] အလုံးစုံသော ရွာ၊ တစ်ရွာလုံး။ ဂါမေ ဋိတဂေါဏာသဿ သကလဂါမော ဌာနံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၀။ ထေရော သကလဂါမံ စရိတွာ တုစ္ဆပတ္တောဝ နိက္ခမတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၅။

သကလဂါမဝါသိက (တိ) [သကလ + ဂါမဝါသိက (-ဂါမဝါသ + ဏိက)] အလုံးစုံသောရွာ၌ နေခြင်းရှိသူ၊ ရွာ၌ နေခြင်းရှိသူအားလုံး။ သကလဂါမဝါသိကေသုပိ ဟိ ကေတော ဇေ သူကရံ ဝါ မိဂံ ဝါ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေန္တေသု။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၃၆။ (-နေတ္တိ၊ ဋ။ ၁၆၂-၃)။

သကလဂါမဝါသီ (တိ) [သကလ + ဂါမဝါသီ။ ထီ-၌ --ဝါသိနီ။] အလုံးစုံသောရွာ၌-နေလေ့ရှိ-နေ-သော၊ သူ။ သကလဂါမဝါသိနော တောသေသုံတိ။ မ၊ ဋ၊ ၄။ ၄၀။ (-ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၃၈။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၁၅)။

သကလဂါဝုတ (န) [သကလ + ဂါဝုတ] အလုံးစုံ - အကြွင်းမရှိ - သော တစ်ဂါဝုတ် (တစ်ယူဇနာ၏ လေးပုံတစ်ပုံ) အတိုင်းအရှည်ရှိသော ခရီး။ သကလဂါဝုတမ္ပိ သော တံ အက္ကောသိယေဝ။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၈၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၂၉။

သကလဂုဏ (ပု) [သကလ + ဂုဏ] အလုံးစုံ- အကြွင်းမရှိ- သော- ဂုဏ်ကျေးဇူး-အကျိုး အာနိသင်။ သကလဂုဏော ပဋိလဒ္ဓတီတိ ဘဂဝတော အဗ္ဘာသယေန သကလံ နာမ ဇာတံ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၄၄။

သကလဂုဏသံကိတ္တနမုခ (န) [သကလဂုဏ + သံကိတ္တန + မုခ] အလုံးစုံ- အကြွင်းမရှိ-သော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ကောင်းစွာ-ချီးမွမ်း-ပြောဆို-ခြင်းကို-အစပြု-အဦးမူ-ခြင်း။ ဇဝံ ဂါထာတ္တယေန သခ်ေပတော သကလဂုဏသံကိတ္တနမုခေန ရတနတ္တယဿ ပဏာမံ ကတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄။

သကလဂုဏသမန္နာဂတ (တိ) [သကလဂုဏ + သမန္နာဂတ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ကေဝလီတိ သကလဂုဏသမန္နာဂတော။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၅၅။

သကလဂုဏသမ္ပန္န (တိ) [သကလဂုဏ + သမ္ပန္န] အလုံးစုံ - အကြွင်းမရှိ - သော ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ ကေဝလီတိ သကလဂုဏသမ္ပန္နော။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၇၁။

သကလဂေဟ (ပု၊ န) [သကလ + ဂေဟ] အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သောအိမ်၊ တစ်အိမ်လုံး။ တဿာ သဟ ဃရပ္ပဝေသေန သကလဂေဟံ စန္ဒနဂန္ဓေဝ နီလုပ္ပလဂန္ဓေဝ ဝါယိ။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၇၃။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၃၃။ (-ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၃၄။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၈၈၊ ၄၀၂)။

သကလဂေဟဝါသီ (တိ) [သကလ + ဂေဟဝါသီ။ ထီ-၌ --ဝါသိနီ။] အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ - သော အိမ်၌နေသော၊ သူ။ အိမ်၌နေသူ အားလုံး။ တံ သုတွာ သကလဂေဟဝါသိနော " အမှာကံ ကိရ ကုဋုမ္ဗိကော ပဗ္ဗဇိတော " တိ ဝိရဝိံသု။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၈။ (-အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၇၇)။

သကလက် (တိ) [သဟ + ကလက်] ယုန်-ယုန်ရုပ်-အမှတ်တံဆိပ်-အမှတ်အသား-လက္ခဏာ-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော၊ (လဗိမာန်)။ သကလင်္ကော နိသာကရော။ အလင်္ကာ။ ၂၀၈။ သကလင်္ကော သသလက္ခဏော။ အလင်္ကာ၊ ဋီ၊ ဟောင်း။ သကလင်္ကော ကလင်္ကသဟိတော။ အလင်္ကာ၊ ဋီ၊ သစ်။

သကလစက္ကဝါဠ (ပု၊ န) [သကလ + စက္ကဝါဠ] အလုံးစုံ - အကြွင်းမရှိ - သော စကြာဝဠာ၊ စကြာဝဠာတစ်ခုလုံး။ သကလစက္ကဝါဠံ

ရတနဝေါပါနသီဝိနဒွံ ဝိယ ကုရုမာနာ ---- အဇ္ဈဂဠ္ဌိဆုံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၁။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၁၊ ၂၇၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၇)။

သကလစက္ကဝါဠဂဗ္ဘ (ပု) [သကလ + စက္ကဝါဠဂဗ္ဘ] အလုံးစုံ- အကြွင်းမရှိ-သော စကြဝဠာတိုက်၊ စကြဝဠာ တစ်တိုက်လုံး။ သကလစက္ကဝါဠဂဗ္ဘေ စက္ကဝတ္တိရဇ္ဇံ ပဋိပဇ္ဇာဟိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၇၄။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၁-၇)။

သကလစက္ကဝါဠဒေဝတာ (ထီ) [သကလ + စက္ကဝါဠဒေဝတာ] အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သော စကြဝဠာ၌နေသော နတ်, ဗြဟ္မာ။ စကြဝဠာ၌ နေသော နတ်ဗြဟ္မာအားလုံး။ သကလစက္ကဝါဠဒေဝတာဟိ ပကိတ္တာဒိတွောဇေန အာဟာရေန သဟ ---- အဟောသိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၁။

သကလစက္ကဝါဠရဇ္ဇ (နပ) [သကလစက္ကဝါဠ + ရဇ္ဇ] အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သော စကြဝဠာ၌ မင်း၏အဖြစ်၊ စကြဝဠာ တစ်ခုလုံး၌ မင်း၏ အဖြစ်။ သကလစက္ကဝါဠရဇ္ဇံ ဓတေသဉ္စေဝ အဘိဝိသ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၃။

သကလစက္ကဝါဠဝါသိက (တိ) [သကလ + စက္ကဝါဠဝါသိက] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သကလစက္ကဝါဠဝါသိကေဟိ ဗဟုဂန္ဓမာလံ အာဟရာပေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၃၆။

သကလစက္ကဝါဠဝါသီ (တိ) [သကလ + စက္ကဝါဠဝါသီ။ ထီ - ၌ ----ဝါသိနီ။] အလုံးစုံ - အကြွင်းမရှိ - သော စကြဝဠာ၌ နေသောသူ၊ စကြဝဠာ၌ နေသောသူအားလုံး။ သကလစက္ကဝါဠဝါသီနံ အနွကာရံ ဝိမိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀။

သကလစက္ခုဘဏ္ဍ (နပ) [သကလ + စက္ခုဘဏ္ဍ] အလုံးစုံသောမျက်လုံး၊ (ဗား၊ သျှ) အလုံးစုံ - အကြွင်းမရှိ - သော - မျက်လုံး-ဘဏ္ဍာ-အိမ်။ (မျက်ခွံတို့နှင့် တကွဖြစ်သော မျက်လုံးအိမ်)။ ပခုမန္တိ သကလစက္ခုဘဏ္ဍံ အဓိပ္ပေတံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၄)။ စက္ခုဘဏ္ဍန္တိ "အက္ခိဒလ" န္တိ ကေစိ။ "အက္ခိဒလဝဋ္ဋုမ" န္တိ အပရေ။ အက္ခိဒလေဟိ ပန သဒ္ဓိံ အက္ခိဗိမ္ဗန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၁။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၆။

သကလစတုပ္ပဒ (တိ) [သကလ + စတုပ္ပဒ] အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သော ခြေ ၄-ချောင်း ရှိသည့်သတ္တဝါ၊ ခြေ ၄-ချောင်းရှိသည့် သတ္တဝါအားလုံး။ သကလစတုပ္ပဒါနံ ရာဇဘာဝေ သတိပိ ---- မိဂရာဇာတိ ဝုတ္တံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၂။

သကလစတုမဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဝါသ (တိ) [သကလ + စတုမဂ္ဂ + ဗြဟ္မစရိယ+ဝါသ] အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သော မဂ်လေးပါး ဟူသော မြတ်သောအကျင့်ကို သုံးခြင်းရှိသော၊ သူ။ သကလစတုမဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဝါသောတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၉။

သကလစိတ္တ (နပ) [သကလ + စိတ္တ] အလုံးစုံ - အကြွင်းမရှိ - သော စိတ်၊ စိတ် အားလုံး။ သကလ³-ကြည့်။

သကလစီဝရ (နပ) [သကလ + စီဝရ] အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သောသင်္ကန်း၊ သင်္ကန်း တစ်ထည်လုံး။ န နီလာဒီဟိ သကလစီဝရဿ ဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၁။

သကလဆကာမာဝစရဗြဟ္မဒေဝ (တိ) [သကလ + ဆကာမာဝစရ + ဗြဟ္မ + ဒေဝ] အလုံးစုံ - အကြွင်းမရှိ - သော

ကာမာဝစရ နတ်ပြည် ၆-ထပ်, ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့၌ဖြစ်သော နတ်, ဗြဟ္မာ။ ဒေဝဒေဝံ သကလဆကာမာဝစရဗြဟ္မဒေဝါနံ အတိဒေဝံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၉။

သကလဆဒေဝလောက (ပု) | သကလ + ဆဒေဝလောက | အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သော နတ်ပြည် ၆-ထပ်၊ နတ်ပြည် ၆-ထပ်လုံး။ သဗ္ဗေ ဒေဝေ သကလဆဒေဝလောကေ ဒေဝေ အဘိဘောမိ အဘိဘဝါမိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၉။

သကလဆမာသ (ပု၊ န) | သကလ + ဆမာသ | အလုံးစုံ - အကြွင်းမရှိ - သော ၆-လ၊ ၆-လ လုံးလုံး။ န သကလဆမာသေ သဇ္ဈာယပ္ပဝတ္တိဒဿနတ္ထံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၅၂။

သကလဇန (ပု) | သကလ + ဇန | အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သော လူ၊ လူအားလုံး။ သကလဇနံ ဝေဠေတွာ ---- ဝိစရန္တိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၉။

သကလဇနပဒ (ပု) | သကလ + ဇနပဒ | အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သော ဇနပုဒ်၊ ဇနပုဒ်တစ်ခုလုံး။ ဣမသ္မိံ ဗွါဒသယောဇနိကေ သုဒဿနနဂရေ စ သကလဇနပဒေ စ နပစ္စတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၉၇။ (-သံ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၄၈၁)။

သကလဇနပဒဝါသီ (တိ) | သကလ + ဇနပဒဝါသီ။ ထိ-၌ ---ဝါသိနီ | အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ - သော ဇနပုဒ်၌ နေသော သူ၊ ဇနပုဒ် နေသူအားလုံး။ တတြာဓိပတိဘူတော သကလဇနပဒဝါသိနော----စတူဟိ သင်္ဂဟ-ဝတ္ထူဟိ သင်္ဂဏှာတိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၅။

သကလဇနသမူဟ (ပု) | သကလ + ဇနသမူဟ | အလုံးစုံ -အကြွင်းမရှိ -သော လူအပေါင်း။ သဗ္ဗံ ဇနံ သကလဇနသမူဟံ သာဓုကံ ဟာသယန္တော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၀။

သကလဇမ္ဗုဒီပ (ပု) | သကလ + ဇမ္ဗုဒီပ | အလုံးစုံ - အကြွင်းမရှိ - သော ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၊ ဇမ္ဗူဒိပ်တစ်ကျွန်းလုံး။ ---- ဓမ္မာသောကော နာမ ရာဇာ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ရဇ္ဇံ ကာရေဿတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၄။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၁၊ ၂၅၆)။

သကလဇမ္ဗုဒီပဋ္ဌနိက (တိ) | သကလဇမ္ဗုဒီပ + အဋ္ဌနိက | အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ - သော ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းမျှ အဘိုးထိုက်တန်သော၊ ဇမ္ဗူဒိပ်တစ်ကျွန်းလုံး ထိုက်တန်သော။ အယံ ဘဒ္ဒေ ကာပိလာနီ သကလ-ဇမ္ဗုဒီပဋ္ဌနိကာ ----- အာဂစ္ဆတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၀။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄၂။

သကလဇမ္ဗုဒီပတလ (န) | သကလဇမ္ဗုဒီပ + တလ | အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သော ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း အပြင်။ သကလဇမ္ဗုဒီပတလေ ဥန္နင်္ဂလမဟောသိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၅။ (-စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၇၇)။

သကလဇမ္ဗုဒီပမဏ္ဍလ (န) | သကလဇမ္ဗုဒီပ + မဏ္ဍလ | အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ - သော ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း အဝန်းအဝိုင်း။ သောမှိ သကလဇမ္ဗုဒီပမဏ္ဍလဿ ဣဿရော ရာဇာ ဇာတော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၆။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၅)။

သကလဇမ္ဗုဒီပမဟာရဋ္ဌ (န) | သကလဇမ္ဗုဒီပ + မဟာရဋ္ဌ | အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သော ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌ မြတ်သော မင်း၏အဖြစ်၊ (အလုံးစုံသော ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းမှ ဖြစ်သည့် အခွန်ဘဏ္ဍာ, အာဏာ စသည်)။

ရာဇာပိ သမုဒ္ဒတီရေ သတ္တ ဒိဝသာနိ မဟာဗောဓိံ သကလဇမ္ဗုဒီပမဟာရဇ္ဇံ အဒါသိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၂။

သကလဇမ္ဗုဒီပရဋ္ဌ (န) ｜ သကလဇမ္ဗုဒီပ + ရဋ္ဌ ｜ အလုံးစုံ- အကြွင်းမရှိ-သော ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌ မင်းအဖြစ်(အလုံးစုံသော ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းမှဖြစ်သော အခွန်အတုတ်, အာဏာစသည်)။ သကလဇမ္ဗုဒီပရဋ္ဌေနာ (ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၉) တိ ဧတ္ထ ရဇ္ဇော ဣဒ္ဓိ ရဇ္ဇံ သကလဇမ္ဗုဒီပတော ဥပ္ပန္နကအာယော စေဝ အာဏာဒယော စ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၅။

သကလဇမ္ဗုဒီပရာဇ (ပု) ｜ သကလဇမ္ဗုဒီပ + ရာဇ ｜ အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သော ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း -၌-ကို- အစိုးရ-သော မင်း၊ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း- ၌-ကို- အစိုးရ - သော မင်းအားလုံး။ အထဿာ ဝယပ္ပတ္တကာလေ သကလဇမ္ဗု- ဒီပရာဇာနော စ သေဋ္ဌိနော စ သေဋ္ဌိဿ သန္တိကံ ပဟိဏိံသု။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၄။ (-ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၂၄၅)။

သကလဇမ္ဗုဒီပရာဇဓီတု (ထီ) ｜ သကလဇမ္ဗုဒီပ + ရာဇဓီတု ｜ အလုံးစုံ- အကြွင်းမရှိ - သော ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌ နေသော မင်းသမီး၊ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌နေသော မင်းသမီး အားလုံး။ ကာ စ ခေါ အာမုတ္တမဏိကုဏ္ဍလာ သကလဇမ္ဗုဒီပရာဇဓီတရော ဝါတိ -------။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၈၇။

သကလဇမ္ဗုဒီပဝါသိက (တိ) ｜ သကလဇမ္ဗုဒီပ + ဝါသ + ဏိက။ (ဝါသ + ဏီ = ဝါသီ + က) ｜ အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သကလဇမ္ဗုဒီပဝါသိကေသု ဓနံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တေသု။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၉၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၈၂)။

သကလဇမ္ဗုဒီပဝါသီ (တိ) ｜ သကလဇမ္ဗုဒီပ + ဝါသ + ဏီ။ ထိ-၌ ---ဝါသိနီ ｜ အလုံးစုံ- အကြွင်းမရှိ -သော ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌ နေသောသူ၊ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌ နေသောသူ အားလုံး။ သကလဇမ္ဗုဒီပဝါသိနော " နာဂမာဏဝိကံ ဂဏ္ဍိဿာမာ " တိ ဂန္တွာ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၅၀။ (-ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆၅။ အပ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၁)။

သကလဇမ္ဗုဒီပသညိတပထဝီ (ထီ) ｜ သကလဇမ္ဗုဒီပ + သညိတာ + ပထဝီ ｜ အလုံးစုံ - အကြွင်းမရှိ - သော ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း ဟူ၍ သိမှတ်အပ်သော မြေအပြင်။ သကလပထဝီ-ကြည့်။

သကလဇမ္ဗုဒီပါဘိသေက (ပု) ｜ သကလဇမ္ဗုဒီပ + အဘိသေက ｜ အလုံးစုံ -အကြွင်းမရှိ- သော ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌ ဖြစ်သော (မင်းအဖြစ်၏) ဘိသိက်။ တေ ဒိသွာပိ ပသန္နော ရာဇာ ----- သကလဇမ္ဗု- ဒီပါဘိသေကမဒါသိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၁။

သကလဇာတိခေတ္တ (န) ｜ သကလ + ဇာတိခေတ္တ ｜ အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သော- ဇာတိခေတ်-စကြဝဠာ တစ်သောင်း၊ ဇာတိ ခေတ်-စကြဝဠာ-တစ်ခုလုံး။ ဗောဓိသတ္တဿ ဥဒယဗ္ဗယဿ ဉာဏာနုဘာဝေန သကလ- ဇာတိခေတ္တံ ကောလာဟလံ အဟောသိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၇။

သကလဇေတဝန (န) ｜ သကလ + ဇေတဝန ｜ အလုံးစုံ- အကြွင်းမရှိ - သော ဇေတဝန်ကျောင်း၊ ဇေတဝန် တစ်ကျောင်းလုံး။ သကလဇေတဝနံ အတိဝိယ ဒုဂ္ဂန္ဓံ အဟောသိ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၂၉။

သကလဗျာနိက (တိ) ｜ သကလ + ဗျာန + ဏိက ｜ အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သောဗျာန်-

နှင့်ယှဉ် - ၏အာရုံဖြစ် - သော။ ဧတ္တကာနိ ကေဋ္ဌာနိကာနိ ------------ ဧတ္တကာနိ သကလဋ္ဌာနိကာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၀။

သကလဒွေဠှဓမ္မသဘာဝစ္ဆာဒကမောဟတမ (ပု၊ န) [သကလ + ဒွေဠှဓမ္မ + သဘာဝ + ဆာဒက + မောဟ + တမ] အလုံးစုံ -အကြွင်းမရှိ- သော ဒွေဠှတရား သဘောကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သည့် မောဟ ဟူသော အမိုက်တိုက်။ ဘဂဝတော ဉာဏဿ ဒွေဠှပရိယန္တိကတ္တာ ------- သကလဒွေဠှဓမ္မသဘာဝစ္ဆာဒကမောဟတမဿ ဝိဟတတ္တာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၉။

သကလဒွေဠှဓမ္မသဘာဝါဝဗောဓနသမတ္ထ (တိ) [သကလဒွေဠှဓမ္မသဘာဝ + အဝဗောဓန + သမတ္ထ] အလုံးစုံ-အကြွင်း မရှိ-သော ဒွေဠှတရားသဘောကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော။ သကလဒွေဠှဓမ္မသဘာဝါဝဗောဓနသမတ္ထေန --------- ပညာပဇ္ဇောတေန ----- မောဟန္ဓကာရဿ ဝိဓမိတတ္တာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၉)။

သကလဋ္ဌ (ပု) [သကလ + အတ္ထ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၀၇။] (၁) အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ- ဟူသော-အနက်-သဘော။ (က) အလုံးစုံ- အကြွင်းမရှိ - ပျံ့နှံ့ခြင်း - ဟူသော-အနက်- သဘော။ (ခ) အလုံးစုံ-အကြွင်းမဲ့-ကို အာရုံ ပြုခြင်း - ဟူသော - အနက် - သဘော။ (၂) အလုံးစုံ- အကြွင်းမရှိ - သည်၏အဖြစ်၊ အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သောအားဖြင့် ယူအပ် သည်၏အဖြစ်။ (၁) (က) သကလဋ္ဌေနာ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၀) တိ နိဿေသဋ္ဌေန၊ အနဝသေသဖရဏဝသေန စေတ္ထ သကလဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၆၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၂၀။ (ခ) သကလဋ္ဌေနာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၅)တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန--- ပထဝီမဏ္ဍလေ သကလာရမ္မဏကရဏဋ္ဌေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၅။ (၂) သကလဋ္ဌေနာ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၉) တိ သကလဘာဝေန အသုဘနိမိတ္တာဒီသု ဝိယ ဧကဒေသေ အဋ္ဌတွာ အနဝသေသတော ဂဟေတဗ္ဗ- ဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၂၄။

သကလတဏ္ဍုလ (ပု) [သကလ + တဏ္ဍုလ] အရင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ဆန်၊ (ဝတ္ထု၊ သျှ။ ညောင်။ ၃၇၃)။ ဆန်ရင်း၊ မကျိုးသော ဆန်။ သကလတဏ္ဍုလေ ဌပေတွာ ဘိန္နတဏ္ဍုလေ စ ဥဒ္ဓနကပလ္လာနိ စ အာဒါယ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၇။

သကလတမ္ဗပဏ္ဏိတလ (န) [သကလ + တမ္ဗပဏ္ဏိ + တလ] အလုံးစုံသော- သီဟိုဠ်ကျွန်း - သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ- ၏-အပြင်- မြေပြင်။ နိက္ခန္တုဒကဖုသိတေဟိ သကလ- တမ္ဗပဏ္ဏိတလေ န ကောစိ အဖုဋ္ဌောကာသော နာမ အဟောသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၆။

သကလတမ္ဗပဏ္ဏိဒီပ (ပု) [သကလတမ္ဗပဏ္ဏိ + ဒီပ] အလုံးစုံသော- သီဟိုဠ်ကျွန်း - သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ၊ သီဟိုဠ် တစ်ကျွန်းလုံး၊ သီရိလင်္ကာ တစ်နိုင်ငံလုံး။ ထေရော ---------- သကလတမ္ဗပဏ္ဏိဒီပေ အဒိသွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၂။

သကလတမ္ဗပဏ္ဏိဒီပရဇ္ဇ (န) [သကလတမ္ဗပဏ္ဏိဒီပ + ရဇ္ဇ] အလုံးစုံ သော - သီဟိုဠ်ကျွန်း - သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ -၌ မင်း၏အဖြစ် (အလုံးစုံသော - သီဟိုဠ်ကျွန်း- သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ-မှ ရအပ်သော မင်း၏ဥစ္စာ၊

မအူ။ သျ)။ သမုဒ္ဒတီရေ မဟာဗောဓိ ဌပေတွာ တိဏ္ဏံ ဒိဝသာနံ သကလတမ္ဗပဏ္ဏိဒီပရဇ္ဇေန ပူဇေသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၃။

သကလတ္တဘာဝ (ပု) | သကလ + အတ္တဘာဝ | အလုံးစုံသော - အတ္တဘော-ခန္ဓာကိုယ်။ အတ္တဘာဝဿာတိ သကလတ္တ-ဘာဝဿ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၇။

သကလတ္တဘာဝဗျာပက (တိ) | သကလတ္တဘာဝ + ဗျာပက | အလုံးစုံသော အတ္တဘော၌ ပျံ့နှံ့သော။ ဝိပုလဉ္စ ယာဝ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ အာဟစ္စ ဌာနေန သကလတ္တဘာဝ-ဗျာပကံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၆။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၅။

သကလတိတ္ထိယ (ပု) [သကလ + တိတ္ထိယ] အလုံးစုံသော - တိတ္ထိ - မိစ္ဆာအယူရှိ - သူ၊ (မိစ္ဆာ အယူ၌ - ဖြစ် - ယှဉ် - သော သူ)။ ဓမ္မရာဇဘာဝေန ပဋိပက္ခဘူတေ သကလ-တိတ္ထိယေ နိဟရိတွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂။

သကလတေဓာတုက (တိ) | သကလ + တေဓာတု(| အလုံးစုံသော (ကာမ, ရူပ, အရူပဟု ႏုိအပ်သော) ဓာတ် ၃ - ပါး။ (တေဓာတုက-လည်းကြည့်)။သဗ္ဗလောကေတိ သကလတေဓာတုကေ လောကေ စ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉။

သကလတေမာသ (ပု) | သကလ + တေမာသ | အလုံးစုံသော ဝါတွင်း ၃-လ။ ဝါတွင်း သုံးလလုံး။ အဇ္ဇေဝ မေ ပုဗ္ဗေနှ သကလတေမာသဿ ပူဝါ ခါဒိတာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅၅။

သကလတ္တဝါသ (ပု) | သဟ + ကလတ္တ + ဝါသ | မယားနှင့်အတူတကွနေခြင်း။ ---- ပုန နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇန္တိ ဝါ တမေဝ ဝါ သကလတ္တဝါသံ ဝသန္တိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၈။

သကလဒသသဟဿစက္ကဝါဠ (ပု၊ န) | သကလ + ဒသသဟဿ + စက္ကဝါဠ | အလုံးစုံသော စကြဝဠာ၊ စကြဝဠာ တစ်သောင်းလုံး။ ဇဝံ နိသိန္နေ ဗောဓိသတ္တေ သကလဒသသဟဿစက္ကဝါဠေ ဒေဝတာ သာဓုကာရံ ဒတွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁။

သကလဒသသဟဿစက္ကဝါဠဒေဝတာ (ထီ) [သကလဒသသဟဿစက္ကဝါဠ+ဒေဝတာ] အလုံးစုံ တစ်သောင်းသော စကြဝဠာ၌ နေသော-နတ်-ဗြဟ္မာ။ သကလဒသသဟဿ-စက္ကဝါဠဒေဝတာ ဧကတော သန္နိပတိတွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၇။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၊ ၃၃)။

သကလဒသသဟဿစက္ကပါဠပထဝီ (ထီ) [သကလဒသသဟဿစက္ကဝါဠ + ပထဝီ] အလုံးစုံ တစ်သောင်းသော စကြဠာ မြေအပြင်၊ စကြဝဠာ မြေပြင် တစ်ပြင်လုံး။ သကလဒသသဟဿစက္ကဝါဠပထဝီ ကမ္ပိတ္ထ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၄။

သကလဒသသဟဿိလောကဓာတု (ထီ၊ ပု) [သကလဒသသဟဿီ + လောကဓာတု] အလုံးစုံ တစ်သောင်းသော လောကဓာတ်၊ လောကဓာတ် တစ်သောင်းလုံး။ အထ သကလဒသသဟဿိလောကဓာတု သသာဂရပဗ္ဗတာ ပကမ္ပိတ္ထ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၃။ (-က္ကတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ၊ ၁၂၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂)။

သကလဒသသဟဿိလောကဓာတုဒေဝတာ (ထီ) [သကလဒသသဟဿိလောကဓာတု+ ဒေဝတာ] အလုံးစုံ တစ်သောင်းသော

လောကဓာတ် - လောကဓာတ် တစ်သောင်းလုံး-၌ နေသော-နတ်-ဗြဟ္မာ။ မဇ္ဈိမယာမေ သကလဒသသဟဿိလောကဓာတုဒေဝတာယော ဩကာသံ လဘမာနာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၁။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၀)။

သကလဒသသဟဿီ (တိ) [သကလ + ဒသသဟဿီ။ ထီ - ၌ ---သဟဿိနီ။] အလုံးစုံ တစ်သောင်းသော လောကဓာတ်၊ လောကဓာတ် တစ်သောင်းလုံး။ သကလဒသသဟဿီ လောကဓာတု သင်္ကမ္ပိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၂-၃။

သကလဒိယဍ္ဎကိလေသသဟဿ (နု) [သကလ + ဒိယဍ္ဎ + ကိလေသသဟဿ] အလုံးစုံ - အကြွင်းမရှိ - သော တစ်ထောင့်ငါးရာ ကိလေသာ။ ဒေါသေ သကလဒိယဍ္ဎကိလေသသဟဿေ ဝိက္ခာလယိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၅။

သကလဒိယဍ္ဎသဟဿကိလေသာရိဂဏ (ပု) [သကလဒိယဍ္ဎသဟဿကိလေသ+ အရိ + ဂဏ] အလုံးစုံ - အကြွင်းမရှိ - သော တစ်ထောင့်ငါးရာ ကိလေသာဟူသော ရန်သူအပေါင်း။ တေန ဉာဏေန သကလဒိယဍ္ဎသဟဿကိလေသာရိဂဏေ ခေပေတွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၂။

သကလဒိဝသ (ပု၊ နု) [သကလ + ဒိဝသ] အလုံးစုံသော နေ့၊ တစ်နေ့လုံး။ သစေပိ သကလဒိဝသံ ခဏာတိ၊ အာဏာပကဿ ဧကံယေဝ ပါစိတ္တိယံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၇၂။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၈)။

သကလဒီပ (ပု) [သကလ + ဒီပ] အလုံးစုံသော ကျွန်း၊ တစ်ကျွန်းလုံး။ သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတော သကလဒီပံ ဩဘာသယံ ကတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၆၃။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅)။

သကလဒေဝပုရ (နု) [သကလ + ဒေဝပုရ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ ကထေန္တဿ သဒ္ဒေါ သကလဒေဝပုရံ ဆာဒေတွာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၄။

သကလဒေဝလောက (ပု) [သကလ + ဒေဝလောက] အလုံးစုံသော နတ်ပြည်၊ နတ်ပြည် ၆-ထပ်လုံး။ ဣမသ္မိံ သကလဒေဝလောကေ မမေဝ တုဝံ ဣက္ခသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၆၃။

သကလဓမ္မပဋိပတ္တိ (တိ) [သကလ + ဓမ္မ + ပဋိပတ္တိ] အလုံးစုံသောတရားကို ကျင့်ခြင်း။ သကလဓမ္မပဋိပတ္တိယာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏာနံ သင်္ဂါဟကတ္တာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၀။

သကလဓမ္မာယတနဒီပက (တိ) [သကလ + ဓမ္မာယတန + ဒီပက။ ထီ-၌ --ဒီပိကာ။] အလုံးစုံသော ဓမ္မာယတနကို ထွန်းပြတတ်သော။ သကလဓမ္မာယတနဒီပကာနိ ဓမ္မာယတနာဒိပဒါနိ စ ဝဒ္ဓေတွာ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၅။

သကလဓမ္မာရမ္မဏ (တိ) [သကလဓမ္မ + အာရမ္မဏ] အလုံးစုံသောတရား - တရားအားလုံး - လျှင် အာရုံရှိသော (သဗ္ဗညုတဉာဏ်)။ တသ္မာ သကလဓမ္မာရမ္မဏမ္ပိ တံ ဧကဓမ္မာရမ္မဏံ ဝိယ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၇။

သကလနဂရ (နု) [သကလ + နဂရ] အလုံးစုံသောမြို့၊ တစ်မြို့လုံး။ သကလနဂရံ ဒီပမာလာဒီဟိ ဝိပ္ပကိဏ္ဏတာရကံ ဝိယ

ကတ္တာ။ ပေဋကော။ ၃၂၆။ သကလနဂရံ သကလရဋ္ဌံ အဓိမ္ဘိကမေဝ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၅၊ ၃၁၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၉၉)။

သကလနဂရနိဗ္ဗာဒဝရဂမ္ဘီရ (တိ) [သကလနဂရ + နိဗ္ဗာဒ + ဝရ + ဂမ္ဘီရ] အလုံးစုံသောမြို့၌ (တစ်မြို့လုံး) ပဲ့တင်ထပ်မြတ်၍နက်နဲသော။ သကလနဂရနိဗ္ဗာဒဝရဂမ္ဘီရေန ဗြဟ္မဿရေန " သုနိတာ " တိ အာလပိတ္ဘာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၄။

သကလနဂရဝါသီ (တိ) [သကလ + နဂရဝါသီ။ ထီ-၌ --ဝါသိနီ။] အလုံးစုံသောမြို့၌ နေသောသူ။ မြို့သူ, မြို့သား အားလုံး။ သကလနဂရဝါသိနော သက္ကာ ပရိဝါရေတွာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃၀။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄)။

သကလနဒီကန္ဒရ (ပု) [သကလ + နဒီ + ကန္ဒရ] အလုံးစုံသောမြစ်, ချောက်။ ပုန သကလနဒီကန္ဒရာနိ ဧကနိန္နာဒံ ကရောန္တော။ က္ကတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၈။

သကလနလာဋ (နု) [သကလ + နလာဋ] အလုံးစုံသော နဖူးပြင်၊ နဖူးပြင် တစ်ခုလုံး။ သကလနလာဋံ ဆာဒယမာနံ ပူရယမာနံ ဂန္တွာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၄၅။

သကလနဝင်္ဂ (တိ) [သကလ + နဝ + အင်္ဂ] အလုံးစုံသော အင်္ဂါ ၉-ပါးရှိသော။ အောက်ပုဒ် တို့ကိုကြည့်။

သကလနဝင်္ဂသတ္ထုသာသန (နု) [သကလနဝင်္ဂ + သတ္ထုသာသန။ (ဝါ) သကလ + နဝင်္ဂသတ္ထုသာသန] အလုံးစုံသော အင်္ဂါ ၉-ပါးရှိသော မြတ်စွာဘုရား၏- အဆုံးအမ - သာသနာ။ သကလံ သုတ္တဂေယျာဒိကံ နဝင်္ဂံ ဧတ္ထ, ဧတေသာတိ ဝါ သကလနဝင်္ဂံ၊ သတ္ထု ဘဂဝတော သာသနံ သတ္ထုသာသနံ၊ သာသီယတိ ဧတေနာတိ ကတွာ၊ တဒေဝ သတ္ထုသာသနန္တိ သကလ- နဝင်္ဂသတ္ထုသာသနံ။ နဝ ဝါ သုတ္တဂေယျာဒီနိ အင်္ဂါနိ ဧတ္ထ, ဧတေသာတိ ဝါ နဝင်္ဂံ၊ တမေဝ သတ္ထုသာသနံ၊ တဉ္စ သကလမေဝ၊ န ဧကဒေသန္တိ တထာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၆။

သကလနဝင်္ဂသတ္ထုသာသနပရိယတ္တိဓရ (တိ) [သကလနဝင်္ဂသတ္ထုသာသန + ပရိယတ္တိ + ဓရ + အ] အလုံးစုံသော အင်္ဂါ ၉-ပါးရှိသော မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမ (သာသနာ) ဟု ဆိုအပ်သော ပရိယတ်ကို ဆောင်သော။ သကလနဝင်္ဂသတ္ထုသာသနပရိယတ္တိဓရော (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆) တိ သကလံ သုတ္တဂေယျာဒိ နဝင်္ဂံ ဧတ္ထ, ဧတေသာ ဝါ အတ္ထီတိ သကလနဝင်္ဂံ၊ သတ္ထုသာသနံ ------- တံ သကလနဝင်္ဂ- သတ္ထုသာသနသင်္ခါတံ ပရိယတ္တိံ ဓာရေန္တီတိ သကလနဝင်္ဂသတ္ထုသာသနပရိယတ္တိဓရာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄။

သကလနာဂရ (ပု) [သကလ + နာဂရ] အလုံးစုံသော မြို့သူ, မြို့သား။ သကလနာဂရေန ဥဋ္ဌာရာယ ပူဇာယ ကရိယ- မာနာယ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၄။ သကလနာဂရေဟိ ပရိဝုတော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉။ (-ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၅)။

သကလနိဂမဝါသီ (တိ) [သကလ + နိဂမဝါသီ။ ထီ-၌ --ဝါသိနီ။] အလုံးစုံသော နိဂုံး၌ နေသော၊ သူ၊ နိဂုံးသူ, နိဂုံးသား အားလုံး။ က္ကဒါနိ သကလနိဂမဝါသိနံ ပဟောနကေ ကပလ္လကပူဝေ ပစိဿာမိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၃။

သကလနိဝေသန (န) [သကလ + နိဝေသန] အလုံးစုံသော- အိမ်- နန်းတော် - ဘုံဗိမာန်။ အယံ မယှံ ပိတုနော သကလနိဝေသနံ ပသာဒေတိ။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၉။ (-အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၃၆၊ ၃၁၆)။

သကလနီလနေတ္တ (တိ) [သကလ + နီလ + နေတ္တ] အလုံးစုံ ညိုသော-မျက်လုံး-မျက်စိ-ရှိသော၊ သူ။ အဘိနီလနေတ္တောတိ န သကလနီလနေတ္တော။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၂။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၆၃။

သကလန္တလိက္ခ (န) [သကလ + အန္တလိက္ခ] အလုံးစုံသောကောင်းကင်၊ ကောင်းကင်တစ်ခုလုံး။ သကလန္တလိက္ခံ ရန္ဓယာ ဝါ အင်္ဂလေန ဝါ မိနိတုံ သက္ကာ ဘဝေယျ။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၅၀။

သကလပညာဒိဂုဏဂဏာဘိရမ (တိ) [သကလ + ပညာ + အာဒိ + ဂုဏ + ဂဏ + အဘိရမ] အလုံးစုံ ပညာစသော ဂုဏ် အပေါင်းကြောင့် အလွန်မွေ့လျော်ဘွယ် ဖြစ်သော။ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ သကလပညာဒိဂုဏ-ဂဏာဘိရမေ ဥစ္စဋ္ဌာနေ ဌပေသယတိ။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၅၄။

သကလပစ္ဆာဘတ္တ (န) [သကလ + ပစ္ဆာဘတ္တ] အလုံးစုံ-ဆွမ်းစား-ဆွမ်းဘုဉ်းပေး-ပြီးသည်မှ နောက်-ကာလ-အခါ။ တတ္ထ ဘဂဝတ္ထေရဿ သကလပစ္ဆာဘတ္တဋ္ဌေဝ ---- အာနိသံသံ ကထေတွာ။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၈၀။

သကလပတ္တပလာသ (န) [သကလ + ပတ္တ + ပလာသ] အလုံးစုံသော-သစ်ရွက်-အရွက်-ပွင့်ချပ်- ရော်- အရင့်၊ သစ်ရွက်- အရွက်-ပွင့်ချပ်-ရော်-အရင့်-အားလုံး။ သကလပတ္တ-ပလာသာနိ ပရိဘဇ္ဇ ပါတေတွာ။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၅၀။

သကလပထဝီ (ထီ) [သကလာ + ပထဝီ] အလုံးစုံသော မြေအပြင်၊ မြေပြင် တစ်ခုလုံး။ သကလပထဝိယာ ရာဇာ ဒီပစက္ကဝတ္တီ အသောကသဒိသော။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၆၈။ သကလပထဝီ (ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၁၇) တွိ သကလ-ဇမ္ဗုဒီပသညိတပထဝီ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၇။

သကလပထဝိကမ္ပန (န) [သကလပထဝီ + ကမ္ပန] အလုံးစုံသော မြေအပြင်၏တုန်လှုပ်ခြင်း၊ မြေပြင်တစ်ခုလုံး တုန်လှုပ်ခြင်း။ သကလပထဝိကမ္ပနံ ဒဠှကာမောသိ မဟာရာဇ ပဒေသပထဝိကမ္ပနန္တိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၄။

သကလပထဝီပါသာဒါဒိဝတ္ထု (န) [သကလပထဝီ + ပါသာဒါဒိဝတ္ထု] အလုံးစုံသောမြေ, ပြာသာဒ် အစရှိသောဝတ္ထု။ န သကလပထဝီပါသာဒါဒိဝတ္ထုနာ တဿ သတ္တာဟံ ဒေမိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၅။

သကလပဗ္ဗတ (ပု) [သကလ + ပဗ္ဗတ] အလုံးစုံသော တောင်၊ တစ်တောင်လုံး၊ တောင်တစ်ခုလုံး။ သကလပဗ္ဗတံ ဧကနိန္နာဒံ ကရောန္တော။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၅၀။ (-ဇာ၊ ဋ၊ ၇။ ၁၆၂)။

သကလပရမတ္ထ (ပု) [သကလ + ပရမတ္ထ] အလုံးစုံသော ပရမတ်တရား၊ အလုံးစုံ-မြတ်-မဖောက်မပြန်-သော-သဘော-တရား။ ------ သကလပရမတ္ထတော စ အညဿ သစ္စိကဋ္ဌဿ အဘာဝါ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၅၇။

သကလပရိပုဏ္ဏ (တိ) [သကလ + ပရိပုဏ္ဏ] အလုံးစုံပြည့်စုံသော၊ အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြည့်စုံသော။ သကလပရိပုဏ္ဏ (သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၅၈) တွိ သဗ္ဗသော ပရိပုဏ္ဏံ

သီလာဒိပဉ္စမမ္မက္ခန္ဓပါရိပူရိယာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၅။

သကလပရိသာ (ထီ) [သကလာ + ပရိသာ] အလုံးစုံသော ပရိသတ်။ ပရိသတ် အားလုံး။ တေသု အပ္ပသုတော ---- သရသမ္ပတ္တိယာ သကလပရိသံ ခေါဘေတွာ ဓမ္မံ ကထေသိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၆။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၅၉) ။

သကလပါတိ (ထီ) [သကလာ + ပါတိ] အလုံးစုံသောခွက်၊ တစ်ခွက်လုံး။ မဟာပူဝေါ ဟုတွာ သကလပါတိံ ပူရေတွာ ---- အဋ္ဌာသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၄။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၈)။

သကလပါဒတလ (န) [သကလ + ပါဒတလ] အလုံးစုံသောခြေဖဝါးအပြင်၊ ခြေဖဝါးအပြင် တစ်ခုလုံး။ ကုဋ္ဌိနောတိ သကလပါဒတလံ မာ ရုဇီတိ စုမ္ဗဋံ ကတွာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၈။

သကလပါသာဒ (ပု) [သကလ + ပါသာဒ] အလုံးစုံသော ပြာသာဒ်၊ ပြာသာဒ်တစ်ခုလုံး။ သကလပါသာဒေါ ကေဝူမော အဟောသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၈။

သကလပါသာဒဘိတ္တိ (ထီ) [သကလာ + ပါသာဒဘိတ္တိ] အလုံးစုံသော ပြာသာဒ်၏ နံရံ - အကာ။ သကလပါသာဒဘိတ္တိသု မတ္တိကာဟိ မဒ္ဒိတွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၆။

သကလပိဋကတ္တယ (န) [သကလ + ပိဋကတ္တယ] အလုံးစုံသော - ပိဋကတ်- ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ ပိဋကတ် သုံးပုံလုံး။ တေန ဘဂဝတော သကလပိဋကတ္တယေ ပကာသိတေ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂။

သကလပိဋကတ္တယဓာရီ (တိ) [သကလပိဋကတ္တယ + ဓရ + ဏီ။ ထီ-၌ ----ဓာရိနီ။] အလုံးစုံသော - ပိဋကတ်- ပိဋကတ်သုံးပုံ - ကို ဆောင်သော၊ ပိဋကတ် သုံးပုံလုံးကို ဆောင်သော၊ သူ။ (တိပိဋကဓရ ပုဂ္ဂိုလ်)။ သဗ္ဗပါဠိ သကလပိဋကတ္တယဓာရီ ဘဝိဿတိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၂။

သကလပိဋ္ဌိပါဒစ္ဆာဒနဥပါဟန (ထီ၊ ပု) [သကလ + ပိဋ္ဌိပါဒ + ဆာဒန + ဥပါဟန] အလုံးစုံသော ခြေဖမိုးကို ဖုံးသော ဘိနပ်။ ပုဋဗန္ဓဥပါဟနာ သကလပိဋ္ဌိပါဒစ္ဆာဒန- ဥပါဟနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၅။

သကလပုည (န) [သကလ + ပုည] အလုံးစုံသော-ကုသိုလ်-ကောင်းမှု။ ဥတ္တရ- ဝိရဟိတေ သကလပုညဿ ဘာဇနဘူတေ ရတနတ္တယေတိ အတ္ထော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၁။

သကလဖရဏ (န) [သကလ + ဖရဏ] အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိ-သော သတ္တဝါ စသည် တို့ကို-ပျံ့နှံ့စေ-ဖြန့်-ခြင်း။ အပ္ပမာဏာ ဟိ သတ္တာ တောသံ ဂေါစရဘူတာ --------- သကလဖရဏဝသေနေဝ ပဝတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၁၅။ သကလဖရဏဝသေနာတိ နိရဝသေသဖရဏဝသေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၅။

သကလဖရဏဋ္ဌ (ပု) [သကလ + ဖရဏ + အဋ္ဌ] အလုံးစုံ ပျံ့နှံ့စေအပ်သည်၏အဖြစ် ဟူသော - အနက် - သဘော။ တောနိ ဟိ သကလဖရဏဋ္ဌေန ကသိဏာနိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၁။ ၁၂၀။ သကလဖရဏဋ္ဌေနာတိ သကလံ ပရိတဗ္ဗဋ္ဌေန။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၁၁၆။

သကလဗာရာဏသိနဂရ (န) [သကလ + ဗာရာဏသီ + နဂရ] အလုံးစုံသော

ဗာရာဏသီ-ပြည်-မြို့။ဗာရာဏသီ-ပြည်-မြို့-တစ်ခုလုံး။ မဓုရသာရေန ဓမ္မံ ဒေသေန္တဿ သဒ္ဒေါ----သကလဗာရာဏသိနဂရံ အဝတ္ထရိ။ ဇာ၊ ၅။ ၆၆။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၇)။

သကလဗာရဏသိဝါသီ (တိ) [သကလ + ဗာရာဏသိဝါသီ။ ထီ - ၌ ---ဝါသိနီ။] အလုံးစုံသော ဗာရာဏသီ - ပြည် - မြို့ - ၌ နေသောသူ၊ ဗာရဏသီ - ပြည် - မြို့ - ၌ နေသူ အားလုံး။ တသ္မိံ ကာလကတေ သကလဗာရာဏသိဝါသိနော ဟဋ္ဌတုဋ္ဌာ မဟာဟသိတံ ဟသိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၀။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၀၉)။

သကလဗာရာဏသီ (ထီ) [သကလာ + ဗာရာဏသီ] သကလဗာရာဏသိနဂရ-ကြည့်။ သကလဗာရာဏသိယံ " သုသီမ-ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ " ဘိ ပါကဋော အဟောသိ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၇။

သကလဗုဒ္ဓဂုဏ (ပု) [သကလ + ဗုဒ္ဓဂုဏ] အလုံးစုံသော ဘုရားရှင်၏-ဂုဏ်တော်-ကျေးဇူးတော်၊ ဘုရားရှင်၏-ဂုဏ်တော်-ကျေးဇူး-တော်-အားလုံး။ က္ကတိ က္ကမာပိ တီပိ ဝိတ္ထာပိ သကလဗုဒ္ဓဂုဏေ သံခိပိတွာ ကထေသိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၆။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၆)။

သကလဗုဒ္ဓဂုဏဝိသေသကာရဏ (န) [သကလဗုဒ္ဓဂုဏ + ဝိသေသ + ကာရဏ] အလုံးစုံသော ဘုရားရှင် ဂုဏ်တော်တို့၏ ထူးသော အကြောင်း။ သကလဗုဒ္ဓဂုဏ-ဝိသေသကာရဏတာယ တာသမ္ပိ ကာရဏံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃။ မ၊ ဋီ။ ၁။ ၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃။

သကလဗုဒ္ဓဂုဏသတ္ထိကတကာလ (ပု) [သကလဗုဒ္ဓဂုဏ + သတ္ထိကတ + ကာလ] အလုံးစုံသော ဘုရားရှင် ဂုဏ်တော်တို့ကို မျက်မှောက်ပြုရာ - အချိန် - အခါ -ကာလ။ သောတ္ထိနာ သကလဗုဒ္ဓဂုဏသတ္ထိကတ-ကာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၅။

သကလဗုဒ္ဓဂုဏဟေတု (ပု) [သကလဗုဒ္ဓဂုဏ+ဟေတု] အလုံးစုံသော ဘုရားရှင်- ဂုဏ်တော်- ကျေးဇူးတော်-တို့၏ အကြောင်း။ သကလဗုဒ္ဓဂုဏဟေတုဘူတာနံ ဒါနပါရမိတာဒီနံ ----- ပရိပူရဏဝသေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၄။

သကလဗောဓိသမ္ဘာရ (ပု) [သကလ + ဗောဓိသမ္ဘာရ] အလုံးစုံသော ဗောဓိဉာဏ် (အရိယမဂ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်) ၏ အဆောက်အဦ။ အသယှဿ သကလဗောဓိ-သမ္ဘာရဿ ---- သဟာနတော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၄။

သကလဗျာကရဏ (န) [သကလ + ဗျာကရဏ] အလုံးစုံသော - ဗျာကရဏ်း- သဒ္ဒါ - ကျမ်း၊ ဗျာကရဏ်း - သဒ္ဒါ - ကျမ်း အားလုံး။ အတ္တနော ပညဝန္တတာယ ဝေဒင်္ဂေသု ---- သကလဗျာကရဏေသု စ ဆေကဘာဝေန ----- ဝိတုဒန္တော ဝိစရတိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၀။

သကလဗြဟ္မစရိယ (တိ) [သကလ + ဗြဟ္မစရိယ] အလုံးစုံ မဂ်လေးပါး-ဟူသော မြတ်သော - အကျင့်ရှိ - အကျင့်ကိုကျင့်သုံး-သော။ ဗြဟ္မစရိယဿ ကေဝလီတိ သကလဗြဟ္မစရိယော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၈။ ယံ ဗြဟ္မစရိယဿ ကေဝလံ သကလဘာဝေါ၊ တေန သမန္နာဂတော၊ သကလစတုမဂ္ဂဗြဟ္မ-စရိယဝါသောတိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၉။

သကလပြဟ္မစာရီ (တိ) | (သကလ + ပြဟ္မ) သကလပြဟ္မ + စရ + ဏီ။ ထီ - ၌ --စာရိနီ။ | အလုံးစုံ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့် - လေ့ရှိ - သော၊ မြတ်သည့် အကျင့် အားလုံးကို ကျင့်သုံးပြီးသော။ ခီဏာသဝေါ ဟိ သကလပြဟ္မစာရီ နာမ ဟောတိ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၄၃။

သကလပြဟ္မလောက (ပု) | သကလ + ပြဟ္မလောက | အလုံးစုံသော ပြဟ္မာ့-ပြည်-ဘုံ၊ ပြဟ္မာ့ပြည် အားလုံး။ တတ္ထ တထာဂတဿ သရီရတော ဥဂ္ဂတဇာလာ သကလပြဟ္မလောကံ အတိက္ကမိတွာ။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၉၅။

သကလဘရုရဋ္ဌဝါသီ (တိ) | သကလ + ဘရုရဋ္ဌဝါသီ။ ထီ-၌ --ဝါသိနီ။ | အလုံးစုံ ဘရုတိုင်း၌နေသော (နတ်)၊ ဘရုတိုင်း၌ နေ သောနတ်အားလုံး။ သကလဘရုရဋ္ဌဝါသိနော ဒေဝတာ ကောတော ဟုတွာ။ ဇာ၊ ၄၊ ၂။ ၁၅၇။

သကလဘာဇန (နု) [သကလ + ဘာဇန] အလုံးစုံသော - အိုး - ခွက်၊ အိုး - ခွက်- အားလုံး။ သာ အဂ္ဂိဇာလာ သကလဘာဇနံ တဋ္ဋတဋ္ဋာယန္တံ ဈာယတိ။ ထေရီ၊ ၄။ ၅။

သကလဘိက္ခု (ပု) | သကလ + ဘိက္ခု | အလုံးစုံသော ရဟန်း၊ ရဟန်းအားလုံး။ မဟာမုနိန္တိ သကလဘိက္ခုနံ မဟန္တတ္တာ မဟာမုနိ။ အပ၊ ၄၊ ၂။ ၆၉။

သကလဘိတ္တိ (ထီ) | သကလာ + ဘိတ္တိ | အလုံးစုံသော နံရံ၊ နံရံ တစ်ခုလုံး။ သကလဘိတ္တိံ ကိတ္တေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၄၄။

သကလဘူတုပါဒါနရူပ (နု) | သကလ + ဘူတ+ဥပါဒါနရူပ | အလုံးစုံသော ဘူတရုပ်၊ ဥပါဒါရုပ်၊ ဘူတရုပ်, ဥပါဒါရုပ် အားလုံး။ သကလဘူတုပါဒါရူပံ ကုစ္ဆိတဘာဝတော ----။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၅။

သကလမဂ္ဂဝါသတ္ထ (၃) | သကလ + မဂ္ဂ + ဝါသ + အတ္ထ | အလုံးစုံသော လမ်း (တစ်လမ်းလုံး) ကို-ထုံ-ထုံသင်း- မွှေးကြိုင်- စေ-ခြင်း-အကျိုး။ သကလမဂ္ဂဝါသတ္ထာယ စ ဂန္ဓတ္တရေ ပုပ္ဖာနိ, ပုပ္ဖတ္တရေ ဂန္ဓေ စ ၄ပါပေတွာ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၆၆။ (-အံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၁၀)။

သကလမဟာပထဝီ (ထီ) | သကလာ + မဟာပထဝီ | အလုံးစုံသော- မြေကြီး-မြေ အပြင်။ သကလမဟာပထဝီ ---- အာဒိတ္တာ ဝိယ ဇလိတာ ဝိယ ဟောဘိ။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၃၂၆။

သကလမဟာသမုဒ္ဒ (ပု) | သကလ + မဟာသမုဒ္ဒ | အလုံးစုံသော မဟာသမုဒ္ဒရာ၊ မဟာသမုဒ္ဒရာ တစ်စင်းလုံး။ ယော သကလမဟာသမုဒ္ဒေ ဥဒကံ ----- ပရိက္ခိ ကရေယျ။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၂၅၁။

သကလယာနသင်္ဂါဟက (တိ) [သကလ+ယာန+ သင်္ဂါဟက။ ဘာဝပ္ပဓာန၊ ဘာဝလောပ။ | အလုံးစုံသော အနိစ္စစသည့်- ယာဉ်-လက္ခဏာယာဉ်-လက္ခဏာရေး-(၃-ပါး) ကို - အကျဉ်းချုံး - ပေါင်းရုံး - ၍ ယူတတ် သည်၏အဖြစ်။ အရိယသစ္စာနံ သကလ- ယာနသင်္ဂါဟကတော----။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄ ။

သကလယာမ (ပု) [သကလ + ယာမ] အလုံးစုံသော ယာမ်၊ ယာမ် အားလုံး (ပုရိမ ယာမ် စသည်)။ အယံ ဟိ ဒိဝသဉ္စေဝ သကလယာမဉ္စ ---- စိတ္တံ ပရိသောဓေတွာ။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၇၂။ ရတ္တိယံ သကလယာမေ၏ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၁။

သကလရဋ္ဌ (န) [သကလ + ရဋ္ဌ] အလုံးစုံသော မင်း၏အဖြစ် (မင်း၏ ဥစ္စာဖြစ်သော-တိုင်း-နိုင်ငံ)။ ရဇ္ဇန္တိ သကလရဋ္ဌံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၆၀။ သကလရဋ္ဌမနုသာသနသမတ္ထံ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၆။ (-စရိယာ၊ ဋ။ ၃၇။ ဇာ၊ ဋ။ ၃။ ၁၀၀၊ ၄၂၇)။

သကလရဋ္ဌပရိစ္စာဂ (ပု) [သကလရဋ္ဌ + ပရိစ္စာဂ] အလုံးစုံသော - မင်း၏အဖြစ်-မင်း၏ဥစ္စာဖြစ်သောတိုင်း, နိုင်ငံ-ကို-စွန့်ကြ-စွန့်လွှတ်-ခြင်း။ တသ္မ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဆသု ဒါနသာလာသု ----- သကလရဋ္ဌပရိစ္စာဂေန စ ဒါနပါရမီ။ စရိယာ၊ ဋ။ ၂၅၈။

သကလရဋ္ဌာနုသာသနသမတ္ထ (တိ) [သကလရဋ္ဌ + အနုသာသန + သမတ္ထ] အလုံးစုံသော-မင်း၏အဖြစ်-မင်း၏ ဥစ္စာဖြစ်သောတိုင်း, နိုင်ငံ-ကို ဆုံးမခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော။ သကလရဋ္ဌာနုသာသနသမတ္ထဿ ---- ပရိဏာယကရတနဿ စ ပါတုဘာဝေါ ဟောတိ။ သံ ဋ၊ ၃။ ၁၉၁။

သကလရဋ္ဌ (န) [သကလ + ရဋ္ဌ] အလုံးစုံသော-တိုင်း-နိုင်ငံ၊ တစ်တိုင်းပြည်လုံး။ သကလနဂရံ သကလရဋ္ဌံ အဓမ္မိကမေဝ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၇။ သကလရဋ္ဌေ ဗုဒ္ဓါနံ ဥပ္ပန္နကာလော ဝိယ အဟောသိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၂၂။

သကလရဋ္ဌဝတ္ထု (တိ) [သကလရဋ္ဌ + ဝတ္ထု] အလုံးစုံသောတိုင်းနိုင်ငံရှိသော။ ရဋ္ဌဝတ္ထုတော်တိ သကလရဋ္ဌဝတ္ထော။ ပေတ၊ ဋ။ ၉၂။

သကလရဋ္ဌဝါသီ (တိ) [သကလ + ရဋ္ဌဝါသီ။ ထီ-၌ ---ဝါသိနီ။] အလုံးစုံသောတိုင်း, နိုင်ငံ၌နေသော သူ၊ တိုင်းသူ, ပြည်သားအားလုံး။ သကလရဋ္ဌဝါသိနော စ ------- အနုသံဝစ္ဆရံ ဗလိကမ္မံ ကရောန္တိ။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၅၁။ (-အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၈။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၆)။

သကလရတ္တ (န) [သကလာ + ရတ္တိ + အ။ မောဂ်၊ ၃။ ၄၅။ ရူ၊ ၁၉၈-နှာ။ နိရုတ္တိ။ ၂၃၀-နှာ၊ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၇၂၂။] အလုံးစုံသောညဉ့်၊ တစ်ညဉ့်လုံး။ အဓုရတ္တေ ဝါ သကလရတ္တေ ဝါ အမေ့ သရိတွာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၇။ ၃၃၁။

သကလရတ္တိ (ထီ) [သကလာ + ရတ္တိ] သကလရတ္တ-ကြည့်။ သကလရတ္တိံ စေပိ တံ ဝိတက္ကံ ပဝတ္တေယျ။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၈၆။

သကလရာဇကုလ (န) [သကလ + ရာဇကုလ] အလုံးစုံသော-မင်းအိမ်-မင်းနန်းတော်။ သကလရာဇကုလံ ယုဂန္တဝါတပ္ပဟဋံ ဝိယ သာလဝနံ အဟောသိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၇။ ၇၅။

သကလရာဇဂဟနဂရ (န) [သကလ + ရာဇဂဟ + နဂရ] အလုံးစုံသော ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၊ ရာဇဂြိုဟ် တစ်ပြည်လုံး။ ဥက္ကလိယာ ဝိတာနံ ဝိယ သကလရာဇဂဟနဂရံ ဆာဒေသိ။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၃၀။

သကလရာဇဂေဟ (န) [သကလ + ရာဇဂေဟ] သကလရာဇကုလ - ကြည့်။ တသ္မ အာဂမနံ သကလရာဇဂေဟေ ပါကဋံ အဟောသိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၃၂၂။

သကလရာဇနိဝေသန (န) [သကလ + ရာဇနိဝေသန] သကလရာဇကုလ-ကြည့်။ ဧကောတိ သကလရာဇနိဝေသနေ ဧကောနိဋ္ဌေါသော အဟောသိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၇။ ၇၅။ (-အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၂၊ ၂၃၅)။

သကလရာဇပရိသာ (ထီ) [သကလာ + ရာဇပရိသာ] အလုံးစုံသော မင်း၏ပရိသတ်၊ မင်းပရိသတ် အားလုံး။ တတော စက္ကစာရိကာယ ဝုတ္တနယေနေဝ သကလ-ရာဇပရိသာ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁၇။ မ၊ ၄၊ ၄။ ၁၆၀။

သကလရာဇသေနာ (ထီ) [သကလာ + ရာဇသေနာ] အလုံးစုံသောမင်း၏-စစ်သည်-စစ်တပ်၊ မင်း၏-စစ်သည်-စစ်တပ်-အားလုံး။ သကလရာဇသေနာ ဥန္နာဒိနီ အဟောသိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၇၀။

သကလရဋ္ဌ (ပု) [သကလ + ရဋ္ဌ] အလုံးစုံသော သစ်ပင်၊ သစ် တစ်ပင်လုံး။ သကလရုက္ခံ ဩတ္ထရိတွာ ဂစ္ဆိဿတိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၃၇၆။

သကလရူပကာယ (ပု) [သကလ + ရူပကာယ] အလုံးစုံသော-ရူပကာယ-ရုပ်အပေါင်း-ကိုယ်ခန္ဓာ။ သကလရူပကာယဿ ဂန္ထဗ္ဗဒိသာဒိမုခေနာဘိနီဟာရေန ဂစ္ဆန္တော ဝါ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၃၆။

သကလရူပက္ခန္ဓဝိသယ (တိ) [သကလ + ရူပက္ခန္ဓ + ဝိသယ] အလုံးစုံသော ရူပက္ခန္ဓာ လျှင် အာရုံရှိသော။ ---- တဂ္ဂဟဏေနေဝ သကလရူပက္ခန္ဓဝိသယာပိ မညနာ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၆။

သကလရူပဓမ္မ (ပု) [သကလ + ရူပဓမ္မ] အလုံးစုံသော ရုပ်တရား၊ ရုပ်တရားအားလုံး။ ဣမဿ ပန "ယံကိဉ္စိ ရူပ" န္တိအာဒိနာ သကလရူပဓမ္မဝသေန။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၅၅။

သကလရူပပရိဂ္ဂဟ (ပု) [သကလရူပ + ပရိဂ္ဂဟ] အလုံးစုံသောရုပ်ကို သိမ်းဆည်းခြင်း။ သကလရူပပရိဂ္ဂဟော သုခုမော။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၇။

သကလရူပဝတ္ထုက (တိ) [သကလရူပ + ဝတ္ထု + က] အလုံးစုံသော ရုပ်လျှင်-တည်ရာ-အာရုံ-ရှိသော။ ဧတ္ထ စ ------- သကလရူပဝတ္ထုကာ တဏှာမာနမညနာပိ ဒဿိတာ ဧဝ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၀။

သကလရူပါရူပသမ္ဘသန (ထီ၊ န) [သကလ + ရူပ + အရူပ + သမ္မသန] အလုံးစုံသော ရုပ်, နာမ်ကို ကောင်းစွာ-သုံးသပ်-ဆင်ခြင်-ဝိပဿနာရှု-ခြင်း။ သကလရူပါရူပသမ္မသနေ သဏှသုခုမဝိသယဉာဏတာယ----။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၅၁။

သကလလင်္ကာဒီပ (ပု) [သကလ + လင်္ကာဒီပ] အလုံးစုံသော -သီဟိုဠ်ကျွန်း-သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ၊ သီဟိုဠ် တစ်ကျွန်းလုံး။ အမှာက် သာသနံ သကလလင်္ကာဒီပေ ပထဝီဝိယ ----- ပတိဋ္ဌဟိဿတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၅၉။ (-အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၄၂၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၄)။

သကလလင်္ဂဝနုယျာန (န) [သကလ + လင်္ဂဝန + ဥယျာန] အလုံးစုံသောထန်းတော ဥယျာဉ်၊ ထန်းတော ဥယျာဉ် တစ်ခုလုံး။ သကလလဋ္ဌိဝနုယျာနံ နိရန္တရံ ဖုဋံ အဟောသိ။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၉၈။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၉၇။

သကလလောက (ပု) [သကလ + လောက] (၁) အလုံးစုံသောသတ္တလောက။ (၂) အလုံးစုံသော ဩကာသလောက။ (၃) အလုံးစုံသော သင်္ခါရလောက, ဩကာသလောက။(၄)အလုံးစုံသော ဒုက္ခသစ္စာ။ (၁) မဟတာ ဓမ္မာမတ-မေဃေန သကလလောကမဘိတပ္ပယန္တော။ မိလိန္ဒ။ ၂၀။ (၂) သကလလောကံ ပတ္ထရိတွာ

ဂစ္ဆတိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၇၃။(၃) သဗ္ဗလောကေတိ သကလလောကေ၊ တီသု ဘဝေသု ဒွါဒသသု ဝါ အာယတနေသု ဘဝဝိဘဝတဏှာဝိရဟိတော ဟုတွာတိ အတ္ထော။ စူဠနိ၊ ဋ။ ၁၂၆။ (၄) သကလလောကံ တီရဏပရိညာယ တထာယဂတော အဝဂတောတိ တထာဂတော။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၈၇။ ဥဒါန၊ ဋ။ ၁၁၆။ က္ခုတိဝုတ်၊ ဋ။ ၁၁၅။ (-က္ခုတိဝုတ်၊ ဋ။ ၃၄၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၀)။

သကလလောကတ္တယ (န) [သကလ + လောကတ္တယ] အလုံးစုံသော လောက ၃-ပါးအပေါင်း။ လောကေ သကလလောကတ္တယေ----ဗုဒ္ဓေါ အဟံ ဘဝါမိ။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၂၅။ (-အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၄၇၊ ၁၉၄-၇)။

သကလလောကတ္တယနယန္တ (တိ) [သကလလောကတ္တယ + နယန္တ။ သကလလောကတ္တယံ နယံ တံ နိဗ္ဗာနံ - ၌ သကလလောကတ္တယနယန္တံ နိဗ္ဗာနံ - ပါင်ဳရှိ သင့်၏။] အလုံးစုံသော လောက ၃-ပါး အပေါင်းကို (နိဗ္ဗာန်သို့) ဆောင်-ရောက် စေ တတ်-သော၊ သူ။ သန္တဝိံ လောကနာယကန္တိ သကလလောကတ္တယနယံ တံ နိဗ္ဗာနံ ပါပေန္တံ။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၉၈။

သကလလောကတ္တယဗန္ဓု (ပု) [သကလလောကတ္တယ + ဗန္ဓု] အလုံးစုံသော လောက ၃-ပါး အပေါင်း၏ အဆွေခင်ပွန်း ဖြစ်သော။ သကလလောကတ္တယဗန္ဓုဿ ဉာတကဿ သိဒ္ဓိဿ ဘဂဝတော ပရိနိဗ္ဗုတဿ စိတကံ ---- အာဒိတ္တံ ဒိသွာ။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၉၄။

သကလလောကတ္တယဗျာပိတာ (ထီ) [သကလလောကတ္တယ + ဗျာပီ + တာ] အလုံးစုံသော လောက ၃-ပါး အပေါင်း၌ ပျံ့နှံ့လေ့ ရှိသည်၏အဖြစ်။ သကလလောကတ္တယဗျာပိတာယ ဝိတ္ထတံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၂၀။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၉။

သကလလောကတ္တယဝါသီ (တိ) [သကလ + လောကတ္တယဝါသီ။ ထီ - ၌ ---ဝါသိနီ။] အလုံးစုံသော လောက ၃-ပါး အပေါင်း၌ နေသော၊ သူ။ သကလလောကတ္တယဝါသိနေ သတ္တနိကာယေ ----- ရဌေန္တိ။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၁၅။

သကလလောကထုတထောမိတမဟတိမဟာသောဘနကရဏ (န) [သကလလောက + ထုတ + ထောမိတ + မဟတိ + မဟာသောဘန + ကရဏ] အလုံးစုံသော လောက၏ ချီးကျူး ထောမနာခြင်း, ပူဇော်ခြင်း, များစွာ တင့်တယ်ခြင်းကို ပြုခြင်း။ သကလလောကထုတထောမိတမဟတိမဟာသောဘနကရဏာယ။ မိလိန္ဒ။ ၃၃၇။

သကလလောကဒီပဘူတ (တိ) [သကလလောက + ဒီပ + ဘူတ] အလုံးစုံသော - လောက -လူအပေါင်း -၏- ဆီးမီး -မီးရှူးတန်ဆောင်- သဖွယ် ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ လောကပဇ္ဇောတံ သကလလောကဒီပဘူတံ အပ္ပမေယျံ ပမာဏဝိရဟိတံ။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၂။

သကလလောကဒုက္ခာပနယနာဓိပ္ပါယ (ပု) [သကလလောက + ဒုက္ခ + အပနယန + အဓိပ္ပါယ] အလုံးစုံသော သတ္တလောက၏ ဆင်းရဲကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၌ - အလို- ဆန္ဒ။ နနု ဘဂဝါ သကလလောကဒုက္ခာပနယနာဓိပ္ပါယေန----အပ္ပမေယျံ ကာလံ ကရောန္တော။ ဝဇိရ။ ၇။

သကလလောကဓာတု (ထီ၊ ပု) [သကလာ + လောကဓာတု] အလုံးစုံသော - ကမ္ဘာ- လောကဓာတ်။ သကလလောကဓာတုယံ ဟောမနေယျုဗန္ဓဝေ ဩလောကေန္တော ----။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၇၂။ ဠာနဝသေန သကလ- လောကဓာတုံ ဂဟေတွာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၂။

သကလလောကပဗန္ဓုသဒိသ (တိ) [သကလလောက + ပဗန္ဓု + သဒိသ] အလုံးစုံသောလောက၏-အဆွေခင်ပွန်းနှင့်- အဆွေခင်ပွန်းသဖွယ်ဖြစ်-သော။ သကလ- လောကပဗန္ဓုသဒိသဿ တာဒိဂုဏာသမင်္ဂိဿ ဗုဒ္ဓဿ ဓာရေသိ။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၅။

သကလလောကဗျာပက (တိ) [သကလလောက + ဗျာပက။ ထီ - ၌ ---ဗျာပိကာ။] အလုံးစုံသော လောက၌ ပျံ့နှံ့သော။ တသ္မာတိ သဒ္ဓါရဒုက္ခတာယ သကလလောကဗျာပကဘာဝေန သဗ္ဗလောက- သင်္ဂါဟကတ္တာ----။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၉၁။

သကလလောကဗျာပီ (တိ) [သကလလောက + ဗျာပီ။ ထီ - ၌ ---ဗျာပိနီ။] အလုံးစုံသော လောက၌ ပျံ့နှံ့ လေ့ရှိသော။ ဗျာပီတိ သကလလောကဗျာပီ။ အနုဋီ။ ၂။ ၂၂၀။

သကလလောကသန္နိဝါသ (ပု) [သကလ + လောကသန္နိဝါသ] အလုံးစုံသော (အကျိုး အကြောင်းတို့၏ ပေါင်းစည်း၍ တည်ရာဖြစ် သော) သတ္တလောက။ ဝေမယမ္ပိ ဘဂဝါ ---- သကလလောကသန္နိဝါသေ ပါကဋော ဟောတိ။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၉၆။ (-စရိယာ၊ ဋ၊ ၆၅။ ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၄၀၃)။

သကလလောကဟိတ (နု) [သကလလောက + ဟိတ] အလုံးစုံသော- လောက - သတ္တလောက - ၏ အစီးအပွား။ မဟာကရုဏာယ သကလလောကဟိတာယ ဂတော ပဋိပန္နော။ ဥဒါန၊ ဋ။ ၁၁၉။ က္ကတိဝုတ်၊ ဋ။ ၁၁၇။

သကလလောကဟိတသမ္ပာဒန (နု) [သကလလောကဟိတ + သမ္ပာဒန] အလုံး စုံသော-လောက-သတ္တလောက-အစီးအပွားကို ပြည့်စုံစေခြင်း။ ကတ္ထာ စ ယထာပဏီဓာနံ သကလလောကဟိတသမ္ပာဒနာယ ဥဿုက္က- မာပန္နော။ ဥဒါန၊ ဋ။ ၁၁၈။ က္ကတိဝုတ်၊ ဋ။ ၁၁၇။

သကလလောကဟိတသုခ (နု) [သကလလောက + ဟိတသုခ] အလုံးစုံ သော-လောက-သတ္တလောက-စီးပွားချမ်းသာ။ သဗ္ဗမေတံ ယထာဝုတ္တံ ဒါနသမ္ပဒံ သကလ- လောကဟိတသုခါယ ပရိဏာမေတိ။ စရိယာ၊ ဋ။ ၃၀၀။

သကလလောကဟိတသုခဝိဓာနာဓိမုတ္တ (တိ) [သကလလောကဟိတသုခ + ဝိဓာန + အဓိမုတ္တ] အလုံးစုံသော - လောက- သတ္တလောက - စီးပွားချမ်းသာခြင်း -၏-ငှာ အစီအရင်သို့ စိတ်ညွတ်သော၊ သူ။ ဝေဠ သကလလောကဟိတသုခဝိဓာနာဓိမုတ္တာ မဟာဗောဓိသတ္တာ။ က္ကတိဝုတ်၊ ဋ။ ၈၇။

သကလလောကာနုဂ္ဂဟကရဏ (နု) [သကလလောက + အနုဂ္ဂဟ + ကရဏ] အလုံးစုံသော လူတို့အား ချီးမြှောက်ထောက် ပံ့ခြင်းကို ပြုခြင်း။ သကလလောကာနုဂ္ဂဟ- ကရဏေန ---- ဝိဇ္ဇလန္တာ ဒီပါ ပဒီပသဒိသာ။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၂၅။

သကလလောကိယလောကုတ္တရဂုဏ (ပု)
[သကလ+လောကိယ+လောကုတ္တရ+ဂုဏ] အလုံးစုံသော လောကီ, လောကုတ္တရာဂုဏ်။ ဧဝံ ဒသဟေန္တော စ ----- အာသဝက္ခယေန သကလလောကိယလောကုတ္တရဂုဏန္တိ ဧဝံ တီဟိ ဝိဇ္ဇာဟိ သဗ္ဗေပိ သဗ္ဗညုဂုဏေ ပကာသေတွာ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၃၈။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၀၇။

သကလလောကိယလောကုတ္တရဂုဏာဓိဋ္ဌာန (န)
[သကလလောကိယလောကုတ္တရဂုဏ + အဓိဋ္ဌာန] အလုံးစုံသော လောကီ, လောကုတ္တရာဂုဏ်တို့၏ တည်ရာ။ သကလလောကိယလောကုတ္တရဂုဏာဓိဋ္ဌာနတော စဿ မဟပ္ဖလမဟာနိသံသတရတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၃။

သကလလောကိယလောကုတ္တရဂုဏာဝဟ (တိ)
[သကလလောကိယလောကုတ္တရဂုဏ + အာဝဟ] အလုံးစုံသော လောကီ, လောကုတ္တရာဂုဏ်ကို - ဆောင် - ဖြစ်စေ - တတ်သော။ သာသနေတိ ဣမသ္မိံ သကလလောကိယလောကုတ္တရဂုဏာဝဟေ သတ္ထုသာသနေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀။

သကလလောကိယလောကုတ္တရဝိသေသာဓိဂမ
(ပု) [သကလလောကိယလောကုတ္တရ + ဝိသေသ + အဓိဂမ] အလုံးစုံသော လောကီ, လောကုတ္တရာတရားအထူးကို ရခြင်း။ ဝီရိယာယတ္တော ဧဝ သကလလောကိယလောကုတ္တရဝိသေသာဓိဂမော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၃၆။

သကလလောကုတ္တမ (တိ)
[သကလလောက + ဥတ္တမ] အလုံးစုံသော လောက၌ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော။ တဿ သိဒ္ဓတ္ထဿ ဘဂဝတော --- လောကဇေဋ္ဌဿ သကလလောကုတ္တမဿ။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၂။

သကလဝဋ္ဋ (န) [သကလ + ဝဋ္ဋ] အလုံးစုံသော - ဝဋ်တရား - ဝဋ်ဆင်းရဲ။ သကလဝဋ္ဋတော ဝိရဇ္ဇနတ္ထာယ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၄၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၆။

သကလဝဋ္ဋဒုက္ခ (န) [သကလ + ဝဋ္ဋဒုက္ခ] အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲ။ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခတောပိ န မုစ္စတိ။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၇၄။ (-မ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၁၈။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၇၊ ၁၂၁)။

သကလဝဋ္ဋဒုက္ခဇနန (တိ)
[သကလဝဋ္ဋဒုက္ခ + ဇနန။ ထီ-၌ --ဇနနီ။] အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲကို ဖြစ်စေတတ်သော (တဏှာ)။ ဒုက္ခဇနနိန္တိ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခဇနနိံ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၇၆။

သကလဝဋ္ဋဒုက္ခနိဿရဏ (န)
[သကလဝဋ္ဋဒုက္ခ + နိဿရဏ] အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်း။ ဒေသနာဉာဏံ ဝိနေယျာနံ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခနိဿရဏာယ ပဝတ္တနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၈၄။

သကလဝဋ္ဋဒုက္ခနိဿရဏာဝဟ (တိ)
[သကလဝဋ္ဋဒုက္ခနိဿရဏ + အာဝဟ] အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်းကို-ဆောင်-ဖြစ်စေ-တတ်သော။ ကိမင်္ဂ ပန သကလဝဋ္ဋဒုက္ခနိဿရဏာဝဟေ ဇိနစက္ကေ ---- ဒသဟေန္တော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃။

သကလဝဋ္ဋဒုက္ခနိရောဓ (ပု)
[သကလဝဋ္ဋဒုက္ခ + နိရောဓ] အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်း၏ ချုပ်ခြင်း။ တာသု နိရုဒ္ဓါသု ----

တဏှာအဝိဇ္ဇာပဟာနေန သကလဝဋ္ဋဒုက္ခ-နိရောဓံ ဒဿေန္တော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၆။ (-နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၆၀)။

သကလဝဋ္ဋဒုက္ခပနူဒန (တိ)
[သကလဝဋ္ဋဒုက္ခ + ပနူဒန] အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲကို- ပယ်ဖျောက်-နှုတ်ပယ်- တတ်သော။ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခပနူ (နု) ဒနံ သဒ္ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၂။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၁၉။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၃။

သကလဝဋ္ဋဒုက္ခပရိမုစ္စနနိမိတ္တ (န)
[သကလဝဋ္ဋဒုက္ခ + ပရိမုစ္စန + နိမိတ္တ] အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်ခြင်း၏ အကြောင်း။ ဧဝံ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခပရိမုစ္စန-နိမိတ္တံ ကလျာဏမိတ္တတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၆၃။

သကလဝဋ္ဋဒုက္ခဝိနာသန (တိ)
[သကလဝဋ္ဋဒုက္ခ + ဝိနာသန] အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲကို ဖျက်ဆီးတတ်သော။ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခဝိနာသနတော စ သရဏံ တာဏံ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၅၉။

သကလဝဋ္ဋဒုက္ခဝူပသမ (ပုံ)
[သကလဝဋ္ဋဒုက္ခ + ဝူပသမ] အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲ၏-ငြိမ်း-ချုပ်ငြိမ်း-ခြင်း။ နိဗ္ဗာနဓမ္မော ပန --------- သကလဝဋ္ဋဒုက္ခဝူပသမာယ သမ္ဗတ္တတိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၆။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၂။

သကလဝဋ္ဋဒုက္ခဝူပသမနဋ္ဌ (ပုံ)
[သကလဝဋ္ဋဒုက္ခဝူပသမန + အတ္ထ] အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲကို ချုပ်ငြိမ်းစေခြင်း-အနက်-သဘော။ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခဝူပ-သမနဋ္ဌေန ဒုက္ခဝူပသမနော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၅။

သကလဝဋ္ဋဒုက္ခသမတိက္ကမ (ပုံ)
[သကလဝဋ္ဋဒုက္ခ + သမတိက္ကမ] အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲကို ကောင်းစွာ လွန်မြောက်ခြင်း။ ဝိပဿနံ မဂ္ဂေန ဃဋေတွာ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခသမတိက္ကမာယ သံဝတ္တန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၄။

သကလဝဋ္ဋဒုက္ခသမုစ္ဆေဒ (ပုံ)
[သကလဝဋ္ဋဒုက္ခ + သမုစ္ဆေဒ] အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲ၏ အကြွင်းမဲ့ ပြတ်ခြင်း။ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခသမုစ္ဆေဒေန သုဋ္ဌု ဥဋ္ဌိတေနော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၃။

သကလဝဋ္ဋဒုက္ခာပနူဒန (တိ)
[သကလဝဋ္ဋဒုက္ခ + အပနူဒန] သကလဝဋ္ဋ-ဒုက္ခပနူဒန-ကြည့်။ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခာပနူဒနံ သဒ္ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၉၄။

သကလဝဋ္ဋဒုက္ခာဘာဝ (ပုံ)
[သကလဝဋ္ဋဒုက္ခ + အဘာဝ] အလုံးစုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲ၏ မရှိခြင်း။ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခာ-ဘာဝတော စ နိဗ္ဗာနံ ပရမံ သုခံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၀၆။

သကလဝဋ္ဋမူလကဒုက္ခ (န) [သကလဝဋ္ဋ + မူလက + ဒုက္ခ] အလုံးစုံသော ဝဋ်တရားလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော ဆင်းရဲ။ တေသု အဋ္ဌသု အသံဝရဒွါရေသု ဌိတော ဘိက္ခု သကလဝဋ္ဋမူလကဒုက္ခတော န မုစ္စတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၀။

သကလဝဋ္ဋဟေတု (ပုံ) [သကလဝဋ္ဋ + ဟေတု] အလုံးစုံသော-ဝဋ်ဆင်းရဲ-ဝဋ်သုံးပါး- အကြောင်းဖြစ်သော။ ဝဋ္ဋဟေတုနောတိ ဝိပါကဝဋ္ဋဟေတုနော၊ သကလဝဋ္ဋဟေတုနော ဝါ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၉၄။

သကလဝဋ္ဋာပေက္ခပ္ပဟာန (နု) [သကလဝဋ္ဋ + အပေက္ခ + ပဟာန] အလုံးငုံသော ဝဋ်ဆင်းရဲကို-ငဲ့ခြင်းရှိ-ငဲ့-သော လောဘကို ပယ်ခြင်း။ ကေစ္စသ သကလ-ဝဋ္ဋာပေက္ခပ္ပဟာနဿပိ ပစ္စယော ဟောတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၆။

သကလဝတ္ထုကာမ (ပု) [သကလ + ဝတ္ထုကာမ] အလုံးစုံသော ဝတ္ထုကာမ။ သကလဝတ္ထုကာမသင်္ခါတေ ------- ဒုက္ခေ ဒေါသဒဿာဝီနံ ဝသေန။ မူလဋီ၊ ၂။ ၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၅။

သကလဝနသဏ္ဍ (ပု) [သကလ + ဝနသဏ္ဍ] အလုံးစုံသောတောအုပ်၊ တောအုပ်တစ်ခုလုံး။ သကလဝနသဏ္ဍေ ဒေဝတာ မေတ္တစိတ္တံ ပဋိလဘိတွာ။ မမ္ဗ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၀။ (-ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၅၅)။

သကလဝနသဏ္ဍနိဿိတ (တိ) [သကလဝနသဏ္ဍ + နိဿိတ] အလုံးစုံသော တောအုပ်-၌-ကို-မှီသော။ သကလဝန-သဏ္ဍနိဿိတာ ဘုမ္မာ ဒေဝါ တံ အစ္ဆာစာရံ ဒိသွာ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၈၁။

သကလဝါစက (တိ) [သကလ + ဝါစက။ ထီ - ၌ ---ဝါစိကာ။] အလုံးစုံသော ခန္ဓာစသော အနက်ကို ဟောတတ်သော၊ (ပုဒ်)။ သကလဝါစကေန ရူပက္ခန္ဓာဒိပဒေန။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၆။ သကလဝါစကေနာတိ အနဝသေသံ ခန္ဓာဒိအတ္ထံ ဝဒန္တေန။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၉။

သကလဝိနယပိဋက (နု) [သကလ + ဝိနယပိဋက] အလုံးစုံသော ဝိနည်းပိဋက။ ဝိနည်းပိဋက အားလုံး။ သုတ္တံ နာမ သကလ-ဝိနယပိဋကေ ပါဠိ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၁၉။ (-အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၉၁)။

သကလဝိနယဝိနိစ္ဆယ (ပု) [သကလ + ဝိနယဝိနိစ္ဆယ] အလုံးစုံသော ဝိနည်းအဆုံးအဖြတ်၊ ဝိနည်းအဆုံးအဖြတ် အားလုံး။ သကလဝိနယဝိနိစ္ဆယေ ကောသလ္လံ ပတ္ထယန္တေန အယံ စတုဗ္ဗိဓော ဝိနယော ဇာနိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၂၂။

သကလဝိနယာစာရပဋိပတ္တိ (ထီ) [သကလဝိနယ + အာစာရ + ပဋိပတ္တိ] အလုံးစုံသော ဝိနည်းအကျင့်ပဋိပတ်။ သကလဝိနယာစာရပဋိပတ္တိ ဥပသမ္ပန္နာနမေဝ ဝိဟိတာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇။

သကလဝိရုဒ္ဓဇန (ပု) [သကလ + ဝိရုဒ္ဓ + ဇန] အလုံးစုံသော ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သူ။ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သူအားလုံး။ သကလဝိရုဒ္ဓ-ဇနေဟိ ကတအနာဒရာဓိဝါသနာ ခန္တိယာ ပါရိံ ---- ပူရေတွာ။ အပ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၂၆။

သကလဝိသယ (တိ) [သကလ + ဝိသယ] အလုံးစုံသော တရားလျှင် အာရုံရှိသော။ တဒါ သကိံမေဝ (သကိံယေဝ) သကလ-ဝိသယတာယ အနိရူပိတရူပေန ဘဂဝတော ဉာဏံ ပဝတ္တေယျ။ ကင်္ခါဝိတ၊ ဌ။ ၁၃၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၂။

သကလဝိဟာရ (ပု) [သကလ + ဝိဟာရ] အလုံးစုံသော ကျောင်းတိုက်၊ ကျောင်းတိုက် တစ်ခုလုံး။ ဝိဟာရောတိ န သကလဝိဟာရော ဧကော အာဝါသော။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၀။ (-မ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၆။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၃၁။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၉)။

သကလဝိဟာရဆာဒန (ထီ၊ နု) [သကလဝိဟာရ + ဆာဒန] အလုံးစုံသော ကျောင်းကို-ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးအုပ်-မိုး-ခြင်း။ နု ပန သကလဝိဟာရဆာဒနံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈။

သကလဝီထိ (ထိ) [သကလာ + ဝီထိ] အလုံးစုံသော - လမ်း - ခရီး။ တစ်လမ်းလုံး။ သကလဝီထိယံ မနုဿာ သဗ္ဗရတ္တိံ နိဒ္ဒံ န လဘန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၀။

သကလဝေဒန္တဂူ (ပု) [သကလဝေဒ + အန္တ + ဂမု + ရူ] အလုံးစုံသော မဂ်ဉာဏ်-တို့ဖြင့်-တို့၏-အဆုံး (အရဟတ္တဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်) သို့ရောက်သော၊ သူ။ ဘဂဝါ ဟိ----သမ္မဒေဝ ဝုသိတဗြဟ္မစရိယဝါသော သကလဝေဒန္တဂူ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၃။

သကလသံကိလေသ (ပု၊ န) [သကလ + သံကိလေသ] အလုံးစုံသော ကိလေသာ၊ (အလုံးစုံသော-ညစ်ညူး-ညစ်နွမ်း- ကြောင်းဖြစ်-စေတတ်-သော တရား)။ မဂ္ဂပရိယာ-ပန္နေဟိ သဒ္ဓါဒီဟိ ပဥ္စဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ သကလသံကိလေသတော ဝိသုဇ္ဈတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၉။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၉။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉)။

သကလသံကိလေသဂဏ္ဌသမုဂ္ဃါတ (ပု) [သကလသံကိလေသ + ဂဏ္ဌ + သမုဂ္ဃါတ] အလုံးစုံသော ကိလေသာအပေါင်းကို အကြွင်းမဲ့-ပယ်နှုတ် - ပယ်ဖျက် - ပယ်သတ် - ခြင်း။ တပ္ပဟာနဝစနေနေဝ တဒေကဋ္ဌတာယ သကလသံကိလေသဂဏ္ဌသမုဂ္ဃါတဿ ဇောတိတဘာဝတော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇)။

သကလသံကိလေသဓမ္မ (ပု) [သကလ + သံကိလေသဓမ္မ] အလုံးစုံသော ကိလေသာတရား။ အထ ဝါ သကလသံကိလေသဓမ္မာနံ မုဒ္ဓဘူတတ္တာ ----။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၀။

သကလသံကိလေသနိဝါသဋ္ဌာန (န) [သကလသံကိလေသ + နိဝါသ + ဌာန] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ တထာ သကလသံကိ-လေသနိဝါသဋ္ဌာနတာယ ---- ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၉။

သကလသံကိလေသနိဝါသနဋ္ဌာန (န) [သကလသံကိလေသ + နိဝါသန + ဌာန] အလုံးစုံသော ကိလေသာ၏ နေရာအရပ်။ တသ္မာ သကလသံကိလေသနိဝါသနဋ္ဌာနတာယ ----။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၈၃။

သကလသံကိလေသပက္ခ (ပု) [သကလသံကိလေသ + ပက္ခ] အလုံးစုံသော ကိလေသာ၏ - အသင်းအပင်း - အပေါင်း အဖော်-အဖွဲ့။ သုဘသညာဒီဟိ ဝိပလ္လာသေဟိ သကလသံကိလေသပက္ခဿ ---- သုတ္တတ္ထဿ စတုသစ္စယောဇနမုခေန နယနလက္ခဏော။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၃၊ ၂၅၅။

သကလသံကိလေသပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ (ထီ) [သကလသံကိလေသ + ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ] အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့ကို တဖန်ငြိမ်းအေး စေတတ်သော။ သကလသံကိလေသ-ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဘာဝတော သဗ္ဗသော သုဒ္ဓိတိ ပါရိသုဒ္ဓိ ဖလံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၈။

သကလသံကိလေသပ (ပ္ပ) ဟာန (န) [သကလသံကိလေသ + ပဟာန] အလုံးစုံသော ကိလေသာကို ပယ်ခြင်း။ တေန ဘဂဝတော သကလသံကိလေသပ္ပဟာနံ အာဝတ္တတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၈။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၈၉။

သကလသံကိလေသပ (ပ္ပ) ဟာနဒီပန (တိ) [သကလသံကိလေသပဟာန + ဒီပန။ ထီ-ဋ္ဌ --ဒီပနီ။] အလုံးစုံသော ကိလေသာ

ပယ်ခြင်းကို ပြတတ်သော။ “ မာရသေန-မထနာဒ ” န္တိ ဇောတေန ပဟာနသမ္ပဒံ သကလသံကိလေသပ (ပ္ပ) ဟာနဒီပနတော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃။

သကလသံကိလေသမလဝိသုဒ္ဓိ (ထီ) [သကလသံကိလေသ + မလ + ဝိသုဒ္ဓိ] အလုံးစုံသော ကိလေသာ အညစ်အကြေးမှ စင်ကြယ်ခြင်း။ သမာဓိပဒဋ္ဌာနေန သီလေန သကလသံကိလေသမလဝိသုဒ္ဓိယာ ဓောတာ ဝိသုဒ္ဓါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၉။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၉၇)။

သကလသံကိလေသသမုဂ္ဃါတ (ပု) [သကလသံကိလေသ + သမုဂ္ဃါတ] အလုံးစုံသော ကိလေသာကို အကြွင်းမဲ့-ပယ်နှုတ် - ပယ်ဖျက် - ပယ်သတ် - ခြင်း။ တပ္ပဟာနဝစနေနေဝ ဟိ တဒေကဋ္ဌတာယ သကလသံကိလေသသမုဂ္ဃါတဿ ဇောတိတ-ဘာဝတော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၀။

သကလသံကိလေသသမုဂ္ဃါတဝစနသိဒ္ဓိ (ထီ) [သကလသံကိလေသသမုဂ္ဃါတဝစန+သိဒ္ဓိ] အလုံးစုံသော ကိလေသာကို အကြွင်းမဲ့-ပယ်နှုတ် -ပယ်သတ် -ခြင်းကို ပြောဆိုသော စကား၏ ပြီးစီးခြင်း။ တဗ္ဗိယာတဝစနေနေဝ သကလသံကိလေသသမုဂ္ဃါတဝစနသိဒ္ဓိတော သောယေဝေကော ဂယှတိ။ သီ၊ ဋီ၊သစ်၊ ၁။၁၀။

သကလသံဃ (ပု) [သကလ + သံဃ] အလုံးစုံသော သံဃာ၊ သံဃာကုန်။ သကလသံဃဿ ဒါတုံ န သက္ကောမ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၀၇။

သကလသံဃာရာမ (ပု) [သကလ + သံဃာရာမ] အလုံးစုံသော-သံဃာ့အာရာမ်-ရဟန်းတော်များ နေထိုင်ရာ ကျောင်းတိုက်။ ဘဏ္ဍနကာရကကလဟကာရကမေဝ သကလသံဃာရာမတော နိက္ကမိတုံ လဘတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၇။ (-ကင်္ခါ။ ၂၀၅)။

သကလသံဝစ္ဆရ (ပု၊ န) [သကလ + သံဝစ္ဆရ] အလုံးစုံသောနှစ်၊ တစ်နှစ်လုံး။ တေ သကလသံဝစ္ဆရေ ဣမသ္မိံ ယေဝ ဌာနေ ပူတိကာ ဘဝိဿန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၇။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၂)။

သကလသံသာရဩဃ (ပု) [သကလ + သံသာရ + ဩဃ] အလုံးစုံသော သံသရာ တည်းဟူသော ရေအယဉ်။ သကလသံသာရ-ဩဃံ တိဏ္ဏာ အတိက္ကန္တာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၅။

သကလသံသာရဒုက္ခ (န) [သကလ + သံသာရဒုက္ခ] အလုံးစုံသော သံသရာ (၌ဖြစ်သော) ဆင်းရဲ။ အပါယဒုက္ခေ သကလသံသာရဒုက္ခေ စ ပတိတုံ အဒတွာ ဓာရဏဋ္ဌေန ဓမ္မော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၈။

သကလသံသာရဒုက္ခရောဂ (ပု) [သကလ + သံသာရဒုက္ခရောဂ] အလုံးစုံသော သံသရာ ဆင်းရဲဟူသော ရောဂါ။ အဟမ္ပိ -------- ကိလေသရောဂတော သကလသံသာရ-ဒုက္ခရောဂတော စ ပရိမောစေတုကာမော။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၄၅။

သကလသံသာရဒုက္ခဝိသ (န) [သကလ + သံသာရဒုက္ခဝိသ] အလုံးစုံသော သံသရာ ဆင်းရဲဟူသော အဆိပ်။ သဗ္ဗံ ဝိသံ သကလ-သံသာရဒုက္ခဝိသံ သမူဟနိံ နာသေသိံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၄။

သကလသံသာရဗျသန (န) [သကလ + သံသာရဗျသန] အလုံးစုံသော သံသရာ၌

ဖြစ်သော ပျက်စီးခြင်း။ သကလသံသာရဗျသနတော တာယနတ္တေန တာဏံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၃။

သကလသံသာရဝဋ္ဋဒုက္ခပရိက္ခယ (ပု) [သကလ + သံသာရဝဋ္ဋဒုက္ခ + ပရိက္ခယ] အလုံးစုံသော သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ - ကုန်ခြင်း - ကုန်ရာ။ သကလသံသာရဝဋ္ဋဒုက္ခပရိက္ခယဘူတာယ ဝါ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ဘဗ္ဗော။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၅၁။

သကလသံသာရသာဂရ (ပု) [သကလ + သံသာရသာဂရ] အလုံးစုံသော သံသရာ တည်းဟူသော သမုဒ္ဒရာ။ သကလသံသာရသာဂရေ သန္တာနံ ကိလမန္တာနံ -------- ဝဿမဘူမိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၆။

သကလသက္ကာရနိဂမဝါသီ (တိ) [သကလ + သက္ကာရနိဂမဝါသီ။ ထီ-၌ ---ဝါသိနီ။] အလုံးစုံသော သက္ကာရနိဂုံး၌ နေသောသူ၊ သက္ကာရနိဂုံး၌ နေသူအားလုံး၊ သက္ကာရ နိဂုံးသူ, နိဂုံးသား အားလုံး။ ဣဒါနိ သကလသက္ကာရနိဂမဝါသီနံ ပဟောနကေ ကပလ္လပူဝေ ပစိဿာမိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၇။

သကလသင်္ခါရယမကဝိသယ (တိ) [သကလ + သင်္ခါရယမက + ဝိသယ] အလုံးစုံသော သင်္ခါရယမိုက်ကျမ်းလျှင် တည်ရာရှိသော။ သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရမေဝေတ္ထ အနနုဇာနန္တော သကလသင်္ခါရယမကဝိသယန္တိ အာဟ " က္ကမ ပန သင်္ခါရယမကေ " တိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၉၂။

သကလသဋ္ဌိသဟဿကောဋ္ဌာဂါရ (န) [သကလ + သဋ္ဌိသဟဿ + ကောဋ္ဌာဂါရ] အလုံးစုံသော ခြောက်သောင်းသော - ကျီ- ကျီကြ-ဘဏ္ဍာတိုက်။ သကလသဋ္ဌိသဟဿကောဋ္ဌာဂါရေသု သုဂန္ဓသာလိယော ပူရေသုံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၇။

သကလသတ္တနိကာယ (ပု) [သကလ + သတ္တနိကာယ] အလုံးစုံသော သတ္တဝါ အပေါင်း။ သကလသတ္တနိကာယေသု ဧကေကေန သတသတပုညေ ကတေ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၇။

သကလသတ္တယောဇနိက (တိ) [သကလ + သတ္တ + ယောဇနိက] အလုံးစုံ ခုနစ်ယူဇနာ ရှိသော။ ဒီပေါဘာသေန စေဝ ----သကလသတ္တယောဇနိကာ မိထိလာ ဧကောဘာသာ အဟောသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၄၁။

သကလသတ္တလောက (ပု) [သကလ + သတ္တလောက] အလုံးစုံသော သတ္တလောက၊ သတ္တလောကတစ်ခုလုံး။ လောကဇေဋ္ဌောတိ သကလသတ္တလောကဿ ဇေဋ္ဌော ပဓာနော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၆။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၊ ၇၉)။

သကလသဗ္ဗညုဂုဏ (ပု) [သကလ + သဗ္ဗညုဂုဏ] အလုံးစုံသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော် အားလုံး။ ဝိတ္ထာရတော ပန အနန္တာပရိမာဏာဘေဒေဟိ ---- သကလသဗ္ဗညုဂုဏေဟိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၄။ သကလသဗ္ဗညုဂုဏေဟိ ဘဂဝန္တံ ထောမေတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၀။

သကလသဗ္ဗညုဂုဏဂ္ဂဟဏ (န) [သကလသဗ္ဗညုဂုဏ + ဂဟဏ] အလုံးစုံသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို ယူခြင်း။ တထာဂတဿ ဝဏ္ဏနာ ဧကဒေသဘူတာပိ သကလသဗ္ဗညုဂုဏဂ္ဂဟဏာယ သံဝတ္တတိ။

ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၂။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၈၃။

သကလသမုဒ္ဒ (ပု) [သကလ + သမုဒ္ဒ] အလုံးစုံသော သမုဒ္ဒရာ၊ သမုဒ္ဒရာ-တစ်စင်းလုံး-တစ်ခုလုံး။ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ သကလသမုဒ္ဒဿ ဒဿနံ ဒိဗ္ဗစက္ခုဖရဏံ နာမ။ မ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၀၃။

သကလသမုဒ္ဒဥဒက (န) [သကလသမုဒ္ဒ + ဥဒက] အလုံးစုံသော သမုဒ္ဒရာရေ၊ သမုဒ္ဒရာရေအားလုံး။ ဧကေန ပါဏိနာ သကလ-သမုဒ္ဒဥဒကံ ဩသိဥ္စေယျ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၄၈၈။

သကလသမုဒ္ဒဇလရသ (ပု) [သကလသမုဒ္ဒ + ဇလ + ရသ] အလုံးစုံသော သမုဒ္ဒရာရေ၏ အရသာ။ တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဒုက္ခံ ဧကဇလဗိန္ဒုမှိ သကလသမုဒ္ဒဇလရသံ ဝိယ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၀၃။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၃၉။

သကလသမုဒ္ဒဒဿန (န) [သကလသမုဒ္ဒ + ဒဿန] အလုံးစုံသော သမုဒ္ဒရာကို ကြည့်ရှုခြင်း၊ သမုဒ္ဒရာတစ်ခုလုံးကို-မြင်-ကြည့်ရှု-ခြင်း။ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ သကလသမုဒ္ဒဒဿနံ ဒိဗ္ဗစက္ခု-ဖရဏံ နာမ။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၁၀။

သကလသရီရ (န) [သကလ + သရီရ] အလုံးစုံသောကိုယ်၊ တစ်ကိုယ်လုံး။ တဿေဝ ဧကေနဇ္ဈေန သကလသရီရံ ပါရုပတ္တိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၄။ ၅၅။ ကင်္ခါ။ ၂၇၈။ သကလသရီရ (ဝိဘာဝိနီ။ ၁၉၇) န္တိ ကေသဂ္ဂါဒိဝဇ္ဇိတံ သဗ္ဗသရီရံ။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၁၂၉။

သကလသရီရဂတ (တိ) [သကလသရီရ + ဂတ] အလုံးစုံသောကိုယ် - သို့ရောက်-၌ တည် - သော။ လက္ခဏပထဝီမေဝ ဝါ အနေကဘေဒဘိန္နံ သကလသရီရဂတံ ---- " ကာယော " တိ ဝဒတိ။ နေတ္တိ၊ ဋီ၊ ၆၃။

သကလသရီရစလန (န) [သကလသရီရ + စလန] အလုံးစုံသောကိုယ်၏ တုန်လှုပ်ခြင်း၊ တစ်ကိုယ်လုံး တုန်လှုပ်ခြင်း။ ဆမ္ဘိတတ္တန္တိ သကလသရီရစလနံ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၀။

သကလသရီရဓာတု (ထီ၊ ပု) [သကလ + သရီရဓာတု] အလုံးစုံသော သရီရဓာတ်တော်။ အဓိဋ္ဌာနဗလေန သကလသရီရဓာတု ---- ဧကမေဝ အဟောသိ။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၉၉။

သကလသရီရနှာပန (န) [သကလသရီရ + နှာပန] အလုံးစုံသော ကိုယ်ကို ရေချိုးစေခြင်း။ သကလသရီရနှာပနံ နှာပနံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၆၂။

သကလသရီရဗျာပီ (တိ) [သကလသရီရ + ဗျာပီ။ ထီ-၌ ---ဗျာပိနီ။] အလုံးစုံသော ကိုယ်၌ ပျံ့နှံ့သော။ ဗျာပီတိ သကလ-လောကဗျာပီ၊ သကလသရီရဗျာပီ ဝါ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၂၀။

သကလသရီရလောမ (ပု၊ န) [သကလသရီရ + လောမ] အလုံးစုံသော ကိုယ်၌ (ပေါက်သော) အမွေး။ တံ ဂဟေတွာ သကလသရီရလောမံ လုဉ္စိတွာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၂၇။

သကလသရီရဝဏ္ဏ (ပု) [သကလ + သရီရဝဏ္ဏ] အလုံးစုံသော ကိုယ်အဆင်း။ သကလသရီရဝဏ္ဏတောပိ အဓိကတရံ မုခဝဏ္ဏဿ မနာပတာ ဝုတ္တာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၉။

သကလသရီရသဏ္ဌာနဘေဒဒီပက (တိ) [သကလသရီရ + သဏ္ဌာန + ဘေဒ + ဒီပက။ ထီ-၌ --ဒီပိကာ။] အလုံးစုံသော ကိုယ်, သဏ္ဌာန် အထူးကို ပြတတ်သော။

သကလသရီရသဏ္ဌာနဘောဒီပကာနိ သုဒ္ဓါနိ သံယာဒိသေသံ နှ ဇနေန္တိ။ ဝဇိရ။ ၁၈၈။

သကလသရီရသာမညတ္တ (န)
[သကလသရီရ + သာမည + တ္တ] အလုံးစုံသော ကိုယ်၏ တူညီသည်၏အဖြစ်။ ကတ္တိပဏ္ဏကာသိ, ဝေပုရိသိကာသီတိ တောနေဝ ပဒါနိ --- သကလသရီရသာမညတ္တာ။ ဝဇိရ။ ၁၈၈။

သကလသရီရာနုဂတ (တိ)
[သကလသရီရ + အနုဂတ] အလုံးစုံသော ကိုယ်သို့ အစဉ် - လျှောက် - လိုက် - သော။ ဝေမေဝ သကလသရီရာနုဂတေန ကာယဂ္ဂိနာ ဖေဏုဒ္ဒေဟံ ပစ္စိတ္တွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၄၁။

သကလသရီရာနုဂတဝဏ္ဏ (ပု)
[သကလသရီရာနုဂတ + ဝဏ္ဏ] အလုံးစုံသော ကိုယ်သို့ အစဉ်-လျှောက်-လိုက်-သော အဆင်း။ ဝဏ္ဏဝါတိ ဣမိနာ သကလသရီရာနုဂတဝဏ္ဏသာ မနာပတာ ဝုတ္တာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၉။

သကလသရီရာဘိနိဝေသ (ပု)
[သကလသရီရ + အဘိနိဝေသ] အလုံးစုံသော ကိုယ်ကို- အာရုံပြု- နှလုံးသွင်း -ခြင်း။ တတ္ထ သကလသရီရာဘိနိဝေသဝသေနေဝ ဝိသုံ အဘိနိဝေသော န ယုဇ္ဇတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၃။

သကလသာပတေယျ (န) [သကလ + သာပတေယျ] အလုံးစုံသော - ပစ္စည်း- ဥစ္စာ-စည်းစိမ်။ သကလသာပတေယျံ သကံ ပုတ္တဒါရံ အတ္တာနဉ္စ စဇိတွာ။ မိလိန္ဒ။ ၂၇၂။

သကလသာမညအရိယဓမ္မဝသဝတ္တန (န)
[သကလ + သာမည + အရိယဓမ္မ + ဝသဝတ္တန] အလုံးစုံသော မဂ်, ဖိုလ် ဟူသော အရိယဓမ္မ၏ အလိုသို့ လိုက်ခြင်း။ ဝေမေဝ ခေါ မဟာရာဇ ဓုတဂုဏံ ----- သကလသာမညအရိယဓမ္မဝသဝတ္တနာယ။ မိလိန္ဒ။ ၃၃၇-၈။

သကလသာမညဂုဏပရိရက္ခဏ (န)
[သကလသာမည + ဂုဏ + ပရိရက္ခဏ] အလုံးစုံသော မဂ်, ဖိုလ်တို့၏ ဂုဏ်ကို ထက်ဝန်းကျင်မှ စောင့်ရှောက်ခြင်း။ သကလသာမညဂုဏပရိရက္ခဏာယ၊ ဗောဇ္ဈင်-ဝရရတနပ္ပဒါနာယ။ မိလိန္ဒ။ ၃၃၇။

သကလသာမညတ္ထာနုသာသန (န)
[သကလသာမည + အတ္ထ + အနုသာသန] အလုံးစုံသော မဂ်, ဖိုလ်ဟူသော အကျိုးကို ဆုံးမခြင်း။ သကလသာမညတ္ထာနုသာသနာယ။ မိလိန္ဒ။ ၃၃၇။

သကလသာရိပုတ္တာပဒါန (န) [သကလ + သာရိပုတ္တ + အပဒါန] အလုံးစုံသော သာရိပုတ္တရာ၏-အကြောင်းအရာ-အဋ္ဌုပ္ပတ်။ တေန သကလသာရိပုတ္တာပဒါနံ နိဒ္ဒိသေတိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၅။

သကလသာသန (န) [သကလ + သာသန] အလုံးစုံသော - အဆုံးအမ - သာသနာ - သာသနာတော်။ ဧကောပိ ဟိ ကုလပုတ္တော ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပသမ္ပဒဉ္စ လဘိတွာ သကလသာသနံ ပတိဋ္ဌာပေတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၇၂။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၆။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၉)။

သကလသာသနဋ္ဌိတိသိဒ္ဓိဒီပန (န)
[သကလသာသန + ဋ္ဌိတိ + သိဒ္ဓိ + ဒီပန] အလုံးစုံသော သာသနာတော် တည်ခြင်း၏

ပြီးစီးခြင်းကို ပြခြင်း။ ------ တသ္မိံ ဋ္ဌိတေ သကလသာသနဋ္ဌိတိသိဒ္ဓိဒီပနတ္ထဉ္စ "ဣဒံ ဝေါ ကပ္ပတိ, ဣဒံ ဝေါ န ကပ္ပတိ" တိ အာရဒ္ဓတ္တာ။ ဝဇိရ။ ၅၄၀။

သကလသာသနဒါယဇ္ဇ (န)
[သကလသာသန + ဒါယဇ္ဇ] အလုံးစုံသော သာသနာတော်တည်းဟူသော အမွေအနှစ်။ တိက္ခတ္တုံ သကလသာသနဒါယဇ္ဇံ ပဋိစ္ဆာပေသိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၄။

သကလသာသနဓာရဏ (န)
[သကလသာသန + ဓာရဏ] အလုံးစုံသော သာသနာတော်ကို ဆောင်ခြင်း။ သကလသာသနဓာရဏေ သမတ္ထာနံ အတ္တနော ဩရသပုတ္တာနံ ပရိစ္စတ္တတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၉။

သကလသာသနဓာရဏီ (ထီ)
[သကလသာသန + ဓာရဏ။ ဣတ္ထိလိင်ဇောတက ဤ။] အလုံးစုံသော သာသနာတော်ကို ဆောင်တတ်သော။ အာမ အာဝုသော သလသာသနဓာရဏီ အယံ သိက္ခာတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၅။

သကလသာသနပဋိဂ္ဂါဟက (တိ)
[သကလသာသန + ပဋိဂ္ဂါဟက] အလုံးစုံသော သာသနာတော်ကို ခံယူတတ်သော။ အနဂါရိယဘာဝံ အာဒိံ ကတွာ ------ သကလသာသနပဋိဂ္ဂါဟကတ္တာ စ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၂။

သကလသာသနဖြတ္တဗြရိယ (န)
[သကလသာသန + ဖြတ္တဗြရိယ] အလုံးစုံသော သာသနာ (ဘုရား အဆုံးအမတော်) ဟူသော မြတ်သော အကျင့်။ သကလသာသနဖြတ္တဗြရိယဿ စ မဂ္ဂဖြတ္တဗြရိယဿ စ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၁။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၆)။

သကလသာသနရတန (န)
[သကလသာသန + ရတန] အလုံးစုံသော သာသနာတော်ဟူသော ရတနာ။ တိက္ခတ္တုံ သကလသာသနရတနံ ပဋိစ္ဆာပေသိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၂။

သကလသာသနသင်္ဂဟ (ပု၊ န)
[သကလသာသန + သင်္ဂဟ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ အရိယသစ္စာနံ သကလသာသနသင်္ဂဟတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁၄။

သကလသာသနသင်္ဂဟဏ (န)
[သကလသာသန + သင်္ဂဟဏ] အလုံးစုံသော သာသနာကို- သင်္ဂြိုဟ်- သိမ်းယူခြင်း။ အရိယသစ္စာနံ သကလသာသနသင်္ဂဟဏတော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၁။

သကလသာသနသမ္ပဋိဂ္ဂါဟက (တိ)
[သကလသာသန + သမ္ပဋိဂ္ဂါဟက] သကလသာသနပဋိဂ္ဂါဟက-ကြည့်။ သကလသာသနသမ္ပဋိဂ္ဂါဟကတ္တာ စ သဗ္ဗပုဗ္ဗကာရာယ အနုသာသနိယာ ဘာဇနဘာဝေါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၁။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄၁။

သကလသာသနသမ္ပတ္တိ (ထီ)
[သကလသာသန + သမ္ပတ္တိ] အလုံးစုံသော သာသနာတော်၏ပြည့်စုံခြင်း။ အဒ္ဓါ ဣမာယ ပဋိပတ္တိယာ သကလသာသနသမ္ပတ္တိ ဟတ္ထဂတာ ဘဝိဿတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၄)။

သကလသာသနသမ္ပတ္တိဩဂါဟန (န)

[သကလသာသနသမ္ပတ္တိ + ဩဂါဟန] အလုံးစုံသော သာသနာတော်၏ ပြည့်စုံခြင်းသို့-သက်ဆင်း-သက်ဝင်-ခြင်း။ ယသ္မာ စ သော----သကလသာသနသမ္ပတ္တိဩဂါဟနေန နိရဝသေသံ ပရဟိတပါရိပူရိကရဏဘူတော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၅။ (-ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၄)။

သကလသိဝိရဋ္ဌ (န) [သကလ + သိဝိရဋ္ဌ] အလုံးစုံသော သိဝိတိုင်း၊ သိဝိတိုင်းတစ်တိုင်းလုံး။ တေန စက္ခုံ ပဋိလဒ္ဓဘာဝေါ သကလသိဝိရဋ္ဌေ ပါကဋော ဇာတော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၁၁။

သကလသီမာသာဓာရဏဝစန (န) [သကလ + သီမာ + သာဓာရဏ + ဝစန] အလုံးစုံသော သိမ်တို့နှင့် ဆက်ဆံသော စကား။ ဣမ ပန "မဟာသီမံ သောဓေတွာ"တိ သကလသီမာသာဓာရဏဝစနေန သောဓနံ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၄၉။

သကလသီမာသောဓန (န) [သကလသီမာ + သောဓန] အလုံးစုံသော သိမ်ကို သုတ်သင်ခြင်း။ န သကလသီမာသောဓနန္တိ ဝဒန္တိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၄၉။

သကလသီမာသောဓနဟေတုက (တိ) [သကလသီမာသောဓန + ဟေတု + က] အလုံးစုံသော သိမ်ကိုသုတ်သင်ခြင်း အကြောင်းရှိသော။ ဝိသဘာဂသီမာနံ ဖုသနေနေဝ သကလသီမာသောဓနဟေတုကော ------ သမ္ဗန္ဓဒေါသော အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၀။

သကလသုတ္တ (န) [သကလ + သုတ္တ] အလုံးစုံသော သုတ်၊ တစ်သုတ်လုံး။ ဘဂဝါ ဧတံ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ သကလသုတ္တံ အဝေါစ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃။(-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၈၆)။

သကလသုဝဏ္ဏမယ (တိ) [သကလ + သုဝဏ္ဏမယ] အလုံးစုံ ရွှေဖြင့်ပြီးသော။ သကလသုဝဏ္ဏမယေ ပီဌေ နိသိန္နာ အရိယ-မဏ္ဍလာ----အဟေသုံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၉။

သကလသူစိ (ထီ) [သကလာ + သူစိ] အလုံးစုံသောအပ်။ သစေ ပန သကလသူစိံ အနီဟရန္တော ---- နီဟရိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ။ ၃။ ၇၁။

သကလသေတ (တိ) [သကလ + သေတ] အလုံးစုံ ဖြူသော၊ အဖြူချည်း ဖြစ်သော။ သကလသေတေန စတူဟိ ဝဠဝါဟိ ယုတ္တရထေန။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၆။

သကလသောဝဏ္ဏမယ (တိ) [သကလ + သောဝဏ္ဏမယ] သကလသုဝဏ္ဏမယ-ကြည့်။ သကလသောဝဏ္ဏမယာနိ ကူဋာဂါရ-သဟဿာနိ အဟုံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၉။

သကလဟတ္ထ (ပု) [သကလ + ဟတ္ထ] အလုံးစုံသော လက်၊ လက်ချောင်း ငါးခုလုံး။ သဗ္ဗံ ဟတ္ထန္တိ သကလဟတ္ထံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၆။

သကလဟိတသုခုပါယပဋိက္ခေပက (တိ) [သကလ + ဟိတသုခ + ဥပါယ + ပဋိက္ခေပက။ ထီ - ၌ --ပဋိက္ခေပိကာ။] အလုံးစုံသော စီးပွားချမ်းသာ၏ အကြောင်းကို ပယ်မြစ်တတ်သော။ လောကဿ သဗ္ဗာနတ္ထဗီဇဘူတဿ သကလဟိတသုခု-ပါယပဋိက္ခေပကဿ တိတ္ထကရဿ ------။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၀၄။

သကလဟိမဝန္တ (ဆိ) [သကလ + ဟိမဝန္တ] အလုံးစုံသော ဟိမဝန္တာတောင်၊ ဟိမဝန္တာ တစ်တောင်လုံး။ သကလဟိမဝန္တော ဧကနိန္နာဒေါ အဟောသိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၉။

သကလာဘိဓမ္မပဒတ္ထသင်္ဂဟ (ပု၊ န) [သကလ + အဘိဓမ္မပဒတ္ထ + သင်္ဂဟ] အလုံးစုံသော အဘိဓမ္မာ၌လာသောပုဒ်တို့၏ အနက်ကို - သဂြိုဟ် - သိမ်းကြုံးယူ - ခြင်း။ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ္တေ ဝါ ဒေသိတေဟိ အရိယသစ္စေဟိ သကလာဘိဓမ္မပဒတ္ထသင်္ဂဟော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂၅။

သကလာကာသ (ပု) [သကလ + အာကာသ] အလုံးစုံသော - ကောင်းကင် - လဟာပြင်၊ ကောင်းကင် တစ်ခုလုံး။ သကလာကာသေ ဥဒိတော ဥဠုတော ပါကဋ္ဌဘူတော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၆။

သကလာဓိဝစန (န) [သကလ + အဓိဝစန] အလုံးစုံဟူသော အနက်ကိုဟောသောသဒ္ဒါ။ ကေဝလပရိပုဏ္ဏာနိ ဧတ္ထ ကေဝလန္တိ သကလာဓိဝစနံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၉။ က္ကစ ကေဝလသဒ္ဒေါ အနဝသေသဝါစကော၊ န အဝေါမိဿကာဒိဝါစကောတိ အာဟ " သကလာဓိဝစန " န္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၈။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၆။

သကလာနန္တာပရိမာဏ (တိ) [သကလ + အနန္တ + အပရိမာဏ] အလုံးစုံ-အဆုံး-အပိုင်းအခြား-မရှိ၊ အတိုင်းအရှည်မရှိသော။ သဗ္ဗေ ဧနေ ဟာသယန္တောတိ သကလာနန္တာပရိမာဏေ ဒေဝမနုဿေ ဟာသယန္တော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄။

သကလာနုသာသနီ (ထီ) [သကလာ + အနုသာသနီ] အလုံးစုံသော-အဆုံးအမ-ဆုံးမခြင်း။ အဆုံးအမ အားလုံး။ သကလာနုသာသနီ (ပေတ။၁၇၇)န္တိ သဗ္ဗံ အနုသာသနိံ၊ သဗ္ဗကာလံ ပါဏာတိပါတတော ပဋိဝိရတိန္တိ အတ္ထော။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၁။

သကလာပါယိက (တိ) [သကလ + အပါယိက] အလုံးစုံသောအပါယ်ဘုံ၊ အပါယ်ဘုံ အားလုံး။ ယဒိ တုဝံ သကလာပါယိကေ သုဂတိယဉ္စ အဖာသုကတာဒေါဘဂ္ဂတာဒိဘေဒါ ဒုက္ခာ ဘာယသိ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၁၂။

သကလာဘ (ပု) [သက + လာဘ] မိမိ၏ လာဘ်၊ (မိမိ ရရှိအပ်သော ပစ္စည်းဥစ္စာ)။ ဘိက္ခုဝေ ဘိက္ခုနာ သကလာဘေနေဝ သန္တုဋ္ဌေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၆။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅၂)။

သကလာရမ္မဏကရဏဋ္ဌ (ပု) [သကလ + အာရမ္မဏ + ကရဏ + အတ္ထ] အလုံးစုံ-အကြွင်းမရှိသည်-ကို အာရုံပြုခြင်း -အနက်-သဘော။ သကလဋ္ဌ (၂) ကြည့်။

သကလာရာမ (ပု) [သကလ + အာရာမ] အလုံးစုံသော အာရာမ်၊ အာရာမ် တစ်ခုလုံး။ အာဝါသော နာမ သကလာရာမောပိ ပရိဝေဏမ္ပိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀၅။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၉၅)။

သကလာဝဗောဓ (ပု) [သကလ + အဝဗောဓ] အလုံးစုံသော တရားကို-သိ-ထိုးထွင်းသိ-ခြင်း၊ တရားအားလုံးကို-သိ-ထိုး ထွင်းသိ-ခြင်း။ ပညာယမာနေပိ ဧကေနေဝ ဉာဏေန သကလာဝဗောဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၈၉။

သကလာသဝ (ပု) [သကလ + အာသဝ] အလုံးစုံသော အာသဝေါတရား၊ အာသဝေါတရား အားလုံး။ သဗ္ဗာသဝေ သကလာသဝေ ပရိညာယ ပဟာယ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၁။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇။

သကလိက (တိ) [သကလ + ဏိက။ ဏိကပစ္စည်း သွတ္တ။ အဗ္ဗော တွဒ္ဓေါ ဥပဗ္ဗော စ၊ ဝါ ခဏ္ဍံ သကလံ ပုမေ။ ဓာန်။ ၅၃။ သကလီ-သံ။ သယလိ-ပြာ။] အစ အန၊ အစိတ်အပိုင်း။ သကလိကံ သကလိကံ ကတွာ ဘိက္ခုနံ အဥ္စနုပမိသနံ ဒေထ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၄၇-၈။ သကလိကံ သကလိကံ အကာသိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၇။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝတော ပါဒေါ သကလိကာယ ခတော ဟောတိ။ သံ၊ ၁။ ၂၅၊ ၁၁၂။ (-မ၊ ၁။ ၃၂၆။ မ၊ ၂။ ၃၉၂။ သံ၊ ၂။ ၄၀၁။ အံ၊ ၁။ ၂၀၅။ ၅၁၉။ မိလိန္ဒ။ ၁၃၆။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၄)။

သကလိကအဋ္ဌိက (န) [သကလိက + အဋ္ဌိက။ သကလီ - သံ။ သယလိ - ပြာ။] အစ အန၊ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော အရိုး။ အရိုး အစ အန၊ အစိတ်အပိုင်း။ ပိဋ္ဌိယံ သကလိကအဋ္ဌိကာ ပိဋ္ဌိပတ္တံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၀။

သကလိကဂ္ဂိ (ပု) [သကလိက + အဂ္ဂိ] အစ အန၊ အစိတ် အပိုင်းဖြစ်သော မီး (ထင်းပေါက်စ မီး၊ ဝါခြမ်းစိတ်မီး စသည်)။ သကလိကဂ္ဂိတွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ မ၊ ၁။ ၃၂၆။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၇)။

သကလိတ္တိသရီရ (န) [သကလ + ကိတ္တိ + သရီရ] အလုံးစုံသော မိန်းမကိုယ်၊ မိန်းမ တစ်ကိုယ်လုံး။ အပိ စ မဟာတိဿတ္ထေရဿ ----- သကလိတ္တိသရီရဿ အဋ္ဌိသညာတ-ဘာဝေန ဥပဋ္ဌာနာဒီနိ စေတ္ထ နိဒဿနာနီတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၈၇။

သကလိကသုတ္တ (န) [သကလိက + သုတ္တ] သကလိကသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယပါဠိ၊ ၁-သံယုတ် ၊ ၄-ဝဂ်၊ ၈-သုတ်။ သံ၊ ၁။ ၂၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၂။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၉။

သကလိကာဝေဓ (ပု) [သကလိက + ဝေဓ] အစ၊ အန၊ အစိတ်၊ အပိုင်း ဖြစ်သော ကျောက်နှင့် - ခတ်မိ - ထိခိုက် - ခြင်း။ သကလိကာဝေဓောတိ သကလိကာယ ယဋ္ဌနံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၆။

သကလိ (တိ) [သကလ + ဤ။ သကလံ အဿ အတ္ထီတိ သကလီ။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။ သကလိန်၊ ၈ကလိန်-သံ။] (၁) (ပြအပ်ပြီးသော) ကိစ္စ အားလုံးရှိ-ကိစ္စပြီး-သော၊ အလုံးစုံ ပြုအပ်ပြီး သော ကိစ္စရှိသော။ (ပု) (၂) ငါး၊ ငါးသတ္တဝါ။ (၁) ကေဝလိနောတိ သကလိနော ကတသဗ္ဗ-ကိစ္စာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၅။ ကေဝလိနောတိ ကြမ ဝိမုတ္တိဂုဏေန ပါရိပူရိတိ အာဟ " သကလိနော ကတသဗ္ဗကိစ္စာ " တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၅။(ပု) (၂) အဏ္ဏဇော၊ ဝိသာရော၊ သကလီပိ----ရောဟိတာဒီနံ ဝဏ္ဏလပ္ပါယော တစော သကလံ။ တံယောဂါ ဤ၊ သကလီ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၆၇၁-၂။

သကဝစန (န) [သက + ဝစန] မိမိ၏ စကား။ သကဝစနံ ပရဝစနံ သကဝစနဥ္စ ပရဝစနဥ္စ။ နေတ္တိ။ ၁၃၉။ (-၁၄၈။ ပေဋကော။ ၁၈၄၊ ၂၀၅။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၆-၇)။

သကဝစနာဓိဋ္ဌာန (တိ) [သကဝစန + အဓိဋ္ဌာန] မိမိစကားလျှင် တည်ရာရှိသော။ သကလဝစနာဓိဋ္ဌာနံ။ ပေဋကော။ ၁၈၄။

သကဝဏ္ဏ (ပု၊ န) [သက + ဝဏ္ဏ] (၁) မိမိ အသွင်သဏ္ဌာန်။ (၂) မိမိ အဆင်း။ (၃) မိမိ ဂုဏ်ကျေးဇူး။ (၁) အထ ခေါ

မုစလိန္ဒော နာဂရာဇာ ------- သကဝဏ္ဏံ ပဋိသံဟရိတွာ မာဏဝကဝဏ္ဏံ အဘိနိမ္မိနိတွာ။ ဝိ၊ ၃။ ၄။ဥဒါန။ ၈၇။ သကဝဏ္ဏန္တိ အတ္တနော ရူပံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၄၀။ သကဝဏ္ဏန္တိ အတ္တနော နာဂရူပံ။ ဥဒါန၊ ဋ။ ၉၀။ (-ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၅၁)။ (၂) ယထာ မဟာရာဇ ဟိမဝတိ နေရုပဗ္ဗတံ ယေ ကေစိ မိဂပက္ခိနော ဥပေန္တိ၊ သဗ္ဗေ တေ သကဝဏ္ဏံ ဝိဇဟိတွာ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ ဟောန္တိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၃၁-၂။ (၃) ယေ တေ ဘဝန္တိ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ၊ တေ သကဝဏ္ဏေ ဘညမာနေ အတ္တာနံ ပါတုကရောန္တိ။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၇၅။

သကဝတ (န) [သက + ဝတ] မိမိ၏ (ဆွမ်းခံ) အကျင့်။ ဥဋ္ဌာသကေ ဝတေ ရတာတိ ဥဋ္ဌာစရိယသင်္ခါတေ ဘိက္ခုနံ ပကတိဝတေ ရတာ။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၆၆။ ဝတ-သဒ္ဒေါ စေတ္ထ ပကတိဝတသင်္ခါတံ သကဝတံ ဝဒတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁၄။

သကဝသတိ (ထီ) [သက + ဝသတိ။ (=ဝသ + အတိ။ ဏွာဒိ။ ၆၉)] မိမိ-အိမ်-နန်းတော် - ဗိမာန်။ ရာဇာပိ တာဝဒေဝ သကဝသတိံ အဂမာသိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၈၇။

သကဝသနဋ္ဌာန (န) [သက + ဝသန + ဌာန] မိမိ နေထိုင်ရာ အရပ်။ ရာဇာပိ တာဝဒေဝ သကဝသနဋ္ဌာနံ အဂမာသိ။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၉၆။

သကဝါစာ (ထီ) [သကာ + ဝါစာ] မိမိ စကား။ အတ္တာပတ္တိ သကဝါစာယ အာပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၂၇။ (-ဝိ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၆၇)။

သကဝါဋ (တိ) [သဟ + ကဝါဋ။ သဟ-ကို သ- ပြု။ ကစ္စည်း။ ၄၀၄။ ရူ။ ၃၇၀။ မောဂ်၊ ၃။ ၇၈။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၈၅၉။ နိရုတ္တိ။ ၃၈၁။] တံခါးရွက်-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။

သကဝါဋက (တိ) [သကဝါဋ + က] သကဝါဋ-ကြည့်။ သကဝါဋကဿ ဒွါရဗန္ဓဿ နိစ္စလဘာဝတ္ထာယာတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၉။ (-ကင်္ခါ။ ၂၀၇။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၇၀)။

သကဝါဋဒွါရ (န) [သကဝါဋ + ဒွါရ] တံခါးရွက်- နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော တံခါးပေါက်။ ပဝိသနဒွါရံ ယောဇေတွာတိ သကဝါဋဒွါရံ ကတွာ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၇၈။

သကဝါဋဒွါရဗန္ဓဋ္ဌပနာ (ထီ၊ န) [သကဝါဋ + ဒွါရဗန္ဓ + ဌပနာ] တံခါးရွက်နှင့်တကွ - တံခါးပေါင် - တံခါးအိမ်-ကို ထားခြင်း။ အဂ္ဂဠဋ္ဌပနာယာတိ သကဝါဋဒွါရဗန္ဓဋ္ဌပနာယ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၉။

သကဝါဋဗဒ္ဓ (တိ) [သဟ + ကဝါဋဗဒ္ဓ] ဖွဲ့အပ်သော တံခါးရွက်ရှိသော၊ တံခါးရွက် တပ်ဆင်ထားသော။ ဥပဿယံ ဒတွာတိ သကဝါဋဗဒ္ဓံ အတ္တနော ပုဂ္ဂလိကဝိဟာရံ ဒတွာ။ ကင်္ခါ။ ၃၂၈။ (-၃၂၉၊ ၃၃၄။ ဝဇိရ။ ၄၇၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၈၃)။

သကဝါဒ (ပု) [သက + ဝါဒ] မိမိ အယူဝါဒ။ ယတြ ဟိ နာမ သကဝါဒံ ဌပေဿတိ၊ ပရဝါဒေန ပဝါရေဿတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၃၃။ (-မိလိန္ဒ။ ၁၂၊ ၁၀၃။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၈၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၂၃။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၄)။

သကဝါဒဒီပနတ္ထ (ပု) [သကဝါဒဒီပန + အတ္ထ] မိမိ၏ အယူဝါဒကို ပြခြင်းဟူသော အကျိုး။ ယော ဘိက္ခု တေသံ ပစ္စတ္ထိကာနံ

လဒ္ဓိံ မဒ္ဒိတွာ သကဝါဒဒီပနတ္ထာယ တတ္ထ အဝစရတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၀၅။

သကဝါဒပဂ္ဂဏှာန (တိ) [သကဝါဒ + ပဂ္ဂဏှာန] မိမိ အယူဝါဒကို ချီးမြှောက်တတ်သော (စကား)။ သကဝါဒသမုဿပန-ကြည့်။

သကဝါဒမူလက (တိ) [သကဝါဒ + မူလ + က။ ထီ-၌ --မူလိကာ။] မိမိအယူဝါဒလျှင် အမြစ်အရင်းရှိသော။ တဒေဝ ပုန သကဝါဒမူလကံ ကတွာ ဒဿိတံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅၀။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅၀)။

သကဝါဒသမုဿာပန (တိ) [သကဝါဒ + သမုဿာပန] မိမိအယူဝါဒကို ချီးမြှောက်တတ်သော၊ စကား။ သီဟနာဒန္တိ -------- သကဝါဒသမုဿာပနဋ္ဌ အဘီတနာဒံ နဒိတွာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈။ သကဝါဒသမုဿာပနန္တိ သကဝါဒပဂ္ဂဏှာနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃။

သကဝါဒီပုစ္ဆပက္ခ (ပု) [သကဝါဒီ + ပုစ္ဆ + ပက္ခ] သကဝါဒီပုဂ္ဂိုလ် - ရှေးရှိ - ပြဓာန်း- သော - အဘို့ - ဘက် - အသင်းအပင်း။ သကဝါဒီ-ပုဒ်လည်းကြည့်။ ယော အဋ္ဌကထာယံ ----- သကဝါဒီပုစ္ဆပက္ခေ အနနုလောမ- ပစ္စနီကပဉ္စကောတိ ဝုတ္တော။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၄။

သကဝါဒီမတ (နံ) [သကဝါဒီ + မတ] သကဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏ - အလို - အယူဝါဒ။ သကဝါဒီ-ပုဒ်လည်းကြည့်။ သကဝါဒီမတံ ဇာနန္တေနပိ----က္ကမဿ လဒ္ဓိ ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗာ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၇၀။

သကဝါဒိ (ဒီ) ဝစန (နံ) [သကဝါဒီ + ဝစန] သကဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏ စကား။ သကဝါဒီ-ပုဒ် လည်းကြည့်။ အာဇာနာတိ နိဂ္ဂဟန္တိ သကဝါဒိဝစနံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၃။ (-၁၁၈)။

သကဝါဒီ (တိ) [သက + ဝဒ + ဏီ] သကဝါဒီ၊ သကဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၊ ဟုတ်မှန်သော- အနက်-သဘော-ကိုယူ၍- စွဲကိုင်၍-ပြောဆို လေ့ရှိသူ၊ မိမိဟူသော ဟုတ်မှန်တိုင်းသော သဘောကို အလေ့အားဖြင့် ဆိုတတ်သော၊ သူ။ ယဒိ ဒွေ ဘိက္ခူ သာကစ္ဆန္တိ သကဝါဒီ သုတ္တံ ဂဟေတွာ ကထေတိ၊ ပရဝါဒီ သုတ္တာနုလောမံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၇။ ယော ယထာဘူတမတ္ထံ ဂဟေတွာ ကထနသီလော၊ သော သကဝါဒီ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၂။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၇၊ ၁၂၈၊ ၁၃၁-၇၊ ၁၉၂-၇။ ဝဇိရ၊ ၈၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၆-၇။ မူလဋီ၊ ၃။ ၅၁-၂ ၅၄-၆၊ ၇၀-၂၊ ၇၈)။

သကဝါဒီပက္ခ (ပု) [သကဝါဒီ + ပက္ခ] သကဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏ - အဘို့ - ဘက်-အသင်း အပင်း။ သကဝါဒီပက္ခေ ဝီသာဓိကာနိ နဝ နိဂ္ဂဟပဉ္စကသတာနိ ဒဿိတာနိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၁။

သကဝါဒီပက္ခမူလက (တိ) [သကဝါဒီပက္ခ + မူလ + က။ မဇ္ဈေ ဉာကာရူကာရာနံ ရဿတ္တံ။ ရူပသိဒ္ဓိ-အရ ရဿနှင့် ရှိသင့်။] သကဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏ - အဘို့ - ဘက်-အသင်း အပင်း-လျှင်- အရင်း- အကြောင်း- ရှိသော။ သကဝါဒီပက္ခမူလကေ အနုလောမပစ္စနီကေ သတ္တပညာသ အနုလောမပဉ္စကာနိ ဒဿိတာနိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၁။

သကဝါဒီပဋိညာ (ထီ) [သကဝါဒီ + ပဋိညာ] သကဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝန်ခံခြင်း။ သကဝါဒီပဋိညာ ပရဝါဒီပဋိညာတိ ဧဝံ ဝိဘာဂံ ဒဿေတွာ။ အဘိ။ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၂။

သကဝါဒီပုစ္ဆာ (ထီ) [သကဝါဒီ + ပုစ္ဆာ]

သကဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏ -ပုစ္ဆာ -အမေး-မေးခြင်း။ သကဝါဒီပုစ္ဆာ ဟောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၆။

သကဝါဒီဝါဒ (ပု) [သကဝါဒီ + ဝါဒ] သကဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏ အယူဝါဒ။ သကဝါဒီ-ဝါဒေါ ဝ ဖလဝါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၉။ " ဒေယျဓမ္မောဝ ဒါန" န္တိ ဣမံ သကဝါဒီဝါဒံ နိဝတ္တေတုံ။မူလဋီ၊ ၃။ ၈၄။

သကဝိဇိတ (နု) [သက + ဝိဇိတ] မိမိ၏-တိုင်းပြည်-တိုင်းနိုင်ငံ။ အထ ရာဇာ ----- သကဝိဇိတေ သဗ္ဗဇနဿ အာဏာပေယျ။ မိလိန္ဒ။ ၁၄၉။

သကဝိဇ္ဇာ (ထီ) [သကာ + ဝိဇ္ဇာ] မိမိ အတတ်ပညာ။ သကဝိဇ္ဇာဟုပတ္ထဒ္ဓါ ဟိဝဍ္ဎေ ဝသန္တိ တေ။ အပ၊ ၂။ ၄၄။

သကဝိမာန (ပု၊ နု) [သက + ဝိမာန] မိမိ - ဘုံ - ဗိမာန်။ ရုက္ခဒေဝတာပိ သကဝိမာနေ ဋ္ဌိတာဝ သာဓုကာရမကာသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၄၄။

သကဝိသယ (ပု) [သက + ဝိသယ] မိမိ၏- အရာ- ဖြစ်ရာ- တည်ရာ - ပိုင်နက်။ ဆဋ္ဌဘိညော အရဟာ သကဝိသယံ ဇာနေယျ။ မိလိန္ဒ။ ၂၅၉။ အတြိဉ္ဇော အမစ္စော သကဝိသယံ အတိက္ကမိတွာ ပရဝိသယံ ပါဝိသိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅၄။ (-မိလိန္ဒ။ ၁၁၁။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၅၃)။

သကဝိဟာရ (ပု) [သက + ဝိဟာရ] မိမိကျောင်း။ သစေ သကဝိဟာရတော အညံ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆန္တေ ဘိက္ခူ ဒိသွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၈၉။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၁)။

သကဝီထိ (ထီ) [သကာ + ဝီထိ] မိမိသွားရာ-လမ်း-ခရီး။ ယထာ ဟိ သြသဓိ တာရကာ နာမ ----သကဝီထိယာဝ ဂစ္ဆတိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈။

သကဝေဒိယ (တိ) [သက + ဝေဒိယ] မိမိ အတ္တဘော၌ (အာရုံပြုသည်၏အစွမ်းဖြင့်) ရ-သိ-ခံစား-အပ်သော။ သကဝေဒိယာ ဝါ ပရဝေဒိယာ ဝါ (ဥဒါန။ ၁၄၉။ အပ၊ ၂။ ၁၄၇) တိ တာ ဇဝံ ဝုတ္တနယေနေဝ သကအတ္တဘာဝေ အာရမ္မဏဝသေန ပဋိလဘိ-တဗ္ဗာယ ပဝတ္တိယာ သကဝေဒိယာ ဝါ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၇။

သကသကသြမိ (ပု) [သကသက + သြမိ] မိမိ မိမိ တို့၏ - အဖို့အစု - အပိုင်းအခြား။ သကသကသြမိဝသေနာတိ ဒွေ သြမိ ကိလေသောဓိ စ မဂ္ဂေါဓိ စ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၇။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၈)။

သကသကကမ္မ (နု) [သကသက + ကမ္မ] မိမိ မိမိ တို့၏ကံ။ ကမ္မဿာတိ သကသက-ကမ္မဿ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၈၁။

သကသကကိစ္စ (နု) [သကသက + ကိစ္စ] မိမိ မိမိ တို့၏ - အမှု - အလုပ် - ကိစ္စ။ ဒသဗလဉာဏဥ္စိ သကသကကိစ္စမေဝ ဇာနာတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၇။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၄။

သကသကကိစ္စကရဏ (နု) [သကသကကိစ္စ + ကရဏ] မိမိ မိမိ တို့၏- အမှု- အလုပ်- ကိစ္စ- ကို ပြုလုပ်ခြင်း။ တေဇောဓာတုဝါယောဓာတူနမ္ပိ သေသဓာတူသု သကသကကိစ္စကရဏေ ဧသေဝနယော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၁။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၁)။

သကသကကိစ္စကရဏကာလ (ပု)

[သကသကကိစ္စကရဏ + ကာလ] မိမိ မိမိတို့၏-အမှု-အလုပ်-ကိစ္စ-ကို ပြုလုပ်ရာ-အချိန်-အခါ-ကာလ။ ဧကောဒသန္နံ ဝိပါကစိတ္တာနံ --------- ကာယဒွါရေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏေ သကသကကိစ္စကရဏကာလေ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၅။

သကသကကိစ္စကာရက (တိ) [သကသကကိစ္စ + ကာရက။ ထိ - ဍ္ဍ ---ကာရိကာ။] မိမိ မိမိတို့၏ - အမှု-အလုပ်- ကိစ္စ- ကို- ပြုလုပ်-စီမံ-တတ်သော။ သကသကကိစ္စကာရကာနိ ---- ဣန္ဒြိယာနိ ဝိမုတ္တိရသဝသေန ဧကရသာ ဟောန္တိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၃။

သကသကကိစ္စနိပ္ဖာဒန (နု) [သကသကကိစ္စ + နိပ္ဖာဒန] မိမိ မိမိတို့၏ အမှု - အလုပ် - ကိစ္စ - ကို ပြီးစေခြင်း။ သကသကကိစ္စနိပ္ဖာဒနဝသေန အာဝဇ္ဇနာ-ဒီသု ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၁။

သကသကဂေဟ (နု) [သကသက + ဂေဟ] မိမိ မိမိတို့၏ အိမ်။ တေ " ကိံ နု ခေါ ဣဒ "န္တိ ဘီတာ ပလာယိတွာ သကသက-ဂေဟာနိ ပဝိသိံသု။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈။

သကသကစီဝရ (နု) [သကသက + စီဝရ] မိမိ မိမိတို့၏ သင်္ကန်း။ တေ ဘိက္ခူ ------ သကသကစီဝရာနိ ဆဍ္ဍေတွာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၀။

သကသကဌာန (နု) [သကသက + ဌာန] မိမိ မိမိတို့၏ တည်နေရာအရပ်။ သကသက-ဌာနေသု ထူပဉ္စ မဟဉ္စ အကံသု။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၃။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၉၊ ၇၁)။

သကသကနာမပရိစ္စာဂ (ပု) [သကသက + နာမ + ပရိစ္စာဂ] မိမိ မိမိတို့၏ အမည်တို့ကို စွန့်ခြင်း။ သတ္တန္နံ သေက္ခာနံ သကသကနာမ-ပရိစ္စာဂေန ဥပရူပရိ နာမန္တရုပ္ပတ္တိတော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၁၅။

သကသကနိန္နာဒ (ပု) [သကသက + နိန္နာဒ] မိမိ မိမိတို့၏ ပဲ့တင်သံ။ သဗ္ဗတူရိယာနိ သကသကနိန္နာဒံ မုဉ္စိံသု။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၀။

သကသကနိဝေသန (နု) [သကသက + နိဝေသန] မိမိ မိမိတို့၏-နန်းတော်-အိမ်-ဘုံ- ဗိမာန်။ တေ " သာဓူ " တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ---- သကသကနိဝေသနံ အဂမိံသု။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၈။

သကသကပက္ခ (ပု) [သကသက + ပက္ခ] မိမိ မိမိတို့၏- အဖို့- အစု- အသင်း အပင်း။ " ဣမိနာ စ ---- ဧဝံ ဝက္ခာမာ " တိအာဒိကံ သကသကပက္ခေ သမ္မန္တနံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆။

သကသကပဋိဘာန (နု) [သကသက + ပဋိဘာန] မိမိ မိမိတို့၏ အတတ်ပညာ, ကျွမ်းကျင် လိမ္မာခြင်း။ သဗ္ဗတာဋ္ဌာဝစရာနံ သကသကပဋိဘာနေဟိ ---- ဧကေကော-လာဟလံ ဧကနိန္နာဒံ အဟောသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၁။ သကသကပဋိဘာနေဟီတိ အတ္တနော အတ္တနော သိပ္ပကောသလ္လေဟိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၅။

သကသကပရိက္ခာရဝိသယ (တိ) [သကသကပရိက္ခာရ + ဝိသယ] မိမိ မိမိတို့၏ အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းလျှင် အရာရှိသော။ သကသကပရိက္ခာရဝိသယော ရာဂေါ ---- အပါယုပ္ပတ္တိဇနကော။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၈။

သကသကပရိသာ (ထီ) [သကသကာ + ပရိသာ] မိမိ မိမိတို့၏ ပရိသတ်။

သကသကပရိသာဘူတော ဘိက္ခုဂဏော ဂယှတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၆၇။

သကသကဘဝန (န) [သကသက + ဘဝန] သကသကနိဝေသန - ကြည့်။ ဒေဝတာနံ သကသကဘဝနေသွေဝ ဌတွာ နစ္စာဒီဟိ ကီဠနံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၅။

သကသကဘာသာ (ထီ) [သကသက + ဘာသာ] မိမိ မိမိတို့၏ - စာပေ - စကား- ဘာသာစကား။ ပေါရာဏေဟိ သကသကဘာသာယ လိခိတံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၂၄။

သကသကဘာသာနုရူပ (တိ) [သကသကဘာသာ + အနုရူပ] မိမိ မိမိတို့၏- စာပေ-စကား- ဘာသာစကား-အား- လျော်-လျောက်ပတ်-သော။ သဗ္ဗသတ္တာနံ သကသကဘာသာနုရူပတော သောတပထ- မာဂစ္ဆန္တံ တဿ ဘဂဝတော ဝစနံ ------ ဝိညာတုံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄။

သကသကဘူမိက (တိ) [သကသကဘူမိ + ဏိက] မိမိ မိမိတို့ ဖြစ်ရာဘုံ၌ ဖြစ်သော။ ရူပါဝစရာရူပါဝစရံ သကသကဘူမိကသေဝ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၃၈။

သကသကမဂ္ဂဝဇ္ဈကိလေသမလ (န) [သကသကမဂ္ဂဝဇ္ဈ + ကိလေသ + မလ] မိမိ မိမိတို့ မဂ်- သည်- ဖြင့်-ပယ်သတ် အပ် သည့် ကိလေသာ အညစ်အကြေး။ သာ ဟိ သမုစ္ဆေဒတော သကသကမဂ္ဂဝဇ္ဈကိလေသမလံ ဝိသောဓေတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၉။

သကသကရဇ္ဇ (န) [သကသက + ရဇ္ဇ] မိမိ မိမိတို့၏ - တိုင်းပြည် - နိုင်ငံ။ တေသံ သကသကရဇ္ဇာနိ ဂန္တွာ အဒဒမာနေ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၅၁။

သကသကရူပ (န) [သကသက + ရူပ] မိမိ မိမိတို့၏ - အသွင် - သဏ္ဌာန်။ သကသကရူပေနေဝ မရဏံ ဘဝတိ နာညထာ။ ဝဇိရ၊ ၁၆၇။

သကသကလက္ခဏ (န) [သကသက + လက္ခဏ] မိမိ မိမိတို့၏ မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ။ သကသကလက္ခဏေ ဓာရေန္တီတိ ---- ဓမ္မာတိ ဝုစ္စန္တိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇။

သကသကဝါဒ (ပု) [သကသက + ဝါဒ] မိမိ မိမိတို့၏ အယူဝါဒ။ တေသံ ဝါဒပဋိ- သေဓေဝသေန သကသကဝါဒါ ပတိဋ္ဌာပိတာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၅။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၄၈။

သကသကဝီထိ (ထီ) [သကသက + ဝီထိ] မိမိ မိမိတို့၏ - ဝီထိ - စိတ်အစဉ်။ ဖဿာ သကသကဝီထိသု သမ္ပဋိစ္ဆနာဒီဟိ သမ္ပယုတ္တ- ဝေဒနာနံ ------ သော ဖဿော အဌမာ ပစ္စယော ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၅။

သကသကသမယပဝေဒိက (တိ) [သကသက+ သမယ+ ပဝေဒိက] မိမိ မိမိ တို့၏ အယူဝါဒတို့ကို-ပြောကြား-သိစေ-တတ် သော။ နိဂဏ္ဌေဟိ ဝုစ္စမာနာ သကသက- သမယပဝေဒိကာ ဝါဒါစေဝ ------ အနုဝါဒါ စ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၁၅။

သကသကသိပ္ပ (န) [သကသက + သိပ္ပ] မိမိ မိမိတို့၏ အတတ်ပညာ။ သဗ္ဗတာဠာဝစရေ သကသကသိပ္ပေသု ပယောဇေတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၅။

သကသကသီမာပရိစ္ဆေဒ (ပု) [သကသက + သီမာ + ပရိစ္ဆေဒ] မိမိ မိမိတို့၏ ခဏ္ဍသိမ်၏

အပိုင်းအခြား။ တုမှေ သကသကသီမာ-ပရိစ္ဆေဒတော မာ နိက္ခမိတ္ထာတိ ပေသေတဗ္ဗံ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၄၂။

သကသကာရမ္မဏ (န) [သကသက + အာရမ္မဏ] မိမိ မိမိတို့၏ အာရုံ။ စက္ခုန္ဒြိယာဒီနံ သကသကာရမ္မဏေ အပ္ပဝတ္တနတော သန္တကသဘာဝက္ကန္ဒြိယာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၅။

သကသညာ (ထီ) [သက + သညာ] (၁) မိမိ၏ဥစ္စာဟူ၍ဖြစ်သော-အမှတ်-သညာ၊ မိမိဥစ္စာဟူသော-အမှတ်-သညာ။ (၂) မိမိ၏ ဥစ္စာ-မိမိသည် ရအပ်သောဈာန်-၌ဖြစ်သော-အမှတ်-သညာ။ (၁) တတော နံ သကသညာယ သကသညာယ ဂဏှာတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၅။ သကသညာယ ဂဟိတတ္တာ ပနဿ ပါရာဇိကံ နတ္ထိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၁။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၇၁။ ကင်္ခါ။ ၁၁၉၊ ၁၈၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၄၁။ ဝဇိရ။ ၂၇၆၊ ၃၆၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၄၁)။ (၂) သကသညီ (ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၈) ကြည့်။

သကသညာဖလ (န) [သကသညာ + ဖလ] မိမိ ဥစ္စာဟူသော - အမှတ် - သညာ - ၏ အစွမ်း - သတ္တိ။ သကသညာဖလေနေဝ ပုန ဂဟေတဗ္ဗဘာဝဿ အာပန္နတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၈၈။

သကသညိတာဂ္ဂဟဏ (န) [သကသညိတာ (သကသညီ + တာ) + ဂဟဏ] မိမိ၏ ဥစ္စာ၌ဖြစ်သော- အမှတ်- သညာ-ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ယူခြင်း၊ သကသညိတာ-ဟူသော သဒ္ဒါ။ တတ္ထ တတ္ထ သကသညိတာဂ္ဂဟဏေန တသ္မိံ တသ္မိံ ဈာနေ သဗ္ဗသော သုစိဏ္ဏ-ဝသီဘာဝေါ ဒီပိတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၈။

သကသညိတာနိယမန (န) [သကသညိတာ (သကသညီ + တာ) + နိယမန] မိမိ၏ ဥစ္စာဟူ၍ ဖြစ်သော - အမှတ် - သညာ - ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို မှတ်သားခြင်း။ သာမတ္ထိ သကသညိတာနိယမနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ဝဇိရ။ ၂၇၆။

သကသညီ (တိ) [သကသညာ + ဤ။ ထိ-၌ သကသညိနီ။] (၁) မိမိ၏ ဥစ္စာဟူ၍ ဖြစ်သော-(မိမိဥစ္စာဟူသော)အမှတ်-သညာ-ရှိသော၊ သူ။ (၂) မိမိ၏ ဥစ္စာ၌ဖြစ်သော-အမှတ်-သညာ-ရှိသော၊ သူ။ (၁) န စ သကသညီ၊ န စ ဝိဿာသဂ္ဂါဟီ။ ဝိ၊ ၁။ ၆၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၂၈။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၇၂။ (-ဝိ၊ ၁။ ၇၅-၆။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၆)။ (၂) ဣဓ သကသညီ ဟောတိ (ဒီ၊ ၁။ ၁၇၁) တိ ဣဓ သာသနေ သကသညီ ဟောတိ၊ အယမေဝ ဝါ ပါဌော၊ အတ္တနော ပဌမဇ္ဈာနသညာယ သညဝါ ဟောတီတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၇။ သကသ္မိံ အတ္တနာ အဓိဂတေ သညာ သကသညာ၊ သာ ဧတဿ အတ္ထီတိ သကသညီ၊ တေနာဟ " အတ္တနော ပဌမဇ္ဈာနသညာယ သညဝါ " တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၈။

သကသဋ (တိ) [သဟ + ကသဋ] (၁) အပြစ် - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ (၂) အမှိုက်-အဖတ်- နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ (၁) ဧတမ္ပိ ဝစနံ သကသဋံ သနိဂ္ဂဟံ သဒေါသံ (ပ) သုတွေ ဝုတ္တံ။ မိလိန္ဒ။ ၁၂၃။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၄)။ (၂) တထာ ဥစ္ဆု ဝါ ရသော ဝါ သကသဋော ယာဝ ကာလိကော။ ဝဇိရ။ ၂၆၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၂။

သကသတ္တ (န) [သက + သတ္တ] မိမိ၏ (လက်နက်နှင့် တူသော) မိစ္ဆာအယူ။ တဿ ဝါ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကဿ သကသတ္တေ စိတ္တံ ပသာဒေတိ။ ပေဋကော။ ၂၇၇။

သကသန္တက (န) [သက + သန္တက] မိမိ၏

ဥစ္စာ၊ ကိုယ်ပိုင် ဥစ္စာ။ ယဒိ သကသန္တကေန ယာသစ္စာဒနံ ကာတုံ ပဟောတိ။ မိလိန္ဒ။ ၃၃၂။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၄၂)။

သကသန္တကတာပရိစ္စာဂ (ပု) [သကသန္တကတာ (သကသန္တက + တာ) + ပရိစ္စာဂ] မိမိဥစ္စာ၏ အဖြစ်ကို စွန့်ခြင်း။ တဗ္ဗိဇဟာနဋ္ဌ ဝတ္ထုနော သကသန္တကတာ-ပရိစ္စာဂေန ဟောတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၅၄။

သကသန္တတိ (ထီ) [သက + သန္တတိ] မိမိ၏ - အစဉ် - ခန္ဓာအစဉ် - သန္တာန်။ သကသန္တတိယံ စတ္တာရိ တဒနုသာရေန ဥပါဒါရူပါနိ စ ပရိဂ္ဂဟေတွာ။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၇၅။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆)။

သကသန္တတိက္ခ (ခ) န္ဓလောက (ပု) [သက + သန္တတိ + ခန္ဓ + လောက။ ဣန္ဓ-ဟု သက္ကတရှိ၍ သမာသ်၌ က္ခန္ဓ-ဟု ဒွေဘော်သင့်။] မိမိ၏-အစဉ်-ခန္ဓာအစဉ်-သန္တာန်-ဟူသော လောက။ ဣမံ ပရဋ္ဌ လောကံ သကသန္တတိက္ခန္ဓလောကံ (သကသန္တတိ-ခန္ဓလောကံ) ------ မရိတုကာမော ကာလံ ကတ်တိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၅၁။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၃၀၅။

သကသန္တတိနိယက (တိ) [သကသန္တတိ + နိယက] မိမိ၏ခန္ဓာအစဉ်ကို မှီ၍ဖြစ်သော။ အဇ္ဈတ္တန္တိ သကသန္တတိနိယကံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၄၇။

သကသန္တတိပရိယာပန္န (တိ) [သကသန္တတိ + ပရိယာပန္န] မိမိ၏ - ခန္ဓာအစဉ် - သန္တာန် - ၌ အကျုံးဝင်သော။ ရူပံ ပန သကသန္တတိပရိယာပန္နံ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၆၅။ သကသန္တတိပရိယာပန္နမေဝ ပစ္စယံ ပစ္စယုပ္ပန္နဉ္စ ဒီပေန္တိ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၉၉။

သကသန္တာန (ပု၊ န) [သက + သန္တာန] သကသန္တတိ - ကြည့်။ သကသန္တာနေ အနုပ္ပန္နတ္တာ အတ္တနိ အတ္တိဘာဝံ အဇာနန္တော။ ကင်္ခါ။ ၁၂၄။ (-မဟာနိ၊ ဋ။ ၅၈)။

သကသန္တာနဂတသဗ္ဗကိလေသ (ပု) [သကသန္တာနဂတ + သဗ္ဗကိလေသ] မိမိ၏ - ခန္ဓာအစဉ် - သန္တာန် - ၌ဖြစ် - သို့ရောက် - သော အလုံးစုံသော ကိလေသာ။ သကသန္တာနဂတသဗ္ဗကိလေသေ သောသေတိ ဝိဒ္ဓံသေတိ။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၉၆။

သကသန္တာနပ္ပဝတ္တအကုသလကမ္မ (ပု) [သကသန္တာန + ပဝတ္တ + အကုသလကမ္မ] မိမိ၏ - ခန္ဓာအစဉ် - သန္တာန် - ၌ဖြစ်သော အကုသိုလ်တရားတို့၏ အစု။ သကသန္တာ-နပ္ပဝတ္တအကုသလကမ္မတော ဗဟိဒ္ဓါဘူတံ သင်္ခါရနိမိတ္တံ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၅၃။

သကသန္တာနိက (တိ) [သကသန္တာန + ဏိက] မိမိ၏-ခန္ဓာအစဉ်-သန္တာန်-၌ ဖြစ်သော။ အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒေါ ပန သကသန္တာနိ-ကေသွေဝ စက္ခုရူပါဒီသု----ပဝတ္တတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၄၈။

သကသမဏ (ပု) [သက + သမဏ] မိမိ၏ရဟန်း၊ မိမိသည်-ကိုးကွယ်-ဆည်းကပ်-အပ်သောရဟန်း။ ဘာသိတမ္ပေတံ မဟာရာဇ ဥပါသိကာယ စူဠသုဘဒ္ဒါယ သကသမဏေ ပရိကိတ္တိယမာနာယ။ မိလိန္ဒ။ ၃၆၅။

သကသမယ (ပု၊ န) [သက + သမယ] (၁) မိမိ၏ အယူဝါဒ။ (၂) မိမိ၏- (လူ) အပေါင်း-ပရိသတ် ၄-ပါး။ (၃) ပိဋကသုံးပုံ။ (၁) တေန ဟိ မဟာရာဇ ဇဟိတောသိ သကသမယံ။ မိလိန္ဒ။ ၂၅၃။ ဘဂဝတော

သကသမယေ ပဥ္စပုစ္ဆနေန ဥဒကေ မိယမာနေ ဥက္ခိပိတွာ ထလေ ဌပိတော ဝိယ ------ ဇောဒဝေါစ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၈။ သကသမယေတိ ဗြာဟ္မဏလဒ္ဓိယံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၉၅။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၈။ မူလဋီ၊ ၂။ ၈၃။ မူလဋီ၊ ၃။ ၉၅။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၁)။ (၂) (၃) သကသမယော (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၆၄-၅) တိ စတုပရိသာ။ ဇေတေန သဘာဂဒုက္ခ-ဘာဝါဘာဝေါ သူစိတော။ အထ ဝါ သကသမယောတိ သောဂတံ ပိဋကတ္တယံ။ ဝဇိရ၊ ၅၈၂။

သကသမယဂဟန (န) | သကသမယ + ဂဟန | မိမိ၏ အယူဝါဒဟူသော တောအုပ်။ သကသမယသ္သ သန္နိဋ္ဌာနံ သကသမယဂဟနံ။ ဝဇိရ၊ ၅၈၂။

သကသမယပရိယာပုဏန (န) | သကသမယ + ပရိယာပုဏန | မိမိ၏ အယူဝါဒကို သင်ယူခြင်း။ သကသမယပရိယာပုဏနသင္လာယနဒေသနာသမာဒပနာဒိ ဝစီကမ္မံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၈။

သကသမယလက္ခဏ (န) | သကသမယ + လက္ခဏ | မိမိ၏ အယူဝါဒကို မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ။ သကသမယလက္ခဏေန ပဋိက္ခေပေါ ကတောတိ ဝဒန္တိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၉၇။

သကသမယဝိသုဒ္ဓိ (ထီ) | သကသမယ + ဝိသုဒ္ဓိ | မိမိအယူဝါဒ၏ စင်ကြယ်ခြင်း။ ပရသမယဝိဝဇ္ဇနတော၊ သကသမယဝိသုဒ္ဓိတော စေဝ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၈၊၂၄၇။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၆၃။

သကသမယသမယန္တရဂဟနဇ္ဈောဂါဟဏသမတ္ထ (တိ) | သကသမယ + သမယန္တရ + ဂဟန + အဇ္ဈောဂါဟဏ + သမတ္ထ | မိမိ၏အယူ, သူတပါး၏အယူဟုဆိုအပ်သော တောအုပ်သို့ သက်ဝင်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော။ သကသမယသမယန္တရဂဟနဇ္ဈောဂါဟဏ-သမတ္ထေန ပညာဝေယျတ္တိယသမန္နာဂတေန ------ ထေရေန ကတာ အယံ သမန္တ-ပါသာဒိကာ နာမ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၆၄-၅။ (-ကင်္ခါ။ ၃၅၇။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၀။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၅၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၄၀)။

သကသမယသိဒ္ဓ (တိ) | သကသမယ + သိဒ္ဓ | မိမိ၏ အယူဝါဒဖြင့် ပြီးသော။ ပရိသောဓနဥ္စ နေသံ သကသမယသိဒ္ဓေန နယေန ပဋိပဇ္ဇနမေဝ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇။ (-မူလဋီ၊ ၃။ ၁၀၄)။

သကသမ္ပတ္တိ (ထီ) | သကာ + သမ္ပတ္တိ | မိမိ၏-စည်းစိမ်-ပြည့်စုံခြင်း။ မစ္ဆရိနောတိ သကသမ္ပတ္တိံ နိဂုဟန္တာ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၉၄။

သကသမ္ပယောဂ (ပု) | သက + သမ္ပယောဂ | မိမိ၏- လုံ့လ- အားထုတ်ခြင်း - ပေါင်းယှက်ခြင်း - ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့်ယှဉ်ခြင်း။ မေထုနံ ဓမ္မန္တိ ----- သကသမ္ပယောဂေန, ပရသမ္ပယောဂေန ဝါ အတ္တနော နိမိတ္တသ္သ သကမဂ္ဂေ ဝါ ပရမဂ္ဂေ ဝါ ---- အသံဝါသော။ ဝဇိရ၊ ၇၃။

သကသရီရ (န) | သက+သရီရ။ သွ၈ရီရ-သံ၊ | မိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်။ သကသရီရတော ဟိ ဗဟိ နိက္ခန္တမေဝ ဟောတိ။ ဝဇိရ၊ ၁၇၆။

သကသာမညဝိက္ကန္တ (တိ) | သက + သာမည (=သမဏ+ ဏျ) + ဝိက္ကန္တ | မိမိ၏ ရသေ့ ရဟန်းအဖြစ်၌ ရဲရင့်သော၊ သူ။ သကသာမညဝိက္ကန္တော။ အာတာပီ နိပကော မုနိ။ အပ၊ ၁။ ၄၁၂။

သကသာဝ (တိ) [သဟ + ကသာဝ] (၁) ပုပ်ဆွေးသော အနှစ်, အကာ-နှင့်တကွ ဖြစ်-ရှိ-သော။ (၂) အပြစ် အနာအဆာ-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ (၁) (၂) သကသာဝါ (အံ၊ ၁။ ၁၁၀) တိ ပူတိသာရေန စေဝ ဖေဂ္ဂုနာ စ ယုတ္တာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၀။ သကသာဝါ (အံ၊ ၁။ ၁၁၀) တိ သကသဋ္ဌာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၄။

သကသိင်္ဂ (န) [သက + သိင်္ဂ] မိမိ၏ ဦးချို။ သကသိင်္ဂေန ပဗ္ဗတာဒယော စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏံ ကုရုမာနော ဝိစရတိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၄။

သကသိပ္ပ (န) [သက + သိပ္ပ] မိမိ၏ အတတ် ပညာ။ သကသိပ္ပေသု နိပ္ဖတ္တိံ ပတ္တော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၆၊ ၁၂၃။

သကသိဿ (ပု) [သက + သိဿ] မိမိ၏ တပည့်။ တာပသော ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ ပသန္နမာနသော သကသိဿေ သမာနေတွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၅။

သကသီမာပရိစ္ဆေဒ (ပု) [သက + သီမာ + ပရိစ္ဆေဒ] မိမိ ခဏ္ဍသိမ် အပိုင်းအခြား။ တုမှေ သကသီမာပရိစ္ဆေဒတော မာ နိက္ခမိတ္ထ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၂။

သကသီလဂန္ဓပရိဘာဝိတ (တိ) [သက + သီလဂန္ဓ + ပရိဘာဝိတ] မိမိ၏ သီလတည်းဟူသောအနံ့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်မှ - ထုံ - မွှေးကြိုင်စေ - အပ်သော။ ယောဂိနာ ယောဂါဝစရေန ဝိဘူသနာပဂတေန သကသီလဂန္ဓပရိဘာဝိတေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ မိလိန္ဒ။ ၃၅၆။

သကလသီသ (န) [သကလ + သီသ] မိမိ၏ ဦခေါင်း။ သကသီသတော ဦကာ ဂဟေတွာ တဿာ ဟတ္ထေ ဌပေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၁၆။

သကသေနာ (ထီ) [သကာ + သေနာ] မိမိ၏ - စစ်တပ် - စစ်သည်။ သကသေနံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၅။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၄)။

သကသေနာသန (န) [သက + သေန + အာသန] မိမိ၏-အိပ်ရာနေရာ-ကျောင်း။ သကသေနာသနေ ပန အတ္တနော အာသနေ နိသိန္နံ ဝူပသန္တဒရထံ သလ္လက္ခေတွာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၃။

သကဿမ (ပု) [သက + အဿမ] မိမိ၏ သင်္ခမ်းကျောင်း။ အဟံ တေန သမယေန၊ နိက္ခမိတွာ သကဿမာ။ အပ၊ ၂။ ၃၀၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂။

သကဟဒယသီတလ (တိ) [သက + ဟဒယ+သီတလ] မိမိ စိတ်နှလုံး၏-အေးမြ-ချမ်းမြေ့-ရာဖြစ်သော။ သကဟဒယသီတလေ သိလာတလေ နိသီဒိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ စိတ္တံ ဥပ္ပါဒေသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၀၅-၆။

သကဟာပဏ (တိ) [သဟ + ကဟာပဏ] ငွေအသပြာ ရှိသော၊ သူ။ သဟိရညောတိ သကဟာပဏော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၄။

သကဟိတနိရပေက္ခ (တိ) [သက + ဟိတ + နိ + အပေက္ခာ + အ] မိမိ၏ အစီးအပွား-၌-ကို-ငဲ့ကွက်ခြင်း -ကင်း -မရှိ - သော၊ သူ။ အထ သော မနုဿဘက္ခော သကဟိတ-နိရပေက္ခော ------ မက္ခံ အသဟမာနော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၅၁။

သကဋ္ဌာယ (တိ) [သဟ + ကဋ္ဌာယ။ အဝိဘတ္တိကနိဒ္ဒေသ] ကဋ္ဌာယမုဋ္ဌိ ဇာတ်နှင့်

တကွဖြစ်သော။ သကဋ္ဌာယ သတိန္တုကဲ ပက်ပုန၊ သတဓမ္မ သုဒုဒ္ဒကေန ဒသာတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၄၆။

သကာစ (တိ) [သဟ + ကာစ] အညစ်အကြေး-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိသော။ ဥပက္ကိလိဋ္ဌောဟိ ဥပက္ကိလေသေန " သကာစော " တိ ဝုစ္စတိ။---- သမလောဟိ " သကာစော " တိ ဝုစ္စတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၆-၇။

သကာနန (တိ) [သဟ + ကာနန] တော - တောအရပ် - နှင့် တကွဖြစ်သော။ စက္ကဝါဠမုပါဒါယ၊ သကာနနံ သပဗ္ဗတံ။ အပ၊ ၁။ ၃၀၇။ (အပ၊ ၂။ ၃။ စရိယာ။ ၄၀၇။ မိလိန္ဒ။ ၂၇၈။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၉၊ ၃၃၈)။ သကာနနံ သပဗ္ဗတန္တိ သဒ္ဓိံ ကာနနေဟိ ပဗ္ဗတေဟိ စာတိ သကာနနံ သပဗ္ဗတဥ္စ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၂။

သကာမ (ပု) [သ + ကာမ။ သွကာမ-သံ။ သကာမ-ပါကတ။] မိမိသည် အလိုရှိအပ်သော။ အကာမံ ဝါ သကာမံ ဝါ၊ ယော နရော လဘတေ ပိယံ။ ဇာ၊ ၂။ ၆၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၁၂။

သကာယ (ပု) [သ + ကာယ။ သွကာယ - သံ။ သကာယ - အဒ္ဓမာဂဓီ။] မိမိ၏-ကိုယ်-ခန္ဓာကိုယ်။ သတ္တာ သကာယေန ဇဟန္တိ ဂိဒ္ဓါ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၃၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၃။၂၂၉။

သကာယစိတ္တ (န) [သ + ကာယစိတ္တ] မိမိ၏ ကိုယ်, စိတ်။ ဣဒ္ဓိဝိဓေတုတ္ထံ ------ သကာယစိတ္တာနံ အာရမ္မဏကရဏတော အဓ္ဓုတ္တာရမ္မဏံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆၄)။

သကာယန (န) [သက + အယန] မိမိ၏ (ဥစ္စာဖြစ်သော) လမ်း-ခရီးလမ်း။ သကာယန (မဟာနိ။ ၂၄၈) န္တိ သကမဂ္ဂံ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၃။ (-မဟာနိ။ ၂၃၄။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၉)။

သကာယပသာဒတ္တ (န) [သဟ + ကာယပသာဒ = သကာယပသာဒ + တ္တ] ကာယပသာဒနှင့် တကွဖြစ်သည်၏အဖြစ်။ သကာယပသာဒတ္တာ ဣတ္ထိသမ္ဖဿေန အသောကရုက္ခာ ပုပ္ဖန္တိ။ ဝဇိရ။ ၃၇၉။

သကာယုရ (တိ) [သဟ + ကာယုရ] မင်းမြှောက်တန်ဆာ ငါးပါးနှင့်တကွဖြစ်သော။ သကာယုရ(ဇာ၊ ၂။ ၆၆)န္တိ သပဥ္စကကုဓဘဏ္ဍံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၀၇။ (-ဇာ၊ ၂။ ၁၃၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၂၆)။

သကာရ (ပု) [သ + ကာရ] သ-ဟူသော အက္ခရာ၊ သ-အက္ခရာ။ သ-ကာရော ပနေတ္ထ ဗျဥ္ဇနသန္ဓိကရော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၅။၁၆၃။ (ရှု။ ၃-နှာ)

သကာရက (တိ) [သဟ + ကာရက] (ကတ္တုစသော) ကာရကနှင့် တကွဖြစ်သော။ သာချာတံ သာဗျယံ သကာရကံ သဝိသေသနံ " ဝါကျ " န္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၃၅။

သကာရဏ (တိ) [သဟ + ကာရဏ] (၁) အကြောင်း - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ -သော။ (၂) အသင့်ယုတ္တိ - နှင့်တကွဖြစ် -ရှိ -သော။ သာပဒေသန္တိ သဥပမံ၊ သကာရဏန္တိ အတ္ထော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၅၊ ၃၉၈။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၃။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၇) (၂) သကာရဏာ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၈) တိ ယုတ္တိသဟိတာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၈။

သကာရဏစ္ဆာယာ (ထိ) [သဟ + ကာရဏစ္ဆာယာ] အကြောင်း၏ အရိပ်-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ ဣမိနာ နိဒဿနေန

သကာရဏဋ္ဌာယာ အဗ္ဘုပေက္ခိတာ ဟောတိ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၄၆။

သကာရဏဝစ္ဆလ (တိ) [သကာရဏ + ဝစ္ဆလ။ ဝစ္ဆတိ ကရောတိ သီလေနာတိ ဝစ္ဆလော။ မဓု၊ ဋီ။ ၁၅၃။] အကြောင်းနှင့် တကွ-ကျေးဇူးပြုလေ့ရှိ - အစီးအပွားနှင့် စပ်သော စိတ်ရှိ-သော၊ သူ။ အပိ စ အကာရဏ-ဝစ္ဆလော ပုဗ္ဗကာရီ၊ သကာရဏဝစ္ဆလော ကတညုကတဝေဒီ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၆။

သကာရဏာယတ္တ (တိ) [သကာရဏ + အာယတ္တ] (ကံ, စိတ်, ဥတု, အာဟာရ တည်းဟူသော) အကြောင်း - နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သည့် ရုပ်နှင့်စပ်သော။ န ဟိ ရူပသန္တတိ ဒေသနာဒီဟိ ဝိဂစ္ဆတိ သကာရဏာယတ္တတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၂။

သကာရလောပ (ပု) [သကာရ + လောပ] သအက္ခရာ၏ - ကြေ - ကြေပျောက် - ခြင်း။ သပရိယန္တာတိ ဝါ ဝတ္တဗ္ဗေ သကာရလောပေါ ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၇။

သကာရာဒေသ (ပု) [သကာရ + အာဒေသ] သအက္ခရာဟုဆိုအပ်သော အပြု၊ သ အပြု။ သကာရာဒေသသ ဝိကပ္ပတ္တာ သဟ-သဒ္ဒေါဝ ဋ္ဌိတော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၈၇။

သကာသ (တိ) [သဟ + ကာသ။ သဟ ကာသေန ဝတ္တတေ သကာသံ၊ ကာသ ဒိတ္တိယံ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၇၀၆။ သကာဂ-သံ။ သဂါသ(န)-ပါကတ။] အနီး, အနီးအပါး, အထံ။ သီလဝတံ သကာသေ (ဇာ၊ ၁။ ၉၁) တိ ကေဋ္ဌိသီလာနံ အမှာကံ သန္တိကေ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၅။ (သုတ္တနိ။ ၃၂၇။ ပေတ။ ၁၉၀။ ဇာ၊ ၁။ ၉၆။ ဇာ၊ ၂။ ၃၄၊ ၈၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃)။

သကိံ (ဗျ) [ဧက + ကိံ။ ဧက-သဒ္ဒါကို သ-ပြု။ မောဂ်၊ ၄။ ၁၁၇။ သကတ်-သံ။] (စဉ်းငယ်, အနည်းငယ်) တစ်ကြိမ်, တစ်ခါ။ (နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၂၈၄။) သကိဒေဝါတိ ဧကဝါရံယေဝ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၇။ (ပါစိတ်၊ ယော။ ၄၇၇။) သကိံ နိမုဂ္ဂေါတိ ဧကဝါရံ နိမုဂ္ဂေါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၁။ သကိန္တိ ဧကဝါရံ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၁၇၈။

သကိစ္စ[1] (န) [သ + ကိစ္စ] (၁) မိမိ၏-အမှု-ကိစ္စ-ပြုဘွယ်-အလုပ်။ (၂) မိမိ, မိမိ၏-အမှု-ကိစ္စ-ပြုဘွယ်-အလုပ်။ (၁) အပရာ-မိနတာယ အတ္တနော ဘုဇော ဝိယ သကိစ္စေ ဧသိတဗ္ဗော ပေသိတဗ္ဗောတိ ဘုဇိဿော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၂၉။ (၂) အတ္တနော အတ္တနော ကိစ္စံ သကိစ္စံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၇။

သကိစ္စ[2] (တိ) [သဟ + ကိစ္စ] အမှု-ကိစ္စ-ပြုဘွယ်- အလုပ်- နှင့်တကွဖြစ်- ရှိ- သော။ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယကိစ္စသ အပရိယောသိတတ္တာ သကိစ္စောတိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄။ သဟ ဝါ ကိစ္စေန သကိစ္စံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၇။

သကိစ္စက (တိ) [သဟ + ကိစ္စ + က] အမှု-ကိစ္စ-ပြုဘွယ်-အလုပ်-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ ဥဘယမ္ပိ ဥဘယတ္တ သကိစ္စကမေဝ သိယာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၃။ (-၄၅၀)။

သကိစ္စကရ (တိ) [သကိစ္စ + ကရ + အ] မိမိ၏-အမှု -ကိစ္စ -ပြုဘွယ်-အလုပ်-ကို-ပြု-လုပ်-တတ်သော၊ သူ။ န သကိစ္စကရာ သိယုံ အညမညာနုပ္ပဝေသနတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၅၀။

သကိစ္စကရဏ (နု) [သကိစ္စ + ကရဏ] မိမိ၏- အမှု- ကိစ္စ-ပြုဘွယ်-အလုပ်-ကို-ပြု-လုပ်-ခြင်း။ အပိ စ ဗုဒ္ဓန္တိတိ ဗောဓျင်္ဂါနံ သကိစ္စကရဏေ သမတ္ထဘာဝဒဿနတ္ထံ ကတ္တုနိဒ္ဒေသော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၄။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၁၅၉)။

သကိစ္စကရဏမတ္တဝသ (ပု) [သကိစ္စကရဏမတ္တ + ဝသ] မိမိ၏-အမှု-ကိစ္စ - ပြုဘွယ် - အလုပ် - ကို ပြုခြင်းမျှ၏ အစွမ်း။ အထ ခေါ ဒွါဒသန္နံ ကေသိံ ဒွါရေ သကိစ္စကရဏမတ္တဝသေန။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၃၁။

သကိစ္စကရဏဘူမိ (ထီ) [သကိစ္စကရဏ + ဘူမိ] မိမိ၏ - အမှု - ကိစ္စ - ပြုဘွယ်-အလုပ်-ကို ပြုခြင်း၏ - ဘုံ - ဖြစ်ရာ အရပ်။ ယာထာဝသရသဘူမိတိ ယာထာဝတော သကိစ္စကရဏဘူမိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၇။

သကိစ္စကရဏဝသ (ပု) [သကိစ္စကရဏ + ဝသ] မိမိ၏ - အမှု - ကိစ္စ - ပြုဘွယ်-အလုပ်-ကို ပြုခြင်း၏အစွမ်း။ သောယေဝ သကိစ္စကရဏဝသေန အပ္ပိတသမယေ ဧဝ နိယုတ္တောတိ သာမယိတော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၀။

သကိစ္စကရဏသမတ္ထ (တိ) [သကိစ္စကရဏ + သမတ္ထ] မိမိ၏-အမှု-ကိစ္စ-ပြုဘွယ်-အလုပ်-ကို ပြုခြင်းငှာစွမ်းနိုင်သော။ ဗုဇ္ဈနဋ္ဌေနာတိ သကိစ္စကရဏသမတ္ထတ္တေပိ သတိ ကတ္တုနော အဘာဝဒဿနတ္ထံ ဘာဝနိဒ္ဒေသော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၄။

သကိစ္စကရဏသာဓန (နု) [သကိစ္စကရဏ + သာဓန] မိမိ၏- အမှု - ကိစ္စ- ပြုဘွယ်-အလုပ်-ကို ပြုခြင်းကို ပြီးစေခြင်း။ ဝိရုဠှိန္တိ သကိစ္စကရဏသာဓနဝသေန။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၇။

သကိစ္စကရဏာသမတ္ထ (တိ) [သကိစ္စကရဏ + အသမတ္ထ] မိမိ၏-အမှု-ကိစ္စ-ပြုဘွယ်-အလုပ်-ကိုပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သော။ တတော စ တဿ သကိစ္စကရဏာ-သမတ္ထတာယ သမ္မာဒဿနပစ္စေ ဌပေတဗ္ဗတံ နာရဟတီတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၁၂။

သကိစ္စက္ခဏ (ပု) [သကိစ္စ + ခဏ] မိမိ၏ - အမှု - ကိစ္စ - ပြုဘွယ်-အလုပ်-၏-ခဏ (လက်ဖျစ် ၁၀-တွက်ခန့် အချိန်)။ သကိစ္စက္ခဏေ ဝါ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ တတော ပုဗ္ဗေ အနာဂတံ။ ပစ္ဆာ အတီတံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၈။

သကိစ္စနိပ္ဖာဒန (နု) [သကိစ္စ + နိပ္ဖာဒန] မိမိ၏ - အမှု - ကိစ္စ - ပြုဘွယ်-အလုပ်-ကို ပြီးစေခြင်း။ သကိစ္စနိပ္ဖာဒနတော၊ သရူပေန စ ဝုတ္တိတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၂၁။

သကိစ္စနိပ္ဖာဒနဝသ (ပု) [သကိစ္စနိပ္ဖာဒန + ဝသ] မိမိ၏-အမှု-ကိစ္စ-ပြုဘွယ်-အလုပ်-ကို ပြီးစေခြင်း၏ အစွမ်း။ ဆန္ဒာဒိကေ အဓိပတိဘူတေပိ သကိစ္စနိပ္ဖာဒနဝသေန အဓိပတိ ဟောတိ ပဓာနော ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၁။

သကိစ္စနိပ္ဖာဒနသမတ္ထ (တိ) [သကိစ္စနိပ္ဖာဒန + သမတ္ထ] မိမိ၏-အမှု-ကိစ္စ - ပြုဘွယ် - အလုပ်- ကို ပြီးစေခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော။ သော ဥပ္ပန္နမတ္တော သကိစ္စနိပ္ဖာဒန-သမတ္ထဿ ဖဿဿ နိဗ္ဗတ္တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၆၄။

သကိစ္စပဋိပတ္တိ (ထီ) [သကိစ္စ + ပဋိပတ္တိ]

မိမိ၏ - အမှု- ကိစ္စ - ပြုဘွယ် - အလုပ်-ကို ကျင့်ခြင်း။ ဧဝံ သဒ္ဓါဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ ပညာယ ဝိနာ သကိစ္စပဋိပတ္တိယံ အသမတ္ထာနိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၈။

သကိစ္စပရကိစ္စသာဓကေ (တိ) [သကိစ္စ + ပရကိစ္စ + သာဓကေ။ ထီ-၌ ---သာဓိကာ။] မိမိ၏-အမှု, ကိစ္စ, သူတစ်ပါး၏-အမှု, ကိစ္စကို ပြီးစေတတ်သော။ သံဝိဒဟနပစ္စုပဋ္ဌာနာ သကိစ္စပရကိစ္စသာဓကော ဇေဋ္ဌသိဿမဟာ-ဝဇ္ဇကိအာဒယော ဝိယ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅။

သကိစ္စပရိစ္စိန္န (တိ) [သကိစ္စ + ပရိစ္စိန္န] မိမိ၏ -အမှု -ကိစ္စ - ပြုဘွယ် - အလုပ်-ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော။ ပုဂ္ဂလံ ပန အာမသိတွာ သကိစ္စပရိစ္စိန္နေ ခဏေ ဝုတ္တမာနေ -------- အနေကနာမတာ ဟောတိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၆၁။

သကိစ္စပရိစ္ဆေဒ (ပု) [သကိစ္စ + ပရိစ္ဆေဒ] မိမိ၏- အမှု- ကိစ္စ - ပြုဘွယ် - အလုပ်-ဖြင့် ပိုင်းခြားတတ်သော။ သမ္ဗဟာဒိယနဝသေန သကိစ္စပရိစ္ဆေဒတာယ စ သဠာရာနံ သဝိဂ္ဂဟဂ္ဂဟဏံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၀။

သကိစ္စပသုတ (တိ) [သကိစ္စ + ပသုတ] မိမိ၏- အမှု- ကိစ္စ - ပြုဘွယ် - အလုပ်-၌- လေ့ကျက် -လေ့လာ -အားထုတ် -ဆည်းပူး-တတ်သော၊ သူ။ သကိစ္စပသုတမ္ပိ ကဿကံ ဝါ အညံ ဝါ ကိဉ္စိ ဟတ္ထကမ္မံ ယာစိတုံ ဝဋ္ဋတေဝ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၈။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၁၄။ ခမ္ပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၁)။

သကိစ္စယ (န) [သ + ကိစ္စယ။ ကိစ္စမေဝ ကိစ္စယံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၉။] မိမိ၏-အမှု-ကိစ္စ-ပြုဘွယ်-အလုပ်။ ပညာပိ ခေါ မဟာရာဇ သကိစ္စယံ ကတွာ တတ္ထေဝ နိရုဇ္ဈတိ။ မိလိန္ဒ။ ၄၂။ (-၄၃-၄)။

သကိစ္စယောဂ (ပု) [သကိစ္စ + ယောဂ] မိမိ၏ - အမှု - ကိစ္စ - ပြုဘွယ်-အလုပ်-နှင့် ယှဉ်ခြင်း။ သတိသီသေန ---- သဒ္ဓါပဉ္စမာနံ သကိစ္စယောဂံ ဒဿေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၉၆။

သကိစ္စသမာပန (န) [သကိစ္စ + သမာပန] မိမိ၏ - အမှု - ကိစ္စ - ပြုဘွယ်-အလုပ်-၏- ပြီးဆုံး-ပြီးမြောက်-ခြင်း။ “အနိစ္စာဒိသာမည-လက္ခဏဝသေန သကိစ္စသမာပနဝသေန ဝါ ဗျာပိတံ ဇာနန”န္တိ ကတွာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃။

သကိစ္စသာဓကေ (တိ) [သကိစ္စ + သာဓကေ။ ထီ-၌ --သာဓိကာ။] မိမိ၏-အမှု-ကိစ္စ-ပြုဘွယ် - အလုပ် - ကို ပြီးစေတတ်သော။ သကိစ္စသာဓကောနဋ္ဌေ သံသိဒ္ဓိကကိစ္စာနဥ္စ ကုသလဝိပါကသတိပဋ္ဌာနာနံ ---- အဘိမင်္ဂ-ဘာဇနီယနိဒ္ဒေသော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၄။

သကိစ္စသာဓနာသမတ္ထ (တိ) [သကိစ္စ + သာဓန + အသမတ္ထ] မိမိ၏-အမှု-ကိစ္စ-ပြုဘွယ်-အလုပ်-ကို ပြီးစေခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သော။ သကိစ္စသာဓနာသမတ္ထတာယ ခမ္ဘကုဋ္ဋဟတ္ထပါဒါဒိသယာ်တော ဝိယ ----- ဧဝံ ပဝတ္တက္ကုဂါဟောနေဝ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၄၂။

သကိစ္စာကရဏ (န) [သကိစ္စ + အကရဏ] မိမိ၏-အမှု-ကိစ္စ-ပြုဘွယ်-အလုပ်-ကို-မပြု-မလုပ် - ခြင်း။ ဧတ္တာတိ သဒ္ဒိန္ဒြိယဿ အဓိမတ္တဘာဝေ သေသိန္ဒြိယာနံ သကိစ္စာ-ကရဏေ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၃၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၄။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၃)။

သကိစ္စာနုဝတ္တိတာကရဏ (န) [သကိစ္စ + အနုဝတ္တိတာ + ကရဏ] မိမိ၏-အမှု-ကိစ္စ-ပြုဘွယ်-အလုပ်-သို့ အစဉ်လိုက်ခြင်းကို

ပြုခြင်း။ သဟဇာတာနုယောဇနံ သကိစ္စာ-
နုဝတ္တိတာကရဏေန။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၇၂။

သကိစ္စာသမတ္ထ (တိ) [သကိစ္စ + အသမတ္ထ] မိမိ၏- အမှု- ကိစ္စ- ပြုဘွယ်- အလုပ် - ကို (ပြုခြင်းငှာ) မစွမ်းနိုင်သော။ အတိမန္ဒဘာဝူပဂမနံ သကိစ္စာသမတ္ထတာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၂၄။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၂)။

သကိဉ္စန (တိ) [သဟ + ကိဉ္စန] (၁) ကြောင့်ကြခြင်း-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ (၂) (ရာဂအစရှိကုန်သော) ကြောင့်ကြခြင်း-နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ (၃) ဒေါသ-နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ (၁) သကိဉ္စနော (ဇာ၊ ၁။ ၃၀၈) တိ သပလိဗောဓော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ။ ၄။ ၃၇၄။ (၂) သစေ ရာဂါဒီဟိ ကိဉ္စနေဟိ သကိဉ္စနော။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၅ - ၆။ (၃) သကိဉ္စနော(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၄)တိ သဒေါသော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၂။

သကိဉ္စနကာရီ (တိ) [သကိဉ္စန + ကရ + ဏီ။ ထီ-၌ --ကာရိနီ။] ရာဂ အစရှိသည်တို့-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သည်ဖြစ်၍ ပြုလေ့ရှိသော၊ သူ။ သကိဉ္စနကာရိနော ဧတ္တာတိ အဓိပ္ပါယော။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၅။ (အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၀)။

သကိဉ္စနဋ္ဌ (ပု) [သကိဉ္စန + အတ္ထ] ရာဂ အစရှိသည်တို့- နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော-အနက်-သဘော။ ရာဂါဒိနာ သကိဉ္စနဋ္ဌေန ---- ဒွေပိ ဝဏ္ဏနာ ဧကတ္ထာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၀။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၀။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၂)။

သကိဉ္စနသပလိဗောဓဋ္ဌ (ပု) [သကိဉ္စန + သပလိဗောဓ + အတ္ထ] ရာဂ စသည်တို့နှင့်တကွဖြစ်, ကြောင့်ကြခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော-အနက်-သဘော။ တေသံ သကိဉ္စနသပလိ-ဗောဓဋ္ဌေန ယရာဝါသော သမ္ဗာဓောယေဝ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၆။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၀)။

သကိယ (တိ) [သ + ကိယ။ မောဂ်၊ ၄။ ၃၃။] မိမိ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော။ အဟံ တေ သကိယာ မာတာ (ပေတ။ ၁၄၀) တိ အဟံ တုယှံ ဇနနိဘာဝတော သကိယာ မာတာ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၇၄။ (-ဇာ၊ ၁။ ၂၁၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၇)။

သကိရဏ (တိ) [သဟ + ကိရဏ] အရောင်-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ ရုစိရာတိ ရုစိယာ သကိရဏာ ပဘာဿရာ စ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၃။

သကိလေသ (တိ) [သဟ + ကိလေသ] ကိလေသာ - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ သကိလေသော မဟာရာဇ ပဋိသန္ဒဟတိ။ မိလိန္ဒ၊ ၃၁။ (-၁၀၉၊ ၁၄၈၊ ၁၅၁၊ ၂၄၀)။

သကိလေသကာလ (ပု) [သကိလေသ + ကာလ] ကိလေသာ-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-ရာ-အချိန် - အခါ - ကာလ။ အဟဥ္စိ ပုဗ္ဗေ ဗောဓိဉာဏံ ပရိယေသမာနော သကိလေသ-ကာလေပိ ---- မဟာရဇ္ဇံ ပါပုဏိံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၉၅။

သကိလေသဘာဝ (ပု) [သကိလေသ + ဘာဝ] ကိလေသာ - တို့နှင့်တကွဖြစ် -ရှိ-သည်၏အဖြစ်။ တသ္မိံ ခဏေ အတ္တနော သကိလေသဘာဝံ ဇာနိံသု။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၇၁။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၀)။

သကိလေသမရဏ (န) [သကိလေသ + မရဏ] ကိလေသာ- တို့နှင့်တကွဖြစ် -ရှိ-သော သူ၏ သေခြင်း။ သကိလေသမရဏံ

တဒါ (ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၂၈) တိ သဟ ကိလေသေဟိ သကိလေသော၊ သကိလေသဿ မရဏံ သကိလေသမရဏံ၊ တံ နတ္ထိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၃။

သကိလေသရဇ (တိ) [သဟ + ကိလေသရဇ] ကိလေသာ တည်းဟူသော မြူတို့-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ-သော၊ သူ။ သရဇာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃၄) တိ သကိလေသရဇာ။ ဝဇိရ။ ၅၄၁။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၅၂)။

သကီ (ထီ) [သက + ဤ] မိမိဥစ္စာ။ ဝါစာယ သကီယာ ဝဓီ (ဇာ၊ ၁။ ၅၈) တိ---- တာယ သကာယ ဝါစာယ အတ္တာနံ အဝဓိ ယာတေသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၂။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၄)။

သကုဋ္ဌဒ္ဓန (န) [သဟ + ကုဋ္ဌ = သကုဋ္ဌ + ဆဒန] နံရံနှင့် တကွဖြစ်သော အမိုး။ အာလောကတ္ထာယ ဋ္ဌပေတွာ အဝသေသံ သကုဋ္ဌဒ္ဓနံ လိမ္ပတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၇။

သကုဏ (ပု၊ ထီ) [သက + ဥဏ။ တစ်နည်း- သဟ + ကုဏ + အ။ သက္ကောတိ ဥဍ္ဍေ ဂန္တုန္တိ သကုဏော, သကုန္တော, သကုဏီ စ၊ သက သတ္တိယံ၊ ဥဏော, ဥန္တော, ဥဏီ စ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၆၂၄။ ကေတော ကုဏန္တိ သဒ္ဒံ ကရောန္တီတိ သကုဏာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၂။ (ဓာန်၊ သျှ၊ သစ်-၌ " သကုန " ဟု ဒန္တဇ နဖြင့် ပါ၌ရှိသည်)။] ငှက်၊ ငှက်ကောင်၊ ငှက်သတ္တဝါ။ ဥစ္စေ သကုဏ ဍေမာန၊ ပတ္တယာန ဝိဟင်္ဂမ။ ဇာ၊ ၁။ ၉၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၁။ ဍေမာနာတိ ဂစ္ဆမာန စရမာန။ ပတ္တယာနာတိ တမေဝါလပတိ, တထာ ဝိဟင်္ဂမာတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၁။

သကုဏအဏ္ဍ (န) [သကုဏ + အဏ္ဍ] ငှက် - ငှက်ကောင် - ငှက်သတ္တဝါ - ၏ အဥ၊ ငှက်ဥ။ ဆာတစ္ဆတ္တာ သကုဏအဏ္ဍာနိ အဂ္ဂါရေသု ပစိတွာ ခါဒိံသု။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၇။

သကုဏက (ပု) [သကုဏ + က] သကုဏ-ကြည့်။ ကုမ္ဘီလကာ သကုဏကာ၊ သံယိနော ဂဏစာရိနော။ ဇာ၊ ၁။ ၂၉၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၄၇။

သကုဏကုလာဝက (ပု၊ န) [သကုဏ + ကုလာဝက] ငှက် - ငှက်ကောင် - ငှက်သတ္တဝါ - ၏ အသိုက်၊ ငှက်သိုက်။ မယိ သကုဏကုလာဝကော ဩလမ္ဗမာနော ဌိတော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၈။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၅၃။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၄၄)။

သကုဏဂဏ (ပု) [သကုဏ + ဂဏ] ငှက် - ငှက်ကောင် - ငှက်သတ္တဝါ - တို့၏ အပေါင်း။ ပက္ခိဂဏာတိ ဂိဇ္ဈကုလာဒယော သကုဏဂဏာ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၂။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၈)။

သကုဏဂ (ဂ္ဂ) ဟဏ (န) [သကုဏ + ဂဟဏ] ငှက်-ငှက်ကောင်-ငှက်သတ္တဝါ-တို့ကို ဖမ်းခြင်း။ ကီတဝသောဝါတိ ကီတဝဿ သကုဏဂဟဏမိဝ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄၁။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၈)။

သကုဏ (ဏ္ဍိ) ဏ္ဍီ (ထီ) [သကုဏ + ဟန + ဏီ။ သူစိ။] သိန်းငှက်၊ လင်းယုန်ငှက်-မျိုးဖြစ် - အထူးဖြစ် - သော ငှက်။ တဗ္ဗေဒါ သကုဏဏ္ဍိ'တ္ထိ၊ အာဍော ဒဗ္ဗိမုခဒ္ဓိဇော။ ဓာန်။ ၆၃၇။ သကုဏဏ္ဍါဒယော တယော တဿ သေနဿ ဝိသေသာ။ သကုဏံ ဟန္တီတိ သကုဏဏ္ဍိ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၆၃၇။ ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ သကုဏဏ္ဍိ လာပံ သကုဏံ သဟသာ

အဇ္ဈုပ္ပတ္တာ အဂ္ဂဟေသိ။ သံ၊ ၃။ ၁၂၇။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀။ သကုဏော ဟန္တိတိ သကုဏဂ္ဃိ၊ မဟာသေနသကုဏော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၅။ သကုဏဂ္ဃိ (သံ၊ ၃။ ၁၂၇) တိ သကုဏံ ဟနတီတိ သကုဏဂ္ဃိ၊ သေနသေယတံ အမိဝစနံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၄။ ပါကတိက-သကုဏကုလေသု ဗလဝဘာဝတော တေသံ ဟနနတော သကုဏဂ္ဃိ၊ သေနောတိ ဝုတ္တံ။ သေနသေယတံ အမိဝစနန္တိ၊ သေနဝိသေသော ပန သော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၆၉။

သကုဏစတုပ္ပဒ (ပု) [သကုဏ + စတုပ္ပဒ] ငှက်နှင့် အခြေလေးချောင်းရှိသော သတ္တဝါ၊ ငှက်သတ္တဝါ, ခြေလေးချောင်းရှိသော သတ္တဝါ။ သဗ္ဗေသမ္ပိ သကုဏစတုပ္ပဒါနံ ရုတဇာနန-သတ္ထသင်္ခါတ မိဂစက္ကသမညာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၇၂။

သကုဏစတုပ္ပဒသဒ္ဒ (ပု) [သကုဏ + စတုပ္ပဒ + သဒ္ဒ] ငှက်နှင့်အခြေလေးချောင်းရှိသော သတ္တဝါတို့၏ အသံ။ သော ကိရ --- သကုဏစတုပ္ပဒသဒ္ဒံ ဝါ အညံ ဝါ တထာရူပံ သုတွာ ----- ကမ္ပန္တော ဝိစရိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၉။

သကုဏဇာတ (တိ) [သကုဏ + ဇာတ] ငှက်သတ္တဝါ၊ ငှက်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော သတ္တဝါ။ ဣမိနာ သကုဏဇာတေန၊ ဗီဇမာဟရိတာ ဟတာ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၇၇။

သကုဏဇာတက (န) [သကုဏ + ဇာတက] သကုဏဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၁-နိပါတ်၊ ၄-ဝဂ်၊ ၄-ဇာတ်။ ဇာ၊ ၁။ ၉၊ ၉၇။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅)။

သကုဏဇာတိ (ထီ) [သကုဏ + ဇာတိ] ငှက်၏ - အမျိုး - ဇာတ်။ စေလာဝကာ ပိင်္ဂလာယောတိ ဒွေ သကုဏဇာတိယော စ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၁၆။

သကုဏဇေဋ္ဌက (ပု) [သကုဏ + ဇေဋ္ဌက] ငှက်ကြီး။ အကြီးဖြစ် - ကြီး - သော ငှက်။ သကုဏဇေဋ္ဌကော သယမေဝ လယိယိတွာ တဿ သီသံ တုဏ္ဍေန ပဟရိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၄။ (-၄၈၅)။

သကုဏဉာဏ (န) [သကုဏ + ဉာဏ] ငှက်၏ အစွမ်းအားဖြင့် (ကောင်းကျိုး, မကောင်းကျိုးကို) - သိခြင်း - သိသော အတတ်။ သကုဏဉာဏ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၉) န္တိ သကုဏ-ဝသေန သုဘာသုဘဖလဿ ဇာနနံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၇၂။

သကုဏပဂန္ဓ (တိ) [သဟ + ကုဏပ + ဂန္ဓ] သူကောင်ပုပ်၏ အနံ့-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိသော။ အာမဂန္ဓာ သကုဏပဂန္ဓာ ပူတိဂန္ဓာယေဝါတိ ဝဒတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၉။

သကုဏပစ္ဆိ (ထီ) [သကုဏ + ပစ္ဆိ] ငှက်တို့ကို ထည့်ရာ- တောင်း- ခြင်း - ပလုံး။ သကုဏပစ္ဆိယံ ခိတ္တာသု သကုဏီသု တဿ ဟတ္ထတော မုတ္တာ ဧကာ သကုဏီ ------ စရေယျ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၆၁။

သကုဏပဉ္ဇရ (န) [သကုဏ + ပဉ္ဇရ] ငှက်တို့ကို- လှောင် - ထည့်သွင်းထား - ရာ-ချိုင့်-ဆောင်း။ သကုဏပဉ္ဇရံ ဝိဒ္ဓံသာပေတိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၀။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၇၇။

သကုဏပထ (ပု) [သကုဏ + ပထ] ငှက်တို့၏ - ပျံသန်း - သွားလာ - ရာ-လမ်း-ခရီးလမ်း။ သကုဏပထံ ဂစ္ဆတိ။ မဟာနိ။ ၁၂၀၊ ၃၂၆။

သကုဏပါဒ (ပု) [သကုဏ + ပါဒ] ငှက်၏- ခြေ-ခြေထောက်။ အင္ဂေ သကုံဋိတပါဒတ္တာတိ ကုက္ကုပါဒတာယ သကုဏပါဒသဒိသ ဂမန- ဝိဘာဝနံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၂၈။

သကုဏပါဒသဏ္ဌာန (တိ) [သကုဏပါဒ + သဏ္ဌာန] ငှက်၏- ခြေ- ခြေထောက်-၏ သဏ္ဌာန်ရှိသော။ ဟတ္ထပါဒပိဋ္ဌိယံ နှာရူ သကုဏပါဒသဏ္ဌာနာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၆။ (-ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၃၇)။

သကုဏပေါတက (ထီ၊ ပု) [သကုဏ + ပေါတက။ ထီ-၌ ---ပေါတကီ။] ငှက်ငယ်၊ ငှက်ကလေး။ ဒါရကာ တေ သကုဏ- ပေါတကေ ဟတ္ထေဟိ ပရိမဒ္ဒန္တာ မာရေသုံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၃။ (-၁၆၁-၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၉၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၉၇။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၅၂)။

သကုဏဘတ္တ (န) [သကုဏ + ဘတ္တ] ငှက်တို့၏-အစာ-ထမင်း။ ကိမိကုလာလယံ သကုဏဘတ္တံ။ ထေရီ၊ ၄၃၀။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၂။ အနေကေသံ ကိမိကုလာနံ အာလယံ သကုဏာနံ ဘတ္တဘူတံ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၉။

သကုဏဘာသာ (ထီ) [သကုဏ + ဘာသာ] ငှက်တို့၏ - ဘာသာ - စကား။ တေသံ သကုဏဘာသာယ ကထေန္တာနံ လုဒ္ဒပုတ္တော န ကိဉ္စိ အညာသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၉၇။

သကုဏမံသ (န) [သကုဏ + မံသ] ငှက်သား၊ ငှက်၏အသား။ သကုဏမံသံ ခါဒိတွာဝ သယိဿာမ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၉၀။

သကုဏမံသဘောဇန (န) [သကုဏမံသ + ဘောဇန] ငှက်တို့၏အသားဟုဆိုအပ်သော- ဘောဇဉ်-စားဘွယ်-စားစရာ။ ဇဝံ ဝဋ္ဋေတွာ သကုဏမံသဘောဇနံ ဝိယ ----- မဟာဇနံ ဝဋ္ဋေတွာ ခါဒမာနဿ ဝိစရတော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၂။

သကုဏယဋ္ဌိ (ထီ) [သကုဏ + ယဋ္ဌိ] သကုဏယဋ္ဌိ - ဟူသော အမည်ရှိသော ဝါးတောင်ဝှေး၊ ငှက်, အခြေလေးချောင်းရှိ ကုန်သော သားသတ္တဝါတို့ အသက်ရှိကုန် သကဲ့သို့ထင်သော ဝါးတောင်ဝှေး။ ကော လတာယဋ္ဌိ နာမ၊ ကော ပုပ္ဖယဋ္ဌိ နာမ၊ ကော သကုဏယဋ္ဌိ နာမ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၅။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၃)။

သကုဏယောနိ (ထီ) [သကုဏ + ယောနိ] ငှက်၏ - အမျိုး - ဇာတ်။ တောမိသတ္တော သကုဏယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ---- မဟာရုက္ခံ နိဿာယ ဝသတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၆။ (-၂၅၄)။

သကုဏရာဇ (ပု) [သကုဏ + ရာဇ] ငှက်မင်း၊ ငှက်တို့၏မင်း။ ငှက်ဖြစ်သောမင်း။ သောဘဂ္ဂပ္ပတ္တံ သုသိက္ခိတံ သကုဏရာဇာနံ အမှာကံ ဒေထ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၆။ (-၂၅၄)။

သကုဏရုတ (န) [သကုဏ + ရုတ] ငှက်တို့၏ - အသံ - မြည်တွန်သံ။ သကုဏရုတတော ပန ဣမေကစ္စေ အန္တောသေနာသနေ နိသိန္နော ဟောတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၅။

သကုဏရုတရဝိတ (န) [သကုဏရုတ + ရဝိတ] ငှက်တို့၏အသံကို ထောက်၍ ဟော သော ကျမ်း။ ဇောတိသံ လောကာယတိကံ ---- သကုဏရုတရဝိတံ သိက္ခာကရဏီယာ။ မိလိန္ဒ၊ ၁၇၈။

သကုဏလုဒ္ဒက (ပု) [သကုဏ + လုဒ္ဒက] ငှက်မုဆိုး၊ ငှက်တို့ကိုသတ်၍ အသက်မွေး

သော၊ သူ။ ယထာ သကုဏလုဒ္ဒကော ---- ဇဝံ အတ္တနော ဝဋ္ဋံ ဆာဒေတိ။ မဓ္ဓ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၈။ (-ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၇)။

သကုဏဝတ္တ (န) [သကုဏ + ဝတ္တ] ငှက်တို့၏ - ကျင့်ဝတ် - တာဝန် - ဝတ္တရား။ ယော ပန မဟာရာဇ သကုဏဝတ္တံ ပူရေတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၆၈။

သကုဏဝိဇ္ဇာ (ထီ) [သကုဏ + ဝိဇ္ဇာ] ငှက် (အတောင်ရှိသော သတ္တဝါ, အတောင်မရှိသော သတ္တဝါ, အခြေနှစ်ချောင်းရှိသော သတ္တဝါ, အခြေလေးချောင်းရှိသော သတ္တဝါ) တို့၏တွန်သံ, သွားခြင်း စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကောင်းကျိုး, မကောင်းကျိုးကို သိသော အတတ်။ သကုဏဝိဇ္ဇာ (ဒီ၊ ၁။ ၉) တိ `သပက္ခကအပက္ခကဒွိပဒစတုပ္ပဒါနံ ရုတဂတာဒိဝသေန သကုဏဉာဏံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၉။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၇၁)။

သကုဏသံဃ (ပု) [သကုဏ + သံဃ] ငှက်အပေါင်း၊ ငှက်တို့၏ အပေါင်း။ သောဘိက္ခု တသ္မ သကုဏသံဃဿ သဒ္ဒေန ဥဗ္ဗာဠှော ---- ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၂၂။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၂။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၃၆)။

သကုဏသံဃပရိဝုတ (တိ) [သကုဏ + သံဃ + ပရိဝုတ] ငှက်၏အပေါင်းသည် ထက်ဝန်းကျင်မှ ခြံရံအပ်သော၊ သူ။ ကုဏာလသကုဏရာဇာ ပုရတော ပစ္ဆတော ဥဘောသု ပဿေသု သကုဏသံဃပရိဝုတော အာဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၉။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၂)။

သကုဏသံဃမဇ္ဈ (န) [သကုဏ + သံဃ + မဇ္ဈ] ငှက်အပေါင်း၏ အလယ်။ သကုဏသံဃမဇ္ဈေ ဣမံ ဂါထမာဟ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၃။

သကုဏသဒိသ (တိ) [သကုဏ + သဒိသ] ငှက်နှင့်တူသော၊ သူ။ ဣမဿ ပန သကုဏသဒိသဿ စာတုဒ္ဒိသဿ ဘိက္ခုနော အနုစ္ဆဝိကံ ဒဿေန္တော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၃။

သကုဏသဒ္ဒ (ပု) [သကုဏ + သဒ္ဒ] ငှက်သံ၊ ငှက်တို့၏ အသံ။ သကုဏသဒ္ဒေါ, ဝါတသဒ္ဒေါ, ပဒသဒ္ဒေါ ------ သုခုမသဒ္ဒေါ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၇-၈။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၀)။

သကုဏဟံသ (ပု) [သကုဏ + ဟံသ] ငှက်ဖြစ်သော ဟင်္သာ၊ ဟင်္သာငှက်။ ဟံသာတိ သကုဏဟံသာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၁၈။

သကုဏိကာ (ထီ) [သကုဏိ + က + အာ] ငှက်မ၊ အမဖြစ်သော ငှက်သတ္တဝါ။ သကုဏိကာ သကေ ကုလာဝကေ ကာမလာပိနီ ဟောတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၈၆။ (-မ၊ ၂။ ၁၁၃။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၆၊ ၂၆၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၆။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၃)။

သကုဏိနီဠ (ပု၊ န) [သကုဏိ + နီဠ] ငှက်မ၏ - အသိုက် - သိုက်မြုံ။ ယထာ သကုဏိကာ မုခတုဏ္ဍကေန ဂေါစရံ ဂဟေတွာ ----- သကုဏိနီဠံ အာဂစ္ဆေယျ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၉၇။

သကုဏီ (ထီ) [သကုဏ + ဤ] ငှက်မ၊ အမဖြစ်သော ငှက်သတ္တဝါ။ မဟာဇနော တံ တံ သကုဏိံ အာမန္တေတွာ ဝိလပန္တော အာဟ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၉၀။ (-သံ၊ ၁။ ၄၁။ ဇာ၊ ၁။ ၁၆၇၊ ၃၉၄။ ဇာ၊ ၂။ ၂၂၇၊ ၃၂၀)။

သကုဏ္ဍာ (တိ) [သဟ + ကုဏ္ဍာ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သကုဏ္ဍာကဘတ္တ (သံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၄၆) နှင့် သကုဏ္ဍေဟိ ဝါ သထုသေဟိ ဝါ ပက္ကဘတ္တံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၂။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၈၇)။

သကုဏ္ဍာက (တိ) [သကုဏ္ဍာ + က] ဆန်ကျိုး -ဆန်ကွဲ- နှင့်တကွဖြစ်-ပါရှိ-သော။ ကဏာဇကန္တိ သကုဏ္ဍကံ ဥတ္တဏ္ဍုလဘတ္တံ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၄၀၂။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၈၇)။

သကုဏ္ဍာကဘတ္တ (န) [သကုဏ္ဍာက + ဘတ္တ] ဆန်ကျိုး- ဆန်ကွဲ- နှင့်တကွဖြစ် -ပါရှိ-သော ထမင်း။ သကုဏ္ဍာက-ကြည့်။

သကုဏ္ဍာလ (န) [သမာန + ကုဏ္ဍာလ] တူညီသော နားဆွဲခုံ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သကုဏ္ဍာလိ (တိ) [သကုဏ္ဍာလ + ဤ။ ထီ-၌ သကုဏ္ဍာလိနီ။] တူညီသော နားဆွဲခုံ ရှိသော၊ သူ။ " သကုဏ္ဍာလီတိပိ ပါဌော၊ သဒိသံ ကုဏ္ဍာလံ သကုဏ္ဍာလံ၊ တံ အဿ အတ္ထီတိ သကုဏ္ဍာလီ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂၇၆။

သကုန္တ (ပု) [သက + ဥန္တ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၆၂၄။ ဂကုန္တ-သံ၊ သကုံတ-ပါကတ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ငှက်၊ ငှက်သတ္တဝါ။ အာကာသေ၀ သကုန္တာနံ၊ ဂတိ တေသံ ဒုရန္နယာ။ ဓမ္မ။ ၂၆။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၃၈၆။ ယထာ နာမ အာကာသေန ဂတာနံ သကုဏာနံ ---- ဂတိ ဒုရန္နယာ န သက္ကာ ဇာနိတုံ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၃၈၇။

သကုန္တက (ပု) [သကုန္တ + က] သကုန္တ-ကြည့်။ သကုန္တကာ (ဝိ၊ ၃။ ၉၂) တိ သကုဏာ။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၄၉။

သကုန္တမံသ (န) [သကုန္တ + မံသ] ငှက်သား၊ ငှက်သတ္တဝါ၏ အသား။ သကုန္တမံသေဟိ သုသန်တေဟိ (သုတ္တနိ။ ၃၁၆) တိ တဒါ ဘဂဝတော အဘိဟဋံ သကုဏမံသံ နိဒ္ဒိသန္တော ဘဏတိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၀၂။

သကုမာရ (ပု) [သမာန + ကုမာရ] အရွယ်တူ သူငယ်ချင်း၊ အရွယ်တူ သူငယ်ချင်း ဖြစ်သော၊ သူ။ တစ်ပြိုင်နက်-ပဋိသန္ဓေယူဘက်- ဖွားဘက်-ကြီးပွားဘက်-ဖြစ်သော၊ သူ။ (သျှ) သကုမာရော (ဇာ၊ ၂။ ၉၀) တိ သမာနကုမာရော၊ ဧကဒိ၀သေနေ၀ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ဧကဒိ၀သေ အဏ္ဍကောသံ ပဒါလေတွာ ဧကတော ၀ဍ္ဎိတကုမာရောတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၃၈၃။

သကုလ၁ (တိ) [သဟ + ကုလ။ တစ်နည်း- သမာန + ကုလ။ သဟ သမာနံ ကုလံ အဿ။ ထောမ။ ကုလေန သဟ ၀တ္တတေ။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။] မြတ်သောအမျိုး-နှင့်ပြည့်စုံ-ရှိ-ဆွေကြီးမျိုးကြီးဖြစ်-သော၊ သူ။ (၁) သကုလ ဘုရင် (သကုလမင်း)။ (ထီ) (၂) သကုလာ ထေရီ (ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်အရာ၌ ဧတဒဂ်ဘွဲ့ ရသော သကုလာဘိက္ခုနီ)။ (ထီ) (၃) သကုလာ မင်းသမီး (ပသေနဒီကောသလ မင်း၏ မိဖုရား)။(၁) အတီတေ မဟိံသကရဋ္ဌေ သကုလနဂရေ သကုလော နာမ ရာဇာ (သီ၊ ဣ-မူ) ဓမ္မေန ရဇ္ဇံ ကာရေသိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၃၅၉။ (၂) တတော မဟာကာရုဏိကော၊ ဧတဒဂ္ဂေ ဌပေသိ မံ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ အဂ္ဂါ၊ သကုလာတိ နရုတ္တမော။ အပ၊၂။၂၅၂။ ထေရီ၊ ၄။ ၉၆။ (-ထေရီ၊ ၄။ ၉၃)။ (၃) သောမာ စ ဘဂိနီ သကုလာ စ ဘဂိနီတိ ဣမာ ဒွေ ဘဂိနိယော ရညော ပဇာပတိယော။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၂၄၅။

သကုလ၂ (န) [သကုလ + အ]

(သကုလဘုရင်၏ နေရာဖြစ်သော) သကုလ မြို့တော်။ သကုလ[3] (၁) ကြည့်။

သကုလ[2] (န) ‌| သ + ကုလ | မိမိ၏-အမျိုး-ဆွေမျိုး။ သကုလာလယ-ကြည့်။

သကုလနဂရ (န) | သကုလ + နဂရ | သကုလမြို့၊ သကုလ အမည်ရှိသောမြို့၊ သကုလ[3] (၁) ကြည့်။

သကုလာထေရီ (ထီ) | သကုလာ + ထေရီ | သကုလာထေရီ၊ သကုလာ-အမည်ရှိသော-မထေရ်မ-ရဟန်းမိန်းမ။ သကုလာထေရိယာ ပဒါနံ စတုတ္ထံ။ အပ၊ ၂။ ၂၅၂။

သကုလာထေရီအပဒါန (န) | သကုလာထေရီ + အပဒါန | သကုလာထေရီ၏-အပဒါန်-အကြောင်းအရာ-အတ္ထုပ္ပတ္တိ။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ထေရီအပါဒါနပါဠိ၊ ၃-ဝဂ်၊ ၄-အပဒါန။ အပ၊ ၂။ ၅ဝ-၁။

သကုလာထေရီဂါထာ (ထီ) | သကုလာထေရီ + ဂါထာ | သကုလာ အမည်ရှိသော မထေရ်မသည်-ရွတ်ဆို-ပြောကြား-အပ်သော ဂါထာ။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ထေရီဂါထာပါဠိ၊ ၅-နိပါတ်၊ ၇-ထေရီဂါထာ။ ထေရီ။ ၃၉ဝ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၉၈။

သကုလာလယ (ပု) | သကုလ + အာလယ | မိမိ၏-အမျိုး-ဆွေမျိုး-အိမ်။ ကုန္တိဒိ ပူရိတံ ဒိသွာ၊ ဂစ္ဆန္တိ သကုလာလယံ။ အပ၊ ၂။ ၂၃၈။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၈။

သကုလုဒါယီ (ပု) | သကုလ + ဥဒါယီ | သကုလုဒါယီ အမည်ရှိသော ပရိဗိုဇ်။ အဒ္ဒသာ ခေါ သကုလုဒါယီ ပရိဗ္ဗာဇကော ဘဂဝန္တံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ။ မ၊ ၂။ ၁၉၄။ (-၂၂၁။ အံ၊ ၁။ ၃၃၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၁)။

သကေဋ္ဌုဘ (တိ) | သဟ + ကေဋ္ဌုဘ = ကိဋ္ဌေန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ကောသလ္လံ ကဝယော ဗန္ဓနေသု ဧတေနာတိ ကေဋ္ဌုဘံ၊ ကိဋ္ဌ ဂတိယံ၊ အဘော။ မာန်၊ ဋီ။ ၁၁၂။ | (သုဇောဓာလင်္ကာရ အစရှိသော) အလင်္ကာကျမ်းနှင့် တကွဖြစ်သော။ လက္ခဏေ ဣတိဟာသေ စ၊ သနိဃဏ္ဍု-သကေဋ္ဌုဘေ။ အပ၊ ၁။ ၁၉။ ကေဋ္ဌုဘေန သဟ ဝတ္တတီတိ သကေဋ္ဌုဘံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၂။

သကေသမကုဋ (န) | သကေသ + မကုဋ | ဆံ- ဆံပင်-နှင့်တကွဖြစ်သော-မကိုဋ်-သရဖူ။ ပရမရုစိရရတနဝိစိတ္တံ သကေသမကုဋံ ဆိန္ဒိတွာ ဂဂနတလေ ခိပိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၈။

သကေသရ (တိ) | သဟ + ကေသရ | ဝတ်ဆံနှင့်တကွဖြစ်သော။ သုဝဏ္ဏမာလံ သတပတ္တ-ဖုလ္လိတံ၊ သကေသရံ ရတ္တသဟဿမဏ္ဍိတံ။ ဇာ၊ ၁။ ၂ဝ၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၅၈။

သကောဋ္ဋက (တိ) | သဟ + ကောဋ္ဋ + က | အအိမ်-အခွံ-နှင့် တကွဖြစ်သော။ တိန္ဒုကံ သဖလံ ဒိသွာ၊ ဘိန္ဒိတွာန သကောဋ္ဋကံ။ အပ၊ ၁။ ၃၂၄။ (သီ-မူ)။

သကောဋ္ဋိက (တိ) | သဟ + ကောဋ္ဋ= သကောဋ္ဋ + ဣက | သကောဋ္ဋက-ကြည့်။ တိန္ဒုကံ သဖလံ ဒိသွာ၊ ဘိန္ဒိတွာန သကောဋ္ဋိကံ။ အပ၊ ၁။ ၃၂၄။ (သျာ-မူ)။

သကောဋ္ဋိယ (တိ) | သဟ + ကောဋ္ဋိ + ဏ။ ဏ-ကို ယ-ပြု။ | အဆုံး အပိုင်းအခြားရှိသော။ သာန္တကေ,နော အန္တကော၊ သကောဋ္ဋိယေ,နော အကောဋ္ဋိယော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂ဝ။ သာန္တကောတိ သအန္တကေ ဧဝ၊

သပရိစ္ဆေဒေ ဓဝါတိ အတ္ထော။ ----------
သကောဋ္ဌိယေတိအာဒီနိပိ တဿေဝ ဝေဝစနာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၂။

သကောဋ္ဌာသ (ပု) [သ + ကောဋ္ဌာသ။ သမာန + ကောဋ္ဌာသ] (၁) မိမိ၏ အဘို့ အစု။ (၂) တူသော အဘို့အစု။ (၁) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သကောဋ္ဌာသိက (တိ) [သကောဋ္ဌာသ + ဣက] (၁) မိမိ၏ အဘို့အစု၌ဖြစ်သော။ (၂) တူသော အဘို့အစု၌ ဖြစ်သော၊ (၁) (၂) အတ္တနော ကောဋ္ဌာသော, သမာနော ဝါ ကောဋ္ဌာသော သကောဋ္ဌာသော၊ တတ္ထ ဘဝေါ သကောဋ္ဌာသိကော၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၅၄။ (မူလဋီ၊ ၂။ ၁၅၁-၌ သကကောဋ္ဌာသိက-ဟုရှိ၏)။

သကောဓလောဘ (တိ) [သဟ + ကောဓ + လောဘ] ဒေါသ, လောဘတို့နှင့်တကွဖြစ်သော။ စိတ္တံ အဘိဘဝိတွာ ---- သကောဓလောဘာနံ အန္တတမသဏ္ဌာဝတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၂။

သကောသ (တိ) [သဟ + ကောသ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သာခံ သာလဿ ဘဉ္ဇိတွာ၊သကောသံ ပုပ္ဖမာဟရိံ။ အပ၊ ၁။ ၁၈၆။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၅။ သကောသံ ပုပ္ဖမာဟရိန္တိ သကဏ္ဏိကံ သာလပုပ္ဖံ အာဟရိံ ပူဇေသိန္တိ အတ္ထော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၂။

သကောသက (တိ) [သကောသ + က] အအိမ်-အခိုင်-နှင့်တကွဖြစ်သော။ အင်္ကောလံ ပုပ္ဖိတံ ဒိသွာ၊ မာလာဝရံ သကောသကံ။ အပ၊ ၁။ ၂၂၂။ (- ၃၂၄၊ ၃၂၆၊ အပ၊ ၂။ ၇၊ ၇၅)။

သကောသကကောရဏ္ဍဒါယက (ပု) [သကောသက + ကောရဏ္ဍ + ဒါယက။ ထီ-၌ --ဒါယိကာ။] အအိမ်-အခိုင်-နှင့်တကွဖြစ်သော လိပ်ဆူးရွှေပန်းကို-ပေး-လှူ-သော၊ သူ။ ဣတ္ထံ သုဒံ အာယသ္မာ သကောသက-ကောရဏ္ဍဒါယကော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊ ၁။ ၃၂၆။

သကောသကကောရဏ္ဍဒါယကတ္ထေရ (ပု) [သကောသကကောရဏ္ဍဒါယက + ထေရ] အအိမ်-အခိုင်-နှင့်တကွဖြစ်သောလိပ်ဆူးရွှေပန်းကို - ပေး - လှူ - သော မထေရ်။ သကောသကကောရဏ္ဍဒါယကတ္ထေရဿာ-ပါဒါနံ စတုတ္ထံ။ အပ၊ ၁။ ၃၂၆။

သက္က[၁] (တိ) [သက + တ။ ကစ္စည်း။ ၅၈၃။ ရူ။ ၆၁၇။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၁၈၆။ နိရုတ္တိ။ ၄၉၀-နှာ။ တစ်နည်း- သက + က။ ရူ။ ၆၇၁။ ဏွာဒိ။ ၁၄။ ဂါကျ-သံ။ သက္က-ပါကတ။] (၁) စွမ်း-တတ်-နိုင်သော။ (ပု) (၂) မာရ်ငါးပါးတို့ကို အောင်မြင်ခြင်းငှာ - စွမ်း - တတ်-နိုင်သော ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား။ (၃) (မိမိ၏ နှမ အရင်းအချာတို့နှင့်တကွ ပေါင်းဖော်ခြင်းကို ပြုခြင်းကြောင့် လူတို့၏ အပိုင်းအခြား ကျင့်ဝတ်ကို ဖြတ်တောက် ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ) စွမ်း - တတ် - နိုင်သော သာကီဝင်မင်း။ (၄) သာကီဝင်မင်းမျိုးဖြစ်သောသူ။ (၅)အသုရာတို့ကို အောင်မြင်ခြင်းငှာ - စွမ်း - တတ်-နိုင်သော သိကြားမင်း။ တစ်နည်း- မိမိ၏ အကျိုးစီးပွား, သူတစ်ပါး၏ အကျိုးစီးပွားကို ပြုခြင်းငှာ-စွမ်း-တတ်-နိုင်သော သိကြားမင်း။ (၆) (ပု၊ ဗဟုဝစန) ရန်ကို အောင်မြင်ခြင်း, လူတို့၏ အပိုင်းအခြား (ကျင့်ဝတ်) ကို လွန်မြောက်ခြင်း အစရှိသည်တို့၌-စွမ်း-တတ်-နိုင်ကုန်သော သက္ကတိုင်းပြည်များ။ (၁) စွမ်း-

တတ်-နိုင်သော။ သက္ကော ဥဇူ စ သုဟုဇူ စ၊ သူဝစော စဿ မုဒု အနတိမာနီ။ ခုဒ္ဒက။ ၁၀။ သက္ကောတီတိ သက္ကော၊ သမတ္ထော ပဋိဗလောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၁။ (ပု) (၂) မာရ်ငါးပါးတို့ကို အောင်မြင် ခြင်းငှာ - စွမ်း - တတ် - နိုင်သော ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား။ဇိနော သက္ကော တု သိဒ္ဓတ္ထော၊ သုဒ္ဓေါဓနိ စ ဂေါတမော။ ဓာန်။ ၄။ သက္ကာဒိသတ္တကံ အမှာကံ ဗုဒ္ဓဿ နာမံ။ ပဉ္စမာရေ ဇေတုံ သက္ကောတီတိ သက္ကော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၄။ (၃) (မိမိ၏ နှမ အရင်းအချာ တို့နှင့်တကွ ပေါင်းဖော်ခြင်းကိုပြုခြင်းကြောင့် လူတို့၏ အပိုင်းအခြား ကျင့်ဝတ်ကို ဖြတ် တောက် ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ) စွမ်း -တတ် -နိုင် သော သာကီဝင်မင်း။ ဘဂိနီဟိ သဒ္ဓိံ သံဝါသကရဏတော ဝါ လောကမရိယာဒံ ဆိန္ဒိတုံ သက္ကုဏန္တီတိ သက္ကာ၊ သာကိယရာဇူနံ ပုဗ္ဗရာဇာနော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၄။ (၄) သာကီဝင် မင်းမျိုးဖြစ်သောသူ။ အထ ခေါ မဟာနာမော သက္ကော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၃၅။ တေသံ (သက္ကာနံ) ဝံသဘူတတ္တာ ဘဂဝါ "သက္ကော" တိ ဝုစ္စတိ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၄။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၃။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၄)။ (၅) အသုရာတို့ကို အောင်မြင်ခြင်းငှာ-စွမ်း- တတ် - နိုင်သော သိကြားမင်း။ သက္ကော ပုရိန္ဒဒေါ ဒေဝ၊ ရာဇာ ဝဇိရပါဏိ စ။ ဓာန်။ ၁၈။ သက္ကာဒိနိ ဝီသတိ သက္ကဿ နာမာနိ။ အသုရေ ဇေတုံ သက္ကုဏာတီတိ သက္ကော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၁၈။ (၆) (ပု၊ ဗဟုဝစန) ရန်ကို အောင်မြင်ခြင်း, လူတို့၏ အပိုင်းအခြား (ကျင့်ဝတ်) ကို လွန်မြောက်ခြင်း အစရှိသည် တို့၌- စွမ်း- တတ်- နိုင်ကုန်သော သက္ကတိုင်း ပြည်များ။ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ သက္ကေသု ဝိဟရတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၅၅။ ဝိ၊ ၂။ ၁၃၅။ ပုမ္ဗဟုတ္တေ ကုရူ သက္ကာ၊ ကောသလာ မဂဓာ သိဝီ။ ဓာန်။ ၁၈၄။ အရိဝိဇယလောက- မရိယာဒါတိက္ကမာဒိသု သက္ကောန္တီတိ သက္ကာ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၁၈၄။ သက္ကေသူ (ဒီ၊ ၂။ ၂၀၃) တိ ----- သက္ကာတိ လဒ္ဓနာမာနံ ရာဇကုမာရာနံ နိဝါသော ဧကောပိ ဇနပဒေါ ရုဠှီသဒ္ဒေန " သက္ကာ " တိ ဝုစ္စတိ၊ တသ္မိံ သက္ကေသု ဇနပဒေ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၆။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၄)။

သက္က[၂] (ပု) [သံ + က။ ကပစ္စည်းကြောင့် သံ-သဒ္ဒါ၏ နိဂ္ဂဟိတ်ကို က-ပြု။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၅၂၈။] အရိယာတို့၏ ဥစ္စာဟုဆိုအပ်သော များသော ဥစ္စာရှိသော၊ မြတ်စွာဘုရား။ အရိယာဓနေသင်္ခါတံ ဗဟုဝိဓံ သံ အဿ ဘဂဝတော အတ္ထိ၊ သော ဘဂဝါ သက္ကော။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၁၂-နှာ။

သက္က[၃] (ပု) [သက္ကစ္စ + ဏ။ သက္ကစ္စ-ဟု ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏနာသနိရုတ္တိနည်းဖြင့် စ္စ-ကို ချေထားသည်။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၆၃။] ရိုသေစွာ အလှူဒါနကို ပေးလှူတတ်သော သိကြားမင်း။ သက္ကော မဟာလိ ဒေဝါနမိန္ဒော ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတော သမာနော သက္ကစ္စံ ဒါနံ အဒါသိ၊ တသ္မာ "သက္ကော" တိ ဝုစ္စတိ။ သံ၊ ၁။ ၂၃၂။

သက္က[၄] (တိ) [သက္က + ဏ။ တစ်နည်း- သကျ + ဏ။ ကျ - ကို က္က - ပြု။] (၁)သာကီဝင်မင်းတို့၏ အမျိုးအနွယ်ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား။ (၂) သာကီဝင်မင်းမျိုး၌ ဖြစ် သော၊ သူ။ (၃) သက္ကတိုင်းတို့၌-ဖြစ်-နေ- သော၊ သူ (သက္ကတိုင်း-သူ-သား)။ (၄) သက္က တိုင်းမှ လာသော၊ သူ။ (၁) သက္က[၁] (၄) ကြည့်။ (၂) သကျော တု သာကိယော'ထ စ။ ဓာန်။

၃၃၆။ ပုရိမတရသမ္ဘူတေ သကျကုလေ သဥ္စာတတ္တာ သကျော၊ ဏော။ သက္ကောပိ။ မာန်၊ ဋီ။ ၃၃၆။ (၃) (၄) အင်္ဂေသု ဇာတော, အင်္ဂေဟိ အာဂတော, အင်္ဂါ အဿ နိဝါသော, အင်္ဂါနံ ဣဿရော ဝါ အင်္ဂေါ, အင်္ဂကော ဝါ ။ ပ ။ ကာလိင်္ဂေါ၊ ပဥ္စာလော၊ သက္ကော။ ရူ။ ၂၂၈-၉-နှာ။

သက္ကကရဏ (တိ) [သက္က + ကရဏ] သိကြား၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော။ သက္ကဥ္စ ခွါဟံ မဟာလိ ပဇာနာမိ သက္ကကရဏေ စ ဓမ္မေ။ သံ၊ ၁။ ၂၃၂။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၈။

သက္ကကုလ (န) [သက္က + ကုလ] သာကီဝင်မင်းမျိုး၊ သာကီဝင်မင်းတို့၏ အမျိုး။ သက္ကကုလသောတ္ထိယကုလာဒိဝိသိဋ္ဌကုလာနံ ပုတ္တဘာဝေန။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂။

သက္ကဂရုက (တိ) [သက္က + ဂရုက] သိကြားမင်းကို အလေးအမြတ်ပြုတတ်သော၊ သူ။ သက္ကဂရုကာနံ သက္ကော သက္ကေနပိ ဂရုကာတဗ္ဗတော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၄။

သက္ကင်္ဂပဥှ (တိ) [သက္ကင်္ဂ + ပဥှ] သိကြားမင်း၏ အင်္ဂါကို- မေးခြင်း-မေးသော အမေးပုစ္ဆာ။ သက္ကင်္ဂပဥှော နဝမော။ မိလိန္ဒ။ ၃၇၄။

သက္ကစ္စ-သက္ကစ္စံ (ဗျ) [သံ + ကရ + တွာ။ တွာပစ္စည်းကို ရစ္စ-ပြု။ ဓာတွန် ရ-ကို ချေ၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို က-ပြု သက္ကစ္စ၊ စ္စ - ထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာသော် သက္ကစ္စံ။ နီရုတ္တိ။ ၇၅၉။] (၁) အရိုအသေပြု၍၊ ရိုသေစွာ၊ ရိုရိုသေသေ၊ လေးလေး စားစား။ (၂) သတိကို ဖြစ်စေ၍။ (၃) အလိုရှိသည်ကို ပြု၍။ (၄) စင်ကြယ်သည်ကို ပြု၍။ (၁) သက္ကစ္စ ဒဒါတိ (အံ၊ ၁။ ၃၇၅) တိ သဟတ္ထာ သက္ကာရံ ကတွာ ဒဒါတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၁။ သက္ကစ္စ (ပေတ။ ၁၅၉) န္တိ သာဒရံ၊ အနပဝိဒ္ဓံ အနဝညာတံ ကတွာ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၆။ သက္ကစ္စ (ဇာ၊ ၂။ ၂၈၈) န္တိ ဂါရဝေန။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၉၀။ (၂) သက္ကစ္စ(ကခ်ါ။ ၂၈၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၃၅)န္တိ သတိံ ဥပဋ္ဌာပေတွာ။ ဝိ၊ လင်္ကာရ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅။ သတိံ ဥပဋ္ဌာပေတွာတိ ဆန္ဒေတုကာမော ဝိယ အဟုတွာ ပိဏ္ဍပါတေ သတိံ ဥပဋ္ဌာပေတွာ၊ " ပိဏ္ဍပါတံ ဂဏှိဿာမိ " တိ သတိံ ဥပဋ္ဌာပေတွာ။ ကခ်ါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၄၃၉။ (၃) သက္ကစ္စ သုဏာန္တု ဘာသိတ (ခုဒ္ဒက။ ၄။ သုတ္တနိ။ ၃၁၂) န္တိ အဋ္ဌိံ ကတွာ မနသိ ကတွာ သဗ္ဗံ စေတသာ သမန္နာဟရိတွာ ---- မမ ဒေသနံ သုဏာန္တု။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၀။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၉။ (၄) အသက္ကစ္စံ ဒေတိ (အံ၊ ၂။ ၁၅၁) တိ န သက္ကရိတွာ သုစိံ ကတွာ ဒေတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၃။

သက္ကစ္စံ-သဒ္ဒ (ပု) [သက္ကစ္စံ + သဒ္ဒ] သက္ကစ္စံ-သဒ္ဒါ။ သက္ကစ္စံ ဥဒ္ဒိသနံ သက္ကစ္စံ ဥဒ္ဒိသာပနန္တိ ပဒေသု သက္ကစ္စံ-သဒ္ဒေါ ယောဇေတဗ္ဗော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇။

သက္ကစ္စကတ (တိ) [သက္ကစ္စ + ကတ] ရိုသေစွာ-ရိုရိုသေ-လေးလေးစားစား-ပြုအပ်သော။ အစိတ္တီကာရေန ဝါ ကတံ ဟီနံ၊ အဗ္ဘုပေက္ခနေန ကတံ မဇ္ဈိမံ၊ သက္ကစ္စကတံ ပဏီတံ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၁၇။

သက္ကစ္စကရဏ (န) [သက္ကစ္စ + ကရဏ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သက္ကာရန္တိ စတုန္နံ ပစ္စယာနံ သက္ကစ္စကရဏံ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၇။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၀၇)။

သက္ကစ္စကာရ (ပု) [သက္ကစ္စ + ကရ + ဏ] ရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား-

ပြုခြင်း။ ဒဒမာနာပီတိအာဒိ သတိပိ ကေသဋ္ဌိ သဒ္ဓါနံ ဝသေန သက္ကစ္စကာရေ ---------- ဒဿေတုံ အာရဒ္ဓံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၂၀။

သက္ကစ္စကာရိတာ (ထီ) [သက္ကစ္စကာရီ + တာ] ရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား - ပြုလေ့ရှိသော သူ၏အဖြစ်။ သက္ကစ္စကိရိယတာတိ ကုသလာနံ ကရဏေ သက္ကစ္စကာရိတာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၃၅။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၉။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၀)။

သက္ကစ္စကာရိတာဝသ (ပု) [သက္ကစ္စကာရိတာ + ဝသ] ရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ - လေးလေး စားစား - ပြုလေ့ ရှိသောသူ၏ အဖြစ်၏အစွမ်း။ ပုဂ္ဂလဿ ဝါ ဒေယျဓမ္မဿ ဝါ သက္ကစ္စကာရိတာဝသေန သက္ကစ္စကာရီ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၅၇။

သက္ကစ္စကာရိပဒါဒိ (တိ) [သက္ကစ္စကာရီ + ပဒ + အာဒိ] သက္ကစ္စကာရီ-ဟူသော ပုဒ်လျှင် အစရှိသော။ သမာပတ္တိအာဒီဟီတိ အာဒိသဒ္ဒေန သက္ကစ္စကာရိပဒါဒီနံ ယေဝ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၉။

သက္ကစ္စကာရိ (ရီ) ဘာဝဒဿန (နု) [သက္ကစ္စကာရီ + ဘာဝ + ဒဿန] ရိုသေစွာ -ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား- ပြုလေ့ရှိသော သူ၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ တတ္ထ သက္ကစ္စကာရိဘာဝဒဿနတ္ထံ သံ-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၉၂။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၁)။

သက္ကစ္စကာရီ (တိ) [သက္ကစ္စ + ကရ + ဏီ။ ထီ- ဦ --ကာရိနီ။] ရိုသေစွာ-ရိုရိုသေသေ- လေးလေး စားစား - ပြုလေ့ရှိသော၊ သူ။ သက္ကစ္စကာရီ(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉)တိ အာဒရကာရီ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၄။ သက္ကစ္စကာရီ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂၄) တိ စိတ္တီကာရီ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၉။ (-မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၅၇)။

သက္ကစ္စကိရိယ (ထီ၊ နု) [သက္ကစ္စ + ကိရိယ] ရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား - ပြုခြင်း။ ပဋိဝါနရူပါတိ တေသံ သက္ကစ္စကိရိယတော နိဝတ္တနသဘာဝါ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၉။ သက္ကစ္စကိရိယာယ သမာဓိံ နသမာပဇ္ဇတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၆။(-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၈)။

သက္ကစ္စကိရိယတာ (ထီ) [သက္ကစ္စကိရိယ + တာ] အရိုအသေ-ရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ- လေးလေး စားစား-ပြုခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်။ (ဗား၊ သျှ)။ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဘာဝနာယ သက္ကစ္စကိရိယတာ သာတစ္စကိရိယတာ အဋ္ဌိတကိရိယတာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၆။

သက္ကစ္စကိရိယာဒိဂ္ဂဟဏ (နု) [သက္ကစ္စကိရိယာ + အာဒိ + ဂဟဏ] သက္ကစ္စကိရိယာ အစရှိသော သဒ္ဒါ၊ ရိုသေစွာ- ရိုရိုသေသေ-လေးလေးစားစား-ပြုခြင်းစသည် တို့ကို ယူခြင်း။ သက္ကစ္စကိရိယာဒိဂ္ဂဟဏံ ပန တဿ ဥပါယဒဿနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၉၉။

သက္ကစ္စကိရိယာဒီပန (နု) [သက္ကစ္စကိရိယာ + ဒီပန] ရိုသေစွာ- ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား -ပြုခြင်းကို ပြခြင်း။ သက္ကစ္စကိရိယာဒီပနတ္ထံ ဟေတံ ဝုတ္တံ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၀။

သက္ကစ္စဒါန (နု) [သက္ကစ္စ + ဒါန] ရိုသေစွာ- ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား- ပေး - လှူ - ခြင်း။ " ပသန္နာ " တိ ကမ္မိနာ သက္ကစ္စဒါနံ အနုပဟစ္စဒါနဉ္စ ဧ ကမ္မေ ဒွေ ဒါနဂုဏာ ဒဿိတာ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၆။

သက္ကစ္စဒါနသင်္ခါတ (တိ) [သက္ကစ္စဒါန + သင်္ခါတ] ရိုသေစွာ-ရိုရိုသေသေ-လေးလေး စားစား-ပေး-လှူ-ခြင်းဟူ၍ ဆိုအပ်သော။ စတုန္နံ ပစ္စယာနံ သက္ကစ္စဒါနသင်္ခါတော အာဒရဗဟုမာနဂရုကရဏသင်္ခါတော စ သက္ကာရော။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၇။

သက္ကစ္စဒေသနာ (ထီ) [သက္ကစ္စ + ဒေသနာ] ရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား-(တရားကို) ပြော-ဟော-ခြင်း။ စတသော ပန ပရိသာ ---- သက္ကစ္စဒေသနာ နာမ ဇာတာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၂။

သက္ကစ္စဓမ္မဒေသနာ [သက္ကစ္စ + ဓမ္မဒေသနာ] ရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား-တရားကို ပြော-ဟော-ခြင်း။ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ သက္ကစ္စဓမ္မဒေသနာဝ ကထိတာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၂။

သက္ကစ္စဓမ္မဿဝန (န) [သက္ကစ္စ + ဓမ္မ + သဝန] ရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား - တရားကို - နာ- နားထောင်-ခြင်း။ သက္ကစ္စဓမ္မဿဝနေန သုဓမ္မသာမဏေရဿ ပဋိသမ္ဘိဒါ ဝိသဒါ အဟေသုံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၃။

သက္ကစ္စပဋိဂ္ဂဟဏ (န) [သက္ကစ္စ + ပဋိဂ္ဂဟဏ] ရိုသေစွာ - ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား-ခံယူခြင်း။ ယံ ပနေတဿ ဩဝါဒဿ သက္ကစ္စပဋိဂ္ဂဟဏံ၊ အယမေဝ ထေရဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာ စ ဥပသမ္ပဒါ စ အဟောသိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၉။

သက္ကစ္စပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒ (န) [သက္ကစ္စပဋိဂ္ဂဟဏ + သိက္ခာပဒ] သက္ကစ္စ သိက္ခာပုဒ်၊ သတိကိုဖြစ်စေ၍ ဆွမ်းကိုခံယူရန် ပညတ်တော် မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်။ ဝိနယပိဋက၊ ပါစိတ္တိယပါဠိ၊ ၇-ကဏ္ဍ၊ ၄-ဝဂ်၊ ၃-သိက္ခာပုဒ်။ ဝိ၊ ၂။ ၂၅၀။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၅။ ကင်္ခါ၊ ၂၈၁။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၄၇၉။

သက္ကစ္စဘာဝနာ (ထီ) [သက္ကစ္စ + ဘာဝနာ] ရိုသေစွာ ပွားစေအပ်သော ဘာဝနာ(အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ် ကို ရင့်ကျက်စေတတ်သော ဘာဝနာ။) " ဗောဓိပါစန " န္တိ ဣမိနာ သက္ကစ္စဘာဝနာ ဝုတ္တာ ဟောတိ၊ ယထာ တံ စရိတံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ပါစေတိ ဧဝံ ဘူတဘာဝ-ဒီပနတော။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉။

သက္ကစ္စဝဂ္ဂ (ပု) [သက္ကစ္စ + ဝဂ္ဂ] သက္ကစ္စဝဂ်၊ သက္ကစ္စံ-ဟူသောပုဒ်ဖြင့် မှတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ် (၁၀) ခုတို့၏-အပေါင်း-အစု။ သက္ကစ္စဝဂ္ဂေ စတုတ္ထော။ ဝိ၊ ၂။ ၂၅၅။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၅။ ဝဇိရ၊ ၃၄၇။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၆၄။

သက္ကစ္စသဝန (န) [သက္ကစ္စ + သဝန] ရိုရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား-(တရားတော်ကို) - နာယူ- နားထောင်-ခြင်း။ ဧတ္ထ စ "အဋ္ဌိံ ကတွာ" တိအာဒီဟိ စတူဟိပိ ပဒေဟိ ---- သက္ကစ္စသဝနံ ဒဿေတိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၅။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၉)။

သက္ကစ္စသဝနပဋိဗဒ္ဓ (တိ) [သက္ကစ္စသဝန + ပဋိဗဒ္ဓ] ရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား-နာယူ-နားထောင်-ခြင်းနှင့်-စပ်-ဆက် စပ်-ဆက်သွယ်-သော။ သက္ကစ္စသဝနပဋိဗဒ္ဓါ ဟိ သဗ္ဗာပိ သာသနသမ္ပတ္တိ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၃၀။

သက္ကစ္စသဝနမနသိကာရနိယောဇန (န)

[သက္ကစ္စ + သဝန + မနသိကာရ + နိယောဇန] ရိုသေစွာ နာယူခြင်း, နှလုံး သွင်းခြင်း၌ တိုက်တွန်းခြင်း။ "ဘိက္ခဝေါ" တိ ဝစနံ----သက္ကစ္စသဝနမနသိကာရနိယောဇနတ္ထံ ဟောတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၀။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃။

သက္ကစ္စသုတ္တ (န) [သက္ကစ္စ + သုတ္တ] သက္ကစ္စသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ သတ္တက-နိပါတပါဠိ၊ ၇-ဝဂ်၊ ၆-သုတ်၊ အံ၊ ၂။ ၄၈၉-၉၃။

သက္ကဇာတိ (ထီ) [သက္က + ဇာတိ] သိကြားမင်း၏-ဇာတ်- အမျိုးဇာတ်-ဖြစ်ခြင်း။ တာဝတိံသေသု ဒေဝေသု၊ အဋ္ဌာသိံ သက္ကဇာတိယာ။ ထေရ၊ ၃၃၇။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၄၁။

သက္ကဋ (တိ) [သန္တ + ကရ + တ။ တစ်နည်း- သံ + ကရ + တ။] (၁) အဋ္ဌက, ဝါမက အစရှိသော ရသေ့သူတော်ကောင်း တို့သည် ပြုစီရင်အပ်သော သက္ကဋ-ဘာသာ-ဗျာကရုဏ်းကျမ်းဂန်။ (၂) ပူဇော်အပ်သော သက္ကဋ - ဘာသာ - ဗျာကရုဏ်းကျမ်းဂန်။ (၁) (၂) သက္ကဋဘာသာ-ပုဒ်ကြည့်။

သက္ကဋနာမာဒိ (တိ) [သက္ကတ + နာမ + အာဒိ] သက္ကဋ-ဘာသာ-ကျမ်းဂန်-၏အစွမ်း အားဖြင့် ဆိုအပ်သည့်နာမ်, အာချာတ် အစ ရှိသော (သဒ္ဒါ)။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သက္ကဋနာမာဒိသဒ္ဒ (ပု) [သက္ကဋနာမာဒိ + သဒ္ဒ] သက္ကဋ-ဘာသာ-ကျမ်းဂန်-၏အစွမ်း အားဖြင့် ဆိုအပ်သည့်နာမ်, အာချာတ်အစရှိ သော သဒ္ဒါ။ တတော အညံ သက္ကဋ-နာမာဒိသဒ္ဒံ သန္ဓာယ "အညံ ပနာ" တိ အာဟ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၉၂။ သက္ကဋနာမာဒီတိ သက္ကဋဝသေန ဝုတ္တနာမာချာတာဒိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၃။

သက္ကဋဗျာကရဏ (န) [သက္ကဋ + ဗျာကရဏ] သက္ကဋဘာသာဖြင့် - ရေးသား - စီရင်-အပ် သော-ဗျာကရုဏ်းကျမ်း -သက္ကဋသဒ္ဒါကျမ်း။ အယမ္ပိ --- သက္ကဋဗျာကရဏေ ဝေဒတ္တယေ စ ပါရင်္ဂတော -------- ဟိမဝန္တေ ဝါသံ ကပ္ပေသိ။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၇၈။

သက္ကဋဘာသာ (ထီ) [သက္ကဋ + ဘာသာ] သက္ကဋဘာသာ (သက္ကဋ အမည်ရှိသော-ဘာသာစကား-စာပေ) (က) သူတော်ကောင်း (အဋ္ဌက အစရှိသော ရသေ့ဆယ်ယောက်) တို့သည် ပြုအပ်သော-ဘာသာစကား-စာပေ။ (ခ) ပူဇော်အပ်သော-ဘာသာစကား-စာပေ။ (က)(ခ) ဝေဒံ ဝိယ ဗုဒ္ဓဝစနံ သက္ကဋဘာသာယ ဝါစနာမဂ္ဂံ အာရောပေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၄၇။ တတ္ထ သန္တေဟိ ကတာတိ သက္ကဋာ၊ အဋ္ဌကဝါမကာဒီဟိ သမိတပါပေဟိ ကတာတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ သက္ကရိတဗ္ဗာ ပူဇိတဗ္ဗာတိ သက္ကဋာ မနုဿာနံ ဟိတသုခါဝဟနတော၊ တဒတ္ထိကေဟိ မနုဿေဟိ ပူဇိတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ ဘာသီယတေတိ ဘာသာ၊ သက္ကဋာ စ သာ ဘာသာ စာတိ သက္ကဋဘာသာ။ ဝေဒတ္တယ-ဂတာ နိရုတ္တိ။ ဝိ၊ လက်ာရ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၆၀။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၄၃)။

သက္ကဋဘာသာဇာနန (န) [သက္ကဋဘာသာ + ဇာနန] သက္ကဋဘာသာ (သက္ကဋ အမည် ရှိသော ဘာသာစကား) ကို သိခြင်း။ ပဋိသမ္ဘိဒါတော အညေနေဝ ပကာရေန ဇာနိတဗ္ဗတော န သက္ကဋဘာသာဇာနနံ ပဋိသမ္ဘိဒါကိစ္စံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၉၂။

သက္ကဋမတ (န) [သက္ကဋ + မတ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သုပဏ္ဏောတိ ဂရုဠော၊ ဂရုဠော ဝါ သက္ကဋမတောန။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၈။

သက္ကဋဝသ (ပု) [သက္ကဋ + ဝသ] သက္ကဋဘာသာ (သက္ကဋ အမည်ရှိသော- ဘာသာစကား - စာပေကျမ်းဂန်) ၏ အလို။ သက္ကဋနာမာဒီတိ သက္ကဋဝသေန ဝုတ္တနာ- မာချာတာဒိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၃။

သက္ကဋ္ဌာန (န) [သက္က + ဌာန] သိကြားမင်း၏ - အရာ - နေရာ - ရာထူး။ သက္ကဋ္ဌာနံ နု ခေါ တာပသော ပတ္ထေတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၄။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၄၃)။

သက္ကတ (တိ) [သက္ဂ + ကရ + တ။ တစ်နည်း- သံ + ကရ + တ။ သံသတ-သံ။ သက္ကယ-ပါကတ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) (က) သူတော်ကောင်းတို့သည် ပြုအပ်သော။ (ခ) ကောင်းစွာ-ရိုသေစွာ-ရိုရိုသေသေ-လေး လေး စားစား-ပြုအပ်သော။ (၂) (က) သူတော် ကောင်းတို့သည် ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော။ (ခ) ကောင်းစွာ - ရိုသေစွာ- ရိုရို သေသေ - လေးလေး စားစား - ပြုအပ် သည်၏အဖြစ်သို့ရောက်သော။ (၃) သက္ကဋ- ကြည့်။ (၁) (က) (ခ) ပူဇိတော ပူဇနေယျာနံ၊ သက္ကရေယျာန သက္ကတော။ သံ၊ ၁။ ၁၇၇။ ဘဂဝါ တေသံ ပူဇိတော သက္ကတော စ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၈။ (၂) (က) (ခ) သက္ကတော (ဝိ၊ ၁။ ၁၁၅) တိ သက္ကာရပ္ပတ္တော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၅။ (၃) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သက္ကတဂန္ထ (ပု) [သက္ကတ + ဂန္ထ] သက္ကတဘာသာ - သက္ကတ အမည်ရှိသော- ဘာသာစကား - စာပေ - ဖြင့် ရေးသားစီရင် အပ်သော - ကျမ်း - ကျမ်းဂန်။ သဗ္ဗတ္ထ ဟိ သက္ကတဂန္ထေသု, သာသနဂန္ထေသု စ ဧဝမေဝ ဝုတ္တံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၆၄။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၉၅)။

သက္ကတဂရုကတ (တိ) [သက္ကတ + ဂရုကတ] ရိုသေစွာပြုအပ်, လေးစားစွာပြုအပ်သော။ ဂစ္ဆ ဉာတိသံဃပရိဝုတော သက္ကတဂရုကတော သုခံ ဇီဝ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၉။

သက္ကတပူဇိတ (တိ) [သက္ကတ + ပူဇိတ] ရိုသေစွာပြုအပ်, ပူဇော်အပ်သော။ ဝသေယျာမ တဝါဂါရေ၊ နိစ္စံ သက္ကတပူဇိတာ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၆၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၁၆။

သက္ကတဘာသာ (ထီ) [သက္ကတ + ဘာသာ] သက္ကဋဘာသာ-ကြည့်။ ဝေဒံ ဝိယ သက္ကတဘာသာယ ဝါစနာမဂ္ဂံ အာရောပေမ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၅၆။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၇၃)။

သက္ကတဘာသာနယ (ပု) [သက္ကတဘာသာ + နယ] သက္ကတဘာသာ (သက္ကတ အမည် ရှိသော- ဘာသာစကား- စာပေကျမ်းဂန်) ၌ လာသော နည်း။ သဒ္ဒဝိဒူ ပန ------- သက္ကတဘာသာနယံ ဂဟေတွာ ဩကာရန္တမ္ပိ စန္ဒိမဝါစကမ-သဒ္ဒမိစ္ဆန္တိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၈။

သက္ကတဘာသာဝိသယ (ပု) [သက္ကဘာသာ + ဝိသယ] သက္ကတဘာသာ (သက္ကတအမည် ရှိသော-ဘာသာစကား -ကျမ်းဂန်စာပေ) ၏ အရာ-ဌာန။ သက္ကတဘာသာဝိသယေ ပန ဂုရုသဒ္ဒေါယေဝိစ္ဆိတဗ္ဗော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၁။

သက္ကတမာနိတ (တိ) [သက္ကတ + မာနိတ]

ရှိသေစွာပြုအပ်, မြတ်နိုးအပ်သော။ဝိပဿိဿ ဘဂဝတော၊ သံယော သက္ကတမာနိတော။ အပ၊ ၁။ ၂၇၃။

သက္ကတသက္ကတ (န) | သက္ကတ + သက္ကတ | အလွန်ရှိသေစွာပြုခြင်း။ ဧဝံ က္လမံ စက္ခုမတော သရီရံ၊ သုသက္ကတံ သက္ကတသက္ကတေဟိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၃၈။

သက္ကတိ၁ (ကြိ) | သက + ယ + တိ။ သက္ကုက္က၊ သက္ကဇ-ပါကတ။ | စွမ်း-တတ်-နိုင်၏။ မညာမဟံ သက္ကတိ ဒေဝဒေဝေါ။ ထေရ၊ ၃၀၀။ တတော ပရမ္ပိ သောခေတုံ သက္ကတိ သက္ကောတီတိ မညာမိ အဟံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၁။

သက္ကတိ၂ ၊ (ကြိ) | သက္က + အ + တိ။ ဗွက္က တေ-သံ။ သက္ကက္ကတ-ပါကတ။ | သွား-ပြောင်း-ရွေ့-လှည့်လည်-၏။ န တာနိ ဧဝံ သက္ကန္တိ၊ ယထာ တွံ ရက္ခ သက္ကသိ။ ဇာ၊ ၁။ ၅၆။ တာနိ ပန ရုက္ခာနိ ယထာ တွံ သက္ကသိ သက်မသိ က္လတော စိတော စ ဝိစရသိ၊ ဧဝံ န သက္ကန္တိ န သက်မန္တိ န ဝိစရန္တိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၇။

သက္ကတေ (ကြိ) | သက္က + အ + တေ | သက္ကတိ၁-ကြည့်။ သက္ကတေ (နေတ္တိ။ ၂၁) တိ သကျတေ၊ သက္ကာတိ အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၈၄။ (-နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၂၁)။

သက္ကတ္တ (န) | သက္က + တ္တ | သိကြားမင်း၏-အဖြစ်-ဇာတ်။ ယေသံ သမာဒိန္နတ္တာ သက္ကော သက္ကတ္တံ အဇ္ဈဂါ။ သံ၊ ၁။ ၂၃၁-၃။

သက္ကတ္တဘာဝ (ပု) | သက္က + အတ္တဘာဝ | သိကြားမင်း၏ - ခန္ဓာကိုယ် - အတ္တဘော။ သက္ကော ယာနကံ အန္တရမာပေတွာ သက္ကတ္တ-ဘာဝံ မာပေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၁။ (-၄၀၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၇၄)။

သက္ကတ္တဘာဝသာမည (န) | သက္ကတ္တဘာဝ + သာမည | သိကြားမင်း၏ - ခန္ဓာကိုယ်-အတ္တဘော- ၏အဖြစ်ဖြင့်-တူသည်၏အဖြစ်-တူညီခြင်း။ က္လဒံ ဒုတိယံ သက္ကတ္တဘာဝံ တတော အနန္တရာတီတေန သက္ကတ္တဘာဝေန သက္ကတ္တဘာဝသာမညတော ဧကမိဝ ကတွာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၁။

သက္ကတ္တာဒိ (တိ) | သက္ကတ္တ + အာဒိ | သိကြားမင်း၏-အဖြစ်-ဇာတ်-အစရှိသော။ ယသ္မာ စ သက္ကတ္တာဒီနိ တီဏိ ဌာနာနိ ဥတ္တမာနိ၊ က္လတ္တိလဂ်္ဂ ဟီနံ၊ တသ္မာ တဿာ သက္ကတ္တာဒီနိပိ ပဋိသိဒ္ဓါနိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၈၆။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၃)။

သက္ကတ္တာဓိဂမ (ပု) | သက္ကတ္တ + အဓိဂမ | သိကြားမင်း၏-အဖြစ်-ဇာတ်-ကိုရခြင်း။ အယံ သက္ကဿ သက္ကတ္တာဓိဂမေ သခေ်ပကထာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၈။

သက္ကတွာ (ကြိ၊ ဝိ) | သံ + ကရ + တွာ | ရှိသေစွာ-ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား-ပြု၍၊ ရှိသေခြင်းကို ပြု၍။ သက္ကတွာ (ဝိ၊ ၂။ ၇၄) တိ ယထာ ကတော သုကတော ဟောတိ၊ ဧဝံ ကတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၈။ သက္ကတွာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၈) တိ စိတ္တီ ကတွာ၊ သံ အာဒရံ ကတွာတိ အတ္ထော။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၄၅။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊၂။ ၉၃၊ ၂၆၄-၅)။

သက္ကတွာန (ကြိ၊ ဝိ) | သံ + ကရ + တွာန | (၁) ရှိသေစွာ - ရိုရို သေသေ - လေးလေး စားစား - ပြု၍၊ ရှိသေခြင်းကို ပြု၍။

(၂) မြမြဲစွာ ယူ၍။ (၁) (၂) သက္ကတွာန ပရိဗ္ဗဇာ (ဇာ၊ ၂။ ၁၅၀) တိ ဧတေ ဂုဏေ သက္ကတွာ ဝတ္တဿ၊ ဧတေ ဝါ ဂုဏေ သက္ကတွာ ဒဠှံ သမာဒါယ ပရိဗ္ဗဇုပဗ္ဗဇ္ဇံ ပါလေဟိ မာ ဥက္ကဏ္ဌိတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၇၃။ သက္ကတွာ-လည်းကြည့်။

သက္ကဒတ္တိက (တိ) [သက္က + ဒတ္တ + ဏိက] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ဣဒါနိ အမေ့ဟိ သက္ကဒတ္တိကော ဓမ္မိကရာဇာ လဒ္ဓေါ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၃။

သက္ကဒတ္တိယ (တိ) [သက္က + ဒတ္တ + ဏိက။ က-ကို ယ-ပြု။] သိကြားမင်းသည် ပေးအပ်သော။ သုမေဓပဏ္ဍိတော ---- သက္ကဒတ္တိယံ ရမဏီယံ အဿမံ ဒိသွာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈။ (-စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၀၊ ၂၀၉၊ ၂၁၉၊ ၂၅၀)။

သက္ကဒတ္တိယကုသတိဏသမာနနာမ (တိ) [သက္ကဒတ္တိယ + ကုသတိဏ + သမာန + နာမ] သိကြားမင်းသည် ပေးအပ်သော သမန်းမြက်နှင့်တူသော အမည်ရှိသော၊ သူ။ ကုသရာဇာတိ သက္ကဒတ္တိယကုသတိဏ-သမာနနာမော ရာဇာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၁၈။

သက္ကဒတ္တိယဘာဇန (န) [သက္ကဒတ္တိယ + ဘာဇန] သိကြားမင်းသည် ပေးအပ်သော-ခွက်-ပန်းကန်။ သက္ကဒတ္တိယဘာဇနေ ---- နိဋ္ဌုပနေ ဥဒကေ သေဒေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၆။

သက္ကဒတ္တိယရာဇ (ပု) [သက္ကဒတ္တိယ + ရာဇ] သိကြားမင်းသည် ပေးအပ်သောမင်း။ သက္ကဒတ္တိယရာဇာ ပန အဟမေဝ အဟောသိံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၄။

သက္ကဒေဝ (ပု) [သက္က + ဒေဝ] သိကြား, နတ်။ တာဝတိံသေ သင်္ဂဟိတာနံ ပုဗ္ဗဒေဝါနံ သုရာပါနံ, သက္ကဒေဝါနံ သုရာပါနနိဝါရဏံ သုယျတိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၇၇။

သက္ကဒေဝရာဇ (ပု) [သက္က + ဒေဝရာဇ] သိကြားနတ်မင်း၊ သိကြားဟူသော နတ်တို့၏ မင်း။ သက္ကဒေဝရာဇာဒယော (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၁) တိ အာဒိသဒ္ဒေန အဇကလာပယက္ခ-ဗကဗြဟ္မာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၅-၆။

သက္ကဒေဝရာဇကာလ (ပု) [သက္ကဒေဝရာဇ + ကာလ] သိကြားနတ်မင်း၏ (ဖြစ်ရာ) အချိန်- အခါ -ကာလ။ အတ္တနော သက္ကဒေဝရာဇကာလံ သန္ဓာယ ကထေတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၃။

သက္ကဒေဝရာဇလီလာ (ထီ) [သက္ကဒေဝရာဇ + လီလာ] သိကြားနတ်မင်း၏- မြူးတူး -တင့်တယ်- စံပယ်ခြင်း။ ဗောဓိသတ္တော ----သက္ကဒေဝရာဇလီလာယ အပရာပရံ စင်္ကမတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၃၀၀။

သက္ကဒေဝရာဇသဒိသ (တိ) [သက္ကဒေဝရာဇ + သဒိသ] သိကြားနတ်မင်းနှင့်တူသော၊ သူ။ အဝသေသဂဟပတိကာနံ ပနမှိ သက္ကဒေဝရာဇသဒိသော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၃။

သက္ကနမဿန (န) [သက္က + နမဿန] (က) သိကြားမင်း၏ ရှိခိုးခြင်း။ (ခ) သိကြားမင်း၏ရှိခိုးခြင်းကို ဟောပြရာဖြစ်သောသုတ်။ (ဂဟဋ္ဌဝန္ဒနာသုတ်, သတ္ထာရဝန္ဒနာသုတ်, သံဃဝန္ဒနာသုတ်)။ (က) (ခ) ယဇမာနဥ္စဝန္ဒနာ၊ တယော သက္ကနမဿနာ။ သံ၊ ၁။ ၂၃၈။

သက္ကနာမက (တိ) [သက္က + နာမ + က] သက္က - ဟူသော အမည်ရှိသော၊ ဘီလူး။ သက္ကနာမကော (သံ၊ ၁။ ၂၀၈) တိ ဝေ၊ နာမကော ဧကော ယက္ခော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၆။ သက္ကနာမကော (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၆) တိ ဗလိပုတ္တော ဝိယ သက္ကဿ ဝသေန ဂဟိတနာမော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၈။

သက္ကနာမသုတ္တ (န) [သက္ကနာမ + သုတ္တ] သက္ကနာမသုတ်၊ သက္ကနာမ-ဟူသော အမည်ရှိသောသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဂါထာဝဂ္ဂ-သံယုတ္တပါဠိ၊ ၁၀-သံယုတ်၊ ၁၁-သံယုတ်။ သံ၊ ၁။ ၂၀၈၊ ၂၃၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၆၊ ၃၁၈။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၈၊ ၃၃၇။

သက္ကန္တိ (ကြိ) [သက္က + အ + အန္တိ] သွား-ပြောင်းရွှေ့-လှည့်လည်-ကုန်၏။ န တာနိ ဧဝံ သက္ကန္တိ၊ ယထာ တွံ ရုက္ခ သက္ကသိ။ ဇာ၊ ၁။ ၅၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၇။ တာနိ ပန ရုက္ခာနိ ယထာ တွံ သက္ကသိ သင်္ကမသိ ဣတော စိတော စ ဝိစရသိ၊ ဧဝံ န သက္ကန္တိ န သင်္ကမန္တိ န ဝိစရန္တိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၇။

သက္ကပဉ္စက (န) [သက္က + ပဉ္စက] သိကြားမင်းနှင့်စပ်၍ ဟောကြားအပ်သော သုတ် (၅) ခုတို့၏ အပေါင်း။ ဣဒံ ဟိ သက္ကပဉ္စကံ။ သံ၊ ၁။ ၂၄၂။

သက္ကပဉှ (တိ) [သက္က + ပဉှ] သိကြားမင်း သည် မေးအပ်သော-အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ။ တသ္မာ ဣမဿ ဝေယျာကရဏဿ သက္ကပဉှာတွေဝ အဓိဝစနံ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၃၀။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၆၊ ၃၆၄-၅)။

သက္ကပဉှဝဏ္ဏနာ (ထီ) [သက္ကပဉှ + ဝဏ္ဏနာ] သက္ကပဉှသုတ် - သိကြားမင်း၏ အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-၏အဖွင့်- ကိုဖွင့်-ရာ-ကြောင်း - ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ။ ဝတ္ထု ပန သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ ဒီဃနိကာယ-ဋ္ဌကထာယ သက္ကပဉှဝဏ္ဏနာယံ ဝိတ္ထာရိတံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈၇။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၈)။

သက္ကပဉှဝတ္ထု (န) [သက္ကပဉှ + ဝတ္ထု] သိကြားမင်း၏-အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-နှင့် စပ်၍ဟောကြားအပ်သော-ဝတ္ထု-အကြောင်းအရာ-ဇာတ်လမ်း။ သက္ကပဉှဝတ္ထု ဒဿမံ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၃။ (-ဓမ္မ။ ၆၄)။

သက္ကပဉှသမာဂမ (ပု) [သက္ကပဉှ + သမာဂမ] သက္ကပဉှသုတ် အစည်းအဝေး၊ သက္ကပဉှသုတ်ကို ကြားနာရန် ရောက်လာကြသော လူနတ်ဗြဟ္မာတို့၏ အစည်းအဝေး။ သက္ကပဉှသမာဂမေ ------ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ မိလိန္ဒ၊ ၃၃၂။

သက္ကပဉှသုတ္တ (န) [သက္ကပဉှ + သုတ္တ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ဒီဃနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂပါဠိ၊ ၈-သုတ်။ ဒီ၊ ၂။ ၂၁၁-၃၀။ သက္ကပဉှသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ အဋ္ဌမံ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၃၀။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၂၉)။

သက္ကပဉှသုတ္တန္တ (န) [သက္ကပဉှ + သုတ္တန္တ] သက္ကပဉှသုတ်၊ သိကြားမင်းသည် မေးလျှောက်အပ်သောသုတ်။ သက္ကပဉှသုတ္တန္တေ အသီတိ ဒေဝသဟဿာနိ အမတပါနံ ပိဝိံသု။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၀။

သက္ကပဉှသုတ္တန္တဒေသနာ (ထီ) [သက္ကပဉှ + သုတ္တန္တ + ဒေသနာ] သက္ကပဉှသုတ်ကို ဟောတော်မူခြင်း။ သော တထာဂတဿ

သက္ကပဉ္စသုတ္တန္တဒေသနံ သုတွာ --- စိန္တေသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၇။

သက္ကပဉ္စသုတ္တဝဏ္ဏနာ (ထီ) [သက္ကပဉ္စသုတ္တ + ဝဏ္ဏနာ] အောက်ပုဒ် ကြည့်။ တေသံ ပန ဥပ္ပတ္တိကထာ ဒီဃနိကာယေ သက္ကပဉ္စသုတ္တဝဏ္ဏနာယ ဝိတ္ထာရိတာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၃။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၇)။

သက္ကပဉ္စသုတ္တသံဝဏ္ဏနာ (ထီ) [သက္ကပဉ္စသုတ္တ + သံဝဏ္ဏနာ] သက္ကပဉ္စသုတ်-၏အဖွင့်-ကိုဖွင့်-ရာ-ကြောင်း-ဖြစ်သော အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ။ တေနေဝ သက္ကပဉ္စ-သုတ္တသံဝဏ္ဏနာယံ ---- ဒဿေန္တေန ဝုတ္တံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၂၁။

သက္ကပတိရူပက (တိ) [သက္က + ပတိရူပက] သိကြားမင်းနှင့် အသွင်တူသော၊ သူ။ သော ဟိ နူန ဘန္တေ သက္ကပတိရူပကော ဘဝိဿတိ။ သံ၊ ၁။ ၂၃၂။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၈။

သက္ကပ (ပ္ပ) မုခ (တိ) [သက္က + ပမုခ] သိကြားမင်းဟူသော - အကြီးအမှူး - အဦး-အမြတ်ရှိသော၊ သူ။ သက္ကပမုခါနံ တေသံ ဒေဝါနံ ယထာ ဝေဒနာ ဝိဘူတာ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၁။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၃။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၄)။

သက္ကပေသိတ (တိ) [သက္က + ပေသိတ] သိကြားမင်းသည်-စေလွှတ်-စေခိုင်း-အပ်သော၊ သူ။ သက္ကပေသိတော ကိရ ဒိဗ္ဗနာဋကော ----- ဥပၼဘာဂံ နာမ ဒဿေတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၀၂။

သက္ကဗြာဟ္မဏ (ပု) [သက္က + ဗြာဟ္မဏ] သိကြားမင်းဖြစ်သော ပုဏ္ဏား၊ ပုဏ္ဏားယောင်ဆောင်သော သိကြားမင်း။ သက္ကဗြာဟ္မဏဿ ဟိ ဒိန္နံ စက္ခုံ ပုန ပါကတိကံ ကာတုံ န သက္ကာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၇၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၁၁။

သက္ကဘဝန (နပုံ) [သက္က + ဘဝန] သိကြားမင်း၏-ဘုံ-ဗိမာန်။ ကုဋမ္ဗိကေသု ဇေကော သက္ကဘဝနံ ပတ္ထနံ ကတွာ သက္ကော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၀။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၈။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂)။

သက္ကဘဝနသဒိသ (တိ) [သက္ကဘဝန + သဒိသ] သိကြားမင်း၏ - ဘုံ - ဗိမာန်-နှင့် တူသော။ တဿ အလင်္ကတပဋိယတ္တံ သက္ကဘဝနသဒိသမ္ပိ တံ မဟာတလံ ----- အာမကသုသာနံ ဝိယ ဥပဋ္ဌာသိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၂။

သက္ကဘာဝ (ပု) [သက္က + ဘာဝ] သိကြားမင်း၏-အဖြစ်-ဇာတ်။ တသ္မိံ ခဏေ သက္ကော အတ္တနော သက္ကဘာဝံ ဇာနာပေသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၁၇။ (-မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၆)။

သက္ကဘာဝူပဂမန (နပုံ) [သက္ကဘာဝ + ဥပဂမန] သိကြားမင်း၏-အဖြစ်-ဇာတ်-သို့ ကပ်ရောက်ခြင်း။ တံ သဗ္ဗန္တိ သက္ကဿ မဃမာဏဝကာလေ သမ္မာပဋိပတ္တိံ, တာယ သက္ကဘာဝူပဂမနဉ္စာတိ တံ သဗ္ဗံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၈။

သက္ကမာရဗြဟ္မသမ္မုတ္တိ (ထီ) [သက္က + မာရ + ဗြဟ္မ + သမ္မုတ္တိ] သိကြားမင်း, မာရ်နတ်, ဗြဟ္မာတို့၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာ၊ သိကြားမင်း၏ စည်းစိမ် ချမ်းသာ, မာရ်နတ်မင်း၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာ, ဗြဟ္မာ၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာ။ ဣမိနာပဟံ န အညံ ဒေဝသမ္မုတ္တိံ

ဝါ သက္ကမာရဗြဟ္မသမ္ပတ္တိံ ဝါ ပတ္တေမိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၉။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၉)။

သက္ကမာရဗြဟ္မသိရီ (ထီ) [သက္က + မာရ + ဗြဟ္မ + သိရီ] သိကြားမင်း, မာရ်နတ်, ဗြဟ္မာတို့၏- ဘုန်းကြက်သရေ- ကြက်သရေ မင်္ဂလာ။ န ဟိ ဣတ္ထိတ္တေ ဌတွာ ----- န သက္ကမာရဗြဟ္မသိရိယော ပစ္စနုဘဝိတုံ ---- သက္ကာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၈။

သက္ကရဇ္ဇ (နံ) [သက္ကရာဇ + ဏျ] သိကြား မင်း၏-အဖြစ်-ဇာတ်။ တဒါ မနုဿာနံ အသင်္ချေယျာယုကတာယ သက္ကရဇ္ဇံ u ma&w ဣ/ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၉။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၀)။

သက္ကရာ (ထီ) [သရ + ကရန် (ဂကရာ-သံ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ သက္ကရ (ထီ၊ န) -ပါကတ။] သကြား၊ သကာ။ ပသန္နစိတ္တာ ပူဇေတွာ၊ သယတံ သက္ကရံ အဒံ၊ အပ၊ ၂။ ၂၆၂။(-အံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၈။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၇၄)။

သက္ကရာဇ (ပုံ) [သက္က + ရာဇ] သက္ကရာဇ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ်။ နေတ္တိဝိဘာဝနာ ဆဗ္ဗိသာဓိကနဝသတေ သက္ကရာဇေ သာဝဏမာသေ ----- သမတ္တာ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၅၅။

သက္ကရာလသိကာ (ထီ) [သက္ကရာ+လသိကာ] သိကြား-သကာ-၏ အစေး။ ဂစ္ဆန္တော ပန သက္ကရာလသိကာယ ကာဏာမက္ခိကာ ဝိယ တဿာ ဂီတသဒ္ဒေ ဗဇ္ဈိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၀။

သက္ကရိံသု (ကြိ) [သံ + ကရ + ဥံ] ရိုသေစွာ -ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား- ပြုကုန်ပြီ။ တတ္ထ ဘိက္ခူ ----- န သက္ကရိံသု၊ န ဂရုံ ကရိံသု။ ဝိ၊ ၄။ ၅၃၊ ၆၄။ (-ဒီ၊ ၂။ ၁၃၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၉။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၅၀)။

သက္ကရိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ကရ + တွာ] သက္ကတွာ-ကြည့်။ ယဿ စတ္တာရော ပစ္စယေ သက္ကရိတွာ သုဋ္ဌု အဘိသင်္ခတေ ပဏီတ- ပဏီတေ ကတွာ ဒေန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၅။

သက္ကရိတွာန (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ကရ + တွာန] သက္ကတွာ-ကြည့်။ သုတွာ နေသံ သုဝစနံ၊ သက္ကရိတွာန ဝါဏိဇေ။ အပ၊ ၂။ ၁၂၀။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၂။

သက္ကရိယမာန (တိ) [သံ + ကရ + ယ + မာန] ရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား-ပြုအပ်သော။ သော ဟတ္ထိနာဂေါ--- ပူဇာသက္ကာန သက္ကရိယမာနော ပဋ္ဌိမဒိသာ- ဘိမုခေါ ဟုတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၃။ (-ဒီ၊ ၃။ ၃၆၊ ၃၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၈။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၀)။

သက္ကရိဿတိ (ကြိ) [သံ + ကရ + ဿတိ] ရိုသေစွာ -ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား- ပြု-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ အထ ကော စရဟိ ဥပေါသထံ သက္ကရိဿတိ ဂရုကရိဿတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၄၃။

သက္ကရိဿထ (ကြိ) [သံ + ကရ + ဿထ] (သင်တို့) ရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား-ပြုကုန်-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ တုမှေ စေ ဗြာဟ္မဏာ ဥပေါသထံ န သက္ကရိဿထ န ဂရုကရိဿထ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၄၃။

သက္ကရိဿန္တိ (ကြိ) [သံ + ကရ + ဿန္တိ] (သူတို့) ရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား-ပြုကုန်-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ တေ

သက္ကရိဿန္တိ ဂရုံ ကရိဿန္တိ မာနေဿန္တိ ပူဇေဿန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၆၃၊ ၆၅။ (-ဒီ၊ ၃။ ၃၈။ အံ၊ ၁။ ၅၆၃)။

သက္ကရိဿာမ (ကြိ) [သံ + ကရ + ဿာမ] (ငါတို့) ရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား-ပြုကုန်-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ တံ မယံ သက္ကရိဿာမ ဂရုံ ကရိဿာမ မာနေဿာမ။ ပူဇေဿာမ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၁၁။ (-အံ၊ ၂။ ၃၁)။

သက္ကရိဿာမိ (ကြိ) [သံ + ကရ + ဿာမိ] (ငါ) ရိုသေစွာ - ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား-ပြု-အံ့-လတ္တံ့- လိမ့်မည်။ ပဗ္ဗဇိတသက္ကာရေန တံ သက္ကရိဿာမိ။ မ၊ ၄၊ ၄။ ၂၁၇။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၇၇)။

သက္ကရီယန္တိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ကရ + ယ + အန္တေ] ရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား-ပြုအပ်ကုန်၏။ တဒါ ကိရ ဗြာဟ္မဏာ ခတ္တိယေဟိ သက္ကရီယန္တိ ဂရုကရီယန္တိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၉၆။

သက္ကရေယျံ (ကြိ) [သံ + ကရ + ဧယျံ] (ငါ) ရိုသေစွာ - ရိုရို သေသေ - လေးလေး စားစား-ပြုရာဗြားအံ့-ပြုရမူကား။ ယံနူနာဟံ သက္ကရေယျံ၊ ဂတိ မေ သောဓယိဿတိ။ အပ၊ ၂။ ၃၉၃။

သက္ကရေယျ³ (တိ) [သန္တ + ကရ + ဏျ။ တစ်နည်း- သံ + ကရ + ဏျ။ သက္ကာရိတ၊ သဿ္ကာရိတ - သံ။ သက္ကာရိယ - ပါကတ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ သက္ကာရိယ - ဟု ဆိုလိုလျက် အာ-ကို ရဿပြု၊ ရိ-ကို ရေ-ပြု။ ------ သက္ကာရိယာ အာကာရဿ ရဿတ္တံ ရိသဒ္ဒဿ စ ရေအာဒေသံ ကတွာ သက္ကရေယျာတိ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၆။] သူတော်ကောင်းတို့သည် ပြုအပ်သော၊ တစ်နည်း- ကောင်းစွာ- ရိုသေစွာ - အရိုအသေ - ပြုအပ်သော။ ပူဇိတော ပူဇနေယျာနံ၊ သက္ကရေယျာန သက္ကတော။ သံ၊ ၁။ ၁၇၇။ တေဟေဝ သက္ကာတဗ္ဗာတိ သက္ကရေယျာ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၃၈။ တထာ အာဒရေန ပူဇေတဗ္ဗတာယ သက္ကရိယာ၊ အာကာရဿ ရဿတ္တံ, ရိ-သဒ္ဒဿ စ ရေ-အာဒေသံ ကတွာ "သက္ကရေယျာ" တိ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၆။ (-ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၉၈။ အပ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၉၈)။

သက္ကရေယျ² (ကြိ) [သံ + ကရ + အ + ဧယျ] (သူ) ရိုသေစွာ - ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား - ပြုရာဗြားအံ့ - ပြုသည် ဖြစ်အံ့-ပြုရာ၏။ တသ္မာ ဟိ နေ နမဿေယျ၊ သက္ကရေယျ စ ပဏ္ဍိတော။ အံ၊ ၁။ ၁၃၁၊ ၃၂၈။ သက္ကရေယျာတိ သက္ကာရေန ပဋိမာနေယျ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၀။ (-ဣတိဝုတ်။ ၂၆၉။ ဇာ၊ ၂။ ၈၂)။

သက္ကရေယျာမ (ကြိ) [သံ + ကရ + အ + ဧယျာမ] (ငါတို့) ရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား - ပြုကြကုန် ရာဗြားအံ့-ပြုကုန်သည် ဖြစ်အံ့-ပြုကြကုန်စို့။ တံ မယံ သက္ကရေယျာမ ဂရုံ ကရေယျာမ ပူဇေယျာမ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၁၀။

သက္ကရေယျုံ (ကြိ) [သံ + ကရ + အ + ဧယျုံ] (သူတို့) ရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား-ပြုကုန် ရာဗြားအံ့-ပြုကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ ဣတိ စေ မံ ဥဒါယိသာဝကာ သက္ကရေယျုံ ဂရုံ ကရေယျုံ မာနေယျုံ ပူဇေယျုံ။ မ၊ ၂။ ၁၉၉-၂၀၁။ (-မ၊ ၁။ ၃၄-၅။ မ၊ ၃။ ၆၄။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅၂)။

သက္ကရောတိ (ကြိ) [သံ + ကရ + ဩ + တိ။ သံသ္ကရောတိ - သံ။] ကောင်းစွာ-ရှိသေစွာ -ရိုရို သေသေ- အရိုအသေ-ပြု၏။ သော တထာဂတံ သက္ကရောတိ ဂရုံ ကရောတိ မာနေတိ ပူဇေတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၁၄။ (-မ၊ ၃၊ ၄။ ၅၄။ အံ၊ ၃၊ ၃။ ၂၉)။

သက္ကရောထ (ကြိ) [သံ + ကရ + ဩ + ထ] (သင်တို့) ရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား-ပြုကုန်၏။ အမှာကမ္ပိ သာဝကာနဉ္စ နော ဒေထ သက္ကရောထ။ မ၊ ၃၊ ၁။ ၃၁၀။

သက္ကရောန္တ (တိ) [သံ + ကရ + ဩ + အန္တ။ ထီ-၌ သက္ကရောန္တာ, သက္ကရောန္တီ။] ရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား-ပြုသော၊ သူ။ ဓမ္မံ သက္ကရောန္တော (ဒီ၊ ၃။ ၅၀။ အံ၊ ၁။ ၁၁၈) တိ ယထာ ကတော သော ဓမ္မော သုဋ္ဌု ကတော ဟောတိ၊ ဧဝမေတံ ကရောန္တော။ ဒီ၊ ၃၊ ၃။ ၃၃။ အံ၊ ၃၊ ၂။ ၇၈။

သက္ကရောန္တိ (ကြိ) [သံ + ကရ + ဩ + အန္တိ] (သူတို့) ရိုသေစွာ-ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား-ပြုကုန်၏။ ကုဏ္ဍာ သန္တာ ကုဏ္ဍာ သမာနာ န ဗြာဟ္မဏေ သက္ကရောန္တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၈၅ - ၆။ န သက္ကရောန္တီတိ န ဗြာဟ္မဏာနံ သုန္ဒရေနာကာရေန ကရောန္တိ။ ဒီ၊ ၃၊ ၁။ ၂၈၈။

သက္ကရောမ (ကြိ) [သံ + ကရ + ဩ + မ] (ငါတို့) ရိုသေစွာ -ရိုရို သေသေ-လေးလေး စားစား - ပြုကုန်၏။ တံ မယံ ဧတရဟိ သက္ကရောမ ဂရုံ ကရောမ မာနေမ ပူဇေမ။ မ၊ ၃။ ၆၁၊ ၆၃။

သက္ကလီလာ (ထီ) [သက္က + လီလာ] သိကြားမင်း၏ - မြူးတူး - စံပယ် - ခြင်း။ သက္ကော ----- မဟတိယာ သက္ကလီလာယ အာကာသေ အဋ္ဌာသိ။ ဇာ၊ ၃၊ ၁။ ၃၇၅။ (-ဇာ၊ ၃၊ ၇။ ၁၄)။

သက္ကဝတ္ထု (နု) [သက္က + ဝတ္ထု] သိကြားမင်း၏- ဝတ္ထု-ဇာတ်လမ်း-ဇာတ်ကွက်-အဖြစ်အပျက်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဓမ္မပဒပါဠိ၊ ၁၅-ဝဂ်၊ ၈ - ဝတ္ထု။ ဓမ္မ။ ၄၄။ ဓမ္မ၊ ၃၊ ၂။ ၁၇၅။ သက္ကဝတ္ထု အဋ္ဌမံ။ ဓမ္မ၊ ၃၊ ၂။ ၁၇၇။

သက္ကဝိမာန (ပု၊ နု) [သက္က + ဝိမာန] သိကြားမင်း၏ ဗိမာန်။ တဿ သီလတေဇေန သက္ကဝိမာနံ ဥဏှံ အဟောသိ။ ဒီ၊ ၃၊ ၁။ ၃၀၄။ သက္ကဝိမာနန္တိ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာသနံ သန္ဓာယာဟ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၇၄။ (-အံ၊ ၃၊ ၁။ ၁၉၈)။

သက္ကဝေပစိတ္တိ (ပု) [သက္က + ဝေပစိတ္တိ] သိကြားမင်းနှင့် (သိကြားမင်း၏ ယောက္ခမ) ဝေပစိတ္တိအသုရာ။ အန္တရဝတ္တိနော ဒွေ ဇနာ သက္ကဝေပစိတ္တိနော သုဇာယ ဝသေန ဇာမာတိကသသုရာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၅။ (-နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၂၈)။

သက္ကသံယုတ္တ (နု) [သက္က + သံယုတ္တ] သက္ကသံယုတ်၊ သိကြားမင်းနှင့်စပ်၍ ဟောကြားအပ်သော-သံယုတ်ပါဠိ-သံယုတ်တရား။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁၁-သံယုတ်။ သံ၊ ၁။ ၂၁၈-၄၂။ သံ၊ ၃၊ ၁။ ၃၀၉-၂၅။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။၃၃၀-၄၅။ သက္ကသံယုတ္တံ သမတ္တံ။ သံ၊ ၁။ ၂၄၂။

သက္ကသဏ္ဌာန (နု) [သက္က + သဏ္ဌာန] သိကြားမင်း၏ -သဏ္ဌာန် - အသွင်- ပုံဟန်။ ကုန္ဒဝဏ္ဏန္တိ သက္ကသဏ္ဌာနံ။ ပဋိသံ၊ ၃၊ ၂။ ၂၇၇။

သက္ကသဒိသ (တိ) [သက္က + သဒိသ]

သိကြားမင်းနှင့်တူသော၊ သူ။ သက္ကသဒိသောပိ ဝဏ္ဏာဘိရတော သတ္တမ်ယေဝ ဘဝံ ဂစ္ဆတိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၄၁၁။

သက္ကသန္တိက (နှ) [သက္က + သန္တိက] သိကြားမင်း၏-အထံ-အနီးအရပ်။ သံယော ---- သက္ကသန္တိကံ အဌ ထေရေ ပေသေသိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၄၂၇။

သက္ကသမ (တိ) [သက္က + သမ] သက္ကသဒိသ-ကြည့်။ သက္ကသမော အဇရာမရော ဟုတွာ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ရဇ္ဇံ ကာရေသိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၄၈၉။

သက္ကသမဘာဝ (ပု) [သက္ကသမ + ဘာဝ] သိကြားမင်းနှင့် တူသည်၏အဖြစ်။ သက္ကသမဘာဝေါ တိဿာ ဒေဝတာယ ပရိဝါရသမ္ပတ္တိဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တော။ ဝိမာန၊ ၄။ ၈၅။

သက္ကသမ္ပတ္တိ (ထီ) [သက္က + သမ္ပတ္တိ] သိကြားမင်း၏ - ပြည့်စုံခြင်း - စည်းစိမ် ချမ်းသာ။ န သက္ကသမ္ပတ္တိံ န မာရသမ္ပတ္တိံ န ဗြဟ္မသမ္ပတ္တိံ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁။ (-၆၃၊ ၈၂)။

သက္ကသမ္ပတ္တိသဒိသ (တိ) [သက္ကသမ္ပတ္တိ + သဒိသ] သိကြားမင်း၏-ပြည့်စုံခြင်း-စည်းစိမ် ချမ်းသာ-နှင့်တူသော။ တုမှာဒိသော ပဏ္ဍိတပုရိသော သက္ကသမ္ပတ္တိသဒိသံ သန္တိဋ္ဌိကံ ကုသလံ ပဟာယ ----- စက္ခုန္နိ ဒဒေယျ။ စရိယာ၊ ၄။ ၇၀။

သက္ကသိရိသဒိသ (တိ) [သက္ကသိရိ + သဒိသ] သိကြားမင်း၏ - အသရေ - ကြက်သရေ မင်္ဂလာနှင့်တူသော။ မဟာသတ္တော ------ သက္ကသိရိသဒိသံ မဟန္တံ သိရိဝိလာသံ သြလောကေတွာ။ ဇာ၊ ၄၊ ၆။ ၅၂။

သက္ကသုက္ကာမိတောဒန (ပု) [သက္က + သုက္က + အမိတောဒန] သာကီဝင် မင်းမျိုးဖြစ်သောသုက္ကောဒနမင်း, အမိတောဒနမင်း။ သုဒ္ဓေါဒနော ဓောတောဒနော၊ သက္ကသုက္ကာမိတောဒနော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၆၁။

သက္ကသေဝီ (တိ) [သက္က + သေဝ + ဏီ။ ထီ-၌ ---သေဝိနီ။] သိကြားမင်းကို-မှီဝဲ-ဆည်းကပ်-လေ့ရှိသူ။ ဣသိနံ အဘယံ နတ္ထိ၊ ဒုဋ္ဌာနံ သက္ကသေဝိနံ။ သံ၊ ၁။ ၂၂၉။

သက္ကာ (ဗျ) [သက္ကာတိ စ သက္ကောတီတိ အာချာတပဒေန သမာနတ္ထော ပဋမန္တ-နိပါတော။ မဏိမဥ္ဇူ၊ ၂။ ၆၅။ ဂကျမ်-သံ။ သက္ကာ - အဒ္ဒမာဂဓီ။] စွမ်း-တတ်-နိုင်၏။ ဇတံ ခေါ မေ အမ္မ သက္ကာ ကာတုံ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၀။ သက္ကာ နု ခေါ ဘန္တေ ဧဝမေဝ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သန္ဒိဋ္ဌိကံ သာမညဖလံ ပညပေတုံ။ ဒီ၊ ၁။ ၅၆။ သက္ကာ ဘောဂေ စ ဘုဉ္ဇိတုံ ပုညာနိ စ ကာတုံ။ မ၊ ၂။ ၁၂၄။ အနုကမ္ပိတဝေ သက္ကာ၊ ယာယံ ပဋိပဒါ ဒဠှာ။ သံ၊ ၁။ ၂၂။

သက္ကာတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ကရ + တဗ္ဗ] ကောင်းစွာ-အရိုအသေ-ပြု-အပ်-သင့်-ထိုက်သော။ အတိထိ ခေါ ပနမှေဟိ သက္ကာတဗ္ဗော ဂရုကာတဗ္ဗော။ ဒီ၊ ၁။ ၁၁၀။ (-မ၊ ၂။ ၃၈၀။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၈၂)။

သက္ကာတဗ္ဗတာ (ထီ) [သက္ကာတဗ္ဗ + တာ] ကောင်းစွာ-အရိုအသေ-ပြု-အပ်-သင့်-ထိုက်-သည်၏အဖြစ်။ တတ္ထ သက္ကာရောတိ အာဒရကိရိယာ၊ ဒေဝေဟိ အတ္တနော သက္ကာတဗ္ဗတာတိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ ၄။ ၃၃။

သက္ကာဒိ (တိ) [သက္က + အာဒိ] (၁) သိကြားမင်း အစရှိသော၊ သူ။ (၂) သက္က

အစရှိသော၊ (သဒ္ဒါ)။ (၁) အယဥ္စ မဂ္ဂေါ ------ သက္ကာဒီနံ ဝိယ စ ဒေါမနဿဿ အတ္ထင်္ဂမာယ သံဝတ္တတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၉။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၀)။ (၂) သက္ကာဒိသဒ္ဒ-ကြည့်။

သက္ကာဒိက (တိ) [သက္က + အာဒိ + က] သက္ကာဒိ (၁) ကြည့်။ သေသာ သက္ကာဒိကာ ဒေဝါ၊ ကူဋာဂါရေ သမဂ္ဂတုံ။ အပ၊ ၂။ ၂၁၉။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၀။

သက္ကာဒိသဒ္ဒ (ပု) [သက္ကာဒိ + သဒ္ဒ] သက္က အစရှိသောသဒ္ဒါ။ န တေ တတ္ထ သက္ကာဒိသဒ္ဒါ ပဝတ္တာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၀။

သက္ကာနုဘာဝ (ပု) [သက္က + အာနုဘာဝ] သိကြားမင်း၏- အစွမ်းသတ္တိ- တန်ခိုး-အာနုဘော်။ သက္ကာနုဘာဝေန သတ္တာ ရာဇပရိသာ သန္နိပတိတာဝ အဟေသီ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၇၃။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၁၊ ၂၈၈၊ ၄၈၉)။

သက္ကာယ[၁] (ပု) [သန္တ + ကာယ။ သတ္ကာယ-သံ။] (က) (ပရမတ္ထအားဖြင့်) ထင်ရှားရှိသော တရားအပေါင်း (=ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး = ဘုံသုံးပါး၌ဖြစ်သော ဝဋ်တရား။) (ခ) ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောတရားအပေါင်း (ခန္ဓာငါးပါး)။ (က) " သက္ကာယော သက္ကာယော "တိ အာဝုသော သာရိပုတ္တ ဝုစ္စတိ၊ ကတမော နု ခေါ အာဝုသော သက္ကာယောတိ။ ပဉ္စိမေ အာဝုသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ သက္ကာယော ဝုတ္တော ဘဂဝတာ။ သံ၊ ၂။ ၄၅၄။ ရူပက္ခန္ဓာဒယော ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဝိဇ္ဇမာနဋ္ဌေန သက္ကာယော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၃။ (-ထေရီ၊ ၄၁၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၄။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၈၊ ၁၃၅)။ (ခ) သက္ကာယသ္မိံ (ထေရီ။ ၄၀၁) န္တိ ခန္ဓပဉ္စကေ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၆။

သက္ကာယ[၂] (ပု) [သက္ကာယ + ဂါဟ] သက္ကာယ - ဟူ၍ - ကို - ယူ -စွဲလမ်း-ခြင်း။ သက္ကာယော (အံ၊၂။ ၃၅၁။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၆)တိ သက္ကာယဂါဟော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။၃၉၁။(အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၃၅-တို့နှင့် မညီ)။

သက္ကာယ[၃] (ပု) [သ + ကာယ] မိမိ၏-ကိုယ်-ခန္ဓာ။ သက္ကာယ (သကာယံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၈) န္တိ သကာယံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၈။

သက္ကာယသြရ (န) [သက္ကာယ + သြရ] သက္ကာယဟူသော ခန္ဓာငါးပါး အပေါင်း၏-ဤမှာဘက်ကမ်း-ဤဘက်ကမ်း။ ပါရံ ဝုစ္စတိ အမတံ နိဗ္ဗာနန္တိ သက္ကာယသြရတော ပါရဘူတံ ပါရံ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၆၉။

သက္ကာယဂရုက (တိ) [သက္ကာယ + ဂရု + က] သက္ကာယဟူသော ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း၌ အလေးပြုတတ်သော၊ သူ။ ယထာ တေ ပုဂ္ဂလာ ရူပဂရုကာ၊ ဧဝံ တဒညေ စ သက္ကာယ-ဂရုကာ ---- ဝေနေယျာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၃။

သက္ကာယဂါမိနိပဋိပဒါ (ထီ) [သက္ကာယဂါမိနီ + ပဋိပဒါ] သက္ကာယ-ဟူ၍- ကို- ယူ- စွဲလမ်း- ခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်သော အကျင့်။ (တဏှာ, မာန, ဒိဋ္ဌိ-ဂါဟ တရား ၃-ပါး။) တဏှာမာနဒိဋ္ဌိဂ္ဂါဟာဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ သက္ကာယဂါမိနိပဋိပဒါယ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၃၁။

သက္ကာယဂါဟ (ပု) [သက္ကာယ + ဂါဟ] သက္ကာယ-မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ -ဟူ၍ ယူခြင်း။ သက္ကာယော (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၆) တိ သက္ကာယဂါဟော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၉၁။

သက္ကာယဂ္ဂဟဏ (န) [သက္ကာယ + ဂဟဏ] သက္ကာယ - ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း-ကို ယူခြင်း။

နနု ဇဝံ သက္ကာယဂ္ဂဟဏေနေဝ တဿ ဟေတုဘူတော သက္ကာယသမုဒယော ဂဟိတော ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၃။

သက္ကာယတီရ (န) [သက္ကာယ + တီရ] သက္ကာယ ဟူသော ခန္ဓာငါးပါး အပေါင်း၏-ထိုမှာဘက်ကမ်း-ထိုဘက်ကမ်း။ အဝီတိဝတ္တာ သက္ကာယံ နိဿရဏာဘိမုခါ အပဟုတ္တာ သက္ကာယတီရမေဝ အနုပရိဝတ္တန္တာ ------- အနုဿရန္တိ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၆။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၉။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၉၁)။

သက္ကာယထမ္ဘ (ပု) [သက္ကာယ + ထမ္ဘ] သက္ကာယ-ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း-ဟူသောတိုင်။ တဏှာရဇ္ဇုယာ သက္ကာယထမ္ဘေ ဥပနိဗဒ္ဓေါ ဝဋ္ဋနိဿိတော ဗာလပုထုဇ္ဇနော --- ပဝတ္တတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၉။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈)။

သက္ကာယဒဿန (န) [သက္ကာယ + ဒဿန] မိမိ၏-ကိုယ်-ခန္ဓာ-ဟူ၍-ရှု-မြင်-ခြင်း၊ (သက္ကာယဒိဋ္ဌိ)။ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိံ ဦဟစ္စာတိ ဝီသတိဝတ္ထုကံ သက္ကာယဒဿနံ ဥဒ္ဓရိတွာ သမုစ္ဆိန္ဒိတွာ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၅-၆။ သက္ကာယ-ဒဿနေ (နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၄၊ သီ-မူ) တိ ဧတ္ထ ဒိဋ္ဌိ ဒဿနံ၊ သက္ကာယော ဝ ဒဿနံ သက္ကာယဒဿနန္တိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၀၉။

သက္ကာယဒဿနမုခ (န) [သက္ကာယဒဿန + မုခ] သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ ဟူ၍ ရှုမြင်သော အယူ - ကို အဦးအစ ပြုခြင်း-ဟူသော အဦးအစ။ သက္ကာယဒဿနမုခေနာ (နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၅) တိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိမုခေန။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၀၉။

သက္ကာယဒိဋ္ဌာနုသယ (ပု) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + အနုသယ] သက္ကာယဒိဋ္ဌိဟူသော-အနုသယ-အဖန်တလဲလဲ ကိန်းအောင်းတတ်သောတရား။ အနုသေတွေဝဿ သက္ကာယဒိဋ္ဌာနုသယော။ မ၊ ၂။ ၉၆။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ (ထီ) [သန္တ + ကာယ + ဒိဋ္ဌိ။ သက္ကာယဒ္ဒိဋ္ဌိ-သံ။] (၁) ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရားအပေါင်း (ခန္ဓာငါးပါး) ၌ မှားသော-အမြင်-အယူအဆ။ (၂) တရားအပေါင်း (ခန္ဓာငါးပါး) ၌ (ပရမတ္ထအားဖြင့်) ထင်ရှားရှိသော မှားသော-အမြင်-အယူအဆ။ (၁) (၂) တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ, ဝိစိကိစ္ဆာ,သီလဗ္ဗတပရာမာသော။ ဒီ၊ ၃။ ၁၈၁။ သတိ ရူပါဒိဘေဒေ ကာယေ ဒိဋ္ဌိ, ဝိဇ္ဇမာနာ ဝါ ကာယေ ဒိဋ္ဌီတိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၀။ တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-ဝိစိကိစ္ဆာသီလဗ္ဗတပရာမာသော။ အဘိ၊ ၆။ ၂၀၇။ ကတမော သောဠသဒိဋ္ဌိယော ? အဿာဒဒိဋ္ဌိ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ---- ဣမာ သောဠသ ဒိဋ္ဌိယော။ ပဋိသံ။ ၁၃၃။ သတိ ကာယေ ဒိဋ္ဌိ, သန္တီ ဝါ ကာယေ ဒိဋ္ဌိ သက္ကာဒိဋ္ဌိ။ ပဋိသံ။ ဋ္ဌ၊၂။ ၄၆။ သက္ကာယဒိဋ္ဌီတိ ဝိဇ္ဇမာနဋ္ဌေန သတိ ခန္ဓပဉ္စက-သင်္ခါတေ ကာယေ, သယံ ဝါ သတီ တသ္မိံ ကာယေ ဒိဋ္ဌီတိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၃။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၀။ (-မ၊ ၁။ ၁၂။ မ၊ ၂။ ၉၅။ သံ၊ ၂။ ၁၅၁၊ ၃၅၉။ အံ၊ ၁။ ၂၄၄။ အံ၊ ၂။ ၅၀၈။ အဘိ၊ က။ ၃၇၊ ၆၈)။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိအန္တောဂဓ (တိ) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ+အန္တောဂဓ] သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၌ အတွင်းဝင်သော။ သဗ္ဗောပိ ဟိ အတ္တဂါဒေါ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအန္တောဂဓော ဝေါတိ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၆။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိဂဟဏ (န) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + ဂဟဏ] သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ယူခြင်း။ တက္ကဥပရူပဒေသဥ ဝိနာ ပကတိယာ ဧဝ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဂဟဏတော ---- သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝုတ္တာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၀။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိဇောတန (တိ) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + ဇောတန] သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ထွန်းပြတတ်သော။ ယထာ စ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဇောတနာ ဝဋ္ဋပုစ္ဆာ၊ ဧဝံ တဗ္ဗေဒနဇောတနာ ဝိဝဋ္ဋပုစ္ဆာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၆၄။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိတပ္ပဋိပက္ခဝသ (ပု) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + တပ္ပဋိပက္ခ + ဝသ] သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှင့် ထိုသက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော တရားတို့၏ အစွမ်း။ ဒိဋ္ဌိစရိတတဏှာစရိတာနံ သက္ကာယဒိဋ္ဌိတပ္ပဋိပက္ခဝသေန စတ္တာရိ သစ္စာနိ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၅၉။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိတီရ (န) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + တီရ] သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တည်းဟူသော ကမ်း။ တီရမေဝါနုဓာဝတီတိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိတီရံယေဝ အနုဓာဝတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃၆။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၅၅)။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိဒဿန (န) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + ဒဿန] သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ရှုမြင်ခြင်း။ ဣဒါနိ ဒိဋ္ဌိစရိတတဏှာစရိတာနံ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဒဿနေ ပဝတ္တိဘေဒံ ဒဿေတုံ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၄။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၅၈။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိဒွါရ (န) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + ဒွါရ] သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဟူသော - တံခါး- အပေါက်-အခေါင်း။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပ္ပမုခေန သက္ကာယဒိဋ္ဌိဒွါရေန ဒွါသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ ဟောန္တိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၆၆။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိပဥ္စ (တိ) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + ပဥ္စ] သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို-မေးခြင်း-မေးသော-အမေး - ပုစ္ဆာ - ပြဿနာ။ ယော ရူပံ ပုဂ္ဂလောတိအာဒီသု ပဋိက္ခေပေါ၊ သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိပဥ္စသ ဋ္ဌပနီယတ္တာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၃။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိပ (ပ္ပ) မုခ (တိ) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + ပမုခ] သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဟူသော-အကြီး-အမှူး- အဦး-အစ-ရှိသော။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပမုခါ အာဒိ ဧတေသန္တိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပ္ပမုခါနိ။ ကာနိ တာနိ ? ဒွါသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၆။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၆။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၄)။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိပရိယာပန္နတ္တ (န) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + ပရိယာပန္န + တ္တ] သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၌ အကျုံးဝင်သည်၏အဖြစ်။ အဟမသ္မီတိ ဂဟဏဿ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပရိယာပန္နတ္တာ ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ အကာဝုယတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၇။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိပရိယုဋ္ဌာန (န) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + ပရိယုဋ္ဌာန] သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ - ထကြွထိုးကျင့် - နှိပ်စက် - ခြင်း။ သုဒ္ဓသဒ္ဒေါ ရုပ္ပဓမ္မတ္တဒဿနတော သက္ကာယဒိဋ္ဌိပရိယုဋ္ဌာနံ နိဝတ္တေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၇။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိပရိယုဋ္ဌိတ (တိ) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + ပရိယုဋ္ဌိတ] သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည်-ယူ-နှိပ်စက်-အပ်သော။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပရိယုဋ္ဌိတေနာ (မ၊ ၂။ ၉၇) တိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ ဂဟိတေန အဘိဘူတေန။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၁။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၆၇)။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိပရေတ (တိ) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + ပရေတ] သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် အစဉ်လိုက် အပ်သော။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပရေတေနာ (မ၊ ၂။ ၉၇)တိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ အနုဂတေန။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၀၁။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိပ (ပ္ပ) ဟာန (န) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + ပဟာန] သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို- ပယ်-ပယ်ဖျောက်-ခြင်း။ ဣတိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ- ပဟာနာ ဒွါသဋ္ဌိဂတာနိ ပဟီယန္တိ။ ပေဋကော။ ၂၅၅။ (-သံ၊ ၁။ ၁၂ ၅၂။ နေတ္တိ။ ၁၅၂)။

သက္ကာဒိဋ္ဌိပဟီနတ္တ (န) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + ပဟီန + တ္တ] သက္ကာယဋ္ဌိကို ပယ်ပြီး- ပယ်အပ်ပြီးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိရှိ - သည်၏ အဖြစ်။ ခီဏာသဝေါ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပဟီနတ္တာ န ဘာယတိ။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၆၂။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ- ပဟီနတ္တာတိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ ပဟီနတ္တာ နိရဟင်္ကာရတ္တာ အတ္တသိနေဟဿ သုဋ္ဌု သမုဂ္ဃါဋိတတ္တာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၃။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိဗလဝတာ (ထီ) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + ဗလဝတာ] သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ၏-အားရှိ-အားကောင်း-သည်၏ အဖြစ်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဗလဝတာယာ (သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၆၂။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၉၂) တိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ ဗလဝဘာဝေန။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၂။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိမညနာ (ထီ) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + မညနာ] သက္ကာယဒိဋ္ဌိဟူသော-မှတ်ထင်- အောက်မေ့-ခြင်း။ ဧဝမေတာ စတသော ရူပဝတ္ထုကာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိမညနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၂-၃။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိမညနာဒဿန (န) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိမညနာ + ဒဿန] သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ ဟူသော-မှတ်ထင်- အောက်မေ့-ခြင်းကို ပြခြင်း။ ဧတ္ထ စ သက္ကာယဒိဋ္ဌိမညနာဒဿ- နေနေဝ သကလရူပဝတ္ထုကာ တဏှာမာန- မညနာပိ ဒဿိတာ ဧဝ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၀။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိမုခ (န) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + မုခ] သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဟူသော -အဦး -အစ -ပဓာန။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိမုခ-ကြည့်။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာဒိကိလေသ (ပု) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + အာဒိ + ကိလေသ] သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အစရှိသော - ကိလေသာ - ညစ်နွမ်းစေတတ်သော တရား။ တေဟိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာဒိကိလေသေဟိ စိတ္တံ ဝိဝိတ္တံ သုညံ ဟောတိ။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၈၆။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိဝသ (ပု) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + ဝသ] သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ အစွမ်း။ " ဧသော မေ အတ္တာ " တိ ပရာမသန္တော -------- သက္ကာယဒိဋ္ဌိဝသေန စ ပရာမသတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၆၆။ (-နေတ္တိ၊ ဋ။ ၂၆၀)။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိဝိနိမုတ္တ (တိ) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + ဝိနိမုတ္တ] သက္ကာယဒိဋ္ဌိမှလွတ်သော။ သဗ္ဗော အတ္တဂ္ဂါဟော သက္ကာယဒိဋ္ဌိဝိနိမုတ္တော နတ္ထိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၄။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိသမုဂ္ဃါတ (ပု) [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ + သမုဂ္ဃါတ] သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို-ခွါ-ပယ်ခွါ-ခြင်း။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိသမုဂ္ဃါတေနေဝ စ ဒွါသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိယော သမုဂ္ဃါတံ ဂစ္ဆန္တိ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၆၆။

သက္ကာယဒုက (ပု) [သက္ကာယ + ဒုက] သက္ကာယဒုက်၊ သက္ကာယ, သက္ကာယသမုဒယ ဟူသော အပိုင်းအခြားနှစ်ခုတို့၏ အပေါင်း။ သက္ကာယဒုကော ပဥ္စက္ခန္ဓဝသေန ဝုတ္တော။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၁၄၃။

သက္ကာယဓမ္မ (ပု) [သက္ကာယ + ဓမ္မ] သက္ကာယ - မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ - ဟူ၍ ရှုမြင်အပ်သော တရား (ခန္ဓာငါးပါး)။ စိတ္တံ ဟိ တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ သက္ကာယဓမ္မေသု တိဋ္ဌတိ အဓိတိဋ္ဌတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၆၃။ သဗ္ဗဓမ္မာ နာမ သက္ကာယဓမ္မာ၊ တေ ခန္ဓဝသေန ပဥ္စဓာ ပညတ္တာ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၂-၃။ (-ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၅၁။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၇၊ ၆၇)။

သက္ကာယနဂရ (န) [သက္ကာယ + နဂရ] သက္ကာယ ဟူသောမြို့၊ (မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါးဟူသော မြို့)။ သာဝတ္ထိနဂရံ ဝိယ သက္ကာယနဂရံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၃။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၃)။

သက္ကာယနိဒ္ဒီ (ထီ) [သက္ကာယ + နန္ဒီ] သက္ကာယ၌နှစ်သက်ခြင်း၊ (မိမိ၏ ခန္ဓာငါးပါး၌ နှစ်သက်ခြင်း)။ သက္ကာယနန္ဒိပိ နာနုသေတိ။ အံ၊ ၂။ ၂၁၅။

သက္ကာယနိရောဓ (ပု) [သက္ကာယ + နိရောဓ] သက္ကာယ - မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါ- ၏ ချုပ်ရာ။ သက္ကာယနိရောဓံ ခေါ ပနသ သမနသိကရောတော သက္ကာယနိရောဓေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၀၀။ (-မ၊ ၁။ ၃၇၄။ မ၊ ၂။ ၉၈-၉။ သံ၊ ၂။ ၁၂၉-၃၀)။

သက္ကာယနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒန္တ (ပု) [သက္ကာယ + နိရောဓ + ဂါမိနီ + ပဋိပဒါ + အန္တ] သက္ကာယ- မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါး - ၏ချုပ်ရာသို့ ရောက်စေတတ်သော အကျင့်၏ အဖို့အစု။ ကတမော စ ဘိက္ခဝေ သက္ကာယနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒန္တော၊ အယမေဝ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ။ သံ၊ ၂။ ၁၂၉။ အန္တာတိ ကောဋ္ဌာသာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၄။

သက္ကာယနိရောဓန္တ (ပု) [သက္ကာယ + နိရောဓ + အန္တ] သက္ကာယ - မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါး-၏ချုပ်ရာ၏အဖို့အစု။ သက္ကာယနိရောဓန္တော သက္ကာယနိရောဓ-ဂါမိနိပဋိပဒန္တော။ သံ၊ ၂။ ၁၂၈။ (-၁၂၉)။

သက္ကာယနိရောဓုပါယ (ပု) [သက္ကာယ + နိရောဓ + ဥပါယ] သက္ကာယ - မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ -ခန္ဓာငါးပါး -၏ချုပ်-ရာ-ခြင်း-၏ အကြောင်း။ ဧဝံ သက္ကာယနိရောဓံ ဂဟေတွာ သက္ကာယနိရောဓုပါယော ဂယှေယျ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၃။

သက္ကာယနိဿရဏ (န) [သက္ကာယ + နိဿရဏ] သက္ကာယ-မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါး-၏ ထွက်မြောက်ရာ။ ဣဒါနိ ဧဝံ သက္ကာယနိဿရဏံ နိရောဓံ ပတွာ ဋ္ဌိတဿ ခီဏာသဝဿ --- အာဒိမာဟ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၅။

သက္ကာယန္တ (ပု) [သက္ကာယ + အန္တ] သက္ကာယ -မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ -ခန္ဓာငါးပါး-၏ အဖို့အစု။ စတ္တာရောမေ ဘိက္ခဝေ အန္တာ။ ကတမေ စတ္တာရော၊ သက္ကာယန္တော သက္ကာယသမုဒယန္တော သက္ကာယနိရောဓန္တော သက္ကာယနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒန္တော။ သံ၊ ၂။ ၁၂၈။ အန္တာတိ ကောဋ္ဌာသာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၄။

သက္ကာယပစ္စယ (ပု) [သက္ကာယ + ပစ္စယ] သက္ကာယ - မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါး-ဟူသော အကြောင်း။ ယေ စ သက္ကာယပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အာသဝါ ဝိဃာတာ ပရိဠာဟာ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၀၀။ အံ၊ ၂။ ၂၁၅။

သက္ကာယပရိဇေဂုစ္ဆ (န) [သက္ကာယ + ပရိဇေဂုစ္ဆ] သက္ကာယ-မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါး - ကို လွန်စွာ စက်ဆုပ်ခြင်း။

တေ သက္ကာယဘယာ သက္ကာယပရိဇေဂုစ္ဆာ သက္ကာယညေဝ အနုပရိဓာဝန္တိ အနုပရိဝတ္တန္တိ။ မ၊ ၃။ ၂၁ (-၂၂)။

သက္ကာယပရိယာပန္န (တိ) [သက္ကာယ + ပရိယာပန္န] သက္ကာယ-မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါး - ၌ အကျုံးဝင်သော။ မယမ္ပိ ကိရ ဘော အနိစ္စာ အဒ္ဓုဝါ အသဿတာ သက္ကာယပရိယာပန္နာ။ သံ၊ ၂။ ၇၀။ (-သံ၊ ၃။ ၃၅၉။ အံ၊ ၁။ ၃၄၂)။

သက္ကာယပရိယာပန္နဋ္ဌ (ပု) [သက္ကာယပရိယာပန္န + အတ္ထ] သက္ကာယ - မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ -ခန္ဓာငါးပါး-၌ အကျုံးဝင်၏ ဟူသော - အနက် - သဘော။ သက္ကာယပရိယာပန္နဋ္ဌေန ဩရိမံ တီရမ္ပေတံ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၄၇။

သက္ကာယပါရ (န) [သက္ကာယ + ပါရ] သက္ကာယ - မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ - ခန္ဓာငါးပါး-ဟူသော ထိုမှာဘက်ကမ်း။ သော ပုရိသော ဂင်္ဂါပါရံ ဝိယ သက္ကာယပါရံ ဂန္တွာ အသမတ္ထတ္တာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၆၈။

သက္ကာယပ္ပဗန္ဓ (ပု) [သက္ကာယ + ပဗန္ဓ] သက္ကာယ - မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ - ခန္ဓာငါးပါး-၏ - အစဉ် - အစဉ်အဆက်။ ဣဓဒါနိ မေ သက္ကာယပ္ပဗန္ဓော နတ္ထိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၅။

သက္ကာယဘယ (န) [သက္ကာယ + ဘယ] သက္ကာယ - မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ - ခန္ဓာငါးပါး-ကို - မှ - ကြောက် - ကြောက်ရွံ့ - ခြင်း။ သက္ကာယပရိဇေဂုစ္ဆ-ကြည့်။

သက္ကာယဘူမိ (ထီ) [သက္ကာယ + ဘူမိ] သက္ကာယ- မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ- ခန္ဓာငါးပါး-ဟူသော-မြေ-မြေကြီး။ တေ ---သက္ကာယဘူမိယံ သုနိခါတေ ဝိပရီတဒဿနထမ္ဘေ တဏှာ-ပဗန္ဓေန ဗဒ္ဓါ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၉၂။

သက္ကာယဘေဒ (ပု) [သက္ကာယ + ဘေဒ] သက္ကာယ- မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါး-၏-အပြား-အထူးအပြား-ကွဲပြားခြင်း။ ဇဝံ သဗ္ဗံ သက္ကာယဘေဒံ ဒိဋ္ဌာဒီဟိ စတူဟိ ဒဿေတွာ ---- အာဒိမာဟ။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၃၉။

သက္ကာယမယ (တိ) [သက္ကာယ + မယ] သက္ကာယ-မိမိ၏ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါး-ဖြင့်ပြီးသော။ ဇဝံ ယောဂါဝစရော၊ သက္ကာယမယမ္ပိ ဩရိမေ တီရေ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၆။

သက္ကာယမလီန (တိ) [သက္ကာယ + မလီန] သက္ကာယ- မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ- ခန္ဓာငါးပါး-ဟူသော အညစ်အကြေး ရှိသောသူ။ သ'သော သက္ကာယမလီနော၊ ဇာတိယာ စ ဇရာယ စ။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၄၁။ (-မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၁)။

သက္ကာယဝဋ္ဋ (န) [သက္ကာယ + ဝဋ္ဋ] သက္ကာယ -မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ- ခန္ဓာငါးပါး-ဟူသော - ဝဋ် - ဝဋ်ဆင်းရဲ- ဝဋ်တရား။ ယာဝ သက္ကာယဝဋ္ဋံ၊ တာဝ ----- ပရိမုစ္စနံ နတ္ထိ။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၃၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၇၃။

သက္ကာယဝတ္ထုက (တိ) [သက္ကာယ + ဝတ္ထု + က] သက္ကာယ-မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါး-လျှင် တည်ရာရှိသော။ ကတမာ သောဠသဒိဋ္ဌိယော ? ----သက္ကာယဝတ္ထုကာ သဿတဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဝတ္ထုကာ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ---- ဣမေ သောဠသ ဒိဋ္ဌိယော။ ပဋိသံ။ ၁၃၃။ ကာယောတိ စေတ္ထ ခန္ဓပဉ္စကံ၊ ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခါတော သက္ကာယော ဝတ္ထု ပတိဋ္ဌာ ဇတိဿာတိ သက္ကာယဝတ္ထုကာ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၄၆။

သက္ကာယဝသ (ပု) [သက္ကာယ + ဝသ] သက္ကာယ- မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ -ခန္ဓာငါးပါး-၏ အစွမ်း။ ပုန သက္ကာယဝသေန " သဇ္ဇံ မညတိ "တိအာဒိနာ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၉။

သက္ကာယဝီတိဝတ္တ (တိ) [သက္ကာယ + ဝီတိဝတ္တ] သက္ကာယ - မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါး-ကို-လွန်-လွန်၍ဖြစ်-သော၊ သူ။ သဗ္ဗေ သတ္တာတိ အရိယာ စ အနရိယာ စ သက္ကာယပရိယာပန္နာ စ သက္ကာယဝီတိဝတ္တာ စ။ နေတ္တိ။ ၇၉။

သက္ကာယဝူပကာသ (ပု) [သက္ကာယ + ဝူပကာသ] သက္ကာယ-မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါး - မှ - ခွါ - ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ကပ်-ကင်းဆိတ်-ခြင်း။ သက္ကာယဝူပကာသော မေ၊ ဟေတုဘူတော မမာဘဝီ။ အပ၊ ၂။ ၁၆။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၈။

သက္ကာယသင်္ခါတ (တိ) [သက္ကာယ + သင်္ခါတ] သက္ကာယ-မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါး-ဟူ၍-ဆို-ဟော-ရေတွက်-အပ်သော။ သက္ကာယသင်္ခါတဿ နဂရဿ " ဒွါရာနိ "တိ ဝုတ္တာနိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၄။

သက္ကာယသဗ္ဗ (တိ) [သက္ကာယ + သဗ္ဗ] သက္ကာယ - မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ - ခန္ဓာငါးပါး-ဟူသော သဗ္ဗ၊ (အလုံးစုံသော တေဘူမက တရား၊ တေဘူမက တရားအားလုံး)။ သဗ္ဗံ နာမ စတုဗ္ဗိဓံ သဗ္ဗသဗ္ဗံ အာယတနသဗ္ဗံ သက္ကာယသဗ္ဗံ ပဒေသသဗ္ဗန္တိ။ တတ္ထ ---- တေဘူမကဓမ္မာ သက္ကာယသဗ္ဗံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄။ (-၅)။ သကလဿ သက္ကာယဓမ္မဿ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ သက္ကာယသဗ္ဗံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၅။

သက္ကာယသမုဒယ (ပု) [သက္ကာယ + သမုဒယ] သက္ကာယ - မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါး-၏ ဖြစ်ကြောင်းတရား (တဏှာ)။ ကတမော စ ဘိက္ခဝေ သက္ကာယသမုဒယော ------ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ သက္ကာယသမုဒယော။ သံ၊ ၂။ ၁၂၉။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၅)။

သက္ကာယသမုဒယဂါမိနီ (ထီ) [သက္ကာယသမုဒယ + ဂါမိနီ] သက္ကာယ-မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါး-၏ ဖြစ်ကြောင်းတရားသို့ ရောက်စေတတ်သော။ အယံ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ သက္ကာယသမုဒယဂါမိနီ ပဋိပဒါ။ မ၊ ၃။ ၃၃၁။ (-သံ၊ ၂။ ၃၆)။

သက္ကာယသမုဒယန္တ (ပု) [သက္ကာယသမုဒယ + အန္တ] သက္ကာယ-မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါး-၏ ဖြစ်ကြောင်းတရား (တဏှာ) ၏အဖို့အစု။ ကတမော စ ဘိက္ခဝေ သက္ကာယသမုဒယန္တော။ သံ၊ ၂။ ၁၂၈-၉။

သက္ကာယသမုပ္ပါဒါယဂါမိနီ (ထီ) [သက္ကာယ + သမုပ္ပါဒါယ + ဂါမိနီ] သက္ကာယ- မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါး-၏-ဖြစ်ခြင်းငှာ - ဖြစ်ကြောင်းတရားသို့- ရောက်စေတတ်သော (အကျင့်)။ စတ္တာရိ ဉာဏာနိ သက္ကာယသမုပ္ပါဒါယဂါမိနီ စ ပဋိပဒါ သက္ကာယနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ။ ပေဋကော။ ၂၃၃။

သက္ကာယာဓိန (တိ) [သက္ကာယ + အဓိန] သက္ကာယ-မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါး-နှင့်-စပ်-ဆက်သွယ်-ဆက်စပ်-သော။ အပရော ------ သက္ကာယာဓိနော န နိဝေသော။ ပေဋကော။ ၂၈၀။

သက္ကာယာနုပရိဝတ္တန (န) | သက္ကာယ + အနုပရိဝတ္တန | သက္ကာယ-မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ-ခန္ဓာငါးပါး-သို့အစဉ်လိုက်ခြင်း။ ဒိဋ္ဌိတဏှာယ သက္ကာယေ ဗဒ္ဓသ ပုထုဇ္ဇနဿ သက္ကာယာ-နုပရိဝတ္တနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၉။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၂)။

သက္ကာရ (ပု) [သံ + ကရ + ဏ။ တစ်နည်း- သန္တ + ကရ + ဏ။ သံသ္ကာရ၊ သတ္ကာရ-သံ။သက္ကာရ-ပါကတ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ရိုရို သေသေ-လှူဒါန်း- ပေးကမ်း-ခြင်း။ (၂) အရို အသေပြု - များစွာ အမြတ်တနိုး-လေးလေး စားစား-ပြုခြင်း။ (၃) ကောင်းစွာ ပြုပြင်စီရင်အပ်သော ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့်-ပူဇော်-ပသ-ခြင်း။ (၄) ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို ရိုသေစွာ- ပြု- လုပ်-ခြင်း။ (၅) ကျေးဇူး ပြုခြင်း။ (၆) ကောင်းစွာ-ရိုသေစွာ-ပြုလုပ်-ပေးကမ်း-အပ်သော (အလွန်-မွန်မြတ်-ကောင်း-သော ပစ္စည်းလေးပါး၊ ပူဇော်သကာ)။ (၇) ကောင်းစွာ - ရိုသေစွာ - ပြုပြင် စီရင်၍ ရအပ်သော (ပစ္စည်းလေးပါး)။ (၈) ကောင်းစွာ-ရိုသေစွာ-ပြုလုပ်အပ်သော ပစ္စည်း လေးပါးတို့ကို ရခြင်း။ (၉) အရိုအသေ ပြုတတ်သော။ (၁၀) သက္ကာရသုတ်။(န)(၁၁)သက္ကာရ နိဂုမ်း။ (၁) ရိုရိုသေသေ-လှူဒါန်း-ပေးကမ်း-ခြင်း။ (၂) အရိုအသေပြု-များစွာ အမြတ်တနိုး - လေးလေး စားစား-ပြုခြင်း။ ယော စ စတုန္နံ ပစ္စယာနံ သက္ကစ္စဒါနသင်္ခါတော အာဒရဗဟုမာနဂရုကရဏသင်္ခါတော စ သက္ကာရော။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၄။(၃) ကောင်းစွာ ပြုပြင်စီရင်အပ်သော ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် - ပူဇော် - ပသ -ခြင်း။ သက္ကာရော (သံ၊ ၁။ ၄၂၄) တိ တေဟိယေဝ ပစ္စယေဟိ သုသင်္ခတေဟိ ပူဇနာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၃။ (၄) ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို ရိုသေစွာ-ပြု-လုပ်-ခြင်း။ သက္ကာရ (မဟာနိ။ ၄၈) န္တိ စတုန္နံ ပစ္စယာနံ သက္ကစ္စကရဏံ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၇။ (၅) ကျေးဇူးပြုခြင်း။ သက္ကာရ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၃) န္တိ ဥပကာရံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၀။ (၆) ကောင်းစွာ-ရိုသေစွာ - ပြုလုပ် - ပေးကမ်း - အပ်သော (အလွန် - မွန်မြတ် - ကောင်း-သော ပစ္စည်း လေးပါး၊ ပူဇော်သကာ။) လာဘသက္ကာရ-သိလောက (မ၊ ၁။ ၂၃) န္တိ ဧတ္ထ -------- သက္ကာရောတိ သုန္ဒရကာရော၊ ပ စ္စယာ ဧဝ ဟိ ပဏီတပဏီတာ သုန္ဒရသုန္ဒရာ စ အဘိသင်္ခရိတွာ ကတာ သက္ကာရာတိ ဝုစ္စန္တိ။ ယာ စ ပရေဟိ အတ္တနော ဂါရဝကိရိယာ ပုပ္ဖါဒီဟိ ဝါ ပူဇာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၀။ သက္ကစ္စံ ကာတဗ္ဗော ဒါတဗ္ဗောတိ သက္ကာရော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၂)။ (၇) ကောင်းစွာ - ရိုသေစွာ - ပြုပြင်စီရင်၍ ရအပ်သော(ပစ္စည်းလေးပါး)။ လာဘသက္ကာရ-သိလောက (ဒီ၊ ၃။ ၃၅) န္တိ ဧတ္ထ --------- တေယေဝ သုဋ္ဌု ကတွာ ပဋိသင်္ခရိတွာ လဒ္ဓါ သက္ကာရော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁။ (၈) ကောင်းစွာ-ရိုသေစွာ - ပြုလုပ်အပ်သော ပစ္စည်းလေးပါး တို့ကို ရခြင်း။ သက္ကာရော (သံ၊ ၁။ ၄၂၄) တိ တေသံ ယေဝ သုကတာနံ သုသင်္ခတာနံ လာဘော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၀။ သက္ကာရော (အဘိ၊ ၈။ ၂၂၆) တိ တေသံယေဝ ပစ္စယာနံ သုကတာနံ သုန္ဒရာနံ ပဋိလာဘော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀၄။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၁၃)။ (၉) အရိုအသေ ပြုတတ်သော။ ပက္ကိတပတိ-ရူပကာနန္တိ သာမံ ဝိယ အတ္တနော သက္ကာရာနံ ပက္ကိတဘာသာနံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅။ (၁၀) သက္ကာရသုတ်။ မုစလိန္ဒော ရာဇာ

ဒဏ္ဍေန၊ သက္ကာရော ဥပါသကေန စ။ ဥဒါန။ ၁၀၀။ (န) (၁၁) သက္ကာရနိဂုမ်း။ ရာဇဂဟ- နဂရဿ ကိရ အဝိဒူရေ သက္ကာရံ နာမ နိဂမော အဟောသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၂။

သက္ကာရကရဏ (န) | သက္ကာရ + ကရဏ | (၁) ကောင်းစွာ ပြုပြင်စီရင်အပ်သော ပစ္စည်း လေးပါးတို့ဖြင့်- ပူဇော်- ပသ-ခြင်းကိုပြုခြင်း။ (၂) ကောင်းစွာပြုပြင်စီရင်အပ်သော ပစ္စည်း လေးပါးတို့ဖြင့် ပူဇော်- ပသ- ခြင်းကို- ပြုရာ (အခါ)။ (၁) အဓိကာရောတိ ဗုဒ္ဓါနံ သက္ကာရကရဏံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၂၆။ (၂) အောက် ပုဒ်ကြည့်။

သက္ကာရကရဏကာလ (ပု) | သက္ကာရကရဏ + ကာလ | ကောင်းစွာ ပြုပြင်စီရင်အပ်သော ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့်- ပူဇော်- ပသ- ခြင်းကို ပြုရာ- အချိန်- အခါ- ကာလ။ " မမ ဣမေ " တိ ဂဟေတွာ ပဥ္စန္နံ ခန္ဓာနံ ဉာပနဘောဇနာဒီဟိ သက္ကာရ- ကရဏကာလော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၆။

သက္ကာရကာမ (တိ) | သက္ကာရ + ကမု + ဏ | ကောင်းစွာ ပြုပြင်စီရင်အပ်သော ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့်- ပူဇော်- ပသ- ခြင်းကို အလိုရှိသော၊ သူ။ ပါပဘိက္ခု လာဘကာမော ဟောတိ သက္ကာရကာမော အနဝညတ္တိကာမော။ အံ၊ ၁။ ၅၆၃။ (-အံ၊ ၂။ ၃၉၅-၆။ အံ၊ ၃။ ၆)။

သက္ကာရကာရက (တိ) | သက္ကာရ + ကာရက။ ထိ-၌ --ကာရိကာ။ | ကောင်းစွာပြုပြင် စီရင် အပ်သော ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့်-ပူဇော်-ပသ- ခြင်းကို ပြုတတ်သော၊ သူ။ နိသဘ သက္ကာရ- ကာရကာနံ တာပသာနံ ပုပ္ဖာသနာနုမောဒနံ ကရောဟိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၉။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၇၅)။

သက္ကာရဂရု (ပု) | သက္ကာရ + ဂရု | ကောင်းစွာပြုပြင်စီရင်အပ်သော ပစ္စည်းလေး ပါးတို့ဖြင့်- ပူဇော်- ပသ-ခြင်းကို အလေး ပြု တတ်သော၊ သူ။ ကောဓဂရု န သဒ္ဓမ္မဂရု ။ ပ ။ သက္ကာရဂရု န သဒ္ဓမ္မဂရု။ အံ၊ ၁။ ၃၅၅။ (-၃၉၆)။

သက္ကာရဂရုတာ (ထီ) | သက္ကာရဂရု + တာ | ကောင်းစွာပြုပြင်စီရင်အပ်သော ပစ္စည်းလေး ပါးတို့ဖြင့်- ပူဇော် - ပသ - ခြင်းကို အလေး ပြုတတ်သောသူ၏ အဖြစ်။ သဒ္ဓမ္မဂရုတာ နု ကောဓဂရုတာ ----- သဒ္ဓမ္မဂရုတာ နု သက္ကာရဂရုတာ။ အံ၊ ၁။ ၃၅၆။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၂။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၃)။

သက္ကာရဋ္ဌ (ပု) | သက္ကာရ + အဋ္ဌ | ကောင်းစွာ ပြုပြင်စီရင်အပ်သော ပစ္စည်း လေးပါးတို့ဖြင့် - ပူဇော် - ပသ-ခြင်းဟူသော အကျိုး။ နာဂရာဇဿ သက္ကာရဋ္ဌာယ ကတေ ပရမသုရဘိဂန္ဓေ ပုပ္ဖသန္ထရေ နိသီဒိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၀။

သက္ကာရနိဂမ (ပု) | သက္ကာရ + နိဂမ | သက္ကာရနိဂုမ်း၊ သက္ကာရဟူသော အမည်ရှိ သော - နိဂုမ်း - ရွာကြီး။ သက္ကာရနိဂမေ မစ္ဆရိယသေဋ္ဌိ --- ကပလ္လကပူဝေ ပစာပေတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၄။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၈)။

သက္ကာရနိဿိတ (တိ) | သက္ကာရ + နိဿိတ | ကောင်းစွာ ပြုပြင်စီရင်အပ်သော ပစ္စည်း လေးပါးတို့ဖြင့် - ပူဇော်- ပသ- ခြင်း-၌-ကို- မှီသော၊ သူ။ ယဒါ ပန သီလံ ပဟာယ သက္ကာရနိဿိတော ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၃။

သက္ကာရပုဗ္ဗက (တိ) [သက္ကာရ + ပုဗ္ဗ + က] ကောင်းစွာ ပြုပြင်စီရင်အပ်သော ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့်-ပူဇော်-ပသ- ခြင်းလျှင် ရှေ့သွားရှိသော။ န သဗ္ဗေ ဧဝ သက္ကာရ-ပုဗ္ဗကံ ပဗ္ဗဇိတ္ဗာ အရဟတ္တံ ပါပုဏန္တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၁၆။

သက္ကာရပ္ပတ္တ (တိ) [သက္ကာရ + ပတ္တ] ကောင်းစွာ ပြုပြင်စီရင်အပ်သေ ပစ္စည်းလေး ပါး တို့ဖြင့်-ပူဇော်-ပသ-ခြင်းသို့ရောက်သော၊ သူ။ သက္ကတောတိ သက္ကာရပ္ပတ္တော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၅။ (-ဥဒါန၊ ဋ္ဌ၊ ၇၂။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။၁၇၅)။

သက္ကာရဝမ္ဗန (န) [သက္ကာရ + ဝမ္ဗန] ကောင်းစွာပြုပြင်စီရင်အပ်သော ပစ္စည်းလေး ပါးတို့ဖြင့်- ပူဇော်-ပသ-ခြင်း၏ တိုးပွားခြင်း။ "အတ္တနော အနုရူပံ သက္ကာရံ အလဘန္တိ အတိစရတိ"တိ သလ္လက္ခေတွာ သက္ကာရဝမ္ဗနံ ဝိယ ---- ဘေသဇ္ဇကရဏကာလော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၈၊ ၉။

သက္ကာရဝသ (ပု) [သက္ကာရ + ဝသ] ကောင်းစွာ ပြုပြုစီရင်အပ်သော ပစ္စည်း လေးပါးတို့ဖြင့်- ပူဇော်-ပသ- ခြင်း၏အစွမ်း။ ကတန္တိ ကာရဝသေန သက္ကာရဝသေန အာယတနေ ဝိနိယုတ္တံ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၆။

သက္ကာရဝိသေသ (ပု) [သက္ကာရ + ဝိသေသ] ကောင်းစွာ ပြုအပ်သော ဆုလာဘ် အထူး။ (မအူ၊ သျ။ ၄။ ၂၂၇)။ သော ရာဇတော သက္ကာရဝိသေသံ လဘတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၀။

သက္ကာရသမ္မာနကရဏတာ (ထီ) [သက္ကာရ + သမ္မာန + ကရဏ + တာ] ကောင်းစွာ ပြုခြင်း, မြတ်နိုးခြင်းကို ပြုခြင်း။ တတ္ထ သက္ကာရသမ္မာနကရဏတာ ဟောတိ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃။

သက္ကာရသမ္မာနပ္ပတ္တ (တိ) [သက္ကာရ + သမ္မာန + ပတ္တ] ကောင်းစွာ ပြုခြင်း, မြတ်နိုးခြင်း - သို့ ရောက်သော၊ သူ။ ယာဝ သက္ကာရသမ္မာနပ္ပတ္တော ဝတာယံ စိတ္တော ဂဟပတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၈။

သက္ကာရသမ္မာနလဘနကဋ္ဌာန (န) [သက္ကာ + သမ္မာန + လဘနက + ဌာန] ကောင်းစွာ ပြုခြင်း, မြတ်နိုးခြင်းကို ရရာဖြစ် သော - အရပ် - ဌာန။ ဓာတုယော ဗုဒ္ဓါနံ အဓိဋ္ဌာနဗလေန သက္ကာရသမ္မာနလဘန-ကဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၀။

သက္ကာရသုခ (န) [သက္ကာရ + သုခ] ကောင်းစွာပြုခြင်းကြောင်းဖြစ်သော ချမ်းသာ။ နနု အတ္ထိ သုခါ ဝေဒနာ ---- လာဘသုခံ သက္ကာရသုခံ။ အဘိ၊ က။ ၁၆၀။

သက္ကာရသုတ္တ (န) [သက္ကာရ + သုတ္တ] သက္ကာရသုတ်။ ရာဇသုတ္တံ သက္ကာရသုတ္တံ---- ဧတေသံ ဥဒါနံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိတော နိက္ခေပေါ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၈-၉။ (-ဣတိဝုတ်။ ၂၄၅-၆)။

သက္ကာရဟာနိဘယ (န) [သက္ကာ + ဟာနိ + ဘယ] ပူဇော် သက္ကာရမှ-ယုတ်-ဆုတ်ယုတ်-ခြင်းမှ-ကြောက်-ကြောက်ရွံ့-ခြင်း။ ယော ဒုမ္မေဓော ပုဂ္ဂလော အတ္တနော သက္ကာရ-ဟာနိဘယေန ------ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ ပဋိက္ကောသတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၀။

သက္ကာရဟေတု (ပု) [သက္ကာရ + ဟေတု] ကောင်းစွာ ပြုခြင်းဟူသော အကြောင်း။ သက္ကာရဟေတု ဂရုကာရဟေတု မာနနဟေတု ဝန္ဒနဟေတု ပူဇနဟေတု ဩဝဒတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၈၂။ (-ဇာ၊ ၂။ ၂၃၅။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၇)။

သက္ကာရဟေတုက (တိ) [သက္ကာရ + ဟေတု + က] ကောင်းစွာ ပြုခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိသော။ အထ ဝါ သက္ကာရေနေ့ာတိ သက္ကာရဟေတုနာ, သက္ကာရဟေတုကေန ဝါ။ က္ကတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၃၇။

သက္ကာရာဒိက္ကသာယနလက္ခဏ (တိ) [သက္ကာရ + အာဒိ + က္ကသာယန + လက္ခဏ] ကောင်းစွာပြုအပ်သော ပစ္စည်းစသည်တို့၌ ငြူစူခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ က္ကသုကီတိ ပရေသံ သက္ကာရာဒိက္ကသာယန-လက္ခဏာယ က္ကသာယ သမန္နာဂတော။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၅။

သက္ကာရာဒိကရဏအက္ခမနလက္ခဏ (တိ) [သက္ကာရာဒိ + ကရဏ + အက္ခမန + လက္ခဏ] ကောင်းစွာပြုအပ်သော ပစ္စည်းစသည်တို့ဖြင့် ပြုခြင်း၌ သည်းမခံနိုင်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော။ (ဗား၊ သျ)။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သက္ကာရာဒိသမ္ပတ္တိခီယနလက္ခဏ (တိ) [သက္ကာရာဒိ + သမ္ပတ္တိ + ခီယန + လက္ခဏ] ကောင်းစွာပြု - ပြုအပ်သော ပစ္စည်းစသည်တို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကို ရှုတ်ချခြင်း လက္ခဏာရှိသော။(ဗား၊ သျ)။ က္ကသာမစ္ဆရိယန္တိ ပရေသ သက္ကာရာဒိသမ္ပတ္တိခီယနလက္ခဏံ က္ကသံ သက္ကာရာဒိကရဏအက္ခမနလက္ခဏံ မစ္ဆရိယံ။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၂၁။

သက္ကာရာဘိလာသ (ပု) [သက္ကာရ + အဘိလာသ] ကောင်းစွာ ပြုအပ်သော ပစ္စည်းလေးပါးကို တောင့်တခြင်း။ က္ကဒါနိ သက္ကာရာဘိလာသံ ဂရဟန္တော ဒုတိယံ ဂါထမာဟ။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၁၄၇။

သက္ကာရာဘိလာသပ္ပဟာန (နု) [သက္ကာရ + အဘိလာသ + ပဟာန] ကောင်းစွာပြုအပ်သော ပစ္စည်းလေးပါးကို တောင့်တခြင်းကို-ပယ်-ပယ်ဖျောက်-ခြင်း။ သက္ကာရာဘိလာ-သပ္ပဟာနေန ဟိ သက္ကာရော ပဟီနော ဟောတိ။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၁၄၈။

သက္ကာရာရဟ (တိ) [သက္ကာရ + အရဟ] ကောင်းစွာပြု ၂- ရိုသေလေးစား - ခြင်းကို-ထိုက် - ခံထိုက် - သော၊ သူ။ ရာဇာပိ " သက္ကာရာရဟော သူဒေါ " တိ စိန္တေသိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၉၅။ (-အပ၊ ၄၊ ၁။ ၂၀၃။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၁၀၅)။

သက္ကာရာသာ (ထီ) [သက္ကာရ + အာသာ] ကောင်းစွာ ပြုအပ်သော ပစ္စည်းလေးပါးကို-အလိုရှိ-တောင့်တ-ခြင်း။ သာ သပ္ပုရိသာနံ ဗန္ဓာယ န ဟောတိ သက္ကာရာသာယ ပဂေဝ ပဟီနတ္တာ။ ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၃၁၂-၃။

သက္ကာရာသာပဟာန (နု) [သက္ကာရာသာ + ပဟာန] ကောင်းစွာပြုအပ်သော ပစ္စည်းလေးပါးကို-အလိုရှိ- တောင့်တ-ခြင်းကို-ပယ်-ပယ်ဖျောက်-ခြင်း။ သက္ကာရာသာ ပဟာနေန ပဟီနော ဟောတီတိ။ ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၃၁၃။

သက္ကာရိတ (တိ) [သက္ကာရ + တ္တ] ကောင်းစွာပြု - အရိုအသေပြု -ပူဇော်-အပ်သော၊ သူ။ သက္ကာရ ပူဇာယံ၊ သက္ကာရိတော က္ကစ္စာဒိ။ ရူ။ ၃၈၉-နှာ။

သက္ကာရိယ (တိ) [သံ + ကရ + ဏျ။ တစ်နည်း- သန္တ + ကရ + ဏျ။] အရိုအသေပြု -အပ် - သင့်- ထိုက်-သော၊ သူ။ တထာ အာဒရေန ပူဇေတဗ္ဗတာယ သက္ကာရိယာ၊ အာ-ကာရဿ ရဿတ္တံ, ရိ-သဒ္ဒဿ စ

ရေ-အာဒေသံ ကတွာ " သက္ကာရေယျာ "တိ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၆။

သက္ကာသန (နာ) [သက္က + အာသန] သိကြားမင်း၏ နေရာ။ သက္ကဿ တာဝ ဇဝ အာစာရသမ္ပတ္တိယာ သက္ကာသနေ ဌာတုံ ---- အန္တရဓာယိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄၃။

သက္ကိဿရိယဖြဟ္မိဿရိယ (နာ) [သက္ကိဿရိယ + ဖြဟ္မိဿရိယ] သိကြားမင်း၏-အစိုးရခြင်း- စည်းစိမ်- ဗြဟ္မာမင်း၏-အစိုးရခြင်း - စည်းစိမ်။ မံ ခေါ ပနေသ " သက္ကိဿရိယဖြဟ္မိဿရိယာနံ အတ္ထာယ ဖြဟ္မစရိယံ စရတီ " တိပိ မညေယျ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၀။

သက္ကီလ (တိ) [သဟ + ကီလာ] တင့်တယ်- စမွယ် - မြွင်းနှင့် တကွဖြစ် - ရှိ-သော။ (နူးညံ့သော-အလေ့-သဘော-ရှိသော) သခိလာတိ သက္ကီလာ မုဒုသီလာ၊ အညမညမှိ မုဒုဟဒယာတိ အတ္ထော။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၃၅။

သက္ကုဏန္တိ (ကြိ) [သက + ဥဏာ + အန္တိ။ ရူ။ ၅၁၂။] စွမ်း - တတ် - နိုင်ကုန်၏။ သက္ကုဏန္တိ ဝိသောဓေတုံ၊ တံ မလံ ဣဓ ပါဏိနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၂။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၁၁)။

သက္ကုဏာတိ (ကြိ) [သက + ဥဏာ + တိ။ ဂက္ကောတိ-သံ။] စွမ်း-တတ်-နိုင်၏။ အမိတ္တံ အဘိဘဝိတုံ သက္ကုဏာတီတိ သက္ကော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၃၃။

သက္ကုဏိတ္ထ (ကြိ) [သက + ဥဏာ + တ္ထ] (သင်တို့) စွမ်း-တတ်-နိုင်ကုန်ပြီ။ သက္ကုဏိတ္ထ ဘန္တေ ဥဒ္ဒရိတုန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၂။

သက္ကုဏိဿန္တိ (ကြိ) [သက + ဥဏာ + ဿန္တိ] စွမ်း- တတ်- နိုင်ကုန်-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ ကေဂ္ဂါ ဟုတွာ ဓမ္မဒေသနံ ပဋိစ္ဆိတုံ န သက္ကုဏိဿန္တိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၅၁။

သက္ကုဏိဿာမ (ကြိ) [သက + ဥဏာ + ဿာမ] (ငါတို့) စွမ်း-တတ်-နိုင်ကုန်-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ သုန္ဒရိယာ သဒ္ဓိံ ကေတော ဟုတွာ သက္ကုဏိဿာမ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၃။

သက္ကုဏိဿာမိ (ကြိ) [သက + ဥဏာ + ဿာမိ] (ငါ) စွမ်း-တတ်-နိုင်-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ အဟံ ဘန္တေ ---- သက္ကုဏိဿာမိ အတ္တာ သောတ္ထိံ ကာတုံ။ မ၊ ၂။ ၁၅။ (-အံ၊ ၃။ ၅၄၆)။

သက္ကုဏေမု (ကြိ) [သက + ဥဏာ + ဧယျာမ။ နိရုတ္တိ။ ၅၈၃။] (ငါတို့) စွမ်း-တတ်-နိုင်-ကုန်-ရာ၏-ရာငြားအံ့။ အာဝိကွ မေ တံ အပိ သက္ကုဏေမု။ ပေတ။၁၅၂။ တထာ ကာတုံ မယံ အပ္ပေဝ နာမ သက္ကုဏေယျာမ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၀။ အပိ သက္ကုဏေမူ(ဇာ၊ ၁။ ၃၆၆)တိ အပိ နာမ ---- တံ အနုဇာနိတုံ သက္ကုဏေ-ယျာမာတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၆။

သက္ကုဏေယျံ (ကြိ) [သက + ဥဏာ + ဧယျံ] (ငါ) စွမ်း-တတ်-ရာ-၏-ရာငြားအံ့။ အပ္ပေဝ နာမ အဟမ္ပိ သက္ကုဏေယျံ အစေလံ ပါထိကပုတ္တံ ဣမံ ပရိသံ အာနေတုံ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၆-၇။

သက္ကုဏေယျ[၁] (ကြိ) [သက + ဥဏာ + ဧယျ] စွမ်း-တတ်-နိုင်ရာ-၏-ရာငြားအံ့။ သော တသ္မိံ အဂါရေ ----- သက္ကုဏေယျ

အတ္တာနံ သောတ္ထိံ ကာတုံ။ မ၊ ၁။ ၁၅။ (-၅၅၊ ၅၇)။

သက္ကုဏေယျ[၂] (တိ) [သက + ဥဏ + ဏျ] (၁) စွမ်း-တတ်-နိုင်သော။ (၂) စွမ်း-တတ်-နိုင်ရာ (ဌာန-စသည်)။ (၁) ဇိဂုာယ လေဟိတုံ သက္ကုဏေယျာယ နာသိကာယ သမန္နာဂတော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၁။ (၂) သက္ကုဏေယျဋ္ဌာန-ကြည့်။

သက္ကုဏေယျဥဒက (တိ) [သက္ကုဏေယျ + ဥဒက] (သောက်ခြင်းငှာ) စွမ်း - တတ်-နိုင်သည့် ရေရှိသော၊ မြစ်။ ကာကပေယျာတိ တီရေ ဌိတကာကေဟိ ပါတုံ သက္ကုဏေယျ-ဥဒကာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၈၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၁၉။

သက္ကုဏေယျက (တိ) [သက္ကုဏေယျ + က။ ကပစ္စည်း သကတ္ထ။] စွမ်း-တတ်-နိုင်သော။ တဒဟော ဂန္တွာ နိဝတ္တေတုံ န သက္ကုဏေယျကေ သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ ယေ ဒီပကာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၁၉။

သက္ကုဏေယျစိတ္တ (တိ) [သက္ကုဏေယျ + စိတ္တ] စွမ်း-တတ်-နိုင်သည့်စိတ်ရှိသော၊ သူ။ အပ္ပမာဏစိတ္တောတိ ဧတ္ထ " ကော အယ "န္တိ ပဋိက္ခိတုံ သက္ကုဏေယျစိတ္တော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၃။

သက္ကုဏေယျဋ္ဌ (ပု) [သက္ကုဏေယျ + အတ္ထ] စွမ်း-တတ်-နိုင်သော အနက်။ ဉာတဋ္ဌေါတိ ဇာနိတုံ သက္ကုဏေယျဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၆။ (-၂၉၆)။

သက္ကုဏေယျဋ္ဌာန (နု) [သက္ကုဏေယျ + ဋ္ဌာန] စွမ်း- တတ်- နိုင်ရာ- အရပ်-ဌာန။ ဣဒ္ဓ ဝဠေတုံ သက္ကုဏေယျဋ္ဌာနံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၉၆။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၁၁)။

သက္ကုဏေယျတာ (ထီ) [သက္ကုဏေယျ + တာ] စွမ်း - တတ် - နိုင်သည်၏ အဖြစ်။ အာကမိတုံ သက္ကုဏေယျတာယ သပ္ပဋိမံသော စ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၂၅။ (-ကင်္ခါ။ ၁၃၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၁)။

သက္ကုဏေယျတာဝိနိမုတ္တ (တိ) [သက္ကုဏေယျတာ + ဝိနိမုတ္တ] စွမ်း-တတ်-နိုင်သည်၏ အဖြစ်မှ - လွတ် - ကင်းလွတ်-သော။ ဖုသိတုံ သက္ကုဏေယျတာဝိနိမုတ္တဿ ပထဝီအာဒိသဘာဝဿ ဝိယ ---------- ဂန္ဓရသသဘာဝဿ အဘာဝါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၄-၅။

သက္ကုဏေယျတ္တ (နု) [သက္ကုဏေယျ + တ္တ] စွမ်း-တတ်-နိုင်သည်၏အဖြစ်။ သေက္ခဿ ---- ပရိညာတုံ သက္ကုဏေယျတ္တာ သဗ္ဗသော အပရိညာတတ္တာ စ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၄။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၁။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၂၂)။

သက္ကုဏေယျတ္ထ (ပု) [သက္ကုဏေယျ + အတ္ထ] စွမ်း-တတ်-နိုင်၏ဟူသော အနက်။ " ပူဇာရဟာ " တိ ဧတေန ကတ္တာဒိသာဓနံ, အတီတာဒိကာလံ, သက္ကုဏေယျတ္ထံ ဝါ နိဝတ္တေတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၉၆။

သက္ကုဏေယျပရိဟာရ (ပု) [သက္ကုဏေယျ + ပရိဟာရ] စွမ်း-တတ်-နိုင်သော-ဖြေဆိုခြင်း-အဖြေ။ တထာပိ သက္ကုဏေယျပရိဟာရာယံ စောဒနာတိ---- " ယဒိ ။ပ။ ဒဿေတိ " တိ အာဟ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၅၈။

သက္ကုဏေယျဘာဝ (ပု) [သက္ကုဏေယျ + ဘာဝ] သက္ကုဏေယျတ္တ - ကြည့်။ တံ အသိအာဒီဟိ ဆိန္ဒိတုံ သက္ကုဏေယျဘာဝေန ထိရန္တိ န ဝဒန္တီတိ အတ္ထော။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၀။

(-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၂၉)။

သက္ကုဏေယျရူပ (တိ) [သက္ကုဏေယျ + ရူပ] စွမ်း-တတ်-နိုင်သော သဘောရှိသော၊ သူ။ ဂဟေတုံ သက္ကုဏေယျရူပံ ဥပမာရေန္တိ ---- အာဂစ္ဆန္တုံ ဒိသွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၁၉။

သက္ကုဏေယျသဘာဝ (တိ) [သက္ကုဏေယျ + သဘာဝ] စွမ်း-တတ်-နိုင်သော သဘောရှိသော၊ သူ။ တထာ အပနေတုံ သက္ကုဏေယျသဘာဝါ ဇလ္လိကာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၅၁။

သက္ကုဏောတိ (ကြိ) [သက + ဏု + တိ။ ပစ္စည်းမှ နောက်၌ ဏု (က အနုဗန်ရှိသော ကု-အက္ခရာလာ) နိရုတ္တိ။ ၆၆၈။] သက္ကုဏာတိ-ကြည့်။ နိဟီနဝီရိယော ဟိ ----- အာရဘိတုမေဝ န သက္ကုဏောတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၆၇။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၀)။

သက္ကုရုမာန (တိ) [သံ + ကရ + ဩ + မာန။ ကရဓာတ်၏ က-၏ အ-ကို ဥ-ပြု၊ ဝိကရဏဩပစ္စည်းကို ဥ-ပြု။ ရူ။ ၄၀၀-နှာ။] ကောင်းစွာ - အရိုအသေ - ပြုသော၊ သူ။ နမဿန္တိ ကာယေန ဝါ နမဿမာနော ---- သက္ကုရုမာနော ဂရုကုရုမာနော မာနယ-မာနော ပူဇယမာနော အပစယမာနော။ မဟာနိ။ ၃၁၄။

သက္ကူပမ (တိ) [သက္က + ဥပမာ] သိကြားမင်း-လျှင်ဥပမာရှိ-နှင့်တူ-သော၊ သူ။ သက္ကူပမော မဟာဝီရော၊ သော မေ ဗုဒ္ဓေါ နိမန္တိတော။ အပ၊ ၁။ ၃၇၃။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၅။

သက္ကောတိ (ကြိ) [သက + ဩ + တိ။ ရူ။ ၃၂၁ - နှာ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၆၂။ ဂက္ကောတိ - သံ။] စွမ်းနိုင် - တတ်နိုင်- တတ်ကောင်း - ၏။ ဩမာတီတိ ပဟောတိ သက္ကောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၁။ ဝိသဟတီတိ သက္ကောတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၉။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၁၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၅)။

သက္ကောထ (ကြိ) [သက + ဩ + ထ] (သင်တို့) စွမ်းနိုင်- တတ်နိုင်-တတ်ကောင်း-ကုန်၏။ ဣဒံ နာမ ဓမ္မကိစ္စံ ကရိဿာမ၊ ယံ သက္ကောထ၊ တံ ဒေထ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၂။ (-၁၉၇။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၇၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၂၂)။

သက္ကောဒန (ပု) [သက္က + ဩဒန] သက္ကောဒန သာကီဝင်မင်း။ သုဒ္ဓေါဒနော သုက္ကောဒနော သက္ကောဒနော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၆။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၇၇။

သက္ကောန္တ (တိ) [သက + ဩ + အန္တ။ ထိ၌- သက္ကောန္တိ။] စွမ်းနိုင် - တတ်နိုင်- တတ်ကောင်း-သော၊ သူ။ ဣဒါနိ ခေါ တွံ မဟာရာဇ သက္ကောန္တော ဘာသဿု။ မိလိန္ဒ။ ၂၆။

သက္ကောန္တိ (ကြိ) [သက + ဩ + အန္တိ] စွမ်းနိုင် - တတ်နိုင် - တတ်ကောင်း-ကုန်၏။ တေ ဇဋိလာ အဂ္ဂိံ ပရိစရိတုကာမာ န သက္ကောန္တိ ကဋ္ဌာနိ ဖာလေတုံ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၀။ (-၁၃၀။ ဝိ၊ ၄။ ၈၇၊ ၂၂၀၊ ၂၉၂၊ ၃၂၉)။

သက္ကောမ (ကြိ) [သက + ဩ + မ] (ငါတို့) စွမ်းနိုင် - တတ်နိုင်- တတ်ကောင်း-ကုန်၏။ သစေ မယံ အယျေ သက္ကောမ၊ ဘိက္ခုနိသံဃဿ စီဝရံ ဒဿာမ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၇၅။ (- ၃၇၆။ ဝိ၊ ၃။ ၄၀။ ဝိ၊ ၄။ ၂၂၂)။

သက္ကောမိ (ကြိ) [သက + ဩ + မိ] နာဟံ သက္ကောမိ တံ ဘဏ္ဍံ အဝဟရိတုံ။ ဝိ၊ ၁။ ၆၆။ (-၂၉၈၊ ၃၃၄)။

သက္ကောသိံ (ကြိ) [သက + ဩ + ဣံ] (ငါ) စွမ်းနိုင် - တတ်နိုင်- တတ်ကောင်း-ပြီ။ အသက္ကိန္တိ သက္ကောသိံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၆။

သက္ကောသိ (ကြိ) [သက + ဩ + သိ] (သင်) စွမ်းနိုင်-တတ်နိုင်-တတ်ကောင်း-၏။ ယဒါ သက္ကောသိ၊ တဒါ တံ ဘဏ္ဍံ အဝဟရ။ ဝိ၊ ၁။ ၆၆။ (-ဒီ၊ ၃။ ၁၇။ အပ၊ ၁။ ၃၅၃)။

သက္ခတိ (ကြိ) [သက + ဏှာ (နာ) + တိ။ သက္ကုဏာတိ-အနာဂတ်။ မောဂ်၊ ၆။ ၆၉။ တစ်နည်း- သက + ဏှာ + သသတိ။ ဏှာ-ကို ခ-ပြု၊ သသ-ကို ချေ။ နီရုတ္တိ။ ၆၂၆၊ ၆၇၀။] စွမ်းနိုင်-တတ်နိုင်- တတ်ကောင်း-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ သက္ကတိ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄) တိ သက္ခိဿတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၄၁။ (-သံ၊ ၂။ ၅၀၈။ သုတ္တနိ။ ၃၂၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၇)။

သက္ခရ[1] (ထီ၊ န) [သရ + ခရ။ ဏွာဒိ။ ၁၆၈။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၄၆၂။ ဂကရ (ထီ၊ ပု) ကောတ္ထုဘာ။ သက္ကရ-ပါကတ။] (၁) (ခြေကို ပွတ်တိုက်ကြောင်း) ကျောက်၊ ကျောက်ခဲ။ (ကျောက်စရစ်။ ဝိ၊ ၄။ ၂၆၈။ သျှ - စံ။ ရွှံ့ကျောက်။ ဝါ-ကျောက်ပြုတ်။ ဝိ၊ ၅။ ၂၂၃။ သျှ-သစ်ဆိမ့်။) (၂) ကျောက်ညို၊ ထားသွေးကျောက်။ (၃) ကျောက်စစ်-ကျောက်စရစ်-ခဲ။ (ယင်းသည် ပဲနောက်စေ့ ခန့်မှစ၍ လက်သီးဆုပ် ခန့်ရှိသည်) (၄) သကာ၊ သကြား။ (၁) သက္ခရာ (ဝိ၊ ၄။ ၂၆၈) တိ ပါသာဏော ဝုစ္စတိ၊ ပါသာဏဖေဏကောပိ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၅၂။ (၂) သက္ခရဓောတပါဏီ-ကြည့်။ (၃) သက္ခရာ(အဘိ၊ ဝိ။ ၈၄) တိ မုဂ္ဂမတ္တတော ယာဝ မုဋ္ဌိပ္ပမာဏာ မရုမ္ဗာ သက္ခရာ နာမ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၀။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၁။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၁)။ (၄) မဓုရာ သက္ခရာ စေဝ၊ တေလာ စ မဓုဖာဏိတာ။ အပ၊ ၁။ ၃။

သက္ခရ[2] (တိ) [(၁) သက္ခရာ + ဏ။ (၂) သက္ခရာ+ က (အ)] (၁) ကျောက်စစ်-ကျောက်စရစ်-ခဲရှိသော၊ မြေအဖို့။ (၂)သကာ-သကြား - နှင့်တူ - ကဲ့သို့ ချို-သော၊ မိန်းမ။ (၁) သက္ခရေ ကုသကဏ္ဍကေ(ပေတ။ ၁၇၁)တိ သက္ခရဝတိ ကုသကဏ္ဍကဝတိ စ ဘူမိဘာဂေ၊ သက္ခရေ ကုသကဏ္ဍကေ စ အက္ကမန္တာတိ အတ္ထော။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၁။ (၂) လပသက္ခရာ (ဇာ၊ ၂။ ၁၂၆) တိ နိရတ္ထကလပနေန သက္ခရာ ဝိယ မဓုရာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၈၆။

သက္ခရကထလိက (တိ) [သက္ခရကထလ + က] ကျောက်စစ်ခဲနှင့် အိုးခြမ်းကွဲ ရှိသော၊ သဲ။ မဇ္ဈန္တိကသမယံ ----- ခရာယ သက္ခရကထလိကာယ မဒ္ဒိတွာ။ မိလိန္ဒ။ ၂၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၅)။

သက္ခရခိပနပယောဂ (ပု) [သက္ခရာ + ခိပန + ပယောဂ] ကျောက်စစ်ခဲကို ပစ်ခြင်းငှာ-အားထုတ်-လုံ့လပြု-ခြင်း။ သာလိတ္တကံ ဝုစ္စတိ မနုကေန, အင်္ဂုလီဟိ ဇဝ ဝါ သက္ခရခိပန-ပယောဂေါ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၆၈။

သက္ခရ (ရာ) ခိပနသိပ္ပ (န) [သက္ခရာ + ခိပန + သိပ္ပ] ကျောက်စစ်ခဲကို ပစ်ခြင်း-အတတ်-အတတ် ပညာ။ တဟိံ သက္ခရ-ခိပနသိပ္ပေ နိပ္ဖတ္တိံ ဂတော။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၅။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄၂)။

သက္ခရစုဏ္ဏ (န) [သက္ခရာ + စုဏ္ဏ]

သကာ-သကြား-၏ အမှုန့်။ ဖောဓိသတ္တော ----သပ္ပိနာ သဒ္ဓိံ သက္ခရစုဏ္ဏာနိ ယာဝဒတ္ထံ ခါဒိတွာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇)။

သက္ခရဇာတိ (ထီ) [သက္ခရာ + ဇာတိ] ကျောက်စစ်ခဲ၏ - ဇာတ် - အမျိုး အစား။ ကဋ္ဌသက္ခရာ သေတမတ္တိကာ ဝိယ မုဒုကာ သက္ခရဇာတိ။ ဝဇိရ။ ၂၉၆။

သက္ခရဓောတ (တိ) [သက္ခရာ + ဓောတ] ကျောက်ညိုခဲ - သွေး - ထက်အောင်ပြု-အပ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သက္ခရဓောတပါဏိ (တိ) [သက္ခရဓောတ + ပါဏိ] ကျောက်ညိုခဲ-သွေး-ထက်အောင်ပြု-အပ်သော (သံလျက်) လက်၌ ရှိသော၊ သူ။ သသူ ယထာ သက္ခရဓောတပါဏိ၊ တာသေသိ မံ သေလမာယာစမာနော။ ဝိ၊ ၁။ ၂၂၁။ သက္ခရာ ဝုစ္စတိ ကာဠသိလာ။ တတ္ထ ဓောတော အသိ " သက္ခရဓောတော နာမာ " တိ ဝုစ္စတိ၊ သက္ခဓောတော ပါဏိမှိ အဿာတိ သက္ခရဓောတပါဏိ၊ ပါသာဏေ ဓောတ-နိသိတခဂ္ဂဟတ္ထောတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၂။ (-ဇာ၊ ၁။ ၇၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၀)။

သက္ခရပဟာရ (ပု) [သက္ခရာ + ပဟာရ] ကျောက်စစ် - ကျောက်စရစ်- ခဲတို့ဖြင့်-ပုတ်ခတ်-ပစ်ခတ်-ခြင်း။ အညတရော ပီဠသပ္ပိ ------- သက္ခရပဟာရေဟိ ဟတ္ထိအဿ-မနုဿရထကုမ္ဘာဂါရစေပုဏ္ဏာယဋ္ဌာဒိရူပါနိ နိဗ္ဗြောဓပတ္တေသု ဒဿေတိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၅။

သက္ခရပါနက (နု) [သက္ခရာ + ပါနက] သကာ -သကြား -ဖြင့်ပြုအပ်သော-အဖျော်-သောက် ဘွယ်-ဘောက်စရာ။ အဟော ဝတ မေ သက္ခရပါနကံ ကတ္ဓာ ပေသေယျ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၆။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၆)။

သက္ခရပါသာဏဝိသမ (တိ) [သက္ခရာ + ပါသာဏ + ဝိသမ] ကျောက်စစ်ခဲ, ကျောက်ခဲတို့ဖြင့် မညီမညွတ်သော၊ အရပ်။ ဥဇ္ဇင်္ဂလံ သက္ခရပါသာဏဝိသမံ ခဒိရဝနံ ဇဝ်။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၀။

သက္ခရပ္ပဘေဒ (ပု) [သဟ + အက္ခရပ္ပဘေဒ] သိက္ခာကျမ်း, နိရုတ္တိကျမ်းနှင့် တကွဖြစ်သော။ (အက္ခရပ္ပဘေဒ - လည်းကြည့်။) တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ သနိဃဏ္ဍုကေဋုဘာနံ သာက္ခရပ္ပဘေဒါနံ ဣတိဟာသပဉ္စမာနံ ပဒကော။ မ၊ ၂။ ၃၃၄။ သဟ အက္ခရပ္ပဘေဒေန သက္ခရပ္ပဘေဒါနံ။ အက္ခရပ္ပဘေဒေါတိ သိက္ခာ စ နိရုတ္တိ စ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၉။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၅)။

သက္ခရဗဟုလ (တိ) [သက္ခရ + ဗဟုလ] ကျောက်စစ်ခဲ များ-များသော ကျောက်စစ်ခဲ ရှိ-သော၊ မြေ။ ကဒ္ဒမဗဟုလံ သက္ခရဗဟုလံ ကာဠမတ္တိကံ တမ္ဗမတ္တိကံ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၂။

သက္ခရဘဏ္ဍိက (ထီ၊ ပု) [သက္ခရာ + ပုဏ္ဏ + ဘဏ္ဍိက] ကျောက်စစ်ခဲတို့ဖြင့် ပြည့်သော အထုပ်၊ ကျောက်စစ်ခဲထုတ်။ သော တေ ကဟာပဏေ ---- ဇဂ် သက္ခရ-ဘဏ္ဍိကံ ကတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၁။

သက္ခရဘာဝ (ပု) [သက္ခရာ + ဘာဝ] ကျောက်စစ် - ကျောက်စရစ် - ခဲ ရှိသည်၏ အဖြစ်။ ပထဝိယာ ယေဘုယျေန သက္ခရဘာဝံ ဥ တွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁။

သက္ခရယောဇိတ (တိ) [သက္ခရာ + ယောဇိတ] သကာ-သကြား-နှင့်-ယှဉ်စပ်-

ရောစပ်-အပ်သော။ တာတ အင်္ဂရမဗ္ဗေ မေ သက္ခရယောဇိတေ အမ္ဗရသေ ပီတေ ဥဒရဝါတော ဝူပသမ္မတိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၂။ ၃၅၂။

သက္ခရဝန္တု (တိ) [သက္ခရာ + ဝန္တု။ ထီ-၌ သက္ခရဝတီ, သက္ခရဝန္တီ။] ကျောက်စစ်-ကျောက်စရစ်-ခဲရှိသော။ သက္ခရေ ကုသကဏ္ဍကေ (ပေတ။ ၁၇၁) တိ သက္ခရဝတိ ကုသကဏ္ဍကဝတိ စ ဘူမိဘာဂေ။ ပေတ၊ ၄။ ၁၇၁။

သက္ခရဝဿ (ပု၊ န) [သက္ခရာ + ဝဿ] ကျောက်စစ်ခဲ- ကျောက်စရစ်ခဲ-ဟူသော မိုး။ တေသံ ဝဿယံ အဝဿေန ဝါ အတိဝဿေန ဝါ သက္ခရဝဿေန ဝါ ဝိနာသေတိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၂၀။

သက္ခရဝါလုကာနိစိတ (တိ) [သက္ခရာ + ဝါလုကာ + နိစိတ] ကျောက်စစ်ခဲနှင့် သဲတို့ကို စုပုံအပ်ရာ၊ မြေ။ ယမ္ဗသန္တာပေန သန္တတ္တာယ သက္ခရဝါလုကာနိစိတတ္တာ ခရာယ ကက္ခဠာယ ဘူမိယာ။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၉။

သက္ခရဝိရဟိတ (တိ) [သက္ခရ + ဝိရဟိတ] ကျောက်စစ်ခဲ-ကျောက်စရစ်ခဲ-မှကင်းသော။ အသက္ခရာတိ "ပုလိနာကိဏ္ဏာ" တိ ဝုတ္တတ္တာ အသက္ခရာ သက္ခရဝိရဟိတာ။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၂၃၆။

သက္ခရသဒ္ဒ (ပု) [သက္ခရ + သဒ္ဒ] ကျောက်စစ်ခဲ - ကျောက်စရစ်ခဲ - ၏ အသံ။ ဟံသော သက္ခရသဒ္ဒံ သုတွာ နိဝတ္တိတွာ ဩလောကေသိ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၃၆၀။ ဇာ၊ ၄၊ ၂။ ၃၃၀။

သက္ခရသုဓာဝဏ္ဏ (တိ) [သက္ခရ + သုဓာ + ဝဏ္ဏ] ကျောက်စစ်ခဲ, အင်္ဂတေတို့၏ အဆင်းရှိသော။ တဒေတံ ဝဏ္ဏတော သေတံ သက္ခရသုဓာဝဏ္ဏံ။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၂၉-၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၄၉။

သက္ခရာဘိဃာတ (ပု) [သက္ခရာ + အဘိဃာတ] ကျောက်စစ်-ကျောက်စရစ်-ခဲဖြင့်-ပစ်ခတ်-ထိပါး-ပုတ်ခတ်-ခြင်း။ သော သီကွိတသိပ္ပေါ----ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ သက္ခရာဘိဃာတေန သီသံ ဘိန္ဒိ။ ပေတ၊ ၄။ ၂၆၆။

သက္ခရာသီသ (န) [သက္ခရာ + သီသ] ကျောက်စစ်-ကျောက်စရစ်-ခဲ-ကို-အဦး ပြုခြင်း-ဟူသော-ဦးခေါင်း-အဦးအစ။ သက္ခရံ ဂဟေတွာတိ သက္ခရာသီသေန တတ္တကံ ဘိန္နပါသာဏမုဋ္ဌိန္တိ အာဟ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၂။

သက္ခရိကာ (ထီ) [သက္ခရာ + ဏိက] ကျောက်စစ် - ကျောက်စရစ် - ခဲ။ ဘိက္ခူ သက္ခရိကာယပိ မဓုသိတ္ထကေနပိ နာသိကာလောမံ ဂါဟာပေန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၇၅။

သက္ခရောဒက (န) [သက္ခရာ + ဥဒက] သကာ-သကြား-နှင့် ရောနှော၍အပ်သော ရေ၊ သကာရေ၊ သကြားရေ။ ရာဇာ ဥဘောပိ တေ ---- မဓုလာဇေ ခါဒါပေတွာ သက္ခရောဒကံ ပါယေတွာ ပဋိဇဂ္ဂိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၉၀။ (-ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၂၅၁၊ ၂၈၀)။

သက္ခရောပမာ (ထီ) [သက္ခရာ + ဥပမာ] သကာခဲ - သကြားခဲ - ဟူသော - နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း-ဥပမာ။ ဧကာဗဒ္ဓေန ဟောတီတိ၊ သက္ခရောပမယာ ဝဒေ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၁၄၂။

သက္ခလိ ⁃ သက္ခလီ (ထီ) [သသ + ခလ + ဣ။ သက္ခရာ-၌ ခရပစ္စည်းကြဲသော ဏွာဒိ-ကို နည်းမှီသည်။ ကောတ္ထုဘာ။ ဂုဠလိ-သံ။ သက္ကုလိ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁)မုန့်ကွဲသည်း။

(ဝိ၊ ၁။ ၇၄။ သျှ၊ ကြီး။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၉၊ သျှ။ ရွှေဥမင်။) တစ်နည်း- ပူရီ။ နှမ်းပြစ်မုန့်၊ ပါကတ။ (၂) နားရွက်။ (၁) ပတ္တပူရာ သက္ကလိယော ထေယျစိတ္တော အဝဟရိ။ ဝိ၊ ၁။ ၇၄။ (၂) ကဏ္ဏသက္ကလိယ (ဒီ၊၁။ ၂၇၈) န္တိ ကဏ္ဏပဋ္ဋိကာယ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၃၃။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၂၇)။

သက္ကလိကာ (ထီ) [သက္ကလိ + က] သက္ကလိ-ကြည့်။ သက္ကလိကံ အဟမဒါသိံ။ ဝိမာန။ ၄၇။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၂။ ကော သက္ကလိကံ အဒါသိ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၉။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၃)။

သက္ခသိ (ကြိ) [သက + ဏှာ (နာ) + သိ။ သက္ကုဏာသိ-၏ အနာဂတ်။ မောဂ်၊ ၆။ ၆၉။ တစ်နည်း- သက + ဏှာ + သသတိ။ ဏှာ-ကို ခ-ပြု၊ သသ-ကို ချေ။ နိရုတ္တိ။ ၆၂၆။ ၆၇၀။] (သင်) စွမ်းနိုင်-တတ်နိုင်-တတ်ကောင်း-အံ့-လတ္တံ့. - လိမ့်မည်။ န ဟိ တွံ သက္ခသိ သမ္ပယာတဝေ (သုတ္တနိ။ ၄၀၉) တိ -------- ကေပဒမ္ပိ သမ္ပယာတုံ ယုဂဂ္ဂဟမေဝ ဝါ သမ္ပာဒေတုံ န သက္ခိဿသီတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၇။ သက္ခသိ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈) တိ သက္ခိဿသိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၃၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၉။

သက္ခိံသု (ကြိ) [သက + ဏှာ (နာ) + ဥံ။ တစ်နည်း- သက + ဏှာ + ဥံ။ ဏှာ-ကို ခ-ပြု၊ ဥံ-ကို ဣံသု-ပြု။ နိရုတ္တိ။ ၆၆၉။] စွမ်းနိုင် - တတ်နိုင် - တတ်ကောင်း-ကုန်ပြီ။ တေ ပေါတ္ထကဂတံ ကတွာ ပဒ္ဒယမေဝ ရက္ခိတုံ သက္ခိံသု။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၃။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၉)။

သက္ခိ[၁] (ကြိ) [သက + ဏှာ (နာ) + ဤ။ တစ်နည်း- သက + ဏှာ + ဤ။ ဏှာ-ကို ခ-ပြု၊ ဤ-ကို ဣ-ပြု။ နိရုတ္တိ။ ၆၆၉။] စွမ်းနိုင် -တတ်နိုင် -တတ်ကောင်း -ပြီ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ ပူရဏော ကဿပေါ နေဝ သက္ခိ ဩဂိလိတုံ၊ နော သက္ခိ ဥဂ္ဂိလိတုံ။ မိလိန္ဒ။ ၅။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂)။

သက္ခိ[၂] (ဣ) [သဟ + အက္ခိ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၃၇၉-နှာ။ နိရုတ္တိ။ ၃၆-နှာ။ သက္ခိ[၃]-လည်း ကြည့်။] မျက်မှောက်-ထင်ထင်၊ (မျက်မြင်၊ ကိုယ်တွေ့)။ သက္ခိ ဇာနာမိ (သံ၊ ၁။ ၂၇) တိ ပဋိဝေဓဝသေန ပစ္စက္ခမေဝ ဇာနာမိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၇။ သက္ခိ ဟိ မေ သုတံ ဧတ (သံ၊ ၁။ ၁၈၇) န္တိ မယာ ဟိ သမ္မုခါ ဧတံ သုတံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၇။ (-ဒီ၊ ၂။ ၁၉၀။ သုတ္တနိ။ ၃၄၉၊ ၃၅၅)။

သက္ခိ[၃] ▪ သက္ခီ (တိ) [သဟ + က္ခက္ခ + က္ခ။ သမာသ်အဆုံး၌ က္ခ - လာသည်။ သက္ခိ-ပါကတ။ သာက္ခိန်-သံ။ (တိ) သဟ + အက္ခိ + က္ခန်။ ထောမ။ ကောတ္ထုဘာ။ တစ်နည်း- သက္ခိ + တ္တ။ မောဂ်။ ၄။ ၁၂၃။] (ပု) (၁) သက်သေ၊ မျက်မှောက် ပြုခြင်းရှိ-မျက်မှောက်ပြုနိုင်-သော၊ သူ။ (၂) မျက်မှောက် -မျက်မြင် -ဖြစ်သော (တပည့်သား)။ (၃) အဆွေခင်ပွန်း၏အဖြစ်၊ အဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့ခြင်း။ (၄) မျက်မှောက်ပြုခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်၊ မျက်မှောက်ပြုခြင်း။ (၁)သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပါပုဏာတိ (အံ၊ ၁။ ၂၅၆) တိ ဧတ္ထ ပန ယဿ ပစ္စက္ခံ အတ္ထိ၊ သော သက္ခိ၊ သက္ခိနော ဘဗ္ဗတာ သက္ခိဘဗ္ဗတာ၊ သက္ခိဘဝန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၀။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၆။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၀။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၄။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၅၂)။ (၂) သက္ခိသာဝကော (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၂) တိ ပစ္စက္ခသာဝကော၊

သမ္မုခသာဝကောတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၁၈၄။(၃) သက္ကိ (သံ၊ ၁။ ၁၂၃) န္တိ မိတ္တဘာဝံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၀။ (၄) သက္ကိဘာဝါယ ပစ္စက္ခကာရိတာယ ဘဗ္ဗော သက္ကိဘဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၄၆၀။ (-ပေတ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၂၅)။

သက္ကိက (န) | သက္ကိ + ကရ + ကွိ | မျက်မှောက် ပြုခြင်း။ အဒ္ဒက္ကိတိ ---- သက္ကိကံ အတ္တနော ပစ္စက္ခံ ကတွာ အဒ္ဒသ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၁၉၄။

သက္ကိကရဏ (န) | သက္ကိ + ကရဏ | သက်သေကို ပြုခြင်း။ သက္ကိကရဏပဏ္ဏာ- ရောပနာနိ ဝမိယာ သဟ ဝါ ဝိနာ ဝါ ပုန ဂဟေတုကာမဿ၊ ဣဓ ပန တံ နတ္ထီတိ အာဟ " သက္ကိံ အကတွာ " တိအာဒိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၃၂၄။ (-သီ၊ ဋ္ဌီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၀၅)။

သက္ကိကိစ္စ (န) | သက္ကိ + ကိစ္စ | သက်သေ၏-အမှု-အလုပ်-ကိစ္စ။ ကိံ ဇတ္တ ပါပိမ သက္ကိကိစ္စေန။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၀။

သက္ကိဋ္ဌာန (န) | သက္ကိ + ဌာန | သက်သေ၏- အရာ-နေရာ။ ဒေဝတာ သက္ကိဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ အတ္တနော သဒ္ဓါဒိဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဇော် အဓိဝစနံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၈။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၁၊ ၂၁၈)။

သက္ကိတိ (ကြိ) | သက + ဏှာ + ဿတိ။ ဏှာ-ကို ခ-ပြု၊ ဣ-အာဂုမ်၊ ဿ-ကို ချေ။ နိရုတ္တိ။ ၆၂၆၊ ၆၇၀။ | စွမ်းနိုင်-တတ်နိုင်- တတ်ကောင်း - အံ့ - လတ္တံ့ - လိမ့်မည်။ သမဏော ဂေါတမော ---- နေဝ သက္ကိတိ န သက္ကိတိ ဩဂိလိတုံ။ မ၊ ၂။ ၅၅။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၆။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၄)။

သက္ကိတ္ထ (ကြိ) | သက + ဏှာ + တ္ထ။ ဏှာ-ကို ခ-ပြု၊ ဣ-အာဂုမ်။ ့| (သင်တို့) စွမ်းနိုင်- တတ်နိုင် - တတ်ကောင်း -ကုန်ပြီ။ တုမှေ သေဌတရာ သမာနာပိ မယာ ဇာတိဝါဒေ ပဉ္စံ ပုဋ္ဌာ သမ္ပါဒေတုံ န သက္ကိတ္ထ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၀။

သက္ကိဒဿန (န) | သက္ကိ + ဒဿန | သက်သေကို ပြုခြင်း။ " သေယျထာပိ " တိ- အာဒိနာ တသ္မိံ တသ္မိံ ဌာနန္တရေ ဧတဒဂ္ဂဋ္ဌပိတာနံ ထေရာနံ သက္ကိဒဿနံ။ သီ၊ ဋ္ဌီ၊ သစ်၊ ၂။ ၈၉။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၂၁)။

သက္ကိဒိဋ္ဌ (တိ) | သက္ကိ + ဒိဋ္ဌ | မျက်မှောက်-ထင်ထင်-မြင်အပ်သော။ ကိံ ပန ဝါသေဋ္ဌ အတ္ထိ ကောစိ တေဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ဧကဗြာဟ္မဏောပိ၊ ယေန ဗြဟ္မာ သက္ကိဒိဋ္ဌော။ ဒီ၊ ၁။ ၂၂၄။ (-၂၂၅-၆)။

သက္ကိဓမ္မ (ပု) | သက္ကိ + ဓမ္မ | ကိုယ်တိုင် - သိအပ် - မျက်မှောက် ပြုအပ်- သော တရား။ သက္ကိဓမ္မ (သုတ္တနိ။ ၄၂၂) န္တိ သယံ အဘိညာတံအတ္တပစ္စက္ခံ ဓမ္မံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၉။(-သုတ္တနိ။ ၄၂၄။ မဟာနိ။ ၂၈၄။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၀။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၃၀)။

သက္ကိနိဒဿန (န) | သက္ကိ + နိဒဿန | သက်သေကို ညွှန်ပြခြင်း။ သက္ကိနိဒဿနေ ကထေတဗ္ဗဿ အတ္တသာနုရူပတော သက္ကိ ဝိယ ဘဝတိ။ သီ၊ ဋ္ဌီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၇၅။

သက္ကိန္တိ (ကြိ) | သက + ဏှာ + ဿန္တိ။ ဏှာ-ကို ခ-ပြု၊ ဣ-အာဂုမ်၊ ဿ-ကို ချေ။ နိရုတ္တိ။ ၆၂၆၊ ၆၇၀။ | စွမ်းနိုင်-တတ်နိုင်- တတ်ကောင်း- ကုန်- အံ့- လတ္တံ့ -လိမ့်မည်။ န ဟိ သက္ကိန္တိ (သုတ္တနိ။ ၂၈၃) တိ နေဝ သက္ကိဿန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆။

သက္ကိပဋိဝါဒီ (တိ) [သက္ကိ + ပဋိဝါဒီ။ ထီ-၌ ပဋိဝါဒိနီ။] မျက်မှောက်ဖြစ်သော-ပြန်လှန်ချေပ - ထုချေ - စကားတုံ့ဆို - သူ။ တိကဒွတ်၌ ဝုတ္တမ္ပိ သက္ကိပဋိဝါဒီဟိ အဝိဒိတံ အဝိညာတတ္တံ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၆၁။

သက္ကိပုဋ္ဌ (တိ) [သက္ကိ + ပုဋ္ဌ] သက်သေ၏ အဖြစ်ဖြင့် မေးအပ်သော၊ သူ။ သက္ကိပုဋ္ဌသော (ဒီ၊ ၃၊ ၃။ ၁၂၉) တိ သက္ကိဘာဝေန ပုဋ္ဌော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၃၄။ (-မ၊ ၁။ ၃၅၅။ မ၊ ၃။ ၉၅-၆)။

သက္ကိဘဗ္ဗ (တိ) [သက္ကိ + ဘဗ္ဗ] (၁) သက်သေ ဖြစ်ခြင်းငှာထိုက်သော၊ သူ။ (၂) (ကြဒ္ဓိဝိဓ အစရှိသည်တို့၌) သက်သေ လည်းဖြစ်, (ကြဒ္ဓိဝိဓ အစရှိသည်တို့အား) ထိုက်လည်းထိုက်သော၊ သူ။ (၁)(၂) အောက် ပုဒ် (၁) (၂) ကြည့်။

သက္ကိဘဗ္ဗတာ (ထီ) [သက္ကိဘဗ္ဗ + တာ] (၁) သက်သေဖြစ်ခြင်းငှာ ထိုက်သောသူ၏ အဖြစ်။ (၂) (ကြဒ္ဓိဝိဓ အစရှိသည်တို့၌) သက်သေလည်းဖြစ်, (ကြဒ္ဓိဝိဓ အစရှိသည်တို့အား) ထိုက်လည်း ထိုက်သောသူ၏အဖြစ်။ (၃) မျက်မှောက်၏အဖြစ်။(၁) သက္ကိဘာဝါယ ပစ္စက္ခကာရိတာယ ဘဗ္ဗော သက္ကိဘဗ္ဗော၊ တဿ ဘာဝေါ သက္ကိဘဗ္ဗတာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၃။ (၂) သက္ကိ စ သော ဘဗ္ဗော စာတိ ဝါ သက္ကိဘဗ္ဗော။ အယဥ္စိ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒီနံ ဘဗ္ဗော၊ တတ္ထ စ သက္ကီတိ သက္ကိဘဗ္ဗော၊ တဿ ဘာဝေါ သက္ကိဘဗ္ဗတာ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၅၂။ (၃) သက္ကိဘဗ္ဗတ(အံ၊၂။ ၃၇၂)န္တိ ပစ္စက္ခဘာဝံ။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၃၈။

သက္ကိဘဗ္ဗသုတ္တ (န) [သက္ကိဘဗ္ဗ + သုတ္တ] သက္ကိဘဗ္ဗသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ ဆက္ကနိပါတပါဠိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၇-သုတ်။ အံ၊ ၂။ ၃၇၂။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၃၈။ သက္ကိဘဗ္ဗ-သုတ္တာဒိဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၄။

သက္ကိဘဝန (န) [သက္ကိ + ဘဝန] သက်သေ၏ ဖြစ်ခြင်း။ ယဿ ပစ္စက္ခံ အတ္ထိ၊ သော သက္ကီ၊ သက္ကိနောဘဗ္ဗတာ သက္ကိဘဗ္ဗတာ၊ သက္ကိဘဝနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၃။

သက္ကိဘဝနတာ (ထီ) [သက္ကိဘဝန + တာ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ပစ္စက္ခံ ယဿ အတ္ထိ၊ သောသက္ကီ၊ သက္ကိနော ဘဗ္ဗတာ သက္ကိဘဗ္ဗတာ၊ သက္ကိဘဝနတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၅၂။

သက္ကိဘာဝ (ပု) [သက္ကိ + ဘာဝ] သက်သေ၏ - ဖြစ်ခြင်း - အဖြစ်။ ဣမာဟိ ပဥ္စဘူမိဟိ ---- မဟာပထဝီ သက္ကိဘာဝေန အကမ္ပိတ္ထ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၇၄။ (-ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၂၀။ ပေတ၊ ဋ။ ၂၂၅။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၇၅)။

သက္ကိဘာဝတ္ထ (ပု) [သက္ကိဘာဝ + အတ္ထ] သက်သေအဖြစ်၌ ထားခြင်းအကျိုး။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ သျ၊ ၂။) ပဥ္စဂရုကဇာတကံ ပန သက္ကိဘာ-ဝတ္ထာယ အာဟရိတွာ ကထေတဗ္ဗံ။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၁။ တသ္မာ သက္ကိဘာဝတ္ထံ ပဋမံ အတ္တာနံ မေတ္တာယ ဖရိတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၈၉။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၁)။

သက္ကိဘာဝဝသ (ပု) [သက္ကိဘာဝ + ဝသ] သက်သေအဖြစ်၌ ထားသည်၏အစွမ်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ သျ၊ ၂။)ကသ္မာ? တဥ္စိ အပ္ပနာဝသေန ဝုတ္တံ။ ဣဒံ သက္ကိဘာဝဝသေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၈၉။

သက္ကိဘူတ (တိ) [သက္ကိ + ဟုတွာ + ဘူတ] သက်သေဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ကဿ

သာဝကာ ---- သက္ကိဘူတာ ပစ္စယဂေဓတော ဝိဝတ္တမာနသာ အတ္တာ မုတ္တစန္ဒသမာ ဝိဟရန္တိ။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၉၆။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၉။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၄)။

သက္ကိမှာ (ကြိ) [သက + ဏ္ဍာ + မှာ။ ဏ္ဍာ-ကို ခ-ပြု၊ က္က-အာဂုမ်။ နိရုတ္တိ။ ၆၆၉။] (ငါတို့) စွမ်းနိုင် - တတ်နိုင် -တတ်ကောင်း-ကုန်ပြီ။ န မယံ သက္ကိမှာ ဘဂဝန္တံ သမ္မုခါ ပဋိပုစ္ဆိတုံ။ ဒီ၊ ၂၊ ၁၂၇။

သက္ကိသာဝက (ထီ၊ ပု) [သက္ကိ + သာဝက။ ထီ-၌ သက္ကိသာဝိကာ။] မြတ်စွာဘုရား၏ မျက်မှောက်၌ ဖြစ်သောတပည့်။ (က)မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ် ရှင်အဖြစ်ကို ရ၍ ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက် ရဟန်းအဖြစ်ကိုရပြီး ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုယူကာ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ရောက်သောသူ။ (ခ) မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ် ရှင်အဖြစ်, ရဟန်းအဖြစ်ကို ရ၍ ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက် ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုယူကာ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်သောသူ။ (ဂ) မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ် ရှင်အဖြစ်, ရဟန်းအဖြစ်ကို ရ၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုယူပြီး ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်သောသူ။ (ဃ) မြတ်စွာဘုရားသက်တော် ထင်ရှားရှိစဉ်ပင် ရှင်အဖြစ်, ရဟန်းအဖြစ်ကို ရ၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုယူကာ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်သောသူ။ (က)(ခ)(ဂ)(ဃ) သက္ကိသာဝကော (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၂) တိ ပစ္စက္ခသာဝကော၊ သမ္မုခသာဝကောတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၄။

သက္ကိသိ (ကြိ) [သက + ဏ္ဍာ + သိသိ။ ဏ္ဍာ-ကို ခ-ပြု၊ က္က-အာဂုမ်၊ သိ-ကို ချေ၊ နိရုတ္တိ။ ၆၂၆၊ ၆၇၀။] (သင်) စွမ်းနိုင်-တတ်နိုင်-တတ်ကောင်း-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ သက္ကိသိ (ဇာ၊ ၂။ ၂) တိ မယာ ပုဋ္ဌပဉ္စှ ကထေတုံ သက္ကိဿသိတိ ပုစ္ဆတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၂၁။

သက္ကိဿထ (ကြိ) [သက + ဏ္ဍာ + ဿထ။ ဏ္ဍာ-ကို ခ-ပြု၊ က္က-အာဂုမ်၊ နိရုတ္တိ။ ၆၇၀။] (သင်တို့) စွမ်းနိုင်- တတ်နိုင်-တတ်ကောင်း-ကုန် - အံ့ - လတ္တံ့- လိမ့်မည်။ သက္ကိဿထ တာတ ဧဝရူပံ ဒါနံ ဒါတုံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၇။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၁)။

သက္ကိဿသိ (ကြိ) [သက + ဏ္ဍာ + ဿသိ။ ဏ္ဍာ-ကို ခ-ပြု၊ က္က-အာဂုမ်၊ နိရုတ္တိ။ ၆၇၀။] (သင်) စွမ်းနိုင်-တတ်နိုင်-တတ်ကောင်း-အံ့-လတ္တံ့- လိမ့်မည်။ သက္ကိဿသိ တွံ တာတ ---- သံယမိတ္တတ္ထေရိ အာနေတုံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၇။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၅၊ ၃၆၉၊ ၃၈၀)။

သက္ကိဿာမ (ကြိ) [သက + ဏ္ဍာ + ဿာမ။ ဏ္ဍာ-ကို ခ-ပြု၊ က္က-အာဂုမ်၊ နိရုတ္တိ။ ၆၇၀။] (ငါတို့) စွမ်းနိုင်- တတ်နိုင် - တတ်ကောင်း-ကုန် - အံ့ - လတ္တံ့- လိမ့်မည်။ " ဇီဝိတုံ ဝါ သက္ကိဿာမ နု ခေါ၊ နော " တိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပါယော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၃။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၆။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၂)။

သက္ကိဿာမိ (ကြိ) [သက + ဏ္ဍာ + ဿာမိ။ ဏ္ဍာ-ကို ခ-ပြု၊ က္က-အာဂုမ်၊ နိရုတ္တိ။ ၆၇၀။] (ငါ) စွမ်းနိုင်- တတ်နိုင်- တတ်ကောင်း-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ သက္ကိဿာမိ ဒေဝ သစေ မေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ အနုဇာနိဿသီတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၇။ (-၂၅၉။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၁။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၀၆)။

သကျ[၁] (တိ) [သက + ယ။ တစ်နည်း- သာက + ယ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၂။] စွမ်း-

တတ်-နိုင်သော၊ သူ။ သက္ကျာ ဝတ ဘော (ဒီ၊ ၁။ ၈၇) တိ ရဋ္ဌသ္မာ ပဗ္ဗာဇိတာ အရညေ ဝသန္တာပိ ဇာတိသမ္ဘေဒမကတွာ ကုလဝံသံ အနုရက္ခိတုံ သက္ကျာ သမတ္ထာ၊ ပဋိဗလာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၄။ သက္ကျာနံ ပုတ္တော (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။၁)တိ ဘဂိနီဟိ သံဝါသကရဏတော လောကမရိယာဒံ ဆိန္ဒိတုံ, ဇာတိသမ္ဘေဒတော ဝါ ရက္ခိတုံ သက္ကုဏန္တီတိ သက္ကျာ။ သာကဝနသဏ္ဍေ နဂရံ မာပေန္တီတိ ဝါ သက္ကျာ၊ ပုဗ္ဗရာဇာနော။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၂။

သကျ^၂ (တိ) [သကျ + ဏ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၄၄။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၃၃၆။ ဂါကျ-သံ။ သက္ကိအ-ပါကတ။] (၁) သာကီဝင်မင်းမျိုး၌ ဖြစ်သော-- (က) ဘုရား၊ ဂေါတမဘုရား။ (ခ) အဘိသိက် သွန်းပြီးသော မင်း။ (ဂ) သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး။(ဃ) သာကီဝင် (ယင်း အမျိုး၌ဖြစ်သည့်သူအားလုံး)။ (၂)သက္ကတိုင်း။ (၁) (က) တံ သာဝကံ သကျ မယမ္ပိ သဗ္ဗေ။ သုတ္တနိ။ ၃၃၀။ သက္ကျာတိပိ ဘဂဝန္တမေဝ ကုလနာမေန အာလပတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၀။ (ခ)သက္ကျာ (ဒီ၊၁။၈၆)တိ အဘိသိတ္တရာဇာနော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၈-၉။ (ဂ) သကျဿ သုဒ္ဓေါဒန- မဟာရာဇဿ ပုတ္တော သကျပုတ္တော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၁၈။ (ဃ) တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဒ္ဒိယော သကျရာဇာ သက္ကျာနံ ရဇ္ဇံ ကာရေသိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၃၇။ (-ပါစိတ်၊ ယော။ ၂)။ (၂) ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သက္ကေသု ဝိဟရတိ။ သံ၊ ၃။ ၂။

သကျကုမာရ (ပု) [သကျ + ကုမာရ] သာကီဝင် မင်းသား၊ အဘိသိက် မသွန်း အပ်သေးသော သာကီဝင်မင်းမျိုးဖြစ်သော- သတို့သား -မ င်းသား။ သကျကုမာရာ (ဒီ၊ ၁။ ၈၆) တိ အနဘိသိတ္တာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၉။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၉၊ ၃၄၇)။

သကျကုမာရဝရ (ပု) [သကျကုမာရ + ဝရ] မြတ်သော သာကီဝင်မင်းသား၊ မြတ်သော အဘိသိက် မသွန်းအပ်သေးသော သာကီဝင် မင်းမျိုးဖြစ်သော - သတို့သား - မင်းသား။ သကျကုမာရဝရော သုခုမာလော၊ လက္ခဏ- စိတ္တကိကပုဏ္ဏသရီရော။ ဝဇိရ။ ၄၂၅။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၄၆)။

သကျကုမာရသတ (နု) [သကျကုမာရ + သတ] သာကီဝင်မင်းသား-အရာ-တစ်ရာ၊ အဘိသိက် မသွန်းအပ်သေးသော သာကီဝင် မင်းမျိုးဖြစ် သော-သတို့သား-မင်းသား-တို့၏- အရာ-တစ်ရာ။ ပဥ္စန္နံ သကျကုမာရသတာနံ ပါဒပရိစာရိကာဟိ သဒ္ဓိံ ဝေသာလိံ ဂန္တွာ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၅။

သကျကုလ (နု) [သကျ + ကုလ] သာကီဝင် မင်းမျိုး၊ သာကီဝင်မင်းတို့၏ အမျိုး။ သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော သကျပုတ္တော သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ။ ဝိ၊ ၁။၁။ သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတောတိ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝပရိဒီပနံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၄။ (-ဝိ၊ ၃။ ၄၅။ ဒီ၊ ၁။ ၈၂-၃)။

သကျကုလကုလီနာ (ထီ) [သကျကုလ + ကုလီနာ] သာကီဝင် မင်းသမီး၊ သာကီဝင် မင်းတို့၏ အမျိုး၌ဖြစ်သော အမျိုးသမီး။ သကျကုလကုလီနာယော (ထေရီ။ ၄၂၅) တိ သကျကုလေ ကုလဓီတရော။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၁။

သကျကုလကေတု (ပု) [သကျကုလ + ကေတု] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သကျပုင်္ဂဝေါ

သကျကုလကေတု ---- အင်္ဂသာဝကဥ္စာနေ မံ ဌပေသိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၅။

သကျကုလဒ္ဓဇ (ပု) [သကျကုလ + ဓဇ] သာကီဝင်းမျိုး- တို့၏- တို့၌- တံခွန်- အလံ- သဖွယ်ဖြစ်သော၊ သူ။ တတော ကုမာရော သိဒ္ဓတ္ထော၊ ဇာတော သကျကုလဒ္ဓဇော။ အပ၊ ၂။ ၁၆၄။

သကျကုလပ္ပသာဒက (တိ) [သကျကုလ + ပသာဒက။ ထီ-၌ --ပသာဒိကာ။] သာကီဝင် မင်းတို့၏ အမျိုးကို ကြည်ညို စေတတ်သော၊ သူ။ အထ သော သကျကုလပ္ပသာဒကေန ကာဠုဒါယိနာ အာရာမိတေန ဘဂဝတာ သကျရာဇူနံ မာနမဒ္ဒနာယ ကတံ ------ ပေါက္ခရဝဿက္ကဒ္ဒိပါဋိဟာရိယံ ဒိသွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၇။

သကျကုလပ္ပ(ပ)သုတ (တိ) [သကျကုလ + ပသုတ] သာကီဝင်မင်းတို့၏ အမျိုး၌ ထင်ရှားသော၊ သူ။ သကျကုလပ္ပသုတော စာယံ အာယသ္မာ တထာဂတဿ ဘာတာ စူဠပိတုပုတ္တော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆။ (-ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၇၈။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၂။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၈)။

သကျကုလပ္ပသုတတာ (ထီ) [သကျကုလပ္ပသုတ + တာ] အောက်ပုဒ် ကြည့်။ သကျကုလပ္ပသုတတာယ သကျော။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၄။

သကျကုလပ္ပသုတတ္တ (နံ) [သကျကုလပ္ပသုတ + တ္တ] သာကီဝင် မင်းတို့၏ အမျိုး၌ ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်။ သကျကုလပ္ပသုတတ္တာ သကျော။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၁။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၀)။

သကျကုလာနန္ဒဇနန (နံ) [သကျကုလ + အာနန္ဒ + ဇနန] သာကီဝင်မင်းတို့၏အမျိုးကို နှစ်သက်ခြင်းကို ဖြစ်စေ - ခြင်း - ရာ အခါ။ ဆ ယိမေ မဟာရာဇ ခတ္တိယကုမာရာ ---- သကျကုလာနန္ဒဇနနေ ဘဂဝန္တံ အနုပဗ္ဗဇန္တာ နိက္ခမိံသု။ မိလိန္ဒ။ ၁၁၃-၄။

သကျကောလိယ (ပု) [သကျ + ကောလိယ] သာကီဝင် မင်းမျိုးနှင့် ကောလိယ မင်းမျိုး။ တတ္ထာတိ တေသု သကျကောလိယေသု။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၅၉။

သကျကောလိယရာဇ (ပု) [သကျ + ကောလိယ + ရာဇ] သာကီဝင်မင်းနှင့် ကောလိယမင်း။ ဘဂဝတော ဟိ ဒွေ အသီတိသဟဿသင်္ချာ သကျကောလိယ- ရာဇာနော ဉာတယော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၆။

သကျဇာတိ (ထီ) [သကျ + ဇာတိ] သာကီဝင်းမင်းတို့၏-ပဋိသန္ဓေ- အမျိုးဇာတ်။ “ စက္ခုာ ဘော ဂေါတမ သကျဇာတိ ” တိ- အာဒိနာ သာကိယေသု စက္ခုာဘာဝါဒိဒေါသံ ပါပိတေသု ---- အဓိပ္ပါယော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၅၂။

သကျတေ (ကြိ) [သက + ယ + တေ] သက္ကတေ-ကြည့်။ သက္ကတေတိ သကျတေ၊ သက္ကာတိ အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၈၄။

သကျဓီတု (ထီ) [သကျ + ဓီတု] သာကီဝင် မင်းတို့၏ သမီး။ ကိန္နုမာဝ သမဏိယော ယာ သမဏိယော သကျဓီတရော။ ဝိ၊ ၂။ ၃၀၃။ (-ဒီ၊ ၂။ ၂၁၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၄၇)။

သကျပုင်္ဂဝ (ပု) [သကျ + ပုင်္ဂဝ] သာကီဝင် မင်းတို့၏-ရှေ့သွား-ခေါင်းဆောင်၊ ဂေါတမ

ဘုရား။ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ပန သကျပုဂ်ဝံ၊ ဇိဂီသကော လက္ခဏမန္တပါရဂူ။ သုတ္တနိ။ ၃၈၇။ အပ၊ ၁။ ၂၅။ (-၃၂၊ ၄၉၊ ၇၇၊ ၃၅၇၊ ၃၈၄၊ ၃၈၆)။

သကျပုတ္တ (ပု) [သကျ + ပုတ္တ] သာကီဝင်မင်းသား-- (က) ဘုရား၊ ဂေါတမဘုရား။ (ခ) အရှင်ဥပနန်။ (ဂ) အရှင်ဟတ္ထက။ (ဃ) ဘုရားလောင်း သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား။ (င) အရှင်အနုရုဒ္ဓါ, အရှင်နန္ဒိယ, အရှင်ကိမိလ။ (စ) နန္ဒမင်းသား။ (က) သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော သကျပုတ္တော ---- ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၅။ (ခ) တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ ဥပနန္ဒော သကျပုတ္တော ပဋ္ဌော ဟောတိ ဓမ္မိံ ကထံ ကာတုံ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၁၁။ (ဂ) တေန ခေါ ပန သမယေန ဟတ္ထကော သကျပုတ္တော ဝါဒက္ခိတ္တော ဟောတိ။ ဝိ၊၂။ ၁။(ဃ) အဘိရူဠ္ဋဥ မံ ဥ တွာ၊ သကျပုတ္တံ မဟာယသ (ဝိမာန။ ၁၁၁) န္တိ ပတ္တဋ္ဌဝိပုလယသံ သကျရာဇပုတ္တံ မဟာသတ္တံ မံ အဘိရုယှ နိသိန္နံ ဇာနိတွာ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂၉၇။ (င) သကျပုတ္တာ (ထေရ။ ၂၅၂) တိ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရာဒယော သကျရာဇကုမာရာ။ ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၃၅၀။ (စ) နန္ဒသ သကျပုတ္တဿ အဓ္ဓရာဂဏံ ဒဿေတွာ အရဟတ္တံ အဒါသိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၂၂၄။

သကျပုတ္တနိဝေသန (န) [သကျပုတ္တ + နိဝေသန] သာကီဝင်မင်းသား(ဘုရားလောင်း သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား) ၏ - အိမ် - နန်းတော်။ ကညာသတသဟဿပမုခါ၊ သကျပုတ္တ-နိဝေသနေ။ အပ၊ ၂။ ၂၆၆။ (-၂၇၃၊ ၂၈၃)။

သကျပုတ္တိက (ပု) [သကျပုတ္တ + ဏိက။ ရူ။ ၃၆၈။ မောဂ်၊ ၄။ ၁၄၁။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၇၅၆။ ရဟန်းယောက်ျား၌သာ အသုံးထင်သည်။] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ အညာတော မယာ သမဏာနံ သကျပုတ္တိကာနံ ဓမ္မော။ အံ၊ ၁။ ၁၈၅-၆။ (-၁၈၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၄)။

သကျပုတ္တိယ (ပု) [သကျပုတ္တ + ဏိက။ က-ကို ယ-ပြု။ ရူ။ ၃၆၈။ ဏိက-ကို ဣယ-ပြု။ နိရုတ္တိ။ ၄၆၈။] သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော် (ရဟန်း)။ အလဇ္ဇိနော ဣမေ သမဏာ သကျပုတ္တိယာ ဒုဿီလာ မုသာဝါဒိနော။ ဝိ၊ ၁။ ၅၄။ (-၁၉၃၊ ၃၀၂၊ ၃၆၃။ ဝိ၊ ၃။ ၅၅၊ ၂၇၇)။

သကျပုတ္တိယဘာဝ (ပု) [သကျပုတ္တိယ + ဘာဝ] သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော် (ရဟန်း)၏အဖြစ်။ ကေစိ သကျပုတ္တိယဘာဝံ ပဋိဇာနန္တာ ဧဝ----သေတဝတ္ထံ မာရေဿန္တိ။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၃၆၅။

သကျဘိက္ခု (ပု) [သကျ + ဘိက္ခု] သာကီဝင် မင်းသားဖြစ်သော ရဟန်း။ တေ အဝေါစုံ ဝိဇာနန္တိ၊ တံ အတ္ထံ သကျဘိက္ခဝေါ။ အပ၊ ၂။ ၂၄၃။ ထေရီ၊ ၄။ ၁၀၉။

သကျမာန (ပု) [သကျ + မာန] သာကီဝင် မင်းတို့ - မာန် - မာန - ထောင်လွှားခြင်း- တက်ကြွခြင်း - မိမိကိုယ်သာ မြတ်သည်ဟု မှတ်ထင်ခြင်း။ သကီယမာန - လည်းကြည့်။ သကျမာနေ စ ကောသမ္ဗိ၊ ပရိဟာယိ ကကုဓေန စ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၇၂။

သကျမုနိ (ပု) [သကျ + မုနိ] သာကီဝင်မင်း သားမြတ်စွာဘုရားဂေါတမဘုရား။ သကျမုနိ (ခုဒ္ဒက။ ၅) တိ သကျကုလပ္ပသုတတ္တာ သကျော၊ မောနေယျမေ္မသမန္နာဂတတ္တာ မုနိ၊ သကျော ဧဝ မုနိ သကျမုနိ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၅၁။

သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၀။ သက္ယကုလတော ဇာတော မုနိ သက္ယမုနိ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၅။ သက္ယကုလပ္ပသုတတာယ သက္ယော, ကာယမောနေယျာဒီဟိ သမန္နာဂတတော အနဝသေသသဿ စ ဉေယျဿ မုနနတော မုနိ စာတိ သက္ယမုနိ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၄။ (-ဝိ၊ ၅။ ၁၅၇။ ဒီ၊ ၂။ ၂၁၉)။

သက္ယမုနိပရိယောသာန (တိ) [သက္ယမုနိ + ပရိယောသာန] ဂေါတမဘုရားလျှင် အဆုံး ရှိသော။ သက္ယမုနိပရိယောသာနာ အနေကေ သမ္ဗုဒ္ဓါ----စိတ္တမလံ ပဝါဟေတွာ ပရမဝိသုဒ္ဓိံ ပတ္တာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၆-၇။

သက္ယရာဇ (ပု) [သက္ယ + ရာဇ] သာကီဝံမင်း။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဒ္ဒိယော သက္ယရာဇာ သက္ယာနံ ရဇ္ဇံ ကာရေသိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၃၇။ (-၃၃၈)။

သက္ယရာဇကုမာရ (ပု) [သက္ယ + ရာဇ + ကုမာရ] သာကီဝင်မင်းသား၊ သာကီဝင် မင်းတို့၏ သတို့သား။ သက္ယပုတ္တာတိ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရာဒယော သက္ယရာဇကုမာရာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၀။

သက္ယရာဇကုလ (န) [သက္ယရာဇ + ကုလ] သာကီဝင် မင်းမျိုး။ သက္ယရာဇကုလေ ကိရ ကုမာရော ဥပ္ပန္နော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၈။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၂)။

သက္ယရာဇဒေဝီ (ထီ) [သက္ယရာဇ + ဒေဝီ] သာကီဝင်မင်း၏ - မိဖုရား - ကြင်ယာတော်။ ကာဋိဂေါဓာ နာမ သာကီယာနီ သက္ယရာဇ-ဒေဝီ အရိယသာဝိကာ အာဂတဖလာ ဝိညာတသာသနာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၃။

သက္ယရာဇဓီတု (ထီ) [သက္ယရာဇ + ဓီတု] သာကီဝင် မင်းသမီး။ သက္ယရာဇဓီတာ ဝါသဘခတ္တိယာ ပုတ္တံ ဝိဇာတာ။ မဇ္ဈ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၀။ (-ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၄၉)။

သက္ယရာဇပုတ္တ (ပု) [သက္ယရာဇ + ပုတ္တ] သာကီဝင် မင်းသား။ သက္ယရာဇပုတ္တံ မဟာသတ္တံ မံ အဘိရူယှ နိသိန္နံ ဇာနိတွာ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၇။

သက္ယရာဇပုရ (ထီ၊ န) [သက္ယရာဇ + ပုရ] သာကီဝင်မင်းတို့၏ - မြို့တော်-နေပြည်တော်၊ (သာကီဝင် မင်းနေပြည်)။ သက္ယရာဇပုရံ ပဝိသိတွာ ဘဂဝါ ------ သန္ထာဂါရံ ပါဝိသိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇။

သက္ယရာဇဝံသသီဟ (ပု) [သက္ယရာဇ + ဝံသ + သီဟ] ဂေါတမဘုရား၊ သာကီဝင်မင်းတို့၏ အနွယ်ဖြစ်၍ ရဲရင့်သော သူ။ သက္ယသီဟေန သက္ယရာဇဝံသသီဟေန ဂေါတမေန တထာဂတေန ---- ပကာသိတာ ပါကဋီကတာ ဒေသိတာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၈။

သက္ယရူပ (တိ) [သက္ယ + ရူပ] စွမ်း-တတ်-နိုင်သော သဘောရှိသော၊ အတတ်ပညာ။ သက္ယရူပံ ပုရေ သန္တံ၊ မယာ သိပ္ပံ န သိက္ခိတံ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၄၇။ ပုရေ သန္တန္တိ ပုရေ ဒဟရကာလေ အာစရိယေ ပယိရုပါသိတွာ မယာ ကာတုံ သက္ယရူပံ သမာနံ ဟတ္ထိသိပ္ပါဒိကံ ကိဉ္စိ သိပ္ပံ န သိက္ခိတံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈၀။

သက္ယဝံသပ္ပမာန (တိ) [သက္ယဝံသ + ပမာန] သာကီဝင်မင်းတို့ အနွယ်၌- မြတ် - ပြဓာန်း-သော၊ သူ။ ဂေါတမဘုရား။ ဂေါတမော သက္ယပုင်္ဂဝေါ သက္ယဝံသပ္ပမာနော ----- မံ တေဒဂ္ဂေ ဌာနေ ဌပေသိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၄။

သကျဝံသပ္ပဘာဝ (ပု) [သကျဝံသ + ပဘာဝ] ဂေါတမဘုရား၊ သာကီဝင်မင်းတို့၏ အနွယ် ဖြစ်၍ (သာသနာတော်၏) အမွန်အစ ဖြစ်သောသူ။ သကျဝံသပ္ပဘာဝဿ ဂေါတမဿ သာသနံ အဒ္ဒက္ခိံ။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၁၅။ (-၃၁၇)။

သကျဝမန (တိ) [သကျ + ဝမန] သာကီဝင် မင်းမျိုးကို တိုးပွားစေတတ်သော၊ သူ။ ဂေါတမ ဘုရား။ သကျဝမနော (ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၇၉) တိ သာကိယကုလဝမနော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ။ ၃၄၄။

သကျသမဏ (ပု) [သကျ + သမဏ] သာကီဝင် မင်းမျိုးဖြစ်သောရဟန်း။ တတော ဝိသုဇ္ဈမာနာ သကျသမဏာ ဟောန္တိ။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၈၅။

သကျသမယ (ပု) [သကျ + သမယ] သာကီဝင် မင်းသား (ဘုရား) ၏ - အယူ- အယူဝါဒ။ သော ပပါတေ ပတန္တော ဝိယ ဟုတွာ----"တာတ သကျသမယံ အာဝဇ္ဇန္တော မနမှိ နဋ္ဌော" တိ အာဟ။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၅၄။ (-ဝိမာန၊ ဋ။ ၇၈)။

သကျသမ္ဘဝ (တိ) [သကျ + သမ္ဘဝ] သာကီဝင် မင်းမျိုးမှဖြစ်သော၊ သူ။ အင်္ဂီရသ- သဟဿာနိ၊ ဘိက္ခူနိ သကျသမ္ဘဝါ။ အပ၊ ၂။ ၂၇၃။

သကျသာသန (န) [သကျ + သာသန] သာကီဝင် မင်းသား (ဂေါတမ ဘုရား) ၏- သာသနာ-အဆုံးအမ။ အဒ္ဒက္ခိံ သကျသာသန (အပ၊ ၁။ ၄၄) န္တိ သကျဝံသပဘာဝဿ ဂေါတမဿ သာသနံ အဒ္ဒက္ခိန္တိ အတ္ထော။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၁၄။ (-ထေရ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၆၇)။

သကျသီဟ (ပု) [သကျ + သီဟ] ဂေါတမဘုရား၊ သာကီဝင်မင်းတို့၏ အနွယ် ဖြစ်၍ရဲရင့်သော၊ သူ။ သကျရာဇဝံသသီဟ- ကြည့်။

သခ (ပု) [သဟ + ခ။ တစ်နည်း- သမာန + ချာ + အ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၃၄၆။ (သခိ-သံ) (ပု) သဟ + ချာ + ဒိန်။ ကောတ္တုဘာ။ ဤပုဒ်ကို သက္ကတကျမ်းတို့၌ ကကာရန္တပုဒ်ရင်း ကြံ၍ သခါ-၌ က္က-ကို အာ-စီရင်ကြသည်။ မာဂဓကျမ်းတို့၌ကား အကာရန္တပုဒ်ရင်းကြံ၍ ဝိဘတ်, ပစ္စည်းနှောင်းရာ အချို့အရာ၌ အ-ကို က္က-အပြု စီရင်ကြသည်။ သခိတ- စသည်လည်းကြည့်။ သခိ-သံ။ သဟိ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (က) အဆွေ၊ မိတ်ဆွေ၊ အဆွေခင်ပွန်း၊ သူငယ်ချင်း။ (ခ) မြေမှုန့် ကစားဘက် သူငယ်ချင်း = ငယ်သူငယ်ချင်း။ (ဂ) ရင်းနှီးသော မိတ်ဆွေ (= လက်ျာမျက်စိ ပမာ - အသက်ပမာ - အလွန်ချစ်အပ်သော မိတ်ဆွေ)။ (က) ယေ ဝေ သခီနံ သခါရော ဘဝန္တိ (ဇာ၊ ၁။ ၁၈၉) တိ ယေ သဟာယာနံ သဟာယာ ဟောန္တိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၆၉။ န သော သခါ ယော သခါရံ ဇိနာတိ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၄၈။ (-ဇာ၊ ၁။ ၁၄၈၊ ၁၅၆။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၇၇၊ ၃၀၃။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၂၇၇၊ ၅၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၃)။ (ခ) ဉာတိမိတ္တာ သခါ စ မေ။ ခုဒ္ဒက။ ၉။ ပေတ။ ၁၃၀။ အသုကော မေ သဟ ပံသုကီဠကော သခ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ။ ၁၈၀။ အသုကော မေ သဟပံသုကီဠကသဟာယော သခါ။ ပေတ၊ ဋ။ ၂၈။ တရုဏကာလတော ပဋ္ဌာယ သခါ စ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၄၅။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၅၄၄။ (ဂ) ယဿ ပုရိသဿ ဂါမေ သုခဒုက္ခေသု သဟ အယနတော သဟာယ- သင်္ခါတော သခါ နတ္ထိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၇။ တွံ

မယှံ ဉာတကော မိတ္တော ပါဏသမော သခါ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၁၇။ သခါတျာသို့ (ဇာ၊ ၂။ ၉၀) တိ အဟံ တေ ဒက္ခိဏက္ခိသမော ပိယသဟာယော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၈၃။ (-ဇာ၊ ၁။ ၁၀၀၊ ၂၆၁၊ ၂၆၃၊ ၂၇၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၂၇)။

သန္ဓိ (ပု) [သခ + ဏ။ ဏပစ္စည်းနှောင်းရာ အ- ကို ဣ-ပြု။] ချစ်ခင်အပ်သော အဆွေခင်ပွန်း၏ အဖြစ် (မိတ်ဖွဲ့ခြင်း)။ သန္ဓိဥ္စ မိတ္တဥ္စ (ဇာ၊ ၁။ ၁၃၀) တိ သန္ဓိဘာဝဥ္စ မိတ္တဘာဝဥ္စ ----။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၅။ (-ဇာ၊ ၂။ ၂၀၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၇၁)။

သန္ဓိဂေဟ (ပု၊ န) [သန္ဓိ + ဂေဟ] အဆွေမ - မိတ်ဆွေမ - အဆွေခင်ပွန်းမ- သူငယ်ချင်းမ-၏အိမ်။ သန္ဓိဂေဟေ စ ဘဏ္ဍာန (ဇာ၊ ၁။ ၃၂) န္တိ သန္ဓိ နာမ သဟာယိကာ၊ တဿာ စ ဂေဟေ တဝ ဘရိယာယ ဘဏ္ဍာနံ ကတံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၀၉။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၄)။

သန္ဓိတာ (ထီ) [သခ + တာ။ အ-ကို ဣ - ပြု။ နီရုတ္တိ။ ၁၄၉ - လည်းကြည့်။] အဆွေခင်ပွန်း၏အဖြစ် (မိတ်ဖွဲ့ခြင်း၊ ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံခြင်း)။ သန္ဓိတ(ထေရ။ ၃၄၆)န္တိ သဟာယဘာဝံ သံသဂ္ဂံ န ကရေယျ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂၁။

သန္ဓိဓမ္မ (ပု) [သန္ဓိ + ဓမ္မ] အဆွေခင်ပွန်း၌ ဖြစ်သော တရား။ သချ (၂) ကြည့်။

သန္ဓိနီ (ထီ) [သခ + ဣနီ] ခင်ပွန်းမ၊ ညီမ၊ အမ။ နေဝါတိ ဝါကျံ န လဘေ၊ ဘာတူဟိ သန္ဓိနီဟိပိ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၂၇။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၂၇၈)။

သန္ဓိဘာဝ (ပု) [သန္ဓိ + ဘာဝ] အဆွေခင်ပွန်း၏ အဖြစ်၊ (မိတ်ဖွဲ့ခြင်း)။ တဒါ တေန သဒ္ဓိံ သန္ဓိဘာဝံ မိတ္တဓမ္မံ န ကရိဿတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၇၁။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၅၊ ၅၀၇)။

သန္ဓိမဂ္ဂဂတ (တိ) [သန္ဓိ + မဂ္ဂ + ဂတ] အဆွေမ-မိတ်ဆွေမ-အဆွေခင်ပွန်းမ-သူငယ်ချင်းမ-တို့၏ အလယ်၌ သွားသော။ သာ စ သန္ဓိမဂ္ဂဂတာ၊ သဗ္ဗာဘရဏဘူသိတာ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၆၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၂၀။

သန္ဓိလ (တိ) [သခ + ဣလ။ တစ်နည်း- သန္ဓိ + ဣလ။ သ (သမာန) + ခိလ-ဝိလျံ။ သန္ဓိလ-သံ။] (၁) (က) နူးညံ့-သိမ်မွေ့-သော - စကား - စိတ်နှလုံး - ရှိသော၊ သူ။ (ခ) ဝမ်းမြောက်-ရွှင်လန်း-စွာပြောဆို တတ်-သော၊ သူ။ (ဂ) ပြေပြစ်-တင့်တယ်-သော၊ သူ။ (၂) နူးညံ့-ချိုသာ- သာယာ-ချစ်ဖွယ်-သော စကား။ (ထီ) (၃) (သိဒ္ဓိမြတ်စွာ ဘုရား၏) သန္ဓိလာ မည်သော မြတ်သော တပည့်မ။ (၁)(က) သန္ဓိလော (ဒီ၊၁။၁၀၉)တိ တတ္ထ ကတမံ သာခလျံ၊ "ယာ သာ ဝါစာ နေလာ ကဏ္ဏသုခါ" တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တသာခလျေန သမန္နာဂတော၊ မုဒုဝစနောတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၆။ သန္ဓိလောတိ ဣမိနာ သဏှဝါစတံ ဒဿေတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၇။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၉၂။ သန္ဓိလာ (ထေရ။ ၃၄၃) တိ မုဒုဟဒယာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၈။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၆။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈)။ (ခ) သန္ဓိလ (အံ၊ ၂။ ၃၆) န္တိ သမ္မောဒကံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁။ (ဂ) သမဂ္ဂါ သန္ဓိလာ ဟောထ၊ ဧသာ ဗုဒ္ဓါနုသာသနီ။ အပ၊ ၁။ ၇။ သန္ဓိလာ သီလိဋ္ဌာ မေတ္တာယ ဓုရဂတာယ သောဘမာနာ ------။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၇။

(၂) သခိလ (ဒီ၊ ၃။ ၄၁) န္တိ မုဒုကံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၂။ မဓုရဝစနတာယ သခိလံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၅၆။ သခိလာဟီ (ဇာ၊ ၂။ ၁၁၄) တိ ပိယာဟိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၄၈။ (-ပေတ။ ၁၈၅။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၁၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၈၉)။ အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။ (ထီ) (၃) သခိလာ စ ပဒုမာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၆၈။

သခိလဘာဏီ (တိ) [သခိလ + ဘာဏ + ဏီ] နူးညံ့-ချိုသာ-သာယာ-ချစ်ဖွယ်-သော စကား-ပြော-ဆို-တတ်သော၊ သူ။ ဝါစာဝ ကိရ တေ အာသိ၊ သဏှာ သခိလဘာဏိနော (ဇာ၊ ၁။ ၂၁) တိ ------ သခိလံ မုဒုဝစနံ ဝဒန္တဿ ----။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၉။

သခိလဘာဝ (ပု) [သခိလ + ဘာဝ] နူးညံ့- သိမ်မွေ့-ပြေပြစ်-သော စကားရှိသူ၏ အဖြစ်။ သမ္မောဒကမုဒုဘာဝသင်္ခါတော သခိလဘာဝေါ သာခလျံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၃၅၇)။

သခိလဝါစ (တိ) [သခိလာ + ဝါစာ + အ] (၁) သိမ်မွေ့- ပြေပြစ်-နူးညံ့-သော စကား။ (ထီ) (၂) သိမ်မွေ့- ပြေပြစ်- နူးညံ့-စကား။ (၁) သခိလဝါစတာ (အဘိ၊ ဓ။ ၂၆၀) တိ မုဒုဝါစတာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂၆။ တသ္မာ သခိလဝါစဿ၊ မန္တဘာဏီ အနုဒ္ဓတော။ ဇာ၊ ၁။ ၇၉။ တသ္မာ ဗဟုဇနဿ ပိယဘာဝံ ဣစ္ဆန္တော ပေါသော သခိလဝါစော သဏှမဋ္ဌမုဒုဝါစော အဿ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၇။ သခိလဝါစတာ (မဟာနိ။ ၃၀၃) တိ မန္ဒပမာဏယုတ္တဝစနတာ၊ သိထိလဝစနတာ ဝါ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၇၀။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၃။ အံ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၆၁။ အံ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၁၈)။ (ထီ)(၂) ဥတ္တမေ သာခလျေတိ ပရမသခိလဘာဝေ သခိလဝါစာယ ဓဝ ဒမေတဗ္ဗတာယ။ မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၇၄။

သခိလသမ္ဘာသ (တိ) [သခိလ + သမ္ဘာသ] နူးညံ့ - သိမ်မွေ့- ပြေပြစ် -သော စကားကို- ပြော-ဆို-သော၊ သူ။ သဏှံ သခိလသမ္ဘာသံ၊ ပေသုဏေယျပ္ပဟာယိနံ။ သံ၊ ၁။ ၂၃၀-၁-၃။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၉။ (-ဇာ၊ ၂။ ၂၉၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၉၉။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၁၅၆)။

သခိလသမ္မောဒဘာဝ (ပု) [သခိလ + သမ္မောဒ + ဘာဝ] နူးညံ့-သိမ်မွေ့-ပြေပြစ်-ဝမ်းမြောက်-သူ၏ အဖြစ်။ အထဒ္ဓတာနတိ-သာကောတိ သခိလသမ္မောဒဘာဝသင်္ခါတာယ အထဒ္ဓတာယ အနတဤသော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၄၇။

သဒီ[၁] (ထီ) [သဟ + ခါ + အ + ဤ]။ ဓာန်၊ ဋ္ဌီ။ ၂၃၈။ သဒီ - သံ။ သဟီ - ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] အဆွေမ-မိတ်ဆွေမ-အဆွေ ခင်ပွန်းမ - သူငယ်ချင်းမ။ သဒီ သခါရံဝ စိရဿမာဂတံ။ အံ၊ ၂။ ၄၆၈။ မယှံ မမ သဒီ သဟာယိကာ ဝိသာခါ ---- ဝိဟာရံ ကာရေသိ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၄။ တွံ ဧကိကာဝ ဂန္တွာ တောယ သဒ္ဓိံ သဒီ ဟောတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၀၇။ (-အပ၊ ၂။ ၁၈၇၊ ၂၅၆။ ဝိမာန။ ၆၁။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၈၇၊ ၂၇၈-၉၊ ၂၈၆၊ ၂၉၉)။

သဒီ[၂] (ထီ) [သခ + ဏ + ဤ] (၁) အဆွေ ခင်ပွန်းနှင့်တူသော မယား။ (၂) အဆွေ ခင်ပွန်း၏မယား။ (၁) ယာစီဓ မာတာ ဘဂိနီ သဒီတိ စ၊ ဒါသီ စ ဘရိယာတိ စ သာ ပဝုစ္စတိ။ အံ၊ ၂။ ၄၆၉။ (၂) အာစရိယဘရိယံ သဒိံ၊ မာတုလာနိံ ပိတုစ္ဆကိံ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၄၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈၅။

သဒီသမ (တိ) [သဒီ + သမ] အဆွေ

ခင်ပွန်းနှင့်တူသော (မယား)။ ဘဂိနီသမာ သခီသမာ ဒါသီသမာ။ အံ၊ ၂။ ၄၆၇။

သခုရ (တိ) ‌[သဟ + ခုရ] ခွါ (ခြေသည်းမြွာ) နှင့်တကွဖြစ်သော။ အဇိနက္ခိပန္တိ သလောမံ သခုရံ အဇိနမိဂစမ္မံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၃၇။ သခုရံ အဇိနစမ္မံ ကေသံ ကတွာ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၉။ (-မ၊ ဋ၊ ၃။ ၈။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၇၃။ မမ္ဓ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၀၄။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၁။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၁။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၂၁။ ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၂၉၈၊ ၃၈၈)။

သခုရက[၁] (ပု၊ န) [သခုရ + ကဏ်။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၃၇-လည်းကြည့်။] ခွါနှင့်တကွသော သစ်နက်ရေ ၂-ခု ၃-ခုအပေါင်း။ သခုရကန္တိပိ ဝဒန္တိ။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၅၀။ "သခုရကန္တိပိ ဝဒန္တိ "တိ ပပဉ္စသူဒနိယံ ဝုတ္တံ၊ ဒွိန္နံ တိဏ္ဏံ ဝါ သမုဒိတာနွေ၊ အဇိနက္ခိပန္တိ တေသမဓိပ္ပါယော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅၇။

သခုရက[၂] (တိ) [သဟ + ခုရ။ သမာသန္တ က။] သခုရ-ကြည့်။ အဇိနက္ခိပန္တိ တဒေဝ မဇ္ဈေ ဖာလိတံ။ သခုရကန္တိပိ ဝဒန္တိ။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၅၀။

သချ (န) [သခ + ဏျ။ မောဂ်၊ ၄။ ၅၉။ သခိနော ဘာဝေါ သချံ။ နိရုတ္တိ။ ၄၉၀။ သခိမှိ ဘာဝံ သချံ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၃၄၆။ သချ - သံ။] (၁) အဆွေခင်ပွန်း၏အဖြစ် (မိတ်ဆွေဖွဲ့ခြင်း)။ (၂) အဆွေခင်ပွန်း၌ ဖြစ်သော တရား။ (၁) ဒိသွာ သယံ သချ ဝဒါမိ အဗ္ဘုတ(ဇာ၊ ၁။ ၈၅)န္တိ ကွဒံ ပုဗ္ဗေ အဘူတပုဗ္ဗံ အဗ္ဘုတံ သချံ မိတ္တဘာဝံ သယံ ဒိသွာ ဝဒါမိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၆၇။ (-ဇာ၊ ၁။ ၂၅၁-၂)။ (၂) သချ (ဇာ၊ ၂။ ၁၄၂) န္တိ သခိဓမ္မော မိတ္တဓမ္မော။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၅၃၇။

သဂဏ (တိ) [သဟ + ဂဏ] ဂိုဏ်း- သံဃာ-တပည့်သား အပေါင်း-နှင့် တကွဖြစ်သော။ ----- ကေဒိဝသံ ဝိပဿီ ဘဂဝန္တံ သဂဏံ ဒိသွာ----။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၄၄။

သဂန္ဓာ (တိ) [သဟ + ဂန္ဓာ] မြင့်မောက်ရာ အရပ်, နိမ့်ရာအရပ် ရှိသော၊ သေးငယ်, အလွန် သေးငယ်သော - အဖုအထစ်- အပြစ်-ရှိသော။ သဒေါသာတိ သဂဏ္ဍာ ဥဏ္ဏတောဏတဋ္ဌာနယုတ္တာ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၈၀။ သဂဏ္ဍာတိ ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကဂဏ္ဍာ။ တေနာဟ "ဥဏ္ဏတောဏတဋ္ဌာနယုတ္တာ "တိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၄။

သဂတိက (တိ) [သဟ + ဂတိ + က] လား-ရောက်-ရာ ဂတိရှိသော။ န ကေဝလဉ္စ တထာဂတော သကာရဏံ သဂတိကံ ဒိဋ္ဌိဂတမေဝ ပဇာနာတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၀၀။ သကာရဏံ သဂတိကန္တိ ဧတ္ထ သဟ-သဒ္ဒေါ ဝိဇ္ဇမာနတ္ထော "သလောမကော သပက္ခ- ကော "တိအာဒီသု ဝိယ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၀၆။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၁)။

သဂန္ဓက (တိ) [သဟ + ဂန္ဓ + က] အနံ့ရှိသော (ပန်း)။ ယထာပိ ရုစိရံ ပုပ္ဖံ၊ ဝဏ္ဏဝန္တံ သဂန္ဓကံ။ ဓမ္မ။ ၂၀။ သဂန္ဓကန္တိ စမ္ပကနီလုပ္ပလာဒိဘေဒံ။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၄၂။

သဂန္ဓာယတန (တိ) [သဟ + ဂန္ဓ + အာယတန] ဂန္ဓာယတန - နှင့်တကွဖြစ်- ရှိ - သော။ တသ္မာ "သရူပကာနံ သဂန္ဓာ- ယတနာန "န္တိ အာယတနဝသေနေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၀၈။

သဂဗ္ဘ[၁] (တိ) [သဟ + ဂဗ္ဘ] (၁) ကိုယ်ဝန်- နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ-ဆောင်-သော။ (၂) မျိုးစေ့- နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ (၁) သဂဗ္ဘံ တံ

ဝိဒိတွာန၊ ဒေဝဒတ္တမုပါနယုံ။ အပ၊ ၂။ ၁၂၆။ သစေ ဂဗ္ဘိနီ ပတိတွာ သဂဗ္ဘာ မရတိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၃။ သဂဗ္ဘံ ဣတ္ထိံ ကာလကတံ ဒိသွာ။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၁။ ၆၃။ (-မဟာနိ၊ ဋ။ ၁၈၇)။ (၂) န ဖလေန သဂဗ္ဘော ပကတိဝါဒီနံ ပကတိ ဝိယ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၈၄။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၄။ ယထာ အဝိဘတ္တေဟိ ဝိကာရေဟိ မဟန္တာ ဝိသေသိန္ဒြိယဘူတ-ဝိသေသေဟိ ပကတိဘာဝေနေဝ ဋ္ဌိတေဟိ ပကတိ သဂဗ္ဘာ ပကတိဝါဒီနံ၊ ဧဝံ န ဖလေန သဂဗ္ဘော ဟေတူတိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၅၈။ သဂဗ္ဘောတိ သဗီဇာ အသုညတာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၆၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၂)။

သဂဗ္ဘ[၂] (ပု) [သမာန + ဂဗ္ဘ] တူသော-အမိဝမ်း-ဝမ်းတိုက်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဂဗ္ဘ[၃] (တိ) [သဂဗ္ဘ + ဏျ] သားချင်း၊ မွေးချင်း၊ တမိသားချင်း၊ (တဝမ်းတွင်းပေါက် ညီအစ်ကို, မောင်နှမ)။ သောဒရိယော သဂဗ္ဘော စ။ ဓာန်။ ၂၄၉။ သမာနော ဂဗ္ဘော သဂဗ္ဘော၊ တတြ ဘဝေါ သဂဗ္ဘော၊ ဏျော။ ဓာန်၊ ဋီ။

သဂရု (တိ) [သဟ + ဂရု] အလေးအမြတ် ပြုအပ်သူ - သြတ္တပ္ပ - နှင့်တကွဖြစ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဂရုဝါသ (ပု) [သဂရု + ဝါသ] အလေး အမြတ် ပြုအပ်သူ - သြတ္တပ္ပ - နှင့်တကွ ဖြစ်သော နေခြင်း။ သဂရုဝါသံ အဝသနဒ္ဓေန အဂါရဝဘာဝေါ အဂါရဝတာ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၈၁။ သဂရုဝါသန္တိ သသြတ္တပ္ပဝါသမာဟ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၂၄။

သဂဝ (ပု) [သ + ဂဝ။ ဂုန္နံ သမူဟော ဂဝေါ၊ အတ္တနော ဂေါ သဂဝေါ။ နိရုတ္တိ။ ၃၇၄။] (၁) မိမိ၏-နွားအပေါင်း-နွားအုပ်။ (၂) မိမိ၏ ပရိသတ်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဂဝစဏ္ဍ (ပု) [သဂဝ + စဏ္ဍ] (၁) မိမိ၏-နွားအပေါင်း - နွားအုပ်-၌ ကြမ်းတမ်းသော နွားလား။ (၂) မိမိ၏ပရိသတ်၌-ကြမ်းတမ်း-ခက်မာ-သောပုဂ္ဂိုလ်။ (၁) (၂) သဂဝစဏ္ဍော နော ပရဂဝစဏ္ဍော ----- ဧဝမေဝံ ခေါ ဘိက္ခဝေ စတ္တာရော ဗလီဗဒ္ဒူပမာ ပုဂ္ဂလာ ----နေဝ သဂဝစဏ္ဍော နော ပရဂဝစဏ္ဍော။ အံ၊ ၁။ ၄၂၃။ ယော အတ္တနော ဂေါဂဏံ မဒ္ဒတိ, န ပရဂေါဂဏံ၊ အယံ သဂဝစဏ္ဍော နော ပရဂဝစဏ္ဍောတိ ဧဝံ သဗ္ဗပဒါနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၂၈။ ဗလီဗဒ္ဒေါ တာဝ ယော အတ္တနော ဂေါဂဏံ ဃဋ္ဋေတိ ဥဗ္ဗေဇေတိ၊ ---- အယံ သဂဝစဏ္ဍော နော ပရဂဝစဏ္ဍော နာမ ပုဂ္ဂလောပိ အတ္တနော ပရိသံ ဃဋ္ဋေန္တော ဝိဇ္ဈန္တော ဖရုသေ သမုဒါစရန္တော ----- သဂဝစဏ္ဍော နာမ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၄။

သဂဟ (တိ) [သဟ + ဂဟ] (၁) ဖမ်းယူ-ဖမ်းစား - တတ်သည့် - ရေစောင့် ရက္ခိုသ်ဘီလူး - ငါး, မကာရ်း - စသည်ရှိသော။ (၂) ဖမ်းယူ-ဖမ်းစား-တတ်သော -ရေစောင့် ရက္ခိုသ်ဘီလူး-ကြမ်းကြုတ်သည့်ငါး, မကာရ်း စသည် - နှင့်တူသော မာတုဂါမနှင့်တကွဖြစ်သော (သံသရာ သမုဒ္ဒရာ)။ (၃) ယူ-စွဲလမ်း-တတ်သော ကိလေသာ - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ-သော။ ဖမ်းယူ-ဖမ်းစား-တတ်သော ရက္ခိုသ်ဘီလူး စသည်နှင့်တူသည့် ကိလေသာ - နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော (စက္ခုစသော သမုဒ္ဒရာ)။ (၁) (၂) (၃) သဂဟံ သရက္ခသ (ဣတိဝုတ်။ ၂၃၅) န္တိ အတ္တနော ဂေါစရဂတာနံ

အနတ္ထဇနနတော စက္ခုမကရဏဥ္စကဥ္စပရက္ခ-သသဒိသေဟိ ဝိသဘာဂပုဂ္ဂလေဟိ သဟိတံ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၆။ အတ္ထိ စေတ္ထ ဟေဋ္ဌာ ရဟာဒေါ သဦမိ သာဝဋ္ဋော သဂဟော သရက္ခသော၊ ----- ဂဟရက္ခသောတိ ခေါ ဘိက္ခဝေ မာတုဂါမဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၇၁။ ဒကရက္ခသေန သဂဟော သရက္ခသော၊ စက္ခုမဋ္ဌမကရာဒိနာ ဝါ သဂဟော။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၆။ သဂါဟ-လည်းကြည့်။ ယော ဣမံ သမုဒ္ဒံ သဂဟံ သရက္ခသံ။ နေတ္တိ။ ၁၃၄။ ကိလေသဂဟေတိ သဂဟံ။ မာတုဂါမဝသေန သဂဟံ သရက္ခသံ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၅။ အယံ အရဟာ ဘိက္ခဝေ သဦမိံ သာဝဋ္ဋံ သဂဟံ သရက္ခသံ စက္ခုသမုဒ္ဒံ အတရီတိ ဝုစ္စတိ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၁၀။

သဂဟဋ္ဌ (တိ) [သဟ + ဂဟဋ္ဌ] လူ-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ န ဘိက္ခဝေ သဂဟဋ္ဌာယ ပရိသာယ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၅၅။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၁၃။ ကင်္ခါ။ ၉၃။ (-ဝိ၊ ၃။ ၁၉၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၇၉)။

သဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတ (တိ) [သဟ + ဂဟဋ္ဌ + ပဗ္ဗဇိတ] (၁) လူနှင့်တကွသော-ရှင်-ရဟန်း။ (၂) လူရှင်, ရဟန်း-တို့နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ (၁) ဉာတော ဟောတိ ယသဿီ သဂဟဋ္ဌ-ပဗ္ဗဇိတာနံ ဗဟုဇနပရိဝါရော။ အံ၊ ၂။ ၁၀၀။ (- မဟာနိ။ ၅၂၊ ၂၇၁)။ (၂) ဧဝမေဝါယံ ဘောတော ဂေါတမဿ ပရိသာ သဂဟဋ္ဌ-ပဗ္ဗဇိတာ နိဗ္ဗာနနိန္နာ။ မ၊ ၂။ ၁၆၁။

သဂဟဏဓမ္မ (ပု) [သဟ + ဂဟဏ + ဓမ္မ] ယူ - စွဲလမ်း - တတ်သော သဘောနှင့်တကွ ဖြစ်သော တရား။ သဂဟဏဓမ္မမေဝါတိ " တော် မမ " န္တိအာဒိနာ ဂဏှာတီတိ ဂဟဏံ၊ သဟ ဂဟဏေနာတိ သဂဟဏံ၊ ဥပါဒါနိယန္တိ အတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၉။ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၂-၌ သင်္ဂဟဏဓမ္မ-ဟုရှိသည်)။

သဂဟန (တိ) [သဟ + ဂဟန] (၁) ချုံနွယ် ပိတ်ပေါင်းရှိသော (တော)။ (၂) ရာဂစသော ချုံနွယ် ပိတ်ပေါင်းရှိသော (ကိလေသာခရီး)။ (၁) သော သကဏ္ဋကေ သဂဟနေ ဝနေ တေ ပရိယေသန္တော -----။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၃။ (၂) သဂဟနော (သံ၊ ၂။ ၃၉၉) တိ ရာဂဂဟနာဒီဟိ သဂဟနော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၆။ ကုသလအနဝဇ္ဇဓမ္မေဟိ ဒုရဝဂါဟဋ္ဌေန သဂဟနော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၅။ (-ဇာ၊ ၂။ ၅၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၇၆-၇)။

သဂါထ = သဂါထက (တိ) [သဟ + ဂါထာ + က။ မောဂ်၊ ၁။ ၃၃။ ၃၊ ၅၃။ သဟ ဂါထာဟီတိ ဟိ သဂါထကံ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃။] ဂါထာ -ကဗျာ -နှင့်တကွ ဖြစ်-ပါရှိ-သော (သုတ်)။ သဗ္ဗမ္ပိ သဂါထကံ သုတ္တံ ဂေယျန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၃။(-နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃)။

သဂါထကပုညာဘိသန္ဒဝဂ္ဂ (ပု) [သဂါထက + ပုညာဘိသန္ဒ + ဝဂ္ဂ] သဂါထကပုညာဘိသန္ဒဝဂ်၊ ဂါထာ-ကဗျာ-နှင့်တကွဖြစ်- ပါရှိ-သော ပုညာဘိသန္ဒသုတ်ဖြင့် မှတ်အပ်သော သုတ် (၁၀) ခုအပေါင်း။ သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁၁-သံယုတ်၊ ၅-ဝဂ်။ သံ၊ ၃။ ၃၄၈-၅၄။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၃၆)။

သဂါထကပဒေသ (ပု) [သဂါထက + ပဒေသ] ဂါထာ-ကဗျာ-နှင့်တကွဖြစ်-ပါရှိ-

သော-သုတ်-ပါဠိတော်-တစ်စိတ် တစ်ဒေသ။ ဥဘတောဝိဘင်္ဂါဒီသု သဂါထကပ္ပဒေသောန် ဝေယျာကရဏ်သင်္ဂဟော သိယာ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၂၅။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၅။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂၅။

သဂါထဝဂ္ဂ (ပု) [သဟ + ဂါထာ။ သဂါထ + ဝဂ္ဂ။ အလယ်၌ ဒီဃပြု။] သဂါထာဝဂ်၊ သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော်၊ ဂါထာ - ကဗျာ - ပါရှိ - သော သုတ်အစု အပေါင်း။ သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ-လည်း ကြည့်။ သံယုတ္တာဂမော နာမ သဂါထာဝဂ္ဂေါ နိဒါနဝဂ္ဂေါ ခန္ဓဝဂ္ဂေါ သဠာယတနဝဂ္ဂေါ မဟာဝဂ္ဂေါတိ ပဉ္စဝဂ္ဂေါ ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၂၈)။

သဂါထာဝဂ္ဂဋ္ဌကထာ (ထီ) [သဂါထာဝဂ္ဂ + (အတ္ထ + ကထာ။) အဋ္ဌကထာ။] သဂါထာဝဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ၊ သဂါထာဝဂ် (သံယုတ်ပါဠိ တော်) ၏ အနက်ကို ဖွင့်ဆိုကြောင်း ဖြစ်သည့် စကားရပ်။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁-၃၂၅။

သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ (ထီ) [သဂါထာဝဂ္ဂ + သံယုတ္တ + ပါဠိ] သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော်။ (ယင်း သံယုတ်၌ သံယုတ်ပေါင်း ၁၁-ခု ပါဝင်၍ ဝဂ်ပေါင်း ၂၈-ဝဂ်, သုတ်ပေါင်း ၂၇၁-သုတ် ပါဝင်သည်)။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဂါထာဝဂ္ဂ- သံယုတ္တပါဠိ။ သံ၊ ၁။ ၁-၂၄၂။

သဂါထာသုတ္တ (န) [သဂါထ + သုတ္တ။ အလယ်၌ ဒီဃ-ပြု။] သဂါထာသုတ်၊ ဂါထာ- ကဗျာ - နှင့်တကွဖြစ် - ပါရှိ - သော သုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၃-သံယုတ်၊ ၂-ဝဂ်၊ ၆-သုတ်။ သံ၊ ၁။ ၃၇၀-၁။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၉)။

သဂါမက (တိ) [သဟ + ဂါမ + က။ မောဂ်၊ ၃။ ၅၃။] ရွာရှိသော (တော)။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဂါမကတီရပဿ (န) [သဂါမက + တီရ + ပဿ] ရွာရှိသော မြစ်ကမ်းပါးဘေး (အရပ်)။ တဿာ သဂါမကတီရပဿေန ဂမနကာလေ ဂါမန္တရဂမနာယ ပါစိတ္တိယာနိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၄။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၅၁)။

သဂါမေယျ (တိ) [(သမာန + ဂါမ) သဂါမ + ဏေယျ] တစ်ရွာတည်း နေသူ၊ တစ်ရွာတည်း သား။ (တူ-တစ်ခု-သော ရွာ၌ နေသောသူ) သဂါမေယျော (သံ၊ ၁။ ၃၃) တိ ဧကဂါမဝါသီ။သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၆။နိဝါသဋ္ဌာနဘူတော သမာနော ဧကော ဂါမော ဧတဿာတိ အာဟ " ဧကဂါမဝါသီ " တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၇။ (-သံ၊ ၁။ ၅၉၊ ၆၀)။

သဂါရဝ (တိ) [သဟ + ဂါရဝ။ ဂရုနော ---- ဂရုကာတဗ္ဗဿ ဘာဝေါ ဂါရဝေါ၊ ဂရုနော ဝါ ဂရုကာရကဿ သဗ္ဗဇနဿ ဘာဝေါ တထာ။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။ ၁၄။ (ယင်း သဂါရဝ - ပုဒ်ကို သပ္ပတိဿ - ပုဒ်နှင့်တွဲ၍ အသုံးများသည်။)] ရိုသေ - လေးစား- အလေး အမြတ်ပြု -ခြင်း -ရှိ- နှင့်တကွဖြစ်- သော၊ သူ။ အလေးပြုအပ်-အလေးပြုတတ်- သည်၏အဖြစ် - အလေးပြုခြင်း - နှင့်တကွ ဖြစ်-ရှိ-သော၊ သူ။ သာဂတော တထာဂတေ သဂါရဝေါ အဟောသိ သပ္ပတိဿော။ ဝိ၊ ၂။ ၁၄၆။ သဂါရဝါသပ္ပတိဿာ (ဝိ၊ ၃။ ၅၇) တိ

ဂရုဘာဝဉ္စေဝ ဇေဋ္ဌကဘာဝဉ္စ ဥပဋ္ဌပေတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၈။ သဂါရဝါသပ္ပတိဿာတိ ဧတ္ထ ဂရုဘာဝေါ ဂါရဝံ၊ ပါသာဏစ္ဆတ္တံ ဝိယ ဂရုကရဏီယတာ။ သဟ ဂါရဝေနာတိ သဂါရဝါ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၃၁။ ဣမ ဘန္တေ ဒိဏ္ဏာသဝေါ ဘိက္ခု သတ္ထရိ သဂါရဝါ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၃၁။ ဣမ ဘန္တေ ဒိဏ္ဏာသဝေါ ဘိက္ခု သတ္ထရိ သဂါရဝေါ ဝိဟရတိ သပ္ပတိဿော။ သံ၊ ၃။ ၂၀၅။ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု သဂါရဝေါ သပ္ပတိဿော။ အံ၊ ၂။ ၇။ စိရံ တိဋ္ဌတု သဒ္ဓမ္မော၊ ဓမ္မေ ဟောန္တု သဂါရဝါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၉၈။ သဂါရဝေါ (ဣတိဝုတ်။ ၂၀၂) တိ ဆဗ္ဗိဓေနပိ ဂါရဝေန ယုတ္တော။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၆၃။ အပိ စ ဘိက္ခု သဂါရဝေါ သပ္ပတိဿော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉။ ဂရုဘာဝေါ ဂရုကရဏံ ဝါ ဂါရဝေါ၊ သဟ ဂါရဝေနာတိ သဂါရဝေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၄။ သုပေသလာ ဟောထ သဒါ သဂါရဝါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၄။ ဆန္နမ္ပိ ဂါရဝါနံ ဝသေန သဂါရဝါ၊ ဂရုကာရဝန္တောတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၅။ (-ဝိ၊ ၃။ ၅၀၉။ ဝိ၊ ၅။ ၂၈၉။ မ၊ ၂။ ၁၃၃။ သံ၊ ၁။ ၁၈၀။ အံ၊ ၃။ ၄၅၈။ အဘိ၊ က။ ၃၄၂။ ဝိမာန။ ၁၂၂။ ပေတ။ ၁၉၉။ အပ၊ ၁။ ၃၇၆။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၆၊ ၂၈၀)။

သဂါရဝပ္ပဋိပတ္တိဒဿနပရမ (တိ) [သဂါရဝ + ပဋိပတ္တိ + ဒဿန + ပရမ] ရိုသေ - လေးစား- ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ် ဟူသောအကျင့်ကို ပြခြင်းလျှင်-အလွန်-အမြတ်-ရှိသော(သုတ်)။ တပ္ပဋိက္ခေပေန သပ္ပုရိသာနံ သဂါရဝပ္ပဋိပတ္တိဒဿနပရမိဒံ သုတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၆။

သဂါရဝဝစန (နု) [သဂါရဝ + ဝစန] ရိုသေ - လေးစား - ခြင်း - နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော စကား။ အာယသ္မာတိ ပိယဝစနံ ဂရုဝစနံ သဂါရဝဝစနံ သပ္ပတိဿဝစနမေတံ အာယသ္မာတိ။ မဟာနိ။ ၁၀၈။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၃၃)။

သဂါရဝဝါသ (ပု) [သဂါရဝ + ဝါသ] ရိုသေ-လေးစား-ခြင်း-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော နေထိုင်ခြင်း။ အဟေတုကတိရစ္ဆာနယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တောပိ တထာဂတော သဂါရဝဝါသံ ရောစေသိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၄။

သဂါရဝသပ္ပတိဿဝစန (နု) [သဂါရဝ + သပ္ပတိဿ + ဝစန] (က) ရိုသေ-လေးစား-ခြင်း-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သောသူ, တုပ်ဝပ်-ကျိုးနွံ-ခြင်း-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော သူတို့၏ စကား။ (ခ) ရိုသေ -လေးစား - အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၌-တုပ်ဝပ် -ကျိုးနွံ -ခြင်း-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော သူ၏ စကား။ (ဂ) ရိုသေ -လေးစား -ခြင်း ရှိသော သူ၏-တုပ်ဝပ်-ကျိုးနွံ-သော စကား။ (က) (ခ) (ဂ) ဘန္တေတိ သဂါရဝသပ္ပတိဿဝစနံ။ ကင်္ခါ။ ၈၅။ ဂရုဘာဝေါ ဂါရဝံ၊ ပါသာဏစ္ဆတ္တံ ဝိယ ဂရုကရဏီယတာ။ အာယသ္မာတိ သဂါရဝသပ္ပတိဿဝစနမေတံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၄။ သဟ ဂါရဝေနာတိ သဂါရဝေါ၊ ဂရုနာ ကိသ္မိဉ္စိ ဝုတ္တေ ဂါရဝဝသေန ပတိဿဝနံ ပတိဿဝေါ၊ သဟ ပတိဿဝေန သပ္ပတိဿဝေါ၊ ပတိဿဝဘူတံ တံသဘာဂဉ္စ ယံကိဉ္စိ ဂရုကရဏံ။ သဂါရဝေ သပတိဿဝစနံ သဂါရဝသပ္ပတိဿဝစနံ။ ဂရုကရဏံ ဝါ ဂါရဝေါ၊ သဂါရဝဿ သပ္ပတိဿဝစနံ သဂါရဝသပ္ပတိဿဝစနံ။ ဧတေန သဘာဝေနေဝ သဂါရဝဿ တထာပဝတ္တံ ဝစနန္တိ

ဒသောတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၄။ (-ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၄၉)။

သဂါရဝသပ္ပတိဿာဓိဝစန (န) [သဂါရဝသပ္ပတိဿ + အဓိဝစန] ရိုသေ-လေးစား-ခြင်း-တုံ့ဝပ်-ကျိုးနွံ-ခြင်း-နှင့် တကွဖြစ် -ရှိ-သည့်- ထူးသော-စကား-သဒ္ဒါ။ အာယသ္မာတိ ပိယဝစနမေတံ ဂရုဝစနမေတံ သဂါရဝသပ္ပတိဿာဓိဝစနမေတံ။ ပဋိသံ၊ ၂၁၇။ သဟ ဂါရဝေန ဂရုဘာဝေန သဂါရဝံ။ ပတိဿယနံ ပတိဿယော။---- ပတိဿဝနံ ဝါ ပတိဿဝေါ။ ------ သဟ ဂါရဝေန ဝတ္တတီတိ သဂါရဝံ။ သဟ ပတိဿယေန, ပတိဿဝေန ဝါ ဝတ္တတီတိ သပ္ပတိဿံ။ " သပ္ပတိဿယံ သပ္ပတိဿဝ" န္တိ ဝါ ဝတ္တဗ္ဗေ ယကာရံ, ဝကာရံ ဝါ လောပံ ကတွာ " သပ္ပတိဿ " န္တိ ဝုတ္တံ။ အဓိကံ ဝိသိဋ္ဌံ ဝစနံ အဓိဝစနံ၊ သဂါရဝဉ္စ သပ္ပတိဿဉ္စာတိ သဂါရဝသပ္ပတိဿံ၊ သဂါရဝသပ္ပတိဿံ အဓိဝစနံ သဂါရဝသပ္ပတိဿာဓိဝစနံ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၄၁။

သဂါဟ (တိ) [သဟ + ဂါဟ] (က) ယူ-စွဲလမ်း-တတ်သော ကိလေသာ-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ- သော။ (ခ) ဖမ်းယူ-ဖမ်းစား-တတ်သော ရက္ခိုသ်ဘီလူး စသည်နှင့်တူသည့် ကိလေသာ ရှိသော။ (ဂ) (ကိလေသာတည်း ဟူသော) ဖမ်းစားတတ်သော ငါးမကာရ်း တို့နှင့် တကွဖြစ်သော၊ (သျ)။ ယော ဣမံ သမုဒ္ဒံ သဂါဟံ သရက္ခသံ။ သံ၊ ၂။ ၃၆၇။ ကိလေသဂါဟေဟိ သဂါဟံ။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၉။ ဓေမေတေ ရာဂါဒယော ကိလေသာ --------- အနယဗျသနံ အာပါဒေန္တိ၊ ကိလေသုပ္ပတ္တိနိမိတ္တတာယ သတ္တာနံ အနယဗျသနာပတ္တိဟေတုဘူတာသ ဥမိဘယဿ အာရမ္မဏာဝသေန စက္ခုသမုဒ္ဒေ “ သဉမိ သာဝဋ္ဋော သဂါဟော သရက္ခသော ” တိ ဝုတ္တော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၁။

သဂါဟရက္ခသ (တိ) [သဟ + ဂါဟ + ရက္ခသ] (က) ဖမ်းယူ-ဖမ်းစား-တတ်သော ရေစောင့် ရက္ခိုသ်နှင့် တကွဖြစ် - ရှိ- သော။ (ခ) ဖမ်းယူ-ဖမ်းစား-တတ်သော မိကျောင်း စသည်တို့နှင့် ရေစောင့် ရက္ခိုသ်ရှိသော။ (က) သဂါဟရက္ခသံ ဝိယ ဥဒကံ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၁။ ဩတိဏ္ဏောတိဏ္ဏေ ဇနေ သဟ ဂါဟရက္ခသေန ဝတ္တတီတိ သဂါဟရက္ခသံ။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ၊ ၄၅-၆။ (ခ) သဂါဟရက္ခသံ ဝိယ ဥဒကံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၈၄။ ဂါဟာ ကုမ္ဘီလာဒယော ရက္ခသော ဒကရက္ခသော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၄၈။

သဂုဏ¹ (ပု) [သ + ဂုဏ] (၁) မိမိ၏- ကိစ္စ-သဘော။ (၂) မိမိ၏-ဂုဏ်-ကျေးဇူး- အကြောင်း-သကတ်။ (၁) သဂုဏေန တာဝ သုညတာ နာမ ဖလသမာပတ္တိ။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆၅။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၃၅။ သဂုဏေနာတိ သရသေန၊ သဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၅။ သဂုဏတော (ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၈၅) တိ သရသတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၁၃။ (၂) သဂုဏေနာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၀၇)တိ အတ္တနော ဂုဏဝသေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၇၆။ အသင်္ခ်ေယျာနိ နာမာနိ၊ သဂုဏေန မဟေသိနော။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၂၀။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၇။ ဥဒါန၊ ဌ။ ၃၀၆။ နေတ္တိ၊ ဌ။ ၁၁၉။ (-ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၀။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၈၅)။

သဂုဏ² (တိ) [သဟ + ဂုဏ] ဂုဏ်- ကျေးဇူး-ရှိသော၊ သူ။ “ အယံ ခတ္တိယော ဝါ ------ နိဂ္ဂုဏော ဝါ သဂုဏော ဝါ ” တိ ဝိသေသံ န ကရောန္တိ။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၆၀။

သဂုဏ[၂] (တိ) [သမာန + ဂုဏ] တူညီသော-အထပ်-အလွှာ-ရှိသော။ သဂုဏံ ကတွာတိ ဒွေ စီဝရာနိ ဧကတော ကတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၉။ ဧကတော ကတွာတိ သမာနပဋလံ ကတွာ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၁၉။ သဂုဏ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၅၅) န္တိ အန္တောကာသာဝေန ဗဟိကာသာဝံ သမာနဂုဏံ ကတွာ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၄၆၃။

သဂုဏာမိဝစန (န) [သဂုဏ + အမိဝစန] မိမိဂုဏ်အား လျော်စွာဖြစ်သော အမည်။ အမတန္တိ နိဗ္ဗာနသခ်ါတာယ နိဝတ္တိယာ သဂုဏာမိဝစနံ။ ဝဇိရ၊ ၂၆။

သဂုဠ (တိ) [သဟ + ဂုဠ] တင်လဲ-ထန်းလျက် -ကြံသကာ -နှင့်တကွဖြစ် -ပါရှိ-သော (မုန့်)။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဂုဠပူဝ (ပု) [သဂုဠ + ပူဝ] တင်လဲ-ထန်းလျက်-ကြံသကာ- နှင့်တကွ ပြုလုပ်အပ်သော မုန့်၊ တင်လဲ- ထန်းလျက်-ကြံသကာ-နှင့်တကွဖြစ် - ပါရှိ - သော မုန့်။ သဂုဠာနိ (ဇာ၊ ၂။ ၃၃၆) တိ သဂုဠပူဝေ စ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၂၉၇။

သဂေဟ (တိ) [သ + ဂေဟ] အိမ်ရှိသော (ရွာ)။ ပေါရာဏဂါမံ ဝါ သဂေဟမေဝ ဆဍ္ဍေတွာ အညတ္ထ ဂတာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃၂။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၄၄။

သဂေါစရ (ပု) [သ + ဂေါစရ။ တစ်နည်း- အသဿ (သ) + ဂေါစရ] (၁) မိမိ၏- ကျက်စား-လှည့်လည်- သွားလာ-ရာ အရပ်။ (၂) မိမိ မိမိတို့၏ အာရုံ။ (၃) မြင်းတို့ကို ကိုက်လျက် ကျက်စားခြင်း။ (မိမိ၏ အကျင့်။ ဇာ၊ သျှ။ ပေ။)။ (၁) သဂေါစရပသုတ-ကြည့်။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၃) ယော သောဏာဿ သဂေါစရော (ဇာ၊ ၁။ ၃၈) တိ ယာဒိသော သောဏော၊ ---- သောပိ တံ ဂေါစရောယေဝ။ ယထေဝ ဟိ သောဏော အဿဂေါစရော အသော ခုံသေန္တော၀ စရတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈။

သဂေါစရကိစ္စ (ပု) [သဂေါစရ + ကိစ္စ] မိမိမိမိတို့၏ အာရုံ, ကိစ္စ။ သဂေါစရကိစ္စာဒိ-ဝသေနာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၂) တိ သဂေါစရဿ, ကိစ္စာဒိကဿ စ ဝသေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၃။

သဂေါစရပ (ပ္ပ) သုတ (တိ) [သဂေါစရ + ပသုတ] မိမိ၏- ကျက်စား- လှည့်လည်-သွားလာ-ရာ အရပ်၌- လေ့လာ-လေ့ကျက်-သော။ သဂေါစရပ္ပသုတောဟံ၊ နဒိတိတ္ထံ အဂစ္ဆဟံ။ အပ၊ ၁။ ၈၈။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၁။

သဂေါတ္တ (တိ) [သမာန + ဂေါတ္တ။ သမာနံ ဂေါတ္တံ ကုလံ အဿာတိ သဂေါတ္တော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၂၄၃။] ဆွေမျိုးသားချင်း၊ တူသော အမျိုးအနွယ်ရှိသော၊ သူ။ သဂေါတ္တော ဉာတိ ဉာတကော။ ဓာန် ။ ၂၄၃။ သဂေါတ္တေဟိ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၁) တိ သမာနဂေါတ္တေဟိ၊ ကေဝံသဇာတေဟီတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၈။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၀။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၅၄)။

သဂ္ဂ[၁] (ပု၊ န) [သု + အဇ + ဏျ။ သောဘဏေန ကမ္မေန အဇီယန္တိ ဂမ္မန္တီတိ သဂ္ဂါ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၂။ ပုညေန ဝါ သုဋ္ဌု အဇီယတေတိ သဂ္ဂေါ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၁၀။ သု + အဂ္ဂ။ ရူပါဒိဝိသယေဟိ သုဋ္ဌု အဂ္ဂေါတိ သဂ္ဂေါ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၆။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၈။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၆၊ ၃၇၇။ မဟာနိ၊

ဌ။ ၃၃၅။ ရူပါဒိသမ္ပတ္တိံဟိ သုဋ္ဌု အဂ္ဂံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၃။ ဒိဗ္ဗေဟိ ရူပါဒီဟိ သုဋ္ဌု အဂ္ဂါတိ သဂ္ဂါ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၉။ သောဘဏာ အဂ္ဂဘူတာ ရူပါဒယော ဧတ္ထာတိ သဂ္ဂေါ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၈။ သောဘဏော အဂ္ဂေါ သဂ္ဂေါ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၁၀။ သဟ + အဂ္ဂံ။ မနာပိယရူပါဒိတာယ သဟ အဂ္ဂတီတိ သဂ္ဂံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၇။ (သံ-သွဂ္ဂိ သုဋ္ဌု အဇ္ဇတေတိ သွဂ္ဂီ။ သုဋ္ဌု ဝါ ရိဇ္ဇတေ အသ္မိန္တိ သွဂး။ အမရဋီ။) သဂ္ဂ-(ပု၊ န) ပါကတ။ သဂ္ဂ- (ပု)အဒ္ဓမာဂဓီ။ | (၁) နတ်ပြည်, နတ်ရွာ, ဗြဟ္မာ့ပြည်။ (ကောင်းမြတ်သော ရူပါရုံ စသည်တို့၏ တည်ရှိရာအရပ်)-- (က) ကာမာဝစရ နတ်ပြည် ၆- ထပ် -ဘုံ။ (ခ) တာဝတိံသာ နတ်ပြည်။ (ဂ) တုသိတာ နတ်ပြည်။ (ဃ) ကာမာဝစရ နတ်ပြည် ၆-ထပ်-ဘုံနှင့် ရူပါဝစရ အောက် ဗြဟ္မာ့ပြည် ၉-ဘုံ။ (င) ကာမာဝစရ နတ်ပြည် ၆-ထပ်-ဘုံနှင့် ရူပါဝစရဗြဟ္မာ့ပြည် ၁၆-ဘုံ။ (စ) ကာမာဝစရ နတ်ပြည် ၆- ထပ်-ဘုံနှင့် ဗြဟ္မာ့ပြည် ၂၀။ (ဆ) ရူပါဝစရဗြဟ္မာ့-ပြည်-ဘုံ။ (၂) နတ်ပြည်, နတ်ရွာ၊ နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-သို့-ဖြစ်စေတတ်သော- ကုသိုလ် - ကောင်းမှု။ (၃) ကောင်းမြတ်-အလွန်မြတ်-ထူးကဲ-သော။ (၄) သဂ္ဂမည်သော စောင်းသမား။(၅) မိုးစာ-ပျံလွှား-ငှက်။ (၁) (က) ကာမာဝစရ နတ်ပြည် ၆-ထပ်-ဘုံ။ တေ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပန္နာ။ ဝိ၊ ၁။ ၆။ သဂ္ဂဂ္ဂဟဏေန ဒေဝဂတိယေဝ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၆။ သုဂတိံ သဂ္ဂ (အံ၊ ၁။ ၂၇၃) န္တိ စာတုမဟာရာဇိကာဒိသု အညတရံ သဂ္ဂံ လောကံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၄။ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောက (ဥဒါန။ ၁၈၅) န္တိ ဧတ္ထ ---- သဂ္ဂဂ္ဂဟဏေန ဒေဝဂတိ ဧဝ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၇၇။ သဂ္ဂမှိ မောဒတိ (ဝိ၊ ၄။ ၃၆၉။ ဣတိဝုတ်။ ၂၀၃)တိ ကာမာဝစရဒေဝလောကေ ---- မောဒတိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၆၇-၈။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၂၂။ (-ဝိ၊ ၃။ ၃၂၂။ ဒီ၊ ၁။ ၁၅၃။ ဒီ၊ ၂။ ၇၃။ ဒီ၊ ၃။ ၄၃၊ ၉၂။ မ၊ ၁။ ၂၇၊ ၃၅၄။ မ၊ ၂။ ၁၁။ မ၊ ၃။ ၂၀၀။ သံ၊ ၁။ ၂၄၊ ၂၉၊ ၈၇။ သံ၊ ၂။ ၂၀၃၊ ၄၁၁။ အံ၊ ၁။ ၃၁၊ ၁၆၅။ အံ၊ ၂။ ၁၆၊ ၂၇၊ ၂၉၊ ၄၁-၂၊ ၃၄၄၊ ၄၅၈။ ပဋိသံ။ ၁၁၁။ ဓမ္မ။ ၃၂။ ဥဒါန။ ၁၃၇။ ဣတိဝုတ်။ ၂၀၄။ ဝိမာန။ ၆၆။ ပေတ။ ၁၂၇၊ ၁၄၄၊ ၁၆၈။ ထေရ။ ၃၀၀။ ဇာ၊ ၁။ ၅၁၊ ၂၂၃။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၆။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၈၊ ၈၃၊ ၁၆၃။ ထေရ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၁။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၁။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၃)။ (ခ) တာဝတိံသာ နတ်ပြည်။ ဒိဋ္ဌာ မယာ ဘိက္ခဝေ ဆဖဿာ-ယတနိကာ နာမ သဂ္ဂါ။ သံ၊၂။ ၃၄၁။ သဂ္ဂါတိ ဣဓာပိ တာဝတိံသပုရမေဝ အဓိပ္ပေတံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၄။ သဂ္ဂေသု (ထေရ။ ၂၄၀) တိ တာဝတိံသသင်္ခါတေ သဂ္ဂလောကေ၊ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇနဝသေန ဟေတ္ထ ဗဟုဝစနံ။ ထေရ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၂။ (ဂ) တုသိတာ နတ်ပြည်။ သဂ္ဂံ သော ဥပပဇ္ဇထာ(ဇာ၊ ၂။ ၃၇၈)တိ တတော စုတော ဒုတိယစိတ္တေန တုသိတပုရေ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၈၇။ (ဃ) ကာမာဝစရ နတ်ပြည် ၆ - ထပ် - ဘုံနှင့် ရူပါဝစရ အောက် ဗြဟ္မာ့ပြည် ၉-ဘုံ။ သဂ္ဂါပါယဉ္စ ပဿတိ (အံ၊ ၁။ ၁၆၆)တိ ဆကာမာဝစရေ, နဝဗြဟ္မ-လောကေ, စတ္တာရော စ အပါယေ ပဿတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၉။ (င) ကာမာဝစရ နတ်ပြည် ၆-ထပ်-ဘုံနှင့် ရူပါဝစရ ဗြဟ္မာ့ပြည် ၁၆-ဘုံ။ သဂ္ဂေသု ဝါ (ခုဒ္ဒက။ ၅။ သုတ္တနိ။ ၃၁၂) တိ ကာမဝစရရူပါဝစရဒေဝလောကေသု။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၂။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၂။ (စ) ကာမာဝစရ နတ်ပြည် ၆-ထပ်- ဘုံနှင့်

ဖြဟ္မာ့ပြည် ၂၀။ သဂ္ဂါပါယဉ္စ ပဿတိ (ထေရီ။ ၃၈၇) တိ ဆဗ္ဗီသတိဒေဝလောက- ဘေဒံ သဂ္ဂံ ---- ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ---- ပဿတိ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၇၇။ (ဆ) ရူပါဝစရ ဖြဟ္မာ့ပြည်။ သဂ္ဂံ နာမ သြက္ကာမေန္တိ (သံ၊ ၂။ ၄၉၈) တိ ပရိဝါရေတွာ ဋ္ဌိတာ "ဂစ္ဆ ဘော ဖြဟ္မလောကံ, ဂစ္ဆ ဘော ဖြဟ္မလောက "န္တိ ဝဒန္တာ သဂ္ဂံ ပဝေသေန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၁။ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောက (အံ၊ ၂။ ၁၉၉) န္တိ ဖြဟ္မလောကမေဝ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၇။ (၂) နတ်ပြည်, နတ်ရွာ၊ နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-၌- ဖြစ်စေတတ်သော-ကုသိုလ်-ကောင်းမှု။ သဂ္ဂါ တေ အာရဒ္ဓါ (ဝိ၊ ၃။ ၃၁၈) တိ သဂ္ဂနိဗ္ဗတ္တကပုညံ ဥပစိတန္တိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၇၆။ သဂ္ဂါ တေ အာရဒ္ဓါတိ တယာ ဒေဝလောကာ အာရာဓိတာ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈၇။ သဂ္ဂနိဗ္ဗတ္တ- ကပုညန္တိ ဣမိနာ သဂ္ဂါတိ ဧတ္ထ ဖလူပစာရံ ဒဿေတိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၅၀။ သဂ္ဂ[၁] - လည်းကြည့်။ (၃) ကောင်းမြတ်-အလွန်မြတ်- ထူးကဲ - သော။ သဂ္ဂ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၃) န္တိ သုဋ္ဌု အဂ္ဂံ၊ ရူပသဒ္ဒါဒိဒသဝိဓံ အတ္တနော ဖလံ နိပ္ဖာဒေတုံ အရဟာတီတိ အတ္ထော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၄။ သဂ္ဂံ လောက (အံ၊ ၁။ ၈) န္တိ ရူပါဒိသမ္ပတ္တီဟိ သုဋ္ဌု အဂ္ဂံ လောကံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၃။ သဂ္ဂသံဝတ္တနိက - လည်းကြည့်။ (၄) သဂ္ဂမည်သော စောင်းသမား။ ကထံ တဿာ စ တုယှဉ္စ၊ အဟု သဂ္ဂသမာဂမော။ ဇာ၊ ၁။ ၁၂၆။ ရညော ပန သဂ္ဂေါ နာမ ဂန္ဓဗ္ဗော အတ္ထိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၄။ (၅) မိုးစာ-ပျံလွှား- ငှက်။ သဂ္ဂါ (ဇာ၊ ၂။ ၃၄၇) တိ စာတက- သကုဏာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၁၆။

သဂ္ဂ[၂] (ထီ) [သဂ္ဂ + ဥပပတ္တိ။ နောက်ပုဒ် ကျေ။] နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-၌-ဖြစ်-ပဋိသန္ဓေ နေ-ခြင်း။ သဂ္ဂသံဝတ္တနိက (၃) ကြည့်။

သဂ္ဂ[၃] (ပု) [သဂ္ဂ + ကထာ။ နောက်ပုဒ် ကျေ။] သဂ္ဂကထာ-ကြည့်။ အနုပုဗ္ဗိံ ကထန္တိ ဒါနကထံ, ဒါနာနန္တရံ သီလံ, သီလာနန္တရံ သဂ္ဂံ, သဂ္ဂါနန္တရံ မဂ္ဂန္တိ ဧဝံ အနုပဋိပါဋိကထံ ကထေသိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၂။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၃။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၅။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၈)။

သဂ္ဂ[၄] (ပု) [သဂ္ဂ + ဂုဏ။ နောက်ပုဒ် ကျေ။] နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-၏ဂုဏ်ကျေးဇူး။ သဂ္ဂကထာ-ကြည့်။

သဂ္ဂ[၅] (တိ) [သဂ္ဂ + ဏ] (၁) နတ်ပြည်- နတ်ရွာ-၌ ဖြစ်တတ်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှု။ (၂) နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-၌ ဖြစ်သော စည်းစိမ် ချမ်းသာ။ (၁) (၂) သဂ္ဂကထာ[၂]-ကြည့်။

သဂ္ဂ[၆] (ပု) [သဂ္ဂ + သဂ္ဂ။ ကေသိသ်ပြု။] နတ်ပြည်- နတ်ရွာ-၌ဖြစ်သော စည်းစိမ်ချမ်း သာ, နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-၌ ဖြစ်စေတတ်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှု။ သဂ္ဂကထာ[၂]-ကြည့်။

သဂ္ဂ[၇] (ပု) [သဇ္ဇ + ဏ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၉၅။] တီထွင်- စီရင် - ဖန်ဆင်း - ခြင်း။ အထာပိ သဂ္ဂေါ ဧဝံ ဣဿရာဒိဟေတုကော ဝုစ္စေယျ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၀။

သဂ္ဂကထာ[၁] (ထီ) [သဂ္ဂ + ပဋိသံယုတ္တာ + ကထာ] သဂ္ဂကထာ၊ နတ်ပြည်-နတ်ပြည်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး- နှင့်- စပ်- စပ်ယှဉ်- စပ်သွယ်- ဆက်စပ်-ပတ်သက်-သောစကား။ သဂ္ဂကထ (ဒီ၊ ၂။ ၃၅။ မ၊ ၂။ ၄၃။ အံ၊ ၃။ ၃၀။ ဥဒါန။ ၁၃၅) န္တိ အယံ သဂ္ဂေါ နာမ ဣဋ္ဌော ကန္တော မနာပေါ။ ---- ဧဝမာဒိသဂ္ဂဂုဏပဋိသံယုတ္တံ

ကထံ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၆၃။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၆၅။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၁၄။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၅၆။

သဂ္ဂကထာ[၂] (ထီ) [သဂ္ဂ + ပဋိသံယုတ္တာ + ကထာ။ သဂ္ဂ + ကထာ] သဂ္ဂကထာ-- (က) နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော စည်းစိမ်ချမ်းသာ, နတ်ပြည်၌ဖြစ်စေတတ်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှု တို့နှင့်-စပ်- စပ်ယှဉ်-စပ်သွယ်- ဆက်စပ်-ပတ်သက် - သော စကား။ (ခ) နတ်ပြည်၌ ဖြစ်သောသော စည်းစိမ်ချမ်းသာ, နတ်ပြည်၌ ဖြစ်စေတတ်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို ပြဆိုကြောင်းဖြစ်သော စကား။ (က) (ခ) သဂ္ဂကထ (ဝိ၊ ၁။ ၉၈) န္တိ ဒေဝနာဠကာဒီနံ, နန္ဒနဝနာဒီနဥ္စ သမ္ပတ္တိကထံ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၅၉။ သဂ္ဂကထာ(နေတ္တိ။ ၄၂)တိ သဂ္ဂသမ္ပတ္တိသုခ-ကထာ စေဝ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တာပကပုညကထာ စ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၆၉။ ဒါနကထာ သီလကထာ သဂ္ဂကထာ။ နေတ္တိ။ ၁၁၉။ ယာယ ဒေသနာယ သဂ္ဂါ စ သဂ္ဂေသု နိဗ္ဗတ္တာပကဥ္စ ကမ္မံ ဒဿိတံ၊ သာ သဂ္ဂကထာ နာမ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၉၄။

သဂ္ဂကထာနန္တရံ (ဗျ) [သဂ္ဂကထာ + အနန္တရံ] သဂ္ဂကထာ၏အခြားမဲ့ (ကာလ) ၌။ သဂ္ဂကထာနန္တရံ မဂ္ဂကထာ (ကထေတဗ္ဗာ)။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၇၉။

သဂ္ဂကာမ (တိ) [သဂ္ဂ + ကမု + ဏ] (က) နတ်ပြည် - နတ်ရွာ - ကို အလိုရှိသော၊ နတ်ပြည်- နတ်ရွာ-သို့ ရောက်လိုသော၊ သူ။ (ခ) နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-ကို-လိုလား-တောင့်တ-သော၊ သူ။ (က) သဂ္ဂါနံ ဝါပိ ဟေတု သဂ္ဂကာမေန ---- သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ ပဋိပဒါ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာ။ အံ၊ ၂။ ၄၂။ သဂ္ဂကာမေနာ (ဇာ၊ ၂။ ၂၄၇) တိ----သဂ္ဂံ ကာမယမာနေန။ ဇာ၊ ၄၊ ၇။ ၈၇။ (ခ) သဂ္ဂကာမာပဟီ(ဇာ၊ ၂။ ၂၅၅)တိ ဇုတ္တ ဟိတိ နိပါတမတ္တံ၊ သဂ္ဂကာမာ သဂ္ဂံ ပတ္ထယမာနာတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ၄၊ ၇။ ၁၀၂။

သဂ္ဂကာယ (ပု) [သဂ္ဂ + ကာယ] (က) ကာမာဝစရနတ်ပြည် ၆-ထပ်။ (ခ) တာဝတိံသာနတ်ပြည်။ (က) သဂ္ဂကာယံမဂမံ သကိံ သကိံ(ထေရ။ ၂၆၇)န္တိ သဂ္ဂဂတိသင်္ခါတံ ကာမာဝစရဒေဝကာယံ သကိံ သကိံ ကဒါစိ ကဒါစိ ဥပပဇ္ဇနဝသေန အဂစ္ဆိံ။ ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၄၈၂။ (ခ) ဝေဒေဟံမနုသာသိတွာ၊ သဂ္ဂကာယံ အပက္ကမိ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၈၆။(-၃၆၆)။

သဂ္ဂဂတ (တိ) [သဂ္ဂ + ဂတ] (၁) နတ်ပြည်- နတ်ရွာ- သို့-သွား-ရောက်-သော၊ နတ်ပြည်- နတ်ရွာ-၌ဖြစ်သော၊ သူ။ (၂) နတ်၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံသော၊ သူ။ (၃) နတ်ပြည် - နတ်ရွာ - သို့ လားရာ (ကာလ)။ (၁) သဂ္ဂဂတော (ဝိမာန။ ၉၇) တိ ဥပ္ပဇ္ဇနကဝသေန သဂ္ဂံ ဂတော။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂၇၀။ အဟံ ပုရေ သဂ္ဂဂတော ရမာမိ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၀၁။ (၂) နရာ သဂ္ဂဂတာရိဝါ (ဇာ၊ ၁။ ၁၁၈) တိ သဂ္ဂဂတာ ဒိဗ္ဗဘောဂ-သမင်္ဂိနော နရာ ဝိယ တေ သုခံ ဝိန္ဒန္တိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၁၃၉။ (၃) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဂ္ဂဂတကာလ (ပု) [သဂ္ဂဂတ + ကာလ] နတ်ရွာလား - ရာ - သော - အခါ -ကာလ။ အမှာကံ ဒေဝသဿ သဂ္ဂဂတကာလတော ပဋ္ဌာယ ဇနပဒံ ဂန္တွာ။ ဇာ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇၇။

သဂ္ဂဂမန (န) [သဂ္ဂ + ဂမန] (၁) နတ်ပြည် - နတ်ရွာ - သို့ ရောက်ခြင်း၊ နတ်ပြည်၌-ဖြစ်-ပဋိသန္ဓေနေ-ခြင်း။ (၂) နတ်ပြည် - နတ်ရွာ - သို့ လားရောက်ကြောင်း။

(၁) တံ သဂ္ဂဂမနတ္ထာယာ(စရိယာ။ ၄၀၀)တိ တသ္မိံ သဂ္ဂသ္မိံ ဥပ္ပတ္တိဝသေန ဂမနတ္ထာယ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၈။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဂ္ဂဂမနပဉှ (တိ) [သဂ္ဂဂမန + ပဉှ] သဂ္ဂဂမနပဉှာ၊ နတ်ပြည် - နတ်ရွာ - သို့ လားရောက်ကြောင်း (တရား) မေးမြန်းခြင်း။ (နတ်ပြည်သို့ လားရောက်ကြောင်းကို မေးမြန်းသည့် ပြဿနာ)။ ပရာဇိတောပိ အပရာဇိတသဒိသော ဟုတွာ ပုန သဂ္ဂဂမနပဉှံ ပုစ္ဆိဿာမိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃။

သဂ္ဂဂမနမဂ္ဂ (ပု) [သဂ္ဂဂမန + မဂ္ဂ] နတ်ပြည်သို့ သွားရာလမ်းခရီး၊ နတ်ပြည်သို့- သွား-ရောက်- ကြောင်း-လမ်းခရီး-လမ်းစဉ်။ " အယံ တဿ သဂ္ဂဂမနမဂ္ဂေါ " တိ သညာယ တတ္ထ သမ္မာပါသယည်ံ ပဋ္ဌပေန္တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၄။

သဂ္ဂဂါမိမဂ္ဂ (ပု) [သဂ္ဂဂါမီ + မဂ္ဂ] (က) နတ်ပြည် - နတ်ရွာ - သို့ - သွား-ရာ- ကြောင်း -ဖြစ်သည့်- လမ်း- ခရီး။ (ခ) နတ်ပြည် - နတ်ရွာ - သို့ ရောက်စေတတ်သော- လမ်း - ခရီး။ (က) (ခ) သဂ္ဂဂါမိမဂ္ဂံ သောဓေမိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၃။

သဂ္ဂဂါမိယ (တိ) [သဂ္ဂဂါမီ + က။ သဂ္ဂံ ဂမေတီတိ သဂ္ဂဂါမိယော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၉။] နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-သို့ ရောက်စေတတ်သော။ သဂ္ဂဂါမိယော မဂ္ဂေါ မနုဿဂါမီ မဂ္ဂေါ နိဗ္ဗာနဂါမီ မဂ္ဂေါ။ နေတ္တိ။ ၆၂။

သဂ္ဂဂါမီ (တိ) [သဂ္ဂ + ဂမု + ဏီ။ သဂ္ဂဂါမိယ-လည်းကြည့်။ ထီ-၌ သဂ္ဂဂါမိနီ။] (၁) နတ်ပြည် - နတ်ရွာ -သို့- သွား- လား- ရောက်-သော၊ သူ။ (၂) (က) နတ်ပြည်- နတ်ရွာ-သို့- သွား -လား -ရောက်-ကြောင်း။ (ခ) နတ်ပြည်- နတ်ရွာ -သို့ ရောက်စေတတ် သော။ (၁) ဓမ္မဋ္ဌာ သီလသမ္ပန္နာ၊ တေ ဇနာ သဂ္ဂဂါမိနော။ သံ၊ ၁။ ၃၀။ အဘိ၊ က။ ၂၅၉။ သဂ္ဂဂါမိန (သံ၊ ၁။ ၂၀၄) န္တိ သဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တာနံ ဂတာနမ္ပိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၀။ ဣတော ဝိမုစ္စမာနာဟံ၊ သဂ္ဂဂါမိ ဝိသေသဂူ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၆၆။ (-နေတ္တိ။ ၈၁။ မိလိန္ဒ။ ၁၁၇)။ (၂) (က) (ခ) မယှံ သဂ္ဂဂါမိနံ မဂ္ဂံ ကရောမိ သမ္မာ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၉။ သဂ္ဂဂါမိနီ ပဋိပဒါ ဝုတ္တာ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၇။(-နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၀၆)။

သဂ္ဂဂုဏပဋိသံယုတ္တ (တိ) [သဂ္ဂ + ဂုဏ + ပဋိသံယုတ္တ] နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့်-စပ်-စပ်ယှဉ်-ဆက်စပ်- စပ် သွယ်-ပတ်သက်-သော။ သဂ္ဂဂုဏပဋိသံယုတ္တံ ကထံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၅။

သဂ္ဂဂ္ဂဟဏ (န) [သဂ္ဂ + ဂဟဏ] သဂ္ဂ-သဒ္ဒါ။ သဂ္ဂ³- (က) ကြည့်။

သဂ္ဂဋ္ဌာန (န) [သဂ္ဂ + ဌာန] နတ်ပြည်၊ နတ်ရွာ။ (ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့ဖြင့် ကောင်း မြတ်-မြတ်သော ရူပါရုံစသည်တို့၏ တည်ရာ ဖြစ်-သော - အရပ် - ဌာန)။ တာဒိသော စ ဘဒ္ဒကံ ကမ္မံ ကတွာ သဂ္ဂဋ္ဌာနံ ဥပဂစ္ဆတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၂။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၇၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၁)။

သဂ္ဂတ္ထိက (တိ) [သဂ္ဂ + အတ္ထိက] နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-ဖြင့်-ကို-အလိုရှိသော၊ သူ။ ဧတေ မေ ဘန္တေ သဋ္ဌိဝိဟာရာ ပုညတ္ထိကေန သဂ္ဂတ္ထိကေန ကာရာပိတာ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၉၁။

သဂ္ဂဒါယက (တိ) [သဂ္ဂ + ဒါယက။ ထီ-၌ သဂ္ဂဒါယိကာ။] နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-

နတ်စည်းစိမ်-ကို ပေးတတ်သော၊ သူ။ တေ သဂ္ဂဒါယကာ ဟောန္တိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၃၈၂။

သဂ္ဂန္တရာယ (ပု) [သဂ္ဂ + အန္တရာယ] နတ်ပြည် - နတ်ရွာ - ၏ အန္တရာယ်။ (နတ်ပြည်သို့ မရောက်အောင် တားမြစ်တတ်သော အန္တရာယ်)။ ဘိက္ခုဘာဝေါ ဟိဿ သဂ္ဂန္တရာယော စေဝ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ၊၂။၈၃။ သတ္တပိ အာပတ္တိယော ---- သဂ္ဂန္တရာယဉ္စေဝ မောက္ခန္တရာယဉ္စ ကရောန္တိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၅၇။ (-ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၃၇။ ကင်္ခါ။ ၂၄၇။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၈၅။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၆၊ ၉၉)။

သဂ္ဂန္တရာယိက (တိ) [သဂ္ဂန္တရာယ + ဏိက] နတ်ပြည် - နတ်ရွာ - ၏ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ် သော။ အဘိဘဝိတွာ ပန ပဝတ္တိယံ သဂ္ဂန္တရာယိကတာပိ န သက္ကာ နိဝါရေတုံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၈၇။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၃။

သဂ္ဂပဋိလာဘ (ပု) [သဂ္ဂ + ပဋိလာဘ] နတ်ပြည် - နတ်ရွာ - ကို - ရ-ရောက်-ခြင်း။ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ ဟိဿ ပဋိပဒါ သဂ္ဂပဋိလာဘာယ သံဝတ္တတိ။ အံ၊ ၂။ ၄၂။

သဂ္ဂပတ္တ (တိ) [သဂ္ဂ + ပတ္တ] နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-သို့ရောက်သော၊ သူ။ ကော မောဒတိ သဂ္ဂပတ္တော ဝိမာနေ။ ဝိမာန။ ၇၄။ ပေတ။ ၂၀၇။ (-ဇာ၊ ၂။ ၁၉၅-၉)။

သဂ္ဂပထ (ပု) [သဂ္ဂ + ပထ] နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-၏-သို့သွားရာ-လမ်း-ခရီး။ သဂ္ဂပထံ ပူရယမာနာ အဂမံသု။ ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၇၇။

သဂ္ဂပရာယဏ (တိ) [သဂ္ဂ + ပရာယဏ] နတ်ပြည်လျှင် - လည်းလျောင်း- လား-ရာ ရှိသော၊ နတ်ပြည်သို့ လားရောက်သော၊ သူ။ သန္တော သဂ္ဂပရာယဏာ (ဇာ၊ ၁။ ၄၆) တိ ပဏ္ဍိတာ ပန ဒါနံ ဒတွာ သီလံ ရက္ခိတွာ ---- သုစရိတာနိ ပူရေတွာ သဂ္ဂပရာယဏာ ဟောန္တိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၇၈။ (-ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၉၆။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၄၁။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၆၁။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၆၆)။

သဂ္ဂပရာယန (တိ) [သဂ္ဂ + ပရာယန] သဂ္ဂပရာယဏ-ကြည့်။ မဟာဇနံ ပဉ္စသီလေသု ပတိဋ္ဌာပေတွာ သဂ္ဂပရာယနံ အကာသိ။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၃။

သဂ္ဂပရိယာပန္န (တိ) [သဂ္ဂ + ပရိယာပန္န] နတ်ပြည်၌ -အကျုံးဝင် -အတွင်းဝင် -ပါဝင်-သော။ သဂ္ဂပရိယာပန္နာပိ ---- ကာမာ နာမ ဗဟွာဒီနဝါ အနိစ္စာ အဒ္ဓုဝါ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၉၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၁။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၆။

သဂ္ဂပါပနာဓိပ္ပါယ (တိ) [သဂ္ဂ + ပါပန + အဓိပ္ပါယ] နတ်ပြည်သို့ ရောက်စေခြင်းကို အလိုရှိသော။ သဂ္ဂပါပနာဓိပ္ပါယတ္တာ အတ္တတော မရဏတ္ထိကာဝ ဟုတွာ။ ဝဇိရ၊ ၁၆၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၂။

သဂ္ဂပုရ (န) [သဂ္ဂ + ပုရ] နတ်ရွာ၊ နတ်ပြည်၊ နတ်မြို့။ အာယုပရိယောသာနေ သဂ္ဂပုရံ ပူရေသိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၇၄။ (-၂၄၉။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၀၀၊ ၄၅၀)။

သဂ္ဂပ္ပကာရ (ပု) [သဂ္ဂ + ပကာရ] တီထွင် - ဖန်ဆင်း - စီရင် - ခြင်း ဟူသော အပြား။ သောပိ သဂ္ဂပ္ပကာရော သဗ္ဗကာလံ တတော နိဗ္ဗတ္တေယျ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၀။

သဂ္ဂမဂ္ဂ (ပု) [သဂ္ဂ + မဂ္ဂ] (၁) နတ်ပြည်နှင့် မဂ်တရား။ (၂) နတ်ပြည်-နတ်ရွာ - လမ်း ခရီး။ (၃) နတ်ပြည်သို့-သွား-ရောက်-ကြောင်း (ကုသိုလ်ကောင်းမှု)။

(၁) ဘိက္ခု ဝါ ဟောတု ဘိက္ခုနီ ဝါ အနာဝရဏော ဓမ္မော အဝါရိတော သဂ္ဂမဂ္ဂေ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၈။ သဂ္ဂေ စ မဂ္ဂေ စ သဂ္ဂမဂ္ဂေ၊ သဂ္ဂဿ ဝါ မဂ္ဂေ သဂ္ဂမဂ္ဂေ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀၂-၃။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၈)။ (၂) အပါယမဂ္ဂံ ပိဒဟိတွာ သဂ္ဂမဂ္ဂံ ဝိဝရန္တော နာမ သာဝေတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၈။ သဗ္ဗော ဟိ ကုသလဓမ္မော သဂ္ဂမဂ္ဂေါ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၆၉။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၊ ၁၇၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆၊ ၁၂၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၄၉။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၈။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၆၆)။ (၃) သဂ္ဂမဂ္ဂထလ-ကြည့်။

သဂ္ဂမဂ္ဂဂမန (န) [သဂ္ဂမဂ္ဂ + ဂမန] နတ်ပြည်- နတ်ရွာ - လမ်းခရီးသို့ သွားခြင်း။ သဂ္ဂမဂ္ဂဂမနေပိ တိရစ္ဆာနဘူတံ ရာဇကထာဒိမနေကဝိဓံ နိရတ္ထကကထံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၃။ ဝဇိရ၊ ၃၀၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄။

သဂ္ဂမဂ္ဂထလ (န) [သဂ္ဂမဂ္ဂ + ထလ] (၁) နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-သို့သွားရောက်ကြောင်း ဖြစ်သည့် ကုသိုလ် ကောင်းမှုဟူသော-ကြည်း-ကုန်း။ (၂) (စာတုမဟာရာဇ်စသော) နတ်ပြည် နှင့် (သောတာပတ္တိ-စသော) မဂ်-ဟူသော-ကြည်း - ကုန်း။ (၁) (၂) သဂ္ဂမဂ္ဂထလေ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၀) တိ သဂ္ဂဂါမိမဂ္ဂဘူတေ ပုညဓမ္မထလေ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၉၈။ သဂ္ဂမဂ္ဂထလေတိ သဂ္ဂဂါမိမဂ္ဂဘူတေ ပုညဓမ္မထလေ၊ စာတုမဟာရာဇိကာဒိသဂ္ဂသောတာပတ္တိအာဒိမဂ္ဂသင်္ခါတေ ဝါ ထလေ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၂၃-၄။

သဂ္ဂမဂ္ဂဒွါရဝိဝရဏ (ထီ၊ န) [သဂ္ဂမဂ္ဂ + ဒွါရ + ဝိဝရဏ] နတ်ပြည်, မဂ် (ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်) တံခါးကို ဖွင့်လှစ်ခြင်း။ အပါယဒွါရပိဓာနတော သဂ္ဂမဂ္ဂဒွါရဝိဝရဏတော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၁၂။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၄။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၁။ သဂ္ဂမောက္ခဒွါရဝိဝရဏ-လည်းကြည့်။

သဂ္ဂမဂ္ဂန္တရာယ (ပု) [သဂ္ဂမဂ္ဂ + အန္တရာယ] သဂ္ဂန္တရာယ်, မဂ္ဂန္တရာယ်၊ နတ်ပြည်-နတ်ရွာ -အန္တရာယ်, မဂ်အန္တရာယ်၊ နတ်ပြည်-နတ်ရွာနှင့်မဂ်တရား၏ အန္တရာယ်။ အကုသလရာသိစေဝ သဂ္ဂမဂ္ဂန္တရာယော စ ဟောတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၂။

သဂ္ဂမဂ္ဂပဋိလာဘန္တရာယ (ပု) [သဂ္ဂမဂ္ဂ + ပဋိလာဘ + အန္တရာယ] နတ်ပြည်, နတ်ရွာနှင့် မဂ်တရားကို ရခြင်း၏အန္တရာယ်။ ဓမ္မဿဝနန္တရာယ ဗဟုနံ သဂ္ဂမဂ္ဂပဋိလာဘန္တရာယော ဘဝေယျ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၂။

သဂ္ဂမဂ္ဂဝိဘာဝနတ္ထ (ပု) [သဂ္ဂမဂ္ဂ + ဝိဘာဝန + အတ္ထ] နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-ခရီးကို ထွင်စွာပြခြင်း အကျိုး။ တယော စေ ကိရ ဝေဒါ ------ လောကဿ သဂ္ဂမဂ္ဂဝိဘာဝနတ္ထာယ ကတာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆။

သဂ္ဂမဂ္ဂါဓိဂမ (ပု) [သဂ္ဂမဂ္ဂ + အဓိဂမ] နတ်ပြည်ရောက်ကြောင်း ကုသိုလ်ကောင်းမှု ကိုရခြင်း။ သဂ္ဂမဂ္ဂါဓိဂမဿ နိဗ္ဗာနဂါမိမဂ္ဂဿ စ အန္တရာယကရာ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၃။

သဂ္ဂမဂ္ဂါဝရဏ (တိ) [သဂ္ဂမဂ္ဂ + အာဝရဏ] နတ်ပြည်- နတ်ရွာ- လမ်း, ခရီးကို- ပိတ်ပင်- တားမြစ် - နှောင့်ယှက် - တတ်သော (မိစ္ဆာ အယူ)။ တတ္ထ ကောစိ ဓောံ ဒဿနံ သြဂ္ဂါဟမတိ၊ ---- ပတ္တော သဂ္ဂမဂ္ဂါဝရဏဉ္စေဝ မောက္ခမဂ္ဂါဝရဏဉ္စ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၀။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၉။

သဂ္ဂမောက္ခ (ပု) [သဂ္ဂ + မောက္ခ]

အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သဂ္ဂမောက္ခာနံ အန္တရာယံ ကရောန္တီတိ အန္တရာယိကာ။ ကင်္ခါ။ ၂၄၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၄၁၀။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၄)။

သဂ္ဂမောက္ခက (ပု) [သဂ္ဂ + မောက္ခက] နတ်ရွာ, နိဗ္ဗာန်၊ နတ်ပြည်, နိဗ္ဗာန်။ ဥပေမိ သဂ္ဂမောက္ခကေ။အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၃။

သဂ္ဂမောက္ခဂမနမဂ္ဂ (ပု) [သဂ္ဂမောက္ခ + ဂမန + မဂ္ဂ] နတ်ပြည်, နိဗ္ဗာန်, နတ်ရွာ, နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရောက်ကြောင်းဖြစ်သည့် လမ်းခရီး (ကောင်းမှု ကုသိုလ်)။ မဟာဇနကဿ သဂ္ဂမောက္ခဂမနမဂ္ဂေ တတ္ထ ဂမနနိဝါရဏတ္ထံ မနုဿကုမိနံ ဝိယ လောကေ ဥပ္ပန္နော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၂။

သဂ္ဂမောက္ခဂါမီ (တိ) [သဂ္ဂမောက္ခ + ဂမု + ဏီ။ ထီ-၌ ---ဂါမိနီ။] နတ်ပြည်, နိဗ္ဗာန်- နတ်ရွာ, နိဗ္ဗာန်- သို့ သွားသော သူ။ သဂ္ဂမောက္ခဂါမိနံ မဟာမဂ္ဂံ ပဋိပန္နော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၇၇။

သဂ္ဂမောက္ခဒွယ (န) [သဂ္ဂမောက္ခ + ဒွယ] နတ်ပြည်, နိဗ္ဗာန် ၂-ခုအပေါင်း။ ကိံ ကတွာ သဂ္ဂမောက္ခဒွယဿ ဘာဂီ ဟောတိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၆။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၁)။

သဂ္ဂမောက္ခဒွါရဝိဝရဏ (ထီ၊ န) [သဂ္ဂမောက္ခ + ဒွါရ + ဝိဝရဏ] နတ်ပြည်, နိဗ္ဗာန်-နတ်ရွာ, နိဗ္ဗာန်-တံခါးကိုဖွင့်လှစ်ခြင်း။ အပါယဒွါရပိဒဟနံ, သဂ္ဂမောက္ခဒွါရဝိဝရဏံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၃။

သဂ္ဂမောက္ခန္တရာယကရ (တိ) [သဂ္ဂမောက္ခ + အန္တရာယ + ကရ + အ] နတ်ပြည်, နိဗ္ဗာန်-နတ်ရွာ, နိဗ္ဗာန် - ၏ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သော။ အသပ္ပါယန္တိ သဂ္ဂမောက္ခန္တရာယကရန္တိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၅၈။

သဂ္ဂမောက္ခပထ (ပု) [သဂ္ဂမောက္ခ + ပထ] နတ်ပြည်, နိဗ္ဗာန်-နတ်ရွာ, နိဗ္ဗာန်-သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ သဂ္ဂမောက္ခပထေသု ကုသလကမ္မပထေသု ပတိဋ္ဌိတဿ ------- မနောရထာ သီဃံ အဘိနိပ္ဖဇ္ဇန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၃။

သဂ္ဂမောက္ခမဂ္ဂ (ပု) [သဂ္ဂမောက္ခ + မဂ္ဂ] (၁) (က) နတ်ပြည်, နိဗ္ဗာန်-နတ်ရွာ, နိဗ္ဗာန်-၏ လမ်းခရီး။ (ခ) နတ်ပြည်, နိဗ္ဗာန်-နတ်ရွာ, နိဗ္ဗာန်-သို့ သွားရာ လမ်းခရီး။ (၂) နတ်ပြည်, နိဗ္ဗာန်, မဂ် (ဖိုလ်)။ (၁) (က) (ခ) ဇဝံ ကုမ္မဂ္ဂမိစ္ဆာမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿ မေ သဂ္ဂမောက္ခမဂ္ဂံ အာစိက္ခန္တေန။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၀။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၆၉။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၁။သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၃)။(၂) သဂ္ဂမောက္ခမဂ္ဂေ ပတိဋ္ဌဟန္တာနံ ဝသေနာပိ အယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၈။ သဂ္ဂမောက္ခမဂ္ဂါနံ တိရစ္ဆာနဘူတံ ကထံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၈။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၄။

သဂ္ဂမောက္ခဝိရုဒ္ဓ (တိ) [သဂ္ဂမောက္ခ + ဝိရုဒ္ဓ] နတ်ပြည်, နိဗ္ဗာန်-နတ်ရွာ, နိဗ္ဗာန်-နှင့် ဆန့်ကျင်သော (စကား)။ အညမညဝိရုဒ္ဓံ, သဂ္ဂမောက္ခဝိရုဒ္ဓံ ဝါ ကထံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၆၈။

သဂ္ဂမောက္ခသမ္ပတ္တိ (ထီ) [သဂ္ဂမောက္ခ + သမ္ပတ္တိ] (က) နတ်ပြည် နတ်ရွာ, နိဗ္ဗာန် ဟူသော စည်းစိမ် ချမ်းသာ။ (ခ) နတ်ပြည် နတ်ရွာ, နိဗ္ဗာန်တို့၌ ဖြစ်သော စည်းစိမ်

ချမ်းသာ။ (က) (ခ) သာ ပဋိပတ္တိ သဂ္ဂမောက္ခသမ္ပတ္တိယာ သံဝတ္တတိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၄။ ဘဂဝန္တံ ပူဇေတွာ သဂ္ဂမောက္ခသမ္ပတ္တိယော နိပ္ပါဒေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၅။

သဂ္ဂမောက္ခသမ္ပာပက (တိ) [သဂ္ဂမောက္ခ + သမ္ပာပက။ ထီ - ၌ --သမ္ပာပိကာ။] နတ်ပြည်, နိဗ္ဗာန် - နတ်ရွာ, နိဗ္ဗာန် - သို့ ကောင်းစွာ-ရောက်စေ-ပို့ဆောင်-တတ်သော၊ သူ။ လောကနာယကောတိ လောကဿ နာယကော သဂ္ဂမောက္ခသမ္ပာပကော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၁။

သဂ္ဂမောက္ခသုခသမ္ပာပက (တိ) [သဂ္ဂမောက္ခ + သုခ + သမ္ပာပက] နတ်ချမ်းသာ, နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသို့ ကောင်းစွာ - ရောက်စေ - ပို့ဆောင် - တတ်သော။ လောကိယလောကုတ္တရံ သုစရိတံ သဂ္ဂမောက္ခသုခသမ္ပာပကတ္တာ "ဝသုတ္တမ" န္တိ အာဟ ့ အရိယာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅။

သဂ္ဂမောက္ခဟေတု (ပု) [သဂ္ဂမောက္ခ + ဟေတု] နတ်ပြည်, နိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်း။ နတ်ရွာ, နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း (ကုသိုလ်တရား)။ နိရယော ဟိ သဂ္ဂမောက္ခဟေတုဘူတာ ပုညသမ္ပတာ အယာ အပေတတ္တာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၅။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၉။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၃၅။

သဂ္ဂမောက္ခာဘိမုခ (တိ) [သဂ္ဂမောက္ခ + အဘိမုခ] နတ်ပြည်, နိဗ္ဗာန် - နတ်ရွာ, နိဗ္ဗာန်- သို့- ရှေးရှု- မျက်မှောက်- ပြုသော။ သဂ္ဂမောက္ခာဘိမုခံ လောကံ နယတီတိ လောကနာယကော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၅၀။

သဂ္ဂမောက္ခာဝရဏ (တိ) [သဂ္ဂမောက္ခ + အာဝရဏ] နတ်ပြည်, နိဗ္ဗာန်-နတ်ရွာ, နိဗ္ဗာန်-ကို-ပိတ်ပင် - ပိတ်ဆို့ - တားဆီး -တားမြစ်-တတ်သော။ အပ္ပဋိကမ္မကရဏံ နာမ ယသ္မာ အလင္ဃိလက္ခဏံ, သဂ္ဂမောက္ခာဝရဏဥ္စ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၀၄။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၇၇)။

သဂ္ဂလောက (ပု) [သဂ္ဂ + လောက။ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ-စသည်တို့၌ " သဂ္ဂံ လောကံ " ဟု ဝါကျနှင့်သာ အရှိများသည်။] နတ်ပြည်၊ နတ်ရွာ၊ နတ်ဘုံ၊ (မြတ်သော ရူပါရုံ စသည် တို့၏ တည်ရာဖြစ်သော နတ်ပြည်)။ သဂ္ဂ- လည်းကြည့်။ အထ သော ဇဝံ စိန္တေတွာ ဣဒ္ဓိယာ သဂ္ဂလောကံ ဂန္တွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၀။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၂။ ဝဇိရ။ ၄၀၉။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၉)။

သဂ္ဂလောကဒ (တိ) [သဂ္ဂလောက + ဒါ + အ] နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-ကို ပေးတတ်သော၊ သူ။ မမ တံ့ သဂ္ဂလောကဒဒေါ ဟောတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၄၅။

သဂ္ဂလောကနိဒါန (နု) [သဂ္ဂလောက + နိဒါန] နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-၏အကြောင်းရင်း။ နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-လားရောက်ကြောင်း(ဒါန)။ သဂ္ဂလောကနိဒါနာနိ၊ ဒါနာနိ မတိမာ ဣဓ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၅။

သဂ္ဂလောကူပပတ္တိဟေတု (ပု) [သဂ္ဂလောက + ဥပပတ္တိ + ဟေတု] နတ်ပြည်၌ - ဖြစ် - ပဋိသန္ဓေနေ - ခြင်း၏ အကြောင်း။ ဓမ္မစရိယာ သဂ္ဂလောကူပပတ္တိဟေတုတော မင်္ဂလန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၈။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄။

သဂ္ဂဝဏ္ဏ (ပု) [သဂ္ဂ + ဝဏ္ဏ] နတ်ပြည်၏

ဂုဏ်ကျေးဇူး။ သဂ္ဂဝဏ္ဏံ ကထေန္တော သဂ္ဂကထံ ကထေတိ နာမ။ ဝိဇိရ၊ ၄၀၉။

သဂ္ဂဝါသီ (ပု) [သဂ္ဂ + ဝသ + ဏီ] နတ်။ အမတပါ သဂ္ဂဝါသိနော။ ဓာန်။ ၁၁။ သဂ္ဂေ ဝသနသီလတ္တာ သဂ္ဂဝါသိနော။ ဓာန်၊ ဋီ။

သဂ္ဂဝိမောက္ခာဓိဂမ (ပု) [သဂ္ဂ + ဝိမောက္ခ + အဓိဂမ] နတ်ပြည်, နိဗ္ဗာန်ကို-ရ-ရောက်-ခြင်း။ သဂ္ဂဝိမောက္ခာဓိဂမဿ အန္တရာယကရာတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၆။

သဂ္ဂဝိသယ (ပု) [သဂ္ဂ + ဝိသယ] နတ်ပြည်၊ နတ်ဘုံ၊ နတ်ရွာ။ ဧတေ စဒ္ဒေ စ ရာဇာနော၊ ယေ သဂ္ဂဝိသယံ ဂတာ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၇၃။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၄၄-၅)။

သဂ္ဂသံဝတ္တနိက (တိ) [သဂ္ဂ + သံဝတ္တနိက] (၁) နတ်ပြည်၌ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း အကျိုးငှာ ဖြစ်သော၊ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်စေတတ်သော။ (က) ကုသိုလ်ကောင်းမှု။ (ခ) အကျင့်။ (၂) ကောင်းမြတ်- မွန်မြတ်- ထူးကဲ- သော နတ်၏ အဆင်းစသည်တို့ကို ဖြစ်စေတတ် သော၊ (အလှူဒါန)။ (၁) (က) ဣမေ ခေါ ဘိက္ခဝေ စတ္တာရော ပုညာဘိသန္ဒာ ----- သောဝဂ္ဂိကာ သုခဝိပါကာ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ။ အံ၊ ၁။ ၃၆၅။ သဂ္ဂေ ဥပပတ္တိ သဂ္ဂေါ၊ သဂ္ဂါယ သံဝတ္တန္တီတိ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊၂။ ၃၀၉။ ကုသလံ မဟာရာဇ သုခဝိပါကံ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကံ။ မိလိန္ဒ။ ၁၉၈။ သဂ္ဂသံ-ဝတ္တနိကံ ကမ္မံ ကာရေတွာ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၉၄။ (ခ) သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ ဟိဿ ပဋိပဒါ ပဋိပန္နာ သဂ္ဂပဋိလာဘာယ သံဝတ္တတိ။ အံ၊ ၂။ ၄၂။ (-အံ၊ ၃။ ၂၁၃)။ (၂) သမဏဗြာဟ္မဏေသု ဥဒ္ဓဂ္ဂိကံ ဒက္ခိဏံ ပတိဋ္ဌာပေတိ သောဝဂ္ဂိကံ သုခဝိပါကံ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကံ။ ဒီ၊ ၁။ ၄၈။ ဒီ၊ ၃။ ၅၄-၅။ အံ၊ ၁။ ၃၇၉-၈၀။ အံ၊ ၂။ ၃၉။ သုဋ္ဌု အဂ္ဂေ ရူပသဒ္ဒဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗအာယု-ဝဏ္ဏသုခယသအာဓိပတေယျသင်္ခါတေ ဒသ ဓမ္မေ သံဝတ္တေတိ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ သဂ္ဂသံ-ဝတ္တနိကာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၃။ သုဋ္ဌု အဂ္ဂါနံ ဒိဗ္ဗဝဏ္ဏာဒီနံ ဒသန္နံ ဝိသေသာနံ နိဗ္ဗတ္တနတော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၄။

သဂ္ဂသံဝတ္တနိယ (တိ) [သဂ္ဂ + သံဝတ္တနိယ] သဂ္ဂသံဝတ္တနိက-ကြည့်။ သဂ္ဂသံဝတ္တနိယေန ပုညကမ္မေန ဩကာသေ ကတေ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၂။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၉၈)။

သဂ္ဂသမ္ပတ္တိ (ထီ) [သဂ္ဂ + သမ္ပတ္တိ] နတ်စည်းစိမ်၊ နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော စည်းစိမ်ချမ်းသာ။ " သဂ္ဂသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိဿာမိ "တိ တထေဝ သုစရိတံ စရတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၆။ သဂ္ဂသမ္ပတ္တိံ ကထယန္တာနဥ္စ ဗုဒ္ဓါနံ မုခံ နပ္ပဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၃။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၄။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၆။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၁။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၀။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၅၊ ၃၈)။

သဂ္ဂသမ္ပတ္တိဒဿန (နု) [သဂ္ဂသမ္ပတ္တိ + ဒဿန] နတ်စည်းစိမ်ကို ပြခြင်း။ အာယသ္မတော နန္ဒဿ ဟိတကာမတာယ သဂ္ဂသမ္ပတ္တိဒဿနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၄။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၂၂)။

သဂ္ဂသမ္ပတ္တိနိဗ္ဗတ္တကကမ္မ (နု) [သဂ္ဂသမ္ပတ္တိ + နိဗ္ဗတ္တက + ကမ္မ] နတ်စည်းစိမ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ကံ။ ဣဒါနိ သဂ္ဂသမ္ပတ္တိနိဗ္ဗတ္တကကမ္မံ ဒဿေတုံ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၇။

သဂ္ဂသမ္ပတ္တိနိမိတ္တ (တိ) [သဂ္ဂသမ္ပတ္တိ + နိမိတ္တ] နတ်စည်းစိမ်လျှင် အကြောင်း ရှိသော။ အတ္တနော သုမနပုပ္ဖပရိစ္စာဂဿ သဂ္ဂသမ္ပတ္တိ နိမိတ္တတံ ---- ဒိသွာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၁။

သဂ္ဂသမ္ပတ္တိနိဝါရဏ (န) [သဂ္ဂသမ္ပတ္တိ + နိဝါရဏ] နတ်စည်းစိမ်ကို-တားမြစ်-ပိတ်ပင်-ခြင်း။ သဂ္ဂသမ္ပတ္တိနိဝါရဏေန အသုခါယ။ က္ကတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၆၅။

သဂ္ဂသမ္ပတ္တိဘဝ (ပု) [သဂ္ဂသမ္ပတ္တိ + ဘဝ] နတ်ပြည်၊ နတ်ရွာ၊ နတ်ဘုံ၊ နတ်စည်းစိမ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည့်-ဘုံ-ဘဝ။ သဂ္ဂသမ္ပတ္တိဘဝမေဝ ဥပပန္နော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၇။

သဂ္ဂသမ္ပတ္တိသုခကထာ (ထီ) [သဂ္ဂသမ္ပတ္တိ + သုခ + ကထာ] နတ်စည်းစိမ်ချမ်းသာနှင့်-စပ် - စပ်ယှဉ် - ပတ်သက် - သော စကား။ သဂ္ဂကထာ၂ (က) (ခ) ကြည့်။

သဂ္ဂသမ္ပဒါ (ထီ) [သဂ္ဂ + သမ္ပဒါ] နတ်ပြည်- နတ်ရွာ -နတ်စည်းစိမ်-၏ ပြည့်စုံခြင်း။ ဖလံ သဂ္ဂသမ္ပဒါ နိဗ္ဗာနသမ္ပဒါ စ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၁။

သဂ္ဂသမ္ပာပက (တိ) [သဂ္ဂ + သမ္ပာပက။ ထီ-၌ သဂ္ဂသမ္ပာပိကာ။] နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-နတ်ဘုံ-သို့ ကောင်းစွာ-ရောက်စေ-ပို့ဆောင်-တတ်-သော။ သဂ္ဂသမ္ပာပကေ သာတဖလေ ကလျာဏကမ္မေ အဘိရတော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၂၅။

သဂ္ဂသမ္ပာပန (န) [သဂ္ဂ + သမ္ပာပန] နတ်ပြည်- နတ်ရွာ- နတ်ဘုံ- သို့ ကောင်းစွာ ရောက်စေခြင်း။ ဓမ္မိကံ သဂ္ဂသမ္ပာပနတော ----ဝိညူနံ ပါသံသတရံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၉။

သဂ္ဂသုခ (န) [သဂ္ဂ + သုခ] နတ်-နတ်ပြည်-ချမ်းသာ။ နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော စည်းစိမ် ချမ်းသာ။ သဂ္ဂသုခေန စ ပလောဘေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၄)။

သဂ္ဂသုခသမ္ပတ္တိ (ထီ) [သဂ္ဂသုခ + သမ္ပတ္တိ] နတ်စည်းစိမ် ချမ်းသာ၊ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်သော စည်းစိမ်ချမ်းသာ။ နတ်-နတ်ပြည်-ချမ်းသာ၏ ပြည့်စုံခြင်း။ မဟန္တံ သဂ္ဂသုခသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝန္တိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၈။

သဂ္ဂသော (ဗျ) [သဂ္ဂ + သော။ မောဂ်၊ ၄။ ၁၁၈။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၈၃၈။] နတ်ပြည်တိုင်း၌။ သော သဂ္ဂသော ဒေဝပုရေ ရမာမဟံ။ ဝိမာန။ ၉၄။ သဂ္ဂသောတိ အပရာပရူပပတ္တိဝသေန သဂ္ဂေသဂ္ဂေ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၄။

သဂ္ဂသောပါန (တိ) [သဂ္ဂ + သောပါန] နတ်ပြည် စောင်းတန်းသဖွယ်ဖြစ်သော၊ သူ။ မယှံ ကိရ သတ္ထာရံ ဘဂဝန္တံ ပူဇေန္တဲ့ သဂ္ဂသောပါနံ ဇဝံ ယဋ္ဌယိံသု။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၄။

သဂ္ဂါတိမာန (တိ) [သဂ္ဂ + အတိမာန] (က) နတ်ပြည် - နတ်ရွာ-နတ်စည်း စိမ်ချမ်းသာ-၌ အလွန်မာန်မူသော။ (ခ) နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-နတ်စည်း စိမ်ချမ်းသာ-ကိုဆုတောင်း၍တည်သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ သဂ္ဂါဓိမာန-လည်းကြည့်။ သဂ္ဂါတိမာနော ဒါသော၀၊ ဇီဇကော သာတဝေ ရတော။ ဇာ၊ ၂။ ၂၆၅။ သဂ္ဂါတိမာနောတိ သဂ္ဂေ အတိမာနော ----- ကလျာဏကမ္မေ အဘိရတော။ " သဂ္ဂါဓိမာနော " တိပိ ပါဠော၊ သဂ္ဂံ အဓိကာရံ ကတွာ ဋ္ဌိတစိတ္တောတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၂၅။

သဂ္ဂါဓိမန (တိ) [သဂ္ဂ + အဓိမန] နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-သို့ ရောက်လိုသည့် စိတ်ရှိသော။ သဂ္ဂါဓိမနာ (ဇာ၊ ၂။ ၁၀၆) တိ သဂ္ဂံ အဓိဂန္တုမနာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၂၈။

သဂ္ဂါဓိမာန (တိ) [သဂ္ဂ + အဓိမာန] သဂ္ဂါတိမာန-ကြည့်။

သဂ္ဂါဓိမုတ္တ (တိ) [သဂ္ဂ + အဓိမုတ္တ] နတ်ပြည်- နတ်ရွာ-ကို နှလုံးသွင်းသော၊ သူ။ တံ သုတွာ ဣတရော သဂ္ဂါဓိမုတ္တော သီယံ တံ သမ္ပတ္တိံ ပါပုဏိတုကာမော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၉။

သဂ္ဂါဓိဝါသ (ပု) [သဂ္ဂ + အဓိဝါသ] နတ်ပြည်၌ နေခြင်း၊ နတ်ပြည်ကို- လွှမ်းမိုး-စိုးအုပ်-၍ နေခြင်း။ သဂ္ဂါဓိဝါသံ ကထယန္တိ ဗုဒ္ဓါ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၀။

သဂ္ဂါနန္တရံ (ဗျ) [သဂ္ဂ + အနန္တရံ] သဂ္ဂကထာ၏- အခြားမဲ့- နောက်-ကာလ-၌။ သဂ္ဂ[၃]-ကြည့်။

သဂ္ဂါရောဟဏသောပါန (န) [သဂ္ဂ + အာရောဟဏ + သောပါန] နတ်ပြည်သို့ တက်ရောက် - ရာ - ကြောင်း-စောင်းတန်း-လှေခါး။ သဂ္ဂါရောဟဏသောပါနံ၊ အညံ သီလသမံ ကုတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၇။

သဂ္ဂါဝရဏ (တိ) [သဂ္ဂ + အာဝရဏ] (၁) နတ်ပြည်ခရီးကို-တားမြစ်-ပိတ်ပင်- ပိတ်ဆို့-တတ်သော။ (န) (၂) နတ်ပြည်ခရီးကို-တားမြစ်-ပိတ်ပင်-ပိတ်ဆို့-ခြင်း။ (၁) ဘာရိယံ ကမ္မံ သဂ္ဂါဝရဏံ, မဂ္ဂါဝရဏဉ္စ၊ သတေကိစ္ဆံ ပန ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၄။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၈။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၇)။ (န) (၂) သဂ္ဂါဝရဏာဒိနာ ဟေတုနာ သမာနသာမတ္ထိယာ စေဝ သမာနဖလာ စ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၉။

သဂ္ဂါဝဟ (တိ) [သဂ္ဂ + အာဝဟ] နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-ကို-ပို့ဆောင်တတ်-ဆောင်နိုင်-သော။ ဗြာဟ္မဏာနဉ္စ ဝေဒဝိဓာနေန ယညယဇနံ နာမ အနရိယသမ္မတံ န သဂ္ဂါဝဟံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၅၃။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၅)။

သဂ္ဂါသာ (ထီ) [သဂ္ဂ + အာသာ] နတ်ပြည်-နတ်ရွာ- နတ်စည်း စိမ်ချမ်းသာ-၌ နှစ်သက် တပ်မက်ခြင်း၊ နတ်ပြည်-နတ်စည်းစိမ်ချမ်းသာ-ကို ရလိုခြင်း။ ဣမေ သတ္တာ သဂ္ဂါသာယ ဒုဂ္ဂတိံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၂၈။

သဂ္ဂုပပတ္တိသံဝတ္တန (န) [သဂ္ဂ + ဥပပတ္တိ + သံဝတ္တန] နတ်ပြည်၌ ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေခြင်း။ သောတ္ထိဘာဝါဝဟတ္တဉ္စ သဂ္ဂုပပတ္တိသံဝတ္တနတော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅၃။

သဂ္ဂုပ္ပတ္တိဇောတိဘာဝူပဂမန (န) [သဂ္ဂုပ္ပတ္တိ + ဇောတိဘာဝ + ဥပဂမန] နတ်ပြည် - နတ်ရွာ - နတ်ဘုံ - ၌ ဖြစ်ခြင်းဟူသော အလင်းရောင်၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်း။ ကာယသုစရိတာဒိဟိ ပန သဂ္ဂုပ္ပတ္တိဇောတိဘာဝူပဂမနတော ဇောတိပရာယနော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၁။

သဂ္ဂူပဂ (တိ) [သဂ္ဂ + ဥပဂ (=ဥပ + ဂမု + ကွိ)] (၁) နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-နတ်ဘုံ-သို့-ကပ် -လား - ရောက်သော။ (၂) နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-နတ်ဘုံ-သို့-လား-ရောက်-ကြောင်းဖြစ်သော (ကောင်းမှုကံ)။ (၁) ယေ ဂိဟီ ဂိဟိသံယောဇနံ အပ္ပဟာယ ကာယဿ ဘေဒါ သဂ္ဂူပဂါ။ မ၊ ၂။ ၁၄၉။ ပဉ္စသီလာနိ

ဒသသီလာနိ ပူရေတွာ သဂ္ဂူပဂါ ဟောန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၁။ (-ဝိမာန။ ၇၄-၅။ ပေတ။ ၂၀၇။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၉)။ (၂) သဂ္ဂူပဂ (ဇာ၊ ၂။ ၄၄) န္တိ ဒေဝပုညကမ္မံ နာမေတံ သဂ္ဂူပဂံ ဟောတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၃၇။

သဂ္ဂူပဂါမီ (တိ) [သဂ္ဂ + ဥပ + ဂမု + ဏီ] နတ်ပြည်-နတ်ရွာ-နတ်ဘုံ-သို့-သွား-လား-ရောက်-သော၊ သူ။ သဂ္ဂဂါမီ-လည်း ကြည့်။ နေရယိကာ ဝိယ သဂ္ဂဂါမိနံ။ ထေရ။ ၂၃၃။ အတ္တနော ပါပကမ္မေန နိရယေ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာ သဂ္ဂဂါမိနံ သဂ္ဂူပဂါမိနံ ပိဟာယန္တိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၉။

သဂ္ဂူပပတ္တိ (ထီ) [သဂ္ဂ + ဥပပတ္တိ] နတ်ပြည်- နတ်ရွာ-နတ်ဘုံ-၌-ဖြစ်-ပဋိသန္ဓေ တည်-ခြင်း။ တဿ ဒါနဝိဘူတိဥ္စ သဂ္ဂူပပတ္တိဥ္စ ဒဿေန္တော။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၅။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၅)။

သဂ္ဂူပပတ္တိဇောတိဘာဝူပဂမန (နု) [သဂ္ဂူပပတ္တိ + ဇောတိဘာဝ + ဥပဂမန] သဂ္ဂူပပတ္တိဇောတိဘာဝူပဂမန - ကြည့်။ ကာယသုစရိတာဒီဟိ ပုန သဂ္ဂူပ္ပတ္တိ-ဇောတိဘာဝူပဂမနတော ဇောတိပရာယနော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၉။ (-နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၃-၌ " သဂ္ဂူပပတ္တိဇောတိဘာဝူပဂမနတော " ဟု ရှိသည်။)

သဂ္ဂူပပတ္တိသာဓက (တိ) [သဂ္ဂူပပတ္တိ + သာဓက။ ထီ-၌ --သာဓိကာ။] နတ်ပြည်၌-ဖြစ်-ပဋိသန္ဓေတည် - ခြင်းကို - ပြီးစေတတ်သော။ သဂ္ဂူပပတ္တိသာဓိကာ ပဋိပတ္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀၃။

သဂ္ဂေါပပန္န (တိ) [သဂ္ဂ + ဥပပန္န] နတ်ပြည် - နတ်ရွာ - နတ်ဘုံ - ၌ဖြစ်သော။ သဂ္ဂမှိ ကာယမှိတိ သဂ္ဂေါပပန္နာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၁၀။

သဃ္ဃစ္စာ (ထီ) [သန္တ + ယစ္စာ။ (ထီ)ယာတျာ-သက္ကတပိဋ္ဋက။(တိ) ယာတျ-သံ။ သတ်အပ်သော။ ဝိလျံ။] တရား-မှန်ကန်-သော သတ်ခြင်း။ ဇဝံ သန္တေ့ အယံ အဝိသေသေန သဃ္ဃစ္စာ နာမ န ဟောတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၂။ (ကြ-မူ။ P.T.S မာန်)

သယစ္စာ (ထီ၊ နု) [သမာန + ယစ္စာ=ဟန + ဏျ + အာ။ အညီအမျှ သတ်ဖြတ်ခြင်း။ မောဂ်၊ ၃။ ၈၃။ မောဂ်၊ ၅။ ၃၁။ ပဥ္စိကာ။ တစ်နည်း- သ = (သုန ခ) + ယစ္စာ။ (ထီ) ယာတျာ-သက္ကတပိဋ္ဋက။ (တိ) ယာတျ-သံ။ ဝိလျံ။] ခွေးတို့ကို သတ်ဖြတ်ခြင်း။ နာယံ သယစ္စာ (ဇာ၊ ၁။ ၆) တိ ဇဝံ သန္တေ့ အယံ အဝိသေသေန သယစ္စာ နာမ န ဟောတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၂။

သယရ (တိ) [သဟ + ယရ။ တစ်နည်း- သ + ယရ] (၁) အိမ်ရှိသော၊ (က) တော။ (ခ) ရွာ။ (နု) (၂) မိမိအိမ်၊ ကိုယ့်အိမ်။ (၁) (က) ပုရိမေန ပန သယရံ သင်္ဟိတံ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၃၄။ (ခ) ကေဝလံ ဘယေန ဝါ ဆန္ဒိတော သယရောဝ အန္တရဟိတဂါမဘူတော။ ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၃၆။ (နု) (၂) သယရ (ဇာ၊ ၂။ ၁၅၀) န္တိ အတ္တယရံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၁၇။

သယာနက (တိ) [သဟ + ယာန + က] (ရထိုက်သော)နွားခေါင်း-ယာန-ယာနပသာဒ-ရှိသော၊ သူ။ သစက္ကကာနံ သယာနကာနံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ တေသံ စက္ခာယတနဉ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ယာနာယတနဉ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယမက၊ ၁။ ၈၂။

သယုဏာတိ (ကြိ) [သယ + ဥဏာ + တိ] ညှဉ်းဆဲ၏။ သယုဏာတိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၄၆။

သက် (န) [သံ + ကမု + ကွိ] ပြောင်းရွှေ့ခြင်း။ တဿ သက် တတြ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဝသံ မာသကမေနေဝ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၂။

သက်စ္စ (န) [သံ + ကတိ + ဏျ။ သမန္တတော ကန္တိယတိ ဆိန္ဒိယတိ ဧတ္ထာတိ သက်စ္စံ။] ညှပ်ရိုးအောက် ချက်အထက်-ရင်သား-အရပ်။ သမန္တတော ပုရိသာနံ ဒဿနံ ကန္တိယတိ ဆိန္ဒိယတိ ဧတ္ထာတိ သက်စ္စံ၊ အဓက္ခက-ဥဗ္ဗနာဘိဌာနံ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၁၈၀။

သက်စ္စိက (ထီ၊ န) [သက်စ္စ + ဏိက။ (ထီ) သံကွိကာ - သံ၊ သက္ကတပိဋက။] ရင်လွှမ်း - တဘက် - တန်းဆာ - သက်န်း။ သံကစ္စိက - လည်းကြည့်။ သက်စ္စိကာ စ ဥဒကသာဋိကာ စ ဂဟေတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၇၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၈၂။ အာပဒါသူတိ မဟဂ္ဃံ ဟောတိ သက်စ္စိကံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၂၉။ သက်စ္စေ နိဝသိတဗ္ဗန္တိ သံကစ္စိကံ၊ တမေဝ စီဝရန္တိ သက်စ္စိကစီဝရံ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၁၈၀။ (-ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၄၄။ ဝိ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၈၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၂၅)။

သက်စ္စိကစီဝရ (န) [သက်စ္စိက + စီဝရ] သက်စ္စိက-ကြည့်။

သက်စ္ဆိကာ (ထီ) [သံ + ကစ္ဆာ + ဏိက + အာ။(ထီ) သံကကွိကာ-သံ၊ သက္ကတပိဋက။] သံကစ္စိက = သက်စ္စိက-ကြည့်။ ယာ ပန ဘိက္ခုနီ အသံကစ္ဆိကာ ဂါမံ ပဝိသေယျ ပါစိတ္တိယံ။ ဝိ၊ ၂။ ၄၆၁။ သျာ၊ မူ။ သက္ကတ-ပိဋက-တို့၌ သက်စ္ဆိကာ = သမ်ကကွိကာ-ဟု ရှိသည်။

သက်ဋ္ဌ (တိ) [သံ + ကဋ္ဌ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၇၁၈။ သံ + ကဋ္ဌ + အ။ သံကဋ္ဌ-သံ။ အဒ္ဓမာဂဓီ။ သံကဥ - ပြာ။ ကောတ္ထုဘာ။ ဓာန်၊ ဋီ-၌ သမ္ဗာဓ - အနက်ဟော သံ - သဒ္ဒါနောင် သကဋ္ဌ-၌ ကဋ္ဌပစ္စည်း။ တစ်နည်း- သံ-သဒ္ဒါ သဟ-အနက်ဟော၍ အာဝရဏ-အနက်ဟော ကဋ္ဌ-သဒ္ဒါနှင့် ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဖြစ်သည်။ အမရ၊ ဋီ-ကြည့်။] ကျဉ်းမြောင်း-ကျဉ်းကြပ် - ကြပ်တည်း - သော။ သက်ဋ္ဌေ (အဘိ၊ ဝတာရ ။ ၁၄၁၁) တိ သမ္ဗာဓေ၊ အဘိ၊ ဝတာရ၊ ဋီ။ ၁၄၁၁-ဂါထာ။ သက်ဋ္ဌဋ္ဌာန-လည်းကြည့်။

သက်ဋ္ဌဋ္ဌာန (န) [သက်ဋ္ဌ + ဌာန] ကျဉ်းမြောင်း -ကျဉ်းကြပ်-ကြပ်တည်း-သော-အရပ်-ဌာန။ သမ္ဗာဓေတိ ----- အတိ ဝိယ သက်ဋ္ဌဋ္ဌာနဘူတေ သံသာရပ္ပဝတ္တေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၅၉။

သက်မတိ (ကြိ) [သံ + ကမု + အ + တိ။ သံ + ကင္ကတိ-သက္ကတပိဋက။ သံကပတိ - သံ။] သံကမတိ-ကြည့်။ အာဝုဓာနိ သဗ္ဗာပေသိ၊ သေနံ သက်မတိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၆။ ၂၄၅။

သက်မထ (ကြိ) [သံ + ကမု + အ + ထ] ဆွဲငင်- စုပေါင်း- စုရုံး- စုဆောင်း-ပေါင်းရုံး-ကြကုန်လော။ သံဟရထ က္လမေဟိ ဘာဇနေဟိ တဏ္ဍုလာဒီနိ သက်မထာတိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၉၁။

သက်မန (န) [သံ + ကမု + ယု။ သံ + ဏပဏ-သံ။] သံကမန-ကြည့်။ သဗ္ဗဒါ ကစဝရဿ သက်မနေန မရွေ ဝါလိကာ သဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၄။

သက်မန္တိ (ကြိ) [သံ + ကမု + အ + အန္တိ]

ဆွဲငင်- စုပေါင်း- စုရုံး- စုဆောင်း-ပေါင်းရုံး-ကုန်၏။ သက်ၑန္တိ ဗဟုံ ခန်။ ထေရ။ ၃၃၉။ သက်ၑန္တိတိ သံဟရန္တိ။ ထေရ ဋ၊ ၂။ ၃၅၅။

သက်ၑာပေယျ (ကာ၊ ကြိ) | သံ + ကၑ + ဏာပေ + ဧယျ | ဆွဲငင်-စုပေါင်း-စုရုံး-စုဆောင်း - ပေါင်းရုံး - စေရာ၏။ သယ်ရာ-ပေယျာတိ သက်ၑာပေယျ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၂၂။

သက်ၑိ (ကြိ) | သံ + ကၑ + အ + ဤ | ဆွဲငင်-စုပေါင်း-စုရုံး-စုဆောင်း-ပေါင်းရုံး-ပြီ။ သေနံ သက်ၑိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၆။ ၂၃၅။

သက်ၑိတ (တိ) | သံ + ကၑ + တ။ သံကပတ။ သံ + ကပ-သံ။ သံကၑိယ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ | သံကၑိတ - ကြည့်။ သတ္တံ ဆန္ဒကေန သက်ၑိတံ ကဟာပဏောဟော ဝ နိဋ္ဌာသိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၈၀။

သက်ၑိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) | သံ + ကၑ + တွာ | ဆွဲငင်-စုပေါင်း-စုရုံး-စုဆောင်း-ပေါင်းရုံး-၍။ အဋ္ဌိကာနိ သက်ၑိတွာ။ ဝိ၊ ၁။ ၄၆။ ပုရာဏပဏ္ဏာနိပိ သက်ၑိတွာ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၉။ (-ဝိ၊ ၁။ ၁၄၇။ ဝိ၊ ၂။ ၂၅၉။ ကင်္ခါ။ ၂၈၂။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၄၂။ မ၊ ဋ၊ ၂။ ၇၄။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၉၅)။

သက်ၑိယမာန (တိ) | သံ + ကၑ + ယ + မာန | ဆွဲငင် - စုပေါင်း -စုရုံး-စုဆောင်း-ပေါင်းရုံး - အပ်သော။ (ခြစ်-ငင်-ရုံးစု-အပ်သည်ရှိသော်။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ နေရင်း၊ သျှ။ ခွါ၍ လုံးအပ်သည်ရှိသော်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ပြည်၊ သျှ။)။ ယာ သကလသရီရတောပိ သက်ၑိ-ယမာနာ ဗဒရဋ္ဌိမတ္တာ ဟောတိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၂၄။ သက်ၑိယမာနာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၄၃) တိ သမ္ပိဏ္ဍိယမာနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၅။

သက်တိ (ကြိ) | သကိ (သက်) + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၆။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၁၇၀။ ဂက်တေ-သံ။ သံကက္က၊ သံကတိ - ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ | နွဲ့ရှာ- ယုံမှား- တွေးတော- သံသယဖြစ်-၏။ (အလိုလို ဖြစ်၏)။ တသ္မိံ မေ သက်တေ မနော (ဇာ၊ ၁။ ၉၉၊ ၁၀၂)တိ တသ္မိံ ကာရဏေ မမ စိတ္တံ သက်တိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၃။ မေ မနော သက်တေ ပရိသက်တေ ကုက္ကုစ္စံ အာပဇ္ဇိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၆၁။ ယော ဝါ ဘောန္တော သက်တိ ကင်္ခိဒေဝ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၈၇။ ယော ဝါ တုမှေသု ကင်္ခိ အာသက်တိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၃၁၁။

သက်တေ (ကြိ) | သက် + အ + တေ။ ဂက်တေ-သံ။ သံကက္က-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ | သက်တိ-ကြည့်။

သက်န္တ (တိ) | သံ + ကမု + တ။ ရူ။ ၆၁၈။ သင်္ကြာန္တ-သံ။ သံကံတ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ | (၁) ပြောင်း-ပြောင်းရွှေ့-ပြောင်းသွား-သော၊ သူ။ (၂) ပြောင်း- ပြောင်းရွှေ့-ပြောင်းလာ-သော၊ သူ။ (၁) ယော သော ဘိက္ခဝေ ---- တိတ္ထာယတနံ သက်န္တော၊ သော အာဂတော န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၃။ ၉၈။ (-ဝိ၊ ၂။ ၂၈၁။ ဇာ၊ ၁။ ၂၆၅။ ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၂၃၅)။ (၂) ယဿ ဝါ ပန တိတ္ထာယတနာ သက်န္တော ဟောတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၀၀။ သက်န္တော ဟောတီတိ ဣဓာဂတော ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၃၅။

သက်န္တတိ (ကြိ) | သံ + ကတိ + အ + တိ။ သံ + ကုန္တတိ-သံ။ သံ + ကံတက္က-ပြာ။ | ဖြတ်-လှီး-၏။ ယာ ယံ အရိယာ ပညာ ---- အန္တရာ ဗန္ဓနံ သန္ဓိနှတိ သက်န္တတိ သမ္ပကန္တတိ သမ္ပရိကန္တတိ။ မ၊ ၃။ ၃၁၉၊ ၃၂၃။

သက်န္တိ (ထီ) | သံ + ကမု + တိ။ သင်္ကြာန္တိ-သံ။ သံကံတိ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ |

ပြောင်း - ပြောင်းရွေ့ - ပြောင်းလာ - ခြင်း။ ကထံ ပန စိတ္တဿ အာရမ္မဏတော သင်္ကန္တိ ဟောတီတိ ?။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၀။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၄။ ပဋ္ဌိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၆)။

သင်္ကန္တိက (ပု) [သင်္ကန္တ + ဏိက။ သံကြာန္တိ-ဒပိ-သက္ကတပိဋ္ဋက။] သင်္ကန္တိက မည်သော - နိကာယ် - ဂိုဏ်း - အယူဝါဒ။ ကဿပိကေသု ဘိန္နေသု အပရေ သင်္ကန္တိကာ နာမ ဇာတာ။ သင်္ကန္တိကေသု ဘိန္နေသု သုတ္တဝါဒါ နာမ ဇာတာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၆။ (-မူလဋ္ဌိ၊ ၃။ ၄၈။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၅၉)။

သင်္ကန္တိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ကတိ + တွာ] ဖြတ် - လှီး - ၍။ သင်္ကိန္ဒိတွာ သင်္ကန္တိတွာ သမ္ပကန္တိတွာ သမ္ပရိကန္တိတွာ။ မ၊ ၃။ ၃၁၈၊ ၃၂၃။

သင်္ကန္တေယျ (ကြိ) [သံ + ကတိ + အ + ယျေ] ဖြတ် - လှီး - ရာ၏။ တံ တဒေဝ တိဏ္ဍေန ဂေါဝိကန္တနေန သင်္ကိန္ဒေယျ သင်္ကန္တေယျ သမ္ပကန္တေယျ သမ္ပရိကန္တေယျ။ မ၊ ၃။ ၃၁၈၊ ၃၂၂-၃။

သင်္ကပ္ပ (တိ) [သံ + ကပ္ပ + အ။ သံကလ္ပ-သံ။ သံကပ္ပ-ပါကတ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ကြံစည်-တောင့်တ- အပ်သော (ဝတ္ထု၊ အာရုံ)။ (ပု) (၂) (က) ကောင်းသော အကြံ အစည်။(ခ) မကောင်း-ဖေါက်ပြန်-မမှန်ကန်-သော အကြံအစည်။ (ဂ) ကောင်း, မကောင်း သော အကြံအစည်။ (ဃ) ကာမဂုဏ်နှင့် စပ်သော အကြံအစည်။ (င) ကာမ, ဗျာပါဒ, ဝိဟိံသာ, ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်-စပ်-စပ်ယှဉ်-သော အကြံ အစည်-ဝိတက်။ (၃) (က) ကြံစည်ခြင်း။ (ခ) ကောင်းစွာ ကြံစည်ခြင်း၊ (ဝိတက် စေတသိက်)။ (၄) (နိမိတ္တအနုဗျဉ္ဇနတို့ကို) ကြံစည်ကြောင်း လောဘ။ (၅) စိတ်အကြံ၊ (အာရုံတို့ကို ကြံစည်တတ်သော စိတ်)။ (၆) တောင့်တ-ဆုတောင်း-ခြင်း။ (၇)စေတနာ နှင့် နှလုံးသွင်းခြင်း။ (၈) (က) အလို ဆန္ဒ။ (ခ) နှလုံး အလို။ (၉) (က) စီရင်ခြင်း။ (ခ) ဆောက်တည်ခြင်း (သညာ, စေတနာ, ဝိတက်တရား ၃-ပါး)။ (၁၀) သင်္ကပ္ပဝင်။ (၁) ကြံစည်- တောင့်တ-အပ်သော (ဝတ္ထု၊ အာရုံ)။ သင်္ကပ္ပရာဂေါ (သံ၊ ၁။ ၂၁) တိ သင်္ကပ္ပိတရာဂေါ။ ဝေမေတ္ထ ဝတ္ထုကာမံ ပဋိက္ခိပိတွာ ကိလေသကာမော ကာမောတိ ဝုတ္တော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၀။ ဗဟုသင်္ကပ္ပ (မ၊ ၂။ ၂၅၃) န္တိ ပရေသံ ဥပ္ပန္နပတ္ထနာ သင်္ကပ္ပေဟိ ဗဟုသင်္ကပ္ပံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၈-၉။ ဗဟုသင်္ကပ္ပန္တိ ရာဂဝတ္ထုဘာဝေန -------- ဗဟူဟိ သင်္ကပ္ပေတဗ္ဗံ။ မ၊ ဋ္ဌိ၊ ၃။ ၁၄၃။ (ပု) (၂) (က) ကောင်းသော အကြံအစည်။ မမ သင်္ကပ္ပမညာယာ (ထေရ။ ၃၃၆) တိ " အပ္ပိစ္ဆဿာယံ ဓမ္မော၊ နာယံ ဓမ္မော မဟိစ္ဆဿာ"တိအာဒိနာ မဟာပုရိသ-ဝိတက္ကဝသေန အာရဒ္ဓံ၊ ------ မမ သင်္ကပ္ပံ ဇာနိတွာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၃၄၃။ သဗ္ဗေ ပူရေန္တု သင်္ကပ္ပါ၊ စန္ဒော ပန္နရသော ယထာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၂။သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၆။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၈၊ ၄၅၅။ (-မ၊ ၃။ ၁၈၈။ အံ၊ ၃။ ၆၈။ ထေရီ။ ၄၁၅။ ဇာ၊ ၂။ ၁၈၆။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၉၃။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၆၊ ၁၅၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၈။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၂-၃)။ (ခ) မကောင်း-ဖေါက်ပြန်-မမှန်ကန်-သော အကြံအစည်(မိစ္ဆာဝိတက်)။ ဣတိ ဗာလဿ သင်္ကပ္ပေါ၊ ဣစ္ဆာ မာနော စ ဝဍ္ဎတိ။ ဓမ္မ။ ၂၄။ (-အံ၊ ၂။ ၃၁၁။ ဓမ္မ။ ၆၂။ သုတ္တနိ။ ၃၀၂။ မ၊

ဋ၊ ၃။ ၂၀၉။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၂၈။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၉၈-၉)။နာဘိဇာနာမိ သက်ပ္ပံ။ ထေရ၊ ၂၃၀။ အာရမ္မဏေ အဘူတဂုဏာဒိသက်ပ္ပနတော "သက်ပ္ပေါ" တိ လဒ္ဓနာမံ ကာမဝိတက္ကာဒိ-မိစ္ဆာဝိတက္ကံ ဉပ္ပါဒိတံ နာဘိဇာနာမီတိ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၅၁။ မမ သက်ပ္ပမညာယာ (ထေရ၊ ၂၈၂)တိ မယှံ မိစ္ဆာသက်ပ္ပံ ဇာနိတွာ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၈၃။(ဂ) ကောင်း, မကောင်းသော အကြံအစည်။ သက်ပ္ပေါ (မ၊ ၂။ ၂၁၆) တိ မိစ္ဆာသက်ပ္ပေါ သမ္မာသက်ပ္ပေါတိပိ နာနတ္တံ န ဟောတိ။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၈၄။ (ဃ) ကာမဂုဏ်နှင့် စပ်သော အကြံ အစည်။ တပ္ပဋိသညုတ္တော သက်ပ္ပေါ တပ္ပဋိသညုတ္တော ရာဂေါ။ အဘိ၊ က။ ၂၇၃။ သက်ပ္ပရာဂမောတေနာ (ဇာ၊ ၁။ ၇၁)တိ ကာမဝိတက္ကသမ္ပယုတ္တရာဂမောတေန။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၅၂။(င) ကာမ, ဗျာပါဒ, ဝိဟိံသာ, ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်-စပ်- စပ်ယှဉ်-သော အကြံအစည်-ဝိတက်။ သက်ပ္ပေဟိ ပရေတော သော၊ ကပဏော ဝိယ ဈာယတီတိ ကာမသက်ပ္ပေန ------ အပဇ္ဈာယတိ။ မဟာနိ။ ၁၁၆။ ကာမသက်ပ္ပေနာတိ ကာမပဋိသံယုတ္တေန ဝိတက္ကေန။ ဉပရိဋ္ဌေပိ ဧသေဝနယော။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၂၃၇။ (-သံ၊ ၁။ ၇။ သုတ္တနိ။ ၄၀၇။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၅)။ (၃) (က) ကြံစည်ခြင်း။ အဒ္ဒသံ ကာမ တေ မူလံ။ သက်ပ္ပါ ကာမ-ဇာယသိ။ မဟာနိ။ ၂။ စူဠနိ။ ၃၈။ သက်ပ္ပါတိ ပရိကပ္ပေန။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၁၅။(ခ) ကောင်းစွာ ကြံစည်ခြင်း၊ (ဝိတက်စေတသိက်)။ ယော တသ္မိံ သမယေ တက္ကော ဝိတက္ကော သက်ပ္ပေါ။ အဘိ၊ ဓ။ ၁၈။ သုဋ္ဌုကပ္ပနဝသေန သက်ပ္ပေါ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၈၇။ (-အဘိ၊ ဓ။ ၂၀၊ ၃၀-၁၊ ၇၃။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၄၆၊ ၂၆၆။ ပဋိသံ။ ၂၉၉)။ (၄) (နိမိတ္တအနုဗျဥ္စနတို့ကို) ကြံစည်ကြောင်း လောဘ။ သက်ပ္ပေါ ကာမော ရာဂေါ ကာမော သက်ပ္ပရာဂေါ ကာမော။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၆၆။ မဟာနိ၊ ၂။ စူဠနိ။ ၃၆။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၁၂။ နိမိတ္တာနုဗျဥ္စနာနိ သက်ပ္ပေတိ ဧတေနာတိ သက်ပ္ပေါ၊ တထာ ပဝတ္တော လောဘော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅၅။

(၅) စိတ်အကြံ၊ (အာရုံတို့ကို ကြံစည်တတ်သော စိတ်)။ ဣတိ မေ စိတ္တံ အဟု၊ ဣတိ မေ သက်ပ္ပေါ အဟု။ မဟာနိ။ ၂၁၆။ မမ သက်ပ္ပမညာယာ (အပ၊ ၁။ ၇၁) တိ မယှံ စိတ္တသက်ပ္ပံ ဉ တွာ။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၉။ (-ဇာ၊ ၂။ ၁၈၄။ ဇာ၊ ဋ၊ ၆။ ၁၂၂)။ (၆) တောင့်တ-ဆုတောင်း-ခြင်း။ သက်ပ္ပေါ ပူရိတော မမ။ အပ၊ ၁။ ၂၈။ မမ သက်ပ္ပေါ မယှံ ပတ္တနာ။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၅၈။ (၇) စေတနာနှင့် နှလုံးသွင်းခြင်း။ တတ္ထ မေ အဟု သက်ပ္ပေါ။ အပ၊ ၁။ ၄၁။ မေ မယှံ သက်ပ္ပေါ စေတနာ-မနသိကာရော အဟု အဟောသီတိ သမ္ဗန္ဓော။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၁၀။ (၈)(က) အလိုဆန္ဒ။ သော တေ ဣဇ္ဈတု သက်ပ္ပေါ။ ထေရီ။၄၁၅။ သော တဝ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ သက်ပ္ပေါ ဆန္ဒော ဣဇ္ဈတု အနန္တရာယေန သိဇ္ဈတု။ ထေရီ၊ ဋ။ ၂၄၂။ (ခ) နှလုံးအလို။ သက်ပ္ပေါ(စရိယာ။ ၃၉၁)တိ မနောရထော။ စရိယာ၊ ဋ။ ၆၇။

(၉) (က) စီရင်ခြင်း။ (ခ) ဆောက်တည်ခြင်း (သညာ, စေတနာ, ဝိတက် တရား ၃-ပါး)။ စိတ္တသက်ပ္ပေါတိ မရဏသညီ မရဏ-စေတနော မရဏာဓိပ္ပါယော။ ဝိ၊ ၁။ ၉၃။ ယသ္မာ စေတ္ထ "သက်ပ္ပေါ" တိ နယိဒံ ဝိတက္ကဿ နာမံ၊ အထ ခေါ သံဝိဒဟန-မတ္တဿေတံ အဓိဝစနံ။ တဥ္စ သံဝိဒဟနံ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ သညာစေတနာဓိပ္ပါယေဟိ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ဋ၊၂။ ၄၂။"မရဏသညီ"တိ-

အာဒီသု ဟိ မရဏံ ဣတိသဒ္ဒဿ အတ္ထော၊ သညီတိအာဒိ သင်္ကပ္ပသဒ္ဒဿ။ -------- သင်္ကပ္ပသဒ္ဒဿ သညာစေတနာဓိပ္ပါယဝသေန တိဓာ အတ္ထံ ဒဿေန္တေန ဝိဘာဝိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၉။ (-ကင်္ခါ၊ ၁၂၂။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၁၇)။ (၁၀) သင်္ကပ္ပဝဂ်။ သင်္ကပ္ပေါ ပဒုမော စေဝ၊ ဥပါဒါနေန တတိယံ။ ဇာ၊ ၁။ ၉၂။

သင်္ကပ္ပဂတိက (တိ) [သင်္ကပ္ပ + ဂတိ + က] သင်္ကပ္ပလျှင် အလားရှိသော။ စက္ခုဒွါရေ သမ္ပဋိစ္ဆနာဒိသမ္ပယုတ္တသညာနံ သင်္ကပ္ပဂတိကတ္တာ----။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၁။

သင်္ကပ္ပဂမန (န) [သင်္ကပ္ပ + ဂမန] အကြံအစည် - စိတ်အကြံအစည် - ဟူသော သွားခြင်းသာလျှင်။ စူဠနိ၊ သျ။ ၅၁၈။ သုတ္တနိ၊ မြန်။ ၄၂၈။ တစ်နည်း- အကြံအစည်-စိတ်အကြံအစည် - ဖြင့် သွားခြင်း။ သသင်္ကပ္ပယန္တာယ ဝဇာမိ နိစ္စတ္တိ သင်္ကပ္ပဂမနေန ဝိတက္ကဂမနေန ဉာဏဂမနေန ----။ စူဠနိ။ ၂၂၀။(-သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၂၁။ စူဠနိ၊ ဋ။ ၈၅)။

သင်္ကပ္ပတိ (ကြိ) [သံ + ကပ္ပ + အ + တိ။ သံကလ္ပတေ-သံ။] ကြံစည်၏။ "မာ မံ ဇညူ" တိ သင်္ကပ္ပတိ။ အံ၊ ၂။ ၃၁၀။ အဘိ၊ ပု။ ၁၂၂။

သင်္ကပ္ပန (တိ) [သံ + ကပ္ပ + ယု။ တစ်နည်း- သင်္ကပ္ပန + တ္တ။ သံကလ္ပန-သံ။] (၁) ပြုပြင် စီရင်တတ်သော (တရား)။ (န) (၂) ကြံ-ကြံစည်-ခြင်း။ (ပု) (၃) (က) ကြံစည် တတ်သည်၏အဖြစ်။ (ခ) ကြံစည် ကြောင်း၏အဖြစ်။ သင်္ကပ္ပ (၄) လည်းကြည့်။ (၁) သင်္ကပ္ပနာ တေ တိဝိဓာ သင်္ခါရာ ပုညမယာ အပုညမယာ အာနေဉ္ဇမယာ။ ပေဋကော။ ၃၁၀။ (၂) သင်္ကပ္ပနံ ဝါ ပရိကပ္ပနန္တိ ဝုတ္တံ "ဝိတက္ကေန ဝိတက္ကနတော" တိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၃၈။ (ပု) (၃) (က) (ခ) ဝတ္ထုကာမဿ တထာ တထာ သင်္ကပ္ပနတော ပရိကပ္ပနတော "သင်္ကပ္ပော" တိ ဝုတ္တော။ အနုဋီ၊ ၂။ ၅၄။

သင်္ကပ္ပနာနတ္တ (န) [သင်္ကပ္ပ + နာနတ္တ] အကြံအစည်-သင်္ကပ္ပ-၏- ထူး-ကွဲပြား- ခြားနား -သည်၏အဖြစ် - ခြင်း၊ အကြံအစည်- သင်္ကပ္ပ-တို့၏- အထူးထူး- အမျိုးမျိုး-သော- သဘော - သဘာဝ၊ အကြံအစည်-သင်္ကပ္ပ- အထူး။ သင်္ကပ္ပနာနတ္တံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဆန္ဒနာနတ္တံ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၅၄။ သံ၊ ၁။ ၃၆၀-၁။ (-ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၄၈။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၂၂။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၀၉။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၈၈)။

သင်္ကပ္ပပဒ (န) [သင်္ကပ္ပ + ပဒ] သင်္ကပ္ပ-ဟူသောပုဒ်။ ဣမေ ပန သင်္ကပ္ပပဒေ အတ္ထတော -------- ဧဝံ အဝိဘူတတ္တာ ဝိဘတ္တော။ ဝဇိရ၊ ၁၅၈။

သင်္ကပ္ပပရတေဇိတ (တိ) [သင်္ကပ္ပ + ပရတေဇိတ] မိစ္ဆာဝိတက်ဖြင့် သူတစ်ပါး တို့ကိုမှီ၍- သွေး- ထက်စေ- အားတက်စေ- အပ်သော (ဒိဋ္ဌိဟူသော ပြောင့် တံသင်း)။ သင်္ကပ္ပပရတေဇိတ(ထေရ။ ၃၂၄)န္တိ သင်္ကပ္ပေန မိစ္ဆာဝိတက္ကေန ပရေ ပရဇနေ နိဿယလက္ခဏံ ပတိပတိတေ တေဇိတံ ဥဿာဟိတံ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၈၄။

သင်္ကပ္ပပူရဏ (တိ) [သင်္ကပ္ပ + ပူရဏ] အကြံအစည်ကို ပြည့်ဝ စေနိုင်သော။ ပရိက္ခာရဒါနမဒ္ဒက္ခိံ၊ မမ သင်္ကပ္ပပူရဏံ။ အပ၊ ၁။ ၃၅၁။

သင်္ကပ္ပယတိ (ကြိ) [သံ + ကပ္ပ + ဏယ + တိ။ (ကာ၊ ကြိ) သံကလ္ပယတိ - သံ။] ကြံ-ကြံစည်-၏။ (သင်္ကပ္ပေတိ-လည်းကြည့်)။ န တံ သင်္ကပ္ပယိဿာမိ (မဟာနိ။ ၂) တိ တံ ပရိကပ္ပနံ န ကရိဿာမိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅။ (-ဇာ၊ ၁။ ၁၈၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၂၇)။

သင်္ကပ္ပယန္တ (ထိ၊ န) [သင်္ကပ္ပ + ယန္တ] သင်္ကပ္ပဂမန - ကြည့်။ သင်္ကပ္ပယန္တာယ ဝဇာမိ နိစ္စန္တိ သင်္ကပ္ပဂမနေန ဝိတက္ကဂမနေန ဉာဏဂမနေန ----။ စူဠနိ။ ၂၂၀။ သင်္ကပ္ပယ-န္တာယာ (သုတ္တနိ။ ၄၅၁။ စူဠနိ။ ၂၂၀) တိ သင်္ကပ္ပဂမနေန။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၁။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၈၅။

သင်္ကပ္ပယိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ကပ္ပ + ဏယ + တွာ] ကြံ-ကြံစည်-၍။ တက္ကံ ဝိတက္ကံ သင်္ကပ္ပံ တက္ကယိတွာ ဝိတက္ကယိတွာ သင်္ကပ္ပယိတွာ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ ဇနေန္တိ။ မဟာနိ။ ၂၂၈။

သင်္ကပ္ပယိဿာမိ (ကြိ) [သံ + ကပ္ပ + ဏယ + ဿာမိ] (ငါ) ကြံ-ကြံစည်-လတ္တံ့-အံ့။ သင်္ကပ္ပယတိ-ကြည့်။

သင်္ကပ္ပရာဂ (ပု) [သင်္ကပ္ပ + ရာဂ] (၁) ကြံ-ကြံစည်-အပ်သောဝတ္ထု၌ ဖြစ်သော- နှစ်သက်မှု- စွဲမက်မှု- တပ်မက်မှု- လောဘ-ရာဂ။ (၂) ကြံ-ကြံစည်-သည်၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော- နှစ်သက်မှု- စွဲမက်မှု- တပ်မက်မှု- လောဘ-ရာဂ၊ ရာဂထက် အလွန်အားကြီးသော သင်္ကပ္ပန၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော- လောဘ-ရာဂ။ (၁) သင်္ကပ္ပရာဂေါ ပုရိသဿ ကာမော။ သံ၊ ၁။ ၂၁။ အဘိ၊ က။ ၂၇၅။ သင်္ကပ္ပရာဂေါတိ သင်္ကပ္ပိတရာဂေါ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၀။ သင်္ကပ္ပိတရာဂေါတိ သုဘာဒိဝသေန သင်္ကပ္ပိတဝတ္ထုမှိ ရာဂေါ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀၆။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၃၉)။ (၂) သင်္ကပ္ပရာဂေါ (အံ၊ ၂။ ၃၅၉)တိ သင်္ကပ္ပဝသေန ဥပ္ပန္နရာဂေါ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၅။ သင်္ကပ္ပေါ ကာမော၊ ရာဂေါ ကာမော၊ သင်္ကပ္ပရာဂေါ ကာမော။ မဟာနိ။ ၂။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၆။ သင်္ကပ္ပနဝသေနေဝ ပဝတ္တော တတောပိ ဗလဝတရော သင်္ကပ္ပရာဂေါ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၄။ ရာဂေါတိ တတော ဗလဝတရော။ ဥပရိ တယောပိ ရာဂါ ကမေဟိ ဗလဝတရာ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄-၅။

သင်္ကပ္ပရာဂဇာတက (န) [သင်္ကပ္ပရာဂ + ဇာတက] သင်္ကပ္ပရာဂဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၃-နိပါတ်၊ ၁-ဝဂ်၊ ၁-ဇာတ်။ ဇာ၊ ၁။ ၇၁။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၈-၅၂။

သင်္ကပ္ပရာဂဓောတ (တိ) [သင်္ကပ္ပရာဂ + ဓောတ] ကာမဝိတက်နှင့်ယှဉ်သော ရာဂ ဟူသောရေဖြင့်-ဆေးကြော-သုတ်သင်-အပ်သော။ သင်္ကပ္ပရာဂဓောတေန၁(ဇာ၊၁။၇၁)တိ ကာမဝိတက္ကသမ္ပယုတ္တရာဂဓောတေန။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၂။

သင်္ကပ္ပဝဂ္ဂ (ပု) [သင်္ကပ္ပ + ဝဂ္ဂ] သင်္ကပ္ပဝဂ်၊ (သင်္ကပ္ပရာဂဇာတ်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဇာတ် ၁၀-ခုအပေါင်း)။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၃-နိပါတ်၊ ၁-ဝဂ်။ ဇာ၊ ၁။ ၇၁-၅။

သင်္ကပ္ပဝမန (တိ) [သင်္ကပ္ပ + ဝမန] ကာမဝိတက်စသည်တို့ကို ပွားစေတတ်သော။ သင်္ကပ္ပဝမန(စူဠနိ။ ၁၅၅)န္တိ ကာမသင်္ကပ္ပါဒီနံ ဝမနံ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁။

သက်ပွဝသီဘာဝ (ပု) [သက်ပွ + ဝသီဘာဝ] ကြံ့စည်ခြင်း၌ လေ့လာခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်။ သက်ပွဝသီဘာဝေန တသို့ အာရမ္မဏေ တဿ မနသိကာရာဘာဝတော။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၀။

သက်ပွဝိတက္က (ပု) [သက်ပွ + ဝိတက္က] အကြံအစည်ဟူသော ဝိတက်။ သက်ပွဝိတက္ကာ (အံ၊ ၃။ ၁၉၀) တိ သက်ပွဘူတာ ဝိတက္ကာ။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၆၅။

သက်ပွသဘ္ဘာဝ (ပု) [သက်ပွ + သဘ္ဘာဝ] အကြံ- အလို - ၏ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်။ န တတော ပရံ သက်ပွသဘ္ဘာဝေပိ အသိဒ္ဓနတော။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၁၆။

သက်ပွါမိ (ကြိ) [သံ + ကပ္ပ + အ + မိ] (ငါ) ကြံ-ကြံစည်-၏။ ဇဝံ ဝိဒ္ဓေါ ပဝေဓာမိ သက်ပွါမိ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၈၄။

သက်ပ္ပိတ (တိ) [သံ + ကပ္ပ + တ။ သံကလ္ပိတ - သံ။] ကြံ-ကြံစည်-အပ်သော၊ (ဝတ္ထု, အာရုံ)။ သက်ပွရာဂ (၁) ကြည့်။

သက်ပ္ပိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ကပ္ပ + တဗ္ဗ] ကြံ-ကြံစည်-အပ်သော။ ဗဟုဓာ သက်ပ္ပိတဗ္ဗံ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၉၂။

သက်ပ္ပိတရာဂ (ပု) [သက်ပ္ပိတ + ရာဂ] သက်ပွရာဂ (၁) ကြည့်။

သက်ပ္ပိတဝတ္ထု (န) [သက်ပ္ပိတ + ဝတ္ထု] ကြံ-ကြံစည်-အပ်သော ဝတ္ထု။ သက်ပွရာဂ (၁) ကြည့်။

သက်ပ္ပိယတိ (ကြိ) [သံ + ကပ္ပ + အ + ယတိ] ကြံ-ကြံစည်-လတ္တံ့။ ကုတော ပန ပါပကံ သက်ပ္ပံ သက်ပ္ပိယတိ။ မ၊ ၂။ ၂၁၆။

သက်ပွေတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ကပ္ပ + ဧ + တဗ္ဗ။ သံကပွေတဗ္ဗ + တ္တ။] (၁) ကြံ-ကြံစည်-အပ်သော။ (၂) ကြံ-ကြံစည်-အပ်သည်၏အဖြစ်။ (၁) သောဏသိဂါလာဒီဟိ ဗဟူဟိ သက်ပွေတဗ္ဗံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၃။ (၂) တေဟိ ယာဝ ဘာဝနာနိပ္ဖတ္တိ တာဝ ဓာရေသေန သရဏတော သက်ပွေတဗ္ဗတော စ "သရသက်ပွါ" တိ ဝုတ္တာ။ နေတ္တိ၊ ဋ။ ၇၀။

သက်ပွေတိ (ကြိ) [သံ + ကပ္ပ + ဧ + တိ။ (ကာ၊ ကြိ) သံကလ္ပယတိ-သံ။] ကြံ-ကြံစည်-၏။ န ပါပကံ သက်ပွံ သက်ပွေတိ။ မ၊ ၂။ ၂၁၅-၆။ သက်ပွေတိ(မဟာနိ။ ၆၁)တိ ဝိတက္ကံ ဥပ္ပါဒေတိ။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၁၇၉။ (-အံ၊ ၁။ ၃၄၅)။

သက်ပွေတုံ (ဗျ) [သံ + ကပ္ပ + ဧ + တုံ] ကြံ-ကြံစည်-ခြင်းငှာ။ ယံ သက်ပွံ အာကင်္ခတိ သက်ပွေတုံ။ အံ၊ ၁။ ၃၄၅-၆။

သက်ပွေန္တိ (ကြိ) [သံ + ကပ္ပ + ဧ + အန္တိ] ကြံ-ကြံစည်-ကုန်၏။ န စ သက်ပွေန္တိ၊ အနုသယေန စ သံသရန္တိ။ ပေဋကော။ ၃၁၂။ သက်ပွေန္တီတိ သက်ပွါ။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၁၈။

သက်ပွေမိ (ကြိ) [သံ + ကပ္ပ + ဧ + မိ] (ငါ) ကြံ-ကြံစည်-၏။ တံ သက်ပွံ သက်ပွေမိ။ အံ၊ ၁။ ၃၄၆။

သက်ပွေဿာမိ (ကြိ) [သံ + ကပ္ပ + အ + ဿာမိ] (ငါ) ကြံ-ကြံစည်-အံ့-လတ္တံ့။ န ဒါနိ နံ တတော ပဋ္ဌာယ သက်ပွေဿာမိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၂၇။

သက်မ° (ပု) [သံ + ကမု + အ။ သက်မျတေ ယေနာတိ သက်မော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၇၇၃။ သူစိ။ သံကြမ - သံ။ သံကမ - ပြာ၊

အဒ္ဓမာဂဓီ။ | (၁) တံတား။ (၂) ခရီး၊ ခက်ခဲသော ခရီး။ (၃) ပြောင်း-ပြောင်းရွှေ့-ခြင်း။ (၁) သမ္ပိဋ္ဌေ သက်မော မင္ဂေါ်။ ဝိ၊ ၁။ ၁၈၄။ ဇဟိ မေ တွံ ဘိက္ခု ပဏ်ေ သက်မော ဟောတိ။ မ၊ ၂။ ၁၀၃။ အတ္တာနံ သက်မံ ကတွာ၊ ယော သောတ္ထိံ သမာတာရယိ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၆၅။ ဧကပဒိကသက်မော (ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၃၂) တိ ခုဒ္ဒကသေတု။ သကဋမဂ္ဂသက်မောတိ သကဋမဂ္ဂဘူတော မဟာသေတု။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၂။(-ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၅၁-၂)။(၂) သက်မော ဒုဂ္ဂသဥ္စာရော။ မာန်။ ၇၇၃။ သက်မော ဒုဂ္ဂသဥ္စရော ဒွေ ဒုဂ္ဂမဂ္ဂဿ ဒုဂ္ဂါဒိ-ပဝေသကြိယာယ ဝါ။ အမရဝိဝေကဋီ။ (၃) သက်မာဘာဝ-ကြည့်။

သက်မ၂ (ပု) | သက်မ + ဏ။ သံ + ကမု + အ။ သက်မော ဝိယ, သက်မန္တိ ဝါ ဧတေန သက်မော သဗ္ဗမေတံ အရိယမဂ္ဂဿေဝ နာမံ, န ပကတိမဂ္ဂဿ။ နီတိ၊ ဓာတု၊ ၂၈၈။ | (က) (အကျင့်ဟူသော)လမ်းခရီး-အရိယမဂ်။ (ခ) သတိပဋ္ဌာန်။ (က) မင္ဂေါ သော ပါရံ ဂမနာယာတိ---ကုလ္လော စ ဘိသိ သက်မော။ စူဠနိ။ ၂၀၁။ အရိယမင္ဂေါ ဟိ ---- ကုလ္လော စ ဘိသိသက်မော။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၁။ (ခ) မဂ္ဂဿ ဟိ ကုလ္လော စ ဘိသိ သက်မောတိ ဗဟူနိ နာမာနိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၃၅။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၃၄။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၁၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ။ ၉၃။ (-ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၈၅။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၃၉၀)။

သက်မ၃ (ကြိ) | သံ + ကမု + အ + ဟိ။ ဟိ- ကျေ။ သက်မတိ-မှ။ | (သင်) ပြောင်း-ပြောင်းရွှေ့-လော။ မဟာရာဇ တဝ နာဂေါ နိရုဒ္ဓေါ၊ အညံ ဟတ္ထိံ သက်မ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၂၃၅။ အညံ နာဂံ သက်မာ(ဇာ၊ ၁။ ၂၆၅)တိ ရညော ပုညိဒ္ဓိဗလေန အညော နာဂေါ ဥပေါသထကုလတော အာဂန္တွာ ပိဋ္ဌိံ ဥပနာမေသိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၂၃၅။

သက်မတိ (ကြိ) | သံ + ကမု + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၃၁။ သံကြာမတိ - သံ။ သံကမဏ-ပါကတ။ | ပြောင်း-ပြောင်းရွှေ့-၏။ (က)ကူးပြောင်း-ပြောင်းသွား-၏။ (ခ)(ရောဂါ) ကူးစက်၏။ (ဂ) ပြေးဝင်-ပုံသွား-ပုံတက်-၏။ (ဃ) ကပ်ရောက်-ဝန်ခံ-၏။ (င) လှည့်လည်-သွားလာ-၏။ (က) ရုက္ခာ ရုက္ခံ သက်မန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၇၉။ ဝတ္ထုတော ဝါ ဝတ္ထုံ သက်မတိ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၉၁။ ဈာနာ ဈာနံ သက်မတိ။ အဘိ၊ က။ ၄၁၀။ ဥဒ္ဓံ ဝါ အဓော ဝါ သက်မန္တိ (ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၆၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၂၉) တိ ----- ဥဒ္ဓံ ဝါ အဓော ဝါ ဂစ္ဆန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၂။ ဝိ၊ လက်ာရ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၅။ (-အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၂၆၊ ၃၇၀။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၆၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၅။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၅၇)။ (ခ) အယံ ရောဂေါ သက်မတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၃၂။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၈၇)။ (ဂ) အာကာသံ ဥက္ကန္ဒိယာနိ သက်မန္တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၅၂။ မ၊ ၂။ ၁၈၂။ သံ၊ ၂။ ၁၇၀။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၂၅၂။ သက်မန္တိတိ အာကာသံ ပက္ခန္ဒန္တိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၄၉။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၁၁။ ဥက္ကန္ဒိယာနီတိ မနုဿဋ္ဌာနိ ဥက္ကန္ဒိယာနိ အာကာသံ ပက္ခန္ဒန္တိ။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၅၈။ (ဃ) လဒ္ဓိတော လဒ္ဓိံ သက်မန္တိ(အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၅၇)တိ မူလလဒ္ဓိတော အညလဒ္ဓိံ ဥပဂစ္ဆန္တိ ပဋိဇာနန္တိ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၄၃။ (င) တာနိ ပန ရုက္ခာနိ ယထာ တွံ သက္ကသိ သက်မသိ ဣတော စိတော စ ဝိစရသိ၊ ဧဝံ န သက္ကန္တိ န သက်မန္တိ န ဝိစရန္တိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၄၇။

သက်မတ္ထ (ပု) | သက်မ + အတ္ထ |

ပြောင်း - ပြောင်းရွှေ့ - ခြင်း အကျိုး။ သင်္ကမတ္ထာယ အာဏာပေတုံ န ယုတ္တံ ပယောဇနာဘာဝတော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၁။

သင်္ကမန (န) [သံ + ကမု + ယု။ သံကြာမဏ - သံ။ သံကမဏ - ပြာ။] (၁) တံတား, စကြံ, ခရီးလမ်း။ (၂) ပြောင်း- ပြောင်းရွှေ့ - ခြင်း။ (၁) သင်္ကမနာနိ (သံ၊ ၁။ ၁၀၀) တိ ပဏ္ဏာသဟတ္ထသဋ္ဌိဟတ္ထာနိ သမောကိဏ္ဏပရိသုဒ္ဓဝါလိကာနိ သင်္ကမနာနိ ကရေယျ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၂။ ဥဒကဝိက္ခလာဒီသု ကမန္တိ အတိက္ကမန္တိ ဧတေဟီတိ သင်္ကမနာနိ၊ သေတုအာဒီနိ။ သေတုကရဏယုတ္တဋ္ဌာနေ သေတုံ, စင်္ကမနကရဏယုတ္တဋ္ဌာနေ စင်္ကမံ, မဂ္ဂကရဏယုတ္တဋ္ဌာနေ မဂ္ဂံ ကရေယျာတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပါယော။ တေနာဟ " ပဏ္ဏာသာ " တိ-အာဒိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၈။ သင်္ကမနာနိ(ပေတ။ ၁၅၁၊ ၁၆၆-၇၊ ၂၀၈)တိ သေတုယော။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၉၇။ (၂) တေသံ သင်္ကမနံ နတ္ထိ (အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၄) တိ တေသံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယာဒီနံ သင်္ကမနံ နတ္ထိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၉။

သင်္ကမနကိစ္စ (န) [သင်္ကမန + ကိစ္စ] ပြောင်း-ပြောင်းရွှေ့-ခြင်းကိစ္စ။ ဗုဒ္ဓါနံ ပန--- န စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန သင်္ကမနကိစ္စံ အတ္ထိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၁။ (-သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၉၄)။

သင်္ကမနတ္ထာ (ထီ) [သင်္ကမန + အတ္ထ + အာ] သင်္ကမနတ္ထာ မည်သော (ဘိက္ခုနီမ)။ ကတ္ထံ သုဒံ သင်္ကမနတ္ထာ ဘိက္ခုနီ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊ ၂။ ၁၉၀။

သင်္ကမနဒဿန (န) [သင်္ကမန + ဒဿန] ပြောင်း-ပြောင်းရွှေ့-ခြင်းကိုပြ-ခြင်း-ကြောင်း။ " စုတိပဋိသန္ဓိ ဩလောကေတွာ " တိ ဣဒံ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန တေသံ ဉာဏဿ သင်္ကမနဒဿနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃။

သင်္ကမနသဘာဝ (တိ) [သင်္ကမန + သဘာဝ] ပြောင်း -ပြောင်းရွှေ့- ကူးစက်- ခြင်း သဘောရှိသော။ ကုဋ္ဌရောဂေါ နာမ သာသမသူရိရောဂါ ဝိယ ယေဘုယျေန သင်္ကမနသဘာဝေါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၂။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၅၈)။

သင်္ကမနီ (န) [သံ + ကမု + အနီယ။ ယ- ကျေသည်။] စီဝရသင်္ကမနီယ သိက္ခာပုဒ်။ ပဉ္စာဟိကာ သင်္ကမနီ (ဝိ၊ ၅။ ၁၆၀) တိ ပဉ္စာဟိကာ သယ်ာင်္ဃာဋိစာရံ အတိက္ကမေယျာတိ စ, စီဝရသင်္ကမနီယံ ဓာရေယျာတိ စ ဝုတ္တသိက္ခာပဒဒွယံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၄၇။

သင်္ကမနီယ (တိ) [သံ + ကမု + အနီယ] (၁) ပြောင်း - ပြောင်းရွှေ့ - အပ်သော။ (၂) ပြောင်းရွှေ့၍ ဝတ် - တစ်ဖန်ပေး - ပြန်ပေး - အပ် - သင့်-ထိုက်- သော (သင်္ကန်း)။ (၃) စီဝရသင်္ကမနီယသိက္ခာပုဒ်။ (၁) န ကာစိ သင်္ကမနီယာ ပါဒုကာ ဓာရေတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၅၆။ (၂) စီဝရသင်္ကမနီယန္တိ သင်္ကမေတဗ္ဗံ စီဝရံ၊ အညိဿာ သန္တကံ အနာပုစ္ဆာ ဂဟိတံ ပုန ပဋိဒါတဗ္ဗစီဝရန္တိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၆။ " စီဝရသင်္ကမနီယ " န္တိ ဧတ္ထ သင်္ကမေတဗ္ဗံ ပဋိဒါတဗ္ဗန္တိ သင်္ကမနီယန္တိ ကမုဓာတုဿ ပဋိဒါနတ္ထဥ္စ အနီယသဒ္ဒဿ ကမ္မတ္ထဥ္စ ----- ပဋိဒါတဗ္ဗစီဝရန္တိ ဣမိနာ ကမုဓာတုယာ အတ္ထံ ဒဿေတိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၁၆၇။ (၃) ပဉ္စာဟိကံ သင်္ကမနီယံ။ ဝိ၊ ၅။ ၁၂၄။

သင်္ကမန္တ (တိ) [သံ + ကမု + အ + အန္တ။

ထိ- ၌ သင်္ကမန္တာ, သင်္ကမန္တိ။] (က) ပြောင်း-ပြောင်းရွှေ့-သော။ (ခ) ပြောင်း-ပြောင်းရွှေ့-ချဉ်းကပ်-သော။ (က) ဓမ္မော ဟိ ဒေသိယ-မာနော ဒေသကတော ဒေသနာဘာဇနံ သင်္ကမန္တော ဝိယ ဟောတိ။ နေတ္တိ၊ ဌ။ ၄၆။ (-ဥဒါန၊ ဌ။ ၂၅၀)။ (ခ) စိတ္တာ စိတ္တမေဝ သင်္ကမန္တော ဝိနာ ဟဒယရူပဒဿနေန။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၉။ သင်္ကမန္တောတိ ဉာဏေန ဥပသင်္ကမန္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၂။

သင်္ကမန္တိ (ကြိ) [သံ + ကမု + အ + အန္တိ။ သင်္ကမတိ-မှ။] သင်္ကမတိ-ကြည့်။

သင်္ကမဝတ္ထု (န) [သင်္ကမ + ဝတ္ထု] သင်္ကမဝတ္ထု၊ တံတားပေါ်၌ သွားနေသော မိန်းမကို လှုပ်ချသော ရဟန်း၏- အကြောင်း အရာ-ဝတ္ထု။ ဝိနယပိဋက၊ ပါရာဇိကပါဠိ၊ ၂-ကဏ္ဍ၊ ၂-သိက္ခာပုဒ်၊ ၁၂-ဝတ္ထု။ ဝိ၊ ၁။ ၁၈၅။ သင်္ကမဝတ္ထုသ္မိံ ဧကပဒိကသင်္ကမော ဝါ ဟောတု, သကဋမဂ္ဂသင်္ကမော ဝါ ----။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၃၂။

သင်္ကမသိ (ကြိ) [သံ + ကမု + အ + သိ။ သင်္ကမတိ-မှ။] (သင်) ပြောင်း-ပြောင်းရွှေ့-လှည့်လည်-သွားလာ-၏။ တာနိ ပန ရုက္ခာနိ ယထာ တွံ သင်္ကသိ သင်္ကမသိ ဣတော စိတော စ ဝိစရသိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၄၇။

သင်္ကမာန (တိ) [သကိ + အ + မာန။ သကိ သံသယတြာသဂတျံ။ ဓာတွတ္ထ။ သင်္ကတိ-မှ။] ကြောက်ရွံ့-ထိတ်လန့်-ရွံ့ရှား-သော။ တစ်နည်း- ပြောဆိုသော။ (ဝတ္ထု၊ သျ၊ ၄။ ၁၆၉။ ညောင်)။ သင်္ကမာနော ကိလေသော (ဇာ၊ ၁။ ၂၆၉) တိ ကဒါစိ အဟံ ဘာသမာနော ဒုက္ခာသိတံ ဘာသေယျံ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၅၃။

သင်္ကမာဘာဝ (ပု) [သင်္ကမ + အဘာဝ] ပြောင်း - ပြောင်းရွှေ့ - ခြင်း၏ မရှိခြင်း။ ဘဝန္တရာနုပဂမနသင်္ခါတေန သင်္ကမာဘာဝေန ဝိပရိဏာမဓမ္မတံ ပါကဋံ ကာတုံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၉၄။

သင်္ကမိ (ကြိ) [သံ + ကမု + အ + ဤ။ သင်္ကမတိ-မှ။] ပြောင်း - ပြောင်းရွှေ့- ပြီ။ ယော သော အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗော -------- တံယေဝ တိတ္ထာယတနံ သင်္ကမိ။ ဝိ၊ ၃။ ၉၈။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄၇၄၊ ၄၇၉။ ဇာ၊ ၁။ ၂၆၅)။

သင်္ကမိတ (တိ) [သံ + ကမု + တ။ သင်္ကာမိတ-သံ။] ပြောင်း-ပြောင်းရွှေ့-ပြောင်းလဲ-အပ်သော။ ခီလာဒီနံ သင်္ကမိတဘာဝံ အဇာနိတွာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၈၃။

သင်္ကမိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ကမု + တွာ] ပြောင်း-ပြောင်းရွှေ့-၍။ ဓမ္မန္တရာ ဓမ္မန္တရံ သင်္ကမိတွာ သင်္ကမိတွာဝ ဒေသေသိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၆။ (-မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၀၇)။

သင်္ကမေတဗ္ဗ (တိ) [သံ+ကမု+ဏေ+တဗ္ဗ] ပြောင်းရွှေ့စေ- တစ်ဖန်ပေး-ပြန်ပေး- အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ သင်္ကမနီယ (၃) ကြည့်။

သင်္ကမေယျ (ကြိ) [သံ + ကမု + အ + ဧယျ] ပြောင်း-ပြောင်းရွှေ့-ရာ၏။ အပိ နု ခေါ သော သင်္ကမေယျ ဝါ။ မ၊ ၂။ ၁၀၃။ ပလ္လင်္ကာ ဝါ ပလ္လင်္ကံ သင်္ကမေယျ။ သံ၊ ၁။ ၉၆။ (-အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၆၃)။

သင်္ကမ္ပတိ (ကြိ) [သံ + ကမ္ပ (ကပိ) + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၂၆။ ဓာတွတ္ထ။ သံကမ္ပတေ-သံ။] (၁) လှုပ်-တုန်လှုပ်-၏။

(၂) ထက်ဝန်းကျင်မှ- လှုပ်- တုန်လှုပ်- ၏။ (၃) အထက် အထက်သို့ တက်၍-ကောင်းစွာ (လွန်စွာ)-လှုပ်-တုန်လှုပ်-၏။ သက်မ္ပိတ[1]။ သက်မ္ပိတ[2] တို့နှင့် ယှဉ်ကြည့်။ (၄) ပြင်းစွာ-လှုပ်-တုန်လှုပ်-၏။ (၅) အရှေ့ အနောက် နိမ့်တုံ မြင့်တုံ ကောင်းစွာ-လှုပ်-တုန်လှုပ်-၏။ (၁) လှုပ်-တုန်လှုပ်-၏။ အမနုဿောတိ ဟိ ဝုတ္တမတ္တေပိ မနုဿာနံ သကလသရီရံ သက်မ္ပတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၉။ (၂) ထက်ဝန်းကျင်မှ - လှုပ် - တုန်လှုပ် - ၏။ သက်မ္ပတိ (ဒီ၊ ၂။ ၁၀။ မ၊ ၃။ ၁၆၁) တိ သမန္တတော ကမ္ပတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၂၇။ (၃) အထက် အထက်သို့ တက်၍-ကောင်းစွာ-(လွန်စွာ) လှုပ်-တုန်လှုပ်-၏။ သက်မ္ပိ (ပဋိသံ။ ၃၃၂) တိ ဥဒ္ဓံ ဂစ္ဆန္တီ သုဋ္ဌု ကမ္ပိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၇၀၈။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၃၇။ သက်မ္ပိ (ပဋိသံ။ ၃၃၂) တိ ဥဒ္ဓံ ဂစ္ဆန္တီ သုဋ္ဌု ကမ္ပိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၈။ (၄) ပြင်းစွာ-လှုပ်-တုန်လှုပ်-၏။ တိယောဇနသဟဿဝိတ္ထတော စ ဟိမဝါပိ သက်မ္ပိ ယက္ခဿာနုဘာဝေန။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၅။ (၅) အရှေ့အနောက် နိမ့်တုံ မြင့်တုံ ကောင်းစွာ တုန်လှုပ်၏။ အထ ဝါ ပုရတ္ထိမတော ပစ္ဆိမတော စ ဥန္နမနဩနမန-ဝသေန သက်မ္ပိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၃၇။

သက်မ္ပန (ထီး၊ န) [သံ + ကမ္ပ (ကပိ) + ယု။ (တိ) သံကမ္ပန-သံ။] (၁) လွန်စွာ-ကြောက်ရွံ့-ထိတ်လန့်-ရွံ့ရှာ-ခြင်း၊ (လွန်စွာတုန်လှုပ်ခြင်း။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၅။ သျ။ မအူ)။ (၂) တုန်လှုပ်ခြင်း။ (၃) ပြင်းစွာ တုန်လှုပ်ခြင်း။ (၁) ကိလေသော ဝိယ ဟိရောတ္တပ္ပဝသေန ကမ္ပနံ ဝိယ သက်မ္ပနံ ဝိယ ဟောတီတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၅။ (၂) အသိက္ခိတတာဒိနာ ဘီရုဘာဝေန ဝါ ကာယဿ ဆမ္ဘနံ သက်မ္ပနံ ဥတ္တာသော ဧတဿ အတ္ထီတိ ဆမ္ဘီ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၇။ (၃) ပရိတဿိတာတိ သက်မ္ပနာ၊ ဥက္ကဏ္ဌိတဿ ဝါ တဿ တဿ တဏှာယနာ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၁၉။ သက်မ္ပနာ ဥက္ကဏ္ဌနာ-ဝသေန အနုဝဋ္ဌာနံ၊ အနုဝဓာနံ ဝါ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၁၆။

သက်မ္ပိ (ကြိ) [သံ + ကမ္ပ (ကပိ) + ဤ။ သက်မ္ပတိ-မှ။] (၁) အထက် အထက်သို့ တက်၍ - ကောင်းစွာ - လှုပ်- တုန်လှုပ်-ပြီ။ (၂) အရှေ့ အနောက် နိမ့်တုံ မြင့်တုံ ကောင်းစွာ-လှုပ်-တုန်လှုပ်-ပြီ။ (၃) ပြင်းစွာ -လှုပ်-တုန်လှုပ်-ပြီ။ သက်မ္ပတိ-ကြည့်။

သက်မ္ပိတ[1] (တိ) [သံ + ကမ္ပ (ကပိ) + တ။ သံကမ္ပိတ-သံ။] (၁) (က) ထက်ဝန်းကျင်မှ တုန်လှုပ်သော။ (ခ) အထက် အထက်သို့ တက်၍ လွန်စွာတုန်လှုပ်သော။ (၂) ပြင်းစွာ တုန်လှုပ်သော။ (၁) (က) (ခ) အထ စ ပန သက်မ္ပိတော သမ္ပကမ္ပိတော သမ္ပစာလိတော။ သံ၊ ၃။ ၂၃၆။ (၂) သက်မ္ပိတဟဒယ-ကြည့်။

သက်မ္ပိတ[2] (တိ) [သံ + ကမ္ပ (ကပိ) + ဏေ + တ] (က) ထက်ဝန်းကျင်မှ တုန်လှုပ်စေအပ်သော။ (ခ) အထက် အထက်သို့တက်၍ လွန်စွာ တုန်လှုပ်စေ အပ်သော။ မောဂ္ဂလ္လာနေန ဘိက္ခုနာ ပါဒင်္ဂုဋ္ဌကေန မိဂါရမာတုပါသာဒေါ သက်မ္ပိတော သမ္ပကမ္ပိတော သမ္ပစာလိတော။ သံ၊ ၃။ ၃၂၆။

သက်မ္ပိတဟဒယ (တိ) [သက်မ္ပိတ + ဟဒယ] ပြင်းစွာ တုန်လှုပ်သော နှလုံးရှိသော၊ သူ။ နေရယိယသတ္တေ ဒိသွာ ဘီတတသိတော သက်မ္ပိတဟဒယော ဟုတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၁၃၁။

သင်္ကမ္ပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ကမ္ပ (ကပိ) + ဏေ + တိ။ သံကမ္ပယတိ-သံ။] ထက်ဝန်းကျင်မှ-လှုပ်-တုန်လှုပ်-စေ၏။ သော ကမ္မံ ပထဝိံ ကမ္ပေတိ သင်္ကမ္ပေတိ သမ္ပကမ္ပေတိ သမ္ပဝေဓေတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၉၀။ အံ၊ ၃။ ၁၃၂။ သင်္ကမ္ပေတီတိ သမန္တတော ကမ္ပေတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၁။

သင်္ကမ္ပေယျ (ကြိ) [သံ + ကမ္ပ (ကပိ) + အ + ယျ။ သင်္ကမ္ပတိ-မှ။] လှုပ်-တုန်လှုပ်-လှုပ်ရှား-စေနိုင်ရာ၏။ နေ သင်္ကမ္ပေယျာ (အံ၊ ၂။ ၃၃၂) တိ ဧကဘာဂေန စာလေတုံ န သက္ကုဏေယျ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၅။ နေဝ နံ သင်္ကမ္ပေယျာ (ဝိ၊ ၃။ ၂၇၁) တိ ဧကဘာဂေန စာလေတုံ န သက္ကုဏေယျ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၉၃။

သင်္ကမ္ပေသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ကမ္ပ (ကပိ) + ဏေ + ဤ။ သ-လာ။ သင်္ကမ္ပေတိ-မှ။] လှုပ်-တုန်လှုပ်-စေပြီ။ ယထာ ဝေဇယန္တံ ပါသာဒံ ပါဒင်္ဂုဋ္ဌကေန သင်္ကမ္ပေသိ သမ္ပကမ္ပေသိ သမ္ပဝေဓေသိ။ မ၊ ၁။ ၃၂၀။ (-သံ၊ ၃။ ၂၃၆)။

သင်္ကမ္ပေဿတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ကမ္ပ (ကပိ) + ဏေ + ဿတိ။ သင်္ကမ္ပေတိ-မှ။] လှုပ် - တုန်လှုပ် - စေ - အံ့ - လတ္တံ့ ။ တံ ဝတ သဟဓမ္မေန သင်္ကမ္ပေဿတိ ဝါ သမ္ပစာလေဿတိ ဝါ။ သံ၊ ၃။ ၃၈၉။

သင်္ကရ¹ (တိ) [သံ + ကရ + အ။ သံကရ-သံ၊ ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ရောရှက်-ရောနှော-သော။ (ပု) (၂) ရောရှက်-ရောနှော-ခြင်း။ (၃) ပရမ်သွာ။ တစ်နည်း သိဝနတ်၊ မဟာဒေဝနတ်။ (၄) ပျက်စီးခြင်း။ (၅) ဝန်ခံခြင်း၊ ကတိကဝတ်။ (၆) သင်္ကရ-သဒ္ဒါ။ (၁) ရောရှက်-ရောနှော-သော။ ဧဝံ သန္တေ ပဉ္စကာနိ သင်္ကရာနိ ဟောန္တီတိ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗံ။ ဝဇိရ၊ ၁၄၂။ (ပု) (၂) ရောရှက်-ရောနှော-ခြင်း။ ရူပရသာဒယော ဝိယ အညမညံ သင်္ကရော နတ္ထိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၇။ တထာပိ တေသံ အတ္ထတော သင်္ကရော နတ္ထိ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇။ သီမာသင်္ကရန္တိ သီမာသမ္ဘေဒံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၆၉။ အညကသိဏသမ္ဘေဒေါတိ အာပေါကသိဏာဒိနာ သင်္ကရော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၂၄-၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၂၀။ ဇာတိအာဒိသင်္ကရ (မူလဋီ၊ ၂။ ၁၃) န္တိ ----- သင်္ကရံ သမ္ဘေဒံ အကတွာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၉။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၅။ မူလဋီ၊ ၁။ ၈၂။ အနုဋီ၊ ၁။ ၈၀၊ ၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၀။ (၃) ပရမ်သွာ။ တစ်နည်း သိဝနတ်၊ မဟာဒေဝနတ်။ သင်္ကရော စန္ဒသေခရော ----- ဓမ္မဝိဟနောကဇ္ဈာဒီနိပိ ဟရနာမာနိ။ ဓာန်ဋီ။ ၁၆-၇။ (၄) ပျက်စီးခြင်း။ သင်္ကရ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၉) န္တိ ဝိပတ္တိံ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၁၃၉။ (၅) ဝန်ခံခြင်း၊ ကတိကဝတ်။ သင်္ကရံ အကံသု (ဝိ၊ ၃။ ၃၄၅) တိ ကတိကံ အကံသု။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၈၄။ သင်္ကရမကံသူတိ ဧတ္ထ သင်္ကရ-သဒ္ဒေါ ယုဒ္ဓတ္တာဒိသု ပဝတ္တနတော ဣဓ ပဋိညာတတ္ထေတိ ဒဿေန္တော အာဟ " ကတိကမကံသူ " တိ။ ကတိကန္တိ ပဋိညာတသင်္ခါတံ ကတိကံ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၅၈။ (၆) သင်္ကရ-သဒ္ဒါ။ သင်္ကရသဒ္ဒ-ကြည့်။

သင်္ကရ² (န) [သင်္ကရ + တ္တ။ ဘာဝလောပ။ မောဂ်၊ ၄။ ၁၂၃။] ရောရှက်-ရောနှော-သည်၏အဖြစ်။ ကောယ ဓေဝ ဝါ သင်္ကရတော။

ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၆၀။ န ဟိ သက္ကာ ----- ဝတ္ထုံ သက်ရတော သမ္ဘောဟဇနေနတော စ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၀၇။

သက်ရကရဏ (န) [သက်ရ + ကရဏ။ သက်ရကရဏ + တ္တ။ ဘာဝလောပ။ မောဂ်၊ ၄။ ၁၂၃။] (၁) ရောရှက်-ရောနှော-ခြင်းကို ပြုခြင်း။ (၂) ရောရှက်- ရောနှော-ခြင်းကို ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်။ (၁) (၂) ဥဘိန္နံ ဗဒ္ဓသီမာနံ သက်ရကရဏတော စ ------ သုကရတာယ စ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၄၃။

သက်ရဏ (န) [သံ + ကရ + ယု။ သံကရဏ-သံ၊ ပြာ။] ရောရှက်- ရောနှော-ခြင်း။ ဒွါရသမ္ဘေဒါတိ ဒွါရာနံ သက်ရဏတော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၈၀။

သက်ရဒေါသ (ပု) [သက်ရ + ဒေါသ] ရောရှက်-ရောနှော-သော အပြစ်။ --------- ဝုတ္တနယမနတိက္ကမိတွာ သက်ရဒေါသံ ဝိဝဇ္ဇေတွာ။ ဝဇိရ။ ၁၆၂-၃။ (-၄၆၁။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၆၉။ မူလဋီ၊ ၁။ ၄၀)။

သက်ရဒေါသကာရဏ (န) [သက်ရဒေါသ + ကာရဏ] ရောရှက်-ရောနှော-သောအပြစ်၏ အကြောင်း။ ဇဝံ ဝိသဘာဂါသု ဂါမသီမာသု သာခါဒီနံ ဖုသနမေဝ သက်ရဒေါသ-ကာရဏတ္တေန ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၀။

သက်ရဒေါသပ္ပသင်္ဂ (တိ) [သက်ရဒေါသ + ပသင်္ဂ] ရောရှက်-ရောနှော-သော အပြစ်၌ လျဉ်းပါးဘွယ်ရှိသော။ အနေကသီမာနံ အညမညံ သက်ရဒေါသပ္ပသင်္ဂတော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၆၀။

သက်ရဒေါသဟီန (တိ) [သက်ရဒေါသ + ဟီန] ရောရှက်-ရောနှော-သော အပြစ်မှ-ယုတ်လျော့-ကင်းလွတ်-သော။ မဟာဝိဟာ-ရာဂတပါဠိမဂ္ဂသန္နိဿိတာ သက်ရဒေါသ-ဟီနာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂။

သက်ရဒေါသာဘာဝ (ပု) [သက်ရဒေါသ + အဘာဝ] ရောရှက် - ရောနှော - သော အပြစ်၏ မရှိခြင်း။ ဗဒ္ဓသီမာဂါမသီမာနံ သက်ရဒေါသာဘာဝေါ ဉာပိတောဝ ဟောတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၀။

သက်ရပရိဟရဏ (န) [သက်ရ + ပရိဟရဏ] ရောရှက်-ရောနှော-ခြင်းကို-ပယ်ရှား-ရှောင်လွှဲ-ခြင်း။ ပစ္ဆာ တမ္ဗပဏ္ဏိယေဟိ မဟာထေရေဟိ နိကာယန္တရလဒ္ဓိဟိ သက်ရ-ပရိဟရဏတ္ထံ သီဟဠဘာသာယ ဌပိတော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၉။

သက်ရဘာဝ (ပု) [သက်ရ + ဘာဝ] ရောရှက် - ရောနှော - သည်၏ အဖြစ်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သက်ရဘာဝမောစန (န) [သက်ရဘာဝ + မောစန] ရောရှက် - ရောနှော - သည်၏ အဖြစ်မှလွတ်စေခြင်း။ သက်ရဘာဝမောစနတ္ထ (အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၉၈) န္တိ စေတသိကဿ ဒါတဗ္ဗဒ္ဓေန ဒေဃျမဗ္ဗဿ စ ဣဋ္ဌဖလဒ္ဓေန ဒါနဘာဝမောစနတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၈၅။ သက်ရဘာဝမောစနတ္ထန္တိ သတိပိ ဒါနဘာဝေ သဘာဝသက်ရမောစနတ္ထံ။ တေနာဟ " စေတသိကဿာ " တိအာဒိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၁၈။

သက်ရဘာဝဝိဘာဇန (န) [သက်ရဘာဝ + ဝိဘာဇန] ရောရှက် -ရောနှော -သည်၏ အဖြစ်ကို- ခွဲခြမ်း- ဝေဘန်- ခြင်း။ ယထာ ဝုတ္တသမ္မာပဋိပဒါယ မိစ္ဆာပဋိပဒါယ စ

အညမည် သက်ရဘာ၀၀ိဘာဇန်။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၉၂။

သက်ရမောစန (န) [သက်ရ + မောစန] ရောဂါ- ရောနှော ၁- ခြင်းမှ လွတ်စေခြင်း။ ဘိနွကလာပပရိယာပန္နတော သက်ရမောစနတ္ထံ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၃၀၇။

သက်ရရဟိတ (တိ) [သက်ရ + ရဟိတ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ အသံကိဏ္ဏာတိ ပဒတ္ထေန သက်ရရဟိတာ။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၇။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၂၃)။

သက်ရဝိရဟိတ (တိ) [သက်ရ + ဝိရဟိတ] ရောဂါ - ရောနှော - ခြင်းမှ ကင်းသော။ ဝိနယပညတ္တိယာ သက်ရဝိရဟိတေ ဓမ္မေ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၇၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၉။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၉၄။

သက်ရသဒ္ဒ (ပု) [သက်ရ + သဒ္ဒ] သက်ရ-သဒ္ဒါ။ ယထာဝုတ္တသမ္ဗန္ဓဒေါသော၀ သက်ရသဒ္ဒေန ဝုတ္တော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၆၉။

သက်ရာဘာ၀ (ပု) [သက်ရ + အဘာ၀] ရောဂါ-ရောနှော-ခြင်း၏ မရှိခြင်း။ ဧ၀ံ သုတ္တာဒီနံ အင်္ဂါနံ အညမည် သက်ရာဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၅။ (-မူလဋီ၊ ၁။ ၈၄)။

သက်ာရာဘာ၀ဝိဘာဂပ္ပကာသန (န) [သက်ာရာဘာ၀ + ဝိဘာဂ + ပကာသန] ရောဂါ-ရောနှော-ခြင်းမရှိသည်ကို-ခွဲခြမ်း-ဝေဘန်၍ ပြခြင်း။ မရိယာဒဝိဘာဂဒဿနတ္ထန္တိ----သက်ရာဘာ၀ဝိဘာဂပ္ပကာသနတ္ထံ။ သီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၅၈။

သက်ရာဘာ၀ဝိဘာဝန (န) [သက်ရာဘာ၀ + ဝိဘာဝန] ရောဂါ-ရောနှော-ခြင်း မရှိသည်ကို ထင်စွာပြခြင်း။ မရိယာဒဝိဘာဂဒဿနတ္ထန္တိ ---- သက်ရာဘာ၀ဝိဘာဝနတ္ထံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၀။

သက်ရိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ကရ + တွာ။ သင်္ခရိတွာ?] (က) အချိန်းအချက်ပြု-ချိန်းဆို-၍။ (ခ) စုရုံး-ပေါင်းစု-၍။ (က) (ခ) သက်ရိတွာ သက်ရိတွာ (မ၊ ၂။ ၃၀၁-၂) တိ သင်္ကေတံ ကတွာ ဝဂ္ဂဝဂ္ဂါ ဟုတွာ။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၂၂၉။ သက်ရိတွာတိ " မယံ ဧကဇ္ဈံ သန္နိပတိတွာ စောရံ မာရေတွာ ဝါ ပလာပေတွာ (ပလာပေတွာ ဝါ ?) ဂမိဿာမာ " တိ သက်ရံ ကတွာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၅၅။

သက်ရီယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ကရ + ယ + တေ။ သံကီယတေ-သံ။] ရောဂါ-ရောနှော-အပ်၏။ ကတော ယရံ ယရူပစာရော ---- ဧသ ဝိဘာဂေါ သက်ရီယတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၆၁။ သက်ရီယတီတိ မိဿီယတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၂၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၇၀။

သက်ရောတိ (ကြိ) [သံ + ကရ + ဩ + တိ။ သံကရောတိ၊ သံကုရုတေ-သံ။] ပြုပြင်-စီစဉ်-ကောင်းစွာပြု-၏။ ဘဇတိ ဝစီသတ္တံ ကရောတိ သက်ရောတိ ဇနေတိ သဥ္စနေတိ။ မဟာနိ။ ၁၁၈။

သက်လန (န) [သံ + ကလ + ယု။ သံကလန-သံ။ သံကလဏ-ပြာ။] ပေါင်းခြင်း။ (=၃+၄=၇-စသည်) ပေါင်း၍ ရေတွက်ခြင်း။ သမူဟနံ သက်လနံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၇၄။

သက်လနပဋ္ဌပ္ပနွကာရီ (တိ) [သက်လန + ပဋ္ဌပ္ပန္န + ကရ + ဏီ။ ထိ-၌ ---ကာရိနီ။] အပေါင်း, အမြှောက်သင်္ချာကို ပြုလေ့ ရှိသော၊ အပေါင်း ရေတွက်ခြင်း, အမြှောက်

ရေ တွက်ခြင်းကို-ပြုလေ့ရှိသော၊ သူ။ ပိဏ္ဍ-ဂဏနာယာတိ သင်္ကလနပဋ္ဌပ္ပဝတ္တကာရိနော ပိဏ္ဍဝသေန ဂဏနာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၉။

သင်္ကလယန္တ (တိ) [သံ + ကလ + ဏာယ + အန္တ။ ထိ-၌ သင်္ကလယန္တာ, သင်္ကလယန္တီ။] (ဉာဏ်ဖြင့်) ပေါင်းရုံး - စုရုံး - စုပေါင်း-အပေါင်း - ရေတွက် - ပေါင်းတတ် -မြှောက်တတ်-သော၊ သူ။ ဂဏယန္တောတိ ဉာဏေနေဝ သင်္ကလယန္တော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၇၅။

သင်္ကလယိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ကလ + ဏာယ + တဗ္ဗ] ပေါင်း-စုပေါင်း-မြှောက်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ သမောဓာနေတဗ္ဗာတိ သင်္ကလယိတဗ္ဗာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၆၃။

သင်္ကလယိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ကလ + ဏာယ + တွာ] ပေါင်း-ပေါင်းရုံး-စုရုံး-စုပေါင်း-မြှောက်-၍။ သင်္ကလယိတွာ (နေတ္တိ။ ၅) တိ သမ္ပိဏ္ဍေတွာ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၃။ ပညာယ သင်္ကလယိတွာ သမ္ပိဏ္ဍေတွာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၂။

သင်္ကလိတ (တိ) [သံ + ကလ + တ။ သံကလိတ-သံ။ သံကလိအ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ပေါင်း - စုပေါင်း - သည်၏ အစွမ်းဖြင့်-၍-စိတ်နှလုံး၌ ထားအပ်ပြီးသော။ သင်္ကလိတံ ဗဟူဟိ ဝသေဟိ (ထေရ။ ၂၃၄) တိ ဗဟုကေဟိ သံဝစ္ဆရေဟိ သမ္ပိဏ္ဍနဝသေန ဟဒယေ ဌပိတံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၆။

သင်္ကလိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ကလ + တဗ္ဗ] သင်္ကလယိတဗ္ဗ-ကြည့်။ သမောဓာနေတဗ္ဗာတိ သင်္ကလိတဗ္ဗာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅၈။

သင်္ကလေန္တ (တိ) [သံ + ကလ + ဏေ + အန္တ။ ထိ-၌ သင်္ကလန္တာ, သင်္ကလန္တီ။] သင်္ကလယန္တ-ကြည့်။ သမာနယီတိ ဉာဏေန သင်္ကလေန္တော သမာနံ အာနယိ သမာဟရိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၀။

သင်္ကလေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ကလ + ဏေ + တွာ] သင်္ကလယိတွာ-ကြည့်။ ပညာယ သင်္ကလေတွာ သမ္ပိဏ္ဍေတွာ နိစ္ဆယော ပညာသင်္ကလနနိစ္ဆယော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈။

သင်္ကဝါ (ထီ) [? ပက်ဓာ-သိ၊ သျာ၊ ဣ။] (၁) (ကောသလတိုင်းအတွင်း၌ ပါဝင်သော) သင်္ကဝါ - မည်သော နိဂုံး - ရွာကြီး။ (၂) သင်္ကဝါ သုတ်။ (၁) သင်္ကဝါ နာမ ကောသလာနံ နိဂမော (အံ၊ ၁။ ၂၃၈-၉) တိ သင်္ကဝါတိ ဧဝံ နာမကော ကောသလရဋ္ဌေ နိဂမော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၀။ (၂) ဒွေ သိက္ခာ သင်္ကဝါယ စာတိ။ အံ၊ ၁။ ၂၄၁။

သင်္ကဝါသုတ္တ (န) [သင်္ကဝါ + သုတ္တ] သင်္ကဝါသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ တိကနိပါတပါဠိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၄-ဝဂ်၊ ၁၁-သုတ်။ အံ၊ ၁။ ၂၃၈။

သင်္ကသရသမာစာရ (တိ) [သင်္ကာ + သရ + သမာစာရ] သင်္ကဿရသမာစာရ-ကြည့်။ သင်္ကသရသမာစာရော၊ ကသမ္ဗုဇာတော အဝဿုတော ပါပေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၄။

သင်္ကသာယတိ (ကြိ) [သံကသေ + အ + တိ။ သံကသေ အဿနေ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၉၀။ ဓာတွတ္ထ။ သင်္ကသေ နိဝါသေ။ နိရုတ္တိ။ ၅၂၇။ သံ + ကသေ + အ + တိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၁၅။ သံကသာယတိ - လည်းကြည့်။] (၁) (ဖလသမာပတ် ချမ်းသာဖြင့်) အချိန်ကို ကုန်လွန်စေ၏။ (၂) နေထိုင်-သီတင်းသုံး-၏။

(၃) (ကြံမှိုင် သကဲ့သို့) ထိုင် - ထိုင်နေ - ၏။ (၁) သက်သာယတိ (သံ၊ ၁။ ၂၀၄) တိ ---- ဖလသမာပတ္တိသုခေန ကာလံ အတိဝတ္တေတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၀-၁။ ကာလံ အတိဝတ္တေတီတိ ဣဒံ "သက်သာယတီ"တိ ပဒဿ အတ္ထဝစနံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၃။ (၂) သက်သာယတိ (သံ၊ ၁။ ၄၆၅) တိ ဝိဟရတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၁။ သက်သာယတိ (သံ၊ ၂။ ၃၈၅) တိ အစ္ဆတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၃။ (၃) သက်သာယန္တိ (အံ၊ ၁။ ၆၉) တိ ------ ပဇ္ဈာယန္တာ ဝိယ နိသီဒန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅။

သက်သာယန္တ (တိ) [သက်သေ + အ + အန္တ။ထိ-၌ သက်သာယန္တာ, သက်သာယန္တီ။] နေထိုင်-သီတင်းသုံး-သော၊ သူ။ သက်သေ နိဝါသေ၊ သက်သာယန္တော ဣစ္စာဒိ။ နိရုတ္တိ။ ၅၂၇။

သက်သာယန္တိ (ကြိ) [သံကသေ + အ + အန္တိ] (ကြံမှိုင်သကဲ့သို့) ထိုင်-ထိုင်နေ-၏။ သက်သာယတိ-ကြည့်။

သက်သာယသိ (ကြိ) [သံကသေ + အ + သိ] (သင်) နေထိုင်-သီတင်းသုံး-၏။ သစ္စံ ကိရ တွံ ဘိက္ခု ------- တုဏှီဘူတော သက်သာယသိ။ သံ၊ ၁။ ၄၆၅။

သက်သာယိဿန္တိ (ကြိ) [သံကသေ + အ + ဿန္တိ။ သက်သာယတိ-မှ။] ကြောင့်ကြမဲ့, အမြဲမပြတ် - နေထိုင် - သီတင်းသုံး - ကုန်-အံ့ - လတ္တံ့ - လိမ့်မည်။ ဣမေ ဟိ နာမ အညတိတ္ထိယာ ဒုရက္ခာတဓမ္မာ ဝသာဝါသံ အလ္လီယိဿန္တိ သက်သာယိဿန္တိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၉၂-၃။ သံကသာယိဿန္တိတိ အပ္ပေါ်သုက္ကာ နိဗဒ္ဓဝါသံ ဝသိဿန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၄၉။

သက်ဿ (န) [သံ + ကာသ + ဏျ။ သံ + ကာသ + ဏျ။ ကာသ ဒိတ္တိယံ၊ ဒိတ္တံ၊ သမ္မာ ကသန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝါ သက်ဿံ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၂၀၀-၁။ သံ၊ ကာသ + အ။ သံ + ကာသ + အ။ သူစိ။ သံကာဂျ - သက္ကတပိဋကာ။ သာမ်ကာဂျ - သံ။] သက်ဿ-ပြည်-မြို့ (သက်ဿနဂိုရ်-ပြည်-မြို့)။ အောက်ပုဒ် လည်းကြည့်။ သက်ဿံ ကဏ္ဏကုဇ္ဇံ ဝေန ပယာဂပတိဋ္ဌာနံ တေနုပသက်မိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၃။ အထ ခေါ အာယသ္မာ ရေဝတော သောရေယျာ သက်ဿံ အဂမာသိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၉၇။ (-၅၀၈)။

သက်ဿနဂရ (န) [သက်ဿ + နဂရ] (၁) (ဂေါတမဘုရားရှင်လက်ထက်) ဘက်ဿ-ပြည် - မြို့၊ သက်ဿနဂိုရ် - ပြည် - မြို့။ (၂) (သုမနဘုရားရှင်၏ ဒုတိယသာဝက သန္နိပါတ ကျင်းပရာ ရွှေတောင် အနီးရှိ) သက်ဿ-ပြည်-မြို့။ (၃) (ဖုဿဘုရားရှင်၏ ဓမ္မစကြာဒေသနာဟောတော်မူရာ ဣသိပတန မိဂဒါဝုန်တော အနီးရှိ) သက်ဿ-ပြည်-မြို့။ (၁) ဒေဝဂဏပရိဝုတော မဇ္ဈေ မဏိမယေန သောပါဏေန သက်ဿနဂရံ ဩတိဏ္ဏော ----။ မဟာနိ။ ၃၅၂။ (-၃၅၄၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၀။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၅၊ ၂၈၇။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၈၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၆၆)။ (၂) အထာပရေန သမယေန သက်ဿနဂရသာဝိဒူရေ ---- ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၈။ (၃) အာကာသေန ဂန္ဒွာ သက်ဿနဂရေ ဣတိပတနေ မိဂဒါယေ ဩတရိတွာ တေသံ မဇ္ဈေ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၃။

(သက်ဿနဂိုရ်မြို့ (တံခါးဝအရိပ်) သည် ခပ်သိမ်းသော ဘုရားရှင်တို့ မစွန့်ပစ်သည့် အရပ် "အဝိဇဟိတဋ္ဌာန" ၄-ပါးတွင် တစ်ပါး

အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ဘုရားရှင်တိုင်း ဘုရားရှင်တိုင်း တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ အဘိဓမ္မာတရား ဟောကြားတော်မူပြီး တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှ လူ့ပြည်သို့ သက်ဆင်းတော်မူသည့် အခါ သင်္ကဿမြို့တံခါးဝ၌ ပဌမဆုံး လက်ျာခြေတော် ချတော်မူကြသည်။ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၈၊ ၃၅၁)။ သင်္ကဿနဂိုရ်မြို့သည် သာဝတ္ထိပြည်မှ ယူဇနာ (၃၀) ကွာဝေး၏။ (ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၆၆)။ မထုရာပြည်မှ ၄-ယူဇနာ ကွာဝေး၏။ (ကစ္စည်း။ ၁၄၀။ ရူ။ ၁၆၁)။

သင်္ကဿနဂရဒွါရ (န) [သင်္ကဿနဂရ + ဒွါရ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ဒေဝေါရောဟဏေ သင်္ကဿနဂရဒွါရေ လောကဝိဝရဏပါဋိဟာရိယေ ပသန္နာနံ နရမရူနံ တိံသ ကောဋိယော အဘိသမိံသု။ မိလိန္ဒ။ ၃၃၁။ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သုတ္တာ သင်္ကဿနဂရဒွါရေ ဗဟူ ဒေဝမနုဿာ အာရဟတ္တ ကထေသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၀။(-၁၄၅-၇)။

သင်္ကဿပုရဒွါရ (န) [သင်္ကဿ + ပုရ + ဒွါရ] သင်္ကဿ-ပြည်-မြို့-တံခါး။ အနေကဒေဝဗြဟ္မဂဏပရိဝုတော သင်္ကဿပုရဒွါရံ ဩရုယှ လောကာနုဂ္ဂဟံ အကာသိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၂။

သင်္ကဿရ (တိ) [သင်္ကာ + သရ။ ဂဴသွရသင်္ကတပိဋ္ဋက။] ရွံရှာ-ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်းဖြင့် အောက်မေ့အပ်သော။ သင်္ကဿရ (သံ၊ ၁။ ၅၇) နှိ သင်္ကာယ သရိတံ၊ "ဣဒမ္ပိ ဣမိနာ ကတံ ဘဝိဿတိ, ဣဒမ္ပိ ဣမိနာ"တိ ဧဝံ အာသင်္ကိတပရိသင်္ကိတံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၀။ သင်္ကဿရ (ဓမ္မ။ ၅၈။ ထေရ။ ၂၇၀) နှိ သင်္ကာယ သရိတဗ္ဗံ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ . ၃၀၂။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉။

သင်္ကဿရတိ (ကြိ) [သင်္ကာ + သရ + အ + တိ] ရွံရှာ- ယုံမှား- တွေးတော- ပြေးဝင်-တတ်၏၊ ရွံရှာ- ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်းဖြင့် အောက်မေ့တတ်၏။ သင်္ကဿရသမာစာရ-ကြည့်။

သင်္ကဿရသဒ္ဒ (ပု) [သင်္ကဿရ + သဒ္ဒ] သင်္ကဿရ-သဒ္ဒါ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သင်္ကဿရသမာစာရ (တိ) [သင်္ကဿရ + သမာစာရ] (၁) ရွံရှာ-ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သည့် အကျင့်ရှိသော၊ ရွံရှာ-ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်းဖြင့် အောက်မေ့အပ်သော အကျင့်ရှိသော၊ သူ။ (၂) ရွံရှာ-ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်းဖြင့် သူတစ်ပါးတို့၏ အကျင့်-ကို-သို့-ရွံရှာ- ယုံမှား- အောက်မေ့-ပြေးဝင်-တတ်သော၊ သူ။ (၁) (၂) ပါပဓမ္မော အသုစိ သင်္ကဿရသမာစာရော ပဋိစ္ဆန္နကမ္မန္တော။ သံ၊ ၂။ ၃၈၇။ အံ၊ ၁။ ၁၀၇။ သင်္ကဿရ-သမာစာရောတိ "ဣမဿ မညေ ဣမဿ မညေ ဣဒံ ကမ္မ" န္တိ ဧဝံ ပရေဟိ သင်္ကာယ သရိတဗ္ဗသမာစာရော။ သင်္ကာယ ဝါ ပရေသံ သမာစာရံ သရတီတိပိ သင်္ကဿရသမာ-စာရော။ တဿ ဟိ ဒွေ တယော ဇနေ ကထေန္တေ ဒိသွာ " မမ ဒေါသံ မညေ ကထေန္တီ"တိ တေသံ သမာစာရံ သင်္ကဿတိ ဓာဝတီတိ သင်္ကဿ သမာစာရော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၅။ သင်္ကာယ ဝါတိ အတ္တနော ဝါ သင်္ကာယ ပရေသံ သမာစာရကိရိယံ သရတိ အာသင်္ကတိ။ တေနာဟ"တဿ ဟီ"တိအာဒိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၄။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄၁၈၊ ၄၂၂။ အံ၊ ၃။ ၄၁၊ ၄၄။ အဘိ၊ ပု။ ၁၂၉၊ ၁၄၁။ ဥဒါန။

၁၃၈၊ ၁၄၂။ မဟာနိ။ ၁၇၈။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၂။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ၊ ၂၆၉။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၅)။

သက်သရာစာရ (တိ) [သက်သရ + အာစာရ] ရွံ့ရှာ- ယုံမှား- တွေးတော-အပ်သော အကျင့်ရှိသော။ သက်သရာစာရော (သံ၊ ၁။ ၆၆) တိ အာသင်္ကိတသမာစာရော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၇။

သက်ာ (ထီ) [သကိ (သက်) + အ + အာ။ ဂင်္ကာ - သံ။ သံကာ - ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ရွံ့ရှာ-ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်း ဝိစိကိစ္ဆာ။ (၂) ဝတ္ထု-ကိလေသာ-ကာမ။ (၁) တတ္ထ ပါကာရပရိက္ခိတ္တေ ပရိဝေဏေ ယတ္ထ ဘိက္ခုဟိ ဝါ သာမဏေရေဟိ ဝါ ဂဟိတံ ဘဝိဿတီတိ သက်ာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၂။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၇။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၉။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၂၇။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၆။ ၁၅၅)။ (၂) ယဿ နိတ္ထိဏ္ဏော သင်္ကောတိ တေယေဝ ကာမေ သက်ာတိ အာလပတိ။ ပေဋကော။ ၂၃၄။

သက်ာနိဝိရဏ (န) [သက်ာ + နိဝိရဏ] ရွံ့ရှာ - ယုံမှား - တွေးတော - ခြင်းကို-တားမြစ် - ပိတ်ပင် - ခြင်း။ တေ ပန ---- ဟောတီတိ သက်ာနိဝိရဏတ္ထံ အာဟ " အဗ္ဗောဟာရိက " န္တိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၅။

သက်ာပယတိ (ကြိ) [သံ + ကရ + ဏာပယ + တိ။ နိရုတ္တိနည်းဖြင့် စီရင်။] နေထိုင်-သီတင်းသုံး-စေ၏။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

သက်ာပယိဿန္တိ (ကြိ) [သံ + ကရ + ဏာပယ + ဿန္တိ] နေထိုင်-သီတင်းသုံး-စေကုန်-အံ့- လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ ဒီပဝါသိနော " သက်ာပယိဿန္တိ " တိ ပဌန္တိ ကိရ။ ဝဇိရ။ ၄၆၇။

သက်ာပေဿန္တိ (ကြိ) [သက် + ဏာပေ + ဿန္တိ။ သက်ာသေဿန္တိ ?] သက်ာသေဿန္တိ-ကြည့်။ ပညာပေဿန္တီတိ ပဇာနာပေဿန္တိ၊ သက်ာပေဿန္တီတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၁။

သက်ာဘာဝ (ပု) [သက်ာ + ဘာဝ] ရွံ့ရှာ-ယုံမှား-တွေးတော-ဖွယ်ရှိသည်၏အဖြစ်။ ရာဇာ အဝိဿာသနိယော က္ကဿရိယမဒေန မနလောဘေန စ ကဒါစိ ဇီဝိတေ သက်ာဘာဝတော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၅၅။

သက်ာမန (န) [သံ + ကမု + ဏေ + ယု။ သံကြာမဏ - သံ။ (ထီ၊ န) သံကာမဏ (ဂ ၂)-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ပြေ ာင်း ရွှေ့- စေခြင်း။ တေနဿ သက်ာမနေ အဝဟာရော နတ္ထိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၅။

သက်ာမိ (ကြိ) [သကိ (သက်) + အ + မိ။ သက်တိ-မှ။] ရွံ့ရှာ-ယုံမှား-တွေးတော-၏။ တထာ အဟံ ဇဂ္ဂန္တောပိ န သက်ာမိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၂။

သက်ာမိတ (တိ) [သံ + ကမု + ဏေ + တ။ သံကြာမိတ - သံ။ သံကာမိယ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ပြောင်း-ပြောင်းရွှေ့-စေအပ်သော။ (န) (၂) ပြောင်း-ပြောင်းရွှေ့-စေခြင်း။ (၁) တသ္မာ န သော ဇတ္တာဝတာ ဌာနန္တရံ သက်ာမိတော ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၇၈။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၆)။ (န) (၂) တသ္မိံ ခိလေ နာမံ ဆိန္ဒိတွာ ဝါ အစ္ဆိန္ဒိတွာ ဝါ သက်ာမိတမတ္တေ --------

ပါရာဇိကံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၇။

သင်္ကာမေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ကမု + ဏေ + တိ။ (ကာ၊ ကြိ) သံကြာမယတိ-သံ။] (၁) ပြောင်း-ပြောင်းရွှေ့-စေ၏။ (၂) ပယ်-ဖယ်ရှား-၏။ (၁) ခီလံ ဝါ ရဇ္ဇုံ ဝါ ဝတိံ ဝါ မရိယာဒံ ဝါ သင်္ကာမေတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၆၁-၂။ (၂) သင်္ကာမေတွာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၅) တိ ဌိတဋ္ဌာနတော အပနေတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၆၃။

သင်္ကာမေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ကမု + ဏေ + တွာ။ သင်္ကာမေတိ-မှ။] (၁) ပြောင်း-ပြောင်းရွှေ့-စေ၍၊ ပြောင်းလဲ၍။ (၂) ပယ်-ဖယ်ရှား - ၍။ (၁) ကုသံ သင်္ကာမေတွာ (ဝိ၊ ၁။ ၇၃။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၀) တိ ကုသံ ပရိဝတ္တေတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၆၀။ (၂) သင်္ကာမေတိ (၂) ကြည့်။

သင်္ကာမေန္တ (တိ) [သံ + ကမု + ဏေ + အန္တ။ ထီ-၌ သင်္ကာမေန္တာ, သင်္ကာမေန္တီ။] ပြောင်း-ပြောင်းရွှေ့-သော၊ သူ။ ဒုတိယ-ဟတ္ထတလေ သင်္ကာမေန္တော ဝိယ တတ္ထ သင်္ကာမေဿာမိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၁။ ------ ဌာနန္တရံ သင်္ကာမေန္တဿ ပါစိတ္တိယံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၇၈။

သင်္ကာမေသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ကမု + ဏေ + ဤ။ သ-လာ။ သင်္ကာမေတိ-မှ။] ပြောင်း - ပြောင်းရွှေ့ - ပြီ။ သော ဘိက္ခု ပရိကပ္ပေတွာ ---- သင်္ကာမေသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၅။

သင်္ကာမေဿာမိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ကမု + ဏေ + ဿာမိ။ သင်္ကာမေတိ-မှ။] (ငါ) ပြောင်း- ပြောင်းရွှေ့- လတ္တံ့- အံ့-လိမ့်မည်။ ယေ ပထဝိနိဿိတာ ပါဏာ၊ တေ တတ္ထ သင်္ကာမေဿာမိ။ ဝိ၊ ၁။ ၈။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၉၁)။

သင်္ကာရ=သံဟာကာရ (ပု၊ နှ) [သံ + ကရ + ဏ။ သံကာရ-သံ။ ပြာ။] သံကာရ-ကြည့်။ သင်္ကာရံ နာမ ကစဝရံ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၄၈-၉။ သင်္ကာရဋ္ဌ ပဋိစ္စ အဂ္ဂိ ဇလတိ။ မ၊ ၁။ ၃၂၆။ သင်္ကာရံ သီသေန ဥက္ခိပိတွာ ဝိစာရတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀၆။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄၁၁၊ ၄၁၄။ ဝိ၊ ၅။ ၁၀၆-၇၊ ၁၃၁။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၄၅။ မဇ္ဈ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၀။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၇၇)။

သင်္ကာရကူဋ (ပု၊ နှ) [သင်္ကာရ + ကူဋ] အမှိုက်ပုံ၊ တံမြက်ချေး - အမှိုက် - အမှိုက်သရိုက်-စွန့်-ပစ်-ရာ အရပ်။ တံ ဒါရကံ ---- နီဟရိတွာ သင်္ကာရကူဋေ ဆဍ္ဍေသိ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၇၈။ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ဝါ ဆိန္ဒိတွာ သင်္ကာရကူဋေသု ဆဍ္ဍေန္တိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၅။ သင်္ကာရကူဋမှာ (ပေတ။ ၁၇၀) တိ တတ္ထ တတ္ထ သင်္ကာရဋ္ဌာနတော။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၀။ (-မ၊ ၂။ ၁၉၉။ အံ၊ ၁။ ၂၄၉-၅၀။ အဘိ၊ ပု။ ၁၃၇-၈။ အပ၊ ၂။ ၁၃၀။ မဟာနိ၊ ၁၇၂။ ၃၆၇။ စူဠနိ။ ၂၇၂။ မိလိန္ဒ။ ၃၄၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၅)။

သင်္ကာရကူဋက (နှ) [သင်္ကာရကူဋ + က] တံမြက်ချေး- အမှိုက်- အမှိုက်သရိုက်-စွန့်ရာ အရပ် (အမှိုက်ပုံ) ၌ စွန့်ပစ်အပ်သော-အဝတ်-ပုဆိုး။ သင်္ကာရကူဋက (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၈) န္တိ သင်္ကာရဋ္ဌာနေ ဆဍ္ဍိတ-စောဠကံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၂၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၈။

သင်္ကာရဂ္ဂိ (ပု) [သင်္ကာရ + အဂ္ဂိ] အမှိုက်မီး၊ အမှိုက်-အမှိုက်သရိုက်-ကို စွဲ၍ ဖြစ်သော မီး။ သင်္ကာရဋ္ဌ ပဋိစ္စ အဂ္ဂိ ဇလတိ၊

သက်ာရဂ္ဂိတွေဝ သန္နိ ဂစ္ဆတိ။ မ၊ ၁။ ၃၂၆။ သက်ာရဂ္ဂိ (အဘိ၊ ဝိ။ ၈၅) တိ ကစဝရဲ သက်မိတ္တာ ဇာလာပိတော ကစဝရဂ္ဂိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၆။ သက်ာရဂ္ဂိ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂) တိ ကစဝရံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နအဂ္ဂိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၈။

သက်ာရစောင္ဂ (ပု) [သက်ာရ + စောင္ဂ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သက်ာရစောင္ဂန္တိ သက်ာရမာနေ ဆဍ္ဍိတစောင္ဂကံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၀။ သက်ာရစောင္ဂ (ဇာ၊ ၁။ ၃၀၉) န္တိ သက်ာရဋ္ဌာနေ လဒ္ဓပိလောတိကံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၈၀။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၆။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၉။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၁။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၂)။

သက်ာရစောင္ဂက (ပု) [သက်ာရ + စောင္ဂက] အမှိုက်-အမှိုက်သရိုက်-စွန့်ရာအရပ် (အမှိုက်ပုံ၌) စွန့်ပစ် -ရ-အပ်သော- အဝတ်နွမ်း-ပုဆိုးနွမ်း။ သက်ာရစောင္ဂကေနာတိပိ ပဒန္တိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၃။ သက်ာရစောင္ဂကံ နိစ္စကာဠကံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၀၇။

သက်ာရဆဍ္ဍနီ (ထီ) [သက်ာရ + ဆဍ္ဍနီ] အမှိုက်တောင်း။ အမှိုက် - အမှိုက်သရိုက်-စွန့်ပစ်သည့် ခြင်းတောင်း။ သက်ာရဆဍ္ဍနီ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာဝ အဋ္ဌာသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၇၄-၅။ သက်ာရံ ဆဍ္ဍေတိ ဣမာယာတိ သက်ာရဆဍ္ဍနီ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၅၇၈။

သက်ရဋ္ဌာန (န) [သက်ာရ + ဋ္ဌာန] အမှိုက်ပုံ၊ တံမြက်ချေး-အမှိုက်-အမှိုက်သရိုက်-စွန့်ပစ်ရာ-အရပ်-ဌာန။ သက်ာရစောင္ဂ-ကြည့်။

သက်ာရဓာန (န) [သက်ာရ + ဓာန] အမှိုက်ပုံ၊ တံမြက်ချေး - အမှိုက် - အမှိုက်သရိုက်-စွန့်ရာ-အရပ်-ဌာန။ သက်ာရဓာနသ္မိံ (ဓမ္မ။ ၂၁) န္တိ သက်ာရဋ္ဌာနသ္မိံ၊ ကစဝရ-ရာသိမှိတိ အတ္ထော။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၂)။

သက်ာရယက္ခသဒိသ (တိ) [သက်ာရ + ယက္ခ + သဒိသ] မြေဘုတ်ဘီလူးနှင့်တူသော၊ တံမြက်ချေး-အမှိုက်-အမှိုက်သရိုက်-စွန့်ရာ အရပ်၌ နေသော ဘီလူးနှင့်တူသော၊ သူ။ ဇဝံ ဝိရူပေါ သက်ာရယက္ခသဒိသော အယံ ပဗ္ဗဇိတော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၈၀။

သက်ာရရာသိ (ပု) [သက်ာရ + ရာသိ] အမှိုက်-စု-ပုံ။ ယထာ နာမ မဟာပထေ ဆဍ္ဍိတေ သက်ာရရာသိမှိ ------- ပဒုမံ ဇာယေထ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၁။

သက်ာရသဘာဝ (တိ) [သက်ာရ + သဘာဝ] အမှိုက်သဖွယ်ဖြစ်သော၊ အမှိုက်-အမှိုက် သရိုက် - သဘောရှိသော၊ သူ။ ကသမ္ဗုဇာတောတိ သက်ာရသဘာဝေါ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၅။

သက်ာသ (တိ) [သံ + ကာသု + အ။ သံကာဂ-သံ။ သံကာသ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) တူ - ညီမျှ - သော။ (ပု) (၂) အသွင်, ပုံသဏ္ဌာန်။ (၁) ကဠနက္ဂိယသံကာသ (အပ၊ ၁။ ၈၆) န္တိ သုဝဏ္ဏတောရဏသဒိသံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂။ သိရီနိလယသက်ာသ (အပ၊ ၂။ ၁၂၉)န္တိ သိရိယာ လက္ခဏာနုဗျဉ္ဇနသောဘာယ နိလယံ သက်ာသံ ဇလမာနတောရဏသဒိသံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၇။(-မိလိန္ဒ၊ ၂။ အပ၊ ၂။၁၆၆)။ (ပု) (၂) သုဝဏ္ဏရာသိသက်ာသံ၊ သရီရံ ကုရု ပါကဋံ။ အပ၊ ၂။ ၂၁၀။ (-ဇာ၊ ၂။ ၃၃၃)။

သက်ာသန (ထီ၊ န) [သံ + ကာသု + ယု။ သခံပတော ကာသီယတိ ဒိပိယတီတိ

သင်္ကာသနံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၅။] (၁) အကျဉ်းအားဖြင့် ပြအပ်သော အနက်။ (၂) အကျဉ်းအားဖြင့် (အနက်ကို) ပြခြင်း။ (၃) ခွဲခြမ်းဝေဘန်-ခြင်း၊ (အဘို့အစုအားဖြင့် အနက်ကို) သိစေခြင်း။ (၄) သင်္ကာသနသုတ်။ (၁) သင်္ကာသနာ (နေတ္တိ။ ၅) တိ သံခိတ္တေန ကာသနာ။ ----- ကာသီယတိ ဒီပီယတီတိ အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၃၂။ ကာသနာသဒ္ဒေါ ကမ္မတ္ထောတိ ဒဿေတုံ " ကာသီယတိ "တိ-အာဒိ ဝုတ္တံ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၃၆။ သင်္ခေပတော ကာသနံ ဒီပနံ သင်္ကာသနံ။ ကာသနန္တိ စ ကာသီယတိ ဒီပီယတိ ဝိဘာဝီယတီတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၂၇။ (-နေတ္တိ။ ၉။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၉၉။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၅၈။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၇၇)။ (၂) ဆသု အတ္ထပဒေသု သင်္ခေပတော ကာသနာ ဒီပနာ။ ----သင်္ခေပေန အတ္ထဒီပနာ သင်္ကာသနာ နာမ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၅၂။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၆၇။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၃၉၇)။ (၃) သင်္ကာသနာ (သံ၊ ၃။ ၃၇၆) တိ ဝိဘတ္တိယော။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၃၂၉။ သင်္ကာသနာတိ အတ္ထဿ ဉာပနာ ဘာဂသော။ တေနာဟ " ဝိဘတ္တိယော " တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၄၂။ (၄) ဓာရဏာ စ ဒွေ အဝိဇ္ဇာ၊ ဝိဇ္ဇာ သင်္ကာသနာ တထာ။ သံ၊ ၃။ ၃၇၇။

သင်္ကာသနဂ္ဂဟဏ (နု) [သင်္ကာသန + ဂဟဏ] သင်္ကာသန-သဒ္ဒါ။ သင်္ကာသနဂ္ဂဟဏေနေဝ စေတ္ထ ပကာသနာ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၄၂။

သင်္ကာသနပရ (တိ) [သင်္ကာသန + ပရ] အကျဉ်းပြခြင်းလျှင် အလွန်ရှိသော။ သင်္ကာသနပရံ ဟိ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၅။

သင်္ကာသနသုတ္တ (နု) [သင်္ကာသန + သုတ္တ] သင်္ကာသနသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁၂-သံယုတ်၊ ၂-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်။ သံ၊ ၃။ ၃၇၆။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၃၂၉၊ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၄၂။

သင်္ကာသနာကာရ (ပု) [သင်္ကာသနာ + အာကာရ] အကျဉ်းပြအပ်သော (အနက်၏) အခြင်းအရာ။ သင်္ကာသနာကာရောတိ စ သင်္ကာသနီယဿ အတ္ထဿ အာကာရော။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၇၇။

သင်္ကာသနီယ (တိ) [သံ + ကာသု + အနီယ] အကျဉ်းပြအပ်သော။ သင်္ကာသနာကာရ-ကြည့်။

သင်္ကာယတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ကာသု + ဏယ + တိ။ သံကာဂယတိ - သံ။] သင်္ကာသေတိ-ကြည့်။ ဘဂဝါ အက္ခရေဟိ သင်္ကာသယတိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄။(-ဝဇိရ။ ၄၃)။

သင်္ကာသယိတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ကာသု + ဏယ + တွာ] အကျဉ်းပြ၍၊ အကျဉ်းအားဖြင့်- ထင်ရှားစေ-ပြသ- ထင်စွာပြု-၍။ အထ ဝါ အက္ခရေဟိ သင်္ကာသယိတွာ ပဒေဟိ ပကာသယတိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄။ (-ဝဇိရ။ ၄၃)။

သင်္ကာသယိဿန္တိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ကာသု + ဏယ + ဿန္တိ] သင်္ကာသေတိ-ကြည့်။ မဟာအဋ္ဌကထာယမ္ပိ "သင်္ကာသယိဿန္တိ" တိ ပါဠော။ ဝဇိရ။ ၄၆၇။

သင်္ကာသိတ (တိ) [သံ + ကာသု + တ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ အထ ဝါ သင်္ခေပတော ဝုတ္တံ၊ ယော အက္ခရေဟိ သင်္ကာသိတောတိ ဝုစ္စတိ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၃၅။ (-နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၇၈)။

သင်္ကာသိတဗ္ဗ (တိ) | သံ + ကာသု + တဗ္ဗ | အကျဉ်းပြုအပ်သော။ နနု " ဒုက္ခသစ္စ " န္တိ- အာဒီသု ပဒေနေဝ ဒုက္ခသစ္စတ္ထတ္တာဒီကော သင်္ကာသိတဗ္ဗောတိ? သစ္စံ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၇၈။

သင်္ကာသီယတိ (ကာ၊ ကမ္မ၊ ကြိ) | သံ + ကာသု + ယ + တေ | အကျဉ်းပြုအပ်၏။ အကျဉ်းအားဖြင့် ထင်ရှားစေ -ပြသ-ထင်စွာ ပြု-အပ်၏။ အတ္ထောယေဝ ဟိ ဗျဉ္စနပဒေဟိ သင်္ကာသီယတိ ပကာသီယတိ ဝိဝရီယတိ ဝိဘဇီယတိ ဥတ္တာနီကရီယတိ ပညာပီယတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၂၈။

သင်္ကာသေတိ (ကာ၊ ကြိ) | သံ + ကာသု + ဏေ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၈၁။ သံကာဂယတိ-သံ။ | အကျဉ်းပြု၏၊ အကျဉ်း အားဖြင့်- ထင်ရှားစေ- ပြသ- ထင်စွာပြု-၏။ ဘဂဝါ အက္ခရေဟိ သင်္ကာသေတိ။ နေတ္တိ။ ၉။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၃၀-၁။ (-မဟာနိ၊ ၄။ ၄။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၃၃၊ ၅၉၊ ၆၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၅)။

သင်္ကာသေသန္တိ (ကာ၊ ကြိ) | သံ + ကာသု + ဏေ + သန္တိ | သင်္ကာသေတိ - ကြည့်။ ပညာပေဿန္တိတိ ပဇာနာပေဿန္တိ၊ သင်္ကာသေဿန္တိတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၅၆။

သင်္ကိဏ္ဏ (တိ) | သ + ကိရ + တ | သံကိဏ္ဏ-ကြည့်။

သင်္ကိတ (တိ) | သကိ + တ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၆။ တစ်နည်း- သင်္ကာ + ဣတ။ ကောတ္ထုဘာ။ မောဂ်၊ ၄။ ၄၅။ ဂင်္ကိတ-သံ။ သင်္ကိတ်-မှ။ | (၁) ရွံရှာ - ယုံမှား - သံသယရှိ - သော။ (၂) ရွံရှာ - ယုံမှား- သံသယရှိ- အပ်သော။ (၁) ဝုဋ္ဌာပိယမာနော စ သီယံ အဝုဋ္ဌာယ သင်္ကိတော ဝိယ သဏ္ဍိကံ ပဋိဝစနံ ဒေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၂။ (၂) အသင်္ကိတော သင်္ကိတော စ ဘဝေယျ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၉၁။ ပရေန အသင်္ကိတော အတ္တနာ စ သော သင်္ကိတော ဘဝေယျ။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၈၉။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၈)။

သင်္ကိတဗ္ဗ (တိ) | သကိ + တဗ္ဗ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၆။ ဂင်္ကိတဝျ-သံ။ | ရွံရှာ-ယုံမှား-သံသယရှိ- အပ် - သင့် - ထိုက် - သော။ သင်္ကေယျ သင်္ကိတဗ္ဗာနိ၊ ရက္ခေယျာ'နာဂတံ ဘယံ။ ဇာ၊ ၁။ ၉၉၊ ၁၇၀။ သင်္ကိယ-လည်းကြည့်။(-ဝဇိရ။ ၂၆၂။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၃၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၈)။

သင်္ကိတသင်္ကိတ (တိ) | သင်္ကိတ + သင်္ကိတ | အလွန် - ရွံရှာ -ယုံမှား - သံသယရှိ-သော။ သော တဿာ သမ္ဘဿရာဂေန ရတ္တော တတ္ထ အဘိက္ခဏံ သင်္ကိတသင်္ကိတောဝ အဂမာသိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၅၄။

သင်္ကိတ္တိ (ထီ) | သံ + ကိတ္တ + ဣ | သံကိတ္တိ-ကြည့်။

သင်္ကိတ္တေတိ (ကြိ) | သံ + ကိတ္တ + ဏေ + တိ။ သံကီတယတိ-သံ။ | သံကိတ္တေတိ- ကြည့်။

သင်္ကိတ္တေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) | သံ + ကိတ္တ + ဏေ + တွာ | အညီအညွတ် လာပြော- ဆော်အော-ကြွေးကြော်-၍။ န သင်္ကိတ္တိသူတိ သင်္ကိတ္တေတွာ ကတဘတ္တေသု။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၄၆။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၈၂။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅၅။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅)။

သင်္ကိယ (တိ) | သကိ + ဏျ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၆။ | သင်္ကိတဗ္ဗ-ကြည့်။ သင်္ကိယော စ ဟောတိ (ဒီ၊ ၃။ ၁၄၈) တိ အညေဟိ

ကတပါပကမ္မေသုပိ " ကုမိနာ ကတံ ဘဝိဿတိ " တိ သင်္ကီတဗ္ဗော ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၉။ (-ကွတိဝုတ်။ ၂၄၁။ ကွတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၃)။

သင်္ကီယမာန (တိ) [သင်္ကိ + ယ + မာန] ရွံရှာ - ယုံမှား - သံသယရှိ - အပ်သော။ အနာပတ္တိကောင့်ယာပိ သင်္ကီယမာနတ္တာ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၆။

သင်္ကီရဏ (န) [သံ + ကိရ + ဏေ + ယု] သံကိရဏ-ကြည့်။

သင်္ကီရတိ (ကြိ) [သံ + ကိရ + အ + တိ] သံကိရတိ-ကြည့်။

သင်္ကီ (တိ) [သင်္ကိ (သင်္က) + ဏီ။ သင်္ကာ + ဤ] သံကီ-ကြည့်။

သင်္ကီယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ကိရ + ယ + တေ။ ဓာတွန် ရ-ချေ၊ ဣ-ကို ဤ-ပြု။] ကြဖြန့်-စွန့်-ပယ်စွန့်-အပ်၏။ အသံကိဏ္ဏာ အသံကိဏ္ဏပုဗ္ဗာ န သင်္ကီယန္တိ န သင်္ကီယိဿန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၂-၃။ န သင်္ကီယန္တိတိ ကုဒါနိပိ န အပနီယန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၁။

သင်္ကီယန္တိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ကိရ + ယ + အန္တေ] ကြဖြန့်-စွန့်-ပယ်စွန့်- အပ်ကုန်၏။ သံကိယန္တိ-ကြည့်။

သင်္ကီယိဿန္တိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ကိရ + ယ + ဿန္တေ] ကြဖြန့်-စွန့်-ပယ်စွန့်-အပ်ကုန်လတ္တံ့။ သံကိယိဿန္တိ-ကြည့်။

သင်္ကု (ပု) [သင်္က + ဥ။ ဏွာဒိ၊ ၂။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၃၉၃။ ဂင်္ကု-သံ။ သံကု-ပါကတ။ သင်္ကတေ အသ္မိန္တိ သင်္ကု။ ကောတ္ထုဘ။] (၁) သံတံကျင်၊ တံစူး, တုတ်ချွန်။ (၂) သစ်ငုတ်, ငုတ်ချွန်, အချွန်။ (၁) သင်္ကုနာ သင်္ကုံ ဟဒယေ သမာဂစ္ဆေယျာ(မ၊ ၁။ ၄၁၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၁၆)တိ အယသူလေန သဒ္ဓိံ အယသူလံ ဟဒယမဇ္ဈေ သမာဂစ္ဆေယျ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၈။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၄)။ သင်္ကုပထ (ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၇။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၂) ကြည့်။(၂) သင်္ကု ခါဏုဝိသေသော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၈၈၁။

သင်္ကုက (ပု) [သင်္ကု + က။ ကပစ္စည်း ခုဒ္ဒကတ္ထ။ ဂင်္ကုက-သံ၊ သံကုက-ပြာ။] ငယ်သော သံတံကျင်, သစ်ငုတ်, အချွန်။ သင်္ကုပထ-ကြည့်။

သင်္ကုစတိ (ကြိ) [သံ + ကုစ + အ + တိ] သံကုစတိ-ကြည့်။ ဇဝံ မစ္ဆရိပုဂ္ဂလဿ စိတ္တံ သင်္ကုစတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀၇။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၉၇။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၈၊ ၁၈၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၀၈။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၁၊ ၃၂၂)။

သင်္ကုစန (န) [သံ + ကုစ + ယု။ သံကုစန - သံ။] သင်္ကောစန - ကြည့်။ ဟတ္ထပါဒါနံ သင်္ကုစနံ သမိဥ္စနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၀၉။

သင်္ကုစန္တိ (ကြိ) [သံ + ကုစ + အန္တိ] သံကုစတိ-ကြည့်။ ဩလီယန္တီတိ သင်္ကုစန္တိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၄။

သင်္ကုစိတ (တိ) [သံ + ကုစ + တ] သံကုစိတ-ကြည့်။ လီနန္တိ အတိသိထိလဝီရိယတာဒီဟိ သင်္ကုစိတံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၃။ (-ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၂။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၀။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၄)။

သင်္ကုစိတစိတ္တ (တိ) [သင်္ကုစိတ + စိတ္တ] (၁) တွန့်-တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-သောစိတ်ရှိသော၊

သူ။ (န) (၂) တွန့်-တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-သော စိတ်။ (၁) အလီနမသောတိ န သက်ုစိတ-စိတ္တော။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၇၃)။ (န) (၂) ပဋ္ဌဝိဓသသင်္ခါရိကာကုသလစိတ္တံ သက်ုစိတစိတ္တံ နာမ အာရမ္မဏေ သင်္ကောစန-ဝသေန ပဝတ္တနတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၄။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၈)။

သက်ုစိတမုခ (တိ) [သက်ုစိတ + မုခ] တွန့် - တွန့်ရှုံ့ - သော မျက်နှာရှိသော၊ သူ။ ဝိကုဏိတမုခေါတိ ဇိဂုစ္ဆာဝသေန သက်ု-စိတမုခေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၂၂။

သက်ုစိတဟတ္ထ (တိ) [သက်ုစိတ + ဟတ္ထ] လက်ကောက်သော၊ ကောက်-ကွေး-သော လက်ရှိသော၊ သူ။ ပဏ္ဍိတ ကစ္စိ တေ ရာဇာ ပသာရိတဟတ္ထော န သက်ုစိတဟတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၃၂၀။

သက်ုရွတိ (ကြိ) [သံ + ကုရွ + အ + တိ] သံကုရွတိ-ကြည့်။ မမ စိတ္တံ သက်ုရွတိ သန္ဒိလီယတိ န ဝိသရတိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၄။ (-ဝဇိရ။ ၁၄၉) ။

သက်ုင်္ဂိတ (တိ) [သံ + ကုရွ + တ] သံကုင်္ဂိတ - ကြည့်။ တာနိ အက်ုရာနိ သက်ုင်္ဂိတာနိ အန္တရာယေဝ ပရိပတန္တိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၄၄။

သက်ုင်္ဂိတဂ္ဂ (တိ) [သက်ုင်္ဂိတ + အဂ္ဂ] ကောက်သော-အစွန်း-အဖျား-ရှိသော။ သော ယထာ သက်ုင်္ဂိတဂ္ဂေါ န သံပသာရယတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၇၂။

သက်ုင်္ဂိတယဋ္ဌပုဏ္ဏပဋ္ဌလခဏ္ဍသဏ္ဍာန (တိ) [သက်ုင်္ဂိတ + ယဋ္ဌ + ပုဏ္ဏ + ပဋ္ဌလ + ခဏ္ဍ + သဏ္ဍာန] အတွန့်အတွန့် ရှိ၍ ထောပတ်ပြည့်သော-အိုး-ခွက်-မှ ပြည့်လျှံ၍ တွဲရရွဲ ကျသော ထောပတ်လွှာ အပိုင်းသဏ္ဍာန် ရှိသော။ နလာဋ္ဌကဏ္ဍစူဠိကာနံ ဥပရိ ပဋ္ဌဗဒ္ဓနေ့ာကာသေ အဋ္ဌိ သက်ုင်္ဂိတယဋ္ဌ-ပုဏ္ဏပဋ္ဌလခဏ္ဍသဏ္ဍာနံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၄၇။

သက်ုင်္ဂိတစိတ္တ (န) [သက်ုင်္ဂိတ + စိတ္တ] တွန့်-တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-သောစိတ်။ သံခိတ္တန္တိ ထိနမိဒ္ဓါနုပတိတံ၊ တေဒိ သံကုင်္ဂိတစိတ္တံ နာမ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၆။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၆။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၇၂။

သက်ုင်္ဂိတပါဒ (တိ) [သက်ုင်္ဂိတ + ပါဒ] ခြေခွင်သော၊ ခြေ- ခြေဖဝါး-ကောက်သော၊ ကောက်သော- ခြေ- ခြေဖဝါး- ရှိသော၊ သူ။ ခဉ္ဇောတိ ----- မဇ္ဈေ သက်ုင်္ဂိတပါဒတ္တာ ကုဏ္ဍပါဒကော ဝါ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၂။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၆၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၂၈)။

သက်ုင်္ဂိတမုခ (တိ) [သက်ုင်္ဂိတ + မုခ] တွန့် - တွန့်ရှုံ့ - သော မျက်နှာရှိသော၊ သူ။ သက်ုင်္ဂိတမုခေါ ကုပိတော ဝိယ ဝိစရတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၆။

သက်ုင်္ဂိတဟတ္ထပါဒ (တိ) [သက်ုင်္ဂိတ + ဟတ္ထပါဒ] ကောက်-ကွေး-သော လက်ခြေ ရှိသော၊ သူ။ စိရံ ဝတ မယံ သက်ုင်္ဂိတ-ဟတ္ထပါဒါ သမ္မာခေ သယိမှိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၉။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၄။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၁။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅၁။

သက်ုင်္ဂိလ (တိ) [သံ + ကုင်္ဂိလ (=ကုရွ + ဣလ)။ ဏွာဒိ။ ၁၉၀။ သံ + ကုင်္ဂိလ-သံ။] အလွန် - ကောက် - ကွေး - သော။ ယထာ မဟာရာဇ သုက္ခာယ နဒိယာ မဟာပဋ္ဌိနာယ

ဥန္နတာဝနတာယ ကုင္ရိလသက္ကိုင္ရိလာယ ---- ပရိယာဒိယတိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၈၇။

သက္ကိုထိတ (တိ) [သံ + ကုထိတ။ သံ + ကွထိတ-သံ။] ကျိုက်ကျိုက်ဆူ-ပူလောင်-သော။ ကုဓိတန္တိ ဗလဝတာ သူရိယသန္တာပေန သက္ကိုထိတံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၂။

သက္ကိုဒ္ဓ (တိ) [သံ + ကုဓ + တ] သံကုဒ္ဓ-ကြည့်။ တဒါ သော ပစ္စဒါဝတ္တိ၊ သက္ကိုဒ္ဓေါ အသယ်ံဝသေ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၁၀။ သက္ကိုဒ္ဓေါ အသယ်ံဝသေတိ သုဋ္ဌု ကုဒ္ဓေါ ကုပိတော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၇။

သက္ကိုပထ (ပု) [သက္ကို + ပထ။ ဂက္ကိုပထ-သံ။] (က) တံသင်း- သစ်ငုတ်-ချွန်-နှက်၍-တက်ရောက်-သွား-အပ်သော ခရီး။ (ခ) တံသင်း- သစ်ငုတ်-ချွန်း-ဖြင့် ချိပ်ကာ ချိပ်ကာ ဆွဲကိုင်၍ သွားသော ခရီး။ (က) (ခ) သက္ကိုပထ (မဟာနိ။ ၁၂၀) န္တိ ခါဏုကေ ကောဋ္ဋေတွာ တေဟိ ဥဂ္ဂမိတဗ္ဗံ ခါဏုမဂ္ဂံ။ ----- ယောတ္တံ ဝိနိဝေဌေတွာ ဩတရတိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၂။ ဝတ္တာစာရံ သက္ကိုပထဉ္စ မဂ္ဂံ။ ဝိမာန။ ၁၁၇။ ဇာ၊ ၁။ ၁၉၉။ သက္ကိုကေ ခါဏုကေ ကောဋ္ဋေတွာ ဂန္တဗ္ဗတော သက္ကိုပထံ မဂ္ဂံ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၇။ သက္ကူလဂ္ဂါပေတွာ တေ အာလမ္ဗိတွာ ဂမနမဂ္ဂေါ သက္ကိုပထော။ သက္ကူတိ အက္ကိုသာကာရေန ကတဒီယဒဏ္ဍော ဝုစ္စတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၁။ (-မိလိန္ဒ။ ၂၇၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၆၀-၁၊ ၅၁၅)။

သက္ကိုပိတ (တိ) [သံ + ကုပ + တ။ သံကုပိတ-သံ။] လွန်စွာ-ပြင်းစွာ-အမျက်ထွက်-စိတ်ဆိုး-သော၊ သူ။ ပရံ သက္ကိုပိတံ ဉတွာ။ သံ၊ ၁။ ၁၆၄-၅။ ထေရ။ ၂၈၈။ နေတ္တိ။ ၁၄၉။ ယော ပရံ ပုဂ္ဂလံ သက္ကိုပိတံ ကုဒ္ဓံ “ ကောဓပရေတော ” တိ ဉတွာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၄။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၉။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၄၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀)။

သက္ကိုပ္ပ (တိ) [သံ + ကုပ + ယ + အ] သံကုပ္ပ-ကြည့်။

သက္ကိုလ (တိ) [သက် + ဥလ။ သံ၊ ကုလ + ရ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၇၂၀။] သံကုလ-ကြည့်။ သံကိဏ္ဏာကိဏ္ဏသက္ကိုလာ။ ဓာန်။ ၇၂၀။

သက္ကိုလီ (ထီ) [သံသ + ကုလ + ဤ။ သံဂ္ကုလီ။ ဂပ + ကုလစ် + ဤ။ ကောဏ္ဍုဘာ။ သံကုလိ-သံကုလီ။ ပါကတ။ သံကုလိယာ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] မုန့်ကွဲသည်း။ (ရှေးနိသျ)၊ နှမ်းမုန့် = နှမ်းပျစ် (နှမ်း, သကြား, တင်လဲ တို့ဖြင့် ရောပြီး လုပ်သောမုန့်)။ မံသာ ပူဝါ သက္ကိုလိယော၊ ကုမ္မာသာ မစ္ဆသံယုတာ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၇၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၆၉။

သက္ကိုလျ (န) [သံကုလ + ဏျ] သံကလျ-ကြည့်။

သက္ကိုသက (တိ) [သံ + ကုသ + ဏွ] ဆန့်ကျင်သော။ အသက္ကိုသကဝုတ္တိ'ဿ၊ သရာဇဝသတီ ဝသေ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၉၄။ အသက္ကိုသကဝုတ္တိ'ဿာတိ အပ္ပဋိလောမဝုတ္တိ အဿ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၂၀၂။

သက္ကိုသတ (န) [သက္ကို + သတ] သစ်ငုတ်-ဖြောင့် - တံသင်း- တစ်ရာ။ သေယျထာပိ အာနန္ဒ အာသဘစမ္မံ သက္ကိုသတေန သုဝိဟတံ ဝိဂတဝလိကံ။ မ၊ ၃။ ၁၄၈။ သက္ကိုသတေနာတိ ခိလသတေန။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၀၉။ (-ဇာ၊ ၂။ ၁၉၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၁၄၀-၁)။

သင်္ကိုသတသမဏ္ဍာဟတ (တိ) [သင်္ကိုသတ + သမဏ္ဍာဟတ] ငုတ်ချွန်-ပြောင့်-တံသင်း-အရာ နှက်၍ ကြက်အပ်သော။ တထာဂတဿ ဟိ ဒဟရကာလေ သင်္ကိုသတမဏ္ဍာဟတံ ဥသဘ-စမ္မံ ဝိယ ဝိဟတဝလိကော ကာယော ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၆။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၈)။

သင်္ကိုသမာဟတ (တိ) [သင်္ကိုု + သမာဟတ။ သင်္ကိုု သမာဟတော စတ္တေ အတ္ထိတိ သင်္ကိုသမာဟတော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၂။] သင်္ကိုသမာဟတ မည်သော ငရဲ၊ သံတံကျင် တို့ဖြင့် ရိုက်နှက်-ထိုး-အပ်သော ငရဲ၊ ပေါင်း စုသော သံတံကျင်ရှိသော ငရဲ။ သင်္ကိုသမာ-ဟတော (မ၊ ၁။ ၄၁၃) တိ အယသူလေဟိ သမာဟတော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၈။

သင်္ကေ (ကြိ) [သင်္ကိ (သင်္ကီ) + အ + မိ။ မိ-ကို ဧ-ပြု။] (ငါ) ရွံရှာ-ယုံမှား-တွေးတော-၏။ ဇဂ္ဂံ န သင်္ကေ (သံ၊ ၁။ ၁၁၂) တိ ---- တထာ အဟံ ဇဂ္ဂန္တောပိ န သင်္ကာမိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၂။

သင်္ကေတ (ပု၊ နု) [သံ + ကိတ + ဏ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၆၇။ သံကေတ-သံ။ သံကေအ-ပြာ။ သံကေယ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) အချိန်းအချက်, အမှတ်အသား, သင်္ကေတ။ (၂) (က) ချိန်း ချက်ရာ (ကာလ)။ (ခ) အရပ်-ဌာန။ (၃)မှတ် သား-ယူ-အပ်သော။ (၁) သင်္ကေတဥ္စ ကာတုံ "အတြ ပတိဟရိဿာမိ" တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၅၇။ တတ္ထ အာရညကေန ပစ္စာဟရဏတ္ထံ သင်္ကေတော ကာတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၃။ "အဟံ အသုကဋ္ဌာနံ နာမ ဂမိဿာမိ၊ တွံ တတ္ထ အာဂစ္ဆေယျာသီ"တိ သင်္ကေတံ ကတွာ အဂမာသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀၃။ တယောပိ သင်္ကေတာ ကာလဒိဝသမဂ္ဂဝသေန။ ဝဇိရ၊ ၃၀၉။ သင်္ကေတော စ နာမ ပယောဂဝသေန သိဒ္ဓေါ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၄၁။ တာယ တာယ အနုမတိယာတိ တေန တေန သင်္ကေတေန။ အနုဋီ၊ ၁။ ၃၃။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၂၊ ၂၂၃၊ ၃၃၀)။ သင်္ကေတကမ္မ - လည်းကြည့်။ (၂) (က) သင်္ကေတံ ကတွာ ဝိသံဝါဒေတိ (ဝိ၊ ၂။ ၁) တိ ပုရေဘတ္တာဒီသု "အသုကသ္မိံ နာမ ကာလေ အသုကသ္မိံ နာမ ပဒေသေ ဝါဒေါ ဟောတူ"တိ သင်္ကေတံ ကတွာ သင်္ကေတတော ပုရေ ဝါ ပစ္ဆာ ဝါ ဂန္တွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂။ "အဇ္ဇ" တိ နိယာမိတံ တံ သင်္ကေတံ အတိက္ကမ္မ ပစ္ဆာ အဝဟာရ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၂ - ၃။ (-ကင်္ခါ။ ၁၁၇။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၀၂)။ (ခ) သင်္ကေတမ္ပိ ဂစ္ဆန္တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၈၄။ န ဘိက္ခုဝေ ဘိက္ခုနိယာ သင်္ကေတံ န ဂန္တဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၅၇။ သင်္ကေတေ ပတိ မာ အဒ္ဒ၊ ယာ တေ အမ္မေ အဝါဟရိ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၆။ သင်္ကေတံ ဝီတိနာမေယျာ (ဝိ၊ ၁။ ၅၇) တိ ပရိကပ္ပိတဋ္ဌာနံ ပဋ္ဌမံ ပါဒံ အတိက္ကာမေတိ၊ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿ။ ဒုတိယံ အတိက္ကာမေတိ၊ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၃။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၇)။ (၃) ဝဿိကသင်္ကေတ (ဝိ၊ ၃။ ၄၁၃) န္တိ ဝဿိကေ စတ္တာရော မာသေ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၁၁။ "ဝဿိကော" တိ သင်္ကေတိယတိ ဂဏှိယတီတိ ဝဿိကသင်္ကေတန္တိ ဝုတ္တော စတ္တာရော မာသေ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၂၈။

သင်္ကေတကမ္မ (နု) [သင်္ကေတ + ကမ္မ] အချိန်းအချက်- အမှတ်အသား -ကို ပြုခြင်း။ သင်္ကေတကမ္မံ နာမ သင်္ကေတံ က ရောတိ "ပုရေဘတ္တံ ဝါ ပစ္ဆာဘတ္တံ ဝါ ရတ္တိံ ဝါ ဒိဝါ ဝါ တေန သင်္ကေတေန တံ ဘဏ္ဍံ အဝဟရာ"တိ။ ဝိ၊ ၁။ ၆၅။ သင်္ကေတကမ္မန္တိ သဉ္ဇာနနကမ္မံ၊

ကာလပရိစ္ဆေဒဝသေန သညာကရဏန္တိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၂၂။ ကင်္ခါ။ ၁၁၇။ ပုဗ္ဗဏှာဒိကာလပရိစ္ဆေဒေန သညာနန် သင်္ကေတော၊ တဿ ကမ္မံ သင်္ကေတကမ္မံ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၀၁။ (-ဝိ၊ ၁။ ၉၄၊ ၉၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၃၀။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၀၂)။

သင်္ကေတကမ္မကထာ (ထီ) [သင်္ကေတကမ္မ + ကထာ] သင်္ကေတကမ္မကထာ၊ အချိန်း အချက် - အမှတ်အသား - ပြုခြင်းကို ဆိုရာ စကား။ ဝိနယပိဋက၊ ပါရာဇိကပါဠိ၊ ၁-ကဏ္ဍ၊ ၂-ပါရာဇိက။ ဝိ၊ ၁။ ၆၅။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၂၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၅၆။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၉၅။

သင်္ကေတကရဏ (န) [သင်္ကေတ + ကရဏ] (၁) အချိန်းအချက်-အမှတ်အသား-ကိုပြုခြင်း။(၂) အချိန်းအချက်-အမှတ်အသား-ကိုပြုရာ (ခဏ-အခါ)။ (၁) သင်္ကေတိတဗ္ဗ-ကြည့်။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သင်္ကေတကရဏက္ခဏ (န) [သင်္ကေတကရဏ + ခဏ] အချိန်းအချက်-အမှတ်အသား - ကိုပြု - ရာ - သော-ခဏ-အခါ-အခိုက်အတန့်။ သင်္ကေတကာရကဿ သင်္ကေတကရဏက္ခဏေယေဝ အဝဟာရော။ ကင်္ခါ။ ၁၁၇။

သင်္ကေတကာရက (တိ) [သင်္ကေတ + ကာရက] အချိန်းအချက်-အမှတ်အသား-ပြုတတ်သော၊ သူ။ သင်္ကေတကရဏက္ခဏ-ကြည့်။

သင်္ကေတကောဝိဒ (တိ) [သင်္ကေတ + ကောဝိဒ] အမှတ်အသား-သင်္ကေတ-၌-လိမ္မာ-ကျွမ်းကျင်-သော၊ သူ။ သင်္ကေတ-ကောဝိဒါနံ ပန အာစရိယာနံ တထာ အဝုတ္တတ္တာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၁၃။

သင်္ကေတဂမန (န) [သင်္ကေတ + ဂမန] ချိန်းချက်ရာသို့ သွားခြင်း။ သင်္ကေတဂမနေ ပဒေ ပဒေ ဒုက္ကဋံ။ ကင်္ခါ။ ၂၉၇။

သင်္ကေတဂ္ဂဟဏ (န) [သင်္ကေတ + ဂဟဏ] အမှတ်အသား- သင်္ကေတ - ကို ယူခြင်း။ နာပိ သင်္ကေတဂ္ဂဟဏံ သင်္ကေတဿ ပညတ္တိဘာဝေ ----။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၇၉။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉၂။

သင်္ကေတဌာန (န) [သင်္ကေတ + ဌာန] ချိန်းချက်ရာ-အရပ်-ဌာန။ ဗဟိဂါမေ ဝါ သင်္ကေတဌာနံ ကာတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၄။ ၃၁။ (-ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၃၈။ ဝဇိရ၊ ၃၀၆)။

သင်္ကေတတ္တ (န) [သင်္ကေတ + တ္တ] ချိန်းချက်- အမှတ်အသား-၏အဖြစ်၊ မချွတ်ယွင်းသည်၏ အဖြစ်။ သာဟတ္ထိကောပိ သင်္ကေတတ္တာ န မုစ္စတိ ကိရ။ ဝဇိရ။ ၁၅၉။

သင်္ကေတတ္ထ (ပု) [သင်္ကေတ + အတ္ထ] အမှတ်အသား - သင်္ကေတ - အနက်၊ (ပညတ်-ဝေါဟာရ-နက်)။ ယသ္မာ ပန်ိဒံ သရဏပဒံ နာထပဒံ ဝိယ----သင်္ကေတတ္ထမ္ပိ ဝဒတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၇၇။ အတ္တော ကိ-ဒိပေတီတိ ဘာဝတ္ထံ ဝါ သင်္ကေတတ္ထံ ဝါ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၆၇။

သင်္ကေတဒ္ဓါရ (န) [သင်္ကေတ + ဒွါရ] အမှတ်အသား - သင်္ကေတ - ကို - အဦးမူ-အကြောင်းပြု-ခြင်း။ တတော ပရံ သင်္ကေတ-ဒွါရေန တဒတ္ထပဋိပတ္တိ ---- ဟောတိ။ နေတ္တိ၊ ဋ။ ၉၉။

သင်္ကေတဝစန (န) [သင်္ကေတ + ဝစန] ပညတ်စကား၊ လူတို့၏ အမှတ်-သင်္ကေတ-

အားဖြင့် ဖြစ်သော စကား။ သင်္ကေတဝစနံ သစ္စံ၊ လောကသမ္မုတိကာရဏံ (ဏာ)။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၆။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၀။ ကထာဝတ်၊ ဋ္ဌ။ ၇၉။

သင်္ကေတဝဝတ္ထိတ (တိ) [သင်္ကေတ + ဝဝတ္ထိတ] (လူတို့၏) အမှတ်-သင်္ကေတ-ပညတ်-ဖြင့်-ပိုင်းခြား- မှတ်သား- အပ်သော။ သင်္ကေတဝဝတ္ထိတာယေဝ သဒ္ဒါ တံ တဒတ္ထသဓ ဝါစကာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၄၁။

သင်္ကေတဝိသယ (တိ) [သင်္ကေတ + ဝိသယ] (လူတို့၏) အမှတ်- သင်္ကေတ-လျှင်ဖြစ်ရာ-အနက်-ရှိသော။ သင်္ကေတဝိသယော ဟိ သဒ္ဒေါ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၇၅။

သင်္ကေတသိဒ္ဓ (တိ) [သင်္ကေတ + သိဒ္ဓ] (လူတို့၏) အမှတ်-သင်္ကေတ-ပညတ်-ဖြင့်ပြီးသော။ သင်္ကေတသိဒ္ဓတ္တာ ဝစနီယဝါစကာနံ ----- တသ္မာ သင်္ကေတသိဒ္ဓတံ ဉာပေန္တော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၂၂။

သင်္ကေတသိဒ္ဓိ (ထီ) [သင်္ကေတ + သိဒ္ဓိ] (လူတို့၏) အမှတ်- သင်္ကေတ- ပညတ်-ဖြင့်ပြီးခြင်း။ " လောကေတိ ဣမိနာ ----- လောကေပိ ဂရုကာတဗ္ဗဒ္ဒေန ဘဂဝါတိ သင်္ကေတသိဒ္ဓိ " တိ ဒဿေတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၇၅။

သင်္ကေတာနုဂမန (န) [သင်္ကေတ + အနုဂမန] (လူတို့၏) အမှတ်-သင်္ကေတ-ပညတ်-သို့ အစဉ်လိုက်ခြင်း။ သင်္ကေတာနုဂမနံ စေတ္ထ " ယထာပရာမံ တံ တံ သိက္ခာပဒ-ပညတ္တိယာ " တိအာဒိနာ ဝုတ္တနယမေဝ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈။

သင်္ကေတိတ (တိ) [သံ + ကိတ + တ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၆၇။ သံကေတိတ - သံ။ သံကေတ္တအ-ပြာ။] အချိန်းအချက်-အမှတ်အသား-ပြုအပ် ပြီးသော။ ဒါတုံ သင်္ကေတိတေ ဒိဝသေ ဂန္တွာ ဂဟဏံ ဥဒ္ဒိရော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁။

သင်္ကေတိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ကိတ + တဗ္ဗ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၆၇။] အချိန်းအချက်-အမှတ်အသား-ပြု-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ ----- တံ တံ သင်္ကေတိတဗ္ဗံ သင်္ကေတကရဏဥ္စ ဥပါဒါယ ဝေါဟာရမတ္တော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉၂။

သင်္ကေထ (ကြိ) [သက် + အ + ထေ] ခွဲခြား-ယုံမှား-တွေးတော-ရာ၏။ သင်္ကေထေဝ အမိတ္တသ္မိံ၊ မိတ္တသ္မိမ္ပိ န ဝိဿသေ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၉၁။

သင်္ကေယျ (ကြိ) [သက် + အ + ဧယျ] ယုံမှား - တွေးတော - ရာ၏။ သင်္ကေယျ သင်္ကိတဗ္ဗာနိ၊ ရက္ခေယျာ'နာဂတံ ဘယံ။ ဇာ၊ ၁။ ၉၉၊ ၁၇၀။

သင်္ကောစ (တိ) [သံ + ကုစ + ဏ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၀-၁။ သံကောစ - သံ။ သံကောအ-ပြာ။] (၁) တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-ပျင်းရိ-သော၊ သူ။ (ပု) (၂) တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-ကျုံ့-ခြင်း။ (၃) ပျင်းရိခြင်း။ (၁) အောက်ပုဒ် ကြည့်။ (ပု) (၂) သင်္ကောစံ အနာပဇ္ဇိတွာ ပုနပိ စက်မဌာနံ အာရုဟိတွာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅။ ဒါနဂ္ဂတော အပက္ကမန္တော ပါဒေဟိ သင်္ကောစံ အာပဇ္ဇိ၊ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၇။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၆။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၄၇၊ ၂၇၆၊ ၃၀၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၄၊ ၂၁၉။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၃၉။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၅၅၊ ၂၇၄။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၇)။ (၃) အန္တော

သင်္ကောစော (နေတ္တိ၊ ဌ။ ၉၆) တိ အန္တော ဩလီယနာ၊ ကောသဇ္ဇန္တိ အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၆၃။

သင်္ကောစက (တိ) [သံ + ကုစ + ဏွု။ သံကောစက-သံ။] တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-ပျင်းရိ-သော၊ သူ။ အတိသင်္ကောစကောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၂၉၄။

သင်္ကောစတိ (ကြိ) [သံ + ကုစ + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၀ - ၁။ သံကုစတိ - သံ။ သံကုစေ-ပြာ။] (၁) တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-၏။ (၂) ခွေ - ခေါက် - တွန့် - လိပ် - ၏။ (၁) သင်္ကောစသိ-ကြည့်။ (၂) သင်္ကောစတိ-ကြည့်။

သင်္ကောစန (န) [သံ + ကုစ + ယု။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၀ - ၁။ သံကောစန - သံ။ သံကောအဏ-ပြာ။ သံကောယဏ-အဒ္ဓမာဂီ။] (၁) တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-ခြင်း။ (၂) ကွေး-ခွေ ခေါက်-တွန့်-လိပ်-ခြင်း။ (၁) သင်္ကောစန-ပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန - ကြည့်။ (၂) ပဗ္ဗာနိ တတ္ထ ဂုဏ္ဏိဘူတာနိ သင်္ကောစနသဿ ပဓာနတ္တာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၇၄။

သင်္ကောစနကိရိယာ (ထီ၊ န) [သင်္ကောစန + ကိရိယာ] တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-ခြင်း ကြိယာ။ ကာယဒုစ္စရိတာဒီတော ဇဝ သင်္ကောစန-ကိရိယာ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၈။

သင်္ကောစနပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [သင်္ကောစန + ပစ္စုပဋ္ဌာန] တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-နှာခေါင်းရှုံ့-ခြင်းလျှင် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်သော အခြင်းအရာရှိသော။ မစ္ဆရိယံ (မစ္ဆေရံ) ---- သင်္ကောစနပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၁။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၀။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၅၃။ သင်္ကောစနပစ္စုပဋ္ဌာနန္တိ အတ္တသမ္ပတ္တိနံ ပရေဟိ အသာဓာရဏဘာဝကရဏေန သင်္ကောစနပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၂။

သင်္ကောစနပ္ပတ္တ (တိ) [သင်္ကောစန + ပတ္တ] တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-ခြင်းသို့ရောက်သော။ ဣတိ ထိနေန မိဒ္ဓေန စ စိတ္တံ အဘိဘူတံ ---- သင်္ကောစနပ္ပတ္တံ လယာပန္နံ၊ နေတ္တိ၊ ဌ။ ၁၄၅။

သင်္ကောစနရသ (တိ) [သင်္ကောစန + ရသ] တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-ခြင်း ကိစ္စရှိသော။ ကာယ-ဒုစ္စရိတာဒိဝတ္ထုတော သင်္ကောစနရသာ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၇။

သင်္ကောစနာဘိနိဝေသ (ပု) [သင်္ကောစန + အဘိနိဝေသ] တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-သော အားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း။ သဿတသညာယ နိဗ္ဗာနတော သင်္ကောစနာဘိနိဝေသောတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၆၁။

သင်္ကောစပ္ပတ္တ (တိ) [သင်္ကောစ + ပတ္တ] သင်္ကောစနပ္ပတ္တ-ကြည့်။ လီနန္တိ အဝိပ္ဖာရိက-တာယ သင်္ကောစပ္ပတ္တံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၁၇။

သင်္ကောစပ္ပတ္တိ (ထီ) [သင်္ကောစ + ပတ္တိ] တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-ပျင်းရိ-ခြင်းသို့ရောက်ခြင်း။ ----- အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ သင်္ကောစပ္ပတ္တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၁၇။

သင်္ကောစယိတ္တ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ကုစ + ဏာယ + ဒြ။ ဒြ-ကို တ္တ-ပြု။] တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-စေပြီး။ " လူခံ မေ ဒါန " န္တိ မာ စိတ္တံ သင်္ကောစယိတ္တာ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄၅။

သင်္ကောစရဟိတ (တိ) [သင်္ကောစ + ရဟိတ] တွန့်တို-ဆုတ်နစ်- ပျင်းရိ-ခြင်းမှ ကင်းသော။ အသင်္ကုစိတန္တိ သင်္ကောစရဟိတံ။ စရိယာ၊ ဌ။ ၈၁။

သင်္ကောစဝုတ္တိ (ထီ) [သင်္ကောစ + ဝုတ္တိ] တွန့်တို - ဆုတ်နစ်- သောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း။ အာရမ္ဘဏေ သင်္ကောစဝုတ္တိယာ --------- အပ္ပစ္စယောတိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၈၀။

သင်္ကောစသိ (ကြိ) [သံ + ကုစ + အ + သိ] (သင်) တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-၏။ ဩသက္ကသီတိ သင်္ကောစသိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၅။

သင်္ကောစာပတ္တိ (ထီ) [သင်္ကောစ + အာပတ္တိ] သင်္ကောစပ္ပတ္တိ - ကြည့်။ လီနာကာရောတိ သင်္ကောစာပတ္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၇။

သင်္ကောစာရဟ (တိ) [သင်္ကောစ + အရဟ] တွန့် - ရှုံ့ -ခြင်းငှာ ထိုက်သော။ ဒီယဒဏ္ဍကေဟေဝ သင်္ကောစာရဟံ ကတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၆၄။

သင်္ကောစိတ (တိ) [သံ + ကုစ + တ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၀-၁။ သံကောစိတ - သံ။ သံကောဉ္စယ-ပြာ။] (၁) စုံ့-ကျုံ့-သော။ (၂) ခွေ - ခေါက် - လိပ် - အပ်သော။ (၁) မုဒိင်္ဂသဏ္ဌာနာ ပန အာယတစတုရဿာ၊ ဧကကောဋိယံ သင်္ကောစိတာ---- ဟောတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၄၃။ (၂) ဥပရိဘာဂေနာတိ သင်္ကောစိတဿ (နိမိတ္တဿ) ဥပရိဘာဂကောဋိယာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၃၉။

သင်္ကောစေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ကုစ + ဏေ + တိ။ သံကောစယတိ-သံ။] တွန့်တို-ဆုတ်နစ် - စေတတ်၏။ ယာစကေ ဒိသွာ ကဗျကဘာဝေန စိတ္တံ အခ္ခတိ သင်္ကောစေတီတိ ကဗျကဗ္ဗုကော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀၇။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၉၇။

သင်္ကောစေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ကုစ + ဏေ + တွာ] ကွေး-ခွေ-ခေါက်-၍။ သင်္ကောစေတွာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၂) တိ နိမိတ္တမဇ္ဈေ န ဘိန္ဒိတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၈၃။ သင်္ကောစေတွာတိ နိမိတ္တံ အတ္တနော မဇ္ဈိမပဗ္ဗပိဋ္ဌိယာ သမိဋ္ဌိတွာ -----။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၃၈-၉။

သင်္ကောစေန္တ (တိ) [သံ + ကုစ + ဏေ + အန္တ] ကွေး - ခွေ - ခေါက် - သော၊ သူ။ သမိဉ္စေန္တဿာတိ သန္တယော သင်္ကောစေန္တဿ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၀။

သင်္ကောပ (ပု) [သံ၊ ကုပ + ဏေ + ဏ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၃၅။] ဖျက်စီးစေ-ဖျက်ဆီး-ခြင်း။ အင္ဂဝိသင်္ကောပေါတိ အင္ဂဝိယာ သင်္ကောပေါ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၄။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၀)။

သင်္ခ (ပု၊ န) [သံ + ခနု + ကွိ။ သံ အတ္တာနံ ခနတိ, သံ သုဋ္ဌု ခနတီတိ ဝါ သင်္ခေါ။ ကစ္စည်း။ ၅၃၀။ သံ သုဋ္ဌု ပထဝိံ ခနတီတိ သင်္ခေါ။ ကစ္စည်း။ ၆၃၉။ သံ သုဋ္ဌု ခနန္တေ ဂစ္ဆတီတိ သင်္ခေါ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၀။ ခနု အဝဓာရဏေ သံပုဗ္ဗော၊ သင်္ခနိ, သင်္ခနတိ, သင်္ခနိဿတီတိ ဝါ သင်္ခေါ။ ရူ။ ၅၈၆။ သုဋ္ဌု ခဏာတီတိ သင်္ခေါ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၁၁၂။ (၁၂၂၀။) ခနု အဝဒါရဏေ၊ ကွိ၊ သင်္ခေါ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၆၇၆။ သမု + ခ။ သမ + ခ။ သမေတိ ဥပသမေတီတိ သင်္ခေါ။ ဏွာဒိ။ ၃၀။ သမ ဥပသမခေဒေသု၊ ခေါ၊ သင်္ခေါ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၁၄၂။ သမု ဥပသမေ ဝါ၊ ခေါ၊ သင်္ခေါ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၆၇၆။ အဋ္ဌသာ၊ ယော။ ၁၇၀။ ဖမျက်ဟော သင်္ခ-သဒ္ဒါကို ဓာန်။ ၈၆၄ - ၌ နိတ္ထိယံ - ဟု ဆိုသည်။ “ သင်္ခါတိ စ ဝေါပ္ပကာနမိဒံ နာမံ” ဟု ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁၂-၌ကား ဣတ္ထိလိင်လည်း ထင်သည်။

ထို့ကြောင့် သခ်၊ သင်္ခါ နှစ်ဌာနၶ် စဉ်သည်။ (ပု၊ န) ဂခ်-သံ။ (ပု၊ န) သံခ-ပါကတ၊ (ပု) သံခ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) (က) ခရုသင်း (အမျိုးမျိုး)။ (ခ) ရေသောက် ခရုသင်း၊ သောက်ရေခွက် ခရုသင်း။ (ဂ) သမုဒ္ဒရာ၌ ဖြစ်သော ခရုသင်း။ (ဃ) မှုတ်အပ်သော ခရုသင်း။ (င) ဝိဇယုတ္တရ မည်သော ခရုသင်း။ (စ) (အဘိသိက်သွန်း လောင်းကြောင်း ဖြစ်သည့် သမုဒ္ဒရာ၌ဖြစ်သော) လက်ျာရစ် ခရုသင်း။ (၂) ခရုသင်း- ရုပ်-ပုံသဏ္ဌာန်။ (၃) (က) မှော်ကြီး။ (ခ) မှော်ညှင်း၊ မှော်သေး။ (၄) ခြေဖမျက်၊ ခြေမျက်စိ။ (၅) နဖူးရိုး။ (၆) သခ်ဓမသုတ်။ (၇) သခ်မည်သော ရွှေအိုး။ (၈) သခ်စကြာမင်း။ (၉) (မောင်္ဂနီ မြို့သား ဘုရားလောင်း) သခ်ပုဏ္ဏား။ (၁၀) (တက္ကသိုလ်မြို့သား ဘုရားလောင်း) သခ်ပုဏ္ဏား။ (၁၁) (ဘုရားလောင်း) သခ်သူဌေး။ (၁၂) သခ်စရိယာ၊ သခ်ပုဏ္ဏား၏-အကျင့်-ကျင့်စဉ်-ကျင့်နည်း ကျင့်ပုံ။ (၁၃) (ရှင်ရာဟုလာ၏ အလောင်း) သခ်နဂါးမင်း။ (၁) (က)ခရုသင်း (အမျိုးမျိုး)။ မုတ္တာ မဏိ ဝေဠုရိယော သင်္ခေါ သိလာ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၁၂။ ဝိ၊ ၄။ ၄၂၀၊ ၄၂၃။ အံ၊ ၃။ ၄၀၊ ၄၃။ ဥဒါန။ ၁၄၀၊ ၁၄၃။ စူဠနိ။ ၂၈၁။ သင်္ခေါတိ ဒက္ခိဏာဝဋ္ဋတမ္ဗကုစ္ဆိက-ဓမနသင်္ခါဒိဘေဒေါ အနေကဝိဓော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၀။ သင်္ခေါတိ ဒက္ခိဏာဝတ္တတမ္ဗ-ကုစ္ဆိကဓမနသင်္ခါဒိဘေဒေါ အနေကဝိဓော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၄။ သင်္ခေါတိ ဒက္ခိဏာဝဋ္ဋက-တမ္ဗကုစ္ဆိဓမနသင်္ခါဒိဘေဒေါ အနေကဝိဓော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၂၉။ သင်္ခါ (ဇာ၊ ၂။ ၃၇၁) တိ ဒက္ခိဏာဝဋ္ဋော မုဋ္ဌိသင်္ခါ နာဠိသင်္ခါတိ ဒွေ သင်္ခါ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၇၀။ (ခ) ရေသောက် ခရုသင်း၊ သောက်ရေခွက် ခရုသင်း။

ပါနီယသင်္ခေါ ဓောတောပိ အဓောတောပိ အာမာသော၀။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၉။ တသ္မာ သံယိကမ္ပိ ---- သခ်မ္ပိ သရာဝမ္ပိ ထာလကမ္ပိ န ဂဟေတဗ္ဗမေ၀။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၇။ သခ်မ္ပိတိ ပါနီယသခ်မ္ပိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၁၃၇။ (ဂ) သမုဒ္ဒရာ၌ဖြစ်သော ခရုသင်း။ သင်္ခေါ (အဘိ၊ ဓ။ ၁၆၄) တိ သာမုဒ္ဒိကော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၅။ သင်္ခေါ (အဘိ၊ ဝိ။ ၈၄။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၀။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇) တိ သာမုဒ္ဒိကသင်္ခေါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၀။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၁၃)။ (ဃ) မှုတ်အပ်သော ခရုသင်း။ သခ်ဓမော သခ်ံ အာဒါယ ပစ္စန္တိမံ ဇနပဒံ အဂမာသိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၆၈။ သင်္ခါ(ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၀၂)တိ ဓမနသင်္ခါ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၅၈။ (င) ဝိဇယုတ္တရ မည်သော ခရုသင်း။ သက္ကော ဒေဝရာဇာ ဝိဇယုတ္တရသခ်ံ ဓမမာနော အဋ္ဌာသိ။ သော ကိရ သင်္ခေါ ဝီသဟတ္ထသတိကော ဟောတိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၄။ (စ) (အဘိသိက် သွန်းလောင်းကြောင်း ဖြစ်သည့် သမုဒ္ဒရာ၌ ဖြစ်သော) လက်ျာရစ် ခရုသင်း။ သခ် (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၆) န္တိ အဘိသေကာသိဥ္စနကံ သာမုဒ္ဒိကံ ဒက္ခိဏာဝဋ္ဋံ သခ်ံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၆၂။ သခ်န္တိ ဒက္ခိဏာဝဋ္ဋံ အဘိသေကသခ်ံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၃။ (၂) ခရုသင်း-ရုပ်-ပုံသဏ္ဌာန်။ ပဿ ဘေရိ မုဒိင်္ဂါ စ၊ သင်္ခါ ပဏဝဒိန္ဒိမာ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၈၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၇၆။ (၃)(က)မှော်ကြီး။ သခ်သေဝါလပဏကက (ဝိ၊ ၁။ ၂၇၁) န္တိ ဧတ္ထ သင်္ခေါတိ ဒီဃမူလကော ပဏ္ဏသေဝါလော ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၇။ (ခ) မှော်ညှင်း၊ မှော်သေး။ သခ် (အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄) န္တိ ခုဒ္ဒကသေဝါလံ၊ ယံ "တိလဗီဇက"န္တိ ဝုစ္စတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၈။ (၄) ခြေဖမျက်၊ ခြေမျက်စိ။

သန်ါ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၈) ဝုစ္စန္တိ ဂေါပ္ဖကာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၃။ (၅) နဖူးရိုး။ သခေါ် တွံနိတ္ထိယံ ကမ္ဗု၊ နလာဋ္ဌီသု ဂေါပ္ဖကေ။ ဓာန်။ ၈၆၄။

(၆) သန်မသုတ်။ ဒေသနာ သန်ကုလံ မဏိစူဠံ။ သံ၊ ၂။ ၅၃၄။ (၇) သန်မည်သော ရွှေအိုး။ (ယင်းကား မြတ်စွာဘုရား ဖွားမြင်တော်မူသောနေ့၌ ပေါ်ထွက်လာသည့် ရွှေအိုးကြီး ၄-လုံးတို့တွင် တစ်လုံး အပါအဝင်ဖြစ်ပြီး တစ်ဂါဝုတ်ရှိသည်။) တထာဂတဿ ပန ဇာတဒိဝသေ ယေဝ သခေါ် ဇလော ဥပ္ပလော ပုဏ္ဍရီကောတိ စတ္တာရော နိမယော ဥဂ္ဂတာ။ တေသု သခေါ် ဂါဝုတိကော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၃။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၇။

(၈) သန်စကြာမင်း။ အထ ခေါ ဘိက္ခဝေ သခေါ် နာမ ရာဇာ။ ဒီ၊ ၃။ ၆၃။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။၅၁။ အနာဂတေ သခေါ် နာမ ရာဇာ ဘဝိဿတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၀။ (၉) (မောဠိနီမြို့သား ဘုရားလောင်း) သန်ပုဏ္ဏား။ မောဠိနိနဂရေ ဗြဟ္မ-ဒတ္တေ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တေ ဗောဓိသတ္တော သခေါ် နာမ ဗြဟ္မဏော ဟုတွာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၆)။ (၁၀) (တက္ကသိုလ်မြို့သား ဘုရားလောင်း) သန်ပုဏ္ဏား။ အတီတေ တက္ကသီလာယံ သခေါ် နာမ ဗြာဟ္မဏော အဟောသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၈။(-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊၁။ ၂၉၄-၅)။ (၁၁) (ဘုရားလောင်း) သန်သူဌေး။ ဗောဓိသတ္တော တသ္မိံ သေဋ္ဌိ အဟောသိ အသီတိကောဋိဝိဘဝေါ သန်သေဋ္ဌီတိ နာမေန။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၉၁။ (၁၂) သန်စရိယာ၊ သန်ပုဏ္ဏား၏- အကျင့်- ကျင့်စဉ်-ကျင့်နည်း ကျင့်ပုံ။ အကိတ္တိဗြာဟ္မဏော သခေါ်။ စရိယာ။ ၃၉၈။ (၁၃) (ရှင်ရာဟုလာ၏ အလောင်း) သန်နဂါးမင်း။ သခေါ် နာမ နာဂရာဇာ ဟုတွာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၄။

သန်ဥဒရစ္ဆဝိဝဏ္ဏ (တိ) [သန် + ဥဒရ + ဆဝိ + ဝဏ္ဏ + ဝဏ္ဏ။ ဝဏ္ဏ-တစ်ပုဒ်ကျေ။] ခရုသင်း ဝမ်းရေ၏ အဆင်း- ကဲ့သို့- နှင့်တူ-သော အဆင်းရှိသော၊ ခရုသင်း၏ ဝမ်းဗိုက်ရေ အဆင်းရှိသော။ သန်ဇာ သန်ဥဒရစ္ဆဝိဝဏ္ဏာ ကောလဖလပ္ပမာဏာပိ ဟောန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၀။

သန်ကပါလ (ပု၊ န) [သန် + ကပါလ။ သခေါ် ဧဝ ကပါလံ တထာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၆၆။] ခရုသင်း-အခွံ-ခွံ-ကွဲ။ ဟတ္ထဗန္ဓန္တိ ဟတ္ထေ ဗန္ဓိတဗ္ဗမာဘရဏံ၊ တံ ပန သန်ကပါလာဒယောတိ အာဟ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၆၆။

သန်ကုဋ္ဌိ (တိ) [သန် + ကုဋ္ဌ = သန်ကုဋ္ဌ + ဣ] ခရုသင်းဖြူ နူနာ-ရှိ-စွဲကပ်-သော၊ သူ။ အမ္ဗ ဧကော သန်ကုဋ္ဌီ အနဋ္ဌမန္တံ ဇာနာတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၅။

သန်ဂတ (တိ) [သခေါ် + ဂတ] ရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်သော။ " အပ္ပမာဏံ ဟိတံ စိတ္တ " န္တိ သန်ဂတံ ရူပါဝစရကမ္မံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၆။

သန်စရိယ (ထီ၊ န) [သန် + စရိယ] သန်မည်သော ဘုရားလောင်း ပုဏ္ဏား၏- အကျင့် - ကျင့်စဉ် - ကျင့်နည်း - ကျင့်ပုံ။ သန်စရိယံ ဒုတိယံ။ စရိယာ။ ၃၈၇။ အထ ခေါ ပုန အပရံ အညံ သန်စရိယမ္ပိ ပဝက္ခိဿံ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉။

သန်ဇ (တိ) [သန် + ဇန + က္ဂိ။ ဂန်ဇ-သံ။] ခရုသင်းမှ ဖြစ်သောပုလဲ၊ (ပုလဲ ၈-မျိုး အပါအဝင်)။ သန်ဥဒရစ္ဆဝိဝဏ္ဏ-ကြည့်။

သန်ဇာတက (န) [သန် + ဇာတက]

သင်္ခဇာတ်။ (အနည်းငယ်မျှသော ထီးနှင့် ဖိနပ်ကို အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအား ပေးလှူခဲ့ခြင်းကြောင့် ကြီးကျယ်သောအကျိုးကိုရသော ဘုရားလောင်း သင်္ခပုဏ္ဏား၏ အကြောင်းအရာကို ပြဆိုသောဇာတ်)။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတက ပါဠိ၊ ၁၀-နိပါတ်၊ ၄-ဇာတ်၊ ဇာ၊ ၁။ ၂၀၅-၇။ ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၅-၂၂။

သင်္ခတ (တိ) [သံ + ကရ + တ။ ကစ္စည်း။ ၅၉၄။ ရူ။ ၅၈၂။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၀၉၈။ တေဟိ တေဟိ သင်္ခတတ္တာ သင်္ခတံ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၉၅။ ပစ္စယေဟိ သမာဂန္တွာ ကတတ္တာ သင်္ခတံ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၃၃။ (-ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၉၆။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၆၊ ၁၉၉။ ဥဒါန၊ ဋ။ ၃၅၇။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ။ ၁၅၄။ ဝိမာန၊ ဋ။ ၂၁၅။ နေတ္တိ၊ ဋ။ ၆၈)။ (သံသ္ကတ-သံ)။ သံခယ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) သင်္ခတတရား၊ အကြောင်းတရားတို့သည်-တကွဖြစ်- ပေါင်း-၍-ပြုပြင်-စီရင်-အပ်သော တရား- (က) ခန္ဓာ ၅-ပါး။ (ခ) သင်္ခါရက္ခန္ဓာ။ (ဂ) ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်။ (ဃ) တေဘူမက တရား။ (င) ဒုက္ခ, သမုဒယ, မဂ္ဂ ဟုဆိုအပ်သော သစ္စာ ၃-ပါး။ (စ) သင်္ခါရ သဘောတရား။ (ဆ) ခန္ဓာကိုယ်။ (ဇ) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား။ (ဈ) နှစ်သက်မှု, မနှစ်သက်မှု။ (ည) စက္ခုအစ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အဆုံးရှိသော တရားအစု။ (ဋ) ဒိဋ္ဌိ၊ ဒိဋ္ဌုပါဒါန်။ (ဌ) မာန်၊ မာန။ (ဍ) အရူပဈာန်။ (ဎ) အလုံးစုံသောသညာ။ (ဏ) သညာ မရှိသောဈာန်။ (တ) နေဝသညာနာသညာယတန ဈာန်။ (ထ) ဥစ္ဆေဒဝါဒ။ (ဒ) သပ္ပီတိကဈာန်။ (ဓ) တတိယဈာန်ချမ်းသာ။ (န) စတုတ္ထဈာန်နှင့်ယှဉ်သော ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ။ (ပ) အရောင်အလင်း။ (၂) ပြုပြင် - စီရင် - အပ်သော (နို့ရည်နှင့်ရောသော ယာဂု)။ (၃) ရေးသား-ပြုပြင် - စီရင် - အပ်သော (အဋ္ဌကထာ)။ (၄) ပြုပြင်-ပြုလုပ်-တန်းဆာဆင်-အပ်သော။ (၅) စေ့ဆော်-ကြံ-အပြားအားဖြင့် ကြံ-အားထုတ်- ပြုလုပ်- ဖြစ်စေ- ဝတ်စား-အပ်သော (အရိယာမဂ်)။ (၆) သင်္ခတလက္ခဏာသုတ်။ (၇) (အကြောင်းတရားတို့သည်) တကွဖြစ်-ပေါင်း-၍-ပြုပြင်-စီရင်- အပ်သည်၏အဖြစ်။ (၈) (အတ္တကို) ပြုပြင်-စီရင်-ခြင်း။

(၁) သင်္ခတတရား၊ အကြောင်း တရားတို့သည်-တကွဖြစ်-ပေါင်း-၍-ပြုပြင်- စီရင်-အပ်သောတရား- (က) ခန္ဓာ ၅-ပါး။ အနိစ္စာ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ၊ ဒုက္ခာနတ္တာ စ သင်္ခတာ။ ဝိ၊ ၅။ ၁၅၇။ ဒွေ ဓာတုယော သင်္ခတာ စ ဓာတု အသင်္ခတာ စ ဓာတု။ ဒီ၊ ၃။ ၂၂၉။ သင်္ခတာ ဓာတူတိ ပစ္စယေဟိ ကတာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၄၂။ ပစ္စယေဟိ သမေစ္စ သမ္ဘုယျ ကတတ္တာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ သင်္ခတာ ဓာတု။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၈၁။ သင်္ခတာ ဓမ္မာ။ အဘိ၊ ၁။ ၄။ ပစ္စယေဟိ သမာဂန္တွာ ကတာတိ သင်္ခတာ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၉၀။ ကတမေ ဓမ္မာ သင်္ခတာ။ ယေဝ တေ ဓမ္မာ သပ္ပစ္စယာ၊ တေဝ တေ ဓမ္မာ သင်္ခတာ။ အဘိ၊ ၁။ ၂၁၉။ ကတမေ ဓမ္မာ သင်္ခတာ။ စတူသု ဘူမိသု ကုသလံ အကုသလံ စတူသု ဘူမိသု ဝိပါကော တီသု ဘူမိသု ကိရိယာဗျာကတံ သဗ္ဗဉ္စ ရူပံ။ ဣမေ ဓမ္မာ သင်္ခတာ။ အဘိ၊ ၁။ ၂၇၇။ (-မ၊ ၃။ ၁၀၈။ သံ၊ ၂။ ၄၆။ အဘိ၊ ၈။ ၅၃။ ပဋိသံ။ ၅၂၊ ၁၂၅။ ဣတိဝုတ်။ ၂၂၀၊ ၂၃၇၊ ၂၅၄။ မ၊ ဋ၊ ၄။ ၇၃။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၈။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၆၂။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၆။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ။ ၁၅၆၊ ၂၁၀၊ ၂၇၂။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၀)။ (ခ) သင်္ခါရက္ခန္ဓာ။ ယဉ္စ သင်္ခတ (သံ၊ ၁။ ၁၁၄) န္တိ ဣမိနာ သင်္ခါရက္ခန္ဓော ဂဟိတော။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၆၃။

(ဂ) ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်။ ခန္ဓဓာတုအာယတနံ၊ သင်္ခတံ ဇာတိမူလကံ ဒုက္ခံ။ထေရီ။ ၄၃၁။ ခန္ဓဓာတုအာယတနန္တိ ရူပက္ခန္ဓာဒယော ----- ဇဝံ ခန္ဓာ ဓာတုယော အာယတနာနိ စာတိ သင္ဓံ ဂ္ဂတံ ရူပါရူပဓမ္မဇာတံ သမေစ္စ သမ္ဘုယျ ပစ္စယေဟိ ကတတ္တာ သင်္ခတံ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၀။(ဃ) တေဘူမကတရား။ တီဏိမာနိ ဘိက္ခဝေ သင်္ခတဿ သင်္ခတလက္ခဏာနိ။ အံ၊ ၁။ ၁၅၀။ သင်္ခတဿာတိ ပစ္စယေဟိ သမာဂန္တွာ ကတဿ။ ---- တတ္ထ သင်္ခတန္တိ တေဘူမကာ ဓမ္မာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၇။ သမေစ္စ သမ္ဘုယ ပစ္စယေဟိ ကတံ သင်္ခတံ။ ----- သင်္ခတန္တိ တေဘူမကာ ဓမ္မာ ပစ္စယသမုပ္ပန္နတ္တာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၄။ (-အံ၊ ၃။ ၄၀၇။ ပဋိသံ။ ၁၈။ ထေရီ။ ၄၂၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၅-၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၈။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၃၈)။ (င) ဒုက္ခ, သမုဒယ, မဂ္ဂ ဟုဆိုအပ်သော သစ္စာ ၃-ပါး။ သင်္ခတာနံ သစ္စာန (ပဋိသံ။ ၁၉၇) န္တိ ဒုက္ခသမုဒယမဂ္ဂသစ္စာနံ။ တာနိ ဟိ ပစ္စယေဟိ သင်္ဂမ္မ ကတတ္တာ သင်္ခတာနိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၉။ တီဏိ စ သစ္စာနိ သင်္ခတာနိ နိရောဓဓမ္မာနိ ဒုက္ခံ သမုဒယော မဂ္ဂေါ။ နေတ္တိ။ ၁၄။ တတ္ထ သင်္ခတာနီတိ ကမ္မာဒိပစ္စယေဟိ သမေစ္စ သမ္ဘုယ ဒုက္ခာဒီနိ ကရီယန္တီတိ သင်္ခတာနိ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၉၈။ (-အဘိ၊ က။ ၂၄၃)။ (စ) သင်္ခါရ သဘောတရား။ ယံ တံ ဇာတံ ဘူတံ သင်္ခတံ ပလောကဓမ္မံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၈၀။ ဒီ၊ ၂။ ၉၉။ သံ၊ ၃။ ၁၄၁။ (ဆ) ခန္ဓာကိုယ်။ ယံ တံ ဇာတံ ဘူတံ သင်္ခတံ ပလောကဓမ္မံ၊ တံ ဝတ တထာဂတဿာပိ သရီရံ မာ ပလုဇ္ဇီ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၁၉။ သံ၊ ၂။ ၄၁၁။ အယံ ခေါ ပန ကာယော အနိစ္စော သင်္ခတော ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နော။ သံ၊ ၂။ ၄၁၃။ (ဇ) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား။ ဇရာမရဏံ ဘိက္ခဝေ အနိစ္စံ သင်္ခတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ ----- အဝိဇ္ဇာ ဘိက္ခဝေ အနိစ္စာ သင်္ခတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ ----- ဣမေ ဝုစ္စန္တိ ဘိက္ခဝေ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ။ သံ၊ ၁။ ၂၆၄-၅။ သင်္ခတန္တိ ပစ္စယေဟိ သမာဂန္တွာ ကတံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉။ (ဈ) နှစ်သက်မှု, မနှစ်သက်မှု။ ဥပ္ပန္နံ ခေါ မေ ဣဒံ မနာပံ ဥပ္ပန္နံ အမနာပံ ဥပ္ပန္နံ မနာပါမနာပံ၊ တဉ္စ ခေါ သင်္ခတံ ဩဠာရိကံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ။ မ၊ ၃။ ၃၄၈။ (ည) စကြာအစ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အဆုံးရှိသော တရားအစု။ စက္ခု (ပ) ဇရာမရဏံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အနိစ္စံ သင်္ခတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ။ ပဋိသံ။ ၅၂။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၂-၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၉)။

(ဋ) ဒိဋ္ဌိ၊ ဒိဋ္ဌုပါဒါန်။ ယံ ခေါ ပန ကိဉ္စိ ဘူတံ သင်္ခတံ စေတယိကံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ တဒနိစ္စံ။ အံ၊ ၃။ ၄၀၇။ တဒပိ ဣမဿ ဘောတော ---- ဥပါဒါနမက္ခာယတိ။ တယိဒံ သင်္ခတံ ဩဠာရိကံ။ မ၊ ၃။ ၂၆။ (-မဟာနိ။ ၁၄၃-၄)။ (ဌ) မာန်၊ မာန။ နဝ သင်္ခတာနိ၊ အသ္မီတိ သင်္ခတမေတံ၊ ---- ဣမာနိ နဝ သင်္ခတာနိ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၄၀၄-၅။ တေဟိ တေဟိ ကာရဏေဟိ သင်္ခတတ္တာ သင်္ခတန္တိ စ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၉၅။ သတိပိ အညေသဉ္စ သင်္ခတဘာဝေ အဟန္တိ အသ္မီတိ စ သာတိသယာ မာနဿ သင်္ခတတာတိ ကတွာ " သင်္ခတ " န္တိ မာနော ဝုတ္တော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၂၈။ (ဍ) အရူပဈာန်။ တဒနုဓမ္မဉ္စ စိတ္တံ ဘာဝေယျ၊ သင်္ခတမေတံ။ မ၊ ၃။ ၂၈၇။ ဇတံ ပန သင်္ခတံ ပကပ္ပိတံ အယူဟိတံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၁၁။ ဇတံ ပန သဝိပါကံ အရူပါဝစရဈာနံ သမေစ္စ သမ္ဘုယျ ပစ္စယေဟိ ကတတ္တာ

သင်္ခတံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၀၀။ (ပ) အလုံးစုံသော သညာ။ ယေ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ သညီ အတ္တာနံ ပညပေန္တိ ----- တယိဒံ သင်္ခတံ ဩဠာရိကံ။ မ၊ ၃။ ၁၈-၉။ (ဖ) သညာမရှိသော ဈာန်။ ယေ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ အသညီ အတ္တာနံ ပညပေန္တိ ----- တယိဒံ သင်္ခတံ ဩဠာရိကံ။ မ၊ ၃။ ၁၉ - ၂၀။ (ဗ) နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်။ ယေ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ နေဝသညာနာသညီ အတ္တာနံ ပညပေန္တိ ---- တယိဒံ သင်္ခတံ ဩဠာရိကံ။ မ၊ ၃။ ၂၀-၁။ (ဘ) ဥစ္ဆေဒဝါဒ။ ယေ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ သတော သတ္တဿ ဥစ္ဆေဒံ ဝိနာသံ ဝိဘဝံ ပညပေန္တိ ---- တယိဒံ သင်္ခတံ ဩဠာရိကံ။ မ၊ ၃။ ၂၁-၂။

(မ) သပီတိကဈာန်။ ဧကစ္စော သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ---- ပဝိဝေကံ ပီတိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ ----- တယိဒံ သင်္ခတံ ဩဠာရိကံ။ မ၊ ၃။ ၂၄။ (ယ) တတိယဈာန် ချမ်းသာ။ ဧကစ္စော သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ---- နိရာမိသံ သုခံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ ----- တယိဒံ သင်္ခတံ ဩဠာရိကံ။ မ၊ ၃။ ၂၄-၅။ (ရ) စတုတ္ထဈာန်နှင့်ယှဉ်သော ဥပေက္ခာဝေဒနာ။ ဧကစ္စော သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ---- အဒုက္ခမသုခံ ဝေဒနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ ---- တယိဒံ သင်္ခတံ ဩဠာရိကံ။ မ၊ ၃။ ၂၅။ (လ) အရောင်အလင်း။ အယံ ခေါ မေ ဩဘာသော ဥပ္ပန္နော ----- အနိစ္စော သင်္ခတော ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၉။ (၂) ပြုပြင်-စီရင်-အပ်သော (နို့ရည်နှင့် ရောသော ယာဂု)။ အထဿ နဝသပ္ပိနာ သင်္ခတံ ခီရယာဂုံ ပုရတော ဌပေတွာ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀၆။(၃) ရေးသား-ပြုပြင်-စီရင်-အပ်သော (အဋ္ဌကထာ)။ တဿာ အဋ္ဌကထဉ္စ၊ ဒီပဘာသာယ သင်္ခတံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၃။ (၄) ပြုပြင်-ပြုလုပ်-တန်ဆာဆင်-အပ်သော။ တဏှာယ "သုခံ သုဘ"န္တိအာဒိနာ သင်္ခတော ဝါ အလင်္ကတော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၉၈။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၁၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၅)။ (၅) စေ့ဆော်-ကြံ-အပြား အားဖြင့်ကြံ-အားထုတ်- ပြုလုပ်-ဖြစ်စေ - ဝင်စား- အပ်သော (အရိယာမဂ်)။ အရိယော ခေါ အာဝုသော ဝိသာခ အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ သင်္ခတော။ မ၊ ၁။ ၃၇၅။ သင်္ခတောတိ စေတိတော ကပ္ပိတော ပကပ္ပိတော အာယူဟိတော ကတော နိဗ္ဗတ္တိတော သမာပဇ္ဇန္တေန သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၀။ (-မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၁)။(၆) သင်္ခတလက္ခဏသုတ်။ သင်္ခတံ ပဗ္ဗတာတပ္ပံ၊ မဟာစောရေနေကာဒသ။ အံ၊ ၁။ ၁၅၃။(၇) (အကြောင်းတရားတို့သည်) တကွဖြစ်-ပေါင်း-၍-ပြုပြင်-စီရင်- အပ်သည်၏အဖြစ်။ သဗ္ဗံ တံ သင်္ခတေန အသင်္ခတေန စာ (နေတ္တိ။ ၁၆၅) တိ သဗ္ဗံ တံ ယထာသမ္ဘဝံ သင်္ခတဘာဝေန စ ဥေ ယျန္တိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၄။ (၈) (အတ္တကို) ပြုပြင်-စီရင်-ခြင်း။ သေယျာဒိဝသေန "အဟမသ္မိ" တိ အတ္တနော သင်္ခရဏံ ဝါ သင်္ခတံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၂၉။

သင်္ခတစိတ္တဘာဝ (တိ) | သင်္ခတ + စိတ္တ + ဘာဝ | ပြုပြင်-စီရင်-အပ်သည်ဖြစ်၍ ဆန်းကြယ်သော အဖြစ်ရှိသော။ ပါရေဝတကဏ္ဌ-သဒိသေဟိ မဏီဟိ ယထာဝုတ္တမဏီဟိ စ သင်္ခတစိတ္တဘာဝါ ကမ္မာ ဝတ ကေသဟတ္ထေ ရတနမာလာ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၂။

သင်္ခတဋ္ဌ (ပု) | သင်္ခတ + အဋ္ဌ | (အကြောင်း တရားတို့သည်) တကွဖြစ် - ပေါင်း- ၍-ပြုပြင်- စီရင်-အပ်သည်၏အဖြစ် ဟူသော သဘော။ သင်္ခတာနံ သင်္ခတဋ္ဌော

အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။ ၁၈။ ပစ္စယေဟိ သင်္ခတ ကတာဝသေန သင်္ခတဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၂။ ဒုက္ခဿ ပီဠနဋ္ဌော သင်္ခတဋ္ဌော သန္တာပဋ္ဌော။ ပဋိသံ။ ၂၉၃။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၀။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃။ သမေစ္စ ပစ္စယေဟိ ကတဘာဝေါ သင်္ခတဋ္ဌော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၉၇။

သင်္ခတဒုက (ပု) | သင်္ခတ + ဒုက | သင်္ခတဒုက်။ တဿ ဂဟဏေ သင်္ခတဒုကော ဝိယ ---- ဒုကောဝါယံ အာပန္နတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၃။

သင်္ခတဒုကနိဒ္ဒေသ (ပု) | သင်္ခတဒုက + နိဒ္ဒေသ | သင်္ခတဒုက်ကို အကျယ်ပြကြောင်း ဖြစ်သည့် စကားရပ်။ သင်္ခတဒုကနိဒ္ဒေသေ ပုရိမဒုကေ ဝုတ္တံ အသင်္ခတဓာတုံ သန္ဓာယ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀၀။

သင်္ခတဒုက္ခတာ (ထီ) | သင်္ခတ + ဒုက္ခ + တာ | (အကြောင်းတရားတို့သည်) ပေါင်း၍-ပြုပြင်-စီရင်-အပ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဆင်းရဲ-သည်၏ အဖြစ်-ခြင်း။ သင်္ခါရဒုက္ခတာ-လည်း ကြည့်။ တိဿော ဒုက္ခတာတိ ဒုက္ခဒုက္ခတာ ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာ သင်္ခတဒုက္ခတာ။ ပေဋကော။ ၃၃၄။

သင်္ခတဒေါသဒဿန (န) | သင်္ခတ + ဒေါသ + ဒဿန | တေဘူမကသင်္ခါရ၌ မမြဲသည်၏အဖြစ် အစရှိသော အပြစ်ကို မြင်ခြင်း။ သင်္ခတဒေါသဒဿနေနာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅) တိ သင်္ခတေ တေဘူမကသင်္ခါရဂတေ အနိစ္စတာဒိဒေါသဒဿနေန။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၄၇။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၁။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၂)။

သင်္ခတဓမ္မ (ပု) | သင်္ခတ + ဓမ္မ | သင်္ခတ တရား။ (အကြောင်းတရားတို့သည်) တကွဖြစ်-ပေါင်း-၍ -ပြုပြင်-စီရင်- အပ်သော တရား။ သင်္ခတဓမ္မေဝ အသင်္ခတဓမ္မန္တိ ပညပေယျ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၂။ အနေကပဗ္ဗဘေဒေသု ဟိ သင်္ခတဓမ္မေသု ---- ဧကော ခန္ဓော ဟောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၉)။

သင်္ခတဓမ္မဇာတ (န) | သင်္ခတဓမ္မ + ဇာတ | သင်္ခတ တရားအပေါင်း၊ (အကြောင်းတရားတို့သည်) တကွဖြစ်-ပေါင်း-၍-ပြုပြင်-စီရင်-အပ်သောတရား-အပေါင်း-သဘော။ ယထာ ဥပ္ပါဒါဒီနံ ဘာဝေန သင်္ခတဓမ္မဇာတံ သင်္ခတန္တိ ပညာယတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၅။

သင်္ခတဓမ္မပရိဇိဂုစ္ဆနာကာရပ္ပဝတ္တ (တိ) | သင်္ခတဓမ္မ + ပရိဇိဂုစ္ဆန + အာကာရ + ပဝတ္တ | သင်္ခတတရားတို့၌ စက်ဆုပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော။ သင်္ခတဓမ္မ-ပရိဇိဂုစ္ဆနာကာရပ္ပဝတ္တေန ဉာဏဝိသေသေန ---နိရပေက္ခော ဩဿဇ္ဇိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၆၁။

သင်္ခတဓမ္မဗောဓဝစန (န) | သင်္ခတဓမ္မ + ဗောဓ + ဝစန | သင်္ခတတရားတို့ကို သိကြောင်းဖြစ်သော-သဒ္ဒါ-စကား။ "အတီတံ အနာဂတံ ပစ္စုပ္ပန္န" န္တိ အဒ္ဓဘေဒမုခေန သင်္ခတဓမ္မဗောဓဝစနံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၆၉။

သင်္ခတဓမ္မဝိဓုရ (တိ) | သင်္ခတဓမ္မ + ဝိဓုရ | သင်္ခတတရားတို့နှင့် ဆန့်ကျင်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သင်္ခတဓမ္မဝိဓုရသဘာဝ (တိ) | သင်္ခတဓမ္မဝိဓုရ + သဘာဝ | သင်္ခတတရားတို့နှင့်ဆန့်ကျင်သော သဘောရှိသော။ သင်္ခတဓမ္မဝိဓုရသဘာဝတ္တာ နိဗ္ဗာနဿ နာမာနိပိ ဂုဏနေမိတ္တိကတ္တာ သင်္ခတဓမ္မ-ဝိဓုရာနေဝ ဟောန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၁။

သန်တဓမ္မသဘာဝ (ပု) [သန်တဓမ္မ + သဘာဝ] သန်တတရားတို့၏ သဘော။ န ဟိ သန်တဓမ္မသဘာဝံ အဇာနနမတ္တေန မိစ္ဆာ အဘိနိဝိသန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၅၈။

သန်တဓမ္မသမ္မုတိသစ္စဝိပရီတ (တိ) [သန်တဓမ္မ + သမ္မုတိသစ္စ + ဝိပရီတ] သန်တတရား သမ္မုတိသစ္စာတို့မှ-ပြန်-ပြောင်း ပြန် ပြန်-သော။ တဿ သန်တဓမ္မသမ္မုတိသစ္စဝိပရီတေန အာရမ္မဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၅။

သန်တဓမ္မာရမ္မဏ (တိ) [သန်တဓမ္မ + အာရမ္မဏ] သန်တတရားလျှင် အာရုံရှိသော။ ကိန္တိ ဘိယျော? သန်တဓမ္မာရမ္မဏံ ဝိပဿနာဉာဏံ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၅၈။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၅။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၅။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၈၁။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၁)။

သန်တဓာတု (ထီ) [သန်တ + ဓာတု] သန်တဓာတ်၊ (အကြောင်းတရားတို့သည်) တကွဖြစ်-ပေါင်း၍-ပြုပြင်-စီရင်- အပ်သော-ဓာတ်-သဘော။ ပူရေန္တေန သန်တဓာတုတော နီဟရိတွာ ပူရေတဗ္ဗာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၇၃။ သန်တဓာတု အသန်တဓာတု။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၇၊ ၁၂၀။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၉၂)။

သန်တနိမိတ္တ (န) [သန်တ + နိမိတ္တ] သန်တ-အာရုံ-နိမိတ်။ သဗ္ဗနိမိတ္တာနန္တိ ရူပါဒီနံ သန်တနိမိတ္တာနံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၁၄။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၂၆။ အနုဋီ၊ ၁။ ၅၂)။

သန်တနိရောဓ (ပု) [သန်တ + နိရောဓ] သန်တတရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း။ အရဟတ္တံ သန်တနိရောဓဿ ပစ္စယတ္တာ နိရောဓောတိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၃။

သန်တနိဿရဏတာ (ထီ) [သန်တ + နိဿရဏ - သန်တနိဿရဏ + တာ] သန်တမှ-ထွက်မြောက် - လွတ်မြောက် - သည်၏ အဖြစ်။ သန်တနိဿရဏတာ သင်္ခါရသဘာဝါဘာဝေါ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၆။

သန်တနိဿိတ (တိ) [သန်တ + နိဿိတ] ဒုက္ခ, သမုဒယ, မဂ္ဂဟူသော သန်တသစ္စာကို မှီသော။ သန်တနိဿိတတ္တာ ဥပ္ပါဒ-ဝယညတတ္တံ န ပညာယတီတိ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၉။

သန်တပဒ (န) [သန်တ + ပဒ] သန်တဟူသောပုဒ်။ ဧကပဒေနေဝ "သန်တမေဝ"န္တိ ကထေသိ သန်တပဒေနေဝ တဿ အတ္ထဿ အနဝသေသတော ပရိယာဒိန္နတ္တာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၀၀။

သန်တပရိယာပန္န (တိ) [သန်တ + ပရိယာပန္န] သန်တတရားအပေါင်း၌ အကျုံးဝင်သော။ သန်တလက္ခဏတ္တာယေဝ စ သန်တပရိယာပန္နံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၀။

သန်တပရိယာယ (ပု) [သန်တ + ပရိယာယ] သန်တပရိယာယ်၊ (သန်တတရား၏-ပရိယာယ်-သဘော)။ ဇာတိအာဒီနမ္ပိ သန်တပရိယာယော အတ္ထိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၂။

သန်တပ (ပ္ပ) ဝရ (တိ) [သန်တ + ပဝရ] သန်တတရားတို့တွင် အမြတ်ဆုံး ဖြစ်သော၊ သန်တတရားတို့ထက် မြတ်သော။ သန်တပ္ပဝရော ဝါ အရိယမဂ္ဂေါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၄။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၂၀၃)။

သန်တပါရ (ပု) [သန်တ + ပါရ] သန်တ တည်းဟူသော-ကမ်းတဖက်-ထိုမှာဘက်ကမ်း။ ပတိတော သန်တပါရေ၊ တတော ပတိဋ္ဌာတိ

မဂ္ဂညာဏောန။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၆။ (အသင်္ခတ-ပါရေ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်သင့်၏၊ "အသင်္ခတဓာတ်-နိဗ္ဗာန်ဟူသော ကမ်းတဖက်"ဟု အနက်ပေး၊ စုဏ္ဏိယနှင့်ရှိသော "ဝိသင်္ခါရေ ပရတီရဘူတေ နိဗ္ဗာနေ " -ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၃-ကြည့်။ သင်္ခတ တရားသည် ဟိုဖက်ကမ်းမဟုတ်၊ ဒီဖက်ကမ်း သာဖြစ်သည်။)

သင်္ခတဘာဝဒီပန (န) | သင်္ခတ + ဘာဝ + ဒီပန | သင်္ခတတရား၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ အတ္ထိ ကေစီတိအာဒိ နိယာမသ သင်္ခတ-ဘာဝဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၉၁။

သင်္ခတဘူမိ (ထီ) [သင်္ခတ + ဘူမိ] သင်္ခတဘုံ၊ သင်္ခတ တရားဟူသော-ဖြစ်ရာ-တည်ရာ-ဘုံ၊ (အလုံးစုံသော သင်္ခတတရား)။ သင်္ခတဘူမိ အသင်္ခတဘူမိ ---- သင်္ခတဘူမိ နိဗ္ဗာနဝဇ္ဇာ သဗ္ဗေ သဘာဝဓမ္မာ။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၃၈။

သင်္ခတဘေဒလက္ခဏ (န) [သင်္ခတ + ဘေဒ + လက္ခဏ | သင်္ခတ တရားတို့၏ ပျက်စီးခြင်းကို မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ (ဥပါဒ်)။ သင်္ခတဘေဒလက္ခဏံ ဥပ္ပါဒေါ ဥပ္ပန္နာန-မေကန္တတော ဘိန္နတ္တာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၉၂။

သင်္ခတလက္ခဏ (န) | သင်္ခတ + လက္ခဏ။ သင်္ခတောတိ လက္ခီယတိ ဧတေဟီတိ သင်္ခတလက္ခဏာနိ။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၈၃။ | (က) သင်္ခတဟု-သိ-မှတ်-ကြောင်း လက္ခဏာ (ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင်)။(ခ) သင်္ခတ (သင်္ခါရ)တရားတို့၏-သဘော-လက္ခဏာ၊ (ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင်)။ (က) (ခ) တီဏိမာနိ ဘိက္ခဝေ သင်္ခတဿ သင်္ခတလက္ခဏာနိ။ အံ၊ ၁။ ၁၅၀။ သင်္ခတ-လက္ခဏာနီတိ သင်္ခတံ ဧတေန္တိ သဉ္ဇာနန-ကာရဏာနိ နိမိတ္တာနိ။ ---- ဥပ္ပါဒါဒယော သင်္ခတလက္ခဏာ နာမ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၇။ သစ္စာနံ ဒွေ လက္ခဏာနိ သင်္ခတလက္ခဏဉ္စ အသင်္ခတလက္ခဏဉ္စ။ ပဋိသံ။ ၂၉၇။ တတ္ထ ဇရာ စ မရဏဉ္စ ဣမာနိ ဒွေ သင်္ခတဿ သင်္ခတလက္ခဏာနိ။ နေတ္တိ။ ၂၁။ သင်္ခတ-လက္ခဏော(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၉)တိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဥပ္ပါဒေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၆။ သင်္ခတလက္ခဏ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၁၃၂)န္တိ "ဌိတဿ အညထတ္တ"န္တိ ဝုတ္တံ ခဏိကဇရံ သန္ဓာယာဟ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၉။ သင်္ခတလက္ခဏ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၃၃) န္တိ သင်္ခါရာနံ ဝယသညိတံ ခဏိကမရဏမာဟ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၉။

သင်္ခတလက္ခဏယောဂ (ပု) [သင်္ခတလက္ခဏ + ယောဂ] သင်္ခတတရားတို့၏ လက္ခဏာနှင့် ယှဉ်ခြင်း။ ယံ ပန ဝုတ္တံ " သင်္ခတလက္ခဏယောဂတော န သဿတ-ဘာဝပ္ပသင်္ဂေါ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၉၇။

သင်္ခတလက္ခဏရဟိတ (တိ) [သင်္ခတလက္ခဏ + ရဟိတ] သင်္ခတတရားတို့၏ -သဘော - လက္ခဏာ-မှ ကင်းသော။ တထာ န သင်္ခတံ သင်္ခတလက္ခဏရဟိတန္တိ အသင်္ခတန္တိ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၅၇။ (-ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၅၄)။

သင်္ခတလက္ခဏသုတ္တ (န) | သင်္ခတလက္ခဏ + သုတ္တ | သင်္ခတလက္ခဏသုတ်၊ သင်္ခတဟု-သိ -မှတ် - ကြောင်း - လက္ခဏာကို ပြသော သုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ တိကနိပါတပါဠိ၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၅-ဝဂ်၊ ၇-သုတ်။ အံ၊ ၁။ ၁၅၀။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၄။

သင်္ခတလက္ခဏာဝဗောဓ (ပု) [သင်္ခတလက္ခဏ + အဝဗောဓ] သင်္ခတ တရားတို့၏ လက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ ပါကဋာ ဟောန္တိ သင်္ခတ-လက္ခဏာဝဘောဓတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၈။

သင်္ခတဝိကာရ (ပု) [သင်္ခတ + ဝိကာရ] (ဒုက္ခ, သမုဒယ, မဂ္ဂဟူသော) သင်္ခတသစ္စာ၏-ဖောက်ပြန်-ပျက်စီး-ခြင်း။ သင်္ခတဝိကာရတ္တာ ပန သင်္ခတန္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၉၉။

သင်္ခတဝိဒူရ (တိ) [သင်္ခတ + ဝိဒူရ] သင်္ခတတရားမှ ဝေးသော။ သဘာဝဓမ္မတ္တေ သိဒ္ဓေ သင်္ခတဝိဒူရတာယ အသင်္ခတံ သိယာ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၁၆။

သင်္ခတဝေါသဂ္ဂ (ပု) [သင်္ခတ + ဝေါသဂ္ဂ] သင်္ခတတရားတို့ကို စွန့်လွှတ်ခြင်း။ နိဗ္ဗာနံ ဟိ သင်္ခတဝေါသဂ္ဂတော ပရိစ္စာဂတော "ဝေါသဂ္ဂေါ" တိ ဝုစ္စော။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၈၈။

သင်္ခတသင်္ခါရ (ပု) [သင်္ခတ + သင်္ခါရ] သင်္ခတသင်္ခါရ၊ ကံ, စိတ်, ဥတု, အာဟာရ ဟူသော အကြောင်းတရားတို့သည်-တကွဖြစ်-ပေါင်း-၍- ပြုပြင်-စီရင်-အပ်-သော သင်္ခါရ၊ (အကြောင်းတရားနှင့် တကွဖြစ်သော တရား အားလုံး)။ သင်္ခတသင်္ခါရော ---- ပယောဂါ-ဘိသင်္ခါရောတိ ----- တတ္ထ "အနိစ္စာ ဝတ သင်္ခါရာ" တိအာဒီသု ဝုတ္တာ သဗ္ဗေပိ သပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာ သင်္ခတသင်္ခါရာ နာမ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၈။ သင်္ခတသင်္ခါရာ နာမ ယထာသကံ ပစ္စယေဟိ သင်္ခတတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၂။ (-မ၊ ဋ၊ ၄။ ၇၄။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၅၂။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၅၇။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၁၉၂။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၈၄)။

သင်္ခတသစ္စ (နု) [သင်္ခတ + သစ္စ] သင်္ခတသစ္စာ၊ (ဒုက္ခသစ္စာ, သမုဒယသစ္စာ, မဂ္ဂသစ္စာဟူသော သစ္စာသုံးပါး)။ တိဏ္ဏံ သင်္ခတသစ္စာနံ နိပ္ဖန္နတ္တာ ဥပ္ပါဒဝယညထတ္တံ ဝုတ္တံ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၉၉။

သင်္ခတသဒ္ဒ (ပု) [သင်္ခတ + သဒ္ဒ] သင်္ခတ-သဒ္ဒါ။သင်္ခတ-သဒ္ဒေါ ပန သမေတေဟိ နိပ္ဖာဒိတဘာဝံ ဒီပေတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၅၀-၁။

သင်္ခတသန္တာပဝိပရိဏာမဋ္ဌ (ပု) [သင်္ခတ + သန္တာပ + ဝိပရိဏာမ + အတ္ထ] အကြောင်းတရားတို့သည် ပေါင်းစု၍ ပြုပြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘော, ပူပန်ခြင်းဟူသော သဘော, ဇရာ, မရဏဖြင့် ဖောက်ပြန်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘော။ ဒုက္ခဿ သင်္ခတသန္တာပဝိပရိဏာမဋ္ဌာ အာဝိ ဘဝန္တိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၆၀။

သင်္ခတသဘာဝ (တိ) [သင်္ခတ + သဘာဝ] (၁) အကြောင်းတရားတို့သည် - တကွဖြစ်-ပေါင်း-၍-ပြုပြင်-စီရင်-အပ်သော သဘော ရှိသော။ (ပု) (၂) အကြောင်းတရားတို့သည်-တကွဖြစ်- ပေါင်း-၍-ပြုပြင်-စီရင်-အပ်သော သဘော။ (၁) အပိ စ ခေါ ပနာတိ မဂ္ဂဿ သင်္ခတသဘာဝတ္တာ တတောပိ နိရောဓဿ ဂမ္ဘီရတရတံ ဒဿေတိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၉၃။ (ပု) (၂) တံ ယထာဝုတ္တံ သင်္ခတသဘာဝံ---- အဟံ ဝိဒိတွာ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၈၃။

သင်္ခတာဘာဝ (တိ) [သင်္ခတ + အဘာဝ] အကြောင်းတရားတို့သည် ပေါင်းစု၍ - ပြုပြင် - စီရင် - အပ်သော သဘော မရှိသော။ သင်္ခတာဘာဝတော အသင်္ခတံ နိဗ္ဗာနံ အတ္ထိ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၉၆။

သင်္ခတာဘိသင်္ခရဏ (တိ) [သင်္ခတ + အဘိသင်္ခရဏ] (၁) သင်္ခတတရားတို့ကို-ပြုပြင်-စီရင်-တတ်သော၊ သင်္ခတ တရားတို့ကို-ပြုပြင်-စီရင်-ခြင်းရှိသော။ (နု) (၂) သင်္ခတ

တရားတို့ကို-ပြုပြင်-စီရင်-ခြင်း။(၁) သန်တာဘိသန်ရဏေန အနေကန္တပရမတ္ထကိစ္စေန ဂယှန္တိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၉။ (န) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သန်တာဘိသန်ရဏကိစ္စ (န)
[သန်တာဘိသန်ရဏ + ကိစ္စ] သန်တတရားတို့ကို-ပြုပြင်-စီရင်- ခြင်းကိစ္စ။ အာယူဟနသင်္ခါတေန သန်တာဘိသန်ရဏကိစ္စေန သင်္ခါရာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၈။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၂၅။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၂)။

သန်တာဘိသန်ရဏသဘာဝ (တိ)
[သန်တာဘိသန်ရဏ + သဘာဝ] သန်တတရားတို့ကို - ပြုပြင် - စီရင် - ခြင်း သဘောရှိသော။ ယထာ ဖဿာဒယော ------ သန်တာဘိသန်ရဏသဘာဝါတိ သင်္ခါရက္ခန္ဓေ သမဝရုဠှါ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၃၃။

သန်တာဘိသန်ရဏသာမည (န)
[သန်တာဘိသန်ရဏ + သာမည] သန်တတရားတို့ကို-ပြုပြင် -စီရင် -ခြင်းအားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်။ အညေ စ----ဖဿာဒယော သန်တာဘိသန်ရဏသာမညေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၅။

သန်တာရမ္မဏ (တိ) [သန်တ + အာရမ္မဏ] သန်တတရားလျှင် အာရုံရှိသော။ သန်တာရမ္မဏာ (အံ၊ ၁။ ၈၁) တိ ပစ္စယနိဒ္ဒေသော။ သန်တဓမ္မံ အာရမ္မဏံ ကတွာဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၄။ သန်တော ဓမ္မော အာရမ္မဏံ ဧတေသန္တိ သန်တာရမ္မဏာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၈။ (-နေတ္တိ။ ၁၀၆။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၄။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၇၅)။

သန်တာသန်တဓာတု (ထီ) [သန်တ + အသန်တ + ဓာတု] သန်တဓာတ်, အသန်တဓာတ်။ ဒွေ ဓာတုယောတိ သန်တာသန်တဓာတုယော။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၇၁။

သန်တာသန်တဓာတုဝိနိမုတ္တ (တိ)
[သန်တာသန်တဓာတု + ဝိနိမုတ္တ] သန်တဓာတ်, အသန်တဓာတ်တို့မှ လွတ်သော။ သန်တာသန်တဓာတုဝိနိမုတ္တဿ အဘိဓေယျဿ အဘာဝတော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၃။

သန်တာသန်တပဏ္ဏတ္တိဘေဒ (တိ)
[သန်တာသန်တ + ပဏ္ဏတ္တိ + ဘေဒ] သန်တပညတ်, အသန်တပညတ်အထူးအပြားရှိသော။ သဗ္ဗမ္ပိ သန်တာသန်တပဏ္ဏတ္တိဘေဒံ ဓမ္မဇာတံ နေဝ ကာယော န ကာယသင်္ခါရော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၅။

သန်တာသန်တဝိနိမုတ္တ (တိ)
[သန်တာသန်တ + ဝိနိမုတ္တ] သန်တတရား, အသန်တတရားတို့မှ လွတ်သော။ အယံ သန်တာသန်တဝိနိမုတ္တဿ အတ္တိတာပဋိသေဓံ သဗ္ဗထာ အနုဝတ္တန္တာနံ ဝိနိစ္ဆယော။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၈၁။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉၆-၇)။

သန်တာသန်တဝိနိမုတ္တသဘာဝ (တိ)
[သန်တာသန်တဝိနိမုတ္တ + သဘာဝ] သန်တတရား, အသန်တတရားတို့မှ လွတ်သော သဘောရှိသော။ တတိယကောဋ္ဌိဘူတဿာတိ တတိယကောဋ္ဌိသဘာဝဿ သန်တာသန်တဝိနိမုတ္တသဘာဝဿ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၈၂။

သန်တိ (ထီ) [သံ + ကရ + တိ။ (သံသ္ကတိ - သံ) သံခဒိ-ပါကတ။] ပြုပြင်-စီရင်-အပ်သော ခဲဘွယ်။ ယာ ကာစိ ဘန္တေ သန်တိယော။ မ၊ ၂။ ၁၁၂။ သန်တိယောတိ အဘိသင်္ခရိကခါဒနီယာနိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၅။

သဒ်တုဏ္ဍက (တိ) [သဒ် + တုဏ္ဍ + က] ခရုသင်းကဲ့သို့ နှုတ်ခမ်းဖြူသော၊ ခရုသင်း၏ နှုတ်ခမ်းနှင့်တူသော နှုတ်ခမ်းရှိသော၊ သူ။ ----- သဒ်တုဏ္ဍကော ဝါ ဗဟိသေတေဟိ အန္တော အတိရတ္တေဟိ ဩဋ္ဌေဟိ သမန္နာ-ဂတော။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၁၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၄၃။ သဒ်တုဏ္ဍကောတိ သဒ်ဿ တုဏ္ဍေန သဒိသော ဩဋ္ဌော ဧတဿာတိ သဒ်တုဏ္ဍကော။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၇၂။

သဒ်ထာလက (န) [သဒ် + ထာလက] ခရုသင်းခွက်၊ ခရုသင်းဖြင့်-ပြီး-ပြုလုပ်ထား-သောခွက်။ သဒ်ထာလကံ ပန ဘာဇနီယံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၄။ ၈၃။ ကင်္ခါ။ ၂၆၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၀၈။

သဒ်ထာလကသဒိသ (တိ) [သဒ်ထာလက + သဒိသ] ခရုသင်းခွက်နှင့် တူသော။ သဒ်ထာလကသဒိသံ မနောရမံ ပါနီယ-ထာလကံ ကတွာ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၆၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၁၄။

သဒ်ဓမ (ပု) [သဒ် + ဓမ + အ။ သဒ် + ဓမ + ဏာပေ + အ။ ကာရိတလောပ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၄။ သဒ် ဓမတီတိ သဒ်ဓမော။ ဝါစပ္ပတိ။ ဂဒ်ဓမ-သံ။] ခရုသင်းမှုတ်သမား၊ ခရုသင်းမှုတ်သော၊ သူ။ သဒ်ဓမော (ဒီ၊ ၁။ ၂၃၄။ ဒီ၊ ၂။ ၂၆၈။ မ၊ ၂။ ၂၁၁၊ ၄၂၂။ သံ၊ ၂။ ၅၀၆) တိ သဒ်ဓမကော။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၃၇။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၀၀။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၈၂ ၃၀၆။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၄၂။ သဒ် ဓမတိ, ဓမာပေတီတိ ဝါ သဒ်ဓမော။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၅၄။

သဒ်ဓမဥပမာ (ထီ) [သဒ်ဓမ + ဥပမာ] ခရုသင်း မှုတ်သမား ဥပမာ။ ဒီဃနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂပါဠိ၊ ၁၀-သုတ်။ ဒီ၊ ၂။ ၂၆၈။

သဒ်ဓမက (ပု) [သဒ် + ဓမ + ဏွု။ သဒ် ဓမတိ ယောသံ ကရောတီတိ သဒ်ဓမကော။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၂၀။ သဒ် + ဓမ + ဏာယ (ဏေ) + ဏွု။ ကာရိတလောပ။ သဒ် ဓမယတီတိ သဒ်ဓမကော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၀၄။ သဒ် ဓမေတီတိ သဒ်ဓမကော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၃၃။ (နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၃၂) သံခဓမက-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] သဒ်ဓမ-ကြည့်။ ယေ ပနိမေ သဒ်ဓမကာ သဒ် ဓမေန္တိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၉။ ဟေဋ္ဌာသယေန သဒ်ဓမကေ နိသီဒါပေတွာ ဧကေပ္ပဟာရေနေဝ သဒ်ေ ဓမာပေန္တိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၆။ ၈။ သဒ်ဓမကော (သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၄၂) တိ သဒ်ဿ ဓမနကိစ္စေ ဆေကော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၂။

သဒ်ဓမကကုလ (န) [သဒ်ဓမက + ကုလ] ခရုသင်းမှုတ်သော အမျိုး။ ဇောဓိသတ္တော သဒ်ဓမကကုလေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၀၂။ (-အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၂၀)။

သဒ်ဓမဇာတက (န) [သဒ်ဓမ + ဇာတက] သဒ်ဓမဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၁-နိပါတ၊ ၆-ဝဂ်၊ ၁၀-ဇာတ်။ ဇာ၊ ၁။ ၁၄။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၀၂။

သဒ်ဓမန (တိ) [သဒ် + ဓမ + ယု] (၁) ခရုသင်း မှုတ်သော။ (န) (၂) ခရုသင်း မှုတ်ခြင်း။ (၁) သဒ်ဓမနကုလ - ကြည့်။ (န) (၂) သဒ်ဓမနေန ပူဇံ ကတွာ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၅၃။ (-အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၂၀)။

သဒ်ဓမနကမ္မ (န) [သဒ်ဓမန + ကမ္မ] ခရုသင်း မှုတ်သော အမှု။ သဒ်ဓမကကုလ-ကြည့်။

သဒ်ဓမနကုလ (န) [သဒ်ဓမန + ကုလ] ခရုသင်းမှုတ်သော အမျိုး။ သဒ်ဓမနကုလေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၅၃။

သဠ်ဓမသုတ္တ (န) [သဠ်ဓမ + သုတ္တ] သဠ်ဓမသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဠာယတန ဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၈-သံယုတ်၊ ၈-သုတ်။ သံ၊ ၂။ ၅၀၂-၇။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၂-၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၁-၂။

သဠ်နခ (ပု) [သဠ် + နခ။ သဠ်ဿ နခေါ ဣဝ သဠ်နခေါ။ ဝါစပ္ပတိ၊ ထောမ။ စိန္တာမဏိ။ မာန်၊ ဋီ။ ၆၇၆။ ဂန်နထ-သံ။] ခရုသင်းငယ်၊ ငယ်သောခရုသင်း။ ခုဒ္ဒကသင်္ခေါ သဠ်နခေါ၊ ဇလသုတ္တိ စ သမ္ဗုကော။ မာန်။ ၆၇၆။ (-အမရ။ ၁၀၊ ၂၃)။

သဠ်နာဘိမယ (တိ) [သဠ် + နာဘိ။ သဠ်နာဘိ + မယ] ခရုသင်း၏ချက်ဖြင့်-ပြီး - ပြုလုပ်ထား - သော မျက်စဉ်းကျည်။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အဋ္ဌိမယံ --------- သဠ်နာဘိမယံ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၉၅- ၆။ ဝိ၊ ၄။ ၂၅၂ ၂၇၅၊ ၂၇၇။

သဠ်နာမ (တိ) [သဠ် + နာမ] သဠ်-မည်-အမည်ရှိ-သော။ သဠ်သဝှယ-ကြည့်။

သဠ်ပဏ္ဍရ (တိ) [သဠ် + ပဏ္ဍရ] ခရုသင်းကဲ့သို့ ဖြူစင်သော- (က) ပုဂ္ဂိုလ်။ (ခ) အဝတ်အထည်။ (က) သင်္ခေါ ဝိယ ပဏ္ဍရော အယန္တိ သဠ်ပဏ္ဍရော။ ရူ။ ၂၀၆။ သင်္ခေါ ဣဝ ပဏ္ဍရော သဠ်ပဏ္ဍရော။ နိရုတ္တိ။ ၂၄၃။ (ခ) သင်္ခေါ ဝိယ ပဏ္ဍရံ ယံ ဝတ္ထံ တံ သဠ်ပဏ္ဍရံ ဝတ္ထံ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၂၀၄-နှာ။

သဠ်ပလိတကုဋ္ဌ (န) [သဠ် + ပလိတ + ကုဋ္ဌ] ခရုသင်းဖြူ နူနာ၊ ပွတ်တိုက်-ဆေးကြော- သုတ်သင်- အပ်ပြီးသော ခရုသင်းကဲ့သို့ ဖြူဖွေးသော နူနာ။ သဠ်ပလိတကုဋ္ဌ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၃)န္တိ ဓောတသဠ်မိဝ သေတကုဋ္ဌံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၇၂။

သဠ်ပလိတကုဋ္ဌီ (တိ) [သဠ်ပလိတကုဋ္ဌ + ဤ] ခရုသင်းဖြူနူနာ-ရှိ-စွဲကပ်-သော၊ သူ။ သဠ်ပလိတကုဋ္ဌီ ဟုတွာ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခန္တော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၉။

သဠ်ပါလ (ပု) [သဠ် + ပါလ။ ဂန်ပါလ-သံ။] သဠ်ပါလမည်သော (နဂါမင်း)။ ပုနာပရံ ယဒါ ဟောမိ၊ သဠ်ပါလော မဟိဒ္ဓိကော။ စရိယာ။ ၄၀၆။ (-ဇာ၊ ၂။ ၁၉။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၇၃၊ ၁၈၀-၁)။

သဠ်ပါလကာလ (ပု) [သဠ်ပါလ + ကာလ] သဠ်ပါလ နဂါးမင်းဖြစ်-စဉ်-ရာ-အခါ-ကာလ။ သဠ်ပါလကာလေ ကေဒါရိကနာဝပ္ပမာဏံ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၆။ (-၂၄၆) ။

သဠ်ပါလစရိယ (ထီ၊ န) [သဠ်ပါလ + စရိယ] သဠ်ပါလမည်သော (ဘုရားလောင်း) နဂါးမင်း၏-အကျင့်- ကျင့်စဉ် - ကျင့်နည်း - ကျင့်ပုံ။ ၏-အကျင့်- ကျင့်စဉ် - ကျင့်နည်း - ကျင့်ပုံ။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၂-ဝဂ်၊ ၁၀-စရိယ။ စရိယာ။ ၄၀၇။

သဠ်ပါလဇာတက (န) [သဠ်ပါလ + ဇာတက] သဠ်ပါလဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၁၇-နိပါတ်၊ ၄-ဇာတ်။ ဇာ၊ ၂။ ၁၆၊ ၂၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၇၂-၈၈။ ကေန္တေန ပနဿ သဠ်ပါလဇာတကေ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၆။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၄)။

သဠ်ပါလဇာတကာလ (ပု) [သဠ်ပါလ + ဇာတ + ကာလ] သဠ်ပါလ နဂါမင်းဖြစ်-သော-စဉ်-အခါ-ကာလ။ ကေန္တေန ပနဿ သဠ်ပါလဇာတကာလေ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၃။

သဠ်ပါလဒဟ (ပု) [သဠ်ပါလ + ဒဟ] သဠ်ပါလ အမည်ရှိသော - အိုင် - ရေအိုင်-ရေကန်။ မဟိံသကရဋ္ဌေ သဠ်ပါလဒဟတော

နာမ နိက္ခန္တာယ ကဏ္ဍဝေဏ္ဍာယ နဒိယာ နိဝတ္တနေ----။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၁၇၃။

သမ်ပါလဓမ္မဒေသနာ (ထီ) [သမ်ပါလ + ဓမ္မဒေသနာ] သမ်ပါလ -တရားဒေသနာ-ဇာတ်၊ သမ်ပါလနဂါမင်း၏အကြောင်းအရာကို ဟောပြသောတရားဒေသနာ။ ဣမိဿာ ပန သမ်ပါလဓမ္မဒေသနာယ ဒသပိ ပါရမိယော လဗ္ဘန္တိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၁၈၆။

သမ်ပါလနာဂရာဇ (ပု) [သမ်ပါလ + နာဂရာဇ] သမ်ပါလ နဂါးမင်း။ သမ်ပါလ-နာဂရာဇာ လောကနာထော။ စရိယာ၊ ဋ။ ၁၇၅။ (-ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၁၇၃)။

သမ်ပါလနာဂရာဇကာလ (ပု) [သမ်ပါလနာဂရာဇ + ကာလ] သမ်ပါလ နဂါးမင်း ဖြစ် -သော - စဉ်- အခါ- ကာလ။ အဟံ သမ်ပါလနာဂရာဇကာလေ---- သီလံ ပရိပူရေသိံ။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၆၄။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၁၄။

သမ်ဗလက (တိ) [သမ် + ဗလက] သမ်ဗလက မည်သော (မင်း)။ တဒါ ကပိလရဋ္ဌေ သမ်ဗလကော နာမ ရာဇာ အာဝုဓာနိ သန္နာပေသိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၆။ ၂၃၅။

သမ်ဗြာဟ္မဏ (ပု) [သမ် + ဗြာဟ္မဏ] သမ်ပုဏ္ဏား။ လောကနာထော သမ်ဗြာဟ္မဏော။ စရိယာ၊ ဋ။ ၃၅။ (-ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၇)။

သမ်ဗြာဟ္မဏကာလ (ပု) [သမ်ဗြာဟ္မဏ + ကာလ] သမ်ပုဏ္ဏားဖြစ်-သော-စဉ်-အခါ-ကာလ။ သမ်ဗြာဟ္မဏကာလေ----ပရိမာဏံ နာမ နတ္ထိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၇၂။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၅၆။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၅၄။

သမ်ဗြာဟ္မဏဇာတက (နှ) [သမ်ဗြာဟ္မဏ + ဇာတက] သမ်ဗြာဟ္မဏဇာတ် (သမ်ဇာတ်)၊ (ဘုရားလောင်း) သမ်ပုဏ္ဏား၏-အကြောင်းအရာ - အဖြစ်အပျက် - ကို ဟောပြသော ဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၁၀-နိပါတ်၊ ၄-ဇာတ်။ ဇာ၊ ၁။ ၂၀၅-၇။ ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၅-၂၂။ အယဉ္စ ဟာရာဏသီ ----သမ်ဗြာဟ္မဏဇာတကေ မောဠိနီ နာမ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၂၂။

သမ်မုခ (တိ) [သမ် + မုခ။ ထီ-၌ သမ်မုခီ။ ဂမ်မုခ - သံ။ သခေါ် ဣဝ မုခမဿ။ ဝါစပ္ပတိ။] ခရုသင်းကဲ့သို့ (ဖြူဖွေးသော) မျက်နှာရှိသော။ စတုပ္ပဒီ သမ်မုခီ၊ နာရီ သဗ္ဗင်္ဂသောဘိနီ။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၁။ ၈၀။

သမ်မုဏ္ဍက (နှ) [သမ် + မုဏ္ဍက] ခရုသင်းကဲ့သို့ (ဖွေးဖွေးဖြူအောင်)-ဦးပြည်း-ခေါင်းတုံး-ခြင်းကို ပြု -၍ -လျက် -ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း။ သမ်မုဏ္ဍက (ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၅) န္တိ သမ်မုဏ္ဍကမ္မကာရဏံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၆၂။ သမ်မုဏ္ဍကန္တိ သီသကဋ္ဋာဟေ စမ္မံ သဟ ကေသေဟိ ဥပ္ပါဋေတွာ ထူလသက္ခရာဟိ သီသကဋ္ဋာဟံ ဃံသိတွာ သမ်ဝဏ္ဏကရဏံ-ဝသေန သမ်မုဏ္ဍကမ္မကရဏံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၂၆။

သမ်မုဏ္ဍကမ္မကာရဏ (ထီ၊ နှ) [သမ်မုဏ္ဍ + ကမ္မကာရဏ] သမ်မုဏ္ဍက-ကြည့်။ (ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၂၆-၌ သမ်မုဏ္ဍကမ္မကရဏ-ဟုရှိ၏။)

သမ်မုဏ္ဍိက (နှ) [သမ် + မုဏ္ဍိက] သမ်မုဏ္ဍက - ကြည့်။ သမ်မုဏ္ဍိက (မ၊ ၁။ ၁၂၂။ အံ၊ ၁။ ၄၉။ မဟာနိ၊ ၁၂၀) န္တိ သမ်မုဏ္ဍကမ္မကာရဏံ။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၆၃။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၂၄၁။

သမ်မုတ္တာဘ (တိ) [သမ် + မုတ္တ + အာဘာ] ခရုသင်း -ပုလဲ-တို့၏ အရောင်

ကဲ့သို့သော အရောင်ရှိသော။ ဝိမလာ သင်္မုတ္တာဘာ၊ သုဒ္ဓါ အန္တရဏဟိရာ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၄။

သင်္ယ (ပု) [သံ + ခိ (ခိ) + အ (သံကွယ-သံ၊ သံခယ-ပါကတ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ)] (၁) (က) ကုန်- ပျက်စီး-ဆုတ်ယုတ်-ခြင်း။ (ခ) ကင်းပျောက် - ပျောက်ကင်း - ခြင်း။ (၂) ကုန်ခန်း -မရှိ-ခြင်း။ (၃) (တဏှာကို) ကုန်ခန်း- ပျက်စီး- စေတတ်သော (အရိယာမဂ်)။ (၄) (တဏှာ၏) ကုန်ခန်း-ပျက်စီး-ရာ၊ (နိဗ္ဗာန်)။ (၅) (မာန၏) စင်စစ်-ကုန်ခန်း-ပျက်စီး-ရာ (အရဟတ္တဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်)။ (၁)(က) ကုန်-ပျက်စီး-ဆုတ်ယုတ်-ခြင်း။ သင်္ယာ (ဓမ္မ။ ၅၃) တိ ဝိနာသော။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၄။ ဘေဒါ ဣမဿ ကာယဿ၊ ဇီဝိတဿ စ သင်္ယာ။ ထေရ။ ၂၉၄။ (ခ) ကင်းပျောက်-ပျောက်ကင်း-ခြင်း။ မရဏော မေ ဘယံ နတ္ထိ။ ရောဂါနမိဝ သင်္ယေ။ ထေရ။ ၃၂၀။ (၂) ကုန်ခန်း- မရှိ - ခြင်း။ ဒိပေါဝ တေလသင်္ယာ (အပ၊ ၁။ ၁၁၂) တိ ဝဋ္ဋိတေလာနံ သင်္ယာ အဘာဝါ ----။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၅။ (-ဇာ၊ ၂။ ၁၃၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၀၃)။ (၃) (တဏှာကို) ကုန်ခန်း-ပျက်စီး- စေတတ်သော၊ (အရိယာမဂ်)။ မဂ္ဂေါ တဏှံ သင်္ယာတိ ဝိနာသေတီတိ တဏှာသင်္ယော၊ ----- တဏှာသင်္ယေန မဂ္ဂေန ဝိမုတ္တာ။ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၀။(၄) (တဏှာ၏) ကုန်ခန်း-ပျက်စီး-ရာ၊(နိဗ္ဗာန်)။ နိဗ္ဗာနံ ယသ္မာ တံ အာဂမ္မ တဏှာ သင်္ယတိ ဝိနဿတိ၊ တသ္မာ တဏှာသင်္ယော။---- တဏှာသင်္ယေ ဝါ နိဗ္ဗာနေ ဝိမုတ္တာ ----။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၀။ (-မ၊ ၃။ ၄၇-၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၇။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၅၀)။ (၅) (မာန၏) စင်စစ်-ကုန်ခန်း- ပျက်စီး-ရာ (အရဟတ္တဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်)။ ယေ စ မာနံ ပဟန္တွာန၊ ဝိမုတ္တာ မာနသင်္ယေ (ဣတိဝုတ်။ ၁၉၈) တိ ---- မာနဿ အစ္စန္တသင်္ယဘူတေ အရဟတ္တဖလေ နိဗ္ဗာနေ ဝါ ----။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၅၂။

သင်္ယုဂဠ (န) [သင်္ + ယုဂဠ] ခရုသင်း-အစုံ-စုံတွဲ။ ကဏ္ဍမူလေ ဓမမာနဿ သင်္ယုဂဠဿာပိ အသနိသန္တိပါတဿာပိ သဒ္ဒံ န သုဏာတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၈။

သင်္ရဏ (တိ) [သံ + ကရ + ယု။ သံသ္ကရဏ-သံ။] (၁) ပြုပြင်-စီရင်-တတ်သော (အနက်သဘော)။ (န) (၂) ပြုပြင်-စီရင်-ခြင်း။ (၃) ပြုပြင် - စီရင် - တတ်သည်၏ အဖြစ်။ (၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (န) (၂) အတ္တနော သင်္ရဏံ ဝါ သင်္တံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၂၉။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၆)။ (၃) အတ္တနော ဖလဿ သင်္ရဏတော သင်္ခါရောတိ ဝုစ္စတော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၈။ (-မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၃။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၃၇)။

သင်္ရဏဋ္ဌ (ပု) [သင်္ရဏ + အတ္ထ။ ထ္ထ - ကို ဋ္ဌ - ပြု။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၀၇။] ပြုပြင်-စီရင်-တတ်သောအနက်သဘော။ ပဌမမှာ ဥပပတ္တိယာ သင်္ရဏဋ္ဌေန သင်္ခါရော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၁၇။

သင်္ရာန (တိ) [သံ + ကရ + မာန။ မာန-ကို အာန-ပြု။ ရူ။ ၆၄၆။ မ-ကို ချေ။ မောဂ်၊ ၅။ ၁၆၂။] ပြုပြင်-စီရင်-တတ်သော၊ သူ။ အသင်္ရာနော (သံ၊ ၁။ ၁၂၇) တိ တယော ကမ္မာဘိသင်္ခါရေ အနဘိသင်္ရောန္တော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၂။

သင်္ရိ (ကြိ) [သံ + ကရ + ဤ] ပြုပြင်-စီရင် - ပေါင်းစု - ပြီ။ နာနပ္ပကာရံ ပန သုဒ္ဓဋ္ဌ သမ္ဘာရယုတ္တဋ္ဌ ကဋ္ဌကံ ကာရေတွာ

ဝိက္ကိဏ္ဏာပေန္တော ဗဟုဓနံ သင်္ခရိ----။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၁။

သင်္ခရိတ (တိ) [သံ + ကရ + တ။ သံဿ္ကတ-သံ။] ပြုပြင်- စီရင်- အပ်သော။ အဘိသင်္ခရိတန္တိ ကမ္မေန သင်္ခရိတံ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၈၅။(-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၉၄။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၂၃)။

သင်္ခရိတုံ (ဗျ) [သံ + ကရ + တုံ] ဖြေဆိုခြင်းငှာ။ အယံ ရာဇာ ဒန္တမာတုကော ဣမံ ပဉှံ စိန္တေတွာ သင်္ခရိတုံ အသမတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၁၉၀။

သင်္ခရိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ကရ + တွာ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ဒုဂ္ဂန္တွာ သမာနေ၁ ပုပ္ဖဂန္ဓာဒီဟိ သင်္ခရိတွာ ပရိဟရိယတိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၁။

သင်္ခရိတွာန (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ကရ + တွာန] ပြုပြင်-စီရင်-၍။ သင်္ခရိတွာန ကုသလံ။ အပ၊ ၁။ ၁၆၉။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၂။

သင်္ခရိ (ရီ) ယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ကရ + ယ + တေ။ တေ-ကို တိ-ပြု။ သံဿ္ကိယတေ-သံ။] ပြုပြင်-စီရင်-ပြု-ဖြစ်စေ-အပ်၏။ ကာယပဋိဗဒ္ဓတ္တာ ကာယေန သင်္ခရိယတိ ကရီယတိ နိပ္ဖတ္တိယတီတိ ကာယသင်္ခါရော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၂။ အပရော နယော သင်္ခရိယတီတိ သင်္ခါရော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၃။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၉၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၁၂။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၃)။

သင်္ခရိယမာန (တိ) [သံ + ကရ + ယ + မာန] ပြုပြင်-စီရင်-အပ်သော။ သင်္ခရိယမာနတ္တာ ဧဝ ဟိ အသာရကတာယ ---- သင်္ခါရာ ပဝတ္တန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၄။

သင်္ခရိယန္တိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ကရ + ယ + အန္တေ။ အန္တေ-ကို အန္တိ-ပြု။] ပြုပြင်- စီရင်-ပြု-အပ်ကုန်၏။ သညာ စ ဝေဒနာ စ စိတ္တေန သင်္ခရိယန္တီတိ စိတ္တသင်္ခါရာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၈။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၂။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၇၊ ၃၂၄၊ ၃၄၁)။

သင်္ခရောတိ (ကြိ) [သံ + ကရ + ဩ + တိ။ (သံဿ္ကရောတိ-သံ)။] (၁) ပြုပြင်-စီရင်-ဖြစ်စေ-၏။ (၂) ပေါင်း-အပေါင်းအစုပြု-၏။ (၃) ဖြေဆို၏။ (၁) ဝါစံ သင်္ခရောတိ ကရောတိ နိပ္ဖတ္တေတီတိ ဝစီသင်္ခါရော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၃။ သင်္ခရောတီတိ ဇနေတိ။ တေနာဟ "နိပ္ဖတ္တေတိ "တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၃။ ဝါစံ သင်္ခရောတိ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၉၃) တိ ဝါစံ ဥပ္ပါဒေတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၀၈။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၂)။ (၂) တယော သင်္ခါရာတိ ------- သင်္ခရောန္တိ ရာသိ ကရောန္တီတိ သင်္ခါရာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၉။ သင်္ခရောန္တီတိ သမ္ပိဏ္ဍေန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၁။ (၃) သင်္ခရိတုံ-ကြည့်။

သင်္ခရောန္တ (တိ) [သံ + ကရ + အန္တ။ ထိ-၌ သင်္ခရောန္တီ။] (၁) ပြုပြင်-စီရင်-ရေးသား-သော။ (၂) ပေါင်း-အပေါင်းအစုပြု-သော။ (၁) သင်္ခရောန္တေန ယံ မယာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၄။ (-ဝိမာန၊ ဋ္ဌ၊ ၃၃၄။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၉)။ (၂) ------ ပစ္စယသမဝါယေ သင်္ခရောန္တိ သမ္ပိဏ္ဍေန္တိ ဝိယ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၂။

သင်္ခရောန္တိ (ကြိ) [သံ + ကရ + ဩ + အန္တိ] (၁) ပြုပြင်-စီရင်-ဖြစ်စေ-ကုန်၏။ (၂) ပေါင်း - အပေါင်းအစု ပြု - ကုန်၏။ (၁) ဝါစံ သင်္ခရောန္တိ ဥပ္ပါဒေန္တီတိ ဝစီသင်္ခါရာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၄။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၂၃)။ (၂) သင်္ခရောတိ (၂) ကြည့်။

သင်္ခလ (တိ) [သံ + ခလ + အ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၃၆၄။ ထိ-၌ သင်္ခလာ, သင်္ခလီ။ ဂဒ်လ•

ဂန် + ခလ-သံ။ သန်ဵ ပဓာနာ ခလယတော အနေနာတိ သန်လော၊ ပိသောဒရာဒိ။ ကောဏ္ဍုဘာ၊ ဗြိဟတ်။ သံခလိ-ပါကတ။]
(၁) လည်တောက် - ခွေးနှောင် - သံကြိုး။ (၂) နွားချည်ကြိုး။ (၃) ဆင်ထူး၊ ထူးခတ်သော-သံကြိုး-သံကွင်း။ (၄) ခါးစည်းကြိုး။ (၁) သုနခေါ၀ သန်လာဗဒ္ဓေါ (ထေရီ။ ၄၃၄)တိ ယထာ ဂဒ္ဒုလေန ဗဒ္ဓေါ သုနခေါ----။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၇။ (၂) သန်လိ (ဝိ၊ ဝိနိစ္ဆယ။ ၆၅) န္တိ ဒါမံ။ ဝိ၊ ဝိနိစ္ဆယ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၅။ (၃) သန်လံ တိသွထော ဂဏ္ဍော၊ ကဍ္ဍော ဒါနံ တု သော မဒေါ။ ဓာန်။ ၃၆၄။ (၄) ကဋိ ဝတ္ထဗန္ဓနေပိ၊ " ထိ ကဋိဝတ္ထဗန္ဓနေပိ၊ နိဂဠေ သန်လံ တိသူ "တိ ရဘာသော သန်လိကာပျတြ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၃၆၄။

သန်လာဗဒ္ဓ (တိ) [သန်လ + အာဗဒ္ဓ] လည်တောက်- ခွေးနှောင်- သံကြိုး-ဖြင့်-ဖွဲ့-ချည်-အပ်သော၊ သူ။ သန်လ (၁) ကြည့်။

သန်လိက (တိ) [သန်လ + ဏိက။ တစ်နည်း- သန်လိက + ဏ။ တစ်နည်း- သန်လိက + သိဗ္ဗန။ (န) ဂန်လိက-သက္ကတပိဋက။]
(၁) သံခြေကျဉ်း။ (၂) ကွင်းဆက် သံကြိုး။ (၃) မြင်းဇက်ကြိုး။ (၄) ဆင်ထူး၊ ဆင်ခတ်သော သံကြိုး။ (၅) အပေါင်းအစု။ (၆) ကွင်းဆက် သံကြိုးနှင့်တူသော-(က) ပါရိသုဒ္ဓိ။ (ခ) အရိုး၊ လူရိုး။ (၇) ကြောင်နှောင် သံကြိုးသဏ္ဌာန် ချုပ်ခြင်း။ (၈) နှစ်လွှန်းတင် သံကြိုးသဏ္ဌာန် ချုပ်ခြင်း။ (၁) သံခြေကျဉ်း။ အပ္ပေကစ္စေ ရန္တုပြဟိ---- အပ္ပေကစ္စေ သန်လိကာဟိ။ သံ၊ ၁။ ၇၆။ (၂) ကွင်းဆက် သံကြိုး။ ဗုဒ္ဓါနံ ပန သန်လိကာနိ ဝိယ ကောဗဒ္ဓါနိ ဟုတွာ ဌိတာနိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၅။ (၃) မြင်းဇက်ကြိုး။ ------ သုဝဏ္ဏမယာ စ ရူပိယမယာ စ ယောတ္တာ၊ သန်လိကာတိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၀။ (၄) ဆင်ထူး၊ ဆင်ခတ်သောသံကြိုး။ သန်လ (၄) ကြည့်။ (၅) အပေါင်းအစု။ အဋ္ဌိက-သန်လိက (ဝိ၊ ၁။ ၁၄၄။ သံ၊ ၁။ ၄၄၆) န္တိ သေတံ နိမ္မံသလောဟိတံ အဋ္ဌိသဃ်ာတံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၇။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၀။ (၆) ကွင်းဆက် သံကြိုးနှင့်တူသော (က) ပါရိသုဒ္ဓိ။ ဗိဠာလ-သန်လိကာ နာမ ပါရိသုဒ္ဓိ(ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၄၃)တိ ဧတ္ထ သန်လိကာ နာမ----ကေဝလံ သန်လိကာ ပါရိသုဒ္ဓိ နာမ ဟောတိ။ ဝဇိရ။ ၄၆၄။ (ခ) အရိုး၊ လူရိုး။ အဋ္ဌိကသန်လိကံ မံသ-လောဟိတံ နှာရုသမ္ဗန္ဓံ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၅၃။ မ၊ ၁။ ၇၄။ (၇) ကြောင်နှောင် သံကြိုးသဏ္ဌာန်ချုပ်ခြင်း။ သန်လိက (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၂) န္တိ ဗိဠာလ-ဗန္ဓနာကာရေန သိဗ္ဗနံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁၉။ ဗိဠာလသန်လိကာကာရေန သိဗ္ဗနံ ဝါ။ ဝိ၊ လင်္ကာရ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄။ (၈) နှစ်လွှန်းတင် သံကြိုး သဏ္ဌာန်ချုပ်ခြင်း။ သန်လိက(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊၁။ ၂၅၂)န္တိ ဒိဂုဏသန်လိကာကာရေန သိဗ္ဗနံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၆၆။ ဝိ၊ လင်္ကာရ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄။

သန်လိကဒါန (န) [သန်လိက + ဒါန] သံခြေကျဉ်း အလှူ။ သံခြေကျဉ်းကို ပေးလှူခြင်း။ (မလှူအပ်သော ဒါန ၁၀-မျိုးတို့တွင် ပါဝင်သည်)။ သတ္ထဒါနံ။ ဝိသဒါနံ။သန်လိကဒါနံ။ မိလိန္ဒ။ ၂၇၀။

သန်လိကနယ (ပု) [သန်လိက + သဒိသ + နယ] သံကွင်းဆက်နှင့် တူသောနည်း၊ သံကွင်းဆက်နည်း။ အပိစေတ္ထ ယံ သံယ-သုဒ္ဓ၊ တံ သံယဖာသု---- ဇဝံ သန်လိကနယံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၁။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၈၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၆)။

သန်လိက (ကာ) ဗဒ္ဓ (တိ) [သန်လိက + ဗဒ္ဓ] သံကြိုးဖြင့်- ဖွဲ့-ချည်- အပ်သော၊ သူ။

သင်္လိကဗန္ဓသဿ စ ဌာနဘေဒေါ သလ္လက္ခေ-တဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၀။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၇၆။ ကခ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၀၀)။

သင်္လိကဗန္ဓန (န) | သင်္လိက + ဗန္ဓန | သံခြေကျဉ်းဟူသော အနှောင်အဖွဲ့။ ဗန္ဓေယျုံ ဝါတိ ရဇ္ဇုဗန္ဓနေန ဝါ အဒ္ဒုဗန္ဓနေန ဝါ သင်္လိကဗန္ဓနေန ဝါ ---- ဗန္ဓေယျုံ။ ဝိ၊ ၁။ ၅၇။ (-အဘိ၊ က။ ၁၀၉၊ ၂၀၆။ မဟာနိ။ ၂၀၇၊ ၃၁၅။ စူဠနိ။ ၂၃၅။ မိလိန္ဒ။ ၁၅၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၁)။

သင်္လိကာ (ထီ) | သင်္ + လိက + အာ။ လိကပစ္စည်း သကတ္ထ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၂၈၀-ကို နည်းမှီးသည်။ ဂင်္လိကာ-သံ။ | ခရိုးယောက်သွား။ သမ္မုကာတိ သင်္လိကာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၂။ ယံ "ဇလသုတ္တိ, သင်္လိကာ"တိ စ ဝေါဟရန္တိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၆၂။

သင်္လိတ (တိ) | သင်္လိက + ဏ။ နိရုတ္တိနည်းဖြင့်စီရင်။ | (၁) ကွင်းဆက် သံကြိုးကဲ့သို့ ပြုအပ်သော။ (၂) တကွနက်စပ်သော အားဖြင့် နှုတ်တက်အောင် ပြုအပ်သော။ (၁) (၂) " သင်္လိတန္တိပိ ပါဌော၊ သင်္လိတံ (သင်္လိကံ ?) ဝိယ ကတံ ကောဗန္ဓဝသေန ဝါစုဂ္ဂတံ ကတံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၆။

သင်္လိခိတ (တိ) | သင်္ + လိခိတ | ခရုသင်းပွတ်သစ်နှင့်တူသော၊ ပွတ်သစ်သော ခရုသင်းနှင့်တူသော၊ ပွတ်တိုက်-ဆေးကြော-သုတ်သင် - အပ်သော ခရုသင်းနှင့်တူသော။ သင်္လိခိတံ (ဝိ၊ ၁။ ၁၃-၄။ ဝိ၊ ၃။ ၂၈၃။ ဒီ၊ ၁။ ၅၉၊ ၁၉၀။ မ၊ ၁။ ၂၃၆၊ ၃၃၄။ အံ၊ ၁။ ၅၂၉။ ဥဒါန။ ၁၄၄-၅) လိခိတသင်္သဒိသံ ဓောတသင်္သပ္ပဋိဘာဂံ စရိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၀။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၃။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၅။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၉၇။ သင်္လိခိတံ (မ၊ ၂။ ၂၄၅။ သံ၊ ၁။ ၄၁၉) ဝိလိခိတသင်္သဒိသံ ဓောတ-သင်္သပ္ပဋိဘာဂံ ကတွာ စရိတဗ္ဗံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၇။ သင်္ ဝိယ လိခိတံ ဓောတန္တိ သင်္လိခိတန္တိ အာဟ " ဓောတသင်္-သပ္ပဋိဘာဂ " န္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃။ သင်္ ဝိယ လိခိတံ ယံသိတွာ ဓောဝိတံ သင်္လိခိတန္တိ အာဟ ဓောတက္ခစ္စာဒိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၉၉။ ပရိယောဒါတဋ္ဌေန နိမ္မလဘာဝေန သင်္ ဝိယ လိခိတံ ဓောတန္တိ သင်္လိခိတံ။ အတ္ထမတ္တံ ပန ဒဿေတုံ " လိခိတသင်္သဒိသ " န္တိ ဝုတ္တံ ----အပိ စ လိခိတံ သင်္ သင်္လိခိတံ ယထာ " အာဂျာဟိတော " တိ။ တဿဒိသတ္တာ ပန က္တဒံ သင်္လိခိတန္တိပိ ဒဿေတိ၊ ဘာဝနပုံ-သကဉ္စေတံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၇၆။

သင်္ဝဏ္ဏ (တိ) | သင်္ + ဝဏ္ဏ + ဝဏ္ဏ။ ဝဏ္ဏ ၁-ပုဒ်ကျေ။ | ခရုသင်းအဆင်း-နှင့်တူ-ရှိ-သော၊ ခရုသင်း၏ အဆင်းကဲ့သို့ ဖြူသော အဆင်းရှိသော။ သင်္ဝဏ္ဏာ စ ကောကိလာ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၈၄။ သဗ္ဗေ ကောကိလာ စ သင်္ဝဏ္ဏာ ဘဝေယျုံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၅။

သင်္ဝဏ္ဏကရဏ (န) | သင်္ဝဏ္ဏ + ကရဏ | ခရုသင်း၏ အဆင်းနှင့်တူအောင် ပြုခြင်း။ သင်္မုဏ္ဍက-ကြည့်။

သင်္ဝဏ္ဏပ (ပ္ပ) ဋိဘာဂ (တိ) | သင်္ဝဏ္ဏ + ပဋိဘာဂ | အောက်ပုဒ်ကြည့်။ အဋ္ဌိကာနိ သေတာနိ သင်္ဝဏ္ဏပဋိဘာဂါနိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၃၆။ မ။ ၁။ ၇၄၊ ၁၂၄။ မ၊ ၃။ ၁၃၄။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၃။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၈။ အဋ္ဌိကာနိ သေတာနိ သင်္ဝဏ္ဏပ္ပဋိဘာဂါနိ။ အံ၊ ၂။ ၂၈၆။

သင်္ဝဏ္ဏသန္နိဘ (တိ) | သင်္ဝဏ္ဏ + သန္နိဘ |

ခရုသင်း၏အဆင်းနှင့်တူသော။ တသ္မ ကွဒါနိ ကွမာ သစ်ဝဏ္ဏသန္နိဘာ ဓာတုယောဝ ပညာယန္တိ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၅၄။

သစ်ဝဏ္ဏသာဒ္ဓက (ပု) [သစ်ဝဏ္ဏ + သာဒ္ဓက] ခရုသင်း၏ အဆင်းကဲ့သို့ ဖြူသော အဆင်းရှိသောပုဆိုး၊ ခရုသင်း၏ အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသောပုဆိုး။ ကွသိဘဏ္ဍံ ဩမုဉ္စိတွာ ပဋိသာမေတွာ သစ်ဝဏ္ဏသာဒ္ဓကံ နိဝါသေတွာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၇။ ၃၇၉။

သစ်ဝရူပပန္န (တိ) [သစ် + ဝရ + ဥပပန္န] မြတ်သော ခရုသင်း - ခရုသင်းမြတ် - နှင့်တူသော၊ ကောင်းစွာ-ပွတ်တိုက်-ဆေးကြော-သုတ်သင်-အပ်ပြီးသော ခရုသင်းနှင့်တူသော။ သစ်ဝရူပပန္နာ (ဇာ၊ ၂။ ၃၆) တိ သုဓောတ-သစ်ပဋိဘာဂါ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၂၁၇။

သစ်ဝရူပမ (တိ) [သစ်ဝရ + ဥပမာ] မြတ်သောခရုသင်း-ခရုသင်းမြတ်-လျှင်ဥပမာရှိ-နှင့်တူ-သော။ သုဒ္ဓါ သစ်ဝရူပမာ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၄၁။ ဇာ၊ ဋ၊ ၇။ ၆၈။

သစ်ဝလယ (ပု၊ န) [သစ် + ဝလယ] ခရုသင်းလက်ကောက်။ ကမ္ဗုကာယူရမာရောတိ သစ်ဝလယကာယူရဝိဘူသိတာ။ ပေတ၊ ဋ။ ၁၄၅။

သစ်သညာ (ထီ) [သစ် + သညာ] ခရုသင်းဟူသော - အမှတ်သညာ - အမှတ်အသား။ ဘေရိသည် ဝါ သစ်သည် ဝါ ကတွာ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၂၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၈၇။ (-ဝိ၊ လက်ာရ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၇။

သစ်သဒ္ဒ (ပု) [သစ် + သဒ္ဒ] ခရုသင်းမှုတ်သံ၊ ခရုသင်းသံ။ သစ်သဒ္ဒေန သမ္မသဒ္ဒေန ပါဏိတာလသဒ္ဒေန။ ဒီ၊ ၂။ ၁၂၁၊ ၁၄၀။ သစ်သဒ္ဒံ ဘေရိသဒ္ဒံ၊ အထော ဥတုဇသဒ္ဒကံ။ အပ၊ ၁။ ၄၁၆။

သစ်သလာကဝိသေသ (ပု) [သစ် + သလာက + ဝိသေသ] ခရုသင်း-တံ-အိမ်-ချပ်-အထူး။သမ္မုကာ သစ်သလာကဝိသေသာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၈။

သစ်သဝှယ (တိ) [သစ် + သဟ + အဝှယ။ သဟ-သဒ္ဒါကို သ-ပြု။ တစ်နည်း- သဟ-သဒ္ဒါမှ ဟ-ကိုချေ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၇၄၆။] သစ်ဟူသော အမည်-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော၊ သူ။ သစ်သဝှယော (စရိယာ။ ၃၈၆) တိ သစ်နာမော။ စရိယာ၊ ဋ။ ၂၉။

သစ်သိဂ် (နု) [သစ် + သိဂ်] ခရုသင်းဦးချို။ ဝံသာဒီတိ အာဒိသဒ္ဒေန သစ်သိဂ်ါဒီနံ (သစ်သိဂ်ါနမ္ပိ) သင်္ဂဟော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၀။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၅။

သစ်သိလာပဝါဠမယ (တိ) [သစ် + သိလာ + ပဝါဠ + မယ] ခရုသင်း၊ ကျောက်သလင်း၊ သန္တာတို့ဖြင့် ပြီးသော။ သစ်သိလာ-ပဝါဠမယံ၊ ကာရယိဿာမိ တေ သသံ။ ပေတ။ ၁၄၉။ ဇာ၊ ၁။ ၂၂၄။ ပေတ၊ ဋ။ ၈၉။ ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၈၅။

သစ်သေဋ္ဌိ (ပု) [သစ် + သေဋ္ဌိ] သစ်သူဌေး။ သစ်သေဋ္ဌိ ပန အဟမေဝ အဟောသိံ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၉၄။ (-၄၉၁-၃)။

သခ်ိဳ (ထီ) [သံ + ခါ + ကွိ။ တစ်နည်း- သံ + ခေ + အ။ သံချာ - သံ။ သံခါ - ပြာ၊ အဒ္ဒမာဂဓီ။] (၁) မြွက်-ရွတ်-ပြော-ဆို-အပ်-ကြောင်းဖြစ်-သော (က) အမည်၊ နာမပညတ်။ (ခ) အနွယ်။ (၂) ဉာဏ်၊ ပညာ။ (၃) အဖို့အစု။ (၄) ရေတွက်ခြင်း၊ အရေအတွက်။ (၅) ခေါ်

ဝေါ်-ပြောဆို-ခြင်း။ (၆) ခေါ်ဝေါ်-ပြောဆို-အပ်သည်၏အဖြစ်။ (၇) ရေတွက်ကြောင်း သင်္ချာသဒ္ဒါ။ (၈) ခြေဖမျက်၊ ခြေမျက်စိ။ (၁) မြွက်-ရွတ်-ပြော-ဆို-အပ်-ကြောင်းဖြစ်-သော (က) အမည်၊ နာမပညတ်။ (ခ) အနွယ်။ ယာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ သင်္ခါ သမညာ ပညတ္တိ ဝေါဟာရော နာမံ။ အဘိ၊ ဓ။ ၂၅၆။ သင်္ခါယတီတိ သင်္ခါ၊ သံကထီယတီတိ အတ္ထော။ ကိန္တိ သံကထီယတီတိ ? "အဟ"န္တိ "မမ"န္တိ ---- ဧဝံ အနေကေဟိ အာကာရေဟိ သံကထီယတီတိ သင်္ခါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂၀။ ဇတုကဏ္ဏီတိ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဂေါတ္တံ သင်္ခါ သမညာ ပညတ္တိ ဝေါဟာရောတိ ဣစ္စာယသ္မာ ဇတုကဏ္ဏီ။ စူဠနိ။ ၁၄၂။ "ယာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ သင်္ခါ သမညာ " တိ ဧတ္ထ ပဏ္ဏတ္တိ " သင်္ခါ " တိ အာဂတာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅။ သင်္ခါနံ သတ္တော ပုဂ္ဂလောတိအာဒိနာ သညာပနန္တိ သင်္ခါ၊ ရတ္တောတိအာဒိ ပဏ္ဏတ္တိ။ သံ၊ ဋီ၊၁။၈၉။ တတ္ထ သင်္ခါယတိ ဧတာယာတိ သင်္ခါ၊ ပညတ္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၁။ တထာ သင်္ခါတဗ္ဗတော သင်္ခါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၈။ သင်္ခါ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁) တိ သမညာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၈။ (-ဇာ၊ ၂။ ၂၈၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၈၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၂၇။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၇။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၇၈။(၂) ဉာဏ်၊ ပညာ။ "ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော အာဟာရံ အာဟာရေ " တိအာဒီသု ပညာ "သင်္ခါ"တိ အာဂတော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅။ တေ တေ ဓမ္မာ သမ္မာ ယာထာဝတော သင်္ခါယန္တိ ဥပတိဋ္ဌန္တိ ဧတာယာတိ သင်္ခါ၊ ပညာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၈။ သင်္ခါယ လောကေ စရတိ၊ သ ဝေ ဘိက္ခူတိ ဝုစ္စတိ။ သံ၊ ၁။ ၁၈၄။ ဓမ္မ။ ၅၁။ သင်္ခါယာတိ ဉာဏေန။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၄။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၈။ သင်္ခါယတိ သမ္မဒေဝ ပရိစ္ဆိန္ဒတိ ဧတာယာတိ သင်္ခါ၊ ဉာဏန္တိ အာဟ " သင်္ခါယာတိ ဉာဏေနာ "တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈၀။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၂၇။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၆)။ (၃) အဖိုးအစု။ သင်္ခါ သင်္ခါတန္တိ အတ္ထတော ဧကံ၊ ကောဋ္ဌာသသဿေတံ အဓိဝစနံ "သညာ-နိဒါနာ ဟိ ပပဉ္စသင်္ခါ "တိအာဒီသု ဝိယ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၁။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၀။ သင်္ခါ ဝုစ္စတိ ကောဋ္ဌာသော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၃။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊သစ်။ ၁၉၇။ သင်္ခါယန္တိ သင်္ခါဘာဝေန ဉာယန္တီတိ သင်္ခါတိ အာဟ "သင်္ခါတိ ကောဋ္ဌာသော"တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆၀။ သင်္ခါယတိ ဘာဂသော ကထီယတီတိ သင်္ခါ၊ ကောဋ္ဌာသော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၈-၉။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၉၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၂၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၈။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၂)။ (၄) ရေတွက်ခြင်း၊ အရေအတွက်။ "မဟာသမုဒ္ဒေါ "တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၂၀။ နေဝ တသ္မိံ သမယေ မနောမယော အတ္တပဋိလာဘောတိ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၈၄။ အဂါရံတွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။ မ၊ ၁။ ၂၄၈။ အတ္ထိ တေ ကောစိ ဂဏကော ဝါ မုဒ္ဒိကော ဝါ သင်္ခါယကော ဝါ၊ ------- ဂဏေတုံ (သံ၊ ၂။ ၅၄၅) န္တိ ဧတ္ထ ဂဏနာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅။ ဧကံ ဒွေတိအာဒိနာ သင်္ခါနံ ဂဏနံ ပရိစ္ဆိန္ဒနန္တိ သင်္ခါ၊ ဂဏနာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၈။ (-မ၊ ၃။ ၁၇၄။ သံ၊ ၂။ ၃၀၀။ အံ၊ ၁။ ၄၂၈။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၉။ အနုဋီ၊ ၃။ ၃၉)။ (၅) ခေါ်ဝေါ်-ပြောဆို-ခြင်း။ န ဥပေတိ သင်္ခံ (သုတ္တနိ။ ၄၄၀) န္တိ ----- ဝေါဟာရံ န ဂစ္ဆတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၉။(-သုတ္တနိ။ ၃၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၉။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၀)။ (၆) ခေါ်ဝေါ်-ပြောဆို-အပ်သည်၏အဖြစ်။ တေန သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၅) တိ တေန ရာဂါဒိနာ တံ

သမဂ္ဂီပုဂ္ဂလော သင်္ခါတဗ္ဗတံ "ရတ္တော ဒုဋ္ဌော"တိအာဒိနာ ဝေါဟရိတဗ္ဗတံ ဥပဂစ္ဆတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၇။ (၇) ရေတွက်ကြောင်းသင်္ချာသဒ္ဒါ။ ဧကမေဝ သင်္ခံ အဝတွာ အပရာယ သင်္ခါယ သဒ္ဒိံ ဝစနံ လောကေ သိလိဋ္ဌဝစနံ ဟောတိ ယထာ " ဒွေ ဝါ တီဏိ ဝါ ဥဒကဖုသိတာနိ "တိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၄။ (၈) ခြေဖမျက်၊ ခြေမျက်စိ။ သင်္ခါယ အဓော ပိဋ္ဌိပါဒသမီပေ ဧဝ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ အဓော သင်္ခါ ပါဒါ ဧတဿာတိ အဓောသင်္ခပါဒေါ။ သင်္ခါတိ စ ဂေါပ္ဖကာနမိဒံ နာမံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁၂။

သင်္ခါ၂ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ခါ + တွာ။ တွာ-၏ ကာရိယ ယ-ကြေသည်။] (က) သိ၍၊ (ခ) ဆင်ခြင်၍။ သင်္ခါယ - လည်းကြည့်။ (က) (ခ)၊ သင်္ခါပိ (မ၊ ၁။ ၁၅၀) တိ ဧဝံ သမဏဓမ္မဿ အနိပ္ဖန္နဘာဝံ ဇာနိတွာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၆။ သင်္ခါပီတိ ---- ကိံ မေ ဣမဝါသေနာတိ ပဋိသင်္ခါယပိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၇။ သင်္ခါ (သုတ္တနိ။ ၄၂၀) တိ သင်္ခါယ၊ ဇာနိတွာတိ အတ္ထော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၆။ (-အံ၊ ၃။ ၁၇၅။ မဟာနိ။ ၂၅၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၁။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၈၄)။

သင်္ခါဘေဒ (ပု) [သင်္ခါ + အဘေဒ] ရေတွက်- မှတ်သား - အပ်သော အဏုမြူမှုန် (လိက္ခာ) ဖြင့်-ခွဲခြမ်း-စိတ်ဖြာ-ခြင်း။ မဟန္တော နေရုရာဇာ ကောဋိသတသဟဿိယော သင်္ခါဘေဒေန စုဏ္ဏိတော စုဏ္ဏာပိစုဏ္ဏံ ကတော အသိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၁။

သင်္ခါတ (တိ) [သံ + ခါ + တ။ တစ်နည်း- သင်္ခါ + တ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၉၆။ သံချာတ - သံ။ သံခါအ - အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) (က) ရေတွက်အပ်သော။ (ခ) ယူ-အကျဉ်း ပြု-အပ်ပြီးသော။ (၂)(က) သိ-ပိုင်းခြား၍သိ-နှိုင်းချိန် - ကူးခပ် - ထင်စွာပြု-အပ်ပြီးသော၊ ထင်ရှားသော။ (ခ) သိအပ်သော။ (ဂ) အဖို့အစုပြု၍ ထားအပ်သော။ (၃) ဆိုအပ်သော။ (၄) မျက်မှောက်- မျက်မြင်- ဖြစ်သော (မီး)။ (၅) ရေတွက်ကြောင်း (ဝါ-သဒ္ဒါ)။ (၆) (က) ဆိုအပ်သော။ (ခ) ဟောအပ်သော။ (ဂ) အကျဉ်း ချုံး၍ ထားအပ်သော။ (၇) အဖို့ အစု။

(၁) (က) ရေတွက်အပ်သော။ ဣတိ ခေါ ဘိက္ခဝေ မယာ ဝဿသတာယုကဿ မနုဿဿ အာယုပိ သင်္ခါတော။ အံ၊ ၂။ ၅၀၄။ ဂါထာယော စေတ္ထ သင်္ခါတာ၊ တာလီသံ စေကမေဝ စာတိ။ အပ၊ ၁။ ၂၆၄။ (ခ) ယူ-အကျဉ်းပြု-အပ်ပြီးသော။ သင်္ခါတနိဒ္ဒေသတော (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၆) တိ သင်္ခါတာနံ "စတ္တာလီသာယာ "တိ သင်္ချာဝသေန ဂဟိတာနံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနံ နိဒ္ဒေသတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၀။ (၂) (က) သိ-ပိုင်းခြား၍သိ- နှိုင်းချိန်-ကူးခပ်-ထင်စွာပြု - ထင်စွာပြု - အပ်ပြီးသော၊ ထင်ရှားသော။ သင်္ခါတဓမ္မ-ကြည့်။ (ခ) သိအပ်သော။ (ဂ) အဖို့အစု ပြု၍ ထားအပ်သော။ အကုသလာ အကုသလသင်္ခါတာ (ဒီ၊ ၁။ ၁၅၄) တိ အကုသလာစေဝ "အကုသလာ"တိ စ သင်္ခါတာ ဉာတာ၊ ကောဋ္ဌာသံ ဝါ ကတွာ ဌပိတာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၀။ အကုသလာတိ စ သင်္ခ်ံ ဂတာတိ သင်္ခါတာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅၀။ သင်္ခါတ-သဒ္ဒေါစေတ္ထ ဉာတတ္ထော, ကောဋ္ဌာသတ္ထော စ ယုဇ္ဇတီတိ အာဟ " ဉာတာ၊ ကောဋ္ဌာသံ ဝါ ကတွာ ဌပိတာ "တိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅၁။ (၃) ဆိုအပ်သော။ ဇတ္တကံ ဗဟုလတ္တေန၊ သင်္ခါတာယံ ဝသုန္ဓရာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၉။

သင်္ခါတာတိ ကထိတာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၁။ (၄) မျက်မှောက်-မျက်မြင်-ဖြစ်သော။ သင်္ခါတော (ဇာ၊ ၂။ ၃၁) တိ ဧသော အဂ္ဂိ အသာ ဣသိသိင်္ဂိဿ ဗျာနေန သင်္ခါတော ပစ္စက္ခဂတော ဇလတိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၂၀၅။ (၅) ရေတွက်ကြောင်း (ဝါ-သဒ္ဒါ)။ သင်္ခါတဗ္ဗေ အတ္တေ အနိယမတော ဝုစ္စမာနေ သင်္ခါတော အနိယမတ္တော ဝါ-သဒ္ဒေါ ဝတ္တဗ္ဗောတိ " အဋ္ဌ ဝါ " တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၄။

(၆) (က) ဆိုအပ်သော။ (ခ) ဟောအပ်သော။ (ဂ) အကျဉ်းချုံး၍ ထားအပ်သော။ တေသံ ခန္ဓာ သင်္ခါတာ(စူဠနိ။ ၃၄)တိ တေသံ ပဉ္စက္ခန္ဓာ အပ္ပဋိသန္ဓိကံ ကတွာ ဒေသိတာ, သခေပံ တကွာ ဌပိတာ ဝါ။ စူဠနိ၊ ဋ။ ၇။ ပစ္စယပဋိသေဝနသင်္ခါတေနာ(ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၆) တိ အယောနိသော ဥပ္ပါဒိတာနံ ပစ္စယာနံ ပဋိသေဝနန္တိ ဧဝံ ကထိတေန၊ တေန ဝါ ပစ္စယပဋိသေဝနေန သင်္ခါတဗ္ဗေန ကထိတဗ္ဗေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၄။ (၇) အဖို့အစု။ သင်္ခါ သင်္ခါတန္တိ အတ္ထတော ဧကံ၊ ကောဋ္ဌာသသောတံ အဓိဝစနံ----ထေယျစိတ္တသင်္ခါတော ဧကော စိတ္တကောဋ္ဌာသောတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၆၂။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆၀။ (-ကင်္ခါ။ ၁၁၅-၆။ မ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၃၀။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၈၅။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၃၉၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၂၇)။

သင်္ခါတဇာတိမရဏ (တိ) [သင်္ခါတ + ဇာတိ + မရဏ] (ဉာဏ်ဖြင့်) ကောင်းစွာ ပိုင်းခြားအပ်သော ဇာတိ, မရဏရှိသော၊ သူ။ သင်္ခါတဇာတိမရဏောဟမသ္မိ(ဇာ၊၁။၃၆၉)တိ အဟံ ဉာဏေန သုပရိစ္ဆိန္နဇာတိမရဏော။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၃၂-၃။

သင်္ခါတဓမ္မ (တိ) [သင်္ခါတ + ဓမ္မ] သိ-ပိုင်းခြား၍ သိ-နှိုင်းချိန်- ကူးခပ်- ထင်စွာပြု- ထင်စွာပြု - အပ်ပြီးသော တရားရှိသော၊ ထင်ရှားသော တရားရှိသော၊ သူ။ သင်္ခါတ-ဓမ္မာသေ (သံ၊ ၁။ ၂၁၈-၃) တိ သင်္ခါတဓမ္မာ ဝုစ္စန္တိ ဉာတဓမ္မာ တုလိတဓမ္မာ တီရိတဓမ္မာ။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၆။ သင်္ခါတာ ပရိညာတာ ဓမ္မာ ယေသံ တေ သင်္ခါတဓမ္မာ၊ ပဋိဝိဒ္ဓသစ္စာ ဒီဃာသဝါ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၂။ ယေ စ သင်္ခါတ-ဓမ္မာသေတိ သင်္ခါတဓမ္မာ ဝုစ္စန္တိ အရဟန္တော ခီဏာသဝါ----တေ သင်္ခါတဓမ္မာ ဉာတဓမ္မာ တုလိတဓမ္မာ တီရိတဓမ္မာ ဝိဘူတဓမ္မာ ဝိဘာဝိတဓမ္မာ။ စူဠနိ။ ၃၄။ သင်္ခါတဓမ္မာ (သုတ္တနိ။ ၄၃၄။ စူဠနိ။ ၃၄) တိ အနိစ္စာဒိ-ဝသေန ပရိဝီမံသိတဓမ္မာ၊ အရဟတံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၀၂။ စူဠနိ၊ ဋ။ ၇။ (-သံ၊ ၂။ ၄၁၂။ နေတ္တိ။ ၁၆။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၁၇။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၁၂။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၁၈။ နေတ္တိ၊ ဋ။ ၇၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၃)။

သင်္ခါတနိဒ္ဒေသ (ပု) [သင်္ခါတ + နိဒ္ဒေသ] အကျဉ်းအားဖြင့် - ပြ - ဆို - အပ်ကုန်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို အကျယ်ပြခြင်း။ သင်္ခါတ (၁) (ခ) ကြည့်။

သင်္ခါတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ခါ + တဗ္ဗ] (၁) ဆို-ဟောကြား-အပ်သော။ (၂) ရေတွက်အပ်သော (အသင်္ချေယျ အနက်)။ (၃) ပိုင်းခြား၍သိထိုက်သော၊ တရား။ (၄) ခေါ်ဝေါ်-ပြောဆို - မြွက်ဆို - ရွတ်ဆို - အပ်သည်၏ အဖြစ်။ (၁) ဒုက္ခသင်္ခါတောတိ " ဒုက္ခ " န္တိ သင်္ခါတဗ္ဗော ဝိဒိတဗ္ဗော စ ဒုက္ခသဘာဝေါ ဓမ္မော ဒုက္ခဒုက္ခတာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၆၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။၃၄၆)။(၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

(၃) သင်္ခါတဗ္ဗာဘာဝ-ကြည့်။ (၄) အညတ္တ အသင်္ခရဏတော အကရွန္တိ စ ဝုစ္စတိ၊ တထာ သင်္ခါတဗ္ဗတော သင်္ခါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၈။

သင်္ခါတဗ္ဗပ္ပမာန (တိ) [သင်္ခါတဗ္ဗ + ပမာန] ရေတွက်အပ်သော အသင်္ချေယျအနက်လျှင် ပြမာန်းခြင်းရှိသော။ ဒုတိယံ တတိယန္တိ ဓဝံ ပကာရာ ---- သင်္ခါတဗ္ဗပ္ပမာနတ္တာ ဆပိ ပညတ္တိယော ဘဇတီတိ ယုတ္တံ ဝတ္တုံ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၉။ န ဟိ သဗ္ဗာပိ ဥပနိဓာပညတ္တိဝသေန ပဝတ္တာ၊ နာပိ သဗ္ဗာ သင်္ခါတဗ္ဗပ္ပမာနာ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၃၉။

သင်္ခါတဗ္ဗာဘာဝ (ပု) [သင်္ခါတဗ္ဗ + အဘာဝ] ပိုင်းခြား၍-သိအပ်-သိဖွယ်ဖြစ်-သော တရားမရှိခြင်း။ အရဟာ ဟိ ပုန သင်္ခါတဗ္ဗာဘာဝတော " သင်္ခါတဓမ္မာ " တိ ဝုစ္စတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၁၂။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၁၈။ စူဠနိ၊ ဋ။ ၁၃၅။

သင်္ခါတသဒ္ဒ (ပု) [သင်္ခါတ + သဒ္ဒ] သင်္ခါတ-သဒ္ဒါ။ ကောဋ္ဌာသပရိယာယော ဝါ သင်္ခါတ-သဒ္ဒေါ "ထေယျသင်္ခါတ"န္တိအာဒီသု ဝိယ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၉၀။ (-ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၄၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅၁၊ ၃၇၈)။

သင်္ခါတုံ (ဗျ) [သံ + ခါ + တုံ] ရေတွက်ခြင်းငှာ။ သင်္ခါတုံ နောပိ သက္ကောမိ၊ မုသာ-ဝါဒဿ ဩတ္တပ္ပံ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၇၆။ ယေသံ န သက္ကာ ဂဏနာယ ဝါ သင်္ခါနေန ဝါ အာယု သင်္ခါတုံ။ ဒီ၊ ၃။ ၉၂။ န သက္ကာ ပုညံ သင်္ခါတုံ။ ဓမ္မ။ ၄၂။ အပ၊ ၁။ ၁၄၇။ (-သံ၊ ၁။ ၁၅၃၊ ၃၈၉။ အံ၊ ၁။ ၄၆၀။ အပ၊ ၁။ ၂၅)။

သင်္ခါတု (ထီ၊ ပု) [သံ + ခါ + တု။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၇။] (ပိုင်းခြား၍ သိတတ်သော ပညာဖြင့်) ပြောဟောတတ်သော၊ သူ။ သင်္ခါတာ သဗ္ဗဓမ္မာနံ၊ ဝိဓုနော ဇေတဒဗြဝိ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၈၇။ ဇာ၊ ဋ၊ ၇။ ၁၈၈-၉။

သင်္ခါဒတိ (ကြိ) [သံ + ခါဒ + အ + တိ။ သံခါဒတိ-သံ။] (သွားတို့ဖြင့်) ဝါး-ခဲစား-၏။ ----ယာဝ မုခေ ဌပေတွာ အဇ္ဈောဟရဏတ္ထံ ဒန္တေဟိ သင်္ခါဒတိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၉၉။

သင်္ခါဒန (န) [သံ + ခါဒ + ယု] ဝါး-ခဲစား-ခြင်း။ သင်္ခါဒနဇ္ဈောဟရဏံ ဟိ ယသနန္တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၄။

သင်္ခါဒိ (တိ) [သံင်္ခါ + အာဒိ] သင်္ခါ အစရှိသော (သဒ္ဒါ၊ ပုဒ်)။ တေသံယေဝ ဝိသေသန ဝိသေသိတဗ္ဗာဘာဝေန ပဝတ္တာ သင်္ခါဒယော က္လတရာတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၇၉။ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိအာဒိဘေဒါ ပညတ္တိ သင်္ခါဒီဟိ ဒသဟိ ပဒေဟိ ဝုတ္တာ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉၁။

သင်္ခါဒိက (တိ) [သင်္ခါဒိ + က] သင်္ခါဒိ-ကြည့်။ အဝိဇ္ဇမာနဿ စ သင်္ခါဒိကာ အဝိဇ္ဇ-မာနပညတ္တိ။ မူလဋီ၊ ၁ ၁၇၉။

သင်္ခါဒိတ (တိ) [သံ + ခါဒ + တ] ဝါး-ညက်စွာ ဝါး-ခဲစား-အပ်ပြီးသော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သင်္ခါဒိတပလာလပိဏ္ဍ (ပု၊ န) [သင်္ခါဒိတ + ပလာလ + ပိဏ္ဍ] ဝါး-ညက်စွာဝါး-ခဲစား-အပ်ပြီးသော-ကောက်ရိုး-ထုံး-ပုံ။ သင်္ခါဒိတ-ပလာလပိဏ္ဍမိဝ နိရသံ နိရောဇံ ဟောတိ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ။ ၄၄။ (-အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၄၉)။

သင်္ခါဒိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ခါဒ + တွာ] (သွားတို့ဖြင့်) ဝါး-ခဲစား-၍။ သုဝိက္ခာလိတံ ဝိက္ခာလေတွာ အကဒ္ဒမံ သင်္ခါဒိတွာ။ သံ၊ ၁။ ၄၅၉။ (-အံ၊ ၂။ ၂၆၉-၇၀။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၈၈၊ ၁၉၅)။

သင်္ခါဒိနိဒ္ဒေသ (ပု) [သင်္ခါ + အာဒိ + နိဒ္ဒေသ] သင်္ခါ (-အမည်) အစရှိသည်ကို အကျယ်ပြ ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သင်္ခါဒိသဒ္ဒ (ပု) [သင်္ခါဒိ + သဒ္ဒ] သင်္ခါအစရှိသော သဒ္ဒါ။ နာပိ သင်္ကာ ပညာပိတဗ္ဗပညာပနဝိသေသဒဿနတ္ထော သင်္ခါဒိနိဒ္ဒေသောတိ ဝတ္တုံ သင်္ခါဒိသဒ္ဒါနံ သမာနတ္ထတ္တာ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၇၉။

သင်္ခါန (နု) [သံ + ခါ + ယု။ သံချာန-သံ။ သံခါဏ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ပေါင်း၍ ရေတွက်ကြောင်း ဖြစ်သော (အတတ်-ပညာ)။ (၂) အပြတ်အလတ်မရှိ-ဆက်တိုက်-စိတ်ဖြင့် ရေတွက်-ပေါင်း၍ရေတွက်-ခြင်း။ (၃) ရေ တွက်ခြင်း။ (၄) သိစေတတ်သော (နာမ ပညတ်)။ (၁) သင်္ခါန (ဒီ၊ ၁။ ၁၀) န္တိ သင်္ကလ- နသင်္ချပ္ပါဒနာဒိဝသေန ပိဏ္ဍဂဏနာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၀။ သင်္ခါန (မ၊ ၁။ ၁၂၀။ စူဠနိ။ ၂၆၂) န္တိ ပိဏ္ဍဂဏနာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၁။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၀။ ပိဏ္ဍဂဏနာတိ သင်္ကလနပင်္ချပ္ပါဒနာဒိနာ ပိဏ္ဍိတွာ ဂဏနာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၁။ (၂) သင်္ခါနေနာ (ဒီ၊ ၃။ ၉၂) တိ အစ္ဆိဒ္ဒက- ဝသေန မနောဂဏနာယ။ ဥဘယတ္ထာပိ ပိဏ္ဍဂဏနမေဝ ဒဿေတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၈။ (၃) သင်္ခါနေ (မ၊ ၃။ ၅၃) တိ ဂဏနာယ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၆။ (-မူလဋီ၊၃။ ၂၉။ အနုဋီ၊ ၃။ ၃၉)။ (၄) သင်္ခါနံ သတ္တော ပုဂ္ဂလောတိအာဒိနာ သညာပနန္တိ သင်္ခါ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၉။

သင်္ခါနပဉ္စမ (နု) [သင်္ခါန + ပဉ္စမ] ၅-ခု မြောက်ဖြစ်သော သင်္ခါနဗလသုတ်။ ဣန္ဒြိယာနိ သဒ္ဓါပညာ၊ သတိသင်္ခါနပဉ္စမံ။ အံ၊ ၁။ ၄၆၆။

သင်္ခါနသိပ္ပ (နု) [သင်္ခါန + သိပ္ပ] ပေါင်း၍ ရေတွက်ကြောင်းဖြစ်သော- အတတ်-ပညာ။ သင်္ခါနသိပ္ပ (ဥဒါန။ ၁၁၃) န္တိ သင်္ကလန- ပင်္ချပ္ပါဒနာဒိဝသေန ပိဏ္ဍဂဏနသိပ္ပံ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၄။

သင်္ခါနုပဂမန (နု) [သင်္ခါ + အနုပဂမန] (သတ္တဝါဟူသော) ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသို့ မကပ် ရောက်ခြင်း။ အတ္တနော သင်္ခါနုပဂမနံ ပယံသန္တော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၇။

သင်္ခါနုသန္ဓိ (ထီ၊ ပု) [သင်္ခါ + အနုသန္ဓိ] အရေအတွက်နှင့်စပ်ခြင်း၊ အရေအတွက်ဖြင့် ဆက်သွယ်ခြင်း။ တသ္မာ သင်္ခါနုသန္ဓိဝသေနေဝ ကတိ ဆေဒနကာနိတိအာဒိကေ အညေ အန္တရာပဉ္စေ ပုစ္ဆိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈၈။ သင်္ခါနု- သန္ဓိဝသေနေဝါတိ " ကတိ " တိ သင်္ခါယ အနုသန္ဓိဝသေန ဧဝ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၅၉၀။

သင်္ခါပရိစ္ဆိန္န (တိ) [သင်္ခါ + ပရိစ္ဆိန္န] အရေအတွက်ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော၊ အရေ အတွက်ကို ပိုင်းခြားသော။ တထာ ဟိ သင်္ခါပရိစ္ဆိန္နေ ဥဒ္ဒေသေ " ကတမေ ဓါ တယော" သင်္ခါပရိစ္ဆိန္နာဝ ပုစ္ဆာ ကရီယတီတိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၈၂။

သင်္ခါပရိစ္ဆေဒ (ပု) [သင်္ခါ + ပရိစ္ဆေဒ] အရေအတွက်ကို ပိုင်းခြားခြင်း။ ဥဒ္ဒေသေန မဗ္ဗာနံ ---- သင်္ခါပရိစ္ဆေဒေါပိ န ကာတဗ္ဗော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၈၃။

(ထီ) [သင်္ခါ + ပုစ္ဆာ] အရေ အတွက်ကို မေးမြန်းခြင်း၊ အရေအတွက်ကို မေးမြန်းသော ပုစ္ဆာ။ ကတိ ဒိဋ္ဌိယောတိ ဒိဋ္ဌိနံ သင်္ခါပုစ္ဆာ ဂဏနာပုစ္ဆာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂။

သင်္ခါဘာဝ (ပု) | သင်္ခါ + ဘာဝ | အဖို့အစု၏ အဖြစ်။ သင်္ခါ[၁] (၃) ကြည့်။

သင်္ခါယ (ကြိ၊ ဝိ) | သံ + ခေ (ခါ) + အ + တွာ။ သင်္ခါ[၂] -ကြည့်။ | (က) သိ-နှိုင်းချိန်-ကူးခတ်-ထင်ရှားစေ-ထင်ရှားအောင်ပြု- ၍။ (ခ) ရေတွက်-ပိုင်းခြား - စူးစမ်း - အမှန်သိ-ပိုင်းခြားသိ-၍။ (ဂ) ဆင်ခြင်၍။ (က) သင်္ခါယ လောကသ္မိံ ပရောပရာနီတိ သင်္ခါ ဝုစ္စတိ ဉာဏံ။ ---- (ပရောပရာနိ) နိဿရဏာတော သင်္ခါယ ဇာနိတွာ တုလယိတွာ တီရယိတွာ ဝိဘာဝယိတွာ ဝိဘူတံ ကတွာ။ စူဠနိ။ ၅၈-၉။ သင်္ခါယ မောဒါမာ (ဒီ၊ ၂။ ၁၈၄) တိ ဇာနိတွာ မောဒါမ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၂။ သင်္ခါယာ (ဒီ၊ ၃။ ၁၈၅) တိ ဉာဏေန ဥ တွာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၀။ (သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၁၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၂၁-တို့၌ကား "ဉာဏေန"ကို သင်္ခါယ-၏ ပဓာနသံဝဏ္ဏနာ အဖြစ်ဖြင့်ယူ၍ ဖွင့်ဆိုတော်မူကြသည်)။ သင်္ခါယ သေဝီ (ကင်္ခါဝိတရဏီ၊ ၂၃၂) တိ ---- သင်္ခါယ ပရိတုလေတွာဝ သေဝနသီလော။ ကင်္ခါဝိတရဏီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၂။ (-မ၊ ၂။ ၁၂၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၁၊ ၃၀၃။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၄၀။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၄)။ (ခ) သင်္ခါယာ (သုတ္တနိ။ ၃၀၉) တိ ဂဏယိတွာ၊ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဝီမံသိတွာ ယထာဘူတတော ဥ တွာ၊ ဒုက္ခပရိညာယ ပရိဇာနိတွာတိ အတ္ထော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၆။ သင်္ခါယာ (သုတ္တနိ။ ၃၉၅) တိ ဂဏယိတွာ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဝီမံသိတွာ ယထာဘူတတော ဥ တွာ၊ ဒုက္ခ-ပရိညာယ ပရိဇာနိတွာတိ အတ္ထော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၆။ သင်္ခါယ နိဗ္ဗုတော (သုတ္တနိ။ ၄၃၅။ စူဠနိ။ ၇) တိ အနိစ္စာဒိဝသေန ဓမ္မေ ဝီမံသိတွာ ရာဂါဒိနိဗ္ဗာနေန နိဗ္ဗုတော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၃-၄။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၉။ သင်္ခါယာ (စူဠနိ။ ၈) တိ ဉာဏေန ဝီမံသိတွာ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄။ (ဂ) သင်္ခါယာ သေဝီ (သုတ္တနိ။ ၃၉၅)တိ စတ္တာရော ပစ္စယေ ပစ္စဝေက္ခိတွာ သေဝမာနော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၄။

သင်္ခါယက (တိ) | သံ + ခါ + ဏွု။ (တိ) သင်္ချာက-သံ။ | ပေါင်း၍ရေတွက်တတ်သော၊ ပေါင်း၍ ရေတွက်ခြင်း၌-လိမ္မာ -ကျွမ်းကျင်-သော၊ သူ။ အတ္ထိ တေ ကောစိ ဂဏကော ဝါ မုဒ္ဒိကော ဝါ သင်္ခါယကော ဝါ။ သံ၊ ၂။ ၅၄၅။ သင်္ခါယကောတိ ပိဏ္ဍဂဏနာယ ကုသလော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၀။ ပိဏ္ဍဂဏနာယာတိ သင်္ကလနပဋုပ္ပန္နကာရိနော ပိဏ္ဍဝသေန ဂဏနာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၉။ သင်္ခါယကော (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅) တိ သင်္ကလနပဋုပ္ပါဒနာဒိ-ပိဏ္ဍဂဏနာဝသေန ဂဏကော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၈။

သင်္ခါယတိ[၁] (ကြိ) | သံ + ခေ + အ + တိ။ ခေ ခါဒသတ္တာသု။ ခါယတိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၉။ နိရုတ္တိ။ ၄၀၂-နှာ။ သံ + ခါ + တိ။ အာကာရန္တ နောင် ယ-လာ။ နိရုတ္တိ။ ၇၆၁။ ဓာတ်ကျမ်း၌ ဒိဝါဒိ-မထင်။ သံချာတိ-သံ၊ သံခါက္က-ပြာ။ | (၁) ထင်၏။ (၂) ကပ်၍ တည်၏။ (၃) (က) သိ-နှိုင်းချိန်-ကူးခတ်-ထင်ရှားစေ-ထင်ရှားအောင်ပြု-၏။ (ခ) ရေတွက်-ပိုင်းခြား-ကောင်းစွာ ပိုင်းခြား-စူးစမ်း-အမှန်သိ-ပိုင်းခြား သိ-၏။ (ဂ) ဆင်ခြင်၏။ (၁) ကောဋ္ဌာသသေယတံ နာမ ဘာဂတော သင်္ခါယတိ ဥပဋ္ဌာတီတိ ကတွာ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၉၆-၇။ (၂) တေ တေ ဓမ္မာ သမ္မာ ယာထာဝတော သင်္ခါယန္တိ ဥပတိဋ္ဌန္တိ

တောယာတိ သင်္ခါ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၈။ (သမ္မာ-ကို ယာထာဝတော-ဟုဖွင့်ပြီးဖြစ်၍ " ခါယန္တိ ဥပတိဋ္ဌန္တိ " ဟုရှိလျှင် ပိုကောင်းအံ့ထင်သည်)။ (၃) (က) (ခ) (ဂ) သင်္ခါယ (က)(ခ)(ဂ) ကြည့်။

သင်္ခါယတိ၂ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ခါ + ယ + တေ] (၁)ခေါ်ဝေါ်-ပြောဆို-မြွက်ဆို-ရွတ်ဆို-အပ်၏။(၂) ရေတွက်အပ်၏၊ အရေအတွက်၏ အဖြစ်ဖြင့် သိအပ်၏။ (၁) သင်္ခါယတီတိ သင်္ခါ၊ သံကထီယတီတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂၀။(-အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉၀)။ (၂) သင်္ခါယန္တိ သင်္ခါဘာဝေန ဉာယန္တီတိ သင်္ခါတိ အာဟ "သင်္ခါတိ ကောဋ္ဌာသာ"တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆၀။

သင်္ခါရ (ပု) [သံ + ကရ + ဏ။ သင်္ခရောတီတိ သင်္ခါရော။ နိရုတ္တိ။ ၇၈၅။ ဖလသဿသင်္ခရဏတော သင်္ခါရော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၈။ သင်္ခရောန္တိ ရာသိ ကရောန္တီ ဘိ သင်္ခါရာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၉။ သင်္ခတမဘိသင်္ခရောန္တီတိ သင်္ခါရာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၈။ သင်္ခရောန္တီတိ သင်္ခါရာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၈။ တံ တံ ဝိသေသံ သင်္ခရောတီတိ သင်္ခါရော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၈။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၄။ ဖလံ သင်္ခရောတီတိ သင်္ခါရော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၈။ သံကရီယတီတိ သင်္ခါရော။ ကစ္စည်း။ ၅၉၄။ သင်္ခရီယတီတိ သင်္ခါရော။ နိရုတ္တိ။ ၇၈၅။ သင်္ခရီယတိ (ကရီယတိ) နိဗ္ဗတ္တီယတီတိ သင်္ခါရော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၃။သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၂။ ပစ္စယေဟိ သင်္ဂမ္မ ကရီယန္တီတိ သင်္ခါရာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၁။၅၇။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၂။ ပစ္စယေဟိ သင်္ခတတ္တာ သင်္ခါရာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊၁။ ၃၀၉။ သုန္ဒရံ ကရီယတေ ယေနာတိ သင်္ခါရော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၇၇၂။ သင်္ခရဏံ သင်္ခါရော။ နိရုတ္တိ။ ၇၈၅။ သံသ္ကရ-သံ။ သက္ကာရ၊ သံကာရ-ပြာ၊ သံခါရ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ပြုလုပ်-ပြုပြင်-စီရင်-စီမံ-တတ်သော သင်္ခါရ၊ (က) ကာမာဝစရ၊ ရူပါဝစရ-ကုသိုလ်စေတနာ ၁၃-ခုဟု ဆိုအပ်သော ပုညာဘိသင်္ခါရ။ (ခ) အကုသိုလ်စေတနာ ၁၂-ခုဟု ဆိုအပ်သော) အပုညာ-ဘိသင်္ခါရ။ (ဂ) အရူပါဝစရကုသိုလ်စေတနာ ၄-ခုဟု ဆိုအပ်သော အာနေဥ္ဇာဘိသင်္ခါရ။ (ဃ) တေဘူမကကုသိုလ်, အကုသိုလ်စေတနာ ဟုဆိုအပ်သော အဘိသင်္ခရဏကသင်္ခါရ။ (င) (ကာယိက, စေတသိကဝီရိယ ဟုဆိုအပ်သော) ပယောဂါဘိသင်္ခါရ။ (စ) ကာမဝစရ ကုသိုလ်, အကုသိုလ် စေတနာ ဟုဆိုအပ်သော ကာယသင်္ခါရ။ (ဆ) ကာမာဝစရကုသိုလ်, အကုသိုလ်စေတနာ, ဝိတက်, ဝိစာရဟုဆိုအပ်သော) ဝစီသင်္ခါရ။ (ဇ) (လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်စေတနာ ဟုဆိုအပ်သော) စိတ္တ-သင်္ခါရ။ (ဈ) ပတ္ထနာနှင့် တကွဖြစ်သော သဒ္ဓါ, သီလ, သုတ, စာဂ, ပညာ။ (ည) နိဗ္ဗရဏ တရား။ (ဋ) စိတ်၏ ထက်မျက်သည်၏အဖြစ် ဟုဆိုအပ်သောတန်ဆာအထူး။ (ဌ) စေတနာ, ပတ္ထနာ, ပဏိဓိတို့နှင့် ယှဉ်သော ဖဿ အစရှိသော တရား။ (ဍ) ဗလဝဝီရိယ။ (ဎ) ပုဗ္ဗပယောဂ။ (ဏ) အလုံးစုံသောဝီရိယ။ (တ) ပုဗ္ဗစေတနာ, ရှေ့ဇောစေတနာ ၆-ခု, စေတနာနှင့်ယှဉ်သော အားထုတ်မှု။ (ထ) သင်္ခါရက္ခန္ဓာ။ (၂) အကျိုးတရားကို-ပြုလုပ်-ပြုပြင် - စီရင် -စီမံ- တတ်သောအကြောင်း။ (၃) ပြုလုပ်-ပြုပြင်-စီရင်-စီမံ-အပ်သောသင်္ခါရ၊ (က) သင်္ခတသင်္ခါရ, တေဘူမကသင်္ခါရ, စတုဘူမကသင်္ခါရ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး။(ခ)အဘိသင်္ခတ သင်္ခါရ (ကံကြောင့် ဖြစ်သော တေဘူမက ရုပ်, နာမ်တရား)။ (ဂ) (အဿာသ, ပဿာသ• ထွက်သက်, ဝင်သက်ဟုဆိုအပ်သော)ကာယ-

သင်္ခါရ။ (ဃ) (သညာ, ဝေဒနာ ဟုဆိုအပ်သော) စိတ္တသင်္ခါရ။ (င) ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ။ (စ) ဘဝ။ (ဆ) (သပိတ်, သက်နှင်းစသော) ဗာဟိရသင်္ခါရ။ (၈) ဥပေက္ခာဝေဒနာ။ (၈) ရှာန်အင်္ဂါ, ထိုမှတစ်ပါးသော သင်္ခါရ။ (၄) ပြုလုပ်-ပြုပြင်-စီရင်- စီမံ - ကြောင်းဖြစ်သော ပုဗ္ဗပယောဂ (ဝီရိယ)။ (၅) ပြုလုပ်-ပြုပြင်-အားထုတ်-ခြင်း (စိတ်၏လှုံ့လ ပယောဂ)။ (၆) ထုံခြင်း။ (၁) (က) ပုညာဘိသင်္ခါရ။ (ခ)အပုညာဘိသင်္ခါရ။ (ဂ) အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ။ (ဃ) အဘိသင်္ခရဏသင်္ခါရ။ (င) (ကာယိက, စေတသိက ဝီရိယဟုဆိုအပ်သော ပယောဂသင်္ခါရ။ (စ) ကာယသင်္ခါရ။ (ဆ) ဝစီသင်္ခါရ။ (၈) စိတ္တသင်္ခါရ။ တတ္ထ ကတမေ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ ပုညာဘိသင်္ခါရော အပုညာဘိသင်္ခါရော အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော ကာယသင်္ခါရော ဝစီသင်္ခါရော စိတ္တသင်္ခါရော။ တတ္ထ ကတမော ပုညာဘိသင်္ခါရော၊ ကုသလစေတနာ ကာမာဝစရာ ရူပါဝစရာ ဒါနမယာ သီလမယာ ဘာဝနာမယာ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ပုညာဘိသင်္ခါရော။ ----- တတ္ထ ကတမော ကာယသင်္ခါရော၊ ကာယသဉ္စေတနာ ကာယသင်္ခါရော၊ ဝစီသဉ္စေတနာ ဝစီသင်္ခါရော၊ မနောသဉ္စေတနာ စိတ္တသင်္ခါရော၊ ဣမေ ဝုစ္စန္တိ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၄၂။ တတ္ထ ပုညာပုညာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရာ တယော ကာယဝစီစိတ္တသင်္ခါရာ တယောတိ ဣမေ ဆ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ။ တေ သဗ္ဗေပိ လောကိယကုသလာကုသလစေတနာ မတ္တမေဝ ဟောန္တိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၂။ ၁၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၈။ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝစီသင်္ခါရော။ ---- ပုဗ္ဗေ ခေါ အာဝုသော ဝိသာခ ဝိတက္ကေတွာ ဝိစာရေတွာ ပစ္ဆာ ဝါစံ ဘိန္ဒတိ၊ တသ္မာ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝစီသင်္ခါရော။ မ၊ ၁။ ၃၇၅-၆။ ဝစီဒွါရေ ဟနုသံစောပနံ ဝစီဘေဒံ ပါပေတွာ ဥပ္ပန္နာ ဝုတ္တပ္ပကာရာဝ ဝီသတိ စေတနာပိ ဝိတက္ကဝိစာရာပိ ဝစီသင်္ခါရောတွေဝ ဝုစ္စန္တိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၃။သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၂။ (-ဝိ၊ ၃။ ၁။ ဒီ၊ ၃။ ၁၈၂။ မ၊ ၁။ ၆၇။ သံ၊ ၁။၂၄၃၊၂၄၅၊ ၃၄၀။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊၃။၁၇၉-၈၀။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၇-၈။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆)။ (ဃ) အဘိသင်္ခရဏကသင်္ခါရ။ (င) (ကာယိက, စေတသိက ဝီရိယဟုဆိုအပ်သော) ပယောဂါဘိသင်္ခါရ။ တေဘူမကကုသလာကုသလစေတနာ ပန အဘိသင်္ခရဏကသင်္ခါရောတိ ဝုစ္စတိ။---- ကာယိကစေတသိကံ ပန ဝီရိယံ ပယောဂါဘိသင်္ခါရောတိ ဝုစ္စတိ။အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၈။(-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၇)။ (စ)(ကာမာဝစရကုသိုလ်, အကုသိုလ်စေတနာ, ဝိတက်, ဝိစာရဟုဆိုအပ်သော) ကာယသင်္ခါရ။ ကာယသင်္ခါရောတိ ကာယတော ပဝတ္တသင်္ခါရော၊ ကာယဒွါရေစောပနဝသေန ပဝတ္တာနံ ကာမာဝစရကုသလတော အဋ္ဌန္နံ အကုသလတော ဒွါဒသန္နန္တိ ဝီသတိယာ ကာယသဉ္စေတနာနမေတံ အဓိဝစနံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၇-၈။ (ဆ) (ကာမာဝစရကုသိုလ်, အကုသိုလ်စေတနာ ဟုဆိုအပ်သော) ဝစီသင်္ခါရ။ ဝစီသင်္ခါရောတိ ---- ဝစီဒွါရေ ဝစနဘေဒဝသေန ပဝတ္တာနံ ဝီသတိယာ ဧဝ ဝစီသဉ္စေတနာနမေတံ အဓိဝစနံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၈။ (၈) (လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ် စေတနာ ဟုဆိုအပ်သော) စိတ္တသင်္ခါရ။ စိတ္တသင်္ခါရောတိ ---- လောကိယကုသလာကုသလာဝသေန ---- အဓိဝစနံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၈။ (၈) ပတ္ထနာနှင့်တကွဖြစ်သော သဒ္ဓါ, သီလ, သုတ, စာဂ, ပညာ။ သင်္ခါရာ စ ဝိဟာရာ စာ(မ၊ ၃။၁၄၀)တိ သဟ ပတ္ထနာယ သဒ္ဓါဒယော ပဉ္စ ဓမ္မာ။ မ၊

ဋ၊ ၄။ ၁၀၄။ (ည) နီဝရဏတရား။ သင်္ခါရု-
ပေက္ခာသု (ပဋိသံ။ ၆၂) တိ နီဝရဏပ္ပဟာနေ
ဗျာပါရာကရဏေန နီဝရဏသင်္ခါတာနံ
သင်္ခါရာနံ ဥပေက္ခနာသု။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၅၀။
(ဋ) စိတ်၏ ထက်မျက်သည်၏ အဖြစ်ဟုဆို
အပ်သော တန်ဆာ အထူး။ သင်္ခရောတိ
စိတ္တံ တိက္ခဘာဝသင်္ခါတမဏ္ဍနဝိသေသေန
သင်္ခရောတိ----သင်္ခါရော၊ ---- အတ္တနော ဝါ
ပရေသံ ဝါ ပဝတ္တပုဗ္ဗပယောဂေါ။ သော ပန
အတ္တနော ပုဗ္ဗဘာဂပ္ပဝတ္တေ စိတ္တသန္တာနေ
စေဝ ပရသန္တာနေ စ ပဝတ္တတီတိ
တန္နိဗ္ဗတ္တိတော စိတ္တဿ တိက္ခဘာဝသင်္ခါတော
ဝိသေသောဝိမ သင်္ခါရော။ ဝိဘာဝိနီ။ ၇၇။
(-မဏိမဉ္ဇူ။ ၁။ ၁၅၈-၉)။ (ဌ) စေတနာ,
ပတ္ထနာ, ပဏိဓိ-တို့နှင့်ယှဉ်သော ဖဿ အစ
ရှိသော တရား။ ယာ စ စေတနာ၊ ယာ စ
ပတ္ထနာ၊ ယော စ ပဏိဓိ၊ ယေ စ သင်္ခါရာ။
အံ၊ ၁။ ၃၃။ တေဟိ ပန စေတနာဒီဟိ
သမ္ပယုတ္တာ ဖဿာဒယော သင်္ခါရာ နာမ။ အံ၊
ဋ၊ ၁။ ၃၇၀။

(ဍ) ဗလဝီရိယ။ သင်္ခါရံ ပဒဟတော
(မ၊ ၃။ ၉)တိ သမ္ပယောဂဝီရိယံ ကရောန္တဿ။
မ၊ ဋ၊ ၄။ ၇-၈။ သင်္ခါရ (မ၊ ဋ၊ ၄။ ၇) န္တိ
ယထာရဒ္ဓါယ သာတိသယံ ကရဏတော
သင်္ခါရန္တိ လဒ္ဓနာမံ ဗလဝီရိယံ ဥဿောဠှီ။
မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၁၆။ (ဎ) ပုဗ္ဗပယောဂ။ (ရှု) အမှတ်
ပြကြည့်။ (ဏ) အလုံးစုံသော ဝီရိယ။ အထ
ဝါ တံ တံ ဝိသေသံ သင်္ခရောတီတိ သင်္ခါရော၊
သဗ္ဗမ္ပိ ဝီရိယံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၈။(တ) ပုဗ္ဗစေတနာ,
ရှေးဖော စေတနာ ၆-ခု, စေတနာနှင့် ယှဉ်
သောအား ထုတ်မှု။ အာယူဟနာ သင်္ခါရာ
(ပဋိသံ။ ၅၀) တိ တံ ကမ္မံ ကရောန္တဿ
ပုရိမစေတနာယော၊ ---- ကောဝဒ္ဓေသု ဝါ
ဆသု ဇဝနေသု စေတနာ အာယူဟနာ
သင်္ခါရာ နာမ၊ ----ယာ ကာစိ ဝါ ပန စေတနာ
ဘဝေါ၊ တံ သမ္ပယုတ္တာ အာယူဟနာ သင်္ခါရာ
နာမ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၂၃။ (ထ) သင်္ခါရက္ခန္ဓာ။
သင်္ခါရာ အနတ္တာ၊ သင်္ခါရာ စ ဟိဒံ ဘိက္ခဝေ
အတ္တာ အဘဝိဿံသု။ ဝိ၊ ၃။ ၁၉။ သံ၊ ၂။
၅၅။ စူဠနိ။ ၁၈၁။ သင်္ခါရေ ပရတော ဥ တွာ
(အံ၊ ၁။ ၃၂၅) တိ သင်္ခါရက္ခန္ဓံ---- ပရတော
ဇာနိတွာ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၆၂။ သင်္ခါရက္ခန္ဓော
သင်္ခါရာတိ အာမဋ္ဌော။ ယမက၊ ၁။ ၂၂။ (-မ၊
၁။ ၇၈၊ ၁၉၂။ မ၊ ၃။ ၆၇။ သံ၊ ၂။ ၈၃။ အံ၊ ၃။
၄၊ ၅။ အဘိ၊ က။ ၁၇၊ ၂၀၊ ၁၁၂။ စူဠနိ။
၁၈၁။ နေတ္တိ။ ၆၂)။ (၂) အကျိုးတရားကို-ပြု
လုပ်-ပြုပြင်-စီရင်-စီမံ-တတ်သော အကြောင်း။
သသင်္ခါရာ ဘိက္ခဝေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ပါပကာ
အကုသလာ ဓမ္မာ။ အံ၊ ၁။ ၈၀။ နိဒါနံ ဟေတု
သင်္ခါရော ပစ္စယော ရူပန္တိ သဗ္ဗာနိပိ ဧတာနိ
ကာရဏဝေဝစနာနေဝ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၄။
သင်္ခရောတိ ဖလန္တိ သင်္ခါရော။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၈။
(-ဒီ၊ ၃။ ၁၇၈။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၅၈။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။
၁၇၀)။ (၃) ပြုလုပ်-ပြုပြင်-စီရင်-စီမံ-အပ်
သောသင်္ခါရ။(က) သင်္ခတသင်္ခါရ, တေဘူမက-
သင်္ခါရ, စတုဘူမကသင်္ခါရ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး။
ဝယဓမ္မာ သင်္ခါရာ အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထ၊
အနိစ္စာ ဝတ သင်္ခါရာ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၂၈-၉၊ ၁၆၁။
သံ၊ ၁။ ၁၆၀။ အနိစ္စာ သဗ္ဗသင်္ခါရာ (သံ၊ ၁။
၆) တိ သဗ္ဗေ တေဘူမကသင်္ခါရာ ဟုတွာ
အဘာဝတ္တေန အနိစ္စာ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၉။
သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ (အံ၊ ၁။ ၂၈၉) တိ စတုဘူမက-
သင်္ခါရာ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၄၂။ သင်္ခါရာ (အံ၊ ၂။
၄၇၄) တိ ဥပါဒိန္နကအနုပါဒိန္နကာ သင်္ခါရ-
ဓမ္မာ။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၇၉။ သင်္ခါရာ (ဓမ္မ။ ၅၀)တိ
ပဉ္စက္ခန္ဓာ။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၄၀။ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂) တိ သဗ္ဗေ တေဘူမကသင်္ခါရာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁။ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ (ပဋိသံ။ ၆။ မဟာနိ။ ၇၂) တိ သဗ္ဗေ သပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာ။ တေ ဟိ သင်္ခတသင်္ခါရာ နာမ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၇။ မဟာနိ။ ၁၉၂။ သင်္ခါရေ(ထေရီ။ ၃၉၁)တိ တေဘူမကသင်္ခါရေ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၉၈။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄၈၀။ ဝိ၊ ၁။ ၁၅၇။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၀၊ ၁၁၆၊ ၁၆၁။ မ၊ ၃။ ၁၀၉။ သံ၊ ၁။ ၁၈၉။ သံ၊ ၂။ ၃၁၈။ သံ၊ ၃။ ၃၉၂။ အံ၊ ၁။ ၂၈။ အံ၊ ၂။ ၃၈၂။ အဘိ၊ က။ ၂၉၅။ ပဋ္ဌာန၊ ၃။ ၁၄၄။ ပဋိသံ၊ ၆။ ၁၄၀၊ ၂၈၇။ ဓမ္မ။ ၅၃။ ထေရ။ ၂၄၇။ အပ၊ ၁။ ၇၀၊ ၃၁၅။ မဟာနိ။ ၇၂။ ဇာ၊ ၁။ ၂၂။ နေတ္တိ။ ၇။ မိလိန္ဒ။ ၂၆၀။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂)။

(ခ) အဘိသင်္ခတသင်္ခါရ။ ကမ္မနိဗ္ဗတ္တာ တေဘူမကာ ရူပါရူပဓမ္မာ အဘိသင်္ခတသင်္ခါရာတိ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တာ၊ တေပိ " အနိစ္စာ ဝတ သင်္ခါရာ "တိ ဧဝမာဒီသု သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဝိသုံ ပန နေသံ အာဂတဋ္ဌာနံ န ပညာယတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၇-၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၈။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၇။ (ဂ) (အဿာသ, ပဿာသ=ထွက်သက်, ဝင်သက် ဟုဆိုအပ်သော) ကာယသင်္ခါရ။ အဿာသပဿာသာ ကာယေန သင်္ခရီယန္တီတိ ကာယသင်္ခါရာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၇-၈။ (-သံ၊ ၂။ ၄၈၃။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၂)။ (ဃ) (သညာ, ဝေဒနာဟုဆိုအပ်သော) စိတ္တသင်္ခါရ။ သညာ စ ဝေဒနာ စ စိတ္တေန သင်္ခရီယန္တီတိ စိတ္တသင်္ခါရာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၈။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၂)။ (င) ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ။ သင်္ခါရုပပတ္တိ-ကြည့်။(စ) ဘဝ။ " ဘဝေါ "တိ ဝုတ္တာနံ သင်္ခါရာနံ ကာရဏဿ ပကာရဏံ, ကာရဏမေဝ ဝါ တဏှာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၀၉။ (ဆ) (သပိတ်, သင်္ကန်းစသော) ဗာဟိရသင်္ခါရ။ ပတ္တစီဝရာဒီနံ ဝါ သင်္ခါရာနံ ---- ဝိနာသေန ဒေါမနဿိန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၄။ (ဇ) ဥပေက္ခာဝေဒနာ။ သင်္ခါရဒုက္ခတာ-ကြည့်။ (ဈ) ဈာန်အင်္ဂါ, ထိုမှတစ်ပါးသော သင်္ခါရ။ သင်္ခါရေ (ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၇) တိ ဈာနင်္ဂ-သင်္ခါရေ တဒညေပိ ဝါ။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၃၂၀။ (ဉ) ပြုလုပ်-ပြုပြင်-စီရင်-စီမံ-ကြောင်း ဖြစ်သော ပုဗ္ဗပယောဂ (ဝီရိယ)။ သင်္ခရီယတိ ဝါ တံ ဧတေန ယထာဝုတ္တနယေန သင်္ခရီယတီတိ သင်္ခါရော၊---အတ္တနော ဝါ ပရေသံ ဝါ ပဝတ္တ-ပုဗ္ဗပယောဂေါ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၇၇။ (-မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။ ၁၅၇-၈)။ (ဋ) ပြုလုပ်-ပြုပြင်-အားထုတ်-ခြင်း (စိတ်၏ လှုံ့လပယောဂ)။ အတ္တနော ဝါ ပရဿ ဝါ သမုဿာဟဇနိတံ စိတ္တပယောဂ-သင်္ခါတံ သင်္ခရဏံ သင်္ခါရော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၆။ သင်္ခါရော သင်္ခတေ ပုညာဘိသင်္ခါရာ-ဒိကေပိ စ။ ပယောဂေ ကာယသင်္ခါရာဒျဘိ-သင်္ခရဏေသု စ။ ဓာန်။ ၈၃၂။ (ဌ) ထုံခြင်း။ သင်္ခါရော ဝါသနာ ဘဝေ။ ဓာန်။ ၇၇၂။

သင်္ခါရအပ္ပဋိကူလ (န) [သင်္ခါရ + အပ္ပဋိကူလ] စက်ဆုပ်-ရွံရှာ-ဖွယ်-မဟုတ်-မရှိ-သောသင်္ခါရ။ အလိုရှိ-နှစ်သက်-အပ်သော သင်္ခါရ။ အပ္ပဋိကူလန္တိ ဒုဝိဓံ အပ္ပဋိကူလံ သတ္တအပ္ပဋိကူလဉ္စ သင်္ခါရအပ္ပဋိကူလဉ္စ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၇။

သင်္ခါရကလာပ (ပု) [သင်္ခါရ + ကလာပ] သင်္ခါရကလာပ်၊ သင်္ခါရတို့၏-အပေါင်း-အစု။ တဒနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟဿ သင်္ခါရကလာပဿ တထာ အနုပ္ပတ္တိတော။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၂၃။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၆၆။

သင်္ခါရကာရဏ (န) [သင်္ခါရ + ကာရဏ]

သင်္ခါရ၏ အကြောင်း။ တသ္မာ အယမိဓ အဝိဇ္ဇာ အဝိဇ္ဇမာနေသုပိ အညေသု ----- သင်္ခါရကာရဏေသု ------ သင်္ခါရဟေတူနံ ဟေတူတိ ပဓာနတ္တာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၄။

သင်္ခါရကေလာယန (တိ) [သင်္ခါရ + ကေလာယန] သင်္ခါရတို့၌-နှစ်သက်-မြတ်နိုး-သော၊ သူ။ ယော ပန စီဝရပတ္တထာလကကတ္တရယဋ္ဌိအာဒီနိ မမာယတိ၊ ----- အယံ သင်္ခါရကေလာယနော နာမ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၃။

သင်္ခါရကောဋိ (ထီ) [သင်္ခါရ + ကောဋိ] သင်္ခါရတို့၏-အစွန်အဖျား-အဆုံး (နိဗ္ဗာန်)။ ကောဋိဂတောတိ မဂ္ဂေန သင်္ခါရကောဋိံ ဂတော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၇၁။

သင်္ခါရက္ခန္ဓ (ပု) [သင်္ခါရ + ခန္ဓ] သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ (ဝေဒနာက္ခန္ဓာ, သညာက္ခန္ဓာ, ဝိညာဏက္ခန္ဓာ တို့မှ တစ်ပါး ဖဿ, စေတနာ စသော စေတသိက် ၅၀-နာမ်တရားအစု)။ ယေ ကေစိ သင်္ခါရာ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာ ----ဟီနာ ဝါ ပဏီတာ ဝါ ယေ ဒူရေ သန္တိကေ ဝါ၊ အယံ သင်္ခါရက္ခန္ဓော။ မ၊ ၃။ ၆၇။ ကတမော တသ္မိံ သမယေ သင်္ခါရက္ခန္ဓော ဟောတိ၊ ---- အရူပိနော ဓမ္မာ ဌပေတွာ ဝေဒနာက္ခန္ဓံ ဌပေတွာ သညာက္ခန္ဓံ ဌပေတွာ ဝိညာဏက္ခန္ဓံ၊ အယံ တသ္မိံ သမယေ သင်္ခါရက္ခန္ဓော ဟောတိ။ အဘိ၊ ဓ။ ၂၇။ ရူပက္ခန္ဓော ဝေဒနာက္ခန္ဓော သညာက္ခန္ဓော သင်္ခါရက္ခန္ဓော ဝိညာဏက္ခန္ဓော။ အဘိ၊ ပု။ ၁၀၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၃။ (-အဘိ၊ ဓ။ ၂၄၊ ၃၆၊ ၄၁။ အဘိ၊ ဝိ။ ၃၇-၉။ အဘိ၊ က။ ၂၅၂-၃၊ ၂၉၂။ ယမက၊ ၁။ ၂၂၊ ၃၁။ ပဋိသံ။ ၅၃။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၁။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၆-၇။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆။)။

သင်္ခါရက္ခန္ဓကထာ (ထီ) [သင်္ခါရက္ခန္ဓ + ကထာ] သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ဆိုရာစကားရပ်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၂၊ ၁၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၉-၅၄။

သင်္ခါရက္ခန္ဓဂဏန (န) [သင်္ခါရက္ခန္ဓ + ဂဏန] သင်္ခါရက္ခန္ဓာဖြင့် ရေတွက်ခြင်း။ သင်္ခါရက္ခန္ဓဂဏနံ ဂစ္ဆတိ။ အဘိ၊ က။ ၂၅၁။

သင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မ (ပု) [သင်္ခါရက္ခန္ဓ + ဓမ္မ] သင်္ခါရက္ခန္ဓာတရား။ သဗ္ဗေပိ ဖဿာဒယော သင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မာ ----- ဥပသမိံသု။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၉၀။ (-နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀၆။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၁)။

သင်္ခါရက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ (ပု) [သင်္ခါရက္ခန္ဓ + နိဒ္ဒေသ] သင်္ခါရက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို အကျယ်ပြ-ရာ-ကြောင်း-ဖြစ်သောစကားရပ်။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ဝိဘင်္ဂပါဠိ၊ ၁၊ ၁-ဝိဘင်၊ ၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ၊ ၄-ခန္ဓ။ ၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယ၊ ၄-ခန္ဓ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၇၊ ၁၀၊ ၃၇၊ ၄၈။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၆။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၂။ သင်္ခါရက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသေ ယေ ကေစိ သင်္ခါရာတိ စတုဘူမကသင်္ခါရေ ပရိယာဒိယတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉။

သင်္ခါရက္ခန္ဓပဉှ (တိ) [သင်္ခါရက္ခန္ဓ + ပဉှ] သင်္ခါရက္ခန္ဓာပြဿနာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို မေးမြန်းခြင်း။ သင်္ခါရက္ခန္ဓပဉှေ ဖဿာဒိသင်္ခါရက္ခန္ဓံ သန္ဓာယ ပဋိက္ခိပတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၁။

သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပန္န (တိ) [သင်္ခါရက္ခန္ဓ + ပရိယာပန္န] သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အကျုံးဝင်သော။ ကတမက္ခန္ဓပရိယာပန္နန္တိ

သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပန္နတ္ထိ။ အဘိ၊ က။ ၂၉၂။ သော (မနသိကာရော) သာရဏလက္ခဏော၊ ---- သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပန္နော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၇။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၊ ၂၁၁)။

သင်္ခါရက္ခန္ဓဘာဇနီယ (တိ) [သင်္ခါရက္ခန္ဓ + ဘာဇနီယ] သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ဝေဘန်ရာ ဖြစ်သော - ပါဠိ - စကားရပ်။ တထာ ဟိ သုတ္တန္တဘာဇနီယေ သင်္ခါရက္ခန္ဓဘာဇနီယေ စ ---- စေတနာဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၆၄။

သင်္ခါရက္ခန္ဓမူလက (တိ) [သင်္ခါရက္ခန္ဓ + မူလ + က] သင်္ခါရက္ခန္ဓာ-ဟု ဆိုအပ်သော-လျှင်-အရင်း-မူလ-ရှိသော။ သညာက္ခန္ဓမူလကာနိ ဒွေ, သင်္ခါရက္ခန္ဓမူလကံ ဧကံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၇။ (-၃၀၃။ မူလဋီ၊ ၃။ ၈)။

သင်္ခါရက္ခန္ဓလက္ခဏ (န) [သင်္ခါရက္ခန္ဓ + လက္ခဏ] သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၏ လက္ခဏာ။ ဖဿာဒီနံ သင်္ခါရက္ခန္ဓလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏတ္တာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၈၅။

သင်္ခါရက္ခန္ဓဝိဘင်္ဂ (ပု) [သင်္ခါရက္ခန္ဓ + ဝိဘင်္ဂ] သင်္ခါရက္ခန္ဓဝိဘင်း။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ဝေဖန်ရာ ဖြစ်သော-ပါဠိ-စကားရပ်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓဝိဘင်္ဂေ " စက္ခုသမ္ဖဿဇာစေတနာ " တိအာဒိနာ စေတနာဝ ဝိဘတ္တာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၁၀။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၁။

သင်္ခါရက္ခန္ဓဝိဘဇန (န) [သင်္ခါရက္ခန္ဓ + ဝိဘဇန] သင်္ခါရက္ခန္ဓဝိဘင်္ဂ-ကြည့်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓဝိဘဇနေ " ယာ စေတနာ သဉ္စေတနာ သဉ္စေတယိတတ္တ"န္တိ စေတနာဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၁။

သင်္ခါရက္ခန္ဓသင်္ဂဟ (ပု) [သင်္ခါရက္ခန္ဓ + သင်္ဂဟ] သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို-သဂြိုဟ်-ယူ-ပေါင်း၍ယူ-ခြင်း။ အာယာတဂ္ဂဟဏေန သင်္ခါရက္ခန္ဓသင်္ဂဟော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၄၉၃။

သင်္ခါရက္ခန္ဓသင်္ဂဟိတ (တိ) [သင်္ခါရက္ခန္ဓ + သင်္ဂဟိတ] သင်္ခါရက္ခန္ဓာဖြင့် ရေတွက်အပ်သော။ သင်္ခါရက္ခန္ဓသင်္ဂဟိတာ ပီတိ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓ သင်္ဂဟိတံ သုခံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၀။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၀။

သင်္ခါရက္ခန္ဓသုညတာ (ထီ) [သင်္ခါရက္ခန္ဓ + သုညတာ] သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၏ သုညတသဘော။ သင်္ခါရက္ခန္ဓသုညတာယပိ သေသက္ခန္ဓပရိယာပန္နာယ ဘဝိတဗ္ဗံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၇။

သင်္ခါရဂတ (န) [သင်္ခါရ + ဂတ] (၁) (တေဘူမက) သင်္ခါရ၊ သင်္ခါရတရား။ (၂) (ဘူတရုပ်, ဥပါဒါရုပ် အပြားရှိသော) သင်္ခါရတရားအပေါင်း။ (၃) (မပြတ်) ဖြစ်သော သင်္ခါရတရား၊ သင်္ခါရအယဉ်၊ သင်္ခါရတရားတို့၏ဖြစ်ခြင်း။ (၁) သင်္ခါရဂတံ ဝိညာဏဂတံ။ မ၊ ၂။ ၉၉။ မ၊ ၃။ ၃၂၅။ သင်္ခါရဂတေ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၈၇) တိ သဗ္ဗသ္မိံ တေဘူမကေ သင်္ခါရေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၅၁။ ကိဉ္စိ သင်္ခါရဂတံ အနဿနဓမ္မံ နာမ နတ္ထိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၆၉။ (၂) သင်္ခါရဂတ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၆) န္တိ ဘူတုပါဒါယပ္ပဘေဒံ သင်္ခါရဇာတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၁။ (၃) သင်္ခါရဂတေ ရတိံ အလဘမာနေ (ထေရီ၊ ၄၃၄) တိ အဏုမတ္တေပိ သင်္ခါရပဝတ္တေ အဘိရတိံ အဝိန္ဒန္တိ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၈။

သင်္ခါရဂ္ဂ (ဂ) ဟဏ (န) [သင်္ခါရ + ဂဟဏ] သင်္ခါရတို့ကို-ယူ-စွဲလမ်း-ခြင်း။ ယာ

---- တယော ဘဝေ ပဿတော သင်္ခါရဂ္ဂဟဏော မဇ္ဈတ္တတာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၇။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၂၁။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၀၆)။

သင်္ခါရဇနန (န) [သင်္ခါရ + ဇနန] သင်္ခါရတရားတို့ကို ဖြစ်စေခြင်း။ အထ ခေါ သင်္ခါရဇနနေ သဗ္ဗာပါရာ ဝိယ ဟုတွာ အာယူဟတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၂။

သင်္ခါရဇာတ (န) [သင်္ခါရ + ဇာတ] (က) သင်္ခါရ။ (ခ) သင်္ခါရ တရားအပေါင်း။ (ဂ) အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်သော သင်္ခါရ။ သကလမ္ပိ ဝဋ္ဋဂတံ သင်္ခါရဇာတံ ---- ပမတ္တပုဂ္ဂလံ အတိဝတ္တတိ အဘိဘဝတိ အဇ္ဈောတ္ထရတိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၀။

သင်္ခါရဇာတိက (တိ) [သင်္ခါရ + ဇာတိ + က] သင်္ခါရလျှင်-ဇာတ်-ဇာစ်မြစ်-ရှိသော။ ဝိညာဏံ သင်္ခါရနိဒါနံ သင်္ခါရသမုဒယံ သင်္ခါရဇာတိကံ သင်္ခါရပဘဝံ။ သံ၊ ၁။ ၂၅၃။

သင်္ခါရဇာယမာနပဉ္ဇ (တိ) [သင်္ခါရ + ဇာယမာန + ပဉ္ဇ] သင်္ခါရ တရားတို့၏ဖြစ်ခြင်းကိုမေးသော-ပုစ္ဆာ- ပြဿနာ။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ မိလိန္ဒပဉ္ဇပါဠိ၊ ၃-ဝဂ်၊ ၄-ပဉ္ဇ။ မိလိန္ဒ။ ၅၃။

သင်္ခါရဋ္ဌ (ပု) [သင်္ခါရ + အတ္ထ] (၁) ပြုပြင်-စီရင်-ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အနက်သဘော။ (၂) သင်္ခါရသဒ္ဒါ၏ အနက်။ (၁) ပရိက္ခာရဋ္ဌော သင်္ခါရဋ္ဌော ဝိယ ဘူသနဋ္ဌော ဟောတိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၀၆။ (၂) ဝုတ္တန္တိ သင်္ခါရဋ္ဌပစ္စယဋ္ဌာဒိမာဟ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၃။

သင်္ခါရဋ္ဌိတိက (တိ) [သင်္ခါရ + ဋ္ဌိတ + က] သင်္ခါရဟူသောအကြောင်းကြောင့် တည်ခြင်းရှိသော။ သဗ္ဗေ သတ္တာ သင်္ခါရဋ္ဌိတိကာ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၇၈။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၈)။

သင်္ခါရတ္ထ[၁] (တိ) [သင်္ခါရ + အတ္တာ] သင်္ခါရဟူသော အတ္တရှိသော၊ သင်္ခါရကို-အတ္တ=ကိုယ်-ဟုယူဆသော။ (ရူပတ္တ-ကြည့်)။ သင်္ခါရတ္တာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော သင်္ခါရေသု ပတိဋ္ဌာယ ပုညံ ဝါ အပုညံ ဝါ ပသဝတိ။ မ၊ ၁။ ၂၉၂။

သင်္ခါရတ္ထ[၂] (န) [သင်္ခါရ + တ္တ] သင်္ခါရ၏ အဖြစ်။ သင်္ခါရေ သင်္ခါရတ္တာယ သင်္ခတမဘိသင်္ခရောန္တိ။ သံ၊ ၂။ ၇၂။

သင်္ခါရတ္တိက (ပု၊ န) [သင်္ခါရ + တိက] သင်္ခါရတိက်၊ သင်္ခါရတို့၏ သုံးခုအပေါင်း။ ဒီဃနိကာယ၊ ပါထိကဝဂ္ဂပါဠိ၊ ၁၀-သုတ်၊ ၃၅-သုတ်၊ ဒီ၊ ၃။ ၁၈၂။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၉။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၁-၂။ ပုဗ္ဗေ (ပ) ဝသေနေဝါတိ သင်္ခါရတ္တိကေ ဝုတ္တဒါနမယသီလမယဘာဝနာမယစေတနာဝသေနေဝ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၅။ (-နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၈)။

သင်္ခါရဒရထပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ (ထီ) [သင်္ခါရ + ဒရထ + ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ] သင်္ခါရတရားဟူသော ပူပန်ခြင်း၏-ငြိမ်းအေး-ချုပ်ပျောက်-ချုပ်ငြိမ်း-ခြင်း။ သင်္ခါရဒရထပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယာ သီတလီဘဝိဿန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၉။

သင်္ခါရဒရထပရိဠာဟာဘာဝ (ပု) [သင်္ခါရဒရထ + ပရိဠာဟ + အဘာဝ] (က) သင်္ခါရဟူသော ပူပန်ခြင်းဖြင့် ပူပန်ခြင်း၏ မရှိခြင်း။ (ခ) သင်္ခါရဟူသော ပူပန်ခြင်း အလွန်ပူပန်ခြင်း၏ မရှိခြင်း။(က)(ခ) ဝေဒနာနံ သီတိဘာဝေါ နာမ သင်္ခါရဒရထပရိဠာဟာဘာဝေါ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၉၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၆၆။

သင်္ခါရဒဿနဒရထ (ပု) [သင်္ခါရ + ဒဿန + ဒရထ] သင်္ခါရတရားတို့ကို ရှုမှတ်ခြင်းကို စွဲ၍ ဖြစ်သော ပူပန်ခြင်း။ မနသိကာရသန္တတာယ ----- သင်္ခါရဒဿနဒရထာနံ သုခုမတာ သလ္လဟုကတာ စ စရိတတ္ထာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၂၂။

သင်္ခါရဒုက္ခ (န) [သင်္ခါရ + ဒုက္ခ] သင်္ခါရဒုက္ခ၊ သင်္ခါရဆင်းရဲ၊ တေဘူမကသင်္ခါရ ဟူသော ဆင်းရဲ၊ (ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် တေဘူမက သင်္ခါရတရားတို့ကို ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းဖြင့် နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် " သင်္ခါရဒုက္ခ " ဟု ခေါ်သည်)။ သင်္ခါရဒုက္ခံ ဝိပရိဏာမဒုက္ခံ။ မဟာနိ။ ၁၃။ သင်္ခါရဒုက္ခန္တိ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာစေဝ အဝသေသာ စ တေဘူမကသင်္ခါရာ ဥဒယဗ္ဗယပီဠိတတ္တာ သင်္ခါရဒုက္ခံ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၆၆။ (-စူဠနိ။ ၂၂၁။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၈။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၃၀)။

သင်္ခါရဒုက္ခတာ (ထီ) [သင်္ခါရဒုက္ခ + တာ။ သင်္ခါရ + ဒုက္ခတာ] (က) ပြုပြင်-စီရင်-အပ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် - ဆင်းရဲသည်၏ အဖြစ်-ဆင်းရဲခြင်း။ (ခ) သင်္ခါရဒုက္ခ၊ သင်္ခါရ ဆင်းရဲ။ (အကြောင်းတရားတို့သည် ကပ်၍ပြု ပြင်စီရင်အပ်သည် ဖြစ်၍ တစ်ပါးသော ဒုက္ခ သဘောမှကင်းသောကြောင့် ဥပေက္ခာဝေဒနာ ကို "သင်္ခါရဒုက္ခတာ" ဟုဆိုသည်)။ (က) (ခ) တိသော ဒုက္ခတာ၊ ဒုက္ခဒုက္ခတာ သင်္ခါရ-ဒုက္ခတာ ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၈၁။ သင်္ခါရဒုက္ခတာတိ သင်္ခါရဘာဝေန ဒုက္ခတာ။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာယေတံ နာမံ။ သာ ဟိ သင်္ခတတ္တာ ဥပ္ပါဒဇရာဘင်္ဂပီဠိတာ၊ တသ္မာ အညဒုက္ခသဘာဝဝိရဟတော သင်္ခါရဒုက္ခတာတိ ဝုတ္တာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၄။ ဒုက္ခတာတိ ဒုက္ခဘာဝေါ၊ ဒုက္ခံယေဝ ဝါ ယထာ ဒေဝေါ ဧဝ ဒေဝတာ။ ------ သင်္ခါရဘာဝေနာတိ သင်္ခတဘာဝေန။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၄။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၀၊ ၃၉၂၊ ၃၉၄)။

သင်္ခါရဒုက္ခတ္တ (န) [သင်္ခါရဒုက္ခ + တ္တ] သင်္ခါရဒုက္ခ၏အဖြစ်။ ဒုက္ခန္တိ ဒုက္ခဝတ္ထုတ္တာ သင်္ခါရဒုက္ခတ္တာ စ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၁။

သင်္ခါရဒုက္ခပရိညာ (ထီ) [သင်္ခါရဒုက္ခ + ပရိညာ] (က) သင်္ခါရဒုက္ခကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း။(ခ) သင်္ခါရဒုက္ခကို ပိုင်းခြား၍သိတတ်သောဉာဏ်။ တတိယေန သင်္ခါရဒုက္ခပရိညာ။ က္လတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၅။

သင်္ခါရဒုက္ခဝူပသမ (ပု) [သင်္ခါရဒုက္ခ + ဝူပသမ] (က) သင်္ခါရဒုက္ခ၏ငြိမ်းအေးခြင်း။ (ခ) သင်္ခါရဒုက္ခ၏ ငြိမ်းအေးရာ၊ (နိဗ္ဗာန်)။ (က) (ခ) အထ ဝါ " တေသံ ဝူပသမော သုခေါ " တိအာဒီသု ယထာ သင်္ခါရဒုက္ခဝူပ-သမော " သုခေါ " တိ ဝုစ္စတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၃၃။

သင်္ခါရဒုက္ခူ (က္ခော) ပသမ (ပု) [သင်္ခါရဒုက္ခ+ဥပသမ] သင်္ခါရဒုက္ခဝူပသမ-ကြည့်။ အထ ဝါ " တေသံ ဝူပသမော သုခေါ " တိအာဒီသု ယထာ သင်္ခါရဒုက္ခူပ-သမော " သုခေါ "တိ ဝုစ္စတိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၀။

သင်္ခါရဒုက္ခူပသမသုခနိပ္ဖာဒက (တိ) [သင်္ခါရဒုက္ခူပသမ + သုခ + နိပ္ဖာဒက] သင်္ခါရဒုက္ခ၏ ငြိမ်းအေးရာနိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ပြီးစေတတ်သော (ကုသိုလ်) ။ ကိဥ္စာပိ သဗ္ဗေ ကုသလာ သင်္ခါရဒုက္ခူပသမသုခနိပ္ဖာဒကာ သမ္ဘဝန္တိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၃၁။

သင်္ခါရဒုက္ခောပသမ (ပု) [သင်္ခါရဒုက္ခ + ဥပသမ] သင်္ခါရဒုက္ခူပသမ-ကြည့်။

သင်္ခါရဒုက္ခောပသမသုခဝိပါကတာ (ထီ) [(သင်္ခါရဒုက္ခောပသမ + သုခ + ဝိပါက॰) သင်္ခါရဒုက္ခောပသမသုခဝိပါက + တာ] သင်္ခါရဒုက္ခ၏ ငြိမ်းအေးရာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ ဟူသော အကျိုးရှိသော ကုသိုလ်၏ အဖြစ်။ သင်္ခါရဒုက္ခောပသမသုခဝိပါကတာယ စ သမ္ဘဝေါ ဧဝ နတ္ထိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၃၂။

သင်္ခါရဒွယ (နပုံ) [သင်္ခါရ + ဒွယ] သင်္ခါရ ၂-ခု အပေါင်း။ အနပ္ပနာပ္ပတ္တေပိ ဟိ သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ္တေ ဣဒံ သင်္ခါရဒွယံ ဥပ္ပဇ္ဇတေဝ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၅။

သင်္ခါရဓမ္မ (ပု) [သင်္ခါရ + ဓမ္မ] သင်္ခါရ တရား၊ (က) စေတနာမက ကုသိုလ်, အကုသိုလ်စေတနာ။ (ခ) စေတနာမကတရား။ (ဂ) ဥပါဒိန္နက, အနုပါဒိန္နက တရား။ (က) " အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ " တိ ယာ စေတနာ ပဒေ သင်္ခါရဓမ္မာနံ ကာရဏဏ္ဏေန တထာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၂။ (ခ) သာ ပနာယံ အာဟာရဋ္ဌိတိကတာ နိပ္ပရိယာယတော သင်္ခါရဓမ္မော၊ န သတ္တဓမ္မော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၈။ (ဂ) သင်္ခါရာတိ ဥပါဒိန္နကအနုပါဒိန္နကာ သင်္ခါရဓမ္မာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၉။

သင်္ခါရဓာတု (ထီ) [သင်္ခါရ + ဓာတု] သင်္ခါရဓာတ်၊ (က) သင်္ခါရက္ခန္ဓာ။ (ခ) အလုံးစုံသော သင်္ခတတရား။ (က) သင်္ခါရဓာတု ခေါ ဂဟပတိ ဝိညာဏဿ ဩကော။ သံ၊ ၂။ ၉၊ ၁၂။ မဟာနိ။ ၁၅၂။ (ခ) " တုလ " န္တိ သင်္ခါရဓာတုံ။ အတုလန္တိ နိဗ္ဗာနဓာတုံ။ နေတ္တိ။ ၅၂။ သင်္ခါရဓာတု (နေတ္တိ။ ၈၁) တိ သဗ္ဗေ သင်္ခတဓမ္မာ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၄။

သင်္ခါရနိဒါန (တိ) [သင်္ခါရ + နိဒါန] သင်္ခါရလျှင် အကြောင်းရှိသော။ သင်္ခါရဇာတိက-ကြည့်။

သင်္ခါရနိဒ္ဒေသ (ပု) [သင်္ခါရ + နိဒ္ဒေသ] သင်္ခါရနိဒ္ဒေသ၊ သင်္ခါရတို့ကို အကျယ်ပြ-ရာ-ကြောင်း-ဖြစ်သော-စကားရပ်-ပါဠိ။ သံယုတ္တနိကာယ၊ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-သံယုတ်၊ ၂-သုတ်။ သံ၊ ၁။ ၂၄၅။ အဘိဓမ္မ-ပိဋက၊ ဝိဘင်္ဂပါဠိ၊ ၆-ဝိဘင်၊ ၁-ဘာဇနီယ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၄၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၄-၄၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉။ မူလဋီ၊ ၂။ ၉၃၊ ၁၀၁။ အနုဋီ၊ ၂။ ၉၉၊ ၁၁၁။ သင်္ခါရနိဒ္ဒေသေ အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏော သင်္ခါရော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၀၇)။

သင်္ခါရနိမိတ္တ (နပုံ) [သင်္ခါရ + နိမိတ္တ] သင်္ခါရနိမိတ်-အာရုံ။ စေတနာမကသင်္ခါရ ဟူသော-နိမိတ်-အာရုံ။ ဗဟိဒ္ဓါ သင်္ခါရနိမိတ္တ (ပဋိသံ။ ၆၃) န္တိ သကသန္တာနပ္ပဝတ္တအကု-သလက္ခန္ဓတော ဗဟိဒ္ဓါဘူတံ သင်္ခါရနိမိတ္တံ။ လောကိကသင်္ခါရာ ဟိ ကိလေသာနံ နိမိတ္တတ္တာ, နိမိတ္တာကာရေန ဥပဋ္ဌာနတော ဝါ နိမိတ္တန္တိ ဝုစ္စတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၃။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၅။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၊ ၂၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၈၄၊ ၂၈၆)။

သင်္ခါရနိမိတ္တဂါ (ဂ္ဂါ)ဟ (ပု) [သင်္ခါရနိမိတ္တ + ဂါဟ] သင်္ခါရ-နိမိတ်-အာရုံ-ကိုယူခြင်း။ ဂေါတြဘုနာ သင်္ခါရနိမိတ္တဂါ (ဂ္ဂါ) ဟဿ ပဟာနံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၆။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၃။ သုတ္တနိ၊

ဌ၊ ၁။ ၈။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၃၆။ သင်္ခါရနိမိတ္တဂ္ဂါဟောတိ ယာဒိသဿ ကိလေသဿ အပ္ပဟီနတ္တာ ဝိပဿနာ သင်္ခါရနိမိတ္တံ န မုဉ္စတိ၊ သော ကိလေသော၊ ယော "သံယောဂါဘိနိဝေသော" တိပိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၅။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၆။

သင်္ခါရနိမိတ္တပဋိပက္ခ (တိ) | သင်္ခါရနိမိတ္တ + ပဋိပက္ခ | သင်္ခါရနိမိတ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော (နိဗ္ဗာန်)။ အနိမိတ္တောတိ သင်္ခါရနိမိတ္တပဋိပက္ခေ နိဗ္ဗာနေ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၈။

သင်္ခါရနိမိတ္တဝိရဟိတဋ္ဌ (ပု) | သင်္ခါရနိမိတ္တ + ဝိရဟိတ + အတ္ထ | သင်္ခါရနိမိတ်မှ ကင်းသော-အနက်-သဘော။ အနိမိတ္တဋ္ဌေနာတိ သင်္ခါရနိမိတ္တဝိရဟိတဋ္ဌေန။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၈၉။

သင်္ခါရနိမိတ္တာနုသာရီ (ထီ) | သင်္ခါရနိမိတ္တ + အနု + သရ + ဏီ | သင်္ခါရနိမိတ်သို့ အစဉ်လိုက်-လေ့ရှိ-တတ်-သော။ အနိမိတ္တာနုသာရိတိ သင်္ခါရနိမိတ္တာနုသာရီ။ နေတ္တိ၊ ဌ။ ၈၈။

သင်္ခါရနိမိတ္တာရမ္မဏ (တိ) | သင်္ခါရနိမိတ္တ + အာရမ္မဏ | သင်္ခါရနိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော။ န ဟိ သော သင်္ခါရနိမိတ္တာရမ္မဏာယ အနိစ္စာနုပဿနာယ ပဋိပက္ခော။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆၈။

သင်္ခါရနိရောဓ (ပု) | သင်္ခါရ + နိရောဓ | (၁) (လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်စေတနာ ဟုဆိုအပ်သော) သင်္ခါရတရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း။(၂) သင်္ခါရတရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်။ (၁) အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော။ သင်္ခါရနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော။ ဝိ၊ ၃။ ၁။ (-မ၊ ၃။ ၁၀၉။ သံ၊ ၁။ ၂၄၄။ အံ၊ ၁။ ၁၇၈။ ဥဒါန။ ၇၈)။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သင်္ခါရနိရောဓဂါမိနီ (ထီ) | (သင်္ခါရနိရောဓ + ဂမု + ဏီ-) သင်္ခါရနိရောဓဂါမီ + ဤနီ | (တေဘူမက) သင်္ခါရတရားတို့၏ ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော(အကျင့်)။ သင်္ခါရနိရောဓဉ္စ ပဇာနာတိ၊ သင်္ခါရနိရောဓဂါမိနိံ ပဋိပဒဉ္စ ဇာနာတိ။ မ၊ ၁။ ၆၇။ သံ၊ ၁။ ၂၅၅။ (-သံ၊ ၂။ ၄၁၊ ၅၀၊ ၂၁၉)။

သင်္ခါရနိရောဓဉာဏကုသလ (တိ) | သင်္ခါရနိရောဓ + ဉာဏ + ကုသလ | သင်္ခါရတရားတို့၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်-၌ဖြစ်-ကိုသိ-သော အရိယမဂ်-ဉာဏ်၌ လိမ္မာကျွမ်းကျင်သော။ သင်္ခါရနိရောဓဉာဏကုသလော (သုတ္တနိ။ ၃၃၄) တိ သင်္ခါရနိရောဓော ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနံ၊ တမှိ ဉာဏံ အရိယမဂ္ဂပညာ၊ တတ္ထ ကုသလော။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၇။

သင်္ခါရပက္ခိက (တိ) | (သင်္ခါရ + ပက္ခ-) သင်္ခါရပက္ခ + ဣက | သင်္ခါရ၏ အသင်းအပင်းဖြစ်သော။ ဘဂဝါ သဠာယတနနာမရူပဝိညာဏာနိ သင်္ခါရပက္ခိကာနေဝ ကတွာ ဒဿေတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၂။

သင်္ခါရပစ္စယ (တိ) | သင်္ခါရ + ပစ္စယ | (၁) သင်္ခါရလျှင် အကြောင်းရှိသော။ (ပု) (၂) သင်္ခါရဟူသော အကြောင်း။ (၁) န စ တတ္ထ နေသံ သင်္ခါရပစ္စယတာ ဝိဘာဝိတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၆။ (ပု) (၂) သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ။ ဝိ၊ ၃။ ၁။ ၄၊ ၁။ ၃၂၉။ သံ၊ ၁။ ၂၄၃။ ဥဒါန။ ၇၇။ မိလိန္ဒ။ ၅၁။

သင်္ခါရပဋိပက္ခ (တိ) | သင်္ခါရ + ပဋိပက္ခ | သင်္ခါရတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်။

သင်္ခါရပဋိပက္ခတော သန္တတ္တာ နိဗ္ဗာနံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၈၈။

သင်္ခါရပဋိက္ခေပ (ပု) [သင်္ခါရ + ပဋိက္ခေပ] သင်္ခါရတရား -မဟာဘုတ်-တို့ကို ပယ်ခြင်း။ သင်္ခါရပဋိက္ခေပေနာ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈) တိ သင်္ခါရေကဒေသဘူတာနံ စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ပဋိက္ခေပေန။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၈။

သင်္ခါရပ (ပ္ပ) တိဋ္ဌ (တိ) [သင်္ခါရ + ပတိဋ္ဌ] သင်္ခါရလျှင် တည်ရာရှိသော။ သင်္ခါရာရမ္မဏံ သင်္ခါရပတိဋ္ဌံ (သင်္ခါရပ္ပတိဋ္ဌံ) နန္ဒူပသေစနံ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၉၁။ သံ၊ ၂။ ၄၄။ မဟာနိ။ ၁၉။ စူဠနိ။ ၁၆၇။

သင်္ခါရပဒ (န) [သင်္ခါရ + ပဒ] သင်္ခါရဟူသော ပုဒ်။ သင်္ခါရပဒေ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာသင်္ခါရေသု----အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရေ-ယေဝ ဒဿေန္တော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၄။ (-မူလဋီ၊ ၃။ ၁၃၉)။

သင်္ခါရပဒဋ္ဌာန (တိ) [သင်္ခါရ + ပဒဋ္ဌာန] သင်္ခါရလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိသော။ ဝိဇာနနလက္ခဏံ ဝိညာဏံ ----- သင်္ခါရ-ပဒဋ္ဌာနံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၉။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၉။

သင်္ခါရပဒနိဒ္ဒေသ (ပု) [သင်္ခါရပဒ + နိဒ္ဒေသ] သင်္ခါရပဒနိဒ္ဒေသ၊ သင်္ခါရဟူသော ပုဒ်ကို အကျယ်ပြ- ရာ- ကြောင်း- ဖြစ်သော စကားရပ်။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ဝိဘင်္ဂပါဠိ၊ ၆-ဝိဘင်၊ ၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ၊ ၂-ပဒနိဒ္ဒေသ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၄၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၄-၄၃။ မူလဋီ၊ ၂။ ၉၃-၁၀၁။ အနုဋီ၊ ၂။ ၉၉-၁၁၁။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရပဒနိဒ္ဒေသော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၃။

သင်္ခါရပဒဟန (န) [သင်္ခါရ + ပဒဟန] လွန်ကဲသော-လုံ့လ-ဝီရိယ-ကို-အားထုတ်-ဖြစ်စေ-ခြင်း။ သင်္ခါရံ မေ ပဒဟတော သင်္ခါရပဒဟနာ ဣမဿ ဒုက္ခနိဒါနဿ ဝိရာဂေါ ဟောတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၁၆။

သင်္ခါရပ (ပ္ပ) ဓာန (န) [သင်္ခါရ + ပဓာန] သင်္ခါရပဒဟန - ကြည့်။ ဣမဿ ခေါ မေ ဒုက္ခနိဒါနဿ သင်္ခါရံ ပဒဟတော သင်္ခါရပ္ပဓာနာ ဝိရာဂေါ ဟောတိ။ မ၊ ၃။ ၉။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၈)။

သင်္ခါရပဘဝ (တိ) [သင်္ခါရ + ပဘဝ] သင်္ခါရလျှင် အမွန်အစရှိသော။ သင်္ခါရဇာတိက-ကြည့်။

သင်္ခါရပမာဏ (န) [သင်္ခါရ + ပမာဏ] သင်္ခါရတို့၏ - အတိုင်းအရှည် - ပမာဏ။ သင်္ခါရပမာဏံ နတ္ထိ။ စူဠနိ။ ၁၁၁။

သင်္ခါရပရမ (တိ) [သင်္ခါရ + ပရမ] သင်္ခါရ-တေဘူမကသင်္ခါရ-ခန္ဓာ ၅-ပါး-လျှင် အလွန် အကဲရှိသော။ ဇိဃစ္ဆပရမာရောဂါ၊ သင်္ခါရပရမာ ဒုခါ။ ဓမ္မ။ ၄၃။ သင်္ခါရာတိ ပဉ္စ ခန္ဓာ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၁။

သင်္ခါရပရိဂ (ဂ္ဂ) ဏှနကဝိပဿနာ (ထီ) [သင်္ခါရ + ပရိဂဏှနက + ဝိပဿနာ] သင်္ခါရတို့ကို သိမ်းဆည်းသော ဝိပဿနာ။ သင်္ခါရပရိဂ (ဂ္ဂ) ဏှနကဝိပဿနာ, ဖလ-သမာပတ္တိဝိပဿနာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၇။

သင်္ခါရပရိဂ္ဂဏှန (န) [သင်္ခါရ + ပရိဂ္ဂဏှန] သင်္ခါရတို့ကို သိမ်းဆည်းခြင်း။ တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ သင်္ခါရပရိဂ္ဂဏှနံ ပဋ္ဌပေတိ ကတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၅၃။

သင်္ခါရပရိဂ္ဂဟ (ပု) [သင်္ခါရ + ပရိဂ္ဂဟ]

(၁) သင်္ခါရတို့၏-သိမ်းဆည်း-သိမ်းပိုက်-ခြင်း။ (၂) သင်္ခါရတို့ကို သိမ်းဆည်းတတ်သော။ (၁) သင်္ခါရပရိဂ္ဂဟံ ဝိနာ ပတိဋ္ဌံ အလဘမာနံ ဝိညာဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၃။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သင်္ခါရပရိဂ္ဂဟဉာဏ (န) | သင်္ခါရပရိဂ္ဂဟ + ဉာဏ | သင်္ခါရတို့ကို သိမ်းဆည်းတတ်သော (ဝိပဿနာ) ဉာဏ်။ ဝိပဿနာတိ သင်္ခါရပရိဂ္ဂဟဉာဏံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၂။

သင်္ခါရပရိဂ္ဂဟဝိပဿနာဉာဏ (န) | သင်္ခါရပရိဂ္ဂဟ + ဝိပဿနာ + ဉာဏ | သင်္ခါရပရိဂ္ဂဟဉာဏ-ကြည့်။ စိတ္တေကဂ္ဂတာ စ သင်္ခါရပရိဂ္ဂဟဝိပဿနာဉာဏဉ္စ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉၆။

သင်္ခါရပရိဂ္ဂဟိတ (တိ) | သင်္ခါရ + ပရိဂ္ဂဟိတ | သင်္ခါရတို့သည်-သိမ်းဆည်း-သိမ်းပိုက် - အပ်သော။ သင်္ခါရပရိဂ္ဂဟိတံ ဝိညာဏံ ဂတီသု ပတိဋ္ဌိတံ လဘတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၆။ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၈။

သင်္ခါရပရိဂ္ဂါဟကဉာဏ (န) | သင်္ခါရ + ပရိဂ္ဂါဟက + ဉာဏ | သင်္ခါရပရိဂ္ဂဟဉာဏ-ကြည့်။ ဝိပဿနာတိ သင်္ခါရပရိဂ္ဂါဟကဉာဏံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆။ (-၆၂) ။

သင်္ခါရပရိဂ္ဂါဟကဝိပဿနာ (ထီ) | သင်္ခါရပရိဂ္ဂါဟက + ဝိပဿနာ | သင်္ခါရတရားတို့ကိုသိမ်းဆည်းတတ်သော ဝိပဿနာ။ အဓိပညာ ဓမ္မဝိပဿနာယာတိ သင်္ခါရပရိဂ္ဂါဟကဝိပဿနာယ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၆။

သင်္ခါရပရိဂ္ဂါဟကဝိပဿနာဉာဏ (န) | သင်္ခါရပရိဂ္ဂါဟကဝိပဿနာ + ဉာဏ | သင်္ခါရတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းတတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်။ အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာ-ယာတိ သင်္ခါရပရိဂ္ဂါဟကဝိပဿနာဉာဏဿ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၅။

သင်္ခါရပရိစ္ဆေဒ (ပု) | သင်္ခါရ + ပရိစ္ဆေဒ | (က) နာမ်, ရုပ်တို့ကို-ပိုင်းခြား-မှတ်သား-ခြင်း။ (ခ) နာမ်ရုပ်တို့ကို-ပိုင်းခြား-မှတ်သား-သော-ဉာဏ်-ပညာ။ (က) ဣတိ ဣမာသု တီသု ပရိညာသု သင်္ခါရပရိစ္ဆေဒဿ စေဝ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဿ စ သာမိတတ္တာ ------- အဓိဂတာ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၂။ (ခ) နာမရူပဝဝတ္ထာနန္တိပိ သင်္ခါရပရိစ္ဆေဒေါတိပိ ဧတဿေဝ အဓိဝစနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၃၂။ တတ္ထ သင်္ခါရပရိစ္ဆေဒတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟာ ဉာတပရိညာယ ဘူမိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၁။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၉၅။ သင်္ခါရပရိစ္ဆေဒတောတိ နာမရူပ-ဝဝတ္ထာနတော၊ ယာ “ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ”တိ ဝုတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၇။

သင်္ခါရပရိစ္ဆေဒဉာဏ (န) | သင်္ခါရပရိစ္ဆေဒ + ဉာဏ | နာမ်ရုပ်တို့ကို-ပိုင်းခြား-မှတ်သား-သောဉာဏ်။ ဝိပဿနာယ ပန သင်္ခါရ-ပရိစ္ဆေဒဉာဏံ ---- စတုန္နံ ဉာဏာနံ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၀၅။

သင်္ခါရပရိယာပန္န (တိ) | သင်္ခါရ + ပရိယာပန္န | သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ - အတွင်းဝင်-အကျုံးဝင်-ပါဝင်-သော။ သင်္ခါရပရိယာပန္နာနိ (နေတ္တိ။ ၅၅) တိ ပဉ္စသု ခန္ဓေသု သင်္ခါရက္ခန္ဓေ အန္တောဂဓာနိ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၆။ (-နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၈၀။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၈၊ ၂၅၂)။

သင်္ခါရပရိယာယ (ပု) | သင်္ခါရ + ပရိယာယ |

သင်္ခါရ၏-ပရိယာယ်-စကားလှယ်-ဝေဝုစ်။ တေ ဘဝပရိယာယေန သင်္ခါရပရိယာယေန စ ဝုတ္တာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၉။

သင်္ခါရပရိယောသာန (တိ) [သင်္ခါရ + ပရိယောသာန] သင်္ခါရ-လျှင်အဆုံးရှိ-၏ဆုံးရာဖြစ်-သော (နိဗ္ဗာန်)။ သင်္ခါရပရိယောသာနံ နိဗ္ဗာနံ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၅၀။

သင်္ခါရပရိဝဋ္ဋနာကာရ (ပု) [သင်္ခါရ + ပရိဝဋ္ဋန + အာကာရ] သင်္ခါရကို ကြည်ရှောင်သောအခြင်းအရာ။ ဇဝံ ပညာ သင်္ခါရပရိဝဋ္ဋနာကာရေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၈။

သင်္ခါရပရိဠာဟ (ပု) [သင်္ခါရ + ပရိဠာဟ] သင်္ခါရဟူသော-ပူပန်-ပူလောင်-လောင်မြိုက်-ခြင်း။ သင်္ခါရပရိဠာဟမတ္တံ သန္တာယေတံ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၆။

သင်္ခါရပရေတ (တိ) [သင်္ခါရ + ပရေတ] သင်္ခါရတို့ဖြင့် နှိပ်စက်အပ်သော။ သင်္ခါရပရေတောပိ---- အသုဘေ သုဘန္တိ မညတိ။ ပေဋကော၊ ၃၁၆။

သင်္ခါရပ (ပ္ပ) ဝတ္တ (ပု) [သင်္ခါရ + ပဝတ္တ] (မပြတ်) ဖြစ်နေသော သင်္ခါရတရား၊ သင်္ခါရအယဉ်။ သင်္ခါရပ္ပဝတ္တမေဝ အပ္ပဝတ္တံ ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၄။ သင်္ခါရဂတ (၃) လည်းကြည့်။

သင်္ခါရပ (ပ္ပ) ဝတ္တိ (ထီ) [သင်္ခါရ + ပဝတ္တိ] သင်္ခါရတို့၏ဖြစ်ခြင်း။ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာနေန ဝါ သင်္ခါရပ္ပဝတ္တိတော အပဂစ္ဆေယျ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၅၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၃။

သင်္ခါရပဝတ္တိဟေတုက (တိ) [သင်္ခါရပဝတ္တိ + ဟေတု + က] သင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်ခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိသော။ သင်္ခါရပဝတ္တိဟေတုကံ တသ္မိံ တသ္မိံ သတ္တသန္တာနေ ဥပ္ပန္နကပရိဿမံ သဝိယာတံ ဝိဟေသံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၃။

သင်္ခါရပိဋက (န) [သင်္ခါရ + ပိဋက] သင်္ခါရပိဋက၊ (သင်္ခါရတို့ကို ပြဆိုရာဖြစ်သည့်-ပိဋက-ကျမ်းဂန်)။ တေနာဟ သင်္ခါရပိဋကေ "ဒွါဒသ ပစ္စယာ ဒွါဒသ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒါ"တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၃။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၉။

သင်္ခါရပုဉ္ဇ (ပု) [သင်္ခါရ + ပုဉ္ဇ] သင်္ခါရတို့၏ - အပေါင်းအစု - အစုအပုံ။ သုဒ္ဓါ သင်္ခါရပုဉ္ဇော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၁။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၆)။

သင်္ခါရပုဗ္ဗင်္ဂမ (တိ) [သင်္ခါရ + ပုဗ္ဗင်္ဂမ] သင်္ခါရပြဓာန်းသော၊ သင်္ခါရလျှင်-ရှေ့သွား-ပြဓာန်းခြင်း-ရှိသော။ သင်္ခါရပုဗ္ဗင်္ဂမာပိ ဧတေ။ ပေဋကော၊ ၂၇၆။

သင်္ခါရပ္ပဓာန (န) [သင်္ခါရ + ပဓာန] သင်္ခါရ ဟုဆိုအပ်သော လွန်ကဲသော လုံ့လဝီရိယကို အားထုတ်ခြင်း။ သင်္ခါရပ္ပဓာနာ (မ၊ ၃။ ၉၊ ၁၀)တိ သမ္မသနပဒေန သုခေနေဝ ခိပ္ပတရံ ဘာဝနာဥဿုက္ကာပနဝီရိယံ ဒဿိတန္တိ သုခါပဋိပဒါ ခိပ္ပါဘိညာ ဒဿိတာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၇။ သင်္ခါရ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၆) လည်းကြည့်။

သင်္ခါရပ္ပဝတ္တိသဗ္ဘာဝ (ပု) [သင်္ခါရပ္ပဝတ္တိ + သဗ္ဘာဝ] သင်္ခါရဖြစ်ခြင်း၏ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်။ တံ တေသံ မတိမတ္တံ----တဒုဒ္ဒ သင်္ခါရပ္ပဝတ္တိသဗ္ဘာဝတော။ အံနုဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၆။

သင်္ခါရဘဝဂ္ဂဟဏ (န) [သင်္ခါရ + ဘဝ + ဂဟဏ] သင်္ခါရသဒ္ဒါ, ဘဝသဒ္ဒါ၊ သင်္ခါရနှင့်

ဘဝတို့ကို ယူခြင်း။ အတ္ထပ္ပဘေဒေန သင်္ခါရ-ဘဝဂ္ဂဟဏေသု အတ္တေဝ ဝိသေသောတိ ဒဿနတ္ထံ ကတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၂။

သင်္ခါရဘာဝ (ပု) [သင်္ခါရ + ဘာဝ] (၁) ပြုလုပ်-ပြုပြင်-စီရင်-စီမံ-အပ်သည်၏ အဖြစ်၊ သင်္ခတ၏အဖြစ်။ (အဖွင့်ကြည့်ပါ)။ (၂) ပြုလုပ်-ပြုပြင်-စီရင်-စီမံ-တတ်သော စေတနာ၏- ထင်ရှားရှိ- ဖြစ်ပေါ်-ခြင်း။ (၁) သင်္ခါရဘာဝေနာ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၄) တိ သင်္ခတဘာဝေန။ ပစ္စယေဟိ သင်္ခရီယန္တီတိ သင်္ခါရာ၊ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၄။(၂)အဝိဇ္ဇာဘာဝတော ဝ သင်္ခါရဘာဝေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၃။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၆။

သင်္ခါရဘာဇန (န) [သင်္ခါရ + ဘာဇန] (တေဘူမက) သင်္ခါရဟူသော အနက်၊ တည်ရာ(=ဩကာသ)ဟူသော အနက်။ ကိဉ္စာပိ ဟိ လောက-သဒ္ဒေါ သင်္ခါရဘာဇနေသုပိ ဒိဋ္ဌပ္ပ-ယောဂေါ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၆။ (-နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၀)။

သင်္ခါရဘာဇနလောက (ပု) [သင်္ခါရဘာဇန + လောက] သင်္ခါရလောက, ဘာဇနလောက (= သင်္ခါရလောက, ဩကာသလောက)။ ဇီဝဂ္ဂဟဏေန ဟိ သင်္ခါရဘာဇနလောကံ နိဝတ္တေတိ တဿ ဘဝါဘဝဂမနာသမ္ဘဝတော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၁။ တဒါဓာရတာယ ဟေသ " ဘာဇနလောကော "တိပိ ဝုစ္စတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၄၁။ (-နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၅)။

သင်္ခါရဘာဇနီယ (န) [သင်္ခါရ + ဘာဇနီယ] သင်္ခါရဘာဇနီယ သုတ်၊ (သင်္ခါရတို့ကို ဝေဖန်-ရာ - ကြောင်း - ဖြစ်သည့် သုတ်)။ ----- သင်္ခါရဘာဇနီယမဟာပုဏ္ဏမသုတ္တာဒယော ----ပုစ္ဆိတသုတ္တန္တာ " ဝေဒလ္လ "န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇။

သင်္ခါရဘာသာ (ထီ) [သင်္ခါရ + ဘာသာ] သင်္ခါရဘာသာ (=သင်္ခတဘာသာ = သက္ကတ ဘာသာ)။ ယဒိ ဧဝံ သင်္ခါရဘာသာဒိဝသေန စိတ္တကမ္မံ ဒေသေန္တဿ သေဒိယဝသေန အနာပတ္တိ သိယာ။ ဝဇိရ။ ၂၉၂။

သင်္ခါရမဇ္ဈတ္တတာ (ထီ) [သင်္ခါရ + မဇ္ဈတ္တ + တာ] သင်္ခါရတရားတို့၌ လျစ်လျူရှု-သည်၏အဖြစ် - ခြင်း။ သင်္ခါရမဇ္ဈတ္တတာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၀)တိ အဇ္ဈတ္တိကေသု စက္ခာဒီသု, ဗာဟိရေသု ပတ္တစီဝရာဒီသု မဇ္ဈတ္တာကာရော အဇ္ဈုပေက္ခနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၉။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၄။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၀။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၂)။

သင်္ခါရမူလက (တိ) [သင်္ခါရ + မူလ + က] သင်္ခါရလျှင်-အရင်း-မူလ-ရှိသော၊ သင်္ခါရဟူသော-မူလပုဒ်-အရင်းခံပုဒ်-ရှိသော။ တတ္ထ သင္ဗေသ္ဝေဝ တေသု သင်္ခါရမူလကာဒီသု ---- ဒဿိတာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၇။

သင်္ခါရမူလကနယ (ပု) [သင်္ခါရမူလက + နယ] သင်္ခါရမူလကနည်း၊ သင်္ခါရဟူသော-မူလပုဒ်-အရင်းခံပုဒ်-ရှိသော နည်း။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ သင်္ခါရပစ္စယာ အဝိဇ္ဇာတိ သင်္ခါရမူလက-နယော အာရဒ္ဓေါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၇။

သင်္ခါရယမက (န) [သင်္ခါရ + ယမက] သင်္ခါရယမိုက်။ သင်္ခါရ ၃-ပါးတို့ကို အနုလုံ ပစ္စနိက်, သန္နိဋ္ဌာန် သံသယ, ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနာ အစုံအစုံပြု၍ ဟောရာဖြစ်သော ကျမ်း။ ယမိုက် (၁၀) ကျမ်းတို့တွင် (၆) ခုမြောက် ယမိုက်ကျမ်း။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ သင်္ခါရယမက

ပါဠိ။ ယမက၊ ၂။ ၁၊ ၅၄။ သင်္ခါရယမကံ အနုသယယမကံ စိတ္တယမကံ ဓမ္မယမကံ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၉။ သင်္ခါရယမကေ အဝသေသာ သင်္ခါရာတိ----သင်္ခါရက္ခန္ဓတော အဝသေသာ သင်္ခတဓမ္မာ။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၂၉၄။

သင်္ခါရယမကဝဏ္ဏနာ (ထီ) | သင်္ခါရယမက + ဝဏ္ဏနာ | သင်္ခါရယမိုက်-၏အဖွင့်-ကိုဖွင့်ဆို-ရာ-ကြောင်း-စကားရပ်၊ အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ယမကပ္ပကရဏဋ္ဌကထာ၊ ၆-ယမက။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၁၃-၇။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၃၈-၄၁။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၉၁-၄။

သင်္ခါရယမကာနန္တရံ (ဗျ) | သင်္ခါရယမက + အနန္တရံ | သင်္ခါရယမိုက်-၏-ကို ဟောရာ ကာလ၏-အခြားမဲ့၌။ သင်္ခါရယမကာနန္တရံ ဒေသိတဿ အနုသယယမကဿ အတ္ထ-ဝဏ္ဏနာ ဟောတိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၁၇။

သင်္ခါရလက္ခဏ (န) | သင်္ခါရ + လက္ခဏ | သင်္ခါရလက္ခဏာ၊ သင်္ခါရတို့၏ (အနိစ္စ အစရှိသော) လက္ခဏာ။ ဝိပဿနာ ဟိ အနိစ္စာ-ဒိဝသေန သင်္ခါရလက္ခဏဿ ဥပနိဇ္ဈာနတော လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ နာမ။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၈၁။

သင်္ခါရလက္ခဏဝိစိနန (န) | သင်္ခါရလက္ခဏ + ဝိစိနန | သင်္ခါရလက္ခဏာကို-စူးစမ်း-ဆင်ခြင်-စိစစ်-ရွေးချယ်-ခြင်း။ သင်္ခါရလက္ခဏဝိစိနနေ ဥပေက္ခံ ပဋိလဘတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၇။

သင်္ခါရလောက (ပု) | သင်္ခါရ + လောက။ သင်္ခါရော ဧဝ လောကော သင်္ခါရလောကော။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၅။ | သင်္ခါရလောက၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၁၅-ပါး။ (အကျဉ်းအားဖြင့်-ခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ်, နာမ်တရားတို့ကို အကြောင်းတရားတို့သည် ပြုပြင် စီရင်အပ်သည် ဖြစ်၍ ပျက်စီးတတ် အပြားအားဖြင့် ပျက်စီးတတ်သောကြောင့် "သင်္ခါရလောက" ဟုခေါ်သည်။

အကျယ်အားဖြင့်မူ-- အကြောင်းတရားကြောင့်တည်ခြင်းရှိသော အလုံးစုံသော သတ္တဝါ။ (ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန ဒေသနာဖြစ်၍ အကြောင်းတရားကြောင့် တည်ခြင်းသည် မုချအားဖြင့် သင်္ခါရဓမ္မသာဖြစ်သည်။ သတ္တဓမ္မ မဟုတ်။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၉၀။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၁၅၆။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၇)။ နာမ်, ရုပ်တရား ၂-ပါး၊ သုခ, ဒုက္ခ, ဥပေက္ခာ ဟုဆိုအပ်သော ဝေဒနာ ၃- ပါး၊ ကဗဠီကာရာဟာရ, ဖဿာဟာရ, မနော-သဉ္စေတနာဟာရ, ဝိညာဏာဟာရ ဟုဆိုအပ်သော အာဟာရ ၄-ပါး၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ အဇ္ဈတ္တိကာယတန ၆-ပါး၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ၇-ပါး၊ လောကဓံတရား ၈-ပါး၊ သတ္တာဝါသ ၉-ပါး၊ စက္ခာယတနအစရှိသော ရုပ်အာယတန ၁၀-ပါး၊ အာယတန ၁၂-ပါး၊ ဓာတ် ၁၈-ပါး တို့ကို "သင်္ခါရလောက" ဟုခေါ်သည်။ ပဋိသံ။ ၁၁၇။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၉၀။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၈-၉။ ဥဒါန၊ ၄၊ ၁၈၆-၇။ စူဠနိ၊ ၄။ ၃၇။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၁၄၈။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၄၁-၈။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၂-၄။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၅-၆။)။ တယော လောကာ သင်္ခါရလောကော သတ္တလောကော ဩကာသလောကောတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၉၀။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၈။ ဥဘယေပိ ခန္ဓာ သင်္ခါရလောကော။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၄၈။ ဥဘယေပိ ခန္ဓာ သင်္ခါရလောကော ပစ္စယေဟိ သင်္ခရီယန္တိ လုဇ္ဇန္တိ ပလုဇ္ဇန္တိ စာတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၇။ ဣန္ဒြိယာနိန္ဒြိယဗဒ္ဓါ ပန သဗ္ဗေဝ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ပစ္စယေဟိ သင်္ခတဋ္ဌေန လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန စ "သင်္ခါရလောကော"တိ

စ ဝုစ္စတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၂။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၄။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၂၊ ၉၇။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၊ ၂၉၃။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၀၊ ၂၉၉)။

သင်္ခါရလောကန္တ (ပု) [သင်္ခါရလောက + အန္တ] သင်္ခါရလောက၏ အဆုံး (နိဗ္ဗာန်)။ အန္တဂတောတိ မဂ္ဂေန သင်္ခါရလောကန္တံ ဂတော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၇၁။

သင်္ခါရလောကဝိသယ (ပု) [သင်္ခါရလောက + ဝိသယ] သင်္ခါရလောကအရာ။ ဣမ လောကန္တိ ဧတ္ထ သင်္ခါရလောကဝိသယောတိ အဓိပ္ပါယေန " ဝသနဋ္ဌာနံ ဝါ "တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၁၇။

သင်္ခါရဝဋ္ဋ (န) [သင်္ခါရ + ဝဋ္ဋ] သင်္ခါရဟူသော ဝဋ်၊ ကျင်လည် - ဖြစ် - တတ်သော သင်္ခါရ။ မဂ္ဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာပိ သင်္ခါရဝဋ္ဋံ ဝိဝဋ္ဋေတုံ န သက္ကုဏေယျ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၇။

သင်္ခါရဝတ္ထုက (တိ) [သင်္ခါရ + ဝတ္ထု + က] သင်္ခါရလျှင်-တည်ရာ-အာရုံ-ရှိသော။ အယံ ပဉ္စမာ သင်္ခါရဝတ္ထုကာ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိ။ ပဋိသံ။ ၁၄၃။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၆။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၀)။

သင်္ခါရဝန္တု (တိ) [သင်္ခါရ + ဝန္တု။ ထိ-၌ သင်္ခါရဝတီ, သင်္ခါရဝန္တီ။] ပြုလုပ်-ပြုပြင်-စီရင်-စီမံ-တတ်သော- သင်္ခါရ-သင်္ခါရက္ခန္ဓာ-ရှိသော။ သင်္ခါရေ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ သင်္ခါရဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ။ မ၊ ၃။ ၆၈။ သံ၊ ၂။ ၃၊ ၁၅။ အဘိ၊ ၈။ ၂၀၈။

သင်္ခါရဝါရ (ပု) [သင်္ခါရ + ဝါရ] သင်္ခါရဝါရ၊ သင်္ခါရ၏ အလှည့်အကြိမ်၊ သင်္ခါရနှင့် စပ်၍ ဟောရာ အလှည့်အကြိမ်။ သင်္ခါရဝါရေ အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏော သင်္ခါရော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၇။

သင်္ခါရဝိကာရ (ပု) [သင်္ခါရ + ဝိကာရ] သင်္ခါရ၏ဖောက်ပြန်ခြင်း။ တသ္မိဉ္စ သင်္ခါရဝိကာရေ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒသညာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၁။

သင်္ခါရဝိဂမ (ပု) [သင်္ခါရ + ဝိဂမ] သင်္ခါရတို့မှ ကင်းခြင်း။ သင်္ခါရဝိဂမာယ စရေယျ ပဋိပဇ္ဇေယျ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၈။

သင်္ခါရဝိစိနန (န) [သင်္ခါရ + ဝိစိနန] သင်္ခါရတို့ကို-စူးစမ်း-စိစစ်-စစ်ဆေး-ရွေးချယ်-ခြင်း။ သင်္ခါရဝိစိနနေ မဇ္ဈတ္တဘူတံ ဥပေက္ခံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၈၇။

သင်္ခါရဝိနိမုတ္တ (တိ) [သင်္ခါရ + ဝိနိမုတ္တ] သင်္ခါရတို့မှလွတ်သော။ သင်္ခါရာနံ ပန တထာ ဥပဋ္ဌာနံ သင်္ခါရဝိနိမုတ္တံ န ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၄၇။

သင်္ခါရဝိပရိဏာမ (ပု) [သင်္ခါရ + ဝိပရိဏာမ] သင်္ခါရတို့၏ ဖောက်ပြန်ခြင်း။

သင်္ခါရဝိပရိဏာမညထာဘာဝ (ပု) [သင်္ခါရဝိပရိဏာမ + အညထာဘာဝ] သင်္ခါရတို့၏ ဖောက်ပြန်ခြင်း, တစ်ပါးသောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သင်္ခါရဝိပရိဏာမာနုပရိဝတ္တိဇ (တိ) [သင်္ခါရဝိပရိဏာမာနုပရိဝတ္တိ + ဇန + ကွိ] သင်္ခါရတို့၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ အစဉ်လိုက်သော -စိတ် - ဝိညာဉ် - ကြောင့် ဖြစ်သော။ တဿ သင်္ခါရဝိပရိဏာမညထာဘာဝါ သင်္ခါရဝိပရိမာနုပရိဝတ္တိ ဝိညာဏံ ဟောတိ၊ တဿ သင်္ခါရဝိပရိဏာမာနုပရိဝတ္တိဇာ ပရိတဿနာ ဓမ္မသမုပ္ပါဒါ စိတ္တံ ပရိယာဒါယ တိဋ္ဌန္တိ။ သံ၊ ၂။ ၁၅ (-၁၆)။

သင်္ခါရဝိပရိဏာမာနုပရိဝတ္တိ (တိ)

[သင်္ခါရဝိပရိဏာမ + အနုပရိဝတ္တိ] သင်္ခါရတို့၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ အစဉ်လိုက်သော။ သင်္ခါရဝိပရိဏာမာနုပရိဝတ္တိဇ-ကြည့်။

သင်္ခါရဝိမုခ (တိ) [သင်္ခါရ + ဝိမုခ] သင်္ခါရတို့မှ မျက်နှာလွှဲသော၊ သင်္ခါရတို့ကို-မကြည့်-မရှု-သော။ ပဂေဝ သင်္ခါရဝိမုခတာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၂၉။

သင်္ခါရဝိဝေက (ပု) [သင်္ခါရ + ဝိဝေက] (၁) သင်္ခါရတရားတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်း။ (၂) သင်္ခါရတို့၏ ကင်းဆိတ်ရာ။ (၁) နိဿရဏ-ဝိဝေကောတိ သဗ္ဗသင်္ခတနိဿရဏဘူတော သင်္ခါရဝိဝေကော။ ပဋိ၊ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၇။ (၂) သင်္ခါရဝိဝေကဘူတော နိရောဓောတိ ပရိယာဒိယိတဗ္ဗာနံ----။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၈။ မူလဋီ၊ ၃။ ၃၃။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၄၉။

သင်္ခါရဝိသယ (တိ) [သင်္ခါရ + ဝိသယ] သင်္ခါရလျှင် အရာရှိသော။ " အတ္တာ, လောကော " တိ စ ပရိကပ္ပနာ ------။ န သင်္ခါရဝိသယာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၈။

သင်္ခါရဝီမံသက (တိ) [သင်္ခါရ + ဝီမံသက။ ထီ-၌ ---ဝီမံသိကာ။] သင်္ခါရ-သင်္ခတ-တရားတို့ကို-စူးစမ်း-ဆင်ခြင်-သိမြင်-တတ်သော၊ သူ။ သင်္ခါရဝီမံသကော (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၇) တိ သင်္ခတမေဝ သလက္ခဏတော သာမည-လက္ခဏတော ဝါ အာယတနာဒိဝိဘာဂတော စ ဝီမံသကော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၈။ ဝီမံသကောတိ ဝိစာရကော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၈။

သင်္ခါရသင်္ဂဏိက (ပု၊ ထီ) [သင်္ခါရ + သင်္ဂဏိက။ ကိလေသသင်္ဂဏိကာ - လည်းကြည့်။] သင်္ခါရတရားတို့နှင့်-ပေါင်းစည်း-စုဝေး - ပေါင်းဖော် - ခြင်း၊ သင်္ခါရဟူသော အပေါင်းအဖော်၌ မွေ့လျော်ခြင်း၊ (သျှ)။ ဥပမိဝိဝေကော သင်္ခါရသင်္ဂဏိကံ ဝိနောဒေတိ။ မမူ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၅။

သင်္ခါရသညိတ (တိ) [သင်္ခါရ + သညိတ] သင်္ခါရဟူ၍-မှတ်-သိ-အပ်သော။ သင်္ခါရ-သညိတေ ပန ဓာတုသော ဥပသံဟာရေန ဝါတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၄၀။

သင်္ခါရသဒ္ဒ (ပု) [သင်္ခါရ + သဒ္ဒ] သင်္ခါရ-သဒ္ဒါ၊ သင်္ခါရဟူသော သဒ္ဒါ။ အပိ စ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ, သင်္ခါရသဒ္ဒေန အာဂတသင်္ခါရာ စာတိ ဒုဝိဓာ သင်္ခါရာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၈။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၈)။

သင်္ခါရသဒ္ဒဂ္ဂဟဏ (နပ) [သင်္ခါရသဒ္ဒ + ဂဟဏ] သင်္ခါရသဒ္ဒါကိုယူခြင်း။ သင်္ခါရသဒ္ဒဂ္ဂ-ဟဏေန အာဂတာ သင်္ခါရာ သင်္ခါရသဒ္ဒေန အာဂတသင်္ခါရာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၂။

သင်္ခါရသန္တတိ (ထီ) [သင်္ခါရ + သန္တတိ] သင်္ခါရတရားတို့၏-အစဉ်-အစဉ်အဆက်။ သင်္ခါရသန္တတိ (ထေရ။ ၃၂၀) န္တိ ကိလေသ-ကမ္မဝိပါကပ္ပဘေဒသင်္ခါရပဗန္ဓံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၉။

သင်္ခါရသန္တာန (ပု၊ နပ) [သင်္ခါရ + သန္တာန] သင်္ခါရတို့၏-အစဉ်-သန္တာန်။

သင်္ခါရသန္တာနပရိယာပန္န (တိ) [သင်္ခါရသန္တာန + ပရိယာပန္န] သင်္ခါရတို့၏-အစဉ်-သန္တာန်-၌- အတွင်းဝင်-အကျုံးဝင် - ပါဝင် - သော။ ဗာဟိရာတိ သင်္ခါရသန္တာနပရိယာပန္နာ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၂။ (-မဋီ၊ ၁။ ၆၉)။

သင်္ခါရသဘာဝ (တိ) [သင်္ခါရ + သဘာဝ]

(၁) သင်္ခါရ သဘောရှိသော။ (ပု) (၂) သင်္ခါရ သဘော။ (၁) အဝိဇ္ဇာသဘာဝေါ သင်္ခါရ-သဘာဝေါတိ ဧဝမာဒိကော။ မူလဋီ၊ ၁။ ၆၉။ ဝေဒနာနမ္ပိ အနိစ္စတာ ဧဝ သင်္ခါရသဘာဝတ္တာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၈။ (ပု)(၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သင်္ခါရသဘာဝါဘာဝ (ပု) | သင်္ခါရသဘာဝ + အဘာဝ | သင်္ခါရသဘော၏ မရှိခြင်း။ သန်တနိဿရော သင်္ခါရသဘာဝါဘာဝေါ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၅။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၆။

သင်္ခါရသမန္နာဂတ (တိ) | သင်္ခါရ + သမန္နာဂတ | သင်္ခါရနှင့်ပြည့်စုံသော။ ပဍ္စမေ ဈာနေ သင်္ခါရသမန္နာဂတော ဧသော ဓမ္မော။ ပေဋကော။ ၂၆၃။

သင်္ခါရသမာပတ္တိပတ္တဗ္ဗ (တိ) | သင်္ခါရ + သမာပတ္တိ + ပတ္တဗ္ဗ | သင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်ခြင်းဖြင့် - ရ - ရောက် - အပ်သော။ သင်္ခါရ-သမာပတ္တိပတ္တဗ္ဗမက္ခာယတိ (မ၊ ၃။ ၂၁) တိ သြဠာရိကသင်္ခါရပဝတ္တိယာ ပတ္တဗ္ဗန္တိ န အက္ခာယတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃။

သင်္ခါရသမုဒယ (တိ) | သင်္ခါရ + သမုဒယ | (၁) သင်္ခါရလျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိသော။ (ပု) (၂) သင်္ခါရ၏ဖြစ်ခြင်း။ (၁) သင်္ခါရဇာတိက-ကြည့်။ (ပု) (၂) သင်္ခါရသမုဒယာ (မ၊ ၁။ ၆၆) တိ ဧတ္ထ ပန ယော သင်္ခါရော ယဿ ဝိညာဏဿ ပစ္စယော ဟောတိ၊ တဿ ဝသေန သင်္ခါရ-သမုဒယာ ဝိညာဏသမုဒယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၇။

သင်္ခါရသမ္ဘသန (န) | သင်္ခါရ + သမ္ဘသန | သင်္ခါရတရားတို့ကို-သုံးသပ်-ဆင်ခြင်-ခြင်း။ ပုဗ္ဗယောဂေန ပုဗ္ဗေ ဧဝ ဧတေရဟိ စ သင်္ခါရသမ္ဘသနံ ဝိနာ ပဋိသမ္ဘိဒါ နာမ နတ္ထိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၃။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇။

သင်္ခါရသဿတဘာဝ (ပု) | သင်္ခါရ + သဿတ + ဘာဝ | သင်္ခါရတရားတို့၏ မြဲသည်၏အဖြစ်။ သင်္ခါရသဿတဘာဝံ ယော ကရောတိ။ မိလိန္ဒ။ ၃၉၉။

သင်္ခါရသီသ (န) | သင်္ခါရ + သီသ | သင်္ခါရတို့၏ ပြီးဆုံးရာ ဦးခေါင်းသဖွယ် ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်။ သင်္ခါရသီသ (ပဋိသံ။ ၉၉) န္တိ သဗ္ဗသင်္ခတသင်္ခါရာနံ သီသံ၊ ကောဋိ အဝသာနန္တိ အတ္ထော။ ဧတေန အနုပါဒိသေသပရိနိဗ္ဗာနံ ဝုတ္တံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၂။

သင်္ခါရသုည (န) | သင်္ခါရ + သုည | (က) သင်္ခါရတို့မှ ဆိတ်သုဉ်းခြင်း။ (ခ) အခြားတစ်ပါးသော သင်္ခါရတို့မှ ဆိတ်သုဉ်းသော သင်္ခါရ။ (က) (ခ) သုညသုညံ၊ သင်္ခါရသုညံ၊ ဝိပရိဏာမသုညံ၊ ----ကတမံ သင်္ခါရသုညံ ? တယော သင်္ခါရာ ပုညာဘိသင်္ခါရော အပုညာဘိသင်္ခါရော အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော ----- ပစ္စုပ္ပန္နာ သင်္ခါရာ အတီတေဟိ စ အနာဂတေဟိ စ သင်္ခါရေဟိ သုညာ။ ဣမေ တယော သင်္ခါရာ။ ဣဒံ သင်္ခါရသုညံ။ ပဋိသံ။ ၃၅၉-၆၀။သင်္ခါရောယေဝ သေသသင်္ခါရေဟိ သုညောတိ သင်္ခါရသုညံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၉။

သင်္ခါရသုညတာ (ထီ) | သင်္ခါရ + သုည + တာ | (က) (အလုံးစုံသော) သင်္ခါရတို့မှ-ကင်း-ဆိတ်-လွတ်-သည်၏အဖြစ်။ (ခ) (အလုံးစုံသော) သင်္ခါရတို့မှ-ကင်း-ဆိတ်-လွတ်-လွတ်ရာဖြစ်-သော နိဗ္ဗာန်။ (က) (ခ) တတ္ထ ဒွေ သုညတာ သတ္တသုညတာ စ သင်္ခါရသုညတာ စ။ ----သင်္ခါရသုညတာ နာမ သဗ္ဗသင်္ခါရေဟိ သုညံ ဝိဝိတ္တံ နိဿဋံ နိဗ္ဗာနံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၉။

သင်္ခါရသေသ (တိ) | သင်္ခါရ + သေသ |

သင်္ခါရာဝသေသ-ကြည့်။ တက္ကဂါဟေနေဝါတိ သင်္ခါရသေသသုခုမဘာဝပ္ပတ္တဓမ္မာ ဝိယ ---- ပဝတ္တတက္ကဂါဟေနေဝ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၄၂။

သင်္ခါရသောခုမ္မ (န) [သင်္ခါရ + သောခုမ္မ (•သုခုမ + ဏျ)] သင်္ခါရတရားတို့၌ သိမ်မွေ့နူးညံ့သော လက္ခဏာကို- ထိုးထွင်းသိ- သိမ်းဆည်း-တတ်သော ဉာဏ်။ သင်္ခါရသောခုမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ ပရမေန။ အံ၊ ၁။ ၃၂၅။ ရူပသောခုမ္မ-လည်းကြည့်။

သင်္ခါရဟေတု (ပု) [သင်္ခါရ + ဟေတု] သင်္ခါရ၏ အကြောင်း။ တဏှာဒီနံ သင်္ခါရဟေတူနံ ဟေတူတိ ပဓာနတ္တာ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၄၀။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၄။ မဟာဋီ၊ ၄။ ၁၉၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၃၅။

သင်္ခါရဟေတုက (တိ) [သင်္ခါရဟေတု + က] သင်္ခါရလျှင် အကြောင်းရှိသော။ တာဏန္တိ သင်္ခါရဟေတုကာ အနတ္တတော ရက္ခဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၄၇။ (-၃၁၇)။

သင်္ခါရာကာရ (ပု) [သင်္ခါရ + အာကာရ] သင်္ခါရဟူသောအခြင်းအရာ။ ဒုက္ခာကာရေန ဘယာကာရေန သာမိသာကာရေန သင်္ခါရာကာရေနာတိ ---- ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၈၈။ (-၂၄၄။ အနုဋီ၊ ၂။ ၅၄)။

သင်္ခါရာဒိပစ္စယ (တိ) [သင်္ခါရာဒိ + ပစ္စယ] (၁) သင်္ခါရအစရှိသော-အကြောင်း-ပစ္စည်း-ရှိသော။ (ပု) (၂) သင်္ခါရအစရှိသော အကျိုးတို့၏ အကြောင်း။ (၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (ပု) (၂) သင်္ခါရာဒိပစ္စယာနံ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ဇဝေ အဓိဝစနံ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၆။ (-မ၊ ဌ၊ ၂။ ၈၀။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၈၀)။

သင်္ခါရာဒိပစ္စယတာ (ထီ) [သင်္ခါရာဒိပစ္စယ + တာ] (၁) သင်္ခါရအစရှိသော-အကြောင်း-ပစ္စည်း-ရှိသည်၏အဖြစ်။ အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရာဒိပစ္စယတံ ဒဿေတွာ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၉၇။

သင်္ခါရာဒိပစ္စယုပ္ပန္န (တိ) [သင်္ခါရာဒိ + ပစ္စယုပ္ပန္န (ပစ္စယ + ဥပ္ပန္န)] သင်္ခါရ အစရှိသော - အကျိုး - ပစ္စယုပ္ပန် - တရား။ ဇဝံ အဝိဇ္ဇာဒီနံ သင်္ခါရာဒိပစ္စယုပ္ပန္နဿ ပစ္စယဘာဝဇာနနံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကုသလတာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၉။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၈၄။

သင်္ခါရာဒိပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ (ပု) [သင်္ခါရာဒိပစ္စယုပ္ပန္န + ဓမ္မ] သင်္ခါရ အစရှိသော-အကျိုး-ပစ္စယုပ္ပန်-တရား။ တဿ တဿ ဓမ္မဿာတိ တဿ တဿ သင်္ခါရာဒိပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မဿ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၉။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၈၉။

သင်္ခါရာဒိပဝတ္တိ (ထီ) [သင်္ခါရာဒိ + ပဝတ္တိ] သင်္ခါရ အစရှိသည်တို့၏ဖြစ်ခြင်း။ သင်္ခါရာဒိပဝတ္တိံ နယတိ ပဝတ္တေတီတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၇။

သင်္ခါရာဒိပဝတ္တိသန္ဒဿန (န) [သင်္ခါရာဒိပဝတ္တိ + သန္ဒဿန] သင်္ခါရအစရှိသော အကျိုးတရားတို့၏ ဖြစ်ပုံကို ပြခြင်း။ သင်္ခါရာဒိပဝတ္တိ သန္ဒဿနတ္ထံ အနုလောမဒေသနာ ပဝတ္တာ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၈၆။

သင်္ခါရာဒိပါတုဘာဝ (ပု) [သင်္ခါရာဒိ + ပါတုဘာဝ] သင်္ခါရ အစရှိသည်တို့၏ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ ယော အာကာရော အဝိဇ္ဇာဒီနံ သင်္ခါရာဒိပါတုဘာဝေ ဟေတု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၁။

သင်္ခါရာဒိဖလ (န) [သင်္ခါရာဒိ + ဖလ]

သင်္ခါရအစရှိသော အကျိုးတရား။ အဝိဇ္ဇာဒိဟေတုတိ နိဗ္ဗတ္တာနံ သင်္ခါရာဒိဖလာနံ ဥပါဒိန္နတ္တံ အာပဇ္ဇတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၃၉။

သင်္ခါရာနုပဿနာကုသလ (တိ) [သင်္ခါရ + အနုပဿနာ + ကုသလ] သင်္ခါရတို့၏ မထင်မြင်ခြင်း၌-လိမ္မာ-ကျွမ်းကျင်-သော၊ သူ။ သင်္ခါရာနုပဿနာကုသလော ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ၂၂၅။

သင်္ခါရာဘာဝ (ပု) [သင်္ခါရ + အဘာဝ] သင်္ခါရတို့၏ မရှိခြင်း။ န အညတောတိ ဧတေန စ သင်္ခါရာဘာဝေ ဖလာဘာဝမေဝ ဒဿေတိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၁၃။

သင်္ခါရာဘိနိဗ္ဗတ္တဝိညာဏာဟာရသေဝနာ (ထီ) [သင်္ခါရ + အဘိနိဗ္ဗတ္တ + ဝိညာဏာဟာရ + သေဝနာ] သင်္ခါရကြောင့် ဖြစ်သော ဝိညာဏာဟာရကိုမှီဝဲခြင်း။ သင်္ခါရူပဂ-ကြည့်။

သင်္ခါရာရမ္မဏ (တိ) [သင်္ခါရ + အာရမ္မဏ] (၁) သင်္ခါရလျှင် အာရုံရှိသော။ (န) (၂) သင်္ခါရ ဟူသော အာရုံ။ (၁) သင်္ခါရာရမ္မဏံ သင်္ခါရုပ္ပတ္တိဉ္စ ---- အာပဇ္ဇေယျ။ သံ၊ ၂။ ၄၄။ မုသာဝါဒေါ သတ္တာရမ္မဏော ဝါ သင်္ခါရာရမ္မဏော ဝါ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၂။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၇-၈။ သင်္ခါရာရမ္မဏမေဝ ဉာဏံ သင်္ခါရတော ဝုဋ္ဌာတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၉။ (-မဟာနိ။ ၁၉။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၆။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၉)။ (န) (၂) ဝိသင်္ခါရဂတာနန္တိ သင်္ခါရာရမ္မဏံ စဝိတွာ ဝိဂတသင်္ခါရံ နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏဝသေန ဥပဂတာနံ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၈၈။

သင်္ခါရာရမ္မဏဂေါတြဘုဉာဏာနန္တရံ (ဂျ) [သင်္ခါရာရမ္မဏ + ဂေါတြဘုဉာဏ + အနန္တရံ] သင်္ခါရလျှင်အာရုံရှိသော ဝေါဒါန်ဟု ရအပ်သော အမည်ရှိသော ဂေါတြဘုဉာဏ်၏ အခြားမဲ့၌။ သင်္ခါရာရမ္မဏဂေါတြဘုဉာဏာနန္တရ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၂၄) န္တိ သင်္ခါရာရမ္မဏဿ “ဝေါဒါန”န္တိ လဒ္ဓနာမဿ ဂေါတြဘုဉာဏဿ အနန္တရံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၁၈။

သင်္ခါရာရာမ (တိ) [သင်္ခါရ + အာရာမ] သင်္ခါရ-လျှင်-ဟူသော-မွေ့လျော်ရာ ရှိသော။ သင်္ခါရာရာမဿ ခေါ အာဝုသော။ သံ၊ ၂။ ၅၅၆။

သင်္ခါရာဝသေသဘာဝပ္ပတ္တိ (ထီ) [သင်္ခါရာဝသေသ + ဘာဝ + ပတ္တိ] သင်္ခါရမှ ကြွင်းကျန်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။ ယဒဂ္ဂေန ဟိ တတ္ထ ဓမ္မာ သင်္ခါရာဝသေသဘာဝပ္ပတ္တိယာ---- ဌိတာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၈၀။

သင်္ခါရာဝသေသသညာ (ထီ) [သင်္ခါရာဝသေသ + သညာ] သင်္ခါရတို့မှ ကြွင်းကျန်သော သညာ။ ယာယာတိ သင်္ခါရာဝသေသသညာယ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀၉။

သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ္တိ (ထီ) [သင်္ခါရာဝသေသ + သမာပတ္တိ] (က) ရုန့်ရင်းသော သင်္ခါရတို့မှ ကြွင်းကျန်သော အလွန်သိမ်မွေ့သော သင်္ခါရမျှဖြစ်သော (စတုတ္ထာရုပ္ပ) သမာပတ်။ (ခ) အပိုင်းအခြားကို လွန်၍ သိမ်မွေ့သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်လျက် မပြောစလောက် သင်္ခါရမျှဖြစ်သော (စတုတ္ထာရုပ္ပ) သမာပတ်။ (က)(ခ) သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ္တိံ ဘာဝေတိ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၇၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၀၄။ သင်္ခါရဝသေသသမာပတ္တိံ ဘာဝေတီတိ ဝုစ္စတိ။ သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ္တိန္တိ အစ္စန္တသုခုမဘာဝပ္ပတ္တသင်္ခါရံ

လျှုရှုသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဝိပဿနာ၏အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော မဂ်လေးပါးတို့၏ ရှေးအဖို့၌ ထိုထိုမဂ်ကို ရခြင်းငှာဖြစ်သော (၄) ပါးသောပညာ, ဖိုလ်လေးပါးတို့၏ ရှေးအဖို့၌ ထိုထိုဖိုလ်ကို ရခြင်းငှာ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော (၄)ပါးသောပညာ,သုညတဝိမောက္ခ, အနိမိတ္တဝိမောက္ခ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော(၂) ပါးသောပညာအားဖြင့် (၁၀)ပါးသောပညာသည် ဝိပဿနာ၏အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော (၁၀) ပါးသော သင်္ခါရုပေက္ခာ မည်၏။ ပဋိသံ။ ၆၂-၃။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၁-၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၇၄။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၅-၆။ အဋ္ဌသာ၊ ယော။ ၁၁၆-၇။

သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ (န) [သင်္ခါရုပေက္ခာ + ပဝတ္တ + ဉာဏ။ နိရပေက္ခတာယ သင်္ခါရာနံ ဥပေက္ခနဝသေန ပဝတ္တဉာဏံ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၃၆။ ပဋိသင်္ခါတဓမ္မေသု ဘယနန္ဒိဝိဝဇ္ဇနဝသေန အဇ္ဈုပေက္ခိတ္ဝာ ပဝတ္တံ ဉာဏံ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၆၈။ နိရပေက္ခတာယ သင်္ခါရာနံ ဥပေက္ခနဝသေန ပဝတ္တံ ဉာဏံ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ။ အဘိ၊ ဝတာရ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၄၁။] သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၊ သင်္ခါရတို့- ကို- ၌ အသင့်အားဖြင့်- လျစ်လျူ-ရှုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သောဉာဏ်။ --- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏေ အနုလောမဉာဏေ ဂေါတြဘုဉာဏေတိ ဣမေသု နဝသု ဝိပဿနာဉာဏေသုပိ ကိလမိတ္ဝာဝ လောကုတ္တရမဂ္ဂံ ပါပုဏာတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၃။ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏမေဝ ဟိ အရိယမဂ္ဂဿ ဗောဇ္ဈင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂဈာနင်္ဂဝိသေသံ နိယမေတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၁-၂။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၁၅။ ဣမိနာ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏေန သဒ္ဓိံ ဥပရိ ---- ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃။ သဗ္ဗသင်္ခါရေသု ဥဒါသီနော ဟောတိ မဇ္ဈတ္တော ----- ဣစ္စဿ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ နာမ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၄။ သမ္မသနဉာဏံ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ ---- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ အနုလောမဉာဏံ။ သင်္ဂဟ။ ၁၅၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၆။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၉၈။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁၆၊ ၂၁၇။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၄၊ ၄၃၅၊ ၄၅၉)။

သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏကထာ (ထီ) [သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ + ကထာ] သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ကို ဆို - ရာ - ကြောင်း - စကားရပ်- အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၂၁-နိဒ္ဒေသ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၁၊ ၃၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၅၅-၇၈။

သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏနိဒ္ဒေသ (ပု) [သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ + နိဒ္ဒေသ]သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ကို အကျယ်ဖွင့်ပြ-ရာ-ကြောင်း-စကားရပ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိ၊ ၁-ဝဂ်၊ ၉-နိဒ္ဒေသ၊ ပဋိသံ။ ၅၈၊ ၆၃။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၄-၅၃။

သင်္ခါရုပေက္ခာနိဒ္ဒေသ (ပု) [သင်္ခါရုပေက္ခာ + နိဒ္ဒေသ] သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏနိဒ္ဒေသ- ကြည့်။ ဝိနိစ္ဆယကထာပနေတ္ထ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ သင်္ခါရုပေက္ခာနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တာဝ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈၈။

သင်္ခါရုပေက္ခာပက္ခိက (တိ) [(သင်္ခါရုပေက္ခာ + ပက္ခ) သင်္ခါရုပေက္ခာပက္ခ + ဣက] သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၏-အသင်းအပင်း-အဘို့ အစု-၌-ဖြစ်-ပါဝင်-သော။ အနုလောမဉာဏံ သင်္ခါရုပေက္ခာပက္ခိကတ္တာ နိဗ္ဗာနဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆၆။

သင်္ခါရုပေက္ခာပရိယန္တ (တိ) [သင်္ခါရုပေက္ခာ + ပရိယန္တ] သင်္ခါရုပေက္ခာ ဉာဏ်လျှင်-အဆုံး-အပိုင်းအခြား-ရှိသော။ တံ ပန သင်္ခါရုပေက္ခာပရိယန္တံ ဝိပဿနာဉာဏံ က္လာမောဝိပေ့တံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇။

သင်္ခါရုပ္ပတ္တိ (ထီ) [သင်္ခါရ + ဥပ္ပတ္တိ] သင်္ခါရ တို့၏ ဖြစ်ခြင်း။ သော စ "အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တော သင်္ခါရုပ္ပတ္တိယာ အနုလောမနတော အနုလောမပစ္စယာ-ကာရော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၈။

သင်္ခါရုပ္ပါဒနသမတ္ထ (တိ) [သင်္ခါရ + ဥပ္ပါဒန + သမတ္ထ] သင်္ခါရတို့ကို ဖြစ်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော။ ဧတေန အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရုပ္ပါဒန သမတ္ထတာ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၇။

သင်္ခါရူပက (တိ) [သင်္ခါရ + ဥပက (=ဥပ + ဂမု + ဏွ) ထီ-၌ သင်္ခါရူပိကာ။ ရူပူပက-ကြည့်။] သင်္ခါရူပဂ-ကြည့်။ သင်္ခါရူပိကာ စသဿ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ပရိညံ ဂစ္ဆတိ။ နေတ္တိ။ ၇၁။ (-နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၈၅)။

သင်္ခါရူပဂ (တိ) [သင်္ခါရ + ဥပ + ဂမု + ဏွ] (၁) သင်္ခါရသို့ ကပ်ရောက်သော။ (၂) ကပ် ရောက် အပ်သော - သင်္ခါရ - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ။ ရူပူပဂ-လည်းကြည့်။ (၁) ဘဝဂ္ဂေ သတ္တာ သင်္ခါရူပဂါသင်္ခါရာဘိနိဗ္ဗတ္တဝိညာဏာဟာရ-ဝသေနတောတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၄။ (၂) ယာ စ သင်္ခါရူပဂါ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ။ နေတ္တိ။ ၉၅။

သင်္ခါရူပနိဿ (တိ) [သင်္ခါရ + ဥပနိဿာ] သင်္ခါရ- ဟူသော- လျှင်- အကြောင်းရင်းရှိ သော။ သင်္ခါရူပနိဿံ ဝိညာဏံ။ သံ၊ ၁။ ၂၆၉။

အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၇။

သင်္ခါရူပသမ (တိ) [သင်္ခါရ + ဥပသမ] (အလုံးစုံသော) သင်္ခါရတို့၏ ငြိမ်း - ရာ - ကြောင်း - ဖြစ်သော။ အမိဂဇ္ဈေ ပဒံ သန္တံ၊ သင်္ခါရူပသမံ သုခံ။ ဓမ္မ။ ၆၆၊ ၆၈။ ထေရ။ ၂၂၂။ သဗ္ဗသင်္ခါရာနံ ဥပသန္တတာယ သင်္ခါရူပသမံ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၄။ သဗ္ဗသင်္ခါရာနံ ဥပသမဘာဝတော သင်္ခါရူပသမံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၉။ နိရောဓော ဒုက္ခမဇ္ဈာနံ၊ သင်္ခါရူပသမော သုခေါ။ က္လုတိဝုတ်၊ ၂၂၀။ သဗ္ဗသင်္ခါရာနံ ဥပသမဟေတုတာယ သင်္ခါရူပသမော။ က္လုတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၇။ သင်္ခါရူသမ (ထေရီ။ ၃၉၉)န္တိ သဗ္ဗသင်္ခါရာနံ ဥပသမဟေတုဘူတံ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၀။

သင်္ခါရူပါယ (တိ) [သင်္ခါရ + ဥပ + ယာ + ကွိ။ သင်္ခါရ + ဥပ + က္က + ဏ။ သင်္ခါရူပယ-နှင့် တွဲကြည့်။] သင်္ခါရ-သင်္ခါရက္ခန္ဓာ-သို့ကပ် ရောက်-အာရုံပြု-သော။ ရူပူပါယ-နှင့်တွဲကြည့်။ သင်္ခါရူပါယံ ဝါ အာဝုသော ဝိညာဏံ တိဋ္ဌမာနံ ---- ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၉၁။ (-သံ၊ ၂။ ၄၄။ မဟာနိ။ ၁၉။ စူဠနိ။ ၁၆၇)။

သင်္ခါရေကစ္စသဿတဝါဒ (တိ) [သင်္ခါရ + ဧကစ္စ + သဿတ + ဝါဒ] အောက်ပုဒ် ကြည့်။ "ပရမာဏဝေါ နိစ္စာ ဓုဝါ၊ ဒွိအဏု-ကာဒယော အနိစ္စာ"တိ ဧဝံ ပဝတ္တဝါဒါ သင်္ခါရေကစ္စသဿတဝါဒါ သေယျထာပိ ကဏာဒဝါဒါဒယော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၂။

သင်္ခါရေကစ္စသဿတိက (တိ) [သင်္ခါရေကစ္စသဿတ + က္လက] "သင်္ခါရ တို့တွင် အချို့သင်္ခါရသာ မြဲ၏" ဟု အယူရှိ သော၊ သူ။ (ပရမာဏုမြူသည်မြဲ၏၊ အဏုမြူ

စသည်တို့သည် မဖြကုန်၊ စက္ခုအစရှိသည်တို့သည် မဖြကုန်၊ ဝိညာဏ်သည် မြဲ၏ဟူ၍ ယူသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို "သင်္ခါရေကစ္စသဿတိကား သင်္ခါရေကစ္စသဿတဝါဒ " ဟု ခေါ်သည်)။ တေ ဒုဝိဓာ ဟောန္တိ သတ္တေကစ္စသဿတိကာ သင်္ခါရေကစ္စသဿတိကာတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၀၁။ " ပရမာဏဝေါ နိစ္စာ ဓုဝါ၊ အဏုကာဒယော အနိစ္စာ " တိ ဧဝံ ပဝတ္တဝါဒါ သင်္ခါရေကစ္စသဿတိကာ သေယျထာပိ ကာဏာဒါ။ တထာ " စက္ခာဒယော အနိစ္စာ၊ ဝိညာဏံ နိစ္စံ " န္တိ ဧဝံ ပဝတ္တဝါဒါပိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၁၁။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၃)။

သင်္ခါရေကဒေသ (ပု) [သင်္ခါရ + ဧကဒေသ] သင်္ခါရ၏-တစ်စိတ်-တစ်ပိုင်း၊ သင်္ခါရတစ်စိတ်။ ယာနိ ပန ပဒါနိ သင်္ခါရေကဒေသံ ဝါ အညေန အသမ္မိဿံ ဒီပေန္တိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၂။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၈။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၂)။

သင်္ခါဝိသယ (တိ) [သင်္ခါ + ဝိသယ] ရေတွက်ကြောင်း သင်္ချာလျှင် အရာရှိသော။ သော စ သင်္ခါဝိသယော ပဓာနောဝါတိ ဒုတိယာဒီနံ ပညတ္တိနံ သင်္ခါတဗ္ဗပ္ပဓာနတာဝုတ္တာ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၃၉။

သင်္ခါသဒ္ဒ (ပု) [သင်္ခါ + သဒ္ဒ] သင်္ခါ-သဒ္ဒါ။ သင်္ခါ-သဒ္ဒေါ ဉာဏကောဋ္ဌာသပညတ္တိဂဏနာဒီသု ဒိဿတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၂၇။ (-ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၄၁။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၉၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၆)။

သင်္ဂါဏာတိ (ကြိ) [သံ + ခိ + နာ + ဏေ + တိ။ သံ + ကွိဏောတိ၊ သံကွယတိ၊ သံကွိဏာတိ-သံ။] (က) ပျက်စီးစေ-ဖျက်ဆီး-၏။ (ခ) ကုန်ခန်းစေ၏။(က) (ခ) မင်္ဂေါ တဏှံ သင်္ဂါဏာတိ ဝိနာသေတီတိ တဏှာသင်္ခယော။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၃၀။ သင်္ဂါဏာတီတိ သမုစ္ဆိန္ဒနေန ခေပေတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၄။

သင်္ဂီတ္တ (တိ) [သံ + ခိပ + တ။ သံကွိပ္တ-သံ။ သံခိတ္တ-ပါကတ။] သံခိတ္တ-ကြည့်။ မဇ္ဈေ သင်္ဂီတ္တံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၉။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၄၀၁။ ပါဠိ ပန သင်္ဂီတ္တာ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၇၁။ (-အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၅။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၉၀။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၆၅)။

သင်္ဂီတ္တဓမ္မ (ပု) [သင်္ဂီတ္တ + ဓမ္မ] ချုံး-ချုံးအပ်သော တရား။ န ပက္ခန္ဒတီတိ သဿတာဘိနိဝိဋ္ဌတ္တာ သင်္ဂီတ္တဓမ္မတ္တာ န ပဝိသတိ န ဩဂါဟတိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ။ ၁၇၀။

သင်္ဂီတ္တရုစိ (တိ) [သင်္ဂီတ္တ + ရုစိ] အကျဉ်းကို နှစ်သက်ခြင်းရှိသော။ တိက္ခပညဿ ဣဏ္ဍြိယပါဋ္ဌဝေန သင်္ဂီတ္တရုစိဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၃၂။

သင်္ခိပတိ (ကြိ) [သံ + ခိပ + အ + တိ။ သံကွိပတိ - သံ။] သံခိပတိ - ကြည့်။ ဝိသံဟရတီတိ ---- စိတ္တံ သံဟရတိ သင်္ခိပတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၄။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၆၈။

သင်္ခိပန (ထီ၊ န) [သံ + ခိပ + ယု] သံခိပန(၁)အနက်ကြည့်။ သင်္ခိပနံ ဝိတ္ထာရဏံ ဂမ္ဘီရကရဏံ ဥတ္တာနီကရဏံ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၅၁။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၈။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၀။ အနုဋီ၊ ၂။ ၆၉)။

သင်္ခိပန္တ (တိ) [သံ + ခိပ + အ + အန္တ] ချုံး-အကျဉ်းချုပ်-လိုသော၊ သူ။ ဒေသနံ သင်္ခိပန္တော ဝေမာဟ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၃၈။ (-ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၂)။

သန္ဒီပန္တိ (သန္ဒီပယန္တိ ?) (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဒိပ + ယ + အန္တေ] ချီး-ရေတွက်-အပ်ကုန်၏။ သမုဋ္ဌာနံ ဟိ သန်ေပ (ဝိ၊ ၅။ ၁၆၃) န္တိ ဧတ္ထ သန္ဒီပန္တိ သင်္ယုန္တိ သဒိသသမုဋ္ဌာနာနိ ဧတ္ထာတိ သန်ေပေါ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၇၄။

သန္ဒီပမာန (တိ) [သံ + ဒိပ + မာန] သန္ဒီပန္တ - ကြည့်။ ယောဇနမတ္တံ ဌာနံ ပရိက္ခိပိတွာ သန္ဒီပမာနာ ------ ပရိက္ခိပိံသု။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၁၆၇။

သန္ဒီပိံသု (ကြိ) [သံ + ဒိပ + အ + ဥံ] ချီးကုန်ပြီ။ သန္ဒီပိံသု ပဌံ ယက္ခာ (ဇာ၊ ၂။ ၃၃၀။ စရိယာ။ ၃၉၄) တိ ဒေဝတာ မဟာသတ္တဿ ပုညတေဇေန စောဒိတာ တံ မဂ္ဂံ ပရိက္ခယံ ပါပေသုံ။ စရိယာ၊ ၄။ ၈၈။

သန္ဒီပိတ (တိ) [သံ + ဒိပ + တ] ချီး - အကျဉ်းချုံး - အပ်သော။ မဂ္ဂဿ သန္ဒီပိတတ္တာ တဒဟောဝ စေတရဋ္ဌံ သမ္ပာပုဏိံသု။ စရိယာ၊ ၄။ ၈၇။

သန္ဒီပိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဒိပ + တဗ္ဗ။ သံ + ကေပ္ပတဗ္ဗ-သံ။] ချီး - အကျဉ်းချုံး - အပ်-သင့် - ထိုက် - သော။ ဘဝသန်ေပေနာတိ ဘဝဘာဝေန သန္ဒီပိတဗ္ဗတာယ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၄။

သန္ဒီပိတုံ (ဗျ) [သံ + ဒိပ + တုံ။ သံ + ကေပ္ပုမ်-သံ။] ချီးခြင်းငှာ။ ဧတ္ထကာနိ ဒုက္ခသဟဿာနီတိ ဝါ သန္ဒီပိတုံ န သက္ကာ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၃၈။

သန္ဒီပိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဒိပ + တွာ] (၁) အကျဉ်းချုံး၍။ (၂) ပေါင်း-ပေါင်းရုံး-၍။ (၁) သဗ္ဗမ္ပိ တံ ဒွီဟိ ပဒေဟိ သန္ဒီပိတွာ ပုစ္ဆတိ။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၁။ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တမတ္ထံ သန္ဒီပိတွာ ဒဿေန္တော " သန်ေပ-တော " တိအာဒိမာဟ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၆။ (-ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၈၈။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၃၅၊ ၅၂၊ ၄၂၈။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။၄၊ ၁၁၃)။ (၂) ကွဒံ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ "အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာနံ ဓမ္မာနံ သန္ဒီပိတွာ ဝဝတ္ထာနေ ပညာ သမ္မသနေဉာဏ"န္တိ အာဒိသု အာဂတံ သန္ဒီပိတွာတိ ကွဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ----- သန္ဒီပိတွာတိ ဟိ သမ္ပိဏ္ဍေတွာတိ အတ္ထော။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၅၃၂။

သန္ဒီပိတွာန (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဒိပ + တွာန] သန္ဒီပိတွာ-ကြည့်။ သန္ဒီပိတွာန တံ မဂ္ဂံ၊ ဒိပ္ပံ သာဝတ္ထိမာဂမိ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂။

သန္ဒီပိယ[၁] (တိ) [သံ + ဒိပ + ဏျ။ သံ + ကေဗျ - သံ။] သန္ဒီပိတဗ္ဗ - ကြည့်။ ယေ အရိယသစ္စံ နိက္ခေပေန ဋ္ဌိတေ သန္ဒီပိယတ္တာ အဋ္ဌသု အာကာရေသု ပတန္တိ။ ပေဋကော။ ၁၉၆။

သန္ဒီပိယ[၂] (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဒိပ + တွာ] သန္ဒီပိတွာ-ကြည့်။ သန္ဒီပိယ အကုံသေန ဟိ၊ နယေဟိ တီဟိ နိဒ္ဒိသေ သုတ္တံ။ နေတ္တိ။ ၅၊ ၇၁၊ ၉၁။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၄၁။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၁၈-၉။

သန္ဒီပိယန္တ (တိ) [သံ + ဒိပ + ယ + မာန။ မာန-ကို အန္တ-ပြု။ ရူ။ ၆၄၆။] အောက်ပုဒ် ကြည့်။ တေ သန္ဒီပိယန္တာ ဒသဟိ အာကာရေဟိ ပတန္တိ။ ပေဋကော။ ၁၉၆။

သန္ဒီပိယမာန (တိ) [သံ + ဒိပ + ယ + မာန] ချဉ်း-ချုံး-အကျဉ်းချုံး-ပေါင်းရုံး-အပ် သော။ တေ သန္ဒီပိယမာနာ တီသု သုတ္တေသု

ပတန္တိ။ ပေဋကော။ ၁၉၆။

သဒ္ဓိပိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဒိပ + ယ + တေ] (၁) ချဉ်း-ချုံး-အကျဉ်းချုံး-ပေါင်းရုံး-အပ်၏။ (၂) ရေတွက်အပ်၏။ (၁) "ကမ္မံ ဝိပါကော" တိ ဧဝံ သဒ္ဓိပိယတီတိ ဝါ သင်္ခေပေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။၃၄၀။(၂) သဒ္ဓိပိယတိ ပဗ္ဗတဘာဝေန ဂဏီယတီတိ သင်္ခေပေါ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၆၂။

သဒ္ဓိပ္ပ (တိ) [သံ + ဒိပ + ဏျ။ သံ + ဒိပ + တွာ။ သဒ္ဓိပိယ-ကြည့်။] (၁) ချုံး-အကျဉ်းချုံး-အပ်သော။ (၂) ချုံး-အကျဉ်းချုံး-၍။ (၁) (၂) ---- တံ သဒ္ဓိပ္ပံ ဒဿေန္တော အာဟ "သင်္ခေပတော ။ ပ ။ ဟေတုပစ္စယော "တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၈။

သဒ္ဓိပ္ပန္တိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ+ ဒိပ+ ယ+ အန္တေ] သံခိပ္ပန္တိ-ကြည့်။ သဒ္ဓိပ္ပန္တိ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇာဒယော ဟေတုသာမညေန ဖလသာမညေန ဝါတိ သင်္ခေပေါ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၈။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၀)။

သဒ္ဓိပ္ပမာန (တိ) [သံ + ဒိပ + ယ + မာန] သဒ္ဓိပိယမာန-ကြည့်။ တာ ပန သဒ္ဓိပ္ပမာနာ ---- ကာမတဏှာဒိဝသေန ဝါ တိဿောဝ တဏှာ ဟောန္တိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၁။

သဒ္ဓိယ[1] (တိ) [သံ + ခါ + ဏျ] ကောင်းစွာ -ပြော -ဟော -ဆို -အပ်သော စကား။ သဒ္ဓိယဓမ္မ-ကြည့်။

သဒ္ဓိယ[2] (ပု) [သဒ် + ဣယ။ ဂံခိက၊ ဂံခိန်-သံ။ သံခိယ-ပြာ၊ သံခီအ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] ခရုသင်း မှုတ်လျက် ပူဇော်တတ်သူ။ ထေရော စေဝိဟာရီ စ သဒ္ဓိယော ပါဠိဝိဟီရကော။ အပ၊ ၂။ ၂၃။

သဒ္ဓိယတိ (ကြိ) [သံ + ခိ + ယ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၂၂။ သံ + ကွယတိ၊ ကွိဏောတိ၊ ကွိဏာတိ-သံ။] ကုန်ခန်း - ပျက်စီး - ၏။ နိဗ္ဗာနံ ယသ္မာ တံ အာဂမ္မ တဏှာ သဒ္ဓိယတိ ဝိနဿတိ၊ တသ္မာ တဏှာသင်္ခယော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၀။

သဒ္ဓိယဓမ္မ (ပု) [သဒ္ဓိယ + ဓမ္မ] သံခိယဓမ္မ-ကြည့်။ အယံ သဒ္ဓိယဓမ္မောတိ သဒ္ဓိယာ ဝုစ္စတိ ကထာ၊ ကထာဓမ္မောတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၃-၄။

သန့်ဘတိ (ကြိ) [သံ + ခုဘ + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၂၉။ သံကွောဘတိ-သံ။] တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ဖြစ်-၏။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သန့်ဘိ (ကြိ) [သံ + ခုဘ + ဤ] တုန်လှုပ်-ချောက်ချား -အုတ်အုတ် ကျက်ကျက်ဖြစ်-ပြီ။ သကလဇမ္ဗုဒီပေါ သန့်ဘိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၅။ (-ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၈၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၅၊ ၄၁၄)။

သန့်ဘိတ (တိ) [သံ + ခုဘ + တ။ သံကျုဗ္ဓ၊ သံကျုဘိတ -သံ။ သံခုဘိအ၊ သံခုဟိအ-ပါကတ။] တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-အုတ်အုတ် ကျက်ကျက်ဖြစ်-သော။ နိဗ္ဗာပယေ သန့်ဘိတံ မဟာဇနံ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၉။ သကလနဂရံ သန့်ဘိတံ အဟောသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၆၆။

သန့်ဘိတစိတ္တ (တိ) [သန့်ဘိတ + စိတ္တ] တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-သော စိတ်ရှိသော။ အထဿ ဒါနေန သန့်ဘိတစိတ္တာ ဟုတွာ နဂရဝါသိနော ရညော အာရောစေသုံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၂၅၃။

သန့်ဘိတမဟာသမုဒ္ဒ (ပု) [သန့်ဘိတ + မဟာသမုဒ္ဒ] (လေ၏ အဟုန်ဖြင့်)

တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-သော မဟာသမုဒ္ဒရာ။ သန္နိဘိတမဟာသမုဒ္ဒေါ ဝိယ ဥန္နာဒေန္တော ဗလကာယော အဟောသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၁၆။

သန္နိဘိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ခုဘ + တွာ] တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ဖြစ်-၍။ သကလနဂရံ သန္နိဘိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၇၁။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၉၉။

သန္ဒေပ (ပု) [သံ + ခိပ + ဏ။ သံကွေပ-သံ။ သံခေဝ-ပါကတ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ချုံး-အကျဉ်းချုံး-ခြင်း။ (၂) အကျဉ်း၊ အကျဉ်းချုံးအပ်သော အရာ (ဝိတ္ထာရ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်)။ (၃)အကျဉ်းချုံးရာ (က)အလွှာ။ (ခ) အဋ္ဌကထာ။ (၄) အဘို့၊ အစု။ (၅) တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-ခြင်း။ (၆) အသွင်အပြင်။ (၁) ချုံး-အကျဉ်းချုံး-ခြင်း။ ဒေသေတဗ္ဗသ အတ္ထဿ သင်္ခိပနံ ဣမ သန္ဒေပေါ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၆၉။ (၂) အကျဉ်း၊ အကျဉ်းချုံးအပ်သော အရာ (ဝိတ္ထာရ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်)။ အယမေတ္ထ သန္ဒေပေါ၊ ဝိတ္ထာရော ပန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂။ သံခိပိယတီတိ ဝါ သန္ဒေပေါ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၂၈။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၅။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၇။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၄၊ ၂၅၉။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၊ ၁၉၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၊ ၁၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၉။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၇)။(၃) အကျဉ်းချုံးရာ (က) အလွှာ။ (ခ) အဋ္ဌကထာ။ (က) ဣမေဟိ စတူဟိ သန္ဒေပေဟိ တိသန္ဓိဟိ ပရိဝါရိတာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၄၄။ သင်္ခိပိယန္တိ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇာဒယော, ဝိညာဏာဒယော စာတိ သန္ဒေပေါ၊ အတီတဟေတု ---- စတုသန္ဒေပါ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၄၀။(ခ) သန္ဒေပဋ္ဌကထာ-ကြည့်။ (၄) အဘို့၊ အစု။ သန္ဒေပသဒ္ဒေါ ဝါ ဘာဂါဓိ-ဝစနန္တိ ကမ္မဘာဂေါ ကမ္မသန္ဒေပေါ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၀။ (၅) တွန့်တို-ဆုတ်နစ်-ခြင်း။ သန္ဒေပေါတိ စေတ္တ ဝိက္ခေပဿ စေဝ ကိလေသာနဉ္စ ဥပ္ပတ္တိဝသေန စိတ္တဿ လီနဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၆။ (၆) အသွင် အပြင်။ ဆတ္တံ ဥဿာပေတွာ ရာဇသန္ဒေပေန ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၉။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၃။

သန္ဒေပကထာ (ထီ) [သန္ဒေပ + ကထာ] အကျဉ်း-ဖြစ်-ချုံးအပ်-သောစကား၊ အကျဉ်းအားဖြင့် အနက်ကို-ဖွင့်-ဆို- ခြင်း- ကြောင်းစကား။ သန္ဒေပကထာ(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၃။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၄)တိ ဝိသုံ ဝိသုံ ပဒုဒ္ဓါရံ အကတွာ သမာသတော အတ္ထဝဏ္ဏနာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၀။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၁။

သန္ဒေပကာမ (တိ) [သန္ဒေပ + ကမု + ဏ] အကျဉ်း -သန္ဒေပ -နည်းကို အလိုရှိသော၊ ချဉ်း-ချုံး-အကျဉ်းချုံး-လိုသော၊ သူ။ သန္ဒေပ-ကာမေန မမာသယေန၊ သဒ္ဓေါဒိတော ဘိက္ခုဟိတဉ္စ ဒိသွာ။ ဝဇိရ။ ၁။

သန္ဒေပဂဟဏ (နပုံ) [သန္ဒေပ + ဂဟဏ] အကျဉ်းအားဖြင့် ယူခြင်း။ ဝက္ခာမိ သန္ဒေပ-ဂဟဏတ္ထံ။ ဝဇိရ။ ၃၉၁။

သန္ဒေပဋ္ဌကထာ (ထီ) [သန္ဒေပ + အဋ္ဌကထာ] သန္ဒေပအဋ္ဌကထာ၊ အကျဉ်းအားဖြင့် အနက်ကို ဖွင့်ဆိုကြောင်း ဖြစ်သည့် အဋ္ဌကထာ။ တဿ ဘာရံ ကတွာပိ ဂန္ထံ ဝဍ္ဎတီတိ သန္ဒေပဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၄။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၃၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၀)။

သန္ဒေပတ္ထ (ပု) [သန္ဒေပ + အတ္ထ] အကျဉ်းဖြစ်သော အနက်၊ ကျဉ်းသော အနက်။ တတြာယံ သန္ဒေပတ္ထော- ယသ္မာ ပစ္စယာနံ

ခယသင်္ခါတံ နိဗ္ဗာနံ အဝေဒိ အညာသိ ပဋိဝိဇ္ဈိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၃။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၂။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၆၅။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၈၊ ၃၃၉)။

သင်္ခေပဒဿိတ (တိ) [သင်္ခေပ + ဒဿိတ] အကျဉ်းပြအပ်သော။ သင်္ခေပဒဿိတေ စ အတ္ထေ န သဗ္ဗာကာရေနေဝ ဘိက္ခု နယံ ဂဟေတုံ သက္ကောန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂။ (-၈၄)။

သင်္ခေပဒေသနာ (ထီ) [သင်္ခေပ + ဒေသနာ] အကျဉ်းဖြစ်သော ဒေသနာ-- (က) အကျဉ်းအားဖြင့် အနက်ကို-ဟော-ဖွင့်ပြ-ကြောင်းဖြစ်သည့်ဒေသနာ။ (ခ) အကျဉ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော အဖွင့်။ (က) (ခ) အယံ သင်္ခေပဒေသနာ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၀) တိ အယံ ပုညာဘိသင်္ခါရေ သမာသတော အတ္ထဒေသနာ၊ အတ္ထဝဏ္ဏနာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၂။ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍံ သင်္ခေပဒေသနာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၉။

သင်္ခေပနယ (ပုံ) [သင်္ခေပ + နယ] အကျဉ်းနည်း။ တံ ပနဿ သင်္ခေပနယံ ဒဿေတုံ ---- အယံ ဂါထာ ဥပိတာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၀၆။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၄။ ၈)။

သင်္ခေပနိဒ္ဒေသ (ပုံ) [သင်္ခေပ + နိဒ္ဒေသ] အကျဉ်းအားဖြင့် ညွှန်ပြခြင်း။ ဣမာနိ စတ္တာရိ ဈာနာနိ သင်္ခေပနိဒ္ဒေသေန နိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ။ ပေဋကော။ ၂၆၄။

သင်္ခေပပကာသန (နံ၊ ထီ) [သင်္ခေပ + ပကာသန] အကျဉ်းအားဖြင့် ထင်ရှားပြခြင်း။ သုက္ကပက္ခေ -•---- အယံ သတ္တန္နမ္ပိ အရိယပုဂ္ဂလာနံ သင်္ခေပပကာသနာ -----။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၉။

သင်္ခေပပုစ္ဆက (တိ) [သင်္ခေပ + ပုစ္ဆ + က] အကျဉ်းဖြစ်သော စကားလျှင် ရှေ့သွားရှိသော။ ----- သင်္ခေပပုစ္ဆကတ္တာ ဝိတ္ထာရဿ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၅၉။

သင်္ခေပမနသိကာရ (ပုံ) [သင်္ခေပ + မနသိကာရ] အကျဉ်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း။ တဿ သင်္ခေပမနသိကာရဝသေန ဝါ ---- ရူပကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၄။

သင်္ခေပယောဇနာ (ထီ) [သင်္ခေပ + ယောဇနာ] အကျဉ်းအားဖြင့် အနက်ယောဇနာခြင်း။ ------ အယမေတ္ထ သင်္ခေပယောဇနာယ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၅။

သင်္ခေပရူပ (နံ) [သင်္ခေပ + ရူပ။ အနတ္ထန္တရကရော ဟိ ရူပ-သဒ္ဒေါ ယထာ " ဂေါရူပါန "န္တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၅။] အကျဉ်း၊ အကျဉ်းချုပ်။ (သင်္ခေပရူပတော၊ အကျဉ်းချုပ်သောအားဖြင့်။ သျ။)။ တဿာ တာဟိ သမာဒါယ၊ သာရံ သင်္ခေပရူပတော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁။

သင်္ခေပလက္ခဏ (နံ) [သင်္ခေပ + လက္ခဏ] အကျဉ်းဖြစ်သော-မှတ်ကြောင်း-လက္ခဏာ။ တတြိဒံ သင်္ခေပလက္ခဏံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၃။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၂။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၆၃)။

သင်္ခေပဝစန (နံ) [သင်္ခေပ + ဝစန] အကျဉ်းဖြစ်သော စကား၊ အကျဉ်းအားဖြင့် ဟောကြားအပ်သော - စကား - တရား။ အညေ ကိရ တထာဂတဿ သင်္ခေပဝစနံ အတ္ထဝသေန ဝါ ပူရေတုံ သက္ကောန္တိ ဗျဉ္ဇနဝသေန ဝါ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၀။ (-မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၉၇)။

သင်္ခေပဝဏ္ဏနာ (ထီ) [သင်္ခေပ + ဝဏ္ဏနာ] အကျဉ်းဖြစ်သော အဖွင့်၊ အကျဉ်းအားဖြင့်

ဖွင့်ကြောင်းဖြစ်သော-စကားရပ်-အဋ္ဌကထာ-ဋီကာ။ တတြာယံ သင်္ခေပဝဏ္ဏနာ-- တထာဂတာ နာမ ဇာနန္တာပိ သစေ တာဒိသံ ပုစ္ဆာကာရဏံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၈။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၇)။

သင်္ခေပဝိဓိ (ပု) [သင်္ခေပ + ဝိဓိ] အကျဉ်းဖြစ်သောအစီအရင်၊ (အကျဉ်းပြခြင်း အစီအရင်။ သျှ) ဝိတ္ထာရဝိဓိနာ စ သင်္ခေပဝိဓိ သင်္ဂယှတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၅၉။

သင်္ခေပဝိနိစ္ဆယ (ပု) [သင်္ခေပ + ဝိနိစ္ဆယ] အကျဉ်းဖြစ်သော အဆုံးအဖြတ်၊ အကျဉ်းအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပဝိနိစ္ဆယော။ ကင်္ခါ။ ၉၈။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀။ ဝဇိရ။ ၂၂၄)။

သင်္ခေပဝိဿဇ္ဇနာ (ထီ) [သင်္ခေပ + ဝိဿဇ္ဇနာ] အကျဉ်းဖြစ်သော အဖြေ၊ အကျဉ်းအားဖြင့် ဖြေဆိုခြင်း။ အယံ တေသံ ပဉှာနံ သင်္ခေပဝိဿဇ္ဇနာ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၃။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊၁။ ၂)။

သင်္ခေပသဒ္ဒ (ပု) [သင်္ခေပ + သဒ္ဒ] သင်္ခေပ-သဒ္ဒါ။ သင်္ခေပ-သဒ္ဒေါ ဝါ ဘာဂါဓိ ဝစနန္တိ ကမ္မဘာဂေါ ကမ္မသင်္ခေပေါ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၀။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၁၃၇)။

သင်္ခေပါဓိပ္ပါယ (ပု) [သင်္ခေပ + အဓိပ္ပါယ] အကျဉ်းဖြစ်သော အဓိပ္ပါယ်။ သင်္ခေပ (၄) ကြည့်။

သင်္ခေယျ (တိ) [သံ + ခါ + ဏျ။ သံချေယ-သံ။ သံခေဇ္ဇ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ရေတွက်-အပ်-သင့် - နိုင် - သော။ တတ္ထ အသင်္ခေယျာ အပ္ပမေယျာ မနုဿာ ------- သဂ္ဂူပဂါ အဟေသုံ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၆။

သင်္ခေါဒရစ္ဆဝိဝဏ္ဏ (တိ) [သင်္ခ + ဥဒရ + ဆဝိ + ဝဏ္ဏ + ဝဏ္ဏ။ ဝဏ္ဏ ၁-ပုဒ်ကျေ။] သင်္ခဥဒရစ္ဆဝိဝဏ္ဏ-ကြည့်။ သင်္ခဇာ သင်္ခေါဒရစ္ဆဝိဝဏ္ဏာ ကောလကပ္ပမာဏာပိ ဟောန္တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၀။

သင်္ခေါဘ (ပု) [သံ + ခုဘ + ဏ။ သံက္ခောဘ - သံ။ သံခေါဘ - ပါကတ။] (၁) တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-ခြင်း။ (၂)တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-သော။ (၁) သကလနဂရံ ---- သင်္ခေါဘံ အဂမာသိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၉။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၃၃၄)။ (၂) ကိလေသခေါဘဝသေန ခေါဘယမာနာ စိတ္တံ သင်္ခေါဘံ ကရောန္တာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၀။

သင်္ခေါဘန[1] (န) [သံ + ခုဘ + ယု] တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-ခြင်း။ သကလသရီရေ ပီတိဝေဂဿ ပီတိဝိပ္ဖာရဿ ဥပ္ပါဒနဋ္ဌေတ္ထ သင်္ခေါဘနံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃၃။

သင်္ခေါဘန[2] (တိ) [သံ + ခုဘ + ဏေ + ယု။ သံက္ခောဘဏ-သံ။] တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-စေတတ်သော (တရား)။ စိတ္တပ္ပကောပနောတိ စိတ္တသင်္ခေါဘနော။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၂။

သင်္ခေါဘယမာန (တိ) [သံ + ခုဘ + ဏာယ + မာန] သင်္ခေါဘေန္တ-ကြည့်။ သာ ဟိ ---- သကလသရီရံ သင်္ခေါဘယမာနာ ဇာယတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃၃။

သင်္ခေါဘိတ (တိ) [သံ + ခုဘ + တ။ သံက္ခောဘိတ-သံ။] တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-

သော။ တထာ သခေါ်ဘိတော သုဂတိ-ဒုဂ္ဂတီသု ဝတ္တတိ ပရိဗ္ဗမတိ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၀၁။

သခေါ်ဘေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ခုဘ + ဏေ+တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၂၉။ သံကွေဘာယတိ-သံ။] တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-လှုပ်ရှား-စေ၏။ သခေါ်ဘေသိ-ကြည့်။

သခေါ်ဘေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ခုဘ + ဏေ + တွာ] တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-လှုပ်ရှား-စေ၍။ ထေရော ---- တီဟိ ပိဋကေဟိ သခေါ်ဘေတွာ အနုမောဒနမကာသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၅၈။ သကလဇမ္ဗုဒီပံ သခေါ်ဘေတွာ ဒါနံ ဒေတိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၀၈။ (-ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၂၀)။

သခေါ်ဘေန္တ (တိ) [သံ + ခုဘ + ဏေ + အန္တ] တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-လှုပ်ရှား-စေသော၊ သူ။ သကလဇမ္ဗုဒီပံ သခေါ်ဘေန္တော ဒါနံ ဒတွာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၁၇၃။ (-ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၉၆။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၀)။

သခေါ်ဘေယျ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ခုဘ + ဏေ + ဧယျ] တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-လှုပ်ရှား-စေရာ၏။ မတ္တလုင်္ဂ ဝါ သခေါ်ဘေယျ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၇။

သခေါ်ဘေသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ခုဘ + ဏေ + ဤ] တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-လှုပ်ရှား-စေပြီ။ တသ္မ တံ မံသံ ခါဒန္တသ သကလ-သရီရံ သခေါ်ဘေသိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၅၀၁။

သခေါ်ရစ္ဆဝိဝဏ္ဏာ (တိ) [သခ် + ဥရ + ဆဝိ + ဝဏ္ဏ + ဝဏ္ဏ။ ဝဏ္ဏ ၁-ပုဒ်ကျေ။] သခ်ဥဒရစ္ဆဝိဝဏ္ဏ-ကြည့်။ သခ်ဇာ သခေါ်ရစ္ဆ-ဝိဝဏ္ဏာ, ကောလပ္ပမာဏာပိ ဟောန္တိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၅၃။

သချ်ာ (ထီ) [သံ + ချာ + အာ။ သချ်ာယတေ ပရမ္မရနာမံ ဥစ္စာရဏံ ကရီယတေ အတြာတိ သချ်ါ။ ဝါစပ္ပတိ။ ထောမ။ (န) သချ်ါ။ ဒသဃနကျမ်း၊ ပါကတ။ (ထီ) သချ်ာ။ စိန္တာမဏိ။ သချ်ာယန္တိ တောယာတိ သချ်ာ။ နိရုတ္တိ။ ၅၅၅။ သံချာ-သံ။ သံခါ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ရေတွက်ခြင်း၊ အရေအတွက်။ (၂) ရေတွက်ကြောင်း - အရေအတွက် - သချ်ာ။ (၃) ကပိလရသေ့စီရင်အပ်သော သချ်ဒသဃနကျမ်း။ (ဟိန္ဒီက္ကနိုယ ဗီလော်ဆော်ဖီကျမ်း ၆-ကျမ်းအနက် ၁-ကျမ်း။ မိလိန္ဒပဥှာ-လာ ၁၉-ကျမ်းအနက် တတိယကျမ်း)။ (၄) (က) ခေါ်ဝေါ်-ပြောဆို-ခြင်း။ (ခ) ခေါ်ဝေါ်-ပြောဆို-ကြောင်း အမည်ပညတ်။ (န) (၅) စစ်ထိုး-စစ်တိုက်-ခြင်း။ (၁) ရေတွက်ခြင်း၊ အရေအတွက်။ ဗာလော န ထေရောတွေဝ သချ်ံ ဂစ္ဆတိ (အံ၊ ၁။ ၆၈) တိ သော န ထေရော ဗာလော မန္ဒောတွေဝ ဂဏနံ ဂစ္ဆတိ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၃။ သချ်ံ (ဥဒါန။ ၁၀၂) န္တိ ဂ္ဂတ္ထိတိ ဂဏနံ။ ဥဒါန၊ ဋ။ ၁၅၅။ သချ်ာယပိ (ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၈၃) တိ ဂဏနတောပိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၁။ (-သုတ္တနိ။ ၃၉၅။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၂၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၁။ဓာန်၊ ဋီ။ ၈၅၀၊ ၉၇၆)။ (၂) ရေတွက်ကြောင်း-အရေအတွက်-သချ်ာ။ သတ္တပညာသ သုတ္တာနိ၊ သချ်ာ အင်္ဂုတ္တရေ အယံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၂။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၄။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၆။ သချ်ာ ဧဝ ဟေတ္တ သမာနံ၊ န သချ်ေယ္ယံ သဗ္ဗထာ သမာနံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၄၀-၁။ (၃) ကပိလရသေ့ စီရင်အပ်သော သချ်ဒသဃနကျမ်း။ (ဟိန္ဒီက္ကနိုယ ဗီလော်ဆော်ဖီကျမ်း ၆-ကျမ်းအနက် ၁-ကျမ်း။ မိလိန္ဒပဥှာလာ ၁၉ - ကျမ်းအနက် တတိယကျမ်း)။ ဗဟူနိ စသ သတ္ထာနိ ဥဂ္ဂဟိတာနိ ဟောန္တိ။

သေယျထိဒံ ? သုတိ သမ္မုတိ သင်္ချာ------ ဗုဒ္ဓဝစနေန ဧကူနဝီသတိ။ မိလိန္ဒ။ ၄။ (၄) (က) ခေါ်ဝေါ် - ပြောဆို - ခြင်း။ သင်္ချံ နောပေတိ ဝေဒဂူ။ သံ၊ ၂။ ၄၀၈။ သင်္ချံ နောပေတီတိ ရတ္တော ဒုဋ္ဌော မူဠှောတိ ပညတ္တိံ န ဥပေတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၆။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၄-၅)။ (ခ) ခေါ်ဝေါ်-ပြောဆို-ကြောင်း အမည်ပညတ်။ န တသ္မိံ သမယေ ဒမီတိ ဝါ နဝနီတာဒီသု ဝါ အညတရန္တိ သင်္ချံ နိရုတ္တိံ နာမံ ဝေါဟာရံ ဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၅။ သင်္ခါယတိ ဧတာယာတိ သင်္ခါ (သင်္ချာ)။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၁။ (-အံ၊ ၁။ ၃၆၆။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၊ ၁၁၁။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၂)။ (န) (၅) စစ်ထိုး-စစ်တိုက်-ခြင်း။ သင်္ချံ သမိကံ ---- အဘျာမဒ္ဒေါက္ကစ္စာဒယောပိ ယုဒ္ဓေ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၃၉၉-၄၀၀။

သင်္ချာတ (တိ) [သံ + ချာ + တ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၇၁၀။ သံချာတ-သံ။ သံခါအ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] ရေတွက်အပ်သော။ သင်္ချာတံ ဂဏိတံ မိတံ။ ဓာန်။ ၇၁၀။

သင်္ချာတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ချာ + တဗ္ဗ] ရေတွက်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ ကလိတဗ္ဗံ သင်္ချာတဗ္ဗန္တိ ကလျာဏံ။ ကစ္စည်း။ ၆၃၃။ ချာ ပကထနေ၊ သင်္ချာတဗ္ဗံ၊ သင်္ချေယျံ ကစ္စာဒိ။ ရူ။ ၃၄၅-နှာ။ (-နိရုတ္တိ။ ၅၁၂)။

သင်္ချာတုံ (ဗျ) [သံ + ချာ + တုံ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၇။ ကြိ-၌ သင်္ချာတိ, သင်္ချာယတိ-ဟု ရှိသင့်၏။] ရေတွက်ခြင်းငှာ။ သင်္ချေယျ-ကြည့်။

သင်္ချာပရိစ္ဆေဒ (ပု) [သင်္ချာ + ပရိ + ဆိဒိ + ဏ] (၁) အရေအတွက်-သင်္ချာ-ကို ပိုင်းခြား-တတ်-ကြောင်းဖြစ်-သော (သဒ္ဒါ)။ (၂) အရေအတွက်ကို ပိုင်းခြားခြင်း၊ အရေအတွက် ဟူသော အပိုင်းအခြား။ (၁) သတ္တာတိ ဧတသံ မွှာနံ သင်္ချာပရိစ္ဆေဒေါ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၂။ သင်္ချံ ပရိစ္ဆိန္ဒတီတိ သင်္ချာပရိစ္ဆေဒေါ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၁၄၀။ စတုရောတိ သင်္ချာပရိစ္ဆေဒေါ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၄။ (-ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၄၄၄)။ (၂) သင်္ချေယေသု ပရိစ္ဆေဒတော ဂဟိတေသု အတ္တသိဒ္ဓေါ တတ္ထ သင်္ချာပရိစ္ဆေဒေါ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၂၈။

သင်္ချာမတ္တဒဿန (နု) [သင်္ချာ + မတ္တ + ဒဿန] ရေတွက်ခြင်း-အရေအတွက်-မျှကို ပြခြင်း။ ပဒဘာဇနေ ပန သင်္ချာမတ္တဒဿနတ္ထံ " ဥဒ္ဒိနကဆဗ္ဗဿာနိ " တိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၄။

သင်္ချာမဟတ္တ (နု) [သင်္ချာမဟန္တ + တ္တ] အရေအတွက်-သင်္ချာ-အားဖြင့် များသည်၏ အဖြစ်။ မဟတာတိ ဂုဏမဟတ္တေနပိ မဟတာ, သင်္ချာမဟတ္တေနပိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၃။ သင်္ချာမဟတ္တေနာ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆) တိ ဂဏန-မဟန္တဘာဝေန။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၈၂။

သင်္ချာဝါစက (တိ) [သင်္ချာ + ဝါစက] ရေတွက်ခြင်း - အရေအတွက် - သင်္ချာ -ကို ဟောတတ်သော။ ဧကသဒ္ဒေါ စေတ္ထ သမာနတ္ထဝါစကော၊ န သင်္ချာဝါစကော။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၉။

သင်္ချာဝါစီ (တိ) [သင်္ချာ + ဝစ + ဏီ] ရေတွက်ခြင်း-အရေအတွက်-သင်္ချာ-ကို ဟောတတ်သော။ ဧကသဒ္ဒေါ အညပရိယာယော ---- န သင်္ချာဝါစီ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၆။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၇၆)။

သင်္ချာဝိသယ (ပု) [သင်္ချာ + ဝိသယ]

သင်္ချာအရာ။ ဤဒိသေသု ဟိ သင်္ချာဝိသယေသု သမာနာဓိကရဏဘာဝေါ အပ္ပမာဏော။ နီတိ၊ ပဒ။ ၄၀၅။

သင်္ချာဝိသေသ (ပု) [သင်္ချာ + ဝိသေသ] အရေအတွက်-သင်္ချာ-အထူး။ ကေစိဝါဒေ ပနေတ္ထ ဗိဋ္ဌာရပဒ-သဒ္ဒေါ သုဝဏ္ဏသင်္ခါတဿ သင်္ချာဝိသေသဿ ဝါစကော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၂၃။(-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၇၆။ ဓာန်။ ၈၇၁။ ဓာန်၊ ဋီ)။

သင်္ချာသမာန (တိ) [သင်္ချာ + သမာန] ရေတွက်ခြင်း-သင်္ချာ-အရေအတွက်-အားဖြင့်-တူသော။ သင်္ခါရသဟိတာယ သင်္ချာသမာန-တာယ ဒဿနတ္ထံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၄၀။

သင်္ချူပဂမန (န) [သင်္ချာ + ဥပဂမန] ခေါ်ဝေါ်-ပြောဆို-အပ်သည်၏အဖြစ်-ခြင်း-သို့ရောက်ခြင်း။ သင်္ချူပဂမန (ကင်္ခါ။ ၁၃၉)န္တိ ဝေါဟာရူပဂမနံ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၄၅။

သင်္ချေယျ (တိ) [သံ + ချာ + ဏျ။ သင်္ခါတဗ္ဗန္တိ သင်္ချေယျံ။ နိရုတ္တိ။ ၇၇၈။ သင်္ခေယျ-ကြည့်။] (၁) ရေတွက်-အပ်-သင့်-ထိုက်-နိုင်-သော။ (၂) သင်္ချေယျ-ဟူသော အမည်။ (၁) အသင်္ချေယျာတိ သင်္ချာတုမသက္ကုဏေယျတ္တာ အသင်္ချေယျာ၊ ဂဏနပထံ ဝီတိဝတ္တာတိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၇၁။ န သင်္ချေယျံ သဗ္ဗထာ သမာနံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၄၀။ စ-သဒ္ဒေန သင်္ချေယျံ ဂဏှာတိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၃၉။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၁၂၈။ ရူ ဋီ။ ၁၇၄)။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သင်္ချေယျပရိဝေဏ (န) [သင်္ချေယျ + ပရိဝေဏ] သင်္ချေယျမည်သော-ကျောင်း-ပရိဝုဏ်။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ အာယုပါလော သင်္ချေယျပရိ-ဝေဏေ ပဋိဝသတိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၈။ (-၂၀-၁)။

သင်္ဂ (ပု၊ န) [သဇ + ဏ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၂၄။ သဉ္ဇ + ဏ။ ဓာတွတ္ထ။ သဉ္ဇန္တိ တတ္ထ ပါဏိနော ကဒ္ဒမေ ပဝိဋ္ဌော ဟတ္ထီ ဝိယာတိ သင်္ဂေါ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၂။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၉။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၈။ သဉ္ဇန္တိ ဧတေနာတိ သင်္ဂေါ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၂။ သဉ္ဇတိ ဧတ္ထာတိ သင်္ဂေါ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၄။ သန္ဇ + ဏ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၄၄။ သဇ္ဇန္တိ ဧတေနာတိ သင်္ဂေါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၅။ သန္ဇ သင်္ဂေ၊ သဇ္ဇနံ သင်္ဂေါ၊ နဿ နိဂ္ဂဟီတံ။ ရူ။ ၅၈၁။ နိရုတ္တိ။ ၅၄၁။ သင်္ဂ (ပု)-သံ။ သံဂ (ပု၊ န)-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ငြိကပ်-တွယ်တာ-စွဲလမ်း-ခြင်း။ (၂)(က) ငြိကပ်- တွယ်တာ- စွဲလမ်း-ဖွဲ့- ကြောင်း-လောဘ-တဏှာ။ (ခ) ပိတ်ပင်တတ်သော သဘော (လောဘ)။ (၃) ငြိကပ်-တွယ်တာ-စွဲလမ်း-တတ်သောတရား-- (က) လောဘ, ဒေါသ, မောဟ၊ ၃-ပါး။ (ခ) လောဘ, ဒေါသ, မောဟ, မာန, ဒိဋ္ဌိ ၅-ပါး။ (ဂ) လောဘ, ဒေါသ, မောဟ, မာန, ဒိဋ္ဌိ, ကိလေသာ၊ ဒုစရိုက် ၇-ပါး။ (၄) ငြိကပ်- တွယ်တာ-စွဲလမ်း-ရာ ကာမဂုဏ်။ (၁) နတ္ထိ သင်္ဂေါ ဝိဇာနတ (ထေရ။ ၂၂၃) န္တိ ---- ယာထာဝတော ဇာနန္တဿ န ကတ္ထစိ သင်္ဂေါ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၆။ သင်္ဂေ လဂ္ဂနေ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၁၁၆၂-၃။ (-နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၂၂။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၈၅၈၊ ၉၇၈)။ (၂) (က) (ခ) ယော ရာဂေါ သာရာဂေါ ------ သင်္ဂေါ ပင်္ကော။ အဘိ၊ ၈။ ၂၁၅။ မဟာနိ။ ၆။ သဉ္ဇန္တိ ဧတေနာတိ သင်္ဂေါ၊ လဂ္ဂနဋ္ဌေန ဝါ သင်္ဂေါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၅။ လဂ္ဂနဋ္ဌေနာတိ သံဝရ-ဏဋ္ဌေန ဩလမ္ဗနဋ္ဌေန ဝါ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၆၈။ သဉ္ဇန္တိ ဧတေနာတိ သင်္ဂေါ၊ လဂ္ဂနဋ္ဌေန ဝါ သင်္ဂေါ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၂။ (၃) (က) နတ္ထိ သင်္ဂေါ ဝိဇာနတံ။ ဓမ္မ။ ၃၉။ ဝိဇာနတန္တိ

ဝိဇာနန္တာနံ ပဏ္ဍိတာနံ ဧတ္ထ ရာဂသင်္ဂါဒီသု ဧကောပိ သင်္ဂေါ နတ္ထိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၉။ သင်္ဂံ ဆေတွာန မစ္စုနော (ဇာ၊ ၁။ ၂၃၆) တိ ---- ရာဂဒေါသမောဟသင်္ဂံ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ဆိန္ဒိတွာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၀။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၂၆)။ (ခ) နာနုပတန္တိ သင်္ဂါ (သံ၊ ၁။ ၂၄) တိ ရာဂသင်္ဂါဒယော ပဉ္စသင်္ဂါ န အနုပတန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၄။ သင်္ဂါ (ဥဒါန။ ၈၃) တိ ရာဂသင်္ဂေါ ဒေါသမောဟမာနဒိဋ္ဌိသင်္ဂေါတိ ပဉ္စဝိဓာပိ သင်္ဂါ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၆၆။ (ဂ) သင်္ဂါတိ သတ္တ သင်္ဂါ ရာဂသင်္ဂေါ ဒေါသသင်္ဂေါ မောဟသင်္ဂေါ မာနသင်္ဂေါ ဒိဋ္ဌိသင်္ဂေါ ကိလေသသင်္ဂေါ ဒုစ္စရိတသင်္ဂေါ။ မဟာနိ။ ၃၄၂။ သင်္ဂ (ဓမ္မ။ ၇၂။ သုတ္တနိ။ ၂၇၇) န္တိ ရာဂါဒိဘေဒံ သင်္ဂံ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၀။ သင်္ဂ (သုတ္တနိ။ ၄၂၅။ မဟာနိ။ ၃၄၁) န္တိ သတ္တဝိဓံ သင်္ဂဉ္စ ယော အစ္စတရိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၄။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၈၄။ (ဃ) "သင်္ဂေါ"တိ ဘိက္ခဝေ ကာမာနမေတံ အဓိဝစနံ။ အံ၊ ၃။ ၁၁၄။ သင်္ဂေါ ဧသော ပရိတ္တမေတ္ထ သောချံ့ သင်္ဂေါတိ ဝါ ဗဠိသန္တိ ဝါ အာမိသန္တိ ဝါ လဂ္ဂနန္တိ ဝါ ပလိဗောဓောတိ ဝါ ပဉ္စန္နေတံ ကာမဂုဏာနံ အဓိဝစနံ။ စူဠနိ။ ၂၈၂။ သင်္ဂေါ (သုတ္တနိ။ ၂၈၈။ အပ၊ ၁။ ၁၃။ စူဠနိ။ ၂၈၂) တိ ဧသော ဟိ သဇ္ဇန္တိ တတ္ထ ပါဏိနော ကဒ္ဒမေ ပဝိဋ္ဌော ဟတ္ထီ ဝိယာတိ သင်္ဂေါ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊၁။ ၁၀၂။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၉။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၈။ သင်္ဂေါ (သုတ္တနိ။ ၄၃၉။ စူဠနိ။ ၁၀၀) တိ သဇ္ဇနဋ္ဌာနံ၊ လဂ္ဂနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၈။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇။ (-သံ၊ ၁။ ၁၁၈။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၆)။

သင်္ဂကာရဏာဘာဝ (ပု) | သင်္ဂ + ကာရဏ + အဘာဝ | ငြိကပ်-တွယ်တာ-စွဲလမ်း-ခြင်း၏ အကြောင်း မရှိခြင်း။ တေန တတ္ထ သင်္ဂကာရဏာဘာဝမေဝ ဒီပေတိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၂။

သင်္ဂစ္ဆတိ (ကြိ) | သံ + ဂမု + အ + တိ။ ပါကတဓာန်၌ ဂစ္ဆ-ဓာတ်ပင် ထားသည်။ သင်္ဂစ္ဆတေ-သံ။ သံဂစ္ဆက္က-ပြာ။ | သံဂစ္ဆတိ-ကြည့်။ မာတာ ပုတ္တေန သင်္ဂစ္ဆိ၊ ဥဘယော စ ဇယမ္ပတိ။ ဇာ၊၂။ ၇၄။ သံဂစ္ဆီတိ----သမာဂစ္ဆိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၃၁။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၄)။

သင်္ဂဇနနဋ္ဌာန (န) | သင်္ဂ + ဇနန + ဌာန | ငြိကပ်-တွယ်တာ-စွဲလမ်း-ကြောင်း လောဘ, တဏှာဖြစ်ရာဌာန။ တေ ဝိဒိတွာ သင်္ဂေါတိတိ ဧတံ အနာဂတာဒိ သင်္ဂဇနနဋ္ဌာနန္တိ ဉတွာ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၂။

သင်္ဂဋ္ဌ (ပု) | သင်္ဂ + အတ္ထ။ ထ္ထ-ကို ဋ္ဌ-ပြု။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၁၀၇။ | ငြိကပ်-တွယ်တာ-စွဲလမ်း - တတ်သော အနက်သဘော။ ကဒ္ဒမောတိ သင်္ဂဋ္ဌေန ကဒ္ဒမော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၈၃။

သင်္ဂဏ[၁] (န) | သံ + ဂဏ + အ။ (ထီ) သံဂဏနာ-သံ။ | ပေါင်းဆုံ-စုဝေး-စုစည်းမိ-ခြင်း။ သင်္ဂဏိကာရာမ-ကြည့်။

သင်္ဂဏ[၂] (တိ) | သဟ + အင်္ဂဏ။ အင်္ဂဏေန သဟ ဝတ္တတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၄-၌ သာင်္ဂဏ-ရှိ၏။ | ကိလေသာ-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော၊ သူ။ တံ ပန နိဒ္ဓါရဏံ သင်္ဂဏာနင်္ဂဏသမုဒါယတောတိ ဒဿေန္တော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၅။

သင်္ဂဏန (န) | သံ + ဂဏ + ယု။ (ထီ) သံဂဏနာ-သံ။ | (၁) ပေါင်းဆုံ-စုဝေး-စုစည်းမိ-ခြင်း။ (၂) ရေတွက်ခြင်း၊ အရေအတွက်။ (၁) သတ္တေဟိ ကိလေသေဟိ စ

သင်္ဂဏနံ သမောဓာနံ သင်္ဂဏိကာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၈၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၅။ (၂) ကလဘာဂတ္တိ ကလာနံ သင်္ဂဏနကောဋ္ဌာသံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၅၃။

သင်္ဂဏိ (ထီ) [သံ + ဂဏ + ဏ္ဍ။ (ထီ) သံဂဏိကာ-သံ။] သင်္ဂဏ^၁-ကြည့်။ ဂဏေန သတ္တသမူဟေန သင်္ဂဏိ သန္နိပတနံ ယေန သဒ္ဓိံ၊ တေန သင်္ဂတိ ဂဏသင်္ဂဏိကာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၂၂။

သင်္ဂဏိက (ထီ၊ ပု) [သင်္ဂဏ + ဏိက။ တစ်နည်း- သံ + ဂဏ + ဏ္ဍ။ (ထီ) သင်္ဂဏိကာ-သံ။ အပ္ပတိရူပကထာ၊ ကပ္ပဒ္ဒုမ။ (တိ) သံဂဏ္ဍယ၊ သဂတိယ - (မိတ္တ သုဟဒ) အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ပေါင်းဆုံ-စုဝေး-စုစည်းမိ-ခြင်း။ (၂) အတူတကွ-ချဉ်းကပ်-နေထိုင်-ခြင်း။ (၃) (က) အပေါင်းအဖော်။ (ခ) မိမိ၏-အခြွေအရံ-ပရိသတ်-အပေါင်းအသင်း-အပေါင်းအဖော်-နှင့်- ရောနှော- ဆက်ဆံ-ပေါင်းဆုံ-နေထိုင်ခြင်း။ (၁) သင်္ဂဏန (၁) ကြည့်။ (၂) သင်္ဂဏိကေ(ထေရ။ ၂၃၈)တိ တိရစ္ဆာနကထိကေဟိ ----- သန္နိသဇ္ဇာ သင်္ဂဏိကော။ တသ္မိံ ရတော အဘိရတော ----“သင်္ဂဏိကေ ရတော ”တိ ဝုတ္တော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၈။ သင်္ဂမ္မ ဂဏာဝိဟာရော သဟဝါသော သင်္ဂဏိကာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၆။ (၃) (က) သင်္ဂဏိကရတ - ကြည့်။ (ခ) သင်္ဂဏိကာ (မ၊ ၃။ ၁၅၂)တိသကပရိသသမောဓာနံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊၄။ ၁၁၂။ သင်္ဂဏိကာ(အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၇)တိ ဝါ သကပရိသသမောဓာနံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၂။

သင်္ဂဏိကရတ (တိ) [သင်္ဂဏိက + ရတ] အပေါင်းအဖော်၌ မွေ့လျော်သော၊ သူ။ န သင်္ဂဏိကရတော န သင်္ဂဏိကာရာမတာမနုယုတ္တော။ ဒီ၊ ၂။ ၆၆။ (-မ၊ ၃။ ၁၅၂။ အံ၊ ၂။ ၂၅၉-၆၀၊ ၃၆၉။ စူဠနိ။ ၂၆၉) ။

သင်္ဂဏိကဝိဟာရ (ပု) [သင်္ဂဏိက + ဝိဟာရ] အပေါင်းအဖော်နှင့် နေထိုင်ခြင်း။ တတ္ထ သင်္ဂဏိကဝိဟာရော ဟောတိ အာကိဏ္ဏဝိဟာရော။ အံ၊ ၂။ ၉၁-၂။ (-အံ၊ ၃။ ၁၅၅။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၅) ။

သင်္ဂဏိကာပဝဍ္ဎန (တိ) [သင်္ဂဏိကာ + ပဝဍ္ဎန] အပေါင်းအဖော်၌ မွေ့လျော်မှု ‘တဏှာ’ ကို- ပွား -တိုးပွား -စေတတ်သော။ သင်္ဂဏိကာပဝဍ္ဎနော တိရစ္ဆာနကထာ-ပဝတ္တနိကော ဟောတိ။ အံ၊ ၂။ ၂၂၄။

သင်္ဂဏိကာရတ (တိ) [သင်္ဂဏိကာ + ရတ] အပေါင်းအဖော်၌ မွေ့လျော်သော၊ သူ။ အဋ္ဌာန'တံ သင်္ဂဏိကာရတဿ။ သုတ္တနိ။ ၂၈၇။ အပ၊ ၁။ ၁၂။ စူဠနိ။ ၂၆၉-၇၀။ သင်္ဂဏိကာရတဿာတိ ဂဏာဘိရတဿ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၄။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၂။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၄။

သင်္ဂဏိကာရတိ (ထီ) [သင်္ဂဏိကာ + ရတိ] အပေါင်းအဖော် - အပေါင်းအသင်း- ၌ မွေ့လျော်ခြင်း။ သင်္ဂဏိကာရတိံ ပဟာယ ယောနိသော ပဋိပဇ္ဇန္တော အဓိဂတော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၄။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၂။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၄။

သင်္ဂဏိကာရာမ (တိ) [သင်္ဂဏိကာ + အာရာမ] (၁) အပေါင်းအဖော်-အပေါင်းအသင်း-နှင့် ပေါင်းဆုံ-စုဝေး-၍ နေထိုင်ခြင်း-ဟူသော-လျှင်-မွေ့လျော်ဘွယ်ရှိသော။ မွေ့လျော်အပ်သော အပေါင်းအဖော်ရှိသော၊ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ဗား၊ သျ)။ (၂) မိမိ၏-အခြွေအရံ-

ပရိသတ်-အပေါင်းအသင်း-အပေါင်းအဖော်-နှင့်-ရောနှော- ဆက်ဆံ- ပေါင်းဆုံ-နေထိုင်ခြင်း- ဟူသော-လျှင်-ပျော်မွေ့ ဘွယ်ရှိသော။ (၁) (၂) သော ဝတ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု သင်္ဂဏိကာရာမော သင်္ဂဏိကရတော။ အံ၊ ၂။ ၃၆၉။ သင်္ဂဏိကာရာမောတိ ဂဏသင်္ဂဏိကာရာမော။ အံ၊ ဋ၊ ၃။၁၃၇။ ဂဏောန သင်္ဂဏံ သမောဓာနံ ဂဏသင်္ဂဏိကာ၊ သာ အာရမိတဗ္ဗဋ္ဌေန အာရာမော ဧတဿာတိ ဂဏသင်္ဂဏိကာရာမော။ သင်္ဂဏိကာတိ ဝါ သကပရိသသမောဓာနံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၂။

သင်္ဂဏိကာရာမသုတ္တ (န) [သင်္ဂဏိကာရာမ + သုတ္တ] သင်္ဂဏိကာရာမသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ ဆက္ကနိပါတပါဠိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၇-ဝဂ်၊ ၄-သုတ်။ အံ၊ ၂။ ၃၆၉။

သင်္ဂဏိယ (ထိ၊ ပု) | သင်္ဂဏ + ဏိယ။ က-ကို ယ-ပြု။] သင်္ဂဏိက-ကြည့်။ သင်္ဂဏိယံ ဂဏံ ဟိတွာ(အပ၊ ၁။ ၃၄)တိ နိစ္စပရိဝါရဘူတံ သကပရိဝါရံ နာဂသမူဟံ ဟိတွာ ဝိနာ ဟုတွာ။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၆၇။

သင်္ဂဏှ (န) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + ဏ] သင်္ဂဏှန - ကြည့်။ ဓမ္မေန ပုဗ္ဗေ တဿ သင်္ဂဏှတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၆။

သင်္ဂဏှဏိယ (တိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + အနီယ] သဂြိုဟ်- ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-အပ်သော။ သင်္ဂဏှဏီယော၊ ဂဟဏီယော။ ရူ။ ၅၅၀။

သင်္ဂဏှတု (ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + တု] ချီးမြှောက်လော။ အာယသ္မာ ဥဒ္ဒေသာဒီဟိ သင်္ဂဏှတု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၀။

သင်္ဂဏှထ (ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + ထ] ချီးမြှောက် ကြကုန်လော။ သာဓိ ဘဒ္ဒကော ဧသ၊ အမှာကံ ဥပကာရကော၊ သင်္ဂဏှထ နံ။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၀၅။

သင်္ဂဏှန (န) | သံ + ဂဟ + ဏှာ + ယု။ ရူ။ ၅၅၀။ (တိ) သံဂြဟဏ - သံ။ | (၁)သဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-မစ-ခြင်း။ (၂) (က) ပေါင်းရုံး-အကျဉ်းချုံး-သိမ်းယူ-ခြင်း။ (ခ) ရေတွက်ခြင်း။ (တိ)(၃) ပေါင်းရုံး-အကျဉ်းချုံး-သိမ်းယူ-တတ်သော။ (၁) သင်္ဂဟောတိ ဓမ္မိကာဟိ ဒါနပိယဝါစအတ္ထစရိယာဟိ သင်္ဂဏှနံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၂။ (-မ၊ ဋ၊ ၂။ ၉၆။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၁၅၆)။ (၂) (က) တသ္မာ တဿာပိ သင်္ဂဏှနတ္ထမေတံ ပုန ဝုတ္တံ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၅၇။ သဗ္ဗေသမ္ပိတိ ---- အညေသံ တိရစ္ဆာနာနံ သင်္ဂဏှနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၅၆။ (-အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၅၅။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၃၈။ မူလဋီ၊ ၁။ ၉၃။ အနုဋီ၊ ၁။ ၉၄)။ (ခ) သင်္ဂဏှနာသင်္ဂဏှနဝသေန----ပဝတ္တနကသဘာဝါတိ အတ္ထော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၄။ (တိ) (၃) သင်္ဂဏှနဋ-ကြည့်။

သင်္ဂဏှနကမ္မ (န) | သင်္ဂဏှန + ကမ္မ | သဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-မစ-ခြင်း-အမှု။ သမသင်္ဂဟကမ္မန္တိ သမံ ဇာနိတွာ တဒနုရူပံ တဿ တဿ သင်္ဂဏှနကမ္မံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁၉။

သင်္ဂဏှနကာရဏ (န) | သင်္ဂဏှန + ကာရဏ | ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-မစ-ခြင်း-ဟူသော-အကြောင်း။ ဒုတိယေ သင်္ဂဟဝတ္ထူနီတိ သင်္ဂဏှနကာရဏာနိ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၉၀။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၂၃။ (-စရိယာ၊ ဋ။ ၂၅၅) ။

သင်္ဂဏှနကိရိယာ (ထိ) | သင်္ဂဏှန + ကိရိယာ | သင်္ဂဟဏကြိယာ၊ ပေါင်းရုံး-

အကျဉ်းချုံး-သိမ်းယူ-ရေတွက်-ခြင်း ကြိယာ။ ခန္ဓာဒီဟော သင်္ဂဏှတီတိ ခန္ဓာဒိယော သင်္ဂဏှနကိရိယာယ ကရဏဘူတောတိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၄။

သင်္ဂဏှနဋ္ဌ (ပု) [သင်္ဂဏှန + အတ္ထ] ပေါင်းရုံး-အကျဉ်းချုံး-၍သိမ်းယူတတ်သော-အနက်-သဘော။ ပဋ္ဌာနိသံသေ အညတ္ထ ဂန္ဓ္မံ အဒတွာ သင်္ဂဏှနတ္ထေန ကထိနံ။ ကခ်ါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၇၃။

သင်္ဂဏှနတ္ထ (ပု) [သင်္ဂဏှန + အတ္ထ] သင်္ဂြိုဟ်- ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-ခြင်းအကျိုး။ သင်္ဂဟာယာတိ သင်္ဂဏှနတ္ထာယ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၅။ (-ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၀။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၅)။

သင်္ဂဏှနပဒ (န) [သင်္ဂဏှန + ပဒ] ပေါင်းရုံး-သိမ်းယူ-ရေတွက်-တတ်-ကြောင်းဖြစ်-သောပုဒ်။ သဗ္ဗသင်္ဂဟပဒေဟိ ကတန္တိ သဗ္ဗသ သာသနတ္ထသ သင်္ဂဏှနပဒေဟိ ဧကေဖွံ ကတံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၀။

သင်္ဂဏှနဗလ (န) [သင်္ဂဏှန + ဗလ] ချီးမြှောက်-ထောက်ပံ့-ခြင်း-ဟူသောအား-ခွန်အား။ သင်္ဂဟဗလန္တိ သင်္ဂဏ္ဟိတဗ္ဗယုတ္တကာနံ သင်္ဂဏှနဗလံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၀။

သင်္ဂဏှနဝိဓိ (ပု) [သင်္ဂဏှန + ဝိဓိ] ချီးမြှောက် - ထောက်ပံ့ - ခြင်း အစီအရင်။ ကုလာနံ သင်္ဂဏှနဝိဓိနော ပရိဟရဏံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၉။

သင်္ဂဏှနသီလ (တိ) [သင်္ဂဏှန + သီလ] ချီးမြှောက်-ထောက်ပံ့-ခြင်း အလေ့ရှိသော၊ သူ။ သဘာဝေနေ၀ ပရေသံ သင်္ဂဏှနသီလာ ---- စိတ္တီကာရေန အဒါသိ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၅၁။

သင်္ဂဏှန္တ (တိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + အန္တ] (၁) ချီးမြှောက်-ထောက်ပံ့-မစ-လိုသော၊ သူ။ (၂) ပေါင်းရုံး-သိမ်းယူ-လိုသော၊ သူ။ (၁) ဝေနေယျေ ဝိနယန္တော သော၊ သင်္ဂဏှန္တော သဒေဝကံ။ အပ၊ ၂။ ၁၅၈။ ဘဂဝါ ဝေရူပေ ပုဂ္ဂလေ သင်္ဂဏှန္တော ဒေဝဒတ္တဿ ဝါဒံ ပဋိက္ခိပိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၉။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၆၃)။ (၂) တေ ပန ဘိက္ခူ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ သင်္ဂဏှန္တော " ယံ ခေါ နော "တိ အာဟ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၀။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၇၃။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၁။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၂၂)။

သင်္ဂဏှာတိ (ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + တိ။ ကစ္စည်း။ ၄၅၀၊ ၄၉၀။ ရူ။ ၅၁၈-အလိုရသပြု၍ သင်္ဂဏှတိ-ဟုလည်း ရှိနိုင်သည်။ (သံဂဏ္ဟာတိ - သံ၊ သံဂဟဏ္ဏ - ပါကတ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) သင်္ဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-မစ-၏။ (၂)(က) ဆွဲယူ-နှောင်ဖွဲ့-၏။ (ခ) သိမ်းဆည်း၏။ (၃) (က) ပေါင်းရုံး-အကျဉ်းချုံး-သိမ်းကျုံး-ယူ၏။ (ခ) ရေတွက်၏။ (၁) တေဟိ ဂိဟီ သင်္ဂဏှာတိ(ဝိ၊ ၁။ ၁၁၅)တိ တာနိ ဒတွာ ဂိဟီ သင်္ဂဏှာတိ အနုဂ္ဂဏှာတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၇။ န သင်္ဂဏှာတိ(ဇာ၊ ၁။ ၁၅၀)တိ ဘတ္တစ္ဆာဒနဗီဇနင်္ဂလာဒီဒါနဝသေန န သင်္ဂဏှာတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၄။(-ဒီ၊ ၃။ ၁၅၁။ အပ၊ ၁။ ၂၉၁။ မိလိန္ဒ။ ၃၇၅။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၂။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၁။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၉၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၀)။ (၂) (က) သင်္ဂဏှာတိ (ပဋိသံ။ ၃၅၃) တိ ဗန္ဓတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၈။ (ခ) ရူပါဒီသု ကေ၀မ္မမ္ပိ အနိစ္စာဒိသာမညတော န သင်္ဂဏှာတီတိ အသံဂါဟနာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၆။ (၃) (က) သဗ္ဗနိမိတ္တေသူတိ ဣမိနာ ပန အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓမ္ပိ သင်္ဂဏှာတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။

၅၃။ (-ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၊ ၁၉၃။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၈၊ ၇၄။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၈၊ ၂၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၊ ၁၈။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၊ ၂၉။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၈၂၊ ၉၀။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၈၊ ၈၂။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၉၊ ၉၇။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၉၊ ၆၃။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂၇၊ ၃၉။ (ခ) သင်္ဂဏှိတွာ (၂) (ခ) အနက်ကြည့်။

သင်္ဂဏှန္တိ (ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + အန္တိ] သင်္ဂဏှာတိ-ကြည့်။ မဟတိံ ပရိသံ သင်္ဂဏှန္တိ။ အံ၊ ၃။ ၅၅။

သင်္ဂဏှာမ (ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + မ] (ငါတို့) ချီးမြှောက်ကုန်၏။ ဟန္ဒ နံ မယံ သင်္ဂဏှာမ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၉။

သင်္ဂဏှာမိ (ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + မိ] (ငါ) ချီးမြှောက်၏။ သင်္ဂဏှာတိ-လည်းကြည့်။ တံ ဒါနေန သင်္ဂဏှာမိ။ အံ၊ ၃။ ၅၅။

သင်္ဂဏှာသိ (ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + သိ] (သင်) ချီးမြှောက်၏။ ကထံ မဟတိံ ပရိသံ သင်္ဂဏှာသိ။ အံ၊ ၃။ ၅၅။

သင်္ဂဏှိံသု (ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + ဥံ] ချီးမြှောက်ကုန်ပြီ။ ယေ ဟိ ရာဇာနော လောကံ သင်္ဂဏှိံသု။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၃။

သင်္ဂဏှိ (ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + ဤ] ချီးမြှောက်ပြီ။ အာဠဝကောပိ နာဂရေ ဓမ္မိကာယ ရက္ခာယ သင်္ဂဏှိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၁။

သင်္ဂဏှိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + တဗ္ဗ။ သင်္ဂဏှာတိ-ကြည့်။ သံဂြဟီတဝျ-သံ။] (၁) သင်္ဂြိုဟ် - ထောက်ပံ့- ချီးမြှောက်- မစ- အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ (၂) ပေါင်း-အကျဉ်းချုံး- သိမ်းကျုံး-ယူ-အပ်-သင့်-ထိုက်- သော။ (၁) ဒါနေနာတိအာဒီသု ဧကစ္စော ဒါနေနေဝ သင်္ဂဏှိတဗ္ဗော ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၀။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၃)။ (၂) အာဒိသဒ္ဒေန "ပိယရူပံ သာတရူပံ၊ အရသရူပေ"တိအာဒီနိပိ သင်္ဂဏှိတဗ္ဗာနိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆။

သင်္ဂဏှိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + တွာ] (၁) ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-၍။ (၂) (က) ပေါင်းရုံး-စုရုံး-သိမ်းကျုံး-၍။ (ခ) ရေတွက်၍။ (၁) လာဘဂရုကော ပါပဘိက္ခူ သင်္ဂဏှိတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၅။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၃)။ (၂) (က) ဒါရုဝေဠုစမ္မပါသာဏာဒိ-ဝိကတိံ ဒါရုဘဏ္ဍေန သင်္ဂဏှိတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၈၂။ ----- နာနပ္ပကာရံ ပုပ္ဖဏ္ဏာပရဏ္ဏာဒေဝ ဖလာဖလေဝ သင်္ဂဏှိတွာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၇။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၂၊ ၃၀၅)။ (ခ) ယံ အတ္တနော သင်္ဂါဟကံ သင်္ဂဏှိတွာ ပုန တေနေဝ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆေယျ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂။

သင်္ဂဏှိတုံ (ဗျ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + တုံ] (၁) ချီးမြှောက်ခြင်းငှာ။ (၂) ပေါင်းရုံး-သိမ်းကျုံး-၍ယူခြင်းငှာ။ (၁) ကိဉ္စိ အပစ္စာသီသန္တော တံ သင်္ဂဏှိတုံ သက္ကောတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၆။ (၂) ဧကောပိ ဂန္ထာ သဗ္ဗေသံ သင်္ဂဏှိတုံ လဘတိ။ ကင်္ခါ။ ၁၆၀။

သင်္ဂဏှိဿန္တိ (ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + ဿန္တိ] ချီးမြှောက် ကြကုန်လတ္တံ့။ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ မဟတိံ ပရိသံ သင်္ဂဏှိဿန္တိ။ အံ၊ ၃။ ၅၅။

သင်္ဂဏှိဿာမ (ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + ဿာမ] (ငါတို့) ချီးမြှောက်ကုန်အံ့။ ဟန္ဒ နံ

မယံ သင်္ဂဏှိုသာမ။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၁၁။

သင်္ဂဏှိုသာမိ (ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + သာမိ] (ငါ) ချီးမြှောက်အံ့။ ကထံ နု ခေါ ဣမေ သင်္ဂဏှိုသာမိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၂၈။ (-ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၆၃)။

သင်္ဂဏှေ-သင်္ဂဏှေယျ (ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + ဧယျ] ချီးမြှောက်-မစ-စောင့်ရှောက်-ရာ၏။ သုတောဝ ရထံ သင်္ဂဏှေ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၂။ ဘာတု အစ္စယေန ------ မံ ဓသ သင်္ဂဏှေယျ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၃၆။ (-ကခ်ီ။ ၂၅၀။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၁၂၂)။

သင်္ဂဏှေယျာမ (ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + ဧယျာမ] (ငါတို့) ချီးမြှောက်-ထောက်ပံ့-ကုန်ရာ၏။ မနေန သိက္ခေယျာမာတိ ဥပလာ-ပေယျာမ သင်္ဂဏှေယျာမ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၆၂။

သင်္ဂဏှေယျုံ (ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + ဧယျုံ] ချီးမြှောက် ကုန်ရာ၏။ နော စေ သင်္ဂဏှေယျုံ ---- အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၆၀။

သင်္ဂတ (တိ) [သံ + ဂမု + တ။ ကစ္စည်း။ ၅၈၆။ သံဂတ-သံ။ သံဂတ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) အညီ အညွတ် ရောက်လာသော၊ သူ။ (၂) ပေါင်းဆုံ-ပေါင်းဖော်-စုဝေး-ဆုံစည်း-တွေ့မြင်-ဘူးသော၊ သူ။ (၃) ကောင်းစွာ-ထိစပ်-ယှဉ်စပ်-ဆက်စပ်-သော။ (၄) တကွဖြစ်သော။(န) (၅)ပေါင်းဆုံ-စုဝေး-ဆုံစည်းမိ-ခြင်း။ (၁) အညီ အညွတ် ရောက်လာသော၊ သူ။ ဇနပဒေဟိ သင်္ဂတာ (သုတ္တနိ။ ၄၄၅။ စူဠနိ။ ၁၇)တိ အင်္ဂါဒီဟိ ဇနပဒေဟိ ဣဓ သမာဂတာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၁၄။ စူဠနိ၊ ဋ။ ၄၂။ (၂) ပေါင်းဆုံ-ပေါင်းဖော်-စုဝေး-ဆုံစည်း-တွေ့မြင်-ဘူးသော၊ သူ။ သုပိနေန ယထာပိ သင်္ဂတံ။ သုတ္တနိ။ ၄၀၅။ မဟာနိ။ ၉၇။ သင်္ဂတန္တိ သမာဂတံ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ ဝါ။(ဒိဋ္ဌံ ဖုဋ္ဌံ ဝါ)။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၄၈။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၂၁၉။ အတ္တနော ရုစိယာ သင်္ဂတာနံ ပန ဣတ္ထီနံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၁။ (၃) ကောင်းစွာ-ထိစပ်-ယှဉ်စပ်-ဆက်စပ်-သော။ ဖလေဟိ အံသေဟိ အတီဝ သင်္ဂတာ။ ဝိမာန။ ၉၀။ သင်္ဂတာတိ အတိဝိယ သုဋ္ဌုသင်္ဂတာ သုဖဿိတာ နိဗ္ဗိဝရာ။ ဝိမာန၊ ဋ။ ၂၅၆။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၁၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၄)။ (၄) တကွဖြစ်သော။ သုဝဏ္ဏရာဇီဟိ အတီဝ သင်္ဂတံ။ ဝိမာန။ ၉၁။ သင်္ဂတန္တိ သဟိတံ။ ဝိမာန၊ ဋ။ ၂၅၈။ (-စူဠနိ၊ ဋ။ ၄၂)။ (န) (၅) ပေါင်းဆုံ-စုဝေး-ဆုံစည်း-မိ-ခြင်း။ ယဒတ္ထိ သင်္ဂတံ ကိဉ္စိ (ထေရ။၃၂၀)တိ ယံကိဉ္စိ ----သင်္ဂတံ သတ္တေဟိ ဝါ သမာဂမော သမောဓာနံ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၆၈။

သင်္ဂတိ (ထီ) [သံ + ဂမု + တိ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၁၉၀။ သမာဂမနံ သင်္ဂတိ။ နိရုတ္တိ။ ၇၂၇။သင်္ဂတိ-သံ။ သံဂဣ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) (က) ပေါင်းဆုံ -ကြုံကြိုက် -စုဝေး -ဆုံစည်းမိ - ခြင်း။ (ခ) ပေါင်းသင်း-ဆက်ဆံ-ပေါင်းဖော်-ခြင်း။ (ဂ) ကပ်ရောက်-ပေါင်းဆုံ-ခြင်း။ (၂) မြဲခြင်း၊ အမြဲမပြတ် ပေါင်းဆုံခြင်း။ (၁) (က) တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော (မ၊ ၁။ ၁၅၈။ သံ၊ ၁။ ၃၀၀) တိ တေသံ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိယာ ဖဿော နာမ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၁၈။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၆၉။ သင်္ဂတီ (သံ၊ ၂။ ၂၉၁) တိ သဟ ဂတိ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၆။ သဟဂတီတိ သဟပ္ပဝတ္တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၉။ (-မဟာနိ။ ၂၁၃။ မိလိန္ဒ။ ၅၂။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၁၃၊ ၁၅၂။

မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၂၊ ၃၁၂)။ (ခ) ယာ တေဟိ သဒ္ဓိံ သင်္ဂတိ သမာဂမော သမောဓာနံ မိဿီဘာဝေါ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၅။ ပဋိသံ။ ၃၈။ (-ဇာ၊ ၁။ ၁၈၈။ ဇာ၊ ၂။ ၁၃၆။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၃၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။၄၆၅)။ (ဂ) သင်္ဂတိ (မ၊ ၂။ ၇၀။ သံ၊ ၂။ ၁၇၂) တိ ဆန္နံ အဘိဇာတီနံ တတ္ထ တတ္ထ ဂမနံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၄။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၃။ တတ္ထ တတ္ထ ဂမနန္တိ ----- တာသု တာသု ဂတီသု ဥပဂမနံ။ သမဝါယေန သမာဂမော သင်္ဂတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅၄။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၈။(၂) သင်္ဂတိဘာဝဟေတူ (မ၊ ၃။ ၈) တိ နိယတိဘာဝကာရဏာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၆။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၁၅) ။

သင်္ဂတိက (တိ) [သင်္ဂတိ + က။ သင်္ဂတိက-သံ။ သံဂတ္တအ-ပြာ။ သံဂတ္တယ - အဒ္ဓမာဂဓီ။] ပေါင်းဆုံ - စုဝေး - ဆုံစည်း -ခြင်းရှိသော။ ပါပသင်္ဂတိကာ(မ၊ ၃။ ၈)တိ ပါပနိယတိနော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၆။ ပသင်္ဂတိကာတိ နိဟီန-သင်္ဂတိကာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၁၅။

သင်္ဂတိပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [သင်္ဂတိ + ပစ္စုပဋ္ဌာန] ဝတ္ထု၊ အာရုံ၊ ဝိညာဉ်အကြောင်း သုံးပါးတို့၏ စုဝေး ပေါင်းဆုံခြင်း အားဖြင့် ညဏ်အားရှေးရှုထင်တတ်သော။ သယံနရသော သင်္ဂတိပစ္စုပဋ္ဌာနော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၉။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၉။

သင်္ဂထိတ (တိ) [သံ + ဂထ + တ။ ဓာတ်ကျမ်း တို့၌ ဂထဓာတ် မရှိ။ မဟာနိ။ ၇၆။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၂၄၃။ အဖွင့်များကို နည်းမှီးသည်။ သံဂြထိတ-သံ။ ဂြထ, ဂြန္ထ-ဓာတ်နက်တူ။] အဖန်ဖန် - ဖွဲ့ - နှောင်ဖွဲ့ - အပ်သော။ သွေဟသင်္ဂထိတာ ဂန္ထာတိ အာရမ္မဏေသု အလ္လီယနလက္ခဏေန သွေဟေန သင်္ဂထိတာ

ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပါဒဝသေန ယဋိတာ သုတ္တေန ပုပ္ဖာနိ ဝိယ ဗဒ္ဓါ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃။

သင်္ဂန (တိ) [သင်္ဂ + ယု။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၇။ (န) သဥ္ဇန-သံ။] ငြိကပ်-တွယ်တာ-စွဲလမ်း-တတ်သော (ရာဂ စသည့်တရား)။ သင်္ဂ လောကေတိ လောကေ သင်္ဂနဋ္ဌေန "သင်္ဂ"န္တိ လဒ္ဓနာမံ ရာဂါဒိဘေဒံ ကိလေသဇာတံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၈။

သင်္ဂမ္မ (ဗျ) [သံ + ဂမု + အ + တုံ] ပေါင်းဖော်- ပေါင်းဆုံ- ခြင်းငှာ။ ဘိက္ခုနီဟိ သင်္ဂမိတုံ (ဝိ၊ ၁။ ၄၃) န္တိ ဘိက္ခုနီဟိ သဒ္ဓိံ သင်္ဂမိတုံ သင်္ဂမ္မ သမဂ္ဂီ ဘဝိတုံ အနုဇာနာမိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၈။ ဘောတိ သင်္ဂမ္မမရဟာသိ (ဇာ၊ ၁။ ၆၄) တိ ----- သင်္ဂမ္မ သဟ ဂန္တုံ နာရဟာသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၇။

သင်္ဂမ္မာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဂမု + တွာ] ပေါင်းဖော်- ပေါင်းဆုံ-နှီးနှော- စုဝေး-စည်းဝေး-၍။ သမ္ပိယေနေဝ သံဝါသံ သင်္ဂမ္မာ သမရောစယုံ (သုတ္တနိ။ ၃၂၃) သမ္ပိယေနေဝ အညမညံ ပေမေနေဝ ကာယေန စ စိတ္တေန စ မိဿီဘူတာ သယံငိတာ သံသဋ္ဌာ ဟုတွာ သံဝါသံ သမရောစယုံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၂။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၁)။

သင်္ဂန္ထိတ (တိ) [သံ + ဂန္ထ + တ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၁၁။ သံဂြထိတ • သံဂြန္ထိတ-သံ။] သံယုဋ္ဌ-ကြည့်။ သညုဋ္ဌာတိ သင်္ဂန္ထိတာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၈။

သင်္ဂပ္ပဟာန (န) [သင်္ဂ + ပဟာန] ငြိကပ်-တွယ်တာ-စွဲလမ်း-ခြင်းကို ပယ်ခြင်း။ အထာနေန အာဝါသကုလလာဘဂဏာဉာတိ-ကိတ္တိသု သင်္ဂပ္ပဟာနေန။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၂၉။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၁)။

သင်္ဂမ ၁ (ပုံ နံ) [သံ + ဂမု + အ။ (တိ) သင်္ဂမ-သံ။ (ပု) သံဂမ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (က)ပေါင်းဆုံ-စုဝေး-ဆုံစည်း-ခြင်း။(ခ)ပေါင်းသင်း-ဆက်ဆံ-ပေါင်းဖော်-ခြင်း။ (ဂ) ကြုံကြိုက်-ဆုံစည်းမိ-ခြင်း။ (က) သဟာယာနံ အဟု သင်္ဂမော။ သံ၊ ၁။ ၃၃။ သင်္ဂတိ (မ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၅) တိ ဆန္ဒ အဘိဇာတိနံ တတ္ထ သင်္ဂမော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၂။ (-အပ၊ ၂။ ၂၄၂။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၇၊ ၂၂၈၊ ၂၃၃)။ (ခ) သုခေါ ဟဝေ သပ္ပုရိသေန သင်္ဂမော။ ဝိမာန။ ၁၂၂။ ဇာ၊ ၁။ ၄၀။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၇။ (-ထေရ။ ၃၄၆။ ဇာ၊ ၂။ ၁၃၆၊ ၁၄၁။ ထေရ၊ ဋ၊၂။ ၄၂၁)။(ဂ) သင်္ဂမန္တိ အစ္ဆရာနံ သင်္ဂမံ ဝိယ သမာဂမံ ဒိသွာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၇။ ၁၂၁။

သင်္ဂမ ၂ (ပု) [သင်္ဂါမ + အ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၃၄။ ဂါ-၌ အာ-ကို ရဿ-ပြု။ သံဂါမ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ သံဂါမ ?။] စစ်ထိုး-စစ်တိုက်-ခြင်း။ သင်္ဂမော(သုတ္တနိ။ ၃၈၅)တိ သင်္ဂါမော။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၀၄။

သင်္ဂမန္တ (တိ) [သံ + ဂမု + အန္တ။ ထိ-၌ သင်္ဂမန္တီ။ သင်္ဂစ္ဆတိ-မှ။] ပေါင်းသင်း-ဆက်ဆံ-ပေါင်း ဖော်-သော။ ---- ယာ စ ဘိက္ခုနီဟိ သင်္ဂမန္တိယာ ဂါမန္တရနဒီပါရရတ္တိဝိပ္ပဝါသ-ဂဏာသြဟီယနာပတ္တိယော။ ဝဇိရ၊ ၁၁၃။

သင်္ဂမိတုံ (ဗျ) [သံ + ဂမု + တုံ] ပေါင်းသင်း- ဆက်ဆံ- ပေါင်းဖော်- ခြင်းငှာ။ သင်္ဂန္တုံ-ကြည့်။

သင်္ဂမူလ (နံ) [သင် + မူလ] ငြိကပ်-တွယ်တာ-စွဲလမ်း-မှု၏-အရင်း-အမြစ်-မူလ။ သင်္ဂမူလ (သုတ္တနိ။ ၃၆၀) န္တိ ယာနိ တေသု တေသု ဝတ္ထူသု သင်္ဂဿ သဇ္ဇနာယ အနတိက္ကမနာယ မူလံ ဟောန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၅၆။

သင်္ဂမေတိ ၁ (ကြိ) [သံ + ဂမု + အ + တိ။ အ-ပစ္စည်းကို ဧ-ပြု။ ကစ္စည်း။ ၅၁၀။] (၁) ပေါင်းဆုံ-စုဝေး-ဆုံစည်းမိ-၏။ (၂) ပေါင်းရုံး-စုရုံး-၏။ (၁) သင်္ဂမေတီတိ သမာဂစ္ဆိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၄၄၈။ (၂) သင်္ဂမွာတိ ဝါ သင်္ဂဟေတွာ။ ဝိမာန၊ ဋ။ ၂၉၂။

သင်္ဂမေတိ ၂ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဂမု + ဏေ + တိ၊ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၃၄။ သင်္ဂမယတိ-သံ။] ပေါင်းဆုံ-စုဝေး-ဆုံစည်း-စေ၏။ ဂမေတီတိ စ သင်္ဂမေတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၁။

သင်္ဂမေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဂမု + တွာ] ပေါင်းဆုံ- စုဝေး- ဆုံစည်း- ၍။ သင်္ဂမွာတိ သင်္ဂမေတွာ။ ဝိမာန၊ ဋ။ ၂၉၂။

သင်္ဂမေသိ (ကြိ) [သံ + ဂမု + အ + ဤ] ပေါင်းဆုံ-စုဝေး-ဆုံစည်းမိ-ပြီ။ သင်္ဂမေသီ (ဇာ၊ ၂။ ၁၁၄) တိ သမာဂစ္ဆိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၄၄၈။

သင်္ဂမွ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဂမု + တွာ။ သင်္ဂမျ-သံ။] (က)· ကောင်းစွာ - အညီ အညွတ်-လာရောက်၍။ (ခ) ပေါင်းရုံး-စုရုံး-ပေါင်းဆုံ-စုဝေး-၍။ (က) (ခ) သင်္ဂမွ ယာစန္တိ (ဝိ၊ ၁။ ၂၂၃) တိ သမာဂန္ဒာ ဝဂ္ဂဝဂ္ဂါ ဟုတွာ ယာစန္တိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၅၂။ သင်္ဂမွ သမာဂမ္မာ (ဒီ၊ ၃။ ၃၁) တိ သင်္ဂန္ဒာ သမာဂန္ဒာ ရာသိ ဟုတွာ နိသိန္နဋ္ဌာနေ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၇၊ ၉၅။ သင်္ဂမွာ (အံ၊ ၁။ ၃၃၂။ ဣတိဝုတ်။ ၂၇၇။ ဇာ၊ ၁။ ၁၆၁) တိ သမာဂန္ဒာ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၇၀။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ။ ၃၅၂။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၃၁။ (-ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၁၅၂)။ သင်္ဂမွာ (ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၃၆) တိ

သမ္မာ ဂန္တွာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၁၄၄။ သင်္ဂမ္မာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၈၄) တိ ပစ္စယသမောဓာန-လက္ခဏေန သင်္ဂမေန သန္နိပတိတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၃၄၇။

သင်္ဂယှတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) ｜ သံ + ဂဟ + ယ + တေ ｜ သင်္ဂဏှာတိ-ကြည့်။

သင်္ဂရ (ပု၊ န) ｜ သံ + ဂရ + အ။ တစ်နည်း-သင်္ဂ + အရ + အ။ သံ + ဂရ + အပ်။ (န) သံဂရ-ပါကတ။ သံဂရဏံ သင်္ဂရော၊ သံဂီရယတေတိ ဝါ သင်္ဂရော၊ သံဂရီယတေ အနေနာတိ ဝါ သင်္ဂရော။ အမရ၊ ဋ္ဌီ။ သင်္ဂီ အာသတ္တိံ အရတိ ဒေတီတိ သင်္ဂရော။ မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၃၆၇။ ｜ (၁) မိတ်ဆွေ-ခင်ပွန်း-ဖွဲ့ခြင်း။ (၂) တံစိုး လက်ဆောင်ပေး-လာဘ်ထိုး-ခြင်း။ (၃) စစ်သည် ဗိုလ်ပါ စုဆောင်းခြင်း၊ စစ်ထိုး-စစ်တိုက်-ခြင်း။ (၄) ဝန်ခံ-ကတိပေး-ခြင်း။ (၅) အပိုင်းအခြား။ (၆) အချိန်း အချက်-သဘောတူခြင်း။ (၇) ပျဉ်းပင် (ထောမ)။ (သမီ၊ သတ္တုဖလ၊ ဂိဝါ-တို့နှင့် ပရိယာယ်၊ အက်ပတေး။) (၁) မိတ်ဆွေ-ခင်ပွန်း-ဖွဲ့ခြင်း။ (၂) တံစို းလက်ဆောင်ပေး-လာဘ်ထိုး-ခြင်း။ (၃) စစ်သည် ဗိုလ်ပါ စုဆောင်းခြင်း၊ စစ်ထိုး-စစ်တိုက်-ခြင်း။ န ဟိ နော သင်္ဂရံ တေန၊ မဟာသေနေန မစ္စုနာ။ မ၊ ၃။ ၂၂၆။ နေတ္တိ။ ၁၂၈။ သင်္ဂရောတိ ဟိ မိတ္တသန္ထဝါကာရ-လဥ္စာနုပ္ပဒါနဗလရာသီနံ (မိတ္တကရဏ ----- ဗလရာသိသင်္ကမနာနံ) နာမံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၇၁။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၀။ (-အပ၊ ၂။ ၁၆၂။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၉) ။ (၄) ဝန်ခံ-ကတိပေး-ခြင်း။ တေ သင်္ဂရံ အကံသု "ယော ဘဂဝတော ပဌမံ န ကရိဿတိ၊ ပဉ္စသတာနိ ဿဒဏ္ဍော " တိ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၄၅။ သင်္ဂရံ - သက်ရံ အကံသူတိ ကတိကံ အကံသု။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၈၄။ (-ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၅၈)။ တံ သင်္ဂရ (ဇာ၊ ၁။ ၃၆၆) န္တိ မယာ " ဓနံ တေ ဒဿာမိ "တိ ဗြာဟ္မဏဿ သင်္ဂရော ကတော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၅။ ယံကိဉ္စိ အပဒိသိတွာ ပဋိညာဒါနံ သင်္ဂရော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌီ။ ၁၃၄။ (၅) အပိုင်းအခြား။ ဧဝံ ဒွေ မာသေ သင်္ဂရံ ပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၄။ (၆) အချိန်းအချက်-သဘောတူခြင်း။ န ဟိ နော သင်္ဂရံ တေန။ ဇာ၊ ၂။ ၁၅၉။ သင်္ဂရန္တိ သင်္ကေတံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၃၅။ ပဋိညာတဿ ပေါရိသာဒဿ သင်္ဂရံ ကတွာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၅။ (၇) ပျဉ်းပင် (ထောမ)။ (သမီ၊ သတ္တုဖလ၊ ဂိဝါ တို့နှင့် ပရိယာယ်၊ အက်ပတေး)။ သင်္ဂရရုက္ခ-ကြည့်။

သင်္ဂရကရဏဋ္ဌ (ပု) ｜ သင်္ဂရ + ကရဏ + အတ္ထ ｜ သင်္ဂရဏဋ္ဌ-ကြည့်။

သင်္ဂရဏ (န) ｜ သံ + ဂရ + ယု ｜ (၁) ထက်ဝန်း ကျင်မှ ယိုစီးခြင်း။ (၂) ဝန်ခံ-ကတိပေး-ခြင်း။ (၃) အချိန်းအချက်ကို ပြုခြင်း။ (၁) သင်္ဂရဏံ ဝါ သမန္တတော ဂလနံ သန္ဒနံ ဥဒကေန ကရောတီတိ သာဂရော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌီ။ ၄။ (၂) ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝါ သင်္ဂရဏဝသေန တဿ ပဋိဇာနနဝသေန ပဝတ္တနတော။ မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၃၆၇။ (၃) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သင်္ဂရဏဋ္ဌ (ပု) ｜ သင်္ဂရဏ + အတ္ထ ｜ အချိန်း အချက်ကို ပြုခြင်းဟူသော-အနက်-သဘော။ သင်္ဂရဏဋ္ဌေနာတိ ဝါ သင်္ဂရ-ကရဏဋ္ဌေန။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌီ၊ ၄။

သင်္ဂရရုက္ခ (ပု) ｜ သင်္ဂရ + ရုက္ခ ｜ ပျဉ်းပင်၊ သင်္ဂရမည်သော သစ်ပင်။ တဿ ဘောဇန-သာလဒွါရေ သင်္ဂရရုက္ခေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ

---- သာခုကာရံ အဒါသိ။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇၆။ သင်္ဂရရုက္ခော ကန္တမာဒသပေါဝ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၇။

သင်္ဂရဝိဟာရ (ပု) [သင်္ဂရ + ဝိဟာရ] သင်္ဂရ မည်သောကျောင်း၊ ပျဉ်းပင်ကျောင်း။ ဒက္ခိဏဒိသာယံ ကိရ ဟတ္ထိဘောဂဇနပဒေ သင်္ဂရဝိဟာရော နာမ အတ္ထိ။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇၆။

သင်္ဂရိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဂရ + တွာ] အချိန်းအချက် ပြု၍။ သင်္ဂရိတွာ သင်္ဂရိတွာ (သျာ) တိ သင်္ကေတံ ကတွာ ဝဂ္ဂဝဂ္ဂါ ဟုတွာ။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၂၂၉။

သင်္ဂရေတိ (ကြိ) [သံ + ဂရ + ဏေ + တိ။ ဓာတွတ္ထ။ သင်္ဂရ-ကြည့်။ သင်္ဂဏာတိ၊ သင်္ဂဏီတေ-သံ။] အချိန်းအချက်ပြု-(အဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့-တံစိုး လက်ဆောင်ပေး-စစ်ထိုး-ကတိပေး-)၏။ သင်္ဂရိတွာ သင်္ဂရိတွာ (သျာ)တိ သင်္ကေတံ ကတွာ ဝဂ္ဂဝဂ္ဂါ ဟုတွာ။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၂၂၉။

သင်္ဂဝိရဟိတ (တိ) [သင်္ဂ + ဝိရဟိတ] ငြိကပ်-တွယ်တာ-စွဲလမ်း-ခြင်းမှ ကင်းသော။ မငြိကပ်-မတွယ်တာ-မစွဲလမ်းသော။ အသင်္ဂံ သင်္ဂဝိရဟိတံ။ စူဠနိ၊ ၄။ ၅၁။

သင်္ဂဟ (ပု၊ န) [သံ + ဂဟ + အ။ သင်္ဂဏှာတိ ဧတေန, သင်္ဂဟဏံ ဝါ သင်္ဂဟော။ ရူ။ ၃၆၈။ သင်္ဂဏှန္တံ သင်္ဂဟော၊ သင်္ဂယှန္တိ ဧတ္ထ, ဧတေနာတိ ဝါ သင်္ဂဟော။ နိရုတ္တိ။ ၇၈၅။ သခ်ေပေန ဂယှတေ အနေနာတိ သင်္ဂဟော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၁၁၆။ (ပု) သံဂြဟ-သံ။ သံဂဟ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) သင်္ဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-မစ-ခြင်း။ (၂) သင်္ဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့- ချီးမြှောက်- မစ-တတ်သော။ (၃) သင်္ဂဟဝတ္ထု ၄-ပါး။ (၄) (က) အကျဉ်းအားဖြင့်-ပေါင်းရုံး-သိမ်းကျုံး-ချုံး-ယူခြင်း။ (ခ) ရေတွက်ခြင်း။ (ဂ) အတူတကွ ယူခြင်း။ (၅) (က) အကျဉ်းအားဖြင့်-ပေါင်းရုံး-သိမ်းကျုံး-ယူအပ်သော (ပုဒ်)။ (ခ) ရေတွက် အပ်သော။ (ဓာတုကထာ၊ သျ။ ၄)။(၆) သင်္ဂါယနာ။ (၇) နိကာယ် (ဒီဃနိကာယ် စသည်)။ (၈) အကျဉ်းချုပ် စကား။ (၉) (က) အဋ္ဌကထာ (ရှေးဟောင်း အဋ္ဌကထာ ကျယ်ကြီးများကို အကျဉ်းချုံးသည့် ပါဠိတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ် အဖွင့်ကျမ်း)။ (ခ) သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း။ (ဂ) သင်္ဂဟ နည်း။ (၁၀) ရေတွက်ကြောင်း (သင်္ဂဟ)။ (၁၁) သင်္ဂဟသုတ်။ (၁၂) သင်္ဂဟိတကထာ။ (၁) သင်္ဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-မစ-ခြင်း။ ဒွေ မေ ဘိက္ခဝေ သင်္ဂဟာ။ ---- ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ ဣမေသံ ဒွိန္နံ သင်္ဂဟာနံ။ ယဒိဒံ ဓမ္မသင်္ဂဟော။ အံ၊ ၁။ ၉၁။ ပုတ္တဒါရဿ သင်္ဂဟော။ ----- ဉာတကာနဉ္စ သင်္ဂဟော။ ခုဒ္ဒက။ ၄။ သုတ္တနိ။ ၃၁၉။ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ သင်္ဂဟော အာမိသသင်္ဂဟော။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၆၀။ သင်္ဂဏှန္တံ သင်္ဂဟော။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၁၅။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၀။ (-ဒီ၊ ၃။ ၁၅၆။ ဇာ၊ ၂။ ၈၁။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၁၄၁။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၉၀)။ (၂) သင်္ဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့- ချီးမြှောက်-မစ-တတ်သော။ စတူဟိ ဝတ္ထူဟိ သင်္ဂဟတာယ သင်္ဂါဟကော။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၁၁၂။ (၃) သင်္ဂဟဝတ္ထု ၄-ပါး။ ကထံ နု အဿ သင်္ဂဟော (ဇာ၊ ၂။ ၂၈၇) တိ စတုဗ္ဗိဓော သင်္ဂဟဝတ္ထုသင်္ခါတော သင်္ဂဟော တဿ ကထံ ဘဝေယျ။ ဇာ၊ ၄၊ ၇။ ၁၈၈။ သင်္ဂဟဝတ္ထု-လည်းကြည့်။ (၄) (က) အကျဉ်းအားဖြင့်-ပေါင်းရုံး -သိမ်းကျုံး- ချုံး-ယူခြင်း။ ဧတ္ထ စ နိဂမနဂရာနမ္ပိ ဂါမေနေဝ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၃၁။ (-ဝိ၊ ၄၊ ၃။

၂၇။ ဝိ၊ ၄၊ ၄။ ၁၄၁၊ ၂၂၆။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၉။
ဝိဘာဝိနီ။ ၁၀၄။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၁။ ၃၀၅)။
(၁) ရေတွက်ခြင်း။ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော။
အဘိ၊ ပု။ ၁။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၊ ၂။ ယေသံ
နဝဟိ ဝဂ္ဂေဟိ၊ သင်္ဂဟော သုပ္ပတိဋ္ဌိတော။
ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၁။ သင်္ဂဟီယတေ သင်္ဂဟော။
ပါစိတ်၊ ယော။ ၁။ အပစိတိ ဝေယျာဝစ္စာနိ
ဟိ သီလမယေ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။ အဘိ၊ ၄၊
၁။ ၂၀၃။ တဒုပကာရကတော ပန
သမ္မာဝါယာမသမ္မာသတိယော သမာဓိက္ခန္ဓေ
သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၉၃။ ရူပက္ခန္ဓ-
ဝစနသန္နိဋ္ဌာနေ ဝါ ဂဏနေန သင်္ဂဟံ ဂဏနံ
ဒဿေတိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၈။ (-သင်္ဂဟ။ ၂၈။ သီ၊
ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၂၁။ဝိဘာဝိနီ။ ၁၁၈)။ (၈) အတူ
တကွယူခြင်း။ ဧတ္တာရော ဒွေတိ ဧဝမာဒိကံ
သင်္ခိပိတ္ဝာ သဟ ဝါ ဂဟဏံ သင်္ဂဟော။
မူလဋီ၊ ၁။ ၉၈။ (၅) (က) အကျဉ်းအားဖြင့်-
ပေါင်းရုံး - သိမ်းကျုံး - ယူအပ်သော (ပုဒ်)။
ပုဗ္ဗေနာပရံ သမ္ဗန္ဓတ္ထာဘာဝေန သင်္ဂဟေ-
တဗ္ဗတာယ ဝါ သင်္ဂဟာနိ ပဒါနိ ကတာနိ
ဧတေဿာတိ သင်္ဂဟပဒကတံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။
၉၀။ (ခ) ရေတွက်အပ်သော။ သင်္ဂဟော
အသင်္ဂဟော။ အဘိ၊ ပု။ ၁။ (၆) သင်္ဂါယနာ။
အဋ္ဌိဋ္ဌမာနမာနေသုံ၊ တတိယော ယာဝ
သင်္ဂဟော။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၄။ တယော သင်္ဂဟေ
အာရုဠှ သုတ္တံ အာဟရာတိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။
၁၃၃။ (၇) နိကာယ် (ဒီဃနိကာယ် စသည်)။
စတုတ္တိံသေဝ သုတ္တန္တာ၊ တိဝဂ္ဂေါ ယဿ
သင်္ဂဟော။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၁။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၂၃။
အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၅။ တယော ဝဂ္ဂါ အဿ
သင်္ဂဟဿာတိ တိဝဂ္ဂေါ သင်္ဂဟော။ သာရတ္ထ၊
၁။ ၉၂။ အဿ သင်္ဂဟဿာတိ စ သင်္ဂဟိ-
တဿ အဿ နိကာယဿာတိ အတ္ထော။ သီ၊
ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၂၁။ (၈) အကျဉ်းချုပ်စကား။
ဝုတ္တသေဝ အတ္ထဿ သင်္ဂဟဂါထာ အနုဂီတိ။
နေတ္တိ၊ ၄။ ၅။ အဋ္ဌဓာတျာဒိ သင်္ဂဟဂါထာ။
ဝိဘာဝိနီ။ ၈၁။ ဝိတ္ထာရေန ဝုတ္တစိတ္တာနိ
သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ သင်္ဂယှန္တိ သင်္ခိပိယန္တိ
ဧတ္ထာတိ သင်္ဂဟော။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၁။ ၁၈၃။
(၉) (က) အဋ္ဌကထာ (ရှေးဟောင်း
အဋ္ဌကထာကျမ်း ကြီးများကို အကျဉ်းချုံးသည့်
ပါဠိတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ် အဖွင့်ကျမ်း)။
သင်္ဂဟကာရ - ကြည့်။ (ခ) သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း။
အဘိဓါဒိယ ဘာသိဿံ၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ။
သင်္ဂဟ။ ၁။ တေ (အဘိဓမ္မတ္ထာ) သင်္ဂယှန္တိ
ဧတ္ထ, ဧတေနာတိ ဝါ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ။
ဝိဘာဝိနီ။ ၇၃။ (၈) သင်္ဂဟနည်း။ သင်္ဂဟဥ္စ
ပဝက္ခာမိ၊ တေသံ ဒါနိ ယထာရဟံ။ သင်္ဂဟ။
၂၈။ (၁၀) ရေတွက်ကြောင်း (သင်္ဂဟ)။ စတု-
ဘူမိကစိတ္တာနံ ဂဏနသင်္ဂဟော။ ဝိဘာဝိနီ။
၁၀၀။ သင်္ဂယှန္တိ ဂဏီယန္တိ ဧတေနာတိ
သင်္ဂဟော။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၁။ ၂၈၄။ (၁၁) သင်္ဂဟ
သုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ စတုက္ကနိပါတပါဠိ၊
၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၄-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ အံ၊ ၁။ ၃၄၁။
စက္ကော သင်္ဂဟော သီဟော။ အံ၊ ၁။ ၃၅၃။
(၁၂) သင်္ဂဟိတကထာ။ အဘိဓမ္မပိဋက၊
ကထာဝတ္ထုပါဠိ။ ၇-ဝဂ်၊ (၆၃)-၁-ကထာ။
အဘိ၊ က။ ၂၅၀-၂။သင်္ဂဟော, သမ္မယုတ္တော,
စေတသိကော ဓမ္မော။ အဘိ၊ က။ ၂၆၈။
(သင်္ဂဟသည်-- (၁) ဉာတိသင်္ဂဟ (သဉာတိ-
သင်္ဂဟ) • တူသော ဇာတ်ရှိသော သူတို့ကို
(ဝါ) တူသောဇာတ်ဖြင့် ပေါင်း၍ယူခြင်း။
(၂) သဉ္ဇာတိသင်္ဂဟ • ဖြစ်ရာ ဒေသအားဖြင့်
ပေါင်း၍ယူခြင်း။(၃) ကိရိယာသင်္ဂဟ•ကြိယာ
ဖြင့် ပေါင်း၍ ယူခြင်း။ (၄) ဂဏနသင်္ဂဟ•
ရေတွက်ခြင်း, ပေါင်း၍ယူခြင်း-ဟူ၍ (၄) ပါး

ရှိ၏။ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၀-၁။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၄၄)။

သင်္ဂဟက (တိ) [သံ + ဂဟ + ဏွု။ သင်္ဂဏှာတိ-မှ။] ပေါင်းရုံး-အကျဉ်းချုံး-၍ ယူတတ်သော။ သင်္ဂဏှာတိ - လည်းကြည့်။ ဟုတွာ အဘာဝဋ္ဌေနာတိ ဣဒံ ဣတရေသံ စတုန္နံ အာကာရာနံ သင်္ဂဟကတ္တာ ဝိသုံ ဝုတ္တံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၃၇။

သင်္ဂဟကထာ (ထီ) [သင်္ဂဟ + ကထာ] အဋ္ဌကထာအကျဉ်းစကား၊ အကျဉ်းအားဖြင့်-ပေါင်းရုံး-သိမ်းကျုံး-၍ယူကြောင်း စကား။ ---- သင်္ဂဟကထာယ နိဋ္ဌိတာယ ပုရိမကထာယ သန္နိဋ္ဌာနတော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၄။

သင်္ဂဟကရ (တိ) [သင်္ဂဟ + ကရ + အ] သင်္ဂြိုဟ်- ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-မစ- ခြင်းကို ပြုတတ်သော၊ သူ။ သင်္ဂဟကောတိ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ သင်္ဂဟကရော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၀။သင်္ဂဟကရောတိ ယထာရဟံ သတ္တာနံ သင်္ဂဏှနကော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၅။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၈၉)။

သင်္ဂဟကရဏ (နှ) [သင်္ဂဟ + ကရဏ] သင်္ဂြိုဟ် - ထောက်ပံ့ - ချီးမြှောက် - မစ- ခြင်းကို ပြုခြင်း။ ဥပလာပနာ နာမ ---- ဟတ္ထိအဿရထဟိရညသုဝဏ္ဏာဒီနိ ပေသေတွာ သင်္ဂဟကရဏံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၆။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၇။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၉။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၈။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၇)။

သင်္ဂဟကာရ (ပု) [သင်္ဂဟ + ကရ + ဏ] အဋ္ဌကထာ ဆရာ၊ အဋ္ဌကထာကို-ရေးသား-ပြုစု-စီရင်-သော ဆရာ။ ---- ပေါရာဏဋ္ဌ-ကထာတော မုတ္တာ သင်္ဂဟကာရေနေဝ အာစရိ-ယေန ဝုတ္တာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၅၅။ ဇေဝံ သင်္ဂဟကာရဿ အဓိပ္ပါယေ ဌတွာ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၈၂။ အာစရိယာ သင်္ဂဟကာရာဒယော ပပဉ္စေန္တိ ဝိတ္ထာရေန္တိ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၃၅။ မဟာအဋ္ဌကထံ သင်္ခိပိတွာ ဂယှတိ ဝုစ္စတီတိ သင်္ဂဟော၊ ဣဒါနိ ဌိတာ အဋ္ဌကထာ။ တံ ကရောဟီတိ သင်္ဂဟကာရော၊ ဗုဒ္ဓယောသာ-စရိယော။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၃၃၅။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၃၆၊ ၄၃၇။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၁။ဝိဘာဝိနီ။ ၂၆၆။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၅၂၂)။

သင်္ဂဟကာရဏ (နှ) [သင်္ဂဟ + ကာရဏ] သင်္ဂြိုဟ် - ထောက်ပံ့ - ချီးမြှောက် - မစ - ခြင်းဟူသော အကြောင်း။ သင်္ဂဟဝတ္ထူနိ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၃) တိ လောကဿ သင်္ဂဟ-ကာရဏာနိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၉။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၁)။

သင်္ဂဟကုသလ (တိ) [သင်္ဂဟ + ကုသလ] သင်္ဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-မစ-ခြင်း၌ လိမ္မာသော၊ သူ။ ဥပါသကဿ ဓီတာ လတာ နာမ ---- ပိယဝါဒိနီ ပရိဇနဿ သင်္ဂဟ-ကုသလာ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၀။

သင်္ဂဟဂမန (နှ) [သင်္ဂဟ + ဂမန] (က) ချုံး၍- တကွ- ယူခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း။ (ခ) သင်္ဂြိုဟ် - ရေတွက် - ပေါင်း - ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း။ (က) နှ ယေဝါပနကာ သင်္ဂဟ-ဂမနေနေဝ တထာ အဝိပ္ပကိဏ္ဏတ္တာ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၉၈။ သင်္ဂဟဂမနေနေဝါတိ သာဓာရဏ-တာဒိနာ ကေနစိ သဒိသတာလေသေန၊ န ဖဿာဒယော ဝိယ ဝိသုံ ဓမ္မဘာဝေနေဝါတိ အတ္ထော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၀၅။ (ခ) " အာဇီဝ-ဝိပတ္တိယာပိ တထေဝ, သင်္ဂဟဂမနတော"တိ ဝဒန္တိ။ ဝဇိရ။ ၅၇၀။

သင်္ဂဟဂါထာ (ထီ) [သင်္ဂဟ + ဂါထာ] အကျဉ်းချုပ်-ဂါထာ-စကား (အကျဉ်း ချုပ်၍ ပြအပ်သော စကားရပ်)။ သင်္ဂဟ (၈) လည်း ကြည့်။ ဥဒ္ဒါနဂါထာတိ ဥဒ္ဒေသဂါထာ။ သင်္ဂဟဂါထာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၉။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၁၊ ၁၅၃)။

သင်္ဂဟဋ္ဌ (ပု) [သင်္ဂဟ + အတ္ထ။ ထ္ထ-ကို ဋ္ဌ-ပြု။] ရေတွက်- ပေါင်း- ခြင်း- အနက်-သဘော။ အယံ ပန ဝိသဘာဂတာ သင်္ဂဟဋ္ဌေန ဝိရုဇ္ဈနတော သင်္ဂဟနယေ နတ္ထိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄။

သင်္ဂဟဋ္ဌကထာ (ထီ) [သင်္ဂဟ + အဋ္ဌကထာ] သင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ၊ အကျဉ်းဖြစ်သော အဋ္ဌကထာ၊ အကျဉ်းအားဖြင့် ဖွင့်ဆိုသော အဋ္ဌကထာ။ ဣမံ သင်္ဂဟဋ္ဌကထာယ သင်္ဂဟကာရဿ အတ္တနောမတိဘေဒံ ဒဿေတုံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၃၆။

သင်္ဂဟဏ (န) [သံ + ဂဟ + ယု။ သင်္ဂဏှာတိ - မှ။ (တိ) သံဂြဟဏ - သံ။ (န) သံဂဟဏ-ပြာ။] (၁)သဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-မစ-ခြင်း။ (၂) ပေါင်းစု-ပေါင်းရုံး-သိမ်းကျုံး-အကျဉ်းချုပ်-ယူခြင်း။ (၁) သဏှဝါစာယ သင်္ဂဟဏံ ဝါစာပေယျံ နာမ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၈၉။ သဗြဟ္မစာရီနံ သင်္ဂဟဏာယ သံဝတ္တန္တိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၅။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၆)။ (၂) ယသ္မာ ပနေတ္ထ အသင်္ဂဟဏတာနမ္ပိ သင်္ဂဟဏတ္ထံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၆၈။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၆)။

သင်္ဂဟဏပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [သင်္ဂဟဏ + ပစ္စုပဋ္ဌာန] သင်္ဂဟပစ္စုပဋ္ဌာန-ကြည့်။

သင်္ဂဟဏပုဗ္ဗ (တိ) [သင်္ဂဟဏ + ပုဗ္ဗ] ရေတွက် - ပေါင်း - ခြင်း ရှေးရှိသော။ သင်္ဂဟဏပုဗ္ဗံ အသင်္ဂဟဏံ, အသင်္ဂဟဏပုဗ္ဗံ သင်္ဂဟဏဉ္စ ----။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၉။

သင်္ဂဟတ္ထ (ပု) [သင်္ဂဟ + အတ္ထ] သဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-မစ-ခြင်း အကျိုး။ သတ္တာ မဟာဇနဿ သင်္ဂဟတ္ထာယ သတ္တာဟံ တတ္ထေဝ ဝသိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၁၊ ၁၀၆)။

သင်္ဂဟဒဿန (န) [သင်္ဂဟ + ဒဿန] အရေအတွက် - ရေတွက်ခြင်း - ကို ပြခြင်း။ ---- နိဝရဏသဘာဝါယ အဝိဇ္ဇာယ ဟေဋ္ဌာ နိဝရဏေသုပိ သင်္ဂဟဒဿနတ္ထန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၈။

သင်္ဂဟနယ (ပု) [သင်္ဂဟ + နယ] သင်္ဂဟနည်း၊ ရေတွက်-ပေါင်း၍ယူ-ခြင်း ဟူသောနည်း။ အယဉ္စ သဘာဂလက္ခဏောဟိ မမွေဟိ သင်္ဂဟနယော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂။ သင်္ဂဟောယေဝ သင်္ဂဟနယော။ မူလဋီ၊ ၃။ ၅။ (-အနုဋီ၊ ၃။ ၅)။

သင်္ဂဟနိဒဿန (န) [သင်္ဂဟ + နိဒဿန] ရေတွက် - ပေါင်း - ခြင်းကို - ပြ - ထုတ်ဆောင် - ခြင်း။ သင်္ဂဟနိဒဿနဝသေနာ (မူလဋီ၊ ၂။ ၁၃၅)တိ ဩပပါတိကယောနိယာ ဧဝ သံသေဒဇယောနိယာ သင်္ဂဟဿ နိဒဿနဝသေန ဥဒါဟရဏဝသေန။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၄၃။

သင်္ဂဟပက္ခ (ပု) [သင်္ဂဟ + ပက္ခ] သဂြိုဟ် - ထောက်ပံ့ - ချီးမြှောက် - မစ-ခြင်း-ဟူသော အဘို့။ သင်္ဂဟပက္ခေ ဌတ္វာ

(အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂၇) တိ သင်္ဂဟံ ကရောမိစ္စေ ဝ ကထေတဗ္ဗံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၈၅။

သင်္ဂဟပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [သင်္ဂဟ + ပစ္စုပဋ္ဌာန] သဟဇာတ်တရားတို့ကို ဖွဲ့သောအားဖြင့်-တကွ - ပေါင်းရုံး၍ - ယူသော အခြင်းအရာ အားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်သော။ အာပေါဓာတု ပဌဝီရဏလက္ခဏာ -------- သင်္ဂဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆၂။ သင်္ဂဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆၂) တိ ဗာဟိရဥဒကံ ဝိယ နှာနီယစုဏ္ဏာသ သဟဇာတမမ္မာနံ သင်္ဂဟဏ-ပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၄၉။

သင်္ဂဟပညတ္တိ (ထီ) [သင်္ဂဟ + ပညတ္တိ] သင်္ဂဟပညတ်၊ အကျဉ်းအားဖြင့် ပေါင်းရုံး၍ ယူခြင်းကို-အပြားအားဖြင့်သိစေ-ပညတ်-ခြင်း။ " အနွောဇာလီကတာ " တိအာဒိ သဗ္ဗဒိဋ္ဌီနံ သင်္ဂဟပညတ္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၉၃။ (-မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၃)။

သင်္ဂဟပဒကတ (တိ) [သင်္ဂဟ + ပဒ + ကတ] ပြုအပ်ပြီးသော အကျဉ်းအားဖြင့်-ပေါင်းရုံး-သိမ်းကျုံး-ယူအပ်သော ပုဒ်ရှိသော၊ အကျဉ်း ယူအပ်သောပုဒ်တို့ကို ပြုပြီးသော။ ပုဗ္ဗေနာပရံ သမ္ဗန္ဓတ္ထဘာဝေန သင်္ဂဟေ-တဗ္ဗတာယ ဝါ သင်္ဂဟာနိ ပဒါနိ ကတာနိ ဧတဿာတိ သင်္ဂဟပဒကတာ၊ ဗြဟ္မစရိယံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၀။

သင်္ဂဟပ (ပ္ပ) ဘေဒ (ပု) [သင်္ဂဟ + ပဘေဒ] (ဥဒ္ဒိဋ္ဌသင်္ဂဟ အစရှိသော) သင်္ဂဟ အပြား။ သင်္ဂဟပ (ပ္ပ) ဘေဒံ ဝဝတ္ထပေတ္ဂာ ဧဝ သတ္တတိ မာသေဟိ သင်္ဂဟိတံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈။

သင်္ဂဟပုဗ္ဗက (တိ) [သင်္ဂဟ + ပုဗ္ဗ + က] ပေါင်း၍ယူ-ရေတွက်-ခြင်းလျှင် ရှေ့သွား ရှိသော။ နေသံ သင်္ဂဟံ ဒဿေန္တော မေ့သင်္ဂဏိ ဒေသေတွာ သင်္ဂဟပုဗ္ဗကတ္တာ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၃၅။

သင်္ဂဟဗလ (န) [သင်္ဂဟ + ဗလ] (၁) သင်္ဂဟဝတ္ထု လေးပါး၊ သင်္ဂဟဝိုလ်၊ (ချီးမြှောက်-ထောက်ပံ့-မစ-ထိုက်သောသူတို့ကို) ချီးမြှောက်- ထောက်ပံ့- မစ-ခြင်းဟူသော-အား-အစွမ်း။ (၂) (စိတ်ကို) ဖွဲ့-ချီးမြှောက်-ထောက်ပံ့-မစ-တတ်သော-အား- စွမ်းအား။ (၁) သင်္ဂဟဗလ (အံ၊ ၁။ ၄၅၈) န္တိ သင်္ဂဏှိတဗ္ဗ-ယုတ္တကာနံ သင်္ဂဏှနဗလံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၀။ (၂) ကာမစ္ဆန္ဒံ ပဇဟန္တော နေက္ခမ္မဝသေန စိတ္တံ သင်္ဂဏှာတီတိ သင်္ဂဟဗလံ။ ပဋိသံ။ ၃၅၃၊ ၃၅၈။ စတ္တာရိ သင်္ဂဟဝတ္ထူနိ သင်္ဂဟဗလံ။ ---- သင်္ဂဏှာတီတိ ဗန္ဓတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၈။

သင်္ဂဟဘာဝ (ပု) [သင်္ဂဟ + ဘာဝ] ရေတွက်အပ်သည်၏အဖြစ်။ တေ သန္ဓာယ အညေနတ္တေန သင်္ဂဟဘာဝံ ဒဿေတုံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၅။ (-အနုဋီ၊ ၃။ ၄)။

သင်္ဂဟဘူတ (တိ) [သင်္ဂဟ + ဘူတ] ရေတွက်ခြင်း ကြိယာ၏ ကရိုဏ်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ န သင်္ဂဟဘူတေဟိ(မူလဋီ၊ ၃။ ၄)တိ သင်္ဂဟဏကိရိယာယ ကရဏဘူတေဟိ သစ္စာဒီဟိ သင်္ဂဟာသင်္ဂဟော န ဝုတ္တော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၄။

သင်္ဂဟလက္ခဏ (န) [သင်္ဂဟ + လက္ခဏ] ရေတွက်ခြင်းဟူသော လက္ခဏာ။ န ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိဘာဝေနာတိ သင်္ဂဟ-လက္ခဏမာဟ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၀။

သင်္ဂဟဝဂ္ဂ (ပု) | သင်္ဂဟ + ဝဂ္ဂ | သင်္ဂဟဝဂ်။ မဟာဝဂ္ဂေါ, ပညတ္တိဝဂ္ဂေါ သင်္ဂဟဝဂ္ဂေါ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၂၀။

သင်္ဂဟဝစန (န) [သင်္ဂဟ + ဝစန] အကျဉ်းချုပ် စကား၊ အကျဉ်းအားဖြင့် ယူကြောင်းဖြစ်သော စကား။ ဣဒံ ပဥ္စန္နံ ဒိဋ္ဌဓမ္မ- နိဗ္ဗာနဝါဒါနံ သင်္ဂဟဝစနံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၈၇။ ဣဒံ ဥဒ္ဒါနန္တိ ----- ဥဒ္ဓံ ဒါနံ ရက္ခဏံ ဥဒ္ဒါနံ၊ သင်္ဂဟဝစနန္တိ အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၃၆။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၆။

သင်္ဂဟဝတ္ထု (န) | သင်္ဂဟ + ဝတ္ထု | သင်္ဂဟဝတ္ထု၊ သင်္ဂြိုဟ်-ချီးမြှောက်-ထောက်ပံ့-မစ-ခြင်းဟူသော အကြောင်း။ စတ္တာရိမာနိ ဘိက္ခဝေ သင်္ဂဟဝတ္ထူနိ။ အံ၊ ၁။ ၃၄၁။ သင်္ဂဟဝတ္ထူနီတိ သင်္ဂဏှနကာရဏာနိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၄။ (-ဒီ၊ ၃။ ၁၂၅။ အံ၊ ၁။ ၂၇၊ ၅၇၁။ အံ၊ ၃။ ၅၅၊ ၁၇၄။ ပဋိသံ။ ၈၂။ မိလိန္ဒ။ ၃၇၅။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၀။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၁။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၉၄။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၃-၄၊ ၃၀၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၃။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၁-၂။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၈။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၇၃၊ ၈၉၊ ၉၀။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၀၊ ၂၉၂။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁၀)။

(သင်္ဂဟဝတ္ထု (၄) ပါး-- (၁) ဒါန ▪ ပေးကမ်းခြင်း။ (၂) ပေယျဝဇ္ဇ ▪ ချစ်ဖွယ်သော စကားကို ဆိုခြင်း။ (၃) အတ္ထစရိယ ▪ အကျိုးစီးပွားကို ကျင့်ခြင်း။ (၄) သမာနတ္တတာ ▪ ကိုယ်နှင့် ထပ်တူပြုခြင်း ဟူ၍ (၄) ပါးရှိကုန်၏။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ ၄ - နိပါတ၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၄-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ အံ၊ ၁။ ၃၄၁။ အံ၊ ၃။ ၅၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၃)။

တစ်နည်း-- သင်္ဂဝတ္ထု (၄) ပါး။

(၁) သဿမေဓ။ (၂) ပုရိသမေဓ။ (၃) သမ္မာပါသ။(၄) ဝါစာပေယျ-ဟူ၍ (၄) ပါးရှိကုန်၏။ ယင်း (၄) ပါးအကျယ်ကို ယည (၁၀) အနက်ကြည့်။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၄)။

သင်္ဂဟဝတ္ထုသုတ္တ (န) | သင်္ဂဟဝတ္ထု + သုတ္တ | သင်္ဂဟဝတ္ထုသုတ်၊ သင်္ဂဟဝတ္ထု ၄- ပါးကို ဟောရာဖြစ်သော သုတ်။ အင်္ဂုတ္တရ- နိကာယ၊ စတုက္ကနိပါတပါဠိ၊ ၆-ဝဂ်၊ ၃-သုတ်။ အံ၊ ၁။ ၅၇၁။

သင်္ဂဟဝါရ (ပု) | သင်္ဂဟ + ဝါရ။ သင်္ခိပိတွာ ဂဏှာတိ ဧတေနာတိ သင်္ဂဟော၊ သင်္ဂဟောဝ ဝါရော သင်္ဂဟဝါရော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ သျ၊ ၂။ ၂၂၀။ | သင်္ဂဟဝါရ၊ အကျဉ်းချုံး၍ ရေတွက် ကြောင်းဖြစ်သော ဝါရ။ တဿ တာဝ နိဒ္ဒေသေ ဓမ္မဝတ္ထာနဝါရော သင်္ဂဟဝါရော သုညတဝါရော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၇။ (-နေတ္တိ၊ ဝိ၊ ၁။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၄၀၊ ၂၁၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၆၊ ၁၉၈-၉၊ ၂၆၆။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၃။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၃၊ ၅)။

သင်္ဂဟဝိပန္န (တိ) [သင်္ဂဟ + ဝိပန္န] သင်္ဂဟဝတ္ထု (ချီးမြှောက်-ထောက်ပံ့-ခြင်း) မှ ချို့တဲ့သော။ မယှံ ဟိ အသင်္ဂဟော နာမ သင်္ဂဟဝိပန္နော ဝါ အတ္ထော နတ္ထိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၂။

သင်္ဂဟသဒ္ဒ (ပု) | သင်္ဂဟ + သဒ္ဒ | သင်္ဂဟ-သဒ္ဒါ။ သင်္ဂဟ-သဒ္ဒေါပိ သဇာတိ- သဉ္ဉာတိကိရိယာဂဏှနဝသေန စတုဗ္ဗိဓော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၃။ (-မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၄။ မူလဋီ၊ ၃။ ၅)။

သင်္ဂဟသုတ္တ (န) [သင်္ဂဟ + သုတ္တ] သင်္ဂဟသုတ်၊ သင်္ဂဟဝတ္ထု ၄-ပါးကို ဟောရာ ဖြစ်သောသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ ၄-နိပါတ၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၄-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ အံ၊ ၁။ ၃၄၁။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၉၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၀-၁။

သင်္ဂဟာစရိယ (ပု) [သင်္ဂဟ + အာစရိယ] အဋ္ဌကထာဆရာ။ သင်္ဂဟာစရိယာနံ ဝါဒေါတိ စေ။ ဝဇိရ၊ ၁၂၉။

သင်္ဂဟာနုဂ္ဂဟ (ပု) [သင်္ဂဟ + အနုဂ္ဂဟ] သင်္ဂဟဝတ္ထု ၄ - ပါးတို့ဖြင့် - ချီးမြှောက်-ထောက်ပံ့-ခြင်း။ အနုဂ္ဂဟောတိ အညမညဿ သင်္ဂဟာနုဂ္ဂဟော။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၁၁။

သင်္ဂဟာရဟ (တိ) [သင်္ဂဟ + အရဟ] ရေတွက်-ပေါင်း-ခြင်း-ကို-ငှာ- ထိုက်သော။ သင်္ဂဟာရဟဿ သင်္ဂဏှနံ နယကရဏံ ဣမ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၅၆။

သင်္ဂဟာရုဠှ (တိ) [သင်္ဂဟ + အာရုဠှ] သံဂါယနာ တင်အပ်သော။ ---- သင်္ဂဟာရုဠှံ အဋ္ဌကထာဝစနံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၆။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၈၁၊ ၂၃၈)။

သင်္ဂဟိတ (တိ) [သံ + ဂဟ + တ။ သံဂဟိတ-သံ။ သံဂဟီအ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) သင်္ဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-မစ-အပ်သော။ (၂) ပေါင်းရုံး-ပေါင်းစည်း-သိမ်းကျုံး-ယူ-ရေတွက်-အပ်သော။ (၃) ကောင်းစွာ-အညီအညွတ် - ယူ - သီကုံး - အပ်သော။ (၄) ကောင်းစွာ-ယူ- သိမ်းဆည်း-အပ်သော။ (၅) ပေါင်း-ရေတွက်- ခြင်းသို့ ရောက်သော။ (န) (၆) သင်္ဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-မစ-ခြင်း။ (၇) အတူတကွ ယူ-ဖွဲ့- အပ်သော၊ စပ်သော။ (၈) သင်္ဂဟိတ-သဒ္ဒါ။ (၁) သင်္ဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-မစ-အပ်သော။ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ သင်္ဂဟိတံ ရဋ္ဌံ ဣဒ္ဓဥ္စေဝ ဟောတိ ဖီတဉ္စ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၃၃-၄။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၉၄။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၄၀)။ (၂) ပေါင်းရုံး- ပေါင်းစည်း- သိမ်းကျုံး -ယူ-ရေတွက်-အပ်သော။ သတ္တန္နံ အာပတ္တိက္ခန္ဓာနံ ကတိဟိ အာပတ္တိက္ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတာ။ ဝိ၊ ၅။ ၈၂။ သော ဗီဇဂါမေန သင်္ဂဟိတော။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၉။ စက္ခာယတနေန ဟိ ခန္ဓသင်္ဂဟေန ရူပက္ခန္ဓေ သင်္ဂဟိတော။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၈။ သင်္ဂဟိတာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆၁) တိ ယထာ န ဝိပ္ပကိရတိ၊ ဧဝံ အာဗန္ဓနဝသေန သမ္ပိဏ္ဍိတွာ ဂဟိတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၄၇။ (-အဘိ၊ ဝိ၊ ၁။ အဘိ၊ က။ ၂၅၀-၂။ ပဋ္ဌိသံ။ ၂၉၇။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၈၄။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၁။ ဝိ၊ ဋ၊ ၄။ ၈၂။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၃၈။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၈)။ (၃) ကောင်းစွာ-အညီအညွတ်-ယူ-သီကုံး-အပ်သော။ သုတ္တေန သင်္ဂဟိတာနိ ပုပ္ဖာနိ န ဝိကိရိယန္တိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၅။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၈။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၀။ သင်္ဂဟိတာနီတိ သုဋ္ဌု, သမံ ဝါ ဂဟိတာနိ၊ အာဝုတာနီတိ အတ္ထော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၉၃။ (၄) ကောင်းစွာ-ယူ-သိမ်းဆည်း-အပ်သော။ သင်္ဂဟိတတ္တဘာဝ (၁) အနက်ကြည့်။ (၅) ပေါင်း-ရေတွက်-ခြင်းသို့ ရောက်သော။ သင်္ဂဟိတော (မူလဋီ၊ ၃။ ၁၈၅) တိ သင်္ဂဟံ ဂတော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၅၂။ တီဟိ ခေမှေဟိ သင်္ဂဟိတာတိ တီဟိ အနုပဿနာဒီဟိ သင်္ဂဟိတာ၊ ဂဏနံ ဂတာတိ အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ ဋ။ ၁၅၃။ (၆) သင်္ဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက် - မစ - ခြင်း။ သင်္ဂဟိတတ္တဘာဝ (၂) အနက်ကြည့်။ (၇) အတူတကွ ယူ-ဖွဲ့-အပ်သော၊ စပ်သော။ ယဿာ ဒါမာဒီဟိ ဗလိဗဒ္ဒါဒယော ဝိယ ကေစိ ဓမ္မာ • ကေဟိစိ

ခမ္မေဟိ သင်္ဂဟိတာ နာမ နတ္ထိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၉၅။ သင်္ဂဟိတာတိ သမ္ပန္နာ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၈၃။ သင်္ဂဟိတာတိ သင်္ဂဟဏာဒိဝသေန သင်္ဂဟိတာ။ တေ ပန ယသ္မာ ဧကဝိဓေတာဒိသာမညေန ဗန္ဓာ ဝိယ ဟောန္တိ။ တသ္မာ အာဟ " သမ္ပန္နာ " တိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၁၇။ (၈) သင်္ဂဟိတ-သဒ္ဒါ။ သင်္ဂဟိတာသင်္ဂဟိတသဒ္ဒါ ဘိန္နာဓိကရဏာ န ဂဟေတဗ္ဗာ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၂။

သင်္ဂဟိတအာပတ္တိက္ခန္ဓ (ပု) [သင်္ဂဟိတ + အာပတ္တိ + ခန္ဓ] ပေါင်းရုံး-သိမ်းကျုံး- ရေတွက်-အပ်သော အာပတ်-အစု-အပေါင်း။ " အာပတ္တိက္ခန္ဓာ စ ဘဝန္တိ သတ္တာ " တိ ဧတ္ထ သင်္ဂဟိတအာပတ္တိက္ခန္ဓာနံ ပစ္စေကံ နိဒ္ဒိဋ္ဌမတ္တဒဿနတ္ထော။ ဝိ၊ ၄၊ ၄။ ၁၉၁။

သင်္ဂဟိတကထာ (ထီ) [သင်္ဂဟိတ + ကထာ] သင်္ဂဟိတကထာ။ ရေတွက်အပ်သော တရားတို့ကို ပြဆိုရာဖြစ်သောစကား။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ကထာဝတ္ထုပါဠိ၊ ၇-ဝဂ်၊ (၆၃) ၁-ကထာ၊ အဘိ၊ က။ ၂၅၀-၂။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၉၅။ မူလဋီ၊ ၃။ ၈၃။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၁၇။ ဣဒါနိ သင်္ဂဟိတကထာ နာမ ဟောတိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၉၅။

သင်္ဂဟိတတ္တဘာဝ (တိ) [သင်္ဂဟိတ + အတ္တဘာဝ] (၁) ကောင်းစွာ- ယူ- သိမ်းဆည်း-အပ်သောစိတ်ရှိသော၊ သူ။(၂) သင်္ဂဟဝတ္ထုတို့ဖြင့် မိမိကိုယ်ကဲ့သို့ သူတစ်ပါးတို့အား-ကို-ချီးမြှောက်-ထောက်ပံ့-ခြင်း အလေ့ရှိသော၊ သူ။ (၁) သင်္ဂဟိတတ္တဘာဝေါ (သုတ္တနိ။ ၃၃၇) တိ သုဋ္ဌု ဂဟိတစိတ္တော။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀၅။(၂) သင်္ဂဟိတတ္တဘာဝေါ (ဝိမာန။ ၁၃) တိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ အတ္တာနံ ဝိယ သဘာဝေနေဝ ပရေသံ သင်္ဂဏှနသီလာ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၅၁။

သင်္ဂဟိတခေည (န) [သင်္ဂဟိတ + ခေည] ပေါင်းရုံး- ပေါင်းစည်း-သိမ်းကျုံး- ရေတွက်-အပ်သော စပါး။ ---- ဝစနံ နိဓာနဂတခေဝသေန, သင်္ဂဟိတခေညဝသေန စ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၀၂။

သင်္ဂဟိတဓမ္မ (ပု) [သင်္ဂဟိတ + ဓမ္မ] ပေါင်းရုံး- ပေါင်းစည်း- သိမ်းကျုံး-ရေတွက်-အပ်သော တရား။ သမုဒယသစ္စေန ခန္ဓာဒိသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတဓမ္မေ ဝိသေသေတွာ။ မူလဋီ၊ ၃။၂၄။ (-၁၅)။

သင်္ဂဟိတပဒ (န) [သင်္ဂဟိတ + ပဒ] သင်္ဂဟိတ-ပုဒ်။ သင်္ဂဟိတပဒမေဝ ပါဠိယံ အာဂတံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၁။

သင်္ဂဟိတပရိဇ (ဋ္ဌ) န (တိ) [သင်္ဂဟိတ + ပရိဇန] သင်္ဂြိုဟ်- ထောက်ပံ့- ချီးမြှောက်-မစ-အပ်သော-ဆွေမျိုး-ပရိသတ်-ရှိသော။ သင်္ဂဟိတပရိဇနာ (ဒီ၊ ၃။ ၁၅၅) တိ သမ္မာနနာဒီဟိစေဝ ပဟေဏကပေသနာဒီဟိ စ သင်္ဂဟိတပရိဇနာ။ ဣဓ ပရိဇနော နာမ သာမိကဿစေဝ အတ္တနော စ ဉာတိဇနော။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၁၃၈။ (-အံ၊ ၃။ ၉၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၄၀)။

သင်္ဂဟိတပုပ္ဖ (န) [သင်္ဂဟိတ + ပုပ္ဖ] ကောင်းစွာ- ယူ - သီကုံး - အပ်သော ပန်း။ ဒဋ္ဌသုတ္တေန သင်္ဂဟိတပုပ္ဖာနိ ဝိယ အယံ ဓမ္မဝိနယော နိစ္စလော ဘဝိဿတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၂။

သင်္ဂဟိတာပတ္တိ (ထီ) [သင်္ဂဟိတာ + အာပတ္တိ] ပေါင်းရုံး-ပေါင်းစည်း-သိမ်းကျုံး-

ရေတွက် - အပ်သော အာပတ်။ ပဉ္စမဆဋ္ဌ-
သတ္တမသိက္ခာပဒေဟိ သင်္ဂဟိတာပတ္တိနံ
အပရာမဋ္ဌတ္တာ။ ဝဇိရ။ ၃၇၅။

သင်္ဂဟိတာရက္ခ (တိ) [သင်္ဂဟိတ + အာရက္ခ]
(မင်းတို့သည်-) သင်္ဂြိုဟ် - ချီးမြှောက် - အပ်
သော အစောင့်အရှောက်ရှိသော၊ သူ။ သော
ကေရတ္တိံ တေဟိ သင်္ဂဟိတာရက္ခော
သာလာယံ သယိတွာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၇။ ၂၈၈။

သင်္ဂဟေတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဂဟ + တဗ္ဗ။
သံဂြဟီတဝျ-သံ။] (၁) သင်္ဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့-
ချီးမြှောက်-မစ -အပ်-သင့်- ထိုက်-သော။
(၂) ပေါင်းရုံး-ပေါင်းစည်း-သိမ်းကျုံး-ယူ-ရေ
တွက်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။(၁) ဥပဇ္ဈာယေန
ဘိက္ခဝေ သဒ္ဓိဝိဟာရိကော သင်္ဂဟေတဗ္ဗော
အနုဂ္ဂဟေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၃။ ၆၃။ သင်္ဂဟေ-
တဗ္ဗော အနုဂ္ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဥဒ္ဒေသာဒီဟိဿ
သင်္ဂဟော စ အနုဂ္ဂဟော စ ကတ္တဗ္ဗော။ ဝိ၊
ဋ၊ ၃။ ၂၆၃။ အယံ ဒါနေန သင်္ဂဟေတဗ္ဗော။
အံ၊ ၃။ ၅၅။ (-ဝိ၊ ၃။ ၁၆၀။ ဝိ၊ ၄။ ၃၉၈။
မိလိန္ဒ။ ၃၇၅။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၀)။(၂) ဟတ္ထလယ်န
----ဥက္ကာသနာဒိအနေကပ္ပကာရံ သင်္ဂဟေတဗ္ဗံ။
ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၂၃။သောတာပတ္တိမဂ္ဂဝဇ္ဈနာနတ္တေန
အဓမ္မတေဇော သင်္ဂဟေတဗ္ဗော။ ပဋိသံ၊ ဋ၊
၁။ ၂၉၄။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။
၂၆၇)။

သင်္ဂဟေတဗ္ဗပ္ပသင်္ဂ (ပု) [သင်္ဂဟေတဗ္ဗ +
ပသင်္ဂ] ပေါင်းရုံး- ပေါင်းစည်း-သိမ်းကျုံး-
ယူ - အပ်သည်၏အဖြစ်၌ လျှဉ်းပါးခြင်း။
ပဋလိဂ္ဂဟဏေနေဝစိတ္တကဿပိ အတ္ထရဏဿ
သင်္ဂဟေတဗ္ဗပ္ပသင်္ဂတော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈၄။

သင်္ဂဟေတုံ (ဗျ) [သံ + ဂဟ + တုံ]
(၁) သင်္ဂြိုဟ်- ထောက်ပံ့- ချီးမြှောက်- မ စ-
ခြင်းငှာ။ (၂) ပေါင်းရုံး-ပေါင်းစည်း-သိမ်းကျုံး-
ယူ-ရေတွက်-ခြင်းငှာ။ (၁) ယောနိ ခေါ
တျာယံ ဟတ္ထက မဟတိ ပရိသံ သင်္ဂဟေတုံ။
အံ၊ ၃။ ၅၅။ (-အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၆၈)။ (၂) ကပ္ပိယာ-
ကပ္ပိယဥဒကသိဉ္စနာဒိ သက္ကာ သင်္ဂဟေတုံ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၆၈။

သင်္ဂဟေတု[1] (ထီ၊ ပု) [သံ + ဂဟ + တု။
နိရုတ္တိ။ ၆၆၂။ (တိ) သံဂြဟီတု - သံ။]
သင်္ဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-မစ-ခြင်းကို
ပြု - တတ်သော၊ သူ။ သင်္ဂဟေတာ စ
မိတ္တာန (ဇာ၊ ၂။ ၂၀၈) န္တိ ကလျာဏမိတ္တာနံ
သင်္ဂဟကရာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၇။ ၁၈၉။

သင်္ဂဟေတု[2] (ပု) [သင်္ဂ + ဟေတု]
ငြိကပ် - တွယ်တာ - စွဲလမ်း - ခြင်း၏
အကြောင်း။ ဝိသေသတော ပန သင်္ဂဟေတု-
ဘူတံ အဋ္ဌကာမာဝစရကုသလစေတနာဘေဒံ။
သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၅၃။

သင်္ဂဟေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဂဟ + တွာ]
(၁) သင်္ဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-မစ-၍။
(၂) (က) ထည့်-သွင်း-၍။ (ခ) ကောင်းစွာ
ယူ၍။ (ဂ) ပေါင်းရုံး - စုရုံး - ပေါင်းစည်း-
သိမ်းကျုံး-ယူ-ရေတွက်-၍။ (၁) စတူဟိ သင်္ဂဟ-
ဝတ္ထူဟိ ဗာရာဏသိံ သင်္ဂဟေတွာ ဝတ္တန္တော။
ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၁၁၇။ (-ထေရီ၊ ဋ။ ၁၂၃)။(၂)(က)
(ခ) တံ ပန----သာဝဇ္ဇပက္ခိကဉ္စ ဒုက္ခဝေဒနာယံ
သင်္ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၁၂၃။
သင်္ဂဟေတွာတိ ပက္ခိပိတွာ၊ အထ ဝါ----သုဋ္ဌု
ဂဟေတွာတိ အတ္ထော။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။ ၃၇၅။(ဂ)
"ယေသံ မံသံ ကပ္ပတီ"တိ ဣမိနာ အညေသမ္ပိ
မိဂရောဟိတသသာဒီနံ သပ္ပိ သင်္ဂဟေတွာ
ဒဿေတိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၈၉။ သင်္ဂဟေတွာ

(မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၆၂) တိ အဓိသီလသိက္ခာယ သဒ္ဓိံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တာ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၁။

သင်္ဂဟေယျ (ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏျာ + ယေျ။ ရူ။ ၅၁၈။] သင်္ဂဏှာတိ-ကြည့်။

သင်္ဂဟေယျုံ (ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + ယျုံ] သင်္ဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-မစ-ကုန်ရာ၏။ နော စေ သင်္ဂဟေယျုံ အနုဂ္ဂဟေယျုံ ဥပလာပေယျုံ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၀၉။

သင်္ဂဟေသိ (ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + ဤ။ ရူ။ ၅၁၈။] ပေါင်းရုံး-ပေါင်းစည်း-သိမ်းကျုံး-ယူ-ရေတွက်-ပြီ။ သဗ္ဗမ္ပိ ဉာဏစတုက္ကေယေဝ သင်္ဂဟေသိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၃၂။

သင်္ဂဟေသုံ (ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏှာ + ဥံ။ ရူ။ ၅၁၈၊] သင်္ဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-မစ-ကုန်ပြီ။ ဣမေဟေဝ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ မဟတိံ ပရိသံ သင်္ဂဟေသုံ။ အံ၊ ၃။ ၅၅။

သင်္ဂါကာရ (ပု) [သင်္ဂ + အာကာရ] ငြိကပ်- တွယ်တာ- စွဲလမ်း-ပုံ အခြင်းအရာ။ ယထာ သင်္ဂါကာရေန ဂဟဏံ န ဂစ္ဆတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၆၃။

သင်္ဂါတိက (တိ) [သင်္ဂ + အတိ + ကမု + ကွိ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သင်္ဂါတိဂ (တိ) [သင်္ဂ + အတိ + ဂမု + ကွိ] (က) ငြိကပ်-တွယ်တာ-စွဲလမ်း-တတ်သော ရာဂစသော တရားတို့ကို -လွန်- လွန်မြောက်-သော၊ သူ။ (ခ) (ရာဂ အစရှိသော) ငြိကပ်-တွယ်တာ -စွဲလမ်း-ခြင်းတို့ကို- လွန်-လွန်မြောက်-သော၊ သူ။ (က) (ခ) သင်္ဂါတိဂ (မ၊ ၂။ ၄၁၀) န္တိ ရာဂသင်္ဂါဒယော အတိက္ကန္တံ။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၉၈။ ကတိ သင်္ဂါတိဂေါ (သံ၊ ၁။ ၃) တိ ကတိ သင်္ဂေ အတိဂတော၊ အတိက္ကန္တောတိ အတ္ထော။ သင်္ဂါတိကောတိပိ ပါဌော၊ အယမေဝ အတ္ထော။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၃။ သင်္ဂံ အတိက္ကမယတီတိ သင်္ဂါတိဂေါတိ (သင်္ဂါ-တိကောတိ ?) အာဟ "အယမေဝတ္ထော"တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၇။ ရာဂါဒီနံ သင်္ဂါနံ အတိတတ္တာ သင်္ဂါတိဂံ။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၀၆။ သင်္ဂါတိဂေါ (ဣတိဝုတ်၊ ၂၃၅) တိ ရာဂါဒီနံ ပဉ္စန္နံ သင်္ဂါနံ အတိက္ကန္တတ္တာ ပဟီနတ္တာ သင်္ဂါတိဂေါ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ၊ ၂၀၇။

သင်္ဂါတီတ (တိ) [သင်္ဂ + အတီတ] ငြိကပ်-တွယ်တာ-စွဲလမ်း- တတ်သော ရာဂစသော တရားတို့ကို လွန်ပြီးသော၊ သူ။ ခီဏာသဝေါ ဝိသညုတ္တော၊ သင်္ဂါတီတော သုနိဗ္ဗုတော။ ထေရ၊ ၃၄၇။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၁၈။ ရာဂသင်္ဂါဒီနံ အတိက္ကန္တတ္တာ သင်္ဂါတီတော။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၂၂။

သင်္ဂါဘာဝဒီပန (န) [သင်္ဂ + အဘာဝ + ဒီပန] ငြိကပ်-တွယ်တာ-စွဲလမ်း-ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ တေန သဗ္ဗသော သင်္ဂါဘာဝဒီပနမုခေန အနဝသေသသဘယ-ဟေတုဝိရဟံ ဒဿေတိ။ ဥဒါန၊ ဋ။ ၁၄၅။

သင်္ဂါမ (ပု) [သံ + ဂမု + ဏ။ သံ သုဋ္ဌု ဂါမော ကလဟတ္ထာယ ဥပဂမနန္တိ သင်္ဂါမော။အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၃၀။ သမာဂမနံ သင်္ဂါမော၊ သမာဂမေန္တိ သန္နိပတန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝါ သင်္ဂါမော။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၆၀၄။ သင်္ဂါမ + အ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၃၄၊ ဓာန်၊ ဋီ။ ၃၉၉-၄၀၀။ ဓာတွတ္ထ။ သုစိ။ သံဂြာမ-သံ။ သံဂါမ-ပါကတ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) စစ်ထိုး-စစ်တိုက်-ခြင်း။ (၂) စစ်မြေပြင်၊ စစ်ပွဲ၊ စစ်တိုက်ရာ။ (၃) စစ်သည်၊ စစ်သား။

(၄) သံယာ့ အစည်းအဝေး၊ (အဓိကရုဏ်းကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းအကျိုးငှာ) သံယာ-စုဝေး- စည်းဝေး-ခြင်း။ (၅) စည်းဝေးရာအရပ်၊ အစည်းအဝေး။ (၆) သင်္ဂါမ ဟူသောအမည် (သင်္ဂါမသုတ်)။ (၁) စစ်ထိုး-စစ်တိုက်-ခြင်း။ ရာဇာ ခတ္တိယော မုဒ္ဓါဘိသိတ္တော သင်္ဂါမံ အဘိဝိ-ဇိနိတွာ။ အံ၊ ၁။ ၁၀၅။ သင်္ဂါမန္တိ ယုဒ္ဓံ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။၇၅။ သင်္ဂါမာယ စေတေတိ (ကင်္ခါဝိတ်။ ၂၄၆) တိ ယုဇ္ဈနတ္ထာယ စိတ္တံ ဥပ္ပါဒေတိ။ ကင်္ခါဝိတ်၊ ဋ။ ၂၄၀။ ဥဘိန္နံ ဒေဝရာဇူနံ၊ သင်္ဂါမော သမုပဗျူဠှော။ အပ၊ ၁။ ၁၆၂။ မောဂ္ဂလ္လာနဿ စ နန္ဒောပနန္ဒဿ စ သင်္ဂါမော အဟောသိ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၀၄။ သင်္ဂါမေဝါ ပစ္စုပဋ္ဌိတေ (မဟာနိ။ ၂၉၇) တိ ရဏေ ဥပဂန္တွာ ဋ္ဌိတေ။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၃၆၄။သင်္ဂါမေ ကတနိဿမေ (ဇာ၊ ၂။ ၅၂) တိ ယုဒ္ဓေ သုကတကမ္မေ မဟာယောဓေ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၂၅၈။ (-ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၃၁။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၁၇။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၀၀)။ (၂) စစ်မြေပြင်၊ စစ်ပွဲ၊ စစ်တိုက်ရာ။ ဥဘတော ဗျူဠှံ သင်္ဂါမံ ပက္ခန္ဒိတ္တိ။ မ၊ ၁။ ၁၂၁။ သင်္ဂါမံ ဩတရတိ(အံ၊ ၂။ ၈၂)တိ မဟာယုဒ္ဓံ ဩတရတိ။ အံ၊ ဋ၊ ၃ ၊ ၃၅။ သင်္ဂါမော ပရိဝဋ္ဋနိယော။မိလိန္ဒ။ ၉၈။ (-ဒီ၊ ၂။ ၂၂၇။ သံ၊ ၁။ ၁၆၄-၅။ အပ၊ ၁။ ၄၇။ စူဠနိ။ ၂၆၃။ ဇာ၊ ၂။ ၇၃)။ (၃) စစ်သည်၊ စစ်သား။ ဝိဇိတသင်္ဂါမ-ကြည့်။ (၄) သံယာ့ အစည်းအဝေး၊ (အဓိကရုဏ်းကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းငှာ) သံယာ- စုဝေး - စည်းဝေး -ခြင်း။ သင်္ဂါမာဝစရေန ဘိက္ခုနာတိ သင်္ဂါမော ဝုစ္စတိ။ အဓိကရဏဝိနိစ္ဆယတ္ထာယ သံယသန္နိပါတော။ ဝိ၊ဋ၊ ၄။ ၂၀၅။(၅) စည်းဝေရာအရပ်၊ အစည်းအဝေး။ သင်္ဂါမာဝစရ^၂-ကြည့်။ (၆) သင်္ဂါမ-ဟူသော အမည် (သင်္ဂါမသုတ်)။ သင်္ဂါမေန ဒွေ ဝုတ္တာနိ။ သံ၊ ၁။ ၉၃။

သင်္ဂါမကရဏ (န) [သင်္ဂါမ + ကရဏ] စစ်ထိုး - စစ်တိုက် - ခြင်းကိုပြု - ခြင်း။ အဘိမုခယုဒ္ဓေနာတိ အဘိမုခံ ဥဇုကမေဝ သင်္ဂါမကရဏေန။ ဒီ၊ဋီ၊ ၂။ ၁၂၄။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၁)။

သင်္ဂါမဂတ (တိ) [သင်္ဂါမ + ဂတ] စစ်မြေပြင်-စစ်ပွဲ-စစ်ထိုးရာ-စစ်တိုက်ရာ-သို့-သွား-ရောက်-သော။ သစေ မာရိသာ ဒေဝါနံ သင်္ဂါမဂတာနံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ။ သံ၊ ၁။ ၂၂၀။ သရေဟိ သင်္ဂါမဂတံဝ ကုဉ္ဇရံ။ ဥဒါန။ ၁၃၁။ သင်္ဂါမဂတံ ယုဒ္ဓဂတံ ကုဉ္ဇရံဝ ဟတ္ထိနာဂံ။ ဥဒါန၊ ဋ။ ၂၃၈။ သင်္ဂါမဂတာနန္တိ ဒေဝါသုရာနံ ယုဇ္ဈနဋ္ဌာနံ ဂတ္ဆန္တာနံ ဒေဝါနံ။ ပရိတ္တ၊ ဋီ။ ၇၀။

သင်္ဂါမစတုက္က (ပုံ၊ န) [သင်္ဂါမ + စတုက္က] သင်္ဂါမစတုက္က၊ စစ်ထိုး-စစ်တိုက်- ခြင်းဖြင့် မှတ်အပ်သော ဝတ္ထု ၄-ခုအပေါင်း။ တတ္ထ ဇေဋကစတုက္ကံ သင်္ဂါမစတုက္ကံ စောရစတုက္ကဉ္စ ကထေတဗ္ဗံ။ မ၊ ဋ၊ ၄။ ၇၆။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၅၅။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၀၇။

သင်္ဂါမဇိ (ပု) [သင်္ဂါမ + ဇိ + ကွိ။ သံဂြာမဇိတ်-သံ။] သင်္ဂါမဇိ-မည်-အမည်ရှိ-သော၊ သူ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ သင်္ဂါမဇိ သာဝတ္ထိံ အနုပ္ပတ္တော ဟောတိ။ ဥဒါန။ ၈၂။ သင်္ဂါမဇိတိ ဧဝံ နာမော။ ဥဒါန၊ ဋ။ ၆၆။ (-နေတ္တိ။ ၁၃၀။ နေတ္တိ၊ ဋ။ ၂၄၂။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၃၅။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၀၆)။

သင်္ဂါမဇိတတ္ထေရ (ပု) [သင်္ဂါမဇိတ + ထေရ။ သံဂြာမဇိတ်-သံ။] သင်္ဂါမဇိတအမည်ရှိသော

ထေရ်။ သင်္ဂါမဇိတဗွေရသ ကနိဋ္ဌာတတော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၀။

သင်္ဂါမဇိန (ပု) [သင်္ဂါမ + ဇိန] စစ်ပွဲကို-အောင်မြင်-အောင်နိုင်-သော၊ သူ။ သင်္ဂါမဇုတ္တမ-ကြည့်။

သင်္ဂါမဇိနန္တ (တိ) [သင်္ဂါမ + ဇိ + နာ + အန္တ။ ထီ-၌ သင်္ဂါမဇိနန္တီ။] သင်္ဂါမဇိန-ကြည့်။ အယမ္ပိ သင်္ဂါမဇိနတံ ဥတ္တမော ပဝရော နာမ ဟောတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၁၈။

သင်္ဂါမဇိသုတ္တ (နု) [သင်္ဂါမဇိ + သုတ္တ] သင်္ဂါမဇိ သုတ်၊ မယားဟောင်းက သားငယ်ဖြင့် ဖြားယောင်း၍ လူထွက်နိုင်းသော်လည်း စိုးရိမ်ပူပန်မှု, ငြိကပ်တွယ်တာမှု မရှိသော သင်္ဂါမဇိမည်သော ရဟန်း၏ အကြောင်းအရာကို ဟောပြတော်မူသော သုတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဥဒါနပါဠိ၊ ၁-ဝဂ်၊ ၈-သုတ်။ ဥဒါန။ ၈၂။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၆၃-၇။

သင်္ဂါမဇုတ္တမ (တိ) [သင်္ဂါမဇိ + ဥတ္တမ] စစ်ပွဲကို-အောင်မြင်-အောင်နိုင်-သောသူ တို့ထက် မြတ်သော၊ သူ။ သ ဝေ သင်္ဂါမဇုတ္တမော (ဓမ္မ။ ၂၈) တိ သော သင်္ဂါမဇိနာနံ ဥတ္တမော ပဝရော သင်္ဂါမသီသယောဓော။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၁၈။

သင်္ဂါမဋ္ဌာန (နု) [သင်္ဂါမ + ဋ္ဌာန] စစ်မြေပြင် အရပ်၊ စစ်ထိုး-စစ်တိုက်-ရာ အရပ်, ဋ္ဌာန။ သင်္ဂါမသီသ-ကြည့်။

သင်္ဂါမတူရိယ (နု) [သင်္ဂါမ + တူရိယ။ သံဂြာမတူရိယ-သံ။] စစ်တူရိယာ၊ စစ်မြေပြင်-စစ်ပွဲ-စစ်တိုက်ရာ-၌-အသုံးပြု-တီးခပ်-အပ်သော-တူရိယာ-စည်-ဘင်ခရာ။ ယသ္မာ စ ယထာ နာမ ပရသေနမဒ္ဒနာ ယောဓာ သင်္ဂါမတူရိယံ ပဂ္ဂဟေတွာ ---- ဇယံ ဂဏှန္တိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၈၉။

သင်္ဂါမတ္ထ (ပု) [သင်္ဂါမ + အတ္ထ] စစ်ထိုး-စစ်တိုက် - ခြင်း အကျိုး။ ဣဿာသော ဝါ ဣဿာသန္တေဝါသီ ဝါ ဗဟုကေ ဒိဝသေ သင်္ဂါမတ္ထာယ----မဟာယုဒ္ဓေ ဩသက္ကေယျ။ မိလိန္ဒ။ ၂၂၆။

သင်္ဂါမပက္ခန္ဒိက (တိ) [သင်္ဂါမ + ပက္ခန္ဒိက (ပက္ခန္ဒက?)] စစ်မြေပြင်-စစ်ပွဲ-စစ်တိုက်ရာ-သို့-၌ - ပြေးသွား - ဝင်ရောက် - နိုင်သော။ ပက္ခန္ဒိနောတိ သင်္ဂါမပက္ခန္ဒိကာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၉၉။

သင်္ဂါမပ္ပတ္တ (တိ) [သင်္ဂါမ + ပတ္တ] သင်္ဂါမဂတ-နှင့် အနက်တူ။ သင်္ဂါမပ္ပတ္တော သန္တတ္တကာယော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၂။

သင်္ဂါမပ္ပဒေသ (ပု) [သင်္ဂါမ + ပဒေသ] စစ်မြေပြင်- စစ်ပွဲခင်း-စစ်တိုက်-တိုက်ပွဲဖြစ်-ရာ-အရပ်။ ယုဒ္ဓမဏ္ဍလေတိ သင်္ဂါမပ္ပဒေသေ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၉၅။

သင်္ဂါမဘေရီ (ထီ) [သင်္ဂါမ + ဘေရီ] စစ်စည်၊ စစ်ပွဲ-စစ်တိုက်ရာ-၌-အသုံးပြု- တီးခပ် - အပ်သော စည်။ သော ဂန္တွာ တသ္မိံ ဌာနေ သင်္ဂါမသီသံ ဒသ္သေတွာ သင်္ဂါမဘေရိံ အာကောဋာပေသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၀။ (-၁၉၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၃။ အံ။ ဋီ၊ ၃။ ၃၂၇)။

သင်္ဂါမမဇ္ဈ (နု) [သင်္ဂါမ + မဇ္ဈ] စစ်မြေပြင်-စစ်ပွဲ- တိုက်ပွဲ- စစ်တိုက်ရာ-၏- အလယ်-အကြား။ ယေ ဝါ သင်္ဂါမမဇ္ဈေ ယောဓာနံ ဘတ္တပါတိံ ဂဟေတွာ ပရိဝိသန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၂။

သင်္ဂါမမုခ (နု) [သင်္ဂါမ + မုခ] စစ်မြေဦး၊

ရှေ့တန်း စစ်မျက်နှာ။ သူရော ၀ သင်္ဂါမမုခံ ဝိဇေတွာ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၉၅။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၉၆။ (-၄၉၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀၈)။

သင်္ဂါမမုဒ္ဓ (ပု) [သင်္ဂါမ + မုဒ္ဓ။ နီတိ၊ ပဒ။ ၂၀၃၊ ၂၁၁။ မူဓ်န်-သံ။] သင်္ဂါမသီသ-ကြည့်။

သင်္ဂါမယောဓ (ပု) [သင်္ဂါမ + ယောဓ] စစ်သား၊ စစ်ဗိုလ်၊ သူရဲကောင်း။ ယသ္မာ စ ယထာ သင်္ဂါမယောဓာ ပဥ္စာဝုဓံ ဂဟေတွာ ---- ဇယံ ဂဏှန္တိ။ မ၊ ဋ၊ ၄။ ၈၉။ တွံ ပုဗ္ဗေ သင်္ဂါမယော ဓော ဝိယ အဟောသိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၈၀။

သင်္ဂါမဝိဇယ (ပု) [သင်္ဂါမ + ဝိဇယ] (၁) (ကိလေသာ) စစ်ပွဲကို - အောင်နိုင်-အောင်မြင်- ကြောင်းဖြစ်-သော (ဒေသနာ)။ (၂) စစ်ပွဲကို-အောင်နိုင်-အောင်မြင်-တတ်သော (သူ)။ (၃) စစ်ပွဲကို-အောင်နိုင်-အောင်မြင်-ခြင်း။ (၄) စစ်ပွဲကို-အောင်နိုင်-အောင်မြင်-ရာ။(၁) အနုတ္တရော သင်္ဂါမဝိဇယောတိပိ နံ ဓာရေဟိ။ ဒီ၊ ၁။ ၄၃။ ယသ္မာ ပန ဣမံ ဓမ္မပရိယာယံ သုတွာ ---- ကိလေသမာရမ္ပိ သက္ကာ မဒ္ဒိတုံ၊ တသ္မာ အနုတ္တရော သင်္ဂါမ-ဝိဇယောတိပိ နံ ဓာရေဟီ " တိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၁၈-၉။ အရိယဿ အဋ္ဌင်္ဂိကဿ မဂ္ဂဿ အဓိဝစနံ ---- အနုတ္တရော သင်္ဂါမဝိဇယော ဣတိပီတိ။ သံ၊ ၃။ ၅။ အနုတ္တရတ္တာ ကိလေသသင်္ဂါမဿ စ ဝိဇိတတ္တာ အနုတ္တရော သင်္ဂါမဝိဇယော ဣတိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၅၈။ သင်္ဂါမံ ဝိဇိနာတိ ဧတေနာတိ သင်္ဂါမဝိဇယော၊ သင်္ဂါမော စေတ္ထ ပဥ္စဟိ မာရေဟိ သမာဂမနံ အဘိယုဇ္ဈနန္တိ အာဟ " ဒေဝပုတ္တမာရမ္ပိ "တိအာဒိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၇၁။ (-မ၊ ၃။ ၁၁၂။ မ၊ ဋ၊ ၄။ ၈၉)။

(၂) သင်္ဂါမဝိဇယမဟာယောဓ-ကြည့်။ (၃) သင်္ဂါမဝိဇယုတ္တမ-ကြည့်။ (၄) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သင်္ဂါမဝိဇယဋ္ဌာန (နု) [သင်္ဂါမဝိဇယ + ဋ္ဌာန] စစ်ပွဲကို အောင်နိုင်-အောင်မြင်-ရာ-အရပ်-ဋ္ဌာန။ သင်္ဂါမဝိဇယဋ္ဌာနေပိ ဧသေဝ နယော။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၇၅။

သင်္ဂါမဝိဇယမဟာယောဓ (ပု) [သင်္ဂါမဝိဇယ + မဟာယောဓ] စစ်ပွဲကို-အောင်နိုင်-အောင်မြင်-သော-သူရဲကောင်း-ဗိုလ်ချုပ်-ကြီး။ ထေရော ဟိ သယမေဝ ဗုဒ္ဓသာသနေ ဝလ္လဘော ရညော သင်္ဂါမ-ဝိဇယမဟာယောဓော ဝိယ။ မ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၉။ ဝိဇိတမာရတ္တာ သင်္ဂါမဝိဇယမဟာယောဓော ဝိယ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၆။

သင်္ဂါမဝိဇယုတ္တမ (တိ) [သင်္ဂါမဝိဇယ + ဥတ္တမ] (က) စစ်ပွဲကို-အောင်နိုင်-အောင်မြင်-သောသူ အပေါင်းထက် မြတ်သော၊ သူ။ (ခ) စစ်ပွဲကို-အောင်နိုင်-အောင်မြင်-သောသူ အပေါင်း၌ - မြတ် - ပြဓာန်း - သော၊ သူ။ (က) (ခ) သင်္ဂါမဝိဇယုတ္တမ(စရိယာ။ ၃၈၇)န္တိ သင်္ဂါမဝိဇယာ ဥတ္တမံ, သင်္ဂါမဝိဇယေ ဝါ ဥတ္တမံ ပဓာနံ ပဝရံ နာဂံ။ စရိယာ၊ ဋ။ ၃၈။

သင်္ဂါမသတ (နု) [သင်္ဂါမ + သတ] စစ်ပွဲ- စစ်တိုက် - ရာ- တစ်ရာ။ မဟာရာဇ တယာ သင်္ဂါမသတမ္ပိ သင်္ဂါမသဟဿမ္ပိ သင်္ဂါမသတသဟဿမ္ပိ ဇိနန္တေန ဒုဇ္ဇိတမေဝ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၃၁။

သင်္ဂါမသတသဟဿ (နု) [သင်္ဂါမ + သတသဟဿ] စစ်ပွဲ- တိုက်ပွဲ-အသိန်း-တစ်သိန်း။ သင်္ဂါမသတ-ကြည့်။

သင်္ဂါမသဟာယ (နပ) [သင်္ဂါမ + သဟာယ] စစ်ပွဲ - တိုက်ပွဲ - အဖော် - တစ်ဖော်။ သင်္ဂါမသဟ-ကြည့်။

သင်္ဂါမသီသ (နပ) [သင်္ဂါမ + သီသ။ သံဂြာမဂိရည်-သံ။] (၁) ရှေ့တန်း စစ်မျက်နှာ၊ စစ်မြေဦး၊ စစ်မြေပြင်- စစ်ပွဲဖြစ်- စစ်တိုက်-တိုက်ပွဲဖြစ်-ရာ အရပ်, ဌာန။ (၂) စစ်ပွဲကို- အောင်နိုင်-အောင်မြင်-ရာ အရပ်၊ သစ်တပ်-ခံတပ်-မြို့။ (၁) တမေဝ သင်္ဂါမသီသ (အံ၊ ၁။ ၁၀၅) န္တိ တမေဝ သင်္ဂါမဋ္ဌာနံ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၇၅။ နာဂေါ သင်္ဂါမသီသေဝါ (ထေရ။ ၂၂၇)တိ----သင်္ဂါမမုဒ္ဓနိ ပရသေနာ-သမ္မဟာရံ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၁၄။ (-၄၅၉)။ သင်္ဂါမသီသေ ယုဒ္ဓမုခေ။ ဝဇိရ။ ၁၁၇။ (၂) တမေဝ သင်္ဂါမသီသ (အံ၊ ၂။ ၇၉။ အဘိ၊ ပု။ ၁၇၆၊ ၁၇၈) န္တိ တံယေဝ (တမေဝ)ဇယက္ခန္ဓာ-ဝါရဋ္ဌာနံ။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၄။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၉၉။

သင်္ဂါမသီသယောဓ၁ (ပု) [သင်္ဂါမသီသ + ယောဓ] ရှေ့တန်း စစ်မျက်နှာ-စစ်မြေဦး-၌ (တိုက်ပွဲဝင်သော) - သူရဲကောင်း - စစ်သား။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သင်္ဂါမသီသယောဓ၂ (ပု) [သင်္ဂါမသီသယောဓ + က] ရှေ့တန်း စစ်မျက်နှာ-စစ်မြေဦး-၌ (တိုက်ပွဲဝင်သော)-သူရဲကောင်း-စစ်သား-နှင့်တူသော၊ သူ။ သင်္ဂါမ-သီသယောဓော ဘိက္ခု (ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၄၃) တိ ယသ္မာ ကိလေသာရိဟိ အနဘိဘူတော ဟုတွာ တေ ပရာဇေသိ၊ တသ္မာ သင်္ဂါမမုခေ ယောဓသေဒိသော ဘိက္ခု။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀၈။ (-၈၁၊ ဋ၊ ၃။ ၃၃၂။ ဝဇိရ။ ၁၁၇)။

သင်္ဂါမသုတ္တ (နပ) [သင်္ဂါမ + သုတ္တ] သင်္ဂါမသုတ်။ (သင်္ဂါမသုတ်သည် ပဌမသင်္ဂါမသုတ်, ဒုတိယသင်္ဂါမသုတ်-ဟူ၍ ၂-သုတ်ရှိ၏)။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၃-သံယုတ်၊ ၄-သုတ်၊ ၅-သုတ်။ သံ၊ ၁။ ၈၃-၆။

သင်္ဂါမသူရ၁ (တိ) [သင်္ဂါမ + သူရ] သူရဲကောင်း စစ်သည်၊ စစ်သူရဲကောင်း၊ စစ်မြေပြင်၌ ရဲရင့်သော၊ စစ်ထိုး-စစ်တိုက်-ခြင်း၌-ရဲရင့်-အစွမ်းသတ္တိရှိ-သော၊ သူ။ ဣမ မဟာရာဇ ပုရိသော သင်္ဂါမသူရော ------ သင်္ဂါမံ ဩတရေယျ။ မိလိန္ဒ။ ၁၉၆။ (-၃၂၂။ အဘိ။ ဋ၊ ၁။ ၁၆၃)။

သင်္ဂါမသူရ၂ (တိ) [သင်္ဂါမသူရ + က] သူရဲကောင်း စစ်သည်၊ စစ်သူရဲကောင်း-နှင့်တူသော၊ စစ်မြေပြင်၌ ရဲရင့်သောသူနှင့် တူသော။ သမသာသနဋ္ဌေန သင်္ဂါမသူရော။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၆၃။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၆၄။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၁၃။ ဥဒါန၊ ဋ။ ၂၅၅။

သင်္ဂါမာဝစရ၁ (တိ) [သင်္ဂါမ + အဝ + စရ + ဏ။ သင်္ဂါမေ အဝစရန္တီတိ သင်္ဂါမာဝစရာ။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၉။] (က) စစ်မြေပြင်-စစ်ပွဲ- ၌-လှည့်လည်- သွားလာ-ကျင်လည်-ကျက်စား-သော၊ သူ။ (ခ) စစ်မြေပြင်-စစ်ပွဲ-ကို- နှိပ်နင်း- လွှမ်းမိုး-၍-လှည့်လည်-သွားလာ-ကျင်လည်-ကျက်စား -တတ်သော၊ သူ။ (က) သေယျထာပိ ရာဟုလ ရညော နာဂေါ ---- သင်္ဂါမာဝစရော သင်္ဂါမဂတော ပုရိမေဟိပိ ပါဒေဟိ ကမ္မံ ကရောတိ။ မ၊ ၂။ ၇၇။ ဥဂ္ဂိ ရာဇပုတ္တာတိ ဥဂ္ဂတုဂ္ဂတာ သင်္ဂါမာဝစရာ ရာဇပုတ္တာ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၄၂။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၈၂။ ယထာ ပန သင်္ဂါမေ အဝစရဏတော " သင်္ဂါမာဝစရော " တိ

လဒ္ဓနာမကော နာဂေါ နဂရေ စရန္တောပိ “ သင်္ဂါမာဝစရော ” တွေဝ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၇၊ ၂၆၉။ (ခ) သင်္ဂါမာဝစရော သူရော၊ ဗလဝါ ဣတိ ဝိဿုတော။ ဇာ၊ ၁။ ၄၇။ သင်္ဂါမံ မဒ္ဒိတွာ အဝစရဏတော သင်္ဂါမာဝစရော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၆။

သင်္ဂါမာဝစရ၂ (တိ) [သင်္ဂါမ + အဝ + စရ + ဏော + ဏ။ ကာရိတလောပ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၆၀၅။] သံဃာ့ အစည်းအဝေး၌- သက်ဝင်- ပါဝင်-၍ အဆုံးအဖြတ်ကို ဖြစ်စေသော၊ သူ။ သင်္ဂါမာဝစရေန ဘိက္ခုနာ (ဝိ၊ ၅။ ၂၈၇၊ ၂၉၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၂၉) တိ သင်္ဂါမော ဝုစ္စတိ အဓိကရဏဝိနိစ္ဆယတ္ထာယ သံဃသန္နိပါတော ------ တတ္ထ အဝစရတိ၊ အဇ္ဈောဂါဟေတွာ ဝိနိစ္ဆယံ ပဝတ္တေတိ၊ သော သင်္ဂါမာဝစရော နာမ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၀၅။ ဝိ၊ လင်္ကာရ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၄။ သမာဂမနံ သင်္ဂါမော၊ သမာဂမေန္တိ သန္နိပတန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝါ သင်္ဂါမောတိ ဝစနတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ “သင်္ဂါမော ဝုစ္စတိ (ပ) သံဃသန္နိပါတော ” တိ ---- တတ္ထာတိ သင်္ဂါမေ။ အဝစရတီတိ ဩဂါဟေတွာ စာရေတိ ပဝတ္တေတိ။ တမေဝတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ “ အဇ္ဈောဂါဟေတွာ ဝိနိစ္ဆယံ ပဝတ္တေတီ”တိ။ ဧတ္ထ “ အဇ္ဈောဂါဟေတွာ ” တိ ဣမိနာ အဝတျူပသဂ္ဂဿ ဩဂါဟတ္ထံ ဒဿေတိ။ “ ဝိနိစ္ဆယံ ပဝတ္တေတီ”တိ ဣမိနာ စရဓာတုဿ ကာရိတန္တောဂမတ္တော သဟကာရိတကမ္မေန ပဝတ္တနတ္ထံ ဒဿေတိ။ ဣမိနာ သင်္ဂါမေ အဝစရတီတိ သင်္ဂါမာဝစရောတိ နိဗ္ဗစနံ ဒဿေတိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၆၀၄-၅။

သင်္ဂါမာဝစရဇာတက (န) [သင်္ဂါမာဝစရ + ဇာတက] သင်္ဂါမာဝစရဇာတ်၊ စစ်မြေပြင်-စစ်ပွဲ-၌- လှည့်လည်-သွားလာ- ကျင်လည်-ကျက်စား-သော ဆင်မင်း၏အကြောင်းအရာကို ဟောပြရာ ဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၂-နိပါတ်၊ ၄-ဝဂ်၊ ၂-ဇာတ်။ ဇာ၊ ၁။ ၄၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၃-၇။

သင်္ဂါမိက (တိ) [သင်္ဂါမ + ဣက။ မောဂ်၊ ၄။ ၇၄။ သင်္ဂါမေ သာဓု သင်္ဂါမိကော။ နိရုတ္တိ။ ၅၃၂။ သံဂြာမိက-သံ။] စစ်မြေပြင်-စစ်ပွဲ-စစ်တိုက်ရာ-၌- ကောင်း- ကျွမ်းကျင်- သော၊ သူ။ ထောင့်ကွင်းကြည့်။

သင်္ဂါမေတိ (ကြိ) [သင်္ဂါမ + ဏေ + တိ။ သင်္ဂါမ-ယုဒ္ဓေ။ နိတိဓာတု။ ၃၃၄။(နာမဓာတု) သံဂြာမယတိ - သံ။ သံဂါမေဣ - ပါကတ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] စစ်ထိုး-စစ်တိုက်-တိုက်ခိုက်-၏။ ဧသော အရိယသာဝကော မာရေန သဒ္ဓိံ သင်္ဂါမေတိ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၄၆။ သင်္ဂါမေသု (သံ၊ ၁။ ၈၃-၄) န္တိ ယုဇ္ဈိံသု။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၁။ သင်္ဂါမေယျာမာ (အံ၊ ၃။ ၂၂၈-၉) တိ သင်္ဂါမံ ကရေယျာမ၊ ယုဇ္ဈေယျာမ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၁။

သင်္ဂါမေတုံ (ဗျ) [သင်္ဂါမ + ဏေ + တုံ] စစ်ထိုး-စစ်တိုက်-တိုက်ခိုက်-ခြင်းငှာ။ ---- နာဂေန သဒ္ဓိံ သင်္ဂါမေတုံ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၄၆။

သင်္ဂါမေန္တ (တိ) [သင်္ဂါမ + ဏေ + အန္တ] စစ်ထိုး-စစ်တိုက်-တိုက်ခိုက်-သော။ ဗိမ္ဗိသာရော လိစ္ဆဝီဟိ သဒ္ဓိံ သင်္ဂါမေန္တော ပဘဂ္ဂေါ အဟောသိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၉။

သင်္ဂါမေမ (ကြိ) [သင်္ဂါမ + ဏေ + မ] (ငါတို့) စစ်ထိုး-စစ်တိုက်-တိုက်ခိုက်-ကုန်အံ့။ ဟန္ဒ ဒါနိ ဒေဝေဟိ သဒ္ဓိံ သင်္ဂါမေမ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၄။

သင်္ဂါမေယျာမ (ကြိ) [သင်္ဂါမ + ဏေ +

ယော့ာမ | (ငါတို့) စစ်ထိုး-စစ်တိုက်-တိုက်ခိုက်-ကုန်အံ့။ သင်္ဂါမေတိ-ကြည့်။

သင်္ဂါမေသိ (ကြိ) | သင်္ဂါမ + ဧော + ဤ။ သ-လာ။ | စစ်ထိုး-စစ်တိုက်-တိုက်ခိုက်-ပြီ။ အယျော ကိရ သာဂတော အမ္ဗတိတ္ထိကေန နာဂေန သဒ္ဓိံ သင်္ဂါမေသိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၄၅။ (-၁၄၆)။

သင်္ဂါမေသုံ (ကြိ) | သင်္ဂါမ + ဧော + ဥံ | စစ်ထိုး-စစ်တိုက်-တိုက်ခိုက်-ကုန်ပြီ။ဒုတိယမ္ပိ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဒေဝါ အသုရေဟိ သင်္ဂါမေသုံ။ အံ၊ ၃။ ၂၂၈ (-၂၂၉)။ သင်္ဂါမေတိ-လည်းကြည့်။

သင်္ဂါမေဿန္တိ (ကြိ) | သင်္ဂါမ + ဧော + ဿန္တိ | စစ်ထိုး-စစ်တိုက်-တိုက်ခိုက်-ကုန်-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ ဒေဝါ အသုရေဟိ သင်္ဂါမေဿန္တိ။ သံ၊ ၁။ ၂၂၆။

သင်္ဂါမေဿာမိ (ကြိ) | သင်္ဂါမ + ဧော + ဿာမိ | (ငါ) စစ်ထိုး-စစ်တိုက်-တိုက်ခိုက်-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ သီဟေန သဒ္ဓိံ သင်္ဂါမေဿာမိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀။

သင်္ဂါယက (ပု) | သံ + ဂေ + ဏ္ဍ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၆၊ ၂၀၈။ | သံဂါယနာ တင်သော၊ ပေါင်းရုံး- စုပေါင်း- ၍- ရွတ်ဆို- ရွတ်ဖတ်-သော၊ သူ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သင်္ဂါယကဝိစိနနပ္ပကာရ (ပု) | သင်္ဂါယက + ဝိစိနန + ပကာရ | သင်္ဂါယနာတင် ပုဂ္ဂိုလ်ကို- ရွေးချယ်-စိစစ်-ပုံအခြင်းအရာ။ ဇဝံ သင်္ဂါယကဝိစိနနပ္ပကာရံ ဒဿေတွာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၆၃။

သင်္ဂါယတိ (ကြိ) | သံ + ဂေ + အ + တိ။ ကစ္စည်း။ ၅၁၅။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၆၊ ၂၀၈။ သံဂါယတိ-သံ။ | သံဂါယနာတင်၏၊ ပေါင်းရုံး-စုပေါင်း-၍-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဘတ်-၏။ ဟန္ဒ မယံ အာဝုသော ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယာမ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၈၁။

သင်္ဂါယန (နု) | သံ + ဂေ + ယု။ သင်္ဂါယတိ-မှ။ သံဂါယန-သံ။ | (၁) သံဂါယနာတင်ခြင်း၊ ပေါင်းရုံး-စုပေါင်း-၍-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဘတ်-ခြင်း။ (၂) သံဂါယနာတင်ရာ၊ ပေါင်းရုံး-စုပေါင်း-၍-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဘတ်-ရာ (အခါ) (၃) သံဂါယနာ တင်အပ်သော၊ ပေါင်းရုံး- စုပေါင်း-၍-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဘတ်-အပ်သော(ပါဠိ)။ (၁) ဝိပ္ပကိဏ္ဏာဿ ပကရဏဿ သင်္ဂါယနံ သင်္ဂီတိ။ နေတ္တိ၊ ၄၊ ၅။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၆၃-၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၂)။ (၂) သင်္ဂါယနကာလ-ကြည့်။ (၃) သင်္ဂါယိတဗ္ဗန္တိ သမ္မဒေဝ ဂါယိတဗ္ဗံ ကထေတဗ္ဗံ၊ တံ ပန သင်္ဂါယနံ ဝါစနာမဂ္ဂေါတိ အာဟ “ ဝါစေတဗ္ဗ ” န္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၁။

သင်္ဂါယနကာလ (ပု) | သင်္ဂါယန + ကာလ | သံဂါယနာတင်ရာ-အခါ-ကာလ၊ ပေါင်းရုံး-စုပေါင်း-၍-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဘတ်- ရာ-အခါ-ကာလ။ သင်္ဂါယနကာလေ ဒီဃာဒိဝသေန ဝိသုံ ဝိသုံ နိယမေတွာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၈၂။

သင်္ဂါယန္တ (တိ) | သံ + ဂေ + အ + အန္တ။ ထီ-၌ သင်္ဂါယန္တီ။ | သံဂါယနာ တင်သော၊ ပေါင်းရုံး- စုပေါင်း-၍- ရွတ်ဆို- ရွတ်ဘတ်-သော၊ သူ။ ဧဝမေဝ ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယန္တော သတ္တ သာသနမလံ ဝိသောဓေတွာ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၄၆။(-အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၁၁။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၉။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၄၁၇။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၁၄၂)။

သင်္ဂါယနာကာရ (ပု) | သင်္ဂါယန + အာကာရ | သင်္ဂါယနာတင်သော အခြင်း

အရာ။ တေ သမ္မဒေဝ ဓမ္မဝိနယဿ သင်္ဂါယနာကာရံ ဇာနန္တာ။ က္ကတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၀။

သင်္ဂါယမာန (တိ) [သံ + ဂေ + အ + မာန] သင်္ဂါယန္တ-ကြည့်။ သင်္ဂါယမာနာနံ တုမှာကံ ဣဒံ သာသနပြဟ္မစရိယံ အဒ္ဓနိယံ အဿ။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၁၅၉။

သင်္ဂါယာပေသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဂေ + ဏာပေ ၊ ဤ] သံဂါယနာ တင်စေပြီ၊ ပေါင်း ရုံး- စုပေါင်း-၍-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဘတ်-စေပြီ။ ထေရော ----- ဓမ္မဝိနယံ သင်္ဂါယာပေသိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၆၆။

သင်္ဂါယာမ (ကြိ) [သံ + ဂေ + အ + မ] သံဂါယနာ တင်ကုန်အံ့၊ ပေါင်းရုံး-စုပေါင်း-၍- ရွတ်ဆို-ရွတ်ဘတ်-ကုန်အံ့။ ဟန္ဒ မယံ အာဝုသော ဓမ္မဥ္စ ဝိနယဥ္စ သင်္ဂါယာမ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၈၁။ (-ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၁။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂၊ ၁၄။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၈၂။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၆၁)။

သင်္ဂါယိံသု (ကြိ) [သံ + ဂေ + အ + ဥံ] သံဂါယနာ တင်ကုန်ပြီ။ အထ ထေရော ---- သဗ္ဗံ ဓမ္မဥ္စ ဝိနယဥ္စ သင်္ဂါယိံသု။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၆-၇။ (-ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၂၃၃။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၁၀။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၆၁)။

သင်္ဂါယိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဂေ + အ + တဗ္ဗ။ သင်္ဂါယတိ-မှ။] သံဂါယနာတင်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ (က) ပေါင်းရုံး-စုပေါင်း-၍-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဘတ်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ (ခ) ပို့ချ-သရဇ္ဈာယ်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော၊ ကောင်းစွာသာလျှင်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဘတ်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ ဓမ္မံ သင်္ဂါယန္တေဟိ ကံ ပုဂ္ဂလံ ခုရံ ကတွာ ဓမ္မော သင်္ဂါယိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂။ (-ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၈၂။ နေတ္တိ။ ၁၉။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၁၆)။ (ခ) တတ္ထ သဗ္ဗေဟေဝ သင်္ဂမ္မ သမာဂမ္မ အတ္ထေန အတ္ထံ ဗျဉ္ဇနေန ဗျဉ္ဇနံ သင်္ဂါယိတဗ္ဗံ န ဝိဝဒိတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၀၅။ သင်္ဂါယိတဗ္ဗန္တိ ဝါစေတဗ္ဗံ သဇ္ဈာယိတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၉၅။ သင်္ဂါယိတဗ္ဗန္တိ သမ္မဒေဝ ဂါယိတဗ္ဗံ ကထေတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၁။

သင်္ဂါယိတုံ (ဗျ) [သံ + ဂေ + တုံ] သံဂါယနာ တင်ခြင်းငှာ။ ရာဇဂဟေ ဝဿံ ဝသန္တာနံ ဓမ္မဥ္စ ဝိနယဥ္စ သင်္ဂါယိတုံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၈၁-၂။ (-ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၉။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂၄၁။ ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၃၀၁။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၄၁၆)။

သင်္ဂါယိတုကာမ (တိ) [သင်္ဂါယိတုံ + ကမု + ဏ] သံဂါယနာ တင်လိုသော၊ သံဂါယနာ တင်ခြင်းငှာအလိုရှိသော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သင်္ဂါယိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဂေ + တွာ] သံဂါယနာ တင်ပြီး၍၊ ပေါင်းရုံး-စုပေါင်း-၍-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဘတ်-ပြီး၍။ ဝိနယံ သင်္ဂါယိတွာ ဓမ္မံ သင်္ဂါယိတုကာမော အာယသ္မာ မဟာကဿပေါ ဘိက္ခူ ပုစ္ဆိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂။ (-ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၈၃။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၁၂၂။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၆၁-၃-၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉)။

သင်္ဂါယိတွာန (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဂေ + တွာန] သင်္ဂါယိတွာ-ကြည့်။ သင်္ဂါယိတွာန သဒ္ဓမ္မံ ဇောတိယိတွာန စ သဗ္ဗဓိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၅။

သင်္ဂါယိဿန္တိ (ကြိ) [သံ + ဂေ + အ + ဿန္တိ] သံဂါယနာတင်ကုန်လတ္တံ့၊ ပေါင်းရုံး-စုပေါင်း-၍- ရွတ်ဆို-ရွတ်ဘတ်- ကုန်လတ္တံ့။ တေ အညမညံ သုတ္တန္တံ သင်္ဂါယိဿန္တိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၄၅။ ဝိ၊ ၄။ ၁၉၃။

သင်္ဂါယိဿာမ (ကြိ) [သံ + ဂေ + အ + ဿာမ] သံဂါယနာ တင်ကုန်အံ့၊ ပေါင်းရုံး-

စုပေါင်း -၍- ရွတ်ဆို - ရွတ်ဘတ်- ကုန်အံ့။ မဇ္ဈိမံ မာသံ သန္တိပတိတွာ ဓမ္မဥ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယိသာမ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၈၂။ ဝိ၊ ၅၊ ၁။ ၉။ ခုဒ္ဒက၊ ၅။ ၈၀။ (-သံ၊ ၅၊ ၁။ ၂၆၆။ သံ၊ ၅၊ ၂။ ၁၆၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၉၊ ၇၂)။

သင်္ဂါယိဿာမိ (ကြိ) [သံ + ဂေ + အ + ဿာမိ] သံဂါယနာ တင်အံ့၊ ပေါင်းရုံး- စုပေါင်း-၍-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-အံ့။ တာဝ ဓမ္မဥ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယိဿာမိ။ ဒီ၊ ၅၊ ၂။ ၁၉၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၂။

သင်္ဂါယေယျံ (ကြိ) [သံ + ဂေ + အ + ဧယျံ] သံဂါယနာတင်ရာ၏၊ ပေါင်းရုံး-စုပေါင်း-၍- ရွတ်ဆို-ရွတ်ဘတ်-ရာ၏။ ယန္နူနာဟံ ဓမ္မဥ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယေယျံ။ ဝိ၊ ၅၊ ၁။ ၅။ ခုဒ္ဒက၊ ၅။ ၇၇။ (-သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၄-၅၊ ၅၃)။

သင်္ဂါယေယျာမ (ကြိ) [သံ + ဂေ + အ + ဧယျာမ။ သင်္ဂါယတိ-မှ။ သင်္ဂါယတိ-သံ။] သံဂါယနာတင် ကုန်ရာ၏။ ပေါင်းရုံး-စုပေါင်း- ၍-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဘတ်-ကုန်ရာ၏။ ကတ္ထ နု ခေါ မယံ ဓမ္မဥ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယေယျာမ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၈၁။ ဝိ၊ ၅၊ ၁။ ၇။ (-ခုဒ္ဒက၊ ၅။ ၇၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၄)။

သင်္ဂါရဝ (ပု) [။ သံ + ဂါရဝ။ တစ်နည်း- သင်္ဂါရ + ဝ။ သံဂါရော သင်္ကေတော။ ပါကတ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ-မာန်။ ကေသဝ-ပုဒ်ကဲ့ သို့ ဝပစ္စည်းသက်။] (၁) သင်္ဂါရဝလုလင်။ (၂) (သာဝတ္ထိမြို့သား) သင်္ဂါရဝပုဏ္ဏား။ (၃) (ရာဇဂြိုဟ်မြို့သား) သင်္ဂါရဝပုဏ္ဏား။ သင်္ဂါရဝသုတ် (၆-သုတ်)။ (၁) သင်္ဂါရဝေါ နာမ မာဏဝေါ စဉ္စလိကပ္ပေ ပဋိဝသတိ။ မ၊ ၂။ ၄၂၄။ (-မ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၀၈)။ (၂) သင်္ဂါရဝေါ နာမ ဗြာဟ္မဏော သာဝတ္ထိယံ ပဋိဝသတိ။ သံ၊ ၁။ ၁၈၄။ (-သံ၊ ဋ။ ၁၀၆၊ ၁၁၁)။ (၃) အထ ခေါ သင်္ဂါရဝေါ ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ အံ၊ ၁။ ၁၆၈။(-အံ၊၁။ ၁၆၉-၇၀။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၄၉)။ (၄) သင်္ဂါရဝေါ စ ခေါမဒုဿေန ဒွါဒသ။ သံ၊ ၁။ ၁၈၆။ (-အံ၊ ၁။ ၁၇၃)။ သင်္ဂါရဝသုတ္တ-လည်းကြည့်။

သင်္ဂါရဝသုတ္တ (န) [သင်္ဂါရဝ + သုတ္တ] သင်္ဂါရဝသုတ်။ (သင်္ဂါရဝသုတ်သည် ၆-သုတ် ရှိ၏)။ (၁) မဇ္ဈိမနိကာယ၊ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိ၊ ၅-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ်။ မ၊ ၂။ ၄၂၄-၃၉။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၀၇-၉။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၈-၉။ (၂) သံယုတ္တ- နိကာယ၊ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၇-သံယုတ်၊ ၂-ဝဂ်၊ ၁၁-သုတ်။ သံ၊ ၁။ ၁၈၄-၅။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄၄-၅။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈၀-၁။ (၃) သံယုတ္တ- နိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၂-သံယုတ်၊ ၆-ဝဂ်၊ ၅-သုတ်။ သံ၊ ၃။ ၁၀၆-၁၁။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၀၉-၁၀။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၄၇-၈။ (၄) အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ တိကနိပါတပါဠိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၁-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ်။ အံ၊ ၁။ ၁၆၈-၇၃။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၄၉-၅၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၈-၄၂။ (၅) အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ ပဉ္စက- နိပါတပါဠိ၊ ၄-ပဏ္ဏာသက၊ (၂၀) ၅-ဝဂ်၊ ၃-သုတ်။ အံ၊ ၂။ ၂၀၂-၆။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၆၇-၈။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅၈-၉။ (၆) အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ ဒသကနိပါတပါဠိ၊ ၃-ပဏ္ဏာသက၊ (၁၂) ၂-ဝဂ်၊ ၅-သုတ်။ အံ၊ ၃။ ၄၄၅-၆။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၃၆-၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၅၅။

သင်္ဂါဟ (ပု) [သံ + ဂဟ + ဏ။ သင်္ဂါဟ-သံ။] (၁) သင်္ဂဟ (၁) အနက် ကြည့်။ (၂) ကောင်းစွာ - ယူ - စုဆောင်း-

အပ်သော။ (၁) သင်္ဂါဟဗလ-ကြည့်။ (၂) သမောဟိတသမ္ပတ္တိနာ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၁) တိ သင်္ဂဟဘောဂူပကရဏသမ္ပတ္တိနာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၅။

သင်္ဂါဟက (တိ) [သံ + ဂဟ + ဏွု။ ထီ-၌ သင်္ဂါဟိကာ။ သင်္ဂြာဟက-သံ။] (၁) သံဂါယနာတင်သော၊ ပေါင်းရုံး-စုပေါင်း-၍-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဘတ်-တတ်သော၊ သူ။ (၂) (က) (ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်တို့ဖြင့်) ရေတွက်တတ်သော။ (ခ) အကျဉ်းချုံး-ပေါင်းရုံး-၍-ယူတတ်သော။ (၃) အကျဉ်းချုံး-ပေါင်းရုံး-၍ ယူကြောင်းဖြစ်သော။ (၄) အကျဉ်းချုံး-ပေါင်းရုံး-၍ ယူအပ်သော။ (၅) သင်္ဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့ - ချီးမြှောက် - တတ်သော၊ သူ။ (၁) သံဂါယနာတင်သော၊ ပေါင်းရုံး-စုပေါင်း-၍-ရွတ်ဆို- ရွတ်ဘတ်-တတ်သော၊ သူ။ သင်္ဂါဟကေန ----- ပလိဗောဓံ ဆိန္ဒိတွာ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂါယနသင်္ခါတံ တဒေဝ ကရဏီယံ ကရောတု။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၆၇။ (၂) (က) (ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်တို့ဖြင့်) ရေတွက်တတ်သော။ ယံ အတ္တနော သင်္ဂါဟကံ သင်္ဂဏှိတွာ ပုန တေနေဝ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆေယျ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၂။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၇၁။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၀-၁၊ ၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈)။ (ခ) အကျဉ်းချုံး-ပေါင်းရုံး-၍-ယူတတ်သော။ သဗ္ဗသင်္ဂါဟကဝသေနာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၅) တိ သဗ္ဗေသံ သိက္ခာပဒါနံ သင်္ဂါဟကဝသေန။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၅။ (၃) အကျဉ်းချုံး-ပေါင်းရုံး-၍ ယူကြောင်းဖြစ်သော။ သင်္ဂါဟကဝစန-ကြည့်။ (၄) အကျဉ်းချုံး-ပေါင်းရုံး-၍ ယူအပ်သော။ ဧကဒေသဿ ---- ဓမ္မာယတနဿ သင်္ဂါဟကတ္တံ ဧကဒေသေန သမုဒါယဿ သင်္ဂဟိတဘာဝန္တိ အတ္ထော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၅။ (၅) သင်္ဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်-တတ်သော၊သူ။ ယမှိ ဘိက္ခဝေ တထာဂတော---- စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ ဇနံ သင်္ဂါဟကော။ ဒီ၊ ၃။ ၁၂၅။ အထ ခေါ အာနန္ဒ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော မာတလိံ သင်္ဂါဟကံ အာမန္တေသိ။ မ၊ ၂။ ၂၆၇။ (-ဒီ၊ ၃။ ၁၅၆။ သံ၊ ၁။ ၂၂၃-၆၊ ၂၃၆။ ဇာ၊ ၁။ ၁၄၃။ မိလိန္ဒ။ ၂၁၃။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၈။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၁၂)။

သင်္ဂါဟကခန္ဓပရိယာပန္န (တိ) [သင်္ဂါဟက + ခန္ဓ + ပရိယာပန္န] အကျဉ်းချုံး-ပေါင်းရုံး-၍ ယူကြောင်းဖြစ်သော ခန္ဓာ၌ အကျုံးဝင်သော။ သင်္ဂါဟကခန္ဓပရိယာပန္နာနံ ပန မဂ္ဂဓမ္မာနမ္ပိ သိယာ လောကိယတာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၁။

သင်္ဂါဟကပက္ခ (ပု) [သင်္ဂါဟက + ပက္ခ] သင်္ဂြိုဟ်- ထောက်ပံ့-ချီးမြှောက်- တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏-အဖို့-အဖို့ အစု။ သင်္ဂါဟကပက္ခေ ဌိတော ဧကော မဟာထေရော ဝါ ဓမ္မကထိကော ဝါ ဘိက္ခု ဝတ္တဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၉-၃၀။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၈၅)။

သင်္ဂါဟကပစ္စယ (ပု) [သင်္ဂါဟက + ပစ္စယ] ကျေးဇူးပြုတတ်သော ပစ္စည်း။ ပစ္စနီယေပိ ယထာသမ္ဘဝံ သင်္ဂါဟကပစ္စယာနံ ဝသေန ပစ္စယုဒ္ဓါရေ ကရိယမာနေ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၃၀။

သင်္ဂါဟကဘာသိတ (တိ) [သင်္ဂါဟက + ဘာသိတ] သံဂါယနာတင် မထေရ်တို့ ရွတ်ဆိုအပ်သော။ သင်္ဂါဟကဘာသိတာ ဟိ အယံ ပါဠိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၁၃။

သင်္ဂါဟကဝစန (န) [သင်္ဂါဟက + ဝစန] အကျဉ်းချုံး-ပေါင်းရုံး-၍ ယူကြောင်းဖြစ်သော စကား။ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကန္တိ ----- သဗ္ဗဿ

နီလဘာဝသာ သင်္ဂါဟကဝစနံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၆၀။

သင်္ဂါဟဏ (ထီ၊ န) [သံ + ဂဟ + ဏ + ယု။ (တိ) သံဂြာဟဏ-သံ။] အကျဉ်းချုံး၍-ယူ- ရေတွက်-ကြောင်း (စကား)။ အကျဉ်းချုံး၍-ယူ-ရေတွက်-ခြင်း (သျှ) ။ (၂) ကျေးဇူးပြု-သင်္ဂြိုဟ်-ထောက်ပံ့-ခြင်း။ (၁) တသ္မာ သင်္ဂါဟဏာဟေတုံ၊ ဥဒ္ဒါနံ အနုပုဗ္ဗသော။ ဝိ၊ ၃။ ၁၃၇။ (၂) ဥပစ္စိန္နိတွာတိ သမာပန္နေန သင်္ဂါဟဏေန ဝါ ဥပရုန္ဓိတွာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၆)။

သင်္ဂါဟဏာဟေတု (ပု) [သင်္ဂါဟဏာ + ဟေတု] အကျဉ်းချုံး၍-ယူ-ရေတွက်-ခြင်း၏ အ ကြောင်း။ သင်္ဂါဟဏ-ကြည့်။

သင်္ဂါဟဖလ (န) [သင်္ဂါဟ + ဖလ] သင်္ဂဟဖလ- ကြည့်။ ပညာဖလံ ဝီရိယဖလံ အနဝဇ္ဇဖလံ သင်္ဂါဟဖလံ။ (သီ၊ သျှာ၊ ကံ၊ က္က-မူ)။ အံ၊ ၁။ ၄၅၉။ အံ၊ ၃။ ၁၇၃။

သင်္ဂါဟိက (တိ) [သံ + ဂဟ + ဏ+သင်္ဂဟ + ဏိက။ သံဂြာဟက-သံ။] အကျဉ်းချုံး-ပေါင်းရုံး-ယူ-ဆောင်-တတ်-သော။ သင်္ဂါဟက-လည်းကြည့်။ တေ အဂ္ဂ တေ သင်္ဂါဟိကံ တေ သဃ်ာတနိကံ (ယံ)။ မ၊ ၁။ ၃၉၆။ အံ၊ ၂။ ၈၊ ၉။ သင်္ဃာတိတိ သင်္ဂါဟိကံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄။ သင်္ဃာတိ ဓာရေတီတိ သင်္ဂါဟိကံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၈။

သင်္ဂါဟီ (တိ) [သံ + ဂဟ + ဏီ။ ထီ-၌ သင်္ဂါဟိနီ။ သံဂြာဟိန်-သံ။] အကျဉ်းချုံး-ပေါင်းရုံး - ၍ ယူတတ်သော။ ဝုစ္စမာနာ ခန္ဓဝသေန ဒေသနာ အနဝသေသသင်္ခတ-ဓမ္မသင်္ဂါဟိနီ န သမ္ဘဝတိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၆။

သင်္ဂါဟေတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဂဟ + ဏေ + တဗ္ဗ။ သင်္ဂါဟေတိ-ကြည့်။] အညီအညွတ်ဆို-(အကျဉ်းချုံး၍ယူ-ကျေးဇူးပြု-) အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ အညဝိတကံ အညံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တမာနံ ဉာဏဒဿနံ သင်္ဂါဟေတဗ္ဗံ ပညာပေတဗ္ဗံ မညန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၇။ သင်္ဂါဟေ-တဗ္ဗန္တိ သမံ ကတွာ ကထယိတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၄။

သင်္ဂါဟေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဂဟ + ဏေ + တိ။ (ကာ၊ ကြိ) သံဂြာဟယတိ-သံ။ သံ + ဂါဟေက္က-ပါကတ။] ကောင်းစွာ ယူစေ၏။ သင်္ဂါဟေန္တ-ကြည့်။

သင်္ဂါဟေန္တ (တိ) [သံ + ဂဟ + ဏေ + အန္တ] ကောင်းစွာ ယူစေသော။ အတ္တံ သင်္ဂါဟေန္တေန တမေဝတ္ထံ ပုနရာဝတ္တေတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၃။ (ပြည်၊ သျှ-၌ သင်္ဂါဟန္တေန-ဟုရှိ၏)။ ယထာ စ ဧကေ " အနိရောခံ အနုပ္ပါဒ "န္တိအာဒိနာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ အတ္ထံ မိစ္ဆာ ဂါဟေန္တိ၊ ဧဝံ ဂါဟေ အကတွာ ဝုတ္တန-ယေနေဝ အဝိပရီတံ အတ္ထံ သင်္ဂါဟေန္တေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၁။

သင်္ဂီယ (ပု) [သံ + ဂါ + အ။ မောဂ်၊ ၅။ ၁၃၂-သုတ်။ ယောဂဝိဘာဂ-ဖြင့် အာ-ကို လ္လယ-ပြု။] သင်္ဂီယ မည်သောသူ။ (သံ၊ ၁။ ၃၂-၌ သိင်္ဂီယော - ဟုရှိ၏)။ ဥပကော ပလဂဏ္ဍော စ (ပ) ဗာဟုရဂ္ဂိ စ သင်္ဂီယော။ သံ၊ ၁။ ၅၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၆၆။

သင်္ဂီတ (တိ) [သံ + ဂေ + တ။ သံဂီတ-သံ။ သံဂီအ-ပြာ။] (၁) သံဂါယနာတင်-ပေါင်းစု၍ ရွတ်-အပ်သော။ (၂) သီဆိုအပ်သော သီချင်း၊ သီချင်းသံ။ (၁) ထေရေဟိ အာဝုသော

ပုရာဏာဓမ္မော စ ဝိနယော စ သင်္ဂီတော။ ဝိ၊ ၄။ ၄၈၆။ သတ္တဟိ မာသေဟိ သင်္ဂီတံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈။ သင်္ဂီတာ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂) တိ အတ္ထံ ပကာသေတုံ (ပ) သင်္ဂဟေတွာ ဝုတ္တာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀။ (၂) ဒိဋ္ဌာနိပိ သင်္ဂီတာနိ အန္တလိက္ခေ ဝတ္တန္တိ တထာဂတဿ ပူဇာယ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၁၄။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၇-၈။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၀)။

သင်္ဂီတသုတ္တ (နု) [သင်္ဂီတ + သုတ္တ] သင်္ဂီတသုတ်၊ သံဂါယနာတင်-ပေါင်း၍ ရွတ်ဖတ် - အပ်သော သုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဠာယတနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁ - သံယုတ်၊ ၄ - ဝဂ်၊ ၄ - သုတ်။ သံ၊ ၂။ ၃၈၆ - ၇၈။ ဣဒဉ္စ သံယုတ္တာဂမဝရေ သဠာယတနဝဂ္ဂေ သင်္ဂီတသုတ္တံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၅၆။

သင်္ဂီတိ (ထီ) [သံ + ဂေ + တိ။ သင်္ဂဟေတွာ ဂါယနံ ကထနံ သင်္ဂီတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂။ (နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၄) သဟ ဂါယနံ သင်္ဂီတိ။ နီရုတ္တိ။ ၅၅၈-နှာ။ သံ ဧကတော ကတွာ ဂါယိတဗ္ဗာ ကထေတဗ္ဗာတိ သံဂီတိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၇၈။] (၁) သံဂါယနာ၊ (ဖရိုဖရဲ ကြဲသောသုတ်, အဘိဓမ္မာ, ဝိနည်းတို့ကို) ပေါင်းရုံး-ပေါင်းစု -၍-ရွတ်ဖတ် -ရွတ်ဆို-ခြင်း၊ အတူတကွ-ရွတ်ဖတ်-ရွတ်ဆို-ခြင်း။ (၂) (က) သံဂါယနာတင်ရာ (အရပ်) ။ (ခ) သံဂါယနာတင်ရာ(ကာလ)။ (၃) အရိပ်, ဥတု, နေ့ဟု ဆိုအပ်သော သုံးပါးအပေါင်း။ (၄) (က) သံပြိုင် သီဆိုခြင်း၊ သံပြိုင်သီဆိုသည့်အသံ။ (ခ) တီးမှုတ်ခြင်း၊ တီးမှုတ်သံ၊ တူရိယာသံ။ (ဂ) ငှက်

မြည်သံ, ငှက်တွန်သံ။ (ဃ) ပေါင်းစု၍ သီကုံးအပ်သော။ (၁) သံဂါယနာ (ဖရိုဖရဲ ကြဲသော သုတ်, အဘိဓမ္မာ, ဝိနည်းတို့ကို) ပေါင်းရုံး-ပေါင်းစု-၍-ရွတ်ဖတ်-ရွတ်ဆို-ခြင်း၊ အတူတကွ-ရွတ်ဖတ်-ရွတ်ဆို-ခြင်း။ အာနန္ဒံ ဝိနာ သင်္ဂီတိ န သက္ကာ ကာတုံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇။ တိဿော သင်္ဂီတိယော မဟာကဿပ-တ္ထေရဿ သင်္ဂီတိ, ယသတ္ထေရဿ သင်္ဂီတိ, မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရဿ သင်္ဂီတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၁။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၇၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၈။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၁၂။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၂၁။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၇-၈။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၆)။ (၂) (က) သံဂါယနာတင်ရာ (အရပ်)။ (ခ) သံဂါယနာတင်ရာ (ကာလ)။ ထေရေဟိ အာဝုသော ပုရာဏာဓမ္မော စ ဝိနယော စ သင်္ဂီတော၊ ဥပေဟိ တံ သင်္ဂီတိံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၈၆။ (ခ) သင်္ဂီတိကာလ-ကြည့်။ (၃) အရိပ်, ဥတု, နေ့ဟု ဆိုအပ်သော သုံးပါး အပေါင်း။ သင်္ဂီတိ အာစိက္ခိတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၃၃။ သင်္ဂီတီတိ ဣဒမေဝ သဗ္ဗံ ဧကတော ကတွာ "တွံ ကိံ လဘသိ၊ ----- အယံ ဒိဝသဘာဂေါတိ ဝဒေယျာသီ"တိ ဧဝံ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၆။ ဆာယာဒိကမေဝ သဗ္ဗံ သင်္ဂဟေတွာ ဂါယိတဗ္ဗတော ကထေတဗ္ဗတော သင်္ဂီတီတိ အာဟ " ဣဒမေဝါ " တိအာဒိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၃၈။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄၇၈။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၇၈)။ (၄) (က) သံပြိုင် သီဆိုခြင်း။ သံပြိုင် သီဆိုသည့်အသံ။ သင်္ဂီတိယော ပဝတ္တန္တိ အမ္ဗရေ အနိလဉ္ဇသေ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၀၂။ သင်္ဂီတိယော ပဝတ္တန္တီတိ ဒေဝနာဂေဟိ ကတသင်္ဂီတိယော ပဝတ္တန္တိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၅၈။ (ခ) တီးမှုတ်ခြင်း၊ တီးမှုတ်သံ၊ တူရိယာသံ။ သဗ္ဗာ သင်္ဂီတိ ဝတ္တန္တု ပါသာဒဿ သမန္တတော။ အပ၊ ၁။ ၄။ သဗ္ဗာ

အနေကပ္ပကာရာ သင်္ဂီတိယော ပါသာဒသ သမန္တတော ဝတ္တန္တ ပဝတ္တန္တ ဂါယန္တ္တိ အတ္ထော။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂၂။ (ဂ) ငှက်မည်သံ, ငှက်တွန်သံ။ သင်္ဂီတိယော၀ သုယျရေ (ဇာ၊ ၂။ ၃၃၉)တိ နာနာသကုဏာနံ ၀ဿန္တာနံ သဒ္ဒါ ဒိဗ္ဗသင်္ဂီတိယော၀ သုယျရေ။ ဇာ၊ ၄၊ ၇။ ၃၀၃။ (ဃ) ပေါင်းစု၍ သီကုံးအပ်သော။ မန္တာရ၀ံ ဂဟေတွာန၊ သင်္ဂီတိ အဘိနိမ္မိတံ။ အပ၊ ၁။ ၂၁၈။

(သင်္ဂါယနာသည်-- (၁) ပဌမသံဂါယနာ၊ (၂) ဒုတိယသံဂါယနာ၊ (၃) တတိယသံဂါယနာ၊ (၄) စတုတ္ထသံဂါယနာ၊ (၅) ပဥ္စမသံဂါယနာ (၆) ဆဋ္ဌသံဂါယနာ-ဟူ၍ (၆)-တန်-ကြိမ်-ရှိသည်။ ထိုတွင် ပဌမသံဂါယနာကို မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးနောက် သုံးလလေးရက်မြောက် ရောက်သောအခါ ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် (၅) ရက်နေ့တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ မဂဓတိုင်း၊ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၊ အဇာတသတ်မင်းလက်ထက် ဝေဘာရတောင်နံပါး စရည်းပင်ပေါက်ရာလိုဏ်ဂူတော်အနီး ကြီးကျယ် ခမ်းနားသော မဏ္ဍာပ်ကြီး၌ ရှင်မဟာကဿပမထေရ်အမှူးရှိသော ရဟန္တာအရှင်မြတ် (၅၀၀) ငါးရာတို့ သံဂါယနာတင်တော်မူကြသည်။ ပဌမ-သင်္ဂီတိ-လည်းကြည့်။

ဒုတိယသံဂါယနာကို မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးနောက် အနှစ် (၁၀၀) တစ်ရာ ရောက်သောအခါ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဝေသာလီပြည် ကာလာသောကမင်းကြီးလက်ထက် ဝါလိကာရုံ ကျောင်းတိုက်ကြီး၌ မဟာယသမထေရ် အမှူးရှိသော ရဟန္တာ အရှင်မြတ် (၇၀၀) ခုနစ်ရာတို့ သံဂါယနာ တင်တော်မူကြသည်။ ဒုတိယသင်္ဂီတိ-လည်းကြည့်။

တတိယသံဂါယနာကို မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးနောက် အနှစ် (၂၃၅) နှစ်ရာသုံးဆယ့်ငါးနှစ်မြောက် ရောက်သော အခါ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ပါဋလိပုတ်ပြည် သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးလက်ထက် မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ မထေရ်အမှူးရှိသော ရဟန္တာအရှင်မြတ် (၁၀၀၀) တစ်ထောင်တို့ သံဂါယနာတင်တော်မူကြသည်။ တတိယသင်္ဂီတိ-လည်းကြည့်။

စတုတ္ထသံဂါယနာကို သာသနာတော်သက္ကရာဇ် (၄၅၀) လေးရာ့ငါးဆယ် ရောက်သောအခါ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ ၀ဋ္ဋဂါမဏိမင်းကြီး လက်ထက် မထုလ = မလယဇနပုဒ် အာလောက လိုဏ်ဂူတော်ကြီး အတွင်း၌ မဟာဓမ္မရက္ခိတ မထေရ်အမှူးရှိသော ရဟန္တာအရှင်မြတ် (၅၀၀) ငါးရာတို့ သံဂါယနာတင်တော်မူကြသည်။ စတုတ္ထသင်္ဂီတိ-လည်းကြည့်။

ပဥ္စမသံဂါယနာကို မြန်မာနိုင်ငံ မင်းတုန်းမင်းကြီးလက်ထက် သာသနာတော်သက္ကရာဇ် (၂၄၀၀) နှစ်ထောင့်လေးရာ၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် (၁၂၃၃) တစ်ထောင်နှစ်ရာ သုံးဆယ့်သုံးခု၊ တန်ခူးလပြည့်ကျော် (၁၁) ဆယ့်တစ်ရက်၊ စနေနေ့တွင် ရတနာပုံ-မန္တလေးမြို့တော်ကြီး ရွှေနန်းတော်ပြာသာဒ်ဦးရှိ မြေနန်းဆောင်၌ မန္တလေးမြို့၊ ဒက္ခိဏာရာမ ဘုရားကြီးဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တဇာဂရာဘိဝံသ (ဇာဂရာဘိဓဇ-မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု၊ ဇာဂရာဘိဓဇ-သီရိပဝရာလင်္ကာရမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု၊ ဇာဂရာဘိဝံသတိပိဋကဓရမဟာဓမ္မရာဇာဓိ-ရာဇဂုရု) အမှူးရှိသော သံဃာတော် (၂၄၀၀) နှစ်ထောင်လေးရာတို့ သံဂါယနာ တင်တော်မူကြသည်။

ဆဋ္ဌသံဂါယနာကို ပြည်ထောင်စု သမ္မတ

မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရမင်းလက်ထက် သာသနာတော်သက္ကရာဇ် (၂၄၉၈) နှစ်ထောင် လေးရာကိုးဆယ့်ရှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် (၁၃၁၆) တစ်ထောင်သုံးရာတစ်ဆယ့်ခြောက်ခု၊ ကဆုန်လပြည့်နေ့မှစ၍ ရန်ကုန်မြို့တော် သီရိမင်္ဂလာကမ္ဘာအေးကုန်းမြေ မဟာပါသာဏ လိုဏ်ဂူတော်ကြီး အတွင်း၌ မန္တလေးမြို့၊ မိုးကောင်းတိုက် ညောင်ရမ်းဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တရေဝတာဘိဝံသ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂုရု) အမှူးရှိသော သံဃာ တော်(၂၅၀၀)နှစ်ထောင့်ငါးရာတို့က သံဂါယနာ တင်တော်မူကြရာ သာသနာတော် သက္ကရာဇ် (၂၅၀၀) နှစ်ထောင့်ငါးရာ၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် (၁၃၁၈) တစ်ထောင့်သုံးရာ တစ်ဆယ့်ရှစ်ခု၊ ကဆုန်လပြည့်နေ့တွင် ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင် ပွဲသဘင်ကြီး အောင်မြင် ပြီးဆုံးပါသတည်း။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ နိဒါနကထာနှင့် ဗာဟိရနိဒါနကထာ။ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း။ မန္တလေးသာသနာ ဝင်၊ ဒုတိယတွဲ။ မန္တလေးမြို့၊ ဒက္ခိဏာရာမ ဘုရားကြီးတိုက် သာသနာဝင်၊ နှစ်တရာပြည့် အထိမ်းအမှတ် စာစောင်။)

သင်္ဂီတိအာစရိယ (ပု) [သင်္ဂီတိ + အာစရိယ] သင်္ဂါယနာတင်ဆရာ။ သင်္ဂီတိအာစရိယေဟိ ပန "စတုဝီသတိ ပါရာဇိကာနီ"တိ ဝုတ္တတ္တာ။ ဝဇိရ၊ ၁၁၁။

သင်္ဂီတိအာရုဠှကမ္မာနုဂတ (တိ) [သင်္ဂီတိ + အာရုဠှ + ကမ + အနုဂတ] သံဂါယနာ တင်သော အစဉ်ဖြင့်လာသော။ ယဋ္ဌ သင်္ဂီတိ- အာရုဠှကမ္မာနုဂတံ၊ တံ ပဒတော ဓမ္မပဋ္ဌိ ဇနေတိ။ ဝဇိရ၊ ၂၁။

သင်္ဂီတိကာရ (ပု) [သင်္ဂီတိ + ကရ + ဏ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သင်္ဂီတိကာရေဟိ ဝါ ကတမနုဝါဒံ သန္ဓာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၂။

သင်္ဂီတိကာရက (ပု) [သင်္ဂီတိ + ကရ + ဏ္ဏု]

သံဂါယနာတင်သော၊ သူ။ သံဂါယနာတင်- ပုဂ္ဂိုလ် - မထေရ်။ သင်္ဂီတိကာရကေဟေဝ သင်္ဂီတိကာလေ ဝဝတ္ထာပိတော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၃၆။

သင်္ဂီတိကာရကဝစန (န) [သင်္ဂီတိကာရက + ဝစန] သံဂါယနာတင်မထေရ်တို့၏-စကား- အဆိုအမိန့်။ ယထာ ဓမ္မော ကာရေတဗ္ဗောတိ က္လာဒံ သင်္ဂီတိကာရကဝစနံ။ ဝဇိရ၊ ၄၈၃။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၃၆)။

သင်္ဂီတိကာရကသံဃသဒိသ (တိ) [သင်္ဂီတိကာရက + သံဃ + သဒိသ] သံဂါယနာတင်သော သံဃာနှင့်တူသော။ ကာရကသံဃသဒိသတ္တံ ပမာဏတ္တာ သင်္ဂီတိ- ကာရကသံဃသဒိသံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၂။

သင်္ဂီတိကာရဝစန (န) [သင်္ဂီတိကာရ + ဝစန] သင်္ဂီတိကာရကဝစန-ကြည့်။ တံ ဘဂဝါတိအာဒိ သင်္ဂီတိကာရဝစနံ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၆၇။

သင်္ဂီတိကာလ (ပု) [သင်္ဂီတိ + ကာလ] သံဂါယနာတင်ရာ- အချိန်- အခါ - ကာလ။ သင်္ဂီတိကာလေ ပန မဟာကဿပတ္ထေရော ပုစ္ဆိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈၇။

သင်္ဂီတိက္ကမ (ပု) [သင်္ဂီတိ + ကမ] သံဂါယနာတင်စဉ်၊ သံဂါယနာတင်သောအစဉ်။ အာဒိဘာဝေါ ဟေတ္ထ သင်္ဂီတိက္ကမေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၄။

သင်္ဂီတိက္ခန္ဓက (ပု) [သင်္ဂီတိ + ခန္ဓက] သင်္ဂီတိက္ခန္ဓက၊ သံဂါယနာကို ပြဆိုရာ ဖြစ်

သော-ပါဠိ-စကားရပ်၊ သံဂါယနာ တင်ခြင်း စသော အကြောင်းကို ဝေဘန်၍ ဟောကြားရာဖြစ်သော ခန္ဓက။ ဝိနယပိဋက၊ စူဠဝဂ္ဂပါဠိ၊ ၁၁-ခန္ဓက၊ ၁၂-ခန္ဓက။ ဝိ၊ ၄။ ၄၈၀-၅၀၈။ ဝိ၊ ၅၊ ၄။ ၁၃၃-၆။ ဝဇိရ။ ၅၄၀-၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၄၆-၅၄။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၆၆-၉။ တံ သင်္ဂီတိက္ခန္ဓကေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဉာတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၅၊ ၁။ ၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၅၁။

သင်္ဂီတိက္ခန္ဓကပါဠိ (ထီ) [သင်္ဂီတိက္ခန္ဓက + ပါဠိ] သင်္ဂီတိက္ခန္ဓက၌ လာသောပါဠိ။ က္လာဒါနိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ သင်္ဂီတိက္ခန္ဓကပါဠိယာ သာဓေန္တော အာဟ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၃။

သင်္ဂီတိတ္တယ (န) [သင်္ဂီတိ + တယ] သံဂါယနာ ၃-တန်၊ သံဂါယနာ ၃-ပါးအပေါင်း။ သင်္ဂီတိတ္တယံ အနာရုဠ္ဟမ္ပိ ---- ဝါစေယျ။ ကင်္ခါ။ ၁၉၂။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၂) ။

သင်္ဂီတိတ္တယာရုဠ္ဟ (တိ) [သင်္ဂီတိတ္တယ + အာရုဠ္ဟ] သံဂါယနာ ၃-တန် တင်အပ်ပြီးသော။ အာဟစ္စဘာသိတံ သင်္ဂီတိတ္တယာရုဠ္ဟံ သုတ္တံ။ ဝဇိရ။ ၉၁။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၃)။

သင်္ဂီတိတ္ထေရ (ပု) [သင်္ဂီတိ + ထေရ] သံဂါယနာတင် မထေရ်။ ရက္ခိတဝနသဏ္ဍေတိ သင်္ဂီတိတ္ထေရေဟိ သုဝိညေယျံ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ။ ဝဇိရ။ ၅၀၄။

သင်္ဂီတိနိဒါန (န) [သင်္ဂီတိ + နိဒါန] သံဂါယနာ နိဒါန်း။ ဝိ၊ ၄။ ၄၈၀-၅၀၈။ ဝိ၊ ၅၊ ၄။ ၁၃၃-၆။ ဝဇိရ။ ၅၄၀-၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၄၆-၅၄။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၆၆-၉။

သင်္ဂီတိပရိယာယ (ပု) [သင်္ဂီတိ + ပရိယာယ] သင်္ဂီတိသုတ်၊ သင်္ဂီတိသုတ် တရားဒေသနာ၊ (သံယာ) ညီညွတ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သည့် တရား စကား။ သာဓု ခေါ တွံ သာရိပုတ္တ ဘိက္ခူနံ သင်္ဂီတိပရိယာယံ အဘာသိ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၆။ တတ္ထ သင်္ဂီတိပရိယာယန္တိ သာမဂ္ဂိယာ ကာရဏံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ " သာဓု ခေါ တွံ သာရိပုတ္တ မမ သဗ္ဗညုတညာဏေန သံသန္ဒိတွာ ဘိက္ခူနံ သာမဂ္ဂိရသံ အဘာသီ"တိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၂၃၆။ အယတိံ ဘိက္ခူနံ အဝိဝါဒ-ဟေတုဘူတံ တတ္ထ တတ္ထ ဘဂဝတာ ဒေသိတာနံ အတ္ထာနံ သင်္ဂါယနံ သင်္ဂီတိ၊ တဿ ၈ ကာရဏံ အယံ သုတ္တဒေသနာ တထာ ပဝတ္တတ္တာတိ ဝုတ္တံ "သင်္ဂီတိပရိယာယန္တိ သာမဂ္ဂိယာ ကာရဏ" န္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၄။ (-ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၉)။

သင်္ဂီတိပရိယောသာန (န) [သင်္ဂီတိ + ပရိယောသာန] သံဂါယနာတင်ရာကာလ၏ အဆုံး။ သင်္ဂီတိပရိယောသာနေ စဿ ---- သမ္ပဝေဓိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၃။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၈။

သင်္ဂီတိပသုတ (တိ) [သင်္ဂီတိ + ပသုတ] နတ်တို့၏-တူရိယာ-တီးမှုတ်ခြင်း-၌ လေ့ကျက်အပ်ပြီးသော၊ သူ။ ပရိပုဏ္ဏန္တိ တဟံ တဟံ ဝိစရန္တီတိ သင်္ဂီတိပသုတာဟိ စ ပရိပုဏ္ဏံ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂၁၉။

သင်္ဂီတိပါဠိ (ထီ) [သင်္ဂီတိ + ပါဠိ] သံဂါယနာတင်ပါဠိ။ သင်္ဂီတိပါဠိယံ သာမညေန ဝုတ္တမ္ပိ ဝစနံ ဧဝံ ဂဟေတဗ္ဗေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၇၁-၂။

သင်္ဂီတိပ္ပကာရ (ပု) [သင်္ဂီတိ + ပကာရ] သံဂါယနာ အပြား။ ဧဝံ အနေကနယသမလင်္ကတံ သင်္ဂီတိပ္ပကာရံ ဒဿေတွာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၃၆။

သင်္ဂီတိမဏ္ဍပ (ပု၊ န) [သင်္ဂီတိ + မဏ္ဍပ]

သံဂါယနာတင်ရာ မဏ္ဍပ်။ ဆဋ္ဌဘိညော ပန ဟုတွာ သင်္ဂီတိမဏ္ဍပံ ပဝိသိတွာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၁၇။

သင်္ဂီတိမဟာထေရ (ပု) [သင်္ဂီတိ + မဟာထေရ] သံဂါယနာတင် မဟာထေရ်။ ဘဂဝတော အဓိပ္ပါယံ ဇာနန္တေဟိ သင်္ဂီတိ-မဟာထေရေဟိ ---- ဝုတ္တော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၃၂။

သင်္ဂီတိသမနန္တရံ (ဗျ) [သင်္ဂီတိ + သမနန္တရ] သံဂါယနာ တင်ရာ ကာလ၏ အခြားမဲ့၌။ ဥဘိန္နံ ပါတိမောက္ခာနံ၊ သင်္ဂီတိသမနန္တရံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၃။

သင်္ဂီတိသမယ (ပု) [သင်္ဂီတိ + သမယ] သံဂါယနာ တင်ရာ အခါ။ တသ္မိံ သမယေတိ က္ကမဿ သုတ္တဿ သင်္ဂီတိသမယေ။ သီ၊ ဋ္ဌီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၇၈။

သင်္ဂီတိသုတ္တ (နု) [သင်္ဂီတိ + သုတ္တ] သင်္ဂီတိသုတ်။ (ဤသုတ်ကား အခါတပါး ဘုရားရှင်သည် နောက်ပါရဟန်းငါးရာနှင့် အတူ မလ္လတိုင်း ပါဝါပြည် မလ္လမင်းတို့၏ မင်းကွန်းသစ်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူစဉ် ဘုရားရှင်၏ ခွင့်ပြုချက်အရ ရဟန်းငါးရာတို့အား အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဟောကြားသော သုတ်ဖြစ်သည်)။ ဒီဃနိကာယ၊ ပါထိကဝဂ္ဂ ပါဠိ၊ ၁၀-သုတ်။ ဒီ၊ ၃။ ၁၇၅-၂၂၆။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၃-၂၃၆။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၁၆၃-၂၇၄။

သင်္ဂီတိသုတ္တန္တ (နု) [သင်္ဂီတိ + သုတ္တန္တ] သင်္ဂီတိသုတ်၊ သင်္ဂီတိသုတ္တန်။ သုတ္တန္တေ သင်္ဂီတိသုတ္တန္တာဒိကေ။ အနုဋ္ဌီ၊ ၁။ ၁၄။

သင်္ဂုလိကာ (ထီ) [သံ + ဂုဠ ◦ သံဂုဠ + ဏိက ◦ သင်္ဂုဠိက?] သံဂုဠိကာ-ကြည့်။ တိလသင်္ဂုလိကာဝါဒ (အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၈) ကြည့်။

သင်္ဂေါပန (နု) [သံ + ဂုပ + ယု] သံဂေါပန-ကြည့်။ ပရဿ ရိတ္တကုမ္ဘိယာ သင်္ဂေါပနတ္ထာယ ဘဏ္ဍံ ဌပေတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၇။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၃၆)။

သင်္ဂေါပနဝိဓိ (ထီ) [သင်္ဂေါပန + ဝိဓိ] ကောင်းစွာ လုံခြုံစေ - စောင့်ရှောက် - ခြင်း အစီအရင်၊ စောင့်ရှောက်-ပုံ-နည်း။ ဣဒါနိ တမေဝ သင်္ဂေါပနဝိဓိံ ဒဿေန္တော " ယထာ စ ဌပိတ " န္တိ အာဒိမာဟ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁၇။

သင်္ဂေါပယမာန (တိ) [သံ + ဂုပ + ဏယ + မာန] ကောင်းစွာ လုံခြုံစေ-စောင့်ရှောက်-သော၊ သူ။ ပတ္တစီဝရာနိ ပဋိသာမယမာနာတိ ----- သမဏပရိက္ခာရေ သင်္ဂေါပယမာနာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၀-၁။

သင်္ဂေါပိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဂုပ + ဏေ + တဗ္ဗ] ကောင်းစွာလုံခြုံစေ-စောင့်ရှောက်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ တံ သင်္ဂေါပိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၈။

သင်္ဂေါပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဂုပ + ဏေ + တိ] သံဂေါပေတိ-ကြည့်။ သစေ နံ အာဝါသိကာ သင်္ဂေါပေန္တိ၊ ဣစ္စေတံ ကုသလံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၈။

သင်္ဂေါပေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဂုပ + ဏေ + တွာ] ကောင်းစွာ လုံခြုံစေ-စောင့်ရှောက်-ပြီး၍။ တေ ပန ဘိက္ခူ ---- တိဏာဒိနာ ကဋ္ဌဇ ပဋိသာမေတွာ သင်္ဂေါပေတွာတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၉။ သင်္ဂေါပေတွာတိ ဧကသ္မိံ ပဒေသေ ရာသိံ ကတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁၇။

သင်္ဂေါပေသဿန္တိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဂုပ + ဏေ + သဿန္တိ] ကောင်းစွာ လုံခြုံစေ-စောင့်ရှောက်-ကုန်လတ္တံ့။ ဧတေ သင်္ဂေါပေသဿန္တိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၁၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၈။

သယ် (ပု) [သံ + ဟန + ရ။ ကစ္စည်း။ ၅၃၈။ ရူ။ ၅၉၅။] သံဃ-ကြည့်။ ဧဝံ ဝုတ္တေ ကောသိနာရကာ မလ္လာ တေ သယေ် ဂဏေ ဧတဒဝေါစုံ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၃၆။

သယ်ဋ္ဌတိ (ကြိ) [သံ + ဃဋ္ဋ + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၅၃။ သံဃဋ္ဋတေ-သံ။] ဖွဲ့-စပ်-တွဲ-ပေါင်းစု-၏။ အထ ဗိမ္ဗိသာရော ဒွေ နာဝါယော သယ်ဋ္ဋေတွာ မဏ္ဍပံ ကတွာ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၃၇။ ခဏ္ဍံ အဒသေ့ာတွာ ပဗန္ဓဝသေန စိတ္တေ သယ်ဋ္ဋိယတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၆။

သယ်ဋ္ဋန (န) [သံ + ဃဋ္ဋ + ယု။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၅၃။ (န) သံဃဋ္ဋန-သံ။] (က) ပေါင်းစပ်-ဖွဲ-ခြင်း။ (ခ) ဆက်စပ်-ဆက်သွယ်-ခြင်း။ (က) ကဏ္ဏဗန္ဓနတ္ထန္တိ ဆိန္နကဏ္ဏာနံ သယ်ဋ္ဋနတ္ထံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၇၇။ (ခ) တံ န သုန္ဒရံ အဋ္ဌကထာဝစနေန မာတိကာဋ္ဌကထာဝစနဿ နယတော သံသန္ဒနတော သယ်ဋ္ဋနတော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၆၃။

သယ်ဋ္ဋနက္ခမ (တိ) [သယ်ဋ္ဋန + ခမ] ပေါင်းစပ်-ဖွဲ့-ခြင်းငှာ-ခံ-သင့်တော်-သော။ တဒိ သယ်ဋ္ဋနက္ခမံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၂၇။

သယ်ဋ္ဋိတ (တိ) [သံ + ဃဋ္ဋ + တ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၅၃-၄။ သံဃဋ္ဋိတ-သံ။] (၁) စပ်ယှဉ်-ရောနှော-သော။ (၂) ဖွဲ့-စပ်-အပ်သော။ (၃) ဖွဲ့-စပ်-ရာ (အရပ်)။ သံဃဋ္ဋိတ-လည်းကြည့်။ (၁) ဇရာယ မရဏေန စ ဧကန္တေနေဝ သယ်ဋ္ဋိတံ သံသဋ္ဌန္တိ ဇရာမရဏ-သယ်ာတံ။ က္ခတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၅၆။ (-သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၅၂)။ (၂) ဧဝံ သယ်ဋ္ဋိတာယ နာဝါယ တတ္ထ အာဂန္တွာန။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၃၄၄။ (၃) သယ်ဋ္ဋိတဋ္ဌာန-ကြည့်။

သယ်ဋ္ဋိတစမ္မဘေရီ (ထီ) [သယ်ဋ္ဋိတ + စမ္မ + ဘေရီ] ဖွဲ့-ကြက်-အပ်သော သားရေရှိသော စည်ကြီး၊ သားရေဖြင့်-ဖွဲ့-ကြက်-အပ်သော စည်ကြီး။ ဘေရိသယ်ာတော (ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၁) တိ သယ်ဋ္ဋိတစမ္မဘေရီ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၃။

သယ်ဋ္ဋိတစမ္မဝီဏာ (ထီ) [သယ်ဋ္ဋိတ + စမ္မ + ဝီဏာ] ဖွဲ့-ကြက်-အပ်-သော သားရေရှိသော စောင်း၊ သားရေဖြင့်- ဖွဲ့- ကြက်-အပ်သော စောင်း။ ဝီဏာသယ်ာတော (ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၁) တိ သယ်ဋ္ဋိတစမ္မဝီဏာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၃။

သယ်ဋ္ဋိတဋ္ဌ (ပု) [သယ်ဋ္ဋိတ + အဋ္ဌ] သံဃတိတဋ္ဌ-ကြည့်။

သယ်ဋ္ဋိတဋ္ဌာန (န) [သယ်ဋ္ဋိတ + ဌာန] ဖွဲ့စပ်-ဆက်စပ်-ဆက်သွယ်-ရာ-အရပ်-ဌာန။ ဒွိန္နံ ပဋ္ဋာနံ သယ်ဋ္ဋိတဋ္ဌာနံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ။ ၁။ ၁၆၆။ (သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁၉-၌ကား " သယ်ဋ္ဋိတဋ္ဌာန " ဟုရှိသည်)။

သယ်ဋ္ဋိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဃဋ္ဋ + တဗ္ဗ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၅၃။] ပေါင်းစု-ပေါင်းရုံး-စုရုံး-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ သံဦဟနိတဗ္ဗော ဝါ သယ်ဋ္ဋိတဗ္ဗောတိ သမူဟော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၂။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၃)။

သယ်ဋ္ဋိတုံ (ဗျ) [သံ + ဃဋ္ဋ + တုံ]

ဖွဲ့-ဆက်စပ်-တွဲ-ပေါင်းစု-ခြင်းငှာ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သယ်ဠိတုကာမ (တိ) [သယ်ဠိတုံ + ကမု + ဏ] ဖွဲ့-ဆက်စပ်-တွဲ-ပေါင်းစု-ခြင်းငှာ အလိုရှိ သော။ ပုပ္ဖဒါမဒွယံ သယ်ဠိတုကာမေနပိ ----သုတ္တကောဋိ သယ်ဠိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၇၂။

သယ်ဠိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ယဋ + ယ + တေ] ဖွဲ့-ဆက်စပ်-တွဲ-ပေါင်းစု-အပ်၏။ သယ်ဠတိ-ကြည့်။

သယ်ဠေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ယဋ + ဏေ + တွာ] ဖွဲ့-စပ်-တွဲ-ပေါင်းစု-၍။ သယ်ဠတိ-ကြည့်။

သယ်ဠ (ပု) [သံ + ယဋ + အ။ (ပု) သံယဋ္ဌ-သံ၊ ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] သံယဋ္ဌ-ကြည့်။ ဝိကဠော ဝါ သယ်ဠော ဝါ ဥဗ္ဗဒ္ဓပိဏ္ဍိကော ဝါ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၄၄။

သယ်ဠတိ (ကြိ) [သံ + ယဋ + အ + တိ။ သံယဋ္ဌတေ - သံ။ သယဋ္ဌက္က - ပါကတ။] သံယဋ္ဌတိ-ကြည့်။ တာနိ သယ်ဠိတ္တို ဣတရံ န သယ်ဠတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၅။

သယ်ဠန (ထိ၊ န) [သံ + ယဋ + ယု။ သံယဋ္ဌန-သံ။ သံယဋ္ဌဏ-ပါကတ။] သံယဋ္ဌန-ကြည့်။ အစ္စာသန္နေ နိသိန္နေ သယ်ဠနံ ကရောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၁။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၄။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၈။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁၅။ မူလဋီ၊ ၁။ ၈၆)။

သယ်ဠနဇာဏုက (တိ) [သယ်ဠန + ဇာဏု + က] သံယဋ္ဌနဇာဏုက-ကြည့်။ မဟာဇာဏုကော ဝါ သယ်ဠနဇာဏုကော ဝါ ဒီဃဇယ်ော ဝါ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၂။

သယ်ဠနဋ္ဌ (ပု) [သယ်ဠ + အတ္ထ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၀၇။] သံယဋ္ဌနဋ္ဌ-ကြည့်။ သယ်ဠနဋ္ဌော ဝိသေသတော စက္ခုသမ္ဖဿာဒီနံ ပစ္စန္နံ။ ဒီ၊ ၂။ ၈၆။

သယ်ဠနပရိယာယ (ပု) [သယ်ဠန + ပရိယာယ] ထိခိုက်-ထိပါး-ခြင်း၏ ပရိယာယ်။ သော စ စိတ္တနိဿိတော ဓမ္မဝိသေသော သယ်ဠနပရိယာယေန ဝုတ္တော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၉၃။

သယ်ဠနရသ (တိ) [သယ်ဠန + ရသ] သံယဋ္ဌနရသ-ကြည့်။ သွာယံ ဖုသန-လက္ခဏော၊ သယ်ဠနရသော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၁-၂။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၉။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၁-၂)။

သယ်ဠနဝိရဟိတ (တိ) [သယ်ဠန + ဝိရဟိတ] (လူတို့၏) ထိခိုက်-ထိပါး-ခြင်းမှ ကင်းသော။ သယ်ဠနဝိရဟိတ(ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၀)န္တိ ဇနသံယဋ္ဌနဝိရဟိတံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၆။

သယ်ဠနသမ္ပတ္တိက (တိ) [သယ်ဠန + သမ္ပတ္တိ + က] (ဝတ္ထု၊ အာရုံတို့၏) ထိခိုက်-ထိပါး - ခြင်းကြောင့် ပြည့်စုံခြင်း ရှိသော။ ဝတ္ထာရမ္မဏ သန္နိပါတေန သမ္ဘဝတီတိ သယ်ဠနသမ္ပတ္တိကော ဖဿော။ မူလဋီ၊ ၁။ ၈၆။

သယ်ဠနာကာရ (ပု) [သယ်ဠန + အာကာရ] ထိခိုက်-ထိပါး-သော-ပုံ-အခြင်းအရာ။ သယ်ဠနာကာရေန ပဝတ္တာနံ ဘူတာနံ ---- သယ်ဠနေန သဟေဝ သဒ္ဒေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၈၂။

သယ်ဠနာဘာဝ (ပု) [သယ်ဠန + အဘာဝ] ထိခိုက်- ထိပါး- ခြင်း၏ မရှိခြင်း။ တေသို့

(ဣမသ္မိံ) ပက္ခေ ---- သင်္ဃဋ္ဋနာဘာဝတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၆။

သင်္ဃဋ္ဋန္တ (တိ) [သံ + ဃဋ္ဋ + အန္တ] ထိခိုက်-ထိပါး-ပွတ်တိုက်-သော (ရွှေလက်ကောက်)။ တေ သင်္ဃဋ္ဋန္တာ မဟာသဒ္ဒံ ဇနယိံသု။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၅။

သင်္ဃဋ္ဋန္တိ (ကြိ) [သံ + ဃဋ္ဋ + အ + အန္တိ] သံဃဋ္ဋတိ-ကြည့်။

သင်္ဃဋ္ဋယန္တ (တိ) [သံ + ဃဋ္ဋ + ဏယ + အန္တ] သံဃဋ္ဋယန္တ-ကြည့်။ သင်္ဃဋ္ဋယန္တာ သင်္ဂါနိ၊ တိက္ခဂ္ဂါ တိပ္ပဟာရိနော။ ဇာ၊ ၂။ ၃၂၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၂၇၅။

သင်္ဃဋ္ဋသာခ (တိ) [သင်္ဃဋ္ဋ + သာခါ] ထိခိုက်-ထိပါး-ပွတ်တိုက်-သော သစ်ခက် ရှိသော။ တေ----အညမညံ သင်္ဃဋ္ဋသာခတာယ ပရိဏာမိတာ အာကုလသမာကုလာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၆၈။

သင်္ဃဋ္ဋိတ (တိ) [သံ + ဃဋ္ဋ + တ။ သံဃဋ္ဋိတ-သံ။ သံဃဋ္ဋိယ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] သံဃဋ္ဋိတ - ကြည့်။ ယာဝ သင်္ဃဋ္ဋိတေပိ ဒုဒ္ဓေါတေ ဝါ ဒုဗ္ဗာပိတေ ဝါ ပဋ္ဋေ အက္ခရာနိ ပညာယန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၂။

သင်္ဃဋ္ဋိတဂမန (တိ) [သင်္ဃဋ္ဋိတ + ဂမန] ထိခိုက်- ထိပါး- ပွတ်တိုက်- သော သွားခြင်း ရှိသော။ သော ------ သရီရာဝယဝေဟိ သင်္ဃဋ္ဋိတဂမနော ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄။

သင်္ဃဋ္ဋိတဋ္ဌာန (န) [သင်္ဃဋ္ဋိတ + ဋ္ဌာန] ထိခိုက်-ထိပါး-ပွတ်တိုက်-ရာ-အရပ်-ဋ္ဌာန။ ဒွိန္နံ ပဋ္ဋာနံ သင်္ဃဋ္ဋိတဋ္ဌာနံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁၉။

သင်္ဃဋ္ဋိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဃဋ္ဋ + ယ + တေ။ သင်္ဃဋ္ဋယတိ?] ထိခိုက်-ထိပါး-ပုတ်ခတ်-အပ်၏။ သာရမ္ဘဝသေန အတ္တနော ဝိသေသံ ဒဿေတုံ သင်္ဃဋ္ဋိယတိ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၇။

သင်္ဃဋ္ဋိယမာန (တိ) [သံ + ဃဋ္ဋ + ယ + မာန] ထိခိုက်-ထိပါး-ပွတ်တိုက်-အပ်သော။ ဇာနုနာ ဝါ ဇာဏုမှိ သင်္ဃဋ္ဋိယမာနေ အဘိဏှံ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၆။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၁။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၆၄။

သင်္ဃဋ္ဋေတိ (ကြိ) [သံ + ဃဋ္ဋ + ဏေ + တိ။ (ကာ၊ ကြိ) သံဃဋ္ဋယတိ-သံ။ သံဃဋ္ဋေက္က-ပါကတ။] သံဃဋ္ဋေတိ - ကြည့်။ တာနိ အညမညံ သင်္ဃဋ္ဋေန္တိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၇၉။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၆။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၁)။

သင်္ဃဋ္ဋေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဃဋ္ဋ + ဏေ + တွာ] ထိခိုက်-ထိပါး-ပွတ်တိုက်-၍။ သကလဇမ္ဗုဒီပံ ပူရေတွာ ပလ္လင်္ကေန ပလ္လင်္ကံ သင်္ဃဋ္ဋေတွာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၅။

သင်္ဃဋ္ဋေန္တ (တိ) [သံ + ဃဋ္ဋ + ဏေ + အန္တ] သံဃဋ္ဋယန္တ-ကြည့်။ န စ အဒ္ဒုဝေန အဒ္ဒုံ သင်္ဃဋ္ဋေန္တော ဂစ္ဆတိ။ မ၊ ၂။ ၃၃၈။ (-မိလိန္ဒ။ ၃၁၂။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၄)။

သင်္ဃနဝက (ပု) [သံဃ + နဝက] သင်္ဃနော၊ ပညာရှိ အမတ်အပေါင်းတို့တွင် အငယ်ဆုံး ပညာရှိ၊ (မဟောသဓာ ပညာရှိ)။ သံဃနဝက-လည်းကြည့်။ သင်္ဃနဝကံ ဟုတွာ နိသိန္နံ မဟောသဓပဏ္ဍိတံ အာဟ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၁၉၆။

သင်္ဃပတ္တ (တိ) [သင်္ဃ + ပတ္တ]

ဝက်အပေါင်း-ဝက်အုပ်-သို့ရောက်သော၊ သူ။ သဃ်ပတ္တော (ဇာ၊ ၁။ ၂၉၇) တိ ယော တွံ သူကရသဃ်ပတ္တော ဟုတ္တာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၄၆။

သဃ်ဘေဒသိဒ္ဓိ (ထီ) [သဃ် + ဘေဒ + သိဒ္ဓိ] သံဃဘေဒသိဒ္ဓိ-ကြည့်။ ကမ္မမေဝ ဥဒ္ဒေသော ဝါ ပမာဏန္တိ တေဟိ သဃ်ဘေဒ-သိဒ္ဓိတော ဝုတ္တံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၉၄။

သဃ်ရဏ (န) [သံ + ဟရ + ယု။ ဟ-ကို ယ-ပြု။ သံဟရဏ-သံ။] ပေါင်းစု-စုရုံး-စုဆောင်း-ခြင်း။ ------ ရညော ဣမာယ ဥပမာယ ဓနသဃ်ရဏူပါယံ ဒဿေန္တော ဒွေ ဂါထာ အဘာသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၀။

သဃ်ရတိ (ကြိ) [သံ + ဟရ + အ + တိ။ သံဟရတိ-သံ။ သံဟရဏ္က-ပါကတ။] သံဃရတိ-ကြည့်။

သဃ်ရန္တ (တိ) [သံ + ဟရ + အန္တ] (၁) ပေါင်းစု- စုရုံး- စုဆောင်း-သော၊ သူ။ (၂)ခေါက်-လိပ်-ခွေ-သော၊ သူ။ (၁) မစုကရဏ-နိယာမေန စ ဓနံ သဃ်ရန္တော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၀။ (၂) စီဝရံ သဃ်ရန္တေန စတုရင်္ဂုလံ ကဏ္ဏံ ဥဿာရေတွာ စီဝရံ သဃ်ရိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၈။ (-၆၄၊ ၇၇။ ဝိ၊ ၄။ ၃၉၃)။

သဃ်ရန္တိ (ကြိ) [သံ + ဟရ + အ + အန္တိ] ပေါင်းစု-စုရုံး-စုဆောင်း-ကုန်၏။ သဃ်ရန္တိတိ ------ ဗဟုံ ဓနံ သဃ်ရန္တိ ပိဏ္ဍံ ကရောန္တိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၅။

သဃ်ရာပေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဟရ + ဏာပေ + တွာ] ပေါင်းစု-စုရုံး-စုဆောင်း-စေ၍။ သီယံ သီယံ သဃ်ရာပေတွာ။ အံ၊ ၁။ ၂၄၃။

သဃ်ရာပေယျ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဟရ + ဏာပေ + ဃေျ] ပေါင်းစု-စုရုံး-စုဆောင်း-စေရာ၏။ သီယံ သီယံ လဝါပေတွာ သီယံ သီယံ သာဃ်ရာပေယျ။ အံ၊ ၁။ ၂၄၃။ သဃ်ရာ-ပေယျာတိ သက်ဓာပေယျ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၂။

သဃ်ရိတ (တိ) [သံ + ဟရ + တ။ သံဟတ-သံ။] (၁) ခေါက်-လိပ်-ခွေ-အပ်သော။ (၂) ခေါက် - လိပ် - ခွေ -အပ်ရာ (အရပ်)။ (၁) သမံ ကတွာ သဃ်ရိတဿ ဟိ မဇ္ဈေ ဘင်္ဂေါ ဟောတိ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၂၄။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဃ်ရိတဋ္ဌာန (န) [သဃ်ရိတ + ဌာန] ခေါက်- လိပ်- ခွေ-အပ်ရာ- အရပ်-ဌာန။ အန္တရဝါသကဿာပိ ဩဝဋ္ဋိကံ ကရောန္တေန သဃ်ရိတဋ္ဌာနေ ဆိဒ္ဒံ န ဘိန္ဒတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၈။ သဃ်ရိတဋ္ဌာနေတိ ဒွိသုပိ အန္တေသု သဃ်ရိတဋ္ဌာနေ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၉၁။

သဃ်ရိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဟရ + တဗ္ဗ။ ဟ-ကို ယ-ပြု။ သံဟတဗျ-သံ။] ပေါင်းစု-စုရုံး (ခေါက်-လိပ်-ခွေ-) အပ်-သင့်- ထိုက်-သော။ သဃ်ရန္တ-ကြည့်။

သဃ်ရိတုံ (ဗျ) [သံ + ဟရ + တုံ] ခေါက်-လိပ်-ခြင်းငှာ။ သံဃရိတုံ-လည်းကြည့်။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ကထိနံ သဃ်ရိတုန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၅၄။

သဃ်ရိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဟရ + တွာ] (၁) ခေါက်-လိပ်-ခွေ-၍။ (၂) ပေါင်းစု-စုရုံး-စုဆောင်း-၍။ (၁) ဒွေ စီဝရာနိ ပါရုပန္တဿ ဝါမဟတ္ထေ သဃ်ရိတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၈။ (-ခမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၆။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၃၄)။ (၂) ဧဝမေဝ ဣမေကစ္စော၊ သဃ်ရိတွာ ဗဟုံ

ဓန်။ ဇာ၊ ၁။ ၁၅၀။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၈၃။ (-ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၈၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၉၀၊ ၃၁၉)။

သယ်သယီ (တိ) [သယ်သယ် + ဤ] သံယသံယီ-ကြည့်။ သယ်သယီ ဂဏိဘူတာ ယေန ဂဠ္ဂရာ ပေါက္ခရဏီ တေနုပသင်္ကမန္တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၀၄-၅။ (-ဒီ၊ ၂။ ၂၅၃-၄။ မ၊ ၂။ ၃၇၆)။

သယ်ာဠ (ပု၊ န) [သံ + ယဠ + ဏ။ သမ္မာ ယဠန္တိ ဧတ္ထ ဂေါပါနသျာဒယောတိ သယ်ာဠော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၂၂၃။ (ပု) သံယာဠ-သံ။ သံယာဉ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ဖောင်၊ လှေဖောင်။ (၂) ဖွဲ့-(သားရေဖြင့်) ကြက်-အပ် သော (စည်၊ ပုံ)။(၃) အစုံ, စုံတွဲ။ (၄) အပေါင်း, အစု, အပုံ။ (၅) တံခါးပေါင်၊ ကျည်းခွေ။ (န) (၆) ပေါင်းစု -ဖွဲ့-ကြက်- အပ်သည်၏ အဖြစ်-ခြင်း။ (၇) ပျက်စီးခြင်း။ သံယာဠ-လည်းကြည့်။ (၁) ဖောင်၊ လှေဖောင်။ ရာဇာ နာဝါသယ်ာဠေဟိ နဒိံ ပက္ခန္ဒိတွာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၈။ (၂) ဖွဲ့-(သားရေဖြင့်) ကြက်-အပ်သော (စည်၊ ပုံ)။ ဘေရိသယ်ာဠောတိ သယ်ဋိတ-စမ္မဘေရီ။(ပ)သယ်ဋိတဗ္ဗောတိ သယ်ာဠောတိ ကတွာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၃။ (၃) အစုံ၊ စုံတွဲ။ ဥက္ကံသတော ဒွေ ဥပါဟနသယ်ာဠာ ဝဋ္ဋန္တိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၈၀။ သံဟနိတဗ္ဗာ ဗန္ဓိတဗ္ဗာတိ သယ်ာဠာ၊ ဥပါဟနာယေဝ သယ်ာဠာ တထာ၊ ယုဂဠဘူတာ ဥပါဟနာတိ အတ္တော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၅၇။ (-ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၅-၆)။ (၄) အပေါင်း, အစု, အပုံ။ ---- မဟာတဏှာ-ဇာလတဏှာ သယ်ာဠပ္ပဋိမုက္ကံ။ မ၊ ၁။ ၃၃၈။ သယ်ဋိတဋ္ဌေန သယ်ာဠန္တိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၁၁။ (-မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၉)။ ဝါဒသယ်ာဠေန ပဋိမုက္ကော အာဂတော။ မ၊ ၂။ ၄၆။ အဋ္ဌိနိ ဓေ အဋ္ဌိပုဠမတ္တော ဓေဝါယံ သယ်ာဠောတိ ဒဿေတိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၅၃။ သယ်ာဠသမ္ဗန္ဓ-လည်းကြည့်။ (၅) တံခါးပေါင်၊ ကျည်းခွေ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ကဝါဋံ ပိဋ္ဌသံယာဋံ ----။ ဝိ၊ ၄။ ၂၅၇။(န)(၆) ပေါင်းစု-ဖွဲ့-ကြက်-အပ်သည်၏အဖြစ်-ခြင်း။ သယ်ာဠနိက-ကြည့်။ (၇) ပျက်စီးခြင်း။ ဝဟူ ခုဒ္ဒကာ ပါဏာ သယ်ာဠမာပါဒိတာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅၅။

သယ်ာဠန (န) [သံ + ယဠ + ယု။ သံယဠန-သံ။ သံယာဉဏာ-ပြာ။] ပေါင်းစု-ဖွဲ့-ကြက်-ခြင်း။ သယ်ာဠနိက-ကြည့်။

သယ်ာဠနာဝါ (ထီ) [သယ်ာဠာ + နာဝါ] ပေါင်းစု-ဖွဲ့စပ်-အပ်သောလှေ။သယ်ာဠနာဝါယ မဏ္ဍပံ ကာရာပေတွာ။ မ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၃၇။ (-အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၃၉။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၇၉)။ သယ်ာဠနာဝါသူတိ ယဋိတနာဝါသု။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၃၇၄။

သယ်ာဠနိက - သယ်ာဠနိယ (တိ) [သယ်ာဠန + ဏိက] (က) ပေါင်းစုခြင်းကို ပြုတတ်သော။ (ခ) ပေါင်းစု-ဖွဲ့-ခြင်းရှိသော။ (ဂ) ပေါင်းစု-ဖွဲ့-ခြင်း၌ ယှဉ်သော။ (က) (ခ) (ဂ) ဆန္ဒ သာရဏီယာနံ ဓမ္မာနံ ဒေ‌တံ အဂ္ဂံ ဧတံ သင်္ဂဟိကံ ဧတံ သယ်ာဠနိကံ။ မ၊ ၁။ ၃၉၇။ သဗ္ဗဂေါပါနသီနံ သံယာဋံ ကရောတီတိ သံယာဠနိကံ။ သံယာဠနိယန္တိ အတ္တော။ မ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၉၈။ သယ်ာဠန္တိ အဂ္ဂဘာဝေန သယ်ာဠဘာဝံ။ သယ်ာဠနံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ သယ်ာဠနိကံ၊ သယ်ာဠနိယန္တိ ဝါ ပါဌော၊ သယ်ာဠနေ နိယုတ္တန္တိ ဝါ သယ်ာဠနိကံ၊ က-ကာရဿ ယကာရံ ကတွာ သယ်ာဠနိယံ။

သာမညတော ဓဝ ဂဟိတတ္တာ နပုံသက-
နိဒ္ဒေသော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၈။

သယ်ာင္ကပဗ္ဗတ (ပု) [သယ်ာင္က + ပဗ္ဗတ]
၂-လုံးသောတောင်၊ တောင် ၂-လုံး။ ဖွဲ့-စပ်-
အပ်သော တောင်၊ အစုံ- စုံတွဲ- ဖြစ်သော
တောင်။ (ကြိတ်သော တောင်။ အဘိ၊ ဋ၊
၂။ သျ။ သံယာတငရဲ၌ ရှိသော တောင်။
သမ္မော၊ ဘာသာဋီ။)။ နိက္ကမိယမာနသ
မဟာနာဂသ နရကသတ္တသ ဝိယ စ
သယ်ာင္ကပဗ္ဗတေဟိ ဝိစုဏ္ဏိယမာနသ ဒုက္ခံ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၉၁။ သယ်ာင္ကပဗ္ဗတေဟိ
ဒွိဟိ ပဗ္ဗတေဟိ ဝိစုဏ္ဏိယမာနသ နရက-
သတ္တသ ဥပ္ပဇ္ဇနဒုက္ခံ ဝိယ စ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
သမ္မော၊ ယော။ ၅၆။

သယ်ာင္ကသမ္ဗဒ္ဓ (ပု) [သယ်ာင္က + သမ္ဗဒ္ဓ]
ဆင်အပေါင်း-ဆင်သင်း-ဆင်အုပ်- တို့ဖြင့်
ကျဉ်းမြောင်းရာအရပ်။ ဟတ္ထိသမ္ဗဒ္ဓန္တိ သယ်ာင္က-
သမ္ဗဒ္ဓေါ၊ အက္ကမန် စုဏ္ဏတာတိ အတ္တော။
ဝဇိရ။ ၃၄၀။

သယ်ာင္ဂီ (ထီ) [သံ + ယင္က +
ဏ္ကဏ်။ သံယာင္ဂီ - သံ၊ သံယာဒီ - ပြာ။
သံယာဒိ - အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ဒုကုင့်သက်န်း၊
သက်န်းကြီး၊ ၂-ထပ်သက်န်း။ (၂) (က)သင်း
ပိုင်, ကိုယ်ရုံ, ဒုကုင့်။ (ခ) ကိုယ်ရုံနှင့် ဒုကုင့်
သက်န်း။ (ဂ) သက်န်းသာမန်။(၃) (တိစီဝရိတ်
နှင့် ရေသနုပ်, ရင်လွှမ်း တဘက်-ဟူသော)
သက်န်း ၅-ထည်။ (၄) ချုပ်စပ်အပ်သော-
အဝတ်-အထည်၊ ချုပ်စပ်အပ်သော အဝတ်,
အရုံ။ (၅) (ထည့်စရာ) အိပ်၊ အအိမ်။
(၆) ချိုဝန်၊ ချိုလန်၊ ချိုကောက် (အဘိ၊ ဋ၊ ၂။
သျ)။ ဆက်စပ်နေသော ဦးချို (ဘာသာ၊ ဋီ)။
သံယာင္ဂီ-လည်းကြည့်။ (၁) ဒုကုင့်သက်န်း၊
သက်န်းကြီး၊ ၂-ထပ်သက်န်း။ ရင်္ဂမဋ္ဌေပိ
သယ်ာင္ဂီ ပတ္တရိတွာ နစ္စကိ ဓဝံ ဝက္ခန္တိ (ဝဒန္တိ)။
ဝိ၊ ၁။ ၂၇၈။ ဝိ၊ ၄။ ၂၃။ အထ ခေါ သော
ပါပဘိက္ခု တံ စမ္မံ သယ်ာင္ဂိယာ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ
အဂမာသိ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၈၂။ န အညတြ
သယ်ာင္ဂိယာ အတ္တတံ ဟောတိ ကထိနံ။ ဝိ၊
၅။ ၃၀၂။ သယ်ာင္ဂီ အာဟရ ဥတ္တရာသင်
အာဟရ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၀၁။ သစေ သယ်ာင္ဂိယာ
ကထိနံ အတ္တရိတုကာမော ဟောတိ၊ -----
ဣမာယ သယ်ာင္ဂိယာ ကထိနံ အတ္တရာမီတိ
ဝါစာ ဘိန္ဒိတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၉၀။ (-ဝိ၊ ၃။
၄၀၂။ ဝိ၊ ၄။ ၂၈၁-၆။ ဒီ၊ ၃။ ၁၇၆။ မ၊ ၂။
၁၇၊ ၁၉၉။ သံ၊ ၁။ ၂၅၊ ၄၅၁။ အံ၊ ၃။ ၃၅၃-
၆။ ဥဒါန။ ၁၈၀-၂၊ ၁၈၉။ ပေတ။ ၁၈၇။ အပ၊
၂။ ၁၄၂။ မဟာနိ။ ၁၇၂။ ဇာ၊ ၁။ ၂၀၇။ ဇာ၊
၂။ ၄၇။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၁၉၊ ၃၀၁။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။
၁၅၄၊ ၄၀၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၃၅၊ ၂၉၉၊ ၄၅၇။
မ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၂။ ဝိ၊ လင်္ကာရ၊
ဋီ၊ ၂။ ၃၇၆)။

(ဒုကုင့်သက်န်း (= ၂-ထပ်သက်န်း) သည်-
အယုတ်ဆုံး အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အလျား
၅-တောင် တောင်ဆုပ်၊ အနံ ၃-တောင်
တောင်ဆုပ် ရှိရပါမည်။ လွန်သော အပိုင်း
အခြားအားဖြင့် မြတ်စွာ ဘုရားသက်န်းတော်
ပမာဏအောက် ရှိရပါ မည်။ (ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၂၆။
ကင်္ခါ။ ၁၅၃-၄။ ဝိ၊ ဝိနိစ္ဆယ။ ၅၅၆-၇။ ဝိ၊
ဝိနိစ္ဆယ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၅၆-၇။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ။ ၃၇-၈။
ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ ဋီ။ ၃၇-၈)။

မှတ်ချက်။ ။ မြတ်စွာဘုရားသက်န်း
တော် ပမာဏကား- အလျား မြတ်စွာဘုရား
အထွာတော်ဖြင့် ၉-ထွာ (= ၄၁⁄၂ တောင်)၊
မရှိမပုရိသခေါ် လက်သမားထွာဖြင့် ၂၇-ထွာ
(= ၁၃ ၁⁄၂ တောင်)၊ ပကတိပုရိသ အထွာဖြင့်

၄၀ ၃/၄ (= ၂၀ ၃/၄ တောင်)ရှိ၍ အနံ မြတ်စွာဘုရား အထွာတော်ဖြင့် ၆-ထွာ (= ၃-တောင်)၊ မဇ္ဈိမပုရိသခေါ် လက်သမားထွာဖြင့် ၁၈-ထွာ (=၉-တောင်)၊ ပကတိပုရိသ အထွာဖြင့် ၂၇-ထွာ (= ၁၃ ၁/၂ တောင်) ပမာဏရှိသည်။ (ဝိ၊ ၂။ ၂၂၅)။

ဒုကုဋ်သင်္ကန်း (= ၂-ထပ်သင်္ကန်း) ချုပ်သည့်အခါ ၅-ခဏ်း, ၇-ခဏ်း, ၉-ခဏ်း, ၁၁-ခဏ်း စသည်ဖြင့် အခဏ်းပေါင်းများစွာ ချုပ်နိုင်သည်။ (ဝိ၊ ၃။ ၃၅၂-၃။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၉၁-၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၃၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၉၃။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၆၅)။ (၂)(က) သင်္ဃာဋိဝါသီ-ကြည့်။ (ခ) ကိုယ်ရုံနှင့် ဒုကုဋ်သင်္ကန်း။ (ဂ) သင်္ကန်းသာမန်။ သဂုဏံ ကတွာ သံဃာဋိယော ဒါတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ၃။ ၅၇။ သဂုဏံ ကတွာတိ ဒွေ စီဝရာနိ ဧကတော ကတွာ၊ တာ ဧကတော ကတာ ဒွေပိ သင်္ဃာဋိယော ဒါတဗ္ဗာ။ သဗ္ဗံ ဟိ စီဝရံ သင်္ဃာဋိတတ္တာ သင်္ဃာဋီတိ ဝုစ္စတိ။ တေန ဝုတ္တံ " သင်္ဃာဋိ-ယော ဒါတဗ္ဗာ " တိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၂၅၉။ ဒွေ စီဝရာနီတိ ပါရုပနံ သင်္ဃာဋိဥ္စ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၃၂။ ဒွေ စီဝရာနီတိ ဥတ္တရာသင်္ဂံ, သင်္ဃာဋိဥ္စ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀၂။ ဧကတော ကတွာတိ ဧကတော သမာနပဋ္ဋလံ ကတွာ။ ကသ္မာ သင်္ဃာဋီတိ အာဟ " သဗ္ဗံ ဟိ " တိအာဒိ။ သံဃဋိတတ္တာတိ ဣမိနာ သံဟရိတဗ္ဗာတိ သံဃာဋီတိ ဝစနတ္ထံ ဒဿေတိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၁၉။ (၃) (တိစီဝရိတ်နှင့် ရေသနုပ်, ရင်လွှမ်း တဘက် - ဟူသော) သင်္ကန်း ၅ - ထည်။ သင်္ဃာဋိစာရ - ကြည့်။ (၄) ချုပ်စပ် အပ် သော - အဝတ် - အထည်၊ အဝတ်, အရုံ။ သင်္ဃာဋိဝဂ္ဂ-ကြည့်။ (၅) (ထည့်စရာ) အိပ်၊ အအိမ်။ တဒသ္သ သံဃာဋိယာ သမ္ဘာရုတံ သမ္ဘလိဝေဠိတံ။ မ၊ ၁။ ၃၄၉။ သံဃာဋိယာတိ ကောသိယာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၅။ သသဗိဋ္ဌာရ-စမ္မေဟိ သင်္ဃာဋိတဒ္ဒေန သံဃာဋီတိ ဝုစ္စတိ အာဝုဓပရိစ္ဆေဒေါတိ အာဟ "သင်္ဃာဋိယာတိ ကောသိယာ"တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၁။ (၆) ချိုဝန်း၊ ချိုလန်၊ ချိုကောက် (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂)။ ဆက်စပ်နေသော ဦးချို (ဘာသာ၊ ဋီ)။ အထ တေန " သင်္ဃာဋိ ဝါ နင်္ဂလံ ဝါ "တိ ဝုတ္တေ ဂေါဏော သုကထိတော နာမ ဘဝေယျ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၂။

သင်္ဃာဋိက (တိ) [သင်္ဃာဋိ + က (ဣက)] သံဃာဋိက³-ကြည့်။

သင်္ဃာဋိကဏ္ဏ (ပု) [သင်္ဃာဋိ + ကဏ္ဏ] သင်္ကန်းစွန်း၊ သင်္ကန်း၏ - အစွန်း - အဖျား။ သင်္ဃာဋိကဏ္ဏေပိ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ ဣမိနာ ပရိဿာဝေတွာ ပိဝိဿာမိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၂၅။ (-ဣတိဝုတ်။ ၂၅၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၄၀၊ ၄၄၂။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၇)။

သင်္ဃာဋိကဏ္ဏဂ္ဂဟဏ (န) [သင်္ဃာဋိကဏ္ဏ + ဂဟဏ] သင်္ကန်းစွန်းကို ကိုင်ခြင်း။ သင်္ဃာဋိကဏ္ဏဂ္ဂဟဏံ ဝါ သာဒိယေယျာတိ တေသ အသဒ္ဓမ္မဿ ပဋိသေဝနတ္ထာယ နိဝတ္ထံ ဝါ ပါရုတံ ဝါ ဂဟဏံ သာဒိယတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၈၆။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၇။ ကင်္ခါ။ ၂၉၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၈)။

သင်္ဃာဋိကောဏ (ပု) [သင်္ဃာဋိ + ကောဏ] သင်္ကန်း-ထောင့်-စွန်း။ သင္ဃာဋိနံ ကောဏ သင်္ဃာဋိကောဏော ဒီယော ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၁၀။

သယ်ာင္ဂိခုရမုဏ္ဍာဘိက္ခုဘောဇီ (တိ) [သယ်ာင္ဂိ + ခုရမုဏ္ဍာ + ဘိက္ခုဘောဇီ] ဒုကုဋ်ကိုရုံကာ သင်ဓုန်းဖြင့် ခေါင်းတုံးလျက် ဆွမ်းကို-ဘုဉ်းပေး-သုံးဆောင်- လေ့ရှိသော၊ သံယာဂ္ဂိခုရမုဏ္ဍာဘိက္ခုဘောဇိ(ထေရ၊ ၂၈၆)တိ သယ်ာင္ဂိတရီ ခုရေန ကတသိရမုဏ္ဍော ဘိက္ခာဟာရဘောဇီ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၂။

သယ်ာင္ဂိဂတရဇ (ပု) [သယ်ာင္ဂိ + ဂတ + ရဇ] ဒုကုဋ်သင်္ကန်း၌-တည်-ရောက်-သောမြူ အညစ်အကြေး။ သယ်ာင္ဂိရဇူပဝါဟန-ကြည့်။

သယ်ာင္ဂိစာရ (ပု) [သယ်ာင္ဂိ + စာရ] (သင်းပိုင်, ကိုယ်ရုံ, သင်္ကန်းကြီး, ရေသနုပ်, ရင်လွှမ်းတဘက်ဟု ဆိုအပ်သော) သင်္ကန်း (၅-ထည်) ကို-လှည့်လည်-ပြောင်းလဲ-(ဝတ်) ခြင်း။ ယာ ပန ဘိက္ခုနီ ပဉ္စာဟိကံ သယ်ာင္ဂိစာရံ အတိက္ကာမေယျ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၇၀။ သယ်ာင္ဂိနံ စာရော သယ်ာင္ဂိစာရော၊ ပရိဘောဂဝသေန ဝါ ဩတာပနဝသေန ဝါ သယ်ာင္ဂိတဒ္ဓေန သယ်ာင္ဂိတိ လဒ္ဓနာမံ ပဉ္စန္နံ စီဝရာနံ ပရိဝတ္တနန္တိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၆။ ပဉ္စန္နံ စီဝရာနန္တိ တိစီဝရံ ဥဒကသာဋိကာ သင်္ကစ္စိကာတိ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ စီဝရာနံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၂၅။ သယ်ာင္ဂိစာရောတိ ဧတ္ထ ကေနဋ္ဌေန သယ်ာင္ဂိ နာမ၊ စာရသဒ္ဒေါ ကိမတ္ထောတိ အာဟ " ပရိဘောဂဝသေန ဝါ " တိအာဒိ၊ တတ္ထ သယ်ာင္ဂိတဒ္ဓေနာတိ သံဟရိတဒ္ဓေန။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၁၆၇။ (-ကင်္ခါ။ ၃၂၃။ ဝဇီရ။ ၃၇၇)။

သယ်ာင္ဂိစာရသိက္ခာပဒ (န) [သယ်ာင္ဂိစာရ + သိက္ခာပဒ] သယ်ာင္ဂိစာရ သိက္ခာပုဒ်။ ဝိနယ ပိဋကဲ၊ ပါစိတ္တိယပါဠိ၊ ဘိက္ခုနီဝိဘင်၊ ၄-ကဏ္ဍ၊ ၃-ဝဂ်၊ ၄-သိက္ခာပုဒ်။ ဝိ၊ ၂။ ၃၇၀။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၆။ ကင်္ခါ။ ၃၂၃။ ဝဇီရ။ ၃၇၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၂၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၇၈။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၄၇၄)။

သယ်ာင္ဂိစီဝရ (န) [သယ်ာင္ဂိ + စီဝရ] ဒုကုဋ်နှင့် ဧကစ္စိ, သင်းပိုင်။ သယ်ာင္ဂိပတ္တ-စီဝရဓာရဏ-ကြည့်။

သယ်ာင္ဂိစီဝရဓာရဏ (န) [သယ်ာင္ဂိစီဝရ + ဓာရဏ] ဒုကုဋ်နှင့် ဧကစ္စိ, သင်းပိုင်တို့ကို-ဆောင်-သုံးဆောင်-ဝတ်ရုံ-ခြင်း။ တတ္ထ သယ်ာင္ဂိစီဝရဓာရဏေ တာဝ နိဝါသေတွာ ဝါ ပါရုပိတွာ ဝါ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၃။

သယ်ာင္ဂိစီဝရပတ္တဓာရဏ (န) [သယ်ာင္ဂိစီဝရပတ္တ + ဓာရဏ] ဒုကုဋ်နှင့် သင်္ကန်း, သပိတ် (ဒုကုဋ် နှင့် ဧကစ္စိ, သင်းပိုင် သပိတ်) တို့ကို-ဆောင်-သုံးဆောင်-ခြင်း။ "အပိ စ " တိအာဒိနာ သယ်ာင္ဂိစီဝရပတ္တ-ဓာရဏေသု ဧကေတာ အသမ္မောဟသမ္ပဇည် ဒဿေတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၀၁။

သယ်ာင္ဂိတ (တိ) [သံ + ယင္ဂ + ဏေ + တ] သံယာင္ဂိတ-ကြည့်။ ဆိန္ဒိတွာ သယ်ာင္ဂိတ-ကာသာဝဓာရိတာယ သယ်ာင္ဂိပါရုတော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၉။

သယ်ာင္ဂိဓာရဏ (န) [သယ်ာင္ဂိ + ဓာရဏ] ချုပ်စပ်အပ်သော အဝတ်ကို-ဆောင်-ဝတ်ရုံ-ခြင်း။ နာပဟံ ဘိက္ခဝေ သယ်ာင္ဂိကဿ သယ်ာင္ဂိဓာရဏမတ္တေန သာမည ဝဒါမိ။ မ၊ ၁။ ၃၄၉။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၁။

သယ်ာင္ဂိတရီ (တိ) [သယ်ာင္ဂိ + ဓရ + ဏီ] ဒုကုဋ်ကို-ဆောင်-ဝတ်ရုံ-သော၊ သူ။ သယ်ာင္ဂိခုရမုဏ္ဍာဘိက္ခုဘောဇီ-ကြည့်။

သဃ်ာင္ငိပတ္တဂ္ဂဟဏ (န) [သဃ်ာင္ငိ + ပတ္တ + ဂဟဏ] ဒုကုင္ငိ, သပိတ်ကို-ယူ-ကိုင်-ကိုင်စွဲ-ခြင်း။ ---- နဝပဗ္ဗဇိတဿ စ သဃ်ာင္ငိပတ္တဂ္ဂဟဏံ အဇာနန္တဿ ဒါတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၁၂၃။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၉၄။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၉၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၆၁။

သဃ်ာင္ငိပတ္တစီဝရ (န) [သဃ်ာင္ငိပတ္တ + စီဝရ] ဒုကုင္ငိ, သပိတ်, သင်္ကန်း။ သတော သဃ်ာင္ငိပတ္တစီဝရံ ဓာရေယျ။ စူဠနိ။ ၄၀။ (-ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၁၁၆)။

သဃ်ာင္ငိပတ္တစီဝရဓရ (တိ) [သဃ်ာင္ငိပတ္တစီဝရ + ဓရ + အ] ဒုကုင္ငိ, သပိတ်, သင်္ကန်းကို-ဆောင်-ဝတ်ရုံ သုံးဆောင်-သော၊ သူ။ ဘဏ္ဍကာသာယဝတ္ထဝသနော သဃ်ာင္ငိပတ္တစီဝရဓရော----နိသိန္နော ဟောတိ။ စူဠနိ။ ၁၉၅။

သဃ်ာင္ငိပတ္တစီဝရဓာရဏ (န) [သဃ်ာင္ငိပတ္တစီဝရ + ဓာရဏ] ဒုကုင္ငိ, သပိတ်, သင်္ကန်းတို့ကို- ဆောင်- ဝတ်ရုံ သုံးဆောင်-ခြင်း။ သဃ်ာင္ငိပတ္တစီဝရဓာရဏေ (ဒီ၊ ၁။ ၆၇။ မ၊ ၁။ ၇၂။ သံ၊ ၂။ ၄၁။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၅၃။ မဟာနိ။ ၃၉၃) တိ ဧတ္ထ သဃ်ာင္ငိ-စီဝရာနံ နိဝါသနပါရုပနဝသေန, ပတ္တဿ ဘိက္ခာပဋိဂ္ဂဟဏာဒိဝသေန ပရိဘောဂေါ ဓာရဏံ နာမ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၇၇။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၆၉။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၂၉။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၃၄၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၀၇။ သဃ်ာင္ငိပတ္တ-စီဝရဓာရဏေတိ ဧတ္ထ သဃ်ာင္ငိစီဝရာနံ သမာနဓာရဏတာယ ဧကတော ဒဿနံ ဂန္ထဂရုတာပနယတ္ထံ၊ အန္တရဝါသကဿ နိဝါသ-နဝသေန, သေသာနံ ပါရုပနဝသေနာတိ

ယထာရဟတ္တော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၉၈။

သဃ်ာင္ငိပရိဘောဂ (ပု) [သဃ်ာင္ငိ + ပရိဘောဂ] ဒုကုင္ငိသင်္ကန်း အနေဖြင့်-သုံး ဆောင်-ဝတ်ရုံ-ခြင်း။ ဝဿကာလေ ကေစိ သဃ်ာင္ငိပရိဘောဂေနေဝ ပရိဘုဉ္ဇိဿန္တိ။ ဝဇိရ။ ၃၄၂။

သဃ်ာင္ငိပလ္လတ္ထိကာ (ထီ) [သဃ်ာင္ငိ + ပလ္လတ္ထိကာ] ဒုကုင္ငိအာယောဂပတ် ဖွဲ့ခြင်း။ ဗဟာရာမကောဋ္ဌကေ သဃ်ာင္ငိပလ္လတ္ထိကာယ နိသီဒိံသု။ ဝိ၊ ၁။ ၂၄၇။

သဃ်ာင္ငိပါရုတ (တိ) [သဃ်ာင္ငိ + ပါရုတ] (၁) (က) သင်္ကန်းကို ရုံသော၊ (ခ) ဒုကုင္ငိကို ရုံသော။ (ဂ) ကိုယ်ဝတ်, ဒုကုင္ငိကို ရုံသော။ (၂) အစပ်စပ် အဖာဖာပြုအပ်သော အဝတ်ကို ဝတ်ရုံသော၊ အစပ်စပ် အဖာဖာပြုအပ်သော ကိုယ်ရုံဖြင့် ဝတ်ရုံအပ်သော ကိုယ်ရှိသော (ဖုန်းတောင်း ယာစကာ)။(၁)(က)တုဏှီဘူတော ဘဝံ တိဋ္ဌ၊ မုဏ္ဍော သဃ်ာင္ငိပါရုတော။ သံ၊ ၁။ ၁၇၇။ (ခ) ကပဏော ဝတ ယံ ဘိက္ခု၊ မုဏ္ဍော သဃ်ာင္ငိပါရုတော။ ဇာ၊ ၂။ ၅၃။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၂၆၅။ မုဏ္ဍော သဃ်ာင္ငိပါရုတော။ ထေရ။ ၂၅၁။ ဆိန္နိတ္ဝာ သဃ်ာင္ငိတကာသာ-ဝဓာရိတာယ သဃ်ာင္ငိပါရုတော။ ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၃၄၉။ (ဂ) တပဿိနိယော ပဗ္ဗဇိတာ၊ မုဏ္ဍာ သဃ်ာင္ငိပါရုတာ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၄၈။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၁၈၅။ (၂) ဂါမံ ပဝိဋ္ဌေန သဃ်ာင္ငိပါရုတေန ကပဏာမနုဿေန ဝိယ (ပ) စရိတဗ္ဗံ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃၈။ သဃ်ာင္ငိပါရုတေနာတိ သဃ်ာင္ငိယာ ကပ္ပနပါရုပနေန ပါရုတသရီရေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၁၉။

သဃ်ာင္ငိပါရုပနဋ္ဌာန (န) [သဃ်ာင္ငိ + ပါရုပန + ဌာန] ဒုကုင္ငိသင်္ကန်းကို ရုံရာ-

အရပ်-ဌာန။ ဒုပဋ္ဌနိဝါသနဋ္ဌာနေ၊ သယ်ာင္ရိ-ပါရုပနဋ္ဌာနေ၊ ပတ္တနိဟရဏဋ္ဌာနေ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၉။

သယ်ာင္ရိရဇ (ပု) [သယ်ာင္ရိ + ရဇ] ဒုကုဋ်၌ ကပ်သော မြူအညစ်အကြေး။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

သယ်ာင္ရိရဇူပဝါဟန (တိ) [သယ်ာင္ရိရဇ + ဥပဝါဟန] ဒုကုဋ်၌-တည်-ကပ်-သော မြူ အညစ်အကြေးကို-ဆေးကြော-ဆေးလျှော်-တတ်-ကြောင်းဖြစ်-သော (ရေ)။ သယ်ာင္ရိ-ရဇူပဝါဟန (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၂) န္တိ ပံသုမလာ-ဒိနော သယ်ာင္ရိဂတရဇဿ ဓောဝနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၄။ (-သုတ္တနိ။ ၃၃၇။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၅)။

သယ်ာင္ရိဝတ္ထု (တိ) [သယ်ာင္ရိ + ဝတ္ထု] ချုပ်စပ်အပ်သော အဝတ်အရုံရှိသော၊ ချုပ်စပ် အပ်သော အဝတ်ကို ဝတ်ရုံသော၊ သူ။ သယ်ာင္ရိက (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၆) န္တိ နိဝါသနပါရု-ပနဝသေန သယ်ာင္ရိဝတ္ထံ။ တေနာဟ "သယ်ာင္ရိကံ ဝတ္ထ " န္တိအာဒိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၁။

သယ်ာင္ရိဝါသီ (တိ) [သယ်ာင္ရိ + ဝသ + ဏီ။ ထီ-၌ --ဝါသိနီ။] သင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံသော၊ သူ။ သယ်ာင္ရိဝါသီ အဂဟော စရာမိ။ သုတ္တနိ။ ၃၄၆။ ဧတ္ထ စ ဆိန္နသယ်ာင္ရိတဒ္ဓေန တိဏ္ဏိပိ စီဝရာနိ "သယ်ာင္ရိ"တိ အဓိပ္ပေတာနိ၊ တာနိ နိဝါသေတိ ပရိဒဟတီတိ သယ်ာင္ရိဝါသီ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၉။

သယ်ာင္ရိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ယဋ္ဌ + ယ + တေ] ပေါင်းစပ်-ဖွဲ့-အပ်၏။ ပိဋ္ဌိယတိ ဝါ သယ်ာင္ရိယတိ တံ တဒတ္တော ဧတ္တာတိ ပိဋ္ဌကန္တိ နိပ္ဖစန္နံ ကာတဗ္ဗံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၉၆။

သယ်ာဋ္ဌေတိ (ကြိ) [သံ + ယဋ္ဌ + ဏေ + တိ] ပေါင်းစပ်-ဖွဲ့-၏။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သယ်ာဋ္ဌေတုံ (ဗျ) [သံ + ယဋ္ဌ + ဏေ + တုံ] ပေါင်းစပ်-ဖွဲ့-ဆက်စပ်-ခြင်းငှာ။ ယဿ ပန ကဏ္ဍာဝိဒ္ဓေ (ကဏ္ဍာဝဋ္ဌေ) ဆိဇ္ဇန္တိ, သက္ကာ စ ဟောတိ သယ်ာဋ္ဌေတုံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၈။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၄၀။

သယ်ာဋ္ဌေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ယဋ္ဌ + ဏေ + တွာ] ပေါင်းစပ်-ဖွဲ့-ဆက်စပ်-၍။ သော ကဏ္ဍံ သယ်ာဋ္ဌေတွာ ပဋ္ဌာဇေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၈။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၄၀။ ဗိမ္ဗိသာရော ဒွေ နာဝါယော သယ်ာဋ္ဌေတွာ မဏ္ဍပံ ကတွာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၇။

သယ်ာဏိ = သယ်ာဏီ (ထိ) [သံ + ယဋ္ဌ + ဏ္ဍဏ်=သံယာင္ရိ=သယ်ာဏီ။ သက္ကတပိဋကေ-၌ သံယာင္ရိ၊ သံယာင္ရီ-ဟု ရှိသည်။ ၎င်းပုဒ်ကို "ရဟန်း၏ခါးဝတ်" ဟု B H S D -၌ ဘာသာ ပြန်သည်။] (၁) ခါးကြိုး-ခါးဝတ်-တန်ဆာ။ (၂) သယ်ာဏိသိက္ခာပုဒ်။ (၁) ယာ ပန ဘိက္ခုနီ သယ်ာဏိံ ဓာရေယျ (ပ) သယ်ာဏိ နာမ ယာ ကာစိ ကဋိူပဂါ။ ဝိ၊ ၂။ ၄၅၄။ (၂) ဆတ္တယာယေန သယ်ာဏိ၊ ဣတ္ထာ-လင်္ကာရဝဏ္ဏကော။ ဝိ၊ ၅။ ၁၂၄။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၁၁)။

သယ်ာဏိသိက္ခာပဒ (န) [သယ်ာဏိ + သိက္ခာပဒ] သယ်ာဏိသိက္ခာပုဒ်။ ဝိနယပိဋက၊ ပါစိတ္တိယပါဠိ၊ ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂ၊ ၄-ကဏ္ဍ၊ ၉-ဝဂ်၊ ၃-သိက္ခာပုဒ်။ ဝိ၊ ၂။ ၄၅၃-၄။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၇။

သယ်ာတ (ပု) [သံ + ဟန + ဏ။ ကစ္စည်း။ ၅၉၁။ (ပု) သံယာတ-သံ။ သံယာယ-ပြာ၊ သံယာအ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ပျက်စီး-သေ-

စုတေ-ခြင်း။ (၂) ညှဉ်းဆဲ-သတ်ဖြတ်-ဖျက်ဆီး-ခြင်း။ (၃) ထိခိုက်-ပုတ်ခတ်-တီးခတ်-ခြင်း။ (၄) တစ်ပေါင်းတည်း ဆက်စပ်ခြင်း၊ ပြေပြစ်ချောမွေ့သော အဆက်အစပ်ရှိခြင်း။ (၅) အစု, အပုံ, အပေါင်း။ (၆) (ငရဲကြီး ၈-ထပ်အနက် ၃-ခုမြောက်) သင်္ဃာတ ငရဲ။ (၇) ဖောင်, လှေဖောင်။ (၈) အတွင်းလျှောက်၊ (ခေါင်လျှောက်)။ (၁) ပျက်စီး-သေ-စုတေ-ခြင်း။ ယေ မယံ ---- ဗဟူ ခုဒ္ဒကေ ပါဏေ သင်္ဃာတံ အာပါဒေမ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၂၈။ (-ဝိ၊ ၂။ ၃၉၀)။ သင်္ဃာတန္တိ ဝိနာသံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၃၃။ (၂) ညှဉ်းဆဲ-သတ်ဖြတ်-ဖျက်ဆီး-ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့် (၃) ထိခိုက်-ပုတ်ခတ်-တီးခတ်-ခြင်း။ သင်္ဃာတာ ဇာယတေ သဒ္ဒေါ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၇၃။ သင်္ဃာတာတိ သံဟနနတော သံဃဋ္ဋနတော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၈၀။ အစ္ဆရာ-သံဃာတမတ္တန္တိ အစ္ဆရာပဟရဏမတ္တံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၃။ (၄) တစ်ပေါင်းတည်း ဆက်စပ်ခြင်း၊ ပြေပြစ်ချောမွေ့သော အဆက်အစပ်ရှိ ခြင်း။ သင်္ဃာတဘေဒဝိကာရပ္ပကာသန - ကြည့်။ (၅) အစု, အပုံ, အပေါင်း။ အဋ္ဌိသင်္ဃာတ-မတ္တာဝသေသံ သရီရံ ကရောန္တိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၁။ (၆) (ငရဲကြီး ၈-ထပ်အနက် ၃-ခု မြောက်)သင်္ဃာတငရဲ။ သဉ္ဇီဝေါ ကာဠသုတ္တော စ၊ သင်္ဃာတော ဒွေ စ ရောရုဝါ။ ဇာ၊ ၂။ ၆၀။ မဟန္တာ ဇလိတအယပဗ္ဗတာ ဃာတေန္တိ ဧတ္ထာတိ သင်္ဃာတော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၈၈။ သံဃာတ-ကြည့်။ (၇) ဖောင်, လှေဖောင်။ သင်္ဃာဋ (တ?) နာဝါသု မဏ္ဍပံ ကာရေတွာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၉။ (၈) အတွင်းလျှောက်၊ (ခေါင်လျှောက်)။ ရဇတမယာ ထမ္ဘယဋ္ဌိကာ စ သင်္ဃာတာ စ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၁။

သင်္ဃာတကရဏ (န) [သင်္ဃာတ + ကရဏ] ညှဉ်းဆဲ- သတ်ဖြတ်- ဖျက်ဆီး- ခြင်းကို ပြုခြင်း။ ဒိဋ္ဌိသီလေဟိ သံဟတဘာဝတော, ကိလေသာနံ သင်္ဃာတကရဏတော စ "သံဃဿာ"တိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၈၀။

သင်္ဃာတန (န) [သံ + ဟန + ဏော + ယု။ သံဃာတန-သံ။] ထိပါး-ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲ-ကြောင်း စကား။ အတ္တနော အနိစ္ဆိတံ သင်္ဃာတနံ ပက္ခံ ပဋိဇာနန္တော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၁။

သင်္ဃာတနိက = သင်္ဃာတနိယ (တိ) [သင်္ဃာတန + ဏိက=သင်္ဃာတနိက။ က-ကို ယ-ပြု။ သံဃာတနိက-ကြည့်။] ပေါင်းစု-ဖွဲ့စည်း-ခြင်းကို ပြုတတ်သော။ ပဉ္စန္နံ သေခ-ဗလာနံ ဧတံ အဂ္ဂံ ဧတံ သင်္ဂဟိကံ ဧတံ သင်္ဃာတနိယံ။ အံ၊ ၂။ ၈။ တာနေဝ ဗလာနိ သံဟတာနိ ကရောတီတိ သင်္ဃာတနိယံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄။

သင်္ဃာတပဗ္ဗတ (ပု) [သင်္ဃာတ + ပဗ္ဗတ] သင်္ဃာဋပဗ္ဗတ-ကြည့်။ သင်္ဃာတပဗ္ဗတေဟိ ဝိစုဏ္ဏိယမာနဿ ဒုက္ခမုပ္ပဇ္ဇတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၃၁။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၆၁။

သင်္ဃာတဘေဒဝိကာရ (ပု) [သင်္ဃာတ + ဘေဒ + ဝိကာရ] တစ်ပေါင်းတည်း ဆက်စပ်-ပြေပြစ် ချောမွေ့သော အဆက်အစပ်ရှိ-ခြင်း၏ပျက်စီးခြင်းဟူသော ဝိကာရ။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

သင်္ဃာတဘေဒဝိကာရပ္ပကာသန (န) [သင်္ဃာတဘေဒဝိကာရ + ပကာသန] တစ်ပေါင်းတည်း ဆက်စပ်-ပြေပြစ်ချောမွေ့သော အဆက်အစပ်ရှိ-ခြင်း၏ ပျက်စီးခြင်းဟူသော ဝိကာရကို ထင်စွာ ပြခြင်း။

သဃ်ာတဘေဒဝိကာရပ္ပကာသနတော (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၈၈)တိ သဃ်ာတသ္သ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ သံဟတဘာဝဿ သုသမ္ဗန္ဓတာယ ဘေဒေါ ဝေ ဝိကာရော သဃ်ာတဘေဒဝိကာရော၊ တဿ ပကာသနတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၅။

သဃ်ာတဝါယု (ပု) [သဃ်ာတ + ဝါယု] အစု- အပေါင်း-ဖြစ်သော လေ။ သဃ်ာတဝါယုနာ အတိ ဝိယ ဝိတ္ထမ္ဘနံ ပါပိတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၄၇။

သဃ်ာတုံ (ဗျ) [သံ + ဟရ + တုံ] ပေါင်းစု-စုရုံး-စုဆောင်း-ခြင်းငှာ။ သဃ်ာတု (အံ၊ ၁။ ၁၂၇) န္တိ သံဃရိတုံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၆။

သဃ်ီ (ပု) [သံဃ + ဤ။ သံဃိန်- သဏ္ဍတပိဋ္ဌက။] (၁) အပေါင်း-အစု-ရှိသော။ (၂) ရဟန်း အပေါင်း-သံဃာ-ရှိသော။ သံဃီ- လည်းကြည့်။ (၁) အထ ခေါ စမ္ပေယျကာ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ စမ္ပာယ နိက္ခမိတွာ သဃ်သဃ်ီ ဂဏီဘူတာ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၀၄။ ဗဟူ ဗဟူ ဟုတွာ သံဟတာတိ သံဃာ၊ ဧကေကိဿာယ ဒိသာယ သံဃော ဧတေသံ အတ္ထီတိ သဃ်ီ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၉။ (-မ၊ ၂။ ၃၇၆။ မဟာနိ။ ၃၅၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၄။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၈၈)။(၂) အယံ ဒေဝ ပူရဏော ကဿပေါ သဃ်ီ စေဝ ဂဏီ စ။ ဒီ၊ ၁။ ၄၄။ ပဗ္ဗဇိတသမူဟသခါတော သံဃော အဿ အတ္ထီတိ သဃ်ီ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၀။ (-ဒီ၊ ၂။ ၁၂၄။ မ၊ ၁။ ၂၅၈၊ ၂၉၆။ မ၊ ၂။ ၁၉၅။ သံ၊ ၂။ ၅၆၂။ သုတ္တနိ။ ၃၅၆။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၇)။

သဃ်ုဋ္ဌ (တိ) [သံ + ယုသ + တ။ သံယုဋ္ဌ-သံ။] သံယုဋ္ဌ-ကြည့်။ အပိ တသ္မိံ ဒိဝသေ နက္ခတ္တံ သဃ်ုဋ္ဌံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၈။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၃-၄။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၃၊ ၁၆၃၊ ၃၅၂)။

သစက္က¹ (န) [သဟ + စက္က။ သဟ-ကို သ-ပြု။ ပါဏိနိ။ ၆၊ ၃။ ၈၀။ သစကြံ ဓေဟိ။ ကာသိကာ။ စကြေန ယုဂပတ် သစကြံ။ သိဒ္ဓါန္တ။ သဟ စက္ကေန ဓာရယံ သစက္ကံ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၇၃၅။ အသနိ ဖလေန သဟ ပဝတ္တံ စက္ကံ သစက္ကံ။ ----သဟဿ သတ္တံ။ နီရုတ္တိ။ ၃၃၈။] စက်လက်နက်နှင့်-တပြိုင် နက်-တစ်ချိန်တည်း။ (သဟ-သဒ္ဒါ ယုဂပတ်၊ သမာနကာလ ဟော။ အဗျယီဘာဝသမာသ် ပုဒ်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၄-၌ "သစက္ကံ ဒေဟိ" ဝယ် ကျမ်းရင်းနှင့် အညီ " သစက္ကံ ဓေဟိ " ဟု ရှိရမည်။ " ဓေဟိ " ကို " ဓာရယ " ဟု မုဒ္ဓဗောဓဋီကာ။ ၂၂၆-နှာ၌ ဖွင့်သည်)။ သမာနကာလတာဒီပကေန ဟိ သဟ-သဒ္ဒေန အယံ သမာသော ယထာ "သစက္ကံ ဓေဟီ"တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၄။

သစက္က² (တိ) [သဟ + စက္က] စက်ဘီး-လှည်းဘီး-ရထားဘီး-နှင့်တကွ ဖြစ်သော၊ စက်ဘီး-လှည်းဘီး-ရထားဘီး-ပါ-ရှိ-သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သစက္ကပဥ္စရကုဗ္ဗရ (တိ) [သစက္က + ပဥ္စရ + ကုဗ္ဗရ] ရထားဘီး, လှည်းချိုင့်, ဝက်စွယ်-တို့နှင့်တကွဖြစ်သော၊ ရထားဘီး, လှည်းချိုင့်, ဝက်စွယ်-ပါ-ရှိ-သော (ရထား)။ သော သဇ္ဇော သစက္ကပဥ္စရကုဗ္ဗရော ရဇတပရိက္ခိတ္တော အဟောသိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၉။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၆။

သစက္ကဝါဠသိနေရုယုဂန္ဓရ (တိ) [သဟ + စက္ကဝါဠ + သိနေရု + ယုဂန္ဓရ] စကြဝဠာ

တောင်, မြင့်မိုရ်တောင်, ယုဂန္ဓိုရ်တောင်တို့ နှင့်တကွဖြစ်သော။ ---- သစက္ကဝါဠ- သိနေရုယုဂန္ဓရံ မဟာပထဝိံ စာလေတွာ (သဇ္ဈာလေတွာ)။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၁၄။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၈၉။

သစက္ခု (တိ) [သဟ + စက္ခု။ သစက္ခုမ်-သံ။ သစက္ခု - ပြာ၊ သစက္ခုအ - အဒ္ဓမာဂဓီ။] ထူးကဲသည့် မျက်စိအမြင်- နှင့်ပြည့်စုံ- ရှိ- သော၊ သူ။ သစက္ခု နာမ နာမေန၊ ဒွါဒသ စက္ကဝတ္တိနော။ အပ၊ ၁။ ၁၆၇။ ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၁၉၁။

သစက္ခုက (တိ) [သဟ + စက္ခု + က။ နီရုတ္တိ။ ၃၆၅။] (၁) မျက်စိ-ပသာဒစက္ခု- နှင့်ပြည့်စုံ - ရှိ - သော၊ သူ။ (၂) မျက်စိ (မံသစက္ခု)-မျက်စိ အမြင်-ရှိ-သော၊ သူ။ (၃) မျက်စိ-မျက်စိ အမြင်-ရှိရာ (ကာလ)။ (၁) သစက္ခုကာနံ သသောတကာန (ယမက၊ ၁။ ၈၁-၂) န္တိ သုဂတိဒုဂ္ဂတီသု ပရိပုဏ္ဏာ- ယတနေ စ ဩပပါတိကေ ရူပီဗြဟ္မာ နော စ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၀၉။ (-မူလဋီ၊ ၃။ ၁၃၀)။ (၂) ကုက္ကုရေ့ာ သစက္ခုကောပိ ရတ္တိံ အန္ဓော ဟောတိ။ မိလိန္ဒ၊ ၃၄၉။ အန္ဓော ဒွါဒသဟတ္ထေပိ ဩကာသေ နိသိန္နော သစေ သစက္ခုကော, ဝိက္ခိတ္တောပိ နိဒ္ဒါယန္တောပိ အနာပတ္တိံ ကရောတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁၅။ ကင်္ခါ။ ၁၅၀။ (၃) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သစက္ခုကကာလ (ပု) [သစက္ခုက + ကာလ] မျက်စိ အမြင်ရှိ-ရာ-သော-အခါ- ကာလ။ သစက္ခုကကာလေ နိပဇ္ဇိတွာ နိဒ္ဒါယန္တော ကိဉ္စိ အကတွာ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၃။

သစတိ (ကြိ) [သစ + အ + တိ။ ဂစတေ-သံ။ သစတိ-သံ။] (၁) ပြော-ဆို-၏။ (၂) ပေါင်းစု-ရောနှော-၏။(၁) သစ ဝိယတ္တိယံ ဝါစာယံ။ သစတိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၃။ (၂) သစတိ သမေတီတိ သတ္တုယဝါဒိစုဏ္ဏံ။ ဏွာဒိ။ ၇၀။ သစတိ သမဝါယော ဟုတွာ ဘဝတီတိ သတ္တု။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၇၀။

သစမ္ဘိက (တိ) [သဟ + စမ္ဘ • သစမ္ဘ + က] (ကိုယ်ကို ကာကွယ်ကြောင်း ဖြစ် သည့်) သားရေ-ဒိုင်းကာ-ချပ်မိန်ညို-နှင့်တကွ ဖြစ်-ရှိ - သော၊ သူ။ ယေ သဇာလိကာပိ သစမ္ဘိကာပိ သမုဒ္ဒံ စာရိတုံ သက္ကောန္တိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၄၃။ သစမ္ဘိကာတိ ဇာလိကာ ဝိယ သရီရပရိတ္တာဏေန စမ္မေန သစမ္ဘိကာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၃။

သစရ (ပု) [သ + စရ] မိမိ၏-ကျက်စား- လှည့်ပတ်သွားလာ-ရာ-အရပ် (တွင်း)။ ယော တံ အဒံသိ သစရာ ဥဒိစ္စ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၀၉။ သစရာတိ ဝိစရာ (က-မူ)။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၃၂။

သစာစ (ဗျ) [" သစာစ " ကြတိ အယံ နိပါတော။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၀၅။] သစေ-အနက် (၂) ကြည့်။ သစာစ မယံ ဂယှေယျာမ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၂၃။ " သစေ "တိ ဟိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဇတ္ထ " သစာစ " ကြတိ အယံ နိပါတော ဝုတ္တော။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၀၅။

သစိက္ခလ္လ (တိ) [သဟ + စိက္ခလ္လ] ရွှံ့-ညွန်- ဗွက်-နှင့်တကွဖြစ်သော။ သစိက္ခလ္လာဒိဝသေန ဟိ ဥဒကသ ဝိဝဏ္ဏတာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅၁။

သစိတ္တ¹ (တိ) [သဟ + စိတ္တ] စိတ်-နှင့် တကွ ဖြစ်-ရှိ-သော၊ သူ။ အညတ္တ ပန သစိတ္တာ သဝေဒနာ စ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၂။

သစိတ္တ² (နု) [သ + စိတ္တ] မိမိ၏စိတ်၊

မိမိ၏-ပကတိ-ပင်ကိုယ်-စိတ်။ သုသမာဟိတ- သက်ပွါ၊ သစိတ္တမနုရက္ခထ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၁။ သစိတ္တံ ပစ္စလဒ္ဓါ (အံ၊ ၁။ ၃၆၂) တိ သကံ စိတ္တံ ပဋိလဘိတွာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၇။ သစိတ္တ (ဓမ္မ။ ၆၀) န္တိ ရူပါဒီသု အာရမ္မဏေသု အတ္တနော စိတ္တံ----န ကရောတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၁။ သစိတ္တံ ပဋိလဒ္ဓါနာ (ထေရီ။ ၃၉၄)တိ ---- အတ္တနော ပကတိစိတ္တံ ပဋိလဘိတွာ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၀။ (-ပဋိသံ။ ၂၇၃။ မဟာနိ။ ၃၇၅။ ဇာ၊ ၁။ ၁၆၂။ ဇာ၊ ၂။ ၉၀။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၈။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၉၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၈၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၆၂)။

သစိတ္တက (တိ) [သဟ + စိတ္တ + က။ နိရုတ္တိ။ ၃၃၆။] (၁) (က) စိတ်-ဝိညာဉ်-ဝိညာဏ်-ရှိသော၊ သူ။ (ခ) (လွန်ကျူးလိုသော) စိတ်-စေတနာ-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော၊ သူ။ (၂) စိတ်ရှိရာ (ကာလ)။ (၃) (က) သစိတ္တက သိက္ခာပုဒ်။ (ခ) သစိတ္တကအာပတ်။ (၁) (က) သစိတ္တကာနံ အဃာနကာနံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ တေသံ မနာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယမက၊ ၁။ ၈၃။ ပုပ္ဖာနိ အစိတ္တကာနိပိ သစိတ္တကံ နိဿာယ သစိတ္တကာနိ ဝိယ အဘိဇ္ဇိတွာ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၇။ အဟံ သစိတ္တကော မနုဿဘူတောပိ တဝ ဂုဏံ န ဇာနာမိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၈။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၀)။ (ခ) အတ္ထာပတ္တိ သစိတ္တကော အာပဇ္ဇတိ, အစိတ္တကော ဝုဋ္ဌာတိ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၂၄၊ ၃၅၉။ ပဉ္စာ ဒေသေန္တော သစိတ္တကော ဝုဋ္ဌာတိ၊ သစိတ္တကာပတ္တိံ သစိတ္တကော ဝုဋ္ဌာတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၆၈။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၃) (က) ပုန အတ္ထိ သစိတ္တကံ၊ အတ္ထိ အစိတ္တကံ။ ယံ သဟေဝ စိတ္တေန အာပဇ္ဇတိ၊ တံ သစိတ္တကံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၅။ သစိတ္တက (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၆)န္တိ ---- ဇာနနစိတ္တေန သစိတ္တကံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၆၂။ ဣမာနိ ဇေကူနဝီသတိ သိက္ခာပဒါနိ သစိတ္တကာနိ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာနိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၀။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၃၊ ၁၆၂။ ဝဇိရ။ ၇၆၊ ၃၈၈။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၂၈။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၉၊ ၅၉)။ (ခ) ပုန စ သဗ္ဗာပိ စိတ္တဝသေန ဒုဝိဓာ ဟောန္တိ သစိတ္တကာ အစိတ္တကာ စ။ တတ္ထ ယာ သစိတ္တကသမုဋ္ဌာနဝသေနေဝ သမုဋ္ဌာတိ။ အယံ သစိတ္တကာ။ ကင်္ခါ။ ၁၁၂။

သစိတ္တကကာလ (တိ) [သစိတ္တက + ကာလ] စိတ်ရှိ-ရာ- သော- အခါ-ကာလ (နိရောဓ-သမာပတ်မှ ထသောအခါ)။ ပုရိမေဟိ ဒွီဟိ ပဒေဟိ သစိတ္တကကာလော ကထိတော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၄။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၃။

သစိတ္တကဒုက (န) [သစိတ္တက + ဒုက] သစိတ္တကဒုက်။ သစိတ္တကဒုကံ အာပတ္တိမုခေန ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၇။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၈၈)။

သစိတ္တကပက္ခ (ပု) [သစိတ္တက + ပက္ခ] သစိတ္တက-အဖွဲ့-အစု၊ (ဝတ္ထုကို လွန်ကျူးခြင်းကို သိသောစိတ်ဖြင့်), စိတ်ရှိသော-အဖွဲ့-အစု။ ယဿ သစိတ္တကပက္ခေ စိတ္တံ အကုသလမေဝ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၃။ သစိတ္တကပက္ခေတိ စ ဝတ္ထုဝီတိက္ကမဝိဇာနန-စိတ္တေန “ သစိတ္တကပက္ခေ ” တိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၈။ (-ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁၈၉)။

သစိတ္တကပဝတ္တိ (ထီ) [သစိတ္တက + ပဝတ္တိ] စိတ်-စေတနာ-ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အပေါ်၌

ဖြစ်-ခြင်း-ရာ။ သစိတ္တကပဝတ္တိယဥ္စ "အနုတ္ထံ မေ အစရိ " တိအာဒိ ကာရဏံ ဘဝေယျ၊ ခါဏုပဟဋ္ဌာဒီသု တံ နတ္ထိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၄။

သစိတ္တကပုဂ္ဂလ (ပု) [သစိတ္တက + ပုဂ္ဂလ] သစိတ္တကပုဂ္ဂိုလ်။ (လွန်ကျူးလိုသော) စိတ်-စေတနာ-ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်။ သိက္ခာပဒံ ဟိ သစိတ္တကပုဂ္ဂလဝသေန ---- ဝုတ္တံ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၂၈။

သစိတ္တကမိဿက (တိ) [သစိတ္တက + မိဿက] သစိတ္တကနှင့် ရောနှောသော (သမုဋ္ဌာန်)။ သစိတ္တကမိဿကေန ဝါ သမုဋ္ဌာတိ (ကင်္ခါ။ ၁၁၂) တိ ယာ အာပတ္တိ ကဒါစိ အစိတ္တကေန ဝါ ကဒါစိ သစိတ္တက-မိဿကေန ဝါ သမုဋ္ဌာနေန သမုဋ္ဌာတိ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ ဿစ်။ ၁၈၈။

သစိတ္တကသတ္တ (ပု) [သစိတ္တက + သတ္တ] စိတ်ရှိသော သတ္တဝါ။ ဥပေက္ခာသဟဂတာတိ ဣဒံ စိတ္တံ တီသု ဘဝေသု သဗ္ဗေသံ သစိတ္တက-သတ္တာနံ သာဓာရဏံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၃။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၉၈)။

သစိတ္တကသမုဋ္ဌာန (နု) [သစိတ္တက + သမုဋ္ဌာန] သစိတ္တကသမုဋ္ဌာန်၊ ပညတ်တော်ကို သိသည့်-စိတ်-စေတနာ-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော-အကြောင်း-သမုဋ္ဌာန်။ ဣမာနိ တီဏိ ပဏ္ဏတ္တိဇာနနစိတ္တေန သစိတ္တကသမုဋ္ဌာနာနိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၇။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄၉။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၃၆)။

သစိတ္တကသိက္ခာပဒ (နု) [သစိတ္တက + သိက္ခာပဒ] သစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်။ ဣတရထာ သစိတ္တကသိက္ခာပဒါနံ ဣမသ္မိံ ဝါကျေ လောကဝဇ္ဇတာလက္ခဏံ န ဝုတ္တံ သိယာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၈။

သစိတ္တကာပတ္တိ (ထီ) [သစိတ္တကာ + အာပတ္တိ] သစိတ္တကအာပတ်၊ (လွန်ကျူး လိုသော) စိတ်-စေတနာ-ရှိသောကြောင့် သင့်သော အာပတ်။ သစိတ္တကာပတ္တိံ သစိတ္တကော အာပဇ္ဇတိ နာမ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၆၈။

သစိတ္တပရိယာယကုသလ (တိ) [သစိတ္တ + ပရိယာယ + ကုသလ] မိမိစိတ်-အလှည့်- အကြိမ်-ဖြစ်ပုံ-၌လိမ္မာသော၊ သူ။ သစိတ္တပရိယာယကုသလော (အံ၊ ၃။ ၃၂၉) တိ အတ္တနော စိတ္တဝါရ-ကုသလော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၆။

သစိတ္တပရိယောဒ(ဒါ)ပန (နု) [သစိတ္တ + ပရိယောဒ(ဒါ)ပန] မိမိစိတ်ကို-ဖြူစင်-တောက်ပ-စေခြင်း၊ မိမိစိတ်ကို-ပြိုးပြိုးပြက်ရှိ အောင်ပြု-သုတ်သင်-ခြင်း။ သစိတ္တပရိယောဒပနံ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါနသာသနံ။ ဒီ၊ ၂။ ၄၂။ ဓမ္မ။ ၄၁။ နေတ္တိ။ ၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄။ သစိတ္တပရိယောဒပနန္တိ အတ္တနော စိတ္တဇောတနံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၉။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၇။ သစိတ္တပရိယောဒပနန္တိ ပဉ္စဟိ နီဝရဏေဟိ အတ္တနော စိတ္တဿ ဝေါဒပနံ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၄။ သစိတ္တဿ သဗ္ဗသော ကိလေသာနံ သမုစ္ဆိန္ဒနေန ဝိသောဓနံ သစိတ္တပရိယောဒါပနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉။(-နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၆၂၊ ၂၁၄)။

သစိတ္တဝဂ္ဂ (ပု) [သစိတ္တ + ဝဂ္ဂ] သစိတ္တဝဂ်၊ သစိတ္တသုတ်ဖြင့် မှတ်အပ်သော သုတ် ၁၀-ခု အပေါင်း။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ ဒသကနိပါတပါဠိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၁-ဝဂ်၊ အံ၊ ၃။ ၃၂၉-၄၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၆-၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၃၃။

သစိတ္တဝေါဒါန (နု) [သစိတ္တ + ဝေါဒါန]

မိမိစိတ်၏ ဖြူစင်သန့်ရှင်းကြောင်း(သမာပတ်)။ စိတ္တဝေါဒါန (အံ၊ ၁။ ၉၀) နှင့် သကစိတ္တသုဝေါဒါနံ၊ အဠှနံ့ သမာပတ္တီနံ ဇတံ နာမံ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၆၀။

သစိတ္တသုတ္တ (န) [သစိတ္တ + သုတ္တ] သစိတ္တသုတ်။ (မိမိ၏စိတ်ကို ဆင်ခြင်ရန် အကြောင်းနှင့် မိမိစိတ်ဖြစ်ပုံ၌ လိမ္မာရန် ဆင်ခြင်မှု 'ပစ္စဝေက္ခဏာ' နှင့် ကုသိုလ်တရား၌ ကျေးဇူးများရေး အချက် (၁၀) မျိုးကို ဟောကြားသော သုတ်)။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ ဒသကနိပါတပါဠိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၁-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၂၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၃၃။

သစိတ္တုပသမ (ပု) [သစိတ္တ + ဥပသမ] မိမိစိတ်၏ငြိမ်သက်ခြင်း။ ပါရမီဟိ သစိတ္တုပသမတော ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၉၂။

သစိတ္တေကဂ္ဂတ (တိ) [သဟ + စိတ္တေကဂ္ဂတာ + အ။ နိရုတ္တိ၊ ၃၆၇။] စိတ္တေကဂ္ဂတာနှင့် တကွဖြစ်သော၊ စိတ်၏ တည်ကြည်ခြင်း သမာဓိနှင့် တကွဖြစ်သော။ သစိတ္တေကဂ္ဂတန္တိ ဣမ အဝုတ္တေပိ ဣမိနာ ဝိဘင်္ဂဝစနေန စိတ္တေကဂ္ဂတာပိ အင်္ဂမေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၆။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၇၃)။

သစိဝ (ပု) [သစ + ဝ။ ဣ-လာ။ ဓာန်၊ ဋီ၊ ၃၄၀။ သစ + ဣန်= သစိ + ဝါ + က (အ)။ ကောတ္တုာ။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။ သစိဝ-သံ။ သဏ္ဍဝ၊ သစိဝ-ပြာ။] အမတ်၊ မင်းတိုင်ပင်အမတ်၊ မင်းကျွမ်းဝင်သူ၊ မင်းနှင့် တညီတညွတ်ပါ-နောက်တော်လိုက်-တတ်သော၊ သူ။ (စံထား၊ ဓာန်၊ ၁၂)။ သဇီဝေါ သစိဝါမစ္စော။ ဓာန်၊ ဋီ၊ ၃၄၀။ သစတေ သမဝေတော ဘဝတီတိ သစိဝေါ။ ဓာန်၊ ဋီ။

သစီ (တိ) [သစ + ဣ = စီ + ဤ]။ အမရ၊ ဗျာချာသုဓာ။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။ ဂစီ-သံ။] သစီ-မည်သောနတ်သမီး၊ (သိကြားမင်း၏ မယား)။ ပုလောမဇာ, သစီ, ဣန္ဒာနီ ဣန္ဒာဒီနိပိ သက္ကဘရိယာယ နာမာနိ။ ဓာန်၊ ဋီ၊ ၁၈၊ ၂၁။

သစီပတိ (ပု) [သစီ + ပတိ။ သစိယာ ပတိ သစီပတိ။ အမရ၊ ဗျာချာသုဓာ။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။] သိကြားမင်း။ သစီပတိ ---- ဟရိ ဣန္ဒာဒီနိပိ သက္ကဿ နာမာနိ။ ဓာန်၊ ဋီ၊ ၁၈၊ ၂၀။

သစီဝရ (တိ) [သဟ + စီဝရ] (၁) သင်္ကန်းနှင့် တကွဖြစ်သော၊ သင်္ကန်း ပါသော။ (၂) သင်းပိုင်, ဧကစီ (ကိုယ်ဝတ်) ဟူသော သင်္ကန်းရှိသော၊ သူ။ (၁) မနုဿာ စီဝရဿာပိ ထေရာ အာဂတာတိ သစီဝရာနိ ဘတ္တာနိ အဒံသု။ ဝိ၊ ၃။ ၄၁၄-၅။ သစီဝရံ ဒါနိ အဒါသိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၄-၅။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၁၂)။ (၂) သစီဝရတာ (ကင်္ခါ။ ၁၈၄)တိ အန္တရဝါသက-Ow &mo a*F° သစီဝရတာ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၃၃၆။

သစီဝရဘတ္တ (န) [သစီဝရ + ဘတ္တ] သင်္ကန်းနှင့် တကွသော ဆွမ်း။ သမယေ သစီဝရဘတ္တံ ပဋိယာဒေတွာ။ ဝိ၊ ၂။ ၉၈။ (-၂၀၃။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၅)။

သစီဝရဘိက္ခာ (ထီ) [သစီဝရာ + ဘိက္ခာ] သစီဝရဘတ္တ-ကြည့်။ အမှာကံ သံဃဿ အနုဝဿံ သစီဝရဘိက္ခာ ပညတ္တာ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၀၃။

သစေ (ဗျ) [သ + စေ။ စေ=ဝိတ် + ဝိစ်။ ပါ၊ ၃။ ၂ ၇၅။ အမရ၊ ဋီ။ နှာ-၄၄၆။ စေ,

သစေ ယဒိတိ တယော ယဒျတ္တော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၁၁၄၇။] (၁) (သက်ာဝဝတ္တာန) အကယ်၍ ---- အံ့၊ လျှင်။ (၂) (သမ္ဘာဝနာ) အကယ်၍ များ, တကယ်လို့များ ---- အံ့၊ လျှင်၊ ဘိမူ။ (၃) (ဒေါသ = ဂရဟာ = အရှစိသံသူစန) အကယ်၍---ငြားအံ့၊ဆိုလျှင်။ (၄) (ဝါသဒ္ဒတ္ထ=ဝိကပ္ပတ္ထ) သော်လည်းကောင်း၊ ဖြစ်စေ။ (၅) (ပဋိက္ခေပ) စေဦးတော့၊ သော်ငြားလည်း။ (၁) (သက်ာဝဝတ္တာန) အကယ်၍ ---- အံ့၊ လျှင်။ သစေ ဥဿဟတိ၊ သောမေတဗ္ဗော (ဝိ၊ ၄။ ၃၇၅) တိ ယဒိ သက္ကောတိ သဗ္ဗော ဝိဟာရော သောမေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၁၇။ သစေ ဥဿဟတီတိ ဧတ္ထ သစေ-သဒ္ဒေါ ယဒိ-ပရိယာယော၊ ဥဿဟတိ-သဒ္ဒေါ သက္ကောတိ ပရိယာယောတိ ဒဿေတိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၅၂၅။ သစေ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ (ဒီ၊ ၁။ ၈၃။ မ၊ ၂။ ၃၃၅။ သုတ္တနိ။ ၃၆၆) တိ ယဒိ အဂါရေ ဝသတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၂၂။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၅၁။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။၁၇၀။ သစေ ဂစ္ဆေယျာသိ (ဝိမာန။ ၁၁၁) တိ ယဒိ ဂမိဿသိ။ ဝိမာန၊ ဋ။ ၂၉၈။ (-ဝိ၊ ၁။ ၁၈၊ ၁၉၇၊ ၂၂၄။ ဒီ၊ ၁။ ၈။ ဒီ၊ ၂။ ၁၄၃၊ ၁၉၆-၇။ သံ၊ ၂။ ၃၁၊ ၂၀၂။ အံ၊ ၁။ ၁၁၃၊ ၁၄၁-၂။ ခမ္မ။ ၆၀။ သုတ္တနိ။ ၂၈၆။ ဇာ၊ ၁။ ၅၊ ၁၂၂။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၈၇၊ ၂၂၃။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၈၉။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၈၅။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၅၄)။ (၂) (သမ္ဘာဝနာ) အကယ်၍များ, တကယ်လို့များ ---- အံ့၊ လျှင်၊ ဘိမူ။ သစေ မုသာ န ဘဏာသိ၊ သစေ ပါဏံ န ဟိံသသိ။ မ၊ ၁။ ၄၈။ ယံ ပန ပါဠိယံ "သစာစ မယ"န္တိ ဝုတ္တံ၊ တဿ "သစေ မယ"န္တိ အယမေဝတ္ထော ---- သစေတိ သမ္ဘာဝနတ္ထေ နိပါတော။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၀၅။ (-မ၊ ၂။ ၂၄၉၊ ၃၃၅။ သံ၊ ၁။ ၉၊ ၁၇၇။ ခမ္မ၊ ၃၃။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၃၄။ ခမ္မ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၇)။ (၃) (ဒေါသ=ဂရဟာ=အရှစိသံသူစန) အကယ်၍ ---- ငြားအံ့၊ ဆိုလျှင်။ သစေ ဘိက္ခဝေ ပေသေယာ ဟတ္ထာရောဟပုတ္တော မုဟုတ္တံ နိသီဒေယျ ---- မဟတာ အတ္တေန သံယုတ္တော အဘဝိဿ။ မ၊ ၂။ ၅။ သစေ စုတော သီလဝတတော ဟောတိ။ သုတ္တနိ။ ၄၁၈။ သစေ ခေါ တေ မာရိသ သဗ္ဗဿ သဗ္ဗတ္တေနာ (မ၊ ၁။ ၄၀၅) တိ က္လာဒမေဝ ဖြပ္ပာ အတ္တနော ဝါဒိတာယ သဗ္ဗန္တိ အကုရံ နိဒ္ဒိသိတွာ အကုရေ ဒေါသံ ဂဏှန္တော အာဟ။ မ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၀၉။ (-မ၊ ၂။ ၂၄၉။ သံ၊ ၁။ ၁၆၄။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၁၅)။ (၄) (ဝါသဒ္ဒတ္ထ=ဝိကပ္ပတ္ထ) သော်လည်းကောင်း၊ ဖြစ်စေ။ သစေ တံ ပါပကံ ကမ္မ (ပေတ။ ၁၅၂) န္တိ အထ ပန တံ ပါပကမ္မံ အာယတိံ ကရိဿထ၊ ဧတရဟိ ဝါ ကရောထ။ ပေတ၊ ဋ။ ၉၈။ (-ဥဒါန။ ၁၃၇။ ဥဒါန၊ ဋ။၂၆၇-၈)။ (၅) (ပဋိက္ခေပ) စေဦးတော့၊ သော်ငြားလည်း။ သစေပိ "ဂိဟီ ဘဝိဿာမိ"တိ ဝါ "ဂိဟီ ဟောမိ"တိ ဝါ "ဂိဟီ ဇာတောမှိ"တိ ဝါ " ဂိဟိမှိ " တိ ဝါ ဝဒတိ၊ အပစ္စက္ခာတာ ဟောတိ သိက္ခာ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၁၅။

(သစေပိ မှာ၊ သဒ္ဒါ ကြောင်းကျိုး မပြတ်နိုးစိမ့်၊ ဟုတ်လိမ့်နိုးနိုး၊ တမျိုး ကပ်ခါ၊ မေးခဲ့ရာ၊ ပယ်ခါ ဖြေလေဘိ။ ဈေ၊ နိယာမ်။ ၇၇။)

သစေတန (တိ) [သဟ + စေတနာ + အ။ နိရုတ္တိ။ ၃၆၇။ သဟ စေတနာယ ဝတ္တတိ။ ကောတ္ထုဘာ။] (၁) စေတနာ-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ (၂) စိတ်-စေတနာ-နာမ်တရား- ရှိသော။ (ပု) (၃) သစေတန မည်သော-မင်း-ဘုရင်။ (ပု၊ န) (၄) သစေတနသုတ်။ (၁) သဝေဒနံ။ သသညံ။ သစေတနံ။

သပည် စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ။ အဘိ၊ က။ ၁၈၃။ (-မိလိန္ဒ။ ၂၄၀၊ ၂၆၀)။ (၂) ကိံ ပန မနုဇော သစေတနော။ မိလိန္ဒ။ ၂၉၇။ မဟာပုရိသော တုယှံ တာဝ ဒါနဿ ဒိန္နဘာဝေ သစေတနာ သက္ခိနော၊ မယှံ ပန ဣမသ္မိံ ဌာနေ သစေတနော ကောစိ သက္ခိ နာမ နတ္ထိ။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၈၈။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၈၆။ စေတနာယဿ သစေတနဿ ပညဝတော မုတ္တဿ ကထံ ရုစ္စတိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၃၆၃။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ။ ၇၆)။ (ပု) (၃) ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ ရာဇာ အဟောသိ သစေတနော နာမ။ အံ၊ ၁။ ၁၀၉။ (ပု၊ န) (၄) ဉာတော သာရဏီယော ဘိက္ခု၊ စက္ကဝတ္တိ သစေတနော။ အံ၊ ၁။ ၁၁၆။

သစေတနက (တိ) [သဟ + စေတနာ + က။ နိရုတ္တိ။ ၃၆၆။] သစေတန (၁) ကြည့်။ သစေတနကဿ ဝါစာ သစိတ္တကဿ ဝါစာ။ အဘိ၊ က။ ၃၀၄။

သစေတနကိရိယ (ထီ၊ န) [သစေတန + ကိရိယ] စိတ်-စေတနာ-ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏-အမူအရာ - ကြိယာ။ အစေတနေပိ ဟိ သစေတနကိရိယမာရောပေတွာ ဝေါဟရန္တိ။ ထေရ၊ ဋ။ ၂။ ၁၆၉။ (-အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၈)။

သစေတနသုတ္တ (န) [သစေတန + သုတ္တ] သစေတနသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ တိကနိပါတပါဠိ၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၂-ဝဂ်၊ ၅-သုတ်။ အံ၊ ၁။ ၁၀၉-၁၀။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၇၉-၈၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၃-၄။

သစေတသ (တိ) [သဟ + စေတ + အ။ သိ-လာ။ သဟ စေတသာ ဝတ္တတီတိ သစေတသ်-သံ။ ကောတ္ထုဘာ။ | (သမထ, ဝိပဿနာ) စိတ်-ရှိ-နှင့်ပြည့်စုံ-သော၊ သူ။ တမေနံ သစေတသော ဘိက္ခု ဒဗ္ဗဇာတိကော ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ။ အံ၊ ၁။ ၂၅၅။ သစေတသောတိ စိတ္တသမ္ပန္နော။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၂၇။

သစောရ (တိ) [သဟ + စောရ] ခိုးသူ-ဓားပြ-ရှိသော။ သစောရော ဝိယ မဂ္ဂေါ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၈၄။

သစ္စံကိရဇာတက (န) [သစ္စံကိရ + ဇာတက] သစ္စံကိရဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၁-နိပါတ်၊ ၈-ဝဂ်၊ ၃-ဇာတ်။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၄၁-၅။

သစ္စ (တိ) [သတ + တျ။ သတ + ယ။ ရူ။ ၆၆၀။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၂၆၀။ သန္တ + ဏျ။ သန္တေသု သာဓူသု ဘဝံ သစ္စံ။ သတ သာတစ္စေ ဝါ၊ ဝဇာဒိနာ ယော၊ သစ္စံ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၁၂၇။ သတ + ယ။ သတေ ဟိတံ သတျံ=သစ္စံ။ ကောတ္ထုဘာ။ သီတ + ဏျ-သစ္စ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၇၇၇။ သတျ-သံ။ သစ္စ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ | (၁) (ဝစီသစ္စာ, ဝါစာသစ္စာ) မဖောက်မပြန် - ဟုတ်မှန် - သော စကား။ (၂) (ဝိရတီသစ္စာ) သမ္မာဝါစာ စေတသိက်။ (၃)(အရိယသစ္စာ)သစ္စာ ၄-ပါး။ (၄) သစ္စဉာဏ်= သစ္စာ ၄-ပါး တရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သောဉာဏ်။(၅)သစ္စာပါရမီ။(၆) (ပရမတ္ထသစ္စာ) နိဗ္ဗာန်။ (၇) ဖြပ္ပဇ္ဇာသစ္စာ = ပရမတ္ထဖြပ္ပဇ္ဇာ တို့၏-မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-သောစကား။ (၈) (ဒိဋ္ဌိသစ္စာ) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ = ဒိဋ္ဌိစေတသိက်။ (၉) (က) (သမ္မုတိသစ္စာ) ပညတ်ဖြစ်၍ မှန်ကန်သော တရားစကား။ (ခ) (ပရမတ္ထသစ္စာ) ပရမတ္ထဖြစ်၍ မှန်ကန်သော တရား စကား။ (၁၀) (က) (ဝစီသစ္စာ) မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-သောစကား။ (ခ) (ဝိရတီသစ္စာ) သမ္မာဝါစာ စေတသိက်။ (၁၁)(ပရမတ္ထသစ္စာ)(က) နိဗ္ဗာန်။ (ခ) မဂ္ဂသစ္စာ၊ အရိယမဂ်။ (၁၂) (က) (ဝစီ-

သစ္စာ) မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-သောစကား။ (ခ) (ပရမတ္ထသစ္စာ) နိဗ္ဗာန်။(၁၃)(က) ဝစီသစ္စာ။ (ခ) ပရမတ္ထသစ္စာ။ (၁၄) (က) (ဝစီသစ္စာ) မဖောက်မပြန်- ဟုတ်မှန်- သော စကား။ (ခ) (မဂ္ဂသစ္စာ) သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပ။ (ဂ) (ပရမတ္ထသစ္စာ) နိဗ္ဗာန်။ (၁၅) (က) ပရမတ္ထ-သစ္စာ=နိဗ္ဗာန်။(ခ) ဝိရတိသစ္စာ။ (ဂ) ဝါစာသစ္စာ။ (၁၆) (က) ဝစီသစ္စာ။ (ခ) ဝိရတိသစ္စာ။ (ဂ) ဉာဏသစ္စာ။ (ဃ) ပရမတ္ထသစ္စာ။ (၁၇) (က) ဝစီသစ္စာ။ (ခ) ဉာဏသစ္စာ= ယထာဘူတဉာဏ်။ (ဂ) ဒိဋ္ဌိသစ္စာ=ဒိဋ္ဌိစေတသိက်။ (၁၈) သစ္စသံယုတ်။ (၁၉) (က) အဟုတ်အမှန်ကို ပြောဆိုခြင်း။ (ခ) မချွတ်မယွင်း-မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်စွာ-ပြောဆိုလေ့ရှိ-သည်၏အဖြစ်-ခြင်း။ (၂၀) ဟုတ်မှန်သောသဘော။ ` (၂၁) (က) ကျိန်စာ၊ ကျမ်းသစ္စာ၊ ကျိန်ဆို-ကျမ်းသစ္စာဆို-ခြင်း။ (ခ) သစ္စာ၊ သစ္စာဓိဋ္ဌာန်၊ သစ္စာဆို-သစ္စာဓိဋ္ဌာန်ပြု-ခြင်း။ (၂၂) (က) မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-မှန်ကန်-သော။ (ခ) မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-မှန်ကန်-သော၊ ထင်ရှားရှိသော။ (ဂ) မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-မှန်ကန်-သော၊ အကျိုးရှိသော။ (၂၃) ချမ်းအေးသော။ (၂၄) မြတ်သော။

(၁) (ဝစီသစ္စာ, ဝါစာသစ္စာ) မဖောက်မပြန် - ဟုတ်မှန်- သော စကား။ သစ္စေ စ အကုပ္ပေ စာ (ဝိ၊ ၄။ ၄၄၁) တိ ဝစီသစ္စေ စ အကုပ္ပနတာယ စ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၂၆။ သစ္စမနုရက္ခေယျာ (မ၊ ၃။ ၂၈၂) တိ ပရမတ္ထ-သစ္စသ နိဗ္ဗာနဿ သစ္ဆိကိရိယတ္ထံ အာဒိတော ဝစီသစ္စံ ရက္ခေယျ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၀၈။ သစ္စံ ဘဏေ (ဓမ္မ။ ၄၆) တိ သစ္စံ ဒီပေယျ ဝေါဟရေယျ၊ သစ္စေ ပတိဋ္ဌဟေယျာတိ အတ္ထော။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၄။ ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။ ခုဒ္ဒက။ ၅။ သုတ္တနိ။ ၃၁၂။ စောရိန် ဗဟုဗုဒ္ဓိန်၊ ယာသု သစ္စံ သုဒုလ္လဘံ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၉၅။ (-မ၊ ၃။ ၂၈၂။ သံ၊ ၁။ ၁၉၁၊ ၂၁၆။ ထေရ။ ၂၄၉၊ ၃၇၀။ ဓမ္မ။ ၄၆၊ ဇာ၊ ၁။ ၁၄၊ ၁၇၊ ၃၆၊ ၆၁၊ ၁၀၃။ ဇာ၊ ၂။ ၁၄၀၊ ၂၆၉။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၀၈။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၀။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၂။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၅။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၇၊ ၃၄၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၃၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၅၃)။ (၂) (ဝိရတိသစ္စာ) သမ္မာဝါစာ စေတသိက်။ သစ္စေ ဋ္ဌိတာ သမဏ-ဗြာဟ္မဏာ စာ (ဇာ၊ ၂။ ၁၄၀) တိအာဒီသု ဝိရတိသစ္စေ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၀-၁။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၇။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၅။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၄-၅)။ (၃) (အရိယသစ္စာ) သစ္စာ ၄-ပါး။ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ၊ ဒုက္ခသမုဒယံ အရိယသစ္စံ၊ ဒုက္ခနိရောဓံ အရိယသစ္စံ။ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ-ပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၀၄။ စတ္တာရိ သစ္စာနိ-- ဒုက္ခသစ္စံ သမုဒယသစ္စံ နိရောဓသစ္စံ မဂ္ဂသစ္စံ။ ယမက၊ ၁။ ၂၀၅။ သစ္စာနီတိ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ၊ ဒုက္ခသမုဒယော အရိယသစ္စံ၊ ဒုက္ခနိရောဓော အရိယသစ္စံ၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၄။ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ပကာသေတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၆။ စတုသစ္စံ ပကာသေန္တော။ အပ၊ ၁။ ၁၂၁။ တတ္ထ သစ္စန္တိ တထံ အဝိတထံ အဝိပရီတံ သစ္စံ၊ ဒုက္ခသမု-ဒယနိရောဓမဂ္ဂဝသေန စတ္တာရိ သစ္စာနိ သမာဟဋ္ဌာနီတိ စတုသစ္စံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၅။ (-မ၊ ၁။ ၃၉၈။ အဘိ၊ ပု။ ၁၁၇။ ပဋိသံ။ ၁၇၂၊ ၂၉၃-၄။ ဓမ္မ။ ၅၁။ ထေရ။ ၃၀၆။ ထေရီ။

၄၂၉၊ ၄၃၃။ အပ၊ ၁။ ၃၁၊ ၅၃၊ ၁၁၂။ အပ၊ ၂။ ၁၀၈။ နေတ္တိ။ ၄၊ ၈၊ ၁၄၊ ၉၂။ မိလိန္ဒ။ ၂၉၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၈။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၀။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၉။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၄-၇။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၆၄။ မဇ္ဈ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၅။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၅။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၊ ၁၀။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၊ ၂၅၊ ၂၁၀။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၆။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၇။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၁-၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၊ ၁၁၊ ၂၁၊ ၂၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၊ ၁၉၊ ၃၁။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၂-၇၊ ၃၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၁၊ ၃၇၊ ၁၆၁။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၊ ၅၁)။

သစ္စာလေးပါးဟူသော်ကား- ဒုက္ခသစ္စာ, သမုဒယသစ္စာ, နိရောဓသစ္စာ, မဂ္ဂသစ္စာအား ဖြင့် လေးပါးဖြစ်သတည်း။

ထိုတွင် ဘုံသုံးပါး၌ဖြစ်သော ဝဋ်တရား သည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ တဏှာ • လောဘ သည် သမုဒယသစ္စာမည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ လောကုတ္တရာဖြစ်သော မဂ်သည်(ဝါ)မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားသည် မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။ (ယမက၊ ၁။ ၂၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၄။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၅။ သင်္ဂဟ။ ၁၂၇-၉)။ သစ္စာ ၄-ပါးနှင့်စပ်၍ သိမှတ်ဖွယ်ကို အဘိ၊ ဝိ။ ၁၀၄-၂၇။ ယမက၊ ၁။ ၂၀၅-၆၅။ ပဋိသံ။ ၂၉၃-၃၀၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၈-၁၁၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၀-၂။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၆-၂၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၄-၄၇။ မူလဋီ၊ ၂။ ၅၀-၇၇။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၃၄-၈။ အနုဋီ၊ ၂။ ၆၀၊ ၈၁။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၈၅-၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၀-၂၂၅-ကြည့်။

(၄) သစ္စဉာဏ် (သစ္စာ ၄-ပါးတရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော ဉာဏ်)။ သစ္စာနိ (ပဋိသံ။ ၂၇၇) တိ စေတ္ထ သစ္စဉာဏာနိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၀။ သစ္စ (မဇ္ဈ။ ၉၆) န္တိ ယသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ စတ္တာရိ သစ္စာနိ သောဠသဟာကာရေဟိ ပဋိဝိဒ္ဓါနိ တံ သစ္စဉာဏဒွေဝ နဝဝိဓော စ လောကုတ္တရဓမ္မော အတ္ထိ။ မဇ္ဈ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၂။ (-ပဋိသံ။ ၃၉၃။ မဇ္ဈ။ ၅၁။ ဇာ၊ ၁။ ၄၁။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၄။ မဇ္ဈ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၅)။ (၅) သစ္စာပါရမီ။ ခန္တိသစ္စမဓိဋ္ဌာနံ မေတ္တုပေက္ခာ စ ကိတ္တိသာ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၀၆။ (၆) (ပရမတ္ထသစ္စာ) နိဗ္ဗာန်။ သစ္စ (မ၊ ၃။ ၂၈၈) န္တိ ပရမတ္ထသစ္စံ နိဗ္ဗာနံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၁၄။ ဒုဒ္ဒသံ အနတံ နာမ၊ န ဟိ သစ္စံ သုဒဿနံ။ ဥဒါန။ ၁၇၈။ တတ္ထ သစ္စန္တိ နိဗ္ဗာနံ။တံ ဟိ ကေနစိ ပရိယာယေန အသန္တ-သဘာဝါဘာဝတော ဧကန္တေနေဝ သန္တတ္တာ အဝိပရီတဋ္ဌေန သစ္စံ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၅၆။ (၇) ဗြာဟ္မဏသစ္စာ • ပရမတ္ထဗြာဟ္မာ တို့၏-မဖောက်မပြန် - ဟုတ်မှန် - သော စကား။ စတ္တာရိမာနိ ပရိဗ္ဗာဇကာ ဗြာဟ္မဏသစ္စာနိ ---- သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိကာနိ။ အံ၊ ၁။ ၄၉၆။ စတ္တာရိမာနိ ဘိက္ခဝေ ဗြာဟ္မဏသစ္စာနီတိ-အာဒီသု ဗြာဟ္မဏသစ္စေ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၀။ ဗြာဟ္မဏသစ္စာနီတိ ပရမတ္ထဗြာဟ္မာနံ သစ္စာနိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၂။ (၈) (ဒိဋ္ဌိသစ္စာ) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ• ဒိဋ္ဌိစေတသိက်။ ကသ္မာ နု သစ္စာနိ ဝဒန္တိ နာနာ၊ ပဝါဒိယာသေ ကုသလာ ဝဒါနာ (သုတ္တနိ။ ၄၁၆) တိအာဒီသု ဒိဋ္ဌိသစ္စေ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၀-၁။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၇။သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၅။ သစ္စာနိ (ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၄) တိ ဒိဋ္ဌိသစ္စာနိ။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၂၄၅။ (၉) (က) (သမ္မုတိသစ္စာ) ပညတ်ဖြစ်၍ မှန်ကန်သော တရားစကား။ (ခ) (ပရမတ္ထသစ္စာ) ပရမတ္ထဖြစ်၍ မှန်ကန် သောတရားစကား။ ဒုဝေ သစ္စာနိ အက္ခာသိ၊ သမ္မုတိံ ပရမတ္ထဉ္စ၊ ... ဒွေ သစ္စာနိ

ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၄။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၇၈။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၀၀)။ သမ္မုတိသစ္စံ ပရမတ္ထသစ္စန္တိ ဒွေ သစ္စာနိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၇။ " သစ္စော ဗြာဟ္မဏော သစ္စောခတ္တိယော"တိအာဒိဘေဒံ သမ္မုတိသစ္စံ ဝါ ---- " ဒုက္ခံ အရိယသစ္စ " န္တိအာဒိဘေဒံ ပရမတ္ထသစ္စံ ဝါ ဟောတု။ မဓု၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၄။ (-နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၆)။ (၁၀) (က) (ဝစီသစ္စာ) မဖောက် မပြန် - ဟုတ်မှန် - သော စကား။ (ခ) (ဝိရတိသစ္စာ) သမ္မာဝါစာ စေတသိက်။ သစ္စေ ဋ္ဌိတာ သမဏဗြာဟ္မဏာ စ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၄၀။ ယသ္မာ ဝါ ဝိရတိသစ္စဝစီသစ္စေ ဋ္ဌိတာ ---- အမတမဟာနိဗ္ဗာနံ တရန္တိ ပါပုဏန္တိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၃၂။ သစ္စေ ဋ္ဌိတာ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၁) တိ ဝိရတိသစ္စေ ဝါစာသစ္စေ စ ဋ္ဌိတာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁၊ ၃၂၂။ (၁၁) (ပရမတ္ထသစ္စာ) (က) နိဗ္ဗာန်။ (ခ) မဂ္ဂသစ္စာ၊ အရိယမဂ်။ သစ္စေန ဒန္တော ဒမသာ ဥပေတော။ သံ၊ ၁။ ၁၇၀။ သစ္စေန ဒန္တောတိ ပရမတ္ထသစ္စေန ဒန္တော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၅။ ပရမတ္ထသစ္စေန နိဗ္ဗာနေန အာရမ္မဏပစ္စယဘူတေန အရိယမဂ္ဂေန ဒန္တော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၁။ ဧကံ ဟိ သစ္စ (သုတ္တနိ။ ၄၁၆) န္တိ ဝိသဇ္ဇနဂါထာယ ဧကံ သစ္စံ နိရောဓော မဂ္ဂေါ ဝါ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၀။ ဧကံ ဟိ သစ္စံ န ဒုတိယမတ္ထီတိ ဧကံ သစ္စံ ဝုစ္စတိ ဒုက္ခနိရောဓော နိဗ္ဗာနံ။ ---- အထ ဝါ ဧကံ သစ္စံ ဝုစ္စတိ မဂ္ဂသစ္စံ နိယျာနသစ္စံ ---- အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ။ မဟာနိ။ ၂၂၆။ (-မ၊ ၃။ ၂၈၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၁၄)။

(၁၂) (က) (ဝစီသစ္စာ) မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-သော စကား။ (ခ) (ပရမတ္ထသစ္စာ) နိဗ္ဗာန်။ ယဒေဝ တတ္ထ သစ္စံ၊ တဒဘိညာယ (အံ၊ ၁။ ၃၉၇) တိ ယံ တတ္ထ "သစ္စေ ပါဏာ အဝဓ္ဓျာ " တိ ပဋိပတ္တိယာ သစ္စံ တထံ အဝိပရီတံ။ ဣမိနာ ဝစီသစ္စံ အဗ္ဘန္တရံ ကတွာ ပရမတ္ထသစ္စံ နိဗ္ဗာနံ ဒသေတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၉။ (၁၃) (က) ဝစီသစ္စာ။ (ခ) ပရမတ္ထသစ္စာ။ သစ္စေန ကိတ္တိံ ပပ္ပေါတိ။ သံ၊ ၁။ ၂၁၇။ သုတ္တနိ။ ၃၀၇။ နေတ္တိ။ ၁၂၆။ သစ္စေနာတိ ဝစီသစ္စေနာပိ " သစ္စဝါဒီ ဘူတဝါဒီ " တိ, ပရမတ္ထသစ္စေနာပိ " ဗုဒ္ဓေါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ အရိယသာဝကော "တိ ကိတ္တိံ ပပ္ပေါတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၄။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၉။ သစ္စေနာတိ ဝစီသစ္စေန ပရမတ္ထသစ္စေန စ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၅။(-နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၀၁)။(၁၄) (က) (ဝစီသစ္စာ) မဖောက် မပြန်-ဟုတ်မှန်-သော စကား။ (ခ) (မဂ္ဂသစ္စာ) သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပ။ (ဂ) (ပရမတ္ထသစ္စာ) နိဗ္ဗာန်။ သစ္စံ ဓမ္မော သံယမော ဗြဟ္မစရိယံ။ သံ၊ ၁။ ၁၇၁။ တတ္ထ သစ္စန္တိ ဝစီသစ္စံ။ သစ္စန္တိ ဝါ ဣမိနာ မဂ္ဂသစ္စံ။ သာ အတ္ထတော သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ ---- သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ပန ဂဟိတာယ တဂ္ဂတိကတ္တာ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ ဂဟိတောဝ ဟောတိ။ ---- အထ ဝါ သစ္စန္တိ ပရမတ္ထသစ္စံ။ တံ အတ္ထတော နိဗ္ဗာနံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၈။ (၁၅) (က) ပရမတ္ထသစ္စာ = နိဗ္ဗာန်။ (ခ) ဝိရတိသစ္စာ။ (ဂ) ဝါစာသစ္စာ။ သစ္စံ ဟဝေ သာဒုတရံ ရသာနံ။ သံ၊ ၁။ ၂၁၆။ သုတ္တနိ။ ၃၀၆။ ဣမ ပန ပရမတ္ထသစ္စံ နိဗ္ဗာနံ ဝိရတိသစ္စဉ္စ (ဝိရတိသစ္စံ ဝါ) အဗ္ဘန္တရံ ကတွာ ဝါစာသစ္စံ အဓိပ္ပေတံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၀-၁။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၅။ (၁၆) (က) ဝစီသစ္စာ။ (ခ)ဝိရတိသစ္စာ။(ဂ) ဉာဏသစ္စာ။(ဃ) ပရမတ္ထ-သစ္စာ။ ယမှိ သစ္စဉ္စ ဓမ္မော စ၊ သော သုဒီ သော စ ဗြာဟ္မဏော။ သစ္စန္တိ ဝစီသစ္စဉ္စေဝ ဝိရတိသစ္စဉ္စ။ အထ ဝါ သစ္စန္တိ ဉာဏသစ္စဉ္စေဝ ပရမတ္ထသစ္စဉ္စ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၆၉။ (၁၇) (က)

ဝစီသစ္စာ။ (ခ)ဉာဏသစ္စာ=ယထာဘူတဉာဏ်။ (ဂ) ဒိဋ္ဌိသစ္စာ=ဒိဋ္ဌိစေတသိက်။ သစ္စံ ကရောမိ နိဒ္ဒါန (သံ၊ ၁။ ၁၇၅။ သုတ္တနိ။ ၂၉၁) န္တိ ဧတ္ထ ဒိဋ္ဌိဟာကာရေဟိ အဝိသံဝါဒနံ သစ္စံ။ နိဒ္ဒါနန္တိ ဆေဒနံ လုနနံ ဥပ္ပါဋနံ၊ ---- ကုသလသဘာဝ သကာနံ ဝိသံဝါဒနတိဏာနံ သစ္စေန နိဒ္ဒါနံ ကရောမိ။ ယထာဘူတဉာဏံ ဝါ ဧတ္ထ သစ္စန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ---- အထ ဝါ သစ္စန္တိ ဒိဋ္ဌိသစ္စံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၃-၄။ (၁၈) သစ္စသံယုတ်။ သောတာပတ္တိသစ္စဉာတိ၊ မဟာဝဂ္ဂေါတိ ဝုစ္စတိ။ သံ၊ ၃။ ၄၁၅။ (၁၉) (က) အဟုတ်အမှန်ကို ပြောဆိုခြင်း။ သစ္စေနာလိကဝါဒီန(ဓမ္မ။ ၄၆။ ဇာ၊ ၁။၃၆)န္တိ မုသာဝါဒိံ သယံ သစ္စဝါဒီ ဟုတွာ သစ္စေန ဇိနာတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄။ အလိကဝါဒီ သစ္စဝစနေန ဇိနိတဗ္ဗော။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၂။ (ခ) မချွတ်မယွင်း-မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်စွာ-ပြောဆိုလေ့ရှိ- သည်၏အဖြစ်- ခြင်း။ သစ္စေန လောကံ ပါလေသိ(စရိယာ။၄၁၄)န္တိ အတ္တနော အဝိသံဝါဒိဘာဝေန သတ္တလောကံ ဇမ္ဗုဒီပေ တတ္ထ တတ္ထ သတ္တနိကာယံ ပါပတော နာနာဝိဓာ အနတ္ထတော စ ရက္ခိံ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၃။ (၂၀) ဟုတ်မှန်သော သဘော။ ဣမ သစ္စဥ္စ ဓမ္မော စ။ အဟိံသာ သံယမော ဒမော။ ဇာ၊ ၁။ ၃၂၉။ သစ္စန္တိ သဘာဝေါ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၃၇။ ယေန သစ္စေနာ (ဇာ၊ ၂။ ၁၈၁) တိ ယေန ဘူတေန သဘာဝေန။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၁၁၂။ (၂၁) (က) ကိုန်စာ၊ ကျမ်းသစ္စာ၊ ကိုန်ဆို-ကျမ်းသစ္စာဆို-ခြင်း။ ဣမဿ လောကဿ သစ္စကိရိယာ နာမ အဝဿယော၊ တသ္မာ သဗ္ဗေပိ "ယဒိ အမှေ စောရာ, ဟတ္ထိ မဒ္ဒတု၊ အထ န စောရာ, မာ မဒ္ဒတူ"တိ သစ္စကိရိယံ ကရောထ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၄။ ဣမိနာ သစ္စေန

အယံ အဂ္ဂိ မာ မံ ဈာပေသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၂။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၁၊ ၃၁၂)။ (ခ) သစ္စာ၊ သစ္စာဓိဋ္ဌာန်၊ သစ္စာဆို-သစ္စာဓိဋ္ဌာန်ပြု-ခြင်း။ သစ္စေန မေ သမော နတ္ထိ၊ ဧသာ မေ သစ္စပါရမီ။ စရိယာ။ ၄၁၅။ ကိံ ပန မဟာရာဇ အတ္ထိ လောကေ သစ္စံ နာမ၊ ယေန သစ္စဝါဒိနော သစ္စကိရိယံ ကရောန္တိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၂၄။ "ဣမိနာ သစ္စေန တဝ သရီရေ ဗျာဓိ ဖာသု ဟောတူ" တိ သစ္စကိရိယံ အကာသိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၇။ (-ဇာ၊ ၁။ ၃၉၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၁၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၉၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂)။ (၂၂) (က) မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-မှန်ကန်-သော။ သစ္စံ ဘော ဂေါတမ နိမန္တိတတ္ထ မယာ ဝဿံဝုတ္ထာ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၂။ သစ္စံ ကိရ တွံ အာဝုသော ဟတ္ထက ---- သင်္ကေတံ ကတွာ ဝိသံဝါဒေသိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁။ မာ ဟေဝ နေမိတ္တာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ သစ္စံ အဿ ဝစနံ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၀။ သစ္စံ ကိရ တုမှေ အာဝုသော နိဂဏ္ဌာ ဧဝံ ဝါဒိနော ဧဝံ ဒိဋ္ဌိနော။ မ၊ ၃။ ၁။ တံ သစ္စံ ယံ အမောသဓမ္မံ နိဗ္ဗာနံ။ မ၊ ၃။ ၂၈။ တံ သစ္စန္တိ တံ အဝိတထံ သဘာဝေါ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၁၄။ ယမေတ္ထ ဝက္ခာမိ တဒေဝ သစ္စံ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၆၀။ တဒေဝ သစ္စန္တိ တဒေဝံ တထံ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဒိသွာ ကထိတ-သဒိသံ ဘဝိဿတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၆။ (ခ) မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-မှန်ကန်-သော၊ ထင်ရှား ရှိသော။ ဩဠာရိကော ဝါဿ အတ္တပဋိလာဘော တသ္မိံ သမယေ သစ္စော ဟောတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၈၄။ သစ္စော ဟောတီတိ ဘူတော ဟောတိ၊ ဧဝံ တသ္မိံ သမယေ သစ္စော ဟောတီတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၄။ တသ္မိံ သမယေ သစ္စော ဟောတီတိ တသ္မိံ ပစ္စုပ္ပန္နသမယေ ဝိဇ္ဇမာနော ဟောတိ။ သီ၊

ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၆။ (ဂ) မဖောက် မပြန်-ဟုတ် မှန်-မှန်ကန်-သော၊ အကျိုးရှိသော။ မောယံ ကာယကမ္မံ မောယံ ဝစီကမ္မံ၊ မနောကမ္မမေဝ သစ္စံ။ မ၊ ၃။ ၂၅၀။ သစ္စန္တိ တထံ ဘူတံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈၁။ တထံ ဘူတန္တိ သစ္စသဒ္ဒဿ အတ္ထမာဟ။ ပရိဗ္ဗာဇကော ပန ‘‘ သစ္စ ’’န္တိ ကမ္မိနာ တမေဝ သဖလန္တိ ဝဒတိ။ သဖလံ ဟိ ကမ္မံ သတ္တု အဘိမတမနောကမ္မန္တိ အဓိပ္ပါယော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၇၆-၇။ (၂၃) ချမ်းအေးသော။ သစ္စဥုန်-ကြည့်။ (၂၄) မြတ်သော။ သုစိသစ္စသမ္မတာ (ဇာ၊ ၂။ ၁၀၄) တိ ---- သုစိစေဝ ဥတ္တမသမ္မတာ စ ဟောန္တိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၂၄။

သစ္စ[၂] (ပု၊ ထီ) [သစ္စ + ဏ] (၁) သစ္စမည်သော-ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။ (၂) သစ္စမည်သော ဘုရားလောင်း။ (၃) သစ္စာမည်သော နိဂဏ္ဌိမိန်းမ။ (၁) သစ္စော တထော ဝိရဇော ပဏ္ဍိတော စ။ မ၊ ၃။ ၁၁၄။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၁၄၃။ (၂) တဒါ ဟိ ဗောဓိသတ္တော ဗာရာဏသိယံ အညတရသ္မိံ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿ ‘‘ သစ္စော ’’တိ နာမံ ကရိံသု။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၄။ (၃) တေသံ သံဝါသမနွာယ စတဿော ဓီတရော ဇာတာ၊ ဧကာ သစ္စာ နာမ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၀။

သစ္စ[၃] (တိ) | သစ္စ + ဏ။ သစ္စံ အဿ အတ္ထီတိ သစ္စော။ | (၁) မှန်ကန်သောစကား-သစ္စာတရား-ရှိသော၊ သူ။ (၂) (က) မှန်သော စကား-သစ္စာတရား-နှင့်ပြည့်စုံ-ရှိ-သော၊ သူ။ (ခ) ဉာဏ်-ဉာဏ်သစ္စာ- နှင့်ပြည့်စုံ-ရှိ-သော၊ သူ။ (ဂ) မဂ္ဂသစ္စာ-နှင့်ပြည့်စုံ-ရှိ-သော၊ သူ။ (၃) (က) မဖောက် မပြန်-ဟုတ်မှန်-သော-အနက်-သဘော-ရှိသော။ (ခ) မချွတ်မယွင်း စေတတ်သော။ (၁) သစ္စော စဿ သဒ္ဓေါ စာ (ဒီ၊ ၃။ ၈၈) တိ သီလာစာရေ ဋ္ဌိတော ဘိက္ခု သစ္စော စ ဘဝေယျ သစ္စကထော သဒ္ဓေါ စ သဒ္ဓါသမ္ပန္နော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၆။ သစ္စံ ဧတဿ အတ္ထီတိ သစ္စောတိ အာဟ “သစ္စကထော”တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၆။ (-ဇာ၊ ၂။ ၂၉၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၉၉)။ (၂) (က) (ခ) (ဂ) သစ္စော သိယာတိ သစ္စဝါစာယ သမန္နာဂတော သိယာ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတော သိယာ၊ အရိယေန အဋ္ဌင်္ဂိကေန မဂ္ဂေန သမန္နာဂတော သိယာတိ သစ္စော သိယာ။ မဟာနိ။ ၃၃၂။ သစ္စော (သုတ္တနိ။ ၄၂၄။ မဟာနိ။ ၃၃၂) တိ ဝါစာသစ္စေန ဉာဏသစ္စေန မဂ္ဂသစ္စေန စ သမန္နာဂတော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၃။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၈၂။ (-မဟာနိ။ ၃၃၉။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၈၄)။ (၃) (က) ဂိရံ သစ္စမုဒီရယေ။ ဓမ္မ။ ၇၂။ သစ္စန္တိ ဘူတတ္ထံ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂၀။ သစ္စဉ္စ ပါရံ နိပုဏံ သုဒုဒ္ဒသံ။ နေတ္တိ။ ၄၇။ အဝိပရီတသဘာဝတ္တာ သစ္စံ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၉။ (ခ) အကက္ကသံ ဝိညာပနိံ၊ ဂိရံ သစ္စံ ဥဒီရယေ။ မ၊ ၂။ ၄၁၁။ သစ္စန္တိ အဝိသံဝါဒိကံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၉။

သစ္စ[၄] (န) | သစ္စ + အဘိသမယ။ နောက်ပုဒ်ကျေ။ | သစ္စာ ၄-ပါးတရားကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်း။ သစ္စဝိပ္ပဋိကူလေနာ (အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅) တိ သစ္စာဘိသမယဿ အနနုလောမဝသေန။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၅။

သစ္စက (ပု) | သစ္စ + က။ သတျက- သက္ကတပိဋက။ | (နိဂဏ္ဌ၏သား) သစ္စက မည်သော-တက္ကတွန်း-ပရိဗိုဇ်။ တေန ခေါ ပန သမယေန သစ္စကော နိဂဏ္ဌပုတ္တော ဝေသာလိယံ ပဋိဝသတိ။ မ၊ ၁။ ၂၈၉။ အယံ သစ္စကော တာသံ စတုန္နမ္ပိ ကနိဋ္ဌဘာတိကော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၂။

သစ္စကပရိဗိုဇ်သည် ဝေသာလီပြည်၌ အယူဝါဒ(၅၀၀)တတ်ကျွမ်းလိမ္မာသော ပရိဗိုဇ်နှင့် အယူဝါဒ (၅၀၀) တတ်ကျွမ်း လိမ္မာသော ပရိဗိုဇ်မတို့မှ မွေးဖွားသော သားရတနာဖြစ်သည်။ ဉာဏ်ပညာ ထက်မြက်လွန်ကဲ၍ မိဘ ၂-ဦးထံမှ အယူဝါဒ (၁၀၀၀) နှင့် ထို့ထက်များပြားသော သာသနာပြင်ပ အယူဝါဒများကိုပါ သင်ယူပြီး လိစ္ဆဝီမင်းသားငယ်များကို အတတ်ပညာများ သင်ကြားပေးကာ ဝေသာလီပြည်မှာ ပင် နေထိုင်လေသည်။ ပညာဖြင့် (မဆန့်နိုင်လောက်အောင်) အလွန်ပြည့်နေသောကြောင့် မိမိဝမ်းဗိုက် မပေါက်ကွဲစေရန် သံပြားဖြင့် (ခါးပတ်များ ပတ်သလို) ဝမ်းဗိုက်ကို ရစ်ပတ်ထားလေသည်။

သစ္စကသည် "ဝါဒချင်းသာ ယှဉ်ပြိုင်ပြောဆိုရလျှင် သက်မဲ့တိုင်,တိုင်ကိုသော်မှ တုန်လှုပ်စေရမည် " ဟု ကြုံးဝါးကာ လိစ္ဆဝီပရိသတ်များစွာနှင့်အတူ ဘုရားရှင်ထံ သွားရောက်ဝါဒပြိုင်ရာ ရှုံးနိမ့်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် မိမိစော်ကားမိသမျှ ခွင့်လွှတ်ပါရန် ဘုရားရှင်အား လျှောက်ထား၍ ဘုရားရှင်နှင့်တကွ ရဟန်းသံဃာတော်များအား ဆွမ်းကပ်လှူခဲ့သည်။ (မ၊ ၁။ ၂၈၀-၂၉၉)

သစ္စကပရိဗိုဇ်နှင့် ဘုရားရှင်တို့၏ ဝါဒစစ်ထိုးပွဲအကျယ်နှင့် ဘုရားရှင်၏ အကျယ်ဟောပြချက်များကို စူဠသစ္စကသုတ် (မ၊ ၁။ ၂၈၉-၂၉၉) မဟာသစ္စကသုတ် (မ၊ ၁။ ၂၉၉-၃၁၇) တို့ကြည့်။

သစ္စကသည် သာဝကဝေနေယျ, ဗုဒ္ဓ-ဝေနေယျတို့တွင် ဗုဒ္ဓဝေနေယျဖြစ်သည်။ မ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၇၇။

ဘုရားရှင်သည် သစ္စကပရိဗိုဇ်အား (၁) ဘာဏဝါရပမာဏရှိသည့် စူဠသစ္စကသုတ် (မ၊ ၁။ ၂၈၉၊ ၂၉၉) နှင့် (၁) ဘာဏဝါရခွဲပမာဏရှိသည့် မဟာသစ္စကသုတ် (မ၊ ၁။ ၂၉၉-၃၁၇) တရားတော်များကို ဟောကြားတော်မူသော်လည်း သစ္စကသည် မဂ်, ဖိုလ်လည်းမရ, ရဟန်းလည်းမပြု၊ သရဏဂုံမျှသော်မှ မဆောက်တည်နိုင်ပေ၊ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် ဘုရားရှင်သည် သစ္စကအား အဘယ့်ကြောင့် ကြိုးစားပမ်းစား ဤမျှများပြားသော တရားတော်များကို ဟောကြားတော် မူပါသနည်း ? ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကားနောင် အနာဂတ်ကာလ၌ တရားအထုံဝါသနာ ရစိမ့်သောငှာ ဟောတော်မူလေသည်။

ချဲ့ဦးအံ့- ဘုရားရှင်သည် " ဤသစ္စကပရိဗိုဇ်ကား ယခု ငါဘုရားလက်ထက်၌ မဂ်, ဖိုလ်ရနိုင်လောက်သော ဥပနိဿယ အကြောင်းမရှိ၊ ငါဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်ပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း (၂၀၀) ကျော်လွန်လျှင် သီဟိုဠ်ကျွန်း (သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ) ၌ သာသနာတည်ထွန်းလိမ့်မည်။ ထိုအခါ သစ္စကပရိဗိုဇ်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်းဝယ် အမတ်မျိုး၌ဖြစ်၍ အရွယ်ရောက်သောအခါ ရဟန်းပြုပြီးလျှင် ပိဋကတ်သုံးပုံကို သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီး ဝိပဿနာတရားပွားများကာ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ် ၄-ပါးနှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးလျှင် ကာဠဗုဒ္ဓရက္ခိတမည်သော ရဟန္တာမထေရ်ကြီး ဖြစ်လိမ့်မည် " ဟု အနာဂတ်သဉာဏ်တော်ဖြင့် သိမြင်တော် မူသောကြောင့် နောင်အခါ တရားအထုံဝါသနာရစိမ့်သောငှာ ဆိုခဲ့ပြီး ၂-သုတ်တို့ကို ဟောကြားတော် မူခဲ့သည်။

ဘုရားရှင် ဗျာဒိတ်တော်အတိုင်း သစ္စကပရိဗိုဇ်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သာသနာစည်ပင်

ထွန်းကားသောအခါ နတ်ပြည်မှ စုတေ၍ ဒက္ခိဏဂိရိကျောင်းတိုက်အနီး ဆွမ်းခံရွာဝယ် အမတ်မျိုး၌ဖြစ်ပြီး အရွယ်ရောက်သောအခါ ရှင်ရဟန်းပြု၍ ပိဋကတ်သုံးပုံကို သင်ယူပြီး နောက် မကြာမီမှာပင် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီး ရဟန်းများစွာ ခြံရံလျက် စေတိယ တောင်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်လေ သည်။

ထိုအရှင်သည် တိဿမဟာရာဇာအား (အံ၊ ၁။ ၃၃၃-၄) လာ ကာဠကာရာမသုတ်ကို ဟောကြားခဲ့သည်၊ ထိုသုတ်၌ ဘုရားဂုဏ် တော်များကို များစွာပြဆိုထားသည်ဖြစ်ရာ တိဿမဟာရာဇာက " အရှင်ဘုရား ဘုရား ဂုဏ်တော်များသည် ဤမျှလောက်ပဲလား ? ထို့ပြင် အခြားဂုဏ်တော်များ ရှိပါသေးသလား ဘုရား ? ဟု လျှောက်ထားမေးမြန်းရာ မိမိ ဟောကြားသော ဂုဏ်တော်များထက်မဟော ကြားအပ်သေးသော ဂုဏ်တော်များက အနန္တ, အပရိမာဏ, အသင်္ချေယျ ဖြစ်ကြောင်း အကျယ်တဝင့် ရှင်းလင်း ဟောကြားတော် မူသည်။

ထို့နောက် တိဿမဟာရာဇာက ကြည်ညို လှသဖြင့် မင်းစည်းစိမ်ကို လှူဒါန်းရာ လက်မခံ ဘဲ "တရားနှင့်အညီ တိုင်းပြည်ကို အုပ်ချုပ်ပါ" ဟု မိန့်ဆိုကာ ယင်း မင်းစည်းစိမ်ကို မင်းအား ပင် ပြန်လည်အပ်နှင်းခဲ့လေသည်။ (မ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၇၀-၈၄။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၁-၂)။

သစ္စကထ (တိ) [သစ္စာ + ကထာ] ဟုတ်မှန်သော စကားရှိသော၊ သူ။ သစ္စ[၂] (၁) ကြည့်။

သစ္စကထန (န) [သစ္စ + ကထန] မှန်သော စကားကို ပြောဆိုခြင်း။ ဣဓ ကမ္မံ နာမ ဒီဃရတ္တံ သစ္စကထနံ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၂၀။

သစ္စကထာ (ထီ) [သစ္စ + ကထာ] သစ္စကထာ၊ သစ္စာလေးပါးနှင့် စပ်သော တရားစကား။ သစ္စာ- အရိယသစ္စာ- သစ္စာ လေးပါး တရား- တို့ကို- ပြဆို - ဟော- ရာ- ကြောင်း-ဖြစ်သည့်-စကားရပ်-အခန်း-အပိုင်း။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ကထာဝတ္ထုပါဠိ၊ ၆-ဝဂ်၊ ၃- ကထာ၊ အဘိ၊ က။ ၂၄၂-၃။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိ၊ ၂-ဝဂ်၊ ၂-ကထာ၊ ပဋိသံ။ ၂၉၃၊ ၃၀၂။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၉၂-၃။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၉၆-၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၄-၄၄။ သစ္စကထာပိ သဗ္ဗာကာရေနေဝ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝိတ္ထာရိတာ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၂၈။ တတော တေသံ ဘဂဝါ သစ္စကထံ ကထေသိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၉၁။ (-မ၊ ဋ၊ ၄။ ၂၁၉။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၀၄။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၉၂)။

သစ္စကနိဂဏ္ဌ (ပု) [သစ္စက + နိဂဏ္ဌ] သစ္စက-တက္ကတွန်း-ပရိဗိုဇ်။ သစ္စကနိဂဏ္ဌော တတ္ထေဝ ဝေသာလိယံ လိစ္ဆဝီနံ သိပ္ပံ သိက္ခာပေန္တော ဝသိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၂။

သစ္စကမ္မဋ္ဌာန (န) [သစ္စ + ကမ္မဋ္ဌာန] သစ္စာ ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ (က) သစ္စာလေးပါးတရားကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်းကို ဆောင်တတ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း။ (ခ) သစ္စာလေးပါးတရားကို ရည်ညွှန်း၍ဖြစ်သော (ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ချမ်းသာအထူး၏) အကြောင်းဖြစ်သော ဘာဝနာကံဟူသော ကမ္မဋ္ဌာန်း။ စတုသစ္စ- ကမ္မဋ္ဌာန-လည်းကြည့်။ သစ္စကမ္မဋ္ဌာနေန ဝိနာ သံကိလေသပ္ပဟာနံ နတ္ထိ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၆။

သစ္စကရဏ (န) [သစ္စ + ကရဏ] သစ္စာ - သစ္စာအဓိဋ္ဌာန် - ပြုခြင်း။ မမ

သစ္စကရဏေန သဟ သမာနကာလမေဝ ---- သဟာသာ ဝုဋ္ဌာတိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၈။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၄၀)။

သစ္စကသုတ္တ (န) [သစ္စက + သုတ္တ] မဟာသစ္စကသုတ်။ တဗ္ဗိသယတာ စ သစ္စကသုတ္တေန ဒီပေတဗ္ဗာ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၄၈။ သစ္စကသုတ္တေနာတိ မဟာသစ္စကသုတ္တေန။ အနုဋီ၊ ၁။ ၅၂။

သစ္စကာရ (ပု) [သစ္စ + ကာရ။ တစ်နည်း- သစ္စ + ကရ + ဏ။ သစ္စံ ကရောတိ, သစ္စဿ ဝါ ကရဏံ သစ္စကာရော၊ သစ္စံ ကာရောပိ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၄၇၁။] (၁) သစ္စာပြု-သစ္စာဆို-ခြင်း။ (၂) စရန်ငွေ၊ ကြိုတင်ပေးငွေ၊ မှန်ကန်သည်၏အဖြစ် -မှန်ကန်ခြင်း -ကို ရွက်ဆောင်နိုင်သော - အခြင်းအရာ - စရန် (မိုးထိ၊ သျ)။ သစ္စာကာရ - လည်းကြည့်။ (၁)ဒုတိယတတိယနဒီပိ တေနေဝ သစ္စကာရေန ဥတ္တရမာနာယေဝ နိဂြောဓရုက္ခမူလေ သတ္တာရံ အဒ္ဒသ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၆။ ဒုတိယနဒိမ္ပိ တတိယနဒိမ္ပိ တေနေဝ သစ္စကာရေန ဥတ္တရိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၉။ သစ္စကာရေနာတိ သစ္စကိရိယာယ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၈။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၂။ ၂၉၈။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၄)။ (၂) ဣဒံ ပန မေ ကမ္မံ အနာဂတေ ---- တေရသမုတင်-မရာနံ အဂ္ဂဘာဝဿ သစ္စကာရော ဟောတု။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၉။ သစ္စကာရောတိ သစ္စဘာဝါဝဟော ကာရော, အဝိသံဝါဒန-ဝသေန ဝါ တဒတ္ထသာဓနောတိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၁။ ဇေကဲ အင်္ဂလိမုဒ္ဒိကံ နာဝိကဿ သစ္စကာရံ ဒတွာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၈။ သစ္စကာရန္တိ သစ္စဘာဝါဝဟံ ကာရံ၊ " အတ္တနာ ဂဟိတေ ဘဏ္ဍေ အဒေယျံ န ဒါတဗ္ဗံ " န္တိ ဝတွာ ဒါတဗ္ဗလဥ္ဆန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၁။

သစ္စကာရီ (တိ) [သစ္စ + ကရ + ဏီ။ ထီ-၌ --ကာရိနီ။] အမှန်ကို ပြုလေ့ရှိသော၊ သူ။ အပြဟွစရိယာ ဝေရမဏီယာ ------ အက္ကောခနေတာ သစ္စကာရိတာ အမက္ခိတာ။ က္ကတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၂၂၄။

သစ္စကာလ (ပု) [သစ္စ + ကာလ] (က) အမှန်-မှန်သောစကား-ကို ဆိုရမည့်-အခါ-ကာလ၊ အမှန်ကိုသာ အလိုရှိအပ်သော-အခါ-ကာလ။ (ခ) အမှန်-မှန်သောစကား-ကို ပြောဆိုခြင်းငှာ သင့်သော-အခါ-ကာလ။ (က) သုဏာသိ က္ကတ္တန္တာမ အယံ တေ သစ္စ-ကာလော ဘူတကာလော။ ဝိ၊ ၃။ ၁၃၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ။ ၄၆၅။သစ္စကာလောတိ " နိဂ္ဂဟိဿာမိ " တိ ဝဥ္စနံ ပဟာယ သစ္စဿေဝ တေ ဣစ္ဆိတဗ္ဗ-ကာလော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၃၂။ (ခ) တတ္ထာဟ ပရိသံ ဂန္တွာ၊ သစ္စကာလေ ဥပဋ္ဌိတေ။ ပေတ။ ၁၇၉။ သစ္စကာလေတိ သစ္စံ ဝတ္တုံ ယုတ္တကာလေ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၆။

သစ္စကိရိယကတဋ္ဌာန (န) [သစ္စ + ကိရိယ + ကတ + ဋ္ဌာန] သစ္စာအဓိဋ္ဌာန် ပြုခြင်းကို ပြုပြီးရာ-အရပ်-ဌာန။ သစ္စာဓိဋ္ဌာန် ပြုရာ-အရပ်-ဌာန။ ထေရေန နိသီဒိတွာ သစ္စကိရိယကတဋ္ဌာနေ ပိဋ္ဌကံ အကံသု။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၃။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၅၆)။

သစ္စကိရိယခဏ (ပု) [သစ္စကိရိယာ + ခဏ] သစ္စာပြုသော-ခဏ-အချိန်ကာလ-အခိုက်။ တတ္ထ ခဏေန အဘိဝဿထာတိ အဒန္တွာယိတွာ သစ္စကိရိယခဏဝသေန အဘိဝဿိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၂။

သစ္စကိရိယဌာန (န) [သစ္စကိရိယာ + ဌာန] သစ္စာအဓိဋ္ဌာန် ပြုရာ-အရပ်-ဌာန။ စန္ဒေ သသဗိမ္ဗံ ဝဋ္ဋကဇာတကမှိ သစ္စကိရိယဌာနေ အဂ္ဂိဿ ဂမနုပစ္ဆေဒေါ----။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၅။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၃၄)။

သစ္စကိရိယာ (ထီ) [သစ္စ + ကိရိယာ] (၁) သစ္စာ-သစ္စာဓိဋ္ဌာန်-ပြုခြင်း။ (၂) ကျိန်ဆို-ကျမ်းသစ္စာဆို-ခြင်း။(၁) အကာသိ သစ္စကိရိယံ၊ ယံ လောကေ ဓုဝသဿတံ။ စရိယာ။ ၄၁၅။ ယေန သစ္စဝါဒိနော သစ္စကိရိယံ ကရောန္တိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၂၄။(-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၀။ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၇)။ (၂) ဣမဿ လောကဿ သစ္စကိရိယာ နာမ အဝဿယော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၄။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၁)။

သစ္စဂါမီ (တိ) [သစ္စ + ဂမု + ဏီ] ပရမတ္ထသစ္စာ -နိဗ္ဗာန်-သို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော (မဂ်)။ သစ္စဥ္စ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဒေသေဿာမိ သစ္စဂါမိဥ္စ မဂ္ဂံ။ သံ၊ ၂။ ၅၄၁။ ပရမတ္ထသစ္စတာယ သစ္စံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၉။

သစ္စဂိရ (တိ) [သစ္စာ + ဂိရာ] မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-သော စကားရှိသော၊ သူ။ ဓတ္တကာတိ ဓေစ္စိယာ သစ္စဂိရာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၇၉။

သစ္စဂုဏ (ပု) [သစ္စ + ဂုဏ] သစ္စာ-သစ္စာဓိဋ္ဌာန်-၏ ဂုဏ်-ကျေးဇူး။ အနေကေသု သုတ္တပဒေသု သစ္စဂုဏာ ပကာသိတာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၆၉။ ဣမသ္မိံ လောကေ သီလဂုဏော နာမ အတ္ထိ၊ သစ္စဂုဏော နာမ အတ္ထိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၇။

သစ္စဂေါစရ (တိ) [သစ္စ + ဂေါစရ] သစ္စာ - အရိယသစ္စာ - သစ္စာလေးပါးတရား-လျှင် ကျက်စားရာ အာရုံရှိသော။ ဉာဏံ ကိံ ဂေါစရန္တိ၊ ဉာဏံ သစ္စဂေါစရန္တိ။ အဘိ၊ က။ ၁၅၁။ သစ္စဝတ္ထုကာ သစ္စာရမ္မဏာ သစ္စဂေါစရာ။ ပဋိသံ။ ၃၄၃။ သစ္စံ ဂေါစရော ဝိသယော ဧတေသန္တိ သစ္စဂေါစရာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၁။

သစ္စစတုက္က (န) [သစ္စ + စတုက္က] သစ္စာလေးပါး အပေါင်း။ ဣဒါနိ ဓမ္မသေနာပတိ ဘဂဝတာ ဒေသိတက္ကမေနေဝ အန္တေ သစ္စစတုက္ကံ နိဒ္ဒိသိတွာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၇။

သစ္စစာဂပညာဓိဋ္ဌာန (န) [သစ္စ + စာဂ + ပညာ + အဓိဋ္ဌာန] သစ္စာဓိဋ္ဌာန်, စာဂါဓိဋ္ဌာန်, ပညာဓိဋ္ဌာန်။ (သစ္စာဟူသော အဓိဋ္ဌာန်, စွန့်ကြဲခြင်းဟူသော အဓိဋ္ဌာန်, ပညာ-ဟူသော အဓိဋ္ဌာန်)။ ဆိုင်ရာပုဒ်များလည်းကြည့်။ သစ္စစာဂပညာဓိဋ္ဌာနာနိ ကိလေသပရိဠာဟ-ဝူပသမနတော။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၅။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၂)။

သစ္စစာဂါဓိဋ္ဌာန (န) [သစ္စ + စာဂ + အဓိဋ္ဌာန] သစ္စာဓိဋ္ဌာန်, စာဂါဓိဋ္ဌာန်။ (သစ္စာဟူသောအဓိဋ္ဌာန်, စွန့်ကြဲခြင်းဟူသော အဓိဋ္ဌာန်)။ မဟာပုရိသာ ---- သစ္စစာဂါ-ဓိဋ္ဌာနေဟိ ဂိဟိဘူတာ အာမိသဒါနေန ပရေ အနုဂ္ဂဏှန္တိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၃။

သစ္စစာဂူပသမာဓိဋ္ဌာန (န) [သစ္စ + စာဂ + ဥပသမ + အဓိဋ္ဌာန] သစ္စာဓိဋ္ဌာန်, စာဂါဓိဋ္ဌာန်, ဥပသမာဓိဋ္ဌာန်။ (သစ္စာဟူသော အဓိဋ္ဌာန်, စွန့်ကြဲခြင်းဟူသော အဓိဋ္ဌာန်, ငြိမ်းအေးခြင်းဟူသော အဓိဋ္ဌာန်)။ ပညာဓိဋ္ဌာန-ပရိဂ္ဂဟိတာနိ သစ္စစာဂူပသမာဓိဋ္ဌာနာနိ

ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမတော----။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၅။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၉၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၂။

သစ္စဋ္ဌာဒကတမ (ပု၊ န) [သစ္စ + အဋ္ဌာဒက + တမ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ အန္ဓကာရေ မဂ္ဂဿ အပညာယနကာလော ဝိယ သစ္စဋ္ဌာဒကတမံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၁၈။

သစ္စဋ္ဌာဒကမောဟ (ပု) [သစ္စဋ္ဌာဒက + မောဟ] သစ္စာလေးပါးကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော မောဟ။ သစ္စဋ္ဌာဒကမောဟော၊ ဝိနာသိတော ပေက္ခတော ဟိ ဂေါတြဘု အမတံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆။

သစ္စဝှာသယ (တိ) [သစ္စ + အဝှာသယ] မှန်သောစကား၌ ဖြစ်သော အလိုဆန္ဒရှိသော၊ သူ။ မှန်သောစကားကို အလိုရှိသော၊ သူ။ သစ္စဝှာသယတာယ ဝိသံဝါဒေ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၃။

သစ္စဉာဏ (န) [သစ္စ + ဉာဏ] သစ္စဉာဏ်၊ သစ္စာလေးပါးတို့၌ ဟုတ်မှန်စွာသိသောဉာဏ်။ (သစ္စဉာဏ်သည်-- (၁) အနုဗောဓဉာဏ်၊ (၂) ပဋိဝေဓဉာဏ်-ဟူ၍ ၂-မျိုးရှိ၏။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၂)။ ဧတ္ထ ဟိ "ဣဒံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ, ဣဒံ သမုဒယ"န္တိ ဧဝံ စတူသု သစ္စေသု ယထာဘူတံ ဉာဏံ သစ္စဉာဏံ နာမ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၈။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၇၉။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၅)။

သစ္စဥ္စန (န) [သစ္စ + အဥ္စန] အေးသော ဆေးမျက်စဉ်း။ သီတမေဝ သစ္စံ နိရုတ္တိနယေန၊ တဿ ကာရဏံ အဥ္စနံ သစ္စဥ္စနန္တိ အာဟ " သီတလဘေသဇ္ဇဥ္စန "န္တိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၇၇။

သစ္စဋ္ဌ (ပု) [သစ္စ + အတ္ထ။ ထ္ထ-ကို ဋ္ဌ-ပြု။] (၁) မချွတ် မယွင်း-မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-မှန်ကန်-သော-အနက်-သဘော။ (၂) သစ္စာ၏ သဘော (ပြည်၊ သျှ)။(၃) သစ္စသဒ္ဒါ၏ အနက်။ (၁) သစ္စဋ္ဌော (ပဋိသံ။ ၂၀) တိ အဝိသံ-ဝါဒနဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၆။ (၂) အတ္ထတော တာဝ ကော သစ္စဋ္ဌောတိ စေ။ ---- တစ္ဆာ ဝိပရီတဘူတဘာဝေါ သစ္စဋ္ဌောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၇။ (၃) သစ္စဋ္ဌော ပဋ္ဌမဉာဏနိဒ္ဒေသ-ဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၆။

သစ္စတပါပီ = သစ္စတပါဝီ (ထီ) [သစ္စ + တပ + ဝီ။ သစ္စတပသဒ္ဒိန်-သံ။ သစ္စတဝဿီ-ပါကတ။ တပသဒ္ဒိန် = တပါဝီ။ ပ-ကို ပါ-ပြု။ ဝ-ကို ပ-ပြု၍ " ပတပါပီ " မြန်မာမှုပြီးသည်။ သစ္စတပါဝီ (သီ၊ ဋ္ဌ) ပစ္စတပါဝီ (သျှာ) ပါဠိ အစစ်မှာ " သစ္စတပဿီ " တည်း။] သစ္စတပါပီ = သစ္စတပါဝီ-မည်သော ရဟန်းမ။ ဒိဋ္ဌာ မယာ သမ္ပုဏ္ဏမုခ သစ္စတပါပီ နာမ သမဏီ သုသာနမဇ္ဈေ ဝသန္တီ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၁၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၅၅။ (-၄၅၉)။

သစ္စတေဇဗလသီတ (တိ) [သစ္စ + တေဇ + ဗလ + သိတ] သစ္စာ၏ တန်ခိုး စွမ်းအားကိုမှီသော။ သစ္စတေဇဗလဿိတော (စရိယာ။ ၄၁၆) တိ မမ သစ္စာနုဘာဝဗလ-သန္နိဿိတော ဟုတွာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၂။

သစ္စတ္တယဒဿန (န) [သစ္စ + တယ + ဒဿန] သစ္စာသုံးပါးအပေါင်းကို သိမြင်ခြင်း။ ---- ပစ္စေကဗုဒ္ဓ သစ္စတ္တယဒဿနဿ ယောဂီတတ္တာ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၃။

သစ္စတ္ထ (ပု၊ န) [သစ္စ + အတ္ထ] သစ္စာ-သစ္စာ ၄-ပါးတို့-၏-အနက်-သဘော။ ပဗ္ဗဇိတွာ စိရေနေဝ၊ သစ္စတ္ထာနိ ဝိစိန္တိယံ။ အပ၊ ၂။ ၂၉၇။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၆၃)။

သစ္စတ္ထဒီပန (န) [သစ္စတ္ထ + ဒီပန] သစ္စာ၏-အနက်- သဘော-တို့ကို ပြခြင်း။ သစ္စတ္ထဒီပနေ ပန ဝုတ္တနိယာမေန တတော အာနေတွာ ပဏ္ဏာ ဌပိတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၅။

သစ္စတ္ထာဘာ (ထီ) [သစ္စတ္ထ + အာဘာ] သစ္စာ ၄-ပါး တရားဟူသောအရောင်၊ သစ္စာ ၄-ပါး တို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ် အရောင် (မြန်)။ သစ္စတ္ထာဘာ ပကာသေတိ၊ ရတနံ့ဝ ဒိဝါကရော။ အပ၊ ၂။ ၁၁၈။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၁။

သစ္စဒသ (တိ) [သစ္စ + ဒိသ + အ] သစ္စာလေးပါး တရားကို သိမြင်သော၊ သူ။ ဘဝန္တိ တေ သစ္စဒသာ သပညာ။ အပ၊ ၁။ ၁၆။

သစ္စဒဿန (န) [သစ္စ + ဒဿန] (၁) သစ္စာ ၄-ပါးတရားကို သိမြင်ခြင်း။ (တိ) (၂) သစ္စာ ၄-ပါး တရားကို သိမြင်တတ်သော။ (၁) သစ္စဒဿနံ နာမ အပုဗ္ဗံ နတ္ထိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၄-၆။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၇။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၉)။ (တိ) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သစ္စဒဿနဋ္ဌ (ပု) [သစ္စဒဿန + အဋ္ဌ] သစ္စာ ၄-ပါးတရားကို သိမြင်တတ်သော အနက်သဘော။ ဒဿနဋ္ဌေနာတိ သစ္စဒဿ-နဋ္ဌေန။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၂။

သစ္စဒေသနာ (ထီ) [သစ္စ + ဒေသနာ] သစ္စဒေသနာ၊ သစ္စာ ၄-ပါးကို ဟောကြားခြင်း၊ ဟောကြားအပ်သော သစ္စာ ၄-ပါးတရား။ တသ္မာ အပရေနပိ နယေန သစ္စဒေသနံ သောတုကာမာ တေ ဘိက္ခူ အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ ဥတ္တရိ ပဉှံ အာပုစ္ဆိံသု။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၀။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၈။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၇။ မူလဋီ၊ ၂။ ၇၅။ အနုဋီ၊ ၂။ ၅၅၊ ၈၀)။

သစ္စဒွယ (န) [သစ္စ + ဒွယ] သစ္စာ ၂-ပါးအပေါင်း။ န ပန တံ တတ္ထ အန္တောဂဓံ တသ္မိံ သစ္စဒွယေ အပရိယာပန္နတ္တာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇။ (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၅)။

သစ္စဒွယာကာရ (ပု) [သစ္စဒွယ + အာကာရ] သစ္စာ ၂-ပါးတို့၏ အခြင်းအရာ။ သမ္မုတိ, ပရမတ္ထသစ္စာ ၂-ပါး အပေါင်း၏ အခြင်းအရာ။ ဒွိန္နံ သစ္စာနန္တိ ဧတ္ထ သစ္စဒွယာ-ကာရေန အနုပလဗ္ဘနိယတော အနုညေယျ-မေတံ သိယာ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၅၂။

သစ္စဓမ္မ (ပု) [သစ္စ + ဓမ္မ] (၁) သစ္စာလေးပါးတရား၊ (၂) သစ္စာတရား။ (၃) သစ္စာ ၄-ပါးနှင့် လောကုတ္တရာတရား ၉-ပါး။ (၁) သစ္စဓမ္မော နတ္ထညော တသ ဥတ္တရိ။ နေတ္တိ။ ၁၆၃။ အထဿာပဟံ ဧကံ သစ္စဓမ္မံ ဒေသေဿာမိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၈။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၄)။ (၂) သံဝိဇ္ဇမာနံ သစ္စဓမ္မံ နိဿာယ သစ္စကိရိယံ ကတွာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၉။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၆၀)။ (၃) အပိ စ သစ္စဓမ္မာဒီဟိ ထိရကရဏေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ ထေရော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၀။ (-ဓမ္မ။ ၅၁။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၅-ကြည့်)။

သစ္စဓမ္မကထိက (တိ) [သစ္စဓမ္မ + ကထိက] မဖောက်မပြန် - ဟုတ်မှန် - သော တရား (သစ္စာလေးပါး တရား) ကို ဟောကြားတတ်သော၊ သူ။ ဧတ္ထ စ ဒွေယေဝ ဇနာ သဘာဝဓမ္မကထိကာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၄။ ဒေသကသာဝကသမ္ပတ္တိယာ ဗောဓေတုံ သမတ္ထတာယ သဘာဝဓမ္မကထိကာ၊ သစ္စဓမ္မ-ကထိကာတိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊ ၃။ ၄၂။

သစ္စမ္ဗာတိက္ကမ (ပု) [သစ္စမ္ဗ + အတိက္ကမ] သစ္စာတရားကို- လွန်- ကျော်လွန်- ခြင်း။ သစ္စေန ဝိနာ သီလာဒီနံ အသမ္ဘဝတော ---- သစ္စမ္ဗာတိက္ကမေ စ သဗ္ဗပါပမ္ဗာနံ သမောသရဏတော,----။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၂။

သစ္စနာမ (တိ) [သစ္စ + နာမ။ သတျနာမ- သက္ကတပိဋကေ။] (၁) သစ္စ-ဟူသော အမည် ရှိသော၊ သူ။ (၂) မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်- သော အမည်ရှိသော၊ သူ။ (ထီ)(၃) သစ္စနာမာ မည်သော-(ထေရီမ-ဘိက္ခုနီမ)။ (၁) အဇ္ဈာဟံ သစ္စနာမောမှိ၊ န နံ ဟိံသာမိ ကိဥ္စနံ။ မ၊ ၂။ ၃၀၈။ (၂) သစ္စနာမော (အံ၊ ၂။ ၃၀၄) တိ တစ္ဆနာမော ဘူတနာမော----ဇဝံ အဝိတထ- နာမော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၂။ သစ္စနာမော (ပေတ။ ၁၈၆) တိ ----- ယာထာဝနာမော အဝိပရီတနာမော။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၅။ (-ထေရ။ ၃၁၈။ နေတ္တိ။ ၁၆၃။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၁။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၇။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၄၆)။ (ထီ) (၃) ခေမာ စ သစ္စနာမာ စ။ အပဒါနံ အဂ္ဂသာဝိကာ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၅၆။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၂- ၌ကား "သဗ္ဗနာမာ" ဟုရှိသည်)။

သစ္စနာမက (တိ) [သစ္စနာမ + က] သစ္စအမည်ရှိသော၊ သူ။ အဋ္ဌမေ တာပသော သစ္စသဝှယော(စရိယာ။၄၁၄)တိ သစ္စသဒ္ဒေန အတ္တာတဗ္ဗော သစ္စနာမကော တာပသော။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၃။

သစ္စနိက္ကမ (တိ) [သစ္စ + နိက္ကမ] (၁) မှန်ကန်သော သီလတရား-၌-ကို-အား ထုတ်သော။ (၂) မဖောက် မပြန်-မှန်ကန်- သော - လုံ့လရှိသော၊ သူ။ သစ္စနိက္ကမော (ဇာ၊ ၁။ ၉၅) တိ သစ္စေ သဘာဝဘူတေ ယထာဝုတ္တေ သီလဓမ္မေ နိက္ကမေန သမန္နာ- ဂတော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉။ (၂) မဂ္ဂေနေဝ အတိဗလော သစ္စနိက္ကမော။ ဇာ၊ ၁။ ၂၃၀။ သစ္စနိက္ကမော တထပရက္ကမော ဓမ္မဒေဝပုတ္တော ပါယာသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၀၅။ (-ဇာ၊ ၂။ ၁၀၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၂၀)။

သစ္စနိဒ္ဒေသ (ပု) [သစ္စ + နိဒ္ဒေသ] သစ္စနိဒ္ဒေသ၊ သစ္စာ - အရိယသစ္စာ - တို့ကို အကျယ် -ပြဆို- ရာ -ကြောင်း-ဖြစ်သော စကားရပ်။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ဝိဘင်္ဂပါဠိ၊ ၄- ဝိဘင်း။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၀၄-၂၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၈၊ ၁၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၄- ၄၇။ တံ သဗ္ဗံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ သစ္စနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တမေဝါတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၉။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၀၊ ၂၁၀)။

သစ္စနိဒ္ဒါရဏမုခ (န) [သစ္စ + နိဒ္ဒါရဏ + မုခ] သစ္စာလေးပါး တရားတို့ကို ထုတ် ဆောင်ခြင်းကို-အဦး-အစ- ပဓာန-ပြုခြင်း။ အဿာဒါဒိဝိစယော ပန သစ္စနိဒ္ဒါရဏမုခေန နယတော ဒဿိတော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၈၀။

သစ္စန္တရ (န) [သစ္စ + အန္တရ] (၁) (သမုဒယ သစ္စာစသော) သစ္စာတစ်ပါး၊ အခြားတစ်ပါး သော သစ္စာ။ (၂) (သစ္စာလေးပါးမှ) အခြား- တစ်ပါး-သောသစ္စာ (ပဋ္ဌမသစ္စာ)။ (၁) အောက် ပုဒ် ကြည့်။ (၂) စတုသစ္စပဋ္ဌကန္တာဒိဝိနိမုတ္တံ သစ္စန္တရခန္တရာဒိကံ ပဋ္ဌမသစ္စာဒိကံ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၃၈။

သစ္စန္တရဒဿန (န) [သစ္စန္တရ + ဒဿန] (သမုဒယသစ္စာအစရှိသော) သစ္စာတစ်ပါးကို- သိ-မြင်-ခြင်း။ သလက္ခဏတော စ သစ္စန္တရ- ဒဿနတော စ အာဝိဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၀၅)။

သစ္စန္တောဂမ (တိ) [သစ္စ + အန္တောဂမ] သစ္စာ-သစ္စာလေးပါး-တို့၏ အတွင်း၌ ဝင်သော၊ သစ္စာလေးပါး တရားတို့၌-အကျုံးဝင်-ပါဝင် - သော။ သစ္စေကဒေသသန္တောဂမမ္ပိ သစ္စန္တောဂမမေဝ ဟောတီတိ အာဟ "သစ္စာနံ အန္တောဂဓတ္တာ" တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၄။

သစ္စပကာသနာဝသာန (န) [သစ္စ + ပကာသန + အဝသာန] သစ္စာ-သစ္စာလေးပါးတရား-တို့ကို ပြပြီးသည်-ပြခြင်း-၏အဆုံး။ သော သစ္စပကာသနာဝသာနေ သောတာ-ပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိသုတိ။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၇။

သစ္စပစ္စယာကာရဝိဂ (ပု) [သစ္စ + ပစ္စယာကာရ + ဝိဂ] သစ္စဝိဂ, ပစ္စယာ-ကာရဝိဂ။ သစ္စပစ္စယာကာရဝိဂရေသု နိဒ္ဒေနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၁။

သစ္စပညတ္တိ (ထီ) [သစ္စ + ပညတ္တိ] သစ္စပညတ်၊ (သစ္စာတို့ကို) သစ္စာတို့ဟူ၍-ပညတ်-ပြု-ထား-ခြင်း။ ခန္ဓပညတ္တိ အာယတနပညတ္တိ ဓာတုပညတ္တိ သစ္စပညတ္တိ။ အဘိ၊ ပု။ ၁၀၁-၂။ သစ္စာနံ သစ္စာနီတိ ---- ပညာပနာ ဒဿနာ ပကာသနာ ဌပနာ နိက္ခိပနာ (သစ္စပညတ္တိနာမ)။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၅။ (-အဘိ၊ က။ ၂၃၈။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၀၀။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၈)။

သစ္စပ (ပ္ပ) ဋိကူလ (ပု) [သစ္စ + ပဋိကူလ] သစ္စာတရားတို့၌ - စက်ဆုပ် - ရွံရှာ - ခြင်း၊ သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းအား မလျော်ခြင်း။ သစ္စပ္ပဋိကုလေန ဝါ စိတ္တဿ အာဝဋ္ဋနာ----။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၆၆။ သစ္စပဋိကူလေနာတိ သစ္စာဘိသမယဿ အနနုလောမဝသေန။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၀။

သစ္စပဋိစ္ဆာဒက (တိ) [သစ္စ + ပဋိစ္ဆာဒက] သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော (တရား)။ ဝိဂတေ သစ္စပဋိစ္ဆာဒကေ တမေ ဂေါတြဘုဉာဏဿ သုဝိသုဒ္ဓနိဗ္ဗာနာရမ္မဏ-ကရဏံ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၇၆။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၂-၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၈၅)။

သစ္စပဋိစ္ဆာဒကမောဟ (ပု) [သစ္စပဋိစ္ဆာဒက + မောဟ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သစ္စပဋိစ္ဆာဒကမောဟဿ ပဟီနတ္တာ မောဟံ အတိက္ကန္တော။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၀၂။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂)။

သစ္စပဋိစ္ဆာဒကသမ္မောဟ (ပု) [သစ္စပဋိစ္ဆာဒက + သမ္မောဟ] သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော မောဟ။ အညာဏာတိ အညာဏဟေတု၊ သစ္စပဋိစ္ဆာ-ဒကသမ္မောဟဟေတူတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၈။

သစ္စပ (ပ္ပ) ဋိည (တိ) [သစ္စာ + ပဋိညာ] ဟုတ်မှန်သော ဝန်ခံခြင်းရှိသော၊ အမှန်အတိုင်း ဝန်ခံခြင်းရှိသော။ (ထီ) (၂) ဟုတ်မှန်သော ဝန်ခံခြင်း။ (၁) သစ္စပဋိညော က္ကသိ သာဝုရှုပေါ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၁၁။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၅၈။ ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၃၈၅။ သစ္စပ္ပဋိညာဝ ဘဝန္တိ သန္တော။ ဇာ၊ ၂။ ၁၄၄-၅။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၅၄၁။ (ထီ) (၂) သစ္စပ္ပဋိညာ တဝ မေသာ ဟောတု (ပေတ။ ၁၈၃) တိ ---- တဝ ဧသာ ပဋိညာ မယှံ သစ္စံ ဟောတု။ ပေတ၊ ဋ။ ၂၀၉။ (-ဇာ၊ ၁။ ၃၄၁။ ဇာ၊ ၂။ ၁၄၆။ ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၄၆၆။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၅၄၆)။

သစ္စပဋိလာဘ (ပု) [သစ္စ + ပဋိလာဘ] သစ္စာလေးပါး တရားကို - သိ - ရ - ခြင်း။ မဟာဇနဿ ရောဂဝိဂမော -------- သစ္စပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂။

သစ္စပဋိလောမဂါဟ (ပု) [သစ္စ + ပဋိလောမ + ဂါဟ] မဂ္ဂသစ္စာကို-သိ-မြင်-ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော (သဒ္ဓါရတို့၌ နိစ္စ စသောအားဖြင့်) ယူ - စွဲလမ်း - ခြင်း။ အနုလောမေန သစ္စပဋိလောမဂါဟဿ ပဟာနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၃၅။ သဒ္ဓါရေသု နိစ္စာဒိဂါဟော သစ္စပဋိလောမဂါဟောမဂ္ဂ-သစ္စာဓိဂမဿ ဝိလောမနတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၀၉။

သစ္စပဋိဝိဇ္ဈန (န) [သစ္စ + ပဋိဝိဇ္ဈန] သစ္စာလေးပါး.ကို ထိုထွင်း၍သိခြင်း။ သမ္မော-ဓာယာတိ သစ္စပဋိဝိဇ္ဈနံ ဝုတ္တံ။ ဝဇီရ၊ ၄၀၂။

သစ္စပဋိဝိဇ္ဈနတ္တ (ပု) [သစ္စပဋိဝိဇ္ဈန + အတ္တ] သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်း အကျိုး။ ပဋိဝေဓာယာတိ သစ္စပဋိဝိဇ္ဈနတ္ထာယ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၂။

သစ္စပ (ပ္ပ) ဋိဝေဓ (ပု) [သစ္စ + ပဋိဝေဓ] (၁) သစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်း။(၂) သစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍သိတတ်သော။ (၃) သစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိရာအခါ။ (၁) ကတိဟာကာ-ရေဟိ သစ္စပ္ပဋိဝေဓော ဟောတိ။ ပဋိသံ။ ၂၅၃။ (-မိလိန္ဒ။ ၁၇။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၆။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၁၂။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၀။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၀)။ (၂) သစ္စပဋိဝေဓဋ္ဌ-ကြည့်။ (၃) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သစ္စပဋိဝေဓကာလ (ပု) [သစ္စပဋိဝေဓ + ကာလ] သစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍သိရာ-အခါ-ကာလ။ သစ္စပဋိဝေဓကာလေ(ပဋိသံ။ ၂၄၆)တိ မဂ္ဂက္ခဏေ သစ္စပဋိဝေဓကာလေ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၂။

သစ္စပဋိဝေဓဋ္ဌ (ပု) [သစ္စပဋိဝေဓ + အတ္ထ] သစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော-အနက်-သဘော။ အာသဝါနံ ခယေ ဉာဏံ သစ္စပဋိဝေဓဋ္ဌေန ဝိဇ္ဇာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၀။ (-၂၆၂)။

သစ္စပဋိဝေဓတ္တ (တိ) [သစ္စပဋိဝေဓ + အတ္တ] သစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်းအနက် ရှိသော။ ဒုတိယပဒေန သစ္စပဋိဝေဓတ္တေန စ သုဂတ-သဒ္ဒေန ပကာသိတာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၅။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇)။

သစ္စပဋိဝေဓန (န) [သစ္စ + ပဋိဝေဓန] သစ္စပဋိဝိဇ္ဈန - ကြည့်။ အဘိညာယာတိ သစ္စပဋိဝေဓနံ ဝုတ္တံ။ ဝဇီရ၊ ၄၀၂။

သစ္စပ (ပ္ပ) ဋိဝေဓနတ္တ (တိ) [သစ္စပဋိဝေဓန + အတ္တ] သစ္စပဋိဝေဓတ္တ-ကြည့်။ သစ္စပ္ပဋိဝေဓနတ္တေန စ သုဂတ-သဒ္ဒေန ပကာသိတာ ဟောန္တိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀။

သစ္စပဋိဝေဓသမ္ပာဒန (န) [သစ္စပဋိဝေဓ + သမ္ပာဒန] သစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း ကို- ပြီး - ပြည့်စုံ - စေခြင်း။ ဒေဝမနုဿာနံ သစ္စပဋိဝေဓသမ္ပာဒနေန သဒေဝကဿ လောကဿ နေတာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၆။

သစ္စပဋိဝေဓသမ္ဗန္ဓ (တိ) [သစ္စပဋိဝေဓ + သမ္ဗန္ဓ] သစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်းနှင့် စပ်သော။ သစ္စပဋိဝေဓသမ္ဗန္ဓာ ဝေနေယျာ ဘဂဝတော ဗန္ဓဝါ နာမာတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၀၇။

သစ္စပ (ပ္ပ) ဋိဝေဓသိဒ္ဓ (တိ) [သစ္စပဋိဝေဓ + သိဒ္ဓ] သစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဖြင့်ပြီးသော။ ဣဒါနိ သစ္စပ္ပဋိ-ဝေဓသိဒ္ဓံ ဗောဇ္ဈင်္ဂဝိဝေသံ ဒဿေန္တေန ----။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၃။

သစ္စပ (ပွ) ဋ္ဌိဝေခါနုကူလ (တိ) [သစ္စပဋ္ဌိဝေခ + အနုကူလ] သစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းအား လျော်သော။ သစ္စာနုလောမ-ကြည့်။

သစ္စပဋ္ဌိဝေခါနုလောမန (န) [သစ္စပဋ္ဌိဝေခ + အနုလောမန] သစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းအား - လျော်-လျောက်ပတ်-ခြင်း။ သစ္စပဋ္ဌိဝေခါနုလောမနံ သစ္စာနုလောမနံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ " တပ္ပဋိ-ဝေဓပစ္စယဘာဝေနာ "တိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၀၃။

သစ္စပဋိသံယုတ္တ (တိ) [သစ္စ + ပဋိသံယုတ္တ] သစ္စာလေးပါး တရားနှင့်-စပ်-ယှဉ်-သော။ ဝစနန္တိ သစ္စပဋိသံယုတ္တံ ဓမ္မကထံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၃၂။

သစ္စပဒေသ (ပု) [သစ္စ + ပဒေသ] သစ္စာတို့၏- အစိတ်အပိုင်း-တစ်စိတ်တစ်ဒေသ။ အာယတနပဒေသော ဓာတုပဒေသော သစ္စပဒေသော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁။

သစ္စပဗ္ဗ (န) [သစ္စ + ပဗ္ဗ] သစ္စာ-အပိုင်း-အခဏ်း၊ သစ္စာတို့ကို ပြဆိုရာ-အပိုင်း-အခဏ်း။ ဒီဃနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂပါဠိ၊ ၉-သုတ်။ ဓမ္မာနုပဿနာ သစ္စပဗ္ဗ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၄၃။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၆-၉၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၆-၄၈။ သစ္စပဗ္ဗံ နိဋ္ဌိတံ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၅၁။

သစ္စပရက္ကမ (တိ) [သစ္စ + ပရက္ကမ] (၁) မြဲမြံ-ဟုတ်မှန်-သည့်-လုံ့လ-ဝီရိယ-ရှိသော။ (၂) သဘောမှန်သော လုံ့လရှိသော။ (၃) ဟုတ်မှန်သော စကားကို ဆိုခြင်း၌ အားထုတ်သော။(ဇာတ်ဝတ္ထု)။ (၁) သစ္စပရက္ကမော (အံ၊ ၁။ ၁၄၈) တိ ထိရပရက္ကမော ဘူတ-ပရက္ကမော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၁။ (၂) က္လာဒံ ဝတ္ထာန မာတင်္ဂေါ၊ က္လသိ သစ္စပရက္ကမော။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၀။ တတ္ထ သစ္စပရက္ကမောတိ သဘာဝ-ပရက္ကမော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၈၃။ (၃) က္လာဒံ ဝတ္ထာန ဟာရိတော၊ က္လသိ သစ္စပရက္ကမော။ ဇာ၊ ၁။ ၁၉၂။

သစ္စပရမတ္ထဘူတ (တိ) [သစ္စ + ပရမတ္ထ + ဘူတ] မဖောက်မပြန် - ဟုတ်မှန် -သော ပရမတ္ထ ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ တာ ပန က္လစ္စာသဘာဝါ န ---- ဝါစာဝတ္ထုမတ္တာ၊ အထ ခေါ သစ္စပရမတ္ထဘူတာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၄-၅။

သစ္စပရိဂ္ဂဏှန (န) [သစ္စ + ပရိဂ္ဂဏှန] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ဥဂ္ဂဟာဒီဟိ သစ္စပရိဂ္ဂဏှနံ ပရိဂ္ဂဟော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၇၂။

သစ္စပရိဂ္ဂဟ (ပု) [သစ္စ + ပရိဂ္ဂဟ] သစ္စာတို့ကို-သိမ်းဆည်း-ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ယူ-ခြင်း။ --------- ဗောဇ္ဈင်္ဂပရိဂ္ဂဟော သစ္စပရိဂ္ဂဟော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၅။

သစ္စပရိဂ္ဂဟိတ (တိ) [သစ္စ + ပရိဂ္ဂဟိတ] သစ္စာပရမိဖြင့်-သိမ်းယူ-သိမ်းကျုံး-အပ်သော။ ဝီရိယံ ခန္တိပရိဂ္ဂဟိတံ၊ ခန္တိသစ္စပရိဂ္ဂဟိတာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၀။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၈။

သစ္စပရိဂ္ဂါဟက (တိ) [သစ္စ + ပရိဂ္ဂါဟက။ ထီ-၌ သစ္စပရိဂ္ဂါဟိကာ။] သစ္စာလေးပါး တို့ကို ပိုင်းခြား၍ ယူတတ်သော၊ သူ။ သစ္စပရိဂ္ဂါဟကဿ ဘိက္ခုနော နိယျာနမုခံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၄။

သစ္စပရိစ္ဆေဒ (ပု) [သစ္စ + ပရိစ္ဆေဒ] သစ္စာတို့၏ အပိုင်းအခြား၊ သစ္စာတို့ကို ပိုင်း

ခြားခြင်း။ ဒသမံ သစ္စပရိစ္ဆေဒမေဝ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၄၅။ သစ္စပရိစ္ဆေဒမေဝါတိ ပရိညာဘိသမယာဒိ- ဝသေန သစ္စာနံ ပရိစ္ဆိန္ဒနမေဝ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅။

သစ္စပရိစ္ဆေဒက (တိ) [သစ္စ + ပရိစ္ဆေဒက] သစ္စာတို့ကို ပိုင်းခြားတတ်သော (ဉာဏ်)။ လောကုတ္တရံ သစ္စပရိစ္ဆေဒကံ မဂ္ဂဉာဏမ္ပိ ဖလဉာဏမ္ပိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၂။

သစ္စပရိစ္ဆေဒဇာနနဉာဏ (န) [သစ္စပရိစ္ဆေဒ + ဇာနန + ဉာဏ] သစ္စာလေးပါးကို ပိုင်းခြား၍သိတတ်သော ဉာဏ်။ အာသဝါနံ ခယေ ဉာဏန္တိ သစ္စပရိစ္ဆေဒဇာနနဉာဏံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၇။

သစ္စပရိဘာဝိတ (တိ) [သစ္စ + ပရိဘာဝိတ] သစ္စာဖြင့် ထုံအပ်သော။ သတ္တာ သစ္စပရိ- ဘာဝိတံ မုခရတနံ ဝိဝရိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၇၈။

သစ္စပရိယာပန္န (တိ) [သစ္စ + ပရိယာပန္န] (၁) သစ္စာ၌ - အကျုံးဝင် - ပါဝင် - သော။ (၂) မဂ္ဂသစ္စာ၌- အကျုံးဝင်-ပါဝင်-သော၊ မဂ္ဂသစ္စာနှင့် စပ်သော။ (၁) သစ္စဝိနိဗ္ဗောဂ- ပဥ္စာဗျာကရဏ-ကြည့်။ (၂) သစ္စပရိယာပန္နာ (ပဋိသံ။ ၃၄၃) တိ မဂ္ဂသစ္စာယတ္တာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၁။

သစ္စပရိယာယ (ပု) [သစ္စ + ပရိယာယ] သစ္စသဒ္ဒါ၏ - ပရိယာယ် - စကားလှယ်။ သစ္စပရိယာယော ဟိ ဣဓ ဓမ္မ-သဒ္ဒေါ "ဓမ္မဝါဒီ "တိအာဒီသု ဝိယ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၄၄၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၆၀။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၄၄။

သစ္စပရိယောသာန (န) [သစ္စ + ပရိယောသာန] သစ္စာလေးပါးတို့ကို-ပြ-ဟော-ပြီးသည်၏ အဆုံး။ သစ္စပရိယောသာနေ အနေကေသံ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၆၄။ (-ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၆၂၊ ၁၈၁၊ ၂၆၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၊ ၁၁၊ ၂၁)။

သစ္စပါရမိတာ (ထီ) [သစ္စပါရမီ + တာ။ တာပစ္စည်း အနက်မရှိ။] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သစ္စပါရမိတံ ဂန္ဒ္ဓာ၊ သမ္ဗောဓိံ ပါပုဏိဿတိ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၁၈။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၁။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၉၁)။

သစ္စပါရမီ (ထီ) [သစ္စ + ပါရမီ] သစ္စာပါရမီ၊ (က) မြင့်မြတ်သော ဘုရားအလောင်း သူ တော်ကောင်းတို့၏- ဖြစ်ကြောင်း- ဖြစ်ရာ- သစ္စာ - မှန်သောသစ္စာ - မှန်သော စကား။ (က) မြင့်မြတ်သော ဘုရားအလောင်း သူတော် ကောင်းတို့၏-ဖြစ်ကြောင်း-ဖြစ်ရာ-သစ္စာ- မှန်သောသစ္စာ-မှန်သောစကား။(ခ) မြင့်မြတ် သော ဘုရားအလောင်း သူတော်ကောင်း တို့၏-အမှု-လုပ်ငန်း-သစ္စာ-မှန်သော သစ္စာ- မှန်သော စကား။ ပါရမီ ၁၀-ပါးတို့တွင် ၇-ခု မြောက်ပါရမီ။ ဝိစိနန္တော တဒါ ဒက္ခိ၊ သတ္တမံ သစ္စပါရမိံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၁၈။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၁။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈။ သစ္စသမာဒါနံ သစ္စပါရမီ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၅။ (-အပ၊ ၁။ ၇။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၅)။

သစ္စပ္ပဘာဝ (ပု) [သစ္စ + ပဘာဝ] (၁) သစ္စာ ဟူသော-အမွန်-အဦး-အစ။ (ခ) သစ္စာတို့၏- အမွန်-အဦး-အစ။ သစ္စပ္ပဘာဝတော ကိစ္စာ၊ ဝါရဏာ ဥပမာဟိ စ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၅-၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၆-၇၊ ၂၂၁။ သစ္စပ္ပဘာဝတောတိ သစ္စတော, သစ္စာနံ ဝါ ပဘာဝတော စ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၀။

သစ္စပ္ပဘာဝိတ (တိ) [သစ္စ + ပဘာဝိတ] သစ္စာပါရမီဖြင့်-ထုံ-ပွားစေ-အပ်သော။ ဧဝံ သဗ္ဗာပိ ပါရမီယော သစ္စပ္ပဘာဝိတာ စာဂပရိ-ဗျူဠှိတာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၂။

သစ္စဗန္ဓ (ပု) [သစ္စ + ဗန္ဓ] (မိစ္ဆာအယူ ရှိသော)·သစ္စဗန္ဓ ရသေ့။ တသ္မိံ ပဗ္ဗတေ သစ္စဗန္ဓော နာမ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကတာပသော ---- ဝသတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၃၈။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၂၄)။

သစ္စဗန္ဓပဗ္ဗတ (ပု) [သစ္စဗန္ဓ + ပဗ္ဗတ] သစ္စဗန္ဓတောင်၊ သစ္စဗန္ဓ အမည်ရှိသော တောင်။ သတ္ထာ သစ္စဗန္ဓပဗ္ဗတံ နာမ ပတ္တော ကူဋာဂါရံ အာကာသေ ဌပေသိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၃၈။

သစ္စဖလ (န) [သစ္စ + ဖလ] သစ္စာ၏-အစွမ်းသတ္တိ-အာနုဘော်။ သစ္စဖလမဝဿာယ၊ သစ္စကိရိယမကာသဟံ။ စရိယာ။ ၄၁၅။ (-မိလိန္ဒ။ ၁၂၄-၆။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၆၀၊ ၂၂၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၀)။

သစ္စဗျာကရဏပညာ (ထီ) [သစ္စ + ဗျာကရဏ + ပညာ] သစ္စာလေးပါးတရားကို ဟောကြားတတ်သော ပညာ။ " ယေန ဒုက္ခေနာ"တိ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ သစ္စဗျာကရဏပညာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၈။

သစ္စဗြာဟ္မဏ (ပု) [သစ္စ + ဗြာဟ္မဏ] (မကောင်းမှု မှ အပပြု ပြီးသော) ဟုတ်မှန်-မှန်ကန် - မဖောက်မပြန် - သော - ရဟန္တာ-ဗြာဟ္မဏ၊ အစစ်ဖြစ်သော-ရဟန္တာ-ဗြာဟ္မဏ၊ ဗြာဟ္မဏ-ရဟန္တာ-အစစ်။ ဖြဟ္မဗန္ဓု ပုရေ အာသိံ၊ အဇ္ဇမှိ သစ္စဗြာဟ္မဏော။ ထေရီ။ ၄၀၇။ ဣဒါနိ သဗ္ဗသော ဗာဟိတပါပတာယ သစ္စဗြာဟ္မဏော ပရမတ္ထဗြာဟ္မဏော။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၃။

သစ္စဘာဂ (ပု) [သစ္စ + ဘာဂ] သစ္စာဟူသော-အဖို့-အစု။ ဧဝံ ဗုဒ္ဓဉာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ သစ္စဘာဂေန ဝိနိစ္ဆယံ ကတွာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၀၈။

သစ္စဘာဝနာ (ထီ) [သစ္စ + ဘာဝနာ] သစ္စာကို ပွားစေခြင်း၊ သစ္စာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းခြင်း။ အပ္ပမာဒေါတိ သစ္စဘာဝနာယ အပ္ပမာဒေါ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၈။

သစ္စဘာဝိဝဟ (ပု) [သစ္စဘာဝ + အာဝဟ] မှန်ကန်သည်၏ အဖြစ်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်သော။ သစ္စကာရ (၂) အနက် လည်းကြည့်။ သစ္စကာရောတိ သစ္စဘာဝိ-ဝဟော ကာရော, အဝိသံဝါဒနဝသေန ဝါ တဒတ္ထသာဓနောတိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၁။ (-၁၆၁)။

သစ္စဘာသန (န) [သစ္စ + ဘာသန] အဟုတ် - အမှန် - ကို - ပြော - ဆို- ခြင်း။ ပိယဘာသနသင်္ခါတာ အဖရုသဝါစာ သစ္စဘာသနသင်္ခါတော အမုသာဝါဒေါ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၇၅။

သစ္စဘူမိ (ထီ) [သစ္စ + ဘူမိ] သစ္စာဘုံ၊ သစ္စာတရား-အမှန်တရား-၏ ဖြစ်ရာ ဘုံ။ တွောဝတာ သစ္စဘူမိ နာမ ကထိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၃။

သစ္စမန (တိ) [သစ္စ + မန] မှန်ကန်၏ဟု (ဖြစ်သော)-စိတ်-အမှတ်-သညာ-ရှိသော၊ သူ။ အထောပိ ဝေ သစ္စမနာ (သုတ္တနိ။ ၄၀၁။ မဟာနိ။ ၄၇) တိ ဧကစ္စေ ဒုဠှစိတ္တာ, ဧကစ္စေ

တထသညီနော်ပိ ဟုတ္တာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၃၆။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၁၆၄။

သစ္စမရိယာဒါ (ထီ) [သစ္စ + မရိယာဒါ] သစ္စာ အပိုင်းအခြား။ န တတ္ထ လဗ္ဘတိ သစ္စမရိယာဒါယ သမတိက္ကန္တတ္တာ။ ကင်္ခါဝိတ်၊ ဋ။ ၈၃။

သစ္စမုခ (န) [သစ္စ + မုခ] သစ္စာကို- အဦး - အစ - ပဓာန - ပြုခြင်း။ ----- ကွဒံ အာယတနမုခေန ဓာတုမုခေန သစ္စမုခေန ဒြတရဏံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၉၃။ (-နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၀၁)။

သစ္စမုတ (န) [သစ္စ + မုတ] မှန်ကန်သော မုတအာရုံ (မုတ-အာရုံဟူသည်- ထိရောက်၍ သိအပ်သော ဂန္ဓာရုံ, ရသာရုံ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့ကို ဆိုသည်)။ အဓ္ဓောသိတံ သစ္စမုတံ ပရေသံ။ အံ၊ ၁။ ၃၃၄။ (-အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၇၄)။

သစ္စယမက (န) [သစ္စ + ယမက] သစ္စယမိုက်။ (ယမိုက် ၁၀-ကျမ်းတို့တွင် ၅-ခုမြောက် ယမိုက် ကျမ်း)။ အဘိဓမ္မပိဋကေ၊ သစ္စယမကပါဠိ၊ ၅-ခုမြောက်ယမက။ ယမက၊ ၁။ ၂၀၅-၆၅။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၁၀-၂။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၃၄-၈။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၈၅-၉၀။ သစ္စယမကံ သင်္ခါရ- ယမကံ အနုသယယမကံ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၉။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၈၇။

သစ္စယောဇနာ (ထီ) [သစ္စ + ယောဇနာ] သစ္စာတို့ကို ယှဉ်စပ်ပြခြင်း။ ဧတ္တာပိ စ သစ္စယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၅။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၉၈။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၈။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၃)။

သစ္စရသ (ပု) [သစ္စ + ရသ] (၁) သစ္စာလေးပါး တရားကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဟူသော အမြိုက် ရေ။ (၂) (က) သစ္စာ-ကတိသစ္စာ-ဝါစာသစ္စာ- ဟူသော အရသာ။ (ခ) ဝိရတိသစ္စာဟူသော အရသာ။ (ဂ) ပရမတ္ထသစ္စာဟူသော အရသာ။ (၁) သစ္စရသ (ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၂၆) န္တိ စတုသစ္စ- ပဋိဝေဓာမတရသံ ပိဝိတ္တာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ။ ၁၇၅။ (၂) (က) (ခ) (ဂ) သစ္စရသေ ဝိရတိ- သစ္စဝါစာသစ္စရသာ သမထဝိပဿနာဒီဟိ စိတ္တမုပပြဟေန္တိ ---- ပရမတ္ထသစ္စရသပရိ- ဘာဝိတတ္တာ သာဒု။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၀၁။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၂၆။ (-သံ၊ ၁။ ၂၁၆-၇။ သုတ္တနိ။ ၃၀၆။ ဇာ၊ ၂။ ၁၄၀။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၃)။

သစ္စလက္ခဏ (န) [သစ္စ + လက္ခဏ] သစ္စာတို့၏ မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ။ တဟိံ တဟိံ သစ္စလက္ခဏတော ဒြတာရေတ္တာ ----- သော အတ္တော ပရိယေသိတဗ္ဗော။ ပေဋကော။ ၁၇၆။ သစ္စဋ္ဌ သစ္စပဋိဝေဓဝိသေသံ ----- သစ္စလက္ခဏာဒိဝိဓာနဥ္စ ဒဿေန္တေန။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၉၆။

သစ္စဝစန (န) [သစ္စ + ဝစန] (က) မှန်ကန်သော စကား၊ သစ္စာစကား။ (ခ) မှန်ကန်သော စကားကို ဆိုခြင်း၊ သစ္စာ ဆိုခြင်း။ (က) (ခ) ယဒိ ပန နေသံ တံ သစ္စဝစနံ သိယာ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၆။ သစ္စဝဇ္ဇ-လည်းကြည့်။ (-သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၅၁။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၈။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၁၉၊ ၂၀၂။ ဝိမာန၊ ဋ။ ၆၂။ စရိယာ၊ ဋ။ ၆၀။ ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၄၁၀)။

သစ္စဝစနကိရိယ (ထီ၊ န) [သစ္စဝစန + ကိရိယ] သစ္စာဆိုခြင်းကို ပြုခြင်း၊ သစ္စာ စကားကို ပြုခြင်း။ သစ္စဝစနကိရိယမကာသိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၇၀။

သစ္စဝဇ္ဇ (န) [သစ္စ + ဝဇ္ဇ] မှန်သော စကားကို ဆိုခြင်း။ သစ္စဝဇ္ဇေနာ (ဒီ၊ ၁။ ၄၉။

မ၊ ၂။ ၆၆၊ ၁၈၄) တိ သစ္စဝစနေန။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၂။

သစ္စဝတ္ထုက (တိ) [သစ္စ + ဝတ္ထု + က] သစ္စာလျှင် မှီရာရှိသော။ က္လမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ ပဉ္စ အတ္တာ ဒုက္ခဝတ္ထုကာ သစ္စဝတ္ထုကာ ----။ ပဋိသံ။ ၃၄၃။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၁)။

သစ္စဝရ (ပု) [သစ္စ + ဝရ] (က) မြတ်သော သစ္စာ။(ခ) သစ္စံကိရိဇာတ်။ သစ္စံကိရိဇာတက-ကြည့်။ (က) သဟ ကတေ သစ္စဝရေ။ အပ၊ ၂။ ၁၂၀။ စရိယာ။ ၄၁၆။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၃။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၂။ (ခ) ဝရဏာ အကတညုဝရေ တု သစ္စဝရံ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၉။

သစ္စဝရုတ္တမ (ပု) [သစ္စဝရ + ဥတ္တမ] အမြတ်ဆုံး သစ္စာလေးပါးတရား။ သစ္စဝရုတ္တမေ (ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၂၆) တိ သစ္စာနံ ဝရာနိ သစ္စဝရာနိ၊ သစ္စာနိ ဥတ္တမာနီတိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၅။

သစ္စဝဝတ္ထာန (န) [သစ္စ + ဝဝတ္ထာန] (က) သစ္စာကို - မှတ် - ပိုင်းခြား - ခြင်း။ (ခ) သစ္စာကို-မှတ်-ပိုင်းခြား-ကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်။ (က) (ခ) တ္တောဝတာ နာနာက္ခဏေ သစ္စဝဝတ္ထာနံ ဒဿိတံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၂။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၄။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၈၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၅။

သစ္စဝဝတ္ထာပန (န) [သစ္စ + ဝဝတ္ထာပန] သစ္စာကို-မှတ်-ပိုင်းခြား-စေခြင်း။သစ္စဝဝတ္ထာပနံ အပ္ပမာဒပဋိပတ္တိဘာဝတော----။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၇။

သစ္စဝါကျသမတ္တင်္ဂ (တိ) [သစ္စဝါကျ + သမတ္တ + အင်္ဂ] မှန်သောစကားနှင့် ပြည့်စုံသော အင်္ဂါရှိသော၊ (မကျိုး မပြတ်သော ရထားအင်္ဂါရှိသော)။ သစ္စဝါကျသမတ္တင်္ဂေါ (ဇာ၊ ၂။ ၂၇၄)တိ သစ္စဝါကျေန ပရိပုဏ္ဏအင်္ဂေါ အခဏ္ဍရထင်္ဂေါ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၄၇။

သစ္စဝါစ (တိ) [သစ္စာ + ဝါစာ] (၁) မှန်သောစကားရှိသော၊ မှန်သောစကားကို ဆိုလေ့ရှိသော၊ သူ။ (ထီ) (၂) မှန်သောစကား။ (၃) အမှန်ကိုပြောဆိုခြင်း။ (၄) သစ္စာစကား၊ သစ္စပါရမီ။ (၁) ယာဝဇီဝံ သစ္စဝါစော အဿံ။ သံ၊ ၁။ ၂၃၀-၁။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၈။ (၂) စတ္တာရိ ဝစီသုစရိတာနိ သစ္စဝါစာ----။ မဏ္ဍာဘာသာ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၂၇။ အံ၊ ၁။ ၄၅၈။ (-မဟာနိ။ ၃၃၂-၉။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၁)။ (၃) သစ္စဝါစံ နိဿာယ မုသာဝါဒေါ ပဟာတဗ္ဗော။ မ၊ ၂။ ၂၃-၄။ (၄) ကတ္ဝာ ဒဠှမဓိဋ္ဌာနံ၊ သစ္စဝါစာနုရက္ခိယ။ စရိယာ။ ၄၂၀။ သစ္စဝါစံ အနုရက္ခန္တော၊ စဇိတွာ မမ ဇီဝိတံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၄။

သစ္စဝါစာနိဿန္ဒ (ပု) [သစ္စဝါစာ + နိဿန္ဒ] မှန်သောစကား၏ အကျိုးဆက်။ အယဥ္စိဿ ဘဝန္တေရေပိ သစ္စဝါစာနိဿန္ဒေ-နေဝ ဥဏ္ဏာ ဘမုကန္တရေ ဇာတာ ----။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၂။

သစ္စဝါဒိ (ဒီ) ကာလ (ပု) [သစ္စဝါဒီ + ကာလ] (က) မှန်သည်ကိုသာ ဆိုလေ့ရှိ-ရာ-သော-ခေတ်-အခါ-ကာလ။ (၂) မှန်သောစကားကိုသာ ဆိုလေ့ရှိသူ-ဘို့၏-ခေတ်-အခါ-ကာလ။ သရာမဟံ ဘောတိ တဒါ ကိရ မနုဿာနံ သစ္စဝါဒိကာလော ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၄။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၃၃) ။

သစ္စဝါဒိဂုဏ (ပု) [သစ္စဝါဒိ + ဂုဏ] မှန်သောစကားကိုသာ ဆိုလေ့ရှိသူတို့၏-ဂုဏ်-ကျေးဇူး။ တတ္ထ "သစ္စမနာ သစ္စသညိနော"တိ

သစ္စဝါဒိဂုဏ်။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၅။

သစ္စဝါဒီဝစန (န) [သစ္စဝါဒီ + ဝစန] ဟုတ်မှန်သော စကားကို-ဟော- ပြော-ဆို-လေ့ရှိသော ဘုရားရှင်၏စကား။ သစ္စဝါဒီဝစနံ အနညထာ (ထေရီ၊ ၄၁၀) တိ သစ္စဝါဒိနော အဝိတထဝါဒိနော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ "သဗ္ဗံ ရူပံ အနိစ္စံ ဇရာဘိဘူတ " န္တိအာဒိဝစနံ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၇။

သစ္စဝါဒီ (တိ) [သစ္စ + ဝဒ + ဏီ။ ထီ-၌ --ဝါဒိနီ။] အမှန်ကို-ဆို-လေ့ရှိ-တတ်-သော၊ သူ။ က္ကမေ ဟိ နာမ ဓမ္မစာရိနော သမစာရိနော ဗြဟ္မစာရိနော သစ္စဝါဒိနော။ ဝိ၊ ၁။ ၁၉၃။ သစ္စဝါဒီ သစ္စသန္ဓော ထေတော ပစ္စယိကော။ ဒီ၊ ၁။ ၄။ မ၊ ၁။ ၂၃၇။ အဘိ၊ ပု။ ၁၆၆။ သစ္စံ ဝဒတီတိ သစ္စဝါဒီ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၂။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၇။ (-သံ၊ ၁။ ၆၆။ အံ၊ ၁။ ၁၆၂၊ ၂၁၂။ သုတ္တနိ။ ၂၈၈။ ဇာ၊ ၁။ ၃၇၀၊ ၃၈၁။ ဇာ၊ ၂။ ၁၃၈၊ ၁၄၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၇။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၀)။

သစ္စဝါရ (ပု) [သစ္စ + ဝါရ] သစ္စဝါရ၊ သစ္စာတို့ကို - ဟော - ပြ - သော-အလှည့်-အကြိမ်။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ဝိဘင်္ဂပါဠိ၊ ၅-ဝိဘင်္ဂ၊ ၂-ဝါရ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၃၀၇။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိ၊ ၂-ဝဂ်၊ ၇-ဝါရ။ ပဋိသံ။ ၃၄၀-၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၂၂၁။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၉၄။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၅။ တတ္ထ----နိဗ္ဗာနသမ္မာပကဿ အရိယမဂ္ဂဿ စ ဓမ္မဘာဝဠ္ဌ ဒဿေတုံ သစ္စဝါရော ဝုတ္တော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၄။

သစ္စဝိနိမုတ္တ (တိ) [သစ္စ + ဝိနိမုတ္တ] သစ္စာလေးပါးတို့မှ လွတ်သော (တရား)။ သေသာ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တကာ ဓမ္မာ သစ္စဝိနိမုတ္တာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၂။ (-က္ကတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၃။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၄။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၅၆။ သီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၇)။

သစ္စဝိပရိယ (ပု) [သစ္စ + ဝိပရိယ] သစ္စာ-ဖောက်-မရှိ-ခြင်း၊ ကတိသစ္စာမရှိခြင်း၊ မမှန်မကန် ပြောဆိုခြင်း။ သစ္စဝိပရိယဿ စ " ဇကံ ဓမ္မံ အတီတဿ၊ မုသာဝါဒိဿ ဇန္တုနော။ အဘူတဝါဒီ နိရယံ ဥပေတိ " တိ-အာဒိနာ ပကာသိတာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၆၉။

သစ္စဝိပ္ပဋိကု (ကူ) လ (တိ) [သစ္စ + ဝိပ္ပဋိကုလ] (က) သစ္စာလေးပါးတို့-အား-နှင့်-မလျော်- ဆန့်ကျင်- သော။ (ခ) သစ္စာလေးပါးတို့ကို သိခြင်းအား မလျော်သော။ (က)သစ္စဝိပ္ပဋိကုလေန ဝါ(အဘိ၊ ဝိ။ ၃၈၈)တိ စတုန္နံ သစ္စာနံ အနနုလောမဝသေန။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၈၂။ (ခ) သစ္စဝိပ္ပဋိကူလေနာ (အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅) တိ သစ္စာဘိသမယဿ အနနုလောမဝသေန။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၅။

သစ္စဝိဘင်္ဂ (ပု) [သစ္စ + ဝိဘင်္ဂ] သစ္စဝိဘင်း၊ သစ္စာ (လေးပါးတရား) တို့ကို-ဝေဘန်-ရာ-ကြောင်း-ဖြစ်သည့် ကျမ်း။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ဝိဘင်္ဂပါဠိ၊ ၄-ဝိဘင်း။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၀၄-၂၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၈၊ ၁၁၇။ အနုဋီ၊ ၂။ ၆၀၊ ၈၁။ ခန္ဓဝိဘင်္ဂေါ အယတနဝိဘင်္ဂေါ ဓာတုဝိဘင်္ဂေါ သစ္စဝိဘင်္ဂေါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၊ ၂၈၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၈။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၅၇။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၆၃။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၃၄။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၈၅။

သစ္စဝိဘင်္ဂဒေသနာ (ထီ) [သစ္စဝိဘင်္ဂ + ဒေသနာ] သစ္စဝိဘင်းဒေသနာ၊ သစ္စဝိဘင်းကို-ဟော-ရာ-ကြောင်း-ဖြစ်သော-ဒေသနာ။ နာညထာတိ ဒဿနတ္ထံ သစ္စဝိဘင်္ဂဒေသနာ ပဝတ္တာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၅။

သစ္စဝိဘင်္ဂပါဠိ (ထီ) [သစ္စဝိဘင်္ဂ + ပါဠိ] သစ္စဝိဘင်း ပါဠိတော်။ သစ္စဝိဘင်္ဂပါဠိယဉ္စ ပဥ္စဟိ ကောဋ္ဌာသေဟိ သမုဒယသစ္စံ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ ဝဇိရ၊ ၃၉။

သစ္စဝိဘင်္ဂသုတ္တ (န) [သစ္စဝိဘင်္ဂ + သုတ္တ] သစ္စဝိဘင်္ဂသုတ်၊ သစ္စာ (လေးပါးတရား) တို့ကို ဝေဘန်၍ -ဟော-ရာ-ကြောင်း- ဖြစ်သော သုတ်။ မဇ္ဈိမနိကာယ၊ ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ၊ ၄-ဝိဘင်္ဂဝဂ်။ ၁၁-သုတ်။ မ၊ ၃။ ၂၉၁-၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၁၇-၉။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄-၅၆။ သစ္စဝိဘင်္ဂသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။ မ၊ ၃။ ၂၉၅။

သစ္စဝိဘာဂ (ပု) [သစ္စ + ဝိဘာဂ] သစ္စာတို့ကို-ဝေဘန်-ပိုင်းခြား-ခြင်း။ န စာယံ သစ္စဝိဘာဂေါ အာကုလောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၅၇။

သစ္စဝိမုတ္တ (တိ) [သစ္စ + ဝိမုတ္တ] သစ္စဝိမုတ်။ သစ္စဝိနိမုတ္တ - လည်းကြည့်။ သစ္စဝိမုတ္တာ သတ္တုဒ္ဒေသနာ နတ္ထိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၉၈။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၇။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၇)။

သစ္စဝိဝဋ္ဋ (ပု) [သစ္စ + ဝိဝဋ္ဋ] သစ္စဝိဝဋ္ဋဉာဏ်၊ သစ္စာတို့၌ သိလျက် နိမိတ္တ, ပဝတ္တမှ - ဆုတ်နစ် - ကင်း - သော ဉာဏ်။ သစ္စဝိဝဋ္ဋေ ဉာဏ (ပဋိသံ။ ၃၊ ၁၀၆) န္တိ စတူသု သစ္စေသု ဒုဘတော ဝုဋ္ဌာနဝသေန ဝိဝဋ္ဋတီတိ သစ္စဝိဝဋ္ဋော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၆။ (-၃၀၃)။

သစ္စဝိဝဋ္ဋဉာဏ (န) [သစ္စဝိဝဋ္ဋ + ဉာဏ] သစ္စဝိဝဋ္ဋဉာဏ်။ တ္တဒါနိ တဿ သစ္စဝိဝဋ္ဋဉာဏဝသေန ပဝတ္တဿ အာသဝါနံ ခယေ ဉာဏဿ ဝသေန ---- ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၆။

သစ္စဝိသေသ (ပု) [သစ္စ + ဝိသေသ] သစ္စာအထူး၊ ထူးသော သစ္စာ။ ဝိရတိသစ္စဝါစာတိ သစ္စဝိသေသေန သမ္ဗန္ဓံ ဝဒတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၃။

သစ္စဝိသေသန (န) [သစ္စ + ဝိသေသန] သစ္စသဒ္ဒါ-သစ္စာ-ကို အထူးပြုတတ်သော (စကား)။ သစ္စဝိသေသနမေဝ ဝါ တေ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၁။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၆။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၃၄)။

သစ္စဝိသဇ္ဇန (ထီ၊ န) [သစ္စ + ဝိသဇ္ဇန] သစ္စာတို့ကို-ဖြေဆို-ဖြေကြား-ခြင်း။ တ္တမေသံ ဝဏ္ဏနာ သစ္စဝိသဇ္ဇနေသုယေဝ ဘဝိဿတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၃။

သစ္စဝေဒီ (တိ) [သစ္စ + ဝိဒ + ဏီ] သစ္စာ-သစ္စာလေးပါးတရား-တို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော၊ သူ။ သစ္စဝေဒိန (ဓမ္မ။ ၄၅) န္တိ စတုန္နံ သစ္စာနံ ---- သစ္စိကတတ္တာ သစ္စဉာဏေန သစ္စဝေဒိနံ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၈။

သစ္စဝှယ (တိ) [သစ္စ + အဝှယ] ဟုတ်မှန်သော အမည်ရှိသော၊ သူ။ သစ္စဝှယော (သုတ္တနိ။ ၄၅၀) တိ 'ဗုဒ္ဓေါ' တိ သစ္စနေမ အတ္ထာနေန နာမေန ယုတ္တော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၁။

သစ္စသံပဋိဝေဓ (ပု) [သစ္စ + သံပဋိဝေဓ] သစ္စသမ္ပဋိဝေဓ - ကြည့်။ " အယဥ္စ (ပ) သုဒိဋ္ဌာ"တိ နိပ္ပဒေသတော သစ္စသံပဋိဝေဓဿ ဇောတိတတ္တာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၃။

သစ္စသံယမပဒ (န) [သစ္စ + သံယမ + ပဒ] သစ္စပုဒ်, သံယမပုဒ်။ သစ္စသံယမပဒေဟိ ဒဿိတာ မဂ္ဂဓမ္မာ---- အဓိပ္ပေတာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၃။

သစ္စသံယုတ္တ (န) [သစ္စ + သံယုတ္တ] သစ္စသံယုတ်၊ (ယင်းသံယုတ်၌ ဝဂ်ပေါင်း ၁၁-ဝဂ်၊ သုတ်ပေါင်း ၁၃၁-သုတ်ပါဝင်သည်)။ သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁၂-သံယုတ်။ သံ၊ ၃။ ၃၆၃-၄၁၅။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၂၄-၃၉။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၃၉-၅၀။

သစ္စသညက (တိ) [သစ္စ + သညာ-သစ္စသညာ + က] သစ္စာလေးပါးတရားတို့၌ အမှတ်သညာရှိသော၊ သစ္စသညကမည်သော (ထေရ်)။ အာယသ္မာ သစ္စသညကော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊ ၁။ ၂၃၄။

သစ္စသညကတ္ထေရ (ပု) [သစ္စသညက + ထေရ] သစ္စသညက-ထေရ်။ သစ္စသညက-ထေရဿာပဒါန် တတိယံ။ အပ၊ ၁။ ၂၃၄။

သစ္စသညာ (ထီ) [သစ္စ + သညာ] (၁) သစ္စာလေးပါးတို့၌ (ဖြစ်သော) အမှတ်သညာ။ သစ္စာဟူသော အမှတ်သညာ။ (မြန်မာပြန်)။ (၂) (က) မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-သော သညာ။ (ခ) မှန်၏-ဟုဖြစ်သော အမှတ်သညာ။ ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ သစ္စသညာယိဒံ ဖလံ။ (၂) (က) (ခ) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သစ္စသညီ (တိ) [သစ္စသညာ + ဤ] (က) မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-သော သညာရှိသော။ (ခ) မှန်၏-ဟုဖြစ်သော အမှတ်သညာရှိသော။ (က) (ခ) သစ္စမနာ သစ္စသညိနော ဘူတမနာ ဘူတသညိနော။ မဟာနိ၊ ၄၇။ (-မဟာနိ၊ ဌ။ ၁၆၅)။

သစ္စသဒိသ (တိ) [သစ္စ + သဒိသ] သစ္စာ-အမှန်တရား-နှင့်တူသော။ မုသာတိ မုသာဝါဒေါ တာသံ သစ္စသဒိသော၀။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၄၈၆။

သစ္စသဒိသဝဏ္ဏ (တိ) [သစ္စသဒိသ + ဝဏ္ဏ] (က) မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-တူမျှ-သော ဂုဏ်၊ အဆင်း၊ အမည်အားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်အပ်သော။ (ခ) မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-တူမျှသော အမည်ရှိသော။ သစ္စသဒိသဝဏ္ဏော (စူဠနိ။ ၂၀၇) တိ အဝိတထကေဂုဏဝဏ္ဏ-နာမေန အဝိပရီတေန အတ္တယနော။ စူဠနိ၊ ဌ။ ၈၁။

သစ္စသန္ဓ (ပု) [သစ္စ + သန္ဓ] သစ္စ-သန္ဓါ။ သစ္စန္တိ အယံ သစ္စ-သန္ဓော အနေကေသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၀၀။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၈၀။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂၅။

သစ္စသန္ဓါဂုဏ (သစ္စသန္ဓဂုဏ ?) (ပု) [သစ္စ + သန္ဓါ + ဂုဏ] မှန်ကန်မှု၌ ယုံကြည်သောဂုဏ်။ "တထမနာ တထသညိနော"တိ သစ္စသန္ဓါဂုဏံ။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၁၆၅။

သစ္စသန္ဓ (တိ) [သစ္စ + သန္ဓ] မှန်သောစကားနှင့် မှန်သောစကားကို ဆက်စပ်တတ်သော၊ မှန်သောစကားချင်း ဆက်စပ်တတ်သော၊ အကြားအကြား၌ မဟုတ်မမှန်သောစကားကို မပြောဆိုတတ်သော၊ သူ။ သမဏော ဂေါတမော သစ္စဝါဒီ သစ္စသန္ဓော။ ဒီ၊ ၁။ ၄။ သစ္စေန သစ္စံ သန္ဓဟတိ ယဋ္ဌေတီတိ သစ္စသန္ဓော၊ န အန္တရန္တရာ မုသာ ဝဒတီတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၂။ (-မ၊ ၁။ ၃၃၅။ မ၊ ၂။ ၈။ မ၊ ၃။ ၁၂၊ ၈၃။ အံ၊ ၁။ ၂၁၂။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၉၇)။

သစ္စသန္ဓဂုဏ (ပု) [သစ္စသန္ဓ + ဂုဏ] မှန်သော စကားနှင့် မှန်သော စကားကို ဆက်စပ်တတ်သူ၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်။ "တထမနာ တထသညိနော"တိ သစ္စသန္ဓဂုဏံ (သျာ-မူ)။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၁၆၅။

သစ္စသဘာဝ (တိ) [သစ္စ + သဘာဝ] (၁) ဟုတ်မှန်သော သဘောရှိသော။ (ပု) (၂) သစ္စာသဘော၊ မှန်သောသဘော။ (၁) ဒုက္ခာဒီနိ ဟိ ----- သစ္စသဘာဝတ္တာ တထာနိ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀။ သစ္စသဘာဝတ္တာတိ အမုသာသဘာဝတ္တာ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၃၃။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၄၃။(ပု) (၂) အတ္တနိ ဝိဇ္ဇမာနံ သစ္စသဘာဝံ အာရဗ္ဘ ယံ ဂါထံ ဝတွာ တဒါ သစ္စကိရိယ- မကာသိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၇။(-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၀။သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊၂။ ၄၀၀။ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၆)။

သစ္စသဘာဝဓမ္မ (ပု) [သစ္စသဘာဝ + ဓမ္မ] သစ္စာသဘောတရား။ ဝိဇ္ဇမာနံ သစ္စသဘာဝ- ဓမ္မံ ဂဟေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၀။

သစ္စသဘာဝပဋိစ္ဆာဒိ (တိ) [သစ္စသဘာဝ + ပဋိစ္ဆာဒိ။ ထီ-၌ --ပဋိစ္ဆာဒိနီ။] သစ္စာသဘော ကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော (အဝိဇ္ဇာ)။ ယာ သစ္စသဘာဝပဋိစ္ဆာဒိနီ သဗ္ဗာနတ္ထကာရီ သကလဿ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ မူလဘူတာ အဝိဇ္ဇာ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၅။

သစ္စသမာဒါန (နု) [သစ္စ + သမာဒါန] (မှန်ကန်သော) သစ္စာတရားကို ဆောက် တည်ခြင်း။ သစ္စသမာဒါနံ သစ္စပါရမီ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၈၆။

သစ္စသမုဒါယ (ပု) [သစ္စ + သမုဒါယ] သစ္စာတို့၏အပေါင်း။ သစ္စေကဒေသေတော သစ္စသမုဒါယော အနဝသေသပရိယာဒါနတော ဝိသိဋ္ဌောတိ ဒဿေန္တော။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၄၅။

သစ္စသမ္ဗောဓိ (ပု) [သစ္စ + သမ္ဗောဓိ] သစ္စာ (၄ - ပါးတရား) တို့ကို ကောင်းစွာ ထိုးထွင်း၍ - သိ - မြင် - ခြင်း။ နှ ဟိ ပရတောဃောသေန ဝိနာ သာဝကာနံ သစ္စသမ္ဗောဓိ ဝေခော သမ္ဘဝတိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၇၀၊ ၄၆၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၂)။

သစ္စသမ္ဗောဓ (ပု) [သစ္စ + သမ္ဗောဓ] သစ္စာ (၄-ပါးတရား) တို့ကို ကောင်းစွာသိခြင်း။ ယသ္မာ သစ္စသမ္ဗောဓံ ဥဒ္ဒိဿ သာသန- ဖြဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၇။

သစ္စသမ္ဗောဓန (နု) [သစ္စ + သမ္ဗောဓန] သစ္စသမ္ဗောဓ-ကြည့်။ သစ္စသမ္ဗောဓနေနေဝ စ တဿ အနဝသေသတော ဗုဒ္ဓတ္တာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈၃။

သစ္စသမ္ဗောဓိ (ထီ) [သစ္စ + သမ္ဗောဓိ] သစ္စသမ္ဗောဓ-ကြည့်။ ယာယံ သစ္စသမ္ဗောဓိ အတ္ထိ၊ သာ ဒုဝိဓာ အဘိသမယတော တဒတ္ထတော စ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈။

သစ္စသမ္မုတ (တိ) [သစ္စ + သမ္မုတ] အဟုတ်-အမှန်-မှန်သောစကား-ကို ပြောဆို ခြင်းကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်သော။ သဗ္ဗာနိ တာနိ ဒါနသမ္မုတာနိ ဓေဝ သစ္စသမ္မုတာနိ စ။ ဧတ္ထ ပန သစ္စံ နာမ သစ္စဝါဒိတာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၄။ သစ္စေန အရိယဝေါဟာရေန သမ္ဘဝေ ဘူတာနိ ဥပ္ပန္နာနိ သစ္စသမ္မုတာနီတိ အာဟ " သစ္စံ နာမ သစ္စဝါဒိတာ "တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၃။

သစ္စသမ္မတ (တိ) [သစ္စ + သမ္မတ] အဟုတ် - အမှန် - ဟု သမုတ်အပ်သော။ လောကဿပိ ခေါ တော် သီဝက သစ္စသမ္မတံ။ သံ၊ ၂။ ၄၂၈။ သစ္စသမ္မတန္တိ ဘူတသမ္မတံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၁။ (-မိလိန္ဒ။ ၁၃၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၇)။

သစ္စသမ္မောဟနလက္ခဏ (တိ) [သစ္စ + သမ္မောဟန + လက္ခဏ] သစ္စာ (၄-ပါး)

တရားတို့၌ လွန်စွာတွေဝေခြင်း လက္ခဏာရှိသော၊ (မောဟ)။ သစ္စသမ္မောဟနလက္ခဏာ အဝိဇ္ဇာ။ နေတ္တိ။ ၂၅။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၃၁။

သစ္စသဝှယ (တိ) [သစ္စ + သဝှယ] (က) သစ္စသဒ္ဒါဖြင့် ခေါ်ဝေါ်အပ်သော၊ သူ။ (ခ) သစ္စအမည်ရှိသော၊ သူ။ တာပသော သစ္စသဝှယော(စရိယာ။ ၄၁၄)တိ သစ္စသဒ္ဒေန အဝှာတဗ္ဗော သစ္စနာမကော တာပသော။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၃။

သစ္စသာမညတ္တ (ပု) [သစ္စ + သာမည + တ္တ] သစ္စာ၏အမည်ဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်၊ သစ္စာသာမည၏ အဖြစ်။ သစ္စန္တိ ဝစန-သာမညေန ဥဘယသ္သပိ သစ္စသာမညတ္တံ ဂဟေတွာ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၈၁။

သစ္စသာမညာပေက္ခာ (ထီ) [သစ္စသာမည + အပေက္ခာ] သစ္စာပေက္ခာ-ကြည့်။

သစ္စသိဒ္ဓိ (ထီ) [သစ္စ + သိဒ္ဓိ] သစ္စာ (သစ္စာပါရမီ) ၏-ပြီး-ပြည့်စုံ-ခြင်း။ အဓိဋ္ဌာနေန သစ္စသိဒ္ဓိတော "အစလာဓိဋ္ဌာနဿ ဟိ ဝိရတိ သိဇ္ဈတိ"။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၂။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၀။

သစ္စသုပိန (တိ) [သစ္စ + သုပိန] (၁) ဟုတ်မှန်-မှန်ကန်-သော အိပ်မက်ရှိသော၊ ဟုတ်မှန်သော အိပ်မက်ကို မြင်မက်သော၊ သူ။ (ပု၊ န) (၂) မှန်သော အိပ်မက်။ (၁) အဟံ ဒေဝ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ မိဂံ ---- သုပိနေန အဒ္ဒသံ၊ အဟံ ဟိ သစ္စသုပိနာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၄။ (ပု၊ န) (၂) ရက္ခေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ ---- ပဌမမေဝ နံ သစ္စသုပိနေန ပလောဘေတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၆၉။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉၀။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၀၁)။

သစ္စဟုတ (န) [သစ္စ + ဟုတ] မှန်ကန်သော ပူဇော်ခြင်း။ သစ္စဟုတမေဝ အဋ္ဌုတ္တိ ယာစန္တော ဘဏာတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၇။

သစ္စာကာရ (ပု) [သစ္စ + ကရ + ဏ။ " သစ္စံကာရ၊ သစ္စကာရ " ဖြစ်သင့်၏။ သတျံကာရ-သံ။ သစ္စံကာရ-ပြာ။ အဒ္ဓမာဂဓီ-၌ သစ္စာ-ဟု ဣတ္ထိလိင်လည်းရှိ၏။] သစ္စာပြုခြင်း၊ စရန်ငွေ၊ ကြိုတင်ပေးငွေ။ သစ္စကာရ-ကြည့်။ တတ္ထ ဣဒမေဝ သုဝဏ္ဏရူပကံ သစ္စာကာရံ ကတွာ ဒေထ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၂။

သစ္စာဂမန (န) [သစ္စ + အာဂမန] မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-သောအားဖြင့် အာရုံကို ရခြင်း။ သစ္စာဂမန (နေတ္တိ။ ၈၉) န္တိ ယံ သစ္စတော အဝိပရီတတော ဝိသယဿ အာဂမနံ၊ အဓိဂမောတိ အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၀။

သစ္စာဒိက (တိ) [သစ္စ + အာဒိ + က] သစ္စာ အစရှိသော။ သစ္စာဒိကေ စ သုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ---- သဗ္ဗာကာရတော ဝိဒိတွာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၆၉။ (-မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၆)။

သစ္စာဒိဓမ္မ (ပု) [သစ္စာဒိ + ဓမ္မ] သစ္စာအစရှိသော တရား။ သစ္စာဒိဓမ္မာနုဋ္ဌာယာထာဝတော သုဒ္ဓိမဂ္ဂဘာဝဒီပကံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၆၉။

သစ္စာဒိပဋိသံယုတ္တ (တိ) [သစ္စာဒိ + ပဋိသံယုတ္တ] သစ္စာစသည်နှင့်-စပ်-ယှဉ်-သော။ သစ္စာဒိပဋိသံယုတ္တံ ကုသလမေဝ ပဏ္ဍိတော---- နိစ္စာရေယျ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၂။

သစ္စာဘိဂမ (ပု) [သစ္စ + အဘိဂမ] သစ္စာ ၄-ပါး တရားကို-ရ-သိ-ခြင်း။ သစ္စာဘိဂမာယ

က္ကမေ နာမ ဓမ္မာ အတ္တနိ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၉။

သစ္စာဓိဋ္ဌာန (န) [သစ္စ + အဓိဋ္ဌာန] (၁) သစ္စာဓိဋ္ဌာန် (က) သစ္စာ-သာလျှင်-တည်-ကြောင်း-ရာ-ခြင်း။ (ခ) နိရောဓသစ္စာ-ပရမတ္ထသစ္စာ-သာလျှင်တည်-ကြောင်း-ရာ-ခြင်း။ (ဂ) သစ္စာ၏တည်ရာ။ (ဃ) သစ္စာလျှင် တည်ရာရှိသော။ (တိ) (၂) သစ္စာဓိဋ္ဌာန် ရှိသော၊ သူ။ (၁) (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) စတ္တာရိ အဓိဋ္ဌာနာနိ၊ ပညာဓိဋ္ဌာနံ၊ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ၊ စာဂါဓိဋ္ဌာနံ၊ ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၉၀။ အဓိဋ္ဌာနီတိ ဧတ္ထ အဓီတိ ဥပသဂ္ဂမတ္တံ။ အတ္ထတော ပန တေန ဝါ တိဋ္ဌန္တိ, တတ္ထ ဝါ တိဋ္ဌန္တိ, ဌာနမေဝ ဝါ တံ တံ ဂုဏာဓိကာနံ ပုရိသာနံ . အဓိဋ္ဌာနံ။ ပညာဝ အဓိဋ္ဌာနံ ပညာဓိဋ္ဌာနံ။ ဧတ္ထ စ ----ဒုတိယေန ဝစီသစ္စံ။ ---- ဒုတိယေန ဝစီသစ္စံ အာဒိံ ကတွာ ပရမတ္ထသစ္စံ နိဗ္ဗာနံ။ ---- သစ္စာဓိဋ္ဌာနေန ဝါ ဧကေန ပရမတ္ထသစ္စံ ကထိတံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၅။ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ စာဂါဓိဋ္ဌာနံ ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ ပညာဓိဋ္ဌာနန္တိ။ တတ္ထ အဓိတိဋ္ဌတိ ဧတေန, ဧတ္ထ ဝါ အဓိတိဋ္ဌတိ, အဓိဋ္ဌာနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ အဓိဋ္ဌာနံ၊ သစ္စဉ္စ တံ အဓိဋ္ဌာနဉ္စ, သစ္စဿ ဝါ အဓိဋ္ဌာနံ, သစ္စံ အဓိဋ္ဌာနမေတဿာတိ ဝါ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၅။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၁။ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ ဆန္ဒသမာဓိံ ပရိပူရေတိ။ နေတ္တိ၊ ၁၀၁။ အဓိတိဋ္ဌတိ ဧတေန, ဧတ္ထ ဝါ, အဓိဋ္ဌာနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ အဓိဋ္ဌာနံ။ သစ္စဉ္စ တံ တေသာတိ ဝါ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၄။ (-ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၂။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၄၀။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၁၅)။ (တိ) (၂) ပညာဓိဋ္ဌာနော သစ္စာဓိဋ္ဌာနော စာဂါဓိဋ္ဌာနော ဥပသမာဓိဋ္ဌာနော။ မ၊ ၃။ ၂၈၃။

သစ္စာဓိဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟိတ (တိ) [သစ္စာဓိဋ္ဌာန + ပရိဂ္ဂဟိတ] သစ္စာဓိဋ္ဌာန်ဖြင့်-သိမ်းယူ-သိမ်းကျုံး-အပ်သော။ သစ္စာဓိဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟိတာနံ စာဂူပသမပညာဓိဋ္ဌာနာနိ အဝိသံဝါဒနတော။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၂။

သစ္စာဓိဋ္ဌာနပရိပူရဏ (န) [သစ္စာဓိဋ္ဌာန + ပရိပူရဏ] သစ္စာဓိဋ္ဌာန်၏ ပြည့်စုံခြင်း။ ဝရာဟရော သစ္စာဓိဋ္ဌာနပရိပူရဏေန၊ ဝရံ မဂ္ဂသစ္စမာဟရီတိ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၂။ (-စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၆။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၇။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၄)။

သစ္စာဓိဋ္ဌာနပါရိပူရီ (ထီ) [သစ္စာဓိဋ္ဌာန + ပါရိပူရီ] သစ္စာဓိဋ္ဌာန်၏ ပြည့်စုံခြင်း။ သစ္စာဓိဋ္ဌာနပါရိပူရိယာ သမ္ပတိဇာတော ဥတ္တရာဘိမုခေါ သတ္တပဒဝီတိဟာရေန ဂန္တွာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၃။

သစ္စာဓိဋ္ဌာနပုဗ္ဗက (တိ) [သစ္စာဓိဋ္ဌာန + ပုဗ္ဗ + က] သစ္စာဓိဋ္ဌာန်လျှင် ရှေ့သွားရှိသော၊ သစ္စာဓိဋ္ဌာန်ပြဓာန်းသော။ သစ္စာဓိဋ္ဌာနပုဗ္ဗကေန သပထေန ဝါတဝေဂသမုဋ္ဌိတဝီစိဇာလံ ဂင်္ဂါမဟောဃံ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၉၈။

သစ္စာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂတ (တိ) [သစ္စာဓိဋ္ဌာန + သမုဒါဂတ] သစ္စာဓိဋ္ဌာန်သို့ ကောင်းစွာ ရောက်သော၊ သစ္စာဓိဋ္ဌာန်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ တတ္ထ ဟိ သစ္စာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂတဿ ဗွိဒသဟိ အာကာရေဟိ အရိယသစ္စဒေသနာယ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏံ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၆။

သစ္စာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂမ (ပု) [သစ္စာဓိဋ္ဌာန + သမုဒါဂမ] သစ္စာဓိဋ္ဌာန်သို့ ကောင်းစွာရောက်ခြင်း၊ သစ္စာဓိဋ္ဌာန်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ တထာ သစ္စာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂမေန စသာ နေကွမ္မသုခ-သမ္ပတ္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၃။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၇။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၃)။

သစ္စာနုဂတသမ္မောဟဝိဒ္ဓံသန (န) [သစ္စ + အနုဂတ + သမ္မောဟ + ဝိဒ္ဓံသန] သစ္စာလေးပါး- သို့- ကို- အစဉ်ရောက်- သိ-သဖြင့် ပြင်းစွာတွေဝေခြင်းကို ဖျက်ဆီးခြင်း။ သစ္စာနုဂတသမ္မောဟဝိဒ္ဓံသနေနေဝ ဟိ ဘဂဝတော သဗ္ဗသော ဧ ယျာဝရဏပ္ပဟာနံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၈။

သစ္စာနုပရိဝတ္တိ (န) [သစ္စ + အနုပရိဝတ္တိ] သစ္စာလေးပါးသို့ အစဉ်လိုက်ခြင်း။ သစ္စာနုပရိ-ဝတ္တိနာ ဝစသာ---- တိက္ခတ္တုံ သီဟနာဒံ နဒိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၃။

သစ္စာနုပဝတ္တိ (ထီ) [သစ္စ + အနုပဝတ္တိ] ဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း။ (က) သာမည ဖိုလ်-ဖိုလ်-ကို လျော်စွာ သိခြင်း။ (ခ) သစ္စာ လေးပါးတရား တို့ကို လျော်စွာသိခြင်း။ (ဂ) ပရမတ္ထသစ္စာ-နိဗ္ဗာန်-ကိုလျော်စွာသိခြင်း။ (က) (ခ) (ဂ) သစ္စာနုပဝတ္တိ (မ၊ ၂။ ၃၈၅) တိ ဖလသစ္ဆိကိရိယာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၁။ ယေသံ ကိလေသာနံ သမုစ္ဆိန္နတ္တာ မဂ္ဂပဋိဝေဓော၊ တေသံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘနဝသေန ပဝတ္တမာနံ သာမညဖလံ, မဂ္ဂေန ပဋိဝိဒ္ဓါနိ သစ္စာနိ၊ ပရမတ္ထသစ္စမေဝ ဝါ အနုရူပဗုဇ္ဈနတ္တိ အဓိပ္ပါယော။ " သစ္စာနုပဝတ္တိတိ ဖလသစ္ဆိ-ကိရိယာ " တိ ဝုတ္တံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၅။

သစ္စာနုဗောဓ (ပု) [သစ္စ + အနုဗောဓ] မဂ်အစဉ်အားဖြင့်-သစ္စာ-သစ္စာ လေးပါး တရား-တို့ကို သိခြင်း။ ဣတ္တာဝတာ ဘော ဂေါတမ သစ္စာနုဗောဓော ဟောတိ။ မ၊ ၂။ ၃၈၅။ သစ္စာနုဗောဓောတိ မဂ္ဂါနုဗောဓော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၁။ မဂ္ဂါနုဗောဓောတိ မဂ္ဂပဋိ-ပါဋိယာ ဗောဓော ဗုဇ္ဈနံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၅။

သစ္စာနုဘာဝ (ပု) [သစ္စ + အာနုဘာဝ] သစ္စာ၏ - တန်ခိုး - သတ္တိ - အာနုဘော်။ သစ္စာနုဘာဝေန ကေဒိဝသေနေဝ ကုရုကစ္ဆ-ပဋ္ဋနံ အဂမာသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၄၅။

သစ္စာနုရက္ခဏ = သစ္စာနုရက္ခန (ထီ၊ န) [သစ္စ + အနုရက္ခဏ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ကိတ္တာဝတာ ပန ဘော ဂေါတမ သစ္စာနုရက္ခဏာ ဟောတိ။ မ၊ ၂။ ၃၈၂-၃။ (-စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၂။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၄)။

သစ္စာနုရက္ခာ (ထီ) [သစ္စ + အနုရက္ခာ] သစ္စာကို စောင့်ရှောက်ခြင်း။ ဥပရိ ပုစ္ဆာယ မဂ္ဂ ဝိဝရိတွာ ဌပေသိ သစ္စာနုရက္ခာယ ဉာတုကာမတာယ ဥပ္ပါဒိတတ္တာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၄။

သစ္စာနုရက္ခီ (တိ) [သစ္စ + အနု + ရက္ခ + ဏီ] သစ္စာကို စောင့်ရှောက်-လေ့ရှိ-တတ်-သော၊ သူ။ သစ္စာနုရက္ခီ ပုနရာဝ ဇိဃံ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၆။ သစ္စာနုရက္ခီ (ဇာ၊ ၂။ ၁၃၅) တိ သစ္စံ အနုရက္ခန္တော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၁၉။

သစ္စာနုရူပ (တိ) [သစ္စ + အနုရူပ] မှန်သည်- ဟုတ်မှန်သည်- အား-နှင့်-လျော်-လျောက်ပတ်-သော။ သစ္စာနုရူပံ ဓမ္မာနုရူပံ ဝါ အနပလောကေတွာ ပုနပ္ပုနံ ပိယဘာဏနမေဝ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇။

သစ္စာနုလောမ (တိ) [သစ္စ + အနုလောမ] သစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းအား-လျော်-လျောက်ပတ် - သော။ သစ္စာနုလောမ (မူလဋီ၊ ၃။ ၈၀) န္တိ သစ္စပ္ပဋိဝေဓာနုကူလံ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၁၄။

သစ္စာနုလောမန (န) [သစ္စ + အနုလောမန] သစ္စပဋိဝေဓာနုလောမန-ကြည့်။

သစ္စာနုလောမိက (တိ) [သစ္စ + အနုလောမိက] သစ္စာနုလောမိကဉာဏ် (ဝိပဿနာဉာဏ်--(က) သစ္စာလေးပါးတို့အား-သစ္စာလေးပါးတို့ကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်းအား-လျော်-လျောက်ပတ်-သောဉာဏ်။ (ခ)ဝစီသစ္စာအား-လျော်-လျောက်ပတ် -သော ဉာဏ်။ (ဂ) ပရမတ္ထသစ္စာအား - လျော် - လျောက်ပတ်-သော်ဉာဏ်။ (က) သစ္စာနုလောမိကံ ဝါ (အဘိ၊ ဝိ။ ၃၃၇) တိ ဝိပဿနာဉာဏံ။ တဥ္စိ စတုန္နံ သစ္စာနံ အနုလောမတော သစ္စာနု-လောမိကန္တိ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉၄။ သစ္စာနုလောမိကေန ဝါ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၆။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၆) တိ သစ္စာဘိသမယဿ အနုလောမဝသေန။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၂။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၉။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၉)။(ခ) (ဂ) ဝိပဿနာဉာဏံ ပန ဝစီသစ္စဥ္စ ပရမတ္ထသစ္စဥ္စ အနုလောမေတီတိ သစ္စာနု-လောမိကံ ဉာဏန္တိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၆။

သစ္စာနုလောမိကစိတ္တ (န) [သစ္စာနုလောမိက+စိတ္တ] သစ္စာနုလောမိက (ဝိပဿနာ) ဉာဏ်နှင့် ယှဉ်သော စိတ်။ သစ္စာနုလောမိကစိတ္တေန စ ဉာဏေန စာ (ပဋိသံ။ ၃၉၂) တိ သစ္စပဋိဝေဓဿ အနုကူလတ္တာ သစ္စာနုလောမိကသင်္ခါတေန ဝိပဿနာသမ္ပယုတ္တစိတ္တေန စ ဝိပဿနာ-ဉာဏေန စ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၃။

သစ္စာနုမိကဉာဏ (န) [သစ္စာနုလောမိက + ဉာဏ] သစ္စာနုလောမိက (ဝိပဿနာ) ဉာဏ်။ သစ္စာနုလောမိက - လည်းကြည့်။ သစ္စာနုလောမိကဉာဏ (အဘိ၊ ခ။ ၂၆၄) န္တိ စတုန္နံ သစ္စာနံ အနုလောမံ ဝိပဿနာဉာဏံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၃၄။

သစ္စာနုသန္ဓိ (ထိ၊ ပု) [သစ္စ + အနုသန္ဓိ] သစ္စာလေးပါးနှင့် စပ်သော။ ---- ပရတော စ ယောသော သစ္စာနုသန္ဓိ အဿုတ္တဥ္စ ယောနိသော မနသိကာရော။ ပေဋကော။ ၁၆၇-၈။

သစ္စာပန (န) [သစ္စ + အာပိ + ယု။ သစ္စာပေတိ-ကြည့်။ သစ္စ + အပ + ယု။ သစ္စသဒ္ဒါ ဓာတုရူပါ ယု။ မဇ္ဈေ အပါဂမော။ သစ္စ + အပ + ယု။ သစ္စဿ ဝါ အာပုဏနံ သစ္စာပနံ၊ အပဓာတုမှာ ယု။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၄၇၁-၂။ သစ္စဿ ကရဏံ သစ္စာပနံ။ အမရ ဗျာချာသုဓာ။ သစ္စဿာချာပနံ, ကရဏံ ဝါ သစ္စာပနံ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၄၇၁-၂။ သတျာပန-သံ။ သစ္စဝဏ-ပြာ။] (က) မှန်ကန်အောင်ပြု-အမှန်မူ- အမှန်သို့ ရောက်-မချွတ်ယွင်း စေ-ခြင်း။ (ခ) အမှန်ကို-ဆို-ပြု-ခြင်း။ သစ္စာပနံ နာမ ပဏ္ဏိတာနံ အာစိဏ္ဏံ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၂။ အဝိသံဝါဒနတ္ထန္တိ သစ္စာပနတ္ထံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၀၃။ ထောင့်ကွင်း လည်းကြည့်။

သစ္စာပိတ (တိ) [သစ္စ + အာပိ + တ။ သစ္စာပေတိ-ကြည့်။ သစ္စပိအ-ပြာ။] မှန်ကန်အောင်ပြု-အမှန်ကို ပြောဆို-မချွတ်ယွင်းစေ-အပ်သော။ မယာ အသမဝေက္ခိတွာ ပဋိဿဝံ

ကတွာ သော န သစ္စာပိတော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၁၄။

သစ္စာပေက္ခာ (ထီ) [သစ္စ + အပေက္ခာ] သစ္စာ-သာမည-သာမန်-ကို ငဲ့ခြင်း၊ သစ္စာ၏ အဖြစ်ဖြင့် တူသည်၏ အဖြစ်ကို ငဲ့ခြင်း။ သစ္စာပေက္ခာယာ (နေတ္တိ၊ ၄။ ၂၈) တိ သစ္စာသာမညာပေက္ခာယ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၃၃။

သစ္စာပေတိ (နာမ၊ ကြိ) [သစ္စံ + အာပိး သစ္စာပိ + လ + တိ။ လ-ဝိကရဏကို ချေ ဣ-ကို ဧ-ပြု။ ပါ၊ ၃။ ၁၊ ၂၅။ မောဂ်၊ ၅။ ၁၃။ နိရုတ္တိ။ ၇၁၃။ သတျာပယတိ-သံ။ သစ္စဝက္က-ပြာ။] မှန်ကန်အောင်ပြု၏၊ မှန်ကန်-မချွတ်ယွင်း-စေ၏။ အမှန်အကန်ပြောဆို၏။ (မောဂ်)။ ဓမ္မိကံ ပဋိဿဝံ န သစ္စာပေတိ (ဝိ၊ ၄။ ၄၃) တိ ယထာ သစ္စော ဟောတိ၊ ဧဝံ န ကရောတိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၄။ ၄။ န သစ္စာပေတိ (အံ၊ ၃။ ၁၅၉) တိ ဝုတ္တံ န သစ္စံ ကရောတိ၊ ဝိသံဝါဒေတိ။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၂၅။ သစ္စာပေတိ သစ္စာပေန္တိ။ နိရုတ္တိ။ ၇၁၃။

သစ္စာပေန္တ (တိ) [သစ္စံ + အာပိ = သစ္စာပိ + အန္တ။ ဣ-ကို ဧ-ပြု။ သစ္စာပေတိ-ကြည့်။] မှန်ကန်အောင်ပြုသော၊ မှန်ကန်-မချွတ်ယွင်း-စေသော၊ အမှန်အကန် ပြောဆိုသော၊ သူ။ ပဋိညာသမ္မုတိပရမတ္ထသစ္စာနိ သစ္စာပေန္တော (က-မူ) ဝဇိရ။ ၆။

သစ္စာပေန္တိ (နာမ၊ ကြိ) [သစ္စံ + အာပိး သစ္စာပိ + လ + အန္တိ။ သစ္စာပေတိ-မှ။] သစ္စာပေတိ-ကြည့်။

သစ္စာဘိသမယ (ပု) [သစ္စ + အဘိသမယ] (၁) သစ္စာလေးပါး တရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း။ (၂) သစ္စာလေးပါး တရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော (ဉာဏ်)။ (၃) သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍သိရာ (အခါ)။ (၁) သစ္စာဘိသမယာယ မဂ္ဂေါ စေဝ ဟေတု စ။ ပဋိသံ၊ ၂၇၄။ သစ္စာဘိသမယာယာတိ စတုန္နံ သစ္စာနံ ဧကာဘိသမယာယ ကိစ္စနိပ္ဖတ္တိ-ဝသေန ဧကပဋိဝေဓာယ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၈၀။ သစ္စာဘိသမယာ (သုတ္တနိ။ ၃၉၆) တိ သစ္စာဝဗောဓာ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၂၅။ (-ထေရီ။ ၄၁၆။ နေတ္တိ။ ၁၂၅။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၃၃၁။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၄၈။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၄၇)။ (၂) သစ္စာဘိသမယဉာဏ-ကြည့်။ (၃) သစ္စာဘိသမယကာလ-ကြည့်။

သစ္စာဘိသမယကာလ (ပု) [သစ္စာဘိသမယ + ကာလ] သစ္စာလေးပါးတရားကို ထိုးထွင်း၍ သိရာ-အခါ-ကာလ-ခဏ။ သစ္စာဘိသမယ-ကာလံ ဟိ ဧတေသု စတူသု ဉာဏေသု ဧကေကဿ ဧကက္ခဏေ---- စတ္တာရိ ကိစ္စာနိ ဝုတ္တာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၃၁-၂။

သစ္စာဘိသမယကိစ္စသာဓန (န) [သစ္စာဘိသမယ + ကိစ္စ + သာဓန] (၁) သစ္စာလေးပါး တရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေခြင်း။ (တိ) (၂) သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေတတ်သော။ (၁) (တိ) (၂) အထ ခေါ သဗ္ဗေပိ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တစိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ သစ္စာဘိသမယကိစ္စသာဓနဝသေန အဘိ-သမယော နာမ ဟောန္တိ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၀၄။

သစ္စာဘိသမယက္ခဏ (ပု) [သစ္စာဘိသမယ + ခဏ] သစ္စာဘိသမယကာလ-ကြည့်။ မဂ္ဂပညာ သစ္စာဘိသမယက္ခဏေ သစ္စာဘိ-သမယဝသေန ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ပဋိဝေဓော။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၄၂။

သစ္စာဘိသမယဉာဏ (နု) [သစ္စာဘိသမယ + ဉာဏ] သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော မဂ်ဉာဏ်။ ကိံ ပန သာဝကာနံ သစ္စာဘိသမယဉာဏေ အတ္ထိ ကောစိ ဝိသေသော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၂၉။

သစ္စာဘိသမယဋ္ဌ (ပု) [သစ္စာဘိသမယ + အတ္ထ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သစ္စာဘိသမယဋ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။ ၁၆၊ ၃၀၆၊ ၃၅၁။ အရိယမဂ္ဂ သိ ဒ္ဓ စတု သစ္စ ပဋိ ဝေဓ ဝ သေန သစ္စာဘိသမ ယဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၉။

သစ္စာဘိသမယတ္ထ (ပု) [သစ္စာဘိသမယ + အတ္ထ] သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကိုထိုးထွင်း၍သိခြင်းသဘော။ သစ္စာဘိသမယတ္ထေ ယထတ္ထော။ ပဋိသံ။ ၁၇၂။ သစ္စာဘိသမယတ္ထော စတုန္နံ သစ္စာနံ ဧကပဋိဝေဓဒဿနဝသေန။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၄။

သစ္စာဘိသမယဘာဂီ (တိ) [သစ္စာဘိသမယ+ ဘာဂ + ဤ] သစ္စာလေးပါး တရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဟူသော အဘို့ရှိသော၊ သူ။ ဉဿဋ္ဌိတညူအာဒယော တယော ဧဝ ဝေနေယျာ သစ္စာဘိသမယဘာဂိနော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၇။

သစ္စာဘိသမ္ဗောဓ (ပု) [သစ္စာ + အဘိသမ္ဗောဓ] သစ္စာဘိသမယ - ကြည့်။ တေနဿ ယထာ ဝုတ္တံ သစ္စာဘိသမ္ဗောဓံယေဝ ဒီပေတိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၉။

သစ္စာဘိသမ္ဗောဓသာမညာ (နု) [သစ္စာဘိသမ္ဗောဓ + သာမည။ သမာနဿ ဘာဝေါ သာမညံ။] သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဖြင့် တူမျှသည်၏အဖြစ်။ သတိပိ နေသံ သစ္စာဘိသမ္ဗောဓသာမညေ ကေစ္စေ ထေရာ သဒ္ဓါတ္တရာ သေယျထာပိ ထေရော ဝက္ကလိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၄၅။

သစ္စာဘိသမ္ဗောဓိ (ထီ) [သစ္စ + အဘိသမ္ဗောဓိ] သစ္စာလေးပါး တရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော-- (က) မဂ်ဉာဏ်။ (ခ) အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်။ (က) တောမိန္တိ သစ္စာဘိသမ္ဗောဓိံ။ မဂ္ဂဉာဏန္တိ အတ္ထော။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၅။ (ခ) သဗ္ဗညုတပဒဋ္ဌာနံ ဝါ သစ္စာဘိသမ္ဗောဓိမုပါဒါယ ပဏ္ဏတ္တိကော သတ္တဝိသေသော ဗုဒ္ဓေါ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၄။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၄။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၁။

သစ္စာယတိ (နာမ၊ ကြိ) [သစ္စ + အာယ + တိ။ ပါ။ ၃၊ ၁၊ ၁၈။ မောဂ်၊ ၅။ ၁၀။ နိရုတ္တိ။ ၇၁၀။] သစ္စာပေတိ-ကြည့်။ ပဋိညာသမ္မုတိ-ပရမတ္ထသစ္စာနိ သစ္စာယန္တော။ ဝဇိရ။ ၆။

သစ္စာယန္တ (တိ) [သစ္စ + အာယ + အန္တ။ သစ္စာယတိ-ကြည့်။] သစ္စာပေန္တ-ကြည့်။ သစ္စာယတိ-ကြည့်။

သစ္စာရမ္မဏ (တိ) [သစ္စ + အာရမ္မဏ] သစ္စာတရားလျှင် အာရုံရှိသော။ ဣမေ ပဥ္စ ဓမ္မာ ပဥ္စ အတ္ထာ ---- သစ္စာရမ္မဏာ သစ္စဂေါစရာ။ ပဋိသံ။ ၃၄၂-၃။ နု ဝတ္တဗ္ဗံ “ သမ္မုတိဉာဏံ သစ္စာရမ္မဏညေဝ နအညာရမ္မဏ ” န္တိ၊ အာမန္တာ။ အဘိ၊ က။ ၂၃၃။ သစ္စံ အာရမ္မဏံ ဥပတ္ထမ္ဘော ဧတေသန္တိ သစ္စာရမ္မဏာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၁။ (-ပဋိသံ။ ၃၄၃-၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၇)။

သစ္စာလိကဝုတ္တိ (တိ) [သစ္စ + အလိက + ဝုတ္တိ] မှန်သောစကား, မမှန်သောစကားဖြင့် အသက် မွေးခြင်းရှိသော၊ သူ။ ဧဝမေဝ သစ္စာလိကဝုတ္တိနော ပုဂ္ဂလဿ အပ္ပဝိဋ္ဌဝါစာ နာမ နတ္ထိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၄။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၅၃။

သစ္စိက (တိ) [သစ္စ + ဣက (ဏိက)။ သစ္စညေဝ သစ္စိကံ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၆၀။ သစ္စော ဧဝ သစ္စိကော။ ဏိကပစ္စယော ဟိ သကတ္ထော။ မဓု၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၉။ သတ္တက-သံ။] မဖောက် မပြန်-ဟုတ်မှန်-မှန်ကန်-အမှန်တကယ်ဖြစ်-သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သစ္စိကဋ္ဌ (ပု) [သစ္စိက + အတ္ထ။ တ္ထ-ကို ဋ္ဌ-ပြု။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၀၇။ သစ္စိကော ဧဝ အတ္ထော သစ္စိကဋ္ဌော၊ ထ္တကာရဿ ဋ္ဌကာရာဒေသဝသေန။ မဓု၊ ဋီ။ ၄၉။] (၁) မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-မှန်ကန်-အမှန် တကယ်ဖြစ်-သော အနက်, သဘော။ (၂) မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-မှန်ကန်-အမှန် တကယ်ဖြစ်-သော ပုဂ္ဂိုလ်။ (၁) သစ္စိကဋ္ဌော (အဘိ၊ က။ ၁၊ ၇၊ ၂၆) တိ မာယာမရီစိအာဒယော ဝိယ အဘူတာကာရေန အဂ္ဂဟေတဗ္ဗော ဘူတဋ္ဌော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၂။ သစ္စညေဝ သစ္စိကံ၊ သောဧဝ အတ္ထော အဝိပရီတဿ ဉာဏဿ ဝိသယဘာဝဋ္ဌေနာတိ သစ္စိကဋ္ဌော။ တေနာဟ "ဘူတဋ္ဌော"တိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၆၀။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၀။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၄-၅။ မူလဋီ၊ ၃။ ၅၀-၁)။ (၂) သစ္စိကဋ္ဌသံသန္ဒန-ကြည့်။

သစ္စိကဋ္ဌနိဿယ (ပု) [သစ္စကဋ္ဌ + နိဿယ] မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-အမှန်တကယ် ဖြစ်သည့် အနက်, သဘော-ဟူသောမှီရာ။ ယော သစ္စိကဋ္ဌောတိ သစ္စိကဋ္ဌနိဿယံ ဥပလက္ခေတိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၅။ သစ္စိကဋ္ဌံ နိဿယံ (မူလဋီ၊ ၁။ ၁၄) န္တိ ---- သစ္စိကဋ္ဌမေဝ နိဿယဘူတံ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၅။

သစ္စိကဋ္ဌဝေါဟာရ (ပု) [သစ္စကဋ္ဌ + ဝေါဟာရ] သစ္စိကဋ္ဌ-ဟူသော အမည်ဝေါဟာရ။ မဖောက် မပြန်-ဟုတ်မှန်-မှန်ကန်-အမှန်တကယ်ဖြစ်-သောအနက်, သဘောဟု-ခေါ်ဝေါ်-သုံးစွဲ- ပညတ်-ခြင်း။ အသစ္စိကဋ္ဌေ သစ္စိကဋ္ဌဝေါဟာရံ အာရောပေတွာ တံ သန္ဓာယ ပုစ္ဆတိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၅။

သစ္စိကဋ္ဌသံသန္ဒန (နပ) [သစ္စိကဋ္ဌ + သံသန္ဒန] (က) သစ္စိကဋ္ဌဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို (ရူပက္ခန္ဓာ စသည်တို့နှင့်) နှိုးနှောခြင်း။ မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်-အမှန်တကယ်ဖြစ်-သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို (ရူပက္ခန္ဓာ စသည်တို့နှင့်) နှိုးနှောခြင်း။ (ခ) ပုဂ္ဂိုလ်ကို သစ္စိကဋ္ဌရူပက္ခန္ဓာ စသည်တို့နှင့် နှိုးနှောခြင်း။ (က) (ခ) ဣဒါနိ ရူပါဒီဟိ သဒ္ဓိံ သစ္စိကဋ္ဌသံသန္ဒနံ ဟောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၀။ (-၁၂၁-၂)။

သစ္စိကဋ္ဌသဘာဝါနုယောဂ (ပု) [သစ္စိကဋ္ဌ + သဘာဝ + အနုယောဂ] သစ္စိကဋ္ဌသဘောကို စိစစ်ကြောင်း၊ မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်- အမှန် တကယ်ဖြစ် - သော သဘောကို စိစစ်ကြောင်း (စကားရပ်)။ သဉ်တောတိအာဒိ သစ္စိကဋ္ဌသဘာဝါနုယောဂေါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၆။

သစ္စိကဋ္ဌေကဒေသ (ပု) [သစ္စိကဋ္ဌ + ဧကဒေသ] သစ္စိကဋ္ဌတစ်စိတ်-တစ်ဒေသ၊ မဖောက်မပြန်-ဟုတ်မှန်- မှန်ကန်- အမှန်တကယ်ဖြစ် - သော အနက်, သဘော၏-တစ်စိတ်-တစ်ဒေသ။ သစ္စိကဋ္ဌေကဒေသေန ဥပလဒ္ဓိံ ဣစ္ဆန္တေန -- --။ မူလဋီ၊ ၃။ ၅၂။

သစ္စူ (စ္စူ) ပသံဟိတ (တိ) [သစ္စ + ဥပသံဟိတ] ဟုတ်မှန်သောအကျိုးစီးပွားနှင့် ယှဉ်သော။ (က) သစ္စာနှင့်စပ်သော။ (ခ) မှန်သည်နှင့်စပ်သော၊ ဟုတ်မှန်သော သဘောကို

မှီသော၊ အကျိုး-အကြောင်း-ကို မှီသော။ (က) န ခေါ ပနေတံ သုဘဏံ၊ ဂီရံ သစ္စုပသံဟိတံ။ ဇာ၊ ၁။ ၅၂။ အယံ ပနေတ္ထ အတ္တော-- တာတ ပဏ္ဍိတေန နာမ သစ္စုပသံဟိတံ ယထာဘူတံ အတ္ထယုတ္တံ သဘာဝဝစနမ္ပိ အနိယျာနိကံ န သုဘဏံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၂။ (ခ) ဘာသေယျ ဂိရံ သစ္စုပသံဟိတ (ဇာ၊၁။၅၇) န္တိ သဘာဝနိဿိတံ အတ္ထနိဿိတံ ကာရဏနိဿိတမေဝ ဂိရံ ဘာသေယျ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၈။

သစ္စေကဒေသ (ပု) [သစ္စ + ဧကဒေသ] သစ္စာ တစ်စိတ်-တစ်ဒေသ။ သစ္စေကဒေသော သစ္စသမုဒါယော အနဝသေသပရိယာဒါနတော ဝိသိဋ္ဌော။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၄၅။

သစ္စေကဒေသန္တောဂဓ (တိ) [သစ္စေကဒေသ + အန္တောဂဓ] သစ္စာတစ်စိတ်-တစ်ဒေသ-၌ အကျုံးဝင်သော။ သစ္စေကဒေသန္တောဂဓမ္ပိ သစ္စန္တောဂဓမေဝ ဟောတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၄။

သဇ္ဇ (ဆ) န္ဒ[1] [သ + ဆန္ဒ။ သွဇ္ဇန္ဒ-သံ။ သဇ္ဇံဒ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] မိမိ၏-အလိုဆန္ဒ-သဘော-စိတ်အလို။ သဇ္ဇန္ဒစာရ, သဇ္ဇန္ဒဝိဟာရ-တို့ ကြည့်။

သဇ္ဇ (ဆ) န္ဒ[2] [သန္တ (သဟ) + ဆန္ဒ။ သ + ဆန္ဒ။ သော = သကော ဆန္ဒော ယဿာတိ။ အမရဋီ။ ၃။ ၁၊ ၁၅။ သဇ္ဇန္ဒ + အ။ သဿ အတ္တနော ဆန္ဒော ယဿတ္ထီတိ သဇ္ဇန္ဒော၊ အ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၇၂၈။] (၁) မိမိ၏ အလိုဆန္ဒရှိသော။(၂) မိမိ၏-ဆန္ဒရာဂ-လောဘ-ရှိသော။ (၃) ဆန္ဒရာဂ ရှိရာ (အာဟာရ)။ (၁) သန္တိ သဇ္ဇန္ဒိနော ဇနာ(ဇာ၊ ၁။၂၅)တိ တေသု တေသု သိပ္ပေသု သဇ္ဇန္ဒာ ဇနာ အတ္ထိယေဝ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊၁။ ၄၄၆။ (၂) ပရိဘုဥ္ဇိတိ သဇ္ဇန္ဒရာဂါ ဟုတွာ ပရိဘုဥ္ဇတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၉။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။၂၂၄)။ (၃) အာဟာရသမုဒယာတိ ဧတ္ထ သဇ္ဇန္ဒရာဂေါ ကဗဠီကာရာဟာရော အာဟာရော နာမ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၅။ ဒုက္ခသမုဒယကထာ နာမ ဝဋ္ဋကထာတိ " သဇ္ဇန္ဒရာဂေါ "တိ ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တံ။ ဆန္ဒရာဂဂ္ဂဟဏေန စ ဥပါဒါနကမ္မာဝိဇ္ဇာပိ ဂဟိတာ ဧဝ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၅။

သဇ္ဇန္ဒစာရ (ပု) [သဇ္ဇန္ဒ + စာရ] မိမိ၏ - အလိုဆန္ဒ - သဘော - စိတ်အလိုအားဖြင့်-အတိုင်း-လှည့်လည်-သွားလာ-ခြင်း။ သေရိဝိဟာရန္တိ သဇ္ဇန္ဒစာရံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၈။

သဇ္ဇ (ဆ) န္ဒရာဂ (တိ) [သန္တ + ဆန္ဒ + ရာဂ။ သဇ္ဇန္ဒ + ရာဂ] (၁) မိမိ၏-ဆန္ဒရာဂ-လောဘ-ရှိသော။ (ပု) (၂) မိမိ၏-ဆန္ဒရာဂ-လောဘ။ (၁) သဇ္ဇန္ဒ[2] (၂) အနက်ကြည့်။ (ပု) (၂) ဘိက္ခုတိ စ ဗုဒ္ဓသာသနေ ဘိက္ခု။ တေ ကိရ သဇ္ဇန္ဒရာဂေန ပရိဘုဥ္ဇိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၂၂။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၀။

သဇ္ဇ(ဆ)န္ဒရာဂပရိဘောဂ (ပု) [သဇ္ဇန္ဒရာဂ + ပရိဘောဂ။ သံဝိဇ္ဇတိ ဆန္ဒရာဂေါ ဧတ္ထာတိ သဇ္ဇန္ဒရာဂေါ၊ သောယေဝ ပရိဘောဂေါ သဇ္ဇန္ဒရာဂပရိဘောဂေါ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၁၁၂။] (၁) (က) ဆန္ဒရာဂ ထင်ရှားရှိရာ အာရုံဟူသော-သုံးဆောင်-ခံစား-အပ်သော အရာ။ (ခ) ဆန္ဒရာဂနှင့်တကွ ဖြစ်သော-သုံးဆောင်-ခံစား-ခြင်း။ (၂) ဆန္ဒရာဂနှင့် တကွ သုံးဆောင်အပ်သော (အရသာ)။ (၁) (က) (ခ) ဧဝံ ရသေန ရသံ သံသန္ဒိတွာ သဇ္ဇန္ဒရာဂပရိဘောဂဥ္စ နိဇ္ဇန္ဒရာဂပရိဘောဂဥ္စ ဇာနံ ကတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၈။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂။

ကခ်ီ။ ဋီ၊ သစ်။ ၄၁၁။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၅၊ ၁၄၂-၃)။ ထောင့်ကွင်းလည်းကြည့်။ (၂) သစ္ဆန္ဒရာဂပရိဘောဂေဟိ ရသေဟိ နာမ အည ပါပတရံ လာမကတရံ နတ္ထိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၅။

သစ္ဆ (ဆ) န္ဒရာဂပ္ပဝတ္တိ (ထီ) [သစ္ဆန္ဒရာဂ + ပဝတ္တိ] မိမိ၏-ဆန္ဒရာဂ-လောဘ-အားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း။ ဘဂဝတော သာသနံ သစ္ဆန္ဒရာဂပ္ပဝတ္တိတော နစ္စာဒိနံ ဒဿနံ န အနုလောမေတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၇။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၅၃)။

သစ္ဆန္ဒဝိဟာရ (ပု) [သစ္ဆန္ဒ + ဝိဟာရ] မိမိ၏-အလိုဆန္ဒ-သဘော-စိတ်အလို-အတိုင်း နေခြင်း။ သေရိဝိဟာရေနာတိ သစ္ဆန္ဒဝိဟာရေန နိရင်္ကုသဝိဟာရေန။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၈။

သစ္ဆန္ဒဝုဋ္ဌာန (န) [သစ္ဆန္ဒ + ဝုဋ္ဌာန] မိမိ၏-အလိုဆန္ဒ-သဘော-စိတ်အလို-မှထခြင်း။ သစ္ဆန္ဒဝုဋ္ဌာနံ ဇာနာတိ ပရိယန္တကာလေ စ အဝသာနကရဏီယကာလေ စ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၆။

သစ္ဆန္ဒဝုတ္တိ (တိ) [သစ္ဆန္ဒ + ဝုတ္တိ] မိမိ၏-အလိုဆန္ဒ - သဘော - စိတ်အလို - အတိုင်း ဖြစ်ခြင်းရှိသော။ သေရိတန္တိ သစ္ဆန္ဒဝုတ္တိတံ အပရာယတ္တတံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၄။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၄။

သစ္ဆန္ဒီ (တိ) [သစ္ဆန္ဒ + ဤ] မိမိ၏-အလို-ဆန္ဒ-ရှိသော၊ သူ။ သစ္ဆန္ဒ[2] (၁) အနက်ကြည့်။

သစ္ဆဝိ (တိ) [သန္တ + ဆဝိ။ သမာန + ဆဝိ။ သဟ + ဆဝိ] (၁) အရေထင်ရှားဖြစ်ခြင်းရှိသော၊ ထင်ရှားသော အရေရှိသော။ (၂) တူမျှသော အရေရှိသော၊ တည်မြဲတိုင်း အရပ်၌ တည်သော။ (၃) အရေနှင့် တကွ ဖြစ်သော၊ အရေရှိသော။ (၁) တေနာဟ " သစ္ဆဝီ ကာရေတွာ " (သစ္ဆဝီ ကာရေတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၇) တိ ဝိဇ္ဇမာနစ္ဆဝီ ကတွာတိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀၉။ (၂) သစ္ဆဝီနိ မူလာနိ အဟေသုံ။ အံ၊ ၂။ ၃၂၅။ သစ္ဆဝီနီတိ သမာနစ္ဆဝီနိ ပကတိဋ္ဌာနေ ဋ္ဌိတာနိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၁။ (၃) တာဝဒေဝ ပါဒေါ သစ္ဆဝိ အဟောသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၂၈။

သစ္ဆာဂံသု (ကြိ) [သစ္ဆိ + အဂံသု] မျက်မှောက်-အာရုံ-ပြုကုန်ပြီ။ သစ္ဆိကရောတိ-ကြည့်။ ဥဘော အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ သစ္ဆာဂံသု။ ဝိ၊ ၁။ ၂၂။ (-ဥဒါန၊ ၁၀၅။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၄)။

သစ္ဆာကာသီ (ကြိ) [သစ္ဆိ + အကာသီ] သစ္ဆိကရောတိ-ကြည့်။ သစ္ဆာကာသိ ပဒံ သိဝန္တိ (ထေရီ။ ၃၀၅) ------ နိဗ္ဗာနံ ပဒံ သစ္ဆိအကာသိ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၀။

သစ္ဆာကာသိ (ကြိ) [သစ္ဆိ + အကာသိ] သစ္ဆိကရောတိ-ကြည့်။ အာယသ္မာ အာနန္ဒော သောတာပတ္တိဖလံ သစ္ဆာကာသိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၃၉။

သစ္ဆာကာဟိတိ (ကြိ) [သစ္ဆိ + ကာဟိတိ] မျက်မှောက်ပြု-အာရုံပြု-လတ္တံ့။ သစ္ဆိကရောတိ-ကြည့်။ သာဝကော သစ္ဆိကာဟိတီ (ထေရ။ ၂၅၉) တိ ---- သာဝကောပိ နာမ သစ္ဆိကရိဿတိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၁၆။ ပဌမံ သစ္ဆာကာဟိ (အပ၊ ၁။ ၅၃)တိ ပဋ္ဌဝဂ္ဂိယာနမန္တရေ ပဌမံ ----- သောတာပတ္တိမဂ္ဂဉာဏံ သစ္ဆာကာဟိတိ ပစ္စက္ခံ ကရိဿတီတိ အတ္ထော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၇။

သဏ္ဍာယ (တိ) [သဟ + ဆာယာ + အ] အရိပ်- အရောင်-ရှိ-နှင့် တကွဖြစ်-သော။ သဏ္ဍာယော'ယ'မပုဗ္ဗော။ အလင်္ကာ။ ၂၆၆။ သဟ ဆာယာယ စန္ဒသူရိယာလောကဝိလောမ-ရူပါယ ဝတ္တတေ သဏ္ဍာယော၊ ကပ္ပရုက္ခော။ ဇိနော တု ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တာယ တာယကန္တာဒိရူပါယ ဆာယာယ ယုတ္တောတိ သဏ္ဍာယောတိ။ အလင်္ကာ၊ ဋီ။ ၂၆၆။ (-အလင်္ကာ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၆၆)။

သဏ္ဍိ (ဗျ) [သဟ + အက္ခိ။ ကွဿ ဍတ္တံ အက္ခိ-အက္ခိ၊ သဏ္ဍိ-သက္ခိ။ သဟ အက္ခိနာ ဝတ္တတီတိ အတ္ထေ နိပါတော၊ ပစ္စက္ခန္တိ အတ္ထော။ နိရုတ္တိ။ နှာ-၃၆။ အာကျာတ် (ဗျ)-သံ။ သဟ + အက္ခ + အာတိ၊ သာဒေသော။ ကောတ္ထုဘာ။ သက္ခံ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] မျက်မှောက်၊ မျက်မြင်၊ (သိမြင်ခြင်းနှင့်တကွ)။ ဟာ ခေဒေ သဏ္ဍိ ပစ္စက္ခေ။ ဓာန်။ ၁၁၅၉။ ပစ္စက္ခေ သဏ္ဍိသဒ္ဒေါ။ ဓာန်၊ ဋီ။ စတ္တာရိ သာမညဖလာနိ သဏ္ဍာနိ သဏ္ဍိ အကာသိ။ အပ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၁၈။ သဏ္ဍိတိ ပစ္စက္ခတ္တေ နေပါတိကံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၃၅။ (-အပ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇၄။ ထေရီ၊ ဌ။ ၂၇၅။ ရူ။ ၁၃၆-နှာ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၃၈၆-နှာ)။

သဏ္ဍိကတ (တိ) [သဏ္ဍိ + ကရ + တ။ သဏ္ဍိကရောတိ-မှ။ သာက္ခီကုတ၊ သက္ခတ ပိင်္ဂလ။ သာကျာတ်ကတ-သံ။] (၁) (က) မျက်မှောက်ပြု-သိ-မြင်-ရ-ထိုးထွင်း၍သိ- အပ်ပြီးသော။ (ခ) မျက်မှောက်ပြု-အာရုံပြု-အပ်ပြီးသော။ (၂) မျက်မှောက်ပြု-သိ-မြင်-ရ-ထိုးထွင်း၍သိ-ပြီးသော။ (၃) မျက်မှောက်ပြု-သိ-မြင်-ရ-ထိုးထွင်း၍သိ-အပ်ပြီးရာ (အခါ)။ (၁) (က) ပဍမံ ဈာနံ သဏ္ဍိကတံ မယာ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၂၃။ တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခနိရောဓံ အရိယသစ္စံ သဏ္ဍိကတံ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၆။ အမတံ တေသံ ဘိက္ခဝေ သဏ္ဍိကတံ။ အံ၊ ၁။ ၄၈။ ဧဝမေဝ ခေါ မဟာရာဇ နိဗ္ဗာနံ သဏ္ဍိကတံ။ မိလိန္ဒ။ ၃၀၆။ သဏ္ဍိကတာ ဟောန္တိ (ပဋိသံ။ ၈၅) တိ ပဋိလာဘဝသေန ဖလမဂ္ဂ ပဋိဝေဓဝသေန နိဗ္ဗာနမဂ္ဂေါတိ ပစ္စက္ခကတာ ဟောန္တိ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၆။ သဗ္ဗော သဏ္ဍိကတော (ပဋိသံ။ ၁၂၈) တိ န ကေဝလံ ဝိဒိတောယေဝ၊ အထ ခေါ တတ္ထ ဉာဏပဋိလာဘဝသေန ပစ္စက္ခီကတော။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၀။ သဏ္ဍိကတ (ပဋိသံ။ ၂၄၉) န္တိ ပစ္စက္ခကတံ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၃။ သဏ္ဍိကတာ (အပ၊ ၁။ ၃၄) တိ ပစ္စက္ခံ ကတာ။ အပ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆၅။ (-မ၊ ၂။ ၁၄၀။ သံ၊ ၃။ ၁၅၈-၉။ အဘိ၊ က။ ၇၄၊ ၉၀။ မဟာနိ။ ၁၆၊ ၃၆၅။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၈၆။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၇၃။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၅။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၄။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၃၈။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၊ ၅။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၃။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၈)။ (က) (ခ) ယေ တေ ဓမ္မာ ဖဿိတာ ဟောန္တိ(ပဋိသံ။ ၃၄)တိ အာရမ္မဏသဏ္ဍိကိရိယာယ သဏ္ဍိကတာ အာရမ္မဏဖဿေန ဖုဋ္ဌာ ဟောန္တိ၊ ပဋိလာဘ-သဏ္ဍိကိရိယာယ သဏ္ဍိကတာ ပဋိလာဘဖဿေန ဖုဋ္ဌာ ဟောန္တိ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၂၉။ (၂) ဖုဋ္ဌန္တံ သဏ္ဍိကတောတိ ကာယသက္ခီ။ သော ဈာနဖဿံ ပဌမံ ဖုသတိ၊ ပစ္ဆာ နိရောဓံ နိဗ္ဗာနံ သဏ္ဍိကရောတိ။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၄၇။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၇၃။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၃၁-တို့လည်းကြည့်။ (၃) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဏ္ဍိကတကာလ (ပု) [သဏ္ဍိကတ + ကာလ] မျက်မှောက်ပြု-သိ-မြင်-ရ-ထိုးထွင်း၍ သိ-အပ်ပြီးရာ-အချိန်-အခါ-ကာလ။ ----

အကုသလရာသိ ဝိဒမိတွာ အရဟတ္တံ သစ္စိကတကာလော။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၅၅။

သစ္စိကတဓမ္မ (ပု) [သစ္စိကတ + ဓမ္မ] မျက်မှောက်ပြု-သိ-မြင်-ရ-ထိုးထွင်း၍သိ-အပ်ပြီးသော တရား။ ကိံ နု ခေါ သယံ သစ္စိကတဓမ္မံ ဒေသေတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၃။

သစ္စိကတနိဗ္ဗာန (တိ) [သစ္စိကတ + နိဗ္ဗာန] မျက်မှောက်ပြု-သိ-မြင်-ရ-ထိုးထွင်း၍ သိ- အပ်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်ရှိသော။ နိဗ္ဗာန်ကို-မျက်မှောက်ပြု-သိ-မြင်-ရ-ထိုးထွင်း၍ သိ-ပြီးသော၊ သူ။ အကတံ နိဗ္ဗာနံ ဇာနာတီတိ အကတညူ၊ သစ္စိကတနိဗ္ဗာနောတိ အတ္တော။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၉၆။ (-ခုဒ္ဒက၊ ဋ။ ၁၀။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂၁၂)။

သစ္စိကတနိရောဓ (ဣ) [သစ္စိကတ + နိရောဓ။ သစ္စိကတော နိရောဓော ယေန သော သစ္စိကတနိရောဓော။ အင္ဂသာ၊ ယော။ ၂၉။] မျက်မှောက်ပြု-သိ-မြင်-ရ-ထိုးထွင်း၍ သိ-အပ်ပြီးသော နိရောဓသစ္စာ (နိဗ္ဗာန်) ရှိသော၊ နိရောဓသစ္စာ (နိဗ္ဗာန်)ကို-မျက်မှောက် ပြု-သိ-မြင်-ရ-ထိုးထွင်း၍ သိ-ပြီးသော၊ သူ။ သစ္စိကတနိရောဓော ဒီဃာသဝေါ ကေဝလံ ပဝေဏိပါလနတ္ထာယ ဝံသာနုရက္ခဏတ္ထာယ ပရိယာပုဏာတိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၀။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၂။ သစ္စိကတနိရောဓော (မဟာနိ။ ၁၆၊ ၃၆၅) တိ နိရောဓံ နိဗ္ဗာနံ သစ္စိကတွာ ဋ္ဌိတော။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၇၂။ (-အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၄။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၀၉။ ဥဒါန၊ ဋ။ ၂၆၁)။

သစ္စိကတဖလ (န) [သစ္စိကတ + ဖလ] မျက်မှောက်ပြု-သိ-မြင်-ရ-ထိုးထွင်း၍ သိ-အပ်ပြီးသော - ဖိုလ် - အကျိုး။ အတီတေ အတ္တနာ ဝါ ပရေဟိ ဝါ ဘာဝိတမဂ္ဂံ သစ္စိကတဖလဥ္စ အနုဿရဏကာလေ အပ္ပမာဏာရမ္မဏံ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၃။ (-ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၈၀)။

သစ္စိကတလောကုတ္တရဓမ္မ (တိ) [သစ္စိကတ + လောကုတ္တရဓမ္မ] မျက်မှောက် ပြု-သိ-မြင်-ရ-ထိုးထွင်း၍ သိ -အပ်ပြီးသော လောကုတ္တရာ တရားရှိသော၊ လောကုတ္တရာ တရားကို-မျက်မှောက်ပြု-သိ-မြင်-ရ-ထိုးထွင်း ၍သိ-ပြီးသော၊ သူ။ ဓမ္မဋ္ဌန္တိ နဝဝိဓလော-ကုတ္တရဓမ္မေ ဋ္ဌိတံ၊ သစ္စိကတလောကုတ္တရ-ဓမ္မန္တိ အတ္တော။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၈၈။

သစ္စိကတသညီ (တိ) [သစ္စိကတ + သညာ + ဤ။ ထီ-၌ --သညိနီ။] မျက်မှောက်ပြု-သိ-မြင်-ရ-ထိုးထွင်း၍သိ-အပ်၏-သိအပ်ပြီ-ဟု-အမှတ်-သညာ-ရှိသော၊ သူ။ အသစ္စိကတေ သစ္စိကတသညိနော အဓိမာနေန အညံ ဗျာကရိမှာ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၁၆။ (-မဟာနိ၊ ဋ။ ၁၈၀)။

သစ္စိကတသဒ္ဓမ္မ (တိ) [သစ္စိကတ + သဒ္ဓမ္မ] မျက်မှောက်ပြု-သိမြင်-ရ-ထိုးထွင်း၍သိ-အပ် ပြီးသော သူတော်ကောင်းတရား ရှိသော၊ သူတော်ကောင်းတရားကို-မျက်မှောက်ပြု-သိ-မြင်-ရ-ထိုးထွင်း၍သိ-ပြီး-သော၊ သူ။ ယေ သစ္စိကတသဒ္ဓမ္မာ၊ အရိယာ သုဒ္ဓဂေါစရာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၂၈။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၇။

သစ္စိကတသဗ္ဗညုတဉာဏ (တိ) [သစ္စိကတ + သဗ္ဗညုတဉာဏ] မျက်မှောက် ပြု-သိ-မြင်-ရ-ထိုးထွင်း၍သိ-အပ်ပြီးသော သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရှိသော၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို-မျက်မှောက်ပြု-သိ-မြင်-ထိုးထွင်း၍သိ-ပြီး

သော (ဘုရား)။ သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု စ ဉာဏဒဿီတိ သစ္ဆိကတသဗ္ဗညုတညာဏော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၇။

သစ္ဆိကတသာမညဖလ (တိ) [သစ္ဆိကတ + သာမညဖလ] မျက်မှောက်ပြု-သိ-မြင်-ရ-ထိုးထွင်း၍သိ - အပ်ပြီးသော သာမညဖိုလ်ရှိသော၊ သာမညဖိုလ်ကို-မျက်မှောက်ပြု-သိ-မြင်-ရ-ထိုးထွင်း၍သိ-ပြီးသော၊ သူ။ တသ္မာ ဘာဝိတလောကုတ္တရမဂ္ဂါ သစ္ဆိကတသာမညဖလာ စ အရိယပုဂ္ဂလာ ဝိသေသတော "ဝိဒူ" တိ ဝုစ္စန္တိ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၄။

သစ္ဆိကတဝန္တု (တိ) [သစ္ဆိ + ကရ + တဝန္တု။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၉၃-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။] မျက်မှောက် ပြုပြီးသော၊ သူ။ ကာယသက္ခိန္တိ ကာယေန သစ္ဆိကတဝန္တံ (ပစ္စက္ခကာရိနန္တိ အတ္ထော)။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၄။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၉။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၆၄)။

သစ္ဆိကတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သစ္ဆိ + ကရ + တွာ။ သာကွာတ်ကုတွာ-သံ။] မျက်မှောက်ပြု၍၊ မျက်ဝါးထင်ထင် သိမြင်၍။ သစ္ဆိကရောတိ-လည်းကြည့်။ သော ဣမံ လောကံ ---- သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ဒီ၊ ၁။ ၅၈-၉။ မ၊ ၁။ ၂၃၆။ အံ၊ ၁။ ၁၈၁။ သစ္ဆိကတွာတိ ပစ္စက္ခံ ကတွာ၊ ဧတေန အနုမာနာဒိပဋိက္ခေပေါ ကတော ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၈။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၇။ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ (ပဋိသံ။ ၃၅၈) တိ အဓိကာယ ပညာယ အတ္တနာယေဝ ပစ္စက္ခံ ကတွာ၊ အပရပ္ပစ္စယေန ဉတွာတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၅။ သစ္ဆိကတွာ (ဣတိဝုတ်။ ၂၂၆)တိ

ကာလေနကာလံ ဖလသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနေန အတ္တပစ္စက္ခံ ကတွာ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၅။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၁)။

သစ္ဆိကရဏ (န) [သစ္ဆိ + ကရ + ယု။ သာကွာတ်ကရဏ - သံ။ သာက္ခိကရဏ-သက္ကတပိဋ္ဋက။] (၁) မျက်မှောက်ပြု-သိ-မြင်-ထိုးထွင်း၍သိ-ခြင်း။ (၂) မျက်မှောက်ပြု-သိ-မြင်-ထိုးထွင်း၍သိ-ကြောင်း (တရား)။ (၁) ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တဿ သစ္ဆိကရဏံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၁။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၇။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၈။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၈)။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သစ္ဆိကရဏဓမ္မ (ပု) [သစ္ဆိကရဏ + ဓမ္မ] မျက်မှောက်ပြု- ထိုးထွင်း၍သိ- ကြောင်းဖြစ်သော တရား။ ပုဂ္ဂလသစ္ဆိကိရိယာဓမ္မ-ဘာဝေဟီတိ ပုဂ္ဂလဓမ္မဘာဝေန, သစ္ဆိကရဏ-ဓမ္မဘာဝေန စ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၆၂။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၂)။

သစ္ဆိကရဏဘာဝနာ (ထီ) [သစ္ဆိကရဏ + ဘာဝနာ] မျက်မှောက်ပြု-ထိုးထွင်း၍သိ-ကြောင်းဖြစ်သော ဘာဝနာ။ သစ္ဆိကရဏ-ဘာဝနာဝသေန ဣမဿ ဝါရဿ အပ္ပဝတ္တိဒဿနတ္ထဉ္စ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၃၈။

သစ္ဆိကရဏီယ (တိ) [သစ္ဆိ + ကရ + အနီယ။ သစ္ဆိကရောတိ-မှ။] မျက်မှောက်ပြု-သိ-မြင်-ထိုးထွင်း၍ သိ-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ သစ္ဆိကရဏီယာ (ဒီ၊ ၃။ ၁၉၂) တိ ပစ္စက္ခကရဏေန စေဝ ပဋိလာဘေန စ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၆။ သစ္ဆိကရ-ဏီယာ (အံ၊ ၁။ ၅၀၂) တိ ပစ္စက္ခံ ကာတဗ္ဗာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၃။

သက္ခိကရဏူပါယ (ပု) [သက္ခိကရဏ + ဥပါယ] မျက်မှောက်ပြု-ထိုးထွင်း၍ သိ-ကြောင်း နည်းဥပါယ်။ ဖုဋ္ဌာနန္တရကာလမေဝ သက္ခိကရဏူပါယေန သက္ခိကာတဗ္ဗံ သက္ခိကာသီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၆၇။

သက္ခိကရိံ (ကြိ) [သက္ခိ + ကရ + ဩ + ဣံ] သက္ခိကရောတိ-ကြည့်။ ဓမ္မံ သက္ခိကရိံ အဟံ။ အပ၊ ၁။ ၃၁၇။

သက္ခိကရိံသု (ကြိ) [သက္ခိ + ကရ + ဩ + ဥံ] သက္ခိကရောတိ - ကြည့်။ ဂိဟီ အဂါရိကာ ကာမဘောဂိနော သန္တံ ပရမတ္ထံ နိဗ္ဗာနံ သက္ခိကရိံသု။ မိလိန္ဒ။ ၃၃၂။ ကေစိ အရဟတ္တံ သက္ခိကရိံသု။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၉၈။

သက္ခိကရိတ္ထ (ကြိ) [သက္ခိ + ကရ + ဩ + အာ။ သုတ်ကြီးဖြင့် အာဝိဘတ်ကို တ္ထ-ပြု။] သက္ခိကရောတိ-ကြည့်။ ယော ဝါ ပန အညာတာဝိန္ဒြိယံ သက္ခိကရိတ္ထ သော အညိန္ဒြိယံ ဘာဝိတ္ထ။ ယမက၊ ၃။ ၃၁၃။

သက္ခိကရိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သက္ခိ + ကရ + တွာ] သက္ခိကတွာ-ကြည့်။ အဘိညာ သက္ခိကတွာ (ဒီ၊ ၁။ ၁၄၉)တိ အဘိညာယ အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန သက္ခိကရိတွာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၉။

သက္ခိကရိယေယျ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သက္ခိ + ကရ + ယ + ဧယျ] သက္ခိကရိယတိ-ကြည့်။ ယော တေန သက္ခိကရိယေယျ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၄၉။

သက္ခိကရိဿတိ (ကြိ) [သက္ခိ + ကရ + ဩ + ဿတိ] သက္ခိကရောတိ-ကြည့်။ နိဗ္ဗာနံ သက္ခိကရိဿတိ။ သံ၊ ၃။ ၉။ အံ၊ ၁။ ၇။ သက္ခိကရိဿတီတိ ပစ္စက္ခံ ကရိဿတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂။ ယမက၊ ၃။ ၃၁၆။

သက္ခိကရိဿန္တိ (ကြိ) [သက္ခိ + ကရ + ဩ + ဿန္တိ] သက္ခိကရောတိ-ကြည့်။ သတ္တ ပုဂ္ဂလာ အညာတာဝိန္ဒြိယဥ္စ သက္ခိကရိဿန္တိ အညိန္ဒြိယဥ္စ ဘာဝေဿန္တိ။ ယမက၊ ၃။ ၃၁၇။ (-ပဋိသံ။ ၂၅၁-၂)။

သက္ခိကရိဿသိ (ကြိ) [သက္ခိ + ကရ + ဩ + ဿသိ] သက္ခိကရောတိ-ကြည့်။ ပါရံ သက္ခိကရိဿသီတိ ဂမိဿတိ။ စူဠနိ။ ၂၂၃။

သက္ခိကရိဿာမ (ကြိ) [သက္ခိ + ကရ + ဩ + ဿာမ] သက္ခိကရောတိ-ကြည့်။ အနုတ္တရံ ဝိမုတ္တိံ သက္ခိကရိဿာမ။ အံ၊ ၂။ ၁၉၂။

သက္ခိကရိဿာမိ (ကြိ) [သက္ခိ + ကရ + ဩ + ဿာမိ] သက္ခိကရောတိ-ကြည့်။ ကုမသ္မိဥ္စေဝ ပုဗ္ဗဏှသမယံ အရိယမဂ္ဂံ ------- သက္ခိကရိဿာမိ။ မဟာနိ။ ၅၁။ သက္ခိကရိဿာမီတိ ပစ္စက္ခံ ကရိဿာမိ ဖလေန။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၁။

သက္ခိကရီ (ကြိ) [သက္ခိ + ကရ + ဩ + ဤ] သက္ခိကရောတိ - ကြည့်။ ယံ သက္ခိကရီ ဒိပဒသေဋ္ဌော (ထေရီ။ ၄၂၇) တိ ---- သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ သက္ခိ အကာသိ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၅။

သက္ခိကရီယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သက္ခိ + ကရ + ယ + တေ] မျက်မှောက်ပြုအပ်၏။ ဉာယော ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနံ အရိယမဂ္ဂါဒီဟိ ဉာယတိ ပဋိဝိဇ္ဈိယတိ သက္ခိကရီယတီတိ ကတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၇၇။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၇။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၃၆)။

သက္ခိကရေယျံ (ကြိ) [သက္ခိ + ကရ + ဩ + ဧယျံ] သက္ခိကရောတိ-ကြည့်။ အသက္ခိကတံ ဝါ နိရောခံ သက္ခိကရေယျံ။ မဟာနိ။ ၄၆။

(-မ၊ ၂။ ၁၀၃။ မ၊ ၄၊ ၄။ ၂၄၃။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၂၃၂)။

သစ္စိကရေယျ¹ (တိ) [သစ္စိ + ကရ + ဏျ] သစ္စိကရဏီယ-ကြည့်။ တံ ဉာတေယျံ ဝါ ဒဋ္ဌေယျံ ဝါ သစ္စိကရေယျံ ဝါ ---- ဥ_ဿတိ။ အံ၊ ၃။ ၂၈၆။ သစ္စိကရေယျန္တိ သစ္စိကာတဗ္ဗံ။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၉၉။

သစ္စိကရေယျ² (ကြိ) [သစ္စိ + ကရ + ဩ + ယျေ] သစ္စိကရောတိ - ကြည့်။ န နိဗ္ဗာနံ သစ္စိကရေယျ။ မ၊ ၃။ ၃၁။ပါဠိ သစ္စိကရေယျ။ မဟာနိ။ ၁၅-၆။ သစ္စိကရေယျ (ပ) နိဗ္ဗာနပါဠိ ပစ္စက္ခံ ကရေယျ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၇၀။

သစ္စိကရောတိ (ကြိ) [သစ္စိ + ကရ + ဩ + တိ။ သာက္ခာတ်ကရောတိ-သံ။ သာကို့ရရောတိ-သက္ကတပိဋ္ဋက။] (၁) မျက်မှောက်ပြု၏။ (၂) သိ-မြင်-၏။ (၃) ထိုးထွင်း၍ သိ၏။ (၄) ရ-ရောက်-၏။ (၅) မျက်မှောက်-အာရုံ-ပြု၏။ (၁) မျက်မှောက်ပြု၏။ သစ္စိကရောတိ ကော ဓမ္မ (အံ၊ ၁။ ၁၉၉) န္တိ ကော အရဟတ္တ-ဖလဓမ္မံ နိရောဓမေဝ ဝါ ပစ္စက္ခံ ကရောတိ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၈၇။ (-ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂၉။ မဟာနိ၊ ၄။ ၇၀)။ (၂) သိ-မြင်-၏။ သစ္စိကရောတိ (အံ၊ ၁။ ၄၃၀) တိ ပဿတိ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၂၉။ (၃) ထိုးထွင်း၍ သိ၏။ သစ္စိကရောတိ (အဘိ၊ ဝတာရ၊ ၁၃၈၄) ပစ္စက္ခကရဏဝသေန ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ အဘိ၊ ဝတာရ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂။ (၄) ရ - ရောက် - ၏။ သစ္စိကရိဿသိ (စူဠနိ။ ၂၂၃) ကြည့်။ (၅) မျက်မှောက်-အာရုံ-ပြု၏။ ရူပံ ပဿန္တော သစ္စိကရောတိ (ပဋိသံ။ ၃၄) တိအာဒီသု ရူပါဒီနိ ----- အာရမ္မဏသစ္စိကိရိယာယ သစ္စိကရောတိ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂၉။

သစ္စိကရောထ (ကြိ) [သစ္စိ + ကရ + ဩ + ထ] သစ္စိကရောတိ-ကြည့်။ အနုတ္တရံ ဝိမုတ္တိံ သစ္စိကရောထ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၀။

သစ္စိကရောန္တ (တိ) [သစ္စိ + ကရ + ဩ + အန္တ။ ထီ-၌ သစ္စိကရောန္တီ။] မျက်မှောက်ပြုသော၊ သူ။ သစ္စိကာတဗ္ဗံ သစ္စိကရောန္တော သိက္ခတိ။ ပဋိသံ။ ၄၅။ (-အံ၊ ၄၊ ၁။ ၅၃)။

သစ္စိကရောန္တိ (ကြိ) [သစ္စိ + ကရ + ဩ + အန္တိ] သစ္စိကရောတိ-ကြည့်။ သောတာပတ္တိ-ဖလံပိ သစ္စိကရောန္တိ သကဒါဂါမိဖလံ သစ္စိကရောန္တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၁၈။

သစ္စိကရောန္တု (ကြိ) [သစ္စိ + ကရ + ဩ + အန္တု] သစ္စိကရောတိ - ကြည့်။ မဂ္ဂဉာဏလောစနေန နိဗ္ဗာနံ သစ္စိကရောန္တု။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၂၉။

သစ္စိကရောမိ (ကြိ) [သစ္စိ + ကရ + ဩ + မိ] သစ္စိကရောတိ-ကြည့်။ ဝိမုတ္တိဉာဏ-ဒဿနံ သစ္စိကရောမိ။ အံ၊ ၃။ ၂၅၉။

သစ္စိကရောသိ (ကြိ) [သစ္စိ + ကရ + ဩ + သိ] သစ္စိကရောတိ-ကြည့်။ သကဒါဂါမိဖလံ န သစ္စိကရောသိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၈၄။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၈၇။

သစ္စိကရောဟိ (ကြိ) [သစ္စိ + ကရ + ဩ + ဟိ] သစ္စိကရောတိ-ကြည့်။ သစ္စိကရောဟိ တာဝ သာရိပုတ္တ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၅၀။

သစ္စိကာ (ထီ) [သစ္စိ + ကရ + ကွိ။ သာကို့က-သံ။] (၁) (က) (အရဟတ္တဖိုလ်ကို) မျက်မှောက်ပြု-သိမြင်-ခြင်း။ (ခ) (အလုံးစုံသော တရားတို့ကို) မျက်မှောက်ပြု-သိမြင်-ခြင်း။ (၂) မျက်မှောက်၌-ပြီး-ထင်ရှား-သော။

(၃) ကိုယ်တိုင်-သိ-မျက်မှောက်ပြု-အပ်သော။ (၁) (က) (ခ) ဝိမောက္ခန္တိကမေတံ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ ---- သဟ သဗ္ဗညုတညာဏေသ ပဋိလာဘာ သက္ခိကာ ပညတ္တိ။ ပဋိသံ။ ၁၇၂။ မဟာနိ။ ၁၁၁။သက္ခိကာ ပညတ္တိတိ အရဟတ္တ- ဖလသစ္ဆိကိရိယာယ သဗ္ဗဓမ္မသစ္ဆိကိရိယာယ ဝါ ဇာတာ ပညတ္တိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၆။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၃။ (-ဝဇိရ။ ၄၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၈)။ (၂) သက္ခိကာ ပညတ္တိ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၃) တိ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓါ ပညတ္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၉၈။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၈။ (၃) သက္ခိကာ ပညတ္တိတိ ---- အတ္တနာ ဧဝ ဝါ ဉာတာ သစ္ဆိကတာတိပိ သက္ခိကာ ပညတ္တိ။ ဝဇိရ။ ၄၀။

သစ္ဆိကာတဗ္ဗ (တိ) [သစ္ဆိ + ကရ + တဗ္ဗ။ သာကျွတ်ကတဝျ-သံ။] မျက်မှောက်-သိ-မြင်-ရ-ထိုးထွင်း၍သိ-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခနိရောဓံ အရိယသစ္စံ သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၆။ သံ၊ ၃။ ၃၇၀။ ဧကော ဓမ္မော သစ္ဆိကာတဗ္ဗော။ ဒီ၊ ၃။ ၂၂၇။ ပဋိသံ။ ၃၄။ သစ္ဆိကာတဗ္ဗော(ဒီ၊ ၃။ ၂၂၈)တိ ပစ္စက္ခံ ကာတဗ္ဗော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၉။ သစ္ဆိကာတဗ္ဗ(သံ၊ ၂။ ၂၅၈။ မဟာနိ။ ၁၆)န္တိ ပစ္စက္ခံ ကာတဗ္ဗံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၇၂။ ပစ္စက္ခံ ကာတဗ္ဗံ အာရမ္မဏတော အသမ္မော ဟတော ပဋိဝိဇ္ဈနေန။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၁။ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ (ပဋိသံ။ ၅) တိ ပစ္စက္ခံ ကာတဗ္ဗာ။ ဒုဝိဓာ ဟိ သစ္ဆိကိရိယာ ပဋိလာဘသစ္ဆိကိရိယာ အာရမ္မဏသစ္ဆိ- ကိရိယာ စ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၇။ (-အံ၊ ၃။ ၄၅၇။ မဟာနိ။ ၁၆၊ ၃၆၃-၅။ စူဠနိ။ ၂၁၂၊ ၂၃၂။ နေတ္တိ။ ၁၂၈၊ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၃။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၄၊ ၂၉၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၃၈။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၈၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၉။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၇။ မူလဋီ၊ ၃။ ၃၉)။

သစ္ဆိကာတဗ္ဗဋ္ဌ (ပု) [သစ္ဆိကာတဗ္ဗ + အတ္ထ] မျက်မှောက် ပြုအပ်သောအနက်, သဘော။ သစ္ဆိကိရိယဋ္ဌောတိ သစ္ဆိကာတဗ္ဗဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၆။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၄)။

သစ္ဆိကာတဗ္ဗနိဒ္ဒေသ (ပု) [သစ္ဆိကာတဗ္ဗ + နိဒ္ဒေသ] သစ္ဆိကာတဗ္ဗနိဒ္ဒေသ၊ မျက်မှောက် ပြုအပ်သော တရားတို့ကို-အကျယ်ပြ-ညွှန်ပြ - ရာ - ကြောင်း - ဖြစ်သည့် စကားရပ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိ၊ ၁-ဝဂ်၊ ၁-နိဒ္ဒေသ။ ပဋိသံ။ ၃၄။ သစ္ဆိကာတဗ္ဗနိဒ္ဒေသေ ဒသ ကေဝုတ္တရဝိသဇ္ဇနာနိ ပဋိလာဘသစ္ဆိ- ကိရိယာယ ဝသေန ဝုတ္တာနိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၅။

သစ္ဆိကာတုံ (ဗျ) [သစ္ဆိ + ကရ + တုံ] မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ။ ဒသယိမေ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေ ပဟာယ ဘဗ္ဗော အရဟတ္တံ သစ္ဆိကာတုံ။ အံ၊ ၃။ ၄၂၆။

သစ္ဆိကာတုကာမ (တိ) [သစ္ဆိကာတုံ + ကမု + ဏ] မျက်မှောက်ပြု-ရ-ရောက်-ခြင်းငှာအလို ရှိသော၊ သူ။ ဣဓ မဟာရာဇ အရဟတ္တံ သစ္ဆိကာတုကာမေန ဘိက္ခုနာ----ဂဟေတဗ္ဗံ။ မိလိန္ဒ။ ၃၄၃။ သစ္ဆိကာတုကာမသော (မဟာနိ။ ၃၈၄)တိ ပဋိလာဘသစ္ဆိကိရိယာယ ပတ္တုကာမဿ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၀၃။

သစ္ဆိကိရိယ (ထီ၊ န) [သစ္ဆိ + ကရ + ရိရိယ။ ကစ္စည်း။ ၅၅၄။ သစ္ဆိကရဏံ သစ္ဆိကိရိယာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃။ သာကျွတ်ကြိယာ-သံ။ သာက္ခိကြိယာ-သက္ကတပိဋက။] (၁) မျက်

မှောက်ပြုခြင်း- (က) အာရုံပြုခြင်း။ (ခ) ရ-ရောက်-ထိုးထွင်း၍သိ-ခြင်း။ (ဂ) ပြည့်စုံ စေခြင်း။ (ဃ) ဆင်ခြင်ခြင်း။ (၂) မျက်မှောက်ပြု-ရ-ရောက်-ထိုးထွင်း၍သိ- အပ်သော။ (၃) မျက်မှောက်ပြု-ထိုးထွင်း၍သိ-ရ-တတ်-ကြောင်း-ဖြစ်သော။ (၁) (က) သစ္ဆိကိရိယာ ပစ္စက္ခကရဏံ ---- သရူပတော အာရမ္မဏ-ကရဏံ " ဣဒံ တ " န္တိ ယထာသဘာဝတော ဂဟဏံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၃။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၁။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၈။ (ခ) သောတာပတ္တိဖလဿ သစ္ဆိကိရိယာ သကဒါဂါမိဖလဿ သစ္ဆိကိရိယာ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၁၉။ စတုန္နံ ပဋိသမ္ဘိဒါနံ သစ္ဆိကိရိယာ ဟောတိ (အံ၊ ၁။ ၂၂) တိ ---- ဣမာသံ စတဿန္နံ ပဋိသမ္ဘိဒါနံ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေ ပစ္စက္ခကိရိယာ ဟောတိ။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၉၃။ သစ္ဆိကိရိယာ ဟောတီတိ ပစ္စက္ခကရဏံ ဟောတိ။ မဂ္ဂက္ခဏေ ဟိ လဒ္ဓမာနာ ပဋိသမ္ဘိဒါ ဖလက္ခဏေ သစ္ဆိကတာ နာမ ဟောတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၀။ သစ္ဆိကိရိယာယာ (အဘိ၊ ၈။ ၇၅) တိ ပစ္စက္ခ-ကရဏတ္ထံ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆၃။ သစ္ဆိကိရိယာ (ပဋိသံ။ ၃၇၁) တိ ပဋိလာဘသစ္ဆိကိရိယာ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅၁။ သစ္ဆိကိရိယာယာ(မဟာနိ။ ၂၆၆) တိ ပစ္စက္ခကရဏတ္ထာယ။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၃၂၈။ (က) (ခ) ဒုဝိဓာဟိ သစ္ဆိကိရိယာ ပဋိလာဘသစ္ဆိကိရိယာ အာရမ္မဏသစ္ဆိကိရိယာ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၇။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၇၂။ (ဂ) (ဃ) နိဗ္ဗာနသစ္ဆိကိရိယာ နာမ ---- တဿ ပတ္တိ ဝါ ပစ္စဝေက္ခနာ ဝါ သစ္ဆိကိရိယာတိ ဝုစ္စတိ။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ။ ၁၂၈-၉။ " ဥပသမ္ပဇ္ဇာ "တိ ယော ပဌမဿ ဈာနဿ လာဘော---- ဖုသနာ သစ္ဆိကိရိယာ ဥပသမ္ပဒါ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၆၇။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၁၂။ (-အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၁၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၇)။ (၂) သစ္ဆိကိရိယဋ္ဌ (၁) အနက်ကြည့်။ (၃) သစ္ဆိကိရိယာပညာ - ကြည့်။

(သစ္ဆိကိရိယာသည်- လောကီသစ္ဆိကိရိယာ, လောကုတ္တရာသစ္ဆိကိရိယာ-ဟူ၍ (၂) ပါး၊ ထိုတွင် လောကုတ္တရာသစ္ဆိကိရိယာသည် ဒဿနသစ္ဆိကိရိယာ, ဘာဝနာသစ္ဆိကိရိယာ-ဟူ၍ (၂) ပါးရှိ၏။

ထိုတွင် " ပဌမဿ ဈာနဿ လာဘီမှိ, ဝသိမှိ, ပဌမဇ္ဈာနံ သစ္ဆိကတံ မယာ " အစရှိသည်ဖြင့် လာသော ပဌမဈာန် အစရှိသည်တို့ကို တွေ့ခြင်းသည် လောကီသစ္ဆိကိရိယာမည်၏။

သောတာပတ္တိမဂ်ခဏ၌ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ခြင်းသည် ဒဿနသစ္ဆိကိရိယာ မည်၏။ သောတာပတ္တိမဂ်မှ ကြွင်းသော အထက်မဂ်ခဏ၌ ဘာဝနာသစ္ဆိကိရိယာမည်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၃၄-၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၁၀-၁)

သစ္ဆိကိရိယဋ္ဌ (ပု) [သစ္ဆိကိရိယ + အတ္ထ] (၁) မျက်မှောက်ပြုအပ်သောအနက်, သဘော။ (၂) (က) မျက်မှောက်ပြု-ဆင်ခြင်-အာရုံပြု-ခြင်းဟူသော အနက် သဘော။ (ခ) မျက်မှောက် ပြု-ရ-ခြင်းဟူသော အနက်သဘော။ (၁) သစ္ဆိကိရိယဋ္ဌေ(ပဋိသံ။ ၄)တိ နိရောဓဿ နိဿရဏဋ္ဌာဒိကေ စတုဗ္ဗိဓေ သစ္ဆိကာတဗ္ဗ-သဘာဝေ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၀။ (-ပဋိသံ။ ၂၀။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၉၆) ။ (၂) (က) (ခ) ဖလာနံ သစ္ဆိကိရိယဋ္ဌော (ပဋိသံ။ ၁၇) တိ အရိယ-ဖလာနံ ပစ္စဝေက္ခဏဝသေန ပစ္စက္ခကရဏဋ္ဌော။ အာရမ္မဏသစ္ဆိကိရိယာ ဝုတ္တာ ဟောတိ၊ ဖလက္ခဏေ ပဋိလာဘသစ္ဆိကိရိယာ ဝါ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၉၁။ (-ပဋိသံ။ ၁၀၂။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၉၆)။

သစ္ဆိကရိယတ္ထ (ပု) [သစ္ဆိကိရိယ + အတ္ထ]

(၁) မျက်မှောက်ပြုခြင်း ဟူသော အနက်, သဘော။ (၂) မျက်မှောက်ပြုခြင်း ဟူသော အကျိုး။ (၁) သစ္ဆိကိရိယတ္တော ယထတ္တော။ ပဋိသံ။ ၁၇၂။ (၂) အသင်္ခတာယ အမတ- ဓာတုယာ သစ္ဆိကိရိယတ္တာယ သံဝတ္တတိတိ အတ္တော။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၀၀။ (-မ၊ ဋ၊ ၄။ ၂၀၈)။

သစ္ဆိကိရိယနိဒ္ဒေသ (ပု) [သစ္ဆိကိရိယ + နိဒ္ဒေသ] သစ္ဆိကိရိယာနိဒ္ဒေသ၊ သစ္ဆိကိရိယာကို အကျယ်ပြ-ရာ-ကြောင်း-ဖြစ်သည့်စကား ရပ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိ၊ ၁-ဝဂ်၊ ၁-ကထာ။ ပဋိသံ။ ၈၄-၅။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၇၆။ သစ္ဆိကိရိယနိဒ္ဒေသော ဝုတ္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၃၈။

သစ္ဆိကိရိယ (ယာ) နိဗ္ဗတ္တိ (ထီ) [သစ္ဆိကိရိယာ + နိဗ္ဗတ္တိ] မျက်မှောက် ပြုခြင်း၏ ဖြစ်ခြင်း။ ပဘာဝသမ္ဘတ္တိယာ သစ္ဆိကိရိယနိဗ္ဗတ္တိ တတု (ဒ္) တ္တရိကရဏီယာ- ဘာဝတော။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၁။

သစ္ဆိကိရိယ (ယာ) နိဗ္ဗတ္တိတ (တိ) [သစ္ဆိကိရိယာ + နိဗ္ဗတ္တိတ] မျက်မှောက်ပြု ခြင်းဖြင့်-ဖြစ်-ပြီး-စေအပ်သော။ သစ္ဆိကိရိယာ- နိဗ္ဗတ္တိတော ဟိ တဒုတ္တရိကရဏီယဘာဝတော ----။ အနုတ္တရောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၀)။

သစ္ဆိကိရိယ (ယာ) ပညတ္တိ (ထီ) [သစ္ဆိကိရိယ + ပညတ္တိ] သစ္ဆိကိရိယာ ပညတ်၊ မျက်မှောက်ပြုခြင်းကို အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော ပညတ်။ သစ္ဆိကိရိယာပညတ္တိ (နေတ္တိ။ ၅၁) တိ ပစ္စက္ခကရဏပညတ္တိ။ နေတ္တိ၊ ဋ။ ၁၂၃။ နိဗ္ဗာနဿ သစ္ဆိကိရိယပညတ္တိ။ နေတ္တိ၊ ဋ။ ၁၉၀။ နိရောဓဿ သစ္ဆိကိရိယာယ စ ပညာပနတော သစ္ဆိကိရိယာပညတ္တိ နာမ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၈၉၊ ၁၉၁။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၉၃)။

သစ္ဆိကိရိယ (ယာ) ပဋိဝေဓ (ပု) [သစ္ဆိကိရိယာ + ပဋိဝေဓ] (၁) (က) မျက် မှောက်ပြုခြင်းသာလျှင်ဖြစ်သော ထိုးထွင်းခြင်း။ (ခ) မျက်မှောက်ပြုခြင်းဟူသော ပဋိဝေဓဉာဏ်။ (၂) မျက်မှောက် ပြုသောအားဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော (သဘော)။ (၁) (က) (ခ) နိရောဓဿစ သစ္ဆိကိရိယာပဋိဝေဓံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တော ပဇဟာတိ။ ပဋိသံ။ ၂၆။ နိရောဓံ သစ္ဆိကိရိ- ယာပဋိဝေဓေန၊ မဂ္ဂံ ဘာဝနာပဋိဝေဓေန ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၉၁။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၇၆။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၆၀။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၀၉။(-ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၆၄။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ။ ၆၀။ ထေရီ၊ ဋ။ ၁၇၀)။ (၂) သစ္ဆိကိရိယာပဋိဝေဓဋ္ဌ-ကြည့်။

သစ္ဆိကိရိယပရိဇာနနဋ္ဌ (ပု) [သစ္ဆိကိရိယ + ပရိဇာနန + အတ္ထ] မျက်မှောက် ပြုအပ် သော သဘောကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းဟူ သော-အနက်-သဘော။ ယထာသဘာဝတော ကိစ္စပရိဇာနနဋ္ဌေန သစ္ဆိကိရိယပရိဇာနနဋ္ဌေန ဉာဏံ နာမ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၉၀။

သစ္ဆိကိရိယမာန (တိ) [သစ္ဆိကိရိယ + မာန] မျက်မှောက်ပြုအပ်ဆဲဖြစ်သော။သစ္ဆိကိရိယ- မာနဉ္စ တံ အဓိဂန္တွာ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတဥ္စ ပဋိစ္စ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၆၆။ မူလဋီ၊ ၂။ ၃၉-၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၇။

သစ္ဆိကိရိယသဘ္ဘာဝ (ပု) [သစ္ဆိကိရိယ + သဘ္ဘာဝ] (သစ္စာ ၄-ပါးတို့ကို) မျက်မှောက် ပြုခြင်း၏ ဖြစ်သင့်ခြင်း။ စတုန္နံ သစ္စာနံ

သစ္စိကိရိယသစ္စာဝတော သစ္စိကိရိယဋ္ဌေနာတိ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၉၈။

သစ္စိကိရိယ (ယာ) သမ္ဘသနပရိယာယ (ပု) [သစ္စိကိရိယ + သမ္ဘသန + ပရိယာယ] (က) မျက်မှောက်ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်, သုံးသပ်အပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော ပရိယာယ်။ (ခ) မျက်မှောက်ပြုခြင်း, သုံးသပ်ခြင်းဟူသော ပရိယာယ်။ (က) (ခ) ပရိယတ္တိဓမ္မသာပိ သစ္စိကိရိယ (ယာ) သမ္ဘသနပရိယာယော လဗ္ဘတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၈)။

သစ္စိကိရိယာနိမိတ္တ (တိ) [သစ္စိကိရိယာ + နိမိတ္တ] မျက်မှောက်ပြုခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိသော။ သစ္စိကာ ပညတ္တီတိ သဗ္ဗဓမ္မာနံ သစ္စိကိရိယာနိမိတ္တာ ပညတ္တိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၁။

သစ္စိကိရိယာပညာ (ထီ) [သစ္စိကိရိယာ + ပညာ] မျက်မှောက်ပြု-ထိုးထွင်းသိ-ရ-တတ်-ကြောင်းဖြစ်-သောပညာ။ သစ္စိကိရိယာပညာ (ပဋိသံ။ ၂) တိ ပဋိဝေဓဝသေန ပဋိလာဘ-ဝသေန ဝါ ပစ္စက္ခကရဏပညာ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၃။

သစ္စိကိရိယာပဋိဝေဓဋ္ဌ (ပု) [သစ္စိကိရိယာ + ပဋိဝေဓ + အတ္ထ] မျက်မှောက် ပြုသောအားဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော အနက်, သဘော။ ဒုက္ခနိရောဓဿ သစ္စိကိရိယာပဋိ-ဝေဓဋ္ဌော အဘိသမယော။ ပဋိသံ။ ၁၀။

သစ္စိကိရိယာပါရ (ပု) [သစ္စိကိရိယာ + ပါရ] မျက်မှောက် ပြုခြင်း၏-တဖက်ကမ်း-အဆုံး-အပိုင်းအခြား။ တေသံ သဗ္ဗဓမ္မာနံ အဘိညာ-ပါရံ ---- သစ္စိကိရိယာပါရံ သမာပတ္တိပါရဉ္စာတိ ဆဗ္ဗိဓံ ပါရံ ဂတတ္တာ ပါရဂူ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၄၃။ အဘိညာပါရန္တိ အဘိဇာနနဿ ပါရံ။ ပရိယန္တံ ဂတတ္တာ ပါရဂူ။ ဧသ နယော သေသပဒေသုပိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၉။

သစ္စိကိရိယာပါရဂူ (တိ) [သစ္စိကိရိယာ + ပါရ + ဂမု + ရူ] (၁) (က) (အရဟတ္တဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်ကို) မျက်မှောက်ပြုခြင်းဖြင့် (အရဟတ္တဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဟူသော) ကမ်းတဖက်-အဆုံး-သို့-ရောက်- သွားရောက်လို-သွားရောက်ဆဲ-သွားရောက်ပြီး-သော၊ သူ။ (ခ) အရဟတ္တဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသော၊ သူ။ (၂) (က) (နိဗ္ဗာန်ကို) မျက်မှောက် ပြုခြင်းဖြင့် (နိဗ္ဗာန်ဟူသော) ကမ်းတဖက်- အဆုံး -သို့-ရောက်-သွားရောက်-သော၊ သူ။ (ခ) နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသော၊ သူ။ (၁) (က) (ခ) သစ္စိကိရိယာပါရဂူ (မဟာနိ။ ၁၆) တိ ဖလ-နိဗ္ဗာနဝသေန သစ္စိကိရိယာ ဖလနိဗ္ဗာနပါရံ ဂတော။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၇၁။ သဗ္ဗဓမ္မာနန္တိ စတုဘူမကဓမ္မာနံ။ ပါရဂူတိ ဆဟာကာရေဟိ ဂတံ အဘိညာယ ပရိညာယ ပဟာနေန ဘာဝနာယ သစ္စိကိရိယာယ သမာပတ္တိယာ။ ---- နိရောဓံ သစ္စိကရောန္တော ဂတောတိ သစ္စိကိရိယာပါရဂူ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၀၆။ (-စူဠနိ။ ၁၅၅၊ ၁၆၅။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၇၁။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၁၁။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၆၀)။ (၂) (က) (ခ) သစ္စိကိရိယာပါရဂူ (အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၆၈) တိ နိရောဓသစ္စိကိရိယာယ ပါရံ ဂတော၊ နိရောဓံ သစ္စိကတွာ ဋ္ဌိတောတိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၉။ အဘိညာပါရဂူ-လည်းကြည့်။

သစ္စိကိရိယာပေက္ခာ (ထီ) [သစ္စိကိရိယာ + အပေက္ခာ] မျက်မှောက်ပြုအပ်သော တရားကိုငဲ့ခြင်း။ အဘိညာဝ ကာရဏန္တိ အာဟ

" သစ္စိကိရိယာပေက္ခာယ၊ အဘိညာ-ကာရဏာသာ ပန သိဒ္ဓိယာ ပါကဋာ"တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၁၆။

သစ္စိကိရိယာဖလ (န) [သစ္စိကိရိယာ + ဖလ] မျက်မှောက်ပြုခြင်း၏ အကျိုး။ တဿာနေန သစ္စိကိရိယာဖလမာဟ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၀။

သစ္စိကိရိယာဘိသမယ (ပု) [သစ္စိကိရိယာ + အဘိသမယ] မျက်မှောက်ပြုသော အားဖြင့် ထိုးထွင်း၍သိခြင်း။ နိရောဓဿ သစ္စိကိရိယာ-ဘိသမယေန။ နေတ္တိ။ ၁၉။ ဧတေန သစ္စိကိရိယာဘိသမယံ ဒဿေတိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၁။ (-ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၇၆)။

သစ္စိကိရိယာဝိသေသ (ပု) [သစ္စိကိရိယာ + ဝိသေသ] မျက်မှောက်ပြုခြင်းအထူး၊ ထူးသော မျက်မှောက်ပြုခြင်း။ သစ္စိကိရိယာဝိသေသေန ကိလေသာနံ ပဟာနဘေဒေန ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၄။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၄၉)။

သစ္စိကိရိယာသစ္စိကရဏဓမ္မ (ပု) [သစ္စိကိရိယာ + သစ္စိကရဏ + ဓမ္မ] (ပုဂ္ဂိုလ်၏) မျက်မှောက်ပြုခြင်း (နှင့်) မျက်မှောက် ပြုကြောင်းဖြစ်သော တရား။ သစ္စိကိရိယာသစ္စိကရဏဓမ္မာနဉ္စ အညတ္တာ-ဘာဝေပိ ပုဂ္ဂလသစ္စိကိရိယာဓမ္မဘာဝေဟိ နာနတ္တံ ကတွာ နိဒ္ဒေသော ကတောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၂။

သစ္စိကိရိယာသမ္ပာဒန (ထီ၊ န) [သစ္စိကိရိယာ + သမ္ပာဒန] မျက်မှောက် ပြုခြင်းကို ပြည့်စုံစေခြင်း။ သပရသန္တာနေ ဘာဝနာသမ္ပာဒနာ, သစ္စိကိရိယာသမ္ပာဒနာ စ အတ္ထိ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၆၇-၈။

သစ္စိကိရိယာဟေတု (ပု) [သစ္စိကိရိယာ + ဟေတု] (က) မျက်မှောက် ပြုခြင်းဟူသော အကြောင်း။ (ခ) ရခြင်းဟူသောအကြောင်း။ သစ္စိကိရိယာဟေတု (မ၊ ၂။ ၂၂၈) တိ ဧတ္ထ ဒွေ သစ္စိကိရိယာ ပဋိလာဘသစ္စိကိရိယာ စ ပစ္စက္ခသစ္စိကိရိယာ စ။ ----ဣတိ ဒုဝိဓမ္ပေတံ သစ္စိကိရိယံ သန္ဓာယ " ဧတဿ နူန ဘန္တေ ဓမ္မဿ ဝေဒ္ဓတာယ သစ္စိကိရိယာ-ဟေတူ "တိ အာဟ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၉။ (-ဒီ၊ ၁။ ၁၄၈-၉။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၃၂)။

သစ္စိကိရိယောပါယဒဿန (န) [သစ္စိကိရိယ + ဥပါယ + ဒဿန] မျက်မှောက်ပြုခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော မဂ်ကိုပြခြင်း။ သစ္စိကိရိယောပါယဒဿနတ္တ (ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၈) န္တိ သစ္စိကိရိယာယ ဥပါယဘူတမဂ္ဂဒဿနတ္တံ။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၃၈၅။

သစ္ဆိဒ္ဒ = သစ္ဆိဒ္ဒက (တိ) [သဟ + ဆိဒ္ဒ။ သစ္ဆိဒ္ဒ + က] အပေါက်-အခေါင်း-ရှိသော။ နာဂဒန္တကမ္ပိ သစ္ဆိဒ္ဒကံယေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ----တမ္ပိ သစ္ဆိဒ္ဒမေဝ ဣဓ ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၇၁။ (-ဝဇိရ၊ ၂၀၇)။

သဆတ္တ (တိ) [သဟ + ဆတ္တ] ထီး-နှင့် တကွ-ရှိ-ဆောင်း-သော၊ သူ။ စေတိယင်္ဂဏေ သဆတ္တော သဥပါဟနော စရတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၂။ (-ဝဇိရ။ ၃၄၈။ ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၁၀၈)။

သဆတ္တုပါဟန (တိ) [သဟ + ဆတ္တုပါဟန] ထီး, ဖိနပ် - နှင့်တကွ - ရှိ - သော၊ သူ။ အာဂန္တုကော အာဂန္တုကဝတ္တံ အပူရေတွာ သဆတ္တုပါဟနော ပဝိသန္တော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၉။

သဆန္ဒစာရီ (တိ) [သဆန္ဒ + စရ + ဏီ။ ထီ-၌ --စာရိနီ။] မိမိ-အလိုဆန္ဒနှင့်တကွ-

အလိုအားလျော်စွာ-ကျင့်တတ်သော၊ သူ။ ဣမေ ပန သဆန္ဒစာရိနော မယံ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၂၄၀။ ဆန္ဒေန သဟ စရန္တီတိ သဆန္ဒစာရိနော၊ ယထာ ကာမံ ပဋိပန္နကာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၆၈။

သဇ (ကြိ) [သဇ + အ + ဟိ။ ဟိဝိဘတ္တိလောပ] ပွေ့ဖက်-ပွေ့ပိုက်-လော။ သဇတိ (၃) ကြည့်။

သဇယ် (တိ) [သဟ + ဇယ်ာ + အ] သလုံး-မြင်းခေါင်း (ရိုး) နှင့် တကွဖြစ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဇယ်စမ္မ (န) [သဇယ် + စမ္မ] သလုံး-မြင်းခေါင်း (ရိုး) နှင့် တကွဖြစ်သော-အရေ-အခွံ။ ဣမံ သဇယ်စမ္မံ နင်္ဂုဋ္ဌမ္ပိ ပဋိဂ္ဂဏှာတု။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၅၂၀။

သဇတိ (ကြိ) [သဇ + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၄၈။ သဇတိ-သဏ္ဍိပ်ရကာ။ သွဇတိ-သံ။ သဇ္ဇတ္တ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) စွန့်လွှတ်၏ (ဝိဿဇ္ဇ)။ (၂) ယိုစီး-ယိုထွက်-၏ (ပဋ္ဌရ)။ (၃) ပွေ့ဖက် - ပွေ့ပိုက် - ၏ (အာလိင်္ဂ)။ (၄) သွန်းလောင်း-ပက်ဖျန်း-၏ (အာသိဥ္စ)။ (၅) ငြိကပ်-တွယ်တာ-၏ (အလ္လီယ)။ (၁) စွန့်လွှတ်၏ (ဝိဿဇ္ဇ)။ သဇာဟိ(ဇာ၊ ၂။ ၄၁) တိ အထ နံ သဇာဟိ ---- မယှမေဝ ပဋိဒေတိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၂၃၅။ (၂) ယိုစီး-ယိုထွက်-၏ (ပဋ္ဌရ)။ အထ တေ ပူတိသရာ သဇန္တိ ပဋ္ဌာ (ဇာ၊ ၁။ ၁၉) တိ အထ တေ ----- "ပူတိသရာ"တိ လဒ္ဓနာမာ သရီရဝဋ္ဋဥဒကာ သဇန္တိ ဝဋ္ဋန္တိ ပဋ္ဌရန္တိ။ ဇာ ၊ ၄၊ ၁။ ၃၈၀။ (၃) ပွေ့ဖက် - ပွေ့ပိုက် - ၏ (အာလိင်္ဂ)။ ဝါမူရု သဇ မံ ဘဒ္ဒေ၊ သဇ မံ မန္ဒလောစနေ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၁၃။ သဇာတိ အာလိင်္ဂ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၉၅။ (၄) သွန်းလောင်း-ပက်ဖျန်း-၏ (အာသိဥ္စ)။ သဇန္တု (ဇာ၊ ၂။ ၂၇၀) န္တိ ဝေရှုပ် ဥဒကံ အဘိသိဥ္စန္တု။ ဇာ၊ ၄၊ ၇။ ၄၄။ (၅) ငြိကပ်-တွယ်တာ-၏ (အလ္လီယ)။ အကာလစာရီ ဟိ သဇန္တိ သင်္ဂေ (သုတ္တနိ။ ၃၃၆) အကာလစာရိံ ပုဂ္ဂလံ ရာဂသင်္ဂါဒယော အနေကေ သင်္ဂါ သဇန္တိ ပရိသဇန္တိ ဥပဂုဟန္တိ အလ္လီယန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀၄။

သဇန[၁] (ပု) [သ (အတ္တ) + ဇန။ သွဇန-သံ။ သဇဏ - ပြာ။] မိမိ၏ အဆွေအမျိုး။ သာဝတ္ထိနဂရံ ဂန္တွာ အသောသိ သဇနေ မတေ။ အပ၊ ၂။ ၂၃၈။

သဇန[၂] (တိ) [သဟ + ဇန။ သဇန-သံ။] အခြံအရံ-အခြွေအရံ-ပရိသတ်-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။သဇနော(ဇာ၊ ၂။ ၈)တိ သပရိသော။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၁၅၂။ (-စရိယာ၊ ၄။ ၁၉၁)။

သဇန[၃] (န) [သဇ + ယု] ဖန်ဆင်း-စီရင်-ခြင်း။ သဇနသမတ္ထ-ကြည့်။

သဇနပဒ (တိ) [သဟ (သမာန) + ဇနပဒ။ မောဂ်၊ ၃။ ၈၃။ နိရုတ္တိ။ ၃၈၆။ တစ်နည်း-သ (အတ္တ) + ဇနပဒ] (၁) (က) ဇနပုဒ်-တိုင်း-နိုင်ငံ-နယ်ပယ်-နှင့် တကွဖြစ်သော။ (ခ) ဇနပုဒ်-တိုင်း-နိုင်ငံ-နယ်ပယ်-သူ-သား-တို့နှင့် တကွဖြစ်သော။ (၂) တူသော-တိုင်း-နိုင်ငံ-နယ်ပယ်-ရှိသော။(၁) (က) (ခ) သာဟာရံ ဒဒေယျာထာတိ သဇနပဒံ ဒဒေယျာထာတိ သဇနပဒံ ဒဒေယျာထ။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၇၈။ (-ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၂၁။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၃။ ရာဇူပဇီဝေ နိဂမေ သဗလဋ္ဌေ သရဋ္ဌကေ။ စရိယာ။ ၄၁၉။ သရဋ္ဌကေတိ

သဇနပဒေ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၆။ သပရိဝါရော သဇနပဒေ အတ္တနော ဒါနဂ္ဂဒဿနတ္ထာယ နိမန္တေတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၂။ (၂) ဇဝံ သဇာတိ, သမာနဇာတိ၊ သဇနပဒေ။ နီရုတ္တိ။ ၃၈၆။

သဇနပရိဇနသမ္ပတ္တိ (ထီ) [သဇန + ပရိဇန + သမ္ပတ္တိ] ဆွေမျိုး အခြံအရံ (အခြွေအရံ) တို့၏ ပြည့်စုံခြင်း။ ပရိဝါရောတိ အဂါရိကာနံ သဇနပရိဇနသမ္ပတ္တိ အနဂါရိကာနံ ပရိသသမ္ပတ္တိ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၅။

သဇနသမတ္ထ (တိ) [သဇန + သမတ္ထ] ဖန်ဆင်း-စီရင်-ခြင်းငှာစွမ်းနိုင်သော။ တဿ စာယံ သဇနသမတ္ထတာ အဟေတုဘာဝါ သိယာ သဟေတုကာ ဝါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၁။

သဇန္တ (တိ) [သဇ + အန္တ။ ထီ-၌ သဇန္တီ။] သွန်းလောင်း-ပက်ဖျန်း*-တတ်သော။ သဇတိ (၄) ကြည့်။

သဇန္တိ (ကြိ) [သဇ + အ + အန္တိ] (၁) ယိုစီး-ယိုထွက်-ကုန်၏။ (၂) ငြိကပ်-တွယ်တာ-ကုန်၏။ (၁) သဇတိ (၂) ကြည့်။ (၂) သဇတိ (၅) ကြည့်။

သဇလက (တိ) [သဟ + ဇလ + က] ရေ-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ နာတိပရိဏတာနံ သဇလကာနံ အဂ္ဂတော ဆိန္နာနံ----ဝိဝရာနိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၄၂။

သဇလဒ (တိ) [သဟ + ဇလဒ (ဇလံ ဒဒါတီတိ ဇလဒေါ၊ မေဃော။)] (ရေကိုပေးတတ်သော) မိုးတိမ်နှင့် တကွဖြစ်သော။ (ရေနှင့်တကွဖြစ်၍ ချမ်းအေးခြင်းကို ပေးတတ်သော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၿသ)။ န တံ သဇလဒါ ဝါတာ၊ န စာပိ ဟရိစန္ဒနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၆။

သဇလဓရ (ပုံ) [သ + ဇလ + ဓရ + အ။ သသဒ္ဒေါ " သကမ္မာရဂတော။ အံ၊ ၂။ ၄၈၉ " ၌ကဲ့သို့နိပါတ်မျှသာ။ ဇလာနံ ဓရော၊ မေဃော၊ ထောမ။] ရေကို ဆောင်တတ်သော မိုးတိမ်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဇလဓရသမာနဝဏ္ဏ (တိ) [သဇလဓရ + သမာန + ဝဏ္ဏ] ရေကို ဆောင်တတ်သော မိုးတိမ်နှင့် တူသော အဆင်းရှိသော၊ မိုးတိမ် အဆင်းရှိသော။ သဇလဓရသမာနဝဏ္ဏာ အတိဝိယ ဘယာနကရူပါ ဒွေ ယက္ခာ ဥပဂန္တွာ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၆။

သဇာတိ (ထီ) [သ (အတ္တ) + ဇာတိ။ တစ်နည်း- သမာန + ဇာတိ။ နီရုတ္တိ။ ၃၈၆-။ သဇာတိ-သံ။] (၁) မိမိ၏-မျိုးရိုးဇာတိ-အမျိုးဇာတ်။ (၂) တူသော-မျိုးရိုးဇာတ်-အမျိုးဇာတ်။ (၃) မိမိပင်ကိုယ်သဘော။ (တိ) (၄) တူသော အမျိုးဇာတ်ရှိသော၊ မျိုးရိုးဇာတ်တူသော။ တေ သဇာတိံ ပမုဥ္စန္တိ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၈၅။ အယဥ္စိ အဟိ နာမ သဇာတိယံ ဋ္ဌိတော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၁။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၈။ (၂) သဇာတိသင်္ဂဟ-ကြည့်။ (၃) န လိမ္ပတီတိ သဇာတိယာ န လိမ္ပတိ အာကာသေ လေခါ ဝိယ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၈။ သဇာတိသုဒ္ဓဒိဗ္ဗစက္ခုဂေါစရ-လည်းကြည့်။ (တိ) (၄) ယဒါ စ သဇာတိယာ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၂၁။ သဇာတိယာတိ နာဂိယာ ဧဝ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၄။ သဇာတိယာတိ ဧတ္ထ သမာနာ ဇာတိ ဧတိဿာတိ သဇာတီတိ ဝုတ္တေ နာဂီ ဧဝါတိ အာဟ " နာဂိယာ ဧဝါ "တိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၆၃-၄။

သဇာတိက္ကတ္ထိ (ထီ) [သဇာတိ + က္ကတ္ထိ] တူသော အမျိုးဇာတ်ရှိသောမိန်းမ၊ အမျိုးဇာတ်

တူ မိန်းမ။ တိရစ္ဆာနဂတာနံ သဇာတိက္ကတ္တိနံ ဥတုဂဏ္ဍေန။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀။

သဇာတိက (တိ) [သမာန + ဇာတိ + က။ နိရုတ္တိ။ ၃၈၆။ က-ကို ယ-ပြု။ သဇာတိယ။] တူသောအမျိုးဇာတ်ရှိသော၊ အမျိုးဇာတ်တူသော။ ရာဇဒေဝီ ပုတ္တနတ္တာ၊ ပနတ္တာ စ သဇာတိကာ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၅၆။

သဇာတိကမံသ (န) [သဇာတိက + မံသ] ဇာတ်တူသား၊ တူသော အမျိုးဇာတ်ရှိသော သူ၏ အသား။ ဣမိနာ အမှာကံ သဇာတိက-မံသံ ခါဒိတံ ဘဝိဿတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၈။

သဇာတိယ[၁] (တိ) [သဇာတိ + က၊ က-ကို ယ-ပြု။] သဇာတိက-ကြည့်။

သဇာတိယ[၂] (တိ) [သဇာတိ + က] မိမိ၏ အမျိုးဇာတ်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဇာတိနာမ (န) [သဇာတိ + နာမ] တူသော ဇာတ်ရှိသော အာပတ်နှင့် ဆက်ဆံ သော အမည်၊ ဇာတ်တူသော အာပတ်နှင့် ဆက်ဆံသော အမည်၊ ဇာတ်တူ အာပတ် အမည်။ ပါရာဇိကာတိ သဇာတိနာမံ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၆၅။

သဇာတိပုတ္တ (ပု) [သဇာတိ + ပုတ္တ] အမျိုးဇာတ်တူဖြစ်သော သား။ တဿ သဒ္ဒံ သုတွာ အပရော ဗောဓိသတ္တဿ သဇာတိ-ပုတ္တော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၈။

သဇာတိမံသ (န) [သဇာတိ + မံသ] သဇာတိကမံသ-ကြည့်။ သဇာတိမံသတာယာ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၆။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၇) တိ သမာနဇာတိမံသတာယ၊ မနုဿမံသတာယာတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၀။

သဇာတိယသာမဉ္ဇ (တိ) [သဇာတိယ + သာမဉ္ဇ] မိမိ၏ အမျိုးဇာတ်နှင့် ဆက်ဆံ သော။ သဇာတိသာမဉ္ဇ-လည်းကြည့်။ မာရဉ္ဇော ပုဗ္ဗသင်္ကေတာနုရူပံ အဇ္ဈာရော-ပသိဒ္ဓေါ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉၅။

သဇာတိလောဟ (န) [သဇာတိ + လောဟ] သတ္တုအစစ်၊ မိမိ ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့် ဖြစ်သော သတ္တု။ ဇာတိလောဟ-လည်းကြည့်။ သဇာတိလောဟံ ဝိဇာတိလောဟံ ပိသာ-လောဟံ ကိတ္တိမလောဟန္တိ ဧဝံ ပဘေဒံ သဗ္ဗမ္ပိ လောဟံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇။

သဇာတိသင်္ဂဟ (ပု) [သဇာတိ + သင်္ဂဟ] (၁) ဇာတ်တူပေါင်းခြင်း၊ တူသော ဇာတ်အား ဖြင့်ပေါင်းခြင်း။ (၂) တူသောဇာတ်ရှိသောသူ တို့ကို ပေါင်းခြင်း။ (၁) (၂) တတ္ထ " သဗ္ဗေ ခတ္တိယာ အာဂစ္ဆန္တု သဗ္ဗေ ဗြာဟ္မဏာ"တိ ဧဝံ သမာနဇာတိဝသေန သင်္ဂဟော သဇာတိ-သင်္ဂဟော နာမ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၂။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၃)။ သဇာတိသင်္ဂဟောတိ သမာန-ဇာတိယာ, သမာနဇာတိကာနံ ဝါ သင်္ဂဟော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၄။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၁။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၄၄။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၅၃)။

သဇာတိသာမဉ္ဇ (တိ) [သဇာတိ + သာမဉ္ဇ] မိမိ၏ အမျိုးဇာတ်နှင့် ဆက်ဆံ သော။ တတ္ထ နာမံ ဒုဝိဓံ သဇာတိသာ-မဉ္ဇဥ္စ သဗ္ဗသာမဉ္ဇဥ္စ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၂။ ကင်္ခါ။ ၁၄၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၃၄။

သဇာတိသုဒ္ဓဒိဗ္ဗစက္ခုဂေါစရ (ပု) [သဇာတိ + သုဒ္ဓ + ဒိဗ္ဗစက္ခု + ဂေါစရ] မိမိ ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့် စင်ကြယ်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်၏ ကျက်စားရာ (အာရုံ)။

သဇာတိသုဒ္ဓိဗ္ဗစက္ခုဂေါစရော အဟီနိန္ဒြိယော ကေနစိ အပ္ပဋိဟတဂမနော ဂန္ဓာဟာရော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၂၄။

သဇာလ (တိ) [သဟ + ဇာလ။ သဇာလ-သံ။] ဇာ-ကွန်ရက်-ရှိ-တပ်ထား-သော၊ (လေသာ တံခါး)။

သဇာလဝါတပါန (န) [သဇာလ + ဝါတပါန] ဇာ-ကွန်ရက်-တပ်ထားသော လေသာပြူတင်း။ သဇာလာနိ (အံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၂၆) တိ သဇာလ-ဝါတပါနာနိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၉။

သဇာလိက (တိ) [သဟ + ဇာလိကာ + အ] ချပ်မိန်ညို-စစ်ဝတ်တန်ဆာ-ဝတ်ဆင်သော၊ ချပ်မိန်ညို-စစ်ဝတ်တန်ဆာ-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ သဇာလိကာ (ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၄၃) တိ သဝမ္မိကာ။ ဒီ၊ ဋီ၊၁။၂၇၉။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊၂။၃၃။

သဇာဟိ (ကြိ) [သဇ + အ + ဟိ] စွန့်လွှတ်လော။ သဇာတိ (၁) ကြည့်။

သဇ္ဇိတု (ပု) [သဇ + တု။ သက္ကတ-သဇ္ဇု။ ပါဏိနီ။ သဇ-ဓာတ်ရင်းဖြစ်၍ သဇ • သဇ္ဇ• သဇ္ဇ + တု• သဇ္ဇိတု-ဟုရှိသော ဒီ၊ ၁။ ၁၇။ သျှာ၊ ကံ-မူများ ပို၍သင့်သည်။] စီရင်-စီမံ-ဖန်တီး-ဖန်ဆင်း- ခွဲခြမ်းဝေဘန်-တတ်သူ (ဗြဟ္မာ၊ ထာဝရဘုရား)။ သေဋ္ဌော သဇိတာ (ဒီ၊ ၁။ ၁၇) တိ အယံ လောကဿ ဥတ္တမော စ သဇိတာ စ " တွံ ခတ္တိယော နာ ဟောဟိ၊ ----ဂေါဏော ဟောဟိ "တိ ဧဝံ " သတ္တာနံ သံဝိသဇေတာ အဟ " န္တိ မညတိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၃။ သဇိတာတိ ရစိတာ၊ ဝိဘဇိတာ ဝါ။ တေနာဟ " တွံ ခတ္တိယော နာမာ"တိအာဒိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၂၀။ သေဋ္ဌော သဇိတာ (သံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၉၂) တိ အယံ လောကဿ ဥတ္တမော သံဝိဘဇိတာ စ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၂။ (-ဒီ၊ ၃။ ၂၄။ မ၊ ၁။ ၄၀၂။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၃)။

သဇိန (တိ) [သဟ + ဇိန] မြတ်စွာဘုရား-နှင့်တကွဖြစ်-အမှူးရှိ-သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဇိနသံဃ (ပု) [သဇိန + သံဃ] မြတ်စွာ ဘုရား-နှင့်တကွဖြစ်-အမှူးရှိ-သော သံဃာ။ နိမန္တေတွာ သဇိနသံဃံ၊ ဒါနံ ဒတွာ ယဒိစ္ဆကံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၇၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၀၄။

သဇိဗ္ဗ (ပု) [သဇီဝ + ဏျ-သဇီဝျ • သဇိဗ္ဗ။ ယောဗ္ဗန၊ ကောရဗျ-ပုဒ်များကဲ့သို့ ပြီးသည်။] မှူးမတ်, အမတ်။ သဇီဝ (၃) ကြည့်။

သဇိယ (တိ) [သဟ + ဇိယာ + အ] လေးညို့ - လေးကြိုး - နှင့် တကွဖြစ်သော၊ လေးညို့-လေးကြိုး-ပါ-ရှိ-သော။ အောက် ပုဒ်ကြည့်။

သဇိယဓနု (န) [သဇိယ + ဓနု] လေးညို့-လေးကြိုး-နှင့်တကွဖြစ်သော၊ လေးညို့-လေး ကြိုး-ပါ-ရှိ-သော၊ လေး။ သုဒ္ဓဓနုံ ဝါ သုဒ္ဓသရံ ဝါ သဇိယဓနုံ ဝါ နိဇ္ဇိယဓနုံ ဝါ ဂဟေတွာ။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၆၈။ ကင်္ခါ။ ၂၈၅။ (-အံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၉)။

သဇိယန္တိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သဇ + ယ + အန္တေ] (၁) စီရင်အပ်ကုန်၏။ (၂) ဖြစ်ပွားကုန်၏။ (၁)(၂) ဝိဇ္ဇဝါသိကေလက္ခဏောဟိ တမ္ဗတ္ထေဟိ ဧကေလက္ခဏာ ဝိသေသာ သဇိယန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၉။

သဇိဝှက (တိ) [သဟ + ဇိဝှာ + က] လျှာ-ဇိဝှာ-ပသာဒရုပ်-ရှိ-နှင့်တကွဖြစ်-သော။ သဇိဝှကတ္တာ ဥဒကံ ပိဝန္တိ ယေန။ ဝဇိရ၊ ၃၇၉။

သဇီဝ (တိ) [သဟ + ဇီဝ] (၁) အသက်မွေးခြင်း- အသက် မွေးမှု-နှင့် တကွဖြစ်- ရှိ-သော။ (၂) အသက်-ဝိညာဉ်-ဇီဝိတိန္ဒြေ-ရှိသော။ (ပု) (၃) မှူးမတ်, အမတ်။ (၁) ဂါဝေါကမ္မေ သဇီဝါန (သံ၊ ၁။ ၄၁) န္တိ ကမ္မေန သဟဇီဝန္တာနံဂါဝေါဝ ကမ္မေ ကမ္မသဟာယာ ကမ္မဒုတိယကာ နာမ ဟောန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၄-၅။ ဇီဝနံ ဇီဝေါ၊ သဟ ဇီဝေနာတိ သဇီဝိနော၊ တေနာဟ "ကမ္မေန သဟ ဇီဝန္တာန "န္တိ ကသိဝါဏိဇ္ဇာဒိကမ္မံ ကတွာ ဇီဝန္တာနန္တိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၁။ (၂) သကုဏာယဋ္ဌိယံ ---- သကုဏာ နာနပ္ပကာရာနိ စ စတုပ္ပဒါနိ သဇီဝါနိ ဝိယ ခါယန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၅။ ယဿကဿစိ သဇီဝဿ ဝါ နိဇ္ဇီဝဿ ဝါ သန္တတဿ ဝါ အသန္တတဿ ဝါ ---- အင်္ဂဇာတဿ။ ကင်္ခါ။ ၂၉၃။ (ပု)(၃) သဇီဝေါ(ဇာ၊၂။၂၉၈)တိ သဇီဝေါ အမစ္စော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၂၂၇။

သဇီဝက (တိ) [သဟ + ဇီဝ + က] အသက်ရှင်သော၊ အသက်-ဝိညာဉ်-ဇီဝိတိန္ဒြေ-ရှိသော၊ သူ။ တေန သဇီဝကောဝ မနုဿဝိဂ္ဂဟောပိ နာမ ဟောတီတိ သိဒ္ဓံ။ ဝဇိရ။ ၁၅၅။

သဇီဝကာလ (ပု) [သဇီဝ + ကာလ] အသက်ရှိ- အသက်ရှင်- ရာ-အခါ -ကာလ။ ယဿာပိ သဇီဝကာလေယေဝ ပဘိန္နာ ဂဏ္ဍာကုဋ္ဌပိဠကာ ဝါ ဝဏော ဝါ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၂။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၈)။

သဇီဝကုက္ကုဋ (ပု) [သဇီဝ + ကုက္ကုဋ] အသက်ရှင်သော ကြက်၊ အသက်-ဝိညာဉ်-ဇီဝိတိန္ဒြေ-ရှိသောကြက်။ အဋ္ဌ သဇီဝကုက္ကုဋေ အာဟရာပေတွာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၉။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၇)။

သဇီဝမစ္ဆ (ပု) [သဇီဝ + မစ္ဆ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ တံ ဒိသွာ " သဇီဝမစ္ဆော " တိ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၅။

သဇီဝမစ္ဆက (ပု) [သဇီဝမစ္ဆ + က] အသက်ရှင်သော ငါး၊ အသက် - ဝိညာဉ်-ဇီဝိတိန္ဒြေ-ရှိသောငါး။ သာ "သဇီဝမစ္ဆကော"တိ ဥဒကေ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၅။

သဇီဝဝဏ္ဏ (တိ) [သဇီဝ + ဝဏ္ဏ] မှူးမတ်-အမတ် - ရှိ - တို့နှင့် ပြည့်စုံ- သော (မင်း)။ သဇီဝဝါ (ဇာ၊ ၂။ ၂၄၀) တိ သဇီဝိဟိ အမစ္စေဟိ သမန္နာဂတော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၆၆။

သဇီဝိတ (တိ) [သဟ + ဇီဝိတ] အသက်-ဝိညာဉ်- ဇီဝိတိန္ဒြေ-ရှိ-နှင့် တကွဖြစ်- သော။ အထ နံ ရာဇာ " တာတ မယာ ---- ကထံ သဇီဝိတောသီ"တိ ပုစ္ဆန္တော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၉၅။

သဇီဝီ (တိ) [သဟ + ဇီဝ + ဤ။ သဟဇီဝိန်-သံ။] အသက်-ဝိညာဉ်-ဇီဝိတိန္ဒြေ-ရှိ-နှင့်တကွဖြစ်-သော။ သဇီဝ-ကြည့်။

သဇ္ဈေက (တိ) [သဟ + ဇ္ဈေက] (၁) အကြီး အမှူး-အစိုးရသူ-ရှိ-နှင့်တကွဖြစ်-သော၊ ရိုသေ-လေးစား-ရှက်ကြောက်-အပ်သူ-ရှိ-နှင့်တကွဖြစ်-သော။ (၂) ရိုသေ-လေးစား-ရှက်ကြောက်-ခြင်း-ရှိ-နှင့် တကွဖြစ်-သော။ (၁) သပ္ပတိဿေနာတိ သဇ္ဈေကေန၊ န အတ္တာနံ ဇေဋ္ဌကံ ကတွာ ဝိဟရိတဗ္ဗံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၈။ (၂) သပ္ပတိဿောတိ သဇ္ဈေကော သဂါရဝေါ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၆။ သဇ္ဈေကဝါသ (၂) အနက်လည်းကြည့်။

သဇ္ဈေကဝါသ (ပု) [သဇ္ဈေက + ဝါသ] (၁) ရိုသေ-ရှက်ကြောက်-အပ်သူတို့ထံ၌ အတူ

နေခြင်း၊ ဇာတ်စသည်ဖြင့် ကြီးမြတ်သော သူ၏ အထံ၌ ဆုံးမဩဝါဒစကားကို ခံယူသည်၏ အစွမ်းဖြင့် အရှိအသေ နေခြင်း။ (ပြည်၊ သျှ)။ (၂) ရှက်ခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ နေခြင်း၊ ဟိရီနှင့် တကွနေခြင်း။ (၁) သဇ္ဈေကဝါသံ အဝသနဝသေန ဥပ္ပန္နော အပ္ပဋိဿဝဘာဝေါ အပ္ပဋိဿဝတာ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၂၂။ ဇာတိအာဒီဟိ ဇေဋ္ဌကေသု ပဋိဿုဏိတဗ္ဗေသု ဝသနံ သဇ္ဈေကဝါသော။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၈၃။ (၂) သဇ္ဈေကဝါသ (အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၈) န္တိ သဟိရိဝါသံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၂၄။

သဇေယျ (ကြိ) [သဇ္ဈ + ဏော + ဧယျ။ သဇ္ဈေယျ - ဖြစ်သင့်။] သဇ္ဈေယျ-ကြည့်။ သဇ္ဈကာလံ သဇေယျ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၁။

သဇောတိ (တိ) [သဟ + ဇောတိ] (၁) (က) အရောင်အလင်း-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ (ခ) ထက်ဝန်းကျင်မှ တက်သော မီးလျှံတို့ဖြင့် တခဲနက်သောအရောင်အပေါင်း။ (၂) (က) ထက်ဝန်းကျင်မှ တောက်ပသော။ (ခ) တခဲနက်သော မီးတောက် မီးလျှံသဖွယ် ဖြစ်သော။ (၁) (က) (ခ) သဇောတိဘူတ (၁) ကြည့်။ (၂) (က) (ခ) သဇောတိဘူတ (၂) ကြည့်။

သဇောတိဘူတ (တိ) [သဇောတိ + ဘူတ] (၁) (က) အရောင်အလင်း-နှင့်တကွ-ရှိသည်-ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ (ခ) ထက်ဝန်းကျင်မှ တက်သော မီးလျှံတို့ဖြင့် တခဲနက်သော အရောင်အပေါင်း ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ (၂) (က) ထက်ဝန်းကျင်မှ တောက်ပသည် ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ (ခ) တခဲနက်သော မီးတောက်မီးလျှံ သဖွယ် ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ (၃) တောက်လောင်သော ခန္ဓာကိုယ်ရှိသော။ (၁) (က) (ခ) သဇောတိဘူတာယာ (ဝိ၊ ၁။ ၂၄) တိ သပ္ပဘာယ သမန္တတော ဥဋ္ဌိတာဟိ ဇာလာဟိ ဧကပ္ပဘာသမုဒယဘူတာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၈၆။ (-အံ၊ ၂။ ၄၉၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၆)။ (၂) (က) (ခ) သဇောတိဘူတ (ဒီ၊ ၁။ ၈၉။ မ၊ ၁။ ၂၉၄) န္တိ သမန္တတော ဇောတိဘူတံ၊ ဧကဂ္ဂိဇာလဘူတံ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၃၆။ မ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၇၉။ သဇောတိဘူတာယာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၅) တိ ဧကဇာလီဘူတာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၆။ (၃) သဇောတိဘူတာ (ဇာ၊ ၂။ ၁၈၈) တိ ပဇ္ဇလိတသရီရာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၆။ ၁၃၄။

သဇ္ဈ² (တိ) [သဇ္ဈ (သဇ + ယ) + အ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၄၂၊ ၂၂၄။ သဇ္ဈ အဒနေ ဝါ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၅၆၂။ တစ်နည်း- သဇ္ဈ ဂတိယံ၊ အ။ ဓာန်၊ ဋီ၊ ၃။ သဒ + ဏျ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၂၄၇။ (ပု) သဇ-သံ။ (ပု) သဇ္ဈ-ပါကတ။ (တိ) သဇ္ဈ-သံ၊ ပြာ။] (၁) စီရင်-စီမံ-ပြီးသော၊ သူ။ (၂) (က) စီရင်-ဖွဲ့-တပ်ဆင်-အပ်ပြီးသော။ (ခ) စီရင်-ဖွဲ့-က-တပ်-အပ်ပြီးသော။ (ဂ) စီရင်-ပြင်ဆင်-အပ်ပြီးသော၊ အိပ်ခြင်းငှာ လျော်ကပ်သော။ (ဃ) ချပ်ဝတ်တန်ဆာကို ဝတ်ဆင်ပြီးသော။ (၃) ပြောဆိုခြင်း၌ စွမ်းနိုင်-သင့်လျော်-လျောက်ပတ်-သော။ (ပု) (၄) ချပ်မိန်ညိုဝတ်- စစ်ဝတ်တန်ဆာ-ဝတ်ဆင်သော စစ်သား။ (၅) အင်ကြင်းပင် (အင်တွဲ)။ (ထီ) (၆) သဇ္ဈာ နတ်သမီး။ (၇) ရွှေ့ခြင်း။ (၈) နေခြင်း။ (၉) စီရင်ခြင်း။ (န) (၁၀) စွန့်လွှတ်-စွန့်ကြဲ-ခြင်း။ (၁) စီရင်-စီမံ-ပြီးသော၊ သူ။ သမ္ပယာတောသိ ယမဿ သန္တိကန္တိ မရဏမုခံ ဂန္တုံ သဇ္ဇော ဟုတွာ ဌိတောသီတိ အတ္ထော။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၁၆။

ဂုတ္တိလာစရိယော စ မုသိလော စ သိပ္ပဒသနတ္ထံ သဋ္ဌာ ဟုတွာ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၈။ (၂) (က) စီရင်-ဖွဲ့-တပ်ဆင်-အပ်ပြီးသော။ သမ္မဟုလာ လိင်္ဂဝိကုမာရကာ သဋ္ဌာနိ ဓနူနိ အာဒါယ။ အံ၊ ၂။ ၆၆။ သဋ္ဌာဝုဓ-လည်းကြည့်။(ခ) စီရင်-ဖွဲ့-က-တပ်-အပ်ပြီးသော။ သဋ္ဌသာ-ကြည့်။ (ဂ) စီရင်-ပြင်ဆင်-အပ်ပြီးသော၊ အိပ်ခြင်းငှာ လျောက်ပတ်သော။ ပလ္လင်္ကာ ဗဟုကာ တုယှံ၊ ----သဋ္ဌာ ဂေါနကသန္ထကာ။ ပေတ။ ၁၆၃။ သဋ္ဌာဟိ သဋ္ဌိတာ သယိတုံ ယုတ္တရူပါ။ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၆။ (ဃ) ချုပ်ဝတ်တန်ဆာကို ဝတ်ဆင်ပြီးသော။ ပုတ္တာ မေ ပါဒသမ္ဘတ္တာ၊ သဋ္ဌာ သန္ဓေ၀ တာဒိသေ။ အလင်္ကာ။ ၂၈၇။ သဋ္ဌာ ဗဒ္ဓကစ္ဆာ သန္ဓေ၀ ဝိဋ္ဌန္ဓေ၀။ အလင်္ကာ၊ ဋီ။ သဋ္ဌာ သန္နဒ္ဓါ ပုတ္တာ ဗဟဝေါ သန္တိ ဧဝ။ အလင်္ကာ၊ ဋီ၊ သစ်။(၃) ပြောဆိုခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်-သင့်လျော်-လျောက် ပတ်-သော။ မုခံ မေ သဋ္ဌ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၆) န္တိ မုခံ မေ ကထနေ သမတ္ထံ၊ ကထနေ ယောဂ္ဂန္တိ အတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။၁၈၅။ (ပ) (၄) ချုပ်မိန်ညို-စစ်ဝတ် တန်ဆာ-ဝတ်ဆင်သော စစ်သား။ ဇာလိကာထ စ သန္နဒ္ဓေါ၊ သဋ္ဌော စ ဝမ္မိကော ဘဝေ။ ဓာန်။ ၃၇၈။ (၅) အင်ကြင်းပင် (အင်တွဲ)။ သာလောသဿ-ကဏ္ဏော သဋ္ဌောထ၊ အဇ္ဇုနော ကကုဓော ဘဝေ။ ဓာန်။ ၅၆၂။ (ထိ) (၆) သဋ္ဌာနတ်သမီး။ လတာ စ သဋ္ဌာ ပဝရာ အစ္စိမတီ သုတာ (ဝိမာန။ ၃၇) တိ တာသံ နာမံ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၂။ (၇) ရွေ့ခြင်း။ (၈) နေခြင်း။ (၉) စီရင်ခြင်း။ သဒန် သဋ္ဌာ။ ကစ္စည်း။ ၆၃၈။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၂၄၇။ နီတိ၊ သုတ္တ၊ သျှ၊ ၂။ ၂၁၂-နှာ။ (န) (၁၀) စွန့်လွှတ်-စွန့်ကြဲ-ခြင်း။ သဋ္ဌံ ဝိသဋ္ဌံ ကရောန္တီ။ မဟာနိ။ ၇၆။ စူဠနိ။ ၈၈။ သဋ္ဌန္တိ မုဥ္စန္တံ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၅။

သဋ္ဌ² (ဗျ) [သမာန + ဋ္ဌ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၁၆၉။ သဒ္ဒါသ်-သံ။ သဋ္ဌ၊ သဋ္ဌံ ပါကတ။] တူမျှသော အခါ=အလျှင်အမြန်-ယခု-ယနေ့-ထိုခဏ-လောလောဆယ်- (ဋ္ဌ)။ သမာနေ ကာလေ သဋ္ဌ, သဋ္ဌု။ ကစ္စည်း။ ၅၇၁။ (-နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၁၆၉)။ သဋ္ဌု-လည်းကြည့်။

သဋ္ဌတံ (ကြိ) [သဋ္ဌ (သဇ + ယ) + တံ] စွန့်လွှတ်-စွန့်ကြဲ-ပါလော။ သဋ္ဌတိ-လည်းကြည့်။ သဋ္ဌတ (ဒီ၊ ၁။ ၁၃၁) န္တိ ဝိဿဇ္ဇတု။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၈။

သဋ္ဌတိ (ကြိ) [သဋ္ဌ (သဇ + ယ) + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၄၂။ ၂၂၄။ သဇ္ဇတိ၊ သဇတိ-သံ။ သဋ္ဌက္က-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ကပ်ငြိ-ငြိကပ်-တွယ်တာ-၏။ (၂) စွန့်လွှတ်-စွန့်ကြဲ-၏။ (၃) (သန္ဓေ) စွဲကပ်-တည်နေ-၏။ (၄) စီရင်-စီမံ-၏။ (၁) ကုလေသု စိတ္တံ န သဋ္ဌတိ။ သံ၊ ၁။ ၄၀၂။ သခါရေသု စိတ္တံ န သဋ္ဌတိ န လဂ္ဂတိ န ဗဇ္ဈတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊၁။ ၁၀၂။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၃)။ န သဋ္ဌန္တိ (ပဋိသံ။ ၃၅၀) တိ န လဂ္ဂန္တိ။ ပဋိသံ၊ ၂။ ၂၂၇။ တတြ တတြ သဋ္ဌတိ (မဟာနိ။ ၃၀၂) တိ တေသု တေသု အာရမ္မဏေသု လဂ္ဂတိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၆၉။ (-သံ၊ ၁။ ၄၂၆။ သုတ္တနိ။ ၃၅၉။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၈၊ ၁၆၂၊ ၃၀၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၂။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၃။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၀)။ (၂) သဋ္ဌတံ-ကြည့်။ (၃) ကထံ နွယံ သဋ္ဌတိ ဂဗ္ဘရသ္မိံ (သံ၊ ၁။ ၂၀၈) န္တိ ကေန နု ကာရဏေန အယံ သတ္တော မာတုကုစ္ဆိသ္မိံ သဋ္ဌတိ လဂ္ဂတိ တိဋ္ဌတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၄။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၆)။(၄) "သာဓု သဋ္ဌိသာသာမာ"တိ

တေ သပ္ပံ ပဏ္ဍကာကရံ သဇ္ဇယိသု။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉။

သဇ္ဇတေ (ကြိ) [သဇ္ဇ (သဇ + ယ) + တေ] (သန္ဒေ) စွဲကပ်-တည်နေ-၏။ သဇ္ဇတိ-လည်း ကြည့်။ ဣတ္ထီ မလံ ဖြပှ္ပစရိယသာ၊ ဇတ္တာယံ သဇ္ဇတေ ပဇာ။ သံ၊ ၁။ ၃၅၊ ၄၀။

သဇ္ဇန[၁] (တိ) [သဇ္ဇ + ယု။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၄၂၊ ၂၂၄။ သဇန-သံ။ သဇ္ဇဏာ-ပြာ။] (၁) ကပ်ငြိ- ငြိကပ် -တွယ်တာ -တတ်သော။ (န) (၂) ကပ်ငြိ -ငြိကပ်- တွယ်တာ- ခြင်း။ (ထီ၊ န) (၃) ကပ်ငြိ-ငြိကပ်-တွယ်တာ-ရာ (ဌာန)။ (၄) စီရင် - စီမံ - ဖန်တီး - ခြင်း။ (၁) သဇ္ဇနဋ္ဌ-ကြည့်။ (န) (၂) သဇ္ဇနံ ပန တတ္ထ ဥပပရိက္ခာဒိဝိရဟိတဿ မောဟေန ဟောတိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၀။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၆။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၆။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၀)။ (၃) သဇ္ဇနကာလ - သဇ္ဇနဋ္ဌာန - ကြည့်။ (၄) တဿ အန္တရန္တရာ ရတ္တဝဏ္ဏပဏ္ဍု- ဝဏ္ဏာဒီဟိ နိဝါသနပါရုပနာဒီဟိ သဇ္ဇနာ မဏ္ဍနာ နာမ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅၉။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၀၀)။

သဇ္ဇန[၂] (ပု) [သန္တ + ဇန။ သောဘဏော ဇနော သဇ္ဇနော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၃၃၃။ သန္တော စ သော ဇနော စေတိ သဇ္ဇနော။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။ သန္တဿ သတ္တော ပရဗျဥ္ဇနဿ နိစ္စံ ဒ္ဓိတ္တံ သဇ္ဇနော၊ သပ္ပုရိသော။ နိရုတ္တိ။ ၄၈-နှာ။ သဇ္ဇန - သံ။ သဇ္ဇဏ - ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ ကုလီနော သဇ္ဇနော သာဓု။ ဓာန်။ ၃၃၃။] သူတော်ကောင်း။ သဇ္ဇနပသတ္ထ - လည်း ကြည့်။

သဇ္ဇနကာလ (ပု) [သဇ္ဇန + ကာလ] စီရင်- စီမံ-ပြင်ဆင်-ရာ-အခါ-ကာလ။ ရာဇပုတ္တော ---- သယနံ သဇ္ဇနကာလေ ပဝိသိတ္វာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃။

သဇ္ဇနကိစ္စ (တိ) [သဇ္ဇန + ကိစ္စ] ကပ်ငြိ-ငြိကပ်-တွယ်တာ-ခြင်း ကိစ္စရှိသော။ သတ္တောတိ သဇ္ဇနကိစ္စေန ဆန္ဒာဒိပရိယာယေန လောဘေန အာသတ္တော လဂ္ဂေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၆။

သဇ္ဇနဋ္ဌ (ပု) [သဇ္ဇန + အတ္ထ] ကပ်ငြိ- ငြိကပ်-တွယ်တာ-တတ်သော (ခြင်း) အနက်, သဘော။ အတ္ထတောတိ သဇ္ဇနဋ္ဌေန သတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၇။

သဇ္ဇနဋ္ဌာန (န) [သဇ္ဇန + ဌာန] ကပ်ငြိ- ငြိကပ်-တွယ်တာ-ရာ-အရပ်-ဌာန။ သင်္ဂေါတိ သဇ္ဇနဋ္ဌာနံ၊ လဂ္ဂနဋ္ဌံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၈။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇။

သဇ္ဇနဒိဝသ (ပု) [သဇ္ဇန + ဒိဝသ] စီရင်-စီမံ- ရာ-နေ့-ရက်။ ဥတ္တရဒ္ဓါရေ သဇ္ဇနဒိဝသေ ပန ဒေဝိယာ တထေဝ နိမန္တိတေ----။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၆။

သဇ္ဇနပသတ္ထ (တိ) [သဇ္ဇန + ပသတ္ထ] သူတော်ကောင်းတို့သည် ချီးမွမ်းအပ်သော။ ပုန စ ပရံ မဟာရာဇ လောဟိတစန္ဒနံ သဇ္ဇနပသတ္ထံ။ မိလိန္ဒ။ ၃၀၇။

သဇ္ဇန္တိ (ကြိ) [သဇ္ဇ (သဇ + ယ) + အန္တိ။ သဇတိ၊ သဇတိ-သံ။ သဇ္ဇေက္က-ပြာ။ သဇ္ဇက္က- အဒ္ဓမာဂဓီ။] သဇ္ဇတိ-ကြည့်။

သဇ္ဇမာန (တိ) [သဇ္ဇ (သဇ + ယ) + အ + မာန] ကပ်ငြိ-ငြိကပ်-တွယ်တာ-သော။ အသဇ္ဇမာနာတိ န သဇ္ဇမာနာ ဝသီဘာ- ဝပ္ပတ္တိယာ နိဿင်္ဂစာရာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၆။

သဓ္ဓယိုးသု (ကြိ) [သဓ္ဓ + ဏယ + ဦ] (၁) စီရင်-စီမံ-ပြင်ဆင်-ကုန်ပြီ။ (၂) ပြုပြင်ဆင်ယင် - မွမ်းမံ - တန်ဆာဆင် - ကုန်ပြီ။ (၃) စီရင်-စီမံ-ဖန်တီး-ကုန်ပြီ။ (၄) ဆင်ယင်-ကျင်းပ-ကုန်ပြီ။ (၁) ဂါမမဇ္ဈေ မဏ္ဍပံ ကတွာ ဒါနဂ္ဂံ သဓ္ဓယိုးသု။ မ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၃၇။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၄။ အာပါနဘူမိံ သဓ္ဓယိုးသု(ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၈)တိ ------ တံ ပရိဝေသနဋ္ဌာနံ သိတ္တံ သမ္မဋ္ဌံ ဘောဇနူပကရဏူပနယနာဒိနာ သဓ္ဓယိုးသု ပဋိယာဒေသုံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉။ (-အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၁၊ ၂၅၂။ အပ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၂၀။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၈၀။ ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၉)။ (၂) ကတ္တိကပုဏ္ဏမာယံ နဂရံ သဓ္ဓယိုးသု။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၂၂၃။ (၃) အထဿ စက္ကဝတ္တိနော အနုစ္ဆဝိကံ ဘောဇနံ သဓ္ဓယိုးသု။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၈၀။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄၀။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၄၁။ (-ခုဒ္ဒ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၃)။ (၄) အထေကဒိဝသံ နဂရေ ဆဏံ သဓ္ဓယိုးသု။ ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၂၄။

သဓ္ဓရ (ပု) [သံ + ဇရ] ပြင်းစွာဖျားသော အနာ။ ဇရော၊ သဓ္ဓရော၊ ပဓ္ဓရောဂေါ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၅၀။

သဓ္ဓရုက္ခ (ပု၊ န) [သဓ္ဓ + ရုက္ခ။ သဇလက္ခ-သံ။ သဓ္ဓ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] အင်ကြင်းပင်။ နိယျာသရုက္ခော သဓ္ဓရုက္ခာဒိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၈။

သဓ္ဓသိ (ကြိ) [သဓ္ဓ (သဇ + ယ) + သိ] သဓ္ဓတိ-ကြည့်။

သဓ္ဓသ (တိ) [သဓ္ဓ + အဿ] သိန္ဓောမြင်းကသော၊ စီရင်-ပြင်ဆင်-ဖွဲ့-က-တပ်ဆင်-အပ်ပြီးသော သိန္ဓောမြင်းရှိသော။ ဧကောကာသေ ရထံ ကတွာ၊ သဓ္ဓသံ ဟတ္ထမုစ္စိတော။ စရိယာ။ ၄၁၃။ သဓ္ဓသန္တိ သန္နဒ္ဓေါ် အဿံ (သန္နဒ္ဓအဿံ ?)။ ယုဂေ ယောဇိတဿံ မေ ရထံ----။ စရိယာ၊ ဌ။ ၂၁၆။

သဓ္ဓာပန (တိ) [သဓ္ဓ + ဏာပေ + ယု။ သဓ္ဓာပေတိ-မှ။] ကပ်ငြိ-ငြိကပ်-တွယ်တာ-စေတတ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဓ္ဓာပနဋ္ဌ (ပု) [သဓ္ဓာပန + အတ္ထ] ကပ်ငြိ-ငြိကပ်-တွယ်တာ-စေတတ်သော အနက်၊ သဘော။ ယော ရူပါဒီသု သတ္တဝိသတ္တတာယ, ပရေသံ သဓ္ဓာပနဋ္ဌေန---- သတ္တော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၂။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅၀။

သဓ္ဓာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သဓ္ဓ + ဏာပေ + တိ။ သဇယတိ-သံ။] စီရင်-ပြင်ဆင်-စေ၏။ အာဝုဓာနိ သဓ္ဓာပေတိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၂၃၅။

သဓ္ဓာပေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သဓ္ဓ + ဏာပေ + တွာ] (၁) စီရင်-ပြင်ဆင်-စေ၍။ (၂) ပြုပြင်-မွမ်းမံ- တန်ဆာဆင်-စေ၍။ (၁) သာကေတိဝသံ ဂဂ်ီယ ဥဒကကီဠံ ကီဠိဿာမီတိ တိတ္ထံ သဓ္ဓာပေတွာ။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၉။ မဟန္တံ စိတကံ သဓ္ဓာပေတွာ။ အပ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၁၅။ (-အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၈၆။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၇၀။ ပေတ၊ ဌ။ ၇၅။ ထေရီ၊ ဌ။ ၁၈၃)။ (၂) ရာဇာ ---- တုဋ္ဌဟဋ္ဌော နဂရံ သဓ္ဓာပေတွ ၁ ဝါရဏံ မင်္ဂလဟတ္ထိဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၇၂။ အထ ခေါ သကလသ္မိံ ဂါမေ ဝီထိယော သဓ္ဓာပေတွာ ဓဇံ ဥဿာပေတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၀၈။ (-ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၅၄)။

သဓ္ဓာပေထ (ကာ၊ ကြိ) [သဓ္ဓ + ဏာပေ + ထ] စီရင်-ပြင်ဆင်-စေကုန်လော့။ ဒါသိ ဒါသေ " ယာနာဒီဟိ သဓ္ဓာပေထာ " တိ အာဏာပေသိ။ ခုဒ္ဒ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၅၅။

သဗ္ဗာပေန္တိ (ကာ၊ ကြိ) | သဗ္ဗ + ဏာပေ + အန္တိ | ကပ်ငြိ-ငြိကပ်-တွယ်တာ-စေကုန်၏။ ယထာ ဟိ ဥဒကံ တရန္တံ တာနိ လဂ္ဂါပေန္တိ သဗ္ဗာပေန္တိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၂၆။

သဗ္ဗာပေသိ (ကာ၊ ကြိ) | သဗ္ဗ + ဏာပေ + ဤ | စီရင်-ပြင်ဆင်-စေပြီ။ ရာဇာ ---- ပါစိနဒွါရေ ဒါနံ သဗ္ဗာပေသိ။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၇၅။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၃၅။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၃၇။ ရာဇာ အာဝုဓာနိ သဗ္ဗာပေသိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၆။ ၂၃၅။ (-အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၇၀။ ပေတ၊ ဋ။ ၇၀)။

သဗ္ဗာပေဿာမိ (ကာ၊ ကြိ) | သဗ္ဗ + ဏာပေ + ဿာမိ | စီရင်-ပြင်ဆင်-စေ-အံ့-လိမ့်မည်။ အဟံ ---- ဣမိနံ့ ကဟာပဏာနံ အဋ္ဌနကာနိ ပုပ္ဖာနိ သဗ္ဗာပေဿာမိ။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၄၅။

သဗ္ဗာပေဟိ (ကာ၊ ကြိ) | သဗ္ဗ + ဏာပေ + ဟိ | စီရင်-ပြင်ဆင်-စေလော။ သီယံ ဗလိကမ္မံ သဗ္ဗာပေဟိ။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၈၆။ ဒိပ္ပံ ဖူတမဏ္ဍာလံ သဗ္ဗာပေဟိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၇။ ၁၈၀။ (-ထေရီ၊ ဋ။ ၁၀၃)။

သဗ္ဗာဝုဓ (တိ) | သဗ္ဗ + အာဝုဓ | စီရင်-ဖွဲ့-တပ်ဆင်-အပ်ပြီးသော (လေး အစရှိသည့်) လက်နက် ရှိသော၊ သူ။ သဗ္ဗာဝုဓော (ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၉၄) တိ သဗ္ဗိတဓနွာဒိအာဝုဓော၊ သန္နဒ္ဓပဥ္စာဝုဓောတိ အတ္ထော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃၂။

သဗ္ဗိတ (တိ) | သဗ္ဗ + တ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၄၂၂၄။ တစ်နည်း- သဗ္ဗ + က္လတ။ တစ်နည်း- သဒ + ယ + တ။ သဇ္ဇတိ-မှ။ သဇိတ-သံ၊ သဇ္ဇိအ - ပြာ။ သဇ္ဇိယ - အဒ္ဓမာဂဓီ။ | (၁) (က) စီရင်-ပြုပြင်-စီမံ-ဖန်တီး-အပ်သော။ (ခ) ဖြစ်စေအပ်သော။ (၂) စီရင်-စီမံ-ပြင်ဆင်-အပ်ပြီးသော။ (၃) (က) သုခကို ခံစားခြင်း၌ ကောင်းစွာ ဖွဲ့အပ်သော။ (ခ) စီရင်-ပြင်ဆင်-အပ်သော သုခ-ဟူသော တန်ဆာရှိသော။ (၄) (က) အသုံးအဆောင် (အဆောက်အဦ) နှင့်ပြည့်စုံသော။ (ခ) တန်ဆာဆင်အပ်သော။ (၅) ဆည်းပူး-ကောင်းစွာဆည်းပူ-အပ်သော။ (၆) စီရင်-စီမံ-ရာ (နေ့)။ (၁) (က) စီရင်-ပြုပြင်-စီမံ-ဖန်တီး-အပ်သော။ အတ္တနော သဗ္ဗိတံ ဘတ္တံ သဗ္ဗံ ဒတွာ ပေသေသိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၉၉။ ယထာ အနေကေသု သုတ္တသဟဿေသု ---- နိဒါနံ သဗ္ဗိတံ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၀။ ဒသဟိ ပါရမိဟိ သဗ္ဗိတော မဟာပုရိသဿ အတ္တဘာဝေါ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၀။ သဗ္ဗိတော အဘိသမ်္ဘော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၀။ (-ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၁။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၆၁။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၁၆။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ။ ၁၇၄။ မဇ္ဈ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၇၆၊ ၃၂၇။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၂၂။ ဇာ ၊ ဋ၊ ၄။ ၂၃၊ ၁၃၈)။ (ခ) ဖြစ်စေအပ်သော။ သဗ္ဗိတံ ဥပ္ပါဒိတန္တိ သိဒ္ဓံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၇၉။ (၂) စီရင်-စီမံ - ပြင်ဆင် - အပ်ပြီးသော။ သဗ္ဗသို့ ယညသမ္ဘာရေ သဗ္ဗိတေ ပဋိယတ္တေ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၇။ ၁၀၁။ (-ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၆၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၀၀)။ (၃) (က) သုခကို ခံစားခြင်း၌ ကောင်းစွာဖွဲ့အပ်သော။ (ခ) စီရင်-ပြင်ဆင်-အပ်သော သုခ-ဟူသော တန်ဆာရှိသော။ ပိယပုဂ္ဂလံ ဝါ သုခိတံ သဗ္ဗိတံ မောဒမာနံ ဒိသွာ ဝါ သုတွာ ဝါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၉။ သဗ္ဗိတန္တိ သုခါနုဘဝနေ သန္နဒ္ဓံ ပဋိယတ္တသုခသာဓနံ (ပဋိယတ္တသုခပသာဓနံ ?)။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၇၃။ (၄) (က) အသုံးအဆောင် (အဆောက်အဦ) နှင့် ပြည့်စုံသော။ (ခ) တန်ဆာဆင်အပ်သော။ ဇဝံ သဗ္ဗိတော ဟောတု အယျော ဥဒါယိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၀၀။ သဗ္ဗိတောတိ

သဗ္ဗုပကရဏသမ္ပန္နော, မဏ္ဍိတပသာဓိတော ဝါ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၀။ မဏ္ဍိတပသာဓိတော ဧတ္ထ ဗာဟိရုပကရဏေန အလင်္ကရဏံ မဏ္ဍနံ၊ အဇ္ဈတ္တိကာနံ ကေသာဒီနံ ယထာ သဏ္ဌာပနံ ပသာဓနံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၆။ (-အပ၊ ၂။ ၂၆၁-၂)။ (၅) ဆည်းပူး-ကောင်းစွာ ဆည်းပူး-အပ်သော။ သဇ္ဇိတ (နေတ္တိ။ ဋ္ဌ။ ၂၂၅) နှင့် သဇ္ဇိတံ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၃၁။ (၆) စီရင်-စီမံ-ရာ (နေ့)။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဇ္ဇိတဒိဝသ (ပု၊ န) [သဇ္ဇိတ + ဒိဝသ] စီရင်-စီမံ-ဖန်တီး-ရာဖြစ်သော-နေ့-ရက်။ ဥတ္တရဒွါရေ သဇ္ဇိတဒိဝသေ ပန ဒေဝိယာ တထေဝ နိမန္တေန္တိယာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၅။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၃၇။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၉။

သဇ္ဇိတမန္ဒာဒိအာဝုဓ (တိ) [သဇ္ဇိတ + မန္ဒ + အာဒိ + အာဝုဓ] သဇ္ဇာဝုဓ-ကြည့်။

သဇ္ဇိတဓမ္မသဘာ (ထီ) [သဇ္ဇိတာ + ဓမ္မသဘာ] စီရင်-စီမံ-အပ်ပြီးသော တရား-သဘင်-ပွဲ။ မဟာသတ္တော သဇ္ဇိတဓမ္မသဘာယံ ---- ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၂။

သဇ္ဇိတပသာဓန (န) [သဇ္ဇိတ + ပသာဓန] စီရင်-စီမံ-အပ်သော တန်ဆာ။ ပရသ္သ သဇ္ဇိတပသာဓနံ သီသေ ပဋိမုဉ္စန္တော ဝိယ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀။

သဇ္ဇိတသညာ (ထီ) [သဇ္ဇိတာ + သညာ] စီရင်-စီမံ-အပ်၏-ဟူ၍ဖြစ်သောအမှတ်သညာ။ အပါထေယျာဒိအတ္ထာယ သဇ္ဇိတသညာယ အတိရေကပဋိဂ္ဂဟဏေန အာရောစနေ။ ကင်္ခါ။ ဋီ။ ၉၀။

သဇ္ဇိတာကာရ (တိ) [သဇ္ဇိတ + အာကာရ] စီရင်-စီမံ-အပ်ပြီးသော အခြင်းအရာရှိသော။ တတော ဧဝ သုသဇ္ဇိတံ သဗ္ဗကာလံ သုဋ္ဌု သဇ္ဇိတာကာရမေဝ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၆။

သဇ္ဇိတုံ (ဈ) [သဇ္ဇ (သဇ + ယ) + တုံ] စီရင်-စီမံ-ခြင်းငှာ။ ကတ္တုံ သဇ္ဇိတုံ အသမတ္ထ-ဘာဝတော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၇၂။

သဇ္ဇိတု (ပု) [သဇ္ဇ + တု။ သဇိတု-ကြည့်။] ပြုပြင်-စီမံ-ဖန်တီး-ဖန်ဆင်း-စီရင်-တတ်သော။ (ဗြဟ္မာ၊ ထာဝရဘုရား)။ အယံ ခေါ ဘဝံ ဗြဟ္မာ----သေဋ္ဌော သဇ္ဇိတာ ဝသီ ပိတာ ဘူတဘဗျာနံ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၇။ မ၊ ၁။ ၄၀၂။ (-သျာ၊ တံ၊ က)။

သဇ္ဇိတ္ထော (ကြိ) [သဇ္ဇ (သဇ + ယ) + တ္ထော] (သင်) ကပ်ငြိ-ငြိကပ်-တွယ်တာ-ဖြီ။ သဇ္ဇတိ-လည်းကြည့်။ မာ သဇ္ဇိတ္ထော တဒါစရ (သံ၊ ၁။ ၁၁၃) နှင့် ဧဝံ ဓမ္မကထံ အာစရန္တော မာ လဂ္ဂိ။ ---- တွံ ဧဝံ မာ သဇ္ဇိတ္ထောတိ ဝဒတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၂။

သဇ္ဇိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သဇ္ဇ (သဇ + ယ) + တွာ] စီရင်-စီမံ-ပြင်ဆင်-၍။ နာဂရာ---- ဒါနံ သဇ္ဇိတွာ နရဂမဗ္ဗေ မဏ္ဍပံ ကတွာ ဒါနံ အဒံသု။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၉။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၂၄၀။ ဝဇီရ။ ၄၆၈)။

သဇ္ဇိယမာန (တိ) [သဇ္ဇ (သဇ + ယ) + ယ + မာန] စီရင်-စီမံ-ပြုလုပ်-အပ်သော။ ဝိသုံ သဇ္ဇိယမာနေ အတိစိရံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၁၂။

သဇ္ဇိဿာမ (ကြိ) [သဇ္ဇ (သဇ + ယ) + ဿာမ] စီရင်-စီမံ-ပြင်ဆင်-ကုန်အံ့။ သဇ္ဇတိ-လည်းကြည့်။ “သာဓု သဇ္ဇိဿာမာ”တိ တေ သဇ္ဇံ ပဏ္ဏာကာရံ သဇ္ဇယိံသု။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉။

သဇ္ဇု (ဗျ) [သမာန + ဒျု။ ကစ္စည်း။ ၅၇၁။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၁၆၇။ သဇ္ဇု²-ကြည့်။ သဒျသ်-သံ။ (ဗျ) သဇ္ဇော-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] တူမျှသော အခါ-ယခု-ယနေ့-ထိုခဏ-လောလောဆယ်-(၌)၊ နေ့ချင်း၊ ချက်ချင်း၊ ယခုချက်ချင်း။ သမာနေ ကာလေ သဇ္ဇ, သဇ္ဇု။ ကစ္စည်း။ ၅၇၁။ ဝတ္တမာနာဒိဝသေန သမာနကာလေ သဇ္ဇု၊ တသ္မိံ ခဏေ။ တထာ ဟိ "န ဟိ ပါပံ ကတံ ကမ္မံ၊ သဇ္ဇု ခီရံဝ မုစ္စတိ" တိ ဧတ္ထ သဇ္ဇုခီရန္တိ တင်္ခဏံ ယေဝ ဓေနုယာ ထနေဟိ နိက္ခန္တံ အဘုဏှခီရန္တိ အတ္ထော။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၁၆၇။ သဇ္ဇုခီရံ ဝါ (ဓမ္မ။ ၂၃) တိ တံခဏံယေဝ ဓေနုယာ ထနေဟိ နိက္ခန္တံ အဘုဏှံ ခီရံ န မုစ္စတိ န ပရိဏာမတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၃။ တင်္ခဏေ သဇ္ဇုသပဒိ။ ဓာန်။ ၁၁၄၉။ သဇ္ဇုသပဒိသဒ္ဒါ တင်္ခဏေတျတ္ထေ။ ဓာန်၊ ဋီ။

သဇ္ဇုက (ကြိ၊ ဝိ) [သဇ္ဇု + က။ သဇ္ဇု²-ကြည့်။] (၁) တူမျှသောအခါ-ယခု-ယနေ့-ထိုခဏ-(၌)၊ နေ့ချင်း၊ ချက်ချင်း၊ ယခုချက်ချင်း။ (၂) နေ့ချင်းပြန်။ (၃) ထိုနေ့ အတွက်။ (၁)ဒန္တဝဏ္ဏာနီတိ သဇ္ဇုကံ ဥလ္လိခိတပဟတ္ထဒန္တ-သဒိသဝဏ္ဏာနိ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၁။ ကေဝလံ ပန သဇ္ဇုကံ ခုဒ္ဒါပဋိယာတမတ္တံ ကရောတိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၂။ (-နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၆)။ (၂) သဇ္ဇုက (ဝိ၊ ၃။ ၁၅၇) န္တိ တဒဟေဝ အာဂမနတ္ထာယ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၄၁။ (-ဝိ၊ ၃။ ၁၆၀-၁။ ၁၇၀၊ ၂၃၂။ ကင်္ခါ။ ၉၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၀၉။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၄၉)။ (၃) သဇ္ဇုကမေဝ တဏ္ဍုလံ အဂ္ဂဟေတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၃။

သဇ္ဇုခီရ (န) [သဇ္ဇု + ခီရ] ညှစ်ပြီးစ-ညှစ်ခါစ-ဖြစ်သော နို့ရည်။ လောလောလတ်-အသစ် စက်စက်-ဖြစ်သော နို့ရည်။ သဇ္ဇု-ကြည့်။

သဇ္ဇုရသ (ပု) [သဇ္ဇ + ရသ- တစ်နည်း- သဇ္ဇ + သိလေသ။ သဇ္ဇရုက္ခဿ သိလေသော သဇ္ဇုလသော၊ အဿု၊ သိလောပေါ၊ ဧဿတ္ထူ၊ သဇ္ဇဿ ရသော ဒဝေါ သဇ္ဇုလသော၊ အဿု၊ လတ္ထူ။ သဇ္ဇုရသောတိပိ ပါဌော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၃၀၄။ သဇ္ဇရသော သာလရုက္ခရသော။ ယောမ။ သဇရသ-သံ။] ပွဲ့လျက်, အင်တွဲ။ သဇ္ဇုရသကင်္ဂုဋ္ဌသိလေသာဒီသု ဝါ ယံကိဉ္စိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၈၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၀၇။ ကင်္ခါ။ ၂၆၃။

သဇ္ဇုလသ (ပု) [သဇ္ဇ + ရသ။ တစ်နည်း- သဇ္ဇ + သိလေသ] သဇ္ဇုရသ-ကြည့်။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဇတူနိ ဘေသဇ္ဇာနိ ---- တကပဏ္ဏိံ သဇ္ဇုလသံ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၉၃။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၉၈။ ယက္ခဓူပေါ သဇ္ဇုလသော၊ တက္ကောလံ တု စ ကောလကံ။ ဓာန်။ ၃၀၄။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၂၈)။

သဇ္ဇေတဗ္ဗ (တိ) [သဇ္ဇ + ဏေ + တဗ္ဗ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၉၅။] စွန့်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ ဝိရုဒ္ဓံ ဒိသွာ သဇ္ဇေတဗ္ဗံ၊ နော စေ သဇ္ဇေတိ ဒုက္ကဋံ။ ဝဇိရ။ ၃၄၅။

သဇ္ဇေတိ (ကြိ) [သဇ္ဇ + ဏေ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၉၅။ သဇယတိ-သံ။ သဇ္ဇေဣ-ပြာ။ သဇ္ဇဣ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) စီရင်-ပြင်ဆင်-၏။ (၂) စီရင်-မွမ်းမံ-တန်ဆာဆင်-၏။ (၃) (က) စီရင်-စီမံ-၏။ (ခ) စီရင်-ပြုလုပ်-၏။ (၄) စီရင်-ဖန်ဆင်း-၏။ (၅) ကပ်ငြိ-ငြိကပ်-တွယ်တာ-၏။ (၁) စီရင်-ပြင်ဆင်-၏။ ဘိက္ခုနီ ဓောဝနတ္ထာယ ဥဒ္ဓနံ သဇ္ဇေတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၁။ ဥက္ကံ ဗန္ဓေယျာတိ အင်္ဂါရကပလ္လံ သဇ္ဇေယျ။

မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၁၀။ သဋ္ဌေယာတိ ----- ပဋိယာဒိယေယျ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၉၉။ ပုန ဒိဝသေ အတ္တနော နိဝေသနေ မဟာဒါနံ သဋ္ဌေသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၇။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၈။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅၁။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၇၀၊ ၉၉။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၈)။ (၂) စီရင်-မွမ်းမံ-တန်ဆာဆင်-၏။ ရာဇာနု-ဘာဝေန ပဋိယာဒေထာ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၀၀)တိ မမ ရာဇာနုရူပံ သဋ္ဌေထ၊ အလင်္ကရောထာတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၉၄။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၇၂)။ (၃) (က) စီရင်-စီမံ-၏။ သတ္တာရသမ္ပာနံ သဋ္ဌေသိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၉။ အတ္တနော နိဝေသနေ မဟာဒါနံ သဋ္ဌေသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၇။ ပါသာဒာယန္တာနိ သဋ္ဌေန္တိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၀။ သဗ္ဗေ သန္နိပတိတွာ ဓမ္မသဘံ သဋ္ဌေန္တိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၂။ ယည် သဋ္ဌေန္တိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၅။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၂။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၄။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၅)။ (ခ) စီရင်-ပြုလုပ်-၏။ နာဝံ တာဝ သဋ္ဌေယျာမ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၆၆။ (၄) စီရင်-ဖန်ဆင်း-၏။ ကိဋ္ဌာယံ လောကံ သဋ္ဌေသော အတ္တတ္တံ ဝါ သဋ္ဌေယျ လောကတ္တံ ဝါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၀။ (၅) ကပ်ငြိ-ငြိကပ်-တွယ်တာ-၏။ သေယျထာပိ ဘဂိနိ ပုရိသော ဟတ္ထံ ဒတွာ ကဋ္ဌေ သဋ္ဌေယျ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၀၉။ (-သံ၊ ၁။ ၄၂၆။ အံ၊ ၁။ ၄၈၅။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၃)။

သဋ္ဌေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သဋ္ဌ + ဏေ + တွာ] (၁) စီရင်-ပြင်ဆင်-၍။ (၂) စီရင်-စီမံ-ဖန်တီး-၍။ (၃) စီရင်-စီစဉ်-ခင်းကျင်း-ကျင်းပ-၍။ (၁) ဂန္ဓဓူမဝါသကုသုမဝိစိတြံ မဟာပူဇံ သဋ္ဌေတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၇။ ပုနဒိဝသေ ဒက္ခိဏာဒ္ဓါရေ ဒါနံ သဋ္ဌေတွာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၆။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၁-၈၊ ၂၂၆)။ (၂) အထဿ မာတာ ပူဝေ သဋ္ဌေတွာ ပဟိဏိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၆။ (၃) မဟာသေဋ္ဌိပိ ခေါ ဝိဟာရမဟံ သဋ္ဌေတွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၈၊ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၈။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၁၅)။

သဋ္ဌေထ (ကြိ) [သဋ္ဌ + ဏေ + ထ] စီရင်-စီမံ-ပြင်ဆင်-ကြကုန်လော။ သဋ္ဌေတိ-လည်း ကြည့်။ တုမှေ ဒါနမေဝ သဋ္ဌေထ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၅။ ဝေဂေန ဓနုအာဒီနိ သဋ္ဌေထ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၂။

သဋ္ဌေန္တ (တိ) [သဋ္ဌ + ဏေ + အန္တ။ ထိ-၌ သဋ္ဌေန္တီ။] (၁) စီရင်-စီမံ-ပြင်ဆင်-သော၊ သူ။ (၂) စီရင်-ဖန်ဆင်း-သော၊ သူ။(၁) အဒ္ဓုဟလံ သဋ္ဌေန္တော စတူသု ပါဒေသု အဒ္ဓုဟလမဋ္ဌံ ဌပေတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၅။ ----ဒုတိယဒိဝသေ ဒါနံ သဋ္ဌေန္တီ အပ္ပေါဒကမဓုပါယာသံ သမ္ပာဒေတွာ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၈။ (၂) ကိဋ္ဌာယံ လောကံ သဋ္ဌေန္တော အတ္တတ္တံ ဝါ သဋ္ဌေယျ လောကတ္တံ ဝါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၀။

သဋ္ဌေန္တိ (ကြိ) [သဋ္ဌ + ဏေ + အန္တိ] စီရင်-စီမံ-ပြင်ဆင်-ကုန်၏။ သဋ္ဌေတိ-လည်း ကြည့်။ မာဏဝကဿ ပါတရာသဘတ္တံ သဋ္ဌေန္တိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၅။

သဋ္ဌေယျ (ကြိ) [သဋ္ဌ + ဏေ + ယျေ] သဋ္ဌေတိ-ကြည့်။

သဋ္ဌေယျာမ (ကြိ) [သဋ္ဌ + ဏေ + ယျာမ] စီရင်-ပြုလုပ်-ကုန်ရာ၏။ သဋ္ဌေတိ (၃) (ခ) ကြည့်။

သဋ္ဌေသိ (ကြိ) [သဋ္ဌ + ဏေ + ဤ] စီရင်-စီမံ-ပြင်ဆင်-ပြီ။ သဋ္ဌေတိ-လည်း

ကြည့်။ သော ---- သဗ္ဗရတ္တိံ သက္ကာရသမ္မာနံ သဏ္ဌေသိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၉။ တဏ္ဍုလာဒီနိ ဒါနူပကရဏာနိ သဏ္ဌေသိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၉၉။

သဏ္ဌေဿန္တိ (ကြိ) [သဏ္ဌ + ဏေ + ဿန္တိ] စီရင်-စီမံ-ကုန်လတ္တံ့-ကုန်အံ့။ သာဓု ဒေဝ သွေ ပါတောဝ ပဏ္ဏိမဒ္ဒါရေ ဓမ္မယုဒ္ဓမဏ္ဍလံ သဏ္ဌေဿန္တိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၄၉။

သဏ္ဌေဟိ (ကြိ) [သဏ္ဌ + ဏေ + ဟိ] စီရင်-စီမံ-လော။ တွံ မဟန္တံ အဓိကာရံ (သက္ကာရံ) သဏ္ဌေဟိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၀။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၁။ တေန ဟိ ဘောတိ ပါထေယျံ မေ သဏ္ဌေဟိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၂။

သဇ္ဈု (ပု၊န) [သဇ္ဇ + ဈု။ သဇ္ဇ သင်္ဂေ၊ ဈော၊ ဥလောပေါ။ သဇ္ဈုံ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၃၃၀။ တစ်နည်း-သဓ + ဏျု။ သာဓျ-သံ။ သဇ္ဈ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဓီ။] (န) (၁) ငွေ။ (ပု) (၂) သဇ္ဈု အမည်ရှိသော ပရိဗိုဇ်။ (၁) သဇ္ဈု (ဒီ၊ ၂။ ၂၇၈။ အံ၊ ၂။ ၁၃။ အဘိ၊ ဝိ။ ၈၄) န္တိ ရဇတံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၀။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၀)။ သဇ္ဈု-လည်း ကြည့်။(၂) အထ ခေါ သဇ္ဈော ပရိဗ္ဗာဇကော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ အံ၊ ၃။ ၁၇၈။

သဇ္ဈုဗ္ဘရိတ (တိ) [သံ + အဓိ + အဘိ + အရ + တ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၀-၌ သဥမ္ဘရိ-ဟုရှိ၏။ သံ + ဘရ + တ။ သံ + ဇဘာရိ။ ဝိလျံ။ သဥမ္ဘရိ-ကြည့်။] (က) ထက်ဝန်းကျင်မှ ပြင်းစွာ-နှိပ်စက်-ထိုးဆွ-အပ်သော။ (ခ) ထက်ဝန်းကျင်မှ လွန်စွာ ပြည့်သော။ (က) (ခ) ဝါတယ သန္တောဒနကိရိယာယ သဇ္ဈုဗ္ဘရိတမကံသူတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ " သဇ္ဈုဗ္ဘရိတ " န္တိ ဧတဿ " သံ အဓိ အဘိ အရိတ " န္တိ ပဒစ္ဆေဒေါ၊ သမန္တတော ဘုသံ အရိတန္တိ အတ္ထော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၀။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၇၆)။

သဇ္ဈုဘာရ (ပု) [သဇ္ဈု + ဘာရ] ငွေထုပ်၊ ငွေဟူသော-ဝန်-ဝန်ထုပ်-ဝန်ပိုး။ အဟဉ္စ သဇ္ဈုဘာရံ ဆဍ္ဍေဿာမိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၇၈။

သဇ္ဈုသုတ္တ (န) [သဇ္ဈု + သုတ္တ] သဇ္ဈုသုတ်၊ သဇ္ဈုအမည်ရှိသော ပရိဗိုဇ်အား ဟောကြားအပ်သော သုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယပါဠိ၊ ၉-နိပါတ်၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၁-ဝဂ်၊ ၈-သုတ်။ အံ၊ ၃။ ၁၇၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၂။

သဇ္ဈာနက (တိ) [သဟ + ဈာန + က] ဈာန် ထင်ရှားရှိသော (ဈာန် မလျောသော)။ သဇ္ဈာနကော ------ အနာဂါမိသဘာဂေါ အနာဝတ္တိဓမ္မော ဣမံ ဂဏှုပဂေါ န ဟောတိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၃၇။ သဇ္ဈာနကော အပရိဟီနဇ္ဈာနော----။ အနုဋီ၊ ၃။ ၄၉။

သဇ္ဈာပေဟိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဈေ + ဏာပေ + ဟိ] (သင်) ရွတ်ဖတ်-ရွတ်အံ-သင်-သင်ယူ-စေလော။ သဇ္ဈာပေဟိ ခေါ တွံ ဗြဟ္မဏ ဣမံ ဒါရကံ မန္တာနိ။ မိလိန္ဒ။ ၉။

သဇ္ဈာယ (ပု) [သံ + ဈေ + အ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၄၉။ သု + အဓိ + ဣ + ဏ။ ဈေ အဇ္ဈာယနေ သံပုဗ္ဗော၊ မဟာဝုတ္တိနာ နိဂ္ဂဟိတဿ ဇာဒေသော၊ သဇ္ဈာယတိ။ နိရုတ္တိ။ ၄၀၂-နှာ။ သံ + အဓိ + ဣ + ဏ ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၀၄။ သံ + အဇ္ဈာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၀။ သွာဓျာယ-သံ။ သဇ္ဈာယ-ပြာ၊ သဇ္ဈာအ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) (က) ကောင်းစွာ-သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်း။ (ခ) ကိုယ်တိုင် အစိုးရသော အားဖြင့်-သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်

ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်း။ (၂) (က) သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို - ရွတ်ဖတ် - အပ်သော - အသံ။ (ခ) သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-အပ်သော-အယူဝါဒ-စာပေ ကျမ်းဂန်။ (၃) သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို - ရွတ်ဖတ် - ရာ(ကာလ စသည်)။ (၄) သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-သော၊ သူ။ (၅) ကောင်းစွာ (အနက်ကို) ကြံစည်ခြင်း။ (၆) သဇ္ဈာယသုတ်။ (၁) (က) ကောင်းစွာ-သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်း။ ဧကေတော သဇ္ဈာယံ ကရောန္တော။ ဝိ၊ ၂။ ၂၆။ တေန ဟိ ဘော ယထာသုတေ ယထာပရိယတ္တေ မန္တေ ဝိတ္ထာရေန သဇ္ဈာယံ ကရောထ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၉၂။ (-ဝိ၊ ၂။ ၁၈၈၊ ၃၈၂။ ဒီ၊ ၃။ ၂၃၅။ အံ၊ ၂။ ၁၈၊ ၇၆။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂၁၊ ၂၃၈။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၉၊ ၁၀။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၃၄။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆၀)။ (ခ) ကိုယ်တိုင်အစိုးရသောအားဖြင့်-သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်း။ သဇ္ဈာယ (ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၄၀) န္တိ သယံ ဣဿရေန အယနံ ဥစ္စာရဏံ၊ ကေနစိ အနဇ္ဈိဋ္ဌော သယံ အဓိဣဿရေန အယနံ ဥစ္စာရဏန္တိ အတ္ထော။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၀၄။ (၂) (က) သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-အပ်သောအသံ။ ရာဇာ သဇ္ဈာယံ သုဏန္တောဝ နိဒ္ဒံ ဩက္ကမိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၃၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၃၈-၉)။ (ခ) သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-အပ်သော - အယူဝါဒ - စာပေ ကျမ်းဂန်။ မဟာဝိဟာရဝါသီနံ၊ သဇ္ဈာယမှိ ပတိဋ္ဌိတော။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၂။ (၃) သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ရာ (ကာလ စသည်)။ သဇ္ဈာယကာလ-ကြည့်။ (၄) သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို- ရွတ်ဖတ်-သော၊ သူ။ ဝိဝဋ္ဋမုခါ မန္တဇ္ဈေန မဏ္ဍိတာ သဇ္ဈသော သဇ္ဈာယာ ဟောန္တိ၊ န ဣတရေ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၇။ (၅) ကောင်းစွာ (အနက်ကို) ကြံစည်ခြင်း။ ဂဟိတသဇ္ဈာယကရဏ (ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၇။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၅၉) န္တိ ဥဂ္ဂဟိတဿ သုဋ္ဌု အတ္ထစိန္တနံ။ စိန္တနတ္ထော ဟိ သဇ္ဈာယသဒ္ဒေါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၅။ မနသာ သဇ္ဈာယော (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃၅) တိ စိတ္တေန စိန္တနမာဟ၊ ယံ မာနသံ " ဇပ္ပန " န္တိ ဝုစ္စတိ၊ သမ္မဒေဝ အဇ္ဈာယောတိ ဝါ သဇ္ဈာယော၊ စိန္တနန္တိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၀။ (၆) သဇ္ဈာယသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၉-သံယုတ်၊ ၁၀-သုတ်။ သံ၊ ၁။ ၂၀၄။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၀-၁။ သံ၊ ဋီ၊၁။၃၀၃-၄။ သဇ္ဈာယေန အယောနိသော။ သံ၊ ၁။ ၂၀၇။

သဇ္ဈာယက (တိ) [သံ + ဈေ + ဏွု။ ထိ - ၌ သဇ္ဈာယိကာ။] သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-တတ်သော (သူ)။ ထေရဿာတိ သဇ္ဈာယကတ္ထေရဿ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၃။

သဇ္ဈာယကတ (တိ) [သဇ္ဈာယ + ကတ] ကောင်းစွာ-သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်း - မှု - ကို ပြုအပ်သော။ ဒီဃရတ္တံ သဇ္ဈာယကတာပိ မန္တာ နပ္ပဋိဘန္တိ။ သံ၊ ၃။ ၁၀၆-၇။ အံ၊ ၂။ ၂၀၂-၃။

သဇ္ဈာယကတ္ထေရ (ပု) [သဇ္ဈာယက + ထေရ] သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-တတ်သော မထေရ်၊ သဇ္ဈာယကထေရ်။ သဇ္ဈာယက-ကြည့်။

သဇ္ဈာယကရဏ (န) [သဇ္ဈာယ + ကရဏ] (၁)ကောင်းစွာ-သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်းကို ပြုခြင်း။ (၂) ကောင်းစွာ (အနက်ကို) ကြံစည်ခြင်းကို ပြုခြင်း။ (၃) ကောင်းစွာ-သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်းကို ပြုရာ (ကာလ)။ (၁) သက္ကစ္စံ သိပ္ပပဋိဂ္ဂဟဏေနာတိ သက္ကစ္စံ ပဋိဂ္ဂဟဏံ နာမ ထောကံ ဂဟေတွာ ဗဟုဝါရေ သဇ္ဈာယကရဏံ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၃၇။

(၂) သဇ္ဈာယ (၅) အနက်ကြည့်။ (၃) ဣဒဥ္စ သဇ္ဈာယကရဏာတော ပဌာယ အနုပဋိပါဋိယာ မနသိကာတဗ္ဗံ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃၆။

သဇ္ဈာယကရဏီယ (န) [သဇ္ဈာယ + ကရဏီယ] ကောင်းစွာ-သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်းကို ပြုခြင်း။ အပ္ပေါသုက္ကောတိ ဥဒ္ဒေသသင်္ဂဟဏေ စ သဇ္ဈာယကရဏီယေ စ နိရုဿုက္ကော။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၇၀။

သဇ္ဈာယကာလ (ပု) [သဇ္ဈာယ + ကာလ] သရဇ္ဈာယ် -ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်- ရာ-အခါ-ကာလ။ ဣဒဥ္စ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဘာဝေတုကာမေန ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဟေတွာ သဇ္ဈာယကာလေ ဧဝ ---သဇ္ဈာယော ကာတဗ္ဗော။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၃၇။

သဇ္ဈာယက္ကမ (ပု) [သဇ္ဈာယ + ကမ] ကောင်းစွာ- သရဇ္ဈာယ်- ရွတ်ဆို- ရွတ်ဖတ်-ခြင်း၏အစဉ်။ ဝက္ကပဥ္စကဿ, တစပဥ္စကဿ စ ပဋိလောမတော သဇ္ဈာယက္ကမော သမ္ဗန္ဓော ဒဿိတော။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၅၄။

သဇ္ဈာယတိ (ကြိ) [သံ + ဈေ + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၄၉။ နိရုတ္တိ။ ၄၀-နှာ။ သု + အဓိ + ဣ + အ + တိ။ သ္ဝာဇ္ဈာယတိ၊ သ္ဝာဇ္ဈာတိ။ သက္ကတပိဋက။] (၁) ကောင်းစွာ-သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို - ရွတ်ဖတ် - ၏။ (၂) ဆောင်၏။ (၃) (က) သင်-သင်ယူ-၏။ (ခ) သင်-သင်ယူ-၍-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-၏၊ စူးစမ်း ဆင်ခြင်၏။ (၁) ကောဒဟရော အန္တောလေဏေ ဣမံ သုတ္တံ သဇ္ဈာယတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၈၈။ (-ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၈၃။ မ၊ ဋ၊ ၁၊ ၁၁၃။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၁၁။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၅၂)။ (၂) သဇ္ဈာယန္တိ (ကခ်ီ။ ၂၅၂) တိ ဓာရေန္တိ။ ကခ်ီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၄၁၄။

(၃) (က) မန္တေ ပရိဝတ္တေတီတိ ဝေဒေ သဇ္ဈာယတိ၊ ပရိယာပုဏာတီတိ အတ္ထော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၂၀။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၁။ (ခ) ယော ဟိ ဧဝရူပံ လဒ္ဓိံ ဂဟေတွာ ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနေသု နိသိန္နော သဇ္ဈာယတိ ဝီမံသတိ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၈၉။ သဇ္ဈာယတီတိ တံ ဒိဋ္ဌိဒီပကံ ဂန္ထံ ဥဂ္ဂဟေတွာ ပဌတိ၊ ဝီမံသတီတိ တဿ အတ္ထံ ဝိစာရေတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၈။ (-ဒီ၊ ဋ၊ ၁။၁၅၀။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၇)။

သဇ္ဈာယထ (ကြိ) [သံ + ဈေ + အ + ထ] (သင်တို့) ကောင်းစွာ- သရဇ္ဈာယ်- ရွတ်ဆို- ရွတ်ဖတ်-ကြကုန်လော။ ဓော် မေ သုတ္တံ သဇ္ဈာယထ။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၁။ ၈၃။ ဓေနွေ မန္တေ သဇ္ဈာယထ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၂၁။

သဇ္ဈာယမနေဓဉ (တိ) [သဇ္ဈာယ + မနေဓဉ] (ဓေဒင်ကို) သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်းဟူသော ဥစ္စာစပါးရှိသော၊ သူ။ သဇ္ဈာယ-မနေဓဉာသုံ၊ ဖြတ်ပုံ နိဓိမပါလယုံ။ သုတ္တနိ။ ၃၂၂။ သဇ္ဈာယမနေဓဉော အတ္တနော မန္တဇ္ဈေန သင်္ခါတေနေဝ ဓနေန ဓဉေန စ သမန္နာ-ဂတော အဟောသုံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၀။

သဇ္ဈာယန (န) [သံ + ဈေ + ယု။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၄၉။ နိရုတ္တိ။ ၄၀၂-နှာ။ သံ + အဓိ + ဣ + ယု။ သဇ္ဈာယတိ-ကြည့်။ သ္ဝာဇ္ဈာယန-သံ။] (၁) ကောင်းစွာ-သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်း။ (၂) သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ရာ (ကာလ)။ (၃) သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-အပ်သော (အသံ)။ (၁) ယထာ တံ ပဂုဏဿ ဂန္ထဿ သဇ္ဈာယနေ ဉာယာဂတာပိ ဝါရာ န ဝိညာယန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၅။ (၂) သဇ္ဈာယနကာလ, သဇ္ဈာယနဋ္ဌာန-တို့

ကြည့်။ (၃) သဇ္ဈာယနသဒ္ဒ-ကြည့်။

သဇ္ဈာယနကရဏ (န) [သဇ္ဈာယန + ကရဏ] သဇ္ဈာယကရဏ - ကြည့်။ ဣဒါနိ တဿ နိဿရဏပရိယတ္တိဝသေန သဇ္ဈာယနကရဏံ ---- ဒဿေတုံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၃။

သဇ္ဈာယနကာလ (ပု) [သဇ္ဈာယန + ကာလ] သဇ္ဈာယကာလ-ကြည့်။ အထဿ သဇ္ဈာယနကာလေ ဧကော သိင်္ဂါလော ---- တံ မန္တံ သုတွာ ဝ ပဂုဏမကာသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၃။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၁၄)။

သဇ္ဈာယနဋ္ဌာန (န) [သဇ္ဈာယန + ဌာန] သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ရာ-အရပ်-ဌာန။ အတ္တနော သဇ္ဈာယနဋ္ဌာနေ စေ ဝုဓ္မတရာ အာဂစ္ဆတိ။ ဝဇိရ။ ၃၇၉။

သဇ္ဈာယနမဂ္ဂ (ပု) [သဇ္ဈာယန + မဂ္ဂ] သဇ္ဈာယက္ကမ-ကြည့်။ ဧကေန သဇ္ဈာယန-မဂ္ဂေန ကထေတဗ္ဗဝါရောတိ အတ္ထော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၈၁။

သဇ္ဈာယနဝါစက (အဇ္ဈာယာနုဝါက?) (တိ) [သဇ္ဈာယန + ဝါစက] သဇ္ဈာယနမည်သော ပေဒင်ကျမ်း, ဝါစကမည်သော ပေဒင်ကျမ်း။ သမိဟိတန္တိ သမုပဗျူဠ္ဟံ ရာသိကတံ၊ ဣရု-ဝေဒယဇုဝေဒသာမဝေဒါဒိဝသေန တတ္ထာပိ ပစ္စေကံ မန္တဗြာဟ္မဏာဒိဝသေန သဇ္ဈာယန-ဝါစကာဒိဝသေန စ ပိဏ္ဍံ ကတွာ ဌပိတန္တိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၂၉။ (-မှတ်ချက် ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၈။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၇၃။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၃ - တို့၌ကား "အဇ္ဈာယာနုဝါကာဒိဝသေန" ဟု ရှိသည်။ အဇ္ဈာယာနုဝါကာဒိဝသေန • အဇ္ဈာယ မည်သော ပေဒင်ကျမ်း, အနုဝါကမည်သော ပေဒင်ကျမ်း စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်-ဟု ပြန်ဆိုပါ)။

သဇ္ဈာယနဝီရိယ (န) [သဇ္ဈာယန + ဝီရိယ] သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်း၌-အားထုတ်မှု-လုံ့လ-ဝီရိယ၊ သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ကြောင်း-လုံ့လ-ဝီရိယ။ တဿေဝ စာယသ္မတော ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှနဝီရိယံ သဇ္ဈာယနဝီရိယဉ္စ ---- အညေဟိ အသဒိသံ အဟောသိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၃။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၄၈)။

သဇ္ဈာယနသဒ္ဒ (ပု) [သဇ္ဈာယန + သဒ္ဒ] သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-အပ်သော အသံ။ ----သာမဏေရဒဟရဘိက္ခူနံ သဗ္ဗထာမေန သဇ္ဈာယန္တာနံ သဇ္ဈာယနသဒ္ဒေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၇။

သဇ္ဈာယနသဒ္ဒသဝနူပစာရဝိဇဟန (န) [သဇ္ဈာယနသဒ္ဒ + သဝန + ဥပစာရ + ဝိဇဟန] သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-အပ်သော အသံကို ကြားလောက်ရာ ဥပစာရကို စွန့်ခြင်း။ ဒွေ လေဍ္ဍုပါတေ အတိက္ကမိတွာတိ ဘိက္ခူနံ သဇ္ဈာယနသဒ္ဒသဝနူပစာရဝိဇဟနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၇၁။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၆၂။

သဇ္ဈာယန္တ (တိ) [သံ + ဈေ + အန္တ။ ထီ- ၌ သဇ္ဈာယန္တီ။] (၁) ကောင်းစွာ-သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-သော။(၂) သင်-ယူ-သော။(၁)ပညဝါ သတ္တော ဒွတ္တိံသာကာရံ သဇ္ဈာယန္တော ဝ တတ္ထ ခယဝယံ ပဋ္ဌပေတွာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၀။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၅။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၀၉။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၅)။ (၂) မန္တေ အဓိယမာနောတိ ဝေဒေ သဇ္ဈာယန္တော ဂဏှန္တော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၆။

သဇ္ဈာယန္တိ (ကြိ) [သံ + ဈေ + အ + အန္တိ] သဇ္ဈာယတိ-ကြည့်။

သဇ္ဈာယန္တ (ကြိ) [သံ + ဧျ + အ + အန္တ] သဇ္ဈာယတိ-ကြည့်။

သဇ္ဈာယပရိယောသာန (န) [သဇ္ဈာယ + ပရိယောသာန] သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်း၏ အဆုံး။ တေသံ သဇ္ဈာယပရိယောသာနေပိ ဥဒကပရိယန္တမေဝ ပထဝီ အကမ္ပိတ္ထ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၆၃။

သဇ္ဈာယပ္ပကာရ (ပု) [သဇ္ဈာယ + ပကာရ] ကောင်းစွာ-သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်း အပြား။ ပဥ္စကာဒီနံ ပဓ္စေကံ အနုလောမာဒိနာ သဇ္ဈာယပ္ပကာရတော အညော သဇ္ဈာယပ္ပကာရော ဧသောတိ အတ္ထော။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၅၄။

သဇ္ဈာယပ္ပကာရန္တရ (န) [သဇ္ဈာယပ္ပကာရ + အန္တရ] သရဇ္ဈာယ် - ရွတ်ဆို - ရွတ်ဖတ်-ခြင်းအပြား-တစ်ပါး၊ ခြား-တစ်ပါး-သော-သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်း အပြား။ သဇ္ဈာယပ္ပကာရန္တရံ ဝါ ဧတမ္ပိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၀။

သဇ္ဈာယပ္ပဝတ္တိဒဿန (န) [သဇ္ဈာယ + ပဝတ္တိ + ဒဿန] ကောင်းစွာ-သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်း၏ ဖြစ်ခြင်းကို ပြခြင်း။ န သကလဆမာသေ သဇ္ဈာယပ္ပဝတ္တိဒဿနတ္ထံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၅၂။

သဇ္ဈာယဗဟုလ (တိ) [သဇ္ဈာယ + ဗဟုလ] သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်း များသော၊ များသော- သရဇ္ဈာယ်- ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်းရှိသော၊ သူ။ သဇ္ဈာယဗဟုလော (သံ၊ ၁။ ၂၀၄) တိ နိဿရဏပရိယတ္တိဝသေန သဇ္ဈာယနတော ဗဟုတရံ ကာလံ သဇ္ဈာယန္တော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၀။ (-အံ၊ ၂။ ၇၆)။

သဇ္ဈာယမဂ္ဂ (ပု) [သဇ္ဈာယ + မဂ္ဂ] (၁) သရဇ္ဈာယ်- ရွတ်ဆို- ရွတ်ဖတ်- ခြင်း၏ အစဉ်။ (၂) သင်ယူအပ်သော-ပါဠိအစဉ်-ပါဠိ။ (၁) တေနေဝ ဝုတ္တံ "ဧကေကံ ပစ္စယံ မူလကံ ကာတုန သဇ္ဈာယမဂ္ဂေန ဂဏေတဗ္ဗာ" တိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၂၀။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဇ္ဈာယမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာ (ထီ) [သဇ္ဈာယမဂ္ဂ + သံဝဏ္ဏနာ] ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ၊ သင်ယူအပ် သော ပါဠိနှင့် အဋ္ဌကထာ။ ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာ ကုသလာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၃။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၆၆) တိ သဇ္ဈာယမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာသု နိပုဏာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၈၄။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၈၅။

သဇ္ဈာယမာန (တိ) [သံ + ဧျ + အ + မာန] သဇ္ဈာယန္တ (၁) အနက်ကြည့်။ ယထာ ဟိ ပဂုဏံ ဓမ္မံ သဇ္ဈာယမာနော---- န ဇာနာတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၅။

သဇ္ဈာယမူလက (တိ) [သဇ္ဈာယ + မူလ + က] သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်းလျှင်-အရင်း-အကြောင်းရင်း-ရှိသော။ ယေပိ ပုဗ္ဗေ သဇ္ဈာယမူလကာ ဝါစာပရိစိတဗုဒ္ဓဝစနဓမ္မာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၄။

သဇ္ဈာယမူဠှက (တိ) [သဇ္ဈာယ + မူဠှက] သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်း၌ တွေဝေသော။ ဣဒံ ဟိ အာစရိယာနံ သဇ္ဈာယမူဠှကံ ဝါစာယ ပရိဟီနဋ္ဌာနံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၀။ (-၂၄၀)။ (-မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၃၆-၌ " သဇ္ဈာယမူလက"ဟုရှိ၏)။

သဇ္ဈာယဝိဓာန (န) [သဇ္ဈာယ + ဝိဓာန] ကောင်းစွာ-သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-ခြင်း အစီအရင်။ တတြိဒံ မနသိကာရမုခေနေဝ သဇ္ဈာယဝိဓာနံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၀။

သဇ္ဈာယဝိထိ (ထိ) [သဇ္ဈာယ + ဝိထိ] သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို- ရွတ်ဖတ်-ခြင်း ဟူသော အစဉ်။ ကေပဒိကဒဏ္ဍကသေတု ဝိယ က္ကမသ ဘိက္ခုနော သဇ္ဈာယဝိထိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၄၄။

သဇ္ဈာယဝေလာ (ထိ) [သဇ္ဈာယ + ဝေလာ] သဇ္ဈာယကာလ-ကြည့်။ သဇ္ဈာယဝေလာယံ သဇ္ဈာယတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၁၈။ က္ကတိဝုတ်၊ ဋ။ ၂၃၅။

သဇ္ဈာယသဒ္ဒ (ပု) [သဇ္ဈာယ + သဒ္ဒ] (၁) သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်- အပ်သော အသံ။ (၂) သဇ္ဈာယ-သဒ္ဒါ။ (၁) ပဒသဒ္ဒံ သဇ္ဈာယသဒ္ဒံ ဥက္ကာသိတသဒ္ဒံ ခိပိတသဒ္ဒံ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၈၅၊ ၂၄၅။ (၂) စိန္တနတ္ထော ဟိ သဇ္ဈာယသဒ္ဒေါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၅။

သဇ္ဈာယသမ္ဘောဟဋ္ဌာန (န) [သဇ္ဈာယ + သမ္ဘောဟ + ဌာန] သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို- ရွတ်ဖတ်-သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်-တွေဝေ ရာ-အရပ်-ဌာန။ အာစရိယ က္ကမသို့ ဂန္တွေ ဇွတ္တက် ပဒပစ္စာဘဋ္ဌ, ဇွတ္တက် သဇ္ဈာယ- သမ္ဘောဟနဋ္ဌာနံ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၂။

သဇ္ဈာယသိ (ကြိ) [သံ + ဓျေ + အ + သိ] (သင်) ကောင်းစွာ-သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ် ဖတ်-၏။ နာဓီယသီတိ န သဇ္ဈာယသိ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၇၁။

သဇ္ဈာယသုတ္တ (န) [သဇ္ဈာယ + သုတ္တ] သဇ္ဈာယသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယပါဠိ၊ သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ်၊ ၉-သံယုတ်၊ ၁၀-သုတ်။ သံ၊ ၁။ ၂၀၄။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၇၀။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၃။

သဇ္ဈာယသောတ (ပု၊ န) [သဇ္ဈာယ + သောတ] သရဇ္ဈာယ်- ရွတ်ဆို- ရွတ်ဖတ် (ခြင်းဟူ) သော အယဉ်။ သဇ္ဈာယသောတေ ပတိတံ ကဋ္ဌိ ကဋ္ဌိ ဝါစနာမဂ္ဂံ န သလ္လက္ခေတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၂၆။

သဇ္ဈာယသောတာနုသာရ (ပု) [သဇ္ဈာယသောတ+အနုသာရ] သရဇ္ဈာယ်- ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-သော အယဉ်ကို-အစဉ်- လျှောက် - လိုက် - ခြင်း။ အာဝဋ္ဋိတမတ္တေ သဇ္ဈာယသောတာနုသာရေန ဂန္ဓာ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၄၆။

သဇ္ဈာယာမ (ကြိ) [သံ + ဓျေ + အ + မ] သဇ္ဈာယတိ-ကြည့်။

သဇ္ဈာယာဟိ (ကြိ) [သံ + ဓျေ + အ + ဟိ] သဇ္ဈာယတိ-ကြည့်။

သဇ္ဈာယိ (ကြိ) [သံ + ဓျေ + အ + ဤ] သဇ္ဈာယတိ-ကြည့်။

သဇ္ဈာယိံသု (ကြိ) [သံ + ဓျေ + အ + ဥံ] သဇ္ဈာယတိ-ကြည့်။

သဇ္ဈာယိတ (တိ) [သံ + ဓျေ + တ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၄၉။ နိရုတ္တိ။ ၄၀၂-နှာ။ သု + အဓိ + က္က + တ။ သဇ္ဈာယတိ-ကြည့်။] (၁)ကောင်း စွာ- သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-အပ်သော။ (၂) သီဆိုအပ်သော။(၁)ဥဂ္ဂဟိတံ သဇ္ဈာယိတံ န ဒိဿတီတိ ဝဒတိ။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၈၄။ ယေဘုယျေန ဟိ တီဏိ ပိဋကာနိ ---- အနုက္ကမေန သဇ္ဈာယိတာနိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၆။ (၂) သဇ္ဈာယိတ (ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၄၄။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၉၀။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၆၆) န္တိ ဂါယနဝသေန သဇ္ဈာယိတံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၈။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅၇။

သဗ္ဗာယိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဧျ + တဗ္ဗ။ သု + အမိ + ဣ + တဗ္ဗ။ သဗ္ဗာယတိ-ကြည့်။] ကောင်းစွာ-သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-အပ် - သင့်- ထိုက် - သော။ အနုသံဝစ္ဆရံ သဗ္ဗာယိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၉။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၄၀။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၉၁)။

သဗ္ဗာယိတုံ (ဗျ) [သံ + ဧျ + တုံ] ကောင်းစွာ- သရဇ္ဈာယ်- ရွတ်ဆို- ရွတ်ဖတ်-ခြင်းငှာ။ သဒ္ဓိံ ဥဂ္ဂဟိတမမ္မံ ပန သဗ္ဗာယိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၁။ (-ကင်္ခါ။ ၂၈၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၀၉။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၄၇)။

သဗ္ဗာယိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဧျ + တွာ] (၁) ကောင်းစွာ-သရဇ္ဈာယ်-ရွတ်ဆို-ရွတ်ဖတ်-၍။ (၂) သင်-သင်ယူ-၍။ (၁) တသ္မာ ထောက် ဥဒ္ဒိသာပေတွာ ဗဟုကာလံ သဗ္ဗာယိတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၁၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၈)။ (၂) အမိစ္စာတိ သဗ္ဗာယိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၈၂။ အမိယာနာတိ သဗ္ဗာယိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၈၈။

သဗ္ဗာယိဿာမ (ကြိ) [သံ + ဧျ + အ + ဿာမ] သဗ္ဗာယတိ-ကြည့်။

သဗ္ဗာယိဿာမိ (ကြိ) [သံ + ဧျ + အ + ဿာမိ] သဗ္ဗာယတိ-ကြည့်။

သဇ္ဈု (န) [သဥ္စ + ဈု။ သဥ္စ သင်္ဂေ၊ ဈု၊ ဥလောပေါ။ သဇ္ဈု။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၄၈၉။ သဇ္ဈု-ကြည့်။] ငွေ။ သဇ္ဈု ဘိက္ခဝေ ဇာတရူပဿ ဥပက္ကိလေသော။ သံ၊ ၃။ ၈၂။ သဇ္ဈုတိ ရဇတံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၈။ ရူပိယံ ရဇတံ သဇ္ဈု၊ ရူပိ သဇ္ဈံ အထော ဝသု။ ဓာန်။ ၄၈၉။

သဇ္ဈုကာရ (ပု) [သဇ္ဈု + ကရ + ဏ] ငွေပြုလုပ်သူ၊ ငွေပန်းထိမ် - ဆရာ-သမား။ ----မာလာကာရာ သုဝဏ္ဏကာရာ သဇ္ဈုကာရာ ---- အနုမာနေန ဇာနန္တိ။ မိလိန္ဒ။ ၃၁၅။

သဇ္ဈုရထ (ပု) [သဇ္ဈု + ရထ] ငွေရထား။ ငွေဖြင့်-ပြီး-ပြုလုပ်အပ်- သော ရထား။ သဇ္ဈုရထေ (ဇာ၊ ၂။ ၁၆၃) တိ ရဇတရထေ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၆၅။

သဥ္စတ္တိက (တိ) [သဟ + ဥတ္တိ + က] ဥတ် (-သိစေခြင်း) နှင့် တကွဖြစ်သော။ သဥ္စတ္တိကံ တယောဝ ကရောန္တိ။ ဝဇိရ။ ၁၂၀၊ ၅၈၁။

သဉာဏောဘာသ (တိ) [သဟ + ဉာဏ + ဩဘာသ] ဉာဏ်တည်းဟူသော အရောင် အလင်းနှင့်တကွဖြစ်သော။ သဟောဘာသန္တိ သဉာဏောဘာသံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၇။

သဉာတက (တိ) [သဟ + ဉာတက] (၁) ဆွေမျိုးနှင့်တကွဖြစ်သော။ (၂) သား, သမီး တို့နှင့် တကွဖြစ်သော။ (၁) သနာထာတိ သဉာတကာ ဗဟုဉာတိဝဂ္ဂါ ဟုတွာ ဝိဟရထ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၀။ (၂) သဉာတကေ (ဇာ၊ ၁။ ၂၈) တိ ဉာတကေဟိ ပုတ္တေဟိ သဒ္ဓိံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၉၆။

သဉာတိ (တိ) [သဟ + ဉာတိ] ဆွေမျိုးနှင့် တကွဖြစ်သော။ ပုနာပရံ ဖြဟာရညာ၊ နိက္ခမိတွာ သဉာတိဘိ။ စရိယာ။ ၃၉၆။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၂။

သဥ္စဇတိ (ကြိ) [သံ + စဇ + အ + တိ။ သံတျဇတိ-သံ။] စွန့်-စွတ်လွှတ်-၏။ တာဒိသေ သဥ္စဇံ ပါဏံ။ ဇာ၊ ၂။ ၈၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၆၁။ ---- တွံ ပါဏံ သဥ္စဇန္တော ကမတ္ထံ ဇောတေယျာသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၆၃။

သဉ္ဇန္တ (တိ) [သံ + ဇန + အန္တ။ ထီ-၌ သဉ္ဇန္တာ, သဉ္ဇန္တီ။] စွန့်-စွန့်လွှတ်-သော၊ သူ။ သဉ္ဇတိ-ကြည့်။

သဉ္ဇတ္တ (တိ) [သံ + ဇ + တ။ သံတျက္တ-သံ။ သံစတ္တ-ပါကတ။] ကောင်းစွာ-စွန့်-စွန့်ပစ်-အပ်သော။ သဉ္ဇတ္တော (ဇာ၊ ၂။ ၁၅၁) တိ သုဋ္ဌု စတ္တော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၁၉။

သဉ္စယ[၁] (ပု) [သံ + စိ + အ။ စိ စယေ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၄၇။ သဉ္စိနောတိ အဝယဝေန္တိ သဉ္စယော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၆၂၉၊ ၃၁။ သံစယ-သံ၊ ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ပေါင်းစုခြင်း၊ အစု-အပုံ-အပေါင်း၊ အစုအဝေး။ (၂) ပေါင်းစုရာ (ကာလ)။ (၃) (ဗေလဋ္ဌ၏သား) သိဉ္စည်း၊ သဉ္စယပ၊ ရိဗိုဇ်၊ သိဉ္စည်းပရိဗိုဇ်။ (၄) (သမ္မဝဇာတ်လာ ရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ အလောင်း) သဉ္စယ-သိဉ္စည်း-လုလင်။ (၁) သရ ဧကေကပ္ပ-မင္ဂီနံ၊ သဉ္စယံ ဝိပုလေန သမံ။ ထေရီ။ ၄၃၃။ အဥ္စနာခံ ခယံ ဒိသွာ၊ ဝမ္မိကာနဉ္စ သဉ္စယံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၇၅။ "သဉ္စယော ရာသိ သမူဟော----ယဋ္ဌာ" ဣစ္စေဝမာဒယော ပရိယာယာ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၄၈။ သမုဒါယော စ သဉ္စယော။ ဓာန်။ ၆၂၉။ (၂) သန္နိပါတဇော သဉ္စယတော ပဋ္ဌာယ ---- ဒေါသတ္တယ-သမောဓာနတော ဇာတော။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၂၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၄)။ (၃) တေန ခေါ ပန သမယေန သဉ္စယော ပရိဗ္ဗာဇကော ရာဇဂဟေ ပဋိဝသတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၅၀။ အယံ ဒေဝ သဉ္စယော ဗေလဋ္ဌပုတ္တော ---- ဝယော အနုပ္ပတ္တော။ ဒီ၊ ၁။ ၄၅။ သဉ္စယောတိ တဿ နာမံ။ ဗေလဋ္ဌဿ ပုတ္တောတိ ဗေလဋ္ဌပုတ္တော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၂။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂၄၆။ ဒီ၊ ၂။ ၁၂၄။ မ၊ ၁။ ၂၅၈။ သံ၊ ၁။ ၆၈။ သုတ္တနိ။ ၃၅၅။ အပ၊ ၁။ ၂၆။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၉)။ (၄) သဉ္စယော နာမ မေ ဘာတာ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၇၈။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၆၂)။

သဉ္စယ[၂] (န) [သဉ္စယ + ဏ။ သဉ္စယဿ ဣဒံ သဉ္စယံ။] သိဉ္စည်း-သိဉ္စည်းပရိဗိုဇ်-တပည့်။ သဉ္စယာနိ (ဝိ၊ ၃။ ၅၄) တိ သဉ္စယဿ အန္တေဝါသိကာနိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၇။ သဉ္စယာနီတိ ဧတ္ထ နိဿယပုပစာရေန နိဿယေ နိဿိတူပ-စာရော ဟောတီတိ အာဟ "သဉ္စယဿ အန္တေဝါသိကာနိ" တိ။ အထ ဝါ ဏပစ္စယော တဿေဒံ ဣတ္ထ ဟောတီတိ အာဟ "သဉ္စယဿ အန္တေဝါသိကာနိ "တိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၁၇။

သဉ္စယကုမာရ (ပု) [သဉ္စယ + ကုမာရ] သဉ္စယ-သိဉ္စည်း-သတို့သား-မင်းသား-သူငယ်။ မယှံ ပန ကနိဋ္ဌော သဉ္စယကုမာရော နာမ မယာ အတိ ဝိယ ဉာဏဝန္တတရော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၆၂။ (-၆၃)။

သဉ္စယန (န) [သံ + စိ + ယု။ စိ စယေ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၄၇။ သံစယန-သံ။] ပေါင်းစု-ကောင်းစွာ ဆည်းပူး - စုဆောင်း - ခြင်း။ နိစယနံ မနဓညာနံ သဉ္စယနံ နိစယော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၈။

သဉ္စယပရိဗ္ဗာဇက (ပု) [သဉ္စယ + ပရိဗ္ဗာဇက] သဉ္စယ-သိဉ္စည်း-ပရိဗိုဇ်။ အမှာက် အာစရိယဿ သဉ္စယပရိဗ္ဗာ-ဇကဿာပိ ကထေဿာမ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၂၇။

သဉ္စယမာဏဝ (ပု) [သဉ္စယ + မာဏဝ] သဉ္စယ-သိဉ္စည်း-လုလင်။ သဉ္စယမာဏဝေါ သာရိပုတ္တော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၆၉။

သဉ္စယမာန (သဉ္စိယမာန ?) (တိ) [သံ + စိ + ယ + မာန] သဉ္စိယမာန-ကြည့်။ အပ္ပတရေပိ သဉ္စယမာနေ ဝဇ္ဇမှိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၇၁။

သဉ္စယဝါဒ (ပု) [သဉ္စယ + ဝါဒ] သိဉ္စည်းပရိဗိုဇ်၏ - အယူအဆ - အယူဝါဒ။ နာဋပုတ္တဝါဒေါပိ သဉ္စယဝါဒေါ ဝိယ အမရာဝိက္ခေပဝါဒေသု အန္တောဂဓော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၈။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၅၄။

သဉ္စရ (ပု) [သံ + စရ + အ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၄၆-၇။ သဉ္စရတိ-မှ။] လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာခြင်း။ သဉ္စရဏ (၂) ကြည့်။

သဉ္စရဏ = သဉ္စရဏက (တိ) [သံ + စရ + ယု။ သဉ္စရဏ + က။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၄၆-၇။ သဉ္စရတိ-မှ။(တိ) သံစရဏ-(သံစရဏီ)-သံ။] (၁) (က) လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာတတ်သော၊ သူ။ (ခ) တပြောင်း ပြန်ပြန် ကျင်လည်တတ်သော၊ သူ။ (ဂ) လှည့်လည် သုံးသပ်သော။ (န) (၂) (က) လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာ ခြင်း။ (ခ) အဖန်ဖန် ကျင်လည်ခြင်း။ (၃) (က) လှည့်လည်-ပြောင်းရွှေ့ - ကောင်းစွာဖြစ် - ရာ (ကာလ)။ (ခ) လှည့်လည် - လှည့်ပတ် - သွားလာရာ (ဌာန)။ (၁) (က) သဉ္စရတီတိ သဉ္စရဏော၊ ပုဂ္ဂလော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၈။ (ခ) သဉ္စရဏ-သတ္တ-ကြည့်။ (ဂ) သဉ္စရဏဟတ္ထ-ကြည့်။ (န) (၂) (က) သဉ္စရဏံ သဉ္စရော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၈။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂၃၄။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၅၂)။(ခ) အပရာပရံ စဝနုပပဇ္ဇနဝသေန သဉ္စရဏံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၀။ ပုဗ္ဗေ သဉ္စရိတတ္တာ အတီတဘဝေသု ဇာတိဝသေန သဉ္စရဏံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၄၈။ သန္ဓာဝနိကာယာတိ သဉ္စရဏေန။ တေနာဟ " ပုနပ္ပုနံ ဂမနာဂမနေနာ " တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၇။ (၃) (က) သဉ္စရဏကာလ-ကြည့်။ (ခ) သဉ္စရဏဋ္ဌာန-ကြည့်။

သဉ္စရဏကဝါတ (ပု) [သဉ္စရဏက + ဝါတ] လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာ တတ်သော-လေ-ဝါယောဓာတ်။ တဉ္စ အတ္တတော မနသိကာရမတ္တေဟိ အပရာပရံ သဉ္စရဏကဝါတောတိ ဝုတ္တံ " အပရာပရံ သဉ္စရဏဝါယောဓာတူ " (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၆) တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၂။

သဉ္စရဏကသတ္တ (ပု) [သဉ္စရဏက + သတ္တ] လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာသောသတ္တဝါ။ တပြောင်းပြန်ပြန် ကျင်လည်သော သတ္တဝါ (နေရင်း၊ သျှ)။ ရထိကာယ ဝီထိံ သဉ္စရန္တာ ဝိယ အပရာပရံ သဉ္စရဏကသတ္တာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၀။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၅၃။

သဉ္စရဏကာလ (ပု) [သဉ္စရဏ + ကာလ] လှည့်လည်-ပြောင်းရွှေ့-ကောင်းစွာ ဖြစ်-ရာ-အခါ-ကာလ။ အပရာပရံ သဉ္စရဏကာလော (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၄) တိ အဇ္ဈတ္တ-ဗဟိဒ္ဓါဓမ္မေသုပိ နိရန္တရံ ဝါ ဘာဝနာယ ပဝတ္တနကာလော ကထိတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၁။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၉)။

သဉ္စရဏဇန (ပု) [သဉ္စရဏ + ဇန] လှည့်လည် - လှည့်ပတ်- သွားလာသော သူ။ ဝိဇနဝါတာနီတိ သဉ္စရဏဇနဿ သရီရ-ဝါတဝိရဟိတာနိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃။

သဉ္စရဏဋ္ဌ (ပု) [သဉ္စရဏ + အတ္ထ။ တ္ထ-ကို ဋ္ဌ-ပြု။] လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာ တတ်သော အနက်, သဘော။ သံသာရေ

သဉ္စရဏဋ္ဌာနေ န ာဝါ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၇၉။

သဉ္စရဏဋ္ဌာန (နှ) [သဉ္စရဏ + ဋ္ဌာန] လှည့်လည်- လှည့်ပတ်- သွားလာရာ အရပ်, ဌာန။ တဉ္စ ခေါ ဝိဟာရမဇ္ဈေ သာမဏေရာဒီနံ သဉ္စရဏဋ္ဌာနေ န ကာတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၀။ (-ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၄။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၂)။

သဉ္စရဏဋ္ဌာနဋ္ဌ (ပု) [သဉ္စရဏဋ္ဌာန + အတ္ထ] လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာရာ အနက်, သဘော။ ပရိစိတဿာရမ္မဏဿ သဉ္စရဏ-ဋ္ဌာနဋ္ဌေန ဂေါစရဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၃။

သဉ္စရဏဋ္ဌာနပရိယန္တ (ပု) [သဉ္စရဏဋ္ဌာန + ပရိယန္တ] လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာရာ-အရပ်-ဌာန-၏-အဆုံး-အစွန်း။ သွားလာရာ အရံ အဆုံး၊ ဝဇီရ၊ သျ)။ သဉ္စရဏဋ္ဌာန-ပရိယန္တေန ဝါ ပရိစ္ဆိန္နံ့တဗ္ဗာ။ ဝဇီရ။ ၃၂၇။ ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၉၆။

သဉ္စရဏပ္ပဒေသ (ပု) [သဉ္စရဏ + ပဒေသ] သဉ္စရဏဋ္ဌာန-ကြည့်။ သဗ္ဗေသမ္ပိ တာဒိသော သဉ္စရဏပ္ပဒေသော အဝါရိတော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၅။

သဉ္စရဏဘူမိ (ထီ) [သဉ္စရဏ + ဘူမိ] လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-ကျက်စားရာမြေအရပ်။ သာဝ အဿ ဂေါစရော သဉ္စရဏဘူမိဘူတာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၈။

သဉ္စရဏမဂ္ဂ (ပု) [သဉ္စရဏ + မဂ္ဂ] လှည့်လည်- လှည့်ပတ်- သွားလာရာ- လမ်း-ခရီး။ ဉာဏဿ သဉ္စရဏမဂ္ဂေါတိ ဉာဏမ္ပိ ဉာဏပထော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၁။

သဉ္စရဏမနုဿ (ပု) [သဉ္စရဏ + မနုဿ] သဉ္စရဏဇန - ကြည့်။ အမနုဿကေတိ သဉ္စရဏမနုဿာနမ္ပိ တတ္ထ အဘာဝေန မနုဿရဟိတေ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၂။

သဉ္စရဏယောဂ္ဂ (တိ) [သဉ္စရဏ + ယောဂ္ဂ] လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာခြင်းငှာ- သင့်လျော်- လျောက်ပတ် - သော။ သဉ္စရဏယောဂ္ဂေါ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၈) တိ သဉ္စရဏက္ခမော။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၉၁။

သဉ္စရဏဝါယောဓာတု (ထီ) [သဉ္စရဏ + ဝါယောဓာတု] လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာတတ်သော ဝါယောဓာတ်၊ သွားခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော ဝါယောဓာတ် (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ သျ)။ သဉ္စရဏကဝါတ-ကြည့်။

သဉ္စရဏသတ္တ (ပု) [သဉ္စရဏ + သတ္တ] သဉ္စရဏကသတ္တ-ကြည့်။ စရကာတိ သီဟ-ဗျဂ္ဃါဒိကာ သဉ္စရဏသတ္တာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၉။

သဉ္စရဏသဘာဝ (တိ) [သဉ္စရဏ + သဘာဝ] လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာခြင်း သဘောရှိသော။ ဇင်္ဃာသု ဂတီသု သဉ္စရဏ-သဘာဝတော သေက္ခာ ထာဝရာ န ဟောန္တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၁။

သဉ္စရဏသီလ (တိ) [သဉ္စရဏ + သီလ] လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာလေ့ ရှိသော၊ သူ။ သဉ္စရဏသီလောတိ ဝါ သဉ္စရီ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၃၄။

သဉ္စရဏသုဝဏ္ဏဝိဋ္ဌ (ထီ) [သဉ္စရဏ + သုဝဏ္ဏ + ဝိဋ္ဌ] လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-ပြက်သန်း-ပြိုးပြိုးပြက်ထွက်-သော-ရွှေ-လျှပ်စစ်-ရွှေလျှပ်စစ်ရောင်။ ကံသဝိဋ္ဌပဘာဿရန္တိ မေဃမုခေ သဉ္စရဏသုဝဏ္ဏဝိဋ္ဌ ဝိယ ဩဘာသမာနံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၆၈။

သဉ္စရဏသေတု (ပု) [သဉ္စရဏ + သေတု] လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာ-ရာ-တံတား။ သောဏ္ဍာဒီသု ဝါ သဉ္စရဏသေတု ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၅၇။

သဉ္စရဏဟတ္ထ (ပု) [သဉ္စရဏ + ဟတ္ထ] လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သုံးသပ်သော လက်၊ အဖန်တလဲလဲ သုံးသပ်သော လက်။ ဣတော စိတော စ သဉ္စရဏဟတ္ထော ဝိစာရော။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၈။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၁၁၀။

သဉ္စရဏာဘာဝ (ပု) [သဉ္စရဏ + အဘာဝ] လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-ကျင်လည်-သွားလာခြင်း၏ မရှိခြင်း။ ဒိဏ္ဏာသဝါ ထာဝရာ နာမ သတ္တာ ဝေဒီသု သဉ္စရဏာဘာဝတော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၁။

သဉ္စရဏူပစာရ (ပု) [သဉ္စရဏ + ဥပစာရ] လှည့်လည်ရသော ဥပစာရ (သျှ)၊ လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာ-ရာဥပစာ။ တာဝ သတ္တံ ဒဟရသ ထေရာဏတ္တိယာ သဉ္စရဏူပစာရောဝ ဟောတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၉၀။

သဉ္စရတိ (ကြိ) [သံ + စရ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၄၆-၇။ သံစရတိ-သံ။ သံစရက္က-ပါကတ။] (၁) လှည့်လည် - လှည့်ပတ် - သွားလာ၏။ (၂) (က) လှုပ်ရှား-ရွေ့ရှား-၏။ (ခ) ပြောင်းရွေ့၏။ (ဂ) ထိုင်လျက်ရွေ့သွား၏။ (၃) ဖြစ်-ကောင်းစွာ ဖြစ်-၏။ (၄) (လျှပ်စစ်) ပြက်၏။ (၁) ဧတေ ရထိကာယ ဝီထိံ သဉ္စရန္တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၇၈။ အာကာသေ သဉ္စရန္တိ တေ။ အပ၊ ၁။ ၅၃။ (၂) (က) ကပိတ္ထဖလာဒီနံ အန္တော မိဉ္စ ကဠာဟံ မုဉ္စိတွာ သဉ္စရတိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၃။ ကင်္ခါ။ ၁၉၉။ (ခ) ယထာ နာမ ကမ္မာရဿ ဘတ္တာဉ္စ ဂဂ္ဂရနာဠိဉ္စ တဉ္စဉ္စ ဝါယာမံ ပဋိစ္စ ဝါတော အပရာပရံ သဉ္စရတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၅၆။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၅၄။ (-အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၂၆)။ (ဂ) တတ္ထေဝ သဉ္စရတိ (ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၁) တိ တသ္မိံ ယေဝ ပါသာဏေ အာနိသဒပဋ္ဌိတော သဉ္စလနံ နိသဇ္ဇဝသေနေဝ သဉ္စရတိ၊ န ဥဋ္ဌာယ ပဒသာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉။ (၃) ယထာ ဟိ ကမ္မာရဂဂ္ဂရိယာ ဓမမာနာယ ဘတ္တဉ္စ ပုရိသဿ စ တဇ္ဇံ ဝါယာမံ ပဋိစ္စ ဝါတော သဉ္စရတိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၂။ (-ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၈)။ တဒေဝဿ တသ္မိံ သမယေ သမုဒါစရတိ(အံ၊ ၂။ ၂၈၂)တိ---- မနောဒွါရေ သဉ္စရတိ။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၁၂။(-သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၂၀)။ (၄) ဝိဇ္ဇု သဉ္စရတိ ထနယတိ ဒေဝေါ။ သံ၊ ၁။ ၁၅၆။ (-ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၅၂၇)။

သဉ္စရန္တ (တိ) [သံ + စရ + အန္တ။ ထီ-၌ သဉ္စရန္တီ။] (က) လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာသော။ (ခ) ပြောင်း-ပြောင်းရွေ့-သော။ (ဂ) လှုပ်ရှား-ရွေ့ရှား-ရုန်း-သော။ (က) ---- ရထိကာယ ပိ ဝီထိံ သဉ္စရန္တေ မဒ္ဒေ သိယာ်ဍ္ဍကေ နိသိန္နေပိ။ ဒီ၊ ၁။ ၇၈၊ ၂၀၂။ (-ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၃၅၀။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၅၂)။ (ခ) သောတေနေဝ ကမ္မေန ---- ဂိဟိဘာဝေ စ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ စ သဉ္စရန္တော သတ္တမေ ဝါရေ ပဗ္ဗဇိတွာ။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၃၂။ (ဂ) ရညော ဟနုကဋ္ဌကေန ဒဋ္ဌံ ကတွာ ဂဟိတသိဂ်ါလေ အပရာပရံ သဉ္စရန္တေ ပံသု သိထိလာ အဟောသိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၈၂။

သဉ္စရန္တီ (ကြိ) [သံ + စရ + အ + အန္တိ] သဉ္စရတိ-ကြည့်။

သဉ္စရမာန (တိ) [သံ + စရ + မာန]

လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာ-သော။ တတ္ထ သဉ္စရမာနာနံ၊ သာဝကာနံ မဟေသိနံ။ ဝိမာန။ ၂၃။

သဉ္စရသိ (ကြိ) [သံ + စရ + သိ] သဉ္စရတိ-ကြည့်။

သဉ္စရာပေတဗ္ဗ (တိ) [သံ + စရ + ဏာပေ + တဗ္ဗ] ဖြစ်စေ-နှလုံးသွင်း-အပ်သော။ စိတ္တံ သဉ္စရာပေတဗ္ဗ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၈၂) န္တိ ဘာဝနာ-စိတ္တံ ပဝတ္တေတဗ္ဗံ မနသိကာတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၉။

သဉ္စရာပေန္တ (တိ) [သံ + စရ + ဏာပေ + အန္တ။ ထိ-၌ သဉ္စရာပေန္တီ။] လှည့်လည်-လှည့်ပတ် - သွားလာ စေသော။ ဟေဋ္ဌာ နာသိကာသောတေန ဝါတံ သဉ္စရာပေန္တော ဥပရိ နာသိကာသောတေန ဝါတံ သန္နိရုမ္ဘိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၀။

သဉ္စရိံ (ကြိ) [သံ + စရ + ဣံ] သဉ္စရတိ-ကြည့်။

သဉ္စရိံသု (ကြိ) [သံ + စရ + ဥံ] သဉ္စရတိ-ကြည့်။

သဉ္စရိ (ကြိ) [သံ + စရ + ဤ] သဉ္စရတိ-ကြည့်။

သဉ္စရိတ (တိ) [သံ + စရ + တ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၄၆-၇။ သံစရိတ-သံ။ သံစရိအ-ပါကတ။] (၁) ကျင်လည်-ကျက်စား-အပ်သော၊ ကြံစည်အပ်သော။ (၂) ဖုံးလွှမ်းအပ်သော။ (န) (၃) အဖန်ဖန် ကျင်လည်ခြင်း။ (၁) စိတ္တေန အနုသဉ္စရိတ(အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၈)န္တိ တေ ပန အပါယေတွာ စိတ္တေနေဝ အနု အနု သဉ္စရိတံ၊ ဝိပရိတက္ကိတန္တိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၁။ (၂) တတ္ထ တိဝရာတိ တီဟိ ဝါရေဟိ ကာရိတံ သဉ္စရိတံ ပဋိစ္ဆန္နံ နဂရံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၂။(န)(၃) ပုဗ္ဗေ သဉ္စရိတ(မ၊ ဋ္ဌ၄။ ၁၄၄)န္တိ အတီတဘဝေသု ဇာတိဝသေန သဉ္စရဏံ မမ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၄၈။

သဉ္စရိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + စရ + တဗ္ဗ] (၁) လှည့်လည်-လှည့်ပတ်- သွားလာ- အပ်သော။ (၂) လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာ-အပ်ရာ (ဌာန)။ (၁) သစေပိ နာဝါယ သဉ္စရိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၈။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဉ္စရိတဗ္ဗဋ္ဌာန (န) [သဉ္စရိတဗ္ဗ + ဌာန] လှည့်လည် သွားလာအပ်ရာ-အရပ်-ဌာန။ မနုဿေဟိ န သဉ္စရိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၀။

သဉ္စရိတုံ (ဗျ) [သံ + စရ + တုံ] လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာ ခြင်းငှာ။ န သက္ကာ ဟောတိ တေန သဉ္စရိတုံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၈။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၃၀)။

သဉ္စရိတ္တ (န) [သဉ္စရိ + တ္တ။ သံစရိတြ-သံ။ သာစရိတြ-သက္ကတပိဋက။] (၁) လှည့်လည် သွားလာ- အောင်တမန် သွားလာ -အောင်သွယ် - ခြင်း။ (မိန်းမ, ယောက်ျားတို့၏ အကြား- ၌- လှည့်ပတ် သွားလာခြင်း ရှိသူ- လှည့်ပတ် သွားလာခြင်း အလေ့ရှိသူ - ၏ အဖြစ်)။ (၂) သဉ္စရိတ္တသိက္ခာပုဒ်။(၁) သဉ္စရိတ္တံ သမာပဇ္ဇေယျာ(ဝိ၊ ၁။ ၂၀၀)တိ သဉ္စရဏဘာဝံ သမာပဇ္ဇေယျ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၀။ သဉ္စရဏံ သဉ္စရော၊ သော ဧတဿ အတ္ထီတိ သဉ္စရီ၊ တဿ ဘာဝေါ သဉ္စရိတ္တံ၊ တေနာဟ "သဉ္စရဏဘာဝ" န္တိ၊ ဣတ္ထိပုရိသာနံ အန္တရေ

သဉ္စရဏဘာဝန္တိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၇။ သဉ္စရိတ္တန္တိ ဣတ္ထိပုရိသာနံ အန္တရေ သံစရဏဘာဝံ။ ကင်္ခါ။ ၁၃၁။ သဉ္စရဏံ သဉ္စရော၊ သော ဧတဿ အတ္ထီတိ သဉ္စရီ၊ သဉ္စရဏသီလောတိ ဝါ သဉ္စရီ၊ တဿ ဘာဝေါ သဉ္စရိတ္တံ၊ သဉ္စရဏန္တိ အတ္ထော။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၃၄။ (၂) သဉ္စရိတ္တံ ကုဋီစေဝ၊ ဝိဟာရော စ အမူလကံ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၈၄။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၉)။

သဉ္စရိတ္တကမ္မ (န) [သဉ္စရိတ္တ + ကမ္မ] အောင်တမန် သွားလာ-အောင်သွယ်-ခြင်း ဟူ သော အမှုကိစ္စ။ မနုဿာတိ ဥဒါယိဿ ကမ္မံ သဉ္စရိတ္တကမ္မေ ယုတ္တပယုတ္တဘာဝံ ဇာနနကမနုဿာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၉။

သဉ္စရိတ္တပဋိဂ္ဂဟဏ (န) [သဉ္စရိတ္တ + ပဋိဂ္ဂဟဏ] အောင်တမန် သွားလာ-အောင်သွယ်ပေး-ရန် တာဝန်ယူခြင်း၊ အောင်တမန် သွားလာ-အောင်သွယ်-ခြင်း (အမှုကိစ္စ) ကို-ခံယူ-ဝန်ခံ-ခြင်း။ ကိမင်္ဂ ပန မာရဏပဋိဂ္ဂဟဏေတိ ဒဿနတ္ထံ သဉ္စရိတ္တပဋိဂ္ဂဟဏာဒိ နိဒဿိတံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၆၅။

သဉ္စရိတ္တပေယျာလ (ပု) [သဉ္စရိတ္တ + ပေယျာလ။ အဋ္ဌသာ၊ ယော။ ၁၈-ကြည့်။] သဉ္စရိတ္တပေယျာလ၊ (က) သဉ္စရိတ္တပုဒ်ဖြင့် မှတ်အပ်သော-ပေယျာလ-အကျယ် ဖြစ်သည့် စကားရပ်၊ (ခ) သဉ္စရိတ္တပုဒ်၌ ဟောအပ်သော-ပေယျာလ-အကျယ်ဖြစ်သည့်စကားရပ်။---- သဉ္စရိတ္တပေယျာလံ ပစ္စဝေက္ခန္တာနံ အနန္တံ ပီတိသောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂။

သဉ္စရိတ္တဝဏ္ဏနာ (ထီ) [သဉ္စရိတ္တ + ဝဏ္ဏနာ] သဉ္စရိတ္တသိက္ခာပုဒ် အဖွင့်။ သဉ္စရိတ္တသိက္ခာပုဒ်ကို- ဖွင့်-ဆို-ပြ- ရာ-ကြောင်း-ဖြစ်သော-စကား-အဋ္ဌကထာ-ဋီကာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၉-၄၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၅-၃၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၇-၇၂။ အတ္ထောပိ စဿာ သဉ္စရိတ္တဝဏ္ဏနာယမေဝ ဝုတ္တော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၃၉။

သဉ္စရိတ္တသမာပဇ္ဇနဝတ္ထု (န) [သဉ္စရိတ္တ + သမာပဇ္ဇန + ဝတ္ထု] အောင်တမန်သွားလာ-အောင်သွယ်-ခြင်းသို့ရောက်-ခြင်း ဟူသော-အကြောင်း - အရှုပ်ဝတ္ထု။ သာဝတ္ထိယံ ဥဒါယိတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ သဉ္စရိတ္တသမာပဇ္ဇနဝတ္ထုသ္မိံ ပညတ္တံ။ ကင်္ခါ။ ၁၃၂။

သဉ္စရိတ္တသမုဋ္ဌာန (န) [သဉ္စရိတ္တ + သမုဋ္ဌာန] သဉ္စရိတ္တသမုဋ္ဌာန်၊ အောင်တမန် သွားလာ - အောင်သွယ် - ခြင်း ဟူသော အကြောင်း-သမုဋ္ဌာန်။ သဉ္စရိတ္တသမုဋ္ဌာနံ နိဋ္ဌိတံ။ ဝိ၊ ၅။ ၁၅၉။ (-ကင်္ခါ။ ၁၁၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄၈)။

သဉ္စရိတ္တသိက္ခာပဒ (န) [သဉ္စရိတ္တ + သိက္ခာပဒ] သဉ္စရိတ္တသိက္ခာပုဒ်။ ဝိနယပိဋက၊ ပါရာဇိကပါဠိ၊ ၂-ကဏ္ဍ၊ ၅-သိက္ခာပုဒ်။ ဝိ၊ ၁။ ၁၉၇၊ ၂၀၀။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၉-၄၇။ ကင်္ခါ။ ၁၃၁-၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၅-၃၀။ ဝဇိရ။ ၁၉၀-၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၇-၇၂။ ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၅၂။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၃၄-၆။ ဝါရေယျံ သဉ္စရိတ္တသိက္ခာပဒေ ဝုတ္တမေဝ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၅၀။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃)။

သဉ္စရိတ္တာပတ္တိ (ထီ) [သဉ္စရိတ္တ + အာပတ္တိ] သဉ္စရိတ္တအာပတ်၊ အောင်တမန် သွားလာ-အောင်သွယ်-ခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်သော အာပတ်။ သစေပိ ဘိက္ခုနိကာလေ အာပန္နာ သဉ္စရိတ္တာပတ္တိ ပဋိစ္ဆန္နာ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၈၃။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀၆)။

သဉ္စရိတ္တ (ကြိ) [သံ + စရ + အာ။ အာ-ကို တ္တ- ပြု။] လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာ-၏။ ဇာတသဿရဿာဝိဒူရေ၊ သဉ္စရိတ္တ မဟာမုနိ။ အပ၊ ၁။ ၁၉၉။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၈။

သဉ္စရိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + စရ + တွာ] လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာ-၍။ ------ အပရာပရံ သဉ္စရိတွာ ဝါဏိဇ္ဇေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊၂။၂၄၄။(-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၃၅)။

သဉ္စရီ (တိ) [သဉ္စရ + ဤ] (၁) အောင်တမန်, အောင်သွယ်- (က) (မိန်းမ, ယောကျ်ားတို့၏ အကြား၌) လှည့်လည်-လှည့်ပတ် - သွားလာ - ခြင်းရှိသော၊ သူ။ (ခ) (မိန်းမ, ယောကျ်ားတို့၏ အကြား၌) လှည့်လည်-လှည့်ပတ်- သွားလာခြင်း အလေ့ရှိသော၊ သူ။ (၂) သဉ္စရိတ္တသိက္ခာပုဒ်။ (၁) (က) (ခ) သဉ္စရိတ္တ-ကြည့်။ (၂) သဉ္စရိ ကုဋိဝိဟာရော (ဝိ၊ ၅။ ၁၅၉) တိ သဉ္စရိတ္တံ, သညာစိကာယကုဋိကရဏံ, မဟလ္လကဝိဟာရကရဏဉ္စ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၄၅။

သဉ္စလတိ (ကြိ) [သံ + စလ + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၆၇၊ ၂၁၀။ သံစလတိ-သံ။ သံစလက္က၊ ပြာ-ပါကတ။] လှုပ်-တုန်လှုပ်-လှုပ်ရှား-၏။ ဟေဋ္ဌာ မဟာဝါတာ သဉ္စလန္တိ သဏိကံ သဏိကံ သကိံ သကိံ အာကုလာ-ကုလာ ဝါယန္တိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၂၁-၂။

သဉ္စလန (န) [သံ + စလ + ယု၊ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၆၇၊ ၂၁၀။ သံစလန-သံ။ သံစလဏ-ပါကတ။] လှုပ်-တုန်လှုပ်-လှုပ်ရှား-ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဉ္စလနဒုက္ခ (န) [သဉ္စလန + ဒုက္ခ] လှုပ်-လှုပ်ရှား-ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဆင်းရဲ။ ကုဋ္ဌိဂတဿ သဉ္စလနဒုက္ခံ မာ အဟောသိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၃။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၄။

သဉ္စလန္တိ (ကြိ) [သံ + စလ + အ + အန္တိ] သဉ္စလတိ-ကြည့်။

သဉ္စလိတ (တိ) [သံ + စလ + တ။ တစ်နည်း- သဉ္စလ + က္တ။ တစ်နည်း- သံ + စလ + ဏေ + တ။ သံစလိတ-သံ။ သံစလိအ-ပါကတ။] (၁) လှုပ်-တုန်လှုပ်-သော၊ ဖြစ်သော တုန်လှုပ်ခြင်း ရှိသော။ (၂) လှုပ်-တုန်လှုပ်-စေအပ်သော။(၁) ဥဗ္ဗိဂ္ဂန္တိ ဘယဝသေန သဟ နိဿယေန (ကာယေန) သဉ္စလိတံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၄။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၄။ (၂) ဝါတေန သဉ္စလိတာ အဘိဂဇ္ဇန္တိဝ အဘိတ္ထနိတာ ဝိယ တိဋ္ဌန္တိ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၀။

သဉ္စလိတခန္ဓသာခဝိဋပ (တိ) [သဉ္စလိတ + ခန္ဓ + သာခ + ဝိဋပ] လှုပ်-တုန်လှုပ်-စေအပ်သော ပင်စည်, အခက်, အခွ ရှိသော။ တေ ယမကသာလာ ဘုမ္မဒေဝတာဟိ သဉ္စလိတခန္ဓသာခဝိဋပါ တထာဂတဿ သရီရံ အဝကိရန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၆။

သဉ္စာရ (ပု) [သံ + စရ + ဏ။ သံစာရ-သံ၊ ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာ-ခြင်း။ (၂) လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာ-ရာ (အရပ်)။ (၁) နာဝါယ အသတိ သမုဒ္ဒါဒီသု သဉ္စာရော နာမ နတ္ထိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉၃။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၈၅)။ သဉ္စရော (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၅) တိ သဉ္စရဏံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၇၀။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဉ္စာရဋ္ဌာန (န) [သဉ္စာရ + ဋ္ဌာန] လှည့်လည်-လှည့်ပတ်-သွားလာ-ရာ အရပ်။ က္ကဒံ ဗဟူနံ သဉ္စာရဋ္ဌာနေ ---- ဂမနံ န

သာရုပ္ပံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၉၅။

သဉ္စာရပ္ပဟောနက (တိ) [သဉ္စာရ + ပဟောနက] လှုပ်လည်-လှုပ်ပတ်-သွားလာ-ခြင်းငှာ - လောက် - စွမ်းနိုင် - သော။ မနုဿာနံ သဉ္စာရပ္ပဟောနကံ ဆိဒ္ဒံ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၉။

သဉ္စာရယမာန (တိ) [သံ + စရ + ဏယ + မာန] လှုပ်ရှား-ရွေ့ရှား-စေ-သော။ တေသု တေသု ဝါ ရူပါဒီသု ဣန္ဒြိယာနိ သဉ္စာရယမာနာ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၉။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၄)။

သဉ္စာရယိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + စရ + ဏယ + တဗ္ဗ] လှုပ်လည်-ကျက်စား-သွားလာ-စေအပ်သော။ လောကုတ္တရဓမ္မေသု မာနသံ သဉ္စာရယိတဗ္ဗံ။ မိလိန္ဒ။ ၃၆၈။

သဉ္စာရသုခ (န) [သဉ္စာရ + သုခ] လှုပ်လည်- လှုပ်ပတ် - သွားလာ - ရန်-ချမ်းသာ - လွယ်ကူ - စေခြင်း။ နာတိမဟာယုဒ္ဓမဏ္ဍလေ သဉ္စာရသုခတ္ထံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၃။

သဉ္စာရိကာ (ထီ) [သံ + စရ + ဏွု။ သဉ္စာရယတိ ယထာဘိမတန္တိ။ ဏွု။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၁၇၁။ (တိ) သဉ္စာရက။ ထီ-၌ သဉ္စာရိကာ-သံ။ သံစာရိကာ-သက္ကတပိဋက။] အောင်သွယ် (အောင်သွယ်မ)။ ဒူတီ သဉ္စာရိကာ ဒါသီ၊ တု စေဋီ ကုဋဓာရိကာ။ ဓာန်။ ၂၃၆။

သဉ္စာရိတ (တိ) [သံ + စရ + ဏေ + တ။ သဉ္စာရ + ဣတ။ သံစာရိတ-သံ၊ သံစာရိအ-ပြာ။ သံစာရိယ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ထက်ဝန်းကျင် လှုပ်လည်သွားလာသော။ (၂) ကောင်းစွာဖြစ်သော။ (၁) သဉ္စာရိတတ္တာ အနေကဟံသသဟဿသဒိသော ပညာယိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၉။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဉ္စာရိတမဟာဝဇိရဉာဏ (န) [သဉ္စာရိတ + မဟာဝဇိရဉာဏ] ကောင်းစွာ ဖြစ်သော မဟာဝဇိရဉာဏ်။ (ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ဘား၊ သျှ)။ သဉ္စာရိဘမဟာဝဇိရဉာဏံ နိဿာယ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၅၈။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅၆)။ (သျှာ၊ က)။

သဉ္စာရိမ (န) [သံ + စရ + ဏျ။ ယ-ကို မ-ပြု။ သံဟာရိမ-ပုဒ်ပြီး။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၈၈-ကို မှီးသည်။ သံစာရ + ဣမ။ သံစာရိမ-သံ၊ ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ သက္ကတပိဋက-၌လည်း သံစာရ + ဣမ-ဟု ပြသည်။] ရွေ့ရှားသော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဉ္စာရိမသရ (ပု) [သဉ္စာရိမ + သရ] ရွေ့ရှားသော အိုင်။ သမန္တတော သမ္ဖုလ္လိတကဉ္စနပဒုမံ သဉ္စာရိမသရံ ဝိယ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၇။

သဉ္စာရေတိ¹ (ကြိ) [သံ + စရ + ဏေ + တိ။ စရ အသံသယေ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၃၅။] စီရင်တတ်၏။ သဉ္စာရယတိ ယထာဘိမတံ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၂၃၆။

သဉ္စာရေတိ² (ကာ၊ ကြိ) [သံ + စရ + ဏေ + တိ။ သံစာရယတိ-သံ။] လှုပ်ရှား-ရွေ့ရှား-စေ၏။ အဂ္ဂိနာ တာပေတွာ ဟေဋ္ဌာ ဝါ ဥပရိ ဝါ သဉ္စာရေတိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၇။ (-မ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၆၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁၇)။

သဉ္စာရေန္တ (တိ) [သံ + စရ + ဏေ + အန္တ။ ထီ-၌ သဉ္စာရေန္တီ။] လှုပ်ရှား-ရွေ့ရှား-စေသော။ နေသာဒေါ ဣတော စိတော စ သဉ္စာရေန္တော ကကစေန ဆိန္ဒိတုံ နာသက္ခိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၅၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈)။

သဉ္စာရေသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + စရ + ဏေ + ဤ] လှုပ်ရှား-ရွေ့ရှား-စေပြီ။ ဥဘတော

ပသေယသု ပါဏိံ သဉ္စာရေယျ။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၅၇။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၀)။

သဉ္စာရေဟိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + စရ + ဏေ + ဟိ] လှုပ်ရှား-ရွေ့ရှား-ကျင်လည်-ကျက်စား-စေလော့။ ယထာသုခံ ဣန္ဒြိယာနိ စာရေဟိ သဉ္စာရေဟိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၇၂။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၂၀၂။

သဉ္စာလယမာန (တိ) [သံ + စလ + ဏယ + မာန] လှုပ်-တုန်လှုပ်-လှုပ်ရှား-စေတတ်သော။ ယမကဝိဇ္ဇုက္ကံ သဉ္စာလယမာနော ဝိယ ဟေဋ္ဌာဘာဂေ ---- ပါဏိံ သဉ္စာလေသိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၀။

သဉ္စာလိယမာန (တိ) [သံ + စလ + ဏေ + ယ+မာန] (လေသည်) လှုပ်-တုန်လှုပ်-လှုပ်ရှား-စေအပ်သော၊ တိုက်ခပ်အပ်သော။ ဟတ္ထိ ပဿတိ ဝါတေန ရုက္ခေ သဉ္စာလိယမာနေ။ အဘိ၊ က။ ၂၄၉။

သဉ္စာလေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + စလ + ဏေ + တိ။ သံစာလယတိ-သံ။] (က) လှုပ်-တုန်လှုပ်-လှုပ်ရှား-စေ၏။ (ခ) တိုက်ခတ်၏။ (က) ကုဋ္ဌိံ စာလေတိ၊ ဂုယှဘဏ္ဍကံ သဉ္စာလေတိ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၂၁။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၄၆၇။ (ခ) မဟာဝါတော ဥဋ္ဌဟိတွာ၊ သဉ္စာလေသိ ဝနံ တဒါ။ အပ၊ ၂။ ၅၈၊ ၁၇၈။

သဉ္စာလေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + စလ + ဏေ + တွာ] လှုပ်-တုန်လှုပ်-လှုပ်ရှား-စေ၍။ ဋ္ဌိတမဏ္ဍပတ္ထမ္ဘံ ဣတော စိတော စ သဉ္စာလေတွာ ပထဝိံ ဝိကောပေန္တော ဂဟေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၂၃။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၇၆။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၈၉။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၀၈)။

သဉ္စာလေန္တ (တိ) [သံ + စလ + ဏေ + အန္တ] လှုပ်-တုန်လှုပ်-လှုပ်ရှား-စေသော။ တိဏ္ဏံ ပိဋကာနိ ကဏ္ဍေ ကုဏ္ဍလံ ဝိယ သဉ္စာလေန္တော ---- ဥပပရိက္ခဏတ္ထံ မုဟုတ္တံ တုဏှီ ဟုတွာ။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၃၁။

သဉ္စာလေသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + စလ + ဏေ + ဤ] သဉ္စာလေတိ-ကြည့်။

သဉ္စာလေသုံ (ကြိ) [သံ + စလ + ဥံ] သဉ္စာလေတိ-ကြည့်။

သဉ္စိကာ (ထီ) [သံ + စိ + တ + အာ။ တ-ကို က-ပြု။] သဉ္စိကာ မည်သော-ပရိဗိုဇ်မ-ပုဏ္ဏေးမ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဉ္စိကာပုတ္တ (ပု) [သဉ္စိကာ + ပုတ္တ] သဉ္စိကာ ပရိဗိုဇ်မ-ပုဏ္ဏေးမ-၏သား။ အထ ခေါ ဗောဓိရာဇကုမာရော သဉ္စိကာပုတ္တံ မာဏဝံ အာမန္တေသိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၆၅။ (မ၊ ၂။ ၂၇၇-၌ သဉ္စိကာပုတ္တ-ဟုရှိ၍၊ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၈၅-၌ သဉ္စိဝကပုတ္တ-ဟု ပါဌ်ရှိသည်)။

သဉ္စိစ္စ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + စိတ + တွာ=ယ။ သံစိတျ=သဉ္စိစ္စ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၀၇။ သံ + စိန္တ + တွာ=ယ၊ သံစိန္တျ=သံစိစ္စ။ သံစိန္တျ-သံ။] (၁) ကောင်းစွာ စေ့ဆော်၍-- (က) သိ၍။ (ခ) ကောင်းစွာ သိ၍။ (ဂ) (ဝဓကစေတနာ ဖြင့်) ကြံ၍။ (ဃ) (စိတ်ဖြင့်) ပိုင်းခြား၍။ (င) (စိတ်ကို) စေလွှတ်-ဆုံးဖြတ်-၍။ (၂) ကိုယ်တိုင် သိ၍။ (၃) သဉ္စိစ္စပါဌ သိက္ခာပုဒ်။ (၄) သဉ္စိစ္စ-သဒ္ဒါ၊ သဉ္စိစ္စ-ဟူသော ပုဒ်။ (၁) (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) (င) ယော ပန ဘိက္ခု သဉ္စိစ္စ မနုဿဝိဂ္ဂဟံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျ။ ---- သဉ္စိစ္စာတိ ဇာနန္တော သဉ္ဇာနန္တော စေစ္စ အဘိဝိတရိတွာ ဝီတိက္ကမော။ ဝိ၊ ၁။ ၉၂။ (-ဝိ၊ ၂။ ၁၆၄၊ ၃၈၁)။ သဉ္စိစ္စဿာတိ အယံ “ သဉ္စိစ္စ မနုဿဝိဂ္ဂဟ ” န္တိ မာတိကာယ

ဝုတ္တဿ သဉ္စိစ္စပဒဿ ဥဒ္ဓါရော။ တတ္ထ သန္တိ ဥပသဂ္ဂေါ၊ တေန သဒ္ဒေါ ဥဿုက္ကဝစနမေတံ သဉ္စိစ္စာတိ၊ တဿ သဉ္စေတေတွာ သုဋ္ဌု စေတေတွာတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ ပန ယော သဉ္စိစ္စ ဝေါရောပေတိ၊ သော ဇာနန္တော သဉ္ဇာနန္တော ဟောတိ၊ တဉ္စဿ ဝေါရောပနံ စေစ္စ အဘိဝိတရိတွာ ဝီတိက္ကမော ဟောတိ။ တသ္မာ ဗျဉ္ဇနေ အာဒရံ အကတွာ အတ္ထမေဝ ဒဿေတုံ “ ဇာနန္တော သဉ္ဇာနန္တော စေစ္စ အဘိဝိတရိတွာ ဝီတိက္ကမော ” တိ ဧဝမဿ ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဇာနန္တောတိ “ ပါဏော ” တိ ဇာနန္တော။ သဉ္ဇာနန္တောတိ “ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေမိ ”တိ သဉ္ဇာနန္တော၊ တေနေဝ ပါဏဇာနနာကာရေန သဒ္ဓိံ ဇာနန္တောတိ အတ္ထော။ စေစ္စာတိ ဝဓက-စေတနာဝသေန စေတေတွာ ပကပ္ပေတွာ။ အဘိဝိတရိတွာတိ ဥပက္ကမဝသေန မဒ္ဒန္တော နိရာသင်္ကစိတ္တံ ပေသေတွာ။ ဝီတိက္ကမောတိ ဧဝံ ပဝတ္တဿ ယော ဝီတိက္ကမော၊ အယံ သဉ္စိစ္စသဒ္ဒဿ သိခါပတ္တော အတ္ထောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇။ သဉ္စိစ္စာတိ ဣမဿ ပဒဿ “ ဇာနိတွာ သဉ္ဇာနိတွာ စေစ္စ အဘိ-ဝိတရိတွာတိ ဧဝံ ပုဗ္ဗကာလကြိယာဝသေန ဗျဉ္ဇနာနုရူပံ ကတွာ ဝတ္တဗ္ဗေ တထာ အဝတွာ ဇာနန္တော, သဉ္ဇာနန္တော ” တိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနံ ကတွာ ----- အပရိယောသိတဝီတိက္ကမမ္ပိ အဝသာနံ ပါပေတွာ ဒဿေတုံ “ဝီတိက္ကမော”တိ ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ။ တေနေဝါဟ “အယံ သဉ္စိစ္စ-သဒ္ဒဿ သိခါပတ္တော အတ္ထောတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ”တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၀-၁။ သဉ္စိစ္စာတိ သံစေတွာ သဒ္ဒေါ စေတေတွာ။ “ပါဏော”တိ သညာယ သဒ္ဒေါယေဝ “ ဝဓာမိ န ” န္တိ ဝဓက-စေတနာယ စေတေတွာ ပကပ္ပေတွာ။ ကင်္ခါ။ ၁၂၀။ သန္တိ သဟတ္ထေသု ဥပသဂ္ဂေါ။ တေန သဒ္ဒေါ ဥဿုက္ကဝစနမေတံ “သဉ္စိစ္စာ”တိ အာဟ “သဉ္စေတေတွာ”တိအာဒိ။ ----စေတေတွာတိ စိန္တေတွာ။ ပကပ္ပေတွာတိ အဘိဝိတရေတွာ၊ သန္နိဋ္ဌာနံ ကရိတွာတိ အတ္ထော။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၁၀-၁။ (-ကင်္ခါ။ ၁၀၀။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၆၀)။ (၂) သဉ္စိစ္စာတိ သယံ ဉတွာ၊ စေစ္စ အဘိဝိ-တရိတွာတိ အတ္ထော။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၀၇။ (၃) သဉ္စိစ္စဒုက္ကမှာ စ၊ ဒုဋ္ဌုလ္လံ ဦနဝီသတိ။ ဝိ၊ ၅။ ၄၂။ (၄) တေန သဒ္ဒေါ ဥဿုက္ကဝစနမေတံ သဉ္စိစ္စာတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇။ သဉ္စိစ္စသဒ္ဒ၊ သဉ္စိစ္စပဒ-တို့လည်းကြည့်။

သဉ္စိစ္စပဒ (န) [သဉ္စိစ္စ + ပဒ] သဉ္စိစ္စ-ဟူသောပုဒ်။ သဉ္စိစ္စပုဒ်။ သဉ္စိစ္စ (၁) ကြည့်။

သဉ္စိစ္စပါဏသိက္ခာပဒ (န) [သဉ္စိစ္စ + ပါဏ + သိက္ခာပဒ] သဉ္စိစ္စပါဏသိက္ခာပုဒ်။ ဝိနယပိဋက၊ ပါစိတ္တိယပါဠိ၊ ၅-ကဏ္ဍ၊ ၇-ဝဂ်၊ ၁-သိက္ခာပုဒ်။ ဝိ၊ ၂။ ၁၆၃-၄။ (ဝိ၊ ၂။ ၁၆၃-၌ “ သဉ္စိစ္စသိက္ခာပဒ ” ဟူ၍သာ ခေါင်းစီး တပ်ထားသည်။) သဉ္စိစ္စပါဏသိက္ခာပဒံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ ဝဇီရ။ ၃၃၁။

သဉ္စိစ္စသဒ္ဒ (ပု) [သဉ္စိစ္စ + သဒ္ဒ] သဉ္စိစ္စ-သဒ္ဒါ။ သဉ္စိစ္စ (၁) ကြည့်။

သဉ္စိစ္စသိက္ခာပဒ (န) [သဉ္စိစ္စ + သိက္ခာပဒ] သဉ္စိစ္စသိက္ခာပုဒ်။ ဝိနယပိဋက၊ ပါစိတ္တိယပါဠိ၊ ၅-ကဏ္ဍ၊ ၈-ဝဂ်၊ ၇-သိက္ခာပုဒ်။ ဝိ၊ ၂။ ၁၉၅-၇။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၈-၉။ ဝဇီရ။ ၃၃၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၉၄။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၅၂-၌ “ ကုက္ကုစ္စုပ္ပါဒန သိက္ခာပုဒ် ” ဟု ဆိုသည်။)

သဉ္စိတ (တိ) [သံ + စိ + တ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၄၅၊ ၂၄၇။ သံစိတ-သံ။ သံစိအ-ပါကတ။]

(၁) စုရုံး-စုဝေး-ပေါင်းစု-သော။ (၂) ဆည်းပူး-စုဆောင်း-စုရုံး-အပ်သော။ (၃) စီအပ်သော။ (၁) လောဟိတံ သမောသရတီတိ အဘိယာတေန ပကုပ္ပမာနံ သန္တိတံ ဟောတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၄။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၂၄။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၇၃)။ (၂) ဣဒံ ခန်ဓေ၀ ဒိဿတိ၊ ယေဟိ ပန ဣဒံ သန္တိတံ၊ တေ န ဒိဿန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၉။ ယေသံ န သန္တိတာ ပညာ။ အလင်္ကာ။ ၄။ ယေဟိ န သန္တိတာ န ရာသိကတာ။ အလင်္ကာ၊ ဋီ။(-ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၄)။ (၃)တမာရုဟန္တံ ခုရသန္တိတံ ဂိရိံ။ ဇာ၊၂။၂၇၂။ ဇလိတခုရေဟိ သန္တိတံ ဇလိတလောဟပဗ္ဗတံ အာရုဟန္တံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၄၂။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃၉)။

သန္တိတကုသလ (တိ) [သန္တိတ + ကုသလ] ဆည်းပူးအပ်သော-ကုသိုလ်-ကောင်းမှု-ရှိသော၊ သူ။ ဣမေ သန္တိတကုသလာ၊ သုသမိဒ္ဓ-ကုလပ္ပဇာ။ အပ၊ ၂။ ၁၈၇။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ၊၂။ ၇၉။

သန္တိတနိစိတ (တိ) [သန္တိတ + နိစိတ] သယ်၍-စု-စုရုံး-စုပုံ-ထားအပ်သော (သဲ)။ စိတကာတိ သန္တိတနိစိတာ ကဝါလုကပုဉ္ဇာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၄၃။

သန္တိတုတ္တာရာဝါဋ္ဋ (ပု) [သန္တိတ + ဥတ္တာရ + အာဝါဋ္ဋ] ပေါင်းစုအပ်သော ကျင်ကြီးရှိသော တွင်း။ (ကျင်ကြီးဖြင့် ပြည့်သော-မစင်တွင်း-အိမ်သာကျင်း)။ အနေကဝဿသမူဟေ သန္တိတုတ္တာရာဝါဋ္ဋေ ဝိယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၅။

သန္တိနာတိ - သန္တိနောတိ (ကြိ) [သံ + စိ + နာ (ဏု) + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၄၅၊ ၂၄၇။ သံစိနောတိ၊ သံစိနုတေ-သံ။ သံစိဏုက္က-ပြာ] ဆည်းပူး-စုဆောင်း-စုရုံး-၏။ န သန္တိနံ ပုညံ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၇။ (-၂၆၁)။

သန္တိနံ (ကြိ) [သံ + စိ + နာ + တုံ] သန္တိနာတိ-ကြည့်။

သန္တိနိမှ (ကြိ) [သံ + စိ + နာ + ဣမှ] ကဿစိ ကိဉ္စိ အဒတွာ သန္တိနိမှ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၁။

သန္တိယမာန (တိ) [သံ + စိ + ယ + မာန] စုဆောင်း - စုရုံး - ဆည်းပူး - အပ်သော။ အပ္ပတရပ္ပတရေပိ သန္တိယမာနေ ဝဍ္ဎန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၄။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၀၂)။

သဥ္စုက္က (တိ) [သံ + စုဏ္ဏ + အ။ သံစူဏေ-သံ။] မုန့်မုန့်-ညက်ညက်-ကျေ-ကျေပျက် - သော။ တဝန္တိကံ ဥပါဂန္တွာ၊ သဥ္စုဏ္ဏာဝ ဘဝန္တိ တေ။ အပ၊ ၁။ ၃၀။

သဥ္စုဏ္ဏကရဏ (န) [သဥ္စုဏ္ဏ + ကရဏ] မုန့်မုန့်-ညက်ညက်-ပြုခြင်း။ သဥ္စုဏ္ဏကရဏံ မုသလကိစ္စံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၀၃။

သဥ္စုဏ္ဏန (န) [သံ + စုဏ္ဏ + ယု။ သံစူဏ-သံ။] မုန့်မုန့်-ညက်ညက်ပြု-ကြိတ်ချေ-ခြင်း။ သဥ္စုဏ္ဏေတိ-ကြည့်။

သဥ္စုဏ္ဏမထိတ (တိ) [သဥ္စုဏ္ဏ + မထိတ] မုန့်မုန့် ညက်ညက်-ကွဲကျ-ကွဲပျက်-ကြေမွ - ပျက်စီး - သော။ သဥ္စုဏ္ဏမထိတာ (ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၁၉) တိ စုဏ္ဏာ ဧဝ မထိတာ ၈၊ မထိသသဥ္စုဏ္ဏာတိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၁။

သဥ္စုဏ္ဏိတ (တိ) [သံ + စုဏ္ဏ + တ။ သဥ္စုဏ္ဏေတိ-မှ။ သံစူဏိ . တ-သံ။ သံစုဏ္ဏိအ-ပြာ။ သံစုဝိယ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] မုန့်မုန့် ညက်ညက်ပြု-ကြိတ်ချေ- အပ်သော။ ပုဗ္ဗေပိ တွံ ဘိက္ခု ဒုဗ္ဗစတာယ----မတ္ထကတ္ထိပါဒေဟိ သဥ္စုဏ္ဏိတော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆။ (-မိလိန္ဒ။ ၁၈၇)။

သင်္ကုစ္စိကိုယမာန (တိ) [သံ + စုဏ္ဏ + ယ + မာန] မုန့်မုန့် ညက်ညက်ပြု-ကြိတ်ချေ-အပ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သင်္ကုစ္စိကိုယမာနင်္ဂက (တိ) [သင်္ကုစ္စိကိုယမာန + အင်္ဂ + က] မုန့်မုန့် ညက်ညက်ပြု-ကြိတ်ချေ-အပ်သော အရိုးရှိသော။ ပါသာဏေဟိ ကောဋ္ဋေတွာ သင်္ကုစ္စိကိုယမာနင်္ဂကော ဝိယ စ ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၉။

သင်္ကုစ္စေတိ (ကြိ) [သံ + စုဏ္ဏ + ဏေ + တိ။ သံစုဏ်ယတိ-သံ။ သံစုဏ္ဏေက္က-ပါကတ။] မုန့်မုန့် ညက်ညက်ပြု - ကြိတ်ချေ - ၏။ သင်္ကုစ္စေတိ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၀) တိ မုသလေန ဝိယ သင်္ကုစ္စနံ ကရောတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၀၄။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၄)။

သင်္ကုစ္စေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + စုဏ္ဏ + ဏေ + တွာ] မုန့်မုန့် ညက်ညက်ပြု-ကြိတ်ချေ-၍။ သော တဿာ ပုတ္တကေ ပါဒေန သင်္ကုစ္စေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၃။ အင်္ဂါနိ သင်္ကုစ္စေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၈၂။

သင်္ကုစ္စေယျံ (ကြိ) [သံ + စုဏ္ဏ + ဏေ + ယျံ] သင်္ကုစ္စေတိ-ကြည့်။ အဟံ ---- လဋုကိကာနံ သတသဟဿမ္ပိ ဝါမေန ပါဒေန သင်္ကုစ္စေယျံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၃။

သင်္ကုစ္စေသိ (ကြိ) [သံ + စုဏ္ဏ + ဏေ + ဉ] သင်္ကုစ္စေတိ-ကြည့်။ ပါဒေန အက္ကမိတွာ သင်္ကုစ္စေသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၅။

သင်္ကုမ္ဗယန္တိ (ကြိ) [သံ + စုဗိ + ဏယ + အန္တိ] တွေ့ထိ-နမ်း-စုတ်-ကြကုန်၏။ သင်္ကုမ္ဗယန္တိ (အလင်္ကာ။ ၃၃၆) စုမ္ဗန္တိ နော စေ, ဌိတိကြိယာသာမနတ္တေန ဖုသန္တီတိ။ အလင်္ကာ၊ ဋီ။

သင်္ခေတနသဘာဝ (ပု) [သင်္ခေတနာ + သဘာဝ] စေတနာသဘော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သင်္ခေတနသဘာဝဝန္တု (တိ) [သင်္ခေတနသဘာဝ + ဝန္တု] စေတနာသဘောရှိသော။ သင်္ခေတနိက (၂) (ခ) ကြည့်။

သင်္ခေတနာ (ထိ) [သံ + စိတ + ယု။ သင်္ခေတယတီတိ သင်္ခေတနာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၅။ တစ်နည်း- သံ + စေတနာ။ သံစေတနာ-သက္ကတပိဋက။ သံစေယဏာ-ပြာ။] (၁) စေတနာ, သင်္ခေတနာ-- (က) စေ့ဆော်-အားထုတ်-ခြင်း၊ စေ့ဆော်-အားထုတ်-သောအခြင်းအရာ။ (ခ) စေ့ဆော်-အားထုတ်-တတ်သောတရား။ (၂) ထင်ရှားရှိသော စေတနာ။ (တိ) (၃) စေတနာထင်ရှားရှိသော။ (၁) ယာ တသ္မိံ သမယေ တဇ္ဇာမနောဝိညာဏဓာတု-သမ္ဖဿဇာ စေတနာ သင်္ခေတနာ။ အဘိ၊ ဓ။ ၁၈။ (-၂၈၊ ၃၄၊ ၇၃။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၅၀၊ ၁၅၂-၃။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၃။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၀)။(၂) (တိ) (၃) သင်္ခေတနိက (၁) (က) (ခ) ကြည့်။

သင်္ခေတနာကာယ (ပု) [သင်္ခေတနာ + ကာယ] စေတနာ-သင်္ခေတနာ-အပေါင်း။ (စေ့ဆော် - ကြိုးကုတ် - အားထုတ် - တတ်သော တရား -အပေါင်း - အစုအဝေး)။ ဆ သင်္ခေတနာကာယာ၊ ရူပသင်္ခေတနာ ---- ဓမ္မသင်္ခေတနာ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၀၂။

သင်္ခေတနာနိမိတ္တ (တိ) [သင်္ခေတနာ + နိမိတ္တ] စေတနာ - သင်္ခေတနာ -လျှင်- အကြောင်း -နိမိတ် - ရှိသော၊ စေ့ဆော်-ကြိုးကုတ်- အားထုတ်- ခြင်းလျှင် - အကြောင်း-နိမိတ်-ရှိသော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဉ္စေတနာမူလက (တိ) [သဉ္စေတနာ + မူလ + က] သဉ္စေတနာနိမိတ္တ-ကြည့်။ သဉ္စေတနာမူလက (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၄-၅) ၌ သဉ္စေတနာနိမိတ္တံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၀။

သဉ္စေတနိက (တိ) [သဉ္စေတနာ + ဏိက။ သဉ္စေတနာ + ဣက။ က-ကို အချို့ ယ-ပြု၍ သဉ္စေတနိယ-ရှိသည်။ သံစေတနိက၊ သံစေတနိယ၊ သံစေတနိယ-သက္ကတပိဋက။] (၁) (က) စေတနာ ထင်ရှားရှိသော။ (ခ) စေတနာရှိသော။ (၂) (က) စေ့ဆော်မှု-စေတနာ-ရှိသော။ (ခ) စေတနာ သဘောရှိသော။(ဂ) စေ့ဆော်-ကြိုးကုတ်-အားထုတ်-၍ ပြုလုပ်အပ်သော။(၁) (က) (ခ) သဉ္စေတနိကာ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ----သဉ္စေတနိကာတိ ဇာနန္တော သဉ္ဇာနန္တော စေစ္စ အဘိဝိတရိတွာ ဝီတိက္ကမော။ ဝိ၊ ၁။ ၁၅၃။ သံဝိဇ္ဇတိ စေတနာ အဿာတိ သဉ္စေတနာ၊ သဉ္စေတနာဝ သဉ္စေတနိကာ၊ သဉ္စေတနာ ဝါ အဿာ အတ္ထီတိ သဉ္စေတနိကာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၆။ ကင်္ခါ။ ၁၂၇။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၀၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၅၂)။(၂)(က) သဉ္စေတနိကံ အာဝုသော ပေါတလိပုတ္တ ကမ္မံ ကတွာ----။ မ၊ ၃။ ၂၅၀။ သဉ္စေတနာ အဿ အတ္ထီတိ သဉ္စေတနိကံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈၁။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၇၇။(ခ) သဉ္စေတနိယ(အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၁)၌ စေတနသဘာဝဝန္တံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၇၇။ (ဂ) သဉ္စေတနိကာန(အံ၊ ၃။ ၄၉၇)၌ စေတေတွာ ပကပ္ပေတွာ ကတာနံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၄၀။

သဉ္စေတနိယ (တိ) [သဉ္စေတနာ + ဣက] သဉ္စေတနိက-ကြည့်။ သဉ္စေတနိယံ အာဝုသော ပါဋ္ဌလိပုတ္တ ကမ္မံ ကတွာ။ အဘိ၊ က။ ၂၉၁။

သဉ္စေတယတိ (ကြိ) [သံ + စိတ + ဏယ + တိ။ သံစေတယတိ-သံ။ သံစေတေ-ပါကတ။] စေ့စပ် နှိုးဆော်တတ်၏၊ စေ့ဆော်-ကြိုးကုတ်-အားထုတ် - တတ်၏။ သဉ္စေတယတီတိ သဉ္စေတနာ၊ အဘိသန္ဒဟတီတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၅။

သဉ္စေတယိတ (တိ) [သံ + စိတ + ဏယ + တ] စေ့စပ် နှိုးဆော်-စေ့ဆော်-အားထုတ်-တတ်သော (စိတ်)။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဉ္စေတယိတတ္တ (န) [သဉ္စေတိယတ + တ္တ] စေ့စပ် နှိုးဆော်-စေ့ဆော်-အားထုတ်-တတ်သော စိတ်၏အဖြစ် (စေတနာ)။ ယာ စေတနာ သဉ္စေတနာ သဉ္စေတယိတတ္တံ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၅၀။ (-၁၅၃၊ ၁၅၅ - ၈)။ သုတ္တန္တဘာဇနိယေ သင်္ခါရက္ခန္ဓဝိဘင်္ဂေ "ယာ စေတနာ သဉ္စေတနာ သဉ္စေတယိတတ္တ" ၌ စေတနာဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၁။

သဉ္စေတေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + စိတ + ဏေ + တွာ] ကောင်းစွာ-စေ့ဆော်-ကြိုးကုတ်-အားထုတ်-၍။ သဉ္စိစ္စ-ကြည့်။

သဉ္စောဒက (တိ). [သံ + စုဒ + ဏွု။ သဉ္စောဒေတိ - မှ။ သံစောဒက - သံ။] စောဒနာ-အပြစ်တင်-တတ်သော၊ သူ။ နတ္ထိ သဉ္စောဒကော ကွစိ။ အပ၊ ၂။ ၁၅၁။

သဉ္စောဒိတ (တိ) [သံ + စုဒ + တ။ သံစောဒိတ-သံ။ သံစောဣယ-ပါကတ။] တိုက်တွန်း-နှိုးဆော်-အပ်သော။ မူလဘူတေန ကုသလေန ဝါ စောဒိတော သဉ္စောဒိတော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈။ (-သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၇၉။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၄၂)။

သဉ္စောဒိတမာနသ (တိ) [သဉ္စောဒိတ + မာနသ] တိုက်တွန်း-နှိုးဆော်-အပ်သော စိတ်တော် ရှိသော။ တတော ပရဉ္စ တာယေဝ

မဟာကရုဏာယ သဉ္စောဒိတမာနသော ---- ဗုဒ္ဓကိစ္စံ နိဋ္ဌာပေသိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၈။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၇။

သဉ္စောပန (ထီ၊ န) [သံ + စုပ + ဏေ + ယု] လှုပ်ရှား-ရွေ့ရှား-စေခြင်း။ ပရာမသန္တံ နာမ ဣတော စိတော စ သဉ္စောပနံ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၇၆။ (-နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၄၃)။

သဉ္စောပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + စုပ + ဏေ + တိ။ သဉ္စောပတိ (သုဒ္ဓ)၊ သဉ္စောပယတိ-(ကာ)-သံ။] လှုပ်ရှား-ရွေ့ရှား-စေ၏။ သဉ္စောပေတိ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၂) တိ အတ္တနော ဟတ္ထံ ဝါ ကာယံ ဝါ တိရိယံ ဣတော စိတော စ သဉ္စာရေတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁၇။

သဏ္ဌိတ (တိ) [သံ + ဌာ + တ။ သံ + ဆဒိတ-သံ။] စွန့်-စွန့်လွှတ်-အပ်သော။ သဏ္ဌိတ (ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၇၅) န္တိ ဆဍ္ဍိတံ ဥဇ္ဈိတံ ပရိစ္စတ္တံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၈။

သဏ္ဌာန[၁] (တိ) [သံ + ဆဒ + တ။ သံဆန္န-သံ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ၊ သံဆဏ္ဏ-ပြာ။] (၁) ထက်ဝန်း ကျင်မှ-ဖုံးလွှမ်း-လွှမ်းမိုး- နှိပ်စက်-အပ်သော။ (၂) ကောင်းစွာ-ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးအုပ်-အပ်သော (က) တန်ဆာ ဆင်အပ်သော။ (ခ) ပြည့်စုံသော။ (ဂ) တောချုံသဖွယ် ဖြစ်သော။ (၃) ဖုံးလွှမ်းခြင်း။ (၁) ဇာလသဏ္ဌာနာ (ဥဒါန။ ၁၇၂) တိ ---- ဇာလေန ပရိဝုတော ဝိယ ဥဒကရဟဒေါ သဏ္ဌာနာ ပလိဂုဏ္ဌိတာ အဇ္ဈောတ္ထဋာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၃၃။ (-နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၀။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၄၇)။ (၂) ဥပ္ပါဠကေဟိ သဏ္ဌန္နော၊ တေနာယံ သမဏော သုခီ။ သံ၊ ၁။ ၁၇၂။ ပေါက္ခရဏီ ---- ရမဏီယာ နာနာရုက္ခေဟိ သဏ္ဌန္နာ။ အံ၊ ၂။ ၁၆၆။ နာနာရုက္ခေဟိ သဏ္ဌန္နံ နာနာဂန္ဓသမီရိတံ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၄၁။ သဏ္ဌန္နာ (ဇာ၊ ၂။ ၃၀) တိ နာနာဝိဓေဟိ ဇလဇထလဇကုသုမေဟိ သုဋ္ဌု သဏ္ဌန္နာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၀၁။ (-ဇာ၊ ၁။ ၃၇၉။ ဇာ၊ ၂။ ၇၆။ အပ၊ ၁။ ၃၉၀။ အပ၊ ၂။ ၁၆၉။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၅။ မဇ္ဈ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၂။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၂၉၄)။ (က) ဝိမုတ္တိကုသုမသဏ္ဌန္နော၊ ပရိနိဗ္ဗိသတျ-နာသဝေါ။ ထေရ၊ ၂၄၁။ တေဟိ (ကုသုမေဟိ) သဗ္ဗသော သမ္မဒေဝ သဏ္ဌန္နော ဝိဘူသိတော အလင်္ကတောတိ ဝိမုတ္တိကုသုမသဏ္ဌန္နော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၉။ (ခ)(ဂ) ပဒုမုပ္ပလသဏ္ဌန္နာ၊ ပုဏ္ဍရီကသမာယုတာ။ မန္ဒာလကေဟိ သဏ္ဌန္နာ၊ ဒိဗ္ဗဂန္ဓော ပဝါယတိ။ အပ၊ ၁။ ၁၉။ တတ္ထ ပဒုမေဟိ စ ဥပ္ပလေဟိ စ သဏ္ဌန္နာ ပရိပုဏ္ဏာ မန္ဒာလကေဟိ စ သဏ္ဌန္နာ ဂဟနီဘူတာ တဠာကာ---- ဝါယန္တီတိ အတ္ထော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၁။ (၃) သဏ္ဌန္နကရဏ-ကြည့်။

သဏ္ဌာန[၂] (တိ) [သဏ္ဌန္န + သရီရ] ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးအုပ်-အပ်သော ကိုယ်ရှိသော၊ အလုံးစုံသော တန်ဆာဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ သူ။ ဇာတရူပေန သဏ္ဌန္နာ (ထေရ၊ ၂၇၂) တိ ဇာတရူပမယေန သီသူပဂါဒိအလင်္ကာရေန အလင်္ကရဏဝသေန ပဋိစ္ဆာဒိတသရီရာ၊ သဗ္ဗာဘရဏဘူသိတာတိ အတ္ထော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅။

သဏ္ဌန္နကရဏ (တိ) [သဏ္ဌန္န + ကရဏ] ဖုံးလွှမ်း - ဖုံးအုပ် - ခြင်းကို ပြုအပ်သော။ သဏ္ဌန္နတာယ သဏ္ဌန္နကရဏတာယ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၄၈။

သဏ္ဌန္နဆဝိ (တိ) [သဏ္ဌန္နာ + ဆဝိ] ကောင်းစွာ ဖုံးလွှမ်းအပ်သော အရေရှိသော။ ပါဒေါ

သဏှဆဝိ သဏှလောမော အဟောသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၁၉။

သဏှတလ (တိ) [သဏှ + တလ] (ပဒုမ္မာ ကြာတို့ဖြင့်) ဖုံးလွှမ်း - ဖုံးအုပ် - အပ်သော အပြင်ရှိသော။ မဟာသမုဒ္ဒေါ ---- ပဒုမေဟိ သဏှတလော အဟောသိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၃။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၈။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၁)။

သဏှပတ္တ (တိ) [သဏှ + ပတ္တ] (၁) ကောင်းစွာ-ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးအုပ်- အပ်သော အရွက် ရှိသော။ (၂) ကောင်းစွာ-ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးအုပ်-အပ်သော အရွက် ရှိရာ (ကာလ)။ (၁) သဏှပတ္တော ယထာ ပါရိဆတ္တော။ သုတ္တနိ။ ၂၈၉။ အပ၊ ၁။ ၁၃။ (-စူဠနိ။ ၂၉၀။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၉၊ ၂၁၂)။ (၂) အောက်ပုဒ် ကြည့်။

သဏှပတ္တကာလ (ပု) [သဏှပတ္တ + ကာလ] ကောင်းစွာ-ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးအုပ်-အပ်သော အရွက် ရှိရာ အချိန်-အခါ-ကာလ။ သော အဿ သဏှပတ္တကာလေ ဒိဋ္ဌတ္တာ---- အာဟ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၀။

သဏှပလာသ (တိ) [သဏှ + ပလာသ] ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးအုပ်-အပ်သော-ရွက်ရင့်-ရွက်ရော်-ရှိသော။ အပုပ္ဖိတံ ရုက္ခံ သဏှပလာသံ အဒ္ဒသ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၅။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၂)။

သဏှလောမ (တိ) [သဏှ + လောမ] ကောင်းစွာ-ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးအုပ်-အပ်သော အမွေး ရှိသော၊ အမွေး ထူသော၊ သူ။ သဏှဆဝိ- ကြည့်။

သဏှသရီရ (န) [သဏှ + သရီရ] ကောင်းစွာ - ဖုံးလွှမ်း - ဖုံးအုပ်-လိမ်းကျံ-ပြုပြင်- တန်ဆာဆင်- အပ်သော ခန္ဓာကိုယ်။ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ ယာဝ ဥဒရပ္ပဒေသာ သဏှသရီရံ အာကမိတွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၇။

သဏှောဒက (တိ) [သဏှ + ဥဒက] (ပန်းပွင့်တို့ဖြင့်) ဖုံး-လွှမ်း-အုပ်-သော ရေ ရှိသော။ ကကုဓသောဗ္ဘာဒယော ဟောန္တိ ရုက္ခတော ပတိတေဟိ ပုပ္ဖေဟိ သဏှောဒကာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၂၂။

သဉ္ဆဝိ (တိ) [သံ + ဆဝိ] (၁) (က) တင့်တယ်သော အရေရှိသော။ (ခ) ဖြူစင်-ပြကတေ့-သော အရေ ရှိသော။ (ဂ) ကောင်းသော အရေ ရှိသော။ (၂) (က) ကောင်းစွာဖြစ်သော အရေ ရှိသော။ (ခ) ထင်ရှား ရှိသော အရေ ရှိသော။ (၁) (က) (ခ) (ဂ) သော အပရေန သမယေန ရုဠှေန ဝဏေန သဉ္ဆဝိနာ အရောဂေါ အဿ။ မ၊ ၃။ ၃။ ယထာ နာမ ကုသလော ဝေဇ္ဇော ---- ရောဂံ ဝူပသမေတွာ သဉ္ဆဝိံ ကတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၀။ သဉ္ဆဝိံ ကတွာတိ သောဘနစ္ဆဝိံ ကတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၅၀။ သဉ္ဆဝိန္တိ သုက္ကစ္ဆဝိံ ပကတိစ္ဆဝိံ၊ သုန္ဒရစ္ဆဝိံ ဝါ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၉၅။ (-မိလိန္ဒ။ ၂၈၁။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၅။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၃၇။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၄၅၁)။ (၂) (က) (ခ) တိကိစ္ဆာပေတွာ ပဗ္ဗာဇေန္တေနာပိ သရီရံ သဉ္ဆဝိံ ကာရေတွာဝ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၇။ “ သဉ္ဆဝိံ ကာရေတွာ ” တိပိ ပါဌော၊ ဝိဇ္ဇမာနဆဝိံ ကာရေတွာတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၄၂။ “ သဉ္ဆဝိ ” န္တိ ဝါ ပါဌော၊ သဉ္ဇာတဆဝိန္တိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀၉။ သဉ္ဆဝိန္တိ သံဝိဇ္ဇမာနဆဝိံ သဉ္ဇာတဆဝိံ ဝါ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၃၈။

သဉ္ဆာဒိတ (တိ) [သံ + ဆဒ + ဏေ + တ။ သံဆာဒိတ-သံ။ သံဆာက္ကယ-ပြာ။] ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးအုပ်-ကောင်းစွာ-ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးအုပ်-အပ်သော။ ဟေမမယေန ပဘာဇာလေန သဉ္ဆာဒိတံ ဧကောဘာသံ ဟုတွာ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၃။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၄။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၃၆)။

သဉ္ဆာဒိတဝမ္မိကသီသန္တ (ပု) [သဉ္ဆာဒိတ + ဝမ္မိက + သီသ + အန္တ] ကောင်းစွာ-ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးအုပ် - အပ်သော တောင်ပို့၏ - ထိပ်ဖျား-အဆုံး။ တိဏေဟိ သဉ္ဆာဒိတဝမ္မိကသီသန္တေ ဥဋ္ဌိတရက္ခဒဏ္ဍကံ ဆိန္ဒိ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၂။

သဉ္ဆာဒိတသရီရ (တိ) [သဉ္ဆာဒိတ + သရီရ] ကောင်းစွာ- ဖုံးလွှမ်း-ပြုပြင်- တန်ဆာ ဆင်-အပ်သော ကိုယ်ရှိသော၊ သူ။ သဗ္ဗာဘရဏ-သဉ္ဆန္နာတိ ----- အလင်္ကာရဝသေန သဉ္ဆာဒိတသရီရာ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၁။

သဉ္ဆာဒိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဆဒ + တွာ] ဖုံးလွှမ်း - ဖုံးအုပ် - ကောင်းစွာ - ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးအုပ်-၍။ အသံဝုတသာတိ အပိဟိတဿ န ပိဒဟိတွာ သဉ္ဆာဒိတွာ ဌပိတဿ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၃)။

သဉ္ဆာဒိယမာန (တိ) [သံ + ဆဒ + ယ + မာန] ဖုံးလွှမ်း - ဖုံးအုပ် - ကောင်းစွာ-ဖုံးလွှမ်း - ဖုံးအုပ်- အပ်သော။ သမန္တတော သဉ္ဆာဒိယမာနာ ရူမကဋ္ဌေသု အဟောသိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၈။

သဉ္ဆာဒေတိ (ကြိ) [သံ + ဆဒ + ဏေ + တိ] သံဆာဒယတိ-သံ၊ သံဆာယက္က-ပါကတ။] ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးအုပ်- ကောင်းစွာ- ဖုံးလွှမ်း - ဖုံးအုပ်-၏။ ဥဒကဿ ပူရေတွာ နီလုပ္ပလာဒီဟိ သဉ္ဆာဒေန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၆။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၆။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၉၁။

သဉ္ဆာဒေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဆဒ + ဏေ + သဉ္ဆာဒိတွာ-ကြည့်။ တံ သဗ္ဗတ္ထကမေဝ သာလပုပ္ဖေဟိ သဉ္ဆာဒေတွာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၂။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၂။

သဉ္ဆာဒေန္တ (တိ) [သံ + ဆဒ + ဏေ + အန္တ။ ထီ-၌ သဉ္ဆာဒေန္တီ။] ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးအုပ်-ကောင်းစွာ-ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးအုပ်-သော။ သမတာနိတိ သဉ္ဆာဒေန္တီ ဝိပ္ပရိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၂။

သဉ္ဆာဒေန္တိ (ကြိ) [သံ + ဆဒ + ဏေ + အန္တိ] သဉ္ဆာဒေတိ-ကြည့်။

သဉ္ဆိဇ္ဇမာန (တိ) [သံ + ဆိဒိ + ယ + မာန] ကောင်းစွာ ဖြတ်အပ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဉ္ဆိဇ္ဇမာနသန္ဓိဗန္ဓန (တိ) [သဉ္ဆိဇ္ဇမာန + သန္ဓိ + ဗန္ဓန] ကောင်းစွာ-ဖြတ်အပ်-ပြတ်-သော-အစပ်အဖွဲ့-အရိုးဆက် အဖွဲ့-ရှိသော၊ သူ။ ဝါယောဓာတုပ္ပကောပေန သဉ္ဆိဇ္ဇမာန-သန္ဓိဗန္ဓနော ---- ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၉။ (-မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၈)။

သဉ္ဆိန္ဒတိ (ကြိ) [သံ + ဆိဒိ + အ + တိ။ သံဆိန္ဒတ္တိ - သံ။ သံဆိံဒဣ - ပါကတ။] (၁) ဖြတ်၏။ (၂) ကောင်းစွာ-အကြွင်းမဲ့-ဖြတ်၏။ (၁) သဉ္ဆိန္ဒေယျ-ကြည့်။ (၂) ယာယံ အရိယာ ပညာ ---- သံယောဇနံ အန္တရာ ဗန္ဓနံ သဉ္ဆိန္ဒတိ သင်္ကန္တတိ သမ္ပကန္တတိ သမ္ပရိကန္တတိ။ မ၊ ၃။ ၃၁၉။ သံသာရသောတံ သဉ္ဆိန္ဒိ။ အပ၊ ၁။ ၄၅။ သံသာရသောတံ သံသာရပဝါဟံ သံသုဋ္ဌု ဆိန္ဒိ ဆေဒေသိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၅။

သဉ္ဆိန္ဒိံ (ကြိ) [သံ + ဆိဒိ + အ + ဣံ] သဉ္ဆိန္ဒတိ-ကြည့်။

သဉ္ဆိန္ဒိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဆိဒိ + အ + တွာ] ကောင်းစွာ - အကြွင်းမဲ့ - ဖြတ်၍။ သဉ္ဆိန္ဒိတွာ သကန္တိတွာ သမ္ပကန္တိတွာ။ မ၊ ၃။ ၃၁၈။ (-သံ၊ ၂။ ၇၀။ အံ၊ ၁။ ၃၄၂)။

သဉ္ဆိန္ဒိဿာမိ (ကြိ) [သံ + ဆိဒိ + အ + ဿာမိ] သဉ္ဆိန္ဒတိ-ကြည့်။ သဉ္ဆိန္ဒိဿာမိ တေ ကာယံ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၉။

သဉ္ဆိန္ဒေယျ (ကြိ) [သံ + ဆိဒိ + အ + ဧယျ] သဉ္ဆိန္ဒတိ-ကြည့်။ တံ တဒေဝ တိဏှေန ဂေါဝိကန္တနေန သဉ္ဆိန္ဒေယျ သကန္တေယျ။ မ၊ ၃။ ၃၂၃။ တဏှာဇဋံ ဝိဇဋေယျ သဉ္ဆိန္ဒေယျ သမ္ပဒါလေယျ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇)။

သဉ္ဆိန္ဒေယျုံ (ကြိ) [သံ + ဆိဒိ + အ + ဧယျုံ] သဉ္ဆိန္ဒတိ-ကြည့်။ တံ တဒေဝ တေ ကုမာရကာ ဝါ ---- ကဋ္ဌေန ဝါ ကထလေန ဝါ သဉ္ဆိန္ဒေယျုံ။ မ၊ ၁။ ၂၉၆။

သဉ္ဆိန္န (တိ) [သံ + ဆိဒိ + တ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၁၈၅။ သံဆိန္န-သံ။] (၁) ဖြတ်-ကောင်းစွာ-အကြွင်းမဲ့-ဖြတ်-အပ်သော။ (၂) (က) ပြတ်-ပြတ်၍ကျ-ကြွေကျ-သော။ (ခ) စုတ်ပြတ်-ထက်ဝန်းကျင် စုတ်ပြတ်-မုန့်မုန့် ညက်ညက် ကြေ-သော။ (ဂ) ခပ်သိမ်းသောအခြင်းအရာ အားဖြင့် စုတ်ပြတ်-မုန့်မုန့် ညက်ညက် ကြေ-သော။ (၁) တာနိပိ သဗ္ဗာနိ ဘဂဝတာ သဉ္ဆိန္နာနိ သမ္ဘဂ္ဂါနိ သမ္ပလိဘဂ္ဂါနိ။ မ၊ ၁။ ၂၉၇။ (-သံ၊ ၁။ ၁၂၄)။ (၂) (က) သဉ္ဆိန္နဂတ္တ, သဉ္ဆိန္နပတ္တ-တို့ကြည့်။ (ခ) သဉ္ဆိန္နော ဘဝတီ ကာယော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၄။ သဉ္ဆိန္နော (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆၄) တိ သမန္တတော ဆိန္နော ပရမာဏုဘေဒသဉ္စုဏ္ဏော အာယသ္မတော ဥပသေနတ္ထေရဿ သရီရံ ဝိယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၅၁။ (ဂ) သဉ္ဆိန္နော (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၈) တိ သဗ္ဗသော ဆိန္နော စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏဘူတော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၇။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၉)။

သဉ္ဆိန္နဂတ္တ (တိ) [သဉ္ဆိန္န + ဂတ္တ] စုတ်ပြတ်သော ကိုယ်ရှိသော၊ သူ။ သဉ္ဆိန္နဂတ္တံ ရုဟိရံ သဝန္တံ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၇၀-၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၃၉၊ ၁၄၃။

သဉ္ဆိန္နပတ္တ (တိ) [သဉ္ဆိန္န + ပတ္တ] ပြတ်-ပြတ်၍ကျ-ကြွေကျ-ပြီးသော အရွက်ရှိသော။ သဉ္ဆိန္နပတ္တော ယထာ ကောဝိဠာရောတိ ယထာ ကောဝိဠာရဿ ပတ္တာနိ ဆိန္နာနိ သဉ္ဆိန္နာနိ ပတိတာနိ ပရိပတိတာနိ။ စူဠနိ၊ ၂၅၄။ သဉ္ဆိန္နပတ္တောတိ ပတိတပတ္တော။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၁၇။

သဉ္ဆိန္နမူလက (တိ) [သဉ္ဆိန္န + မူလ + က] ပယ်ဖြတ်အပ်ပြီးသော-အမြစ်အရင်း-အကြောင်းရင်း - ရှိသော (ခန္ဓာ)။ ဆိန္နမူလကေတိ တဏှာမူလဿ ဥစ္ဆိန္နတ္တာ သဉ္ဆိန္နမူလကေ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂။

သဉ္ဇဂ္ဂတိ (ကြိ) [သံ + ဇဂ္ဂ + အ + တိ။ ဇဂ္ဂေါ သောမပေါသနရက္ခဏေ။ ဓာတွတ္ထ။] စောင့်ရှောက်၏။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဉ္ဇဂ္ဂိတုံ (ဗျ) [သံ + ဇဂ္ဂ + အ + တုံ] စောင့်ရှောက်-ခြင်းငှာ-ရန်။ အတ္တာနိ သဉ္ဇဂ္ဂိတုံ ဝိညုနာ ကုစ္ဆိတာ ဟောတိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀၅။

သဉ္ဇဃ္ဃတိ (ကြိ) [သံ + ဇဃ္ဃ + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၉။ သက္ကတပိဋက-၌ စဃ္ဃတိ၊

သဥ္ဇတ္တတိ၊ ဥစ္စတ္တတိ-ဟုရှိ၏။ | (က) ပြက်ရယ်-ရယ်ရွှင်ဖွယ်စကားကို-ပြောဆို၏။ (ခ) ပြင်း-သည်း-လွန်-စွာရယ်၏။ (က) (ခ) သဥ္ဇတ္တတိ (အံ၊ ၂။ ၄၃၉) တိ ဟသိတကထံ ကထေတိ။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၆၇။ သဥ္ဇတ္တတိ (အံ၊ ၂။ ၄၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၉) တိ ကိလေသဝသေန မဟာ-ဟသိတံ ဟသတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၃။

သဥ္ဇတ္တန (န) [သံ + ဇဂ္ဃ + ယု] ပြင်း-သည်း-လွန်-စွာရယ်ခြင်း။ သဥ္ဇတ္တနာဒိပိ ဧတေနေဝ သင်္ဂယှတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၉။

သဥ္ဇတ္တန္တ (တိ) [သံ + ဇဂ္ဃ + အန္တ။ ထီ-၌ သဥ္ဇတ္တန္တာ, သဥ္ဇတ္တန္တီ။] ပြင်း-သည်း-လွန်-စွာ ရယ်မောသော၊ သူ။ သဥ္ဇတ္တန္တာ(ဒီ၊ ၁။ ၈၆)တိ ဥပ္ပဏ္ဍနဝသေန မဟာဟသိတံ ဟသန္တာ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၂၉။ သဥ္ဇတ္တ (မ၊ ၃။ ၉၊ ၁၀) န္တိ မဟာ ဟသိတံ ဟသမာနံ။ မ၊ ဋ၊ ၄၊ ၈။ သဥ္ဇတ္တန္တေ (အံ၊ ၃။ ၁၅၆) တိ မဟာဟသိတံ ဟသန္တေ။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၅၄။

သဥ္ဇတ္တိတ္တိ (ကြိ) [သံ + ဇဂ္ဃ + အ + အန္တိ။ သဥ္ဇတ္တတိ-မှ။] သဥ္ဇတ္တတိ-ကြည့်။ အညမည်း အင်္ဂုလိပတောဒကေန သဥ္ဇတ္တိတ္တိ သံကီဠန္တိ။ အံ၊ ၃။ ၁၅၆။

သဥ္ဇတိ (ကြိ) [သဉ္ဇ + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၄၄ - ၅။ သဥ္ဇတိ၊ သဇ္ဇတိ-သံ။] ကပ်ငြိ-တွယ်တာ-စွဲလမ်း-၏။ ကပ်ငြိ-တွယ်တာ-စွဲလမ်း-အောင်ဖွဲ့၏။ သဥ္ဇန္တိ ဧတေနာတိ သင်္ဂေါ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၉၅။

သဥ္ဇန (တိ) [သဥ္ဇ + ယု။ သဥ္ဇန-သံ။] (၁) ကပ်ငြိ-ဖြစ်-တွယ်တာ-ခြင်း။ (တိ) (၂) ကပ်ငြိ-တွယ်တာ-စွဲလမ်း-တတ်သော။ (၁) ဝိသယေသု သဥ္ဇနတော ဇာတဘာဝတော "ဝိသတ္တိက" န္တိ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၃။ (တိ) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဥ္ဇနဋ္ဌ (ပု) [သဥ္ဇန + အတ္ထ။ ဌ-ကို ဋ္ဌ-ပြု။] ကပ်ငြိ-တွယ်တာ-စွဲလမ်း-တတ်သောအနက်, သဘော။ သဇ္ဇေ သတ္တာတိ ---- သဥ္ဇနဋ္ဌေန သတ္တာ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၂။ သံသာရပင်္ကေ သဥ္ဇနဋ္ဌေန ရာဂေါ ဧဝ သင်္ဂေါ ရာဂသင်္ဂေါ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၈။

သဥ္ဇနတိ (ကြိ) [သံ + ဇန + အ + တိ။ သံဇာယတေ-သံ။] ဖြစ်၏။ သဥ္ဇနေယျ°-ကြည့်။

သဥ္ဇနန (တိ) [သံ + ဇန + ဏေ + ယု။ ဘာဝလောပ။ မောဂ်၊ ၄။ ၁၂၃။ (တိ) သံဇနန-သံ။ ထီ-၌ သံဇနနီ။ သံဇဏဏ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ဖြစ်စေခြင်း၊ ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်။ (တိ) (၂) (က) ဖြစ်စေ တတ် သော။ (ခ) ဖြစ်စေတတ်သော တရား။ (၁) သဥ္ဇနေတု-ကြည့်။ (တိ) (၂) (က) အဘိသလ္လေခကောနံ သန္တောသဂုဏာဒီနံ ဝုဒ္ဓိယာ သဥ္ဇနနံ သန္တောသဂုဏာဒိဝုဓိသဥ္ဇနနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၇။ (ခ) ယော ရာဂေါ ---- ဇနိကာ သဥ္ဇနနီ။ အဘိ၊ ဓ၊ ၂၁၅၊ ၂၄၃။ မဟာနိ၊ ၆၊ စူဠနိ၊ ၂၇၊ ၁၄၁။ ဝဋ္ဋသ္မိံ သတ္တေ ဒုက္ခေန သံယောဇယမာနာ ဇနေတီတိ သဥ္ဇနနီ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၉၆။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၃၂။

သဥ္ဇနိတ (တိ) [သံ + ဇန + တ။ သံ + ဇန + ဏေ + တ။ သံဇနိတ-သံ။ သံဇဏိယ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (က) ဖြစ်သော။ (ခ) ဖြစ်စေအပ်သော။ (က) (ခ) ယေန သဥ္ဇနိတေဟိ စတူဟိ မဟောဃေဟိ ဝုယှမာနေ အနယ-ဗျသနံ ပါပုဏေယျာသိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၀။

သဉ္ဇနိတကာယစလန (န) [သဉ္ဇနိတ + ကာယ + စလန] ဖြစ်-ဖြစ်စေအပ်-သော ကိုယ်၏ လှုပ်ရှားခြင်း။ ဣတ္ထိယာ သဉ္ဇနိတကာယစလနေ စ ဝိဇ္ဇမာနေပိ----။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄၂။

သဉ္ဇနိတစိတ္တမဒ္ဒဝ (တိ) [သဉ္ဇနိတ + စိတ္တ + မဒ္ဒဝ] ကောင်းစွာဖြစ်စေအပ်သော စိတ်၏-နူးညံ့-သိမ်မွေ့-ပျော့ပျောင်း-ခြင်းရှိသော၊ သူ။ ဝိသညီဇာတော ယထာ တံ ဘဂဝတော ----ကတူပကာရတာယ သဉ္ဇနိတစိတ္တမဒ္ဒဝေါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၀။

သဉ္ဇနိတပီတိပါမောဇ္ဇ (တိ) [သဉ္ဇနိတ + ပီတိ + ပါမောဇ္ဇ] ဖြစ်-ဖြစ်စေအပ်-သော နှစ်သက်, ဝမ်းမြောက်မှုရှိသော၊ သူ။ တဿ တေန ပြဟ္မစရိယဝိနာသေန သဉ္ဇနိတပီတိပါမောဇ္ဇာတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၆၉။

သဉ္ဇနိတဝါတ (ပု) [သဉ္ဇနိတ + ဝါတ] ဖြစ်-ဖြစ်စေအပ်-သော လေ။ ဘိက္ခုနံ စီဝရစလနကာယစလနေဟိ သဉ္ဇနိတဝါတေဟိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၃။

သဉ္ဇနိ (ပု) [သံ + ဇန + ဏေ + ဏီ။ သဉ္ဇနေတု-ကြည့်။] ဖြစ်စေတတ်သော၊ သူ။ အနက္ခာတဉ္စ အက္ခာသိ၊ အသဉ္ဇာတဉ္စ သဉ္ဇနိ။ အပ၊ ၂။ ၁၅၅၊ ၂၅၀။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၉၄။

သဉ္ဇနေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဇန + ဏေ + တိ။ သံဇနယတိ - သံ။ သံဇာနယတိ-သက္ကတပိဋက။] ဖြစ်စေ၏။ အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်-မပြတ်-ဖြစ်စေ၏။ ဣမံ ဆန္ဒံ ဇနေတိ သဉ္ဇနေတိ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၁၆-၇။ သဉ္ဇနေတီတိ ဥပသဂ္ဂေန ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ။ အပိ စ ဆန္ဒံ ကရောန္တော၀ ဆန္ဒံ ဇနေတိ နာမ။ တမေ၀ သတတံ ကရောန္တော သဉ္ဇနေတိ နာမ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၇။ န သဉ္ဇနေန္တိ (မဟာနိ။ ၇၆) တိ န နိဗ္ဗတ္တေန္တိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၅။ သဉ္ဇနေန္တိ (မဟာနိ။ ၂၂၉) တိအာဒီနိ ဥပသဂ္ဂဝသေန ပဒံ ဝဍ္ဎေတွာ ဝုတ္တာနိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၇။

သဉ္ဇနေတု (ထီ၊ ပု) [သံ + ဇန + ဏေ + တု။ သံဇနယိတရ်-သက္ကတပိဋက။] ဖြစ်စေတတ် သော၊ သူ။ သဉ္ဇနေတာ (ပဋိသံ။ ၃၇၅။ မဟာနိ။ ၁၃၈) တိ ---- သဉ္ဇနနတော ဘဂဝါ သဉ္ဇနေတာ နာမ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၄။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၅။

သဉ္ဇနေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဇန + ဏေ + တွာ] ဖြစ်စေ၍။ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ ဇနေတွာ သဉ္ဇနေတွာ နိဗ္ဗတ္တေတွာ။ မဟာနိ။ ၂၂၉။

သဉ္ဇနေန္တိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဇန + ဏေ + အန္တိ။ သဉ္ဇနေတိ-မှ။] သဉ္ဇနေတိ-ကြည့်။

သဉ္ဇနေယျ[1] (ကြိ) [သံ + ဇန + အ + ဧယျ။ သဉ္ဇနတိ-မှ။] ဖြစ်ရာ၏။ သံသာရေ ဝါ ဝဋ္ဋေ ဝါ န ဇနေယျ န သဉ္ဇနေယျ န နိဗ္ဗတ္တေယျ။ စူဠနိ။ ၁၉၂။

သဉ္ဇနေယျ[2] (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဇန + ဏေ + ဧယျ။ သဉ္ဇနေတိ-မှ။] ဖြစ်စေရာ၏။ သီလဗ္ဗတေန ဝါ ဒိဋ္ဌိံ န ကပ္ပေယျ န ဇနေယျ န သဉ္ဇနေယျ န နိဗ္ဗတ္တေယျ န အဘိနိဗ္ဗတ္တေယျ။ မဟာနိ။ ၈၂။

သဉ္ဇနေသုံ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဇန + ဏေ + ဥံ။ သဉ္ဇနေတိ-မှ။] ဖြစ်စေကုန်ပြီ။ တံ သုတွာ ဘိက္ခူ---- သံ သယံ သဉ္ဇနေသုံ။ မမွ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၃။

သဉ္ဇမ္ဘရိ (န) [သံ + ဘရ + ဣ။ (ဇဘ်ရိ-ဝိလုံ၊ တိလိင်။) ဘရ် + ဘရ် + ဣ။ ဘဘ်ရိ = ဗဘ်ရိ = ဇဗ္ဘရိ။ သံ + ဇဗ္ဘရိ။ သဉ္ဇဗ္ဘရိ-ဟု ဝိလုံအလို ပြီးသင့်၏။ ဤ၌ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာရှိတိုင်း ဇဘရိ = ဇမ္ဘရိ-ဟု ရုပ်ပြီးစေသည်။] သဇ္ဈုဗ္ဘရိတ-ကြည့်။ သဉ္ဇဗ္ဘရိမကံသု (သံ၊ ၁။ ၄၆၉။ အံ၊ ၁။ ၁၈၈) တိ သဉ္ဇမ္ဘရိတံ (သမ္ဘရိတံ) နိရန္တရံ ဖုဋံ အကံသု၊ ဥပရိ ဝိဇ္ဈိံသူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၀။ သဉ္ဇမ္ဘရိမကံသူတိ သမန္တတော သမ္ဘရိတံ အကံသု၊ သဗ္ဗေ ပရိဗ္ဗာဇကာ ဝါစာတောဒနေဟိ တုဒိံသူတိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၅။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၇)။

သဉ္ဇမ္ဘရိတ (န) [သံ + ဘရ + တ] သဇ္ဈုဗ္ဘရိတ-ကြည့်။ သဉ္ဇမ္ဘရိမကံသူတိ သဉ္ဇမ္ဘရိတံ နိရန္တရံ ဖုဋံ အကံသု၊ ဥပရိ ဝိဇ္ဈိံသူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၁။

သဉ္ဇယ (ပု) [သံ + ဇိ + အ။ သံဇယ-သံ၊ ပြာ။ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) သဉ္ဇယမည်သော၊ သူ။ (၂) (ဗေလဋ္ဌ၏သား တိတ္ထိဂိုဏ်း ဆရာကြီး) သဉ္ဇယ၊ သိဉ္ဇည်း ပရိဗိုဇ်။ (၃) (အာကာသ အနွယ်) သဉ္ဇယပုဏ္ဏား။ (၄) သဉ္ဇယထေရ်။ (၅) (ဥယျာဉ်စောင့်) သဉ္ဇယ။ (၆) သဉ္ဇယ ရသေ့။ (၇) သဉ္ဇယ-မင်း-ဘုရင်။ (၁) သဉ္ဇယ မည်သော၊ သူ။ သုခံ ဇီဝတိ သဉ္ဇယော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀။ (၂) (ဗေလဋ္ဌ၏သား တိတ္ထိဂိုဏ်း ဆရာကြီး) သဉ္ဇယ၊ သိဉ္ဇည်း ပရိဗိုဇ်။ ----သဉ္ဇယော (သဉ္ဇယော။ သီ၊ သျာ၊ ဣ၊ က) ဗေလဋ္ဌပုတ္တော----။ မ၊ ၁။ ၂၅၈။ သဉ္ဇယော ဗေလဋ္ဌပုတ္တော။ မ၊ ၂။ ၁၉၅။ မိလိန္ဒ၊ ၄။ သဉ္ဇယောတိ တဿ နာမံ၊ ဗေလဋ္ဌဿ ပုတ္တောတိ ဗေလဋ္ဌပုတ္တော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၇။ သဉ္ဇယဿာ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆) တိ ရာဇဂဟ-ဝါသိနော သဉ္ဇယနာမဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၈၃။ (ဒီ၊ ၁။ ၄၅-စသည်တို့၌ " သဉ္ဇယ " ဟု ရှိသည်)။ (၃) (အာကာသ အနွယ်)သဉ္ဇယပုဏ္ဏား။ သဉ္ဇယော မဟာရာဇ ဗြာဟ္မဏော အာကာသဂေါတ္တော။ မ၊ ၂။ ၃၂၈ (-၃၂၉)။ (၄) သဉ္ဇယထေရ်။ သဉ္ဇယော ထေရော။ ထေရ၊ ၂၃၀။ ယော တေန ပုည-ကမ္မေန----နိဗ္ဗတ္တိ သဉ္ဇယော နာမ နာမေန။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၀။ (၅)(ဥယျာဉ်စောင့်)သဉ္ဇယ၊ သိဉ္ဇည်း။ ဝဿမာနေဟိ ရသေဟိ သဉ္ဇယော။ ဇာ၊ ၁။ ၄။ အတီတေ ဗာရာဏသိယံ ရညော ဗြဟ္မဒတ္တဿ သဉ္ဇယော နာမ ဥယျာနပါလော အဟောသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၃။ (-၁၇၄-၅)။ (၆) သဉ္ဇယ ရသေ့။ ယဒါ ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မဒဿီ၊ ဝိနေသိ သဉ္ဇယံ ဣသိံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၅၅။ အထ သတ္ထာ ဓမ္မဒဿီ----သဉ္ဇယဿ တာပသဿ အဿမပဒံ ဂန္တွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၀။ (၇) သဉ္ဇယ-မင်း-ဘုရင်။ ကထံ ဝေဿန္တရော ပုတ္တော၊ ဂဇံ ဘာဇေတိ သဉ္ဇယ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၁၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၂၄၇။ ယဒါ ပန တဂရနာမကေ နဂရေ သဉ္ဇယော နာမ ရာဇာ ---- ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၀။

သဉ္ဇယကုမာရ (ပု) [သဉ္ဇယ + ကုမာရ] သဉ္ဇယ - သတို့သား - သူငယ် - မင်းသား။ သိဝိမဟာရာဇာ ပုတ္တဿ သဉ္ဇယကုမာရ-ဿတ္ထာယ အာနေတွာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၇၈။

သဉ္ဇယတ္ထေရ (ပု) [သဉ္ဇယ + ထေရ] သဉ္ဇယထေရ်။ ယတော အဟန္တိ အာယသ္မတော သဉ္ဇယတ္ထေရဿ ဂါထာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၁၅၀။

သဉ္ဇယတ္ထေရဂါထာ (ထီ) [သဉ္ဇယတ္ထေရ +

ဂါထာ] သဉ္စယထေရ်သည်-ရွတ်ဆို-ကျူးရင့်-အပ်သော ဂါထာ၊ သဉ္စယတ္ထေရဂါထာ။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ထေရဂါထာပါဠိ၊ ၁-နိပါတ်၊ ၅-ဝဂ်၊ ၈-ဂါထာ။ ထေရ၊ ၂၃၀။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၀-၁။

သဉ္စယနာမ (တိ) [သဉ္စယ + နာမ] သဉ္စယ အမည်ရှိသော။ သဉ္စယ (၂) ကြည့်။

သဉ္စယမဟာရာဇ (ပု) [သဉ္စယ + မဟာရာဇ] သဉ္စယ-မင်းမြတ်-မင်းကြီး။ သဉ္စယမဟာရာဇံ ဖုဿတိဒေဝီ မဒ္ဒိဒေဝီစ ဋ္ဌပေတွာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၈၄။

သဉ္စယရာဇ (ပု) [သဉ္စယ + ရာဇ] သဉ္စယ-မင်း-ဘုရင်။ သာ သဉ္စယရညော ပိယာ အဟောသိ မနာပါ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၇၈။

သဉ္ဇာတ[1] (တိ) [သံ + ဇနိ (ဇန) + တ။ သံဇာတ-သံ။ သံဇာဒ-ပြာ။ သံဇာယ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ဖြစ်သော။ (၂) (က) ဖြစ်သော၊ ပစ္စုပ္ပန် အကြောင်းနှင့် စပ်၍ဖြစ်သော။ (ခ) ပစ္စည်း-အကြောင်း - တရားတို့၏ ပေါင်းယှဉ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ (၃) (က) ကောင်းစွာ-ဖြစ်-တည်-သော။ (ခ) ဣဋ္ဌာရုံ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော။ (ဂ) ကာမဂုဏ်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော။ (ဃ) ပေါက်-ပေါက်ရောက်-သော။ (၄) ထက်ဝန်းကျင်မှ ဖြစ်သော။ (၅) ပြင်း-ပြင်းထန်-လွန်-စွာ ဖြစ်သော။ (၆) ဖြစ်ရာ။ (၁) ဖြစ်သော။ ပုန ကာသီသု သဉ္ဇာတော၊ သုမိတ္တော ဣတိ ဝိဿုတော။ အပ၊ ၂။ ၂၆၂။ ဥပ္ပန္နောတိ ဇာတော သဉ္ဇာတော နိဗ္ဗတ္တော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄။ ဇာတောတိ ဧတဿေဝ ဝေဝစနံ သဉ္ဇာတောတိအာဒိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၅။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄)။ (၂) (က) ဖြစ်သော၊ ပစ္စုပ္ပန် အကြောင်းနှင့် စပ်၍ဖြစ်သော။ (ခ) ပစ္စည်း- အကြောင်း-တရားတို့၏ ပေါင်းယှဉ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ ယေ ဓမ္မာ ဇာတာ ဘူတာ သဉ္ဇာတာ နိဗ္ဗတ္တာ။ အဘိ၊ ဓ။ ၂၁၂။ ဘူတာတိအာဒီနိ တေသံယေဝ ဝေဝစနာနိ။ ---- ပစ္စယသံယောဂေ ဇာတတ္တာ သဉ္ဇာတာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၃။ (၃) (က) ကောင်းစွာ-ဖြစ် - တည် - သော။ အစ္ဆေ ဘူတာယ ဇာတာယ သဉ္ဇာတာယ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၉။ အာလောကေ သဉ္ဇာတေ ပဒါနုသာရေန ဩလောကေန္တိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၆။ သဉ္ဇာတကာခ်, သဉ္ဇာတရောဟိတ, သဉ္ဇာတက္ခန္ဓ (၃) ကြည့်။ (ခ) ဣဋ္ဌာရုံ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော။ (ဂ) ကာမဂုဏ်၏အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော။ တဿ သော ကာမစ္ဆန္ဒော ဇာတော ဟောတိ သဉ္ဇာတော ----။ မဟာနိ။ ၃။ ဣဋ္ဌဝသေန ဇာတော သဉ္ဇာတော။ ------ အထ ဝါ ကာမရာဂဝသေန ဇာတော သဉ္ဇာတော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃။ (ဃ) ပေါက်-ပေါက်ရောက်-သော။ မမေဝ သီသေ သဉ္ဇာတံ ပလိတံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၇၂။ သဉ္ဇာတတိဏ-လည်းကြည့်။ (၄) ထက်ဝန်းကျင်မှဖြစ်သော။ သဉ္ဇာတဝလိ-ကြည့်။ (၅) ပြင်း-ပြင်းထန်-လွန်-စွာဖြစ်သော။ တတော ဝါတာတပေါ ဃောရော၊ သဉ္ဇာတော ပဋိဟညတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၉၂၊ ၃၁၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၁၅။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၁၇။ (၆) ဖြစ်ရာ။ တိတ္ထာနိ စ တာနိ သဉ္ဇာတာနိ-တိအာဒီနာ အတ္ထေန အာယတနာနိ စာတိ တိတ္ထာယတနာနိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇၈။ သဉ္ဇာတဋ္ဌာနဒဿန-လည်းကြည့်။

သဉ္ဇာတ[2] (တိ) [သံ + ဇာတိ + အ။ တစ်နည်း- သဇာတိ + အ။ နိဂ္ဂဟိတ်လာ။ ဝိသာလက္ခော - ကဲ့သို့ သမာသန္တ က္က-ကို

အ-ပြု။] တူသောဇာတ်ရှိသော၊ ဇာတ်တူသော။ သဉ္ဇာတေ အဘိတိဋ္ဌသိ (ဇာ၊ ၁။ ၂၃၈) တိ သမာနဇာတိကေ ဇေကူနသတဘာတရော အဘိဘဝိတွာ တိဋ္ဌသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃၇။

သဉ္ဇာတအင်္ဂပစ္စင်္ဂ (တိ) [သဉ္ဇာတ + အင်္ဂ + ပစ္စင်္ဂ] ကောင်းစွာ ဖြစ်သော အင်္ဂါကြီးငယ် ရှိသော၊ အင်္ဂါကြီးငယ်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ ကလလာဒိကာလံ အတိက္ကမိတွာ သဉ္ဇာတ-အင်္ဂပစ္စင်္ဂံ အဟီနိန္ဒြိယဘာဝံ ဥပဂတံ ယေဝ ပဿာတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၂၉။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈)။

သဉ္ဇာတအစ္ဆရိယအဗ္ဘုတ (တိ) [သဉ္ဇာတ + အစ္ဆရိယ + အဗ္ဘုတ] ကောင်းစွာ-လွန်စွာ-ဖြစ်သော-အံ့ဩခြင်း-အံ့ဘွယ်-ရှိသော၊ အလွန် အံ့ဩသော၊ သူ။ သဉ္ဇာတအစ္ဆရိယဗ္ဘုတာ စေဝ သဉ္ဇာတတုဋ္ဌိနော စ အဟေသုံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၄။ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတန္တိ ပဒဒွယေနပိ ဝိမှယနာကာရော ဝုတ္တော၊ တသ္မာ သဉ္ဇာတံ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတံ ဝိမှယနာကာရော ဧတေသန္တိ သဉ္ဇာတအစ္ဆရိယအဗ္ဘုတာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၂။

သဉ္ဇာတအဗ္ဘုတဝိတ္တ (တိ) [သဉ္ဇာတ + အဗ္ဘုတ + ဝိတ္တ] မဖြစ်စဖူးသည့် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက် ခြင်းရှိသော၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်ပေါ်လာသော(ရှေး၌ မဖြစ်စဖူးသည့်)နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိသော၊ သူ။ အဗ္ဘုတဝိတ္တဇာတာ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၂) တိ သဉ္ဇာတအဗ္ဘုတဝိတ္တာ၊ ဝိတ္တံ ဝိတ္တီတိ စ တုဋ္ဌိပရိယာယာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၈။

သဉ္ဇာတအာလောက (ပု) [သဉ္ဇာတ + အာလောက] ဖြစ်-ကောင်းစွာဖြစ်-သော-အရောင်-အလင်း။ တတ္ထေဝ ဥပ္ပန္နပသာဒဝသေန သဉ္ဇာတအာလောကော ပသာဒါ-လောကော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၆။

သဉ္ဇာတဥဿုက္က (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဥဿုက္က] ဖြစ်သော ကြောင့်ကြမှု ရှိသော၊ ကြောင့်ကြစိုက်သော၊ သူ။ ဥဿုက္ကဇာတေသု (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၁) တိ တံ တံ ကိစ္စေ သဉ္ဇာတ-ဥဿုက္ကေသု။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၇။

သဉ္ဇာတဦမိဝေဂ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဦမိ + ဝေဂ] ကောင်းစွာဖြစ်သော လှိုင်းတံပိုး အဟုန် ရှိသော။ ရထူမိဇာတေဟီတိ သဉ္ဇာတဦမိဝေဂေဟိ သာဂရသလိလေဟိ ဝိယ သဉ္ဇာတရထူမိဟိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၉။

သဉ္ဇာတဧကဂ္ဂ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဧကဂ္ဂ] စိတ်-တည်ကြည်-တည်ငြိမ်-သော၊ အလွန် သမာဓိ ကောင်းသော၊ သူ။ သဉ္ဇာတဧကဂ္ဂေါ ဟုတွာ ပဏ္ဍုသာလံ ပဝိသိတွာ ဝိပဿန္တော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၂။

သဉ္ဇာတဩဘာသ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဩဘာသ] ကောင်းစွာဖြစ်သော-အရောင် အလင်း-အလင်းရောင်-ရှိသော၊ လွန်စွာ ထွန်းလင်း တောက်ပသော။ ဘာသတေတိ သဉ္ဇာတဩဘာသတာယ ဘာသတေ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၁။

သဉ္ဇာတကင်္ခ (တိ) [သဉ္ဇာတာ + ကင်္ခါ] ကောင်းစွာ - လွန်စွာ - ဖြစ်သော - ယုံမှား-သံသယ - ရှိသော၊ အလွန် ယုံမှား သံသယ ရှိသော၊ သူ။ သဉ္ဇာတကင်္ခါန (ကင်္ခါ။ ၈၃) န္တိ ပဒပဒတ္ထဝိနိစ္ဆယဝသေန သဉ္ဇာတကင်္ခါနံ၊ သမုပ္ပန္နသံသယာနန္တိ အတ္ထော။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၂၄။(-ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၀)။

သဉ္ဇာတကစဝရ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ကစဝရ] ဖြစ်သော (ကိလေသာ) အမှိုက် သရိုက် ရှိသော၊ (ကိလေသာ) အမှိုက် သရိုက်-နှင့်

ပြည့်စုံ - ရှိ - သော၊ သူ။ ကစ၀ရဇာတော (သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၈၅) တိ အဋ္ဌကထာ၌ သဥ္စာတကစ-၀ရော, ကစ၀ရဘူတော ၀ါ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၄။

သဥ္စာတကမ္မ (တိ) [သဥ္စာတ + ကမ္မ] ကောင်းစွာ ဖြစ်သော တုန်လှုပ်ခြင်း ရှိသော၊ ပြင်းစွာ တုန်လှုပ်သော။ သဥ္စာတကမ္မာ အယံ မဟာပထဝီယေ၀ သက္ခိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၂၀။

သဥ္စာတကလဟ (တိ) [သဥ္စာတ + ကလဟ] ဖြစ်သော ခိုက်ရန် ရှိသော၊ ခိုက်ရန် ဒေါသ ဖြစ်ပွားသော၊ သူ။ တထာ "မယံ တုမှေ ---- ဗန္ဓာပေဿာမာ " တိအာဒိ၀စနပ္ပ၀တ္တိယာ သဥ္စာတကလဟာ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၆။

သဥ္စာတကာမရာဂ (တိ) [သဥ္စာတ + ကာမ + ရာဂ] ကောင်းစွာ - လွန်စွာ - ဖြစ်သော-ကာမရာဂ ရှိသော၊ ကာမဂုဏ်၌ အလွန်စွဲ လမ်း တပ်မက်သော၊ သူ။ အထ သော အပရေန သမယေန----သဥ္စာတကာမရာဂေါ ----သတ္တာဟံ တာယ သဒ္ဓိံ သံ၀ါသံ ကပ္ပေသိ။ ပေတ၊ ဋ။ ၅။

သဥ္စာတကာယဒရထ (တိ) [သဥ္စာတ + ကာယ + ဒရထ] လွန်စွာဖြစ်သောကိုယ်၏-ပူပန်-ပင်ပန်း-ဆင်းရဲ-ခြင်းရှိသော၊ ကိုယ်ခန္ဓာ ပင်ပန်း နွမ်းနယ်သော၊ သူ။ ဒဟရော ဒူရမဂ္ဂါ-ဂမနေန သဥ္စာတကာယဒရထတ္တာ ----- အ၀သာနဂါထံယေ၀ ၀တ္တုပေသိ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၃၅။

သဥ္စာတကာယိကစေတသိကဒုက္ခ (တိ) [သဥ္စာတ + ကာယိက + စေတသိက + ဒုက္ခ] လွန်စွာ ဖြစ်သော ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်း, စိတ်၏ ဆင်းရဲခြင်းရှိသော၊ ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ဆင်းရဲသော၊ သူ။ ဒုက္ခိတောတိ သဥ္စာတ-ကာယိကစေတသိကဒုက္ခော။ ဗုဒ္ဓ၀ံ၊ ဋ။ ၉၃။

သဥ္စာတကာရုည (တိ) [သဥ္စာတ + ကာရုည] လွန်စွာဖြစ်သော-သနား-ကြင်နာ-ခြင်း-ရှိသော၊ အလွန်-သနား-ကြင်နာ-သော၊ သူ။ ဘိက္ခုနိယော တံ---- ဒိသွာန သဥ္စာတ-ကာရုညာ ပိယသမုဒါစာရေန သင်္ဂဟေတွာ။ ထေရီ၊ ဋ။ ၁၂၃။ (-ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၂၆၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၆)။

သဥ္စာတကာဠသေတမဏ္ဍလ (တိ) [သဥ္စာတ + ကာဠ + သေတ + မဏ္ဍလ] ဖြစ်သော အမည်းကွက်, အဖြူကွက် ရှိသော၊ အမည်းကွက် အဖြူကွက် ရှိသော (သက်နိုး)။ ကဏ္ဏကိတာနီတိ သေဒေန ဖုဋ္ဌောကာသေသု သဥ္စာတကာဠသေတမဏ္ဍလာနိ။ ၀ိ၊ဋ၊၂။၂၃၂။

သဥ္စာတကိစ္စ (တိ) [သဥ္စာတ + ကိစ္စ] ဖြစ်သော အမှုကိစ္စရှိသော၊ အမှုကိစ္စဖြစ်ပေါ် လာသော၊ သူ။ ကိစ္စဇာတာတိ ၀ိပ္ပကတဘာ၀ေန သဥ္စာတကိစ္စာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၅။

သဥ္စာတကိမိကုလ (တိ) [သဥ္စာတ + ကိမိ + ကုလ] (၁) ဖြစ်-ပေါက်ဖွား-သော ပိုးမျိုး ရှိသော၊ ပိုးမျိုး ပေါက်ဖွားသော။ (န) (၂) ဖြစ်-ပေါက်ဖွား-သော ပိုးမျိုး။ (၁) ဒွိဟတီဟစ္စယေန သဥ္စာတကိမိကုလံ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၃၁။ ၀ိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅၀။ (န) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဥ္စာတကိမိကုလာကုလ (တိ) [သဥ္စာတကိမိကုလ + အာကုလ] ဖြစ်-ပေါက်ဖွား-သော ပိုးမျိုးတို့ဖြင့်- နှောင့်ယှက်-ရှုပ်ထွေး-သော။ ----ကဒ္ဒလူမောဒကာဋ္ဌဋ္ဌိတံ သဥ္စာတကိမိကုလာကုလံ ဟုတွာ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ။ ၄၆။

သဉ္ဇာတကီဠိတ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ကီဠိတ] ဖြစ်သော ကစား မြူးတူးခြင်း ရှိသော၊ ကစား မြူးတူးသော။ သီတဝါတကီဠိတာတိ သီတေန မေဃဝါတေန သဉ္ဇာတကီဠိတာ မဓုရဝဿိတံ ဝဿန္တာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၇။

သဉ္ဇာတကုက္ကုစ္စ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ကုက္ကုစ္စ] လွန်စွာဖြစ်သော ယုံမှားခြင်း (ဝိနယကုက္ကုစ္စ) ရှိသော၊ ယုံမှား သံသယ-ဝိနယကုက္ကုစ္စ-ဖြစ် သော၊ သူ။ သဉ္ဇာတကုက္ကုစ္စသ ပါရာဇိကေန အနာပတ္တိ ဝုတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄၁။

သဉ္ဇာတကုတူဟလ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ကုတူဟလ] ဖြစ်သောအုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ရှိသော၊ အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်ဖြစ်နေသော။ တေ ကိရ ဗုဒ္ဓကောလာဟလာနုဿဝေန သဉ္ဇာတကုတူဟလံ လောကံ ဝဋ္ဋေတွာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၄။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၆။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၃)။

သဉ္ဇာတကောပ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ကောပ] လွန်စွာဖြစ်သော အမျက် ဒေါသ ရှိသော၊ အလွန် အမျက်ဒေါသ ထွက်သော။ တတော သဉ္ဇာတကောပေါ သော၊ နာဂေါ နုဒ္ဓရတေ ပဒံ။ အပ၊ ၁။ ၄၉။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၇၂။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၆)။

သဉ္ဇာတခ (ကွ) န္ဓ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ခန္ဓ။ သ္ကန္ဓ-ဟု သက္ကတ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ခ-၌ ဒွေဘော်ပြု ပေးရသည်။] (၁) ကောင်းစွာ-ဖြစ်-တည်-သော ကိုယ်ခန္ဓာရှိသော၊ ကောင်း သော လုံးရပ် သဏ္ဌာန် ကြန်အင် လက္ခဏာ ရှိသော (ဆင်)။ (၂) ကောင်းစွာ-ဖြစ်-တည်-သော သီလက္ခန္ဓ စသည်ရှိသော၊ သီလက္ခန္ဓ စသည်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော (ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓါ)။ (၃) ကောင်းစွာ-ဖြစ်-တည်-သော ကြီးကျယ် သည့်ပခုံးရှိသော(ခြင်္သေ့)။(၁)(၂) သဉ္ဇာတခန္ဓော ပဒုမိ ဥဠာရော(သုတ္တနိ။၂၈၇။ စူဠနိ။၂၆၇)တိ ယထာ သော ဟတ္ထိနာဂေါ သဉ္ဇာတက္ခန္ဓော သတ္တရတနော ဝါ ဟောတိ အဋ္ဌရတနော ဝါ။ ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓေါပိ သဉ္ဇာတက္ခန္ဓော အသေက္ခေန သီလက္ခန္ဓေန----အသေက္ခေန ဝိမုတ္တိဉာဏ- ဒဿနက္ခန္ဓေန။ စူဠနိ။ ၂၆၈။ ယထာ စေသ သုသဏ္ဌိတက္ခန္ဓတာယ သဉ္ဇာတက္ခန္ဓော၊ ကုဒါသု နာမဟမ္ပိ ဧဝံ အသေက္ခသီလက္ခန္ဓ- မဟန္တတာယ သဉ္ဇာတက္ခန္ဓော ဘဝေယျံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၂။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၃။ (-အပ၊ ၁။ ၁၁။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၉-၂၀၀)။ (၃) သဉ္ဇာတခန္ဓသ မဟဗ္ဗလဿ၊ အသမေက္ခိယ ထာမဗလူပပတ္တိံ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၁။ သဉ္ဇာတ- ခန္ဓဿာတိ သုသဏ္ဌိတမဟာခန္ဓဿ။ ---- ထာမဗလူပပတ္တိန္တိ ဝေရူပဿ သီဟဿ ထာမသင်္ခါတံ ဗလဥ္စေဝ ---- အဇာနိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၄-၅။

သဉ္ဇာတခီရ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ခီရ] နို့ရည်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ ကောင်းစွာဖြစ်သော နို့ရည်ခဲ သဏ္ဌာန်ရှိသော (ကောက်)။ ကေသွံ ဌာနေ ဂဏ္ဍိနိ ဟောန္တိ၊ ကေသွံ သဉ္ဇာတခီရာနိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၇။

သဉ္ဇာတဂဏ္ဍ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဂဏ္ဍ] ကောင်းစွာ - ဖြစ် - ထ - သော အဖု အပိမ့် ရှိသော၊ အဖု အပိမ့် ထသော၊ (ကိုယ်)။ ထေရဿ သကလသရီရံ သဉ္ဇာတဂဏ္ဍံ အဟောသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၁၅။

သဉ္ဇာတဂတ္တ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဂတ္တ] ကိုယ်ဝန်-ဆောင်-ရှိ-သော၊ ကောင်းစွာ ဖြစ် သော ကိုယ်ဝန် ရှိသော (မိန်းမ)။ တေန

တဒါ သဉ္ဇာတဂတ္တာ ဣတ္ထီ ဂဗ္ဘံ အနုရက္ခိတုံ န သက္ကောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃၀။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၆။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၂)။

သဉ္ဇာတဂရုဘာဝ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဂရုဘာဝ] ကောင်းစွာဖြစ်သော လေးလံ-သည်၏အဖြစ်-ခြင်း-ရှိသော၊ အလွန်လေးလံသော။ သဉ္ဇာတဂရုဘာဝေါ သဉ္ဇာတထဒ္ဓဘာဝေါ သူလေ ဥတ္တာသိတပုရိသော ဝိယ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၇။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၇။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၅)။

သဉ္ဇာတဂါရဝ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဂါရဝ] ကောင်းစွာ ဖြစ်သော-ရိုသေ-လေးစား- ခြင်း ရှိသော၊ အလွန်-ရိုသေ-လေးစား-သော၊ သူ။ အပိ စ ဗောဓိသတ္တဿ ပုညတေဇေန သဉ္ဇာတဂါရဝါ အတ္တနော ဂါရဝစောဒိတာပိ တေ ဓဝမကံသု။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၂၈။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၀)။

သဉ္ဇာတဂါရဝဗဟုမာန (တိ) [သဉ္ဇာတဂါရဝ+ ဗဟု + မာန] ရိုသေ လေးစား၍ များစွာ မြတ်နိုးသော၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်သော ရိုသေ လေးစားခြင်း-များစွာ မြတ်နိုးခြင်း ရှိသော၊ သူ။ အညတရာ ဣတ္ထီ တေ ဘိက္ခူ ဒိသွာ ပသန္နစိတ္တာ သဉ္ဇာတဂါရဝဗဟုမာနာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၉။ (-ပေတ၊ ဋ္ဌ၊ ၄၇။ ၂၅၇။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၇)။

သဉ္ဇာတဂေဓ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဂေဓ] လွန်စွာ-တပ်မက်-တွယ်တာ-သော၊ လွန်စွာ ဖြစ်သော- တပ်မက်-တွယ်တာ-ခြင်းရှိသော။ ပဋိဂိဒ္ဓါတိ သုဋ္ဌု သဉ္ဇာတဂေဓာ ဟုတွာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၂။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉)။

သဉ္ဇာတဂေလည (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဂေလည] မကျန်းမာ-အလွန် မကျန်းမာ-သော၊ လွန်စွာဖြစ်သော မကျန်းမာခြင်း ရှိသော။ ဂေလညဇာတန္တိ သဉ္ဇာတဂေလညံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၆။

သဉ္ဇာတစိတ္တဘာဝ (တိ) [သဉ္ဇာတ + စိတ္တ + ဘာဝ] လွန်စွာ - ကောင်းစွာ - ဖြစ်သော ဆန်းကြယ်- သည်၏အဖြစ်-ခြင်း - ရှိသော။ စိတ္တိတောတိ သဉ္ဇာတစိတ္တဘာဝေါ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၄။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၀)။

သဉ္ဇာတစိတ္တသန္တာပ (တိ) [သဉ္ဇာတစိတ္တ + သန္တာပ] အလွန် စိတ်ပူပန် ဆင်းရဲသော၊ လွန်စွာဖြစ်သော စိတ်၏ပူပန် ဆင်းရဲခြင်း ရှိသော၊ သူ။ သန္တာပဇာတေတိ သဉ္ဇာတစိတ္တ-သန္တာပေ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၇၆။

သဉ္ဇာတဆ (စ္ဆ) န္ဒ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဆန္ဒ။ ကုသလစ္ဆန္ဒ-ကဲ့သို့ ဆ-ကို ဒွေဘော်ပြု ပေးရသည်။] အလိုဆန္ဒ လွန်စွာ ပြင်းပြသော၊ လွန်စွာဖြစ်သော အလိုဆန္ဒ ရှိသော။ သော ဘိယျောသော မတ္တာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ သဉ္ဇာတဆန္ဒော ပဗ္ဗဇိတွာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၇။ "ကုဒါဿု နာမ မဟန္တံ ဗောဓိ ပါပုဏိဿာမီ" တိ သဉ္ဇာတစ္ဆန္ဒော ပဋိပဇ္ဇတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၄)။

သဉ္ဇာတစ္ဆရိယ (တိ) [သဉ္ဇာတ + အစ္ဆရိယ] ဖြစ်-လွန်စွာဖြစ်-သော အံ့ဩခြင်း ရှိသော၊ လွန်စွာ အံ့ဩသော။ အစ္ဆရိယဇာတာတိ သဉ္ဇာတစ္ဆရိယာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၉။

သဉ္ဇာတဆ (စ္ဆ) ဝိ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဆဝိ] ကောင်းစွာဖြစ်သော အရေရှိသော၊ အရေ-အဆင်း-ကောင်းမွန်-လှပ-သော (ကိုယ်ခန္ဓာ)။ "သဉ္ဆဝိ" န္တိ ဝါ ပါဌော၊ သဉ္ဇာတစ္ဆဝိန္တိ

အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀၉။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၄၂)။

သဉ္ဇာတဆာတကဒုက္ခ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဆာတက + ဒုက္ခ] ဖြစ်သော မွတ်သိပ်, ဆာလောင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည့် ဆင်းရဲ ရှိသော၊ မွတ်သိပ် ဆာလောင်ခြင်း ဆင်းရဲဖြင့် နှိပ်စက်အပ်သော၊ သူ။ အတိဝိယ သဉ္ဇာတဆာတကဒုက္ခာ ပုနဒိဝသေ ယာစကေဟိ သဒ္ဓိံ ရောဒန္တိ အာဟာရတ္ထာယ ဂန္တွာ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၁။

သဉ္ဇာတဇိဂုစ္ဆ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဇိဂုစ္ဆ] လွန်စွာဖြစ်သော စက်ဆုပ်ခြင်းရှိသော၊ အလွန် စက်ဆုပ်သော၊ သူ။ ဇိဂုစ္ဆန္တီတိ သဉ္ဇာတဇိဂုစ္ဆာ ဟောန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၅)။

သဉ္ဇာတဉာဏဒဿန (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဉာဏ + ဒဿန] ဖြစ်ရာ-အရပ်-ဉာဏ်-ကို ပြ ကြောင်း (စကား)။ မဏ္ဍူကောဟန္တိ ဂါထာယ ဥဒကေတိ သဉ္ဇာတဉာဏဒဿနံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၃။

သဉ္ဇာတတ္တ (န) [သဉ္ဇာတ + တ္တ] ဖြစ်-ကောင်းစွာဖြစ်- သည်၏အဖြစ်- ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဉ္ဇာတတ္တဒီပန (တိ) [သဉ္ဇာတတ္တ + ဒီပန] ဖြစ်-ကောင်းစွာဖြစ်-သည်၏အဖြစ်-ခြင်း- ကို ပြ-တတ်-ကြောင်းဖြစ်-သော (ပုဒ်)။ ပဌမေန သဉ္ဇာတတ္တဒီပနေန အနိစ္စတာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၃။

သဉ္ဇာတတိဏ (တိ) [သဉ္ဇာတ + တိဏ] ပေါက်သောမြက်ရှိသော၊ မြက်-ပေါက်-ပေါက် ရောက်-ရှိ-သော (အရပ်)။ ရူဠှတိဏေတိ သဉ္ဇာတတိဏေ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀။

သဉ္ဇာတတုဋ္ဌိ (တိ) [သဉ္ဇာတ + တုဋ္ဌိ] လွန်စွာဖြစ်သော-နှစ်သက်-ဝမ်းမြောက်-ခြင်း ရှိသော၊ အလွန်-နှစ်သက်-ဝမ်းမြောက်-သော။ သဉ္ဇာတာ တုဋ္ဌိ ဧတေသန္တိ သဉ္ဇာတတုဋ္ဌိနော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၂။ သဉ္ဇာတအစ္ဆရိယအဗ္ဘုတ-လည်းကြည့်။

သဉ္ဇာတထမ္ဘ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ထမ္ဘ] လွန်စွာဖြစ်သော-ခက်ထန်-ခိုင်မာ-ခြင်းရှိသော၊ အလွန်-ခက်ထန်-ခိုင်မာ-မာန်ကြီး-သော။ အပတ္ထဒ္ဓါတိ အဝဂါဠှထမ္ဘာ သဉ္ဇာတထမ္ဘာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၅။

သဉ္ဇာတထဒ္ဓဘာဝ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ထဒ္ဓဘာဝ] လွန်စွာဖြစ်သော ခက်ထန်-သည်၏အဖြစ်-ခြင်း-ရှိသော၊ အလွန်ခက်ထန် သော။ သဉ္ဇာတဂရုဘာဝ-ကြည့်။

သဉ္ဇာတထာမ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ထာမ] လွန်စွာဖြစ်သော စွမ်းအားရှိသော၊ အလွန် စွမ်းအား - ကောင်း - ရှိ - သော (ကိုယ်)။ ယသ္မာ ဝါယောဓာတုယာ ဝသေန သရီရံ သဉ္ဇာတထာမံ ဟောတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၈။

သဉ္ဇာတဒဿနကုတူဟလ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဒဿန + ကုတူဟလ] မမြင်စဖူး အထူး အဆန်းကို ကြည့်ရှု စုံစမ်းလိုသော၊ သူ။ မဂဓာဓိပတိ ရာဇာ ----- သဉ္ဇာတဒဿန-ကုတူဟလော ဝေဂေန နဂရတော နိက္ခမိတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၃၃၅။

သဉ္ဇာတဒုက္ခ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဒုက္ခ] ဖြစ်သော ဆင်းရဲရှိသော၊ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက် သော၊ သူ။ ဒုက္ခိတာတိ ရောဂါဘိဘဝနေန ဒုက္ခိတာ သဉ္ဇာတဒုက္ခာ ဒုက္ခပ္ပတ္တာ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၃၃။ ဒုက္ခိတောတိ သဉ္ဇာတဒုက္ခော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၅၊ ၂၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၅။

သဥ္စာတဒုဿီလျကစဝရ (တိ) [သဥ္စာတ + ဒုဿီလျ + ကစဝရ] ဖြစ်သော-ဒုဿီလ အဖြစ်-ဒုဿီလျ (သီလ-မဲ့-မရှိ-သူ၏အဖြစ်) ဟုဆိုအပ်သော အမှိုက်သရိုက် ရှိသော၊ သူ။ သဥ္စာတဒုဿီလျကစဝရတ္တာ ကသမ္ဗုဇာတံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၆၀။

သဥ္စာတဒေါမနဿ (တိ) [သဥ္စာတ + ဒေါမနဿ] ဖြစ်သော နှလုံးမသာယာခြင်း ရှိသော၊ စိတ်နှလုံး မသာယာသော၊ သူ။ သာ ပိတု မရဏေန----သဥ္စာတဒေါမနဿာ တဥ္စ ပရိဒေဝိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၆။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၁၅၀။ သံ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၅၀၆။ အံ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၂၅၅)။

သဥ္စာတဒေါသ (ပု) [သဥ္စာတ + ဒေါသ] ဖြစ်သော အမျက်ဒေါသ။ သတ္တာယေ သဥ္စာတဒေါသဝသေန ဒုဋ္ဌော ရုပိတစိတ္တော။ သံ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၃၀၁။

သဥ္စာတဒေါဟဠ (တိ) [သဥ္စာတ + ဒေါဟဠ] လွန်စွာဖြစ်သော ချင်ခြင်းရှိသော၊ ချင်ခြင်း-ဖြစ်-ထ-သော၊ အလွန်အကဲ တောင့်တသော (မိန်းမ)။ တဿ မာတာ----သဥ္စာတဒေါဟဠာ အရည်ံ ပဝိသိတွာ ဝိစရတိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၂။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၅)။

သဥ္စာတဓမ္မဿဝနာဒရ (တိ) [သဥ္စာတ + ဓမ္မဿဝန + အာဒရ] ကောင်းစွာဖြစ်သော တရားနာခြင်း၌ ရိုသေခြင်းရှိသော၊ တရားနာ ခြင်း၌ အလွန် ရိုသေလေးစားသော၊ သူ။ သုဋ္ဌုတရံ သဥ္စာတဓမ္မဿဝနာဒရော ဟုတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၃၄။

သဥ္စာတဓမ္မာလောက (ပု) [သဥ္စာတ + ဓမ္မ + အာလောက] ကောင်းစွာဖြစ်သော တရား တည်းဟူသော - အရောင်အလင်း- အလင်း ရောင်။ ဣမိနာ သာဝကာနံ ဒေသနာယ သဥ္စာတဓမ္မာလောကောပိ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေါတိ ဒဿေတိ။ သံ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၉၆။

သဥ္စာတဓာတုက္ခောဘ (တိ) [သဥ္စာတ + ဓာတု + ခေါဘ။ သင္ကတ-၌ ကွေဘ-ပုဒ် တည်း၊ ထိုကြောင့် ခေါ်-၌ ဒွေဘော်ပြုပါ။] ဖြစ်သော ဓာတ်ချောက်ချားခြင်း ရှိသော၊ ဓာတ်ချောက်ချားသော၊ သူ။ ဝိသဘာဂါဟာရ-ဥတုဝသေန ဝါ သဥ္စာတဓာတုက္ခောဘာ ဟောန္တိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅၅။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၅၄။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၈)။

သဥ္စာတနဒီ (ထီ) [သဥ္စာတာ + နဒီ] ဖြစ်- ကောင်းစွာ ဖြစ်-စီးဆင်း-သော မြစ်။ မဟာဇမ္ဗုသာခါယ ဟေဋ္ဌာ သဥ္စာတနဒိယံ။ သံ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၁၆၆။

သဥ္စာတနာနာကိစ္စ (တိ) [သဥ္စာတ + နာနာ + ကိစ္စ] ဖြစ်သော-အထူးထူး-အမျိုးမျိုး-သော-အမှု-ကိစ္စ-ရှိသော၊ အမှု-ကိစ္စ-ပေါ-များသော၊ သူ။ နာနာဝိဓကိစ္စေသု သဥ္စာတနာနာကိစ္စေသု ဝါ။ သံ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၉၇။

သဥ္စာတနိစ္ဆယ (တိ) [သဥ္စာတ + နိစ္ဆယ] ဖြစ်-ကောင်းစွာဖြစ်-သော အဆုံးအဖြတ် ရှိ သော။ သောပိ လိစ္ဆဝီ ရာဇာ တေ ဝိယ သဥ္စာတနိစ္ဆယတ္တာ အတ္တမနော အဟောသိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၃၄၃။ (-သီ၊ ဋ္ဌီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၄၀)။

သဥ္စာတပဋိဘာန (တိ) [သဥ္စာတ + ပဋိဘာန] ကောင်းစွာဖြစ်သော-ပဋိဘာန်-ဉာဏ်အထင် - ဉာဏ်အမြင် - ရှိသော၊ သူ။ သဥ္စာတပဋိဘာနော----သတ္ထော ဒေဝါနမိန္ဒော ဘာဂဝန္တံ တေဒဝေါစ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၇-၈။

သဥ္စာတပဏ္ဏုဝဏ္ဏ (တိ) [သဥ္စာတ + ပဏ္ဏု + ဝဏ္ဏ] ဖြစ်-လွန်စွာဖြစ်-သော

ဖျော့တော့သည့် အရေအဆင်း ရှိသော၊ သူ။ ဥပ္ပလ္လာပုပ္ပလ္လာကဇာတောတိ သကလသရီရေ သဉ္ဇာတပဏ္ဏုဝဏ္ဏော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀၄။

သဉ္ဇာတပတ္တ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ပတ္တ] (၁) ကောင်းစွာ-ဖြစ်-ပေါက်-သော-အတောင်-တောင်ပံ-ရှိသော၊ အတောင် ကောင်းစွာ ပေါက်သော (ငှက်)။ (၂) ကောင်းစွာ-ဖြစ်-ပေါက်- သော -အရွက်- သစ်ရွက် - ရှိသော (သစ်ပင်)။ (၁) သော သဉ္ဇာတပတ္တော ဥပ္ပတိတွာ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနမေဝ ဂန္တွာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၅၀၂။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဉ္ဇာတပတ္တပုပ္ဖဇာလ (တိ) [သဉ္ဇာတပတ္တ + ပုပ္ဖ + ဇာလ] ကောင်းစွာ-ဖြစ်-ပေါက်-ရွက်ကင်း, ပွင့်ကင်း-ရွက်နု, ဖူးငုံ-ရှိသော၊ ရွက်ကင်း, ပွင့်ကင်း-ရွက်နု, ဖူးငုံ-ပေါက်သော (သစ်ပင်)။ ဇာလကဇာတောတိ သဉ္ဇာတပတ္တ-ပုပ္ဖဇာလော။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၈၄။

သဉ္ဇာတပတ္တသာခ (တိ) [သဉ္ဇာတာ + ပတ္တသာခါ (ပတ္တ + သာခါ)] ကောင်းစွာ-ဖြစ်-ပေါက်-သော အရွက်, အခက်ရှိသော၊ အရွက်, အခက်-ပေါက်-ရှိ-သော (ဝါးပင်)။ သုသုဝမိုတဂ္ဂေါတိ ဝါ သုဋ္ဌု ဝမိတသာခေါ သဉ္ဇာတပတ္တသာခေါ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၀၃။

သဉ္ဇာတပ (ပ္ပ) မောဒ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ပမောဒ] ဖြစ်-ကောင်းစွာဖြစ်-သော ဝမ်းမြောက်ခြင်း ရှိသော၊ အလွန်-ဝမ်းမြောက်-ဝမ်းသာ-သော။ သင်္ဂီတိပရိယောသာနေ---- သဉ္ဇာတပ္ပမောဒါ သာဓုကာရံ ဝိယ ဒဒမာနာ အယံ မဟာပထဝီ ---- သမ္ပကမ္ပိ သမ္ပဝေဓိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၃။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၆။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၈။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၃၇)။

သဉ္ဇာတပရိဝိတက္က (တိ) [သဉ္ဇာတ + ပရိဝိတက္က] ကောင်းစွာဖြစ်သော အကြံ အစည်ရှိသော၊ အကြံအစည် ဖြစ်ပေါ်လာသော၊ သူ။ သဉ္ဇာတပရိဝိတက္ကော ---- ပဥ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ တမတ္ထံ အာရောစေတွာ။ စရိယာ၊ ဋ။ ၆။

သဉ္ဇာတပရိဠာဟ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ပရိဠာဟ] လွန်စွာဖြစ်သော-ပူပန်-ပူလောင်-ခြင်းရှိသော၊ အလွန်-ပူပန်-ပူလောင်-သော၊ သူ။ သော ဒိန္နေ ဖြဟ္မဒဏ္ဍေ သဉ္ဇာတ-ပရိဠာဟော ဝိသညီဘူတော ပတိတွာ။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၉၁။

သဉ္ဇာတပ (ပ္ပ) သာဒ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ပသာဒ။ သက္ကတ-၌ ပြ-ပုဒ်ဖြစ်သည်၊ ထိုကြောင့် ပ-၌ ဒွေဘော်ပြုရသည်။] ကောင်းစွာဖြစ်သော ကြည်ညိုခြင်း ရှိသော၊ အလွန်ကြည်ညိုသော၊ သူ။ မဟာဗောဓိပါဋိဟာရိယံ ဒိသွာ သဉ္ဇာတပ္ပသာဒါနိ ဒသပုရိသသဟဿာနိ အနုပုဗ္ဗဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၇၃။ (-မ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၇၇။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၇၆။ ဝိမာန၊ ဋ။ ၁၇၄။ ပေတ၊ ဋ။ ၃၃။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၇၄)။

သဉ္ဇာတပသာဒဗဟုမာန (တိ) [သဉ္ဇာတပသာဒ + ဗဟုမာန] လွန်စွာဖြစ်သော ကြည်ညိုခြင်း များစွာမြတ်နိုးခြင်း ရှိသော၊ အလွန်ကြည်ညို၍ များစွာမြတ်နိုးသော၊ သူ။ ဗြာဟ္မဏောပိ ခေါ ဘဂဝတိ သဉ္ဇာတပသာဒဗဟုမာနော ဒေဝတာယ စ ဓောဒိယမာနော ---- ဂန္တွာ။ ဝိမာန၊ ဋ။ ၃၁၀။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၂။

သဉ္ဇာတပဟာသ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ပဟာသ] လွန်စွာဖြစ်သော -ရွှင်လန်း- ဝမ်းမြောက်-

ခြင်းရှိသော၊ အလွန်-ရွှင်လန်း-ဝမ်းမြောက်-သော၊ သူ။ သဉ္ဇာတပဟာသာ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတ-စိတ္တဇာတာ နိရန္တရံ သာဓုကာရံ ဒေန္တာ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၀။

သဉ္ဇာတပါမောဇ္ဇ (န) [သဉ္ဇာတ + ပါမောဇ္ဇ] လွန်စွာဖြစ်သော-ဝမ်းမြောက်-ဝမ်းသာ-ခြင်း၊ အလွန် - ဝမ်းမြောက် - ဝမ်းသာ - ခြင်း။ ပစ္စဝေက္ခဏာဝသာနေ သဉ္ဇာတပါမောဇ္ဇ-ဝသေန သီတံ ကရောန္တော ဧဝ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၀။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၇။

သဉ္ဇာတပိတ္တာဒိဒေါသ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ပိတ္တ + အာဒိ + ဒေါသ] လွန်စွာဖြစ်သော သည်းခြေ စသည့် အပြစ်ရှိသော၊ သည်းခြေ စသည့် အပြစ်များသော။ ဥဿန္နဒေါသောတိ သဉ္ဇာတပိတ္တာဒိဒေါသော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၉၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၃၉(က)။

သဉ္ဇာတပိ (ပီ) ဠက (တိ) [သဉ္ဇာတာ + ပိ (ပီ) ဠကာ] ဖြစ်သော ထွတ်အိုင်းနာရှိသော၊ ထွတ်အိုင်းနာ ပေါက်သော (ခြေ)။ ယဿ ပါဒေါ ထူလော ဟောတိ သဉ္ဇာတပိဠကော ခဉ္ဇော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၄၁။ သဉ္ဇာတပိဠကောတိ သဉ္ဇာတဖောဋော။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၇၀။

သဉ္ဇာတပီတိ (ထီ) [သဉ္ဇာတာ + ပီတိ] အလွန်နှစ်သက်ခြင်း၊ လွန်စွာ-ကောင်းစွာ-ဖြစ်သော နှစ်သက်ခြင်း။ ဝိသေသတော ရတနဃရေ သမန္တပဋ္ဌာနဝိစိနနေ သဉ္ဇာတ-ပီတိဝသေန ဥပ္ပန္နသရီရောဘာသော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၆။

သဉ္ဇာတပီတိပါမောဇ္ဇ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ပီတိ + ပါမောဇ္ဇ] ကောင်းစွာ ဖြစ်သော နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်ခြင်း ရှိသော၊ အလွန် နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်သော၊ သူ။ ရာဇာ မဟာဗောဓိံ ဒိသွာ----သဉ္ဇာတပီတိပါမောဇ္ဇော အဘိသေကံ ဒတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၁။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၈၈)။

သဉ္ဇာတပီတိဝိပ္ဖာရ (ပု) [သဉ္ဇာတပီတိ + ဝိပ္ဖာရ] ကောင်းစွာ-လွန်စွာ-ဖြစ်သော နှစ်သက်မှု ပီတိ၏ ပျံ့နှံ့ခြင်း။ ပဌမာဘိသမ္ဗောဓိယံ ဝိယ သဉ္ဇာတပီတိဝိပ္ဖာရော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၆။

သဉ္ဇာတပီတိသောမနဿ (တိ) [သဉ္ဇာတပီတိ + သောမနဿ] အလွန် နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်သော၊ ကောင်းစွာ-လွန်စွာ-ဖြစ်သောနှစ်သက်, ဝမ်းမြောက် ခြင်း ရှိသော၊ သူ။ သဉ္ဇာတပီတိသောမနဿော ပရိပက္ကဉာဏတ္တာ ပီတိံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂။ (- ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၄၁၊ ၅၃။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၄၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၂၆)။

သဉ္ဇာတပုပ္ဖ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ပုပ္ဖ] (၁) ပန်းပွင့်သော၊ ပန်းပွင့်ရှိသော၊ ကောင်းစွာ-ဖြစ်- ပွင့်-သော- ပန်း- ပန်းပွင့်- ရှိသော (တောခြုံ)။ (၂) ကောင်းစွာဖြစ်သော-ဥတုပန်း-ရာသီပန်း-ရှိ-ပွင့်-သော၊ ဥတုလာ-ဥတု ပန်းပွင့်-သော (မိန်းမ)။ (၁) သဗ္ဗသာခါပသာခါသု သဉ္ဇာတပုပ္ဖောတိ အတ္ထော။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၁။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၉။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၅၉)။ (၂) တာ ခေါ ပနေတာ အပရေန သမယေန ဥတုနိယောပိ ဟောန္တိ၊ သဉ္ဇာတပုပ္ဖာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၆။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၉။ သဉ္ဇာတပုပ္ဖာတိ ရဇဿလာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၈။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၈)။

သဥ္စာတပုရိသဋ္ဌိတိ (ထီ) [သဥ္စာတ + ပုရိသ + ဋ္ဌိတိ] ဖြစ်-ကောင်းစွာဖြစ်-သော ယောကျ်ားတို့၏ - တည် - ဖြစ် - ခြင်း၊ ဖြစ်-ကောင်းစွာဖြစ်-သောယောကျ်ားတို့၏ဖြစ်စဉ်။ ပုရိသယုဂေ၊ ယသ္မာ တသ္မိံ ဝံသေ သဥ္စာတ-ပုရိသဋ္ဌိတိယာ ပရိစ္ဆိန္နော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၈။

သဥ္စာတပေမ (တိ) [သဥ္စာတ + ပေမ] လွန်စွာဖြစ်သော ချစ်ခြင်းရှိသော၊ အလွန်ချစ်မြတ်နိုးသော၊ သူ။ ရာဇာ သဥ္စာတပေမော သဗဟုမာနော ---- အမစ္စေ ပေသေသိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၅။

သဥ္စာတဖလ (တိ) [သဥ္စာတ + ဖလ] ဖြစ် - ကောင်းစွာဖြစ် - သော အသီးရှိသော၊ အသီး - သီး - ရှိ - သော (သစ်ပင်)။ သဒါ ဖလိတာတိ နိစ္စကၢလံ သဥ္စာတဖလာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၅၉။

သဥ္စာတဖေဏပဋလ (တိ) [သဥ္စာတ + ဖေဏ + ပဋလ] ကောင်းစွာ ဖြစ်သော အမြှုပ်စိုင် - အမြှုပ်လွှာ - ရှိသော။ ယထာ ဉပရိ သဥ္စာတဖေဏပဋလာယ စန္ဒနိကာယ န စန္ဒနိကာ ဇာနာတိ " မယိ ဖေဏပဋလံ ဋ္ဌိတ "န္တိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၆၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၅၅။

သဥ္စာတဖောဋ္ဌကသဒိသ (တိ) [သဥ္စာတ + ဖောဋ္ဌက + သဒိသ] ကောင်းစွာဖြစ်သော-အဖု-စည်ဖောင်း-နှင့် တူသော။ ဥဒရံ နာမ ----- အလ္လသာဋကသာ မဇ္ဈေ သဥ္စာတ-ဖောဋ္ဌကသဒိသံ အန္တပဋလံ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅၀။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ။ ၄၅။

သဥ္စာတဗလ (တိ) [သဥ္စာတ + ဗလ] ကောင်းစွာဖြစ်သော ခွန်အားရှိသော၊ ခွန်အား-ဗလ-ကောင်းသော၊ သူ။ သဥ္စာတဗလော ပီဏိန္ဒြိယော အတ္တဘာဝံ ဩလောကေတွာ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄၁။ မမွ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၁၃။

သဥ္စာတဗလဝဒေါမနဿ (တိ) [သဥ္စာတ + ဗလဝ + ဒေါမနဿ] လွန်စွာဖြစ်သော အားကြီးသည့် နှလုံး မသာယာခြင်း ရှိသော၊ အလွန်-နှလုံးမသာယာ- စိတ်ဆင်းရဲ- သော၊ သူ။ အဿုနိ သန္ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တော သဥ္စာတဗလဝဒေါမနဿော ဟုတွာ။ မမွ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၂၂။

သဥ္စာတဗလဝပီတိသောမနဿ (တိ) [သဥ္စာတဗလဝ + ပီတိ + သောမနဿ] လွန်စွာဖြစ်သော အားကြီးသည့် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိသော၊ အလွန် နှစ်သက်, ဝမ်းမြောက်သော၊ သူ။ ဧဝံ သဥ္စာတဗလဝ-ပီတိသောမနဿာ သာ ထေရဿ ဝစနံ သိရသာ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ။ ဝိမာန၊ ဌ။ ၁၉။

သဥ္စာတဗလဝသောက (တိ) [သဥ္စာတ + ဗလဝ + သောက] လွန်စွာဖြစ်သော အားကြီးသည့်-စိုးရိမ်-ပူဆွေး-ခြင်း ရှိသော၊ အလွန်-စိုးရိမ်-ပူဆွေး-သော၊ သူ။ သဥ္စာတ-ဗလဝသောကော သတိံ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတုံ အသက္ကောန္တော။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၂၈။

သဥ္စာတဗဟုမာန (တိ) [သဥ္စာတ + ဗဟုမာန] ဖြစ်သော များစွာ မြတ်နိုးခြင်း ရှိသော၊ များစွာ-အလွန်-မြတ်နိုးသော၊ သူ။ သဥ္စာတဗဟုမာနော ဘဂဝတိ သမဏဝါဒံ ပဟာယ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂၈။ (-ဝိမာန၊ ဌ။ ၁၆၉။ ပေတ၊ ဌ။ ၁၉၂။ ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၂၊ ၆၄)။

သဥ္စာတဗုဘုက္ခ (တိ) [သဥ္စာတ + ဗုဘုက္ခာ] လွန်စွာ ဖြစ်သော-စားလို- စားချင်-ခြင်းရှိသော၊ အလွန်-စားလို-စားချင်-သော၊

သူ။ ဗုဘုက္ခိတောတိ သင်္ခါတဗုဘုက္ခော ဆာတဖျွတ္တော။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၇၅။

သင်္ခါတဗျာဓိ (တိ) [သင်္ခါတ + ဗျာဓိ] ဖြစ်သော အနာရောဂါရှိသော၊ အနာရောဂါ-ရှိ-စွဲကပ်-သော၊ သူ။ ဗျာဓိကန္တိ သင်္ခါတဗျာဓိံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၅။

သင်္ခါတဘဏ္ဍန (တိ) [သင်္ခါတ + ဘဏ္ဍန] ဖြစ်သော အငြင်းအခုံကို တိုင်ပင်သော ရဟန်း၊ (ရွှေဥမင်၊ သျှ။) (က) ဖြစ်သော-ငြင်းခုံခြင်း-ငြင်းခုံမှု-ရှိသော၊ ငြင်းခုံသော၊ သူ။ (ခ) ဖြစ်သော (ငြင်းခုံရန်အတွက်) မျက်ကွယ် တိုင်ပင်ခြင်းရှိသော၊ သူ။ (က) (ခ) ဘဏ္ဍနဇာတာန (ဝိ၊ ၂။ ၂၀) န္တိ သင်္ခါတဘဏ္ဍနာနံ။ ဘဏ္ဍနန္တိ ကလဟဿ ပုဗ္ဗဘာဂေါ၊ "က္လမိနာ စ က္လမိနာ စ က္လဒံ ကတံ၊ ဇဝံ ဝုတ္တေ ဇဝံ ဝက္ခာမာ"တိ-အာဒိကံ သကသကပက္ခေ သမ္မန္တနံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။၆။ သမ္မန္တနန္တိ ရဟော သံသန္ဒနံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄။

သင်္ခါတဘယသန္တာသ (တိ) [သင်္ခါတ + ဘယ + သန္တာသ] ဖြစ်သော ကြောက်ရွံ့ ထိတ်လန့်ခြင်း ရှိသော၊ သူ။ သဗ္ဗသေတံ ဟတ္ထိနာဂံ မာပေတွာ ---- သင်္ခါတဘယ-သန္တာသောတိ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၄၈။

သင်္ခါတဘေဒ (တိ) [သင်္ခါတ + ဘေဒ] ဖြစ်သော ကွဲပြားခြင်းရှိသော၊ ကွဲပြားသော၊ ၂-ဖို့ ၂-စု ကွဲပြားသော။ ဒွေဓိကဇာတာတိ ဇာတဒွေဓိကာ သင်္ခါတဘေဒါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၈၇။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၄၀။

သင်္ခါတမကုဠ (တိ) [သင်္ခါတ + မကုဠ] ကောင်းစွာ ဖြစ်သော-အငုံ-အဖူး -ရှိသော။ ကုဋ္မလကဇာတောတိ သင်္ခါတမကုဠော။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၈၄။

သင်္ခါတမတ္တ (တိ) [သင်္ခါတ + မတ္တ] (၁) ဖြစ်ကာမျှဖြစ်သော။ (န) (၂) ဖြစ်ကာမျှ။ (၁) တရုဏပီတီတိ သင်္ခါတမတ္တာ မုဒုကာ ပီတိ ဇာယတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၅၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၀။ (န) (၂) ဘာဝနာသညာယ သင်္ခါတမတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၇။

သင်္ခါတမနောသိလာရာဂ (တိ) [သင်္ခါတ + မနောသိလာ + ရာဂ] ကောင်းစွာဖြစ်သော ဆေးဒန် းမြင်းသီလာဖြင့်-ဆိုး-ဆေးဆိုး-ခြင်း ရှိသော။ သရီရံ ပဘာသမ္ပန္နေဟိ ဂန္ဓစုဏ္ဏေဟိ သင်္ခါတမနောသိလာရာဂံ ဝိယ ကရောတိ။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၈၅။

သင်္ခါတမလ (တိ) [သင်္ခါတ + မလ] ဖြစ်-လွန်စွာဖြစ်-သောအညစ်အကြေးရှိသော၊ အညစ်အကြေး-ပေါ်များ-လိမ်းကျံ-သော၊ သူ။ မလဂ္ဂဟိတေတိ ဂဟိတမလေ သင်္ခါတမလေ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၀။

သင်္ခါတမဟာဘယ (တိ) [သင်္ခါတ + မဟာဘယ (မဟန္တ + ဘယ)] ဖြစ်သော များစွာ ကြောက်လန့်ခြင်း ရှိသော၊ အလွန်-များစွာ-ကြောက် သော၊ သူ။ မဟတ္တာသာတိ အတ္တနာ ပုဗ္ဗေ ကတကမ္မံ ပဋိစ္စ သင်္ခါတ-မဟာဘယာ။ ပေတ၊ ဋ။ ၁၆၇။

သင်္ခါတမဟာမကုဠ (တိ) [သင်္ခါတ + မဟာမကုဠ (မဟန္တ + မကုဠ)] ကောင်းစွာ ဖြစ်သော-(ပွင့်ခါနီး ဆဲဆဲ)-ကြီးသော- အငုံ-အဖူး-ရှိသော၊ အလွန်ကြီးသော-အငုံ-အဖူး-ရှိသော။ ကုဋ္မလကဇာတောတိ သင်္ခါတ-မဟာမကုဠော။ ဒီဋီ၊ ၂။ ၂၁၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၃။

သဥ္စာတမဟုဿာဟ (ပု) [သဥ္စာတ + မဟန္တ + ဥဿာဟ] ကောင်းစွာ ဖြစ်သော ကြီးစွာသော - အားထုတ်မှု- လုံ့လ - ဝီရိယ၊ အလွန်ကြီးသော-ကြိုးစား-အားထုတ်မှု-လုံ့လ-ဝီရိယ။ "မဟန္တေန ခေါ ပန ဥဿာဟေနာ"တိ ---- ဇဝ် သဥ္စာတမဟုဿာဟေန။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၁၅။

သဥ္စာတမုဒ္ဒ (တိ) [သဥ္စာတာ + မုဒ္ဒာ] ဖြစ်-လွန်စွာဖြစ်-သော-တွေဝေ-မိန်းမော-ခြင်း ရှိသော၊ တွေဝေ-မိန်းမော-သော၊ သူ။ ပမုဒ္ဒိတာတိ ခုပ္ပိပါသာဒိဒုက္ခေန သဥ္စာတမုဒ္ဒာ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၀။

သဥ္စာတမူလ (တိ) [သဥ္စာတ + မူလ] ဖြစ်- ကောင်းစွာဖြစ်-သော အကြောင်းရင်း ရှိသော၊ အကြောင်းရင်းနှင့် ပြည့်စုံသော။ သဥ္စာတမူလာယ ဝါ သဒ္ဓါယ ပတိဋ္ဌဟန္တိ အစလာ ဘဝန္တိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၄။

သဥ္စာတရတနတ္တယပ္ပသာဒ (တိ) [သဥ္စာတ + ရတနတ္တယ + ပသာဒ] ကောင်းစွာ-လွန်စွာ-ဖြစ်သော ရတနာ ၃-ပါးအပေါင်း၌ ကြည်ညိုခြင်း ရှိသော၊ ရတနာ ၃-ပါးအပေါင်း၌ အလွန်ကြည်ညိုသော၊ သူ။ သတ္ထုသာသန-ကရေဟိ အရိယေဟိ ဓမ္မဒေသနာယ သာသနေ ပသာဒိတာ သဥ္စာတရတနတ္တယပ္ပသာဒါ ကတာ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၆။

သဥ္စာတရထူမိ (တိ) [သဥ္စာတ + ရထ + ဦမိ] ကောင်းစွာဖြစ်သော လှိုင်းတံပိုးအဟုန် ရှိသည့် သမုဒ္ဒရာရေနှင့်တူသော ရထားစီး သူရဲ အပေါင်း။ ရထူမိဇာတေဟီတိ သဥ္စာတ-ဦမိဝေဂေဟိ သာဂရသလိလေဟိ ဝိယ သဥ္စာတရထူမိဟိ၊ ရထာနီကေဟီတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၉။

သဥ္စာတရာဂ (တိ) [သဥ္စာတ + ရာဂ] (၁) ကောင်းစွာ-လွန်စွာ-ဖြစ်သော-တပ်မက်-နှစ်သက်-စွဲလမ်း-ခြင်းရှိသော၊ သူ။ (ပု) (၂) ကောင်းစွာ- လွန်စွာ-ဖြစ်သော- တပ်မက်-နှစ်သက်-စွဲလမ်း-ခြင်း။ တေသွံ့ မနေ ရတ္တာ သဥ္စာတရာဂါ ဒသကုသလဓမ္မေသု သတိယာ ဝိပ္ပဝါသေန ပမတ္တာ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၈။ (ပု) (၂) သဂ္ဂါယေ သဥ္စာတရာဂဝသာ ရတ္တော ဂိဒ္ဓေါ ဂဓိတော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၀။

သဥ္စာတရာဂါဒိကစဝရ (တိ) [သဥ္စာတရာဂ + အာဒိ + ကစဝရ] ဖြစ်သော ရာဂ စသည့် အမှိုက်သရိုက် ရှိသော၊ ရာဂ အစရှိသော အမှိုက်သရိုက်နှင့် ပြည့်စုံသော။ ကသမ္ဗု-ဇာတောတိ သဥ္စာတရာဂါဒိကစဝရော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၇။

သဥ္စာတရောဟိတ (တိ) [သဥ္စာတ + ရောဟိတ] ကောင်းစွာဖြစ်သော (အလွန်) နီသောအဆင်း ရှိသော၊ သူ၏ (ဦးသစ်သော ရွှေအဆင်းကဲ့သို့သော အဆင်းရှိသော၊ ဇာတ်၊ ဝတ္ထု)။ သဥ္စာတရောဟိတော (ဇာ၊ ၁။ ၂၁၉) တိ ဥတ္တတ္တသုဝဏ္ဏံ ဝိယ သုဋ္ဌု ဇာတရောဟိတ-ဝဏ္ဏော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၇၀။

သဥ္စာတလောဏ (တိ) [သဥ္စာတ + လောဏ] ဖြစ်သော-ဆား-ဆားငန်-ရှိသော၊ ဆား- ပေါက်- ရှိ- သော (လယ်)။ ဦသရန္တိ သဥ္စာတလောဏံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၂။

သဥ္စာတဝစ္ဆ (တိ) [သဥ္စာတ + ဝစ္ဆ] လွန်စွာ ဖြစ်သော- မစင်- ကျင်ကြီး-ရှိသော၊ မစင်-ကျင်ကြီး-နှိပ်စက်အပ်သော၊ သူ။ ဝစ္စတောတိ သဥ္စာတဝစ္စော၊ ဝစ္စပီဠိတောတိ အဓိပ္ပါယော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၁၉။

သဉ္ဇာတဝတ္ထ (န) [သဉ္ဇာတ + ဝတ္ထ] ဖြစ်သော-အဝတ်-အထည်-ပုဆိုး။ ပတ္တုဏ္ဏန္တိ ပတ္တုဏ္ဏဒေသေ ပါဏကေဟိ သဉ္ဇာတဝတ္ထံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၈၅။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၆၃။

သဉ္ဇာတဝဍ္ဎ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဝဍ္ဎ] ဖြစ်သော-ကြီးပွား- တိုးတက်- ခြင်း ရှိသော၊ ကြီးပွား-တိုးတက်-သော၊ သူ။ လောကေ သဉ္ဇာတဝဍ္ဎါပိ၊ န တေ ဘာဝိတဘာဝိနော။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈။

သဉ္ဇာတဝလိ (တိ) [သဉ္ဇာတာ + ဝလိ] ထက်ဝန်းကျင် အရေတွန့်လိပ်သော။ ထက်ဝန်းကျင်မှဖြစ်သော အရေတွန့်လိပ်ခြင်း ရှိသော၊ သူ။ ဝလိနန္တိ သဉ္ဇာတဝလိံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၅။ သဉ္ဇာတဝလိ (အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၉) န္တိ သမန္တတော ဇာတဝလိကံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၅။ (-မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၆)။

သဉ္ဇာတဝိမှယ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဝိမှယ] လွန်စွာဖြစ်သော - ချီးမွမ်း - အံ့သြ - ခြင်းရှိသော၊ အလွန်-ချီးမွမ်း-အံ့သြ- သော၊ သူ။ တထာဂတဿ သရီရံ ဒိသွာ သဉ္ဇာတဝိမှယော ဝဏ္ဏံ ဘဏန္တော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၀။

သဉ္ဇာတဝိဿာသ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဝိဿာသ] လွန်စွာဖြစ်သော-ချစ်ကျွမ်းဝင်-ယုံကြည် အားထား-ခြင်းရှိသော၊ ချစ်ကျွမ်းဝင်-ယုံကြည် အားထား-သော၊ သူ။ ဝိဿာသ-ယိတွာတိ " သီလဝါ အယ " န္တိ သညာယ သဉ္ဇာတဝိဿာသာသနိ ကတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၈၆။

သဉ္ဇာတဝေဂ (တိ) [သဉ္ဇာတ + ဝေဂ] ဖြစ်သော အရှိန်အဟုန် ရှိသော၊ သူ။ သော ပုရိသော ပိယဝဏ္ဏာဒိသမ္ပဒါယမေဝ သဉ္ဇာတဝေဂေါ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၁။

သဉ္ဇာတသံဝဍ္ဎ (တိ) [သဉ္ဇာတ + သံဝဍ္ဎ] သဉ္ဇာတဝဍ္ဎ - ကြည့်။ ဗာဟိယဝိသယေ သဉ္ဇာတသံဝဍ္ဎတာယ ဗာဟိယော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၆။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၈၉)။

သဉ္ဇာတသံဝေဂ (တိ) [သဉ္ဇာတ + သံဝေဂ] ကောင်းစွာဖြစ်သော ထိတ်လန့်ခြင်း ရှိသော၊ ထိတ်လန့်-တုန်လှုပ်-သော၊ သူ။ တယော ဒေဝဒူတေ ဒိသွာ သဉ္ဇာတသံဝေဂေါ နိက္ခမိတွာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၅။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀)။

သဉ္ဇာတသတိ (တိ) [သဉ္ဇာတာ + သတိ] ဖြစ်သောအောက်မေ့ခြင်း သတိရှိသော၊ သတိ-ရှိ-ရ-သော၊ သူ။ ပုန သဉ္ဇာတသတိနောပိ ----အနုတပ္ပမာနဿ ပစ္ဆာနုတာပဝသေနေတံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၁၃။

သဉ္ဇာတသဒ္ဓ (တိ) [သဉ္ဇာတာ + သဒ္ဓါ] ဖြစ်သောယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတရားရှိသော၊ သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ ဝိဘဝသမ္ပန္နော သဉ္ဇတသဒ္ဓေါ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၄။

သဉ္ဇာတသိနေဟ (တိ) [သဉ္ဇာတ + သိနေဟ] ဖြစ်သော- ယုံမှား-တွေးတော ယုံမှား-ခြင်းရှိသော၊ ယုံမှား သံသယရှိသော၊ သူ။ သဉ္ဇာတ-သိနေဟော "ကော နာမ သော"တိအာဒိနာ ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆။

သဉ္ဇာတသဗ္ဗညုသမ္ဘာဝန (တိ) [သဉ္ဇာတ + သဗ္ဗညု + သမ္ဘာဝန] လွန်စွာ-ကောင်းစွာ-ဖြစ်သော သဗ္ဗညုဘုရားရှင်ကို-ချီးမွမ်း-ချီးကျူး-ခြင်းရှိသော၊ သဗ္ဗညု ဘုရားရှင်ကို အလွန်-ချီးမွမ်း - ချီးကျူး - သော၊ သူ။ သုဋ္ဌုတရံ သဉ္ဇာတသဗ္ဗညုသမ္ဘာဝနော ဘဂဝတိ -----

ဗြဟ္မလောကမဂ္ဂံ ပုစ္ဆန္တော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၃။

သဉ္ဇာတသရီရက္ခောဘဝေဂ (ပု) [သဉ္ဇာတ + သရီရ + ခေါဘ + ဝေဂ] ဖြစ်သောကိုယ်၏-တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-ခြင်း၏-အရှိန်-အဟုန်။ သမ္ဘဝဝေဂန္တိ ----- ဒကသောတာဘိမုခံ ဩတရဏေန သဉ္ဇာတသရီရက္ခောဘဝေဂံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၅၂။

သဉ္ဇာတသဝနာဒရ (တိ) [သဉ္ဇာတ + သဝန + အာဒရ] ဖြစ်သော တရားနာခြင်း၌-ရိုသေ-လေးစား-ခြင်းရှိသော၊ တရားနာခြင်း၌-ရိုသေ-လေးစား-သော၊ သူ။ ပုန တေန သုဠုတရံ သဉ္ဇာတသဝနာဒရေန ---- ဝုတ္တော။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၇။

သဉ္ဇာတသာခဂ္ဂပလ္လဝပ္ပသာခ (တိ) [သဉ္ဇာတာ + သာခဂ္ဂပလ္လဝပ္ပသာခါ (သာခါ + အဂ္ဂ + ပလ္လဝ + ပသာခါ)] ဖြစ်သော ကိုင်းဖျား, ရွက်နု, အခက်အလက်ရှိသော၊ ကိုင်းဖျား, ရွက်နု, အခက် အလက် နှင့် ပြည့်စုံသော (သစ်ပင်)။ သုသံဝိရူဠှာတိ- ---သမ္မဒေဝ သဉ္ဇာတသာခဂ္ဂပလ္လဝပ္ပသာခါတိ အတ္ထော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၇။

သဉ္ဇာတသာလကလျာဏီခန္ဓ (ပု) [သဉ္ဇာတ + သာလကလျာဏီ + ခန္ဓ။ သာလကလျာဏီ နာမ ဧကော ရုက္ခော။ မူလဋီ၊ ၁။ ၂၆။] ကောင်းစွာ-ဖြစ်-ပေါက်-သော သာလကလျာဏီမည်သော သစ်ပင်၏ ပင်စည်။ ဧဝံ ဘူတော စ ကေနစိ အနုပ္ပါဒ-ဘူမိယံ သဉ္ဇာတသာလကလျာဏီခန္ဓော ဝိယ ---- ပါကဋော စ ဟောတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၃။

သဉ္ဇာတသိနေဟ (တိ) [သဉ္ဇာတ + သိနေဟ] ဖြစ်သော-ချစ်-ချစ်ခင်-မြတ်နိုး-ခြင်းရှိသော၊ ချစ်-ချစ်ခင်-မြတ်နိုး-သော၊ သူ။ သာ ဩလောကေန္တီ သက္ကံ ဒိသွာ ------- သဉ္ဇာတသိနေဟာ ---- တဿူပရိ ဒါမံ ခိပိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၀။

သဉ္ဇာတသိနေဟဗဟုမာန (တိ) [သဉ္ဇာတသိနေဟ + ဗဟုမာန] ဖြစ်သော ချစ်ခင်ခြင်း များစွာမြတ်နိုးခြင်း ရှိသော၊ ချစ်ခင်၍ များစွာမြတ်နိုးသော၊ သူ။ သဉ္ဇာတ-သိနေဟဗဟုမာနာ သက္ကစ္စံ နှာပေတွာ ---- တဿ ဣစ္ဆာနုရူပံ ပယိရုပါသိံသု။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၃။

သဉ္ဇာတသီမာ (ထီ) [သဉ္ဇာတာ + သီမာ] ဖြစ်ပြီးသော သိမ်။ တံ သဉ္ဇာတသီမာနံ ဋ္ဌိတဋ္ဌာနဿ ပရိစ္ဆေဒနတ္ထံ ကတံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၉။

သဉ္ဇာတသုခ (တိ) [သဉ္ဇာတ + သုခ] ဖြစ်သောချမ်းသာခြင်းရှိသော၊ ချမ်းသာခြင်းသို့ ရောက်သော၊ ချမ်းသာသော၊ သူ။ သုခိတာတိ သဉ္ဇာတသုခါ သုခပ္ပတ္တာ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၄။ သုခိတော သဉ္ဇာတသုခေါ ဟုတွာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၈။

သဉ္ဇာတသူစိဘေဒ (တိ) [သဉ္ဇာတ + သူစိဘေဒ။ သူစိ-နေရာ၌ ကုဉ္စိ-ရှိလျှင် ကောင်း၏။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၄-ကြည့်။] ကောင်းစွာဖြစ်သော ဖူးငုံထိပ်ဝ ပျက်ခြင်း ရှိသော၊ (ပွင့်ခါနီး ပန်းငုံရှိသော)။ ကောရကဇာတော (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၂) တိ သဉ္ဇာတသူစိဘေဒေါ သမ္ပတိ ဝိကသမာနာဝတ္ထော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၃။

သဉ္ဇာတသောဒ (တိ) [သဉ္ဇာတ + သောဒ]

ဖြစ်သော ချွေးရှိသော၊ ချွေးထွက်သော၊ သူ။ ယထာ သဥ္စာတသေဒါနံ သေဒဟရဏတ္ထံ ဝါတော ဣစ္ဆော ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၄။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၇)။

သဥ္စာတသောမနသ (တိ) [သဥ္စာတ + သောမနသ] လွန်စွာဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိသော၊ အလွန် ဝမ်းမြောက်သော၊ သူ။ မနုဿာ ------ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌာ သဥ္စာတ-သောမနဿာ ဟုတွာ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၃။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၈)။

သဥ္စာတာဒရ (တိ) [သဥ္စာတ + အာဒရ] ဖြစ်သော -ရိုသေ -လေးစား -ခြင်းရှိသော၊ ရိုသေ-လေးစား-သော၊ သူ။ အယံ အတိဝိယ သဥ္စာတာဒရော သောတုကာမော။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၇။

သဥ္စာတာနုဒ္ဒယ (တိ) [သဥ္စာတ + အနုဒ္ဒယ] ဖြစ်သော-သနား-စောင့်ရှောက်-ခြင်းရှိသော၊ သနား-စောင့်ရှောက်-သော၊ သူ။ တံ သုတွာ တိဿာ သဥ္စာတာနုဒ္ဒယာ ----- ဂါထမာဟ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၈၃။

သဥ္စာတာဘိရတိ (ထီ) [သဥ္စာတာ + အဘိရတိ] ဖြစ်သော အလွန်မွေ့လျော်ခြင်း။ သာသနေ သဥ္စာတာဘိရတိယာ --------- ယရာဝါသဒုက္ခံ ဇိဂုစ္ဆန္တော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၁။

သဥ္စာတာဘိရုစိ (တိ) [သဥ္စာတာ + အဘိရုစိ] ဖြစ်သော နှစ်သက်ခြင်းရှိသော၊ အလွန် နှစ်သက်သော၊ သူ။ တဥ္စ သုတွာ ဘိက္ခူ ----- သဥ္စာတာဘိရုစိနော ------ အနုယုဥ္ဇိတဗ္ဗံ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ မညန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၈၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၁)။

သဥ္စာတာဘိလာသ (တိ) [သဥ္စာတ + အဘိလာသ] ဖြစ်သော - အလို- ဆန္ဒ-ရှိသော၊ အလို-ဆန္ဒ-နှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ ဒဿနတ္ထာယ သဥ္စာတာဘိလာသော ရာဇာ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၂။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၄။

သဥ္စာတာလသိယ (တိ) [သဥ္စာတ + အာလသိယ] ဖြစ်သော ပျင်းရိခြင်းရှိသော၊ ပျင်းရိသော၊ သူ။ ကသိဏဇ္ဈာဒိကမ္မဿ အကရဏေန သဥ္စာတာလသိယာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၂။

သဥ္စာတာလောက (တိ) [သဥ္စာတ + အာလောက] ကောင်းစွာဖြစ်သော-အရောင်-အလင်း-ရှိသော၊ အရောင်-အလင်း-နှင့်ပြည့်စုံသော။ ယာယ သဗ္ဗော သော ဩကာသော ---- သဥ္စာတာလောကော ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၆၀။

သဥ္စာတာသက် (တိ) [သဥ္စာတာ + အာသင်္ကာ] ဖြစ်သော ယုံမှားခြင်းရှိသော၊ ယုံမှား သံသယရှိသော၊ သူ။ သာသင်္ကောတိ ---- သဥ္စာတာသင်္ကော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၈၇-၈။

သဥ္စာတိ (ထီ) [သံ + ဇနီ (ဇန) + တိ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၈၉။] (၁) (က) ဖြစ်ခြင်း။ (ရှေးဦးစွာဖြစ်သည့်ခန္ဓာ)။ (ခ) ပြည့်စုံသော ဖြစ်ခြင်း၊ ပြည့်ပြည့်စုံစုံဖြစ်ခြင်း။ (၂) ဖြစ်ရာ (အရပ်၊ ဌာန)။ (၁) (က) ယာ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ တမှိ တမှိ သတ္တနိကာယေ ဇာတိ သဥ္စာတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၄၃။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၀၄။ ပဋိသံ။ ၃၆။ ဇနနံ ဇာတိ၊ သဝိကာရာနံ ပဥ္စမာတိ-နိဗ္ဗတ္တိက္ခန္ဓာနမေတံ အဓိဝစနံ။ သဥ္စာတိတိ ဣဒံ တဿာ ဧဝ ဥပသဂ္ဂမဏ္ဍိတဝေဝစနံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၆။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၉။ ပဋိသံ၊

ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၉။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၆)။ (၁) ယာ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ တမှိ တမှိ သတ္တနိကာယေ ဇာတိ သဉ္ဇာတိ။ မ၊ ၁။ ၆၁။ သံ၊ ၁။ ၂၂၄။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၀၄။ ပဋိသံ။ ၃၆။ သဉ္ဇာယနဋ္ဌေန သဉ္ဇာတိ၊ သာ ပရိပုဏ္ဏာယတနဝသေန ယုတ္တာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၉။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၉။ သမ္ပုဏ္ဏာ ဇာတိ သဉ္ဇာတီတိ ကတွာ " သာ ပရိပုဏ္ဏာယတနဝသေန ယုတ္တာ " တိ ဝုတ္တံ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၇။ အထ ဝါ ---- သဉ္ဇာတီတိ သမ္ပုဏ္ဏာယတနံ။ သမ္ပုဏ္ဏာ ဟိ ဇာတိ သဉ္ဇာတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၆။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅။ မူလဋီ၊ ၂။ ၆၁)။ (၂) သဉ္ဇာတိဋ္ဌာန, သဉ္ဇာတိသင်္ဂဟ-တို့ကြည့်။

သဉ္ဇာတိဂတိ (ထီ) [သဉ္ဇာတိ + ဂတိ] (ရုပ်၏) ဖြစ်ရာဂတိ။ တတ္ထ ဂတီတိ ဂတိဂတိ သဉ္ဇာတိဂတိ သလက္ခဏဂတိ ဝိဘဝဂတိ ဘေဒဂတီတိ ပဉ္စဝိဓာ ဟောန္တိ။ ---- အယံ ရူပဿ သဉ္ဇာတိဂတိ နာမ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၉။ သဉ္ဇာယနပဒေသော ဧဝ ဂတီတိ သဉ္ဇာတိဂတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၇။

သဉ္ဇာတိဋ္ဌာန (န) [သဉ္ဇာတိ + ဋ္ဌာန] ဖြစ်- ပေါက်ဖွား-မွေးဖွား-ရာ အရပ်, ဌာန။ ဂုန္နံ ဒက္ခိဏာပထော အာယတနန္တိ ဧတ္ထ သဉ္ဇာတိဋ္ဌာနံ အာယတနံ နာမ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၅။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၅)။ " ဧကေဋ္ဌာနေ ဇာတာ သံဝုဒ္ဓါ အာဂန္တုကာ " တိ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ ဝိယ ဟိ ဣမေ သဗ္ဗေ သဉ္ဇာတိဋ္ဌာနေန နိဝုတ္ထောကာသေန ဧကသင်္ဂဟံ ဂတာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃။

သဉ္ဇာတိဒေသ (ပု) [သဉ္ဇာတိ + ဒေသ] ဖြစ်ပွား-ပေါက်ဖွား-မွေးဖွား-ရာအရပ်, ဒေသ။ "ဒက္ခိဏာပထော ဂုန္နံ အာယတန"န္တိအာဒီသု သဉ္ဇာတိဒေသော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၃။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၈။ တတ္ထ သဉ္ဇာယတိ ဧတ္ထာတိ သဉ္ဇာတိ၊ သဉ္ဇာတိ ဧဝ ဒေသော သဉ္ဇာတိဒေသော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၀၀။

သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌ (ပု) [သဉ္ဇာတိဒေသ + အတ္ထ] ဖြစ်-ပေါက်ဖွား-မွေးဖွား-ရာ-အရပ်-ဒေသ-ဟူသော အနက်, သဘော။ ဣမေ ပန သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေန သမောသရဏဋ္ဌာနဋ္ဌေန ကာရဏဋ္ဌေနာတိ တိဝိဓာပိ ဝဋ္ဋတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၅။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂၆)။

သဉ္ဇာတိသင်္ဂဟ (ပု) [သဉ္ဇာတိ + သင်္ဂဟ] ဖြစ်ရာ - အရပ်- ဒေသ -၏ အစွမ်းအားဖြင့် ရေတွက် ခြင်း။ သဗ္ဗေ ကောသလကာဒိကော သဉ္ဇာတိသင်္ဂဟော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၉။ "သဗ္ဗေ ကောသလကာ သဗ္ဗေ မာဂဓကာ " တိ ဧဝံ သဉ္ဇာတိဒေသဝသေန သင်္ဂဟော သဉ္ဇာတိ-သင်္ဂဟော နာမ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၂။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၅)။ သဉ္ဇာယတိ ဧတ္ထာတိ သဉ္ဇာတိ၊ သဉ္ဇာတိယာ သင်္ဂဟော သဉ္ဇာတိသင်္ဂဟော၊ သဉ္ဇာတိဒေသေန သင်္ဂဟောတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၁။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၄။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၄၄။

သဉ္ဇာတိသဒ္ဒ (ပု) [သဉ္ဇာတိ + သဒ္ဒ] သဉ္ဇာတိ-သဒ္ဒါ။ သဉ္ဇာယန္တိ ဧတ္ထာတိ အဓိကရဏတ္ထော သဉ္ဇာတိသဒ္ဒေါတိ ဒဿေတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၆၁။

သဉ္ဇာတိသမောသရဏဋ္ဌ (ပု) [သဉ္ဇာတိ + သမောသရဏ + အတ္ထ] (စက္ခုသမ္ဖဿ စသော တရားတို့၏) ဖြစ်-စုဝေး-ရာ-အနက်-သဘော။ သဉ္ဇာတိသမောသရဏဋ္ဌေန

စက္ခာယတနမွေတံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၆။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၁)။

သဥ္ဇာတိသမောသရဏဋ္ဌာန (န) [သဥ္ဇာတိသမောသရဏ + ဌာန] ဖြစ်-စုဝေး-တည်-ရာ-ဇာရပ်-ဌာန။ သဥ္ဇာယတနံ သဥ္ဇာတိသမောသရဏဋ္ဌာနတော ဧကောဝိစံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၅)။

သဥ္ဇာတိဟေတု (ပု) [သဥ္ဇာတိ + ဟေတု] ဖြစ်ရာအကြောင်း။ တထာ အာကာသာနဥ္စ တံ တသ္မာ ဈာနဿ သဥ္ဇာတိဟေတုတ္တာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂၆။

သဥ္ဇာတုပတ္ထမ္ဘ (တိ) [သဥ္ဇာတ + ဥပတ္ထမ္ဘ] ဖြစ်သော အထောက်အပံ့ ရှိသော၊ သူ။ သဥ္ဇာတုပတ္ထမ္ဘော အရောဂေါ ဘဝိဿတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၈၇။

သဥ္ဇာတုပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုကဇာတ (တိ) [သဥ္ဇာတ + ဥပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုကဇာတ (=ဥပ္ပဏ္ဍု + ဥပ္ပဏ္ဍု + က = ဥပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုက + ဘာဝ] လွန်စွာ ဖြစ်သော အလွန်ဖြော့တော့သည့် အဆင်း ရှိသော- ကိုယ်- သူ- ၏အဖြစ်ရှိသော၊ သူ။ ဥပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုကဇာတောတိ သဥ္ဇာတုပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍု-ကဘာဝေါ ပဏ္ဍုပလာသပ္ပဋိဘာဂေါ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၃၄။

သဥ္ဇာတုဿာဟ (တိ) [သဥ္ဇာတ + ဥဿာဟ] ကောင်းစွ ာဖြစ်သော-အားထုတ်ခြင်း-လုံ့လ-ဥဿာဟ-ရှိသော၊ လုံ့လ-ဥဿာဟ-နှင့်ပြည့်စုံသော၊ သူ။ တတော သုဗ္ဗုတရံ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ သဥ္ဇာတုဿာဟော " သစေ ဘန္တေ " တိ-အာဒိမာဟ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅။

သဥ္ဇာတူမိဝေဂ (တိ) [သဥ္ဇာတ + ဦမိဝေဂ] ဖြစ်သော လှိုင်းတံပိုး အဟုန်ရှိသော၊ အပိ စ ယထာ မရီစိ ဝိပ္ဖန္ဒတိ၊ သဥ္ဇာတူမိဝေဂေါ ဝိယ ခါယတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၆)။ (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁-၌ကား " သဥ္ဇာတူမိဝေဂေါ " ဟု ရှိသည်။)

သဥ္ဇာန (ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + ဟိ။ သံဇာနာတိ၊ သဥ္ဇာနာတိ-မှ။] (သင်) သိချေလော၊ သိအောင်-ပြု-လေ့လာပါ-လော။ အထ နံ ရာဇာ----ပေသေသိ "ဂစ္ဆ တံ ထေရံ သဥ္ဇာန သော ဝါ အညော ဝါ"တိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၈။

သဥ္ဇာနန² (တိ) [သံ + ဉာ + ယု။ ကစ္စည်း။ ၆၄၁။ ရူ။ ၅၇၂။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၂၆၈။ တစ်နည်း- သံ + ဉာ + နာ + ယု။ (ထီ) -သံ။ (န) သံနဏ-ပြာ။] (ထီ၊ န) (၁) သိခြင်း။ (၂) (က) အမှတ်ပြု၍ သိခြင်း။ (ခ) မှတ်-မှတ်သား-ခြင်း။ (၃) မှတ်ထင်ခြင်း။ (၄) သိကြောင်း အမှတ်။ (၅) သိကြောင်း အချိန်းအချက်, ချိန်းချက်ခြင်း။ (၆) သိရာ (အခါ, ကာလ)။ (တိ) (၇) သိ-နားလည်-သော။ (ထီ၊ န) (၁) သိခြင်း။ ပမာဏံ ဟိ ဂဏ္ဍော တဿ တဿ ပဒေသဿ သဥ္ဇာနနတ္ထံ----ဥလ္လိခတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၉၁။ ခန္ဓာနံ "အနိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာ"တိ သဥ္ဇာနနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၀၃။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၆)။ (၂) (က) အမှတ်ပြု၍ သိခြင်း။ သဥ္ဇာနနာ (အဘိ၊ ၈။ ၁၈။ မဟာနိ။ ၄၃) တိ သဥ္ဇာနနာကာရော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၄။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၀။ (-အဘိ၊ ဝိ။ ၂၇၂။ စူဠနိ။ ၁၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂၂။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၉)။ (ခ) မှတ်-မှတ်သား-ခြင်း။ သဥ္ဇာနနံ နီလာဒိဝသေန အာရမ္မဏဿ သလ္လက္ခဏံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၇။ (၃) မှတ်ထင်

ခြင်း။ ဣဒမပဟန္တိ ဣဒံ အပဟံ ဧဝံ သဉ္ဇာနနံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၅-၆။ (၄) သိကြောင်း အမှတ်။ နိမိတ္တန္တိ သဉ္ဇာနနံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၇။ သဉ္ဇာနန္တိ ဧတေနာတိ သဉ္ဇာနနံ၊ ဥပလက္ခဏံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၅၀။ (၅) သိကြောင်း အချိန်း အချက်, ချိန်းချက်ခြင်း။ သဉ္ဇာနနကမ္မ-ကြည့်။ (၆) သိရာ (အခါ, ကာလ)။ သဉ္ဇာနနကာလ-ကြည့်။ (တိ) (၇) သိ- နားလည်- သော။ သဉ္ဇာနနဇနပဒ-ကြည့်။

သဉ္ဇာနန² (န) [သဉ္ဇာနန + တ္တ။ မောဂ်၊ ၄။ ၁၂၃။ ဘာဝလောပ၊ ဘာဝပ္ပဓာန် လည်းကြံ။] (က) သိမှတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်။ (ခ) သိမှတ် ခြင်း။ သညာယ အဝသေသက္ခန္ဓေ သဉ္ဇာနနတော ဣမိနာ အတ္တနာ ဣမံ အတ္တာနံ သဉ္ဇာနာမိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၉၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၉)။

သဉ္ဇာနနက¹ (တိ) [သံ + ဉာ + ဏွု။ သံဉ္ဇာနံ-သံ။] သိသော၊ သူ။ မယံ န သဉ္ဇာနာမ၊ အတ္ထိ တေ ကောစိ သဉ္ဇာနနကောတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၄။

သဉ္ဇာနနက² (တိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + ဏွု။ ကစ္စည်း။ ၆၄၁။ ရူ။ ၅၇၂။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၂၆၈။] သိစေတတ်သော၊ သူ။ ကာရိတေ တု -- ဖဿာပယတီတိ ဖဿာပယကော၊ ဧဝံ အာဏာပယကော၊ စေတာပယကော၊ သဉ္ဇာနနကော။ ကစ္စည်း။ ၂၉၇-နှာ။ (-ရူ။ ၃၅၅-နှာ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၃၄၀-နှာ)။

သဉ္ဇာနနကမ္မ (န) [သဉ္ဇာနန + ကမ္မ] သိကြောင်း ဖြစ်သော - အချိန်း အချက်- အမှတ်သညာ - အမှတ် အသား - ကို ပြုခြင်း။ သင်္ကေတကမ္မန္တိ သဉ္ဇာနနကမ္မံ၊ ကာလပရိစ္ဆေဒဝသေန သညာဏကရဏန္တိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၂။ (-ကင်္ခါ။ ၁၁၇။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၀၂)။

သဉ္ဇာနနကာရဏ (န) [သဉ္ဇာနန + ကာရဏ] အမှတ်ပြု၍သိကြောင်း (လက္ခဏာ)။ မဟာပုရိသနိမိတ္တာနိ "အယံ မဟာပုရိသော"တိ သဉ္ဇာနနကာရဏာနိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၁။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၄၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၀)။

သဉ္ဇာနနကာလ (ပု) [သဉ္ဇာနန + ကာလ] (၁) အမှတ်ပြု၍သိခြင်း၏ကာလ။ (၂) အမှတ်ပြု၍သိ-ရာ-အခါ-ကာလ။ (၁)(၂) "ဝေဒိယန-ကာလော သဉ္ဇာနနကာလော "တိအာဒိနာ နယေန ဓမ္မကိစ္စံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၁။

သဉ္ဇာနနကိစ္စ (န) [သဉ္ဇာနန + ကိစ္စ] အမှတ်ပြု၍ သိခြင်းကိစ္စ။ ဒဟနကိစ္စမိဝ ဟိ သုခေါဒကေ တေဇောဓာတု သဉ္ဇာနနကိစ္စမေဝသာ ပဋုံ ကာတုံ န သက္ကောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃၁။

သဉ္ဇာနနကိရိယာ (ထီ) [သဉ္ဇာနန + ကိရိယာ] အမှတ်ပြု၍ သိခြင်း-အမူအရာ-ကြိယာ။ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ လက္ခဏေ သဉ္ဇာနန-ကိရိယာယ တတိယာတိပိ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၈။

သဉ္ဇာနနဇနပဒ (ပု) [သဉ္ဇာနန + ဇနပဒ] သိ-နားလည်-သော ဇနပုဒ်။ အဘိနိဝိသ ဝေါဟာရတီတိ ပတ္တန္တိ သဉ္ဇာနနဇနပဒံ ဂန္တွာ "ပတ္တံ အာဟရထ ဓောဝထာ"တိ သုတွာ---။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၉၃။

သဉ္ဇာနနဋ္ဌ (ပု) [သဉ္ဇာနန + အတ္ထ] (က) သညာ၏မှတ်ခြင်းသဘော။ (ခ) အမှတ်ပြု၍သိခြင်းဟုဆိုအပ်သော အနက်, သဘော။

(က) (ခ) သဥ္ဇာနနဠ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။၁၇-၈။(-ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၉၂)။ ရာသဌ္ဌေန စ သဥ္ဇာနနဌ္ဌေန စ ဧကော၀ မဗ္ဘော သညာက္ခန္ဓော။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၉၈။

သဥ္ဇာနနနိမိတ္တ (န) [သဥ္ဇာနန + နိမိတ္တ] အမှတ်ပြု၍သိခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အကြောင်း၊ အမှတ်ပြု၍ သိကြောင်း။ သညာယ သဥ္ဇာနနာကာရေ သဥ္ဇာနနလိင်္ဂေ သဥ္ဇာနနနိမိတ္တေ သညာတိ ဥဒ္ဒေသေ သတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၉၁။ သဥ္ဇာနနနိမိတ္တံ ကရောန္တော ဝိယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၇၇။ (-ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၇၇)။

သဥ္ဇာနနနိမိတ္တရဟိတ (တိ) [သဥ္ဇာနနနိမိတ္တ + ရဟိတ] အမှတ်ပြု၍ သိခြင်းဟုဆိုအပ်သော-အကြောင်း-နိမိတ်-မှ ကင်းသော။ "ဇွတ္တကံအယံ ဇီဝတိ"တိအာဒိနာ သဥ္ဇာနနနိမိတ္တရဟိတာတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၃။

သဥ္ဇာနနတ္တ (တိ) [သဥ္ဇာနန + အတ္တ။ ထီ-၌ သဥ္ဇာနန္တီ။] သိသော၊ မှတ်မိသော။ နိမိတ္တေန သဥ္ဇာနန္တီယာ စ သဗ္ဗာယ သညာယ သမာနံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၉။

သဥ္ဇာနနပဒ (န) [သဥ္ဇာနန + ပဒ] သဥ္ဇာနနပုဒ်။ တထာ ဟိ သဥ္ဇာနနပဒံ ပစ္စဘိညာဏနိမိတ္တံ အာကာရဂဟဏမတ္တံ ဗောဓေတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၇။

သဥ္ဇာနနပ္ပကာရဒီပက (တိ) [သဥ္ဇာနန + ပကာရ + ဒီပက] အမှတ်ပြု၍ သိခြင်းဟု ဆိုအပ်သော- အပြား- အထူးအပြား-ကို ပြတတ်သော (နိမိတ်ကျမ်း)။ နိမိတ္တသတ္ထန္တိ နိမိတ္တေန သဥ္ဇာနနပ္ပကာရဒီပကံ သတ္ထံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၇၀။

သဥ္ဇာနနမာန (တိ) [သဥ္ဇာနန + မာန] အမှတ်ပြု၍ သိသော။ သဥ္ဇာနနမာနာ သညာပိ စေတယမာနာ စေတနာပိ ----- ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၈၀။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅၂။

သဥ္ဇာနနလက္ခဏ (တိ) [သဥ္ဇာနန + လက္ခဏ] (၁) အမှတ်ပြု၍-သိ-မှတ်သား-ယူ-ခြင်းလက္ခဏာရှိသော။ (န)(၂) အမှတ်ပြု၍ သိခြင်းလက္ခဏာ။ (၁) သဥ္ဇာနနလက္ခဏာ မဟာရာဇ သညာ။ မိလိန္ဒ။ ၆၂။ ဣတာပိ ဘဂဝါ သဥ္ဇာနနလက္ခဏာယ သညာယ ပစ္စတ္တ-လက္ခဏမေဝ ဘာဇေတွာ ဒဿေတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆၉။ သာ သဥ္ဇာနနလက္ခဏာ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅၃။ ယံကိဉ္စိ သဥ္ဇာနနလက္ခဏံ၊ သဗ္ဗံ တံ ဧကတော ကတွာ သညာက္ခန္ဓော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၈၂။ နီလာဒိဘေဒဿ အာရမ္မဏဿ သဥ္ဇာနနံ၊ "နီလံ ပီတံ ဒီဃံ ရဿ" န္တိ စ အာဒိနာ သညုပ္ပါဒ၀သေန ဇာနနံ ဂဟဏံ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ သဥ္ဇာနနလက္ခဏာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၂။ (-ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၅။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၁၇)။ (န) (၂) ---- သဗ္ဗမ္ပိ သဥ္ဇာနနလက္ခဏေန သင်္ဂဟေတွာ ဝါ ဧကံ သညက္ခံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၀၉။ (-ဒီ၊ဋီ၊ ၁။ ၃၇၂။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၈၄။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၈)။

သဥ္ဇာနနလိင်္ဂ (န) [သဥ္ဇာနန + လိင်္ဂ] အမှတ်ပြု၍ သိခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ထိုထို ကွယ်ဝှက်သော အနက်ကို သိစေတတ်သော သဘော။ သဥ္ဇာနနနိမိတ္တ-ကြည့်။

သဥ္ဇာနနသဘာဝ (တိ) [သဥ္ဇာနန + သဘာဝ] (၁) အမှတ်ပြု၍-သိ-မှတ်သား-ခြင်းသဘော ရှိသော။ (ပု) (၂) အမှတ်ပြု၍-သိ-မှတ်သား-ခြင်းသဘော။ (၁) "သဥ္ဇာနနသဘာဝေါ မေ အတ္တာ" တိ အဘိနိဝိဿ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၇။

(ပု) (၂) သဉ္ဇာနနသဘာဝ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၃) န္တိ “ နီလံ ပီတ ” န္တိအာဒိနာ အာရမ္မဏဿ သလက္ခဏသဘာဝံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၄။

သဉ္ဇာနနသမတ္ထ (တိ) [သဉ္ဇာနန + သမတ္ထ] အမှတ်ပြု၍ သိခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော။ ရတ္တိမ္ပိ ဒိဝါပိ တဿ သဉ္ဇာနနသမတ္ထာ သညာ အာလောကသညာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၂၆။

သဉ္ဇာနနဟေတု (ပု) [သဉ္ဇာနန + ဟေတု] အမှတ်ပြု၍သိ-မှတ်သား-ခြင်း၏အကြောင်း။ ---- သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿ သဉ္ဇာနနဟေတုတော---- နိမိတ္တာနီတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၉။ တဿ တဿ သဉ္ဇာနနဟေတုတော (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၁) တိ တဿ တဿ အရူပဋ္ဌာဒိကဿ သလ္လက္ခဏဿ ကာရဏတ္တာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၁။

သဉ္ဇာနနဟေတုက (တိ) [သဉ္ဇာနနဟေတု + က] သဉ္ဇာနနဟေတု-ကြည့်။ ---- ရထဿ သဉ္ဇာနနဟေတုကံ ရထေ ဗဒ္ဓဓဇံ ဝိယ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၈။

သဉ္ဇာနနာကာရ (ပု) [သဉ္ဇာနန + အာကာရ] (သညာ၏ သဉ္ဇာနနာကာရ •) အမှတ်ပြု၍ သိသောအခြင်းအရာ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဉ္ဇာနနာကာရဝိသိဋ္ဌ (တိ) [သဉ္ဇာနနာကာရ + ဝိသိဋ္ဌ] အမှတ်ပြု၍ သိသော အခြင်းအရာထက် - ထူး- လွန်ကဲ-သော။ ----ယေန သဉ္ဇာနနာကာရဝိသိဋ္ဌေန အာကာရေန ဝိသယံ ဂဏှာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၂။

သဉ္ဇာနန္တ (တိ) [သံ + ဉာ + နာ + အန္တ။ ထီ-၌ သဉ္ဇာနန္တီ။] (၁) သိ-ကောင်းစွာသိ-သော။ (၂) (သတ္တဝါဟု သိသော အခြင်းအရာနှင့်) တကွသိသော။ (၁) သဉ္ဇာနန္တော ဝိဝဋ္ဋတီတိ သညာဝိဝဋ္ဋော။ ပဋိသံ။ ၁၀၆၊ ၂၆၅။ ယံ လောကော “ သေတံ စက္ခုံ ပုထုလံ ဝိသဋံ ဝိတ္ထိဏ္ဏံ စက္ခု ” န္တိ သဉ္ဇာနန္တော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၅။ “ကထံ ဝိတက္ကမာမိ”တိ ဝိတက္ကမာကာရေန သဒ္ဓိံ ဇာနန္တော သဉ္ဇာနန္တော---- ဝိတက္ကမံ အာပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၁။ “ ကထံ (ပ) သဒ္ဓိံ ” န္တိ ကမိနာ သဉ္ဇာနန္တောတိ ဧတ္ထ သံသဒ္ဒဿ သုန္ဒရတ္ထံ သဟ အာကာရေန ဒဿေတိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၄၄၆။(၂)သဉ္ဇာနန္တော (ဝိ၊ ၁။ ၉၂)တိ “ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေမိ ”တိ သဉ္ဇာနန္တော၊ တေနေဝ ပါဏောဇာနနာကာရေန သဒ္ဓိံ ဇာနန္တောတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇။ သဉ္ဇာနန္တောတိ ဧတ္ထ သဟ-သဒ္ဒေန သမာနတ္ထော သံ-သဒ္ဒေါတိ အာဟ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၀။

သဉ္ဇာနန္တီ (ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + အန္တိ] သဉ္ဇာနာတိ-ကြည့်။

သဉ္ဇာနမာန (တိ) [သံ + ဉာ + နာ + မာန] (၁) သိ-ကောင်းစွာသိ-အောက်မေ့-အမှတ်ရ-သော။ (၂) အမှတ်ပြု၍ သိတတ်သော။ (သဉ္ဇာနာတိ-လည်းကြည့်)။ (၁) သရမာနောတိ ဇာနမာနော သဉ္ဇာနမာနော။ ဝိ၊ ၃။ ၁၄၂။ သဉ္ဇာနမာနော န မုသာ ဘဏေယျ။ ဝိမာန။ ၁၂၂။ (၂) သဉ္ဇာနမာနာ သညာပိ ---- ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၄။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၀။

သဉ္ဇာနာတိ (ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + တိ။ သံဇာနာတိ၊ သံဇာနာတေ-သံ။ သံဇာဏက္က-ပြာ။] (၁) (က) သိ-ကောင်းစွာသိ-၏။ (ခ) သမုတ်၏။ (၂) မှားသောအားဖြင့် သိ၏၊ အသိမှား၏။ (၃) (က) အမှတ်ပြု၍ သိ၏။

(ခ) မှတ်မိ၏။ (၄) မှတ်ထင်၏။ (၁) (က) ပထဝီကသိဏမေကော သဥ္ဇာနာတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၂၃။ အံ၊ ၃။ ၂၉၃။ ဧကောသနဘောဇနံ ခေါ် အဟံ ဘိက္ခဝေ---- သဥ္ဇာနာမိ။ မ၊ ၁။ ၁၇၅။ မ၊ ၂။ ၁၀၀-၁။ (ခ) ဣတိ နံ "သူရိယဝစ္ဆသာ" တိ သဥ္ဇာနန္တိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၉၃။ (၂) ပထဝီ ပထဝီတော သဥ္ဇာနာတိ။ မ၊ ၁။ ၁။ သဥ္ဇာနာတိ ပထဝီတိ။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၆။ (၃) (က) ယက္ခော ဇဝရူပံ ဉဥ္ဇာရုံ ဝိသေသာမိဂမံ သဥ္ဇာနာတိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၁၆၇။ "သဥ္ဇာနာတိ သဥ္ဇာနာတိ" တိ ခေါ် အာဝုသော တသ္မာ သညာတိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ ၁။ ၃၆၇။ တာယ သညာယ တံ သည် သဥ္ဇာနာတိ။ အဘိ၊ က။ ၃၅၁။ နီလာဒိဘေဒံ အာရမ္မဏံ သဥ္ဇာနာတီတိ သညာ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၅၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၄၉။ (-သံ၊ ၂။ ၇၁။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၃၈၁။ အဘိ၊ က။ ၂၃၇။ မိလိန္ဒ။ ၆၂)။ (ခ) သာဝတ္ထိယာ ရာဇဘဋ္ဌာ ---- ဒူတံပိ ပါဟေသုံ "အာဂစ္ဆန္တု ဘဒ္ဒန္တာ သကံ သကံ စီဝရံ သဥ္ဇာနိတွာ ဂဏှန္တူ" တိ၊ ဘိက္ခူ န သဥ္ဇာနန္တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၅၈။ မိတ္တကုရူမွိကော တံ တယော ဒိဝသေ ဘတ္တံ ဂဏှန္တိ သဥ္ဇာနာတိ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂၁။ (၄) သန္တိ ခေါ် ပန ဗြာဟ္မဏ ဧကေ----ရတ္တိံ ယေဝ သမာနံ ဒိဝါတိ သဥ္ဇာနန္တိ။ မ၊ ၁။ ၂၆။ (-မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂၅)။

သဥ္ဇာနာတု (ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + တု] သဥ္ဇာနာတိ-ကြည့်။

သဥ္ဇာနာထ (ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + ထ] သဥ္ဇာနာတိ-ကြည့်။

သဥ္ဇာနာပေန္တ (တိ) [သံ + ဉာ + နာ + ဏာပေ + အန္တ] သိစေသော၊ သူ။ ကောသတော နိက္ခမိတွာ "ပသယထာ"တိ တံ သဥ္ဇာနာပေန္တော ဝိယ။ ဇာ၊ ၄၊ ၆။ ၃၂၇။

သဥ္ဇာနာပေသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + ဏာပေ + ဤ။ သဥ္ဇာနာတိ-မှ။ သံဥပယတိ-သံ။] သိစေပြီ။ သဥ္ဇာနာပေသိ အတ္တာနံ အဟံ ဗုဒ္ဓေါ သဒေဝကေ။ အပ၊ ၁။ ၄၁၃။

သဥ္ဇာနာမ (ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + မ] သဥ္ဇာနာတိ-ကြည့်။

သဥ္ဇာနာမိ (ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + မိ] သဥ္ဇာနာတိ-ကြည့်။

သဥ္ဇာနာသိ[၁] (ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + သိ] သဥ္ဇာနာတိ-ကြည့်။

သဥ္ဇာနာသိ[၂] (ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + ဤ] သဥ္ဇာနာတိ-ကြည့်။

သဥ္ဇာနာဟိ (ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + ဟိ] သဥ္ဇာနာတိ-ကြည့်။

သဥ္ဇာနိံသု (ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + ဥံ] သဥ္ဇာနာတိ-ကြည့်။

သဥ္ဇာနိ (ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + ဤ] သဥ္ဇာနာတိ-ကြည့်။

သဥ္ဇာနိတ (တိ) [သံ + ဉာ + နာ + တ။ သံဥတ-သံ။] (၁) အမှတ်ပြု၍သိသော(စိတ်)။ (နှ) (၂) အမှတ်ပြု၍ သိခြင်း။ (၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (နှ) (၂) သဥ္ဇာနိတမတ္တံ ဝါ န ပဋိလဘတိ ကုတော ဉာဏန္တိ။ မဟာနိ။ ၁၄၉။

သဥ္ဇာနိတတ္တ (နှ) [သဥ္ဇာနိတ + တ္တ] အမှတ်ပြု၍ သိသောစိတ်၏အဖြစ်၊အမှတ်ပြု၍ သိသောစိတ်၏ဖြစ်-ကြောင်း-ရာ(-သညာ)။ သညာ သဥ္ဇာနနာ သဥ္ဇာနိတတ္တံ။ အဘိ၊ ဓ။ ၁၈။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၇၂။ မဟာနိ။ ၄၃။ စူဠနိ။

၁၆၆။ သညာနိတတ္တန္တိ သညာနိတဘာဝေါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၄။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၀။

သညာနိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဉာ + နာ + တဗ္ဗ] (၁) သိ-မှတ်-အပ်သော။ (၂) သိ-မှတ်-အပ်သည်၏ အဖြစ်။ (၁) လက္ခဏီယတ္တာတိ သညာနိတဗ္ဗတ္တာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၇၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၉။ (၂) ဧဝံ တေသံ အဘာဝေန နိဗ္ဗာန-မေတန္တိ လက္ခိတဗ္ဗတော သညာနိတဗ္ဗတော။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၅။

သညာနိတသညာ (ထီ) [သညာနိတာ + သညာ] အမှတ်ပြု၍ သိသော သညာ။ လဂ္ဂနသညန္တိ သညာနိတသညံ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၆။

သညာနိတုံ (ဗျ) [သံ + ဉာ + နာ + တုံ] သိ-ကောင်းစွာသိ-ခြင်းငှာ။ ပုဂ္ဂလံ သညာနိတုံ န သက္ကာ ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၆။

သညာနိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဉာ + နာ + တွာ] (၁) သိ-ကောင်းစွာသိ-၍။ (၂) (က) အမှတ်ပြု၍ သိ၍။ (ခ) မှတ်မိ၍။ (၃) များသော အားဖြင့်သိ၍၊ အသိများ၍။ (၁) အထခေါ သော ဥပါသကော ဥပဂတေ သညာနိတွာ ဥဋ္ဌာယဟိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၆၉-၇၀။ (၂) (က) ဒါရကာ " အမှာကံ ပါသာဒေါ " တိ သညာနိတွာ အဘိရုဟိံသု။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၅။ (ခ) သာ ဒိသွာဝ သညာနိတွာ အဓောမုခါ ဇာတာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၈။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၈)။ (၃) ပထဝိံ ပထဝိတော သညတွာ (မ၊ ၁။ ၁) တိ သောတံ ပထဝိံ ဧဝံ ဝိပရိတသညာယ သညာနိတွာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇။

သညာနိတွာန (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဉာ + နာ + တွာန] သညာနိတွာ-ကြည့်။ သညာနိတွာန သမ္ဗုဒ္ဓံ၊ ပိယဒဿိံ မဟာမုနိံ။ အပ၊ ၁။ ၄၁၃။

သညာနိဿတိ (ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + ဿတိ] သညာနာတိ-ကြည့်။

သညာနိဿထ (ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + ဿထ] သညာနာတိ-ကြည့်။

သညာနိဿန္တိ (ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + ဿန္တိ] သညာနာတိ-ကြည့်။

သညာနိဿာမိ (ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + ဿာမိ] သညာနာတိ-ကြည့်။

သညာနီယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဉာ + ဏာယ + တိ။ သညာနာတိ-မှ။] အမှတ်ပြု၍ သိအပ်၏။ " အယံ ဟလော " တိ နိမီယတိ သညာနီယတိ ဧတေဟီတိ ဟလနိမိတ္တာနိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၅၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၆။

သညာနေယျံ (ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + ဧယျံ] သညာနာတိ-ကြည့်။

သညာနေယျ (ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + ဧယျံ] သညာနာတိ-ကြည့်။

သညာနေယျုံ (ကြိ) [သံ + ဉာ + နာ + ဧယျုံ] သညာနာတိ-ကြည့်။

သညာပန (တိ) [သညု + ဏာပေ + ယု] ကပ်ငြိ-စွဲလမ်း-တပ်မက်-တွယ်တာ-စေတတ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သညာပနဋ္ဌ (ပု) [သညာပန + အတ္ထ] ကပ်ငြိ - စွဲလမ်း - တပ်မက်- တွယ်တာ-စေတတ်သော အနက်သဘော။ သော ဟိ တေဟိ ရူပါဒီသု သတ္တဝိသတ္တတာယ ပရေသံ သညာပနဋ္ဌေန " သင်္ဂော "တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၅၇။

သဥ္စာယတိ (ကြိ) [သံ + ဇနီ (ဇန) + ယ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၃၃။ သံဇာယတေ-သံ။ သံဇာယက္က-ပါကတ။] (၁) (က) ဖြစ်၏။ (ခ) ကောင်းစွာဖြစ်၏။ (၂) ထင်ရှားဖြစ်-ပွား-၏။ (၃) ရောက်-ပေါက်-ပေါက်ရောက်-၏။ (၁) (က) မဂ္ဂေါ သဥ္စာယတိ (အံ၊ ၁။ ၄၇၅။ ပဋိသံ၊ ၂၈၃) တိ ပဥ္စမော လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ နိဗ္ဗတ္တတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၆။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၆။ (-ဒီ၊ ၁။ ၂၁၁။ ဒီ၊ ၂။ ၁၆၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၈။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၄)။ (ခ) တေန ဟိ ဘဏော ယော ဟာဟိရေသု ဇနပဒေသု အာယော သဥ္စာယတိ။ သံ၊ ၁။ ၅၈။ (၂) ယာနိ ဝါ ပညာနိပိ အတ္ထိ မူလေ ဇာယန္တိ မူလေ သဥ္စာယန္တိ (ဝိ၊ ၂။ ၅၂) တိ ဧတ္ထ ---- မူလေ ဂစ္ဆဝလ္လရုက္ခာဒီနိ ဇာယန္တိ သဥ္စာယန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇။ (၃) ယာဝ ဒွေ တီဏိ ပတ္တာနိ န သဥ္စာယန္တိ၊ တာဝ အင်္ဂဝိဇ္ဇာသင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၈၀။

သဥ္စာယန (နာ) [သံ + ဇနီ (ဇန) + ယ + ယု။ သဥ္စာယတိ-မှ။] (၁) ဖြစ်ခြင်း။ (၂) ပြည့်စုံသော - ပြည့်ပြည့် စုံစုံ - ဖြစ်ခြင်း။ (၃) ဖြစ်ရာ (အရပ်)။ (၁) သဥ္စာယနဝသေန သဥ္စာတီတိ ဥပသဂ္ဂေန ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၉။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၉)။ (၂) သဥ္စာယနဋ္ဌေန သဥ္စာတိ၊ သာ ပရိပုဏ္ဏာယတနဝသေန ယုတ္တာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၉။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၉။ သဥ္စာတိ (၁) (ခ) အနက်လည်းကြည့်။ (၃) သဥ္စာယနပဒေသ-ကြည့်။

သဥ္စာယနဋ္ဌ (ပု) [သဥ္စာယန + အတ္ထ] ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖြစ်ခြင်းဟူသော အနက်သဘော၊ ပြည့်စုံသော ဖြစ်ခြင်းဟူသော အနက်သဘော။ သဥ္စာယန (၂) ကြည့်။

သဥ္စာယနပဒေသ (ပု) [သဥ္စာယန + ပဒေသ] ဖြစ်ရာ အရပ်။ သဥ္စာယနပဒေသော ဧဝ ဂတီတိ သဥ္စာတိဂတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၇။

သဥ္စာယန္တ (တိ) [သံ + ဇနီ (ဇန) + ယ + အန္တ] (၁) ဖြစ်သော။ (၂) ပေါက်ရောက်သော။ (၁) မဟာဥဒကဝါဟကေ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ သဥ္စာယန္တေ တေန ဂါမာပိ ဝုယှန္တိ။ အံ၊ ၁။ ၁၇၉။ (၂) ဥပရူပရိဝဍ္ဎမာနာယ ပထဝိယာ ဥပရိ ရုက္ခဂစ္ဆာဒီသု သဥ္စာယန္တေသုပိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၁။

သဥ္စာယန္တိ (ကြိ) [သံ + ဇနီ (ဇန) + ယ + အန္တိ] သဥ္စာယတိ-ကြည့်။

သဥ္စာယမာန (တိ) [သံ + ဇနီ(ဇန) + ယ + မာန] ဖြစ်-ကောင်းစွာဖြစ်-သော။ သဗ္ဗေပိ ဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ သဥ္စာယမာနာ လ္လမေဃသုဃေဝ တီသု ဌာနေသု သဥ္စာယန္တိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇၈။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄၂)။

သဥ္စာယမာနဖလ (တိ) [သဥ္စာယမာန + ဖလ] ကောင်းစွာဖြစ်သော သီးကင်းရှိသော။ ဒေါဝိလာတိ ပတိတပုပ္ဖပတ္တာ သဥ္စာယမာနဖလာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၀၅။

သဥ္စာယိသု (ကြိ) [သံ + ဇနီ(ဇန) ယ + ဥံ] ဖြစ်ကုန်ပြီ။ (သဥ္စာယတိ - လည်းကြည့်)။ တဒါ တဒုပနိဿယာနိ တာနိ သတ္တာနံ အတ္တဘာဝေသု သဥ္စာယိသု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၃။

သဥ္စာယိ (ကြိ) [သံ + ဇနီ (ဇန) + ယ + ဤ] ဖြစ်ပြီ။ (သဥ္စာယတိ-လည်းကြည့်)။ မဟာ ဥဒကဝါဟော သဥ္စာယိ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၁။

သဉ္ဇိကာ (ထီ) [သံ + ဇိ + တ - သဉ္ဇိတ- သဉ္ဇိကာ ?] သဉ္ဇိကာမည်သော မိန်းမ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဉ္ဇိကာပုတ္တ (ပု) [သဉ္ဇိကာ + ပုတ္တ] သဉ္ဇိကာမည်သော မိန်းမ၏သား။ အထ ခေါ ဗောဓိ ရာဇကုမာရော သဉ္ဇိကာပုတ္တံ မာဏဝံ အာမန္တေသိ။ မ၊ ၂။ ၂၇၇။ (-၂၇၈၊ ၃၀၀)။

သဉ္စိတ (တိ) [သံ + စိ + တ။ သဉ္စိတ ?] ဆည်းပူး- ကောင်းစွာ ဆည်းပူး- အပ်သော။ ကမ္မဿ သမ္ဘတံ သဉ္စိတံ ဝိနဿတိ။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၂၂၅။ သဉ္စိတန္တိ သဉ္စိတံ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၃၁။

သဉ္ဇီဝ (ပု) [သံ + ဇီဝ + ဏ။ ပုနပ္ပုနံ သဉ္ဇီဝန္တိ ဧတ္ထာတိ သဉ္ဇီဝေါ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၈၇။ ပုနပ္ပုနံ ဇီဝန္တိ အသ္မိံ သဉ္ဇီဝေါ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၆၅၇။ သံဇီဝ (တိ)-သံ။] (၁) ကကုသန်ဘုရား၏ (လက်ဝဲတော် ရံ) သဉ္ဇီဝထေရ်။ (၂) သဉ္ဇီဝ လုလင်။ (၃) (ငရဲကြီး ၈-ထပ်တွင်ပါဝင်သည့်) သိဉ္ဇိုးငရဲ၊ သဉ္ဇီဝငရဲ။ (၁) ဝိဓုရော စ သဉ္ဇီဝေါ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၇၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၀။ ဝိဓုရသဉ္ဇီဝ (ဒီ၊ ၂။ ၄) န္တိ ဝိဓုရော စ သဉ္ဇီဝေါ စ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀။ ဝိဓုရော စ သဉ္ဇီဝေါ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၀။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၁။ (-မ၊ ၁။ ၄၀၉။ ပဋိသံ။ ၃၈၉။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၃)။ သဉ္ဇီဝတ္ထေရ-လည်းကြည့်။ (၂) တေသု မာဏဝေသု ဧကော သဉ္ဇီဝေါ နာမ မာဏဝေါ အတ္ထိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၃၇။ (၃) သဉ္ဇီဝေါ ကာဠသုတ္တော စ၊ သင်္ဃာတော ဒွေ စ ရောရုဝါ။ ဇာ၊ ၂။ ၆၀။ နိရယပါလေဟိ ပဇ္ဇလိတာနိ နာနာဝုဓာနိ ဂဟေတွာ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ဆိန္ဒာ ဟီရံ ဟီရံ ကတာ နေရယိကသတ္တာ ပုနပ္ပုနံ သဉ္ဇီဝန္တိ ဧတ္ထာတိ သဉ္ဇီဝေါ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၈၇။ မရန္တာပိ ကမ္မဖလာနုဘဝနတ္ထံ ပုနပ္ပုနံ ဇီဝန္တိ အသ္မိံ သဉ္ဇီဝေါ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၆၅၇။ (သိဉ္ဇိုးငရဲသည် ငရဲကြီး (၈) ထပ်တွင် ပထမဆုံး (အထက်ဆုံး) ငရဲဖြစ်သည်။ (ဇာ၊ ၂။ ၆၀။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၉၄။ ဓာန်။ ၆၅၇)။ ထိုငရဲကို ငရဲသူ, ငရဲသားတို့၏ အဖန်တစ်လဲလဲ (ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဖြစ်ရာ) အသက်ရှင်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် " သဉ္ဇီဝ "ဟု ခေါ်သည်။ ငရဲထိန်းတို့က ငရဲသူ, ငရဲသား တို့ကို အလျှံတပြောင်ပြောင် တောက်သည့် လက်နက်အမျိုးမျိုးတို့ကို စွဲကိုင်လျက် အပိုင်း ပိုင်း ဖြတ်ပြီး အစိတ်စိတ် အမျှင်မျှင် ပြုလုပ် ကြသည်။ (ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၈၇။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၆၅၇)။

" သိဉ္ဇိုးငရဲသည် အသက်အပိုင်းအခြား အကန့်အသတ် အမြဲမရှိ၊ မိမိပြုခဲ့သော ကံ သည်သာလျှင် ပမာဏဖြစ်သည်၊ ကံမကုန် သရွေ့ ငရဲမှာ ဖြစ်နေရသည်"ဟု (သင်္ဂဟာ။ ၇၇။ ဝိဘာဝိနီ။ ၁၆၅-၆) ၌ ဆိုသည်။ သို့သော် "စာတုမဟာရာဇ်နတ်ပြည်၌ နတ်သက်ပေါင်း (၅၀၀) ငါးရာ၊ လူတို့ အရေအတွက်အားဖြင့် အနှစ် (၉၀,၀၀၀,၀၀၀) ကိုးသန်းသည် သိဉ္ဇိုးငရဲ၌ တစ်ရက်ဖြစ်၏၊ ထိုရက်ဖြင့် လဖွဲ့၊ ထိုလဖြင့် နှစ်ဖွဲ့၊ ထိုနှစ်ဖြင့် အနှစ်ငါးရာ (၅၀၀) သည် သိဉ္ဇိုးငရဲ၏ အသက်အပိုင်းအခြားဖြစ် ၏" ဟု သိဉ္ဇိုးငရဲ၏ အသက်အပိုင်းအခြားကို (အနုဋီ၊ ၂။ ၂၂၇။ ဇိနာလင်္ကာရ။ ၈၂) တို့၌ ဆိုသည်။ သိဉ္ဇိုးငရဲကြီး၏ လေးဘက်လေးမျက် နှာတွင် (၁) ဝေတ္တရဏီ - ကြိမ်ပိုက်ချောင်း ငရဲငယ်။ (၂) အသိပတ္တ-သန်လျက်ငရဲငယ်။ (၃) ကုက္ကုဠ-ပြာပူငရဲငယ်။ (၄) မိဠှကူပ-ဘင် ပုပ်ငရဲငယ်အားဖြင့် တစ်မျက်နှာ တစ်မျက် နှာ၌ ဥဿဒငရဲငယ် ၄-ခုစီရံထား၍ ၄-မျက်

နှာ၌ (၄×၄=၁၆) ခုရံထားသည်။ (ဇာ၊ ၂။ ၆၀။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၂၈၉)။ သိဉ္စိုးငရဲကြီးသည် ယူဇနာ တစ်သောင်း ကျယ်ဝန်း၍ လူပြည်နှင့် ယူဇနာ ပေါင်း (၁၅,၀၀၀) ကွာဝေးသော အောက်မြေ အတွင်း၌ တည်သည်။(ပရမတ္ထသံခိပ်၊ ဋီ။ ၈)

သဉ္ဇီဝက (ပု) [သဉ္ဇီဝ + က ။ သဉ္ဇီကာ ဖြစ်သင့်။သဉ္ဇီကာနှင့် ယှဉ်ကြည့်။] သဉ္ဇီဝက မည်သော၊ သူ။

သဉ္ဇီဝကပုတ္တ (ပု) [သဉ္ဇီဝက + ပုတ္တ] သဉ္ဇီဝကမည်သောသူ၏ သား။ သော တမတ္ထံ အတ္တနော ပိယသဟာယကဿ သဉ္ဇီဝက-ပုတ္တဿ နာမ မာဏဝကဿ ကထေသိ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၈၅။

သဉ္ဇီဝဇာတက (န) [သဉ္ဇီဝ + ဇာတက] သဉ္ဇီဝဇာတ်၊ ကျားသေကို အသက်သွင်း၍ ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်သော သဉ္ဇီဝလုလင်၏ အကြောင်းအရာကို ဟောပြရာ ဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊၁-ဧကကနိပါတ၊ ၁၅-ကကဏ္ဍကဝဂ်၊ ၁၀-ဇာတ်။ သဉ္ဇီဝဇာတကံ ဒသမံ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၅။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၅၃၄-၈။

သဉ္ဇီဝတိ (ကြိ) [သံ + ဇီဝ + အ + တိ။ သံဇီဝတိ-သံ။] အဖန်တစ်လဲလဲ-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်- အသက်ရှင်၏။ သဉ္ဇီဝ-ထောင့် ကွင်းကြည့်။

သဉ္ဇီဝတ္ထေရ (ပု) [သဉ္ဇီဝ + ထေရ] (ကကုသန်ဘုရား၏လက်ဝဲတော်ရံ) သဉ္ဇီဝထေရ်။ သဉ္ဇီဝတ္ထေရံ ပန ကကုသန္ဓဿ ဘဂဝတော ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကံ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၈၄။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂)။

သဉ္ဇီဝတ္ထေရဝတ္ထု (န) [သဉ္ဇီဝတ္ထေရ + ဝတ္ထု] သဉ္ဇီဝထေရ်၏ ဝတ္ထု။ သဉ္ဇီဝထေရ်၏-အကြောင်းအရာ-ဖြစ်စဉ်-ဖြစ်ရပ်-အဖြူပွတ်။ ဝေဠု ကတ္ဂာ သဉ္ဇီဝတ္ထေရဝတ္ထုမ္ပိ အာနီတ-သမာပတ္တိဖလနိဒဿနမ္ပိ သုဠု ဥပပန္နတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၅။

သဉ္ဇီဝိက (ပု) [သဉ္ဇီဝ + ဣက] (က) သဉ္ဇီဝ လုလင်သည် ချီးမြှောက်အပ်သော။(ခ) သဉ္ဇီဝ လုလင်သည် ထစေအပ်သော(ကျား)။ (ဝတ္ထု၊ သျှ။ ညောင်)။ (က) (ခ) ဗျဂ္ဃော သဉ္ဇီဝိကော ယထာ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၅။ ယထာ သဉ္ဇီဝေန မာဏဝေန မန္တံ ပရိဝတ္တေတွာ မတဗျဂ္ဃော သဉ္ဇီဝိကော ဇီဝိတသမ္ပဒါနေန သမ္ပဂ္ဂဟိတော အတ္တနော ဇီဝိတဒါယကံ သဉ္ဇီဝမေဝ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတွာ တတ္ထေဝ ပါတေသိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၅၃၇။ (ဇာ၊ ၁။ ၃၅-၌ကား “ သဉ္ဇီဝက ” ဟုရှိသည်။)

သဉ္ဇီဝိတ (တိ) [သံ + ဇီဝ + တ။ သံဇီဝိတ-သံ။] အသက်ရှင်-အနာကင်း-သော၊ သူ။ ပတိ သဉ္ဇီဝိတော မယှ (ဇာ၊ ၁။ ၁၉၈) န္တိ မမ သာမိကော သဉ္ဇီဝိတော ဥဋ္ဌိတော အရောဂေါတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၅၀၉။

သဉ္ဈောတန (န) [သံ + ဇုတ + ယု။ သံဒျောတန-သံ။] တင့်တယ်-ထွန်းလင်း-တောက်ပ-ထွန်းပ-ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဉ္ဈောတနဋ္ဌ (ပု) [သဉ္ဈောတန + အတ္ထ] တင့်တယ်-ထွန်းလင်း-တောက်ပ-ထွန်းပ-ခြင်းဟူသော အနက်သဘော။ ဧကတ္တေ သဉ္ဈောတနဋ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။ ၁၉။ (-ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၉၄)။

သညျုဗ္ဗရီ (န) [သဗ္ဗုဗ္ဗရီ? သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၀။] သဗ္ဗုဗ္ဗရီ၊ သညျုမ္ဗရီ-ကြည့်။ အောက် ပုဒ်ကြည့်။

သဉ္ဇုတ္တရိတ (န) [သဇ္ဇုတ္တရိတ-သိ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၀။] သဇ္ဇုတ္တရိတ, သဥ္ဇမ္တရိတ-ကြည့်။ သဉ္ဇုတ္တရိမက်ံသူ (ဒီ၊ ၁။ ၁၇၅) တိ သဉ္ဇုတ္တရိတံ (သဇ္ဇုတ္တရိတံ ?) နိရန္တရံ ဖုဋံ အကံသု။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၁။

သဉ္ဈာ (ထီ) [သံ + ဈေ + အ။ မာန်၊ ဋီ။ ၆၈။ သူစိ။ သံ သမ္မာ ဈာယတိ အဿန္တိ သဉ္ဈာ။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။ သံဈော, သန္ဓျာ-သံ။ သံဈာ-ပြာ၊ အဒ္ဒမာဂဓိ။] (၁) ဆည်းဆာ (နံနက်ခင်း-မွန်းတည့်-ညနေခင်း-အချိန်-၃-မျိုး။ ဝိလံု။)။ (၂) ဆည်းဆာရောင် (နံနက်ခင်း-ညနေခင်း-အနီနုရောင်)။ (၁) သဉ္ဈသမယ-ကြည့်။ (၂) သဉ္ဈာဃန-ကြည့်။

သဉ္ဈာကာလ (ပု) [သဉ္ဈာ + ကာလ] ဆည်းဆာ-အချိန်-အခါ။ သဉ္ဈာပ္ပဘာနုရာဂ-ကြည့်။

သဉ္ဈာဃန (ထီ) [သဉ္ဈာ + ဃန] တခဲနက်သော ဆည်းဆာရောင်။ သဉ္ဈာဃနာ၀ တလက္ကံ၊ မာတုစ္ဆံ ဒဿယိ ဇိနော။ အပ၊ ၂။ ၂၁၀။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၁။

သဉ္ဈာပ (ပ္ပ) ဘာ (ထီ) [သဉ္ဈာ + ပဘာ] ဆည်းဆာရောင်၊ ဆည်းဆာချိန်၌ ကောင်းစွာ ဖြစ်သော အရောင်။

သဉ္ဈာပ (ပ္ပ) ဘာနုရဉ္ဇိတ (တိ) [သဉ္ဈာပဘာ + အနုရဉ္ဇိတ] ဆည်းဆာရောင်-ဆည်းဆာချိန်၌ ကောင်းစွာ ဖြစ်သော အရောင်-ဖြင့်-ဆိုး-မွမ်းမံ-ချယ်သ-အပ်သော။ သဉ္ဈာပဘာနုရဉ္ဇိတော ဝိယ စ ဇင်မော----။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၃။

သဉ္ဈာပ (ပ္ပ) ဘာနုရာဂ (တိ) [သဉ္ဈာပ္ပဘာ + အနုရာဂ] ဆည်းဆာရောင် - ဆည်းဆာ ချိန်၌ ကောင်းစွာဖြစ်သောအရောင်-ဖြင့်-ဆိုး-မွမ်းမံ-ချယ်သ-အပ်သော။ သဉ္ဈာပ္ပဘာ ॥ ပ ॥ ကနကဂိရိသိခရ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃) န္တိ သဉ္ဈာ-ကာလသဥ္ဇာတပ္ပဘာနုရာဂေဟိ ဣန္ဒစာပေဟိ ဝိဇ္ဇုလတာဟိ စ ပရိက္ခိတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၂၅။

သဉ္ဈာရာဂ (တိ) [သဉ္ဈာ + ရာဂ] ဆည်းဆာရောင်ဖြင့်-ဆိုးအပ်-တပ်စွန်း-သော။

သဉ္ဈာရာဂပဘာသဝဏ္ဏ (တိ) [သဉ္ဈာရာဂ + ပဘာ + သဝဏ္ဏ (သမာန + ဝဏ္ဏ)] ဆည်းဆာရောင်ဖြင့် - ဆိုးအပ် - တပ်စွန်း-သောအရောင်နှင့်တူသည့် အရောင်ရှိသော။ သဉ္ဈာရာဂပဘာသဝဏ္ဏာ ဣန္ဒမေနုပဘာသ-ဝဏ္ဏာတိ ပစ္စေကံ ယောဇနာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၈။

သဉ္ဈာရာဂသဿိရိက (တိ) [သဉ္ဈာရာဂ + သဿိရိက] ဆည်းဆာရောင်ဖြင့်-ဆိုးအပ်-တပ်စွန်း-သကဲ့သို့ တင့်တယ်ခြင်း အသရေ ရှိသော။ သန္ဓိသု ပနဿာ သဉ္ဈာရာဂသ-ဿိရိကာ ---- ပညာယန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၀။

သဉ္ဈာဝေလာ (ထီ) [သဉ္ဈာ + ဝေလာ] သဉ္ဈာကာလ - ကြည့်။ သဉ္ဈာဝေလာယ မာရဗလံ ဝိဓမိတွာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉။

သဉ္ဈာသမယ (ပု) [သဉ္ဈာ + သမယ] သဉ္ဈာကာလ-ကြည့်။ သူရိယဿ အတ္ထင်္ဂမိတ-ဝေလာယံ သဉ္ဈာသမယေ ဘဂဝါ သာလဝနံ ပဝိဋ္ဌော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၄။

သည (တိ) [သညာ + ဏ။ သည-သံ။] သညာရှိသော (ဘ၀)။ သညာဘ၀-ကြည့်။

သညက (ပု) [သညာ + က] ဗုဒ္ဓသညက-ထေရ်၏ အပဒါန်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ထေရာ-ပဒါနပါဠိ၊ ၈-ဝဂ်၊ ၃-အပဒါန်။ အပ၊ ၁။ ၁၃၃။

သညကာလုဝဒါယကော။ အပ၊ ၁။ ၁၃၉။

သညက္ခရ (ပု၊ န) [သညာ + အက္ခရ] ခေါ်ဝေါ်-ပြောဆို-အပ်သော အမည်, နာမ ပညတ်။ ဥပ္ပတ္တိဝသေန ပန ယဒေတံ "ဣတ္ထိ ပုရိသော " တိ သညက္ခရံ ဝေါဟာရနာမံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၅၈။

သညဂ္ဂ (တိ) [သညာ + အဂ္ဂ။ သညဂ္ဂ + တ္တ။ ဘာဝလောပ။ ဘာဝပ္ပစ္စာန်။] (၁) မြတ်သော သညာရှိသောစျာန်၊ (က) အာကိဉ္စညာယတန စျာန်။ (ခ) ကြွင်းသောစျာန်။ (၂) မြတ်သော သညာရှိသည်၏အဖြစ်။ (၃) သညာသာလျှင် မြတ်သော တရား၊ သညာဖြစ်၍ ဖြစ်သော တရားမြတ်။ (၄) မြတ်သော သညာ။ (၅) ကောင်းစွာ-သိ-မှတ်-တတ်သော တရား မြတ်(ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ)။ (၁) မြတ်သော သညာရှိသောစျာန်၊ (က) အာကိဉ္စညာယတန စျာန်။ (ခ) ကြွင်းသောစျာန်။ (၂) မြတ်သော သညာရှိသည်၏အဖြစ်။ (၃) သညာသာလျှင် မြတ်သော တရား၊ သညာဖြစ်၍ ဖြစ်သော တရားမြတ်။ (၄) မြတ်သော သညာ။ သော တတော အမုတြ တတော အမုတြ အနုပုဗ္ဗေန သညဂ္ဂံ ဖုသတိ။ ----ကေဒ္ဓေဝ နု ခေါ ဘန္တေ ဘဂဝါ သညဂ္ဂံ ပညပေတိ၊ ဥဒါဟု ပုထူပိ သညဂ္ဂေ ပညပေတီတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၇၁-၂။ သညဂ္ဂန္တိ အာကိဉ္စညာယတနံ ဝုစ္စတိ။ ---- ကြတိ သာ လောကိယာနံ ကိစ္စကာရကသမာပတ္တီနံ အဂ္ဂတ္တာ သညဂ္ဂန္တိ ဝုစ္စတိ။ ----- အထ ပရိဗ္ဗာဇကော " ဘဂဝတာ ' အာကိဉ္စညာယတနံ သညဂ္ဂ ' န္တိ ဝုတ္တံ၊ တေဒေဝ နု ခေါ သညဂ္ဂံ၊ ဥဒါဟု အဝသေသသမာပတ္တီသုပိ သညဂ္ဂံ အတ္ထိ " တိ စိန္တေတွာ တမတ္ထံ ပုစ္ဆန္တော----သစေ ဟိ ပထဝီကသိဏေန ကရဏဘူတေန ပထဝီကသိဏသမာပတ္တိံ ကေဝါရံ သမာပဇ္ဇန္တော ပုရိမသညာနိရောဓံ ဖုသတိ ကေံ သညဂ္ဂံ၊ ---- သတသဟဿံ သညဂ္ဂါနိ။ သေ နယော သေသဋ္ဌာနသမာပတ္တီသုပိ။ ဣတိ ကေဝါရံ သမာပဇ္ဇနဝသေန ဝါ သဗ္ဗမ္ပိ သဋ္ဌာနနလက္ခဏေန သင်္ဂဟေတွာ ဝါ ကေံ သညဂ္ဂံ ဟောတိ၊ အပရာပရံ သမာပဇ္ဇနဝသေန ဗဟူနိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၀၇-၉။ သညာ အဂ္ဂါ ဇွောတတိ သညဂ္ဂံ၊ အာကိဉ္စညာယတနံ။ အဝသေသသမာပတ္တီသုပိ သညဂ္ဂံ အတ္ထီတိ ဧတ္ထ ပန သညဂ္ဂဘာဝေါ "သညဂ္ဂ"န္တိ ဝုတ္တော၊သညာယေဝ အဂ္ဂန္တိ တုလျာဓိကရဏသမာသော ဝါ။ ---- ကေံ သညဂ္ဂန္တိ ကေံ သညာဘူတံ အဂ္ဂံ၊ ကော သညဂ္ဂဘာဝေါ ဝါ ဟေဋ္ဌိမာယ သညာယ ဥက္ကဋ္ဌဘာဝတော။ သညာ စ သာ အဂ္ဂဥ္စာတိ ဟိ သညဂ္ဂံ၊ န သညာသု အဂ္ဂန္တိ။ ယထာ ပန သညာ အဂ္ဂါ ဇွောတတိ သညဂ္ဂံ၊ အာကိဉ္စညာယတနံ၊ ဧဝံ သေသစျာနမ္ပိ။ ယေန စ နိမိတ္တေန စျာနံ " သညဂ္ဂ " န္တိ ဝုတ္တံ၊ တဒေဝ သညာသင်္ခါတံ နိမိတ္တံ ဘာဝလောပေန, ဘာဝပ္ပစ္စယေန ဝါ ဣဓာဓိပ္ပေတံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၈၃။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၇၁-၌ကား သညာဂ္ဂံ ? ဟု ရှိသည်)။ (၅) ကောင်းစွာ-သိ-မှတ်-တတ်သော တရား မြတ် (ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ)။ ပေါဋ္ဌပါဒသုတ္တေ တာဝ "သညာ ခေါ ပေါဋ္ဌပါဒ ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပစ္ဆာ ဉာဏ"န္တိ ဧဝံ သညဂ္ဂန္တိ ဝုတ္တာ။ မ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၀။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၈၂)။

သညဇ (တိ) [သညာ + ဇန + ကွိ] ဘာဝနာသညာသည်-ဖြင့်-ဖြစ်စေအပ်သော။ (၂) ဘာဝနာသညာဖြင့် ကြံဆအပ်သော။ (၃) ဘာဝနာ ဟူသော-ကြံဆသော သညာ-

ပရိကမ္မ သညာ-ကြောင့်ဖြစ်သော။ (၁) သညဇ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉) န္တိ ဘာဝနာသညာဇနိတံ ဘာဝနာသညာယ သဥ္ဇာနနမတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၁၉။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၇)။ (၂) သညဇ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉) န္တိ ဘာဝနာသညာယ ပရိကပ္ပိတံ၊ န ဥပ္ပါဒိတံ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၁၈။ (၃) သညဇော (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၈၁) တိ ဘာဝနာပရိကပ္ပ (ပရိကမ္မ) သညာယ ဇာတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၈။

သညတ (တိ) [သံ + ယမု + တ။ သံယတ-သံ။ သံဇယ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ကြဉ်-ရှောင်ကြဉ်-ဝေးစွာ ရှောင်ကြဉ်-သော။ (၂) စောင့်စည်းသော၊ ကောင်းစွာ စောင့်စည်းသော (သီလနှင့်ပြည့်စုံသော)။ (က) ကာယဒွါရဖြင့် စောင့်စည်းသော။ (ခ) ကာယ, ဝစီဒွါရတို့ဖြင့် စောင့်စည်းသော။ (ဂ) ကာယ, ဝစီ, မနောဒွါရတို့ဖြင့် စောင့်စည်းသော။ (၃) စောင့်စည်း-စောင့်ရှောက်-သော။ (၄) စောင့်စည်း-စောင့်ရှောက်-အပ်သော။ (၅) ကောင်းစွာထားအပ်သော။ (၆) ကောင်းစွာလုံး-တခဲနက်-ပြည့်စုံ-သော။ (၇) စင်ကြယ်သော သီလရှိသော။ (၈) (ကာယဒွါရ စသည်တို့ဖြင့်) စောင့်စည်း-အပေါက် အကြားမရှိ-သော။ (၉) (ကာယ-သံယမ စသည်တို့ဖြင့်) - စောင့်စည်း - ငြိမ်သက်-သော။ (၁) ကြဉ်-ရှောင်ကြဉ်-ဝေးစွာ ရှောင်ကြဉ်-သော။ ပါဏာတိပါတာ ဝိရတာ၊ မုသာဝါဒါ စ သညတာ။ ဝိမာန။ ၁၇၊ ၂၄၊ ၅၄။ တတော မုသာဝါဒါ သညတာ ဩရတာ၊ ဝိရတာတိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။၆၅။(၂) စောင့်စည်းသော၊ ကောင်းစွာ စောင့်စည်းသော (သီလနှင့် ပြည့်စုံသော)။ (က) ကာယဒွါရဖြင့် စောင့်စည်းသော။ ကာယေန သညတော အာသိ (ပေတ။၁၂၇) န္တိ ကာယိကေန သံယမေန သံယတော ကာယဒွါရိကေန သံဝရေန သံဝုတော အဟောသိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀။ (ခ) ကာယ, ဝစီဒွါရတို့ဖြင့် စောင့်စည်းသော။ သညတာန (အံ၊ ၁။ ၃၇၅) န္တိ ကာယဝါစာဟိ သံယတာနံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၂။ (ဂ) ကာယ, ဝစီ, မနောဒွါရတို့ဖြင့် စောင့်စည်းသော။ သီလဝန္တေတ္ထ ဘောဇေတွာ၊ သညတေ ဗြဟ္မစာရယော။ ဒီ၊ ၂။ ၇၅။ သညတေတိ ကာယဝါစာမနေဟိ သညတေ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၁။ သညတေတိ သမ္မဒေဝ သညတေ သုသံဝုတကာယဝါစာစိတ္တေ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၉။ (-ဥဒါန။ ၁၈၇။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၈၁)။ (၃) စောင့်စည်း-စောင့်ရှောက်-သော။ ယတော(မဟာနိ။ ၃၉၉) တိ သညတော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၁၃။ (၄) စောင့်စည်း-စောင့်ရှောက်- အပ်သော။ သညတဝိဟာရ-ကြည့်။ (၅) ကောင်းစွာ ထားအပ်သော။ သညတူရု (၁) ကြည့်။ (၆) ကောင်းစွာ လုံး - တခဲနက် - ပြည့်စုံ -သော။ သညတူရု (၂) ကြည့်။ (၇) စင်ကြယ်သော သီလရှိသော။ သညတောပိ န သုဇ္ဈတိ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၆၀။ သညတောပိ ပရိသုဒ္ဓသီလောပိ န သုဇ္ဈတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၁၄။ (၈) (ကာယဒွါရ စသည်တို့ဖြင့်) စောင့်စည်း-အပေါက် အကြား မရှိ-သော။ သညတဿာ (ဓမ္မ။ ၁၆) တိ ကာယာဒီဟိ သညတဿ နိစ္ဆိဒ္ဒဿ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၂။ (၉) (ကာယသံယမ စသည်တို့ဖြင့်) စောင့်စည်း - ငြိမ်သက် - သော။ သညတာ (အပ၊ ၁။ ၅၀) ကာယသညမာဒီဟိ သညတာ သန္တာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၇။

သညတစာရီ (တိ) [သညတ + စာရ + ဤ။ ထီ-ဦ သညတစာရိနီ။] ယတစာရီ-ကြည့်။

အတ္တဒန္တသ ပေါသသ၊ နိစ္စံ သညတစာရိနော။ ဓမ္မ၊ ၂၈။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၁၉။

သညတစိတ္တ (တိ) [သညတ + စိတ္တ] စောင့်စည်းသော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ သီလသံဝရေန ဝါ သညတစိတ္တတာယ ယတတ္တော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၉။

သညတတ္တ¹ (တိ) [သညတ + အတ္တ] စောင့်စည်း သောစိတ်ရှိသောသူ။ သညတတ္တာ (သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၂) တိ သီလသံယမေန သံယတစိတ္တာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၉။ သညတတ္တာ (ဝိမာန၊ ၈၈) တိ သညတစိတ္တာ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၆။ သညတတ္တ (ပေတ။ ၁၅၀) တိ ရာဂါဒီနံ သံယမေန သံယတစိတ္တာ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၉၂။

သညတတ္တ² (န) [သညတ + တ္တ] စောင့်စည်း-သည်၏အဖြစ်-ခြင်း။ ကာယာဒီဟိ သုဋ္ဌု သညတတ္တာ သုသံဝုတောတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁ ၂၉၄။

သညတဝိဟာရ (တိ) [သညတ + ဝိဟာရ] စောင့်စည်း-စောင့်ရှောက်-အပ်သောနေခြင်း ရှိသော၊ သူ။ ယတစာရီ (မဟာနိ။ ၃၉၆) တိ သညတဝိဟာရော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၀၈။

သညတသန္နိကာသ (တိ) [သညတ + သန္နိကာသ] စောင့်စည်းသော သူတို့နှင့် တူသော၊ ကိုယ်, နှုတ်,နှလုံးကိုစောင့်စည်းသော သူတို့၏ အတူပြုသော။ (ဝတ္ထု၊ ညောင်)။ အသညတော သညတသန္နိကာသော။ ဇာ၊ ၁။ ၃၉၂။ ဇာ၊ ၂။ ၂၉၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၉၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၂၁၄။

သညတသမဏ (ပု) [သညတ + သမဏ] စောင့်စည်းသောရဟန်း။ သညတသမဏာသဝသိတဋ္ဌာနံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၇။

သညတာ (ထီ) [သညာ + တာ။ "ကွစာ"ဒိနာ တာပစ္စယေ ရသုတ္တံ။ ရူ။ ၃၈၇။] သညာ၏ အဖြစ်။ သညာယ သညတာ, နနု သညတာ။ အဘိ၊ က။ ၄၂၂။

သညတာကာရ (ပု) [သညတ + အာကာရ] စောင့်စည်းသောအခြင်းအရာ၊ စောင့်စည်းပုံ အခြင်းအရာ။ ကတိပယဒိဝသေ ဟိ သညတာကာရော သံဝုတိန္ဒြိယာကာရော စ ဟုတွာ သက္ကာ ဒဿေတုံ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၁။ (-မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၁)။

သညတိန္ဒြိယ (တိ) [သညတ + ဣန္ဒြိယ] စောင့်စည်းအပ်သော ဣန္ဒြေရှိသော၊ သူ။ ယတိန္ဒြိယန္တိ မနိန္ဒြိယဝသေန သညတိန္ဒြိယံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈၅။

သညတူရူ (ထီ) [သညတာ + ဦရု + ဦ။ မောဂ်၊ ၃။ ၃၄။ နိရုတ္တိ။ ၈၁။ သက္ကတ၌ တိလိင်ထား၍ ပုံ, နပုံ၌ သညတောရု။ ထီ-၌ သညတောရူ-ဟု ထားသည်။] (၁) ကောင်းစွာ ထားအပ်- စေ့စပ်-မလျပ်ပေါ်-သော ပေါင်ရှိ သော (မိန်းမ)။ (၂) ကောင်းစွာလုံး-အလွန် ကျစ်လျစ်-တခဲနက်-ပြည့်စုံ-သော-ပေါင်ရှိ- ဦရုလက္ခဏာရှိ - သော။ (၁) သညတူရူ (ဇာ၊ ၁။ ၂၃၀) တိ သုဋ္ဌု ဌပိတဦရူ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄၊ ၁၀၇။ (၂) သညတူရူ (ဇာ၊ ၂။ ၁၃) တိ သုဝဋ္ဋိတယနဦရု သမ္ပန္နဦရုလက္ခဏာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၆၆။ (သညတာ အလောလာ ဦရူ ယဿာတိ သညတောရူ။ နိရုတ္တိ။ ၈၁။)

သညတောရု (ထီ) [သညတာ + ဦရု + ဦ။ မောဂ်၊ ၃။ ၃၄။ နိရုတ္တိ။ ၈၁။] သညတူရူ-ကြည့်။

သညတ္တ¹ (တိ) [သံ + ဉာ (ဉာဏ +) တ။

တ- ဒွေဘော်ပြု။ အာ-ကို ရဿပြု။ နိရုတ္တိ။ ၇၃၀ (၄၈၄-နှာ) သံဋ္ဌပ္တ-သံ။] သိစေ-စေ-စေခိုင်း-တိုက်တွန်း-အပ်သော။ သညတ္တော သော မယာ (ဝိ၊ ၁။ ၃၂၄-၅) တိ အာဏတ္တော သော မယာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၃။

သညတ္တ၂ (တိ) [သညာ + အတ္တ။ ရူပတ္တ-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။] သညာဟူသော-အတ္တ-အသက်-လိပ်ပြာ - ရှိသော၊ သူ။ သညာကို-အတ္တ-အသက် - လိပ်ပြာ - ဟု ယူသော၊ သူ။ သညတ္တာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော သညာယံ ပတိဋ္ဌာယ ပုညံ ဝါ အပုညံ ဝါ ပသဝတိ။ မ၊ ၁။ ၂၉၂။

သညတ္တ၃ (န) [သညာ + တ္တ။ ရူပတ္တ-နှင့်ယှဉ်ကြည့်။] သညာ ၏အဖြစ်။ သညံ သညတ္တာယ သဉ်တမဘိသဉ်ရောန္တိ။ သံ၊ ၂။ ၇၂။

သညတ္တဘာဝပဋိလာဘ (ပု) [(သညာ + ဏ•) သည + အတ္တဘာဝ + ပဋိလာဘ] သညာရှိသော သတ္တဝါတို့၏ အတ္တဘောကို ရခြင်း။ သညာဘဝေါ ---- သညတ္တဘာဝ-ပဋိလာဘောတိ၊ န ဟောဝ ဝတ္တဗ္ဗေ။ အဘိ၊ က။ ၁၉၆။ (-၁၉၇-၉)။

သညတ္တိ (ထီ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + တိ။ သံ + ဉာ + တိ။ သညာပနံ သညတ္တိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၁၇၀၊၄၄၈။ နိရုတ္တိ။၇၃၂။ သံဋ္ဌပ္တိ-သံ။] (၁) သိ-နားလည်-စေခြင်း။ (၂) သိ-နားလည်-စေအပ်သည်၏ အဖြစ်။ (၃) သိ-နားလည်-ခြင်း။ (၁) သညတ္တိယာ (ဝိ၊ ၄။ ၂၂၈) တိ သညာပနတ္ထာယ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၂။ (-အံ၊ ၁။ ၇၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၀)။ (၂) သညတ္တိ (မ၊ ၁။ ၃၉၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၁) န္တိ သညာပန "အယံ ဓမ္မော၊ အယံ ဝိနယော"တိ သညာပေတဗ္ဗတံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၅။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၉။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၃)။

သညတ္တိအတ္ထ (ပု) [သညတ္တိ + အတ္ထ] သိ-နားလည်-စေခြင်း အကျိုး။ အတ္တနော စိတ္တဿ သညတ္တိအတ္ထံ သညာပနတ္ထံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၃။

သညတ္တိကရဏ (န) [သညတ္တိ + ကရဏ] သိ- နားလည်- စေခြင်းကို- အောင်-ပြုခြင်း။ တေသံ ဘိက္ခူနံ သညတ္တိကရဏံ အနုဓမ္မော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၁။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၄၀)။

သညတ္တိကာရက (တိ) [သညတ္တိ + ကာရက] သိ-နားလည်-စေခြင်းကို- အောင်-ပြုတတ်သော။ တဋ္ဌေတိ တံ သညတ္တိကာရကံ ဘိက္ခုံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၁။

သညတ္တိကုသလ (တိ) [သညတ္တိ + ကုသလ] သိ-နားလည်-စေခြင်း၌-လိမ်မာ-ကျွမ်းကျင်-သော၊ သိ-နားလည် - စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော၊ သူ။ န စ သညတ္တိကုသလော။ ဝိ၊ ၅။ ၂၈၉။ ပရံ သညာပေတုံ အသမတ္ထတာယ န စ သညတ္တိကုသလော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၀၉။

သညတ္တိဂတ (တိ) [သညတ္တိ + ဂတ] သိ- နားလည်-စေခြင်းသို့ ရောက်သော၊ သူ။ နိဋ္ဌတ္တောမှိတိ နိဋ္ဌာပိတော ဓမ္မာဇသညာယ သညတ္တိဂတော အမှိ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၇။

သညတ္တိဗဟုလ (တိ) [သညတ္တိ + ဗဟုလာ] များသော-သိ-နားလည်-စေခြင်းရှိသော၊ သိ-နားလည်-စေခြင်းများသော၊ သူ။ (များသော တောင်းရမ်းခြင်း ရှိသော၊ တောင်းရမ်းခြင်း များသော၊ သူ)။ ယာ ဣမာ သညတ္တိဗဟုလာ ဝိညတ္တိဗဟုလာ ဝိဟရန္တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၈၁-၄။

သညတ္တိ ဗဟုလာ ဧတာသန္တိ သညတ္တိဗဟုလာ၊ ဒိဝသံ မဟာဇနံ သညာပယမာနာတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၉။

သညတ္တိဝေဝစန (န) [သညတ္တိ + ဝေဝစန] သညတ္တိ- သဒ္ဒါ၏- ပရိယာယ်- စကားလှယ်- ဝေဝုစ်။ ဧတ္ထ စ နိဇ္ဈတ္တိတိ သညတ္တိဝေဝစန- မေဝေတံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၁။ (-မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၅)။

သညတ္တုပဂတ (တိ) [သညတ္တိ + ဥပဂတ] သိ-နားလည်-စေခြင်းသို့-ရောက်-ကပ်ရောက်-သော။ တေနာပိတ် သညတ္တုပဂတေနာပိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄။

သညတ္တာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဉာ + တွာ] (ဖောက်ပြန်-မှားယွင်း-သော အမှတ်သညာဖြင့်) ထင်မှတ် - ထင်မှား - ၍။ ပထဝိံ ပထဝိတော သညတွာ (မ၊ ၁။ ၁-၄) တိ သောတံ ပထဝိံ ဇဝံ ဝိပရိတသညာယ သဥာနိတွာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇။

သညန္တရနိမိတ္တယောဂ (ပု) [သညာ + အန္တရ + နိမိတ္တ + ယောဂ] တစ်ပါး-တစ်ခြား-သော အမည်သညာ (အမည်သညာတစ်ပါး) ၏ အကြောင်း နိမိတ်နှင့်ယှဉ်ခြင်း။ သတိပိ သညန္တရနိမိတ္တယောဂေ အနောကာသသညာနံ ဗလဝဘာဝေနေဝါတိ အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၂၃။

သညန္တရိက (တိ) [သညန္တရ + ဣက] သညာ၏အကြား၌ဖြစ်သော (သမာဓိ)။ အတ္ထိ ဖဿန္တရိကာ (ပ) အတ္ထိ သညန္တရိကာတိ။ အဘိ၊ က၊ ၄၁၂။

သညပန (န) [သံ + ဉ ပ + ယု။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၂၂။ (န) သံဥပန-သံ။ သက္ကတပိဋက။ ဤအလို ဉာ + ဏာပေ-တည်း။] သိ-နားလည်-ခြင်း။ မဟာဇနော သညပနဋ္ဌ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၅၀၉။ မဟာဇနော စ သညပနံ ဂစ္ဆတိ၊ သညတ္တိံ အဝဗောဓနံ ဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၃၆။

သညပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + တိ] သညာပေတိ-ကြည့်။

သညဘဝ (ပု) [(သညာ + ဏ) သည + ဘဝ] သညာရှိသော ဘဝ။ ကိဋ္ဌိ ကာလေ သညဘဝေါ ကိဋ္ဌိ ကာလေ အသညဘဝေါ။ အဘိ၊ က။ ၁၉၈။ သညာဘဝ-လည်းကြည့်။

သညမ[1] (ပု) [သံ + ယမု + အ။ သံယမ-လည်းကြည့်။ သံယမ-သံ။ သံဇမ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) သီလစောင့်စည်းခြင်း။ (၂) (ကိုယ်, နှုတ်ကို) စောင့်စည်းခြင်း။ (၃) စောင့်စည်း အပ်သောသီလ။ (၁) သညမေနာ (ဝိမာန။ ၄၈) တိ သီလသံဝရေန။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၄။ (၂) သညမေနာ (ထေရ။ ၃၀၉) တိ ကာယာဒီနံ သံယမေန။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၀။ (၃) သညမဝေလာ-ကြည့်။

သညမ[2] (တိ) [သညမ + ဏ] စောင့်စည်း-ခြင်းရှိ-သော၊ သူ။ သညမာ သံဝိဘာဂါ စ၊ ဝိမာနံ အဝသာမဟံ။ ဝိမာန။ ၁၇၊ ၂၄၊ ၅၄။

သညမတိ (ကြိ) [သံ + ယမု + အ + တိ] သံယမတိ-ကြည့်။ နိဂ္ဂဟီတဿ ဉာဒေသေ-- သညမတိ၊ သညမန္တိ။ နိရုတ္တိ။ ၄၂၄။

သညမန္တ (တိ) [သံ + ယမု + အ + အန္တ။ ထိ - ၌ သညမန္တိ။] သံယမန္တ-ကြည့်။ ယမု ဥပရမေ-- နိယမန္တော၊ သညမန္တော၊ သညမမာနော။ နိရုတ္တိ။ ၅၂၈။

သညမတ္တဝါစက (တိ) [သညမ + အတ္တ + ဝါစက] စောင့်စည်းခြင်း အနက်ကို ဟောသော။ " ယတတ္တော "တိအာဒီသု ဝိယ ဟိ အနုပသဂ္ဂေါ ပိ သဥပသဂ္ဂေါ ဝိယ သညမတ္တ-ဝါစကော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၂။

သညမန (န) [သံ + ယမု + ယု။ (တိ) သံယမန-သံ။ (န) သံဇမဏ-ပြာ။] စောင့်စည်းခြင်း။ သံယမတ္တော ဝါ ယာမသဒ္ဒေါ ယမန် သညမန် ယာမောတိ ကတ္ဘာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၂။

သညမန္တိ (ကြိ) [သံ + ယမု + အ + အန္တိ] သညမတိ-ကြည့်။

သညမမတ္တ (န) [သညမ + မတ္တ] စောင့်စည်း ကာမျှ။ တေ သီလမတ္တေန သညမမတ္တေန သံဝရမတ္တေန ----- ဒီပယန္တိ ဝေါဟရန္တိ။ မဟာနိ၊ ၂၄၀။

သညမမာန (တိ) [သံ + ယမု + အ + မာန] သညမန္တ-ကြည့်။

သညမရဟိတ (တိ) [သညမ + ရဟိတ] စောင့်စည်းခြင်းမှကင်း-စောင့်စည်းမှုမရှိ-သော၊ သူ။ တွံ ပန သတ္တေသု သညမရဟိတော အသိ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၂၈။

သညမဝေလာ (ထီ) [သညမ + ဝေလာ] စောင့်စည်းအပ်သော သီလဟူသော အပိုင်းအခြား။ သညမဝေလ (ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၂၀) န္တိ သီလမရိယာဒံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁၇။

သညဝန္တု (တိ) [သညာ + ဝန္တု။ ရသဿပြု။ နိရုတ္တိ၊ ၄၇၅။ သဥ္ဇဝတ်-သံ။] သညာဝန္တု-ကြည့်။

သညသညီ (တိ) [သညာ + သညီ] ပကတိသညာဖြင့် သညာရှိသော၊ သူ။ န သညသညီ (သုတ္တနိ၊ ၄၁၄။ မဟာနိ၊ ၂၁၆-၇) တိ ယထာ သမေတဿ ဝိဘောတိ ရူပံ၊ သော ပကတိသညာယ သညီပိ န ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၆၈။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၃၁၃။

သညသတ္တ (တိ) [သညာ + သတ္တ] ကာမသညာ စသည်တို့၌ ငြိကပ်တတ်သော၊ သူ။ သညသတ္တော (သုတ္တနိ၊ ၄၀၃။ မဟာနိ၊ ၇၁) တိ ကာမသညာဒီသု လဂ္ဂေါ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၄၂။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၁၉၁။

သညာ (ထီ) [သံ + ဉာ + (ကွိ) အ။ နီတိ၊ ဓာတု၊ ၅၀။ နီလာဒိဘေဒံ အာရမ္မဏံ သဉ္ဇာနာတီတိ သညာ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၅၃။ မော၊ ဓာတ္တဒနီ၊ ၁၅။ နီလာဒိဘေဒံ အာရမ္မဏံ သဉ္ဇာနာတိ သည်ကတ္ဘာ ဇာနာတီတိ သညာ။ ဝိဘာဝိနီ၊ ၁၀၅။ သဉ္ဇာနာတီတိ သညာ၊ သဉ္ဇာနန္တိ တေနာယာတိ ဝါ သညာ၊ သဉ္ဇာနနံ သညာ။ ရူ၊ ၅၉၉။ နိရုတ္တိ၊ ၈၀၁။ သဉ္ဇာနန္တိ တေနာယာတိ သညာ၊ အ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၁၁၄။ သံဇ္ဉာ-သံ။ သံဏ-ပါကတ။] (၁) အမှတ်ပြု၍ သိခြင်း၊ အမှတ်ပြု၍ သိ-တတ်သော-ကြောင်း-တရား၊ သညာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သညာစေတသိက်။(က) အာကိဉ္စညာယတနဈာန်နှင့်ယှဉ်သောသညာ၊ (ခ) ဘဝင်စိတ်နှင့်ယှဉ်သော သညာ။ (ဂ) ဈာန်နှင့် ယှဉ်သော သညာ။ (ဃ) ဝိပဿနာနှင့်ယှဉ်သော သညာ။ (င) မဂ်နှင့်ယှဉ်သော သညာ။ (စ) အရဟတ္တဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သောသညာ။ (ဆ) ကိလေသာ၊ ကိလေသာနှင့် ယှဉ်သော သညာ (ကာမသညာ စသည်)။ (ဇ) ဇောစိတ်နှင့်ယှဉ်သော သညာ။ (ဈ) တရားသဘောနှင့် စပ်ယှဉ်သော သညာ။ (ည) လူ့ကျင့်ဝတ်နှင့်စပ်ယှဉ်သော သညာ။ (ဋ) လွန်

ကျူးလိုသော သညာ။ (ဌ) ထင်သော ကိစ္စရှိသော သညာ။ (ဍ) ဖောက်ပြန်သော သညာ။ (ပ) ပြကတေ့သော သညာ။ (ဏ) ရူပါရုံ၌ဖြစ်သော သညာ။ (တ) ဣတ္ထိ, ပုရိသစသော လိင်ကြောင့်ဖြစ်သော သညာ။ (ထ) အသုဘသညာ၊ အနိစ္စသညာ၊ အသုဘ-အနိစ္စ-ဟုဖြစ်သော သညာ။(၂) စိတ်၊ ဝိညာဉ်၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ။ (၃) တဏှာ, မာန, ဒိဋ္ဌိ (ပပဉ္စ တရား)။ (၄) သညာကြောင့်ဖြစ်သော မိစ္ဆာ အယူ။ (၅) (က) အမှတ်၊ အမှတ်သညာ၊ အမှတ်အသား။ (ခ) မိန်းမဟူသော အမှတ် သညာ။ (၆) သညာသဘော။ (၇) အမည်၊ ဘွဲ့၊ နာမပညတ်။ (၈) ထင်ရှားသော (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၉-ကြည့်)။(၉)(က) အနုပဿနာ။ (ခ) ဝိပဿနာ။ (၁၀) သမထ၊ သမာဓိ၊ ဈာန်။ (၁၁) သမထ၏ ပရိကံ၊ ဥပစာရဈာန်။ (၁၂) သညာဝိမောက္ခဒုက်။ (၁၃) ရူပသညာသုတ်။ (၁၄) သညာသုတ် လေးသုတ်။ (၁၅) သမဏသညာသုတ်။ (၁၆) ပညာ။ (၁) အမှတ်ပြု၍ သိခြင်း၊ အမှတ်ပြု၍သိ-တတ်သော-ကြောင်း-တရား၊ သညာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သညာစေတသိက်။ သညာ (မ၊ ၁။ ၆၅။ သံ၊ ၁။ ၂၄၅) တိ သညာက္ခန္ဓော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၆။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆။ ကတမာ တသ္မိံ သမယေ သညာ ဟောတိ။ ယာ တသ္မိံ သမယေ တဇ္ဇာ မနောဝိညာဏဓာတု-သမ္ဖဿဇာ သညာ သဉ္ဇာနနာ သဉ္ဇာနိတတ္တံ။ အယံ တသ္မိံ သမယေ သညာ ဟောတိ။ အဘိ၊ ၁။ ၁၈။ နီလာဒိဘေဒံ အာရမ္မဏံ သဉ္ဇာနာတီတိ သညာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၃။ (က) အာကိဉ္စညာယတနဈာန်နှင့် ယှဉ်သော သညာ။ ဣမာ စ မေ သညာ နိရုဇ္ဈေယျုံ (ဒီ၊ ၁။၁၇၁)န္တိ ဣမာ အာကိဉ္စာယတနသညာ နိရုဇ္ဈေယျုံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၇။ (ခ) ဘဝင်စိတ်နှင့်ယှဉ်သော သညာ။ အညာ စ ဩဠာရိကာ သညာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၇၂။ အညာစာတိ အညာ စ ဩဠာရိကာ ဘဝင်္ဂသညာ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၈။ (ဂ) ဈာန်နှင့်ယှဉ်သောသညာ။ (ဃ) ဝိပဿနာနှင့်ယှဉ်သော သညာ။ (င) မဂ်နှင့်ယှဉ်သောသညာ။ သညာ(ဒီ၊ ၁။ ၁၇၂)တိ ဈာနသညာ။ အပရော နယော သညာတိ ဝိပဿနာသညာ၊ အပရော နယော သညာတိ မဂ္ဂသညာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၉။ (စ) အရဟတ္တဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သောသညာ။ သညုပ္ပါဒါ (ဒီ၊ ၁။ ၁၇၂)တိ အရဟတ္တဖလသညာယ ဥပ္ပါဒါ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၉။ (ဆ) ကိလေသာ၊ ကိလေသာနှင့်ယှဉ်သော သညာ (ကာမသညာ စသည်)။ သညာ (မ၊ ၁။ ၁၅၅) တိ ကိလေသသညာ။ ကိလေသာယေဝ ဝါ ဣဓ သညာနာမေန ဝုတ္တာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၈။ ကိလေသသညာတိ ကာမသညာဒိကာ ဝဒတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၉။ (ဇ) ဇောစိတ်နှင့်ယှဉ်သော သညာ။ သညာမနသိကာရာ (ပဋိသံ။ ၃၅) တိ ဇဝနသညာ စ ----။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၀။ (ဈ) တရားသဘောနှင့် စပ်ယှဉ်သော သညာ။ (ည) လူ့ကျင့်ဝတ်နှင့် စပ်ယှဉ်သော သညာ။ သညာ (ဝိမာန။ ၇၈) တိ ဓမ္မသညာ, လောကသညာ ဧဝ ဝါ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၃။ (ဋ) လွန်ကျူးလိုသော သညာ။ သညာယ အဘာဝေန ဝိမောက္ခော အဿာတိ သညာဝိမောက္ခံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၇။ သညာယ အဘာဝေန ဝိမောက္ခော အဿာတိ သညာဝိမောက္ခော။ ကခ်၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၈၈။

(ဌ) ထင်သော ကိစ္စရှိသော သညာ။ သညာယ အတ္ထိဘာဝေနာ(သံ၊ ဋ္ဌ၊၂။ ၁၂၅)တိ ပဉ္စကိစ္စာယ သညာယ အတ္ထိဘာဝေန။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၄။ (ဍ) ဖောက်ပြန်သော သညာ။ သညာဝိမောက္ခော (ပဋိသံ။ ၂၃၁) တိ

ဝိပဿနာဉာဏမေဝ ဝိပရီတသညာယ ဝိမုစ္စနတော သညာဝိမောက္ခော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၀။ (ပ) ပြကတေ့သော သညာ။ သညာယာ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၀) တိ ပကတိသညာယ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၇၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၈၇။ (ဏ) ရုပါရုံ၌ဖြစ်သော သညာ။ သညာ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၃) တိ ရူပသညာဝ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၂။ (တ) ကုတ္တိ, ပုရိသစသောလိင်ကြောင့် ဖြစ်သော သညာ။ သညာတော ဘေဒံ ဂစ္ဆန္တိ (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၈) တိ တေ ကုတ္ထိပုရိသာဒိလိင်္ဂသညာတော ----။ မူလဋီ၊ ၁။ ၆၆။ (ထ) အသုဘသညာ၊ အနိစ္စသညာ၊ အသုဘအနိစ္စ-ဟုဖြစ်သော သညာ။ အတ္တဘာဝဿ ပနာယံ ဒေါသောတိ သညံ ပဋိလဘိတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆။ “ အတ္တဘာဝဿ ပနာယံ ဒေါသော ” တိ အသုဘသညံ, အနိစ္စသညဉ္စ ပဋိလဘိတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂။ (၂) စိတ်၊ ဝိညာဉ်၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ။ သညာနိရောဓေ (ဒီ၊ ၁။ ၁၆၈) တိ စိတ္တနိရောဓေ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၃။ (၃) တဏှာ, မာန, ဒိဋ္ဌိ (ပပဉ္စတရား)။ ပပဉ္စသညာ (မ၊ ၁။ ၁၅၆) တိ ---- သညာနာမေန ဝါ ပပဉ္စာယေဝ ဝုတ္တာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၉။(၄) သညာကြောင့်ဖြစ်သော မိစ္ဆာအယူ။ သညာ (သုတ္တနိ။ ၄၀၄။ မဟာနိ။ ၈၅) တိ သညာသမုဋ္ဌာပိကာ ဒိဋ္ဌိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၆။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၀။ (၅) (က) အမှတ်၊ အမှတ်သညာ၊ အမှတ်အသား။----အာနန္ဒတ္ထေရဿ သညံ အဒါသိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၄။ ----အင်္ဂနခေန ကဝါဋေ သညံ အဒါသိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၄။ (ခ) မိန်းမဟူသော အမှတ်သညာ။ သညာတိ ကုတ္ထိသညာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၅။ (၆) သညာသဘော။ အညော ဝါ သညာတောတိ သညာသဘာဝတော အညော----။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၇၅။ (၇) အမည်၊ ဘွဲ့၊ နာမပညတ်။ နာမံ သညာ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂၇။ သညာချာဝှါသမညာ စာ-ဘိဓာနံ နာမမဝှယော။ ဓာန်။ ၁၁၄။ အဓိဝစနန္တိ နာမေ။ ဓာန်၊ ဋီ။ (၈) ထင်ရှားသော (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၉-ကြည့်)။ သုသညံ တနုမဇ္ဈိမ (ဇာ၊ ၂။ ၇၀) န္တိ သုဋ္ဌု သညာတံ တနုမဇ္ဈိမံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၂၂။ (၉) (က) ဝိပဿနာ။ (ခ) အနုပဿနာ။ (၁၀) သမထ၊ သမာဓိ၊ ဈာန်။ (၁၁) သမထ၏ပရိကံ၊ ဥပစာရဈာန်။ အနိစ္စသညာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၁) တိ ---- အနိစ္စာနုပဿနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၃။ အာဟာရေ ပဋိကူလသညာ ဧကာ သညာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၇။ ကူဒါနိ အာရုပ္ပါနန္တရံ ဧကာ သညာတိ ဧဝံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာယ အာဟာရေ ပဋိက္ကူလသညာယ ဘာဝနာနိဒ္ဒေသော အနုပ္ပတ္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃၆။ တတ္ထာယံ သညာသဒ္ဒေါ ---- အနိစ္စသညာ ဒုက္ခသညာ (အံ၊ ၂။ ၇၅၊ ၂၉၄) တိအာဒီသု ဝိပဿနာယံ အာဂတော။ ဥဒ္ဓုမာတကသညာတိ ဝါ သောပါကရူပသညာတိ ဝါ ကူမေ ဓမ္မာ ဧကတ္ထာ ဥဒါဟု နာနာတ္ထာတိအာဒီသု သမထေ အာဂတော။ ကူဓ ပန သမထဿ ပရိကမ္မေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အာဟာရေ ဟိ ပဋိက္ကူလာကာရဂ္ဂဟဏံ, တပ္ပဘာဝိတံ ဝါ ဥပစာရဇ္ဈာနံ ကူဓ “အာဟာရေ ပဋိက္ကူလသညာ”တိ အဓိပ္ပေတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၁၃။ (၁၂) သညာဝိမောက္ခဒုက်။ သညာ လဒ္ဓါ စ သဒ္ဒမ္မာ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၁၆။ (၁၃) ရူပသညာသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၄-ဩက္ကန္တသံယုတ်၊ ၆-သုတ်။ သညာ စ စေတနာ တဏှာ။ သံ၊ ၂။ ၁၈၈ - ၉။ (၁၄) သညာသုတ် လေးသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၅-ဥပ္ပါဒသံယုတ်၊ ၆-သုတ်၊ သံ၊ ၂။ ၁၉၁။

၆-ကိလေသသံယုတ်၊ ၆-သုတ်။ သံ၊ ၂။ ၁၉၅။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယပါဠိ၊ ၆-နိပါတ်၊ ၃-ပဏ္ဏာသက၊ ၁၁-ဝဂ်၊ ၄-သုတ်။ အံ၊ ၂။ ၃၈၉။ ၇-နိပါတ်၊ ၃-ဝဂ်၊ ၇-သုတ်။ အံ၊ ၂။ ၄၁၄။ (၁၅) သမဏသညာသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယပါဠိ၊ ၁၀-နိပါတ်၊ ၃-ပဏ္ဏာသက၊ ၁-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ အံ၊ ၃။ ၄၂၇။ (၁၆) ပညာ။ ယထေဝ ဟိ " အနိစ္စသညာဘာဝနာနုယောဂမနုယုတ္တာ " တိ ဧတ္ထ သညာနာမေန ပညာ ဝုတ္တာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၉၉။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၂။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၁၂)။

သညာအမူလက (တိ) [သညာ + အမူလက။ ထီ-၌ သညာအမူလိကာ။] အမှတ်သင်္ကေတဖြင့် အခြေအမြစ်မရှိသော၊ (မြင်အပ်၏ဟူ၍ ဖြစ်သော) အမှတ်သညာ - အမှတ်အသား-အမှတ်သင်္ကေတ-ဖြင့် (မြင်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော)-အရင်း-အခြေအမြစ်-မူလ-မရှိသော။ ဒိဋ္ဌမေဝ အတ္ထိ သညာသမူလကံ, အတ္ထိ သညအမူလကံ။ ဥ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၁။

သညာကရဏ (နံ) [သညာ + ကရဏ] အမှတ် -အမှတ် အသား - ပြုခြင်း။ ဝဏ္ဏကိန္နံ ဒါရုသု ကာဠသုတ္တေန ဝိယ ဟလိဒ္ဒိသုတ္တေန သညာကရဏံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၅၀။ (-ဝဇိရ၊ ၅၂၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၉၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၃၇)။

သညာကရဏီယ (နံ) [သညာ + ကရဏီယ] သညာဖြင့်ပြု-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော အမှု၊ သညာ၏ ပြုဖွယ်ကိစ္စ။ တာယ သညာယ သညာကရဏီယံ ကရောတိ။ အဘိ၊ က။ ၁၉၇-၈။

သညာကာယ (ပုံ) [သညာ + ကာယ] သညာ - အပေါင်း - အစု။ ဝိညာဏကာယ-လည်းကြည့်။ ကတမာ စ ဘိက္ခဝေ သညာ၊ ဆယိမေ ဘိက္ခဝေ သညာကာယာ။ သံ၊ ၂။ ၄၉၊ ၅၂။ (-ပဋိသံ။ ၃၆၃။ ပေဋကော။ ၂၄၄)။

သညာကိစ္စ (နံ) [သညာ + ကိစ္စ] သညာ၏ ကိစ္စ။ ယဒိ အာရမ္မဏသဉ္ဇာနနံ သညာကိစ္စံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၀၆။ (-မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၈)။

သညာကောဋ္ဌာသ (ပုံ) [သညာ + ကောဋ္ဌာသ] သညာအဖို့အစု။ တဏှာမာန-ဒိဋ္ဌိပပဉ္စသမ္ပယုတ္တာ သညာကောဋ္ဌာသာ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၅။

သညာက္ခန္ဓ (ပုံ) [သညာ + ခန္ဓ] သညာက္ခန္ဓာ၊ သညာတို့၏-အပေါင်း-အစု။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ-လည်းကြည့်။ ကော ဟေတု ကော ပစ္စယော သညာက္ခန္ဓဿ ပညာပနာယ။ မ၊ ၃။ ၆၇။ သညာ သညာက္ခန္ဓောတိ? ----သညာက္ခန္ဓော သညာ စေဝ သညာက္ခန္ဓော စ။ ယမက၊ ၁။ ၂၂။ ရူပက္ခန္ဓော ဝေဒနာက္ခန္ဓော သညာက္ခန္ဓော။ အဘိ၊ ပု။ ၁၀၀။ (-အံ၊ ၂။ ၅၁၂။ အဘိ၊ က။ ၂၅၂-၃။ ပဋိသံ၊ ၅၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂ ၄၀)။

သညာက္ခန္ဓကထာ (ထီ) [သညာက္ခန္ဓ + ကထာ] သညာက္ခန္ဓာကို ဆို-ရာ-ကြောင်း-စကားရပ်၊ သညာက္ခန္ဓကထာ။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၁၄-နိဒ္ဒေသ၊ ၄-ကထာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၁-၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၈-၉။

သညာက္ခန္ဓဂဏန (နံ) [သညာက္ခန္ဓ + ဂဏန] သညာက္ခန္ဓာဖြင့် ရေတွက်ခြင်း။ သညာက္ခန္ဓဂဏနံ ဂစ္ဆတိ။ အဘိ၊ က။ ၂၅၁။

သညာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ (ပုံ) [သညာက္ခန္ဓ + နိဒ္ဒေသ] သညာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ၊ သညာက္ခန္ဓာကို အကျယ်ပြ-ရာ-ကြောင်း-ဖြစ်သည့်စကားရပ်။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ဝိဘင်္ဂပါဠိ၊ ၁-ဝိဘင်း၊ ၃-နိဒ္ဒေသ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၅၊ ၇၊ ၂၆၊ ၃၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊

၂။ ၁၈-၉။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၅-၆။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၀-၁။ သညာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသေ ယာ ကာစိ သညာတိ စတုဘူမိကသညံ ပရိယာဒိယတိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၈-၉။ (၄၀)။

သညာက္ခန္ဓပက္ခ (ပု) [သညာက္ခန္ဓ + ပက္ခ] သညာက္ခန္ဓာ၏ -အဘို့- အပင်း- အသင်း။ သညာက္ခန္ဓပက္ခေ ပနေတ္ထ သညံ အပနေတွာ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၁။

သညာက္ခန္ဓပမုခ (န) [သညာက္ခန္ဓ + ပမုခ] သညာက္ခန္ဓသီသ-ကြည့်။

သညာက္ခန္ဓမူလက (တိ) [သညာက္ခန္ဓ + မူလ + က။ ထီ-၌ သညာက္ခန္ဓမူလိကာ။] သညာက္ခန္ဓာလျှင် အရင်းမူလရှိသော။ ----- ဝေဒနာက္ခန္ဓမူလကာနိ တီဏိ, သညာက္ခန္ဓ-မူလကာနိ ဒွေ, ----။ အဘိ ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၀၃။ (-မူလဋီ၊ ၃။ ၈။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၀)။

သညာက္ခန္ဓသဒိသ (တိ) [သညာက္ခန္ဓ + သဒိသ] သညာက္ခန္ဓာနှင့်တူသော။ သညာယ သညာက္ခန္ဓသဒိသော။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၁။ (-အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၀)။

သညာက္ခန္ဓသီသ (န) [သညာက္ခန္ဓ + သီသ] သညာက္ခန္ဓာကို-အဦး-အစ-ပဓာန-ပြုခြင်း။ သညာက္ခန္ဓသီသေန ခန္ဓေ အတ္တာတိ ဂဟေတွာ။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၇၃။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၉၀။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၆။ သညာက္ခန္ဓ-သီသေနာတိ သညာက္ခန္ဓပမုခေန၊ သညာက္ခန္ဓံ ပမုခံ ကတွာတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၇။

သညာဂတ (တိ) [သညာ + ဂတ] (၁) သညာ၊ သညာစေတသိက်၊ သညာက္ခန္ဓာ။ (၂) (က) သညာ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော။ (ခ) သညာဖြင့် ရေတွက်-ခြင်း- အပ်သည်၏ အဖြစ်-သို့ရောက်သော။ (၃) အမှတ်၊ အမှတ် သညာ၊ အမှတ်အသား။ (၁) ရူပဂတံ ဝေဒနာဂတံ သညာဂတံ သင်္ခါရဂတံ ဝိညာဏဂတံ။ မ၊ ၁။ ၉၉။ (-သံ၊ ၂။ ၃၂၄။ အံ၊ ၁။ ၁၉၇၊ ၄၄၃။ အံ၊ ၂။ ၄၄၉။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၈၃)။(၂)(က)(ခ)သညာဂတ(မ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၂)တို့ သညာဝသေန ဂတံ, သညာသင်္ဂဟံ ဂတံ ဝါ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၂၄။ (၃) သော “ သညမိဒံ သညာဂတံ ဂါမသညာယာ ” တိ ပဇာနာတိ။ မ၊ ၃။ ၁၄၇။

သညာဂတိ (ထီ) [သညာ + ဂတိ] သညာရှိသော-ဂတိ-ဘုံ-ဘဝ။ သညာဘဝေါ သညာဂတိ သညာသတ္တာဝါသော----။ အဘိ၊ က။ ၁၉၆-၇။

သညာဂ (ဂ္ဂ) ဟဏ (န) [သညာ + ဂဟဏ] (၁) အမည်-သညာ-ကိုယူခြင်း။ (၂) သညာ-သညာစေတသိက်-ကို ယူခြင်း။ (၁) သညာဂဟဏဝသေန ဉာယတိ သမညာယတိ ပါကဋော ဟောတီတိ သမညာ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၇၇။ (၂) သညာဂ္ဂဟဏေနေဝ ဒိဋ္ဌိစိတ္တာနမ္ပိ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၉။ (-ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၂၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၄)။

သညာစတုက္က (န) [သညာ + စတုက္က] သညာစတုက္က၊ သညာ ၄-ခု အပေါင်း။ သညာစတုက္ကေ ဥပစာရပ္ပနာဝသေန။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၂၃၂။

သညာစိက³ (တိ) [သံ + ယာစ + ဏျ။ ယျ-ကို က-ပြု။] (၁) ကိုယ်တိုင်-တောင်း-အလှူခံ-အပ်သော။ (က) အဆောက်အဦ။ (ခ) ပရိက္ခရာ။ (၂) မဟာဇနိကသညာစိက သိက္ခာပုဒ်။ (၁) (က) သညာစိကာယ ပန

ဘိက္ခုနာ (ဝိ၊ ၁။ ၂၂၃) တိ ---- သယံ ယာစိတကေဟိ ဥပကရဏေဟိတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၃။ ကင်္ခါ။ ၁၃၃။ (ခ) ယာ ပန ဘိက္ခုနီ အညဒတ္ထိကေန ပရိက္ခာရေန ---- သညာစိကေန အညံ စေတာပေယျ ---- သညာစိကေနာတိ သယံ ယာစိတွာ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၂၉။ သညာစိကေနာတိ သယံ ယာစိတကေန။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၂။ ကင်္ခါ။ ၃၁၀။ (၂) သညာစိကာ ပုဂ္ဂလိကာ။ ဝိ၊ ၅။ ၁၀၅။

သညာစိက² (တိ) [သညာစိက + ဏ] ကိုယ်တိုင်-တောင်း- အလှူခံ-၍ ရအပ်သော အဆောက် အဦဖြင့် ဆောက်လုပ်အပ်သော-ကုဋိ-ကျောင်း၊ (ကိုယ်တိုင်-တောင်း-အလှူခံ-၍ ယူအပ်ပြီးသော အဆောက်အဦ ရှိသော-ကုဋိ - ကျောင်း)။ သညာစိကာယော (ဝိ၊ ၁။ ၂၁၈) တိ သယံ ယာစိတွာ ဂဟိတူပကရဏာယော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၈။

သညာစိကကုဋိ (ထီ) [သညာစိကာ + ကုဋိ] သညာစိက²-အနက်ကြည့်။ ဘိက္ခုနီနံ သညာစိကကုဋိဉ္စ ကောသိယမိဿသန္ထတဉ္စ။ ဝဇိရ၊ ၅၆၆။

သညာစိတက (တိ) [သံ + ယာစ + တ။ သညာစိတ + က။ ဝိ၊ ၂။ ၃၂၉။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၂-တို့၌ သညာစိကေန-ဟု ရှိသည်။] ကိုယ်တိုင် - တောင်း - အလှူခံ - အပ်သော (ပရိက္ခရာ)။ သညာစိတကေနာတိ သယံ ယာစိတကေနပီတိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၇၅။

သညာစိတကုဋိ (=သညာစိကကုဋိ ?) (ထီ) [သညာစိတာ + ကုဋိ] သညာစိကကုဋိ-ကြည့်။ သသာမိကဘာဝေန သညာစိတကုဋိတော မဟန္တဘာဝေါ စေတသ အတ္ထိ။ ကင်္ခါ။ ၁၃၆။

သညာဇနန (န) [သညာ + ဇနန] အမှတ် - အမှတ်အသား - ကို ဖြစ်စေခြင်း။ သညာဇနနတ္ထန္တိ စုဒိတကစောဒကာနံ သညုပ္ပါဒနတ္ထံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၈။ သညာဇနနတ္ထန္တိ "ဇဝံ ဝတ္တဗ္ဗ"န္တိ ဇဝံ သဥ္ဇာနနတ္ထံ။ ဝဇိရ၊ ၅၇၁။

သညာဇာတိက (တိ) [သညာ + ဇာတိ + က] သညာ သဘောရှိသော။ သညာသမုဒယာ သညာဇာတိကာ သညာပဘဝါ ----။ မဟာနိ။ ၂၁၇။

သညာဏ (န) [သံ + ဉာ + ယု။ သညာယတိ ပစ္စာဘိညာယတိ ဧတေနာတိ သညာဏံ။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၁။ ၃၁၆။ (တိ) သဥ္စန - သံ။ (န) သံနဏ-ပြာ။] (၁) (သိကြောင်း) အမှတ်-အမှတ်အသား။ (၂) သိ-မှတ်-အပ်သော။ (၁) သညာဏံ ကတွာ နိက္ခိပိတဗ္ဗ (ဝိ၊ ၁။ ၃၇၅) န္တိ ကိဉ္စိ နိမိတ္တံ ကတွာ ဌပေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၇။ (-ဝိ၊ ၂။ ၂၁၃။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၃။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၇။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၃။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၇)။ "ဥဒကံ သဥ္ဇာနာတိ ဧတေနာ"တိ အတ္ထေန ပန ဂေါသီသာဒယောဝ သညာဏံ နာမ။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၂။ ၁၅၁။(၂) ဂေါသီသာဒီနံ ဥဒက-သဟဇာရိတပဗ္ဗကာရံ သညာဏံ ဂဟေတွာ ဥဒကဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၀၁။ သညာယတီတိ သညာဏံ။ ဥဒကသမ္ဗန္ဓမေဝ။ သဥ္ဇာနိတဗ္ဗံ ဥဒကသဟစရိတာကာရံ ဂဟေတွာတိ အတ္ထော။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၂။ ၁၅၁။

သညာဏကရဏ (န) [သညာဏ + ကရဏ] သဥ္ဇာနနကမ္မ - ကြည့်။ သဏ္ဌေတကမ္မန္တိ

သညာနနကမ္မံ၊ ကာလပရိစ္ဆေဒဝသေန သညာဏာကရဏာန္တိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၂။ (-ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၀၂။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၀၃။ ဝိဘာဝိနီ။ ၁၀၅)။

သညာဏမတ္တဇောတက (တိ) [သညာဏ + မတ္တ + ဇောတက။ ထီ-၌ --ဇောတိကာ။] အမှတ် - အမှတ်အသား - မျှကို ထွန်းပြတတ်သော။ သညာဏမတ္တဇောတကာ သာခါဘင်္ဂေါပမာ ဟိ နိပါတာတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၇။

သညာဏာကာရ (ပု) [သညာဏ + အာကာရ] မှတ်အပ်သော အခြင်းအရာ။ ဥဒကာဒိသဟစာရိပ္ပကာရတံ သညာဏာကာရံ ဂဟေတွာ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၇၃။

သညာဏောဘာသ (တိ) [သဟ + ဉာဏောဘာသ] ဉာဏ်ဟူသော အရောင်အလင်းနှင့် တကွဖြစ် သော(စိတ်)။ သဟောဘာသက (အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၃) န္တိ သညာဏောဘာသံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၀၃။

သညာတ (တိ) [သံ + ဉာ + တ။ သံဥတ-သံ။ သံဏာယ, သံနာယ-ပါကတ။] (၁) (က) သိ-အပြားအားဖြင့် သိ-အပ်သော၊ ထင်ရှားသော။ (ခ) ကောင်းစွာသိအပ်သော။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၉။ သျ။ မဒ္ဒူ)။ (၂) မှတ်အပ်သော။ (၁)(က) သညာတော (မ၊ ၂။ ၅၈) တိ ဉာတော ပညာတော ပါကဋော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၉။ (ခ) သာသက်သမ္မတာနီတိ "သာသက်ာနီ" တိ သမ္မတာနိ၊ ဇဝံ သညာတာနီတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၉။ (၂) လဟုဘာဝေန သညာတန္တိ လဟုသည်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂။ (-မူလဋီ၊ ၁။ ၆၃)။

သညာတိ (ပု) [သ + ဉာတိ။ သွဥ္ဇာတိ-သံ။] မိမိ-ကိုယ့်-ဆွေမျိုး။ သညာတိ အတိမညေတိ (သုတ္တနိ။ ၂၉၆) တိ အတ္တနော ဉာတိမ္ပိ ဇာတိယာ အတိမညတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၄။

သညာဒါန (နု) [သညာ + ဒါန] အမှတ်-အမှတ်အသား-အမှတ်သညာ-ကို ပေးခြင်း။ ခုဇ္ဇသာ ဇိဏ္ဏာဝိကာရေန သညာဒါနသဿ ကာရဏံ ဇာနာထ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၅၈။ (-မူလဋီ၊ ၁။ ၁၃၃)။

သညာဒုက (နု) [သညာ + ဒုက] သညာဒုက်၊ သညာ ၂-ခုအပေါင်း။ ဇတ္တေ စ သညာဒုကံ အနာပတ္တိမုခေန---- ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၇။ (ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၀)။

သညာဓာတု (ထီ၊ ပု) [သညာ + ဓာတု] သညာဓာတ်၊ သညာက္ခန္ဓာ။ သညာဓာတု ခေါ ဂဟပတိ ဝိညာဏဿ ဩကော။ သံ၊ ၂။ ၉။ (-၁၂၊ ၃၇၊ ၄၄-၅-၇။ မဟာနိ။ ၁၅၂)။

သညာဓာတုရာဂဝိနိဗဒ္ဓ (ဗန္ဓ) (တိ) [သညာဓာတု + ရာဂ + ဝိနိဗန္ဓ] သညာဓာတ် (သညာက္ခန္ဓာ) ၌ ရာဂဖြင့်-ဖွဲ့စပ်-နှောင်ဖွဲ့-အပ်သော။ သညာဓာတုရာဂဝိနိဗန္ဓဉ္စ ပန ဝိညာဏံ "ဩကသာရီ" တိ ဝုစ္စတိ။ သံ၊ ၂။ ၉။

သညာနာနတ္တ (ထီ) [သညာ + နာနတ္တ] သညာနာနတ္တ-ကြည့်။ သညာနာနတ္တယာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၇) တိ နိမိတ္တူပဋ္ဌာနတော ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တသညာနံ နာနာဝိဓဘာဝတော (နာနတ္တာယ)။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၁၉။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၅။

သညာနာနတ္တ (နု) [သညာ + နာနတ္တ]

(က) သညာ-ထူး-ထူးခြား-ကွဲပြား-ခြားနား-သည်၏ အဖြစ်-ခြင်း။ (ခ) ထူး-ထူးခြား-ကွဲပြား-ခြားနား-အမျိုးမျိုး-သော သညာ။ (ဂ) အထူးထူး- အမျိုးမျိုး -သော သဘောရှိသော သညာ။ (က) (ခ) (ဂ) သညာနာနတ္တံ ပဋိစ္စာ (ဒီ၊ ၃။ ၂၅၄)တိ ကာမသညာဒိနာနတ္တံ ပဋိစ္စ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၄၈။ ဓာတုနာနတ္တံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သညာနာနတ္တံ။ သံ၊ ၁။ ၃၆၀။ (-ပဋိသံ။ ၈၄။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၀၇။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၇၅)။

သညာနာနတ္တသုတ္တ (န) | သညာနာနတ္တ + သုတ္တ | သညာနာနတ္တသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ဓာတုသံယုတ်၊ ၁-ဝဂ်၊ ၇-သုတ်။ သံ၊ ၁။ ၃၆၀။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၂၂။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၁။

သညာနာမ (န) [သညာ + နာမ] သညာဟူသောအမည်။ ကိလေသာယေဝ ဝါ ဣမ သညာနာမေန ဝုတ္တာ။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၇၈။ (-မ၊ ဋ၊ ၄။ ၉၉။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၀၂)။

သညာနိဒါန (တိ) [သညာ + နိဒါန] သညာလျှင် အကြောင်းရင်း ရှိသော၊ သညာ ဟူသောအကြောင်းရင်းရှိသော။ သညာနိဒါနာ ဟိ ပပဉ္စသင်္ခါ။ သုတ္တနိ။ ၄၁၄။ မဟာနိ။ ၂၁၆-၇။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၆၈။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၃၁၃)။

သညာနိဒ္ဒေသ (ပု) [သညာ + နိဒ္ဒေသ] သညာနိဒ္ဒေသ၊ သညာကို အကျယ်ပြ-ရာ-ကြောင်း - စကားရပ်။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိ၊ ၁-ကဏ္ဍ။ အဘိ၊ ၁။ ၁၈။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၈၄။ သညာနိဒ္ဒေသေ ---- မနောဝိညာဏဓာတုယာ သမ္ပယုတ္တမ္ပိ ဇာတာ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၈၄။

သညာနိမိတ္တ (န) [သညာ + နိမိတ္တ] (၁) သညာနိမိတ်။ သညာ-ဟူသော-အာရုံ-နိမိတ်။ (၂) သညာ၏ အကြောင်းနိမိတ်။ (၁) ဝေဒနာနိမိတ္တံ(ပ)သညာနိမိတ္တံ။ သင်္ခါရ-နိမိတ္တံ။ ပဋိသံ။ ၉၀။ (၂) သဥ္စာနနမတ္တမေဝါတိ ဧတ္ထ သဥ္စာနနံ နာမ " နီလံ ပီတ " န္တိအာဒိကံ အာရမ္မဏေ ဝိဇ္ဇမာနံ ဝါ အဝိဇ္ဇမာနံ ဝါ သညာ-နိမိတ္တံ ကတွာ ဇာနနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၄။

သညာနိရောဓ (ပု) [သညာ + နိရောဓ] (၁) (က) သညာ၏ချုပ်ခြင်း။ (ခ) စိတ်ချုပ်ခြင်း၊ဘင်ခဏအားဖြင့် ချုပ်ခြင်း၊ ခဏငယ်နှင့် စပ်သောချုပ်ခြင်း။ (၂) သညာ-သညာက္ခန္ဓာ-၏-ချုပ်-ချုပ်ငြိမ်း- ပျောက်ပျက်-ရာ-ကြောင်း (နိဗ္ဗာန်)။ (၁) (က) ဖဿနိရောဓာ သညာ-နိရောဓော။ သံ၊ ၃။ ၄၉၊ ၅၂။ (-အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၅၈၊ ၃၆၂။ ပဋိသံ။ ၁၇၇)။ (ခ) အဘိသညာ-နိရောဓေ (ဒီ၊ ၁။ ၁၆၈) တိ ဧတ္ထ အဘီတိ ဥပသဂ္ဂမတ္တံ။ သညာနိရောဓေတိ စိတ္တနိရောဓေ၊ ခဏိကနိရောဓေ ကထာ ဥပ္ပန္နာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၀၃။ သညာသီသေနာယံ ဒေသနာ၊ တသ္မာ သညာသဟဂတာ သဗ္ဗေပိ ဓမ္မာ ဂယှန္တိ၊ တတ္ထ ပန စိတ္တံ ပဓာနန္တိ ဝုတ္တံ " စိတ္တနိရောဓေ "တိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၇၃။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၃)။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သညာနိရောဓဂါမိ (တိ) [သညာနိရောဓ + ဂမု + ဏီ။ ထီ-၌ သညာနိရောဓဂါမိနီ။] သညာ-သညာက္ခန္ဓာ-၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း(အကျင့်)။ အယမေဝ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ သညာနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ။ သံ၊ ၂။ ၄၉၊ ၅၂။ (-အံ၊ ၂။ ၃၅၈၊ ၃၆၁-၂)။

သညာနိရောဓဖုသန (န) [သညာနိရောဓ + ဖုသန] သညာ၏ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း၊ သညာ၏ ချုပ်ခြင်းကို ရခြင်း။ ဈာနံ တာဝ ယုတ္တော ကရဏဘာဝေါ သညာနိရောဓဖုသနဿ သာဓကတမဘာဝတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၇၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၈၃။

သညာနုကူလ (တိ) [သညာ + အနုကူလ] (ရှေး၌ ယူဘူးသော) အမှတ်သညာ၏အစွမ်းဖြင့် လျော်သော။ ယဒဿ သညာနုကူလံ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၂။ ပုဗ္ဗေ တတ္ထ ဂဟိတသညာဝသေန အနုကူလံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၆။

သညာနုရူပ (တိ) [သညာ + အနုရူပ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သညာနာနတ္တတော သညာနုရူပေန " ဣတ္ထိ " တိ ဝါ ----- ဝေါဟရန္တာနံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၇။

သညာနုလောမ (တိ) [သညာ + အနုလောမ] အမှတ်အသားအား လျော်သော။ သညာနုလောမာနိ စ အဓိဝစနာနိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၈၀။

သညာနုသာရ (ပု) [သညာ + အနုသာရ] (ကာမသညာ စသော) သညာကို - အစဉ် လျှောက်-အစဉ်မှီး-ခြင်း။ သညာနုသာရေန ---- နာမရူပံ တီဟိ ပရိညာဟိ ပရိဇာနိတွာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၄။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၈။

သညာပက (တိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + ဏွု။ ထိ-၌ သညာပိကာ။] သိစေတတ်သော။ သညာပေတီတိ သညာပကော။ ရူ။ ၃၅၅။ ကာရိတေ ဉာပေတီတိ ဉာပကော၊ ဝိညာပကော၊ သညာပကော။ နိရုတ္တိ။ ၅၄၆။

သညာပကမ္မန (န) [သညာ + အပကမ္မန] သညာကို - ပယ် - ခွါ - ဖယ်ရှား - ခြင်း။ သုတ္တကာလေ ဒေဝတာနံ သညာပကမ္မနဝသေန နိရောဓံ သမာပန္နာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၇၅။

သညာပစ္စယ (ပု) [သညာ + ပစ္စယ] သညာဟူ သောအကြောင်း။ သညာပစ္စယပိ ဝေဒယိတံ။ သံ၊ ၃။ ၁၁။ ပဋိသံ။ ၁၀၃။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၇။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၀)။

သညာပညတ္တိ (ထိ) [သညာ + ပညတ္တိ] သညာဟူ၍-ပညတ်-အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်း။ ဝေဒနာပညတ္တိယာ သတိ သညာပညတ္တိ ပညာပေဿတိ။ မ၊ ၁။ ၁၅၈။

သညာပညာကိစ္စဝိသိဋ္ဌ (တိ) [သညာ + ပညာ + ကိစ္စ + ဝိသိဋ္ဌ] သညာ, ပညာတို့၏ ကိစ္စမှ ထူးသော၊ သညာ၏ သဉ္ဇာနနကိစ္စ, ပညာ၏ ပဇာနနကိစ္စမှ ထူးသော။ သညာပညာကိစ္စဝိသိဋ္ဌံ ဝိသယဂ္ဂဟဏံ အာဟ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၆၅။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၇၀)။

သညာပဋိပဒါ (ထိ) [သညာ + ပဋိပဒါ] သညာနှင့်သညာကို ရကြောင်းအကျင့်။ တံ တာဝ ဒဿေတုန္တိ ဇတ္တ တန္တိ တံ သညာပဋိပဒံ ယထာဝုတ္တသညံ, တဿာ စ အဓိဂမုပါယန္တိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၀၄။

သညာပဋိလာဘ (ပု) [သညာ + ပဋိလာဘ] (၁) ရအပ်သောသညာ။ (၂) သညာ-အမှတ် သညာ-ကိုရခြင်း။ (၁) သညာပဋိလာဘံ ပါဟ ဘိက္ခဝေ ဒုဝိဓေန ဝဒါမိ သေဝိတဗ္ဗမ္ပိ အသေဝိတဗ္ဗမ္ပိ။ မ၊ ၃။ ၉၃-၄။ ဒိဋ္ဌိယေဝ ပစ္စယဝသေန ပဋိလဒ္ဓတာယ ဒိဋ္ဌိပဋိလာဘော၊ သညာပဋိလာဘောပိ ဧသေဝနယော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၈၇။ (၂) ဥတ္တတိ သညာပဋိလာဘေန

ဇာနိတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၄။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၇၄)။

သညာပဋိလာဘဝါရ (ပု) [သညာပဋိလာဘ + ဝါရ] ရအပ်သော သညာကို-ပြ-ဆို-သော-ဝါရ-အလှည့်အကြိမ်။ သညာပဋိလာဘဝါရေ ---- ကာမသညာဒီနံ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာနိ။ မ၊ ဋ၊ ၄။ ၆၉။

သညာပတိရူပက (တိ) [သညာ + ပတိရူပက။ ထီ-၌ သညာပဋိရူပိကာ။] သညာတု၊ သညာ၏-အတု-အယောင်-ဖြစ်သော၊ သညာနှင့်တူသော (တရား)။ အတ္တိ န သညာ သညာပတိ-ရူပိကာ။ အဘိ၊ က။ ၄၅၃။

သညာပဓာန (တိ) [သညာ + ပဓာန] သညာပြဓာန်းသော၊ သညာလျှင် ပြဓာန်းခြင်း ရှိသော။ သညာ သညာပဓာနာ သမာပတ္တိ ဩဠာရိကာ ဝိယ ဟုတွာ သဏ္ဌာဟတိ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၃၂။

သညာပဓာနစိတ္တုပ္ပါဒ (ပု) [သညာပဓာန + စိတ္တုပ္ပါဒ] သညာ ပြဓာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်။ အသုဘေ ----- " အသုဘ " န္တိ ပဝတ္တာ သညာပဓာနစိတ္တုပ္ပါဒါ အသုဘသညာ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၆။

သညာပန¹ (တိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + ယု။ (တိ) သံဥ္ဉာပန-သံ။ (ထီ) သံဇာဝဏာ-ပါကတ။] (၁) သိ-နားလည်-စေခြင်း၊ ပြောကြားခြင်း။ (၂) သိ -နားလည် -စေ -ပြောကြား - အပ်သည်၏ အဖြစ်။ (၃) သိစေ-စီရင်-စီမံ-ရာ (မင်းကွန်း)။ (တိ) (၄) သိစေတတ်သော။ (၁) ယံ ရညော သညာပနတ္ထံ အာဟရိတွာ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၉။ ဓာရဏာဇ္ဈတ္ထ ပုဗ္ဗပုရိသဝသေန သညာပနံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၅၅။ အဘူတဓမ္မဿ ဒိဋ္ဌိဘာဝဿ သညာပနာ အာစိက္ခနာ အဘူတဓမ္မ-သညာပနာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅၂။ (၂) သညတ္တိန္တိ သညာပနံ "အယံ ဓမ္မော၊ အယံ ဝိနယော"တိ သညာပေတဗ္ဗတံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၅။ (၃) သညာပနာဂါရ-ကြည့်။ (၄) သော တဿ တဿ အတ္ထဿ သညာပနဘာဝေန ----။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉၆။

သညာပန² (န) [သံ + ဉာ + ယု။ ပါဂဓော။ သညပန-ဖြစ်သင့်၊ ကပ္ပဒ္ဒုမနှင့် ထောမ-ကြည့်။ (န) ကပ္ပဒ္ဒုမ၊ (ပု) ထောမ။ သတ်ခြင်းအနက်ဟောမူ သညပန၊ သိခြင်းအနက်ဟောမူ သညာပန။ (ထောမ)။] သတ်ခြင်း။ ဉာ မရဏတောသနသိသာမနေသု ပါဂဓော၊ သညာပနံ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၄၀၃။

သညာပနတ္ထ (ပု) [သညာပန + အတ္ထ] သိ- နားလည်-စေ-ပြောကြား-ခြင်း-ဟူသော အကျိုး။ သညာပန¹ (၁) ကြည့်။

သညာပနာဂါရ (န) [သညာပန + အာဂါရ] သိစေ-စီရင်-စီမံ-ရာ-လွှတ်တော်ရုံး-မင်းကွန်း၊ မင်းတို့ စုဝေး တိုင်ပင် ဆွေးနွေးရာ အိမ်။ သန္ဓာဂါရန္တိ သညာပနာဂါရံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၄။

သညာပနီယ (တိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + အနီယ] သိစေ-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ သညာပနီယေ ဌာနေ သညာပေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၉၀။ (-၂၉၆-၇)။

သညာပဘဝ (တိ) [သညာ + ပဘဝ] သညာလျှင် အမွန်အစ ရှိသော။ သညဇံ ဟိ ဓေတံ သညာနိဒါနံ သညာပဘဝံ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၇။ (-မဟာနိ။ ၂၁၇)။

သညာပမာဏ (န) [သညာ + ပမာဏ]

သညာ၏-အတိုင်းရှည်- ပမာဏ။ ဝေဒနာ-ပမာဏံ နတ္ထိ။ သညာပမာဏံ နတ္ထိ။ စူဠနိ။ ၁၁၁။

သညာပယန္တ (တိ) [သံ + ဉာ + ဏာပယ + အန္တ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ---- ရတ္တိဥ္စ ဒိဝါ စ ဗဟုကာလံ ဂိဟီ သညာပယန္တော။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၆၆။

သညာပယမာန (တိ) [သံ + ဉာ + ဏာပယ + မာန] သိ-နားလည်-စေသော၊ သူ။ ဒိဝသံ မဟာဇနံ သညာပယမာနာတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၂၀၉။

သညာပရိညာ (ထီ) [သညာ + ပရိညာ] (က) သညာကို ပိုင်းခြား၍သိခြင်း။ (ခ) ကပ်ရောက်အပ်သော သညာဟု ဆိုအပ်သော ဝိညာဉ်၏ တည်ရာကို သိခြင်း။ ရူပမဓ္မပရိညာ-လည်းကြည့်။ (က) (ခ) ----သညာပရိညာယ ပဋိပက္ခကိလေသာနံ သညာယ ရာဂဿ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသဿ အပ္ပဟီနတ္တာ။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၄၀။ (-နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၈၅)။

သညာပရေတ (တိ) [သညာ + ပရေတ] သညာသည် နှိပ်စက်အပ်သော၊ သူ။ ဝေဒနာပရေတော သညာပရေတောပိ ---- ယေန ယေန မညတိ။ ပေဋကော။ ၃၁၆။

သညာပိတ (တိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + တ။ သံဥာပိတ-သံ။] သိစေ-ပြောကြား-ပြောဟော-အပ်သော။ အမစ္စေဟိ သညာပိတော တဿာ ကတ္တဗ္ဗပရိဟာရံ ကတွာ။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၁၂၆။ (-ဥဒါန၊ ၄။ ၃၁၁)။

သညာပုဗ္ဗက (တိ) [သညာ + ပုဗ္ဗ + က] အမည်သညာ ရှေးရှိသော (အစီအရင်)။ သညာပုဗ္ဗကော ဝိဓိ အနိစ္စော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၀။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၀။

သညာပုဗ္ဗင်္ဂမ (တိ) [သညာ + ပုဗ္ဗင်္ဂမာ] (က) သညာပြဓာန်းသော၊ သညာ-ရှေ့သွား-ဦးစီး-ခေါင်းဆောင်-ရှိသော။ (ခ) သညာကြောင့် ဖြစ်သည့် မိစ္ဆာအယူ-ပြဓာန်း-ရှေ့သွား-ဦးစီး-ခေါင်းဆောင်-ရှိသော။ သညာ (၅) အနက် လည်းကြည့်။ (က) သညာပုဗ္ဗင်္ဂမာပိ ဇတော။ ပေဋကော။ ၂၇၆။ သညာပုဗ္ဗင်္ဂမတ္တာ (ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၇၈) တိ ပဌမံ ဂမနေန သညာယ ပဓာနတ္တာ။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၃၁၄။ (ခ) မုတေ ဝါ မုတသုဒ္ဓိယာ ဝါ သညာ-ပုဗ္ဗင်္ဂမတာ ---- ဒိဋ္ဌိ နတ္ထိ။ မဟာနိ။ ၈၆။

သညာပေတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + တဗ္ဗ] သိစေ-ပြောကြား-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော၊ သူ။ သညာပေတဗ္ဗော (ဒီ၊ ၃။ ၁၀၆) တိ ဇာနာပေတဗ္ဗော။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၉၅။ (-ဝိ၊ ၅။ ၂၉၀။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၄၂။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၃၈၉)။

သညာပေတိ° ▪ သညပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၅၀-၁။သံဥာပယတိ-သံ။ သံနဝေတ္တ-ပါကတ။] (၁) (က) သိ-နားလည်-စေ၏။ (ခ) ကောင်းစွာ-သိ-နားလည်-စေ၏။ (၂) နှစ်သက်-ကြည်ညို- စေ၏။ (၃) နှစ်သက်-စေ၍-သိ-နားလည်-စေ၏။ (၁) (က) (ခ) (၂) ဇနံ သညာပေဿာမ(ဝိ၊ ၁။ ၂၆၃)တိ ဇနံ အမှာကံ အပ္ပိစ္ဆတာဒိဘာဝံ ဇာနာပေဿာမ၊ အထ ဝါ ပရိတောသေဿာမ၊ ပသာဒေဿာမာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၈၈။ သညာပေန္တိ (သံ၊ ၂။ ၄၉၈) တိ သမ္မာ ဉာပေန္တိ။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၄၁။ (-မ၊ ၁။ ၃၉၅။ အံ၊ ၁။ ၇၅။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၁၄၁။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၄၅။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၉၁။ အံ၊ ၄၊

၂။ ၅၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၁)။ (၃) သညာပေတိ (ဝိ၊ ၄။ ၁၈၈) တိ ကာရဏာ- ပဋိရူပကာနိ ဝတ္ဂာ ပရိတောသေတွာ ဇာနာပေတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၆။ သညာပေတီတိ ဧတ္ထ သံ-သဒ္ဒူပပဒေါ ဉာ-သဒ္ဒေါ တောသန- ဝိသိနွေ အဝဗောဓနေ ဝတ္တတီတိ အာဟ "ပရိတောသေတွာ ဇာနာပေတီ"တိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၇၅။ ဣမိနာ သံပုဗ္ဗော ဉာဓာတု ပရိတောသနတ္ထံ အန္တော ကတွာ အဝဗော- ဓနတ္ထော ဟောတီတိ ဒဿေတိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၄၃၇။

သညာပေတိ² (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ယာ + ဏာပေ + တိ] ကောင်းစွာ-ဖြောင့်ဖြောင့်- ရောက်စေ၏။ သညာပေန္တိ (နေတ္တိ။ ၃၉) တိ သမ္မာ ယာပေန္တိ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၉။

သညာပေတုံ (ဗျ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + တုံ] (က) သိ - နားလည် - စေခြင်းငှာ။ (ခ) မပြတ်ပြုခြင်းငှာ။ (က) (ခ) သညာပေတု (အံ၊ ၃။ ၃၁၂) န္တိ ဇာနာပေတုံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၀။ သညာပေတု (သုတ္တနိ။ ၃၇၄) န္တိ ဉာပေတုံ ဗောဓေတုံ၊ နိရန္တရံ ကာတုန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၄။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၆။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၆၈)။

သညာပေတုကာမ (တိ) [သညာပေတုံ + ကမု + ဏ] သိ-နားလည်-စေလိုသော၊ သူ။ အာမန္တေသီတိ အာဏာပေသိ တေ ဘိက္ခူ သညာပေတုကာမော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၄ (-၃၅၂)။

သညာပေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + တွာ] (က) သိ-နားလည်-စေ၍။ (ခ) ကောင်းစွာ - သိ - နားလည် - စေ၍။ (ဂ) သက်သာရာ ရစေ၍။ (ဃ) သည်းခံစေ၍။ (က) အထ ခေါ သော ဒူတော တံ ဥပါသကံ သညာပေတွာ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၂၄။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄၉၄။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅၊ ၁၆၃-၆၆။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၇)။ (ခ) (ဂ) သညာပေတွာ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈) တိ သုဋ္ဌု ဇာနာပေတွာ သမဿာသေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၆၈။ သညာပေတွာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈) တိ သမဿာသေတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၅၄။(ဃ)သညာပေတွာ(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၉၄)တိ ---- အညမညံ ခမာပေတွာ ဝူပသမေန္တိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၉၅။

သညာပေတွာန (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + တွာန] သညာပေတွာ-ကြည့်။ သညာပေတွာန ဇနတံ။ အပ၊ ၁။ ၁၆၃။ အပ၊ ၂။ ၄၅။

သညာပေထ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + ထ] သိ-နားလည်-စေကုန် လော။ ဂစ္ဆထ သညာပေထ နံ "ပုန သွေ ကထေဿာမာ" တိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၅။

သညာပေန္တ (တိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + အန္တ။ ထီ-၌ သညာပေန္တီ။] သိ-နားလည်- စေသော၊ သူ။ ဒါရကေ တေ ဘိက္ခူ သညာပေန္တော အနုပညတ္တိံ ဌပေသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၈။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၇။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၆၄။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၆)။

သညာပေန္တိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + အန္တိ] သညာပေတိ-ကြည့်။

သညာပေယျုံ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + ဧယျုံ] သညာပေတိ-ကြည့်။

သညာပေယိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + ဤ] သညာပေတိ-ကြည့်။

သညာပေသိ ‐ သညပေသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + ဤ] သညာပေတိ-ကြည့်။

သညာပေသုံ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + ဉံ] သညာပေတိ-ကြည့်။

သညာပေသာမိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + သာမိ] သညာပေတိ-ကြည့်။

သညာပေသာမ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + သာမ] သညာပေတိ-ကြည့်။

သညာပေဟိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဉာ + ဏာပေ + ဟိ] သညာပေတိ-ကြည့်။

သညာဗလ (နု) [သညာ + ဗလ] သညာ၏အစွမ်းသတ္တိ။ သညာဗလေန ဥပ္ပန္နံ မဟဂ္ဂတစိတ္တမေတန္တိ သညံ ဌပေသိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၅။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၄၅)။

သညာဗဟုကတ္တ (နု) [သညာ + ဗဟု + က။ သညာဗဟုက + တ္တ] (က) သညာများသည်၏အဖြစ်။ (ခ) များသောသညာရှိသည်၏အဖြစ်။ (ဂ) သညာ၏ များသောအပြားရှိသည်၏အဖြစ်။ (က) (ခ) (ဂ) သညာဗဟုကတ္တေပိ ဇာတိဂ္ဂဟဏေန ဧကဝစနံ ကတံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၄။ သညာဗဟုကတ္တေပိတိ သညာနန္တ္တေန ကောယပိ သညာယ ဘူမိ-သမ္ပယောဂင်္ဂါဒိနာ ဗဟုဘာဝေပိ။ ဗဟုဝိဓေန ဟိ ယုတ္တာ ဗဟုကာ၊ တဗ္ဘာဝေါ ဗဟုကတ္တံ၊ ဗဟုဝိဓသယောဝ၊ သကတ္ထေ ဝါ ကပ္ပစ္စယော။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၁၁၈။

သညာဗဟုလ (တိ [သညာ + ဗဟုလ] သညာ များသော၊ များသော သညာရှိသော။ မဗ္ဗွတ္တော ဝသတိ သညာဗဟုလော။ မိလိန္ဒ။ ၃၈၈။

သညာဘဝ (ပု) [သညာ + ဘဝ] (၁) သညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဘဝ။ (၂) (က) သညာနှင့်-တကွဖြစ်-ယှဉ်-သော ဘဝ။ (ခ) သညာရှိသော ဘဝ။ (၁) (၂) (က) (ခ) ကာမဘဝေါ ရူပဘဝေါ အရူပဘဝေါ သညာဘဝေါ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၄၃။ သညာဝတံ ဘဝေါ, သညာ ဝါ ဧတ္ထ ဘဝေ အတ္ထီတိ သညာဘဝေါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၄။ သညာဝတံ ဘဝေါ သညာဘဝေါတိ ဧတ္ထ ဝဏ္ဏသဒ္ဒသ လောပေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ တဿ ဝါ အတ္ထေ အကာရံ ကတွာ " သညဘဝေါ "တိပိ ပါဌော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၂၂။ " ဘဂဝံ မူလကာ " တိ ဝိယ "သညာဝံ ဘဝေါ"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ အတ္ထိ-အတ္ထေ ဝါ ဝံ-သဒ္ဒေါ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ အာဟ " သညာဘဝေါ " တိ။ တဿ ဝါ အတ္ထေတိ တဿ ဝဏ္ဏသဒ္ဒဿ အတ္ထော၊ အတ္ထိ-အတ္ထေတိ အတ္ထော။ အကာရံ ကတွာတိ ယထာ "ပီတိသုခံ အဿ အတ္ထိ " တိ အတ္ထေ အကာရံ ကတွာ ဥပ္ပါဒေတွာ ဇှာနံ ပီတိသုခန္တိ ဝုစ္စတိ၊ ဧဝံ သညာ အဿ အတ္ထီတိ သညော၊ ဘဝေါ၊ သော၀ သညဘဝေါ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၃၄။ သညာဘဝေါ အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။ ၉။ သညာယ ယုတ္တော ဘဝေါ သညာဘဝေါ၊ သညာသဟဂတော ဝါ ဘဝေါ သညာဘဝေါ၊ သညာ ဝါ ဧတ္ထ ဘဝေ အတ္ထီတိ သညာဘဝေါ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၂။ သညာဘဝေ အသညာဘဝေ နေဝသညာနာသညာဘဝေ။ မဟာနိ။ ၇။ သညာယ ယုတ္တော ဘဝေါ၊ သညာဝတံ ဝါ ဘဝေါ၊ သညာ ဝါ ဧတ္ထ ဘဝေ အတ္ထီတိ သညာဘဝေါ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၇။ (-အဘိ၊ က။ ၁၉၆-၇၊ ၁၉၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၆)။

သညာဘာဝတ္တိက (တိ) [သညာဘာဝ + တိက] သညာဘာဝတိက်၊ (သညာဘာဝ-အစ ရှိသော ဘာဝ ၃-ခု အပေါင်း)။ သညာဘာ-ဝတ္တိကော သညာဝသေန ဝိဘတ္တော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၆။

သညာဘဝူပဂ (တိ) [သညာဘဝ + ဥပ + ဂမု + ဏွ] သညာရှိသောဘဝသို့ ကပ်ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော၊ သညာရှိသော ဘဝသို့ ကပ်ရောက်တတ် သော(ကံ)။ ဗဟုဝေဒနီယန္တိ သညာဘဝူပဂံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၆။ စတုပ္ပဉ္စက္ခန္ဓ-ဖလတာယ သညာဘဝူပဂံ ကမ္မံ ဗဟုဝေဒနီယံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၁၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၈၆။

သညာဘာဝ (ပု) [သညာ + အဘာဝ] သညာ၏မရှိခြင်း။ နာသညာတိ သညာဘာဝေါ စ ဇောတိံသာ အတ္ထိတိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀၉။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၀၆)။

သညာဘာဝနာ (ထီ) [သညာ + ဘာဝနာ] သညာဘာဝနာ၊ အနိစ္စသညာ စသည်တို့ကို-ပွား-ပွားများ-ခြင်း။ ဒသန္နံ သညာဘာဝနာန (မဟာနိ။ ၁၁၁) န္တိ ---- အနိစ္စသညာဒီနံ ဒသန္နံ သညာဘာဝနာနံ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၂။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၂-၃)။

သညာဘေဒ (ပု) [သညာ + ဘေဒ] သညာ-အထူး-အပြား၊ သညာတို့၏-ကွဲပြား-ထူးခြား - ခြင်း။ ဒသာဟံ အတိက္ကန္တေ့ သညာဘေဒေန တိကပါဠိတ္တိယံ။ ကခ်၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၈၆။ (-ဝဇီရ။ ၂၂၀)။

သညာဘေဒသမ္ဘဝ (ပု) [သညာဘေဒ + သမ္ဘဝ] သညာ-အထူး-အပြား-၏ ဖြစ်သင့် ခြင်း။ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနော ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ ဝသေန သညာဘေဒသမ္ဘဝတော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၄၂။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၁-၂။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၂၂)။

သညာမတ္တသမုဋ္ဌာန (တိ) [သညာ + မတ္တ + သမုဋ္ဌာန] သညာမျှသာလျှင်-ဖြစ်ကြောင်း-သမုဋ္ဌာန် - ရှိသော။ တတော ဧဝ သညာသမ္ဘဝေါ သညာမတ္တသမုဋ္ဌာနော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၈။

သညာမယ (တိ) [သညာ + မယ] (၁) သညာ၊ သညာဖြစ်၍ဖြစ်သော (အတ္တ)။ (၂) အရူပဈာန် သညာဖြင့်ပြီးသော (ဗြဟ္မာ)။ (၁) အရူပီ ခေါ အဟံ ဘန္တေ အတ္တာနံ ပစ္စေမိ သညာမယန္တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၇၃။ သညာမယံ အတ္တာနံ နိစ္စမေဝ မညတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၀။ သညာမယံ သညာဘူတံ အတ္တာနံ ပရိကပ္ပေတွာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၇၅။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၈၈။ (၂) သညာမယာ(မ၊ ၂။ ၇၃။ အံ၊ ၂။ ၁၇၀)တိ အရူပဈာနသညာယ သညာမယာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၅။

သညာမူလက (တိ) [သညာ + မူလ + က။ ထီ-၌ သညာမူလိကာ။] သညာလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ တံ ကဿ ဣတိ စေ? သညာမူလကတ္တာ ဝိတက္ကဿ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၉။

သညာယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဉာ + ယ + တေ။ သဉ္ဇာနာတိ-မှ။] သိ-မှတ်-အပ်၏။ ပစ္စတေ သညာယ ယထာ သညာယတိ သတိန္ဒြိယာနိ။ ပေဋကော။ ၃၀၄။ နိမိယတိ သညာယတီတိ နိမိတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၁။

သညာယမက (နု) [သညာ + ယမက] သညာကွန္ဓယမက၊ သညာကွန္ဓ ယမိုက်။

သညာယမကေ တာဝ ဒိဋ္ဌိသညာတိ "ပပဉ္စသညာ" တိအာဒီသု အာဂတာ ဒိဋ္ဌိသညာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၄။

သညာယောနိ (ထီ) [သညာ + ယောနိ] (က) သညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပဋိသန္ဓေ။ (ခ) သညာ-ရှိ-နှင့်ယှဉ်-သော ပဋိသန္ဓေ။ သညာဘဝ - လည်းကြည့်။ (က) (ခ) သညာသံသာရော သညာယောနိ သညတ္တ-ဘာဝပဋိလာဘော။ အဘိ၊ က။ ၁၉၆-၇-၉။

သညာရမ္မဏ (တိ) [သညာ + အာရမ္မဏ] (၁) သညာလျှင် အာရုံရှိသော၊ စိတ်။ (န) (၂) သညာဟု ဆိုအပ်သောအာရုံ။ (၁) ဝေဒနာရမ္မဏတာ(ပ)သညာရမ္မဏတာ။ ---- စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ့တွာ ဘိဇ္ဇတိ။ ပဋိသံ။ ၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၈။ (န) (၂) ဝေဒနာရမ္မဏေ ဉာဏံ (ပ) သညာရမ္မဏေ ဉာဏံ။ အဘိ၊ က။ ၂၃၅။

သညာရမ္မဏတာ (ထီ) [သညာရမ္မဏ + တာ] သညာလျှင် အာရုံရှိသော။ (တာပစ္စည်း အနက်မရှိ)။ (၂) သညာလျှင် အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်။ (၁) (၂) ဝေဒနာရမ္မဏတာ (ပ) သညာရမ္မဏတာ။ ---- စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ့တွာ ဘိဇ္ဇတိ။ ပဋိသံ။ ၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၈။

သညာရဟိတ (တိ) [သညာ + ရဟိတ] သညာမှ ကင်းသော၊ သညာ မရှိသော။ သညာရဟိတာ အသညာ သတ္တာ သန္တိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၃။

သညာရာမ (တိ) [သညာ + အာရာမ] သညာလျှင် မွေ့လျော်ရာ ရှိသော။ န သညာရာမဿ ခေါ် အာဝုသော။ သံ၊ ၂။ ၅၅၆။

သညာဝဂ္ဂ (ပု) [သညာ + ဝဂ္ဂ] သညာဝဂ်၊ သညာသုတ်ဖြင့် မှတ်အပ်သော သုတ် ၁၀-ခု တို့၏ အပေါင်း။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ ပဉ္စက-နိပါတပါဠိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊(၇) ၂-ဝဂ်။ အံ၊ ၂။ ၇၀-၃။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀-၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၆-၇။

သညာဝတ္ထုက (တိ) [သညာ + ဝတ္ထု + က] သညာလျှင်-မှီ-တည်-ရာရှိသော။ အယံ ပဌမာ သညာဝတ္ထုကာ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိ။ ပဋိသံ။ ၁၄၁-၃။

သညာဝန္တမုခ (န) [သညာဝန္တ + မုခ] သညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို - အဦး - ပဓာန-ပြုခြင်း။ ----ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန ဓမ္မံ ဥဒ္ဒရန္တေန သညာဝန္တမုခေန သညာ ဥဒ္ဓဋာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၀၄။

သညာဝန္တု • သညဝန္တု (တိ) [သညာ + ဝန္တု။ အချို့ ရဿပြုသည်။ နိရုတ္တိ။ ၄၇၅။ သံဠာဝတ် - သံ။ ထီ-၌ သညာဝတီ။] သညာရှိသော-- (က) အတ္တ။ (ခ) ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါ။(က) သညံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ သညာဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ။ မ၊ ၃။ ၆၈။ ကထံ သညာဝန္တံ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ။ ပဋိသံ။ ၁၄၂။ (-သံ၊ ၂။ ၃။ နေတ္တိ။ ၉၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၄။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၇)။ (ခ) အတ္တနော ပဌမဇ္ဈာနသညာယ သညဝါ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၇။ (-ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၀။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၈။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၇၉)။

သညာဝိကပ္ပယေယျ (တိ) [သညာ + ဝိကပ္ပယေယျ] သညာသည် အထူးသဖြင့်ဖြစ်စေအပ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သညာဝိဂ္ဂဟ (ပု) [သညာ + ဝိဂ္ဂဟ]

သညာဟူသော အထူးသဖြင့်ယူခြင်း။ -----
သညာဝိကပ္ပေယျတာ သညာဝိဂ္ဂဟေန
သညာယ ဥဋ္ဌပိတာ။ မဟာနိ၊ ၈၆။

သညာဝိနိမုတ္တ (တိ) [သညာ + ဝိနိမုတ္တ]
သညာမှလွတ်သော။ သတိပိ သညာဝိနိမုတ္တေ
ဓမ္မေ " သညာယေဝ အတ္တာ " တိ ဝဒတီတိ
ဒဿိတံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၂။ (-သီ၊ ဋီ၊
သစ်၊ ၁။ ၄၄၃)။

သညာဝိပရိဏာမညထာဘာဝ (ပု)
[သညာ + ဝိပရိဏာမ + အညထာဘာဝ]
သညာ၏ (ပြကတေ့ သဘောမှ) ဖောက်ပြန်
သည်၏ အဖြစ်, တစ်ပါးသော အပြား အား
ဖြင့် ဖြစ်သည်၏အဖြစ်, ဖောက်ပြန်ခြင်း,
တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း။
တဿ သညာပရိဏာမညထာဘာဝါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ
သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသာ။
သံ၊ ၂။ ၃။ (-မ၊ ၃။ ၂၇၀)။

သညာဝိပရိယာသ (ပု) [သညာ +
ဝိပရိယာသ] သညာ၏ ဖောက်ပြန်ခြင်း။
(ဝိပရိယာသ-လည်းကြည့်)။ "အနိစ္စေ နိစ္စ"န္တိ
သညာဝိပရိယာသော ----။ အဘိ၊ ဝိ။ ၃၉၀။
သညာယ ဝိပရိယာသော သညာဝိပရိယာသော။
အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၈၃။

သညာဝိပရိယေသ (ပု) [သညာ +
ဝိပရိယေသ] သညာဝိပရိယာသ-ကြည့်။
အတ္ထိ အရဟတော သညာဝိပရိယေသော
စိတ္တဝိပရိယေသော ဒိဋ္ဌိဝိပရိယေသော။ အဘိ၊
က။ ၂၃၀။

သညာဝိပလ္လာသ (ပု) [သညာ +
ဝိပလ္လာသ] သညာဝိပရိယာသ - ကြည့်။
သညာဝိပလ္လာသော (အံ၊ ၁။ ၃၆၁) တိ
သညာယ ဝိပလ္လာသဘာဝေါ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၇။

သညာဝိပလ္လာသပ္ပဟာန (နှ)
[သညာဝိပလ္လာသ + ပဟာန] သညာ၏
ဖောက်ပြန်ခြင်းကို ပယ်ခြင်း။ ဣဒမဿ
သညာဝိပလ္လာသပ္ပဟာနံ။ ပေဋကော။ ၂၇၉။
(-ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၄)။

သညာဝိပလ္လာသသမုဋ္ဌာန (တိ)
[သညာဝိပလ္လာသ + သမုဋ္ဌာန]
သညာ၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော။
ဧဝံ ဝိတက္ကဝိစာရောပိ သညာဝိပလ္လာသ-
သမုဋ္ဌာနော အမူလော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၇။

သညာဝိပလ္လာသဟေတုဥပ္ပန္နက (တိ)
[သညာဝိပလ္လာသ + ဟေတု + ဥပ္ပန္နက]
သညာ၏ဖောက်ပြန်ခြင်းဟူသော အကြောင်း
ကြောင့် ဖြစ်တတ်သော။ သညာဝိပလ္လာသ-
ဟေတုဥပ္ပန္နကာ စိတ္တဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသာ
တဒဘာဝေန ဟောန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၁၅။

သညာဝိပ္ပယုတ္တ (တိ) [သညာ + ဝိပ္ပယုတ္တ]
သညာနှင့် မယှဉ်သော။ သညာဝိပ္ပယုတ္တာတိ
ဟိ ဓမ္မပဝတ္တိ ဣစ္ဆာဓိပ္ပေတာ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။
၄၀။

သညာဝိပ္ဖာရ (ပု) [သညာ + ဝိပ္ဖာရ]
သညာ၏ ပျံ့နှံ့ခြင်း။ သဗ္ဗသော သဥ္ဇာနတော
သညာဝိပ္ဖာရော သဒ္ဒေါ။ အဘိ၊ က။ ၃၀၄။

သညာဝိဘာဂ (ပု) [သညာ + ဝိဘာဂ]
သညာကို-ခွဲခြမ်း-ဝေဘန်-အသီး အခြား ပြု-
ခြင်း။ သညာဝိဘာဂံ အကတွာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။
၂၆၅။

သညာဝိမောက္ခ (တိ) [သညာ + ဝိမောက္ခ]
သညာဝိမောက္ခ-- (၁) (ဝီတိက္ကမ) သညာ၏

မရှိခြင်းကြောင့်-လွတ်-လွတ်မြောက်-ခြင်းရှိသော (အာပတ်)။ (၂) ဝိပဿနာဉာဏ် ဟူသော (ဖောက်ပြန်သော သညာမှ) လွတ်မြောက်သော တရား၊ (ဖောက်ပြန်သော သညာမှ) လွတ်မြောက်သော ဝိပဿနာဉာဏ်။ (၁) အတ္တာပတ္တိ သညာဝိမောက္ခာ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၁၂။ သစိတ္တကာ အာပတ္တိ သညာဝိမောက္ခာ။ ဝိ၊ ၄၊ ၄။ ၁၅၉။ တတြာပိ အတ္တိ သညာဝိမောက္ခံ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၃၅။ (ဝီတိက္ကမ) သညာယ အဘာဝေန ဝိမောက္ခော အဿာတိ သညာဝိမောက္ခန္တိ မဇ္ဈေပဒလောပ (လောပီ) သမာသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယတော ဟိ ဝီတိက္ကမသညာ အဘာဝေန မုစ္စတိ၊ ဣဒံ သညာဝိမောက္ခန္တိ ဝုစ္စတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄၉။ (၂) သညာဝိမောက္ခော၊ ဉာဏဝိမောက္ခော။ ပဋိသံ။ ၂၃၁။ သညာဝိမောက္ခောတိ ဝိပဿနာဉာဏမေဝ ဝိပရီတသညာယ ဝိမုစ္စနတော သညာ-ဝိမောက္ခော။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၅၀။

သညာဝိရတ္တ (တိ) | သညာ + ဝိရတ္တ | နေက္ခမ္မသညာ-ရှေ့ရှိ-ပြဓာန်း-သော ဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသော ကာမသညာ စသည်ရှိသော၊ သူ။ (ကာမသညာ စသည်၌ တပ်ခြင်း ကင်းသော၊ သူ။ သုတ္တနိ၊ မြန်မာပြန်)။ သညာဝိရတ္တဿာ (သုတ္တနိ။ ၄၁၁။ မဟာနိ။ ၁၅၉)တိ နေက္ခမ္မသညာပုဗ္ဗင်္ဂမာယ ဘာဝနာယ ပဟီနကာမာဒိသညဿ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၇၂)။

သညာဝိရဟိတ (တိ) | သညာ + ဝိရဟိတ | သညာရဟိတ-ကြည့်။ အသညီတိ သညာဝိ-ရဟိတော။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၄၈၆။ (-၅၀၄။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆၈။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၁၃)။

သညာဝိရာဂ (ပု) | သညာ + ဝိရာဂ။ တစ်နည်း- သညာဝိရာဂ + ဏ | (၁) သညာ (နာမက္ခန္ဓာ) ၌ စက်ဆုပ်ခြင်း၊ တပ်-နှစ်သက်-ခြင်းကင်း-ခြင်း (တပ်မက်မှု-နှစ်သက်မှု- မရှိခြင်း)။ (၂) (က) သညာ (နာမက္ခန္ဓာ) ၌-တပ်ခြင်းကင်း-ငြိမ်းငွေ့-ကြောင်း (ပဋ္ဌမဈာန်)။ (ခ) သညာ (နာမက္ခန္ဓာ)-ကင်း-ပျောက်-ပျက်-ကြောင်း (ပဋ္ဌမဈာန်)။ (ဂ) သညာ (နာမက္ခန္ဓာ) ၌-တပ်-နှစ်သက်-ခြင်း ကင်းခြင်း (တပ်နှစ်သက်မှု မရှိခြင်း) ကြောင့်ဖြစ်သော (ပဋ္ဌမဈာန်)။ (၁) ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနမေတန္တိ သညာဝိရာဂံ ဇနေတ္ဝာ။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၅၀၄။ သညာယ ဝိရာဂေါ နိဗ္ဗိဒါ ဇိဂုစ္ဆနာ သညာဝိရာဂေါ၊ ကာမာဝစရဘာဝနာ။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၇၈။ (-အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၂၄၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁၈)။ (၂) (က) (ခ) (ဂ) သညာဝိရာဂံ ဘာဝေတ္ဝာ (သင်္ဂဟ။ ၈၈) တိ "သညာ ရောဂေါ၊ သညာ ဂဏ္ဍော" တျာဒိနာ ---- အရူပပဝတ္တိယာ အာဒီနဝဒဿနေန---- အရူပဝိရာဂဘာဝနံ ဘာဝေတ္ဝာ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၁၈၅။ "သညာ-ဝိရာဂ " န္တိ ဧတ္ထ သညာသီသေန ဝုတ္တာရော အရူပက္ခန္ဓာ ဂဟိတာ။ ပဋ္ဌမဇ္ဈာနဉ္စ သညာဝိရာဂဘူတာ ဘာဝနာတိ အာဟ " သညာဝိရာဂံ ဘာဝေတွာတိ အရူပဝိရာဂ-ဘာဝနံ ဘာဝေတ္ဝာ "တိ။ သညာယံ ဝိရာဂေါ နိဗ္ဗိဒါ ယေနာတိ တဗ္ဗိရာဂေန နိဗ္ဗတ္တန္တိ ဝါ သညာဝိရာဂံ၊ ပဋ္ဌမဇ္ဈာနံ။ သညာ ဝါ ဝိရဇ္ဇတိ ဝိနဿတိ, န နိဗ္ဗတ္တတိ ဧတေနာတိ သညာဝိရာဂေါ၊ ပဋ္ဌမဇ္ဈာနမေဝ။ တေန ဝုတ္တံ " တဒေဝ ။ ပ ။ ဘာဝေတ္ဝာ "တိ။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၇၈။

သညာဝိရာဂဘာဝနာ (ထီ) [သညာဝိရာဂ + ဘာဝနာ] သညာ (နာမက္ခန္ဓာ) ၌ တပ်ခြင်း ကင်းသော ဘာဝနာ။ သညာဝိရာဂဘာဝနာယ ဝါယောကသိဏနိဗ္ဗတ္တိတံ စတုတ္ထဇ္ဈာန-သမာပတ္တိံ ဝဒတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၆။

သညာဝိဝဋ္ဋ (ပု) [သညာ + ဝိဝဋ္ဋ] (၁) သညာဝိဝဋ္ဋဉာဏ်၊ သညာကြောင့်-ဝဋ်-(ကာမစ္ဆန္ဒ စသည်)-မှ ကင်းသော၊ သညာဖြင့် မျက်ကွယ်ပြုသော (ဉာဏ်)။ (၂) (က) အရူပါဝစရဈာန် သညာကို - ဖြစ် - တည်-စေခြင်း။ (ခ) ကတ္တိသညာ, ပုရိသသညာ စသည်တို့မှ စိတ်ကို ခွဲခွာ၍ ရုပ်နာမ်အာရုံနှင့် နိဗ္ဗာန်အာရုံ၌ အထူးအားဖြင့်-ဖြစ်-တည်-စေခြင်း။ (ဂ) ဝိပဿနာတရားကို ပွားစေခြင်း။ (၁) သညာဝိဝဋ္ဋေ ဉာဏ (ပဋိသံ။ ၃) န္တိ သညာယ ဝိဝဋ္ဋနံ ပရာဝဋ္ဋနံ ပရမ္မုခဘာဝေါတိ သညာဝိဝဋ္ဋော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅။ (၂) (က) (ခ) (ဂ) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သညာဝိဝဋ္ဋကုသလ (တိ) [သညာဝိဝဋ္ဋ + ကုသလ] (က) အရူပါဝစရဈာန်သညာကို-ဖြစ်-တည်-စေခြင်း၌ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသော၊ သူ။ (ခ) ကတ္တိသညာ, ပုရိသသညာ စသည်တို့မှ စိတ်ကို ခွဲခွာ၍ ရုပ်, နာမ်အာရုံနှင့် နိဗ္ဗာန် အာရုံ၌ အထူးအားဖြင့်-ဖြစ်-တည်-စေခြင်း၌ ကျွမ်းကျင် လိမ္မာသော၊ သူ။ (ဂ) ဝိပဿနာ တရားကို ပွါးစေခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသော၊ သူ။ (က) (ခ) (ဂ) သညာဝိဝဋ္ဋကုသလာနံ ယဒိဒံ မဟာပန္ထကော။ အံ၊ ၁။ ၂၄။ မဟာပန္ထ-ကတ္ထေရော စတုန္နံ အရူပါဝစရဇ္ဈာနာနံ လာဘိတာယ " သညာဝိဝဋ္ဋကုသလောတိ ဝုတ္တော ----- မဟာပန္ထကော ဝိပဿနာ-ကုသလတာယ သညာဝိဝဋ္ဋကုသလော နာမ။ ---- အပိ စ ---- မဟာပန္ထကော အရူပါဝစ-ရဇ္ဈာနလာဘီ ဟုတွာ ဈာနင်္ဂေဟိ ဝုဋ္ဌာယ အရဟတ္တံ ပတ္တောတိ သညာဝိဝဋ္ဋကုသလော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၅။ သညာသီသေန ဝုတ္တဈာနာနံ ဝိဝဋ္ဋကုသလော၊ တထာ ကတ္တိပုရိသာဒိသညာ နိစ္စသညာဒိတော စိတ္တံ ဝိဝဋ္ဋေတွာ ကေဝလေ ရူပါရူပဓမ္မမတ္တေ အသမ်တေ နိဗ္ဗာနေ စ ဝိသေသတော ဝဋ္ဋနတော စ သုညတာနု-ပဿနာဗဟုလော သညာဝိဝဋ္ဋကုသလော၊ ---- တထာ ဝိပဿနာကုသလတာယ သညာဝိဝဋ္ဋကုသလတာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၀။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၄၊ ၁၉၅)။

သညာဝိဝဋ္ဋဉာဏ (နု) [သညာဝိဝဋ္ဋ + ဉာဏ] သညာဝိဝဋ္ဋဉာဏ်၊ သညာကြောင့်-ဝဋ်-(ကာမစ္ဆန္ဒ စသည်)-မှကင်းသော ဉာဏ်။ သညာဝိဝဋ္ဋဉာဏာဒီနိ ဆ ဉာဏာနိ ယထာက္ကမေန ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅။

သညာဝိသယ (ပု) [သညာ + ဝိသယ] သညာ၏ အာရုံ။ ---- ဣဒံ ပန ဝစနံ ယထာဂဟိတာကာရဿ သညာဝိသယဿ န ဝတ္တဗ္ဗတံ သန္ဓာယ ---- ဝုတ္တံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၉၁။

သညာဝိသေသပတ္ထနာ (ထီ) [သညာ + ဝိသေသ + ပတ္ထနာ] သညာအထူးကို တောင့်တခြင်း။ ဧဝံသညော နာမာတိ ဝိသယဝသေန သညာဝိသေသပတ္ထနမာဟ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၀။

သညာဝူပသမ (ပု) [သညာ + ဝူပသမ] (၁) (ကာမသညာ စသော) အကုသိုလ်သညာ တို့၏ ငြိမ်း-ကြောင်း-ရာ (နိဗ္ဗာန်)။ (၂) သညာ ၏ ငြိမ်းခြင်း။ (၁) သညာဝူပသမံ သုခံ၊ အာရာဓယာဟိ နိဗ္ဗာန (ထေရီ။ ၃၇၈) န္တိ

ကာမသညာဒီနံ ပါပသညာနံ ဥပသမနိမိတ္တံ အစ္စန္တသုခံ နိဗ္ဗာနံ အာရာမေဟိ။ ထေရီ၊ ဌ။ ၁၃။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သညာဝူပသမပစ္စယ (ပု) [သညာဝူပသမ + ပစ္စယ] သညာ၏ ငြိမ်းခြင်းဟူသော အကြောင်း။ သညာဝူပသမပစ္စယောပိ ဝေဒယိတံ။ သံ၊ ၃။ ၁၁။ ပဋိသံ။ ၁၀၃။ သညာဝူပသမပစ္စယာ နေဝသညာနာသညာ-ယတနဝေဒနာ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၆၇။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၀၀။

သညာဝေဒယိတ (နံ) [သညာ + ဝေဒယိတ] သညာ, ဝေဒနာ (ဝေဒနာနှင့် သညာ) ။ အဠမော ပန သဗ္ဗသော သညာဝေဒယိတေဟိ ဝိမုတ္တတ္တာ အပဂမဝိမောက္ခော နာမ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၄၄။

သညာဝေဒယိတအပဂမ (ပု)
[သညာဝေဒယိတ + အပဂမ] သညာ, ဝေဒနာတို့မှ-ကင်း-ကွာ-ခြင်း။ သညာဝေဒ-ယိတအပဂမော ဧဝ အပဂမဝိမောက္ခော။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၉၆။

သညာဝေဒယိတကထာ (ထီ)
[သညာဝေဒယိတ + ကထာ] သညာဝေဒယိတကထာ၊ သညာဝေဒယိတ-နိရောဓကို ဆိုရာစကားရပ်။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ကထာဝတ္ထုပါဠိ၊ ၁၅-ပန္နရသမဝဂ်၊ (၁၅၁) ၇-ကထာ။ အဘိ၊ က။ ၃၇၄-၆။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၄၆-၇။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၀၄။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၄၀။

သညာဝေဒယိတနိရောဓ (ပု)
[သညာဝေဒယိတ + နိရောဓ] သညာ, ဝေဒနာတို့၏ ချုပ်-ရာ-ကြောင်း-(သမာပတ်)။ ---- သညာဝေဒယိတနိရောဓံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၆၀။ မ၊ ၁။ ၂၁၅။ နေဝသညာနာသညာယတနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇိ။ သံ၊ ၁။ ၁၆၀။ သော ဧဝံ ပဋိပန္နော ဘိက္ခု သညာဝေဒယိတနိရောဓံ ဖုသတိ ဝိန္ဒတိ ပဋိလဘတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၀၈။ အနုပုဗ္ဗနိရောဓ-ဝသေန စိတ္တစေတသိကာနံ အပ္ပဝတ္တိယေဝ သညာဝေဒနာသီသေန " သညာဝေဒယိတ-နိရောဓ " န္တိ ဝုတ္တာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၈၂။ သညာဝေဒယိတနိရောဓ (ပဋိသံ။ ၉၆) န္တိ သညာယ ဝေဒနာယ စ နိရောဓံ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၈၄။ (-သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၀၀။ သံ၊ ၃။ ၁၉၀။ အံ၊ ၁။ ၄၃။ အံ၊ ၂။ ၂၆၈။ အဘိ၊ က။ ၁၅၅၊ ၃၇၅။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၀၄။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၂၄)။

သညာဝေဒယိတနိရောဓကထာ (ထီ)
[သညာဝေဒယိတနိရောဓ + ကထာ] သညာဝေဒယိတနိရောဓကထာ၊ သညာ,ဝေဒနာတို့၏ ချုပ်-ရာ-ကြောင်း-သမာပတ်ကို ဆိုရာစကားရပ်။ သညာဝေဒယိတနိရောဓကထာ ဟေဋ္ဌာ ကထိတာဝ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၅၇။

သညာဝေဒယိတနိရောဓဂ္ဂဟဏ (နံ)
[သညာဝေဒယိတနိရောဓ + ဂဟဏ] သညာဝေဒယိတနိရောဓ-သဒ္ဒါ။ သညာ, ဝေဒနာတို့၏ ချုပ်-ရာ-ကြောင်း-(နေဝသညာ-နာသညာယတန) သမာပတ်ကို ယူခြင်း။ သညာဝေဒယိတနိရောဓဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ စတ္တာရော အာရုပ္ပါ ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၁၉။

သညာဝေဒယိတနိရောဓဓာတု (ထီ၊ ပု)
[သညာဝေဒယိတနိရောဓ + ဓာတု] သညာဝေဒယိတနိရောဓဓာတ်၊ သညာ, ဝေဒနာတို့၏ ချုပ်-ရာ-ကြောင်း-နိရောဓသမာပတ်

ဟုဆိုအပ်သော ဓာတ်။ အာဘာဓာတု ---- သညာဝေဒယိတနိရောဓဓာတု။ သံ၊ ၁။ ၃၆၄ - ၅။ သညာဝေဒယိတနိရောဓောဝ သညာဝေဒယိတနိရောဓဓာတု။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၂၄။ သညာဝေဒယိတနိရောဓဓာတု ပန သဘာဝတော နတ္ထိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၇။

သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိ (ထီ) [သညာဝေဒယိတနိရောဓ + သမာပတ္တိ] သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ်၊ သညာ, ဝေဒနာတို့၏ချုပ် -ရာ -ကြောင်း -ဖြစ်သော သမာပတ်။ ကထံ ပန ဘန္တေ သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ။ သံ၊ ၂။ ၄၈၄-၅။

သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇန (န) [သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိ + သမာပဇ္ဇန] သညာဝေဒယိတနိရောဓ သမာပတ်ကို ဝင်စားခြင်း။ သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၁၅၂။

သညာဝေဒယိတနိရောဓသဟဂတ (တိ) [သညာဝေဒယိတနိရောဓ + သဟဂတ] သညာ, ဝေဒနာတို့၏ ချုပ်-ရာ- ကြောင်း- နိရောဓ သမာပတ်နှင့် တကွဖြစ်သော။ သညာဝေဒယိတနိရောဓသဟဂတာ (နေတ္တိ။ ၂၄) တိ "သညာဝေဒယိတနိရောဓံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿာမိ " တိ တဿ ပရိကမ္မဝသေန ပဝတ္တာဓမ္မာ။ နေတ္တိ၊ ဋ။ ၈၉။

သညာသံသာရ (ပု) [သညာ + သံသာရ] (က) သညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏-သံသရာ-ကျင်လည်ရာ-ခန္ဓာအစဉ်။ (ခ) သညာရှိသော-သံသရာ - ခန္ဓာအစဉ်။ သညာဘဝ-လည်းကြည့်။ (က) (ခ) သညာဘဝေါ သညာဂတိ သညာသတ္တာဝါသော သညာသံသာရော---။ အဘိ၊ က။ ၁၉၆-၇၊ ၁၉၉။

သညာသဉ်ယဝိမုတ္တ (တိ) [သညာ + သဉ်ယ + ဝိမုတ္တ] သညာ၏-ကုန်-ကုန်ခမ်း-ပျက်စီး- ခြင်းကြောင့် (သတ္တဝါဟု ခေါ်ဝေါ် ပညတ်ခြင်းမှ)လွတ်သော။ ရူပသဉ်ယဝိမုတ္တ-လည်းကြည့်။ သညာသဉ်ယဝိမုတ္တော ခေါ ဝစ္ဆ တထာဂတော ဂမ္ဘီရော အပ္ပမေယျော။ မ၊ ၂။ ၁၅၅။

သညာသင်္ခါရက္ခန္ဓပရိဂ္ဂဟ (ပု) [သညာသင်္ခါရက္ခန္ဓ (သညာ + သင်္ခါရ + ခန္ဓ) + ပရိဂ္ဂဟ] သညာက္ခန္ဓာနှင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ကို သိမ်းဆည်းခြင်း။ ဣဒါနိ သညာသင်္ခါရက္ခန္ဓပရိဂ္ဂဟမ္ပိ ကထေတုံ " ကထဉ္စ ဘိက္ခဝေ " တိအာဒိမာဟ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၆၇။ (-အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၅၆)။

သညာသင်္ခါရဝိညာဏက္ခန္ဓဝတ္ထုက (တိ) [သညာသင်္ခါရဝိညာဏက္ခန္ဓ (သညာ + သင်္ခါရ + ဝိညာဏ + ခန္ဓ) + ဝတ္ထု + က] သညာက္ခန္ဓာ, သင်္ခါရက္ခန္ဓာ, ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ဟူသော - တည်ရာ - အကြောင်း - ရှိသော။ ဝေဒနာဓမ္မော ဟိ မေ အတ္တာတိ ဣမိနာ သညာသင်္ခါရဝိညာဏက္ခန္ဓဝတ္ထုကာ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၉၆။

သညာသင်္ဂဟ (ပု) [သညာ + သင်္ဂဟ] သညာဖြင့် ရေတွက်ခြင်း။ သညာဂတန္တိ သညာဝသေန ဂတံ, သညာသင်္ဂဟံ ဂတံ ဝါ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၂၄။

သညာသညီ (တိ) [သညာ + သညီ] ရာဂနှင့်ယှဉ်သောသညာဖြင့် သညာရှိသော။

သညာသညိနော (စူဠနိ။ ၁၄၂) တိ ရာဂသညာယ သညိနော။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၀။

သညာသတ္တက (န) [သညာ + သတ္တက] သညာသတ္တက၊ သညာတို့၏ (၇) ခုအပေါင်း။ သညီတိပဒေန သခေ်ပတော ဝုတ္တံ သညာသတ္တကံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၁။

သညာသတ္တာဝါသ (ပု) [သညာ + သတ္တ + အာဝါသ] သညာရှိသော သတ္တဝါတို့၏ နေရာ။ သညာသံသာရ-ကြည့်။

သညာသဒ္ဒ (ပု) [သညာ + သဒ္ဒ] သညာ-သဒ္ဒါ။ တတ္ထာယံ သညာသဒ္ဒေါ ---- သဥ္ဇာနနလက္ခဏေ ဓမ္မေ အာဂတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၁၃။

သညာသဘာဝ (ပု) [သညာ + သဘာဝ] သညာ၏ သဘော။ သညာသဘာဝတော အညော သဘာဝေါ ဝါ အတ္ထာ ဟောတု။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၇၅။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၈၉)။

သညာသဘာဝါနာတိဝတ္တန (န) [သညာသဘာဝ + အနာတိဝတ္တန] သညာ၏ သဘောကို မလွန်ခြင်း။ သညာသဘာဝါ-နာတိဝတ္တနတော အသညာတိပိ န ဝတ္တဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၀၄။

သညာသမင်္ဂီ (တိ) [သညာ + သမင်္ဂီ။ ထိ-၌ သမင်္ဂိနီ။] သညာ-နှင့်ပြည့်စုံ-ရှိ-သော၊ သူ။ သညီ-ကြည့်။

သညာသမတိက္ကမ (ပု) [သညာ + သမတိက္ကမ] သညာတို့ကို - လွန်မြောက်-ကောင်းစွာလွန်မြောက်-ခြင်း။ အာရမ္မဏေ အဝိရတ္တဿ သညာသမတိက်မော န ဟောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂၂။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၅၅။

သညာသမာပတ္တိ (ထီ) [သညာ + သမာပတ္တိ] (က) သညာရှိသော သမာပတ်။ (ခ) သညာနှင့်တကွဖြစ်သော ဈာနသမာပတ်။ (က)သညာသမာပတ္တိ ပတ္တဗ္ဗာ(သံ၊ ၁။၃၆၄)တိ သညာယ အတ္ထိဘာဝေန သညာသမာပတ္တိယော သညာသမာပတ္တိယော နာမ ဟုတွာ ပတ္တဗ္ဗာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၅။ (-စူဠနိ။ ၁၀၅။ နေတ္တိ။ ၆၅၊ ၈၃)။ (ခ) ယာဝတာ သညာသမာပတ္တိယော (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၅) တိ ယတ္တကာ သညာသဟ-ဂတာ ဈာနသမာပတ္တိယော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၇။ (အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၉။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၄)။

သညာသမုဋ္ဌာန (တိ) [သညာ + သမုဋ္ဌာန] (က) သညာကြောင့် ဖြစ်သော။ (ခ) သညာလျှင်ဖြစ်ကြောင်းရှိသော။ (က) (ခ) သညာသမုဋ္ဌာနာ ဝါစာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။ အဘိ၊ က။ ၁၅၄။

သညာသမုဋ္ဌာပက (တိ) [သညာ + သမုဋ္ဌာပက။ ထိ-၌ သညာသမုဋ္ဌာပိကာ။] သညာကြောင့် ဖြစ်သော။ သညာတိ သညာသမုဋ္ဌာပိကာ ဒိဋ္ဌိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၆။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၀။

သညာသမုဒယ (ပု) [သညာ + သမုဒယ] (၁) သညာ၏ ဖြစ်ခြင်း။ (၂) သညာ၏ ဖြစ်ကြောင်း (တဏှာ)။ (တိ) (၃) သညာလျှင် ဖြစ်ကြောင်း ရှိသော။ (၁) ဖဿသမုဒယာ သညာသမုဒယော။ သံ၊ ၂။ ၄၉၊ ၅၂။ တဏှာသမုဒယာ သညာသမုဒယော။ ပဋိသံ။ ၁၇၇။ (၂) သညာယ ခေါ ဝတ္ထု အညာဏာ သညာသမုဒယေ အညာဏာ သညာနိရောဓေ အညာဏာ။ သံ၊ ၂။ ၂၁၉။ (တိ) (၃) သညာဇာတိက-ကြည့်။

သညာသမ္မုလက (တိ) [သညာ + သမူလက] အမှတ်သင်္ကေတဖြင့် အခြေအမြစ် ရှိသော၊ (မြင်အပ်၏ဟူ၍ ဖြစ်သော) အမှတ်သညာ-အမှတ်အသား-အမှတ်သင်္ကေတ-ဖြင့် (မြင်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော) အရင်း-အခြေအမြစ်-မူလ-ရှိသော။ သညာအမူလက-ကြည့်။

သညာသမူဟနနတ္တ (ပု) [သညာ + သမူဟနန + အတ္တ] (ဖောက်ပြန်သော) သညာကို- နှုတ်ပစ်- ပယ်ခွါ-ခြင်း ဟူသော အကျိုး။ အပိ စ ---- ဝိညာဏေ ဇီဝသညီနံ သညာသမူဟနနတ္ထမ္ပိ အဋ္ဌာရသေဝ ဝုတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၈။

သညာသမ္ပယုတ္တ (တိ) [သညာ + သမ္ပယုတ္တ] သညာနှင့်ယှဉ်သော၊ သညာနှင့် အညီအညွတ် (ဧကုပ္ပါဒတာ အစရှိသော) အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်သော။ ဒွိသု စိတ္တသင်္ခါရ ပဒေသု ---- သညာသမ္ပယုတ္တာ ဝေဒနာတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၈၀။

သညာသမ္ဘဝ (တိ) [သညာ + သမ္ဘဝ] သညာမတ္တသမုဋ္ဌာန-ကြည့်။ အယမ္ပန တုယှံ ဥပဋ္ဌာနာကာရော သညဇော သညာသမ္ဘဝေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၈၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၈)။

သညာသဟဂတ (တိ) [သညာ + သဟဂတ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သညာဘဝ (ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၈၂) ကြည့်။

သညာသဟိတ (တိ) [သညာ + သဟိတ] သညာနှင့်တကွဖြစ်သော။ ယေ သတ္တာ ---- သညိနော သညာသဟိတာ အတ္ထိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၇)။

သညာသီသ (န) [သညာ + သီသ] သညာကို-အဦး-အစ-ပဓာန-ပြု-ခေါင်းတပ်-ခြင်း။ ဝိပဿနာ ဧဝ ဝါ ဧသာ အသညာပိ သညာသီသေန သညာတိ ဝုတ္တာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၉။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၅၊ ၂၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂၂။မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၈၄)။

သညာသုတ္တ (န) [သညာ + သုတ္တ] သညာသုတ်။အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ ပဉ္စကနိပါတ်ပါဠိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ (၇) ၂-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်၊ ၂-သုတ်။ အံ၊ ၂။ ၇၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၆-၇။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ ဆက္ကနိပါတပါဠိ၊ ၁၁-ဝဂ်၊ ၄-သုတ်။ အံ၊ ၂။ ၃၈၉။ အင်္ဂုတ္တရ-နိကာယ၊ သတ္တကနိပါတပါဠိ၊ ၃-ဝဂ်၊ ၇-သုတ်။ အံ၊ ၂။ ၄၁၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၆။ (သညာသုတ်သည် ၄-သုတ်ရှိ၏)။

သညာသောခုမ္မ (န) [သညာ + သောခုမ္မ] သညာ၌ (အနိစ္စစသည့်) သိမ်မွေ့နူးညံ့သော လက္ခဏာကို-ပိုင်းခြား-သိမ်းဆည်း-တတ်သော (ဝိပဿနာဉာဏ်)။ ရူပသောခုမ္မ - လည်းကြည့်။ သညာသောခုမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ ပရမေန။ အံ၊ ၁။ ၃၂၅။

သညိတ (တိ) [သံ + ဉာ + တ။ သံဉိတ-သံ။ သံဏိယ, သံနိယ-ပြာ။] မှတ်-သိ-အပ်သော။ ဝိသုဒ္ဓကရူဏာနံ စိတ္တေန ပဝတ္တိတဒေသနာ ဝါစာဟိ အကထိတတ္တာ အဒေသိတတ္တာ " အက္ခရ " မီတိ သညိတာ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။၂။ ပတာပဝိက္ကမာဒီဟု'ဿာဟော ' ဝီရော ' တိ သညိတော။ အလင်္ကာ။ ၃၆၃။ သညိတော ကဝီဟိ ဉာတော။ အလင်္ကာ၊ ဋီ။(-ပေဋကော။ ၃၁၄။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၀။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၂၅)။

သညီ (တိ) [သညာ + ဤ။ ထီ-၌ သညိနီ။ သံဉိန်-သံ။ သံဏီ, သံနီ-ပြာ။]

(၁) သညာရှိသော၊ သညာနှင့်-ပြည့်စုံ-တကွ ဖြစ်-သော။ (၂) စိတ်ရှိသော။ (၃) သညာရှိ၏ ဟု ဖြစ်သော အယူဝါဒ။ (၄) အမည်သညာရှိ သော။ (၅) အမှတ်သညာရှိသော။ (၁) သညာ ရှိသော၊ သညာနှင့်-ပြည့်စုံ-တကွဖြစ်-သော။ သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ---- သညီဝါဒါ ဥဒ္ဓမာဃာတနံ သညီံ အတ္တာနံ ပညပေန္တိ သောဠသဟိ ဝတ္ထူဟိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၈။ "သညီ အတ္တာ ဟောတိ အရောဂေါ ပရံ မရဏာ"တိ ဣတ္ထေကေ အဘိဝဒန္တိ။ မ၊ ၃။ ၁၈။ အဘိ၊ ဝိ။ ၃၉၂။ သညီတိ သညီသမင်္ဂီ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၆၈။ သညာ တေသံ အတ္ထီတိ သညီတိ အာဟ "သညာသမင်္ဂီ"တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၁၉။ သညိနော(သံ၊ ၂။ ၂၉၄)တိ သသညာ သတ္တာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇။ သညိနောတိ ဂေဟဿိတ-သညာယ သညာဝန္တော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၁။ ယေ သတ္တာ သညိနော အတ္ထိ။ အပ၊ ၁။ ၅။ သညိနော သညာသဟိတာ အတ္ထိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၃။ (-ဒီ၊ ၂။ ၁၀၈။ သံ၊ ၂။ ၃၈။ သံ၊ ၃။ ၃၈။ အံ၊ ၁။ ၃၄၃။ အံ၊ ၃။ ၂၇၃။ ဣတိဝုတ်။ ၂၅၄။ မဟာနိ။ ၂၉။ စူဠနိ။ ၁၀၉။ နေတ္တိ။ ၁၆၂)။ (၂) စိတ်ရှိသော။ သညီမေဝ နု ခေါ (အံ၊ ၃။ ၂၂၄) တိ သစိတ္တကော ယေဝ နု ခေါ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၉။ ယေ သညိနော (ဇာ၊ ၁။ ၄၉၈) တိ ဌပေတွာ နေဝသညာ-နာသညာယတနလာဘိနော အဝသေသေ သစိတ္တကသတ္တေ ဒဿေတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၉၈။ (၃) သညာရှိ၏ဟုဖြစ်သော အယူဝါဒ။ အယံ အဋ္ဌကထာတော အပရော နယော--သညီတိ ပဝတ္တော ဝါဒေါ သညီ သဟစရဏာဒိနယေန။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၀။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၄၀။ (၄) အမည် သညာရှိသော။ သညီတိ ဝုစ္စတေ ဒဗ္ဗံ၊ သညာတိ တသ္သ ဝေါဟာရော။ သုတ္တနိဒ္ဒေသ။ ၂။ ၅။ (၅) အမှတ်သညာ ရှိ သော။ တတ္ထ သညိနော ဒွေ ယထာ၊ ဝေမတိကာ တထေဝ စ။ ဝိ၊ ၄။ ၁၈၇။ အယံ ဗာလော နာမ အတ္တနော သမ္မတ္တိ သဗ္ဗကာလံ ထာဝရာတိ သညီ ဘဝိဿတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၆။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၈၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၈၄။ ကခ်ါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၅၈)။

သညိဂဗ္ဘ (ပု) [သညီ + ဂဗ္ဘ] သညာ-စိတ်-စေတနာ-ရှိသော ပဋိသန္ဓေ။ သတ္တ သညိဂဗ္ဘာ (ဒီ၊ ၁။ ၅၀။ သံ၊ ၂။ ၁၇၃) တိ ဩဋ္ဌဂေါဏဂဒြဘအဇပသုမိဂမဟိံသေ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၈။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၅။

သညီ (ညိ) ဘဝ (ပု) [သညီ + ဘဝ] သညီဘဝ၊ သညာရှိသော ဘဝ။ အပရေပိ တယော ဘဝါ သညီဘဝေါ အသညီဘဝေါ နေဝသညီနာသညီဘဝေါ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၉။ (-ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၀။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၉၉)။

သညီဘဝကထာ (ထီ) [သညီဘဝ + ကထာ] သညီဘဝ-သညာရှိသော ဘဝ-ကို ဆို-ရာ-ကြောင်း-ဖြစ်သော စကား။ နစေတ္ထ သညီဘဝကထာယံ အသညီဘဝေါ ဒဿေတဗ္ဗော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉။

သညီ (ညိ) ဝါဒ၁ (ပု) [သညီ + ဝါဒ] သညီဝါဒ၊ သညာရှိ၏ဟု ဖြစ်သော-အယူ-ဝါဒ၊ သညာရှိ၏ဟု ပြောဆိုကြောင်း ဖြစ် သော-အယူ-ဝါဒ။ သညီဝါဒ၂-ကြည့်။

သညီဝါဒ၂ (တိ) [သညီဝါဒ + ဏ]

သညီဝါဒရှိသော-- (က) သညာရှိ၏ဟု ဖြစ်သော အယူဝါဒရှိသော၊ သူ။ (ခ) သညာရှိ၏ဟုဖြစ်သော အယူဝါဒဟုဆိုအပ်သော အယူဝါဒရှိသော၊ သူ။ (က) (ခ) သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ----- သညီဝါဒါ ဥဒ္ဓမာဃာတနံ သညီ ပညပေန္တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၈။ သညီတိ ပဝတ္တော ဝါဒေါ သညီဝါဒေါ၊ သော ဧတေသံ အတ္ထီတိ သညီဝါဒါ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၀၉။ သညီဝါဒေါ ဧတေသံ အတ္ထီတိ သညီဝါဒါ "ဗုဒ္ဓံ အဿ အတ္ထီတိ ဗုဒ္ဓေါ" တိ ယထာ။ အထ ဝါ သညီတိ ပဝတ္တော ဝါဒေါ သညီသဟစရဏနယေန၊ သညီဝါဒေါ ဧတေသန္တိ သညီဝါဒါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၀။ "သော ဧတေသ "န္တိအာဒိနာ အဿတ္ထိယတ္ထံ ဒဿေတိ ယထာ " ဗုဒ္ဓမဿ အတ္ထီတိ ဗုဒ္ဓေါ "တိ။ အယံ အဋ္ဌကထာတော အပရော နယော သညီတိ ပဝတ္တော ဝါဒေါ သညီသဟစရဏာဒိနယေန၊ သညီ ဝါဒေါ ဧတေသန္တိ သညီဝါဒါ သမာသဝသေန။ သညီဝါဒေါ ဧဝ ဝါဒေါ ဧတေသန္တိ အတ္ထော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၄၀။ သောဠသ သညီဝါဒါ (မ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၁)တိ ရူပီစတုက္ကံ, အရူပီစတုက္ကံ, အန္တဝါစတုက္ကံ, ဧကန္တသုခီစတုက္ကန္တိ ဣမေသံ စတုန္နံ စတုက္ကာနံ ဝသေန သောဠသ သညီဝါဒါ ကထိတာ၊ ဣမေသုယေဝ ပုရိမာနံ ဒွိန္နံ စတုက္ကာနံ ဝသေန အဋ္ဌ သညီဝါဒါ အဋ္ဌ စ နေဝသညီနာသညီဝါဒါ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၁၉။ (-ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၅။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၁၁။ မ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၁-၂။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၈၆။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၁၀။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၉။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၄၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၁၊ ၆၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၄)။

သညီဝါဒ၂ (တိ) [သညီ + ဝဒ + ဏ] သညာရှိ၏ဟု ပြောဆိုတတ်သော၊ သူ။ သောဠသ သညီဝါဒါ။ ပဋိသံ။ ၁၅၄။ သညီတိ ဝဒန္တီတိ သညီဝါဒါ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၉။

သညုတ္တ (တိ) [သံ + ယုဇ + တ။ ကစ္စည်း။ ၃၃။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၄၁။ သံယုတ္တ-လည်းကြည့်။ သံယုတ္တ-သံ။ သံဇုတ္တ-ပါကတ။] (၁) ယှဉ်သော၊ သူ။ (၂) (နိကန္တိနှင့်) စပ်ယှဉ်သော မဟဂ္ဂုတ် ဂေါတြဘူ ဉာဏ် ၈-ပါး။ (၃) (က) (အကျိုးစီးပွားနှင့်) စပ်ယှဉ်သော။ (ခ) (အကျိုးစီးပွားနှင့်) ကောင်းစွာ စပ်ယှဉ်သော။ (၄) ဖွဲ့-နှောင်ဖွဲ့-အပ်သော။ (၅) အားထုတ်သော၊ သူ။ (၁) ယှဉ်သော၊ သူ။ သညုတ္တော နံ ဝေဒယတီ (သံ၊ ၂။ ၄၁၀) တိ ကိလေသေဟိ သမ္ပယုတ္တော၀ ဟုတွာ တံ ဝေဒနံ ဝေဒယတိ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၁၇။ (-ဇာ၊ ၁။ ၆၆။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၁၇)။ (၂) (နိကန္တိနှင့်) စပ်ယှဉ်သော မဟဂ္ဂုတ် ဂေါတြဘူဉာဏ် ၈-ပါး။ သညုတ္တဋ္ဌ ဝိသညုတ္တံ။ ပဋိသံ၊ ၆၆။ နိကန္တိသညောဇနေန သညုတ္တံ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၅၅။ (၃) (က) (အကျိုးစီးပွားနှင့်) စပ်ယှဉ်သော။ ယံ စ အတ္ထေန သညုတ္တံ၊ ---- တံ သမာဒါယ ဝတ္တေတာ (ထေရ၊ ၃၂၃) တိ ယံကိဉ္စိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပ္ပဘေဒေန အတ္ထေန ဟိတေန သံယုတ္တံ တဒုဘယ-ဟိတာဝဟံ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၇၉။ (ခ) (အကျိုးစီးပွားနှင့်) ကောင်းစွာစပ်ယှဉ်သော။ အထော သီဒတိ သညုတ္တ (ထေရ၊ ၃၂၃) န္တိ ယဒိ ဣဓ လောကေ သုပသံဟိတံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကံ အတ္ထံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဌိတံ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၇၉။ (၄) ဖွဲ့ - နှောင်ဖွဲ့ - အပ်သော။ တဏှာသညောဇနေန သညုတ္တော(ပဋိသံ။ ၁၂၂)တိ တေန တဏှာသံယောဇနေန သညုတ္တော

ဗဒ္ဓါ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉။ ယေန သံယောဇနေန သံယုတ္တာ(သညုတ္တာ)သတ္တာ ဒီဃရတ္တံ သန္ဓာဝန္တိ သံသရန္တိ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၀၁။ သညုတ္တာတိ စက္ခာဒီသု အဘိနိဝေသဝတ္ထူသု ဗဒ္ဓါ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၅၅။ (၅) အားထုတ်သော၊ သူ။ မေထုနမနုယုတ္တဿာတိ မေထုနဓမ္မေ ယုတ္တဿ ပယုတ္တဿ အာယုတ္တဿ။ မဟာနိ။ ၁၀၈။ ယုတ္တဿာတိ သညုတ္တဿ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၇။

သညုတ္တဝိဘတ္တိ (ထီ) [သညုတ္တာ + ဝိဘတ္တိ] စပ်-ယှဉ်-သော ဝိဘတ်။ တီသု ဝိဘတ္တိယတ္ထေသု အတ္တနာ သညုတ္တဝိဘတ္တိတော ဒိဿတီတိ အတ္ထော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၄၉။

သညုပကမန (န) [သညာ + ဥပကမန] သညာကို-ဆွဲငင်-ဆွဲယူ-ခြင်း။ ပဗုဒ္ဓကာလေ သညုပကမနဝသေန နိရောဓာ ဝုဋ္ဌိတာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၇၅။

သညု (ညူ) ပယ (တိ) [သညာ + ဥပယ] သညာသို့- ကပ်ရောက်- အာရုံပြု- သော။ သညုပယံ ဝါ (ပ) သင်္ခါရုပယံ ဝါ ဘိက္ခဝေ ဝိညာဏံ တိဋ္ဌမာနံ တိဋ္ဌေယျ။ သံ၊ ၂။ ၄၄-၅၊ ၄၇။ စူဠနိ။ ၁၆၇။

သညုပါဒါနက္ခန္ဓ (ပု) [သညာ + ဥပါဒါနက္ခန္ဓ] သညာဟုဆိုအပ်သော-ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ-ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာ။ ရူပုပါဒါနက္ခန္ဓော ဝေဒနုပါဒါနက္ခန္ဓော သညုပါဒါနက္ခန္ဓော ----။ ဒီ၊ ၂။ ၂၄၆။ မ၊ ၁။ ၈၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၃။

သညုပ္ပတ္တိ (ထီ) [သညာ + ဥပ္ပတ္တိ] သညာ၏ ဖြစ်ခြင်း။ ကတော နိရောဓတော ဝုဋ္ဌာနံ သညုပ္ပတ္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၆၉။ (-ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၀၁-၁၀)။

သညုပ္ပါဒ (ပု) [သညာ + ဥပ္ပါဒ] (အရဟတ္တဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သော) သညာ၏ ဖြစ်ခြင်း။ သညုပ္ပါဒါ (ဒီ၊ ၁။ ၁၇၂) တိ အရဟတ္တဖလသညာယ ဥပ္ပါဒါ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၉။

သညုပ္ပါဒန (န) [သညာ + ဥပ္ပါဒန] အမှတ်-အသား-သညာ-ကို ဖြစ်စေခြင်း။ ဩဠာရိကေ နိမိတ္တေတိ ထူလေ သညုပ္ပါဒနေ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၅၃။

သညူပက (တိ) [သညာ + ဥပဂ။ ဂ-ကို က-ပြု။ ထီ-၌ သညူပိကာ။] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သညူပိကာ စဿ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ပရိညံ ဂစ္ဆတိ။ နေတ္တိ။ ၇၀။

သညူပဂ (တိ) [သညာ + ဥပ + ဂမု + ကွိ] (၁) သညာသို့ ကပ်ရောက်တတ်သော၊ သူ။ (၂) ကပ်ရောက်အပ်သော သညာ။ (၁) ဟေဋ္ဌာ တိဝိဓာယ အရူပဓာတုယာ သတ္တာ သညူပဂါ သညာဘိနိဝိဋ္ဌတ္တာ မနောသဉ္စေတနာဟာရသေဝနတော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၄။ (၂) မာနသလ္လေန နန္ဒူပသေစနေန ဝိညာဏေန သညူပဂါ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ။ နေတ္တိ။ ၉၇။ ရူပူပဂ (၃) အနက်လည်းကြည့်။

သညူပစယ (ပု) [သညာ + ဥပစယ] သညာ၏-ပွားစီး-ခြင်း-မှု။ အညာ သညာ အညော သညူပစယော။ အဘိ၊ က။ ၃၇၇။

သညူပစာရ (တိ) [သညာ + ဥပစာရ (ဥပ + စရဏ)] သညာ၏အနီး၌-ကျက်စား-ဖြစ်-သော။ သညူပစာရာ (နေတ္တိ။ ၂၄) တိ ပဉ္စသညာကိစ္စံ ကရောန္တော ဧဝ ယေ ကေစိ

စိတ္တုပ္ပါဒါ။ " အာကိဉ္စညာယတနမဗ္ဗာ " တိပိ ဝဒန္တိ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၈၉။

သညူပယ (တိ) [သညာ + ဥပယ] သညူပယ-ကြည့်။ ဝေဒနူပယံ ဝါ ဘိက္ခဝေ သညူပယံ။ ----။ မဟာနိ။ ၁၉။

သညူပါယ (ပု) [သညာ + ဥပါယ] သညူပယ-ကြည့်။ သညူပါယံ ဝါ အာဝုသော။ ဒီ၊ ၃။ ၁၉၁။

သညူဠ (တိ) [သံ + ဦဟ + တ။ ယ-လာ။ ယနှင့်တကွ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဉ -ပြု။ ဒွေဘော် ပြု။ သံဝူဠ-သံ။ သံယူဠ-လည်းကြည့်။] ပေါင်းစည်း-စုရုံး-စပ်ဆို-သီကုံး-အပ်သော။ ကဒါ သညူဠ္ဟာ (မ၊ ၂။ ၄၉) တိ ကဒါ သမ္ပိဏ္ဍိတာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၀။ သညူဠ္ဟာ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉) တိ ဂန္ထိတာ၊ နိဗန္ဓိတာ (ဗန္ဓိတာ) တိအတ္ထော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၀။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၈၈။ သညူဠ္ဟာ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၂) တိ သင်္ဂန္ထိတာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၈။ သညူဠ္ဟာ (အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၉) တိ သမ္ဗန္ဓိတာ၊ ဂန္ထိတာတိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၃။

သညောဂ (ပု) [သံ + ယုဇ + ဏ။ သံယောဂ - လည်းကြည့်။ သံယောဂ-သံ။ သံဇောအ-ပါကတ။ သံဇောဂ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) (က) ယှဉ်ခြင်း။ (ခ) ဖွဲ့-နှောင်ဖွဲ့-ခြင်း။ (၂) ယှဉ်- ယှဉ်စပ်- ပေါင်းဆုံ- အတူတကွ ပေါင်းဖေါ်- ခြင်း။ (၃) ယှဉ်တတ်သော။ (၄) ယှဉ်စပ်ရာ။ (၅) ယောဂ-သံယောဂ-တရား ၄-ပါး။ (၆) သံယုဂ် (သရတစ်လုံး၌ ဗျည်းနှစ်လုံး, သုံးလုံးတို့၏ တည်နေခြင်း)။ (၁) (က) ယှဉ်ခြင်း။ သညောဂါယာ (ဝိ၊ ၄။ ၄၄၉) တိ ဝဋ္ဋေ သံယောဇနတ္ထာယ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၄၄။ သညောဂါယာ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၆) တိ ဘဝသံယောဇနာယ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၇။ (-မ၊ ၂။ ၁၆၅-၆)။ (ခ) ဖွဲ့-နှောင်ဖွဲ့- ခြင်း။ ဣမေဟိ အဋ္ဌာရသဟိ အာကာရေဟိ ပရိယုဋ္ဌိတစိတ္တဿ သညောဂေါ (ပဋိသံ။ ၁၃၅) တိ ဒိဋ္ဌိယာ ဧဝ သံသာရေ ဗန္ဓနံ ဒဿေတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၉။ (၂) ယှဉ်- ယှဉ်စပ်-ပေါင်းဆုံ-အတူတကွ ပေါင်းဖော် ခြင်း။ သညောဂသမ္ဘောဂဝိသေသဒဿန (ဇာ၊ ၁။ ၉၄) န္တိ ယော မိတ္တေန ကတော သညောဂေါ စေဝ သမ္ဘောဂေါ စ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁။ (၃) ယှဉ်တတ်သော။ န ဥပလိမ္ပတီတိ သညောဂေါ ဟုတွာပိ န လိမ္ပတိ ဟတ္ထတလေ လေခါ ဝိယ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၈။ (၄) ယှဉ်စပ်ရာ။ သံယောဂဋ္ဌိတိ-ကြည့်။ (၅) ယောဂ-သံယောဂ-တရား ၄-ပါး။ သညောဂါနုပဿနာ-ကုသလ-ကြည့်။ (၆) သံယုဂ် (သရတစ်လုံး၌ ဗျည်းနှစ်လုံး, သုံးလုံးတို့၏ တည်နေခြင်း)။ ဒွိန္နံ ဗျဥ္ဇနာနမေကတြဋ္ဌိတိ သညောဂေါ။ ရူ။ ၅၆။ သညောဂေ ပရေ ရဿော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၂၁။

သညောဂဋ္ဌ (ပု) [သညောဂ + အတ္ထ] သံယောဂဋ္ဌ - ကြည့်။ သမုဒယဿ သညောဂဋ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။ ၂၀။ ဝိသညောဂဘူတနိရောဓဒဿနေန သညောဂဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၅။

သညောဂဋ္ဌိတိ (ထီ) [သညောဂ + ဋ္ဌိတိ] သံယောဂဋ္ဌိတိ-ကြည့်။

သညောဂတကာရ (ပု) [သညောဂ + တကာရ] သံယုဂ် တအက္ခရာ၊ သံယုဂ်ဖြစ် သော တအက္ခရာ။ မုဒ္ဒဇဏကာရေန ပန

သညောဂတကာရေန စ ဩဏိတ္တသဒ္ဒေါ ဝိနာဘူတေတိ ဒဿေတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၇၉။

သညောဂပရ (တိ) [သညောဂ + ပရ] သံယောဂပရ-ကြည့်။ သညောဂပရံ ဒီယစ္စ ဂရုကံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၇၂။

သညောဂါနုပဋ္ဌာနကုသလ (တိ) [သညောဂ + အနုပဋ္ဌာန + ကုသလ] ယောဂ-သံယောဂ-တရား ၄-ပါး၏ မထင်ခြင်း၌ - လိမ္မာ - ကျွမ်းကျင် - သော၊ သူ။ သညောဂါနုပဋ္ဌာနကုသလော(ပဋိသံ။ ၂၂၅)တိ ကာမယောဂဘဝယောဂ ---- ဝသေန စတုဗ္ဗိဓာ ဝုတ္တာဿ သညောဂဿ အနုပဋ္ဌာနေ ကုသလော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၆။

သညောဂါဘိနိဝေသ (ထီ၊ ပု) [သညောဂ + အဘိနိဝေသ] သံယောဂါဘိနိဝေသ-ကြည့်။ သညောဂါဘိနိဝေသံ ပဇဟတော ဝိဝဋ္ဋနာနုပဿနာဝသေန။ ပဋိသံ။ ၃၂ ၄၄-၆။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၄)။ သညောဂါဘိနိဝေသော (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၇) သံယုတ္တနဝသေန သဥ်ါရေသု အဘိနိဝိသနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၀။

သညောဇန (ပု၊ န) [သံ + ယုဇ + ယု။ သံယောဇန-လည်းကြည့်။ သံယောဇန-သံ။ သံဇောအဏ (ထီ)-ပါကတ။ သံဇောယဏာ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] သံယောဇဉ်၊ (နှောင်ဖွဲ့တတ်သော တရား)။ သံယောဇန-လည်းကြည့်။ သတ္တ သညောဇနာနိ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၁၀။ ကတမေ ဓမ္မာ သံညောဇနာ။ အဘိ၊ ၁။ ၂၂၄။ ဒသနေန ပဟာတဗ္ဗတ္တိကေ သညောဇနာနိ (အဘိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၇) တိ ဗန္ဓနာနိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၃။

သံညောဇနကထာ (ထီ) [သညောဇန + ကထာ] သံယောဇနကထာ၊ သံယောဇဉ်တို့ကို-ဆို-ရာ-ကြောင်း-စကား။ ဣဒါနိ သညောဇနကထာ နာမ ဟောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၆။

သညောဇနဂဏ္ဍ (ပု) [သညောဇန + ဂဏ္ဍ] သံယောဇဉ်(ဟူသော)အထုံး-အဖွဲ့။ အမှာကံ သညောဇနဂဏ္ဍော နတ္ထိတိဝါဒိနော ဗာဟိရကပဗ္ဗဇိတာ နိဂဏ္ဍာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၃။

သညောဇနဗန္ဓနစ္ဆိဒ (တိ) [(သံညောဇန + ဗန္ဓန) သညောဇနဗန္ဓန + ဆိဒ + အ] သံယောဇနဗန္ဓနစ္ဆိဒ - ကြည့်။ ဘာဝေတိ သညောဇနဗန္ဓနစ္ဆိဒံ။ ထေရ၊ ၂၉၈။ သညောဇနသင်္ခါတာနံ ဗန္ဓနာနံ ဆေဒနတော သညောဇနဗန္ဓနစ္ဆိဒံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၃။

သညောဇနဝိပ္ပယုတ္တ (တိ) [သညောဇန + ဝိပ္ပယုတ္တ] သံယောဇနဝိပ္ပယုတ္တ - ကြည့်။ သညောဇနဝိပ္ပယုတ္တာ ခေါ ပန ဓမ္မာ။ အဘိ၊ ၈။၆။ (-၂၂၇-၈၊ ၂၈၀-၁။ ပဋ္ဌာန၊ ၃။ ၂၂၃-၅၊ ၂၂၇)။

သညောဇနသမတ္ထ (တိ) [သညောဇန + သမတ္ထ] ယှဉ်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော။ လောကိယလောကုတ္တရသုခေဟိ စ သညောဇနသမတ္ထတာဒီပိတာ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၁၅။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၀။

သညောဇနသမ္ပယုတ္တ (တိ) [သညောဇန + သမ္ပယုတ္တ] သံယောဇနသမ္ပယုတ္တ-ကြည့်။ သညောဇနသမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ။ အဘိ၊ ၈။ ၆၊ ၂၂၇-၈။

သညောဇနိက (တိ) [သညောဇန + ဏိက။ ဏိကပစ္စည်း သွတ္တ။ သံယောဇနကသက္ကတပိဋက။] အကျိုးမဲ့၌ ယှဉ်စေတတ်

သောတရေး။ (မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ)။ ကတမာ သောဠသ-ဒိဋ္ဌိယော ? ---- သညောဇနိကာ ဒိဋ္ဌိ----။ ပဋိသံ။ ၁၃၃။ အနတ္တေ သံယောဇေတီတိ သညောဇနိကာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၆၊ ၆၂။

သညောဇနိကဒိဋ္ဌိ (ထီ) [သညောဇနိကာ + ဒိဋ္ဌိ] အကျိုးမဲ့၌ ယှဉ်စေတတ်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ သညောဇနိကဒိဋ္ဌိယာ သဗ္ဗဒိဋ္ဌီနံ ဝသေန " သိယာ "တိ ဝုတ္တံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၂။

သညောဇနိယ (တိ) [သညောဇန + ဣယ] သံယောဇနိယ - ကြည့်။ သညောဇနိယာ (မဟာနိ။ ၁၁) တိ အာရမ္မဏဘာဝံ ဥပဂန္တွာ သံယောဇနသမ္ဗန္ဓေန သညောဇနာနံ ဟိတာ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၅၇။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄)။

သညောဇနုပ္ပတ္တိပဋိသေဓန (န) [သညောဇန + ဥပ္ပတ္တိ + ပဋိသေဓန] သံယောဇဉ်တို့၏-ဖြစ်ခြင်း- ဖြစ်ပွားကြောင်း-ကိုတားမြစ်ခြင်း။ နေဝ ဒဝါယ န မဒါယာတိ စေတံ အတ္ထနော သညောဇနုပ္ပတ္တိပဋိသေဓနတ္ထံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၁။

သညောဇိတ (တိ) [သံ + ယုဇ + တ။ သံယောဇိတ-သံ။ သံဇောက္ကယ-ပြာ။] အညီအညွတ် - အညီအမျှ - ယှဉ်သော။ သံယောဇိတ-လည်းကြည့်။ အလီနံ ဘဝတိ နုဒ္ဓတန္တိ ဝီရိယသမာဓိဟိ သညောဇိတတ္တာ လီနုဒ္ဓစ္စဝိရဟိတဥ္စ ဟောတိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၁၈။

သညောဇေတိ (ကြိ) [သံ + ယုဇ + ဏေ + တိ။ သံယောဇယတိ-သံ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၉၅။] သံယောဇယတိ-ကြည့်။ သော ဟိ ကာမဘဝေ သညောဇေတီတိ " သညောဇန " န္တိ ဝုစ္စတိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၈၇။

သဋ္ဌိတ (တိ) [သံ + ဓာ + တ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၄၀။ သံဟိတ-သံ။ သံဟိယ-ပြာ၊ သံဟိအ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] သံဟိတ-ကြည့်။ အတ္ထသဋ္ဌိတ (ဝိ၊ ၁။ ၇) န္တိ အတ္ထနိဿိတံ ဝစနံ----။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၈။ အတ္ထသဋ္ဌိတေနာတိ အတ္ထကာမ-တာယ ဟိတကာမတာယ ဥပေတေန။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၁။ အတ္ထသဋ္ဌိတ (ဒီ၊ ၂။ ၂၁၉) န္တိ အတ္ထနိဿိတံ ကာရဏနိဿိတံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၀။

သဋ္ဌ (ပု) [သဋ္ဌ + အ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၅၂။ ၈ဒ ပတနေ။ ကောတ္ထုဘာ။] (က) ကျ-ကြွေကျ-အောက်ကျ-သော။ (ခ) ဟောင်း-ဟောင်းနွမ်း-သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဋ္ဌသဒ္ဒ (ပု) [သဋ္ဌ + သဒ္ဒ] သဋ္ဌ-သဒ္ဒါ။ တိဏကဋ္ဌပဏ္ဏသဋ္ဌ (ဝိ၊ ၁။ ၂၇၁) န္တိ တတ္ထ တတ္ထ ပတိတံ တိဏကဋ္ဌပဏ္ဏံ။ အထ ဝါ----ပဏ္ဏသဋ္ဌန္တိ ပုရာဏပဏ္ဏံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၇။ သဋ္ဌသဒ္ဒေါ ပတိတသဒ္ဒေန သမာနတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၆၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၉၇။

သဋ္ဌတိ (ကြိ) [သဋ္ဌ + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၅၂-၃။ ဂဋ္ဌတိ-သံ။] (၁) ဆဲရေး-ကျိန်ဆဲ-၏။ (၂) ကျင်နာ-နာကျင်-ကိုက်ခဲ-၏။ (၃) (အစိတ်စိတ်အမွှာမွှာ) ကျေမွ၏။ (၁) သဋ္ဌ ပရိဘာသနေ။ သဋ္ဌတိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၅၂။ (၂) သဋ္ဌတိ ရုဇတိ ဇောယာတိ သာဋိကာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၃။ (-နီတိ၊ ဓာတု။ ၅၂)။ (၃) သဋ္ဌ အဝယဝေ။ သဋ္ဌတိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၅၃။

သဋ္ဌုပ္ပါဒန (န) [သံ + ဥပ္ပါဒန။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၇၄။] သဒုပ္ပါဒန-ကြည့်။ သဒ္ဒါနန္တိ သက်လနသဋ္ဌုပ္ပါဒနာဒိဝသေန ပိဏ္ဍာဂဏနာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၀။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၀)။

သဋ္ဌ¹ (တိ) [သဇ + တ။ သဇ ဝိသဂ္ဂေ။ ရူ။ ၆၂၇။ သဋ္ဋ-သံ။ သဋ္ဌ-အဒ္ဓမာဂဓီ။ တစ်နည်း- ဆ + ဌ။ ဆ-ကို သ-ပြု။ ဆန္နံ ပူရဏော သဋ္ဌော။ ကစ္စည်း။ ၃၇၄။ ရူ။ ၁၀၈။ နီတိ။ သုတ္တ။ ၈၀၄။ ဖဋ္ဌ-သံ၊ သဋ္ဌ-ပြာ။] (၁) စွန့်လွှတ် အပ်သော။ (၂) ၆-ခုတို့၏ပြည့်ကြောင်း-၆-ခုမြောက်-ဖြစ်သော။ (၁) သဋ္ဌာတိ ဝိဿဋ္ဌာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၂။ သဋ္ဌာတိ နိဿဋ္ဌာ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၁၈။ (၂) ထောင့်ကွင်းကြည့်။

သဋ္ဌ² (တိ) [သဋ္ဌိ + ဍ။ မောဂ်၊ ၄။ ၅၀။ ပါဏိနီ။ ၅၊ ၂။ ၄၅။] ၆၀ (ခြောက်ဆယ်)-အပိုအလွန်ရှိ-ပိုလွန်-သော။ သဋ္ဌိ အဓိကာ ဧတေသံ သတေတိ သဋ္ဌံ သတံ။ မောဂ်၊ ၄။ ၅၀။ သျ။ သဒ်။ ၉၁။

သဋ္ဌာန (န) [သ (အတ္တ) + ဌာန။ သွဿာန-သံ။ သဋ္ဌာဏ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] မိမိ၏-အရာ-ပိုင်နက်-နိုင်ငံ။

သဋ္ဌာနာတိက္ကမိတုကာမ (တိ) [သဋ္ဌာန + အတိက္ကမိတုံ + ကမု + ဏ] မိမိ၏-အရာ-ပိုင်နက်-နိုင်ငံ-ကို-ကျော်လွန်ခြင်းငှာအလိုရှိ-ကျော်လွန်လို-သော၊ သူ။ သော (မာရော) ဟိ သဋ္ဌာနာတိက္ကမိတုကာမံ ဇနံ ယံ သက္ကောတိ၊ တံ မာရေတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၊ ၄၀။

သဋ္ဌိ¹ (ထီ) [ဆ + ယော။ ဆဒသတ္တဝါစကသ္မာ ဒသသ္မာ ဆ, ယောဝစနသ္မာ ဋ္ဌိအာဒေသော, “သဆသ္မာ ဝါ”တိ သကာရာဒေသော၊ သဋ္ဌိ။ ရူ။ ၂၅၁-နှာ။ ဝီသတိံသတိက္ကစ္စာဒီနိ နဝုတိ-ပရိယန္တာနိ ပဒါနိ ဧကဝစနန္တာနိ ဣတ္ထိလိင်္ဂါနိ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၈၂၄။ ပဋ္ဌိ-သံ။ သဋ္ဌိ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ၆၀။ ခြောက်ဆယ် (၆-ကျိပ်)။ (၂) ၆၀-ခြောက်ခု။ (၁) သဋ္ဌိ ဘိက္ခူ တေဝိဇ္ဇာ သဋ္ဌိ ဘိက္ခူ ဆဠဘိညာ သဋ္ဌိ ဘိက္ခူ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာ။ သံ၊ ၁။ ၁၉၃။ အတ္တနာ ဝါ အတ္တနော ဥပရိ ကတွာ ပညာသံ ဝါ သဋ္ဌိံ ဝါ အဂ္ဂဟေသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၆။ (-အံ၊ ၁။ ၆၆။ ပဋိသံ။ ၃၃၄-၅။ ဥဒါန။ ၁၉၀။ အပ၊ ၁။ ၁၆၀။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၅၅)။ (၂) သဋ္ဌိနိဿိတ-ကြည့်။

သဋ္ဌိ² (တိ) [သဋ္ဌိ + မ။ မပစ္စည်း ချေ။] ၆၀- (ခြောက်ဆယ်) ခုမြောက်ဖြစ်သော။ သဋ္ဌိမှိတော ကပ္ပသတေ၊ ဒုဝေ ဝရုဏနာမကာ။ အပ၊ ၁။ ၁၂၈။

သဋ္ဌိအဓိက (တိ) [သဋ္ဌိ + အဓိက] ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) အပို အလွန်ရှိ - ပိုလွန်-သော။ ဒသသု ဝါရေသု သဋ္ဌိသတနယာ အသီတိအဓိကာနိ စတ္တာရိ ယမကသတာနိ သဋ္ဌိအဓိကာနိ နဝပဉ္စာသတာနိ---ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၉။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၂၀)။

သဋ္ဌိအယောကူဋသဟဿ (န) [သဋ္ဌိ + အယောကူဋ + သဟဿ] သဋ္ဌိကူဋသဟဿ-ကြည့်။ သဋ္ဌိအယောကူဋ-သဟဿာနိ မတ္ထကေ နိပတန္တိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၆။

သဋ္ဌိအရဟန္တ (ပု) [သဋ္ဌိ + အရဟန္တ] ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) - ခြောက်ကျိပ် - သော ရဟန္တာ။ ယသာဒယော ကုလပုတ္တေ ဝိနေတွာ သဋ္ဌိအရဟန္တေ ဓမ္မဒေသနတ္ထာယ ဒိသာသု ဥယျောဇေတွာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀။

သဋ္ဌိအဿသဟဿ (န) [သဋ္ဌိ + အဿ + သဟဿ] ၆ (ခြောက်)သောင်းသော မြင်း၊

မြင်း ၆-(ခြောက်) သောင်း။ သင်္ဂါအဿ-
သဟဿာနိ၊ သဗ္ဗာလင်္ကာရဘူသိတေ။ အပ၊
၁။ ၄၁၇။ (-ဇာ၊ ၂။ ၅၇။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၂၇၄)။

သင်္ဂါကတ္ထိသဟဿ (န) [သင်္ဂါ + ကတ္ထိ + သဟဿ] ၆-(ခြောက်) သောင်းသော မိန်းမ၊ မိန်းမ ၆-(ခြောက်) သောင်း။ သင်္ဂါကတ္ထိ-သဟဿာနိ သဗ္ဗာလင်္ကာရဘူသိတာ။ အပ၊ ၁။ ၄၁၇။

သင်္ဂါဥက္ကာသဟဿ (န) [သင်္ဂါ + ဥက္ကာ + သဟဿ] ၆-(ခြောက်) သောင်းသော မီးရှူးတိုင်၊ မီးရှူးတိုင် ၆-(ခြောက်) သောင်း။ တဒါ ကီရဿ ဒေဝတာ ပုရတော သင်္ဂါဥက္ကာ-သဟဿာနိ ဓာရယိံသု။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၇၆။

သင်္ဂါဥဒကယဋ (ပု) [သင်္ဂါ + ဥဒကယဋ] ၆၀- (ခြောက်ဆယ်) သော ရေအိုး၊ ရေအိုး ၆၀-(ခြောက်ဆယ်)။

သင်္ဂါဥဒကယဋဂဏှနက (တိ) [သင်္ဂါဥဒကယဋ + ဂဏှန + က] ရေအိုး အလုံး ၆၀-ခန့်မျှ-ဆန့်-ဝင်လောက်-သော။ ပါသာဒကူဋံ ယနကောဋိတရတ္တသုဝဏ္ဏော နေဝ သင်္ဂါဥဒကယဋဂဏှနကံ ကာရာပေသိ။ မမွ၊ ၄၊ ၁။ ၂၆၁။

သင်္ဂါဥသဘမတ္တ (တိ) [သင်္ဂါ + ဥသဘ + မတ္တ] ဥသဘ ၆၀-(ခြောက်ဆယ်) (တာ တစ်ထောင့်နှစ်ရာ) အတိုင်းအရှည် ရှိသော (အရပ်)။ ထလာ ဝါ ပဗ္ဗတာ ဝါ ပက္ခန္တန္တော သင်္ဂါဥသဘမတ္တမ္ပိ အသီတိဥသဘမတ္တမ္ပိ ဌာနံ ပက္ခန္ဒတိ။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆၂။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၉၂။

သင်္ဂါက (တိ) [သင်္ဂါ + က။ -သံ။ သင်္ဂါက္ကာ၊ သင်္ဂါယ၊ သင်္ဂါအ-ပြာ၊ သင်္ဂါဂ-အဒ္ဓမာဂဓီ။]

(၁) ၆၀ = ခြောက်ဆယ် (ခြောက်ကျိပ်)။ (ပု)(၂) ရက်ပေါင်း ၆၀-(ခြောက်ဆယ်) ကြာမှ-မှည့်-ရင့်-ခြင်းရှိသော ကောက်စပါး၊ ကောက်လျင်စပါး။ (၁) ပေယျာလော သဋ္ဌိကော ဝုတ္တော။ သံ၊ ၂။ ၃၆၆။ (ပု) (၂) အထ ခေည် တိဓာ သာလိ-သင်္ဂါကဝီဟိဘေဒတော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၅၀။

သင်္ဂါကဏ္ဍာရသမ္ဘန္ဓ (တိ) [သင်္ဂါ + ကဏ္ဍာရာ + သမ္ဘန္ဓ] ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) သော-အကြောမ-အကြောကြီး-တို့ဖြင့်-ဖွဲ့ယှက်-မြေးရစ်-အပ်သော။ သင်္ဂါကဏ္ဍာရသမ္ဘန္ဓော (ထေရ၊ ၃၀၄) တိ ---- သင်္ဂါယာ ကဏ္ဍာရေဟိ မဟာန္ဟာရူဟိ သဗ္ဗသော ဗဒ္ဓေါ ဝိနဒ္ဓေါတိ သင်္ဂါကဏ္ဍာရ-သမ္ဘန္ဓော။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၁၉၉၊ ၂၀၀။

သင်္ဂါကပ္ပ (ပု၊ န) [သင်္ဂါ + ကပ္ပ] ၆၀- (ခြောက်ဆယ်) သော - ကပ် - ကမ္ဘာ၊ ကပ်-ကမ္ဘာ-၆၀ (ခြောက်ဆယ်)။ သင်္ဂါကပ္ပါနိ ဒေဝိန္ဒော၊ ဒေဝရဇ္ဇမကာရယိံ။ အပ၊ ၂။ ၄၇။

သင်္ဂါကပ္ပသဟဿ (န) [သင်္ဂါ + ကပ္ပသဟဿ] ၆-(ခြောက်) သောင်းသော-မဟာကမ္ဘာ-မဟာကပ်၊ မဟာကမ္ဘာ-မဟာကပ်-၆-(ခြောက်)သောင်း။ အာကိဉ္စညာယတနူပဂါနံ ဘိက္ခဝေ ဒေဝါနံ သင်္ဂါကပ္ပသဟဿာနိ အာယုပ္ပမာဏံ။ အံ၊ ၁။ ၂၇၁။ သင်္ဂါကပ္ပ-သဟဿာနိ တိဋ္ဌတိ။ အဘိ၊ က။ ၁၅၇။

သင်္ဂါကပ္ပသဟဿမတ္တက (ပု၊ န) [သင်္ဂါကပ္ပသဟဿ + မတ္တက] မဟာကပ်-မဟာကမ္ဘာ-၆ (ခြောက်)သောင်း၏အထက်။ အထဿ ဘဂဝါ သင်္ဂါကပ္ပသဟဿ-မတ္တကံယေဝ ဌာနံ အနုဇာနန္တော စတုတ္ထံ ဂါထမာဟ။ စူဠနိ၊ ၄။ ၂၈။

သန္ဓိကရိယမတ္တ (တိ) [သန္ဓိ + ကရိယ + မတ္တာ] ပယ် ၆၀- (ခြောက်ဆယ်) အတိုင်း အရှည်ရှိသော (အရပ်)။ သန္ဓိကရိယမတ္တံ ဌာနံ ကသိတွာ တိဝိဓေန ဥဒကေန ပေါသေန္တိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၃။

သန္ဓိကလာပ (ပု) [သန္ဓိ + ကလာပ] ဝါးအစည်း ၆၀(ခြောက်ဆယ်)။ ဗန္ဓုလကုမာရော သန္ဓိံ သန္ဓိံ ဝေဠုံ ဂဟေတွာ မဇ္ဈေ အယသလာကံ ပက္ခိပိတွာ သန္ဓိကလာပေ ဥဿာပေတွာ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၅။

သန္ဓိကဟာပဏဂ္ဃနက (တိ) [သန္ဓိ + ကဟာပဏ + အဂ္ဃန + က] ၆၀-(ခြောက်ဆယ်) သော-အသပြာ-ကျပ်-အဘိုးထိုက်တန်သော၊ ကျပ်ငွေ ၆၀-(ခြောက်ဆယ်) တန်ဘိုး-ရှိ - ထိုက် - သော။ သန္ဓိကဟာပဏဂ္ဃနကံ ပိဏ္ဍပါတံ လဘိ။ အင်္ဂ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၃၀။

သန္ဓိကုလသတသဟဿ (နု) [သန္ဓိ + ကုလ + သတသဟဿ] ၆-(ခြောက်) သောင်း-အပိုအလွန်ရှိ-ပိုလွန်-သော ဆွေမျိုးတစ်သိန်း၊ တစ်သိန်း ၆-(ခြောက်) သောင်းသော ဆွေမျိုး။ သန္ဓိကုလသတသဟဿ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၃) န္တိ သန္ဓိသဟဿာဓိကံ ကုလသတသဟဿံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၈၈။

သန္ဓိကူဋ (နု) [သန္ဓိ + ကူဋ + သဟဿ။ နောက်ပုဒ်ကျေ။] သန္ဓိကူဋသဟဿ-ကြည့်။

သန္ဓိကူဋပေတ (ပု) [သန္ဓိကူဋ + ပေတ] သံတူ ၆-(ခြောက်) သောင်းဖြင့် ဦးခေါင်းကို အစဉ်ရိုက်ခွဲခြင်း ခံရသော ပြိတ္တာ။ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တော သန္ဓိကူဋပေတံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၃။ (-၃၂၆)။

သန္ဓိကူဋပေတဝတ္ထု (နု) [သန္ဓိကူဋပေတ + ဝတ္ထု] သန္ဓိကူဋပေတဝတ္ထု၊ သံတူ ၆-(ခြောက်) သောင်းဖြင့် ဦးခေါင်းကို အစဉ်ရိုက်ခွဲခြင်းခံ ရသော ပြိတ္တာ၏-အကြောင်းအရာ-အဖြစ်အပျက်-ဝတ္ထု။ သန္ဓိကူဋပေတဝတ္ထု သောဠသမံ။ ပေတ။ ၂၁၇။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၃-၆။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၅)။

သန္ဓိကူဋသဟဿ (နု) [သန္ဓိ + ကူဋ + သဟဿ] ၆-(ခြောက်)သောင်းသောသံတူ၊ သံတူ ၆- (ခြောက်) သောင်း။ သန္ဓိကူဋ-သဟဿာနိ (ပေတ။ ၂၁၇) တိ သန္ဓိမတ္တာနိ အယောကူဋသဟဿာနိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၇။

သန္ဓိကောဋိ (ထီ) [သန္ဓိ + ကောဋိ] ကုဋေ ၆၀-(ခြောက်ဆယ်)။ သန္ဓိကောဋိ ဟိရညဿ၊ စဇိတွာ ပဗ္ဗဇိံ အဟံ။ အပ၊ ၁။ ၄၀၁။ ဒုတိယော နဝုတိကောဋီနံ၊ တတိယော သန္ဓိကောဋိယော။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၅၉ (-၃၆၉)။

သန္ဓိကောဋိအမိတ (တိ) [သန္ဓိကောဋိ + အမိတ] ကုဋေ ၆၀-(ခြောက်ဆယ်)-အပိုအလွန်ရှိ-ပိုလွန်-သော။ သန္ဓိကောဋိအမိတံ ပဉ္စသတကောဋိဓနံ ပရိစ္စဇိတွာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၅။

သန္ဓိကောဋိသတ (နု) [သန္ဓိကောဋိ + သတ] (ဘုရား)ခြောက်သောင်း။ သန္ဓိကော-ဋိသတာ ဗုဒ္ဓါ၊ သတ္တတိကောဋိသတာနိ စ။ အပ၊ ၂။ ၂၇၀။ သန္ဓိကောဋိသတာတိ သဗ္ဗဖုလ္လ-အသင်္ချေယျေ သန္ဓိသဟဿာ ဗုဒ္ဓါ ဥပ္ပန္နာ။ ထေရီပဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၁-နှာ။ သဗ္ဗဖုလ္လေ အသင်္ချေယျေ၊ အမိတာရံ မယာ ကတံ၊ သန္ဓိဗုဒ္ဓသဟဿာနံ၊ မဟာဒါနံ ပဝတ္တယိံ။ သောတတ္တကီ။ ၄၂။ ကောဋိသဒ္ဒေါ ဟိ

ဒသသချ်ဘ္တဂါဝါစကော။ ဝတ္တကောဋ္ဌိ သဟာသာနီတိအာဒီသု ဝိယ။ ထေရီပဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၀။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၀)။

သင္ဂိဂါမသဟာသ (န) [သင္ဂိ + ဂါမသဟာသ] ရွာပေါင်း ၆ - (ခြောက်) သောင်း။ သင္ဂိဂါမသဟာသာနိ၊ ပရိပုဏ္ဏာနိ သဗ္ဗသော။ အပ၊ ၁။ ၄၁၇။

သင္ဂိဇန (ပု) [သင္ဂိ + ဇန] ရဟန္တာ ၆၀ (ခြောက်ဆယ်)။ ရဟန္တာ ၆ (ခြောက်) ကျိပ်။ သင္ဂိဇနေ ဥယျောဇေတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၀၀။

သင္ဂိဌာန (န) [သင္ဂိ + ဌာန] ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) သော-အရပ်-ဌာန-နေရာ။ ဇဝံ ဒေဝတ္တေရေယေဝ ကျွံ သုတ္တံ ကထေန္တေ သင္ဂိဌာနေသု သင္ဂိ သင္ဂိ ဇနာ အရဟတ္တံ ပတ္တာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၄၇။

သင္ဂိတဥ္စာက (ပု၊ န) [သင္ဂိ + တဥ္စာက] တဖက်ဆည် ရေကန် ၆၀-(ခြောက်ဆယ်)။ ယန္တဗဒ္ဓါ သင္ဂိတဥ္စာကာဒိဘေဒါ သမ္မတ္တိ အတ္ထိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၀။

သင္ဂိတု (တူ) ရိယသဟာသ (န) [သင္ဂိ + တုရိယ + သဟာသ] သင္ဂိတူရိယသဟာသ-ကြည့်။ သင္ဂိတုရိယသဟာသာနိ၊ ဘေရိယော ပဏဝါနိ စ။ အပ၊ ၂။ ၁၃။

သင္ဂိတူရသဟာသ (န) [သင္ဂိ + တူရ + သဟာသ] သင္ဂိတူရိယသဟာသ-ကြည့်။ သင္ဂိတူရသဟာသာနိ၊ ဘေရိယော သမလက်တာ။ အပ၊ ၁။ ၄၃။

သင္ဂိတူရိယ (န) [သင္ဂိ + တူရိယ] တူရိယာ ၆၀-(ခြောက်ဆယ်)။ သမန္တတော အဍ္ဍ တူရိယာနိ သင္ဂိတူရိယာနီတိ အဍ္ဍသင္ဂိ-တူရိယသတသဟာသာနိ ပဝတ္တယိံသု။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၇။

သင္ဂိတူရိယသဟာသ (န) [သင္ဂိ + တူရိယသဟာသ] တူရိယာ ၆-(ခြောက်) သောင်း။ သင္ဂိတူရိယသဟာသာနိ၊ ပဋိဗောဓံ ကရောန္တိ မေ။ ဝိမာန။ ၂၂၊ ၇၁။

သင္ဂိထာလိပါက (ပု) [သင္ဂိ + ထာလိပါက] ဆွမ်းချက်ရာ-ဆွမ်းချက်-ဆွမ်းဝတ်-အိုး ၆၀-(ခြောက်ဆယ်)။ သင္ဂိမတ္တေ ထာလိပါကေတိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒတော သင္ဂိထာလိပါကေ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၄။

သင္ဂိဒိန (ပု၊ န) [သင္ဂိ + ဒိန] ၆၀-(ခြောက်ဆယ်) သော နေ့၊ ရက်၊ နေ့ ရက်ပေါင်း ၆၀-(ခြောက်ဆယ်)။

သင္ဂိဒိနပရိပါက (တိ) [သင္ဂိဒိန + ပရိပါက] နေ့၊ ရက်ပေါင်း ၆၀-(ခြောက်ဆယ်) တို့ဖြင့်-မှည့်-ရင့်-သော။ သင္ဂိဒိနပရိပါကော သုကခညဝိသေသော သာလိ နာမ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၅၀။

သင္ဂိဓမ္မာရမ္မဏနိဿိတ (တိ) [သင္ဂိ + ဓမ္မာရမ္မဏ+နိဿိတ] ဓမ္မာရုံ ၆၀- (ခြောက်ဆယ်) ကို မှီသော။ “ အဍ္ဍ သင္ဂိသိတာ ”တိ ပါဠိတိ အဓိပ္ပါယေန ကေစိ “သင္ဂိဓမ္မာရမ္မဏ-နိဿိတာ”တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၂၃။

သင္ဂိဓာတိ (ထီ) [သင္ဂိ + ဓာတိ] အထိန်း - နို့ထိန်း - ၆၀ (ခြောက်ဆယ်)၊ ၆-(ခြောက်) ကျိပ်သော နို့ထိန်း။ အထသာ သင္ဂိဓာတိယော ဥပနေတွာ ဒေဝကုမာရံ ဝိယ နံ သုခေန ဝမေသုံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၃။

သဋ္ဌိဓေနုသဟဿ (န) [သဋ္ဌိ + ဓေနု + သဟဿ] နွားမ ၆-(ခြောက်) သောင်း။ သဋ္ဌိဓေနုသဟဿာနိ၊ သတ္တ ကံသူပဓာရဏာ။ အပ၊ ၁။ ၄၁၇။

သဋ္ဌိနယသဟဿ (န) [သဋ္ဌိ + နယ + သဟဿ] နည်း ၆-(ခြောက်) သောင်း။ သဋ္ဌိနယသဟဿေဟိ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတဗ္ဗာနိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၇။

သဋ္ဌိနာဂသဟဿ (န) [သဋ္ဌိ + နာဂ + သဟဿ] ဆင် ၆-(ခြောက်) သောင်း။ သဋ္ဌိနာဂသဟဿာနိ၊ သဗ္ဗာလင်္ကာရဘူသိတာ။ အပ၊ ၁။ ၄၁၆။

သဋ္ဌိနိပါတ (ပု) [သဋ္ဌိ + နိပါတ] သဋ္ဌိနိပါတ်။ (၆၀=ခြောက်ဆယ်-သော ဂါထာ တို့ကို) ချသွင်း - ဟောပြ - ရာ စကားရပ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ထေရပါဠိ၊ ၂၀-သဋ္ဌိနိပါတ။ ထေရ၊ ၃၆၂-၇။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၈၀-၅၀၇။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ။ ၁၉-သဋ္ဌိနိပါတ။ ဇာ၊ ၂။ ၅၃၊ ၆၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၆၁-၉၆။ ပညာသနိပါတော သဋ္ဌိနိပါတော သတ္တတိနိပါတောတိ ဧကဝီသတိနိပါတသင်္ဂဟာ။ နိပါတနံ နိက္ခိပနန္တိ နိပါတော။ ဧကော ဧကကော ဂါထာနံ နိပါတော နိက္ခေပေါ ဧတ္ထာတိ ဧကနိပါတော။ ဣမိနာ နယေန သေသေသုပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃ (-၄)။

သဋ္ဌိနိဿိတ (တိ) [သဋ္ဌိ + နိဿိတ] ၆-(ခြောက်) ပါးသော အာရုံ-အာရုံ ၆ (ခြောက်) ပါး-ကိုမှီသော။ အထ သဋ္ဌိနိဿိတာ သဝိတက္ကာ၊ ပုထူ ဇနတာယ အဓမ္မာ နိဝိဋ္ဌာ (သံ၊ ၁။ ၁၈၈) တိ အထ ဆအာရမ္မဏနိဿိတာ ပုထူ အဓမ္မဝိတက္ကာ ဇနတာယ နိဝိဋ္ဌာတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၇။ သဋ္ဌိ-သဒ္ဒေါ ဆ-သဒ္ဒေန သမာနတ္ထောတိ "သဋ္ဌိနိဿိတာ"တိ ပဒဿ "ဆအာရမ္မဏနိဿိတာ"တိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈၃။

သဋ္ဌိပဋလ (တိ) [သဋ္ဌိ + ပဋလ] အထပ်-အလွှာ-၆၀ (ခြောက်ဆယ်) ရှိသော။ သဋ္ဌိပဋလံ သုက္ခမဟိံသစမ္မံ ဝိနိဝိဇ္ဈိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၈။

သဋ္ဌိပဒသတသဟဿ (န) [သဋ္ဌိ + ပဒ + သတ + သဟဿ] ၆ (ခြောက်) သန်းသော-ပုဒ်-စကားလုံး၊ ပုဒ်-စကားလုံး-၆ (ခြောက်) သန်း။ ပဒဝသေန သဋ္ဌိပဒသတသဟဿာနိ ဂါထာဝသေန ပန္နရသဂါထာသဟဿာနိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၅။

သဋ္ဌိပဒသဟဿ (န) [သဋ္ဌိ + ပဒ + သဟဿ] ၆-(ခြောက်) သောင်းသော-ပုဒ်-စကားလုံး၊ ပုဒ် - စကားလုံး - ၆ (ခြောက်) သောင်း။ သဋ္ဌိပဒသဟဿာနိ ပန္နရသ ဂါထာသဟဿာနိ ---- ဧကပ္ပဟာရေနေဝ ဂဏှာတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၇။

သဋ္ဌိပုရိသ (ပု) [သဋ္ဌိ + ပုရိသ] ၆-ကိုပ်သော ယောက်ျား၊ ယောက်ျား ၆၀ (ခြောက်ဆယ်)။ ဟတ္ထိနော အန္တောကုစ္ဆိယံ သဋ္ဌိပုရိသာ အပရာပရံ စင်္ကမန္တိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၄။

သဋ္ဌိပေယျာလ (ပု၊ န) [သဋ္ဌိ + ပေယျာလ။ ပါတုံ ရက္ခိတုံ, ဝိတ္ထာရိတုံ ဝါ အလန္တိ ဟိ ပေယျာလံ။ သင်္ခိပိတွာ ဒဿနဝစနံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၃၆။] သဋ္ဌိပေယျာလ၊ မြှုတ်ထားသည့် သုတ္တန် (၆၀) ကို ပြသော-ဝဂ်-အပိုင်း-ကဏ္ဍ။ တဒနန္တရော သဋ္ဌိပေယျာလော နာမ

ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၈။ ---- တေသံ တေသံ ပုဂ္ဂလာနံ အဇ္ဈာသယဝသေန သဋ္ဌိသုတ္တာနိ ကထိတာနိ၊ တာနိ စ ပေယျာလနယေန ဒေသနံ အာရုဠှာနီတိ “ သဋ္ဌိပေယျာလော နာမ ဟောတီ ” တိ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၉-၂၀။

သဋ္ဌိပေယျာလဝဂ္ဂ (ပု) [သဋ္ဌိပေယျာလ + ဝဂ္ဂ] သဋ္ဌိပေယျာလဝဂ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဠာယတနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-သဠာယတန-သံယုတ္တ၊ (၁၇) ၂-သဋ္ဌိပေယျာလဝဂ္ဂ။ သံ၊ ၂။ ၃၆၀-၆။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၈-၉။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၉-၂၀။

သဋ္ဌိဗြာဟ္မဏသဟဿ (န) [သဋ္ဌိ + ဗြာဟ္မဏ + သဟဿ] ပုဏ္ဏား (ခြောက်) သောင်း။ ပုရောဟိတပ္ပမုခါနိ သဋ္ဌိဗြာဟ္မ-သဟဿာနိ ---- ပက္ကောသာပေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၈၉။

သဋ္ဌိဘိက္ခုသတသဟဿ (န) [သဋ္ဌိ + ဘိက္ခု + သတ + သဟဿ] ရဟန်း ၆ (ခြောက်) သန်း။ တသ္မိံ သန္နိပါတေ သဋ္ဌိဘိက္ခုသတသဟဿာနိ အဟေသုံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၆။

သဋ္ဌိဘိက္ခုသဟဿ (န) [သဋ္ဌိ + ဘိက္ခု + သဟဿ] ရဟန်း ၆ (ခြောက်) သောင်း။ ဧကော သာဝကာနံ သန္နိပါတော အဟောသိ၊ သဋ္ဌိဘိက္ခုသဟဿာနိ။ ဒီ၊ ၂။ ၅။ (-ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၆၉)။

သဋ္ဌိမ (တိ) [သဋ္ဌိ + မ။ ပဋ္ဌိတမ-သံ။ သဋ္ဌိမ-ပြာ။] ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) မြောက်ဖြစ်သော။ သဋ္ဌျာဒိတော ပုရိမသုတ္တေန မော၊ သဋ္ဌိမော။ နိရုတ္တိ။ ၅၀၉။

သဋ္ဌိမတ္တ (တိ) [သဋ္ဌိ + မတ္တ] ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) အတိုင်းအရှည် ရှိသော။ သဋ္ဌိမတ္တေ ထာလိပါကေ (ဝိ၊ ၁။ ၁၇) တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒတော သဋ္ဌိထာလိပါကေ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၄။ သဋ္ဌိမတ္တာနံ ဘိက္ခူနံ (မ၊ ၃။ ၃၃၅)တိ ဧတ္ထ အနန္တရိယမေတံ ယံ သယမေဝ တထာဂတေ ဒေသေန္တေ သဋ္ဌိဘိက္ခူ အရဟတ္တံ ပတ္တာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၄၆။

သဋ္ဌိမဟာတဠာက (ပု၊ န) [သဋ္ဌိ + မဟာတဠာက] တစ်ဖက်ဆည် ရေကန်ကြီး ၆၀ (ခြောက်ဆယ်)။ ကိံ ယန္တဗဒ္ဓါနိ သဋ္ဌိမဟာ-တဠာကာနိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၉။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၄၀။

သဋ္ဌိယန္တဗဒ္ဓ (တိ) [သဋ္ဌိ + ယန္တဗဒ္ဓ] ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) သော ယန္တရားတို့ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော။ ကိံ သဋ္ဌိယန္တဗဒ္ဓါနိ တဠာကာနိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၀။

သဋ္ဌိယောဇန (တိ) [သဋ္ဌိ + ယောဇန] (န) (၁) ယူဇနာ ၆၀ (ခြောက်ဆယ်)။ (၂) ယူဇနာ ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) ရှိသော။ (န) (၁) ကာကော ဒါသော သဋ္ဌိယောဇနာနိ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၉၉။ (၂) ပဗ္ဘာရသမီပေ သဋ္ဌိယောဇနံ မနောသိလာတလံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၉။ ရာဇဂဟတော သဋ္ဌိယောဇနံ ကပိလဝတ္ထုံ ဒွိဟိ မာသေဟိ ပါပုဏိဿာမိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၂။

သဋ္ဌိယောဇနဋ္ဌာန (န) [သဋ္ဌိယောဇန + ဋ္ဌာန] ယူဇနာ ၆၀ (ခြောက်ဆယ်)-ကျယ်ဝန်း-ရှိ-သော-နေရာ-အရပ်-ဋ္ဌာန။ ဧဝံ သဋ္ဌိယောဇနဋ္ဌာနံ အရဇ္ဇံ အဟောသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၄၂။

သဋ္ဌိယောဇနမဂ္ဂ (ပု) [သဋ္ဌိယောဇန + မဂ္ဂ] ယူဇနာ ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) -ရှိ-ဝေး-သော-လမ်း-ခရီး။ အနုပုဗ္ဗေန စာရိကံ စရန္တော သဋ္ဌိယောဇနမဂ္ဂံ အတိက္ကမ္မ။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၆၀။

သဋ္ဌိယောဇနမတ္တ (တိ) [သဋ္ဌိယောဇန + မတ္တာ] ယူဇနာ ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ သဋ္ဌိယောဇနမတ္တံ ပဗ္ဗတကူဋံ အက္ကမိ။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၀၀။ ဥဒါန၊ ဋ။ ၅၉။

သဋ္ဌိယောဇနမတ္တက (ပု၊ န) [သဋ္ဌိယောဇန + မတ္တက] ယူဇနာ ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) ၏ အထက်။ အမ္ဘာကံ နဂရတော ကာလစမ္ပာ-နဂရံ သဋ္ဌိယောဇနမတ္တကေ ဟောတိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၆။ ၄၁။

သဋ္ဌိယောဇနမနောသိလာတလ (န) [သဋ္ဌိယောဇန + မနောသိလာတလ] ယူဇနာ ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) -ရှိ-ကျယ်ပြန့်-သော ဆေးဒါန်း မြင်းသီလာဖြင့် ပြီးသည့် ကျောက်ဖျာ အပြင်။ ပဏ္ဍုရသမိပေ သဋ္ဌိယောဇန-မနောသိလာတလေ ဌတွာ။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၇၉။

သဋ္ဌိယောဇနမုဗ္ဗိဒ္ဓ (တိ) [သဋ္ဌိယောဇန + ဥဗ္ဗိဒ္ဓ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သဋ္ဌိယောဇနမုဗ္ဗိဒ္ဓံ၊ တိံသယောဇနဝိတ္ထတံ။ အပ၊ ၁။ ၃၁၀။

သဋ္ဌိယောဇနမုဗ္ဗေဓ (တိ) [သဋ္ဌိယောဇန + ဥဗ္ဗေဓ] ယူဇနာ ၆၀ (ခြောက်ဆယ်)-အစောက် - အမြင့် - ရှိသော၊ ယူဇနာ ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) မြင့်သော။ သဋ္ဌိယောဇန-မုဗ္ဗေဓံ တိံသယောဇနဝိတ္ထတံ။ အပ၊ ၂။ ၁၁၈၂၊ ၈၄၊ ၁၇၄။

သဋ္ဌိယောဇနာယာမ (တိ) [သဋ္ဌိယောဇန + အာယာမ] ယူဇနာ ၆၀ (ခြောက်ဆယ်)-အလျား-အရှည်-ရှိသော၊ အလျား-အရှည်-ယူဇနာ ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) ရှိသော။ တဿ ဟေဋ္ဌာ သဋ္ဌိယောဇနာယာမာ ပညာသ-ယောဇနဝိတ္ထတာ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၇၂။

သဋ္ဌိယောဇနိက (တိ) [သဋ္ဌိယောဇန + ဣက] ယူဇနာ ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) ရှိသော။ ရာဇဂဟတော သဋ္ဌိယောဇနိကံ ကပိလဝတ္ထုံ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ယောဇနံ ဂစ္ဆန္တော ---- ပက္ကာမိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၈၇။

သဋ္ဌိယောဇနုဗ္ဗေဓ (တိ) [သဋ္ဌိယောဇန + ဥဗ္ဗေဓ] သဋ္ဌိယောဇနမုဗ္ဗေဓ-ကြည့်။ တဿ ရုက္ခံ သဋ္ဌိယောဇနုဗ္ဗေဓေန ဝါလိကထလေန အဝတ္ထာဒိယိတ္ထ။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၈။

သဋ္ဌိရတန (တိ) [သဋ္ဌိ + ရတန] အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဋ္ဌိရတနပ္ပမာဏ (တိ) [သဋ္ဌိရတန + ပမာဏ] အတောင် ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ အတောင် ၆၀(ခြောက်ဆယ်) မြင့်သော။ သဋ္ဌိရတန(ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၅၉)န္တိ သဋ္ဌိရတနပ္ပမာဏံ နဘံ ဥဂ္ဂတောတိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ။ ၂၆၇။

သဋ္ဌိရတနမုဗ္ဗေဓ (တိ) [သဋ္ဌိရတန + ဥဗ္ဗေဓ] အတောင်-၆၀ (ခြောက်ဆယ်)-အစောက် - အမြင့် - ရှိသော။ သဋ္ဌိရတန-မုဗ္ဗေဓော ဟေမယူပသမူပမော။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၇၀။

သဋ္ဌိရထသဟဿ (န) [သဋ္ဌိ + ရထသဟဿ] ၆ (ခြောက်) သောင်းသော ရထား၊ ရထား ၆ (ခြောက်) သောင်း။ သဋ္ဌိရထသဟဿာနိ၊ သဗ္ဗာလင်္ကာရ ဘူသိတာ။ အပ၊ ၁။ ၃၅၇။

သင္ဂီရာဇသဟဿ (န) [သင္ဂီ + ရာဇ + သဟဿ] ၆ (ခြောက်) သောင်းသော မင်း။ မင်းပေါင်း ၆ (ခြောက်) သောင်း။ သင္ဂီရာဇသဟဿာနိ၊ တဒါ ဝသန္တိ မာတုလေ။ စရိယာ။ ၃၉၄။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ၊ ၈၉။

သင္ဂီရူပ (န) [သင္ဂီ + ရူပ] ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) သော ရုပ်တရား၊ ရုပ် ၆၀ (ခြောက်ဆယ်)။ အပရာနိပိ သင္ဂီရူပါနိ ပါကဋာနိ ဟောန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၃။

သင္ဂီဝဿ (တိ) [သင္ဂီ + ဝဿ] (၁) နှစ်-သိက္ခာ-ဝါ-၆၀ (ခြောက်ဆယ်) ရ-ရှိ-ပြီးသော။ (န) (၂) နှစ်-၆၀(ခြောက်ဆယ်)။ (၁) ဣမာ ဆ သိက္ခာယော သင္ဂီဝဿာယပိ ပဗ္ဗဇိတာယ ဒါတဗ္ဗာယေဝ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၀။ သစေပိ သင္ဂီဝဿာ ဘိက္ခု အာဂစ္ဆန္တိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၉၈။ (န) (၂) သင္ဂီဝဿာနိ ပရိဝသိတွာ ---- ပုနပိ သင္ဂီဝဿာနိ ပရိဝါသာရဟော ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၅၃။

သင္ဂီဝဿကာလ (ပု) [သင္ဂီဝဿ + ကာလ] နှစ်-သိက္ခာ-ဝါ-၆၀ (ခြောက်ဆယ်) ရှိသော-အချိန်-အခါ-ကာလ။ သင္ဂီဝဿကာလတော ပဋ္ဌာယ ပရိဟာယမာနာ---- မန္တာ ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၃။ သင္ဂီဝဿကာလေပိ အတ္တနော ပုထုဇ္ဇနဘာဝံ န ဇာနာတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂။

သင္ဂီဝဿစ္စယ (ပု) [သင္ဂီ + ဝဿ +-အစ္စယ] နှစ် ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) လွန်ရာအခါ။ အထ သင္ဂီဝဿစ္စယေန အညော တထာရူပေါ ပိဏ္ဍပါတော ဥပ္ပန္နော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၉၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၆၈။

သင္ဂီဝဿဋ္ဌိတိကာ (ထီ) [သင္ဂီဝဿ + ဋ္ဌိတိကာ] သင္ဂီဝဿိကဋ္ဌိတိကာ - ကြည့်။ ဥဒါဟု သင္ဂီဝဿဋ္ဌိတိကာယာတိ? သင္ဂီဝဿ-ဋ္ဌိတိကာယာတိ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၆၈။

သင္ဂီဝဿတ္ထေရ (ပု) [သင္ဂီဝဿ + ထေရ] သင္ဂီဝဿိကတ္ထေရ-ကြည့်။ သင္ဂီဝဿတ္ထေရောဝိယ သတ္ထာရံ ပရိဝါရယိံသု။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၉) ။

သင္ဂီဝဿဒ္ဓါန (န) [သင္ဂီဝဿ + အဒ္ဓါန] နှစ်-သိက္ခာ-ဝါ-၆၀ (ခြောက်ဆယ်)-ရှည်ကြာ-ကြာမြင့်-သော-အခါ-ကာလ။ သင္ဂီဝဿဒ္ဓါနံ မေ အာဝုသော ကောစိ သရီရံ ဟတ္ထေန ဖုသိတုံ နာမ န လဘတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၄၆။

သင္ဂီဝဿပဋိစ္ဆန္န (တိ) [သင္ဂီဝဿ + ပဋိစ္ဆန္န] နှစ် ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) ပတ်လုံး ဖုံးလွှမ်း ထားအပ်သော။ ဧတေနုပါယေန ယာဝ သင္ဂီဝဿပဋိစ္ဆန္နာ မူလာပတ္တိ၊ တာဝ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၅၃။

သင္ဂီဝဿဘိက္ခု (ပု) [သင္ဂီဝဿ + ဘိက္ခု] သိက္ခာ-ဝါ-၆၀ (ခြောက်ဆယ်)-ရ-ရှိ-ပြီးသော ရဟန်း။ သစေပိ သင္ဂီဝဿဘိက္ခု အာဂစ္ဆန္တိ၊ တေသံ သေနာသနံ ဂဟေတုံ န လဘန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၈၉။

သင္ဂီဝဿမဟာထေရ (ပု) [သင္ဂီဝဿ + မဟာထေရ] သင္ဂီဝဿိကမဟာထေရ-ကြည့်။ မဟာသင္ဂီဝဿတ္ထေရော ဝိယာတိ သင္ဂီဝဿ-မဟာထေရော ဝိယ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၉။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၉၇။

သင္ဂီဝဿသတသဟဿာဓိက (တိ) [(သင္ဂီဝဿ + သတသဟဿ) သင္ဂီဝဿသတသဟဿ + အဓိက]

နှစ်-၆ (ခြောက်)သန်း-အပိုအလွန်ရှိ-ပိုလွန်-သော။ တုသိတပုရေ ပဋိသန္ဓိ ဂဟေတွာ သင္ဂဝဿသတသဟဿာဓိကာ သတ္တပဏ္ဏာသ-ဝဿကောဋိယော တိဋ္ဌန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၇၇။ (-ဗုဒ္ဓံ၊ ၄။ ၇၃)။

သင္ဂဝဿသတာယုက (တိ) [(သင္ဂဝဿ + သတ) သင္ဂဝဿသတ + အာယု + က] နှစ်-၁၆၀ (တစ်ရာခြောက်ဆယ်) အသက်ရှည်သော၊ သူ။ သော (ဗာကုလတ္ထေရော) အရဟတ္တံ ပတွာ ---- သင္ဂဝဿသတာ-ယုကော ဟုတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ အပ၊ ၄၊ ၂။ ၂၀၄။

သင္ဂဝဿသဟဿ (န) [သင္ဂဝဿ + သဟဿ] နှစ်-၆ (ခြောက်) သောင်း။ ဝေဿဘုဿ ဘိက္ခဝေ ဘဂဝတော ---- သင္ဂဝဿသဟဿာနိ အာယုပ္ပမာဏံ အဟောသိ။ ဒီ၊ ၂။ ၃။ သင္ဂဝဿသဟဿာနိ (ပေတ။ ၂၁၆) တိ ဝဿာနံ သင္ဂသဟဿာနိ။ ပေတ၊ ၄။ ၂၆၄။

သင္ဂဝဿာတိက္ကမ (ပု) [သင္ဂဝဿ + အတိက္ကမ] နှစ်-၆၀ (ခြောက်ဆယ်) လွန်ရာအခါ။ သစေပိ အဝဟာရကော သင္ဂဝဿာ-တိက္ကမေန တံ ဘဏ္ဍံ အဝဟရတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၂၅။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၀၁။

သင္ဂဝဿိက (တိ) [သင္ဂဝဿ + ဣက] (၁) နှစ်-၆၀ (ခြောက်ဆယ်) ရ-ရှိ-ပြီးသော။ (၂) သိက္ခာ-ဝါ-၆၀ (ခြောက်ဆယ်) ရ-ရှိ-ပြီးသော။ သင္ဂဝဿိကောပိ ---- မိယျတိ။ မဟာနိ။ ၉၂။ (၂) သင္ဂဝဿိကောပိ ပါရိဝါသိကော ပစ္စာ ပဝိသိတွာ ဇာနန္တော နိပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၈၇။

သင္ဂဝဿိကဋီတိကာ (ထီ) [သင္ဂဝဿိကာ + ဋီတိကာ] သိက္ခာ-ဝါ-၆၀ (ခြောက်ဆယ်)-ရ-ရှိ-ပြီးသော ရဟန်းတို့၏-အလှည့် - ထေရ် အစဉ် - ဝါစဉ်။ ဥဒါဟု သင္ဂဝဿိကဋီတိကာယာတိ ?။ ဝိ၊ ၄၊ ၄။ ၉၃။

သင္ဂဝဿိကတ္ထေ (ထေ) ရ (ပု) [သင္ဂဝဿိက + ထေရ] သိက္ခာ-ဝါ-၆၀ (ခြောက်ဆယ်) ရ-ရှိ-ပြီးသော ထေရ်။ သင္ဂဝဿိကတ္ထေရော ဝိယ----သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဝန္ဒမာနော ယေဝ တိဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၀၆။ ဣရိယာပထသမ္ပန္နတာဝိဘာဝနတ္ထံ “ သင္ဂဝဿိကတ္ထေရော ဝိယာ ” တိ ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၅၁။ (-ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၃၄၃။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၃၉)။

သင္ဂဝဿိကမဟာထေရ (ပု) [သင္ဂဝဿိက + မဟာထေရ] ဝါ-သိက္ခာ-၆၀ (ခြောက်ဆယ်)-ရ-ရှိ-ပြီးသောမဟာထေရ်။ အဌပရိက္ခာရဓရော သင္ဂဝဿိကမဟာထေရော ဝိယ အဟောသိ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၃၁၉။

သင္ဂိဝါဟသတ (န) [သင္ဂိ + ဝါဟ + သတ] ဝါဟ ၆ (ခြောက်) ထောင် အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ သင္ဂိဝါဟသတံ သာလိ၊ သုဂန္ဓံ သုဝကာဟဋံ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၅၆။

သင္ဂိဝါဟသဟဿ (န) [သင္ဂိ + ဝါဟသဟဿ] ဝါဟ ၆ (ခြောက်) သောင်း။ သင္ဂိဝါဟသဟဿာနိ၊ ပုပ္ဖာနံ သန္နိပါတယိ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၆၆။ (-ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၂၃၆)။

သင္ဂိဝိဟာရ (ပု) [သင္ဂိ + ဝိဟာရ] ကျောင်း ၆၀ (ခြောက်ဆယ်)။ အထ ခေါ ရာဇဂဟကော သေဋ္ဌိ တေ သင္ဂိဝိဟာရေ

ပရိယောသာပေတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၉၁။

သဋ္ဌိသံဝစ္ဆရ (ပု၊ န) [သဋ္ဌိ + သံဝစ္ဆရ] ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) သော နှစ်၊ နှစ် ၆၀ (ခြောက်ဆယ်)။ သဋ္ဌိသံဝစ္ဆရံ အတိရေကသဋ္ဌိသံဝစ္ဆရပဋိစ္ဆန္နံ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၃၃။

သဋ္ဌိသကဋပူရပ္ပမာဏအလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတ (တိ) [(သဋ္ဌိ + သကဋ) သဋ္ဌိသကဋ + ပူရ + ပမာဏ + အလင်္ကာရ + ပဋိမဏ္ဍိတ] လှည်းအစီး ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) ပြည့်-အတိုင်းအရှည်-ပမာဏ-ရှိသည့် အဆင်တန်ဆာ တို့ဖြင့်-တန်ဆာဆင်-ဆင်မြန်း-ဝတ်ဆင်-အပ်သော။ တိဂါဝုတပ္ပမာဏော အတ္တဘာဝေါ အဟောသိ သဋ္ဌိသကဋပူရပ္ပမာဏအလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတော အစ္ဆရာသဟဿပရိဝါရိတော။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၅၂။

သဋ္ဌိသကဋဘာရ (ပု) [သဋ္ဌိသကဋ + ဘာရ] (၁) လှည်းအစီး ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) တိုက်ဝန်။ (တိ) (၂) လှည်းအစီး ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) တိုက် ဝန်ရှိသော။ (၁) အောက်ပုဒ် ကြည့်။ (တိ) (၂) သဋ္ဌိသကဋဘာရာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတ-ကြည့်။

သဋ္ဌိသကဋဘာရပရိမာဏ (တိ) [သဋ္ဌိသကဋဘာရ + ပရိမာဏ] လှည်းအစီး ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) တိုက်ဝန် အတိုင်းအရှည်-ပမာဏ-ရှိသော။ သဋ္ဌိသကဋဘာရပရိမာဏောတိ ဒိဗ္ဗာလင်္ကာရောတိ ဝိဘူသိတသရီရောတိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၀။

သဋ္ဌိသကဋဘာရပ္ပမာဏ (တိ) [သဋ္ဌိသကဋဘာရ + ပမာဏ] သဋ္ဌိသကဋဘာရပရိမာဏ - ကြည့်။ သာ သဋ္ဌိသကဋဘာရပ္ပမာဏောတိ ဒိဗ္ဗာဘရဏောတိ ---- ဝိစရတိ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၉၃။

သဋ္ဌိသကဋဘာရာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတ (တိ) [သဋ္ဌိသကဋဘာရ+အလင်္ကာရ+ ပဋိမဏ္ဍိတ] လှည်းအစီး ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) တိုက်ဝန် ရှိသည့် အဆင်တန်ဆာတို့ဖြင့်- တန်ဆာဆင်-ဆင်မြန်း-ဝတ်ဆင်-အပ်သော။ ဒေဝပုတ္တော တိဂါဝုတပ္ပမာဏံ သဋ္ဌိသကဋဘာရာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတံ---- အတ္တဘာဝံ ဩလောကေတွာ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၇။ (-ဝိမာန၊ ၄။ ၄၉)။

သဋ္ဌိသတ (တိ) [သဋ္ဌိ + သတ။ သဋ္ဌိ အဓိကာ ယသ္မိံ သတေ တယိဒံ သဋ္ဌိသတံ။ နိရုတ္တိ။ ၃၂၃-နှာ။] ၁၆၀-တစ်ရာခြောက်ဆယ်။ ဧဝံ ကမ္မာနိ စ ပညာသ, ပုရိမာနိ စ ဒသုတ္တရ-သတန္တိ သဋ္ဌိသတံ ပဒါနိ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဝါရေ ဝုတ္တာနိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၁၃။

သဋ္ဌိသတနယ (ပု) [သဋ္ဌိသတ + နယ] ၁၆၀ (တစ်ရာခြောက်ဆယ်) သော နည်း၊ နည်း ၁၆၀ (တစ်ရာခြောက်ဆယ်)။ သဋ္ဌိအဓိက-ကြည့်။

သဋ္ဌိသတသဟဿသင်္ချ (တိ) [သဋ္ဌိသတ + သဟဿ + သင်္ချာ + အ] ၆ (ခြောက်) သန်း အရေအတွက် ရှိသော။ တတော သဋ္ဌိသတသဟဿသင်္ချေသု ဘိက္ခူသု ဥစ္စိနိတွာ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၄၆။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၁၀။

သဋ္ဌိသတသဟဿာဓိက (တိ) [သဋ္ဌိသတသဟဿ + အဓိက] နှစ် ၆ (ခြောက်) သန်း-အပို အလွန်ရှိ-ပိုလွန်-သော။ ဝိပဿီ ဗောဓိသတ္တောပိ ---- သဋ္ဌိသတသဟဿာဓိကာ သတ္တပညာသ ဝဿကောဋိယော တတ္ထ အဋ္ဌာသိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၀။

သင်္ဂသတ္တတိဗျာမပ္ပမာဏ (တိ) [သင်္ဂ + သတ္တတိ + ဗျာမ + ပမာဏ] ၆၀ (ခြောက်ဆယ်), ၇၀ (ခုနစ်ဆယ်) သော အလံအတိုင်းအရှည် ရှိသော။ အလံ ၆၀ (ခြောက်ဆယ်)-အလံ ၇၀-(ခုနစ်ဆယ်)အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ယောတ္တဗဒ္ဓါယ ပန နာဝါယသင်္ဂသတ္တတိဗျာမပ္ပမာဏံ ယောတ္တံ အမောစေတွာ၀။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၉၀။

သင်္ဂသဒ္ဒ (ပု) [သင်္ဂ + သဒ္ဒ] သင်္ဂ-သဒ္ဒါ။ သင်္ဂနိဿိတ-ကြည့်။

သင်္ဂသလာကဘတ္တ (န) [သင်္ဂ + သလာက + ဘတ္တ] ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) သော-သလာကဘတ်-စာရေးတံဆွမ်း။ ဧကေကသ္မိံ ဂါမေ နာနပ္ပကာရာနိ သင်္ဂသလာကဘတ္တာနိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၄။ ၉၉။

သင်္ဂသဟဿ (န) [သင်္ဂ + သဟဿ] (၁) ၆ (ခြောက်) သောင်း။ (တိ) (၂) ခြောက်သောင်း အရေအတွက် ရှိသော။ သင်္ဂသဟဿမတ္တ-လည်းကြည့်။(၁) သင်္ဂဝဿသဟဿာနိတိ ဝဿာနံ သင်္ဂသဟဿာနိ။ ပေတ၊ ၄။ ၂၆၄။ (တိ) (၂) တေ သဗ္ဗေပိ သင်္ဂသဟဿာ အဟေသုံ။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၁၀။

သင်္ဂသဟဿအမစ္စ (ပု) [သင်္ဂသဟဿ + အမစ္စ] ၆ (ခြောက်) သောင်းသော-အမတ်-မှူးမတ်၊ အမတ်-မှူးမတ်-၆ (ခြောက်) သောင်း။ ဒေထာတိ တတ္ထ ဂန္တွာ သင်္ဂသဟဿအမစ္စေ အာဏာပေန္တော ဝေမာဟ။ ဇာ၊ ၄၊ ၇။ ၂၇၁။

သင်္ဂသဟဿကပ္ပမတ္တက (ပု၊ န) [သင်္ဂသဟဿ + ကပ္ပ + မတ္တက] ကမ္ဘာ ၆ (ခြောက်) သောင်း၏ အထက်။ တတ္ထ ဣတော ကပ္ပတော ဟေဋ္ဌာ သင်္ဂသဟဿကပ္ပမတ္တကေ ---- ရဇ္ဇံ ကာရေသိ။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၂၉၉။

သင်္ဂသဟဿကောဋ္ဌာဂါရ (န) [သင်္ဂသဟဿ + ကောဋ္ဌာဂါရ] ၆ (ခြောက်) သောင်းသော-ကျီ-ကျီအိမ်-ဘဏ္ဍာတိုက်၊ ကျီ-ကျီအိမ်-ဘဏ္ဍာတိုက်-၆ (ခြောက်) သောင်း။ သင်္ဂသဟဿကောဋ္ဌာဂါရေ ဝိဟယော ခေပေတွာ။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၂၂၆။

သင်္ဂသဟဿမတ္တ (တိ) [သင်္ဂသဟဿ + မတ္တာ] ၆ (ခြောက်) သောင်းအတိုင်းအရှည် ရှိသော။ တေ သဗ္ဗေပိ သင်္ဂသဟဿမတ္တာ အဟေသုံ။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၄၂။

သင်္ဂသဟဿာဓိက (တိ) [သင်္ဂသဟဿ + အဓိက] ၆ (ခြောက်) သောင်း-အပိုအလွန်ရှိ-ပိုလွန်-သော။ သင်္ဂကုလသတသဟဿ-ကြည့်။

သင်္ဂသဟဿာဓိကနဝယောဇနသတသဟဿဗဟလ (တိ) [သင်္ဂသဟဿာဓိက + နဝယောဇနသတသဟဿ + ဗဟလ] ယူဇနာ ၆ (ခြောက်) သောင်း အလွန်ရှိသော ၉ (ကိုး) သိန်း အထုရှိသော၊ ယူဇနာ ၉ (ကိုး) သိန်း ၆ (ခြောက်) သောင်း အထုရှိသော။ တေ ဝါယန္တာ သင်္ဂသဟဿာဓိကနဝယောဇနသတသဟဿဗဟလံ ဥဒကသန္ဓာရကံ ဝါတံ ဥပဋ္ဌိန္ဒန္တိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၁၄၈။

သင်္ဂီတ (တိ) [ဒွိ + သင်္ဂ + သိတ။ အာဒိလောပ။] ၆၂ (ခြောက်ဆယ်နှစ်) ပါးသော မိစ္ဆာအယူကိုမှီသော။ အထ သင်္ဂီတာ သဝိတက္ကာ။ ထေရ၊ ၃၆၉။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၅၁၄။ " အထ သင်္ဂီတာ " တိ ပါဠိတိ အဓိပ္ပါယေန ကေစိ " သင်္ဂမ္ဘာရမ္မဏနိဿိတာ"တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ၊ "အဋ္ဌသင်္ဂီတာ

သဝိတက္ကာ " တိ ပန ပါဠိ၊ အပ္ပကံ ဟိ ဦနံ အဓိကံ ဝါ န ဂဏနူပဂံ ဟောတီတိ။ အဋ္ဌသဋ္ဌိသိတာတိ ဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတသန္နိဿိတာ မိစ္ဆာဝိတက္ကာတိ အတ္တောတိ ကေစိ ဝဒန္တိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၂၃။

သဋ္ဌိဟတ္ထ (တိ) [သဋ္ဌိ + ဟတ္ထ] အတောင် ၆၀ (ခြောက်ဆယ်)-ရှိ-ရှည်-ကျယ် ဝန်း - မြင့် - သော။ ယာ ပန ဒီဃတော သဋ္ဌိဟတ္ထာပိ တိရိယံ တိဟတ္ထာ ဝါ ဦနက- စတုဟတ္ထာ ဝါ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၄။ ကင်္ခါ။ ၁၃၄။ သဋ္ဌိဟတ္ထေ ယရေ ယောဇနသတန္တရေပိ ဝါ ဒွေ ဇယမ္ပတိကာ ဝသန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၄။ သောပိ သဋ္ဌိဟတ္ထံ ဝံသံ အဘိရုယှ တဿ မတ္ထကေ အဋ္ဌာသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၂။

သဋ္ဌိဟတ္ထအသီတိဟတ္ထပ္ပမာဏ (တိ) [သဋ္ဌိဟတ္ထ+ အသီတိဟတ္ထ + ပမာဏ] အတောင် ၆၀ (ခြောက်ဆယ်), အတောင် ၈၀ (ရှစ်ဆယ်) အတိုင်းအရှည်-ပမာဏ-ရှိသော။ သဋ္ဌိဟတ္ထအသီတိဟတ္ထပ္ပမာဏေန အဋ္ဌိစမ္မ- မတ္တေနေဝ အတ္တဘာဝေန။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၉။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၃။

သဋ္ဌိဟတ္ထစက်မ (ပု) [သဋ္ဌိဟတ္ထ + စက်မ] အတောင် ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) ရှိသော စကြံ။ သဋ္ဌိဟတ္ထစက်မေ ဒိဝါဋ္ဌာနေ နိသီဒိမှာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅၆။

သဋ္ဌိဟတ္ထဋ္ဌာန (န) [သဋ္ဌိဟတ္ထ + ဌာန] အတောင် ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) ရှိသော-အရပ်- ဌာန။ တေ သဋ္ဌိဟတ္ထဋ္ဌာနံ ခဏိံသု။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၄။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၄၂)။

သဋ္ဌိဟတ္ထပ္ပမာဏ (တိ) [သဋ္ဌိဟတ္ထ + ပမာဏ] အတောင် ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) အတိုင်းအရှည် - ပမာဏ - ရှိသော။ ဝေဠုပရမ္ပရာယ သဋ္ဌိဟတ္ထပ္ပမာဏံ အာကာသံ အာရောပိတဿ ရတ္တိဘာဂေ သမန္တာ ယောဇနပ္ပမာဏံ ဩကာသံ အာဘာ ဖရတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၆၀။

သဋ္ဌိဟတ္ထမတ္တ (တိ) [သဋ္ဌိဟတ္ထ + မတ္တာ] အတောင် ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) အတိုင်းအရှည် ရှိသော။ ဗဟိ သဋ္ဌိဟတ္ထမတ္တေ မဟာစက်မေ အပရာပရံ စင်္ကမိတွာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈။

သဋ္ဌိဟတ္ထုဗ္ဗေဓ (တိ) [သဋ္ဌိဟတ္ထ + ဥဗ္ဗေဓ] သဋ္ဌိရတနမုဗ္ဗေဓ-ကြည့်။ သရီရံ သဋ္ဌိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၈၊ ၇၀။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၀-၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၈-၉၊ ၅၁။

သဋ္ဌိဟာယန (တိ) [သဋ္ဌိ + ဟာယန။ ပဋ္ဌိဟာယန- သံ။ သဋ္ဌိဟာယန-အဒ္ဓမာဂဓီ။] နှစ် ၆၀ (ခြောက်ဆယ်) ရှိသောအခါ၌ အား အင် ဆုတ်ယုတ်သော (ဆင်)။ သဋ္ဌိဟာယနာ (အပ၊ ၁။ ၅၈) တိ သဋ္ဌိဝဿကာလေ ဟာယနဗလာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၂။ သဋ္ဌိဟာယန (ဇာ၊၁။၇၈) န္တိ ဇာတိယာ သဋ္ဌိဝဿကာလသ္မိံဋ္ဌိ ကုဉ္ဇရာ ထာမေန ပရိဟာယန္တိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၀။ သဋ္ဌိဟာယန (ဇာ၊ ၁။ ၁၂၄) န္တိ သဋ္ဌိ- ဝဿကာလေ ဟာယနဗလံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၂။

သဋ္ဌုံ (ဗျ) [သဇ + တုံ။ သဇ္ဇတိ-မှ။ - သံ။] ဖမ်းယူခြင်းငှာ၊ ဖမ်းယူရန်။ သဋ္ဌုံ (ဇာ၊ ၂။ ၂၂၆) န္တိ ဂဏှိတုံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၀။ (သီ၊ ဣ၊ မူ)။

သဋ္ဌ¹ (တိ) [သဋ္ဌ + အ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၅၆၊ ၂၉၈။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၇၃၇။ ဂဋ္ဌ-သံ။ သပ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (ပု) (န) (၁) ကောက်ကျစ်-

စဉ်းလဲ-လိမ်လည်-လှည့်ပတ်-လှည့်စား-ခြင်း၊ မိမိ၌ ထင်ရှားမရှိသော ဂုဏ်ကို ပြခြင်း။ (၂) ကောက်ကျစ် - စဉ်းလဲ - လိမ်လည် - လှည့်ပတ်-လှည့်စား-တတ်သော၊ ကောင်းမွန်-မှန်ကန်-စွာ မပြောဆို တတ်သော၊ သူ။ (ပု) (နု) (၁) ယံ တတ္ထ သဌံ သဌတာ သာဌေယျံ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၃၇၂။ မဟာနိ။ ၃၀၉။ သဌန္တိ အသန္တဂုဏဒီပနံ ကေရာဋိယံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇၅။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၇၁။ သဌ၂-လည်းကြည့်။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၄)။ (၂) သဌော (ဒီ၊ ၃။ ၂၀၄။ အံ၊ ၁။ ၁၂၇။ အံ၊ ၃။ ၂၉၄) တိ ကေရာဋိကော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၇။ ပရေ သဌာ ဘဝိဿန္တိ။ မ၊ ၁။ ၅၂။ သဌယန္တိတိ သဌာ၊ န သမ္မာ ဘာသန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ကေရာဋိက-ယုတ္တာနမေတံ အဓိဝစနံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၃။ သဌယန္တိတိ သဌာ အညထာ အတ္တာနံ အညထာ ပဝေဒနကာ။ တေ ပန ယသ္မာ န ယထာဘူတဝါဒိနော၊ တသ္မာ အာဟ “ န သမ္မာ ဘာသန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ ”တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၁။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၀၇)။ သဌော (အဘိ၊ ဝိ။ ၃၇၂) တိ အသန္တဂုဏဒီပနတော န သမ္မာ ဘာသိတာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇၅။ န သမ္မာ ဘာသိတာတိ ယော န သမ္မာ ဘာသတိ၊ သော သဌောတိ ဒဿေတိ။ မူလ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၂။ အသမ္မာဘာသနေ သဌ သဒ္ဒေါ လောကေ နိရူဠှောတိ အာဟ “ယော န သမ္မာ ဘာသတိ၊ သော သဌော ” တိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၁၉။ နိကတော စ သဌော နုဇု။ ဓာန်။ ၇၃၇။ (-ဒီ၊ ၂။ ၂၀၆။ ဓမ္မ။ ၄၉၊ ၅၁)။

သဌ၂ (တိ) [သဌ + ဏ] ကောက်ကျစ်-စဉ်းလဲ-လိမ်လည်-လှည့်ပတ်-လှည့်စား- ခြင်း ရှိသော၊ မိမိ၌ ထင်ရှားမရှိသော ဂုဏ်ကို ချီးမွမ်းခြင်း ရှိသော၊ သူ။ သဌနံ အသန္တဂုဏ-သမ္ဘာဝနံ သဌော၊ သော ဧတဿ အတ္ထီတိ သဌော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉။

သဌကမ္မ (နု) [သဌ + ကမ္မ] ကောက်ကျစ်-စဉ်းလဲ-လိမ်လည်- လှည့်ပတ်-လှည့်စား-သော အမှု။ ဧတဿ သဌကမ္မံ ပါကဋံ ကရိဿာမိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၅။

သဌဇာတိက (တိ) [သဌာ + ဇာတိ + က] ကောက်ကျစ်-စဉ်းလဲ-လိမ်လည်-လှည့်ပတ်-လှည့်စား-သောသဘောရှိသော။ မာတုဂါမော နာမ ယေဘုယျေန သဌဇာတိကော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၈။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၅၈။

သဌတိ (ကြိ) | သဌ + အ + တိ။ ဂဌတိ-သံ။ | သဌယတိ-အနက်ကြည့်။ သဌတိ။ သဌော။ သဌောတိ ကေရာဋိကော ဝုစ္စတိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၅၆။

သဌတ္တ (နု) [သဌ + တ္တ] ကောက်ကျစ်-စဉ်းလဲ-လိမ်လည်-လှည့်ပတ်-လှည့်စား-သော သူ၏ အဖြစ်။ သာဌေယျာနီတိ သဌတ္တာနိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၂၆။

သဌန (နု) [သဌ + ယု။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၅၆၊ ၂၉၈။] ကောက်ကျစ်-စဉ်းလဲ-လိမ်လည်-လှည့်ပတ်-လှည့်စား-ခြင်း။ မိမိ၌ ထင်ရှား မရှိသောဂုဏ်ကို ချီးမွမ်းခြင်း။ သဌနံ အသန္တ-ဂုဏသမ္ဘာဝနံ သဌော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉။

သဌပုရိသ (ပု) [သဌ + ပုရိသ] ကောက်ကျစ်- စဉ်းလဲ-လိမ်လည်-လှည့်စား-သော ယောကျ်ား။ နိပ္ပေသောတိ သဌပုရိသော ဝိယ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၅။

သဌ္ဌာယတိ=သဌ္ဌေတိ (ကြိ) [သဌ + ဏာယ + တိ။ သဌ အသမ္မာဘာသနေ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၉၈။ ၵဌာယတိ-သံ။] ကောက်ကျစ်-စဉ်းလဲ-လိမ်လည်-လှည့်ပတ်- လှည့်စား-၏။ သဌ္ဌာယန္တီတိ သဌာ၊ န သမ္မာဘာသန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၃။ သဌ္ဌာယတိ န သမ္မာ ဘာသတီတိ သဌော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၆၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၀၇။

သဌရူပ (တိ) [သဌ + ရူပ] ကောက်ကျစ်-စဉ်းလဲ-လိမ်လည်-လှည့်ပတ်- လှည့်စား-သော သဘောရှိသော။ ဒိတ္တရူပါတိ သဌရူပါ ခုတ္တဇာတိကာ ဟုတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၁၄၃။

သဌသဒ္ဒ (ပု) [သဌ + သဒ္ဒ] သဌ-သဒ္ဒါ။ အသမ္မာဘာသနေ သဌသဒ္ဒေါ လောကေ နိရုဠှောတိ အာဟ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၁၉။

သဌာကာရ (ပု) [သဌ + အာကာရ] ကောက်ကျစ်-စဉ်းလဲ-လိမ်လည်- လှည့်ပတ်- လှည့်စား-သော အခြင်းအရာ။ သဌတာတိ သဌာကာရော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇၅။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၇၁။

သဌိလ (တိ) [သဌ + ဣလ။ ဏွာဒိ။ ၁၈၉။ ၵိထိလ-သံ။ သဗိလ-ပါကတ။] (၁) လျော့သော။ (ပု) (၂) ကောက်ကျစ်-စဉ်းလဲ-သော။ (၁) ယံ ကိဉ္စိ သဌိလံ ကမ္မံ။ သံကိလိဋ္ဌဉ္စ ယံ ဝတံ။ ထေရ၊ ၂၇၀။ ॥ PTS (ပု) (၂) သဌတိ ဝဉ္စေတီတိ သဌိလော-သဌော။ ဏွာဒိ။ ၇။ ၁၈၉။

သဏ္ဍ (ပု) [သဏ္ဍ + အ။ သဏ္ဍ သဒ္ဒေ၊ ကတ္တရိ အ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၂၀၅။ (န) ၵဏ္ဍ-သံ။ (ပု၊ န) သဏ္ဍ-ပြာ။] ပိုက်ဆံလျှော်ပင် (မြမ်ခိုင်ခံ့သော အခွံအခေါက်ရှိသော သစ်ပင်တစ်မျိုး)။ သဏ္ဍော နာမ ထိရတ္တစေ ဂေဟာ ရုက္ခယောနိ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၂၀၅။ သဏ္ဍောဟိ သဏ္ဍဝါကေဟိ နိဗ္ဗတ္တဝတ္ထာနိ သာဏာနိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅၆။

သဏ္ဍတိ (ကြိ) [သဏ္ဍ + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၆၁။ ၵဏ္ဍတိ-သံ။] (၁) အသံပြု-မြည်-မြည်ဟီး-၏။ (၂) ပေး-ပေးကမ်း-၏။ (၁) ယထာ မဟာရာဇ ကုမ္ဘော သမ္ပုဏ္ဏော န သဏ္ဍတိ။ မိလိန္ဒ။ ၄၀၁။ သဏ္ဍတေ ဝါ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၉) တိ သဏ္ဍတိ ဝိယ သဒ္ဒံ ကရောတိ ဝိယ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၇။ သဏ္ဍတေ ဝါ (သံ၊ ၁။ ၇) တိ သဏ္ဍတိ ဝိယ မဟာဝိရဝံ ဝိယ မုစ္စတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃။ (-ဇာ၊ ၂။ ၃၂၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၂၇၆)။ (၂) စဏ္ဍ သဏ္ဍ ဒါနေ၊ စဏ္ဍတိ သဏ္ဍတိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၆၁။

သဏ္ဍန္တ (တိ) [သဏ္ဍ + အ + အန္တ] အသံပြု-မြည်ဟီး-သော။ ---- ကုန္တဒိယော သဏ္ဍန္တာ သဒ္ဒံ ကရောန္တာ----။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၇။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၂၇၆)။

သဏ္ဍမာန (တိ) [သဏ္ဍ + မာန] သဏ္ဍန္တ-ကြည့်။ သဏ္ဍမာနမေဝ စေတ္ထ " သဏ္ဍတေ ဝါ " တိ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃။

သဏ္ဍမာနသုတ္တ (န) [သဏ္ဍမာန + သုတ္တ] သဏ္ဍမာနသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဂါထာ ဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-သံယုတ်၊ ၂-ဝဂ်၊ ၅-သုတ်။ သံ၊ ၁။ ၇။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃-၄။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၈-၉။

သဏ္ဍယတိ (ကြိ) [သဏ္ဍ + ဏာယ + တိ] သဏ္ဍေတိ-ကြည့်။

သဏဝါက (ပု) | သဏ + ဝါက | ပိုက်ဆံလျှော်မျှင်။ သဏ-ကြည့်။

သဏီ (ကြိ၊ ဝိ) | သဏ + ဣ။ ဂနိ-သမာသ်၌ သုံးသည်၊ ဂနဲရ်၊ ဂနဲသ-သံ။ သဏိအ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ | သဏိကံ-ကြည့်။ဟံသောဝ ပဂ္ဂယှ သဏီ နိက္ခမ။ သုတ္တနိ။ ၃၃၁။ (သျာ၊ ကြ၊ မူ)။

သဏိကံ (ဗျ) | သဏ + ဏ္ဍ။ ဂနဲရ်၊ ဂနဲသ်-သံ။ သဏိအံ-ပါကတ။ သဏိအ-အဒ္ဓမာဂဓီ။ ဓာန်။ ၁၁၅၃-ဂါထာ။ | (၁) ဖြည်းဖြည်း, နှေးနှေး, ဖြည်းညှင်းစွာ, နှေးကွေးစွာ။ (၂) နူးညံ့စွာ, သိမ်မွေ့စွာ, ညင်သာစွာ။ (၁) သဏိကံ ဇီရတိ (သံ၊ ၁။ ၈၂) တိ သော ဘောဇနေ မတ္တညူ ပုဂ္ဂလော ပရိမိတာဟာရတာယ သဏိကံ စိရေန ဇီရတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၅။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၂၇)။ (၂) သဏိက (သံ၊ ၁။ ၈၂) န္တိ မန္ဒံ မုဒုကံ၊ အပရိဿယမေဝါတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၅။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၇)။

သဏိကဝုတ္တိ (ထီ) | သဏိက + ဝုတ္တိ | ဖြည်းနှေးစွာ ဖြစ်ခြင်း။ ဒန္ဓာယိတတ္တန္တိ ဝိဿဇ္ဇနေ မန္ဒတ္တံ သဏိကဝုတ္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၀၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၃၂။

သဏိကသဏိကံ (ဗျ) | သဏိကံ + သဏိကံ | အလွန် ဖြည်းညှင်းစွာ။ အာဓုတန္တိ မန္ဒေန မာလုတေန သဏိကသဏိကံ ဝိဓူပယမာနံ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၂။

သဏိတဗ္ဗ (တိ) | သဏ + တဗ္ဗ။ သဏ အဗျတ္တ-သဒ္ဒေ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၆၁။ | အသံပြု-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ မဟာရာဇ ယောဂိနာ ---- သာမညေ ပါရမီ ပတ္တာ န သဏိတဗ္ဗံ။ မိလိန္ဒ။ ၄၀၁။

သဏောတိ • သဏာယတိ (ကြိ) | သဏ + ဏော + တိ။ ဂဏတိ-သံ။ | ပေး-ပေးကမ်း-၏။ သဏ ဒါနေ။ သဏောတိ၊ သဏာယတိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၀၂။

သဏ္ဌ (ပု) | သံ + ဌာ + ဏာပေ + အ။ ကာရိတလောပ။ (တိ) သံသ္ထ-သံ။ သံဌ-ပြာ။ | (ရှိမခိုးအပ် အစရှိသည်ဖြင့်) ကောင်းစွာ-တည်စေ-ပြုမူ-အပ်သော အခြင်းအရာ။ သဏ္ဌပေသုန္တိ "နေဝ အဘိဝါဒေတဗ္ဗော"တိ-အာဒိနာ သဏ္ဌံ ကိရိယာကာရံ အကံသု။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၂။

သဏ္ဌာန (န) | သံ + ဌာ + ယု။ သဏ္ဌာန? | ရပ်တန့်- လျှော့လျှော့ ပြု - ဆုတ်နစ်- ခြင်း။ နေဝ အဇ္ဈေတ္တ သဏ္ဌာနံ။ ဝိမာန။ ၂၂။ မေဝိရိယဿ သဏ္ဌာနံ သိထိလီကရဏန္တိ ဝီရိယံ သမုစ္ဆေဒေန္တိ ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေသိ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၈၆။

သဏ္ဌိတိ (ကြိ) | သံ + ဌာ + အ + အန္တိ။ သဏ္ဌာတိ-မှ။ | သဏ္ဌာတိ-ကြည့်။ န သဏ္ဌန္တိ (အံ၊ ၂။ ၃၂၁-၃) တိ နပ္ပတိဋ္ဌဟန္တိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၁။ သဏ္ဌန္တိ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀) တိ သဏ္ဌဟန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၉။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၄။

သဏ္ဌပန • သဏ္ဌာပန (ထီ၊ န) | သံ + ဌာ + ဏာပေ + ယု။ ကာရိတေ ကွစိ ရဿတ္တံ၊ ဌပေတွာ။ ပဋ္ဌပေတွာ။ ပတိဋ္ဌာပေတွာ။ နိရုတ္တိ။ ၅၁၁။ တစ်နည်း- သံ + ထပ + ယု။ ထ-ကို ဌ-ပြု။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၂၇။ သံသ္ထာပန-သံ။ သံဌဝဏ • သံဌာဝဏ-ပြာ။ | (၁) ကောင်းစွာ - တည်စေ - ထား - ခြင်း။

(၂) စောင့်စည်းခြင်း။ (၃) ပြုပြင် စီရင်-ပြုပြု ပြင်ပြင်လုပ်-ခြင်း၊ ကြည်ညိုဖွယ် ဖြစ်အောင် ပြုခြင်း။ (၄) ကျင့်စေခြင်း။ (၅) (အပြစ်ကို) လျှို့ဝှက်- ဖုံးလွှမ်း-ခြင်း။ (၁) ကောင်းစွာ-တည်စေ-ထား-ခြင်း။ စိတ္တဿ သဏ္ဌပန (ထေရ၊ ၃၀၆) န္တိ ---- ဧဝံ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တာဒိ-ဝသေန စိတ္တဿ သမ္မာ ဌပနံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၀။(၂)စောင့်စည်းခြင်း။ ဣဒံ ကာယကမ္မာဒီနံ သဏ္ဌပနံ သံယမနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇။ (၃) ပြုပြင်စီရင်-ပြုပြု ပြင်ပြင်လုပ်-ခြင်း၊ ကြည်ညိုဖွယ်ဖြစ်အောင် ပြုခြင်း။ သဏ္ဌပနာ (အဘိ၊ ဝိ။ ၃၆၅။ မဟာနိ။ ၁၇၃) တိ အဘိသင်္ခရဏာ၊ ပါသာဒိကဘာဝကရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၆၄။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၃။ (၄) ကျင့်စေခြင်း။ (၅) (အပြစ်ကို) လျှို့ဝှက် -ဖုံးလွှမ်း -ခြင်း။ သဏ္ဌပနဠ္ဌတ္တ တိရစ္ဆာနကထာယ အညမညသ္မိံ အဂါရဝဿ ဗဟာပနဝသေန အာစာရဿ သိက္ခာပနံ ယထာဝုတ္တဒေါသဿ နိဂ္ဂူဟနဠ္ဌ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၇၁-၂။

သဏ္ဌာပိတ (တိ) [သံ + ဌာ + ဏာပေ + တ။ နိရုတ္တိ။ ၅၁၁။ တစ်နည်း- သံ + ထပ + တ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၂၇။ သံသ္ထာပိတ-သံ။ သံဌဝိအ-ပါကတ။] ကောင်းစွာ-တည်စေ-ထား-အပ်သော။ သဏ္ဌာပိတာ(မဟာနိ။ ၅၅)တိ ပစ္စယဝသေနနေဝ သမ္မာ ဌပိတာ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၅။ (-မိလိန္ဒ။ ၃၁၃။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၀)။

သဏ္ဌာပိတယရာဝါသ (တိ) [သဏ္ဌာပိတ + ယရာဝါသ] ကောင်းစွာ-တည်-ဖြစ်-စေ အပ်သော အိမ်ထောင်ခြင်း (အိမ်ရာ ထောင်သော လူ၏ဘောင်၌ နေခြင်း) ရှိသော၊ သူ။ ဗောဓိသတ္တော ---- သဗ္ဗသိပ္ပါနိ ဥဂ္ဂဏှိတွာ သဏ္ဌာပိတယရာဝါသော မာတာပိတူနံ အစ္စယေန ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၄။

သဏ္ဌပေတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဌာ + ဏာပေ + တဗ္ဗ။ နိရုတ္တိ။ ၅၁၁။ တစ်နည်း- သံ + ထပ + တဗ္ဗ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၂၇။] ကောင်းစွာ-တည်စေ-ထား-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ ဧဝံ ခေါ် အာဝုသော စိတ္တံ သဏ္ဌပေတဗ္ဗ (အံ၊ ၁။ ၄၀၆) န္တိ ---- သဏ္ဌပေတဗ္ဗံ၊ ---- သမာဒဟိတဗ္ဗံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၅။ သဏ္ဌပေတဗ္ဗ (အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၅)န္တိ သမ္မဒေဝ ဌပေတဗ္ဗံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၀။ (-မ၊ ၃။ ၁၅၃။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၄)။

သဏ္ဌပေတိ ◾ သဏ္ဌာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဌာ + ဏာပေ + တိ။ ကာရိတေ ကွစိ ရဿတ္တံ။ ဌပေတွာ၊ ပဋ္ဌပေတွာ၊ ပတိဋ္ဌာပေတွာ။ နိရုတ္တိ။ ၅၁၁။ သံသ္ထာပယတိ-သံ။ သံဌဝေဣ-ပြာ။] (၁) တည်စေ-ဖြစ်စေ-ထား-၏။ (၂) ကောင်းစွာ-ရှိသေစွာ-တည်စေ-ဖြစ်စေ-ထား-၏။ (၃) ပြုပြင် စီရင်-ပြုပြု ပြင်ပြင် လုပ်-၏၊ ကြည်ညိုဖွယ် ဖြစ်အောင် ပြု၏။ (၄) အချင်းချင်း သဘောတူညီခြင်း-ကတိကဝတ်-ကို ပြု၏။ (၅) ကောင်းစွာ ထား၏-- (က) ကျင့်စေ၏။ (ခ) (အပြစ်ကို) ဖုံးလွှမ်း၏။ (၁) တည်စေ-ဖြစ်စေ- ထား-၏။ ကုမ္မဂ္ဂံ သဏ္ဌပေတိ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၁) တိ ဓနံ ပတိဋ္ဌာပေတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၆၉။ (၂) ကောင်းစွာ-ရှိသေစွာ-တည်စေ-ဖြစ်စေ-ထား - ၏။ ကုလဝံသံ သဏ္ဌပေဿာမိ (ဒီ၊ ၃။ ၁၅၄) တိ မာတာပိတူနံ သန္တကံ ---- အဝိနာသေတွာ ရက္ခန္တောပိ ကုလဝံသံ

သဏ္ဌာပေတိ နာမ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၅။ သဏ္ဌာပေမိ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၇) တိ သမ္ပဒေဝ ပဋ္ဌပေမိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၀။ ဂမန် သဏ္ဌာပေတိ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅) တိ ဝိသေသလာဘိနံ ဂမနံ ဝိယ အတ္တနော ဂမနံ သဏ္ဌစ္စံ ဋ္ဌပေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၃-၄။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၉-၇၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၃)။ (၃) ပြုပြင် စီရင်-ပြုပြု ပြင်ပြင်လုပ်-၏၊ ကြည်ညိုဖွယ် ဖြစ်အောင်ပြု၏။ ဂမနံ သဏ္ဌာပေတိ (မဟာနိ။ ၁၇၃) တိ အဘိက္ကမာဒိဂမနံ အဘိသင်္ခရောတိ၊ပါသာဒိ-ကဘာဝံ ကရောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၃။ (၄) အချင်းချင်း သဘောတူညီခြင်း-ကတိကဝတ်-ကို ပြု၏။ သဏ္ဌာပေသု (ဝိ၊ ၃။ ၁၂) န္တိ ကတိကံ အကံသု။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၆။ သဏ္ဌာပေသုန္တိ “ နေဝ အဘိဝါဒေ-တဗ္ဗော ” တိအာဒိနာ ကတိကံ အကံသု။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၆၆။ (၅) ကောင်းစွာထား၏-- (က) ကျင့်စေ၏။ (ခ) (အပြစ်ကို)ဖုံးလွှမ်း၏။ သဏ္ဌာပေသိ (ဒီ၊ ၁။ ၁၆၇။ မ၊ ၃။ ၁၈၁) သိက္ခာပေသိ၊ ဝဍ္ဎမသော ပဋိစ္ဆာဒေသိ။ ယထာ သုသဏ္ဌိတာ ဟောတိ၊ တထာ နံ ဋ္ဌပေသိ၊ ယထာ နာမ ပရိသမဇ္ဈံ ပဝိသန္တော----တထာ နံ ဋ္ဌပေသီတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၂။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၇။ သဏ္ဌာပေသီတိ သညမနဝသေန သမ္ပဒေဝ ဋ္ဌပေသိ။ သဏ္ဌာပနဉ္စေတ္ထ တိရိစ္ဆာနကထာယ အညမညသ္မိံ အဂါရဝဿ စဇာပနဝသေန အာစာရသိက္ခာပနံ, ယထာ-ဝုတ္တဒေါသဿ နိဂ္ဂဟနဉ္စ ဟောတီတိ အာဟ “ သိက္ခာပေသိ ” တိအာဒိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၇၁-၂။

သဏ္ဌ (သဏ္ဌာ) ပေတုံ (ဗျ) ‌| သံ + ဌာ + ဏာပေ + တုံ | ကောင်းစွာ-တည်စေ-ဖြစ်စေ-ထား-ခြင်းငှာ။ သဏ္ဌာပေတုန္တိ သမ္မာ ဋ္ဌပေတုံ။ သမ္ပဒေဝ ပဝတ္တေတုန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၃၇။ (-ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၆၉)။

သဏ္ဌာပေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) | သံ + ဌာ + ဏာပေ + တွာ | (၁) ကောင်းစွာ-တည်စေ-ဖြစ်စေ-ထား-စုရုံး-ပေါင်းစု-၍။ (၂) ပြုပြင် စီရင်-ပြုပြု ပြင်ပြင်လုပ်-၍။ (၁) တတ္ထ ယေ ကေဏိယဇဋိလော ဝိယ ကုဍ္ဍမံ့ သဏ္ဌာပေတွာ ဝသန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၁။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၈။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၂။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄)။ (၂) ဣရိယာပထံ သဏ္ဌာပေတွာ(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊၂။ ၇၃)တိ ပမာနာနုရူပံ ကတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၈။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄၀။ ဂါမပ္ပဝေသနတ္ထာယ ဝါ သဏ္ဌာပေတွာ နိဝါသနဝသေန။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၆။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၆-၈)။

သဏ္ဌာပေန္တ (တိ) | သံ + ဌာ + ဏာပေ + အန္တ | (၁) ကောင်းစွာ-တည်စေ-ဖြစ်စေ-ထား-သော၊ သူ။ (၂) ပြုပြင်စီရင်-ပြုပြုပြင်ပြင်လုပ်-သော။ (၃) ကောင်းစွာ-ထား-ချိမ-ချိပင့်-သော။ (၁) သော အပရေန သမယေန ကုဍ္ဍမံ့ သဏ္ဌာပေန္တော တသ္မိံ နဂရေယေဝ မဟာဝိဘဝေါ ဂဟပတိ ဟုတွာ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၀။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၀၊ ၂၄၄)။ (၂) ကုဟကဘာဝေန ဣရိယာပထံ သဏ္ဌာပေန္တော စိတ္တေန အနုပသန္တော န ဥပသန္တာကာရံ ဒဿေတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃။ (-စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၄) (၃) ရာဇာ သံဝိဂ္ဂဟဒယော ဟတ္ထေန သာဋကံ သဏ္ဌာပေန္တော တုရိတတုရိတော နိက္ခမိတွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၅။ ဒုန္နိဝတ္ထံ ဝါ ဒုပ္ပါရုတံ ဝါ သဏ္ဌာပေန္တဿ အနာပတ္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၅။

သဏ္ဌာပေန္တီ (ကာ၊ ကြိ) | သံ + ဌာ + ဏာပေ + အန္တီ | ကောင်းစွာ-တည်စေ-

ဖြစ်စေ-ထား-ကုန်၏။ တံ ဒိသွာ ပုန အညေ သဏ္ဌာပေန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၅။

သဏ္ဌာပေမိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဌာ + ဏာပေ + မိ] သဏ္ဌာပေတိ (၂) ကြည့်။

သဏ္ဌာပေသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဌာ + ဏာပေ + ဤ] (၁) ကောင်းစွာ-တည်စေ-ဖြစ်စေ-ထား-ပြီ။ (၂) ကျင့်စေပြီ။ (၃) (အပြစ်ကို) ဖုံးလွှမ်းပြီ။ (၁) သော တေန သာပတေယျေန ကုဋုမ္ဗံ သဏ္ဌာပေသိ။ ဝိ၊ ၁။ ၈၄။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၂-၄၊ ၃၈၁)။ (၂) (၃) သဏ္ဌာပေတိ (၅) (၆) ကြည့်။

သဏ္ဌာပေသုံ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဌာ + ဏာပေ + ဥံ] (၁) တည်စေ-ဖြစ်စေ-ထား-ကုန်ပြီ။ (၂) အချင်းချင်း သဘောတူညီခြင်း-ကတိက ဝတ်-ကို ပြုကုန်ပြီ။ (၁) တံ မာတာပိတရော သမဇာတိကာယ ကုမာရိယာ ဒါတုံ ဒိဝသံ သဏ္ဌာပေသုံ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၁။(၂) သဏ္ဌာပေတိ (၄) အနက်ကြည့်။

သဏ္ဌာပေဿတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဌာ + ဏာပေ + ဿတိ] ကောင်းစွာ-တည်စေ-ဖြစ်စေ-ထား-လတ္တံ့-အံ့-လိမ့်မည်။ ကော ဒါနိတိ ဣဒါနိ ကော သဏ္ဌာပေဿတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၁၁၁။

သဏ္ဌာပေဿာမိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဌာ + ဏာပေ + ဿာမိ] (က) တည်စေ-ဖြစ်စေ-ထား-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ (ခ) ကောင်းစွာ-တည်စေ-ဖြစ်စေ-ထား-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ (က) (ခ) ကုဋုမ္ဗမေဝ သဏ္ဌာပေဿာမိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၃။ ကုလဝံသံ သဏ္ဌာပေဿာမီတိ ----။ ဣဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ " ကုလဝံသံ သဏ္ဌာပေဿာမိ "တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၅-၆။

သဏ္ဌာပေဟိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဌာ + ဏာပေ + ဟိ] (သင်) တည်စေ-ဖြစ်စေ-ထား-လော့။ အရိယေ တုဏှီဘာဝေ စိတ္တံ သဏ္ဌာပေဟိ။ သံ၊ ၁။ ၄၆၂။ (-စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၀၄)။

သဏ္ဌာမာနက (တိ) [သံ + ဌာ + မာန + က] ကောင်းစွာ တည်သော။ ပူရိတမ္ပိ ယာဝ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနာ သဏ္ဌာမာနကံ နိမိတ္တုပဂံ။ ကင်္ခါ။ ၈၉။ (-ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၄၁)။

သဏ္ဌာဟတိ (ကြိ) [သံ + ဌာ + အ + တိ။ ဌာဓာတ်နောင် ဟအက္ခရာ လာ၊ ဌာဓာတ်၏ အစိတ် အာ-ကို ရဿပြု။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၀၅၅။ ရူ။ ၄၉၃။ တစ်နည်း- ဌာဓာတ်ကို ဌဟ-ပြု။ နိရုတ္တိ။ ၆၀၇။ သဏ္ဌာတိ-ကြည့်။] (က) တည်-ဖြစ်-၏။ (ခ) ကောင်းစွာတည်၏။ (ဂ) အညီ အမျှတည်၏။ (က) ဝိနဿန္တဉ္စ ကေတောဝ ဝိနဿတိ၊ သဏ္ဌဟန္တမ္ပိ ကေတောဝ သဏ္ဌာဟတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၉။ ဥဒကပိဋ္ဌေ ဥပ္ပလိနိပဏ္ဏံ ဝိယ ပထဝီ သဏ္ဌာဟတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅။ အညာယ သဏ္ဌာဟေယျာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၃) တိ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟေယျ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၄၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၈။ သဏ္ဌာဟိတွာ-လည်းကြည့်။ (ခ) ဗဟုတရာ စ ဘိက္ခူ အညာယ သဏ္ဌာဟိံသု။ သံ၊ ၁။ ၄၂၂။ အကိရိယာယ သဏ္ဌာဟန္တိ (အံ၊ ၁။ ၁၇၄)တိ အကိရိယမတ္တေ သံတိဋ္ဌန္တိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၅။ (ဂ) သဏ္ဌာဟန္တိ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃၆)တိ ဥဒကေန သမံ တိဋ္ဌန္တိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၀၀။

သဏ္ဌဟန (န) [သံ + ဌာ + ယု။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၀၅၅။ ရူ။ ၄၉၃။ နိရုတ္တိ။ ၆၀၇။ သံဌာန-သံ။ သံဌာဏ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) တည်-ဖြစ်-ခြင်း။ (၂) တည်-ဖြစ်-ရာ (အခါ, ကာလ)။ (တိ) (၃) ကောင်းစွာ တည် တတ်သော။ (၁) တဿ ဝိနာသော စ သဏ္ဌဟနဉ္စ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၉။ (၂) ယဒိ သော သကလံ ကပ္ပံ တိဋ္ဌတိ၊ သဏ္ဌဟနတော ပဋ္ဌာယ တံ ကမ္မံ ကတွာ တတ္ထ ဥပ္ပန္နိတွာ တိဋ္ဌေယျ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၄။ (တိ) (၃) ဧဝံ ဣမေသံ တိတ္ထာယတနာနံ ပရမ္ပိ ဂန္တွာ အကိရိယာယ သဏ္ဌဟနဘာဝေန တုဋ္ဌဘာဝံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၈။

သဏ္ဌဟနဝိဓာန (န) [သဏ္ဌဟန + ဝိဓာန] တည်-ဖြစ်-ခြင်း၏ အစီအရင်။ တေသံ သဏ္ဌဟနဝိဓာနံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ပုဗ္ဗေနိဝါသ-ကထာယံ ဝုတ္တမေဝ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅။

သဏ္ဌဟန္တ (တိ) [သံ + ဌာ + အန္တ။ သဏ္ဌဟတိ - မှ။] တည် - ဖြစ် - သော။ သဏ္ဌဟန္တမ္ပိ ဧကတောဝ သဏ္ဌဟတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၉။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၇၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၇)။ သဏ္ဌဟန္တ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၄)န္တိ ဝိဝဋ္ဋမာနံ ဇာယမာနံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၀။

သဏ္ဌဟန္တိ (ကြိ) [သံ + ဌာ + အ + အန္တိ] သဏ္ဌဟတိ-ကြည့်။ ယသ္မိံ ပန ပဒေသေ ပကတိဝီစိယော ဩတ္ထရိတွာ သဏ္ဌဟန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၉၈။

သဏ္ဌဟမာန (တိ) [သံ + ဌာ + အ + မာန] သဏ္ဌဟန္တ-ကြည့်။ ဝိဝဋ္ဋမာနေတိ သဏ္ဌဟမာနေ၊ ဇာယမာနေတိ အတ္ထော။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၇၂။ (-မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၁)။

သဏ္ဌဟိံသု (ကြိ) [သံ + ဌာ + အ + ဥံ] သဏ္ဌဟတိ-ကြည့်။ အညာယ သဏ္ဌဟိံသု (မ၊ ၂။ ၁၀၈။ သံ၊ ၁။ ၄၂၂) တိ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၈။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၆။

သဏ္ဌဟိ (ကြိ) [သံ + ဌာ + အ + ဤ။ သဏ္ဌာတိ - မှ။] သဏ္ဌဟတိ - ကြည့်။ သော ဘဂဝတာ ဗျာကတော “ အညာယ သဏ္ဌဟိ ” တိ။ မ၊ ၂။ ၁၂၈။ ပေမံ သဏ္ဌဟိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅။

သဏ္ဌဟိတုံ (ဗျ) [သံ + ဌာ + တုံ] သဏ္ဌာတုံ-ကြည့်။ ကာလာမာ ဧကလဒ္ဓိယမ္ပိ သဏ္ဌဟိတုံ န သက္ကိံသု။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၁။

သဏ္ဌဟိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဌာ + တွာ။ သဏ္ဌဟတိ-မှ။] တည်-ဖြစ်-၍။ သဏ္ဌဟိတွာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၉) တိ နိဗ္ဗတ္တိတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၈။

သဏ္ဌဟိဿတိ (ကြိ) [သံ + ဌာ + အ + ဿတိ] သဏ္ဌဟတိ-ကြည့်။ အဿ စ တိဟိ သဏ္ဌာဟေဟိ နိစ္စလဿ နိပန္နဿ မတ္တလုဂ် သဏ္ဌဟိဿတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၉၉။

သဏ္ဌဟေယျ (ကြိ) [သံ + ဌာ + အ + ဧယျ] သဏ္ဌဟတိ-ကြည့်။ သဏ္ဌဟေယျာ (ဝိ၊ ၁။ ၂၇၆-၇) တိ သမ္မာ တိဋ္ဌေယျ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၇။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၄) ။

သဏ္ဌဟေယျုံ (ကြိ) [သံ + ဌာ + အ + ဧယျုံ] သဏ္ဌဟတိ-ကြည့်။ “ ကကုဓရုက္ခော နာမ မဋ္ဌသာခါ ဟောန္တိ၊ သာခါယ ဟတ္ထာ န

သဏ္ဌဟေယျ"။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၅၃။

သဏ္ဌာတိ (ကြိ) [သံ + ဌာ + အ + တိ။ သံတိဋ္ဌတေ - သံ။ သံဌာဣ - ပါကတ။] (၁) တည်၏။ (၂) (က) ဖြစ်၏။ (ခ) ကောင်းစွာ ဖြစ်၏။ (၃) (က) ကောင်းစွာ တည်၏။ (ခ) အလွန် မြဲမြံစွာ တည်၏။ (၁) သဏ္ဌာတိ (အံ၊၁။ ၁၂၉)တိ ပတိဋ္ဌဟတိ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၉၈။ (၂) (က) ဥပေက္ခာ သဏ္ဌာတိ (ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၄) တိ တသ္မိံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တေ ---- ဗျာပါရာဘာဝတော အဇ္ဈုပေက္ခနံ ဟောတီတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၉။ (-ပဋိသံ။ ၁၇၅။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၀၇)။ (ခ) သဏ္ဌာတိ (ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၀၂)----သမ္ဘဝတိ။ ဣစ္စေဝံ ဝါ အတ္တော အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတူနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၅။ (၃) (က) (ခ) အနတ္တသညာ သဏ္ဌာတိ (ဥဒါန။ ၁၂၀) တိ အသာရကတော အဝသဝတ္တနတော ---- အနတ္တသညာ စိတ္တေ သဏ္ဌဟတိ၊ အတိဒဠှံ ပတိဋ္ဌာတိ။ ဥဒါန၊ ဋ။ ၂၁၄။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၅)။

သဏ္ဌာတုံ (ဗျ) [သံ + ဌာ + တုံ] တည်ခြင်းငှာ။ တထာ တထာ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ နာသက္ခိံသု သကာယ ကတိကာယ သဏ္ဌာတုံ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၃။ မ၊ ၂။ ၂၉၂။(-ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၅၁။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၉၆။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၀၁)။

သဏ္ဌာန² (ပု၊ န) [သံ + ဌာ+ ယု။ နီတိ၊ဓာတု။ ၅၅။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၇၇၁။ (တိ) သံသ္ထာန-သံ။ (န) သံဌာဏ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) အမှတ်-အမှတ်အသား။ (၂) အခြင်းအရာ, အသွင်အပြင်, သဏ္ဌာန်ပုံသဏ္ဌာန်။ (၃) (က) တည်စေ-ထား-မဖြစ်-ရပ်တန့်-ဆုတ်နစ်-ခြင်း။ (ခ) ငြိမ်းခြင်း။ (ဂ) လျော့-ဆုတ်နစ်-ခြင်း။ (၄) အပန်းဖြေရာ (ဌာန)။ (၅) (က) တည်ခြင်း။ (ခ) ကောင်းစွာ တည်-ခြင်း-သည်၏ အဖြစ်။ (၆) ကောင်းစွာ တည်ရာ (ကာလ စသည်)။ (၁) အမှတ်-အမှတ်အသား။ အင်္ဂေ သဏ္ဌာနမာကာရေ။ ဓာန်။ ၁၁၃၃။ (၂) အခြင်းအရာ, အသွင်အပြင်, သဏ္ဌာန်, ပုံသဏ္ဌာန်။ သဏ္ဌာနံ ပဋိစ္စ (ပ) ပါရိပူရိံ ပဋိစ္စ မဒေါ မဇ္ဇနာ။ အဘိ၊ ဝိ။၃၆၃။ သော စ နေသံ အသုဘာသုစိပဋိကူလဘာဝေါ ဝဏ္ဏတောပိ သဏ္ဌာနတောပိ----ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဋ၊၂။၂။ သဏ္ဌာန(အဘိဋ၊၁။၃၄၅)န္တိ ဝဏ္ဏာယတနမေဝ ပရိမဏ္ဍလာဒိသဏ္ဌာနဘူတံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၄၄။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၂။ (-အဘိ၊ ပု။ ၁၆၁။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၉၉၊ ၁၅၀။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၀၇။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၇)။ (၃) (က) တည်စေ-ထား-မဖြစ်-ရပ်တန့်-ဆုတ်နစ်-ခြင်း။ (ခ) ငြိမ်းခြင်း။ သဏ္ဌာန (အံ၊ ၁။ ၅၂) န္တိ ဥပနာ အပ္ပဝတ္တနာ ဩသက္ကနာ၊ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓီတိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၆။ (-အံ၊ ၃။ ၃၃။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၁၆)။ (ဂ) လျော့-ဆုတ်နစ်-ခြင်း။ ဝီရိယဿ သဏ္ဌာနံ ဘဝိဿတိ (မဟာနိ။ ၅၀) တိ ဝုတ္တပ္ပကာရဿ ဝီရိယဿ သိထိလတ္တံ ဩသီဒနံ န ဘဝိဿတိ။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၁၇၀။ (-မ၊ ၂။ ၁၄၆။ သံ၊ ၁။ ၂၆၇၊ ၄၆၄။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၀။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၄၇)။ (၄) အပန်းဖြေရာ (ဌာန)။ သဏ္ဌာနေ (သံ၊ ၁။ ၂၀၃) တိ နဂရဒ္ဝါရဿ အာသန္နေ မနုဿာနံ ဘဏ္ဍကံ ဩတာရေတွာ ဝိဿမနဋ္ဌာနေ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၆၉။ ဝိဿမပ္ပတ္တိဝသေန သန္တိဋ္ဌန္တိ ဧတ္ထာတိ သဏ္ဌာနံ၊ ဝိဿမနဋ္ဌာနံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၂။ (၅) (က) တည်ခြင်း။ (ခ) ကောင်းစွာ တည်-ခြင်း-သည်၏ အဖြစ်။ (က) သဏ္ဌာန-ဝသေနာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၅) တိ သဏ္ဌဟနဝသေန ပတိဋ္ဌာနဝသေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၄။

(-အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁၈)။ (ခ) သင္ကြာန (မ၊ ၄၊ ၁။ ၃၀၇) နှင့် တေသံ တေသံ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ သုသင္ကြိတတံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂။ (၆) ကောင်းစွာ တည်ရာ (ကာလ စသည်)။ သင္ကြာနကာလ-ကြည့်။

သင္ကြာန² (န) [သင္ကြာန + သမ္ဗတ္တိ။ နောက်ပုဒ် ကျေ။] (လုံးရပ်) သင္ကြာန်၏ပြည့်စုံခြင်း။ သင္ကြာနရာဂီ, သင္ကြာနဝဏ္ဏရူပ-တို့ကြည့်။

သင္ကြာနကာလ (ပု) [သင္ကြာန + ကာလ] ကောင်းစွာ တည်ရာ ကာလ။ ဥဒကဿ သင္ကြာနကာလော ဝိယ တတ္ထ နိသိန္နဿ ဥဂ္ဂဏှနကာလော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၈။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၈)။

သင္ကြာနဂ္ဂဟဏမုခ (တ်) [သင္ကြာန + ဂဟဏ + မုခ] အခြင်းအရာ-အသွင်အပြင်-သင္ကြာန်-ပုံသင္ကြာန်-ကိုယူခြင်းလျှင်ရှေ့သွားရှိသော။ ကဿစိ သင္ကြာနဂ္ဂဟဏမုခေန, ---- ဝဏ္ဏာဒိတော သလ္လက္ခဏံ ဥဂ္ဂဟ-ကောသလ္လာဝဟံ ဝုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၀။

သင္ကြာနတ္ထ (ပု) [သင္ကြာန + အတ္ထ] ကောင်းစွာ တည်ခြင်း အကျိုး။ ဋ္ဌိတေ လောကသန္နိဝါသေ လောကဿ သင္ကြာနတ္ထာယ ဒေဝေါ ဝဿိတုံ အာရဘတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅။

သင္ကြာနဒီပန (န) [သင္ကြာန + ဒီပန] သင္ကြာန်-ပုံသင္ကြာန်-ကိုပြခြင်း။ သင္ကြာနဝဏ္ဏာနံ ဗုဒ္ဓါဒီနံ သင္ကြာနဒီပနံ တာဝ ဟောတု။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၀။

သင္ကြာနနာနတ္တ (န) [သင္ကြာန + နာနတ္တ] အသွင် အပြင်- သင္ကြာန်- ပုံသင္ကြာန်- ထူး-သည်၏အဖြစ်-ခြင်း။ လိင်္ဂနာနတ္တန္တိ သင္ကြာန-နာနတ္တံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၆၅။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၃)။

သင္ကြာနနိမိတ္တ (န) [သင္ကြာန + နိမိတ္တ] သင္ကြာန် နိမိတ်၊ ပုံသင္ကြာန်, အမှတ်အသား။ ကေသဿ ဝဏ္ဏနိမိတ္တံ သင္ကြာနနိမိတ္တံ ---- ပရိစ္ဆေဒနိမိတ္တံ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ၊ ၆၀။ တတော ပရဝါဒီ ယံ တတ္ထ အရူပတ္တိကာနံ တိဏ္ဏံ အာယတနာနံ ယာနဒိကံ သင္ကြာနနိမိတ္တံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၉။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၁၉။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၈၅)။

သင္ကြာနနိယမန (န) [သင္ကြာန + နိယမန] သင္ကြာန်-ပုံသင္ကြာန်-ကို သတ်မှတ်ခြင်း။ " နိသီဒနံ နာမ သဒသံ ဝုစ္စတီ " တိ တဿ သင္ကြာနနိယမနတော။ ဝဇိရ၊ ၃၄၂။ ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၁၀၅။

သင္ကြာနပညတ္တိ (ထီ) [သင္ကြာန + ပညတ္တိ] သင္ကြာနပညတ်၊ အသွင်အပြင်- သင္ကြာန်-ပုံသင္ကြာန်-၏ အစွမ်းဖြင့် အပြားအားဖြင့် သိစေအပ်သော အတ္ထပညတ်။ ကိသော ထူလော ပရိမဏ္ဍလော စတုရဿောတိ-အာဒိကာ သင္ကြာနဝသေန ပညာပနာ သင္ကြာနပညတ္တိ နာမ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၁၅၄)။

သင္ကြာနပဋိစ္ဆန္န (တိ) [သင္ကြာန + ပဋိစ္ဆန္န] အသွင်အပြင်-သင္ကြာန်- ပုံသင္ကြာန်-ဖြင့်- ဖုံးကွယ်-ဖုံးလွှမ်း-အပ်သော။ ဝဏ္ဏပ္ပဋိဘာဂေါတိ ရူပပဋိစ္ဆန္နော, သင္ကြာနပဋိစ္ဆန္နော စ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၃။

သင္ကြာနပါရိပူရိ (ထီ) [သင္ကြာန + ပါရိပူရိ] (လက်, ခြေ စသော) သင္ကြာန်-ပုံသင္ကြာန်-၏ပြည့်စုံခြင်း။ သင္ကြာနပါရိပူရိယာ

(ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၆၁)တိ ဟတ္ထပါဒါ-ဒိသရီရာဝယဝါနံ သုသဏ္ဌိတာယ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၇။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၅၈။

သဏ္ဌာနဘေဒ (ပု) [သဏ္ဌာန + ဘေဒ] အသွင်အပြင် - သဏ္ဌာန် - ပုံသဏ္ဌာန်- အပြား။ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါဘေဒတော စ သဏ္ဌာနဘေဒတော စ နာနပ္ပဘေဒေသု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒင်္ဂေသု။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၃။ (-အနုဋီ၊ ၃။ ၆၃)။

သဏ္ဌာနမဒ (ပု) [သဏ္ဌာန + မဒ] သဏ္ဌာန်-ပုံသဏ္ဌာန်-ကို စွဲ၍ မာန်ယစ်ခြင်း။ ပရိဏာဟမဒေါ၊ သဏ္ဌာနမဒေါ၊ ပါရိပူရိမဒေါ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၃၅၉။ " အဝသေသသတ္တာနံ သရီရသဏ္ဌာနံ ဝိရူပံ ဗီဘစ္ဆံ၊ မယှံ ပန မနာပံ ပါသာဒိက "န္တိ မဇ္ဇနဝသေန ဥပ္ပန္နော မာနော သဏ္ဌာနမဒေါ နာမ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅၀။

သဏ္ဌာနမုခ (နပ) [သဏ္ဌာန + မုခ] သဏ္ဌာန်-ပုံသဏ္ဌာန်-ကို-အဦး-အစ-ပြုခြင်း။ သော စ သဏ္ဌာနမုခေန ဂယှတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၅။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၁။

သဏ္ဌာနယုတ္တ (တိ) [သဏ္ဌာန + ယုတ္တ] သဏ္ဌာန်-ပုံသဏ္ဌာန်-နှင့်ယှဉ်သော။ ဝဏ္ဏဝန္တော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏတာယ သဏ္ဌာနယုတ္တတာယ စ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၄။

သဏ္ဌာနရဟိတ (တိ) [သဏ္ဌာန + ရဟိတ] သဏ္ဌာန်-ပုံသဏ္ဌာန်-မှကင်းကွာ-မရှိ- သော။ သဏ္ဌာနရဟိတာနံ ပန ဓမ္မသိက္ခာဒီနံ ကထန္တိ အာဟ " သိက္ခာပစ္စက္ခာနသဏ္ဌာနတ္တာ ဓဝ ဝါ "တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၀။

သဏ္ဌာနရာဂ (ပု) [သဏ္ဌာန + ရာဂ] သဏ္ဌာန်-ပုံသဏ္ဌာန်-၌ တပ်မက်သော ရာဂ။ တဿ သပ္ပါယံ သဏ္ဌာနရာဂဿ ဝိက္ခမ္ဘနူ-ပါယဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၅။

သဏ္ဌာနရာဂီ (တိ) [သဏ္ဌာန + ရာဂီ (=ရန္တ + ဏီ)] သဏ္ဌာန်-ပုံသဏ္ဌာန်-၏ ပြည့်စုံခြင်း၌ တပ်မက်သော ရာဂရှိသော၊ သူ။ ဝိသေသတော စေတ္ထ ဥဒ္ဒုမာတကံ ----- သဏ္ဌာနရာဂိနော သပ္ပါယံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၈၈။ သဏ္ဌာနသမ္ပတ္တိယံ ရတ္တော သဏ္ဌာနရာဂီ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၅။

သဏ္ဌာနရူပပဋိလာဘ (ပု) [သဏ္ဌာန + ရူပ + ပဋိလာဘ] ကောင်းစွာ တည်သော အဆင်းကို ရခြင်း။ အဓိဂစ္ဆတိ သဏ္ဌာနရူပ-ပဋိလာဘဝသေန။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅။

သဏ္ဌာနဝဏ္ဏရူပ (နပ) [သဏ္ဌာန + ဝဏ္ဏ + ရူပ] လုံးရပ် သဏ္ဌာန်၏ ပြည့်စုံခြင်း, အရေ, အဆင်း၏ ပြည့်စုံခြင်း, အင်္ဂါကြီး, ငယ်တို့၏ ပြည့်စုံခြင်း။ သဏ္ဌာနဝဏ္ဏရူပေနာ (ထေရ။ ၂၈၇)တိ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပတ္တိ၊ ဝဏ္ဏော ဩဒါတသာမတာဒိဆဝိသမ္ပတ္တိ၊ ရူပံ အင်္ဂပစ္စင်္ဂသောဘာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၇-၈။

သဏ္ဌာနဝန္တု (တိ) [သဏ္ဌာန + ဝန္တု။ ထိ-၌ သဏ္ဌာနဝတီ။] ပုံ-သဏ္ဌာန်-ရှိသော။ တဥ္စ ခေါ် နေဝ ဝဏ္ဏဝန္တံ၊ န သဏ္ဌာနဝန္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၂။ တဥ္စ ခေါ် ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ နေဝ ဝဏ္ဏဝန္တံ န သဏ္ဌာနဝန္တံ အပရမဘာဝတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၇။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၀၅)။

သဏ္ဌာနဝဝတ္ထာန (နပ) [သဏ္ဌာန + ဝဝတ္ထာန] သဏ္ဌာန်-ပုံသဏ္ဌာန်-ဖြင့်-ပိုင်း ခြား-သတ်မှတ်-ခြင်း။ ဩဠာရိကာဝယဝဝသေန ကွာဒံ သဏ္ဌာနဝဝတ္ထာနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၅။

သဏ္ဍာနဝါစက (တိ) [သဏ္ဍာန + ဝါစက] သဏ္ဍာန်-ပုံသဏ္ဍာန်-ကို ဟောတတ်သော။ ---- ဣဒံ ဝဏ္ဏ-သဒ္ဒသ သဏ္ဍာနဝါစကတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၂။

သဏ္ဍာနဝိပတ္တိ (ထီ) [သဏ္ဍာန + ဝိပတ္တိ] သဏ္ဍာန်-ပုံသဏ္ဍာန်-ပျက်စီးခြင်း။ ဥဒ္ဓုမာတောတိ သဏ္ဍာနဝိပတ္တိံ ဒဿေတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၀။

သဏ္ဍာနဝိသေသ (ပု) [သဏ္ဍာန + ဝိသေသ] သဏ္ဍာန်-ပုံသဏ္ဍာန်-အထူး။ ---- ပစ္စေကံ ပစ္စယဝိသေသသမုဋ္ဌိတံ သဏ္ဍာနဝိသေသံ ဥပါဒါယ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၈။ (-မူလဋီ၊ ၃။ ၄၈)။

သဏ္ဍာနသဘာဝ (တိ) [သဏ္ဍာန + သဘာဝ] သဏ္ဍာန် - ပုံသဏ္ဍာန် - သဘော ရှိသော။ ရူပါယတနံ သဏ္ဍာနသဘာဝံ ပဋိဇာနန္တိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၄၀။

သဏ္ဍာနသမ္ပတ္တိ (ထီ) [သဏ္ဍာန + သမ္ပတ္တိ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သုဇာတောတိ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပတ္တိယာ သဏ္ဍာန-သမ္ပတ္တိယာ စ သုနိဗ္ဗတ္တော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၅။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၃။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၆။

သဏ္ဍာနသမ္ပဒါ (ထီ) [သဏ္ဍာန + သမ္ပဒါ] သဏ္ဍာန်-ပုံသဏ္ဍာန်-၏ပြည့်စုံခြင်း။ ဥဘယေနပိ သဏ္ဍာနသမ္ပဒါ ဝိဘာဝိတာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၈၂။

သဏ္ဍာနသမ္ပန္န (တိ) [သဏ္ဍာန + သမ္ပန္န] သဏ္ဍာန် - ပုံသဏ္ဍာန် - နှင့် ပြည့်စုံသော။ ဧဝံ သဏ္ဍာနသမ္ပန္နော ကစ္ဆပေါ သဗ္ဗော အတိရောစတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၉။ (-မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၉။

သဏ္ဍာနသမ္ပာဒန (န) [သဏ္ဍာန + သမ္ပာဒန] သဏ္ဍာန် - ပုံသဏ္ဍာန် - နှင့် ပြည့်စုံစေခြင်း။ ဟတ္ထပါဒဦရုနာဘိအာဒီနံ သဏ္ဍာနသမ္ပာဒနတ္ထံ ပရိမဒ္ဒန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၄။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၆၃။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂)။ သဏ္ဍာနသမ္ပာဒနတ္ထန္တိ သုသဏ္ဍာနတာသမ္ပာဒနတ္ထံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၆၅။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၄၄)။

သဏ္ဍာနာကာရ (ပု) [သဏ္ဍာန + အာကာရ] ပုံသဏ္ဍာန် အခြင်းအရာ။ ကထံ နု ခေါတိ သဏ္ဍာနာကာရံ နိဿာယ ---- ကမ်တိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၃။

သဏ္ဍာနာဘာဝ (ပု) [သဏ္ဍာန + အဘာဝ] သဏ္ဍာန်-ပုံသဏ္ဍာန်-၏မရှိခြင်း။ သဏ္ဍာနာ-ဘာဝတော သုဋ္ဌု အနန္တရာတိ သမနန္တရာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၆။

သဏ္ဍာနာဝယဝ (ပု) [သဏ္ဍာန + အဝယဝ] သဏ္ဍာန် - ပုံသဏ္ဍာန် - အစိတ် အပိုင်း။ ပေါက္ခရေ သဏ္ဍာနာဝယဝေ ဇာတောတိ "ပေါက္ခရသာတိ"တိပိ ဝုစ္စတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈၈။

သဏ္ဍာပန (ထီ၊ န) [သံ၊ ဌာ + ဏာပေ + ယု။ သံဋ္ဌာပန-သံ။ (န) သံဌာဝဏ-ပြာ။] သဏ္ဍာပန-ကြည့်။

သဏ္ဍာပယမာန (တိ) [သံ + ဌာ + ဏာပယ + မာန] (က) ကောင်းစွာ-တည်စေ-ဖြစ်စေ-ထား-ချိမ-သော။ (ပြုပြင် ဟန်ဆင်လျက်။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ။ သျှ)။ (ခ) ကောင်းစွာ ထားသော။ ကောင်းစွာ ဝေဘန်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ထားသော။ (က) ရာဇာ သံဝိဂ္ဂဟဒယော ဟတ္ထေန သာဋကံ သဏ္ဍာပယမာနော တုရိတတုရိတံ နိက္ခမိတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၉။

(-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄)။ သဏ္ဌာပယမာနောတိ သုဋ္ဌု ဌာပယမာနော။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၅၀။ (ခ) သဏ္ဌာပယမာနာ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၀) တိ သုဝိဘတ္တဘာဝေန ဌပေန္တာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၈။

သဏ္ဌာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဌာ + ဏာပေ + တိ] သဏ္ဌာပေတိ-ကြည့်။

သဏ္ဌာပေတုံ (ဗျ) [သံ + ဌာ + ဏာပေ + တုံ] သဏ္ဌာပေတုံ-ကြည့်။ ဗဟူ ဝိသဇ္ဇေတွာ ဧကံ သဏ္ဌာပေတုမ္ပိ ဝဋ္ဋတိယေဝ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၈၅။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၃။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၄)။

သဏ္ဌာပေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဌာ + ဏာပေ + တွာ] သဏ္ဌာပေတွာ-ကြည့်။ ထေရဿ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ သဏ္ဌာပေတွာ ထညံ ပါယေတွာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၅။ တေ ဗာလတာယ ဓနံ သဏ္ဌာပေတွာ ပဟာယ ဂတာ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၅။ တေ ပဉ္စသု စာဋိသတေသု သုရံ သဏ္ဌာပေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၄။

သဏ္ဌာပေန္တ (တိ) [သံ + ဌာ + ဏာပေ + အန္တ] သဏ္ဌာပေန္တ-ကြည့်။ ရာဇာ သာဋကံ သဏ္ဌာပေန္တော ဝေဂေန နိက္ခမိတွာ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၆။ (-ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၈၆)။

သဏ္ဌာပေန္တိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဌာ + ဏာပေ + အန္တိ] သဏ္ဌာပေတိ-ကြည့်။ ဂဗ္ဘကရဏီယာ ဂဗ္ဘံ သဏ္ဌာပေန္တိ။ မဟာနိ။ ၂၉၈။

သဏ္ဌာပေသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဌာ + ဏာပေ + ဤ] သဏ္ဌာပေတိ-ကြည့်။ ဒိသွာန သကံ ပရိသံ သဏ္ဌာပေသိ။ ဒီ၊ ၃။ ၃၂။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၆)။

သဏ္ဌာပေသုံ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဌာ + ဏာပေ+ဦ] သဏ္ဌာပေတိ-ကြည့်။ သဏ္ဌာပေသု (အံ၊ ၃။ ၄၀၆) န္တိ ဣရိယာပထမ္ပိ ဝစနပထမ္ပိ သဏ္ဌာပေသုံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃၀။

သဏ္ဌာပေဟိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဌာ + ဏာပေ + ဟိ] သဏ္ဌာပေတိ-ကြည့်။ ကမ္မန္တေ ပယောဇေန္တော ကုမ္ဘမ္ပိ သဏ္ဌာပေဟိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈။

သဏ္ဌာမ (ကြိ) [သံ + ဌာ + အ + မ] သဏ္ဌာတိ-ကြည့်။ ဘန္တေ မယံ တာဝ န သဏ္ဌာမ ရောဒါမ ပရိဒေဝါမ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၇။

သဏ္ဌာသိ (ကြိ) [သံ + ဌာ + အ + ဤ] သဏ္ဌာတိ-ကြည့်။ နိဗ္ဗိဒါယ စိတ္တံ သဏ္ဌာသိ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၁။ တေန တဿာ ဂဗ္ဘော သဏ္ဌာသိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၂၈။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၅)။

သဏ္ဌာဟန (န) [သံ + ဌာ + ယု။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၀၅။ နိရုတ္တိ။ ၆၀၇။] သဏ္ဌာဟန-ကြည့်။

သဏ္ဌာဟနတ္ထဉာပက (တိ) [သဏ္ဌာဟန + အတ္ထ + ဉာပက] ကောင်းစွာ-ဖြစ်-တည်-ခြင်း အနက်ကို-သိစေ-ဟော-တတ်သော။ ဝိနာသဝါစီယေဝ ဝဋ္ဋ-သဒ္ဒေါ ပဋိသေဓ-ဇောတကေန ဥပသဂ္ဂေန ယုတ္တတ္တာ သဏ္ဌာဟနတ္ထဉာပကော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၁၅။

သဏ္ဌိတ (တိ) [သံ + ဌာ + တ။ ရူ။ ၄၉။ သံသ္ထိတ-သံ။ သံဌိအ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) တည်-ရပ်တံ့-သော။ (၂) ကောင်းစွာ တည်သော။ (၃) သက်-သက်ဝင်-၍ တည်သော။ (၄) ကောင်းစွာ သက်၍ တည်သော။ (၅) တူ- တူမျှ - တူညီ - အတူဖြစ် - သော။ (၆) တွန့်တို ဆုတ်နစ်သော။ (၁) တည်-ရပ်တံ့-

သော။ ဝိထိယာ သင်္ခတော သတ္တာ။ အပ၊ ၂။ ၁၉၂။ သာခုသင်္ခတာ (ဒီ၊ ၃။ ၁၂၇) တိ သုဋ္ဌု သင်္ခတာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၂။ သင်္ခတာ (သုတ္တနိ။ ၃၂၈) တိ တဒုဘယေ ပတိဋ္ဌိတာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၉။ (၂) ကောင်းစွာ တည်သော။ ---- သာ ဘိက္ခုနီ ဥတုနီ သမာနာ သင်္ခတေ ကလလေ ---- တသ္မိံ ကလလေ ပက္ခိပိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၂၈။ တဝ စိတ္တေ အဟံ သင်္ခတော သုဋ္ဌု ဌိတောတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၈၃။ (၃) သက်-သက်ဝင်-၍ တည်သော။ ဇဝံ သင်္ခတေ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၉) တိ ဇဝံ အဝဋ္ဌိတေ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၁။ (၄) ကောင်းစွာ သက်၍ တည်သော။ ကထံ ဝိဓန္တိ ဟိ ကေန ပကာရေန သင်္ခတံ၊ သမဝဋ္ဌိတန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၁။ (၅) တူ-တူမျှ-တူညီ-အတူ ဖြစ်-သော။ ကိံ သင်္ခတေနာ(မဟာနိ။၁၆၁)တိ ကိံ သရိက္ခေန။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၆။ (၆) တွန့်တို ဆုတ်နစ်သော။ အသင်္ခတ (စရိယာ။ ၃၉၂)န္တိ သင်္ကောစရဟိတံ။ ---- သင်္ကောစသင်္ခါတံ သင်္ခတဥ္စ သိယာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၈၁။

သင်္ခတဥဒကန္တ (တိ) | သင်္ခတ + ဥဒက + အန္တ | ကောင်းစွာ တည်သော ရေအဆုံး ရှိ-သော-ရာ-အရပ်။ ဩတ္ထရိတွာ သင်္ခတဥဒကန္တော ပဋ္ဌာယ အန္တော နဒီဇာတသဿရ-သမုဒ္ဒေ နာမ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၄၇။

သင်္ခတဥရု (တိ) | သင်္ခတ + ဥရု | ကောင်းစွာတည်သော ပေါင်ရှိသော။ ဝါမူရုတိ ဝါမကာရေန သင်္ခတဥရု။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၅။

သင်္ခတတေလဗိန္ဒုပ္ပမာဏ (တိ) | သင်္ခတ + တေလဗိန္ဒု + ပမာဏ | ကောင်းစွာ တည်သော ဆီပေါက်-အတိုင်း အရှည်-ပမာဏ-ရှိသော။ အထ ခေါ တီဟိ ဇာတိဥဏ္ဏံသူဟိ ကတသုတ္တဂ္ဂေ သင်္ခတ-တေလဗိန္ဒုပ္ပမာဏံ ကလလံ ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၂။

သင်္ခတဘာဝနိမိတ္တ (န) | သင်္ခတ + ဘာဝ + နိမိတ္တ | (ကိုယ်ဝန်) တည်ခြင်း၏-အရိပ် အယောင်-အရိပ် နိမိတ်။ ဂဗ္ဘနိမိတ္တ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉၇) န္တိ ဂဗ္ဘဿ သင်္ခတဘာဝ-နိမိတ္တံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၀။

သင်္ခတဘာဝဝိဂ္ဂဟ (ပု) | သင်္ခတဘာဝ + ဝိဂ္ဂဟ | (ကိုယ်ဝန်) တည်ခြင်းရှိသော-ခန္ဓာ-ကိုယ်၊ ကိုယ်ဝန်-ဆောင်-တည်သည့်-ခန္ဓာ-ကိုယ်။ ဂဗ္ဘနိမိတ္တ(အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၁) န္တိ ဂဗ္ဘဿ သင်္ခတဘာဝဝိဂ္ဂဟံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၂။

သင်္ခတလောဟရသ (ပု) | သင်္ခတ + လောဟ + ရသ | တည်သော-သံ-ကြေး-ရည်။ မဟတိတိ ပဗ္ဗတပ္ပမာဏာ ကပ္ပေန သင်္ခတလောဟရသေန သမ္ပုဏ္ဏာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၁၃၆။

သင်္ခတသဏ္ဌာနသမ္ပတ္တိ (ထီ) | သင်္ခတ + သဏ္ဌာန + သမ္ပတ္တိ | ကောင်းစွာ တည်သော-အသွင် အပြင်-ပုံသဏ္ဌာန်-၏ ပြည့်စုံခြင်း။ သင်္ခတသဏ္ဌာနသမ္ပတ္တိယာ စ ကောပိနမ္ပိ သမာနံ အကောပိနမေဝ ဇာတံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၇၆။

သင်္ခတိ (ထီ) | သံ + ဌာ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၅၅။ သံသ္ထိတိ-သံ။ သံဋ္ဌိက္က-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ | (၁) ကောင်းစွာ တည်ခြင်း။ (၂) ထက်ဝန်းကျင်အားဖြင့် တည်ခြင်း။ (အောက် အထူ ဖီလာ အပြန့်အားဖြင့် အခံ ဖြစ်၍ တည်သော မြေသား၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ သျှ။

အောက် အထက် အလုံးစုံ အားဖြင့်-ထက်ဝန်းကျင်-တည်ရာ။ မအူ၊ သျှ) (၃) (အာရုံ၌) တည်တတ်သော တရား (ဧကဂ္ဂတာ စေတသိက်)။ (၄) (သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို အာရုံ၌) ပေါင်းစု၍ တည်တတ်သော တရား (ဧကဂ္ဂတာ စေတသိက်)။ (၁) နေဝ တာဝ စတုန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ သဏ္ဌိတိ ဟောတိ။သံ၊ ၃။ ၂၀၀။ (၂)သဏ္ဌိတိ(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၉)တိ ဟေဋ္ဌာ ဥပရိတော စာတိ သဗ္ဗတော ဌိတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၁။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၆။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၄။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၈)။ (၃) (၄) ယာ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တဿ သဏ္ဌိတိ အဝဋ္ဌိတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉။ အစလဘာဝေန အာရမ္မဏေ တိဋ္ဌတီတိ ဌိတိ။ ပရတော ပဒဒ္ဝယံ ဥပသဂ္ဂဝသေန ဝဍ္ဎိတံ။ အပိစ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ အာရမ္မဏမှိ သမ္ပိဏ္ဍေတွာ တိဋ္ဌတီတိ သဏ္ဌိတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၈။ (-ပဋိသံ။ ၁၉၀။ မဟာနိ။ ၂၈၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၈။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၄၁)။

သဏ္ဍာ (ပု၊ န) [သဒိ + က။ ကစ္စည်း။ ၆၆၃။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၃၀၅။ သမ + ဍ။ ဏွာဒိ။ ၅၈။ သဒိ ရုဇာယံ။ သဏ္ဍတိ၊ သဏ္ဍော။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၅၈။ သဏ + ဍ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၆၈၇။ ဇဏ္ဍ၊ ဗဏ္ဍ-သံ။ သံဍ-ပါကတ။] အစု၊ အအုပ်၊ အုပ်စု၊ အပုံ၊ အပေါင်း၊ (တော) အုပ်။ ပဒုမာဒိသမူဟေတု၊ ဘဝေ သဏ္ဍမနိတ္ထိယံ။ ဓာန်။ ၆၈၇။ ရတ္တပဒုမာနံ သဏ္ဍော သမူဟော ဝနံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊၁။ ၁၉၄။ သဏ္ဍသဏ္ဍစာရီ-လည်းကြည့်။

သဏ္ဍသဏ္ဍ (ပု၊ န) [သဏ္ဍ + သဏ္ဍ] အပုံ အပုံ၊ အပေါင်း အပေါင်း၊ အစု အစု။ တေသု စ ပဝိသန္တေသု ကဋ္ဌောပိ မုခါဒီသု နိလီနာ မက္ခိကာ ဥပ္ပတိတွာ သဏ္ဍသဏ္ဍာ စရန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၂။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၆။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၈၀။ သဏ္ဍသဏ္ဍာ (ဒီ၊ ၃။ ၇၆) တိ ဧကေကသ္မိံ ဌာနေ ကလာပဗန္ဓာ ဝိယ ဂုမ္ဗဂုမ္ဗာ ဟုတွာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၃။ ဂုမ္ဗဂုမ္ဗာတိ ပုဉ္ဇပုဉ္ဇာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၇။

သဏ္ဍသဏ္ဍစာရီ (တိ) [သဏ္ဍသဏ္ဍ + စရ + ဏီ။ ထီ-၌ --စာရိနီ။] အစုအစု-အပေါင်းအပေါင်း - လှည့်လည် - သွားလာ - သော။ သဏ္ဍသဏ္ဍစာရိနီ (ဒီ၊ ၁။ ၁၅၇။ မ၊ ၁။ ၁၁၁။ အံ၊ ၁။ ၃၀၀။ မဟာနိ။ ၃၂၇) တိ သမူဟ-သမူဟစာရိနီ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၂။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၆။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၈၀။ သမူဟသမူဟစာရိနီတိ သံဃသံဃစာရိနီ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅၅။

သဏ္ဍဟတိ (ကြိ) [သဏ္ဌဟတိ ?] သဏ္ဌဟတိ-ကြည့်။ တဒနုဓမ္မတာယ စ သတိ သဏ္ဍဟတိ။ ပေဋကော။ ၂၆၆။

သဏ္ဍာသ (ပု) [သံ + ဍံသ + ဏ။ သင်္ဂမ္မ ဍံသတီတိ သဏ္ဍာသော၊ ဏော။ နိဂ္ဂဟိတ-လောပေါ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၅၂၇။ သန္ဒံရ-သံ။ (ပု၊ န) သံဍာသ-ပါကတ။] (၁) မွေးညှပ်၊ ဇာဂနာ။ (၂) ညှပ်။ (၁) တေန ဟိ သမ္မ ကပ္ပကတာနိ ပလိတာနိ သာခုကံ သဏ္ဍာသေန ဥဒ္ဓရိတွာ မမ အဉ္ဇလိသ္မိံ ပတိဋ္ဌာပေဟိ။ မ၊ ၂။ ၂၆၂။ သဏ္ဍာသေ ပိပ္ဖလေ စေဝ၊ အထောပိ မလဟာရဏေ။ အပ၊ ၁။ ၃၅၂။ အနုရက္ခဏတ္ထံ ပန သဏ္ဍာသော အနုညာတော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၅၃။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂၇၅။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၂၃၊ ၄၄၆)။ (၂) ဥက္ကာမုခံ အာလိမ္ပေတွာ သဏ္ဍာသေန ဇာတရူပံ ဂဟေတွာ ဥက္ကာမုခေ ပက္ခိပေယျ။ မ၊ ၃။

၂၈၆။ အံ၊ ၁။ ၂၅၈-၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၉။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၊ ၁၃၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃၉)။

သဏ္ဍိလျ (ပု) | သဏ္ဍိလ + ဏျ | ဥသျှစ်။ သဏ္ဍိလျော ပါဒပန္တရေ၊ နဋ္ဌေ ဝိလ္လေ စ သေလုသော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၅၅၆။

သဏှ (တိ) | သာ + ဏှာ + အ။ တစ်နည်း-- သော + ဏှာ + အ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၅၉။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၉၃၁။ ၐ္လက္ဏ-သံ။ သဏှ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ | (၁) နူးညံ့-သိမ်မွေ့-သော။ (၂) ဝါးလျှော်၊ ဝါးနှီး။ (၁) သဏှေန ဝဏ္ဏာမိ, နေဝ ဖရုသေန။ ဝိ၊ ၄။ ၄၃၈။ ဝိ၊ ၅။ ၃၃၀။ အံ၊ ၂။ ၁၇၂။ အံ၊ ၃။ ၃၁၉။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၄။ "အဟံ ခေါ ကေသိ ပုရိသဒမ္မံ သဏှေနပိ ဝိနေမိ၊ ဖရုသေနပိ ဝိနေမိ၊ သဏှဖရုသေနပိ ဝိနေမိ "။ အံ၊ ၁။ ၄၂၇။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၃။ သဏှော (ဒီ၊ ၃။ ၁၅၆) တိ သခုမတ္တဒဿနေန သဏှဝါစာဘဏနေန ဝါ သဏှော ဟုတွာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၀။ သဏှော စ ပဋိဘာနဝါတိ သဏှောတိ သဏှေန ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတောတိ သဏှော။ ---- သဏှေန အရိယေန အဋ္ဌင်္ဂိကေန မဂ္ဂေန သမန္နာဂတောတိ သဏှော။ မဟာနိ။ ၁၈၀။ (-ဝိ၊ ၅။ ၂၂၇။ ဒီ၊ ၂။ ၂၀၇။ အံ၊ ၂။ ၂၁၃။ သုတ္တနိ။ ၄၁၂။ ဝိမာန။ ၇၀၊ ၁၂၂။ ဇာ၊ ၁။ ၂၁။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၇)။ (၂) သဏှဿာ (မ၊ ၂။ ၆၃) တိ ဝေဏုဝိလီဝဿ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၀။ မဟာသုပိယာဒိ သဗ္ဗော မုဒုဟိဒကော ဝေဏုဝိသေသော သဏှော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၆၆။

သဏှကဥ္စုက (ပု) [သဏှ + ကဥ္စုက] နူးညံ့ - သိမ်မွေ့ - သော- အင်္ကျီ- သင်တိုင်း။ ကာသိကာ ကဥ္စုကာတိ ပါရုပနကဥ္စုကောပိ သဏှကဥ္စုကောဝ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၅။

သဏှကဏ္ဍကသုဝဏ္ဏမဏ္ဍိတ (တိ) [သဏှ + ကဏ္ဍက + သုဝဏ္ဏ + မဏ္ဍိတ] နူးညံ့-သိမ်မွေ့- သော ရွှေဆံထိုးတို့ဖြင့် တန်ဆာ ဆင်အပ်သော။ ယေ ပန "သဏှကဏ္ဍက-သုဝဏ္ဏမဏ္ဍိတ" န္တိ ပဌန္တိ၊ တေသံ သဏှာဟိ သုဝဏ္ဏသူစိဟိ ဇဋာဝိဇဋနေန မဏ္ဍိတန္တိ အတ္ထော။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၈။

သဏှကဒ္ဒမ (ပု) [သဏှ + ကဒ္ဒမ] နူးညံ့-သိမ်မွေ့-သော ရွှံ့ညွန်။ ပလိပေါတိ သုခုမဝါလုကမိဿော သဏှကဒ္ဒမော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၈၄။

သဏှကမ္ဗု (ပု၊ န) [သဏှ + ကမ္ဗု] နူးညံ့-သိမ်မွေ့-သော ခရုသင်း။ သဏှကမ္ဗုရိဝ သုပ္ပမဋ္ဌိတာ (ထေရီ။ ၄၀၉) တိ သုဋ္ဌု ပမဋ္ဌိတာ သဏှာ သုဝဏ္ဏသင်္ခါ ဝိယ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၉။

သဏှကရဏီ (ထီ) [သဏှ + ကရ + ယု + ဤ] နူးညံ့-သိမ်မွေ့-အောင်-ပြုလုပ်-အမှုန့်ပြု-ကြိတ်ချေ-ရာ ကျောက်ပြင်။ သဏှကရဏီယံ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၄) အတိသဏှံ ပိသန္တော နိသဒပေါတေ ဝိယ ပိသန္တော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၉။ ဖေဏ ပုပ္ဖုဠကေ ပန မုဋ္ဌိနာ သဏှကရဏီယံ ပိသိတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၄၀။ သဏှံ ကရောန္တိ ဧတ္ထာတိ သဏှကရဏီတိ လဒ္ဓနာမကေ နိသဒေ ပိသိတွာ----။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၂၁။

သဏှကာသိကသန္တတ (တိ) [သဏှ + ကာသိက + သန္တတ] နူးညံ့-သိမ်မွေ့-သော ကာသိတိုင်းဖြစ် အဝတ် ပုဆိုးတို့ဖြင့် ခင်းထားအပ်သော။ သဏှကာသိကသန္တတာ

(အပ၊ ၁။ ၂) သဏ္ဍေဟိ သုခုမေဟိ ကာသိက-ဝတ္ထေဟိ အစ္ဆတာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၈။

သဏ္ဍဂုဏ (ပု) [သဏ္ဍ + ဂုဏ] နူးညံ့-သိမ်မွေ့-သောဂုဏ်။ သဏ္ဍဂုဏယောဂတော သဏ္ဍော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၅။

သဏ္ဍကေသ (တိ) [သဏ္ဍ + ကေသ] နူးညံ့- သိမ်မွေ့- ပျော့ပျောင်း- သော ဆံပင် ရှိသော။ ---- သဏ္ဍကေသာ ပုထုနလာဋာ အာယတဘမု ဝိသာလက္ခိ----။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၂၇။

သဏ္ဍစန္ဒန (န) [သဏ္ဍ + စန္ဒန] နူးညံ့-သိမ်မွေ့- သော စန္ဒကူး။ ကာသိကစန္ဒနဉ္စ သဏ္ဍစန္ဒနံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၀။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၀။

သဏ္ဍဉာဏ (န) [သဏ္ဍ + ဉာဏ] နူးညံ့-သိမ်မွေ့-သော ဉာဏ်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဏ္ဍဉာဏဝန္တု (တိ) [သဏ္ဍဉာဏ + ဝန္တု။ ထီ-၌ --ဝတီ။] နူးညံ့-သိမ်မွေ့-သော ဉာဏ်ရှိသော (ပုဂ္ဂိုလ်)။ သဏ္ဍဉာဏဿ, သဏ္ဍဉာဏဝန္တာနံ ဝါ ဝိသယဘာဝတော သုခုမဉာဏဂေါစရံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၈၄။

သဏ္ဍဋ္ဌ (ပု) [သဏ္ဍ + အတ္ထ။ ထ္ထ-ကို ဋ္ဌ-ပြု။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၀၇။] နူးညံ့-သိမ်မွေ့-သော အနက် သဘော။ အယမ္ပိ သဏ္ဍဋ္ဌေန, ဝိတ္ထဋ္ဌဋ္ဌေန စ ဘူရိ ဝိယာတိ ဘူရိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၂။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၃။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၂။ သဏ္ဍဋ္ဌေနာ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၉) တိ သုခုမဋ္ဌေန နိပုဏံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၇။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၁။ မူလဋီ၊ ၁။ ၉၆)။

သဏ္ဍတမ (တိ) [သဏ္ဍ + တမ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သဏ္ဍတမတာယ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏတာယ ---- ရညော ဗဒ္ဓဥဏ္ဏိသ-ပဋ္ဋော ဝိယ ဝိရောစတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၄၅။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၂။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၆)။

သဏ္ဍတရ (တိ) [သဏ္ဍ + တရ] အထူးသဖြင့်- အလွန်- ပို၍-နူးညံ့-သိမ်မွေ့-သော၊ အနူးညံ့-အသိမ်မွေ့ ဆုံးသော။ ---- တတော သဏ္ဍတရံ မလံ ပဝါဟေသိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၆။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၃၂)။

သဏ္ဍတရမလပ္ပဝါဟန (န) [သဏ္ဍတရ + မလ + ပဝါဟန] အထူးသဖြင့်-နူးညံ့-သိမ်မွေ့- သော အညစ်အကြေးကို-ထုတ်- စင်ကြယ် အောင်ပြု-ခြင်း။ တတော သဏ္ဍတရ-မလပ္ပဝါဟနံ ဝိယ အနာဂါမိမဂ္ဂေန အဏုသဟဂတသံယောဇနဒွယခေပနံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၆။

သဏ္ဍတုင်္ဂသဒိသ (တိ) [သဏ္ဍ + တုင်္ဂ + သဒိသ။ ထီ-၌ --သဒိသီ။] နူးညံ့-သိမ်မွေ့-မြင့်မောက်-ရှည်သွယ်-၍ (ကြွင်းသောမျက်နှာ အစိတ်အပိုင်းတို့-အား-နှင့်)-လျော်-လျောက်ပတ်-သော။ သဏ္ဍတုင်္ဂသဒိသီ စ (ထေရီ။ ၄၀၉) တိ သဏ္ဍာ တုင်္ဂါ သေသမုခါဝယဝါနံ အနုရူပါ စ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၈။

သဏ္ဍနိပုဏသဘာဝ (တိ) [သဏ္ဍ + နိပုဏ + သဘာဝ] နူးညံ့ သိမ်မွေ့သော သဘော ရှိသော။ ဒုဒ္ဒသတ္တာ သဏ္ဍနိပုဏ-သဘာဝတ္တာ နိပုဏဉာဏဂေါစရတော စ နိပုဏံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၈။

သဏ္ဍနူပုရသုဝဏ္ဏမဏ္ဍိတ (တိ) [သဏ္ဍ + နူပုရ + သုဝဏ္ဏ + မဏ္ဍိတ] နူးညံ့-သိမ်မွေ့-

ပြေပြစ်-သော ချွေချေကျင်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော။ သဏှနူပုရသုဝဏ္ဏမဏ္ဍိတာ (ထေရီ။၄၁၀) တိ သိနိဒ္ဓမဋ္ဌေဟိ သုဝဏ္ဏနူပုရေဟိ ဝိဘူသိတာ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၀။

သဏှပည (တိ) [သဏှာ + ပညာ] နူးညံ့-သိမ်မွေ့-သောဉာဏ်ပညာရှိသော၊ သူ။ ဘူရိပညေနာတိ သဏှပညေန စေဝ ဝိပုလဝိတ္ထတပညေန စ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၆။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၁)။

သဏှပဏ္ဍုမတ္တိကာ (ထီ) [သဏှ + ပဏ္ဍု + မတ္တိကာ] သိမ်မွေ့ဖြော့တော့သော မြေညက်၊ နူးညံ့-သိမ်မွေ့-၍ ဖြော့တော့သော အဆင်းရှိသော မြေညက်။ ယထာ ဝဋ္ဋေပုပ္ဖေ ဩမဒ္ဒိတ္ဝာ ပက္ခိတ္တာယ သဏှပဏ္ဍုမတ္တိကာယ န ဝဋ္ဋေပဗ္ဗံ ဇာနာတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၅၄။

သဏှဘာဏ (ပု) [သဏှ + ဘာဏ] နူးညံ့-သိမ်မွေ့-စွာတွန်ကျူးခြင်း။ ကောကိလံ သဏှဘာဏေန၊ ဗဟူနံ ပါဏိနံ ပိယံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၆။

သဏှဘာဏီ (တိ) [သဏှ + ဘာဏ + ဏီ] နူးညံ့- သိမ်မွေ့- စွာ- ပြောဆို- ဟောကြား-တွန်ကျူး-လေ့ရှိသော၊ သူ။ သဏှဘာဏီနော ပန---- ဝိရူပါပိ ပိယာ ဟောန္တိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၇။

သဏှဘာသန (နပ) [သဏှ + ဘာသန] နူးညံ့-သိမ်မွေ့-စွာ - ပြောဆို- ဟောကြား-တွန်ကျူး-ခြင်း။ ယာ ဧဝံ ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ သမာနာပိ သဏှဘာသနေန ဗဟူနံ ပိယာ ဇာတာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၇။

သဏှမဋ္ဌ (တိ) [သဏှ + မဋ္ဌ] နူးညံ့-သိမ်မွေ့- ပြေပြစ်သော။ ဝဋ္ဋုဟီတိ သောဘဏေဟိ သဏှမဋ္ဌေဟိ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၉၉)။

သဏှမဋ္ဌမုဒုဝါစ (တိ) [သဏှမဋ္ဌ + မုဒု + ဝါစာ + အ] သိမ်မွေ့ ပြေပြစ် နူးညံ့သော စကားရှိ သော၊ သူ။ ဗဟုဇနဿ ပိယဘာဏံ ကုစ္ဆန္တော ---- သဏှမဋ္ဌမုဒုဝါစော အဿ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၇။

သဏှမတ္တိကာ (ထီ) [သဏှ + မတ္တိကာ] နူးညံ့-သိမ်မွေ့- သော-မြေ-မြေညက်-မြေနု။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ သဏှမတ္တိကံ ဒတ္ဝာ ---- သေတဝဏ္ဏံ နိပါတေတုံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၉၆။ (-မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၀၅)။

သဏှမုဒ္ဒိကသုဝဏ္ဏမဏ္ဍိတ (တိ) [သဏှ + မုဒ္ဒိက + သုဝဏ္ဏ + မဏ္ဍိတ] ရွှေဖြင့်ပြီးသော-နူးညံ့-သိမ်မွေ့- တောက်ပ-သည့် လက်စွပ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင် အပ်သော။ သဏှမုဒ္ဒိကသုဝဏ္ဏမဏ္ဍိတာ (ထေရီ။ ၄၀၉) တိ သုဝဏ္ဏမယာဟိ မဋ္ဌဘာသုရာဟိ မုဒ္ဒိကာဟိ ဝိဘူသိတာ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၉။

သဏှရဇ (ပု) [သဏှ + ရဇ] နူးညံ့-သိမ်မွေ့-သော-မြူ-မြူမှုန်။ တတော သဏှရဇံ သုခုမဝါလိကံ----ဥဋ္ဌာပေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၀။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၄)။

သဏှဝဋ္ဋဥဇုဂတ (တိ) [သဏှ + ဝဋ္ဋ + ဥဇု + ဂတ] နူးညံ့-သိမ်မွေ့-လုံးဝန်း၍ ဖြောင့်စွာ-ဖြစ်-ပေါက်-သော၊ နူးညံ့လုံးဝန်း၍ ဖြောင့်ဖြောင့် မတ်မတ်သွားသော။ အောက်ပုဒ်လည်းကြည့်။ မုဋ္ဌသဒိသေဟိ သဏှဝဋ္ဋဥဇုဂတေဟိ ကေသေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ မုဋ္ဌကေသော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၇။

သဏှဝဍ္ဎုဥဇုဂတိဂတ (တိ) [သဏှဝဍ္ဎုဥဇု + ဂတိ + ဂတ] နူးညံ့-သိမ်မွေ့-လုံးဝန်း၍ ဖြောင့်မတ်သော -ဖြစ်- လား- ခြင်းဖြင့်-ဖြစ်-ပေါက်-သော။ မုဋ္ဌသဒိသေဟိ သဏှဝဍ္ဎုဥဇု-ဂတိဂတေဟိ ကေသေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ မုဋ္ဌကေသော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၆၀။

သဏှဝါစ (တိ) [သဏှာ + ဝါစာ။ သဏှာ + ဝါစ + အ] (၁) နူးညံ့-သိမ်မွေ့-သောစကား ရှိသော၊ သူ။ (ထီ) (၂) နူးညံ့-သိမ်မွေ့-သော စကား။ (၁) ယာဝဇီဝံ သဏှဝါစော အသံ။ သံ၊ ၁။ ၂၃၀-၁။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၈။ ပကတိယာ စ သီလဝါ အဟောသိ အက္ကောဓနော သဏှဝါစော။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၀။ (-ဇာ၊ ၁။ ၇၈၊ ၁၄၃၊ ၂၃၃။ ဇာ၊ ၂။ ၁၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၃၅၃) ။ (ထီ) (၂) " တာတ မာတုလာ " တိအာဒိနာ ပန သဏှဝါစာယ သင်္ဂဟဏံ ဝါစာပေယျံ နာမ။ က္ကတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၈၉။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၅)။

သဏှဝါစာဘဏန (နု) [သဏှဝါစာ + ဘဏန] နူးညံ့-သိမ်မွေ့-သော စကားကို-ပြော-ဆို-ခြင်း။ သဏှ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၀)-ကြည့်။

သဏှသဏှ (တိ) [သဏှ + သဏှ] နူးညံ့-သိမ်မွေ့- သည်ထက်-နူးညံ့-သိမ်မွေ့-သော၊ အလွန် - နူးညံ့ - သိမ်မွေ့ - သော။ သဏှသဏှာန(ပဋိသံ။ ၁၀၈)န္တိ သဏှတောပိ သဏှာနံ၊ အတိသဏှာနန္တိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၂။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄၆)။

သဏှသာရကယုဂဠ (နု) [သဏှ + သာရက + ယုဂဠ] နူးညံ့သော ပုဆိုးအစုံ။ ယုဂမဋ္ဌန္တိ မဋ္ဌယုဂံ၊ သဏှသာရကယုဂဠန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၀။

သဏှသီတလ (တိ) [သဏှ + သီတလ] သိမ်မွေ့-အေးမြ-သော (လေ)။ ဥပဝါယတူတိ ဥပဂန္ဒာ ---- သဏှသီတလော ဝါတော ဝါယတု။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၂။

သဏှသုခုမ (တိ) [သဏှ + သုခုမ] နူးညံ့ သိမ်မွေ့သော။ ဘဂဝါ သဏှသုခုမေ ခန္ဓန္တရာဒယော အတ္ထေ ပဿတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၀။

သဏှသုခုမအဏုရဇ (ပု) [သဏှသုခုမ + အဏုရဇ] သိမ်မွေ့သေးငယ်သော အဏုမြူ။ သဏှသုခုမအဏုရဇော အနိလပထသမာ-ဟတော အနိမိတ္တကတဒိသော ယေန ဝါ တေန ဝါ အဘိကိရတိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၈၀။

သဏှသုခုမဂုဏ (ပု) [သဏှသုခုမ + ဂုဏ] နူးညံ့သိမ်မွေ့သော-ဂုဏ်-ကျေးဇူး။ အတ္တနော သဏှသုခုမဂုဏံ ကော ဂိဟီနံ ပကာသေဿတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၆၃။

သဏှသုခုမဂေရုကစုဏ္ဏ (နု) [သဏှသုခုမ + ဂေရုက + စုဏ္ဏ] နူးညံ့ သိမ်မွေ့သော ဌွေ့နီမှုန့်။ ဣမ ပန မဟာရာဇ ---- သဏှသုခုမဂေရုကစုဏ္ဏေန အပရာပရံ မဋ္ဌေယျုံ။ မိလိန္ဒ။ ၁၃၅။

သဏှသုခုမဉာဏ (နု) [သဏှသုခုမ + ဉာဏ] နူးညံ့ သိမ်မွေ့သော ဉာဏ်။ သဏှသုခုမဉာဏေန ဥဧ ယျံ သာသနဝရန္တိ ဝိသေသေတိ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၆။

သဏှသုခုမဉာဏဝိသယ (ပု) [သဏှသုခုမဉာဏ + ဝိသယ] နူးညံ့

သိမ်မွေ့သော ဉာဏ်၏ (ဖြစ်ရာ) အာရုံ။ ဘဂဝတော ဟိ ဝစနံ ---- အဂါမေပါရဲ သဏှသုခုမဉာဏဝိသယမေဝ။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၇။

သဏှသုခုမဉာဏသမ္ပန္န (တိ) [သဏှသုခုမဉာဏ + သမ္ပန္န] နူးညံ့သိမ်မွေ့သော ဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော။ တာဒိသံ သာသနဝရံ သဏှသုခုမဉာဏသမ္ပန္နေဟိ ဝိဒူပေဟ ---- နေယျံ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၃။

သဏှသုခုမဋ္ဌာန (နု) [သဏှသုခုမ + ဌာန] နူးညံ့သိမ်မွေ့သော-အရပ်-ဌာန။ တတ္ထသ သဏှသုခုမဋ္ဌာနမှိ စိတ္တေ ဩတိဏ္ဏေ ပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၄၄။

သဏှသုခုမတရ (တိ) [သဏှသုခုမခ + တရ] အထူးသဖြင့် - ပို၍ - နူးညံ့- သိမ်မွေ့သော။ မဟောဓောဓိသတ္တာနံ ဂန----သဏှသုခုမတရံ အနညသာဓာရဏံ ဝိပဿနာဉာဏံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၉။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၅၄-၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၄။

သဏှသုခုမတိလက္ခဏဗ္ဗာဟတ (တိ) [သဏှသုခုမ + တိလက္ခဏ + အဗ္ဗာဟတ] နူးညံ့သိမ်မွေ့သော လက္ခဏာရေးသုံးပါးဖြင့်-ဆောင်-ရှေးရှုဆောင်-အပ်သော။ ဧဝမေဝ ဘဂဝတာ သဏှသုခုမတိလက္ခဏဗ္ဗာဟတာယ ဒေသနာယ နာဝိတဝိလိတ္တမက္ခိတောပိ ---- တတ္ထ သုခံ န ဝိန္ဒန္တော။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၁၀။

သဏှသုခုမဒုပ္ပဋိဝေဓ (တိ) [သဏှသုခုမ + ဒုပ္ပဋိဝေဓ] (က) နူးညံ့ သိမ်မွေ့၍-ပစ်ခွင်း-ထွင်းဖောက်- ခြင်းငှာ ခဲယဉ်းသော။ (ခ) နူးညံ့ သိမ်မွေ့၍ ခဲယဉ်းသဖြင့်-ပစ်ခွင်း-ထွင်းဖောက်-အပ်သော။ ကိံ ကာရဏံ၊ သဏှသုခုမဒုပ္ပဋိဝေဓတ္တာ ဝါလဂ္ဂသာ။ မိလိန္ဒ၊ ၂၄၄။

သဏှသုခုမဓမ္မ (ပု) [သဏှသုခုမ + ဓမ္မ] နူးညံ့သိမ်မွေ့သော တရား။ ရူပါရူပပရိစ္ဆေဒံ သဏှသုခုမဓမ္မံ ဂဂနတလေ တာရကရူပါနိ ဂဏှန္တော ဝိယ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၂။ ဂမ္ဘေတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ သဏှံ, သုခုမာယ ပညာယ ဂမ္ဘေတဗ္ဗတော သုခုမန္တိ ဓမ္မံ သဏှသုခုမဓမ္မံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၈။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၄)။

သဏှသုခုမဓမ္မပရိဒီပန (ထီ၊ နု) [သဏှသုခုမဓမ္မ + ပရိဒီပန] နူးညံ့သိမ်မွေ့သော တရားကို-ပြ-ထက်ဝန်းကျင်ပြ-တတ်သည်၏အဖြစ်-ခြင်း။ သဏှသုခုမဓမ္မပရိ-ဒီပနတော သုခုမာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၉။

သဏှသုခုမပစ္စယာကာရ (ပု) [သဏှသုခုမ + ပစ္စယာကာရ] နူးညံ့ သိမ်မွေ့သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်။ ဣဒံ အာဒိတောဝ ဒိဋ္ဌိဝိနိဝေဌနံ ကတွာ ---- သဏှသုခုမ-ပစ္စယာကာရံပကာသယမာနံ ဂတံ။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၉၂။

သဏှသုခုမပရမဂမ္ဘီရဓမ္မ (တိ) [သဏှသုခုမ + ပရမဂမ္ဘီရ + ဓမ္မ] နူးညံ့သိမ်မွေ့၍ အလွန် နက်နဲသော သဘောရှိသော။ တထာဘူတဿ စ တဿ သဏှသုခုမပရမ-ဂမ္ဘီရဓမ္မတာ န ဉာယတေ ဝါတိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၇၅။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၈၈)။

သဏှသုခုမဗုဒ္ဓိ (တိ) [သဏှသုခုမာ + ဗုဒ္ဓိ] နူးညံ့ သိမ်မွေ့သော ပညာရှိသော၊ သူ။ နိပုဏာတိ သဏှသုခုမဗုဒ္ဓိနော သုခုမေ အတ္ထန္တရေ ပဋိဝိဇ္ဈနသမတ္ထာ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။

၂၅၈။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၁။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၈။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁၊ ၄၃၂)။

သဏှသုခုမရတနပရိသိဗ္ဗိတ (တိ) [သဏှသုခုမ + ရတန + ပရိသိဗ္ဗိတ] နူးညံ့သိမ်မွေ့သော ရတနာ (ရွှေခြည်, ငွေခြည်) တို့ဖြင့် ချုပ်စပ်အပ်သော။ ကိလဉ္ဇမယေတိ ---- သဏှသုခုမရတနပရိသိဗ္ဗိတေ ကိလဉ္ဇမယသမုဂ္ဂေ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၉၄။

သဏှသုခုမလက္ခဏပရိဂ္ဂါဟက (တိ) [သဏှသုခုမ + လက္ခဏ + ပရိဂ္ဂါဟက] နူးညံ့သိမ်မွေ့သော လက္ခဏာကို သိမ်းဆည်းတတ်သော၊ (ဉာဏ်)။ ရူပက္ခန္ဓသသ သဏှသုခုမလက္ခဏပရိဂ္ဂါဟကေန ဉာဏေန သုခုမတံ ဇာနိတွာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၂။

သဏှသုခုမဝိနိစ္ဆယ (တိ) [သဏှသုခုမ + ဝိနိစ္ဆယ] နူးညံ့ သိမ်မွေ့သော အဆုံးအဖြတ်ရှိသော။ မဟာဝိဟာရဝါသီနံ သိဒ္ဓမန္တော ---- အနာကုလော, သဏှသုခုမဝိနိစ္ဆယော စ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၆။

သဏှသုခုမဝိသယဉာဏ (တိ) [သဏှသုခုမ + ဝိသယ + ဉာဏ] နူးညံ့သိမ်မွေ့သော အာရုံ၌ဖြစ်သည့် အသိဉာဏ်ရှိသော။သကလရူပါရူပသမ္ဘသနေ သဏှသုခုမဝိသယဉာဏတာယ---- နိပုဏာ ယာ မယာ အဋ္ဌကထာ အာရဒ္ဓါ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၅၁။

သဏှသုခုမသန္တသမာပတ္တိနိပ္ဖာဒန (န) [သဏှသုခုမ + သန္တ + သမာပတ္တိ + နိပ္ဖာဒန] နူးညံ့ သိမ်မွေ့ ငြိမ်သက်သော သမာပတ်ကို ပြီးစေခြင်း။ တိဝိဓဂ္ဂိသန္တာပပရိဠာဟနိဗ္ဗာပနာယ၊ သဏှသုခုမသန္တသမာပတ္တိနိပ္ဖာဒနာယ။ မိလိန္ဒ။ ၃၃၈။

သဏှသုခုမသဘာဝ (တိ) [သဏှသုခုမ + သဘာဝ] နူးညံ့သိမ်မွေ့သော သဘော ရှိသော။ နိပုဏာတိ သဏှသုခုမသဘာဝတ္တာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၃။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၁။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၈၀)။

သဏှသုခုမာလ (တိ) [သဏှ + သုခုမာလ] အလွန် နူးညံ့ သိမ်မွေ့သော။ ဒေဝတာ ဩသီဒန္တိ ဓာတူနံ သဏှသုခုမာလဘာဝတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၈။

သဏှသူစိ (ထီ) [သဏှာ + သူစိ] နူးညံ့-သိမ်မွေ့-သေးငယ်-သောအပ်။ သဏှသူစိယာ တေလေ ပက္ခိပိတွာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၂။

သဏှသဿရ (တိ) [သဏှ + သရ] နူးညံ့- သိမ်မွေ့ - သော အသံရှိသော၊ သူ။ မဉ္ဇုဿရောတိ သဏှသဿရော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၂။

သဏှိက (တိ) [သဏှ + ဣက။ ဍွက်ဒွဏ်ဳက-သံ။ သဏှိအ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] သိမ်မွေ့သော။ ကုမ္ဘကာရော ဟိ အာမကံ နာတိသုက္ခံ အပက္ကံ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ သဏှိကံ ဂဏှာတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၁၈။

သဏှေတိ (ကြိ) [သဏှ (နာမဓာတ်) + ဏ္ဏ (=ဧ) +တိ။ နိရုတ္တိ။ ၇၁၂။] (ဆံပင်) ဖြီး၏။ ကေသေ ဩသဏှေန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၄၂။ (သီ၊ သျာ-မူ)။ ကေသေ ဩသဏှေတွာ ဒုကူလန္တရဝါသကံ နိဝါသေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၁၉။

သတ^၁ (န) [ဒသ (-ဒသဒသက) = သတ။ ကစ္စည်း။ ၃၉၃။ ရူ။ ၄၁၅။ သတ-သဒ္ဒေါ ဧကန္တနပုံသကော။ နီတိ၊ ပဒ။ ၄၀၅။ (န) ၐတ-သံ။ သတ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) တစ်ရာ=၁၀၀။(၂) အရာ-တစ်ပါး-အရာ-

မကများစွာ-သော။ (၁) သတံ ဟတ္ထိ သတံ အဿာ၊ သတံ အဿတရီရထာ။ သတံ ကညာ သဟဿာနိ၊ အာမုက္ကမဏိကုဏ္ဍလာ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၀၃။ သံ၊ ၁။ ၂၁၃။ သတံ ဟောမိ သဟဿံ ဟောမိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅။ သတံ သတံ ဟုတွာတိ သတံ သတံ ဒါသပုတ္တာ ကေဝလံ ဟုတွာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၂၅။ (-ဝိ၊ ၁။ ၁၁၄။ ဒီ၊ ၂။ ၂၀၄-၅။ မ၊ ၃။ ၅၃။ သံ၊ ၁။ ၂၇။ ပဋိသံ။ ၃၃၉။ ဝိမာန။ ၂၄။ ဇာ၊ ၁။ ၁၄။ ဝိ၊ ၅၊ ၃။ ၂၂၉။ ဝိ၊ ၅၊ ၄။ ၁၆၊ ၂၇။ ဒီ၊ ၅၊ ၃။ ၆၁။ သံ၊ ၅၊ ၁။ ၅၇)။ (၂) သတံ အာသိ အယောသင်္ကု။ မ၊ ၁။ ၄၁၃။ သတလိင်္ဂဿာတိ ----၊ တာနိ ပန သတံ အနေကာနိ လိင်္ဂါနိ ဧတဿာတိ သတလိင်္ဂေါ။ အနေကဗ္ဗောတိ ဣမေ သတ-သဒ္ဒေါ။ ထေရ၊ ၅၊ ၁။ ၂၇၀။ သတပတ္တန္တိ ဧတ္ထ သတသဒ္ဒေါ ဗဟုပရိယာယော "သတဂ္ဃိ သတရံသိ သူရိယော "တိအာဒီသု ဝိယ အနေကသဒ္ဒါဘာဝတော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃၉။ သတတေဇ, သတဒန္တ-တို့လည်း ကြည့်။

သတ[၂] (တိ) [သရ + တ။ သရတီတိ သတော။ သတ-သံ။] အောက်မေ့-အမှတ်ရ-တတ်သော။ သတော သမ္ပဇာနော (ဝိ၊ ၁။ ၅။ အဘိ၊ ၆။ ၄၅) တိ ဧတ္ထ သရတီတိ သတော။ ဣတိ ပုဂ္ဂလေန သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ ၅၊ ၁။ ၁၂၁။ အဘိ၊ ၅၊ ၁။ ၂၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၇။ သရတီတိ ဣမိနာ "သတော"တိ ပဒဿ ကတ္တုသာဓနတမာဟ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၅။ သရတီတိ သတောတိ ပဒဿ ကတ္တုသာဓနတမာဟ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၇။

သတ[၃] (တိ) [သတိ + ဏ။ သဒ္ဓါ အဿ

အတ္ထိ အသ္မိံ ဝါ ဝိဇ္ဇတီတိ သဒ္ဓေါ၊ ဧဝံ ပဉော သတော။ နိရုတ္တိ။ ၄၈၁။] (၁) (က) သတိ ရှိသော။ (ခ) သတိနှင့်-ယှဉ်-ပြည့်စုံ-သော။ (၂) သတိ။ (၁) (က) သတောတိ သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တိယာ သတိမာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃။ သတံ တံ သာရယာမသေ(သံ၊ ၁။ ၁၉၉)တိ သတိမန္တံ ပဏ္ဍိတံ တံ မယမ္ပိ သာရာယာမ။ သံ၊ ၅၊ ၁။ ၂၆၃။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၇)။ (ခ) သတော (သုတ္တနိ။ ၄၁၂) တိ ကာယာနု-ပဿနာဒိသတိယုတ္တော။ သုတ္တနိ၊ ၅၊ ၂။ ၂၆၄။ သတော သမ္ပဇာနောတိ သတိယာ စ ဉာဏေန စ သမန္နာဂတော။ ဒီ၊ ၅၊ ၁။ ၁၈၉။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၂၆-၁၃ကား ကတ္တုသာဓန ကြံတော်မူသည်)။ သတော (သုတ္တနိ။ ၃၄၇) တိ သတိသမ္ပန္နော။ သုတ္တနိ၊ ၅၊ ၂။ ၁၃၃။ (-ဒီ၊ ၃။ ၈၈။ သံ၊ ၂။ ၃၈၅။ အံ၊ ၁။ ၁၁၂။ ဒီ၊ ၅၊ ၃။ ၇၇။ သံ၊ ၅၊ ၃။ ၇၂။ အံ၊ ၅၊ ၂။ ၈၄)။ (၂) သတော သမ္ပဇာနော (ဒီ၊ ၂။ ၁၀) တိ ဧတ္ထ သတောတိ သတိယော။ သမ္ပဇာနောတိ ဉာဏံ။ ဒီ၊ ၅၊ ၂။ ၂၀။

သတ[၄] (တိ) [အသ + တ။ သတြ-သံ။ သတ္တ• သကတ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ထင်ရှား-မြဲ-အမြဲတည်-သော။ အပရေဟိပိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ သတော၊ သတ္တတ္တာ သတော၊ သန္တတ္တာ သတ္တော၊ သမိတတ္တာ သတော၊ သန္တမေ့သမန္နာဂတတ္တာ သတော။ မဟာနိ။ ၈၁။ သတ္တတ္တာတိ သဘာဝေန ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ သန္တတ္တာတိ နိဗ္ဗုတသဘာဝတ္တာ။ မဟာနိ၊ ၅။ ၄၃။

သတ[၅] (တိ) [သမု + တ။ ဂန္တ-သံ။] ငြိမ်းအေး- အေးငြိမ်း- အေးချမ်း- သော။ သန္တ[၄]-ကြည့်။

သတ[၆] (တိ) [သိဒ + အ။ သိဒ=သတ] အနိစ္စ = မမြဲသော။ သိဒတီတိ သတံ၊ အနိစ္စသေတံ အဓိဝစနံ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၉၆။ သတသ္မိတိ သိဒတီတိ သတံ၊ အနိစ္စသေတံ အဓိဝစနံ၊ တသ္မာ အသဿတော အသ္မိတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၁။ (-အံ၊ ၁။ ၅၃၃။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၆၃)။

သတ[၇] (တိ) [သန္တ + ဏ။ သတော ဘာဝေါ သတံ။ သံ-သက္ကံ။] (၁) သူတော်ကောင်းတရားနှင့် ပြည့်စုံသော။ (န) (၂) သူတော်ကောင်း၏အဖြစ် (=တရားနှင့် လျော်သော-စကား-အမှု) ။ (၁) သတ[၆]-ကြည့်။ (န) (၂) သတသော အနုဿာသိယာ(အပ၊ ၂။ ၁၃၉)တိ ဓမ္မေန သမေန ဝစနေန ကာရဏေဝသေန အနုသာသိတ္វာတိ အတ္ထော။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၂၇။

သတ[၈] (န) [သတ + ဇန။ နောက်ပုဒ်ကျေ။] အရာ-တရာ- သော-သူ-လူ-အမတ်။ ----- သတံ ဝိဇ္ဇေ အမောစယိ (ဇာ၊ ၁၊ ၈၄) တိ တုမ္ဟေ သတဇနေ ဝဇ္ဈေ အမောစယိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၆၁။

သတက (တိ) [သတ + က။ ရူ။ ၄၁၈။ နီရုတ္တိ။ ၄၉၅။ ဂကတ-သံ။ သတယ-ပြာ၊ သတအ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] တစ်ရာ=၁၀၀ (အတိုင်းအရှည်ရှိ) သော။ ဝေဿန္တရတ္တဘာဝေ ပန ဋ္ဌတွာ မယှံ သတ္တသတကမဟာဒါနေသ ဒိန္နဘာဝေ အယံ အစေတနာပိ ယနမဟာပထဝီ သက္ခိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၈၆။ ပဏ္ဏာသကံ၊ သတကံ၊ သဟဿကံ။ ရူ။ ၄၁၈။ (နီရုတ္တိ။ ၄၉၅) ။

သတကပ္ပသဟဿ (န) [သတ + ကပ္ပ + သဟဿ] ကမ္ဘာတစ်ရာ အလွန်ရှိသော တစ်ထောင်မြောက်သော ကမ္ဘာ၊ တစ်ထောင်တစ်ရာမြောက်ကမ္ဘာ။ သတကပ္ပသဟဿာနိ၊ စတုရော စ အသင်္ခိယေ။ အပ၊ ၁။ ၆၃။ (သျာ။ မူ) သတကပ္ပသဟဿမှိတိ ကပ္ပတော ပုဗ္ဗေ သတကပ္ပါဓိကေ သဟဿမေ ကပ္ပမှိ။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၇။

သတကပ္ပါဓိက (တိ) [သတကပ္ပ + အဓိက] ကမ္ဘာတစ်ရာ အလွန်ရှိသော။ သတကပ္ပသဟဿ-ကြည့်။

သတကရီသဝတ္ထုက (တိ) [သတ + ကရီသ + ဝတ္ထု + က] ပယ်တစ်ရာရှိသော ယာမြေမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော (အခွန်အတုတ်)၊ (တစ်ဆယ့်တစ်တင်း မျိုးကြဲလောက်သော အရပ်ကို တစ်ပယ်ဟုခေါ်သည်။) သတဝတ္ထုက-ကြည့်။

သတကာလ (ပု) [သတ + ကာလ] အကြိမ်တစ်ရာ။ တေ သုဝဏ္ဏဟီရကပစ္စိယံ ပက္ခိပိတွာ သတကာလံ ပရိဿာဝေတွာ။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၈၄။

သတကာလဝိဟတကပ္ပါသ (ပု) [သတကာလ + ဝိဟတ + ကပ္ပါသ] အကြိမ်တစ်ရာတိုင်တိုင်-ထောင်းထု-ကြိတ်-ဖတ်-အပ်သော ဝါဂွမ်း။ သတကာလဝိဟတကပ္ပါသသဿ ဝိယ ဖဿော၊ပါဒတလေသု မဏိကုဏ္ဍလာ-ဝတ္တဝဏ္ဏာနိ လောမာနိ ဇာယိံသု။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၈၄။

သတကီတဒါသီ (ထီ) [သတ + ကီတ + ဒါသီ] အသပြာတစ်ရာဖြင့် ဝယ်အပ်သော ကျွန်မ။ ယရဏ္ဍီ မေ ဘန္တေ ဧကသ္မိံ ဒိဝသေ သတကီတဒါသီ ဝိယ ဟောတိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၁၇။

သတကုဋ (တိ) [သတ + ကုဋ] သတက္ကကု-ကြည့်။

သတကောဋိ (ထီ) [သတ + ကောဋိ။ ဂတကောဋိ-သံ။] ကုဋေတစ်ရာ။ ခီဏာသဝါ ဝီတမလာ၊ သမိံသု သတကောဋိယော။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၂၂။

သတကောဋ္ဌာသ (ပု) [သတ + ကောဋ္ဌာသ] အပုံတစ်ရာ၊ တစ်ရာသော အဖို့, အစု, အပုံ။ မဟာပထဝီယာ ပံသုံ သတကောဋ္ဌာသေ ကတွာ တတော ဧကကောဋ္ဌာသံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၉။

သတက္ကကု (တိ) [သတ + ကကု] အရာမကများစွာသောတိမ်တောင်-တိမ်ထွတ်-တိမ်တိုက်-ရှိ-နှင့်ပြည့်စုံ-သော။ သတက္ကကု (အံ၊ ၂။ ၂၈) တိ သတကုဋော၊ က္ကတော ဝိတော စ ဉဋ္ဌိတေန ဝလာဟကကုဋသတေန သမန္နာဂတောတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၅။

သတက္ကပရတက္က (ပု) [အတ္တ (သ) + တက္က + ပရ + တက္က] မိမိ၏ တက်ကျမ်း, သူတပါး၏ တက်ကျမ်း။ (= လောဂျစ်= တက္ကဗေဒ = ယုတ္တိဗေဒ-ဆင်ခြင်တုံပညာ-ကျမ်း)။ အတ္တနော ပညဝန္တတာယ ဝေဒင်္ဂေသု သတက္ကပရတက္ကေသု----။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၀။

သတက္ခတ္တုံ (ဗျ) [သတ + သကိံ။ သကိံ-သဒ္ဒါကို က္ခတ္တုံ-ပြု။ ကစ္စည်း။ ၆၄၆။ တစ်နည်း- သတ + က္ခတ္တုံ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၂၈၂။ ရူ။ ၄၁၉။ နိရုတ္တိ။ ၅၁၃။ ဂကကုတွသ်-သံ။] (၁) တစ်ရာသော အကြိမ်၊ အကြိမ် တစ်ရာ။ (၂) များစွာသော အကြိမ်၊ အကြိမ် များစွာ။ (၃) တစ်ရာသော ဝေဘန်ခြင်း-အပြား။ (၁) ဒသက္ခတ္တုံ သတက္ခတ္တုံ (ထေရီ။ ၄၃၄) န္တိ တဿ ဝိဟာရဒါနဿ အာနုဘာဝေန ဒသဝါရေ ဒေဝေသု ဉပပဇ္ဇိမှ။ တတော မနုဿေသု ဉပ္ပဇ္ဇိတွာ ပန သတက္ခုံ ဒေဝေသု ဉပပဇ္ဇိမှ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၉။ (၂) သစေ ပုန သကလသူစိ အနိဟရန္တော ဒီယသုတ္တပဝေသနတ္ထံ သတက္ခတ္တုမ္ပိ ဝိဠိတွာ နီဟရတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၁။ (-၁၀၅၊ ၁၁၄။ ကင်္ခါ။ ၂၁၂။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၇၅)။ သတက္ခတ္တုမ္ပီတိ အနေကက္ခတ္တုမ္ပိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၅၄။ (-၈၃)။ သဗ္ဗေ သတ္တာ ဧကေကမ္မံ သတက္ခတ္တုံ ကရေယျုံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၇။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၀၈)။ (၃) ---- သဟဿက္ခတ္တုံ အတ္တာနံ နိမ္မိနိတွာန ပန္တကော။ ဧကက္ခတ္တုံ ဒွိက္ခတ္တုံ က္ကစ္စွေဝမာဒိ။ တတ္ထ သဟဿက္ခတ္တုန္တိ သဟဿဓာ အတ္တာနံ နိမ္မိနိတွာတိ သမ္ဗန္ဓော။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၂၈၃။

သတဂတ္တ (တိ) [သတ + ဂတ္တ] တစ်ရာ-အရာ-သော တိုက်ခန်းရှိသော၊ အခန်းတစ်ရာရှိသော။ သတဂတ္တံ ဝါ စတုဿာလံ ဝါ၊ ဧကသေယျာ က္ကစ္စွေဝသဉ္ဇံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂။ (-ကင်္ခါ။ ၁၉၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၆)။

သတဂုဏ (တိ) [သတ + ဂုဏ။ ဂဏဂုဏ-သံ။] (၁) တစ်ရာသော-အကျိုး-အကျိုးဆက်-အာနိသင်-ရှိသော။ (၂) တစ်ရာဖြင့်-ပွားစီး-ကြီးပွား-တိုက်တက်-ခြင်းရှိသော။ (၃) များစွာသော အကြိမ်ရှိသော (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ဗား၊ သျ)။ (၄) များသော အဆရှိသော။ အဆ-အရာ-များသော။ (၅) အဆ တစ်ရာ။ (၁) တစ်ရာသော - အကျိုး -အကျိုးဆက်-အာနိသင်-ရှိသော။ (၂) တစ်ရာဖြင့်-ပွားစီး-ကြီးပွား-တိုးတက်-ခြင်း ရှိသော။ တတြာနန္ဒ တိရစ္ဆာနဂတေ ဒါနံ ဒတွာ သတဂုဏာ ဒက္ခိဏာ ပါဋိကင်္ခိတဗ္ဗာ။ မ၊ ၃။ ၂၉၈။

သတဂုဏာတိ သတာနိသံသာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၂၃။ သတဂုဏာတိ ဧတ္ထ ဂုဏာသဒ္ဒေါ----န အန္တဘာဂတ္ထော၊ အထ ခေါ အာနိသံသတ္ထောတိ ဒဿေန္တော " သတာနိသံသာ " တိ အာဟ၊ ----။ သတဂုဏာတိ ဝါ သတဝဍ္ဎိကာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၀၉။ (၃) များစွာသော အကြိမ်ရှိသော (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ဗား၊ သျ)။ ဧတ္တကေဟိ ဇနေဟိ ကတံ ကမ္မံ ဧတမိဿတ္တော ဧကောဝ ဧကေကံ သတဂုဏံ ကတွာ နိဗ္ဗတ္တော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၇။ တတော ဧကေကံ ပုညကမ္မံ မဟာသတ္တေန သတဂုဏံ ကတံ " သတ " န္တိ အဓိပ္ပေတံ၊ တသ္မာ က္ကမ သတ-သဒ္ဒေါ ဗဟုဘာဝပရိယာယော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၀၈။ (၄) များသော အဆရှိသော၊ အဆ-အရာ-များသော။ ကောယ ပန ဒီပိကာယ ယတ္တကေ ဌာနေ အာလောကော ဟောတိ၊ တတော သတဂုဏံ ဌာနံ သတ္တဟိ ရတနေဟိ ပူရေတွာ ဒါနံ ဒဒေယျ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၇။ (-မဇ္ဈ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၉)။ (၅) အဆတစ်ရာ။ တေဟိ သတဂုဏေန သဟဿဂုဏေန ဝိရောစမာနံ ဒိသွာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၉။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၈)။

သတဂေဏ္ဍု (တိ) [သတ + ဂေဏ္ဍု] (က) ထုပ်လျှောက် တစ်ရာရှိသော။ (ခ) ဘုံ ဆင့် တစ်ရာရှိသော (ပြာသာဒ်)။ (ဗား၊ သျ။) (ဂ) အရာမက များစွာသော တံခါးရှိသော။ (က)(ခ)(ဂ) သတဂေဏ္ဍု (ထေရ၊ ၂၅၃။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၀) တိ အနေကသတနိယျူဟကော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၄။ သဟဿကဏ္ဏော သတဂေဏ္ဍု (ဇာ၊ ၁။ ၇၆)တိ သော ပနေသ သဟဿကဏ္ဏုဗ္ဗေဓော ပါသာဒေါ သတဘူမိကော အဟောသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၂။

သတဂ္ဂဟဏ (န) [သတ + ဂဟဏ] သတဟူသောသဒ္ဒါ၊ သတ-သဒ္ဒါ။ ဂါထာဗန္ဓ-သုခတ္ထံ သတဂ္ဂဟဏံ န ကတံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀၃။

သတင္ဃနက (တိ) [သတ + အင္ဃနက] တစ်ရာ အဖိုးထိုက်တန်သော။ အဖိုး တစ်ရာ ထိုက်တန်သော။ မဟဂ္ဃေန သတင္ဃနကေန ဝါ သဟဿင္ဃနကေန ဝါ ---- မဇ္ဈေန အညံ မဇ္ဇသတံ လဘတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၇၉။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၈)။

သတင္ဃီ=သတင္ဃီ (တိ) [သတ + အင္ဃ + ဤ] များစွာသော-အဖိုး-တန်ဖိုး-ရှိသော၊ အဖိုး-တန်ဖိုး-များစွာထိုက်တန်သော။ သတ-သဒ္ဒေါ ဗဟုဘာဝပရိယာယော " သတင္ဃီ သတရံသီ သူရိယော " တိအာဒီသု ဝိယ အနေက-သင်္ချာဘာဝတော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃၉။ သတ-သဒ္ဒေါ ဗဟုဘာဝပရိယာယော ---- " သတင္ဃီ သတံ ဒေဝမနုဿာ " တိအာဒီသု ဝိယ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၀၈-၉။

သတင်္ဂ (န) [သတ + အင်္ဂ] အရာ-တစ်ရာ-သော - အစိတ်, အပိုင်း - အမှတ် အသား။ ယထာ ဧကံ အင်္ဂံ ဧကင်္ဂေ နိက္ခိတ္တံ ဧကေန္တိ ဝုစ္စတိ၊ သတင်္ဂေ သတန္တိ ---- ဧဝံ သမ္ပဒမိဒံ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၉၆။ အောက်ပုဒ်လည်းကြည့်။

သတင်္ဂိက (တိ) [သတင်္ဂ + ဣက] အရာ- တစ်ရာ-သော-အစိတ်-အပိုင်း-အင်္ဂါ-ရှိသော။ သတင်္ဂိကေန တူရိယေန၊ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌ ဥပဋ္ဌဟိံ။ အပ၊ ၁။ ၄၂၂။

သတစက္ခုသနာမက (တိ) [သတစက္ခု + သနာမက=သမာန + နာမ + က] သတစက္ခု-ဟူသော တူသော-အမည်-နာမည်-ရှိသော။

သတစက္ခုဟု နာမည်တူရှိသော။ စတုတ္ထိသေ ကပ္ပသတော၊ သတစက္ခုသနာမကာ။ အပ၊ ၁။ ၁၂၀။

သတဇန (ပု) [သတ + ဇန] အရာ-တစ်ရာ-သော-လူ-သူ။ သတ°-ကြည့်။

သတက္ခုလောဒကဘာဇန (တိ) [(သဟ + တက္ခုလ + ဥဒက) သတက္ခုလောဒက + ဘာဇန] ဆန်, ရေတို့နှင့်တကွသော-အိုး-ခွက်။ ဘိက္ခုနာ သတက္ခုလောဒကဘာဇနံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၁၇။

သတဏှ (တိ) [သဟ + တဏှာ + အ။ နိရုတ္တိ။ ၃၆၈။] (က) တပ်မက်တတ်သည့် တဏှာရှိသော။ (ခ) တဏှာနှင့်တကွဖြစ်သော။ (ဂ) ဘဝတဏှာ ရှိသော။ (က) သတဏှော သဒ္ဒိဋ္ဌိ သကိလေသော။ မဟာနိ။ ၆၅။ (-စူဠနိ။ ၁၃၂)။(ခ) သတဏှံ ဇဟာတိ။ အဘိ၊ က။ ၉၂။ ပဝတ္တံ အဘိနိဝေသံ သတဏှံ ဒိဋ္ဌိံ ပဇဟာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၁၇။ (ဂ) သတဏှာသာ (မ၊ ၁။ ၉၃) တိ ဘဝတဏှာဝသေန။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၁၆။

သတတ (တိ) [သံ + တနု + တ။ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ။ ကောတ္ထုဘ။ သမန္တတော တနောတီတိ သတတံ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၄၁။ သတတ - သံ။ သတက၊ သတယ - ပြာ၊ သတယာ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) မြဲ-မပြတ်-မကျိုးပျက်-သော။ (၂) ကြီးကျယ် ပြန့်ပြော-အလွန်ကျယ်ပြန့်-သော။ (န) (၃) (က) အမြဲ၊ မပြတ်။ (ခ) အခါ ခပ်သိမ်း။ (ဂ) နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း၊ နေ့စဉ်နေ့တိုင်း။ (ဃ) နေ့ညဉ့်ပတ်လုံး (နေ့ရော ညဉ့်ပါ)။ (၁) သတတကာလိက, သတတသီလ - တို့ကြည့်။ (၂) သတတ (ဝိမာန။ ၂၀) န္တိ ဝါ သမ္မာ တတံ၊ အတိဝိယ ဝိတ္ထိဏ္ဏန္တိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၈၀။ (န) (၃) (က) သတတ (မ၊ ၁။ ၁၃၀။ အံ၊ ၁။ ၃၁၉)န္တိ နိစ္စံ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၆၈။ အံ၊ဌ၊ ၂။ ၂၅၈။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၀။ သတတ (မဟာနိ။ ၁၄) န္တိ နိရန္တရံ။ မဟာနိ၊ ဌ။၆၈။ သတတံ သမာဟိတော (ထေရ။ ၂၆၀) တိ အဂ္ဂဖလသမာဓိနာ နိစ္စကာလံ အဘိဏှံ သမာဟိတမာနသော။ ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၂၂။ (ခ) သတတ (အံ၊ ၂။ ၄၀၅။ ဝိမာန။ ၂၇) န္တိ သဗ္ဗကာလံ။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၄၈။ ဝိမာန၊ ဌ။ ၁၀၂။ သတတ (အံ၊ ၃။ ၂၂၆) န္တိ သဒါ။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၈၀။ သတတ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၁) န္တိ သဗ္ဗကာလံ ယာဝ အဂ္ဂမဂ္ဂါဓိဂမာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၅။ (ဂ) သတတ (ဝိမာန။ ၇၉) န္တိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ။ ဝိမာန၊ ဌ။ ၂၂၃။ (ဃ) သဗ္ဗသော ပါပုဏာသေန ဩတ္တပ္ပဝိ သတတံ ရတ္တိန္ဒိဝံ။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၃၃၄။

သတတကာရီ (တိ) [သတတ + ကရ + ဏီ။ ထိ-၌ --ကာရိနီ။] အမြဲ-မပြတ်-ဒလစပ်-ပြုလေ့ရှိ-ပြုတတ်-သော၊ သူ။ သာတတိက (သံ၊ ၁။ ၄၂၉) န္တိ သတတကာရီ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၉၂။ (-၃၂၃။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၆၅။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၃၈။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၃၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၅)။

သတတကာလိက (တိ) [သတတ + ကာလ + ဏိက] မြဲသော-ကာလ-ရှိ-နှင့်ယှဉ်-သော။ နိစ္စောတိ သတတကာလိကော။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၂၁၇။

သတတကိစ္စ (န) [သတတ + ကိစ္စ] အမြဲ - မပြတ် - ပြုလုပ်အပ်သော အမှုကိစ္စ၊ အမြဲပြုလုပ်ဖွယ် တာဝန်။ သတတကိစ္စေသု သဥဿုက္ကောတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၅။

သတတကိရိယ (ထီ၊ နှ) [သတတ + ကိရိယ] အမြဲ - မပြတ် - ပြုလုပ်ခြင်း။ သာတစ္စန္တိ သတတကိရိယံ။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၁၈။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၇၇။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၆)။

သတတဓမ္မဒေသနာ (ထီ) [သတတ + ဓမ္မ + ဒေသနာ] အမြဲ-မပြတ်-တရားတော်-ပါဠိဓမ္မ - ကို- ဟော- ပြော- သိစေ - ခြင်း။ အနုသာသနိပါဠိဟာရိယံ ပန ဗုဒ္ဓါနံ သတတဓမ္မဒေသနာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ။ ၅၁။

သတတနိဋ္ဌ (တိ) [သတတ + နိဋ္ဌာ] (က) မြဲသောပြီးဆုံးခြင်းရှိသော။ (ခ) ထာဝစဉ် မြဲသည့် - အမြင့်ဆုံး သက်သာ ချမ်းမြေ့ရာ-နိဗ္ဗာန်-ရှိသော။ (ဂ) နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသော၊ သူ။ (က) (ခ) (ဂ) ဧကန္တနိဋ္ဌော သတတနိဋ္ဌောတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၉၈။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၇၅။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၈။ (-သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၄၁။ မဟာနိ၊ ဋ၊ ၉၂)။

သတတနိဒ္ဒုက္ခ (တိ) [သတတ + နိဒုက္ခ] အမြဲ-မပြတ်-အခါခပ်သိမ်း-ဆင်းရဲကင်း-ချမ်းသာ-သော၊ သူ။ အစ္စန္တသုခုမာလောတိ သတတနိဒ္ဒုက္ခော။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၂၄။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၈)။

သတတပဝတ္တဝီရိယ (တိ) [သတတ + ပဝတ္တ + ဝီရိယ] (က) အမြဲ-မပြတ်-ဒလစပ်-ဖြစ်သော-လုံ့လ-အားထုတ်ခြင်း-ဝီရိယ-ရှိသော၊ သူ။ (ခ) အမြဲ-မပြတ်-ချီးမြှောက်အပ်သော-လုံ့လ- အားထုတ်ခြင်း-ဝီရိယ-ရှိသော၊ သူ။ (က) (ခ) သာတတိကာတိ သာတစ္စကာရိနော ဘာဝနာယ သတတပဝတ္တဝီရိယာ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၈၈။ ဝီရိယသ သာတစ္စံ၊ တေန သမ္မန္နော သမန္နာဂတော သတတပဝတ္တဝီရိယော၊ နိစ္စပဂ္ဂဟိတဝီရိယောတိ အတ္ထော။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၀၇။

သတတပဝတ္တိတဝီရိယ (တိ) [သတတ + ပဝတ္တိတ + ဝီရိယ] အမြဲ-မပြတ်-ဒလစပ်-ဖြစ်စေအပ်သော-လုံ့လ-အားထုတ်ခြင်း-ဝီရိယ-ရှိသော၊ သူ။ ဘာဝနာယံ သတတပဝတ္တိတဝီရိယတာယ သာတစ္စကာရိနော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇။

သတတပါဋိဟာရိယ (နှ) [သတတ + ပါဋိဟာရိယ] မြဲ-မပြတ်-သော တန်ခိုးပြာဋိဟာ။ သတတပါဋိဟာရိယ (မ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၆၅) န္တိ သတတံ စရိမဘဝေ သဗ္ဗကာလံ လက္ခဏာနိဗ္ဗတ္တကကမ္မာနုဘာဝဟေတုကံ ဗုဒ္ဓါဝေဏိကံ ပါဋိဟာရိယံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၆။

သတတဝိဟာရ (ပု) [သတတ + ဝိဟာရ] (က) အမြဲ-မပြတ်-နေခြင်း။ (ခ) အမြဲ-မပြတ် - အခါခပ်သိမ်း - ဖြစ်သော-နေခြင်း။ (က) (ခ) သတတဝိဟာရာ (ဒီ၊ ၃။ ၂၀၇) တိ ခီဏာသဝဿ နိစ္စဝိဟာရာ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၂၀။ သတတဝိဟာရာ(အံ၊ ၁။ ၅၂၀)တိ နိစ္စဝိဟာရာ နိဗဒ္ဓဝိဟာရာ။ အံ၊ဋ၊ ၂။ ၃၆၈။ နိစ္စဝိဟာရာတိ သဗ္ဗဒါ ပဝတ္တနကဝိဟာရာ၊ ဋပေတွာ ဟိ သမာပတ္တိဝေလံ, ဘဝင်္ဂဝေလဉ္စ ခီဏာသဝါ က္ခမိနာဝ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာဝိဟာရေန သဗ္ဗကာလံ ဝိဟရန္တိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၅၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၆၄။ သတတဝိဟာရော (အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၈၆) တိ ခီဏာသဝဿ နိစ္စဝိဟာရော။ သဗ္ဗဒါ ပဝတ္တနကဝိဟာရော။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၈၁။

သတတဝိဟာရီ (တိ) [သတတ + ဝိ + ဟရ + ဏီ။ ထီ-၌ --ဝိဟာရိနီ။] အမြဲ-မပြတ် - သမာပတ်ကို ဝင်စားလေ့ရှိသော၊ မမြဲ-မပြတ်-သမာပတ်ဖြင့် နေလေ့ရှိသော၊

သူ။ သတတဝိဟာရီ (မ၊ ဋ၊ ၄။ ၄၆) တိ သတတံ သမာပတ္တိဝိဟာရိဗဟုလာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၅၉။ (-ဥဒါန၊ ဋ။ ၁၇၃)။

သတတသဒ္ဓ (ပု) [သတတ + သဒ္ဓ] သတတ-သဒ္ဓါ။ နိစ္စဒ္ဓေန သတတ-သဒ္ဓေန အဘိဏှပ္ပဝတ္တိဇောတိတာ သိယာတိ "သမိတ"န္တိ ဝုတ္တံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၈။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၁။

သတတသဗ္ဗညူ (တိ) [သတတ + သဗ္ဗညူ• သဗ္ဗ + ဉာ + ရူ] အမြဲ-မပြတ်-အလုံးစုံ-ခပ်သိမ်း-သော-တရားတို့ကို-သိလေ့ ရှိသော၊ (ဘုရားရှင်)။ သဗ္ဗညူတိ စ ကမသဗ္ဗညူ သကိံသဗ္ဗညူ သတတသဗ္ဗညူ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၅၄။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၃၄၀။

သတတသမ္မိဥ္ဇန္ဋ (ပု) [သတတ + သမ္မိဥ္ဇန + အဋ္ဌ။ ဋ္ဌ-ကို ဋ-ပြု။] အမြဲ-မပြတ်-ပြင်းစွာ-နှိပ်စက်-ပူပန်-ပူလောင်-ခြင်း-အနက်-သဘော။ သတတသမ္မိဥ္ဇနဋ္ဌေနာ (သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၉၆) တိ အဘိဏှတာပသဘာဝတော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၉။

သတတသာရ (ပု) [သတတ + သာရ] မြဲသော အနှစ်။ နိစ္စသာရသာရေန ဝါတိ သတတသာရသဓိတေန သာရေန ဝါ။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၃၇၇။

သတတသီလ (တိ) [သတတ + သီလ] မြဲ-မကျိုးပြတ်-သော သီလ ရှိသော၊ သူ။ သတတသီလာ (မ၊ ဋ၊ ၃။ ၃) တိ အဝိစ္ဆိန္န-သီလာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃။

သတတနုယောဂီ (တိ) [သတတ + အနုယောဂီ။ ထိ-၌ --ယောဂိနီ။] အမြဲ-မပြတ် - အခါ ခပ်သိမ်း-အားထုတ်ခြင်း-အားထုတ်လေ့-ရှိသော၊ သူ။ ယေ စ တေ သတတာနုယောဂိနော။ ပေတ။ ၁၇၇-၈။ သတတံ သဗ္ဗကာလံ အနုယောဂဝန္တာ။ ပေတ၊ ဋ။ ၁၉၂။

သတတာဘိယုတ္တ (တိ) [သတတ + အဘိယုတ္တ] အမြဲ-မပြတ်-လွန်စွာ-အလွန်-အားထုတ်သော၊ သူ။----လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနေ စ ရတော သတတာဘိယုတ္တော။ ထေရ၊ ဋ၊ ၁။ ၇၁။

သတတိ (ကြိ) [သတ + အ + တိ။ (တိ) သ + သတိ • အဝိစ္ဆိန္နတ္ထ-ဟု ဝိလျှံ-၌ ဆိုသည်။] အမြဲ-မပြတ်-ဒလစပ်-ဖြစ်၏။ အတတိ သတတိ သတတံ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ အဒ္ဓါ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၇။

သတတုဗ္ဗိဂ္ဂ (တိ) [သတတ + ဥဗ္ဗိဂ္ဂ] အမြဲ-မပြတ်-ထိတ်လန့်-တုန်လှုပ်-သော၊ သူ။ သတတုဗ္ဗိဂ္ဂေါ် သဗ္ဗဝေရိကပုရိသော ဝိယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၁။

သတတေဇ (တိ) [သတ + တေဇ။ ဂတတေဇသိ-သံ။] အရာမကသော တန်ခိုး ရှိသော။ သဟဿရံသီ သတတေဇော၊ သူရိယော တမဝိနောဒနော။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၇။

သတတ္တယ (န) [သတ + တယ။ ဂတတြယ၊ ဂတတြယီ-သံ။] တစ်ရာသုံးခုအပေါင်း၊ သုံးရာ။ သတတ္တယဥ္စ ဝတ္ထုနံ၊ ပဉ္စာဓိကံ သမုဋ္ဌိတာတိ။ ဓမ္မ။ ၇၄။ (ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၃၉)။

သတဒန္တ (တိ) [သတ + ဒန္တ] အရာမက များစွာသော သွားသဏ္ဌာန် ရှိသော (-ဘီ-ယန္တရား)၊ များစွာသော အသွား ရှိသော (-ဘီ-ယန္တရား)။ (မ၊ ဋ၊ ၁။ သျှ၊ ဒု)။ အဘိဝဂ္ဂေနာတိ သတဒန္တေန။ တံ အဋ္ဌဒန္တာ-ကာရေန ကတ္တာ။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၆၂။

သတဒန္တေနာတိ အနေကသတဒန္တကေန၊ ယဿ တိခိဏဒန္တာနိ အနေကသတာနိ မူလာနိ ဟောန္တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၃။

သတဒဿီ (တိ) [သတ + ဒဿီ] (က) အရာမက များစွာတို့ကို (ပညာ မျက်စိဖြင့်) ရှုမြင်နိုင်သော။ (ခ) အရာမက များစွာတို့ကို မိမိလည်း ရှုမြင်နိုင်, သူတစ်ပါးတို့အားလည်းပြသနိုင်သော၊ သူ။ (က)(ခ) သတဒဿီ စ ပဏ္ဍိတော (ထေရ။ ၂၄၂) တိ ပဏ္ဍိတော ပန တတ္ထ ဝိဇ္ဇမာနေ အနေကေပိ ပကာရေ အတ္တနော ပညာစက္ခုနာ သဗ္ဗသော ပဿတိ။ ယော ဝါ တတ္ထ လဒ္ဓမာနေ အနေကေ ပညာစက္ခုနာ အတ္တနာပိ ပဿတိ၊ အညေသမ္ပိ ဒဿေတိ ပကာသေတိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၁။

သတဒါရဓ္ဓဇ (တိ) [သဟ + တဒါရမ္မဏ] တဒါရုံနှင့်တကွဖြစ်သော။ သတဒါရမ္မဏာယ စုတိယာ ပဋ္ဌစိတ္တက္ခဏာဝသိဋ္ဌာယုကေ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၉၃။

သတဓမ္မ (ပု) [သဟ + ဓမ္မ] (၁) သတဓမ္မ မည်သော (လုလင်)။ (၂) သတဓမ္မဇာတ်။ (၁) ဧကော မာဏဝေါ အတ္ထိ သတဓမ္မော နာမ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၅။ (၂) သတဓမ္မသုတ္တကေန ဒဿာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၆။

သတဓမ္မဇာတက (န) [သတဓမ္မ + ဇာတက] သတဓမ္မဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၂-နိပါတ်၊ ၃-ဝဂ်၊ ၉-ဇာတ်။ ဇာ၊ ၁။ ၄၅-၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၄-၈။

သတဓမ္မမာဏဝ (ပု) [သတဓမ္မ + မာဏဝ] သတဓမ္မ လုလင်။ တဿ ပရိဘောဂေါ သတဓမ္မမာဏဝဿ စဏ္ဍာလုစ္ဆိဋ္ဌဘတ္တ-ပရိဘောဂေါ ဝိယ ဟောတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၆။

သတမေရဏ (န) [သတ + မေရဏ] မေရဏ တစ်ရာ။ (ရွေး ၄၀-အလေးချိန် = မေရဏ တစ်ခု၊ ရွေးတစ်ရာ = တစ်ကျပ်သား)။ "သုဝဏ္ဏဿ ပဉ္စဒသမေရဏံ နိက္ခံ' 'န္တိ ဝဒန္တိ၊ " သတမေရဏ " န္တိ အပရေ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၉၃။

သတမာ (ဗျ) [သတ + မာ။ ရူ။ ၄၂၀။ ဂတမာ-သံ။ သတဟာ-ပြာ။] တစ်ရာသော အပြား။ သော တံ ဝိဏံ ဒသမာ ဝါ သတမာ ဝါ ဖာလေယျ။ သံ၊ ၂။ ၄၀၁။ (-ဒီ၊ ၂။ ၂၇၁။ မိလိန္ဒ။ ၁၅၈၊ ၂၆၈၊ ၂၇၈။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၇)။

သတမောတ (တိ) [သတ + မောတ] အကြိမ် တစ်ရာ- စစ်ပြီး- ဆေးပြီး-သော။ သကလသရီရံ ခေါဘေန္တံ မဒ္ဒန္တံ ------ သတမောတံ သပ္ပိံ ခါဒါပယန္တံ ဝိယ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၃။

သတမောတတေလ (န) [သတမောတ + တေလ] အကြိမ်တစ်ရာ စစ်ပြီးသော ဆီ။ တေလေန ဝိယ မက္ခေတီတိ သတမောတ-တေလေန မက္ခေတိ ဝိယ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၀။

သတမောတသပ္ပိ (န) [သတမောတ + သပ္ပိ] အကြိမ်တစ်ရာစစ်ပြီးသော ထောပတ်။ သတမောတသပ္ပိံ ခါဒါပယန္တံ ဝိယ, သတပါကတေလံ မက္ခာပယမာနံ ဝိယ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၃။ သတဝါရံ တာပေတွာ ဥဒကေ ပက္ခိပိတွာ ဥဒ္ဓဋသပ္ပိ သတမောတ သပ္ပိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၈။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၃၀။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၈၂) ။

သတနာမ (န) [သတ + နာမ] တစ်ရာသော - အမည် - နာမည်။ အမည်-နာမည်-တစ်ရာ။ အမစ္စေ သန္နိပါတေတွာ

သတနာမံ ကာရေသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၇။

သတန္တ (တိ) [သ + တန္တ။ သံ-သွတန္တြ။ သံ အက္ကာတန္တံ ပဓာနံ အဿာတိ သတန္တံ။ ကောတ္ထုဘာ။ သွတန္တြ-သံ။ သတတ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] မိမိပြဓာန်းခြင်းရှိ-မိမိအလိုကျ သွားလာ, နေထိုင်နိုင်သည့် အခွင့်အရေး ရှိ-သော။ တိကိစ္ဆာဝုဋ္ဌာပနေ ပန ဆဝသရိရံ အနုပဝိသိတွာ သတန္တံ ကရောတိ ဝိဇ္ဇာနု-ဘာဝေန။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၂။

သတန္တိက (တိ) [သဟ + တန္တိ + က] ပရိယာတ္တိပါဠိ-ပရိယတ်တရား -နှင့် တကွဖြစ် သော။ ဓမ္မန္တိ သတန္တိကံ နဝလောကုတ္တရဓမ္မံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၁။ သတန္တိကန္တိ သပရိယတ္တိဓမ္မံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၉၂။

သတန္ဝာဂမ (တိ) [သတ + အန္ဝာဂမ] (ပုဂ္ဂိုလ်)တစ်ရာတို့၏-အတွင်းဝင်-အကျုံးဝင်-သော။ သတန္ဝာဂမာနံ ဝဏ္ဏောသု ကေဿ ဝဏ္ဏံ အာရဗ္ဘဏံ ကတွာပိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၆၆။

သတပဋလ (န) [သတ + ပဋလ] အထပ် တစ်ရာ။ ဧကံ မေဃပဋလံ ဥဋ္ဌာယ သတပဋလံ သဟဿပဋလံ ဟုတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၈။

သတပတ္တ[1] (ပု၊ န) [သတ + ပတ္တ။ သတံ ပဿာနိ အဿ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၆၄၂၊ ၆၈၄။ ဂတပတ္တြ - သံ။ သတပတ္တ - အဒ္ဓမာဂဓီ။ သယဝတ္တ-ပြာ။] (က) ပွင့်ချပ် တစ်ရာရှိသော။ (ခ) အရာမက များသော ပွင့်ချပ် ရှိသော (ပဒုမာကြာပန်း)။ (က) (ခ) သတပတ္တေဟိ သဉ္ဆန္နော (အပ၊ ၁။ ၁၃၄) တိ ဧကေကသ္မိံ ပုပ္ဖေ သတသတပတ္တာနံ ဝသေန သတ-ပတ္တော၊ သတပတ္တသေတပဒုမေဟိ သဉ္ဆန္နော ဂဟနီဘူတောတိ အတ္ထော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၁-၂။ သတပတ္တန္တိ ပရိပုဏ္ဏသတပတ္တပဒုမံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၄၉။ သတပတ္တ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀) န္တိ ဧတ္ထ သတ-သဒ္ဒေါ ဗဟုပရိ-ယာယော "သတဃ္ဃီ"တိအာဒီသု ဝိယ၊ တေန အနေကသတပတ္တဿာပိ သင်္ဂဟော သိဒ္ဓေါ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၃။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃၉)။

သတပတ္တ[2] (ပု) [သတ + ပတ္တ။ သတံ ပတ္တာနိ အဿ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၆၄၂၊ ၆၈၄။ သတံ ပတ္တာနိ ပက္ခာ ယဿ သတပတြော။ (ဂတပတြ) ကပ္ပဒ္ဒုမ။ သတပတ္တ-အဒ္ဓမာဂဓီ။ သယဝတ္တ-ပါကတ။] ခေါက်ရှာငှက်၊ သစ် တောက်ငှက်၊ ကြိုးကြာငှက်။ ဣဒံ မဟာရာဇ သတပတ္တဿ ဧကံ အင်္ဂံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ မိလိန္ဒ။ ၃၈၉။ သတပတ္တော ဒုမဂ္ဂမှာ၊ ဒူရေ ပုတ္တေ အပါနယီတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၅၅။ သတပတ္တောပိ ရုက္ခာ ဩတရိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၁။

သတပတ္တင်္ဂပဥှ (တိ) [သတပတ္တ + အင်္ဂ + ပဥှ] ခေါက်ရှာငှက်-သစ်တောက်ငှက်-၏ အင်္ဂါ ပြဿနာ၊ ခေါက်ရှာငှက်-သစ်တောက် ငှက်-၏ အင်္ဂါကို မေးခြင်း။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ မိလိန္ဒပဥှပါဠိ၊ ၆-ဩပမ္မကထာပဥှ၊ ၆-ပဥှာ။ မိလိန္ဒ။ ၃၈၉။ သတပတ္တင်္ဂပဥှော ဆဋ္ဌော။ မိလိန္ဒ။ ၃၈၉။

သတပတ္တဆတ္တ (န) [သတပတ္တ + ဆတ္တ] ပွင့်ချပ် တစ်ရာရှိသော ပဒုမာကြာ ထီး။ သတပတ္တဆတ္တံ ပဂ္ဂယှာ (အပ၊ ၁။ ၆၃) တိ ဧကေကသ္မိံ ပဒုမပုပ္ဖေ သတသတပတ္တာနံ

ဝသေန သတပတ္တေဟိ ပဒုမပုပ္ဖေဟိ ဆာဒိတံ ပုပ္ဖစ္ဆတ္တံ။ အပ၊ ဌ၊ ၂။ ၁။

သတပတ္တဇာတက (န) [သတပတ္တ + ဇာတက] သတပတ္တဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၃-နိပါတ်၊ ၃-ဝဂ်၊ ၉-ဇာတ်။ ဇာ၊ ၁။ ၈၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၇-၅၀။

သတပတ္တပဒ္ဓ (န) [သတပတ္တ + ပဒ္ဓ။ ပဒ္ဓ = ပဒုမာ = ကြာပန်း။] သတပတ္တ[၁]-ကြည့်။ ဖုလ္လိတသုဝဏ္ဏဝဏ္ဏပရာဂဂတ္တံ သတပတ္တပဒ္ဓံ ဝိယ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၇၇။

သတပတ္တပုပ္ဖိတ (တိ) [သတပတ္တ + ပုပ္ဖိတ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ဉပရူပရိဇာတံ သတပတ္တပုပ္ဖိတံ ဇော် မဟာပဒုမံ ဥဂ္ဂန္ဒာ ဗောဓိ-သတ္တဿ ပါဒေ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၂၅၀။

သတပတ္တဖုလ္လိတ (တိ) [သတပတ္တ + ဖုလ္လိတ] ပွင့်ချပ် တစ်ရာရှိသည့် (ပဒုမာကြာ) ပန်းပွင့် ရှိသော။ သုဝဏ္ဏမာလံ သတပတ္တဖုလ္လိတံ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၀၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၅၈။

သတပတ္တသကုဏ (ပု) [သတပတ္တ + သကုဏ] သတပတ္တ[၂]-ကြည့်။ အထေကော သတပတ္တသကုဏော ဣမဿ ပုရိသဿ ဟတ္ထေ ကဟာပဏသဟဿံ အတ္ထိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၈။

သတပတ္တသေတပဒုမ (န) [သတပတ္တ + သေတ + ပဒုမ] ပွင့်ချပ် တစ်ရာရှိသော ပဒုမာကြာဖြူပန်း။ သတပတ္တသေတပဒုမေဟိ သဉ္ဆန္နော ဂဟာနိဘူတောတိ အတ္ထော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၂။

သတပဒ (န) [သတ + ပဒ။ ဂတပဒ-သံ။] သတ-ဟူသောပုဒ်၊ သတ-သဒ္ဒါ။ ပဋ္ဌသတာတိ သတပဒံ ရူပဝသေန ဝါ ပန္တိဝသေန ဝါ ယောဇေတဗ္ဗံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၆။ သတပဒန္တိ သတသဒ္ဒေါ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၅။

သတပဒိပိဋ္ဌိဝဏ္ဏ (တိ) [သတပဒီ + ပိဋ္ဌိ + ဝဏ္ဏ] ကင်းသန်း-ကင်းခြေများ-ကျောက်ကုန်း အဆင်းရှိသော၊ ကင်းသန်း-ကင်းခြေများ-၏-ကျောက်ကုန်း အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသော။ မဟာရဂ်ရတ္တာ သတပဒိပိဋ္ဌိဝဏ္ဏာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၆၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၅၄။

သတပဒီဝဏ္ဏ (ပု) [သတပဒီ + ဝဏ္ဏ] ကင်းသန်း-ကင်းခြေများ-အသွင်-ပုံသဏ္ဌာန်။ သတပဒီဝဏ္ဏေန ဝါ ဒိဿတိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၆၃။

သတပဒိ (ဒီ) သဒိသ (တိ) [သတပဒီ + သဒိသ] ကင်းသန်း-ကင်းခြေများ-နှင့် တူသော။ နာနာသုတ္တကေဟိ သတပဒိသဒိသံ သိဗ္ဗန္တာ အာဂန္တုကပဋ္ဋံ ဌပေန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၅။

သတပဒီ (ထီ) [သတ + ပဒ + ဤ။ သတံ ပဒါ ယဿာ သတပဒီ၊ ပဒသဒ္ဒေါ ပါဒတ္ထော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၆၂၂။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။ ဂတပဒီ-သံ။ သယပဏ္ဍ-ပါကတ။] ကင်းသန်း = ကင်းခြေများ။ ဗဟုပ္ပဒံ နာမ ဝိစ္ဆိကာ သတပဒီ ဉစ္စာလိင်္ဂပါဏကာ။ ဝိ၊ ၁။ ၆၅။ သတပဒီ ဝါ မံ ခံ့သေယျ။ အံ၊ ၂။ ၈၉၊ ၂၇၀-၁။ အံ၊ ၃။ ၁၃၈-၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၈။

သတပဗ္ဗ (တိ) [သတ + ပဗ္ဗ] ဝါး၊ ဝါးပင်။ သတပဗ္ဗော, ယဝဖလော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၆၀၀။

သတပဗ္ဗိကာ (ထီ) [သတပဗ္ဗ + ဣက + အာ] (၁) လင်းလေ။ (၂) မြေဇာ-နေဇာ-မြက်။ (၁) ဝစ ဝိယတ္ထိယံ ဝါစာယံ၊ ကရဏော အ၊

သတပဗ္ဗိကာပိ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၅၈၄။ (၂) သတပဗ္ဗိကာ, ဘဂ္ဂဝီ, အနန္တာ, ရုဟာပိ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၅၉၉။

သတပဘ (တိ) [သတ + ပဘာ + အ] အရာမကများစွာသော-အရောင်-ရောင်ခြည်-ရှိသော။ တတ္ထ ဥဒေန္တံ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တံ သတရံသိံ သတပဘံ။ သတရံသီတိ ဒေသနာသီသမတ္တံ၊ အနေကသဟဿပဘံ သူရိယံ ဣဝါတိ အတ္ထော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၄။

သတပရိဝါရ (တိ) [သတ + ပရိဝါရ] တစ်ရာအခြံအရံရှိသော၊ အခြံအရံ တစ်ရာ ရှိသော။ ဗုဒ္ဓဝံသ ဥဂ္ဂကိုတ္တာ အဋ္ဌကထာစရိယာ ---- သတပရိဝါရာပိ သဟဿပရိဝါရာပိ စရန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၂။

သတပလ (တိ) [သတ + ပလ။ ပလ-ပိုလ်-၄-ကျပ်သား။] (၁) ပိုအချိန်တစ်ရာ ရှိသော။ (၂) ပိုလ်အချိန် တစ်ရာရှိသောရွှေဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော။ (၁) သတပလ (ထေရ။ ၂၄၀) န္တိ သတံ ပလာနိ ယဿ၊ တံ သတပလပရိမာဏံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၄။ (၂) သတပလ (ဇာ၊ ၂။ ၁၆၆) န္တိ ပလသတေန သုဝဏ္ဏေန ကာရိတံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၆၅။

သတပလပရိမာဏ (တိ) [သတပလ + ပရိမာဏ] ပိုလ်အချိန်တစ်ရာ အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ သတပလ (၁) ကြည့်။

သတပါက (တိ) [သတ + ပါက။ ဂတပါက-သံ။] အကြိမ်တစ်ရာ ချက်အပ်ပြီးသော။ ဂန္ဓောဒကေန ပါဒေ ဓောဝိတွာ သတပါကေန တေလေန အဗ္ဘဉ္ဇိသု။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၀၀။

သတပါကတေလ (န) [သတပါက + တေလ] အကြိမ်တစ်ရာ ချက်အပ်ပြီးသောဆီ။ သတပါကတေလံ မက္ခယမာနံ ဝိယ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၃။ သတပါကတေလေန ပါဒေ မက္ခေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၈၀။

သတပါကသပ္ပိ (န) [သတပါက + သပ္ပိ] အကြိမ်တစ်ရာ ချက်အပ်ပြီးသော ထောပတ်။ "သတရသဘောဇနံ နာမ သတပါကသပ္ပိ-အာဒီဟိ အဘိသင်္ခတံ ဘောဇန " န္တိ ဝဒန္တိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၁။

သတပါဏသဟဿ (န) [သတ + ပါဏ + (-သတသဟဿ + ပါဏ)] တစ်သိန်းသော သတ္တဝါ၊ သတ္တဝါ တစ်သိန်း။ သတပါဏ-သဟဿာနံ၊ ဓမ္မာဘိသမယော အဟု။ အပ၊ ၁။ ၁၃၈။

သတပုညဇ (တိ) [(သတ + ပုည) သတပုည + ဇန + ကွိ] အရာမက များစွာသော ကောင်းမှုကြောင့် ဖြစ်သော။

သတပုညဇလက္ခဏဓရ (ပု) [(သတပုညဇ + လက္ခဏ-) သတပုညဇလက္ခဏ + ဓရ + အ] အရာမကများစွာသော ကောင်းမှုကြောင့် ဖြစ်သည့် ယောကျ်ားမြတ်၏ လက္ခဏာကို ဆောင်သော (မြတ်စွာဘုရား)။ သတပုညဇ-လက္ခဏဓရဿ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၆) တိ အနေကသတပုညနိဗ္ဗတ္တမဟာပုရိသလက္ခဏ-ဓရဿ ဘဂဝတော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၀။

သတပုညဇလက္ခဏဝရ (တိ) [သတပုညဇ + လက္ခဏ + ဝရ။ ----ဓရ ?။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၄-ကြည့်။] အရာမက များစွာသော ကောင်းမှုကြောင့်ဖြစ်သည့် မြတ်သော လက္ခဏာ ရှိသော။ ဘာဂျဝန္တတာယ စဿ

သတပုညဇလက္ခဏဝရဿ ရူပကာယသမ္ပတ္တိ ဒီပိတာ ဟောတိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၉။

သတပုညလက္ခဏ (တိ) [သတပုည + နိဗ္ဗတ္တ + လက္ခဏ] အရာမက, များစွာသော ကောင်းမှုကြောင့်ဖြစ်သည့် လက္ခဏာရှိတော်မူသော။ သတပုညလက္ခဏ (ဒီ၊ ၃။ ၁၂၂) န္တိ သတေန သတေန ပုညကမ္မေန နိဗ္ဗတ္တံ ဧကေကံ လက္ခဏံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၇။ ဣမ သတ-သဒ္ဒေါ ဗဟုဘာဝပရိယာယော၊ န သင်္ချာဝစနောတိ ဒဿေတိ "သတဂ္ဃိ သတံ ဒေဝမနုဿာ"တိ-အာဒီသု ဝိယ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၀၈-၉။ သတပုညလက္ခဏ(ဝိမာန။ ၉၄) န္တိ အနေကသတပုညဝသေန နိဗ္ဗတ္တမဟာပုရိသလက္ခဏံ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၃။ (-ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၀၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၄၉)။ ၊

သတပုညလက္ခဏဓရ (တိ) [သတပုညလက္ခဏ + ဓရ + အ] သတပုညဇလက္ခဏဓရ-ကြည့်။ သတပုညလက္ခဏဓရဿာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၄) တိ အနေကသတပုညနိဗ္ဗတ္တမဟာပုရိသလက္ခဏဝဟတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၅။

သတပုညလက္ခဏဝဏ္ဏန (န) [သတပုညလက္ခဏ + ဝဏ္ဏန] အရာမက, များစွာသော ဘုန်းကံကြောင့် ဖြစ်သည့် လက္ခဏာကို-ပြော-ဆို-ခြင်း။ ဧဝဉ္စ ကတွာ သတပုညလက္ခဏဝဏ္ဏနံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၂၆။

သတပုတ္တ (ပု) [သတ + ပုတ္တ။ ဂတပုတြ-သံ။] အရာမက, များစွာသောသား။ သာဇ္ဇ သတ္တာနိ ခါဒိတွာ၊ သတပုတ္တာနိ ဗြာဟ္မဏိ။ ထေရီ။ ၄၁၄။ ပုတ္တာနီတိ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တံ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၁။

သတပေါရိသ (တိ) [သတ + ပေါရိသ။ ပေါရိသ - အသူ - ငါးတောင် - ၇-ပေနှင့် ၆-လက်မ။] အသူတစ်ရာ နက်သော။ တေန သံသဝကော လဒ္ဓေါ၊ ဂမ္ဘီရော သတပေါရိသော။ ဝိမာန။ ၇၅။ (-ပေတ။ ၂၀၇။ ဇာ၊ ၁။ ၁၀၆။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၇)။

သတပေါရိသနရကပပါတ (ပု) [သတပေါရိသ + နရက + ပပါတ] အသူတစ်ရာနက်သော-နရက်ချောက်-ချောက်ကမ်းပါးပြတ်။ သတပေါရိသနရကပပါတံ ပတန္တာ ဝိယ ---- မဟာဒုက္ခံ အနုဘဝန္တာ နာနာအသုစိမက္ခိတာဝ နိက္ခမန္တိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃၁။

သတပေါရိသပပါတ (ပု) [သတပေါရိသ + ပပါတ] အသူတစ်ရာ-ရှိ-နက်-သော တောင်ကမ်းပါးပြတ်။ ပဗ္ဗတမတ္ထကံ အဘိရူဟိတွာ ဧကံ သတပေါရိသပပါတံ နိဿာယ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၁၅။

သတပ္ပမာဏ (တိ) [သတ + ပမာဏ] အရာမက, များစွာသော အတိုင်းအရှည် ရှိသော။ သတမတ္တာ သတပ္ပမာဏာ ရံသီ ပဘာယဿ သူရိယဿ သော သတရံသီ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၇-၈။

သတဗျာမ (တိ) [သတ + ဗျာမ] အလံတစ်ရာ (အတိုင်း အရှည်) ရှိသော။ ကောစိ သတဗျာမံ၊ ကောစိ သဟဿဗျာမံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၉၊ ၆၀။

သတဗျာမဋ္ဌာန (န) [သတဗျာမ + ဋ္ဌာန] အလံတစ်ရာ (အတိုင်းအရှည်) ရှိသော အရပ်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတဖျာမယောဗ္ဗ (န) [သတဖျာမ + ယောဗ္ဗ] အလံတစ်ရာ (အတိုင်းအရှည်) ရှိသော လွန်ကြီး။ သတဖျာမယောဗ္ဗေန သတဖျာမဌာနေ ဉာတဉဒက် ဝိယ စတူဟိ မဟာထေရေဟိ ဒိဋ္ဌဗုဒ္ဓဂုဏာ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၆၀။

သတဗြာဟ္မဏဇာတိ (တိ) [သတ + ဗြာဟ္မဏ + ဇာတိ] အရာမက, များစွာသော ပုဏ္ဏား-မျိုး-ဇာတ်။ ယော ပုဂ္ဂလော ---- သတဗြာဟ္မဏဇာတိယော အနုပဋိပါဋိယာ ဥပ္ပဇ္ဇနဝသေန ဥပဂစ္ဆေယျ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၉၁။

သတဘာဂ (တိ) [သတ + ဘာဂ] (၁) အရာမက, များစွာသော အဘို့ အစု ရှိသော။ (ပု) (၂) တစ်ရာသော အဘို့အစု၊ အဘို့ အစု တစ်ရာ။ (၁) တသ္မာ ပရဿ ဒါတဗ္ဗံ၊ သတဘာဂေါ ဘဝိဿတိ။ စရိယာ။ ၃၉၀။ သတဘာဂေါတိ အနေကသတ-ဘာဂေါ အာယတိံ ဘဝိဿတိ။ စရိယာ၊ ဋ။ ၆၂။(ပု)(၂) ဓမ္မံ ဒေသေန္တော သတဘာဂေန သဟဿဘာဂေန သတသဟဿဘာဂေန ဓမ္မန္တရာ ဓမ္မန္တရံ သင်္ကမိတွာ သင်္ကမိတွာဝ ဒေသေတိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၆။ သတဘာဂမ္ပိ (ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၆၂) တိ သတဘူတံ ဘာဂမ္ပိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၅၄။

သတဘူမ (တိ) [သတ + ဘူမိ + အ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ဥဗ္ဗိဒ္ဓံ ဘဝနံ မယှံ၊ သတဘူမံ သမုဂ္ဂတံ။ အပ၊ ၁။ ၁၁၇။

သတဘူမက (တိ) [သတဘူမ + က] တစ်ရာသော ဘုံအဆင့်ရှိသော၊ ဘုံအဆင့် တစ်ရာရှိသော။ သော တဿ ပါသာဒံ နိမ္မိနိ ---- သတဘူမကံ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၀။

သတဘူမိက (တိ) [သတဘူမိ + က] သတဘူမက - ကြည့်။ ပါသာဒေါ သတဘူမိကော အဟောသိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၀၂။

သတဘေဏ္ဍု (တိ) [သတ + ဘေဏ္ဍု] ဘုံဆင့် တစ်ရာရှိသော။ သဟဿကဏ္ဍော သတဘေဏ္ဍု၊ ဓဇာလု ဟရိတာပယော။ အပ၊ ၁။ ၂၈၇။ (-၃၀၂၊ ၃၂၃။ အပ၊ ၂။ ၈၄၊ ၁၀၁၊ ၁၇၄)။

သတမတ္တ (တိ) [သတ + မတ္တာ] တစ်ရာအတိုင်း အရှည်ရှိသော။ သတမတ္တေဟိ ဝါ သဟဿမတ္တေဟိ ဝါ ယုဂေဟိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၁။ (-ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၃၈)။

သတမာယကောဝိဒ (တိ) [သတ + မာယာ + ကောဝိဒ] အရာမက, များစွာသော မာယာ၌ လိမ္မာသော။ သမ္ဗရော'ဝ သတမာယကောဝိဒါ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၂၉။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၄၉၀။

သတမုခ (တိ) [သတ + မုခ။ ဂတမုခ-သံ။] အရာမက, များစွာသော-အဝ-မြစ်ဝ-မြောင်း-ရှိသော။ သတမုခါ ဟုတွာ သမုဒ္ဒံ ပဝိဋ္ဌာ ဝိယ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၆။

သတမူလိက (တိ) [သတ + မူလ + ဣက] တစ်ရာသော အဖိုးရှိသော၊ အဖိုးတစ်ရာ-ထိုက်-တန်-သော။ မဟဂ္ဃံ သတမူလိကမ္ပိ ---- သဟဿမူလိကမ္ပိ ဒေတိယေဝ။ မ၊ ဋ၊ ၄။ ၂၂၂-၃။

သတမူလီ (ထီ) [သတ + မူလ + ဤ။ သတံ မူလာနိ ယဿ သတမူလီ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၅၈၅။ ဂတမူလိကာ၊ ဂတမူလီ-သံ။] ကြံညွှတ်-ရှဉ့်မတက်-ပင်။ သတမူလီ သတာဝရီ။ ဓာန်။ ၅၈၅။

သတမေဃရတနာဝလိသုဏ္ဍာဒိတ (တိ) [သတ + မေဃ + ရတန + အာဝလိ + သုဏ္ဍာဒိတ] အရာမကသော မိုးရေမိုးပေါက် ရတနာခွဲလုံး အစဉ်တို့ဖြင့် ကောင်းစွာ ဖုံးလွှမ်းအပ်သော။ ဥပရိ သတမေဃရတနာဝလိသုဏ္ဍာဒိတံ ဇင်္ဃမိဝ ကနကဂိရိသိခရံ ဝိရောစိတ္ထ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁၀။

သတယောဇန (တိ) [သတ + ယောဇန] (၁) ယူဇနာ တစ်ရာရှိသော။ (န) (၂) ယူဇနာ တစ်ရာ။ (၁) ပဏ္ဍိမန္တော သတယောဇနော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၁။ (န) (၂) ဒဒ္ဒလ္လမာနာ အာဘန္တိ သမန္တာ သတယောဇနံ။ ဝိမာန။ ၆၁။ (-ဇာ၊ ၂။ ၆၃)။

သတယောဇနပ္ပမာဏ (တိ) [သတယောဇန + ပမာဏ] ယူဇနာတစ်ရာ-အတိုင်းအရှည်-ပမာဏ-ရှိသော။ ယောဇနသတံ သတယောဇနပ္ပမာဏံ မဟာသရံ ---- ပက္ခိ-ဝါတေဟိ ဝိက္ခောဘေတိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၅။

သတယောဇနဝိတ္ထိဏ္ဏ (တိ) [သတယောဇန + ဝိတ္ထိဏ္ဏ] ယူဇနာတစ်ရာအပြောကျယ်သော၊ အချင်း ယူဇနာ တစ်ရာတိုင်တိုင်ကျယ်သော။ သတယောဇနဝိတ္ထိဏ္ဏာ၊ တာဝဒေဝ စ ဥဂ္ဂတာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၀။

သတယောဇနာနုဖရဏာစ္စိဝေဂ (တိ) [သတယောဇန + အနုဖရဏ + အစ္စိ + ဝေဂ] ယူဇနာ တစ်ရာအရပ်သို့-ယူဇနာတစ်ရာတိုင်အောင်-ပျံ့နှံ့သောမီးလျှံအဟုန် ရှိသော။ သမန္တာ သတယောဇနာနုဖရဏာစ္စိဝေဂါ ကဒရိယာ တပနာ မဟာနိရယာ။ မိလိန္ဒ။ ၁၅၀။

သတယောဇနိက (တိ) [သတယောဇန + ဣက] ယူဇနာ တစ်ရာရှိသော။ သမ္ပရာယေပိ သတယောဇနိကေ အဝီစိမဟာနိရယေ ---- ပစ္စတိ။ မိလိန္ဒ။ ၃၃၈။

သတယောဇနုဗ္ဗေဓဇမ္ဗုရုက္ခ (ပု) [သတယောဇန + ဥဗ္ဗေဓ + ဇမ္ဗုရုက္ခ] ယူဇနာတရာ - အမြင့်- အစောက် - ရှိသော သပြေပင်။ သတယောဇနုဗ္ဗေဓဇမ္ဗုရုက္ခတော ယဋ္ဌိပ္ပမာဏံ ဇမ္ဗုဖလံ----အာနေန္တိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၅။

သတရံသမိ (ထီ၊ ပု) [သတ + ရသမိ-ရသ္မိ။ ဂါထာအရာ ဆန်းဂိုဏ်းအတွက် ရံသမိ-ရှိသည်။] သတရံသိ (၁) အနက်ကြည့်။ နိဟန္တွာ တိမိရံ လောကေ၊ ဥဒိတော သတရံသမိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၇၀။

သတရံ (သီ) သိ (တိ) [သတ + ရံ (သီ)သိ။ သတံ ဗဟဝေါ ရံသယော ယဿ သတရံသိ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၆၂။] (၁) အရာမက-အထောင်မက -များသော -အရောင် -ရောင်ခြည် -ရှိသော၊ ရောင်ခြည်တစ်ထောင် ဆောင်သော (နေမင်း)။ (၂) သတရံသိ မည်သော ဘုရားရှင်။(၃) သတရံသိထေရ်။ (၁) သတရံသိ (အပ၊ ၁။ ၁၉၅) တိ ဒေသနာသီသမတ္တံ၊ အနေကသတသဟဿပဘံ သူရိယံ က္လဝါတိ အတ္ထော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၄။ ဗျာမပ္ပဘာ-ပရိဝုတော၊ သတရံသိ ဒိဝါကရော။ အပ၊ ၂။ ၁၆၅။ သတ-သဒ္ဒေါ ဗဟုပရိယာယော " သတဠ္ဌိ သတရံသိ သူရိယော "တိအာဒီသု ဝိယ အနေကသဉ္ဇာဘာဝတော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃၉။ (-အပ၊ ၁။ ၁၆၀။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၇-၈။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၇၀)။ (၂) သတရံသိ နာမ ဘဂဝါ၊ သယမ္ဘူ အပရာဇိတော။ အပ၊

၂။ ၄၁။ (၃) အာယသ္မာ သတရံသိ ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊ ၁။ ၁၁၆။

သတရံသိတ္ထေရအပဒါန (န) [သတရံသိ + ထေရ + အပဒါန] သတရံသိ ထေရ်၏- အပဒါန် - အကြောင်းအရာ - အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ထေရာပဒါနပါဠိ၊ ၆-ဝဂ်၊ ၂- အပဒါန်။ အပ၊ ၁။ ၁၁၅။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၈-၉။

သတရသဘောဇန (န) [(သတ + ရသ) သတရသ + ဘောဇန] သတရသဘောဇဉ်၊ (က) အကြိမ်တစ်ရာ-အကြိမ်များစွာ-ချက် အပ်ပြီးသော ထောပတ် စသည်တို့ဖြင့်-ချက်-ပြုတ်-ပြုပြင်- စီရင်-အပ်သော ဘောဇဉ်။ (ခ) အထူးထူး - အမျိုးမျိုး - သော အရသာ- ရှိသော ဘောဇဉ်။ (က) (ခ) အထဿ သတရသဘောဇနံ ဒတွာ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၀-၁။ သတရသ(ထေရ၊ ၂၃၉)န္တိ သတရသဘောဇနံ၊ " သတရသဘောဇနံ နာမ သတပါကသပ္ပိ- အာဒီဟိ အဘိသင်္ခတံ ဘောဇနံ " န္တိ ဝဒန္တိ။ အထ ဝါ အနေကတ္ထော သတ-သဒ္ဒေါ----တံ အနေကရသတာယ " သတရသ "န္တိ ဝုစ္စတိ၊ နာနာရသဘောဇနန္တိ အတ္ထော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၁။

သတရာဇ (ပု) [သတ + ရာဇ] တစ်ရာသော မင်း၊ မင်းတစ်ရာ။ သတ္တာဟဗ္ဘန္တရေယေဝ သတရာဇာနော အာနေတွာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၁။

သတရာဇိ (ထီ) [သတ + ရာဇိ] အရာမက-များစွာ-သော-အရေး-အကြောင်း။ သတရာဇိစိတ္တိတ-ကြည့်။

သတရာဇိက (တိ) [သတ + ရာဇိ + က] များသော အနားရေး ရှိသော၊ များသော- အရေး - အကြောင်း - ရှိသော။ ဟိတွာ သတပလံ ကံသံ၊ သောဝဏ္ဏံ သတရာဇိကံ။ ထေရ၊ ၂၄၀။ သတရာဇိကန္တိ ဘိတ္တိဝိစိတ္တ- တာယ စ---- အနေကလေခါယုတ္တံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၄။ သတရာဇိက (ဇာ၊ ၂။ ၁၆၆) န္တိ ပိဋ္ဌိပသေ ရာဇိသတေန သမန္နာဂတံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၆၅။

သတရာဇိစိတ္တိတ (တိ) [သတရာဇိ + စိတ္တိတ] အရာမက - များစွာ - သော- အရေး-အကြောင်း-တို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော။ သတရာဇိစိတ္တိတာ (ဝိမာန၊ ၉၁) တိ အနေက- ဝဏ္ဏာဟိ အနေကသတာဟိ ရာဇီဟိ လေခါဟိ စိတ္တိတာ ဝိစိတ္တဘာဝံ ဂတာ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၇။

သတလက္ခဏဓာရီ (တိ) [သတလက္ခဏ + ဓရ + ဏီ] (က) အရာမက-များစွာ-သော မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ-ကိုဆောင်-ရှိ-သော။ (ခ) အရာမက-များစွာ-သော မှတ်အပ်သော လက္ခဏာ-ကိုဆောင်-ရှိ-သော။ (က) (ခ) သတလက္ခဏဓာရိနော (ထေရ၊ ၄၂) တိ အနေကလက္ခဏဝတော။ လက္ခီယတိ ဧတေနာတိ လက္ခဏံ။ ---- အထ ဝါ လက္ခီယန္တီတိ လက္ခဏာနိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၁။

သတလိင်္ဂ (တိ) [သတ + လိင်္ဂ] အရာမက-များစွာ-သော သဒ္ဒပဝတ္တိ နိမိတ် ရှိသော။ သတလိင်္ဂဿ (ထေရ၊ ၄၂) တိ လိင်္ဂီယတိ ဂမေန္တီတိ လိင်္ဂါနိ၊ အတ္ထေသု သဒ္ဒဿ ပဝတ္တိနိမိတ္တာနိ၊ တာနိ ပန သတံ အနေကာနိ လိင်္ဂါနိ ဧတဿာတိ သတလိင်္ဂေါ။ အနေကတ္ထော ဟိ ဣဓ သတ-သဒ္ဒေါ၊ " သတံ သဟဿ "န္တိအာဒီသု ဝိယ န သင်္ချာဝိသေသတ္တော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၀။

သတဝက် (ပု) [သတ + ဝက်။ သတ္တဝက်-ကြည့်။]သတဝက်မည်သောငါး၊ သတဝက်ငါး၊ ငါးရှဉ့်။ သိင်္ဂူ သဝက်ာ သံကုလာ၊ သတဝက်ာ စ ရောဟိတာ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၀၉။ " သင်္ဂူ " တိ-အာဒိနိ တေသံ မစ္ဆာနံ နာမာနိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၃၃-၄။

သတဝင်္ကိက (တိ) [သတ + ဝင်္ကိက] သတဂုဏ (၂) အနက်ကြည့်။

သတဝတ္တုက (တိ) [သတ + ဝတ္ထု + က] ပယ်တစ်ရာရှိသော ယာမြေမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော (အခွန်အထုတ်)။ သတကရီဝတ္ထုက-လည်းကြည့်။ သတဝတ္ထုကံ ပဉ္စသတဝတ္ထုကံ သဟဿဝတ္ထုကံ မဟာဗလိံ ရာဇာဝ ဂဏှာတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၉။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၇။ သတဝတ္ထုက (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၉။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၇) နှင့် သတကရီသဝတ္ထုကံ။ မ ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၂။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၀၀။

သတဝလိ (တိ) [သတ + ဝလိ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ တာလဝဏ္ဏံ သတဝလိံ ဂိဟိ ပါရုတပါရုတံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၈၈။

သတဝလိက (တိ) [သတဝလိ + က] များစွာသော-အတွန့်-အလိပ်-ရှိသော ဝတ်ခြင်း၊ အပတ်များစွာ ဝတ်ခြင်း၊ အချိုးစနစ်များစွာ ဝတ်ခြင်း (ရွှေဥမင်၊ သျှ)။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ ဂိဟိနိဝတ္ထံ နိဝါသေန္တိ----တာလဝဏ္ဏကံ သတဝလိကံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၇၇။ သတဝလိကံ နာမ ဒီဃသာဋကံ အနေကက္ခတ္တုံ ဩဘဂ္ဂိတွာ ဩဝဋ္ဋိကံ ကရောန္တေန နိဝတ္ထံ၊ ဝါမဒက္ခိဏ-ပဿေသု ဝါ နိရန္တရံ ဝလိယော ဒဿေတွာ နိဝတ္ထံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၅၄။ သတံ ဝလိနော တေသ နိဝတ္ထဿာတိ သတဝလိကံ။ အနေကက္ခတ္တုန္တိ ဣမိနာ "သတဝလိက"န္တိ တ္တ္ထ သတ-သဒ္ဒဿ အနေကတ္ထဝါစကတံ ဒဿေတိ။ "ဝါမဒက္ခိဏ-ပဿေသု ဝါ" တိ ဣမိနာ ပုရိမနိဝတ္ထံ ကဋိတော ပဋ္ဌာယ ဟေဋ္ဌာ နိဝတ္ထံ နာမာတိ ဒဿေတိ။ ပါစိတ်၊ ယော၊ ၄၆၃။

သတဝါရ (ပု) [သတ + ဝါရ။ ဂတဝါရမ်-သံ။] တစ်ရာသော အကြိမ်၊ အကြိမ်တစ်ရာ။ ဩဝဒန္တော ပနေသ သတဝါရမ္ပိ တာဝ ဩဝဒတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၇။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၆။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၂)။

သတဝါရဝိဟတ (တိ) [သတဝါရ + ဝိဟတ] အကြိမ်တစ်ရာ-ထောင်းထု-ကြိတ်-ဖတ်-အပ်သော။ သပ္ပိမဏ္ဍော ပက္ခိပိတွာ ဋ္ဌပိတဿ သတဝါရဝိဟတဿ တူလပိစုနော ဝါ ကပ္ပါသပိစုနော ဝါ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၉။ သတဝါရဝိဟတဿာတိ သတက္ခတ္တုံ ဝိဟတဿ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၈။

သတဝါရဝိဟတကပ္ပါသပဋလ (နု) [သတဝါရဝိဟတ + ကပ္ပါသ + ပဋလ] အကြိမ်တစ်ရာ-ထောင်းထု-ကြိတ်-ဖတ်-အပ်သော ဝါဂွမ်းလွှာ။ သပ္ပိမဏ္ဍေ ဩသာရေတွာ ဋ္ဌပိတံ သတဝါရဝိဟတကပ္ပါသပဋလံ ဝိယ မုဒုံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၈။

သတဝိဟတ (တိ) [သတ + ဝိဟတ] သတဝါရဝိဟတ-ကြည့်။ သတဝိဟတဿ ကပ္ပါသပိစုနော ဝါ ကာယသမ္ဖဿော ဟောတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၆၁။ သတဝိဟတဿာတိ သတက္ခတ္တုံ ဝိဟတဿ။ သတဝိဟတဿာတိ စ ဣဒံ ကပ္ပါသပိစုဝသေန ဝုတ္တံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၅၈။

သတဝိဟတကပ္ပါသ (ပု၊ နု) [သတဝိဟတ + ကပ္ပါသ] အကြိမ်တစ်ရာ - ထောင်းထု-

ကြိုတ်-ဖတ်-အပ်သော ဝါဂွမ်း။ သတဝိဟတ-ကပ္ပါသဿ ဝိယ သမ္ဗဿော ပါဒတလေသု မဏိကုဏ္ဍလာဝဋ္ဋဝဏ္ဏာနိ လောမာနိ ဇာယိံသု။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၀။

သတဝိဟတကပ္ပါသပိစုသမ္ဗဿသဒိသ (တိ) [သတဝိဟတကပ္ပါသ + ပိစု + သမ္ဗဿ + သဒိသ] အကြိမ်တစ်ရာ-ထောင်းထု-ကြိုတ်-ဖတ်-အပ်သော ဝါချည်,ဝါဂွမ်း၏ အတွေ့အထိနှင့်တူသော။ သာ တဿ ပုညာနုဘာဝေန သတဝိဟတကပ္ပါသပိစုသမ္ဗဿသဒိသာ အဟောသိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၅။

သတဝိဟတဂ္ဂဟဏ (နု) [သတဝိဟတ + ဂဟဏ] သတဝိဟတ-သဒ္ဒါ။ ပဋ္ဌမယောဗ္ဗနေ အတိ ဝိယ မုဒုဘာဝပ္ပတ္တဒဿနတ္ထံ သတဝိဟတဂ္ဂဟဏံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၉၇။

သတသတပတ္တ (နု) [သတ + သတ + ပတ္တ] တစ်ရာတစ်ရာသော-အရွက်-ရွက်ချပ်၊ ရွက်ချပ်တစ်ရာတစ်ရာ။ ဧကေကသ္မိံ ပဒုမပုပ္ဖေ သတသတပတ္တာနံ ဝသေန သတပတ္တေဟိ ပဒုမပုပ္ဖေဟိ ဆာဒိတံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁။ (-၁၀၁)။

သတသဒ္ဒ (ပု) [သတ + သဒ္ဒ] သတ-သဒ္ဒါ။ အနေကတ္ထော ဟိ ဣဓ သတသဒ္ဒေါ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၀။

သတသဒ္ဒါပေက္ခာ (ထီ) [သတသဒ္ဒ + အပေက္ခာ] သတသဒ္ဒါကို ငဲ့ခြင်း။ သတ-သဒ္ဒါပေက္ခာယ နပုံသကနိဒ္ဒေသော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၈။

သတသဟဿ[၁] (နု) [သတ + သဟဿ။ သတ-ဒေါင့်ကွင်းကြည့်။ ဂတသဟဿ-သံ။] (၁) တစ်သိန်း=၁၀၀၀၀၀။ (ရဟန်းတစ်သိန်း, အနှစ်တစ်သိန်း, ကမ္ဘာတစ်သိန်း စသည်)။ (၂) အသိန်းမက - များလှစွာ - သော။ (၁) စတူဟိ သတသဟဿေဟိ သေဋ္ဌိ သေဋ္ဌိတ္တံ ကာရေန္တော။ အဘိ၊ ဣ။ ၆၁။ သတံ ဝါ သဟဿံ ဝါ သတသဟဿံ ဝါ အာဝဋ္ဋတိ။ ပဋ္ဌိသံ။ ၃၈၅။ ပရိဝုတော သတသဟဿေဟိ သန္တုစိတ္တေဟိ တာဒိဘိ။ အပ၊ ၁။ ၂၃။ သတသဟဿိတော ကပ္ပေ၊ ယံ ပုပ္ဖမဘိ-ရောပယိံ။ အပ၊ ၂။ ၃၆။ ကပ္ပေ စ သတသဟဿေ၊ စတုရော စ အသင်္ချိယေ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၀၆။ သတသဟဿုပါဒါယာတိ သတသဟဿံ သံဝစ္ဆရံ အာဒိံ ကတွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၃၁၆။ (-အပ၊ ၁။ ၄၂။ ၅၆၊ ၆၈။ မိလိန္ဒ။ ၂၂၆။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၇၆၊ ၃၉၆။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၁၊ ၂၂၇။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၁၊ ၆၁)။ (၂) သတ-သဟဿေပိ ယောဇနေ (ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၂၁) တိ အနေကသတသဟဿေပိ ယောဇနေ ဌိတံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၀။

သတသဟဿ[၂] (တိ) [သတသဟဿ + ဏ] (က) တစ်သိန်းသော လောကဓာတ်-လောကဓာတ် တစ်သိန်း - ၌ အရောင်အလင်းကို ဖြန့်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော (ပြဟ္မာ)။ (ခ) တစ်သိန်းသော လောကဓာတ်-လောကဓာတ်တစ်သိန်း - ကို အစိုးရသော (ပြဟ္မာ)။ (က)(ခ) သတသဟဿဗြဟ္မုနော သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ မ၊ ၃။ ၁၄၃-၄။ သတသဟဿောတိ လောကဓာတုသတသဟဿမှိ အာလောက-ဖရဏဗြဟ္မာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၀၄။ လောကဓာတူနံ သတသဟဿံ အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တနတော သတသဟဿော။ တဿ ပန တတ္ထ ဩဘာသကရဏံ ပါကဋန္တိ အာဟ " အာလောကဖရဏဗြဟ္မာ "တိ။ အယမေဝ

နယော ဟေဋ္ဌာ " သဟဿော ဖြဟွာ " တိ အာဒီသုပိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၁၈။

သတသဟဿ² (တိ) [သတသဟဿ + ပရိမာဏ။ နောက်ပုဒ်ကျေ။] တစ်သိန်း အတိုင်း - အရှည် - ပမာဏ - ရှိသော။ သတသဟဿာ ဘိက္ခူ အာကာသံ ပက္ခန္ဒိံသု။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၉။ သတသဟဿာတိ သတသဟဿပရိမာဏာ။ သတသဟဿံ ပရိမာဏံ ဧတေသန္တိ သတသဟဿာ ဥတ္တရပဒလောပေန။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၉။

သတသဟဿဥဋ္ဌာနက (တိ) [သတသဟဿ + ဥဋ္ဌာန + က] အခွန် တစ်သိန်း ထွက်သော။ အနုသံဝစ္ဆရံ သတသဟဿဥဋ္ဌာနကံ ဂါမဥ္စ မဟာသက္ကာရဥ္စ ဒတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၉၈။

သတသဟဿကပ္ပ (ပု) [သတသဟဿ + ကပ္ပ] တစ်သိန်းသော ကမ္ဘာ၊ ကမ္ဘာတစ်သိန်း။ သာ ထေရီ သာဝတ္ထိယံ သေဋ္ဌိဓီတာ သတသဟဿကပ္ပေ အဘိနီဟာရသမ္ပန္နာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၇။ သတသဟဿကပ္ပေ အနုဿရန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၁။

သတသဟဿကပ္ပမတ္ထက (နှ) [သတသဟဿကပ္ပ + မတ္ထက] ကမ္ဘာ တစ်သိန်းထက်၊ ကမ္ဘာတစ်သိန်း၏ အထက်။ ဣတော သတသဟဿကပ္ပမတ္ထကေ အဋ္ဌိသရော နာမ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၅။

သတသဟဿကပ္ပပမာဏ (တိ) [သတသဟဿကပ္ပ + ပမာဏ] ကမ္ဘာ တစ်သိန်း-အတိုင်းအရှည်-ပမာဏ-ရှိသော။ သတသဟဿကပ္ပပမာဏေ အဒ္ဓါနေ ကတော မိတ္တသန္ထဝေါ အဇ္ဇ ဘိဇ္ဇတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၁။

သတသဟဿကပ္ပပရိယောသာန (နှ) [သတသဟဿကပ္ပ + ပရိယောသာန] ကမ္ဘာ တစ်သိန်း၏ အဆုံး။ အနာဂတေ သတသဟဿကပ္ပပရိယောသာနေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၈။

သတသဟဿကပ္ပါဓိက (တိ) [သတသဟဿကပ္ပ + အဓိက] ကမ္ဘာ တစ်သိန်း အလွန်ရှိသော။ သတသဟဿ-ကပ္ပါဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၅။

သတသဟဿကပ္ပါဝသာန (နှ) [သတသဟဿကပ္ပ + အဝသာန] သတသဟဿကပ္ပပရိယောသာန - ကြည့်။ အနာဂတေ သတသဟဿကပ္ပါဝသာနေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၉။

သတသဟဿကဟာပဏ (နှ) [သတသဟဿ + ကဟာပဏ] တစ်သိန်းသော အသပြာ၊ အသပြာတစ်သိန်း။ သော သတသသဟဿကဟာပဏေ သတ-သဟဿဂ္ဃနကဥ္စ ဘဏ္ဍံ ဒတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၆၂။

သတသဟဿကောဋိ (ထီ) [သတသဟဿ + ကောဋိ] ကုဋေတစ်သိန်း။ ဧဝံ သတံ သတသဟဿကောဋိယော ပကောဋိ နာမ ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၉။ (-ဓာန်၊ ဋီ၊ ၄၇၄-၆)။

သတသဟဿကောဋ္ဌိပကောဋ္ဌိ (ထီ) [သတသဟဿ + ကောဋ္ဌိ + ပကောဋ္ဌိ] ကောဋ္ဌိပကောဋ္ဌိ တစ်သိန်း၊ ကုဋေပကုဋေ တစ်သိန်း။ (တစ်ကုဋေပကုဋေ မှာ ပကုဋေ သိန်းတစ်ရာရှိ၏)။ သတံ သတသဟဿ-ကောဋ္ဌိပကောဋ္ဌိယော နဟုတံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၀-၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၉။ (-မာန်။ ၄၇၄-၆)။

သတသဟဿဒီဏာသဝ (ပု) [သတသဟဿ + ဒီဏာသဝ] တစ်သိန်းသော ရဟန္တာ၊ ရဟန္တာ တစ်သိန်း။ မဟိဒ္ဓိကာ တေ ဓီရာ သတသဟဿဒီဏာသဝါ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၀။

သတသဟဿဒီဏာသဝပရိဝါရ (တိ) [သတသဟဿဒီဏာသဝ + ပရိဝါရ] ရဟန္တာတစ်သိန်း အခြံအရံ ရှိသော။ သတသဟဿဒီဏာသဝပရိဝါရာ အာဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၈။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၀)။

သတသဟဿဂုဏ (တိ) [သတသဟဿ + ဂုဏ] (၁) တစ်သိန်းသော-အကျိုး-အကျိုးဆက် - အာနိသင် - ရှိသော။ (၂) အဆ တစ်သိန်းရှိသော (အဆ တစ်သိန်း မကသော။ မြန်မာပြန်)။ (ပု) (၃) အဆ - အကြိမ်-တစ်သိန်း။ (၁) ပုထုဇ္ဇနသီလဝန္တေ ဒါနံ ဒတွာ သတသဟဿဂုဏာ ဒက္ခိဏာ ပါဋိကင်္ခိတဗ္ဗာ။ မ၊ ၃။ ၂၉၈။ (၂) အညေန ပန ဒွါရေန သတသဟဿဂုဏမ္ပိ ရညော ဥပါယနံ ဥပေတိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၅၇။ (ပု) (၃) အမ္ဘော ဖြာဟ္မဏ မဒ္ဒိတော မေ ---- သတသဟဿဂုဏေန သဗ္ဗညုတဉာဏမေဝ ပိယတရံ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၉၇။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၁၅)။

သတသဟဿဂ္ဃနက (တိ) [သတသဟဿ + အဂ္ဃနက] အဖိုးတစ်သိန်း ထိုက်တန်သော။ ရာဇာ ထေရံ နာဂသေနံ သတသဟဿဂ္ဃန-ကေန ကမ္ဗလေန အစ္ဆာဒေတွာ။ မိလိန္ဒ။ ၉၅။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၂-၈။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၀)။

သတသဟဿဂ္ဃနကဘဏ္ဍ (န) [သတသဟဿဂ္ဃနက + ဘဏ္ဍ] အဖိုးတစ်သိန်း ထိုက်တန်သော-ဥစ္စာ-ဘဏ္ဍာ။ သတသဟဿဂ္ဃကဘဏ္ဍံ မယှံ ဟတ္ထေ နတ္ထိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၈။

သတသဟဿဂ္ဃနိက (တိ) [သတသဟဿ + အဂ္ဃနိက] သတသဟဿဂ္ဃနက - ကြည့်။ သတသဟဿဂ္ဃနိကာယ သုဝဏ္ဏပါတိယာ နိရုဒကပါယာသဿ ပူရေတွာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၇။

သတသဟဿဂ္ဃနိကကမ္ဗလပရိက္ခေပ (တိ) [သတသဟဿဂ္ဃနိက + ကမ္ဗလ + ပရိက္ခေပ] အဖိုးတစ်သိန်း ထိုက်သော ကမ္ဗလာတို့ဖြင့် ဝန်းရံအပ်သော။ ခန္ဓေ ပနဿ သတသဟဿဂ္ဃနိကကမ္ဗလပရိက္ခေပေါ ဝိယ ကေသရဘာရော ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၁။

သတသဟဿဂ္ဃနိကပဏ္ဍုကမ္ဗလဝါဏိဇ (ပု) [သတသဟဿဂ္ဃနိက + ပဏ္ဍု + ကမ္ဗလ + ဝါဏိဇ] အဖိုးတစ်သိန်း ထိုက်တန်သော ဖျော့တော့သော အဆင်းရှိသည့် ကမ္ဗလာကို ရောင်းသော ကုန်သည်။ ယထာ ဟိ သတသဟဿဂ္ဃနိကပဏ္ဍုကမ္ဗလဝါဏိဇေန ကမ္ဗလံ ဂဏှထာတိ ဥဂ္ဃောသိတေပိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၃။

သတသဟဿဂ္ဃနိကရတ္တကမ္ဗလပရိစ္စာဂ (ပု)

[သတသဟဿဃ္ဃနိက + ရတ္တ + ကမ္ဗလ + ပရိစ္စာဂ] အဖိုးတစ်သိန်း ထိုက်တန်သော-နီမြန်းသည့် ကမ္ဗလာ - ကမ္ဗလာနီ-ကို-စွန့်ကြဲ - ပေးလှူ - ခြင်း။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ သတသဟဿဃ္ဃနိကရတ္တကမ္ဗလပရိစ္စာဂေန သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော---- အဟောသိ။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၉၉။

သတသဟဿဃ္ဃဘဏ္ဍာ (န) [သတသဟဿ + အဃ္ဃ + ဘဏ္ဍာ] သတသဟဿဃ္ဃနကဘဏ္ဍာ-ကြည့်။ ဗာလဝါဏိဇော သတသဟဿဃ္ဃဘဏ္ဍံ ဒတွာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၄၉၄။

သတသဟဿဒဒမာန (တိ) [သတသဟဿ+ ဒဒမာန] တစ်သိန်းသော အသပြာ-အသပြာ တစ်သိန်း-ကို ပေးသော၊ သူ။ တာတာ အနနုစ္ဆဝိကံ ရညာ ကတံ----တုမှာကံ သတ-သဟဿဒဒမာနေန။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၂၃-၄။

သတသဟဿဒါန (န) [သတသဟဿ + ဒါန] တစ်သိန်းသောအလှူ တစ်သိန်းသော ဥစ္စာကို-ပေးလှူ-အလှူပေး-ခြင်း။ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသံဃဿ သတသဟဿဒါနံ ဒတွာ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၃၆။

သတသဟဿနဟုတ (န) [သတသဟဿ + နဟုတ] နဟုတတစ်သိန်း (တစ် နဟုတ-မှာ ကုဋေပကုဋေ သိန်းတစ်ရာ ရှိ၏)။ သတံ သတသဟဿနဟုတာနိ နိန္နဟုတံ။ သံ၊ ဋ၊၁။ ၂၀၁။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၂၉။(-ဓာန်၊ ဋီ။ ၄၇၄-၆)။

သတသဟဿနိန္နဟုတ (န) [သတသဟဿ + နိန္နဟုတ] နိန္နဟုတ တစ်သိန်း၊ (တစ် နိန္နဟုတ-မှာ နဟုတ သိန်း တစ်ရာ ရှိ၏)။ သတံ သတသဟဿ-နိန္နဟုတာနိ ဧကံ အဗ္ဗုဒံ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၀၁။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၂၉။ (-ဓာန်၊ ဋီ၊ ၄၇၄-၆)။

သတသဟဿနိယျုဟ (ပု) [သတသဟဿ + နိယျုဟ] နန်းဦး ပြာသာဒ်ဆောင် တစ်သိန်း၊ တစ်သိန်းသော နန်းဦး ပြာသာဒ်ဆောင်။ သတသဟဿနိယျုဟာ၊ ဗျမှေ ပါတုဘဝိံသု မေ။ အပ၊ ၁။ ၃၁၂။ အပ၊ ၂။ ၈၄။

သတသဟဿနိရဗ္ဗုဒ (န) [သတသဟဿ + နိရဗ္ဗုဒ] နိရဗ္ဗုဒတစ်သိန်း။ (တစ် နိရဗ္ဗုဒ-မှာ အဗ္ဗုဒနှစ်ဆယ်ရှိ၏။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၀၁။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၂၉။ တစ်နိရဗ္ဗုဒ-မှာ အဗ္ဗုဒသိန်းတစ်ရာ ရှိ၏။ ဓာန်။ ၄၇၇)။ သတံ သဟဿာနံ နိရဗ္ဗုဒါနန္တိ နိရဗ္ဗုဒဂဏနာယ သတသဟဿ-နိရဗ္ဗုဒါနံ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၉၂။ (-ဓာန်၊ ဋီ။ ၄၇၄-၆)။

သတသဟဿပကောဋိ (ထီ) [သတသဟဿ + ပကောဋိ] ပကောဋိ တစ်သိန်း။(တစ် ပကောဋိ-မှာ ကုဋေတစ်သိန်း ရှိ၏)။ သတံ သတသဟဿပကောဋိယော ကောဋိပကောဋိ နာမ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၀၀။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၂၉။ (-ဓာန်၊ ဋီ။ ၄၇၄-၆)။

သတသဟဿပရိစ္စာဂ (ပု) [သတသဟဿ + ပရိစ္စာဂ] တစ်သိန်း သော ဥစ္စာကို-စွန့်-စွန့်ကြဲ-ခြင်း။ ယောဇနေ ယောဇနေ သတသဟဿပရိစ္စာဂေန ဝိဟာရေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၇၅။ (-အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၈၁)။

သတသဟဿပရိမာဏ (တိ) [သတသဟဿ + ပရိမာဏ] တစ်သိန်း အတိုင်းအရှည်ရှိ သော။ သော ဟိ သတသဟဿပရိမာဏော နယစရိယာဒိ-ပကာရဏံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၁။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၁၊ ၁၆၉)။

သတသဟာဿပလ္လင်္က (ပု) [သတသဟာဿ + ပလ္လင်္က] ရွှေပလ္လင် တစ်သိန်း။ သတသဟာဿပလ္လင်္ကံ၊ သောဝဏ္ဏံ ဂေါနကတ္ထတံ။ အပ၊ ၁။ ၁၀၆။

သတသဟာဿဖြဟ္မပရိဝါရ (တိ) [သတသဟာဿ + ဗြဟ္မ + ပရိဝါရ] ဗြဟ္မာ တစ်သိန်း အခြံအရံ ရှိသော။ မဟာဗြဟ္မာ သတသဟာဿဗြဟ္မပရိဝါရော အာဂတော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၆။

သတသဟာဿဘာဂ (ပု) [သတသဟာဿ + ဘာဂ] တစ်သိန်းသော-အဘို့-အစု၊ အဘို့-အစု-တစ်သိန်း။ သတဘာဂ (၂) ကြည့်။

သတသဟာဿဘိက္ခုပရိဝါရ (တိ) [သတသဟာဿ + ဘိက္ခု + ပရိဝါရ] ရဟန်းတစ်သိန်း အခြံအရံ ရှိသော။ ဘဂဝါ သတသဟာဿဘိက္ခုပရိဝါရော----ဝသမာနော အာဂမာသိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၅။

သတသဟာဿဘိက္ခုပရိဝုတ (တိ) [သတသဟာဿ + ဘိက္ခု + ပရိဝုတ] တစ်သိန်းသော ရဟန်း ခြံရံအပ်သော၊ ရဟန်း တစ်သိန်း ခြံရံအပ်သော။ သော---- သတသဟာဿဘိက္ခုပရိဝုတဿ ဘဂဝတော သတ္ထာဟံ မဟာဒါနံ ဒတွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀။

သတသဟာဿမတ္တ (တိ) [သတသဟာဿ + မတ္တာ] တစ်သိန်း အတိုင်းအရှည် ရှိသော။ အနုပဗ္ဗဉ္စ ပဗ္ဗဇိတွာ သတသဟာဿမတ္တာ အဟေသုံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၀။

သတသဟာဿမတ္တက (န) [သတသဟာဿ + မတ္တက] (ကမ္ဘာ) တစ်သိန်းထက်၊ (ကမ္ဘာ) တစ်သိန်း၏ အထက်။ ကပ္ပေ ကိရ သတသဟာဿမတ္တကေ ကပ္ပေ မဒုမုတ္တရော နာမ သတ္ထာ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၄။

သတသဟာဿဝဿ (န) [သတသဟာဿ + ဝဿ] နှစ်-အနှစ်-တစ်သိန်း။ သတသဟာဿ-ဝဿာနိ၊ အာယု တဿ မဟေသိနော။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၂၃။

သတသဟာဿဝိဿဇ္ဇန (ထီ၊ န) [သတသဟာဿ + ဝိဿဇ္ဇန] (ဥစ္စာ) တစ်သိန်းကို စွန့်လွှတ်ခြင်း။ ရာဇာ ---- အနုပေါသထံ သတသဟာဿဝိဿဇ္ဇနာဒိနာ သမ္မာပဋိပတ္တိံ ပဋိပဇ္ဇတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၅၅။

သတသဟာဿသံဝစ္ဆရ (ပု၊ န) [သတသဟာဿ + သံဝစ္ဆရ] သတသဟာဿ-ဝဿ-ကြည့်။ သတသဟာဿသံဝစ္ဆရံ အာဒိံ ကတွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၆။

သတသဟာဿသဉ်္ဇ (တိ) [သတသဟာဿ + သင်္ချာ + အ] တစ်သိန်းအရေအတွက်ရှိသော။ ဒီဃာသဝဘိက္ခုယောဝ သတသဟာဿသင်္ချာ အဟေသုံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၂)။

သတသဟာဿဟတ္ထိ (ပု) [သတသဟာဿ + ဟတ္ထိ] တစ်သိန်းသော ဆင်ပြောင်ကြီး၊ ဆင်ပြောင်ကြီးတစ်သိန်း။ နာဂသတသဟာဿာနိတိ သတသဟာဿဟတ္ထိနော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၅။

သတသဟာဿာတိက္ကန္တ (တိ) [သတသဟာဿ + အတိက္ကန္တ] (ကမ္ဘာ) တစ်သိန်းကိုလွန်သော။ သတသဟာဿာတိက္ကန္တေ၊ ကပ္ပေ ဟေဿတိ ဘဒ္ဒကော။ အပ၊ ၂။ ၂၈၂။

သတသဟာဿာဓိက (တိ) [သတသဟာဿ + အဓိက] (ကမ္ဘာ) တစ်သိန်း အလွန် ရှိ

သော။ ရညော သတသဟဿာဓိကာနိ ဒွေ အသင်္ချေယျာနိ ပူရိတပါရမီ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဒိသွာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၉။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၉)။

သတသဟဿိမ (တိ) [သတသဟဿ + မ။ မောဂ်၊ ၄။ ၅၃။ သတိမ-လည်းကြည့်။ အ-ကို ဣ-ပြု။ နိရုတ္တိ။ ၅၁၀။] တစ်သိန်း-တို့၏ ပြည့်ကြောင်း -မြောက် - ဖြစ်သော (ကမ္ဘာ)။ ဣတော ကိရ သတသဟဿိမေ ကပ္ပေ ပဒုမုတ္တရော နာမ သတ္ထာ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၈။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၆။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၇)။

သတသဟဿိ (သီ) လောကဓာတု (ထီ) [သတသဟဿိ + လောကဓာတု] တစ်သိန်းသော လောကဓာတ်၊ လောကဓာတ် တစ်သိန်း။ သတသဟဿော ဘိက္ခဝေ ဗြဟ္မာ သတသဟဿိလောကဓာတုံ ဖရိတွာ အဓိမုစ္စိတွာ ဝိဟရတိ။ မ၊ ၃။ ၁၄၃။

သတသဟဿီ (ထီ) [သတသဟဿ + ဤ။ ကစ္စည်း။ ၂၃၈။ နိရုတ္တိ။ ၇၁။] (၁) တစ်သိန်း။ (၂) အရာမက အထောင်မကသော။ (၁) ဒွိန္နံ သတသဟဿီန (ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၃၉) န္တိ ဒွိန္နံ သတသဟဿာနံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၄။ (၂) နေကာ သတသဟဿိယော၊ ဂါဝေါ ယညေ အဃာတယိ။ သုတ္တနိ။ ၃၂၄။ ---- ပုင်္ဂဝေန သဟ အနေကသတသဟဿာ ဂါဝေါ မာရေသိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၈။

သတသဟဿုဋ္ဌာန (တိ) [သတသဟဿ + ဥဋ္ဌာန] (အခွန်) တစ်သိန်းထွက်သော (ရွာ)။ သတသဟဿုဋ္ဌာနော ကာသိဂါမော နာမ ဓီတု ဒိန္နော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၁။

သတသဟဿုဋ္ဌာနက (တိ) [သတသဟဿုဋ္ဌာန + က] အောက်ပုဒ် ကြည့်။ သတသဟဿုဋ္ဌာနကံ ဇေဋ္ဌဂါမံ ဒတွာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၄။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၅)။

သတသဟဿုဋ္ဌာနကဂါမ (ပု) [သတသဟဿုဋ္ဌာနက + ဂါမ] အခွန် တစ်သိန်းထွက်သော ရွာ။ ဂါမဝရောပိ သတသဟဿုဋ္ဌာနကဂါမောဝ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၀။

သတသာခ (တိ) [သတ + သာခါ။ ဂတဂါခ-သံ။] အရာမက, များစွာသော အခက် အလက် ရှိသော။ သတသာခေါ နိဂြောဓရုက္ခော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော အဟောသိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၂။ သတသာခေါတိ ဗဟုသာခေါ အနေကသာခေါ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၃။

သတသိခရ (တိ) [သတ + သိခရ] အရာမက, များစွာသော အထွတ် ရှိသော။ သတက္ကကူတိ သတသိခရော၊ အနေက-ကူဋောတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၅။

သတသိပ္ပ (တိ) [သတ + သိပ္ပ] အရာမက , များစွာသော အတတ်ပညာရှိသော၊ သူ။ သတသိပ္ပေါ (ဇာ၊ ၂။ ၆၈) တိ---- အတ္တနော ဗလေနေဝ နိပ္ဖန္နအနေကသတသိပ္ပေါ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၁၈။

သတသောဓိတသမ္ဗတ (တိ) [သတ + သောဓိတ + သမ္ဗတ] အကြိမ်များစွာ သုတ်သင်အပ်ပြီး၍ဟု သမုတ်အပ်သော။ ဗဟူသု ပေါတ္ထကေသု သတသောဓိတသမ္ဗတေ စ ပုရာဏပေါတ္ထကေ အယမေဝ ပါဌက္ကမော

ဒိဿတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၃၇။

သတဟတ္ထ (တိ) [သတ + ဟတ္ထ။ ဂတဟသ္တ - သံ။ လက် ၁၀၀ (တစ်ရာ) ရှိသော။] (၁) အတောင် တစ်ရာရှိသော။ (ပု)(၂) အတောင်တစ်ရာ။(၁) သတဟတ္ထောပိ ဝဍ္ဎတိ။ မိလိန္ဒ။ ၃၅၉။ ယထာ ပညာသဟတ္ထတာယ ဝါ သတဟတ္ထတာယ ဝါ သတက္ခန္ဓသာခေါ နိဂြောဓော---- ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၁။ (ပု) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတဟတ္ထသမုဂ္ဂတ (တိ) [သတဟတ္ထ + သမုဂ္ဂတ] အတောင်တစ်ရာ မြင့်သော၊ အတောင်တစ်ရာ အစောက်မြင့်သော။ အဂ္ဂိယံ သုကတံ ကတွာ၊ သတဟတ္ထသမုဂ္ဂတံ။ အပ၊ ၁။ ၃၇။ သတဟတ္ထံ ဥဂ္ဂတံ ဥဗ္ဗိဒ္ဓံ---- အဂ္ဂိယံ သုကတံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၈။

သတဟတ္ထုဗ္ဗေဓ (တိ) [သတဟတ္ထ + ဥဗ္ဗေဓ] အတောင်-တစ်ရာ-အစောက်-အမြင့်-ရှိသော။ ပုရိသော သတဟတ္ထုဗ္ဗေဓေ စမ္ပကရုက္ခေ နိသေဇ္ဇံ ဗန္ဓိတွာ အဘိရုဟိတွာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၈။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၈။

သတာဓိပတေယျ (တိ) [သတိ + အာဓိပတေယျ။ သတိ အာဓိပတေယျာ ဧတ္ထာတိ သတာဓိပတေယျံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉၄။] သတိ- ဟူသော- လွှင်-အကြီးအမှူး -အကြီးအကဲ-ရှိသော။ သိက္ခာနိသံသမိဒံ ဘိက္ခဝေ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ ---- သတာဓိပတေယျံ။ အံ၊ ၁။ ၅၆၅။ သတိ အာဓိပတေယျာ ဧတ္ထာတိ သတာဓိပတေယျံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉၄။ သတာဓိပတေယျာ (ဣတိဝုတ်။ ၂၂၂) တိ ဇေဋ္ဌကကရဏဋ္ဌေန သတိ အဓိပတေယျံ (အာဓိပတေယျံ ?) ဧတေသန္တိ သတာဓိပတေယျာ အဓိပတိ ဧဝ အဓိပတေယျန္တိ (အာဓိပတေယျန္တိ ?) ကတွာ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၃။ (-အံ၊ ၃။ ၁၅၃။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၃)။

သတာနိသံသ (တိ) [သတ + အာနိသံသ] တစ်ရာသော - အကျိုး - အကျိုးဆက် - အာနိသင် -ရှိသော။ သတဂုဏ-ကြည့်။

သတာနုပတိတ (တိ) [သတိ + အနုပတိတ] (က) သတိသည် အစဉ်လိုက်အပ်သော။ (ခ) သတိသို့ အစဉ်လိုက်သော။ (ဂ) အစဉ်လိုက် - ကျရောက် - သော သတိရှိသော။ ရာဂါနုပတိတ-လည်းကြည့်။ (က) (ခ) (ဂ) သဗ္ဗံ စိတ္တံ ဝိစာရာနုပတိတံ---- သတာနုပတိတံ။ အဘိ၊ က။ ၃၀၃။

သတာနုသာရိ (တိ) [သတိ + အနု + သရ + ဏီ] (က) သတိ-ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ-သို့ အစဉ်လိုက်သော။ (ခ) သတိ-ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ-နှင့်ယှဉ်သော။ (ဂ) ရှေး၌ နေဘူးသော ခန္ဓာကို အစဉ်-လျှောက်၍ အောက်မေ့ခြင်း သတိနှင့်ယှဉ်သော။ (က) (ခ) (ဂ) တထာဂတဿ သတာနုသာရိ ဉာဏံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၁၁။ သတာနုသာရီတိ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိသမ္ပယုတ္တကံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၇။ သတိံ အနုဿရတီတိ သတာနုသာရိ၊ သတိယာနုဝတ္တနဝသေန ပဝတ္တဉာဏံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၄။

သတာနုသာရိဉာဏ (နု) [သတာနုသာရိ + ဉာဏ] သတာနုသာရိဉာဏ်-- (က) သတိ-ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ-သို့ အစဉ်လိုက်သော ဉာဏ်။ (ခ) သတိ-ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ-နှင့်ယှဉ်သော ဉာဏ်။ (ဂ) ရှေး၌ နေဘူးသော

ခန္ဓာကို အစဉ်-လျှောက်၍ အောက်မေ့ခြင်း သတိနှင့်ယှဉ်သော ဉာဏ်။ (က) (ခ) (ဂ) သတာနုသာရီဉာဏံ ဟောတိ(စူဠနိ။ ၁၆၄)တိ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိသမ္ပယုတ္တဉာဏံ ဟောတိ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၈။

သတာနုသာရိဝိညာဏ (န) [သတာနုသာရီ + ဝိညာဏ] သတိသို့ အစဉ်လိုက်သော-စိတ်-ဝိညာဏ်။ တဿ မယှံ အင်္ဂဝေဿန သတာနုသာရိဝိညာဏံ အဟောသိ။ မ၊ ၁။ ၃၁၃။ သတာနုသာရိဝိညာဏန္တိ---- ဇော် ဒွေ ဝါရေ ဥပ္ပန္နသတိယာ အနန္တံ ဥပ္ပန္နဝိညာဏံ သတာနုသာရိဝိညာဏံ နာမ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၂။ သတိယာ အနုဿရဏဝိညာဏံ သတာနု-သာရိဝိညာဏံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၅။

သတာနုန် (တိ) [သတ + အနုန] အရာ-တစ်ရာ-ဖြင့် မဟုတ်လျော့သော။ မမ ပဋ္ဌ သတာနုနာ၊ သိဿာ သဗ္ဗေ မမာနုဂါ။ အပ၊ ၂။ ၁၃၆။

သတာပ (တိ) [သဟ + တာပ] ပူပန်ခြင်း-ရှိ-နှင့် တကွဖြစ်သော။ အပ္ပိယေ သတ္တေ တေသံ သတာပတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၇။

သတာရ (တိ) [သဟ + တာရာ + အ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သတာရာ စန္ဒသူရာ စ၊ လဋ္ဌိတာ ကနကာ မာယာ။ အပ၊ ၂။ ၂၁၉။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၀။

သတာရက (တိ) [သဟ + တာရကာ + အ] နက္ခတ်, ကြယ်, တာရာနှင့် တကွဖြစ်သော။ အဘိဘောန္တိ န တဿာ'ဘာ၊ စန္ဒသူရာ သတာရကာ။ အပ၊ ၁။ ၈၀။ အပ၊ ၂။ ၁၈၁။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၆။

သတာရက္ခ (တိ) [သတိ + အာရက္ခ] (၁) သတိဟူသော အစောင့်အရှောက် ရှိသော (စိတ်)။ (ပု) (၂) သတိဟူသောအစောင့်အရှောက်။ (၁) သတာရက္ခေန စေတသာ (ဒီ၊ ၃။ ၂၅၈။ အံ၊ ၃။ ၂၈၀) တိ ခီဏာသဝဿ ဟိ တီသု ဒွါရေသု သဗ္ဗကာလေ သတိ အာရက္ခကိစ္စံ သာဓေတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၂။ (ပု) (၂) သတာရက္ခေန ဧကာရက္ခာ။ ဝဇိရ။ ၄၁၅။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၇၄)။

သတာရမ္မဏ[၁] (န) [သတိ + အာရမ္မဏ] သတိတည်းဟူသော အာရုံ။ ဝီရိယာရမ္မဏေ ဉာဏံ။ သတာရမ္မဏေ ဉာဏံ။ အဘိ၊ က။ ၂၃၅။

သတာရမ္မဏ[၂] (တိ) [သတ + အာရမ္မဏ] အရာသော ကိုယ်လျှင် အာရုံရှိသော။ အမိဋ္ဌာနစိတ္တမ္ပိ တထေဝ သတာရမ္မဏံ ဝါ သဟဿာရမ္မဏံ ဝါ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅။

သတာရဟ (တိ) [သတ + အရဟ] အရာမက - အဖိုးများစွာ - ထိုက်တန်သော။ သုဏောမ ဂါထာယော သတာရဟာယော။ ဇာ၊ ၂။ ၁၃၆။ စတဿော သတာရဟာ ဂါထာ သုတွာ ဓနံ တေ ဒဿာမိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၆။

သတာရဟဂါထာ (ထီ) [သတာရဟာ + ဂါထာ] သတာရဟဂါထာ၊ အရာမက-အဖိုးများစွာ-ထိုက်တန်သော ဂါထာ။ ကေကာယ သတံ သတံ မဟာရာဇ တေနေဝ သတာရဟ-ဂါထာ နာမ ဇာတာတိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၅။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၄၊ ၅၃၂)။

သတာလီသ (တိ) [သတ + တာလီသ] ၄၀ - လေးဆယ်နှင့် တကွဖြစ်သော။ ဂါထာသတံ သတာလီသံ၊ စတဿော စ တဒုတ္တရိ။ အပ၊ ၁။ ၁၁၄။

သတာဝရိကဠီရ (ပု) [သတာဝရိ + ကဠီရ] ကြံ့ညွတ်- ကညွတ် - ရှဉ့်မတက် - ညှောက်၊ ကြံ့ညွတ်-ကညွတ်-ရှဉ့်မတက်-မှ ထွက်သော အညှောက်။ သာသပကဠီရော သတာဝရိ-ကဠီရော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၉၆။

သတာဝရိ (ထီ) [သတ + အာ + ဝရ + အ + ဤ။ သတံ ရောဂေ အာဝရတီတိ သတာဝရီ။ ဝရ အာဝရဏိစ္ဆာသု။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၅၈၅။ ဂတာဝရီ-သံ။ (=သတမူလီ။ သယရီ၊ သယာဝရီ။ ပြာ။)] ကြံ့ညွတ်-ကညွတ်-ရှဉ့်မတက်-ပင်။ သတာဝရိကဠီရ - ကြည့်။ သတမူလီ သတာဝရီ။ ဓာန်။ ၅၈၅။ ဓာန်၊ ဋီ။

သတာသနသဟဿ (န) [သတ + အာသန + သဟဿ] နေရာ တစ်သိန်း၊ သတာသနသဟဿာနိ၊ ဆတ္တစ္ဆာယာယ ပညပိ။ အပ၊ ၁။ ၃၅၆။

သတိ[၁] (ထီ) [သရ + တိ။ ရူ။ ၆၃၂။ သရန္တိ ဧတာယ, သယံ ဝါ သရတိ, သရဏမတ္တမေဝ ဝါ ဧသာတိ သတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၁။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၈။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၂။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၄၉)။ သံ - သပတိ။ ဓမ္မသတ် ကျမ်းကိုလည်း ဟောသည်။ ကောဋ္ဌုဘ။ သင်္က၊ သတိ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) သတိ-- (က) အောက်မေ့-အမှတ်ရ-တတ်သော တရား။ (ခ) အောက်မေ့-အမှတ်ရ-ကြောင်း တရား။ (ဂ) အောက်မေ့-အမှတ်ရ-ခြင်း။ (၂)(က) ကာယဂတာသတိ (မိမိ၏ ဆံ အစရှိသော ရူပကာယ၌ဖြစ်သော သတိ)။ (ခ) ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ (ရှေးဘဝ ခန္ဓာအစဉ်ကို အောက်မေ့ သိနိုင်သော အဘိညာဉ်)။ (ဂ) မြတ်စွာဘုရား ပါဠိတော်ကို သင်ယူပြီး ဆောင်ထားသော သတိ။ (ဃ) ပုဒ်-အရာ-အထောင်-ကို မှတ်ယူခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော သတိ။ (င) အာရုံကို သိမ်းဆည်းတတ်သော သတိ။ (စ) အာရုံသို့ ကပ်၍ တည်တတ်သောသတိ။ (ဆ) ၆-ပါးသော သတတဝိဟာရနှင့် ယှဉ်သော သတိ။ (ဇ) ကြာမြင့်စွာ ပြုအပ်ပြီးသော အမှုစသည်တို့ကို အောက်မေ့ခြင်း သတိ။ (ဈ) အသုဘ သဘောရှိသော ခန္ဓာကိုယ်၌ " အသုဘ " ဟူ၍ ဖြစ်သော သတိ။ (ည) ကာယာနုပဿနာ - ကို သိမ်းဆည်း တတ်သော သတိ။ (ဋ) ဝိပဿနာနှင့် ယှဉ်သော သတိ။ (ဌ) မဂ်နှင့် ယှဉ်သော သတိ။ (ဍ) ဝိပဿနာ, မဂ်တို့နှင့် ယှဉ်သော သတိ။ (ဎ) ပစ္စဝေက္ခဏာနှင့် ယှဉ်သော သတိ။ (၃) အဖန်ဖန် အောက်မေ့ - အမှတ်ရ-တတ်သော သတိ။ (၄) (က) သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး။ (ခ) အာရုံဖြစ်သော သတိပဋ္ဌာန်။ (၅) သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ, ဝိပဿနာဘာဝနာ-တို့၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သောသတိ။ (၆) ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ကောင်းစွာ မှတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သောသတိ။ (၇) ထင်ခြင်း၊ အာရုံ၌ ကပ်၍ တည်ခြင်း။ (၈) သတိဟူသော ကြိုး။ (၉) နှစ်သက်ခြင်း။ (၁၀) သတိ ပြန့်ပြောသော-ပုဂ္ဂိုလ်-ရဟန်း။ (၁၁) သတိသုတ်။ (၁၂) သတိပဋ္ဌာနသံယုတ်။ (၁၃) သတိပဋ္ဌာန-ကထာ။ (၁) သတိ-- (က) အောက်မေ့-အမှတ်ရ-တတ်သောတရား။ (ခ) အောက်မေ့-အမှတ်ရ-ကြောင်း တရား။ (ဂ) အောက်မေ့-အမှတ်ရ-ခြင်း။ ယာ တသ္မိံ သမယေ သတိ အနုဿတိ ပဋိဿတိ သတိ သရဏတာ---- သမ္မာသတိ။ အဘိ၊ ၁။ ၁၉။ ဥပဋ္ဌိတာ သတိ အသမ္မုဋ္ဌာ။ ဝိ၊ ၁။ ၄။ မ၊ ၁။ ၂၆။ တေသံ အတိဝေလံ ဟဿခိဍ္ဍာရတိဓမ္မသမာပန္နာနံ ဝိဟရတံ သတိ သမ္မုဿတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၈။ ရူပံ

ဒိသွာ သတိ မုဋ္ဌာ။ သံ၊ ၂။ ၂၉၆။ (-သံ၊ ၁။ ၃၅၁။ အံ၊ ၂။ ၂၇၁။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၅၉။ အဘိ၊ က။ ၁၂၁-၃။ ပဋိသံ။ ၂၂၊ ၁၇၀။ ထေရ။ ၂၃၀။ အပ၊ ၁။ ၃၆၃။ မဟာနိ။ ၈။ စူဠနိ။ ၂၃။ မိလိန္ဒ။ ၃၂၊ ၈၂-၃။ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၄။အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၅၊ ၁၃၉၊ ၁၇၅၊ ၁၉၁၊ ၂၁၉။အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၈)။

" သတိ၏ လက္ခဏာစသည် "

သတိသည်-- ဗူးတောင်းသည် ရေ၌ မငုတ်မနစ် မျောသွား၏သို့ အာရုံကို မျော၍ သွားစိမ့်သောငှာ မပေးမူ၍ ကျောက်ဖျာကဲ့သို့ မလှုပ်မရှား အာရုံကိုထားခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ (ဝါ) စီးပွားမဲ့ကို ဆောင်တတ်သော ဒုစရိုက်တရားကိုပယ်၍ စီးပွါးကိုဆောင်တတ် သော သုစရိုက်တရားကို ချီးပင့်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ မေ့လျော့ခြင်းကို ဖျက်ဆီးခြင်း ကိစ္စရှိ၏၊ စိတ်ကို စောင့်ရှောက်တတ်သော တရားဟု ဉာဏ်အားရှေးရှု ထင်တတ်၏။ (ဝါ) တပါးသို့ မသွားမူ၍ စိတ်၏အာရုံ၌ ရှေးရှုသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကြောင်းတရားဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှု ထင် တတ်၏၊ မြဲမြံသော သညာလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။ (ဝါ) သတိ၏အာရုံဖြစ်သော ကာယ စသော သတိပဋ္ဌာန်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။ (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၄-၅)။

(၂) (က) ကာယဂတာသတိ (မိမိ၏ ဆံ အစရှိသော ရူပကာယ၌ဖြစ်သော သတိ)။ သတိ (ဒီ၊ ၂။ ၁၁၇။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၄) တိ ဝါ ကာယဂတာသတိ ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၉။(ခ) ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ (ရှေးဘဝခန္ဓာ အစဉ်ကို အောက်မေ့သိနိုင်သော အဘိညာဉ်)။ သတာနုသာရီ, သတာနုသာရိဉာဏ-ပုဒ်တို့ ကြည့်။ (ဂ) မြတ်စွာဘုရား ပါဠိတော်ကို သင်ယူပြီး ဆောင်ထားသော သတိ။ သတိ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၇) တိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဟေတွာ ဓာရဏကသတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၈၉။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၃)။ (ဃ) ပုဒ်-အရာ-အထောင်-ကို မှတ်ယူခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သောသတိ။ သတိယာ (မ၊ ၁။ ၁၁၇) တိအာဒီသု ပဒသတမ္ပိ ပဒသဟဿမ္ပိ ဝဒန္တဿေဝ ဂဟဏသမတ္ထတာ သတိ နာမ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၆။ (င) အာရုံကို သိမ်းဆည်းတတ်သော သတိ။ သတိ (သံ၊ ၂။ ၃၁၇) တိ အာရမ္မဏပရိဂ္ဂဟိတသသတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၅။ (စ) အာရုံသို့ ကပ်၍ တည်တတ် သော သတိ။ ဥပဋ္ဌာန် သတိ(ပဋိသံ။၁၇၅)တိ တံ အာရမ္မဏံ ဥပေစ္စ တိဋ္ဌတီတိ သတိ ဥပဋ္ဌာန် နာမ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၇။ (ဆ) ၆-ပါးသော သတတဝိဟာရနှင့်ယှဉ်သော သတိ။ သတိမာ (သုတ္တနိ။ ၃၅၄။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၂) ကြည့်။ (ဇ) ကြာမြင့်စွာ ပြုအပ်ပြီး သော အမှုစသည်တို့ကို အောက်မေ့ခြင်း သတိ။ သတိမာ (အပ၊ ၁။ ၁၄။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၈) ကြည့်။ (ဈ) အသုဘ သဘောရှိသော ခန္ဓာကိုယ်၌ "အသုဘ"ဟူ၍ ဖြစ်သော သတိ။ သတိ မုဋ္ဌာ (ထေရ။ ၂၄၁) တိ အသုဘသဘာဝေ ကာယေ "အသုဘ"န္တေဝ ပဝတ္တနသတိ မုဋ္ဌာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၅။ (ည) ကာယာနုပဿနာ ကို သိမ်းဆည်းတတ်သော သတိ။ သတိမာ (အံ၊ ၁။ ၄၀။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၀၁။ ပဋိသံ။ ၄၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၉။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၁) တို့ကြည့်။ (ဋ) ဝိပဿနာနှင့် ယှဉ်သော သတိ။ သတိ တေသံ နိဝါရဏ (သုတ္တနိ။ ၄၃၄) န္တိ ဝိပဿနာယုတ္တာ----သတိ တေသံ သောတာနံ နိဝါရဏံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၁။ (-နေတ္တိ။ ၁၃။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၆၇)။ (ဌ) မဂ်နှင့်ယှဉ်သော သတိ။ သတိ အာရက္ခ- သာရထိ (သံ၊ ၃။ ၅) တိ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ သတိ အာရက္ခသာရထိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၈။ (-သံ၊ ၃။

၁၉၂။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၇၈)။ (၃) ဝိပဿနာ, မဂ်တို့နှင့်ယှဉ်သော သတိ။ ဟိရီ ဩဿာ မနော ယောတ္တံ၊ သတိ မေ ဖာလပါဇနံ။ သုတ္တနိ။ ၂၉၁။ သရတိ ဧတာယ စိရကတာဒိမတ္တံ ပုဂ္ဂလော, သယံ ဝါ သရတီတိ သတိ၊ ---- ယထာ ဟိ ဗြာဟ္မဏဿ ဖာလပါဇနံ၊ ဧဝံ ဘဂဝတော ဝိပဿနာယုတ္တာ မဂ္ဂယုတ္တာ စ သတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၂။ (ပ) ပစ္စဝေက္ခဏာ နှင့်ယှဉ်သော သတိ။ သတိ ဥပဋ္ဌိတာ (ထေရီ။ ၄၂၃) တိ ပစ္စဝေက္ခဏာယုတ္တာ သတိ သဗ္ဗကာလံ ဥပဋ္ဌိတာ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၄။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၁။ ဝဇိရ။ ၂၆၁၊ ၄၈၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁၉။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၂)။

(၃) အဖန်ဖန် အောက်မေ့-အမှတ်ရ-တတ်သော သတိ။ ဒသသု အနုဿတီသု ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော သတိယေဝ အနုဿတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၁။ “ အနု အနု သတိ အနုဿတိ ” တိ ဣမမတ္တံ ဒဿေတုံ “ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော ” တိ ဝုတ္တံ န ဓွေ အနု-သဒ္ဒယောဂေန သတိ-သဒ္ဒေါ အတ္ထန္တရဝါစကောတိ ဒဿေတုံ “သတိယေဝ အနုဿတိ ” တိ ဝုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၈။ (၄) (က) သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး။ သတိမာ (ဣတိဝုတ်။ ၂၁၄။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၁) ကြည့်။ (ခ) အာရုံဖြစ်သော သတိပဋ္ဌာန်။ သတိစရိယာ (ပဋိသံ။ ၂၁၅။ စူဠနိ။ ၂၃၂။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၉။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၉၁။) ကြည့်။ (၅) သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ, ဝိပဿနာ-ဘာဝနာ-တို့၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော သတိ။ သတိ ဥပဋ္ဌပေတွာန (ထေရီ။ ၃၉၉) တိ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာဝသေန ကာယာဒီသု အသုဘာဒုက္ခာနိစ္စာနတ္တဝသေန သတိံ သုဋ္ဌု ဥပဋ္ဌိတံ ကတွာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၀။ (၆) ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ကောင်းစွာမှတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော သတိ။ သတိယာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၁) တိ သမ္မဒေဝ ကမ္မဋ္ဌာန-သလ္လက္ခဏဝသပ္ပဝတ္တာယ သတိယာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၅။ (၇)ထင်ခြင်း၊ အာရုံ၌ကပ်၍တည်ခြင်း။ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ (ဝိ၊ ၁။ ၈၉။ ဒီ၊ ၁။ ၆၇။ မ၊ ၁။ ၂၃၉။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၆၁) တိ---- သတီတိ ဥပဋ္ဌာနဋ္ဌော။ ---- တတြာယံ သင်္ခေပေါ “ ပရိဂ္ဂဟိတနိယျာနံ သတိံ ကတွာ ” တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၉။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၂။ ပရိဂ္ဂဟိတံ နိယျာနဘူတံ ဥပဋ္ဌာနံ ကတွာတိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၈၃။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၂၄-၅)။ အဿာသဝသေန ဥပဋ္ဌာနံ သတိ၊ ပဿာသဝသေန ဥပဋ္ဌာနံ သတိ။ ပဋိသံ။ ၁၇၀။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉။ ဥပဋ္ဌာနံ သတီတိ အဿမ္ဗုဿနတာယ တမေဝ အဿာသံ (ပဿာသဥ္စ) ဥပဂန္တွာ ဌာနံ သတိ နာမာတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၂။ ၈၀။ သာရတ္ထ၊၂။ ၁၈၂။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၀၉)။ (၈) သတိဟူသော ကြိုး။ သတိယာ တံ နိဗန္ဓိဿ (ထေရ။ ၂၇၉) န္တိ ဂေါစရဇ္ဈတ္တတော ဗဟိ ဂန္တုံ အဒေန္တော သတိယောတ္တေန ကမ္မဋ္ဌာနထမ္ဘေ စိတ္တကာလိ တံ နိဗန္ဓိဿာမိ နိယမေဿာမိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၆။ (၉) နှစ်သက်ခြင်း။ သတိ (ပဋိသံ။ ၃၅) တိ နိကန္တိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၀။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၇။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၈၆)။ (၁၀) သတိ ပြန့်ပြောသော-ပုဂ္ဂိုလ်-ရဟန်း။ သတိဝိနယ (ဝဇိရ။ ၅၁၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၇၅။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၄၃၉) ကြည့်။ (၁၁) သတိသုတ်။ သတိ စ သမ္ပဇညဥ္စ၊ အပ္ပမာဒေန ဥဒ္ဒိသ။ သံ၊ ၁။ ၃၅၁။ (၁၂) သတိပဋ္ဌာနသံယုတ်။

မဂ္ဂဗောဇ္ဈင်္ဂ သတိယာ၊ ကတ္တြိယံ သမ္ပယုတ္တာနံ။ သံ၊ ၃။ ၄၁၅။ (၁၃) သတိပဋ္ဌာနကထာ။ သတိ (ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၂) တိ သတိပဋ္ဌာနကထာ။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၃၉၇။

သတိ၂ (တိ) [သန္တ + သ္မိံ။ သန္တ၁ -မှ။ သံ-သတ် + က္တ။ တိလိင်တ္တေ စ ကေတ္တေ၊ ဗဟုတ္တေပိ စ ဒိဿတိ။ သတ္တမျန္တော သတိ-သဒ္ဒေါ၊ ဝိပလ္လာသေ ဗဟုမှိ သော။ နီတိ၊ ပဒ။ ၂၃၈။] (၁) ဖြစ်-ရှိ-သော်။ (၂) ဖြစ်-ရှိ-ကုန်သော။ (၁) ဇာတိယာ ခေါ် သတိ ဇရာမရဏံ ဟောတိ၊ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၆။ သံ၊ ၁။ ၂၄၆-၈။ သတိ (ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၀) တိ သန္တေ။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၁၈၆။ သတိယာ ပစ္စာသာယာတိ---- ဇေ၀ံ ဝိဇ္ဇမာနာယ စီဝရာသာယ။ ကင်္ခါ။ ၁၆၂-၃။ ဓမ္မေ သတိ ဖြာဟ္မဏာ ဝုတ္တိရေသာ။ သုတ္တနိ။ ၂၉၂။ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိဓမ္မေ ဝါ ---- သတိ သံဝိဇ္ဇမာနေ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၇။ (-ဝိ၊ ၂။ ၃၅၁၊ ၃၈၃။ ဝိ၊ ၃။ ၂၉၅။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၁-၁၀။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၅၆)။ (၂) သင်္ခါရေသု ခေါ် သတိ ဝိညာဏံ ဟောတိ။ သံ၊ ၁။ ၂၄၈။ နီတိ၊ ပဒ။ ၂၃၅။ တေသု ပန သတိ ဝဋ္ဋုန္တိဿ ဒုက္ကဋံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၆၇။ သတိ သန္တေသူတိ ယောဇနာ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၃၇။ သတိ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၁) တိ သန္တေသု။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၅၅၇။

သတိ၃ (ထီ) [သန္တ + ဤ။ သတီ=သန္တီ-မှ။ နီတိ၊ ပဒ။ ၂၃၇။] (အို) တင့်တယ်-မြင့်မြတ်-သော မိန်းမ။ သတီ (ဇာ၊ ၁။ ၃၅၉) တိ သတိ သောဘဏော ဥတ္တမေတိ အာလပနေမေတံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၈။

သတိအဝိဇဟာန (နု) [သတိ + အဝိဇဟာန] သတိတရားကို မစွန့်လွှတ်ခြင်း။ အပ္ပမတ္တော ကမ္မဋ္ဌာနေ သတိအဝိဇဟာနေန။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၁။

သတိအဝိပ္ပဝါသ (ပု) [သတိ + အဝိပ္ပဝါသ] သတိနှင့်- မကင်း- မကွာ- မကွဲကွာ- ခြင်း။ အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထာတိ သတိအဝိပ္ပ-ဝါသေန သဗ္ဗကိစ္စာနိ သမ္ပာဒေယျာထ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၅။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၄၊ ၃၀၃။ က္ကတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၅)။

သတိအဝိပ္ပဝါသလက္ခဏ (တိ) [သတိအဝိပ္ပဝါသ + လက္ခဏ] သတိနှင့်-မကင်း - မကွာ - ခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော။ သတိအဝိပ္ပဝါသလက္ခဏော ဟိ အပ္ပမာဒေါတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၆။

သတိအာဒိဓမ္မသာမဂ္ဂီ (ထီ) [သတိ + အာဒိ + ဓမ္မ + သာမဂ္ဂီ] သတိ အစရှိသော တရားတို့၏ ညီညွတ်ခြင်း။ ဗောဓိသမ္ဘာရတာယ သတိအာဒိဓမ္မသာမဂ္ဂိယာ, တံသမင်္ဂီနော ဝါ ဗောဓိသမ္ဘာရဿ အရိယပုဂ္ဂလဿ အင်္ဂါတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၂။

သတိအာဒိပဒ (နု) [သတိ + အာဒိ + ပဒ] သတိ အစရှိသော ပုဒ်။ အာဒိပဒါနန္တိ သတိအာဒိပဒါနံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၈။

သတိအာဒိဘေဒ (တိ) [သတိ + အာဒိ + ဘေဒ] သတိ အစရှိသော အပြားရှိသော။ အနေကေသံ ဥပဒ္ဒဝါနံ ပဋိပက္ခဘူတာ သတိအာဒိဘေဒါ ဓမ္မသာမဂ္ဂီ။ က္ကတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၄။

သတိအာဒိသဟာယဝန္တု (တိ) [သတိ + အာဒိ + သဟာယ + ဝန္တု။ ထီ-၌ --ဝတီ။] သတိစသည် အပေါင်းအဖော်ရှိသော။ ယတ္ထ စ သတိအာဒိသဟာယဝတော သမာဓိဿ

အတ္တနော ကိစ္စကရဏံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၄၄။

သတိအာယတန (န) [သတိ + အာယတန] သတိ (ကာယဂတာသတိ) တည်းဟူသော အကြောင်း။ တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပါပုဏိဿသိ သတိ သတိအာယတနေ။ မ၊ ၂။ ၁၆၂-၄။ သတိ သတိအာယတနေတိ သတိ သတိကာရဏေ။ ကိဥ္စေတ္ထ ကာရဏံ ? အဘိညာ ဝါ အဘိညာပါဒကဇ္ဈာနံ ဝါ အဝသာနေ ပန အရဟတ္တံ ဝါ အရဟတ္တဿ ဝိပဿနာ ဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၄၁။ အဘိညာ ဝါ ကာရဏန္တိ ယံ ဟိ တံ တတြ တတြ သက္ခိဘဗ္ဗတာသင်္ခါတံ ဣဒ္ဓိဝိဓပစ္စနုဘဝနာဒိ၊ တဿ အဘိညာ ကာရဏံ။ အထ ဣဒ္ဓိဝိဓပစ္စနုဘဝနာဒိ အဘိညာ၊ ဧဝံ သတိ အဘိညာပါဒကဇ္ဈာနံ ကာရဏံ။ အဝသာနေ ဆဠာဘိညာယ ပန အရဟတ္တံ။ -----သာဓာရဏဝသေန နံ ဒဿေန္တော " အရဟတ္တဿ ဝိပဿနာ ဝါ " တိ အာဟ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၆-၇။ ယဿ ကဿစိ ဘိက္ခဝေ ကာယဂတာသတိ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ၊ ... သော ယဿ ယဿ အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယဿ ဓမ္မဿ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ အဘိညာသစ္ဆိကိရိယာယ၊ တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပါပုဏာတိ သတိ သတိအာယတနေ။ မ၊ ၃။ ၁၃၈။ အဘိညာသစ္ဆိကရဏီ ယဿာတိ အဘိညာယ သစ္ဆိကာတဗ္ဗဿ။ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပါပုဏာတီတိ ပစ္စက္ခဘာဝံ ပါပုဏာတိ။ သတိ သတိအာယတနေတိ သတိ သတိကာရဏေ။ ကိံ ပနေတ္ထ ကာရဏန္တိ အဘိညာဝ ကာရဏံ။ မ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၀၃။ အဘိညာယာတိ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိအဘိညာယ။ သစ္ဆိကာတဗ္ဗဿာတိ ပစ္စက္ခတော ကာတဗ္ဗဿ အဓိဋ္ဌာနဝိကုဗ္ဗနာဒိဓမ္မဿ။ အဘိညာဝ ကာရဏန္တိ အာဟ "သစ္ဆိကိရိယာပေက္ခာယ၊ အဘိညာကာရဏာဿ ပန သိဒ္ဓိယာ ပါကဋ္ဌာ"တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၁၆။ သတိ သတိအာယတနေ (အံ၊ ၁။ ၂၅၆-၈) တိ ပုဗ္ဗဟေတု သင်္ခါတေ စေဝ ဣဒါနိ စ ပဋိလဒ္ဓဗ္ဗေ အဘိညာပါဒကဇ္ဈာနာဒိဘေဒေ စ သတိ သတိကာရဏေ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၂၈။ အဘိညာပါဒကဇ္ဈာနာဒိဘေဒေတိ ဧတ္ထ အဘိညာပါဒါ စ အဘိညာပါဒကဇ္ဈာနဥ္စ အဘိညာပါဒကဇ္ဈာနာနိ။ အာဒိ-သဒ္ဒေန အရဟတ္တဥ္စ အရဟတ္တဿ ဝိပဿနာ စ သင်္ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ----ဣမသ္မိံ ဟိ သုတ္တေ အရဟတ္တဖလဝသေန ဆဠာဘိညာ ဝုတ္တာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၀။(-အံ၊ ၂။ ၁၄-၆၊ ၂၃-၄၊ ၃၇၂-၃။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၆၊ ၇၊ ၁၃၈။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၃)။ သတိ သတိအာယတနေ (ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၅)တိ သတိသင်္ခါတေ ကာရဏေ ဝိဇ္ဇမာနေ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၁၆။ သတိအာယတနေ (အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၈၅) တိ သတိသင်္ခါတကာရဏေ ဝိဇ္ဇမာနေ။ အဠသာ၊ ယော။ ၁၀၄။ သတိ သတိအာယတနေ(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၄၀)တိ တသ္မိံ တသ္မိံ ပုဗ္ဗဟေတုအာဒိကေ ကာရဏေ သတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၄။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၆၀)။

(သတိ သတိအာယတနေ-၌ နောက် သတိ-ဟူသောပုဒ်နှင့် အာယတနေ-ကား ဝါကျမဟုတ်၊ သမာသ်ပုဒ်သာ။ အံ၊ ၂။ ၁၄-၆၊ ၂၃-၄၊ ၃၇၂-၃-တို့၌ ဝါကျရှိ၍ ကျန်ပါဠိ, အဋ္ဌကထာတို့၌ သမာသ်သာရှိသည်။

" သတိသတိအာယတနေ--၌
အနက်မြန်မာ ပြန်ဆိုပုံ "

သတိအာယတနေ၊ သတိတည်းဟူသော

အကြောင်းသည်။ ဝါ၊ ကာယဂတာသတိ တည်းဟူသော အကြောင်းသည်။ သတိ၊ ရှိသော်-ဟု အနက်ပြန်ဆိုရမည်။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၁၆။ အင္ဂုသာ၊ ယော။ ၁၀၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ စံထား၊ ဂဏ္ဌိ။ ၃၃၃။ သီလက္ခန်၊ ဂဏ္ဌိ။ ၂၉၀။ အံ၊ ၁။ သျှ၊ ဗား။ မ၊ ၂။ သျှ။ ဆဠ္ဌ။ ၁၅၉-၆၀။ မ၊ ၂။ မြန်မာပြန်။ ၁၇၄-တို့နှင့် ကာယဂတာသတိ (မ၊ ၃။ ၁၃၁) ၌ ကာယပရိဂ္ဂါဟိကမ္ပိ ကာယာရမ္မဏမ္ပိ သတိ။ ကာယပရိဂ္ဂါဟိကန္တိ ဝုတ္တေ သမထော ကထိတော ဟောတိ၊ ကာယာရမ္မဏန္တိ ဝုတ္တေ ဝိပဿနာ။ ဥဘယေန သမထဝိပဿနာ ကထိတာ ဟောန္တိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၀၂။ အဿာသပဿာသကာယေ ဂတာ ပဝတ္တာတိ ကာယဂတာ၊ တံ ကာယဂတာသတိံ။ သတိသီသေန တံသဟဂတေ ဘာဝနာဓမ္မေ ဝဒတိ အဿာသပဿာသကာယာဒိကေ တံတံကောဋ္ဌာသေ သမထဝတ္ထုဘာဝေန ပရိဂ္ဂဟေတွာ သတိယာ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ၊ တထာ ပရိဂ္ဂဟိတေ ဝါ တေ အာရဗ္ဘ အနိစ္စာဒိမနသိကာရဝသေန ပဝတ္တာ ကာယာရမ္မဏာ သတိ သတိဘာဝေန ဝတွာ ဧကေဓျ ဒဿေန္တော " ကာယပရိဂ္ဂါဟိက " န္တိအာဒိမာဟ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁၅-တို့ကိုထောက်။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ သျှ။ နေရင်း။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ သျှ၊ သစ်၊ ပခုက္ကူ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ဘာသာဋီ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ သျှ။ မိုးထိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ သျှ။ ပြည်။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ဘာသာဋီ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ မင်းခင်း၊ ဂဏ္ဌိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ သျှ။ ပြည်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ သျှ။ အံ၊ သျှ။ သစ်-တို့၌ ကား ဆရာတို့ အနက်မြန်မာ အမျိုးမျိုး ပြန်ဆိုတော်မူကြသည်။ ဆင်ခြင်ရန်။)

သတိအာရက္ခ (တိ) [သတိ + အာရက္ခ] (၁) သတိဟူသော အစောင့်အရှောက်ရှိသော။ (ပု) (၂) သတိဟူသော အစောင့်အရှောက်။ (၁) ဘဂဝါ စ သတိအာရက္ခေန စေတသာ သမန္နာဂတော။ နေတ္တိ။ ၈၇။ (ပု) (၂) ကေန တေ သံဝုတနိဝါရိတာ၊ သတိအာရက္ခေန။ နေတ္တိ။ ၁၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၀-၁။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၄၅)။

သတိဥပနိဗန္ဓနာ (ထီ) [သတိ + ဥပနိဗန္ဓနာ] (က) (သမ္မယုတ်တရားတို့ကို) ကပ်၍ ဖွဲ့ချီတတ်သော သတိ။(ခ) အကြောင်းနိမိတ်ဖြစ်သော ဝင်သက်, ထွက်သက်ကို ဖွဲ့ကြောင်းဖြစ်သော သတိ။ (က) (ခ) သတိဥပနိဗန္ဓနာယ နိမိတ္တဘူတံ အဿာသပဿာသာနံ ဖုသနဋ္ဌာနံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၂။ သတိဥပနိဗန္ဓနာယာတိ ဥပနိဗန္ဓနသတိယာ၊ သာ ဟိ သမ္ပယုတ္တေ ဓမ္မေ ဥပနိဗန္ဓတီတိ ဥပနိဗန္ဓနာ။ တဿာ နိမိတ္တမ္ပိ ဥပနိဗန္ဓိယတိ တောယာတိ ဥပနိဗန္ဓနာ။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၂၇၇။

သတိဥပ္ပဒ္ဒနပဉှ (တိ) [သတိ + ဥပ္ပဒ္ဒန + ပဉှ] သတိဥပ္ပဒ္ဒနပဉှာ၊ သတိဖြစ်ကြောင်းကို မေးမြန်းခြင်း။ သတိဖြစ်ကြောင်းကို မေးမြန်းသည့် ပြဿနာ။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ မိလိန္ဒပဉှပါဠိ၊ ၂-မိလိန္ဒပဉှ၊ ၇-ဝဂ်၊ ၁-ပဉှ။ မိလိန္ဒ။ ၈၄-၆။

သတိဥပ္ပါဒန (နု) [သတိ + ဥပ္ပါဒန] သတိကို ဖြစ်စေခြင်း။ သတိဥပ္ပါဒနမတ္တမေဝ ကာတဗ္ဗံ ဟောတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၈။

သတိဥပ္ပါဒေတု (ပု) [သတိ + ဥပ္ပါဒေတု] သတိကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ သူ။ မောဟေတာ ဟောတိ န သတိဥပ္ပါဒေတာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၂၂။

သတိက (တိ) [သတိ + က္က။ ဂတိက-သံ။] တစ်ရာ-တစ်ရာ အတိုင်းအရှည်- ရှိသော။

သဗ္ဗပါလိဖုဋ္ဌေသု ဝိယ ယောဇနသတိကော ပါရိစ္ဆတ္တကော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၇၂။

သတိကရဏ (န) [သတိ + ကရဏ] သတိ - ပြု - ထား - ခြင်း။ သတိကို ဖြစ်စေခြင်း။ ထေရနဝမဇ္ဈိမာနံ သတိကရဏတ္ထံ အာယသ္မတော ပုဏ္ဏာသ ဝုဏ် ဘာသတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၀။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၀၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၇၈)။

သတိကရဏီယ (တိ) [သတိ + ကရဏီယ] (၁)သတိဖြစ်စေခြင်းမျှ ပြုအပ်သော။(၂)သတိဖြင့် ပြုအပ်သော။ (၁) သတိကရဏီယမေဝ ဟောတိ (မ၊ ၁။ ၁၆၄) တိ တော ဂါဝေါတိ သတိဥပ္ပါဒနမတ္တမေဝ ကာတဗ္ဗံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၈။ (၂) သတိကရဏီယာနံ ဓမ္မာ (မဟာနိ။ ၂၆၉) န္တိ သတိယာ ကာတဗ္ဗာနံ ဓမ္မာနံ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၃။

သတိကဝါဋ (န) [သတိ + ကဝါဋ] သတိတည်းဟူသော တံခါးရွက်၊ တံခါးရွက်နှင့်တူသော သတိ။ တဿ စက္ခုန္ဒြိယဿ သတိကဝါဋေန ပိဒဟနတ္ထာယ န ပဋိပဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂၈။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၇။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၁။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၄၀၊ ၉၆)။

သတိကာရဏ (န) [သတိ + ကာရဏ] သတိ (ကာယဂတာသတိ) တည်းဟူသော အကြောင်း။ သတိအာယတန-ကြည့်။

သတိကိစ္စ (န) [သတိ + ကိစ္စ] သတိသည် ပြုအပ်သော ကိစ္စ၊ သတိ၏- ကိစ္စ- ပြုဘွယ် ကိစ္စ။ ပစ္စယဝေက္ခဏေ ဝိဇ္ဇမာနာယပိ သတိယာ သတိကိစ္စံ ကာတုံ အသမတ္ထတာယ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၀။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅)။

သတိကိစ္စာဘာဝ (ပု) [သတိကိစ္စ + အဘာဝ] သတိ၏ ပြုဘွယ်ကိစ္စ မရှိခြင်း။ ဒုဗ္ဗလာယ သတိယာ သတိကိစ္စာဘာဝတောတိ ဧတမတ္ထံ ဒီပေတုံ " အသမ္မောသာ "တိ ဝုတ္တံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၁။

သတိကိရိယာ (ထီ) [သတိ + ကိရိယာ] သတိ၏ ပြုဘွယ်ကိစ္စ၊ သတိသည် ပြုအပ်သော ကိစ္စ။ သဗ္ဗဒါ သတိကိရိယာယ တံ သုညတာဒဿနံ သမ္ပဇ္ဇတိ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၅။

သတိဂတ္တ (ပု) [သတိ + ဂတ္တ] သတိတည်းဟူသော ကိုယ်ဝန်။ သတိယာ အလ္လီယတိ ဘဇတိ ဥပဂစ္ဆတိ၊ သတိဂတ္တံ ဂဏှာပေတိ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၅၆။

သတိဂေါစရ (ပု) [သတိ + ဂေါစရ] သတိ၏ ကျက်စားရာ အာရုံ။ သတိပဋ္ဌာနာတိ တယော သတိပဋ္ဌာနာ သတိဂေါစရာပိ, ----သတ္တူနော ပဋိယာနုနယဝီတိဝတ္တတာပိ, သတိပိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၃။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၂-၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၂။

သတိဂ္ဂဟဏ (န) [သတိ + ဂဟဏ] သတိ-သဒ္ဒါ။ တသ္မာ တံ ပဋိသေဓေတုံ ပုန သတိဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၁။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၄။

သတိစရိယာ (ထီ) [သတိ + စရိယာ] သတိစရိယာ၊ (အာရုံဖြစ်သော) သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးတို့၌ ဖြစ်ခြင်း။ ဣရိယာပထစရိယာ, အာယတနစရိယာ, သတိစရိယာ ----- သတိစရိယာတိ စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသု။ ပဋိသံ။ ၂၁၅၊ ၄၀၀။ စူဠနိ၊ ၂၃၂။ သတိပဋ္ဌာနေသူတိ အာရမ္မဏသတိပဋ္ဌာနေသု။ သတိပဋ္ဌာနေသုပိ ဝုစ္စမာနေသု သတိတော

အနုညာနိ ဝေါဟာရဝသေန အညာနိ ဝိယ ကတွာ ဝုတ္တံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၉။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၉၁။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၇။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၉။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇)။

သတိဇနက (တိ) [သတိ + ဇနက] (သီတင်းသုံးဘော်တို့ကို) အောက်မေ့-အမှတ်ရ-ခြင်း(သတိ)ကို ဖြစ်စေတတ်သော (တရား)။ အယံ မေတ္တာကာယကမ္မသင်္ခါတော ဓမ္မော သရိတဗ္ဗော သတိဇနကော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၃။ သတိဇနကောတိ သပြဟ္ပတာရိန္နံ သတိဇနကော။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၅၆၀။

သတိဇနန (န) [သတိ + ဇနန] သတိကို ဖြစ်စေခြင်း၊ သတိရစေခြင်း။ ကိမတ္ထံ ပန ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ပဌမံ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ---- သတိဇနနတ္ထံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၀။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ၊ ၃၅။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၁)။

သတိဇေဋ္ဌက (တိ) [သတိ + ဇေဋ္ဌက] သတိလျှင်-အကြီးအမှူး-အကြီးအကဲ-ရှိသော။ သတာဓိပတေယျ (အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၃) ကြည့်။

သတိဉာဏပ္ပဝတ္တနေ (တိ) [သတိ + ဉာဏ + ပဝတ္တန] သတိနှင့် ဉာဏ်တို့ကို ပွင့်လင်း စေတတ်သော (တရား)။ ယေ ကေစိ မေ သုတာ ဓမ္မာ၊ သတိဉာဏပ္ပဝတ္တနာ။ အပ၊ ၁။ ၃၆၂။

သတိဋ္ဌ (တိ) [သတိမန္တု + ဣဋ္ဌ] သတိရှိသူတို့တွင် အထူးသဖြင့် သတိရှိသော၊ သူ။ ဝိသေသန သတိမာတိ သတိယော၊ သတိဋ္ဌော။ ရူ။ ၃၉၇။ သတိယော၊ သတိဋ္ဌော။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၅၁၈။ သတိမန္တာနံ အတိသယေန သတိမာတိ သတိယော သတိဋ္ဌော။ နိရုတ္တိ။ ၅၅၅။

သတိဏ (န) [သဟ + တိဏ။ သဟ-သဒ္ဒါ သကာလျ - သဗ္ဗတ္ထ = အလုံးစုံ အနက်ဟော သည်။] မြက်နှင့်တကွ-အလုံးစုံ-အားလုံး။ တိဏေန သဟ သကလံ သတိဏံ၊ တိဏေန သဒ္ဓိံ သကလံ ဝတ္ထုံ အဗ္ဗောဟာရတီတိ အတ္ထော သဟ-သဒ္ဒသ သာဒေသော။ နိရုတ္တိ။ ၃၃၈။ (-၂၁၉-နှာ)။

သတိဏကဋ္ဌောဒက (တိ) [သဟ + တိဏ + ကဋ္ဌ + ဥဒက] မြက်, ထင်း, ရေ တို့နှင့်-တကွဖြစ်-ပြည့်စုံ-သော။ ဗြာဟ္မဏော ပေါက္ခရသာတိ ဥက္ကဋ္ဌံ အဇ္ဈာဝသတိ သတ္တုဿဒံ သတိဏကဋ္ဌောဒကံ (ပ) ဗြဟ္မဒေယျံ။ ဒီ၊ ၁။ ၈၂။ ယသ္မာ ပနေတံ နဂရံ ဗဟိ အာဝိဇ္ဈိတွာ ဇာတေန ဟတ္ထိအဿာဒီနံ ယာသတိဏေန စေဝ ဂေဟစ္ဆာဒနတိဏေန စ သမ္ပန္နံ။ တထာ ဒါရုကဋ္ဌေဟိ စေဝ ဂေဟသမ္ဘာရကဋ္ဌေဟိ စ။ ---- တဠာကာနိ ဥဒကဿ နိစ္စဘရိတာနေဝ ဟောန္တိ။ တသ္မာ " သတိဏကဋ္ဌောဒက " န္တိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၈။

သတိဒုဗ္ဗလျဒီပန (န) [သတိ + ဒုဗ္ဗလျ + ဒီပန] သတိ၏ အားနည်းသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ ပညာပနေတ္ထ သတိဒုဗ္ဗလျဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၁။ (-မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၆)။

သတိဒေါဝါရိက (တိ) [သတိ + ဒေါဝါရိက] (၁) သတိဟူသော-တံခါးစောင့်-တံခါးမှူး-ရှိသော။ (ပု) (၂) တိဟူသော-တံခါးစောင့်-တံခါးမှူး။ (၁) သတိဒေါဝါရိကော ဘိက္ခဝေ အရိယသာဝကော အကုသလံ ပဇဟတိ။ အံ၊ ၂။ ၄၈၁။ (-ပေဋကော။ ၂၂၅။ မိလိန္ဒ။ ၃၁၆)။ (ပု) (၂) ယောဂိနာ ယောဂါဝစရေန အဇ္ဈတ္တရာနံ ဗာဟိရာနံ ကိလေသာနံ

အာရက္ခာယ သတိဒေါဝါရိကော ဌပေတဗ္ဗော။ မိလိန္ဒ၊ ၃၇၅။

သတိဒွါရ (န) [သတိ + ဒွါရ] သတိဟူသော တံခါး၊ သတိတံခါး။ ဇဝမေဝ ဇဝနေ ဒုဿီလျာဒီသု ဥပ္ပန္နေသု တသ္မိံ အသံဝရေ သတိဒွါရမ္ပိ အဂုတ္တံ ဟောတိ။ က္ကတိဝုတ်၊ ၅။ ၉၃။

သတိနိမိတ္တ (န) [သတိ + နိမိတ္တ] သတိ၏-အကြောင်း-အာရုံ။ သတိနိမိတ္တာနံ ဓမ္မာနံ အသမ္မုဋ္ဌတ္တာ (မဟာနိ။ ၂၆၉) တိ သတိယာ ကာရဏာနံ ကာယာဒိအာရမ္မဏာနံ အနဋ္ဌဘာဝေန။ မဟာနိ၊ ၅။ ၄၃။

သတိနေပက္က (န) [သတိ + နေပက္က• နိပက + ဏျ] (၁) သတိပညာ၊ သတိနှင့် (ရင့်ကျက်သည်၏ အဖြစ် • ရင့်ကျက်ခြင်းဟူသော) ပညာ။ (၂) သတိ၏-ရင့်ကျက်-ထက်မျက်-သန့်ရှင်း-ရဲရင့်-ခြင်း။ (၁) သတိနေပက္ကေတိပ္ပစ္စန္နော ဟောတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၀၉။ သတိ-နေပက္ကေတိ သတိယဥ္စေဝ နေပက္ကဘာဝေစ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၂၃။ သတိယဥ္စေဝ နေပက္က-ဘာဝေ စာတိ သတောကာရိတာယ စေဝ သမ္ပဇာနကာရိတာယစ။ သတိသမ္ပဇည-ဗလေနေဝ ဝီရိယာရမ္ဘော ကတ္တုတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၅၉။ သတိနေပက္ကေနာ (သံ၊ ၃။ ၁၇၃) တိ ဧတ္ထ နိပကဿ ဘာဝေါ နေပက္ကံ၊ ပညာယေတံ နာမံ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၆၅။ နေပက္ကံ ဝုစ္စတိ ပညာတိ အာဟ " ပညာယေတံ နာမ " န္တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၈၈။ (-အံ၊ ၂။ ၉၊ ၄၀၇။ အဘိ၊ ဝိ။ ၄၆၇။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၊ ၁၅၁။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၉၇။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၆၈။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၉၂)။ (၂) သတိနေပက္ကေနာ (မ၊ ၂။ ၁၉) တိ သတိယာ နေပက္ကေန တိက္ခဝိသဒသူရဘာဝေန။ အဋ္ဌကထာယံ ပန နေပက္ကံ နာမ ပညာတိ အဓိပ္ပါယေန " သတိယာ စ နိပကဘာဝေန စာ " တိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ ဧဝံ သတိ အညော နိဒ္ဒိဋ္ဌော နာမ ဟောတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၅။ (-သံ၊ ၃။ ၁၇၃။ အံ၊ ၂။ ၉။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၈၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅)။

သတိန္ဒြိယ (ပု) [သတိ + ဣန္ဒြိယ] သတိန္ဒြေ၊ သတိဟူသော ဣန္ဒြေ-- (က) သတိဟူသော (မိမိနှင့် စပ်သော တရားတို့ကို) အစိုးရသည့် သဘောတရား။ (ခ) သတိ ဟူသော (မိမိနှင့်စပ်သော တရားတို့၏)-အကြီးအမှူး-ဦးစီးခေါင်းဆောင်။ (ဂ) သတိဟူသော (အာရုံသို့ ကပ်၍တည်ခြင်း လက္ခဏာ၌) မိမိအစိုးရသည်၏အဖြစ်ကို ပြုစေတတ်သော သဘော တရား။ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဝီရိယိန္ဒြိယံ သတိန္ဒြိယံ သမာဓိန္ဒြိယံ ပညိန္ဒြိယံ။ မ၊ ၂။ ၁၄၄-၅။ သံ၊ ၃။ ၁၇၀။ အံ၊ ၂။ ၂၄၅။ အဘိ၊ ပု။ ၁၀၂။ သတိန္ဒြိယံ ဟောတိ၊ သမာဓိန္ဒြိယံ ဟောတိ။ အဘိ၊ ဓ။ ၁၇။ သရန္တိ တေနာ, သယံ ဝါ သရတိ, သရဏမတ္တမေဝ ဝါ သောတိ သတိ။ သာဝ မုဋ္ဌဿစ္စဿ အဘိဘဝနတော အဓိပတိယဋ္ဌေန ဣန္ဒြိယံ၊ ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏေ ဝါ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ ဣန္ဒြိယံ။ သတိ ဧဝ ဣန္ဒြိယံ သတိန္ဒြိယံ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၆၄။ (-သံ၊ ၃။ ၁၇၃-၅။ အံ၊ ၁။ ၄၄၊ ၃၀၁။ အဘိ၊ က။ ၁၂ ၁၂၁၊ ၁၈၇၊ ၄၂၆။ ပဋိသံ။ ၉၊ ၁၇၊ ၁၇၈၊ ၁၉၈၊ ၂၁၄၊ ၂၈၀၊ ၃၄၃၊ ၃၉၉။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၁၈။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၉၃။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၃၈)။

သတိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသ (ပု) [သတိန္ဒြိယ + နိဒ္ဒေသ] သတိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသ၊ သတိန္ဒြေကို အကျယ်ပြ-ရာ-ကြောင်း-ဖြစ်သည့် စကား။

အဘိဓမ္မပိဋက၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိ၊ ၁-ကဏ္ဍ၊ အဘိ၊ ၄၊ ၁၉။

သတိန္ဒြိယပရိဘာဝိတ (တိ) [သတိန္ဒြိယ + ပရိဘာဝိတ] သတိန္ဒြေဖြင့် ထုံအပ်သော။ သတိန္ဒြိယပရိဘာဝိတာ ဟောတိ မေတ္တာ-စေတောဝိမုတ္တိ။ ပဋိသံ။ ၃၁၆။

သတိန္ဒြိယသမာယောဂ (ပု) [သတိန္ဒြိယ + သမာယောဂ] သတိန္ဒြေနှင့်ယှဉ်ခြင်း။ မုဒုစိတ္တံ သတိန္ဒြိယသမာယောဂေန။ ဝိဇိရ၊ ၄၀၉။

သတိန္ဒြိယသမုဒယ (ပု) [သတိန္ဒြိယ + သမုဒယ] သတိန္ဒြေ၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ ဥပဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာဝဇ္ဇနသမုဒယာ သတိန္ဒြိယ-သမုဒယော။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၆၄။

သတိန္ဒြိယာဓိက (တိ) [သတိန္ဒြိယ + အဓိက] သတိန္ဒြေ လွန်ကဲသော။ သတိန္ဒြိယေန သတိန္ဒြိယာဓိကေန အရိယမဂ္ဂေန ----- ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိယျာတိ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၆၈။

သတိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာန (တိ) [သတိန္ဒြိယ + အဓိဋ္ဌာန] သတိန္ဒြေဟူသော တည်ရာရှိသော (သုတ်)။ သတိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာနံ သမာဓိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာနံ ပညိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာနံ။ ပေဋကော။ ၂၀၉။

သတိန္ဒြုက (တိ) [သဟ + တိန္ဒုက] တိန္ဒုကဇာတ်နှင့်တကွဖြစ်သော။ သကဋ္ဌာယ သတိန္ဒုကပက်ံ ပုန၊ သတဓမ္မသုဒ္ဒကေန ဒဿာတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၄၆။

သတိပစ္စယ (တိ) [သတိ + ပစ္စယ] သတိလျှင် အကြောင်းရှိသော။ ဘေသဇ္ဇသ ပဋိဂ္ဂဟဏေပိ ပရိဘောဂေပိ သတိပစ္စယတာ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၆၈။ (-ဝဇိရ။ ၂၆၁၊ ၄၈၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁၉)။

သတိပစ္စယဝစန (န) [သတိပစ္စယ + ဝစန] သတိပစ္စယသဒ္ဒါ၊ သတိ-သဒ္ဒါ၊ ပစ္စယ-သဒ္ဒါ။ န ဝုတ္တံ “သတိပစ္စယေ”တိ။ တသ္မာ သတိပစ္စယဝစနံ ကတ္ထစိ ဟောတိ၊ ကတ္ထစိ န ဟောတိ။ ဝဇိရ။ ၂၆၂။

သတိပစ္စုပဋ္ဌာန (န) [သတိ + ပစ္စုပဋ္ဌာန] အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတိပစ္စုပဋ္ဌာပန (န) [သတိ + ပစ္စုပဋ္ဌာပန] သတိကို - ရှေးရှု - ဖြစ်ပေါ် - ထင်-စေခြင်း။ ဘဂဝါ အမ္ဗပါလိဒဿနေန သတိပစ္စုပဋ္ဌာနတ္ထံ ---- သတိပဋ္ဌာနဒေသနံ အာရဘိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၅။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၃)။

သတိပညာဝိပ္ပဝါသ (ပု) [သတိ + ပညာ + ဝိပ္ပဝါသ] သတိ၊ ပညာတို့၏-ကွေကွင်း-ကင်းကွာ - ခြင်း။ မောမူဟော ဟောတိ သတိပညာဝိပ္ပဝါသတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၀၈။

သတိပညာဝေပုလ္လ (န) [သတိပညာ + ဝေပုလ္လ] သတိ၊ ပညာတို့၏ ပြန့်ပြော-သည်၏အဖြစ် - ခြင်း။ သတိပညာဝေပုလ္လံ ပကာသေန္တော ဝိယ သတိသမ္ပဇညံ သုပဋ္ဌိတံ ကတွာ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၃၄။

သတိပညာဝေပုလ္လပ္ပတ္တိ (ထီ) [သတိပညာဝေပုလ္လ + ပတ္တိ] သတိ၊ ပညာ ပြန့်ပြောသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။ သတိပညာဝေပုလ္လပ္ပတ္တိယာ သဗ္ဗတ္ထ သတိသမ္ပဇညသမာယောဂတော န ဗာဓတိ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၄၅။ (-ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၁၄၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၀)။

သတိပညာသံဝရ (ပု) [သတိပညာ + သံဝရ] သတိ၊ ပညာ ဟူသော-ပိတ်ပင်-တားမြစ်-တတ်သော တရား၊ (အကုသိုလ်ကို)

ပိတ်ပင်-တားမြစ်-တတ်သော သတိ, ပညာ၊ ဝီရိယသံဝရ-လည်းကြည့်။ သတိပညာသံဝရေဟိ ---- ဒေါမနဿသမ္ပယုတ္တံ ကောဓံ ဝိနေတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၉။

သတိပ (ပွ) ဋ္ဌိပက္ခ (တိ) [သတိ + ပဋ္ဌိပက္ခ] သတိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော။ သတိပဋ္ဌိပက္ခာနံ ဓမ္မာနံ ဟတတ္တာ သတော။ မဟာနိ။ ၂၆၉။ (-ပဋ္ဌိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၈၉။ မူလဋ္ဌီ၊ ၁။ ၇၉၊ ၁၂၀။ အနုဋ္ဌီ၊ ၁။ ၁၇၇)။

သတိပဋ္ဌိပက္ခာကုသလဓမ္မ (ပု) [သတိပဋ္ဌိပက္ခ + အကုသလ + ဓမ္မ] သတိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော အကုသိုလ်တရား။ မုဋ္ဌဿစ္စာဒီနံ သတိပဋ္ဌိပက္ခာကုသလဓမ္မာဒိ-ဘာဝတော သိယာ ပဋ္စဒ္ဒါရေ ဉပ္ပတ္တိ။ အနုဋ္ဌီ၊ ၁။ ၂၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၄၉။

သတိပဋ္ဌိပက္ခာဒိလက္ခဏ (တိ) [သတိပဋ္ဌိပက္ခ + အာဒိ + လက္ခဏ] သတိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် စသည့် လက္ခဏာ ရှိသော။ မုဋ္ဌဿစ္စာဒီနံ ဟိ သတိပဋ္ဌိပက္ခာဒိလက္ခဏာနံ အကုသလဓမ္မာနံ သိယာ ပဋ္စဒ္ဒါရေ ဉပ္ပတ္တိ။ မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၁၆၅။

သတိပဋ္ဌိလာဘ (ပု) [သတိ + ပဋ္ဌိလာဘ] သတိကို - ရ - ဖြစ်စေ -ခြင်း။ သတိပဋ္ဌိလာဘတ္တာယာ (မ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၉၅) တိ သမ္မာပဋ္ဌိပတ္တိယာ ဉဇ္ဇလနေ ပါကဋ္ဌကရသတိ-ပဋ္ဌိလာဘာယ။ မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၁၇၇။

သတိပဋ္ဌိလာဘိက (တိ) [သတိပဋ္ဌိလာဘ + ဣက] သတိကို ရခြင်းရှိသော။ ယဋ္ဌိကာရ-သုတ္တေ သတိပဋ္ဌိလာဘိကံ ပုဗ္ဗေနိဝါသပ္ပဋ္ဌိ-သံယုတ္တကထံ။ မ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၉။ (-မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၁၁၇)။

သတိပဋ္ဌိသရဏ (တိ) [သတိ + ပဋ္ဌိသရဏ] သတိ-လျှင်-ဟူသော-လည်းလျောင်း-မှီခို-အားထား-ရာရှိသော။ ကိံ ကာရဏာ? စိတ္တဉ္စိ သတိပဋ္ဌိသရဏံ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၇၈။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၉၅။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၉၂။

သတိပဋ္ဌာန (ပု၊ န) [သတိ + ပဋ္ဌာန။ သမ္ပတ္တုပဋ္ဌာန။ သက္ကတပိဋ္ဌက။] သတိပဋ္ဌာန်-- (၁) သတိ၏တည်ရာ အာရုံ။ (၂) သတိ၏-ပြဋ္ဌာန်း-မြတ်-သော တည်ရာ အာရုံ။ (၃) သတိသည်-အားထုတ်၍ တည်-ဖြစ်-စေအပ်သော (ချစ်ခင်း, မုန်းခြင်းကို လွန်သည်၏ အဖြစ်)။ (၄) လွန်စွာ-ကပ်၍-တည်တတ်သော သတိ (သက်ဝင်-ပြေးဝင်-ပြန့်နှံ့-၍ ဖြစ်တတ်သော သတိ)။ (၅) အောက်မေ့-သက်ဝင်၍တည်-ခြင်း(-သတိ)(၆)သတိပဋ္ဌာန သုတ်။ သတိပဋ္ဌာန်-- (၁) သတိ၏တည်ရာ အာရုံ။ (၂) သတိ၏-ပြဋ္ဌာန်း-မြတ်-သော တည်ရာ အာရုံ။ စတုန္နံ ဘိက္ခဝေ သတိပဋ္ဌာနာနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ ဒေသေဿာမိ။ တံ သုဏာထ။ ---- ကာယဿ သမုဒယော (သံ၊ ၃။ ၁၆၁) တိအာဒီသု ဟိ သတိဂေါစရော သတိပဋ္ဌာနန္တိ ဝုစ္စတိ။ ---- တဿတ္တော ပတိဋ္ဌာတိ အသ္မိန္တိ ပဋ္ဌာနံ။ ကာ ပတိဋ္ဌာတိ? သတိ။ သတိယာ ပဋ္ဌာနံ သတိပဋ္ဌာနံ၊ ပဓာနံ ဋ္ဌာနန္တိ ဝါ ပဋ္ဌာနံ၊ သတိယာ ပဋ္ဌာနံ သတိပဋ္ဌာနံ ဟတ္ထိဋ္ဌာနအဿဋ္ဌာနာဒီနိ ဝိယ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၄၄။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၄၃။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၁၄။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၀၄။ ပဋ္ဌိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၁၂။ မဟာနိ၊ ဋ၊ ၄၀။(-ပဋ္ဌိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၉၀-၁။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၂၈၆။ မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၃၃၆-၇။ မူလဋ္ဌီ၊ ၂။ ၁၄၄။ -၅။ ပဋ္ဌိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၃၀၁။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၂၇၇)။ (၃) သတိသည်-အားထုတ်၍ တည်-ဖြစ်-စေ

အပ်သော (ချစ်ခင်း, မုန်းခြင်းကို လွှန်သည်၏ အဖြစ်)။ တယော သတိပဋ္ဌာနာ ယဒရိယော သေဝတိ၊ ယဒရိယော သေဝမာနော သတ္ထာ ဂဏာမနုသာသိတုံ အရဟတီ(မ၊ ၃။ ၂၆၃)တိ ဧတ္ထ တိဓာ ပဋိပန္နေသု သာဝကေသု သတ္ထုနော ပဋိယာနုနယဝီတိဝတ္တတာ " သတိပဋ္ဌာန "န္တိ ဝုတ္တာ။ တသဒ္ဒော ပဋ္ဌပေတဗ္ဗတော ပဋ္ဌာနံ၊ ပဝတ္တယိတဗ္ဗတောတိ အတ္ထော။ ကေန ပဋ္ဌပေတဗ္ဗတောတိ ? သတိယာ။ သတိယာ ပဋ္ဌာနံ သတိပဋ္ဌာနံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၂-၃။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၀။ (-အဘိ၊ က။ ၁၂၁-၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၈။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၇။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၈။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၅၂။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၄၅။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၂၇၇-၈)။ (၄) လွှန်စွာ-ကပ်၍-တည်တတ်သော သတိ (သက်ဝင်-ပြေးဝင်-ပြန့်နှံ့-၍ ဖြစ်တတ်သော သတိ)။ (၅) အောက်မေ့-သက်ဝင်၍ တည်-ခြင်း(=သတိ)။ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ သတ္တ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေ ပရိပူရေန္တိ (မ၊ ၃။ ၁၂၄) တိအာဒီသု ပန သတိယေဝ " သတိပဋ္ဌာန "န္တိ ဝုစ္စတိ။ တသဒ္ဒော-- ပဋ္ဌာတီတိ ပဋ္ဌာနံ၊ ဥပဋ္ဌာတိ ဩက္ကန္ဒိတွာ ပက္ခန္ဒိတွာ ပဋ္ဌရိတွာ ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ သတိယေဝ သတိပဋ္ဌာနံ။ အထ ဝါ သရဏဋ္ဌေန သတိ၊ ဥပဋ္ဌာနဋ္ဌေန ပဋ္ဌာနံ။ ဣတိ သတိ စ သာ ပဋ္ဌာနဉ္စာတိပိ သတိပဋ္ဌာနံ။ ဣဒမိဓာဓိပ္ပေတံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၄-၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၃။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၀။ (-အဘိ၊ က။ ၃၂၁-၃။ နေတ္တိ။ ၉၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၈။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၀။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၉။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၅၅။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၇-၈။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၈။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၅၂။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၄၅။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၂၆။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၂၇၆-၇)။ (၆) သတိပဋ္ဌာနသုတ်။ သတိပဋ္ဌာနေ (ပဋိသံ။ ၁၉၈) တိ သတိပဋ္ဌာနာဓိကာရဏေ သုတ္တန္တေ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၂။ မဇ္ဈိမနိကာယေ သတိပဋ္ဌာနံ, သာရောပမံ ---- အာနေဉ္ဇ-သပ္ပါယန္တိ အညာနိပိ သုတ္တာနိ ဒေသေတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၄။ (သတိပဋ္ဌာန် တို့သည်-- (၁) ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်။ (၂) ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်။ (၃) စိတ္တာ-နုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်။ (၄) ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်-ဟူ၍ ၄-ပါးအပြား ရှိကုန်၏။ ယင်းတို့၏ အကျယ်ကို ဆိုင်ရာပုဒ်များကို ကြည့်။ ဒီ၊ ၂။ ၂၃၁။ မ၊ ၁။ ၇၀။ မ၊ ၂။ ၂။ သံ၊ ၃။ ၆၇။ ပဋိသံ။ ၃၃၅။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၀၀-၁၃။ သင်္ဂဟ။ ၁၂၃)။

သတိပဋ္ဌာနအာဋ္ဌက (ပုန) | သတိပဋ္ဌာန + အာဋ္ဌက | သတိပဋ္ဌာန်ဟူသော ကျည်။ (သျ) သတိပဋ္ဌာန် တည်းဟူသော- ကျင်း-ချည်တိုင် (မြန်မာပြန်)။ ဧဝမေဝ ခေါ မဟာရာဇ ယောဂိနာ ယောဂါဝစရေန ဣမဿ ကာယေ သတိပဋ္ဌာနအာဋ္ဌကံ ပရိဟရိတဗ္ဗံ ဝက်ဇိမှ-ကုဋိလစိတ္တဿ ဥဇုကရဏာယ။ မိလိန္ဒ။ ၄၀၅။

သတိပဋ္ဌာနကထာ (ထီ) | သတိပဋ္ဌာန + ကထာ | သတိပဋ္ဌာနကထာ၊ သတိပဋ္ဌာန်ကို ဆို - ရာ - ကြောင်း - ဖြစ်သော စကား။ သတိပဋ္ဌာနကထံ သမ္မပ္ပဓာနကထံ ----- နိဗ္ဗာနကထံ ကထေတိ။ မဟာနိ။ ၁၆၉။သေသာ သတိပဋ္ဌာနကထာ ဟေဋ္ဌာ ဝိတ္ထာရိတာဝ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄။ (-ဒီ၊ ၂။ ၂၃၁-၅၂။ မ၊ ၁။ ၇၀၊ ၉၁။ အဘိ၊ က။ ၁၂၁-၄။ ပဋိသံ။ ၄၀၆-၉။

မဟာနိ။ ၇။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၄-၉၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၀၊ ၃၀၆။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၈-၉။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၂-၄။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၇၊ ၄၃။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၈၊ ၃၄၉။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၇-၉၄)။

သတိပဋ္ဌာနကုသလ (တိ) [သတိပဋ္ဌာန + ကုသလ] သတိပဋ္ဌာန်၌-လိမ္မာ-ကျွမ်းကျင်-သော၊ သူ။ သတိပဋ္ဌာနကုသလာ၊ ဇောဗျွင်-ဘာဝနာရတာ။ အပ၊ ၁။ ၂၉။ မိလိန္ဒ။ ၃၂၅။ (-အပ၊ ၂။ ၁၉၄။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၄၄)။

သတိပဋ္ဌာနခေတ္တ (န) [သတိပဋ္ဌာန + ခေတ္တ] သတိပဋ္ဌာန်ဟူသော လယ်၊ လယ်နှင့်တူသော သတိပဋ္ဌာန်။ သတိပဋ္ဌာနခေတ္တမှိ၊ ဒိပ္ပမေဝ ဝိရုဟတိ။ မိလိန္ဒ။ ၃၅၈။

သတိပဋ္ဌာနခေတ္တဝရ (ပု၊ န) [သတိပဋ္ဌာနခေတ္တ + ဝရ] သတိပဋ္ဌာန် ဟူသော မြတ်သော လယ်၊ (ကောင်းမြတ်သော လယ်နှင့်တူသော မြတ်သော သတိပဋ္ဌာန်တရား)။ သတိပဋ္ဌာနခေတ္တဝရေ ခိတ္တံ ဒိပ္ပမေဝ ဝိရုဟတိ။ မိလိန္ဒ။ ၃၅၈။

သတိပဋ္ဌာနဂိဝ (တိ) [သတိပဋ္ဌာန + ဂီဝါ] သတိပဋ္ဌာန်ဟူသော လည်ပင်း ရှိသော။ သတိပဋ္ဌာနဂီဝေါ သော၊ သဗ္ဗါဟတ္ထော မဟာမုနိ။ ထေရ။ ၃၅၃။ တတ္ထ ဂုဏရာသိတော ဥတ္တမင်္ဂဘူတာယ ပညာယ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော သတိပဋ္ဌာနံ ဂီဝါ ဧတဿာတိ သတိပဋ္ဌာနဂီဝေါ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅၆။

သတိပဋ္ဌာနဂေါစရ (တိ) [သတိပဋ္ဌာန + ဂေါစရ] သတိပဋ္ဌာန်လျှင် ကျက်စားရာ အာရုံရှိသော၊ သတိပဋ္ဌာန်၌ တည်သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ သတိပဋ္ဌာနဂေါစရော (ထေရ။ ၂၄၁) တိ ကာယာနုပဿနာဒယော သတိပဋ္ဌာနာ ဂေါစရော ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ ဧတဿာတိ သတိပဋ္ဌာနဂေါစရော၊ စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသု ပတိဋ္ဌိတစိတ္တောတိ အတ္ထော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၉။

သတိပဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏ (န) [သတိပဋ္ဌာန + ဂဟဏ] သတိပဋ္ဌာန-သဒ္ဒါ။ တေ ပန သတိပဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတာ တဒဝိနာ-ဘာဝတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၉။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၀။

သတိပဋ္ဌာနစတုက္က (န) [သတိပဋ္ဌာန + စတုက္က] သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး-ခု-အပေါင်း။ တတ္ထ " သတိပဋ္ဌာနစတုက္ကံ ပုဗ္ဗေ ဝိတ္ထာရိတမေဝ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၈။

သတိပဋ္ဌာနဒေသနာ (ထီ) [သတိပဋ္ဌာန + ဒေသနာ] သတိပဋ္ဌာန်ဒေသနာ။ သတိပဋ္ဌာ-ပဋ္ဌာန-ကြည့်။

သတိပဋ္ဌာနဒွယ (န) [သတိပဋ္ဌာန + ဒွယ] သတိပဋ္ဌာန် ၂-ပါး-ခု-အပေါင်း။ ပုရိမေန ပဋိပဒါဒွယေန ပုရိမံ သတိပဋ္ဌာနဒွယံ ယောဇိတံ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၁၅။

သတိပဋ္ဌာနဓန (န) [သတိပဋ္ဌာန + ဓန] သတိပဋ္ဌာန်ဟူသောဥစ္စာ။ သဒ္ဓါဓနံ သီလဓနံ ---- ပညာဓနံ သတိပဋ္ဌာနဓနံ (ပ) နိဗ္ဗာနဓနံ။ စူဠနိ။ ၁၀၂၊ ၁၃၂၊ ၁၇၂။

သတိပဋ္ဌာနဝီရ (တိ) [သတိပဋ္ဌာန + ဝီရ] (လေးပါးသော) သတိပဋ္ဌာန်တို့၌ ဉာဏ်ကို ဖြစ်စေ တတ်သော၊ သူ။ အပိ စ ခန္ဓဝီရာ ဓာတုဝီရာ အာယတနဝီရာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝီရာ သတိပဋ္ဌာနဝီရာ ---- ။ မဟာနိ။ ၃၄။ ခန္ဓဝီရာတိ ပဉ္စသု ခန္ဓေသု ဉာဏံ ပဝတ္တေန္တီတိ

ခန္ဓမိရာ။ ----သေသေသုပိ ကမ္မိနာ နယေန အတ္တော နေတဗ္ဗော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၅။

သတိပဋ္ဌာနပ (ပ္ပ) ဋိသံယုတ္တ (တိ) [သတိပဋ္ဌာန + ပဋိသံယုတ္တ] သတိပဋ္ဌာန်နှင့် စပ်ယှဉ်သော။ အန္တိမသော ဒါသကမ္မကရ-ပရိဇနာပိ သတိပဋ္ဌာနပ (ပ္ပ) ဋိသံယုတ္တမေဝ ကထံ ကထေန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၃။

သတိပဋ္ဌာနပဒေသ (ပု) [သတိပဋ္ဌာန + ပဒေသ] သတိပဋ္ဌာန်၏အစိတ်၊ သတိပဋ္ဌာန် တစ်စိတ် တစ်ဒေသ။ ဒသဝိဓော ဟိ ပဒေသော နာမ ခန္ဓပဒေသော----သတိပဋ္ဌာန-ပဒေသော ဈာနပဒေသော နာမပဒေသော ဓမ္မပဒေသော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁။

သတိပဋ္ဌာနပရာယဏ (တိ) [သတိပဋ္ဌာန + ပရာယဏ] သတိပဋ္ဌာန် တရားလျှင် လည်းလျောင်းရာ ရှိသော၊ သတိ ပဋ္ဌာန် ဘာဝနာ၌ မွေ့လျော်သော၊ သူ။ သတိပဋ္ဌာနပရာယဏော(သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၂)တိ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာရတော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၉။

သတိပဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟဏတ္ထ (ပု) [သတိပဋ္ဌာန + ပရိဂ္ဂဟဏ + အတ္ထ] သတိပဋ္ဌာန်ကို သိမ်းဆည်းခြင်း အကျိုး။ သတိပဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟဏတ္ထာယ စဿ အဘိနဝေါ နယော ဥဒပါဒိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈။

သတိပဋ္ဌာနပရိဂ္ဂါဟက (တိ) [သတိပဋ္ဌာန + ပရိဂ္ဂါဟက။ ထီ-၌ --ပရိဂ္ဂါဟိကာ။] သတိပဋ္ဌာန်ကို သိမ်းဆည်း တတ်သော။ သတိပဋ္ဌာနပရိဂ္ဂါဟိကာယ ပန ပညာယ သမန္နာဂတတ္တာ မဟာပညောတိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇။

သတိပဋ္ဌာနပရိစ္ဆေဒ (ပု) [သတိပဋ္ဌာန + ပရိစ္ဆေဒ] သတိပဋ္ဌာန်၏ အပိုင်းအခြား။ တေ "န တတော ဟေဋ္ဌာ, န ဥဒ္ဓ"န္တိ သတိပဋ္ဌာနပရိစ္ဆေဒံ ဒီပေတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၄။

သတိပဋ္ဌာနပါရိပူရိ (ထီ) [သတိပဋ္ဌာန + ပါရိပူရိ] သတိပဋ္ဌာန်၏ ပြည့်စုံ လုံလောက်ခြင်း။ အာနုဘာဝဝိဇာနနတ္ထန္တိ သတိ-ပဋ္ဌာနပါရိပူရိအာဒိကဿ အာနုဘာဝဿ ဇာနနတ္ထံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၈၉။

သတိပဋ္ဌာနပါသာဒ (ပု) [သတိပဋ္ဌာန + ပါသာဒ] သတိပဋ္ဌာန်ဟူသော ပြာသာဒ်၊ ပြာသာဒ်နှင့် တူသော သတိပဋ္ဌာန်။ သတိပဋ္ဌာနပါသာဒ (ထေရ။ ၃၂၄) န္တိ ---- သတိပဋ္ဌာနပါသာဒံ အာရုဟိတွာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၇။

သတိပဋ္ဌာနပုစ္ဆာ (ထီ) [သတိပဋ္ဌာန + ပုစ္ဆာ] သတိပဋ္ဌာန်ကိုမေးခြင်း၊ သတိပဋ္ဌာန်ကို မေးသော ပုစ္ဆာ။ အပရာပိ တိဿော ပုစ္ဆာ သတိပဋ္ဌာနပုစ္ဆာ သမ္မပ္ပဓာနပုစ္ဆာ ဣဒ္ဓိပါဒပုစ္ဆာ။ မဟာနိ။ ၂၆၄။ စူဠနိ။ ၅၁။

သတိပဋ္ဌာနဗုဒ္ဓိ (ထီ) [သတိပဋ္ဌာန + ဝုဒ္ဓိ။ ဝ-ကို ဗ-ပြု။] သတိပဋ္ဌာန်၏ ကြီးပွား တိုးတက်ခြင်း။ တသ္မာ နေသံ ဘဂဝါ သတိ-ပဋ္ဌာနဗုဒ္ဓိမေဝ ဇနေန္တော ဣဒံ သုတ္တမဘာသိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၄။

သတိပဋ္ဌာနဘာဝက (တိ) [သတိပဋ္ဌာန + ဘာဝက။ ထီ-၌ --ဘာဝိကာ။] သတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာကို ပွားစေတတ်သော၊ သူ။ သတိပဋ္ဌာနဘာဝကဿာ(အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၃၈၂)တိ

သတိပဋ္ဌာနဘာဝနံ ဘာဝေန္တဿ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၅။

သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ (ထီ) [သတိပဋ္ဌာန + ဘာဝနာ] သတိပဋ္ဌာန်ဘာဝနာ၊ သတိပဋ္ဌာန်ကို ပွားစေခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာဂါမိ (တိ) [သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ + ဂမု + ဏီ။ ထီ-၌ --ဂါမိနီ။] သတိပဋ္ဌာန် ပွါးများခြင်းသို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်။ သတိပဋ္ဌာနဉ္စ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ဒေသေဿာမိ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနဉ္စ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒံ။ သံ၊ ၃။ ၁၆၀။ (-ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၅၇။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၇၇။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၅၁)။

သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာနုယောဂ (ပု) [သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ + အနုယောဂ] သတိပဋ္ဌာန်ဘာဝနာကို အဖန်ဖန် အားထုတ်ခြင်း။ အပိ စ တသ္မိံ ဇနပဒေ စတဿော ပရိသာ ပကတိယာဝ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ-နုယောဂမနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၃၄။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၇၇။

သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာနုရူပသေနာသနပရိဂ္ဂဟ-ပရိဒီပန (န) [သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ + အနုရူပ + သေနာသန + ပရိဂ္ဂဟ + ပရိဒီပန] သတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာအား လျော်သောကျောင်းကို သိမ်းဆည်းခြင်းကို ပြကြောင်းဖြစ်သော (သဒ္ဒါ)။ ---- သုညာဂါရဂတော ဝါတိ ဣဒမဿ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာနုရူပ-သေနာသနပရိဂ္ဂဟပရိဒီပနံ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၅၇။

သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာပါရိပူရိ (ထီ) [သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ + ပါရိပူရိ] သတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာ၏ ပြည့်စုံလုံလောက်ခြင်း။ ဗောဇ္ဈင်္ဂဘာဝနာယ ဝိနာ သတိပဋ္ဌာန-ဘာဝနာပါရိပူရိယာ အဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄၅။

သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာရတ (တိ) [သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ + ရတ] သတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာ၌ မွေ့လျော်သော၊ သူ။ သတိပဋ္ဌာနပရာယဏ-ကြည့်။

သတိပဋ္ဌာနမဂ္ဂ (ပု) [သတိပဋ္ဌာန + မဂ္ဂ] သတိပဋ္ဌာန် ဟူသော-အကြောင်း-လမ်းခရီး-လမ်းစဉ်။ တဉ္စ စိတ္တဝေါဒါနံ ဣမိနာ သတိပဋ္ဌာနမဂ္ဂေန ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၃၈။ (-မ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၄၁။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၁၃)။

သတိပဋ္ဌာနမဏ္ဍလ (ပု) [သတိပဋ္ဌာန + အဏ္ဍလ] သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးဟူသော ပြအိုး။ သတိပဋ္ဌာနမဏ္ဍလ (အပ၊ ၁။ ၄၈) န္တိ တေတုယုံ စတုသတိပဋ္ဌာနအဏ္ဍလမုဏ္ဍစ္ဆဒနံ။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၂၂။

သတိပဋ္ဌာနမနသိကာရယုတ္တ (တိ) [သတိပဋ္ဌာန + မနသိကာရ + ယုတ္တ] သတိပဋ္ဌာန်ကို နှလုံးသွင်းခြင်းနှင့် ယှဉ်သော၊ သူ။ န ကေဝလဉ္စေတ္ထ မနုဿဇာတိကာဝ သတိပဋ္ဌာနမနသိကာရယုတ္တာ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၃၄-၅။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၇၃-၄။

သတိပဋ္ဌာနမဟာဝီထိ (ထီ) [သတိပဋ္ဌာန + မဟာဝီထိ] သတိပဋ္ဌာန်ဟူသော-လမ်းမ-ခရီးမ။ သတိပဋ္ဌာနမဟာဝီထိယံ ----- ဖလသမာပတ္တိ အပ္ပေတွာ နိသိန္နကာလေ။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၇၇။

သတိပဋ္ဌာနမိဿကသမ္ဘဇည (န) [သတိပဋ္ဌာန + မိဿက + သမ္ဘဇည]

သတိပဋ္ဌာန်နှင့်ရောပြွမ်းသော ပညာ။ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ သတိပဋ္ဌာနမိဿကသမ္မဇညံ ပုဗ္ဗဘာဂံ ကထိတံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၃။

သတိပဋ္ဌာနမူလက (တိ) [သတိပဋ္ဌာန + မူလ + က။ ထီ-၌ --မူလိကာ။] (လောကီ) သတိပဋ္ဌာန်လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ တေ သတိပဋ္ဌာနမူလကာ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၅) တိ လောကိယသတိပဋ္ဌာနမူလကာ ဗောဇ္ဈင်္ဂါဝ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၂၄။

သတိပဋ္ဌာနရတ (တိ) [သတိပဋ္ဌာန + ရတ] သတိပဋ္ဌာန်၌ မွေ့လျော်သော။ တေ ကမ္မဋ္ဌာနသပ္ပါယာ၊ သတိပဋ္ဌာနရတာတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၇။

သတိပဋ္ဌာနလဂုဠ (ပု) [သတိပဋ္ဌာန + လဂုဠ] သတိပဋ္ဌာန်ဟူသော-ဆောက်ပုတ်-လက်ရိုက်ဒုတ်။ ကိလေသသတ္တုမ္ဟိ ဩပတန္တေ သတိပဋ္ဌာနလဂုဠံ ပဝ္ဖေါဠေတွာ။ မိလိန္ဒ။ ၃၅၀။

သတိပဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာ (ထီ) [သတိပဋ္ဌာန + ဝဏ္ဏနာ] သတိပဋ္ဌာန်၏အဖွင့်၊ သတိပဋ္ဌာန်ကို ဖွင့်-ရာ-ကြောင်း-ဖြစ်သည့်-အဋ္ဌကထာ-ဋီကာ။ ဒီဃနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂဋ္ဌကထာ၊ ၉-သုတ်။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၄-၉၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၈-၃၄၉။ မဇ္ဈိမနိကာယ၊ မူလပဏ္ဏာသဋ္ဌကထာ၊ ၁-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ်။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၀-၃၀၆။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၇-၉၄။ ဝိတ္ထာရော ပန ဒီဃမဇ္ဈိမဋ္ဌကထာသု သတိပဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၇။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၉၉။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၃)။

သတိပဋ္ဌာနဝရုတ္တမ (တိ) [သတိပဋ္ဌာန + (ဝရ + ဥတ္တမ =) ဝရုတ္တမ] သတိပဋ္ဌာန် တရားမြတ်၊ အမြင့်မြတ်ဆုံး သတိပဋ္ဌာန်တရား။ မာပေသိ သော မဟာဝီထိံ၊ သတိပဋ္ဌာန-ဝရုတ္တမံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၂၉။ (-မိလိန္ဒ။ ၃၉၃)။

သတိပဋ္ဌာနဝါရ (ပု) [သတိပဋ္ဌာန + ဝါရ] သတိပဋ္ဌာနဝါရ၊ သတိပဋ္ဌာန်ကို ပြသော-အလှည့် - အကြိမ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိ၊ ၂-ဝဂ်၊ ၆-ကထာ၊ ၂-ဝါရ။ ၇-ကထာ။ ၂-ဝါရ။ ပဋိသံ။ ၃၃၅၊ ၃၄၆။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၀-၃။

သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂ (ပု) [သတိပဋ္ဌာန + ဝိဘင်္ဂ] သတိပဋ္ဌာန ဝိဘင်း၊ သတိပဋ္ဌာန်တို့ကို- ဝေဘန်-အကျယ်ပြ-ရာ-ကြောင်း-ဖြစ်သော စကားရပ်။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ဝိဘင်္ဂပါဠိ၊ ၇-ဝိဘင်း။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၀၀-၁၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၄-၇၅။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၄၄-၆၁။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၅၀-၆၁။ ပစ္စယာကာရဝိဘင်္ဂေ၊ သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂေ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၃၊ ၁၁၂)။

သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာ (ထီ) [သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂ + အဋ္ဌကထာ] သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်း အဋ္ဌကထာ။ သတိပဋ္ဌာန-ဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာယံ ဟိ ဆ မာသတော ဥဒ္ဓံ ပိ အဇ္ဈမာသေ “ ဆ မာသေ သဇ္ဈာယော ကာတဗ္ဗော” တိ ဝုတ္တဝစနံ ဝိယ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၅၂။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၆၆)။

သတိပဋ္ဌာနဝိဘာဂ (ပု) [သတိပဋ္ဌာန + ဝိဘာဂ] သတိပဋ္ဌာန်တို့ကို - ခွဲခြမ်း - ဝေဘန်-ခြင်း။ အာရမ္မဏဝိဘာဂေန ဟေတ္ထ သတိပဋ္ဌာနဝိဘာဂေါတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၆။

သတိပဋ္ဌာနဝိသေသန (တိ) [သတိပဋ္ဌာန + ဝိသေသန] သတိပဋ္ဌာန်ကို အထူးပြုတတ်

သော (သဒ္ဒါ)။ "ကာယေ ကာယာနုပဿီ"တိ ဣဒံ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန သတိပဋ္ဌာနဝိဘေဿနံ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၆၁။

သတိပဋ္ဌာနဝိဟာရီ (တိ) [သတိပဋ္ဌာန + ဝိ + ဟရ + ဏီ။ ထီ-၌ --ဝိဟာရိနီ။] သတိပဋ္ဌာန်ဖြင့် နေလေ့ ရှိသော။ ----- ကာရကဿ သတိပဋ္ဌာနဝိဟာရိနော ပုဂ္ဂလဿ ဝသေန အာရဒ္ဓာနေ္တာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၈။

သတိပဋ္ဌာနဝီထိ (ထီ) [သတိပဋ္ဌာန + ဝီထိ] သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးဟူသော-ခရီး-လမ်းမ။ တဿ ခေါ ပန မဟာရာဇ သတိပဋ္ဌာနဝီထိယံ ဝေရူပါ အာပဏာ ပသာရိတာ ဟောန္တိ။ မိလိန္ဒ။ ၃၁၆။

သတိပဋ္ဌာနဝီထိက (တိ) [သတိပဋ္ဌာနဝီထိ + က] သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးဟူသော-ခရီး-လမ်းမ-ရှိသော။ ဘဂဝတော ခေါ မဟာရာဇ ဓမ္မနဂရံ ---- ဝိနယဝိနိစ္ဆယံ သတိပဋ္ဌာန-ဝီထိကံ။ မိလိန္ဒ။ ၃၁၆။

သတိပဋ္ဌာနသံယုတ္တ (နု) [သတိပဋ္ဌာန + သံယုတ္တ] သတိပဋ္ဌာနသံယုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၃-သံယုတ်။ သံ၊ ၃။ ၁၂၃-၆၉။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၃-၆၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၅၀-၈၆။ ယထာ မဂ္ဂသံယုတ္တံ၊ တထာ သတိပဋ္ဌာနသံယုတ္တံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ သံ၊ ၃။ ၁၆၉။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၈)။

သတိပဋ္ဌာနသဒ္ဒ (ပု) [သတိပဋ္ဌာန + သဒ္ဒ] သတိပဋ္ဌာန-သဒ္ဒါ။ တယော သတိပဋ္ဌာနာတိ သတိပဋ္ဌာနသဒ္ဒဿ အတ္ထုဒ္ဓါရဒဿနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၆။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၁၄၄)။

သတိပဋ္ဌာနသဘာဝ (ပု) [သတိပဋ္ဌာန + သဘာဝ] သတိပဋ္ဌာန်၏ ပင်ကိုယ်သဘော။ ကေနိဋ္ဌာနပ္ပဝေသဟေတုဘူတော ဝါ သမာနတာယ ကော သတိပဋ္ဌာန-သဘာဝေါ ကေတ္တံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၄၇။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၁၅၁)။

သတိပဋ္ဌာနသယန (တိ) [သတိပဋ္ဌာန + သယန] သတိပဋ္ဌာန်ဟူသော အိပ်ရာရှိသော။ သတိပဋ္ဌာနသယနော၊ သမာဓိဓျာနဂေါစရော။ အပ၊ ၁။ ၄၀၂။

သတိပဋ္ဌာနသုတ္တ (နု) [သတိပဋ္ဌာန + သုတ္တ] သတိပဋ္ဌာနသုတ်။ သတိပဋ္ဌာန် လေးပါးတို့ကို ဟောတော်မူရာ သုတ်။ ဒီဃနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂပါဠိ၊ ၉-သုတ်။ ဒီ၊ ၂။ ၂၃၁-၅၂။ မဇ္ဈိမနိကာယ၊ မူလပဏ္ဏာသပါဠိ၊ ၁-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်၊ ၃၊ ၁။ ၇၀၊ ၉၁။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၄-၉၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၀၊ ၃၀၆။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၈၊ ၃၄၉။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၇-၉၄။ ဘဂဝါ ---- ကေဝီသတိယာ ဌာနေသု ကမ္မဋ္ဌာနံ အရဟတ္တေ ပက္ခိပိတွာ ဣဒံ ဂမ္ဘီရတ္ထံ သတိပဋ္ဌာနသုတ္တံ အဘာသိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၃။

သတိပဋ္ဌာနသုတ္တဒေသနာ (ထီ) [သတိပဋ္ဌာနသုတ္တ + ဒေသနာ] သတိပဋ္ဌာန်သုတ္တန် ဒေသနာ။ ဣမိဿာ သတိပဋ္ဌာန-သုတ္တဒေသနာယ ပုဗ္ဗေပိတိ အဓိပ္ပါယော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၉။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၀။

သတိပဋ္ဌာနသုတ္တနိဒ္ဒေသ (ပု) [သတိပဋ္ဌာနသုတ္တ + နိဒ္ဒေသ] သတိပဋ္ဌာန-နိဒ္ဒေသ၊ သတိပဋ္ဌာနသုတ်ကို အကျယ်ပြ-ရာ-ကြောင်း-ဖြစ်သော စကား။ သေသဝတ္ထူနိ ဒီဃမဇ္ဈိမဋ္ဌကထာသု သတိပဋ္ဌာနသုတ္တ-နိဒ္ဒေသေ ဝိတ္ထာရိတာနေဝ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၂။

သတိပဋ္ဌာနသုတ္တန္တပရိယာယ (ပု)

[သတိပဋ္ဌာနသုတ္တန္တ + ပရိယာယ] သတိပဋ္ဌာန်သုတ္တန် ဒေသနာ။ ဒသုတ္တရ-သုတ္တန္တပရိယာယ (၂) အနက်လည်း ကြည့်။ မဇ္ဈိမနိကာယေ သတိပဋ္ဌာနသုတ္တန္တပရိယာ-ယေန ကထေတဗ္ဗော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၅-၇။

သတိပဋ္ဌာနသုတ္တန္တပုဗ္ဗင်္ဂမ (တိ) [သတိပဋ္ဌာန-သုတ္တန္တ + ပုဗ္ဗင်္ဂမ] သတိပဋ္ဌာန သုတ်လျှင်- ရှေ့သွား-ပြခန်းခြင်း- ရှိသော။ သတိပဋ္ဌာနသုတ္တန္တပုဗ္ဗင်္ဂမေ ---- ပဋိသမ္ဘိဒါ-နိဒ္ဒေသေ ဣမိနာ၀ နယေန အတ္ထော စ ဂဏနာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၀။

သတိပဋ္ဌာနာဓိကာရက (တိ) [သတိပဋ္ဌာန + အဓိကာရက] (က) သတိ, သတိ၏ ကျက်စားရာ အာရုံတို့ကို-စွဲ-အဦးပြု-၍ဖြစ်သော။ (ခ) သတိပဋ္ဌာန်ကို-စွဲ-အဦးပြု-၍ဖြစ်သော။ (က) (ခ) သတိပဋ္ဌာနေ (ပဋိသံ။ ၁၉၈) တိ သတိပဋ္ဌာနာဓိကာရကေ သုတ္တန္တေ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၂။ သတိပဋ္ဌာနာဓိကာရကေတိ သတိယာ, သတိဂေါစရာနဉ္စ အဓိကိစ္စပ္ပဝတ္တေ။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၂၉၀။

သတိပဋ္ဌာနာနုပဿနာ (ထီ) [သတိပဋ္ဌာန + အနုပဿနာ] သတိပဋ္ဌာန်ကို အဖန်တလဲလဲ-ရှုမှတ် - ပွားများ - ခြင်း။ ယောနိသော မနသိကာရော၊ သတိပဋ္ဌာနာနုပဿနာ။ မိလိန္ဒ။ ၁၇၇။

သတိပဋ္ဌာနာရမ္မဏတ္ထမ္ဘ (ပု) [သတိပဋ္ဌာန + အာရမ္မဏ + ထမ္ဘ] သတိပဋ္ဌာန်၏ အာရုံ ဖြစ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းတည်းဟူသော -ချည်-ငုတ်-တိုင်။ တတ္ထ သတိပဋ္ဌာနာရမ္မဏတ္ထမ္ဘေ သတိယောတ္တေန ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၃။

သတိပဋ္ဌာနနေကဒေသ (ပု) [သတိပဋ္ဌာန + ဧကဒေသ] သတိပဋ္ဌာန်-တစ်စိတ်-တစ်ဒေသ။ စတုန္နံ သတိပဋ္ဌာနာနံ ဝေဒနာနုပဿနာ-ဝသေန သတိပဋ္ဌာနေကဒေသော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄။

သတိပရိဂ္ဂဟိတ (တိ) [သတိ + ပရိဂ္ဂဟိတ] သတိဖြင့်-သိမ်းဆည်း-ထိန်းသိမ်း-အပ်သော။ သတိပရိဂ္ဂဟိတံ ပမာဒေန န ဣဥ္စတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၇။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၄။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၆။

သတိပရိစိတ (တိ) [သတိ + ပရိစိတ] သတိဖြင့်- လေ့ကျက်- ထင်စေ- အပ်သော။ သတိပရိစိတေ ဟိ ဓမ္မေ ပညာ ပဇာနာတိ။ နော ပမုဋ္ဌေ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၂။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၇။ သတိပရိစိတေတိ သတိယာ ပဋ္ဌာပိတေ၊ "ဥပဋ္ဌာပိတေ"တိပိ ပါဠော၊ အယမေဝတ္ထော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၂။

သတိပရိဗန္ဓ (ပု) [သတိ + ပရိဗန္ဓ] သတိ၏-ဘေးရန်-ရန်သူ၊ (ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏ စသော တရား)။ သတိပရိဗန္ဓာနံ ဓမ္မာနံ ဟတတ္တာ သတော။ မဟာနိ။ ၇။ စူဠနိ။ ၃၉။ သတိပရိဗန္ဓာနံ ဓမ္မာနံ ဟတတ္တာတိ ကာမစ္ဆန္ဒာဒီနံ နာသိတဘာဝေန။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၃။

သတိပါစန (န) [သတိ + ပါစန] သတိဟူသော နှင်တံ။ ဝီရိယပါဗလီဗဒ္ဒေ ယောဇေတွာ သတိပါစနေန ဝိဇ္ဈိတွာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၀။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၁။

သတိပါရိသုဒ္ဓိ (ထီ) [သတိ + ပါရိသုဒ္ဓိ] သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်း၊ ထက်ဝန်း ကျင်မှ စင်ကြယ်သော သတိ။ သတိပါရိသုဒ္ဓိ (မ၊ ၃။ ၇၆) တိ ပရိသုဒ္ဓါ သတိယေဝ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၆၁။

သတိပါရိသုဒ္ဓိဇ (တိ) [သတိပါရိသုဒ္ဓိ + ဇန + ကွိ] သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ---- သတိပါရိသုဒ္ဓိဇံ ဈာနသုခန္တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၈။

သတိပါရိသုဒ္ဓိဈာနသုခ (န) [သတိပါရိသုဒ္ဓိ + ဈာန + သုခ] သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော ဈာန်ချမ်းသာ။ တေဟိ ပန သမင်္ဂီတက္ခဏေ----အပီတိကံ သတိပါရိ-သုဒ္ဓိဉာဏသုခဉ္စ (သတိပါရိသုဒ္ဓိဈာနသုခဉ္စ?) ပဋိလဘတိ ဝိန္ဒတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈။

သတိပါရိသုဒ္ဓိသမာဓိ (ပု) [သတိပါရိသုဒ္ဓိ + သမာဓိ] သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော သမာဓိ။ သတိပါရိသုဒ္ဓိသမာဓိ ဧဝ ပန ဣဒ္ဓိယာ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော ပဓာနန္တိ အာဟ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆။

သတိပုဗ္ဗင်္ဂမ (တိ) [သတိ + ပုဗ္ဗင်္ဂမ] ပြဓာန်းသော သတိ ရှိသော၊ သတိ-ပြဓာန်း-ရှေ့သွားရှိ-သော။ (ပညာ)။ သတိပုဗ္ဗင်္ဂမာယ ပညာယ အတ္ထပဋိဝေဓသမတ္ထတာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၄။

သတိပ္ပဓာန (တိ) [သတိ + ပဓာန] သတိ-ဦးဆောင်-ပြဓာန်း-သော။ သတိပ္ပဓာနာ ဝါ ကုသလာ ခန္ဓာ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၈။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၄)။

သတိဖလက (န) [သတိ + ဖလက] သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးဟူသော-ဒိုင်း-လွှား-ကာ။ သတိဖလကံ ဒတွာန (ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၇၉) တိ ရာဂါဒိဒေါသညာဒိပါပနိဝါရဏတ္ထံ စတုသတိ-ပဋ္ဌာနဖလကနိဝါရဏံ ဒတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၄။

သတိဖာလ (ပု၊ န) [သတိ + ဖာလ] သတိတည်းဟူသော-ထွန်သွား-ထယ်သွား။ ပညာနင်္ဂလေန သတိဖာလံ အာကောဋ္ဋေတွာ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၅) တိ ပညာသဒိသေန နင်္ဂလေန သဒ္ဓိံ သတိဖာလဿ ကောဗဒ္ဓ-ဘာဝကရဏေန အာကောဋ္ဋေတွာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၄။

သတိဗလ (န) [သတိ + ဗလ] သတိဗိုလ်၊ မတုန်မလှုပ် ခိုင်မြဲသော သတိ။ သတိဗလဉ္စ သမာဓိဗလဉ္စ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၇၉။ သတိဗလန္တိ အသတိယာ အကမ္ပနဝသေန သတိယေဝ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၅။ သတိဗလံ ဟောတိ၊ သမာဓိဗလံ ဟောတိ။ အဘိ၊ ဓ။ ၁၇။ မုဋ္ဌသစ္စေ န ကမ္ပတီတိ သတိဗလံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၇။ (-မ၊ ၂။ ၂၀၄။ သံ၊ ၃။ ၁၉၃။ အံ၊ ၁။ ၄၂ ၄၄။ အဘိ၊ ပု။ ၁၂၈။ အဘိ၊ က။ ၁၂၁။ ပဋိသံ။ ၁၇၊ ၂၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၃။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၇၊ ၁၉၁)။

သတိဗလပရိဘာဝိတ (တိ) [သတိဗလ + ပရိဘာဝိတ] သတိဗိုလ်ဖြင့် ထုံအပ်သော။ သတိဗလပရိဘာဝိတာ ဟောတိ မေတ္တာ-စေတောဝိမုတ္တိ။ ပဋိသံ။ ၃၁၇။

သတိဗဟုတ္တ (န) [သတိ + ဗဟု + တ္တ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ "သတိပဋ္ဌာနာ"တိ ဗဟုဝစနံ? သတိဗဟုတ္တာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၄-၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၃-၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၃။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၈)။

သတိဗဟုလတာ (ထီ) [သတိ + ဗဟုလ + တာ] သတိများသည်၏ အဖြစ်။ သတိ များခြင်း။ " သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တတ္တာ " တိ ဧတေန သတိဗဟုလတာယ သတော ဧဝ

နာမာတိ ဒဿေတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၈၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၀၅။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၉၁။

သတိဘာဇန (န) [သတိ + ဘာဇန] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ကသ္မာ ပန သတိဘာဇနေ ပညာဝုတ္တာတိ ? သတိယာ ဗလဝဘာဝဒဿနတ္ထံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၅။

သတိဘာဇနီ (နိ) ယ (န) [သတိ + ဘာဇနိယ] သတိကို-ခွဲခြမ်း-ဝေဘန်-ပြရာ-ဌာန - စကားရပ်။ ဣမဿ စ ပဋိပက္ခေ " ဥပဋ္ဌိတဿတိဟမသ္မိ " တိ ဝစနတော သတိဘာဇနီယ မေဝေတံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၁။ ကသ္မာ ပန ဣမသ္မိံ သတိဘာဇနီယေ ပညာသင်္ဂဟိတာတိ? သတိယာ ဗလဝဘာဝဒီပနတ္ထံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၇။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၆)။

သတိမ (တိ) [သတ + မ။ တ-အစိတ် အသရကို ဣ-ပြု။ မောဂ်၊ ၄။ ၅၃။ နိရုတ္တိ။ ၅၁၀။ ဂတတမ-သံ။ သတ္တမ၊ သဃယမ-ပါကတ။] တစ်ရာတို့၏ ပြည့်ကြောင်း-တစ်ရာ မြောက်-ဖြစ်သော။ ကလဘာဂမ္ပိတိ သတိမံ ကလံ သဟဿိမံ ကလံ သတသဟဿိမံ ဝါ ကလံ ဥပဂစ္ဆတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၀။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၅၃။

သတိမန္တတာသိဒ္ဓိ (ထီ) [သတိမန္တတာ + သိဒ္ဓိ] သတိရှိသော သူ၏အဖြစ်၏ ပြီးခြင်း။ ဘဂဝါ ပန သတိမန္တတာသိဒ္ဓိယာ ဝေရပရိ-မုစ္စနံ န အစ္စန္တိကံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၁။

သတိမန္တု (တိ) [သတိ + မန္တု။ မောဂ်၊ ၄။ ၇၈။ သ်မ္ဗတိမတ်-သံ။ ထီ-၌ သတိမတီ၊ သတိမန္တီ။] (၁) (က) သတိရှိသော။ (ခ) သတိနှင့်ပြည့်စုံသော။ (ဂ) ထင်သောသတိရှိသော။ (၂) ပြန့်ပြောသော သတိရှိသော၊ သတိပြန့် ပြောသော၊ (ပဟူတ)။ (၃) မြဲသော သတိရှိသော၊ သတိမြဲသော၊ (နိစ္စယောဂ)။ (၄) လွန်ကဲသော သတိရှိသော၊ သတိ-လွန်ကဲ-အားကောင်း-သော၊ (အတိသယတ္ထ)။ (၅) (က) သတိပဋ္ဌာန် လေးပါးနှင့်-ယှဉ်-ပြည့်စုံ-သော။ (ခ) သတိပဋ္ဌာန်လျှင် လည်းလျောင်းရာ ရှိသော၊ သတိပဋ္ဌာန်ဘာဝနာ၌ မွေ့လျော်သော။ (ဂ) ကာယ-ကို ပိုင်းခြား၍ ယူ-သိမ်းဆည်း-တတ်သောသတိနှင့်ပြည့်စုံသော။ (ဃ) ကာယ စသည်တို့ကို-ပိုင်းခြား၍ယူ-သိမ်းဆည်း-တတ်သော သတိနှင့်ပြည့်စုံသော။ (၆) မဂ်ပညာနှင့် တကွသော သတိရှိသော။ (၇) ၆-ပါးသော သတတဝိဟာရသတိနှင့် ပြည့်စုံသော။ (၈) ဝီရိယ, သတိ, သမာဓိတို့နှင့် ပြည့်စုံသော။ (၁) (က) သတိရှိသော။ (ခ) သတိနှင့် ပြည့်စုံသော။ " ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ " တိ တတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ (ဝိဟာသိံ)။ ဝိ၊ ၁။ ၅။ ဒီ၊ ၁။ ၇၁။ မ၊ ၁။ ၂၆။ အံ၊ ၁။ ၄၄၂။ အဘိ၊ ၈။ ၄၅။ သတိမတော (ဓမ္မ။ ၁၆) တိ သတိသမ္ပန္နဿ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၂။ သတိမတ (ဓမ္မ။ ၄၀) န္တိ ဇေဝရူပဂုဏာနံ တေသံ သတိယာ သမန္နာဂတာနံ သမ္ပူဒ္ဓါနံ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၇။ သတိမာ သတိန္ဒြိယံ ဥပဋ္ဌာနေ ပတိဋ္ဌာပေတိ။ ပဋိသံ။ ၂၂၂။ (-သံ၊ ၁။ ၁၉၉။ သံ၊ ၂။ ၁၉၈။ အံ၊ ၁။ ၃၄၄။ ၅၄၀။ အံ၊ ၂။ ၉)။ (ဂ) ထင်သော သတိရှိသော။ သော ဒဇ္ဇာဂုတ္တော သတိမာ။ ဓမ္မ။ ၆၇။ ဥပဋ္ဌိတသတိတာယ သတိမာ ဟုတွာ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၀။ (၂) ပြန့်ပြောသော သတိရှိသော၊ သတိ ပြန့်ပြောသော၊ (ပဟူတ)။ ဥယျုဥ္ဇန္တိ သတိမန္တော (ဓမ္မ။ ၂၆) တိ သတိ-ဝေပုလ္လပ္ပတ္တာ ခီဏာသဝါ---- ယုဉ္ဇန္တိ ယဋေန္တိ။

ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၅။ (-ကင်္ခါဝိတရဏီ။ ၂၁၉။ သုတ္တနိ။ ၃၀၉၊ ၃၅၈။ ကင်္ခါဝိတရဏီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၉။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၀။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၀)။ (၃) မြဲသော သတိ ရှိသော၊ သတိ မြဲသော၊ (နိစ္စယောဂ)။ သတိမန္တော (အံ၊ ၃။ ၁၉၈) တိ---- ကာမေသံ ပန ဝေါကိဏ္ဏသုခဒုက္ခတ္တာ သတိ ထိရာ ဟောတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၃။ သမာဟိတော စ္စာနရတော သတိမာ။ ထေရ၊ ၂၂၂။ သဗ္ဗကာလံ သတိယာ အဝိပ္ပဝါသေန သတိမာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၁။ (၄) လွန်ကဲသော သတိ ရှိသော၊ သတိ-လွန်ကဲ-အားကောင်း-သော၊ (အတိသယတ္ထ)။ သတိမန္တာနံ ယဒိဒံ အာနန္ဒော။ အံ၊ ၁။ ၂၅။ ကာမသော စ ထေရဿ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဂဟေတွာ ဓာရဏကသတိ အညေဟိ ထေရေဟိ ဗလဝတရာ အဟောသိ၊ တသ္မာ သတိမန္တာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၃။ (၅) (က) သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးနှင့်-ယှဉ် - ပြည့်စုံ- သော။ ယော စ သတိမာ နိပကောစ္စာယီ။ ကင်္ခါဝိတရဏီ။ ၂၁၄။ သတိမာတိ ---- စတုသတိပဋ္ဌာနယောဂေန သတိမာ ကင်္ခါဝိတရဏီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၁။ (ခ) သတိပဋ္ဌာန်လျှင် လည်းလျောင်းရာရှိသော၊ သတိပဋ္ဌာန်ဘာဝနာ၌ မွေ့လျော်သော။ သတိမာ (သံ၊ ၁။ ၁၅၆) တိ သတိပဋ္ဌာနပရာယဏော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၂။ သတိပဋ္ဌာနပရာယဏောတိ သတိပဋ္ဌာန-ဘာဝနာရတော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၉။ (ဂ) ကာယ-ကို ပိုင်းခြား၍ယူ-သိမ်းဆည်း-တတ်သော သတိ နှင့် ပြည့်စုံသော။ သတိမာ (သံ၊ ၃။ ၁၂၃။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၀၁) တိ ကာယပရိဂ္ဂါဟိကာယ သတိယာ သမန္နာဂတော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၉။ (-အံ၊ ၁။ ၄၁။ ပဋိသံ။ ၄၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၂။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၃)။ (ဃ) ကာယ စသည်တို့ကို-ပိုင်းခြား၍ ယူ-သိမ်းဆည်း - တတ်သော သတိနှင့် ပြည့်စုံသော။ သတိမာ (ဒီ၊ ၂။ ၁၇၅) တိ ပဒေန ကာယာဒိပရိဂ္ဂါဟိကာသတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၈။ (၆) မဂ်ပညာနှင့် တကွသော သတိရှိသော။ သန္တိမေဝ သတိမာ သမဇ္ဈဂံ။ ထေရ၊ ၂၆၇။ မဂ္ဂပညာသတိယာ သတိမာ ဟုတွာ သမဇ္ဈဂံ အဓိဂစ္ဆိံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၈၃။ (၇) ၆-ပါးသော သတတ ဝိဟာရသတိနှင့်ပြည့်စုံသော။ သတိမာ (သုတ္တနိ။ ၃၅၄) တိ ဆသတတ-ဝိဟာရသတိယာ သမန္နာဂတော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၂။ (၈) ဝီရိယ, သတိ, သမာဓိတို့နှင့် ပြည့်စုံသော။ သတိမာ (သံ၊ ၁။ ၁၂) တိ ကမ္မဋ္ဌာန ဝါယာမသတိသမာဓယော ဂဟိတာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၆။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၉)။

သတိယ (တိ) [သတိမန္တု + ဣယ]
သတိ၌-ကြည့်။

သတိယုတ္တ (တိ) [သတိ + ယုတ္တ]
သတိနှင့်ယှဉ်သော။ သမ္ပဇာနော သတိယုတ္တော၊ တသ္မာ သော အစိန္တိယော။ အပ၊ ၂။ ၁၅၉။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၁)။

သတိယောတ္တ (န) [သတိ + ယောတ္တ]
သတိတည်းဟူသော-ကြိုး-လွန်ကြိုး။ ပုဗ္ဗေ အာစိဏ္ဏာရမ္မဏံ အလဘမာနံ သတိယောတ္တံ။ ဆိန္ဒိတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၀။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၈။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၆၊ ၁၁၆)။

သတိရဟိတ (တိ) [သတိ + ရဟိတ]
သတိ-ကင်း-လွတ်-ပေါ့လျော့-မရှိ- သော။ " ကာမရာဂေန အန္ဓောစေ ဟုတွာ သတိရဟိတော အဟောသိ "န္တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၂။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၀၉။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀၁)။

သတိရဟိတပုဂ္ဂလဝိဝဇ္ဇန (ထီ၊ န) [သတိရဟိတ + ပုဂ္ဂလ + ဝိဝဇ္ဇန] သတိကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။ ဇဝံ သတိရဟိတပုဂ္ဂလဝိဝဇ္ဇနာ, သတောကာရီ-ပုဂ္ဂလသေဝနာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၄။မဓ္ဋီ၊ ၁။ ၃၈၁။

သတိရသ္မိ (ထီ) [သတိ + ရသ္မိ] သတိယောတ္တ - ကြိုး။ သတိရသ္မိ ပန ပညာပတောဒဋ္ဌ ဂဟေတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၆။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၁၈)။

သတိလက္ခဏ (န) [သတိ + လက္ခဏ] သတိ၏ - အမှတ် အသား - မှတ်ကြောင်း-လက္ခဏာ။ အာရမ္မဏလက္ခိတာ သတိပဋ္ဌာနာ ကထိတာ န သတိလက္ခဏာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၈၄။

သတိလက္ခဏပဉ္ဟ (ပု) [သတိလက္ခဏ + ပဉ္ဟ] သတိ၏ လက္ခဏာကို မေးမြန်းသည့် ပြဿနာ၊ သတိ၏- အမှတ် အသား-မှတ်ကြောင်း - လက္ခဏာ - ကို - မေးခြင်း။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ မိလိန္ဒပဉ္ဟပါဠိ၊ ၂-မိလိန္ဒပဉ္ဟ။ ၁၃-ပဉ္ဟာ။ မိလိန္ဒ။ ၃၆-၇။

သတိဝဂ္ဂ (ပု) [သတိ + ဝဂ္ဂ] သတိဝဂ်၊ သတိဖြင့် မှတ်အပ်သော - အမေး - ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-၁၁-ခုပေါင်း။ မိလိန္ဒ။ ၇၈၊ ၈၃။

သတိဝသ (ပု) [သတိ + ဝသ] သတိ၏-အစွမ်း-သတ္တိ။ ဇဝမေဝါယံ ဘိက္ခု သတိဝေသေန ဉပနိဗန္ဓနတ္ထမ္ဘမူလေ ဌတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၂။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၉)။

သတိဝါရ (ပု) [သတိ + ဝါရ] သတိကို ဟောရာ-အလှည့်-အကြိမ်။ နနု သောဠသမော ပညာဝါရော, အယံ သတိဝါရော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၆။

သတိဝိဂတ (တိ) [သတိ + ဝိဂတ] သတိမှ ကင်းသော။ ယသ္မာ ပဋိပက္ခေ သတိ ---- သတိဝိဂတာ ဝိပ္ပဝုတ္ထာ နာမ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈၀။

သတိဝိနယ (ပု) [သတိ + ဝိနယ။ စောဒနာဒိအသာရုပ္ပေ ဝိနေတိ ဝိနာသေတီတိ ဝိနယော၊ ဝိနေတိ ဝိနာသေတိ အနေနာတိ ဝါ ဝိနယော။ ဝိနယကမ္မံ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၄၃၉။] သတိဝိနည်း-- (က) သတိ ပြန့်ပြောခြင်းသို့ ရောက်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား ပေးအပ်သော ဝိနည်း။ (ခ) ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ပြန့်ပြောသော သတိကိုမှီ၍ ပေးအပ်သော စောဒနာ အစရှိသည့် မသင့်တင့်သော အမှုတို့ကို ဆုံးမခြင်း၏ အကြောင်း (ဝိနည်းကံ)။ သတိဝိနယော ဒါတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၂။ ၂၇၂၊ ၄၇၀။ တေန ဟိ ဘိက္ခဝေ သံဃော ဒဗ္ဗဿ မလ္လ-ပုတ္တဿ သတိဝိနယံ ဒေတု။ ဝိ၊ ၄။၁၉၇-၈။ အယံ ပန သတိဝိနယော ခီဏာသဝဿေဝ ဒါတဗ္ဗော။ ဝိဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၆။ သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တဿ ဒါတဗ္ဗော ဝိနယော သတိဝိနယော။ သာရတ္ထ၊ ၃။၃၇၅။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၄၃၉။ ခီဏာသဝဿ ဝိပုလသတိံ နိဿာယ ဒါတဗ္ဗော ဝိနယော စောဒနာဒိအာသာရုပ္ပါနံ ဝိနယနုပါယော သတိဝိနယော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၂၂။ သတိဝိနယ (ဝိ၊ ၅။ ၂၆၅) န္တိ ခီဏာသဝဿ ဒိန္နံ သတိဝိနယံ ဥက္ကောဋေန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၉၅။

သတိဝိနယကမ္မဝါစာက္ခဏ (န) [သတိဝိနယ + ကမ္မဝါစာ + ခဏ] သတိဝိနည်းကို ပေးသော ကမ္မဝါစာ (ရွတ်ဖတ်ရာ)-ခဏ-အချိန်။ သတိဝိနယကမ္မဝါစာက္ခဏသ္မိံ ယေဝ ဒိန္နမ္ပိ သမထာနံ, သိဒ္ဓတ္တာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၉၈။

သတိဝိနယဒါန (န) [သတိဝိနယ + ဒါန] သတိဝိနည်းကို ပေးခြင်း။ ပဥ္စက်သမန္နာဂတဲ ပန သတိဝိနယဒါနံ ဓမ္မိကန္တိ အယမေတ္ထ အတ္တော။ ဝိ၊ ၄၊ ၄။ ၃၆။ (-ဝဇိရ။ ၅၄၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၆၇)။

သတိဝိနယလဒ္ဓ (တိ) [သတိဝိနယ + လဒ္ဓ] ရအပ်ပြီးသော သတိဝိနည်း ရှိသော၊ သတိဝိနည်းကို ရပြီးသော။ စောဒေန္တောပိ အယံ ယီဏာသဝေါ သတိဝိနယလဒ္ဓေါ။ ဝိ၊ ၄၊ ၄။ ၃၆။

သတိဝိနယာရဟ (တိ) [သတိဝိနယ + အရဟ] သတိဝိနည်း ထိုက်သော၊ သူ။ သတိဝိနယာရဟဿ အမုဠှဝိနယံ ဒေတိ။ ဝိ၊ ၅။ ၃၈၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၉၂။ သတိဝိနယာရဟဿာတိ ဒဗ္ဗမလ္လပုတ္တတ္ထေရသဒိသဿ ခီဏာသဝဿ။ ဝိ၊ ၄၊ ၄။ ၂၄၄။

သတိဝိနိမုတ္တ (တိ) [သတိ + ဝိနိမုတ္တ] သတိမှ လွတ်သော။ သာ ပန အတ္ထတော သတိဝိနိမုတ္တာ နတ္ထိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၉။

သတိဝိပ္ပယုတ္တဟသန (န) [သတိ + ဝိပ္ပယုတ္တ + ဟသန] သတိနှင့် မယှဉ်သော-ပြုံး-ရွှင်-ပြုံးရယ်-ခြင်း။ ခီဏာသဝါနံ ဝါသနာဝသေန သတိဝိပ္ပယုတ္တဟသနံ ပဝတ္တမာနံ ပရိတ္တေသွေဝ ပဝတ္တတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၉၁။

သတိဝိပ္ပယောဂါသတ္တာဝ (ပု) [သတိ + ဝိပ္ပယောဂ + အသတ္တာဝ] သတိနှင့် မယှဉ်ခြင်း၏ မဖြစ်သင့်ခြင်း။ ပညာယ ဝိသေသပစ္စယာ သတီတိ ဝုတ္တံ "သတိယုတ္တာ ပညာ"တိ တဿာ သတိဝိပ္ပယောဂါသတ္တာဝတော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၁။

သတိဝိပ္ပဝါသ (ပု) [သတိ + ဝိပ္ပဝါသ] သတိနှင့်ကင်း၍ နေခြင်း၊ သတိ ကင်းလွတ်ခြင်း။ ပမာဒေ စ သတိဝိပ္ပဝါသေ တိဋ္ဌမာနော ယေဝ အပ္ပမာဒလက္ခဏံ အဖြုဟယမာနော။ ဝိ၊ ၄၊ ၄။ ၁၅၂။ (-ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၁၆၄။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၆၇။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၃၇။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၂)။

သတိဝိပ္ပဝါသပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [သတိဝိပ္ပဝါသ + ပစ္စုပဋ္ဌာန] သတိကင်းလွတ်ခြင်းလျှင် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်သော အခြင်းအရာရှိသော။ စိတ္တဝေါဿဂ္ဂလက္ခဏော ပမာဒေါ၊ ဝေါဿဂ္ဂါနုပ္ပဒါနရသော၊ သတိဝိပ္ပ-ဝါသပစ္စုပဋ္ဌာနော။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၁၁။ မဟာနိ၊ ၄။ ၅၄။

သတိဝိပ္ပဝါသပ္ပမတ္တပုဂ္ဂလ (ပု) [သတိဝိပ္ပဝါသ + ပမတ္တ + ပုဂ္ဂလ] သတိကင်း၍ မေ့လျော့သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတိကင်းခြင်းကြောင့် မေ့လျော့သောပုဂ္ဂိုလ်။ သတိဝိပ္ပဝါသပ္ပမတ္တပုဂ္ဂလာနံ ဉာတကောတိ ပမတ္တဗန္ဓု။ စူဠနိ၊ ၄။ ၃၄။

သတိဝိပ္ပဝါသရဟိတ (တိ) [သတိဝိပ္ပဝါသ + ရဟိတ] သတိကင်းလွတ်ခြင်းမှ ကင်းသော၊ မမေ့ မလျော့သော၊ သတိရှိသော၊ သတိနှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ ယတ္ထာတိ ဝါ ယသ္မိံ သာသနေ အပ္ပမတ္တဿ သတိဝိပ္ပဝါသရဟိတဿ တိသု သိက္ခာသု သိက္ခတော။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၃၁၂။

သတိဝိပ္ပဝါသလက္ခဏ (တိ) [သတိဝိပ္ပဝါသ + လက္ခဏ] သတိကင်းခြင်းလျှင် မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာရှိသော။ အတ္တသမ္ပတ္တိနိဂုဟနလက္ခဏော မက္ခေရော စေဝ သတိဝိပ္ပဝါသလက္ခဏော ပမာဒေါ စ။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၅၆။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀၁)။

သတိဝိပ္ပဝါသဝိရဟိတ (တိ) [သတိဝိပ္ပဝါသ + ဝိရဟိတ] သတိဝိပ္ပဝါသရဟိတ-ကြည့်။ပဗ္ဗဇ္ဇာ အပ္ပမတ္တဿ သတိဝိပ္ပဝါသဝိရဟိတဿ တိဿ သိက္ခာသု အမောဃာ ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၆။

သတိဝိပ္ပါရ (တိ) [သတိ + ဝိပ္ပါရ] သတိ၏ ပျံ့နှံ့ခြင်း။ သဗ္ဗသော သရတော သတိဝိပ္ပါရော သဒ္ဒေါ။ အဘိ၊ က။ ၃၀၄။

သတိဝိရဟ (ပု) [သတိ + ဝိရဟ] သတိကင်းခြင်း၊ သတိ မရှိခြင်း။ ဣမေသု ဧတ္တကေသု ဌာနေသု သတိယာ အနိဂ္ဂဏှိတွာ စိတ္တဿ ဝေါဿဇ္ဇနံ၊ သတိဝိရဟောတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၁။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၄)။

သတိဝိရဟာဘာဝ (ပု) [သတိဝိရဟ + အဘာဝ] သတိကင်းခြင်း၏ မရှိခြင်း၊ သတိ မေ့လျော့မှု မရှိခြင်း၊ ထင်သော သတိရှိခြင်း။ သတိဝိရဟာဘာဝတော (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၇) တိ သတိသမ္မောသာဘာဝတော၊ ဥပဋ္ဌိတဿတိ-ဘာဝတောတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၈။

သတိဝိရဟိတ (တိ) [သတိ + ဝိရဟိတ] သတိကင်းသော။ န ဟိ သတိဝိရဟိတဿ အနုပဿနာ နာမ အတ္ထိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၉။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၈။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၉။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၉၆။

သတိဝိသိဋ္ဌ (တိ) [သတိ + ဝိသိဋ္ဌ] သတိဖြင့် အထူးပြုအပ်သော။ သတိဝိသိဋ္ဌာယ ဝါ ပညာယ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၀။

သတိဝိဿဇ္ဇနက (တိ) [သတိ + ဝိဿဇ္ဇန + က] သတိ လွတ်ခြင်း၊ သတိ မေ့လျော့ခြင်း။ မုဋ္ဌာတိ သတိဝိဿဇ္ဇနကာ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၅၁။

သတိဝေပုလ္လ (နု) [သတိ + ဝေပုလ္လ] သတိ ပြန့်ပြောသည်၏ အဖြစ်၊ သတိပြန့်ပြောခြင်း။ နိစ္စကာလံ သတိဝေပုလ္လေန သမန္နာဂတာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၆)။

သတိဝေပုလ္လပ (ပ္ပ) တ္တ (တိ) [သတိဝေပုလ္လ + ပတ္တ] သတိပြန့်ပြောခြင်းသို့ ရောက်သော။ သောဟံ ဘန္တေ သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တော သံယံ သတိဝိနယံ ယာစာမိတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁၉၇-၈၊ ၂၂၉။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၆။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၇)။

သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တိ (ထီ) [သတိဝေပုလ္လ + ပတ္တိ] သတိပြန့်ပြောခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း။ ယထာသဘာဝပရိညာဒီပနေန ထေရဿ သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တိ ဒီပိတာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၃။ (-ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၅၇။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၄။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၁)။

သတိဝေါသ (ဿ) ဂ္ဂ (ပု) [သတိ + ဝေါသဂ္ဂ] သတိကို စွန့်လွှတ်ခြင်း၊ သတိမေ့လျော့ခြင်း။ အယောနိသော မနသိကာရဗ္ဗေဝ သတိဝေါသဂ္ဂဥ္စ အာဂမ္မ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၃။ သတိဝေါသဂ္ဂေါ ပမာဒေါ စိတ္တဿ အသံဝရော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၄။

သတိဝေါသ (ဿ) ဂ္ဂလက္ခဏ (တိ) [သတိဝေါသ (ဿ) ဂ္ဂ + လက္ခဏ] သတိကို- စွန့်လွှတ် - သတိလွှတ် - သတိမေ့လျော့-ခြင်း လက္ခဏာ ရှိသော။ ဆသု ဒွါရေသု သတိဝေါသဂ္ဂလက္ခဏံ ပမာဒံ ကထေတိ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၂။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅၁။ မဓု၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၅၊ ၃၀၁၊ ၃၇၅။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၅)။

သတိဝေါသ (ဿ) ဂ္ဂါကာရပ္ပဝတ္တ (တိ)

[သတိဝေါသ(ဿ)ဂ္ဂ + အာကာရ + ပဝတ္တ] သတိကို စွန့်လွှတ် - သတိလွှတ် - သတိမေ့ လျော့-သောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော။ သတိဝေါဿဂ္ဂါကာရပ္ပဝတ္တာ စတ္တာရော အကုသလက္ခန္ဓာ ပမာဒေါတိ ဝဒတိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၁၅။

သတိသံဝရ (ပု) [သတိ + သံဝရ] သတိသံဝရ၊ သတိ-ဟူသော-တားမြစ်-စောင့် ရှောက် - တတ်သော တရား။ (စက္ခု စသော ဣန္ဒြေ ၆-ပါးတို့ကို) တားမြစ်-စောင့်ရှောက်- တတ်သော သတိ။ ဣရိယသံဝရ-လည်းကြည့်။ သတိသံဝရော (မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၃။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၃၃။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၈၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇) တိ ဣန္ဒြိယရက္ခာ၊ သာ စ တထာပဝတ္တာ သတိ ဧဝ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၄။ သတိသံဝရော မနစ္ဆဋ္ဌာနံ ဣန္ဒြိယာနံ အာရက္ခာ၊ သာ စ တထာပဝတ္တာ သတိယေဝ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆။

သတိသံဝရနိဗန္ဓန (န) [သတိသံဝရ + နိဗန္ဓန] တားမြစ်-စောင့်ရှောက်-တတ်သော သတိဖြင့်ဖွဲ့-ချည်ခြင်း။ သတိသံဝရနိဗန္ဓနာယ။ မိလိန္ဒ။ ၃၃၇။

သတိသံဝရရဟိတ (တိ) [သတိသံဝရ + ရဟိတ] တားမြစ်-စောင့်ရှောက်-တတ်သော သတိမှကင်းသော။ သတိသံဝရမှကင်းသော။ အဂုတ္တန္တိ အဂေါပိတံ သတိသံဝရရဟိတံ အဂုတ္တတတ္တိအဿာဒိသဒိသံ။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၁။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၀)။

သတိသံဝရသီလ (န) [သတိသံဝရ + သီလ] သတိသံဝရကို-အစ-အဦး-ပြုခြင်း။ တေန သတိသံဝရသီလေန သဗ္ဗမ္ပိ သံဝရသီလံ ---- သဗ္ဗမ္ပိ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလံ ဒဿေတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၄။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၄။

သတိသဏ္ဌာပန (န) [သတိ + သဏ္ဌာပန] သတိကိုကောင်းစွာတည်စေခြင်း။ အဿာသ- ပဿာသာရမ္မဏေ သတိသဏ္ဌာပနတ္ထံ ယေဝ ဟိ ဂဏနာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၁။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၂၈)။

သတိသဒ္ဒ (ပု) [သတိ + သဒ္ဒ] သတိ-သဒ္ဒါ။ ပုန ဘာဝတ္ထေ သတိ-သဒ္ဒံ ပဌာန-သဒ္ဒဥ ဝဏ္ဏေန္တော "အထ ဝါ" တိအာဒိမာဟ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၄၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၉)။

သတိသဒ္ဒတ္ထ (ပု) [သတိသဒ္ဒ + အတ္ထ] သတိ-သဒ္ဒါ၏ အနက်။ သမောသရဏေ ဝါ သတိသဒ္ဒတ္ထဝသေန အဝုစ္စမာနေ ဓာရဏတာဝ သတီတိ သတိသဒ္ဒတ္ထန္တရာဘာဝါ ပုရိမံ သတိဘာဝဿ ကာရဏံ၊ ပစ္ဆိမံ ဧကဘာဝဿ။ မ၊ဋီ၊ ၁။ ၃၄၁။ မူလဋီ၊၂။၁၄၇။ သတိသဒ္ဒတ္ထ- ဝသေန အဝုစ္စမာနေတိ "ဧကော သတိပဋ္ဌာန- သဘာဝေါ ဧကတ္တ "န္တိအာဒိနာ အဝုစ္စမာနေ၊ ---သတိသဒ္ဒတ္ထန္တရာဘာဝါတိ သတိသဒ္ဒိတဿ သရဏေကတ္တသမောသရဏသဒ္ဒတ္ထတော အညဿ အတ္ထဿ အဘာဝါ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၅၁။

သတိသဒ္ဒတ္ထန္တရာဘာဝ (ပု) [သတိသဒ္ဒတ္ထ + အန္တရ + အဘာဝ] သတိဟု ဆိုအပ်သော သရဏ-သဒ္ဒါ၊ ဧကတ္တသမောသရဏ-သဒ္ဒါ အနက်မှ-အခြား -တစ်ပါး-သော အနက်၏ မရှိခြင်း။ သတိသဒ္ဒတ္ထ-ကြည့်။

သတိသန္တိဿယ (တိ) [သတိ + သန္တိဿယ] သတိလျှင် မှီရာရှိသော။ ယာယ မဟာပုရိသော ------ သတိသန္တိဿယော

အဘိနိဟာရသမ္ပန္နော စ ဟုတွာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၁။

သတိသဘာဝါဘာဝ (ပု) [သတိ + သဘာဝ + အဘာဝ] သတိသဘော၏ မရှိခြင်း။ အနုယုတ္တဿ ပန သဗ္ဗေသံ သတိသဘာဝါဘာဝတော ပဋိက္ခေပေါ တဿေဝ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၈။

သတိသမင်္ဂီ (တိ) [သတိ + သမင်္ဂီ] သတိနှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ တံ ပနဿ သရဏံ သတိသမင်္ဂိတာယာတိ အာဟ " သတိယာ သမန္နာဂတော " တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၀၆။

သတိသမာယောဂ (ပု) [သတိ + သမာယောဂ] သတိနှင့် ကောင်းစွာယှဉ်တွဲခြင်း။ မုဋ္ဌဿတိနံ သတိသမာယောဂါယ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၄။

သတိသမုဋ္ဌာပန (နု) [သတိ + သမုဋ္ဌာပန] သတိကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း။ ဌာနနိသဇ္ဇာဒီသု သတိသမုဋ္ဌာပနတ္ထံ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၆။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၄။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၃။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၃။

သတိသမုဒါယဘူတ (တိ) [သတိ + သမုဒါယ + ဘူတ] (လောကီ, လောကုတ္တရာ) သတိ-သတိပဋ္ဌာန်-အပေါင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။ သတိသမုဒါယဘူတဿ န သတိဂေါစရ-ဘူတဿာတိ အဓိပ္ပါယော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၀၁။

သတိသမုပ္ပါဒကရ (တိ) [သတိ + သမုပ္ပါဒ + ကရ + အ] သတိ-ဖြစ်ခြင်းကို-ဖြစ်ပေါ်အောင်-ပြုတတ်သော။ သတိသမုပ္ပါဒကရော (ဝိမာန။ ၉၀) တိ သတုပ္ပါဒကရော၊ ယေန ပုညကမ္မေန အယံ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိ မယာ လဒ္ဓါ၊ တတ္ထ သတုပ္ပါဒဿ ကာရကော။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၇။

သတိသမုပ္ပါဒက (တိ) [သတိ + သမုပ္ပါဒက] သတိကို ကောင်းစွာ ဖြစ်စေတတ်သော။ မန္တေသု သတိသမုပ္ပါဒိကာ ဟိ ကထာ သမုတ္တေဇနာတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၄၆။

သတိသမ္ပဇည (နု) [သတိ + သမ္ပဇည] သတိ, သမ္ပဇဉ်၊ သတိနှင့်ပညာ။ ကထဉ္စ မဟာရာဇ သတိသမ္ပဇညေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၆၇။ သတိသမ္ပဇညဿာ (မဟာနိ။ ၁၁) တိ သဗ္ဗကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာ-နုယုတ္တာနံ သဗ္ဗယောဂီနံ ဥပကာရကဿ သတိသမ္ပဇညဿ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၅၅။ (-မ၊ ၂။ ၁၀။ မ၊ ၃။ ၁၄၊ ၅၄၊ ၈၅။ သံ၊ ၂။ ၁၃၇။ သံ၊ ၃။ ၁၃၁၊ ၂၈၄။ အံ၊ ၁။ ၄၄၊ ၃၅၃။ အဘိ၊ ပု။ ၁၆၈။ မဟာနိ။ ၄၂ ၁၁၁၊ ၁၆၈၊ ၂၅၈၊ ၂၈၁၊ ၃၁၂)။

သတိသမ္ပဇညကထာ (ထီ) [သတိသမ္ပဇည + ကထာ] သတိသမ္ပဇညကထာ၊ သတိသမ္ပဇဉ်ကို ဆိုရာ-ဆိုကြောင်း-ဖြစ်သော စကား။ ဒီဃနိကာယ၊ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိ၊ ၂-သုတ်။ ၁၇-ကထာ။ ဒီ၊ ၁။ ၆၇။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၅-၈၂။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၂-၅၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၈၁၊ ၁၁၁။

သတိသမ္ပဇညကိစ္စ (နု) [သတိသမ္ပဇည + ကိစ္စ] သတိသမ္ပဇဉ် ကိစ္စ။ အဗျတ္တံ တတ္ထ သတိသမ္ပဇညကိစ္စံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၉။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၈။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၁။

သတိသမ္ပဇညကိစ္စပရိဂ္ဂဟိတ (တိ) [သတိသမ္ပဇညကိစ္စ + ပရိဂ္ဂဟိတ]

သတိ, သမ္ပဇဉ်ကိစ္စဖြင့်သိမ်းဆည်းအပ်သော။ သတိသမ္ပဇညကိစ္စပရိဂ္ဂဟိတာယေဝ စိတ္တသန္တတိ ကုသလဝသေန ပဝတ္တတီ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၉။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၈။

သတိသမ္ပဇညဂန္ဓ (ပု) | သတိသမ္ပဇည + ဂန္ဓ | သတိ, သမ္ပဇဉ်ဟူသော-အနံ့-ရနံ့။ သတိသမ္ပဇညဂန္ဓံ ဂါဟာပေတွာ စ ဘာဝိတာနိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၀။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၅။

သတိသမ္ပဇညဂ္ဂဟဏ (န) | သတိသမ္ပဇည + ဂဟဏ | သတိသမ္ပဇည-သဒ္ဒါ၊ သတိ,သမ္ပဇဉ်ကိုယူခြင်း။ သတိသမ္ပဇညဂ္ဂဟဏေန တဿ ဝုတ္တတာ ဝုတ္တာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၆။ (-မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄၅)။

သတိသမ္ပဇညဒဠှကဝါဋ (တိ) | သတိသမ္ပဇည + ဒဠှ + ကဝါဋ | သတိ, သမ္ပဇဉ်ဟူသော-မြဲမြံ-ခိုင်ခံ့သည့် တံခါးရွက်ရှိသော။ သတိသမ္ပဇညဒဠှကဝါဋံ ---- ဓောဓိပက္ခိယဇနသမာကုလံ အမတဝရနဂရံ မာပေသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၆။

သတိသမ္ပဇညပရိက္ခတ (တိ) | သတိသမ္ပဇည + ပရိက္ခတ | သတိ, သမ္ပဇဉ်တို့ဖြင့်-ပြုပြင်-စီရင်-အပ်သော၊ ကာယိကော သမာစာရောတိ အဘိက္ကမပဋိက္ကမာဒိကော သတိသမ္ပဇညပရိက္ခတော ပါကတိကော စ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၉။

သတိသမ္ပဇညပရိဂ္ဂဟိတ (တိ) | သတိသမ္ပဇည + ပရိဂ္ဂဟိတ | သတိ, သမ္ပဇဉ်တို့ဖြင့် သိမ်းဆည်းအပ်သော။ သတိသမ္ပဇညပရိဂ္ဂဟိတာယ မန္တတ္တကာရလက္ခဏာယ ဥပေက္ခာယ ---- ဥပေက္ခတော မန္တတ္တော ဟုတွာ ဝိဟရတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၈။

သတိသမ္ပဇညပ္ပမာန (တိ) | သတိသမ္ပဇည + ပမာန | သတိ, သမ္ပဇဉ်ပြဓာန်းသော။ အပရေပန "သတိသမ္ပဇညပ္ပမာနာ----အရှပိနော ခန္ဓာ အပ္ပမာဒေါ" တိ ဝဒန္တိ။ စိရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၆။

သတိသမ္ပဇညဗလ (န) | သတိသမ္ပဇည + ဗလ | သတိ, သမ္ပဇဉ်-စွမ်းအား-ခွန်အား (သတိဟူသော စွမ်းအား, သမ္ပဇဉ်ဟူသော စွမ်းအား)။ အာဇီဝဝိသုဒ္ဓိယံ ပစ္စယပရိဘောဂေသု စ သတိသမ္ပဇညဗလေန အပ္ပမတ္တေန။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၃။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၈။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၈၀။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၆)။

သတိသမ္ပဇညဘာဇနီယ (တိ) | သတိသမ္ပဇည + ဘာဇနီယ | သတိ, သမ္ပဇဉ်ကို ဝေဘန်ရာ- စကားရပ်-ဝိဘင်း။ သတိသမ္ပဇညဘာဇနီယမှိ အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေတိ ဧတ္ထ တာဝ အဘိက္ကန္တံ ဝုစ္စတိ ဂမနံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၅။

သတိသမ္ပဇညယုတ္တ (တိ) | သတိသမ္ပဇည + ယုတ္တ | သတိ, သမ္ပဇဉ်နှင့် ယှဉ်သော။ သဗ္ဗိရိယာပထေသု သတိသမ္ပဇညယုတ္တော ဟုတွာ ဝိဟရာဟိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၆။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၃။

သတိသမ္ပဇညယောဂ (ပု) | သတိသမ္ပဇည + ယောဂ | သတိသမ္ပဇဉ်နှင့်ယှဉ်ခြင်း။ သဗ္ဗတ္ထ သတိသမ္ပဇညယောဂေန အပဏ္ဏကပဋိပဒံ ပူရေန္တော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၄။ (-ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၇၆)။

သတိသမ္ပဇညဝါရ (ပု) | သတိသမ္ပဇည + ဝါရ | သတိ,သမ္ပဇဉ်တို့၏-အလှည့်-အကြိမ်။

သတိသမ္ဗဇညဝါရော ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀၆။

သတိသမ္ဗဇညဝိပန္န (တိ) [သတိသမ္ဗဇည + ဝိပန္န] သတိ, သမ္ပဇဉ်-ချို့တဲ့-မရှိ-သော၊ သူ။ သတိသမ္ဗဇညေ အသတိ သတိသမ္ဗဇည-ဝိပန္နဿ ဟတူပနိဿံ ဟောတိ ဟိရောတ္တပ္ပံ။ အံ၊ ၃။ ၁၅၀-၁။

သတိသမ္ဗဇညဝိရဟိတ (တိ) [သတိသမ္ဗဇည + ဝိရဟိတ] သတိ, သမ္ပဇဉ်မှ ကင်းသော။ သတိသမ္ဗဇညဝိရဟိတော အကုသလော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၉။

သတိသမ္ဗဇညဝေပုလ္လပ္ပတ္တ (တိ) [သတိသမ္ဗဇည + ဝေပုလ္လ + ပတ္တ] သတိ, သမ္ပဇဉ်-ပြန့်ပြော-တိုးပွား-စည်ပင်-သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော။ သတိသမ္ဗဇည-ဝေပုလ္လပ္ပတ္တော ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု သတော သမ္ပဇာနော စရေယျ ဝိဟရေယျ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၅၆။

သတိသမ္ဗဇညသမန္နာဂတ (တိ) [သတိသမ္ဗဇည + သမန္နာဂတ] သတိ, သမ္ပဇဉ်နှင့် ပြည့်စုံသော။ ဧဝမေဝ ခေါ မဟာရာဇ ယောဂိနာ ယောဂါဝစရေန သတိသမ္ဗဇညသမန္နာဂတေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ မိလိန္ဒ။ ၃၆၁။

သတိသမ္ဗဇညသမာဒါန (န) [သတိသမ္ဗဇည + သမာဒါန] သတိ, သမ္ပဇဉ်ကို ဆောက်တည်ခြင်း။ တတ္ထ ဇာဂရိယာနုယောဂေ သတိသမ္ဗဇညသမာ-ဒါနာဒိ သဗ္ဗတ္ထကာနိ သမ္မောဒပသာဒဝဟာနိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၆။

သတိသမ္ဗဇညသမာယောဂ (ပု) [သတိသမ္ဗဇည + သမာယောဂ] သတိ, သမ္ပဇဉ်နှင့် ကောင်းစွာယှဉ်ခြင်း။ ကမ္မဋ္ဌာနဿ စ အသမ္မောသာယ သတိသမ္ဗဇညသမာယောဂံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၁။ (-ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၅)။

သတိသမ္ဗဇညသမ္ပန္န (တိ) [သတိသမ္ဗဇည + သမ္ပန္န] သတိသမ္ဗဇညသမန္နာဂတ-ကြည့်။ သတိသမ္ဗဇညသမ္ပန္နဿ ဥပနိဿံသမ္ပန္နံ ဟောတိ ဟိရောတ္တပ္ပံ။ အံ၊ ၃။ ၁၅၁။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၀)။

သတိသမ္ဗဇညသုတ္တ (န) [သတိသမ္ဗဇည + သုတ္တ] သတိသမ္ဗဇညသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ အဋ္ဌကနိပါတပါဠိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ (၉) ၄-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ အံ၊ ၃။ ၁၅၀-၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၂-၃။

သတိသမ္ဗဇညာဓိဋ္ဌာန (န) [သတိသမ္ဗဇည + အဓိဋ္ဌာန] သတိ, သမ္ပဇဉ်၏ တည်ရာ။ သဒ္ဓါပညာသမာယောဂေါ, သတိသမ္ဗဇည-ဓိဋ္ဌာနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၈။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၇၇။

သတိသမ္ဗဇညာနုဋ္ဌာန (န) [သတိသမ္ဗဇည + အနုဋ္ဌာန] သတိ, သမ္ပဇဉ်ကို အဖန်ဖန် အားထုတ်ခြင်း။ သတိသမ္ဗဇညာနုဋ္ဌာနံ, သဒ္ဓါပညာသမာယောဂေါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၉။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၇၈။

သတိသမ္ဗဇညာနုပါလိတ (တိ) [သတိသမ္ဗဇည + အနုပါလိတ] သတိ, သမ္ပဇဉ်တရားသည် အစဉ်စောင့်ရှောက်အပ်သော။ ဝီရိယပတ္ထဒ္ဓဉ္စိ ကမ္မဋ္ဌာနံ သတိသမ္ဗဇညာနုပါလိတံ န ပရိပတတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅။

သတိသမ္ဗဇညာနုဘာဝ (ပု) [သတိသမ္ဗဇည + အနုဘာဝ] သတိ, သမ္ပဇဉ်၏-အာနုဘော်-အစွမ်းသတ္တိ။ သတိသမ္ဗဇညာနုဘာဝေန

ပနေတ္ထ သုခေ အသာရဇ္ဇနာ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၉။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၈။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၁။

သတိသမ္ဗဇညဘေဒ (ပု) [သတိသမ္ဗဇည + ဘေဒ။ သတိသမ္ဗဇည?] သတိ, သမ္ပဇဉ်၏-အထူး - အပြား။ ---- အဘိက္ကမာဒီသု သတိသမ္ဗဇညဘေဒေန ဝါ နိဒ္ဒိဋ္ဌ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၁၄။

သတိသမ္ဗဇညာရက္ခ (ပု) [သတိသမ္ဗဇည + အာရက္ခ] သတိ, သမ္ပဇဉ်ဟူသော အစောင့်အရှောက်။ သတိသမ္ဗဇညာရက္ခေန အရက္ခိယမာနံ ပုနဒေဝ ပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၉။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၈။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၁။

သတိသမ္ဗဇညာယောဂ (ပု) [သတိသမ္ဗဇည + အယောဂ] သတိ, သမ္ပဇဉ်နှင့် မယှဉ်ခြင်း။ သတိသမ္ဗဇညာယောဂတော ဂေါရူပသီလော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၈။

သတိသမ္ဗဇညာသမ္ဘဝ (ပု) [သတိသမ္ဗဇည + အသမ္ဘဝ] သတိ, သမ္ပဇဉ်တို့၏ မဖြစ်သင့်ခြင်း။ နိရန္တရံ ဘဝင်္ဂစိတ္တေသု ဝတ္တမာနေသု သတိသမ္ဗဇညာသမ္ဘဝေါတိ အဓိပ္ပါယော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၁။

သတိသမ္ဗတ္တိ (ထီ) [သတိ + သမ္ပတ္တိ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သတိသမ္ပတ္တိယာ ဥပဋ္ဌိတဿတိ ဟောတိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၀။ (-ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၆၁။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၀)။

သတိသမ္ပဒါ (ထီ) [သတိ + သမ္ပဒါ] သတိ-၏-နှင့်-ပြည့်စုံခြင်း။ ---- သမ္ပဒေဝ အာရမ္ဘဓာတုအာဒိ အနုပ္ပန္နာနံ ဝိဓိနာ သတိသမ္ပဒါယ----သံဝတ္တတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၂၈။

သတိသမ္ပန္န (တိ) [သတိ + သမ္ပန္န] သတိတရားနှင့် ပြည့်စုံသော။ သတိသမ္ပန္နဥ္စ သမာဓိသမ္ပန္နဥ္စ ပညာသမ္ပန္နဥ္စ။ ပဋိသံ။ ၁၆၇။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄။

သတိသမ္ပယုတ္တ (တိ) [သတိ + သမ္ပယုတ္တ] သတိနှင့်-ယှဉ်-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် ယှဉ်-သော။ သတိသမ္ပယုတ္တဿေဝ သမ္ဗဇညဿ ဝသေန အဝေ္တာ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၂။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၂)။

သတိသမ္ပယောဂ (ပု) [သတိ + သမ္ပယောဂ] သတိနှင့်-ယှဉ်-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် ယှဉ်-ခြင်း။ သတိသမ္ပယောဂေန ဥပဋ္ဌာနဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၅။

သတိသမ္ဗောဇ္ဈင် (ပု) [သတိ + သမ္ဗောဇ္ဈင်။ သတိယေဝ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၀။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၆-၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၆။ ဗောဇ္ဈင်, သမ္ဗောဇ္ဈင်-ပုဒ်တို့နှင့် ယှဉ်တွဲကြည့်။] သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်-- (က) ကိလေသာ အစဉ်ဟူသော အိပ်ပျော်ခြင်းမှ-ထ-နိုး-ကြောင်းဖြစ်သော (သတိ, ဓမ္မဝိစယ စသော) တရားအပေါင်း၏ အစိတ်ဖြစ်သော သတိ။(ခ) သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိကြောင်းဖြစ်သော (သတိ, ဓမ္မဝိစယ စသော) တရားအပေါင်း၏ အစိတ်ဖြစ်သော သတိ။ (ဂ) နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုကြောင်းဖြစ်သော (သတိ, ဓမ္မဝိစယ စသော) တရားအပေါင်း၏ အစိတ်ဖြစ်သော သတိ။ (ဃ) ကိလေသာ အစဉ်ဟူသော အိပ်ပျော်ခြင်းမှ-ထ - နိုး - တတ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြောင်းဖြစ်သည့် သတိ။ (င) သစ္စာလေး

ပါး တရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြောင်းဖြစ်သည့်သတိ။ (စ) နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုတတ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြောင်းဖြစ်သည့်သတိ။ (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) (င) (စ) ယာဝကီဝဉ္စ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခူ သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေဿန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၆၇။ သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂေါ် ဓမ္မဝိစယ-သမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂေါ်။ ဒီ၊ ၃။ ၈၇။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၃၆။ ပဋိသံ။ ၃၁၂။ သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ။ မ၊ ၁။ ၁၄။ မ၊ ၂။ ၂၀၄။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၀၇။ ကော စ ဘိက္ခဝေ အာဟာရော အနုပ္ပန္နဿ ဝါ သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပါဒါယ ဥပ္ပန္နဿ ဝါ သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာယ ပါရိပူရိယာ။ သံ၊ ၃။ ၉၁။ သတိန္ဒြိယံ သတိဗလံ သမ္မာသတိ သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂေါ်။ အဘိ၊ ဓ။ ၇၇။ (-ပဋိသံ။ ၁၇၊ ၁၇၉၊ ၂၇၉၊ ၃၀၉၊ ၃၂၇။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၃၀၅။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၈၃။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆၃။ ပဋိသံ၊၄၊ ၁။ ၈၉၊ ၉၀။ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၀၅-၆)။

(သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်ဟူသည်-- တရားကိုယ် အားဖြင့် သတိစေသတိက်သာတည်း။ သင်္ဂဟ။ ၁၂၅။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၂၈။ ယင်း သတိသမ္ဘောဇ္ဈင် သည် ကာယစသောအာရုံ၌ ကပ်၍တည်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ (ဝါ) ကာယ စသောအာရုံ၌ သက်ဝင်၍ ဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၁၂၀။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၈၃။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၉၆။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၂၉။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၂၅။

သတိသမ္ဘောဇ္ဈင် ဖြစ်ကြောင်းတရားများ ကား-- သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်၏ တည်ရာအာရုံ ဖြစ်ကုန်သော ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇) ပါး၊ လောကုတ္တရာတရား (၉) ပါးတို့၌ အသင့်အား ဖြင့် နှလုံးသွင်းမှုကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ပြုလုပ်ခြင်း ပင်တည်း။ တစ်နည်းအားဖြင့် (၁) သတိသမ္ပဇဉ် (ဝါ) သတိပြခာန်းသော ပညာ။ (၂) ကင်း လွတ်သော သတိရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ကြဉ်ရှောင် ခြင်း။ (၃) အာရုံသို့ကပ်၍ တည်သော သတိ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို မှီဝဲခြင်း။ (၄) ထို သတိ-သမ္ဘောဇ္ဈင်ကို ဖြစ်စေခြင်း၌ ညွတ်သောစိတ် ရှိခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ သံ၊ ၃။ ၆၀၊ ၉၁။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၃၇၆။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၉၄။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၉၃။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၉၀။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆၃။

သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂဋ္ဌာနိယ (တိ)

[သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂ + ဋ္ဌာနိယ] သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်၏ တည်ရာ အာရုံဖြစ်သော (ဗောဓိပက္ခိယတရား၊ လောကုတ္တရာတရား)။ အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂဋ္ဌာနိယာ ဓမ္မာ။ သံ၊ ၃။ ၆၀။ (-ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၃၇၆)။

သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂပရိဘာဝိတ (တိ)

[သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂ + ပရိဘာဝိတ] သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်ဖြင့် ထုံအပ်သော။ သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂပရိဘာဝိတာ ဟောတိ မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ။ ပဋိသံ။ ၃၁၈။

သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂဘာဝနာပါရိပူရီ (ထီ)

[သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂဘာဝနာ + ပါရိပူရီ] သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်ကို ပွားများမှု၏ ပြည့်စုံ ခြင်း။ ဧဝံ စိရကတာဒိအနုဿရဏ-သမတ္ထသတိနေပက္ကာနံ အပ္ပကသိရေနေဝ သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂဘာဝနာပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၉။

သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂရတန (နု)

[သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂ + ရတန] သတိသမ္ဘောဇ္ဈင် ဟူသော ရတနာ။ သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂရတနဿ ပါတုဘာဝေါ ဟောတိ။ အဘိ၊ က။ ၁၂၄။ (-သံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၉၂)။

သတိသမ္ဘောဇ္ဈင်္ဂသဒိသ (တိ)

[သတိသမ္ဗောဇ္ဈင် + သဒိသ] သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်၌ ဆိုခဲ့ပြီး အဆုံးအဖြတ်နှင့် တူသော။ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂ-သဒိသောဝ ဝိနိစ္ဆယော။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၀၆။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၀၀။

သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂသမုဋ္ဌာပန (န) [သတိသမ္ဗောဇ္ဈင် + သမုဋ္ဌာပန] သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်ကို- ဖြစ်စေ- ပွားများ-ခြင်း။ အထ ခေါ တထာပဝတ္တရူပါရူပဓမ္မာနံ ပရိဂ္ဂဟမုခေန---သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂသမုဋ္ဌာပနတ္ထံ ဒဿေတုံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇။

သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဒိရတနပဋိလာဘဟေတု (ပု) [သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဒိရတန + ပဋိလာဘ + ဟေတု] သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်စသော ရတနာကို ရခြင်း၏ အကြောင်း။ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဒိ-ရတနပဋိလာဘဟေတု ဟောတိ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၀၀။ က္ခုဒ္ဒိဝုတ်၊ ဋ။ ၂၄၅။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၂၄။

သတိသမ္မောသ (ပု) [သတိ + သမ္မောသ] (က) သတိ-မေ့လျော့-လွတ်-ခြင်း။ (ခ) သတိ ပျောက်ပျက်ခြင်း။ (ဂ) သတိနှင့်ကင်း၍နေခြင်း။ (က) (ခ) (ဂ) သတိသမ္မောသာ နိဿီဒန္တာ ဩတ္တရိတ္ဝာ ပတ္တံ ဘိန္ဒေန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၅၀။ ဆဟာကာရေဟိ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ၊ ---- ကပ္ပိယေ အကပ္ပိယသညိတာ သတိသမ္မောသာ။ ဝိ၊ ၅။ ၁၈၄။ ကင်္ခါ။ ၁၀၀။ (-ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၄၂-၌ကား " သတိသမ္မောသာယ "ဟု က္ကတ္တိလိင် ဖြင့်ဖွင့်သည်။)သတိသမ္မောသာ(မ၊၂။၁၁၇)တိ သတိသမ္မောသေန။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၁၉။ သတိသမ္မောသာ ပဂ်ိရေယျာ (အံ၊ ၁။ ၁၂၈။ အဘိ၊ ပု။ ၁၃၅) တိ မုဋ္ဌသတိတာယ ဝိကိရေယျ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၉၈။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၆၄။ နတ္ထိ အရဟန္တာနံ သတိသမ္မောသော။ မိလိန္ဒ။ ၂၅၈။ သတိသမ္မောသေနာ (ဝိ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၇၈)တိ သတိယာ ဝိပ္ပဝါသေန။ ပါစိတ်၊ယော။ ၅၈၁။ သတိသမ္မောသာ (ကင်္ခါ။ ၁၀၀) တိ သတိဝိပ္ပဝါသတော။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၆၀။

သတိသမ္မောသမတ္တ (န) [သတိသမ္မောသ + မတ္တ] သတိမေ့လျော့ခြင်းမျှ။ သတိသမ္မောသ-မတ္တေနာပိ မေတ္တံ အပနိယ တဿာ ဝတ္တုံသို့ ဥပ္ပန္နနာရဟတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၀။

သတိသမ္မောသာဘာဝ (ပု) [သတိသမ္မော + အဘာဝ] သတိ-မေ့လျော့-လွတ်-ခြင်း၏ မရှိခြင်း။ အဓိဂတဝိသေသဿ သတိသမ္မော-သာဘာဝတော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၈၄။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၈၅။ (-မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၈)။

သတိသဟဂတ (တိ) [သတိ + သဟဂတ] သတိနှင့် တကွဖြစ်သော။ သပ္ပီတိကာယ သတိသဟဂတာယ ပီတိသဟဂတာ သညာမန-သိကာရာ သမုဒါစရန္တိ။ ပေဋကော။ ၂၆၆။

သတိသဟိတဉာဏ (န) [သတိ + သဟိတ + ဉာဏ] သတိနှင့် တကွဖြစ်သော ဉာဏ်။ က္ကမေသု ပဝတ္တေန သတိသဟိတဉာဏေန သမ္မန္နော။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၁၄။

သတိသာရဏ (တိ) [သတိ + သာရဏ] သတိဟူသော -ပြီး-ပြည့်စုံ-ကြောင်း ရှိသော။ ဧဝံ သတိယာ က္ကန္ဒြိယသံဝရော သမ္မဒေတဗ္ဗော။ သတိသာရဏော ဟိ သော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၅။

သတိသိဒ္ဓိ (ထီ) [သတိ + သိဒ္ဓိ] သတိ၏ ပြီးခြင်း။ အသမ္မောသေန ပန သတိသိဒ္ဓိ။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၇။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၆။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၆။

သတိသီသ (န) [သတိ + သီသ]

သတိကို - အဦး - အစ - ပဓာန - ပြုခြင်း။ သတိသီသေန ပန ဒေသနာ ဝုတ္တာ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၂၅။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၂၂။ သတိသီသေနာတိ သတိံ ဥတ္တမင်္ဂံ ကတွာ ပဓာနံ ကတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၉။ (-ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၉)။

သတိ • သန္တီ (ထီ) [သန္တ + ဤ။ သံ-သတ် + ဤ] (၁) ထင်ရှားရှိသော။ (၂) (အို) တင့်တယ်-မြင့်မြတ်-သော မိန်းမ။ သတီ²- လည်းကြည့်။ (၁) သယံ ဝါ သတီ တသ္မိံ ကာယေ ဒိဋ္ဌီတိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၈၃။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၆၀။ (၂) ဓေံ လောကျာ ဝိဒိသာ သတီ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၅၉။ သတီတိ သတိ သောဘဏေ ဥတ္တမေတိ အာလပနမေတံ၊ ဇ၊ ဋ၊ ၅။ ၈။

သတုတ္တရ` (တိ) [သတိ + ဥတ္တရ] သတိခြွေ-လွန်ကဲ-ထူးမြတ်-သော၊ လွန်ကဲ-ထူးမြတ်-သည့်သတိရှိသော။ ကေဆွေ သတုတ္တရာ သေယျထာပိ ထေရော သောဘိတော။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၄၅။

သတုပ္ပါဒ (ပု) [သတိ + ဥပ္ပါဒ] သတိ၏-ဖြစ်-ဖြစ်ပေါ်-ခြင်း။ ဒန္ဓော ဥဒါယိ သတုပ္ပါဒေါ။ မ၊ ၂။ ၁၁၇။ သံ၊ ၂။ ၃၉၅။ အံ၊ ၁။ ၅၀၅။

သတုပ္ပါဒကရ (တိ) [သတုပ္ပါဒ + ကရ + အ] သတိ-ဖြစ်ခြင်းကို-ဖြစ်ပေါ်အောင်-ပြုတတ် သော။ သတိသမုပ္ပါဒကရ-ကြည့်။

သတုပ္ပါဒကရဏ (နု) [သတုပ္ပါဒ + ကရဏ] သတိ-ဖြစ်ခြင်းကို-ဖြစ်ပေါ်အောင်-ပြုခြင်း၊ သတိပေးခြင်း။ ဝိဋ္ဌိသမယေ ဝဿိက-သာဋိကတ္ထံ သတုပ္ပါဒကရဏံ သန္ဓာယ ဝုတ္တာ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၄။ ၂၄၁။ (-ကင်္ခါ။ ၁၈၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၇။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၃၃-၄)။

သတုပ္ပါဒကရဏီယမတ္တ (နု) [သတုပ္ပါဒ + ကရဏီယ + မတ္တ] သတိဖြစ်ခြင်းမျှကို ပြုခြင်း။ သတုပ္ပါဒကရဏီယမတ္တမေဝါ (မ၊ ဋ၊ ၂။ ၄) တိ သတုပ္ပါဒမတ္တကရဏီယမေဝ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၉။

သတုပ္ပါဒန (နု) [သတိ + ဥပ္ပါဒန] သတိကို ဖြစ်စေခြင်း၊ သတိဖြစ်ပေါ်စေခြင်း။ ဘိက္ခူနံ သတုပ္ပါဒနတ္ထာယ ဇာနန္တော ပုစ္ဆိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၉၁။ (-ထေရ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၃၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၉၉)။

သတုပ္ပါဒနီယကထာ (ထီ) [သတိ + ဥပ္ပါဒနီယ + ကထာ] သတိကို ဖြစ်ပေါ်စေတတ်သော စကား၊ သတိဖြစ်ပေါ်ကြောင်း စကား။ ဣဒါနိ တဿ သတုပ္ပါဒနီယကထာယ ပဝတ္တိတာကာရံ သင်္ခေပေနေဝ ဒဿေတုံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၃၇။

သတုပ္ပါဒမတ္တကရဏီယ (နု) [သတုပ္ပါဒ + မတ္တ + ကရဏီယ] သတုပ္ပါဒကရဏီယမတ္တ-ကြည့်။

သတုပ္ပါဒလာဘ (ပု) [သတိ + ဥပ္ပါဒ + လာဘ] သတိကို - ဖြစ်စေ - ရစေ-ခြင်း။ သတုပ္ပါဒန-လည်းကြည့်။ ဘိက္ခူနံ သတုပ္ပါဒ-လာဘတ္ထံ ဇာနန္တော ပုစ္ဆိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၄၇။

သတုပ္ပါဒသုတ္တ (နု) [သတုပ္ပါဒ + သုတ္တ] သတုပ္ပါဒသုတ်၊ သတိကိုဖြစ်ပေါ်စေတတ်သော သုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ နဝကနိပါတပါဠိ၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၂-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ အံ၊ ၃။ ၁၈၄။

သတုပ္ပါဒသုတ္တအဋ္ဌုပ္ပတ္တိ (ထီ) [သတုပ္ပါဒသုတ္တ + အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ] သတုပ္ပါဒ

သုတ်၏ - အကြောင်း အရာ - အဋ္ဌုပ္ပတ်။ ကတရအဋ္ဌုပ္ပတ္တိယန္တိ ? နဝကနိပါတေ သတုပ္ပါဒသုတ္တအဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၆။

သတုလကာယ (တိ) [သဟ + တူလ + ကာယ။ ထီ-၌ သတုလကာယာ, သတုလကာယီ။] လဲ-ဝွမ်း-ကဲ့သို့ နူးညံ့သော ကိုယ်ရှိသော၊ သူ။ သတုလကာယာ= သတုလကာယီ မည်သော မိန်းမ။ (ဇောတိက သူဌေးကတော်)။ တမ္ပိသ သတုလကာယိံ နာမ ဘရိယံ ဒေဝတာ ဥတ္တရကုရုမေဝ နယိံသု။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၄၇။

သတုလ္လပကာယိက (တိ) [(သတ + ဥ + လပ + အ-) သတုလ္လပ + ကာယ- သတုလ္လပကာယ + ဏိက] သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားကို ဆောက်တည်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဟောပြော၍ နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော၊ သူ။ အထ ခေါသမ္ဗဟုလာ သတုလ္လပကာယိကာ ဒေဝတာယော ---- ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု။သံ၊၁။၁၆။ သတုလ္လပကာယိကာတိ သတံ ဓမ္မံ သမာဒါနဝသေန ဥလ္လပေတွာ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တာတိ သတုလ္လပကာယိကာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၂။ သတံ သာဓူနံ သရဏဂမန-သီလာဒိဘေဒဿ ဓမ္မဿ ဥလ္လပနတော, အတ္တနော ဝါ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိယာ တဿ ဓမ္မဿ ဥလ္လပနတော ကထနတော သတုလ္လပါ၊ ဒေဝတာ၊ တာသံ ကာယော သမူဟော, တတ္ထ ဘဝါတိ သတုလ္လပကာယိကာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၉။

သတေကိစ္ဆ (တိ) [သဟ + တိကိစ္ဆာ + အ။ အတေကိစ္ဆ-နှင့် တွဲကြည့်။] ကုစားခြင်း-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော (ကုစား၍ ရနိုင်သော)။ အာပတ္တိအနာပတ္တိယာ၊ သတေကိစ္ဆာယာ (ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၀၄) တိ သပ္ပဋိကမ္မာယပိ အပ္ပဋိ-ကမ္မာယပိ စာပိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၆၉။ (-မိလိန္ဒ။ ၁၉၁၊ ၂၁၆။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၂၆။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၀။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၃။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၉၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၅)။

သတေကိစ္ဆဘာဝါပါဒန (န) [သတေကိစ္ဆ + ဘာဝ + အာပါဒန] ကုစားခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ် -ကုစား၍ ရနိုင်သည်၏အဖြစ်- သို့ ရောက်စေခြင်း။ န ပန တသ္မိံ ခဏေ တေသံ သတေကိစ္ဆဘာဝါပါဒနံ ကေနစိ သက္ကာ ကာတုံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅၆။

သတေဇ (ပု၊ န) [အတ္တ (သ) + တေဇ] မိမိ၏ - အလျှံ - ရောင်ခြည် - တန်ခိုး။ သတေဇုဇ္ဇလမဏ္ဍလ-ကြည့်။

သတေဇဋ္ဌ (ပု) [သတေဇ + အတ္ထ] မိမိ၏-အလျှံ-ရောင်ခြည်-တန်ခိုး-ဟူသော-အနက်-သဘော။ တပတေ ဣတိ သတေဇဋ္ဌေန။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၇။

သတေဇုဇ္ဇလမဏ္ဍလ (တိ) [သတေဇ + ဥဇ္ဇလ + မဏ္ဍလ] မိမိ၏-အလျှံ-ရောင်ခြည်-ဟူသော တန်ခိုးဖြင့် အလွန်တောက်ပသည် ဖြစ်၍ မကြည့်နိုင်သော ရောင်ခြည်ဝန်း ရှိသော (နေ)။ သတေဇုဇ္ဇလမဏ္ဍလော (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၀) တိ သရဒကာလသမိဒ္ဓေန အတ္တနော တေဇသာ သမုဇ္ဇလဒုဒ္ဒိက္ခ-မဏ္ဍလော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၁၃။

သတေရ (ထီ၊ ပု) [သံ + တီရ + အ။ သတတ + ဤရ + အ။ သက်ာရံ တီရေန္တိ ပရိစ္ဆိန္ဒန္တိ ဝိယ ဒဿေတီတိ သတေရာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၁။ သတတံ ဤရတိ ကမ္ပတီတိ

သတေရော၊ တလောပေါ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၄၈။ သံ-ဂတေရ၊ ဂတတြဒါ၊ ဂတံတြဒါ သဒ္ဒါ ယဿာတိ ဂတတြဒါ။ ထောမ၊ သတေရာ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ | (က) တံမြက်ချေးစုကို ပိုင်းခြားသကဲ့သို့ ပြုတတ်သော မိုးကြိုး။ (ခ) မိုးနတ်သမီး-လျှပ်စစ် နတ်သမီး-နှင့် တူစွာ ကျလာသော မိုးကြိုး (မိုးကြိုးသွား ၉-မျိုး အနက် တတိယ)။ (က) (ခ) နဝဝိဓာ ဟိ အသနိယော အသညာ ဝိစက္ကာ သတေရာ (ပ) သတေရာ သတေရသဒိသာ ဟုတွာ ပတတိ။ ဒီ၊ ၃၊ ၂။ ၁၆၀။ (ပု) ရန်သူ (ဒီလျံ)။ (ထီ) မိုးနတ်-လျှပ်စစ်နတ်-သမီး (ပါကတ)။

သတေရသဒိသ (တိ) | သတေရ + သဒိသ | (က) တံမြက်ချေးစုကို ပိုင်းခြားသကဲ့သို့ ပြုတတ်သော။ (ခ) မိုးနတ်သမီး - လျှပ်စစ်နတ်သမီး-နှင့်တူစွာ ကျလာသော (မိုးကြိုး)။ သတေရ-ကြည့်။

သတေရ (ရီ) တာ (ထီ) | သတေရ + တာ (က္ကတာ)။ သတတံ ဤရတိ ကမ္ပတီတိ သတေရော၊ တလောပေါ၊ သော ဧဝ သတေရိတာ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၄၈။ | လျှပ်စစ်, လျှပ်ပန်း, လျှပ်နွယ်။ မုသတီဝ နယနံ သတေရတာဝ။ ဝိမာန။ ၅၁။ ဝိဇ္ဇုလတာ ဝိယာတိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ ၃။ ၁၄၆။ သတေရတာ ဝိဇ္ဇုရိဝါ (ဝိမာန။ ၉၁) တိ သတေရတာသင်္ခါတဝိဇ္ဇုလတာ ဝိယ ပဘာသရေ ဝိဇ္ဇောတန္တိ။ ဝိမာန၊ ၃။ ၂၅၇။ သတေရတာ ဝိဇ္ဇုရိဝန္တလိက္ခေ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၆၁။ သတေရတာတိ ဧဝံ နာမိကာ။ ဇာ၊ ၃၊ ၅။ ၁၅။ သတေရ-တာက္ခဏာ ဝိဇ္ဇု၊ ဝိဇ္ဇုတာ စာစိရပ္ပဘာ။ ဓာန်။ ၄၈။ (-မ၊ ၃၊ ၃။ ၁၉၃။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၃၆)။

သတေလ (တိ) | သဟ + တေလ | ဆီ-နှင့်တကွ ဖြစ်-ရှိ-သော။ ဒေါဏိနိမ္မဇ္ဇနိန္တိ သတေလံ တိလပိညာကံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄။

သတေဝီသစတုဿတ (တိ) | သဟ + တေဝီသ + စတုဿတ | ၄၂၃-လေးရာ နှစ်ဆယ့်သုံး (ဂါထာ) ရှိသော။ သတေဝီသ-စတုဿတာ စတုသစ္စဝိဘာဝိနာ။ ဓမ္မ။ ၇၄။

သတောကာရိဉာဏ (န) | သတောကာရီ + ဉာဏ | သတောကာရီဉာဏ်-- (က) သတိနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ပြု-လေ့ရှိ-တတ်-သော သူ၏-ဉာဏ်-အမြင်-ပညာ။ (ခ) သတိဖြင့်သာ ပြု-လေ့ရှိ-တတ်-သော သူ၏-ဉာဏ်-အမြင်-ပညာ။ (ဂ) သတိ, သမ္ပဇဉ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည် ဖြစ်၍ ပြု-လေ့ရှိ-တတ်သော သူ၏-ဉာဏ်-အမြင်-ပညာ။ (ဃ) သတိ, သမ္ပဇဉ်တို့ဖြင့်ပြု-လေ့ရှိ-တတ်-သော သူ၏-ဉာဏ်- အမြင်-ပညာ။ သတောကာရီ-ကြည့်။

သတောကာရိဉာဏနိဒ္ဒေသ (ပု) | သတောကာရိဉာဏ + နိဒ္ဒေသ | သတောကာရိဉာဏနိဒ္ဒေသ၊ သတောကာရိ ဉာဏ်ကို အကျယ်ပြ-ရာ-ကြောင်း-ဖြစ်သော စကားရပ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိ၊ ၁-ဝဂ်၊ ၃-ကထာ၊ ၅-နိဒ္ဒေသ။ ပဋိသံ။ ၁၇၃-၉၆။ ပဋိသံ၊ ၃၊ ၂။ ၈၇၊ ၁၂၁။

သတောကာရိ (ရီ) ပုဂ္ဂလ (ပု) | သတောကာရီ + ပုဂ္ဂလ | သတောကာရီ ပုဂ္ဂိုလ်-- (က) သတိနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ပြု-လေ့ရှိ-တတ်-သော ပုဂ္ဂိုလ်။ (ခ) သတိဖြင့် သာပြု-လေ့ရှိ-တတ်-သောပုဂ္ဂိုလ်။ (ဂ) သတိ, သမ္ပဇဉ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ပြု-လေ့ရှိ-တတ်-သောပုဂ္ဂိုလ်။ (ဃ) သတိ, သမ္ပဇဉ် တို့ဖြင့်ပြု-လေ့ရှိ-တတ်-သော ပုဂ္ဂိုလ်။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

သတောကာရီ (တိ) [သတ + ကာရီ] (၁) သတိနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ပြု-လေ့ရှိ-တတ်-သော၊ သူ။ (၂) သတိဖြင့်သာပြု-လေ့ရှိ-တတ်-သော၊ သူ။ (၃) သတိ, သမ္ပဇဉ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ပြု-လေ့ရှိ-တတ်-သော။ (၄) သတိ, သမ္ပဇဉ်တို့ဖြင့် ပြု-လေ့ရှိ-တတ်-သော၊ သူ။ (၁) (၂) ဣဒါနိ ယေဟာကာရေဟိ သတောကာရီ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၃။ သတောကာရီတိ သတော ဧဝ ဟုတွာ သတိယာ ဧဝ ဝါ ကာတဗ္ဗဿ ကတ္တာ, ကရဏသီလော ဝါ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၈၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၆။ သတောကာရီတိ သရတီတိ သတော၊ သတော ဧဝ ဟုတွာ ကရဏသီလောတိ သတောကာရီ။ နီတိ၊ ပဒ။ ၃၄၇။ (၃) (၄) တတ္ထိသ သတောကာရီဿ ဉာဏာနိ။ ပဋိသံ။၁၆၁။ သတော သမ္ပဇာနော ဟုတွာ ကရောတီတိ သတောကာရီ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၇၀။ သတောကာရီ (ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၃) တိ သတိသမ္ပဇညာဟိ ကာရီ။ ဝဇိရ။ ၁၅၀။

သတ္တ[၁] (တိ) [သပ + တနိန်။ သပ္တန်-သံ။ သတ္တ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ ကစ္စည်း။ ၁၃၄။ ရူ။ ၂၅၁။နီတိ၊ သုတ္တ။ ၂၄၇။ ပဉ္စာဒီနမဋ္ဌာရသန္တာနံ ---- အလိင်္ဂတ္တာ တိလိင်္ဂေပိ သမာနရူပံ။ ရူ။ ၁၁၇ - နှာ။ သဗ္ဗမေတံ ဗဟုဝစနဝသေန ဂဟေတဗ္ဗံ။ နီတိ၊ ပဒ။ ၃၉၄။] (၁) ခုနစ် (၇-ခု၊ ၇-ပါး၊ ၇-ယောက်၊ ၇-မျိုး-စသည်)။ (၂) များစွာကုန်သော။ (၃) အလွန် များကုန်သော။ (၄) အဆုံး အပိုင်းအခြား မရှိကုန်သော။ (၁) သတ္တ သညီ ဂဗ္ဘာ၊ သတ္တ အသညီ ဂဗ္ဘာ။ ဒီ၊ ၁။ ၅၀။ သံ၊ ၂။ ၁၇၃။ သတ္တ သညီ ဂဗ္ဘာတိ ဩဋ္ဌဂေါဏဂဒြဘအဇပသုမိဂမဟိံသေ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ သတ္တသညီ ဂဗ္ဘာတိ သာလိယဝဂေါဓုမမုဂ္ဂကင်္ဂုဝရကကုဒြူသကေ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၄၈။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၁၅။ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ။ ဝိဇ္ဇာ ဝိမုတ္တိံ ပရိပူရေန္တိ။ မ၊ ၃။ ၁၂၄။ သတ္တိမာ ဘိက္ခဝေ ဓာတုယော။ ကတမာ သတ္တ?၊---- ဣမာ ခေါ ဘိက္ခဝေ သတ္တ ဓာတုယောတိ။ သံ၊ ၁။ ၃၆၄။ သတ္တဟိ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ---- အပ္ပိယော စ ဟောတိ။ အံ၊ ၂။ ၃၉၅။ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ။ ခုဒ္ဒက။ ၃။ တတ္ထ သတ္တာတိ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာကနိဒ္ဒေသနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ။ ၇၀။ သတ္တာနုသယာ-- ကာမရာဂါနုသယော---- အဝိဇ္ဇာနုသယော။ ယမက၊ ၂။ ၅၅။ န အာရမ္မဏေ ပဉ္စ၊ န အဓိပတိယာ သတ္တ။ ပဋ္ဌာန၊ ၁။ ၄၁။ အဓိကရဏသမထေသု သတ္တာတိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ။ ကင်္ခါ။ ၂၈၉။ နမော သတ္တန္နံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ(ဇာ၊ ၁။ ၅၄)န္တိ ဝိသေသေန ပန အတီတေ ပဋိပါဋိယာ ပရိနိဗ္ဗုတာနံ သတ္တန္နံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ နမော ကရောမိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၃၅။ (-ဒီ၊ ၂။ ၅၈။ မ၊ ၂။ ၁၄၂၊ ၁၈၆။ သံ၊ ၃။ ၄၆၊ ၅၅။ ပဋ္ဌာန၊ ၁။ ၈၂၊ ၉၇-၈။ မိလိန္ဒ။ ၂၇)။ (၂) သတ္တ ဒေဝါ (ဒီ၊ ၁။ ၅၀။ သံ၊ ၂။ ၁၇၃) တိ ဗဟူ ဒေဝါ သော ပန "သတ္တာ"တိ ဝဒတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၄၈။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၁၅။ " သော ပနာ "တိအာဒိနာ အဇာနန္တော ပနေသ ဗဟူ ဒေဝေပိ သတ္တ ဧဝ ဝဒတီတိ တဿ အပ္ပမာဏတံ ဒဿေတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၄။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၁)။ (၃)သတ္တ ပိသာစာ(ဒီ၊ ၁။ ၅၀။သံ၊၂။၁၇၃)တိ ပေသာစာ မဟန္တမဟန္တာ သတ္တာတိ ဝဒတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၄၈။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၁၅။ ပိသာစာ ဧဝ ပေသာစာ၊ တေ အပရပေတာဒိဝသေန မဟန္တမဟန္တာ၊ ဗဟုတရာတိ အတ္ထော။ သီ၊ ဋီ၊

သစ်၊ ၂။ ၄၄။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၁)။ (၄) သတ္တ မာနုသာ။ ဒီ၊ ၁။ ၅၀။ သံ၊ ၂။ ၁၇၃။ မနုဿာပိ အနန္တာ၊ သော သတ္တာတိ ဝဒတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၈။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၅။

သတ္တ² (ပု) [သန္ဇ (•သဇ) + တ။ ရူပါဒီသု ခန္ဓေသု ဆန္ဒရာဂေန သတ္တာ ဝိသတ္တာတိ သတ္တာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁) ရူပါဒီသု အသတ္တိ, သဇ္ဇတိ, သဇ္ဇိဿတီတိ ဝါ သတ္တော။ ရူ။ ၆၀၈) ရူပါဒီသု သဥ္စတီတိ သတ္တော။ နိဿန္ဒရာဂါပိ ရုဠှိယာ သတ္တာတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၉၃။ ရုဠှီ-သဒ္ဒေန ပန ဝီတရာဂေသုပိ အယံ ဝေါဟာရော ဝတ္တတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၈။ သန္ဇ (သဇ) + ဏော + တ။ သတ္တ + အ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၄၄၊ ၂၂၄၊ ၃၀၈-၉။ သတ္တ (သတ္တိ) + ဏ။ သတ္တ (သတ္တန်) + အ။ သတ္တယောဂေန သတ္တာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၃။ သတ္တိယာ ယုတ္တော သတ္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ သျှ၊ ၂။ ၃၄၆။ သက + တ။ သတ္တ-သံ။ သတ္တ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ခန္ဓာအစဉ်။ (၂) (ပညာ, ဝီရိယ, တန်ခိုးအာနုဘော်, တေဇောဓာတ် ဟူသော) သတ္တဂုဏ် - နှင့် ယှဉ်-ရှိ-သော၊ သူ။ (၃) ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါ။ (က) ပုထုဇဉ်, သောတာပန်, သကဒါဂါမ်။ (ခ) ရဟန္တာ။ (ဂ) ဘုရား။ (ဃ) လူ, နတ်, ဗြဟ္မာ။(င) အသညသတ်ဗြဟ္မာ။ (စ) ပုထုဇဉ်, အရိယာ, သက္ကာယ၌ အကျုံးဝင်သော ပုဂ္ဂိုလ်, သက္ကာယကို လွန်မြောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ (ဆ) သတ္တဝါ ပညတ်။ (၄) (တိတ္ထိတို့သည် ကြံဆအပ်သော) အတ္တ, အသက်, လိပ်ပြာ, ဝိညာဉ်ကောင်။ (၅) (က) သတ္တ (သတ္တဝါ) မှ ဆိတ်သည်၏အဖြစ်။ (ခ) သတ္တ (သတ္တဝါ) မှ ဆိတ်သော သင်္ခါရတို့၌ သတ္တ (သတ္တဝါ) ဟူသော အမည် ဝေါဟာရ။ (ဂ) သတ္တဝါတို့၏ အတ္တကိစ္စ ပြီးခြင်း။ (ပြည်၊ သျှ၊ ၄။ ၂၁)။ သတ္တဝါ၏ လိုအပ်သော ကိစ္စ၏ ပြီးခြင်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ သျှ၊ ၃။ ၅၇၅)။ သတ္တဝါမှ ဆိတ်သော သင်္ခါရတို့၌ သတ္တဝါ၏ လိုအပ်သော ကိစ္စ (ကိုပြုခြင်း) ၏ ပြီးခြင်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ သျှ၊ ၄။ ၂၂။ ဆ-သံ-သော)။ (၆) သတ္တသုတ်။

(၁) ခန္ဓာအစဉ်။ သတ္တော (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၈) တိ ခန္ဓသန္တာနော။ တတ္ထ ဟိ သတ္တပညတ္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၄၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၆။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၂၁။ (၂) (ပညာ, ဝီရိယ, တန်ခိုးအာနုဘော်, တေဇောဓာတ်-ဟူသော) သတ္တဂုဏ်-နှင့်ယှဉ်-ရှိ-သော၊ သူ။ တေ သတ္တယောဂေန သတ္တာတိ ဣစ္ဆန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၃၀၃။ သတ္တယောဂတောတိ ဧတ္ထ သတ္တံ နာမ ဗုဒ္ဓိ, ဝီရိယံ, တေဇော ဝါ၊ တေန ယောဂတော သတ္တာ၊ ယထာ "နီလဂုဏယောဂတော နီလော ပဋော "တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၆။ သတ္တ (ဂုဏ) ယောဂတော ---- သတ္တာ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅၀။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၈။ (၃) ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါ။ ဧဝရူပေါပိ နာမ သတ္တော ဘဝိဿတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၄။ သန္တိ သတ္တာ အပ္ပရဇက္ခဇာတိကာ။ ဝိ၊ ၃။ ၉။ ဒီ၊ ၂။ ၃၂။သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၂၈။ ပဋိသံ။ ၆။ ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနေယျံ။ မ၊ ၁။ ၄၂။ ကမ္မံ သတ္တေ ဝိဘဇတိ။ မ၊ ၃။ ၂၄၄။ မိလိန္ဒ။ ၆၇။ ကေနာယံ ပကတော သတ္တော၊ ကုဝံ သတ္တဿ ကာရကော။ ကုဝံ သတ္တော သမုပ္ပန္နော၊ ကုဝံ သတ္တော နိရုဇ္ဈတိ။ သံ၊ ၁။ ၁၃၆။ သတ္တာ (ခုဒ္ဒက။ ၃) တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယပဋိဗဒ္ဓေ ခန္ဓေ ဥပါဒါယ ပညတ္တာ ပါဏိနော။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၇၂-၃။ သတ္တာ (ခုဒ္ဒက။ ၁၁) တိ ပါဏိနော။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၈။ သတ္တာ

ဂစ္ဆန္တိ သံသာရံ၊ ဇာတိမရဏာဂါမိနော။ အံ၊ ၁။ ၃၁၉၊ ၃၆၂။ သတ္တာတိ ပုဂ္ဂလာ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၀၇။ သမ္မာဒိဋ္ဌိသမာဒါနာ၊ သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ သုဂတိံ။ ဓမ္မ။ ၅၈။ သတ္တာ (ဣတိဝုတ်။ ၂၅၄။ သုတ္တနိ။ ၃၀၁) တိ ပါဏိနော။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၆၉။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၈၅။ သတ္တေ (ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၂) တိ ဝေနေယျသတ္တေ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၇။ တတ္ထ သတ္တာ ပါဏာ ဘူတာ(အံ၊ ၁။ ၃၈၄)တိ သဗ္ဗာနေတာနိ ပုဂ္ဂလဝေဝစနာနေဝ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၁၆။ ကမ္မနိဗန္ဓနာ သတ္တာ၊ ရထဿာဏီဝ ယာယတော။ သုတ္တနိ။ ၃၇၉။ စေတောပဏိဓိ-ဟေတု ဟိ၊ သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ သုဂ္ဂတိံ။ ဝိမာန။ ၆၆။ (-ဒီ၊ ၁။ ၇၈။ မ၊ ၁။ ၂၇။ မ၊ ၂။ ၁၁။ မ၊ ၃။ ၁၅။ သံ၊ ၁။ ၃၄၆၊ ၄၁၅။ သံ၊ ၃။ ၂၃၃။ အံ၊ ၁။ ၁၆၅။ (က) ပုထုဇဉ်, သောတာပန်, သကဒါဂါမ်။ သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ သံသာရ (ဣတိဝုတ်။ ၂၅၉) န္တိ ပုထုဇ္ဇနာ သောတာပန္နာ သကဒါဂါမိနောတိ ဣမေ တိဝိဓာ သတ္တာ ---- ဂစ္ဆန္တိ သံသာရန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၈၇။ (ခ) ရဟန္တာ။ ဝိဂ္ဂရာဂတော ယေ စ သတ္တာ (သုတ္တနိ။ ၃၉၂) တိ ---- ခီဏာသဝသတ္တာ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၂၂။ (-မိလိန္ဒ။ ၅၀)။ (ဂ) ဘုရား။ မမေဝ တံ သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ "အသမ္မောဟဓမ္မော သတ္တော လောကေ ဥပ္ပန္နော ဗဟုဇနဟိတာယ ---- သုခါယ ဒေဝမနုဿာနန္တိ။ မ၊ ၁။ ၂၆။ (ဃ) လူ, နတ်, ဗြဟ္မာ။ ယေ သတ္တာ အသညိနော အတ္ထိ။ အပ၊ ၁။ ၅။ ယေ သတ္တာ မနုဿာ ဝါ ဒေဝါ ဝါ ဗြဟ္မာနော ဝါ---- အတ္ထိ။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂၃။ (င) အသညသတ်ဗြဟ္မာ။ ယေ စ သတ္တာ အသညိနော(အပ၊ ၁။ ၅)သညာရဟိတာ အသညာ သတ္တာ သန္တိ။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၁၂၃။

(စ) ပုထုဇဉ်, အရိယာ, သက္ကာယ၌ အကျုံးဝင်သော ပုဂ္ဂိုလ်, သက္ကာယကို လွန်မြောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိဿန္တိ၊ မရဏန္တံ ဟိ ဇီဝိတံ။ သံ၊ ၁။ ၉၈။ နေတ္တိ။ ၇၉။ သဗ္ဗေ သတ္တာတိ အရိယာ စ အနရိယာ စ သက္ကာယ-ပရိယာပန္နာ စ သက္ကာယဝီတိဝတ္တာ စ။ နေတ္တိ။ ၇၉။ (ဆ) သတ္တဝါ ပညတ်။ သတ္တာ (ခုဒ္ဒက။ ၃။) တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယပဋိဗဒ္ဓ ခန္ဓေ ဥပါဒါယ ပညတ္တာ---- ပဏ္ဏတ္တိ ဝါ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၇၂-၃။

(၄) (တိတ္ထိတို့သည် ကြံဆအပ်သော) အတ္တ, အသက်, လိပ်ပြာ, ဝိညာဉ်ကောင်။ ရူပံ န သတ္တော၊ န ဇီဝေါ၊ န နရော၊ န မာဏဝေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၃။ ရူပံ နသတ္တောတိအာဒီသု ယော လောကဝေါဟာရေန သတ္တော၊ ရူပံ သော န ဟောတီတိ အယမတ္ထော ဣဓ နာဓိပ္ပေတော တဿာ ဝုတ္တသိဒ္ဓတ္တာ၊ န ဟိ လောကော ရူပမတ္တံ "သတ္တော"တိ ဝေါဟရတိ၊ ဘာဟိရကပရိကပ္ပိတော ပန အတ္တာ "သတ္တော"တိ အဓိပ္ပေတော၊ သော ဟိ တေဟိ ရူပါဒီသု သတ္တဝိသတ္တတာယ ပရေသံ သညာပနဋ္ဌေန "သတ္တော"တိ ဝုစ္စတိ၊ ရူပံ သော န ဟောတီတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၅၇။ (-မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၅၅။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၄၈။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၂)။ (၅) (က) သတ္တ (သတ္တဝါ) မှ ဆိတ်သည်၏အဖြစ်။ (ခ) သတ္တ (သတ္တဝါ) မှ ဆိတ်သော သင်္ခါရတို့၌ သတ္တ (သတ္တဝါ) ဟူသော အမည် ဝေါဟာရ။ (ဂ) သတ္တဝါတို့၏ အတ္တကိစ္စပြီးခြင်း။ (ပြည်၊ သျှ၊ ၄။ ၂၁)။ သတ္တဝါ၏ လိုအပ်သော ကိစ္စ၏ ပြီးခြင်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ သျှ၊ ၃။ ၅၇၅)။ သတ္တဝါမှ ဆိတ်သော သင်္ခါရတို့၌ သတ္တဝါ၏ လိုအပ်သော ကိစ္စ (ကိုပြုခြင်း) ၏ ပြီးခြင်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ သျှ၊ ၄။ ၂၂။ ဆ-သံ-သော)။ သစ္စံ သတ္တော

ပဋိသန္ဓိ၊ ပစ္စယာကာရမေဝ စ။ ဒုဒ္ဒသာ စတုရော ဓမ္မာ၊ ဒေသေတုံ စ သုဒုက္ကရာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၃။ သတ္တောတိ သတ္တသုညတာတိ ဝဒန္တိ၊ သတ္တသုညေသု ပန သင်္ခါရေသု သတ္တဝေါဟာရော, သတ္တတ္တကိစ္စသိဒ္ဓိ စ (သတ္တတ္တကိစ္စသိဒ္ဓိ စ)။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၂။ (၆) သတ္တသုတ်။ မာရော သတ္တော ဘဝနေတ္တိ။ သံ၊ ၂။ ၁၅၈။ ဒွေ ဘဒ္ဒိယာ ဒွေ စ သတ္တာ။ ဥဒါန။ ၁၇၇။

(သတ္တသုတ်သည်-- သံယုတ္တနိကာယ၊ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၂ - ရာဓသံယုတ်လာ သတ္တသုတ်, ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဥဒါနပါဠိ၊ စူဠဝဂ်လာ ပဌမသတ္တသုတ်, ဒုတိယသတ္တသုတ် ဟူ၍ (၃) သုတ်ရှိ၏။)

" သတ္တဝါ ဟုခေါ်ဆိုရခြင်းအကြောင်း"

ရုပ်, ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဉ်ဟုဆို အပ်သော ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်, နာမ်တရားတို့၌ လိုချင် တပ်မက် နှစ်သက်တတ်သောကြောင့် " သတ္တဝါ " ဟု ခေါ်သည်။ သံ၊ ၂။ ၁၅၄-၅။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၃။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၃။ ကင်္ခါဝိတရဏီ၊ ဌ။ ၈၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၁၅။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၃၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၀။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅၀။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၈။ မူလဋီ၊ ၁။ ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၀)။

(မှတ်ချက်) . ဆန္ဒရာဂ ကင်းပြီးသော ရဟန္တာတို့ကိုကား ရုဋ္ဌီနည်းအားဖြင့် လည်းကောင်း, ဘူတပုဗ္ဗဂတိက နည်းအားဖြင့် လည်းကောင်း " သတ္တဝါ " ဟု ခေါ်ဆိုသည်။ (ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၁၅။ မူလဋီ၊ ၁။ ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၀)။ တစ်နည်း- ပညာ, ဝီရိယ, တန်ခိုးအာနုဘော် (တေဇောဓာတ်) ဟူသော သတ္တဂုဏ် - နှင့်ယှဉ် - ရှိ - သောကြောင့် " သတ္တဝါ " ဟုခေါ် သည်။ (ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၈)။

သတ္တဝါသည်-- (၁) မုဒိန္ဒြိယ = နုသော ဣန္ဒြေရှိသော သတ္တဝါ၊ (၂) တိက္ခိန္ဒြိယ=ထက်သော ဣန္ဒြေရှိသော သတ္တဝါဟူ၍ ၂-မျိုးရှိ၏။ နေတ္တိ။ ၉၃။ (၁) အပဒါ = အခြေမရှိသော သတ္တဝါ၊ (၂) ဒွိပဒါ = အခြေနှစ်ချောင်း ရှိသော သတ္တဝါ။ (၃) စတုပ္ပဒါ = အခြေလေးချောင်းရှိသော သတ္တဝါ။ (၄) ဗဟုပ္ပဒါ = များသော အခြေရှိသော သတ္တဝါ။ (၅) ရူပိနော= ရုပ်ရှိ သတ္တဝါ။ (၆) အရူပိနော = ရုပ်မဲ့ သတ္တဝါ။ (၇) သညိနော = သညာရှိ သတ္တဝါ။ (၈) အသညိနော = သညာမဲ့ သတ္တဝါ။ (၉) နေဝသညီနာသညိနော=ရုန့်ရင်းသော သညာကား မရှိ သိမ်မွေ့သောသညာ မရှိသည် မဟုတ်သော သတ္တဝါ-ဟူ၍ ၉-မျိုးရှိ၏။ (အံ၊ ၁။ ၃၄၃။ အံ၊ ၂။ ၂၉။ ကင်္ခါဝိတရဏီ။ ၂၅၄။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၉၆။ ကင်္ခါဝိတရဏီ၊ ဌ။ ၂၆၉-၇၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၆။ (သတ္တနိကာယော အနန္တော=) သတ္တဝါအပေါင်းသည် အဆုံး အပိုင်းအခြား မရှိ။(အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၄-၅)။

အခါတစ်ပါး၌ ယုတ်မာသော မာရ်နတ်သည် ဝဇိရာဘိက္ခုနီမအား ကြောက်ထိတ်လန့်ခြင်း, ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်းကို ဖြစ်စေလို၍ ဝဇိရာဘိက္ခုနီမထံ ချဉ်းကပ်ပြီး-- ကေနာယံ ပကတော သတ္တော၊ ကုဝံ သတ္တဿ ကာရကော။ ကုဝံ သတ္တော သမုပ္ပန္နော၊ ကုဝံ သတ္တော နိရုဇ္ဈတိ။ (=အဘယ်သူသည် ဤသတ္တဝါကို ဖြစ်စေသနည်း၊ သတ္တဝါကို ပြုတတ်သူကား အဘယ်သူနည်း၊ အဘယ့်ကြောင့် ဤ သတ္တဝါ ဖြစ်ပေါ်လာသနည်း၊ အဘယ့်ကြောင့် သတ္တဝါ ချုပ်သနည်း) ဟု မေးမြန်းရာ၊

 သတ္တ[2]

ဝဇီရာဘိက္ခုနီမ က-- ကိံ နု သတ္တောတိ ပစ္စေသိ၊ မာရ ဒိဋ္ဌိဂတံ နု တေ။ သုဒ္ဓသင်္ခါရ-ပုဉ္စောယံ၊ န ယိဓ သတ္တုပလဗ္ဘတိ။ ယထာ ဟိ အင်္ဂသမ္ဘာရာ၊ ဟောတိ သဒ္ဒေါ ရထော ဣတိ။ ဧဝံ ခန္ဓေသု သန္တေသု ဟောတိ သတ္တောတိ သမ္မုတိ။ ဒုက္ခမေဝ ဟိ သမ္ဘောတိ၊ ဒုက္ခံ တိဋ္ဌတိ ဝေတိ စ။ နာညတြ ဒုက္ခာ သမ္ဘောတိ၊ နာညံ ဒုက္ခာ နိရုဇ္ဈတိ။ (=မာရ်နတ် သင်သည် အဘယ်ကို သတ္တဝါဟူ၍ ယုံကြည်သနည်း၊ သင့်အား မကောင်းသော အမြင်သည် အစဉ် လိုက်၏၊ ဤသတ္တဝါဟူသည် သင်္ခါရ အစု သက်သက် သာတည်း၊ ဤ သင်္ခါရ အစု၌ သဘောအားဖြင့် သတ္တဝါဟူသည်ကို မရအပ်၊ အစိတ်အပိုင်းအဆောက်အဦရှိသောကြောင့် ရထားဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုသောအသံသည် ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ခန္ဓာငါးပါးတို့ ထင်ရှား ရှိကုန်လတ်သော် သတ္တဝါဟူ၍ သမုတ်ခြင်း ဖြစ်၏။

ထိုစကားမှန်၏ (ခန္ဓာငါးပါး ဟူသော) ဆင်းရဲသည်သာလျှင် ဖြစ်၏၊ ဆင်းရဲသည် တည်လည်း တည်၏၊ ပျက်လည်း ပျက်၏၊ (ခန္ဓာငါးပါး ဟူသော) ဆင်းရဲကို ဖယ်ထား၍ ခန္ဓာငါးပါးဟူသော ဆင်းရဲမှတစ်ပါး အခြား သောတရားသည် မဖြစ်၊ ဆင်းရဲကိုဖယ်ထား၍ ခန္ဓငါးပါးဟူသောဆင်းရဲမှတစ်ပါး အခြားသော တရားသည် မချုပ်) ဟု ပြန်လည် ဖြေကြား သည်။ သံ၊ ၁။ ၁၃၆-၇။ (-မိလိန္ဒ။ ၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၈-၉)။

သတ္တ[2] (န) [သန္တ + တ္တ။ သံ-သတ္တွ။ သမာန + တ္တ။ သတံ ဘာဝေါ သတ္တံ။ သမာနဿ ဘာဝေါ သတ္တံ။ အလင်္ကာ၊ သျှ၊ သစ်၊ စံ။] (၁) ဉာဏ်, ပညာ။ (၂) အသက်-ဇီဝိတ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ။ (၃) ဥစ္စာ, ဒြပ်, ဝတ္ထု။ (၄) အတ္တဘော။ (၅) အစွမ်းသတ္တိ။ (၆) သမ္ပပ္ပဓာန်တရား။ (၇) တာဒိဂုဏ်။ (၈) ပညာ, ဝီရိယ, တန်ခိုးအာနုဘော် (တေဇောဓာတ်) ဟူသော သတ္တဂုဏ်။ (၁) ဉာဏ်, ပညာ။ သတ္တ (ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၀၀) န္တိ ဟိ ဉာဏဿ နာမံ၊ တေန ဒသဗလစတုဝေသာရဇ္ဇအသာဓာရဏဉာဏ-သင်္ခါတေန သတ္တေန သေဋ္ဌော ဥတ္တမောတိ သတ္တုတ္တမော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၄၈။ (၂) အသက်-ဇီဝိတ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ။ ဂတသတ္တံ ဇရဂ္ဂဝ (ဇာ၊ ၁။ ၁၂၁) န္တိ ဝိဂတဇီဝိတံ ဇိဏ္ဏဂေါဏံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၅။ ဣမိနာ သတ္တသဒ္ဒဿ ဇီဝိတဝစနံ ဝိယ ဒိဿတိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၀၉။ မဉ္စေ ဩက္ကန္တသတ္တံ မ (ဇာ၊ ၂။ ၂၀၇) န္တိ ဧဝံ သန္တေ အဟံ မံ အပဂတဇီဝိတံ သလ္လက္ခေမိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၇၂။ (၃) ဥစ္စာ, ဒြပ်, ဝတ္ထု။ (၄) အတ္တဘော။ (၅) အစွမ်းသတ္တိ။ သတ္တံ ဒဗ္ဗတ္တဘာဝေသု၊ ပါဏေသု စ ဗလေ သတ္တာ။ ဓာန်။ ၈၁၆။ ဒဗ္ဗံ ဓနံ။ အတ္တဘာဝေါ ပဉ္စက္ခန္ဓသမူဟော။ ပါဏော ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ ဒဗ္ဗာဒီသု စတူသု သတ္တံ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၈၁၆။ (၆) သမ္ပပ္ပဓာန်တရား။ (၇) တာဒိဂုဏ်။ မဟာသတ္တာတိ ဂမ္ဘီရာ၊ သာဂရော သုဂတောပိ စ။ အလင်္ကာ။ ၂၄၆။ မဟန္တံ ဝါ သတ္တံ သမ္ပပ္ပဓာနံ ယဿ သုဂတဿ။ အလင်္ကာ၊ ဋီ။ ၂၄၆။ လာဘာလာဘာဒီသု အနညသာဓာရဏတ္တာ မဟန္တတာဒိဘာဝ-သင်္ခါတသဒိသတ္တယုတ္တာ ရ။ အလင်္ကာ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၄၆။ (အလင်္ကာ၊ သျှ၊ ⁺သစ်၊ စံ။)။ (၈) ပညာ, ဝီရိယ, တန်ခိုး အာနုဘော် (တေဇောဓာတ်) ဟူသော သတ္တဂုဏ်။ သတ္တယောဂတော (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၃) တိ ဧတ္ထ သတ္တံ နာမ ဗုဒ္ဓိ, ဝီရိယံ, တေဇော ဝါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၆။ (-မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅၀။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၈)။

သတ္တ⁵ (တိ) [သန္န (သဇ) + တ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၄၄၊ ၂၂၄။ သတ္တ + ဏ။ သက + တ။ သတ္တိ + ဏ။] (၁) (က) (ဝတ္ထုကာမစသည် တို့၌) ကပ်ငြိ-တပ်မက်-တပ်စွန်း-နှစ်သက်-တွယ်တာ-တတ်သော၊ သူ။ (ခ) (ရတနာသုံးပါး ၌) ကပ်ငြိ-တွယ်တာ-နှစ်သက်-ကြည်ညို-တတ်သော၊ သူ။ (ဂ) (ကိလေသာတို့ကို ဖဲခွါစေခြင်းငှာ) စွမ်းနိုင်သော။ (၂) (ဘီလူး-ပြိတ္တာ) ပူးဝင်-ဖမ်းစား-အပ်သော၊ သူ။ (၁) (က) ဣတ္ထိရူပေ ဘိက္ခဝေ သတ္တာ ရတ္တာ ဂိဒ္ဓါ ဂထိတာ မုစ္ဆိတာ အဇ္ဈောသန္နာ။ အံ၊ ၂။ ၆၀။ ဧတေ ကာမာ ပဝုစ္စန္တိ၊ ယတ္ထ သတ္တော ပုထုဇ္ဇနော (အံ၊ ၂။ ၂၇၄) တိ ယသ္မိံ သင်္ဂေ စ ပင်္ကေ စ ပုထုဇ္ဇနော သတ္တော လဂ္ဂေါ လဂ္ဂိတော ပလိဗုဒ္ဓေါ။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၀၀။ ကာမေသု သတ္တာ (ဥဒါန။ ၁၇၁) တိ ဝတ္ထုကာမေသု ကိလေသကာမေန ရတ္တာ မတ္တာ သတ္တာ ဝိသတ္တာ လဂ္ဂါ လဂ္ဂိတာ သံယုတ္တာ။ ဥဒါန၊ ဋ။ ၃၃၁။ (-သုတ္တနိ။ ၃၉၉။ ထေရီ။ ၃၈၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၃၅။ ထေရီ၊ ဋ။ ၄၄-၅။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၈၁)။ (ခ) (ဂ) အပိ စ သတ္တတ္တာ သတော (မဟာနိ။ ၈) တိ တီသု ဝတ္ထူသု သတ္တဘာဝေါန ဝါ တယော ကိလေသေ ပဋိက္ကမာပေတုံ သတ္တိဘာဝေန ဝါ သတတ္တာ သတော။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၆၈။ (၂) နာဒေဝသတ္တော (ဇာ၊ ၂။ ၁၂၄) တိ န အဒေဝသတ္တော ဒေဝေန အနာသတ္တော အယက္ခဂဟိတကော အဘူတဝိဌော ပုရိသော ထိနံ သီလဝန္တတံ သဒ္ဒါတုံ နာရဟတိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၄၈၂။

သတ္တ⁶ (တိ) [သပ + တ။ သံ-ဂဏ္ဌိ။ သတ္တ-ပါကတ။] ဆဲရေး-ကျိန်ဆဲ-အပ်သော၊ ကျိန်စာမိသော၊ သူ။ သ ရာဇာ ဣသိနာ သတ္တော၊ အန္တလိက္ခစရော ပုရေ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၈၂။ ဣသိနာ အဘိသတ္တော ပရိဟီန-သဘာဝေါ ဟုတွာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၃၆။

သတ္တအကုသလစိတ္တသဟဇာတ (တိ) [သတ္တ +အကုသလ + စိတ္တ + သဟဇာတ] ၇-ပါးသော အကုသိုလ်စိတ်နှင့်-အတူ-တကွ-ဖြစ်သော။ တသောဝ သတ္တအကုသလစိတ္တ-သဟဇာတော သက်ပ္ပေါ အတ္ထိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၈၃။

သတ္တအက္ခိပဋလဗျာပနဝစန (န) [သတ္တ + အက္ခိ + ပဋလ + ဗျာပန + ဝစန] ၇-ခုသော မျက်လွှာတို့ကို ပံ့နှံ့စေခြင်းကို ဆိုခြင်း။ သတ္တအက္ခိပဋလဗျာပနဝစနေနေဝ စက္ခုသ အနေကကလာပဂတဘာဝံ ဒဿေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၉၄။

သတ္တအင္ဂိက (တိ) [သတ္တ + အင္ဂ + အင်္ဂ = သတ္တအင်္ဂ + ဣက] ၇-ပါးသော အင်္ဂါ, ၈-ပါးသော အင်္ဂါရှိသော။ နဖလဘူတသာပိတိ ယထာ ဖလဿ မဂ္ဂပဋိ-ဗိမ္ဗဘူတတ္တာ မဂ္ဂသဒိသံ သတ္တအင္ဂိကတာ သိယာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၁။

သတ္တအပ္ပဋိကုလ (န) [သတ္တ + အပ္ပဋိကုလ] သတ္တဝါဟူသော - စက်ဆုပ် - ရွံရှာ - ဖွယ်-မဟုတ်-မရှိ-သော အာရုံ၊ စက်ဆုပ်-ရွံရှာ-ဖွယ်-မဟုတ်-မရှိ-သော သတ္တဝါ၊ အလိုရှိ-နှစ်သက်-အပ်သော သတ္တဝါ)။ အပ္ပဋိကုလန္တိ ဒုဝိဓံ အပ္ပဋိကုလံ သတ္တအပ္ပဋိကုလဉ္စ သင်္ခါရ-အပ္ပဋိကုလဉ္စ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၀၇။

သတ္တအရိယဓန (န) [သတ္တ + အရိယ + ဓန] သူတော်ကောင်း ဥစ္စာ ၇-ပါး၊ ၇-ပါးသော-အရိယာ-သူတော်-တို့၏ဥစ္စာ။ ပဗ္ဗဇိတော

ဒုဿီလော ပမာဒကာရဏာ သီလတော---- သတ္တအရိယဓနေတော စ ဇာနိံ နိဂစ္ဆတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၁၃။ (-ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၅-၆)။

သတ္တအရိယပုဂ္ဂလဝိဘာဝကဉာဏ (န) [သတ္တ + အရိယပုဂ္ဂလ + ဝိဘာဝက + ဉာဏ] ၇-ပါးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်(၏အဖြစ်)ကို ထင်စွာပြတတ်သော ဉာဏ်။ သတ္တအရိယပုဂ္ဂလဝိဘာဝကဉာဏံ, အဋ္ဌသုပိ ပရိသာသု အကမ္ပနဉာဏံ, ----။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၅။

သတ္တအသီတိကောဋိဓန (န) [သတ္တ + အသီတိ + ကောဋိ + ဓန] ၈၇- (ရှစ်ဆယ့်ခုနစ်) ကုဋေသော ဥစ္စာ။ ကိံ မေ ကရိဿတိ သတ္တအသီတိကောဋိဓနံ။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၇၉။

သတ္တအဿသတ (န) [သတ္တ + အဿ + သတ] မြင်း- ၇၀၀ (ခုနစ်ရာ)။ သတ္တအဿသတာနိ သတ္တရထသတာနိ----ပဋိယာဒေဟိ။ စရိယာ၊ ဋ။ ၈၅။

သတ္တဣတ္ထိသတ (န) [သတ္တ + ဣတ္ထိ + သတ] မိန်းမ- ၇၀၀ (ခုနစ်ရာ)။ သတ္တဣတ္ထိသတာနိ သတ္တဒါသသတာနိ -----ပဋိယာဒေဟိ။ စရိယာ၊ ဋ။ ၈၅။

သတ္တဥက္ကာပမာဏ (တိ) [သတ္တ + ဥက္ကာ + ပမာဏ] သန်း ၇-ကောင်-အတိုင်း အရှည်-ပမာဏ - ရှိသော။ သတ္တဥက္ကာပမာဏော ဧကော ဓညမာသော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၄၇။

သတ္တက (တိ) [သတ္တ + ကဏ်။ ကစ္စည်း။ ၃၅၄။ ရူ။ ၃၇၉။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၇၇၀။ သတ္တ + က။ကစ္စည်း။ ၃၉၂။ ရူ။ ၄၁၈။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၈၃၁။ (န) သတ္တနှံ့ အဝယဝံ သတ္တကံ။ (တိ) သတ္တပ္ပမာဏံ အဿာတိ သတ္တကော။ ထောမ။ သပ္တက - သံ၊ သတ္တဂ - ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ခုနစ်ခုတို့၏ အပေါင်း။ (၂) ခုနစ်ခု ပမာဏရှိသော။ (၃) သတ္တက မည်သောမင်း။ (၄) သတ္တဝါ-ငယ်-အပေါင်း။

(၁) (၂) ပဋမံ ဧဝံ ဂဏာပေမ " ဧကံ ဧကံ, ဒွေ ဒုကာ---- သတ္တသတ္တကာ ---- ဒသဒသကာ " တိ။ မ၊ ၃။ ၅၃။ သတ္တကမာတိကာ " သတ္တသတ္တတိ ဉာဏဝတ္ထူနိ " တိ ဧဝံ သခ်ေပတော ဝုတ္တေဟိ ကောဒသဟိ သတ္တကေဟိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၈၀။ ပဉ္စကံ ဝါ သတ္တကံ ဝါ နဝကံ ဝါ ကောဒသကံ ဝါ ဟောတု၊ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။၃၉၁။ ပဉ္စကန္တိ ပဉ္စပမာဏံ, ပဉ္စသမူဟံ ဝါ ခဏ်။ ဝါ-သဒ္ဒေန အညာနိပိ တေရသကာဒီနိ သင်္ဂဏှာတိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၆၅။ အာဒါယသတ္တကာ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၅၃။ အာဒါယသတ္တကကထာ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၉၃။ သတ္တကေတိ အဋ္ဌသု မာတိကာသု အာသာဝစ္ဆေဒတော သေသေ သတ္တပ္ပမာဏေ, သတ္တသမူဟေ ဝါ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၆၇။ (၃) သုမေခလော ကောသိယော စ၊ သိဂ္ဂဝေါ စာပိ သတ္တကော။ အပ၊ ၁။ ၅၀။ သုမေခလော ကောသိယော စာတိ ဧတေ သုမေခလာဒယော စတ္တာရော ရာဇာနော။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၂၇။ (၄) ကော ပန ဝါဒေါ ဆဝံ အဝိဋ္ဌံ သတ္တကေသု ဝေယျာကရဏံ ကာတဗ္ဗံ။ ပေဋက။ ၁၉၇။

သတ္တကခ်ိမလ (န) [သတ္တ + ကခ်ိ + မလ] သတ္တ-သတ္တဝါ-ဟု-ယုံမှား-နှလုံး နှစ်ခွ ဖြစ်-ခြင်းဟူသော အညစ်အကြေး။ (ခုနစ်ပါးသော-ယုံမှား-နှလုံးနှစ်ခွဖြစ်-ခြင်း။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ သျ။) တိသုပိ အဒ္ဓါသု သတ္တကခ်ိမလံ ဝိတရန္တော ဝိသုဇ္ဈတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၁၉။

သတ္တကတ (တိ) [သတ္တ + ကတ] သတ္တဝါတို့သည် - ပြု - ပြုကျင့်- အပ်သော။ သတ္တကတေသု ပန ဝိပ္ပကာရေသု ဥပေက္ခကာ ဟောန္တိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၁။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၉။

သတ္တကထိနုဒ္ဓါရ (ပု) [သတ္တ + ကထနုဒ္ဓါရ] ခုနစ်ပါးသော ကထိန်နှုတ်ခြင်း၊ ကထိန်နှုတ်ခြင်း ခုနစ်မျိုး။ ဇဝံ အာဒါယ ဝါရေ သတ္တကထိနုဒ္ဓါရေ ဒဿေတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၉၅။

သတ္တကဒမ္ဗပုပ္ဖိယ (တိ) [သတ္တ + ကဒမ္ဗပုပ္ဖ + ဣယ] ထိန်ပန်း ခုနစ်ပွင့်ကို-ပေးလှူဘူးသော (ထေရ်)၊ သတ္တကဒမ္ဗပုပ္ဖိယ ထေရ်။ ဣတ္ထံ သုဒံ အာယသ္မာ သတ္တက-ဒမ္ဗပုပ္ဖိယော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊ ၂။ ၇။

သတ္တကဒမ္ဗပုပ္ဖိယတ္ထေရ (ပု) [သတ္တကဒမ္ဗပုပ္ဖိယ+ထေရ] သတ္တကဒမ္ဗပုပ္ဖိယ ထေရ်။ သတ္တကဒမ္ဗပုပ္ဖိယထေရဿာပဒါနံ စတုတ္ထံ။ အပ၊ ၂။ ၇။

သတ္တကနိဒ္ဒေသ (ပု) [သတ္တက + နိဒ္ဒေသ] သတ္တကနိဒ္ဒေသ၊ တရား ခုနစ်ပါးအပေါင်းကို အကျယ်ပြရာစရားရပ်။ (က) ဝိပဿနာဉာဏ် (တရား)။ (ခ) ပုဂ္ဂိုလ် ခုနစ်ယောက်တို့၏ အပေါင်းကို အကျယ်ပြရာ စကားရပ်။ (က) အဘိ၊ ဝိ။ ၃၄၇၊ ၃၉၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၄။ သတ္တကနိဒ္ဒေသေ ထာမဂတဋ္ဌေန အပ္ပဟီနဋ္ဌေန စ အနုသေန္တီတိ အနုသယာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၉၁။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၂၀၆၊ ၂၂၇။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၀၆)။ (ခ) အဘိ၊ ပု။ ၁၈၁။ သတ္တကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၁-၃။ မူလဋီ၊ ၃။ ၄၅။ အနုဋီ၊ ၃။ ၅၄။

သတ္တကနိပါတ (ပု) [သတ္တက + နိပါတ] သတ္တကနိပါတ်၊ (က) ခုနစ်ခု-ခုနစ်မျိုး-ခုနစ်ယောက်-တို့၏ အပေါင်းကို-ချထား-ချသွင်း-ပြဆို-ဟောပြ-ခြင်းရှိသော-ရာ-ဒေသနာ။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ သတ္တကနိပါတပါဠိ။ အံ၊ ၂။ ၃၉၅-၅၁၃။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၅-၉၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၉-၂၀၂။ (ခ) ခုနစ်ခု-ခုနစ်ပုဒ်-သော ဂါထာ အပေါင်းကို-ချထား-ချသွင်း-ပြဆို-ဟောပြ-ခြင်းရှိသော-ရာ-ဒေသနာ။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ထေရဂါထာပါဠိ။ ထေရ၊ ၂၉၁-၄။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၃-၄၃။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ထေရီဂါထာပါဠိ။ ထေရီ။ ၃၉၉၊ ၄၀၀။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၇-၇၃။ (က) အင်္ဂုတ္တရာဂမော နာမ ဧကကနိပါတော ---- သတ္တကနိပါတော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၉)။ (ခ) နိပါတနံ နိက္ခိပနန္တိ နိပါတော။ ဧကော ဧကေကော ဂါထာနံ နိပါတော နိက္ခေပေါ ဧတ္ထာတိ ဧကနိပါတော ---- သတ္တက-နိပါတေဠ ထေရာ ပဠတိံသ ဂါထာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃။

သတ္တကပရိယောသာန (တိ) [သတ္တက + ပရိယောသာန] ရုပ်အစဉ် ခုနစ်ခု အပေါင်းလျှင် အဆုံးရှိသော၊ ရုပ်အစဉ် ခုနစ်ခု အပေါင်းကို ဆိုရာဖြစ်သော စကားလျှင် အဆုံးရှိသော၊ (စကား)။ ဣမေဝ ဝါ ဝုတ္တံ သန္တတိဒွယာဒိကံ သတ္တကပရိယောသာနံ သန္ဓာယာဟ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၁၅။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၁၂၈)။

သတ္တကပ္ပသတ (တိ) [သတ္တ + ကပ္ပသတ။ သတ္တကပ္ပသတ + အ။ (ပုရဏတ္ထ)] ခုနစ်ရာမြောက် ကမ္ဘာ။ ဘူရိပညာ စ စတ္တာရော၊ သတ္တကပ္ပသတေ ဣတော။ အပ၊ ၁။ ၁၆၈။

သတ္တကမာတိကာ (ထီ) [သတ္တက + မာတိကာ] သတ္တကမာတိကာ၊ (၁၁-ပါးသော) သတ္တကတို့၏-ခေါင်းစဉ်-မာတိကာ၊ အကျဉ်းချုပ်စကား။ သတ္တက (၁) ကြည့်။

သတ္တကမ္မပထ (ပု) [သတ္တ + ကမ္မပထ] ခုနစ်ပါးသော ကမ္မပထ၊ ခုနစ်ပါးသော (အကုသိုလ်) ကံဟူသော အကြောင်း၊ ခုနစ်ပါးသော အကြောင်းဖြစ်သော(အကုသိုလ်)ကံ။ ကာယဝစီဒွါရေသု ဟိ သတ္တကမ္မပထဝသေန ဥပ္ပန္နာယ----ဒုဿီလျစေတနာယ ပဒပစ္စေဒံ ကုရုမာနာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၅။

သတ္တကမ္မပထစေတနာ (ထီ) [သတ္တကမ္မပထ + စေတနာ] ခုနစ်ပါးသော ကမ္မပထ (အကုသိုလ်) စေတနာ။ အာဇီဝဟေတု ပန ပဝတ္တိတာ ပါဏာတိပါတာဒယော သတ္တကမ္မပထစေတနာပိ မိစ္ဆာအာဇီဝေါ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၉၄။ (-မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၅)။

သတ္တကဝါရ (ပု) [သတ္တက + ဝါရ] သတ္တကဝါရ၊ သတ္တကတို့၏-အလှည့်-အကြိမ်။ ဝိနယပိဋက၊ ပရိဝါရပါဠိ၊ ကေုတ္တရိကနယ၊ ၇-ဝါရ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၃၉-၄၃။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၇၉။ ဝဇိရ။ ၅၆၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၇၆-၇။ အာဒါယ-ဝါရာ သတ္တ၊ တထာ သမာဒါယဝါရာတိ ဒွေ သတ္တကဝါရာ။ ဝဇိရ။၄၉၄။သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၃၆။

သတ္တကာယ (ပု) [သတ္တ + ကာယ] သတ္တဝါအပေါင်း။ သတ္တကာယော (ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၀၅) တိ သတ္တသမူဟော၊ သတ္တကာယော အနန္တော အပရိမာဏော အပ္ပမေယျော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၇၁။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၅။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၅၊ ၃၃၉။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၉)။

သတ္တကာရဏ (န) [သတ္တ + ကာရဏ] ခုနစ်ပါးသော အကြောင်း၊ အကြောင်း ခုနစ်ပါး။ တေ ဣမေ ပုဂ္ဂလာ သတ္တကာရဏံ ပဋိဗာဟန္တိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၃၇။

သတ္တကာလဝိကပ္ပ (ပု) [သတ္တ + ကာလ + ဝိကပ္ပ] သတ္တဝါ (နှင့်) ကာလကို-အထူးထူး-အထွေထွေ - ကြံစည် - ပြုလုပ် - ခြင်း။ သတ္တဝါ (နှင့်) ကာလကို နှစ်သွယ် နှစ်ခွ ကြံစည်ခြင်း။သတ္တကာလဝိကပ္ပါ သီလပါရမိယာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၇၁။

သတ္တကာလဝိကပ္ပရဟိတ (တိ) [သတ္တကာလဝိကပ္ပ + ရဟိတ] သတ္တဝါ (နှင့်) ကာလကို-အထူးထူး-အထွေထွေ-ကြံစည်-ပြုလုပ်-ခြင်းမှ ကင်းသော၊ သတ္တဝါ (နှင့်) ကာလကို နှစ်သွယ် နှစ်ခွ ကြံစည်ခြင်းမှ ကင်းသော။ သတ္တကာလဝိကပ္ပရဟိတာ ဟိ သီလပါရမိတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၉၁။

သတ္တကိစ္စ (န) [သတ္တ + ကိစ္စ] (၁) သတ္တဝါတို့၏ ပြုဘွယ်ကိစ္စ။ (တိ) (၂) ခုနစ်ပါးသော ပြုဘွယ် ကိစ္စရှိသော။ (၁) " နှာနကာလော ပါနကာလော " တိအာဒိနာ နယေန သတ္တကိစ္စံ ဝါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၁။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၆၁။ (တိ) (၂) " ပညာ သတ္တကိစ္စာ " တိ ဥတ္တာ သတ္တသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တိံ အာရောပေသိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၉။

သတ္တကုလပရိဝဋ္ဋ (ပု) [သတ္တ + ကုလပရိဝဋ္ဋ] အမျိုး-ဆွေမျိုး- ခုနစ်ဆက်၊ ဆွေ ခုနစ်ဆက်၊ မျိုး ခုနစ်ဆက်။ ဧဝံ ဟိ တေ ယဇတော သတ္တကုလပရိဝဋ္ဋာ သဂ္ဂေ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၅။

သတ္တကူဠာဂါရသမ (တိ) [သတ္တ + ကူဠာဂါရ + သမ] ခုနစ်ခုသော စုလစ် မွန်းချွန် အထွတ်ရှိသော ဘုံဆောင် ပြာသာဒ်နှင့် တူသော။ လောဟပါသာဒေ ကိရ သတ္တကူဠာဂါရသမော ပါသာဏော----ပထဝီ ပါပုဏာတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၀။

သတ္တကေလာယန (တိ) [သတ္တ + ကေလာယန] (၁) သတ္တဝါတို့၌-စုံမက်-မြတ်နိုး-တွယ်တာ-သော၊ သူ။ (န) (၂) သတ္တဝါတို့၌ - စုံမက် -မြတ်နိုး - တွယ်တာ - ခြင်း။ (၁) ယော ပုဂ္ဂလော ဂိဟိ ဝါ အတ္တနော ပုတ္တဓီတာဒိကေ, ---- အယံ သတ္တကေလာယနော နာမ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၂။ (န) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တကေဠာယနမနသိကာရယုတ္တ (တိ) [သတ္တကေလာယန + မနသိကာရ + ယုတ္တ] သတ္တဝါတို့၌-စုံမက်-မြတ်နိုး-တွယ်တာ-ခြင်းကို ပြုသောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းနှင့် ယှဉ်သော။ "သုခိတာ ဟောန္တု"တိအာဒိဝသေန သတ္တကေလာယနမနသိကာရယုတ္တတ္တာ,---- ဥပေက္ခာ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၁၀။ သတ္တကေလာယနံ သတ္တေသု မမာယနံ မမတ္တကရဏံ၊ တထာ မနသိကာရေန ယောဂေါ သတ္တကေလာယနမနသိကာရယုတ္တတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၇၄-၅။

သတ္တကောဋ္ဌာသ (ပု) [သတ္တ + ကောဋ္ဌာသ] ခုနစ်ခုသော-အဘို့-အစု၊ ခုနစ်ဘို့၊ ခုနစ်စု။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တကောဋ္ဌာသိက (တိ) [သတ္တကောဋ္ဌာသ + ဏိက] ခုနစ်ပါးသော အဘို့အစု ရှိသော။ ယော စ ဘဂဝတာ----သီလသမာဓိပညာယသင်္ဂဟော သတ္တကောဋ္ဌာသိကော---- ဓမ္မော ဒေသိတော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၂။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၁။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၁)။

သတ္တက္ခတ္တုံ (ဗျ) [သတ္တ + သကိံ။ သကိံ-သဒ္ဒါကို က္ခတ္တုံ-ပြု။ ကစ္စည်း။ ၆၄၆။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၂၈၄။ သတ္တ + က္ခတ္တုံ။ ရူ။ ၄၁၉။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၂၈၂။ နိရုတ္တိ။ ၅၁၃။ သဒ္ဒကတွဲသ်-သံ။ သတ္တက္ခတ္တော-အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ခုနစ်ကြိမ်-ခါ။ (၂) ခုနစ်ခုသော-ဝေဘန်ခြင်း-အပြား-အားဖြင့်။ (၁) ဥပသင်္ကမိတွာ ကနိဋ္ဌံ ဣသိံ သတ္တက္ခတ္တုံ ဘောဂေဟိ ပရိက္ခိပိတွာ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၂၀။ သတ္တက္ခတ္တုံ (သံ၊ ၁။ ၉၂-၃) နှင့် သတ္တဝါရေ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၈။ သတ္တက္ခတ္တုံ(သံ၊၁။၃၅၂)နှင့်.သတ္တဝါရေ၊ သတ္တသု အတ္တဘာဝေသုတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၉။ သတ္တက္ခတ္တုံ ဘောဂေဟိ ပရိက္ခိပိတွာ (ဥဒါန။ ၈၇) တိ သတ္တဝါရေ အတ္တနော သရီရဘောဂေဟိ ဘဂဝတော ကာယံ ပရိဝါရေတွာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၈၉။ သတ္တက္ခတ္တုံ ပကမ္ပထာ (စရိယာ။ ၃၉၆) တိ ---- သတ္တဝါရံ အကမ္ပိတ္ထ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။၁၀၃။(၂) သဟဿက္ခတ္တုံ အတ္တာနံ၊ နိမ္မိနိတွာန ပန္ထကော။ ဧကက္ခတ္တုံ၊ ဒွိက္ခတ္တုံ ဣစ္စေဝမာဒိ။ တတ္ထ သဟဿက္ခတ္တုန္တိ သဟဿဓာ အတ္တာနံ နိမ္မိနိတွာတိ သမ္ဗန္ဓော။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၂၈၃။

သတ္တက္ခတ္တုပရမ (တိ) [သတ္တက္ခတ္တုံ + ပရမ] ခုနစ်-ကြိမ်-ခါ-ပဋိသန္ဓေ-ယူ-နေ-ခြင်း အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ သတ္တက္ခတ္တုပရမသောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်၊ လူ့ပြည်, နတ်ပြည် အရောအားဖြင့် ခုနစ်ကြိမ် ပဋိသန္ဓေ ယူခြင်း အတိုင်းအရှည်ရှိသော (သောတာပန်)။ (ဗား၊

သျ။) ကတမော စ ပုဂ္ဂလော သတ္တကၠတ္တုပရမော ---- သတ္တကၡတ္တုံ ဒေဝေ စ မာနုသေ စ သန္ဓာဝိတွာ သံသရိတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော သတ္တကၠတ္တုပရမော။ အဘိ၊ ပု။ ၁၁၉။ သတ္တကၠတ္တုပရမနိဒ္ဒေသေ သတ္တကၠတ္တုန္တိ သတ္တဝါရေ၊ သတ္တကၠတ္တုပရမာ ဘဝူပပတ္တိ အတ္တဘာဝဂ္ဂဟဏံ အဿ, တတော ပရမံ အဋ္ဌမံ ဘဝံ နာဒိယတီတိ သတ္တကၠတ္တုပရမော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၅။ သတ္တုကၠတ္တုပရမဿာ (ပဋိသံ။ ၁၆၀) တိ သတ္တကၡတ္တုံ ပရမာ သတ္တဝါရပရမာ ဘဝူပပတ္တိ အတ္တဘာဝဂ္ဂဟဏံ အဿ, တတော ပရံ အဋ္ဌမံ ဘဝံ နာဒိယတီတိ သတ္တကၠတ္တုပရမော။ တဿ သတ္တကၠတ္တုပရမဿ သောတာပန္နဿ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၇။ သတ္တကၠတ္တုပရမော (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၅၂) တိ သတ္တကၡတ္တုံ ပရမာ ဘဝူပပတ္တိ အတ္တဘာဝဂ္ဂဟဏံ၊ တတော ပရံ အဋ္ဌမံ ဘဝံ နာဒိယတီတိ သတ္တကၠတ္တုပရမော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၃၀-၁။ ပဟီနာပါယဂမနော သတ္တကၠတ္တုပရမော သောတာပန္နော နာမ။ သင်္ဂဟ။ ၁၆၄။ သတ္တကၡတ္တုံ သတ္တသု ဝါရေသု ကာမသုဂတိယံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏံ ပရမံ ဧတဿာတိ သတ္တကၠတ္တုပရမော။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၇၆။ သတ္တကၡတ္တုံ ပရမံ ဧတဿာတိ အယံ ပိဏ္ဍတ္ထော။ သတ္တကၠတ္တုန္တိ ဣဒံ ပန ဝါရတ္ထအဗျယတဒ္ဓိတပဒွယံ ဘုမ္မဗဟုဝစနန္တ- ပဒန္တိ ဒဿေန္တော " သတ္တသု ဝါရေသူ " တိ အာဟ။ ကာမ ॥ ပ ॥ ဂ္ဂဟဏန္တိ ဣဒံ ပန ပရမသရူပဒဿနံ။ ပရမန္တိ စ ပမာဏန္တိ အတ္ထော။ အယံ ပန ယောဇနာ-- ယဿ ဧတဿ မုဒိန္ဒြိယဿ သောတာပန္နဿ သတ္တကၡတ္တုံ သတ္တသု ဝါရေသု ပရမံ ပမာဏံ ကာမသုဂတိယံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏံ အတ္ထိ၊ တဿာ သော သောတာပန္နော သတ္တကၠတ္တု- ပရမောနာမာတိ။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၂။ ၅၆၇။

သတ္တက္ခိပဋလ (န) [သတ္တ + အက္ခိပဋလ] ခုနစ်ထပ်သော မျက်လွှာ၊ မျက်လွှာ ၇-ထပ်။ သတ္တသု ပိစုပဋလေသု အာသိတ္တတေလံ ပိစုပဋလာနိ ဝိယ သတ္တက္ခိပဋလာနိ ဗျာပေတွာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၅။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၆။ (-မူလဋီ၊ ၁။ ၁၄၅)။

သတ္တခါဒနဝေဓ (ပု) [သတ္တ + ခါဒန + ဝေဓ] သတ္တဝါကို-ဖြတ်-ဖောက်ထွင်း-သတ်-ကြောင်း-ဖြစ်သော လက်နက်။ ဓာပေါတိ သတ္တခါဒနဝေဓော။ ဝဇီရ။ ၃၄၈။

သတ္တဂဗ္ဘန္တရဒွါရကောဋ္ဌကသီသ (န) [သတ္တ + ဂဗ္ဘ + အန္တရ + ဒွါရကောဋ္ဌက + သီသ] ၇-ခုသော တိုက်ခန်းအတွင်း၌- ဖြစ် - ရှိ - သော တံခါးမုခ်ကို အဦးပြုခြင်း။ သတ္တဒွါရကောဋ္ဌက-ကြည့်။

သတ္တဂ (ဂ္ဂ) ဟဏ (န) [သတ္တ + ဂဟဏ] (၁) သတ္တဝါဟု ယူခြင်း။ (၂) သတ္တ-သဒ္ဒါ။ (၁) သတ္တဂဟဏဿ ဝါ ကာရဏဘာဝတော ဝေါဟာရဝသေန ဝုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၇။ (-မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၅)။ (၂) ဥပရိ ယာဝ ဒသကာ ဓမ္မာနံယေဝ ဂဟိတတ္တာ သတ္တဂ္ဂဟဏေန ဓမ္မဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၂။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၅)။

သတ္တဂါ (ဂ္ဂါ) ဟ (ပု) [သတ္တ + ဂါဟ] သတ္တဝါဟု ယူခြင်း။ သန္တာနဝသေန ဟိ ဝတ္တမာနေသု ခန္ဓေသု ယနဝိနိဗ္ဘောဂါဘာဝေန သတ္တဂါဟော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၂။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၆၄)။

သတ္တယန္န (ထီ၊ ပု) [သတ္တ + ယန္န] သတ္တဝါ အပေါင်း။ သတ္တနိကာယ-ကြည့်။

သတ္တင်္ဂ (တိ) [သတ္တ + အင်္ဂ။ သပ္တာင်္ဂ-သံ။ သတ္တံဂ-ပြာ။] (၁) ၇-ပါးသော အစိတ် အပိုင်း အင်္ဂါရှိသော (ညောင်စောင်း)။ (နု) (၂) (က) ၇-ပါး သော-အစိတ်-အင်္ဂါ၊ အင်္ဂါ ၇-ပါး။ (ခ) ၇-ပါးသော မဂ္ဂင်၊ မဂ္ဂင် ၇-ပါး။ (၁) သတ္တင်္ဂေ ဥပပန္နော ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၉၄။ သတ္တင်္ဂေ နာမ တီသု ဒိသာသု အပဿယံ ကတွာ ကတမဉ္စော။ ဝိ၊ ဋ၊၄။၅၉။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၀၇။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၄၂၆)။ (နု) (၂) (က) အာဒိသဒ္ဒေန " အနတ္တာယ ပရိသက္ကနံ, ----သံယဿ အဝဏ္ဏာဉာဏန"န္တိ အဝသေသံ သတ္တင်္ဂံ သင်္ဂဏှာတိ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၄၂၀။ (ခ) သဟဇာတာနိ သတ္တင်္ဂါနိ ဝိရာဂံ ဂစ္ဆန္တီတိ ဝိရာဂေါ မဂ္ဂေါ။ ပဋိသံ။ ၃၂၅။ သဟဇာတာနီတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိသဟဇာတာနိ သမ္မာသင်္ကပ္ပါဒီနိ သတ္တမဂ္ဂင်္ဂါနိ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၁၂။

သတ္တင်္ဂဝိကလ (တိ) [သတ္တင်္ဂ + ဝိကလ] အင်္ဂါ ၇-ပါး ချို့တဲ့သော၊ ၇-ပါးသော-အစိတ်-အင်္ဂါ-ဖြင့်-ချို့တဲ့သော။ နနု စ အင်္ဂါနိ သမုဒိတာနိ မဂ္ဂေါ အန္တမသော သတ္တင်္ဂ-ဝိကလဿ အရိယမဂ္ဂဿ အဘာဝတော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၇၀။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၇။

သတ္တင်္ဂသမန္နာဂတ (တိ) [သတ္တင်္ဂ + သမန္နာဂတ] အင်္ဂါ ၇-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော။ သတ္တင်္ဂသမန္နာဂတဿ အာစရိယဿ သန္တိကေ ပဋ္ဌသန္ဓိကံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၉၃။

သတ္တင်္ဂိက (တိ) [သတ္တင်္ဂ + ဣက] အင်္ဂါ ၇-ပါး ရှိသော၊ ၇-ပါးသော အင်္ဂါရှိသော။ ဇဝံ လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ အဋ္ဌင်္ဂိကော ဝါ သတ္တင်္ဂိကော ဝါ ဟောတိ။ မ၊ ဋ၊ ၄။ ၂၄၈။ (-မ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၁၂။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၇၀။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၃၄)။

သတ္တင်္ဂုလ (နု) [သတ္တ + အင်္ဂုလ] ၇-လက်သစ်၊ လက် ၇-သစ်။ ပါသကဖလကံ သတ္တင်္ဂုလံ ဝါ အဋ္ဌင်္ဂုလံ ဝါ ဩဂါဟေတွာ အပ္ပေတုံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၇၇။ (-ဝဇိရ။ ၅၂၄)။

သတ္တင်္ဂုလပ္ပမာဏ (တိ) [သတ္တင်္ဂုလ + ပမာဏ] ၇-လက်သစ် ပမာဏရှိသော၊ လက် ၇-သစ်-အတိုင်း အရှည်-ပမာဏ-ရှိသော။ သဏ္ဌာနတော သတ္တင်္ဂုလပ္ပမာဏံ အဗန္ဓနံ ကာဠုဝစ္ဆကဗီဇှာသဏ္ဌာနံ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၄၉။(-ခုဒ္ဒက၊ ဋ။ ၄၃)။

သတ္တစိတ္တက္ခဏာဝသိဋ္ဌာယုက (တိ) [သတ္တ + စိတ္တက္ခဏ + အဝသိဋ္ဌ + အာယု + က] စိတ္တက္ခဏ ၇-ချက် အသက်ကြွင်း ရှိသော။ နဝ စိတ္တက္ခဏာ အတီတာတိ သတ္တစိတ္တက္ခဏာဝသိဋ္ဌာယုကေ ဂတိနိမိတ္တေ ပဋိသန္ဓိယာ ပဝတ္တတ္တာ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂၁၃။

သတ္တစိတ္တပရမ (တိ) [သတ္တစိတ္တ + ပရမ] ၇-ချက်သော စိတ် (စိတ္တက္ခဏ ၇-ချက်) အတိုင်း အရှည်ရှိသော။ သတ္တစိတ္တပရမာ စ ဇောကောဝဋ္ဋနဝီထိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၅။

သတ္တဇန္န (တိ) [သတ္တ + ဇန္နာ + အ] ဆံကျစ် ၇-ထုံး ရှိသော။ တဋ္ဌ သတ္တဇန္နော လုဒ္ဒေါ၊ ကဋ္ဌာရော ပုရိသာဒကော။ ဇာ၊ ၁။ ၃၉၄။ သတ္တဟိ ဇန္နာဟိ သမန္နာဂတော လုဒ္ဒကော။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၉၅။

သတ္တဇန (ပု) [သတ္တ + ဇန] အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်၊ ၇-ယောက်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်။ စတုမဂ္ဂဟေဋ္ဌိမဖလသတ္တယဿ ပန ဝသေန တံသမင်္ဂီတာသာမညေန န သတ္တဇနတော ဥဒ္ဓံ။ သီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၂။

သတ္တဇာတိက (တိ) [သတ္တ + ဇာတိ + က] သတ္တဝါ အပေါင်း။ အဂ္ဂါဂါရမေဝ အာဒိတ္တံ၊ န တတ္ထ ဝသနကော သတ္တဇာတိကော။ ဝဇိရ၊ ၄၁၃။

သတ္တဇီဝ (ပု) [သတ္တ + ဇီဝ] (၁) သတ္တဝါတို့ကို- ကုန်သွယ်- ရောင်းဝယ် ဖောက်ကား- ခြင်း။ (၂) သတ္တဝါ ကုန်သည်၊ သတ္တဝါတို့ကို- ကုန်သွယ်-ရောင်းဝယ်-ဖောက်ကား-သော၊ သူ။ (၃) တိတ္ထိတို့သည် ကြံဆအပ်သော (သတ္တဇီဝ) - သတ္တဝါ - အသက် - လိပ်ပြာ- ဝိညာဉ်။ (၁) ယော ဘိက္ခာစရိယဝံသံ ဟရိတွာ သတ္တဇီဝကသိကမ္မဝဏိဇ္ဇာဒီဟိ ဇီဝိတံ ကပ္ပေတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၂။ (၂) သတ္တဇီဝေါ သတ္တဝါဏိဇကော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၆။ (၃) " ကောစိ ဝမ္ဘော " တိ ဣမိနာ သတ္တဇီဝါဒိံ ပဋိက္ခိပတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၂။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄၂။

သတ္တဋ္ဌအစ္ဆရာမတ္တ (တိ) [သတ္တ + အဋ္ဌ + အစ္ဆရာ + မတ္တာ] လက်ဖျစ်-လက်ဖျောက်- ၇-ချက်, ၈-ချက် အတိုင်းအရှိသော (ခဏ)။ သတ္တဋ္ဌအစ္ဆရာမတ္တံ ဈာနံ ဌပေတုံ န သက္ကောတိ။သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၃။ သတ္တဋ္ဌအစ္ဆရာ- မတ္တန္တိ သတ္တဋ္ဌအစ္ဆရာမတ္တံ ခဏံ ဈာနံ ဌပေတုံ န သက္ကောတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၉။

သတ္တဋ္ဌဂါမ (ပု) [သတ္တဋ္ဌ + ဂါမ] ၇-ရွာ, ၈-ရွာ။ တဒါ ကိရ တတ္ထ သတ္တဋ္ဌဂါမေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၄။

သတ္တဋ္ဌင်္ဂ (န) [သတ္တဋ္ဌ + အာဒိ + အင်္ဂ။ အာဒိ-သဒ္ဒါကြေ။] ၇-ပါး, ၈-ပါး အစရှိသော အင်္ဂါ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တဋ္ဌင်္ဂပရိဏာမ (ပု) [သတ္တဋ္ဌင်္ဂ + ပရိဏာမ] ၇-ပါး, ၈-ပါး အစရှိသော အင်္ဂါတို့၏ ဖောက်ပြန် - ပြောင်းလွဲ - ခြင်း။ သတ္တဋ္ဌင်္ဂပရိဏာမံ၊ နိမိတ္တံ ပဋိပဒါ ပတိ။ သတ္တဋ္ဌင်္ဂပရိဏာမန္တိ သော ပနေသ မဂ္ဂေါ အဋ္ဌင်္ဂိကောပိ ဟောတိ သတ္တင်္ဂိကောပိ။ ---- ဇဝံ သတ္တအဋ္ဌာဒီနံ အင်္ဂါနံ ပရိဏာမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဘိ ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၀။ သတ္တအဋ္ဌာဒီနန္တိ အင်္ဂါနန္တိ သတ္တဋ္ဌင်္ဂါနီတိ အာဒိ-သဒ္ဒေသ လောပေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၁၅။

သတ္တဋ္ဌဇန (ပု) [သတ္တဋ္ဌ + ဇန] လူ ၇- ယောက်, ၈-ယောက်၊ ၇-ယောက်, ၈-ယောက် သော လူ။ ဇာဝိသတ္တဋ္ဌာပိ---- ဒါနသာလံ ဂန္တွာ ဩတရိတွာ သတ္တဋ္ဌဇနာနံ သဟတ္ထေန ဒါနံ ဒတွာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၇။

သတ္တဋ္ဌဇဝနဝါရမတ္တ (တိ) [သတ္တဋ္ဌ + ဇဝန + ဝါရ + မတ္တာ] ကာမာဝစရဇော ၇-ကြိမ်, ၈-ကြိမ် အတိုင်းအရှည် ရှိသော၊ ၇-ကြိမ်, ၈-ကြိမ်သော (ကာမာဝစရ) ဇော တို့၏ အလှည့် အတိုင်းအရှည် ရှိသော။ သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နံ နာမ သတ္တဋ္ဌဇဝနဝါရမတ္တံ သဘာဂသန္တတိဝသေန ပဝတ္တိတွာ နိရုဇ္ဈနကံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉။ (-ဝဇိရ၊ ၁၅၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၄-၅)။

သတ္တဋ္ဌဒိဝသ (ပု) [သတ္တဋ္ဌ + ဒိဝသ] ၇-ရက်, ၈-ရက်။ ကာဠုဒါယိတ္ထေရဿ အာဂတ- ဒိဝသတော သတ္တဋ္ဌဒိဝသာ ဝီတိဝတ္တာ။

အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၅။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၂)။

သတ္တဌဒိဝသစ္စယ (ပု) [သတ္တဌဒိဝသ + အစ္စယ] ၇-ရက်, ၈-ရက်-လွန်-ကျော်လွန်-ခြင်း။ ဣသယော ---- သတ္တဌဒိဝသစ္စယေန အာစရိယံ အာပုစ္ဆိတွာ တတ္ထေဝ အဂမံသု။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၇၉။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၃)။

သတ္တဌဘာဝ (ပု) [သတ္တဌ + ဘာဝ] ၇-ခု, ၈-ခုသော ဘာဝ၊ ၇-ဘာဝ, ၈-ဘာဝ။ ဇာတိဿရဿပိ သတ္တဌဘာဝေ သုခိတဘာဝံ ပဿန္တဿ ဧဝံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၇။

သတ္တဌမာသ (ပု) [သတ္တဌ + မာသ] ၇-လ, ၈-လ။ ဘဂဝါပိ သတ္တဌမာသေ ဝီတိနာမေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၂။

သတ္တဌယောဇန (နု) [သတ္တဌ + ယောဇန] ၇-ယူဇနာ, ၈-ယူဇနာ။ ဧကေစ္စော ----- ဒိဝသေန သတ္တဌယောဇနာနိ ဂစ္ဆတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၄။

သတ္တဌယောဇနသတ (တိ) [သတ္တဌယောဇန+ သတ] ယူဇနာ ၇-ရာ, ၈-ရာရှိသော (အရပ်)။ တသ္မိံ သုပဏ္ဏဝါတံ ဒဿေတုံ အာရဒ္ဓေ သတ္တဌယောဇနသတံ ဌာနံ နပ္ပဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၈။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၂။

သတ္တဌရတနုဗ္ဗေဓ (တိ) [သတ္တဌ + ရတန + ဥဗ္ဗေဓ။ သတ္တဌရတန + ဥဗ္ဗေဓ] ၇-တောင်, ၈-တောင် အစောက် ရှိသော၊ ၇-တောင်, ၈-တောင် မြင့်သော။ သတ္တဌရတနုဗ္ဗေဓေ ဝဠရုက္ခာဒီနံ ခန္ဓပ္ပဒေသေ ဃံသိတဌာနံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၃။

သတ္တဌဝဿကာလ (ပု) [သတ္တဌ + ဝဿ + ကာလ] ၇-နှစ်, ၈-နှစ် အရွယ်၊ ၇-နှစ်, ၈-နှစ် ရှိသော- အခါ- ကာလ။ ကုမာရော သတ္တဌဝဿကာလေယေဝ ရာဇင်္ဂဏေ ကုက္ကုရေ့ ယုဇ္ဈာပေသိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂၅။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၆၈။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၆၁)။

သတ္တဌဝဿိက (တိ) [သတ္တဌဝဿ + ဣက] ၇-နှစ်, ၈-နှစ်ရှိသော (အမှုသစ်)။ (၇-နှစ်, ၈-နှစ်တိုင်တိုင်။ ဝိ၊ ၄။ သျှ၊ စံ။) အဒ္ဒသာယောဂေ ကမ္မံ ဩလောကေတွာ သတ္တဌဝဿိကံ နဝကမ္မံ ဒါတုံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၂၅။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၉၃။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၈၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၂၀)။

သတ္တဌဝဿိကကာလ (ပု) [သတ္တဌဝဿိက + ကာလ] သတ္တဌဝဿကာလ - ကြည့်။ ဗောဓိသတ္တဿ ကိရ သတ္တဌဝဿိကကာလေ ရာဇာ အမစ္စေ ပုစ္ဆိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၄။

သတ္တဌဝဿုဒ္ဒေသိကကာလ (ပု) [သတ္တဌဝဿ + ဥဒ္ဒေသိက + ကာလ] ၇-နှစ်, ၈-နှစ်ရွယ် ရှိသော-အခါ-ကာလ၊ ၇-နှစ်, ၈-နှစ်ရွယ်ရှိပြီဟု ညွှန်ပြထိုက်သော-အခါ-ကာလ။ ယဒါ သတ္တဌဝဿုဒ္ဒေသိကကာလေ အညာဟိ ဒါရိကာဟိ သဒ္ဓိံ ရထိကာယ ကီဠနသမတ္ထာ အဟောသိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၆၂။

သတ္တဌဝိဒတ္ထိမတ္တ (တိ) [သတ္တဌ + ဝိဒတ္ထိ + မတ္တာ] ၇-ထွာ, ၈-ထွာ အတိုင်းအရှည် ရှိသော။ အာစရိယမေန နာမ ပကတိဟတ္ထေန နဝဝိဒတ္ထိပမာဏံ၊ ဝိယာယ ပန အာရောပိတာယ သတ္တဌဝိဒတ္ထိမတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၇၁။

သတ္တဌသဟဿဋ္ဌနက (တိ) [သတ္တဌ + သဟဿ + အဋ္ဌနက] အသပြာ ၇-ထောင်,

၈-ထောင် အဘိုးထိုက်တန်သော။ ဗြာဟ္မဏော ဇတ္တကမ္ပိ ဒတွာ အတုဋ္ဌော ပုန သတ္တဂုဏ-သဟဿဂ္ဃနကေ အနေကရတ္တကမ္ဗလေ စ ---- အဒါသိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၆၇။

သတ္တဂုဏဟတ္ထ (တိ) [သတ္တဂုဏ + ဟတ္ထ] ၇-တောင်, ၈-တောင် ရှိသော။ အမုယောဂေါ ပန ယသ္မာ သတ္တဂုဏဟတ္ထော ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၄။ ၈၄။

သတ္တဋ္ဌာန (တိ) [သတ္တ + ဋ္ဌာန] (၁) ၇-ပါး သော-တည်ရာ-ဌာန-ရှိသော၊ ၇-ပါးသော အရာသို့ ရောက်သော (ဥတ္တိဒုတိယက်)။ (-သတ္တဋ္ဌာန သရုပ်ကို ဝိ၊ ၅။ ၃၈၆-ကြည့်။) (န) (၂) သတ္တဋ္ဌာန သုတ်။ (၁) ဥတ္တိဒုတိယံ သတ္တဋ္ဌာနံ၊ စတုတ္ထာ သတ္တဋ္ဌာနိကာ။ ဝိ၊ ၅။ ၃၈၉။ ဝိ၊ ၅။ ၃၈၄။ ဝိ၊ ဋ၊ ၄။ ၂၅၉။ (န) (၂) သတ္တဋ္ဌာနံ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ပဥ္စမဟာလိ အာဒိတ္တာ။ သံ၊ ၂။ ၆၀။ သံယုတ္တနိကာယ၊ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ္တ ပါဠိ၊ (၆) ၁-ဝဂ်၊ ၅-သုတ်။ သံ၊ ၂။ ၅၀-၄။

သတ္တဋ္ဌာနကုသလ (တိ) [သတ္တဋ္ဌာန + ကုသလ] ၇-ပါးသော-အရာ-ဌာန-တို့၌-လိမ္မာ-ကျွမ်းကျင်-သော၊ သူ။ သတ္တဋ္ဌာနကုသလော (သံ၊ ၂။ ၅၀) တိ သတ္တသု ဩကာသေသု ဆေကော။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၅၅။ သတ္တသု ဩကာသေသူတိ ရူပပဇာနနာဒီသု သတ္တသု ဩကာသေသု။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၆။ (၇-ပါးသော အရာဌာနဟူသည်- (၁) ခန္ဓာ ၅-ပါးကိုသိခြင်း။ (၂) ခန္ဓာ ၅-ပါး၏ ဖြစ်ကြောင်းကို သိခြင်း။ (၃) ခန္ဓာ ၅-ပါး၏ ချုပ်ရာကိုသိခြင်း။ (၄) ခန္ဓာ ၅-ပါး ချုပ်ရာသို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကို သိခြင်း။ (၅) ခန္ဓာ ၅-ပါး၏ သာယာဖွယ်ကို သိခြင်း။ (၆) ခန္ဓာ ၅-ပါး၏ အပြစ်ကိုသိခြင်း။ (၇) ခန္ဓာ ၅-ပါးမှ လွတ်မြောက်ရာကိုသိခြင်း တို့ဖြစ်သည်။ သံ၊ ၂။ ၅၀-၄။)

သတ္တဋ္ဌာနကောသလ္လပ (ပ္ပ) ဝတ္တိ (ထီ) [သတ္တဋ္ဌာန + ကောသလ္လ + ပဝတ္တိ] ၇-ပါးသော-အရာ-ဌာန-တို့၌ လိမ္မာသော သူ၏ အဖြစ်ဟူသော ဉာဏ်၏ ဖြစ်ခြင်း။ ဧဝမေတ္တ ပဥ္စန္နံ ခန္ဓာနံ ဝသေန သတ္တဋ္ဌာန-ကောသလ္လပဝတ္တိယာ ပဘေဒေန ဝိဘဇိတ္တာ " တိပရိဝဋ္ဋပရိက္ခိ " တိ ဒဿေတိ ဓမ္မရာဇာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၆။

သတ္တဋ္ဌာနိက (တိ) [သတ္တဋ္ဌာန + ဣက] (၁) ၇-ပါးသော-တည်ရာ-ဌာန-ရှိသော၊ ၇-ပါး သောအရာသို့ ရောက်သော (ဥတ္တိစတုတ္ထက်)။ (သတ္တဋ္ဌာန သရုပ်ကို ဝိ၊ ၅။ ၃၈၄-ကြည့်)။ (၂) ၇-ပါးသော ဌာန၌ဖြစ်သော၊ ၇-ပါးသော ဌာန ရှိသော (သတိ, သမ္ဗဇဉ်)။ (သတ္တဋ္ဌာန သရုပ်ကို ဒီ၊ ၁။ ၆၇။ ဒီ၊ ၂။ ၂၇၃။ မ၊ ၁။ ၇၂-တို့ကြည့်)။ (၁) စတုတ္ထာ သတ္တဋ္ဌာနိကာ။ ဝိ၊ ၅။ ၃၈၉။ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မံ သတ္တဋ္ဌာနာနိ ဂစ္ဆတီတိ ဧဝံ သတ္တဋ္ဌာနိကမေဝ ဥတ္တိ-စတုတ္ထကမ္မံ ပညတ္တံ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၆၆။ (၂) သတိသမ္ဗဇညာယာတိ သတ္တဋ္ဌာနိကာယ သတိသမ္ဗဇညာယ အတ္ထာယ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၈၆။ သတ္တဋ္ဌာနိကာယာတိ "အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေ သမ္ပဇာနကာရီ ဟောတိ "တိအာဒိနာ ဝုတ္တာယ သတ္တဋ္ဌာနိကာယ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၁၉။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၉၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၀၄)။

သတ္တဋ္ဌာနိယ (တိ) [သတ္တဋ္ဌာန + ဣယ] သတ္တဋ္ဌာနိက - ကြည့်။ သမ္ပဇာနောတိ သတ္တဋ္ဌာနိယဿ စတုဗ္ဗိဓဿပိ သမ္ပဇညဿ ဝသေန သမ္ပဇာနော။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ။ ၁၆၅။

သတ္တတထာဂတ (ပု) [သတ္တ + တထာဂတ]

သတ္တဝါ ဟုဆိုအပ်သော တထာဂတ။ (ဤကဲ့သို့ အနက်တူ ပရိယာယ်သဒ္ဒါ ၂-ခု တွေလာလျှင် ပြည်ဆရာတော် ဤသို့ အနက်ပေးတော်မူသည်။) ယေန ရူပေနာတိ သတ္တတထာဂတေ ဝုတ္တရူပံ သဗ္ဗညုတတထာဂတေ ပဋိက္ခိပိတုံ " တံ ရူပ "န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၉။

သတ္တတန္တိ (တိ) [သတ္တ + တန္တိ] စောင်းကြိုး-စောင်းညို့-၇-ချောင်း-ခု-ရှိသော။ သတ္တတန္တိံ သုမဓုရံ ရာမဏေယျံ အဝါစယိံ။ ဝိမာန။ ၃၉။ ဇာ၊ ၁။ ၆၈။ အဟံ ဒေဝရာဇ မုသိလံ နာမ အန္တေဝါသိကံ သတ္တန္နံ တန္တီနံ အတ္ထိတာယ ဆဇ္ဇာဒိသတ္တဝိဓသရဒီပနတော စ သတ္တတန္တိံ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၇။ (-ဇာ၊ ၂။ ၁၆၉။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၆၄)။

သတ္တတာလ (တိ) [သတ္တ + တာလ] (၁) ထန်း ၇-ဆင့်ရှိသော။ (န) (၂) ထန်း ၇-ဆင့်။ (၁) သတ္တတာလံ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ အညံ သတ္တတာလမ္ပိ အစ္စိံ အဘိနိမ္မိနိတွာ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၂။ (-မ၊ ၁။ ၂၄၅။ အံ၊ ၂။ ၄၇၅)။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တတာလပ္ပမာဏ (တိ) [သတ္တတာလ + ပမာဏ] ထန်း ၇-ဆင့်-အတိုင်း အရှည်-ပမာဏ-ရှိသော (အရပ်)။ ဧတေနုပါယေန သတ္တတာလပ္ပမာဏံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၇။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၃။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၃)။

သတ္တတိံသ[1] (ထီ) [သတ္တ + တိံသံ-တိံသ] သုံးဆယ့်ခုနစ်။ (၃၇-ပါး, ၃၇-ခု, ၃၇-ယောက် စသည်)။ သဗ္ဗေပိ တထာဂတာ သတ္တတိံသ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေ ဒေသေန္တိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၃၁။ တေသု သတ္တတိံသ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ ဝိဘတ္တာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄)။

သတ္တတိံသ[2] (တိ) [သတ္တတိံသ + အ (ပူရဏတ္ထ) မောဂ်၊ ၄။ ၅၁-သုတ်ကြည့်။] ၃၇-ခုမြောက်။ သတ္တတိံသေ ကပ္ပတော ကပ္ပေ၊ ဧကော ဧကိဿရော အဟု။ အပ၊ ၁။ ၂၂၃။ (-၂၂၂)။

သတ္တတိံသတိမ (တိ) [သတ္တတိံသတိ + မ] ၃၇-ခုမြောက်၊ ၃၇-ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်း။ မန္ဒာရဝပုပ္ဖိယဝဂ္ဂေါ သတ္တတိံသတိမော။ အပ၊ ၁။ ၃၃၄။

သတ္တတိံသပဘေဒ (ပု) [သတ္တတိံသ + ပဘေဒ] ၃၇ (သုံးဆယ့် ခုနစ်) ပါး အပြား။ သတ္တတိံသပဘေဒတော ကထန္တိ အာဟ " သကိစ္စနိပ္ဖာဒနတော "တိအာဒိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၉၃။

သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယ (တိ) [သတ္တတိံသ + ဗောဓိပက္ခိယ] ၃၇-ပါးသော ဗောဓိပက္ခိယ တရား၊ ဗောဓိပက္ခိယ တရား ၃၇-ပါး။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မ (ပု) [သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယ + ဓမ္မ] ၃၇-ပါးသော ဗောဓိပက္ခိယ တရား၊ ဗောဓိပက္ခိယ တရား ၃၇-ပါး။ အဘိဓမ္မေတိ ဝိသိဋ္ဌေ ဓမ္မေ၊ ဣမေသု သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေသူတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၀။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀)။

သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယနိဿိတ (တိ) [သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယ + နိဿိတ]

၃၇-ပါးသော ဗောဓိပက္ခိယတရားကို မှီသော။ သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယနိဿိတံ စတုဗ္ဗိဓံ ဝစီသုစရိတမေဝ သိက္ခေယျ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၉၆။

သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဘေဒ (တိ) [သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယ + ဘေဒ] ဗောဓိပက္ခိယ တရား ၃၇-ပါးအပြားရှိသော။ အပရဘာဂေ စ သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယ-ဘေဒေန ဓမ္မေန အရဟန္တော ဗုဒ္ဓပစ္စေက-ဗုဒ္ဓသာဝကာ နိဗ္ဗာနံ ပတ္တာ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၀၃။

သတ္တတိံသသတ (န) [သတ္တတိံသ + သတ] ၁၃၇-ခု(တစ်ရာ သုံးဆယ့်ခုနစ်ခု)။ ထောကေန အပရိပူရံ သတ္တတိံသသတံ ဟောတိ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၄၀။

သတ္တတိံသသဟဿ (န) [သတ္တတိံသ + သဟဿ] ၃၇၀၀၀ (သုံးသောင်း ခုနစ်ထောင်) သတ္တတိံသသဟဿာနိ၊ နာရိယော သမလင်္ကတာ။ ဗုဒ္ဓံ၊ ၃၃၅။

သတ္တတိံသာဓိကသတပရိမာဏ (တိ) [သတ္တတိံသ +အဓိက +သတ +ပရိမာဏ] ၁၃၇ (တစ်ရာ သုံးဆယ့် ခုနစ်) ခု အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ သုံးဆယ့်ခုနစ်ခု အပိုအလွန်ရှိသည့် တစ်ရာ အတိုင်းအရှည် - ပမာဏ - ရှိသော။ သတ္တတိံသာဓိကသတပရိမာဏံ ဘာဏဝါရတော ဇဝံ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၄၀။

သတ္တတိ (ထီ) [ဒသ + ယော - သတ္တတိ။ ကစ္စည်း။ ၃၈၉။ ရူ။ ၄၁၃-၄။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၈၂၄။ သတ္တ ဒသတော ပရိမာဏံ အဿာတိ သတ္တတိ။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။ သပ္တတိ-သံ။ သတ္တရိ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ၇၀ - ခုနစ်ဆယ်၊ ၇-ကျိပ်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တတိဒေဝရာဇ (ပု) [သတ္တတိ + ဒေဝရာဇ] ၇-ကျိပ် (ခုနစ်ဆယ်) သော သိကြားနတ်မင်း၊ သိကြား နတ်မင်း ၇-ကျိပ် (ခုနစ်ဆယ်)။ သတ္တတိဒေဝရာဇူနံ၊ မဟေသိတ္တမကာရယိံ။ အပ၊ ၂။ ၁၉၄။

သတ္တတိဘိက္ခုသဟဿ (န) [သတ္တတိ + ဘိက္ခုသဟဿ] ခုနစ် သောင်းသော ရဟန်း၊ ရဟန်း ၇၀၀၀၀ (ခုနစ် သောင်း)။ သတ္တတိဘိက္ခုသဟဿာနံ၊ တတိယော အာသိ သမာဂမော။ ဗုဒ္ဓံ၊ ၃၆၇။

သတ္တတိဝဿသဟဿ (န) [သတ္တတိ + ဝဿသဟဿ] နှစ် - အနှစ် - ၇၀၀၀၀ (ခုနစ် သောင်း)။ သတ္တတိဝဿသဟဿာနိ၊ အာယု တဿ မဟေသိနော။ ဗုဒ္ဓံ၊ ၃၆၈။

သတ္တတိမ (တိ) [သတ္တတိ + မ။ သင်္ချာဒိတော ပုရိမသုတ္တေန မော။ နိရုတ္တိ။ ၅၀၉။ သတ္တတိတမ-သံ။] ၇၀- (ခုနစ်ဆယ်) မြောက်၊ ၇၀-(ခုနစ်ဆယ်) တို့၏ပြည့်ကြောင်း။ သင်္ချာ သတ္တတိမော။ နိရုတ္တိ။ ၅၀၉။

သတ္တဒဿန (န) [သတ္တ + ဒဿန] သတ္တဝါကို-ကြည့်-ရှု-မြင်-ခြင်း။ ရူပဒဿန-မေဝေတ္ထ သတ္တဒဿနန္တိ စဝမာနေတိ အာဒိနာ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၂။

သတ္တဒါသသတ (န) [သတ္တ + ဒါသ + သတ] ကျွန် ယောကျ်ား-၇၀၀ ခုနစ်ရာ)။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တဒါသိသတ (န) [သတ္တ + ဒါသီ + သတ] ကျွန် မိန်းမ-၇၀၀ (ခုနစ် ရာ)။ သတ္တဒါသသတာနိ သတ္တဒါသိသတာနိ သတ္တဓေနုသတာနိ ပဋိယာဒေဟိ။ စရိယာ၊ ဋ။ ၈၅။

သတ္တဒိဋ္ဌိ (ထီ) [သတ္တ + ဒိဋ္ဌိ] သတ္တ=အတ္တ-ဟု စွဲယူသော အယူ၊ သတ္တအယူ= အတ္တအယူ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။ အတ္တဒိဋ္ဌိ-ပုဒ်လည်းကြည့်။

သတ္တဒိဋ္ဌိမလ (န) [သတ္တ + ဒိဋ္ဌိ + မလ] သတ္တဒိဋ္ဌိ ဟူသော အညစ်အကြေး။ (ခုနစ်ပါးသော ဒိဋ္ဌိဟူသောအညစ်အကြေး။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ။ သျှ။) သတ္တအယူ ဟူသော အညစ်အကြေး။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိတိ သပ္ပစ္စယနာမရူပဒဿနံ၊ တံ တံ သတ္တဒိဋ္ဌိမလံ ဝိသောဓေတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၉။

သတ္တဒိဋ္ဌိမလဝိသုဒ္ဓိ (ထီ) [သတ္တဒိဋ္ဌိမလ + ဝိသုဒ္ဓိ] သတ္တဒိဋ္ဌိ အညစ်အကြေးမှ စင်ကြယ်ခြင်း။ သတ္တဒိဋ္ဌိမလဝိသုဒ္ဓိတော နာမရူပပရိစ္ဆေဒေါ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၈၇။

သတ္တဒိဋ္ဌိမလဝိသောဓန (ထီ၊ န) [သတ္တဒိဋ္ဌိမလ + ဝိသောဓန] သတ္တဒိဋ္ဌိ အညစ်အကြေးကို သုတ်သင်ခြင်း။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိတိ နာမရူပါနံ ယထာသဘာဝဒဿနံ သတ္တဒိဋ္ဌိမလဝိသောဓနတော ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၉။ (ဋီကာကျော်။ ၂၆၉-၌ "အတ္တဒိဋ္ဌိမလဝိသောဓနတော" ဟု ရှိသည်။)

သတ္တဒိဋ္ဌိဝက်ဝိဓမန (န) [သတ္တဒိဋ္ဌိ + ဝက် + ဝိဓမန] သတ္တဒိဋ္ဌိ ဟူသော အကောက်ကို- ပယ်ဖျောက်-ဖျက်ဆီး-ခြင်း။ သတ္တဒိဋ္ဌိဝက်ဝိဓမနေန ဒိဋ္ဌိံ ဥဇုံ ကရောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၅။

သတ္တဒိဝသ (ပု၊ န) [သတ္တ + ဒိဝသ] ၇-ရက်၊ (ခုနစ်ရက်)။ သြရေန သတ္တဒိဝသာ။ အပ၊ ၁။ ၅၀။ သြရေန သတ္တဒိဝသာ သတ္တဒိဝသတော သြရဘာဝေ သတ္တဒိဝသေ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၇။ ဧဟိ သတ္တဒိဝသေန ရဇ္ဇံ သမ္ပဋိစ္ဆ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၁။

သတ္တဒိဝသဗ္ဘန္တရ (န) [သတ္တဒိဝသ + အဗ္ဘန္တရ] ၇-ရက် အတွင်း။ သတ္တဒိဝသဗ္ဘန္တရေ ပတ္တဗ္ဗမဂ္ဂဖလတော ပရိဟီနတ္တာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၁။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၉)။

သတ္တဒိဝသမတ္တက (ပု) [သတ္တဒိဝသ + မတ္တက] ၇-ရက် အထက်။ ဘန္တေ ယော တုမှေဟိ ဣတော သတ္တဒိဝသမတ္တကေ ဘိက္ခု စေတဒဂ္ဂေ ဌပိတော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၈။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၆၉)။

သတ္တဒိဝသာတိက္ကမ (ပု) [သတ္တဒိဝသ + အတိက္ကမ] ၇-ရက်ကိုလွန်ရာ-အခါ-ကာလ။ သတ္တဒိဝသာတိက္ကမေ ပန တံ ဇာနိတုံ န သက္ကောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄၅။

သတ္တဒိဝသာဓိက (တိ) [သတ္တဒိဝသ + အဓိက] ၇-ရက် အလွန်ရှိသော။ ရဇ္ဇံ ဂဏှန္တော ပနေသ သတ္တန္နံ သံဝစ္ဆရာနံ ဥပရိ သတ္တဒိဝသာဓိကေဟိ သတ္တမာသေဟိ ဂဏှိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၃၅။

သတ္တဒိသာဝိစာဝန (န) [သတ္တ + ဒိသာ + ဝိစာဝန] အရပ် ၇-မျက်နှာသို့ ပြေးသွားခြင်း။ ဣရိယာပထပရိဝတ္တနဝသေန အပရိဝတ္တိတ္တာ ဧကဒိသာယ ဧဝ သတ္တဒိသာဝိစာဝနဿ ဣစ္စာဓိပ္ပေတတ္တာ ----။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၈၈။

သတ္တဒုက္ခ (န) [သတ္တ + ဒုက္ခ] သတ္တဝါတို့-အား-၌-ဖြစ်တတ်-ဖြစ် စကောင်း-

သော-ဆင်းရဲ-ဒုက္ခ။ ကရုဏာဝိဟာရီသဥဏ္ဏာဘိယာတာဒိရူပနိမိတ္တံ သတ္တဒုက္ခံ သမနုပဿန္တဿ။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၁၈။ သတ္တဒုက္ခံ သမနုပဿန္တဿာတိ ဒဏ္ဍေန အဘိဟဋပတ္တရူပဟေတုံ သတ္တေသု ဥပ္ပန္နကဒုက္ခံ ဉာဏေန ဝိမံသန္တဿ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၄၆။ ကိံ ပန တန္တိ အာဟ "သတ္တဒုက္ခ" န္တိ။ ဒဏ္ဍာပ္ပဟာရာဒိဇနိတံ ကရဇရူပဟေတုကံ သတ္တာနံ ဥပ္ပန္နကဒုက္ခန္တိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၉။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၁၈-၌ " ပတ္တဒုက္ခံ " ဟု ရှိနေသည်။)

သတ္တဒေါဏ (တိ) [သတ္တ + ဒေါဏ - ၄-ပြီ - တစ်စိတ်။] ၇-စိတ်-စရွတ်-အတိုင်း အရှည်ရှိသော (သရီရ ဓာတ်တော်)။အဋ္ဌဒေါဏံ စက္ခုမတော သရီရံ၊ သတ္တဒေါဏံ ဇမ္ဗုဒီပေ မဟေန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၃၈။

သတ္တဒွါရကောဋ္ဌ (တိ) [သတ္တ + ဒွါရ + ကောဋ္ဌ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ မဏ္ဍပသန္တိကေယေဝ သတ္တဒွါရကောဋ္ဌံ သတ္တဘူမိကံ ပါသာဒံ ကာတုံ အာရဘိံသု။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၃၇၉။

သတ္တဒွါရကောဋ္ဌက (တိ) [သတ္တ + ဒွါရကောဋ္ဌက] တံခါးမုခ် ၇-ခု ရှိသော။ ဂေဟမ္ပိဿ သတ္တဒွါရကောဋ္ဌကံ မဟန္တံ အဟောသိ။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၅၅။ သတ္တဒွါရကောဋ္ဌကဿာ (မ၊ ၄၊ ၃။ ၂၀၄) တိ သတ္တဂဗ္ဘန္တရဒွါရကောဋ္ဌကသီသေန ဂဗ္ဘန္တရာနိ ဝဒတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၁။

သတ္တဓညနိဗ္ဗတ္တ (တိ) [သတ္တ + ဓည + နိဗ္ဗတ္တ] စပါးမျိုး ၇-ပါးတို့ဖြင့် ပြီးသော။ ပဏီတဘောဇနာနီတိ ဝုတ္တေ ပန ပဏီတသံသဋ္ဌာနိ သတ္တဓညနိဗ္ဗတ္တာနိ ဘောဇနာနိ ပဏီတဘောဇနာနိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၀၆။ (-ကင်္ခါ။ ၂၂၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၆၈)။

သတ္တဓညဘေဒ (တိ) [သတ္တဓည + ဘေဒ] စပါးမျိုး ၇-ပါး အပြားရှိသော။ ဟရိတန္တိ စေတ္ထ သတ္တဓညဘေဒံ ပုဗ္ဗဏ္ဏံ ----အပရဏ္ဏံ အဓိပ္ပေတံ။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၅၀။

သတ္တဓညမာသပ္ပမာဏ (တိ) [သတ္တ + ဓည + မာသ + ပမာဏ] စပါး ၇-လုံး-စေ့ အတိုင်း အရှည်-ပမာဏ-ရှိသော။ သတ္တဓညမာသပ္ပမာဏံ ဇတံ အင်္ဂုလံ။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၃၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၄၇။

သတ္တဓမ္မ (ပု) [သတ္တ + ဓမ္မ] (၁) သတ္တဝိ ဟု ဆိုအပ်သော တရား။ (၂) ၇-ပါးသော တရား၊ တရား ၇-ပါး။ (၁) သာ ပနာယံ အာဟာရဋ္ဌိတိကတာ နိပ္ပရိယာယတော သင်္ခါရဓမ္မော န သတ္တဓမ္မော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၇။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တဓမ္မသာမဂ္ဂီ (ထီ) [သတ္တဓမ္မ + သာမဂ္ဂီ] ၇ - ပါးသော တရားတို့၏ ညီညွတ် - ခြင်း-သည်၏အဖြစ်၊ ၇-ပါးသော တရားအပေါင်း။ ယာယ ဝါ သော သတိအာဒိကာယ သတ္တဓမ္မသာမဂ္ဂိယာ သမ္ဗုဇ္ဈတိ ကိလေသနိဒ္ဒါတော ဥဋ္ဌာတိ, သစ္စာနိ ဝါ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ ဒီ၊ ၄ ၊ ၂။ ၃၇၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၉။

သတ္တဓမ္မသုတ္တ (န) [သတ္တဓမ္မ + သုတ္တ] သတ္တဓမ္မသုတ်၊ ၇-ပါးသော တရားတို့နှင့်ပြည့်စုံသည့် ရဟန်းကို ဟောကြားတော်မူသည့် သုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ သတ္တကနိပါတပါဠိ၊ ၆-ဝဂ်၊ ၇-သုတ်။ အံ၊ ၂။ ၄၆၁။

သတ္တဓမ္မာဓိဋ္ဌာန (တိ) [သတ္တဓမ္မ + အဓိဋ္ဌာန] သတ္တဓမ္မာဓိဋ္ဌာနသုတ်၊ သတ္တ, ဓမ္မ ၂-ပါးလျှင် တည်ရာ ရှိသောသုတ်၊ သတ္တဝါ ပညတ်ကို အဦးပြုသဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော သုတ်

(နှင့်) ဓမ္မ၏အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော သုတ်။ (နေတ္တိ။ ၁၃၉။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၉-တို့ ကြည့်)။ အဠဝီသတိဝိဓေ ပန သာသနပဋ္ဌာနေ လောကိယလောကုတ္တရံ သတ္တဓမ္မာဓိဋ္ဌာနံ ---- က္ကမ ဝိဘတ္တတ္တာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၀၀။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၇)။

သတ္တမာ (ဗျ) [သတ္တ + မာ။ ကစ္စည်း။ ၃၉၇။ ရူ။ ၄၂၀။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၈၃၆။ နိရုတ္တိ။ ၅၁၇။ သပ္တမာ-သံ။ သတ္တဟာ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ၇-ပါး အပြားအားဖြင့်၊ ၇-ဖို့-စု-ပုံ-အားဖြင့်။ ကော နု ခေါ ဘော ပဟောတိ က္ကမံ မဟာပထဝိံ ---- သတ္တမာ သမံ သုဝိဘတ္တံ ဝိဘဇိတုံ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၈၉။ သတ္တမေ ဒိဝသေ တုယှံ၊ မုဒ္ဓါ ဖလတု သတ္တမာ။ စူဠနိ။ ၂။ (-သံ၊ ၁။ ၄၈-၉။ အံ၊ ၃။ ၁၈၄)။

သတ္တမိတု (ထီ) [သတ္တ + မိတု] သမီး ၇-ယောက်။ ဗုဒ္ဓေါ ပဋ္ဌာနနိရတာ၊ မုဒိတာ သတ္တမိတရော။ အပ၊ ၂။ ၂၂၄။ ထေရီ ဋ္ဌ။ ၁၉၉။

သတ္တမေနုသတ (န) [သတ္တ + မေနု + သတ] (နို့စား) နွားမ-၇၀၀ (ခုနစ်ရာ)။ သတ္တဒါသိသတာနိ သတ္တမေနုသတာနိ ပဋိယာဒေဟိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၈၅။

သတ္တနဂရ (န) [သတ္တ + နဂရ] ၇-မြို့၊ ၇-ပါး-ခု-သော မြို့။ သတ္တနဂရေသု ပညတ္တ-သိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈၇။ ဝဇိရ။ ၅၆၆။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၈၅။

သတ္တနဂရဝါသီ (တိ) [သတ္တနဂရ + ဝသ + ဏီ။ ထီ-၌ --ဝါသိနီ။] ၇-ပါးသောမြို့-၇-မြို့တို့၌-နေ-လေ့ရှိ-သော၊ သူ။ သဗ္ဗေပိ တေ သတ္တနဂရဝါသိနော အာဂန္တွာ ---- ပဋိဝစနံ အဝေါစုံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၉။

သတ္တနင်္ဂလကီပုပ္ဖ (န) [သတ္တ + နင်္ဂလကီ + ပုပ္ဖ] ဆီမီးတောက် ပန်း ၇-ပွင့်၊ (ထွန်ဖြင့် ထွန်ယက် အပ်သော အရပ်၌ ပေါက်သော နီလာရောင် အဆင်းရှိသည့် ပန်း ၇-ပွင့်)။ သတ္တနင်္ဂလကီ ပုပ္ဖေ၊ အာကာသေ ဥပက္ခိပိံ အဟံ။ အပ၊ ၁။ ၁၄၁။ (သော စေဒိဝသံ အတီဝ နီလမဏိပ္ပဘာနိ နင်္ဂလကသိတဋ္ဌာနေ ဥဋ္ဌိတသတ္တပုပ္ဖာနိ ဂဟေတွာ အာကာသေ ပူဇေသိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၇)။

သတ္တနဝုတိပဉ္စပသုသတယာတဘိံသန (တိ) [သတ္တနဝုတိ + ပဉ္စ + ပသု + သတ + ယာတ + ဘိံသန] သားကောင် ၅၉၇-(ငါးရာကိုးဆယ့်ခုနစ်) ကောင်တို့ကိုသတ်ခြင်းဖြင့် ကြောက်မက်ဖွယ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော။ ကေသိံ ပစ္ဆိမဒိဝသေယေဝ သတ္တနဝုတိပဉ္စ-ပသုသတယာတဘိံသနဿ----ယညဿေတံ အဓိဝစနံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၄။

သတ္တနိကာယ (ပု) [သတ္တ + နိကာယ] သတ္တဝါ အပေါင်း၊ သတ္တဝါ အစု။ ယာ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ တမှိ တမှိ သတ္တနိကာယေ ဇာတိ သဉ္ဇာတိ----အာယတနာနံ ပဋိလာဘော။ ဒီ၊ ၂။ ၂၄၃။ မ၊ ၁။ ၈၂။ မ၊ ၃။ ၂၉၂။ သံ၊ ၁။ ၂၄၄။ ပဋိသံ။ ၃၆။ သတ္တနိကာယေတိ သတ္တာနံ နိကာယေ၊ သတ္တယဋ္ဌာယံ သတ္တသမူဟေတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၉။ သတ္တနိကာယော အနန္တော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၄။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၉။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၇။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၃)။

သတ္တနိကာယန္တောဂဓ (တိ) [သတ္တနိကာယ + အန္တောဂဓ] သတ္တဝါအပေါင်း၌-အတွင်းဝင်-အကျုံးဝင်-ပါဝင်-သော။ တထာဂတဿ

သတ္တနိကာယန္တောဂဓတောယ " ဣမေ ပန သတ္တလောကော အဓိပ္ပေတော " တိ ဝတ္တာ ---- ဥပ္ပန္နတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၅။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၇။

သတ္တနိကာယပရိယာပန္န (တိ) [သတ္တနိကာယ + ပရိယာပန္န] သတ္တဝါ အပေါင်း၌ - အကျုံးဝင် - ပါဝင် - သော။ သဗ္ဗေပိ မဟာရာဇ သတ္တနိကာယပရိယာပန္နာ သံသာရသောတမနုဂတာ ---- သမာဂစ္ဆန္တိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၀၂။

သတ္တနိပါတ (ပု) [သတ္တ + နိပါတ] သတ္တနိပါတ်။ သတ္တကနိပါတ-လည်းကြည့်။ အထ သတ္တနိပါတမှိ၊ ဝဂ္ဂံ မေ ဘဏတော သုဏ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၄။

သတ္တနိမိတ္တာဘာဝ (ပု) [သတ္တ + နိမိတ္တ + အဘာဝ] သတ္တဟူသော နိမိတ်၏ မရှိခြင်း။ သတ္တနိမိတ္တာဘာဝတော ဟိ ခန္ဓာ အနိမိတ္တာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၉။

သတ္တနိမ္မာန (န) [သတ္တ + နိမ္မာန] သတ္တဝါကို ဖန်ဆင်းခြင်း။ ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိဝသေန စိတ္တုပ္ပတ္တိမတ္တပဋိဗဒ္ဓေန သတ္တနိမ္မာနေန ဝိပလ္လဒ္ဓော ---- ပတိဋ္ဌိတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၈။

သတ္တနိရုတ္တိသတ (န) [သတ္တ + နိရုတ္တိ + သတ] နိရုတ္တိ-၇၀၀၊ ပါဠိသဒ္ဒါ ဝေါဟာရ-၇၀၀ (ခုနစ်ရာ)။ ဇေဝံ နိရုတ္တိသတသဿ သတ္တနိရုတ္တိသတာနိ စ ဟောန္တိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၁။

သတ္တနိဝါသ (ပု) [သတ္တ + နိဝါသ] သတ္တဝါ တို့၏ နေရာ (အရပ်)။ ယသ္မာ တေ တေ သတ္တနိဝါသာ တပ္ပရိယာပန္နာနံ သတ္တာနံ---- အာဓာရော ဝိယ ဝတ္တတ္တာ အရဟန္တိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၉၃။

သတ္တနိဝေသန (န) [သတ္တ + နိဝေသန] သတ္တဝါတို့၏ ဖြစ်ရာအရပ်။ သတ္တနိဝေ- သနေသူ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅) တိ သတ္တာနံ ဥပပဇ္ဇနဋ္ဌာနေသု။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၉။

သတ္တနေတ္တမနောဟာရီ (တိ) [သတ္တ + နေတ္တ + မန ▪ သတ္တနေတ္တမန + ဟရ + ဏီ။] သတ္တဝါတို့၏ မျက်စိနှင့် စိတ်နှလုံး ကို- ဆောင်- ဆွဲဆောင်- တတ်သော၊ သူ။ သတ္တနေတ္တမနောဟာရီ၊ ဝရလက္ခဏဘူသိတော။ အပ၊ ၂။ ၁၁၃။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၅။

သတ္တန္တရ (ပု) [သတ္တ + အန္တရ] အခြား- တစ်ပါး - သော သတ္တဝါ။ " သတ္တန္တရော ဥန္နိန္နော၊ သတ္တန္တရော ဥပ္ပန္နော "တိ ဂဏ္ဍန္တော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ဥပါဒိယတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၈။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၁၃၂)။

သတ္တပကတိ (ထီ) [သတ္တ + ပကတိ] သတ္တဝါတို့၏-ပင်ကိုယ်-သဘော-သဘာဝ။ ဧဝံ ဘူတာ စ " ကာမာ အနိစ္စာ " ဣတိ စာပိ အာဟ အဟောသိ၊ သတ္တပတိ ဝိစိတ္တ- သဘာဝါတိ အဓိပ္ပါယော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀၀။

သတ္တပ (ပ္ပ) ကရဏ (န) [သတ္တ + ပကရဏ] (အဘိဓမ္မာ) ၇-ကျမ်း။ တတ္ထ ယသ္မာ အဘိဓမ္မော နာမ ဓမ္မသင်္ဂဏီအာဒီနိ သတ္တပကရဏာနိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၉။ သတ္တပ္ပ- ကရဏံ နာထော အဘိဓမ္မမဒေသယိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၉၈။ (အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၅၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၈၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၆၆)။

သတ္တပ (ပ္ပ) ကရဏဥဂ္ဂဟဏ (န)

[သတ္တပ (ပ္ပ) ကရဏ + ဥဂ္ဂဟဏ + ပရိယောသာန။ ပရိယောသာန-ကြေ။] အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းကို သင်ယူခြင်း၏ ပြီးဆုံးခြင်း။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ အဘိဓမ္မဒေသနာ-ပရိယောသာနဉ္စ တေသံ ဘိက္ခူနံ သတ္တပ္ပကရဏဥဂ္ဂဟဏဉ္စ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ အဟောသိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၈။

သတ္တပ (ပ္ပ) ကရဏဒေသနာ (ထီ) [သတ္တပ (ပ္ပ) ကရဏန + ဒေသနာ] (၁) အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းကို ဟောပြ-ရာ-ကြောင်း - ဒေသနာ။ (၂) အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းကို ဟောတော်မူရာ အခါ။ (၁) နနု သတ္တပကရဏဒေသနာ ဝိတ္ထာရကထာတိ ? န သာပိ ဝိတ္ထာရကတာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၀၄။ (၂) ဝိသေသေန စ ပဏ္ဏုကမ္ဗလသိလာယံ သတ္တပ္ပကရဏဒေသနာယံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၄။

သတ္တပ (ပ္ပ) ကရဏိက (တိ) [သတ္တပ (ပ္ပ) ကရဏ + ဣက] အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းကိုဆောင်သော၊ သူ။ ယမကပါဠိဠ္ဌိတီရေ ဥပ္ပန္နပသာဒါ ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ သဗ္ဗပဌမံ သတ္တပကရဏိကာ အဟေသုံ။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၄၅။ (-ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၃၀)။

သတ္တပညတ္တိ (ထီ) [သတ္တ + ပညတ္တိ] သတ္တဝါပညတ်။ တေ ဓဝ စ သတ္တပညတ္တိယာ ဥပါဒါနဘူတာ ကေစိ သင်္ခါရာ ယေ ဓမ္မ-တာရိနော။ နေတ္တိ၊ ဋ။ ၁၆၁။ သတ္တပညတ္တိ ဓဝ ပဓာနဘာဝေန ဂယှတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၃။

သတ္တပညတ္တိအာရမ္မဏ (တိ) [သတ္တပညတ္တိ + အာရမ္မဏ] သတ္တဝါပညတ်လျှင် အာရုံ ရှိသော၊ သတ္တပညတ်ကို အာရုံပြုသော။ န ပန သတ္တပညတ္တိအာရမ္မဏတာယာတိ အဓိပ္ပါယော။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၀။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၃)။

သတ္တပညတ္တိဂ္ဂဟဏ (န) [သတ္တပညတ္တိ + ဂဟဏ] သတ္တပညတ္တိ-သဒ္ဒါ၊ သတ္တပညတ်ကို ယူခြင်း။ ပရမတ္ထေ အမုဠ္ဌိတွာ ဝေါဟရိ-ယမာနာ ဝိဟာရမဉ္ဇာဒိကာ ဥပါဒပညတ္တိ သတ္တပညတ္တိဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၆၀။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၁၇၄)။

သတ္တညတ္တိမုခ (န) [သတ္တပညတ္တိ + မုခ] သတ္တဝါ ပညတ်ကို - အဦး - အစ -ပြုခြင်း။ ယဉ္စ သတ္တေ အဓိဋ္ဌာယ သတ္တပညတ္တိမုခေန ဒေသိတံ။ နေတ္တိ၊ ဋ။ ၂၄၉။

သတ္တပညတ္တိဝေါဟာရသူစန (န) [သတ္တပညတ္တိ + ဝေါဟာရ + သူစန] သတ္တဝါ ပညတ်ဟူသော-အမည်-ဝေါဟာရ-ကိုပြခြင်း။ သမညာ (ပ) ဒဿေတိ သတ္တေ ပရမတ္ထတော အသတိပိ သတ္တပညတ္တိ-ဝေါဟာရသူစနတော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၇။

သတ္တပညာသ¹ (ထီ) [သတ္တ + ပညာသ] ငါးဆယ့် ခုနစ်။ (၅၇-ပါး, ၅၇-ခု, ၅၇-ယောက် စသည်) အာဝုသော သာဝတ္ထိ နာမ သတ္တပညာသာယ ကုလသတသဟဿေဟိ အဇ္ဈာဝုတ္ထာ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၉၉။

သတ္တပညာသ² (တိ) [သတ္တပညာသ + အ။ ပူရဏတ္ထ-၌ အ-ပစ္စည်းသက်။ မောဂ်၊ ၄။ ၅၁။ နိရုတ္တိ။ ၅၀၉] ၅၇-ခုမြောက်။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

သတ္တပညာသကပ္ပ (ပု) [သတ္တပညာသ + ၅၇-(ငါးဆယ့် ခုနစ်) မြောက်သော ကမ္ဘာ။ သတ္တပညာသကပ္ပမှိ၊ စမ္မကော နာမ ခတ္တိယော။ အပ၊၁။ ၅၆။ ထေရ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၃၇။ (အပ၊ ၁။ ၁၂၉။

သတ္တပညာသဘေဒ (တ) [သတ္တပညာသ + ဘေ။] ၅၇-ပါး အပြား ရှိသော။ ဓမ္မတော ပနေတ္ထ သတ္တပညာသဘေဒဿ သဗ္ဗိကဋ္ဌ- ပရမတ္ထဿ ဝသေန ---- ဒဿိတာနိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၂၁။

သတ္တပညာသဝဿကောဋိ (ထီ) [သတ္တပညာသာ + ဝဿ + ကောဋိ] နှစ် ၅၇-ကုဋေ၊ အနှစ် ငါးဆယ့် ခုနစ်ကုဋေ- နှစ်ပေါင်း ၅၇-ကုဋေ။ အဓမ္မေ နိယောဇေတွာ သတ္တပညာသဝဿကောဋိယော ----- မဟာနိရယေ ပစ္စိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၀၂။ ဝိပဿီ တောဓိသတ္တောပိ---သဋ္ဌိသတသဟဿာဓိကာ သတ္တပညာသဝဿကောဋိယော တတ္ထ အဋ္ဌာသိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၀။

သတ္တပညာသဝိဓ (တိ) [သတ္တပညာသာ + ဝိဓ] ၅၇-ပါးအပြားရှိသော။ ----ခန္ဓာယတန- ဓာတုက္ကန္ဓိယဝသေန သတ္တပညာသဝိဓော ဓမ္မပ္ပဘေဒေါ ဒဿိတော။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၁၂။ (-မူလဋီ၊ ၃။ ၅၇)။

သတ္တပဋိဗဒ္ဓ (တိ) [သတ္တ + ပဋိဗဒ္ဓ] သတ္တဝါတို့၌-တပ်မက်-တွယ်တာ-တတ်သော။ သော သတ္တသင်္ခါရဝသေန ဒုဝိဓော၊ တတ္ထ သတ္တပဋိဗဒ္ဓေါ ပမာနော။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၀။

သတ္တပဋိဃာဓ (ပု) [သတ္တ + ပဋိဃာဓ] သတ္တဝါကို တားမြစ်ခြင်း။ “ အဿတိ ”တိ- အာဒီသု အကာရော ပဋိပက္ခေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ န သတ္တပဋိဃာဓော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈၀။

သတ္တပဏိဓိ (ပု) [သတ္တ + ပဏိဓိ] သတ္တဝါဟူသော ပဏိဓိ။ ပဏိဟိတသင်္ ဂတေန သတ္တပဏိဓိနာ အပ္ပဏိဟိတာ ခန္ဓာ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၆၉။ (-မူလဋီ၊ ၃။ ၇၄)။

သတ္တပဏ္ဏ (ပု) [သတ္တ + ပဏ္ဏ။ သတ္တ သတ္တ ပဏ္ဏာနိ ယဿာတိ သတ္တပဏ္ဏော။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။ သပ္တပဏ-သံ။ သတ္တပဏ္ဏ၊ သတ္တဝဏ္ဏ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] စရည်းပင် (တောင် မရိုးပင်)။ အမ္ဗာ တိလကာ စ ဇမ္ဗုယော၊ သတ္တပဏ္ဏာ မုစိလန္ဒကေတကာ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၇၈။ ဇာ၊ ဋ၊ ၇။၁၆၇။ သေတပဏ္ဏိ သတ္တပဏ္ဏာ၊ ကဒလိယော ကုသုမ္ဘရာ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၄၄။ ဇာ၊ ဋ၊ ၇။ ၃၁၁။

သတ္တပဏ္ဏတ္တိ (ထီ) [သတ္တ + ပဏ္ဏတ္တိ] သတ္တဝါ ပညတ်။ ဖြပ္ပဝိဟာရစတုတ္ထံ သတ္တပဏ္ဏတ္တိ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတ္တာ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၄၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁)။

သတ္တပဏ္ဏတ္တိအာရမ္မဏ (တိ) [သတ္တပဏ္ဏတ္တိ + အာရမ္မဏ] သတ္တဝါ ပညတ်လျှင် အာရုံရှိသော။ အာရမ္မဏတော သတ္တပဏ္ဏတ္တိအာရမ္မဏာ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၃၆။

သတ္တပဏ္ဏာသကုလသတသဟဿ (န) [သတ္တ + ပဏ္ဏာသာ + ကုလ + သတသဟဿ] ၅၇-သိန်းသော-အမျိုး-လူ၊ ၅-သန်း ၇-သိန်းသော အမျိုး၊ လူဦးရေ ၅၇- သိန်း။ သတ္တပဏ္ဏာသကုလသတသဟဿာနိ (မ၊ ဋ၊ ၄။၁၁၁)တိ သတ္တသတသဟဿာဓိကာနိ ပညာသကုလာနံယေဝ သတသဟဿာနိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၂၄။

သတ္တပဏ္ဏာသဝဿကောဋိ (ထီ) [သတ္တပဏ္ဏာသာ + ဝဿ + ကောဋိ] နှစ် ၅၇-ကုဋေ၊ (အနှစ် ငါးဆယ့် ခုနစ် ကုဋေ)၊ နှစ်ပေါင်း ၅၇-ကုဋေ။ တာ ကိရ သဋ္ဌိသတသဟဿာဓိကာ သတ္တပဏ္ဏာသ- ဝဿကောဋိယော အဓိလာယိတွာ တဒါ မိလာယန္တိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၁။ (-အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၇၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ။ ၇၃)။

သတ္တပဏ္ဏိဂုဟာ (ထီ) [သတ္တပဏ္ဏိ + ဂုဟာ] စရည်းပင်-ပေါက်-ရှိ-ရာ လိုဏ်ဂူ။ အမှာက် အာဝုသော ဝေဘာရပဿေ သတ္တပဏ္ဏိဂုဟာယံ သေနာသနံ ပညပေဟိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၄၅။ ဝိ၊ ၄။ ၁၉၃။ တတ္ထေဝ ရာဇဂဟေ ဝိဟရာမိ ဝေဘာရပဿေ သတ္တပဏ္ဏိဂုဟာယံ။ ဒီ၊ ၂။ ၉၇။ (-သံ၊ ၂။ ၁၆၁။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅၁။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၆)။

သတ္တပဏ္ဏိဂုဟာဒွါရ (န) [သတ္တပဏ္ဏိဂုဟာ + ဒွါရ] စရည်းပင်-ပေါက်-ရှိ-ရာ လိုဏ်ဂူ တံခါးဝ (အနီး)။(ပဥ္စမသင်္ဂါယနာ တင်ရာဌာန)။ ဝေဘာရပဗ္ဗတပဿေ သတ္တပဏ္ဏိဂုဟာဒွါရေ ကာတုံ ယုတ္တံ မဟာရာဇ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၈၁။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂၂။ ဗုဒ္ဓံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃)။

သတ္တပဏ္ဏိပူဇာ (ထီ) [သတ္တပဏ္ဏိ + ပူဇာ] (စရည်းပင်) စရည်းပန်းဖြင့် ပူဇော်ခြင်း။ ဒုဂ္ဂတိံ နာဘိဇာနာမိ၊ သတ္တပဏ္ဏိပူယိဒံ ဖလံ။ အပ၊ ၁။ ၃၃၇။

သတ္တပဏ္ဏိယ (ပု) [သတ္တပဏ္ဏိ + ဣယ] သတ္တပဏ္ဏိ ထေရ်၊ စရည်းပန်း လှူဒါန်း ဖူးသော မထေရ်။ ဣတ္ထံ သုဒံ အာယသ္မာ သတ္တပဏ္ဏိယော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊ ၁။ ၃၃၈။

သတ္တပဏ္ဏိယတ္ထေရ (ပု) [သတ္တပဏ္ဏိယ + ထေရ] သတ္တပဏ္ဏိယ ထေရ်။ သတ္တပဏ္ဏိယထေရဿာပါဒါနံ ပဥ္စမံ။ အပ၊ ၁။ ၃၃၈။

သတ္တပဏ္ဏိ (ပု) [သတ္တ + ပဏ္ဏ-သတ္တပဏ္ဏ + ဤ]။ သတ္တပဏ္ဏာန်ဿ သတ္တပဏ္ဏိ ပုမေ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၅၅၅။ (သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၇၃။) သပ္တပဏီ (ထီ)-သံ။ သတ္တပဏ္ဏ-ကြည့်။] စရည်းပင်၊ စရည်းပန်း၊ တောင်မရိုး၊ တောင်မဲအုပ်။ ပသန္နစိတ္တော သုမနော၊ သတ္တပဏ္ဏိမပူဇယိံ။ အပ၊ ၁။ ၃၃၇။ သတ္တပဏ္ဏိ ဆတ္တပဏ္ဏော၊ တိနိသော တွတိမုတ္တကော။ ဓာန်။ ၅၅၅။

သတ္တပ (ပ္ပ) တိဋ္ဌ (တိ) [သတ္တ + ပတိဋ္ဌ] ၇-ပါးသော ကိုယ်အင်္ဂါတို့ဖြင့် (မြေ၌) တည်သော၊ (မြေ၌) တည်သော ၇-ပါးသော ကိုယ်အင်္ဂါရှိသော (ဆင်)။ (နှာမောင်း, အမြီး, အင်္ဂါဇာတ်, ခြေ ၄-ဘက်ဟူသော ကိုယ်အင်္ဂါတို့ဖြင့် မြေ၌ တည်သည်)။ သတ္တပတိဋ္ဌော ---- ဥပေါသထော နာမ နာဂရာဇာ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၄၂။ သတ္တပတိဋ္ဌော ---- ဟတ္ထိသေဋ္ဌော အာဂန္တွာ တသ္မိံ ပဒေသေ တိဋ္ဌတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၆။ သတ္တပတိဋ္ဌောတိ ဘူမိဖုသနကေဟိ ဝါလဓိ, ဝရင်္ဂ,ဟတ္ထောတိ ဣမေဟိ စ တီဟိ, စတူဟိ ပါဒေဟိစာတိ သတ္တဟိ အဝယဝေဟိ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ သတ္တပတိဋ္ဌော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၆-၇။ သတ္တပတိဋ္ဌော ဣဒ္ဓိမာ ဝေဟာသင်္ဂမော ဆဒ္ဒန္တော နာဂရာဇာ နဂရမဇ္ဈေ နာဘိရမတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၈။ဟတ္ထပါဒဝါလဝတ္ထိကောသေဟိ ဘူမိဖုသနေဟိ သတ္တဟိ ပတိဋ္ဌိတောတိ သတ္တပတိဋ္ဌော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၅၂။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၉။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၅။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၄)။

သတ္တပ (ပ္ပ) တိဋ္ဌိတ (တိ) [သတ္တ + ပတိဋ္ဌိတ] သတ္တပတိဋ္ဌ - ကြည့်။ သတ္တပ္ပတိဋ္ဌိတော အဋ္ဌရတနုဗ္ဗေဓော ---- ဥပေါသထော နာဂရာဇာ။ မိလိန္ဒ။ ၂၇၄။

သတ္တပဒ¹ (ပု၊ န) [သတ္တ + ပဒ] (၁) သတ္တဝါ တို့၏-(ဝဋ္ဋ, ဝိဝဋ္ဋသို့) သွား-

ရောက်-ကြောင်း(တရား)။ (၂) ၇-ဖဝါး၊ ခုနစ်ဖဝါး။ (၁) ဆတ္တိံသ သတ္တပဒါ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မ၊ ၃။ ၂၅၈။ သတ္တပဒါတိ ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋနိဿိတာနံ သတ္တာနံ ပဒါ။ မ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၈၅။ သတ္တာ ပဇ္ဇန္တိ ဧတေဟိ ယထာရဟံ ဝဋ္ဋံ ဝိဝဋ္ဋဉ္စာတိ သတ္တပဒါ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၈၂။ (၂) သော ဝိက္ကမိ သတ္တပဒါနိ ဂေါတမော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉။ သတ္တပဒဂမန-လည်းကြည့်။

သတ္တပဒ၂ (န) [သတ္တပဒ + ဝီတိဟာရ။ ဝီတိဟာရ နောက်ပုဒ်ကျေ။] ၇-ဖဝါး လှမ်းခြင်း၊ ၇-ကြိမ်သော ဖဝါးကို-ရွေ့ရှု ဆောင်-လှမ်း-ခြင်း။ မိတ္တော ဟဝေ သတ္တပဒေန ဟောတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၀။ သော ပနေသ သတ္တပဒေန ဟောတိ၊ ဧကတော သတ္တပဒ-ဝီတိဟာရဂမနမတ္တေန ဟောတီတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၇။ (-ဇာ၊ ၁။ ၂၅၁။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၁၉၀)။

သတ္တပဒဂမန (န) [သတ္တပဒ + ဂမန] ၇-ဖဝါး-လှမ်း-ကြွသွား-ခြင်း။ သတ္တပဒဂမနံ သတ္တဗောဇ္ဈင်္ဂရတနပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃၃။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၄၀)။

သတ္တပဒနိက္ခေပ (ပု) [သတ္တပဒ + နိက္ခေပ] ခုနစ်ဖဝါး-ချ-ထား-ခြင်း။ သတ္တပဒဝီတိဟာရ-ကြည့်။

သတ္တပဒမတ္တက (န) [သတ္တပဒ + မတ္တက] ခုနစ်ဖဝါး၏အထက်။ အရညေ ဇာတံ အမ္ဗရုက္ခံ ဥပသင်္ကမိတွာ သတ္တပဒမတ္တကေ ဌိတော ---- ပဟာရတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၀၁။

သတ္တပဒဝီတိဟာရ (ပု) [သတ္တပဒ + ဝီတိဟာရ] ၇ - ဖဝါး -လှမ်း - ချ -ခြင်း၊ ၇-ဖဝါး လှမ်း၍ သွားခြင်း။ သမ္ပတိဇာတော ဗောဓိသတ္တော သမေဟိ ပါဒေဟိ ပတိဋ္ဌဟိတွာ ဥတ္တရာဘိမုခေါ သတ္တပဒဝီတိဟာရေန ဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၃။ မ၊ ၃။ ၁၆၄။ အဘိ၊ က။ ၂၁၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၈။ သတ္တပဒဝီတိဟာရော သတ္တဗောဇ္ဈင်္ဂရတနပဋိလာဘဿ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၁။ သတ္တဒါနိ သတ္တပဒံ တဿ ဝီတိဟာရော ဝိသေသေနအတိဟရဏံ သတ္တပဒဝီတိဟာရော သတ္တပဒနိက္ခေပေါတိ အတ္ထော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၀၅။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၂။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၇)။

သတ္တပဒဝီတိဟာရဂမန (န)
[သတ္တပဒဝီတိဟာရ + ဂမန] ၇-ဖဝါး လှမ်း၍ သွားခြင်း။ သမ္ပတိဇာတဿ သတ္တပဒ-ဝီတိဟာရဂမနမ္ပိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၉။ (မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၀၈)။

သတ္တပဒဝီတိဟာရုတ္တရကာလ (ပု)
[သတ္တပဒဝီတိဟာရ + ဥတ္တရ + ကာလ] ၇-ဖဝါး လှမ်းခြင်း၏ နောက်၌ဖြစ်သော-အခါ-ကာလ။ နယိဒံ သဗ္ဗဒိသာနုဝိလောကနံ သတ္တပဒဝီတိဟာရုတ္တရကာလံ ပဋ္ဌမေဝါနု-ဝိလောကနတော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၀၄။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၇)။

သတ္တပဒဝီတိဟာရုပရိ (ဗျ)
[သတ္တပဒဝီတိဟာရ + ဥပရိ] ၇-ဖဝါး လှမ်းခြင်း၏-အထက်-နောက် ကာလ။ သဗ္ဗာ စ ဒိသာတိ ဣဒံ သတ္တပဒဝီတိဟာရုပရိ ဌိတဿ ဝိယ သဗ္ဗဒိသာနုဝိလောကနံ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃၂။

သတ္တပဒီ (တိ) [သတ္တ + ပဒ - သတ္တပဒ + ဤ] ခြေ ၇-လှမ်း (အတူ) သွားဘူးသော၊

သူ။ သတ္တပဒိနော ဟိ " သခါ " တိ ဝုစ္စန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၃။

သတ္တပဒုမိယ (ပု) [သတ္တ + ပဒုမ။ သတ္တပဒုမ + ဣယ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ဣတ္ထံ သုဒံ အာယသ္မာ သတ္တပဒုမိယော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊ ၁။ ၂၉၀။

သတ္တပဒုမိယတ္ထေရ (ပု) [သတ္တပဒုမိယ + ထေရ] ပဒုမ္မာကြာပန်း ၇-ပွင့် လှူဒါန်းဘူးသော ထေရ်။ သတ္တပဒုမိယတ္ထေရဿာပဒါနံ စတုတ္ထံ။ အပ၊ ၁။ ၂၉၀။

သတ္တပဒေသဝိဘာဂမုခ (န) [သတ္တ + ပဒေသ + ဝိဘာဂ + မုခ] သတ္တဝါ, အရပ်တို့ကို ဝေဘန်ခြင်းကို- အဦး-အစ -ပြုခြင်း။ ယတ္ထ အတ္ထီတိ ဧဝံ သတ္တပဒေသဝိဘာဂမုခေန ဝိဿဇ္ဇနံ သကဝါဒိဿ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၄၆။

သတ္တပဗ္ဗတပရိက္ခိတ္တ (တိ) [သတ္တ + ပဗ္ဗတ + ပရိက္ခိတ္တ] တောင်စဉ် ၇-ထပ်ခြံရံအပ်သော။ ဧဝံ သတ္တပဗ္ဗတပရိက္ခိတ္တဿ ပန တဿ ဒဟဿ ဥဒကဝါတပ္ပဟရဏောကာသေ မဟာနိဗြောဓရုက္ခော အတ္ထိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၃၉။

သတ္တပရိဂ္ဂဟ (ပု) [သတ္တ + ပရိဂ္ဂဟ] သတ္တဝါတို့ကို-ပိုင်းခြား၍ယူ-သိမ်းဆည်း-ခြင်း။ ဩကာသပရိဂ္ဂဟောဝ ကတော " ကိမ္ပိ "တိ ဣမိနာ သတ္တပရိဂ္ဂဟော ကတတ္တာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၉၆။

သတ္တပရိဝဇ္ဇနာကာရ (ပု) [သတ္တ + ပရိဝဇ္ဇန + အာကာရ] သတ္တဝါကို ကြဉ်ရှောင်သော အခြင်းအရာ။ ယထာ ဒေါသော သတ္တပရိဝဇ္ဇနာကာရေန ပဝတ္တတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၈။

သတ္တပါဋလိယ (ပု) [သတ္တ + ပါဋလ (ပါဋလီ)။ သတ္တပါဋလ + ဣယ] သတ္တပါဋလိယထေရ်၊ သခွတ်ပန်း (သံသတ်ပန်း) ၇-ပွင့် လှူဒါန်းဘူးသော ထေရ်။ ဓာန်၊ သျှ၊ စံထား။ ဣတ္ထံ သုဒံ အာယသ္မာ သတ္တပါဋလိယော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊ ၁။ ၂၅၇။

သတ္တပါဋလိယတ္ထေရ (ပု) သတ္တပါဋလိယ + ထေရ] သတ္တပါဋလိယ-ကြည့်။ သတ္တပါဋလိယတ္ထေရဿာပဒါနံ ပဉ္စမံ။ အပ၊ ၁။ ၂၅၇။

သတ္တပီဠာ (ထီ) [သတ္တ + ပီဠာ] သတ္တဝါ တို့ကို-ညှဉ်းဆဲ-နှိပ်စက်-ခြင်း။ ဧဝံ အကာသိ၊ ဧဝမ္ပိ သတ္တပီဠာ မာ အဟောသီတိ အဓိပ္ပါယော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄။

သတ္တပုဂ္ဂလာဒိသညီ (တိ) [သတ္တ + ပုဂ္ဂလ + အာဒိ + သညာ = သတ္တပုဂ္ဂလာဒိသညာ + ဣ]။ ထီ-၌ --သညိနီ။] သတ္တဝါ, ပုဂ္ဂိုလ်စသည်-အမှတ်-သညာ-ရှိသော၊ သူ။ ပဉ္စသု ခန္ဓေသု သတ္တပုဂ္ဂလာဒိသညိနောတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၃။

သတ္တပုတ္တ (န) [သတ္တ + ပုတ္တ + ဝတ္ထု။ နောက်ပုဒ်ကျေ။] သတ္တပုတ္တခါဒပေတဝတ္ထု၊ သား ၇-ယောက်ကို စားသောပြိတ္တာမ ဝတ္ထု။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ပေတဝတ္ထုပါဠိ၊ ၁-ဝဂ်၊ ၇-ဝတ္ထု။ ပေတ။ ၁၃၁။ ပဉ္စာပိ သတ္တပုတ္တဉ္စ၊ ဂေါဏံ ပေသကာရကဉ္စ။ ပေတ။ ၁၃၇။

သတ္တပုတ္တခါဒကပေတီ (ထီ) [သတ္တပုတ္တ + ခါဒက + ပေတီ] သား ၇-ယောက်စားသော

ပြိတ္တာမ။ သတ္တရိ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တေ သတ္တပုတ္တခါဒကပေတိ အာရဗ္ဘ ဝုတ္တံ။ ပေတ၊ ၅။ ၃၄။

သတ္တပုရိသယုဂ (န) [သတ္တ + ပုရိသ + ယုဂ] ၇-ဦးသော ယောက်ျားတို့၏-အသက်-အပိုင်းအခြား- သက်တမ်း - ဖြစ်ရာ ကာလ၊ (အမျိုး ၇-ဆက်)။ သတ္တယုဂ-ကြည့်။

သတ္တပုရောဟိတ (ပု) [သတ္တ + ပုရောဟိတ] မင်း ၇-ပါးတို့၏ ပုရောဟိတ်။ သတ္တပုရောဟိတသာ (ဒီ၊ ၂။ ၂၀၀) တိ သတ္တန္နံ ရာဇူနံ ပုရောဟိတဿ။ ဒီ၊ ၅၊ ၂။ ၂၆၃။ (-အံ၊ ၂။ ၃၂၇)။

သတ္တပေါရိသ (တိ) [သတ္တ + ပေါရိသ။ ပေါရိသ - တစ်သူ = ၅-တောင်။] ၇-သူ အတိုင်းအရှည် ရှိသော၊ လက်ခုပ် ၇-ဘောင် အတိုင်းအရှည် ရှိသော။ ယံ မဟာသမုဒ္ဒေ သတ္တပေါရိသံပိ ဥဒကံ သဏ္ဌာတိ။ မ၊ ၁။ ၂၄၅။

သတ္တပ္ပကာရ (တိ) [သတ္တ + ပကာရ] ခုနစ်ပါး အပြားရှိသော။ သတ္တပ္ပကာရေ သမထေ စာပိ အကောဝိဒေါ။ ဝိ၊ ၅၊ ၄။ ၂၀၉။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၃)။

သတ္တဗုဒ္ဓပဋိသံယုတ္တ (တိ) [သတ္တ + ဗုဒ္ဓ + ပဋိသံယုတ္တ] ၇-ဆူသော ဘုရားရှင်တို့နှင့်-စပ်-ယှဉ်-သော။ ကွာဒံ ပရိတ္တံ နာမ သတ္တဗုဒ္ဓပဋိသံယုတ္တံ ဂရု။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၉။

သတ္တဗောဇ္ဈင် (ပု) [သတ္တ + ဗောဇ္ဈင်] ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တဗောဇ္ဈင်ရတနပဋိလာဘ (ပု) [သတ္တဗောဇ္ဈင် + ရတန + ပဋိလာဘ] ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးဟူသော ရတနာကို ရခြင်း၊ ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော မဂ်ဟူသော ရတနာကို ရခြင်း။ သတ္တပဒဂမနံ သတ္တဗောဇ္ဈင်ရတနပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ဒီ၊ ၅၊ ၂။ ၃၁။ မ၊ ၅၊ ၄။ ၁၃၃။ တထာ သတ္တပဒဂမနံ သတ္တပဒဗောဇ္ဈင်သမ္ဘန္ဓအရိယ-မဂ္ဂဂမနဿ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀။ (-မ၊ ၅၊ ၁။ ၄၈။ အံ၊ ၅၊ ၁။ ၈၁။ ပဋိသံ၊ ၅၊ ၁။ ၁၉၁)။

သတ္တဗောဇ္ဈင်ရတနသမန္နာဂတ (တိ) [သတ္တဗောဇ္ဈင်ရတန + သမန္နာဂတ] ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးဟူသော ရတနာနှင့် ပြည့်စုံသော။ သတ္တဗောဇ္ဈင်ရတနသမန္နာဂတော ဓမ္မရာဇာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ သံ၊ ၅၊ ၃။ ၁၀၃။

သတ္တဗောဇ္ဈင်ဝိဘာဝနညာဏ (နပ) [သတ္တဗောဇ္ဈင် + ဝိဘာဝန + ညာဏ] ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးကို ထင်ရှား ပြတတ်သော ဉာဏ်။ ဆအသာဓာရဏညာဏာနိ သတ္တ-ဗောဇ္ဈင်ဝိဘာဝနညာဏာနိ ---- တထာဘာဝေ ဒေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဥဒါန၊ ၅။ ၁၁၉။

သတ္တဗောဇ္ဈင်ဂါဒိဂမန (နပ) [သတ္တဗောဇ္ဈင် + အာဒိ + ဂမန] ဗောဇ္ဈာင် ၇-ပါး အစ ရှိသည်ကို - ရ - သိ -ခြင်း။ သတ္တပဒဂမနံ သတ္တဗောဇ္ဈင်ဂါဒိဂမနဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၄၀။

သတ္တဗောဓိသတ္တဝေယျာကရဏ (နပ) [သတ္တ + ဗောဓိသတ္တ + ဝေယျာကရဏ] ဘုရားအလောင်း ၇-ဦးတို့၏ ဗျာကရုဏ်း (သုတ္တန်)။ သတ္တဗောဓိသတ္တဝေယျာကရဏောသု သတ္တတိ။ ပဋိသံ၊ ၅၊ ၂။ ၂၂၀။

သတ္တဗ္ဘန္တရ (နပ) [သတ္တ + အဗ္ဘန္တရ။ ၁-အဗ္ဘန္တရ ၂၈-တောင်ရှိ၏။] ၇-အဗ္ဘန္တရ၊ (ခုနစ် အဗ္ဘန္တရ)၊ (၁၉၆-တောင် အတိုင်းအရှည်

ရှိသောအရပ်)။သတ္တဗ္ဘန္တရာ (ဝိ၊ ၁။ ၃၀၁) တိ ဝေ့ထွ ဇကံ အဗ္ဘန္တရံ အဋ္ဌဝီသတိဟတ္ထံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၃၅။ (-ဝိ၊ ၁။ ၃၀၂။ ဝိ၊ ၃။ ၁၅၀။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၃၆။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၃၃။ ကင်္ခါ။ ၉၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၃၊ ၁၉၅)။

သတ္တဗ္ဘန္တရ၂ (တိ) [သတ္တဗ္ဘန္တရ + ဣတ။ ဣတပုဒ် ကျေသည်။] သတ္တဗ္ဘန္တရ သိမ်၌ တည်သော (ရဟန်း)။ သတ္တဗ္ဘန္တရသချာ-ကြည့်။

သတ္တဗ္ဘန္တရပရိစ္ဆိန္န (တိ) [သတ္တဗ္ဘန္တရ + ပရိစ္ဆိန္န] ၇-အဗ္ဘန္တရဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော (အရပ်)။ သာ ဟိ ---- သမန္တာ သတ္တဗ္ဘန္တရ-ပရိစ္ဆိန္နာ ဇကာဝ ဟောတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၁၉။

သတ္တဗ္ဘန္တရပရိစ္ဆေဒ (ပု) [သတ္တဗ္ဘန္တရ + ပရိစ္ဆေဒ] သတ္တဗ္ဘန္တရ အပိုင်းအခြား၊ ၇-အဗ္ဘန္တရ အပိုင်းအခြား(ရှိသောအရပ်)။ သမန္တာ သတ္တဗ္ဘန္တရပရိစ္ဆေဒေသု ယထာသကံ ဓိဝရံ ဋ္ဌပေတွာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၁၉။

သတ္တဗ္ဘန္တရသချာ (ထီ) [သတ္တဗ္ဘန္တရ + သချာ] သတ္တဗ္ဘန္တရ သိမ်၌တည်သော ရဟန်း ဟူ၍ ရေတွက်ခြင်း။ သတ္တဗ္ဘန္တရသင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ ဝဇိရ၊ ၄၅၉။

သတ္တဗ္ဘန္တရသီမာ (ထီ) [သတ္တဗ္ဘန္တရ + သီမာ] သတ္တဗ္ဘန္တရ သိမ်။ (သတ္တဗ္ဘန္တရ သိမ်ဟူသည်-- ကမ္မဝါစာဖြင့် မဖွဲ့, မသမုတ်အပ်သော အဗဒ္ဓ သိမ်မျိုးဖြစ်သည်၊ ဝိဥ္ဈာမည်သော တောအုပ် စသည်တို့၌လည်းကောင်း, သမုဒ္ဒရာအလယ် တံငါသည်တို့ နေ့ခြင်းမပြန်နိုင်သော ကျွန်းတို့၌လည်းကောင်း ထက်ဝန်းကျင် ၇-အဗ္ဘန္တရ-၁၉၆-တောင် ရှိသောအရပ်ကို “ သတ္တဗ္ဘန္တရ သိမ် ” ဟု ခေါ်ဆိုသည်။ ယင်း သတ္တဗ္ဘန္တရ သိမ်သည် ရဟန်းပရိသတ်၏ အစွမ်းဖြင့် (ရဟန်းပရိသတ် များလျှင် များသလောက်) တိုးပွားသောကြောင့် (ဝါ) ကျယ်ဝန်းသောကြောင့် ထက်ဝန်းကျင် ပတ်ပတ်လည် ရဟန်းပရိသတ်၏အဆုံးမှစ၍ အဗ္ဘန္တရအပိုင်းအခြားကို ပြုလုပ်ရမည်။ အကယ်၍ ၂-ဖွဲ့ ၂-စုသော သံဃာတော်တို့သည် အသီးအသီး ဥပုသ် ပြုကုန်သည်ဖြစ်အံ့၊ သတ္တဗ္ဘန္တရသိမ် ၂-ခုတို့၏ အကြား၌ သိမ်၏ ဥပစာအလို့ငှာ သတ္တဗ္ဘန္တရ ၁-ခုကို ထားရမည်။ သတ္တဗ္ဘန္တရသိမ်၏အကျယ် အဝန်းကို တိုင်းတာသော် အလယ်၌ ထိုင်နေသော ရဟန်းတို့၏ ထက်ဝန်းကျင် ပတ်ပတ်လည် ၇-အဗ္ဘန္တရ = ၁၉၆-တောင် ရှိသည်။ ထုတ်ချင်းပေါက် တိုင်းတာသော် ၁၄-အဗ္ဘန္တရ-၃၉၂-တောင်ရှိသည်။ (ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၃၆။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၃၃။ ကင်္ခါ။ ၉၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၉၅)။ အဂါမကေ အရညေ သမန္တာ သတ္တဗ္ဘန္တရာ သတ္တဗ္ဘန္တရသီမာ နာမ။ ကင်္ခါ။ ၉၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၉၅။ (-ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၃၃။ ဝဇိရ၊ ၄၅၈-၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၇၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၁၉။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၈။ ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၃၃)။

သတ္တဗ္ဘန္တရသီမာနုဇာနန (နု) [သတ္တဗ္ဘန္တရသီမာ + အနုဇာနန] သတ္တဗ္ဘန္တရ သိမ်ကို ခွင့်ပြုခြင်း။ အရညသ္မိ ပန သီမတာ ကထန္တိ သတ္တဗ္ဘန္တရသီမာနုဇာနနသုတ္တာဒိ-သာမတ္ထိယတော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၈။

သတ္တဗ္ဘန္တရရသီမာပေက္ခာ (ထီ) [သတ္တဗ္ဘန္တရသီမာ + အပေက္ခာ] သတ္တဗ္ဘန္တရ သိမ်ကို-ရှုငဲ့-ငဲ့ကွက်-ခြင်း။ ဝဂ္ဂကမ္မသင်္ကာ-ဘာဝေန သတ္တဗ္ဘန္တရသီမာပေက္ခာ နတ္ထိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၈။

သတ္တဘင်္ဂ (ပု) [သတ္တ + ဘင်္ဂ။ သပ္တဘင်္ဂ-သံ။] ကွေ့ကောက်စွာ ပြောဆိုအပ်သော စကား

၇-မျိုး။ သတ္တဘင်္ဂဝါဒ - လည်းကြည့်။ ဇဝ် သတ္တဘင်္ဂဿ ဝိယ သေသဘင်္ဂါနမ္ပိ အသမ္ဘဝေါယေဝ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၁၂။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၂)။

သတ္တဘင်္ဂဒိဋ္ဌိ (ထီ) [သတ္တဘင်္ဂ + ဒိဋ္ဌိ] သတ္တဘင်္ဂဒိဋ္ဌိ၊ ကွေ့ကောက်စွာ ပြောဆိုအပ်သော စကား ၇-မျိုးတို့ဖြင့် ပြအပ်သောအယူ။ အထ ဝါ ---- ခဏ္ဍိ ရုစိ ဥပ္ပါဒေတွာ အဘိနိဝိသန္တဿ ဥပ္ပန္နာ ဝိသုံယေဝေသာ တော ဒိဋ္ဌိ သတ္တဘင်္ဂဒိဋ္ဌိ ဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၅။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၃၄။

သတ္တဘင်္ဂဝါဒ (ပု) [သတ္တဘင်္ဂ + ဝါဒ] သတ္တဘင်္ဂဒိဋ္ဌိ-ကြည့်။ ဇဝ် သတ္တဘင်္ဂဿ ဝိယ သေသဘင်္ဂါနမ္ပိ အသမ္ဘဝေါယေဝါတိ သတ္တဘင်္ဂဝါဒဿ အယုတ္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၁၂။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၂။ (သတ္တဘင်္ဂဝါဒ ဟူသည်-- အိန္ဒိယပြည်တောင်ပိုင်း အန္ဓကတိုင်း(အန္ဓရာပြည်နယ်)၌ ထွန်းကားခဲ့သော နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တ (-မဟာဝီရ) ၏ ဝါဒဖြစ်သည်။ ၎င်း ဝါဒကို "ဂျိန်းဝါဒ" ဟူ၍လည်းကောင်း, "သိယာဝါဒ" ဟူ၍ လည်းကောင်း, " အနေကန္တိကဝါဒ " ဟူ၍လည်းကောင်း, " သံသယဝါဒ " ဟူ၍ လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်ကြသေးသည်။

၎င်းဝါဒ၏ လိုရင်းအချုပ်ကား--

(၁) သိယာ အတ္ထိ ဇီဝေါ (ဇီဝေါ၊ ဇီဝသည်။ အတ္ထ၊ သဝိညာဏကတို့၌ ထင်ရှား ရှိသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်မူလည်း ဖြစ်ရာ၏)။ (၂) သိယာ နတ္ထိ ဇီဝေါ (ဇီဝေါ၊ ဇီဝသည်။ နတ္ထိ၊ အဝိညာဏကတို့၌ ထင်ရှားမရှိသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်မူလည်းဖြစ်ရာ၏)။ (၃) သိယာ အဝတ္တဗ္ဗော ဇီဝေါ (ဇီဝေါ၊ ဇီဝသည်။ (သမာနေသုပိ၊ ထင်ရှား ရှိသော်လည်း။) အဝတ္တဗ္ဗော၊ ထင်ရှားရှိသော ဇီဝ၏အဖြစ်ဖြင့် မဆိုအပ်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်မူလည်း ဖြစ်ရာ၏)။ (၄) သိယာ အတ္ထိ နတ္ထိ နတ္ထိရူပေါ ဇီဝေါ (ဇီဝေါ၊ ဇီဝသည်။ အတ္ထိ၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို ဆောင်သောအခါ, ခန္ဓာကိုယ်နှင့် အတူတကွ ဖြစ်သောအခါ ထင်ရှား ရှိသည်လည်းကောင်း။ နတ္ထိ၊ ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ကွဲကွာသောအခါ ထင်ရှား မရှိသည်လည်းကောင်း။ နတ္ထိရူပေါ၊ ထင်ရှားမရှိသော သဘော ရှိသည်လည်းကောင်း။ သိယာ၊ ဖြစ်မူလည်း ဖြစ်ရာ၏)။ (၅) သိယာ အတ္ထိ အဝတ္တဗ္ဗော ဇီဝေါ (ဇီဝေါ၊ ဇီဝသည်။ အတ္ထိ၊ ထင်ရှားကား ရှိ၏။ ကိန္တု၊ သို့သော်လည်း) အဝတ္တဗ္ဗော၊ ထင်ရှားရှိသော ဇီဝဟု မဆိုအပ်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်မူလည်း ဖြစ်ရာ၏)။ (၆) သိယာ နတ္ထိ အဝတ္တဗ္ဗော ဇီဝေါ (ဇီဝေါ၊ ဇီဝသည်။ နတ္ထိ၊ ပစ္စက္ခမာနအားဖြင့် ထင်ရှား မရှိသည်လည်းကောင်း။ အဝတ္တဗ္ဗော၊ စက္ခု-ပသာဒ၏ ပစ္စက္ခအဖြစ်ဖြင့် မဆိုအပ်သည်လည်းကောင်း။ သိယာ၊ ဖြစ်မူလည်း ဖြစ်ရာ၏)။ (၇) သိယာ အတ္ထိ နတ္ထိ အဝတ္တဗ္ဗော ဇီဝေါ (ဇီဝေါ၊ ဇီဝသည်။ အတ္ထိ၊ အနုမာနအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသည်လည်းကောင်း။ နတ္ထိ၊ မျက်မြင်အားဖြင့် ထင်ရှား မရှိသည်လည်းကောင်း။ အဝတ္တဗ္ဗော၊ ထင်ရှိ, မရှိအဖြစ်ဖြင့် မဆိုအပ်သည်လည်းကောင်း။ သိယာ၊ ဖြစ်မူလည်းဖြစ်ရာ၏)။ ဟူသော ကွေ့ကောက်စွာ ပြောဆိုအပ်သော စကား ၇-မျိုးတို့ပင်တည်း)။

သတ္တဘတ္တ (နပ်) [သတ္တ + ဘတ္တ] ၇-ရက် ပေးလှူအပ်သော ဆွမ်း။ " အဓိဝါသေတု ကိရ ဘန္တေ ဘဂဝါသုပ္ပဝါသာယ ကောလိယ-ဓီတာယ သတ္တဘတ္တာနိ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသံဃေန"။

ဥဒါန၊ ၉၅။ သတ္တာဘတ္တာနီတိ သတ္တသု ဒိဝသေသု ဒါတဗ္ဗဘတ္တာနိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၉။

သတ္တာဘရိတ (တိ) [သတ္တ + ဘရိတ] (က) သတ္တဝါတို့ဖြင့်-ပြည့်-မကျဲ-သော။ (ခ) ပြွမ်းသော လူရှိသော။ (က) (ခ) သတ္တသဏ္ဍာနိ သတ္တသမ္ဗာဓေန သဏ္ဌာေန သမန္နာဂတံ၊ သတ္တာဘရိတန္တိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၃။ သတ္တာဘရိတန္တိ သတ္တေဟိ အဝိရဠံ၊ အာကိဏ္ဏ-မနုဿန္တိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၄။

သတ္တာဘဝ (ပု၊ န) [သတ္တ + ဘဝ] (ပု၊ န) (၁) ၇-(ခုနစ်) ဘဝ၊ ၇-(ခုနစ်) ခုသော ဖြစ်ရာဘဝ။ (ပု) (၂) သတ္တဝါဟု ဆိုအပ်သော ဘဝ။ (ပု၊ န) (၁) သောတာပန္နဿ သတ္တဘဝေ ဌပေတွာ အဋ္ဌမေ ဘဝေ ဘဝတနုကံ နတ္ထိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၃။ (-စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၆)။ (ပု) (၂) ဘဝဋ္ဌ ဝိဘဝေသိနန္တိ ကာမဘဝါဒိ တိဝိဓမ္ပိ သတ္တ ဘဝံ ဝိဘဝေသိနံ ဘဝံ ဂဝေသမာနံ ပရိယေသမာနမ္ပိ ပုနပ္ပုနံ ဘဝေယေဝ ဒိဿာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၁။ သတ္တာဘဝန္တိ သတ္တသင်္ခါတံ ဘဝံ။ ကမ္မဘဝပစ္စယေဟိ ဥပပတ္တိဘဝေ သတ္တသမညာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၈။

သတ္တာဘဝဗ္ဘန္တရ (န) [သတ္တာဘဝ + အဗ္ဘန္တရ] ၇-ဘဝ အတွင်း။ နိယတောတိ သတ္တာဘဝဗ္ဘန္တရေ နိယတကဗ္ဗပရိနိဗ္ဗာနော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၉၆။

သတ္တဘူ (ပု) [သတ္တ + ဘူ + ကွိ] သတ္တဘူ မည်သောမင်း။ သတ္တဘူ ဗြဟ္မဒတ္တော စ၊ ဝေဿဘူ ဘရတော သဟ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၉၀။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၅။ တေသု ဟိ ဧကော သတ္တဘူ နာမ အဟောသိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၅။ (-စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၄၆-၇၊ ၅၁)။

သတ္တဘူတ (တိ) [သတ္တ + ဘူတ] သတ္တဝါဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ သူ။ တဿာပိ နာမ ပါပကံ န စိန္တေတဗ္ဗံ၊ ကိမင် ပန သတ္တဘူတေသု။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၇။ (-နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၃၄)။

သတ္တဘူမ (တိ) [သတ္တ + ဘူမိ + အ။ သတ္တဘူမ-သံ။ သတ္တဘူမ-ပြာ။] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ဥဋ္ဌိဒ္ဓံ ဘဝနံ မယှံ၊ သတ္တဘူမံ သမုဂ္ဂတံ။ အပ၊ ၁။ ၃၇၊ ၆၁။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၆။ သတ္တဘူမမှိ ပါသာဒေ၊ အာဒါသံ သန္ထရိ အဟံ။ အပ၊ ၁။ ၆၆။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁။(-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆-၌ကား သတ္တဘူမိမှိ-ဟု ရှိ၏။)

သတ္တဘူမက (တိ) [သတ္တဘူမိ + က] ဘုံ ၇-ဆင့် ရှိသော (ပြာသာဒ်)။ သတ္တဘူမကော ပါသာဒေါ ဧကူပစာရော ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂။ ဝဿိကော သတ္တဘူမကော အဟောသိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၇။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၈၊ ၂၄၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၁)။

သတ္တဘူမိ (တိ) [သတ္တ + ဘူမိ။ သတ္တဘူမိ - သံ။] သတ္တဘူမက - ကြည့်။ သတ္တဘူမိမှိ ပါသာဒေတိ ---- ဥပရူပရိ ဌိတာ သတ္တဘူမိယော ယသ္မိံ ပါသာဒေ သောယံ သတ္တဘူမိ၊ တသ္မိံ သတ္တဘူမိမှိ ပါသာဒေ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆။

သတ္တဘူမိက (တိ) [သတ္တဘူမိ + က။ သတ္တဘူမိက-သံ။ သတ္တဘူမိယ-ပြာ။] သတ္တဘူမက-ကြည့်။ တိဏကုဋိကာယာတိ သတ္တဘူမိကောပိ ပါသာဒေါ တိဏပဏ္ဏစ္ဆ-ဒနော "တိဏကုဋိကာ"တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၉။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၆၃။ ကင်္ခါ။ ၁၉၃။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၆။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၈၊ ၂၈၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၀)။

သတ္တဘူမိကဒွါရ (န) [သတ္တဘူမိက + ဒွါရ] ဘုံ ၇-ဆင့် (၌) ရှိသော တံခါး။

သတ္တဘူမိကဒွါရံ သယမေဝ ဝိဝရံ အဟောသိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၉၇။

သတ္တဘူမိကပါသာဒ (ပု) [သတ္တဘူမိက + ပါသာဒ] ဘုံ ၇-ဆင့်ရှိသော ပြာသာဒ်။ သာ သတ္တဘူမိကပါသာဒေ တေ ကိလေသဝသေန သင်္ဂဏှိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၅၇။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၅။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၃၆)။

သတ္တဘူမိကပါသာဒတလ (နု) [သတ္တဘူမိကပါသာဒ + တလ] ဘုံ ၇-ဆင့်ရှိသော ပြာသာဒ်၏ (ညီညာသော အထက်) အပြင်။ အာနန္ဒ ရာဇဂဟနဂရေ သတ္တဘူမိက-ပါသာဒတလေ သုန္ဒရသမုဒ္ဒဿ စ ဘိက္ခုနော ဂဏိကာယ စ သင်္ဂါမော ဝတ္တတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၃၀။ (ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၈)။

သတ္တဘူမိကပါသာဒဝရတလ (နု) [သတ္တဘူမိကပါသာဒ + ဝရ + တလ] ဘုံ ၇-ဆင့်ရှိသော မြတ်သော ပြာသာဒ်၏ (ညီညာသော အထက်) အပြင်။ တဋ္ဌိ ကောဋိသတသဟဿဓနော နမ္မိ သတ္တဘူမိက-ပါသာဒဝရတလေ ဝသန္တာနမ္မိ ---- သုပိနန္တေပိ ပရိဘောဂတ္ထာယ န နိဗ္ဗတ္တတိ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၇။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၂၇၆။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၀၇)။

သတ္တမ[၁] (တိ) [သတ္တ + မ။ ကစ္စည်း။ ၃၇၃။ ရူ။ ၄၀၆။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၈၀၂။ သပ္တမ-သံ။ သတ္တမ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ သတ္တန္နံ ပူရဏော သတ္တမော။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။] ၇-ခုတို့ ပြည့်ကြောင်း ဖြစ်သော၊ ၇-ခုမြောက် ဖြစ်သော။ အယံ သတ္တမော ဝိမောက္ခော။ ဒီ၊ ၂။ ၉၄။ မ၊ ၂။ ၂၀၅။ ဗျူဟေန သတ္တမာ (ဝိ၊ ၅။ ၁၆၂) တိ ဣဒံ တဒနန္တရမေဝ " ရထိကာယ ဝါ ဗျူဟေ ဝါ သိယ်ာဋကေ ဝါ ပုရိသေန သဒ္ဓိံ " န္တိ အာဂတသိက္ခာပဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၀။ ဣတော သတ္တမေ ဒိဝသေ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ လဘိဿတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄။ (-ဒီ၊ ၁။ ၁၀၆။ ဒီ၊ ၂။ ၁၄။ သံ၊ ၁။ ၃၁၉။ အံ၊ ၂။ ၁၃၃။ အဘိ၊ က။ ၂၁၆။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃)။

သတ္တမ[၂] (တိ) [သတ္တ + တမ။ တမပစ္စည်း ကြောင့် ပသတ္ထဝါစက သတ္တ-သဒ္ဒါကို သ-ပြု။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၅၁၁။ အယမိမေသံ အတိသယေန သန္တောတိ သတ္တမော။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။ သန္တ + တမ။ သံ-သတ် + တမ။] သာလွန်၍-လှပ-တင့်တယ်-ကောင်းမြတ်-ချီးမွမ်းအပ်-သော။ ဣသိသတ္တမောတိ စတုသစ္စာဝဗောဓ-ဂတိယာ ဣသယောတိ သင်္ချံ ဂတာနံ သတံ ပသတ္ထာနံ ဣသီနံ အတိသယေန သန္တော ပသတ္ထောတိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၆၆။ အယဉ္စ သတ္တော အယဉ္စ သတ္တော၊ အယမိ-မေသံ ဝိသေသေန သတ္တောတိ သတ္တမော၊ ပသတ္ထတရောတိ အတ္ထော။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၅၁၁။

သတ္တမက (တိ) [သတ္တ + မ-သတ္တမ + က။ သပ္တမက - သံ။ သတ္တမအ - အဒ္ဓမာဂဓီ။] ၇-ယောက်-ဆူ-မြောက် ဖြစ်သော။ (၂) ၇-ခု မြောက်ဖြစ်သော။(၁)ဣသိနံ ဣသိသတ္တမောတိ ဝိပဿိတော ပဋ္ဌာယ ဣသီနံ သတ္တမကော ဣသိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၅။ (၂) တတော သတ္တမကေ ဝဿေ (အပ၊ ၁။ ၅၃) တိ တတော ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ သတ္တမေ သံဝစ္ဆရေ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၇။

သတ္တမကုလ (နု) [သတ္တမ + ကုလ] ၇-ဆက်မြောက် အမျိုး။ ဥဘတောပက္ခေ ယာဝ သတ္တမကုလာ သမ္ဗန္ဓါတော။ မိလိန္ဒ။ ၁၉၁။

သတ္တမကူဋာဂါရ (န) [သတ္တမ + ကူဋာဂါရ] ၇ - ခုမြောက် - စုလစ် မွန်းချွန် - အထွတ်-တပ်သော ကျောင်းဆောင်။ တသ္မိံ ခဏေ မဟာဗျူဟွေဘွေရော နာမ လောဟပါသာဒေ သတ္တမကူဋာဂါရေ နိသိန္နော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၃။

သတ္တမကောဋ္ဌိ (ထီ) [သတ္တမ + ကောဋ္ဌိ] ၇-ဆက်မြောက် အမျိုးဟူသော အစွန်း။ သုဝဏ္ဏသိဝိကာယ အာရောပေတွာ ယာဝ သတ္တမကောဋ္ဌိယာ အပရိသုဒ္ဓဇာတိကဿ သိဝိကံ ဂဟေတုံ န အဒံသု။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၄။

သတ္တမစိတ္တ (န) [သတ္တမ + စိတ္တ] သတ္တမဇော စိတ်။ သတ္တမစိတ္တေန ပန သမုဋ္ဌိတာ ဝါယောဓာတု ---- သမိဉ္ဇာပေတုံ ပသာရေတုံ သက္ကောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၄။

သတ္တမစေတနာ (ထီ) [သတ္တမ + စေတနာ] သတ္တမ (ဇော) စေတနာ။ ကဒဝသာ-နက္ခရသမုဋ္ဌာပိကာယ သတ္တမစေတနာယ သဟဇာတဝစီဝိညတ္တိယာ အာဏတ္တိကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝဇိရ။ ၁၅၇။ ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၄၄။

သတ္တမဇဝန (န) [သတ္တမ + ဇဝန] သတ္တမဇော၊ ၇-ခုမြောက်ဇော။ သတ္တမဇဝနေ စေတနာ ဘဝေါ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၃။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၈၃)။

သတ္တမဇဝနကမ္မ (န) [သတ္တမဇဝန + ကမ္မ] သတ္တမဇော စေတနာ၊ သတ္တမဇောနှင့် ယှဉ်သော-ကံ-စေတနာ။ သတ္တမဇဝနကမ္မံ သတိ ပစ္စယေ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယံ ဟောတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၅။

သတ္တမဇဝနစေတနာ (ထီ) [သတ္တမဇဝန + စေတနာ] သတ္တမဇော စေတနာ၊ သတ္တမဇောနှင့်ယှဉ်သော စေတနာ။ အတ္ထသာဓိကာ သတ္တမဇဝနစေတနာ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကမ္မံ နာမ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၃၆။

သတ္တမဇဝနပရိယာပန္နစေတနာ (ထီ) [သတ္တမဇဝန + ပရိယာပန္န + စေတနာ] သတ္တမဇောစိတ်၌-အကျုံးဝင်-ပါဝင်-သော စေတနာ။ သတ္တမဇဝနပရိယာပန္နစေတနာယ ဩပက္ကမေ ကတေ ----- ဝေါရောပိတဥ္စ ဟောတိ။ ဝဇိရ။ ၁၆၄။

သတ္တမဇဝနသမ္ဘူတ (တိ) [သတ္တမဇဝန + သမ္ဘူတ] သတ္တမဇောကြောင့် ဖြစ်သော။ ကမ္မ စ ထမ္ဘနာဒီနံ အဘာဝတော " သတ္တမ-ဇဝနသမ္ဘူတာ " တိအာဒိနယော န လဗ္ဘတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၀။

သတ္တမဏ္ဍိတတာ (ထီ) [သတ္တ + မဏ္ဍိတ + တာ] သတ္တဝါတို့၌ လျစ်လျူရှု-သည်၏အဖြစ်-ခြင်း။ သတ္တမဏ္ဍိတတာ သင်္ခါရမဏ္ဍိတတာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၄။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၂။

သတ္တမတလ (န) [သတ္တမ + တလ] ၇-ခုမြောက် ဘုံအပြင်။ သတ္တမတလံ အဘိရုဟိတွာ တတ္ထပိ ဒွါရံ ပိဒဟိတွာ နိသီဒိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၇။

သတ္တမတ္တိ (တိ) [သတ္တ + မတ္တာ] ၇-ခု အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ (ညဉ့်)။ ဟန္ဒ ခေါ မံ အနုဇာနာတိ၊ ရတ္တိယော သတ္တမတ္တိယော။ ဇာ၊ ၂။ ၂၀၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၇၂။

သတ္တမဒိဝသ (ပု၊ န) [သတ္တမ + ဒိဝသ] သတ္တမနေ့၊ ၇-ရက်မြောက်သော နေ့။

သတ္တမဒိဝသေ ကတံ တဒဟေဝ ဝဍ္ဎတိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၉၂။ (-ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၃။ မ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၂၄။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ။ ၁၆၅)။

သတ္တမဒိဝသမတ္တက (န) [သတ္တမဒိဝသ + မတ္တက] ၇-ရက်မြောက်သောနေ့၏ အထက်။ ဣတော သတ္တမဒိဝသမတ္တကေ ကာလံ ကတွာ အာကိဉ္စညာယတနေ နိဗ္ဗတ္တော။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၄၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၆၀။

သတ္တမဒုက (ပု၊ န) [သတ္တမ + ဒုက] သတ္တမဒုက်၊ ၇-ခုမြောက်ဖြစ်သော တရား ၂-ပါး အပေါင်း။ ဣဒါနိ ပုညာနေဋ္ဌာဘိသင်္ခါရေ ဧဝ " အာယူဟနနိမိတ္တ " န္တိ ဒဿနဝသေန သတ္တမဒုကော ဝုတ္တော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၈။

သတ္တမဓာတု (ထီ) [သတ္တမ + ဓာတု] သတ္တမဓာတ်၊ ၇-ခုမြောက်ဖြစ်သော ဓာတ်။ ကေစိ နှာရုံ အပနေတွာ သုက္ကံ သတ္တမဓာတုံ အဝေါစုန္တိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၄၄။

သတ္တမနယ (ပု) [သတ္တမ + နယ] သတ္တမနယ၊ သတ္တမနည်း၊ ၇-ခုမြောက်ဖြစ်သောနည်း။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ဓာတုကထာပါဠိ၊ ၇-နယ၊ အဘိ၊ ၈။ ၅၆-၇။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၇-၈။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၂-၃။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၈။

သတ္တမနယဘူမိပရိစ္ဆေဒ (ပု) [သတ္တမနယ + ဘူမိ + ပရိစ္ဆေဒ] သတ္တမနည်း-၇-ခုမြောက်ဖြစ်သောနည်း-ကို ပြဆိုရာ ဘုံအပိုင်းအခြား။ ကထာဂတဝသေန သတ္တမနယဘူမိပရိစ္ဆေဒေါ နိဋ္ဌိတော။ မ၊ ၁။ ၇။

သတ္တမပဉှ (တိ) [သတ္တမ + ပဉှ] သတ္တမ-ပဉှာ-ပုစ္ဆာ၊ ၇-ခုမြောက် ဖြစ်သော-အမေး-ပုစ္ဆာ။ "အဘိညာ ဝေါသိတော မုနီ"တိ ဣမိနာ သတ္တမပဉှော ဝိဿဇ္ဇိတော ဟောတိ။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၇၂။ (-အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၉)။

သတ္တမပဒ (ပု) [သတ္တမ + ပဒ] ၇-ဖဝါး-မြောက်ဖြစ်သော ခြေလှမ်း။ တတော သတ္တမပဒေ ဌိတော " အဂ္ဂေါဟမသ္မိ လောကဿာ " တိအာဒိကံ အာသဘိံ ဝါစံ ---- နဒိ။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၆၅။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၆၃။

သတ္တမဖလ (န) [သတ္တမ + ဖလ] ၇-ခုမြောက်ဖြစ်သော-အား-ဉာဏ်အား(ဈာန်စသည်တို့ကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်)။ ယဒိဗိ ဟိ "ဈာနာဒိပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏံ သတ္တမဖလ"န္တိ တဿ သဝိတက္ကသဝိစာရတာ ဝုတ္တာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၁၈။

သတ္တမဖလနိဒ္ဒေသ (ပု) [သတ္တမဖလ + နိဒ္ဒေသ] သတ္တမဖလနိဒ္ဒေသ၊ ၇-ခုမြောက်ဉာဏ်တည်းဟူသော အားကို အကျယ်ပြ-ရာ-ကြောင်း-ဖြစ်သော-စကားရပ်-အပိုင်း-အခန်း။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ဝိဘင်္ဂပါဠိ၊ ၁၆-ဝိဘင်း၊ ဒသကနိဒ္ဒေသ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၃၅၁-၇။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၄၃-၄။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၁၄။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၁၃-၄။ သတ္တမဖလနိဒ္ဒေသေ ဈာယတီတိ ဈာယီ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၄၃။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၂၁၄။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၁၃)။

သတ္တမဘာဝ (ပု) [သတ္တမ + ဘာဝ] သတ္တမဘာဝ၊ ၇-ခုမြောက် ဘာဝ။ သတ္တမဘာဝေယေဝ ပန ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏန္တိ။ နေတ္တိ၊ ဋ။ ၂၅၄။

သတ္တမဘာဝိက (တိ) [သတ္တမဘာဝ + ဣက] (၁) ၇-ခုမြောက် ဘဝ၌-ဖြစ်- ယှဉ်- သော (သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်)။ (၇ - ကြိမ်မြောက် လျှင် ဘဝ ရှိသော (အဘိ၊ ကာ၊ သျ။)။

(၂) သတ္တမဘာဝိကကထာ။ (၁) န ဝတ္တဗ္ဗံ “ သတ္တမဘာဝိကဿ ပုဂ္ဂလဿ ပဟီနာ ဒုဂ္ဂတီ ”တိ။ အဘိ၊ က။ ၃၄၄။ (၂) တထေဝ သတ္တမဘာဝိကဿ။ အဘိ၊ က။ ၃၄၅။

သတ္တမဘာဝိကကထာ (ထီ) [သတ္တမဘာဝိက + ကထာ] ၇-ခုမြောက်ဖြစ်သော ဘဝ၌-ဖြစ်-ယှဉ် - သော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆိုရာ စကားရပ်။ အဘိဓမ္မပိဋက၊ ကထာဝတ္ထုပါဠိ၊ ၁၂-ဝဂ်၊ (၁၂၅) ၁၀-ကထာ။ အဘိ၊ က။ ၃၄၄။ အဘိ၊ ၌၊ ၃။ ၂၃၄။ သတ္တမဘာဝိကကထာယပိ ဧသေဝ နယော။ အဘိ၊ ၌၊ ၃။ ၂၃၄။

သတ္တမဘာဝဒဿန (န) [သတ္တမ + ဘာဝ + ဒဿန] ၇-ယောက်-ဆူ-မြောက်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ ဝိပဿီတော ပဋ္ဌာယ အမှာကံ ဘဂဝတော နာမဝသေန ဣသိနံ သတ္တမဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၁။

သတ္တမယုဂ (ပု၊ န) [သတ္တမ + ယုဂ] ၇-ခုမြောက် ထမ်းပိုး။ သတ္တမယုဂေ ပန ဂေါဏော ယောဇေတွာ။ အဘိ၊ ၌၊ ၁။ ၁၂၅။

သတ္တမရုက္ခ (ပု) [သတ္တမ + ရုက္ခ] ၇-ခုမြောက် သစ်ပင်။ သတ္တမရုက္ခတော ဩရုယှ အဋ္ဌမံ အာရုဠှကာလော ဝိယ။ အံ၊ ၌၊ ၂။ ၃၅၄။

သတ္တမဝါရ (ပု) [သတ္တမ + ဝါရ] ၇-ခုမြောက်-အလှည့်-အကြိမ်၊ ၇-ကြိမ်မြောက်။ ဝိဇ္ဇမိတွာ ဂိဟီ ဇာတော ” တိ ဣဒံ သတ္တမဝါရမိဝ ဝုတ္တံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၁။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၃၄)။

သတ္တမဝိညာဏဋ္ဌိတိ (ထီ) [သတ္တမ + ဝိညာဏ + ဋ္ဌိတိ] ၇-ခုမြောက်-ဝိညာဏဋ္ဌိတိ-ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ်၏ တည်ရာ။ အယံ သတ္တမဝိညာဏဋ္ဌိတိ (စူဠနိ။ ၁၆၈) တိ ဣဒံ သတ္တမံ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏဿ ဌာနံ ဇာနာတိ။ စူဠနိ၊ ၌။ ၆၀။

သတ္တမဝိမာန (န) [သတ္တမ + ဝိမာန] ၇-ခုမြောက် ဝိမာနဝတ္ထု။ သတ္တမဝိမာနံ ဆဋ္ဌဝိမာနသဒိသံ။ ဝိမာန၊ ၌။ ၂၃၁။

သတ္တမသံယာဒိသေသ (ပု) [သတ္တမ + သံယာဒိသေသ] ၇-ခုမြောက် သံဃာဒိသိသ်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တမသံယာဒိသေသသိက္ခာပဒ (န) [သတ္တမသံယာဒိသေသ + သိက္ခာပဒ] ၇-ခုမြောက် သံဃာဒိသိသ် သိက္ခာပုဒ်။ ဝိနယပိဋက၊ ပါစိတ္တိယပါဠိ၊ ဘိက္ခုနီဝိဘင်၊ ၂-ကဏ္ဍ၊ ၇-သိက္ခာပုဒ်။ ဝိ၊ ၂။ ၃၀၃-၆။ ဝိ၊ ၌၊ ၃။ ၁၈၈။ ဝဇိရ၊ ၃၆၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၂၀။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၇၄။ သတ္တမသံယာဒိသေသ-သိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။ ဝဇိရ၊ ၃၆၂။

သတ္တမသံဝစ္ဆရ (ပု၊ န) [သတ္တမ + သံဝစ္ဆရ] ၇-ခုမြောက် နှစ်၊ ၇-နှစ်မြောက်။ ဆဗ္ဗဿာနိ ဒုက္ကရကာရိကံ ကတွာ သတ္တမသံဝစ္ဆရေ ဗုဒ္ဓေါ ဟုတွာ ---- စတုသစ္စံ ကထေဿတိ။ အပ၊ ၌၊ ၁။ ၃၃၇။

သတ္တမသတ္တာဟ (ပု၊ န) [သတ္တမ + သတ္တာဟ] ၇-ခုမြောက် သတ္တာဟ။ သတ္တမသတ္တာဟတော ပရံ အဋ္ဌမသတ္တာဟေယေဝ ဥပ္ပန္နတ္တာ ဝုတ္တံ “ အဋ္ဌမေ သတ္တာဟေ ”တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၇။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၉။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၀၅-၆)။

သတ္တမသူရိယပါတုဘာဝ (ပု) [သတ္တမ + သူရိယ + ပါတုဘာဝ] သတ္တမ နေမင်း ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ၇-စင်းမြောက် နေ

ထွက်ခြင်း။ တတ္ထ " နေရယိကာ သတ္တမသူရိယ-ပါတုဘာဝေ ဝိနဿန္တိ " တိ ဧကေ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၅။

သတ္တမဟာပုရိသလက္ခဏပဋိမဏ္ဍိတ (တိ) [သတ္တ + မဟာပုရိသလက္ခဏ + ပဋိမဏ္ဍိတ] ၇-ပါးသော ယောက်ျားမြတ်၏ လက္ခဏာတို့ဖြင့် တန်ဆာ ဆင်အပ်သော။ မဟာကဿပဿ သတ္တမမဟာပုရိသလက္ခဏ-ပဋိမဏ္ဍိတံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၂။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၄၃)။

သတ္တမာပဒါန (န) [သတ္တမ + အပဒါန] ၇-ခုမြောက် ဖြစ်သော-အပဒါန်-အကြောင်း အရာ - အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ။ ဥစ္ဆင်္ဂပုပ္ဖိယတ္ထေရဿ သတ္တမာပဒါနမ္ပိ ---- သုဝိညေယျမေဝ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၈။

သတ္တမာရ (ပု) [သတ္တ + မာရ] (က) ဒေဝပုတ္တမာရ်။ (ခ) မင်း, ဓားပြ, သူခိုး အစရှိသော သတ္တမာရ်။(က)(ခ) ဝသံ မာရဿ ဂစ္ဆတီတိ ကိလေသမာရဿ စ သတ္တမာရဿ စ ဝသံ ဂစ္ဆတိ။ နေတ္တိ။ ၇၂။ သတ္တမာရဿာတိ ဒေဝပုတ္တမာရဿ။ အထ ဝါ " ဒေဝပုတ္တ-မာရဿာ"တိ အဝတွာ "သတ္တမာရဿာ"တိ ဝုတ္တတ္တာ ယော ယော ရာဇစောရာဒိကော ဒါနာဒီနိ ဝါ ဣဿရိယဘောဂါဒီနိ ဝါ မာရေတိ။ သော သော ရာဇစောရာဒိကောပိ ဂဟိတော၊ တသ္မာ ယဿ ကဿစိ သတ္တ-မာရဿာတိ အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၂၄။ (-နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၄)။

သတ္တမာရပက္ခ (ပု) [သတ္တမာရ + ပက္ခ] ဒေဝပုတ္တမာရ် (သတ္တမာရ်) ၏ အသင်းအပင်း။ မာရဗန္ဓနန္တိ သတ္တမာရပက္ခေ မာရဿ ဗန္ဓနန္တိ ဗာရဗန္ဓနံ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၈၇။

သတ္တမာရဏပ္ပဟရဏဝိလုမ္ပနကမ္မ (န) [သတ္တ + မာရဏ + ပဟရဏ + ဝိလုမ္ပန + ကမ္မ] သတ္တဝါတို့ကို သတ်ဖြတ်, ပုတ်ခတ်, လုယက်မှု။ ရာဇာ "သစေ သတ္တမာရဏပ္ပဟရ-ဏဝိလုမ္ပန ကမ္မံ န ကရောထ၊ ဂစ္ဆာမိ " တိ ဘဏတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၅။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၇။

သတ္တမာလာ (ထီ) [သတ္တ + မာလာ] (ကြာညို) ပန်း ၇-ပွင့်။ သတ္တမာလံ ဂဟေတွာန၊ ဥပ္ပလာဒေဝ ဂန္ဓိကံ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၉၈။

သတ္တမာသ (ပု၊ န) [သတ္တ + မာသ] ၇-လ (ခုနစ် လ)။ အတ္တတေ ကထိနေ သတ္တမာသေ ဥပ္ပန္နံ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၀၄။ ဝိ၊ ၂။ ၃၂၁။ ဝဇိရ။ ၄၉၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၄၄။ အတိစီရံ သမ္မ သတ္တမာသာ၊ နာဟံ သက္ကောမိ သတ္တမာသေ အာဂမေတုံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၃၈။ သတ္တမာသေတိ ကတ္တိကမာသံ ဟေမန္တိကေ စ စတ္တာရောတိ ပဉ္စမာသေ ဋ္ဌပေတွာ သေသေ သတ္တမာသေ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၉။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၆၊ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၅၃။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၉၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၂၄-၃၅)။

သတ္တမာသဇာတ (တိ) [သတ္တမာသ + ဇာတ] ပဋိသန္ဓေ ယူ၍ (အမိဝမ်းဝယ် ပဋိသန္ဓေယူ သည်မှ) ၇-ခုမြောက်သော လ၌ မွေးဖွားသော၊ သူ။ တတ္ထ သတ္တမာသဇာတော ဇီဝတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃၀။ သတ္တမာသဇာတောတိ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော သတ္တမေ မာသေ ဇာတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၃၈။

သတ္တမာသသတ္တဒိဝသာဓိက (တိ) [သတ္တမာသ + သတ္တဒိဝသ + အဓိက] ၇-လ, ၇-ရက် အလွန်ရှိသော။ ဒန္တေ ဒတွာ

"သမ္မ ဣဒံ ဌာနံ အာဂတောသိ"တိ ပုဋ္ဌော "သတ္တမာသသတ္တဒိဝသာဓိကေဟိ သတ္တဟိ သံဝစ္ဆရေဟီ"တိ ဝုတ္တေ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၃။

သတ္တမာသာဒိမာသန္တရဂမနနိဝါရဏ (န) [သတ္တမာသ + အာဒိ + မာသန္တရ + ဂမန + နိဝါရဏ] (သတ္တမာသ) ၇-လ အစရှိသော လ - အထူး - တစ်ပါး - သို့ ရောက်ခြင်းကို တားမြစ် ခြင်း။ ပရိစ္ဆိန္နမာနသ သဗ္ဗာယသ သတ္တမာသာဒိမာသန္တရဂမနနိဝါရဏတ္ထံ ဆမာသဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၅၂။

သတ္တမာသာဓိက (တိ) [သတ္တမာသ + အဓိက] ၇-လ-အလွန်ရှိ-ပိုလွန်-သော။ အဇ္ဇ သတ္တု လောကေ ဥပ္ပန္နသ သတ္တမာသာ-ဓိကာနိ သတ္တသံဝစ္ဆရာနိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၆။ (-အံ၊`ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၉။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၈၆) ။

သတ္တမာသာဓိကဝီသတိဝဿ (တိ) [သတ္တမာသာဓိက + ဝီသတိ + ဝဿ] ၇-ပိုလွန်သည့်-အနှစ်-အသက်-၂၀- ရှိသော၊ အနှစ်-အသက်-၂၀-နှင့် ၇-လ ရှိသော၊ သူ။ ယော သတ္တမာသေ ဝသိ၊ သော သတ္တမာသာ-ဓိကဝီသတိဝဿော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၅၃။

သတ္တမာသိက (တိ) [သတ္တမာသ + ဣက] (က) ၇-လရှိသော။ (ခ) ၇-လ ပတ်လုံး သုတ်သင်ခြင်း ကင်းသော။ (က) ပဉ္စမာသိကောပိ ဝဝတိ မရတိ အန္တရာယတိ ဝိပ္ပလုဇ္ဇတိ၊---- သတ္တမာသိကောပိ။ မဟာနိ။ ၉၂။ (ခ) နဟိ နူနိမဿ သမဏဿ၊ သန္ထာရော သတ္တမာသိကော။ သံ၊ ၁။ ၁၇၂။

သတ္တမာသိကကာလ (ပု) [သတ္တမာသိက + ကာလ] ၇-လ ရှိသော အခါ။ တမေနံ သတ္တမာသိကကာလေ မာတာ ဂန္ဓောဒကေန နှာပေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၅။

သတ္တမီ (ထီ) [သတ္တ + မ-သတ္တမ + ဤ။ ကစ္စည်း။ ၃၇၃။ ရူ။ ၄၀၆။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၈၀၂။ သပ္တမီ-သံ။ သတ္တမာ ၊ သတ္တမီ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ၇-ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ၇-ခုမြောက်ဖြစ်သော။ (၂) သတ္တမီဝိဘတ်။ (၁) အယံ သတ္တမီ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၅၉။ သကဒါဂါမိဿ ဒါနံ ဒေတိ၊ အယံ သတ္တမီ ပါဋိပုဂ္ဂလိကာ ဒက္ခိဏာ။ မ၊ ၃။ ၂၉၇-၈။ (-ထေရီ။ ၃၉၈။ အပ၊ ၂။ ၂၄၉။ မဟာနိ။ ၇၄။ စူဠနိ။ ၁၁၄)။ (၂) အနုမတိပရိ-ကပ္ပတ္ထေသု သတ္တမီ။ ကစ္စည်း။ ၄၁၆။ ရူ။ ၄၅၄။ (-ကစ္စည်း။ ၅၅၊ ၄၂၅။ ရူ။ ၆၃။ ၄၅၃။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၂၀၀၊ ၈၉၈)။

သတ္တမီဘတ္တကာလ (ပု) [သတ္တမီ + ဘတ္တ + ကာလ] ၇-ရက်မြောက် အစာစားရာ-အချိန်အခါ - ကာလ။ သတ္တမီဘတ္တကာလေ (ဇာ၊ ၁။ ၃၆၅) တိ ပါဠိပဒတော ပဌာယ နိရာဟာရဿ သတ္တမိယံ ဘတ္တကာလေ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၄။

သတ္တမိယတ္ထ (ပု) [သတ္တမီ + အတ္ထ] သတ္တမီဝိဘတ်၏ အနက်။ သတ္တမိယတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ ပါပုဏာတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၁၁။ (-၄၂၅) ။

သတ္တမီဝစန (န) [သတ္တမီ + ဝစန] သတ္တမီဝိဘတ်။ သတ္တမီဝစနေန ပန "တဒဟု"တိ ပဒသိဒ္ဓိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၀။

သတ္တမီဝိဘတ္တိ (ထီ) [သတ္တမီ + ဝိဘတ္တိ]

သတ္တမိဝိဘတ်။ (နာမ်ကျမ်း၌ လာသော သတ္တမိဝိဘတ်ကား-- သ္မိံဝိဘတ်, သုဝိဘတ်-ဟူ၍ ၂-လုံးရှိ၏။ ကစ္စည်း။ ၅၅။ ရူ။ ၆၃။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၂၀၀။ အာချာတ်ကျမ်း၌ လာသော သတ္တမိဝိဘတ်ကား-- ဧယျ, ဧယျုံ, ဧယျာသိ, ဧယျာထ, ဧယျာမိ, ဧယျာမ, ဧထ, ဧရံ, ဧထော, ဧယျာဝှေ, ဧယံ, ဧယျာမှေ-ဟူ၍ ၁၂-လုံး ရှိ၏။ ကစ္စည်း။ ၄၂၅။ ရူ။ ၄၅၃။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၈၉၈)။

သတ္တမိဝိဘတ္တိယုတ္တပဒ (န) [သတ္တမိဝိဘတ္တိ + ယုတ္တ + ပဒ] သတ္တမိဝိဘတ်နှင့် ယှဉ်သောပုဒ်။ တေန ယုတ္တံ တထာ၊ သတ္တမိဝိဘတ္တိယုတ္တပဒန္တိ အတ္ထော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၅။

သတ္တမူလက (တိ) [သတ္တ + မူလ + က] သတ္တ မူ၊ ၇-ပါးသောမူလရှိသော၊ ၇-ပါးသော ပုဒ်လျှင် အရင်းအစ ရှိသော (နယ စသည်)။ တိမူလကမ္ပိ----သတ္တမူလကမ္ပိ အဋ္ဌမူလကမ္ပိ နဝမူလကမ္ပိ ဧဝမေဝ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၅၈။ သတ္တမူလကာဒီသု ပန နဲ့ သဟဇာတ-ပစ္စယာ နိဿယေ တိဏီတိ ပုရေဇာတဝသေန ဝတ္ထုနိဿယေ တိဏိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၇၉။

သတ္တမူလသိက္ခာပဒ (န) [သတ္တ + မူလ + သိက္ခာပဒ] မူလသိက္ခာပုဒ် ၇-ခု၊ ၇-ပါးသော-မူလ-အရင်းခံ-သိက္ခာပုဒ်။ (ပါဏာတိပါတ, အဒိန္နာဒါန, အဗြဟ္မစရိယ, မုသာဝါဒ, ပိသုဏာဝါစာ, ဖရုသဝါစာ, သမ္ဖပ္ပလာပ-ဟူသော သိက္ခာပုဒ် ၇-ခု။ ဒီ၊ ၁။ ၄)။ ဧဝံ ပဋိပါဋိယာ သတ္တမူလသိက္ခာပဒါနိ ဝိဘဇိတွာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၄၅။

သတ္တမ္ဗ (တိ) [သတ္တ + အမ္ဗ။ သတ္တမြ-သတ္တတပိဋ္ဌက။ သတ္တမြရက-ဝိလျံ။ အာမြ-အမ္ဗ။ သရက်ပင် ၇-ပင်ရှိသော။] သတ္တမ္ဗမည်သော (နတ်ကွန်း၊ နတ်နန်း)။ ရမဏီယံ သတ္တမ္ဗံ စေတိယံ။ ဒီ၊ ၂။ ၈၆-၇။ သံ၊ ၃။ ၂၂၇။ အံ၊ ၃။ ၁၂၉။ ဥဒါန။ ၁၅၁-၂။ ပစ္ဆိမေန ဝေသာလိံ သတ္တမ္ဗံ နာမ စေတိယံ။ ဒီ၊ ၃။ ၇။

သတ္တမ္ဗစေတိယ (န) [သတ္တမ္ဗ + စေတိယ] သတ္တမ္ဗ မည်သော - နတ်ကွန်း - နတ်နန်း။ ရမဏီယံ သတ္တမ္ဗစေတိယံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၅၀။

သတ္တယုဂ (န) [သတ္တ + ယုဂ²] ၇-ဦးသော ယောကျ်ားတို့၏-အသက်အပိုင်းအခြား-သက်တမ်း-ဖြစ်ရာ ကာလ၊ (အမျိုး ၇-ဆက်)။ ဝိရော ဟဝေ သတ္တယုဂံ ပုနေတိ၊ ယသ္မိံ ကုလေ ဇာယတိ ဘူရိပညော။ ထေရ။ ၃၀၀။ သတ္တယုဂံ သတ္တပုရိသယုဂံ ယာဝသတ္တမံ ပိတာမဟယုဂံ သမ္မာ ပဋိပတ္တိယာ ပုနေတိ သောဓေတိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၁။

သတ္တယောဂ (ပု) [သတ္တ + ယောဂ] ကပ်ငြိ-ငြိကပ်-တွယ်တာ-နှစ်သက်-တပ်မက်-ခြင်းနှင့်ယှဉ်ခြင်း။ သတ္တယောဂေန ဝါ သတ္တော မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂။ သတ္တယောဂတော ရူပါဒီသု သတ္တဝိသတ္တတာယ သတ္တာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၃။

သတ္တယောဇန (န) [သတ္တ + ယောဇန] ၇-ယူဇနာ။ ဥတ္တရေန စ ဒက္ခိဏေန စ သတ္တယောဇနာနိ ဝိတ္ထာရေန။ ဒီ၊ ၂။ ၁၂၁။

သတ္တယောဇနပ္ပမာဏ (တိ) [သတ္တယောဇန + ပမာဏ] ၇-ယူဇနာ အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ကိံ ပမာဏံ ကရောမ၊ သတ္တယောဇနပ္ပမာဏံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၃။ (-ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၈)။

သတ္တယောဇနုဗ္ဗေဓ (တိ) [သတ္တယောဇန + ဥဗ္ဗေဓ - သတ္တယောဇနုဗ္ဗေဓ + ဏ]

၇-ယူဇနာ အတွင်း၌ဖြစ်သော။ ဘဂဝါ ----
သာဝတ္ထိတော သတ္တယောဇနဗ္ဘန္တရေ သာကေတံ
ဂစ္ဆန္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၉။

သတ္တယောဇနမတ္တက (န) [သတ္တယောဇန + မတ္တက] ၇-ယူဇနာ၏ အထက်။ အထ နံ ကောသလရာဇာ သာဝတ္ထိတော သတ္တယောဇန-မတ္တကေ သာကေတနဂရေ သေဋ္ဌိဌာနံ ဒတွာ ဝါသေသိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၂။

သတ္တယောဇနဝိတ္ထတ (တိ) [သတ္တယောဇန + ဝိတ္ထတ] ၇-ယူဇနာ အနံ ရှိသော။ ဒွါဒသယောဇနာယာမေဟိ နဂရေ သတ္တယောဇနဝိတ္ထတေ----သတ္တ တာလပန္တိ-ပရိက္ခေပါ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၄၃။

သတ္တယောဇနသတိက (တိ) [သတ္တယောဇန+ သတ•သတ္တယောဇနသတ + က္က] ယူဇနာ ၇၀၀-(ခုနစ်ရာ) ရှိသော။ သတ္တယောဇန-သတိကာနိပိ မဟာသမုဒ္ဒေ ဥဒကာနိ ဩဂစ္ဆန္တိ။ အံ၊ ၂။ ၄၇၅။

သတ္တယောဇနသတုဗ္ဗေဓ (တိ) [သတ္တယောဇနသတ + ဥဗ္ဗေဓ] ယူဇနာ ၇၀၀-(ခုနစ်ရာ) အစောက်ရှိသော၊ အစောက် ယူဇနာ ၇၀၀- (ခုနစ်ရာ) ရှိ-မြင့် - သော။ သတ္တရတနမယော သတ္တယောဇနသတုဗ္ဗေဓော ဝေဇယန္တော နာမ ပါသာဒေါ ဥဋ္ဌဟိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၃။

သတ္တယောဇနသဟဿပရိမဏ္ဍလ (တိ) [သတ္တ + ယောဇန + သဟဿ = သတ္တယောဇနသဟဿ + ပရိမဏ္ဍလ] ယူဇနာ ၇-ထောင် အဝန်းရှိသော၊ အဝန်း ယူဇနာ ၇-ထောင် ရှိသော။ စက္ကရတနာ-နုဘာဝေန ဝိဇိတံ ပဉ္စသတပရိတ္တဒီပပဋိမဏ္ဍိတံ သတ္တယောဇနသဟဿပရိမဏ္ဍလံ ပုဗ္ဗဝိဒေဟံ,။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၇။

သတ္တယောဇနသဟဿပ္ပမာဏ (တိ) [သတ္တယောဇနသဟဿ + ပမာဏ] ယူဇနာ ၇-ထောင် အတိုင်းအရှည် ရှိသော။ ဒက္ခိဏသမုဒ္ဒတောပိ ပစ္စုတ္တရိတွာ သတ္တ-ယောဇနသဟဿပ္ပမာဏံ အပရဂေါယာနံ ဝိဇေတုံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၈။

သတ္တယောဇနာယာမ (တိ) [သတ္တယောဇန + အာယာမ] ၇-ယူဇနာ အလျားရှိသော၊ အလျား ၇-ယူဇနာ ရှိသော။ အထ ရာဇာ သတ္တယောဇနာယာမာယ တိယောဇန-ဝိတ္ထာရာယ မဟတိယာ သေနာယ ---- အဂမာသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၉။

သတ္တယောဇနိက (တိ) [သတ္တယောဇန + က္က] ၇-ယူဇနာရှိသော။ သတ္တယောဇနိကံ အာသိ၊ ထူပဉ္စ ရတနာမယံ။ အပ၊ ၁။ ၁၁၂။ ဇဝံ သတ္တယောဇနိကံ စေတိယံ အဟောသိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၁။ (-အပ၊ ၂။ ၁၄၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၈။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၃။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၈။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၇၂။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၁၊ ၃၀၀။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၊ ၇၅၊ ၂၉၇)။

သတ္တယောဇနုဗ္ဗေဓ (တိ) [သတ္တယောဇန + ဥဗ္ဗေဓ] ၇-ယူဇနာ အစောက် ရှိသော၊ အစောက် ၇ - ယူဇနာ - ရှိ - မြင့် -သော။ ပဒုမုတ္တရဿ ဘဂဝတော ရတနမယံ ထူပံ သတ္တယောဇနုဗ္ဗေဓံ အာသိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၅။

သတ္တရဋ္ဌ (န) [သတ္တ + ရဋ္ဌ] ၇-ပြည် ထောင်၊၇-ယောက်-ပါး-သော မင်းတို့၏ တိုင်းနိုင်ငံ။ သတ္တရဋ္ဌေသု (စရိယာ။ ၃၈၈)တိ

ရေဏုအာဒီနံ သတ္တန္နံ ရာဇူနံ ရဇ္ဇေသု။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၄၈။

သတ္တရတန (န) [သတ္တ + ရတန။ သပ္တရတ္န-သံ။] (၁) ရတနာ ၇-ပါး- (က) ရွှေ, ငွေ, ပတ္တမြား, ကြောင်မျက်ရွဲ, စိန်, သန္တာ ဟူသော ရတနာ ၇-ပါး။ (ခ) စကြာ, ဆင်, မြင်း, ပတ္တမြား, မိဖုရား, သူဌေး, သားကြီး ဟူသော ရတနာ ၇-ပါး။ (ဂ) သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်, ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်, ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်, ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်, ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်, သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်, ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင် ဟူသော ရတနာ ၇-ပါး။ (၂) ၇-တောင်။ (တိ) (၃) ၇-တောင် ရှိသော။(၁) ရတနာ ၇-ပါး- (က) ရွှေ, ငွေ-စသော ရတနာ ၇-ပါး။ ပသယှ သဟိဓ သတ္တရတနံ၊ ပဋိလဘတိ ဝိမလသုခမစ္ဆိဝိ သုစိဉ္စ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၃၁။ သုဝဏ္ဏမဠုယံ ဝါ ပန လဘိတွာ သတ္တရတနာနိ ပက္ခိပေယျ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၄။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၄)။ (ခ) စကြာ, ဆင်, မြင်းစသော ရတနာ ၇-ပါး။ တဿိမာနိ သတ္တရတနာနိ ဘဝန္တိ။ သေယျထိဒံ ? စက္ကရတနံ ဟတ္ထိရတနံ အဿရတနံ မဏိရတနံ ဣတ္ထိရတနံ ဂဟပတိရတနံ ပရိဏာယကရတနမေဝ သတ္တမံ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၄၊ ၁၆။ ဒီ၊ ၃။ ၄၈၊ ၁၁၇။ မ၊ ၂။ ၃၃၅။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၈၈)။ (ဂ) သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်စသော ရတနာ ၇-ပါး။ သတ္တရတနသမ္ပန္န-ကြည့်။ (၂) ၇-တောင်။ ပထဝိယာ ဩဇာ ကမ္မကရဏဋ္ဌာနတော သတ္တရတနမတ္တံ ဟေဋ္ဌာ ဘဝိဿတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၁၈။ (တိ) (၃) ၇-တောင် ရှိသော။ သတ္တရတနံ ဝါ အာဝုသော နာဂံ အဋ္ဌမရတနံ ဝါ တာလပတ္တိကာယ ဆာဒေတဗ္ဗံ မညေ။ သံ၊ ၁။ ၄၁၇။ အထ အာဂစ္ဆေယျ ဟတ္ထိနာဂေါ သတ္တရတနော ဝါ အဋ္ဌရတနော ဝါ။ အံ၊ ၃။ ၄၂၀။ (-ဥဒါန။ ၁၂၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၃)။

သတ္တရတနကမ္မနိမ္မိတ (တိ) [သတ္တရတန + ကမ္မ + နိမ္မိတ] ရတနာ ၇-ပါးတို့ဖြင့်-ပြုလုပ်- မွမ်းမံ-ခြယ်လှယ်-ဖန်ဆင်း-အပ်သော၊ ရတနာ ၇-ပါးတို့ဖြင့် ပြီးသော။ ရတနာ သတ္တ နိမ္မိတာတိ သတ္တရတနကမ္မနိမ္မိတာ၊ ဧကေကော အံသော သတ္တရတနမယောတိ အတ္ထော။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၄။

သတ္တရတနခစိတ (တိ) [သတ္တရတန + ခစိတ] ရတနာ ၇-ပါးတို့ဖြင့်-ခြယ်စီ-ပြုလုပ်-စီရင်-အပ်သော။ သဗ္ဗာနိ သတ္တရတနခစိတာနိ ကာရေတွာ ---- သတ္တရတနခစိတာဟေဝ ဆဒနိဋ္ဌကာဟိ ဆာဒါပေသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၃၃။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၁။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၄၇)။

သတ္တရတနဂဗ္ဘ (ပု) [သတ္တရတန + ဂဗ္ဘ] ရတနာ ၇-ပါးတို့ဖြင့် ပြည့်သော တိုက်ခန်း၊ ရတနာ ၇-ပါးထားရာ တိုက်ခန်း။ သတ္တရတနဂဗ္ဘေသု ဒွါရံ ဝိဝရာပေတွာ န ကိဉ္စိ အဒ္ဒသ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၈။

သတ္တရတနဒါမ (ပု၊ န) [သတ္တရတန + ဒါမ] ရတနာ ၇-ပါးတို့ဖြင့်-ပြီး-ပြုလုပ်-စီမံ-အပ်သော-ပန်းကုံး-ပန်းကိုင်း။ သတ္တရတနဒါမေဟိ ဘူသိတာ အလင်္ကတာ ပေါက္ခရဏီ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၂။

သတ္တရတနမဋိမဏ္ဍိတ (တိ) [သတ္တရတန + ပဋိမဏ္ဍိတ] ရတနာ ၇-ပါးတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော။ တဿ ပုညာနုဘာဝေန သတ္တရတနပဋိမဏ္ဍိတော သတ္တယောဇနုပ္ပမာဏော ရထော ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၈။ (ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၄၂)။

သတ္တရတနပရိပုဏ္ဏ (တိ) [သတ္တရတန + ပရိပုဏ္ဏ] ရတနာ ၇-ပါးတို့ဖြင့် ပြည့်သော။ ---- ဧတေသံ နိဝေသနံ သတ္တရတနပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ အာဂန္တွာ ဝန္ဒတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၂။

သတ္တရတနပရိပူရ (တိ) [သတ္တရတန + ပရိပူရ] သတ္တရတနပရိပုဏ္ဏ - ကြည့်။ သတ္တရတနပရိပူရာနံ ဂဗ္ဘာနံ ဒွါရာနိ ဝိဝရာပေတွာ----။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၉။

သတ္တရတနပုဏ္ဏ (တိ) [သတ္တရတန + ပုဏ္ဏ] သတ္တရတနပရိပူရ-ကြည့်။ ဣမံ သကလမ္ပိ စက္ကဝါဠံ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ သတ္တရတနပုဏ္ဏံ ကတွာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၅။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၂၈)။

သတ္တရတနပူရ (တိ) [သတ္တရတန + ပူရ] သတ္တရတနပရိပုဏ္ဏ-ကြည့်။ သတ္တရတနပူရာနိ သကဋ္ဌာနိ ဥဘောသု ပဿေသု ပေသေသိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၈၆။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၂-၃)။

သတ္တရတနပူရိ (တိ) [သတ္တရတန + ပူရ + ဏီ။ ထိ-၌ --ပူရိနီ] သတ္တရတနပရိပုဏ္ဏ-ကြည့်။ ပေါက္ခရဏီယော သတ္တရတနပူရိံ ကတွာ ဘူမိယံ ဌပိတံ မနံ ဘူမိဂတံ နာမ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၇။

သတ္တရတနဘရိတ (တိ) [သတ္တရတန + ဘရိတ] သတ္တရံတနပရိပူရ-ကြည့်။ တေသံ ဂေဟံ သတ္တရတနဘရိတံ ကတွာ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ၊ ၆၁။ (-စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၉)။

သတ္တရတနဘူသိတ (တိ) [သတ္တရတန + ဘူသိတ] ရတနာ ၇-ပါးတို့ဖြင့်-တန်ဆာဆင်အပ်-တင့်တယ်-သော။ ကူဋ္ဌာဂါရဝရူပေတာ၊ သတ္တရတနဘူသိတာ။ အပ၊ ၁။ ၂။ တသ္မိံ ယေဝ ပါသာဒေ သတ္တရတနဘူသိတာ သတ္တရတနေဟိ သောဘိတာ ကူဋ္ဌာဂါရာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၇။ သတ္တယောဇနိကံ ထူပံ၊ သတ္တရတနဘူသိတံ။ အပ၊ ၂။ ၁၄၄။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၈။

သတ္တရတနမယ (တိ) [သတ္တရတန + မယ။ သပ္တတရတ္နမယ-သံ။ ထိ-၌ သတ္တရတနမယီ-ဝီလျံ။] ရတနာ ၇-ပါးဖြင့် ပြီးသော။ သောတဿ ပါသာဒံ နိမ္မိနိ ---- သတ္တရတနမယံ သတဘူမကံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၀။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၉။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၊ ၆၀၊ ၃၅၅)။

သတ္တရတနမယပါကာရ (တိ) [သတ္တရတနမယ + ပါကာရ] (၁) ရတနာ ၇-ပါးဖြင့်ပြီးသော တံတိုင်း ႏရှိသော။ (ပု) (၂) ရတနာ ၇-ပါးဖြင့်ပြီးသောတံတိုင်း။ (၁) ယောဇနေဒိဝသံ ရတ္တိဘာဂေ ---- သုပိနန္တေ အလင်္ကတဒွါရကောဋ္ဌကံ သတ္တရတနမယ-ပါကာရံ---တာဝတိံသဘဝနံ ဒိသွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၇၃။ (ပု) (၂) အပရတကလလကဒ္ဒမာ ဟောန္တု ဝိပ္ပကိဏ္ဏမဏိမုတ္တပဝါဠိကာ သတ္တ-ရတနမယပါကာရပရိက္ခိတ္တာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၅။

သတ္တရတနမယသဟဿာရ (တိ) [သတ္တရတနမယ + သဟဿ + အရ] ရတနာ ၇-ပါးဖြင့်ပြီးသော တစ်ထောင်သော-အကန့်-ဒေါက်ဆံ-ကန့်ထောက်-ရှိသော။ ရဉော စက္ကဝတ္တိဿ စက္ကရတနံ ဥပ္ပန္နတိ ဣန္ဒနီလမဏိမယနာဘိ သတ္တရတနမယ-သဟဿာရံ ပဝါဠမယနေမိ ရတ္တသုဝဏ္ဏ-မယသန္ဓိ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၄။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၃။

သတ္တရတနမိဿက (တိ) [သတ္တရတန + မိဿက] ရတနာ ၇-ပါးတို့ဖြင့် ရောနှော

သော။ စိတြာနီတိ သတ္တရတနမိဿကာနိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၂၈၇။

သတ္တရတနရာသိ (ပု) [သတ္တရတန + ရာသိ] ရတနာ ၇-ပါး၊ ရတနာ ၇-ပါး၏အစု အပုံ။ ဣဒါနိ တေ စန္ဒဝတိ ကုမာရဉ္စ ရဋ္ဌဉ္စ သတ္တရတနရာသိဉ္စ ဒဿာမိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၄၉၃။

သတ္တရတနဝဿ (န) [သတ္တရတန + ဝဿ] ရတနာ ၇-ပါးမိုး၊ ရတနာ ၇-ပါးဟူသော မိုး။ ယနမေဃဝဿံ ဝိယ သတ္တရတနဝဿံ ဝဿိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၃၂၇။ (-စရိယာ၊ ၄။ ၁၀၂။ ဇာ၊ ၄၊ ၆။ ၁၉)။

သတ္တရတနဝါလုကာ (ထီ) [သတ္တရတန + ဝါလုက] ရတနာ ၇-ပါးသဲ၊ ရတနာ ၇-ပါး ဖြင့်ပြီးသော သဲ။ အနုပုဗ္ဗေန ပရိဝေဏံ သြရုယှ သတ္တရတနဝါလုကံ အသိဟတ္ထာနိ စ ကင္ခရူပကာနိ ---- အဒ္ဒသ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၀၆။

သတ္တရတနဝါလုကာကိဏ္ဏ (တိ) [သတ္တရတနဝါလုက + အာကိဏ္ဏ] ရတနာ ၇-ပါး သဲတို့ဖြင့်-ရောပြွမ်း-ရောနှော-သော။ ဘူမိ ပါသာဏသက္ခရရဟိတာ ---- ကဥ္စနရဇတမဏိမယာ သတ္တရတန-ဝါလုကာကိဏ္ဏာ။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၁၇၉။

သတ္တရတနဝိစိတ္တ (တိ) [သတ္တရတန + ဝိစိတ္တ] ရတနာ ၇-ပါးတို့ဖြင့် အထူးထူး အပြားအပြား ဆန်းကြယ်သော။ ကူဋာဂါရန္တိ သတ္တရတနဝိစိတ္တော သယနကူဋာဂါရဂဗ္ဘော။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၂၀၀။ (-ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၄၃၇)။

သတ္တရတနသမင်္ဂီတာ (ထီ) [သတ္တရတနသမင်္ဂီ + တာ] ရတနာ ၇-ပါး နှင့်ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်။ ဣတ္ထိရတနာဘာဝေန သတ္တရတနသမင်္ဂီတာ န သမ္ပဇ္ဇတိ။ မ၊ ၄၊ ၄။ ၈၆။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၆၃။ (-နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၅၉)။

သတ္တရတနသမင်္ဂီ (တိ) [သတ္တရတန + သမင်္ဂီ။ ထိ-၌ --သမင်္ဂိနီ။] ရတန ၇-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော (သူ)။ သတ္တရတနသမင်္ဂီတာ-ကြည့်။

သတ္တရတနသမန္နာဂတ (တိ) [သတ္တရတန + သမန္နာဂတ] ရတနာ ၇-ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော။ ရာဇာ ဟောတိ စက္ကဝတ္တီ ဓမ္မိကော ဓမ္မရာဇာ ---- သတ္တရတနသမန္နာဂတော။ ဒီ၊ ၁။ ၈၃။ ဒီ၊ ၂။ ၁၄၊ ၁၆။ ဒီ၊ ၃။ ၁၁၇။ မ၊ ၂။ ၃၃၅။ အဘိ၊ က။ ၂၁၅။ သုတ္တနိ။ ၃၆၆။ (-အံ၊ ၂။ ၄၆၅။ ဣတိဝုတ်။ ၂၀၅။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၃၅။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၀၃။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၄၉။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၁၂၁)။

သတ္တရတနသမုဇ္ဇလ (တိ) [သတ္တရတန + သမုဇ္ဇလ] ရတနာ ၇-ပါးတို့ဖြင့်-တောက်ပ-ပြိုးပြိုးပျက်ပျက် တလက်လက်အရောင်ထွက်-သော။ တေန သတ္တရတနသမုဇ္ဇလံ သကလံ စက္ကဝတ္တိသိရိံ ဝဒတိ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၉၃။ (-ဥဒါန၊ ၄။ ၂၃။ စရိယာ၊ ၄။ ၄၆)။

သတ္တရတနပရိကိဏ္ဏ (တိ) [သတ္တရတန + ပရိကိဏ္ဏ] ရတနာ ၇-ပါးတို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ရောပြွမ်းသော။ နနု မဟာရာဇ ကာလိင်္ဂရာဇာ သမဏကောလညော သတ္တရတနပရိကိဏ္ဏော။ မိလိန္ဒ။ ၂၄၉။

သတ္တရတနသမ္ဘူ (တိ) [သတ္တရတန + သမ္ဘူ] (၁) (သတိသမ္ဗောဇ္ဈင် စသော) ရတနာ ၇-ပါး နှင့် ပြည့်စုံသော။ (၂) (စကြာ ရတနာစသော) ရတနာ ၇-ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော။ (၃) (ရွှေ, ငွေ စသော) ရတနာ ၇-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော။ (၁) သတ္တရတနသမ္ဘူနော၊

တီသု သိက္ခာသု သိက္ခိတော။ သံ၊ ၂။ ၆၉။ (၂) သတ္တရတနသမ္မန္နော၊ စတုဒီပမှိ ဣဿရော။ အပ၊ ၁။ ၅၅၊ ၉၀။ (-အပ၊ ၁။ ၁၁၆၊ ၁၂၃၊ ၁၄၀၊ ၁၆၂၊ ၁၆၈၊ ၁၇၈၊ ၂၀၆၊ ၂၂၂၊ ၂၅၀၊ ၂၆၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၂။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၆)။ (၃) သတ္တရတနသမ္မန္နံ၊ နာနာဇနသမာကုလံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄။ သဟိရညာတိ သတ္တရတနသမ္မန္နာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၃။

သတ္တရတ္တ (န) [သတ္တ + ရတ္တ (ရတ္တိ + အ။) နီရုတ္တိ။ ၃၇၃။ (န) သပ္တရာတြ-သံ။ (ပု) သတ္တရတ္တ-ပြာ။ (န) သတ္တရတ္တ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] ၇-ညဉ့်၊ ၇-ည။ သတ္တရတ္တေန ဘဂဝါ၊ ဒန္တမှ တဝ သာသနေ။ မ၊ ၂။ ၃၅၄။ သုတ္တနိ။ ၃၇၀။ တသ္မာ သတ္တရတ္တေန တဝ သာသနေ အနုတ္တရေန ဒမထေန ဒန္တမှ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၇။ သတ္တဟကာလိကံ သတ္တရတ္တံ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၀၀။ (-ထေရ။ ၃၃၁။ ဇာ၊ ၂။ ၂၀၇။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၉-၂၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၇၂)။

သတ္တရတ္တိန္ဒိဝ (ပုံ န) [သတ္တ + ရတ္တိန္ဒိဝ] ၇-ရက်၊ ၇-ညဉ့်နှင့် ၇-နေ့၊ (၇-နေ့ ၇-ည)။ အထ ခေါ ဘဂ္ဂဝ သုနက္ခတ္တော လိစ္ဆဝိပုတ္တော ဧကဒွိဟိကာယ သတ္တရတ္တိန္ဒိဝါနိ ဂဏေသိ။ ဒီ၊ ၃။ ၆။ သတ္တရတ္တိန္ဒိဝံ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဝဿေတွာ ဓမ္မဝုဋ္ဌိယော။ အပ၊ ၁။ ၄၁။ ဘိက္ခု သတ္တ-ရတ္တိန္ဒိဝံ နိရန္တရံ ပရိတ္တံ ဘဏိံသု။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂၄။ (-အပ၊ ၁။ ၇၆၊ ၃၅၆၊ ၃၈၂၊ ၃၉၃။ အပ၊ ၂။ ၄၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၈။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅)။

သတ္တရထသတ (န) [သတ္တ + ရထ + သတ] (မြင်း) ရထား-၇၀၀၊ (ခုနစ်ရာ)။ သတ္တအဿသတာနိ သတ္တရထသတာနိ သတ္တက္ကတ္ထိသတာနိ ---- ပဋိယာဒေဟိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၈၅။

သတ္တရသ¹ (တိ) [သတ္တ + ဒသ။ သပ္တဒဂန်-သံ၊ သတ္တရသ-ပြာ။] ဆယ့်ခုနစ်၊ (၁၇-ပါး, ၁၇-ခု, ၁၇-ယောက် စသည်)။ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ သတ္တရသ သံဃာဒိသေသာ ဓမ္မာ။ ဝိ၊ ၂။ ၄၇၀။ သတ္တရသ သိက္ခာပဒါနိ " သတ္တရသက " န္တိ ဋ္ဌပေသုံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂။ သတ္တရသဟိ အာကာရေဟိ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၉၁။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၁၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀)။

သတ္တရသ² (တိ) [သတ္တရသ + ဍ = အ။ မောဂ်၊ ၄။ ၅၀-၁။ (တိ) သပ္တဒဂ-သံ။ ထီ-၌ သပ္တဒဂီ။ သတ္တရသ၊ သတ္တရသမ-ပြာ။] (၁) ၁၇-ခုတို့၏ပြည့်ကြောင်း၊ ၁၇-ခုမြောက်။ (၂) ၁၇-ခု အလွန်ရှိသော။ (၁) သတ္တရသေ ဥပ္ပန္နေ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၀၅။ သတ္တရသေ ဣတော ကပ္ပေ။ အပ၊၁။ ၉၀။ (-အပ၊ ၁။ ၁၂၅။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၈၆)။ (၂) သတ္တရသေ ကပ္ပသတေ၊ ရာဇာ အာသိ မဟီပတိ။ အပ၊ ၁။ ၁၈၆။

သတ္တရသက (တိ) [သတ္တရသ + ကဏ် = က။ ကစ္စည်း။ ၃၅၄၊ ၃၉၂။ ရူ။ ၄၁၈။ နီရုတ္တိ။ ၄၉၅။ သပ္တဒဂက-သံ။] (၁) ၁၇-ပါး၊ ၁၇-ခု။ (၂) ၁၇-ခုတို့၏အပေါင်း။ (၁) သတ္တရသကေသု ဟိ အညတရံ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇိတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။၂၄၂။ သတ္တရသကေသူတိ ဘိက္ခုနီနံ ပညတ္တသတ္တရသသံဃာဒိသေသေသု။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၁၃။ သတ္တရသကေသု သံဃာဒိ-သေသူတိ သမ္မန္ဓော။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၆၃၄။ (၂) သတ္တရသ သိက္ခာပဒါနိ "သတ္တရသက"န္တိ ဋ္ဌပေသုံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂။ ဈာနပစ္စယာဒီသု

အဌသု ပစ္စယေသု ဧကမေကသ္မိ ယောဇနာ-ဝသေန အဌ သတ္တရသကာ ဟောန္တိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၀၀။

သတ္တရသကဒက္ခိဏ (တိ) [သတ္တရသက + ဒက္ခိဏ] ၁၇-ခုသော သားကောင်တို့ဖြင့် ပူဇော်အပ်သော-ယဇ်-အလှူ။ သားကောင် ၁၇-ကောင် အတိုင်းအရှည် ရှိသော-ယဇ်-အလှူ။ ဧကေန ပရိယာယေန သတ္တရသဟိ ပသူဟိ ယဇိတဗ္ဗသ္မိ ဗေလုဝယူပသ္မိ သတ္တ-ရသကဒက္ခိဏသ္မိ ယညသ္မိံ အဓိဝစနံ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁ ၃၄။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၀၂။ ဟိရညသုဝဏ္ဏဂေါမဟိံသာဒိသတ္တရသက-ဒက္ခိဏသ္မိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၈။

သတ္တရသစိတ္တက္ခဏ (ပု) [သတ္တရသ + စိတ္တက္ခဏ] ၁၇-ချက်သော စိတ်၏ဖြစ်ရာ ခဏ၊ စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက်၊ ၁၇-ချက်သော စိတ်တို့၏ ခဏကဲ့သို့သော ခဏ။ " ရူပဿ သတ္တရသစိတ္တက္ခဏာ၊ အရူပဿ ကတော ဧကောဝေါ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၆။

သတ္တရသစိတ္တက္ခဏာယုက (တိ) [သတ္တရသစိတ္တက္ခဏ + အာယု + က] စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက် အသက် ရှိသော၊ ၁၇-ချက်သော စိတ်တို့၏ ခဏကဲ့သို့သော ခဏလျှင် အသက်ရှိသော။ အထုပ္ပါဒက္ခဏံ အဂ္ဂဟေတွာ နိရောဓက္ခဏော ဝ ဂဟိတော " သတ္တရသစိတ္တက္ခဏာယုက "န္တိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၉။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၀၀)။

သတ္တရသဓာ (ဗျ) [သတ္တရသ + ဓာ] ၁၇-ပါး အပြားအားဖြင့်။ လက္ခဏံ သတ္တရသဓာ၊ ဋ္ဌိတံ သာဓာရဏံ ဣဒံ။ ကင်္ခါ။ ၁၀၉-၁၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၉)။

သတ္တရသပ္ပကာရ (တိ) [သတ္တရသ + ပကာရ] ၁၇-ပါး အပြားရှိသော။ သတ္တရသပ္ပကာရံ လက္ခဏံ ဇာနိတွာ ယောဇေယျ မေဓာဝီ။ ကင်္ခါ။ ၁၁၃။

သတ္တရသပ္ပဘေဒ (တိ) [သတ္တရသ + ပဘေဒ] သတ္တရသပ္ပကာရ - ကြည့်။ နိဒါနာဒိဝသေန သတ္တရသပ္ပဘေဒဿ စ သဗ္ဗသိက္ခာပဒသာဓာရဏဝိနိစ္ဆယဿ ပကာသနတော သမ္ဗုဒ္ဓဝိနိစ္ဆယံ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၂၄။

သတ္တရသဘေဒ (တိ) [သတ္တရသ + ဘေဒ] သတ္တရသပ္ပကာရ - ကြည့်။ ဧကေန ဘိန္နလဒ္ဓိကာနံ သတ္တရသဘေဒါနံ မဟာသံဃိကာဒီနံ ဝံသံ ပဋိက္ခိပတိ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၂၂။

သတ္တရသမ (တိ) [သတ္တရသ + မ။ သပ္တဒဂမ-သံ၊ သတ္တရသမ-ပြာ။] ၁၇-ခု တို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ၁၇-ခု မြောက် ဖြစ်သော။ သတ္တရသမော ဝဂ္ဂေါ။ အဘိ၊ က။ ၄၀၅။ သုပါရိစရိယဝဂ္ဂေါ သတ္တရသမော။ အပ၊ ၁။ ၂၀၆။ သစေ ပန ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန သဒ္ဓိံ သမုဋ္ဌိတရူပါနိ သတ္တရသမဿ ဘင်္ဂဿ ပစ္စယံ ဒါတုံ သက္ကောန္တိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၉၂။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၁၆၅)။

သတ္တရသမစိတ္တ (န) [သတ္တရသမ + စိတ္တ] ၁၇-ချက်မြောက်ဖြစ်သော စိတ်။ တတော ပုဗ္ဗေ သတ္တရသမစိတ္တတော ပဋ္ဌာယ ပုရိသိန္ဒြိယံ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀၁။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၈)။

သတ္တရသမစိတ္တက္ခဏ (ပု) [သတ္တရသမ + စိတ္တက္ခဏ] ၁၇-ချက်မြောက်သော စိတ်၏ ဖြစ်ရာခဏ။ တံ ပန ဣတ္ထိန္ဒြိယံ ---- မရန္တာနံ ဝိယ ပဋိလောမက္ကမေန သတ္တရသမ-စိတ္တက္ခဏတော ပဋ္ဌာယ အန္တရဓာယတိ။ ဝဇီရ၊ ၁၁၃။

သတ္တရသမူလက (တိ) [သတ္တရသ + မူလ + က] ၁၇-ပါးသော-အရင်းခံ-မူလ-ရှိသော။ ပုစ္ဆာ ဂဏနတော ဟောန္တိ နယေ သတ္တရသ-မူလကေ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ။ ၃။ ၄၀၀။

သတ္တရသဝဂ္ဂိယ (တိ) [သတ္တရသ + ဝဂ္ဂ + ဣယ။ ရူ။ ၃၇၈။] သတ္တရသဝဂ္ဂီ ရဟန်း၊ ၁၇-ပါး (ယောက်) အစုဥ္ဖြစ်သော (ရဟန်း-သူငယ်)။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ သတ္တရသဝဂ္ဂိယံ ဘိက္ခုံ အင်္ဂုလိပတောဒကေန ဟာသေသုံ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၁၈။ ဝိ၊ ၂။ ၁၄၇။ တေန ခေါ ပန သမယေန ရာဇဂဟေ သတ္တရသဝဂ္ဂိယာ ဒါရကာ သဟာယကာ ဟောန္တိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၀၈။ သတ္တရသဝဂ္ဂိယာ အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေ ဒဟရာဝ ဥပသမ္ပန္နာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၈။ (-ဝိ၊ ၄။ ၃၁၆။ ဝိ၊ ၅။ ၂၅)။

သတ္တရသဝတ္ထုပဋိမဏ္ဍိတ (တိ) [သတ္တရသ + ဝတ္ထု + ပဋိမဏ္ဍိတ] ၁၇-ခုသော ဝတ္ထု တို့ဖြင့်တန်ဆာဆင်အပ်သော။ ဝိမာနဝတ္ထုသ္မိံ သတ္တရသဝတ္ထုပဋိမဏ္ဍိတသ ပဌမဿ ပီဌဝဂ္ဂဿ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၈၂။

သတ္တရသဟရဏီ (ဏိ) သဟဿ (န) [သတ္တ + ရသဟရဏီ + သဟဿ] အရသာကို ဆောင်တတ်သော အကြော ၇၀၀၀ (ခုနစ်ထောင်)၊ အကြော-ရသာကြော-၇၀၀၀ (ခုနစ်ထောင်)။ မဟာပုရိသဿ ကိရ သတ္တရသဟရဏိသဟဿာနိ ဥဒ္ဓဂ္ဂါနိ ဟုတ္វာ ဂီဝါယမေဝ ပဋိမုက္ကာနိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၁။ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၀။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၅။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၊ ၃၁၀၊ ၄၉၇)။

သတ္တရသာဓိက (တိ) [သတ္တရသ + အဓိက] ၁၇-ယောက် (၁၇-ခု, ၁၇-ပါး) အလွန် ရှိသော။ ဇဝံ တေ သတ္တရသာဓိကာ သောဠသသဟဿာ အာစရိယန္တေဝါသိကာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၀-၁။

သတ္တရာဇပုရောဟိတ (ပု) [သတ္တ + ရာဇ + ပုရောဟိတ] ၇-ယောက် (၇-ပြည်ထောင်) သော မင်းတို့၏ (ကိစ္စအားလုံးကို ဆုံးမတတ် သော) ပုရောဟိတ်အမတ်။ သတ္တရာဇပုရော-ဟိတော (စရိယာ။ ၃၈၈)တိ သတ္တဘူအာဒိနံ သတ္တန္နံ ရာဇူနံ သဗ္ဗကိစ္စာနုသာသက-ပုရောဟိတော။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၄၆။

သတ္တရာသိ (ပု) [သတ္တ + ရာသိ] သတ္တဝါ အစု။ တေသံ နိမိတ္တံ ဝဓယတော သတ္တရာသိယေဝ ဝဓေယျ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၉။

သတ္တရာသိဝဓန (န) [သတ္တရာသိ + ဝဓန] သတ္တဝါအစု၏ ပွားခြင်း။ တေန သတ္တရာသိ-ဝဓနေန ပထဝိကသိဏာဒိဝဓနေ ဝိယ ကိဉ္စိ ပယောဇနံ နတ္ထိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၁။

သတ္တရိ (ထီ) [ဒသ? + ယော။ သတ္တရိ။ ရူ။ ၂၅၁-နှာ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၈၂၄။ သပ္တတိ-သံ။ သတ္တရိ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ခုနစ်ဆယ်။ ၇၀။ သတ္တသတ္တရိ-ကြည့်။

သတ္တလာ (ထီ) [သု + ဒလ။ သတ္တ + ဒလ။ သပ္တလာ-သံ။ သတ္တလာ၊ သတ္တလီ-ပြာ။]

ကြက်ရှန်း။ သတ္တလာ နဝမလ္လိကာ။ဓာန်။ ၅၇၆။ သုန္ဒရံ ဒလမေတိဿာ သတ္တလာ၊ ဒဿ တော၊ သတ္တဒလာနိ ယဿ ဝါ သတ္တလာ။ဓာန်၊ ဋီ။

သတ္တလိ • သတ္တလီ (ထီ) [သတ္တ + လာ + ဣ။ သတ္တ ပဏ္ဏာနိ မနော ဗုဒ္ဓိန္ဒြိယာနိ ဝါ လာတိ။ အမရ၊ ဋီ။ သပ္တလာ-သံ။ သတ္တလီ-ပါကတ။] ကြက်ရှန်းပင်။ (မိုးစွေပန်း-သျှ)။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တလိပုပ္ဖ (န) [သတ္တလိ + ပုပ္ဖ] ကြက်ရှန်း-မိုးစွေ-ပန်း။ သတ္တ သတ္တလိပုပ္ဖာနိ (အပ၊ ၁။ ၂၅၃) တိ သတ္တလိသင်္ခါတာနိ၊ သတ္တ ပုပ္ဖာနိ သီသေနာဒါယ ဝေဿဘုဿ ဘဂဝတော အဘိရောပေသိံ ပူဇေသိံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၉။

သတ္တလိပုပ္ဖပူဇက (တိ) [သတ္တလိပုပ္ဖ + ပူဇက။ ထီ-၌ --ပူဇိကာ။] ကြက်ရှန်း-မိုးစွေ-ပန်းကို-လှူဒါန်း- ပူဇော်-သော၊ သူ။ ဣတ္ထံ သုဒံ အာယသ္မာ သတ္တလိပုပ္ဖပူဇကော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊ ၁။ ၂၅၃။

သတ္တလိပုပ္ဖပူဇကတ္ထေရ (ပု) [သတ္တလိပုပ္ဖပူဇက + ထေရ] သတ္တလိပုပ္ဖ-ပူဇက ထေရ်။ ကြက်ရှန်း-မိုးစွေ-ပန်းကို- လှူဒါန်း-ပူဇော်-ခဲ့သော ထေရ်။ (ဤမထေရ်သည် ဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ (၃၁) ကမ္ဘာထက်၌ ဝေဿဘူ မြတ်စွာဘုရားအား-ကြက်ရှန်း-မိုးစွေ-ပန်း ၇-ပွင့်တို့ကို တင်လှူပူဇော်ခဲ့သော ကုသိုလ်ကံကြောင့် အပါယ် ၄-ပါးသို့ မလားရောက်ရပဲ ဂေါတမဘုရားရှင်သာသနာတော်၌ ပဋိသမ္ဘိဒါ ၄-ပါး, ဝိမောက္ခ ၈-ပါး, အဘိညာဉ် ၆-ပါးတို့ကို ရရှိလျက် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်။ အပ၊ ၁။ ၂၅၃။

သတ္တဝ (ပု) [သတ္တ • သတ္တ • သတ္တဝ။ သတ္တ-ကို သတ္တဝ-ပြု။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၂၅၅။ သတ္တ + အ။ သတ္တ-သဒ္ဒါ၏ အစိတ် အ-ကို အဝ-ပြု။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၅၃၁။ နီတိ၊ သုတ္တ၊ သျှ-၌ သမာသန္တ ဝပစ္စည်းဟု လည်းကောင်း, သမာသန္တ အပစ္စည်းဟု လည်းကောင်း ဆို၏။ ဇာ၊ ဋီ-၌ ဝ-အာဂုမ်ဟု ဆိုသည်။ သက္ကတ-၌ သတ္တ•သတ္တဝ-ဖြစ်သည်။ သရဘတ္တိနည်းဖြင့် ဝ-နောင် အသရ သွင်းခြင်းဖြစ်သည်။ သတော သန္တဿ ဘာဝေါ သတ္တံ၊ သတ္တံ အဿ အတ္ထီတိ သတ္တော၊ ဇန္တု၊ ကပ္ပဒ္ဒုမ။] ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ။ ဥတ္တမသတ္တဝေါ (ဇာ၊ ၂။ ၈၉) တိ ဥတ္တမသတ္တော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၇၄-၅။

သတ္တလိက္ခာပမာဏ (တိ) [သတ္တ + လိက္ခာ + ပမာဏ] ၇-လိက္ခာ-(သန်း ၇-ကောင်)-အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ သတ္တလိက္ခာ-ပမာဏာ ဧကာ ဦကာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၄၇။

သတ္တလောက (ပု) [သတ္တ + လောက။ သတ္တလောက-သံ။] သတ္တလောက၊ သတ္တဝါ အပေါင်း။ ဣန္ဒြေနှင့်စပ်ကုန်သော ခန္ဓာတို့၏-အပေါင်း-အစဉ်။ လောက (၁) အနက် လည်းကြည့်။ အပိ စ တယော လောကာ သင်္ခါရလောကော သတ္တလောကော ဩကာသ-လောကောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၈။ တတ္ထ ဣန္ဒြိယ-ဗဒ္ဓါနံ ခန္ဓာနံ သမူဟော သန္တာနော စ သတ္တလောကော။ ရူပါဒီသု သတ္တဝိသတ္တတာယ သတ္တော၊ လောကီယတိ (လောကီယန္တိ) ဧတ္ထ ကုသလာကုသလံ တဗ္ဗိပါကော စာတိ လောကော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၇။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၂)။ လောကောတိ ဩကာသလောကော သတ္တလောကော

သခ်ီရလောကောတိ တိဝိဓော။ ဣမဓ ပန သတ္တလောကော အဓိပ္ပေတော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၆။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၄။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၅၊ ၈၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂၉။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၆၂)။

သတ္တလောကဂတပညတ္တိ (ထီ) [သတ္တလောက + ဂတ + ပညတ္တိ] သတ္တလောက၌ဖြစ်သော (အတ္ထ) ပညတ်။ လောကပညတ္တိသုတိ သတ္တလောကဂတ-ပညတ္တိသု။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၂။

သတ္တလောကဂ္ဂဟဏ (န) [သတ္တလောက + ဂဟဏ] သတ္တလောကကို ယူခြင်း။ ပဇာဝစနေန သတ္တလောကဂ္ဂဟဏံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၇။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၇။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇။

သတ္တလောကရထ (ပု) [သတ္တလောက + ရထ] သတ္တလောကဟူသော ရထား။ ဇဝံ သတ္တလောကရထဿ ကမ္မံ နိဗန္ဓနံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၆၆။

သတ္တလောကဝစန (တိ) [သတ္တလောက + ဝစန] သတ္တလောကကို ဟောတတ်သော (လောက-သဒ္ဒါ)။ ပုဇနကိရိယာယောဂျဘူတ-ဝသေန ပန သတ္တလောကဝစနော ဇဝ ဣမ ဂဟိတော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၆။ (-နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၂၀)။

သတ္တလောကဝိသယ (တိ) [သတ္တလောက + ဝိသယ] သတ္တလောကလျှင် အာရုံရှိသော။ လောကာနုကမ္ပာယာတိ သတ္တလောက-ဝိသယာယ အနုကမ္ပာယ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၄။

သတ္တလောကဟိတ (န) [သတ္တလောက + ဟိတ] သတ္တလောက၏-အကျိုး-အစီး အပွား။ အစိန္တေယျံ ဗုဒ္ဓဘူမိံ အပရိမာဏံ သတ္တလောကဟိတဥ္စ အာရဗ္ဘ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၆။

သတ္တလောကာဝေဏိက (တိ) [သတ္တလောက + အာဝေဏိက] (က) သတ္တလောက၏ အသီး အခြား ဥစ္စာဖြစ်သော။ (ခ)သတ္တလောကမှ တစ်ပါးသော လောကနှင့်-မသက်ဆိုင်-မရောနှော-သော။ (သတ္တလောကကို အသီးယူခြင်း ဖြစ်သော၊ သတ္တလောက၌ အသီးဖြစ်သော။ဝိမတိ၊ သျ။) လောက-သဒ္ဒဿ ဩကာသလောကာဒီနမ္ပိ သာဓာရဏတ္တာ သတ္တလောကာဝေဏိကမေဝ ပဇာဂဟဏံ ကတံ ---- သတ္တလောကာဝေဏိကဿ ပဇာ-သဒ္ဒဿ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၂။

သတ္တဝဏ်္ဏနာ (ထီ) [သတ္တ + ဝဏ္ဏနာ] လူသတ္တဝါကို ရောင်းခြင်း။ ကတမာ ပဥ္စ သတ္တဝဏ္ဏနာ သတ္တဝဏ္ဏနာ မံသဝဏ္ဏနာ မဇ္ဇဝဏ္ဏနာ ဝိသဝဏ္ဏနာ။ အံ၊ ၂။ ၁၈၃။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁။ သတ္တဝဏ္ဏနာတိ မနုဿဝိက္ကယော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅။

သတ္တဝဏ္ဏ (တိ) [သတ္တ + ဝဏ္ဏ] ၇-မျိုးသော အဆင်း (အဆင်း ၇-မျိုး)-ရှိသော (ရတနာ)။ သတ္တဝဏ္ဏေန ရတနေန။ ဦနတ္တံ ပူရယာမဟံ။ အပ၊ ၁။ ၄၂၂။ ဣတိ ဇောဟိ စ အညေဟိ စ သတ္တဝဏ္ဏေဟိ ရတနေဟိ နိဋ္ဌာနံ အဂမာသိ။မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၇။ နီလပီတလောဟိ-တောဒါတမဉ္ဇိဋ္ဌပဘဿရကဗရဝဏ္ဏဝသေန သတ္တဝဏ္ဏေဟိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၇။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၉၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၇)။

သတ္တဝဏ္ဏရတနမယ (တိ) [သတ္တဝဏ္ဏ + ရတန + မယ] ၇-မျိုးသော အဆင်း (အဆင်း ၇-မျိုး)-ရှိသော ရတနာတို့ဖြင့် ပြီး

သော။ သဗ္ဗော သတ္တဝဏ္ဏရတနမယော။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၂၁၇။

သတ္တဝတပဒ (န) [သတ္တ + ဝတ + ပဒ] (၁) ၇-ပါးသော ကျင့်ဝတ်။ (၂) ၇-ပါးသော ကျင့်ဝတ်၏ အဘို့အစု။ (၁) (၂) တဿ သတ္တဝတပဒါနိ သမတ္တာနိ သမာဒိန္နာနိ ဟောန္တိ။ ဒီ၊ ၃။ ၇။ ဝတပဒါနီတိ ဝတာနိယေဝ၊ ဝတကောဋ္ဌာသာ ဝါ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇။ ဝတာနိယေဝ ပဋိတဗ္ဗတော ပဒါနိ။ အညမညံ အသင်္ကရတော ဝတကောဋ္ဌာသာ ဝါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၆။

သတ္တဝတပဒါတိက္ကမ (ပု) [သတ္တဝတပဒ + အတိက္ကမ] ၇-ပါးသော-ကျင့်ဝတ်-ကျင့်ဝတ်၏ အဘို့အစု-တို့ကို လွန်ခြင်း။ " ကတံ ဟောတိ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာ ကုဒ္ဒိပါဋိဟာရိယ"န္တိ ကမ္မေ သတ္တဝတပဒါတိက္ကမဝသေန သတ္တ ပါဋိဟာရိယာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈။

သတ္တဝတာတိက္ကမ (ပု) [သတ္တဝတ + အတိက္ကမ] သတ္တဝတပဒါတိက္ကမ-ကြည့်။ တထာပိ သတ္တဝတာတိက္ကမေန ဝိကောပ-ဝါဒိတာယ နာဋ္ဌပုတ္တဝါဒေါပိ ---- အမရာ-ဝိက္ခေပဝါဒေသု အန္တောဂဓော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၈။

သတ္တဝတ္တ (န) [သတ္တ + ဝတ္တ] ၇-မျိုး-ပါး-သော ကျင့်ဝတ်။ ကမ္မေသံ သတ္တဝတ္တာနံ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၆၆။

သတ္တဝဏ္ဏက (တိ) [သတ္တ + ဝဏ္ဏ + က] သတ္တဝါလျှင် - မှီရာ - အာရုံ - ရှိသော။ ကုသလာကုသလကမ္မဏော ကောဓောတိ ကမ္မ သတ္တဝဏ္ဏကော အဓိပ္ပေတော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၂။ သတ္တဝဏ္ဏကောတိ သတ္တာရမ္မဏော။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၂၀၃။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၆)။

သတ္တဝဿ (တိ) [သတ္တ + ဝဿ] (၁) ၇-နှစ် ရှိသော၊ သူ။ (န) (၂) ၇-နှစ်။ (၁) တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မတော ဒဗ္ဗေန မလ္လပုတ္တေန ဇာတိယာ သတ္တဝဿေန အရဟတ္တံ သစ္ဆိကတံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁၉၁။ ဇာတိယာ သတ္တဝဿောဟံ၊ အရဟတ္တံ အပါပုဏိံ။ အပ၊ ၁။ ၁၁၅။ သတ္တဝဿော ပရိပုဏ္ဏသရဒေါ အဟံ လောကနာယကံ တိဿံ ဘဂဝန္တံ အဒ္ဒသံ။ အပ၊ ၂။ ၈၆။ (-အပ၊ ၁။ ၁၄၁၊ ၂၉၆၊ ၃၁၅။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၆၈။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၅၆။ ထေရီ ၊ ဋ္ဌ။ ၆၆)။ (န) (၂) အတိစိရ သမ္မ သတ္တဝဿာနိ၊ နာဟံ သက္ကောမိ သတ္တဝဿာနိ အာဂမေတုံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၃၈။ တိဋ္ဌန္တု ဘိက္ခဝေ သတ္တဝဿာနိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၅၁။ (-သံ၊ ၁။ ၁၂၃။ ဥဒါန။ ၉၃။ အပ၊ ၂။ ၁၀၊ ၆၀၊ ၈၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၆။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၆၂)။

သတ္တဝဿဗ္ဘန္တရ (န) [သတ္တဝဿ + အဗ္ဘန္တရ] ၇-နှစ် အတွင်း။ သာမဏေရော ----တိကိနာမာနိ လဘိတွာ သတ္တဝဿဗ္ဘန္တရေ ဧတ္တာရိ နာမာနိ လဘိ။ မဇ္ဈ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၈။

သတ္တဝဿသတ (န) [သတ္တဝဿ + သတ] အနှစ်-နှစ်ပေါင်း-၇၀၀ (ခုနစ်ရာ)။ မောရဿ ကတပရိတ္တဿ သတ္တဝဿသတာနိ လုဒ္ဒကော နာသက္ခိ ပါသံ ဥပနေတုံ။ မိလိန္ဒ။ ၁၅၄။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉)။

သတ္တဝဿိက (တိ) [သတ္တဝဿ + ဣက] (၁) (က) ၇-နှစ် ရှိသော။ (ခ) ၇-နှစ် အရွယ် ရှိသော။ (၂) ၇-နှစ် အရွယ်ရှိရာ (ကာလ)။ (၁)(က) ဇေတိဿာ အာစရိယသေဋ္ဌိဘရိယာယ သတ္တဝဿိကော ဿိသာဟာဓော။ ဝိ၊ ၃။

၃၈၀။ (ခ) သော အနုက္ကမေန ဝမ္မန္တော သတ္တဝဿိကော ဇာတော။ မိလိန္ဒ။ ၉။ နိဂြောဓကုမာရောပိ သတ္တဝဿိကော ဇာတော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄။ (-အပ၊ ၂။ ၆၉၊ ၁၂၄။ မဟာနိ။ ၉၂။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၁။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၇)။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တဝဿိကကာလ (ပု) [သတ္တဝဿိက + ကာလ] ၇-နှစ်အရွယ်ရှိ-ရာ-သော-အခါ-ကာလ။ အယဥ္စိ အယသ္မာ သတ္တဝဿိက-ကာလေ ဘဂဝန္တံ စီဝရကဏ္ဏေ ဂဟေတွာ ---- ပဗ္ဗဇိတော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၈။ ရာဟုလသုတ္တံ သတ္တဝဿိကကာလတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အဝဿိကဘိက္ခုကာလာ ဝုတ္တံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၉။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၄၊ ၃၁၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၅-၇၊ ၃၆၇။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၀)။

သတ္တဝဿိကကုမာရ (ပု) [သတ္တဝဿိက + ကုမာရ] ၇-နှစ်အရွယ် ရှိသော သတို့သား။ သတ္တဝဿိကကုမာရော တခ်ဏညေဝ အရဟတ္တံ ပတ္တော။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၂။

သတ္တဝဿိကဒါရက (ပု) [သတ္တဝဿိက + ဒါရက] ၇-နှစ်အရွယ် ရှိသောသူငယ်။ အယံ သတ္တဝဿိကဒါရကော၊ အဇ္ဇာပိဿ မုခတော ခီရဂန္ဓော န မုစ္စတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၉။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇)။

သတ္တဝဿိကသံယနဝကသာမဏေရ (ပု) [သတ္တဝဿိက+ သံယနဝက+သာမဏေရ] သံယာ၌ ၇-နှစ်သား အရွယ် သာမဏေငယ်၊ ၇-နှစ် အရွယ်ရှိသော သံယာ၏-တွင်-အငယ်ဆုံးဖြစ်သော သာမဏေ။ သတ္တဝဿိက-သံယနဝကသာမဏေရဿ ဒန္တဝလယံ ဒတွာ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၃။

သတ္တဝဿိကသာမဏေရ (ပု) [သတ္တဝဿိက + သာမဏေရ] ၇-နှစ်အရွယ် ရှိသော သာမဏေ။ သတ္တဝဿိကသာမဏေရံ နိဿာယ သဟဿမတ္တာ ဘိက္ခူ နိက္ခမိံသု။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၆။

သတ္တဝဿုဒ္ဒေသိက (တိ) [သတ္တဝဿ + ဥဒ္ဒေသ + ဣက] ၇-နှစ် အရွယ်ရှိ၏ဟု ညွှန်ပြထိုက်သော၊ သူ။ တံ သတ္တဝဿုဒ္ဒေသိကံ ဇာတံ မာတာပိတရော အလင်္ကရိတွာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၂။

သတ္တဝါစက (တိ) [သတ္တ + ဝါစက။ ထိ-၌ --ဝါစိကာ။] သတ္တဝါ (ဟူသော) အနက်ကို ဟောတတ်သော (သဒ္ဒါ)။ " ကာလော ဃသတိ ဘူတာနီတိ, ဘူတာ လောကေ သမုဿယ " န္တိ စ အာဒီသု အဝိသေသေန သတ္တဝါစကောပိ ဘူတ-သဒ္ဒေါ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၁။

သတ္တဝါစီ (တိ) [သတ္တ + ဝစ + ဏီ] သတ္တဝါ (ဟူသော) အနက်ကို-ဟော-လေ့ရှိ-တတ်-သော (သဒ္ဒါ)။ န ဟိ သင်္ချေယျပ္ပ-ဓာနတာယ သတ္တဝါစိနော ဧက-သဒ္ဒဿ ကိရိယာ ဝုတ္တိဝါစကတာ အတ္ထိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၀။ လောက-သဒ္ဒေါပိ သတ္တဝါစီ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၄၁။

သတ္တဝါဏီဇက (တိ) [သတ္တ + ဝါဏိဇ + က] သတ္တဝဏိဇ္ဇ (၂) အနက်ကြည့်။

သတ္တဝါရ (ပု) [သတ္တ + ဝါရ။ သတ္တဝါရ-သံ။] ၇-ကြိမ်-ခါ။ ကုသိတန္တနကာလေ ပန အင်္ဂုလမတ္တေ သတ္တဝါရေ န ဝိဇ္ဈိတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၅။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၂။ သတ္တဝါရေတိ သတ္တသိဗ္ဗနဝါရေ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၂၆။ ဇဝံ ဝိနဿန္တောပိ စ နိရန္တရမေဝ သတ္တဝါရေ

အဂ္ဂိနာ ဝိနဿတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၂။

သတ္တဝိညာဏဋ္ဌိတိ (ထီ) [သတ္တ + ဝိညာဏဋ္ဌိတိ] ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ၇-ပါး၊ ၇-ပါးသော (ပဋိသန္ဓေ) ဝိညာဉ်၏ တည်ရာသတ္တဝါ။ သတ္တဝိညာဏဋ္ဌိတိယော နဝ စ သတ္တဝါသာ ကောဒသဟိ အဂ္ဂိဟိ အာဒိတ္တာ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၈၄။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၂-၃) ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ၇-ပါးကို ဝိညာဏဋ္ဌိတိ-ကြည့်။

သတ္တဝိညာဏဋ္ဌိတိသတ္တ (ပု) [သတ္တဝိညာဏဋ္ဌိတိ + သတ္တ] ၇-ပါးသော (ပဋိသန္ဓေ) ဝိညာဉ်၏ တည်ရာဖြစ်သော သတ္တဝါ။ သညိနော သတ္တဝိညာဏဋ္ဌိတိသတ္တာဝါ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၄၅။

သတ္တဝိညာဏဋ္ဌိတိသုတ္တ (နပ) [သတ္တဝိညာဏဋ္ဌိတိ + သုတ္တ] သတ္တဝိညာဏဋ္ဌိတိ သုတ်၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ၇-ပါးကို ဟောပြရာ သုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ သတ္တကနိပါတပါဠိ၊ ၅-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ အံ၊ ၂။ ၄၂၇-၈။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၆၃-၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၇-၉။

သတ္တဝိညာဏဓာတု (ထီ) [သတ္တ + ဝိညာဏဓာတု] ၇-ပါးသော ဝိညာဏဓာတ်၊ ဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါး။ ဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါးကို ဝိညာဏဓာတု-ပုဒ်ကြည့်။ ဝိညာဏဓာတု သတ္တဝိညာဏဓာတုယော။ ----- တံ သမ္ပယောဂတော သတ္တဝိညာဏဓာတုယော။ အနုဋီ၊ ၂။ ၅၁။

သတ္တဝိညာဏဓာတုဒေသနာ (ထီ) [သတ္တဝိညာဏဓာတု+ဒေသနာ] ၇-ပါးသော ဝိညာဏဓာတ်ကို ဟောကြားသော တရားဒေသနာ။ ယဥ္စ သတ္တဝိညာဏဓာတုဒေသနာယံ " မနောဓာတု, မနောဝိညာဏဓာတူ " တိ ဒွယံ ဒေသိတံ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၉။

သတ္တဝိညာဏဓာတုဓမ္မ (ပု) [သတ္တဝိညာဏဓာတု + ဓမ္မ] ၇-ပါးသော ဝိညာဏဓာတ် တရား။ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန ဟိ ခန္ဓာဒိဝသေန အနာရမ္မဏမိဿကာ သတ္တဝိညာဏဓာတုဓမ္မာ အသင်္ဂဟိတာ ဟောန္တိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၅။

သတ္တဝိညာဏဓာတုဝဇ္ဇ (တိ) [သတ္တဝိညာဏဓာတု + ဝဇ္ဇ] ၇-ပါးသော ဝိညာဏဓာတ်သည် ကြဉ်အပ်သော။ ကောဒသဟိ ဓာတူဟိ သတ္တဝိညာဏဓာတုဝဇ္ဇာဟိ ကောဒသဟိ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၄။

သတ္တဝိဒတ္ထိက (တိ) [သတ္တ + ဝိဒတ္ထိ + က] ၇-ထွာ ရှိသော။ သဗ္ဗော ဟိ ပုရိသော အတ္တနော အတ္တနော ဝိဒတ္ထိယာ သတ္တဝိဒတ္ထိကော ဟောတိ။ ဝဇိရ။ ၃၄၂။

သတ္တဝိဓ (တိ) [သတ္တ + ဝိဓ၊ သပ္တဝိဓ-သံ။ သတ္တဝိဟ-ပြာ။] (၁) ၇-ပါး အပြားရှိသော။ (ပု) (၂) ၇-ပါးသော-အပြား-အဘို့ အစု။ (၁)သတ္တဝိဓာ စ ကာယိကံ သုစရိတံ ဝါစသိကံ သုစရိတံ။ ပေဋကော။ ၂၇၆။ တတြိမေ သတ္တဝိဓာ စိတ္တာ ပဝတ္တန္တိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၀၉။ ဟန္ဒဿ ဗောဓိမဏ္ဍေ ပဋိလဒ္ဓံ သတ္တဝိဓံ အရိယဓနံ ဒေမိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၂၉၀။ ဣတိ ဣမံ သတ္တဝိဓံ အသပ္ပါယံ ဝဇ္ဇေတွာ သပ္ပါယံ သေဝိတဗ္ဗံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂၂။ (-မဟာနိ။ ၆၁။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇၁။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၈၃၊ ၂၉၅။ ကခ်ါ။ ၁၁၀၊ ၁၃၉။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၉၂။ မဇ္ဈ၄၊ ၁။ ၇၅။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၉)။ (ပု) (၂) သတ္တဝိဓေန တတ္ထ မနောသမ္ဖဿဇာ ဘေဒတော ဒဿိတာ။

အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄။ အာဝုသော ဓေဝိဓေန သီလံ နာမ----သတ္တဝိဓေန၊ အဋ္ဌဝိဓေန---- သီလံ နာမ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၃။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၅)။

သတ္တဝိဓအရိယဓန (န) [သတ္တဝိဓ + အရိယဓန] အရိယာ သူတော်ကောင်းတို့၏ ဥစ္စာ ၇-ပါး၊ ၇-ပါး အပြားရှိသော အရိယာ သူတော်ကောင်းတို့၏ ဥစ္စာ။ (အရိယာ သူတော်ကောင်းတို့၏ ဥစ္စာ ၇-ပါးကား--- သဒ္ဓါဥစ္စာ, သီလဥစ္စာ, ဟိရီဥစ္စာ, ဩတ္တပ္ပဥစ္စာ, သုတဥစ္စာ, စာဂဥစ္စာ, ပညာဥစ္စာ အားဖြင့် ၇-ပါး ရှိ၏။ ဒီ၊ ၃။ ၂၀၈။ မဇ္ဈ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၂-၃)။ ဣမာနိ သတ္တဝိဓအရိယဓနာနိ သန္ဓို။ မဇ္ဈ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၃။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၈။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၂။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၅၅)။

သတ္တဝိဓဒုစ္စရိတ (န) [သတ္တဝိဓ + ဒုစ္စရိတ] ဒုစရိုက် ၇-ပါး၊ ၇-ပါး အပြားရှိသော ဒုစရိုက်။ (ဒုစရိုက် ၇-ပါးဟူသည်-- ကာယဒုစရိုက် ၃-ပါး, ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါးတည်း)။ တတ္ထ ကာမံ အာဇီဝဟေတုကတော သတ္တဝိဓဒုစ္စရိတတော ဝိရတိ သမ္မာအာဇီဝေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃။

သတ္တဝိဓဓည (န) [သတ္တဝိဓ + ဓည] စပါး ၇-မျိုး၊ ၇-မျိုး အပြားရှိသော စပါး။ (pyg 7-r [illegible] n -ကြည့်)။ ဂေါမနာဒီနဥ္စ သတ္တဝိဓဓညာနဥ္စ ပဟူတတာယ ပဟူတ-မနဓညာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၆။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၁-၂)။

သတ္တဝိဓနိဒ္ဒေသ (ပု) [သတ္တဝိဓ + နိဒ္ဒေသ] သတ္တဝိဓနိဒ္ဒေသ၊ ၇-ပါးသော အဘိဓမ္မ အစုကို အကျယ်ပြ - ရာ - ကြောင်း - ဖြစ်သည့် စကားရပ်။ တတ္ထ သတ္တဝိဓနိဒ္ဒေသော တာဝ ဥတ္တာနတ္ထောယေဝ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆။

သတ္တဝိဓဗောဇ္ဈင်္ဂ (ပု) [သတ္တဝိဓ + ဗောဇ္ဈင်္ဂ] ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး၊ ၇-ပါး အပြားရှိသော ဗောဇ္ဈင်။ (ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးကို ဗောဇ္ဈင်္ဂ-ကြည့်)။ သတ္တဝိဓဗောဇ္ဈင်္ဂဝိဇ္ဇာ-ဝိမုတ္တိပါရိပူရိဟေတုတောအာနာပါနေသု ပဋ္ဌမအာနာပါနဘာဝနာ ဝိသေသတော သမာဓိပဓာနာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၉။

သတ္တဝိဓဘေဒ (ပု) [သတ္တဝိဓ + ဘေဒ] သတ္တဝိဓအပြား။ နဝဝိဓေန သတ္တဝိဓဘေဒေ မနောဝိညာဏဓာတုသမ္ဘဿဇာ ဘေဒတော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄။

သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂ (ပု) [သတ္တဝိဓ + မေထုန + သံယောဂ] ၇-ပါး အပြားရှိသော မေထုနသံယောဂ၊ ၇-ပါး အပြားရှိသော မေထုန်နှင့် ယှဉ်ခြင်း။ သော ပန ခဏ္ဍာဒိ-ဘာဝေါ ---- သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂေန စ သင်္ဂဟိတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၈။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၇။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈၀)။

သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂဝိရတ (တိ) [သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂ + ဝိရတ] ၇-ပါး အပြားရှိသော မေထုနသံယောဂ မှ ကြဉ်ရှောင်သော၊ သူ။ အဖြဟ္မစရိယတောပိ အာရာစာရီ၊ သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂ-ဝိရတော၊ ပဂေဝ ပရဒါရဂမနတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၇။

သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂဝိရဟိတ (တိ) [သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂ + ဝိရဟိတ] ၇-ပါး အပြားရှိသော မေထုနသံယောဂ မှ ကင်းသော၊ သူ။ အဖြဟ္မစရိယတောပိ

အာရာစာရီ ဟောတိ သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂဝိရဟိတော။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၁။

သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂါဘာဝ (ပု) [သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂ + အဘာဝ] ၇-ပါး အပြားရှိသော မေထုနသံယောဂ၏ မရှိခြင်း။ အခဏ္ဍာဒိဘာဝေါ ပန ---- သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂါဘာဝေန စ ---- သင်္ဂဟိတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၀-၁။

သတ္တဝိဓရတန (နံ) [သတ္တဝိဓ + ရတန] ရတနာ ၇-မျိုး၊ ရတနာ ၇-ပါး၊ ၇-ပါးအပြား ရှိသော ရတနာ။ (ရတနာ ၇-ပါးကို ရတနပုဒ် ကြည့်)။ ရတနံ မဏိကဥ္စာတိ သတ္တဝိဓရတနဥ္စ မဟဂ္ဃဘဏ္ဍကဥ္စ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၃၉။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၃)။

သတ္တဝိဓရတနပသာဓန (နံ) [သတ္တဝိဓရတန + ပသာဓန] ရတနာ ၇-ပါး ဟူသော အဆင် တန်ဆာ။ ယေ ---- သတ္တဝိဓရတနပသာဓနာနိ ပသာဓေတွာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၄၄။

သတ္တဝိဓရတနပူရ (ပု) [သတ္တဝိဓရတန + ပူရ] ရတနာ ၇-ပါးဖြင့် ပြည့်သော။ ၇-ပါး အပြားရှိသော ရတနာတို့ဖြင့် ပြည့်သော။ ဟိရညပူရာနီတိ သတ္တဝိဓရတနပူရာနိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၀။

သတ္တဝိဓဝါရ (ပု) [သတ္တဝိဓ + ဝါရ] သတ္တဝိဓဝါရ ၇-ပါး အပြားရှိသော-ဝါရ-(ဒေသနာ) အလှည့် အကြိမ်။ ဧကေကေန သဒ္ဓိံ စတဿော ဘူမိယော ယောဇေတွာ ဧကူနဝီသတိ သတ္တဝိဓဝါရာ ဝုတ္တာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅။

သတ္တဝိဓဝိစ္ဆိကာဒိ (နံ) [သတ္တဝိဓ + ဝိစ္ဆိက + အာဒိ] ကင်းမြီးကောက် အစရှိသည့် တိရစ္ဆာန် ၇-မျိုး၊ ၇-ပါး အပြားရှိသော ကင်းမြီးကောက် အစရှိသည့် တိရစ္ဆာန်။ ဤတိန္တိ သတ္တဝိဓဝိစ္ဆိကာဒီနိ ယုဒ္ဓေ ခုံသိတွာ မာရဏတ္ထံ ဝိဿဇ္ဇေန္တိ။ ဝဇိရ။ ၁၅၆။

သတ္တဝိနာယက (ပု) [သတ္တ + ဝိနာယက] သတ္တဝါတို့ကို ဆုံးမတတ်သော (မြတ်စွာဘုရား)။ သုဝိနီတော သုသိက္ခိတော သတ္တဝိနာယကောတိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃၀။

သတ္တဝိနာသ (ပု) [သတ္တ + ဝိနာသ] သတ္တဝါတို့၏-ပျက်စီး-ပျောက်ကွယ်သွား-ခြင်း။ သတ္တဝိနာသံ နဝသတ္တပါတုဘာဝံ သင်္ခါရသဿတဘာဝံ ယော ကရောတိ။ မိလိန္ဒ။ ၃၉၉။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄)။

သတ္တဝိနာသက (တိ) [သတ္တ + ဝိနာသက] သတ္တဝါတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော၊ သူ။ န ဘိက္ခုဝေါတိ ဘိက္ခဝေ ယေန ဝါကာရေန အဟံ န သတ္တဝိနာသကော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃၀)။

သတ္တဝိနာသပညာပက (တိ) [သတ္တဝိနာသ + ပညာပက] သတ္တဝါတို့၏ ပျက်စီးခြင်းကို အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော၊ သူ။ ပရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇမာနဿ ဟိ သတ္တဿ အဘာဝံ ဝဒန္တော သတ္တဝိနာသပညာပကော စ နာမ သိယာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၉၈။

သတ္တဝိဘာဂဒဿန (နံ) [သတ္တ + ဝိဘာဂ + ဒဿန] သတ္တဝါတို့ကို ဝေဘန်ခြင်းကိုပြခြင်း။ ကေဝလံ သတ္တဝိဘာဂဒဿနတ္ထမေဝ စတုပဒဂ္ဂဟဏံ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၄၅။

သတ္တဝိရဟိတ (တိ) [သတ္တ + ဝိရဟိတ]

သတ္တ-အတ္တ-ဇီဝ-မှ ကင်းသော(တိတ္ထိတို့သည် ကြံဆ အပ်သော-အတ္တ-သတ္တ-ဇီဝ-မှကင်းသော)။ ကေဝလဿာတိ သကလဿ သုဒ္ဓဿ ဝါ၊ သတ္တဝိရဟိတဿာတိ အတ္တော။ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉။ သတ္တဝိရဟိတဿာတိ ပရပရိကပ္ပိတဇီဝရဟိတဿ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၃၇။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂။ အထ ဝါ သတ္တဇီဝါဒီဟိ အမိဿိတတ္တာ အမိဿတ္တောတိ အာဟ "သုဒ္ဓဿ" ဝါတိ။ "သတ္တဝိရဟိတဿာ "တိ ဣမိနာ သုဒ္ဓဘာဝံ ဒဿေတိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၁၈၇။

သတ္တဝိသတ္တ (တိ) [သတ္တ + ဝိသတ္တ] အလွန်-ကပ်ငြိ-စွဲလမ်း-တပ်မက်-တတ်သော၊ သူ။ ကပ်ငြိ-စွဲလမ်း-တပ်မက်-အထူးသဖြင့်-ကပ်ငြိ- စွဲလမ်း- တပ်မက်- တတ်သော၊ သူ။ သတ္တဝိသတ္တတာယ သံသာရဝဍ္ဍာဝံ န တရတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၂၂၇။ ရူပါဒီသု သတ္တဝိသတ္တတာယ သတ္တာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၃။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၂။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၂။မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅၄)။

သတ္တဝိသယ (တိ) [သတ္တ + ဝိသယ] (၁) သတ္တဝါလျှင် တည်ရာ အနက်ရှိသော။ (၂) သတ္တဝါလျှင် အာရုံရှိသော။ (၁) ကာမံ " သဒေဝက "န္တိအာဒိ ဝိသေသနာနံ ဝသေန သတ္တဝိသယော လောက-သဒ္ဒေါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၆။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၃။ မေတ္တာယ ဝုစ္စမာနတ္တာ သတ္တဝိသယော သဗ္ဗသဒ္ဒေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၄။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၆၅။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၈)။ (၂) နနု "ကာယာ"တိ ဧတေန ဝစနေန သတ္တဝိသယာ ကရုဏာ ဂဟိတာ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၆။

သတ္တဝိသုဒ္ဓိ (ထီ) [သတ္တ + ဝိသုဒ္ဓိ] ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါး။ (ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါးကို ဝိသုဒ္ဓိ-ပုဒ် ကြည့်)။ သတ္တဝိသုဒ္ဓိယော စ ပရိပုဏ္ဏာ ဣမာယ ဂါထာယ ပကာသိတာ ဟောန္တိ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၈။

သတ္တဝိသုဒ္ဓိက္ကမ (ပု) [သတ္တဝိသုဒ္ဓိ + ကမ] ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါး၊ ၇-ပါးသော ဝိသုဒ္ဓိ အစဉ်၊ ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါး အစဉ်။ သတ္တဝိသုဒ္ဓိက္ကမံ ပုစ္ဆိ (အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၀) တိ " ကိံ နု ခေါ အာဝုသော သီလဝိသုဒ္ဓတ္ထံ ဘဂဝတိ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတီ "တိအာဒိနာ သတ္တဝိသုဒ္ဓိယော ပုစ္ဆိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၈။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၇)။

သတ္တဝိသုဒ္ဓိပဋိပဒါ (ထီ) [သတ္တဝိသုဒ္ဓိ + ပဋိပဒါ] ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါး-အကျင့်-ကျင့်စဉ်-လမ်းစဉ်။ ရထဝိနီတပဋိပဒန္တိ----ရထဝိနီတ-သုတ္တေ အာဂတံ သတ္တဝိသုဒ္ဓိပဋိပဒံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၇။

သတ္တဝိသေသ (တိ) [သတ္တ + ဝိသေသ] (က) သတ္တဝါတို့-၌-ထက်-ထူးသော သတ္တဝါ။ (ခ) သတ္တဝါ အထူး။ (ဂ) ထူးသောဂုဏ်**တရား** ၌ တည်သော သတ္တဝါ။ (က) (ခ) (ဂ) ဗုဒ္ဓါ နာမ မဟန္တာ ဧကေ သတ္တဝိသေသာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၅။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၃။ သတ္တ-ဝိသေသော(ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၄)တိ သတ္တေသု ဝိသိဋ္ဌသတ္တော၊ ဝိသေသသတ္တော ဝါ၊ ဝိသေသ-ဂုဏာဓမ္မေ သတ္တော၊ န အဝိသေသောတိ အတ္တော။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၂၆၅။

သတ္တဝိသေသဝိသယ (တိ) [သတ္တဝိသေသ + ဝိသယ] ထူးသော သတ္တဝါ-သတ္တဝါ အထူး-လျှင် အာရုံရှိသော။ မေတိ ဟိ သဒ္ဒပ္ပဝတ္တိ ကေန္တနေဝ သတ္တဝိသေသဝိသယာ ဝိညာဏကိစ္စခ္ခ တတ္တေဝ သမောဒဟိတဗ္ဗံ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၃။

သတ္တဝိဟိံသာ (ထီ) [သတ္တ + ဝိဟိံသာ] သတ္တဝါတို့ကို-ညှဉ်းဆဲ-နှိပ်စက်-ခြင်း။ တံ ဒိဋ္ဌိ ပဋိသေဓေန္တော, ယေ စ သတ္တဝိဟိံသာဒီသု အကုသလဓမ္မေသု ---- ဥပ္ပါဒေန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၆၀။

သတ္တဝီသ[၁] (ထီ) [သတ္တ + ဝီသ] နှစ်ဆယ့် ခုနစ်၊ ၂၇-ပါး, ၂၇-ခု, ၂၇-ယောက် စသည်။ သာ ပန ပဋ္ဌဝိဓာ သတ္တဝီသအာ-ကာရေန ပရိယေသိတဗ္ဗံ။ ပေဋကော။ ၁၉၅။

သတ္တဝီသ[၂] (တိ) [သတ္တဝီသ + ဍ ▪ အ။ မောဂ်၊ ၄။ ၅၁။ (တိ) သပ္တဝိံဂ-သံ။] ၂၇-ခု တို့၏ပြည့်ကြောင်း-၂၇-ခုမြောက်-ဖြစ်သော။ သတ္တဝီသေ ဥပ္ပန္နေ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၀၅။ သတ္တဝီသေ ကပ္ပေ။ အပ၊ ၁။ ၂၃၁-၄၂-၇၆။

သတ္တဝီသတိ[၁] (ထီ) [သတ္တ + ဝီသတိ။ သပ္တဝိံဂတိ-သံ။ သတ္တဝီသည္က၊ သတ္တဝီသာ-ပြာ။ | သတ္တဝီသ[၁]-ကြည့်။ သုတ္တတော ဧကေကနိပါတေ တာဝ သတ္တဝီသတိ သုတ္တာနိ။ ကင်္ခါ၊ ဌ။ ၂။ (-မ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၉၈။ စူဠနိ၊ ဌ၊ ၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၄)။

သတ္တဝီသတိ[၂] (တိ) [သတ္တဝီသတိ + မ] ၂၇-ခုမြောက်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တဝီသတိကပ္ပ (ပု) [သတ္တဝီသတိ + ကပ္ပ] ၂၇-ခုမြောက်ကမ္ဘာ။ သတ္တဝီသတိကပ္ပမှိ ရာဇာ ဘီမရထော အဟု။ အပ၊ ၁။ ၂၂၈။

သတ္တဝီသတိကောဋိဓနပရိစ္စာဂ (ပု) [သတ္တဝီသတိ + ကောဋိ + ဓန + ပရိစ္စာဂ] ၂၇-ကုဋေသောဥစ္စာကို-စွန့်ကြဲ-လှူဒါန်း-ခြင်း။ ဝိသာခါယ သတ္တဝီသတိကောဋိဓနပရိစ္စာဂေန ကာရိတေ ပုဗ္ဗာရာမေ ဆဗ္ဗဿာနိ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃။

သတ္တဝီသတိဝိဓ (တိ) [သတ္တဝီသတိ + ဝိဓ] ၂၇-ပါး အပြားရှိသော။ သော သတ္တဝီသတိဝိဓော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၉။

သတ္တဝေဝစန (နှ) [သတ္တ + ဝေဝစန] သတ္တသဒ္ဒါ၏-ဝေဝုစ်-ပရိယာယ်-စကားလှယ်။ ဘာဝေါတိ သတ္တဝေဝစနန္တိ ဘဏန္တိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၇၇။

သတ္တဝေါဟာရ (ပု) [သတ္တ + ဝေါဟာရ] သတ္တဝါဟူသော အမည်ဝေါဟာရ၊ သတ္တဝါ ဟု- ခေါ်ဝေါ်-ပြောဆို-ခြင်း။ ဘဂဝတော ပန သော ရူဠှီယာ ယထာ တံ နိစ္ဆန္ဒရာဂေသု သတ္တဝေါဟာရော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၃၁။ ဣမေ သတ္တဝေါဟာရော စက္ခာဒီသု ဝိဇ္ဇမာနေသု ဧဝ ဟောတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၅။ သတ္တသုညေသု ဝါ သင်္ခါရေသု သတ္တဝေါဟာရော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၈၄။

သတ္တဝေါဟာရပဒ (နှ) [သတ္တ + ဝေါဟာရ + ပဒ] ၇-ခုသော ဝေါဟာရပုဒ်၊ ဝေါဟာရပုဒ် ၇-ခု။ (၇-ခုကား- (၁) အတ္တကုသလော၊ (၂) ဓမ္မကုသလော၊ (၃) ဗျဥ္ဇနကုသလော၊ (၄) နိရုတ္တိကုသလော၊ (၅) ပုဗ္ဗာပရကုသလော၊ (၆) ဒေသနာကုသလော၊ (၇) အတီတာ-မိဝစနကုသလော-ဟူ၍ ၇-ပုဒ်ဖြစ်သည်)။ ဇနပဒနိရုတ္တာနီတိ ယတ္တကာနိ သတ္တဝေါဟာ-ရပဒါနိ။ နေတ္တိ၊ ဌ။ ၁၀၀။

သတ္တဝေါဟာရသဏ္ဌာဝ (ပု) [သတ္တဝေါဟာရ + သဏ္ဌာဝ] သတ္တဝါဟူသော - ခေါ်ဝေါ် - ပြောဆို-ခြင်း၏ ထင်ရှား ရှိသည်၏အဖြစ်။ ဒုက္ခိတံ ခန္ဓသန္တာနံ ဥပါဒါယ သတ္တဝေါဟာရ-သဏ္ဌာဝတော လောကသန္နိဝါသယောဂတော သတ္တသမူဟောပိ လောကသန္နိဝါသော။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၅။

သတ္တသံဝဋ္ဋရ (ပု၊ န) [သတ္တ + သံဝဋ္ဋရ] ၇-နှစ်။ အဋ္ဌ သတ္တ၊ လောကေ ဥပ္ပန္နသ သတ္တမာသာဓိကာနိ သတ္တသံဝဋ္ဋရာနိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၆၆။ (-ထေရီ၊ ဋ။ ၁၂၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၈၆။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၉၅)။

သတ္တသံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပ (ပု) [သတ္တ + သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပ] သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ် ၇-ခု၊ (၇-ခုသော သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ်)။ သတ္တသံဝဋ္ဋ-ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ၊ နယိမံ လောကံ ပုနာဂမိံ။ အံ၊ ၂။ ၄၆၅။

သတ္တသင်္ခါတသင်္ခါရာရမ္မဏ (တိ) [သတ္တသင်္ခါတ + သင်္ခါရ + အာရမ္မဏ] သတ္တဝါ ပညတ်ဟု ဆိုအပ်သော သင်္ခါရ တရားလျှင် အာရုံရှိသော။ သတ္တာရမ္မဏန္တိ ဝါ သတ္တသင်္ခါတသင်္ခါရာရမ္မဏံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၁။

သတ္တသင်္ခါရကတဝိပ္ပကာရ (ပု၊ န) [သတ္တ + သင်္ခါရ + ကတ + ဝိပ္ပကာရ] သတ္တဝါ၊ သင်္ခါရတို့သည် ပြုအပ်သော ဖောက်ပြန်သော -အမှု- အခြင်းအရာ - အမူအရာ။ သတ္တသင်္ခါရကတဝိပ္ပကာရေသု မဇ္ဈတ္တဘာ-ဝပ္ပတ္တိယာ ဥပေက္ခာပါရမီ။ စရိယာ၊ ဋ၊ ၂၇။ (-၃၅၊ ၁၇၅)။

သတ္တသင်္ခါရကတဝိပ္ပကာရဥပေက္ခန (ထီ၊ န) [သတ္တသင်္ခါရကတဝိပ္ပကာရ + ဥပေက္ခန] သတ္တဝါ၊ သင်္ခါရတို့သည် ပြုအပ်သော ဖောက်ပြန်သော-အမှု-အခြင်းအရာ- အမူအရာ-ကို လျစ်လျူ ရှုခြင်း။ သတ္တသင်္ခါရကတဝိပ္ပကာရ-ဥပေက္ခနဝသေန ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရဝသေန စ ဥပေက္ခာပါရမီ။ စရိယာ၊ ဋ။ ၁၈၀။

သတ္တသင်္ခါရကေလာယန (တိ) [သတ္တသင်္ခါရ + ကေလာယန] (၁) သတ္တဝါ-သင်္ခါရ-တို့ကို- ချစ်ခင်-မြတ်နိုး-တွယ်တာ-တတ်သော၊ သူ။ (န) (၂) သတ္တဝါ၊ သင်္ခါရ တို့ကို - ချစ်ခင် - မြတ်နိုး - တွယ်တာ-ခြင်း။ (၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (န) (၂) သတ္တသင်္ခါရာနံ မမာယနံ သတ္တသင်္ခါရကေလာယနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၉။

သတ္တသင်္ခါရကေလာယနပုဂ္ဂလ (ပု) [သတ္တသင်္ခါရကေလာယန + ပုဂ္ဂလ] သတ္တဝါ၊ သင်္ခါရတို့ကို - ချစ်ခင် - မြတ်နိုး- တွယ်တာ - တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ အယံ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ ဝေရူပံ သတ္တသင်္ခါရ-ကေလာယနပုဂ္ဂလံ အာရကာ ပရိဝဇ္ဇန္တဿပိ ---- ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၈၅။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၀၃။ (-အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၇၇)

သတ္တသင်္ခါရကေလာယနပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇန (တိ) [သတ္တသင်္ခါရကေဠာယနပုဂ္ဂလ + ပရိဝဇ္ဇန] (၁) သတ္တဝါ၊ သင်္ခါရတို့ကို-ချစ်ခင်-မြတ်နိုး-တွယ်တာ-တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ကြဉ်ရှောင် တတ်သော၊ သူ။ (ထီ၊ န) (၂) သတ္တဝါ၊ သင်္ခါရတို့ကို-ချစ်ခင်-မြတ်နိုး-တွယ်တာ-တတ် သောပုဂ္ဂိုလ်ကို ကြဉ်ရှောင်ခြင်း။(၁) ပဉ္စ ဓမ္မာ ------ သတ္တသင်္ခါရကေလာယနပုဂ္ဂလပရိ-ဝဇ္ဇနတာ သတ္တသင်္ခါရမဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂလသေဝနတာ တဒဓိမုတ္တတာတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၈၄။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၀၀။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၀၂။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂၆။(ထီ၊ န) (၂) တထာ ဟိဿ သတ္တသင်္ခါရကေလာယန-ပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနံ " ဥပ္ပတ္တိယာ ကာရဏ " န္တိ ဝုစ္စတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၄၀။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၀)။

သတ္တသင်္ခါရဘာဇန (န) [သတ္တသင်္ခါရ + ဘာဇန] သတ္တဝါ၊ သင်္ခါရတို့ကို - ခွဲခြမ်း-

ဝေဘန်-ခြင်း။ ကာမစ္ဆန္ဒေတ္တ သတ္တသင်္ခါရ-ဘာဇနဝသေန တိဝိဓော လောကော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅။ သီ၊ ဋ္ဌ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၈)။

သတ္တသင်္ခါရဘေဒ (တိ) [သတ္တသင်္ခါရ + ဘေဒ] (၁) သတ္တဝါ, သင်္ခါရလျှင် အပြားရှိသော (လောက)။ (ပု) (၂) သတ္တဝါ, သင်္ခါရ အပြား။ (၁) ယာဝတာ ဇဂတော ဂတိတိ ယတ္ထကာ သတ္တသင်္ခါရဘေဒဿ လောကဿ ပဝတ္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၃၄၄။ (ပု) (၂) တံ သတ္တသင်္ခါရဘေဒတော ဒုဝိဓောရမ္မဏံ ဝုတ္တံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၀။

သတ္တသင်္ခါရမမ္မတ္တ (တိ) [သတ္တသင်္ခါရ + မမ္မတ္တ] သတ္တဝါ, သင်္ခါရတို့၌ လျစ်လျူ ရှုတတ်သော၊ သူ။ ယော ပန တေသု ဒွီသုပိ ဝတ္ထူသု မမ္မတ္တော ဥဒါသိနော၊ အယံ သတ္တသင်္ခါရမမ္မတ္တော နာမ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၅။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၃)။

သတ္တသင်္ခါရမမ္မတ္တပုဂ္ဂလ (ပု) [သတ္တသင်္ခါရမမ္မတ္တ + ပုဂ္ဂလ] သတ္တဝါ, သင်္ခါရတို့၌ လျစ်လျူ ရှုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ အယံ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေ ဓဝရူပံ ---- သတ္တသင်္ခါရမမ္မတ္တပုဂ္ဂလံ သေဝန္တဿာပိ---- ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀၃။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၃)။

သတ္တသင်္ခါရမမ္မတ္တပုဂ္ဂလသေဝန (တိ) [သတ္တသင်္ခါရမမ္မတ္တပုဂ္ဂလ + သေဝန] သတ္တဝါ, သင်္ခါရတို့၌ လျစ်လျူ ရှုသောပုဂ္ဂိုလ်ကို မှီဝဲဆည်းကပ် တတ်သော (ပုဂ္ဂိုလ်)။ ပဋ္ဌမေမှာ ----သတ္တသင်္ခါရမမ္မတ္တပုဂ္ဂလသေဝနတာ တဒဓိမုတ္တတာတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂၆။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၀)။

သတ္တသင်္ခါရဝတ္ထုက (တိ) [သတ္တသင်္ခါရ + ဝတ္ထု + က] သတ္တဝါ, သင်္ခါရလျှင်-တည်ရာ-မှီရာ - ရှိသော။ သတ္တသင်္ခါရဝတ္ထုကဿ တဏှာသန္တဝဿ အဘာဝေါ အသန္တဝေါ နာမ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၇၆။

သတ္တသင်္ခါရသမုပနီတ (တိ) [သတ္တသင်္ခါရ + သံ + ဥပနီတ] သတ္တဝါ, သင်္ခါရတို့သည် ကောင်းစွာ ကပ်၍ ဆောင်အပ်သော။ ဗုဒ္ဓါနံ ဟိ အတ္တာနံ ---- ဥပဗ္ဗေဒကေသု ဒုဿဟေသုပိ ကိစ္စေသု ဒုရဘိသမ္ဘဝေသုပိ သတ္တသင်္ခါရသမုပနီတေသု ---- န ဂစ္ဆတိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၉။

သတ္တသင်္ခါရသမုပနီတဟဒယူပတာပနိမိတ္တ (န) [သတ္တသင်္ခါရသမုပနီတ + ဟဒယ + ဥပတာပ + နိမိတ္တ] သတ္တဝါ, သင်္ခါရတို့သည် ကောင်းကပ်၍ ဆောင်အပ်သော စိတ်နှလုံး ပူပန်ခြင်း၏ အကြောင်း နိမိတ်။ ---- သန္နိဟိတေသုပိ သတ္တသင်္ခါရသမုပနီတ-ဟဒယူပတာပနိမိတ္တေသု န ဤသကမ္ပိ စိတ္တသီတိ ဘာဝဿညထတ္တမဟောသိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃။ (-သီ၊ ဋ္ဌ၊ သစ်၊ ၁။ ၈-၌ကား သတ္တသင်္ခါတ---နိမိတ္တေသု-ဟုရှိ၏။)။

သတ္တသင်္ခါရာပရာမသေဟန (န) [သတ္တသင်္ခါရ + အပရာမ + သဟန] သတ္တဝါ, သင်္ခါရတို့၏ အပြစ်ကို သည်းခံနိုင်ခြင်း။ ကရုဏူပါယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတံ သတ္တသင်္ခါရာပရာမသေဟန် အဒေါသပ္ပဓာနော တဒါကာရပ္ပဝတ္တစိတ္တုပ္ပါဒေါ ခန္တိပါရမိတာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၃။

သတ္တသခ်ိရာရမ္မဏ (န) [သတ္တသခ်ိရ + အာရမ္မဏ] သတ္တဝါ, သခ်ိရလျှင် အာရုံရှိသော။ န သတ္တသခ်ိရာရမ္မဏတ် ဧဝ ဒဿနာဝိသေန အဘိဇ္ဈာယနကော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၄။

သတ္တသခ်ိရောကာသ (ပု) [သတ္တသခ်ိရ + ဩကာသ] သတ္တဝါ, သခ်ိရတို့၏ ဖြစ်ရာအရပ်။ ကာမဓာတ္တု သတ္တသခ်ိရောကာသဝသေန တိဝိဓော လောကော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅။

သတ္တသင်ပ္ပဟီန (တိ) [သတ္တ + သင် + ပဟီန] ၇-ပါးသောငြိကပ်-တွယ်တာ-စွဲလမ်း-တတ်သည့် တရားတို့ကို ပယ်ပြီးသော၊ သူ။ (ငြိကပ် တွယ်တာ-စွဲလမ်း-တတ်သောတရား ၇-ပါးကား-- တဏှာ,ဒိဋ္ဌိ,မာန,ကောဓ, အဝိဇ္ဇာ, ကိလေသ, ဒုစ္စရိတ-အားဖြင့် ၇-ပါးတို့တည်း။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၅)။ သတ္တသင်ပ္ပဟီနဿ၊ နေတ္တိနိစ္စနဿ ဘိက္ခုနော။ ဣတိဝုတ်။ ၂၅၈။ သတ္တန္နံ သင်္ဂါနံ ပဟီနတ္တာ သတ္တသင်ပ္ပဟီနဿ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၅။

သတ္တသညာ (ထီ) [သတ္တ + သညာ] သတ္တဝါ ဟူ၍ဖြစ်သော အမှတ်သညာ၊ သတ္တဝါဟူသော အမှတ်သညာ။ ဓာတုသော ပစ္စဝေက္ခတော ပနဿ သတ္တသညာ အန္တရဓာယတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၁။ သီတောဒကပဋိက္ခိတ္တောတိ နိဂဏ္ဌာ သတ္တသညာယ သီတောဒကံ ပဋိက္ခိပန္တိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၀။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၃၃-၈။ ဝဇိရ၊ ၃၃၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၀။ ကခ်ါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၁၁)။

သတ္တသညာဘိနိဝိဋ္ဌ (တိ) [သတ္တသညာ + အဘိနိဝိဋ္ဌ] သတ္တဝါဟူသောအမှတ်၌-နှလုံးသွင်း-သက်ဝင်-သော။ တတ္ထ တဏှာစရိတာ သတ္တာ သတ္တသညာဘိနိဝိဋ္ဌာ အနုပ္ပါဒဝယဒဿိနော။ ပေဋကော။ ၃၂၈။

သတ္တသညာသမုဂ္ဃါဋ (ပု) [သတ္တသညာ + သမုဂ္ဃါဋ] သတ္တဝါဟူသော အမှတ်သညာကို အကြွင်းမဲ့-ပယ်နှုတ်-ပယ်ဖြက်-ပယ်သတ်-ခြင်း။ ဓမ္မဝိနိဗ္ဘောဂေါ စ သာတိသယံ သတ္တသညာသမုဂ္ဃါဋာယ သံဝတ္တတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၄၆။

သတ္တသညာသမုဂ္ဃါဋနတ္ထ (တိ) [သတ္တသညာ + သမုဂ္ဃါဋန + အတ္ထ] သတ္တဝါဟူသော အမှတ်သညာကို အကြွင်းမဲ့-ပယ်နှုတ်-ပယ်ဖျက်-ပယ်သတ်-ခြင်း အကျိုးရှိသော။ ယသ္မာ အယံ ဓာတုမနသိကာရော ယာဝဒေဝ သတ္တသညာသမုဂ္ဃါဋနတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၄၆။

သတ္တသညိတ (တိ) [သတ္တ + သညိတ] သတ္တဝါဟု-သိ-မှတ်-အပ်-သော။ အနိဋ္ဌသမ္ဘိဝတ္ထုသ္မိန္တိ အနိဋ္ဌေ သတ္တသညိတေ အာရမ္မဏေ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၉။ (-မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၅။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၄၀။ အနုဋီ၊ ၂။ ၈၅)

သတ္တသညီ (တိ) [သတ္တသညာ + ဤ] သတ္တဝါဟု အမှတ်ရှိသော၊ သူ။ ဇီဝသညီနောတိ သတ္တသညိနော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၁။ သော ဟိ သီတောဒကေ သတ္တသညီ ဟောတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၆-၇။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၉)။

သတ္တသဋ္ဌိ (ထီ) [သတ္တ + သဋ္ဌိ။ သပ္တ-သံ။ သတ္တသဋ္ဌိ-ပြာ။] ခြောက်ဆယ့်ခုနစ်၊ (၆၇-ပါး, ၆၇-ခု, ၆၇-ယောက် စသည်)။ ဥဘောပိ ပန တေ မဟာထေရာ ---- သတ္တသဋ္ဌိယာ

သာဝကပါရမိဉာဏာနံ မတ္တကပ္ပတ္တာ။ဉဒါန၊၄။ ၂၂၁-၂။ သတ္တသဋ္ဌိဉာဏာနိ (ပဋိသံ။ ၅)တိ- အာဒိတော ပဌာယ သတ္တသဋ္ဌိဉာဏာနိ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၅၅။

သတ္တသဏ္ဍာ (တိ) [သတ္တ + သဏ္ဍာ] (က) သတ္တ အပေါင်းရှိသော။ (ခ) သတ္တဝါ အပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံသော။ (ဂ) သတ္တဝါ အပေါင်းဖြင့် ပြည့်သော။ (က) (ခ) (ဂ) ဃေ သတ္တသဏ္ဍံ ပထဝိ ဝိဇေတွာ။ အံ၊ ၃။ ၂။ ဣတိဝုတ်။ ၂၀၉။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၄၁။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇၀)။ သတ္တသဏ္ဍာတ္တိ သတ္တသမ္ဗါတေန သဏ္ဌေန သမန္တာဂတံ၊ သတ္တဘရိတန္တိ အတ္ထော။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၉၃။

သတ္တသတ¹ (န) [သတ္တ + သတ။ သပ္တဂတ-သံ။] ခုနစ်ရာ (-၇၀၀)။ အထ ခေါ သတုလ္လပကာယိကာ ဒေဝတာယော ကူဋာဂါရာ သတ္တသတာ ဥဋ္ဌာရာ။ ဝိမာန။ ၈၀-၁၊ ၈၂-၃၊ ၁၂၄။ ရဋ္ဌံ သတ္တသတံ၊ ဝသုမံ အာဝသိဿတိ။ အပ၊ ၁။ ၁၂၂။ သတ္တာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတာနံ ဟတ္ထီနံ သတ္တသတာနိ အဿာနံ သတ္တသတာနိ။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၈၈။ (-ဇာ၊ ၁။ ၃၃၃။ ဇာ၊ ၂။ ၂၅၊ ၁၆၅-၉၊ ၂၄၈။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၇၅)။

သတ္တသတ² (တိ) [သတ္တသတ + ဏ] (ရဟန္တာ) ၇၀၀ (ခုနစ်ရာ) တို့သည်-ပြု-ရွတ်- ဆို-အပ်သော သံဂါယနာ။ သတေဟိ သတ္တဟိ ကတာ၊ တေန သတ္တသတာတိ စ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။

သတ္တသတက (တိ) [သတ္တသတ + က] ၇၀၀ (အတိုင်းအရှည်) ရှိသော။ အဟံ သေ့ သတ္တသတကံ နာမ မဟာဒါနံ ဒဿာမိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၈၅။

သတ္တသတကမဟာဒါန (န) [သတ္တသတက + မဟာဒါန] ၇၀၀ (အတိုင်းအရှည်) ရှိသော အလှူကြီး။ (ခုနစ်ရာ ခုနစ်မျိုး ပါရှိသော အလှူကြီး)။ (ဆင်, မြင်း, ရထား, နွားမ, မိန်းမ, ကျွန်, ကျွန်မ-၇၀၀။ စရိယာ၊ ၄။ ၈၅)။ ဝေဿန္တရတ္တဘာဝေ ဌတွာ သတ္တသတကမဟာဒါနံ ဒတွာ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၄၄။ ဇဝံ သတ္တသတကမဟာဒါနံ ဒတွာ။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၈၈။ (ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀-၌ကား " သတ္တသတ္တကမဟာဒါန " ရှိသည်)။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၇၂။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၈၆)။

သတ္တသတကူဋာဂါရပဋိမဏ္ဍိတ (တိ) [သတ္တသတ + ကူဋာဂါရ + ပဋိမဏ္ဍိတ] ၇၀၀ (ခုနစ်ရာ)-စုလစ် မွန်းချွန်-အထွဋ်- တပ်သော- အိမ်-အဆောင်-တို့ဖြင့် တန်ဆာ ဆင်အပ်သော။ ခေတ္တပါလော----ကနက- ဝိမာနေ သတ္တသတကူဋာဂါရပဋိမဏ္ဍိတေ ဝေဠုရိယမယဂဗ္ဘေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂၂၆။ (-၂၆၉)။

သတ္တသတဂ္ဂဟဏ (န) [သတ္တသတ + ဂဟဏ] သတ္တသတ-သဒ္ဒါ၊ (အရေအတွက်) ၇၀၀ (ခုနစ်ရာ) ကို ယူခြင်း။ သင်္ခါဝသေန အနေကတာ သတ္တသတဂ္ဂဟဏေနပိ ပရိစ္ဆိန္နာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၂။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၀၀)။

သတ္တသတဘိက္ခုပရိဝါရ (တိ) [သတ္တသတ + ဘိက္ခု + ပရိဝါရ] ၇၀၀-သော ရဟန်း(ရဟန်း ၇၀၀) အခြံအရံ ရှိသော။ ပုဏ္ဏတ္ထေရော ပန သတ္တသတဘိက္ခုပရိဝါရော ---- ကုသိနာ- ရာယမေဝ အဋ္ဌာသိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၅၁။

သတ္တသတသဟဿ (န) [သတ္တ + သတသဟဿ] ၇-သိန်း၊ (ခုနစ် သိန်း)။

သတ္တသတသဟဿာနိ၊ ပါတိယော တတ္ထ ကာရယိ။ အပ၊ ၂။ ၂၆၀။ (-အပ၊ ၂။ ၂၆၀။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၇၂။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၆၇-၈)။

သတ္တသတသဟဿဂဏပါမောက္ခထေရ (ပု) [သတ္တသတသဟဿ + ဂဏ + ပါမောက္ခ + ထေရ] ၇-သိန်း (အရေအတွက်) ရှိသော-ဂိုဏ်း၏-အကြီးအမှူး-ဂိုဏ်းချုပ်-ထေရ်။ တတ္ထ ဤဒိသဿ စ သံယသန္နိပါတဿာတိ သတ္တသတသဟဿဂဏပါမောက္ခထေရပ္ပ-မုခဂဏနပထာတိက္ကန္တသံယသန္နိပါတံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၃။

သတ္တသတသဟဿာမိက (တိ) [သတ္တသတသဟဿ + အမိက] ၇-သိန်း အလွန်ရှိသော။ သတ္တပဏ္ဏာသကုလသတ-သဟဿာနီတိ သတ္တသတသဟဿာမိကာနိ ပညာသ ကုသလာနံယေဝ သတသဟဿာနိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၂၄။

သတ္တသတိက¹ (တိ) [သတ္တသတ + ဣက] သတ္တသတိက သံဂါယနာ၊ (ရဟန္တာ) ၇၀၀ (ခုနစ်ရာ) တို့သည်-ပြု-ရွတ်ဆို-အပ်သော သံဂါယနာ။ ကသ္မာယံ ဝိနယသင်္ဂီတိ “ သတ္တသတိကာ ” တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၅၀၈။ တသ္မာ အယံ ဒုတိယသင်္ဂီတိ သတ္တ-သတိကာတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆။

သတ္တသတိက² (ပု) [သတ္တသတိက + ခန္ဓက။ နောက်ပုဒ်ကျေ။] သတ္တသတိကက္ခန္ဓက၊ သတ္တသတိက သံဂါယနာကို ပြဆိုရာ ခန္ဓက။ သတ္တသတိကံ ပုစ္ဆိဿံ သနိဒါနံ သနိဒ္ဒေသံ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၁၀။

သတ္တသတိကက္ခန္ဓက (ပု) [သတ္တသတိက + ခန္ဓက] သတ္တသတိကက္ခန္ဓက၊ သတ္တသတိက သံဂါယနာကို ပြဆိုရာ ခန္ဓက။ ဝိနယပိဋကာ၊ စူဠဝဂ္ဂပါဠိ၊ ၁၂-ခန္ဓက။ ဝိ၊ ၄။ ၄၉၁၊ ၅၀၈။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃၄-၆။ ဝဇိရ၊ ၅၄၁-၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၅၂-၄။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၆၈-၉။ သတ္တသတိ-ကက္ခန္ဓကော ဒွါဒသမော။ ဝိ၊ ၄။ ၅၀၈၊ ဝဇိရ၊ ၅၂၇။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၀၂-၅၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၆၈)။

သတ္တသတိကသင်္ဂီတိ (ထီ) [သတ္တသတိက + သင်္ဂီတိ] သတ္တသတိက သံဂါယနာ။ သတ္တသတိကသင်္ဂီတိံ ကရောန္တဿ အာယသ္မတော ယသဿေဝ ---- ပဏ္ဍာ သမနုဿရဏကရဏံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၂၅။

သတ္တသတ္တဂေဟဝါသိက (တိ) [သတ္တ + သတ္တ + ဂေဟ + ဝါသ + ဏီ ▪ သတ္တသတ္တဂေဟဝါသီ + က] ၇-အိမ်, ၇-အိမ်၌ နေသော၊ သူ။ တတော သတ္တသတ္တ-ဂေဟဝါသိကာ ဥဋ္ဌာယ ---- အာဟံသု။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၁။

သတ္တသတ္တဃရဝါသီ (တိ) [သတ္တသတ္တ + ဃရ + ဝသ + ဏီ] ၇-အိမ်, ၇-အိမ်၌ နေသော၊ သူ။ တေန ဟိ ဣတော စိတော စ သတ္တသတ္တဃရဝါသီနံ ပဟောနကံ ကတ္វာ ပစာမိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၁၀။

သတ္တသတ္တတိ¹ (ထီ) [သတ္တ + သတ္တတိ။ သပ္တသပ္တတိ - သံ။] ခုနစ်ဆယ့် ခုနစ် (၇၇-ပါး, ၇၇-ခု, ၇၇-ယောက် စသည်)။ သတ္တသတ္တတိယာ ဉာဏေဟိ သောတာ-ပတ္တိဖလံ သဒ္ဒိကရောတိ။ အဘိ၊ က။ ၁၆၇။ သတ္တသတ္တတိကပ္ပါနံ၊ ဒေဝလောကေ ရမိဿတိ။ အပ၊ ၂။ ၆၀။ သတ္တသတိ(ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၀) တိ သတ္တာဓိကသတ္တတီတိ

အတ္တော။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၃၅၉။ (-ပဋိသံ။ ၃၇၀။ အပ၊ ၁။ ၂၃၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈)။

သတ္တသတ္တတိ၂ (ထီ) [သတ္တသတ္တတိ + အ] ၇၇-ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်း၊ ၇၇-ခုမြောက်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တသတ္တတိကပ္ပ (ပု) [သတ္တသတ္တတိ + ကပ္ပ] ၇၇-ခုမြောက် ကမ္ဘာ။ သတ္တသတ္တတိကပ္ပမှိ၊ ဇိတသေနာသုံ သောဠသ။ အပ၊ ၁။ ၂၂၁။

သတ္တသတ္တတိကပ္ပသတ (န) [သတ္တသတ္တတိကပ္ပ + သတ] ၁၇၇-ကမ္ဘာ၊ (တစ်ရာခုနစ်ဆယ့်ခုနစ် ကမ္ဘာ)။ သတ္တသတ္တတိကပ္ပသတေ၊ အမ္ဗဋ္ဌဇသနာမကာ။ အပ၊ ၁။ ၁၂၉။

သတ္တသတ္တတိက္ခတ္တုံ (ဗျ) [သတ္တသတ္တတိ + က္ခတ္တုံ။ မာန်။ ၁၂၀၂။ မောဂ်၊ ၄။ ၁၁။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၂၈၂။ တစ်နည်း- သတ္တသတ္တတိ + သကိံ။ သကိံ-ကို က္ခတ္တုံ-ပြု။ ကစ္စည်း။ ၆၄၆။ ရူ။ ၄၁၉။] ၇၇-ကြိမ်၊ (ခုနစ်ဆယ့်ခုနစ်ကြိမ်)။ သတ္တသတ္တတိက္ခတ္တုဉ္စ၊ ဒေဝရဇ္ဇံ ကရိဿတိ။ အပ၊ ၁။ ၃၅။ (-အပ၊ ၂။ ၇၇။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၈)။

သတ္တသတ္တတိရတ္တိ (ထီ) [သတ္တသတ္တတိ + ရတ္တိ] ၇၇-ညဉ့်၊ (ခုနစ်ဆယ့် ခုနစ် ညဉ့်)။ သေသာနိ စတ္တာရိ သတ္တသတ္တတိရတ္တိမှိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၀။

သတ္တသတ္တတိဝိဓဉာဏဝတ္ထု (န) [သတ္တသတ္တတိ + ဝိဓ + ဉာဏ + ဝတ္ထု] ၇၇-ပါး အပြားရှိသော ဉာဏဝတ္ထု (ဉာဏ် ဟူသော အကြောင်း)။ (၇၇ - ပါးသော ဉာဏဝတ္ထု ကို သံ၊ ၁။ ၂၉၀-၁-ကြည့်)။ သတ္တသတ္တတိဝိဓဉာဏဝတ္ထု ဧဝမိစ္စာဒိ- ဂုဏသတသဟဿေ နိဿာယ ပဝတ္တံ မဟာလာဘသက္ကာရံ ---- သမုဋ္ဌာပေသုံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၂။

သတ္တသတ္တဒိဝသ (ပု၊ န) [သတ္တ + သတ္တ + ဒိဝသ] ၇-ရက်, ၇-ရက်၊ (ခုနစ်ရက်, ခုနစ်ရက်)။ အပ္ပေဝ နာမ သတ္တသတ္တမာသေ ပဋိဇာနိတွာ သတ္တသတ္တဒိဝသေပိ နိပဇ္ဇေယျ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၉၉။

သတ္တသတ္တမာသ (ပု) [သတ္တသတ္တ + မာသ] ၇-လ, ၇-လ၊ ခုနစ်လ, ခုနစ်လ။ သတ္တသတ္တဒိဝသ-ကြည့်။

သတ္တသတ္တရိ (ထီ) [သတ္တ + သတ္တရိ။ သပ္တသပ္တတိ - သံ၊ သတ္တသတ္တရိ - ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ခုနစ်ဆယ့် ခုနစ်၊ (၇၇-ပါး, ၇၇-ခု, ၇၇-ယောက် စသည်)။ သတ္တသတ္တရိ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ဉာဏဝတ္ထူနိ ဒေသေဿာမိ။ သံ၊ ၁။ ၂၉၀-၁။

သတ္တသတ္တာဟ (န) [သတ္တ + သတ္တ + အဟ။ သတ္တ + သတ္တာဟ] ၇-သတ္တာဟ၊ ၇ × ၇ = ၄၉-ရက်။ (လေးဆယ့် ကိုးရက်)။ တာနိ အဘိသမ္ဗောဓိံ ပတ္တာ သတ္တသတ္တာဟံ ဗောဓိမဏ္ဍေ ဝီတိနာမေတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၄။ သတ္တသတ္တာဟံ ကိရဿ တေန ယာပနံ အဟောသိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၃။ ဧတ္တာဝတာ သတ္တသတ္တာဟာနိ ပရိပုဏ္ဏာနိ အဟေသုံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၂။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၄၊ ၃၂၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၇၊ ၉၅)။

သတ္တသတ္တာဟပ္ပဋိပတ္တိ (ထီ) [သတ္တသတ္တာဟ + ပဋိပတ္တိ] ၄၉-ရက် ကျင့်တော်မူခြင်း။ အပိ စ ဘဂဝတော

ဓမ္မပူဇာ သတ္တသတ္တာဟပ္ပဋိပတ္တိအာဒီဟိ ဒီပေတဗ္ဗာ။ နေတ္တိ၊ ဌ။ ၈။

သတ္တသတ္တာဟမတ္တက (န)
[သတ္တသတ္တာဟ + မတ္တက] ၇-သတ္တာဟ အထက်၊ လေးဆယ့်ကိုးရက် အထက်။ အထဿ တသ္မိံ သတ္တသတ္တာဟမတ္တကေ ဧကူနပညာသတိမေ ဒိဝသေ တတ္ထ နိသိန္နဿ "မုခံ ဓောဝိဿာမိ" တိ စိတ္တံ ဥဒပါဒိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၄။

သတ္တသတ္တာဟာတိက္ကမ (ပု)
[သတ္တသတ္တာဟ + အတိက္ကမ] ၇-သတ္တာဟ (၄၉-ရက်) -လွန်မြောက်-ကျော်လွန်-သော-အခါ-ကာလ။ အထဿ သတ္တသတ္တာဟာ-တိက္ကမေ "မုခံ ဓောဝိဿာမိ" တိ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁။

သတ္တသဒ္ဒ (ပု) [သတ္တ + သဒ္ဒ] သတ္တ-သဒ္ဒါ။ ဧဝံ သတ္တသဒ္ဒဿာပိ ရုဠှီဘာဝေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၆။

သတ္တသဒ္ဓမ္မဂေါစရ (တိ) [သတ္တ + သဒ္ဓမ္မ + ဂေါစရ] သူတော်ကောင်း တရား ၇-ပါး လျှင်-ကျက်စား-ဖြစ်-ရာ အာရုံရှိသော၊ သူ။ သတ္တသဒ္ဓမ္မဂေါစရော (သံ၊ ၂။ ၆၉) တိ ----- ဣမေ သတ္တ သဒ္ဓမ္မာ ဂေါစရာ ဧတေသန္တိ သတ္တသဒ္ဓမ္မဂေါစရာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၉-၆၀။ သတ္တသဒ္ဓမ္မာ ဂေါစရော ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ ဧတေသန္တိ သတ္တသဒ္ဓမ္မဂေါစရာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၁။

သတ္တသန္တတိ (ထီ) [သတ္တ + သန္တတိ] (စက္ခုဒသက အစရှိသော) ၇ - ပါးသော - သန္တတိသီသ-သန္တတိ အစပိုင်း၊ ၇-ပါးသော ရုပ် (ကလာပ်) အစဉ်။ ပရိပုဏ္ဏာယတနာနံ သတ္တာနံ သတ္တသန္တတိဝသေန(သံ၊ ဋ္ဌ၊၂။၂၇)တိ ---- ဣမေသံ သတ္တန္နံ သန္တတီနံ ဝသေန။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၉)။ သတ္တသန္တတိ-ဝသေနာ(ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၄၉)တိ စက္ခုဒသကာဒီနံ သတ္တန္နံ သန္တတိသီသာနံ ဝသေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၀၀။

သတ္တသန္တတိပရိယာပန္န (တိ)
[သတ္တသန္တတိ + ပရိယာပန္န] ၇-ပါးသော ရုပ်အစဉ်၌-အကျုံးဝင်-ပါဝင်-သော။ ရူပံ ပန သတ္တသန္တတိပရိယာပန္နံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၆)။

သတ္တသန္တတိသီသ (န) [သတ္တသန္တတိ + သီသ] ၇-ပါးသော ရုပ်အစဉ်၏-အဦး-အစ။ ကာမဘဝေ----ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ရူပရူပတော သတ္တသန္တတိသီသာနိ တယော စ အရူပိနော ခန္ဓာ ပါတုဘဝန္တိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၁။

သတ္တသန္တာန (ပု) [သတ္တ + သန္တာန] သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်။ သတ္တသန္တာနေ ရူပိနော ဝါ ဟောန္တု အရူပိနော ဝါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၁။ သတ္တသန္တာနေ အနုသေန္တီ အနုပဝတ္တန္တီတိ အနုသယာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၃။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၅၀။ သတ္တသန္တာနေ စိတ္တမေဝ ဝါ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၂။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၊ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၆။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၄၊ ၅၉)။

သတ္တသန္တာနဂတ (တိ) [သတ္တသန္တာန + ဂတ] သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌-ဖြစ်-တည်-သော။ အဇ္ဈတ္တိကပထဝီဓာတူတိ သတ္တသန္တာန-ဂတော ပထဝီဓာတု။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၆။ (-မူလဋီ၊ ၃။ ၂၇)။

သတ္တသန္တာနန္တောဂဓ (တိ) [သတ္တသန္တာန + အန္တောဂဓ] သတ္တဝါတို့၏သန္တာန်၌-အကျုံးဝင်-အတွင်းဝင်-သော။ အန္တရကိလေသမေဝါတိ

အန္တရေ စိတ္တေ ဇာတတ္တာ သတ္တသန္တာနန္တော-ဂဓတော ယ အဇ္ဈတ္တရူပါတကိလေသမေဝ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၂၆။

သတ္တသန္တာနပရိယာပန္န (တိ) [သတ္တသန္တာန+ပရိယာပန္န] သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သော။ အဇ္ဈတ္တိကာတိ သတ္တသန္တာန-ပရိယာပန္နာ နိယကဇ္ဈတ္တာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၂။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၉၂။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၁၇။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၂၉)။

သတ္တသန္တာနဝိသယ (တိ) [သတ္တသန္တာန + ဝိသယ] သတ္တဝါသန္တာန်လျှင် အာရုံ ရှိသော။ ----ဝိသုဒ္ဓိကထာ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ ဧဝ ကတွာ ဒီပေတဗ္ဗာ သတ္တသန္တာနဝိသယတ္တာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၂။

သတ္တသန္တာရဏ (န) [သတ္တ + သန္တာရဏ] သတ္တဝါတို့ကို (သံသရာ တည်းဟူသော ရေအယဉ်မှ) -ကူးမြောက်စေ-ကယ်တင်-ခြင်း။ သံသာရမဟောဃတော သတ္တသန္တာ-ရဏာဋ္ဌေတ္တ ပဓာနံ ပယောဇနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈။ သတ္တသန္တာရဏတ္ထဉ္စ သဗ္ဗညုတာ အဘိပတ္ထိတာ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၃။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၅။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၊ ၅၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀၊ ၅၂။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၇)။

သတ္တသပ္ပါယ (န) [သတ္တ + သပ္ပါယ] ၇-ပါးသော သပ္ပါယ၊ သပ္ပါယ ၇-မျိုး။ (၇-ပါးသော သပ္ပါယဟူသည်-- လျောက်ပတ်သောကျောင်း, လျောက်ပတ်သောဆွမ်းခံရွာ, လျောက်ပတ်သော စကား, လျောက်ပတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်, လျောက်ပတ်သော ဘောဇဉ်, လျောက်ပတ်သော ဥတု, လျောက်ပတ်သော ဣရိယာပုထ် အားဖြင့် ၇-ပါးတည်း။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၃-၅)။ ယေ ဟိ ပုဗ္ဗေ ဒဟရကာလေ အရောဂကာလေ သတ္တသပ္ပါယာဒိသမ္ပိကာလေ ---- အနုဘောန္တော ပမဇ္ဇန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၈။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၇)။

သတ္တသမညာ (ထီ) [သတ္တ + သမညာ] သတ္တဝါဟူသော အမည်။ ကမ္မဘဝပစ္စယေ ဟိ ဥပပတ္တိဘဝေ သတ္တသမညာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၈။

သတ္တသမူဟ (ပု) [သတ္တ + သမူဟ] သတ္တဝါတို့၏-အပေါင်း-အစု။ သတ္တနိကာယေတိ သတ္တာနံ နိကာယေ၊ သတ္တဃဋာယံ သတ္တသမူဟေတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၉။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၉။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၆။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၈)။

သတ္တသမ္မောဟ (ပု) [သတ္တ + သမ္မောဟ] " သတ္တဝါ " ဟု ဖြစ်သော-အလွန်-လွန်စွာ-မိန်းမော-တွေဝေ-ခြင်း။ သုဋ္ဌုတရံ "သတ္တော ပုဂ္ဂလော "တိ ဣမိဿာ လောကသမညာယ ပဟာနတ္ထာယ သတ္တသမ္မောဟဿ သမတိက္က-မတ္ထာယ ---- သံသန္ဒေတွာ ဝတ္တုပေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၈။ သမူဟေကတ္တဂ္ဂဟဏ-ဝသေန "သတ္တော"တိ ပဝတ္တော သမ္မောဟော သတ္တသမ္မောဟော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၆၂။

သတ္တသဟဿ (တိ) [သတ္တ + သဟဿ] ၇ - ထောင် (အရေအတွက်) ရှိသော။ သတ္တသဟဿာ တေ ယက္ခာ၊ ဘုမ္မာ ကာပိလဝတ္ထဝါ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၀၅။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၈)။

သတ္တသာမည (န) [သတ္တ + သာမည] သတ္တဝါ-သာမည-သာမန်၊ သတ္တဝါချင်း တူညီ-သည်၏အဖြစ်-ခြင်း။ " ပုဂ္ဂလာ "တိ ပန ဒုတိယာယပိ သတ္တသာမညေနာတိ ဧဝံ ဝါ

ဇတ္တ အတ္တော ဒဠှဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈၀။

သတ္တသာရ (တိ) [သတ္တ + သာရ] သတ္တဝါတို့၏-ဥ္ဒ-အနှစ်သဖွယ် ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ သူ။ သတ္တသာရာ (မ၊ ၃။ ၁၁၄) တိ သတ္တာနံ သာရဘူတာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၉၁။ သတိသာရသီလသာရာဒိသမန္နာဂမနေန သတ္တေသု သာရဘူတာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၀၅။

သတ္တသာရဝရ (တိ) [သတ္တသာရ + ဝရ] သတ္တဝါတို့၏ အနှစ်သဖွယ်ဖြစ်၍ မြတ်သော၊ သူ။ သတ္တသာရဝရေ တသ္မိံ။ ပသာဒေါ အမတာဝဟော။ အပ၊ ၂။ ၁၁၀။

သတ္တသိဗ္ဗနဝါရ (ပု) [သတ္တ + သိဗ္ဗန + ဝါရ] ၇-ခုသော ချုပ်စပ်ရာ-အကြိမ်-အခါ၊ ၇-ကြိမ်-ခါ-ချုပ်စပ်ခြင်း။ သတ္တဝါရေတိ သတ္တသိဗ္ဗနဝါရေ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၂၆။

သတ္တသိရီသကရုက္ခမူလ (နု) [သတ္တ + သိရီသက + ရုက္ခ + မူလ] ကုက္ကို ၇-ပင်-(၇-ပင်သော ကုက္ကိုပင်)-တို့၏-အရင်း-အနီး။ သတ္တာ ဘာရာဏသိယံ ဥပနိဿာယ သတ္တသိရီသကရုက္ခမူလေ ဝိဟရန္တော ---- ကထေသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၉။

သတ္တသီဒန္တရမဟာသမုဒ္ဒ (ပု) [သတ္တ + (သီတာ + အန္တရ) သီဒန္တရ + မဟာသမုဒ္ဒ။ တ-ကို ဒ-ပြု။] ၇-ခု (၇-သွယ်-စင်း) သော သီဒန္တရမည်သော မဟာသမုဒ္ဒရာ။ သီဒန္တရ-မဟာသမုဒ္ဒ-ပုဒ်လည်းကြည့်။ ဂမ္ဘီရောတိ သတ္တသီဒန္တရမဟာသမုဒ္ဒေါ ဝိယ ဂမ္ဘီရော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၄။

သတ္တသုဂတိဘဝ (ပု) [သတ္တ + သုဂတိ + ဘဝ] သုဂတိ ၇-ဘုံ။ သတ္တသုဂတိဘဝေ သံသရိတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၅၂။

သတ္တသုည (ပု) [သတ္တ + သုည] သတ္တ - အတ္တ (ဇီဝ, အသက်, လိပ်ပြာ, ဝိညာဏ်ကောင်) မှ ကင်းဆိတ်သော (တရား)။ သုညတာ ပဋိသံယုတ္တာတိ သတ္တသုညံ ဓမ္မမတ္တမေဝ ပကာသကာ အသင်္ခတသံယုတ္တ-သဒိသာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၈။ သတ္တသုညံ ဓမ္မမတ္တမေဝါတိ သတ္တေန အတ္တနာ သုညံ ကေဝလံ ဓမ္မမတ္တမေဝ။ အံ၊ ဋီ။ ၂။ ၄၂။ (-ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၃၄၄။ မူလဋီ၊ ၂။ ၈၄)။

သတ္တသုညတ (တိ) [သတ္တ + သုညတ] သတ္တ- အတ္တ- မှ ကင်းဆိတ်သော (တရား)။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တသုညတဋ္ဌ (ပု) [သတ္တသုညတ + အတ္ထ] သတ္တ (သတ္တဝါ) ဟု ဆိုအပ်သော အတ္တ (ဇီဝ, အသက်, လိပ်ပြာ, ဝိညာဏ်ကောင်) မှကင်းဆိတ်သော-အနက်-သဘော။ သတ္တသုညတဋ္ဌေန သုညတော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၆။ သတ္တသုညတဋ္ဌေနာတိ သတ္တသင်္ခါတ-အတ္တသုညတဋ္ဌေန။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၉။

သတ္တသုညတဓမ္မ (ပု) [သတ္တသုညတ + ဓမ္မ] သတ္တ-အတ္တ-မှ ကင်းဆိတ်သော သဘော တရား။ သတ္တသုညတဓမ္မမတ္တမေဝါ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၁) တိ သတ္တေန အတ္တနာ သုညတံ ကေဝလံ ဓမ္မမတ္တမေဝ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၁။

သတ္တသုညတာ (ထီ) [သတ္တသုည + တာ] သတ္တ-အတ္တ-မှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်။ တတ္ထ ဒွေ သုညတာ သတ္တသုညတာ စ သင်္ခါရသုညတာ စ။ သတ္တသုညတာ နာမ

ဒိဋ္ဌိယာ ပရိကပ္ပိတေန သတ္တေန သုညာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၆၉။ (-ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၈)

သတ္တသုညတာဒီပက (တိ) [သတ္တသုညတာ + ဒီပက] သတ္တ-အတ္တ-မှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြတတ်သော။ သုညတပ္ပဋိသံ-ယုတ္တာတိ သတ္တသုညတာဒီပကာ ခန္ဓနိကသု-တ္တန္တာဒယော။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၃၂၁။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၇၇)။

သတ္တသုညတာဒီပနတ္ထ (တိ)
[သတ္တသုညတာ + ဒီပန + အတ္ထ] သတ္တ-အတ္တ-မှ ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း အနက် ရှိသော။ နိဋ္ဌိဝသာတိအာဒိ ဝိသေသတော သတ္တသုညတာဒီပနတ္ထာ ဓာတုဒေသနာတိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၅၅။

သတ္တသုညတာဓမ္မနိဇ္ဈာနက္ခန္တိ (ထီ)
[သတ္တသုညတာ + ဓမ္မ + နိဇ္ဈာနက္ခန္တိ] သတ္တ-အတ္တ-မှ ကင်းဆိတ်ခြင်း သဘော တရားကို- ဆင်ခြင် -ရှုမှတ် -ခြင်းငှာ ခံခြင်း။ သတ္တသုညတာဓမ္မနိဇ္ဈာနက္ခန္တိံ ဝတ္ဝာ သတ္တ-ဟိတာယ အာရမ္ဘသ အဇ္ဈာရိယတာဝစနတော။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၇၁။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၉။

သတ္တသုညတာပကာသန (န)
[သတ္တသုညတာ + ပကာသန] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သတ္တသုညတာပကာသနေန သုည်။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၉။

သတ္တသုညတာသန္ဒဿန (န)
[သတ္တသုညတာ + သန္ဒဿန] သတ္တ-အတ္တ-မှ ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်ကို ထင်စွာပြခြင်း။ စက္ခာဒီနံ အာယတနာနံ----သတ္တသုညတာ-သန္ဒဿနတ္ထံ ဘဂဝတော ဓာတုဒေသနာ၊ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၂၆)။

သတ္တသုညတာသန္ဒဿနပရ (တိ)
[သတ္တသုညတာသန္ဒဿန + ပရ] သတ္တ-အတ္တ-မှကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်ကို ထင်စွာပြခြင်းလျှင် ပြဓာန်းခြင်းရှိသော။ ဒေသနာ သတ္တသုညတာသန္ဒဿနပရာတိ ဣမမတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော " နိဿတ္တဘာဝဒဿနတ္ထ " န္တိ-အာဒိမာဟ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၃၆။

သတ္တသုညဓမ္မပ္ပကာသက (တိ) [သတ္တသုည + ဓမ္မ + ပကာသက] သတ္တ-အတ္တ-မှ ကင်းဆိတ်သော သဘောတရားကို ထင်စွာပြတတ်သော။ သုညတာပဋိသံယုတ္တာတိ သတ္တသုည-ဓမ္မပ္ပကာသကာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၁။

သတ္တသူရိယ (ပု၊ န) [သတ္တ + သူရိယ] (၁) သတ္တသူရိယသုတ်။ (ကမ္ဘာပျက်ခါနီး နေ ၇-စင်း-ထွက်ပေါ်-ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်-လာခြင်းကို ဟောပြသောသုတ်။ (၂) နေ ၇-စင်း။ (၁) အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ သတ္တကနိပါတပါဠိ၊ ၇-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ အံ၊ ၂။ ၄၇၃-၇။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၇၉-၈၁။ သတ္တသူရိယ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၅) န္တိ သတ္တသူရိယပါတုဘာဝသုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၁။ (၂) သတ္တသူရိယပါတုဘာဝ-ကြည့်။

သတ္တသူရိယဒေသနာ (ထီ) [သတ္တသူရိယ + ဒေသနာ] သတ္တသူရိယသုတ် ဒေသနာ၊ နေ ၇-စင်း- ထွက်ပေါ်- ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်- လာခြင်းကို ဟောပြကြောင်း တရား ဒေသနာ။ ဒုတိယေ ယသ္မာ အယံ သတ္တသူရိယဒေသနာ တေဇောသံဝဋ္ဋဒဿနဝသေန ပဝတ္တာ။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၇၉။

သတ္တသူရိယပါတုဘာဝ (ပု)

[သတ္တသူရိယ + ပါတုဘာဝ] နေ ၇-စင်း-ထွက်ပေါ်-ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်-လာခြင်း။ ကိတ္တာပိ သတ္တသူရိယပါတုဘာဝံ နိဿာယ ဥပ္ပန္နော ကပ္ပဝိနာသကော အဂ္ဂိပိ----လောကံ ဒဟတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၁။

သတ္တသူရိယပ္ပဘာ (ထီ) [သတ္တသူရိယ + ပဘာ] နေ ၇-စင်းတို့၏-အရောင်-အလင်းရောင်။ သတ္တသူရိယပ္ပဘာဟိပိ အနောဘာသိတပုဗ္ဗာ (တဒါ) ကောဘာသာ အဟောသုံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၁။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၈)

သတ္တသေခ (ပု) [သတ္တ + သေခ (=သေက္ခ)] သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်။ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏာဒယောတိ အာဒိသဒ္ဒေန သတ္တသေခံ သင်္ဂဏှာတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၆။

သတ္တဟတ္ထ (တိ) [သတ္တ + ဟတ္ထ] (၁) ၇-တောင် အတိုင်းအရှည် ရှိသော။ (ပု) (၂) ၇-တောင်။ (၁) သတ္တဟတ္ထံ ပဏ္ဏကုဋိကာသာဝံ အံသေ ကရိတွာ စေတိယင်္ဂဏံ ပါဝိသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၅။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၁)။ (ပု) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တဟတ္ထပ္ပမာဏ (တိ) [သတ္တဟတ္ထ + ပမာဏ] သတ္တဟတ္ထ (၁)ကြည့်။ သတ္တရတနန္တိ သတ္တဟတ္ထပ္ပမာဏံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၄။

သတ္တဟတ္ထိက (တိ) [သတ္တ + ဟတ္ထီ= သတ္တဟတ္ထီ + က] ၇-စီးသော ဆင်တို့၏ အပေါင်း၊ ဆင် ၇-စီးတို့၏ အပေါင်း။ ဆင် ၇-စီး ပါရှိသော (ဆင်တပ်)။ ဆင်တပ်ပေါင်း ၇-တပ်။ (ဆင်တပ် ၁-တပ်မှာ-- ဆင်ထီး ၁-ကောင်, ဆင်မ ၆-ကောင်ပါရှိသည်။ ဆင်တပ် ၇-တပ်မှာ ဆင်ထီး ၇-ကောင်, ဆင်မ ၄၂-ကောင် အားဖြင့် ၄၉-ကောင် ပါရှိသည်)။ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော သတ္တဟတ္ထိကဉ္စ အနီကံ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၇၂။ သတ္တဟတ္ထိကဉ္စ အနီကန္တိ ဧတ္ထ ဆ ဟတ္ထိနိယော ဧကော။ ဟတ္ထီတိ ဣမမေကံ အနီကံ ဤဒိသာနိ သတ္တ အနီကာနိ သတ္တဟတ္ထိကံ အနီကံ နာမ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၆၇။ သတ္တန္နံ ဟတ္ထီနံ သမူဟော သတ္တဟတ္ထိကံ။ သတ္တအနီကတ္တာ ဧကူနပညာသဟတ္ထိနော ဟောန္တိ။ တေသု သတ္တဟတ္ထိနော, ဒွါစတ္တာလီသ ဟတ္ထိနိယော ဟောန္တိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၃၅-၆။

သတ္တဟတ္ထိသတ (နပ) [သတ္တ + ဟတ္ထိသတ] ဆင် ၇၀၀၊ (ဆင်ခုနစ်ရာ)။ သတ္တဟတ္ထိသတာနိ သတ္တအဿသတာနိ---ပဋိယာဒေဟိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၈၅။

သတ္တဟိတ (နပ) [သတ္တ + ဟိတ] သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွား။ ဓမ္မသေနာပတိဋ္ဌာနေ ပတိဋ္ဌဟိတွာ သတ္တဟိတံ ကရောန္တော ----။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၄။ (-ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၇၃။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၀)။

သတ္တဟိတပဋိပတ္တိ (ထီ) [သတ္တဟိတ + ပဋိပတ္တိ] သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကျင့်ခြင်း။ ကိံ ပန ဘဂဝတော သတ္တဟိတ-ပဋိပတ္တိယာ အကာလောပိ နာမ အတ္ထိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၈၀။

သတ္တာ (ထီ) [သန္တ + တာ။ သတော ဘာဝေါ သတ္တာ။ ဝိဇ္ဇမာနာကာရော။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၂၇။ သိတ-တာ=သတ္တာ-သံ။ ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ထင်ရှားရှိ-သည်၏အဖြစ်-ခြင်း။ သတ္တာယဥ္စ ဇနေ သတ္တော။ ဓာန်။ ၈၁၆။ သတ္တာယံ ဝိဇ္ဇမာနတာယံ သတ္တာ။ ဓာန်၊ ဋီ။ သတ္တာကိရိယာ-လည်းကြည့်။

သတ္တာကာရ (ပု) [သတ္တ + အာကာရ] သတ္တဝါဟူသော အခြင်းအရာ။ အထဿဗ ----သတ္တာကာရံ ဝိဇဟိတွာ ကောဋ္ဌာသ-ရာသိဝသေနေဝ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅၇။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၅၄၊ ၁၉၀)။

သတ္တာကိရိယ (ထီ၊ န) [သတ္တာ + ကိရိယာ။ သတ္တ^၅ -ကြည့်။] ထင်ရှား-ရှိ-ဖြစ်-ခြင်း အမူအရာ, ကိရိယာ။ သမယဿ သတ္တာကိရိယာယ စိတ္တဿ ဥပ္ပါဒကိရိယာ ---- လက္ခီယတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၇၂။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅။

သတ္တာဂါရိက (တိ) [(သတ္တ + အဂါရ) သတ္တာဂါရ + ဏိက] ၇-အိမ်၌သာ ဆွမ်း - ခံကြွ - ရပ် - သော၊ ၇-အိမ်သို့သာ ဆွမ်းခံခြင်းငှာ ကပ်ရောက်သော၊ သူ။ သတ္တာဂါရိကော ဟောတိ သတ္တာလောပိကော။ ဒီ၊ ၁။ ၁၅၇။ ဒီ၊ ၃။ ၃၃။ မ၊ ၁။ ၃၈၂။ မ၊ ၂။ ၅။ အံ၊ ၁။ ၃၀၀။ (ဧကာဂါရိက- ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၃။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၀-လည်းကြည့်)။

သတ္တာဒိဂါဟက (တိ) [သတ္တ + အာဒိ + ဂါဟက] သတ္တဝါအစရှိသော ပညတ်အနက်ကို စွဲယူတတ်သော။ သတ္တာဒိဂါဟကာနံ စိတ္တာနံ ဂေါစရာ သတ္တာဒယော ဝိယ ပညာယ ဥပပရိက္ခီယမာနာ န နိဿဘာဝါ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၂၈။

သတ္တာဒိဂုဏ (ပု) [သတ္တာဒိ + ဂုဏ] သတ္တ-(ပညာ) အစရှိသော ဂုဏ်။ (အာဒိဖြင့် ရဂ, တမဂုဏ် ၂-ပါးကို ယူပါ)။ တေန သတ္တာဒိဂုဏေဟိ ဒါဝေါကိဏ္ဏော ပုရိသောတိ ဧဝမာဒိကော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၆။

သတ္တာဒိဂ္ဂဟဏ (န) [သတ္တာဒိ + ဂဟဏ] သတ္တဝါ စသောအားဖြင့် စွဲလမ်းသော စိတ်၊ သတ္တဝါ အစရှိသည်ကို ယူကြောင်းဖြစ်သော စိတ်။ တေ အမုဉ္စိတွာ ပဝတ္တံ သတ္တာဒိဂ္ဂဟဏံ စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ ဝိယ----။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၈၀။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉၄)။

သတ္တာဒိပရာမသန (န) [သတ္တာဒိ + ပရာမသန] သတ္တ-ဇီဝ-စသည် ရှိ၏ဟု မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်ခြင်း။ သဘာဝါ-နဝဓာရေနေ ဟိ မမှာနံ သမညံ အတိဓာဝိတွာ သတ္တာဒိပရာမသနံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၆)။

သတ္တာဒိမိစ္ဆာဂါဟပဋိသေဓန (တိ) [သတ္တာဒိ + မိစ္ဆာဂါဟ + ပဋိသေဓန] သတ္တ-ဇီဝ-အစရှိသည် ရှိ၏ဟူသော ဖောက်ပြန်သော အယူကို တားမြစ်တတ်သော။ ပရေသံ သတ္တာဒိမိစ္ဆာဂါဟပဋိသေဓနေန ဓမ္မ-သဒ္ဒေန ဧဝ ယျာ ဝိသေသိတဗ္ဗာ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၄။

သတ္တာဒိဝတ္ထု (န) [သတ္တာဒိ + ဝတ္ထု] သတ္တဝါ အစရှိသော ဝတ္ထု။ ပညတ္တိတော ပန " သတ္တာဒိဝတ္ထု " တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၂၁။

သတ္တာဒိဝိသယ (ပု) [သတ္တာဒိ + ဝိသယ] သတ္တဝါ အစရှိသော အာရုံ။ ဣဒါနိ သတ္တာဒိဝိသယဿ ကေနစိပိ ပရိယာယေန အတ္ထိတာယ ---- ဝတ္တဗ္ဗပေတိ " အယဉ္စ ဝါဒေါ " တိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉၃။

သတ္တာဒိဝိသေသဝိရဟ (တိ) [သတ္တာဒိ + ဝိသေသ + ဝိရဟ] သတ္တ - ဇီဝ - အစ

ရှိသော အထူးမှ ကင်းသော။ တတော ဧဝ သတ္တာဒိဝိသေသဝိရဟော ဓမ္မမတ္တာ သဘာဝဝဏ္ဏော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၆။

သတ္တာဒိသမဘာဝ (ပု) [သတ္တာဒိ + သမဘာဝ] သတ္တ အစရှိသည့် (သတ္တ, ရဇ, တမ ၃-ပါး) တို့၏ တူမျှသည်၏အဖြစ်။ ပဋိပ္ပလီနာစာတိ ----- ဝေသုမ္မံ မုဋ္ဌိတွာ သတ္တာဒိသမဘာဝေန အဋ္ဌော သမောရုဋ္ဌိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၆၆။

သတ္တာဒိသမ္ဘသန (န) [သတ္တာဒိ +သမ္ဘသန] သတ္တ -ဇီဝ - စသည် ရှိ၏ဟု ကောင်းစွာသုံး သပ်-ဆင်ခြင်-ခြင်း။ သဘာဝါနဝဗောဓေန ဟိ ဓမ္မာနံ သမည် အတိဓာဝိတွာ သတ္တာဒိ-သမ္ဘသနံ ဟောတိ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၇။

သတ္တာဓိကံရဏ (တိ) [သတ္တ + အဓိကရဏ] (၁) ၇-ပါးသော တည်ရာ-ဖြစ်ရာ-ရှိသော။ (၇-ပါးကား-- ဣတ္ထိ, ပုရိသ, အရိယ, အနရိယ, ဒေဝ, မနုဿ, ဝိနိပါတိက အားဖြင့် ပေါင်း ၇-ပါး)။ (န) (၂) ၇-ပါးသော အဓိကရဏသမထ၊ အဓိကရဏသမထ ၇-ပါး။ (၁) သဗ္ဗာ ဣတ္ထိယော----ဝိနိပါတိကာတိ သတ္တာဓိကရဏဝသေန ပဝတ္တာ သတ္တဝိဓာ အဋ္ဌဝီသတိဝိဓာ ဝါ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၄။ (န) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တာဓိကရဏဝ္ဟယ (တိ) [သတ္တာဓိကရဏ + အဝ္ဟယ] (က) ၇-ပါးသော အဓိကရဏ-သမထ အမည်ရှိသော။ (ခ) ၇-ပါးသော အဓိကရဏသမထ ဟုဆိုအပ်သော။ (က) သတ္တာဓိကရဏဝ္ဟယာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၀) တိ သတ္တာဓိကရဏသမထနာမကာ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၈၁။ (ခ) သတ္တာဓိကရဏဝ္ဟယာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၀) တိ သတ္တာဓိကရဏသမထသင်္ခါတာ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၂၉။

သတ္တာဓိကရဏသမထနာမက (တိ) [သတ္တာဓိကရဏသမထ + နာမက] ၇-ပါး သော အဓိကရဏသမထ အမည်ရှိသော (တရား)။ သတ္တာဓိကရဏဝ္ဟယ (က) အနက် ကြည့်။

သတ္တာဓိဋ္ဌာန (တိ) [သတ္တ + အဓိဋ္ဌာန] (၁) (က) သတ္တဝါ-ဟူသော-လျှင်-တည်ရာ ရှိသော သုတ်။ (ခ) သတ္တဝါတို့၏ အလိုဆန္ဒ, သတ္တဝါ ပညတ်ကို အဦးပြု၍ ဟောကြား အပ်သော သုတ်။ (န) (၂) သတ္တဝါဟူသော တည်ရာ။ (၁) (က) (ခ) သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနံ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနဉ္စ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနဉ္စ။ နေတ္တိ။ ၁၃၉။ ပေဋကော။ ၁၈၄။ ဣဓ ပန ယဉ္စ သတ္တေ အဓိဋ္ဌာယ သတ္တပညတ္တိ-မုခေန ဒေသိတံ၊ တံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၉။ သတ္တအဓိပ္ပါယသတ္တပညတ္တိမုခေန ဒေသိတံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၇။ (နေတ္တိ၊ ၁။ ၄၃။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၊ ၆၃၊ ၂၇၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၂၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၁။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၈၅၊ ၁၀၆-၇၊ ၃၂၀-၁၊ ၃၅၂။ (န) (၂) ယဒိ သတ္တာဓိဋ္ဌာနေန ပုစ္ဆိတံ၊ သတ္တာဓိဋ္ဌာနေန ဝိသဇ္ဇယိတဗ္ဗံ။ နေတ္တိ။ ၆၆။

သတ္တာဓိဋ္ဌာနတ္တိက (ပု၊ န) [သတ္တာဓိဋ္ဌာန + တိက] သတ္တာဓိဋ္ဌာန တိက်၊ (သတ္တဝါလျှင် တည်ရာရှိသော သုတ်သုံးခုတို့၏ အပေါင်း)။ သတ္တာဓိဋ္ဌာနတ္တိကာဒီနံ အဋ္ဌန္နံ တိကာနံ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၄၅။

သတ္တာဓိပတိ (တိ) [သတ္တ + အဓိပတိ] သတ္တဝါ- ဟူသော- လျှင်-အကြီးအမှူး ရှိ

သော။ ကရဏာဂ္ဂဟနေန သတ္တာဓိပတိတာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၇။

သတ္တာဓိဝစန (န) [သတ္တ + အဓိဝစန] သတ္တဝါဟူသော အနက်ကို ဟောသော သဒ္ဒါ၊ သတ္တဝါဟူသော အမည်။ ပဇာတိ သတ္တာဓိဝစနံ။ မဟာနိ။ ၃၆၊ ၃၁၉။ စူဠနိ။ ၁၅၃။ ပဇာယာတိ သတ္တာဓိဝစနမေတံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၉။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅။ မဓူ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂၁။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၁)။

သတ္တာနိသံသ (ပု) [သတ္တ + အာနိသံသ] ၇-ပါးသော-အကျိုး-အာနိသင်။ (ဝိနည်းမိုရ် ပုဂ္ဂိုလ်၏ အကျိုးအာနိသင် ၇-ပါးကို ဝိ၊ ၅။ ၂၃၉။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၁-၅။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၇၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၆၃-၇-တို့ကြည့်။ ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးကို ပွားများရခြင်း၏ အကျိုး ၇-ပါးကို သံ၊ ၃။ ၆၃-ကြည့်။ ဣန္ဒြေ ၅-ပါးကို ပွားရခြင်း၏ အကျိုး ၇-ပါးကို သံ၊ ၃။ ၂၀၈-ကြည့်။) သတ္တာနိသံသာ ဝိနယဓရေ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၃၉။ (-သံ၊ ၃။ ၆၃၊ ၂၀၈။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၁။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၇၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၆၃)။

သတ္တာနုကမ္ပာ (ထီ) [သတ္တ + အနုကမ္ပာ] သတ္တဝါတို့ကို အစဉ်သနားခြင်း။ တဒါ သတ္တာနုကမ္ပာယ ဟိမဝန္တမာဂတံ ပဒုမုတ္တရ- ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၀။

သတ္တာနုဂ္ဂဟစိတ္တ (တိ) [သတ္တ + အနုဂ္ဂဟ + စိတ္တ] သတ္တဝါတို့ကို ချီးမြှောက်လိုသောစိတ်ရှိသော၊သူ။ သတ္တာနုဂ္ဂဟစိတ္တတာ, ဓမ္မဝိရတ္တစိတ္တတာ စ ပကာသိတာ ဘဝန္တိ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၄။

သတ္တာနုဒ္ဒယ (တိ) [သတ္တ + အနုဒ္ဒယ] (၁) သတ္တဝါတို့ကို (အပါယ်၌ဖြစ်သောဆင်းရဲစသည်တို့မှ) စောင့်ရှောက်-သနား-ခြင်း ရှိသော၊ သူ။ (ထီ) (၂) သတ္တဝါတို့ကို (အပါယ်၌ ဖြစ်သော ဆင်းရဲစသည်တို့မှ) စောင့်ရှောက်ခြင်း။ (၁) ဧဝဉ္စ ပန ဝတွာ ---- သတ္တာနုဒ္ဒယတာယ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ အန္တရဝီထိယံ ဩတရိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၇။ အထ မဟာသတ္တော စိန္တေသိ----သတ္တာနုဒ္ဒယတာယ ပုန ဒိဝသေ ကုဒ္ဒိယာ သူရိယဿ ဥဂ္ဂန္တုံ န အဒါသိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၀။ (ထီ) (၂) သတ္တာနုဒ္ဒယာယာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၃) တိ သတ္တာနံ အပါယာ- ဒုက္ခာဒိဟိ အနုရက္ခဏတ္ထံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၄။ ကမ္မာနိ တာဝ ဆဋ္ဌာနာနိ သတ္တာနုဒ္ဒယာယ ပဋိက္ခိတ္တာနိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၅။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၁။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၄)။

သတ္တာနုရက္ခဏ (တိ) [သတ္တ + အနုရက္ခဏ] သတ္တဝါတို့ကို အစဉ်စောင့်ရှောက်တတ်သော။ သတ္တာနုရက္ခဏံ မဟာရာဇ ပရိတ္တံ အတ္တနာ ကတေန အာရက္ခံ ဇဟာတိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၅၅။

သတ္တာနုရူပ (တိ) [သတ္တ + အနုရူပ] သတ္တဝါတို့အား - သင့်တော်- လျောက်ပတ်- လျော်ကန်-သော။ တေသံ ယေဝ ဓမ္မာနံ သတ္တာနုရူပတော ပဝတ္တာနံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၆။

သတ္တာနုသယ (ပု) [သတ္တ + အနုသယ] အနုသယ ၇-ပါး၊ ၇-ပါးသော အနုသယ။ (သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ အစဉ်-ကိန်းနေ- တည်နေ-တတ်သော တရား ၇-ပါး)။ ကတမေ ခေါ ဘိက္ခဝေ သတ္တာနုသယာ။ သံ၊ ၃။ ၅၅။ သတ္တာနုသယာ-- ကာမရာဂါနုသယော ---- အဝိဇ္ဇာနုသယော။ ယမက၊ ၂။ ၅၅။ (-ပဋိသံ။ ၂၆။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၇။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၁)။

သတ္တာပဋိက္ခေပ (ပု) [သတ္တာ + ပဋိက္ခေပ] ထင်ရှား ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပယ်ခြင်း။ သတ္တာပဋိက္ခေပေါ ဟိ ဣဓ ပဋိသေဓနံ အလဒ္ဓမာနတ္တာ အညဿ မဂ္ဂဿ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၇၀။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၆။

သတ္တာပဋိသေဓ (ပု) [သတ္တာ + ပဋိသေဓ] ထင်ရှား ရှိသည်၏အဖြစ်ကို တားမြစ်ခြင်း (အနက်)။ အဘာဝေါ ဟိ သတ္တာပဋိသေဓော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂၈။ အပရေ ပန " သတ္တာပဋိ-သေဓေ "တိ ဝဒန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၁။

သတ္တာပတ္တိ (ထီ) [သတ္တ + အာပတ္တိ] ၇-ပါး, ၇-မျိုး-သော အာပတ်။ သတ္တာပတ္တိယော။ ဝိ၊ ၅။ ၂၃၉။

သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓ (ပု) [သတ္တာပတ္တိ + ခန္ဓ] အာပတ် ၇-ပုံ။ ၇-ပါး, ၇-မျိုး-သော အာပတ်အစု။ အာပတ္တာဓိကရဏဿ သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓာ သမုဋ္ဌာနာ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၆၆။ အာပတ္တာဓိကရဏံ သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓေ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၇၆။ (-ဝိ၊ ၅။ ၂၃၉။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၉၂)။

သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓအနာပဇ္ဇန (န) [သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓ + အနာပဇ္ဇန] ၇-ပါးသောအာပတ် အစုသို့-မရောက်-မသင့်-ခြင်း (၇-ပါးသော အာပတ်မှ စင်ကြယ်ခြင်း)။ အနဂါရိကဝိနယော နာမ သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓ-အနာပဇ္ဇနံ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ၊ ၁၁၄။

သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓသံဝရ (ပု) [သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓ + သံဝရ] ၇-ပါးသော အာပတ်အစုကို စောင့်ရှောက်ခြင်း။ ပါတိမောက္ခန္တိ သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓသံဝရဘူတံ သိက္ခာပဒသီလံ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၂။

သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓသောဓန (န) [သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓ + သောဓန] ၇-ပါးသော အာပတ်အစုကို သုတ်သင်ခြင်း။ ယော ဝါ သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓသောဓနဝသေန ပါတိမောက္ခ-သံဝရံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၉။

သတ္တာယတန (န) [သတ္တ + အာယတန] အာယတန ၇-ပါး၊ ၇-ပါးသော အာယတန။ ကဿစိ သတ္တာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တိ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၄၂၇။ တတ္ထ တတ္ထ တေသံ သတ္တာယတနာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၀၁။ သတ္တာယတနာနီတိ ဂဗ္ဘသေယျကဿ ရူပဂန္ဓရသကာယဖောဋ္ဌဗ္ဗမနောဓမ္မာယတန-ဝသေန ဝုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၈။

သတ္တာရမ္မဏ (တိ) [သတ္တ + အာရမ္မဏ] (၁) (က) သတ္တဝါပညတ်လျှင် အာရုံရှိသော။ (ခ) သတ္တဝါဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော သင်္ခါရ လျှင် အာရုံရှိသော။ (ပြည်၊ သျှ)။ အဒိန္နာဒါနံ သတ္တာရမ္မဏံ ဝါ သင်္ခါရာရမ္မဏံ ဝါ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၂။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၄။ သတ္တာရမ္မဏန္တိ သတ္တသင်္ခါတသင်္ခါရာရမ္မဏံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၁။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၄၊ ၂၆၂။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၀)။

သတ္တာရမ္မဏဘာဝဝိရောဓ (ပု) [သတ္တာရမ္မဏ + ဘာဝ + ဝိရောဓ] သတ္တဝါဟူသော အာရုံရှိ သည်၏ အဖြစ်ကို ဆိုကြောင်းဖြစ်သော စကား၏ ဆန့်ကျင်ခြင်း။ " ပဉ္စ သိက္ခာပဒါ ပရိတ္တာရမ္မဏာ ဝေါ "တိ ဧတေန အဒိန္နာဒါနာဒီနံ သတ္တာရမ္မဏဘာဝ-ဝိရောဓံ ---- သယမေဝ ပရိဟရိဿတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၈၁။ ပဉ္စ သိက္ခာပဒါ ပရိတ္တာရမ္မဏာ ဝေါတိ ဝစနေန သတ္တာရမ္မဏတာဝစနဿ

ဝိရောစံ စောဒေတိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၉၀။

သတ္တာလောပိက (တိ) [သတ္တ + အလောပ•သတ္တာလောပ + ဏိက] (ဆွမ်း) ၇-လုပ် ရှိသော၊ (ဆွမ်း ၇-လုပ်ဖြင့်သာ-ဖြစ်-မှုတ-သော၊ သူ။ သတ္တာဂါရိကော ဝါ ဟောတိ သတ္တာလောပိကော။ ဒီ၊ ၁။ ၁၅၇။ ဒီ၊ ၃။ ၃၃။ မ၊ ၁။ ၃၈၂။ မ၊ ၂။ ၅။ အံ၊ ၁။ ၃၀၀။ အဘိ၊ ပု။ ၁၆၃။ မဟာနိ။ ၃၂၇။ ကောလောပိက (ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၉၃။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၄၆။ သီ၊ ဋီ၊သစ်၊ ၂။ ၃၅၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၀။ လည်းကြည့်။)

သတ္တာဝါသ (ပု) [သတ္တ + အာဝါသ] (က) သတ္တဝါတို့၏ နေရာအရပ်၊ သတ္တဝါတို့၏ ပေါင်းဆုံ စုဝေး နေထိုင်ရာဖြစ်သော အရပ်။ (ခ) သတ္တဝါတို့သည် နေထိုင် အပ်သောအရပ်။ (က) နဝ သတ္တာဝါသာ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၁၈။ ပဋိသံ။ ၂၃။ နဝယိမေ ဘိက္ခဝေ သတ္တာဝါသာ။ အံ၊ ၃။ ၂၀၁။ သတ္တာဝါသာတိ သတ္တာနံ အာဝါသာ၊ ဝသနဋ္ဌာနာနီတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၂၈။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၇၄။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၀၆။ သတ္တာ အာဝသန္တိ ဧတေသူတိ သတ္တာဝါသာ။ နာနတ္တကာယနာနတ္တသညီ-အာဒိဘေဒါ သတ္တနိကာယာ။ ယသ္မာ ---- ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၆၄-၅။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၉၃)။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၉၊ ၂၈၄။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၈၆။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၆။ (ခ) သတ္တာဝါသဝသေန အဋ္ဌဝိဓံ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၄။ နာနတ္တကာယ-နာနတ္တသညီတိအာဒိအာဝါသော ဧဝ သတ္တေဟိ အာဝသီတဗ္ဗတော သတ္တာဝါသာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၃။

(သတ္တာဝါသ ၉-ပါးတို့ကား--(၁) နာနတ္တ-ကာယနာနတ္တသညီ၊ (၂) နာနတ္တကာယ-ဧကတ္တသညီ၊ (၃) ဧကတ္တကာယနာနတ္တသညီ၊ (၄) ဧကတ္တကာယဧကတ္တသညီ၊ (၅) အသညီ အပ္ပဋိသံဝေဒီ၊ (၆) အာကာသာနဉ္စာယတနုပဂ၊ (၇) ဝိညာဏဉ္စာယတနုပဂ၊ (၈) အာကိဉ္စညာ-ယတနုပဂ၊ (၉) နေဝသညာနာသညာ-ယတနုပဂ-တို့တည်း။

ထိုတွင် (၁) လူ, ကာမာဝစရနတ်, အပါယ် ၄-ဘုံမှ လွတ်သော ဥတ္တရမာတာ, ပိယင်္ကရ-မာတာ စသော အချို့သော ဝေမာနိကပြိတ္တာ တို့သည် ခန္ဓာကိုယ်၏ အသွင်အပြင် အမူအရာ စသည်ကွဲပြားကြသောကြောင့် နာနတ္တကာယ, တိဟိတ်, ဒွိဟိတ်, အဟိတ် ဟူသော ပဋိသန္ဓေ သညာ ကွဲပြားကြသောကြောင့် နာနတ္တသညီ မည်ကုန်၏။ (၂) ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ, ဗြဟ္မပုရော-ဟိတာ, မဟာဗြဟ္မာဟူသော ပဌမဈာန်ဗြဟ္မာ တို့သည် အကြီးအငယ်စသော အထူးထူးသော ကိုယ်သဏ္ဌာန်ရှိကြသောကြောင့် နာနတ္တကာယ၊ ပဌမဈာန်ဝိပါက်ဟူသော ပဋိသန္ဓေသညာ တူညီကြသောကြောင့် ဧကတ္တသညီ မည်ကုန် ၏။ ထို့အတူ ငရဲ, တိရစ္ဆာန်, ပြိတ္တာ, အသူရ ကာယ် ဟုဆိုအပ်သော အပါယ် ၄-ဘုံသား တို့သည်လည်း အကြီး, အငယ်စသော အထူး ထူးသော ကိုယ်သဏ္ဌာန် ရှိကြသောကြောင့် နာနတ္တကာယ၊ အကုသလဝိပါက် ဟူသော ပဋိသန္ဓေသညာ တူညီ ကြသောကြောင့် ဧကတ္တသညီ မည်ကုန်၏။

(၃) ပရိတ္တာဘာ, အပ္ပမာဏာဘာ, အာဘဿရာ ဟူသော ဒုတိယဈာန်ဗြဟ္မာ တို့သည် တူညီသော ကိုယ်သဏ္ဌာန် ရှိကြ သောကြောင့် ဧကတ္တကာယ၊ အဝိတက္က-ဝိစာရမတ္တ, အဝိတက္ကအဝိစာရ ဟူသော ပဋိသန္ဓေသညာ ကွဲပြား ကြသောကြောင့် နာနတ္တသညီ မည်ကုန်၏။ (၄) ပရိတ္တသုဘာ, အပ္ပမာဏသုဘာ, သုဘကိဏှာ ဟူသော

တတိယဈာန်ဖြဟ္မာတို့သည် တူညီသော ကိုယ်သဏ္ဌာန် ရှိကြသောကြောင့် ဧကတ္တကာယ၊ စတုက္ကနည်းအားဖြင့် တူညီသော ရူပါဝစရတတိယဈာန် ဝိပါက်ပဋိသန္ဓေသညာ, ပဉ္စကနည်းအားဖြင့် တူညီသော ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန် ဝိပါက်ပဋိသန္ဓေသညာ ရှိကြသောကြောင့် ဧကတ္တသညီမည်ကုန်၏။ ထို့အတူ ဝေဟပ္ဖိုလ်ဗြဟ္မာ, သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာ တို့သည်လည်း တူညီသော ကိုယ်သဏ္ဌာန် ရှိကြသောကြောင့် ဧကတ္တကာယ၊ စတုက္ကနည်းအားဖြင့် တူညီသော ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန် ဝိပါက်ပဋိသန္ဓေသညာ, ပဉ္စကနည်းအားဖြင့် တူညီသော ရူပါဝစရပဉ္စမဈာန် ဝိပါက်ပဋိသန္ဓေသညာ ရှိကြသောကြောင့် ဧကတ္တသညီ မည်ကုန်၏။

(၅) အသညသတ်ဗြဟ္မာတို့သည် ပဋိသန္ဓေသညာ မရှိကြသောကြောင့် အပ္ပဋိသံဝေဒီမည်ကုန်၏။ (၆) အချင်းခပ်သိမ်း ရူပသညာတို့ကို လွန်မြောက်၍ ပဋိဃသညာတို့ ချုပ်သည့်ပြင် နာနတ္တသညာတို့ကို နှလုံးမသွင်းပဲ "ကောင်းကင်သည် အဆုံးမရှိ" ဟု ပွားများသောကြောင့် အာကာသာနဉ္စာယတန ဘုံသို့ ရောက်သော ဗြဟ္မာတို့သည် အာကာသာ-နဉ္စာယတနူပဂမည်ကုန်၏။(၇) အာကာသာ-နဉ္စာယတနဈာန်ကို လုံးဝလွန်မြောက်၍ "ဝိညာဏ်သည် အဆုံးမရှိ" ဟု ပွားခြင်းကြောင့် ဝိညာဏဉ္စာယတနဘုံသို့ ရောက်သော ဗြဟ္မာတို့သည် ဝိညာဏဉ္စာယတနူပဂမည်ကုန်၏။ (၈) ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ကို လုံးဝလွန်မြောက်၍ "တစ်စုံ တစ်ခုမျှ မရှိ" ဟု ပွားများခြင်းကြောင့် အာကိဉ္စညာယတန ဘုံသို့ ရောက်သော ဗြဟ္မာတို့သည် အာကိဉ္စညာယတနူပဂ မည်ကုန်၏။ (၉) အာကိဉ္စညာယတနဈာန်ကို လုံးဝလွန်မြောက်၍ နေဝသညာနာသညာယတနဘုံသို့ ရောက်သော ဗြဟ္မာတို့သည် နေဝသညာနာသညာ-ယတနူပဂမည်ကုန်၏။ (ဒီ၊ ၃။ ၂၁၈-၉။ အံ၊ ၃။ ၂၀၁-၂။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၉၊ ၁၀၁-၂။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၁၀၄-၇)။

သတ္တာဝါသဂတ (တိ) [သတ္တာဝါသ + ဂတ] သတ္တာဝါတို့၏ နေရာအရပ်၌ ဖြစ်သော၊ သတ္တာဝါတို့၏ နေရာဖြစ်၍ဖြစ်သော ခန္ဓာ၌ အကျုံးဝင်သော။ သတ္တာဝါသဂတေ (ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၂၁)တိ သတ္တာဝါသဘူတကန္ဓ-ပရိယာပန္နေ။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၄၆။

သတ္တာဝါသဒေသနာ (ထီ) [သတ္တာဝါသ + ဒေသနာ] သတ္တာဝါတို့၏ နေရာအရပ်ကို-ဟော-ခြင်း-ကြောင်းတရား။ နဝ သတ္တာဝါသ-ဒေသနာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၈။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၅။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၈။

သတ္တာဝါသဘာဝ (ပု) [သတ္တာဝါသ + ဘာဝ] သတ္တာဝါတို့၏ နေရာအရပ်၏ အဖြစ်။ သတ္တာဝါသဘာဝံ ဥပါဒါယ "ဒွေ စ အာယတနာနီတိ ဒွေ နိဝါသဋ္ဌာနာနိ" တိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၄။

သတ္တာဝိရဟာဘာဝ (ပု) [သတ္တာ + ဝိရဟ + အဘာဝ] ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း ကြိယာမှကင်းခြင်း၏ မရှိခြင်း။ ဧဝံ ဣဓာပိ ယသ္မိံ သမယေတိ ဝုတ္တေ စ ပဒတ္ထဿ သတ္တာဝိရဟာဘာဝတော သတီတိ အယမတ္ထော ဝိညာယမာနော ဟောတိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၁။ ဧဝမိဟာပိ ---- အညကိရိယာသမ္ဗန္ဓာဘာဝေန ပဒတ္ထဿ သတ္တာဝိရဟာဘာဝတော။ မူလဋီ၊ ၁။ ၆၃။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၇၂။ မ၊ ဋီ၊

၁။ ၃၆။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅)။

သတ္တာသယ (ပု) [သတ္တ + အာသယ] (၁) သတ္တဝါတို့၏ - တည် - နေ - ရာ ဌာန။ (၂) သတ္တဝါ တို့၏-အလို-ဆန္ဒ။ (၁) ယထာ စ လောကေ သတ္တာသယော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၂။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တာသယဝိဒူ (တိ) [သတ္တာသယ + ဝိဒူ] သတ္တဝါတို့၏ အလိုဆန္ဒကို သိတော်မူတတ်သော။ ဓမ္မံ ဒေသေတိ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ သတ္တာသယဝိဒူ မုနိ။ အပ၊ ၂။ ၁၄၆။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀။

သတ္တာသီတိ (ထီ) [သတ္တ + အသီတိ။ သတ္တဂီတိ-သံ။] (၁) ရှစ်ဆယ့်ခုနစ် (၈၇-ပါး, ၈၇-ခု, ၈၇-ယောက် စသည်)။ (၂) ရှစ်ဆယ့်ခုနစ် (၈၇) ကမ္ဘာ။ (၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၂)သတ္တာသီတိမိတော ကပ္ပေ၊ မဟာရေဏုသနာမကော။ အပ၊ ၁။ ၁၅၄။ (-အပ၊ ၁။ ၂၇၆)။

သတ္တာသီတိကောဋိမနေ (တိ) [သတ္တာသီတိ + ကောဋိ + ဓန] (၁) ရှစ်ဆယ့်ခုနစ် (၈၇) ကုဋေသော ဥစ္စာရှိသော။ (နု) (၂) ရှစ်ဆယ့် ခုနစ် (၈၇) ကုဋေသော ဥစ္စာ။ (၁)သတ္တာသီတိကောဋိဓနေ ကုလေ နိဗ္ဗတ္တဒါရကောပိ "နု မံ မာတုလော အနတ္ထေ နိယောဇေဿတိ "တိ စိန္တေတွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၇။ (နု) (၂) မဟတိ မာဏဝဿ သမ္ဘတ္တိ သတ္တာသီတိကောဋိဓနံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၉။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၀)။

သတ္တာသီတိကောဋိဝိဘဝ (တိ) [သတ္တာသီတိကောဋိ + ဝိဘဝ] ရှစ်ဆယ့်ခုနစ် (၈၇) ကုဋေသော စည်းစိမ်ဥစ္စာရှိသော။ မဟာဓနော ပန ဟောတိ သတ္တာသီတိကောဋိဝိဘဝေါ ပရမမစ္ဆရီ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၇၅။

သတ္တာဟ (ပု၊ နု) [သတ္တ + အဟ။ သတ္တ အဟာနိ သမာဟဋာနိ သတ္တာဟံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၉။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၁။ တိဘဝေါ ခါယတေ တဒါ။ သစ္စသင်္ခေပ။ ၃၃၈-ဂါထာ ကဲ့သို့ ပုလ္လိင်, ဧကဝုစ် သတ္တာ-ဟောလည်း ရှိသည်။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၇၀၃-ကြည့်။] ၇ (ခုနစ်) ရက်၊ တစ်ပတ်-သီတင်းတစ်ပတ်။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ဗောဓိရုက္ခမူလေ သတ္တာဟံ ဧကပလ္လင်္ကေန နိသီဒိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁။ နု စိရံ သမ္မ သတ္တာဟော အာဂမေဿာမိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၃၈။ တေန ဟိ ဘဝံ ဂေါဝိန္ဒော သတ္တာဟံ အာဂမေတု။ ဒီ၊ ၂။ ၁၉၈။ သတ္တာဟံ သန္နိဝတ္တော ကာတဗ္ဗော (ဝိ၊ ၃။ ၁၉၄) တိ သတ္တာဟေယေဝ သန္နိဝတ္တိတဗ္ဗော၊ အဋ္ဌမေ အရုဏေ တတ္ထေဝ န ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၅၀။ သတ္တာဟ (ဒီ၊ ၃။ ၄၆) န္တိ သတ္တဒိဝသာနိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆။ (-မ၊ ၂။ ၂၄၂။ ဥဒါန။ ၇၇၊ ၈၀။ ထေရီ။ ၃၈၄။ အပ၊ ၁။ ၅၃။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၀။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၄-၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၊ ၆၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၈။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၃)။

သတ္တာဟကရဏီယ (တိ) [သတ္တာဟ + ကရဏီယ] ၇ (ခုနစ်) ရက် - တစ်ပတ်-သီတင်းတစ်ပတ်-အတွင်း (ဤ) ပြု-သင့်-ထိုက်-သော (ကိစ္စ)။ သတ္တာဟကရဏီယေသု သတ္တာဟကရဏီယေန ဂန္တု (ဝိ၊ ၃။ ၁၉၄) န္တိ သတ္တာဟဗ္ဘန္တရေ ယံ ကတ္တဗ္ဗံ၊ တံ သတ္တာဟကရဏီယံ၊ တေန သတ္တာဟကရဏီယေန ကရဏဘူတေန ဂန္တုံ အနုဇာနာမီတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၅၀။

သတ္တာဟကာလင်္ကတ (တိ) [သတ္တာဟ + ကာလင်္ကတ] သေပြီး၍-၇-(ခုနစ်)ရက်-

တစ်ပတ် - သီတင်း တစ်ပတ် - ရှိသော။ သတ္တာဟကာလက်တော ဘန္တေ အာဠွာရော ကာလာမော။ ဝိ၊ ၃။ ၁၀။ (-မ၊ ၁။ ၂၂၆။ မ၊ ၂။ ၂၉၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃)။

သတ္တာဟကာလိက (တိ) [(သတ္တာဟ + ကာလ) သတ္တာဟကာလ + ဣက။ သတ္တာဟော ကာလော သတ္တာဟကာလော။ သော အဿတ္ထိ, တံ ဝါ ကာလံ နိဒဟိတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗန္တိ သတ္တာဟကာလိကံ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၈၃။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၉၅။] (၁) ၇-(ခုနစ်)ရက်၊ ၇-(ခုနစ်)ရက်ကာလ။ (၂) သတ္တာဟကာလိက ဝတ္ထု၊ ၇-(ခုနစ်)ရက် ကာလရှိ-၇-(ခုနစ်)ရက် ကာလပတ်လုံး သိုမှီးသိမ်းဆည်း၍ ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်အပ် - သော ဝတ္ထု။ (သတ္တာဟ ကာလိကဝတ္ထုတို့ကား- (၁) သပ္ပိ=ထောပတ်၊ (၂) နဝနီတ=ဆီဦး၊ (၃) တေလံ=ဆီ၊ (၄) မဓု= ပျားရည်၊ (၅) ဖာဏိတံ=တင်လဲ ဟူ၍ ၅-မျိုး ရှိသည်။ ဝိ၊ ၁။ ၃၆၄။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၉။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၅။ ကင်္ခါ။ ၂၃၀)။ (၁) ဓေကာ ဘိက္ခု သတ္တာဟကာလိကံ ပါဟေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၃။ ၁၆၁ (၁၇၁)။ (၂) သတ္တာဟကာလိကံ သတ္တာဟံ နိဒဟိတွာ ဘုဉ္ဇတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၁၇။ သတ္တာဟ-ကာလိကေန ဘိက္ခဝေ ယာဝဇီဝိကံ ပဋိဂ္ဂဟိတံ သတ္တာဟံ ကပ္ပတိ၊ သတ္တာဟာတိက္ကန္တေ န ကပ္ပတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၄၉။ သပ္ပိအာဒိ ပဉ္စဝိဓံ ဘေသဇ္ဇံ သတ္တာဟံ နိဓေတဗ္ဗတော သတ္တာဟော ကာလော အဿာတိ သတ္တာဟကာလိကံ။ ---- သတ္တာဟကာလိကံ သတ္တရတ္တံ ---- ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗသော အနာပတ္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၅။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၉၄။ (-ကင်္ခါ။ ၂၃၀။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၉၅။ ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၆။ ခုဒ္ဒကသိက္ခာ၊ ဋီ။ ၁၁၀။ ခုဒ္ဒကသိက္ခာ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၉၇)။

သတ္တာဟကာလိကပရိဘောဂ (ပု) [သတ္တာဟကာလိက + ပရိဘောဂ] သတ္တာဟကာလိက ဝတ္ထုကို- ဘုဉ်းပေး- သုံးဆောင် - ခြင်း။ တေလပရိဘောဂေနာတိ သတ္တာဟကာလိကပရိဘောဂေန။ ဝဇိရ၊ ၄၈၁။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၀၄)။

သတ္တာကာလိကပါဠိ (ထီ) [သတ္တာဟကာလိက + ပါဠိ] သတ္တာဟ ကာလိက ကိုပြသော ပါဠိ(ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်)။ ဝိနယပိဋက၊ ပါရာဇိကပါဠိ၊ ၄-ကဏ္ဍ၊ ၃- သိက္ခာပုဒ်။ ဝိ၊ ၁။ ၃၆၃-၄။ ဓေတ္တာဟ နဝနီတံ ဝိယ ဥဏ္ဏရသောပိ သတ္တာဟကာလိကပါဠိယံ ဓဝ ဝတ္တဗ္ဗောတိ န ဝတ္တဗ္ဗော။ ဝဇိရ၊ ၄၇၉။

သတ္တာဟကိစ္စ (နှ) [သတ္တာဟ + ကိစ္စ] သတ္တာဟကိစ္စ၊ ၇-(ခုနစ်) ရက်- တစ်ပတ်- အတွင်း၌ ပြု - သင့် - ထိုက် - သော ကိစ္စ။ သတ္တာဟဝါရေန အရုဏမေဝ ဥဋ္ဌာပေတီတိ တော် ဝစနမတ္တမေဝ ကေသို့ ဝိဟာရေ သတ္တာဟကိစ္စာဘာဝတော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၄၃။ (-ဝဇိရ၊ ၄၉၇)။

သတ္တာဟက္ကမ (ပု) [သတ္တာဟ + ကမ] (ပဌမ သတ္တာဟ စသော) သတ္တာဟတို့၏ အစဉ်။ န ဟိ ဒိဋ္ဌဂတဿ သတ္တာဟက္ကမေန ဝုမိပ္ပတ္တော ဣဋ္ဌိတော အနိစ္စတာပတ္တိတော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၈။

သတ္တာဟစ္စယ (ပု) [သတ္တာဟ + အစ္စယ] ၇-(ခုနစ်)-ရက်-တစ်ပတ်-သီတင်း တစ်ပတ်- လွန်ခြင်း။ သတ္တာ သတ္တာဟစ္စယေန နိရောဓာ ဝုဋ္ဌိတော သီဟံ ဩလောကေတွာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၄။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၄။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၅။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၈၊ ၂၁၄)။

သတ္တာဟဇာတ (တိ) [သတ္တာဟ + ဇာတ] (က) မွေးဖွားး၍ ၇-(ခုနစ်) ရက် ရှိသော၊ ၇-(ခုနစ်) ရက်-သီတင်း တစ်ပတ်-ဖြင့်ေ မွးဖွား ပြီးသော၊ သူ။ (ခ) မွေးဖွားပြီးသူ၏-၇-(ခုနစ်) ရက်-သီတင်း တစ်ပတ်-မြောက်သော နေ့။ (က) (ခ) သတ္တာဟဇာတေ ဗောဓိသတ္တေ ဗောဓိသတ္တမာတာ ကာလံ ကရောတိ တုသိတံ ကာယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၂။ သတ္တာဟ-ဇာတေ (ဥဒါန။ ၁၃၄) တိ သတ္တာဟေန ဇာတော သတ္တာဟဇာတော၊ တသ္မိံ သတ္တာဟ-ဇာတေ၊ ဇာတဿ သတ္တမေ အဟနီတိ အတ္ထော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၀။

သတ္တာဟဇာတက (တိ) [သတ္တာဟဇာတ + က]သတ္တာဟဇာတ-ကြည့်။ သတ္တာဟဇာတကံ မံ၊ မဟာကပိ ယူထပေါ် နိလ္လစ္ဆေသိ။ ထေရီ။ ၄၂၈။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၀။

သတ္တာဟပ (ပ္ပ) ဋိဂ္ဂဟိတ (တိ) [သတ္တာဟ + ပဋိဂ္ဂဟိတ] ၇-(ခုနစ်)ရက်-ခံယူ - အကပ်ခံ - ခြင်း ရှိသော၊ အကပ်ခံ၍ ၇-(ခုနစ်) ရက်-တစ်ပတ်-သီတင်း တစ်ပတ်-ကြာ - ရှိ - သော (ထောပတ်စသော ဝတ္ထု)။ တီဟပဋိဂ္ဂဟိတေန ပဥ္စာဟံ (ပ) သတ္တာဟ-ပဋိဂ္ဂဟိတေန တဒဟေဝ ကပ္ပတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၈၆။ ကင်္ခါ။ ၂၂၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၀၈။ တဒဟုပဋိဂ္ဂဟိတ (ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၉၀) လည်းကြည့်။

သတ္တာဟပဗ္ဗဇိတ (တိ) [သတ္တာဟ + ပဗ္ဗဇိတ] သတ္တာဟပဗ္ဗဇိတ ထေရ်၊ ရဟန်း ပြုပြီး၍-၇-(ခုနစ်) ရက်-တစ်ပတ်-သီတင်း တစ်ပတ်-ရှိ-ကြာ-သော-ထေရ်။ ဣတ္ထံ သုဒံ အာယသ္မာ သတ္တာဟပဗ္ဗဇိတော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊ ၁။ ၂၇၄။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၀)။

သတ္တာဟပရမ (တိ) [သတ္တာဟ + ပရမ] ၇-(ခုနစ်) ရက်-တစ်ပတ်-သီတင်း တစ်ပတ်-အပိုင်း အခြား ရှိသော (ကာလ)။ တာနိ (ဘေသဇ္ဇာနိ) ပဋိဂ္ဂဟေတွာ သတ္တာဟပရမံ သန္နိဓိကာရကံ ပရိဘုဥ္ဇိတဗ္ဗာနိ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၆၃။ ဝိ၊ ၃။ ၃၀၃။ ဝိ၊ ၅။ ၂၄၀။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၇၈)။

သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗုတ (တိ) [သတ္တာဟ + ပရိနိဗ္ဗုတ] ပရိနိဗ္ဗာန်-ပြု-စံ-ပြီး၍-၇-(ခုနစ်) ရက်- တစ်ပတ်-သီတင်း တစ်ပတ်-ရှိ-ကြာ-သော (ဘုရား)။ (ခ) ၇-(ခုနစ်) ရက်မြောက်သော နေ့၌-ပရိနိဗ္ဗာန် - ပြု - စံ - ပြီးသော (ဘုရား)။ (က) (ခ) အဇ္ဇ သတ္တာဟပရိ-နိဗ္ဗုတော သမဏော ဂေါတမော။ ဝိ၊ ၄။ ၄၈၀။ ဒီ၊ ၂။ ၁၃၃။ အယသ္မာ မဟာကဿပေါ သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတိ ---- ဝုတ္တာဝစန-မနုဿရန္တော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃။ အဇ္ဇ သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗုတော (ဒီ၊ ၂။ ၁၃၃) တိ အဇ္ဇ ဒိဝသတော ပဋိလောမတော သတ္တမေ အဟနိ ပရိနိဗ္ဗုတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၈။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၄၇။ သတ္တ အဟာနိ သမာဟဋာနိ သတ္တာဟံ၊ သတ္တာဟံ ပရိနိဗ္ဗု-တဿ အဿာတိ သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗုတော၊ ဘဂဝါ။ တသ္မိံ သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတိ၊ ဘဂဝတော ပရိနိဗ္ဗာနဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ သတ္တာဟေ ဝီတိဝတ္တေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၉။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၀)။

သတ္တာဟပရိယောသာန (န) [သတ္တာဟ + ပရိယောသာန] ၇-(ခုနစ်) ရက်-တစ်ပတ်-သီတင်း တစ်ပတ်-၏- အဆုံး- ပြီးဆုံးရာ။

သတ္တာဟပရိယောသာနကာလတော ဟိ ကမ္မ သတ္တာဟသဒ္ဒေန ဝုတ္တော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၇၅။

သတ္တာဟပဋိစ္ဆန္န (တိ) [သတ္တာဟ + ပဋိစ္ဆန္န] ၇-(ခုနစ်) ရက်-တစ်ပတ်-သီတင်း တစ်ပတ်-(ဖြင့်) ဖုံးလွှမ်းအပ်သော (အာပတ်)။ ကော အာပတ္တိ သတ္တာဟပဋိစ္ဆန္နာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁၃၄။ ကောဟပဋိစ္ဆန္န (ပါစိတ်၊ ယော။ ၄၂၈) လည်းကြည့်။

သတ္တာဟဗ္ဘန္တရ (န) [သတ္တာဟ + အဗ္ဘန္တရ] ၇-(ခုနစ်) ရက်-တစ်ပတ်-သီတင်း တစ်ပတ်-အတွင်း။ သတ္တာဟကရဏီယ-ကြည့်။

သတ္တာဟမတ္တပရိနိဗ္ဗုတ (တိ) [သတ္တာဟမတ္တ + ပရိနိဗ္ဗုတ] ပရိနိဗ္ဗာန် ပြု၍-၇-(ခုနစ်)-ရက်-တစ်ပတ်-သီတင်း တစ်ပတ်-မျှသာ-ရှိ-ကြာ-သော။ သတ္တာဟမတ္တ-ပရိနိဗ္ဗုတော ဘဂဝါ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၂။

သတ္တာဟဝဒ္ဒလိက (ထီ၊ န) [သတ္တာဟ + ဝဒ္ဒလိက] ၇-(ခုနစ်) ရက်-တစ်ပတ်-သီတင်း တစ်ပတ်-မပြတ် မစဲ ရွာ-ဆွေ-သော (မိုး)။ သတ္တာဟဝဒ္ဒလိကာ(ဝိ၊ ၃။ ၁။ ဥဒါန။ ၈၇)တိ တသ္မိံ ဥပ္ပန္နေ သတ္တာဟံ အဝိစ္ဆိန္နဝုဋ္ဌိကာ အဟောသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၉။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၈၉။

သတ္တာဟဝါရ (ပု) [သတ္တာဟ + ဝါရ] (၁) ၇ - (ခုနစ်) ရက် - တစ်ပတ် - သီတင်း တစ်ပတ်-တစ်ကြိမ်။ (၂) ၇-(ခုနစ်) ရက် တစ်ကြိမ်၊ ၇-(ခုနစ်) ရက်-မစားမူ၍ ၇-(ခုနစ်) ရက်စားခြင်း ဟူသော - အလှည့်- အကြိမ်။) သတ္တာဟဝါရေန အရုဏော ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗော (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၅၂) တိ ကမ္မိနာ ဝသာနွေဒ-ကာရဏော သတိ သတ္တာဟကရဏီယေန ဂန္တွာ ဝဋ္ဋတီတိ ဒီပေတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၈၃။ သတ္တာဟဝါရေန အရုဏော ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗောတိ ဧတ္ထ ဆဒိဝသာနိ ဗဟိဒ္ဓါ ဝီတိနာမေတွာ သတ္တမေ ဒိဝသေ ပုရာရုဏာ ဧဝ အန္တောဉပ-စာရသီမာယ ပဝိသိတွာ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပေတွာ ပုနဒိဝသေ သတ္တာဟံ အဓိဋ္ဌာယ ဂန္တဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပါယော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၇၆။ (-ခမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇)။ (၂) ကောဟဝါရေန ဒွိဟဝါရေန သတ္တာဟဝါရေန။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၆။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၈၁။ ကောဟဝါရ, ဒွိဟဝါရ (ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၀) လည်းကြည့်။

သတ္တာဟသဒ္ဒ (ပု) [သတ္တာဟ + သဒ္ဒ] သတ္တာဟ-သဒ္ဒါ။ သတ္တာဟပရိယောသာန-ကြည့်။

သတ္တာဟသမ္မေဃ (ပု) [သတ္တာဟ + သမ္မေဃ] ၇-(ခုနစ်) ရက် - တစ်ပတ်-သီတင်း တစ်ပတ်-မပြတ် မစဲ ရွာ-ဆွေ-သော မိုးကြီး။ သတ္တာဟသမ္မေဃေ (ဇာ၊ ၂။ ၁၆၈)တိ သတ္တာဟံ သမုဋ္ဌိတေ မဟာမေဃေ၊ သတ္တာဟ-ဝဒ္ဒလိကေတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၆၅။

သတ္တာဟာတိက္ကန္တ (တိ) [သတ္တာဟ + အတိက္ကန္တ] ၇-(ခုနစ်) ရက်-တစ်ပတ်-သီတင်း တစ်ပတ်-လွန်သော။ သတ္တာဟာတိက္ကန္တေန ကပ္ပတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၄၉။ သတ္တာဟာတိက္ကန္တသ္မ ပန ပရိဘောဂေ အနာပတ္တိဒဿနတ္ထမိဒံ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၇။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၀၇။ ဝဇိရ။ ၂၆၉)။

သတ္တာဟာတိက္ကမ (ပု) [သတ္တာဟ + အတိက္ကမ] ၇-(ခုနစ်) ရက်-တစ်ပတ်-သီတင်း တစ်ပတ်-ကို လွန်ခြင်း။ သတ္တာဟာတိက္ကမေ

သစေ ကောဘာဇနေ ဌပိတံ၊ ဇကံ နိဿဂ္ဂိယံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၉-၉၆။ (-ကခ်ီ။ ၁၈၁-၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၈၃)။

သတ္တာဟာဘိရတ (တိ) [သတ္တာဟ + အဘိရတ] ၇-(ခုနစ်) ရက် ပတ်လုံး အလွန် မွေ့လျော်သော၊ တစ်ပတ်-သီတင်း တစ်ပတ်-လုံး အလွန် မွေ့လျော်သော။ သတ္တာဟာ-ဘိရတော တတ္ထ၊ သတ္တုသာသနကမျတာ။ အပ၊ ၁။ ၂၇၃။

သတ္တာဟိက (တိ) [သတ္တာဟ + ဣက] (၁) (က) ၇-(ခုနစ်) ရက် ရှိသော၊ ၇-(ခုနစ်) ရက် ခြား- ရှိ- ဖြစ်သော။ (ခ) ၇-(ခုနစ်) ရက် မစားပဲ နေ၍ ၇-(ခုနစ်) ရက် စားခြင်း။ (ဂ) ၇ - (ခုနစ်) ရက် တစ်ကြိမ် စားခြင်း။ (၇-ရက် ချန်သော၊ နေရင်း၊ သျ။ ၇-ရက် ခြား။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ဂူကြီး၊ သျ)။ (၂) ၇-ရက် (ခုနစ်ရက်)။ (၁) (က) (ခ) (ဂ) သတ္တာဟိကမ္ပိ အာဟာရံ အာဟာရေတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၅၇။ ဒီ၊ ၃။ ၃၃။ မ၊ ၁။ ၁၁၁။ အဘိ၊ ပု။ ၁၆၃။ မဟာနိ။ ၃၂၇။ ကောဟိက (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၃။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၆။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၂။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၈၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅၆။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၀) ကြည့်။ (၂) ဒတွာ သတ္တာဟိကံ ဒါနံ၊ သသိဿ မုနေ အဟံ။ အပ၊ ၂။ ၁၂၇။ (-၂၅၉)။

သတ္တာဟိကဝါရ (ပု) [သတ္တာဟိက + ဝါရ] ၇-(ခုနစ်) ရက်-တစ်ပတ်-သီတင်း တစ်ပတ်-တစ်ကြိမ်။ ပဉ္စာဟိကဝါရောဝါ သတ္တာဟိက-ဝါရော ဝါ ဇာနိတဗ္ဗော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၂။ ပဉ္စ အဟာနိ ဘူတာနိ ဧတဿာတိ ပဉ္စာဟိကော၊ သော ဧဝ ဝါရောတိ ပဉ္စာဟိကဝါရော၊ ဧဝံ သတ္တာဟိကဝါရောပိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၄။

သတ္တိ² (ထီ၊ ပု) [သက + တိ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၃၅၁၊ ၃၉၈။ ဘေဒစိန္တာ၊ မဟာဋီ။ ၅၅။ သဇ္ဇ + တိ။ ဘေဒစိန္တာ၊ ဋီ။ ၅၆-၇။ ဂတ္တိ-သံ။ သတ္တိ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) (ဓားစသော) လက်နက်။ (၂) (က) လှံ၊ လှံမ။ (ခ) လှံမိုး။ (၃) လှံ စွဲကိုင်သူ။ (၄) (က) အစွမ်း-ရဲစွမ်း-စွမ်းရည်-သတ္တိ။ (ခ) ကတ္တုသတ္တိ စသည်။ (၅) အား-တန်ခိုး-အရှိန်အဝါ-- (က) ပဘုသတ္တိ• ဥစ္စာအင်အား ဒဏ်ထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော တန်ခိုး။ (ခ) ဥဿာဟသတ္တိ • လုံ့လ စွမ်းပကားကြောင့် ဖြစ်သော တန်ခိုး။ (ဂ) မန္တသတ္တိ • အတိုင်ပင် ကြံစည်ဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်သော တန်ခိုး။ (၆) (က) သတ္တိသုတ် (၂) သုတ်။ (ခ) သတ္တိလောမပုရိသဝတ္ထု။ (၁) (ဓားစသော) လက်နက်။ သတ္တိယာ ဝိယ ဩမဋ္ဌော၊ ဍယှမာနေဝ မတ္ထကေ။ သံ၊ ၁။ ၁၂။ ထေရ။ ၂၂၈။ နေတ္တိ။၁၂၅။ သတ္တိယာတိ ဒေသနာသီသမေတံ၊ ဧကတော ဓာရာဒိနာ သတ္ထေနာတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၆။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၁။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၃၄။ ဒေသနာသီသန္တိ ဒေသနာပဒေသလက္ခဏာဝစနန္တိ အဓိပ္ပါယော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၀။ သတ္တိဂုမ္ဗ- လည်းကြည့်။ (၂) (က) လှံ၊ လှံမ။ သတ္တိယာပိ ဝိဇ္ဈန္တိ။ မ၊ ၁။ ၁၂၁။ ဝရံ ဘိက္ခဝေ တိဏှာယ သတ္တိယာ အာဒိတ္တာယ ---- ကာယိန္ဒြိယံ သမ္ပလိမဋ္ဌံ။ သံ၊ ၂။ ၃၇၈။ အသိဉ္စ သတ္တိဉ္စ ပရာမသာမိ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၃၆။ သတ္တိ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၈) တိ ကုန္တော၊ သော ဟိ သကတိ ဝိဇ္ဈိတုံ သမတ္ထောတိတိ " သတ္တိ " တိ ဝုစ္စတိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၁၁၉။ (-အပ၊ ၁။ ၃၄၉။ စရိယာ။ ၄၀၇။

ဇာ၊ ၁။ ၂၃၅။ မိလိန္ဒ။ ၂၉၂၊ ၃၂၂။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၃၊ ၁၃၂။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၂၀။ မမ္ဘ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၁။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၈၉)။ (ခ) လုံ့မိုး။ သတ္တိဉသူ-တောမရဘိဏ္ဍိဝါလော၊ ဝိဝိဓာဝုဓာ ဝဿန္တိ ဒေဝါ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၇၁။ (ဂ) လှံ စွဲကိုင်သူ။ သတ္တပဥ္စရ-ကြည့်။ (ဃ) (က) အစွမ်း-ရဲစွမ်း-စွမ်းရည်-သတ္တိ။ တေဟံ သဗ္ဗေ အနုဘောမိ၊ မံသဒါနဿ သတ္တိယာ။ အပ၊ ၁။ ၂၄၀။ ဗလံ ထာမော သဟံ သတ္တိ၊ ဝိက္ကမော တွတိသူရတာ။ ဓာန်။ ၃၉၈။ (ခ) ကတ္တုသတ္တိ စသည်။ တေနေဝ ကာရကော သတ္တိ၊ ကြိယာဘေဒေန ဒုဗ္ဗိဓော။ ဘေဒစိန္တာ။ ၅၅။ သကနံ သမတ္ထနံ သတ္တိ၊ သကတိ သမတ္ထေတီတိ ဝါ သတ္တိ၊ ဒဗ္ဗာဒိကော၊ သကတိ သမတ္ထေတိ တောယ သာမတ္ထိယာတိ ဝါ သတ္တိ။ ဘေဒစိန္တာ၊ မဟာဋီ။ ၅၅။ နနု ဝိနာဝ ဒဗ္ဗာဒီ၊ သတ္တိ နာမ န ဒိဿတိ။ ---- ဒဗ္ဗဿ ယံ ကရောတျေတံ၊ သာမတ္ထျံ သတ္တိတာယ တု။ ဘေဒစိန္တာ။ ၅၆ - ၇။ သဇ္ဇတိ အလ္လီယတိ တောယ သာမတ္ထိယာ ဒဗ္ဗာဒိကောတိ သတ္တိ။ သဇ္ဇ သင်္ဂေတိ ဟိ ဓာတု။ ဘေဒစိန္တာ၊ ဋီ။ ၅၆-၇။ (၅) အား-တန်ခိုး-အရှိန်အဝါ- (က) ပဘုသတ္တိ၊ (ခ) ဥဿာဟသတ္တိ၊ (ဂ) မန္တသတ္တိ။ ပဘာဝုဿာဟမန္တာနံ၊ ဝသာ တိဿော ဟိ သတ္တိယော။ ပဘာဝေါ ဒဏ္ဍဇော တေဇော၊ ပတာပေါ တု စ ကောသဇော။ ဓာန်။ ၃၅၁။ (-ဓာန်၊ ဋီ။ ၃၅၁။ နီတိ၊ ပဒ။ ၉၄)။ (၆) (က) သတ္တိသုတ် (၂) သုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁-သံယုတ်၊ ၃-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ သံ၊ ၁။ ၁၂။ သံယုတ္တနိကာယ၊ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၈-သံယုတ်၊ ၁-ဝဂ်၊ ၆-သုတ်။ သံ၊ ၁။ ၄၄၈။ သတ္တိယာ ဖုသတိ စေဝ။ ဇန္ဓာ မနောနိဝါရဏာ။ သံ၊ ၁။ ၁၆။ အသိ ကူရိကော သတ္တိမာဂဝိ။ သံ၊ ၁။ ၄၄၉။ (ခ) သတ္တိလောမပုရိသဝတ္ထု။ ဝိနယပိဋက၊ ပါရာဇိကပါဠိ၊ ၁-ကဏ္ဍ၊ ၄-စတုတ္ထပါရာဇိက ဝိနီတဝတ္ထု၊ ၄၁-ဝတ္ထု။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၆။ အသိ စ သူကရိကော သတ္တိ မာဂဝိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၃၆။

သတ္တိ[၂] (ထီ) [သတ္တိ + ကန်။ ဥပမာ အနက်၌ ကန်ပစ္စည်းသက်၍ ချေ။ ပါဏိနီ၊ ၅။ ၃။ ၉၈။] လုံ့နှင့်တူသော-- (က) ဆူး။ (ခ) စကား၊ နှုတ်လုံ့။ (ဂ) လက္ခဏာတော် လုံ့မလက္ခဏာတော်။(ဘုရားရှင်၏ခြေတော်၌ ပါရှိသည့် ၁၀၈-ကွက် လက္ခဏာတော်တို့တွင် ပဌမလက္ခဏာ)။ (က) သတ္တိသိမ္ဗလိဝန-ကြည့်။ (ခ) ဝါစာသတ္တိဟိ ဝိဇ္ဈန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၀။ တုဋ္ဌနတ္ထေန ဝါစာ ဧဝ သတ္တိယောတိ အာဟ "ဝါစာသတ္တိဟိ" တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၇။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၆။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၈။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၅)။ (ဂ) သတ္တိ သိရိ (ရိ) ဝစ္ဆော နန္ဒိ သောဝတ္တိကော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၇။ ဇိနာလင်္ကာရ၊ ဋီ။ ၁၈၉။ သတ္တိတိ အာဝုဓသတ္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၂။

သတ္တိ[၃] (ထီ) [သန္ဓ + တိ] ပြီကပ်ခြင်း၊ ကပ်ငြိခြင်း။ သဇနံ၊ သတ္တိ၊ အာသတ္တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၄၄။

သတ္တိ[၄] (ပု) [သပ + တိ။ သပ သမဝါယေ၊ တိ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၃၆၈။] မြင်း။ ယောဇ္ဇကော, ပီတိ ---- သတ္တိရိစ္စာဒီနိပိ အဿေ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၃၆၈။

သတ္တိအတ္ထ (တိ) [သတ္တိ + အတ္ထ] စွမ်းနိုင်ခြင်း ဟူသော အနက်ရှိသော။ ဝဒမာနာတိ ဧတ္ထ သတ္တိအတ္ထော မာန-သဒ္ဒေါ။

ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၄။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇)။

သတ္တိအနုရူပ (တိ) [သတ္တိ + အနုရူပ] (စည်းစိမ်-သဒ္ဓါတရား)အစွမ်းသတ္တိအားလျော်သော။ သတ္တိအနုရူပေနာ(သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။၁၄၆)တိ ဝိဘဝသတ္တိအနုရူပေန၊----သတ္တိအနုရူပေနာတိ ဝါ သဒ္ဓါသတ္တိအနုရူပေန။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၆။

သတ္တိအန္တရ (န) [သတ္တိ + အန္တရ] လှံ၏ အကြား။ တတ္ထ တတ္ထ ဓာတုယော သတ္တိမန္တရေ ဌပေတွာ ပူဇံ အကံသု။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၂။

သတ္တိက (တိ) [သတ္တိ + က။ သတ္တိသဒ္ဒိသတ္တာ သတ္တိကံ။] (၁) လှံနှင့် တူသော။ (ထီ) (၂) စူး၊ လှံငယ်။ (၁) ကခ်၏၊ ယော၊ မဟာဋီ၊ ၄။ ၂၁၆-နှင့် တလသတ္တိက-ကြည့်။ (ထီ) (၂) သတ္ထေန ဝါ သူစိကာယ ကဏ္ဍကေန ဝါ သတ္တိကာယ ဝါ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၇၅။

သတ္တိက္ခမ (တိ) [သတ္တိ + ခမ] လှံဖြင့် ထိုးခြင်းငှာ ခံသော၊ လှံထိုး ခံနိုင်သော။ သတ္တိက္ခမံ သရက္ခမံ၊ ဤသာဒန္တံ ဥရူဠှဝံ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၇၆။ သတ္တိသရပဟာရက္ခမံ ဇော်တရုဏာဟတ္ထိံ ဥပနေသုံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၈၃။

သတ္တိခဂ္ဂါဒိဟတ္ထ (တိ) [သတ္တိ + ခဂ္ဂ + အာဒိ + ဟတ္ထ] လက်၌လှံ, သံလျက်စသော လက်နက် ရှိသော၊ လှံ, သံလျက်စသော (လက်နက်) စွဲကိုင်- လက်စွဲ- သော။ သတ္တိပဥ္စရန္တိ သတ္တိခဂ္ဂါဒိဟတ္ထေဟိ ပုရိသေဟိ မလ္လရာဇူနံ ဘဂဝတော ဓာတုအာရက္ခကရဏံ သန္ဓာယာဟ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၆၅)။

သတ္တိဂုမ္ဗ (ပု) [သတ္တိ + ဂုမ္ဗ] သတ္တိဂုမ္ဗကျေး (လက်နက် အပေါင်း၏ အလယ်၌ကျ သောကြောင့်) သတ္တိဂုမ္ဗ မည်သောကျေး - ကြက်တူ ရွေး။ (၂) သတ္တိဂုမ္ဗဇာတ်။ (၁) သတ္တိဂုမ္ဗော စ စောရာနံ၊ အဟဥ္စ ဣသီနံ ဣဓ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၂၉။ စောရာနံ အာဝုဓန္တရေ ပတိတော၊ တဿ တတ္ထ ပတိတတ္တာ " သတ္တိဂုမ္ဗော " တွေဝ နာမံ ကရိံသု။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၃၂။ (၂) ရောဟဏာဟံသသတ္တိဂုမ္ဗော ဘလ္လာတိယ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၅၇။

သတ္တိဂုမ္ဗဇာတက (န) [သတ္တိဂုမ္ဗ + ဇာတက] သတ္တိဂုမ္ဗဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ဝီသတိနိပါတ်၊ ၇-ဇာတ်။ ဇာ၊ ၁။ ၃၂၈-၃၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၃၂-၉။ သတ္တိဂုမ္ဗ-ဇာတကံ သတ္တမံ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၃၀။

သတ္တိဃာတ (ပု) [သတ္တိ + ဃာတ] လှံဖြင့် ထိုးသတ်ခြင်း။ တဿ သတ္တိဃာတေဟိ ဥပ္ပန္နဝဏာမုခါနိ ဝိယ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၇။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၀။

သတ္တိဃာတဒုက္ခ (န) [သတ္တိဃာတ + ဒုက္ခ] လှံဖြင့် ထိုးသတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်း။----ဋ္ဌိတော ယထာ ဝုတ္တံ သတ္တိဃာတ-ဒုက္ခံ သမ္ပဋိစ္ဆေယျ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၀။

သတ္တိထလ (န) [သတ္တိ + ထလ] လှံ၏-အထက်-ထိပ်ဖျား။ သတ္တိဖလ-လည်းကြည့်။ စတုဗ္ဗေ လယ်ယိတွာနာတိ စတုဗ္ဗေ သတ္တိထလေ အပတိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅၆။

သတ္တိနိပါတကာလ (ပု) [သတ္တိ + နိပါတ + ကာလ] လှံ၏ ကျရာ-အချိန်-အခါ။ တတ္ထ သတ္တိနိပါတကာလော ဝိယ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏ-နိဗ္ဗတ္တကာလော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၇။

သတ္တိပဋ္ဌရ (န) [သတ္တိ + ပဋ္ဌရ] လှံချိုင့်၊ သံခရိုင်၊ (• သံခရိုင်နှင့် တူသော လှံကိုင် ယောက်ျား အာဏာသား အစောင့်အရှောက်)။ သတ္တိပဋ္ဌရံ ကရိတွာ (ဒီ၊ ၂။ ၁၃၅) တိ သတ္တိဟတ္ထေဟိ ပုရိသေဟိ ပရိက္ခိပါပေတွာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၇။ သတ္တိဟတ္ထာ ပုရိသာ သတ္တိယော တံသဟစရဏတော ယထာ " ကုန္တာ ပစရန္တိ " တိ၊ တေဟိ သမန္တတော ရက္ခာပနံ ပဋ္ဌကရဏန္တိ အာဟ "သတ္တိဟတ္ထေဟိ ပုရိသေဟိ ပရိက္ခိပါပေတွာ " တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၀။

သတ္တိပဟာရဝဏ္ဏမူလက (တိ) [သတ္တိ + ပဟာရ + ဝဏ္ဏ + မူလက] လှံဖြင့် ထိုးအပ်သော အမာလျှင် အကြောင်းရင်း ရှိသော။ ဒိန္နာယ ပန ပဋိသန္ဓိယာ ပဝတ္တေ ဝိပါကဒုက္ခံ သတ္တိပဟာရဝဏ္ဏမူလကံ ဒုက္ခံ ဝိယ ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၅။

သတ္တိပ (ပ္ပ) ဟာရ (ပု) [သတ္တိ + ပဟာရ] လှံဖြင့်-ထိုး-ထိုးသတ်-ခြင်း။ သော ဟောတိ အာရညကော နာဂေါ ခမော သတ္တိပ္ပဟာရာနံ အသိပ္ပဟာရာနံ။ မ၊ ၃။ ၁၇၄။ ပုဗ္ဗာ ကောဋ္ဌိ နပ္ပညာယတိ သတ္တိပ္ပဟာရာနံ အသိပ္ပဟာရာနံ ဥသုပ္ပဟာရာနံ ဖရသုပ္ပဟာရာနံ။ သံ၊ ၃။ ၃၈၅။ ---- ဇကော လုဒ္ဒကော ဇကေနေဝ သတ္တိပဟာရေန ဇီဝိတာ ဝေါရောပေသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၉၈။ (-အံ၊ ၁။ ၄၃၂။ အံ၊ ၂။ ၁၄၃။ ခမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၄)။ (သံ၊ ၃။ သျ-၌ " လှံဖြင့် ပုတ်ခတ် အပ်သူ " ဟု ပြန်ဆို၍ မြန်မာပြန်၌ " လှံထိုး ခံရသူ " ဟု ပြန်ဆိုထားသည်။ ဆင်ခြင်ရန်)။

သတ္တိပ္ပဟာန (န) [သတ္တိ + ပဟာန] လှံကို-ပယ်-ဖယ်ရှား-ခြင်း။ ဟေဋ္ဌာ ဝိဒ္ဓေါ ပုရိသော သတ္တိပ္ပဟာနာယ ဝီရိယံ အာရဘတိ ဝိယ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၉၉၊ ၃၀၀။

သတ္တိပ္ပဟာရဒုက္ခာဓိမတ္တဒုက္ခ (န) [သတ္တိပ္ပဟာရ + ဒုက္ခ + အဓိမတ္တ + ဒုက္ခ] (ရင်ဝ၌) လှံဖြင့် - ထိုးဆွ - ထိုးသတ် - ခြင်း ကြောင့်ဖြစ်သော ဆင်းရဲထက် လွန်ကဲသော ဆင်းရဲ။ သတ္တိပ္ပဟာရဒုက္ခာဓိမတ္တဒုက္ခသာယံ ဟေတု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၄။

သတ္တိဖလ (န) [သတ္တိ + ဖလ] (၁) သတ္တိ- အား- တန်ခိုး-အရှိန် အဝါ-၏ အကျိုး။ (၂) လှံသွား၊ လှံ၏-အဖျား-ထိပ်ဖျား။ (၁) က္ကဒါနိ သတ္တိယာ သတ္တိဖလေန စ ယထာဝုတ္တမတ္ထံဝိဘာဝေတုံ " ပဋ္ဌမေနာ"တိ- အာဒိ ဝုတ္တံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၃၈။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တိဖလသမာကိဏ္ဏ (တိ) [သတ္တိဖလ + သမာကိဏ္ဏ] လှံသွားတို့ဖြင့်-ပြွမ်း-ပြည့်-သော။ (သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၄။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၆-တို့၌ သတ္တိသူလေဟိ အာကိဏ္ဏံ - ဟု ရှိ၏။ "လှံတံကျင်တို့ဖြင့် ရောပြွမ်းသော"ဟု အနက်ပေး။) ယော ဝါ ပန သကလစက္ကဝါဠဂဗ္ဘံ သတ္တိယော အာကောဋေတွာ နိရန္တရံ သတ္တိ- ဖလသမာကိဏ္ဏံ ပဒသာ အက္ကမမာနော ပါရံ ဂန္တုံ သမတ္ထော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈။ (သျ-၌ကား " သတ္တိထလသမာကိဏ္ဏံ " ဟုရှိ၏)။

သတ္တိဗလာနုရူပ (တိ) [သတ္တိ + ဗလ + အနုရူပ] အစွမ်းသတ္တိအား လျော်သော။ သတ္တိဗလာနုရူပေနေတ္ထ သင်္ခေပဝဏ္ဏနာ ကထာ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၀၃။

သတ္တိဘေဒ (ပု) [သတ္တိ + ဘေဒ]

သတ္တိ-အထူး-အပြား။ စ-သဒ္ဒေန သတ္တိဘေဒံ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၈။

သတ္တိမုခသမာဟတ (တိ) | သတ္တိ + မုခ + သမာဟတ | လှံသွားဖြင့်-ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲ-နှိပ်စက်-ထိုးနှက်-အပ်သော။ သတ္တိမုခသမာဟတော သတ္တိယာ ယေဝ မရတိ ဒဟရောပိ မဥ္စိမောပိ မဟလ္လကောပိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၊ ၂၉၂။

သတ္တိရူပ (န) [သတ္တိ + ရူပ] သတ္တိရုပ်။ (သတ္တိရုပ်သည် သလေးစပါးဖုံး အတွင်း၌ ထင်ရှားရှိသော သလေးနှံနှင့် တူသည်)။ သာလိဂဗ္ဘေ သံဝိဇ္ဇမာနံ သာလိသီသံ ဝိယ ဟိ သတ္တိရူပံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ૩၉၆။

သတ္တိလက္ခဏ (န) | သတ္တိ + လက္ခဏ | လှံ အမှတ်အသား။ ကုမာရဘတ္တိ ဂဏာနံ ဂါဝီသု ကတံ သတ္တိလက္ခဏံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၃။ အံ၊ ဋီ၊ ૩။ ૩၆၄။

သတ္တိလယ်နသိပ္ပ (န) | သတ္တိ + လယ်န + သိပ္ပ | လှံကို ခုန်လွှား - ပျံတက် - သော အတတ်။ သော ဧကေသ လယ်နကေသ သန္တိကေ သတ္တိလယ်နသိပ္ပံ သိက္ခိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅၅။

သတ္တိလောမ (တိ) | သတ္တိ + လောမ | လှံအမွေး-ပေါက်-ရောက်-ရှိ-သော။ ဣဓာဟံ အာဝုသော ----အဒ္ဒသံ သတ္တိလောမံ ပုရိသံ ဝေဟာသံ ဂစ္ဆန္တံ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၆။ သံ၊ ၁။ ၄၄၈။

သတ္တိလောမပေတ (ပု) | သတ္တိလောမ + ပေတ | လှံအမွေး-ပေါက်-ရောက်-ရှိ-သော ပြိတ္တာ။ တသ္မာ သတ္တိလောမပေတော ဇာတော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၈။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၂။

သတ္တိလောမဝတ္ထု (န) | သတ္တိလောမ + ဝတ္ထု | လှံအမွေး-ပေါက်-ရောက်-ရှိ-သော ပြိတ္တာ ဝတ္ထု။ သတ္တိလောမဝတ္ထုသ္မိံ သော မာဂဝိကော ဧကံ မိဂဥ္စ သတ္တိဥ္စ ဂဟေတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၈။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၂။

သတ္တိဝန္တု (တိ) | သတ္တိ + ဝန္တု။ ထီ-၌ သတ္တိဝတီ။ ဂတ္တိမတ် - သံ၊ သတ္တိမ၊ သတ္တိမံတ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] အစွမ်း-ရဲစွမ်း-သတ္တိ-ရှိသော၊ သူ။ သူရာတိ သတ္တိဝန္တော၊ နိဗ္ဘယာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ૩၅။ အံ၊ ဋီ၊ ૩။ ၁၈၄။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂૩၉)။

သတ္တိဝိဃာတ (ပု) [သတ္တိ + ဝိဃာတ] အစွမ်း-သတ္တိ-ကို-တားမြစ်-ဖျက်ဆီး-ခြင်း။ သတ္တိဝိဃာတေန ဒုရဓိဂမန္တိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၅၉။

သတ္တိဝိသေသ (ပု) [သတ္တိ + ဝိသေသ] ထူးသောသတ္တိ၊ သတ္တိထူး။ ဓမ္မာနဉ္စ သတ္တိဝိသေသံ သဇ္ဇံ ယာထာဝတော အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတွာ။ မူလဋီ၊ ૩။ ၁၇၅။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၁၉၄။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၆)။

သတ္တိဝိသေသယောဂ (ပု) | သတ္တိဝိသေသ + ယောဂ | သတ္တိထူးနှင့် ယှဉ်ခြင်း။ အဓိပတိ-ပစ္စယလာဘေန သတ္တိဝိသေသယောဂမာဟ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၂၅။

သတ္တိဝေဂပ္ပဋိပီဠိတ (တိ) | သတ္တိ + ဝေဂ + ပဋိပီဠိတ | လှံ၏ အဟုန်ဖြင့် နှိပ်စက် အပ်သော။ သော အာဂန္တုကေန ရောဂေန ပဋိပီဠိတော ---- သတ္တိဝေဂပ္ပဋိပီဠိတော ဝါ အကာလေ မရတိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၉૩။

သတ္တိသတ (န) [သတ္တိ + သတ] လှံတစ်ရာ၊ လှံတို့၏-အရာ-တစ်ရာ။ ဂစ္ဆထ ဘော ဣမံ ပုရိသံ ပုဗ္ဗဏှသမယံ သတ္တိသတေန ဟနထ။ သံ၊ ၁။ ૩၂၄။(-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊၂။ ၁၂၉။မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၂၁၇)။

သတ္တိသတ (တာ) ဟတူပမာ (ထီ)
[သတ္တိသတာ + ဟတ + ဥပမာ] လှံတစ်ရာဖြင့် ထိုးအပ် သည်သာလျှင်ဖြစ်သော ဥပမာ။ သတ္တိသတာ ဟတူပမာယံ ပန ယေန သော ပုရိသော ပုဗ္ဗဏှသမယေ သတ္တိသတေန ဟညတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၇။ သတ္တိသတေန ဟတာ ဧဝ ဥပမာ သတ္တိသတဟတူပမာ။ တဿံ သတ္တိသတဟတူပမာယံ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၃။

သတ္တိသတာဟတသဒိသ (တိ)
[သတ္တိသတာဟတ + သဒိသ] လှံတစ်ရာဖြင့် ထိုးအပ်သည်နှင့်တူသော။ တသ္မာ ယော ဘိက္ခု ဝိညာဏာဟာရံ ဧဝံ သတ္တိသတာဟတသဒိသံ ပဿတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၇။

သတ္တိသတာဲဟတောပမ (နှ)
[သတ္တိသတာဟတ + ဩပမ] သတ္တိသတဟတူပမ-ကြည့်။ နိရယဒုက္ခသ သတ္တိသတာဟတောပမေန, သဂ္ဂသုခဿ စ စက္ကဝတ္တိသမ္ပတ္တိယာ ဥပမာ ကတာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅။ (သတ္တိသတာဟတောပမ္မေန ?)။

သတ္တိသတူပမ (တိ) [သတ္တိသတ + ဥပမာ] လှံတစ်ရာ ဥပမာရှိသော(အဆုံးအမ၊ ဩဝါဒ)။ ဝိညာဏာဟာရော သတ္တိသတူပမေနာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃၆။

သတ္တိသဒိသ (တိ) [သတ္တိ + သဒိသ] လှံနှင့်တူသော။ သတ္တိသဒိသေဟိ ကဏ္ဍကေဟိ ယုတ္တံ အာယသံ သိမ္ဗလိဝနံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ။ ၅။ ၄၉၄။

သတ္တိသဗ္ဗညူ (ပု) [သတ္တိ + သဗ္ဗညူ] (မဂ်ဉာဏ်တို့၏) အစွမ်းသတ္တိဖြင့် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတတ်သော၊ သူ။ သဗ္ဗညူတိ စ ကမသဗ္ဗညူ သကိံသဗ္ဗညူ သတတသဗ္ဗညူ သတ္တိသဗ္ဗညူ ဉာတသဗ္ဗညူတိ ပဉ္စဝိဓာ သဗ္ဗညူနော သိယုံ။ ပါရိသေသတော သဗ္ဗဇာနနသမတ္ထတ္တာ သတ္တိသဗ္ဗညုတာ ဝါ သိယာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၄။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၄၀။

သတ္တိသဘာဝ (ပု) [သတ္တိ + သဘာဝ] (ပြုခြင်း, ဖြစ်ခြင်းငှာ) စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘော။ သာ ဟိ သာမိဘာဝေန, နိစ္စဘာဝေန စ ပမာနတ္တာ သတ္တိသဘာဝေ ဋ္ဌိတာ။ ဝဇိရ။ ၂၀၀။

သတ္တိသရပဋိစ္ဆန္န (တိ) [သတ္တိ + သရ + ပဋိစ္ဆန္န။ ပဋိစ္ဆန?။] လှံ, ဓားကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း။ (ဗား၊ သျှ)။ ဧကော ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဥပဋ္ဌာနမ္ပိ ဥရေန သတ္တိသရပဋိစ္ဆန္နမ္ပိ ဘာရောယေဝ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၆။ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၈-၌ " သတ္တိသရသမ္ပဋိစ္ဆနံ " ဟု ရှိသည်။)

သတ္တိသရပဟာရက္ခမ (တိ) [သတ္တိသရ + ပဟာရ + ခမ] လှံဖြင့်ထိုးခြင်း, မြားဖြင့်ပစ်ခြင်းငှာ ခံ့သော။ နာဝတိဝဒ္ဓံ သတ္တိသရ-ပဟာရက္ခမံ ဧကံ တရုဏာဟတ္ထိံ ဥပနေသုံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၈၃။

သတ္တိသရသမ္ပဋိစ္ဆန (နှ) [သတ္တိသရ + သမ္ပဋိစ္ဆန] လှံ, မြားကို ခံယူခြင်း။ ဧကော ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဥပဋ္ဌာနမ္ပိ ဥရေန သတ္တိသရ-သမ္ပဋိစ္ဆနမ္ပိ ဘာရောယေဝ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၈။ (မိုးထိ၊ သျှ-၌ " သတ္တိယံ သမ္ပဋိစ္ဆနမ္ပိ " ဟုရှိသည်။ သတ္တိယံ၊ ရန်သူထိုးသော လှံမကို။ သမ္ပဋိစ္ဆနမ္ပိ၊ တပ်ဦး တပ်ဖျား သက်စွန့်စား၍ ခံရခြင်း သည်လည်းကောင်း-ဟု ယောဇနာသည်။)

သတ္တိသလ္လ (နှ) [သတ္တိ + သလ္လ] လှံကြီး၊ လှံမြားကြီး၊ လှံဟု ဆိုအပ်သော မြားကြီး။

သတ္တိသလ္လ(သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၉)န္တိ သတ္တိသဒိါတံ ပုထုသလ္လံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၆။

သတ္တိသလ္လဂ္ဂဟဏ (န) | သတ္တိသလ္လ + ဂဟဏ | လှံမြားကြီးကိုယူခြင်း။(သတ္တိသလ္လ-သဒ္ဒါကို ယူခြင်း)။ ဥပရိဋ္ဌတာယ ပရိတော ဒီဃပုထုလတာယ အတိဝိယ ဝိဇ္ဈတီတိ သတ္တိသလ္လဂ္ဂဟဏံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၇။

သတ္တိသဟဿ (န) | သတ္တိ + သဟဿ | လှံတစ်ထောင်၊ လှံတို့၏-အထောင်-တစ်ထောင်။ တတော မယံ သဟဿမတ္တာ သတ္တိ-သဟဿေန ပဟရိဿာမ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၊ ၆။

သတ္တိသိမ္ဗလိဝန (န) | သတ္တိ + သိမ္ဗလိ + ဝန | လှံသွားကဲ့သို့ ဆူးရှိသော သံဖြင့်ပြီးသော လက်ပံတော (ငရဲ)။ သတ္တိသိမ္ဗလိဝန (ဇာ၊၂။၁၃၀)န္တိ သတ္တိသဒိသေဟိ ကကုကေဟိ ယုတ္တံ အာယသံ သိမ္ဗလိဝနံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၉၄။

သတ္တိသူလ (တိ) | သတ္တိ + သူလ | (၁) လှံတံကျင်ရှိသော (ငရဲ)။ (ပု၊ န) (၂) လှံတံကျင်။(၁) အထဋ္ဌနော နိရယေ သတ္တိသူလေ၊ အဝံသိရော ပတိတော ဥဒ္ဓံပါဒေါ။ ဇာ၊ ၂။ ၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ: ၅။ ၁၅၁။ (ပု၊ န) (၂) သတ္တိသူလေဟိ အာကိဏ္ဏံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄။ အပ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၁၅၇။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၆။

သတ္တိသူလသဒိသ (တိ) | သတ္တိသူလ + သဒိသ | လှံတံကျင်နှင့်တူသော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္တိသူလူပမ (တိ) | သတ္တိသူလ + ဥပမာ | လှံတံကျင်လျှင် ဥပမာရှိသော၊ လှံတံကျင်နှင့်တူသော။ သတ္တိသူလူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ မယာ (ဘဂဝတာ)။ဝိ၊၂။ ၁၆၇။မ၊ ၁။ ၁၈၂-၅။အပ၊ ၂။ ၂၃၅။ သတ္တိသူလူပမာ (သံ၊ ၁။ ၁၂၉) တိ ဝိနိဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန သတ္တိသူလူသဒိသာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊၁။ ၁၇၄။ သတ္တိသူလူပမာ ကာမာ ဝိနိဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန။ မဟာနိ။ ၅။ သတ္တိသူလံ ဥပမာ ဧတေသန္တိ သတ္တိသူလူပမာ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇။

သတ္တိဟတ (တိ) | သတ္တိ + ဟတ | လှံဖြင့်ထိုးအပ်သော၊ လှံထိုး ခံရသော။ တေမေ ဇနာ သတ္တိဟတာ သယန္တိ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၉၁။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၁၃၈။ သတ္တိဟတော မဟာရာဇ အာဟာမိကော ဘိသက္ကံ အလဘမာနော---- အကာလေ မရတိ။ မလိန္ဒ။ ၂၉၁။

သတ္တိဟတ္ထ (တိ) | သတ္တိ + ဟတ္ထ | လက်၌လှံ (လက်နက်) ရှိသော၊ လှံ (လက်နက်) လက်စွဲသော၊ လှံကိုင်ထားသော။ သဗ္ဗေပိ တေ သတ္တိဟတ္ထာ ဇကံ အရဟန္တံ ဥပဓာဝိတ္ဂာ တာသေယျုံ။ မိလိန္ဒ။ ၂၀၅။ သတ္တိဟတ္ထေတိ ပုရိသေဟိ ပရိက္ခိပါပေတွာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၇။ (-ဇာ၊ ၂။ ၂၇၂။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၀)။

သတ္တု[1] (ပု) | သသ + တု။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၃၁၃။ သသတိ ဟိံသတီတိ သတ္တု။ ဝေရီ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၆။ သဒ + တု။ သဒ သာဒနေ၊ တု။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၃၄၄။ သံ-ဂတြု။ ဂဒ်-ကြုန်။ ကောတ္ထုဘ။ သတ္တု-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ | ရန်သူ။ သတ္တူ (ဒီ၊၃။ ၁၂၀) တိ သပတ္တေဟိ ကုမ္ဘိယော ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၅။ ကော နုမှာကံ ဣဓ သတ္တု၊ ကော ဉာတိ သုသမာဂတော။ ဇာ၊ ၁။ ၂၉၆။ မယံ ဟိ ဝေါ သတ္တဝေါ (ဇာ၊ ၁။ ၁၇) တိ မယံ ပန နာဂါနံ ဝေရိနော နာမ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၇၈။ (-ဇာ၊ ၁။ ၂၁၆။ ဇာ၊ ၂။ ၇၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၄)။

သတ္တု[2] (ထီ၊ ပု) | သစ + တု။ သစတိ သမေတီတိ သတ္တု၊ ယဝါဒိစုဏ္ဏံ၊ ဏွာဒိ။ ၇၀။

သစတိ သမဝါယော ဟုတွာ ဘဝတီတိ သတ္တု။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၇၀။ သ၀္ဂ + တု။ ကောတ္ထုဘာ။ သတ္တု-သံ။ သတ္တု၊ သတ္တုအ။ (ပု)-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) မုန့်မှုန့်။ (၂) မုန့်လုံး, မုန့်ဆုပ်။ သတ္တုယာ (ဝိ၊ ၄။ ၂၅၂) တိ ဟလိဒ္ဒိမိဿကေန ပိဋ္ဌစုဏ္ဏေန။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၉။ (၂)သတ္တု နာမ သတ္တ ဓညာနိ ဘဇ္ဇိတွာ ကတော။ ကင်္ခါ။ ၂၂၀။ သတ္တု (မဟာနိ။ ၂၉၀) တိ သာလိအာဒီဟိ ကတသတ္တု။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၄၈။ သတ္တု(ကင်္ခါ။ ၂၁၈)တိ ဗဒ္ဓသတ္တု, အဗဒ္ဓသတ္တု စ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၈၃။ (-ပေတ။ ၁၆၇။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၇)။

သတ္တုအတ္ထ (ပု) [သတ္တု + အတ္ထ] ရန်သူဟူသော-အနက်-သဘော။ သတ္တုအတ္ထေန အမိတ္တာ။ မဟာနိ။ ၅၇။

သတ္တုအာပဏ (ပု) [သတ္တု + အာပဏ] မုန့်-မုန့်လုံး-မုန့်ဆုပ်-ဆိုင်။ ဧကံ သတ္တု-အာပဏံ ပဿိသု။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၀၆။

သတ္တုက (ပု) [သတ္တု + က။ သတ္တု-ကြည့်။ သတ္တုက-သံ။ သတ္တုအ-ပြာ၊ သတ္တုဂ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) (က) ပုရောဟိတ်၏သား) သတ္တုက မည်သော ခိုးသူ။ (ခ) (မဏိကုဏ္ဍလ ဇာတ်လာ) သတ္တုကမည်သော ခိုးသူမင်း။ (ဂ) (သုလသာ ဇာတ်လာ) သတ္တုက မည်သောခိုးသူ။ (၂) သတ္တုက ရသေ့။ (၁) (က) တသ္မိံ ယေဝ နဂရေ ပုရောဟိတဿ ပုတ္တံ သတ္တုကံ နာမ စောရံ သဟောဍ္ဍံ ဂဟေတွာ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၃။ (ခ) ဝိဒိတာ မယာ သတ္တုကလောကဓမ္မာ(ဇာ၊၁။ ၁၂၀)တိ စောရရာဇာနံ အာလပတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၃။ (ဂ) သတ္တုကော နာမ စောရော အဟောသိ နာဂဗလော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၄။ (၂) သုမေခလော ကောသိယော စ၊ သိင်္ဂဝေါ စာပိ သတ္တုကော။ အပ၊ ၁။ ၅၀။

သတ္တုကရ (တိ) [သတ္တု + ကရ + အ] ရန်သူ (သဖွယ်) ပြုတတ်သော၊ ရန်သူ ဖြစ်သော။ ပဋိပက္ခကရာတိ သတ္တုကရာ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၀။

သတ္တုဂန္ဓ (ပု) [သတ္တု + ဂန္ဓ] မုန့်-မုန့်လုံး-မုန့်ဆုပ်-၏အနံ့။ အထေကသ္မိံ ရုက္ခသုသိရေ ဧကော ကဏှသပ္ပော သတ္တုဂန္ဓံ ဃာယိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၃-၅-၆။

သတ္တုဂုဠ (ပု) [သတ္တု + ဂုဠ] ကတွတ်မုန့်၊ လဈုးမုန့်၊ (ထန်းလျက်, တင်လဲဖြင့်လုံးသော) မုန့်လုံး, မုန့်ဆုပ်။ သတ္တုမောဒက-ကြည့်။

သတ္တုတ္တမ (တိ) [သတ္တ + ဥတ္တမ] (၁) (အလုံးစုံသော) သတ္တဝါတို့-၌-တွင်-မြတ်သော (ဘုရား)။ (၂) သတ္တဝါတို့ ထက်မြတ်သော (ဘုရား)။ (၃) ဉာဏ်-ဖြင့်-ကြောင့်-မြတ်သော (ဘုရား)။ (၄) မြတ်သော သတ္တဝါဖြစ်တော်မူသော ဘုရား။ (၅) မြတ်သော ဉာဏ်ရှိသော ဘုရား။ (၆) သတ္တုတ္တမ မည်သော စကြဝတေးမင်း။ (၁) (၂) (၃) (၄) (၅) သတ္တုတ္တမေန ပညတ္တံ၊ ဝတ္တံ အာရညကေသုမေ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၁၃။ သတ္တုတ္တမော အနုမိဝရော ဝိနာယကော သတ္ထာ အဟု။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၀၀။ သတ္တုတ္တမောတိ အတ္တနော သီလာဒီဟိ ဂုဏေဟိ သဗ္ဗေသု သတ္တေသု ဥတ္တမော ပဝရော သေဋ္ဌောတိ သတ္တုတ္တမော။ သတ္တာနံ ဝါ ဥတ္တမော သတ္တုတ္တမော။ သတ္တန္တိ ဟိ ဉာဏဿ နာမံ၊ တေန ဒသဗလစတုဝေသာရဇ္ဇ-ဆအသာဓာရဏဉာဏသင်္ခါတေန သတ္တေန သေဋ္ဌော ဥတ္တမောတိ သတ္တုတ္တမော။ သမာနာ-မိကရဏဝသေန သတ္တော ဥတ္တမောတိ ဝါ

သတ္တုတ္တမော။ ---- အထ ဝါ သတ္တံ ဥတ္တမံ ယဿ သော သတ္တုတ္တမော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၊ ၄၈။ (၆) သတ္တုတ္တမ မည်သော စကြဝတေးမင်း။ ဣတော စ နဝမေ ကပ္ပေ၊ ရာဇာ သတ္တုတ္တမော အဟုံ။ အပ၊ ၁။ ၁၉၆။

သတ္တုဒ္ဒယ (တိ) [သတ္တ + ဥဒ္ဒယ] (ပွင့်ချပ်) ခုနစ် - လွှာ - ဆင့် - ရှိသော။ ဣဒမ္ပိ သတ္တုဒ္ဒယံ မဟာပဒုမံ အတ္တနော ပိယဘရိယာယ ဧဝ အဒါသိ, န မယှံ။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၄၀။

သတ္တု (တ္တူ) ပကာရ (ပု) [သတ္တ + ဥပကာရ] သတ္တဝါတို့အား ကျေးဇူးပြုခြင်း။ သတ္တူပကာရော ပန အာသယပယောဂဝသေန ဒုဝိဓော။ ဝိဘာနီ၊ ၇၂။

သတ္တု (တ္တူ) ပကာရကိရိယာ (ထီ) [သတ္တု (တ္တူ) ပကာရ + ကိရိယာ] သတ္တဝါတို့အား ကျေးဇူးပြုခြင်းဟူသော အမှုအရာ။ "သော မမံ ဒေသေသိ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တာယ သတ္တူပကာရကိရိယာယ စ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃။

သတ္တုပသိဉ္စက (ပု၊ န) [သတ္တု + ပသိဉ္စက] သတ္တုဘက်-ကြည့်။

သတ္တုပါနီယ (န) [သတ္တု + ပါနီယ] မုန့်မှုန့်ရေ၊ (မုန့်မှုန့်ထည့်၍ မွှေနှောက် အပ်သော ရေ)။ သတ္တုပါနီယေနာတိ သတ္တုံ ပက္ခိပိတွာ လာလောလိတပါနီယေန။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၀။

သတ္တုပိဏ္ဍ (ပု) [သတ္တု + ပိဏ္ဍ] (၁) မုန့်ဆုပ်၊ မုန့်လုံး။ (၂) အမာ အုပ်စရာ ဆေး။ (ဆေးလုံး အကျက်။ ရွှေဥမင်၊ သျှ။ အမာ အုံသော ဆေး။ ဝိမတိ၊ သျှ။ မုန့်မှုန့် ဆိုင်။ ဘာသာဋီ)။ (၁) ဗဒ္ဓသတ္တုဂုဠကန္တိ မဓုသက္ခရာဟိ ပိဏ္ဍိကတံ သတ္တုပိဏ္ဍံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆၇။ (၂) ကဗလိက (ဝိ၊ ၃။ ၂၉၈) န္တိ ဝဏမုခေ သတ္တုပိဏ္ဍံ ပက္ခိပိတုံ။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၇၄။ ကဗဠိကာတိ ဥပနာဟဘေသဇ္ဇံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈၆။ ကဗဠေန ပက္ခိပနံ ကဗဠိကံ။ သတ္တုပိဏ္ဍသ ဘတ္တကဗဠသဒိသတ္တာ သတ္တုပိဏ္ဍန္တိ ဝုတ္တံ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၄၆။

သတ္တုပ္ပတ္တိ (ထီ) [သတ္တ + ဥပ္ပတ္တိ။ သတ္တာ + ဥပ္ပတ္တိ] (၁) သတ္တဝါတို့၏ ဖြစ်ခြင်း။ (၂) သတ္တဝါတို့၏ ဖြစ်ရာ အရပ်။ (၃) သတ္တဝါ၏ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်း။ (၄) ထင်ရှား ရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော ဖြစ်ခြင်း။ (၁) (၂) (၃) (၄) ယသ္မာ စ ဩကာသဝသေန ဝါ သတ္တုပ္ပတ္တိဝသေန ဝါ အပရိယာပန္နတာ တု နာမ နတ္ထိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၀၁။ တေသံ သတ္တာနံ ဥပ္ပတ္တိ ဇွောတိ သတ္တုပ္ပတ္တီတိ ဝုစ္စမာနာ တေ သတ္တနိကာယာ စ။ သတ္တုပ္ပတ္တိ-ဝသေနာတိ ဣမိနာ ဝါ အတ္တာဝံ ဒဿေတိ။ သတ္တဘာဝေန ဝါ ဥပ္ပတ္တိ သတ္တုပ္ပတ္တိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၃၁။ သတ္တာ ဥပ္ပန္နန္တိ ဇွောတိ သတ္တုပ္ပတ္တိ။ ဥပ္ပန္နနဒ္ဓေန သတ္တာဝ ဥပ္ပတ္တိ သတ္တုပ္ပတ္တီတိ ဧဝ ဩကာသသတ္တလောကဒွယဿ သတ္တုပ္ပတ္တိပရိယာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၂၆။

သတ္တုပ္ပလ (န) [သတ္တ + ဥပ္ပလ] ကြာညိုပန်း (၇) ပွင့်၊ ကြာညိုပန်း (၇) ပွင့်ကို ပေးလှူခြင်း။ ဒိဗ္ဗဂန္ဓံ ပဝါယာမိ၊ သတ္တုပ္ပလဿိဒံ ဖလံ။ အပ၊ ၂။ ၁၉၄။ ထေရီ၊ ၄။ ၄၄။

သတ္တုပ္ပလမာလိကာ (ထီ) [သတ္တုပ္ပလ + မာလာ • သတ္တုပ္ပလမာလာ + ဣက] သတ္တုပ္ပလမာလိကာ မည်သော ဘိက္ခုနီမ၊

ကြာညိုပန်း (၇) ပွင့် လှူခဲ့ဘူးသောဘိက္ခုနီမ။ ဣတ္ထံ သုဒံ သတ္တုပ္ပလမာလိကာ ဘိက္ခုနီ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊ ၂။ ၁၉၅။

သတ္တုဖလာ (ထီ) [သတ္တု + ဖလ] ပျဉ်းပင်၊ ပျဉ်းကြီး၊ တပွတ် (စံထား၊ သျှ။ ရှား၊ရွက်နှင့် အရွက်တူသော သစ်ပင်ကြီး တစ်မျိုး။ ဓာန်၊ သျှ၊ သစ်)။ အထ သတ္တုဖလာ သမီ။ ဓာန်၊ ၅၆၆။ သတ္တုယုတ္တဖလတာယ သတ္တုဖလာ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၅၆၆။

သတ္တုဘတ္တ (နု) [သတ္တု + ဘတ္တ] မုန့်ထမင်း၊ မုန့်လုံး၊ မုန့်မှုန့် ဟူသော ထမင်း။ သတ္တုဘတ္တ (ဇာ၊ ၂။ ၃၄၁) န္တိ ပက္ကမဓုသန္နိဘံ သတ္တုသခိတံ ဘတ္တံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၀၆။

သတ္တုဘတ္တဇာတက (နု) [သတ္တုဘတ္တ + ဇာတက] သတ္တုဘတ္တဇာတ်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၇-နိပါတ်၊ ၁-ဝဂ်၊ ၇-ဇာတ်။ ဇာ၊ ၁။ ၁၆၀-၁။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၁-၃၀။ ဧကန္တေန ပနဿ သတ္တုဘတ္တဇာတကေ သေနကပဏ္ဍိတကာလေ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၃။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၅။

သတ္တုဘသ္တာ (ထီ) [သတ္တု + ဘသ္တာ] မုန့်ညက်-မုန့်-အိတ်။ သတ္တုဘသ္တ (ဇာ၊ ၁။ ၁၆၀) န္တိ သတ္တုပသိဗ္ဗကံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၆-၇။

သတ္တုမဒ္ဒန (တိ) [သတ္တု + မဒ္ဒန] (၁) ရန်သူကို နှိပ်နင်းနိုင်သော၊ သူ။ (နု) (၂) ရန်သူကို နှိပ်နင်းခြင်း။ (၁) ကဟံ နု သော သတ္တုမဒ္ဒနော၊ ပရရဋ္ဌပ္ပမဒ္ဒနော။ ဇာ၊ ၂။ ၇၁။ (-ဒီ၊ ၃။ ၁၂၂)။ (နု) (၂) ပရက္ကမေန သတ္တုမဒ္ဒနံ ကတွာ ဌာနန္တရံ ပါပုဏိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၈။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၅)။

သတ္တုမောဒက (ပု) [သတ္တု + မောဒက] သတ္တုဂုဠ - ကြည့်။ သတ္တုမောဒကော (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၀) တိ သတ္တုယော ပိဏ္ဍေတွာ ကတော အပက္ကော သတ္တုဂုဠော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၆၀။ ဘဇ္ဇိတသတ္တုယော ပိဏ္ဍေတွာ ကတမောဒကော သတ္တုမောဒကော။ ဝဇိရ၊ ၃၁၇။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၉)။

သတ္တုဝိမဒ္ဒန (နု) [သတ္တု + ဝိမဒ္ဒန] ရန်သူကို - ကြိတ်ချေ - ဖျက်ဆီး - ခြင်း။ ဥဠာရပုညတေဇေန၊ ကတွာ သတ္တုဝိမဒ္ဒနံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁။

သတ္တုဝိသယ (ပု) [သတ္တု + ဝိသယ] ရန်သူ၏ ကျက်စားရာ အရပ်။ ပရိဝိသယေတိ သတ္တုဝိသယေ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄၀၁။

သတ္တုသင်္ချာ (ထီ) [သတ္တု + သင်္ချာ] မုန့်ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်း၊ မုန့်လုံး, မုန့်ဆုပ် ဟူသော ရေတွက်ခြင်း။ နေဝ သတ္တုသင်္ချံ, နဘတ္တသင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၂၅။

သတ္တုသင်္ဂဟ (ပု) [သတ္တု + သင်္ဂဟ] သတ္တုသင်္ချာ - ကြည့်။ တမ္ပိ စုဏ္ဏံ သတ္တု-ဝ *ါ ar0 ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၀။ (-ကင်္ခါ၊ ၂၂၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၂၅)။

သတ္တုသယ် (ပု) [သတ္တု + သယ်] ရန်သူ အပေါင်း။ အာသီဝိသာ ဝါ ရိဝ သတ္တုသယ်ာ (ဇာ၊ ၁။ ၃၉၀) တိ ---- ယထာ အာသီဝိသတော သတ္တုသယ်ာ ဇီဝိတုကာမာ မနုဿာ အာရာ ပဋိက္ကမန္တိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၈၅။ သယမေဝ သော ဇေတောဝ သတ္တုသယ် ဝိဇေယျ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၆၆။

သတ္တုသယ်နိမ္မဒ္ဒန (နု) [သတ္တုသယ် + နိမဒ္ဒန] ရန်သူ အပေါင်းကို-နှိပ်နင်း-ဖျက်ဆီး-ခြင်း။ သတ္တုသယ်နိမ္မဒ္ဒနေန အတ္တနော

ကုလဝံသပ္ပတိဋ္ဌာပနတ္ထံ ----။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၃။

သတ္တုသမ္မာဓ (ပု) [သတ္တု + သမ္မာဓ] ရန်သူ တို့၏-နှိပ်စက်-ညှဉ်းဆဲ-ခြင်း။ မုစ္စတေ သတ္တုသမ္မာဓာ၊ န စ ပဉ္စာနုတပ္ပတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၅၊ ၁၄၄၊ ၁၇၈၊ ၂၁၆။ (-ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၂၊ ၂၅၁၊ ၄၁၆)။

သတ္တုသေနာ (ထီ) [သတ္တု + သေနာ] ရန်သူ့ တပ်မတော်၊ ရန်သူ-စစ်သည်-အပေါင်း-စစ်တပ်။ သတ္တုသေနာယ ပရိဝုတတ္တာ သုဋ္ဌု ဗန္ဓိတ္ဘွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၈၇။

သတ္တုဿဒ (တိ) [သတ္တ + ဥဿဒ] (၁) သတ္တဝါ-လူ-တို့ဖြင့်-များ-ပေါများ-သော၊ များ- ရောပြွမ်း-သော-သတ္တဝါ-လူ- ရှိသော။ (၂) (က) ၇-(ခုနစ်) ပါးသော အရပ်တို့၌-ပြည့်ဖြိုး-ပေါများ-သော အသားရှိသော၊ သူ။ (ခ) ၇-(ခုနစ်)ပါးသော ပြည့်ဖြိုးသည့် အသား ရှိသော၊ ပြည့်ဖြိုးသော ၇-(ခုနစ်) ပါးသော ကိုယ်အင်္ဂါ ရှိသော၊ သူ။ (၃) ၇-(ခုနစ်)ပါးသော (ညှဉ်းဆဲ-နှိပ်စက်-ခြင်းဟူသော) အကြောင်း တို့ဖြင့်အဆင့်ဆင့်-စုပုံ-ပေါင်းစည်း-အပ်သော။ (၁) တေန ခေါ ပန သမယေန ဗြာဟ္မဏော ပေါက္ခရသာတိ ဥက္ကဋ္ဌံ အဇ္ဈာဝသတိ သတ္တုဿဒံ ----ဗြဟ္မဒေယျံ။ ဒီ၊ ၁။ ၈၂။ သတ္တုဿဒန္တိ သတ္တေဟိ ဥဿဒံ ဥဿန္နံ ဗဟုဇနံ အာကိဏ္ဏ-မနုဿံ၊ ပေါသာဝနိယဟတ္ထိအဿမောရ-မိဂါဒိအနေကသတ္တသမာကိဏ္ဏဉ္စာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၈။ ဥဿဒတာ နာမေတ္ထ ဗဟုလတာတိ ဝုတ္တံ။ " ဗဟုဇန "န္တိ။ တံ ပန ဗဟုလတံ ဒဿေတိ "အာကိဏ္ဏမနုဿ"န္တိ-အာဒိနာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၁၂။ (-ဒီ၊ ၁။ ၁၀၄။ ဒီ၊ ၂။ ၂၅၃။ မ၊ ၂။ ၃၇၆။ ပေတ။ ၁၈၂။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၃။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈၉။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈၉)။ (၂) (က) (ခ) အယဉ္စိ ဒေဝကုမာရော သတ္တုဿဒေါ ----။ ဒီ၊ ၂။ ၁၅။ သတ္တုဿဒေါတိ ---- ဣမေသု သတ္တသု ဌာနေသု ပရိပုဏ္ဏော မံသုဿဒေါ အဿာတိ သတ္တုဿဒေါ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉။ ဟတ္ထပိဋ္ဌိအာဒိဝသေန သတ္တသရီရာဝယဝါ ဥဿဒါ ဥပစိတမံသာ ဧတဿာတိ ဝ w [illegible] a'[illegible] ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၉။ ဟတ္ထပိဋ္ဌိ-အာဒိဝသေန သတ္တ ဥဿဒါ ဧတဿာတိ သတ္တုဿဒေါ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၄။(-ဒီ၊ ၃။ ၁၁၈။ မ၊ ၂။ ၃၃၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၀)။(၃) သတ္တုဿဒ (ပေတ။ ၁၂၈) န္တိ ----အထ ဝါ----ဣမေဟိ သတ္တဟိ ပဉ္စဝိဓဗန္ဓနာဒီဟိ ဒါရုဏကာရဏေဟိ ဥဿန္နံ၊ ဥပရူပရိ နိစိတန္တိ အတ္ထော။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၅။

သတ္တုဿဒတာလက္ခဏ (နု) [သတ္တုဿဒတာ + လက္ခဏ] ၇-(ခုနစ်) ပါးသော အရပ်တို့၌- ပြည့်ဖြိုး- ပေါများ- သော အသား ရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာ။ ဣမံ ကမ္မသရီက္ခကံ နာမ သတ္တုဿဒတာ-လက္ခဏဿ ပဏီတလာဘိတာယ ဉာပက-နိမိတ္တဘာဝေါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁၀။

သတ္တုဿဒမဟာပုရိသလက္ခဏ (နု) [သတ္တုဿဒ + မဟာပုရိသလက္ခဏ] ၇-(ခုနစ်) -ပါးသော အရပ်တို့၌-ပြည့်ဖြိုး- ပေါများ-သော အသားရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော ယောက်ျားမြတ်တို့၏ လက္ခဏာ။ တဿာ ဣမိနာ ကာရဏေန ဇာနာတူတိ သတ္တုဿဒ-မဟာပုရိသလက္ခဏံ နိဗ္ဗတ္တတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၉။

သတ္တုဿဒလက္ခဏ (နု) [သတ္တုဿဒ + လက္ခဏ] သတ္တုဿဒတာလက္ခဏ-ကြည့်။

လက္ခဏံ နာမ သတ္တုဿဒလက္ခဏမေဝ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၉။

သတ္တူပကာရ (ပု) [သတ္တ + ဥပကာရ] သတ္တဝါတို့အား ကျေးဇူးပြုခြင်း။ ဧဝမယံ မဟာထေရော----အသာဓာရဏံ သတ္တူပကာရံ ကတွာ အာယုပရိယောသာနေ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၀၅။ (-ဝိဘာဝိနီ။ ၇၂)။

သတ္တူပကာရသမ္ပဒါ (ထီ) [သတ္တူပကာရ + သမ္ပဒါ] သတ္တဝါတို့အား ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရား၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ သတ္တဝါတို့အား ကျေးဇူး ပြုတတ်သော ဂုဏ်။ ယထာဝုတ္တာ ဒုဝိဓာပိ ပရဟိတပဋိပတ္တိ သတ္တူပကာရသမ္ပဒါ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၅။

သတ္တူ (တ္တု) ပလဒ္ဓိ (ထီ) [သတ္တ + ဥပလဒ္ဓိ] သတ္တဝါရှိ၏ဟူသော အယူ၊ သတ္တဝါ-အသက်-လိပ်ပြာ-ဝိညာဏ်ကောင်-ဟူသော အယူ။ ပရမတ္ထေန သတ္တူပလဒ္ဓိ နတ္ထိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၆၀။ ဣမဿ ပန ဘိက္ခုနော ဇာနနံ သတ္တူပလဒ္ဓိံ ပဇဟတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၇။ ဧဝရူပဉ္စ ဇာနနံ သတ္တူပလဒ္ဓိံ န ပဇဟတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၅။ သတ္တူပလဒ္ဓိန္တိ “ သတ္တော အတ္ထိ”တိ ဥပလဒ္ဓိံ သတ္တဂ္ဂါဟံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၃။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅၁။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၉)။

သတ္တူပလဒ္ဓိဝါဒပဒ (န) [သတ္တူပလဒ္ဓိ + ဝါဒ + ပဒ] သတ္တဝါ, သတ္တ, ဇီဝကို ရအပ်၏ ဟု ဖြစ်သော အယူဝါဒကို ပြတတ်သော ပုဒ်။ ဧဝမေဝ “ ကာယ စ ပနိဒံ ဇရာမရဏ ” န္တိ ဣမိနာ သတ္တူပလဒ္ဓိဝါဒပဒေန ဂူထပိဏ္ဍေန ---- ဇာတော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၃၈။ သတ္တူပလဒ္ဓိဝါဒပဒေနာတိ “ သတ္တော ဇီဝေါ ဥပလဗ္ဘတိ ” တိ ဧဝံ ပဝတ္တဒိဋ္ဌိဒီပက-ပဒဝသေန။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၀။

သတ္တေကစ္စသဿတဝါဒ (ပု) [သတ္တေကစ္စသဿတ + ဝါဒ] သတ္တဝါ အချို့ မြဲ၏ဟု-ဖြစ် - ယူ - သော အယူဝါဒ။ ဧတ္ထ စ “ ဣဿရော နိစ္စော၊ အညေ သတ္တာ အနိစ္စာ ” တိ ဧဝံ ပဝတ္တဝါဒါ သတ္တေကစ္စ-သဿတဝါဒါ သေယျထာပိ ဣဿရ-ဝါဒါဒယော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၂။

သတ္တေကစ္စသဿတိက (တိ) [သတ္တ + ဧကစ္စသဿတ + ဝါဒ] သတ္တဝါ အချို့ မြဲ၏ဟူသော အယူရှိသော၊ သူ။ တေ ဒုဝိဓာ ဟောန္တိ သတ္တေကစ္စသဿတိကာ သင်္ခါရေ-ကစ္စသဿတိကာတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၁။ “ဣဿရော နိစ္စော၊ အညေ သတ္တာ အနိစ္စာ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တဝါဒါ သတ္တေကစ္စသဿတိကာ သေယျထာပိ ဣဿရဝါဒါ။ တထာ “ နိစ္စော ဗြဟ္မာ၊ အညေ အနိစ္စာ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တဝါဒါပိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၁၁။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၃)။

သတ္တောဓိ (ပု) [သတ္တ + ဩဓိ] သတ္တဝါတို့၏ အပိုင်းအခြား။ သတ္တောဓိနာ (မူလဋီ၊ ၂။ ၁၈၇)တိ သဗ္ဗေ ကတ္တိယော, သဗ္ဗေ ပုရိသာ, အရိယာ, အနရိယာ ” တိအာဒိဝသပ္ပဝတ္တေန သတ္တောဓိနာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၈၈။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၆)။

သတ္တောဓိကရဏ (န) [သတ္တောဓိ + ကရဏ] သတ္တဝါတို့၏ အပိုင်းအခြားကို ပြုခြင်း။ သဗ္ဗာ ကတ္တိယော----ဝိနိပါတိကာတိ သတ္တောဓိကရဏဝသေန ပဝတ္တာ သတ္တဝိဓာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၄၂။

သတ္တောခိပရိဂ္ဂဟမုခ (န) [သတ္တောခိ + ပရိဂ္ဂဟ + မုခ] သတ္တဝါတို့၏ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် သိမ်းဆည်းခြင်းကို အရင်းခံပြုခြင်း။ ဒိသောခိပရိဂ္ဂဟော သတ္တောခိပရိဂ္ဂဟမုခေနေဝ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၃။

သတ္တောဝါဒ (ပု) [သတ္တ + ဩဝါဒ] ၇-(ခုနစ်) ခုသော အဆုံးအမ ဩဝါဒ၊ အဆုံးအမ ဩဝါဒ ၇-(ခုနစ်) ခု။ ဧဝံ သတ္တ ဒိဝသေ သတ္တောဝါဒေ အတိက္ကန္တော ----ပါသေ ဗန္ဓိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၆။

သတ္တု (န) [သု + ထ။ သဝတိ ဟိံသတိ ဇေတေနာတိ သတ္တုံ။ ကစ္စည်း။ ၆၆၀။ ရူ။ ၆၇၀။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၃၀၁။ သသု (သသ) + ထ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၇၆။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၃၈၅။ သသတိ ဟိံသတီတိ သတ္တုံ၊ သသန္တိ ဟိံသန္တိ တေနာတိ ဝါ သတ္တုံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၈။ ဂဏ္ဌိ-သံ။ သတ္တု-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) လက်နက်။ (၂) (အသက်ကို သေစေနိုင်သော) ဓား၊ သံလျက်၊ လှံမ၊ ခက်ရင်း-စသည့် လက်နက်။ (၃) (က) ဓားလက်နက်။ (ခ) ဓားငယ်။ (ဂ) တစ်ဖက်သွားဓား စသည်။ (၁) လက်နက်။ အထာဝုဓေ္ဓ ပေတတ္တိ၊ သတ္တုံ ပဟရဏံ ဘဝေ။ ဓာန်။ ၃၈၅။ အဒိန္နာဒါနေ ဝေပုလ္လံ ဂတေ သတ္တုံ ဝေပုလ္လမဂမာသိ။ ဒီ၊ ၃။ ၅၇။ တိဏှာနိ သတ္တာနိ ဟတ္ထေသု ပါတုဘဝိဿန္တိ (ဒီ၊ ၃။ ၆၀-၁) တိ တေသံ ကိရ ဟတ္ထေန ဖုဋ္ဌမတ္တံ ယံကိဉ္စိ အန္တမသော တိဏပဏ္ဏံ ဥပါဒါယ အာဝုဓမေဝ ဘဝိဿတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၈။ နာသယ အဂ္ဂိ ဝါ ဝိသံ ဝါ သတ္တုံ ဝါ ကမတိ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၄၉။ အံ၊ ၃။ ၅၄၂။ ပဋိသံ။ ၃၁၄။ (-အဘိ၊ က။ ၁၀၉၊ ၂၀၅)။ (၂) (အသက်ကို သေစေနိုင်သော) ဓား၊ သံလျက်၊ လှံမ၊ ခက်ရင်း-စသည့် လက်နက်။ သတ္ထဟာရကံ ဝါဿ ပရိယေသေယျာတိ အသိံ ဝါ သတ္တိံ ဝါ ဘေဏ္ဍိံ ဝါ လဂုဠံ ဝါ ပါသာဏံ ဝါ သတ္ထံ ဝါ ဝိသံ ဝါ ရဇ္ဇုံ ဝါ။ ဝိ၊ ၁။ ၉၂။ ပါဋိယံ ပန ဇျာနံ အနာဒိယိတွာ ယံ ဇွေ ထာဝရပ္ပယောဂသင်္ဂဟိတံ သတ္တံ၊ တဒေဝ ဒဿေတုံ " အသိံ ဝါ ။ ပ ။ ရဇ္ဇုံ ဝါ " တိ ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သတ္တန္တိ ဝုတ္တာဝသေသံ ယံကိဉ္စိ သမုခံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ လဂုဠပါသာဏဝိသရဇ္ဇူနဉ္စ ဇီဝိတဝိနာသနဘာဝတော သတ္ထသင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၁။ " သတ္ထဟာရကံ ဝါဿ ပရိယေသေယျာ"တိ ဣမိနာ ဝုစ္စမာနဿ အတ္ထဿ ဖျာနာနုရူပတော ပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ အဝုတ္တတ္တာ အာဟ "ဖျာနံ အနာဒိယိတွာ "တိ။ သသတိ ဟိံသတီတိ သတ္ထံ၊ သသန္တိ ဟိံသန္တိ တေနာတိ ဝါ သတ္ထန္တိ လဂုဠပါသာဏာဒီနမ္ပိ သတ္ထသင်္ဂဟိတတ္တာ အာဟ " ယံ ဇွေ ထာဝရပ္ပယောဂသင်္ဂဟိတံ သတ္တံ၊ တဒေဝ ဒဿေတု " န္တိ။ ဝုတ္တာဝသေသန္တိ ဝုတ္တအသိအာဒိဟိ အဝသိဋ္ဌံ။ လဂုဠန္တိ မုဂ္ဂရဿေတံ အဓိဝစနံ။ သတ္ထသင်္ဂဟောတိ မာတိကာယံ " သတ္ထဟာရကန္တိ ဇွေ ဝုတ္တသတ္ထသင်္ဂဟော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၈။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၂၄) (၃) (က) ဓားလက်နက်။ ယောပိ တိဏှေန သတ္ထေန သီသံ ဆိန္ဒတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၅၃။ ယမ္ပိ ဘိက္ခဝေ တထာဂတော ---- သတ္ထာနံ အဝိဟေဌနကဇာတိကော အဟောသိ ပါဏိနာ ဝါ လေဍ္ဍုနာ ဝါ ဒဏ္ဍေန ဝါ သတ္ထေန ဝါ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၃၅။ (-ဝိ၊ ၅။ ၂၄၉။ မ၊ ၂။ ၁၈၆၊ ၃၀၅။ သံ၊ ၁။ ၁၂၂။ သံ၊ ၂။ ၉၂၊ ၁၀၀။ အံ၊ ၃။ ၅၄၂။ အဘိ၊ ဝိ။ ၈၈။ ပဋိသံ။ ၃၁၄။ ဥဒါန။ ၁၆၇။ ထေရ။ ၃၂၄။ ဇာ၊ ၁။ ၃၅၈။ ဇာ၊ ၂။

၁၁၄။ မိလိန္ဒ။ ၁၉၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၈)။ (ခ) မားငယ်။ တဿ မေ သော ဘိသတ္တော သလ္လကတ္တော သတ္တေန ဝဏမုခံ ပရိကန္တိ။ မ၊ ၃။ ၃။ သတ္တေန ဝိကန္တေတိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၁၇။ သတ္တေနာ (မ၊ ၃။ ၁၆၇) တိ ပိပ္ဖလကေန။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃၈။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၆၊ ၃၇၅။ ကင်္ခါ။ ၁၉၈။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၃)။ (ဂ) တစ်ဖက်သွားမား စသည်။ သတ္တံ နာမ ဧကတောဓာရံ ဥဘတောဓာရံ ပဟရဏံ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၆၃။ သတ္တေနာ (မ၊ ၃။ ၃၁၃။ သံ၊ ၂။ ၂၈၆) တိ ဧကတောဓာရာဒိနာ သတ္တေန။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၃၄။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀။ ဧကတောဓာရာဒိနာ သတ္တေန ကရဝါလခဂ္ဂါဒိနာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၂၃။ သတ္တေဟိ(မဟာနိ။ ၁၆၀)တိ ဥဘတောဓာရေဟိ သတ္တေဟိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၃။

သတ္တ[၂] (တိ) [သာသ + တ။ မောဂ်၊ ၅။ ၁၁၇။ သာသတိ အာစိက္ခတိ အတ္တေ ဧတေနာတိ သတ္တံ။ ဗျာကရဏာဒိဂန္ထော။ နီတိ၊ ပဒ။ ၁၈၈။ သဒ္ဒေ စ အတ္တေ စ သာသတိ အာစိက္ခတိ ဧတေနာတိ သတ္တံ။ ကိံ တံ ? ဗျာကရဏံ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၈၇။ ဂန္ထ-သံ။ (နု) သတ္တ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ဆိုဆုံးမ အပ်သော။ (နု) (၂) ကျမ်း၊ ကျမ်းဂန်၊ (ဆုံးမ-ပြောဆို-ကြောင်း ကျမ်းဂန်)။ (၃) ဆုံးမခြင်း။ (၁) သတ္တံ (သီ၊ သျာ၊ က္က) မေ ဇနသန္ဓေနာ (ဇာ၊ ၁။ ၇၃) တိ မယှံ ပိတရာ ဇနသန္ဓေန ဧတံ သတ္တံ ကထိတံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၂။ (နု) (၂) ဗဟူနိ စဿ သတ္တာနိ ဥဂ္ဂဟိတာနိ ဟောန္တိ။ နိယဏ္ဍုတိ နာမနိယဏ္ဍုရုက္ခာဒိနံ ဝေဝစနပ္ပကာသကံ သတ္တံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၉။ (-စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃)။ (၃) သတ္တံ သာသနံ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၀၈။

သတ္တ[၃] (တိ) [သဟ + အတ္တ။ သဟ အတ္တေန ဝတ္တတီတိ သတ္တော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၉၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၇။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၆။ (ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၈၃) သာထ-သံ။ သတ္တ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) (က) ကုန်သည်၊ လည်း-ခြေ-ကုန်သည် အပေါင်း။ (ခ) လှည်း၊ လှည်းတပ်။(၂) အကျိုးရှိသော။ (၁) (က) သတ္တော (ဝိ၊ ၁။ ၅၆) တိ ဇယ်သတ္တသကဋသတ္တာဒီသု ယော ကောစိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၉။ အညတရော သတ္တော ရာဇဂဟာ ပဋိယာလောကံ ဂန္တုကာမော ဟောတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၇၁။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၉၄။) အောက်ပုဒ်လည်းကြည့်။ (ခ) အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ သတ္တေ ဝဿံ ဥပဂန္တုန္တိ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၁၁။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၅၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၉၄-၅)။ (၂) သတ္တက (၂) အနက်ကြည့်။

သတ္တ[၄] (တိ) [သတ္တ[၃] + ဏ။ သော (သတ္တော) ဧတဿ (အဿ) အတ္ထီတိ သတ္တာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၉၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၇။] (၁)လှည်း-ခြေ-ကုန်သည်တို့၏ အကြီးအမှူး။ (၂) လှည်း-ခြေ-ကုန်သည်တို့၏ အကြီးအမှူးနှင့်တူသော မြတ်စွာဘုရား။ (၁) (၂) သတ္တာတိ သတ္တာ ဘဂဝါ သတ္တဝါဟော၊ ယထာ သတ္တဝါဟော သတ္တေ ကန္တာရံ တာရေတိ၊ ----ခေမန္တဘူမိံ သမ္ပာပေတိ၊ ဧဝမေဝံ ဘဂဝါ သတ္တဝါဟော သတ္တေ ကန္တာရံ တာရေတိ ---- နိဗ္ဗာနံ သမ္ပာပေတီတိ ဧဝမ္ပိ ဘဂဝါ သတ္တဝါဟော။ မဟာနိ။ ၃၅၃။ အပိ စ သတ္တာဝိယ သတ္တာ၊ ဘဂဝါ သတ္တဝါဟော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၃။ သဟ အတ္တေန ဝတ္တတီတိ သတ္တော၊ ဘဏ္ဍမူလေန ဝဏိဇ္ဇာယ ဒေသန္တရံ ဂစ္ဆန္တော

ဇနသမူဟော။ ဟိတုပဒေသာဒိဝသေန ပရိပါလေတဗ္ဗော သာသိတဗ္ဗော သော တေသ အတ္တိတိ သတ္တာ သတ္တဝါဟော နိရုတ္တိနယေန။ သော ဝိယ ဘဂဝါတိ အာဟ “ သတ္ထာ ဝိယာတိ သတ္ထာ၊ ဘဂဝါ သတ္တဝါဟော ”တိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၉၂။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၆-၇။ ပါရာ၊ ဂဏ္ဌိသစ်၊ ၂။ ၁၂-၃)။

သတ္တ[5] (တိ) [သံသ + တ။ သံသ ပသံသနေ၊ သံသိယတိ ပသံသိယတိ သော ဇနေဟီတိ သတ္တော၊ ဇဝံ ပသတ္တော။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၅၁၀။ ဂန္ထ-သံ။ သတ္တ-ပြာ။] ချီးမွမ်းအပ်သော။ ဣသိ သတ္တမောတိ စတုသစ္စ-ဝဟောဓဂေတိယာ ဣသယောတိ သဉ္ဇ ဂတာနံ သတံ ပသတ္တာနံ ဣသီနံ အတိသယေန သတ္ထော ပသတ္ထောတိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၆၆။

သတ္တ[6] (တိ) [သသ + တ။ သသ ပါဏနေ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၈၅။ ဂန္ထတ-သံ။] အသက် ရှုအပ်သော။ တံ အဿာသေတွာ ဓာဟာဟိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဝိမာနံ အာရောပေတွာ သယနပိဋ္ဌေ နိပဇ္ဇာပေတွာ သမဿတ္ထကာလေ ဒိဗ္ဗဘောဇနံ ဒတွာ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၇၄။

သတ္တ[7] (န) [သတ္တ[5] + ဏ] လက်နက်နှင့် တူသော (က) ဒုစရိုက် တရား။ (ခ) ပညာ။(က) ပုဗ္ဗေဝ ယညာ တိဏိ သတ္တာနိ ဥဿာပေတိ အကုသလာနိ ဒုက္ခုဒြယာနိ ဒုက္ခဝိပါကာနိ။ အံ၊ ၂။ ၄၂၉။ သတ္တာနီတိ ဝိဟိံသနဋ္ဌေန သတ္တာနိ ဝိယာတိ သတ္တာနိ။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၆၆။ အထ သတ္တာနိ ကုရုတေ။ သတ္တာနီတိ တိဏိ သတ္တာနိ ကာယသတ္တံ ဝစီသတ္တံ မနောသတ္တံ။ မဟာနိ။ ၁၁၇။ သတ္တာနီတိ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနိ။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၂၃၈။ (ခ) ကိလေသဆေဒနဋ္ဌေန ပညာဝ သတ္တံ ပညာသတ္တံ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၉၂။ သတ္တံ ဣသီန (ထေရ။ ၃၅၄) န္တိ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓ-အရိယသာဝကဣသီနံ သတ္တဘူတံ။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၆၇။

သတ္တ[8] (ပု) [သရ + ထ။ သရန္တိ ဝတ္တန္တိ အဝယဝါ ယသ္မိန္တိ သတ္ထော။ ထော၊ ရဿ တော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၆၃၁။] (က) သတ္တဝါတို့၏ အပေါင်း။ (ခ) မြို့သူ, မြို့သား-လူ-တို့၏ အပေါင်း။ (က) သံယော သတ္ထော တု ဇန္တုနံ။ ဓာန်။ ၆၃၁။ (ခ) သတ္ထသမာပေယာဂေ (မ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၂) တိ သတ္ထသ နာဂရိယာ သမာဂမေ၊ သတ္တေ တံ နဂရံ ဥပဂတေတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၀။

သတ္တက (တိ) [သတ္တ + က။ ဂန္ထတ-သံ။] (၁) လေသင်ခုန်း-သန်လျက်-ဓား-ကဲ့သို့ ဖြတ်တတ်သော (လေ)။ (၂) အကျိုးရှိသော။ (န) (၃) သန်လျက်-ဓား-ငယ်။ (၄) သန်လျက်၊ ဓား။ (ပု) (၅) လှည်း-ခြေ-ကုန်သည်။ (၁) လေသင်ခုန်း-သန်းလျက်-ဓား-ကဲ့သို့ဖြတ် တတ်သော (လေ)။ သတ္တကာ ဝါ မေ ဝါတာ ကုပ္ပေယျုံ။ အံ၊ ၃။ ၁၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၈။ သတ္ထကာ (အံ၊ ၂။ ၈၉) တိ သတ္ထံ ဝိယ သန္ဓိဗန္ဓနစ္ဆေဒကဝါတာ။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၆။ (-၂၅၂)။ (၂) အကျိုးရှိသော။ ယေ ဟိ ကေစီတိ ဣဒံ စေတိယစာရိကာယ သတ္ထက-ဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇၃။ (၃) သန်လျက်-ဓား-ငယ်။ ယမှိ သတ္ထကေန ဥစ္ဆုအာဒီသု ဖာလိတေသု မလံ ပညာယတိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၁၃။ ကေသာရော ပန သတ္ထကံ ဂဟေတွာ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၃။ သုဝဏ္ဏသတ္ထ-ကေနာတိ သုဝဏ္ဏမယေန သတ္ထကေန။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၆။ (၄) သန်လျက်၊ ဓား။

" ဂန္ထ ရေ "တိ မုဂ္ဂရေန ဝါ သတ္တကေန ဝါ ပဟရိတွာ ယာတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၇။ (-ဝိမာန၊ ဋ္ဌ၊ ၁၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၀၃)။ (၅) လှည်း-ခြေ-ကုန်သည်။ မဟာဝတ္တနိ အဋ္ဌဝိဒ္ဓါရံ ပတ္တာ သတ္တကေ သန္ဓိပါတာပေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၆။

သတ္တကကောသက (ပု) [သတ္တက + ကောသက] ဓားငယ်အိမ်။ ဝီဏာ ဒေါဏိကစ္ဆ ဘေရိပေါက္ခရစ္ဆ ဒန္တကဋ္ဌဘာဇနံ ကရိသာမ, စမ္မံ သတ္တကကောသကံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၁-၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၁။

သတ္တကိစ္ဆိန္န (တိ) [သတ္တက + ဆိန္န] ဓားငယ်ဖြင့် ဖြတ်အပ်သော။ သတ္တကစ္ဆိန္န-အဋ္ဌဖဿဝဏ္ဏာဘိန္နံ ပဋ္ဋစီဝရံ ဓာရေန္တောတိ အတ္ထော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၆၆။

သတ္တကစ္ဆေဒန (န) [သတ္တက + ဆေဒန] ဓားငယ်ဖြင့် - ဖြတ် - လှီး - ခြင်း။ တတ္ထ သတ္တကစ္ဆေဒနေန အဋ္ဌဘေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၄။

သတ္တကတ္ထ (ပု) [သတ္တက + အတ္ထ] ဓားငယ် ပြုလုပ်ခြင်း အကျိုး။ ကုတရာနိပိ ဝိယောဇေတွာ ကိစ္စံ သတ္တကတ္ထာယ ဂဟေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၁။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၀)။

သတ္တကဒဏ္ဍ (ပု) [သတ္တက + ဒဏ္ဍ] ဓားငယ်ရိုး။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ ဥစ္စာဝစေ သတ္တကဒဏ္ဍေ ဓာရေန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၅၂။

သတ္တကနိယံသန (န) [သတ္တက + နိယံသန] ဓားငယ်ကို သွေးခြင်း။ သေသာ သတ္တကနိယံသနာဒိအတ္ထာယ ဂဏှိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၉။

သတ္တကနိသာနပရိဘောဂ (ပု) [သတ္တက + နိသာန + ပရိဘောဂ] ဓားသွေး ကျောက် အသုံးအဆောင်။ ယထာ မဟာရာဇ ---- သတ္တကနိသာနပရိဘောဂေန ပရိဘုဉ္ဇိတုံ။ မိလိန္ဒ။ ၂၇၃-၄။

သတ္တကနိသာနပါသာဏသဒိသ (တိ) [သတ္တကနိသာန + ပါသာဏ + သဒိသ] ဓားသွေးကျောက်နှင့် တူသော။ သတ္တက-နိသာနပါသာဏသဒိသံ တဝ သီသန္တိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၆။

သတ္တကဘာဝဒဿန (န) [သတ္တက + ဘာဝ + ဒဿန] အကျိုးရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ သတ္တက (၂) အနက်ကြည့်။

သတ္တကဘာဝပရိဂ္ဂဏှကဉာဏ (န) [သတ္တက + ဘာဝ + ပရိဂ္ဂဏှက + ဉာဏ] အကျိုးရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိမ်းဆည်း တတ်သော ဉာဏ်။ သတိပဓာနံ ဝါ အဘိက္ကန္တာဒိသု သတ္တကဘာဝပရိဂ္ဂဏှကဉာဏံ သတိသမ္ပဇညံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၃၁။

သတ္တကမ္မ (န) [သတ္တ + ကမ္မ] (က) ဓားငယ်ဖြင့်-လှီး- ဖောက်-ဖြတ်-ခြင်း-အမှု-ကိစ္စ။ (ခ) ဓားငယ်ဖြင့်-ထိုးဖောက်-ခွဲစိတ်-ခြင်း အတတ်။ (က) အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ သတ္တကမ္မန္တိ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၉၈။ အဏ္ဍဝုဋ္ဌိရောဂေပိ သတ္တကမ္မံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၇၅။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၉။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၇-၈)။ (ခ) ဥပ္ပလပတ္တေ သတ္တကမ္မံ သိက္ခန္တေသု ဧကော ---- ဒွိဓာ ဝါ ဆိန္ဒတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၃။

သတ္တကဝါတ (ပု) [သတ္တက + ဝါတ] (အရိုး အဆက် အဖွဲ့တို့ကို) ကတ်ကျေး-ဓား

ငယ်-ဖြင့် ဖြတ်ကုန်သကဲ့သို့ ဖြစ်သော လေ၊ လေသင်မုန်း။ သတ္ထကဝါတာ(အဘိ၊ ဝိ။ ၈၆)တိ သန္ဓိဗန္ဓနာနိ ကတ္တရိယာ ဆိန္ဒန္တာ ဝိယ ပဝတ္တဝါတာ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၆၇။ (-မ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၂။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၀)။ သတ္ထကာ ဝါ မေ ဝါတာ ကုပ္ပေယျုံ။ အံ၊ ၂။ ၂၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၈။ သတ္ထကေန ဝိယ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ ကန္တနကာရကာ ကာယေ သန္ဓိဗန္ဓနစ္ဆေဒ-ကဝါတာ သတ္ထကဝါတာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၉။ သတ္ထကေန ဝိယ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ ကန္တနကာ မရဏကာလေ သန္ဓိဗန္ဓနစ္ဆေဒကဝါတာ သတ္ထကဝါတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၂။

သတ္ထကဝေဌနက (တိ) [သတ္ထက + ဝေဌနက] ဓားငယ်ကို ရစ်ပတ်-ကြောင်း-ရာ-ဖြစ်သော၊ (အဝတ်စ-ပုဆိုးကြမ်း)။ ---- သတ္ထကဝေဌနကံ ပိလောတိကခဏ္ဍံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၄။ ၄၉။

သတ္ထကဟတ္ထ (တိ) [သတ္ထက + ဟတ္ထ] ဓားငယ် လက်၌ရှိသော၊ လက်၌ ဓားငယ် ရှိသော၊ ဓားငယ် ကိုင်ဆောင်ထားသော၊ သူ။ သတ္ထဝါတိ သတ္ထကဟတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၀၀။

သတ္ထကောသကသိပါဋိ (ထီ) [သတ္ထ + ကောသက + သိပါဋိ] ဓားငယ် သွတ်စရာ အိမ်ငယ်၊ (ဗယားငယ်)၊ အဝတ်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော ဓားအိမ်။ သတ္ထကောသကသိပါဋိယာ ပန သရိတသိပါဋိကာယ အနုလောမာတိ ကုရုန္ဒိယံ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၄။ ၄၉။

သတ္ထဂတ (တိ) [သတ္ထ + ဂတ] လှည်းဖြင့် သွားသော။ သတ္ထဂတော စေ၊ သတ္ထေ ဝုတ္တနယေန။ ဝဇိရ။ ၄၅၈။

သတ္ထဂမနီယ (တိ) [သတ္ထ + ဂမု + အနီယ] အပေါင်းကုန်သည်နှင့် (အတူတကွ) သွားအပ်သော။ သတ္ထဂမနီယော (ဝိ၊ ၂။ ၈၈) တိ သတ္ထေန သဒ္ဓိံ ဂန္တဗ္ဗော။ ကင်္ခါ။ ၂၁၃။

သတ္ထဂ္ဂဟဏ (န) [သတ္ထ + ဂဟဏ] လက်နက် - ဓားလက်နက် - ကို ကိုင်ခြင်း။ ဒဏ္ဍဂ္ဂဟဏေန သတ္ထဂ္ဂဟဏေန သဒ္ဓိံ အဟောသိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၃၁။

သတ္ထယာတာရဟ (တိ) [သတ္ထ + ယာတ + အရဟ] ဓားဖြင့် သတ်ထိုက်သော။ န ဟိ တာဒိသာ မဟာနုဘာဝါ ယက္ခာ သတ္ထ-ယာတာရဟာ ဟောန္တိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၃၈။

သတ္ထစ္ဆေဒ (ပု) [သတ္ထ + ဆေဒ] ဓားငယ်ဖြင့် ပိုင်းဖြတ်ခြင်း။ သတ္ထစ္ဆေဒေါ (အပ၊ ၁။ ၁၂၈) တိ သတ္ထေန ဂဏ္ဍဖာလနံ ကုဌာရာယ သတ္ထေန ဆေဒေါ။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၃၈။

သတ္ထဒဏ္ဍ (ပု) [သတ္ထ + ဒဏ္ဍ] လက်နက်ဒဏ်၊ (ကြိမ်ဒဏ် ပေးခြင်းစသော ၃၂ - ပါးသော ကံကြမ္မာကို ပြုခြင်း)။ အဒဏ္ဍေနာတိ ဓနဒဏ္ဍေနပိ ဆေဇ္ဇဘေဇ္ဇ-နုသာသနေန သတ္ထဒဏ္ဍေနာပိ ဝိနာယေဝ။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၇၆။ (-ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၄၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈၅)။

သတ္ထဒါန (န) [သတ္ထ + ဒါန] လက်နက်အလှူ၊ လက်နက်ကို ပေးလှူခြင်း။ သတ္ထဒါနံ၊ ဝိသဒါနံ သင်္ခလိကဒါနံ။ မိလိန္ဒ။ ၂၇၀။ (-ပေဋကော။ ၃၂၆)။

သတ္ထဓမ္မ (ပု) [သတ္ထ + ဓမ္မ] လှည်းကုန်သည် မှူးကြီး၏ ကျင့်ဝတ်တရား၊ (အမိန့် အာဏာ) လှည်းကုန်သည်မှူးကြီး စေခိုင်းအပ်သော - ကျင့်ဝတ်တရား၊ အမိန့်

အာဏာ။ သတ္တဝါဟော ကိရ မဟာကန္တာရ-ပဋိပန္နော ---- အယံ သတ္တစမ္မော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၂။ သတ္တစမ္မန္တိ သတ္တိကေသု သတ္တဝါဟေန ပဏောတဗ္ဗံ အာဏာစမ္မံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၅။

သတ္တစာရာ (ထီ) [သတ္တ + စာရာ] ခုနစ်ဌာန-ဖြင့်ခြင်းစာ။ သတ္တစာရာယံ မစ္စုဗိန္ဒု ဝိယ အပ္ပသာဒါ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၇။

သတ္တစာရာဂတမစ္စုဗိန္ဒု (ပု) [သတ္တစာရာ + ဂတ + မစ္စုဗိန္ဒု] ခုနစ်သွား၌ ကျရောက်သော ပျားရည် - စက် - ပေါက်။ အပ္ပသာဒါတိ သတ္တစာရာဂတမစ္စုဗိန္ဒု ဝိယ ပရိတ္တသာဒါ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၁။

သတ္တစာရာလဂ္ဂမစ္စုဗိန္ဒု (ပု) [သတ္တစာရာ + လဂ္ဂ + မစ္စုဗိန္ဒု] ခုနစ်သွား၌ ကပ်ငြိသော ပျားရည် - စက် - ပေါက်။ ---- ကာမာနဥ္စ သတ္တစာရာလဂ္ဂမစ္စုဗိန္ဒု ဝိယ စ အဝလိယှ-မာနာ ပရိတ္တသာဒါ----။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၆။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၉။

သတ္တနိပ္ပတ္တိ (ထီ) [သတ္တ + နိပ္ပတ္တိ] ခုနစ်-လက်နက်-ဖြင့် ပြီးခြင်း။ သဗ္ဗပရိယန္တာ သတ္တနိပ္ပတ္တိ ဟောတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၂။

သတ္တန္တရကပ္ပ (ပု) [သတ္တန္တရ + ကပ္ပ] သတ္တန္တရကပ်။ (လက်နက်ဖြင့် သံဝဋ္ဋကပ် သို့ မရောက်မီ - အကြား - ကြားကာလ - ၌ သတ္တလောက၏ - သေကျေ -ပျက်စီး-ခြင်း)။ သတ္တန္တရကပ္ပေါ (ဒီ၊ ၃။ ၆၀) တိ သတ္တေန အန္တရကပ္ပေါ။ သံဝဋ္ဋကပ္ပံ အပ္ပတွာ အန္တရာဝ လောကဝိနာသော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၈။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၄)။

သတ္တန္တရကပ္ပါဝသာန (န) [သတ္တန္တရကပ္ပ + အဝသာန] သတ္တန္တရကပ်၏ အဆုံး။ သတ္တန္တရကပ္ပါဝသာနေ ---- မနုဿေဟိ သယမေဝ သမာဒိန္နတ္တာ မနုဝမ္မောတိ ဝုစ္စတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၈)။

သတ္တပဒ (န) [သတ္တ + ပဒ။ သတ္တပဟာရနှင့် စပ်ကြည့်။] ဓားငယ်ရာ။ (ဂဏ္ဍ)။ ဆေကော ပန သမေန ပယောဂေန တတ္ထ သတ္တပဒံ ဒဿေတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၀။

သတ္တပရိစိတ (န) [သတ္တ + ပရိစိတ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၃၅-၌ ပရိဇိတ-ဟုရှိ၏။ အဘိဘဝနတ္ထ ဖြစ်၍ ပရိဇိတ-သင့်။] ဓားငယ်ဖြင့် ကပ္ပိခြင်း၊ ဓားငယ်ဖြင့် အပ်အောင် ပြုခြင်း။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စဟိ သမဏကပ္ပေဟိ ----အဂ္ဂိပရိစိတံ သတ္တပရိစိတံ။ ဝိ၊၄။၂၄၄-၅။

သတ္တပရိဇိတ (န) [သတ္တ + ပရိဇိတ] သတ္တပရိစိတ-ကြည့်။ ပဉ္စဟိ သမဏကပ္ပေဟိ ဖလံ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ အဂ္ဂိပရိဇိတံ သတ္တပရိဇိတံ နခပရိဇိတံ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၃၅။

သတ္တပရိဟာရ (ပု) [သတ္တ + ပရိဟာရ] လှည်း-ခြေ-ကုန်သည်၏ စောင့်ရှောက်ခြင်း။ သတ္တပရိဟာရောဝ လဗ္ဘတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၅။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၃။

သတ္တပ (ပ္ပ) ဟာရ (ပု) [သတ္တ + ပဟာရ] ဓား-ဓားငယ်-ဖြင့်-ဖောက်-ခွဲ-ခြင်း။ သမေန ပယောဂေန တတ္ထ သတ္တပဟာရံ ဒဿေတွာ ----။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၃။

သတ္တပါဏီ (တိ) [သတ္တ + ပါဏီ] ဓားလက်၌ ရှိသော၊ ဓား ကိုင်ထားသော သူ။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ သတ္တပါဏိဿ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၃၆။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၈)။

သတ္တပါဏိသင်္ချာ (ထီ) [သတ္တပါဏိ + သင်္ချာ] မားလက်၌ ရှိသောသူ၏ အရေ အတွက်၊ (မားလက်၌ ရှိသောသူ ဟူ၍ ရေတွက်ခြင်း)။ အသိ သန္နဟိတွာ ဟိ သတ္တပါဏိသင်္ချံ န ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ၌၊ ၃။ ၁၆၈။ ကခ်ီ။ ၂၈၅။

သတ္တပါတန (န) [သတ္တ + ပါတန] မားဖြင့် (မျက်စိတို့၌) ချ-ထုတ်နှုတ်-ဖောက်-ခြင်း။ အယုတ္တံ မာဒိသဿ သုသိက္ခိတဝေဇ္ဇဿ ရညော အက္ခိသု သတ္တပါတနံ။ စရိယာ၊ ၌၊ ၄။ ၄၀၇။ ဇာ၊ ၌၊ ၄။ ၄၀၇။

သတ္တပ္ပဟာရ (ပု) [သတ္တ + ပဟာရ] သတ္တပဟာရ-ကြည့်။ မနုဿအရဟန္တဿ စ ပုထုဇ္ဇနကာလေ ယေဝ သတ္တပ္ပဟာရေ ဝါ ဝိသေ ဝါ ဒိန္နေပိ----မရတိ။ မ၊ ၌၊ ၄။ ၇၆။ အဘိ၊ ၌၊ ၂။ ၄၀၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၆၀။

သတ္တဘယ (န) [သတ္တ + ဘယ] လက်နက်ဘေး၊ မားလက်နက်ဘေး။ ဆာတဘယံ ရောဂဘယံ သတ္တဘယံ။ ဇာ၊ ၌၊ ၂။ ၁၁၃။

သတ္တမလ (န) [သတ္တ + မလ] (ပညာ) လက်နက်-မား-၏ အညစ် အကြေး၊ အညစ် အကြေး စွဲကပ်သော-လက်နက်-မား။ သတ္တမလ (သံ၊ ၁။ ၄၀) န္တိ မလဂ္ဂဟိတသတ္တံ။ သံ၊ ၌၊ ၁။ ၉၄။ သတ္တဿ မလန္တိ သတ္တမလံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၉။

သတ္တမုခ¹ (ပု၊ န) [သတ္တ + မုခ] (ပု) (၁) သတ္တမုခ အမည်ရှိသော မြွေ။ (န) (၂) မား၏ အဖျား၊ မားဖျား၊ မားဦး။ (၁) သဋ္ဌိန္နော ဘဝတိ ကာယော၊ ဒဋ္ဌော သတ္တမုခေန ဝါ။ သံ၊ ၌၊ ၃။ ၅၈။ အဘိ၊ ၌၊ ၁။ ၃၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆၄၊ သုတ္တနိ၊ ၌၊ ၂။ ၁၇၉။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၄၇)။ (၂)---- တိကျောန ဝါ ကဏ္ဍကေန ဝါ သတ္တမုခေန ဝါ သမန္တတော ဆိန္ဒိတွာ ----။ မိလိန္ဒ။ ၁၁၇။

သတ္တမုခ² (တိ) [သတ္တမုခ + မုခ + ဂတ။ နောက်ပုဒ်ကျေ။] သတ္တမုခမြွေ၏ ခံတွင်းသို့ ကျရောက်သော၊ သတ္တမုခမြွေ အကိုက်ခံရသော။ ဝါယောဓာတုပကောပေန၊ ဟောတိ သတ္တမုခေဝ သော။ သံ၊ ၌။ ၃။ ၅၈။ အဘိ၊ ၌၊ ၁။ ၃၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆၄။ သုတ္တနိ၊ ၌၊ ၂။ ၁၇၉။ ကဋ္ဌမုခ, အဂ္ဂိမုခ-တို့လည်းကြည့်။

သတ္တလက္ခဏ (န) [သတ္တ + လက္ခဏ] (၁) မား - လက်နက်-၏ - အမှတ်အသား-လက္ခဏာ။ (၂) မား-လက်နက်-၏-အမှတ်အသား - လက္ခဏာ - ကို ပြတတ်သော ကျမ်းဂန်။ (၁) (၂) ဝတ္ထလက္ခဏံ ဒဏ္ဍလက္ခဏံ သတ္တလက္ခဏံ။ ဒီ၊ ၁။ ၉၊ ၆၄။ သတ္တလက္ခဏ (ဒီ၊ ၌။ ၁။ ၈၉) န္တိ တေသံ လက္ခဏပကာ-သကသတ္တံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၇၂။

သတ္တလူခ (တိ) [သတ္တ + လူခ] မားဖြင့် (အပိုင်း အပိုင်း) ဖြတ်အပ်သည် ဖြစ်၍ ကြမ်းတမ်းသော။ ဆိန္နကံ ဘဝိဿတိ သတ္တလူခံ သမဏသာရုပ္ပံ ပစ္စတ္ထိကာနံ အနဘိစ္ဆိတံ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၀၁။ လူခစီဝရဓာရောတိ ဧတ္ထ ပန လူခန္တိ သတ္တလူခံ သုတ္တလူခံ ရဇနလူခန္တိ တီဟိ ကာရဏေဟိ လူခံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ သတ္တေန ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ဆိန္နံ သတ္တလူခံ နာမ။ မ၊ ၌၊ ၁။ ၁၅၄။ တတ္ထ တတ္ထ သတ္တေန ဆိန္ဒိတတ္တာ သတ္တလူခါနိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁၄။

သတ္တဝဏ္ဏိဇ္ဇာ (ထီ) [သတ္တ + ဝဏိဇ္ဇာ] လက်နက် - ကုန်သွယ် - ရောင်းဝယ် - ခြင်း၊ လက်နက် - ကုန်သွယ် - ရောင်းဝယ်မှု။

သတ္တဝဏ္ဏိတ္ထာ(အံ၊ ၂။ ၁၈၃။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁)တိ အာယုမာဘဏ္ဍံ (အာဝုမာဘဏ္ဍံ) ကတွာ ဝါ ကာရေတွာ ဝါ ယထာကတံ ဝါ ပဋိလဘိတွာ တဿ ဝိက္ကယော။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄-၅။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၈၉-၉၀)။

သတ္တဝတ္တိကမ္မ (န) [သတ္တ + ဝတ္တိ + ကမ္မ။ ဝဋ္ဋိကမန်-သံ။ ဝတ္တိကမ္မ-ပြာ။ ဝတ္တိကမ္မ-ရှိသင့်၏။] မီးဖြင့်-ဆီးစ-ဆီးဖုံး-၌ပြုအပ်သော အမှု၊ မီးဖြင့်-ဖြတ်-ခွဲ-သော-အမှု (ခွဲစိတ် ကုသခြင်း)။ ဝတ္တိကမ္မ-လည်းကြည့်။ သတ္တဝတ္တိကမ္မတော ဥဒ္ဓံ နတ္ထီတိ ဒီပေတိ။ ဝဇိရ။ ၄၈၂။

သတ္တဝတ္တိကမ္မာနုလောမ (တိ) [သတ္တဝတ္တိကမ္မ + အနုလောမ] မီးဖြင့်-ဆီးစ-ဆီးဖုံး-၌ပြုအပ်သော အမှုအားလျော်သော၊ မီးဖြင့်-ဖြတ်-ခွဲ-သော-အမှု (ခွဲစိတ် ကုသခြင်း)-အား လျော်သော။ သတ္တဝတ္တိ-ကမ္မာနုလောမတော န ဝဋ္ဋတိ။ ဝဇိရ။ ၄၈၂။

သတ္တဝန္တု (တိ) [သတ္တ + ဝန္တု။ ထီ-၌ သတ္တဝတီ, သတ္တဝန္တီ။] သန်လျက်-ဓား-လက်၌ ရှိသော၊ သန်လျက်-ဓား-စွဲကိုင်ထားသော၊ သူ။ သတ္တဝါ (ဇာ၊ ၁။ ၁၅၅) တိ သတ္တကဟတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၀။

သတ္တဝါသ (ပု) [သတ္တ + အာဝါသ] လှည်းကုန်သည်တို့၏-စခမ်းချ-နေထိုင်-ရာ အရပ်။ ယန္တူနာဟံ ယေန သော သတ္တဝါသော တေနုပသင်္ကမေယျံ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၇၀။ (-၂၇၃-၄)

သတ္တဝါဟ[1] (ပု) [သတ္တ + ဝါဟ။ သတ္တံ ဝါဏိဇ္ဇောပဇီဝိနံ သဃာတံ ဝဟတိ ဒေသန္တရံ ပါပယတီတိ၊ ကမ္မာဒိမှိ ဏော။ သတ္တဝါဟော ဝဏိဇနာယကော၊ တံယောဂါ သတ္တဝါဟော၊ ဏော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၄၆၉။ သာထဝါဟ-သံ။ သတ္တဝါဟ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ယာဉ်-လှည်းကုန်သည်-မှူး၊ လှည်းကုန်သည် တို့၏ အကြီးအမှူး။ အထ ခေါ သော သတ္တဝါဟော သတ္တိကေ အာမန္တေသိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၇၃-၄။ ယထာ သတ္တဝါဟော သတ္တေ ကန္တာရံ တာရေတိ။ မဟာနိ။ ၃၅၃။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၃။ ဝါဏိဇေ ကန္တာရာ ဝဟတိ တာရေတီတိ သတ္တဝါဟော။ ဝါဠကန္တာရာ ။ ပ ။ အပ္ပဘက္ခကန္တာရာ စ တာရေတိ ဥတ္တာရေတိ ပတာရေတိ နိတ္တာရေတိ ခေမန္တဘူမိံ ပါပေတီတိ အတ္ထော။ ကော သော? ဝါဏိဇ-ဇေဋ္ဌကော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅-၆။ သတ္တဝါဟော ပန အဟမေဝ အဟောသိံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၉။

သတ္တဝါဟ[2] (တိ) [သတ္တဝါဟ + ဏ။ သတ္တဝါဟော ဝိယာတိ သတ္တဝါဟော။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၀၀။] ယာဉ်မှူး-လှည်းကုန်သည်မှူး-နှင့်တူ-သဖွယ်ဖြစ်-သော၊ (မြတ်စွာဘုရား)။ သတ္တဝါဟ အဏဏ ဝိစရ လောကေ။ ဝိ၊ ၃။ ၇။ ဒီ၊ ၂။ ၃၃။ မ၊ ၁။ ၂၂၅။ ဧဝမေဝံ ဘဂဝါ သတ္တဝါဟော သတ္တေ ကန္တာရံ တာရေတိ။ မဟာနိ။ ၃၅၃။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၃။ သတ္တဝါဟ-သဒိသတ္တာ အယမ္ပိ ဘဂဝါ သတ္တဝါဟော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၆။

သတ္တဝါဟကုလ (န) [သတ္တဝါဟ + ကုသလ] ယာဉ်မှူး-လှည်းကုန်သည်မှူး-၏-အမျိုး-အနွယ်။ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေ သာဝတ္ထိယံ သတ္တဝါဟကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅။ ဗောဓိသတ္တော သတ္တဝါဟကုလေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၆။

သတ္တဝါဟဂ္ဂ (တိ) [သတ္တဝါဟ + အဂ္ဂ] မြတ်သော-ယာဉ်မှူး -လှည်းကုန်သည်မှူး-

နှင့်တူ-သဖွယ်ဖြစ်-သော၊ ယာဉ်မှူး-လှည်းကုန်သည်မှူး-သဖွယ်ဖြစ်၍-မြတ်-ပြခမ်း-ပခာနကျ-သော၊ (မြတ်စွာဘုရား)။ ဝိပဿီ သတ္တဝါဟဂ္ဂ (အပ၊ ၁။ ၈၉) န္တိ ဝါဏိဇေ ကန္တာရာ ဝဟတိ တာရေတီတိ သတ္တဝါဟော ---- သတ္တဝါဟော စ သော အဂ္ဂေါ သေဋ္ဌော ပခာနော စာတိ သတ္တဝါဟဂ္ဂေါ။ တံ သတ္တဝါဟဂ္ဂံ ဝိပဿိံ သမ္ဗုဒ္ဓန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၅-၆။

သတ္တဝါဟပုတ္တ (ပု) [သတ္တဝါဟ + ပုတ္တ] ယာဉ်မှူး-လှည်းကုန်သည်မှူး-၏ သား။ သေ့ဓ္ဓမံ နဂရံ ဧကော သတ္တဝါဟပုတ္တော ပဝိသိဿတိ။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၂၅။ တရာဏသိ-ယံယေဝ အညောပိ သတ္တဝါဟပုတ္တော အတ္ထိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၁၄။

သတ္တဝါဟဗြာဟ္မဏ (ပု) [သတ္တဝါဟ + ဗြာဟ္မဏ] ယာဉ်မှူး-လှည်းကုန်သည်မှူး-ဖြစ်သော ပုဏ္ဏား။ အထေကော သတ္တဝါဟ-ဗြာဟ္မဏော အဍ္ဎပဉ္စမတ္တာနိ သကဋသတာနိ ဖတ္တော။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၂၃။

သတ္တဝါဟသဒိသ (တိ) [သတ္တဝါဟ + သဒိသ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သတ္တဝါဟ-သဒိသတ္တာ အယမ္ပိ ဘဂဝါ သတ္တဝါဟော။ အပ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၆။

သတ္တဝါဟသမ (တိ) [သတ္တဝါဟ + သမ] ယာဉ်မှူး- လှည်းကုန်သည်မှူး - နှင့်တူသော၊ (မြတ်စွာဘုရား)။ သတ္တဝါဟသမော သတ္ထာနံ ဇာတိကန္တာရတာရကော။ မိလိန္ဒ။ ၁၉၃။

သတ္တဝါဟာဘိမုခ (တိ) [သတ္တဝါဟ + အဘိမုခ] ယာဉ်မှူး-လှည်းကုန်သည်မှူး-သို့-ရှေးရှု-မျက်နှာမူ-သော၊ သူ။ အတ္တနော ကုဒ္ဒါနုဘာဝေန ဂင်္ဂါသောတံ ဥဗ္ဗတ္တေတွာ သတ္တဝါဟာဘိမုခံ အကာသိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၄၁။

သတ္တဝိဘင် (ပု၊ န) [သတ္တ + ဝိဘင်] သတ္တဝိဘင်း၊ လှည်းကုန်သည်နှင့်ပတ်သက်၍-သတ္တဟူသော ပါဠိကို-အကျယ် ဝေဘန်-ရာ-ကြောင်း- ဖြစ်သော- ဒေသနာ - စကားရပ်။ သတ္တဝိဘင်္ဂေန အဓိကာရဿ ပန္တိနုတ္တာ။ ဝဇိရ။ ၂၃၁။

သတ္တသင်္ဂဟ (ပု) [သတ္တ + သင်္ဂဟ] လက်နက်ဟူ၍ ရေတွက်ခြင်း၊ လက်နက်၌ သွင်းယူခြင်း။ လဂုဠပါသာဏဝိသရဋ္ဌနဋ္ဌ ဗိဝိတဝိနာသနဘာဝတော သတ္တသင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၁။ သတ္တသင်္ဂဟောတိ မာတိကာယံ " သတ္တဟာရက " န္တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တသတ္တသင်္ဂဟော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၈။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၂၄။

သတ္တသင်္ဂဟိတ (တိ) [သတ္တ + သင်္ဂဟိတ] လက်နက် - ဟူ၍ - ၌-သိမ်းယူ - သွင်းယူ-ရေတွက် အပ်သော။ လဂုဠပါသာဏာဒီနမ္ပိ သတ္တသင်္ဂဟိတတ္တာ အာဟ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၈။

သတ္တသညိတ (တိ) [သတ္တ + သညိတ] ဝေဒကျမ်းဂန် ဟူ၍-မှတ်သိ-မှတ်သား-အပ် သော။ ယော စ သဗ္ဗသမဏဗြာဟ္မဏာနံ သတ္တသညိတာနိ ဝေဒါနိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၅၄။ (-မဟာနိ၊ ဋ။ ၁၉၁)။

သတ္တသဒ္ဒ (ပု) [သတ္တ + သဒ္ဒ] လက်နက်၏ အသံ၊ လက်နက် ကျသံ။ စောရာ သတ္တသဒ္ဒံ သုတွာ ---- အဇ ဓာရေတွာ မံသံ ခါဒိံသု။ ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၂၅၁။

သတ္တသမာယောဂ (ပု) [သတ္တ + သမာယောဂ] လှည်းကုန်သည် အပေါင်း၏ မြို့သူ, မြို့သားတို့နှင့်-ပေါင်းဆုံ-စည်းဝေး-တွေ့ဆုံ - ခြင်း - ရာ။ သတ္တသမာယောဂေ (မ၊ ဋ၊ ၁။ ၆၂) တိ သတ္တသ နဂရိယာ သမာဂမေ၊ သတ္တေ တံ နဂရံ ဥပဂတေတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၀။

သတ္တသမီပ (န) [သတ္တ + သမီပ] ခြေကုန်သည်, လှည်းကုန်သည်တို့၏ အနီး အရပ်။ သတ္တသမီပေယေဝ ဝသိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၃၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၄။ သတ္တောတိ ဇယ်သတ္တော သကဋသတ္တော ဝါ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၉၄။

သတ္တသမ္ဘဿပစ္စယ (ပု) [သတ္တ + သမ္ဘဿ + ပစ္စယ] လက်နက်၏-အတွေ့-အထိ-တူသော အကြောင်း။ သတ္တသမ္ဘဿပစ္စယာ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိယာ ထုလ္လစ္စယံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၆။

သတ္တသာမိက (ပု) [သတ္တ + သာမိက] လှည်းကုန်သည် အပေါင်း၏ အရှင်သခင် ဖြစ် သော။ မဂဓရဋ္ဌေ စ အင်္ဂရဋ္ဌေ စ ဇာတာ သံဝဍ္ဎာ တံ နိဝါသိနော သတ္တေ သတ္တသ စ ဝါဟနကာ သတ္တကာ စေဝ သတ္တသာမိကာ စ။ ဝိမာန၊ ဋ၊ ၃၁၆။

သတ္တသုတ္တလူခ (တိ) [သတ္တ + သုတ္တ + လူခ] (ထိုထို အရပ်တို့၌) ဓားယ်ဖြင့် ဖြတ်အပ်-ချည်ဖြင့် ချုပ်စပ်အပ်-သည်ဖြစ်၍ ကြမ်းတမ်း သော။ လူခစီဝရဓရောတိ သတ္တသုတ္တလူခါနိ စီဝရာနိ ဓာရယမာနာ။ မ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၆၆။

သတ္တဟတ္ထပါသ (ပု) [သတ္တ + ဟတ္ထပါသ] လှည်းကုန်သည်တို့၏ ဟတ္ထပါသ်၊ (၂-တောင့်ထွာ အရပ်)။ သတ္တေ စီဝရံ နိက္ခိပိတွာ ဟတ္ထပါသာ န ဝိဇဟိတဗ္ဗန္တိ တွေ့ သတ္တဟတ္ထပါသော ဂဟိတော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၁၉။

သတ္တဟရဏ (န) [သတ္တ + ဟရဏ] ဓားလက်နက်ကို ဆောင်ခြင်း၊ ဓားလက်နက်ဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်း။ သတ္တဟရဏာဒီဟိ ဥပက္ကမေဟိ ဥပစ္ဆိဇ္ဇမာနသန္တာနာနံ မရဏံ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၂။

သတ္တဟာရက (တိ) [သတ္တ + ဟာရက] (၁) (အသက်ကို) ဆောင်တတ်သော-လက်နက်-ဓားလက်နက်။ (၂) ဆောင်-အနီး၌ ချထား-အပ်သော (ဆောင်၍ အနီး၌ ချထား အပ်သော)-လက်နက်-ဓားလက်နက်။ (၁) (၂) သတ္တဟာရကံ ဝါဿ ပရိယေသေယျာ (ဝိ၊ ၁။ ၉၀၊ ၉၂) တိ တွေ့ ဟရတီတိ ဟာရကံ။ ကိံ ဟရတိ ? ဇီဝိတံ။ အထ ဝါ ဟရိတဗ္ဗန္တိ ဟာရကံ ဥပနိက္ခိပိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ သတ္တဉ္စ တံ ဟာရကဉ္စာတိ သတ္တဟာရကံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၁။ သတ္တဟာရကံ ပရိယေသန္တိတိ ဇီဝိတဟာရကံ သတ္ထံ ပရိယေသန္တိ။ မ၊ ဋ၊ ၄။ ၂၃၄။

သတ္တဟာရကပရိယေသန (ထီ၊ န) [သတ္တဟာရက + ပရိယေသန] (အသက်ကို) ဆောင်တတ်သော-လက်နက်-ဓားလက်နက်-ကို - ရှာမှီး - ရှာမှီး၍အနီး၌ ချထား - ခြင်း။ အတ္တဘာဝေန ဇိဂုစ္ဆန္တာနံ ဘိက္ခူနံ သတ္တဟာရကပရိယေသနံ သန္ဓာယာဟ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၀။

သတ္တာဒါန (န) [သတ္တ + အာဒါန] (၁) လက်နက်-ဓားလက်နက်-ကို-ယူ-ဆွဲကိုင်-ကိုင်ဆောင်-ခြင်း။ (၂) လက်နက်-ဓားလက်နက်-ကို-ယူ-ဆွဲကိုင်-ကိုင်ဆောင်- ကြောင်း-စေတနာ-စိတ်ုပ္ပါဒ်။ (၁) (၂) ဒဏ္ဍာဒါန-သတ္တာဒါန ---- ပေသုညမုသာဝါဒါ ----

အကုသလာ ဓမ္မာ သမ္ဘဝန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၅၀။ ဒီ၊ ၃။ ၂၅၃။ အံ၊ ၃။ ၂၁၁။ ကေတော ဓာရာဒိနော သတ္တဿ အာဒါနံ သတ္တာဒါနံ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၉၀။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၇၄။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၁၂။ ဒဏ္ဍာဒါနသတ္တာဒါန---- မုသာဝါဒါနံ။ မ၊ ၁။ ၁၅၆။ ယာယ သတ္တံ အာဒီယတိ ပရာမသတိ၊ သာ သတ္တာဒါနံ။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၇၉။ အာဒီယတိ ဧတေနာတိ အာဒါနံ၊ ဒဏ္ဍဿ အာဒါနံ ဒဏ္ဍာဒါနံ။ အဘိဘဝိတွာ ပရဝိဟေဌန- စိတ္တုပ္ပါဒေါ။ သတ္တာဒါနေပိ ဧသေဝ နယော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၉၀။

သတ္တာဒိပဋိဟနန (န) | သတ္တ + အာဒိ + ပဋိဟနန | လက်နက် အစရှိသည်တို့ဖြင့် ထိခိုက်-ကွဲ-ရှ-ခြင်း။ ယဿ သရီရပ္ပဒေသဿ သတ္တာဒိပဋိဟနနေန ဘုသံ ရုဇ္ဇနံ၊ သော မမ္မံ နာမ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၄၀။

သတ္တာဓိဋ္ဌာန (တိ) | သတ္တ + အဓိဋ္ဌာန | လက်နက်လျှင် တည်ရာ ရှိသော၊ (လက်နက်ကို-အားကိုးပြု-အားထား-သော) သူ။ စောရာ ခေါ ဗြာဟ္မဏ---သတ္တာဓိဋ္ဌာနာ အနွကာရာ- ဘိနိဝေသာ အဒဿနပရိယောသာနာ။ အံ၊ ၂။ ၃၁၉။

သတ္တာနုပကမ္ပက (တိ) | သတ္တု + အနုကမ္ပက။ သတ္တာ + အနုကမ္ပက။ (သရသန္ဓိ ?) | သတ္တဝါတို့-ကို-၌-အစဉ်-သနား - စောင့်ရှောက်- တတ်သော မြတ်စွာဘုရား။ မြတ်စွာဘုရား၏ သနားစောင့်ရှောက်တော်မူခြင်း။ (မြန်မာပြန်)။ အောက်ပုဒ်လည်းကြည့်။ အဟော ဗုဒ္ဓါ အဟော ဓမ္မာ၊ အဟော နော သတ္ထု သမ္ပဒါ။ ထေရ။ ၂၅၉-နှင့် ယှဉ်ကြည့်။) ပရိက္ခီဏာယုကော သန္တော၊ အဟော သတ္တာနုကမ္ပကော။ အပ၊ ၂။ ၁၃၀။

သတ္တာနုကမ္ပိတ (တိ) | သတ္တု + အနုကမ္ပိတ | မြတ်စွာဘုရား၏ (သတ္တဝါတို့၏အပေါ်၌) အစဉ်-သနား-စောင့်ရှောက်-သည်၏အဖြစ်-ခြင်း။ မြတ်စွာဘုရား၏ သတ္တဝါတို့၌ သနားတော်မူသော အဖြစ် (မြန်မာပြန်)။ အဟော သတ္တာနုကမ္ပိတော(ထေရ။၃၃၅)တိ သတ္တာရာနုကမ္ပိတော အဟော။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၃၅။

သတ္တာနုဘာဝ (ပု) | သတ္တု + အာနုဘာဝ | မြတ်စွာဘုရား၏-အာနုဘော်- အစွမ်းသတ္တိ- တန်ခိုး-တော်။ တေ ပန ဘိက္ခူ ဂမနကာလေ သတ္တာနုဘာဝေန ဂန္တွာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၄၉၅။

သတ္တာဘိနိဝေသ (တိ) | သတ္တု + အဘိနိဝေသ | မြတ်စွာဘုရားဟု-သက်ဝင်- ယုံကြည်-နှစ်လုံးသွင်း-သော။ အပိစာစရိယော သတ္တုပုဗ္ဗာစရိတာနေန အသတ္တရိ သတ္တာဘိနိ- ဝေသဿ လောကဿ ---- သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ သတ္တုသမ္ဘာဝနံ ဥပ္ပါဒေတိ။ ဝဇိရ။ ၁၄။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃)။

သတ္တာဘိမုခ (တိ) | သတ္တ + အဘိမုခ | ဓါး-လှံ-ကုန်သည် အပေါင်းသို့-ရှေးရှု- မျက်နှာမူ-သော၊ သူ။ မရုကန္တာရေ သတ္တာ- ဘိမုခေါ ဂစ္ဆတု။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၉၃။

သတ္တာရဒဿန (န) | သတ္တု + ဒဿန။ သတ္တုနော ဒဿနံ သတ္တာရဒဿနံ။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၁၉၈-နှာ။ | သက်တော် ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားကို မျက်ဝါး ထင်ထင်-ဖူးမြင်- ဖူးတွေ့- ရခြင်း။ မနုဿတ္တံ လိင်္ဂသမ္ပတ္တိ၊ ဟေတု သတ္တာရဒဿနံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၁၁။ သတ္တာရဒဿနန္တိ သစေ ဇီဝမာနကဗုဒ္ဓဿေဝ သန္တိကေ ပတ္ထေတိ ပတ္ထနာ သမိဇ္ဈတိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊

ဋ္ဌ။ ၁၁၆။ သတ္တာရဒဿန (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၈၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၂။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၉) န္တိ သတ္တုသမ္ဗုဒ္ဓိဘာဝေါ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၀၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၀။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၉၃။

သတ္တာရဝန္ဒနာသုတ္တ (န) [သတ္ထု + ဝန္ဒနာ + သုတ္တ] သတ္တာရဝန္ဒနာသုတ်၊ သိကြားမင်း၏ မြတ်စွာဘုရား, ရဟန္တာနှင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ရှိခိုးခြင်းနှင့် စပ်၍ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူအပ်သောသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၁၁-သံယုတ်၊ ၂-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်။ သံ၊ ၁။ ၂၃၆-၇။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၂။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄၁။

သတ္ထာရာနုဂ္ဂဟိတ (တိ) [သတ္ထု + အနုဂ္ဂဟိတ] မြတ်စွာဘုရားသည် ချီးမြှောက်အပ်သော။ သတ္ထာရာနုဂ္ဂဟိတော သာဝကော မဟာဘိညတံ ပတ္တော။ သံ၊ ၂။ ၄၅၇။

သတ္တာဟာရဏ (န) [သတ္ထ + အာဟာရဏ] လက်နက်-ဓားလက်နက်-ကို ဆောင်ယူခြင်း။ သတ္ထာဟာရဏဝိသခါဒနအာဟာရုပစ္ဆေဒ-အဿာသပဿာသသန္နိရုန္ဓနာဒီဟိ ဒုက္ခံ ဥပ္ပါဒေတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၉။

သတ္တိ (ပု၊ န) [သက + ထိ။ သက္ကောတိ ဂန္တုံမနေနနာတိ သတ္တိ၊ ဦရု။ ဏွာဒိ။ ၉၀။ သံဖျတေတိ သတ္တိ။ သဒ္ဒါ၊ ကပ္ပဒ္ဒုမ။ သတ္တိ-ပါကတ။] (၁) ပေါင်။ (၂) (က) ခြေသလုံး-မြင်းခေါင်း။ (ခ) ပေါင်။ (၃) (က) ခြေ၊ ခြေထောက်။ (ခ) ပေါင်။ (၁) န သတ္ထိံ ဥန္နာမေတိ (မ၊ ၂။ ၃၃၈) တိ ဂမ္ဘီရေ ဥဒကေ ဂစ္ဆန္တော ဝိယ န ဦရုံ ဥန္နာမေတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၆။ ဦရုပရိယာယော ဟေတ္ထ သတ္ထိ-သဒ္ဒေါတိ အာဟ “ န ဦရုံ ဥန္နာမေတိ ” တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၇။ (-အံ၊ ၃။ ၃၃။ ထေရ၊ ၂၅၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၆။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၄-၅)။ ဦရု သတ္ထိ ပုမေ----။ ဓာန်။ ၂၇၆။ နပုံသကေပိ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၂၇၆။ (၂) (က) (ခ) သတ္ထိံ အာကောဋ္ဋ-ယိတွာန။ ဝိမာန။ ၁၁၀။ သတ္ထိ နာမ ဇင်္ဃာ၊ ကမေ ပန သတ္ထိနော အာသန္နဋ္ဌာနဘူတော ဦရုပ္ပဒေသော “ သတ္ထိ ”တိ ဝုတ္တော။ ဝိမာန။ ၂၉၇။ (၃) (က) (ခ) အန္တရာ သတ္ထီနံ ကရိတွာ (ဝိ၊ ၄။ ၃၁၁) တိ စတုန္နံ ပါဒါနံ အန္တရေ ကရိတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၆၃။ အန္တရာ သတ္ထိနန္တိ ဧတ္ထ ---- သတ္ထိ-သဒ္ဒေါ စ ဦရုသဒ္ဒေါပါဒဝါစကောတိ အာဟ “ စတုန္နံ ပါဒါနံ အန္တရေ ”တိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၄၇၅။

သတ္တိက (တိ) [သတ္တ + က္က။ သတ္တ[2]-ကြည့်။] လှည်းသား၊ လှည်းကုန်သည်၊ ခြေ-လှည်း-ကုန်သည် အပေါင်း။ (လှည်းကုန်သည် အပေါင်း၌ အတွင်းဝင်သော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ သျ။) အထ ခေါ သော သတ္ထဝါဟော သတ္ထိကေ အာမန္တေသိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၇၃။ သတ္ထဝါဟော ကိရ ---- သဗ္ဗေသံ သတ္ထိကာနံ “ ကူဒံ ခါဒိတွာ ဇတ္တကံ မူလံ ဒါတဗ္ဗ ” န္တိ ကောဋ္ဌာသံ ဩလဂ္ဂေတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၂။ သတ္တိကာ ကူတော စိတော စ ပလာယိံသု။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၆။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၇)။

သတ္တိကဇန (ပု) [သတ္တိက + ဇန] လှည်းသား၊ လှည်းကုန်သည်။ ခြေ-လှည်း-ကုန်သည် ဖြစ်သော လူ။ ပုစ္ဆိတေ သတ္ထိက-ဇနေဟိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၀။

သတ္တိဘာဂသမ္မဒ္ဒ (တိ) [သတ္တိ + ဘာဂ + သမ္မဒ္ဒ] ပေါင်တို့၏အဘို့-အစု-(ပေါင်သား)-တို့ဖြင့် - ကျဉ်းမြောင်း - ပြည့်ကျပ် - သော၊

(တင်ပါး, တင်ပါးဆုံ အရပ်)။ ပါရိမင်္ဂိ သတ္တိဘာဂသမ္ဘဒ္ဓံ အာနိသဒပဒေသံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၈။

သတ္တိသဒ္ဒ (ပု) [သတ္တိ + သဒ္ဒ] သတ္တိ-သဒ္ဒါ။ သတ္တိ (၁) အနက်ကြည့်။

သတ္တုံ (ဗျ) [သသ + တုံ] ဖမ်းယူခြင်းငှာ၊ ဖမ်းယူရန်။ ဇဝံ တံ အသက္ကိ သတ္တုံ ကတ္တာ ပရိတ္တမတ္တနော။ ဇာ၊ ၂။ ၂၂၆။ သတ္တုန္တိ ဂဏှိတုံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၀။

သတ္တု² (ပု) [သာသ + ရတ္တု။ သာသတီတိ သတ္တာ။ ကစ္စည်း။ ၅၆၆။ ရူ။ ၅၇၄။ သဒ္ဒေဝက် လောက် သာသတိ အနုသာသတီတိ သတ္တာ။ နီတိ၊ ပဒ။ ၁၈၈။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၁၅၉။ နိရုတ္တိ။ ၄၉၇ - နှာ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၇၁။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ ယထာရဟံ အနုသာသတီတိ သတ္တာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၂။ ဂါသ္သ - သံ။ သတ္တု - ပြာ။ သတ္တာရ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) (နတ်, လူ, ပြဟ္မာ, သတ္တဝါတို့၏) ဆရာ၊ ဘုရား။ မြတ်စွာဘုရား-ဘုရားရှင်။ (၂) (က) ဆရာ၊ သွန်သင်ဆုံးမတတ်သော၊ သူ။ (ခ) ဆရာ•ဓမ္မ, ဝိနယ (သုတ် - အဘိဓမ္မာ- ဝိနည်း- တရားတော်)။ (ဂ) ဆရာ • သစ်ပင် ၂-ပင် (အသီး ရှိသော သရက်ပင်နှင့် အသီး မရှိသော သရက်ပင်)။ (ဃ) ဆရာ • မဟာပြဟ္မာ (ပြဟ္မာကြီး)။ (၃) (က) (ဒီ၊ ၁။ ၂၁၉-လာ) ဆရာကြီး ၃-ဦး-ယောက်။ (ခ) (အံ၊ ၁။ ၂၈၁။ အဘိ၊ ပု။ ၁၄၂-လာ) ဆရာကြီး ၃-ဦး-ယောက်။ (ဂ) (အဘိ၊ ပု။ ၁၄၃။ အဘိ၊ က။ ၅၉-လာ) ဆရာကြီး ၃-ဦး-ယောက်။ (ဃ) (သံ၊ ၂။ ၅၂၆-လာ) ဆရာကြီး ၄-ဦး-ယောက်။ (င) (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၉-လာ) ဆရာကြီး ၄-ဦး-ယောက်။ (စ) (ဝိ၊ ၄။ ၃၄၃။ အံ၊ ၂။ ၁၀၈-လာ) ဆရာကြီး ၅-ဦး-ယောက်။ (ဆ) (အံ၊ ၂။ ၃၂၆-လာ) ဆရာကြီး ၆-ဦး-ယောက်။ (ဇ) (ဒီ၊ ၁။ ၄၈-၅၄-လာ) ဂိုဏ်းဆရာကြီး ၆-ဦး-ယောက်။ (ဈ) (အံ၊ ၂။ ၅၀၀-လာ) ဆရာကြီး ၇-ဦး-ယောက်။ (ည) (ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၆-၇-လာ) တက္ကဒွန်းဆရာကြီး ၅၀၀ (ငါးရာ)။ (၄) သတ္တု မည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။

(၁) (နတ်,လူ, ပြဟ္မာ, သတ္တဝါတို့၏) ဆရာ၊ ဘုရား။ မြတ်စွာဘုရား-ဘုရားရှင်။ ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ---- သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ဒီ၊ ၁။ ၄၆။ မ၊ ၁။ ၄၅။ သံ၊ ၁။ ၂၂၁။ အံ၊ ၁။ ၁၆၉။ အံ၊ ၂။ ၂။ အဟော ဝတ မမေဝ သတ္တာ ပဋိပုစ္ဆိတ္ဘာ ပဋိပုစ္ဆိတ္ဘာ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မံ ဒေသေယျ။ မ၊ ၁။ ၃၂။ ယတ္ထ တောဒိသော သတ္တာ၊ လောကေ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော။ သံ၊ ၁။ ၁၆၀။ အထာပရံ တောဒေဝါစ သတ္တာ-- " ယထာပိ စန္ဒော ဝိမလော၊ ဂစ္ဆံ အာကာသဓာတုယာ ---- ပေစ္စ သဂ္ဂေ ပမောဒတိ " တိ။ အံ၊ ၂။ ၂၈-၉။ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝတော ပဋိဿုတွာ ---- တေ ဘိက္ခူ တောဒေဝါစ " သတ္တာ အာယသ္မန္တေ အာမန္တေတီ " တိ။ ဥဒါန။ ၁၀၅။ သစေ ဟိ ဗုဒ္ဓေါ တိဋ္ဌေယျ၊ သတ္တာ တုမှာက မာရိသာ။ ဝိမာန။ ၈၉။ မဟာကာရုဏိကော သတ္တာ၊ သဗ္ဗလောကတိကိစ္ဆကော။ ထေရ။ ၃၂၁။ တထာဂတော ဝိနော သတ္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ သဗ္ဗညူ ဓမ္မဒဿာဝီ ဓမ္မဿာမီ ဓမ္မပ္ပဋိ- သရဏောတိ။ အဘိ၊ က။ ၁၇၄။ ဂေါတမော နာမ ဂေါတ္တေန၊ သတ္တာ လောကေ ဘဝိဿတိ။ အပ၊ ၁။ ၂၅။ မနုဿေသု ပဒုမုတ္တရော နာမ သတ္တာ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ---- လောကဟိတာယ

စာရိုက် စရိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၉-၂၀၀။ ဒီပက်ရော နာမ သတ္တာ လောကေ ဥဒပါဒိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃။ (-အဘိ၊ က။ ၄၀၆။ ထေရီ။ ၄၁၆။ အပ၊ ၁။ ၂၂။ မဟာနိ။ ၇၉။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၃။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၃။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၆၊ ၇၈-၉။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၊ ၁၉၇။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၀၊ ၂၁၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၊ ၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၂။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၊ ၂၂၊ ၂၅။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၊ ၅၈။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၅၉၊ ၆၉။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၊ ၁၈။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁-၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၂။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၊ ၉၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၃၊ ၂၆-၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၊ ၃၄-၅)။ (၂) (က) ဆရာ၊ သွန်သင် ဆုံးမ တတ်သော၊ သူ။ သတ္ထာရာ ဝါ သတ္ထာရ (ဒီ၊ ၁။ ၁၅၄) တွင် သတ္ထာရာ ဝါ သဒ္ဒိ သတ္ထာရံ ဥပသံဟရိတ္ဝာ " ကိံ တေ သတ္ထာ တေ ဓမ္မေ သဗ္ဗသော ပဟာယ ဝတ္တတိ၊ ဥဒါဟု သမဏော ဂေါတမော"တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၀။ ဧဝရူပါ စ တေ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခူ " သတ္ထာရော " တိပိ ဝုစ္စန္တိ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၆၇။ ဧဝရူပါ စ တေ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခူတိအာဒီသု ယေ ---- ဘိက္ခူ တေ ဒိဋ္ဌိမဓမ္မိကာဒိဟိတေသု သတ္တာနံ နိယောဇနဝသေန အနုသာသနတော "သတ္ထာရော"တိပိ ဝုစ္စန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၆။ (ခ) ဆရာ = ဓမ္မ, ဝိနယ (သုတ်-အဘိဓမ္မာ-ဝိနည်း-တရားတော်)။ ယော ဝေါ အာနန္ဒ မယာ ဓမ္မော စ ဝိနယော စ ဒေသိတော ပညတ္တော၊ သော ဝေါ မမစ္စယေန သတ္ထာ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၂၆-၇။ သော ဝေါ မမစ္စယေနာတိ သော ဓမ္မဝိနယော တုမှာကံ မမစ္စယေန သတ္ထာ။ မယာ ဟိ ဝေါ ဌိတေနေဝ----အဘိဓမ္မပိဋကံ ဒေသိတံ၊ တံ သကလမ္ပိ အဘိဓမ္မပိဋကံ မယိ ပရိနိဗ္ဗုတေ တုမှာကံ သတ္ထုကိစ္စံ သာဓေဿတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၃။ " ယော ဝေါ အာနန္ဒ မယာ ဓမ္မော စ ဝိနယော စ ဒေသိတော ပညတ္တော၊ သော ဝေါ မမစ္စယေန သတ္ထာ " တိ ဟိ ဓမ္မဝိနယော၀ သတ္ထာတိ ဝုတ္တော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၄။ (-မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၇)။ (ဂ) ဆရာ= သစ်ပင် ၂-ပင် (အသီးရှိသော သရက်ပင်နှင့် အသီးမရှိသော သရက်ပင်)။ ဖလီ အမ္ဗော အဖလော စ၊ တေ သတ္ထာရော ဥဘော မမ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၇၂။ တေ သတ္ထာရောတိ တေ ဒွေ ရုက္ခာ မမ သတ္ထာရော အဟေသုန္တိ ဝဒတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၇၆။ (ဃ) ဆရာ = မဟာဖြဟ္မာ (ဗြဟ္မာကြီး)။ ဥပါသိကေ တုယှံ ဘဂဝါ စ သတ္ထာ စ မဟာဗြဟ္မာ နာမ ဧသောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၂။

(၃)(က)(ဒီ၊ ၁။ ၂၁၉-လာ) ဆရာကြီး ၃-ဦး-ယောက်။(ဆရာကြီး ၃-ဦး-- (၁) ပဌမော သတ္ထာ စောဒနာရဟော၊(၂) ဒုတိယော သတ္ထာ စောဒနာရဟော၊ (၃) တတိယော သတ္ထာ စောဒနာရဟော။ ဒီ၊ ၁။ ၂၁၉-၂၀။) တယော ခေါ မေ လောဟိစ္စ သတ္ထာရော၊ ယေ လောကေ စောဒနာရဟာ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၁၉။ ဣဒါနိ စောဒနာရဟေ တယော သတ္ထာရေ ဒဿေတုံ " တယော ခေါ မေ လောဟိစ္စာ " တိအာဒိ-မာဟ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၉။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၂၂)။ (ခ) (အံ၊ ၁။ ၂၈၁။ အဘိ၊ ပု။ ၁၄၂-လာ) ဆရာကြီး ၃-ဦး-ယောက်။ (ဆရာကြီး ၃-ဦး-- (၁) ဧကစ္စော သတ္ထာ ကာမာနံ ပရိညံ ပညပေတိ (ပညာပေတိ)၊ န ရူပါနံ ပရိညံ ပညပေတိ၊ န ဝေဒနာနံ ပရိညံ ပညပေတိ၊ (အယံ သတ္ထာ ရူပါဝစရသမာ-ပတ္တိလာဘီ)။ (၂) ဧကစ္စော သတ္ထာ ကာမာနံ ပရိညံ ပညပေတိ၊ ရူပါနံ ပရိညံ ပညပေတိ၊ န ဝေဒနာနံ ပရိညံ ပညပေတိ၊ (အယံ သတ္ထာ

အရူပါဝစရသမာပတ္တိလာဘီ)။ (၃) ကေစွော သတ္တာ ကာမာနံ ပရိညံ ပညပေတိ၊ ရူပါနံ ပရိညံ ပညပေတိ၊ ဝေဒနာနံ ပရိညံ ပညပေတိ (အယံ သတ္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ)။ ဟူ၍ ၃-ဦး)။ တယော ခေါ မေ မဟာနာမ သတ္တာရော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ၊ အံ၊ ၁။ ၂၈၁။ တတ္ထ ကတမေ တယော သတ္တာရော ---- ဣမေ တယော သတ္တာရော။ အဘိ၊ ပု။ ၁၄၂-၃။

(ဂ) (အဘိ၊ ပု။ ၁၄၃။ အဘိ၊ က။ ၅၉-လာ) ဆရာကြီး ၃-ဦး-ယောက်။ (ဆရာကြီး ၃-ဦး--(၁) ကေစွော သတ္တာ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အတ္တာနံ သစ္စတော ထေတတော ပညပေတိ၊ အဘိသမ္ပရာယဉ္စ အတ္တာနံ သစ္စတော ထေတတော ပညပေတိ (ပညာပေတိ)၊ (အယံ သတ္တာ သဿတဝါဒေါ)။ (၂) ကေစွော သတ္တာ ဒိဋ္ဌေ ဝေ ဓမ္မေ အတ္တာနံ သစ္စတော ထေတတော ပညပေတိ၊ နော စ ခေါ အဘိ-သမ္ပရာယံ အတ္တာနံ သစ္စတော ထေတတော ပညပေတိ၊ (အယံ သတ္တာ ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ)။ (၃) ကေစွော သတ္တာ ဒိဋ္ဌေ ဝေ ဓမ္မေ အတ္တာနံ သစ္စတော ထေတတော န ပညပေတိ၊ အဘိ-သမ္ပရာယဉ္စ အတ္တာနံသစ္စတော ထေတတော န ပညပေတိ၊ (အယံ သတ္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ) ဟူ၍ ၃-ဦး)။ တတ္ထ ကတမေ အပရေပိ တယော သတ္တာရော။ အဘိ၊ ပု။ ၁၄၃။ တယော သေနိယ သတ္တာရော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ အဘိ၊ က။ ၅၉။ (ဃ) (သံ၊ ၂။ ၅၂၆-လာ) ဆရာကြီး ၄-ဦး-ယောက်။ (ဆရာ ကြီး ၄-ဦး--(၁) နတ္ထိ ဒိန္နံ၊ နတ္ထိ ယိဋ္ဌံ-စသည် ဖြင့် အယူဝါဒရှိသော ဆရာ။ (၂) အတ္ထိ ဒိန္နံ အတ္ထိ ယိဋ္ဌံ- စသည်ဖြင့် အယူဝါဒ ရှိသော ဆရာ။ (၃) ကရောတော ကာရယတော---- န ကရီယတိ ပါပံ ---- နတ္ထိ တတောနိဒါနံ ပါပံ၊ နတ္ထိ ပါပဿ အာဂမော-စသည်ဖြင့် အယူဝါဒ ရှိသောဆရာ။ (၄) ကရောတော ကာရယတော---- ကရီယတိ ပါပံ ---- အတ္ထိ တတောနိဒါနံ ပါပံ၊ အတ္ထိ ပါပဿ အာဂမော-စသည်ဖြင့် အယူဝါဒ ရှိသော ဆရာ-ဟူ၍ ၄-ဦး)။ ဘူတပုဗ္ဗံ ဘန္တေ စတ္တာရော သတ္တာရော နာနာဒိဋ္ဌိကာ နာနာခန္တိကာ နာနာရုစိကာ။ သံ၊ ၂။ ၅၂၆။

(င) (သံ၊ ၄၊ ၁။ ၉၉-လာ) ဆရာကြီး ၄-ဦး-ယောက်။ (၄-ဦး-- (၁) နန္ဒ၊ (၂) ဝစ္ဆ၊ (၃) ကိသ၊ (၄) သံကိစ္စ - ဟူ၍ ၄-ဦး)။ တိတ္ထကရော နာမ တာသံ ဥပ္ပါဒကော သတ္ထာ။ သေယျထိဒံ ? နန္ဒော ဝစ္ဆော ကိသော သံကိစ္စော။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၉၉။ (စ) (ဝိ၊ ၄။ ၃၄၃။ အံ၊ ၂။ ၁၀၈-လာ) ဆရာကြီး ၅-ဦး-ယောက်။ (ဆရာကြီး ၅-ဦး-- (၁) ကေစွော သတ္တာ အပရိသုဒ္ဓသီလော သမာနော " ပရိသုဒ္ဓ-သီလောမှိ "တိ ပဋိဇာနာတိ " ပရိသုဒ္ဓံ မေ သီလံ ပရိယောဒါတံ အသံကိလိဋ္ဌ " န္တိ။ (၂) ကေစွော သတ္တာ အပရိသုဒ္ဓါဇီဝေါ သမာနော " ပရိသုဒ္ဓါဇီဝေါမှိ "တိ ပဋိဇာနာတိ " ပရိသုဒ္ဓေါ မေ အာဇီဝေါ ပရိယောဒါတော အသံကိလိဋ္ဌော "တိ။ (၃) ကေစွော သတ္တာ အပရိသုဒ္ဓဓမ္မဒေသနော သမာနော " ပရိသုဒ္ဓဓမ္မဒေသနောမှိ" တိ ပဋိဇာနာတိ " ပရိသုဒ္ဓါ မေ ဓမ္မဒေသနာ ပရိယောဒါတာ အသံကိလိဋ္ဌာ "တိ။ (၄) ကေစွော သတ္တာ အပရိသုဒ္ဓဝေယျာကရဏော သမာနော "ပရိသုဒ္ဓဝေယျာကရဏောမှိ"တိ ပဋိဇာနာတိ " ပရိသုဒ္ဓံ မေ ဝေယျာကရဏံ ပရိယောဒါတံ အသံကိလိဋ္ဌ " န္တိ။ (၅) ကေစွော သတ္တာ အပရိသုဒ္ဓဉာဏဒဿနော သမာနော

“ပရိသုဒ္ဓဉာဏဒဿနောမှိ ”တိ ပဋိဇာနာတိ “ ပရိသုဒ္ဓံ မေ ဉာဏဒဿနံ ပရိယောဒါတံ အသံကိလိဋ္ဌ ”န္တိ-ဟူ၍ ၅-ဦး)။ ပဋ္ဌိမေ မောဂ္ဂလ္လာန သတ္ထာရော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၄၃။ အံ၊ ၂။ ၁၀၈။

(ဆ) (အံ၊ ၂။ ၃၂၆။ အံ၊ ၃၊ ၃။ ၁၂၂-လာ) ဆရာကြီး ၆-ဦး-ယောက်။ (ဆရာကြီး ၆-ဦး-- (၁) သုနေတ္တ၊ (၂) မူဂပက္ခ၊ (၃) အရနေမိ၊(၄) ကုဒ္ဒါလက၊(၅) ဟတ္ထိပါလ၊ (၆) ဇောတိပါလ-ဟူ၍ ၆-ဦး)။ သုနေတ္တော မူဂပက္ခော စ၊ အရနေမိ စ ဗြာဟ္မဏော။ ကုဒ္ဒါလကော အဟု သတ္ထာ၊ ဟတ္ထိပါလော စ မာဏဝေါ။ ဇောတိပါလော စ ဂေါဝိန္ဒော၊ အဟု သတ္တပုရောဟိတော။ အဟိံသကာ အတီတံသေ၊ ဆ သတ္ထာရော ယသဿိနော။ အံ၊ ၂။ ၃၂၇။

(ဇ) (ဒီ၊ ၁။ ၄၈-၅၄-လာ) ဂိုဏ်းဆရာကြီး ၆-ဦး-ယောက်။ (ဂိုဏ်းဆရာကြီး ၆-ဦး-- (၁) ပူရဏကဿပ၊ (၂) မက္ခလိဂေါသာလ၊ (၃) အဇိတကေသကမ္ဗလ၊ (၄) ပကုဓကစ္စာယန၊ (၅) နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တ၊ (၆) သဉ္စယဗေလဋ္ဌပုတ္တ-ဟူ၍ ၆-ဦး)။ ယေကေစိ ဂဏိနော လောကေ၊ သတ္ထာရောတိ ပဝုစ္စရေ။ အပ၊ ၁။ ၃၁။ တသံ ဟိ ပရိသတိ ဆန္နံ သတ္ထာရာနံ ဥပဋ္ဌာကာ ဗဟူ သန္နိပတိတာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၉။ အပိ စ ပူရဏကဿပါဒယော ဆ သတ္ထာရော ---- ဝေဠုပါ သတ္တာ ဗာလာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၆။ ဆ သတ္ထာရော ---- ဝဒိံသု။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၁။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၈။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၆)။ (ဈ) (အံ၊ ၂။ ၅၀၀-လာ) ဆရာကြီး ၇-ဦး-ယောက်။ (၇-ဦး-- (၁) သုနေတ္တ၊ (၂) မူဂပက္ခ၊ (၃) အရနေမိ၊ (၄) ကုဒ္ဒါလက၊ (၅)ဟတ္ထိပါလ၊(၆) ဇောတိပါလ၊ (၇ အရက-ဟူ၍ ၇-ဦး)။ ယော ဣမေ သတ္တ သတ္ထာရေ----အက္ကောသေယျ ပရိဘာသေယျ။ အံ၊ ၂။ ၅၀၁။ (ည) (ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၆-၇-လာ) တက္ကဒွန်း ဆရာကြီး ၅၀၀ (ငါးရာ)။ တဿ ဝတကာလေ ပဉ္စသတာ နိဂဏ္ဌာ အာဂမိံသု။ ---- တံ့ ဇေတ္တကမ္ပိ အဇာနန္တေ သတ္ထာရောတိ ဂဟေတွာ ဝိစရန္တော----တထာဂတသာဝကဿ ကထေသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၆-၇။ (၄) သတ္ထု မည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။ သတ္ထာ ပဝတ္တာ သရဘင်္ဂေါ လောမဟံသော။ မ၊ ၃။ ၁၁၅။

သတ္ထု[၂] (ပု) [သတ္ထ + ဥ] လှည်းကုန်သည်မျိုးနှင့် တူတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။ အပိ စ သတ္ထာ ဝိယာတိ သတ္ထာ၊ ဘဂဝါ သတ္ထဝါဟော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၂။

သတ္ထုအဒဿန (န) [သတ္ထု + အဒဿန] မြတ်စွာဘုရားကို-မဖူးမြင်-မဖူးတွေ့-ရခြင်း။ သတ္ထုုတိ ကမ္မတ္ထေ ဆဋ္ဌီ၊ သမာသပဒံ ဝါ တေ သတ္ထုအဒဿနေနာတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၇၈။

သတ္ထုအာဏာ (ထီ) [သတ္ထု + အာဏာ] မြတ်စွာဘုရား၏ - အမိန့် - အာဏာတော်။ သတ္ထုအာဏာယ ဘိက္ခုနုပဿယံ ဂန္တွာ ဘိက္ခုနီနံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၁။

သတ္ထုအာဏာနတိက္ကမ (ပု) [သတ္ထုအာဏာ + အနတိက္ကမ] မြတ်စွာဘုရား၏-အမိန့်-အာဏာ-တော်ကို- မကျော်လွန်-မလွန်ကျူး-ခြင်း။ တေသု သိက္ခိတဗ္ဗာကာရော သတ္ထုအာဏာနတိက္ကမောယေဝါတိ အာဟ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၇၆။

သတ္ထုအာယာစန (ထီ၊ န) [သတ္ထု + အာယာစန] မြတ်စွာဘုရား-အား-ကို-

တောင်းပန်ခြင်း။ အာယာစနာပဟီတိ ဒေဝတာယာစနာပဟိ သဗ္ဗညုအာယာစနာယ စ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၄။

သဗ္ဗညုဥပဋ္ဌာက (တိ) [သဗ္ဗညု + ဥပဋ္ဌာက] ဘုရားရှင်၏ အလုပ်အကျွေး၊ မြတ်စွာဘုရားကို-ပြုစု-လုပ်ကျွေး-ဆည်းကပ်-ခစား-သော၊ သူ။ အဇာတသဗ္ဗညု အဗ္ဗနော ပိတု အရိယသာဝကဿ သဗ္ဗညုဥပဋ္ဌာကဿ ယာတနေန မဟာပရာဓော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၂-၃။

သဗ္ဗညုဥပပရိက္ခနကာရဏ (န) [သဗ္ဗညု + ဥပပရိက္ခန + ကာရဏ] သဗ္ဗညုဝီမံသနကာရဏ-ကြည့်။

သဗ္ဗညုကပ္ပ (တိ) [သဗ္ဗညု + ကပ္ပ။ သဗ္ဗာရာ သဒိသော သဗ္ဗညုကပ္ပေါ။ ရူ။ ၁၉၄-နှာ။ နီရုတ္တိ။ ၂၂၆-နှာ။] (၁) မြတ်စွာဘုရားနှင့် တူသော၊ သူ။ (ပု) (၂) မြတ်စွာဘုရားနှင့် တူခြင်း။ (၁) သဗ္ဗညုကပ္ပေနာ (မ၊ ၁။ ၂၀၅) တိ သဗ္ဗညုသဒိသေန။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၄။ သဗ္ဗညုကပ္ပံ (အပ၊ ၁။ ၅၂) ဗုဒ္ဓသဒိသံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၂။ သဗ္ဗညုကပ္ပေါ (စူဠနိ။ ၂၃၃) တိ သဗ္ဗညုနာ ဗုဒ္ဓေန သဒိသော။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၉၃။ (ပု) (၂) သဗ္ဗညုကပ္ပါဒိကိရိယ-ကြည့်။

သဗ္ဗညုကပ္ပတ္တ (န) [သဗ္ဗညုကပ္ပ + တ္တ] မြတ်စွာဘုရားနှင့် တူသည်၏ အဖြစ်။ သမသမဋ္ဌပနာဒီနာ ယထာဝုတ္တကာရဏေန သဗ္ဗညုကပ္ပတ္တာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၇၈။

သဗ္ဗညုကပ္ပါဒိကိရိယ (ထီ၊ န) [သဗ္ဗညုကပ္ပ + အာဒိ + ကိရိယ] မြတ်စွာဘုရားနှင့် တူခြင်း အစရှိသော - အမူအရာ - ကြိယာ။ အပိ စ သဗ္ဗညုကပ္ပါဒိကိရိယတော အဗ္ဗာနံ ပရိမောစေတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၆၃။

သဗ္ဗညုကာယ (ပု) [သဗ္ဗညု + ကာယ] မြတ်စွာဘုရား၏-ခန္ဓာကိုယ်-ရူပကာယတော်။ ဒုက္ခသဘာဝေသု တေသု သဗ္ဗညုကာယေ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိယာ အယံ ပစ္စယော။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၃၅။

သဗ္ဗညုကာရ (တိ) [သဗ္ဗညု + ကရ + ဏ] မြတ်စွာဘုရား အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော၊ ဘုရားဖြစ်အောင် ပြုတတ်သော။ ဥဒ္ဒိဿာတိ သဗ္ဗညုကာရဘာဝေန ဥဒ္ဒိဿာတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပါယော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂။

သဗ္ဗညုကာလ (ပု) [သဗ္ဗညု + ကာလ] ဘုရားရှင် လက်ထက်တော်၊ မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူရာ - သက်တော် ထင်ရှားရှိစဉ်အချိန် - အခါ။ အမှာကံ သဗ္ဗညုကာလေ ဒေဝလောကာ စဝိတွာ မနုဿလောကေ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉။

သဗ္ဗညုကိစ္စ (န) [သဗ္ဗညု + ကိစ္စ] (၁) မြတ်စွာဘုရား၏- အလုပ်-အမှု-ကိစ္စ-လုပ်ငန်းစဉ်။ (၂) ဆရာ၏-အလုပ်-အမှု-ကိစ္စ၊ ဆရာ့လုပ်ငန်းစဉ်။ (၁) မယိ ပရိနိဗ္ဗုတေ တုမှာကံ သဗ္ဗညုကိစ္စံ သာဓေဿတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၃။ သာရတ္ထ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃။ (၂) အညံ သဗ္ဗာရန္တိ " အယံ မေ သဗ္ဗာ သဗ္ဗညုကိစ္စံ ကာတုံ အသမတ္ထော "တိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၇၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၁၀။

သဗ္ဗညုကိစ္စကရဏ (န) [သဗ္ဗညုကိစ္စ + ကရဏ + တ္တ။ ဘာဝလောပ။ မောဂ်၊ ၄။ ၁၂၃။] မြတ်စွာဘုရား၏-အလုပ်-အမှု-ကိစ္စ-ကို-ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်-ပြု-ခြင်း။ ဧသာတိ ပရိယတ္တိမဟ္မဿ သဗ္ဗညုကိစ္စကရဏတော---။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၁။

သတ္တုကိစ္စနိပ္ဖာဒန (န) [သတ္တုကိစ္စ + နိပ္ဖာဒန + တ္တ။ ဘာဝလောပ။ သတ္တုကိစ္စ + နိပ္ဖာဒန] မြတ်စွာဘုရား၏-အလုပ်-အမှု-ကိစ္စကို-ပြီးစေတတ်သည်၏အဖြစ်-ပြီးစေခြင်း။ ဓမ္မောပိ သတ္ထာယေဝ သတ္တုကိစ္စနိပ္ဖာဒနတောတိ ဝုတ္တံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၇၄။ က္လာဒံ ပါဝစနံ သတ္တုကိစ္စနိပ္ဖာဒနတောတိ ဝုတ္တံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၇၄။ က္လာဒံ ပါဝစနံ သတ္တုကိစ္စနိပ္ဖာဒနေန န အတီတသတ္တုကန္တိ ပန အတ္ထော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၇၈။

သတ္တုဂရဟိတ (တိ) [သတ္တု + ဂရဟိတ] မြတ်စွာဘုရားသည်-ကဲ့ရဲ့-ရှုတ်ချ-အပ်သော၊ ဘုရားရှင်ကဲ့ရဲ့ဖွယ်ဖြစ်သော။ သတ္တုဂရဟိတာ (ထေရ၊ ၃၃၉) တိ ရာဇကထာဒိတိရစ္ဆာနကထံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၃၅၄။

သတ္တုဂရု (တိ) [သတ္တု + ဂရု။ သတ္ထာ ဂရု အဿာတိ သတ္တုဂရု။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၈၅။] ဘုရားတည်းဟူသော ရိုသေ, လေးစား အပ်သောသူ ရှိသော၊ မြတ်စွာဘုရား-၌-ကို-ရိုသေ-လေးစား-အရိုအသေပြု-အလေးအမြတ် ပြု-ခြင်းရှိသော။ သတ္တုဂရု ဓမ္မဂရု၊ သံဃေ စ တိဗ္ဗဂါရဝေါ။ အံ၊ ၂။ ၂၉၁။

သတ္တုဂါရဝ (တိ) [သတ္တု + ဂါရဝ] (၁) မြတ်စွာဘုရား၌-ကြည်ညို-လေးစား-မြတ်နိုး-ခြင်း-နှင့်ယှဉ်-ရှိ-သော။ (ပု) (၂) မြတ်စွာဘုရား၌-ရိုသေ-လေးစား-အလေးအမြတ်ပြု-ကြည်ညို - ချစ်ခင်- မြတ်နိုးခြင်း အမူအရာ၊ ကြီယာ။ (၁) က္လစ သာရိပုတ္တ ဘိက္ခု အတ္တနာ စ သတ္တုဂါရဝေါ ဟောတိ။ အံ၊ ၂။ ၃၇၁။ သတ္တုဂါရဝေါတိ သတ္ထရိ ဂါရဝယုတ္တော။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၃၇။ (ပု) (၂) သတ္တုဂါရဝေနပိ န ပုစ္ဆေယျာထာ (ဒီ၊ ၂။ ၁၂၇) တိ ----သတ္ထရိ ဂါရဝေန န ပုစ္ဆထ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၁၈၅။ သတ္တုဂါရဝေနာ (မ၊ ၄၊ ၄။ ၂၀၃) တိ သတ္ထရိ ဥပ္ပန္နပသာဒပေမဗဟုမာနသမ္ဘဝေန။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၉၅။

သတ္တုဂုဏ (ပု) [သတ္တု + ဂုဏ] မြတ်စွာဘုရား၏ - ဂုဏ် - ကျေးဇူး - တော်။ သကလရတ္တိံ သတ္တုဂုဏံ ကိတ္တေတွာ။ ဗုဒ္ဓ၀၊ ၄။ ၂၂၃။

သတ္တုဂုဏကထန (န) [သတ္တုဂုဏ + ကထန] မြတ်စွာဘုရား၏-ဂုဏ်-ကျေးဇူး-တော်တို့ကို - ပြောဆို - ဟောကြား - ခြင်း။ သတ္တုဂုဏကထနေ စ ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၁။

သတ္တုဂုဏဝဏ္ဏပ္ပကာသက (တိ) [သတ္တုဂုဏ + ဝဏ္ဏ + ပကာသက] မြတ်စွာဘုရား၏-ဂုဏ်-ကျေးဇူး- တော်တို့ကို ပြတတ်သော (ကျမ်းဂန်)။ ဝဏ္ဏပဒ္ဒာနန္တိ သတ္တုဂုဏဝဏ္ဏပ္ပကာသကံ ပကရဏံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၃၅။

သတ္တုဂုဏဝိဘာဝန (န) [သတ္တုဂုဏ + ဝိဘာဝန] မြတ်စွာဘုရား၏-ဂုဏ်-ကျေးဇူး-တော်တို့ကို ထင်စွာပြခြင်း။ ဓမ္မသမ္ပတ္တိယာပိ သတ္တုဂုဏတာယ သတ္တုဂုဏဝိဘာဝနေန သမ္ဘဝတိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂။

သတ္တုဂုဏသံကိတ္တန (န) [သတ္တုဂုဏ + သံကိတ္တန] မြတ်စွာဘုရား၏-ဂုဏ်-ကျေးဇူး-တော်တို့ကို ပြောကြားခြင်း။ သတ္တုဂုဏ-သံကိတ္တနံ ဥလ္လိင်္ဂေတ္တမေဝ ပဝတ္တတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂။

သတ္တုဂုဏသရီရ (န) [သတ္တုဂုဏ + သရီရ]

မြတ်စွာဘုရား၏ - ဂုဏ် - ကျေးဇူး - တော် အပေါင်းဟူသော - ခန္ဓာကိုယ် - ရုပကာယ တော်။ သတ္ထုဂုဏာသရီရဿ ပစ္စက္ခတော ဥပဋ္ဌဟနတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၆။

သတ္ထုစရိတ (န) [သတ္ထု + စရိတ] မြတ်စွာ ဘုရား၏-ကျင့်စဉ်-အဖြစ်တော် စဉ် (ဗုဒ္ဓဝင်)။ တယိဒံ သတ္ထုစရိတံ ကာလဒေသ-ဒေသကပရိသာပဒေသေဟိ----ပကာသီယတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆။

သတ္ထုစရိယ (ထီ၊ န) [သတ္ထု + စရိယ] မြတ်စွာဘုရား၏ (သီလ စသောဂုဏ် ဟူ သော)-အကျင့်-ကျင့်စဉ်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္ထုစရိယာနုဝိဓာယက (တိ) [သတ္ထုစရိယ + အနုဝိဓာယက] မြတ်စွာ ဘုရား၏ (သီလ ၈သော ဂုဏ်ဟူသော) - အကျင့်-ကျင့်စဉ်-အား လျော်သော အကျင့်ကို ပြုလုပ်-စီရင် -ကျင့်သုံး-ဖြစ်စေ- တတ်သော၊ သူ။ သတ္ထုစရိယာနုဝိဓာယကတ္တာ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၂)တိ သီလာဒိဂုဏာနုဋ္ဌာနေန။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄။ သတ္ထုစရိယာ-နုဝိဓာယကတ္တာ(ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၂။ ၁၃၀)တိ သတ္ထု စရိယာယ အနုကူလစရိယံ ဝိဓာယကတ္တာ၊ သယံ ပဋိပန္နတ္တာ, သနိဿိတာနဉ္စ ဝိဓာယ-ကတ္တာတိ အဓိပ္ပါယော။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၂၈၉။

သတ္ထုစိတ္တ (န) [သတ္ထု + စိတ္တ] မြတ်စွာဘုရား၏-စိတ်-စိတ်တော်။ သာ ပန စိတ္တဿ အနာရာဓနီယဘာဝေါ သတ္ထုစိတ္တဿ အနာရာဓကေ ဘာဝေါ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၄၀။

သတ္ထုဋ္ဌာနိယ (တိ) [သတ္ထု + ဋ္ဌာနိယ] ဆရာ၏အရာ၌တည်သော၊ သူ။ ဂုဏာဝယဝေ သတ္ထုဋ္ဌာနိယေ ကတွာ ဒ သေယန္တော ဘဂဝါ "အယမ္ပိ ခေါ လောဟိစ္စ သတ္ထာ"တိ အဘာသိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၉၇။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၂၂။

သတ္ထုထောမန (ထီ၊ န) [သတ္ထု + ထောမန] မြတ်စွာဘုရားအား-ချီးမွမ်း-ချီးကျူး-ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္ထုထောမနာပုဗ္ဗက (တိ) [သတ္ထုထောမန + ပုဗ္ဗ + က။ ထီ-၌ --ပုဗ္ဗိကာ။] မြတ်စွာဘုရားအား-ချီးမွမ်း-ချီးကျူး - ခြင်းလျှင် ရှေ့သွားရှိသော။ န သတ္ထုထောမနာပုဗ္ဗိကာတိ? ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂။

သတ္ထုဒဿန (န) [သတ္ထု + ဒဿန] (၁) မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်ခြင်း။ (၂) မြတ်စွာ ဘုရား၏ - မြင်ကောင်း - မြင်လောက် - ရာ (အရပ်)။ (၁) အထ နံ အာဟ "ဒေဝိ ဂတာ နု ခေါ သတ္ထုဒဿနာယာ"တိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၆။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၃)။ (၂) သတ္ထုဒဿနဋ္ဌာန-ကြည့်။

သတ္ထုဒဿနကမျတာ (ထီ) [သတ္ထုဒဿနကာမ+ဏျ-သတ္ထုဒဿနကမျ + တာ] မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်ခြင်း၌ အလို ရှိသည်၏အဖြစ်၊ ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်လိုခြင်း။ ဒိဝါဝိဟာရာ နိက္ခမ္မ၊ သတ္ထုဒဿနကမျတာ။ သံ၊ ၁။ ၁၉၄။ ထေရ။ ၃၇၁။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၁၇။

သတ္ထုဒဿနဋ္ဌာန (န) [သတ္ထုဒဿန + ဋ္ဌာန] မြတ်စွာဘုရား၏-မြင်ကောင်း-မြင် လောက်-ရာ အရပ်။ သတ္ထုဒဿနဋ္ဌာနေ ဥဘော အံသေ ပါရုပတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၈၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၇၅။

သတ္ထုဒါယဠ (န) [သတ္ထု + ဒါယဠ]

မြတ်စွာဘုရား အထံတော်မှ ရအပ်သော အမွေ ဥစ္စာ၊ ဘုရားရှင် အမွေ။ မဟန္တံ ခေါ ပနေတံ သတ္ထုဒါယဇ္ဇံ ယဒိဒံ သတ္တ အရိယမနောနိ နာမ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၇။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၉)။

သတ္ထုဒေသနာ (ထီ) [သတ္ထု + ဒေသနာ] ဘုရား ဒေသနာတော်၊ မြတ်စွာဘုရား-ဟော ကြား-ညွှန်ပြ- အပ်သော-တရား- ဒေသနာ။ သတ္ထုဒေသနာယ သဝနန္တေ ဇာတတ္တာ သာဝကော။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၇။

သတ္ထုဒေသနာဉာဏာနုရူပ (တိ) [သတ္ထု + ဒေသနာဉာဏ + အနုရူပ] မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာဉာဏ်အား-လျော်-လျောက်ပတ်-သော။ သန္ဓိပတိတဒေဝပရိသာယ အဇ္ဈာသယာနုရူပမေဝ ဟိ တဿာပိ ပဝတ္တိ, န သတ္ထုဒေသနာဉာဏာနုရူပန္တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၀၄။

သတ္ထုဒေသနာနယ (ပု) [သတ္ထုဒေသနာ + နယ] မြတ်စွာဘုရား ဒေသနာ၌ လာသော နည်း၊ မြတ်စွာဘုရားေ ဒေသနာနည်း။ တယိဒံ ပရမဂမ္ဘီရံ သတ္ထုဒေသနာနယံ အနုပမာရေတွာ စောဒိတံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၆၈။

သတ္ထုဒေသနာနိဟာရ (ပု) [သတ္ထုဒေသနာ + နိဟာရ] မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာ တော်ကိုထုတ်ဆောင်ခြင်း။ တသ္မာ မဟာအရိယ-ဝံသသုတ္တေ သတ္ထုဒေသနာနိဟာရေန နိဂမနံ ဒဿေန္တော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၂။

သတ္ထုဒေသနာနုဝိဓာန (န) [သတ္ထုဒေသနာ+အနုဝိဓာန] မြတ်စွာဘုရား တရား ဒေသနာတော်အား-လျော်- လျောက် ပတ်-စွာ-ပြုပြင်-စီရင်-ခြင်း။ ကိမ္ပနိဒံ သုတ္တံ သတ္ထုဒေသနာနုဝိဓာနတော ဇိနဘာသိတံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉။

သတ္ထုဒေသနာဝိလာသ (ပု) [သတ္ထုဒေသနာ + ဝိလာသ] မြတ်စွာဘုရား တရား ဒေသနာတော်၏- တင့်တယ်-စံပယ်-ခြင်း။ သတ္ထုဒေသနာဝိလာသေန အတ္တနော စ ပရိပက္ကဉာဏတ္တာ ပဋ္ဌမံ ဖလံ ပတွာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၉။

သတ္ထုဓမ္မဒါယာဒ (တိ) [သတ္ထု + ဓမ္မဒါယာဒ] မြတ်စွာဘုရား၏ လောကုတ္တရာ တရား အမွေဥစ္စာကို ခံယူ - တတ်- ထိုက်-သော။ န ဟိ လောကိယဇ္ဈာနာဒိဂုဏမတ္တေန နိပ္ပရိယာယတော သတ္ထုဓမ္မဒါယာဒဘာဝေါ ဣစ္ဆိတော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၉။

သတ္ထုဓမ္မဒေသနာ (ထီ) [သတ္ထု + ဓမ္မဒေသနာ] မြတ်စွာဘုရား၏ - တရား စကား-တရားဒေသနာတော်။ သတ္ထုဓမ္မဒေသနံ သုတွာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၁။

သတ္ထုဓမ္မသရီရ (န) [သတ္ထုဓမ္မ + သရီရ] မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဟူသော ခန္ဓာကိုယ်။ တာ သတိပိ သတ္ထုဓမ္မသရီရဿ ပစ္စက္ခဘာဝေ သတ္ထုသရီရဿ အပစ္စက္ခဘာဝတော ပရမ္မုခါ-သာဝိကာ နာမ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၁။

သတ္ထုဓရမာနကာလ (ပု) [သတ္ထု + ဓရမာန + ကာလ] ဘုရားရှင် လက်ထက်၊ မြတ်စွာဘုရားသက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်-အချိန်-အခါ-ကာလ။ ယော ပန သတ္ထုဓရမာနကာလေ ဒါနာဒိပုညံ ကာတုံ နာလတ္ထံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁ ၁၉၂။ (-ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၁)။

သတ္ထုပကာရဂုဏ (ပု) [သတ္ထု + ဥပကာရ + ဂုဏ။ သတ္ထ + ဥပကာရ •

သတ္ထုပကာရ • သတ္တဝါတို့အား ကျေးဇူးပြု သော ဂုဏ်။?] မြတ်စွာဘုရား၏- ကျေးဇူးပြုခြင်း-ကျေးဇူးတော်-ဟူသောဂုဏ်။ တဒေကဒေသံ သတ္ထုပကာရဂုဏ် ဒဿေတုံ ---- " သဗ္ဗဒုက္ခ " န္တိ ဂါထမာဟ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၆။

သတ္ထုပက္ကောသန (န) [သတ္ထု + ပက္ကောသန + အာဝဠန။ နောက်ပုဒ်ကျေ။] အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္ထုပက္ကောသနာဝဠန (န) [သတ္ထုပက္ကောသန + အာဝဠန] မြတ်စွာ ဘုရား၏ ခေါ်တော်မူခြင်းကို ဆင်ခြင်ခြင်း။ သတ္ထုပက္ကောသနံ, အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၇။ သတ္ထုပက္ကောသနန္တိ ဣဓာပိ သတ္ထုပက္ကောသနာဝဠနမေဝ ဣမဿ ပုဗ္ဗကိစ္စံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၉။ သတ္ထုပက္ကောသနန္တိ သတ္ထုပက္ကောသနာဝဠနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၂၇။

သတ္ထုပက္ခ (ပု) [သတ္ထု + ပက္ခ] (သက်တော် ထင်ရှား) မြတ်စွာ ဘုရား၏-အဖွဲ့-ပက္ခ။ သတ္ထုပက္ခေ စတ္တာရော, နိမ္မိတပက္ခေ စတ္တာရောတိ သဗ္ဗေ အဋ္ဌ ဝါရာ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၃၈။

သတ္ထုပညတ္တ (တိ) [သတ္ထု + ပညတ္တ] မြတ်စွာဘုရားသည်-ပညတ်-ထား-ဟော-တော်မူအပ်သော။ ယသ္မာ စာယံ အရိယဝံသ-ဒေသနာ နာမ သတ္ထုပညတ္တာဝ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၂၇။

သတ္ထုပဋိည (တိ) [သတ္ထု + ပဋိညာ] (၁) ဘုရား-ဆရာ-ဟူ၍ ဝန်ခံခြင်း ရှိသော၊ သူ။ (ထီ) (၂) ဘုရား-ဆရာ-ဟူ၍ ဝန်ခံခြင်း။ (၁) ပူရဏောတိ တဿ သတ္ထုပဋိညဿ နာမံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၈၂။ (ထီ) (၂) ပုထူ နာနာ ဇနာ သတ္ထုပဋိညာ ဧတေသန္တိ ပုထုဇ္ဇနာ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၆။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၅။

သတ္ထုပဋိညတာ (ထီ) [သတ္ထုပဋိည + တာ] ဘုရားဟု ဝန်ခံခြင်းရှိသော သူ၏ အဖြစ်။ သတ္ထုလက္ခဏသတ္ထာဝ-ကြည့်။

သတ္ထုပဋိညာတ (တိ) [သတ္ထု + ပဋိညာတ] ဘုရား-ဆရာ-ဟု ဝန်ခံတတ် သော၊ သူ။ ဝန်ခံအပ်သော ဘုရားအဖြစ် ရှိသူ၊ ဘုရားအဖြစ်ကို ဝန်ခံသူ။ အသတ္ထာပိ သမာနော သတ္ထာ ပဋိညာတော ယေနာတိ သတ္ထုပဋိညာတော၊ တဿ အဗုဒ္ဓဿာပိ သမာနဿ ဗုဒ္ဓပဋိညာတဿ----အာစရိယ-ပဋိညာတဘာဝံ ဝါ သန္ဓာယ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၅။

သတ္ထုပဋိညာတတာ (ထီ) [သတ္ထုပဋိညာတ + တာ] ဘုရား-ဆရာ-ဟု ဝန်ခံသော သူ၏ အဖြစ်၊ ဘုရား - ဆရာ - ဟု ဝန်ခံခြင်း။ သတ္ထုပဋိညာတတာယ နိဂဏ္ဌာနံ မဟာတိ သမ္ဘာဝိတတ္တာ မဟာနိဂဏ္ဌော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၉။

သတ္ထုပဋိဘာဂ (တိ) [သတ္ထု + ပဋိဘာဂ] မြတ်စွာဘုရားနှင့် တူသော၊ သူ။ သတ္ထုပဋိဘာဂေနာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၃) တိ သတ္ထုကပ္ပေန၊ သတ္ထုသဒိသေနာတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၄။

သတ္ထုပဋ္ဌာန (န) [သတ္ထု + ဥပဋ္ဌာန] မြတ်စွာဘုရား၏ အနီး၌ တည်ခြင်း၊ ဘုရား ရှင် ကို-ဆည်းကပ်-ခစား- လုပ်ကျွေး -ခြင်း။ ယာဝိတ္ဘာ သတ္ထုပဋ္ဌာနံ၊ ရာဇာနံ လောက-နာယကံ။ အပ၊ ၂။ ၁၃၅။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၁။

သတ္တုပမာန (တိ) [သတ္တု + ပမာန] မြတ်စွာဘုရား - ပြဋ္ဌာန်း - ပြမာန်း - သော။ မြတ်စွာဘုရားလျှင်- ပမာနဖြစ်- ပြဋ္ဌာန်းခြင်း ရှိ-သော။ ဧတ္တ စ သတ္တုပမာနတ္တာ ဓမ္မသံယာနံ ပူဇာဝိဓာနံ သတ္တုပူဇာဝိဓာနမိစ္စေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝဇိရ၊ ၁၅။

သတ္တုပ (ပ္ပ) ဘဝ (တိ) [သတ္တု + ပဘဝ] မြတ်စွာဘုရားလျှင် အမွန် အစ ရှိသော။ သတ္တုပ (ပ္ပ) ဘဝတ္တာ သံယသ္သ သံယ- သမ္ပတ္တိယာပိ သတ္တုသမ္ပတ္တိ ဝိဘာဝီယတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅၀။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅၁။

သတ္တုပရိနိဗ္ဗာန (န) [သတ္တု + ပရိနိဗ္ဗာန] မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုရာ အခါ။ တထာ ဟိ ပရိနိဗ္ဗုတေ သတ္တရိ မဟာကဿပတ္ထေရော သတ္တုပရိနိဗ္ဗာနေ သန္နိပတိတသ္သ ဘိက္ခု- သံယသ္သ မဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၆။

သတ္တုပူဇာ (ထီ) [သတ္တု + ပူဇာ] မြတ်စွာဘုရား - အား - ကို - ပူဇော်ခြင်း။ သတ္တုပူဇာ ပန မေ အနေကာသု ကပ္ပကောဋီသု အလံ ဟိတာယ စေဝ သုခါယ စ။ မဓူ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၇။ ပဋိပတ္တိပူဇာ ဟိ သတ္တုပူဇာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၅။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၆၀။

သတ္တုပူဇာပရ (တိ) [သတ္တုပူဇာ + ပရ] မြတ်စွာဘုရား - အား - ကို - အလွန် အကဲ ပူဇော်-ခြင်းရှိ-သော။ လဘတီတိ ဝိဇာနန္တော၊ သတ္တုပူဇာပရော သိယာ။ ဝဇိရ၊ ၁၅။

သတ္တုပူဇာဝိဓာန (န) [သတ္တုပူဇာ + ဝိဓာန] မြတ်စွာဘုရား-အား-ကို-ပူဇော်သော အစီ အရင်။ အပိစာစရိယော သတ္တုပူဇာ- ဝိဓာနေန အသတ္တရိပိ သတ္တာဘိနိဝေသဿ ----။ ဝဇိရ၊ ၁၄။

သတ္တုဘာဝ (ပု) [သတ္တု + ဘာဝ] မြတ်စွာဘုရား၏ အဖြစ်။ (အရတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်) ယေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓဘာဝေန ဘဂဝါ ပကတော သတ္တုဘာဝေန အဓိဂတော သုပါကဋော စ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆။

သတ္တုဘာဝပရိယာယ (ပု) [သတ္တုဘာဝ + ပရိယာယ] မြတ်စွာဘုရား၏ အဖြစ် ဟူ သော - ပရိယာယ် - ဝေဝုစ် - စကားလှယ်။ ဓမ္မသ္သ သတ္တုဘာဝပရိယာယော ဝိဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၇။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၇၈။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၂။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၉။

သတ္တုဘာဝပရိယေသန (ထီ၊ န) [သတ္တုဘာဝ + ပရိယေသနာ] မြတ်စွာ ဘုရား၏ အဖြစ်ကို - ရှာမှီး - ရှာဖွေ -ခြင်း။ သတ္တုဘာဝပရိယေသနေန ပရာဇိတာ ဟောန္တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈။

သတ္တုဘာဝဝစန (န) [သတ္တုဘာဝ + ဝစန] ဘုရား၏ အဖြစ်ကို- ဟော- ပြ- တတ်သော သဒ္ဒါ။ မြတ်စွာဘုရား၏အဖြစ်-ကြောင်း-ရာ- ဂုဏ်ကို ဟောဆိုကြောင်းစကား။ ဓမ္မဝိနယာနံ ဟိ သတ္တုဘာဝဝစနတော ဓမ္မဝိနယတ္တသံသိဒ္ဓိ ----။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၆။

သတ္တုဘာဝသမ္ပဒါ (ထီ) [သတ္တုဘာဝ + သမ္ပဒါ] မြတ်စွာဘုရား အဖြစ်၏-ပြည့်စုံ- ပြီးစီး-ခြင်း။ သတ္တာနဉ္စ ဟိတူပစာရံ အတ္တနော သတ္တုဘာဝသမ္ပဒဉ္စ ဒဿေန္တော ဘဂဝါ ဣမံ ဒေသနံ အာရဘိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၈။

သတ္တုဘာသိတ (တိ) [သတ္တု + ဘာသိတ] မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောကြား အပ်သော၊ (သုတ်)။ တေနဿ သုတ္တသ္သ သတ္တု- ဘာသိတဘာဝံ ဇိနဝစနဘာဝံ ဒဿေတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၆။

သဗ္ဗညုဘူတ (တိ) [သဗ္ဗညု + ဘူတ] (နတ်လူတို့၏) ဆရာဖြစ်၍ ဖြစ်သော(ဘုရား)။ ဒေဝမနုဿာနံ သဗ္ဗညုဘူတဿ ဘဂဝတော သာသနန္တိ သဗ္ဗညုသာသနံ၊ သဗ္ဗညုဘူတံ ဝါ သာသနန္တိပိ သဗ္ဗညုသာသနံ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၁၃။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၀၄။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၁၂၇။

သဗ္ဗညုမဟတ္တ (န) [သဗ္ဗညု + မဟတ္တ• (မဟန္တ + တ္တ)] မြတ်စွာဘုရား၏ ကြီးကျယ်-မြင့်မြတ်-သည်၏ အဖြစ်။ ဧဝံ သဗ္ဗညုမဟတ္တံ ပစ္စဝေက္ခတောပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၈၁။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၆၈။ ဧဝံ အသင်္ကောန္တေန ပန သဗ္ဗညုမဟတ္တတံ ---- အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗာ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၀၆။

သဗ္ဗညုမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏ (တိ) [သဗ္ဗညုမဟတ္တ + ပစ္စဝေက္ခဏ] (၁) မြတ်စွာဘုရား၏-ကြီးကျယ်-မြင့်မြတ်-သည်၏အဖြစ်ကိုဆင်ခြင်တတ်သော၊ သူ။ (ထီ၊ န) (၂) မြတ်စွာဘုရား၏- ကြီးကျယ်- မြင့်မြတ်- သည်၏ အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း။ (၁) ဒါယဇ္ဇမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏတာ, သဗ္ဗညုမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏတာ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၇၈။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၉၇။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၉၅။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၉၂။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၆၆။ (ထီ၊ န) (၂) ကေစ္စော ဟိ ဇာတိမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏာ သဗ္ဗညုမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏာ ---- ပါပံ န ကရောတိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၇၀။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ။ ၁၅၂။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၅၀။ ဇာ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၄၈။

သဗ္ဗညုမဟာဗောဓိဝိဘူသိတ (တိ) [သဗ္ဗညု + မဟာဗောဓိ + ဝိဘူသိတ] မြတ်စွာဘုရားသည် သုံးဆောင်တော် မူအပ်သော မဟာဗောဓိ (ဒက္ခိဏသာခါ) ဖြင့် တန်ဆာ ဆင်အပ်သော။ သဗ္ဗညုမဟာဗောဓိဝိဘူသိတော (ဝိ၊ ဋ၊ ၄။ ၂၆၃) တိ သဗ္ဗညုနာ ပရိဘုတ္တမဟာဗောဓိဝိဘူသိတော မဏ္ဍိတော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၉၅။ သဗ္ဗညုမဟာဗောဓီတိ ဒက္ခိဏသာခံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၂၁။

သဗ္ဗညုရန္တယ (တိ) [သဗ္ဗညု + အန္တယ (•အနု + ဣ + အ)] မြတ်စွာဘုရား-ဘုရားရှင်-သို့ အတုလိုက်သော၊ သူ။ ကောနု သေနာပတိ ဘောတော၊ သာဝကော သဗ္ဗညုရန္တယော။ မ၊ ၂။ ၃၂၅။ သုတ္တနိ။ ၁၆၈။ ထေရ။ ၃၃၀။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၀၉။

သဗ္ဗညုရူပကာယ (ပု) [သဗ္ဗညု + ရူပကာယ] မြတ်စွာဘုရား၏ - ရူပကာယ - ခန္ဓာကိုယ်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဗ္ဗညုရူပကာယပဋိဇဂ္ဂန (န) [သဗ္ဗညုရူပကာယ + ပဋိဇဂ္ဂန] မြတ်စွာဘုရား၏- ရူပကာယတော် -ခန္ဓာကိုယ် -ကို-ပြုစု-လုပ်ကျွေး-မွေးမြူ- စောင့်ရှောက်-ခြင်း။ သရီရပဋိဇဂ္ဂနေ ဝိယာတိ သဗ္ဗညုရူပကာယ-ပဋိဇဂ္ဂနေ ဝိယ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၄။

သဗ္ဗညုရူပကာယသိရီ (ထီ) [သဗ္ဗညုရူပကာယ + သိရီ] မြတ်စွာဘုရား၏-ရူပကာယ-ခန္ဓာကိုယ်-၏ အသရေတော်-ကျက်သရေ-တင့်တယ်ခြင်း-မင်္ဂလာ ရှိခြင်း။ ယထာ လက္ခဏပါရိပူရိယာ ဂဟိတာယ သဗ္ဗာ သဗ္ဗညုရူပကာယသိရီ ဂဟိတာဝ နာမ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၄၈။

သဗ္ဗညုလက္ခဏ (န) [သဗ္ဗညု + လက္ခဏ] မြတ်စွာဘုရား၏-အမှတ်အသား-လက္ခဏာတော်၊ မြတ်စွာဘုရားဟု သိကြောင်း-အမှတ်အသား-လက္ခဏာ။ အညထာ အနစ္ဆရိယတ္တာ

သတ္ထုလက္ခဏမေဝ န ပရိပူရေယျ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈။

သတ္ထုလက္ခဏသဏ္ဌာဝ (ပု) [သတ္ထုလက္ခဏ + သဏ္ဌာဝ(=သဏ္ဌ + ဘာဝ)] မြတ်စွာဘုရားဟု သိကြောင်း-အမှတ်အသား-လက္ခဏာတော် - တို့၏ ထင်ရှားရှိ-သည်၏ အဖြစ် - ခြင်း။ သတ္ထာရေသူတိ တေသံ သတ္ထုပဋိညာတာယ ဝုတ္တံ, န သတ္ထုလက္ခဏသဏ္ဌာဝတော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၆။

သတ္ထုလဒ္ဓူပသမ္ပဒ (တိ) [သတ္ထု + လဒ္ဓူပသမ္ပဒ (=လဒ္ဓ + ဥပသမ္ပဒါ)] မြတ်စွာဘုရားအထံတော်မှ - ရအပ်ပြီးသော ပဉ္စင်းအဖြစ်ရှိ - ပဉ္စင်းအဖြစ်ကို ရပြီး-သော၊ သူ။ မဟာပဇာပတိဂေါတမီ သတ္ထုသန္တိကာဝ လဒ္ဓူပသမ္ပဒတ္တာ သတ္ထုလဒ္ဓူပသမ္ပဒါ နာမ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၁။

သတ္ထုလီလာ (ထီ) [သတ္ထု + လီလာ] မြတ်စွာဘုရား၏- တင့်တယ်-စံပယ်-ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္ထုလီလာနုကာရီ (တိ) [သတ္ထုလီလာ + အနုလီလာ + ကရ + ဏီ။ အလယ်၌ လီလာ-တစ်ပုဒ်ကျေ။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၁၃။] မြတ်စွာဘုရား၏-တင့်တယ်-စံပယ်-ခြင်းကို အတုလိုက်၍-တင့်တယ်-စံပယ်-ခြင်းကို- ပြု-လေ့ရှိ-တတ်-သော၊ သူ။ အဟု ဒယာဉာဏဂုဏောဟိ သတ္ထုလီလာနုကာရီ ဇနတာဟိတေသု။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁။ သတ္ထုလီလာယ အနုကူလော လီလာကာရော ကိရိယာ အဿ အတ္ထိ ဝါတိ "သတ္ထုလီလာနုလီလာကာရီ"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ " သတ္ထုလီလာနုကာရီ " တိ ဝုတ္တံ။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၁၃။

သတ္ထုဝစန (န) [သတ္ထု + ဝစန] မြတ်စွာဘုရား၏- စကားတော်- အဆုံးအမ-ဩဝါဒ-သာသနာ။ ယုဥ္ဇဿု သတ္ထုဝစနေ (ထေရ။ ၃၅၇) တိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဩဝါဒေ ယောဂံ ကရောဟိ အနုယုဥ္ဇဿု။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇၂။ ယုဥ္ဇန္တိ သတ္ထုဝစနေ (ထေရီ။ ၃၉၅)တိ သတ္ထု သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ယောဂံ ကရောန္တိ ဘာဝနံ အနုယုဥ္ဇန္တိ။ ထေရီ ဋ္ဌ။ ၁၃၀။

သတ္ထုဝဏ္ဏ (တိ) [(၁) သတ္ထု + ဝဏ္ဏ။ (၂) သတ္ထု+သမာန+ဝဏ္ဏ။(၃) သတ္ထု+ဝဏ္ဏ+ဝဏ္ဏ။ မဇ္ဈေလောပ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁၇။] (ပု) (၁) မြတ်စွာဘုရား၏-အဆင်း-ရူပါရုံ။ (၂) ရွှေ၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသော (ရတနာ)။ (ပု) (၁) သတ္ထုနော ဝဏ္ဏော သတ္ထုဝဏ္ဏော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁၇။ (၂) ဇာတရူပံ နာမ သတ္ထုဝဏ္ဏော ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၄၅။ ဇာတရူပန္တိ သုဝဏ္ဏဿ နာမံ၊ တံ ပန ယသ္မာ တထာဂတဿ ဝဏ္ဏသဒိသံ ဟောတိ၊ တသ္မာ " သတ္ထုဝဏ္ဏော ဝုစ္စတိ "တိ ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တံ။ တဿတ္ထော-- ယော သတ္ထုဝဏ္ဏော လောဟဝိသေသော၊ ဣဒံ ဇာတရူပံ နာမာတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၉။ ဇာတရူပံ ဝုစ္စတိ သတ္ထုဝဏ္ဏော၊ သတ္ထာ ဟိ သုဝဏ္ဏ-ဝဏ္ဏော၊ သုဝဏ္ဏမ္ပိ သတ္ထုဝဏ္ဏံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၅။ ရူပိယံ နာမ သတ္ထုဝဏ္ဏော ကဟာ-ပဏော။ ဝဇိရ။ ၂၆၄။ သတ္ထုဝဏ္ဏောတိ သတ္ထုနာ သမာနဝဏ္ဏော ---- သတ္ထုဝဏ္ဏော ဝိယ ဝဏ္ဏော အဿာတိ သတ္ထုဝဏ္ဏောတိ မဇ္ဈေပဒလောပီသမာသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁၇။

သတ္ထုဝဏ္ဏသုဝဏ္ဏ (န) [သတ္ထုဝဏ္ဏ + သုဝဏ္ဏ] မြတ်စွာဘုရား၏ အဆင်းနှင့်

တူသောရွှေ။ ဇာတရူပန္တိ သတ္ထုဝဏ္ဏသုဝဏ္ဏံ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၀၀။

သတ္ထုဝဏ္ဏာဘတ (တိ) [သတ္ထု + အာဘတ + ဝဏ္ဏ။ ရှေ့နောက်ပြန်။] မြတ်စွာဘုရားသည်- ထုတ်ဆောင်-မိန့်မြွက်-ချီးကျူး - အပ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူး ရှိသော။ သတ္ထုဝဏ္ဏာဘတောတိ(သံ၊ ၁။ ၆၅)တိ သတ္ထာရာ အာဘတဝဏ္ဏော။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၆၆။ သတ္ထာရာ အာဘတဝဏ္ဏော ဥဒ္ဓတဂုဏောတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၆။

သတ္ထုဝဏ္ဏိတ (တိ) [သတ္ထု + ဝဏ္ဏိတ] မြတ်စွာဘုရားသည်- ချီးမွမ်း -ချီးကျူး- အပ်သော၊ သူ။ သတ္ထုဝဏ္ဏိတော(ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၀၄)တိ သတ္ထာရာ ဝဏ္ဏိတော ထုတော----ဝဏ္ဏိတော ပသတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၆၉။

သတ္ထုဝန္ဒန (န) [သတ္ထု + ဝန္ဒန] မြတ်စွာဘုရား-အား-ကို-ရှိခိုးခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သတ္ထုဝန္ဒနာနိသံသ (ပု) [သတ္ထုဝန္ဒန + အာနိသံသ] မြတ်စွာဘုရား-အား-ကို-ရှိခိုးခြင်း၏ - အကျိုး - အာနိသင်။ တေနသာဝကာနံ သမ္မာပဋိပတ္တိံ သတ္ထုဝန္ဒနာနိသံသံ စ ဒဿေတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆၂။

သတ္ထုဝသနာနုစ္ဆဝိက (တိ) [သတ္ထု + ဝသနာနုစ္ဆဝိက• (ဝသန + အနုစ္ဆဝိက)] မြတ်စွာဘုရား-နေထိုင်-သီတင်းသုံး-ခြင်းငှာ-သင့်လျော်-လျောက်ပတ်-သော။ အတ္တနော အမ္ဗဝနေ သတ္ထုဝသနာနုစ္ဆဝိကံ ဂန္ဓကုဋိံ ----ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သံဃဿ နိယျာဒေသိ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၆၁။

သတ္ထုဝါဒပဋိညာ (တိ) [သတ္ထု + ဝါဒ + ပဋိညာ] ဘုရားဟူ၍ ပြောဆိုလျက် ဝန်ခံ-ခြင်းရှိ-သော၊ သူ။ ဘုရားဟူ၍ ပြောဆိုဝန်ခံသူ။ ယော ဟိ သတ္ထုဝါဒပဋိညော ဟောတိ၊ သော တံ ပဋိညံ အပ္ပဟာယ ဗုဒ္ဓဒဿနေ အဘဗ္ဗော။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၃၉။

သတ္ထုဝိပတ္တိ (ထီ) [သတ္ထု + ဝိပတ္တိ] ဆရာ၏- ဖောက်ပြန်- ပျက်စီး- ခြင်း။ ဧဝံ ဗျတိရေကတော သတ္ထုဝိပတ္တိယာ သာဝကေသု, သာဝကဝိပတ္တိယာ စ သတ္ထရိ အပ္ပသာဒေါတိ ဒဿိတံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅၁။

သတ္ထုဝိပ္ပဋိပတ္တိ (ထီ) [သတ္ထု + ဝိပ္ပဋိပတ္တိ] ဆရာ၏-မှားယွင်း-ဖောက်ပြန်-စွာ ကျင့်ခြင်း။ ဧဝံ သတ္ထုဝိပ္ပဋိပတ္တိယာ သာဝကေသု, သာဝကဝိပ္ပဋိပတ္တိယာ စ သတ္ထရိ အပ္ပသာဒေါ သမုစ္စိယတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅၁။

သတ္ထုဝိသယ (တိ) [သတ္ထု + ဝိသယ] မြတ်စွာဘုရားလျှင် အရာရှိသော၊ မြတ်စွာဘုရားလျှင် တည်ရာ အနက်ရှိသော။ ယံ-သဒ္ဒေါ သာသနဝိသယော၊ လောကပါလ-သဒ္ဒေါ သတ္ထုဝိသယောပိ ---- သတ္ထုဝိသယတာတိ စောဒနံ မနသိ ကတွာ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၂၀။ တွေ့ ပန သတ္ထုဝိသယတာယ နရတိ ဝေနေယျ-သတ္တေတိ နရောတိ အတ္ထော အဓိပ္ပေတော။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၉။ လောကပါလ-သဒ္ဒေါ ဂုဏီဘူတောပိ သတ္ထုဝိသယတ္တာ----။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၈။

သတ္ထုဝိဿာသိက (တိ) [သတ္ထု + ဝိဿာသိက • (ဝိဿာသ + ဣက) ထီ-၌ ---ဝိဿာသိကာ။] မြတ်စွာဘုရားနှင့်-အကျွမ်းဝင်-ယုံကြည်အားထား-ခြင်း ရှိသော၊

သူ။ အာနန္ဒတ္ထေရော သတ္တုဝိဿာသိကော အဋ္ဌ ဝရေ ယာစိတွာ ဥပဋ္ဌဟတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၇။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၉။ နကုလမာတာ နကုလပိတာ စ သတ္တုဝိဿာသိကာ နာမ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၀။

သတ္တုဝိဿာသိကဘာဝ (ပု) [သတ္တုဝိဿာသိက + ဘာဝ] မြတ်စွာဘုရားနှင့် အကျွမ်းဝင်သည်၏အဖြစ်။ ကွမိနာ ကိံ ဒီပေတိ ? သတ္တုဝိဿာသိကဘာဝံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၁။

သတ္တုဝိဟေသာဘာဝဒီပန (နပ) [သတ္တု + ဝိဟေသ + အဘာဝ + ဒီပန] မြတ်စွာဘုရား- အား- ကို-နှိပ်စက် -ညှဉ်းဆဲခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုပြခြင်း။ သတ္တုဝိဟေသာဘာဝဒီပနေ ဘဂဝတော ပါကဋဂုဏာနံ ကထာယ အင်္ဂီယမာနာပိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၅။

သတ္တုဝိမံသက (တိ) [သတ္တု + ဝိမံသက။ ထီ-၌ --ဝိမံသိကာ။] မြတ်စွာဘုရား-ကို- အား- စူးစမ်း, ဆင်ခြင်- စုံစမ်း- သော၊ သူ။ သတ္တုဝိမံသကော(မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၇)တိ "သတ္တာ နာမ ဂုဏတော ဧဒိသော ဧဒိသော စာ "တိ သတ္တု ဥပပရိက္ခကော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၈။

သတ္တုဝိမံသနကာရဏ (နပ) [သတ္တု + ဝိမံသန + ကာရဏ] မြတ်စွာဘုရား-အား- ကို-စူးစမ်း-ဆင်ခြင်-စုံစမ်း-ခြင်း၏အကြောင်း။ ကွမေဟိ သတ္တုဝိမံသနကာရဏေဟိ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၆) တိ ---- ကွမေဟိ ယထာဝုတ္တေဟိ သတ္တုဥပပရိက္ခနကာရဏေဟိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၄။

သတ္တုဝေါဟာရ (ပု) [သတ္တု + ဝေါဟာရ] မြတ်စွာဘုရား ဟူ၍-ခေါ်ဝေါ်-သုံးစွဲ-ခြင်း၊ ဘုရားရှင်၏ အမည်။ မဟာဝီရောတိ မဟာပရက္ကမော၊ မဟာဝီရာဝယဝတ္တာ စေတ္ထ သတ္တုဝေါဟာရေန ဓာတုယော ဧဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၇၁။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၄)။

သတ္တုသင်္ချာ (ထီ) [သတ္တု + သင်္ချာ] မြတ်စွာဘုရားဟူ၍-ခေါ်ဝေါ်-ပြောဆို-ခြင်း၊ ဘုရားရှင် ဟူသော-အရေအတွက်-ရေတွက်ခြင်း။ ဓမ္မဋ္ဌိတော သော သံဃော စ၊ သတ္တုသင်္ချံ နိဂစ္ဆတိ။ ဝဇိရ၊ ၁၅။

သတ္တုသညာ (ထီ) [သတ္တု + သညာ] ဘုရားရှင် ဟူသော-အမှတ်-သညာ၊ မြတ်စွာဘုရားဟူ၍ မှတ်ထင်ခြင်း။ သူရမ္မဋ္ဌော ---- သတ္တုသညာယ ဝန္ဒိတွာ အဋ္ဌာသိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၈။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၈)။

သတ္တုသဒိသ (တိ) [သတ္တု + သဒိသ] မြတ်စွာဘုရားနှင့် တူသော၊ သူ။ သတ္တုသဒိသေနာတိ အယံ ဟိ တတ္ထ အတ္ထော။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၄)။

သတ္တုသန္တိက (တိ) [သတ္တု + သန္တိက] (၁)မြတ်စွာဘုရား၏-အထံတော်-အနီးအပါး။ (တိ)(၂) မြတ်စွာဘုရားနှင့်-နီး-နီးကပ်-သော။ (၁) သတ္တုသန္တိကာပိ အနုဂ္ဂဟံ ပစ္စာသီသတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၇။ ဂမိဿာမဟံ သတ္တုသန္တိကံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၁။ (တိ) (၂) တတ္ထ နိသိန္နေသု သတ္တုသန္တိကတ္တာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃။

သတ္တုသန္တိကာဝစရ (တိ) [သတ္တုသန္တိက + အဝစရ] မြတ်စွာဘုရား၏ - အထံတော်- အနီးအပါး-၌ ကျင်လည်သော၊ သူ။ သဒ္ဓါ သန္နိဟိတာ သတ္တုသန္တိကာဝစရတ္တာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊

၂။ ၁၃၀။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၃၅။

သဗ္ဗညုသန္ဒဿန (န) [သဗ္ဗညု + သန္ဒဿန] မြတ်စွာဘုရားကို (ဉာဏ်ဖြင့်) ကိုယ်တိုင် မြင်တွေ့-ခြင်း-ရာ။ တထာ သဗ္ဗညုသန္ဒဿနေပိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၇။

သဗ္ဗညုသန္တိက (တိ) [သဗ္ဗညု + သန္တိက။ သဗ္ဗညုသန္တိက ?] မြတ်စွာဘုရားနှင့်-နီး-နီးကပ်-သော။ အာသန္နာ တတ္ထ နိသိန္နေသု သဗ္ဗညုသန္တိကတ္တာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၀။ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃-တို့၌ သဗ္ဗညုသန္တိကတ္တာ-ဟူ၍ ရှိ၏။)

သဗ္ဗညုသမယ (ပု) [သဗ္ဗညု + သမယ] သဗ္ဗညုကာလ - ကြည့်။ ဥဒ္ဒေါတနာ သဗ္ဗညုသမယေ၊ ကထာဝတ္ထုပကရဏေ။ အဘိ၊ က။၄၅၄။

သဗ္ဗညုသမုဒါစာရ (ပု) [သဗ္ဗညု + သမုဒါစာရ] မြတ်စွာဘုရားတို့၏ - ခေါ်ဝေါ်- ပြောဆို-ခြင်း-အသုံး အနှုန်း။ သဗ္ဗညုသမုဒါစာရဝသေန အသမုဒါစာရော စေတ္ထ သဗ္ဗညု ဥစ္စဋ္ဌာနေ ဌပနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၅။

သဗ္ဗညုသမ္ပတ္တိ (ထီ) [သဗ္ဗညု + သမ္ပတ္တိ] (၁) ဆရာ၏ ပြည့်စုံခြင်း။ (၂) မြတ်စွာဘုရား၏ပြည့်စုံခြင်း။ (၁) သဗ္ဗညုသမ္ပတ္တိံ ဒဿေတွာ ဣမိနာ "သောဟ"န္တိအာဒိနာ သိဿသမ္ပတ္တိ ဒဿိတာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၁။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဗ္ဗညုသမ္ပတ္တိပ (ပ္ပ) ကာသန (န) [သဗ္ဗညုသမ္ပတ္တိ + ပကာသန] မြတ်စွာဘုရား၏ပြည့်စုံခြင်းကို ထင်စွာပြခြင်း။ အပိ စ သဗ္ဗညုသမ္ပတ္တိပကာသနတ္ထံ (သဗ္ဗညုသမ္ပတ္တိပ္ပကာသနတ္ထံ) နိဒါနဝစနံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၁၅။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၆။

သဗ္ဗညုသမ္ပတ္တိသိဒ္ဓိ (ထီ) [သဗ္ဗညုသမ္ပတ္တိ + သိဒ္ဓိ] မြတ်စွာဘုရား၏ ပြည့်စုံခြင်း၏ ပြီးစီးခြင်း။ တာယ သဗ္ဗညုသမ္ပတ္တိသိဒ္ဓိတော။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၂၁။

သဗ္ဗညုသမ္ပဒါ (ထီ) [သဗ္ဗညု + သမ္ပဒါ] ဆရာ-ဘုရား-မြတ်စွာဘုရား-၏ ပြည့်စုံခြင်း။ အဟော ဗုဒ္ဓါ အဟော ဓမ္မာ၊ အဟော နော သဗ္ဗညုသမ္ပဒါ။ အပ၊ ၁။ ၁၁၇။ အပ၊ ၂။ ၁၈၊ ၃၃။ သဗ္ဗညုသမ္ပဒါ အပ္ပသန္နာနမ္ပိ ပသာဒါယ ----။ နေတ္တိ။ ၄၃။ သဗ္ဗညုသမ္ပဒါ သတ္ထရိစေဝ ဓမ္မာဒီသု စ ဂုဏာအဇာနနတာယ အပ္ပသန္နာနမ္ပိ ပသာဒါယ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၇၈။

သဗ္ဗညုသမ္ပဒါသိဒ္ဓိ (ထီ) [သဗ္ဗညုသမ္ပဒါ + သိဒ္ဓိ] မြတ်စွာဘုရား၏ ပြည့်စုံခြင်း၏ ပြီးစီးခြင်း။ ဗလေဟိ သဗ္ဗညုသမ္ပဒါသိဒ္ဓိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၄။

သဗ္ဗညုသမ္ဘာဝန (ထီ၊ န) [သဗ္ဗညု + သမ္ဘာဝန] မြတ်စွာဘုရားဟူ၍-ချီးကျူး-ချီးမွမ်း-ချီးမြှောက်-သောအရာ၊ မြတ်စွာဘုရားအား ချီးမွမ်းခြင်း။ သတ္ထရိ ဧဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ သဗ္ဗညုသမ္ဘာဝနံ ဥပ္ပါဒေတိ။ အသတ္ထရိ သဗ္ဗညုသမ္ဘာဝနံ ပရိစ္စဇာပေတိ။ ဝဇိရ၊ ၁၄။

သဗ္ဗညုသမ္ဘာဝနပရိစ္စဇာပန (န) [သဗ္ဗညုသမ္ဘာဝန + ပရိစ္စဇာပန] မြတ်စွာဘုရားဟူ၍-ချီးကျူး-ချီးမွမ်း-ချီးမြှောက်-သောအရာ (မြတ်စွာဘုရားအား ချီးမွမ်းခြင်း) ကို စွန့်လွှတ်စေခြင်း။ အသတ္ထရိ စ သဗ္ဗညုသမ္ဘာဝနပရိစ္စဇာပနတ္ထံ----။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃။

သဗ္ဗညုသမ္ဗုဒ္ဓိဘာဝ (ပု) [သဗ္ဗညု + သမ္ဗုဒ္ဓိဘာဝ၊ (သမ္ဗုဒ္ဓ + ဘာဝ။ ဤကာရာဂမော။]

(သက်တော် ထင်ရှား) သဗ္ဗညုဘုရားရှင်၏-မျက်မှောက် - အထံ - တော်၌ ဖြစ်ခြင်း။ သတ္ထာရဒဿနန္တိ သတ္ထုသမ္မုခီဘာဝေါ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၅။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၀၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၀။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၉၃။

သတ္ထုသရီရ (န) [သတ္ထု + သရီရ] မြတ်စွာဘုရား၏ - ခန္ဓာကိုယ် - ရူပကာယတော်။ တာ သတိပိ သတ္ထုဓမ္မသရီရဿ ပစ္စက္ခဘာဝေ သတ္ထုသရီရဿ အပစ္စက္ခဘာဝတော ပရမ္မုခါသာဝိကာ နာမ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၁။ သတ္ထုသရီရေ ဝါ သတ္ထုသညံ ဉပ္ပါဒေန္တော တထာ စိန္တေသိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၈။

သတ္ထုသရီရသဏ္ဌာန (န) [သတ္ထုသရီရ + သဏ္ဌာန] မြတ်စွာဘုရား - ခန္ဓာကိုယ်-ရူပကာယတော်-၏ ပုံသဏ္ဌာန်။ တေသမ္ပိ လက္ခဏသဏ္ဌာနံ ဝိယ သတ္ထုသရီရသဏ္ဌာနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၉။

သတ္ထုသာဝက (ပု) [သတ္ထုသာဝက။ ထီ-၌ သတ္ထုသာဝိကာ။] (၁) မြတ်စွာဘုရား၏-တပည့်-သာဝက၊ မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်ကို လိုက်နာတတ်သော၊ သူ။ (၂) မြတ်စွာဘုရားနှင့်တပည့် သာဝက (၁) အာမိသဒါယာဒါ သတ္ထုသာဝကာ ဝိဟရန္တိ။ မ၊ ၁။ ၁၅။ ကိဉ္စာပိ ဟိ သတ္ထုသာဝကာ အဂ္ဂတ္တဒ္ဓါရာ နာမ နတ္ထိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၄။ (၂) သတ္ထုသာဝကေ (ဗုဒ္ဓဝံ။၃၇၄)တိ သတ္ထုနော စေဝ သာဝကာနဉ္စ အဒါသိံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၅။

သတ္ထုသာဝကသမ္ပတ္တိ (ထီ) [သတ္ထုသာဝက + သမ္ပတ္တိ] မြတ်စွာဘုရားနှင့် တပည့်သာဝကတို့၏ ပြည့်စုံခြင်း။ ပဒဒ္ဓယေန သတ္ထုသာဝကသမ္ပတ္တိ ဒဿိတာ ဟောတိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၃၂။

သတ္ထုသာသန (န) [သတ္ထု + သာသန] မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၊ မြတ်စွာဘုရား၏-အဆုံးအမ-ဩဝါဒ-အမိန့်-အာဏာ-ဒေသနာ။ (က) ဉတ္တိသမ္ပဒါ • ဉတ်၏ ပြည့်စုံခြင်း, အနုသာ (ဿာ) ဝနသမ္ပဒါ• ကမ္မဝါစာ၏ပြည့်စုံခြင်း။ (ခ) ပိဋကတ် ၃-ပုံ။ (ဂ) ပရိယတ္တိ, ပဋိပတ္တိ, ပဋိဝေဓ-ဟူသော သာသနာ ၃-ရပ်။ သတ္ထုသာသနာ (မ၊ ၃။ ၂၆၃)တိ သတ္ထု ဩဝါဒံ ဂဟေတဗ္ဗံ ပူရေတဗ္ဗံ န မညန္တိတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈၉။ သတ္ထုသာသနေ (အပ၊ ၁။ ၃၉) တိ ဣဒါနိ ဂေါတမဿ ဘဂဝတော သာသနေ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၅။ အနုသိဋ္ဌိဒါနဝသေန သတ္ထုသာသနန္တိ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၂။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၆။ သတ္ထု ဘဂဝတော သာသနံ သတ္ထုသာသနံ သာသီယတိ ဧတေနာတိ ကတွာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၆။ သတ္ထုသာသနေနာတိ ဣမာပိ စောဒေတွာ သာရေတွာ ကရဏမေဝ သတ္ထုသာသနံ နာမ။ ကင်္ခါ။ ၂၉၅။ သတ္ထုသာသနေနာ(ဝိ၊ ၂။ ၂၈၂)တိ စ သတ္ထုအာဏာယ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၁၄၄။ (-၃၉၅)။ (က) သတ္ထုသာသနေနာတိ ဇိနသာသနေန ဗုဒ္ဓသာသနေန။ ဝိ၊ ၂။ ၂၈၂။ သတ္ထုသာသနေနာ (ဝိ၊ ၂။ ၂၈၂) တိ ဉတ္တိသမ္ပဒါယ စေဝ အနုဿာဝနသမ္ပဒါယ စ။ ပဒဘာဇနေ ပနဿ " ဇိနသာသနေန ဗုဒ္ဓသာသနေနာ " တိ ဝေဝစနမတ္တမေဝ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၇။ သတ္ထုသာသန (ဝိ၊ ၁။ ၁၈၉) န္တိ ဉတ္တိသမ္ပဒါ စေဝ အနုဿာဝနသမ္ပဒါ စ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၄။ သတ္ထုသာသနန္တိ ဉတ္တိသမ္ပဒါ အနုဿာဝနသမ္ပဒါ စ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၅။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၃၈။ သတ္ထုသာသနန္တိ ဉတ္တိသမ္ပဒါ စေဝ အနုဿာဝနသမ္ပဒါ စ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၀၃။

သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၉၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၂၉။ သဗ္ဗညုသာသနန္တိ ဥ ဏ္ဍိသမ္ပဒါ စ အနုသာ-ဝနသမ္ပဒါ စ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၁၁။ (ခ) သဗ္ဗညုသာသန(သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၇)န္တိ ပိဋကတ္တယံ ဝဒတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၀။ (ဂ) တိပိဋကပရိ-ယတ္တိပ္ပဘေဒေ သာဋ္ဌကထေ သဗ္ဗညုသာသနေ အပ္ပဋိဟတဉာဏပ္ပဘာဝေန မဟာဝေယျာ-ကရဏေန----။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၆၄။ သဗ္ဗညုနော ပရိယတ္တိပဋိပတ္တိပဋိဝေဓဝသေန တိဝိဓံ သာသနံ သဗ္ဗညုသာသနံ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၆၅၁။

သဗ္ဗညုသာသနကမျတာ (ထီ)
[(သဗ္ဗညုသာသန + ကမု + ဏ •) (သဗ္ဗညုသာသနကာမ+ဏျ•)သဗ္ဗညုသာသနကမျ+တာ။] မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမ စကားတော်ကို- အလိုရှိ- လိုလား-သည်၏ အဖြစ်-ခြင်း။ သဗ္ဗာဟာဘိရတော တတ္ထ သဗ္ဗညု-သာသနကမျတာ။ အပ၊ ၁။ ၂၇၃။

သဗ္ဗညုသာသနကရ (တိ) [သဗ္ဗညုသာသန + ကရ + အ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သဗ္ဗညုသာသနကရော (အံ၊ ၁။ ၉-၁၀) တိ သဗ္ဗညု အနုသာသနိကရော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၄။

သဗ္ဗညုသာသနကာရက (တိ)
[သဗ္ဗညုသာသန + ကာရက။ ထီ-၌ --ကာရိကာ။] မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံး အမကို-လိုက်နာ-ကျင့်သုံး-ပြုကျင့်-သော၊ သူ။ ကိမဟံ သီလသမ္ပန္နာ၊ သဗ္ဗညုသာသနကာရိကာ။ ထေရီ။ ၃၉၂။ ---- သဗ္ဗညုသာသနံ ကရောန္တီ ကသွာ နိဗ္ဗာနံ နာဓိဂစ္ဆာမိ၊ အဓိဂမိဿာမိ ဧဝ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၀။

သဗ္ဗညုသာသနကာရီ (တိ) [သဗ္ဗညုသာသန + ကရ + ဏီ။ ထီ-၌ --ကာရိနီ] မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမကို-လိုက်နာ-ကျင့်သုံး-ပြုကျင့်-လေ့ရှိ-တတ်-သော။ မြတ်စွာဘုရား ဆုံးမသည့်အတိုင်း ပြုကျင့်-လေ့ရှိ-တတ်-သော၊ သူ။ ယံ သာဝကေန ပတ္တဗ္ဗံ၊ သဗ္ဗညုသာသနကာရိနာ။ သံ၊ ၁။ ၁၉၅။ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿန္တိ၊ သဗ္ဗညုသာသနကာရိနော။ အံ၊ ၁။ ၃၃၄။ ဣတိဝုတ်။ ၂၁၅။ သဗ္ဗညု မယှံ သာသန-ကာရိနော ဩဝါဒပဋိကရာ။ ဣတိဝုတ်၊ ၁။ ၁၀၇။

သဗ္ဗညုသာသနင်္ဂ (န) [သဗ္ဗညုသာသန + အင်္ဂ] မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၏ - အစိတ်အပိုင်း-အင်္ဂါ။ နဝသု သဗ္ဗညုသာသနင်္ဂေသု ယထာသမ္ဘဝံ ဂါထင်္ဂဝေယျာကရဏင်္ဂဒွယ-သင်္ဂဟိတော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၈။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၂၆။ (သာသနာတော်၏ အင်္ဂါ ၉-ပါး-- သုတ္တ, ဂေယျ, ဝေယျာကရဏ, ဂါထာ, ဥဒါန, ဣတိဝုတ္တက, ဇာတက, အဗ္ဘုတဓမ္မ, ဝေဒလ္လ-ဟူ၍ ၉-ပါးရှိ၏။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၈။)

သဗ္ဗညုသာသနဇောတန (န)
[သဗ္ဗညုသာသန + ဇောတန] မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်ကို - ထွန်းလင်း - တောက်ပ-စေခြင်း။ တံ နိဿာယ မမေသောပိ၊ သဗ္ဗညုသာသနဇောတနေ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊၁။ ၁။

သဗ္ဗညုသာသနဓမ္မ (ပု) [သဗ္ဗညုသာသန + ဓမ္မ] မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမ ဟူသော တရား။ တံ ပဋ္ဌမသမောဓာနန္တိ တဒေဝ သဗ္ဗညုသာသနဓမ္မေန ပဋ္ဌမံ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၀။

သဗ္ဗညုသာသနဓရ (တိ) [သဗ္ဗညုသာသန + ဓရ + အ] မြတ်စွာဘုရား၏-အဆုံးအမ-

သာသနာတော် - ကို ဆောင်သော၊ သူ။ "ဣမေကေစွသ ဗဟုကံ သုတံ ဟောတိ၊ သုတ္တံ ဂေယျံ ဝေယျာကရဏံ" န္တိ စ ဝေမာဒိနာ နယေန သတ္ထုသာသနဓရတ္တံ ဝဏ္ဏိတံ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၁၃။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၈။

သတ္ထုသာသနပရိယတ္တိ (ထီ) [သတ္ထုသာသန + ပရိယတ္တိ] မြတ်စွာဘုရား အဆုံးအမ သာသနာဟူသော ပရိယတ်။ သတ္ထုသာသနမေဝ ပရိယတ္တိ သတ္ထုသာသန-ပရိယတ္တိ၊ သာ သုတ္တဂေယျာဒိဝသေန နဝင်္ဂါ။ ဝဇိရ၊ ၂၂။

သတ္ထုသာသနဘူတ (တိ) [သတ္ထုသာသန + ဘူတ] မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမ ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ သုတ္တံ ဂေယျန္တိအာဒိကံ နဝင်္ဂံ သတ္ထုသာသနဘူတံ တန္တိဓမ္မံ ဝဠဉ္ဇေတိ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၆၄။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၂။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၀၇)။

သတ္ထုသာသနမနသိကာရ (ပု) [သတ္ထုသာသန + မနသိကာရ] မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမတော်ကို နှလုံးသွင်းခြင်း။ မမံ အတိဒုလ္လဘံ ခဏံ လဘိတွာ တဿ သတ္ထုသာသနမနသိကာရဿ----။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၉။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၂)။

သတ္ထုသာသနဝရ (န) [သတ္ထု + သာသနဝရ] မြတ်စွာဘုရား၏-သာသနာတော်မြတ် -မြတ်သောအဆုံးအမ၊ (မြတ်စွာဘုရား၏ မြတ်သော ပရိယတ္တိသာသနာ)။ နဝင်္ဂဿ သတ္ထုသာသန-ဝရဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏနံ ယံ နေတ္တိပ္ပကရဏံ ကာတုကာမော။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂။

သတ္ထုသာသနသမ္ပုခတာ (ထီ) [သတ္ထုသာသန + သမ္ပုခတာ] မြတ်စွာဘုရား-အဆုံးအမ- သာသနာ-တော်၏-မျက်မှောက်၌-ရှိ-ထင်ရှား-ရှိသည်၏အဖြစ်။ အယံ ဓမ္မသမ္ပုခတာ ဝိနယသမ္ပုခတာ သတ္ထုသာသန-သမ္ပုခတာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၃။

သတ္ထုသာသနသုတ္တ (န) [သတ္ထုသာသန + သုတ္တ] သတ္ထုသာသနသုတ်၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဓမ္မ, ဝိနယ အဆုံးအမတော် အစစ်အမှန်ကို ဥပါလိမထေရ်အား ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူသော သုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ သတ္တကနိပါတပါဠိ၊ ၈-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်။ အံ၊ ၂။ ၅၀၇။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၉၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၉။

သတ္ထုသာသနာရဟ (တိ) [သတ္ထုသာသန + အရဟ] မြတ်စွာဘုရား အဆုံးအမတော် (ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာ) အား-သင့်လျော်- လျောက်ပတ်- ထိုက်တန်-သော။ ဌာနာရဟေနာတိ ကာရဏာရဟေန သတ္ထုသာသနာရဟေန ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၀၈။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၃၁၆။ တေနာဟ "သတ္ထုသာသနာရဟေနာ"တိ၊ သီလာဒိသက-လသာသနပရိပုဏ္ဏာဿ အနုစ္ဆဝိကေနာတိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၉။

သတ္ထုသိဒ္ဓိ (ထီ) [သတ္ထု + ဘာဝ + သိဒ္ဓိ။ ဘာဝပ္ပဓာန်။] မြတ်စွာဘုရား အဖြစ် (အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်) ၏ ပြီးစီးခြင်း။ အပိ စ သတ္ထုသိဒ္ဓိယာ နိဒါနဝစနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၅။ ဓမ္မေန ဟိ သတ္ထုသိဒ္ဓိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂။

သတ္ထုပဇီဝီ (တိ) [သတ္ထု + ဥပဇီဝီ။ ထီ-၌ --ဥပဇီဝိနီ။] မြတ်စွာဘုရားကို-မှီခို-အမှီပြု-၍-အသက်မွေး-လေ့ရှိ - တတ် - သော၊ သူ။ သတ္ထုပဇီဝိနော စေတေ သတ္တာ သဗ္ဗေ။ မိလိန္ဒ။ ၁၆၁။

သတျာနုဂ (တိ) [သတိ + အနုဂ] သတိသို့ အစဉ်လိုက် တတ်သော။ တေန ဝစနေန တုမှေဟိ သတိအာရက္ခေန ---- ပုဗ္ဗဘာဂေ ပညာ သတျာနုဂါ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၉၆။

သတြ (န) [သဒ် + တြ။ သတြ-သံ၊ (ပု၊ န) သတ္တ-ပါကတ။] သမ္မာပါသယဇ် ပူဇော်ခြင်း။

သတြယာဂ (ပု) [သတြ + ယာဂ] သမ္မာပါသယဇ် ပူဇော်ခြင်း။ (၎င်းယဇ်သည် အနည်းဆုံး ၁၃-ရက်၊ အများဆုံး ရက် ၁၀၀-ကြာသည်။ ကောတ္ထုဘ။] ---- သံဟာရိမေတိ ယူပါဒီဟိ သရဿတိနဒိယာ နိမုဂ္ဂေါ-ကာသတော ပဘုတိ ပဋိလောမံ ဂန္တွေန ယဇိတဗ္ဗဿ သတြယာဂဿေတံ အဓိဝစနံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၄။ အယူပေါ အပွကဒိဝသော ယာဂေါ၊ သယူပေါ ဗဟုဒိဝသံ သာဓေယျော သတြယာဂေါ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၅။

သတ္ထ (န) [သန္တ + တ္ထ။ သံ-သတ္တံ။ သတော ဘာဝေါ သတ္တံ။ သတ် + တ္ထ။ ကပ္ပဒ္ဒုမ၊ ကောတ္ထုဘ။ ပါဠိနည်း စစ်စစ် သတ္တ-ဟု ပုဒ်ပြီးသင့်သည်။] သတ္တ² (၁၊ ၂၊ ၃) အနက်ကြည့်။ သတ္ထပ္ပမာန, သတ္ထယောဂ-တို့ကြည့်။

သတ္ထကိရိယာပ္ပမာနတာ (ထီ) [သတ္ထ + ကိရိယာ + ပမာန + တာ] ဒြဗ် (သတ္ထ) ဟူသော အမူအရာ ပြမာန်းခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်။ တေန နေသံ သတ္ထကိရိယာပ္ပမာနတာ ဝုတ္တာ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၃၅။

သတ္ထဂုဏယောဂ (ပု) [သတ္ထ + ဂုဏ + ယောဂ] (ဗုဒ္ဓိ, ဝီရိယ, တေဇော-ဟူသော) သတ္ထဂုဏ်နှင့် ယှဉ်ခြင်း။ ---- သတ္ထဂုဏ-ယောဂတော ဝါ " သတ္တော " တိ ပရေဟိ ပရိကပ္ပိတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၂။

သတ္ထပ္ပမာန (တိ) [သတ္ထ + ပမာန] ဒြဗ်ပြမာန်းခြင်း ရှိသော။ တတ္ထ " ဖဿော ဝေဒနာ စိတ္တ " န္တိ ဧဝမာဒိကံ သတ္ထပ္ပမာနံ နာမပဒံ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၂။ သတ္ထပ္ပမာနန္တိ ဒြဗျပ္ပမာနံ။ နေတ္တိ၊ ဋီ၊ ၃၅။

သတ္ထယောဂ (ပု) [သတ္ထ + ယောဂ] (ဗုဒ္ဓိ, ဝီရိယ, တေဇော-ဟူသော) သတ္ထဂုဏ် နှင့်ယှဉ်ခြင်း။ တေ သတ္ထယောဂေန သတ္တာတိ ဣစ္စန္တိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၃။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၅၀။ သတ္ထယောဂတောတိ ဧတ္ထ သတ္ထံ နာမ ဗုဒ္ဓိ, ဝီရိယံ, တေဇော ဝါ၊ တေန ယောဂတော သတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၆။ သတ္ထယောဂတော, ရူပါဒီသု သတ္တဝိသတ္တတာယ စ သတ္တာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅၄။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၈)။

သတ္ထဝါစက (တိ) [သတ္ထ + ဝါစက] ဒြဗ်ကို ဟောတတ်သော (သဒ္ဒါ)။ န ဟိ အသတ္ထဝါဒီ သဒ္ဒေါ သတ္ထဝါစကော သမ္ဘဝတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၉၅။

သတ္ထဝိသေသ (ပု) [သတ္ထ + ဝိသေသ] ဒြဗ်အထူး။ "ဇဝံ သီလာ ဇဝံ မဗ္ဗာ"တိအာဒီသု သတ္ထဝိသေသဿ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၃၅။

သတ္တာဒိဂုဏတ္တယ (န) [သတ္တာဒိ + ဂုဏ + တယ] သတ္တစသောဂုဏ်သုံးခုတို့၏အပေါင်း။ (အာဒိအရ- ရဇဂုဏ်, တမဂုဏ်-ကို ယူပါ။ သတ္တာဒိဂုဏတ္တယတော ဟိ ပကတိယာ အနညတ္တံ ဣစ္ဆန္တာနံ တေသံ သတ္တာဒီနမ္ပိ ပကတိယာ အနညတ္တံ အာပဇ္ဇတိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၆၄။

သတ္တာဒိဝိသမသဘာဝ (ပု) [သတ္တာဒိ + ဝိသမ + သဘာဝ] ဖြစ် စသည်တို့၏- မညီမညွတ် - မညီမျှ - သော သဘော။ အပိ စ ပကတိဝါဒိနော ---- သာ စ နိစ္စာ သတ္တာဒိဝိသမသဘာဝတော အနိစ္စတော မဟတာဒိဝိကာရတော အနညာတိ ပဋိဇာနန္တိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၆၄။

သထ (ပု) [သဌ + အ။ ဌ-ကို ထ-ပြု။ သဌ ကေတဝေ စ၊ သထတိ၊ သဌော၊ သဌောတိ ကေရာဋိကော ဝုစ္စတိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၅၆၊ ၂၉၈။ သဌ ? ၈ဌ-သံ၊ သပ-ပြာ၊ သဌ - သပ - အဒ္ဓမာဂဓီ။] လိမ်လည်-ကောက်ကျစ်-စဉ်းလဲ-ခြင်း။ သထေန ဝါ သာဌေယျေန အာဒိန္နော သီထိလော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄၃။

သထိန (တိ) [သဟ + ထိန] ထိုင်းမှိုင်း-လေးလံ-ခြင်း (ထိန စေတသိက်) နှင့်တကွဖြစ်သော၊ သူ။ အရဟတော အတီတံ ထိနံ အတ္ထီတိ၊ အာမန္တာ။ အရဟာ တေန ထိနေန သထိနောတိ၊ န ဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ။ အဘိ၊ က။ ၁၀၆။

သထုသ (တိ) [သဟ + ထုသ] စပါးခွံ - ဖွဲ - နှင့် တကွဖြစ်သော။ ယဒိ ဟိ သထုသာ ဟောန္တိ၊ ပါဏကာ ဝိဇ္ဈန္တိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၄၅။

သထေရ (တိ) [သဟ + ထေရ] ဘုန်းတော်ကြီး - ရဟန်းတော်ကြီး - မထေရ်ကြီး-သီတင်းကြီး-နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ အမုကသ္မိံ နာမ အာဝါသေ သံဃော ဝိဟရတိ သထေရော သပါမောက္ခော။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၃။ အံ၊ ၁။ ၄၈၃။

သထေရဝါဒ (တိ) [သဟ + ထေရဝါဒ= (ထေရ + ဝါဒ)] ထေရဝါဒ (=ရှင်မဟာကဿပ အစရှိသော မထေရ်တို့၏ အယူဝါဒ) နှင့် တကွသော။ အဋ္ဌေ ပန သထေရဝါဒေ ကိစ္စိ နာနာကရဏံ နတ္ထိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၃။ သဗ္ဗံ ထေရဝါဒန္တိ ဒွေ သင်္ဂီတိယော အာရုဠှာ ပါဠိယေဝေတ္ထ "ထေရဝါဒေါ"တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သာ ဟိ မဟာကပဿပပဘုတီနံ မဟာ-ထေရာနံ ဒါဒတ္တာ "ထေရဝါဒေါ"တိ ဝုစ္စတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၃၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၀။

သဒဏ္ဍ (တိ) [သဟ + ဒဏ္ဍ] (က) တုတ်-လှံတံ-နှင့်တကွဖြစ်သော၊ တုတ်-လှံတံ-ဖြင့် ခြိမ်းခြောက်-ပုတ်ခတ်-၍ လှူအပ်သော (အလှူ)။ (ခ) ပြစ်ဒဏ် ရှိသော၊ လက်နက်ဒဏ်, ဥစ္စာဒဏ် ရှိသော၊ လက်နက်ဒဏ်, ဥစ္စာဒဏ်တို့မှ မလွတ်သော၊ သူ။ (ဂ) အရိုး-ပွင့်တံ-ရှိသော (ကြာပန်းစသည်)။ (က) သာ ဒက္ခိဏာ အသုမုခါ သဒဏ္ဍာ။ သံ၊ ၁။ ၁၉။ ဇာ၊ ၁။ ၂၁၉။ သဒဏ္ဍာတိ ဒဏ္ဍေန တဇ္ဇေတွာ ပဟာရိတွာ ဒိန္နဒက္ခိဏာ သဒဏ္ဍာတိ ဝုစ္စတိ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၅၈။ (ခ) အထ စ ပန သဝေရာ သဒဏ္ဍာ သသပတ္တာ အဗျာပဇ္ဇာ ဝိဟရန္တိ သဝေရိနော။ ဒီ၊ ၂။ ၂၂၀။ (ဂ) အောက်ပုဒ် ကြည့်။

သဒဏ္ဍက (တိ) [သဒဏ္ဍ + က] အရိုး-ပွင့်တံ-ရှိသော (ကြာပန်းစသည်)။ တတ္ထ ဂန္ထိမံ နာမ သဒဏ္ဍကေသု ဝါ ဥပ္ပလပဒုမာဒီသု ---- ပုပ္ဖေသု ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၀၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၉။

သဒဏ္ဍာဝစရ (တိ) [သဒဏ္ဍ + အဝစရ] (က) တုတ် - လှံတံ - ကိုင်ဆောင်ရသော၊ တုတ်-လှံတံ-ကို စွဲကိုင်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သော။

(ခ) (သူတစ်ပါး) တုတ်-လှံတံ-ကို-တားမြစ်ခြင်း- တားမြစ်ကြောင်း-နှင့် တကွဖြစ်သော။ (ဂ) တုတ်-လှံတံ-ဖြင့်- ရိုက်နှက်-ပုတ်ခတ်-တားမြစ်၍ - ပြီးစေအပ်သည်နှင့် တကွဖြစ်သော။ (က) (ခ) (ဂ) သဒ္ဒက္ခာဝစရော (ဒီ၊ ၂။ ၂၂၇) တိ သဒ္ဒက္ခာဝစရကော၊ ဒဏ္ဍဂ္ဂဟဏေန သဒ္ဓိံ အပေဟာသိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၁။ ဒဏ္ဍသ္သ အဝစရဏံ အာဝရဏံ ဒဏ္ဍာဝစရော၊ သဟ ဒဏ္ဍာဝစရေနာတိ သဒ္ဒက္ခာဝစရော၊ ဒဏ္ဍေန ပဟရိတ္ဗာ ဝါ အာဝရိတ္ဗာ ဝါ သာဓေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၅။

သဒ္ဒက္ခာဝစရက (တိ) [သဒ္ဒက္ခ + အဝစရက] သဒ္ဒက္ခာဝစရ-ကြည့်။

သဒ္ဒတ္ထ (ပု) [သက + အတ္ထ။ က-ကို ဒ-ပြု။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅။ ဣတိပုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၈။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၂။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆၁။ ကစ္စည်း။ ၃၅။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၉၇။ သံ + အတ္ထ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒ-ပြု။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၇။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇။ သ + အတ္ထ။ ဒအက္ခရာလာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၉။ ရူ။ ၃၄။] (၁) (က) မိမိအကျိုး၊ ကိုယ့်အကျိုး၊ အရဟတ္တဖိုလ်။ (ခ) ကောင်း-တင့်တယ်-သော အကျိုး၊ အရဟတ္တဖိုလ်။ (၂) မိမိကိစ္စ၊ ကိုယ့်ကိစ္စ (မိမိ အကျိုးစီးပွား။ ဓမ္မ။ ၃၈။ မြန်)။ (၃) မိမိ အစီးအပွား (အကျိုး, အကြောင်းအား ဖြင့်-ကြီးပွား-ဖွံ့ဖြိုး-ခြင်း)။ (၁) (က) (ခ) သဒ္ဒတ္ထ (သံ၊ ၁။ ၂၆၇) န္တိ သောဘဏံ ဝါ အတ္ထံ သကံ ဝါ အတ္ထံ၊ ဥဘယေနာပိ အရဟတ္တမေဝ အဓိပ္ပေတံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇။ သကံ ဝါ အတ္ထံ သဒ္ဒတ္ထံ က-ကာရဿ ဒ-ကာရံ ကတ္ဗာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆၁။ သဒ္ဒတ္ထော (ထေရ၊ ၂။ ၂၄၄) တိ သကတ္ထော၊ ကကာရဿာယံ ဒကာရော ----။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၂။ သုန္ဒရော အတ္ထော, သကော ဝါ အတ္ထော သဒ္ဒတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၇။ သကော အတ္ထော သဒ္ဒတ္ထောတိ ဧတ္ထ ဒကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၉။ အနုပ္ပတ္တသဒ္ဒတ္ထောတိ အနုပ္ပတ္တော သဒ္ဒတ္ထံ၊ သကတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကကာရဿာယံ ဒကာရော ကတော။ သဒ္ဒတ္ထောတိ စ အရဟတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၈။ အနုပ္ပတ္တသဒ္ဒတ္ထောတိ သဒ္ဒတ္ထော ဝုစ္စတိ အရဟတ္တံ ----။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၄။ သဒ္ဒတ္ထောတိ စ အရဟတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဓူဋနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၄။ အနုပ္ပတ္တသဒ္ဒတ္ထောတိ သဒ္ဒတ္ထောတိ အရဟတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၉၂။ (၂) သဒ္ဒတ္ထ-ပသုတော သိယာ (ဓမ္မ။ ၃၈) တိ တသ္မိံ သကေ အတ္ထေ ဥယျုတ္တပယုတ္တော ဘဝေယျ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၁၀၃။ သဒ္ဒတ္ထံ အတ္တနော ကိစ္စံ နာဝဗုဇ္ဈတိ န ဇာနာတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၅။ (၃) သဒ္ဒတ္ထန္တိ အတ္တနော အတ္ထံ ဝုဒ္ဓိံ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၇။ သဒ္ဒတ္ထ (ဇာ၊ ၁။ ၂၀၈) န္တိ အတ္တနော အတ္ထဘူတံ အတ္ထတော စေဝ ဓမ္မတော စ ဝုဒ္ဓိံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၆-၇။

သဒ္ဒတ္ထဂရုက (တိ) [သဒ္ဒတ္ထ + ဂရုက] မိမိအကျိုး-ကိုယ့်အကျိုး-အရဟတ္တဖိုလ်- ကို အလေး အမြတ်ပြု- အပ်-သင့်-ထိုက်-ရှိသေ လေးစား ထိုက်-သော။ သဒ္ဒတ္ထဂရုကောတိ သကတ္ထဂရုကော၊ ကကာရဿာယံ ဒကာရော ကတော၊ ----ဖလသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနဝသေန သကတ္ထဂရုကော။ ဓူဋနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၄။

သဒ္ဒတ္ထပရမ (တိ) [သဒ္ဒတ္ထ + ပရမ] မိမိ အကျိုးဟူသော လွန်မြတ်သည့် အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ သဒ္ဒတ္ထပရမာ အတ္ထာ၊ ခန္ဓာ ဘိယျော န ဝိဇ္ဇတိ။ သံ၊ ၁။ ၂၂၃၊ ၂၂၅။

နေတ္တိ။ ၁၄၉။ သဒတ္ထပရမာတိ သကတ္ထပရမာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၃။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၆။

သဒတ္ထပ (ပ္ပ) သုတ (တိ) [သဒတ္ထ + ပသုတ] (၁) မိမိကိစ္စ-ကိုယ့်ကိစ္စ-မိမိအကျိုးစီးပွား-၌- လေ့လာ - အားထုတ် -ဆည်းပူး-တတ်သော။ (၂) အရဟတ္တဖိုလ်ကို-လေ့လာ-အားထုတ်-ဆည်းပူး-တတ်သော။(၁)သဒတ္ထပသုတော သိယာ (ဓမ္မ။ ၃၈) တိ တသ္မိံ သကေ အတ္ထေ ဥယျုတ္တပယုတ္တော ဘဝေယျ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၃။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၁။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၁)။ (၂) ဘာဝနာနုယောဂမနုယုတ္တာ ကိလေသပဋိဗာဟနာယ သဒတ္ထပ္ပသုတာ။ မိလိန္ဒ။ ၃၂၇။

သဒတ္ထသမ္ပာဒန (န) [သဒတ္ထ + သမ္ပာဒန] မိမိအကျိုး - ကိုယ့်အကျိုး - ကို- ပြည့်စုံစေ-ပြီးစေ-ခြင်း။ သော က္ခမ လောကဝိဇယာယ ပဋိပန္နော နာမ ဟောတိ ပစ္စတ္တိကနိဂ္ဂဏှနတော သဒတ္ထသမ္ပာဒနတော စ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၄၁။

သဒတ္ထိယ (တိ) [သဒတ္ထ + ဣက။ သွာတိက-သံ။ မိမိအကျိုး - ကိုယ့်အကျိုး-ကျေးဇူး-ရှိသော၊ သူ။ ဝိလုံ့] သဒတ္ထိယမင်း။ ရာဇာ အာသိ သဒတ္ထိယော။ အပ၊ ၁။ ၂၅၈။

သဒန (န) [သဒ + ယု။ သီဒန္တိ တတ္ထာတိ သဒနံ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၂၀၅။ သဒန-သံ။ သယဏ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) အိမ်။ (၂) ထိုင်ခြင်း။ (၁) မန္ဒိရံ သဒနာ,ဂါရံ။ ဓာန်။ ၂၀၅။ (၂) သဒနံ သဇ္ဇာ။ ကစ္စည်း။ ၆၃၈။

သဒယ (တိ) [သဟ + ဒယာ + အ] (၁) သနားခြင်း - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ-သော။ (၂) ပေးကမ်းခြင်း- နှင့်တကွဖြစ် -ရှိ- သော။ (၁) ဒုနောတိ ကာမဒဏ္ဍာလော၊ သော မံ သဒယနိဒ္ဒတော္တာ။ အလင်္ကာ။ ၉၂။ ဒယာယ သဟ ပဝတ္တတီတိ ဒယက္ကတိ အနုနယဝသေန ပိယသာ အာမန္တနံ။ အလင်္ကာ၊ ဋီ၊ ဟောင်း။ ၉၂။(-အလင်္ကာ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၉၂)။ (၂) သဒယော, ဗျဒယော ပါပေ၊ စိတ္တာယံ မုနိနော ဂတိ။ အလင်္ကာ။ ၃၀၀။ ဒယော ဒါနံ၊ သဟ ဒယေနာတိ သဒယော၊ ေ ကာစိ ပုရိသော။ သဟ ဒယာယ ဝတ္တတီတိ သဒယော၊ မုနိ။ အလင်္ကာ၊ ဋီ၊ ဟောင်း။ ၃၀၀။

သဒရ (တိ) [သဟ + ဒရ] (၁) ပူပန်-ပူလောင်-ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော (တေဘူမက ဝဋ်)။ (၂) ပူပန်-ပူလောင်-တတ်သော ကိလာသာ-နှင့်-တကွဖြစ်-ယှဉ်-ရှိ-သော (အကုသိုလ်တရား)။ (၁) သသောကံ တံ ဘိက္ခဝေ သဒရံ သဥပါယာသန္တိ ဝဒါမိ။ သံ၊ ၁။ ၃၂၅။ (၂) သဒရာ (မဟာနိ။ ၅၄) တိ ကိလေသဒရထာ ဇတ္တ သန္တီတိ သဒရာ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၃။ သဟ ဒရထေန ပရိဠာဟေန ပဝတ္တန္တီတိ သဒရာ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၅။ (-ဒီ၊ ၃။ ၄၇။ မ၊ ၁။ ၃၁၆။ အံ၊ ၁။ ၄၉၁)။

သဒရထ (တိ) [သဟ + ဒရထ] (၁) ပူပန်-ပူလောင်-တတ်သော ကိလေသာ-နှင့်- တကွဖြစ်- ယှဉ်- ရှိ-သော (အကုသိုလ်တရား)။ (၂)ပူပန်-ပူလောင်-ခြင်း-ရှိ-နှင့်တကွဖြစ်-သော (ကိုယ်စိတ်)။ (၁) သဒရထာ (ဒီ၊ ၃။ ၄၇။ သျာ၊ က-မူ) တိ ကိလေသဒရထသမ္ပယုတ္တာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇။ သဟေဝ ဒရထေဟိ ပရိဠာဟေဟိ ဝတ္တနတော သဒရထံ။ က္ကတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၆။ (၂) ---- ကာယော စ စိတ္တဥ္စ သဒရထာ ဟောန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၆။ သဒရထာတိ သပရိဠာဟာ။ သာရတ္ထ၊

၂။ ၁၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၂။ (-မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၄)။

သဒရထကာယ (တိ) [သဒရထ + ကာယ] ပူပန် - ပူလောင် - ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သည့် နာမ ကာယ, ရူပကာယ ရှိသော။ သာရဒ္ဓကာယေနာတိ သဒရထကာယေန။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၁၇။

သဒရထကာလ (ပု) [သဒရထ + ကာလ] ပူပန်-ပူလောင်- ခြင်း-ရှိ- ဖြစ်-ရာ- အချိန်- အခါ-ကာလ။ ---- သဗ္ဗသတ္တာနံ သဒရထကာလေယေဝ " အယံ ကာလော " တိ နိက္ခမိတွာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၀။

သဒရထဋ္ဌ (ပု) [သဒရထ + အဋ္ဌ] ပူပန်-ပူလောင်-တတ်သော ကိလေသာ-နှင့်- တကွဖြစ်-ယှဉ်-ရှိ-သော အနက်။ တတ္ထ အကုသလာ တာဝ သဒရထဋ္ဌေန ဒုက္ခဝိပါကဋ္ဌေန စ ဩဠာရိကာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃။

သဒသ (တိ) [သဟ + ဒသာ + အ] အဆာ-အမြိတ်-ရှိသော (အခင်း စသည်)။ နိသီဒနံ နာမ သဒသံ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၃၉။ ဝိ၊ ၂။ ၁၆၂။ ကင်္ခါ။ ၂၄၄။ နိသီဒနံ နာမ သဒသံ ဝုစ္စတိ အဝါယိမံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၀။

သဒဿ (ပု) [သန္တ + အဿ။ သဒဿ-သံ၊ သတ် - သဒ် + အဿ-သဒဿ] (က) ကောင်းသော မြင်း။ (ခ) ကောင်းသောမြင်းနှင့် တူသော။ (အဿ သဒဿ၊ ပုရိသသဒဿံ-အံ၊ ၁။ ၂၉၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၃။ (သီ၊ သျာ၊ ကံ၊ ဣ)။

သဒါ (ဗျ) [သဗ္ဗ + ဒါ။ ကစ္စည်း။ ၂၆၀။ ရူ။ ၂၇၇။ မောဂ်၊ ၄။ ၁၀၆။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၅၀၈။ သဗ္ဗသ္မိံ ကာလေ သဒါ။ ထောမ။ သဒါ-သံ။ ပါကတ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ခပ်သိမ်း- အလုံးစုံ-သော အခါ၌၊ အခါ ခပ်သိမ်း၊ အခါ အားလုံး။ (က) အောက်မေ့တိုင်း, အောက်မေ့တိုင်းသော အခါ။ (ခ) အောက်မေ့-ပြုပြင်-ရာ စသောအခါ။ (ဂ) ဥပုသ်နေ့၊ ဥပုသ်နေ့ အားလုံး။ (ဃ) နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း။ (င) အသက် အပိုင်းအခြား ကာလ၊ အသက် ရှည်သမျှ အခါ။ (စ) ညချမ်း-နံနက်-အခါ။ အလုံးစုံ ည, နံနက်တိုင်း)။ (ဆ) နေ့စဉ် နေ့တိုင်း၊ နေ့အားလုံး။ (ဇ) သုံးပါးသော သံဝဋ္ဋကာလ၊ ပျက်စီးရာ အခါသုံးမျိုး။ (ဈ) နေ့ညဉ့်။ (ည) ညဉ့်၏-ရှေ့နောက်-အဖို့၊ ပဌမ-ပစ္ဆိမ- ယာမ်။ (၂) (က) မြဲသော အခါ။ (ခ) အမြဲ၊ မပြတ် မလပ်။ (၁) ခပ်သိမ်း-အလုံးစုံ-သော အခါ၌၊ အခါခပ်သိမ်း၊ အခါအားလုံး။ ယေ စရန္တိ သဒါ သတာ (ဥဒါန။ ၈၁) တိ ယေ သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တာတာယ သဗ္ဗကာလံ ----။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၅၃။ (-က္ခုဒ္ဒကပါဌ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၃။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၈)။ သဒါတိ သဗ္ဗကာလံ။ က္ခုဒ္ဒကပါဌ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၃။ ထေရ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၈။ (က) အောက်မေ့တိုင်း, အောက်မေ့တိုင်းသောအခါ။ သဒါ ပုညံ ပဝဍ္ဎတိ (သံ၊ ၁။ ၃၁) တိ ----ယဒါ ယဒါ ပန အနုဿရတိ၊ တဒါ တဒါ တဿ ဝဍ္ဎတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၃။ (ခ) အောက်မေ့-ပြုပြင်-ရာ စသော အခါ။ အာရာမရောပကာဒီနံ အနုဿရဏပဋိသင်္ခရဏာဒိဝသေန အန္တရန္တရာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ပုညံ သန္ဓာယ သဒါ ပဝဍ္ဎတီတိ ဝုတ္တံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၉။ (ဂ) ဥပုသ်နေ့၊ ဥပုသ်နေ့ အားလုံး။ သဒါ (ဝိမာန။ ၁၇) တိ သဗ္ဗဒိဝသေသု ဥပေါသထဒိဝသေသု။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၆၅။ (ဃ) နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း။ သဒါ မာလာဘိဟာရတိ (ဝိမာန။

၅၄) တိ သဒါ သဗ္ဗကာလံ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ----။ ပေတ၊ ဌ။ ၁၁၉။ (င) အသက် အပိုင်း အခြား ကာလ၊ အသက်ရှည်သမျှ အခါ။ သန္တပ္ပိတော သတတံ သဒါ ဗဟူဟိ (ပေတ။ ၁၅၄) တိ ----သဒါ သဗ္ဗကာလံ။ ပေတ၊ ဌ။ ၁၀၄။ (စ) ညချမ်း-နံနက်-အခါ။ (အလုံးစုံ ည, နံနက်တိုင်း)။သဒါ ဥဒကမောတရိ၊ထေရီ။ ၄၀၆။ သဒါ ဥဒကမောတရိ သဗ္ဗကာလံ သာယံ ပါတံ ဥဒကံ ဩတရိ။ ထေရီ၊ ဌ။၂၁၁။ (ဆ) နေ့စဉ် နေ့တိုင်း၊ နေ့အားလုံး။ သဒါ (မဟာနိ။ ၁၄)တိ သဗ္ဗဒိဝသေ။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၆၈။ (ဇ) သုံးပါးသော သံဝဋ္ဋကာလ၊ ပျက်စီးရာ အခါသုံးမျိုး။ သဒါ (ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၊ ၁၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၄) တိ သဗ္ဗကာလံ၊ တီသုပိ သံဝဋ္ဋကာလေသူတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၀။ (ဈ) နေ့, ညဥ့်။ သဒါ(ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၂၈၁)တိ သဗ္ဗကာလံ ရတ္တိန္ဒိဝံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၄၅။ (ည) ညဥ့်၏-ရှေ့နောက်-အဖို့၊ ပဌမ-ပစ္ဆိမ-ယာမ်။ တသ္မာ ဇန္တု သဒါ သတော။ နေတ္တိ။ ၆။ သဒါ သဗ္ဗကာလေ ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တေ ----။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၆၀။ (၂) (က) မြဲသော အခါ။ သဒါ သတီမတော (ဝိ၊ ၂။ ၇၇။ ဥဒါန။ ၁၂၈။ ထေရ။ ၂၃၄) တိ သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တတ္တာ (သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တိယာ) နိစ္စကာလံ ----။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၆၇။ ဥဒါန၊ ဌ။ ၂၃၂။ ထေရ၊ ဌ။ ၁။ ၁၉၄။ သဒါ သတာ (သံ၊ ၁။ ၈)တိ နိစ္စကာလံ----။သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၆။ သဒါ သီတာ (သံ၊ ၁။ ၁၈၁) တိ နိစ္စကာလံ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄၄။ သဒါ (ဇာ၊ ၁။ ၂၈၉) တိ နိစ္စကာလံ----။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၃၂၁။ (ခ) အမြဲ မပြတ် မလပ်။ သဒါ ဖဂ္ဂု (မ၊ ၁။ ၄၈) တိ နိစ္စမ္ပိ ဖဂ္ဂုနီနက္ခတ္တမေဝ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၈၃။ သဒါ ပဝေဓိတ (သံ၊ ၁။ ၁၅၀) န္တိ သီတာဒီဟိ စ နိစ္စံ ----။ သံ၊ ဌ၊ ၁။၁၉၆။ (-ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၈။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၄၇။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၁၄၃)။ သဒါ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၁၇) တိ နိစ္စံ အဘိဏှန္တိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။၂၈၃။

သဒါကာလ (ပု) [သဒါ + ကာလ] သဒါ (၁) အနက်ကြည့်။ ကိန္နု ကမ္မံ ကရောန္တော ဝါ သဒါကာလမေဝ ဧကော ဝါ ----။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၄၁။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၁၂။ ကခ်ါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၅၅)။

သဒါကိဏ္ဏ (တိ) [သဒါ + အာကိဏ္ဏ] အခါခပ်သိမ်း ရောပြွမ်းသော။ မနုဿေဟိ သဒါကိဏ္ဏံ၊ ရမ္မဏံ နဂရုတ္တမံ။ အပ၊ ၁။ ၃၈။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၄၆။

သဒါဂတိ (ပု) [သဒါ + ဂတိ။ သဒါ သဗ္ဗဒါ ဂတိ ယဿ။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။] လေ-ဝါယောဓာတ်။ ဂန္ဓဝါဟော တထာ ဝါယော၊ သမီရာ စ သဒါဂတိ။ ဓာန်။ ၃၇။ သဒါ သဗ္ဗဒါ ဂတိ ယဿ သဒါဂတိ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၃၇။

သဒါတန (တိ) [သဒါ + တန။ သဒါ ဘဝေါ။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။] မြဲ-အမြဲဖြစ်-သော။ ဓုဝေါ စ သဿတော နိစ္စော၊ သဒါတနသနန္တနာ။ ဓာန်။ ၇၀၉။ သဒါကာလေ ဘဝေါ သဒါတနော။ ဓာန်၊ ဋီ။

သဒါနဝ (တိ) [သဟ + ဒါနဝ] (ပဟာရာဒ စသော) အသုရာတို့နှင့် တကွ ဖြစ်သော၊ သူ။ သဒါနဝါ သရက္ခသာ။ အပ၊ ၁။ ၅၀။ ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၇၃။ သဒါနဝါ ပဟာရာဒါဒီဟိ အသုရေဟိ သဟ။ အပ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၂၈။

သဒါနုဋ္ဌဝိက (တိ) [သဒါ + အနုဋ္ဌဝိက] အခါခပ်သိမ်း- သင့်လျော်- လျောက်ပတ်-

သော အကျင့်ရှိသော။ သဒါနုဿဝိကာ ဓော၊ အညမည် သင်္ဂါရဝါ။ အပ၊ ၁။ ၂၁။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၀။

သဒါနုသယိတ (တိ) [သဒါ + အနုသယိတ] အခါခပ်သိမ်း ကိန်းဝပ်သော။ မဟာဗလဝတာယ ပန ကုသလာယေဝ ---- သဒါနုသယိတေ အကုသလေ တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘန-သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဇဟန္တိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၂၉။

သဒါဘာဝဂါဟိ (တိ) [သဒါ + ဘာဝ + ဂါဟီ။ ထီ-၌ --ဂါဟိနီ။] အမြဲ ဖြစ်၏ ဟု ယူလေ့ ရှိသော။ အတ္တနော လောကဿ စ သဒါဘာဝဂါဟိနီ စ သဿတဒိဋ္ဌိ “အတ္တိတွေဝ သဿတိသမ” န္တိ ပဝတ္တနတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၉။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၃၉)။

သဒါဘာဝပဋိက္ခေပ (ပု) [သဒါဘာဝ + ပဋိက္ခေပ] အမြဲဖြစ်မှုကို ပယ်မြစ်ခြင်း။ အထ ခေါ ဥဒယဗ္ဗယပရိစ္ဆိန္နတ္တာ သဒါဘာဝ-ပဋိက္ခေပေါတိ အာဟ “ အနိစ္စလက္ခဏ ”န္တိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၄၁။

သဒါမတ္တ (တိ) [သဒါ + မတ္တ။ (တိ) သဒါမတ္တ-ဖြဟတ်။ အမြဲမပြတ်-ယစ်မူး-မွေ့လျော်-ရာ ဌာန။] (၁) အမြဲ-မြူးထူး-ပျော်ပါး-ကစား-တတ်သော သဒါမတ္တ နတ်။ (၂) ငွေပြာသာဒ်။ (၁) သဒါမတ္တာ ဟာရဂဇာ (ဒီ၊ ၂။ ၂၀၉) တိ သဒါမတ္တာ စ ဟာရဂဇာ စ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၄။ (၂) သဒါမတ္တဉ္စာ (ဇာ၊ ၁။ ၂၀) တိ ရဇတဿ နာမံ၊ ရဇတပါသာဒဉ္စ အဘိက္ကန္တောသီတိ ဒီပေတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၅။ သဒါမတ္တ (ဇာ၊ ၁။ ၁၃၂) န္တိ ရဇတပါသာဒံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၃။

သဒါယတ္တ (တိ) [သဒါ + အာယတ္တ] အမြဲ-မပြတ် မလပ်-လုံ့လပြု-အားထုတ်-အပ်သော။ သာသနဿ သဒါယတ္တာ၊ နဝင်္ဂဿတ္တ-ဝဏ္ဏနာ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၅။

သဒါရ (ပု) [သ + ဒါရ။ သွဒါရ-သံ။] မိမိ - မယား - ဇနီး၊ ကိုယ့် - မယား - ဇနီး။ ပေတ္တေယျောပိ ---- သဒါရသန္တုဋ္ဌော။ အံ၊ ၂။ ၃၀၅-၆။

သဒါရညနိဝါသီ (တိ) [သဒါ + အရည + နိဝါသီ။ ထီ-၌ --နိဝါသိနီ။] အခါခပ်သိမ်း တော၌ နေလေ့ရှိသော။ ပဋိပတ္တိပရာမိနံ၊ သဒါရညနိဝါသိနံ။သာရတ္ထ၊ ၁။၁။အံ၊ ဋီ၊၁။၁။

သဒါရပရဒါရဂမန (န) [သဒါရ + ပရဒါရ + ဂမန] မိမိ-သူ-သူတစ်ပါး-မယား-ဇနီး-ကို သွားလာခြင်း။ သဒါရပရဒါရဂမနဝသေန ဒုဝိဓေသု မေထုနသမာစာရေသု။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၁။

သဒါရပသုတ (တိ) [သဒါရ + ပသုတ] မိမိ-မယား-ဇနီး-၌-နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-သော။ ပရဒါရံ န ဂစ္ဆေယျ၊ သဒါရပသုတော သိယံ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၆၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၅၉။

သဒါရဝီတိက္ကမသမ္ဘဝ (ပု) [သဒါရ + ဝီတိက္ကမ + သမ္ဘဝ] မိမိ-မယား-ဇနီး-၌-လွန်ကျူးခြင်း၏ ဖြစ်သင့်ခြင်း။ ဂဟဋ္ဌေသု သောတာပန္နာနံ သဒါရဝီတိက္ကမသမ္ဘဝတော ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၆၁။

သဒါရသညာ (ထီ) [သဒါရ + သညာ] မိမိ-မယား-ဇနီး- ဟူသော-အမှတ်- သညာ။ သဒါရသညာယ ပရဒါရံ န ဝီတိက္ကမန္တိ။ ဝဇီရ၊ ၃၅၄။

သဒါရသန္တုဋ္ဌ (တိ) [သဒါရ + သန္တုဋ္ဌ] မိမိ-

မယား-ဇနီး-ဖြင့်-ရောင့်ရဲ-တင်းတိမ်-ကျေနပ်-သော။ ပေတ္တေယျောပိ---- သဒါရသန္တုဋ္ဌော။ အံ၊ ၂။ ၃၀၅-၆။ ပုရာဏော သောတာပန္နော သဒါရသန္တုဋ္ဌော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၉။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၃)။

သဒါရသန္တောသ (ပု) [သဒါရ + သန္တောသ] မိမိ-မယား- ဇနီး-ဖြင့်- ရောင့်ရဲ-တင်းတိမ်-ကျေနပ်-ခြင်း။ အယံ ပြဟ္မစရိယ-သဒ္ဒေါ---- သဒါရသန္တောသေ ဝီရိယေ----ဣမေသွေတ္ထေသု ဒိဿတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၀-၁။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၆-၈)။

သဒါရသန္တောသမူလက (တိ) [သဒါရသန္တောသ + မူလက။ ထိ-၌ --မူလိကာ။] မိမိ-မယား-ဇနီး-ဖြင့်-ရောင့်ရဲ-တင်းတိမ်-ကျေနပ်-ခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်း ရှိသော၊ သူ။ သဒါရသန္တောသမူလိကာ ပန အပါယေ ပဋိသန္ဓိနာမ န ဟောတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၉။

သဒါဝဂ္ဂူ (တိ) [သဒါ + အဝဂ္ဂူ] အခါခပ်သိမ်း- သက်ဝင်- အကျုံးဝင် - အပ်သော။ ဝဇ္ဇိရပဉ္စေဟိ သဒါဝဂါဠော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂။

သဒါသက (တိ) [သဟ + ဒါသ = သဒါသ + က] ကျွန်ယောကျ်ား, ကျွန်မိန်းမတို့နှင့်တကွ ဖြစ်သော။ သဒေဝရံ သသဿုရံ သဒါသကံ။ ဝိမာန။ ၃၈။ သဟ ဒါသေဟိ ဒါသီဟိ စာတိ သဒါသကံ ပတိမာဘိရာဓယိန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၃။

သဒါသန္နိဟိတ (တိ) [သဒါ + သန္နိဟိတ] အခါခပ်သိမ်း အနီး၌တည်သော။ သဒါသန္နိဟိတာ၊ သတ္တုသန္တိကာဝစရတ္တာ။ မ၊

ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၃၅။

သဒိဋ္ဌိ (တိ) [သဟ + ဒိဋ္ဌိ] မှားသော-အမြင်- အယူ- ရှိ-နှင့် တကွ-ဖြစ်-သော။ သတဏှော သဒိဋ္ဌိ သကိလေသော။ မဟာနိ။ ၆၅။

သဒိဋ္ဌိက (တိ) [သဒိဋ္ဌိ + က] မှားသော အယူ ရှိသော။ အရဟာ တာယ ဒိဋ္ဌိယာ သဒိဋ္ဌိကော။ အဘိ၊ က။ ၁၀၆။

သဒိသ[၁] (တိ) [သမာန + ဒိသ + ကွိ။ ကစ္စည်း။ ၆၄၂။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၂၆၉။ သမာန + ဒိသ + ကွိ။ ရူ။ ၅၈၈။ ထိ-၌ သဒိသီ။ သဒဂ-သံ။ သဒိသ = သရိသ-ပြာ။ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) တူသော။ (၂) သင့်လျော်သော။ (၁) သဒိသာ ဣမေ ဒိဿရေ (ဝိ၊ ၅။ ၁၅၇) တိ----သဒိသာနိ သမုဋ္ဌာနာနိ ဒိဿန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၄၂။ (၂) အတ္တနော သဒိသေ သာရုပ္ပေ ဘိက္ခုဃေဝ ဥပသင်္ကမန္တိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀။

သဒိသ[၂] (တိ) [သဒိသ + ဝဏ္ဏ] တူသော အဆင်းရှိသော။ သဒိသာ ဟောမာ (ဇာ၊ ၁။ ၁၃၉) တိ သဒိသဝဏ္ဏာ ဟောမ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၂။

သဒိသ[၃] (တိ) [ဧက + သဒိသ] တစ်ခုတည်း ကဲ့သို့- တူ-အလွန်တူ - သော။ သဗ္ဗေပိ သဒိသာ ခန္ဓာ။ မဟာနိ။ ၃၂ ၉၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃၀။ သဗ္ဗေပိ သဒိသာ တေ သဗ္ဗေပိ ဧကသဒိသာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၅။

သဒိသအာယုပရိစ္ဆေဒ (တိ) [သဒိသ + အာယု + ပရိစ္ဆေဒ] တူသော အသက်

အပိုင်းအခြား ရှိသော။ သမာနယုကာ (အဘိ၊ က။ ၂၆၉) တိ သဒိသအာယုပရိစ္ဆေဒါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၅။

သဒိသကပ္ပ (တိ) [သဒိသ + ကပ္ပ] (မြတ်စွာဘုရားနှင့်) စဉ်းငယ် - အနည်းငယ်- စိုးစဉ်းမျှ-တူသော၊ တူလု နီးပါးသော်လည်း ဖြစ်သော။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ သျှ၊ ၂) သဒေဝကေ ဟိ လောကေ သဒိသကပ္ပေါပိ နာမ ကောစိ တထာဂတဿ နတ္ထိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၃။

သဒိသကပ္ပနာ (ထီ) [သဒိသ + ကပ္ပနာ] တူသည်ကို - ကြံစည် - ကြံဆ - ခြင်း၊ တူစွာ ကြံဆခြင်း။ တတ္ထ ယထာ တထာဂတေ သဒိသကပ္ပနာယ အာဂတော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅။ တေန သဒိသကပ္ပနာယ အယံ ဘာဝနာ " ဒေဝတာနုဿတိ "တိ ဝုတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈၅။

သဒိသကာရဏ (န) [သဒိသ + ကာရဏ] တူ -ညီ - မျှ - သင့်လျော် - လျောက်ပတ်-သော-အကြောင်း။ အကြောင်း တူညီခြင်း။ သမကာရဏေန သဒိသကာရဏေန အနုရူပ-ကာရဏေန ဥပ္ပန္နာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၁။

သဒိသကုလ (န) [သဒိသ + ကုလ] တူသော အမျိုး၊ အမျိုးတူ။ သော ကုဠမ္ပိကော ---- သဒိသကုလတော တိဿံ နာမ အညံ ကညံ အာနေသိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၇၆။

သဒိသကုသလ (န) [သဒိသ + ကုသလ] (မိမိနှင့်) တူသော ကုသိုလ်။ ကုသလာနန္တိ သဒိသကုသလာနံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၆၃။

သဒိသကောဋ္ဌာသတ္ထ (ပု) [သဒိသ + ကောဋ္ဌာသ + အတ္ထ] တူသော အဖို့အစု ဟူသော အနက်။ ပဋိဘာဂ-သဒ္ဒေါ ပဌမေ ဝိကပ္ပေ သဒိသကောဋ္ဌာသတ္ထော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၁၈။

သဒိသဂုဏ (ပု) [သဒိသ + ဂုဏ] တူသော ဂုဏ်။ ဧကန္တေနေဝါတိ သဒိသဂုဏာနံ ဝိယ ပသင်္ဂါဘာဝေန။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၈၈။

သဒိသစိတ္တ[1] (တိ) [သဒိသ + စိတ္တ] တူသော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ ကိလေသာနံ မူလဃာတကရဏသမတ္ထတာယ ဝဇိရေန သဒိသစိတ္တော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၂။

သဒိသစိတ္တ[2] (ပု) [သဒိသစိတ္တ + ဘာဝ] တူသော စိတ်ရှိ - သည်၏အဖြစ် - ခြင်း။ ယောနိဥပဂတာ ဟိ သတ္တာ တံ တံ ယောနိကေဟိ သဒိသစိတ္တာဝ ဟောန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၉။ သဒိသစိတ္တာဝ သဒိသစိတ္တဘာဝါ ဧဝ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၃။

သဒိသစေတနာ (ထီ) [သဒိသာ + စေတနာ] တူစွာ စေတနာခြင်း။ ဒွိန္နံ တေသံ သဒိသစေတနာ ပဋိသန္ဓိမုခေနေဝ ဗျာကရဏီယာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၈။

သဒိသဋ္ဌ (ပု) [သဒိသ + အတ္ထ] တူသော အနက် သဘော။ ရတနမယတ္တာ ပန သဒိသဋ္ဌေန တဒေဝ ဝတ္တုံ ကတွာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၄။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၄)။

သဒိသတာကာရဏဒဿန (န) [သဒိသတာ + ကာရဏ ဒဿန] တူသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းကို ပြခြင်း။ ဓမ္မဿ အနုရက္ခကော ဘဏ္ဍာဂါရိကောတိ တမေဝ သဒိသတာကာရဏဒဿနေန ဝိသေသေတွာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၅၇။

သဒိသတာကာရဒဿန (န) [သဒိသတာ + အာကာရ + ဒဿန] တူသည်၏အဖြစ် ဟူသော အခြင်းအရာကို ပြခြင်း။ ကာဏာဒီဟိ သဒိသတာကာရဒဿနေဟိ ဇယပရာဇယ-ဝသေန ဇုတကီဠိတဘာဝေန ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၈။

သဒိသတာပတ္တိ (ထီ) [သဒိသတာ + အာပတ္တိ] တူသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဒိသတာဘဇန (န) [သဒိသတာ + ဘဇန] တူသည်၏အဖြစ်ကို ဆည်းကပ်ခြင်း။ သဒိသတာဘဇနံ သဒိသတာပတ္တီတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၇

သဒိသတာဘာဝ (ပု) [သဒိသတ + အဘာဝ] သဒိသတ္တာဘာဝ - ကြည့်။ ယာဒိသော အရဟာ ဧကဒေသေနာပိ တေန တေသံ သဒိသတာဘာဝတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၈။

သဒိသတာလေသ (ပု) [သဒိသတာ + လေသ] တူသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အရိပ်အမြွက်။ သာဓာရဏတာဒိနာ ကေနစိ သဒိသတာလေသေန။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၀၅။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၄)။

သဒိသတ္တာဘာဝ (ပု) [သဒိသတ္တ + အဘာဝ] တူသည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်း။ အရိယမဂ္ဂသိဒ္ဓဿပိ ဈာနဿ ဝိပါကာနံ ဝိယ ကုသလေန အရိယမဂ္ဂေန သဒိသတ္တာ-ဘာဝတော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၀၈။

သဒိသတ္ထ (တိ) [သဒိသ + အတ္ထ] (၁) တူသောအနက်ရှိသော။ (ပု) (၂) တူသော အနက်။ (၁) သာတ-သဒ္ဒေါ ဝါ သဒိသတ္ထော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၀၉။ (၂) တတ္ထ ပဋိတိ သဒိသတ္ထေ ဝတ္တတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၉၆။

သဒိသတ္ထဝိသယတ္တ (န) [သဒိသတ္ထ + ဝိသယ + တ္တ] တူသော အနက်သဘော ဟူသော အရာဌာန ရှိသည်၏အဖြစ်။ အတိဒေသေန အာဝိဘာဝိတမတ္ထံ ဒဿေတုံ "မာရကာယိကာန"န္တိ အာဒိ ဝုတ္တံ သဒိသတ္ထ-ဝိသယတ္တာ အတိဒေသဿ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈။

သဒိသနာမ (တိ) [သဒိသ + နာမ] တူသည်-အမည်-နာမ-ရှိသော၊ တစ်ခုသော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဖော်ပြသည့်- အမည်-နာမ-ရှိသော။ သဒိသနာမောတိ တေသံ သဒိသ-နာမော ဧကဂုဏဝဏ္ဏနာမော။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၈၁။

သဒိသနာမကတ္တ (န) [သဒိသနာမ + က + တ္တ] တူသော-အမည်-နာမ-ရှိသည်၏အဖြစ်။ အယျကသေဋ္ဌိနော၀ သမာနနာမကတ္တာတိ မိဂါရသေဋ္ဌိနာ ဧဝ သဒိသနာမကတ္တာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉။

သဒိသနိမိတ္တဒဿန (န) [သဒိသ + နိမိတ္တ + ဒဿန] တူသော အကြောင်း နိမိတ်ကို ပြခြင်း။ ဣဒံ စက္ခုမိဝ စက္ခုတိ ဥပမာယ သဒိသနိမိတ္တဒဿနံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၁။

သဒိသပက္ခ (ပု) [သဒိသ + ပက္ခ] တူသော-အဖို့-အစု-ပက္ခ။ ယွာယံ ယသ္မာ ပဋိညာဓမ္မော ဟုတွာ သဒိသပက္ခေ ဝိဇ္ဇမာနော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၆၉။

သဒိသပစ္စင်္ဂ (တိ) [သဒိသ + ပစ္စင်္ဂ] တူသော ခြေ, လက်စသော အင်္ဂါ ရှိသော။ ဥဘော သဒိသပစ္စင်္ဂါ၊ ဥဘော သဒိသလက္ခဏာ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၆၆။

သဒိသပဥ္စကာမဂုဏဘောဂ (တိ)

[သဒိသ + ပဉ္စကာမဂုဏ + ဘောဂ] တူသော ငါးပါးသော ကာမဂုဏ်ဟူသော- အသုံးအဆောင် - စည်းစိမ်- ဥစ္စာ- ရှိသော၊ တူသော ကာမဂုဏ် ငါးပါး-အသုံးအဆောင်- စည်းစိမ်-ဥစ္စာ-ရှိသော။ သမာနဘောဂါတိ သဒိသပဉ္စကာမဂုဏဘောဂါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၅။

သဒိသပဉ္စ (တိ) [သဒိသ + ပဉ္စ] တူသော-အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ရှိသော။ ယေ ---- ရူပက္ခန္ဓေန သဒိသပဉ္စာ ဓမ္မာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁။

သဒိသပဒ (န) [သဒိသ + ပဒ] တူသောပုဒ်။ ပုရိမဂါထာယ သဒိသပဒါနံ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇။

သဒိသပုဂ္ဂလ (ပု) [သဒိသ + ပုဂ္ဂလ] တူသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်တူ။ သဒိသပုဂ္ဂလော ဟိ ပဋိပုဂ္ဂလော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ။ ၃။ ၃၉၆။

သဒိသပုဂ္ဂလရဟိတ (တိ) [သဒိသပုဂ္ဂလ + ရဟိတ] တူသော (ပြိုင်ဘက်) ပုဂ္ဂိုလ်- မှကင်း-မရှိ-သော၊ သူ။ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလောတိ သဒိသပုဂ္ဂလရဟိတော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၆။

သဒိသပ္ပဝတ္တိ (တိ) [သဒိသ + ပဝတ္တိ] တူသောဖြစ်ခြင်း။ ဓမ္မာနံ သဒိသပ္ပဝတ္တိဝသေန သန္တတိပရိစ္ဆေဒေါ ဒီပိတဗ္ဗော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂၁၃။

သဒိသပ္ပဝတ္တိက (တိ) [သဒိသပ္ပဝတ္တိ + က] တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိသော။ သဘာဂဝုတ္တိနောတိ သမာနဝုတ္တိကာ၊ သဒိသပ္ပဝတ္တိကာတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၆၃။

သဒိသဖလ (န) [သဒိသ + ဖလ] တူသောအကျိုး။ ဝိပါကောတိ သဒိသဖလံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၅။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၆။

သဒိသဖလုပ္ပတ္တိ (ထီ) [သဒိသဖလ + ဥပ္ပတ္တိ] တူသော အကျိုး၏ ဖြစ်ခြင်း။ ပစ္စယန္တရသမဝါယေ သဒိသဖလုပ္ပတ္တိယာ ဝိသေသကာရဏဘာဝတော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၀။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၃။

သဒိသဘာဂ (ပု) [သဒိသ + ဘာဂ] တူသော - အဖို့ - အစု။ သဒိသဘာဂေါ စ ပဋိဘာဂေါတိ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၉၆။

သဒိသဘာဝဒဿန (န) [သဒိသဘာဝ + ဒဿန] တူသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ သဏ္ဌာနတောပိ ဝဏ္ဏတောပိ ---- သဒိသ- ဘာဝဒဿနတ္ထမေဝ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၇။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၂၆။

သဒိသဘာဝဒီပနတာ (ထီ) [သဒိသဘာဝ + ဒီပန + တာ] တူသည်၏ အဖြစ်ကို ပြသည်၏ အဖြစ်။ "အမနုဿ-သဒ္ဒေါ" တိ ဧတ္ထ အကာရော န မနုဿတာမတ္တနိဝတ္တိအတ္ထော သဒိသ- ဘာဝဒီပနတာယ အနုမိပ္ပေတတ္တာ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၆၃။

သဒိသဘာဝပ္ပတ္တိ (ထီ) [သဒိသဘာဝ + ပတ္တိ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ရာဂပရိယုဋ္ဌာနေန သဒိသဘာဝပ္ပတ္တိယာ မိထုနာနံ ဣဒံ မေထုနံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၂။

သဒိသဘာဝါပတ္တိ (ထီ) [သဒိသဘာဝ + အာပတ္တိ] တူသည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်ခြင်း။ ----ရာဂပရိယုဋ္ဌာနေန သဒိသဘာဝါပတ္တိယာ

မိထုနာနံ ဣဒ္ဒေန္တိ မေထုနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၃။

သဒ္ဒိသဘာဝူပဂတ (တိ) [သဒ္ဒိသဘာဝ + ဥပဂတ] (ရာဂ၏ အစွမ်းဖြင့်) တူသည်၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်သော၊ သူ။ ဧတောနိ ဟိ ယသ္မာ ဥဘိန္နံ ရာဂဝသေန သဒ္ဒိသဘာဝူပ-ဂတာနံ ဓမ္မော " မေထုနဓမ္မော "တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၃။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၂၄။

သဒ္ဒိသမဟာဝိပါကစိတ္တ (န) [သဒ္ဒိသ + မဟာဝိပါက + စိတ္တ] တူသော မဟာဝိပါက်စိတ်၊ သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက မဟာကုသိုလ် စိတ်နှင့် အကျိုးအနေဖြင့် တူစွာဖြစ်သော မဟာဝိပါက်စိတ်၊ သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ်အသင်္ခါရိက မဟာဝိပါက်စိတ်။ သောမနဿသဟဂတဉာဏသမ္ပယုတ္တ-အသင်္ခါရိကကုသလစိတ္တဿ သဒ္ဒိသမဟာ-ဝိပါကစိတ္တေန ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၃။ မ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၂၄။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၇၄)။

သဒ္ဒိသမာန (ပု) [သဒ္ဒိသ + မာန] သဒ္ဒိသမာန်၊ တူညီ၏ဟု ထောင်လွှား တက်ကြွသော မာနတရား။ သေယျမာနော သဒ္ဒိသမာနော ဟီနမာနောတိ ဣမေ တယော မာနာ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၀၃-၄။ (-မဟာနိ၊ ဌ။ ၁၈၃)။

သဒ္ဒိသမာနနိဒ္ဒေသ (ပု) [သဒ္ဒိသမာန + နိဒ္ဒေသ] သဒ္ဒိသမာနနိဒ္ဒေသ၊ သဒ္ဒိသမာန်ကို အကျယ် ညွှန်ပြ - ရာ - ကြောင်း - စကား။ သဒ္ဒိသမာနနိဒ္ဒေသေ မာနံ ဇပ္ပေတီတိ ဧတေသု ယေန ကေနစိ ဝတ္ထုနာ "သဒ္ဒိသောဟမသ္မီ"တိ မာနံ ပဝတ္တေတိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၆၇။

သဒ္ဒိသမုခ (တိ) [သဒ္ဒိသ + မုခ] တူသော မျက်နှာရှိသော။ မဟိင္ဒာမုခေါတိ ဟတ္ထိနိမုခေန သဒ္ဒိသမုခေါ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၄။

သဒ္ဒိသမေထုနသမာစာရ (တိ) [သဒ္ဒိသ + မေထုန + သမာစာရ] တူသော မေထုန်အကျင့်ရှိသော၊ သူ။ သမာနဘောဂါတိ သဒ္ဒိသမေထုနသမာစာရာ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၀၅။

သဒ္ဒိသရဟိတ (တိ) [သဒ္ဒိသ + ရဟိတ] အတူမှ ကင်းသော၊ အတူ မရှိသော။ တံ ပန သဗ္ဗသေဋ္ဌံ ဟောန္တံ ဧကန္တတော သဒ္ဒိသ-ရဟိတမေဝ ဟောတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၃။

သဒ္ဒိသရူပသဏ္ဌာန (တိ) [သဒ္ဒိသ + ရူပ + သဏ္ဌာန] တူသော ရုပ်အဆင်း သဏ္ဌာန် ရှိသော၊ သူ။ သမာနဝဏ္ဏာတိ သဒ္ဒိသရူပ-သဏ္ဌာနာ ဗီဘစ္ဆာ ဝိရူပါ ဒုဒ္ဒသိကာ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၀၅။

သဒ္ဒိသရူပသဏ္ဌာနသရပ္ပယောဂ (တိ) [သဒ္ဒိသရူပသဏ္ဌာန + သရ + ပယောဂ] တူသော ရုပ်အဆင်းသဏ္ဌာန် အသံအပြုအမူ ရှိသော၊ သူ။ သမာနရူပသဒ္ဒသမုဒါစာရန္တိ သဒ္ဒိသရူပသဏ္ဌာနသရပ္ပယောဂံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၉၄။

သဒ္ဒိသလက္ခဏ (တိ) [သဒ္ဒိသ + လက္ခဏ] တူသော မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ ရှိသော။ ဥဘော သဒ္ဒိသပစ္စင်္ဂါ ဥဘော သဒ္ဒိသလက္ခဏာ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၆၆။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၃၆၁။

သဒ္ဒိသလေခါ (တိ) [သဒ္ဒိသ + လေခါ] တူညီစွာ ရေးအပ်သော - အက္ခရာ - စာ။ သမာနပဏ္ဏန္တိ သဒ္ဒိသပဏ္ဏံ သဒ္ဒိသလေခံ ကုမာရဿ ကုမာရိကာယ စ ယုတ္တံ ပဏ္ဏလေခံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၂။

သဒိသဝဏ္ဏ (တိ) [သဒိသ + ဝဏ္ဏ] (မိခင်နှင့်) တူသော-နွားငယ်-နွားကလေး-ရှိသော (နွားမ)။ သရူပဝစ္ဆာယာတိ သဒိသ-ဝစ္ဆာယ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၃။

သဒိသဝဏ္ဏ (တိ) [သဒိသ + ဝဏ္ဏ] တူသော အဆင်းရှိသော၊ သူ။ အရဏ္ဏေ အရဏ္ဏိယေဟိ ဒေဝေဟိ သဒိသဝဏ္ဏော အရိယာဝကာသော။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၆။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၂)။

သဒိသဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဝယဝ (တိ) [သဒိသဝဏ္ဏ + သဏ္ဌာန + အဝယဝ] တူသော အဆင်းသဏ္ဌာန် ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း ရှိသော၊ (ရုပ်တုတော်)။ ဘဂဝတာ သဒိသဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဝယဝံ ကတ္တိမယံ ဗိမ္ဗကမေဝ ဟောတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၇၆။

သဒိသဝါရ (ပု) [သဒိသ + ဝါရ] တူသော ဝါရ၊ သဘောတူ ဝါရ၊ လျော်-လျောက်ပတ် - သင့်လျော် - သော ဝါရ။ ပစ္စနိယတော ဋ္ဌိတဿ ပစ္စနိယေ လဒ္ဓဝါရေသု သဒိသဝါရာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၇၆။ သဒိသ-ဝါရာတိ အနုရူပဝါရာတိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၃၅။

သဒိသဝိပါက (တိ) [သဒိသ + ဝိပါက] တူသော အကျိုးရှိသော၊ အကျိုးပေး တူသော။ သမဝိပါကိနောတိ သဒိသဝိပါကာ သမာနဖလာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈။

သဒိသဝိပါကကောဋ္ဌာသ (တိ) [သဒိသဝိပါက + ကောဋ္ဌာသ] တူသော အကျိုးဟူသော အဖို့အစု ရှိသော။ ကဏှာ ဟိ ကဏှဝိပါကဒါနတော ---- သပ္ပဋိဘာဂါ နာမ၊ သဒိသဝိပါကကောဋ္ဌာသာတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၈-၉။

သဒိသဝိပါကတာအဘာဝ (ပု) [သဒိသဝိပါကတာ + အဘာဝ] တူသောအကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်း။ သမာဓိပ္ပမာနဿပိ ကဿစိ ကမ္မဿ ---- ဧကန္တေန သဒိသဝိပါကတာ အဘာဝတော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂၀၇။

သဒိသဝိပါကဒါန (န) [သဒိသဝိပါက + ဒါန] တူသော-လျော်သော-လျောက်ပတ်သော-အကျိုးကို ပေးခြင်း။ သဒိသဝိပါကဒါန (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၂)န္တိ စ အနုရူပဝိပါကဒါနန္တိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၃၁။

သဒိသဝိရဟိတ (တိ) [သဒိသ + ဝိရဟိတ] သဒိသရဟိတ-ကြည့်။ အပ္ပဋိသမန္တိ အတ္တနော သဒိသဝိရဟိတံ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၈၂။

သဒိသဝိသဇ္ဇန (တိ) [သဒိသ + ဝိသဇ္ဇန] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ယေန ယေန ပဒေန သဒ္ဓိံ သဒိသဝိသဇ္ဇနံ ဟောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇။ (-မူလဋီ၊ ၃။ ၉)။

သဒိသဝိသဇ္ဇနက (တိ) [သဒိသဝိသဇ္ဇန + က] တူသော-ဖြေဆိုခြင်း-အဖြေ-ရှိသော။ သဒိသဝိသဇ္ဇနကေ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာနုသယေ သန္ဓာယ ကာရဏဿ ဝုတ္တတ္တာ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၄၉။

သဒိသဝေဒန (တိ) [သဒိသာ + ဝေဒနာ + အ] တူသော ဝေဒနာရှိသော၊ ဝေဒနာ တူသော။ တံ အတ္တနာ သဒိသဝေဒနဿ ရူပါဝစရကုသလဿ ---- အာသေဝန-ပစ္စယော ဟောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၇၃-၄။

သဒိသဝေါဟာရ (ပု) [သဒိသ + ဝေါဟာရ] တူသော-ခေါ်ဝေါ်-ပြောဆို-ခြင်း။

ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗာနန္တိ သဒိသဝေါဟာရေန ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၆။

သဒိသဝှယ (တိ) [သဒိသ + အဝှယ] တူညီသည့် နာမည်ရှိသော၊ တစ်ခုသော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဖော်ပြသည့်-အမည်ရှိသော။ သဒိသဝှယော (စူဠနိ။ ၂၀၇) တိ ဧကဂုဏ-ဝဏ္ဏနာမေန အဝှာယနော။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၈၁။

သဒိသသံဝဏ္ဏနာ (ထီ) [သဒိသာ + သံဝဏ္ဏနာ] တူသော-အဖွင့်-သံဝဏ္ဏနာ။ တံ ---- ဝုတ္တသဟေတုကဝိပါကဝိညာဏာနံ သဒိသသံဝဏ္ဏနံ ကာတုကာမတာမိပ္ပါယေန ဝုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၈။

သဒိသသံသန္ဒန (ထီ၊ န) [သဒိသ + သံသန္ဒန] တူသော ပစ္စည်းကို နှီးနှောခြင်း။ သဘောတူ ပစ္စည်းကို ရောနှောခြင်း။ တေန သဒ္ဓိံ သဒိသသံသန္ဒနေ သတ္တရသ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၂၉။

သဒိသသဏ္ဌာန (တိ) [သဒိသ + သဏ္ဌာန] တူသော- အသွင် အပြင်- သဏ္ဌာန်- ပုံပန်း သဏ္ဌာန် - ရှိသော။ သမာတိ သမာနရူပါ သဒိသသဏ္ဌာနာ ဟုတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၈၉။

သဒိသသဒ္ဒပရိယာယတ္တ (န) [(သဒိသ + သဒ္ဒ + ပရိယာယ ႎ) သဒိသသဒ္ဒပရိယာ + တ္တ] သဒိသသဒ္ဒါ၏- ပရိယာယ်- ဝေဝုစ်- စကားလှယ်-၏ အဖြစ်။ မေထုန-သဒ္ဒဿ သဒိသသဒ္ဒပရိယာယတ္တာ ဝုတ္တံ "သဒိသာန"န္တိ။ ဝိမတိ။ ၁။ ၁၃၈။

သဒိသသန္တတိ (ထီ) [သဒိသာ + သန္တတိ] တူသော - အစဉ် - အတန်း - ဖြစ်စဉ်။ ---- သဒိသသန္တတိဝသေန စတသော ဝါ ပဉ္စ ဝါ ရူပကလာပပ္ပဝတ္တိယော သန္တာနေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၀၁။

သဒိသသန္တာန (ပု၊ န) [သဒိသ + သန္တာန] တူသော သန္တာန်။ သဒိသသန္တာနေ ယထာ ပတိဋ္ဌိတံ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၄။

သဒိသသမာပဇ္ဇနပုဗ္ဗက (တိ) [သဒိသ + သမာပဇ္ဇန + ပုဗ္ဗက] တူသောဈာန် ဝင်စားခြင်းလျှင် ရှေ့သွားရှိသော။ ဝုဋ္ဌာနန္တိ သဒိသ-သမာပဇ္ဇနပုဗ္ဗကံ ပရိဝုဋ္ဌာနံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၂၇။

သဒိသသီလ (တိ) [သဒိသ + သီလ] တူသော အလေ့အကျင့် ရှိသော၊ သူ။ ဂေါသီလဓာတုကောတိ ဂေါသီလဘာဝေါ၊ သီလဝတာ သဒိသသီလောတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၀၉။

သဒိသသုည (န) [သဒိသ + သုည] တူသော (အတ္တတ္တနိယ-စသည်တို့မှ) ဆိတ်သုဉ်းခြင်း။ သမာနော ဘာဂေါ ဧတဿာတိ သဘာဂံ၊ သဘာဂဉ္စ တံ အတ္တတ္တနိယာဒီဟိ သုညဉ္စာတိ သဘာဂသုညံ၊ သဒိသသုညန္တိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၉။

သဒိသသုစိဘောဇနာဒိအာဟာရ (တိ) [သဒိသ + သုစိ + ဘောဇန + အာဒိ + အာဟာရ] တူသော အမြိုက်သုစိ ဘောဇဉ် အစရှိသည့် အစာ အာဟာရ ရှိသော။ သမာနာဟာရာတိ သဒိသသုစိဘောဇနာဒိ-အာဟာရာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၅။

သဒိသာကာရ (တိ) [သဒိသ + အာကာရ] (၁) တူသော အခြင်းအရာရှိသော။ (ပု) (၂) တူသော အခြင်းအရာ။ (၁) သဒိသာကာရံ ရူပပ္ပဝတ္တိံ သန္တာနေတိ ဥပါဒိန္နကသန္တိသ-ယေန ဝိနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၀၄။ (ပု) (၂)

သဒိသာကာရေန ပဝတ္တမာနာနံ ခန္ဓာနံ ပတိဋ္ဌာနဘာဝေန။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၂၆။

သဒိသာကာရဒဿန (န) | သဒိသာကာရ + ဒဿန | တူသော အခြင်းအရာကို ပြခြင်း။ ယထာ ဝဏ္ဏေတိ စ ကာဏာဒီဟိ သဒိသာကာရဒဿနေဟိ ဇယပရာဇယဝသေန ---- ဝုတ္တံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၆၂။

သဒိသာဓိဋ္ဌာနဘာဝ (ပု) | သဒိသ + အဓိဋ္ဌာန + ဘာဝ | တူသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သောခန္ဓာတို့၏ တည်ရာ၏အဖြစ်။ သဒိသာဓိဋ္ဌာနဘာဝေနာ (မူလဋီ၊ ၂။ ၂၃၁) တိ သဒိသာကာရေန ပဝတ္တမာနာနံ ခန္ဓာနံ ပတိဋ္ဌာနဘာဝေန။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၂၆။

သဒိသာနုပဿနာ (ထီ) | သဒိသာ + အနုပဿနာ | တူသော (အဖန်ဖန်-ရှုမှတ်-သုံးသပ်-ခြင်း•) အနုပဿနာ။ မဂ္ဂဝီထိတော ပုဗ္ဗေ ဒွေ တယော ဇဝနဝါရာ သဒိသာနုပဿနာဝ ပဝတ္တန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၁။

သဒိသာဘိက္ကမနာဒိတာ (ထီ) | (သဒိသ + အဘိက္ကမ + အာဒိ•) သဒိသာဘိက္ကမနာဒိ + တာ | တူသော-ရှေ့သို့ သွားရောက်-ရှေ့သို့ တက်-ခြင်း အစရှိသည်၏အဖြစ်။ အရိယာနံ အဘိက္ကမနာဒိနာ ပုဂ္ဂလဿ သဒိသတာတိ ဝါ သဒိသာဘိက္ကမနာဒိတာတိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊ ၃။ ၄၂။

သဒိသာလမ္ဗဏ (တိ) | သဒိသ + အာလမ္ဗဏ | တူသော အာရုံရှိသော။ အတ္တနော သဒိသာလမ္ဗဏဿ အာဝဇ္ဇန-ဋ္ဌာနိယဿ ပစ္စယဿ အလာဘာ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၁၇။

သဒိသာသန္နဇဝနသဟဇာတ (တိ) | သဒိသ +အာသန္န + ဇဝန + သဟဇာတ | တူသော - အတူဖြစ်သော - အနီးဇောနှင့်-အတူတကွ-သဟဇာတ်-ဖြစ်သော။ ဇောန သဟဇာတာနံ, တဿ ကမ္မဿ သဒိသာ-သန္နဇဝနသဟဇာတာနဉ္စ ရာဂါဒီနံ အာရမ္မဏ-ပစ္စယသင်္ခါတော ဟေတု ဟောတိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၁၅။

သဒိသီကရဏ (န) | သဒိသ + ကရဏ။ တပ္ပါကဋီကရဏ ကဲ့သို့ ကရမာတ်ကြောင့် ရှေ့၌ ဤပစ္စည်းသက်။ | တူအောင် ပြုခြင်း။ ပုန ဝါကျာဝတ္ထိကန္တဝစနဝသေန သံဝဏ္ဏေ-တဗ္ဗပဒေန သဒိသီကရဏံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၈၂။

သဒိသူဒါဟရဏ (န) | သဒိသ + ဥဒါဟရဏ | တူသော-ဥဒါဟရုဏ်-ပြယုဂ်-ပုံစံ၊ ဥဒါဟရုဏ်-ပြယုဂ်-ပုံစံ-တူ။ သဒိသူဒါ-ဟရဏံ ပန ဒဿေန္တော "ပဥ္စဂီကတူရိယာဒီနိ ဝိယာ"တိ အာဟ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၆။ (-အနုဋီ၊ ၃။ ၂၇၉)။

သဒိသူဒါဟရဏဒဿန (န) | သဒိသူဒါဟရဏ + ဒဿန | တူသော-ဥဒါဟရုဏ်-ပြယုဂ်-ပုံစံ-ကို ပြခြင်း။ ဥဒါဟရုဏ်-ပြယုဂ်-ပုံစံ-တူ ထုတ်ပြခြင်း။ ယေဟိ ဝေါ အရိယာတိ သဒိသူဒါဟရဏဒဿနံ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၂။

သဒိသူပမာ (ထီ) | သဒိသာ + ဥပမာ | တူသော ဥပမာ။ တတ္ထ ဥပမာမတ္တံ ပဋိမာ၊ သဒိသူပမာ ပဋိဘာဂေါ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၄။

သဒိသူပမ္မ (တိ) | သဒိသ + ဥပမ္မ | တူသော ဥပမာရှိသော။ သဗ္ဗံ န သဒိသူပမံ

တသာ ဝါတာဒိဝသေန ဧကေစ္စဒုဂ္ဂန္ဓာပဂမ-သတ္တာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၈။

သဒီ (ထီ) [သမာန + ဒိသ + ရီ။ သဒုဂ်-သံ၊ သရိ-ပြာ။ သရိသ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] တူသော။ သမာနော ဝိယ ဒိဿတီတိ သဒီ။ နိရုတ္တိ။ ၈၀၄။

သဒုက္ကဋ္ဌ (တိ) [သဟ + ဒုက္ကဋ္ဌ] ဒုက္ကဋ်-ဒုက္ကဋ်အာပါတ်-နှင့် တကွဖြစ်သော (ပါစိတ်)။ ပါစိတ္တိယန္တိ သဒုက္ကဋံ ပါစိတ္တိယံ ယုဇ္ဇတိ။ ဝဇိရ။ ၃၃၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၉၃။

သဒုက္ခ (တိ) [သဟ + ဒုက္ခ] (၁) ကိလေသာ-ဝိပါက်-ဆင်းရဲ-နှင့် တကွ ဖြစ်-ရှိ-သော။ (၂) ကိုယ်ဆင်းရဲ-ကိုယ်၏ ဆင်းရဲခြင်း-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ (၃) စိတ် ဆင်းရဲ-စိတ်၏ ဆင်းရဲခြင်း-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ (၄) ဆင်းရဲ-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-ကို ဖြစ် စေတတ်-သော။ (၅) ဆင်းရဲရှိသော၊ သူ။ (၁) ကိလေသာ-ဝိပါက်-ဆင်းရဲ-နှင့် တကွ ဖြစ်- ရှိ- သော။ သဒုက္ခ (မ၊ ၂။ ၁၅၃) န္တိ ကိလေသဒုက္ခေန စေဝ ဝိပါကဒုက္ခေန စ သဒုက္ခံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၇။ (၂) ကိုယ်ဆင်းရဲ-ကိုယ်၏ ဆင်းရဲခြင်း-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ သဒုက္ခ (မဟာနိ။ ၁၄၂) န္တိ ကာယိကဒုက္ခေန သဒုက္ခံ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၄။ (၃) စိတ်ဆင်းရဲ-စိတ်၏ ဆင်းရဲခြင်း-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ တတော ဇဝ စေတော ဒုက္ခေန သဒုက္ခော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၉၀။ (၄) ဆင်းရဲ-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ-ကို ဖြစ်စေတတ်-သော။ သဒုက္ခ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃)န္တိ အတ္တနာ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗေန ဒုက္ခေန သဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသံဝတ္တနိကန္တိ အတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၅။ (၅) ဆင်းရဲ ရှိသော၊ သူ။ အာတုရာနံ သဒုက္ခာနံ၊ မဟာဇနသုခါဝဟော။ အပ၊ ၁။ ၂၁၁။

သဒုက္ခတ္တ (ပု) [သဒုက္ခ + အတ္တ] ဆင်းရဲခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော - အနက်-သဘော။ သဒုက္ခဘေန အယတော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၃။

သဒုက္ခသဝိယာတဘာဝ (ပု) [သဒုက္ခ + သဝိယာတ + ဘာဝ] ဆင်းရဲ-ပင်ပန်း-ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သည်၏ အဖြစ်။ ---- ဒေဝတ္တဘာဝေသုပိ တာဏံ နတ္ထိ ရာဂပရိ-ဠာဟာဒိနာ သဒုက္ခသဝိယာတဘာဝတော။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၀။

သဒုတိယ (တိ) [သဟ + ဒုတိယ] အပေါင်း, အဖော်-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ သဒုတိယဝါသ-ကြည့်။

သဒုတိယက (တိ) [သဒုတိယ + က။ ထီ-၌ သဒုတိယိကာ။] (၁) အပေါင်း-အဖော်-(သားငယ်) ရှိသော။ (၂) အပေါင်း-အဖော်-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ (၁) မနုဿာ ဝေမာဟံသု " ဒေထာယျာယ ဘိက္ခံ၊ သဒုတိယိကာ အယျာ " တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၄၁၈။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဒုတိယကဝါသ (ပု) [သဒုတိယက + ဝါသ] အပေါင်း-အဖော်-နှင့်တကွ အတူ ဖြစ်သော နေထိုင်ခြင်း။ ဂေဟဿ အတ္တိဘာဝေါနာမေသ သဒုတိယကဝါသော ဝိယာတိ သတ္တမော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃။

သဒုတိယဝါသ (ပု) [သဒုတိယ + ဝါသ] အပေါင်း, အဖော်-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ-သော နေခြင်း။ ---- သဒုတိယဝါသေန ဘိက္ခု "ဒေဝသမော"တိ ဝုတ္တော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၆၀။

သဒ္ဒတိယဝိဟာရီ (တိ) [သဒ္ဒတိယ + ဝိ + ဟရ + ဏီ။ ထီ-၌ --ဝိဟာရိနီ] အပေါင်းအဖော် နှင့်-တကွ-အတူ-နေလေ့ ရှိသော၊ သူ။ ကိတ္တာဝတာ စ ပန သဒ္ဒတိယ-ဝိဟာရီ ဟောတိ။ သံ၊ ၂။ ၂၆၃။

သဒ္ဒုပ္ပါဒန (နပ) [သံ + ဥပ္ပါဒန။ သံ-ပြတ္ထုတွန္။ ပဋ္ဋုပ္ပန္ = ပဋ္ဋုပ္ပါဒန-ပါဌ်မှန် ရှိသင့်၏။ ဂုဏန-၏ ပရိယာယ်။] မြှောက်ခြင်း (•၃ × ၄ • ၁၂-စသည် မြှောက်၍ ရေတွက်ခြင်း)။ ဝိသုံ ဥပ္ပါဒနံ အပနယနံ ပဋ္ဋုပ္ပါဒနံ " သဒ္ဒုပ္ပါဒန " န္တိ ပဋ္ဌန္တိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၇၄။ (ဤဋီကာ၌ " ဝိသုံ ဥပ္ပါဒနံ ဂုဏနံ ပဋ္ဋုပ္ပါဒနံ " ဟု ရှိသင့်၏။/*multiplicati0n*= အမြှောက်ရေတွက်ခြင်း ပရိယာယ် ၁၅-ပုဒ်ကို ESD ဝိလျှံ၌ အောက်ပါအတိုင်း ဆိုသည်။ -- ဂုဏနံ ဟနနံ ယာတော ဗဿော ပူရဏံ ဂုဏတ္တံ ဂုဏတာ အင်္ကပူရဏံ ဟတံ အဗ္ဘာသော အင်္ကဝုဒ္ဓိ သဉ္ဇာ ဝုဒ္ဓိ ပဋ္ဋုပ္ပန္နံ (ပြတ္ထုတွန္နံ) ဂုဏကရော ဂုဏကရံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၉-၌ ပဋ္ဋုပ္ပန္ - ဟုရှိ ၏။ သက္ကတ-၌ ပါဋိ-သဒ္ဒါ အာဝလိ-အစဉ်အတန်း ဟောရှိသည်။ ပါဋိ + ဥပ္ပါဒန • ပါဋုပ္ပါဒန - အစဉ် အတန်းအားဖြင့် ဖြစ်စေခြင်း • မြှောက်၍ ရေတွက်ခြင်း၊ ကောတ္ထုဘ-ပါဋိဂဏိတ-ပုဒ် နည်းမှီးသည်၊ ဤအလို ပါဋိယာ ဥပ္ပါဒနံ• (ဥပ္ပန္နံ) • ပါဋုပ္ပါဒနံ, ပါဋုပ္ပန္နံ-ဟု ၂-ချက် ရှိနိုင်သည်။

သဒေဝ (တိ) [သဟ + ဒေဝ] (၁) သမ္မုတိနတ်-မင်း-ဘုရင်-နှင့်တကွ ဖြစ်သော။ (၂) နတ် (ဥပပတ္တိနတ်) နှင့်တကွဖြစ်သော။ အောက်ပုဒ်လည်းကြည့်။ (၁) သဟ ဒေဝေန ရညာ သုဒ္ဓေါဒနေနာတိ သဒေဝါ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၃၉။ (၂) တုဝံ ဒေဝေါသိ သဗ္ဗညူ၊ သဒေဝေ သဟမာနုသေ။ အပ၊ ၁။ ၁၇၂။ တံ ပုန သဟ ဒေဝေဟိ ဝတ္တတီတိ သဒေဝါ၊ ပဇာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၃။

သဒေဝက (တိ) [သဟ + ဒေဝ + က။ သဟ ဒေဝေဟိ ဝတ္တတီတိ သဒေဝကော လောကော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၂။ သမာသ်အဆုံး၌ က-လာသည်။] (၁) (က) ကာမာဝစရ နတ်ပြည် ငါးထပ်နှင့် တကွဖြစ်သော။ (ခ) အရူပါဝစရ ဗြဟ္မာ့ပြည်နှင့် တကွဖြစ်သော။ (၂) နတ်နှင့် တကွဖြစ်သော။ (၃) နတ်-ဗြဟ္မာ့-ပြည်နှင့်တကွဖြစ်သော။ (၄) ကောင်းကင်နှင့် တကွဖြစ်သော။ (၅) အောက် ကာမာဝစရနတ်မျိုး ငါးပါးနှင့်တကွဖြစ်သော။ (၁) (က) ကာမာဝစရနတ်ပြည် ငါးထပ်နှင့် တကွဖြစ်သော။ (ခ) အရူပါဝစရ ဗြဟ္မာ့ပြည် နှင့်တကွ ဖြစ်သော။ သဒေဝက (ဝိ၊ ၁။ ၁။ ဒီ၊ ၁။ ၅၉။ မ၊ ၁။ ၂၃၆။ အံ၊ ၁။ ၁၈၁) န္တိ သဟ ဒေဝေဟိ သဒေဝကံ၊ ---- သဒေဝကဝစနေန ပဉ္စကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။အပရော နယော သဒေဝကဂ္ဂဟဏေန အရူပါဝစရ-ဒေဝလောကော ဂဟိတော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၇။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၇။ (၂) နတ်နှင့်တကွဖြစ်သော။ သဒေဝက (ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၁၀) န္တိ သဒေဝကံ သတ္တနိကာယံ၊ သဒေဝကံ လောကံ ဝါ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၅။ (၃) နတ်-ဗြဟ္မာ့-ပြည်နှင့် တကွဖြစ်သော။ သဒေဝကာ(ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၀၀)တိ သဒေဝလောကာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၄၄။ (၄) ကောင်းကင်နှင့် တကွ ဖြစ်သော။ ဩဘာသယိတွာ ပထဝိံ သဒေဝက (ဝိမာန။ ၃၄) န္တိ ----ဒေဝေန အာကာသေန သဟာတိ သဒေဝကံ----။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၃။

(၅) အောက် ကာမာဝစရ နတ်မျိုးငါးပါးနှင့် တကွဖြစ်သော။ သဒေဝကော စေပိ ဘန္တေ လောကော----။ မ၊ ၂။ ၄၆။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၅)။

သဒေဝကဂ္ဂဟဏ (န) [သဒေဝက + ဂဟဏ] သဒေဝက-သဒ္ဒါ။ သဒေဝက (၁) အနက်ကြည့်။

သဒေဝကပဒ (န) [သဒေဝက + ပဒ] သဒေဝကပုဒ်။ တဿာပိ သဒေဝကပဒေ အန္တောဘူတတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၂။

သဒေဝကလောကပဇ္ဇောတ (တိ) [သဒေဝက + လောက + ပဇ္ဇောတ] နတ်နှင့် တကွဖြစ်သော လောကကို-တောက်ပ-ထွန်းလင်း-စေတတ်သော။ ကဿ ပနေသ သမီပေ ဌိတံ သဒေဝကလောကပဇ္ဇောတံ ဘဂဝန္တံ အပုစ္ဆိတွာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၁၅။

သဒေဝကဝစန (န) [သဒေဝက + ဝစန] သဒေဝကဂ္ဂဟဏ-ကြည့်။ သဒေဝက (၁) အနက်ကြည့်။

သဒေဝကသဒ္ဒ (ပု) [သဒေဝက + သဒ္ဒ] သဒေဝကဂ္ဂဟဏ - ကြည့်။ သဒေဝက-ဝစနေနာတိ သဒေဝက-သဒ္ဒေ ဝိသေသန-ဘာဝေန ဌိတဒေဝဝစနေန။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၂။

သဒေဝဂန္ဓဗ္ဗမနုဿရက္ခသ (တိ) [သဟ + ဒေဝ + ဂန္ဓဗ္ဗ + မနုဿ + ရက္ခသ] နတ်, ဂန္ဓဗ္ဗ, လူ, ရက္ခိုသ်နှင့် တကွဖြစ်သော၊ လောက။ သဒေဝဂန္ဓဗ္ဗမနုဿ-ရက္ခသေ၊ အာဘာ ဥဠာရာ ဝိပုလာ အဇာယထ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၀၀။ သဟ ဒေဝဂန္ဓဗ္ဗ-မနုဿရက္ခသေဟီတိ သဒေဝဂန္ဓဗ္ဗမနုဿ-ရက္ခသော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ၊ ၄၅။

သဒေဝတ (တိ) [သဟ + ဒေဝတာ + အ] နတ်-ဗြဟ္မာ-ပြည်နှင့် တကွဖြစ်သော။ “ သဒေဝတာ ” တိပိ ပါဠော အတ္ထိ စေ သုန္ဒရတရံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၄၄။

သဒေဝမနုဇာကိဏ္ဏ (တိ) [သဒေဝ + မနုဇ + အာကိဏ္ဏ] နတ်နှင့် တကွသော လူတို့ဖြင့် ရောပြွမ်းသော။ သဒေဝမနုဇာကိဏ္ဏော၊ ဇနမဇ္ဈေ ဇိနုတ္တမော။ အပ၊ ၂။ ၁၁၅။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၁။

သဒေဝမနုဿ (တိ) [သဟ + ဒေဝ + မနုဿ] (က) နတ်, လူနှင့် တကွဖြစ်သော။ (ခ) သမ္မုတိနတ်ဟု ဆိုအပ်သောမင်း, ထိုမင်းမှ ကြွင်းသော လူနှင့်တကွဖြစ်သော။ သော ဣမံ လောကံ ---- ပဇံ သဒေဝမနုဿံ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ဒီ၊ ၁။ ၅၉။ သဟ ဒေဝမနုဿေဟီတိ သဒေဝမနုဿံ။ ---- ဧဝံ ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌာနံ သစ္ဆိကတဘာဝံ ပကာသေတွာ အထ သမ္မုတိဒေဝေ အဝသေသမနုဿေ စ ဥပါဒါယ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန သေသသတ္တ-လောကဿ သစ္ဆိကတဘာဝံ ပကာသေန္တော သဒေဝမနုဿန္တိ အဗ္ဘုဂ္ဂတော၊ (အာဟ)။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၇-၈။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၇-၈။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၃)။

သဒေဝမနုဿဝစန (န) [သဒေဝမနုဿ + ဝစန] သဒေဝမနုဿ-သဒ္ဒါ။ သဒေဝ-မနုဿဝစနေန သမ္မုတိဒေဝအဝသေသ-မနုဿဂ္ဂဟဏံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၇။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၇။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ၊ ၃၆၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၂။

သဒေဝမာနုသ (ပု) [သဒေဝ + မာနုသ] နတ်နှင့် တကွဖြစ်သောလူ။ သဒေဝမာနုသာ

သဗ္ဗေ။ အပ၊ ၁။ ၅။ ၄၃၉။ ဗုဒ္ဓ၀ံ။ ၂၉၉။ သဒေ၀မာနုသာ သဗ္ဗေတိ သဗ္ဗေ မာနုသာ သဒေ၀ါ။ အပ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၂၈။ (-ဗုဒ္ဓ၀ံ၊ ဌ။ ၃၉)။

သဒေ၀လောက (ပု) [သဟ + ဒေ၀ + လောက] နတ်ပြည်နှင့်တကွဖြစ်သောလူ့ပြည်။ သဒေ၀က-လည်းကြည့်။ သဒေ၀လောကေ ကေနစိ အပ္ပဋိသမခန္တိဂုဏံ တံ ဘဂ၀န္တံ သတ္ထာရံ အပဒိသတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၉၈။ (-ဗုဒ္ဓ၀ံ၊ ဌ။ ၄၄)။

သဒေ၀ရ (တိ) [သဟ + ဒေ၀ရ] ခဲအို, မတ်နှင့် တကွဖြစ်သော။ သဒေ၀ရံ သသဿသုရံ သဒါသကံ။ ဝိမာန။ ၃၈။ သဟ ဒေ၀ရေနာတိ သဒေ၀ရံ။ ဝိမာန၊ ဌ။ ၁၂၃။

သဒေ၀ါသုရနာဂ (တိ) [သဟ + ဒေ၀ + အသုရ + နာဂ] နတ်, အသုရာ, နဂါးနှင့် တကွဖြစ်သော၊ လူ။ သဒေ၀ါသုရနာဂေဟိ၊ မနုဇေဟိ ပုရက္ခတော။ အပ၊ ၂။ ၁၅၁။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၁၀။

သဒေသ (ပု) [သ + ဒေသ] မိမိ-ကိုယ့်-အရပ် (ကိုယ့်ဒေသ)။ ယထာ ဟိ သဒေသတော အညော ဝိဒေသော။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၃၇။ (-ကခ်၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၆၉)။

သဒေဟ (န၊ ပု) [သ + ဒေဟ] မိမိ၏ - ကိုယ် - ခန္ဓာကိုယ် - အတ္တဘော။ သဒေဟသန္နိဿိတ-ကြည့်။

သဒေဟသန္နိဿိတ (တိ) [သဒေဟ + သန္နိဿိတ] မိမိ၏-ကိုယ်-ခန္ဓာကိုယ်-၌ မှီ သော။ သဒေဟသန္နိဿိတာ အတ္တနော သရီရေ သန္နိဿိတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈။

သဒေဟသန္နိဿိတပါဏကသဒ္ဒ (ပု) [သဒေဟသန္နိဿိတ + ပါဏက + သဒ္ဒ] မိမိ-ကိုယ်-ခန္ဓာကိုယ်-၌မှီသောပိုးတို့၏အသံ။ ယေ စ သန္တိကေ အန္တမသော သဒေဟ-သန္နိဿိတပါဏကသဒ္ဒါပိ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၈၇။

သဒေါသ၁ (တိ) [သဟ + ဒေါသ] (၁) ဒေါသနှင့်-တကွဖြစ်-ယှဉ်-သော (စိတ်၊ ဒေါသမူစိတ်)။ (၂) အပြစ်-အနာ အဆာ-ရှိ သော။ (၃) ဒေါသ-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော၊ သူ။ (၄)အပြစ်-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ (၁) သဒေါသံ ဝါ စိတ္တံ " သဒေါသံ စိတ္တ" န္တိ ပဇာနာတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၇၅၊ ၂၀၀။ ဒီ၊ ၂။ ၂၃၇။ မ၊ ၁။ ၇၆။ မ၊ ၃။ ၆၂။ သံ၊ ၃။ ၂၃၂။ သဒေါသံ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ။ အဘိ၊ က။ ၁၈၂။ အည် သဒေါသံ၊ အည် သမောဟံ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀၆။ သဒေါသ (ဒီ၊ ၂။ ၂၃၇။ မ၊ ၁။ ၇၆) န္တိ ဒုဝိဓဒေါမနဿ-သဟဂတံ။ (ဒုဝိဓံ ဒေါသသဟဂတံ။) ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၆၆။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၈၄။ (၂) သဒေါသာ (အံ၊ ၁။ ၁၁၀) တိ သဂဏ္ဍာ ဥဏ္ဍတောဏာတ-ဌာနယုတ္တာ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၈၀။ (၃) သရာဂေါ သဒေါသော သမောဟော သမာနော။ အံ၊ ၁။ ၃၈၃။ အဘိ၊ ပု။ ၁၁၀။ ရာဂေန သဟ ၀တ္တတီတိ သရာဂေါ၊ ရာဂ၀ါတိ အတ္ထော။ သဒေါသောတိ အာဒီသုပိ ဧသေ၀ နယော။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၁၈၆။ (၄) သာတိသာရန္တိ သဒေါသံ၊ ယံ အဇ္ဈာစရန္တော အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၆၁။ အပ္ပဏာမေန္တော ဥပဇ္ဈာယော သာတိသာရော ဟောတီတိ သဒေါသော ဟောတိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၆၃။ (-မဟာနိ၊ ဌ။ ၂၈၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၂)။

သဒေါသ၂ (ပု) [သ + ဒေါသ] မိမိ-ကိုယ့်-အပြစ်။ သဒေါသဟေတု-ကြည့်။

သဒေါသကိရိယာပရာမ (ပု)
[သဒေါသ + ကိရိယာ + အပရာမ] အပြစ်-အနာ အဆာ-ရှိသည့် ကိုယ်, နှုတ် အမူအရာကို လွန်ကျူးခြင်း။ သဒေါသ-ကိရိယာပရာမသော အသမ္ဘဝေန ပရိသုဒ္ဓါယ ဇာတိယာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၈။

သဒေါသဂမန (န) [သဒေါသ + ဂမန] အပြစ်-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ-သော သွားခြင်း။ ကိလေသုပ္ပတ္တိယာ ကာရဏဘာဝေန သဒေါသ-ဂမနေန ဂစ္ဆတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၉။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၀)။

သဒေါသစိတ္တ (တိ) [သဒေါသ + စိတ္တ] အပြစ်-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော စိတ်ရှိသော။ ----တိပိဓေန ဒုစ္စရိတဒေါသေန သဒေါသစိတ္တံ ပါပကမ္မံ ပုရိသံ န တာယတိ န ရက္ခတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၅၇။

သဒေါသဋ္ဌ (ပု) [သဒေါသ + အတ္ထ] အပြစ်-အနာအဆာ-ရှိသော-အနက်-သဘော။ သဒေါသဋ္ဌေန ဂဏ္ဌော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃။

သဒေါသဒုက (န) [သဒေါသ + ဒုက] သဒေါသဒုက်။ သဒေါသဒုကေပိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၃။

သဒေါသဓမ္မ (ပု) [သဒေါသ + ဓမ္မ] အပြစ်-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သောတရား။ တထာ သာဝဇ္ဇေ သဒေါသဓမ္မေ "ဣမေ သာဝဇ္ဇာ"တိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၀။

သဒေါသနိဒ္ဒေါသဘာဝဝိမံသန (န)
[သဒေါသ + နိဒ္ဒေါသ + ဘာဝ + ဝိမံသန] အပြစ်ရှိသည် အပြစ်မရှိသည် ၏အဖြစ်ကို စုံစမ်းခြင်း။ ဘာဇနေ ပက္ခိပိတ္ဗာ သဒေါသ-နိဒ္ဒေါသဘာဝဝိမံသနတ္ထံ အဗ္ဗောတရတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၃။

သဒေါသဝဏ္ဏ (တိ) [သဒေါသ + ဝဏ္ဏ] (ခုတ်, ထစ်ခြင်းစသော) အပြစ်နှင့် တကွဖြစ်သော အမာရှိသော။ သဒေါသဝဏ္ဏော ရက္ခေ နိယျာသပဏ္ဏိယော, အပတိဋ္ဌတ္တကာဒီနိ ဝါ ဥဋ္ဌိတာနိ " အဏ္ဏကာနိ "တိ ဝဒန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၉။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၈၅။

သဒေါသဝါစ (တိ) [သဒေါသာ + ဝါစာ + အ] ဒေါသနှင့် တကွဖြစ်သည့် စကားရှိသော၊ ဒေါသရှိသော စကားကို ဆိုတတ်သော၊ သူ။ ကဏ္ဏကဝါစောတိ သဒေါသဝါစော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၄။

သဒေါသဟေတု (ပု) [သဒေါသ^ + ဟေတု] မိမိ - ကိုယ့် - အပြစ်ဟူသော အကြောင်း။ သန္တောသဟေတူတိ သဒေါသဟေတု။ သ-သဒ္ဒေါ ဟိ ဣမ သာနုသာရော ဝုတ္တော။ တေနာဟ "အတ္တနော ဒေါသသော ဟေတူ"တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၁။

သဒ္ဒ^ (ပု၊ န) [သပ (သပ္ပ) + ဒ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၈၊ ၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၂။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၀။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၇။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၉၄၊ ၁၂၈။ သဒ္ဒ + အ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၆၆။ သပ-ဒက်။ ဓာတွာ။ ၉၅။ (ဂဇ္ဇ (ပု)-သံ။ (ပု၊ န)သဒ္ဒါ-ပါကတ။(ပု) သဒ္ဒ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) အသံ၊ သဒ္ဒါရုံ။ (က) ကောင်းချီး ပေးသံ။ (ခ) ကဲ့ရဲ့သံ။ (ဂ) ကြိုးကြာသံ။ (ဃ) စကား၊ စကားသံ။ (င) သာယာသော အသံ။ (စ) တရား စကားသံ။ (ဆ) သီချင်း-တီးမှုတ်-သံ။

(ဇ) ချီးမွမ်း အပ်သော အသံ။ တစ်နည်း- မျက်မှောက် ချီးမွမ်းသံ။ (ဈ) ဆဲရေးသံ။ (ည) စည်ကြီးသံ စသောအသံ။ (ဋ) ခြသေ့် ဟောက်သံ။ (ဌ) ခြသေ့်မင်း၏ အသံကဲ့သို့ ရဲရင့်သော ဗျာဒိတ်စကား။ (ဍ) သစ်ခက်သံ။ (ပ) သီချင်းသံ။ (ဏ) နောက်ဆင့် မြည်သံ။ တစ်နည်း- အဖန်တလဲလဲ မြည်သံ၊ ဟည်သံ၊ ညည်းသံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ သျ။ ၂၄၃။ (တ) ကြွေး ကြော်-ဟစ်အော်-သံ။ (ထ) (မဟာမေ့သမာဒါန သုတ်ကို) ရွတ်ဆိုသံ။ (ဒ) ဒု, သ, န, သော- ဟူသော အသံ။ (ဓ) အသံရှစ်ပါး၊ အသံရှစ်မျိုး။ (န) အသံဆယ်ပါး၊ အသံဆယ်မျိုး။ (ပ) (ပုရိသ စသော) သဒ္ဒါ၊ ရွတ်ဆိုအပ်သော အသံ။ (၂) ပြောဆိုအပ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူး။ (၃) ခေါ် ဝေါ်ခြင်း။ (သဒ္ဒါ။ အဘိ၊ က။ ၅၈။ သျ။)

(၁) အသံ၊ သဒ္ဒါရုံ။ ရူပါ သဒ္ဒါ ရသာ ဂန္ဓာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ စ မနောရမာ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၈။ သံ၊ ၁။ ၁၃၃။ အံ၊ ၂။ ၆၁။ ယေန သောတေန ---- သဒ္ဒံ အနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃံ သုဏိ ဝါ သုဏာတိ ဝါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၈။ (-အဘိ၊ ဝိ။ ၇၂။ ၉၈)။ သဒ္ဒေါ သဒ္ဒါယတနံ၊ သဒ္ဒါယတနံ သဒ္ဒေါ။ ယမက၊ ၁။ ၇၁။ (က) ကောင်းချီးပေး သံ။----ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ သဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၇။ သံ၊ ၃။ ၃၇၁။ ပဋိသံ။ ၃၃၂။ သဒ္ဒေါတိ သာဓုကာရသဒ္ဒေါ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၈။ (ခ) ကဲ့ရဲ့သံ။ န ဘိက္ခဝေ သော သဒ္ဒေါ စိရံ ဘဝိဿတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၅၅။ (ဂ) ကြိုးကြာသံ။ သဒ္ဒံ အဿောသိ (ဝိ၊ ၁။ ၁၄၉) န္တိ တံ ကောဉ္စနာဒသဒ္ဒံ အဿောသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၁။ သဒ္ဒံ ကရောန္တေ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၈) တိ ---- ကောဉ္စနာဒံ ကရောန္တေ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၁။ (ဃ) စကား၊ စကားသံ။ အနုဗျဉ္ဇနံ နာမ "ရူပံ အနိစ္စ" န္တိ ဝုစ္စမာနေ "ဝေဒနာ အနိစ္စာ "တိ သဒ္ဒံ နိစ္ဆာရေတိ (ဝိ၊ ၂။ ၂၅) တိ ---- ဝါစံ နိစ္ဆာရေတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈။ တံ သဒ္ဒံ သုတွာ (အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၄) တိ တံ ဥပါသိကာယ ဝစနံ ---- သုတွာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၇။ (င) သာယာသော အသံ။ သဒ္ဒံ သုဏေယျာ (သံ၊ ၂။ ၄၀၀) ---- မဓုရသဒ္ဒံ သုဏေယျ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၇။ (စ) တရား စကားသံ။ သဒ္ဒမနုဿာဝေယျာ (အံ၊ ၁။ ၂၂၉) တိ ဓမ္မကထာသဒ္ဒမနုဿာဝေယျ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၂။ (ဆ) သီချင်း-တီးမှုတ်-သံ။ သဒ္ဒေ (ဥဒါန။ ၁၁၁) တိ ---- ဂီတဝါဒိတသဒ္ဒေ သောတုံ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၃။ (ဇ) ချီးမွမ်း အပ် သော အသံ။ တစ်နည်း- မျက်မှောက် ချီးမွမ်း သံ။ နော စေ သဒ္ဒသိလောကနိဿိတော (ဥဒါန။ ၁၁၃) တိ ----ကိတ္တိတဗ္ဗသဒ္ဒသင်္ခါတံ သိလောကံ ---- ။ သဒ္ဒေါ ဝါ သမ္မုခါ ဝဏ္ဏ- ဘဏနထုတိဃောသော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၄။ (ဈ) ဆဲရေး သံ။ နေသော ဘိက္ခဝေ သဒ္ဒေါ စိရံ ဘဝိဿတိ။ ဥဒါန။ ၁၀၀-၁။ (ည) စည် ကြီးသံ စသော အသံ။ သီဟံဝ သဒ္ဒေသု အသန္တသန္တံ။ သုတ္တနိ။ ၃၁၀။ ဘေရိသဒ္ဒါဒီသု သဒ္ဒေသု----။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၁။

(ဋ) ခြသေ့်ဟောက်သံ။ ယဿ သဒ္ဒံ သုဏိတွာန (အပ၊ ၁။ ၅၄) တိ ယဿ မိဂရညော သီဟနာဒံ သုတွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၀။ (ဌ) ခြသေ့်မင်း၏ အသံကဲ့သို့ရဲရင့်သော ဗျာဒိတ် စကား။ မမ သဒ္ဒံ ပဂ္ဂဏှိတွေသိ။ အပ၊ ၁။ ၅၄။ မမ သဒ္ဒံ မယှံ သီဟနာဒံ ----။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၁။ (ဍ) သစ်ခက် သံ။ အာဂမာနုန သော သဒ္ဒေါ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၄။ အာဂမာတိ သော သာခသဒ္ဒေါ ---- ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၉၉။ (ပ) သီချင်းသံ။ တဿာ စ ဂါယမာနာယ၊ သဒ္ဒံ သုတွာန နာရိယာ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၄၅။

(ဏ) နောက်ဆင့် မြည်သံ။ တစ်နည်း- အဖန် တလဲလဲ မြည်သံ၊ ဟည်သံ၊ ညည်းသံ။ သုခုမကာ သဒ္ဒါ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၉) တိ အနုရဝေ အာဟ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၆။ (တ) ကြွေးကြော်-ဟစ်အော်-သံ။ သကာလဇမ္ဗုဒီပံ သဒ္ဒေါ ဖရိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၄။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၇။ သဒ္ဒေါတိ အာဠဝကဿ ဥဂ္ဃေါသိတသဒ္ဒေါ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၉။ (ထ) (မဟာဓမ္မသမာဒါန သုတ်ကို)ရွတ်ဆိုသံ။ သဒ္ဒေ(မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၆)တိ သြသာရဏသဒ္ဒေ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၇။ (ဒ) ဒု, သ, န, သော-ဟူသော အသံ။ ---- စတုန္နံ နေရယိကသတ္တာနံ သဒ္ဒံ သုဏိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၁။ (ဓ) အသံ ရှစ်ပါး၊ အသံ ရှစ်မျိုး။ မယှံ ဘန္တေ ဣမေသံ သဒ္ဒါနံ သုတတ္တာ ----။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၀၇။ (န) အသံ ဆယ်ပါး၊ အသံ ဆယ်မျိုး။ သဒ္ဒဝတီ (ဇာ၊ ၂။ ၂၀၄) တိ ဒသဟိ သဒ္ဒေဟိ အဝိဝိတ္တာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၄၂။ (ပ) (ပုရိသ စသော) သဒ္ဒါ၊ ရွတ်ဆိုအပ်သော အသံ။ အထ ဝါ သဒ္ဒန္တရတ္တာပေါဟနဝသေန သဒ္ဒေါ အတ္ထံ ဝဒတိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၂။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၁။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၃၂။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၅၀။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၀။

(၂) ပြောဆိုအပ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူး။ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ (ဝိ၊ ၁။ ၁။ ဒီ၊ ၁။ ၄၆) တိ ကိတ္တိဧဝ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၄။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၃။ " ဘဂဝါ အရဟ " န္တိအာဒိနာ ဂုဏာနံ သံကိတ္တနတော သဒ္ဒနီယတော စ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ ဝဏ္ဏောတိ အာဟ "ကိတ္တိသဒ္ဒေါတိ ကိတ္တိဧဝါ"တိ ဝဏ္ဏောယေဝ ---- သဒ္ဒေါတိ စ ဝုစ္စတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၅။ သာ ဧဝ သဒ္ဒနီယတော သဒ္ဒေါတိ အာဟ " ကိတ္တိသဒ္ဒေါတိ ကိတ္တိယေဝါ " တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၅။ ---- ဂုဏာနံ သံကိတ္တနတော, သဒ္ဒနီယတော စ ဝဏ္ဏောယေဝ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ နာမာတိ အာဟ " ကိတ္တိယေဝါ " တိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၀။ (၃) ခေါ်ဝေါ်ခြင်း။ ယထာ ဟိ အင်္ဂသမ္ဘာရာ၊ ဟောတိ သဒ္ဒေါ ရထော ဣတိ။ သံ၊ ၁။ ၁၃၇။ အဘိ၊ က။ ၅၈။

သဒ္ဒ[2] (ပု၊ န) [(၁) သဒ္ဒ + သတ္ထ။ (၂) သဒ္ဒ + သမ္ပတ္တိ။] (၁) ဗျာကရုဏ်း-သဒ္ဒါ-ကျမ်း။ (၂) သဒ္ဒါ-ယတန-ရုံ-နှင့်ပြည့်စုံခြင်း။ (၁) သဒ္ဒနယေနာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၅) တိ သဒ္ဒလက္ခဏနယေန။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၀၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၉။ အယံ တာဝ သဒ္ဒနယော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄။ သဒ္ဒသတ္ထံ အနုဂတော နယော သဒ္ဒနယော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၂။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၉၈။ သဒ္ဒသတ္ထေ အာဂတော နယော ---- သဒ္ဒနယော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၉၈။ သဒ္ဒနယေနာ(ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၂၀၄)တိဗျာကရဏ-နယေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။၂၅၃။(၂) ရူပပဋိလာဘံ အာသီသမာနာ သဒ္ဒပဋိလာဘံ အာသီသ-မာနာ ----။ စူဠနိ။ ၅၂။ ရူပပဋိလာဘံ အာသီသမာနာတိ ဝဏ္ဏာယတနသမ္ပတ္တိလာဘံ ပတ္ထယမာနာ။ သဒ္ဒါဒီသုပိ ဧသေဝနယော။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂။

သဒ္ဒကဏ္ဍက (တိ) [သဒ္ဒ[1] + ကဏ္ဍက] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သဒ္ဒကဏ္ဍကာ ဟိ ဘိက္ခဝေ ဈာနာ ဝုတ္တာ မယာ။ အံ၊ ၃။ ၃၆၃။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄၉)။

သဒ္ဒကဏ္ဋက (တိ) [သဒ္ဒ[1] + ကဏ္ဋက] အသံတည်းဟူသော ဆူးငြောင့် ရှိသော၊ ဆူးငြောင့်နှင့်တူသော အသံရှိသော။ သဒ္ဒကဏ္ဋ-ကတ္တာ ဈာနဿ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၄။

သဒ္ဒကရဏ (န) [သဒ္ဒ³ + ကရဏ] (၁) အသံပြုခြင်း။ (တိ) (၂) အသံပြုသော။ (၃) အသံပြုရာ (အခါ)။ (၁) ဩဠာရိကံ သဒ္ဒံ ဝိမုဉ္စန္တော သဒ္ဒကရဏံ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၆၂။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၀၇။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၄၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၆)။ (တိ) (၂) သဒ္ဒကရဏသုနခ-ကြည့်။ (၃) သဒ္ဒကရဏဝေလာ-ကြည့်။

သဒ္ဒကရဏတ္တ (တိ) [သဒ္ဒကရဏ + အတ္တ] အသံပြုခြင်း အနက်ရှိသော။ ----ဥပသဂ္ဂဝသေန သဒ္ဒကရဏတ္ထော ဟရသဒ္ဒေါ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၆၀။

သဒ္ဒကရဏဝေလာ (ထီ) [သဒ္ဒကရဏ + ဝေလာ] အသံပြုရာ - အချိန် - အခါ။ သဒ္ဒကရဏဝေလာယံ ဝိကသနတော “ ဝိရဝ ”န္တိ လဒ္ဓနာမံ ပုပ္ဖသမူဟံအာဒါယ ဂဟေတွာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၈။

သဒ္ဒကရဏသုနခ (ပု) [သဒ္ဒကရဏ + သုနခ။ ထီ-၌ --သုနခီ။] အသံပြု-ဟောင်-သော ခွေး။ (ဇာတ်ဝတ္ထု၊ ၁။ သျှ၊ ၆၅၁။) ဗုဘုက္ခိတာတိ ဘုဘုတိ သဒ္ဒကရဏ-သုနခသ္သ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၁၉၄။

သဒ္ဒကာရက (တိ) [သဒ္ဒ³ + ကာရက။ ထီ-၌ သဒ္ဒကာရိကာ။ ဂဗ္ဘကာရ၊ ဂဗ္ဘကာရိန်-သံ။] အသံကို-ပြု-လေ့ရှိ-တတ်-သော၊ သူ။ လာသိကာ မုခေန သဒ္ဒကာရိကာ စ ပါသာဒသ္သ သမန္တတော နစ္စန္တု။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၃။

သဒ္ဒကောဋ္ဌာသ (ပု) [သဒ္ဒ² + ကောဋ္ဌာသ] သဒ္ဒါ အဘို့အစု။ အာသဝပ္ပကာရေ သဒ္ဒကောဋ္ဌာသေ အတ္ထကောဋ္ဌာသေ ဝါတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၄။

သဒ္ဒကောဝိဒ (တိ) [သဒ္ဒ² + ကောဝိဒ] ဗျာကရုဏ်း-သဒ္ဒါ-ကျမ်း၌ လိမ္မာသော၊ သူ။ အာသံသာယံ ဟိ အနာဂတေ ဝတ္တမာနဝစနံ က္ကစ္စန္တိ သဒ္ဒကောဝိဒါ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၅။

သဒ္ဒက္ကမ (ပု) [သဒ္ဒ² + ကမ။ ဂဗ္ဘကြမ-သံ။] သဒ္ဒါ၏ အစဉ်။ အညော ဟိ သဒ္ဒက္ကမော၊ အညော အတ္ထက္ကမော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁၁။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၂၀။

သဒ္ဒက္ကမာနုသာရ (ပု) [သဒ္ဒက္ကမ + အနုသာရ] သဒ္ဒါအစဉ်ကို အစဉ်လျှောက်ခြင်း။----သဒ္ဒက္ကမာနုသာရေန ပဓာနာ-ပဓာနဘာဝေါ န စောဒေတဗ္ဗော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၁။

သဒ္ဒဂတိ (ထီ) [သဒ္ဒ² + ဂတိ] (ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗော - ဟူသော) သဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း။ သဒ္ဒါ-သွား-လာ။ တံ သဒ္ဒဂတိယာပိ န သမေတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၇၇။

သဒ္ဒဂန္ထ (ပု) [သဒ္ဒ² + ဂန္ထ] သဒ္ဒါကျမ်းဂန်။ တထာ ဉာယတေ ဂန္ထေန စ သဒ္ဒဂန္ထေ စ အယမေဝ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၉။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၆၈။

သဒ္ဒဂမ (တိ) [သဒ္ဒ³ + ဂမ] (နှင်တန်၏) အသံမျှ ဖြင့်သာ - သွား - ခြင်း အလေ့ရှိ - တတ် - သော (သိန္ဓောမြင်း)။ သဒ္ဒဂမေ(ဇာ၊ ၂။ ၁၁၁)တိ ပတောဒပ္ပဟာရံ ဝိနာ သဒ္ဒမတ္တေနေဝ ဂမနသီလေ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၇၇။

သဒ္ဒဂရုက (တိ) [သဒ္ဒ² + ဂရုက] သဒ္ဒါရုံကို အလေးအမြတ်ပြုသော။ ဒုတိယာဒီနိ သဒ္ဒဂရုကာဒီနံ အာသယဝသေန ဝုတ္တာနိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၈)။

သဒ္ဒဂဟဏဋ္ဌ (ပု) [သဒ္ဒ¹ + ဂဟဏ + အတ္ထ] အသံကို ယူတတ်သော-အနက်-သဘော။ သဝနဋ္ဌေနာတိ သဒ္ဒဂဟဏဋ္ဌေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈။

သဒ္ဒဂေါစရ (တိ) [သဒ္ဒ² + ဂေါစရ] သဒ္ဒါရုံလျှင်-ကျက်စားခြင်းရာ-အာရုံ ရှိသော၊ သဒ္ဒါရုံ၌ ကျက်စားခြင်းရှိသော။ သဒ္ဒဂေါစရံ မစုရေန ဂီတဝါဒိတသဒ္ဒေန။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂၀။

သဒ္ဒဂေါစရက (ပု) [သဒ္ဒဂေါစရ + က] သဒ္ဒါရုံ၌ ကျက်စားသော ၊ သူ။ တတ္ထ သဒ္ဒဂေါစရကော ဩပဟီယတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂၁။

သဒ္ဒဂ္ဂဟဏ (န) [သဒ္ဒ + ဂဟဏ] (၁) သဒ္ဒါရုံ - အသံ - ကို - ယူ- ကြားခြင်း။ (၂) သဒ္ဒါကို ယူခြင်း။ (၁) အညသ္မိံ ခဏေ သောတဝိညာဏဝီထိယာ သဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၇၀။(၂) အတ္ထတော ဝိတ္ထာရဏံ သဒ္ဒမုခေနေဝ ဟောတီတိ သဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၄။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၆၂။အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၃)။

သဒ္ဒဂ္ဂဟဏဘာဝနာဗလ (န) [သဒ္ဒဂ္ဂဟဏ + ဘာဝနာ + ဗလ] သဒ္ဒါရုံ-အသံ-ကို ယူသော ဘာဝနာ၏ အားအစွမ်း။ ---- တထာ သဒ္ဒဂ္ဂဟဏဘာဝနာဗလေန သုခုမတရသဒ္ဒဂ္ဂဟဏသံသိဒ္ဓိတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈။

သဒ္ဒဂ္ဂဟဏမုခ (န) [သဒ္ဒဂ္ဂဟဏ + မုခ] သဒ္ဒါရုံ- အသံ - ကို ယူခြင်းကို အဦးပြုခြင်း။ "အသောသိ"တိ ဣဒံ----ဝုတ္တံ သဒ္ဒဂ္ဂဟဏမုခေန တဒတ္ထာဝဗောဓသော သိဒ္ဓတ္တာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅။

သဒ္ဒဂ္ဂဟဏာနုသာရ (ပု) [သဒ္ဒဂ္ဂဟဏ + အနုသာရ] သဒ္ဒါကိုယူခြင်းကို အစဉ်လျှောက်ခြင်း။ သဒ္ဒဂ္ဂဟဏာနုသာရေနေဝ တဒတ္ထသောဝ ဂဟဏံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၆၈။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၃)။

သဒ္ဒဂ္ဂဟဏုတ္တရကာလ (ပု) [သဒ္ဒဂ္ဂဟဏ + ဥတ္တရ + ကာလ] သဒ္ဒါရုံ-အသံ-ကိုယူခြင်း၏-နောက်-အနာဂတ်-အချိန်-အခါ-ကာလ။ "သတ္တော ဖဿော"တိ ဟိ သဒ္ဒဂ္ဂဟဏုတ္တရကာလံ တဒနုဝိဒ္ဓပဏ္ဏတ္တိဂ္ဂဟဏမုခေနေဝ တဒတ္ထာဝဗောဓော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၂။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၈။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၃)။

သဒ္ဒဋ္ဌ (ပု) [သဒ္ဒ¹ + အတ္ထ] အသံဟူသော အနက်။ ယသ္မာ ပန ဥဘယမ္ပေတံ သဒ္ဒဋ္ဌေန ဧကံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၁။

သဒ္ဒတဏှာ (ထီ) [သဒ္ဒ + အတ္ထ] အသံ-သဒ္ဒါ-၌ တပ်မက်မှု ဖြစ်သောတဏှာ။ သဒ္ဒေ တဏှာ သဒ္ဒတဏှာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၈။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၄။

သဒ္ဒတ္ထ (ပု) [သဒ္ဒ + အတ္ထ] သဒ္ဒါ၏အနက်၊ သဒ္ဒါနက်။ သဒ္ဒတ္ထတော---- အာဒိအန္တဝိပလ္လာသတော တက္ကံ ဝုစ္စတိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆။ သဒ္ဒါယ သဒ္ဒတ္ထေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ။ ဝဇိရ။ ၁၃၅။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၈၊ ၁၆၁၊ ၁၇၉။ မူလဋီ၊ ၂။ ၃၅၊ ၂၁၂)။

သဒ္ဒတ္ထကထန (န) [သဒ္ဒ + ကထန] သဒ္ဒါနက်ကို ဆိုခြင်း။ ပရိယာယဝစနမတ္တန္တိ သဒ္ဒတ္ထကထနမတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၃။

သဒ္ဒတ္ထဂုဏ (ပု) [သဒ္ဒတ္ထ + ဂုဏ] သဒ္ဒါအနက်တို့ကို လေ့လာခြင်း။ ပကဋ္ဌေဟိ

သဒ္ဒတ္ထဂုဏောဟိ ယောဂတော ဝါ ပဂုဏံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၆။

သဒ္ဒတ္ထဝိဒူ (တိ) [သဒ္ဒတ္ထ + ဝိဒူ။ ထီ-ဦ--ဝိဒုနီ။] သဒ္ဒါ၏အနက်ကို သိသော ပညာရှိ။ ကရဏတ္ထေ သာမိဝစနံ သဒ္ဒတ္ထဝိဒူ ကုဿတ္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄၆)။

သဒ္ဒတ္ထဝိဘာဂဂ္ဂဟဏ (န) [သဒ္ဒတ္ထ + ဝိဘာဂ + ဂဟဏ] သဒ္ဒါအနက်ကို-ဝေဘန်-ခွဲခြမ်း-လျက် ယူခြင်း။ ဂတီတိ သဒ္ဒတ္ထဝိဘာဂဂ္ဂဟဏေ ဉာဏံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၇။

သဒ္ဒတ္ထဝိဝရဏ (န) [သဒ္ဒတ္ထ + ဝိဝရဏ] သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို-ဖွင့်-ဖွင့်ပြ-ဖော်ပြ -ခြင်း။ ယထာ ဆေကောတိအာဒိနာ ပါဠိယာ သဒ္ဒတ္ထဝိဝရဏဝသေန ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ----ဒဿေတုံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၂၈။

သဒ္ဒတ္ထဝိသေသ (ပု) [သဒ္ဒတ္ထ + ဝိသေသ] သဒ္ဒါ၏ အနက်အထူး၊ သဒ္ဒါနက် အထူး။ တေနေဝ သဒ္ဒတ္ထဝိသေသံ ဒဿေတုံ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၃။

သဒ္ဒတ္ထသမုဒါယ (ပု) [သဒ္ဒတ္ထ + သမုဒါယ] သဒ္ဒါနက် အပေါင်း၊ သဒ္ဒါ အပေါင်း, အနက် အပေါင်း၊ သဒ္ဒါ, အနက် အပေါင်း။ ဘဂဝါ ---- တပ္ပကာသကံ တန္တိဓမ္မမ္ပိ ပကာသေတိ ဧဝ သဒ္ဒတ္ထသမုဒါယတ္တာ ပရိယတ္တိဓမ္မဿ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၄။

သဒ္ဒတ္ထသဟိတ (တိ) [သဒ္ဒတ္ထ + သဟိတ] သဒ္ဒါအနက်နှင့် တကွဖြစ်သော။ " ရာသိမှိ "တိ သဒ္ဒတ္ထသဟိတံ ခန္ဓသဒ္ဒဿ ဝိသယံ ဒဿေတိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၃။

သဒ္ဒတ္ထာဝိရောဓ (ပု) [သဒ္ဒတ္ထ + အဝိရောဓ] သဒ္ဒါအနက်၏ မဆန့်ကျင်ခြင်း။ တဿာ သမာနေပိ ပဒန္တရန္တရိကေ သဒ္ဒတ္ထာဝိရောဓဘာဝေါယေဝ သမာသတာကာရဏန္တိ သမာသော ဧဝ ယုတ္တော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၂၁။

သဒ္ဒတ္ထုဒ္ဓါရ (ပု) [သဒ္ဒတ္ထ + ဥဒ္ဓါရ] သဒ္ဒါ၏အနက်ကို ထုတ်ဆောင်ခြင်း။---ပုဗ္ဗေ သဒ္ဒတ္ထုဒ္ဓါရေန ပကာသိတောပိ ဘာဝတ္ထော ဧဝ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈။

သဒ္ဒဒဒ္ဒရ - သဒ္ဒဒန္ဒရ (ပု) [သဒ္ဒ[၁] + ဒဒ္ဒရ-ဒန္ဒရ။ ဒရ်ဒရ-ဒဒ္ဒရ-ဒရ်ဒရ် ဟူသော အသံ။ ဓရ်ဓရ-ဓံဓရ-ဒန္ဒရ-ဓန်ဓန် ဟူသော အသံ။] ဒရ်ဒရ်-ဒန်ဒန်-ဟူသော အသံ။ (ဓန်ဓန် ဟူသော အသံ)။ ဧဝမ္ပိ သဒ္ဒဒဒ္ဒရော ဝါယန္တိ ဝစနပထံ ပဋ္ဌနန္တော အာဟ " ဒန္ဒဂမန "န္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁။ (သီ၊ မူ)။

သဒ္ဒဒါန (န) [သဒ္ဒ[၁] + ဒါန] အသံကို ပေးလှူခြင်း၊ အသံအလှူ။ သဒ္ဒဒါနံ ဒဿာမိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၀-၁။ ဗြဟ္မဿရနိပ္ဖတ္တိယာ သဒ္ဒဒါနံ ဒေတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၇၅။

သဒ္ဒဒေါသ (ပု) [သဒ္ဒ[၂] + ဒေါသ] သဒ္ဒါ၏ အပြစ်။ ဓမ္မံ ဂရဟန္တာ နာမ သဒ္ဒဒေါသဝသေန ဝါ အတ္ထဒေါသဝသေန ဝါ ဂရဟေယျုံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၇။

သဒ္ဒဒေါသာဘာဝ (ပု) [သဒ္ဒဒေါသ + အဘာဝ] သဒ္ဒါပြစ် မရှိခြင်း။ ဣမိနာ သဒ္ဒဒေါသာဘာဝမာဟ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၀။

သဒ္ဒဒွါရ (န) [သဒ္ဒ[၂] + ဒွါရ] သဒ္ဒါ ဟူသော အကြောင်း၊ သဒ္ဒါကို အကြောင်း

ပြုခြင်း။ သဒ္ဒဒွါရေန ပန ဂဟဏော ရူပကဏ္ဍ-ဝဏ္ဏနာသခ်ါတေန ဝါ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၀။

သဒ္ဒဓာတု (ထီ၊ ပု) [သဒ္ဒ° + ဓာတု] သဒ္ဒဓာတ်။ သောတဓာတု သဒ္ဒဓာတု သောတဝိညာဏဓာတု။ မ၊ ၃။ ၁၀၇။ သံ၊ ၁။ ၃၅၈။ အတ္ထိ ရူပံ သဒ္ဒဓာတု။ အဘိ၊ ဓ။ ၁၄၇။ သဒ္ဒါယတနမေွတံ၊ သဒ္ဒဓာတုပေသာ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၇၂။ (-အဘိ၊ ပု။ ၇။ အဘိ၊ က။ ၁၂။ ယမက၊ ၁။ ၁၉၅)။ သဒ္ဒါရမ္မဏံ သဒ္ဒဓာတု။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၂၁။ သဒ္ဒဓာတု ဧကာ ဓာတု နာမ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၂။

သဒ္ဒဓာတုပရိယာပန္န (တိ) [သဒ္ဒဓာတု + ပရိယာပန္န] သဒ္ဒဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော။ သဒ္ဒရာဂေါ သဒ္ဒဓာတုံ အနုသေတိ သဒ္ဒဓာတု-ပရိယာပန္နော။ အဘိ၊ က။ ၃၆၄-၅။

သဒ္ဒဓာတုမူလက (တိ) [သဒ္ဒဓာတု + မူလ + က။ ထီ-၌ --မူလိကာ။] သဒ္ဒဓာတ်လျှင်-အကြောင်းရင်း - မူလ- ရှိသော။ ---- သဒ္ဒယမကာနိ, သဗ္ဗာနိ စ သဒ္ဒဓာတု-မူလကာနိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၈၄။

သဒ္ဒဓာတုသမ္ဗန္ဓ (တိ) [သဒ္ဒဓာတု + သမ္ဗန္ဓ] သဒ္ဒဓာတ်နှင့်-စပ်-စပ်ခြင်းရှိ-သော။ ---- သဒ္ဒဓာတုသမ္ဗန္ဓာနံ ယမကာနံ ---- စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန အလဗ္ဘမာနတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၃၃။ (-အနုဋီ၊ ၃။ ၁၈၄)။

သဒ္ဒန (န) [သဒ္ဒ + ယု။ (တိ) ဂဗ္ဗန-သံ။] အသံပြုခြင်း။ သဒ္ဒ သဒ္ဒနေ၊ သဒ္ဒေတိ သဒ္ဒယတိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၁၃။

သဒ္ဒနယ (ပု) [သဒ္ဒ² + နယ] သဒ္ဒါကျမ်းသို့ အစဉ်လိုက်သော နည်း၊ သဒ္ဒါကျမ်း၌ လာသောနည်း၊ သဒ္ဒါ၏လက္ခဏာကို သိကြောင်းဖြစ် သောနည်း၊ သဒ္ဒါနည်း၊ ဗျာကရုဏ်းနည်း။ သဒ္ဒ²- ကြည့်။

သဒ္ဒနဝက (ပု၊ န) [သဒ္ဒ° + နဝက။ စက္ခုဒသက-ပုဒ်ကြည့်။] သဒ္ဒနဝက ကလာပ်၊ သဒ္ဒရုပ်လျှင် ကိုးခုမြောက်ဖြစ်သော-ကလာပ်-ရုပ်အစု။ တဒါ ဥတုစိတ္တာနိ သဒ္ဒနဝကံ နာမ သမုဋ္ဌာပေဿန္တိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၉၃၊ ၂၅၀။ မဟာနိ၊ ဋ၊ ၁၉၇)။

သဒ္ဒနိစ္ဆရဏ (န) [သဒ္ဒ° + နိစ္ဆရဏ] အသံ ထွက်ခြင်း၊ အသံကို နှုတ်မြွက် ပြောဆိုခြင်း။ ဘဏ္ဍနကာရကဇနော ---- သဒ္ဒနိစ္ဆ-ရဏေန (သဒ္ဒနိစ္ဆာရဏေန) ပုထုသဒ္ဒေါ စေဝ သဒိသော စ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၃၃။ မ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၄၆။ (-ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၆၄)။

သဒ္ဒနိစ္ဆရဏတ္ထ (ပု) [သဒ္ဒနိစ္ဆရဏ + အတ္ထ] အသံထွက်ခြင်း အကျိုး၊ အသံကို နှုတ်မြွက် ပြောဆိုခြင်း အကျိုး။ အညမညမ္ပိ ယဋ္ဌနေန သဒ္ဒနိစ္ဆရဏတ္ထာယ ကတံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၆၈။

သဒ္ဒနိစ္ဆာရဏ (န) [သဒ္ဒ° + နိစ္ဆာရဏ] သဒ္ဒနိစ္ဆရဏ-ကြည့်။

သဒ္ဒနိဒ္ဒေသ (ပု) [သဒ္ဒ² + နိဒ္ဒေသ] သဒ္ဒါကို ညွှန်ပြခြင်း။ အတ္ထနိဒ္ဒေသော ဝိယ သဒ္ဒနိဒ္ဒေသော ဝါ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၀၆။

သဒ္ဒနိပ္ဖတ္တိ (ထီ) [သဒ္ဒ² + နိပ္ဖတ္တိ] သဒ္ဒါ၏ ပြီးခြင်း။ သဒ္ဒနိပ္ဖတ္တိ ပန သုဒ္ဓဝသေ-နေဝါတိ သဒ္ဒဝိဒူ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၅။

သဒ္ဒနိပ္ဖန္န (တိ) [သဒ္ဒ² + နိပ္ဖန္န] သဒ္ဒါလျှင် အကြောင်းရှိသော။ သဒ္ဒဂ္ဂဟာဏဒ္ဓေတ္တ

သဒ္ဒနိဗန္ဓနတ္ထာ ပညတ္တိယာ သဒ္ဒသဘာဝတံ ဝါ သန္ဓာယ ကတံ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၇၃။

သဒ္ဒနိမိတ္တ (န) [သဒ္ဒ^၁ + နိမိတ္တ] (၁) အသံသည် သာလျှင် အကြောင်း၊ အသံဟူသော အကြောင်း။ (၂) အသံတို့၏ အကြောင်း၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော ထောက်၍ ထောက်၍ ရအပ်သော အသံတို့၏ သြဋ္ဌာရိက, သုခုမ အခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော အသံဝိသေသကို သိခြင်းအကြောင်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ သျှ။) သဒ္ဒါနံ သဒ္ဒနိမိတ္တံ မနသိကရောတိ။ ပဋိသံ။ ၁၀၈။ သဒ္ဒေါယေဝ ဟိ နိမိတ္တကာရဏဝသေန သဒ္ဒနိမိတ္တံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၂။ တေန ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ သဒ္ဒါနံ သဒ္ဒနိမိတ္တံ မနသိကာတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၈။ သဒ္ဒနိမိတ္တန္တိ ဉာဏုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝတော သဒ္ဒေါ ဧဝ သဒ္ဒနိမိတ္တံ၊ ယော ဝါ ယထာ-ဝုတ္တော ဥပါဒါယုပါဒါယ လဒ္ဓမာနော သဒ္ဒါနံ သြဋ္ဌာရိကသုခုမာကာရော၊ တံ သဒ္ဒနိမိတ္တံ။ တေနေဝါဟ " သဒ္ဒါနံ သဒ္ဒနိမိတ္တ " န္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၉။

သဒ္ဒနိမိတ္တာရမ္မဏ (တိ) [သဒ္ဒနိမိတ္တ + အာရမ္မဏ] အသံဟူသော-အကြောင်း-နိမိတ်-လျှင်အာရုံ ရှိသော၊ သဒ္ဒနိမိတ်လျှင် အာရုံ ရှိသော။ သုခုမတရံ သဒ္ဒနိမတ္တာရမ္မဏမ္ပိ စိတ္တံ ပဝတ္တတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၅)။

သဒ္ဒနိရုတ္တိ (ထီ) [သဒ္ဒ^၂ + နိရုတ္တိ] သဒ္ဒနိရုတ္တိ၊ သဒ္ဒါဟု ဆိုအပ်သော နိရုတ္တိ၊ အနက်ကို ထုတ်ဆိုကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါ။ ဝေါဟာရနိရုတ္တိယံ သဒ္ဒနိရုတ္တိယံ။ ဝဇိရ။ ၅၇၅။ နိရုတ္တိမတ္တကာနီတိ သဒ္ဒနိရုတ္တိယာ ဂဟဏူပါယမတ္တကာနိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၂။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၈။

သဒ္ဒနိဝေသ (ပု) [သဒ္ဒ^၂ + နိဝေသ] သဒ္ဒါ၏ သက်ဝင်ခြင်း။ ယဿ ဂုဏဿ ဝသေန အတ္ထေ သဒ္ဒနိဝေသော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၈၆။

သဒ္ဒနီယ (တိ) [သဒ္ဒ + အနီယ၊ သဒ္ဒနီယ + တ္တ။ ဂဗ္ဘနီယ-သံ။] ပြောဆို အပ်သော၊ ပြောဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်။ ---- ဂုဏာနံ သံကိတ္တနတော သဒ္ဒနီယတော စ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ ဝဏ္ဏော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၅။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၅)။

သဒ္ဒန္တရ (န) [သဒ္ဒ + အန္တရ] (၁) အသံကို ကြားလောက်ရာ-အရပ်-ဌာန။ (၂) သဒ္ဒါတပါး၊ သဒ္ဒါအထူး။ (၁) သဒ္ဒန္တရေ (အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၈)တိ ထာမမဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ သဒ္ဒသဝနဋ္ဌာနေ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၉။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၁)။ (၂) ဥစ္စာတိ ဥစ္စသဒ္ဒေန သမာနတ္ထံ ဇေကံ သဒ္ဒန္တရံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၅၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၈။

သဒ္ဒန္တရတ္ထ (ပု) [သဒ္ဒန္တရ + အတ္ထ] သဒ္ဒါတစ်ပါး၏အနက်။ ဒိဋ္ဌာဒီနံ "အသုတ"န္တိ သဒ္ဒန္တရတ္ထဘာဝေန နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္တာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁။ ၁၅၀။

သဒ္ဒန္တရတ္ထာပေါဟန (န) [သဒ္ဒန္တရတ္ထ + အပေါဟန။ အပေါဟန-သံ။ အပေါဟန- အပ + ဦဟ + ယျု] သဒ္ဒါတပါး၏ အနက်ကို- ရွန့်လွှတ်- ပယ်-ခြင်း။ အထဝါ သဒ္ဒန္တရတ္ထာပေါဟနဝသေန သဒ္ဒေါ အတ္ထံ ဝဒတိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၂။ က္လတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၁။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၈။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၅၀။

သဒ္ဒန္တရဌာပေါဟ (ပု) [သဒ္ဒန္တရဌ + အပေါဟ။ အပေါဟ-သံ။ (ပု) အပေါဟ= အပ + ဦဟ + ဏ။] သဒ္ဒန္တရဌာပေါဟန-ကြည့်။ သဒ္ဒန္တရဌာပေါဟဝသေန သဒ္ဒေါ အတ္ထံ ဝဒတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၀။

သဒ္ဒန္တရယောဂ (ပု) [သဒ္ဒန္တရ + ယောဂ] သဒ္ဒါတစ်ပါးနှင့် ယှဉ်ခြင်း။ တေန ---- သဒ္ဒန္တရယောဂေန လဒ္ဓမိဒံ ဥပယောဂဝစနန္တိ ဒဿေတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၈၁။

သဒ္ဒန္တရသန္နိဓာန (နု) [သဒ္ဒန္တရ + သန္နိဓာန] သဒ္ဒါတစ်ပါး၏ အနီး၌တည်ခြင်း။ ---- သဒ္ဒန္တရသန္နိဓာနေပိ အတ္ထဝိသေသဿ ဝိညာတဗ္ဗတ္တာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၆။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၆၁)။

သဒ္ဒန္တရသန္နိဓာနသိဒ္ဓ (တိ) [သဒ္ဒန္တရသန္နိဓာန + သိဒ္ဓ။ ထိ-၌ ---သိဒ္ဓိ။] သဒ္ဒါတစ်ပါး၏ အနီး၌ တည်ခြင်းဖြင့် ပြီးစီးသော။ ---- သဒ္ဒန္တရသန္နိဓာနသိဒ္ဓေန ဝိသေသပရာမသနေန ဝိနာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၈။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃)။

သဒ္ဒန္တရသမ္ဗယောဂ (ပု) [သဒ္ဒန္တရ + သမ္ဗယောဂ] သဒ္ဒါတစ်ပါးနှင့် အညီအညွတ် အပြားအားဖြင့် ယှဉ်ခြင်း။ "ဣမသ္မိံ ဌာနေ"တိ ဣမိနာ သဒ္ဒန္တရသမ္ဗယောဂါဒိနာ ဝိယ ---- ဝိသေသဝိသယောတိ ဒီပေတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၉၄။

သဒ္ဒန္တရာဘိသမ္ဗန္ဓ (ပု) [သဒ္ဒန္တရ + အဘိသမ္ဗန္ဓ] သဒ္ဒါတစ်ပါးနှင့် အလွန်-ဆက်စပ်-စပ်ယှက်-ဆက်သွယ်-ခြင်း။ ---- သဒ္ဒန္တရာဘိသမ္ဗန္ဓေန အဓိဂတတ္တာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃၅။

သဒ္ဒပကတိ (ထီ) [သဒ္ဒ² + ပကတိ] သဒ္ဒါ၏-သဘော-ပြကတေ-ပင်ကိုယ် သဘာဝ။ အယဥ္စ သဒ္ဒပကတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၆၉။

သဒ္ဒပက္ခ (ပု) [သဒ္ဒ² + ပက္ခ] သဒ္ဒါ၏-ပက္ခ-အဘို့။ သဒ္ဒပက္ခေ တဒဘာဝံ ဒဿေန္တော " ယထာ ပနာ "တိအာဒိမာဟ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၃။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၆၉)။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၈၉။

သဒ္ဒပဋိပတ္တိ (ထီ) [သဒ္ဒ² + ပဋိပတ္တိ] သဒ္ဒါ၏ဖြစ်ခြင်း။ အထ ဝါ ဝတ္တိစ္ဆာနုပုဗ္ဗိကတ္တာ သဒ္ဒပဋိပတ္တိယာ ----- အာစရိယေဝ ဝုတ္တော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၀၉။

သဒ္ဒပဋိလာဘ (ပု) [သဒ္ဒ² + ပဋိလာဘ] အသံ-သဒ္ဒါရုံ-သဒ္ဒါယတန-၏ ပြည့်စုံခြင်းကို ရခြင်း။ ရူပပဋိလာဘံ အာသီယမာနာ သဒ္ဒပဋိလာဘံ အာသီယမာနာ။ စူဠနိ၊ ၅၂။ ရူပပဋိလာဘံအာသီယမာနာတိ ဝဏ္ဏာယတန-သမ္ပတ္တိလာဘံ ပတ္ထယမာနာ။ သဒ္ဒါဒီသုပိ ဧသေဝနယော။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂။

သဒ္ဒပဒ (နု) [သဒ္ဒ + ပဒ] သဒ္ဒဟူသော ပုဒ်။ ရူပပဒဿ ဌာနေ သဒ္ဒပဒါဒီနိ ---- အာဂတာနိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၈။

သဒ္ဒပဒတ္ထက (တိ) [သဒ္ဒ² + ပဒတ္ထက] သဒ္ဒါဟုဆိုအပ်သော ပုဒ်အနက် ရှိသော။ သော ပဒတ္ထဝိပရိယေသကာရိနာ ဣတိ-သဒ္ဒေန သဒ္ဒပဒတ္ထကော ဇာယတိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၄။ (-အနုဋီ၊ ၃။ ၆။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၂၀)။

သဒ္ဒပ (ပ္ပ) ဗန္ဓ (ပု) [သဒ္ဒ² + ပဗန္ဓ] သဒ္ဒါအစဉ်။ ဇဝံသဒ္ဒပဗန္ဓဝသေန ဒေသနာယ ကလျာဏတ္တယဝိဘာဂံ ဒဿေတွာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၇၁။ (-သာရတ္ထ၊ ၁။ ၇၇)။

သဒ္ဒပ (ပ္ပ) ယောဂ (ပု) [သဒ္ဒ[၂] + ပယောဂ] သဒ္ဒါပြယုဂ်၊ သဒ္ဒါကို - ယှဉ် - ဆို - ခြင်း။ ဝုတ္တအဓိပ္ပါယာနုဝိဓာယိ စ သဒ္ဒပ္ပယောဂေါတိ ပဌမေန ပဒေန ဇလာဝုဇသီဟဗျဂ္ဃါဒယော ---- ဝုစ္စန္တိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၆၁။ အညထာ ပန သဒ္ဒပ္ပယောဂေါပိ န သင်္ဂစ္ဆတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၄။ သမာနကတ္တုလက္ခဏော သဒ္ဒပ္ပယောဂေါ န သမ္ဘဝတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၂။

သဒ္ဒပရိတ္တာသီ (တိ) [သဒ္ဒ[၁] + ပရိ + တသ + ဏီ=ပရိတ္တာသီ။ ထီ-၌ သဒ္ဒပရိတ္တာသိနီ။] အသံမျှဖြင့်- ကြောက်ရွံ့- ထိတ်လန့်-တတ်သော။ ယော စ သဒ္ဒပရိတ္တာသီ ဝနေ ဝါတမိဂေါ ယထာ။ သံ၊ ၁။ ၂၀၃။ ပဏ္ဏာဒီနံ သဒ္ဒေန ပရိတသတိ၊ ဧဝံ ယော သဒ္ဒပရိတ္တာသီ ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၉။

သဒ္ဒပရိဠာဟ (ပု) [သဒ္ဒ + ပရိဠာဟ] သဒ္ဒါရုံ၌ ဖြစ်သော-ပူပန်-ပူလောင်-လောင်မြိုက်-ခြင်း။ သဒ္ဒါရုံကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော-ပူလောင်-လောင်မြိုက်-ခြင်း။ ရူပပရိဠာဟော သဒ္ဒပရိဠာဟော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၈။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၆။ ရူပပရိဠာဟ-လည်းကြည့်။

သဒ္ဒပ (ပ္ပ) ဝတ္တိ (ထီ) [သဒ္ဒ + ပဝတ္တိ] (၁) အသံ၏-ဖြစ်-ဖြစ်ပေါ်လာ-ထွက်ပေါ်လာ-ခြင်း။ (၂) သဒ္ဒါ၏-ဖြစ်ခြင်း-ဖြစ်ရာ။ (၁) မေတိ ဟိ သဒ္ဒပ္ပဝတ္တိ ကေဋ္ဌေနေဝ သဒ္ဒဝိသေသဝိသယာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၃။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၃။ န ဟိ ပဋိဃဋ္ဋနာနိဃံသ-မန္တရေန သဒ္ဒပ္ပဝတ္တိ အတ္ထိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၆။ (၂) သဒ္ဒပဝတ္တိဋ္ဌာန-ကြည့်။

သဒ္ဒပဝတ္တက (တိ) [သဒ္ဒ[၁] + ပဝတ္တက] အသံကို ဖြစ်စေတတ်သော။ တံ (သင်္ခ) ဓမယိတွာ တတော သဒ္ဒပဝတ္တကော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၀၄။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၃၃)

သဒ္ဒပဝတ္တိဋ္ဌာန (န) [သဒ္ဒ[၁] + ပဝတ္တိ + ဋ္ဌာန] သဒ္ဒါ၏ ဖြစ်ရာဌာန။ ပဒဿ ဝါ သဒ္ဒပဝတ္တိဋ္ဌာနံ ပဒဋ္ဌာနံ ပဒတ္ထော။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၃၁။

သဒ္ဒပါတုဘာဝ (ပု) [သဒ္ဒ[၁] + ပါတုဘာဝ] အသံ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း။ အနန္တရာ ခေါ အာနန္ဒ သဒ္ဒပါတုဘာဝါ ဥဠာရဝဏ္ဏော ---- ပါတုရဟောသိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၆၆။

သဒ္ဒပါတုဘာဝကာလ (ပု) [သဒ္ဒပါတုဘာဝ + ကာလ] အသံ ထင်ရှားဖြစ်ရာ-အချိန်-အခါ-ကာလ။ သဒ္ဒပါတုဘာဝကာလေ ပဋိသန္ဓိက္ခဏတော ဥဒ္ဓံ ---- သဒ္ဒနဝကံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၉၃။

သဒ္ဒပုနရုတ္တိ (ထီ) [သဒ္ဒ[၂] + ပုနရုတ္တိ] သဒ္ဒါကို- တစ်ဖန်-ထပ်၍- ဆိုခြင်း။ တဖန်-ထပ်၍-ရွတ်ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါ။ ဂါထာဗန္ဓဿ ပန မဋ္ဌဘာဝတ္ထံ အယံ ဒေဝတာ သဒ္ဒပုနရုတ္တိံ ဝဍ္ဎယန္တီ ဧဝမာဟ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃။

သဒ္ဒပ္ပမာဏ (တိ) [သဒ္ဒ[၁] + ပမာဏ] သဒ္ဒါ ပြမာန်းခြင်း ရှိသော။ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိတိ အတ္ထုပ္ပမာဏော အယံ နိဒ္ဒေသော၊ န သဒ္ဒပ္ပမာဏော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၆၉။

သဒ္ဒပ္ပဗန္ဓလက္ခဏ (တိ) [သဒ္ဒပ္ပဗန္ဓ + လက္ခဏ] သဒ္ဒါအစဉ်လျှင် မှတ်ကြောင်း (လက္ခဏာ) ရှိသော။ သဒ္ဒပ္ပဗန္ဓလက္ခဏာနိ တီဏိ ပိဋကာနိ ---- ဓမ္မက္ခန္ဓေဟိ သင်္ဂယှန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၆။

သဒ္ဒပ္ပဘေဒနိစ္ဆယ (ပု) [သဒ္ဒ[၁] + ပဘေဒ + နိစ္ဆယ] အသံ-အထူး-အပြား-ကိုဆုံးဖြတ်

ခြင်း။ တဿ တဿ သဒ္ဒပ္ပဘေဒနိစ္ဆယဿ ပစ္စယဘူတံ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏံ ---- ဝိဘူတံ ကရောတိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၃။

သဒ္ဒဗျာကရဏ (န) [သဒ္ဒ² + ဗျာကရဏ] (၁) သဒ္ဒါကျမ်း၊ သဒ္ဒါအနက်တို့ကို ထင်စွာ ပြ ကြောင်းဖြစ်သောကျမ်း။ (တိ) (၂) (သားငှက်တို့၏) အသံ-မြည်သံ-တွန်သံ-ကို ကြား၍ နိမိတ်ဖတ်တတ်သော၊ သူ။ (၁) ဧတ္တာဝတာ သဒ္ဒဗျာကရဏံ ဝတွာ ပုန "ဗျာကရဏ" န္တိ အတ္ထဗျာကရဏမာဟ။ တံ တံ သဒ္ဒံ တဒတ္ထဥ္စ ဗျာကရောတိ ဗျာစိက္ခတိ ဧတေနာတိ ဗျာကရဏံ၊ သဒ္ဒသတ္ထံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၂။ (တိ) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဒ္ဒဗျာကရဏက (တိ) [သဒ္ဒ + ဗျာကရဏ=သဒ္ဒဗျာကရဏ + က] (သားငှက်တို့၏) အသံ-မြည်သံ-တွန်သံ-ကို ကြား၍-နိမိတ်ဖတ်တတ်သော၊ သူ။ မိဂဝါက္ကပါဌကာတိ သကုန္တစတုပ္ပဒါနံ သဒ္ဒဗျာကရဏကာ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၆၇။

သဒ္ဒဘာဝီ (တိ) [သဒ္ဒ² + ဘူ + ဏီ=ဘာဝီ။ ထီ-၌ သဒ္ဒဘာဝိနီ။] အသံကို ဖြစ်စေတတ်သော (ဝိညတ်ဟူသော ဝိကာရ)။ စိတ္တာနုပရိဝတ္တိတာယ ပန သော န ယာဝ သဒ္ဒဘာဝီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မူလဋီ၊ ၁။ ၇၅။

သဒ္ဒဘေဒ (ပု) [သဒ္ဒ + ဘေဒ] (၁) အသံ-ကွဲ-ပျက်-ခြင်း။ (၂) သဒ္ဒါနည်း ပျက်ခြင်း၊ သဒ္ဒါလက္ခဏာနှင့် မယှဉ်ခြင်း။ (၁) တေ သဒ္ဒဘေဒံ ကတွာ ---- ဆိန္နဿရာ ဝါ ဟောန္တိ ဘိန္နဿရာ ဝါ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၁။ (၂) သုတ္တာဘာဝတော ---- သဒ္ဒဘေဒတော စ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၁။ သဒ္ဒဘေဒတောတိ သဒ္ဒဝိနာသတော သဒ္ဒါယောဂတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀။

သဒ္ဒဘေသဇ္ဇ (န) [သဒ္ဒ² + ဘေသဇ္ဇ] အသံ- ထွက်- ကောင်း- ကြည်လင်- ဆေး။ မဓုကထိကာနံ ပန သဒ္ဒဘေသဇ္ဇံ တေလ-ဖာဏိတာဒီနိ စ ဒေတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၇၇။

သဒ္ဒဘောဂ (ပု) [သဒ္ဒ² + ဘောဂ] သဒ္ဒါရုံ-၌-ကို-သုံးဆောင်-ခံစား-ခြင်း။ ယေ တေ ဗြာဟ္မဏာ ရူပဘောဂါ သဒ္ဒဘောဂါ။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ အံ၊ ၃။ ၁၉။ ရူပဘောဂ-လည်း ကြည့်။

သဒ္ဒမတ္တဂ္ဂဟဏ (န) [သဒ္ဒမတ္တ + ဂဟဏ] သဒ္ဒါမျှကို-ယူ-သိ-ခြင်း။ သောတဝိညာဏ-ဝီထိယာ သဒ္ဒမတ္တဂ္ဂဟဏမေဝ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၃၄။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၃)။

သဒ္ဒမတ္တဂ္ဂါဟီ (တိ) [သဒ္ဒမတ္တ + ဂဟ + ဏီ=ဂါဟီ။ ထီ-၌ ---ဂါဟိနီ။] သဒ္ဒါမျှကို သာ-ယူ-သိ-တတ်သော၊ သဒ္ဒါမျှကိုသာ-ယူ လေ့-သိလေ့-ရှိသော။ သော သဒ္ဒမတ္တဂ္ဂါဟီ ယေဝ ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၈။

သဒ္ဒမတ္တပဋိနိဒ္ဒေသ (ပု) [သဒ္ဒမတ္တ + ပဋိနိဒ္ဒေသ] သဒ္ဒါမျှကို တစ်ဖန် အကျယ် ပြခြင်း။ သဒ္ဒမတ္တပဋိနိဒ္ဒေသေန အတ္ထဿာ-ဝိရောဓနတော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၄။

သဒ္ဒမတ္တဝိသေသ (ပု) [သဒ္ဒမတ္တ + ဝိသေသ] သဒ္ဒါမျှသာ ထူးသော၊ သဒ္ဒါမျှ ထူးခြားခြင်း။ ဧဝံ မနော ဧဝ မာနသန္တိ သဒ္ဒမတ္တဝိသေသော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၀၁။

သဒ္ဒမုခ (န) [သဒ္ဒ² + မုခ] သဒ္ဒါကို အဦးမူခြင်း။ အတ္ထတော ဝိတ္ထာရဏံ

သဒ္ဒမုခေနေ၀ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၆၂။

သဒ္ဒယမက (တိ) [သဒ္ဒ + ယမက] သဒ္ဒယမက = သဒ္ဒဓာတုယမက။ ---- ဣဒံ ယာနိ စက္ခုဓာတွာဒိမူလကေသု သဒ္ဒယမကာနိ ---- တာနိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၈၄။

သဒ္ဒယုတ္တ (တိ) [သဒ္ဒ[၂] + ယုတ္တ] အသံနှင့်-ယှဉ်-ပြည့်စုံ-သော။ သဒ္ဒယုတ္တံ ကတွာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၄။

သဒ္ဒယောဂ (ပု) [သဒ္ဒ[၂] + ယောဂ] သဒ္ဒါနှင့်ယှဉ်ခြင်း။ ယဒဂ္ဂေန ဟိ သဒ္ဒယောဂေါ ဟောတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၂၇။

သဒ္ဒယောဇနာ (ထီ) [သဒ္ဒ[၂] + ယောဇနာ] သဒ္ဒယောဇနာ၊ သဒ္ဒါတို့ကို ယှဉ်စေခြင်း။ " ဣဒ္ဓိ စေ ပါဒေါ " တိ သဒ္ဒယောဇနာ န သမ္ဘဝတိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၆၅။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၉)။

သဒ္ဒရ (တိ) [သန္တ + ဒရ။ သတ် + ဒရ (သံ)- သံဒ္ဒရ။] ကိလေသာ ဟူသော ပူပန်ခြင်းရှိသော (အကုသိုလ်တရား) (ကိလေသာ ဟူသော) ပူပန်ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော။ သဒရ-လည်းကြည့်။ " သဒ္ဒရာ "တိပိ ပါဌော၊ သဟဒရထာတိ အတ္ထော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၇၃။

သဒ္ဒရစက (တိ) [သဒ္ဒ[၂] + ရစက] သဒ္ဒါကျမ်းကို- ရေးသား- စီရင်- သော၊ သူ။ သဒ္ဒရစကာ ပန " ဗွါသင္ဂယာ သလောပေါ၊ အတ္တ'မာတိ " တိ ဝဒန္တိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၁။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၄)။

သဒ္ဒရစနာဝိသေသ (ပု) [သဒ္ဒ + ရစနာ + ဝိသေသ] သဒ္ဒါကို-ပြုစီရင်-ရေးသား-ခြင်း အထူး၊ သဒ္ဒါ အစီအရင် အထူး။ တေ ယေဝ သဒ္ဒရစနာဝိသေသေန သာကိယာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၅၉။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၄၈)။

သဒ္ဒရစနာဝိသေသသမ္ဘဝ (ပု) [သဒ္ဒရစနာဝိသေသ + သမ္ဘဝ] သဒ္ဒါကို-ပြုစီရင်-ရေးသား-ခြင်းအထူး၏ ဖြစ်သင့်ခြင်း၊ သဒ္ဒါ အစီအရင် အထူး၏ ဖြစ်သင့်ခြင်း။ ကေကာ ပန တသ္မိံ ဘဝံ " ပါဋိဟာရိယ "န္တိ ဝုစ္စတိ ဝိသေသတ္တဇောတကပစ္စယန္တရေန သဒ္ဒရစနာဝိသေသသမ္ဘဝတော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၄၆။

သဒ္ဒရဇ (ပု) [သဒ္ဒ[၂] + ရဇ] သဒ္ဒါရုံ၌ ဖြစ်သော မြူ၊ သဒ္ဒါရုံကို စွဲ၍ဖြစ်သော ရာဂ စသည့်မြူ။ ရူပရဇော သဒ္ဒရဇော ဂန္ဓရဇော။ မဟာနိ၊ ၄၀၆။ ရူပရဇ-လည်းကြည့်။

သဒ္ဒရတ (တိ) [သဒ္ဒ[၂] + ရတ] အသံအာရုံ - သဒ္ဒါရုံ - ၌ မွေ့လျော်သော။ သဒ္ဒါရာမာ ဘိက္ခဝေ ဒေဝမနုဿာ သဒ္ဒရတာ သဒ္ဒသမ္မုဒိတာ။ သံ၊ ၂။ ၃၄၂။ သောတံ သဒ္ဒါရာမံ သဒ္ဒရတံ။ စူဠနိ။ ၆၆။

သဒ္ဒရသ (ပု) [သဒ္ဒ[၂] + ရသ] သဒ္ဒါရုံ-၌-ကို-သာယာ ခံစားခြင်း-သာယာ ခံစားတတ်သော ဝေဒနာ။ ယေ တေ ဗြာဟ္မဏာ ရူပရသာ သဒ္ဒရသာ ----။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ အံ၊ ၃။ ၁၉။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၀၁။ ရူပရသ-လည်းကြည့်။

သဒ္ဒရဟိတ (တိ) [သဒ္ဒ[၂] + ရဟိတ] အသံမှ ကင်းသော။ န ဟိ ဝစီဝိညတ္တိ သဒ္ဒရဟိတာ အတ္ထိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၈၂။

သဒ္ဒရာဂ (ပု) [သဒ္ဒ[၂] + ရာဂ] သဒ္ဒါရုံ၌ တပ်နှစ်သက်ခြင်း။ သဒ္ဒရာဂေါ သဒ္ဒဓာတုံ အနုသေတိ။ အဘိ၊ က။ ၃၆၄-၅။

သဒ္ဒလ (တိ) [သံ + ဒလ။ တစ်နည်း- သဒ္ဒ + လာ + အ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၅၉၉၊ ၆၀၀။ သဒ္ဒ + အလ။ ကစ္စည်း။ ၆၆၅။ ရူ။ ၆၇၅။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၃၀၈။ (တိ) ဂါဒ္ဒလ-သံ။ စိမ်းစိုသော၊ ဝီလျ်။ (န) သဒ္ဒလ-ပြာ။ ဂါဒေါ နဝတိဏံ ဝိဋ္ဌတေ အတြာတိ ဂါဒ္ဒလော။ သဒ္ဒလော။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။] (၁) နုပျိုသောမြက်၊ မြက်နု။ (၂) (က) မြေနုကျွန်းပေါ်။ (ခ) နုပျိုသော မြက်တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော ရေကန်၏ကမ်း (အရပ်ဒေသ)။ (၃) နေ-မြေ-ဇာမြက်။ (၁) သဒ္ဒလာ ဟရိတာ (ဇာ၊ ၂။ ၃၄၃) တိ မုဝသဒ္ဒလေန ဟရိတာ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၃၁၀။ (၂) (က) သဒ္ဒလော ဟရိတေ ဒေသေ၊ တိဏေနာဘိနဝေန ဟိ။ ဓာန်။ ၁၈၇။ (ခ) သဒ္ဒလေ (ပေတ။ ၁၆၄) တိ တရုဏတိဏ-သဉ္ဆန္နေ။ ပေတ၊ ဌ။ ၁၄၆။ (၃) သဒ္ဒလော စေဝ ဒုဗ္ဗာ စ။ ဓာန်။ ၅၉၉။

သဒ္ဒလက္ခဏ (န) [သဒ္ဒ² + လက္ခဏ] သဒ္ဒလက္ခဏာ၊ သဒ္ဒါ၏ လက္ခဏာ၊ သဒ္ဒါကို မှတ်ကြောင်းဖြစ်သော သုတ်။ သဒ္ဒါကျမ်း၌ လာသော သုတ်။ တတ္ထ သဒ္ဒလက္ခဏံ ပရိယေသိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇၀။ (-ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၀။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀၄။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၆)။

သဒ္ဒလက္ခဏကောဝိဒ (တိ) [သဒ္ဒလက္ခဏ + ကောဝိဒ] သဒ္ဒလက္ခဏာ၌ လိမ္မာသော၊ သူ။ ပစ္စတ္တဗဟုဝစနသ ဟိ သေကာရာဂမံ ဣစ္ဆန္တိ သဒ္ဒလက္ခဏကောဝိဒါ။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၁။

သဒ္ဒလက္ခဏနယ (ပု) [သဒ္ဒလက္ခဏ + နယ] သဒ္ဒလက္ခဏနည်း၊ သဒ္ဒါလက္ခဏာကို မှတ်ကြောင်းဖြစ်သော နည်း။ အယံ တာဝ သဒ္ဒလက္ခဏနယေန သီလတ္ထော (ဝေါ)။ ဥဒါန၊ ဌ။ ၂၀၁။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၂၈၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၀။ (-သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၀၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၉)။

သဒ္ဒလက္ခဏဝိဒူ (တိ) [သဒ္ဒလက္ခဏ + ဝိဒူ] သဒ္ဒလက္ခဏာကို သိသော၊ သဒ္ဒါ-ဗျာကရုဏ်း-တတ်သိ ပညာရှိသော။ ဧတဒေဝ ဟိ ဧတ္ထ အတ္ထဒွယံ သဒ္ဒလက္ခဏဝိဒူ အနုဇာနန္တိ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၁၀၄။

သဒ္ဒလက္ခဏသမ္ဗန္ဓဝစန (တိ) [သဒ္ဒလက္ခဏ + သမ္ဗန္ဓ + ဝစန] သဒ္ဒလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသည့် စကားရှိသော။ ဝစီကရဏမတ္တေန သဒ္ဒလက္ခဏသမ္ဗန္ဓဝစန-မတ္တေန။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၄၆။

သဒ္ဒလက္ခဏသိဒ္ဓ (တိ) [သဒ္ဒလက္ခဏ + သိဒ္ဓ] သဒ္ဒလက္ခဏာဖြင့် ပြီးသော။ သဒ္ဒလက္ခဏသိဒ္ဓသ စက္ခုတိသဒ္ဒသ ဝသေန အတ္ထံ ဝဒတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၀။

သဒ္ဒလက္ခဏသုဘ (တိ) [သဒ္ဒလက္ခဏ + သုဘ] သဒ္ဒလက္ခဏာအားဖြင့် ကောင်းသော။ သဒ္ဒလက္ခဏသုဘတော ---- သုဘံ ပရိသုဒ္ဓံ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၂၄။ (-ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၂)။

သဒ္ဒလက္ခဏာနုဂတ (တိ) [သဒ္ဒလက္ခဏ + အနုဂတ] သဒ္ဒလက္ခဏာ-သဒ္ဒါကျမ်းလာ သုတ်-သို့ အစဉ်လိုက်သော။ ---- ဧတေန သဒ္ဒလက္ခဏာနုဂတော ဝါယံ သဒ္ဒပ္ပယော-ဂေါတိ ဒဿေတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈၉။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၁၁)။

သဒ္ဒလက္ခဏာနုသာရ (ပု) [သဒ္ဒလက္ခဏ + အနုသာရ] သဒ္ဒလက္ခဏာ-သဒ္ဒါကျမ်းလာ သုတ်-ကိုအစဉ်-လျှောက်-မှီး-ခြင်း။ ဝေရဉ္ဇာတိ

ဧတ္ထ သဒ္ဒလက္ခဏာနုသာရေန အတ္ထံ ဒဿေန္တော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၂။

သဒ္ဒလက္ခဏာဝိရောဓနတ္ထ (တိ) [သဒ္ဒလက္ခဏ + အဝိရောဓန + အတ္ထ] (၁) သဒ္ဒါ၏ လက္ခဏာ-သဒ္ဒါကျမ်းလာသုတ်-နှင့် မဆန့်ကျင်ခြင်း အကျိုးရှိသော။ (ပု) (၂) သဒ္ဒါ၏ လက္ခဏာ - သဒ္ဒါကျမ်းလာ သုတ်-နှင့် မဆန့်ကျင်ခြင်း အကျိုး။ (၁) (၂) "သုဂတိဒုဂ္ဂတိဂါမိနော"တိ ဝစနံ သဒ္ဒလက္ခဏာ-ဝိရောဓနတ္ထံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၉။

သဒ္ဒဝစနီယ (တိ) [သဒ္ဒ² + ဝစနီယ] သဒ္ဒါသည် ဟောအပ်သော။ တသ္မာ သဒ္ဒဝစနီယာ အတ္ထာ ---- နာမသာဓာရဏာ ဝုတ္တာ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၇၂။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၇၁။

သဒ္ဒဝဇ္ဈ (တိ) [သဒ္ဒ² + ဝဇ္ဈ] သဒ္ဒါ - ယတန-ရုံ - သည် ကြဉ်အပ်သော၊ သဒ္ဒရုပ်သည် ကြဉ်အပ်သော။ ကောဒသန္တိ သဒ္ဒဝဇ္ဈာနံ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၇၀။

သဒ္ဒဝတ္ထု (န) [သဒ္ဒ¹ + ဝတ္ထု] အသံ၏- အကြောင်းဖြစ်- ဖြစ်ပေါ်ရာဖြစ်-သော ဝတ္ထု (ဌာန်၊ ကရိုဏ်း)။ သဒ္ဒဿ ဒါနံ သဒ္ဒဝတ္ထုနံ ဌာနကရဏာနံ သသဒ္ဒပ္ပဝတ္တိ-ကရဏမေဝ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၇၁။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၇၇)။

သဒ္ဒဝန္တု (တိ) [သဒ္ဒ + ဝန္တု။ ထိ-၌ သဒ္ဒဝတီ, သဒ္ဒဝန္တီ။ ဂုဏ္ဍဝတီ-သံ။] (ဆယ်ပါး-သော) အသံ-ရှိ-တို့မှ မဆိတ်-အသံဆူညံ-သော။ သဒ္ဒဝတီ (ဇာ၊ ၂။ ၂၀၄) တိ ဒသဟိ သဒ္ဒေဟိ အဝိဝိတ္တာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၆။ ၂၄၂။

သဒ္ဒဝါစာ (ထီ) [သဒ္ဒ + ဝါစာ] အသံဟူသော စကား၊ ဝစီဝိညတ်။ "ဝါစာ ဂိရာ ----ဝစီဘေဒေါ"တိ အယံ သဒ္ဒဝါစာ နာမ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၂၈။ (-၃၆၁။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၁၅။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၈)။

သဒ္ဒဝါဒီ (တိ) [သဒ္ဒ + ဝဒ + ဏီ] သဒ္ဒါကို ဆိုလေ့ ရှိသော။ ဣမေ ပန ဝိနယ-ဂဏ္ဌိပဒကာရာဒီနံ သဒ္ဒဝါဒီနံ မတေန ပုဗ္ဗေ ဝဝတ္ထာပိတာ ပရမတ္ထသဒ္ဒပ္ပဗန္ဓဘူတာ တန္တိဓမ္မော နာမ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၀၂-၄၊ ၁၀၆။

သဒ္ဒဝိစာရ (ပု) [သဒ္ဒ² + ဝိစာရ] သဒ္ဒဝိစာရ၊ သဒ္ဒါ၌-ဆင်ခြင်-သုံးသပ်-တတ်သော ဝိစာရ၊ သဒ္ဒါရုံလျှင် အာရုံရှိသော ဝိစာရ။ သဒ္ဒဝိစာရော လောကေ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၄၇၊ ၂၄၉။ မ၊ ၁။ ၈၆၊ ၈၈။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၀၈၊ ၁၁၀။

သဒ္ဒဝိတက္က (ပု) [သဒ္ဒ² + ဝိတက္က] သဒ္ဒဝိတက်၊ သဒ္ဒါ၌ ကြံစည်တတ်သော ဝိတက်၊ သဒ္ဒါရုံလျှင် အာရုံရှိသော ဝိတက်။ သဒ္ဒဝိတက္ကော လောကေ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၄၇၊ ၂၄၉။ မ၊ ၁။ ၈၆၊ ၈၈။ အံ၊ ၂။ ၅၁၀။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၀၈၊ ၁၁၀။

သဒ္ဒဝိဒူ (ပု) [သဒ္ဒ² + ဝိဒူ] သဒ္ဒါ၏လက္ခဏာကို သိသော ပညာရှိ၊ သဒ္ဒါ တတ်သိ ပညာရှိ၊ သဒ္ဒါတတ် ဆရာ။ ဘိက္ခုနေ သာဓုကာရိတာဂုဏာယုတ္တောပီတိ သဒ္ဒဝိဒူ မညန္တိ။ မ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၅။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂။ ဧတေသုပိ ဟိ တီသု အတ္ထေသု ဣဒံ ဝစနံ သဒ္ဒဝိဒူ ဣစ္ဆန္တိ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၅၃။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၂၅၄။ သဒ္ဒဝိဒူ သဒ္ဒလက္ခဏဇာနနကာ ပဏ္ဍိတာ။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။ ၃၅၀။

သဒ္ဒဝိနာသ (ပု) [သဒ္ဒ² + ဝိနာသ] သဒ္ဒဘေဒ (၂) အနက်ကြည့်။

သဒ္ဒဝိပရိဏာမဝိရာဂနိရောဓ (ပု) [သဒ္ဒ[၂] + ဝိပရိဏာမ + ဝိရာဂ + နိရောဓ] အသံ-သဒ္ဒါရုံ-၏ ဖောက်ပြန်ခြင်း ကင်းပြတ်ချုပ်ငြိမ်းခြင်း။ သဒ္ဒဝိပရိဏာမဝိရာဂနိရောဓာ ဒုက္ခာ ဘိက္ခဝေ ဒေဝမနုဿာ ဝိဟရန္တိ။ သံ၊ ၂။ ၃၄၂။

သဒ္ဒဝိသေသ (ပု) [သဒ္ဒ[၂] + ဝိသေသ] သဒ္ဒါ အထူး။ သစ္စမေတံ သဒ္ဒဝိသေသေ အပေက္ခိတော။ သဒ္ဒဝိသေသေဟိ အပေက္ခိယမာနေ---- အနေကတ္ထာဘိဓာနံ န သမ္ဘဝတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၉၈။ ကခ်ီ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၄၈။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၁။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃။ မူလဋီ၊ ၁။ ၉၄)။

သဒ္ဒဝေါဟာရ (ပု) [သဒ္ဒ[၂] + ဝေါဟာရ] သဒ္ဒဝေါဟာရ၊ ဝေါဟာရသဒ္ဒါ။ တဿ တဿ အတ္ထဿ ဗောဓနေ ပဋိနိယတသမ္ဗန္ဓော သဒ္ဒဝေါဟာရောတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၂။

သဒ္ဒသံယဋ္ဌနရဟိတ (တိ) [သဒ္ဒ[၁] + သယဋ္ဌန + ရဟိတ] အသံ၏-ထိပါး-ထိခိုက်-ခြင်းမှ ကင်းသော။ အပ္ပနိဂ္ဃေါသန္တိ နိဿဒ္ဒံ သဒ္ဒသံယဋ္ဌနရဟိတံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၄။

သဒ္ဒသ (သံ) ယဋ္ဌန (န) [သဒ္ဒ + သ (သံ) ယဋ္ဌန] အသံ၏-ထိပါး-ထိခိုက်-ခြင်း။ တတ္ထ သဒ္ဒသယဋ္ဌနေန ဝါ ဇနသမ္မာဓေန ဝါ ဝသိတုံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၂။

သဒ္ဒသခေါ်ဘနဝူပသမ (ပု) [သဒ္ဒ[၁] + သခေါ်ဘန + ဝူပသမ] အသံ၏ ချောက်ချားခြင်းမှ-ငြိမ်း-ကင်းဆိတ်-ခြင်း။ နိဗ္ဗုတေဟောဝါတိ အပ္ပသဒ္ဒတာယ သဒ္ဒသခေါ်ဘနဝူပသမေဟော၀။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၂။

သဒ္ဒသဉ္စေတနာ (ထီ) [သဒ္ဒ[၁] + သဉ္စေတနာ] သဒ္ဒသဉ္စေတနာ၊ သဒ္ဒါရုံ၌ ကောင်းစွာ စေ့ဆော်တတ်သော စေတနာ။ သဒ္ဒသဉ္စေတနာ လောကေ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၄၇၊ ၂၄၉။ မ၊ ၁။ ၈၆-၇။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၀၇၊ ၁၁၀။

သဒ္ဒသညက (တိ) [သဒ္ဒ[၁] + သညာ + အ။ က-အာဂုံ။] သဒ္ဒသညက အမည်ရှိသော၊ အသံ၌ဖြစ်သော အမှတ်သညာ ရှိသော၊ သူ။ အာယသ္မာ သဒ္ဒသညကော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊ ၁။ ၁၄၄၊ ၂၇၈၊ ၂၉၂၊ ၃၂၅။

သဒ္ဒသညကတ္ထေရ (ပု) [သဒ္ဒသညက + ထေရ] သဒ္ဒသညက ထေရ်။ ပဗ္ဗတေ ဟိမဝန္တမှိတိ အာဒိကံ အာယသ္မတော သဒ္ဒသညကတ္ထေရဿ အပဒါနံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၁။ (သဒ္ဒသညက မထေရ် (၄) ပါးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ (၁) (၉၂) ကမ္ဘာထက်၌ ပွင့်တော်မူသော ဖုဿဘုရားရှင်၏ လက်ထက် သဒ္ဒသညက မထေရ်။ (အပ၊ ၁။ ၁၄၄။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၁-၂)။ (၂) (၉၄) ကမ္ဘာထက်၌ ပွင့်တော်မူသော သိဒ္ဓတ္ထဘုရားရှင်၏ လက်ထက် (က) သဒ္ဒသညက မထေရ်၊ (အပ၊ ၁။ ၂၇၇-၈)။ (ခ) သဒ္ဒသညကမထေရ် (အပ၊ ၁။ ၂၉၁-၂)။ (၃) (၃၁) ကမ္ဘာထက်၌ ပွင့်တော်မူသော သိခီဘုရားရှင်၏ လက်ထက် သဒ္ဒသညက မထေရ်၊ (အပ၊ ၁။ ၃၂၅) တို့ဖြစ်သည်။ ၎င်း မထေရ် (၄) ပါးစလုံးပင် ဂေါတမဘုရားရှင် လက်ထက်၌ ကျွတ်တမ်းဝင်ခဲ့ကြသည်။)

သဒ္ဒသညာ (ထီ) [သဒ္ဒ[၂] + သညာ] သဒ္ဒါ-ယတန-ရုံ-၌ဖြစ်သော အမှတ်သညာ။ သဒ္ဒသညာ လောကေ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၄၇-၈။ မ၊ ၁။ ၈၅။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၀၇။ သဒ္ဒသညာ အဘိဓေယျာ။

ပဋိသံ။ ၇။ (-မဟာနိ။ ၄၃။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၄၆။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂၃)။

သဒ္ဒသညီ (တိ) [သဒ္ဒသညာ + ဤ] (မြတ်စွာဘုရား၏) အသံတော်၌ (ဖြစ်သော) အမှတ်သညာ ရှိသော၊ သူ။ သဒ္ဒသညီ စ သေစကော။ အပ၊ ၁။ ၁၄၆။

သဒ္ဒသတ္ထ (နပ) [သဒ္ဒ[၂] + သတ္ထ] သဒ္ဒါကျမ်း၊ ဗျာကရုဏ်းကျမ်း။ တဿ လက္ခဏံ သဒ္ဒသတ္ထတော ပရိယေသိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၅၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁၇။ (-ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၁၈။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၂၊ ၂၈၉၊ ၂၉၂)။

သဒ္ဒသတ္ထနယ (နပ) [သဒ္ဒသတ္ထ + နယ] သဒ္ဒါကျမ်း၌ လာသောနည်း။ ဘဂါ အဿ သန္တီတိ ဘဂဝါတိ ဣဒံ သဒ္ဒသတ္ထနယေန သိဒ္ဓံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၁။

သဒ္ဒသတ္ထနယညူ (တိ) [သဒ္ဒသတ္ထနယ + ဉာ + ရူ] သဒ္ဒါကျမ်း၌ လာသောနည်းကို သိသော၊ သူ။ အာဂတာဂမတက္ကေသု၊ သဒ္ဒသတ္ထနယညူ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂။

သဒ္ဒသတ္ထလက္ခဏ (နပ) [သဒ္ဒသတ္ထ + လက္ခဏ] သဒ္ဒါကျမ်း၏ မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ၊ သဒ္ဒါကျမ်းလာ သုတ်။ ပဋ္ဌမံ သာဓာရဏတော သဒ္ဒသတ္ထလက္ခဏာနိ ဝိဘာဝေတဗ္ဗာနိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၀။

သဒ္ဒသတ္ထဝိဒူ (တိ) [သဒ္ဒသတ္ထ + ဝိဒူ] သဒ္ဒါကျမ်းကို- တတ် - သိ - သော၊ ပညာရှိ၊ သဒ္ဒါကျမ်း တတ်သော၊ သူ။ ဤဒိသေသုပိ သာမိဝစနံ ပယုဉ္ဇန္တိ သဒ္ဒသတ္ထဝိဒူ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ။ ၂၀၆။ ---- ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနံ သဒ္ဒသတ္ထဝိဒူ ဝဒန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄။

သဒ္ဒသတ္ထာနုသာရ (ပု) [သဒ္ဒသတ္ထ + အနုသာရ] သဒ္ဒါကျမ်းကို အစဉ်-လျှောက်-မှီ-ခြင်း။ တံ သဗ္ဗံ သဒ္ဒသတ္ထာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၃၂၊ ၁၇၁။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၅၀။

သဒ္ဒသဒိသ (တိ) [သဒ္ဒ[၁] + သဒိသ] အသံနှင့်တူသော။ ကာကာနံ သဒ္ဒသဒိသံ သဒ္ဒံ ကုရုမာနာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၉၇။

သဒ္ဒသဒ္ဒ (ပု) [သဒ္ဒ + သဒ္ဒ] သဒ္ဒ-သဒ္ဒါ၊ သဒ္ဒဟူသော သဒ္ဒါ။ ကိတ္တိပရိယာယော ဟိ သဒ္ဒ-သဒ္ဒေါ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၅။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၀။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၅။

သဒ္ဒသန္တာသ (ပု) [သဒ္ဒ[၁] + သန္တာသ] အသံဖြင့် ခြိမ်းခြောက် ခြင်း၊ အသံဖြင့်-ကြောက်ရွံ့- တုန်လှုပ်- ထိတ်လန့်- စေခြင်း။ တတော သဒ္ဒသန္တာသေနဿ ဟဒယဖာလနံ ကတွာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၇။ ၂၁၂။

သဒ္ဒသန္နိဋ္ဌာနပစ္စယ (ပု) [သဒ္ဒ[၁] + သန္နိဋ္ဌာန + ပစ္စယ] အသံကို ဆုံးဖြတ်ခြင်း အကြောင်း။ သောတဓာတုကိစ္စံ သဒ္ဒသမ္ပ-ဋိစ္ဆနံ, သဒ္ဒသန္နိဋ္ဌာနပစ္စယတာ စ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈။

သဒ္ဒသဘာဂ (တိ) [သဒ္ဒ[၂] + သဘာဂ] သဒ္ဒါနှင့်တူသောအဘိဓေယျရှိသော။ သဒ္ဒဂ္ဂဟဏဉ္စေတ္ထ သဒ္ဒနိဗန္ဓနတ္တာ ပညတ္တိယာ သဒ္ဒသဘာဂတံ ဝါ သန္ဓာယ ကတံ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၇၃။

သဒ္ဒသဘာဝ (တိ) [သဒ္ဒ[၁] + သဘာဝ] အသံ သဘောရှိသော။ သာ ပိသုဏဝါစာတိ ယာယံ ယထာဝုတ္တာ သဒ္ဒသဘာဝါ ဝါစာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၉။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၃၈)။

သဒ္ဒသဘာဝါဝဗောဓ (ပု) [သဒ္ဒ + သဘာဝ + အဝဗောဓ] အသံ၏သဘောကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း။ ယာထာဝတော ဟိ သဒ္ဒူပလဒ္ဓိ သဒ္ဒသဘာဝါဝဗောဓော သဝနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈။

သဒ္ဒသမီပ (နပ) [သဒ္ဒ[1] + သမီပ] အသံ၏ အနီး။ သုတိသမီပန္တိ သဒ္ဒသမီပံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၉၄။ (-ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၄၁၆-၇)။

သဒ္ဒသမုပ္ပတ္တိဟေတု (ပု) [သဒ္ဒ[1] + သမုပ္ပတ္တိ + ဟေတု] အသံဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း။ တေသံ ဘူတာနံ သဒ္ဒသမုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝမာဟ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၆၂။

သဒ္ဒသမ္ပဋိစ္ဆန (နပ) [သဒ္ဒ[1] + သမ္ပဋိစ္ဆန] အသံကို ခံယူခြင်း။ သဒ္ဒသန္နိဋ္ဌာနပစ္စယ-ကြည့်။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈။

သဒ္ဒသမ္ဘဝ (တိ) [သဒ္ဒ[2] + သမ္ဘဝ] အသံအာရုံ-သဒ္ဒါရုံ-လျှင်-အကြောင်း အာရုံ ရှိသော၊ အသံ-သဒ္ဒါရုံ-ကြောင့် ဖြစ်သော။ တဿ ဝဏ္ဏိ ဝေဒနာ၊ အနေကာ သဒ္ဒသမ္ဘဝါ။ သံ၊ ၂။ ၂၉၆။ ထေရ။ ၃၂၈။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၁။ ရူပသမ္ဘဝ-လည်းကြည့်။

သဒ္ဒသမ္မုဒိတ (တိ) [သဒ္ဒ[2] + သမ္မုဒိတ] သဒ္ဒါရုံ၌ လွန်စွာ - ဝမ်းမြောက် - နှစ်သက်-သော။ သဒ္ဒါရာမာ ဘိက္ခဝေ ဒေဝမနုဿာ သဒ္ဒရတာ သဒ္ဒသမ္မုဒိတာ။ သံ၊ ၂။ ၃၄၂။ ရူပသံမု (မ္မု) ဒိတ-လည်းကြည့်။

သဒ္ဒသရိက္ခတာ (ထီ) [သဒ္ဒ[2] + သရိက္ခ + တာ] သဒ္ဒါအားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်။ ဧတေသု စ အတ္ထသရိက္ခတာယ သဒ္ဒသရိက္ခ-တာယ ---- ယုဂဠကတော ဝိညာတဗ္ဗော ဝိနိစ္ဆယော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၉၂။

သဒ္ဒသရူပတာ (ထီ) [သဒ္ဒ + သရူပတာ] သဒ္ဒါအားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်။ နာမရူပသဒ္ဒေန သဠာယတနသဒ္ဒေန စ သဒ္ဒသရူပတာသု။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၃၀။

သဒ္ဒသဝန (နပ) [သဒ္ဒ[1] + သဝန] (၁) အသံကို-ကြား-ကြားရ-ခြင်း။ (၂) အသံကို ကြားရာ (ကာလ)။ (တိ) (၃) အသံကို ကြား စေ-တတ်-နိုင်-သော။ (၁) ကဏ္ဏသုခံ ဒုါကာသော ယေဝ တဿ သဒ္ဒသဝနေ ပစ္စယော ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၁။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၇)။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (တိ) (၃) ---- သဟဿိလောကဓာတုယာ သဒ္ဒသဝနံ အဓိဋ္ဌာနိဒ္ဓိ ဒဿေတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၅။

သဒ္ဒသဝနကာလ (ပု) [သဒ္ဒသဝန + ကာလ] အသံကို ကြားရာ-အချိန်-အခါ-ကာလ။ ပရေသံ သဒ္ဒသဝနကာလေ ဗဟိဒ္ဓါရာ-ရမ္မဏံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၁။

သဒ္ဒသဝနဋ္ဌာန (နပ) [သဒ္ဒသဝန + ဋ္ဌာန] အသံကို ကြားရာ-အရပ်-ဌာန။ သဒ္ဒန္တရေတိ ထာမမဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ သဒ္ဒသဝနဋ္ဌာနေ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၉။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၁)။

သဒ္ဒသာမည (နပ) [သဒ္ဒ[2] + သာမည] သဒ္ဒါ သာမန်၊ သဒ္ဒါချင်း တူမျှသည်၏အဖြစ်။ အယံ ပနဟ္ဓော တာဒိသံ သဒ္ဒသာမည-မနာဒိယိတွာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၁။

သဒ္ဒသာမတ္ထိယ (နပ) [သဒ္ဒ[2] + သာမတ္ထိယ] သဒ္ဒါ၏ အစွမ်းသတ္တိ၊ သဒ္ဒါ၏ စွမ်းနိုင် သည်၏ အဖြစ်။ ဣဒါနိ သဒ္ဒသာမတ္ထိယေန

ဒီပေတဗ္ဗမတ္တံ နိဒ္ဒါရေတွာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၅၆။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၃၁)။

သဒ္ဒသိဒ္ဓိ (ထီ) ‌[သဒ္ဒ[၂] + သိဒ္ဓိ] သဒ္ဒါ၏ ပြီးခြင်း။ သဒ္ဒသိဒ္ဓိ စေတ္ထ ပုရိမ-ဂါထာယ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀။ (-၂၆၇။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၆၀၊ ၂၃၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၀၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၉။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈၉။ အနုဋီ၊ ၁။ ၆၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ။ ၁။ ၂၅၃)။

သဒ္ဒသိလောကနိဿိတ (တိ) [သဒ္ဒ + သိလောက + နိဿိတ] ချီးမွမ်းအပ်သော ကျော်စောသံကို (တပ်နှစ်သက်မှုဖြင့်) မှီသော။ နောသ စေ သဒ္ဒသိလောကနိဿိတော (ဥဒါန။ ၁၁၃) တိ----ကိတ္တိတဗ္ဗသဒ္ဒသင်္ခါတံ သိလောကံ တဏှာယ နိဿိတော န ဟောတိ စေတိ အတ္ထော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၄။

သဒ္ဒသုင်္ဂဏန (န) [သဒ္ဒ[၁] + သုဏန] အသံကို ကြားခြင်း။ ဣဓ ဒိဗ္ဗသောတေန သဒ္ဒသုဏနံ ---- ဥတ္တမတ္ထဘူတံ မညေ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၉။

သဒ္ဒဿဝန (န) [သဒ္ဒ[၁] + သဝန] (၁) အသံကို ကြားခြင်း။ (၂) အသံကို ကြားရာ (အရပ်)။ (၁) ဇရူပမိရာနံ သဒ္ဒဿဝနံ ဒိဗ္ဗသောတဓာတုပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃၄။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၅။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၁)။ (၂) သဒ္ဒဿဝနာတိက္ကမ-ကြည့်။

သဒ္ဒဿဝနသံသဂ္ဂ (ပု) [သဒ္ဒဿဝန + သံသဂ္ဂ] (၁) အသံကို ကြားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော- နှီးနှော- ရောယှက်- ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံ- ခြင်း။ (၂) အသံကို ကြားခြင်းနှင့်-နှီးနှော - ရောယှက်- ပေါင်းသင်း -ဆက်ဆံ-သာယာ-ခြင်း။ (၃) အသံကို ကြားခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိသော-နှီးနှော-ရောယှက်-ပေါင်းသင်း-ဆက်ဆံ-ကြောင်း-ရာဂ။ (၄) အသံကို-ကြား -ကြားရ -ခြင်းဟူသော -နှီးနှော -ရောယှက် - ပေါင်းသင်း - ဆက်ဆံ - ခြင်း။ သဝနသံသဂ္ဂ - လည်းကြည့်။ တဿာ သဒ္ဒဿဝနသံသဂ္ဂေန ဝဍ္ဍေါ ဝုဋ္ဌာယ နိက္ခမိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၆၂။

သဒ္ဒဿဝနာတိက္ကမ (ပု) [သဒ္ဒဿဝန + အတိက္ကမ] အသံကြားရာ အရပ်ကို-လွန်မြောက်-ကျော်လွန် - ခြင်း။ " အယျေ " တိ သဒ္ဒါယန္တိယာ သဒ္ဒဿဝနာတိက္ကမေ အာပတ္တိယေဝ။ ကင်္ခါ။ ၃၀၀။ (-ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၄၅၉)။

သဒ္ဒဟ (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + ဟိ။ သဒ္ဒဟတိ-ကြည့်။] ယုံ-ယုံကြည်-လော။ ဧဝံ ဇာနာဟိ သဒ္ဒဟ အဓိမုစ္စဿု။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၃။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၅၁)။

သဒ္ဒဟတိ (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + တိ။ နိတိ၊ ဓာတု။ ၁၀၅-၆။ ဂြဒ္ဓဓာတိ-သံ။ သဒ္ဒဟက္က-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ယုံ-ယုံကြည်-၏။ (၂) ကြည်ညို၏။ (၁) သော န သဒ္ဒဟတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၄၂။ သဒ္ဒေါတိ ဒါနဿ ဖလံ အတ္ထီတိ သဒ္ဒဟတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၆။ သဒ္ဒဟတီတိ " ဒါတာ ဒါနဿ ဖလံ ပစ္စာနုဘောတိ " တိ ပတ္တိယာယတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၅။ ဗုဒ္ဓါဒီနိ ဝါ ရတနာနိ သဒ္ဒဟတိ ပတ္တိယာယတီတိ သဒ္ဓါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၉။ (-၁၆၂။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၄။ မဟာန၊ ဋ္ဌ။ ၄၇။ (၂) နာဓိမုစ္စတီတိ န သဒ္ဒဟတိ န ပသီဒတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၃၉။

သဒ္ဒဟတု (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + တု]

ယုံ- ယုံကြည်-လော။ သဒ္ဓဟတု ဝါ မာ ဝါ၊ ဓီရာ ပန တံ မုနိံ ဝေဒယန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၀။

သဒ္ဓဟထ[1] (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + ထ] (သင်တို့) ယုံ-ယုံကြည်-ကုန်၏။ သစ္စမေဝ ဝဒါမိ၊ သစေ မေ န သဒ္ဓဟထ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၀။ သစေ အမှာကံ ဝစနံ န သဒ္ဓဟထ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၄၂။

သဒ္ဓဟထ[2] (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + ထ] ယုံ-ယုံကြည်-ကုန်လော။ သဒ္ဓဟထ မေ တံ ဘိက္ခဝေ အဓိမုစ္စထ။ သံ၊ ၁။ ၃၁၁။ မာ တဿ ဝစနံ သဒ္ဓဟထ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၂။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၈။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၃)။

သဒ္ဓဟန (တိ) [သံ + ဓာ + ယု။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၄၅။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၀၆။ တစ်နည်း- သဒ္ဓဟန + တ္တ။ (တိ) ဖြဒ္ဓဓာန-သံ။ သဒ္ဓဟာဏ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ယုံ-ယုံကြည်-ခြင်း (သဒ္ဓါ စေတသိက်)။ (၂) ယုံ-ယုံကြည်-တတ်သော (စိတ်)။ (၃) ယုံ-ယုံကြည်-တတ်သည်၏အဖြစ်၊ ယုံကြည်ခြင်း။ (၁) သဒ္ဓါ သဒ္ဓဟနာ ဩကပ္ပနာ။ အဘိ၊ ၁။ ၁၉။ သဒ္ဓဟနာတိ သဒ္ဓဟနာကာရော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၉။ (၂) ကမ္မဖလာနံ ရတနတ္တယဂုဏာနဉ္စ သဒ္ဓဟနေန ဝိပ္ပသန္နေန စေတသာ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၉၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၂။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၁၉။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၃။ သံ။ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၈။ (၃) ဗုဒ္ဓါနံ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ သဒ္ဓဟနတော ဝိသေသတော ----။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၉။ (-နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၀၄)။

သဒ္ဓဟနကိစ္စ (န) [သဒ္ဓဟန + ကိစ္စ] ယုံ-ယုံကြည်-ခြင်း ကိစ္စ။ ပုဗ္ဗင်္ဂမန္တိ သဒ္ဓဟနကိစ္စေသု ပုရေစာရံ ဓောရယှံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၈၈။

သဒ္ဓဟနကိရိယာ (ထီ၊ န) [သဒ္ဓဟန + ကိရိယာ] ယုံ-ယုံကြည်-ခြင်း-အမူအရာ-ကြိယာ။ သဒ္ဓဟန္တိ ဧတာယာတိ သဒ္ဓဟနကိရိယာယ ပဝတ္တမာနာနံ ဓမ္မာနံ----။ မူလဋီ၊ ၁။ ၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၂။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၇။ အနုဋီ၊ ၁။ ၉၅)။

သဒ္ဓဟနဋ္ဌ (ပု) [သဒ္ဓဟန + အတ္ထ] ယုံ - ယုံကြည် - တတ်သော သဘော။ သဒ္ဓဟနဋ္ဌေန ဟိ အာဒါနေန ဧသ အာဒိယနာမုခေါတိ ဝုတ္တော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၁။

သဒ္ဓဟနတ္ထ (ပု) [သဒ္ဓဟန + အတ္ထ] ယုံ-ယုံကြည်-ခြင်းအကျိုး။ အဓိမောက္ခတ္ထာယာတိ အဓိမုစ္စနတ္ထာယ သဒ္ဓဟနတ္ထာယ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၄။

သဒ္ဓဟနလက္ခဏ (တိ) [သဒ္ဓဟန + လက္ခဏ] (သဒ္ဓေယျဝတ္ထုကို) ယုံ-ယုံကြည်-ခြင်း-လက္ခဏာ-ရှိသော (သဒ္ဓါ စေတသိက်)။ သဒ္ဓဟနလက္ခဏာ သဒ္ဓါ၊ ဩကပ္ပနလက္ခဏာ ဝါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၄။ သဒ္ဓဟနံ သဒ္ဓေယျဝတ္ထုနော ပတ္တိယာယနံ၊ တံ လက္ခဏံ ဧတိဿာတိ သဒ္ဓဟနလက္ခဏာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၂။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၈။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၇၇)။

သဒ္ဓဟနသဟိတ (တိ) [သဒ္ဓဟန + သဟိတ] ယုံ - ယုံကြည် - ခြင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သော။ ပါသာဒိကာနီတိ ဝါ သဒ္ဓဟနသဟိတာနိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၂။

သဒ္ဓဟနာကာရ (ပု) [သဒ္ဓဟန + အာကာရ] (စိတ်၏) ယုံ-ယုံကြည်-ခြင်း-အမူအရာ-ကြိယာ။ သဒ္ဓဟန (၁) ကြည့်။

သဒ္ဒဟနာနုကူလ (တိ) [သဒ္ဒဟန + အနုကူလ] ယုံ-ယုံကြည်-တတ်သော စိတ်အား-လျော်-သင့်လျော်-လျောက်ပတ်-သော။ ဆန္ဒသ သဒ္ဒဟနာနုကူလာပိ ဆန္ဒနဝသေန ပဝတ္တိ ဟောတီတိ----။ အနုဋီ၊ ၂။ ၆၅။

သဒ္ဒဟနီယ (တိ) [သံ + ဓာ + အနီယ] ယုံ- ယုံကြည်- အပ်- သင့် - ထိုက် - သော။ ဩကပ္ပနီယာတိ သဒ္ဒဟနီယာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၆။

သဒ္ဒဟန္တ (တိ) [သံ + ဓာ + အန္တ။ ထိ-၌ သဒ္ဒဟန္တီ။ သဒ္ဒဟံတ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (က) ယုံ-ယုံကြည်-သော၊ သူ။ (ခ) သဒ္ဓါကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ သူ။ (၁) သဒ္ဒဟန္တော ပဂ္ဂဏှာတိ။ ပဋိသံ၊ ၂၂၈။ (-၂၆၈။ အပ၊ ၁။ ၁၂၀၊ ၄၀၃)။ (၂) သဒ္ဒဟန္တော (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၆) တိ ---- " အဒ္ဓါ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဝုတ္တဝိဓိ ဣဇ္ဈိဿတိ " တိ သဒ္ဒဟန္တော သဒ္ဓံ ဇနေန္တော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၃။

သဒ္ဒဟန္တိ (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + အန္တိ] ယုံ-ယုံကြည်-ကုန်၏။ ဧဝံ ကရောန္တိ ယေ သဒ္ဒဟန္တိ ဝစနံ အနောပမညဿ။ ထေရီ၊ ၄၃၅။----သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဝစနံ ယေ ပုဂ္ဂလာ သဒ္ဒဟန္တိ " ဧဝမေတ " န္တိ ဩကပ္ပန္တိ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၀။ ဗုဒ္ဓေါ သဗ္ဗညူ ---- သံယော သုပ္ပဋိပန္နောတိ န သဒ္ဒဟန္တိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၆။ ယေ စ ဗုဒ္ဓါဒီနံ န သဒ္ဒဟန္တိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၆။ (-ပေတ၊ ၁၅၃။ အပ၊ ၁။ ၆၁။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၀-၁။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄)။

သဒ္ဒဟသိ (ကြိ) [သံ + ဓာ + သိ] (သင်) ယုံ-ယုံကြည်-၏။ သဒ္ဒဟသိ တွံ အာနန္ဒ တထာဂတဿ ဗောဓိန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၉၆။ သဒ္ဒဟသိ တွန္တိ ဧဝံ ဝုတ္တဘာဝံ တထာဂတဿ သဒ္ဒဟသီတိ ဝဒတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၃။ (-သံ၊ ၂။ ၄၈၇။ သံ၊ ၃။ ၁၉၄။ မဟာနိ၊ ၁၈၀)။

သဒ္ဒဟသေ (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + သေ] (သင်) ယုံ-ယုံကြည်-၏။ နိဿံသယံ ပါပကမ္မန္တော၊ ကိံ နု သဒ္ဒဟသေ တုဝန္တိ။ ပေတ၊ ၂၃၂-၃။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၉။

သဒ္ဒဟာတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဓာ + တဗ္ဗ။ ဤဒ္ဓါတဗျ-သံ၊ သဒ္ဒဟိယဝိ-ပြာ။] ယုံ-ယုံကြည်-အပ်သော။ တေသံ ယေ သောတဗ္ဗံ သဒ္ဒဟာတဗ္ဗံ မညိဿန္တိ။ မ၊ ၁။ ၂၈၇။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ။ ၃။ ၉၇)။

သဒ္ဒဟာန (တိ) [သံ + ဓာ + မာန။ ဤဒ္ဓမာန-သံ။ သဒ္ဒဟာဏ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ယုံ - ယုံကြည် - သော၊ သူ။ သဒ္ဒဟာနော အမစ္စရီ (မ၊ ၁။ ၄၈) တိ ဧတေဟိ ပန နံ ဧဝံ ပရိသုဒ္ဓဒ္ဓါရဲ သဒ္ဓါသမ္ပဒါယ စာဂသမ္ပဒါယ စ နိယောဇေသိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၃။ (-သံ၊ ၁။ ၂၀၊ ၂၁၇။ သုတ္တနိ၊ ၃၀၇။ ဇာ၊ ၁။ ၁၈၃၊ ၂၉၄)။

သဒ္ဒဟာပိတ (တိ) [သံ + ဓာ + ဏာပေ + တ] ယုံ-ယုံကြည်-စေအပ်သော။ ----- အဟံ တေ သဒ္ဓေ ဗလိကမ္မံ ပါပုဏိဿာမီတိ သဒ္ဒဟာပိတော----မဟာသတ္တံ ဥယျောဇေသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၂၂။

သဒ္ဒဟာပေတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဓာ + ဏာပေ + တဗ္ဗ] ယုံ - ယုံကြည် - စေအပ်သော။ ---- ပစ္စက္ခမေဝ္ဝတ္ထာ န အညေဟိ သဒ္ဒဟာပေတဗ္ဗော။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၅။

သဒ္ဒဟာပေတုံ (ဗျ) [သံ + ဓာ + ဏာပေ + တုံ] ယုံ-ယုံကြည်-စေခြင်းငှာ။ သော ပုနပ္ပုနံ

ကထေန္တောပိ သဒ္ဒဟာပေတုံ နာသက္ခိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၁။ (-စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၂)။

သဒ္ဒဟာပေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဓာ + ဏာပေ + တွာ] ယုံ-ယုံကြည်-စေ၍။ ---- အန္ဓဟလေ သဒ္ဒဟာပေတွာ အဋ္ဌနဝ-မာသစ္စယေန ဥဒရေ ဒါရုမဏ္ဍလိကံ ဗန္ဓိတွာ။ မမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၇။ (-စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၈၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၅၂)။

သဒ္ဒဟာပေန္တ (တိ) [သံ + ဓာ + ဏာပေ + အန္တ။ ထိ-၌ သဒ္ဒဟာပေန္တိ။] ယုံ-ယုံကြည်-စေသော၊ သူ။ " တယိဒံ ဝစနံ ကထံ သဒ္ဒဟာတဗ္ဗ"န္တိ မဉ္ဇေယျာတိ တံ သဒ္ဒဟာပေန္တိ အာဟ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၅။

သဒ္ဒဟာပေယျ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဓာ + ဏာပေ + ဧယျ] ယုံ-ယုံကြည်-စေရာ၏။ ကော ဝါပိ မံ သဒ္ဒဟာပေယျ ဧတန္တိ။ ပေတ။ ၁၈၄။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၁။

သဒ္ဒဟာပေယျာသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဓာ + ဏာပေ + ဧယျာသိ] (သင်) ယုံ-ယုံကြည်-စေရာ၏။ သမ္မာဉာယေန သဒ္ဒဟေ (ဇာ၊ ၂။ ၃၆၆) တိ မုသာဝါဒံ အကတွာ သမ္မာဉာယေန ကာရဏေန အမ္မေ သဒ္ဒဟာပေယျာသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၆၂။

သဒ္ဒဟာပေသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဓာ + ဏာပေ + ဤ] ယုံ-ယုံကြည်-စေပြီ။ ---- အာစိက္ခာပေတွာ သဒ္ဒဟာပေသိ။ မမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၈။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၅၀)။

သဒ္ဒဟာပေဿသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဓာ + ဏာပေ + ဿသိ] (သင်) ယုံ-ယုံကြည်-စေလတ္တံ့။ ကေန ကာရဏေန တွံ မံ သဒ္ဒဟာပေဿသီတိ ဒီပေတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။၉၇။

သဒ္ဒဟာပေဿာမိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဓာ + ဏာပေ + ဿာမိ] (ငါ) ယုံ-ယုံကြည်-စေလတ္တံ့။ အယံ မယှံ န သဒ္ဒဟတိ၊ သပထေနပိ နံ သဒ္ဒဟာပေဿာမိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၂။ (-၅၃၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၁၆)။

သဒ္ဒဟာမ (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + မ] ယုံ-ယုံကြည်-ကုန်၏။ န မယံ ဘောတော ကဿပဿ သဒ္ဒဟာမ။ " မယံ သဒ္ဒဟာမ၊ မယံ သဒ္ဒဟာမာ " တိ ဗဟူ ဥဋ္ဌဟန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၁၃။

သဒ္ဒဟာမိ (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + မိ] ယုံ- ယုံကြည်-၏။ သဒ္ဒဟာမိ အဟံ ဘောတော၊ ယံ တွံ ဂေါဝိန္ဒ ဘာသသိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၉၆။ (-ဇာ၊ ၁။ ၅၀၊ ၂၂၀။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၆)။

သဒ္ဒဟာသိ (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + သိ] ယုံ-ယုံကြည်-၏။ သဒ္ဒဟာသိ သိဂါလဿ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၇။ သဒ္ဒဟာသီတိ သဒ္ဒဟသိ၊ အယမေဝ ဝါ ပါဌော၊ ပတ္တိယာယသီတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅၁။

သဒ္ဒဟိတ (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + ဟိ] ယုံ - ယုံကြည် - လော။ အနုဇာနာဟီတိ အနုမညာဟိ သဒ္ဒဟာဟိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၇။

သဒ္ဒဟိံ (ကြိ) [သံ + ဓာ + ဣံ] ယုံ-ယုံကြည်-န သဒ္ဒဟိံ ဘန္တေ၊ အာကာသေ ဌတွာ ကထေန္တိယောပိ ဒေဝတာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၉။

သဒ္ဒဟိံသု (ကြိ) [သံ + ဓာ + ဦ] ယုံ-ယုံကြည်-ကုန်ပြီ။ တေ ဇေဋ္ဌန္တေဝါသိကဿ

ကထံ န သဒ္ဒဟိဿံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၁။

သဒ္ဒဟိ၁ (ကြိ) [သံ + ဓာ + ဤ] ယုံ-ယုံကြည်-ပြီ။ " ဗုဒ္ဓဂုဏာ အနန္တာ အပရိမာဏာ " တိ သဒ္ဒဟိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၀။ တေနဿာ ဝစနံ န သဒ္ဒဟိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၀။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၃။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၉)။

သဒ္ဒဟိ၂ (ကြိ) [သံ + ဓာ + ဩ] (သင်) ယုံ - ယုံကြည် - ပြီ။ သတ္ထာရာ စ " သဒ္ဒဟိ မဟာရာဇ "တိ ဝုတ္တေ- ---။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၉။

သဒ္ဒဟိတ (တိ) [သံ + ဓာ + တ။ ဖြဒ္ဓိတ-သံ။ သဒ္ဒဟိအ-ပြာ။ သဒ္ဒဟိယ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] ယုံ-ယုံကြည်-အပ်သော။ ပဂ္ဂဟိတတ္တာ သဒ္ဒဟိတံ။ ပဋိသံ။ ၂၂၈-၉။

သဒ္ဒဟိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဓာ + တဗ္ဗ။ ဖြဒ္ဓါတဝျ-သံ၊ သဒ္ဒဟိယဗ္ဗ-ပြာ။] ယုံ-ယုံကြည်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ အမ္ဘော နန္ဒ ဣဒံ ကိရ န သဒ္ဒဟေယျံ န သဒ္ဒဟိတဗ္ဗံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၇။ (-နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၈၈)။

သဒ္ဒဟိတဗ္ဗမမ္မပဒဋ္ဌာန (တိ) [သဒ္ဒဟိတဗ္ဗ + ဓမ္မ + ပဒဋ္ဌာန] ယုံ - ယုံကြည် - အပ်-သင့်- ထိုက်- သော- တရားလျှင် နီးစွာသော အကြောင်း ရှိသော။ သောတာပတ္တိယင်-ပဒဋ္ဌာနာ, သဒ္ဒဟိတဗ္ဗမမ္မပဒဋ္ဌာနာ ဝါ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၀။

သဒ္ဒဟိတဗ္ဗဝစန (န) [သဒ္ဒဟိတဗ္ဗ + ဝစန] ယုံ-ယုံကြည်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော စကား။ ---- ယုတ္တော မာနိတော သဒ္ဒဟိတဗ္ဗ-ဝစနော။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၇၁။ (-၇၂)။

သဒ္ဒဟိတုံ (ဗျ) [သံ + ဓာ + တုံ] ယုံ-ယုံကြည်-ခြင်းငှာ။ နေဝ သောတုံ န သဒ္ဒဟိတုံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂။

သဒ္ဒဟိတ္တ္ဝ (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + တ္ထ] ယုံ-ယုံကြည်-ကုန်ပြီ။ အင်္ဂါကာနိ ဒသေဟတ္ထ " ပုတ္တော တေ မတော " တိ ဝုတ္တေန သဒ္ဒဟိတ္ထာတိ ပုစ္ဆေဝိ ---- ကထေသိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၈။

သဒ္ဒဟိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဓာ + တွာ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ကမ္မဉ္စ ဖလဉ္စ ဣဓ-လောကဉ္စ ပရလောကဉ္စ သဒ္ဒဟိတွာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ ၁။ ၇၉။ (-၃၀၉။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၄။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၇)။

သဒ္ဒဟိတွာန (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဓာ + တွာန] ယုံ-ယုံကြည်-၍။ သဒ္ဒဟိတွာန သဒ္ဓမ္မ ဥဇုဒိဋ္ဌိ အဟောသဟံ။ အပ၊ ၁။ ၁၁၉။

သဒ္ဒဟိဿတိ (ကြိ) [သံ + ဓာ + ဿတိ] ယုံ-ယုံကြည်-လတ္တံ့။ ကော ပနေတံ ဘန္တေ နာဂသေန သဒ္ဒဟိဿတိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၆၉။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၁)။

သဒ္ဒဟိဿထ (ကြိ) [သံ + ဓာ + ဿထ] ယုံ-ယုံကြည်-ကုန်လတ္တံ့။ ---- ဣဒါနိ ကိံ သဒ္ဒဟိဿထ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၅။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၈။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၄၈)။

သဒ္ဒဟိဿန္တိ (ကြိ) [သံ + ဓာ + ဿန္တိ] ယုံ-ယုံကြည်-ကုန်လတ္တံ့။ ဝစနဉ္စ မေ န သဒ္ဒဟိဿန္တိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၆၄။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၀။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၂)။

သဒ္ဒဟိဿသိ (ကြိ) [သံ + ဓာ + ဿသိ] ယုံ-ယုံကြည်-လတ္တံ့။ ဣဒါနိ ပန ကသ္မာ သဒ္ဒဟိဿသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၉။

သဒ္ဒဟိသာမိ (ကြိ) [သံ + ဓာ + သာမိ] ယုံ-ယုံကြည်-လတ္တံ့။ က္လတရော မယာ သာမံ အက္ခိုဟိ ဒိဋ္ဌံ၊ ကိံ တဝ သဒ္ဒဟိသာမိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄။ (-၃၅)။

သဒ္ဒဟေ¹ (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + ဧယျ] ယုံ-ယုံကြည်-ရာ၏။ ပုဗ္ဗမက္ခာယိနော ရာဇ အညဒတ္ထု န သဒ္ဒဟေ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၀၉။ ကော်သေန ဝစနံ န သဒ္ဒဟေယျ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၇။

သဒ္ဒဟေ² (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဓာ + ဧ + ဧယျာသိ] သဒ္ဒဟာပေယျာသိ-ကြည့်။

သဒ္ဒဟေတုက (တိ) [သဒ္ဒ¹ + ဟေတု + က] မူလအသံ-အသံရင်း-ဟူသောအကြောင်း ရှိသော၊ မူလအသံ - အသံရင်း - လျှင် အကြောင်း ရှိသော။ သဒ္ဒါဒိဟေတုကာတိ စတ္တေ ပဋိယောသော သဒ္ဒဟေတုကော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၃။

သဒ္ဒဟေထ (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + ဧထ] ယုံ-ယုံကြည်-ရာ၏။ ---- ပရေသံ ဝစနာနိ သဒ္ဒဟေထ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၈။

သဒ္ဒဟေယျံ (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + ဧယျံ] (ငါ) ယုံ-ယုံကြည်-ရာ၏။ ဒိသွာဝ တံ နောပိ စေ သဒ္ဒဟေယျံ။ ပေတ။ ၁၈၂။ ပေတ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၀၇။

သဒ္ဒဟေယျ¹ (တိ) [သံ + ဓာ + ဏျ။ ဖြဒ္ဓေယ-သံ။] သဒ္ဒဟိတဗ္ဗ-ကြည့်။

သဒ္ဒဟေယျ² (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + ဧယျ] ယုံ-ယုံကြည်-ရာ၏။ မိတ္တော်ပိ နံ သဒ္ဒဟေယျာ (သံ၊ ၂။ ၉၂) တိ မိတ္တော မေ အယန္တိ သဒ္ဒဟေယျ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၆။ (-ဇာ၊ ၁။ ၈၆၊ ၁၂၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၄)။

သဒ္ဒဟေယျာမ (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + ဧယျာမ] ယုံ-ယုံကြည်-ကုန်ရာ၏။ ဧဝမေဝ ခေါ မဟာရာဇ မယမ္ပေတံ ဘဂဝန္တံ ဇာနေယျာမ သဒ္ဒဟေယျာမ။ မိလိန္ဒ။ ၃၁၄။

သဒ္ဒဟေယျာသိ (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + ဧယျာသိ] ယုံ-ယုံကြည်-ရာ၏။ သဒ္ဒဟေသိ-ကြည့်။

သဒ္ဒဟေယျုံ (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + ဧယျုံ] ယုံ-ယုံကြည်-ကုန်ရာ၏။ ပရေ စ မေ န သဒ္ဒဟေယျုံ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၅။ သံ၊ ၁။ ၄၄၇။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၉)။

သဒ္ဒဟေသိ (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + ဧယျာသိ] ယုံ-ယုံကြည်-ရာ၏။ မာ တဿ သဒ္ဒဟေသိ (ဇာ၊ ၂။ ၂၄၅) တိ မဟာရာဇ န မံ ခဏ္ဍဟာလော ယာတယေ၊ မာ တဿ သဒ္ဒဟေယျာသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၈၄။

သဒ္ဒါတိရိတ္တ (တိ) [သဒ္ဒ² + အတိရိတ္တ] သဒ္ဒါ-ပို-လွန်၊ ပိုလွန်သော သဒ္ဒါ။ စတုဗ္ဗိဓ-ဒီပဝိဘူသိတာယာတိ ---- သင်္ဂဟဏတ္ထံ သဒ္ဒါတိရိတ္တေန အတ္ထာတိရိတ္တဿ ဝိညာယ-မာနတ္တာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၃၄။

သဒ္ဒါဒိအဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [သဒ္ဒ + အာဒိ = သဒ္ဒါဒိ + အဘိမုခ + ဘာဝ + ပစ္စုပဋ္ဌာန] သဒ္ဒါရုံစသည်သို့ ရှေးရှုသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ထင်သော။ သောတာဒိသန္နိဿိတသဒ္ဒါဒိဝိဇာနနလက္ခဏာနိ ---- သဒ္ဒါဒိအဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာနိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၈၅။

သဒ္ဒါဒိအာရမ္မဏ (တိ) [သဒ္ဒါဒိ + အာရမ္မဏ] သဒ္ဒါရုံစသည်လျှင် အာရုံရှိသော။

သဒ္ဓါဒိအာရမ္မဏာနံ ကိရိယမနောဓာတူနံ အပဂမပဒဋ္ဌာနာနိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၀၃။

သဒ္ဓါဒိအာရမ္မဏတ္ထ (ပု) [သဒ္ဓါဒိအာရမ္မဏ + အတ္ထ] သဒ္ဓါရုံစသော အာရုံဟူသော အကျိုး၊ သဒ္ဓါရုံ စသည်၏ အကျိုး။ တွေ့ကဲ သဒ္ဓါဒိအာရမ္မဏတ္ထာယ၊ တွေ့ကဲ မယုံ ဘဝိဿတိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၂။ ၉၀။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၉၄။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၁၂။ နေတ္တိ၊ ဋီ၊ ၆၈။

သဒ္ဓါဒိဂရုက (တိ) [သဒ္ဓါဒိ + ဂရုက] သဒ္ဓါရုံ စသည်-၌-ကို - အလေးအမြတ် ပြုသော။ ယထာ စ သဒ္ဓါဒိဂရုကာနံ သဒ္ဓါဒယော။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၀-၁။

သဒ္ဓါဒိဒေသ (ပု) [သဒ္ဓါဒိ + ဒေသ] မူလအသံ- အသံရင်း- စသည်တို့၏ အရပ်။ တသ္မာ န ဣဒံ ဟေတုဒေသတော ပုရိမ-ဘဝတော အာဂတံ ပဋိယောသာဒယော ဝိယ သဒ္ဓါဒိဒေသတော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၃။

သဒ္ဓါဒိပစ္စယ (တိ) [သဒ္ဓါဒိ + ပစ္စယ] မူလအသံ-အသံရင်း-စသည်လျှင် အကြောင်း ရှိသော။ နာပိ သဒ္ဓါဒိပစ္စယာ န ဟောန္တိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၄။

သဒ္ဓါဒိပစ္စယဒေသ (ပု) [သဒ္ဓါဒိပစ္စယ + ဒေသ] မူလအသံ - အသံရင်း - စသော အကြောင်း၏ အရပ်။ သဒ္ဓါဒိပစ္စယဒေသံ အဂန္တွာ ----။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၃။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၁၂၅)။

သဒ္ဓါဒိပ္ပဝတ္တိ (ထီ) [သဒ္ဓါဒိ + ပဝတ္တိ] မူလအသံ-အသံရင်း-စသည်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း။ တတော သဒ္ဓါဒိပ္ပဝတ္တိတော ပုဗ္ဗေ အဘာဝါ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၂၅။

သဒ္ဓါဒိမတ္တာရမ္မဏရသ (တိ) [သဒ္ဓါဒိမတ္တ + အာရမ္မဏ + ရသ] သဒ္ဓါရုံ အစရှိသည်မျှကို အာရုံပြုခြင်း ကိစ္စရှိသော။ သဒ္ဓါဒိမတ္တာရမ္မဏရသာနိ သဒ္ဓါဒိအဘိမုခ-ဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာနိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၈၅။

သဒ္ဓါဒိလက္ခဏ (တိ) [သဒ္ဓါဒိ + လက္ခဏ] သဒ္ဒရုပ် စသည်လျှင် လက္ခဏာ ရှိသော။ ကမ္မပုဂ္ဂလာနံ သဒ္ဓါဒိလက္ခဏတာယ ရူပ-မတ္တတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၆၁။

သဒ္ဒဒိဝိသယ (ပု) [သဒ္ဓါဒိ + ဝိသယ] သဒ္ဓါ စသော အာရုံ။ သောတာဒီနိ သဒ္ဓါဒိ-ဝိသယေ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၂၁။

သဒ္ဓါဒိဟေတုက (တိ) [သဒ္ဓါဒိ + ဟေတု + က] မူလအသံ - အသံရင်း - သည်လျှင် အကြောင်းရှိသော။ သဒ္ဓါဒိဟေတုကာ (အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၇) တိ ဧတ္ထ ပဋိယောသော သဒ္ဒဟေတုကော ----- သဒ္ဓါဒိဟေတုကာ ဟောန္တိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၃။

သဒ္ဓါဓိကာရ (တိ) [သဒ္ဒ² + အဓိကာရ] သဒ္ဓါလျှင် အရာရှိသော။ သဒ္ဓါဓိကာရော ဟိ ဝိဘတ္တိပယောဂေါ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၈၁။

သဒ္ဓါဓိဂမနီယ (တိ) [သဒ္ဒ² + အဓိဂမနီယ] သဒ္ဓါဖြင့်-သိ-ရ-အပ်သော။ သဗ္ဗသော ဟိ သဒ္ဓါဓိဂမနီယဿ အတ္ထဿ ပညတ္တိ-မုခေနေဝ ပဋိပတ္တိတဗ္ဗတ္တာ။ ဥဒါန၊ ဋ။ ၁၃။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ။ ၂၃။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၀။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆)။

သဒ္ဓါဓိဘူ (တိ) [သဒ္ဒ² + အဓိဘူ]

သဒ္ဒါရုံကို-လွှမ်းမိုး-နှိပ်စက်-သော၊ သူ။ အယံ ဝုစ္စတာဝုသော ဘိက္ခု ရူပါဓိဘူ သဒ္ဒါဓိဘူ။ သံ၊ ၂။ ၃၉၂။ စူဋနိ။ ၂၉၀။

သဒ္ဒါဓိဘူတ (တိ) [သဒ္ဒ² + အဓိဘူတ] သဒ္ဒါရုံသည်-လွှမ်းမိုး-နှိပ်စက်-အပ်သော၊ သူ။ အယံ ဝုစ္စတာဝုသော ဘိက္ခု ရူပါဓိဘူတော သဒ္ဒါဓိဘူတော ----။ သံ၊ ၂။ ၃၉၁။ စူဋနိ။ ၂၈၈။

သဒ္ဒါဓိမုတ္တ (တိ) [သဒ္ဒ² + အဓိမုတ္တ] သဒ္ဒါရုံ၌- ညွတ်-နှလုံးသွင်း -ခုံမင်-နှစ်သက်-တပ်မက်-တွယ်တာ-သော၊ သူ။ အထ ဝါ ဘဂ္ဂဝါ ဇာနာတိ အယံ ပုဂ္ဂလော ရူပါဓိမုတ္တော သဒ္ဒါဓိမုတ္တော ----။ စူဋနိ။ ၁၇၀။ (-နေတ္တိ။ ၄၆၊ ၈၁)။

သဒ္ဒါနုပန္န (တိ) [သဒ္ဒ⁰ + အနုပန္န] ...သံသို့ အစဉ်လိုက်သော။ ဝါတပဟရိတဿ ယံ သဒ္ဒါနုပန္နံ ဧရိတံ စလနံ ကမ္ပနံ။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၄၄။

သဒ္ဒါနုသာရ (ပု) [သဒ္ဒ + အနုသာရ] (၁) အသံကို အစဉ် - လျှောက် - မှီး -ခြင်း။ (၂) သဒ္ဒါကို အစဉ်-လျှောက်-မှီး-ခြင်း။ (၁) ----သဒ္ဒါနုသာရေန သယမေဝ သမာဂမိံသု။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၅၀။ (၂) ဧဝံ ပရိညာတ-သမုဋ္ဌာနာနမ္ပိ တာသံ သဒ္ဒါနုသာရေန ဝိနာ ဝိသေသသာမညပရိဂ္ဂဟော ကာတဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၄၃။

သဒ္ဒါပယန္တ (တိ) [သဒ္ဒ (နာမဓာတု) + ဏာပယ + အန္တ] (အသံကို ပြုစေတတ်သော) အသံ ပြုစေတတ်သည်၏ အဖြစ်။ ရတ္တဝဏ္ဏာတာယ ဟိ ကောကနာမကာနံ သုနခါနံ နာဒယတော သဒ္ဒါပယတော ----

ပဒုမံ ဝုစ္စတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၄၀။

သဒ္ဒါဘိဓေယျ (တိ) [သဒ္ဒ² + အဘိဓေယျ] သဒ္ဒါသည် - ဟော - သိစေ - အပ်သော။ အတ္ထဿာတိ သဒ္ဒါဘိဓေယျဿ အတ္ထဿ။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၉၉။

သဒ္ဒါယတန (နု) [သဒ္ဒ² + အာယတန] သဒ္ဒါယတန-သဒ္ဒါရုံ။ ရူပါယတနံ သဒ္ဒါယတနံ ဂန္ဓာယတနံ ရသာရတနံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ ဓမ္မာယတနံ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၀၂။ မ၊ ၃။ ၂၅၉။ ကတမံ တံ ရူပံ သဒ္ဒါယတနံ။ ယော သဒ္ဒေါ ---- အနိဒဿနော သပ္ပဋိဃော ဘေရိသဒ္ဒေါ မုဒိင်္ဂသဒ္ဒေါ ---- ဣဒံ တံ ရူပံ သဒ္ဒါယတနံ။ အဘိ၊ ၁။ ၁၆၄။ (-အဘိ၊ ဝိ။ ၁၅၊ ၆၉။ အဘိ၊ ပု။ ၆၊ ၁၀၁။ အဘိ၊ က။ ၁၂၊ ၂၅၁။ ယမက၊ ၁။ ၇၁-၂။ ပဋ္ဌာန၊ ၁။ ၁၊ ၂။ ပဋိသံ။ ၈)။

(သဒ္ဒါယတန သဒ္ဒါရုံ ဟူသည်-- ကြီးကျယ်သော မဟာဘုတ်လေးပါးကို စွဲမှီ၍ အနိဒဿနသပ္ပဋိဃဖြစ်သော(၁) ဘေရိသဒ္ဒ-စည်ကြီးသံ၊ (၂) မုဒိင်္ဂသဒ္ဒ - မရိုးစည်သံ၊ (၃) သင်္ခသဒ္ဒ- ခရုသင်းသံ၊ (၄) ပဏဝသဒ္ဒ-ထက်စည်သံ၊ (၅) ဂီတသဒ္ဒ-သီချင်းသံ၊ (၆) ဝါဒိတသဒ္ဒ-တီးမှုတ်သံ၊ (၇) သမ္မသဒ္ဒ-မောင်း, ကြေးနင်း, ခွက်ခွင်းသံ။ (၈) ပါဏိသဒ္ဒ-လက်သံ (လက်ခုပ်တီးသံ)၊ (၉) နိဂ္ဃောသသဒ္ဒ-သတ္တဝါတို့၏ ကြွေးကြော်သံ၊ (၁၀) သန္ဓိယာတသဒ္ဒ-သဘာဝ (ဓာတ်) တို့၏ (အချင်းချင်း) ထိခိုက်သောအသံ၊ (၁၁) ဝါတသဒ္ဒ - လေသံ (လေတိုက်သော အသံ)၊ (၁၂) ဥဒကသဒ္ဒ-ရေသံ၊ (၁၃) မနုဿသဒ္ဒ-လူသံ၊ (၁၄) အမနုဿသဒ္ဒ-လူမှတပါးသော အသံတို့နှင့် ထိုဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်မှ ကြွင်းကျန်သော အသံ အမျိုးမျိုးတို့ဖြစ်ကြသည်။ ဤအသံ အမျိုးမျိုးကို

" သဒ္ဒါယတန•သဒ္ဒါရုံ " ဟုခေါ်ဆိုသည်။)

သဒ္ဒါယတနနိဒ္ဒေသ (ပု) | သဒ္ဒါယတန + နိဒ္ဒေသ | သဒ္ဒါယတန - သဒ္ဒါရုံ - ကို အကျယ်ညွှန်ပြ- ရာ - ကြောင်း- စကားရပ်။ သဒ္ဒါယတနနိဒ္ဒေသေ ဘေရိသဒ္ဒေါတိ မဟာဘေရိပဟဋ္ဌဘေရီနံ သဒ္ဒေါ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၅၅။

သဒ္ဒါယတနမူလက (တိ) | သဒ္ဒါယတန + မူလ + က | သဒ္ဒါယတနလျှင်အကြောင်းရင်းရှိသော။ သဒ္ဒါယတနမူလကာနိ ပဋ္ဌ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၀၇။

သဒ္ဒါယတနဝတ္ထု (တိ) | သဒ္ဒါယတန + ဝတ္ထု | (၁) သဒ္ဒါယတန-သဒ္ဒါရုံ-သည်ကြဉ် အပ်သော။ (၂) သဒ္ဒါယတန-သဒ္ဒါရုံ-ကို ကြဉ်သော။ စတုတ္ထဝါရေ ကောဒသာယတနာနီတိ သဒ္ဒါယတနဝတ္ထူနိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၀၁။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၁၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၈)။

သဒ္ဒါယတနသင်္ဂဟိတ (တိ) | သဒ္ဒါယတန + သင်္ဂဟိတ | သဒ္ဒါယတန - သဒ္ဒါရုံ - ဖြင့် ရေတွက် အပ်သော။ ဗျဉ္ဇနဉ္စ သဒ္ဒါယတန- သင်္ဂဟိတတ္တာ ပရိတ္တံ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၄။

သဒ္ဒါယတိ (ကြိ) | သဒ္ဒ + ဏာယ - သဒ္ဒါယ (နာမဓာတု) + တိ။ ကစ္စည်း။ ၄၃၉။ ရူ။ ၅၃၉။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၉၁၉။ (အ-ကို အာ-ပြု။) သဒ္ဒ + အာယ•သဒ္ဒါယ (နာမဓာတု) + တိ။ မောဂ်၊ ၅။ ၁၀။ ဂဇ္ဇါယတေ-သံ။ ပါဏိနိ၊ ၁၊ ၄။ ၅၂-မဟာဘာသျ။ | (၁) (အသံပြု)-မြည်- ဆူညံ-၏။ (၂) မြည်တမ်း၏။ (၃) အသံ ထွက်၏။ (၄) ခေါ်၏။ (၁) အဇ္ဈိနစမ္မသဒ္ဒေန၊ ဝနံ သဒ္ဒါယတေ တဒါ။ အပ၊ ၁။ ၄၀၈။ (၂) ကိံ နု သဒ္ဒါယသေ တုဝ (ပေတ။ ၂၁၇) န္တိ ကိံ နု ခေါ တုဝံ သဒ္ဒံ ကရောသိ။ အတိဝိယ ဝိဿရံ ကရောန္တော ဝိစရသိ။ ပေတ၊ ဋ။ ၂၆၆။ (၃) စိင်္ဂိစိဉ္စာယတိ သဒ္ဒါယတိ ဗဟုဝိခံ။ မိလိန္ဒ။ ၂၅၁။ (၄) မံ ယေဝ ပဋ္ဌမံ သဒ္ဒါယတိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၇၀။

သဒ္ဒါယတေ (ကြိ) | သဒ္ဒ + ဏာယ - သဒ္ဒါယ (နာမဓာတု) + တေ။ ကစ္စည်း။ ၄၃၉။ ရူ။ ၅၃၉။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၉၁၉။ (အ-ကို အာ-ပြု) သဒ္ဒ + အာယ•သဒ္ဒါယ (နာမဓာတု) + တေ။ မောဂ်၊ ၅။ ၁၀။ | သဒ္ဒါယတိ (၁) ကြည့်။

သဒ္ဒါယန္တ (တိ) | သဒ္ဒ + အာယ - သဒ္ဒါယ + အန္တ။ ထိ-၌ သဒ္ဒါယန္တီ။ | (မမ် မမ်) ဟု အသံ ပြု-မြည်-ဆူညံ-သော၊ သူ။ သဒ္ဒါယန္တီယာ (ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၈၆။ ကင်္ခါ။ ၃၀၀) တိ သဒ္ဒံ ကရောန္တီယာ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၁၈။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၄၅၉။ သဒ္ဒါယန္တော (စရိယာ။ ၄၁၄)တိ " ဓမ ဓမ " ဣတိ ဧဝံ သဒ္ဒံ ကရောန္တော။ စရိယာ၊ ဋ။ ၂၂၆။ (မဟာနိ၊ ဋ။ ၃၉၂)။

သဒ္ဒါယမာန (တိ) | သဒ္ဒ + အာယ•သဒ္ဒါယ + မာန | မြင့်သော-ကျယ်သော-အသံကို ပြု- ဆူညံ-သော။ သဒ္ဒါယမာနရူပ-ကြည့်။

သဒ္ဒါယမာနရူပ (တိ) | သဒ္ဒါယမာန + ရူပ | မြင့်သော- ကျယ်သော- အသံကို ပြုသော၊ ဆူညံသော သဘောရှိသော၊ သူ။ " သဒ္ဒါယ- မာနရူပါ " တိဝိ ပါဌော၊ ဉစ္စသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒံ ကရောန္တောတိ အတ္ထော။ ဥဒါန၊ ဋ။ ၂၈၉။

သဒ္ဒါယယတိ (ကာ၊ ကြိ) | သဒ္ဒ + အာယ + (သဒ္ဒါယ) + ဏာယ + တိ။ ဂဇ္ဇါပယတိ-သံ။ | အသံ ပြုစေ၏။ ဒေဝဒတ္တေန, သဒ္ဒါယယတိ။ မောဂ်၊ ၂။ ၆။

သဒ္ဒါယသေ (ကြိ) [သဒ္ဒ + ဏာယ=သဒ္ဒါယ (နာမဓာတု) + သေ။ ကစ္စည်း။ ၄၃၉။ ရူ။ ၅၃၉။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၉၁၉။ (အ-ကို အာ-ပြု) သဒ္ဒ + အာယ=သဒ္ဒါယ (နာမဓာတု) + သေ။ မောဂ်၊ ၅။ ၁၀။] သဒ္ဒါယတိ (၂) ကြည့်။

သဒ္ဒါယေယျ (ကြိ) [သဒ္ဒ + ဏာယ=သဒ္ဒါယ (နာမဓာတု) + ဧယျ။ ကစ္စည်း။ ၄၃၉။ ရူ။ ၅၃၉။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၉၁၉။ (အ-ကို အာ-ပြု) သဒ္ဒ + အာယ=သဒ္ဒါယ (နာမဓာတု) + ဧယျ။ မောဂ်၊ ၅။ ၁၀။] သဒ္ဒါယတိ (၃) ကြည့်။

သဒ္ဒါယောဂ (ပု) [သဒ္ဒ + အယောဂ] သဒ္ဒါလက္ခဏာနှင့် မယှဉ်ခြင်း။ သဒ္ဒဘေဒ-ကြည့်။

သဒ္ဒါရမ္မဏ[၁] (န) [သဒ္ဒ[၂] + အာရမ္မဏ] သဒ္ဒါရုံ=အသံအာရုံ။ ရူပါရမ္မဏံ ဝါ သဒ္ဒါရမ္မဏံ ဝါ။ အဘိ၊ ၁။ ၁၇။ ဒွိသမုဋ္ဌာနော အတီတာ-နာဂတပစ္စုပ္ပန္နော သဒ္ဒေါဝ သဒ္ဒါရမ္မဏံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၃။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၊ ၃၇၀။ မူလဋီ၊ ၁။ ၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၃)။

သဒ္ဒါရမ္မဏ[၂] (တိ) [သဒ္ဒ + အာရမ္မဏ] သဒ္ဒါရုံလျှင် အာရုံရှိသော၊ သဒ္ဒါရုံကို အာရုံပြုသော။ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ ---- ရူပါရမ္မဏံ ဝါ သဒ္ဒါရမ္မဏံ ဝါ။ အဘိ၊ ၁။ ၁၇။ ရူပါရမ္မဏ (၂) အနက်လည်း ကြည့်။

သဒ္ဒါရမ္မဏကာလ (ပု) [သဒ္ဒ[၁] + အာရမ္မဏ + ကာလ] အသံ-သဒ္ဒါရုံ-ကို အာရုံပြုသော-အချိန်-အခါ-ကာလ။ ပရဿ သဒ္ဒါရမ္မဏ-ကာလေ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၉။

သဒ္ဒါရာမ (တိ) [သဒ္ဒ[၂] + အာရာမ] သဒ္ဒါယတန-သဒ္ဒါရုံ-အသံ-လျှင် မွေ့လျော်ရာ ရှိသော။ သဒ္ဒသမ္မုဒိတ-ကြည့်။

သဒ္ဒါသာ (ထီ) [သဒ္ဒ[၂] + အာသာ] သဒ္ဒါယတန- သဒ္ဒါရုံ-၌-လိုချင်-တောင့်တ-မက်မော-သော တဏှာ။ ရူပါသာ သဒ္ဒါသာ ဂန္ဓာသာ။ အဘိ၊ ၁။ ၂၁၅။ မဟာနိ။ ၆။ စူဠနိ။ ၂၇။ ရူပါသာ-လည်းကြည့်။

သဒ္ဒိက (တိ) [သဒ္ဒ + ဏိက။ သဒ္ဒံ ကရောတီတိ။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။ ဂဒ္ဒိက-သံ။ သဒ္ဒိအ-ပြာ။ သဒ္ဒိယ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] သဒ္ဒါကျွမ်းဆရာ။ မောဂ်၊ ၂။ ၄၁။ သျ။

သဒ္ဒိတ (တိ) [သဒ္ဒ + တ။ ဂဒ္ဒိတ-သံ။ သဒ္ဒိအ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] အသံပြု အပ်သော။ သဒ္ဒ သဒ္ဒနေ။ သဒ္ဒေါ၊ သဒ္ဒိတော။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၁၃။

သဒ္ဒီယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သဒ္ဒ + ယ + တေ] (၁) နှုတ်မြွက်-ရွတ်ဆို-အပ်၏။ (၂) သင်ယူ-သင်ကြား-အပ်၏။ (၁) သဒ္ဒီယန္တီတိ သဒ္ဒါ၊ ဥဒါဟရီယန္တီတိ အတ္ထော။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၆၆။ (၂) တေသံ မတေန ပိဋကီယတိ သဒ္ဒီယတိ ပရိယာပုဏီယတီတိ ပိဋကံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၉၆။

သဒ္ဒီယန္တိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သဒ္ဒ + ယ + အန္တေ] နှုတ်မြွက်-ရွတ်ဆို-အပ်ကုန်၏။ သဒ္ဒီယတိ (၁) ကြည့်။

သဒ္ဒုပ္ပတ္တိဌာနနိဒဿန (န) [သဒ္ဒ + ဥပ္ပတ္တိ + ဌာန + နိဒဿန] အသံဖြစ်ရာ-အရပ်- ဌာန- ကို ညွှန်ပြကြောင်း (စကား)။ ကေစိ ပန ဝဒန္တိ "ဩဋ္ဌေ ဇာတိအာဒိ သဒ္ဒုပ္ပတ္တိဌာနနိဒဿန" န္တိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၀၈။

သဒ္ဒုပ္ပတ္တိဟေတု (ပု) [သဒ္ဒုပ္ပတ္တိ + ဟေတု] အသံဖြစ်ခြင်း အကြောင်း။ ----သဒ္ဒုပ္ပတ္တိဟေတုဘူတော ပထဝီဓာတုယာ အာကာရဝိကာရော ဝိသုံ အဝိပ္ပယောဂ အဝိညာပနတော ဝစီဝိညတ္တိ န ဟောတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၈။

သဒ္ဒုပ္ပါဒ (ပု) [သဒ္ဒ + ဥပ္ပါဒ] သဒ္ဒါ၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ ဇဝံ သဒ္ဒုပ္ပါဒေါပီတိ အာဟ " သဒ္ဒါသင်္ခါတမေဝ ဥမ္မုဋ္ဌန " န္တိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၅၄။

သဒ္ဒုလ (ပု) [သဒ္ဒ + လာ + အ။ (အ-ကို ဥ-ပြု)။ ဂါဒ္ဒုလ (=သဒ္ဒုလ)-သံ။ သဒ္ဒုလ-ပြာ။ | နေဇာ-မြေဇာ-မြက်။ (မာဂဓ, သက္ကတ အဘိဓာန် စသည်တို့၌ သဒ္ဒုလ-သဒ္ဒါ မလာ။ သဒ္ဒုလ ?။ | ဒဗ္ဗန္တိ ဒဗ္ဗတိဏမာဟ။ ယံ " သဒ္ဒုလော " တိပိ ဝုစ္စတိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၆။

သဒ္ဒူပနိဗန္ဓ (တိ) [သဒ္ဒ + ဥပနိဗန္ဓ] အသံကို ကပ်၍-ဖွဲ့-လိုက်-ခြင်းရှိသော။ သဒ္ဒံ ပန ဝိဘာဝေန္တံ ဇေဗန္တတော သဒ္ဒူပနိဗန္ဓနံ ပညတ္တိမ္ပိ ဝိဘာဝေတိယေဝ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၃။

သဒ္ဒူပလဒ္ဓိ (ထီ) [သဒ္ဒ + ဥပလဒ္ဓိ] အသံကို ရခြင်း။ ယာထာဝတော ဟိ သဒ္ဒူပလဒ္ဓိ သဒ္ဒသဘာဝါဝဗောဓော သဝနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈။

သဒ္ဒူပဟာရ (ပု) [သဒ္ဒ + ဥပဟာရ] သဒ္ဒါရုံကို ဆောင်ခြင်း။ ရူပူပဟာရော၊ သဒ္ဒူပဟာရော၊ ဂန္ဓူပဟာရော။ ဝိ၊ ၁။ ၉၄။ သဒ္ဒူပဟာရော နာမ အမနာပိကံ သဒ္ဒံ ဥပသံဟရတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၉၇။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၉)။

သဒ္ဒူလ (ပု) [သရ + ဦလ။ ဒ-လာ။ ဥဏာဒိ၊ ၄။ ၉၀။ တစ်နည်း- သဒ္ဒ + ဥလ + အ။ သရတီတိ သဒ္ဒူလော၊ ဦလော၊ ဒေါ စန္တော၊ သဒ္ဒေန ဥလတိ ဂစ္ဆတီတိ ဝါ သဒ္ဒူလော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၆၁၁။ သဒ္ဒူလ-ပြာ၊ အဒ္ဒမာဂဓီ။] ကျားသစ်။ နာဂါနုဗဒ္ဓေါ ဝိယ မဏ္ဍူလော, သဒ္ဒူလာနုဗဒ္ဓေါ ဝိယ မိဂေါ----။ မိလိန္ဒ။ ၂၂။

သဒ္ဒူလာနုဗဒ္ဓ (တိ) [သဒ္ဒူလ + အနု + ဗဒ္ဓ] ကျားသစ်သည် အစဉ်လိုက်အပ်သော။ သဒ္ဒူလ-ကြည့်။

သဒ္ဒေကဒေသ (ပု) [သဒ္ဒ + ဧကဒေသ] သဒ္ဒါယတန- သဒ္ဒါရုံ- တစ်စိတ်- တစ်ဒေသ။ ဝေဒနေကဒေသံ ဝါ သုခုမရူပံ ဝါ သဒ္ဒေက-ဒေသံ ဝါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂။

သဒ္ဒေတိ (ကြိ) [သဒ္ဒ + ဏေ + တိ။ သဒ္ဒါယတိ-ကြည့်။] အသံပြု၏။ သဒ္ဒ သဒ္ဒနေ။ သဒ္ဒေတိ၊ သဒ္ဒယတိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၁၃။

သဒ္ဓ (တိ) [သံ + ဓာ + ဏ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၄၀။ သဒ္ဓါ + ဏ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၃။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၄၀။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၆၄။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၇။ ကစ္စည်း။ ၃၇၀။ ရူ။ ၄၀၅။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၇၉၅။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၄၂၃။ သဒ္ဓါ + အ။ မောဂ်၊ ၄။ ၈၄။ (န) ၑြဒ္ဓါ-သံ။ သဒ္ဓ၊ သဓ၊ သဒ္ဓ၊ သဒ္ဓါ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (န) (၁) ကုတ်ဟီး ထမင်း။ ကုတ္တိုး ထမင်း (သေသောသူတို့ကို ရည်ညွှန်း၍-ပြု-လှူဒါန်း-အပ်သော ထမင်း)။ (ထီ) (၂) သဒ္ဓါဝတ္ထု။ (၃) သဒ္ဓါ ဥပါသိကာမ၊ သဒ္ဓါ အမျိုးသမီး။ (၄) သဒ္ဓါ နတ်သမီး။ (ပု) (၅) သဒ္ဓထေရ်၊ သဒ္ဓရဟန်း။ (၆) သဒ္ဓ (သဒ္ဓါ) သုတ် လေး သုတ်။ (တိ) (၇) (က) (ကံ၏အကျိုးကို) ယုံ-

ယုံကြည်-သော။ (ခ) (ရတနာ သုံးပါးတို့၌) ကြည်ညို-(ကြည်ညိုစိတ်ရှိ-) သော။ (ဂ) (ကံ, ကံ၏ အကျိုးကို) ယုံကြည်သော သဒ္ဓါတရား-ရှိ-နှင့်ပြည့်စုံ-သော။ (ဃ) (ဉာဏ်ကင်းသော သဒ္ဓါတရားဖြင့်)အလွန်-သဒ္ဓါ-သဒ္ဓါတရား-ရှိ-သဒ္ဓါလွန်-သော၊ သူ။

(န) (၁) ကုတ်ဟီး ထမင်း။ ကုဗ္ဗီးထမင်း (သေသောသူတို့ကို ရည်ညွှန်း၍-ပြု-လှူဒါန်း-အပ်သော ထမင်း)။ ပိတုဒါနံ တု နိဝါပေါ၊ သဒ္ဓံ တု တံဝ သတ္တတော။ ဓာန်။ ၄၂၃။ အပိ နူန ဗြာဟ္မဏာ ဘောဇေယျုံ သဒ္ဓေ ဝါ ထာလိပါကေ ဝါ။ ဒီ၊ ၁။ ၉၁။ သဒ္ဓေတိ မတကေ ဥဒ္ဒိဿ ကတဘတ္တေ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၈။ သဒ္ဓေ(အံ၊ ၁။ ၃၅၂)တိ မတကဒါနေ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၂။ (ထီ) (၂) သဒ္ဓါဝတ္ထု။ သုပဗ္ဗာ သဒ္ဓါ ဘိက္ခုနီ။ ဝိ၊ ၁။ ၄၂။ (၃) သဒ္ဓါ ဥပါသိကာမ၊ သဒ္ဓါ အမျိုးသမီး။ သာဝတ္ထိယံ သဒ္ဓါနာမ ဥပါသိကာ မုဓပ္ပသန္နာ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၄၉။ (၄) သဒ္ဓါ နတ်သမီး။ အာသာ စ သဒ္ဓါ စ သိရီ တတော ဟိရီ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၀၁၊ ၁၀၄။ (ပု) (၅) သဒ္ဓထေရ်၊သဒ္ဓရဟန်း။ အထ ခေါ အာယသ္မာ သဒ္ဓေါ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ အံ၊ ၃။ ၅၂၆။ (၆) သဒ္ဓ (သဒ္ဓါ) သုတ်လေးသုတ်။ ကာလဘောဇနသဒ္ဓါ စ။ အံ၊ ၂။ ၃၈။ (-အံ၊ ၃။ ၁၅၀၊ ၅၃၀)။

(၆) သဒ္ဓသုတ် လေးသုတ်-- (က) သဒ္ဓသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ ပဉ္စကနိပါတပါဠိ၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၄-ဝဂ်၊ ၈-သုတ်။ အံ၊ ၂။ ၃၆။ (ခ) ပဌမ သဒ္ဓသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ အဋ္ဌကနိပါတပါဠိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၃-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ အံ၊ ၃။ ၁၃၃-၄။ (ဂ) ဒုတိယသဒ္ဓသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ အဋ္ဌကနိပါတပါဠိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၃-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။ အံ၊ ၃။ ၁၃၄-၅။ (ဃ) သဒ္ဓသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ ဧကာဒသကနိပါတပါဠိ၊ ၁-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်။ အံ၊ ၃။ ၅၂၆-၈။

(တိ) (၇) (က) (ကံ၏ အကျိုးကို) ယုံ-ယုံကြည်-သော။ သဒ္ဓေါ (ဒီ၊ ၁။ ၁၃၀) တိ ဒါနဿ ဖလံ အတ္ထီတိ သဒ္ဒဟတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၆။ (-၈၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၃)။ (ခ) (ရတနာ သုံးပါးတို့၌) ကြည်ညို- (ကြည်ညိုစိတ် ရှိ-) သော။ တတ္ထ သဒ္ဓဿာ (ဒီ၊ ၂။ ၁၁၆) တိ ဗုဒ္ဓါဒိသု ပသန္နစိတ္တဿ ဝတ္တသမ္ပန္နဿ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၃။ သဒ္ဓေန ကုလပုတ္တေနာ (ဒီ၊ ၃။ ၉၄) တိ သဒ္ဓါ ကုလပုတ္တာ နာမ အတီတာ-နာဂတပစ္စုပ္ပန္နာ ဗောဓိသတ္တာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၉-၈၀။ဗုဒ္ဓါနံ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ သဒ္ဒဟနတော ဝိသေသတော သဒ္ဓါကုလပုတ္တာ နာမ ဗောဓိသတ္တာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၉။ (-ဒီ၊ ၃။ ၃၁၇။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၂)။ (ဂ) (ကံ, ကံ၏အကျိုးကို) ယုံကြည်သော သဒ္ဓါတရား - ရှိ - နှင့်ပြည့်စုံ-သော။ ဒဒါတိ သဒ္ဓေါ (ဇာ၊ ၁။ ၂၂၃) တိ ကမ္မဉ္စ ဖလဉ္စ သဒ္ဒဟိတွာ ဒဒါတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄၊ ၇၈။ (ဃ) (ဉာဏ်ကင်းသော သဒ္ဓါတရားဖြင့်) အလွန်-သဒ္ဓါတရား-ရှိ-ကောင်း-သော၊ သူ။ သဒ္ဓေါ ဝါ ဒုဂ္ဂဟိတေနာ (အံ၊ ၁။ ၆၁) တိ ယော ဟိ ဉာဏဝိရဟိတာယ သဒ္ဓါယ အတိ-သဒ္ဓေါ ဟောတိ မုဒ္ဓပ္ပသန္နော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅။

သဒ္ဓကုလ (န) [သဒ္ဓ + ကုလ] သဒ္ဓါတရား - ရှိ - နှင့်ပြည့်စုံ -သော အမျိုး။ သဒ္ဓကုလာနိယေဝ အဂန္တွာ ဒွါရပ္ပဋိပါဋိယာ ဂန္တဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၈။ (-ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၇၉)။

သဒ္ဓကုလပုတ္တ (ပု) [သဒ္ဓကုလ + ပုတ္တ] သဒ္ဓါတရား-ရှိ-နှင့်ပြည့်စုံသော အမျိုးကောင်းသား။ သဒ္ဓ (တိ) (၇) (ဃ) ကြည့်။

သဒ္ဓထာလိပါက (ပု) [သဒ္ဓ + ထာလိပါက] ကုတ်ပီး ထမင်း-ကုတ္တိုး ထမင်း-အိုး-ချက်အိုး။ အနဝက္ခိတ္တော်တိ သဒ္ဓထာလိပါကာဒီသု နှ အဝိက္ခိတ္တော နှ ဆဋ္ဌီတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၈၄။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၁။

သဒ္ဓဘတ္တ (နှ) [သဒ္ဓ + ဘတ္တ] ကုတ်ပီး ထမင်း - ကုတ္တိုး ထမင်း။ ကံ သဒ္ဓံ ဥပသက်မိတိ ကတရံ နာမ ပုဗ္ဗပေတေ ဥဒ္ဒိဿ ကတံ သဒ္ဓဘတ္တံ, ကတရံ ဝါ သဒ္ဓံ ပုဂ္ဂလံ တွံ ဥပသက်မိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၅။

သဒ္ဓမ္မ[1] (ပု) [သန္တ + ဓမ္မ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၇၉။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၈။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၆။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၇။ ရူ။ ၄၂။ နိရုတ္တိ။ ၅၃၊ ၃၈၇။ သံ + ဓမ္မ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၃။ သဒ္ဓမ္မ-သံ။ ဝိလုံ။] (၁) သူတော်ကောင်း တရား၊ (ဘုရား အစ ရှိသော) သူတော်ကောင်းတို့၏ တရား။ (၂) ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရား။ (၃) (က) ကောင်းမြတ်သော တရား။ (ခ) သာသနာတော်။ (၄) ချီးမွမ်း အပ်သော တရား။ (၅) သဒ္ဓမ္မပဋိသညုတ္တသုတ်။ (၆) သဒ္ဓမ္မသုတ်။ (၇) သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကဝဂ်၌ ပါဝင်သော ကာမသုတ်စသော (၁၆) သုတ်။ (၁) သူတော်ကောင်း တရား၊ (ဘုရား အစရှိသော သူတော်ကောင်းတို့၏တရား)။(၂)ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရား။ (၃) (က) ကောင်းမြတ်သော တရား။ (ခ) သာသနာတော်။ (၄) ချီးမွမ်းအပ်သော တရား။ သတ္တ သဒ္ဓမ္မာ၊ သဒ္ဓေါ ဟောတိ ---- ပညဝါ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၄၃။ ဒီ၊ ၃။ ၂၀၈။ သဒ္ဓမ္မာတိ သတံ ဗုဒ္ဓါဒီနံ ဓမ္မာ သန္တော ဝါ ဓမ္မာ၊ သုန္ဒရာ ဥတ္တမာတိအတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၇၉။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၁)။ သဒ္ဓမ္မေဟိ (မ၊ ၂။ ၁၇)တိ သုန္ဒရ-ဓမ္မေဟိ သတံ သပ္ပုရိသာနံ ဓမ္မေဟိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁။ သဒ္ဓမ္မေဟိ (အံ၊ ၂။ ၄၇၉) တိ သုဓမ္မေဟိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၃။ သဒ္ဓမ္မဿာ (အံ၊ ၁။ ၁၇)တိ သုဓမ္မဿ၊ သာသနဿာတိ-အတ္ထော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၅။ သဒ္ဓမ္မော သဏ္ဌိ ရက္ခိတော။ဒီ၊၂။၁၉၇။ သဒ္ဓမ္မော ဂရုကာတဗ္ဗော။ သံ၊ ၁။ ၁၄၂။ အံ၊ ၁။ ၃၂၉။ နှ ခေါ ကဿပ ပထဝီဓာတု သဒ္ဓမ္မံ အန္တရဓာပေတိ။ သံ၊ ၁။ ၄၂၃။စတုန္နံ ခေါ အာဝုသော သတိပဋ္ဌာနာနံ ဘာဝိတတ္တာ ---- သဒ္ဓမ္မော စိရဋ္ဌိတိကော ဟောတိ။ သံ၊ ၃။ ၁၄၉။ ကောသဋ္ဌံ ဘိက္ခဝေ သဒ္ဓမ္မဿ သမ္မောသာယ အန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတိ။ အံ၊ ၁။ ၁၈။ စိရံ တိဋ္ဌတု သဒ္ဓမ္မော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၆၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၉၈။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ၊ သသဒ္ဓမ္မ-ဂဏုတ္တမံ။ သင်္ဂဟ။ ၁။ တတ္ထ ---- သတံ သပ္ပုရိသာနံ အရိယပုဂ္ဂလာနံ, သန္တော ဝါ သံဝိဇ္ဇမာနော နှ တိတ္ထိယပရိကပ္ပိတော အတ္တာ ဝိယ ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနော, သန္တော ဝါ ပသတ္ထော----နှ ဗာဟိရကဓမ္မော ဝိယ ကေနစိ နိန္ဒိတော ဓမ္မောတိ သဒ္ဓမ္မော။ ဝိဘာဝိနီ။ ၇၃။ (၅) သဒ္ဓမ္မပဋိသညုတ္တသုတ်။ သညာ လဒ္ဓါ စ သဒ္ဓမ္မာ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၁၆။ (၆) သဒ္ဓမ္မသုတ်။ အသဒ္ဓမ္မာ စ သဒ္ဓမ္မာ။ အံ၊ ၂။ ၅၁၀။ (၇) သုတ္တနိပါတ်၊ အဋ္ဌကဝဂ်၌ ပါဝင်သော ကာမသုတ်စသော ၁၆-သုတ်။သောဏော အဘာသိ သဒ္ဓမ္မ (ထေရ။ ၂၈၀) န္တိ သောဠသ အဋ္ဌကဝဂ္ဂိယသုတ္တာနိ သောဏော ----- အဘာသိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၃။

(သူတော်ကောင်း တရား (၇) ပါး-- (၁)သဒ္ဓါ၊ (၂) ဟိရီ၊ (၃) ဩတ္တပ္ပ၊ (၄) ဗဟုသုတ၊

(၅) ဝီရိယ၊ (၆) သတိ၊ (၇) ပညာ-အားဖြင့် (၇) ပါးရှိ၏။ ယင်း သူတော်ကောင်းတရား (၇) ပါးကို ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်အားဖြင့် ဘုရားဟော တော်မူသည်။ ဝိ၊ ၅။ ၂၄၃။ ဒီ၊ ၃။ ၂၀၈။)

(က) သဒ္ဓမ္မသုံးဖြာ။ သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိ-ကြည့်။ (ခ) သဒ္ဓမ္မနှစ်ဖြာ။ အာရာဓယန္တိ သဒ္ဓမ္မံ၊ ဃောဂက္ခေမံ အနုတ္တရံ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၆၈၊ ၂၇၀။သဒ္ဓမ္မန္တိ ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မံ ပဋိဝေဓသဒ္ဓမ္မဉ္စ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၃။ (-ထေရ။ ၂၇၀။ နေတ္တိ။ ၄။ ထေရ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၄၃)။ (ဂ) ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မ။ ပရိစ္စဇိတွာ သဒ္ဓမ္မံ၊ အညမညေဟိ ဘဏ္ဍရေ။ ထေရ။ ၃၃၉။ တသဿွော ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မံ ဆဍ္ဍေတွာ အာမိသကိဉ္စက္ခဟေတု အညမညေဟိ ဘဏ္ဍရေ။ ထေရ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၄။ (ဃ) (၅) ပါးသီလ, (၁၀) ပါးသီလ, သတိပဋ္ဌာန် (၄) ပါး စသော တရား။ သတံ သဒ္ဓမ္မမညာယ၊ သေယျော ဟောတိ န ပါပိယော။ သံ၊ ၁။ ၁၆။ သဒ္ဓမ္မန္တိ ပဉ္စသီလဒသသီလစတုသတိပဋ္ဌာနာဒိဘေဒံ သဒ္ဓမ္မံ၊ ဣဓ ပန ပဉ္စသီလံ အဓိပ္ပေတံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၃။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀၀)။ (င) ဗောဓိပက္ခိယ တရား (၃၇) ပါး။ သဒ္ဓမ္မံ အဝိဇာနတော (ဓမ္မ။ ၁၈) တိ သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မဘေဒံ ဣမံ သဒ္ဓမ္မံ အဝိဇာနန္တဿ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၁၉၆။ သတံ သဒ္ဓမ္မ (ဇာ၊ ၂။ ၁၃၆) န္တိ ပဏ္ဍိတာနံ ဗုဒ္ဓါဒီနံ သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မသင်္ခါတံ သဒ္ဓမ္မံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၂၄။ (-ဓမ္မ။ ၂၂။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၉)။

(စ) လောကုတ္တရာ တရား (၉) ပါး။ သဒ္ဓမ္မဂရု (အံ၊ ၁။ ၇၃) တိ နဝလောကုတ္တရ-ဓမ္မေ ဂရုကေ ကတွာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၈။ (ဆ) ဗောဓိပက္ခိယ တရား (၃၇) ပါးနှင့် လောကုတ္တရာ တရား (၉) ပါး။ သဒ္ဓမ္မာ န ပရိဟာယတိ။ ဓမ္မ။ ၆၆။ သဒ္ဓမ္မာတိ ဇေရူပေါ ဘိက္ခု သတ္တတိံသဘေဒါ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ နဝဝိဓ လောကုတ္တရဓမ္မာ စ န ပရိဟာယတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၅။ (-ဣတိဝုတ်။ ၂၅၀။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၇)။ (ဇ) ကုသလကမ္မပထ တရား (၁၀) ပါး။ သဒ္ဓမ္မာ ဝုဋ္ဌာပေတွာ (အံ၊ ၁။ ၃၅) တိ ဒသကုသလကမ္မပထတော ဝုဋ္ဌာပေတွာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၁။ (-အံ၊ ၂။ ၁၀၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၉၊ ၈၄)။ (ဈ) သီလ, သမာဓိ, ပညာ-သိက္ခာ(၃)ပါး။ သဒ္ဓမ္မဿ န ဝေဒါယန္တိ (အံ၊ ၃။ ၃၉၃) တိ သိက္ခတ္တယသင်္ခါတာ သာသနဓမ္မာ အဿ ဝေဒါနံ န ဂစ္ဆန္တိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၆။ (ည) မဂ်တရား။ အာဂတော ဣမံ သဒ္ဓမ္မ (သံ၊ ၁။ ၂၇၈) န္တိ မဂ္ဂသဒ္ဓမ္မံ အာဂတော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၅။ (ဋ) နိဗ္ဗာန်။ ---- အာဂတော ဣမံ သဒ္ဓမ္မံ။ မ၊ ၁။ ၅၇။ အရိယေန မဂ္ဂေန အာဂတော ဣမံ သမ္ဗုဒ္ဓ-ပဝေဒိတံ အမတောဂဓံ နိဗ္ဗာနသင်္ခါတံ သဒ္ဓမ္မန္တိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၀။ (ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၂၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၆)။

သဒ္ဓမ္မ² (ပု) [သာသန + သဒ္ဓမ္မ။ ရှေ့ပုဒ်ကျေ။] (မြတ်စွာဘုရား) သာသနာ တော် တည်းဟူသော သူတော်ကောင်းတရား၊ သူတော်ကောင်း တရားတည်းဟူသော သာသနာ တော်။----ဘိက္ခု စဝတိ နပ္ပတိဋ္ဌာတိ သဒ္ဓမ္မေ။ အံ၊ ၂။ ၆။ သဒ္ဓမ္မေတိ သာသနသဒ္ဓမ္မေ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃။ ယေန တထာဂတေ ပရိနိဗ္ဗုတေ သဒ္ဓမ္မော စိရဋ္ဌိတိကော ဟောတိ။ အံ၊ ၂။ ၂၉၉။ သဒ္ဓမ္မောတိ သာသနသဒ္ဓမ္မော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၉။

သဒ္ဓမ္မအပရိဟာန (နု) [သဒ္ဓမ္မ + အပရိဟာန] သူတော်ကောင်းတရား-မဆုတ်

ယုတ်-မပျက်စီး-မပျောက်ကွယ်-ခြင်း။ စတုန္နံ ---- သတိပဋ္ဌာနာနံ ဘာဝိတတ္တာ ဗဟုလီကတတ္တာ သဒ္ဓမ္မအပရိဟာနံ ဟောတိ။ သံ၊ ၃။ ၁၅၀။

သဒ္ဓမ္မကောဋ္ဌာသ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + ကောဋ္ဌာသ] သူတော်ကောင်းတရား တည်းဟူသော အဘို့ အစု။ ဣမသ္မိံ စ ပန ပဒေတိ "ဒွေမေ ဘိက္ခဝေ အန္တာ"တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တေ ဣမသ္မိံ သဒ္ဓမ္မကောဋ္ဌာသေ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၄။

သဒ္ဓမ္မကောသာဓိဂမ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + ကောသ + အဓိဂမ] သူတော်ကောင်းတရား တည်းဟူသော-ကျီ-ဘဏ္ဍာတိုက်-ကို ရခြင်း။ သဒ္ဓမ္မကောသာဓိဂမာယ ဝိတ္တကောသဒါနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၇၆။

သဒ္ဓမ္မဂရု (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + ဂရု] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ အာမိသဂရု ဟောတိ နော သဒ္ဓမ္မဂရု။ ဝိ၊ ၅။ ၃၄၈။ (-၃၄၉။ သံ၊ ၁။ ၁၄၂။

သဒ္ဓမ္မဂရုက (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + ဂရု + က] သူတော်ကောင်းတရားကို အလေးပြုသော၊ သူ။ သဒ္ဓမ္မဂရုကေန ဘဝိတဗ္ဗံ နော အာမိသဂရုကေန။ ဝိ၊ ၅။ ၂၈၇။ တာနိ အဂ္ဂဟေတွာ ယထာဓမ္မံ ဝိနိစ္ဆိနန္တော သဒ္ဓမ္မဂရုကော နာမ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၂၂။

သဒ္ဓမ္မဂါရဝ (ပု၊ န) [သဒ္ဓမ္မ + ဂရု + ဏ] သူတော်ကောင်း တရားတို့၌-ရိုသေ-လေးစား-သူ၏အဖြစ်-ခြင်း။ အာယသ္မာပိ လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယော ---- သဒ္ဓမ္မဂါရဝေန ပုဗ္ဗေ ဝိယ သက္ကစ္စံ သုဏာတိ ယေဝ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၃၀။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၁)။

သဒ္ဓမ္မဂေါစရ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + ဂေါစရ] (၁) သူတော်ကောင်း တရားလျှင် ကျက်စားရာ အာရုံရှိသော။ (ပု) (၂) သူတော်ကောင်းတရားတို့၏-ကျက်စားရာ အာရုံ-ဖြစ်ကြောင်း။ (၁) အစိန္တေယျာနုဘာဝါ စ၊ သဒါ သဒ္ဓမ္မဂေါစရာ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈။ (ပု) (၂) ဣန္ဒြိယာနိ သဒ္ဓမ္မဂေါစရော (နေတ္တိ။ ၁၀၃) တိ ဣန္ဒြိယာနိ စေတ္ထ သဒ္ဓမ္မဿ ဂေါစရဘူတာနိ ပဝတ္တိဟေတု။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၆။

သဒ္ဓမ္မစက္ကပဝတ္တန (န) [သဒ္ဓမ္မ + စက္က + ပဝတ္တန] သူတော်ကောင်းတရား တည်းဟူသော စကြာရတနာကို-လည်စေ-ဟောကြား-ခြင်း။ သံသာရစက္ကနိဝတ္တနတော, သဒ္ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနတော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၁၂။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၄။

သဒ္ဓမ္မစက္ကပဝတ္တိ (ထီ) [သဒ္ဓမ္မစက္က + ပဝတ္တိ] သူတော်ကောင်းတရား တည်းဟူသော စကြာရတနာ၏ -ဖြစ် - ဖြစ်ပေါ်လာ-ခြင်း။ ဧတေနေဝ စ သံသာရစက္ကနိဝတ္တိ သဒ္ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တိ----ဓေမာဒီနမ္ပိ ပယောဇနာနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၉-၂၀။

သဒ္ဓမ္မစက္ကဝတ္တိ (ပု) [သဒ္ဓမ္မစက္က + ဝတ္တိ] သူတော်ကောင်း တရားတည်းဟူသော စကြာရတနာကို-လည်စေ-ဟောကြား-တတ်သော (မြတ်စွာဘုရား)။ ဧဝံ သဒ္ဓမ္မစက္ကဝတ္တိ ဘဂဝါ ဘိက္ခုသံဃပရိဝါရော ပဌမံ နိက္ခမတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၅။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၀)။

သဒ္ဓမ္မစက္ကာနုပဝတ္တက (တိ) [သဒ္ဓမ္မစက္က + အနုပဝတ္တက] သူတော်ကောင်းတရား တည်းဟူသော စကြာရတနာကို အတုလိုက်၍-လည်စေ - ဟောကြား - တတ်သော (အရှင်

သာရိပုတ္တရာ)။ သဒ္ဓမ္မစက္ကာနုပဝတ္တကေန၊ သဒ္ဓမ္မသေနာပတိသာဝကေန။ ပဋိသံ၊ ဠ၊ ၁။ ၂။

သဒ္ဓမ္မစိရဋ္ဌိတတ္ထ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + စိရဋ္ဌိတိ + အတ္ထ] သူတော်ကောင်းတရား-သာသနာသုံးရပ်-ကြာမြင့်စွာ-တည်-ဖြစ်စေ-ခြင်း အကျိုး။ ဝက္ခာမဟံ အဋ္ဌကထံ ဇနဿ၊ ဟိတာယ သဒ္ဓမ္မစိရဋ္ဌိတတ္ထံ။ ပဋိသံ၊ ဠ၊ ၁။ ၂။ မဟာနိ၊ ဠ။ ၂။ ၁၁။ သဒ္ဓမ္မစိရဋ္ဌိတတ္ထန္တိ ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မဿ တဒတ္ထဘူတပဋိပတ္တိပဋိဝေဓသဒ္ဓမ္မဿ စ စိရံ စိရကာလံ ဌိတတ္ထံ ပဝတ္တနတ္ထံ။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၁၉။

သဒ္ဓမ္မဇောတက (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + ဇောတက။ ထီ-၌ --ဇောတိကာ။] သူတော်ကောင်းတရားကို- ထွန်းလင်း- တောက်ပစေ-တတ်သော။ ဉပသေနဝှယေန သာ၊ ကတာ သဒ္ဓမ္မဇောတိကာ။ စူဠနိ၊ ဠ။ ၁၃၉။

သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိ (ထီ) [သဒ္ဓမ္မ + ဌိတိ] သူတော်ကောင်း တရား (သဒ္ဓမ္မ သုံးဖြာ သာသနာတော်) ၏ - တည် - ဖြစ် - ခြင်း။ ဒသ အတ္ထဝသေ ပဋိစ္စ ---- သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာ ဝိနယာနုဂ္ဂဟာယ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၄။ ဝိ၊ ၂။ ၁၂၃။ အံ၊ ၃။ ၃၁၁။ သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာတိ တိဝိဓော သဒ္ဓမ္မော ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မော ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မော အဓိဂမသဒ္ဓမ္မောတိ။ တတ္ထ ပိဋကတ္တယ-သင်္ဂဟိတံ သဗ္ဗမ္ပိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မော နာမ။ တေရသ ဓုတဂုဏာစုဒ္ဒသခန္ဓကဝတ္တာနိ ဒွေအသီတိ မဟာဝတ္တာနိ သီလသမာဓိ-ဝိပဿနာတိ အယံ ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မော နာမ။ စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂါ စတ္တာရိ စ သာမည-ဖလာနိ နိဗ္ဗာနဉ္စာတိ အယံ အဓိဂမသဒ္ဓမ္မော နာမ။ ဝိ၊ ဠ၊ ၁။ ၁၉၈။ (-အံ၊ ဠ၊ ၃။ ၃၀၉။ သံ၊ ဠ၊ ၂။ ၁၈၆)။ သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိယာတိ ပရိယတ္တိ, ပဋိပတ္တိ, ပဋိဝေဓသင်္ခါတဿ သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ၊ ပဝတ္တိယာတိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၈။ (-၁၀၇)။

သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိက (တိ) [သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိ + ကရ + ကွိ] သူတော်ကောင်းတရား - သာသနာတော် - ကို တည်စေတတ်သော (ဘုရား)။ သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိကော ဗုဒ္ဓေါ၊ သယမ္ဘူ အဂ္ဂပုဂ္ဂလော။ ဝိ၊ ၄။ ၇၉။ (-၂၈၉)။

သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိကာမ (တိ) [သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိ + ကမု + ဏ] သူတော်ကောင်းတရား - သာသနာတော်-မြင့်မြဲစွာ-တည်ခြင်းကို အလိုရှိသော၊ သူ။ သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိကာမေန၊ သာသနုဇ္ဇောတ-ကာရိနာ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၆၈။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၅၅။ ခုဒ္ဒက၊ ဠ။ ၂၁၆။ ဓမ္မ၊ ဠ၊ ၁။ ၁။ သုတ္တနိ၊ ဠ၊ ၂။ ၃၂၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၉၆)။

သဒ္ဓမ္မတန္တိ (ထီ) [သဒ္ဓမ္မ + တန္တိ] ပရိယတ္တိ သာသနာတော်၊ ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မ ဟူသော-အစဉ်-အဆက်။ တန္တိပါလကာတိ သဒ္ဓမ္မတန္တိယာ ပါလကာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၀။ သဒ္ဓမ္မဝံသကောဝိဒ-လည်းကြည့်။

သဒ္ဓမ္မတေဇ (ပု၊ န) [သဒ္ဓမ္မ + တေဇ] (က) သူတော်ကောင်းတရား၏ အစွမ်းသတ္တိ၊ (ခ) သူတော်ကောင်း တရားတည်းဟူသော-အလင်း - ရောင် - မီးရောင်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဒ္ဓမ္မတေဇဝိဟတ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + တေဇ + ဝိဟတ] (က) သူတော်ကောင်းတရား၏ - အစွမ်းသတ္တိ - အာနုဘော် -ဖြင့် ပယ်ဖျောက် အပ်သော၊ (ခ) သူတော်ကောင်းတရားတည်းဟူသော-အလင်းရောင်-မီးရောင်-

ဖြင့် ပယ်ဖျောက်အပ်သော။ သဒ္ဓမ္မတေဇ-ဝိဟတံ ဝိလယံ ခဏေန။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၈။ သဒ္ဓမ္မတေဇသာ ဝိဟတံ သဒ္ဓမ္မတေဇဝိဟတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၉။

သဒ္ဓမ္မဒါနနိရတ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + ဒါန + နိရတ] သူတော်ကောင်းတရားကို ပေးလှူခြင်း၌ မွေ့လျော်သော၊ သူ။ သဒ္ဓမ္မဒါနနိရတော၊ ဥပါဒါနက္ခယာဝဟော။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၉၃။

သဒ္ဓမ္မဒါယဇ္ဇဟရ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + ဒါယဇ္ဇ + ဟရ] သူတော်ကောင်းတရားတည်းဟူသော အမွေကို ဆောင်တတ်သော။ ဒါယဇ္ဇဟရော ပုတ္တဝဂ္ဂေါ ဝိယ သဒ္ဓမ္မဒါယဇ္ဇဟရော သံဃော။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၂။

သဒ္ဓမ္မဒေသနာ (ထီ) [သဒ္ဓမ္မ + ဒေသနာ] သူတော်ကောင်း တရားကို ဟောကြားခြင်း။ သုခေါ ဗုဒ္ဓါနမုပ္ပါဒေါ၊ သုခါ သဒ္ဓမ္မဒေသနာ။ ဓမ္မ။ ၄၂။ ယသ္မာ သဒ္ဓမ္မဒေသနံ အာဂမ္မ ဇာတိအာဒိဓမ္မာ သတ္တာ ဇာတိအာဒီဟိ မုစ္စန္တိ။ တသ္မာ သဒ္ဓမ္မဒေသနာ သုခါ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၆၂။ (-အပ၊ ၂။ ၁၅၇)။

သဒ္ဓမ္မဒေသနာကာလ (ပု) [သဒ္ဓမ္မဒေသနာ + ကာလ] သူတော်ကောင်း တရားဟောရာ-အခါ-ကာလ။ သဒ္ဓမ္မဒေသနာ-ကာလေ၊ သာဓုသာဓူတိ ဘာသတော။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၂။

သဒ္ဓမ္မဒေသနာဝါစာ (ထီ) [သဒ္ဓမ္မဒေသနာ + ဝါစာ] သူတော်ကောင်း တရားကို ဟောကြားခြင်း တည်းဟူသော စကား။ သဒ္ဓမ္မဒေသနာဝါစာယ ကရဝီကရုတမဉ္ဇုနာ ဗြဟ္မဿရေန----။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၁။

သဒ္ဓမ္မဒေသနာဟတ္ထ (ပု) [သဒ္ဓမ္မဒေသနာ + ဟတ္ထ] သူတော်ကောင်းတရားကို ဟောကြားခြင်းတည်းဟူသော လက်။ နိဗ္ဗာနနဂရဿ မဟာဒွါရံ အရိယမဂ္ဂံ သဒ္ဓမ္မဒေသနာဟတ္ထေန အပါပုရဝိဝရဉ္စဒ္ဒေဟိတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၆။

သဒ္ဓမ္မဒေသနာဟတ္ထဒါန (န) [သဒ္ဓမ္မဒေသနာဟတ္ထ + ဒါန] သူတော်ကောင်းတရား ဟောကြားခြင်း တည်းဟူသော လက်ကိုပေးခြင်း။ ယာဝဒေဝ သဒ္ဓမ္မ-ဒေသနာဟတ္ထဒါနေဟိ သံသာရမဟောဃတော သတ္တသန္တာရဏတ္ထံ တဒုပ္ပတ္တိတော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၂။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၉။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၁။

သဒ္ဓမ္မဓာရက (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + ဓာရက] ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မ- ပိဋကသုံးပုံ- ကို-နှုတ်တက်-အာဂုံ - ဆောင်တတ်သော၊ အာနန္ဒာ။ သဒ္ဓမ္မဓာရကော ထေရော၊ အာနန္ဒော ရတနာကရော။ ထေရ။ ၃၄၉။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၄၂၁။

သဒ္ဓမ္မဓုရ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + ဓုရ] သူတော်ကောင်းတရား တည်းဟူသော ဝန် (တာဝန်)။ ပရမုက္ကံသဂတဿ----သဒ္ဓမ္မဓုရဿ ပရိဒီပနတော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၃။

သဒ္ဓမ္မနယကောဝိဒ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + နယ + ကောဝိဒ] (သစ္စာပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စသော) သူတော်ကောင်း တရားတည်းဟူသော နည်း၌ - လိမ္မာ - ကျွမ်းကျင် -သော။ သဒ္ဓမ္မနယကောဝိဒါ (နေတ္တိ၊ ၄။ ၃၀) တိ သစ္စပဋိစ္စသမုပ္ပါဒါဒိဓမ္မနယကုသလာ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၃၃။

သဒ္ဓမ္မနယနဋ္ဌ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + နယန + အတ္ထ] (သတ္တဝါတို့ကို) သူတော်ကောင်း တရားသို့ဆောင်တတ်သော-အနက်-သဘော။ တတ္ထ ကေနဋ္ဌေန နေတ္တိ? သဒ္ဓမ္မနယနဋ္ဌေန နေတ္တိ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ပရိယတ္တိဓမ္မောယေဝ သဒ္ဓမ္မနယနဋ္ဌေန နေတ္တီတိ ဓမ္မနေတ္တိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၂၀။ သဒ္ဓမ္မနေတ္တိ-လည်းကြည့်။

သဒ္ဓမ္မနိယတ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + နိယတ] (ဘုရား) သာသနာ တည်းဟူသော သူတော်ကောင်းတရား၌ မြဲသော။ သဒ္ဓမ္မနိယတော (အံ၊ ၂။ ၃၈၄)တိ သာသနသဒ္ဓမ္မေ နိယတော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၁။

သဒ္ဓမ္မနိရတ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + နိရတ] သူတော်ကောင်းတရား၌ မွေ့လျော်သော။ သဒ္ဓမ္မနိရတော လောကာ၊ ဓမ္မေနေဝ ပသာသတု။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၉၃။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၃၃၅။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၃၅။

သဒ္ဓမ္မနေတ္တိ (ထီ) [သဒ္ဓမ္မ + နေတ္တိ] (၁) (ဝေနေယျ သတ္တဝါတို့ကို) သူတော်ကောင်းတရားသို့ ဆောင်တတ်သော နေတ္တိ။ (၂) သူတော်ကောင်း တရားတည်းဟူသော ဝေနေယျ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဂုဏ်ကို ဆောင်တတ်သော နေတ္တိ။ (၃) (ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ကို) သောတာပတ္တိမဂ်သို့ ဆောင်ကြောင်းဖြစ်သော နေတ္တိ။ (၄) (ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ကို) နိဗ္ဗာန်သို့ ကောင်းစွာ ရောက်စေအပ်ရာ ဖြစ်သော နေတ္တိကျမ်း။ (၁) (၂) (၃) (၄) ဋီတိ အာကာရ်မာနေနှ၊ စိရံ သဒ္ဓမ္မနေတ္တိယာ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ သဒ္ဓမ္မနယနဋ္ဌေန နေတ္တိ။ ယထာ ဟိ တဏှာ သတ္တေ ကာမာဒိဘဝံ နယတီတိ ဘဝနေတ္တီတိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝမယမ္ပိ ဝေနေယျသတ္တေ အရိယမဂ္ဂံ နယတီတိ သဒ္ဓမ္မနယနဋ္ဌေန "နေတ္တိ" တိ ဝုစ္စတိ။ အထ ဝါ နယန္တိ တာယာတိ နေတ္တိ။ နေတ္တိပ္ပကရဏေန ဟိ ကရဏဘူတေန ဓမ္မကထိကာ ဝေနေယျသတ္တေ ဒဿနမဂ္ဂံ နယန္တိ သမ္မာပေန္တိ၊ နယန္တိ ဝါ တွေ တေသံ ပကရဏေ အဓိဋ္ဌာနဘူတေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ ဝေနေယျာ နိဗ္ဗာနံ သမ္မာပိယန္တီတိ နေတ္တိ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ သဒ္ဓမ္မနေတ္တိယာတိ သဒ္ဓမ္မသံဝဏ္ဏနာယ နေတ္တိယာ။ သဒ္ဓမ္မော ဟိ ဝေနေယျသန္တာနေသု အရိယဂုဏာနံ နယနတော။ သဒ္ဓမ္မဿ ဝါ နေတ္တိ သဒ္ဓမ္မနေတ္တိ၊ တဿာ သဒ္ဓမ္မနေတ္တိယာ၊ သွာယမတ္ထော အဋ္ဌကထာယံ ဝိဘာဝိတော ဧဝ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၄။

သဒ္ဓမ္မန္တရဓာန (နပုံ) [သဒ္ဓမ္မ + အန္တရဓာန] သူတော်ကောင်း တရားတည်းဟူသော သာသနာတော်၏-ကွယ်-ပျောက်-ခြင်း။ ဘဏ္ဍနာဂသေန "သဒ္ဓမ္မန္တရဓာန" န္တိ ယံ ဝဒေသိ၊ ကတမံ တံ သဒ္ဓမ္မန္တရဓာနန္တိ။ သာသနန္တရဓာန-လည်းကြည့်။ မိလိန္ဒ။ ၁၃၆။ (-အနုဋီ၊ ၃။ ၅၉)။

သဒ္ဓမ္မပကာသိနီ (ထီ) [သဒ္ဓမ္မ + ပကာသိနီ] သူတော်ကောင်း တရားကို ထင်စွာပြတတ်သော (အဋ္ဌကထာ)။ သက္ကစ္စ သဒ္ဓမ္မပကာသိနိံ တံ၊ သုဏာထ ဓာရေထ စ သာဓု သန္တော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂။

သဒ္ဓမ္မပဇောတက (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + ပဇောတက။ ထီ-၌ ---ပဇောတိကာ။] သဒ္ဓမ္မဇောတက-ကြည့်။ သက္ကစ္စ သဒ္ဓမ္မပဇောတကံ တံ၊ သုဏာထ စ သာဓု သန္တော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂။

သဒ္ဓမ္မပဇ္ဇောတ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + ပဇ္ဇောတ] သူတော်ကောင်း တရားတည်း ဟူသော

အရောင် အလင်း။ ယေန သဒ္ဓမ္မပဇ္ဇောတော၊ ဇာလိတော ဇလိတိန္ဒိနာ။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၁။ ၁။

သဒ္ဓမ္မပဋိဝေဓမတ္တာဘိလာသီ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ +ပဋိဝေဓ + မတ္တာ + အဘိလာသီ] သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားကို ထိုးထွင်း၍ သိသော အတိုင်းအရှည်ဖြင့် အလွန်တင့်တယ်သော။ ---- ပစ္စေကဗုဒ္ဓယာနံ ပဋိပန္နာနံ ဥဿာဟံ ဇနေတိ။ သဒ္ဓမ္မပဋိဝေဓမတ္တာဘိလာသိနော ဟိ တေ။ ဝဇိရ၊ ၁၄။

သဒ္ဓမ္မပဋိသညုတ္တ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + ပဋိသညုတ္တ = ပဋိသံယုတ္တ] သူတော်ကောင်းတရားနှင့်စပ်သော။ အတ္ထာပတ္တိ သဒ္ဓမ္မပဋိသညုတ္တာ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၁၂။ သဒ္ဓမ္မပဋိသညုတ္တာ နာမ ပဒသောဓမ္မာဒိကာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၉။

သဒ္ဓမ္မပဏ္ဏရစ္ဆတ္တ (န) [သဒ္ဓမ္မ + ပဏ္ဏရစ္ဆတ္တ] သူတော်ကောင်းတရား - အရဟတ္တဖိုလ်- ဟူသော ထီးဖြူ။ သဒ္ဓမ္မပဏ္ဏရစ္ဆတ္တံ၊ ဒတ္တာ ပါပနိဝါရဏံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၇၉။ သဒ္ဓမ္မပဏ္ဏရစ္ဆတ္တံ ---- အစ္စန္တဝိသုဒ္ဓိ ဝိမုတ္တိသေတစ္ဆတ္တံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၄။

သဒ္ဓမ္မပရိဟာန (န) [သဒ္ဓမ္မ + ပရိဟာန] သူတော်ကောင်းတရား-ဆုတ်ယုတ်-ပျက်စီး-ခြင်း။ ယေန သဒ္ဓမ္မပရိဟာနံ ဟောတိ။ သံ၊ ၃။ ၁၅၀။

သဒ္ဓမ္မပရိဟာနိဟေတု (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + ပရိဟာနိ + ဟေတု] သူတော်ကောင်းတရား ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်း၏အကြောင်း။ တတောပိ အလဇ္ဇိသံဝါသာပတ္တိ ဧဝ သဒ္ဓမ္မပရိဟာနိဟေတုတော ဂရုကတရာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၄၁။

သဒ္ဓမ္မပါလနာမ (တိ) [သဒ္ဓမ္မပါလ + နာမ] သဒ္ဓမ္မပါလ အမည်ရှိသော၊ (မထေရ်)။ သဒ္ဓမ္မပါလနာမေန မဟာဓမ္မရာဇဂုရုနာ မဟာထေရေန။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၅၅။

သဒ္ဓမ္မပုရဝရုတ္တမ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + ပုရ + ဝရ + ဥတ္တမ] (က) သူတော်ကောင်းတရားတည်းဟူသော-မြတ်သောမြို့-တို့တွင်-တို့ထက်-အထူးသဖြင့် မြတ်-အမြတ်ဆုံးဖြစ်-ပဓာနကျ-သော၊ (နိဗ္ဗာန်မြို့တော်)။ (ခ) သူတော်ကောင်းတရားဖြင့် ပြီးသော-မြတ်သောမြို့- တို့တွင်- တို့ထက်- အထူးသဖြင့် မြတ်-အမြတ်ဆုံး ဖြစ် - သော (နိဗ္ဗာန် မြို့တော်)။ မာပေသိ နဂရံ သတ္ထာ၊ သဒ္ဓမ္မပုရဝရုတ္တမံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၂၉။ သဒ္ဓမ္မပုရဝရုတ္တမန္တိ သဒ္ဓမ္မသင်္ခါတံ ပုရဝရေသု ဥတ္တမံ သေဋ္ဌံ ပဓာနဘူတံ။ အထ ဝါ သဒ္ဓမ္မမယေသု ပုရေသု ပဝရေသု ဥတ္တမံ သဒ္ဓမ္မပုရဝရုတ္တမံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၆။

သဒ္ဓမ္မပူဇာ (ထီ) [သဒ္ဓမ္မ + ပူဇာ] သူတော်ကောင်းတရားကို ပူဇော်ခြင်း။ သဒ္ဓမ္မပူဇာပိ နေသံ တထေဝ၊ ယထာ ပသံသန္တိ သကာယနာနိ။ သုတ္တနိ။ ၄၁၉။ မဟာနိ။ ၂၄၉။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၅။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၃)။

သဒ္ဓမ္မပ္ပဋိရူပက (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + ပဋိရူပက] သူတော်ကောင်းတရား-တု-ယောင်၊ သူတော်ကောင်းတရား၏ အတု အယောင်။ (-အဓိဂမသဒ္ဓမ္မပ္ပဋိရူပက၊ ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မပ္ပဋိရူပကဟူ၍(၂) မျိုးရှိ၏။) ယာဝ န သဒ္ဓမ္မပ္ပဋိရူပကံ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သံ၊ ၁။ ၄၂၂-၃။ သဒ္ဓမ္မပ္ပဋိရူပကန္တိ ဒွေ သဒ္ဓမ္မပ္ပဋိရူပကာနိ အဓိဂမသဒ္ဓမ္မပ္ပဋိရူပကဉ္စ ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မပ္ပဋိရူပကဉ္စ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၆။

သဒ္ဓမ္မဗဟုမာန¹ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + ဗဟုမာန] သူတော်ကောင်းတရားကို များစွာမြတ်နိုးခြင်း။ သဒ္ဓမ္မဗဟုမာနေန၊ နာတ္တုက္ကံသနကမ္ယတာ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ။ ၁။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၂။

သဒ္ဓမ္မဗဟုမာန² (တိ) [သဒ္ဓမ္မဗဟုမာန + ဏ] သူတော်ကောင်းတရားကို များစွာမြတ်နိုးခြင်း ရှိသော။ စိရဋ္ဌိတတ္ထံ ဓမ္မဿ၊ ကရောန္တေန မယာ ကမ္မံ။ သဒ္ဓမ္မဗဟုမာနေန၊ ယဥ္စ ပုညံ သမာစိတံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၄။ ၂၆၄။ ---- ကမ္မံ ဝိနယသံဝဏ္ဏနံ ကရောန္တေန သဒ္ဓမ္မဗဟုမာနေန မယာ ယဥ္စ ပုညံ သမာစိတံ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၆၅၀။

သဒ္ဓမ္မမဏ္ဍပ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + မဏ္ဍပ] ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မကို သံဂါယနာတင်ရာဖြစ်သော မဏ္ဍပ်။ အဇာတသတ္တုနာ ကာရာပိတေ သဒ္ဓမ္မမဏ္ဍပေ ---- နိသီဒိတွာ။ ကင်္ခါ၊ ဋ။ ၂၉။

သဒ္ဓမ္မမယ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + မယ] သူတော်ကောင်း တရားဖြင့် ပြီးသော။ သဒ္ဓမ္မပုရဝရုတ္တမ-ကြည့်။

သဒ္ဓမ္မမဟာပဒီပ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + မဟာပဒီပ] သူတော်ကောင်းတရား တည်းဟူသော မြတ်သော ဆီးမီးရောင်။ ---- ကိလေသန္ဓကာရဝိဓမနတ္ထမုဇ္ဇလိတဿ သဒ္ဓမ္မမဟာပဒီပဿ----သာရိပုတ္တတ္ထေရေန ဘာသိတံ သုတ္တံ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၈။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၈။

သဒ္ဓမ္မမဟာယာဂကရဏ (န) [သဒ္ဓမ္မ + မဟာယာဂ + ကရဏ] သူတော်ကောင်းတရားကို များစွာ - စွန့်လှူ - ဟောကြားခြင်းကို ပြုခြင်း။ စာဂါဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂတဿ သဒ္ဓမ္မမဟာယာဂကရဏေန စာဂါဓိဋ္ဌာနံ ပရိပူရေတ္တံ။ စရိယာ၊ ဋ။ ၃၁၆။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၇။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၃။

သဒ္ဓမ္မမာစလ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + မာစလ] သူတော်ကောင်းတရားကြောင့် မတုန်မလှုပ် မြဲမြံသော။ တာဟံ ဘူမိမနုပ္ပတ္တော၊ ဌိတာ သဒ္ဓမ္မမာစလာ။ အပ၊ ၁။ ၅၈။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၁၇။

သဒ္ဓမ္မရံသိမာလီ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + ရံသိ + မာလီ။ ထိ-၌ --မာလိနီ] သူတော်ကောင်းတရားတည်းဟူသော ရောင်ခြည် ပန်းကုံး ရှိသော။ သဒ္ဓမ္မရံသိမာလီ ယော၊ ဝေနေယျကမလာကရေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁။

သဒ္ဓမ္မရတန (န) [သဒ္ဓမ္မ + ရတန] သူတော်ကောင်း တရားတည်းဟူသော ရတနာ။ ရတနာကရောတိ သဒ္ဓမ္မရတနဿ အာကရဘူတော။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၂၈။ (-စရိယာ၊ ဋ။ ၂၄၅)။

သဒ္ဓမ္မရတနာနုပါလက (တိ) [သဒ္ဓမ္မရတန + အနုပါလက] သူတော်ကောင်းတရား တည်းဟူသော ရတနာကို အစဉ်စောင့်ရှောက်တတ်သော။ ဓမ္မရက္ခောတိ သတ္တူ သဒ္ဓမ္မရတနာနုပါလကော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၆၂။

သဒ္ဓမ္မရသ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + ရသ] (၁) သူတော်ကောင်း တရားတည်းဟူသော အရသာ။ (၂) သူတော်ကောင်းတရား၌ ဖြစ်သော ပီတိ, သောမနဿ တည်းဟူသော အရသာ။ (၃) သူတော်ကောင်း တရားဖြင့် ရအပ်, ခံစားအပ်သော နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော အရသာ။ (ပဥ္စမကြိုဏ်။ သျ။ ၅၈၆။) (၄)

ဇောမိဉာဏ်သုံးပါး တည်းဟူသော သူတော်ကောင်းတရား၏ အရသာ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ သျ။ ၂၃၈။) (၁) (၂) (၃) ယံ ပတ္တံ ကုသလံ တေန၊ လောကောယံ သနရာမရော။ ဓမ္မရာဇဿ သဒ္ဓမ္မရသမောဝါဓိဂစ္ဆတူတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၆။ (၄) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဒ္ဓမ္မရသသေဝီ (တိ) | သဒ္ဓမ္မရသ + သေဝ + ဏီ | ဇောမိဉာဏ်သုံးပါးတည်း ဟူသော သူတော်ကောင်းတရား၏ အရသာကို မှီဝဲသော။ ဘဝန္တု ဓမ္မရာဇဿ၊ သဒ္ဓမ္မရသသေဝိနော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၆၄။ သဒ္ဓမ္မရသသေဝိနောတိ ယထာရဟံ ဇောဓိသတ္တယာဓိဂမဝသေန သဒ္ဓမ္မရသသေဝိနော ဘဝန္တု။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၉၅။

သဒ္ဓမ္မရသာယတန (န) | သဒ္ဓမ္မ + ရသာယတန | သူတော်ကောင်းတရား တည်းဟူသော- ရသာယတန- အာယုဝဍ္ဎန- အားတိုး-ဆေး။ ပုညေန တေန လောကော၊ သဒ္ဓမ္မရသာယတနံ ဒသဗလဿ။ ဥပဘုဉ္ဇိတွာ ဝိမလံ၊ ပပ္ပေါတု သုခံ သုခေန ဝါ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၃။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၀။

သဒ္ဓမ္မရာဇ (ပု) | သဒ္ဓမ္မ + ရာဇ | သူတော်ကောင်းတရား-ဖြင့်-ကြောင့်- လူသုံးပါးတို့၏မင်းဖြစ်တော်မူသော (မြတ်စွာဘုရား)။ သဗ္ဗေ သဒ္ဓမ္မရာဇဿ၊ ဥ တွာ ဓမ္မံ သုခါဝဟံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ။ ၃။ ၄၉၈။ (-ဝဇိရ။ ၆၁)။

သဒ္ဓမ္မဝံသ (ပု) | သဒ္ဓမ္မ + ဝံသ | သူတော်ကောင်းတရား၏ - အဆက် - အနွယ်။ မေ သဒ္ဓမ္မဝံသဿ ပတိဋ္ဌာပကော ပဝတ္တကောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၂။

သဒ္ဓမ္မဝံသကောဝိဒ (တိ) | သဒ္ဓမ္မဝံသ + ကောဝိဒ | သူတော်ကောင်းတရား၏-အဆက်-အနွယ်-၌ လိမ္မာသော၊ သူ။ မဟာနာဂေါ မဟာပညော၊ သဒ္ဓမ္မဝံသကောဝိဒေါ။ ဝိ၊၅။ ၃၊ ၇။ သဒ္ဓမ္မဝံသကောဝိဒေါ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၄၇) တိ သဒ္ဓမ္မတန္တိယာ ကောဝိဒေါ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၄၉။

သဒ္ဓမ္မဝံသပတိဋ္ဌာပက (တိ) | သဒ္ဓမ္မဝံသ + ပတိဋ္ဌာပက။ ထိ-၌ ---ပတိဋ္ဌာပိကာ။ | သူတော်ကောင်း တရား၏-အဆက်-အနွယ်-ကို တည်စေတတ်သော။ သဒ္ဓမ္မဝံသပတိဋ္ဌာပကော မေ အယံ ဘဝိဿတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄။

သဒ္ဓမ္မဝံသပ္ပတိဋ္ဌာပန (န) | သဒ္ဓမ္မဝံသ + ပတိဋ္ဌာပန | သူတော်ကောင်းတရား၏-အဆက်-အနွယ်-ကိုတည်စေခြင်း။ သဒ္ဓမ္မဝံသပ္ပတိဋ္ဌာပနတ္ထံ ----ဣမိနာ အသာဓာရဏာနုဂ္ဂဟေန အနုဂ္ဂဟေဿိ နနု။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၃။

သဒ္ဓမ္မဝစန (န) | သဒ္ဓမ္မ + ဝစန | သူတော်ကောင်း တရားတည်းဟူသော စကား။ သဒ္ဓမ္မဿဝနန္တိ တေသံ သပ္ပုရိသာနံ ---- သဒ္ဓမ္မဝစနဿ သဝနံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၆။

သဒ္ဓမ္မဝရစက္ကဝတ္တိ (ထိ) | သဒ္ဓမ္မ + ဝရ + စက္ကဝတ္တိ | သူတော်ကောင်းတရား တည်းဟူသော မြတ်သော စကြာရတနာကို-လည်စေ-ဟောကြား - တတ်သော၊ (မြတ်စွာဘုရား)။ သဒ္ဓမ္မဝရစက္ကဝတ္တိနော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ရူပံ ဣမေသံ အက္ခီနံ အာပါထံ ကရောဟိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅)။

သဒ္ဓမ္မဝရတဋ္ဌာက (န) | သဒ္ဓမ္မဝရ + တဋ္ဌာက | သူတော်ကောင်း တရားတည်းဟူ

သော မြတ်သော တစ်ဖက်ဆည် ရေကန်။ ဧဝမေဝ ခေါ မဟာရာဇ တထာဂတော ဝိမုတ္တိဝရသလိလသမ္ပုဏ္ဏံ သဒ္ဓမ္မဝရတဠာကံ မာပေသိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၄၀။

သဒ္ဓမ္မဝရနဂရ (န) [သဒ္ဓမ္မဝရ + နဂရ] သူတော်ကောင်း တရားဟူသော မြတ်သော မြို့။ တသ္မိံ ပန သဒ္ဓမ္မဝရနဂရေ သော သတ္ထာ အဝိစ္ဆိန္နံ ---- သတိပဋ္ဌာနမယံ မဟာဝီထိံ မာပေသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၆။

သဒ္ဓမ္မဝါစနာ (ထီ) [သဒ္ဓမ္မ + ဝါစနာ] ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မ-သူတော်ကောင်း တရားတည်းဟူသောပိဋကတ်သုံးပုံ-ကို ပို့ချခြင်း။ သံယဿ ဘာရံ နာမ " သဒ္ဓမ္မဝါစနာ ဧဝ "တိ ဝုတ္တံ။ ဝဇိရ။ ၁၃၂။

သဒ္ဓမ္မဝိမုခ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + ဝိမုခ] သူတော်ကောင်းတရားကို မျက်ကွယ်ပြုသော၊ သူတော်ကောင်းတရားမှ-မျက်ကွယ်-မျက်နှာလွှဲ-ဖြစ်သော။ ဧဝံ သဒ္ဓမ္မဝိမုခံ အသဒ္ဓမ္မေ ပတိဋ္ဌိတံ မံ အသဒ္ဓမ္မာ ဝုဋ္ဌာပေန္တေန။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၀။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၄။ သဘာဝေနေဝ ဟိ ဧသ ရာဇာ သဒ္ဓမ္မဝိမုခေါ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၆၉။

သဒ္ဓမ္မဝိသေသ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + ဝိသေသ] သူတော်ကောင်းတရား အထူး၊ ထူးသော သူတော်ကောင်း တရား။ ကောဓမက္ခဂရုတာနံ ဟိ သဒ္ဓမ္မဝိသေသာ ပဝတ္တိဘေဒဘိန္နာ မေတ္တာ ပဋိပက္ခာ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၀၃။

သဒ္ဓမ္မဝုဒ္ဓိ (ထီ) [သဒ္ဓမ္မ + ဝုဒ္ဓိ] သူတော်ကောင်း တရား၏-တိုးပွား-စည်ပင်-ပြန့်ပွား-ခြင်း။ သဒ္ဓမ္မဝုဒ္ဓိံ အဘိကင်္ခမာနော။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂။

သဒ္ဓမ္မသံဝဏ္ဏန (န) [သဒ္ဓမ္မ + သံဝဏ္ဏန] သူတော်ကောင်း တရားတည်းဟူသော ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ဆိုခြင်း။ တေသံ သဒ္ဓမ္မသံဝဏ္ဏနေ သာမတ္ထိယံ သာတိသယန္တိ ဒဿေန္တော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅။

သဒ္ဓမ္မသံဝဏ္ဏနကောဝိဒ (တိ) [သဒ္ဓမ္မသံဝဏ္ဏန + ကောဝိဒ] သူတော်ကောင်း တရားတည်းဟူသော-ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မ-(ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်)ကို ဖွင့်ဆိုခြင်း၌ လိမ္မာသော၊ သူ။ ကာမဉ္စ ပုဗ္ဗာစရိယာ-သဘောဟိ။----သဒ္ဓမ္မသံဝဏ္ဏနကောဝိဒေဟိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂။

သဒ္ဓမ္မသညတ္တိ (ထီ) [သဒ္ဓမ္မ + သညတ္တိ] သူတော်ကောင်း တရား - ဟုတ်မှန်သော သဘောတရား - ကို သိစေခြင်း။ သာဿ ဟောတိ သဒ္ဓမ္မသညတ္တိ။ တာယ စ ပန သဒ္ဓမ္မသညတ္တိယာ နေဝတ္တာနုက္ကံသေတိ။ မ၊ ၂။ ၆၅။ သဒ္ဓမ္မသညတ္တိတိ ဘူတဓမ္မသညာပနာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၂။

သဒ္ဓမ္မသဏ္ဌိတိ (ထီ) [သဒ္ဓမ္မ + သဏ္ဌိတိ] သူတော်ကောင်းတရား၏ ကောင်းစွာတည်ခြင်း။ အာဠိံ ဗန္ဓေယျ ပါဧဝ၊ ပုန သဒ္ဓမ္မသဏ္ဌိတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၇၆။

သဒ္ဓမ္မသန္နိဿယ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + သန္နိဿယ] သူတော်ကောင်း တရားလျှင်-တည်ရာ-မှီရာ-ရှိသော။ ဓမ္မရသောတိ သဒ္ဓမ္မသန္နိဿယံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၀။

သဒ္ဓမ္မသမန္နာဂတ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + သမန္နာဂတ] သူတော်ကောင်းတရားနှင့် ပြည့်စုံသော။ သပ္ပုရိသော ဘိက္ခဝေ သဒ္ဓမ္မ-သမန္နာဂတော ဟောတိ။ မ၊ ၃။ ၇၂-၄။

သဒ္ဓမ္မသလိလသုန္ဒာတ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + သလိလ + သုန္ဒာတ] သူတော်ကောင်း တရားတည်းဟူသော ရေဖြင့်-ကောင်းစွာချိုး-စင်ကြယ်စေ-ပြီးသော။ သုန္ဒာတရာဇကုမာရဝဏ္ဏေါ ဝိယ သဒ္ဓမ္မသလိလသုန္ဒာတော သံဃော။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၂။

သဒ္ဓမ္မသ (ဿ) ဝန (န) [သဒ္ဓမ္မ + သဝန။ သက္ကတ-၌ ဖြဝဏ-ဟု ရှိ၍ သ- ဒွေဘော် ရှိလျှင် ကောင်း၏။] သူတော်ကောင်းတရားကို - ကြားနာ - နာကြား-ခြင်း။ သဒ္ဓမ္မဿဝနဿာဟံ ဘန္တေ အတိတ္တော အပ္ပဋိဝါနော ကာလင်္ကတော။ အံ၊ ၁။ ၂၈၃။ (-ပဋိသံ။ ၂၁၁။ အပ၊ ၁။ ၃၁၆၊ ၃၇၅။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၅၈။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၈)။

သဒ္ဓမ္မသ (ဿ) ဝနန္တ (ပု) [သဒ္ဓမ္မသဝန + အန္တ] သူတော်ကောင်း တရားကို ကြားနာ-ခြင်း-ပြီးသည်-၏အဆုံး။ အရိယသာဝကောတိ အရိယဿ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော သဒ္ဓမ္မဿဝနန္တေ ဇာတတ္တာ အရိယသာဝကော။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၂၅၄။

သဒ္ဓမ္မသ (ဿ) ဝနသမ္ပဒါ (ထီ) [သဒ္ဓမ္မသဝန + သမ္ပဒါ] သူတော်ကောင်း တရားကို ကြားနာခြင်း၏ ပြည့်စုံခြင်း။ " ယထာဓမ္မပဋိဟာရိနော "တိ ဧတ္ထ ဓမ္မပဋိဟာရဂ္ဂဟဏေန သဒ္ဓမ္မသဝနသမ္ပဒံ ဒသေတိ။ ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၁၇။

သဒ္ဓမ္မသ (ဿ) ဝနသမ္ပဒါသမာယောဂ (ပု) [သဒ္ဓမ္မဿဝနသမ္ပဒါ + သမာယောဂ] သူတော်ကောင်း တရားကို ကြားနာ-မှု-ခြင်း-၏ ပြည့်စုံခြင်းနှင့် ကောင်းစွာ ယှဉ်ခြင်း။ "ယထာဓိမုတ္တာ"တိ ဣမိနာ သဒ္ဓမ္မသဝနသမ္ပဒါသမာယောဂံ ဒသေတိ။ ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၁၇။

သဒ္ဓမ္မသ (ဿ) ဝနာဓိန (တိ) [သဒ္ဓမ္မသဝန + အဓီန] သူတော်ကောင်း တရားကို ကြားနာရခြင်းနှင့်- စပ်- ဆက်စပ်သော။ ပဋိပက္ခဝိဓမနံ ပန သမ္မာပဋိပတ္တိပဋိဗဒ္ဓံ၊ သာ သဒ္ဓမ္မသဝနာဓီနာ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၀။ (-မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၃)။

သဒ္ဓမ္မသုခဒ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + သုခ + ဒါ + အ] သူတော်ကောင်း တရားတည်းဟူသော ချမ်းသာ (နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ) ကို ပေးတတ်သော။ သဒ္ဓမ္မသုခဒ နာထ၊ တယာ ဇာတောမှိ ဂေါတမ။ အပ၊ ၂။ ၂၀၉။

သဒ္ဓမ္မသုဒ္ဓိ (ထီ) [သဒ္ဓမ္မ + သုဒ္ဓိ] သူတော်ကောင်းတရား- ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မ- သာသနာတော်-၏ စင်ကြယ်ခြင်း။ အနာဂတေပိ ကတ္တာန၊ ဟေတုံ သဒ္ဓမ္မသုဒ္ဓိယာ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၈။

သဒ္ဓမ္မသေနာပတိသာဝက (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + သေနာပတိ + သာဝက] တရားစစ်သူကြီးဖြစ်သော တပည့်၊ သူတော်ကောင်း တရားကြောင့် စစ်သူကြီးဖြစ်သော တပည့်သာဝက (အရှင်သာရိပုတ္တရာ)။ သဒ္ဓမ္မစက္ကာနုပဝတ္တကေန၊ သဒ္ဓမ္မသေနာပတိသာဝကေန။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂။

သဒ္ဓမ္မသေသက (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + သေသ + က] (ပဋိဝေဓသဒ္ဓမ္မ မှ) ကြွင်းကျန်သော ကျင့်ဝတ် ပဋိပတ် သူတော်ကောင်း တရားရှိသော။ ဥပဋ္ဌိတာ ဝိဝေကာယ၊ ယေ စ သဒ္ဓမ္မသေသကာ(ထေရ။ ၃၃၉)တိ ယေ ပန ဝေရူပေ ကာလေ ကာယစိတ္တဥပဓိဝိဝေကတ္ထာယ ဥပဋ္ဌိတာ အာရဒ္ဓဝီရိယာ၊ တေ စ

သေသပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မကာ ဟောန္တိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၃။

သဒ္ဓမ္မသေဝနဝိရဟိတ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + သေဝန + ဝိရဟိတ] သူတော်ကောင်း တရားကို-ဆည်းကပ် မှီဝဲ- နှလုံးသွင်း-ခြင်းမှ ကင်းသော။ သဒ္ဓမ္မသေဝနဝိရဟိတော ဝါ အဗ္ဘောဂဋ္ဌော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၈၂။

သဒ္ဓမ္မသောဘဏ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + သောဘဏ] မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ် တည်း ဟူသော သူတော်ကောင်း တရားကို ရ-ခြင်း ကြောင့် - သဖြင့် - တင့်တယ်သော။ သဒ္ဓမ္မ-သောဘဏာ(ထေရီ။ ၄၁၈)တိ သဒ္ဓမ္မာဓိဂမေန သောဘဏာ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၂။

သဒ္ဓမ္မဿဝန (န) [သဒ္ဓမ္မ + သဝန။ ဂြဝဏ-သံ။] (က) သူတော်ကောင်းတရားကို ကြားနာခြင်း။(ခ) ပိဋကသုံးပုံကို ကြားနာခြင်း။ (က) ကိစ္ဆံ သဒ္ဓမ္မဿဝနံ၊ ကိစ္ဆော ဗုဒ္ဓါန-မုပ္ပါဒေါ။ ဓမ္မ။ ၄၁။ (-သံ၊ ၁။ ၂၁၂။ အံ၊ ၂။ ၄၁၆။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၊ ၄၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇)။ (ခ) သဒ္ဓမ္မဿဝန(ဒီ၊ ၃။ ၁၉၀)န္တိ သပ္ပါယဿ တေပိဋကဓမ္မဿ သဝနံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၃။

သဒ္ဓမ္မဿဝနပရိစယ (ပု) [သဒ္ဓမ္မဿဝန + ပရိစယ] သူတော်ကောင်းတရားကို ကြားနာ ခြင်း၌-ဆည်းပူး-လေ့လာ-လေ့ကျက်-ခြင်း။ ပုဗ္ဗဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေသု သဒ္ဓမ္မဿဝနပရိစယေန "ဓမ္မော ဧသော ဝုစ္စတီ"တိ သရေ အာကာရံ ဂဏှိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၇။

သဒ္ဓမ္မဿဝနာဓိန (တိ) [သဒ္ဓမ္မဿဝန + အဓိန] သဒ္ဓမ္မသဝနာဓိန-ကြည့်။

သဒ္ဓမ္မဟတ္ထဒါန (န) [သဒ္ဓမ္မ + ဟတ္ထ + ဒါန] သူတော်ကောင်း တရားတည်းဟူသော လက်ကိုပေးလှူခြင်း။ စတုရောဃနိတ္ထရဏာယ သတ္တာနံ သဒ္ဓမ္မဟတ္ထဒါနတ္ထံ ဟတ္ထဒါနံ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၈။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၇၆။

သဒ္ဓမ္မဟီသနာ (ထီ) [သဒ္ဓမ္မ + ဟီသနာ] သူတော်ကောင်း တရားကို ဖျက်ဆီးခြင်း။ မဥ္ဇူကြဥပမာဟိ၊ ဧဝံ သဒ္ဓမ္မဟီသနာ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၇၆။

သဒ္ဓမ္မာဂဒ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + အဂဒ] သူတော်ကောင်း တရားတည်းဟူသော ဆေး။ သဒ္ဓမ္မာဂဒမေဿဟ (အပ၊ ၁။ ၄၄) န္တိ အဟံ သဒ္ဓမ္မသင်္ခါတံ ဩသဓံ ဧသံ ပရိယေသန္တောတိ အတ္ထော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၄။

သဒ္ဓမ္မာစာရကုသလ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + အာစာရ + ကုသလ] သူတော်ကောင်းတရား အကျင့်၌ လိမ္မာသော။ သဒ္ဓမ္မာစာရကုသလော၊ ဗုဒ္ဓနာဂေါ အသာဒိသော။ အပ၊ ၁။ ၃၇၃။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၅။

သဒ္ဓမ္မာဓိဂမ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + အဓိဂမ] သူတော်ကောင်းတရား-အရဟတ္တဖိုလ်-ကို ရခြင်း။ သဒ္ဓမ္မသောဘဏ-ကြည့်။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၂။

သဒ္ဓမ္မာနုဘာဝ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + အာနုဘာဝ] သူတော်ကောင်း တရား၏-တန်ခိုး-သတ္တိ-အာနုဘော်။ သဒ္ဓမ္မာနုဘာဝေနေဝ ဟိ ဘဂဝါ ---- သမတ္တော အဟောသိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၅။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၂၇။

သဒ္ဓမ္မာဘိယောဂ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + အဘိယောဂ] သူတော်ကောင်း တရားကို လွန်စွာအားထုတ်ခြင်း (လုံ့လ)။ ဗာဟုသစ္စဿ

ပုဗ္ဗယောဂေါ၊ ပရိပုစ္ဆကဘာဝေါ၊ သဒ္ဓမ္မာဘိယောဂေါ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၇၁။

သဒ္ဓမ္မာဘိရတိ (ထီ) [သဒ္ဓမ္မ + အဘိရတိ] သူတော်ကောင်းတရား၌ လွန်စွာ မွေ့လျော်ခြင်း။ သဒ္ဓမ္မာဘိရတိယာ အနဝဇ္ဇဓိဋ္ဌာရတိ-ဟေတုဒါနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၇၆။

သဒ္ဓမ္မာမတ (နံ) [သဒ္ဓမ္မ + အမတ] သူတော်ကောင်း တရားတည်းဟူသော အမြိုက်နိဗ္ဗာန်။ အမတမ္ပိ ဝိဇ္ဇမာနေတိ ---- သဒ္ဓမ္မာမတေ ဥပလဒ္ဓမာနေ။ ထေရီ ဋ္ဌ။ ၂၉၆။

သဒ္ဓမ္မာမတရသ (ပုံ) [သဒ္ဓမ္မာမတ + ရသ] သူတော်ကောင်းတရား-အမြိုက်-နိဗ္ဗာန်-တည်းဟူသော အရသာ။ သုတ္တာယ ဘိက္ခုနိယာ ဥပနိယမာနံ သဒ္ဓမ္မာမတရသံ အတ္တနော သောတဥ္စလိ ပူရေတွာ ဩဒဟန္တိဝ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၈။

သဒ္ဓမ္မာလင်္ကတ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + အလင်္ကတ] သူတော်ကောင်း တရားဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော။ အလင်္ကတရာဇပုတ္တဂဏော ဝိယ သဒ္ဓမ္မာလင်္ကတော သံဃော။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၂။

သဒ္ဓမ္မာဝတရဋ္ဌာန (နံ) [သဒ္ဓမ္မ + အဝတရ + ဋ္ဌာန] (၁) သူတော်ကောင်းတရား၏ သက်ဆင်းရာ - အရပ် - ဌာန။ (၂) ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မ၏ အစဉ် - သက်ဆင်း-ဝင်ရောက် - ရာ - အရပ် - ဌာန။ (၁) (၂) သဒ္ဓမ္မာဝတာရဋ္ဌာနေ (နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၅) တိ ဒေသန္တရတော အာဂန္တွာ သဒ္ဓမ္မဿ အဝတရဏောကာသဘူတေ သဒ္ဓမ္မဿဝန-ဓာရဏပရိစယပရိပုစ္ဆာမနသိကာရဗဟုလာနံ နိဝါသဋ္ဌာနတံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ အတ္တနော ဝါ သန္တာနေ ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မဿ အနုပ္ပဝေသ-နဋ္ဌာနတာယ ဇဝံ ဝုတ္တံ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၅၁။

သဒ္ဓမ္မူပဘောဂ (ပုံ) [သဒ္ဓမ္မ + ဥပဘောဂ] သူတော်ကောင်း တရားကို-သုံးဆောင်ခံစား-ကျင့်သုံး-ခြင်း။ ဇနော သဒ္ဓမ္မူပဘောဂေန သန္တပရိဠာဟော သံယော။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၂။

သဒ္ဓမ္မောဘာသ (ပုံ) [သဒ္ဓမ္မ + ဩဘာသ] သူတော်ကောင်းတရား တည်းဟူသော အရောင်အလင်း။ သဒ္ဓမ္မောဘာသေန လောကံ ပဘာသယန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၇။

သဒ္ဓယညထာလိပါက (ပုံ) [သဒ္ဓ + ယည + ထာလိပါက] ကုတ်ဟီးထမင်း-ကုဗ္ဗိုးထမင်း-ယဇ်ထမင်း-ချက်ရာအိုး-ချက်အိုး။ မာ နေသံ သဒ္ဓယညထာလိပါကာဒီသု ပဝေသံ ဒေထ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၄။

သဒ္ဓသုတ္တ (နံ) [သဒ္ဓ + သုတ္တ] သဒ္ဓါသုတ်။ အံ၊ ၂။ ၃၆။ အံ၊ ၃။ ၁၃၃-၄၊ ၅၂၆။

သဒ္ဓါ¹ (ထီ) [သံ + ဓာ + အ။ ကစ္စည်း။ ၆၃၈။ ရူ။ ၆၆၀။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၂၄၈။ သဒ္ဓ-လည်းကြည့်။ ဂြဒ္ဓါ-သံ။ သဗ္ဗာ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) သဒ္ဓါ၊ သဒ္ဓါတရား၊ ယုံကြည်-ကြည်ညို-ခြင်း၊ ယုံကြည်ကြောင်း-ယုံကြည်တတ်သော - ယုံကြည်ခြင်းမျှ ဖြစ်သော-တရား၊ သဒ္ဓါစိတ်၊ သဒ္ဓါစေတသိက်။ (က) ကံ, ကံ၏အကျိုးနှင့် ရတနာသုံးပါးကို ယုံကြည်ခြင်း။ (ခ) အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်-အဖန်တလဲလဲ-ထပ်တလဲလဲ-ဖြစ်သော-သဒ္ဓါ။ (ဂ) လောကုတ္တရာတရားကို လိုချင်သော သမ္မာဆန္ဒကြောင့်ဖြစ်သော ကံ, ကံ၏အကျိုးနှင့် ရတနာသုံးပါးကို ယုံကြည်သော သဒ္ဓါ။ (ဃ) ရတနာသုံးပါး၌-ယုံကြည်-ကြည်ညို-ခြင်း။

(င) ဘုရား ဟောတော်မူအပ်သည့် တရားတော်နှင့်ဘုရား၌ ယုံကြည်သော အခြင်းအရာ။ (စ) ဘုရားနှင့် တရားတော်၌ မတုန်မလှုပ် ယုံကြည်ခြင်း။ (ဆ) ဓမ္မကထိက ဖြစ်သော တပည့်သာဝကနှင့် တရားတော်၌ ယုံကြည်မှု။ (ဇ) ကံ, ကံ၏အကျိုးနှင့် တမလွန်လောကကို ယုံကြည်သော သဒ္ဓါတရား။ (ဈ) လောကီ, လောကုတ္တရာအားဖြင့် နှစ်ပါးသော သဒ္ဓါ။ (ည) သဒ္ဓေယျဝတ္ထုသို့ သက်ဝင်၍ ယုံကြည်သော၊ ပသာဒနီယဝတ္ထု၌လည်း အလွန်ကြည်ညိုသော၊ သဒ္ဓါ။ (ဋ) မတုန်မလှုပ် သက်ဝင်ယုံကြည်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သောသဒ္ဓါ။ (ဌ) မဂ်ဖြင့်-လာ-ကပ်-ရောက်-ရသော ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါ။ (ဍ) လျှဒါန်းကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဓါ။ (ဎ) ပစ္စဝေက္ခနာဇော နှင့်ယှဉ်သော သဒ္ဓါ။ (ဏ) သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို အလွန်ကြည်လင် စေတတ်သော၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ အလွန်ကြည်လင်ကြောင်းဖြစ်သော-သဒ္ဓါ၊ သဒ္ဓါတရား။ (၂) သဒ္ဓါသုတ် (၄) သုတ် (d p p n -၌ ကား-သံ၊ ၃။ ၁၉၇။ အံ၊ ၃။ ၂၆၄-တို့၌ လာသော အာပဏသုတ်, ဈာနသုတ်ပါ ထည့်၍ ခြောက်သုတ်-ဟုပြသည်။) (၃) ယုံ-ယုံကြည်-ခြင်း(သဒ္ဓါအတု၊ သဒ္ဓါဟာနာကာရ-အဓိမောက္ခတရား)။ (၄)သဒ္ဓါမည်သော ဥပါသိကာမ။(၅) (သိကြားမင်း၏ သမီးတော်) သဒ္ဓါနတ်သမီး။ (၁) သဒ္ဓါ၊ သဒ္ဓါတရား၊ ယုံကြည်-ကြည်ညို-ခြင်း၊ ယုံကြည်ကြောင်း-ယုံကြည်တတ်သော-ယုံကြည်ခြင်း မျှဖြစ်သော-တရား၊ သဒ္ဓါစစ်၊ သဒ္ဓါစေတသိက်။ ယာ တသ္မိံ သမယေ သဒ္ဓါ သဒ္ဒဟနာ ဩကပ္ပနာ အဘိပ္ပသာဒေါ သဒ္ဓါ။ အဘိ၊ ဓ။ ၁၉။ သဒ္ဒဟန္တိ, ဧတာယ သယံ ဝါ သဒ္ဒဟတိ, သဒ္ဒဟနမတ္တမေဝ ဝါ ဧသာတိ သဒ္ဓါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၄။ မဟာဋီ၊ ဋ္ဌ။ ၄၇။ (က) ကံ, ကံ၏အကျိုးနှင့် ရတနာသုံးပါးကို ယုံကြည်ခြင်း။ သဒ္ဓါ (ဥဒါန။ ၈၉) တိ သဒ္ဓါယ ကမ္မဖလသမ္ဗန္ဓါယ ရတနတ္တယသဒ္ဓါယ စ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ၊ ၉၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၀)။ (ခ) အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်-အဖန်တလဲလဲ-ထပ်တလဲလဲ-ဖြစ်သော-သဒ္ဓါ။ သဒ္ဓါ (သံ၊ ၁။ ၂၆၈) တိ အပရာပရံ ဥပ္ပဇ္ဇနသဒ္ဓါ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊၂။ ၅၀။(ဂ) လောကုတ္တရာ တရားကို လိုချင်သော သမ္မာဆန္ဒကြောင့်ဖြစ်သော ကံ, ကံ၏အကျိုးနှင့် ရတနာသုံးပါးကို ယုံကြည်သော သဒ္ဓါ။ သဒ္ဓါယာ (ထေရ။ ၂၃၀)တိ ဓမ္မစ္ဆန္ဒသမုဋ္ဌာနာယကမ္မဖလသဒ္ဓါယ စေဝ ရတနတ္တယသဒ္ဓါယ စ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၈။ (ဃ) ရတနာသုံးပါး၌-ယုံကြည်-ကြည်ညို-ခြင်း။ တတော သဒ္ဓံ ပဋိလဘ (ထေရ။ ၂၇၃) န္တိ ---- ရတနတ္တယေ သဒ္ဓံ ပဋိလဘိံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄။ (င) ဘုရားဟောတော်မူအပ်သည့် တရားတော်နှင့် ဘုရား၌ ယုံကြည်သော အခြင်းအရာ။ ပမုဥ္စဿု သဒ္ဓံ (ဒီ၊ ၃။ ၁၀) န္တိ ---- မယာ ဒေသိတေ ဓမ္မေ မယိ စ အတ္တနော သဒ္ဒဟနာကာရံ ဥပဋ္ဌာပေန္တူတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၉။ (စ) ဘုရားနှင့် တရားတော်၌ မတုန်မလှုပ် ယုံကြည်ခြင်း။ သဒ္ဓံ ပဋိလဘတီတိ " သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝတ သော ဘဂဝါ ယော ဧဝရူပဿ ဓမ္မဿ ဒေသေတာ"တိ တထာဂတေ "သွာက္ခာတော ---- ဧကန္တပရိသုဒ္ဓေါ"တိ အာဒိနာ ဓမ္မေ စ သဒ္ဓံ လဘတိ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၅၃။ သဒ္ဓံ လဘတိ ---- အစလသဒ္ဓံ လဘတိ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၇၁။ (ဆ) ဓမ္မကထိကဖြစ်သော တပည့်သာဝကနှင့် တရားတော်၌ ယုံကြည်မှု။ တထာ "ယော သာဝကော ---- သဒ္ဓဟိတဗ္ဗဝစနော " တိ ဒေသကေ သာဝကေ စ " တာဒိသေန

သာဝကေန ဒေသိတော ---- အမေ့ဟိ စ သဒ္ဓဟိတဗ္ဗော" တိ သာဝကေန ဒေသိတဗ္ဗ-ဓမ္မေ စ သဒ္ဓံ သဒ္ဓဟန် အတ္တနော သန္တာနေ ပုနပ္ပုနံ ဉပ္ပါဒေတီတိ အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ ဋ်။ ၇၂။(၈) ကံ, ကံ၏အကျိုးနှင့် တမလွန်လောကကို ယုံကြည်သော သဒ္ဓါတရား။ သဒ္ဓါယဟံ ပဗ္ဗဇိတောမှိ ရာဇ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၇။ ကမ္မဉ္စ ဖလဉ္စ ပရလောကဉ္စ သဒ္ဓဟိတွာ ပဝတ္တာယ သဒ္ဓါယ အဟံ ပဗ္ဗဇိတော။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၁၇၈။

(ဈ) လောကီ လောကုတ္တရာအားဖြင့် နှစ်ပါးသော သဒ္ဓါ။ သဒ္ဓါယ သီလေန ဝီရိယေန စ။ ဓမ္မ။ ၃၅။ လောကိယလောကုတ္တရာယ ဒုဝိဓာယ သဒ္ဓါယ စ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၅၅။ သဒ္ဓါပတိဋ္ဌိတာ (ဓမ္မ။ ၆၁) တိ လောကိယ-လောကုတ္တရတော ဒုဝိဓာပိ သဒ္ဓါ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၃၂၆။ (-ဥဒါန၊ ၄။ ၂၆၅-၆)။ (ည) သဒ္ဓေယျဝတ္ထုသို့ သက်ဝင်၍ ယုံကြည်သော၊ ပသာဒနီယဝတ္ထု၌လည်း အလွန်ကြည်ညိုသော၊ သဒ္ဓါ။ သဒ္ဓါယာ (ဒီ၊ ၃။ ၁၃၄) တိ ဩကပ္ပနသဒ္ဓါယ ပသာဒသဒ္ဓါယ။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၁၁၈။ (ဋ) မတုန်မလှုပ် သက်ဝင် ယုံကြည်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော သဒ္ဓါ။ သဒ္ဓါယ မူလံ နာမာ (မ၊ ၄၊ ၂။ ၂၈၆) တိ အဝေစ္စပ္ပသာဒ-ဘူတာယ သဒ္ဓါယ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၄။ (ဌ) မဂ်ဖြင့်-လာ-ကပ်-ရောက်- ရသော ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါ။ သဒ္ဓါ (သံ၊ ၁။ ၂၃၄) တိ မဂ္ဂေနာဂတ-သဒ္ဓါ။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၂၀။ သဒ္ဓါ(အံ၊ ၁။၃၆၈)တိ သောတာပန္နဿ သဒ္ဓါ အဓိပ္ပေတာ။ အံ၊၄၊၂။ ၃၁၀။ သောတာပန္နဿ သဒ္ဓါ အဓိပ္ပေတာတိ သောတာပန္နဿ မဂ္ဂေနာဂတာ သဒ္ဓါ အဓိပ္ပေတာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၆။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၁)။ (ဍ) လှူဒါန်းကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဓါ။ သဒ္ဓါ (အံ၊ ၃။ ၆၈) တိ ယာယ သဒ္ဓါယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သာ သဒ္ဓါ။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၂၉။ (ဎ) ပစ္စဝေက္ခနာဉာဏနှင့် ယှဉ်သော သဒ္ဓါ။ သဒ္ဓါ (သံ၊ ၃။ ၁၉၈) တိ ---- ပစ္စဝေက္ခနသဒ္ဓါ။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၇၉။ (ဏ) သမ္မယုတ်တရားတို့ကို အလွန် ကြည်လင်စေတတ်သော သဒ္ဓါ၊ သမ္မယုတ်တရားတို့၏ အလွန် ကြည်လင်ကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဓါ၊ သဒ္ဓါတရား။ အဓိ-မောက္ခောတိ သဒ္ဓါ၊ ဝိပဿနာသမ္မယုတ္တာယေဝ ဟိဿ စိတ္တစေတသိကာနံ အတိသယ-ပသာဒဘူတာ ဗလဝတီ သဒ္ဓါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၂။ အဓိမောက္ခောတိ သဒ္ဓါ၊ န ယော ဝါ ပနကာဓိမောက္ခောတိ အဓိပ္ပါယော။ သာ စေတ္ထ န ကမ္မဖလံ ရတနတ္တယံ ဝါ သဒ္ဓဟနဝသေန ပဝတ္တာ ၊ ----သမ္မယုတ္တာနံ အတိဝိယ ပသန္နဘာဝဟေတုဘူတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၃၁။ (၂) သဒ္ဓါသုတ် (၄) သုတ် (D.P.P.N. ၌ကား- သံ၊ ၃။ ၁၉၇။ အံ၊ ၃။ ၂၆၄-တို့၌ လာသော အာပဏသုတ်, ဈာနသုတ်ပါထည့်၍ ခြောက်သုတ်ဟု ပြသည်။) သဒ္ဓါ သမယော သကလိကံ။ သံ၊ ၁။ ၂၈။ (-အံ၊ ၂။ ၃၈။ အံ၊ ၃။ ၁၅၀)။

(သဒ္ဓါစေတသိက်၏ လက္ခဏာ စသည်-သဒ္ဓါသည် သမ္မယုတ်တရားတို့ကို ကြည်စေခြင်းလက္ခဏာရှိ၏၊ နောက်သို့မဆုတ် စုပ်စုပ်နစ်လျက် သက်ဝင်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ တစ်နည်း-- ရတနတ္တယကမ္မကမ္မဖလ-ဟုဆိုအပ်သော သဒ္ဓေယျဝတ္ထုကို ယုံကြည်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ (တစ်နည်း) " ဤဝတ္ထုသည် ဤသို့ သဘောရှိ၏ " ဟု သဒ္ဓေယျဝတ္ထုသို့ သက်ဝင်၍ ကြဲစည်ယုံကြည်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ရေနောက် မြုနယ်ကို ကြည်စေတတ်သော စက္ကဝတ်မင်းဖျား (စကြဝတေးမင်း)၏ ပတ္တမြားရတနာကဲ့သို့ နောက်ကျုခြင်းဟူသော

အညစ် အကြေးကို ပယ်ထုတ်၍ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ကြည်စေခြင်း ကိစ္စရှိ၏။

(တစ်နည်း)မိကျောင်း, မကာရ်းစသည်ဖြင့် ပြွမ်းသောရေအယဉ်ကို မကြောက်မရွံ့မဆုတ်မနစ် ကူးခတ်ဝံ့သော ယောကျ်ားကဲ့သို့ ဒါန, သီလ စသည်တို့၌ မသက်ဝင်နိုင်သည်ဖြစ်၍ ဆုတ်နစ်သော သဟဇာတ်တရားတို့ကို မနစ်မစုတ် စုပ်စုပ် သက်ဝင်စေခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ဝါ၊ လွတ်လွတ် စုပ်စုပ်အားဖြင့် အာရုံသို့ သက်ဝင်ခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ မနောက် မကျုသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်တတ်၏။ (တစ်နည်း) ကြည်ညိုအပ်သော ဘုရားအစရှိသောအရာ၌ ကြည်ညိုခြင်းမှ ဖောက်ပြန်သော အကုသိုလ်ဟူသော အဿဒ္ဓိယ, မကြည်ညိုအပ်သော ပူရဏကဿပ အစရှိသည်တို့၌ ကြည်ညိုခြင်းဟုဆိုအပ်သော မိစ္ဆာအဓိမောက္ခ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ သဒ္ဓေယျဝတ္ထု၌တည်လျက် ဆုံးဖြတ်တတ်သောတရားဟူ၍ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်တတ်၏။ ရတနတ္တယ,ကမ္မ,ကမ္မဖလ-ဟူသော ယုံကြည်အပ်သော ဝတ္ထုလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။ (တစ်နည်း) သဒ္ဓမ္မသဝန စသော သောတာပတ္တိမဂ်၏ အင်္ဂါလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။ (အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၆၂-၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၄။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၄၇။)

" သဒ္ဓါစစ်, သဒ္ဓါတု "

ရတနာ ၃-ပါး, ဤပစ္စုပ္ပန်-လောက-ဘဝ, နောက် တမလွန်-လောက-ဘဝ, ကံ, ကံ၏ အကျိုးတရားတို့ကို ဧကန်စင်စစ် ရှိ၏ ဟူ၍ ယုံကြည်မှု သဘောတရားသည် သဒ္ဓါအစစ်ဖြစ်၍ ပူရဏကဿပ စသည့် ဂိုဏ်းခေါင်းဆောင် တိတ္ထိဆရာတို့ကို ယုံကြည်မှုကား သဒ္ဓါအတု (= မိစ္ဆာဓိမောက္ခ) ဖြစ်သည်။ (အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၉၂။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၂၀။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၂၆။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၇။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။ ၃၃၆-၇။)

" သဒ္ဓါ၏ ဥပမာများ "

သဒ္ဓါတရားကို စကြဝတေးမင်း၏ ပတ္တမြားရတနာ, စစ်မြေပြင်၌ အလွန်ရဲရင့်သော စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတို့နှင့်လည်းကောင်း၊ (မိလိန္ဒ။ ၃၄-၅။ အဘိ၊ ဋ။ ၁။ ၁၆၂-၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၄။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၄၇) လက် = နှာမောင်း, စည်းစိမ်ဥစ္စာ, မျိုးစေ့တို့နှင့် လည်းကောင်း၊ (သံ၊၁။ ၂၁၆။ အံ၊ ၂။ ၃၀၄။ သုတ္တနိ။ ၃၀၆။ ထေရ။ ၃၁၈။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၄။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၄၇။) ရေနှင့်လည်းကောင်း၊ (ဥဒါန၊ ဋ။ ၂၅၈) ပန်းနှင့် လည်းကောင်း၊ (ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၂၉၇) အဆီ အစေးနှင့်လည်းကောင်း၊(သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၃၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၀။) တံခါးတိုင်နှင့် လည်းကောင်း၊ (အံ၊ ၂။ ၄၈၀။ မိလိန္ဒ။ ၃၁၆။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၈၃။) တန်ဖိုးငွေနှင့်လည်းကောင်း (မိလိန္ဒ။ ၃၂၄) ဥပမာပြု၍ ဟောကြားတော်မူသည်။

(၃) ယုံ - ယုံကြည် - ခြင်း (သဒ္ဓါအတု၊ သဒ္ဓါဟနာကာရ = အဓိမောက္ခ တရား)။ အညတြေဝ သဒ္ဓါယာ (သံ၊ ၂။ ၃၅၁) တိ ဝိနာ သဒ္ဓါယ သဒ္ဓံ အပနေတွာ။ ဧတ္တ စ သဒ္ဓါတိ န ပစ္စက္ခာ သဒ္ဓါ၊ ယော ပန ပရဿ ဧဝံ ကိရ ဧဝံ ကိရာတိ ကထေန္တဿ သုတွာ ဥပ္ပန္နော သဒ္ဒဟနာကာရော၊ တံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၇။ (၄) သဒ္ဓါမည်သော ဥပါသိကာမ။ ---- သဒ္ဓါ နာမ ဥပါသိကာမုဓပ္ပသန္နာ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၄၉။(၅) (သိကြားမင်း၏ သမီးတော်) သဒ္ဓါနတ်သမီး။ တဒါ

သက္ကဿ အာသာ သဒ္ဓါ သိရီ ဟိရီတိ စတဿော ဓီတရော ဟောန္တိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၄၁၇။

သဒ္ဓါ[၂] (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဓာ + တွာ။ တွာပစ္စည်း၏ ကာရိယ, ယ-ကျေသည်။] ယုံ-ယုံကြည်-၍။ ယေ မေ ဘော ဂေါတမ ကုလပုတ္တာ ဘဂဝန္တံ ဂေါတမံ ဥဒ္ဒိဿ သဒ္ဓါ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော။ မ၊ ၁။ ၂၀။ သဒ္ဓါတိ သဒ္ဓါယ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၅။-၆။ ၁၅၆-၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃။ သဒ္ဓါတိ ဝါ သဒ္ဒဟိတွာ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၇။

သဒ္ဓါ[၃] (ထီ) [သံ + ဓာ + အ။ သဒ္ဓါ-ကြည့်။] ယုံကြည်ခြင်းဖြင့်။ သဒ္ဓါ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၅) တိ ဣဒံ ကရဏတ္ထေ ပစ္စတ္တဝစနန္တိ အာဟ "သဒ္ဓါတိ သဒ္ဓါယာ'တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၇။

သဒ္ဓါဧသိက (တိ) [သဒ္ဓါ + ဧသိကာ] သဒ္ဓါ (ယုံကြည်မှု) ဟူသော တံခါးတိုင် ရှိသော၊ သဒ္ဓါနှင့်တူသော တံခါးတိုင်ရှိသော (တုရိုဏ် တိုင်)။ ဘဂဝတော ခေါ မဟာရာဇ ဓမ္မနဂရံ ---- သဒ္ဓါဧသိကံ သတိဒေါဝါရိကံ။ မိလိန္ဒ။ ၃၁၆။

သဒ္ဓါကထာ (ထီ) [သဒ္ဓါ + ကထာ] သဒ္ဓါ (ယုံကြည်မှု)နှင့် စပ်သောစကား။ အဿဒ္ဓဿ ဘိက္ခဝေ သဒ္ဓါကထာ ဒုက္ကထာ။ အံ၊ ၂။ ၁၅၉။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၄။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၇)။

သဒ္ဓါကာရ (ပု) [သဒ္ဓါ + အာကာရ] သဒ္ဓါ (ယုံကြည်မှု) ရှိသော အခြင်းအရာ၊ ယုံကြည်သော အခြင်းအရာ။ အဿဒ္ဓေါ သဒ္ဓါကာရံ ဒဿေတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅၅။ မယိ က္ကမိဿာ သဒ္ဓါကာရံ ကာရေတွာ တံ ကမ္မံ ပရိက္ခယံ ဂမိဿတိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၉။

သဒ္ဓါကာရာဘာဝ (ပု) [သဒ္ဓါကာရ + အဘာဝ] သဒ္ဓါ (ယုံကြည်မှု) အခြင်းအရာ မရှိခြင်း။ ဧကဒိဋ္ဌိယမ္ပိ ပတိဋ္ဌာတုံ နာသက္ခိံသု သဒ္ဓါကာရာဘာဝေန။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅၁။

သဒ္ဓါကိစ္စ (န) [သဒ္ဓါ + ကိစ္စ] သဒ္ဓါ (ယုံကြည်မှု) ကိစ္စ။ အတ္တနော သဒ္ဓါကိစ္စေ သဒ္ဒဟနကိရိယာယ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၇။

သဒ္ဓါဂမကရ (တိ) [သဒ္ဓါ + အာဂမ + ကရ + အ] ယုံကြည်ခြင်းသို့ရောက်ခြင်းကို ပြုတတ်သော၊ ယုံကြည်ထိုက်သော၊ သူ။ သဒ္ဓါယိကောတိ သဒ္ဓါဂမကရော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၅။

သဒ္ဓါဂရုက (တိ) [သဒ္ဓါ + ဂရုက] သဒ္ဓါ (ယုံကြည်မှု) ကို အလေးပြုတတ်သော၊ သူ။ ယထာ ဝက္ကလိတ္ထေရော သဒ္ဓေါ သဒ္ဓါဂရုကော ---- အရဟတ္တပတ္တော။ စူဠနိ။ ၂၂၃။

သဒ္ဓါစရိတ (တိ) [သဒ္ဓါ + စရိတ] ဩကပ္ပန သဒ္ဓါဖြင့် (အာရုံ၌) ဖြစ်ခြင်းရှိသော၊ သဒ္ဓါ-အလေ့အကျင့်-စရိုက်-ရှိသော၊ သဒ္ဓါစရိုက် ပြောသော၊ သဒ္ဓါများသော၊ သူ။ ဇာနာတိ ဘဂဝါ "အယံ ပုဂ္ဂလော ရာဂစရိတော ---- အယံ သဒ္ဓါစရိတော အယံ ဉာဏစရိတော"-တိ။ မဟာနိ။ ၂၇၉။ စူဠနိ။ ၁၇၇။ ဩကပ္ပန-သဒ္ဓါဝသေန အာရမ္မဏေ စရဏံ ဧတဿ အတ္ထီတိ သဒ္ဓါစရိတော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၃၈။

သဒ္ဓါစရိယာ (ထီ) [သဒ္ဓါ + စရိယာ] သဒ္ဓါ (ယုံကြည်မှု) များသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်း၊ သဒ္ဓါ (ယုံကြည်မှု) များခြင်း။ ရာဂစရိယာ-လည်းကြည့်။ ဆ စရိယာ ရာဂစရိယာ, ဒေါသစရိယာ, မောဟစရိယာ, သဒ္ဓါစရိယာ, ဗုဒ္ဓိစရိယာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၈။

သဒ္ဓါစာလန (န) [သဒ္ဓါ + စာလန] သဒ္ဓါ (ယုံကြည်မှု) ကို ရွေ့ရှား-လှုပ်-တုန်လှုပ်-စေခြင်း။ တဝ သဒ္ဓါစာလနတ္ထန္တိ အာဟ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၈။

သဒ္ဓါဓိမုတ္တဘာဝ (သဒါဓိမုတ္တဘာဝ?) (ပု) [သဒ္ဓါ + ဓိမုတ္တ + ဘာဝ] သဒ္ဓါ-အလေ့အကျက်- အလေ့ အထ- ရှိသည်၏ အဖြစ်။ (သဒါဓိမုတ္တဘာဝ-ရှိ လျှင် "အမြဲလေ့ကျက်သူ၏အဖြစ်"ဟုအနက်ပေး)။ ဓိမုတ္တစရိတတ္တာတိ သဒ္ဓါဓိမုတ္တဘာဝေန သမ္ဘာဝဝဟာဘာဝေ။ မဋ္ဋီ၊ ၃။ ၈၉။

သဒ္ဓါစိတ္တ (တိ) [သဒ္ဓါ + စိတ္တ] (၁) ယုံကြည်-ကြည်ညို-သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ (န) (၂) သဒ္ဓါနှင့်ယှဉ်သော စိတ်။ (၃) သဒ္ဓါတရားရှိ၍ နှစ်သက်သော စိတ်ရှိသော။ (၁) သဒ္ဓါစိတ္တံ ကုလံ ဂန္တွာ၊ အပ္ပဘောဂံ အနာဋ္ဌိယံ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၆၂။ သဒ္ဓါစိတ္တံ ပသန္နစိတ္တန္တိ အတ္ထော။ ဝဇိရ။ ၅၆၈။ (န) (၂) ပုနေကံ သဒ္ဓါစိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂။ (၃) သဒ္ဓါစိတ္တာတိ သဒ္ဓါစေဝ တုဋ္ဌစိတ္တာ စ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈။ (သီ၊ ဣ၊ က)။

သဒ္ဓါဆေဒကဝါဒ (ပု) [သဒ္ဓါ + ဆေဒက + ဝါဒ] သဒ္ဓါ (ယုံကြည်မှု)ကို-ဖြတ်-ပယ်-တတ်သော-အယူ-အယူဝါဒ။ တေသံ "အပနေထ သဒ္ဓံ၊ သဗ္ဗဒုဗ္ဗလာ သော "တိ သဒ္ဓါဆေဒက-ဝါဒံ နာမ ဒသေတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃။ (-မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၂၁၃)။

သဒ္ဓါဇနန (န) [သဒ္ဓါ + ဇနန] သဒ္ဓါကို ဖြစ်စေခြင်း၊ သဒ္ဓါကို ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်။ တထာ သဒ္ဓါဇနနတော, ပညာဇန-နတော၊ ----။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၀။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅။

သဒ္ဓါဇာတ (တိ) [သဒ္ဓါ + ဇာတ] သဒ္ဓါ (ယုံကြည်မှု) ဖြစ်သော၊ ဖြစ်သော ယုံကြည်မှု ရှိသော၊ သူ။ ဣဓ ဘိက္ခဝေ သဒ္ဓါဇာတော ဥပသင်္ကမတိ။ မ၊ ၂။ ၁၄၅။ သဒ္ဓါဇာတောတိ ဩကပ္ပနိယသဒ္ဓါယ ဇာတသဒ္ဓေါ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၄။သဒ္ဓါဇာတာ တေသာတိ သဒ္ဓါဇာတော။ မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၈၉။

သဒ္ဓါတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဓာ + တဗ္ဗ။ ဂြဒ္ဓါတဗျ-သံ။ သဒ္ဒဟိယိဝ္ဝ-ပြာ။] ယုံ-ယုံကြည်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ ယေပိ တဝ သောတဗ္ဗံ သဒ္ဓါတဗ္ဗံ မညိဿန္တိ။ တေ ပိ အနယဗျသနံ အာပဇ္ဇိဿန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၇၄။ တဿာ ဝစနံ သဒ္ဓါတဗ္ဗံ ဟောတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၇။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၊ ၁၀၉။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၆၆။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၁၊ ၁၆၃။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၃။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၆၆)။

သဒ္ဓါတဗ္ဗဋ္ဌ (ပု) [သဒ္ဓါတဗ္ဗ + အတ္ထ။ ဂြဒ္ဓါတဗျ-သံ။] ယုံကြည်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော-အနက်-သဘော။ ဣဒါနိ သဒ္ဓါတဗ္ဗ-ဋ္ဌေန ဒေဝါ ဝိယ ဒူတာတိ ဒေဝဒူတာတိ ဒဿေန္တော။ အံ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၁၁၁။

သဒ္ဓါတဗ္ဗဝစန (တိ) [သဒ္ဓါတဗ္ဗ + ဝစန] ယုံကြည်- အပ်- သင့်-ထိုက်- သော စကားရှိသော၊ သူ။ သဒ္ဓေယျဝစသာတိ သဒ္ဓါတဗ္ဗ-ဝစနာ။ သာ ပန ယသ္မာ အရိသာဝကာဝ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၅။ (-ကခ်ါ။ ၁၅၀)။

သဒ္ဓါတိဿမဟာရာဇ (ပု) [သဒ္ဓါတိဿ + မဟာရာဇ] သဒ္ဓါတိဿမည်သော မင်းကြီး၊ သဒ္ဓါတိဿမင်းကြီး။ သဒ္ဓါတိဿမဟာရာဇာ ကိရ စေတိဝသံ ဩရောဓဂဏပရိဝုတော

ဝိဟာရံ အာဂတော။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၇။

သဒ္ဓါတုံ (ဗျ) [သံ + ဓာ + တုံ] ယုံ-ယုံကြည်-ခြင်းငှာ။ နာဒေဝသတ္တော ပုရိသော ထီနံ သဒ္ဓါတုမရဟတိ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၂၄။ ပုရိသော ထိနံ သီလဝန္တတံ သဒ္ဓါတုံ နာဟရတိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၄၈၂။

သဒ္ဓါတု (ထိ၊ ပု) [သံ + ဓာ + တု။ ဖြဒ္ဓါတု-သံ။သဒ္ဒဟက္ကတ္တာ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ယုံ-ယုံကြည်-သော။ ကော မန္တာ ကော သဒ္ဓါတာ (အံ၊ ၂။ ၄၇၆) တိ ကော တဿ သဒ္ဓါပနတ္ထာယ သမတ္ထော၊ ကော ဝါ တဿ သဒ္ဓါတာ။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၈၀။ သဒ္ဓေါတိ ရတနတ္တယဂုဏာနံ သဒ္ဓါတာ။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၇။

သဒ္ဓါဒိက္ခန္ဓိယ (နိ) [သဒ္ဓါ + အာဒိ + က္ခန္ဓိယ] သဒ္ဓါစသော က္ခန္ဓေ။ သဒ္ဓါဒိ-က္ခန္ဓိယာနံ တိက္ခမုဒုဘာဝဇာနနံ။ က္ခတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၂၇။

သဒ္ဓါဒိဂုဏဝိသေသ (ပု) [သဒ္ဓါဒိ + ဂုဏ + ဝိသေသ] သဒ္ဓါစသော ဂုဏ်ကျေးဇူး အထူး။ ---- အညတြ သဒ္ဓါဒိဂုဏဝိသေသေ ပတိဋ္ဌာပနာ။ က္ခတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၂၀။

သဒ္ဓါဒိဂုဏဝိသေသယောဂ (ပု) [သဒ္ဓါဒိဂုဏဂိသေသ + ယောဂ] သဒ္ဓါစသော ဂုဏ်ကျေးဇူး အထူးနှင့် ယှဉ်ခြင်း။ သဒ္ဓါဒိဂုဏဝိသေသယောဂတော စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ သမ္ပဒေဝ သင်္ဂဟဏတော။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၆၃။

သဒ္ဓါဒိဂုဏသမ္ပတ္တိ (ထီ) [သဒ္ဓါဒိဂုဏ + သမ္ပတ္တိ] သဒ္ဓါစသော ဂုဏ်ကျေးဇူး၏ပြည့်စုံခြင်း။ ဝုတ္တနယေနေဝ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိကာလေ သဒ္ဓါဒိဂုဏသမ္ပတ္တိံ အသဟမာနေဟိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၄၄၄။

သဒ္ဓါဒိဂုဏသမ္ပန္န (တိ) [သဒ္ဓါဒိဂုဏ + သမ္ပန္န] သဒ္ဓါစသော ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် ပြည့်စုံသော။ သဒ္ဓါဒိဂုဏသမ္ပန္နေ ပရိပါစေတိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၅၀။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၈၂။

သဒ္ဓါဒိဂုဏသမန္နာဂတ (တိ) [သဒ္ဓါဒိဂုဏ + သမန္နာဂတ] သဒ္ဓါဒိဂုဏသမ္ပန္န-ကြည့်။ ဝုတ္တပ္ပကာရံ သဒ္ဓါဒိဂုဏသမန္နာဂတံ ဇေန္တု-ဟိတေသီ ---- အာစရိယံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၀၄။

သဒ္ဓါဒိဂုဏာရမ္မဏ (တိ) [သဒ္ဓါဒိဂုဏ + အာရမ္မဏ] သဒ္ဓါစသော ဂုဏ်ကျေးဇူးလျှင် အာရုံရှိသော၊ (အာရုံပြုသော)။ အတ္တနော သဒ္ဓါဒိဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဇော အဓိဝစနံ။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၆၈။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၈၀။

သဒ္ဓါဒိဂ္ဂဟဏ (နိ) [သဒ္ဓါဒိ + ဂဟဏ] သဒ္ဓါစသည်ကို ယူခြင်း။ သဒ္ဓါဒိဂ္ဂဟဏေန စ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိသကလဗောဓိပက္ခိယမ္မော အာဝတ္တန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၇။

သဒ္ဓါဒိဂ္ဂါဟ (တိ) [သဒ္ဓါဒိ + ဂဟ + ဏ] သဒ္ဓါစသည်ကို ယူခြင်းရှိသော။ အနေကန္တိ-ကတ္တာ သဒ္ဓါဒိဂ္ဂါဟဿ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၄။

သဒ္ဓါဒိဇာဂရဓမ္မသမန္နာဂမ (ပု) [သဒ္ဓါဒိ + ဇာဂရ + ဓမ္မ + သမန္နာဂမ။ (ပု) သမန္နာဂမ-သက္ကတပိဋက] သဒ္ဓါစသော နိုးကြားခြင်း တရားနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ သဒ္ဓါဒိ-ဇာဂရဓမ္မသမန္နာဂမေန ဇာဂရော။ ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၄၁၇။

သဒ္ဓါဒိပဥ္စက (နိ) [သဒ္ဓါဒိ + ပဥ္စက]

သဒ္ဓါအစရှိသော ၅-ပါးသော ဣန္ဒြေအပေါင်း၊ သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေ ၅-ပါး အပေါင်း။ အဋ္ဌိန္ဒြိယာတိ မနိန္ဒြိယဇီဝိတိန္ဒြိယဥပေက္ခိန္ဒြိယာနိ စေဝ သဒ္ဓါပဉ္စကဉ္စ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၂။

သဒ္ဓါဒိပဋ္ဌိန္ဒြိယ (န) [သဒ္ဓါဒိ + ပဋ္ဌိန္ဒြိယ] သဒ္ဓါအစရှိသော ၅-ပါးသောဣန္ဒြေ။ ယဿ ခီဏာသဝဿ သဒ္ဓါဒိပဋ္ဌိန္ဒြိယာနိ အရဟတ္တ-ဖလံ ပါပေတွာ ဝဓိတာနိ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉။

သဒ္ဓါဒိပုဗ္ဗင်္ဂမ (တိ) [သဒ္ဓါဒိ + ပုဗ္ဗင်္ဂမ] သဒ္ဓါ စသည်လျှင်-ရှေ့သွား-ပြဓာန်း-ခြင်း ရှိသော။ နေသံ သဒ္ဓါဒိပုဗ္ဗင်္ဂမတာပိ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၃။

သဒ္ဓါဒိဗလ (န) [သဒ္ဓါဒိ + ဗလ] သဒ္ဓါစသော ဗိုလ် ၅-ပါး။ ဗလဝိသေသော စေတ္ထ သဒ္ဓါဒိဗလံ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၅။

သဒ္ဓါဒိဗလသမန္နာဂမဒီပန (န) [သဒ္ဓါဒိ + ဗလ + သမန္နာဂမ + ဒီပန] သဒ္ဓါစသော ဗိုလ် ၅-ပါးနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို ပြခြင်း။ ဗလဒီပနတ္ထန္တိ သဒ္ဓါဒိဗလသမန္နာဂမဒီပနတ္ထံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၉၃။

သဒ္ဓါဒိဝုဒ္ဓိ (ထီ) [သဒ္ဓါဒိ + ဝုဒ္ဓိ • (ဝုဓိ)] သဒ္ဓါစသော-ကြီးပွား-ပွားစီး-ခြင်း။ ဒသေဟိ ကုလပုတ္တာနံ၊ နယံ သဒ္ဓါဒိဝုဒ္ဓိယာ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅၆။

သဒ္ဓါဒိရတန (န) [သဒ္ဓါဒိ + ရတန] သဒ္ဓါစသောရတနာ (သူတော်ကောင်းဥစ္စာ ၇-ပါး)။ ပဟူတရတနန္တိ သဒ္ဓါဒိရတနေဟိ ပဟူတ-ရတနံ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၈၃။

သဒ္ဓါဒိဝိဓိ (ပု) [သဒ္ဓါဒိ + ဝိဓိ] သဒ္ဓါစသော အစီအရင်။ သဒ္ဓါဒိဝိဓိနာ စိတ္တဿ သောဓေနေ ဝီရိယာရမ္ဘော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၈။

သဒ္ဓါဒိဝေပုလ္လ (န) [သဒ္ဓါဒိ + ဝေပုလ္လ] သဒ္ဓါစသည်တို့၏ ပြန့်ပြော-ကြီးကျယ်-သည်၏အဖြစ်-ခြင်း။ ဓမ္မေ ဂရုစိတ္တီကာရော သဒ္ဓါဒိ-ဝေပုလ္လံ အဓိဂစ္ဆတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၁၁။

သဒ္ဓါဒိသမင်္ဂီ (တိ) [သဒ္ဓါဒိ + သမင်္ဂီ။ ထီ-၌ ----သမင်္ဂိနီ။] သဒ္ဓါစသည်နှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ သဒ္ဓါဒိသမင်္ဂီဿ ဣရိယာပထဝိဟာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၀။

သဒ္ဓါဒိသမုဋ္ဌာန (တိ) [သဒ္ဓါဒိ + သမုဋ္ဌာန] သဒ္ဓါအစရှိသော တရားကြောင့် ဖြစ်သော။ သဒ္ဓါဒိသမုဋ္ဌာနပဏီတရူပဖုဋ္ဌကာယဿ စ တေသံ ဝသေန။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၄၄။

သဒ္ဓါဒိသမ္ပတ္တိ (ထီ) [သဒ္ဓါဒိ + သမ္ပတ္တိ] သဒ္ဓါစသည်တို့၏ ပြည့်စုံခြင်း။ သဒ္ဓါဒိသမ္ပတ္တိံ ဥပနိဿာယ ဥပ္ပန္နာနိ သုခေါပကရဏာနိ ပရိဘုဉ္ဇနကာလေ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၄၄။

သဒ္ဓါဒိသမ္ပဒါ (ထီ) [သဒ္ဓါဒိ + သမ္ပဒါ] သဒ္ဓါအစရှိသည်တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ သဒ္ဓါဒိ-သမ္ပဒံ ဥပနိဿာယ အတ္တုက္ကံသနကာလေ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၄၃။

သဒ္ဓါဒိသမ္ပန္န (တိ) [သဒ္ဓါဒိ + သမ္ပန္န] သဒ္ဓါအစရှိသော ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ သဒ္ဓါဒိသမ္ပန္နော (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၈) တိ သဒ္ဓါဓမ္မဇီဝိတာဝိမံသာသီလာဒိဂုဏသမန္နာ-ဂတော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀၄။

သဒ္ဓါဒိသမ္ပယောဂ (ပု) [သဒ္ဓါဒိ + သမ္ပယောဂ] သဒ္ဓါအစရှိသော ဂုဏ်တို့နှင့် ယှဉ်ခြင်း။ ဝိညာဏံ ဟိ ရာဂါဒိသမ္ပယောဂေ သဒ္ဓါဒိ-သမ္ပယောဂေ စ အဝတ္ထန္တရံ ပါပုဏာတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၅။

သဒ္ဓါဒိသဟဇာတ (တိ) [သဒ္ဓါဒိ + သဟဇာတ] သဒ္ဓါအစရှိသော သဟဇာတ် တရား။ သဒ္ဓါဒိသဟဇာတေဟီတိ ဇဝံ တံတံ- ကိစ္စေသု စက္ခာဒိပစ္စယေဟိ ဓမ္မေဟိ စက္ခာဒီနံ အနုဝတ္တနိယတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၂။

သဒ္ဓါဒုတိယ (တိ) [သဒ္ဓါ + ဒုတိယ] သဒ္ဓါတည်းဟူသော အဖော်သဟဲ ရှိသော၊ သူ။ သဒ္ဓါဒုတိယာ ဝိဟရန္တာ နဝသုတာ။ သံ၊ ၂။ ၂၉၃။

သဒ္ဓါဒေယျ (တိ) [သဒ္ဓါ + ဒေယျ။ (န) ဂြဒ္ဓါဒေယျ-သံ။] (၁) ယုံကြည်သဖြင့်- ပေး-လှူ-အပ်သော။ (၂) (ကံ, ကံ၏အကျိုး စသည်ကို) ယုံကြည်၍-ပေး-လှူ-အပ်သော။ (၁)သဒ္ဓါဒေယျံ ဝိနိပါတေတိ(အံ၊ ၂။ ၁၂၃)တိ ပရေဟိ သဒ္ဓါယ ဒိန္နပိဏ္ဍပါတတော အဂ္ဂံ အဂ္ဂဟေတွာ ပရဿ ဒေတိ။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၆။ (-ထေရ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၆၇)။ (၂) သဒ္ဓါဒေယျာနိ (ဒီ၊ ၁။ ၆) တိ ကမ္မဉ္စ ဖလဉ္စ ဣဓလောကဉ္စ ပရလောကဉ္စ သဒ္ဒဟိတွာ ဒိန္နာနိ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၇၉။ မဟာနိ၊ ဋ၊ ၃၄၄။

သဒ္ဓါဒေယျဒါယကမနုဿ (ပု)

[သဒ္ဓါဒေယျ + ဒါယက + မနုဿ] သဒ္ဓါ၍ ပေးလှူအပ်သော လှူဖွယ်ပစ္စည်းကို ပေးလှူ တတ်သည့် အလှူ ဒါယကာ ဖြစ်သော လူ။ ဣတိ သဒ္ဓါဒေယျဒါယကမနုဿာ ပုစ္ဆိတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၈၆။

သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတ (တိ) [သဒ္ဓါဒေယျ + ဝိနိပါတ] (၁) သဒ္ဓါ၍ ပေးလှူအပ်သည်ကို- ဖျက်ဆီးရာကျ-ဖျက်ဆီးခြင်းရှိ-သော။ (ပု) (၂) သဒ္ဓါ၍ပေးလှူအပ်သည်ကို ဖျက်ဆီးခြင်း။ (၁) အနနုညာတာနံ ပန အပစ္စာသီသန္တေနာပိ ဒါတုံ န ဝဋ္ဋတိ သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၃၇။(ပု) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတဒုက္ကဋ (န) [သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတ + ဒုက္ကဋ] သဒ္ဓါ၍ ပေးလှူ အပ်သည်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းကြောင့် သင့်သောဒုက္ကဋ်။ ဝုတ္တံ " ဣမံ ဂဏှာဟိ "တိ ဝဒန္တဿ သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတဒုက္ကဋံ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၈၇။

သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတန (န) [သဒ္ဓါဒေယျ + ဝိ + နိ + ပတ + ယု] သဒ္ဓါ၍ ပေးလှူ အပ်သည်ကို - ဖျက်ဆီး - ပျက်စီးစေ -ခြင်း။ သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတနံ နတ္ထိ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၆၇။ သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတနတ္ထံ ဝါ ပဋိဂ္ဂဟဏံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၈၇။ သဒ္ဓါဒေယျဿ ဝိနာသနံ သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတနံ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂၀၂။

သဒ္ဓါဓန (န) [သဒ္ဓါ + ဓန] (၁) သဒ္ဓါတရား တည်းဟူသောဥစ္စာ။ (၂) သဒ္ဓါတရားသည်ပင် လျှင် ဥစ္စာ။ (၁) သဒ္ဓါဓနံ သီလဓနံ ဟိရီဓနံ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၃၃။ စူဠနိ၊ ၁၃၂။ (၂) တတ္ထ သမ္ပတ္တိပဋိလာဘဟေတုန သဒ္ဓါဝ ဓနံ သဒ္ဓါဓနံ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၂၀။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၅၇)။

သဒ္ဓါဓနသမန္နိတ (တိ) [သဒ္ဓါဓန + သမန္နိတ- သံ + အနု + ဣ + တ] သဒ္ဓါတရားတည်းဟူ သော ဥစ္စာဖြင့် အစဉ်လိုက်အပ်သော၊ သူ။ ပီတိပ္ပသန္နဝဒနံ၊ သဒ္ဓါဓနသမန္နိတံ။ အပ၊ ၂။ ၁၄၀။

သဒ္ဓါဓိက (တိ) [သဒ္ဓါ + အဓိက] သဒ္ဓါ- လွန်ကဲ- ပိုလွန်-သော၊ လွန်ကဲ-ပိုလွန်-သော သဒ္ဓါတရားရှိသော၊ သူ။ သဒ္ဓါဓိကာနံ ပညာ မန္ဒါမာ ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၃။ ထေရ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၁။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀၀။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၈။

သဒ္ဓါဓိပတိ (ပု) [သဒ္ဓါ + အဓိပတိ] အကြောင်း ဖြစ်သော သဒ္ဓါဖြင့်ပြီးသော ဆန္ဒ ဟူသော အကြီးအမှူး။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဒ္ဓါဓိပတေယျ (တိ) [သဒ္ဓါအဓိပတိ + ဏျော] (၁) အကြောင်းသဒ္ဓါဖြင့် ပြီးသော ဆန္ဒဟူသော အကြီးအမှူးသည် ဖြစ်စေအပ် သော။ (၂) သဒ္ဓါလျှင် အကြီးအမှူးရှိသော၊ အကြောင်းသဒ္ဓါဖြင့်ပြီးသော ဆန္ဒလျှင်အကြီး အမှူးရှိသော။ (၁) သဒ္ဓါဓိပတေယျာတိ ပစ္စယဘူတာယ သဒ္ဓါယ သိဒ္ဓေါ ဆန္ဒော အဓိပတီတိ သဒ္ဓါဓိပတိ၊ သဒ္ဓါဓိပတိနာ ပဝတ္တေတဗ္ဗာ စိတ္တေကဂ္ဂတာတိ သဒ္ဓါဓိ- ပတေယျာ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၀၀။ (၂) ယထာ ဘဒြာဝုဓော ထေရော သဒ္ဓေါ သဒ္ဓါဂရုကော သဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမော သဒ္ဓါဓိမုတ္တော၊ သဒ္ဓါဓိပ- တေဓေယျာ အရဟတ္တပ္ပတ္တော။ စူဠနိ။ ၂၂၃။

သဒ္ဓါဓိမုတ္တ (တိ) [သဒ္ဓါ + အဓိမုတ္တ] (၁) သဒ္ဓါတရားဖြင့်- နှလုံးသွင်း- သက်ဝင်- ကြည်ညို-သော၊ သူ။ (၂) သဒ္ဓါဟူသော မှတ် ကြောင်း လက္ခဏာ၌- သက်ဝင် - ကြည်ညို- ယုံကြည်-သော၊ သူ။ (၃) သဒ္ဓါတရား-၌ ညွတ်-ကို နှလုံးသွင်း-သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ (၄) (နိဗ္ဗာန်၌) သဒ္ဓါတရားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့ ရောက်သော၊ သူ။ (၅) စင်ကြယ်သော ဖလသမာပတ်စိတ်၌- နှလုံးသွင်း- သက်ဝင်- သော။ (၁) သဒ္ဓါတရားဖြင့်-နှလုံးသွင်း-သက် ဝင်-ကြည်ညို-သော၊ သူ။ သဒ္ဓါဓိမုတ္တာနံ ယဒိဒံ ဝက္ကလိ။ အံ၊ ၁။ ၂၄။ သဒ္ဓါဓိမုတ္တာနန္တိ သဒ္ဓါယ အဓိမုတ္တာနံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၄။ သဒ္ဓါဓိမုတ္တော (အပ၊ ၂။၁၁၅)တိ သဒ္ဓဟနသဒ္ဓါယ သာသနေ အဓိမုတ္တော ပတိဋ္ဌိတော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၆။ (၂) သဒ္ဓါဟူသော မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ၌- သက်ဝင် - ကြည်ညို - ယုံကြည်-သော၊ သူ။ သဒ္ဓါဓိမုတ္တာန (အံ၊ ၁။ ၂၆) န္တိ သဒ္ဓါလက္ခဏေ အဘိနိဝိဋ္ဌာနံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၃။ (၃) သဒ္ဓါ တရား-၌ညွတ်-ကို နှလုံးသွင်း-သော စိတ်ရှိ သော၊ သူ။ သဒ္ဓါဓိမုတ္တော ဝက္ကလိတ္ထေရ- သဒိသော ကလျာဏမိတ္တေ သေဝန္တသ္သာပိ ဝိစိကိစ္ဆာ ပဟီယတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၂။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၂။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၁၆၁)။ (၄) (နိဗ္ဗာန်၌) သဒ္ဓါတရားဖြင့် ဆုံး ဖြတ်ခြင်းသို့ ရောက်သော၊ သူ။ သဒ္ဓါဓိမုတ္တော (ပဋိသံ။ ၁၉၂) တိ တသ္မိံ ယေဝ နိဗ္ဗာနေ သဒ္ဓါယ စ အဓိမုတ္တော နိစ္ဆိတော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၀။ (၅) စင်ကြယ်သော ဖလသမာပတ် စိတ်၌ - နှလုံးသွင်း - သက်ဝင် - သော။ သဒ္ဓါဓိမုတ္တန္တိ ပရိသုဒ္ဓေ ဖလသမာပတ္တိစိတ္တေ အဓိမုတ္တံ၊ တတ္ထ ပဝိဋ္ဌံ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၈၃။ (ပါဠိ တော် စူဠနိ။ ၂၀၉-၌ သုဒ္ဓါဓိမုတ္တ - ဟု ရှိ သည်။)

သဒ္ဓါဓိမုတ္တဋ္ဌာနန္တရ (နု) [သဒ္ဓါဓိမုတ္တ + ဋ္ဌာနန္တရ] သဒ္ဓါတရားဖြင့်-သက်ဝင်-ယုံကြည်- မှု၌-အရာ အထူး-ရာထူး။ တံ ဋ္ဌာနမဘိရော- စယိန္တိ တံ သဒ္ဓါဓိမုတ္တဋ္ဌာနန္တရ အဘိရောစယိံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၇။

သဒ္ဓါဓိမုတ္တိက (တိ) [သဒ္ဓါ + အဓိမုတ္တိက] သဒ္ဓါတရားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း ရှိသော၊ သူ။ သိင်္ဂါလကဿ ယာ မာတာ၊ အဂ္ဂါ သဒ္ဓါ- ဓိမုတ္တိကာ။ အပ၊ ၂။ ၂၈၇။

သဒ္ဓါဓိမောက္ခ (ပု) [သဒ္ဓါ + အဓိမောက္ခ။ တစ်နည်း- သဒ္ဓါ + ပဝတ္တ + အဓိမောက္ခ။ ပဝတ္တ-ပုဒ်ကျေ။] (က) သဒ္ဓါတရားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း။ (ခ) သဒ္ဓါတရား၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော ဆုံးဖြတ်ခြင်း၊ ယုံကြည်ခြင်း၏အစွမ်း

ဖြင့်ဖြစ်သော ဆုံးဖြတ်ခြင်း။ (က) န ကေဝလံ သဒ္ဓါဓိမောက္ခော၊ နိစ္ဆယာဓိမောက္ခောပိ တတ္ထ န ပတိဋ္ဌဟတိဧဝ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၆။ (ခ) သဒ္ဓါဓိမောက္ခ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၇) န္တိ သဒ္ဒဟနဝသေန ပဝတ္တံ အဓိမောက္ခံ၊ န သန္နိဋ္ဌာနမတ္တဝသေန ပဝတ္တံ အဓိမောက္ခံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၃။

သဒ္ဓါဓုရ (ပု) [သဒ္ဓါ + ဓုရ] သဒ္ဓါတရားကို-အကြီးအမှူး-ဦးစီး ခေါင်းဆောင်-ပြုခြင်း။ သဒ္ဓါဓုရေန ပဋိပန္နာနံ ဇာတိဇရာဒိဒုက္ခံ ပဋိဗာဟတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၀။ သဒ္ဓါဓုရံ ပညာဓုရန္တိ ဒွေ ဓုရာနိ နာမ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၄။

သဒ္ဓါနိမိတ္တ (တိ) [သဒ္ဓါ + နိမိတ္တ] သဒ္ဓါတရားလျှင် အကြောင်းရှိသော။ သဒ္ဓါယာတိ သဒ္ဓါနိမိတ္တံ၊ န ဇီဝိကတ္ထန္တိ အတ္ထော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၇၅။

သဒ္ဓါနိသံသကထာ (ထီ) [သဒ္ဓါ + အာနိသံသ + ကထာ] သဒ္ဓါတရား၏အကျိုး, အာနိသင်ကို ပြောဆိုရာ စကား။ သဒ္ဓါသမ္ပန္နေ သဒ္ဓါနိသံသကထာယ သမ္ပဟံသတိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၅။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၈၂။

သဒ္ဓါနိသံသသုတ္တပဒ (န) [သဒ္ဓါနိသံသ + သုတ္တပဒ] သဒ္ဓါတရား၏ အကျိုးအာနိသင်ကို ပြဆို-ရာ-ကြောင်း-ဖြစ်သောသုတ်ပုဒ်။ ဣဒဥ္စ အင်္ဂုတ္တရာဂမေ ပဉ္စကနိပါတေ သဒ္ဓါနိသံသသုတ္တပဒံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၆၁။

သဒ္ဓါနိဿန္ဒ (ပု) [သဒ္ဓါ + နိဿန္ဒ] သဒ္ဓါတရား၏အကျိုးဆက်။တထာ တဿ ကမ္မဿ သဒ္ဓါနိဿန္ဒဘာဝေန သောဝဏ္ဏမယံ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၂။

သဒ္ဓါနုဂတ (တိ) [သဒ္ဓါ + အနုဂတ] သဒ္ဓါတရားသို့ အစဉ်လိုက်သော။ ဣမာသံ ကမ္မဖလာနံ သဒ္ဓါနုဂတာနံ ---- တိဝိဓာနံ စေတနာနံ ပါရိပူရိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၀၈။

သဒ္ဓါနုဂုဏ (ပု) [သဒ္ဓါ + အနုဂုဏ] သဒ္ဓါတရားအား လျော်သော ဂုဏ်ကျေးဇူး။ ဆန္ဒော ပန သဒ္ဓါနုဂုဏောတိ ကတွာ ဆန္ဒဒိပါဒဿာပိ တဒန္ဒောဂဓော ဝုတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၉။

သဒ္ဓါနုဂ္ဂဟိတ (တိ) [သဒ္ဓါ + အနုဂ္ဂဟိတ] သဒ္ဓါတရားဖြင့်-ချီးမြှောက်-ထောက်ပန့်-အပ်သော။ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနဿ သဒ္ဓါနုဂ္ဂဟိတာနိ ဝီရိယသတိသမာဓိပညိန္ဒြိယာနိ သာဓနံ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၆၂။

သဒ္ဓါနုပတိတ (တိ) [သဒ္ဓါ + အနုပတိတ] သဒ္ဓါတရားသည်အစဉ်-ကျရောက် စေအပ်-ပါဝင်-သော။ သဒ္ဓံ စိတ္တံ ဝိစာရာနုပတိတံ ---- သဒ္ဓါနုပတိတံ။ အဘိ၊ က။ ၃၀၃။

သဒ္ဓါနုရက္ခဏတ္ထ (ပု) [သဒ္ဓါ + အနုရက္ခဏ + အတ္ထ] သဒ္ဓါတရားကို အစဉ် စောင့်ရှောက်ခြင်း အကျိုး။ ဣဒံ ပန ဘဂဝါ ကုလဿ သဒ္ဓါနုရက္ခဏတ္ထာယ အာဟ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၃။

သဒ္ဓါနုသာရိဂေါတ္တ (န) [သဒ္ဓါနုသာရီ + ဂေါတ္တ] သဒ္ဓါတရားသို့ အစဉ်လိုက်၍-အောက်မေ့ - စောင့်ရှောက် - တတ်သော-အမျိုး-အနွယ်။ သဒ္ဓါနုသာရိဂေါတ္တာနံ ဝါ ပုရိမာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၆)။

သဒ္ဓါနုသာရိပုဂ္ဂလ (ပု) [သဒ္ဓါနုသာရီ + ပုဂ္ဂလ] သဒ္ဓါနုသာရီ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သဒ္ဓါတရားသို့ အစဉ်လိုက်-တတ် - လေ့ရှိ - သော ပုဂ္ဂိုလ်။

သတ္တမော ဟိ သဒ္ဓါနုသာရိပုဂ္ဂလော နု ဒဿိတော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၃။

သဒ္ဓါနုသာရိမဂ္ဂ (ပု) [သဒ္ဓါနုသာရီ + မဂ္ဂ] သဒ္ဓါနုသာရီ-သဒ္ဓါတရားသို့ အစဉ်လိုက်တတ်သော-ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ်။ တတော မုဒုတရာနိ သဒ္ဓါနုသာရိမဂ္ဂဿ ဝိပဿနိန္ဒြိယာနိ နာမ ဟောန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၆။

သဒ္ဓါနုသာရိမဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂလ (ပု) [သဒ္ဓါနုသာရိမဂ္ဂဋ္ဌ + ပုဂ္ဂလ] သဒ္ဓါနုသာရီ-သဒ္ဓါတရားသို့အစဉ်လိုက်တတ်သော - မဂ်၌တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ ဣမိနာ သဒ္ဓါနုသာရိမဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂလံ ဒဿေတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၈။

သဒ္ဓါနုသာရိမဂ္ဂိန္ဒြိယ (နု) [သဒ္ဓါနုသာရိမဂ္ဂ + ဣန္ဒြိယ] သဒ္ဓါနုသာရီ-သဒ္ဓါတရားသို့ အစဉ် လိုက်တတ်သော သူ၏မဂ်နှင့် ယှဉ်သော ဣန္ဒြေ။ တတော မုဒုတရာနိ သဒ္ဓါနုသာရိ-မဂ္ဂိန္ဒြိယာနိ နာမ ဟောန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၆။

သဒ္ဓါနုသာရီ (တိ) [သဒ္ဓါ + အနုသာရီ= အနု + သရ + ဏီ။ သဒ္ဓံ အနုဿရန္တိ, သဒ္ဓါယ ဝါ အနုဿရဏသီလာတိ သဒ္ဓါနု-သာရိနော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၀။] သဒ္ဓါနုသာရီ ပုဂ္ဂိုလ်-- (က) သဒ္ဓါတရားလျှင် ရှေ့သွားရှိသော မဂ်တရားကို-ဖြစ်-ပွား-စေတတ်သော၊ သဒ္ဓါတရားလျှင် ရှေ့သွားရှိသော မဂ်တရားကို ပွားများလေ့ရှိသော၊ သူ။ (ခ) သဒ္ဓါတရားဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့-သွား-တတ်-လေ့ရှိ-သော၊ သူ။ (ဂ) သဒ္ဓါတရားဖြင့် အရိယာမဂ်သို့ ရှေးရှု-သွား-တတ်-လေ့ရှိ-သော၊ သူ (သောတာပတ္တိမဂ်၌ တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်)။ (ဃ) သဒ္ဓါတရားဖြင့် အရိယာမဂ်ဟူသော အယဉ်သို့-သွား-တတ်-လေ့ရှိ-သော၊ သူ။ (င) သဒ္ဓါတရားသို့ အစဉ်လိုက်သော၊ သူ။ (က) သဒ္ဓါဝိမုတ္တော ဓမ္မာနု-သာရီ သဒ္ဓါနုသာရီ။ ဒီ၊ ၃။ ၈၇။ မ၊ ၂။ ၁၀၃။ အံ၊ ၂။ ၄၀၃။ ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမံ မဂ္ဂံ ဘာဝေတီတိ အတ္ထော။ သဒ္ဓါနုသာရိမှိပိ ဧသေဝနယော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၈။ (ခ) အနိစ္စတော မနသိကရောတော သဒ္ဓိန္ဒြိယံ အဓိမတ္တံ ဟောတိ။ ---- တေန ဝုစ္စတီတိ သဒ္ဓါနုသာရီ။ ပဋိသံ။ ၂၄၉။ သဒ္ဓံ အနုဿရတိ အနုဂစ္ဆတိ, သဒ္ဓါယ ဝါ နိဗ္ဗာနံ အနုဿရတိ အနုဂစ္ဆတီတိ သဒ္ဓါနုသာရီ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၈) (ဂ) ကတမော စ ပုဂ္ဂလော သဒ္ဓါနုသာရီ---- အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော သဒ္ဓါနုသာရီ။ အဘိ၊ ပု။ ၁၁၈။ သော ဟိ သဒ္ဓါယ သရတိ အနုဿရတီတိ သဒ္ဓါနုသာရီ။ သောတာပတ္တိ-မဂ္ဂဋ္ဌဿေတံ နာမံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၄။ (ဃ) သဒ္ဓါနုသာရီ ပုဂ္ဂလော ဟိ ----- အနုပုဗ္ဗေန မဂ္ဂံ ပါပုဏာတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၇။ သဒ္ဓါယ မဂ္ဂသောတံ အနုဿရတီတိ သဒ္ဓါနုသာရီ၊ သဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမော အရိယော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၉၀။ (င) သဒ္ဓံ အနုဿရတိ အနုဂစ္ဆတီတိ သဒ္ဓါနုသာရီ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၈။

သဒ္ဓါနုသာရိဂေါတ္တကိတ္တန (နု) [သဒ္ဓါနုသာရီ + ဂေါတ္တ + ကိတ္တန] သဒ္ဓါတရားသို့ အစဉ်လိုက်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အနွယ်ကို ပြောကြားခြင်း။ "ယထာ ဂေါတ္တာ"တိ ဣမိနာ နေသံ သရဏဂမနသမ္ဘဝံ ဒဿိတာ သဒ္ဓါနုသာရိဂေါတ္တကိတ္တနတော၊ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇။

သဒ္ဓါနုသာရီ (ရှိ) နိဒ္ဒေသ (ပု) [သဒ္ဓါနုသာရီ (ရှိ) + နိဒ္ဒေသ] သဒ္ဓါနုသာရီ-နိဒ္ဒေသ၊ သဒ္ဓါနုသာရီ ပုဂ္ဂိုလ်ကို-ညွှန်ပြရာ-

ညွှန်ပြကြောင်း-အပိုင်းအခဏ်း။ သဒ္ဓါနုသာရီ-နိဒ္ဒေသေပိ သဒ္ဓံ ဝါဟေတီတိ သဒ္ဓါဝါဟီ။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၄၄။ သဒ္ဓါနုသာရီနိဒ္ဒေသေပိ ဧသေဝနယော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၄။

သဒ္ဓါပကတ (တိ) [သဒ္ဓါ + ပကတ] သဒ္ဓါတရားဖြင့်- ပြု- စီရင်- အပ်သော၊ ယုံကြည်၍ ပေးလှူအပ်သော- ဆွမ်း - ထမင်း။ သဒ္ဓါပကတမေသာန်၊ ဒါတဝေ တဒမညိသုံ။ သုတ္တနိ၊ ၃၂၃။သဒ္ဓါပကတန္တိ သဒ္ဓါယ ပကတံ၊ သဒ္ဓါဒေယျန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၀။

သဒ္ဓါပဉ္စက (နု) [သဒ္ဓါ + ပဉ္စက] သဒ္ဓါပဉ္စက၊ သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာ ဟူသော ၅-ခု အပေါင်း။ သဒ္ဓါပဉ္စကေသု မာနံ ဇပ္ပေတိ ဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတီတိ ကတ္တဗ္ဗံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၉။ သဒ္ဓါပဉ္စကေသူတိ သဒ္ဓါသီလ-သုတစာဂပညာသု။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၁၉။

သဒ္ဓါပဉ္စမ (တိ) [သဒ္ဓါ + ပဉ္စမ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သဒ္ဓါပဉ္စမာနိ ဣန္ဒြိယာနိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၇။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၀။

သဒ္ဓါပဉ္စမက (တိ) [သဒ္ဓါပဉ္စမ + က] သဒ္ဓါလျှင် ၅-ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်း ရှိသော။ သဒ္ဓါလျှင် ၅-ခုမြောက်ရှိသော။ဝေမေဝံ ခေါ သဒ္ဓါပဉ္စမကေသု ဣန္ဒြိယေသု။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၅။

သဒ္ဓါပညာဒိဂုဏပဋိမဏ္ဍိတ (တိ) [သဒ္ဓါပညာဒိ + ဂုဏ + ပဋိမဏ္ဍိတ] သဒ္ဓါ၊ ပညာစသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ဖြင့် တန်ဆာ ဆင်အပ်သော။ သဒ္ဓါပညာဒိဂုဏပဋိ-မဏ္ဍိတတ္တာ အတ္တာနံ န ပရိဘဝတိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၇။ ဝဇိရ။ ၄။

သဒ္ဓါပညာဒိသမ္ပယုတ္တဓမ္မသဟိတ (တိ) [သဒ္ဓါပညာဒိ + သမ္ပယုတ္တဓမ္မ + သဟိတ] သဒ္ဓါ၊ ပညာ စသော သမ္ပယုတ်တရားတို့နှင့်-တကွ-တပေါင်းတည်း-ဖြစ်သော။ တဒါကာရ-ပဝတ္တံ သဒ္ဓါပညာဒိသမ္ပယုတ္တဓမ္မသဟိတံ စိတ္တံ သရဏဂမနံ နာမ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၇၇။

သဒ္ဓါပညာဒွယ (နု) [သဒ္ဓါပညာ + ဒွယ] သဒ္ဓါ၊ ပညာဟူသော တရား ၂-ပါးတို့၏ အပေါင်း၊ သဒ္ဓါ၊ ပညာတရား ၂-ပါးအပေါင်း။ တဒုဘယန္တိ သဒ္ဓါပညာဒွယံ သမာဓိဝီရိယ-ဒွယဥ္စ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၈။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၅။

သဒ္ဓါပညာဝန္တု (တိ) [သဒ္ဓါပညာ + ဝန္တု။ ထိ-၌ သဒ္ဓါပညာဝတီ၊ ---ဝန္တီ။] သဒ္ဓါ၊ ပညာရှိသော၊ သူ။ သဒ္ဓါပညာဝတီ စေဝ၊ ဒီပဒါနုသိဒ္ဓံ ဖလံ။ အပ၊ ၂။ ၂၅၂။

သဒ္ဓါပညာသမာယောဂ (ပု) [သဒ္ဓါပညာ + သမာယောဂ] သဒ္ဓါ၊ ပညာနှင့် ကောင်းစွာ ယှဉ်ခြင်း။ သဒ္ဓါပညာသမာယောဂေါ ---- သမထဝိပဿနာနိပ္ဖတ္တိ စ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၉။

သဒ္ဓါပဋိပက္ခဘူတ (တိ) [သဒ္ဓါ + ပဋိပက္ခ + ဘူတ] သဒ္ဓါတရား၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော၊ (စိတ္တုပ္ပါဒ်)။ အဿဒ္ဓိယန္တိ စ သဒ္ဓါပဋိ-ပက္ခဘူတော စိတ္တုပ္ပါဒေါ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၉။

သဒ္ဓါပဋိလာဘ (ပု) [သဒ္ဓါ + ပဋိလာဘ] သဒ္ဓါတရားကို ရခြင်း။ သော တေန သဒ္ဓါပဋိလာဘေန သမန္နာဂတော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၉၄။ မ၊ ၁။ ၂၃၆။ အံ၊ ၃။ ၄၂၂။

သဒ္ဓါပဋိလာဘဇနန (တိ) [သဒ္ဓါပဋိလာဘ + ဇနန] သဒ္ဓါတရား ရခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော။ သောတူနံ သဒ္ဓါပဋိလာဘဇနနေန နိဂမနေန စ ပရိယောသာနကလျာဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၇။ စူဠနိ၊ ၄။ ၂၁။

သဒ္ဓါပဋိသံယုတ္တ (တိ) [သဒ္ဓါ + ပဋိသံယုတ္တ] သဒ္ဓါတရားနှင့် စပ်ယှဉ်သော။ သဒ္ဓဿ ပုဂ္ဂလဿ သဒ္ဓါပဋိသံယုတ္တံ ဓမ္မံ သုတွာ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၄၂။

သဒ္ဓါပတိရူပက (တိ) [သဒ္ဓါ + ပတိရူပက။ ထီ-၌ ---ရူပိကာ။] သဒ္ဓါနှင့်တူသော။ သဒ္ဓါအတု အယောင်ဖြစ်သော။ သဒ္ဓါပတိရူပကော အဝတ္ထုသ္မိံ ပသာဒေါ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၁၀။ (-အဘိ၊ ဏ။ ၄၅၃)။

သဒ္ဓါပဒဋ္ဌာန (န) [သဒ္ဓါ + ပဒဋ္ဌာန] သဒ္ဓါ၏ နီးသောအကြောင်း။ သဒ္ဓါပဒဋ္ဌာနတာယ ဗုဒ္ဓနုဿမ္ပန္နံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၄။

သဒ္ဓါပဒါန (န) [သဒ္ဓါ + အပဒါန] သဒ္ဓါတရားရှိသူတို့၏ လက္ခဏာ၊ သဒ္ဓါတရားရှိသူကို မှတ်ကြောင်းဖြစ်သော ကျေးဇူးတရား။ သဒ္ဓါပဒါနေသု (အံ၊ ၃။ ၅၃၈) တိ သဒ္ဓါနံ ပုဂ္ဂလာနံ အပဒါနေသု လက္ခဏေသု။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၄၅။

သဒ္ဓါပမာန (တိ) [သဒ္ဓါ + ပမာန] သဒ္ဓါ ပြမာန်းသော၊ သဒ္ဓါတရားလျှင် ပြမာန်းခြင်းရှိသော။ သဒ္ဓါပမာနာ ဟိ လောကိယာ ဂုဏာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၆၇။

သဒ္ဓါပနတ္ထ (ပု) [သဒ္ဓါပန (-သံ + ဓာ + ဏာပေ + ယု) + အတ္ထ] ယုံကြည်စေခြင်းဟူသောအကျိုး။ ကော တဿ သဒ္ဓါပနတ္ထာယ သမတ္ထော။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၈၀။

သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ (တိ) [သဒ္ဓါ + ပဗ္ဗဇိတ] ယုံကြည်မှု- သဒ္ဓါတရား-ဖြင့် ရဟန်းပြုသော၊ ယုံကြည်၍ ရဟန်းပြုသော၊ သူ။ အလမေဝ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတေန ကုလပုတ္တေန ဝီရိယံ အာရဘိတုံ။ သံ၊ ၁။ ၂၆၆။ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဿ ဘိက္ခဝေ ကုလပုတ္တဿ အယမနုဓမ္မော ဟောတိ။ သံ၊ ၂။ ၁၄၇။ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတာနံ ယဒိဒံ ရဋ္ဌပါလော။ အံ၊ ၁။ ၂၅။ အသီတဗျာဘဂိ ဘိက္ခဝေ ကုလပုတ္တော ဩဟာယ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော ဟောတိ၊ "သဒ္ဓါ-ပဗ္ဗဇိတော ကုလပုတ္တော"တိ အလံ ဝစနာယ။ အံ၊ ၂။ ၅။ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတေနာတိ သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတေန။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၆။ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတာနန္တိ သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတာနံ။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၉၆။

သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝဒီပန (န) [သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝ + ဒီပန] အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝပရိဒီပန (န) [သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝ + ပရိဒီပန] သဒ္ဓါတရားဖြင့် ရှင်ရဟန်း ပြုသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတောတိ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ-ဘာဝပရိဒီပနံ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၈၄။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၁၉။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၆၆။ သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတောတိ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝဒီပနံ။ မ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၂၈။

သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတာဘာဝ (ပု) [သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ + အဘာဝ] သဒ္ဓါတရားဖြင့် ရဟန်းပြုသူ၏-မဖြစ်-မဟုတ်-ခြင်း၊ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ မဟုတ်ခြင်း။ ဧကေန ဒိဝသေန ဥပ္ပဗ္ဗာဇေသုံ တေသံ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတာဘာဝတော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၄။

သဒ္ဓါပဗ္ဗဇ္ဇာ (ထီ) [သဒ္ဓါ + ပဗ္ဗဇ္ဇာ] သဒ္ဓါတရားဖြင့်-ရှင်-ရဟန်း-ပြုသည်၏အဖြစ်။ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဝိဘာဝိတအနဘိဇ္ဈာလုအာဒိ-သဘာဝါနံယေဝ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၈။

သဒ္ဓါပဒ (နှ) [သဒ္ဓါ + ပဒ] သဒ္ဓါဟူသောပုဒ်။ သဒ္ဓါပဒံ ဗလပဒန္တိ ဧဝမာဒိ ပဒဒွယဝသေန။ မူလဋီ၊ ၁။ ၉၀။

သဒ္ဓါပမုခ (တိ) [သဒ္ဓါ + ပမုခ] သဒ္ဓါတရားလျှင်-အကြောင်း-ရှေ့သွား-ဦးဆောင်-ရှိသော။ သဒ္ဓါပမုခါ ဟိ လောကိယဂုဏာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၁၂။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၄။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅။

သဒ္ဓါပရိဂ္ဂဟိတ (တိ) [သဒ္ဓါ + ပရိဂ္ဂဟိတ] သဒ္ဓါတရားဖြင့် - သိမ်းဆည်း - ချီးမြှောက်-အပ်သော၊ သဒ္ဓါဟူသော အားအစွမ်းဖြင့်-ထောက်ပံ့-ခိုင်စေ-အပ်သော။ သဒ္ဓါပရိဂ္ဂဟိတ (ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅) န္တိ ---- ဧဝံ ပဝတ္တာယ သဒ္ဓါယ ပရိဂ္ဂဟိတံ ယထာဝုတ္တ-သဒ္ဓါဗလေန ဥပတ္ထမ္ဘိတံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၈၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃။

သဒ္ဓါပရိပါလန (နှ) [သဒ္ဓါ + ပရိပါလန] သဒ္ဓါကရားကို စောင့်ရှောက်ခြင်း။ သမာနိ-သံသောပိ သဒ္ဓါပရိပါလနတ္ထံ ဒါတဗ္ဗော၀။ ဝိ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၀၈။

သဒ္ဓါပရိဘာဝိတ (တိ) [သဒ္ဓါ + ပရိဘာဝိတ] သဒ္ဓါတရားဖြင့်- ထုံ-ပွားများ-ဖြစ်စေ- အပ်သော။ ယဿ ကဿစိ မဟာနာမ ဒီယရတ္တံ သဒ္ဓါပရိဘာဝိတံ စိတ္တံ။ သံ၊ ၃။ ၃၂၂။

သဒ္ဓါပဝတ္တိ (ထီ) [သဒ္ဓါ + ပဝတ္တိ] သဒ္ဓါတရား၏ ဖြစ်ခြင်း။ သဒ္ဓါပဝတ္တိယာ ဝိသာရဒဘာဝေါ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၃၅။ (-ဝဇိရ။ ၅၈၂)။

သဒ္ဓါပသာဒ (ပု) [သဒ္ဓါ + ပသာဒ] သဒ္ဓါတရား ဟုဆိုအပ်သော ကြည်လင်ခြင်း၊ သဒ္ဓါတရားကြောင့် ကြည်လင်ခြင်း။ သဒ္ဓါပသာဒေန ပသန္န (အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၃) န္တိ သဒ္ဓါသင်္ခါတေန ပသာဒေန ပသန္နံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၄။

သဒ္ဓါပုပ္ဖ (နှ) [သဒ္ဓါ + ပုပ္ဖ] သဒ္ဓါပန်း၊ သဒ္ဓါတရားဟူသော ပန်း။ သဒ္ဓါပုပ္ဖာနိ မိလာယန္တိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၂၉၄။

သဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမ (တိ) [သဒ္ဓါ + ပုဗ္ဗင်္ဂမ] သဒ္ဓါတရားကို ရှေ့သွားပြုသော။ သဒ္ဓါဝါဟိ သဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမံ အရိယမဂ္ဂံ ဘာဝေတိ။ အဘိ၊ ပု။ ၁၁၈။ သဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမန္တိ သဒ္ဓံ ပုရေစာရိကံ ကတွာ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၄။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၀။

သဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမသမ္မာဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏ (နှ) [သဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမ + သမ္မာဒိဋ္ဌိ + ဂဟဏ] သဒ္ဓါတရားကို ရှေ့သွားပြုသဖြင့် မှန်ကန်သော အယူကို ယူခြင်း။ သဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမသမ္မာဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏံ ပန စိတ္တုပ္ပါဒဿ တပ္ပဓာနတာယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၉။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၆။

သဒ္ဓါပုရေစာရိက (တိ) [သဒ္ဓါ + ပုရေစာရိက] သဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမ-ကြည့်။ သဒ္ဓါပုရေ-စာရိကံ ဝီရိယံ အဓိသဒ္ဓေန္တော သမ္မဒေဝ သီလေသု ပရိပူရကာရီ ဟောတိ။ စရိယာ၊ ဋ။ ၃၀၄။

သဒ္ဓါပေမ (တိ) [သဒ္ဓါ + ပေမ] (၁) ယုံကြည်မှု- သဒ္ဓါတရား-ဖြင့်-ချစ်-ခင်-မြတ်နိုး-ခြင်းရှိသော၊ သူ။ (နှ) (၂) ယုံကြည်မှု-

သဒ္ဓါတရား-ဖြင့်-ချစ်-ခင်-မြတ်နိုး-ခြင်း။ (ခ) တေသံ သဒ္ဓါပေမာနံ သဂ္ဂသံဝတ္တနိယတာယ အဗျဘိစာရိဘာဝမာဟ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၁။ (န) (၂) သဒ္ဓါပေမမ္ပိ ဟောဂသိတပေမမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၇။

သဒ္ဓါဖလ (န) [သဒ္ဓါ + ဖလ] (က) သဒ္ဓါဗိုလ်၊ သဒ္ဓါဟူသော မတုန်မလှုပ် ခိုင်မြဲသော သဘောတရား၊ မတုန်မလှုပ် ခိုင်မြဲသော သဒ္ဓါ။ (ခ) သဒ္ဓါကင်းသောသူ၏ အဖြစ်ဟူသော အကုသိုလ်ကြောင့် မတုန်မလှုပ်တတ်သော သဘောတရား။ (ဂ) ဆန့်ကျင်ဘက် အကုသိုလ်တရားတို့သည် မတုန်မလှုပ်-စေအပ်-စေနိုင်-သော သဘော-သဒ္ဓါ။ (က)(ခ) ဣစ္စုဒါယိ ဘိက္ခု သဒ္ဓါဗလံ ဘာဝေတိ ဥပသမာဂါမိံ သမ္ဗောဓဂါမိံ။ မ၊ ၂။ ၂၀၄၊ ၃၀၂။ ¸သဒ္ဓါဗလံ ဟောတိ ဝီရိယဗလံ ဟောတိ။ အဘိ၊ ၆။ ၁၇။ ယဿ နတ္ထိ သဒ္ဓါဗလံ ဝီရိယဗလံ။ မဟာနိ။ ၉။ အသဒ္ဓိယေန ကမ္ပတီတိ သဒ္ဓါဗလံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၉။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၇။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၈)။ (ဂ) သဒ္ဓါဗလံ ဘာဝေတိ၊ ဝီရိယဗလံ ဘာဝေတိ။ အံ၊ ၁။ ၄၂။ သဒ္ဓါယေဝ အကမ္ပိယဋ္ဌေန ဗလန္တိ သဒ္ဓါဗလံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၈။ သဒ္ဓါဗလဿ အသဒ္ဓိယေ အကမ္ပိယဋ္ဌော။ ပဋိသံ။ ၁၇။ အသဒ္ဓိယေ အကမ္ပိယဋ္ဌေန သဒ္ဓါဗလံ။ ပဋိသံ။ ၂၁။ အကမ္ပိယဋ္ဌောတိ အကမ္ပေတဗ္ဗဋ္ဌော၊ ကမ္ပေတုံ န သက္ကောတီတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၉။ အကမ္ပိယဋ္ဌောတိ ပဋိပက္ခေဟိ ကမ္ပေတုံ အသက္ကုဏေယျဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၀။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၇)။

သဒ္ဓါဖလပရိဘာဝိတ (တိ) [သဒ္ဓါဖလ + ပရိဘာဝိတ] သဒ္ဓါဗိုလ်ဖြင့်-ပွားများ-ဖြစ်စေ-အပ်သော၊ သဒ္ဓါဗိုလ်ဖြင့် ပွားများအပ်သော။ သဒ္ဓါဖလပရိဘာဝိတာ ဟောတိ မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ။ ပဋိသံ။ ၃၁၇။

သဒ္ဓါဖလာဒိဝိရဟ (တိ) [သဒ္ဓါဖလ + အာဒိ + ဝိရဟ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သဒ္ဓါဖလာဒိဝိရဟေန ဝါ အဖလံ တံ ပုဂ္ဂလံ အဖလာ ကိလေသာ ဖလီယန္တိ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၄။

သဒ္ဓါဖလာဒိဝိရဟိတ (တိ) [သဒ္ဓါဖလာဒိ + ဝိရဟိတ] သဒ္ဓါဗိုလ် စသည်မှ ကင်းသော။ သဒ္ဓါဖလာဒိဝိရဟိတံ အဘိဘဝိတုံ သမတ္ထာ ဘဝန္တိ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၅၉။

သဒ္ဓါဗဟုလ (တိ) [သဒ္ဓါ + ဗဟုလ] သဒ္ဓါတရား များသော၊ များသော သဒ္ဓါတရား ရှိသော။ ဘဂဝတိ သဒ္ဓါယ သဒ္ဓါဗဟုလံ စိတ္တံ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၁။

သဒ္ဓါဗီဇ (န) [သဒ္ဓါ + ဗီဇ] သဒ္ဓါမျိုးစေ့၊ သဒ္ဓါတရားဟူသော မျိုးစေ့၊ မျိုးစေ့နှင့် တူသော သဒ္ဓါတရား။ သဒ္ဓါဗီဇံ တီသု သမ္ပတ္တီသု ရောပေတဗ္ဗံ။ မိလိန္ဒ။ ၃၉၆။ ရောပိတေန သဒ္ဓါဗီဇေန အဇ္ဇေဝ အဝဿံ ဖလံ ဒိန္နံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၄။

သဒ္ဓါဗီဇသန္တာန (ပု) [သဒ္ဓါဗီဇ + သန္တာန] သဒ္ဓါ - တရားဟူသော - မျိုးစေ့ အစဉ်။ သဒ္ဓါဗီဇသန္တာနဿ တပေါဝုဋ္ဌိယာ အာဒိမဇ္ဈ-ပရိယောသာနေသု ဥပကာရတံ ဒဿေတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၀။

သဒ္ဓါဘာဇန (န) [သဒ္ဓါ + ဘာဇန] သဒ္ဓါတရားဟူသော ခွက်၊ ခွက်နှင့်တူသော သဒ္ဓါတရား။ သဗ္ဗေ ဇနာ သဒ္ဓါဘာဇနံ

ဥပနေတု၊ ပူရေသာမိ တေသံ သက်ပွံ။ မ၊ ဋ၊ ၂။ ၉၇။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၈၆။ ဝဇိရ၊ ၃၉၈။

သဒ္ဒါဘိနိဝေသ (ပု) [သဒ္ဒါ + အဘိနိဝေသ] သဒ္ဒါတရားကို အဦးမူ၍ တရားနှလုံးသွင်းခြင်း။ ဒွေ အဘိနိဝေသာ သဒ္ဒါဓုရံ ----

ဒဿနဿ ဇဝံ ဝိပါကသမ္ပတ္တိ ဝဏ္ဏယန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၂။

သဒ္ဒါမန္ဒတာ (ထီ) [သဒ္ဒါ + မန္ဒ + တာ] သဒ္ဒါတရား နည်းသည်၏အဖြစ်။ တေသံ မောဃပုရိသာနံ သဒ္ဒါမန္ဒတာယ စ ပညာမန္ဒ-

သဒ္ဓါတရားလျှင်-အကြောင်းရင်း-ရှေ့သွား-ရှိသော။ သဒ္ဓါမူလိကာ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဒသသု ပုညကိရိယဝတ္ထူသု ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မန္တိ ဝုစ္စတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၆။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၄။ သဒ္ဓါမူလိကာတိ ယထာဝုတ္တသဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၉။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀။

သဒ္ဓါယ[၁] (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဓာ + တွာ] (၁) ယုံ-ယုံကြည်-၍။ (က) ကံ, ကံ၏အကျိုး, မြတ်စွာဘုရား၏ ကောင်းစွာ သိတော်မူတတ်သည်၏အဖြစ်, တရားတော်၏ ကောင်းသောဂုဏ်ရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်, သံဃာတော်၏ ဘုရားဟောတော်မူတိုင်း ကောင်းစွာ ကျင့်တော်မူခြင်းတို့ကို ယုံကြည်၍။ (ခ) ကံ, ကံ၏ အကျိုး, ရတနာသုံးပါးတို့ကို ယုံကြည်ခြင်း။ (ဂ) ကံ, ကံ၏အကျိုး, ရတနာသုံးပါးဟူသော သဒ္ဓေယျဝတ္ထုတို့ကို ယုံကြည်၍။ (ဃ) ကံ, ကံ၏အကျိုး, နိဗ္ဗာန်တို့ကို ယုံကြည်၍။ (င) အလှူ, အလှူ၏ အကျိုးတို့ကို ယုံကြည်၍။ (စ) ကံ, ကံ၏ အကျိုးတို့ကို ယုံကြည်၍။ (ဆ) ပြောဟော ညွှန်ပြသောသူ၏ စကားကို ယုံကြည်၍။ (၁) ကထံ မယံ ဣမဿ သဒ္ဓါယ ဂမိဿာမ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၇၄။ ယေန နံ ဒဒန္တိ သဒ္ဓါယ၊ ဝိပ္ပသန္နေန စေတသာ။ သံ၊ ၁။ ၃၀။ တေ တတ္ထ ပရေသံ သဒ္ဓါယ ဂစ္ဆေယျုံ။ သံ၊ ၃။ ၁၉၄။ (က) သဒ္ဓါယာ (ထေရ၊ ၃၂၇) တိ ကမ္မံ ကမ္မဖလံ ဗုဒ္ဓသုဗုဒ္ဓတံ ဓမ္မသုဓမ္မတံ သံဃသုပ္ပဋိပတ္တိဉ္စ သဒ္ဒဟိတွာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၉။ (ခ) သဒ္ဓါယာ (ထေရ၊ ၂၆၆) တိ ဝါ ကမ္မဖလာနိ ရတနတ္တယဂုဏဉ္စ သဒ္ဒဟိတွာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၇၅။ (ဂ) ဇဝံ သဒ္ဓါယ နိက္ခမ္မာ (ထေရီ၊ ၄၁၇) တိ ---- ကမ္မကမ္မဖလာနိ ရတနတ္တယဉ္စာတိ သဒ္ဓေယျဝတ္ထုံ သဒ္ဓါယ သဒ္ဒဟိတွာ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၇-၈။ (ဃ) သဒ္ဓါယာ (ဇာ၊ ၂။ ၂၄) တိ ကမ္မဉ္စ ဖလဉ္စ နိဗ္ဗာနဉ္စ သဒ္ဒဟိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၈၈။ (င) သဒ္ဓါယာ (အံ၊ ၂။ ၁၅၂) တိ ဒါနဉ္စ ဒါနဖလဉ္စ သဒ္ဒဟိတွာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၃။ (စ) သဒ္ဓါယပိ သာဟု ဒါန (သံ၊ ၁။ ၂၀)န္တိ ကမ္မဉ္စ ကမ္မဖလဉ္စ သဒ္ဒဟိတွာပိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၈။ သဒ္ဓါယ နိက္ခမ္မ ပုနံ နိဝဇ္ဇော။ ဇာ၊ ၁။ ၂၀၉။ ကမ္မော ကမ္မဉ္စ ဖလဉ္စ သဒ္ဒဟိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၃။ သဒ္ဓါယ ဒါနံ ဒဒတော (ဇာ၊ ၂။ ၃၅၀) တိ ကမ္မဉ္စ ဖလဉ္စ သဒ္ဒဟိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၂၃။ (ဆ) အာဒါယ သဒ္ဓါယာ (ဇာ၊ ၂။ ၁၀၇) တိ “ ဇောနိ ဒါနာဒီနိ မဟာနိသံသာနိ ကတ္တဗ္ဗာနိ ” ဝဒတိ ဝစနံ သဒ္ဓါယ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၂၉။

သဒ္ဓါယ[၂] (ပု) [သဒ္ဓါ + အယ (ဣ) + အ။ သဒ္ဓါယိက-လည်းကြည့်။] (၁) ယုံ-ယုံကြည်-ခြင်း၏ဖြစ်ရာ၊ ယုံ-ယုံကြည်-ရာ။ (၂) ယုံ-ယုံကြည်-ခြင်း၏ဖြစ်ခြင်း၊ ယုံ-ယုံကြည်-ခြင်း။ (၁) သဒ္ဓါ အယတိ ပဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ သဒ္ဓါယော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၉။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၇။ (၂) သဒ္ဓါယ အယော ဥပ္ပါဒေါ သဒ္ဓါယော။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၄၇။

သဒ္ဓါယိက (တိ) [သဒ္ဓါ + အယ + အ ◦ သဒ္ဓါယ + ဏိက] (၁) ယုံ-ယုံကြည်-ခြင်းဖြင့် ရောက်ထိုက်သော၊ ယုံ-ယုံကြည်-ထိုက်-သင့်-သော။ (၂) ယုံ-ယုံကြည်-မှု၏ တည်ရာဖြစ်-ကြည်ညိုဖွယ်ကို ဆောင်-သော၊ ယုံ-ယုံကြည်-ခြင်းငှာ-ထိုက်-သင့်-သော။ (၃) ယုံ-ယုံကြည်-ခြင်း၏ ဖြစ်ခြင်းကို ဆောင်သော၊ ယုံ- ယုံကြည်- ခြင်းကို ရွက်ဆောင်နိုင်သော။

(၄) ယုံ- ယုံကြည် -ခြင်း၏ ဖြစ်ရာဖြစ်သော၊ ယုံ-ယုံကြည်-ရာဖြစ်သော။ (၁) သဒ္ဓါယိကော (သံ၊ ၁။ ၁၀၁) တိ သဒ္ဓါတဗ္ဗော။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၄။ သဒ္ဓါယိကောတိ သဒ္ဓါယ အယိတဗ္ဗော၊ သဒ္ဒေယျောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ ' သဒ္ဓါတဗ္ဗော ' တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၉။ သဒ္ဓါယိကော (အံ၊ ၃။ ၃၉၃) တိ ----- သဒ္ဓါတဗ္ဗဝစနော ဝါ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၇။ သဒ္ဓါယိကောတိ ဝါ သဒ္ဓါယ အယိတဗ္ဗော၊ သဒ္ဒေယျောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ " သဒ္ဓါတဗ္ဗဝစနော " တိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၄၇။ ပစ္စယိကာတိ ---- သဒ္ဓါယိကာတိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၈။ သဒ္ဓါယ ဝါ အယိတဗ္ဗာ သဒ္ဓါယိကာ၊ သဒ္ဒေယျာတိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၇။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၉။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၅)။ (၂) သဒ္ဓါယိကော (သံ၊ ၁။ ၁၅၂) တိ သဒ္ဓါယ အာကာရော ပသာဒါဝဟော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၉။ သဒ္ဓါယိတုံ အရဟတီတိ သဒ္ဓါယိကောတိ အာဟ " သဒ္ဓါယ အာကာရော ပသာဒါဝဟော " တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၇။ (၃) သဒ္ဓါယိကော (အံ၊ ၃။ ၃၉၃) တိ သဒ္ဓါယ အာဂမကရော၊ ပသာဒါဝဟော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၇။ သဒ္ဓါယိကော (သုတ္တနိ။ ၃၇၉) တိ သဒ္ဓါဂမကရော၊ ပသာဒါဝဟောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၅။ သဒ္ဓါယ အယော ဥပ္ပါဒေါ သဒ္ဓါယော၊ တံ အာဝဟတီတိ သဒ္ဓါယိကောတိ အာဟ " သဒ္ဓါယ အာဂမကရော " တိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၄၇။ (၄) သဒ္ဓါယိကာ (ဒီ၊ ၂။ ၂၅၆) တိ အဟံ တုမှေ သဒ္ဒဟာမိ၊ တုမှေ မယှံ သဒ္ဓါယိကာ သဒ္ဓါယိတဗ္ဗဝစနာတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉၈။ သဒ္ဓါယ အယိတဗ္ဗာ သဒ္ဓါယိကာ၊ သဒ္ဓါယ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘူတာ။ တေနာဟ " အဟံ တုမှေ " တိအာဒိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၁။ သဒ္ဓါ အယတိ ပဝတ္တတိ ဧတ္ထာတိ သဒ္ဓါယော၊ သဒ္ဓါယော ဧဝ သဒ္ဓါယိကော ယထာ ဝေနယိကောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၉။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၅။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၇)။

သဒ္ဓါယိတ (တိ) [သဒ္ဓါ + အယိတ။ သဒ္ဒယတိ၊ သဒ္ဒဟိတ-ဟု သက္ကတပိဋကနှ ရှိသည်။] ယုံ-ယုံကြည်-ခြင်းဖြင့် ရောက်အပ်သော၊ ယုံ-ယုံကြည်-ထိုက်-သင့်-သော (စကား)။ သဒ္ဓါယိတ (ပေတ။ ၁၅၃) န္တိ သဒ္ဓါယိတဗ္ဗံ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၃။ ဧတ္ထာတိ ဧတေသု သဒ္ဓါယိတာဒိဝတ္ထူသု။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၄။

သဒ္ဓါယိတဗ္ဗ (တိ) [သဒ္ဓါ + အယိတဗ္ဗ။ (သဒ္ဓါတဗ္ဗ ? သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၄။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၅၁-တို့ကြည့်။) သံ + ဓာ + တဗ္ဗ။ ဓာ-နောင် ယ-လာ။ နိရုတ္တိ။ ၆၂၁။ ဒြဒ္ဓါတဗျ-သံ။ သဒ္ဒဟိယဗ္ဗ-ပြာ။] သဒ္ဓါယိတ-ကြည့်။ သဒ္ဓါယိတန္တိ သဒ္ဓါယိတဗ္ဗံ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၃။

သဒ္ဓါယိတဗ္ဗက (တိ) [သဒ္ဓါယိတဗ္ဗ + က (ကအက္ခရာ လာသည်။)] ယုံ-ယုံကြည်-ထိုက်-သင့်-သော စကားရှိသော။ ပစ္စယိကောတိ ပတ္တိယာယိတဗ္ဗကော၊ သဒ္ဓါယိတဗ္ဗကောတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၂။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၃၊ ၃၉၆။

သဒ္ဓါယိတဗ္ဗဝစန (တိ) [သဒ္ဓါယိတဗ္ဗ + ဝစန] ယုံ-ယုံကြည်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော စကားရှိသော။ တုမှေ မယှံ သဒ္ဓါယိကာ သဒ္ဓါယိတဗ္ဗဝစနာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉၈။

သဒ္ဓါယိတုံ (ဗျ) [သဒ္ဓါယ (နာမဓာတု) + တုံ။ သံ + ဓာ + တုံ။ ဓာ-နောင် ယ-လာ။]

ယုံ-ယုံကြည်-ခြင်းငှာ။ သဒ္ဓါယိတုံ အရဟတီတိ သဒ္ဓါယိကော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၇။

သဒ္ဓါယုတ္တ (တိ) [သဒ္ဓါ + ယုတ္တ] သဒ္ဓါ တရားနှင့်ယှဉ်သော (ပညာ)။ သဒ္ဓါယုတ္တာ ဧဝ ဝိသုဒ္ဓါ ဟောတိ။ ဝဇိရ။ ၅၈၁။

သဒ္ဓါရက္ခဏ (န) [သဒ္ဓါ + ရက္ခဏ] သဒ္ဓါ - သဒ္ဓါတရား - ကို စောင့်ရှောက်ခြင်း။ အဂါရိကာနံ သဒ္ဓါရက္ခဏဝသေန အနုကမ္ပ- နတ္ထာယ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၄။ ၂၆၁။

သဒ္ဓါရမ္မဏ (န) [သဒ္ဓါ + အာရမ္မဏ] သဒ္ဓါရုံ၊ သဒ္ဓါဟူသော အာရုံ။ သဒ္ဓါရမ္မဏေ ဉာဏံ။ အဘိ၊ က။ ၂၃၅။ ဖဿာရမ္မဏေတိ ဖဿသင်္ခါတေ အာရမ္မဏေ။ ဝေဒနာ- ရမ္မဏေတိအာဒီသုပိ ဧသေဝနယော။ အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၈၇။

သဒ္ဓါရဟိတ (တိ) [သဒ္ဓါ + ရဟိတ] သဒ္ဓါဝိရဟိတ-ကြည့်။ အသဒ္ဓါတိ ဗုဒ္ဓါဒီသု သဒ္ဓါရဟိတာ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၄၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၇။

သဒ္ဓါရုစိအာဒိ (တိ) [သဒ္ဓါ + ရုစိ + အာဒိ] ယုံကြည်ခြင်း, နှစ်သက်ခြင်း အစရှိသော။ သဒ္ဓါရုစိအာဒီဟိ "ယတော ခေါ ဘော အယံ အတ္တာ ---- ကာယဿ ဘေဒါ ဉစ္ဆိဇ္ဇတိ "တိ အာဒိနာ ဝိကပ္ပေတွာ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၂၅။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၂၂၂)။

သဒ္ဓါလက္ခဏ (န) [သဒ္ဓါ + လက္ခဏ] သဒ္ဓါ - သဒ္ဓါတရား - ဟူသော မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ။ သဒ္ဓါလက္ခဏေ အဘိနိဝိဋ္ဌာနံ သင်္ဂါလကမာတာ အဂ္ဂါတိ ဒဿေတိ။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၉၇။

သဒ္ဓါလု (န) [သဒ္ဓါ + အာလု။ ဂြဒ္ဓါလု-သံ၊ သဒ္ဓါလု-ပြာ။ ဒေါဟဠဝတီ-ချင်ခြင်း ရှိသော မိန်းမ-ကပ္ပဒ္ဒုမ။ | သဒ္ဓါ-သဒ္ဓါတရား-များ သော၊ သူ။ နာပိ သဒ္ဓါလုတာ ပလ္လောမ- တာယာတိ သဒ္ဓါဝါရော အနုဒ္ဓဋော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၇။ (-နေတ္တိ၊ ဋ။ ၉၀)။

သဒ္ဓါလောဘသုသဏ္ဌိရ (တိ) [သဒ္ဓါ + အလောဘ + သုသဏ္ဌိရ] သဒ္ဓါ, အလောဘ တို့ဖြင့်ပြီးသော ကောင်းသော (ရထား) တန် ဆာနှင့်ပြည့်စုံသော။ သဒ္ဓါလောဘသုသဏ္ဌိရော (ဇာ၊ ၂။ ၂၇၄) တိ ကမ္မဖလသဒ္ဒဟနသဒ္ဓါ- မယေန စ အလောဘမယေန စ သုန္ဒရေန အလင်္ကာရေန သမန္နာဂတော။ ဇာ၊ ဋ၊ ၇။ ၁၄၇။

သဒ္ဓါဝဍ္ဎန (န) [သဒ္ဓါ + ဝဍ္ဎန] သဒ္ဓါ-သဒ္ဓါ တရား-ကြီးပွား- တိုးပွား- တိုးတက်-စေခြင်း။ တထာ သဒ္ဓါဝဍ္ဎနတော, ပညာဇနနတော။ ဥဒါန ဋ။ ၂၆၀။

သဒ္ဓါဝတ္ထု (န) [သဒ္ဓါ + ဝတ္ထု] သဒ္ဓါ- သဒ္ဓါတရား - ၏ တည်ရာ - ဖြစ်ရာ - အာရုံ (ရတနာသုံးပါးနှင့် ကံ, ကံ၏အကျိုးတရား)။ အဓိမောက္ခစရိယာယ ဝေသာရဇ္ဇတ္တိ သဒ္ဓါ- ဝတ္ထုဝသေန ဝါ ဘာဝနာယ ဝါ ပသိပ္ပတ္တာဿ သဒ္ဓါပဝတ္တိယာ ဝိသာရဒဘာဝေါ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၃၅။

သဒ္ဓါဝဟဂုဏ (တိ) [သဒ္ဓါ + အာဝဟ + ဂုဏ] ကြည်လင်-ကြည်ညို-ယုံကြည်-ခြင်း သဒ္ဓါကို ဆောင်တတ်သော ဂုဏ်ရှိသော။ သဒ္ဓါဝဟဂုဏဿာ(ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၁)တိ ဗုဒ္ဓါဒီသု ပသာဒါဝဟဂုဏဿ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၇။

သဒ္ဓါဝဟဂုဏသမ္ပန္န (တိ) [သဒ္ဓါဝဟဂုဏ + သမ္ပန္န] ကြည်လင်-ကြည်ညို-ယုံကြည်-ခြင်း

သဒ္ဓါကို ဆောင်တတ်သော ဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော။ သဒ္ဓါဝဟဂုဏသမ္ပန္နသ ဒီယာဂမဝရသ ---- သံဝဏ္ဏနမိမံ ကရောန္တော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂။

သဒ္ဓါဝါရ (ပု) | သဒ္ဓါ + ဝါရ | သဒ္ဓါစေတသိက်၏-အလှည့်-အကြိမ်။ သဒ္ဓါလှုံ-ကြည့်။

သဒ္ဓါဝါဟီ (တိ) | သဒ္ဓါ + ဝဟ + ဏီ | (၁) ယုံကြည်-ကြည်ညို-ခြင်း သဒ္ဓါတရားကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ သူ။ (၂) သဒ္ဓါတရားက (နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှု) ရောက်စေအပ်သော၊ သူ။ (၁) (၂) သဒ္ဓါဝါဟိ သဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမံ အရိယမဂ္ဂံ ဘာဝေတိ။ အဘိ၊ ပု။၁၁၉။ သဒ္ဓံ ဝါဟေတီတိ သဒ္ဓါဝါဟီ။ သဒ္ဓါ ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဟတီတိ သဒ္ဓါဝါဟီတိပိ ဝုတ္တမေဝ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၄။ (-မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၀)။ ဝါဟေတီတိ ---- ပဝတ္တေတိ။ ဝဟတီတိ နိဗ္ဗာနာဘိမုခံ ဂမေတိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၃၆။

သဒ္ဓါဝိယာတာပေက္ခ (တိ) | သဒ္ဓါ + ဝိယာတ + အပေက္ခာ | ယုံကြည်-ကြည်ညို-ခြင်း၏ ပျက်စီးခြင်း၌ ငဲ့ကွက်ခြင်း ရှိသော၊ သူ။ တံ အတ္တနော ဝိပ္ပကာရံ ပကာသေန္တိ ကေဝလံ တဿ သဒ္ဓါဝိယာတာပေက္ခာ ဟုတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၉။

သဒ္ဓါဝိတ္တ (တိ) | သဒ္ဓါ + ဝိတ္တ။ သဒ္ဓါစိတ္တ? | (၁) သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံ၍ နှစ်သက်သော စိတ်ရှိသော (နတ်သမီး)။ (န) (၂) ယုံကြည်ခြင်းသဒ္ဓါတည်းဟူသော ဥစ္စာ။(၁) သဒ္ဓါဝိတ္တာ (ဇာ၊ ၁။ ၂၀၅) တိ သဒ္ဓါစေဝ တုဋ္ဌစိတ္တာ စ။ သဒ္ဓံ စိတ္တန္တိပိ ပါဌော၊ တဿတ္ထော သဒ္ဓန္တိ သဒ္ဓါဟန္တံ၊ စိတ္တန္တိ တုဋ္ဌစိတ္တံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈။ (န)(၂)မဏိမုတ္တာဒီဟိ ဝိတ္တေဟိ သဒ္ဓါဝိတ္တမေဝ သေဋ္ဌံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၁။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၅။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၆၊ ၃၂၁)။

သဒ္ဓါဝိပရိယာယ (ပု) | သဒ္ဓါ + ဝိပရိယာယ | ဖောက်ပြန်သော-ယုံကြည်-ကြည်ညို-ခြင်း သဒ္ဓါ (မိစ္ဆာဓိမောက္ခ)။ သဒ္ဓါဝိပရိယာယော အသဒ္ဓိယံ မိစ္ဆာဓိမောက္ခော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈၃။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅။

သဒ္ဓါဝိမုတ္တ (တိ) | သဒ္ဓါ + ဝိမုတ္တ။ သဒ္ဓဟန္တော ဝိမုစ္စတီတိ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၈။ | (၁) ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါဖြင့် (ကိလေသာတို့မှ) လွတ်မြောက်သော၊ သူ။ (၂) ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါဖြင့်-နိဗ္ဗာန်ကို နှလုံးသွင်း - နိဗ္ဗာန်သို့ညွှတ် - သော၊ သူ။ (၃) သဒ္ဓိန္ဒြေ လွန်ကဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုသော၊ သူ။ (၄) သဒ္ဓိန္ဒြေ လွန်ကဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သကဒါဂါမိမဂ်, အနာဂါမိမဂ်, အရဟတ္တမဂ်ခဏတို့၌ ယုံကြည်သည်ဖြစ်၍ (ကိလေသာတို့မှ) လွတ်မြောက်သော၊ သူ။ (၅) ယုံကြည်သည်ဖြစ်၍ (ကိလေသာတို့မှ) လွတ်မြောက်သော၊ သူ။ (၁) ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါဖြင့် (ကိလေသာတို့မှ) လွတ်မြောက်သော၊ သူ။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော ဓမ္မာနုသာရီ သဒ္ဓါနုသာရီ။ ဒီ၊ ၃။ ၈၇။ မ၊ ၂။ ၁၀၃။ သဒ္ဓါယ ဝိမုတ္တောတိ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော၊ သောပိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဆဗ္ဗိဓော ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၄။ သဒ္ဓါယ ဝိမုတ္တောတိ သဒ္ဓဟနဝသေန ဝိမုတ္တော။ ဒီ၊ ဒီ၊ ၃။ ၇၄။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၂။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၈၇)။(၂) ယုံကြည်ခြင်းသဒ္ဓါဖြင့်-နိဗ္ဗာန်ကို နှလုံးသွင်း- နိဗ္ဗာန်သို့ညွှတ်- သော၊ သူ။

သဒ္ဓါဝိမုတ္တောတိ ဝါ သဒ္ဓါယ အဓိမုတ္တောတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌိ၊ ၃။ ၇၄။ မ၊ ဋ္ဌိ၊ ၃။ ၈၇။ အံ၊ ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၄၆၇။ (၃) သဒ္ဓိန္ဒြေ လွန်ကဲသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သောတာပတ္တိဖိုလ်ကိုမျက်မှောက်ပြုသော၊ သူ။ အနိစ္စတော မနသိကရောတော သဒ္ဓိန္ဒြိယံ အဓိမတ္တံ ဟောတိ၊ သဒ္ဓိန္ဒြိယဿ အဓိမတ္တတ္တာ သောတာပတ္တိဖလံ သစ္ဆိကတံ ဟောတိ၊ တေန ဝုစ္စတိ သဒ္ဓါ-ဝိမုတ္တော။ ပဋိသံ။ ၂၄၉။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တောတိ ဧတ္ထ အဝိသေသေတွာ ဝုတ္တောပိ ----- သဒ္ဓါဝိမုတ္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော သဒ္ဓိန္ဒြိယဿ အဓိမတ္တတ္တာ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၂။ (၄) သဒ္ဓိန္ဒြေ လွန်ကဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သကဒါဂါမိမဂ်, အနာဂါမိမဂ်, အရဟတ္တမဂ်ခဏတို့၌ ယုံကြည်သည်ဖြစ်၍ (ကိလေသာတို့မှ) လွတ်မြောက်သော၊ သူ။ သဒ္ဓဟန္တော ဝိမုစ္စတီတိ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော (ပဋိသံ။ ၂၄၈) တိ သဒ္ဓိန္ဒြိယဿ အဓိမတ္တတ္တာ သကဒါဂါမိအနာဂါမိအရဟတ္တမဂ္ဂက္ခဏေသု သဒ္ဓဟန္တော ဝိမုစ္စတီတိ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၃။ (၅) ယုံကြည်သည်ဖြစ်၍ (ကိလေသာတို့မှ) လွတ်မြောက်သော၊ သူ။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော (အံ၊ ၁။ ၇၄) တိ သဒ္ဓဟန္တော ဝိမုတ္တော။ အယမ္ပိ ဆသု ဌာနေသု လဗ္ဘတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၈။ (-၈၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၇။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၄။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌိ။ ၁၄၇)။

သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည်--- သကဒါဂါမိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ အနာဂါမိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ အရဟတ္တမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ သကဒါဂါမိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ အနာဂါမိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် (၆) ယောက်ဖြစ်သည်။ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၈။ အံ၊ ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၄၃)။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၆၂-၌ အရဟတ္တဖိုလ် = ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို ထည့်၍ သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ် (၇) ယောက်ဖြစ်သည်။

သဒ္ဓါဝိမုတ္တဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တ (တိ) ‌| သဒ္ဓါဝိမုတ္တ + ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တ | ယုံကြည်ခြင်းသဒ္ဓါဖြင့် (ကိလေသာတို့မှ) လွတ်သောသူနှင့် သောတာပတ္တိမဂ်ပညာဖြင့် (နိဗ္ဗာန်သို့) ရောက်သော၊ သူ။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တာနံ ကိလေသပ္ပဟာနံ ပတိ အတ္ထိ ကာစိ ဝိသေသမတ္တာတိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၉။ အာဂမနီယပဋိပဒါနာ-နတ္တေန သဒ္ဓါဝိမုတ္တဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တာနံ ပညာနာနတ္တံ ဟောတိ။ မ၊ ဋ္ဌိ၊ ၃။ ၈၈။

သဒ္ဓါဝိမုတ္တနာမက (တိ) | သဒ္ဓါဝိမုတ္တ + နာမ + က | သဒ္ဓါဝိမုတ္တ ဟူသောအမည် ရှိသော (အနာဂါမ်)၊ သူ။ သဒ္ဓါယ ဝိမုတ္တတ္တာ သဒ္ဓါဝိမုတ္တနာမကေန အနာဂါမိနော။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၃၄၉။

သဒ္ဓါဝိမုတ္တနိဒ္ဒေသ (ပု) | သဒ္ဓါဝိမုတ္တ + နိဒ္ဒေသ | သဒ္ဓါဝိမုတ္တနိဒ္ဒေသ၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်ကို အကျယ်ညွှန်- ပြရာ - ပြကြောင်း (နိဒ္ဒေသ)။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တနိဒ္ဒေသေ နော စ ခေါ ယထာ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တဿာတိ ယထာ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တဿ အာသဝါ ပရိက္ခီဏာ၊ န ဧဝံ သဒ္ဓါဝိမုတ္တဿာတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၃။

သဒ္ဓါဝိမုတ္တန္ဝယ (တိ) | သဒ္ဓါဝိမုတ္တ + အန္ဝယ | သဒ္ဓါဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်အား-လျော်-လျောက်ပတ် - သော။ ကော ပန သော ပရိယာယော? သဒ္ဓါဝိမုတ္တန္ဝယတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၄၆၅။

သဒ္ဓါဝိမုတ္တသဒိသ (တိ) | သဒ္ဓါဝိမုတ္တ + သဒိသ | သဒ္ဓါဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တူသော။

သဒ္ဓါဝိမုတ္တသဒ္ဒိသတာယ အရဟာ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၆၅။

သဒ္ဓါဝိမောက္ခ (ပု၊ န) [သဒ္ဓါ + ဝိမောက္ခ] ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါဖြင့် အထူးထူး အပြားပြား ဖြစ်သော ကိလေသာတို့မှ-ကင်းလွတ်-လွတ်မြောက်-ခြင်း။ အဓိမောက္ခန္တိ နိစ္ဆယာကာရဝိမောက္ခံ သဒ္ဓါဝိမောက္ခဥ္စ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၉၆။

သဒ္ဓါဝိရဟိတ (တိ) [သဒ္ဓါ + ဝိရဟိတ] ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါမှကင်းသော၊ သဒ္ဓါတရား မရှိသော၊ သူ။ အသက္ကစ္စန္တိ သဒ္ဓါဝိရဟိတံ အသဒ္ဓဒါနံ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၃။ ၄၀၂။ အသဒ္ဓါနီတိ ဗုဒ္ဓါဒီသု သဒ္ဓါဝိရဟိတာနိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၂၆။ မဟာနိ၊ ဋ။ ၄၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၂။ (-မ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၅၆)။

သဒ္ဓါဝိသယ (ပ) [သဒ္ဓါ + ဝိသယ] ယုံကြည်ခြင်းသဒ္ဓါ၏ဖြစ်ရာ-ဖြစ်သော-အရပ်-အာရုံ။ ယော ပစုရဇနဿ အစ္စန္တမဝိဒ္ဓော သဒ္ဓါဝိသယော ပရလောကနိဗ္ဗာနာဒိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၃။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၆၀)။

သဒ္ဓါဝိသေသယောဂ (ပု) [သဒ္ဓါ + ဝိသေသ + ယောဂ] ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါ၏ ထူးသောဂုဏ်နှင့် ယှဉ်ခြင်း။ သဒ္ဓါဝိသေသယောဂတော ဝါ တဿာ သိနိဒ္ဓဘာဝေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၂၀။

သဒ္ဓါဝုဍ္ဎိ (ထိ) [သဒ္ဓါ + ဝုဍ္ဎိ] ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါ၏-ကြီးပွား-တိုးပွား-ခြင်း။ သဒ္ဓါဝုဍ္ဎိ သီလဝုဍ္ဎိ ပညာဝုဍ္ဎိ။ အံ၊ ၁။ ၂၉၁။

သဒ္ဓါဝေဂ (ပု) [သဒ္ဓါ + ဝေဂ] ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါတရား ဟူသော - ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါတရား၏- အရှိန် - အဟုန်။ သဒ္ဓါဝေဂေန သမုဿာဟိတမာနသာ မဂ္ဂပရိယာယံ အနုပဓာရေတွာဝ ထူပါဘိမုခီ ဂစ္ဆတိ။ ဝိမာန၊ ဋ။ ၁၈၄။

သဒ္ဓါဝေပုလ္လ (န) [သဒ္ဓါ + ဝေပုလ္လ] ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါ၏ - ပြန့်ပြော - ကြီးမားသည်၏အဖြစ်။ သဒ္ဓါဝေပုလ္လံ အဝေစ္စပ္ပသာဒသဒ္ဒိသံ သဒ္ဓါမဟတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၆။

သဒ္ဓါသင်္ဂဟိတ (တိ) [သဒ္ဓါ + သင်္ဂဟိတ] ယုံကြည်-ကြည်ညို-ခြင်းဟူသော သဒ္ဓါဖြင့် ဖြီးမြောက်အပ်သော(စိတ်)။ ယံ သဒ္ဓါသင်္ဂဟိတံ စိတ္တံ၊ သဒါ သဗြဟ္မစာရီသု။ အပ၊ ၁။ ၃၃။

သဒ္ဓါသတ္တိအနုရူပ (တိ) [သဒ္ဓါ + သတ္တိ + အနုရူပ] ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါ၏- အစွမ်း-သတ္တိ-အားလျော်သော။ သတ္တိ အနုရူပေနာတိ ဝါ သဒ္ဓါသတ္တိအနုရူပေန။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၆။

သဒ္ဓါသမန္နာဂတ (တိ) [သဒ္ဓါ + သမန္နာဂတ] သဒ္ဓါသမ္ပန္န - ကြည့်။ သဒ္ဓါသမ္ပန္နောတိ ပေါထုဇ္ဇနိကာယ သဒ္ဓါယဝသေန သဒ္ဓါသမန္နာဂတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၈။

သဒ္ဓါသမ္ပတ္တိ (ထိ) [သဒ္ဓါ + သမ္ပတ္တိ] ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါ - ၏ - နှင့် - ပြည့်စုံခြင်း။ ဒုလ္လဘာ သဒ္ဓါသမ္ပတ္တိ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၂၅။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၂၀။ သဒ္ဓါသမ္ပတ္တိယာ သဒ္ဒဟတိ တထာဂတဿ ဗောဓိံ ကမ္မဖလဥ္စ။ ဥဒါန၊ ဋ။ ၂၀၀။ စရိယာ၊ ဋ။ ၂၀၀။

သဒ္ဓါသမ္ပဒါ (ထိ) [သဒ္ဓါ + သမ္ပဒါ] (၁) (မိမိကိုယ်တိုင်) သဒ္ဓါတရား-နှင့်-၏-ပြည့်စုံခြင်း။ (၂) (သူတစ်ပါးကို) သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံစေခြင်း။ (၁) ဒုလ္လဘာ သဒ္ဓါသမ္ပဒါ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၂၅။ (၂) ယတော ခေါ မဟာနာမ

ဥပါသကော အတ္တနာ စ သဒ္ဓါသမ္ပန္နော ဟောတိ၊ ပရဉ္စ သဒ္ဓါသမ္ပဒါယ သမာဒပေတိ။ အံ၊ ၃။ ၅၆။

သဒ္ဓါသမ္ပန္န (တိ) [သဒ္ဓါ + သမ္ပန္န] သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ ကိတ္တာဝတာ ပန ဘန္တေ ဥပါသကော သဒ္ဓါသမ္ပန္နော ဟောတိ။ သံ၊ ၃။ ၃၄၅။ ဣဓ ဝိသာခေ မာတုဂါမော သဒ္ဓါသမ္ပန္နော ဟောတိ။ အံ၊ ၃။ ၉၇-၈။

သဒ္ဓါသမ္ပန္နကုလ (န) [သဒ္ဓါသမ္ပန္န + ကုလ] သဒ္ဓါတရားနှင့်ပြည့်စုံသော-အမျိုး-ဒါယကာ။ ဝေသိယာဒိအဂေါစရံ ပဟာယ သဒ္ဓါသမ္ပန္န-ကုလာဒိနာ စ ဂေါစရေန သမ္ပန္နော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၄။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၆။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၁)။

သဒ္ဓါသမ္ပယုတ္တစိတ္တ (တိ) [သဒ္ဓါ + သမ္ပယုတ္တ + စိတ္တ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သဒ္ဓါသမ္ပယုတ္တစိတ္တတာယ ဟဋ္ဌေန စိတ္တေန သန္တုဋ္ဌေန စိတ္တေနာတိ အတ္ထော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၄။

သဒ္ဓါသမ္ပယုတ္တမန (န) [သဒ္ဓါသမ္ပယုတ္တ + မန] သဒ္ဓါတရားနှင့်ယှဉ်သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ သဒ္ဓါသမ္ပယုတ္တမနော သုန္ဒရမနော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂။

သဒ္ဓါသမ္မာဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏ (န) [သဒ္ဓါသမ္မာဒိဋ္ဌိ + ဂဟဏ] သဒ္ဓါနှင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ယူကြောင်း သဒ္ဒါ။ သဒ္ဓါသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟူသော သဒ္ဒါ။ သဒ္ဓါသမ္မာဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ တပ္ပဓာ-နဿာပိ စိတ္တုပ္ပါဒဿ ဂဟဏံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၇၉။

သဒ္ဓါသလိလ (န) [သဒ္ဓါ + သလိလ] သဒ္ဓါတရား တည်းဟူသော ရေ၊ (ရေနှင့် တူသော သဒ္ဓါတရား)။ သဒ္ဓါသလိလေန တေမေတွာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၈။

သဒ္ဓါသဟိတ (တိ) [သဒ္ဓါ + သဟိတ] သဒ္ဓါနှင့်-အတူ-တကွ-တပေါင်းတည်း-ဖြစ်သော။ သဒ္ဓါသဟိတံ ဟိ နိစ္ဆယာကာရ-ဝိမောက္ခံ သန္ဓာယာဟ " သန္နိဋ္ဌာနသဒ္ဓါတံ အဓိမောက္ခ " န္တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၉၆။

သဒ္ဓါသာဓန (တိ) [သဒ္ဓါ + သာဓန] သဒ္ဓါတရားဖြင့် ပြီးစေအပ်သော။ သဒ္ဓါသာဓနံ ဝါရိတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂။

သဒ္ဓါသိဒ္ဓိ (ထီ) [သဒ္ဓါ + သိဒ္ဓိ] သဒ္ဓါတရား၏ ပြီးစီးခြင်း။ ဓမ္မသမ္ပတ္တိဂ္ဂဟဏ-ပုဗ္ဗိကာ သဒ္ဓါသိဒ္ဓိ ဓမ္မပ္ပသန္နဘာဝတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၀။ မ ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၀။ ပတိဋ္ဌာသိဒ္ဓိယာ စေတ္ထ သဒ္ဓါသိဒ္ဓိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅။

သဒ္ဓါသိနေဟ (ပု) [သဒ္ဓါ + သိနေဟ] သဒ္ဓါတရားတည်းဟူသော အဆီ အစေး။ သဒ္ဓါသိနေဟေန တေမေတွာ ကာယိက-စေတသိကဝီရိယေန တာပေတွာ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၃။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၉၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၁)။

သဒ္ဓါသီလပရိဘာဝိတ (တိ) [သဒ္ဓါ + သီလ + ပရိဘာဝိတ] သဒ္ဓါ၊ သီလတို့ဖြင့်-ထုံ-ပွားများ-ဖြစ်စေ-အပ်သော။ သဒ္ဓါသီလ-ပရိဘာဝိတံ သုတ္တံ ဘာဝညေန ပရိဘာဝိတံ။ ပေဋကော။ ၁၈၄။

သဒ္ဓါသီလသမ္ပန္န (တိ) [သဒ္ဓါသီလ + သမ္ပန္န] သဒ္ဓါ၊ သီလနှင့်ပြည့်စုံသော။ အဒ္ဓါ

နော ဓဝံ သဒ္ဓါသီလသမ္ပန္နော ရာဇာ----နာဂံ ဒဿတိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၃၃။

သဒ္ဓါသီလသုတာဒိဂုဏသမ္ပန္န (တိ) | သဒ္ဓါသီလ + သုတ + အာဒိ + ဂုဏ + သမ္ပန္န | သဒ္ဓါ, သီလ, သုတစသော ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော။ ယေ စ----သဒ္ဓါသီလသုတာဒိ-ဂုဏသမ္ပန္နာ ပုဂ္ဂလာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၇။

သဒ္ဓါသ္နေဟာဘာဝ (ပု) | သဒ္ဓါ + သ္နေဟ + အဘာဝ | သဒ္ဓါတရားတည်းဟူသော အစေး မရှိခြင်း။ နိရောဇာတိ သဒ္ဓါသ္နေဟာဘာဝေန နိသ္နေဟာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၀။

သဒ္ဓါဟတ္ထ (တိ) | သဒ္ဓါ + ဟတ္ထ | (၁) သဒ္ဓါတရားဟူသော လက်ရှိသော။ (၂) သဒ္ဓါတရားဖြင့်ပြီးသော နှာမောင်း-ရှိ-နှင့် ပြည့်စုံ-သော။ (ပု) (၃) သဒ္ဓါတရားဟူသော လက်။ (၁) သဒ္ဓါဟတ္ထော မဟာနာဂေါ။ ထေရ။ ၃၁၈။ အနဝဇ္ဇဓမ္မာနံ အာဒါနေ သဒ္ဓါ ဟတ္ထော ဧတဿာတိ သဒ္ဓါဟတ္ထော။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၆၁၊ ၄၅၆။ သတိပဋ္ဌာနဂီဝေါ သော၊ သဒ္ဓါဟတ္ထော မဟာမုနိ။ ထေရ။ ၃၅၃။ (၂) သဒ္ဓါဟတ္ထော မဟာနာဂေါ။ အံ၊ ၂။ ၃၀၄။ သဒ္ဓါဟတ္ထောတိ သဒ္ဓါမယာယ သောဏ္ဍာယ သမန္နာဂတော။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၁၂။ (ပု) (၃) သီလပထဝိယံ ပတိဋ္ဌဟိတွာ သဒ္ဓါဟတ္ထေန ပညာဝါသိံ ဂဟေတွာ။ မိလိန္ဒ။ ၃၉၉။ သဒ္ဓါဟတ္ထေန ကမ္မဿကတံ ဉာဏဖရသုံ ဂဟေတွာ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၈၅။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၉၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၂)။ သဒ္ဓါဟတ္ထေနာတိ အနဝဇ္ဇဓမ္မာဒါနသာဓနေန သဒ္ဓါဝဟတ္ထေန။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၀။

သဒ္ဓါဟာနိ (ထီ) | သဒ္ဓါ + ဟာနိ | သဒ္ဓါတရား၏ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း။ န ဟိ တဿ ဂါမေ စရဏပစ္စယာ ကုလာနံ သဒ္ဓါဟာနိ ဝါ ဘောဂဟာနိ ဝါ ဟောန္တိ။ မ္ပ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၃၇။ နေတ္တိ၊ ဋ။ ၂၆၂။

သဒ္ဓါဟာနိစိတ္တုပဒေါသာဝဟန (တိ) | သဒ္ဓါဟာနိ + စိတ္တုပဒေါသ + အာဝဟန | သဒ္ဓါတရား၏ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း, စိတ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းကို- ဆောင် - ဖြစ်စေ - တတ်သော။ အသဒ္ဓကုလာဒိကော သဒ္ဓါဟာနိစိတ္တုပဒေါ-သာဝဟနတော အဂေါစရော။ မဟာနိ၊ ဋ၊ ၄၀၁။

သဒ္ဓါဟာနိစိတ္တသန္တာသာဝဟ (တိ) | သဒ္ဓါဟာနိ + စိတ္တသန္တာသ + အာဝဟ | သဒ္ဓါတရား၏ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း, စိတ်၏ထိတ်လန့်ခြင်းကို - ဆောင် - ဖြစ်စေ - တတ်သော။ အသဒ္ဓကုလာဒိကော သဒ္ဓါဟာနိစိတ္တသန္တာ-သာဝဟတော အဂေါစရော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၃။

သဒ္ဓါဟာနိစိတ္တသန္တောသာဝဟန (တိ) | သဒ္ဓါဟာနိ + စိတ္တသန္တောသ + အာဝဟန (တစ်နည်း- အဝဟန) သဒ္ဓါဟာနိစိတ္တ-သန္တာသာဝဟီ-ကြည့်။ (စိတ္တသန္တာသ ?) | သဒ္ဓါဆုတ်ယုတ်ခြင်း၌ စိတ်၏ နှစ်သက်ခြင်းကို ဆောင်ခြင်း။ တစ်နည်း- သဒ္ဓါယုတ်ခြင်း, စိတ်၏နှစ်သက်ခြင်းကို မဆောင်ခြင်း။နောက်နည်းအလို " သန္တောသအဝဟနတော " ဟု ပုဒ်ဖြတ်။ နေရင်း၊ သျှ၊ ၂။ ၁၉၇။ အသဒ္ဓ-ကုလာဒိတော သဒ္ဓါဟာနိစိတ္တသန္တောသာ-ဝဟနတော အဂေါစရော။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၂၇။

သဒ္ဓါဟီန (တိ) | သဒ္ဓါ + ဟီန | သဒ္ဓါ

တရားမှယုတ်လျော့သော၊ သဒ္ဓါမှကင်းသော။ သဒ္ဓါဟီနာယ ပညာယ အတိဓာဝန္တော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၈။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၃။

သဒ္ဓါဟေတု (ပု) [သဒ္ဓါ + ဟေတု] သဒ္ဓါဟူသော အကြောင်း။ သဒ္ဓါယာတိ သဒ္ဓါဟေတု။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၆။

သဒ္ဒိ (ဗျ) [သဟ + ရိမ + အမု။ ကောတ္ထုဘာ။ သာဋ္ဌမ်-သံ၊ သဒ္ဒိ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။ သဟ သဒ္ဒိံ, သမံ အမာက္ကတိ သမကြိယာယံ။ ရူ။ ၁၃၅-နှာ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၃၈၇-နှာ။ သဟာ-ဒယောပိ စတ္တာရော သဟတ္ထာ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၁၁၃၆။] တကွ၊ တကွနက်၊ အတူတကွ။ သဒ္ဒိန္တိ ဧကတော။ ဝိ၊ ၁။ ၁၇၄၊ ၂၈၆။ ၂၉၁။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၃၊ ၁၆၉။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆။ မယာ သဒ္ဒိ ပဋိမန္တေတုံ(ဒီ၊ ၁။ ၈၈)တိ မယာ သဟ ကထေတုံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊၁။၂၃၅။ သဟ, သဒ္ဒိံ, သမံ, နာနာ, ဝိနာဣစ္စာဒိကော သဟတ္ထ-သဒ္ဒေါ နာမ။ နိရုတ္တိ။၃၀၆။ သဒ္ဒိ-သဒ္ဒေါ ဧကတောတိ အတ္ထေ နိပါတော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၈၃။ (-ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၄၅)။

သဒ္ဒိစရ (တိ) [သဒ္ဒိ + စရ + အ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၀၇။ (တိ) သာဋ္ဌမ်စရ-သင်္ကေတပိဋက။] (၁) အတူတကွ ကျင့်ကြံသော။ (၂) အတူတကွ-လှည့်လည်-သွားလာ-ကျက်စား-သော။ (၁) သဒ္ဒိ စရံ သာဓုဝိဟာရိ ဓီရံ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၉၆။ မ၊ ၃။ ၁၉၂-၃။ ဓမ္မ။ ၆၀။ သုတ္တနိ။ ၂၈၆။ အပ၊ ၁။ ၁၀။ (၂) သဒ္ဒိစရာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၄၂) တိ အတ္တနာ သဒ္ဒိစရန္တိတိ သဒ္ဒိစရာ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၀၇။ သတ္တောတိ သဒ္ဒိစရော ဇယ်သတ္တော ဝါ သကဋသတ္တော ဝါ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၇။ သဟ အတ္တေန ဝတ္တတီတိ သတ္တော။ ဘဏ္ဍမူလံ ဂဟေတွာ ဝါဏိဇ္ဇ-ဝသေန ဒေသန္တရာဒီသု ဝိစရဏကဇန-သမူဟော။ တေနာဟ “ သဒ္ဒိစရော ” တိ၊ သဟစရဏကောတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၉။ သဟာယောတိ သဟဂါမီ သဒ္ဒိစရော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၉။

သဒ္ဒိဝါဒ (တိ) [သဒ္ဒိ + ဝါဒ] အတူတကွ ပြောဆိုအပ်သော စကားရှိသော၊ သူ။ သဟကထီတိ သဒ္ဒိဝါဒေါ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၉။

သဒ္ဒိသဒ္ဒ (ပု) [သဒ္ဒိ + သဒ္ဒ] သဒ္ဒိသဒ္ဒါ။ သဒ္ဒိ-ကြည့်။

သဒ္ဒိဥ္စရ (တိ) [သဒ္ဒိ + စရ + အ] သဒ္ဒိစရ (၂) ကြည့်။ သစဿ သဒ္ဒိဥ္စရာ ဘိက္ခူ ဥပဋ္ဌာကာ အတ္ထိ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၀၉။

သဒ္ဒိန္ဒြိယ (နု) [သဒ္ဓါ + ဣန္ဒြိယ] သဒ္ဒိန္ဒြေ၊ သဒ္ဓါဟူသော ဣန္ဒြေ၊ (သက်ဝင် ယုံကြည်-ဆုံးဖြတ်-ခြင်း လက္ခဏာ၌) သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို အစိုးရသော သဒ္ဓါ။ သဒ္ဒိန္ဒြိယံ ဝီရိယိန္ဒြိယံ သတိန္ဒြိယံ။ မ၊ ၂။ ၁၄၄။ သံ၊ ၃။ ၁၇၀။ အံ၊ ၂။ ၂၄၅။ အဘိ၊ ပု။ ၁၀၂။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၂။ သဒ္ဒိန္ဒြိယံ ဘာဝေတိ။ အံ၊ ၁။ ၄၁၊ ၃၀၁။ (-၄၄)။ သဒ္ဓါ သဒ္ဒိန္ဒြိယံ သဒ္ဓါဗလံ။ အဘိ၊ ၈။ ၁၉။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၃၀။ သဒ္ဒဟန္တိ ဧတာယ ---- သဒ္ဓါ၊ သာဝ အဿဒ္ဓိယဿ အဘိဘဝနတော အဓိပတိ-ယဋ္ဌေန ဣန္ဒြိယံ၊ အဓိမောက္ခလက္ခဏေ ဝါ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ ဣန္ဒြိယံ၊ သဒ္ဓါဝ ဣန္ဒြိယံ သဒ္ဒိန္ဒြိယံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၂။

သဒ္ဒိန္ဒြိယဇဝန (နု) [သဒ္ဒိန္ဒြိယ + ဇဝန] သဒ္ဒိန္ဒြေနှင့်ယှဉ်သောဇော။ သဒ္ဒိန္ဒြိယဇဝနသဿ

အာဝဇ္ဇနံ ပဌမဿ ဇဝနဿ အနန္တရ-ပစ္စယော။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၄။

သဒ္ဓိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသ (ပု) [သဒ္ဓိန္ဒြိယ + နိဒ္ဒေသ] သဒ္ဓိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသ၊ သဒ္ဓိန္ဒြေကို အကျယ်ပြ - ရာ-ကြောင်း-ဖြစ်သည့် စကား။ သဒ္ဓိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသေ ဗုဒ္ဓါဒိဂုဏာနံ သဒ္ဒဟန-ဝသေန သဒ္ဓါ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၈၉။

သဒ္ဓိန္ဒြိယနိရောဓ (ပု) [သဒ္ဓိန္ဒြိယ + နိရောဓ] သဒ္ဓိန္ဒြေ၏ချုပ်ရာ၊ နိဗ္ဗာန်။ (ယုံကြည်ခြင်းဟူသော အစိုးရသည်၏ အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်သော တရား၏ ချုပ်ခြင်း။) (သျှ) သဒ္ဓိန္ဒြိယနိရောဓံ နပ္ပဇာနန္တိ။ သံ၊ ၃။ ၁၇၁။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၈၇)။

သဒ္ဓိန္ဒြိယနိရောဓဂါမိနီ (တိ) [သဒ္ဓိန္ဒြိယ + နိရောဓ + ဂမု + ဏီ။ ထီ-၌ ---ဂါမိနီ။] သဒ္ဓိန္ဒြေ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့-ရောက်ရာ-ရောက်ကြောင်း - ဖြစ်သော (အကျင့် မဂ္ဂသစ္စာ)။ သဒ္ဓိန္ဒြိယနိရောဓဂါမိနိံ ပဋိပဒံ နပ္ပဇာနန္တိ။ သံ၊ ၃။ ၁၇၁။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၈၇)။

သဒ္ဓိန္ဒြိယပညတ္တိ (ထီ) [သဒ္ဓိန္ဒြိယ + ပညတ္တိ] သဒ္ဓိန္ဒြေဟူသော ပညတ်။ မနသာ စေ ပသန္နေနာတိ သဒ္ဓိန္ဒြိယပညတ္တိယာ ပညတ္တံ။ ပေဋကော။ ၂၇၇။

သဒ္ဓိန္ဒြိယပရိဘာဝိတ (တိ) [သဒ္ဓိန္ဒြိယ + ပရိဘာဝိတ] သဒ္ဓိန္ဒြေဖြင့်-ထုံ-ပွားများ-ဖြစ်စေ - အပ်သော။ သဒ္ဓိန္ဒြိယပရိဘာဝိတာ ဟောတိ မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တိ။ ပဋိသံ။ ၃၁၅။

သဒ္ဓိန္ဒြိယဗဟုလ (တိ) [သဒ္ဓိန္ဒြိယ + ဗဟုလ] သဒ္ဓိန္ဒြေ- သဒ္ဓါတရား-များသော၊ များသော သဒ္ဓိန္ဒြေ-သဒ္ဓါတရား-ရှိသော၊ သူ။ အဓိမောက္ခဗဟုလောတိ သဒ္ဓိန္ဒြိယဗဟုလော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၆၁။

သဒ္ဓိန္ဒြိယဘာဝနာ (ထီ) [သဒ္ဓိန္ဒြိယ + ဘာဝနာ] သဒ္ဓိန္ဒြေကို ပွားများစေခြင်း။ သဒ္ဓိန္ဒြိယဘာဝနာယ အဿာဒံ ဒိသွာ ဝါ သဒ္ဓိန္ဒြိယေ ကုသလော ဓမ္မစ္ဆန္ဒော ဇာယတိ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၄၂။

သဒ္ဓိန္ဒြိယသမုဒယ (ပု) [သဒ္ဓိန္ဒြိယ + သမုဒယ] သဒ္ဓိန္ဒြေဖြစ်ကြောင်း (သမုဒယသစ္စာ)။ သဒ္ဓိန္ဒြိယသမုဒယံ နပ္ပဇာနန္တိ (သံ၊ ၃။ ၁၇၁) တိ သမုဒယသစ္စဝသေန န ပဇာနန္တိ။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၆၄။

သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိဓမ္မ (ပု) [သဒ္ဓိန္ဒြိယ + အာဒိ + ဓမ္မ] သဒ္ဓိန္ဒြေစသော သဘောတရား။ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိဓမ္မောယေဝ ပဝတ္တနဋ္ဌေန စက္ကန္တိ ဓမ္မစက္ကံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀။

သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိပဋိလာဘ (ပု) [သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိ + ပဋိလာဘ] သဒ္ဓိန္ဒြေ စသည်ကို ရခြင်း။ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိပဋိလာဘာယ ကဏ္ဍနာသာ-ဒိဒါနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၆။

သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိပဝတ္တနဋ္ဌ (ပု) [သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိ + ပဝတ္တန + အဋ္ဌ] သဒ္ဓိန္ဒြေစသည်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း ဟူသော - အနက် - သဘော။ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိပဝတ္တနဋ္ဌေန လောကော တာတိ ဣန္ဒြိယလောကော။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၁၁။

သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိဘာဝဒဿန (န) [သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိ + ဘာဝ + ဒဿန] သဒ္ဓိန္ဒြေစသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၂၇၁။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၁၁။

သန္ဓိန္ဒြိယာဒိဘာဝနာ (ထီ) [သန္ဓိန္ဒြိယာဒိ + ဘာဝနာ] သန္ဓိန္ဒြေစသည်ကို ပွားများစေခြင်း။ သန္ဓိန္ဒြိယာဒိဘာဝနာ ဣဓဿိတ္ထိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅။

သန္ဓိန္ဒြိယာဒိသကလဗောဓိပက္ခိယဓမ္မ (ပု) [သန္ဓိန္ဒြိယာဒိ + သကလ + ဗောဓိပက္ခိယ + ဓမ္မ] သန္ဓိန္ဒြေစသော အလုံးစုံသော ဗောဓိပက္ခိယ တရား။ သဒ္ဓါဒိဂ္ဂဟဏေန စ သန္ဓိန္ဒြိယာဒိသကလဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ အာဝဟန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၇။

သန္ဓိန္ဒြိယာဓိက (တိ) [သန္ဓိန္ဒြိယ + အဓိက] သန္ဓိန္ဒြေလွန်ကဲသော၊ လွန်ကဲသော သန္ဓိန္ဒြေ ရှိသော။ သန္ဓိန္ဒြိယာဓိကဿ အနိမိတ္တဝိမောက္ခဿ အနိမိတ္တဘာဝါဘာဝေါ အတ္ထိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၁၃။

သန္ဓိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာန (တိ) [သန္ဓိန္ဒြိယ + အဓိဋ္ဌာန] သန္ဓိန္ဒြေဟူသော တည်ရာ ရှိသော။ တတ္ထ ကတမံ သန္ဓိန္ဒြိယယာဓိဋ္ဌာနံ။ ပေဋကော။ ၂၁၇။

သန္ဓိန္ဒြိယာဓိမတ္တ (တိ) [သန္ဓိန္ဒြိယ + အဓိမတ္တ] သန္ဓိန္ဒြေ လွန်ကဲသော၊ လွန်ကဲသော သန္ဓိန္ဒြေရှိသော။ သန္ဓိန္ဒြိယာဓိမတ္တတာယ စ ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၆၄။

သန္ဓိဝိဟာရိက[1] (တိ) [သဒ္ဓိံ + ဝိ + ဟရ + ဏီ + က။ သန္ဓိဝိဟာရီ + က။ က- လာ။ သဒ္ဓိံ ဥပဇ္ဈာယေန ဝိဟရန္တီတိ သန္ဓိဝိဟာရိကာ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၅၅။ သဒ္ဓိံ ဥပဇ္ဈာယေန ဝိဟာရော ဧတဿ အတ္ထီတိ သန္ဓိဝိဟာရိကော။ ဝိ၊ လင်္ကာရ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈။ သာဓ္ဓမ်ဝိဟာရိက-သက္ကတပိဋက။] သန္ဓိဝိဟာရိက-အတူနေ-ဥပဇ္ဈာယ်ယူ-တပည့်။ ဥပဇ္ဈာယော ဘိက္ခဝေ သန္ဓိဝိဟာရိကမှိ ပုတ္တစိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေဿတိ၊ သန္ဓိဝိဟာရိကော ဥပဇ္ဈာယမှိ ပိတုစိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေဿတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၅၇။တေန ခေါ ပန သမယေန သန္ဓိဝိဟာရိကာ ဥပဇ္ဈာယေသု န သမ္မာ ဝတ္တန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၉၂။ အတ္တာပတ္တိ ဥပဇ္ဈာယော အာပဇ္ဇတိ၊ နော သန္ဓိဝိဟာရိကော။ ဝိ၊ ၅။ ၂၂၆။ ဥပသမ္ပန္နော ဝါ ဟောတု သာမဏေရော ဝါ၊ ယော ဥပဇ္ဈံ ဂဏှာတိ၊ သော သန္ဓိဝိဟာရိကော နာမ။ ဝိ၊ လင်္ကာရ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂၉၊ ၃၂၊ ၈၅၊ ၂၆၀။ သံ၊ ၂။ ၃၂၃။ အံ၊ ၁။ ၅၆၂။ မိလိန္ဒ။ ၂၀၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၇၁၊ ၂၀၈)။

သန္ဓိဝိဟာရိက[2] (တိ) [သန္ဓိဝိဟာရိက + ဝတ္တ။ နောက်ပုဒ်ကျေ။] (ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာက) သန္ဓိဝိဟာရိက - အတူနေ - ဥပဇ္ဈာယ်ယူ- တပည့်တို့၌ ကျင့်အပ်သော ဝတ်။ စုဒ္ဒသ ခန္ဓကဝတ္တာနိ နာမ ဝတ္တက္ခန္ဓကေ ဝုတ္တာနိ အာဂန္တုကဝတ္တံ----သန္ဓိဝိဟာရိကအာစရိယ- အန္တေဝါသိကဝတ္တန္တိ ဣမာနိ စုဒ္ဒသ ဝတ္တာနိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၅။

သန္ဓိဝိဟာရိကပရိသာ (ထီ) [သန္ဓိဝိဟာရိက + ပရိသာ] သန္ဓိဝိဟာရိက- အတူနေ - ဥပဇ္ဈာယ်ယူ - တပည့်ဖြစ်သော ပရိသတ်။ အာနန္ဒတ္ထေရဿ ကဒါစိ အသည- တာယ နဝကာယ သန္ဓိဝိဟာရိကပရိသာယ ဇနပဒစာရိကာစရဏံ ---- ဧဝမာဟ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄။

သန္ဓိဝိဟာရိကဖြဟ္မ (ပု) [သန္ဓိဝိဟာရိက + ဖြဟ္မ] သန္ဓိဝိဟာရိက-အတူနေ-ဥပဇ္ဈာယ် ယူ-တပည့်ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော ဗြဟ္မာ။ တိဿောတိ ထေရဿ သန္ဓိဝိဟာရိကဖြဟ္မာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၃။

သဒ္ဓိဝိဟာရိကဝတ္တ (န) [သဒ္ဓိဝိဟာရိက + ဝတ္တ] (ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာက) အတူနေ တပည့်တို့ (အပေါ်) ၌ ပြုကျင့်အပ်သော- ကျင့်ဝတ်-ဝတ်တရား၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိကဝတ်။ (သဒ္ဓိဝိဟာရိကဝတ်အကျယ်ကို-ဝိ၊ ၃။၆၃-၇။ ဝိ၊ ၄။ ၃၉၈-၁။ ကြည့်။) သဒ္ဓိဝိဟာရိကဝတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။ ဝိ၊ ၃။ ၆၇။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကဝတ္တေ ကော သဒ္ဓိဝိဟာရိကော။ ဝိ၊ လင်္ကာရ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈။

သဒ္ဓိဝိဟာရိကဝတ္တကထာ (ထီ) [သဒ္ဓိဝိဟာရိကဝတ္တ+ကထာ] သဒ္ဓိဝိဟာရိကဝတ်ကို ဆိုရာစကားရပ်၊ သဒ္ဓိဝိဟာရိက- ဝတ္တကထာ။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကဝတ္တကထာ ဥတ္တာနတ္ထာယေဝ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၃၃။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀၃။ ဝိ၊ လင်္ကာရ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈)။

သဒ္ဓိဝိဟာရိကဝေဝစန (န) [သဒ္ဓိဝိဟာရိက + ဝေဝစန] သဒ္ဓိဝိဟာရိက- သဒ္ဒါ၏ - ဝေဝုစ် - ပရိယာယ်-စကားလှယ်။ အာစရိယဝေဝစနာနိ ဝါ သဒ္ဓိဝိဟာရိက- ဝေဝစနာနိ ဝါ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၃။ (-ဝိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၁၇)။

သဒ္ဓိဝိဟာရိကသတ (န) [သဒ္ဓိဝိဟာရိက + သတ] သဒ္ဓိဝိဟာရိက-အတူနေ-ဥပဇ္ဈာယ် ယူ-တပည့် တစ်ရာ။ ထေရဿ ပန ပဉ္စမတ္တာနိ သဒ္ဓိဝိဟာရိကသတာနိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၂-၃။

သဒ္ဓိဝိဟာရီ (တိ) [သဒ္ဓိံ + ဝိ + ဟရ + ဏီ။ ထီ-၌ သဒ္ဓိဝိဟာရိနီ။ သာဒ္ဓမ်ဝိဟာရိန်- သက္ကတပိဋက။] သဒ္ဓိဝိဟာရိက-ကြည့်။ သဒ္ဓိဝိဟာရိနိယောပိ ဗာလာ ဟောန္တိ အဗျတ္တာ။ ဝိ၊ ၂။ ၄၃၉။ န ပဋိဗလော ဟောတိ အန္တေဝါသိံ ဝါ သဒ္ဓိဝိဟာရိံ ဝါ ဂိလာနံ န ဥပဋ္ဌာတုံ။ ဝိ၊ ၃။ ၉၂။ အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ တိံသမတ္တာ သဒ္ဓိဝိဟာရိနော ဘိက္ခူ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ။ သံ၊ ၁။ ၄၁၈။ (-ဝိ၊ ၂။ ၄၃၉။ ဝိ၊ ၅။ ၂၃၈။ ထေရ၊ ၃၁၈။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၅၇-၈)။

သဒ္ဓုတ္တရ (တိ) [သဒ္ဓါ + ဥတ္တရ] သဒ္ဓါ-ထူးကဲ-သာလွန်-သော၊ သူ။ ဧကစ္စေ ထေရာ သဒ္ဓုတ္တရာ သေယျထာပိ ထေရော ဝက္ကလိ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၄၅။ သဒ္ဓုတ္တရော အရိယော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၉၀။

သဒ္ဓူပစယ (ပု) [သဒ္ဓ + ဥပစယ] သဒ္ဓါ၏ ပွားစီးခြင်း၊ သဒ္ဓါ ပွားစီးမှု။ အညာ သဒ္ဓါ အညော သဒ္ဓူပစယော။ အဘိ၊ က။ ၃၇၇။

သဒ္ဓူပနိဗန္ဓ (တိ) [သဒ္ဓါ + ဥပနိဗန္ဓ] သဒ္ဓါ၏ အနီး၌ ဖွဲ့ချည်အပ်သော။ သဒ္ဓူပနိဗန္ဓတ္တာ သီလဿ တဒုပနိဿယံ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလဉ္စ။ ထေရ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၁၇-၈။

သဒ္ဓူပနိသ (တိ) [သဒ္ဓါ + ဥပနိသာ] သဒ္ဓါလျှင် အားကြီးသောအကြောင်းရှိသော။ သဒ္ဓူပနိသံ ပါမောဇ္ဇံ။ သံ၊ ၁။ ၂၆၉။ (-သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၂)။

သဒ္ဓူပနိဿယ (တိ) [သဒ္ဓါ + ဥပနိဿယ] သဒ္ဓါဟူသော- မှီရာ- ဥပနိဿယ-ရှိသော။ သဒ္ဓူပနိဿယော ဝိသေသဘာဝေါ ဝုတ္တော။ ထေရ၊ ဋ၊ ၂။ ၇၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၆)။

သဒ္ဓုပ္ပါဒ (ပု) [သဒ္ဓါ + ဥပ္ပါဒ] သဒ္ဓါ၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ ဧဝံ သဒ္ဓုပ္ပါဒေါပီတိ အာဟ, " သဒ္ဓသင်္ခါတမေဝ ဥပ္ပန္န " န္တိ။ အနု၊ ဋီ၊ ၃။ ၅၄။

သဒ္ဓေယျ° (တိ) [သံ + ဓာ + ဏျ။ ဂြဒ္ဓေယျ-သံ။ သဒ္ဓေယ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။]

ယုံ-ယုံကြည်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော၊ (က) စကား။ (ခ) သူ။ (က) အမ္ဗော န ကိရ သဒ္ဓေယျံ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၀၂။ အမ္ဗော နနု ကွာဒံ ကိရ န သဒ္ဒဟေယျံ သဒ္ဒဟိတဗ္ဗံ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၅၇။(ခ) တသ္မာ ကထာယံ သဒ္ဓေယျော ဟုတွာ ---- သဘာဝပရိသုဒ္ဓိသီလေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ စရိယာ၊ ဋ။ ၂၈၇။

သဒ္ဓေယျ၂ (ကြိ) [သံ + ဓာ + ဧယျ။ (ဤပုဒ်နှင့် သဒ္ဓါတုံ-ကို ထောက်၍ သဒ္ဓါတိ-စသည်ဖြင့်လည်း ပြီးသင့်သည်။)] ယုံ-ယုံကြည်-ရာ၏။ သဒ္ဓေယျ လောကသ္မိံ န မေ ပိယာတိ။ ဇာ၊ ၂။ ၄၁-၃။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၂၃၀-၁။ န မေ ပိယာတိ ---- သဒ္ဒဟေယျ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၂၃၆။

သဒ္ဓေယျတ္ထသိဒ္ဓိ (ထီ) [သဒ္ဓေယျ + အတ္ထ + သိဒ္ဓိ] ယုံ-ယုံကြည်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော အကျိုး၏ ပြီးစီးခြင်း။ တဿ ဝစနေန သဒ္ဓေယျတ္ထသိဒ္ဓိ, သဒ္ဓေယျရူပါ ဧဝ စ ယေဘုယျေန သတ္တုဂုဏာ အစ္စန္တသမ္ဘဝတော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၃။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၆၀)။

သဒ္ဓေယျရူပ (တိ) [သဒ္ဓေယျ + ရူပ] ယုံ-ယုံကြည်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သောသဘော ရှိသော။ န တံ သဒ္ဓေယျရူပံ။ ဓမ္မ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၆၁။

သဒ္ဓေယျဝစ (တိ) [သဒ္ဓေယျ + ဝစ] ယုံ-ယုံကြည်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သောစကားရှိသော။ တမေနံ သဒ္ဓေယျဝစသာ ဥပါသိကာ ဒိသွာ တိဏ္ဏံ မဗ္ဗာနံ အညတရေန ဝဒေယျ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၈၆။ သဒ္ဓေယျဝစသာတိ သဒ္ဓါတဗ္ဗ-ဝစနာ။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၁၅။ ကင်္ခါ။ ၁၅၀။ အကာမာ သဒ္ဓေယျဝစော (ပေတ။ ၁၈၂) အကာမော ဧဝ သဒ္ဓါတဗ္ဗဝစနော။ ပေတ၊ ဋ။ ၂၀၇။

သဒ္ဓေယျဝစန (တိ) [သဒ္ဓေယျ + ဝစန] (၁) ယုံ-ယုံကြည်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော စကားရှိသော၊ သူ။ (န) (၂) ယုံ-ယုံကြည်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော စကား။ (၁) ယာ မယာ သဒ္ဓါတဗ္ဗာ သဒ္ဓေယျဝစနာ အဟောသိ။ ထေရီ၊ ဋ။ ၅၁။ န သော သဒ္ဓေယျဝစနော။ ထေရီ၊ ဋ။ ၂၁၁။ (န) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သဒ္ဓေယျဝစနမုခ (န) [သဒ္ဓေယျဝစန + မုခ] ယုံ-ယုံကြည် -အပ် - သင့် - ထိုက်-သော စကားကို - အဦးမူ - ပဓာနပြု - ခြင်း။ လောကိယာ သဒ္ဓေယျဝစနမုခေနေဝ အတ္တေသု ပသီဒန္တိ၊ န အတ္တမုခေနာတိ အာဟ“ သဒ္ဓေယျတော ”တိအာဒိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၆။

သဒ္ဓေယျဝတ္ထု (န) [သဒ္ဓေယျ + ဝတ္ထု] သဒ္ဓေယျဝတ္ထု၊ (ရတနာသုံးပါး, ကံ, ကံ၏ အကျိုးဟူသော) ယုံကြည်အပ်သော ဝတ္ထု။ သဒ္ဓေယျဝတ္ထုသ္မိံ ဩကပ္ပနဟေတုဘူတော ဥပါယမနသိကာရော။ က္ကတိဝုတ်၊ ဋ။ ၂၄၆။ ရတနတ္တယံ, ကမ္မံ, ကမ္မဖလဉ္စ သဒ္ဓေယျဝတ္ထု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၂။ သဒ္ဓေယျဝတ္ထုတိ စ ဗုဒ္ဓါဒီနိ ရတနာနိ ကမ္မကမ္မဖလာနိ စ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၂၈။

သဒ္ဓေယျဝတ္ထုပဒဋ္ဌာန (တိ) [သဒ္ဓေယျဝတ္ထု + ပဒဋ္ဌာန] (ရတနာသုံးပါး, ကံ, ကံ၏အကျိုးဟူသော) ယုံကြည်အပ်သော ဝတ္ထုလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိသော။ သဒ္ဓါ---- သဒ္ဓေယျဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနာ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၄။

သဒ္ဓေသိက (တိ) [သဒ္ဓါ + ဧသိက]

တံခါးတိုင်အတူ မတုန်မလှုပ် ကောင်းစွာ တည်သော- ယုံကြည်မှု-သဒ္ဓါတရား-ရှိသော၊ သူ။ သဒ္ဓေသိကော ဘိက္ခဝေ အရိယ- သာဝကော အကုသလံ ပဇဟတိ။ အံ၊ ၂။ ၄၈၀။ သဒ္ဓေသိကောတိ သဒ္ဓံ ဧသိကာထမ္ဘံ ကတွာ အရိယသာဝကော အကုသလံ ပဇဟတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၃။

သဒ္ဒါရ (တိ) | (၁) သဟ + ဒွါရ။ (၂) သ + ဒွါရ | (၁) တံခါးရှိသော (အိမ်)။ (န) (၂) မိမိ တံခါး၊ မိမိ တံခါးအနီး၊ မိမိ တံခါးဝ။ (၃) မိမိ၏ ဒွါရ (ကာယဒွါရ စသည်)။ (၁)သေယျထာပိ ဥဒါယိ ဒွေ အဂါရာ သဒ္ဒါရာ။ မ၊ ၂။ ၂၁၃။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ဒွေ အဂါရာ သဒ္ဒါရာ။ မ၊ ၃။ ၂၁၆။ (န) (၂) အဿမာ နိက္ခမိတွာန၊ သဒ္ဒါရမှိ ဥပါဝိသိ။ ဇာ၊ ၂။ ၇၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၄၀။ (၃) သဒ္ဒါရေ (မူလဋီ၊ ၁။ ၈၀) တိ အတ္တနော ဒွါရေ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၈၇။

သဒ္ဒါရဋ္ဌာယိ (တိ) | သဒ္ဒါရ + ဌာယီ။ ထီ-၌ သဒ္ဒါရဋ္ဌာယိနီ။ | (မိမိ၏ အင်္ဂါကြီး၊ ငယ်တို့ကို ပြုလျက်) မိမိအိမ်တံခါးဝ၌ တည်- လေ့ရှိ-တတ်-သော၊ သူ။ (မိမိအင်္ဂါကြီး၊ ငယ် ကို ပြုလျက် အကြောင်းမဟုတ်သည်၌ တည် လေ့ရှိသော။ ဇာတ်၊ ဝတ္ထု)။ သဒ္ဒါရဋ္ဌာယိနီ (ဇာ၊ ၂။ ၁၂၁) တိ အတ္တနော အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ ဒဿေန္တီ သဒ္ဒါရေ တိဋ္ဌတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၇၀။

သဒ္ဒါရပါလက (တိ) | သဟ + ဒွါရပါလ + က | တံခါး-စောင့်-မှူး-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ- သော။ ယထာ ဟိ သဿာမိကေ သရာဇကေ ဂေဟေ သဒ္ဒါရပါလကေ ရာဇာဏတ္တိ ဝိနာ ပဋ္ဌမပ္ပဝေသော နာမ နတ္ထိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၅၆။

သဒ္ဒါရဗန္ဓ (တိ) | သဟ + ဒွါရဗန္ဓ | အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ဝဿံ ဥပဂစ္ဆန္တေန ဟိ ---- သဒ္ဒါရဗန္ဓေ သေနာသနေ ဥပဂန္တဗ္ဗံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၁။

သဒ္ဒါရဗန္ဓ (တိ) | သဟ + ဒွါရဗန္ဓ | ဖွဲ့-တပ်-အပ်သော တံခါးနှင့်တကွဖြစ်သော၊ တံခါးဖွဲ့ရှိသော။ တိဏကုဋိယော ကရိတွာတိ တိဏစ္ဆဒနာ သဒ္ဒါရဗန္ဓာ ကုဋိယော ကတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၈။

သဒ္ဒါရဗာဟက (တိ) | သဟ + ဒွါရဗာဟာ + က | တံခါးအိမ် - တံခါးပေါင်- ကျည်းခွေ ပေါင်-နှင့် တကွဖြစ်သော။ သဒ္ဒါရဗာဟကံ နဂရကဝါဋံ ဝိယ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၇၃။

သဒ္ဒိပဒစတုပ္ပဒ (တိ) | သဟ + ဒွိပဒစတုပ္ပဒ | အခြေ-ခြေထောက်- (၂) ချောင်းရှိသော သတ္တဝါ, (၄) ချောင်းရှိသော သတ္တဝါတို့နှင့် တကွဖြစ်သော။ သဗ္ဗေ သပရိက္ခာရေ သဓနေ သဒ္ဒိပဒစတုပ္ပဒေ ဂဟေတွာ သတ္တဒိဝသဗ္ဘန္တရေ ဗဟိ ရဋ္ဌသီမံ ဂစ္ဆ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၄။

သဒ္ဓေဠှက (တိ) | သဟ + ဒွေဠှက | ယုံမှား -တွေးတော -နှလုံးနှစ်ခွဖြစ်-ခြင်း ရှိ သော၊ သူ။ သဒ္ဓေဠှကော (မဟာနိ။ ၂၀၉) တိ ကင်္ခါဝန္တော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၂။

သဓ (ပု) | သဓု + အ။ သဓတိ-လည်း ကြည့်။ ဂဓ္ဓ-သံ။ | ပြက်ရယ်ပြုလျက် လွှမ်းမိုး နှိပ်စက်ခြင်း။ သဓနံ သဓော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၉။

သဓဇ (တိ) | သဟ + ဓဇ | အလံတံခွန်နှင့် တကွဖြစ်သော။ သဓဇံ ပဒုမံ ဂယှာ (အပ၊

၁။ ၁၂၁) တိ မေဇနေ သဟ ဧကတော ကတွာ ပဒုမံ ပဒုမကလာပံ ဂဟေတွာတိ အတ္ထော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၅။

သမညေ (တိ) [သဟ + ညေ] (က) ကောက်-စပါး-နှင့်-တကွဖြစ်-ပြည့်စုံ-ရှိ-သော။ (ခ) ကောက်, ပဲစသည်အပြားရှိသော များသောစပါးနှင့် ပြည့်စုံသော။ (က) (ခ) ဥက္ကဋ္ဌ အဗ္ဘာဝသတိ သတ္တုဿဒံ သတိဏ-ကဋ္ဌောဒကံ သမညေံ။ ဒီ၊ ၁။ ၈၂။ (-ဒီ၊ ၂။ ၂၅၃။ မ၊ ၂။ ၃၇၈)။ သဟ ညေနာတိ သမညေံ။ ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏာဒိဘေဒံ ဗဟုညေသန္နိစယန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၃။ နယိမ ညေ-သဒ္ဒေါ သာလိအာဒိညေဝိသေသ-ဝါစကော၊ ပေါသနေ သာဓုတ္တမတ္တေန ပန နိရဝသေသပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏသူပေယျဝါစကော၊ ဝိရူပေက်သေသဝသေန ဝါ ပယုတ္တောတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၁၂-၃။

သမတေိ (ကြိ) [သမု + အ + တိ။ ဂုမ/သမ (မု)။ (၁) သည်း မခံနိုင်ခြင်း။ (၂) စောင်း မြောင်း ပြုစုခြင်း။ (၃) အမျက်ထွက်ခြင်း။ (၄) လွှမ်းမိုး နှိပ်စက်ခြင်း၌ဖြစ်သည်။ ဂုမု-သမု (၁) (ဘူ၊ သကံ) စက်ဆုပ်ဘွယ်သော အသံ။ (၂) (ဘူ၊ အကံ) စိုစွတ်ခြင်း၌ ဖြစ်သည်။ ခိရတရင်္ဂိနီ။ နိတိ၊ ဓာတု။ ၁၀၈၊ ၁၁၀၊ ၃၂၀-စသည်လည်းကြည့်။ ဂမတိ-သံ။] ပျက်ရယ် ပြုလျက် လွှမ်းမိုး နှိပ်စက်၏။ သမန္တိ-ကြည့်။

သမန္တိ (ကြိ) [သမု + အ + အန္တိ။ သမတိ-ကြည့်။] ပြက်ရယ်ပြုလျက် လွှမ်းမိုး နှိပ်စက်ကုန်၏။ သဓာယမာနရူပါတိ ဥပ္ပဏ္ဍန-ဇာတိကံ ဝစနံ သန္ဒာယ ဝုတ္တံ။ အညေသံ ဥပ္ပဏ္ဍေန္တာ သမန္တိ၊ တဒတ္ထဝစနသီလာတိ အတ္ထော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၉။

သမနု¹ (နု) [သမု + ယု။ ဂမ္ဘနု-သံ။] သမ-ကြည့်။

သမနေ² (တိ) [သဟ + မန။ သဟ မနေန သမနော။ အာသုဗောဓဝုတ္တိ။ ၁၁၁၀။ သမနေ-သံ။] ပစ္စည်း-ဥစ္စာ-နှင့်-တကွဖြစ်-ပြည့်စုံ-ရှိ- ကုံလုံ-ကြွယ်ဝ- ချမ်းသာ- သော။ ဣဒံ တေ ရဋ္ဌံ သမနံ သယောဂ္ဂံ။ ဇာ၊ ၂။ ၆၆၊ ၁၃၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၀၇၊ ၅၂၆။ ပဿာမိ လောကေ သမနေ မနုဿေ။ ထေရ၊ ၃၂၅။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂။ ပဿာမိ လောကေတိ အဟံ မဟာရာဇ ဣမသ္မိံ လောကေ သမနေ မနသမ္ပန္နေ အဆေ မနုဿေ ပဿာမိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၆။ (-ဝိ၊ ၁။ ၉၃။ ဒီ၊ ၁။ ၁၉၄။ မိလိန္ဒ။ ၁၂၁၊ ၃၄၀။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၆)။

သမနေ³ (နု) [သ (အတ္တ) + မန] မိမိ-ကိုယ့်-ဥစ္စာ။ သမနေ (ဇာ၊ ၂။ ၁၂၉) န္တိ သမနော။ အယမေဝ ဝါ ပါဌော၊ ဝတ္တာ-လက်ာရတ္တာယ ကိဉ္စိ အတ္တနော မနံ ဒတွာပိ ဩသရန္တိတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၉၃။ သဗ္ဗဥ္စ မစ္စာ သမနံ သဘောဂံ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၃၃။ သမနံ သဘောဂံ အတ္တနော မနေန စ ဘောဂေဟိ စ သဒ္ဓိံ----။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၅၃။

သမမွ (ပု) [သ (သမာန) + မမ္မ။ သွမမွေ၊ သွမမွနံ-သံ။] (၁) မိမိ၏ အရဟတ္တဖိုလ်တရား။ (၂) မိမိ၏ အယူ။ (၃) မိမိ၏ ဝေဒကျမ်း ဗေဒင်သုံးပုံ။ (၄) (က) မိမိ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဗေဒင်သုံးပုံ။ (ခ) မိမိ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ယဇ်ပူဇော်ခြင်း အစီအရင်စသော အမှုကိစ္စ။ (၅) မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ဝေဒကျမ်း ဗေဒင်သုံးပုံ။ (၆) မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ဆရာ့ အမှုကိစ္စ။ (၇)

မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ကုသိုလ်ကမ္မပထ တရား ဆယ်ပါး။ (၈) တူသောဝတ္ထု။ (၁) မိမိ၏ အရဟတ္တဖိုလ်တရား။ သမ္မကုသလဿာ (အဘိ၊ က။ ၁၃၂) တိ အတ္တနော အရဟတ္တ-ဓမ္မမတ္တေယေဝ ကုသလဿ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၀။ (၂) မိမိ၏ အယူ။ သမ္မုက္ကံသနာ (အံ၊ ၁။ ၂၁၉) တိ အတ္တနော လဒ္ဓိယာ ဥက္ကံသိတွာ ဌပနာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၁။(၃) မိမိ၏ ဝေဒကျမ်း ဗေဒင်သုံးပုံ။ သမ္မေ ပါရမီ ဂတာ (အပ၊ ၁။ ၁၉) တိ အတ္တနော ဓမ္မေ ဗြာဟ္မဏ-ဓမ္မေ ဝေဒတ္တယေ ပါရမီ ပရိယောသာနံ ဂတာ ပတ္တာတိ အတ္ထော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၃။ (၄) (က) မိမိ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဗေဒင်သုံးပုံ။ (ခ) မိမိ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ယဇ်ပူဇော်ခြင်း အစီအရင်စသော အမှုကိစ္စ။ သမ္မေ (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄) တိ အတ္တနော တေဝိဇ္ဇဓမ္မေ စ ယညဝိဓိအာဒိကေ စ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၂၄။ (၅) မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ဝေဒကျမ်း ဗေဒင်သုံးပုံ။ သမ္မေ (သုတ္တနိ။ ၄၃၃) တိ သကေ ဗြာဟ္မဏ-ဓမ္မေ၊ တေဝိဇ္ဇကေ ပါဝစနေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၀။ (၆) မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ဆရာ့ အမှုကိစ္စ။ သမ္မေ (ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၀၇) တိ ဗြာဟ္မဏာနံ သကေ ဓမ္မေ၊ သကေ အာစရိယကေ ဝါ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၉၀။ (၇) မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ကုသိုလ်ကမ္မပထတရား ဆယ်ပါး။ သမ္မေသူ (ဇာ၊ ၂။ ၁၃၄) တိ မဟာရာဇ အဟံ သကေသု ဒသသု ကုသလကမ္မပထ-ဓမ္မေသု ဌိတော အသ္မိ ဘဝါဟိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၁၄။ (၈) တူသော ဝတ္ထု။ ဥပမာနေဝပမေ-ယျာနံ၊ သမ္မတ္တံ သိယောပမာ။ အလင်္ကာ။ ၁၇၆။ သမ္မတ္တန္တိ သမာနော ဓမ္မော ကန္တိမန္တတာ ယဿ သော သမ္မော၊ တဿ ဘာဝေါ သမ္မသန္တဿ ---- သမ္မတ္တံ ---- သိယာ။ အလင်္ကာ၊ ဋီ။ ၁၇၆။ ကိဉ္စိ ဝတ္ထုံ ပဒဿေတွာ၊ သမ္မဿာဘိဓာနတော။ အလင်္ကာ။ ၂၀၀။ သမ္မဿ တေန ဝတ္ထုနာ ကေနစိ အာကာရေန သဒိသဿ အညဿ ဝတ္ထုနော။ အလင်္ကာ၊ ဋီ။ ၂၀၀။

သမ္မကိစ္စ (န) [သမ္မ + ကိစ္စ]
မိမိ၏ သဘောကိစ္စ။ သမ္မကိစ္စံ ယံ ပဋိပဒါ-ပညတ္တိယာ ပညတ္တံ။ ပေဋကော။ ၃၀၂။

သမ္မကုသလ (ပု) [သမ္မ + ကုသလ]
မိမိ၏ အရဟတ္တဖိုလ် တရားမျှဉ်သာ- လိမ္မာ-ကျွမ်းကျင်-သော၊ သူ။ သမ္မ (၁) ကြည့်။

သမ္မုက္ကံသနာ (ထီ) [သမ္မ + ဥက္ကံသနာ]
မိမိ၏အယူဝါဒကို-ချီးမြှောက်-မြှင့်တင်-ခြင်း။ သမ္မ (၂) ကြည့်။

သဓာတုက (တိ) [သဟ + ဓာတု + က]
(၁) ဓာတ်တော်-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ- ကိန်းဝပ်တော်မူ-ဌာပနာ-သော၊ (ဆင်းတုတော်, စေတီတော်)။ (၂) (ဘူ, ကရ စသော) ဓာတ်နှင့် တကွဖြစ်သော။ (၁) ဇေတရဟိ ပန ပဏ္ဍိတ-မနုဿာ သဓာတုကံ ပဋိမံ ဝါ စေတိယံ ဝါ ဌပေတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဥဘတောသံဃဿ ဒါနံ ဒေန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၂၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၅၅။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၂၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၆။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၈။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၈)။ (၂) သံယောဂေ ဥပ္ပတ္တိကာရဏံ သမုဒယောတိ ဧတ္ထ ဝိသုံ ပယုဇ္ဇမာနာပိ ဥပသဂ္ဂ-သဒ္ဒါ သဓာတုကံ သံယောဂတ္ထံ ဥပ္ပါဒတ္ထဥ္စ ဒီပေန္တိ ကိရိယာ-ဝိသေသကတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၅၁။ သဓာတုကန္တိ အန္တောနီတေန ဓာတုနာ သဓာတုကံ။ တေနေဝ တေ " ဥပသဂ္ဂါ " တိ စ ဝုတ္တာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၆၂။

သဓာတုကသညာ (ထီ) [သဓာတုက + သညာ] ဓာတ်တော် ကိန်းဝပ်တော် မူသည့် အမှတ်သညာ။ ---- ပုလိနစေတိယံ ကတွာ ဘဂဝတိ သညံ ကတွာ သဓာတုကသညဉ္စ ကတွာ ဝနပုပ္ဖေဟိ ပူဇေတွာ။ အပ၊ ၄၊ ၂။ ၈၇။

သဓာယမာန (တိ) [သဓာယ (နာမဓာတု) + မာန။ (၄ ဝယ် ပဌမနည်း၌ ဏာယ၊ ဒုတိယနည်း၌ အာယ-ပစ္စည်းဖြစ်သည်)] (၁) လွှမ်းမိုး နှိပ်စက် ပြောဆိုသော။ (၂) လွှမ်းမိုး နှိပ်စက် တတ်သော လူရှုပ် လူပွေတို့ကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကို ပြုကျင့်တတ်သော။ (၁) (၂) သဓနံ သဓော၊ တံ အာစိက္ခန္တီတိ သဓယမာနာတိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဒီဃံ ကတွာ "သဓာယမာနာ"တိ ဝုတ္တံ။ အထ ဝါ ဝိသေသတော သသေဓေ ဝိယ အတ္တာနံ အာဝဒန္တီတိ သဓာယမာနာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၉။

သဓာယမာနရူပ (တိ) [သဓာယမာန + ရူပ] လွှမ်းမိုး နှိပ်စက် ပြောဆိုတတ်သော သဘော ရှိသော၊ ပြက်ရယ် ပြောဆိုသော သဘောရှိသော။ သဓာယမာနရူပါ (ဥဒါန။ ၁၅၀) တိ ဥပ္ပဏ္ဍနဇာတိကာ ဝစနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ အညေသံ ဥပ္ပဏ္ဍနေန္တာ သဓန္တိ တဒတ္ထ-ဝစနသီလာတိ အတ္ထော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၉။

သဓုမ (တိ) [သဟ + ဓုမ] အခိုး-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ-သော (တိမ်တံခွန်)။ သဓုမာ ဇာလဝဏ္ဏာ စ၊ ရဝိံသု ကရုဏံ မိဂါ။ အပ၊ ၂။ ၁၂၃။ ယထာ ဝါ ---- နိစ္ဆရန္တိ သဓုမာပိ ဝိဓုမာပိ နီလာပိ ပီတာပိ ရတ္တာပိ ခုဒ္ဒကာပိ မဟန္တာပိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၁။

သဓူမက (တိ) [သဟ + ဓူမ + က။ ထီ-၌ သဓူမိကာ။] မီးလျှံ-မီးတောက်-ရှိသော။ န ဟာယတေ ခါဒိတံ မယှံ ပတ္တာ၊ စိတကာ အယံ တာဝ သဓူမိကာဝ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၃၈။ နိဒ္ဓူမကေ ပစိတ (ဇာ၊ ၂။ ၁၃၈) န္တိ နိဒ္ဓူမေ နိဇ္ဇာလေ (နိစ္စလေ?)။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၂၉။

သန (ပု) [သန + အ။ သန ဓန သဒ္ဒေ၊ သနိကံ မနိကံ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၇၄၇။ (ပု) သွန-သံ။ သဏ-ပြာ။] (ဖောက်ပြန်သော) အသံ။ မိုးကြိုး ထစ်ချုန်းသံ။ ဝိကာရိသနသတ္တာဒိ-ဘယုက္ကံသော ဘယာနကော။ (အလင်္ကာ။ ၃၆၄။) ဝိကာရိ အသဘာဝပ္ပဝတ္တော ဝိရုဒ္ဓေါ သနော သဒ္ဒေါ သတ္တော စ။ အလင်္ကာ၊ ဋီ။ ဟောင်း။ ပကတိဝိရဟေန ဝိကာရဝန္တေဟိ ဝိရုဒ္ဓေဟိ အသနိသဒ္ဒါဒိသဒ္ဒေဟိ ရက္ခသာဒိ-သတ္တေဟိ ဝါ ---- ဘယာနကရသော နာမ ဟောတိ။ အလင်္ကာ၊ ဋီ၊ သစ်။

သနကာရ (တိ) [သဟ + နကာရ] နအက္ခရာနှင့်တကွဖြစ်သော။ န ဝိရာဂိယာတိ အာဒီသု သနကာရော ဝါ ပါဌော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၁။

သနက္ခတ္တ (တိ) [သဟ + နက္ခတ္တ] နက္ခတ် ကြယ်တာရာ-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ ဒွတ္တိံသလက္ခဏဓရော၊ သနက္ခတ္တောဝ စန္ဒိမာ။ အပ၊ ၂။ ၁၆၅။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉။

သနင်္ကုမာရ (ပု) [သနံ + ကုမာရ။ နိစ္စေ သဒါသနံ။ ဓာန်။ ၁၁၅၃။ သနတ်ကုမာရ-သံ။ သဏံကုမာရ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) သူငယ်-အသွင် - သဏ္ဌာန် - ရှိ၍ ရှေးကျသော၊ သနင်္ကုမာရမည်သော ဗြဟ္မာ။ (၂) သနင်္ကုမာရ သုတ်။ (၁) သနင်္ကုမာရေနာ (မ၊ ၂။ ၂၁) တိ ပေါရာဏကကုမာရေန၊ စိရကာလတော

ပဌာယ ကုမာရောတိ သညာတေန။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၄။ သနက်ုမာရေနာတိ သနန္တနကုမာရေန။ တဒေဝ ဟိ တဿ သနန္တနကုမာရက် ဒသေတုံ “ စိရကာလတော ပဌာယာ ” တိ ဝုတ္တံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉။ (-ဒီ၊ ၂။ ၁၇၀-၃။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၄၃၊ ၂၅၃၊ ၂၆၁၊ ၂၈၅)။ (၂) သံယုတ္တ-နိကာယ၊ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ဗြဟ္မသံယုတ်၊ ဒုတိယဝဂ်၊ သနက်ုမာရသုတ်။ သံ၊ ၁။ ၁၅၅။

သနက်ုမာရကထာ (ထီ) [သနက်ုမာရ + ကထာ] သနက်ုမာရ ဗြဟ္မာမင်းနှင့် စပ်သော စကား။ ဒီဃနိကာယ်၊ မဟာဝဂ္ဂပါဠိ၊ မဟာဂေါဝိန္ဒ သုတ်၊ သနက်ုမာရကထာ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၈၂။

သနက်ုမာရဗြဟ္မ (ပု) [သနက်ုမာရ + ဗြဟ္မ] သနက်ုမာရမည်သော ဗြဟ္မာ။ ဒေဝပုတ္တောတိ ပဉ္စာလစဏ္ဍော ဝိယ ဟတ္ထကမဟာဗြဟ္မာ ဝိယ သနက်ုမာရဗြဟ္မာ ဝိယ စ ကောမမ္ပကထိကဒေဝပုတ္တော။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၆၅။

သနက်ုမာရဘာသိတ (တိ) [သနက်ုမာရ + ဘာသိတ] သနက်ုမာရဗြဟ္မာမင်း ပြောကြားအပ်သော၊ (စကား)။ လောကနာထော ဣမံ သိလောကံ သနက်ုမာရဘာသိတံ အာဟရိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၆၅။

သနဂ (တိ) [သဟ + နဂ] (မြင့်မိုရ် စသော) တောင်-နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ ခုဘိတေ လုဠိတေ ဇလဝါရေ ပကမ္ပတိ မဟာပထဝီ သနဂါ သသာဂရာ။ မိလိန္ဒ။ ၁၂၂။

သနစ္စ (န) [သဟ + နစ္စ] အတူတကွ ကခုန်ခြင်း။ သနစ္စံ ကာရာပေန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၅၈။

သနတိ (ကြိ) [သန + အ + တိ။ သန သမ္ဘတ္တိယံ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၁၃။ သနတိ၊ သနောတိ၊ သနုတေ-သံ။] (၁) ထစ်ချုံ၏။ (၂) ဆည်းကပ် ခစား-၏။ (၁) ---- အသနိ-ပါတော (အပ၊ ၁။ ၁၃၆) တိ အာ သမန္တတော သနန္တော ဂဇ္ဇန္တော ပတတီတိ အသနိ။ အပ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၄။ (၂) ဝန သန သမ္ဘတ္တိယံ။ ဝနတိ။ ဝနံ သနတိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၁၃။

သနန္တက (တိ) [သဟ + နန္တက] အနားမရှိ - စုတ်ပြတ် - ဟောင်းနွမ်း - သော အဝတ်နှင့် တကွ - ဖြစ် - ချုပ်အပ် - သော (သင်္ကန်း)။ “ သနန္တကာနိ ” တိပိ ပါဌော။ နန္တကေန သဟ သံသိဗ္ဗိတာနိ ပံသုကူလာနိ စိဝရာနီတိ အတ္ထော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၁၃။

သနန္တန (တိ) [သန (-သနံ) + တန။ သန-သဒ္ဒေါ နိစ္စတ္တော သတ္တမျန္တော နိပါတော၊ သနံသဒ္ဒေါ ဝါ တတြ ဘဝေါ သနန္တနော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၄၆၄။ (ပု) သနာတန-သံ။ သဏာတဏ။ သဏာယဏ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ရှေးဟောင်းဖြစ်- ရှေးကျ-ရှည်စွာသော ကာလ၌ ဖြစ်-သော။ (၂) အစဉ်အလာ-မမြဲတာ-ဖြစ်သော။ (၃) ရှေး၌ဖြစ်သည့် (ဒါန, သီလ စသော) တရားရှိသော၊ သူ။ ပညာရှိ။ (၄) သနက်ုမာရဗြဟ္မာ။ (၁) သနန္တနော (ဝိ၊ ၃။ ၄၉၆) တိ ပေါရာဏော။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၃၃။ မ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၄၆။ သနန္တန (ဒီ၊ ၂။ ၁၉၃) န္တိ စိရတနံ ပေါရာဏကံ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅၃။ (၂) ဓမ္မောတိ သနန္တနော ပဝေဏိဓမ္မော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၀။ (၃) သေဓမ္မော သနန္တနော (သံ၊ ၁။ ၁၈)တိ ----သနန္တနာနံ ဝါ ပဏ္ဍိတာနံ သေဓမ္မောတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၆။ ဒါနသီလာဒိ-ဓမ္မော ပုရာတနော၊ န အဇ္ဇတနောတိ

သနန္တနော၊ သော ဇေတေသု အတ္ထီတိ သနန္တနာ၊ ပဏ္ဍိတာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀၂။ (-ဓမ္မ။ ၁၄။ သုတ္တနိ။ ၃၄၄။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၆)။ (၄) သနန္တနော (ဒီ၊ ၂။ ၁၉၆) တိ သနင်္ကုမာရော ဖြဟ္မာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၁။

သနန္တနကုမာရ (ပု) [သနန္တန + ကုမာရ] ပညာရှိသော သတို့သား၊ ရှေး၌ဖြစ်သော (ဒါန, သီလ စသော) တရားရှိသော သူ။ သနင်္ကုမာရေနာတိ သနန္တနကုမာရေန။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉။

သနရ (တိ) [သဟ + နရ] လူတို့နှင့် တကွဖြစ်သော၊ (နတ်)။

သနရာမရ (တိ) [သဟ + နရ + အမရ။ (တစ်နည်း) သနရ + အမရ။] (က) လူ, နတ်တို့နှင့် တကွဖြစ်သော (လောက)။ (ခ) လူနှင့်တကွဖြစ်သော နတ်။

သနရာမရလောက (ပု) [သနရာမရ + လောက] (က) လူ, နတ်တို့နှင့် တကွဖြစ်သော-လောက-သတ္တလောက။ (ခ) လူနှင့် တကွဖြစ်သော နတ်တို့၏ အပေါင်း၊ အစု။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သနရာမရလောကဂရု (တိ) [သနရာမရလောက + ဂရု] (က) လူ, နတ်တို့နှင့်တကွဖြစ်သော-လောက-သတ္တလောက-သည် အလေးဂရု ပြုအပ်သော၊ (ဘုရား)။ (ခ) လူနှင့်တကွဖြစ်သော နတ် - အပေါင်း-၏ -ဆရာ - သည် အလေးဂရု ပြုအပ်သော (ဘုရား)။ သနရာမရလောကဂရုံ ဝန္ဒေ သုဂတံ ဂတိဝိမုတ္တံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁။ နရာ စ အမရာ စ နရာမရာ၊ သဟ နရာမရေဟီတိ သနရာမရော၊ သနရာမရော စ သော လောကော စာတိ သနရာမရလောကော၊ တဿ ဂရူတိ သနရာ-မရလောကဂရု၊ တံ သနရာမရလောကဂရုံ။ ---- အထ ဝါ သမူဟတ္ထော လောက-သဒ္ဒေါ သမုဒါယဝသေန လောကီယတိ ပညာ-ပီယတိ။ သဟ နရေဟီတိ သနရာ၊ သနရာ စ တေ အမရာ စေတိ သနရာမရာ၊ တေသံ လောကောတိ သနရာမရလောကောတိ ပုရိမနယေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အမရ-သဒ္ဒေန စေတ္ထ ဝိသုဒ္ဓိဒေဝါပိ သင်္ဂယှန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၊ ၅။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၊ ၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၊ ၈။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၀-၁)။

သနရာမရသက္ကတ (တိ) [သနရာမရ + သက္ကတ] လူနှင့်တကွသောနတ်တို့သည် အရိုအသေ ပြုအပ်သော၊ (ဘုရား)။ သနရာမရ-သက္ကတော။ အပ၊ ၂။ ၁၆၆။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀။

သနာဂ (တိ) [သဟ + နာဂ] နဂါးတို့နှင့် တကွဖြစ်သော။ ပုရတော ဒေဝမနုဇာ၊ သနာဂါ သုရဗြဟ္မကာ။ အပ၊ ၂။ ၂၂၀။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၁။

သနာထ (တိ) [သဟ + နာထ။ ယော ဟိ အညဿ သရဏံ ဂတိ ပတိဋ္ဌာ ဟောတိ။ သော နာထော။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၇၂။] (၁) ထောက်- တည်-ကိုးကွယ်- အားထား-အားကိုး-မှီခို-ရာ-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော၊ သူ။ (၂) ချမ်းသာ ကြွယ်ဝသူ။ (၁) သနာထာ ဘိက္ခဝေ ဝိဟရထ မာ အနာထာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၉။ ဣဒါနိ ပန သနာထာ ဇာတာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၃။သနာထာ(အံ၊ ၃။ ၂၇၅)တိ သညာတကာ ဗဟုညာတိဝဂ္ဂါ ဟုတွာ ဝိဟရထ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၀။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၆၅)။

(၂) နာထာနာထာနန္တိ သနာထာနမနာထာနဥ္စ အမှာနဥ္စေဝ ဒလိဒ္ဒါနဥ္စ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၉၇။

သနာထဘာဝကရ (တိ) [သနာထ + ဘာဝ + ကရ + အ] ထောက်-တည်-အားထား-အားကိုး-မှီခို-ရာ ဆွေမျိုး ရှိသူ၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော (တရား)။ အတ္တနော သနာထဘာဝကရာ ပတိဋ္ဌာကရာတိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၀။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၀၈)။

သနာဘိက (တိ) [သဟ + နာဘိ + က] ပုံတောင်း-ချက်-နှင့် တကွဖြစ်သော။ ဒိဗ္ဗံ စက္ကရတနံ ပါတုရဟောသိ သဟဿာရကံ သနေမိကံ သနာဘိကံ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၄၁။ ဒီ၊ ၃။ ၅၀-၁။ မ၊ ၃။ ၂၁၀-၁။ မိလိန္ဒ။ ၂၇၆။ သဟ နေမိယာ, သဟ နာဘိယာ စာတိ သနေမိကံ သနာဘိကံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၉။

သနာမ¹ (န) [အတ္တ + နာမ] မိမိ၏အမည်။ တသ္မာ န ကမ္မန္တရဿ အတ္တနိ စရန္တဿပိ ဒွါရန္တရံ သနာမံ ဒေတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၇၄။

သနာမ² (တိ) [သမာန + နာမ] တူသော အမည်ရှိသော၊ နာမည်တူရှိသော။ ဝီတမလာ သနာမာ စ၊ စက္ကဝတ္တိ မဟဗ္ဗလာ။ အပ၊ ၁။ ၁၇၀။

သနာမက (တိ) [သမာန + နာမ + က။ တစ်နည်း-သဟ + နာမ + က] (၁) တူသော အမည်ရှိသော၊ အမည်တူရှိသော။ (၂) အမည် ရှိသော။ (၁) သတ္တသတ္တတိကပ္ပသတေ၊ အမ္ဗဋ္ဌဇသနာမကာ။ အပ၊ ၁။ ၁၂၉။ (၂) မဟာဟနုသဘက္ခန္ဓော၊ ဒီပင်္ကရသနာမကော။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၂၁။ (ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၀-၌ " ဒီပင်္ကရ-သနာမကောတိ ဒီပင်္ကရသနာမော"ဟုဖွင့်ထား သောကြောင့် ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၂၁-၌ " ဒီပင်္ကရသ နာမကော" ဟူသောပါဠ် မသင့်။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၈-တို့၌ရှိသော " ဒီပင်္ကရ-သနာမကော" ဟူသောပါဠ်သာ သင့်မြတ်မှန် ကန်ပါသည်)။

သနာမာပရိစ္စာဂ (ပု) [သနာမ + အပရိစ္စာဂ] မိမိ၏အမည်ကို မစွန့်ခြင်း။ ဒွါရန္တရေ ဥပ္ပန္နဿပိ ကမ္မဿ သနာမာပရိစ္စာဂတော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၇၂။

သနာဠ (တိ) [သဟ + နာဠ] ရိုးတံနှင့်တကွ ဖြစ်သော၊ (ကြာပန်း)။ ပသန္နဥဒကတော သနာဠံ ပဒုမံ ဥဒ္ဓရန္တော ဝိယ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၇၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၀၃။

သနိကန္တိက (တိ) [သဟ + နိကန္တိ + က] နှစ်သက်-တွယ်တာ-တပ်မက်-ခြင်း ရှိသော၊ သူ။ သမာပတ္တိယဥ္စ သနိကန္တိကတ္တာ သေ ခဇ္ဇကော နာမ ကတော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၄၃။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၄)။

သနိကာယ (ပု) [အတ္တ + နိကာယ] မိမိ၏-နိကာယ်-ဂိုဏ်း-သီတင်းသုံး-ဖော်များ။ အနာကုလန္တိ သနိကာယေပိ အနာဝိလံ ပရိစ္ဆိန္နံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀။ (-နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၆)။

သနိဂမ (တိ) [သဟ + နိဂမ] နိဂုံး-ရွာကြီး-နှင့်တကွဖြစ်သော။ သရဋ္ဌကံ သနိဂမံ၊ သဇနံ ဝန္ဒိတွာ ခတ္တိယံ။ စရိယာ။ ၄၁၀။ သဟ နိဂမေဟိ မဟာဂါမေဟီတိ သနိဂမံ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၁။

သနိဂ္ဂဟ (တိ) [သဟ + နိဂ္ဂဟ] နှိပ်နင်း ဖွယ်နှင့်တကွဖြစ်သော။ တေဟိ ဝစနံ သကာသင်္ဃ သနိဂ္ဂဟံ သဒေါသံ။ မိလိန္ဒ။ ၁၂၃၊ ၂၁၉။

သနိယဏ္ဍုကေဗျာ (တိ) [သဟ + နိကဏ္ဍု + ကေဗျာ။ ဓာန်၊ ဋီ၊ ၉၃။ (ပု) နိယဏ္ဍုတိ သောဘတီတိ နိယဏ္ဍု။ ကပ္ပဒ္ဒုမ၊ ဏိယံမျှ-ပါကတ။] အဘိဓာန်ကျမ်း, အလင်္ကာကျမ်းနှင့် တကွဖြစ်သော။ အညတရော ဒိသာပါမောက္ခော ဗြာဟ္မဏော ---- တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ သနိယဏ္ဍုကေဗျာဘာနံ သာက္ခရပ္ပဘေဒါနံ ---- ပဒကော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၀။

သနိယဏ္ဍုကေဗျာ (တိ) [သဟ + နိယဏ္ဍု + ကေဗျာ] အဘိဓာန်ကျမ်း, အလင်္ကာကျမ်းနှင့်တကွဖြစ်သော။ အမ္ဗဋ္ဌော နာမ မာဏဝေါ ----တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ သနိယဏ္ဍုကေဗျာဘာနံ သာက္ခရပ္ပဘေဒါနံ ပဒကော။ ဒီ၊ ၁။ ၈၂။ (-မ၊ ၂။ ၃၃၄။ အံ၊ ၁။ ၁၆၃။ စူဠနိ။ ၅၆)။

သနိယဏ္ဍု (တိ) [သဟ + နိယဏ္ဍု + ဝစနီယဝါစကာဘာဝေန အတ္ထံ, သဒ္ဒဥ္စ နိခဍ္ဍတိ ဘိန္ဒတိ ဝိဘဇ္ဇ ဒဿေတီတိ နိခဏ္ဍု၊ သော ဧဝ ဣကာရဿ ယကာရံ ကတွာ နိယဏ္ဍုတိ ဝုတ္တော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၁။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၂၁။ (ပု) နိယံမျှ-သံ။ ဏိယံမျှ-ပြာ။] အဘိဓာန်ကျမ်းနှင့် တကွဖြစ်သော။ သဟ နိယဏ္ဍုနာ ကေဗျာဘေန စ သနိယဏ္ဍုကေဗျာဘာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၂၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇။

သနိစ္ဆယ (တိ) [သဟ + နိစ္ဆယ] အဆုံးအဖြတ်နှင့် တကွဖြစ်သော။ သမာဟရိတွာ တံ သဗ္ဗံ၊ ယေဘုယျေန သနိစ္ဆယော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၅၄။

သနိဗ္ဗ (န) [သံ + နိ + ဓာ + ဏျ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၅၀၀-နှာ။ ဓာန်၊ ဋီ၊ သျ၊ ၂။ ၄၇၄-နှာ။ သံနိဗ္ဗ?။] တပေါင်းတည်း။ သန္နိဗ္ဗ-ကြည့်။ တတ္ထ သဟကာရိကာရဏော သနိဗ္ဗံ သမေတိ သမဝေတီတိ သမယော။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄။

သနိဒဿန (တိ) [သဟ (သဒ္ဓိ) + နိဒဿန] (က) မြင်ခြင်း-မြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော၊ မြင်အပ်သော သဘော ရှိသော၊ စက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့် မြင်အပ်သော၊ ရူပါရုံ။ (ခ) (စက္ခုဝိညာဉ် ဟုဆိုအပ်သော) မြင်တတ်သော တရား-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိသော။ (က) ကတမံ တံ ရူပံ ဥပါဒိဏ္ဏံ သနိဒဿနံ။ အဘိ၊ ဓ။ ၁၉၄၊ ၁၉၆-၇။ (အဘိ၊ က။ ၂၄၉-၅၀)။ (ခ) သနိဒဿန-သပ္ပဋိဃရူပံ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၈၂။ သနိဒဿနာဒီသု အတ္တာနံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တေန စက္ခုဝိညာဏ-သင်္ခါတေန သဟ နိဒဿနေနာတိ သနိဒဿနံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၉။ ရူပါယတနံ နိပဿတိ ပစ္စက္ခတော ဝိဇာနာတီတိ နိဒဿနံ၊ စက္ခုဝိညာဏံ၊ နိဒဿတီတိ ဝါ နိဒဿနံ၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝေါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀၁။ ဒဋ္ဌဗ္ဗ-ဘာဝသင်္ခါတေန သဟ နိဒဿနေနာတိ သနိဒဿနာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၉။ သဒ္ဓိံ နိဒဿနေန သနိဒဿနံ၊ စက္ခုဝိညာဏေန ပဿိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၄။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၅)။

သနိဒဿနတ္တ (န) [သနိဒဿန + တ္တ] မြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်နှင့်တကွဖြစ်-သည်၏ အဖြစ်-ခြင်း၊ မြင်အပ်သော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်။ သနိဒဿနတ္တံ ရူပဿ၊ ယထာ ဘိန္နဿ နေကဓာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၄။

သနိဒဿနကမ္မဇာဒိ (တိ) [သနိဒဿန + ကမ္မဇ + အာဒိ] သနိဒဿနတိက်, ကမ္မဇတိက် အစရှိသော။ သနိဒဿနကမ္မဇာဒီနံ

တိကာန (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၈၁) န္တိ သနိဒဿန-တိကဿ ကမ္မဇာဒိတ္တိကာနဉ္စ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၇။

သနိဒဿနနတ္တိက (ပု) [သနိဒဿန + တိက] သနိဒဿနတိက်။ သနိဒဿနတ္တိကေပိ ပါဠိဝသေနေဝ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၉၀။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၄)။

သနိဒဿနတ္တိကနိဒ္ဒေသ (ပု) [သနိဒဿနတ္တိက + နိဒ္ဒေသ] သနိဒဿ-နတ္တိကနိဒ္ဒေသ၊ သနိဒဿနတိက်ကို အကျယ် ပြ-ရာ-ကြောင်း-စကားရပ်။ သနိဒဿနတ္တိက-နိဒ္ဒေသော ဥတ္တာနတ္ထောယေဝါတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၄။

သနိဒဿနတ္တိကဟေတုဒုကာဒိဒေသနာ (ထီ) [သနိဒဿနတ္တိက + ဟေတုဒုက + အာဒိ + ဒေသနာ] သနိဒဿနတိက်, ဟေတုဒုက် အစရှိသည်ကို ဟောသော ဒေသနာ။ သနိဒဿနတ္တိကဟေတုဒုကာဒိဒေသနာ ဝိယ သဘာဝါဒိဘေဒနိဗန္ဓနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၂။

သနိဒဿနဒုက (ပု) [သနိဒဿန + ဒုက] သနိဒဿနဒုက်။ ဣဒါနိ ယော ယံ စတုက္ကော သနိဒဿနဒုကော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၁။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၇။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၄၉။

သနိဒဿနဒုကပဒ (န) [သနိဒဿန + ဒုက+ ပဒ] သနိဒဿနဒုက်ပုဒ်။ ပုနဒေဝါတိ ဧတေန တတ္ထေဝ အဝိသိဋ္ဌံ သနိဒဿနပဒံ နိဝတ္တေတွာ ဂဏှန္တော သနိဒဿနဒုကပဒံ ဒဿေတိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၄။

သနိဒဿနဘာဝပဋိက္ခေပ (ပု) [သနိဒဿန + ဘာဝ + ပဋိက္ခေပ] မြင်အပ်သော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပယ်ခြင်း။ ကသ္မာ ဣမေ အရူပီတိ ဝုတ္တောတိ သနိဒဿနဘာဝပဋိက္ခေပတော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၁။

သနိဒဿနဘာဝါနတိက္ကမန (န) [သနိဒဿနဘာဝ+အနတိက္ကမန] မြင်အပ်သည်၏-မြင်အပ်သော သဘော ရှိသည်၏-အဖြစ်ကို မလွန်ခြင်း။ နီလပီတာဒိဘေဒေန အနေကဓာဘိန္နဿာပိ ရူပါယတနဿ သနိဒဿနတ္တံ လက္ခဏံ၊ နီလာဒိဘေဒေန ဘိန္နဿာပိ သနိဒဿနဘာဝါနတိက္ကမနတော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၄။

သနိဒဿနသပ္ပဋိဃ (တိ) [သနိဒဿန + သပ္ပဋိဃ] မြင်အပ်သည်၏အဖြစ်-ထိပါးအပ် ထိပါးတတ်သည်၏အဖြစ်-နှင့်တကွဖြစ်သော (ရူပါရုံ)၊ မြင်အပ်သော သဘောနှင့်တကွ-ထိပါးခြင်း သဘောနှင့်တကွ-ဖြစ်သော (ရူပါရုံ)။ သနိဒဿနသပ္ပဋိဃာ ဓမ္မာ။ အဘိ၊ ၁။ ၃။ ကတမေ ဓမ္မာ သနိဒဿနသပ္ပဋိဃာ။ ရူပါ-ယတနံ။ ဣမေ ဓမ္မာ သနိဒဿနသပ္ပဋိဃာ။ အဘိ၊ ၁။ ၂၁၄။ ဒဿနဘာဝသင်္ခါတေန သဟ နိဒဿနေနာတိ သနိဒဿနာ၊ ပဋိဟနန-ဘာဝသင်္ခါတေန သဟ ပဋိဃေနာတိ သပ္ပဋိဃာ၊ သနိဒဿနာ စ တေ သပ္ပဋိဃာ စာတိ သနိဒဿနသပ္ပဋိဃာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၉။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၉၂)။

သနိဒဿနသပ္ပဋိဃဝိသယ (တိ) [သနိဒဿနသပ္ပဋိဃ + ဝိသယ] သနိဒဿနသပ္ပဋိဃ ဖြစ်သော ရူပါရုံလျှင် အာရုံရှိသော။ အဋ္ဌတ္တိံသေသု ဟိ အာယ-တနေသု သနိဒဿနသပ္ပဋိဃဝိသယတ္တာ

စက္ခာယတနံ ပါကဋံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၄။

သနိဒါန (တိ) [သဟ + နိဒါန] (၁) (က) အကြောင်း-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ (ခ) အကြောင်းရင်း နိဒါန်း - သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ရာအရပ်ဌာန-နှင့်-တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ (၂) သနိဒါနသုတ်။ (၁) (က) တဉ္စ ခေါ သနိမိတ္တံ သနိဒါနံ သဝိရံ သပ္ပစ္စယံ။ သံ၊ ၃။ ၁၈၈-၉၀။ သနိဒါနန္တိ ဘာဝနပုံသကမေတံ၊ သနိဒါနော သပ္ပစ္စယော ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၅။ သနိဒါနန္တိ အတ္တနော ဖလံ နိဒ္ဒါတီတိ နိဒါနံ၊ ကာရဏန္တိ အာဟ "သနိဒါနော သပ္ပစ္စယော"တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၅။ (-အံ၊ ၁။ ၂၈၀။ မဟာနိ။ ၂၁၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၇။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၂)။ (ခ) ဥပသမ္ပဒံ ပုစ္ဆိသံ သနိဒါနံ သနိဒ္ဒေသံ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၀၇။ ·သနိဒါနံ သနိဒ္ဒေသန္တိ နိဒါနေန စ နိဒ္ဒေသေန စ သဒ္ဓိံ ပုစ္ဆိသာမိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၅။ နိဒါနေနာတိ သိက္ခာပဒပညတ္တိဒေသ-သဝိတေန နိဒါနေန။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၇၀။ (-ပါစိတ်၊ ယော။ ၅၆၃)။ နိဒါနံ ပုဂ္ဂလံ ဝတ္ထုံ၊ ပညတ္တိဝိဓိမေဝ စ။ ---- တတ္ထ နိဒါနံ နာမ ဝေသာလိရာဇဂဟသာဝတ္ထိအာဠဝိကော-သမ္ဗိသက္ကဘဂ္ဂါနံ ဝသေန သတ္တဝိဓံ ပညတ္တိဋ္ဌာနံ၊ ကွဒံ ဟိ သဗ္ဗသိက္ခာပဒါနံ နိဒါနံ။ ကခါ။ ၁၁၀။ (၂) သတ္တိမာ သနိဒါနဉ္စ။ သံ၊ ၁။ ၃၇၆။

သနိဒါနဥပ္ပတ္တိ (တိ) [သဟ + နိဒါန + ဥပ္ပတ္တိ] အကြောင်း အဋ္ဌုပ္ပတ္တိနှင့် တကွ ဖြစ်သော။ အပိ စ သနိဒါနဥပ္ပတ္တိတ္တာ အာဒိကလျာဏံ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁။

သနိဒါနသဥပ္ပတ္တိက (တိ) [သနိဒါန + သဥပ္ပတ္တိက] အကြောင်း (နိဒါန်း) နှင့်-တကွ-အဋ္ဌုပ္ပတ္တိနှင့် တကွ-ဖြစ်သော။ အပိ စ သနိဒါနသဥပ္ပတ္တိကတ္တာ အာဒိကလျာဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၇။ တတ္ထ သနိဒါနသဥပ္ပတ္တိ-ကတ္တာတိ ယထာ ဝုတ္တနိဒါနေန သနိဒါနတာယ သအဋ္ဌုပ္ပတ္တိကတာယ စ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၈။

သနိဒါနသုတ္တ (န) [သနိဒါန + သုတ္တ] သနိဒါနသုတ်။ (သနိဒါနသုတ်သည် မြတ်စွာ ဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည်၌ သီတင်းသုံးနေ တော်မူစဉ် ရဟန်းတို့အား ကာမဝိတက်, ဗျာပါဒဝိတက်, ဝိဟိံသာဝိတက်တို့သည် အကြောင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ကြောင်း အကြောင်း မရှိမူ၍ မဖြစ်ကြောင်းကို ဟောကြားတော်မူ သော သုတ်ဖြစ်သည်)။ သံယုတ္တနိကာယ၊ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ဓာတုသံယုတ်၊ ဒုတိယဝဂ်၊ သနိဒါနသုတ်။ သံ၊ ၁။ ၃၆၅။

သနိဒ္ဒ (တိ) [သဟ + နိဒ္ဒါ + အ] အိပ်-အိပ်ပျော်-ခြင်း-ရှိသော။ သဘီရုတိ သနိဒ္ဒေါ မဟာနိဒ္ဒံ နိဒ္ဒါယတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၂။

သနိဒ္ဒေသ (တိ) [သဟ + နိဒ္ဒေသ] နိဒ္ဒေသ-အကျယ်ပြ-ရာ-ကြောင်း-စကားရပ်-နှင့် တကွဖြစ်သော။ ဥပသမ္ပဒံ ပုစ္ဆိသံ သနိဒါနံ သနိဒ္ဒေသံ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၀၇-၉။ သနိဒါနံ သနိဒ္ဒေသန္တိ နိဒါနေန စ နိဒ္ဒေသေန စ သဒ္ဓိံ ပုစ္ဆိသာမိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၅။

သနိဿ (တိ) [သဟ + နိဿာ + အ] ကဲ့ရဲ့-အပြစ်တင်- ဘွယ်-နှင့် တကွဖြစ် -ရှိ-သော။ အနဝဇ္ဇေ အနိန္ဒိတဗ္ဗေ ပစ္စယေ သာဝဇ္ဇံ သနိဿံ ပရိဘောဂေန အတ္တာနံ

ကရောတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၈၇။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၂၀၂)။

သန္နိပါတ (တိ) [သဟ + နိပါတ] နိပါတ်ပုဒ်နှင့် တကွဖြစ်သော။ ယံကိဉ္စိတိ စ ယံ-သဒ္ဒံ ဧကံ ပဒံ, သန္နိပါတံ ကိံ-သဒ္ဒဉ္စ ဧကံ ပဒန္တိ ဂဟေတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၄။

သန္နိပ္ပါဒေတဗ္ဗတာ (ထီ) [သဟ + နိပ္ပါဒေတဗ္ဗ + တာ] ပြီးစေ-ဖြစ်စေ-အကျိုးပေး-ခြင်း သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ ကုသလာကုသလာနံ ပစ္စယ-ဘာဝံ သတ္တိဝိသေသံ သန္နိပ္ပါဒေတဗ္ဗတံ ပဿန္တီ နိပ္ပါဒေတဗ္ဗာပေက္ခာ ဟောတိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၉၄။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၆)။

သန္နိဗ္ဗာန (တိ) [သဟ + နိဗ္ဗာန] နိဗ္ဗာန်နှင့် တကွဖြစ်သော။ သန္နိဗ္ဗာနေဟိ လောကုတ္တရက္ခန္ဓေဟိ သဒ္ဓိန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၀။

သန္နိမိတ္တ (တိ) [သဟ + နိမိတ္တ။ သစက္က-ကြည့်။] (၁) (က) အသုဘ-နိမိတ်-အာရုံ-နှင့် တကွဖြစ်သော။ (ခ) ကျောက်စသော နိမိတ်နှင့် တကွဖြစ်သော။ (ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်)။ (ဂ) ကျောက်စသော နိမိတ်နှင့် တကွ။ (အဗျယီဘော)။ (ပြည်၊ သျှ၊ ၁။ ၄၈၃-၄) ကြည့်။ (၂) အကြောင်း-နိမိတ်-နှင့်တကွ ဖြစ်-ရှိ-သော။ (၁) (က) (ခ) (ဂ) သန္နိမိတ္တံ ကရောတိ (ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁၇၈) တိ သဟ နိမိတ္တံ ကရောတိ၊ အသုဘံ ပါသာဏာဒိနိမိတ္တေန သဟ ကရောတိ ဝဝတ္ထပေတိ။ အထ ဝါ အသုဘနိမိတ္တံ ပါသာဏာဒိနိမိတ္တဉ္စ သဟ ဧကဇ္ဈံ ကရောန္တော ဝဝတ္ထပေန္တော။ သန္နိမိတ္တံ ကရောတီတိ ဝုတ္တော။ သမာနကာလတာ-ဒီပကေန ဟိ သဟသဒ္ဒေန အယံ သမာသော ယထာ " သစက္ကံ ဓေဟီ "တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၄-၅။ (၂) တဉ္စ ခေါ သန္နိမိတ္တံ သနိဒါနံ သသင်္ခါရံ သပ္ပစ္စယံ။ သံ၊ ၃။ ၁၈၈။ သန္နိမိတ္တာ (အံ၊ ၁။ ၈၀)တိ သကာရဏာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၄။ နိမိယတိ ဧတ္ထ ဖလံ အဝသေသပစ္စယေဟိ ပက္ခိယတိ ဝိယာတိ နိမိတ္တံ၊ ကာရဏန္တိ အာဟ " သန္နိမိတ္တာတိ သကာရဏာ "တိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၈။ (-အဘိ၊ က။ ၂၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၃)။

သန္နိမိတ္တဝဂ္ဂ (ပု) [သန္နိမိတ္တ + ဝဂ္ဂ] သန္နိမိတ္တဝဂ်၊ သန္နိမိတ္တသဒ္ဒါဖြင့် မှတ်အပ်သော သုတ်တို့၏ အပေါင်းအစု။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ ဒုကနိပါတပါဠိ၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၃-ဝဂ်။ အံ၊ ၁။ ၈၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၈။ သန္နိမိတ္တဝဂ္ဂေါ တတိယော။

သန္နိဝေသန (န) [အတ္တ + နိဝေသန] မိမိ၏-နန်းတော်-နေအိမ်-ပြာသာဒ်။ ပစ္စဂါ သန္နိဝေသနံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၂။ သန္နိဝေသနန္တိ အတ္တနော နိဝေသနံ စန္ဒကပါသာဒတလမေဝ ပဋိဂတော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၁၈။

သန္နိသာကရ (တိ) [သဟ + နိသာကရ] လ-လဗိမာန်-နှင့် တကွဖြစ်သော။ ဘာကရံ သန္နိသာကရံ။ အပ၊ ၂။ ၂၁၃။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၄။

သန္နိဿဂ္ဂိယဝိနယကမ္မ (တိ) [သဟ + နိဿဂ္ဂိယ + ဝိနယကမ္မ] စွန့်ခြင်းဝိနည်းကံ ရှိသော (နိဿဂ္ဂိယပါစိတ် အာပတ်)။ တံ အတိက္ကာမယတော သန္နိဿဂ္ဂိယဝိနယကမ္မံ ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၂။

သန္နိဿယ¹ (ပု) [အတ္တ + နိဿယ]

မိမိ၏-မှီရာ-တည်ရာ။ သနိဿယဉာဟက-ကြည့်။

သနိဿယ၂ (တိ) [သဟ + နိဿယ] မှီရာ - တည်ရာ - နှင့်တကွဖြစ် - ရှိ-သော။ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ တံ ဓမ္မဇာတံ သနိဿယံ အဘေဒတော ဂဏှန္တာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄၅။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၀။

သနိဿယဉာဟက (တိ) [သနိဿယ + ဉာဟက] မိမိ၏-မှီရာ-တည်ရာ-ကို လောင်မြိုက်တတ်သော။ အဂ္ဂိ ဝိယ သနိဿယ-ဉာဟကော။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၂၈၅။

သနိဿယဒဟနရသ (တိ) [သနိဿယ + ဒဟန + ရသ] မိမိ၏-မှီရာ-တည်ရာ-တရားကို- လောင်းကျွမ်း- လောင်မြိုက်-ခြင်းကိစ္စ ရှိသော။ ရသာဒီသု ဝိသပ္ပနရသော, သနိဿယဒဟနရသော ဝါ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၄။

သနိဿယဲသပ္ပတိဋ္ဌဘာဝဒဿန (န) [သနိဿယ + သပ္ပတိဋ္ဌ + ဘာဝဒဿန] မှီရာ-တည်ရာ-ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ တတော ပရံ သနိဿယသပ္ပတိဋ္ဌဘာဝ-ဒဿနဝသေန ပဝတ္တာနိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၁၃။

သနိဿရဏ (တိ) [သဟ + နိဿရဏ] (ဝဋ်ဆင်းရဲမှ) ထွက်မြောက်-ရာ-ကြောင်း-မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်နှင့် တကွဖြစ်သော။ သပ္ပါဋိဟာရိယန္တိ သနိဿရဏံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၂။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၀၇။

သနိဋ္ဌိနိကမဝှယန (တိ) [သဟ + နိဋ္ဌိနိကာ + အဝှယန။ နိဋ္ဌိနိကာ-သဒ္ဒေန အဝှာတဗ္ဗော။ နိလီနိကာ ဣတိ သဟ အဝှယနေန ဝတ္တတီတိ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၇၄၆-မှီးသည်။ | နိဋ္ဌိနိကာသဒ္ဒါဖြင့် (နိဋ္ဌိနိကာ မင်းသမီးဟူ၍) ခေါ်ဝေါ်အပ်သော အမည်နှင့် တကွဖြစ်သော၊ နိဋ္ဌိနိကာ ဟူသော အမည်-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ သနိဋ္ဌိနိကမဝှယနော ပဋ္ဌမော။ ဇာ၊ ၂။ ၅၂။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၂၆၀။

သနီဝရဏ (တိ) [သဟ + နီဝရဏ] အပိတ်အပင်-နီဝရဏတရား ၆-ပါး-နှင့်တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ သနီဝရဏာသဿ ပုဂ္ဂလဿ အနုပ္ပန္နရာဂရဇာဒယော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၉။

သနေဂမ (တိ) [သဟ + နေဂမ] နိဂုံးသူ - ရွာကြီးသူ - နှင့် တကွဖြစ်သော။ သနေဂမာ သရဋ္ဌကာ (စရိယာ။ ၄၀၈) တိ နေဂမေဟိ စေဝ ရဋ္ဌဝါသီဟိ စ သဒ္ဓိံ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၉။

သနေတ္တိက (တိ) [သဟ + နေတ္တိ + က] (၁) တဏှာနှင့် တကွဖြစ်သော။ (၂) (တဏှာတည်းဟူသော)ကြိုးရှိသော။(၁) တဏှာဒါသာ သနေတ္တိကာ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၉၃။ အံ၊ ၁။ ၃၆၄။ သဟ နေတ္တိယာတိ သနေတ္တိကာ။ ဝိ၊ ၄၊ ၄။ ၁၃၄။ သနေတ္တိကာတိ တဏှာယောတ္တေနေဝ သယောတ္တာ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၀၈။ တသ္မိံ တသ္မိံ ဝိသယေ ဘဝေ ဝါ နေတီတိ နေတ္တိ၊ တဏှာယေတံ အဓိဝစနံ။ တာယ သဟ ဝတ္တန္တီတိ သနေတ္တိကာ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၅၂။ (၂) သနေတ္တိကာ (အံ၊ ၁။ ၃၆၄) တိ တဏှာယောတ္တေနေဝ သယောတ္တာ။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၀၈။

သနေမိက (တိ) [သဟ + နေမိ + က] (ရထား-လှည်း-ဘီး၏) အကွပ် - နှင့် တကွဖြစ်-ရှိ-သော။ ဣမဿ ဒေဝ ကုမာရဿ

ဟေဋ္ဌာ ပါဒတလေသု စက္ကာနိ ဇာတာနိ ---- သနေမိကာနိ သနာဘိကာနိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၄။ ဒိဗ္ဗ စက္ကရတနံ ပါတုဘဝတိ သဟဿာရကံ သနေမိကံ သနာဘိကံ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၄၁။ မ၊ ၃။ ၂၁၀-၁။ သဟ နေမိယာ သဟ နာဘိယာ စာတိ သနေမိကံ သနာဘိကံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၉။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၂။ (-မိလိန္ဒ၊ ၂၇၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၅၉)။

သန္တ¹ (တိ) [အသ + အန္တ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၀၁၉။ နီတိ၊ ပဒ။ ၂၃၅-၆။ သတ်-သံ။ သံတ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ဖြစ်-ဖြစ်ဆဲဖြစ်-သော။ (၂) ရှိ-ထင်ရှားရှိဆဲဖြစ်-သော။ (၁) ပုရေ သန္တံ့ ပုရေ ဒဟရကာလေ အာစရိယေ ပယိရုပါသိတွာ မယာ ကာတုံ သကျရူပံ သမာနံ----။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈၀။ " သန္တောတိ သမာနော၊ သန္တာတိ သမာနာ " တိအာဒီနာ အတ္ထော ကထေတဗ္ဗော။ သမာနောတိ က္လမဿ စ " ဟောန္တော "တိ အတ္ထော။ နီတိ၊ ပဒ။ ၂၃၅-၆။ (၂) စတ္တာရောမေ ပေဿ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ မ၊ ၂။ ၃။ သန္တောတိ က္လာဒံ သံဝိဇ္ဇမာနာတိ ပဒဿေဝ ဝေဝစနံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆။ သန္တ (ဒီ၊ ၂။ ၂၃၈) န္တိ အဘိဏှသမုဒါစာရဝသေန သံဝိဇ္ဇမာနံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၇။

သန္တ² (တိ) [သမု + တ။ နိရုတ္တိ။ ၇၃၃။ နီတိ၊ ပဒ။ ၉၆၊ ၂၃၁။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၃၆။ ဂါန္တ-သံ။ သံတ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ငြိမ်းအေးပြီးသော။ (၂) ပင်ပန်း-နွမ်းနယ်-သော။ (၃) ချုပ်ငြိမ်း-ပျက်စီး-သော။ (၄) သိမ်မွေ့-နူးညံ့- ပြေပြစ်- သော။ (ပု) (၅) ပညာရှိ။ (၆) အရိယာ သူတော်ကောင်း။ (၇) (ရသ ၉-မျိုးတို့တွင်) သန္တရသ။ (၈) (အတ္တဒဿီ ဘုရားရှင်၏ လက်ျာတော်ရံ ရဟန္တာ) သန္တ ထေရ်။ (၉) သန္တမည်သော စကြဝတေးမင်း။ (န) (၁၀) (ငြိမ်းအေးသော သဘောရှိသည့်) နိဗ္ဗာန်။ (၁၁) သန္တသုတ်။ (၁) ငြိမ်းအေးပြီး သော။ သန္တော (မ၊ ၁။ ၂၂၄) တိ နိဗ္ဗုတော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၀။ သန္တော (မ၊ ၁။ ၂၉၈) တိ သဗ္ဗကိလေသဝူပသမေန သန္တော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၃။ သန္တာ ဧတေ ဝိဟာရာ အရိယဿ ဝိနယေ ဝုစ္စန္တိ (မ၊ ၁။ ၅၀) တိ ဧတ္ထ နိဗ္ဗုတာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅)။ (၂) ပင်ပန်း-နွမ်းနယ်-သော။ ဒီဃံ သန္တဿ ယောဇနံ။ ဓမ္မ။ ၂၂။ သန္တဿ ပန ကိလန္တဿ ဒီဃံ ဟောတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၉။ အပိ နု ဟနုကာ သန္တာ (ဇာ၊ ၁။ ၃၄) တိ အပိ နော ဟနုကာ သန္တာ, အပိ အမှာကံ ဟနုကာ ကိလန္တာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၂၄။ (၃) ချုပ်ငြိမ်း-ပျက်စီး-သော။ သန္တာ ဟောန္တိ သမိတာ ဝူပသန္တာ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၆၂၊ ၂၆၈။ သန္တာ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆) တိ သမ္မံ ဝိနာသံ နိရောဓံ ပတ္တာတိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ အာဟ "နိရုဒ္ဓါ သန္တာ ဝုတ္တာ"တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅။ သန္တာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၈။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၂) တိ သမ္မံ နိရောဓံ ဂတာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၃။ (၄) သိမ်မွေ့-နူးညံ့-ပြေပြစ်-သော။ သန္တဝါစ-ကြည်။ (ပု) (၅) ပညာရှိ။ သန္တော ဟဝေ သဗ္ဘိ ပဝေဒယန္တိ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၃၆။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆။ " သန္တော ဟဝေ သဗ္ဘိ ပဝေဒယန္တိ "တိ ဧတ္ထ ပဏ္ဍိတာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆။ (၆) အရိယာသူတော်ကောင်း။ သတံ ဓမ္မံ အနုက္ကမ (အံ၊ ၂။ ၃၅) န္တိ သပ္ပုရိသာနံ မဟာပုရိသာနံ ဓမ္မံ အနုက္ကမန္တော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀-၁။ သန္တော နံ ဘဇန္တိ (အံ၊ ၂။ ၃၅) တိ

သပ္ပုရိသာ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓတထာဂတသာဝကာ ဇာတ်ဘာဇန္တိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁။ သန္တောတိ ပနေတ္ထ ဗုဒ္ဓါဒယော အရိယာ အဓိပ္ပေတာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၇။ (၇) (ရသ ၉-မျိုးတို့တွင်) သန္တရသ။ သန္တရသ-ကြည့်။ (၈) (အတ္တဒသီဘုရားရှင်၏ လက်ျာတော်ရံ ရဟန္တာ) သန္တထေရ်။ သန္တော စ ဥပသန္တော စ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၅၄။ သန္တော စ ဥပသန္တော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၇။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၉။ (၉) သန္တမည်သော စကြဝတေးမင်း။ စတ္တာရော သန္တနာမကာ။ (သီ၊ မူ) ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၃။ (န)(၁၀) (ငြိမ်းအေးသော သဘော ရှိသည့်) နိဗ္ဗာန်။ ဇတံ သန္တံ ဇတံ ပဏီတ (အံ၊ ၁။ ၁၃၂) န္တိ နိဗ္ဗာနံ ဒဿေန္တော အာဟ။ နိဗ္ဗာနံ ဟိ ကိလေသာနံ သန္တတာယ သန္တံ နာမ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၁။ သဗ္ဗသင်္ခါရူပသမ-ဘာဝတော သန္တံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၃။ (၁၁) သန္တ သုတ်။ ဗျာနံ သန္တေန ဝိဇ္ဇယာ။ အံ၊ ၃။ ၂၆၇။

သန္တ[၂] (တိ) [သန္တ + အ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၀၈။ သာန္တွ-သံ။] (၁) ချီးကျူး-ချီးမွမ်း-အပ်သော။ (၂) ကောင်းမြတ်-တင့်တယ်-သော။ (၁) (၂) သေဋ္ဌဘာဝေန သန္တော ပသံသော ဟုတွာ ကိလေသေ ဘိန္ဒတိ သမုစ္ဆိန္ဒတီတိ သတ္တိတိ ဝုစ္စတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၃။ သဒ္ဓမ္မာတိ ဇတ္တေ သန္တော ပသတ္တော သုန္ဒရော ဓမ္မော။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၇။ ဣသိ သတ္တမောတိ စတုသစ္စာဝဗောဓဂတိယာ ဣသယောတိ သချံ ဂတာနံ သတံ ပသတ္ထာနံ ဣသီနံ အတိသယေန သန္တော ပသတ္တောတိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၆၆။ ရာမသမ္မာဒျ-လင်္ကာရာ၊ သန္တိ သန္တော ပုရာတနာ။ အလင်္ကာ။ ၂။ သန္တော သောဘဏာ။ အလင်္ကာ၊ ဋီ။ ၇။

သန္တ[၃] (တိ) [သဟ + အန္တ။ သာန္တ-သံ။] သန္တက (၁) ကြည့်။

သန္တအင်္ဂပဋိလာဘ (ပု) [သန္တ + အင်္ဂ + ပဋိလာဘ] ငြိမ်သက်သော အင်္ဂါကို ရခြင်း။ တဒါသ ဩဠာရိကင်္ဂ ပဟာနာယ သန္တအင်္ဂ-ပဋိလာဘာယ ----။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၀။

သန္တအတ္တဘာဝ (တိ) [သန္တ + အတ္တဘာဝ] ငြိမ်သက်သော ခန္ဓာကိုယ်အတ္တဘော ရှိသော။ ကာယဝိဇမ္ဘနရဟိတော သန္တအတ္တဘာဝေါဝ အဟောသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၇။

သန္တက္ကရိယာပထ (တိ) [သန္တ + က္ကရိယာပထ] ငြိမ်သက်သော (သွားခြင်း, ရပ်ခြင်း, ထိုင်ခြင်း, လျောင်းခြင်း)က္ကရိယာပုထ် ရှိသော။ အယျာ သန္တက္ကရိယာပထာ အတိဝိယ ဥပသန္တာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၈။

သန္တက[၁] (တိ) [သဟ + အန္တ + က။ အန္တေန သဓိပေန သဟာတိ သန္တကော၊ သကဏ္ဍေ ကော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၇၂၈။ သန္တက-သံ။ သံတအ၊ သံတယ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ဥစ္စာပစ္စည်း။ (၂) ထင်ရှား-ရှိ-ဖြစ်-သော။ (၁)လာဘသက္ကာရောပိ တေ ဒသဗလဿေဝ သန္တကော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၇။(၂) သာပတေယျန္တိ သန္တကံ ဓနံ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၄၇။

သန္တက[၂] (တိ) [သဟ + အန္တ + က။ သာန္တက-သံ။] အဆုံး-အပိုင်းအခြား-ရှိသော (ပြဟွစရိယ)။ ဇဝံ သန္တေ ဘော အာနန္ဒ သန္တကံ ဟောတိ နော အသန္တကံ။ သံ၊ ၃။ ၂၃၈။

သန္တကကရဏ (န) [သန္တက + ကရဏ] ဥစ္စာပစ္စည်းကို ပြုခြင်း။ အတ္တနော သန္တက-ကရဏောတိ ဥပတိဿတ္ထေရော။ ဝဇိရ။ ၃၀၁။

အတ္တနော သန္တကကရဏာ နိရုဿာဟော ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၄၃။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၉၈။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၂)။

သန္တကတ္တာဘဇန (န) [သန္တကတ္တ + ဘဇန] ဥစ္စာပစ္စည်းအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။ ပုပ္ဖပူဇ-နတ္ထာယ သမ္ပဋိစ္ဆိယမာနံ ရူပိယံ အတ္တနော သန္တကတ္တာဘဇနေန နိဿဂ္ဂိယမေဝ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၃၆။

သန္တကတ္တာပါဒန (န) [သန္တကတ္တ + အာပါဒန] ဥစ္စာပစ္စည်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်း။ မူလံ ပန အဂ္ဂဟေတွာပိ ပေါတ္ထကဿ ပေါတ္ထကသာမိနော သန္တကတ္တာပါဒနမေဝေတ္ထ ပမာဏံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၃၀။

သန္တဒါန (န) [သန္တက + ဒါန] ဥစ္စာပစ္စည်းကို ပေးခြင်း။ ကုလသင်္ဂဟတ္ထံ အတ္တနော သန္တကဒါနေ ဒုက္ကဋံ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၅၆။

သန္တကဘာဝါဇာနန (န) [သန္တက + ဘာဝ + အဇာနန] ဥစ္စာပစ္စည်းအဖြစ်ကို မသိခြင်း။ အညာတိကာယ ဘိက္ခုနိယာ သန္တကဘာဝါဇာနနတော, စီဝရဘာဝါဇာန-နတော စ အစိတ္တကံ။ ဝဇိရ။ ၂၄၀။

သန္တကဘူမိ (ထီ) [သန္တက + ဘူမိ] ဥစ္စာပစ္စည်းဖြစ်သော မြေ၊ ပိုင်ဆိုင်သောမြေ။ အဟံ တေသံ သန္တကဘူမိယံ အဋ္ဌတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၇။

သန္တကသညီ (တိ) [သန္တက + သညာ + ဤ။ ထီ-၌ --သညိနီ။] ဥစ္စာပစ္စည်းဟု အမှတ်ရှိသော။ အညာတိကာယ သန္တကသညိနော သိဗ္ဗေသုံ။ ဝဇိရ။ ၃၀၈။

သန္တကသီလ (န) [သန္တက + သီလ] (မိမိ၏) ဥစ္စာဖြစ်-ဆောက်တည်အပ်-သော သီလ။ သီလာနိ စ အတ္တနော (မဟာနိ။ ၁၇၇) တိ အတ္တနော သန္တကသီလာနိ စ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၃၉။

သန္တကဟရဏ (န) [သန္တက + ဟရဏ] ဥစ္စာပစ္စည်းကို - ဆောင် - ခိုး - ခိုးယူ-ခြင်း။ ပရသံဟရဏန္တိ ပရဿ သန္တကဟရဏံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၆။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၈၉)။

သန္တကာယ (တိ) [သန္တ + ကာယ] ငြိမ်သက်သော- ကိုယ်- ကာယကံ- ရှိ-သော၊ သူ။ သန္တကာယော (ဓမ္မ။ ၆၇) တိ ပါဏာတိ-ပါတာဒီနံ အဘာဝေန သန္တကာယော။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၈။

သန္တကာယကမ္မ (န) [သန္တ + ကာယကမ္မ] ငြိမ်သက်သော ကာယကံ။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

သန္တကာယကမ္မာဒိတာ (ထီ) [(သန္တကာယကမ္မ + အာဒိ) သန္တကာယ-ကမ္မာဒိ + တာ] ငြိမ်သက်သော ကာယကံ စသည် ရှိသည်၏အဖြစ်။ သန္တကာယကမ္မာ-ဒိတာယ သန္တဓမ္မသမန္နာဂမတော, သန္တဓမ္မ-ပဝေဒနတော စ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၆။

သန္တကာယစိတ္တ (တိ) [သန္တ + ကာယစိတ္တ] ငြိမ်သက်သော-ကိုယ်စိတ်-ကာယကံ, ဝစီကံ-ရှိသော။ ဥပသန္တော နိရုပဓီတိ----ဥပသန္တော သန္တကာယစိတ္တော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၂။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၄၊ ၁၀၆။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၃၀၂။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၇)။

သန္တကာယတ္ထေရ (ပု) [သန္တကာယ + ထေရ] သန္တကာယ ထေရ်၊ ငြိမ်သက်သော-ကိုယ်-ကာယကံ-ရှိသော ထေရ်။ သတ္ထာ

ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သန္တကာယတ္ထေရံ နာမ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၇၇။

သန္တကာယဝစီမနောကမ္မ (တိ) [သန္တ + ကာယဝစီမနောကမ္မ] ငြိမ်သက်သော-ကိုယ်, နှုတ်, နှလုံး-ကာယကံ, ဝစီကံ, မနောကံ-ရှိသော၊ သူ။ သန္တာနန္တိ သန္တကာယဝစီမနော-ကမ္မာနံ သာဓူနံ။ ဝိမာန၊ ဌ။ ၃၃။

သန္တကာယဝါစ (တိ) [သန္တ + ကာယဝါစ] ငြိမ်သက်သော - ကိုယ်, စိတ် - ကာယကံ, ဝစီကံ - ရှိသော။ ပဗ္ဗဇိတာ သန္တာတိ ---- ပဗ္ဗဇိတွာ ဝါ ဟုတွာ သန္တကာယဝါစာ။ ပေတ၊ ဌ။ ၁၅၅။

သန္တကာလ (ပု) [သန္တ + ကာလ] ငြိမ်သက်သော - အချိန် - အခါ-ကာလ။ အနုက္ကမေန သန္တကာလံ ဥပါဒါယ။ ဝဇိရ၊ ၁၄၉။

သန္တကိလေသ (တိ) [သန္တ + ကိလေသ] ငြိမ်းအေးပြီးသော ကိလေသာ ရှိသော။ သန္တောတိ သန္တကိလေသော။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၀၂။ သုတ္တနိ၊ ဌ။ ၂။ ၁၉၃။ သန္တကိလေသာန (သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆) န္တိ ဝူပသန္တကိလေသပရိဠာဟာနံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၂။

သန္တကိလေသာမိသ (တိ) [သန္တကိလေသ + အာမိသ] ငြိမ်းအေးပြီးသော ကိလေသာ ဟူသော အာမိသ ရှိသော။ သာ ဟိ ပီတိ သဗ္ဗသော သန္တကိလေသာမိသေ သန္တာနေ ----။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၆၂။

သန္တဂါမီ (တိ) [သန္တ + ဂမု + ဏီ။ ထီ-၌ ---ဂါမိနီ။] (ငြိမ်းအေးသော) နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ သန္တဉ္စ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ဒေသေဿာမိ သန္တဂါမိဉ္စ မဂ္ဂံ။ သံ၊ ၂။ ၅၄၁။

သန္တဂုဏ (ပု) [သန္တ + ဂုဏ] ထင်ရှားရှိသောဂုဏ်, ဂုဏ်ကျေးဇူး။ အတ္တနော သန္တဂုဏဝသေန သမ္ဘာဝနတ္ထမ္ပိ န က္ကဒံ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၈။

သန္တဂုဏနိဂု (ဂူ) ဟန (န) [သန္တဂုဏ + နိဂု (ဂူ) ဟန။ နိဂူဟန-သံ။ ဏိဂူဟဏ-ပြာ။] ထင်ရှားရှိသော (ဈာန် စသောဂုဏ်, ဗာဟုသစ္စဂုဏ်, ဓုတင်) ဂုဏ်ကို-လျှို့ဝှက်-ဖုံးကွယ်-ခြင်း။ သန္တဂုဏနိဂုဟနေနာ (အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၂၆) တိ အတ္တနိ သံဝိဇ္ဇမာနာနံ ဈာနာဒိဂုဏာနဉ္စ ဗာဟုသစ္စဂုဏဿ ဓုတင်-ဂုဏဿ စ နိဂုဟနေန ဆာဒနေန။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၅။ (-ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၄၆။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၁)။

သန္တဂုဏနိဂုဟနာဓိပ္ပါယ (တိ) [သန္တဂုဏနိဂုဟန + အဓိပ္ပါယ] ထင်ရှားရှိသော ဂုဏ်ကို-လျှို့ဝှက်-ဖုံးကွယ်-ခြင်း၌ အလိုရှိသော။ သန္တဂုဏနိဂူဟနာဓိပ္ပါယော ပဋိဂ္ဂဟဏေ စ မတ္တညူ အပ္ပိစ္ဆော။ ဥဒါန၊ ဌ။ ၂၀၇။

သန္တဂုဏနိဂူ (ဂ္ဂူ) ဟလက္ခဏ (တိ) [သန္တဂုဏနိဂုဟန + လက္ခဏ] ထင်ရှားရှိသောဂုဏ်ကိုလျှို့ဝှက်-ဖုံးကွယ်-ခြင်းလက္ခဏာ ရှိသော။ သန္တဂုဏနိဂူ (ဂ္ဂူ) ဟဏလက္ခဏာ အပ္ပိစ္ဆတာ လဗ္ဘတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၆။

သန္တဂုဏပ္ပကာသန (န) [သန္တဂုဏ + ပကာသန] ထင်ရှားရှိသောဂုဏ်ကို ထင်စွာပြခြင်း။ အာဇီဝဟေတု သန္တဂုဏပ္ပကာသနေန အာဇီဝဝိပတ္တိံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၉၀။

သန္တဂုဏယုတ္တစန္ဒောပမာ (ထီ) [သန္တဂုဏ + ယုတ္တာ + စန္ဒောပမာ]

ငြိမ်းအေးသောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသည့် လ ဟူသော-(နှိုင်းယှဉ်-နှိုင်းခိုင်း-ကြောင်း) ဥပမာ။ သဗ္ဗကိလေသပရိဠာဟဝူပသမေန သန္တဿ ဘိက္ခုနော သန္တဂုဏယုတ္တစန္ဒောပမာ အနုစ္ဆဝိကာ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၈၇။

သန္တဂုဏဝန္တု (တိ) [သန္တဂုဏ + ဝန္တု။ ထိ-၌ --ဝတီ။] ငြိမ်းအေးသည့် ဂုဏ်ရှိသော။ သတာနန္တိ သန္တဂုဏဝန္တာနံ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၂၉။

သန္တဂုဏဝိဘာဝန (န) [သန္တဂုဏ+ဝိဘာဝန] သန္တဂုဏပ္ပကာသန - ကြည့်။ သန္တဂုဏဝိဘာဝနတာ ပဋိဂ္ဂဟဏေ အမတ္တညုတာ စ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၄။

သန္တဂုဏသမ္ဘာဝနာ (ထီ) [သန္တဂုဏ + သမ္ဘာဝနာ] သန္တဂုဏပ္ပကာသန - ကြည့်။ သန္တဂုဏသမ္ဘာဝနာ (မ၊ ၄၊ ၂။ ၄၅။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၅၇) တိ ဣစ္ဆာစာရေ ဌတွာ အတ္တနိ ဝိဇ္ဇမာနသီလဓုတဓမ္မာဒိဂုဏဝိဘာဝနာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၂။

သန္တဂုဏသမ္ဘာဝနာဓိပ္ပါယ (တိ) [သန္တဂုဏသမ္ဘာဝနာ + အဓိပ္ပါယ] ထင်ရှားရှိသော ဂုဏ်ကို-ထင်စွာပြ-ချီးမွမ်း-ခြင်း၌ အလိုရှိသော။ သန္တဂုဏသမ္ဘာဝနာဓိပ္ပါယော ပဋိဂ္ဂဟဏေ အမတ္တညူ မဟိစ္ဆော။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၀၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၅။

သန္တဂ္ဂိပဋိလာဘ (ပု) [သန္တ + အဂ္ဂိ + ပဋိလာဘ] သန္တအဂ္ဂိပဋိလာဘ - ကြည့်။ တဒါဿ ဩဠာရိကဂ္ဂိပ္ပဟာနာယ သန္တဂ္ဂိပဋိလာဘာယ စ ----။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၆၄။

သန္တစ (ပု၊ န) [သံ + တစ] သစ်ခေါက်-လျှော်တေ-အဝတ်။ န သန္တစေ (ဇာ၊ ၂။ ၃၅) တိ န ဝါကေ။ (သီ-မူ)။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၂၁၆။

သန္တစိတ္တ (တိ) [သန္တ + စိတ္တ] (၁) ငြိမ်သက်-ငြိမ်းအေး-သော စိတ်ရှိသော။ (ပု) (၂) သန္တစိတ္တမည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။ (၁) သန္တစိတ္တဿ ဘိက္ခုနော။ ဝိ၊ ၃။ ၂၇၂။ အဘိ၊ က။ ၇၇။ ဓမ္မ။ ၆၇။ ဥဒါန။ ၁၃၂။ သုတ္တနိ။ ၃၉၄။ ထေရ။ ၃၁၂။ သန္တစိတ္တဿာတိ နိဗ္ဗုတစိတ္တဿ။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၆၆။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၃၇၅။ သန္တစိတ္တဿာ (မ၊ ၄၊ ၁။ ၄၄) တိ တတော ဧဝ သဗ္ဗကိလေသဒရထပရိဠာဟာနံ ဝူပသန္တစိတ္တဿ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၆။ (ပု) (၂) သန္တစိတ္တော(မ၊ ၃။ ၁၁၄)တိ ဣဒမ္ပိ ဧကဿ နာမမေဝ။ မ၊ ၄၊ ၄။ ၉၁။

သန္တဇန (ပု) [သန္တ + ဇန] သန္တ ၆-အနက်ကြည့်။ သပ္ပုရိသာတိ သန္တဇနာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၂။

သန္တုဋ္ဌက (တိ) [သံ + တုဋ္ဌ + ဏေ + ဏွု။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၉၅။ သံတဇက-သံ။ ထိ-၌ သန္တုဋ္ဌိကာ။] ငြိမ်းခြောက်-မောင်းမဲ-တတ်သော။ ပရိဘာသကောတိ ဒါနံ ဒေန္တေ ဒိသွာ ဘယေန သန္တုဋ္ဌကော။ ပေတ၊ ၄။ ၉၇။

သန္တုဋ္ဌန (န) [သံ + တုဋ္ဌ + ဏေ + ယု။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၉၅။ သံတဇန-သံ။] ခြိမ်းခြောက် - မောင်းမဲ - ခြင်း။ ထေရော တဿာ အသုဘဝိဘာဝနမုခေန သန္တုဋ္ဌနံ ကတွာ ဩဝါဒမဒါသိ။ ထေရီ၊ ၄။ ၇၉။

သန္တုဋ္ဌနက (တိ) [သန္တုဋ္ဌန + က] သန္တုဋ္ဌက - ကြည့်။ အဏ္ဏောသဝတ္ထုမှိ အဏ္ဏောသကာနိ စေဝ ဘယဒဿနေန

သန္တုဋ္ဌနကာနိ စ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၃။

သန္တုဋ္ဌနုမ္မုဂ္ဂ (န) [သန္တုဋ္ဌန + ဥမ္မုဂ္ဂ] (၁) (သူသေကောင် ဖုတ်ရာ၌) ထိုးဆွလျက် ပြုပြင်ပေးသော တံရှူး ဝါး။ (၂) (သူသေကောင် ဖုတ်သည့်) ထင်းကလား။ (၁) ဆဝါလာတံ ဆဝဍ္ဍာဟေ သန္တုဋ္ဌနုမ္မုဂ္ဂံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၅။ (၂) ဆဝါလာတန္တိ ဆဝဒဟနာလာတံ၊ စိတကာယံ သန္တုဋ္ဌနုမ္မုဂ္ဂတ္တိပိ ဝဒန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၅၆။

သန္တုဋ္ဌယမာန (တိ) [သံ + တဋ္ဌ + ဏာယ + မာန] ခြိမ်းခြောက်-မောင်းမဲ-သော။ ဟောတု, ဇာနာပေဿာမိ နန္တိ တံ သန္တုဋ္ဌယမာနာဝ စတုတ္ထံ ဂါထာမာဟ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၃။

သန္တုဋ္ဌာပေသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တဋ္ဌ + ဏာပေ + ဤ။ သံတဇ္ဇယတိ - သံ။] ခြိမ်းခြောက်-မောင်းမဲ-စေပြီ။ သာ ပုနပိ ဒ္ဓတ္တိကၡတ္တုံ ပေသေတွာ အနိစ္ဆမာနံ သန္တုဋ္ဌာပေသိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၅။

သန္တုဋ္ဌိတ (တိ) [သံ + တဋ္ဌ + ဏေ + တ။ သန္တုဋ္ဌေတိ-မှ။ သံတဇိတ-သံ။] ခြိမ်းခြောက်-မောင်းမဲ - အပ်သော။ မရဏဘယေန သန္တုဋ္ဌိတာနံ ဒေဝါနံ ဝိယ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၂။ (-ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၅၆။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၅။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၆၇)။

သန္တုဋ္ဌိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + တဋ္ဌ + တွာ] ခြိမ်းခြောက်-မောင်းမဲ-၍။ အတ္တနော ----ဝသေ ဝတ္တာပနတ္ထံ သန္တုဋ္ဌိတွာပိ ---- နိဂ္ဂဏှိသော အဟောသိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၄။

သန္တုဋ္ဌိယမာန (တိ) [သံ + တဋ္ဌ + ဏေ + ယ + မာန။ သံတဇျမာန-သံ။] ခြိမ်းခြောက်-မောင်းမဲ-အပ်သော။ ဧဝမေဝ ဘဂဝတာ သန္တုဋ္ဌိယမာနော သတိံ လဘိတွာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၂။

သန္တုဋ္ဌေတဗ္ဗ (တိ) [သံ + တဋ္ဌ + ဏေ + တဗ္ဗ။ သန္တုဋ္ဌေတိ-မှ။] ခြိမ်းခြောက်-မောင်းမဲ - အပ် - သင့် - ထိုက်- သော။ န အပသာဒေတဗ္ဗောတိ န သန္တုဋ္ဌေတဗ္ဗော ဝိဝါဒပရိဟရဏတ္ထံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၁။

သန္တုဋ္ဌေတိ (ကြိ) [သံ + တဋ္ဌ + ဏေ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၉၅။ (ကာ) သံတဇ္ဇယတိ-သံ။ သံ + တဋ္ဌက္က-ပါကတ။] ခြိမ်းခြောက်-မောင်းမဲ-ကဲ့ရဲ့-ရှေ့ရှုတ်-၏။ "ကော အယံ မုဏ္ဍကော ဆိန္နဘိန္နပဋဓရော" တိအာဒီဟိ ဖရုသဝစနေဟိ ထေရံ သန္တုဋ္ဌေသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၈။ ပရိဘာသိတိ တာ ဘိက္ခုနိယော မာ ပုန ဧဝံ ကရိတ္ထာတိ သန္တုဋ္ဌေသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၀။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၉)။

သန္တုဋ္ဌေတုံ (ဗျ) [သံ + တဋ္ဌ + ဏေ + တုံ] ခြိမ်းခြောက်-မောင်းမဲ-ခြင်းငှာ။ န သက္ကာ ဂန္ဓာ ယံ ဝါ တံ ဝါ ဝတွာ သန္တုဋ္ဌေတုံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၉။

သန္တုဋ္ဌေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + တဋ္ဌ + ဏေ + တွာ] ခြိမ်းခြောက်-မောင်းမဲ-၍။ ----ပါတာပေတွာ ဂဟေတုကာမော ဧကမန္တံ ပဋိက္ကမ္မ သန္တုဋ္ဌေတွာ ပါတာပေတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၅။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၇။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၈)။

သန္တုဋ္ဌေန္တ (တိ) [သံ + တဋ္ဌ + ဏေ + အန္တ။ ထိ-၌ သန္တုဋ္ဌေန္တီ။] ခြိမ်းခြောက်-မောင်းမဲ-လိုသော။ သာ ---- ပုတ္တံ သန္တုဋ္ဌေန္တီ သညာပေတွာ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၉။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၈)။

သန္တဇ္ဇေယျာသိ (ကြိ) [သံ + တဇ္ဇ + ဏေ + ယျာသိ] ငြိမ်းခြောက်-မောင်းမဲ-ရေရွတ်-ရာ၏။ အမ္ဘ တွံ ---- အာဂတာဂတာနံ ဖရုသာဟိ သန္တဇ္ဇေယျာသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၀၅။

သန္တဇ္ဇေသိ (ကြိ) [သံ + တဇ္ဇ + ဏေ + ဤ] ငြိမ်းခြောက်-မောင်းမဲ-ပြီ။ " သစေ ပုန ဧဝရူပံ ကရောသိ၊ ဇာနိဿတိ " တိ သန္တဇ္ဇေသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၄။

သန္တဇ္ဇေဿတိ (ကြိ) [သံ + တဇ္ဇ + ဏေ + ဿတိ] ငြိမ်းခြောက်-မောင်းမဲ-လတ္တံ့။ သစေ ကိဉ္စိ ဝက္ခာမိ၊ မံယေဝ သန္တဇ္ဇေဿတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၃။

သန္တဇ္ဇေဿန္တိ (ကြိ) [သံ + တဇ္ဇ + ဏေ + ဿန္တိ] ငြိမ်းခြောက်-မောင်းမဲ-ကုန်လတ္တံ့။ " အတ္တနော ပမာဏံ န ဇာနာထ၊ ----- ဟတ္ထပါဒစ္ဆေဒနာဒီနိ ကာရေဿာမာ " တိ သန္တဇ္ဇေဿန္တိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၃။

သန္တဉာဏဂေါစရ (တိ) [သန္တ + ဉာဏ + ဂေါစရ] ငြိမ်သက်သော ဉာဏ်လျှင်-ကျက်စားရာ-အာရုံ-ရှိသော။ "အမိဂတော ခေါ မျာယံ ဓမ္မော ---- သန္တော ပဏီတော " တိ-အာဒီသု သန္တဉာဏဂေါစရတာယ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၉။

သန္တဋ္ဌ (ပု) [သန္တ + အတ္ထ] ငြိမ်းအေး-ငြိမ်သက်-သောသဘော။ သန္တဋ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။ ၁၆။ နိဗ္ဗုတတ္တာ သန္တဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၈။ သန္တဋ္ဌေနာ (ပဋိသံ။ ၂၈၈) တိ နိဗ္ဗုတဋ္ဌေန။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၉။ သန္တဋ္ဌေနာ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၀) တိ ပဋိပက္ခဓမ္မာနံ ဝူပသန္တဘာဝေန။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅၁။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃)။

သန္တတ (တိ) [သံ + တနု + တ။ သမန္တတော, ပုနပ္ပုနံ ဝါ တနောတီတိ သန္တတံ။ မောန်၊ ဋီ။ ၄၃။ သမာသ်၌သာ တွေ့ရသည်။ သံတတ-သံ။ သံတတ္တ-ပါကတ။ သံတအ၊ သံတယ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] အမြဲ-အခါခပ်သိမ်း-မပြတ်-ဒလစပ်-ဖြစ်သော။ သန္တတသီလာ (မ၊ ၂။ ၂) တိ သတတသီလာ နိရန္တရသီလာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃။ န သန္တတကာရီ (အံ၊ ၁။ ၅၀၈) တိ န သတတကာရီ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၅။

သန္တတကာရီ (တိ) [သန္တတ + ကရ + ဏီ။ ထီ-၌ ---ကာရိနီ။] စွဲ-မြဲ-အောင်-ပြုလေ့ရှိ သော၊ သူ။ သန္တတ-ကြည့်။

သန္တတဇီဝိက (တိ) [သန္တတ + ဇီဝိက] မြဲသော အသက်မွေးခြင်းရှိသော၊ မြဲသော သီလ၌ တည်၍ အသက်မွေးသော၊ သူ။ သန္တတဝုတ္တိ- ကြည့်။

သန္တတရ (တိ) [သန္တ + တရ] အလွန်-သာ၍-ငြိမ်သက်သော။ သော စ အညတြဝ ကာမေဟိ အညတြ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ ပီတိသုခံ နာဓိဂစ္ဆတိ အညံ ဝါ တတော သန္တတရံ။ မ၊ ၁။ ၁၂၆-၇။ အညံ ဝါ တတော သန္တတရန္တိ တတော ဈာနဒွယတော သန္တတရံ အညံ ဥပရိဈာနဒွယဉ္စ မဂ္ဂဒွယဉ္စ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၇။

သန္တတရဂ်မာလ (တိ) [သန္တ + တရဂ် + မာလာ + အ။ ထီ-၌ --မာလာ၊ --မာလီ။] ငြိမ်သက်သော လှိုင်းတံပိုးဟုဆိုအပ်သော ပန်း ရှိသော။ တထာ တဒါ သန္တတရဂ်မာလော၊ မဟာသမုဒ္ဒေါ မဓုရောဒကောယံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၃။

သန္တတရဇာတိက (တိ) [သန္တတရ+ဇာတိ+ က]

အလွန်- သာ၍ -ငြိမ်သက်သည့် သဘောရှိသော။ သုခဒုက္ခတော သန္တသဘာဝတာယ သန္တတရဇာတိကမ္ပိ နံ အဒုက္ခမသုခံ အနိစ္စန္တိ အနိစ္စတော ပဿိ။ က္လုတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၈၆။

သန္တတရသဘာဝ (တိ) [သန္တတရ + သဘာဝ] အလွန်-သာ၍-ငြိမ်သက်သည့် သဘောရှိသော။ ----- ပဌမာရုပ္ပတော ဒုတိယာရုပ္ပံ သန္တတရသဘာဝန္တိ အာဟ "နေဝ စ ဝိညာဏဥ္စာယတနမိဝ သန္တာ "တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၉၉။

သန္တတဝုတ္တိ (တိ) [သန္တတာ + ဝုတ္တိ] မြဲသော အသက်မွေးမှုရှိသော၊ သူ။ သန္တိ ဟိ ကန္ဒရကဘိက္ခူ ---- သေက္ခာ သန္တတသီလာ သန္တတဝုတ္တိနော နိပကာ နိပကဝုတ္တိနော။ မ၊ ၂။ ၂။ သံ၊ ၂။ ၂။ သန္တဝုတ္တိနောတိ တဿေဝ (သန္တတသီလာတိပဒဿ) ဝေဝစနံ၊ သန္တတ-ဇီဝိကာဝါတိပိ အတ္ထော။ တသ္မိံ သန္တသီလေ ဌတွာဝ ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တိ၊ န ဒုဿီလျံ မရဏံ ပါပုဏန္တီတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃။ (-အံ၊ ၁။ ၅၀၈။ အံ၊ ၃။ ၃၈၃၊ ၃၈၅၊ ၄၂၇။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃)။

သန္တတသီလ (တိ) [သန္တတ + သီလ] မြဲသော သီလရှိသော၊ သူ။ သန္တတသီလာ (မ၊ ၂။ ၂) တိ သတတသီလာ နိရန္တရသီလာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃။

သန္တတာနိဝါရဏ (န) [သန္တတာ + နိဝါရဏ] ငြိမ်သက်သည်၏ အဖြစ်ကို-တားမြစ်-ပိတ်ပင်-ခြင်း။ နိရောဓသန္တတာယာတိ ဝစနံ အင်္ဂသန္တတာယ, သဘာဝသန္တတာယ ဝါ သန္တတာနိဝါရဏတ္ထံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၈၃။

သန္တတာသိဒ္ဓိ (ထီ) [သန္တတာ + သိဒ္ဓိ] ငြိမ်သက်သည်၏ အဖြစ်၏ ပြီးခြင်း။ သန္တတာသိဒ္ဓိ စဿ အနုဿုတိတော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၉၄။

သန္တတာဝဟ (တိ) [သန္တတာ + အာဝဟ] ငြိမ်သက်သည်၏အဖြစ်ကို-ဆောင်ရွက်တတ်-ဆောင်ရွက်နိုင်-သော။ ---- ဘဒ္ဒန္တေတိ တဝ ဘဒ္ဒံ ဟောတု----ပရေသဥ္စ သန္တတာဝဟတ္တာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၃။

သန္တတိ (ထီ) [သံ + တနု + တိ။ ပုဗ္ဗာပရဝသေန သမ္ဗန္ဓာ တတိ ပဝတ္တတိ သန္တတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၈။ သံတတိ-သံ။ သံတက္က၊ သံတတိ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) သန္တတိရုပ်တရား။ (၂) (က) အစဉ်, အတန်း, ဖြစ်စဉ်၊ မပြတ်သော။ (ခ) ရှေ့နောက်အစဉ်။ (ဂ) ခန္ဓာအစဉ်။ (၃) သန္တတိပစ္စုပ္ပန်။ (၄) သန္တတိ အမတ်ကြီး။ (၅) ဆွေစဉ်မျိုးဆက်။ (၁) သန္တတိရုပ်တရား။ ကတမံ တံ ရူပံ ရူပဿ သန္တတိ။ ဣဒံ တံ ရူပံ ရူပဿ သန္တတိ။ အဘိ၊ ၁။ ၁၆၉။ (-၁၉၂-၇)။ ယော ရူပဿ ဥပစယော၊ သာ ရူပဿ သန္တတီတိ ယာ ဇဝံ ဥပစိတာနံ ရူပါနံ ဝဍ္ဎိ၊ တတော ဥတ္တရိတရံ ပဝတ္တိကာလေ သာ ရူပဿ သန္တတိ နာမ ဟောတိ၊ ပဝတ္တီတိ အတ္ထော။ "နဒီတီရေ---- အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ဂမနကာလော ဝိယ သန္တတိ ပဝတ္တိ"တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၉။ (၂) (က) အစဉ်, အတန်း, ဖြစ်စဉ်၊ မပြတ်သော။ သန္တတိ(မဟာနိ။ ၁၄)တိ အနုပစ္ဆိန္နံ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၆၈။ (-ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၆။ မူလဋီ၊ ၁။ ၇၀၊ ၁၅၂)။ (ခ)ရှေ့နောက်အစဉ်။ သန္တတိဝသေန သဘာဂ-ဇာကေဥတုသမုဋ္ဌာနံ ဇာကောဟာရသမုဋ္ဌာနဥ္စ ပုဗ္ဗာပရိယဝသေန ---- အတီတာဒိဘာဝေါ

ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၃။(ဂ) ခန္ဓာအစဉ်။ ဓိဝိတိန္ဒြိယံ ဥပစ္ဆိန္နာတိ ဥပရောဓေတိ သန္တတိ ဝိကောပေတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၉၂။ (-ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၃၈)။ (၃) သန္တတိပစ္စုပ္ပန်။ ပစ္စုပ္ပန္နဥ္စ နာမေတံ တိဝိဓံ ခဏပစ္စုပ္ပန္နံ, သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နံ, အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန္နဥ္စ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၄၄၅။ (၄) သန္တတိအမတ်ကြီး။ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သန္တတိ- မဟာမတ္တံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၄၉။ (၅) ဆွေစဉ် မျိုးဆက်။ ယထာ ဝါ ပန မဟာရာဇ မဟတိမဟာမေဃော အဘိ- ဝဿန္တော တိဏရုက္ခပသုမနုဿာနံ ဝၶိ ဒေတိ သန္တတိံ အနုပါလေတိ။ မိလိန္ဒ၊ ၁၆၁။

သန္တတိအတ္တ (ပု) [သန္တတိ + အတ္တ] (က) သန္တတိအနက်၊ အစဉ်,အတန်း ဟူသော အနက်။(ခ) အစဉ်-အတန်း-မပြတ်-ဖြစ်သော အကျိုး။ (က) (ခ) အဝုပ္ပန္နေဒတ္တော သန္တတိ- အတ္တော။ နေတ္တိ၊ ၆၇။ ဟေတုဖလသမ္ဗန္ဓသ ဝိဝ္စမာနတ္တာတိ အာဟ " အဝုပန္နေဒတ္တော သန္တတိအတ္တော " တိ။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၇၇။ တတ္ထ အဝုပစ္ဆိန္နသ ဟေတုပစ္စယသဒ်ါတသ ကာရဏာသ ယော အနုပန္နေဒတ္တော အတ္ထိ၊ သော အနုပန္နေဒတ္တော သန္တတိအတ္တော ဟောတိ ဖလေန သမ္ဗန္ဓတ္တာ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၁၀-၁။

သန္တတိကောဋ္ဌာသ (ပု) [သန္တတိ + ကောဋ္ဌာသ] ရုပ်အစဉ်တို့၏-အပေါင်း-အစု- အစုအပုံ။ သန္တတိသီသ-ကြည့်။

သန္တတိဂဟဏ (နု) [သန္တတိ + ဂဟဏ] သန္တတိ-သဒ္ဒါ။ သန္တတိဂဟဏေန စေတ္ထ ကုတောစိ အာဂမာဘာဝမေဝ ဝိဘာဝေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၈၂။

သန္တတိဂ္ဂဟဏ (နု) [သန္တတိ + ဂဟဏ] သန္တတိကို- ယူခြင်း- ဆိုခြင်း။ အဝိစ္ဆေဒေန ပဝတ္တိံ ဥပါဒါယ သန္တတီတိ သန္တတိဂ္ဂဟဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၅၆။

သန္တတိယန (ပု) [သန္တတိ + ယန] တစ်စု- တစ်ပေါင်း-တည်းသော အစဉ်၊ တစ်ခဲနက် သော ဖြစ်စဉ်။ ---- ဟေတုဖလဘာဝေန သမ္ဗန္ဓာနံ သန္တတိယနဿ အဘေဒိတတ္တာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၀။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၈၉။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၇၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၈၈)။

သန္တတိယနဂဟဏ (နု) [သန္တတိယန + ဂဟဏ] တစ်စု-တစ်ပေါင်း-တည်း-တစ်ခဲ နက်-သော ဖြစ်စဉ်ကို ယူခြင်း။ သန္တတိယန- ဂဟဏဝသေန ဝိသေသတော စိတ္တေ အတ္တာဘိနိဝေသော ဟောတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၉။ (-၃၄၀)။

သန္တတိယနဝိနိဗ္ဘောဂ (ပု) [သန္တတိယန + ဝိနိဗ္ဘောဂ] တစ်ခဲနက်သော ဖြစ်စဉ်ကို ခွဲခြမ်း ဝေဘန်ခြင်း။ နိမိတ္တန္တိ သန္တတိယန- ဝိနိဗ္ဘောဂေန နိစ္စသညာယ ပဟီနတ္တာ ---- ယထာဘူတံ ဇာနာတိ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၆၅။

သန္တတိဋ္ဌိတိ (ထီ) [သန္တတိ + ဋ္ဌိတိ] အစဉ်-အတန်း-ဖြစ်စဉ်-အားဖြင့် တည်ခြင်း။ " ယဿာ အညထတ္တံ ပညာယတိ၊ သာ သန္တတိဋ္ဌိတိ " တိ န သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၃။

သန္တတိတ္တယ (နု) [သန္တတိ + တယ] သန္တတိ - အစဉ် - အတန်း - ဖြစ်စဉ်- သုံးခု အပေါင်း။ ရုပ်အစဉ် သုံးခုအပေါင်း (သျ)။ အနုပါဒိန္နကေန ဒိပနာ န သန္တတိတ္တယဝသေန။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၅၈။

သန္တတိဒွယ (န) [သန္တတိ + ဒွယ] သန္တတိနှစ်ပါး အပေါင်း။ ပုဗ္ဗေတိ ယံ ပုဗ္ဗေ သန္တတိဒွယာဒိကံ သတ္တကပရိယောသာနံ ရူပံ ဣဓ ဝုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၉။

သန္တတိပစ္စုပ္ပန္န (န) [သန္တတိ + ပစ္စုပ္ပန္န] သန္တတိ ပစ္စုပ္ပန်။ သန္တတိ (၃) အနက်ကြည့်။

သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နဗဟုတ္တ (န) [သန္တတိပစ္စုပ္ပန္န + ဗဟုတ္တ] သန္တတိပစ္စုပ္ပန် များသည်၏အဖြစ်။ တသ္မာ "သဗ္ဗပဌမော"တိ ဝစနံ န ယုဇ္ဇတီတိ စေ? န သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နဗဟုတ္တာ။ ဝဇိရ။ ၁၅၆။

သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏ (တိ) [သန္တတိပစ္စုပ္ပန္န + အာရမ္မဏ] သန္တတိ ပစ္စုပ္ပန်လျှင် အာရုံရှိသော၊(ပရိကံစိတ်)။တေသု ပရိကမ္မစိတ္တာနိ သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃။

သန္တတိပညတ္တိ (ထီ) [သန္တတိ + ပညတ္တိ] သန္တတိပညတ်၊ အစဉ်ကိုငဲ့၍ သမုတ်အပ်သော အတ္ထပညတ်။ ယာ ပန သန္တတိဝိစ္ဆေဒါဘာဝံ အပေက္ခိတွာ အာသီတိကော နာဝုတိကောတိ-အာဒိကာ ပညာပနာ၊ အယံ သန္တတိပညတ္တိ နာမ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈။ (-မူလဋီ၊ ၃။ ၂၉။

သန္တတိပတိတ (တိ) [သန္တတိ + ပတိတ] ခန္ဓာအစဉ် - သို့ - ၌ - ကျသော။ သော စ (ဝိပဿနောဘာသော) ဝိပဿနာစိတ္တ-သမုဋ္ဌိတံ သန္တတိပတိတံ ဥတုသမုဋ္ဌာနဉ္စ ပဘဿရရူပံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၆။

သန္တတိပရိစ္ဆိန္န (တိ) [သန္တတိ + ပရိစ္ဆိန္န] သန္တတိ-စိတ်-အစဉ်-ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော။ ယဒိ ဝေဒနေကဒေသော ဧတ္ထ ဂဟိတာ၊ ခဏပရိစ္ဆိန္နာဝ တေ ဂဟေတဗ္ဗာ၊ န သန္တတိ-ပရိစ္ဆိန္နာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၇။

သန္တတိပရိစ္ဆေဒ (ပု) [သန္တတိ + ပရိစ္ဆေဒ] သန္တတိ - ဓမ္မတို့၏ ဖြစ်စဉ် - အပိုင်းအခြား။ တတ္ထ ကာလဝသေန သဗ္ဗေသံ သမာနဘာဝံ အဂ္ဂဟေတွာ ဓမ္မာနံ သဒိသပ္ပဝတ္တိဝသေန သန္တတိပရိစ္ဆေဒေါ ဒီပိတဗ္ဗော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂၁၃။

သန္တတိပရိယာပန္န (တိ) [သန္တတိ + ပရိယာပန္န] ခန္ဓာအစဉ်၌ အကျုံးဝင်သော။ ဣမေတိ ဣမေ မမ သန္တတိပရိယာပန္နေ ပဉ္စ ခန္ဓေ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၆၈။ (-မူလဋီ၊ ၁။ ၁၈၈။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၁၇)။

သန္တတိပ္ပတ္တ (တိ) [သန္တတိ + ပတ္တ] ခန္ဓာအစဉ်သို့ ရောက်သော၊ သူ။ ယဒါ ပန ယော မနုဿဝိဂ္ဂဟော ပုဗ္ဗာပရိယဝသေန သန္တတိပ္ပတ္တော ဟောတိ။ ဝဇိရ။ ၁၅၅။

သန္တတိမရဏ (န) [သန္တတိ + မရဏ] သန္တတိမရဏ၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ-အစဉ်၏-သေ-ပျက်စီး - ခြင်း။ ---- သန္တတိမရဏဿ ယထာဝုတ္တနယေန သဟေတုကဘာဝတော န ဟေတုကံ မရဏံ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၃။

သန္တတိမဟာမတ္တ (ပု) [သန္တတိ + မဟာမတ္တ] သန္တတိ အမတ်ကြီး။ အင်္ကလတောစေပီတိ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော သန္တတိမဟာမတ္တံ အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၉၊ ၅၀။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅၀)။ (သန္တတိအမတ်ကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားသခင် အထံတော်ဝယ် လေးပါဒရှိသော ဂါထာကို ကြားနာပြီးနောက် (လူဝတ်ကြောင် ဘဝဖြင့်

အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်။ (သို့သော် ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီးသည့်နောက် လူ့အသွင်ဖြင့် မတည်နိုင်ပေ၊ ထိုနေ့၌ပင် ရဟန်းသော်လည်း ပြုရ၏၊ ပရိနိဗ္ဗာန်သော်လည်း ပြုရ၏။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၁၃၆။) သန္တတိ အမတ်ကြီးသည် မိမိ၏ အသက်အပိုင်းအခြားကို ရှုမြင်သုံးသပ်၍ မနေရတော့အံ့ ဟုသိသဖြင့် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်းကို ခွင့်ပြုပါရန် လျှောက်ထား တောင်းပန်သည်၊ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက သန္တတိ အမတ်ကြီး၏ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုခဲ့ပုံများကို ရဟန်း, ရှင်, လူ ပြည်သူအများ သိကြစေရန် ထန်းခုနစ်ဆင့် ပမာဏရှိသော ကောင်းကင်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ နေတော်မူလျက် တရားစကား ဟောပြောစေသည်။ သန္တတိအမတ်ကြီးသည် ရှေး၌ ပြုခဲ့ဘူးသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ဟောပြောပြီးနောက် တေဇောကသိုဏ်းလျှင် အာရုံရှိသော ဈာန်ကို ဝင်စားကာ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူခဲ့သည်။ (အကျယ်ကို ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂။ ၄၉-၅၀-ကြည့်)။

သန္တတိမူလ (န) [သန္တတိ + မူလ] ရုပ်အစဉ်၏ အရင်းမူလ၊ ကလာပ်အစည်း၏ မူလရုပ်။ သန္တတိသီသ-ကြည့်။

သန္တတိလဂ္ဂ (တိ) [သန္တတိ + လဂ္ဂ] အစဉ်အတန်း၌ ကပ်ငြိသော။ ဝန္တမ္ပိ ကိဉ္စိ သန္တတိလဂ္ဂံ သိယာ၊ န ယိဒမေဝန္တိ ဒဿနတ္ထံ “ မုတ္တော ”တိ ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၀။

သန္တတိဝါရ (ပု) [သန္တတိ + ဝါရ] သန္တတိဝါရ၊ သန္တတိရုပ်၏ အလှည့်အကြိမ်။ ကေစိ ပန ဧတ္တကရေ ပဝတ္တာ ရူပဓမ္မာ အရူပဓမ္မာ စ ပစ္စုပ္ပန္နာတိ ဂဟိတေ ဧကော သန္တတိဝါရော ဟောတိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂၁၃။

သန္တတိဝိကောပန (န) [သန္တတိ + ဝိကောပန] (ဇီဝိတိန္ဒြေ) အစဉ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်း၊ ခန္ဓာအစဉ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်း။ (မူလဋီ၊ သျှ၊ ၃)။ နိဂ္ဂဟော နာမ ဘန္တေ နာဂသေန ဟတ္ထစ္ဆေဒေါ ပါဒစ္ဆေဒေါ ---- မာရဏံ သန္တတိဝိကောပနံ။ မိလိန္ဒ၊ ၁၈၃။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၃၉)။

သန္တတိဝိစ္ဆေဒ (ပု) [သန္တတိ + ဝိစ္ဆေဒ] ရုပ်, နာမ်ခန္ဓာအစဉ်၏ ပြတ်ခြင်း၊ ရုပ်, နာမ် သန္တာန်၏ ပြတ်ခြင်း။ (အဘိ၊ ၄၊ ၃။ သျှ။) တေသု ဟိ အနုပ္ပန္နေသု ဘဝင်္ဂေ နိရုဒ္ဓေ သန္တတိဝိစ္ဆေဒေါ ဘဝေယျ။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၂၁၉။ တတ္ထ ဥပနိယတိတိ သန္တတိဝိစ္ဆေဒံ ဥပနိယတိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၄။ ၂၈၄။

သန္တတိဝိစ္ဆေဒါဘာဝ (ပု) [သန္တတိဝိစ္ဆေဒ + အဘာဝ] ရုပ်, နာမ်ခန္ဓာအစဉ် ပြတ်ခြင်း၏ မရှိခြင်း။ သန္တတိပညတ္တိ-ကြည့်။

သန္တတိဝိပရိဏာမ (ပု) [သန္တတိ + ဝိပရိဏာမ] ရုပ်အစဉ်၏-ပြောင်းလဲ-ဖောက်ပြန်-ခြင်း။ သန္တတိဝိပရိဏာမဝသေန ဟိ သီတာဒီဟိ ယဋ္ဌနိယံ ဓမ္မဇာတံ ရူပန္တိ ဝုစ္စတိ။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၂။

သန္တတိဝေါဟာရ (ပု) [သန္တတိ + ဝေါဟာရ] သန္တတိ-ခန္ဓာအစဉ်-ဟူသော ဝေါဟာရ၊ သန္တတိဟု-ခေါ်ဝေါ်-ပြောဆို-ခြင်း။ တတ္ထ သန္တတိဝေါဟာရော။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၃၇။

သန္တတိသမယကထာ (ထီ) [သန္တတိ + သမယ + ကထာ] သန္တတိသမယကထာ၊ သန္တတိသမယတို့ကို ဆိုရာစကားရပ်။ သန္တတိ-သမယကထာ ဝိပဿကာနံ ဥပကာရတ္ထာယ

အဌကထာသု ကထိတာ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၇။

သန္တတိသမူဟကိစ္စယန (ပု၊ န) [သန္တတိ + သမူဟ + ကိစ္စ + ယန] သန္တတိယန, သမူဟယန, ကိစ္စယန၊ အစဉ်အားဖြင့် တခဲနက်, အပေါင်းအားဖြင့် တခဲနက်, ကိစ္စအားဖြင့် တခဲနက်။ သန္တတိသမူဟကိစ္စယနာနံ ဝိနဗ္ဘုဇနံ ဝိဝေစနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၈။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၂၈။

သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏယန (ပု၊ န) [သန္တတိသမူဟ + ကိစ္စ + အာရမ္မဏ + ယန] သန္တတိယန, သမူဟယန, ကိစ္စယန, အာရမ္မဏယန၊ အစဉ်အားဖြင့် တခဲနက်, အပေါင်းအားဖြင့် တခဲနက်, ကိစ္စအားဖြင့် တခဲနက်၊ အာရုံအားဖြင့် တခဲနက်။ ပညာဝိပဿနာကာလေ ဓမ္မာနံ သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏယနံ ဘိန္ဒတိ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၃၁။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၉၉။ သုတ္တနိ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၃၂။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၄၅)။

သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏယနပ္ပဘေဒ (တိ) [သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏယန + ပဘေဒ] သန္တတိယန, သမူဟယန, ကိစ္စယန, အာရမ္မဏယနအပြားရှိသော။ သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏယနပ္ပဘေဒေန မဟာဝဇိရဉာဏသင်္ခါတေန ဗုဒ္ဓါဝေဏိကေန----ဘဂဝါ ---- ဓမ္မေ ဝိဘဇန္တော။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂။

သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏယနဝဠိတတာ (ထီ) [သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏယန+ဝဠိတတာ] သန္တတိယန, သမူဟယန, ကိစ္စယန, အာရမ္မဏယန တို့သည်-လှည့်ပတ်-လှည့်စား-ဖြားယောင်း-အပ်သည်၏ အဖြစ်။ စတုတ္တော သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏယနဝဠိတတာယ ဖဿာဒိဓမ္မပုဉ္ဇမတ္တေ အနတ္တနိ "အတ္တာ"တိ မိစ္ဆာဘိနိဝေသိ ---- တံ မိစ္ဆာဘိနိဝေသံ ဝိဒ္ဓံသေန္တော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၉။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၄။

သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏယနဝိနိဗ္ဘောဂ (ပု) [သန္တတိ သမူဟကိစ္စာရမ္မဏယန+ဝိနိဗ္ဘောဂ] သန္တတိ[illegible]န, သမူဟယန, ကိစ္စယန, အာရမ္မဏယ[illegible] တို့ကို-အသီးသီးပြု-ခွဲခြမ်း- ဝေဘန်-သီးသန့် ခြားနားစေခြင်း။ ----သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏယနဝိနိဗ္ဘောဂဿ ဒုက္ကရတ္တာ စ အရူပဓမ္မေသု သမ္မောဟော။ နေတ္တိ၊ ဋ။ ၁၀၅။

သန္တတိသီသ (န) [သန္တတိ + သီသ] (၁) (က) ရုပ်အစဉ်၏- အရင်းမူလ- အဦးအစ။(ခ)ပဓာနဖြစ်သော-ရုပ်အစဉ်-ရုပ်အစု-သန္တတိရုပ်။ (၂) ရုပ်ကလာပ်အစဉ်၏ အရင်းမူလ၊ ကလာပ်အစည်း၏ မူလရုပ်။(ပြည်၊သျှ)။ အစစ္စာဖြစ်သော သန္တတိရုပ်။ (နေရင်း၊ သျှ)။ (၁) (က) (ခ) သန္တတိသီသာနိ (အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၁) တိ သန္တတိမူလာနိ, သန္တတိကောဋ္ဌာသာဝါ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၄။ (၂) သန္တတိသီသာနိ (အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၆၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၉၂) တိ ကလာပသန္တာနမူလာနိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၈။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၂၃၊ ၁၂၈-၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၉၉)

သန္တတိသီသဆက္က (န) [သန္တတိသီသ + ဆက္က] သန္တတိသီသဆက္က၊ အစစ္စာဖြစ်သော သန္တတိရုပ်-ပဓာနသန္တတိရုပ်-ခြောက်ခု အပေါင်း။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ပန သန္တတိသီသဆက္ကတော စတုပညာသ ဓမ္မေ အပနေတွာ ဧကူနဝီသတိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၆၀။

သန္တတိသီသတ္တယ (န) [သန္တတိသီသ + တယ] ပဓာနသန္တတိရုပ် သုံးခုအပေါင်း။ သန္တတိသီသတ္တယတော သတ္တဝီသတိ ဓမ္မေ အပနေတွာ ပန္နရသ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၆၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၉၃။

သန္တတိသီသဒွယ (န) [သန္တတိသီသ + ဒွယ] ပဓာနသန္တတိရုပ် နှစ်ခုအပေါင်း။ သန္တတိသီသဒွယတော အဋ္ဌာရသ ရူပဓမ္မေ အပနေတွာ ပန္နရသ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၆၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၉၂။

သန္တတိသီသဟာနိ (ထီ) [သန္တတိသီသ + ဟာနိ] ပဓာနသန္တတိရုပ် အစဉ်၏ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း။ အပရိပုဏ္ဏာယတနာနံ ပန ကာမာဝစရာနံ ရူပါဝစရာနံ ပရိဟီနာယတနဿ ဝသေန သန္တတိသီသဟာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၇။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၂၃)။

သန္တတေဇ (တိ) [သန္တ + တေဇ] ငြိမ်သက်သော-တန်ခိုး-အာနုဘော်-ရှိသော။ သန္တိန္ဒြိယာ သန္တမနာ၊ သန္တတေဇာ ဂုဏာမဂ္ဂသဏ္ဌိတာ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၁၇။

သန္တတ္တ¹ (တိ) [သံ + တပ + ဏော + တ။ တပ သန္တာပေ၊ သန္တတ္တော။ နိရုတ္တိ။ ၇၃၀။ သံတပ္တ-သံ။ သံ-တတ္တ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) (က) ပူလောင်-ပြင်းစွာပူလောင်-စေအပ်သော။ (ခ) ကျက်သော။ (၂) (က) ပူလောင်-ပြင်းစွာ ပူလောင်-ရဲရဲပူ-လောလောပူ-သော။ (ခ) ပြောင်ပြောင် တောက်သော။ (၁) (က) တသ္မိံ စ သုသိရေ ကဏ္ဍသမ္ပေ အဂ္ဂိနာ သန္တတ္တော နိက္ခမိတွာ ဘိက္ခူ ပရိပါတေသိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၅၂။ (-မိလိန္ဒ။ ၁၂၂)။ သန္တတ္တော (စရိယာ။ ၃၈၅)တိ ---- ပဏ္ဏကမ္ဗလသိလာသနဿ ဥဏှာကာရေန သန္တာပိတော။ စရိယာ၊ ဋ။ ၂၄။ (ခ) အယောဂုဠော ဒိဝသံ သန္တတ္တော လဟုတရော စေဝ ဟောတိ (သံ၊ ၃။ ၂၄၇) တိ သော ---- ဒိဝသံ ပစ္စမာနော ---- လဟုကော ဟောတိ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၉၂။ (-အဘိ၊ ဋ၊ ၃။ ၅၀။ မ၊ ဋ၊ ၄။ ၇၄)။ (၂) (က) ဒိဝသံ သန္တတ္တေ အယောကပါလေ။ အံ၊ ၂။ ၄၅၀။ ဥဏှံ အဟောသိတိ ---- သန္တတ္တံ အဇ္ဈတ္တံ ဟဒယဋ္ဌာနံ ခဒိရင်္ဂါရသန္တာပိတံ ဝိယ ဥဏှံ အဟောသိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၃။ သန္တတ္တော ဘဝတိ ကာယော။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၅၈။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၃၃၉။ သန္တတ္တောတိ သဗ္ဗသော တတ္တော မဟာဒါဟပတ္တော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၇။ (-ထေရ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၇၂။ အံ၊ ဋ၊ ၁။ ၅၁)။ (ခ) အယောကပါလမာဒိတ္တံ၊ သန္တတ္တံ ဇလိတံ ယထာ။ မဟာနိ။ ၃၁၈။ (-မိလိန္ဒ။ ၃၁၁)။

သန္တတ္တ² (တိ) [သံ + တသ + တ။ သံတြဿ - သံ။ သံဟဋ၊ သံတတ္တ - ပြာ။] ကြောက် - ထိတ်လန့် - သော။ သန္တတ္တာ မိဂဝါဟိနီ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၀၄။ သန္တတ္တာတိ ဥတြဿာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၇၁။

သန္တတ္တကဋ္ဌိတ (တိ) [သန္တတ္တ + ကဋ္ဌိတ။ ကွထိတ-သံ။ ကဋ္ဌိတ • ကုထိတ-နှင့်တူ။] ပြင်းစွာပူလောင်-ပြုတ်ထား အပ်သကဲ့သို့ ပူအိုက်-သော။----သန္တတ္တကဋ္ဌိတေ ဂိမှသမယေ သမ္ပတ္တေ ဥဒကံ ဥပဂစ္ဆတိ။ မိလိန္ဒ။ ၃၈၂။

သန္တတ္တကာယ (တိ) [သန္တတ္တ + ကာယ] (၁) ပူလောင်-ပြင်းစွာ ပူလောင်-ရဲရဲပူ-လောလောပူ-သော ကိုယ်ရှိသော၊ သတ္တဝါ။ (၂) ထိတ်လန့် - ကြောက် - သော ကိုယ်ရှိသော၊ သတ္တဝါ။ (၁) သဗ္ဗသတ္တာနန္တိ သဗ္ဗေသဥ

အာဟာရူပဇီဝိတသတ္တာနံ ယမ္မတာပေန သန္တတ္တကာယာနံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၈။ (၂) သင်္ဂါ- မပ္ပတ္တော သန္တတ္တကာယော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၂။

သန္တတ္တစိတ္တ (န) [သန္တတ္တ + စိတ္တ] ပူလောင် - ပြင်းစွာ ပူလောင် - သော စိတ်။ ဒါရကော သဗ္ဗေသံ ဉာတီနံ သန္တတ္တစိတ္တံ နိဗ္ဗာပေန္တော ----။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၃။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၈။

သန္တတ္တပါဒ (တိ) [သန္တတ္တ + ပါဒ] ပူလောင်-ပြင်းစွာ ပူလောင်-ရဲရဲပူ-လောလော ပူ-သော ခြေရှိသော။ ပါသာဏံ အက္ကမိတွာပိ သန္တတ္တပါဒေါ ပုနဒေဝ ဩရဘာဂေ ပတိဋ္ဌာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၅၀။

သန္တတ္တဖာလသဒိသ (တိ) [သန္တတ္တ + ဖာလ + သဒိသ] ပူလောင်-ပြင်းစွာ ပူ လောင်-သော ထွန်သွားနှင့် တူသော။ ----- သန္တတ္တဖာလသဒိသံ ဥဘောပိ ကဏ္ဏော ဈာပေန္တံ ဝိယ အဟောသိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၉၅။

သန္တတ္တသုဝဏ္ဏသဒိသဆဝိဝဏ္ဏ (တိ) [သန္တတ္တ + သုဝဏ္ဏ + သဒိသ + ဆဝိဝဏ္ဏ] ပူလောင်-ပြင်းစွာ ပူလောင်-စေအပ်-လျှော်ပြီး-ဦးပြီး-သန့်စင်ပြီး -သော ရွှေနှင့်တူသော အရေအဆင်း ရှိသော။ ဥတ္တတ္တကနက- သန္နိဘောတိ သန္တတ္တသုဝဏ္ဏသဒိသဆဝိ- ဝဏ္ဏော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၆၈။

သန္တတ္တဟဒယ (တိ) [သန္တတ္တ + ဟဒယ] ပူလောင် - ပြင်းစွာ ပူလောင် - လောလော ပူ-သော စိတ်နှလုံး ရှိသော၊ သူ။ ----- သန္တတ္တဟဒယာနံ ကုဇ္ဈိတာလာဘဒုက္ခေန မရဏပ္ပတ္တာနံ သတ္တာနံ ပမာဏံ နတ္ထိ။ ကင်္ခါဝိတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၂။

သန္တဒဿာဝီ (တိ) [သန္တ + ဒဿာဝီ] ငြိမ်းအေး- ငြိမ်သက်- မှုကို- ရှု- မြင်- ခြင်း- အလေ့ - သဘော - ရှိသော။ နိဗ္ဗာနေ စ သန္တဒဿာဝီ ဘဝိဿာမိ။ အံ၊ ၂။ ၃၈၆။

သန္တဒေါသပဋိစ္ဆာဒန (န) [သန္တ + ဒေါသ + ပဋိစ္ဆာဒန] ထင်ရှားရှိသော အပြစ်ကို- ဖုံး လွှမ်း - ဖုံးကွယ် - ခြင်း။ သန္တဒေါသပဋိစ္ဆာ- ဒနမေဝ ဟိ မာယာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၁၉။

သန္တဒေါသပ (ပ္ပ) ဋိစ္ဆာဒနလက္ခဏ (တိ) [သန္တဒေါသပ (ပ္ပ) ဋိစ္ဆာဒန + လက္ခဏ] ထင်ရှားရှိသော အပြစ်ကို-ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်- ခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ သန္တဒေါသပ္ပဋိစ္ဆာ- ဒနလက္ခဏာ မာယာ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ ဋီ၊ ၁။ ၈၄။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၂)။

သန္တဒေါသပဋိစ္ဆာဒနသဘာဝ (တိ) [သန္တဒေါသပဋိစ္ဆာဒန + သဘာဝ] ထင်ရှားရှိသော အပြစ်ကို-ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်- ခြင်း သဘောရှိသော။ သန္တဒေါသပဋိစ္ဆာဒန- သဘာဝါ မာယာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉။

သန္တဓမ္မ (ပု) [သန္တ + ဓမ္မ] (၁) သူတော် ကောင်း တရား၊ သူတော်ကောင်းတို့၏ တရား။ (၂) ငြိမ်သက်သော တရား။ (၁) သန္တဓမ္မေန နာမ ဧတ္တ ဘဝိတဗ္ဗံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၆။ ထေရ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၄။ သစေ သန္တဓမ္မော နာမေကော အတ္ထိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၃၂။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၅၉)။ (၂) သန္တဓမ္မသမင်္ဂီ-ကြည့်။

သန္တဓမ္မပဝေဒန (န) [သန္တဓမ္မ + ပဝေဒန] သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားကို - သိစေ- ခြင်း - တတ်သည်၏ အဖြစ်။ သန္တကာယ- ကမ္မာဒိတာယ သန္တဓမ္မသမန္နာဂမတော သန္တဓမ္မပဝေဒနတော စ သန္တော ပုရိသာတိ

သပ္ပုရိသာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၆။

သဒ္ဓမ္မဝိဘာဝန (ထီ၊ န) [သဒ္ဓမ္မ + ဝိဘာဝန] သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားကို ထင်စွာ ပြခြင်း။ ပဿဒ္ဓသဗ္ဗဒရထတာ, သဒ္ဓမ္မဝိဘာဝနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၉။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၇၈။

သဒ္ဓမ္မသမင်္ဂီ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + သမင်္ဂီ] ငြိမ်သက် (သိမ်မွေ့) သောတရားနှင့် ပြည့်စုံသော။ ပဌမဇ္ဈာနံ ဝိယ အနောဋ္ဌာရိကကဂ္ဂတာ, သဒ္ဓမ္မသမင်္ဂီတာယ စ " သန္တ " န္တိ မနသိကတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၀။

သဒ္ဓမ္မသမဓိဂမ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + သမဓိဂမ] သူတော်ကောင်းတရားကို ကောင်းစွာ-ရ-သိ-ခြင်း။ သမ္မဒေဝ သဒ္ဓမ္မသမဓိဂမတော ပရိနိဗ္ဗုတဘာဝေါ ယုဇ္ဇတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၄။

သဒ္ဓမ္မသမန္နာဂတ (တိ) [သဒ္ဓမ္မ + သမန္နာဂတ] သူတော်ကောင်း တရားနှင့်-ပြည့်စုံ-ကုန်လုံ-သော။ သဒ္ဓမ္မသမန္နာဂတောတိ သပ္ပုရိသ ဓမ္မေ ဘဇနတော ---- သတော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၆၈။

သဒ္ဓမ္မသမန္နာဂမ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + သမန္နာဂမ] သူတော်ကောင်း တရားကို ကောင်းစွာ ရခြင်း၊ သူတော်ကောင်းတရားနှင့် ကောင်းစွာ ပြည့်စုံခြင်း။ သဒ္ဓမ္မပဝေဒန- ကြည့်။

သဒ္ဓမ္မသမနွယ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ+သံ+အနွယ] ငြိမ်သက်သော (အရှပ သမာပတ်) တရားသို့ အစဉ်လိုက်ခြင်း။ သင်္ခါရဝူပသမတော, သဒ္ဓမ္မသမနွယတော စ သန္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၃၀။

သဒ္ဓမ္မာဓိဂမ (ပု) [သဒ္ဓမ္မ + အဓိဂမ] သူတော်ကောင်းတရားကို ရခြင်း။ အထ နံ "အတ္တိ ပန တေ ဘဂိနိ သဒ္ဓမ္မာဓိဂမော"တိ ပုစ္ဆိတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၆၀။

သန္တနိပုဏ (တိ) [သန္တ + နိပုဏ] ငြိမ်းအေး သိမ်မွေ့သော။ ---- ဝိဂ္ဂါဟိကကထံ အနုယုတ္တာဿ ကုတော သန္တနိပုဏော ပဋိပတ္တိ-သဒ္ဓမ္မော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၈။

သန္တပဏီတ (တိ) [သန္တ + ပဏီတ] ငြိမ်သက် မွန်မြတ်သော။ တာနိ ပန ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘေန န သန္တပဏီတာနိ၊ သန္တပဏီတာနိ စ ဣမာနိ ပေ ပွတာနိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၀။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၆)။ "အဝိတက္က-အဝိစာရာ " တိ ဝိသေသနံ သန္တပဏီတာယ ပီတိယာ ဒဿနတ္တံ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၇၂။

သန္တပဏီတကမ္မဋ္ဌာနဒဿန (န) [သန္တပဏီတ + ကမ္မဋ္ဌာန + ဒဿန] ငြိမ်သက် မွန်မြတ်သောကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပြခြင်း။ ဣဒါနိ ယသ္မာ ဘဂဝတာ ဘိက္ခူနံ သန္တပဏီတ-ကမ္မဋ္ဌာနဒဿနတ္ထမေဝ အယံ ပါဠိ ဝုတ္တာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉။

သန္တပဏီတတရဘာဝပ္ပတ္တ (တိ) [သန္တပဏီတ + တရ + ဘာဝ + ပတ္တ] အထူးသဖြင့်- သာလွန် - ငြိမ်သက် မွန်မြတ် သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော။ ပုရိမဿ ပုရိမဿ ဝသေန ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ လဒ္ဓါသေဝန-တာယ သန္တပဏီတတရဘာဝပ္ပတ္တံ ဟောတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁။

သန္တပဏီတဓမ္မပစ္စဝေက္ခဏ (န) [သန္တပဏီတ + ဓမ္မ + ပစ္စဝေက္ခဏ] ငြိမ်သ-်က် မွန်မြတ်သော တရားကို ဆင်ခြင်

ခြင်း။----သန္တပဏီတဓမ္မပစ္စဝေက္ခဏဝသေန ဥပ္ပန္နတ္တာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၄။

သန္တပဏီတဘာဝနာရသ (ပုံ)
[သန္တပဏီတ + ဘာဝနာ + ရသ] ငြိမ်သက် မွန်မြတ်သည့် ဘာဝနာတည်းဟူသော အရသာ။ အတပ္ပိကာတိ သန္တပဏီတဘာဝနာရသဝသေန တိတ္တိံ န ဇနေတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၃၉။

သန္တပဏီတဘာဝသန္နိဋ္ဌာန (န)
[သန္တပဏီတ + ဘာဝ + သန္နိဋ္ဌာန] ငြိမ်သက် မွန်မြတ်သည်၏အဖြစ်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်း။ သညာဂဏ္ဍောတိအာဒိနာ ---- သန္တပဏီတဘာဝသန္နိဋ္ဌာနေန ရူပသမာပတ္တိယာ အဘိသင်္ခရဏံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၇။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၃၆။

သန္တပဏီတဘာဝါဝဟ (တိ)
[သန္တပဏီတဘာဝ + အာဝဟ] ငြိမ်သက် မွန်မြတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ဆောင်ပေးတတ်သော။ နာဿ သန္တပဏီတဘာဝါဝဟံ ကိဉ္စိ သေစနတ္ထိ အသေစနကော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၈၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၂။

သန္တပဏီတမဓုရတ္တာကာရာနုပါပန (န)
[သန္တပဏီတ + မဓုရတ္တာကာရ + အနုပါပန] ငြိမ်သက်မွန်မြတ်သည့် လျစ်လျူရှုသောအခြင်းအရာသို့ ရောက်စေခြင်း။ ဥပေက္ခိန္ဒြိယဿ သန္တပဏီတမဓုရတ္တာကာရာနုပါပနံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၄။

သန္တပဏီတရူပ (တိ) [သန္တပဏီတ + ရူပ] ငြိမ်သက် မွန်မြတ်သော သဘောရှိသော။ ဥပေက္ခာပိ တေသံ ၊၊ဒါစိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ သန္တပဏီတရူပါ ဧဝ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တေ ဧဝ

အာရမ္မဏေ ပဝတ္တနတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၉။

သန္တပဏီတသဘာဝ (တိ) [သန္တပဏီတ + သဘာဝ] သန္တပဏီတရူပ-ကြည့်။ ဣတရော ကာမံ သမာပတ္တိယော သန္တပဏီတသဘာဝါ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈၉။

သန္တပဏီတသမာပတ္တိသမုဋ္ဌိတ (တိ)
[သန္တပဏီတ + သမာပတ္တိ + သမုဋ္ဌိတ] ငြိမ်သက် မွန်မြတ်သော သမာပတ်သည် ဖြစ်စေအပ်သော။ ဣဒံ ပန သန္တပဏီတသမာပတ္တိသမုဋ္ဌိတာနံ ပစ္စုပဋ္ဌိတာနံ စိတ္တဇရူပါနံ ဝသေန ----။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၃၇။

သန္တပဏီတသုခ (န) [သန္တပဏီတ + သုခ] ငြိမ်းအေး မွန်မြတ်သော ချမ်းသာ။ ---- မနသိကာရဝသေန နိဗ္ဗာနဿ သန္တပဏီတသုခဘာဝံ အဓိမုစ္စန္တော ----။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၆၂။

သန္တပဏီတသုဒုဒ္ဒသဓမ္မ (ပုံ) [သန္တပဏီတ + သုဒုဒ္ဒသ + ဓမ္မ] ငြိမ်သက်-တောင့်တအပ်-အလွန်မြင်နိုင်ခဲ-သော လောကုတ္တရာတရား။ သန္တပဏီတသုဒုဒ္ဒသဓမ္မံ ဒေသယိ သုတ္တဝရံ ဒ္ဓိပဒင်္ဂေ။ သုတ္တနိ။ ၄၅၄။

သန္တပဏီတာကာရာနုပါပန (န)
[သန္တပဏီတ + အာကာရ + အနုပါပန] ငြိမ်သက်မွန်မြတ်သော အခြင်းအရာသို့ရောက်စေခြင်း။ သမာနဇာတိယံ ဝါ သုခဒုက္ခေဟိ သန္တပဏီတာကာရာနုပါပနဋ္ဌ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၈၀။

သန္တပတိ (ကြိ) [သံ + တပ + အ + တိ။ တပ ဓူပ သန္တာပေ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၇၅၀။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၂၂။ ပါဏိနီ၊ ဓာတု။ ၉၈၅။ သန္တပ္ပတိ-

ကြည့်။] (၁) ပြင်းစွာ ပူလောင်-ပူပန်-၏။ (၂) မှုတ်လွှင့်-ဖျက်ဆီး-၏။ (၃) ပြင်းစွာ ပူလောင်စေ၏။ (၄) ပူပန်-ဆင်းရဲ-၏။ (၁) ယဒါ ပန အင်္ဂသန္တာပသူရိယသန္တာပဥတု-ဝိကာရာဒီဟိ သရီရံ သန္တပတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅၃။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၅၁။ (၂) ---- သီလာဒီနံ ပဋိပက္ခဓမ္မေ သဝိသေသံ တပတိ သန္တပတိ ဝိဓမတီတိ ပရမံ ဥတ္တမံ တပေါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၄။ (၃) အာတပ္ပါယာတိ အာဒိတော တပတိ သန္တပတိ ကိလေသေတိ အာတပ္ပံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၃။ (၄) သန္တပေယျ-ကြည့်။

သန္တပဒနိ (နိ) ဟာရ (ပု) [သန္တ + ပဒ + နိဟာရ (နီဟာရ)] ထင်ရှားရှိသော ပုဒ်ကို ဆောင်ခြင်း။ သန္တပဒနိဟာရေန ဝါ " ပရိပုဏ္ဏာဿ ပတ္တစီဝရ " န္တိ ကမ္မဝါစံ သာဝေတိ။ ဝဇိရ၊ ၄၃၅။

သန္တပန (န) [သံ + တပ + ယု။ သန္တပတိ-မှ။] (၁) ပြင်းစွာ ပူလောင်ခြင်း။ (၂) ပြင်းစွာ ပူလောင်စေ-မှုတ်လွှင့်-ဖျက်ဆီး-ခြင်း။ (၃) ဆင်းရဲ-ပင်ပန်း-စေခြင်း။ (၁) သန္တာပေါ ဒုက္ခဒုက္ခတာဒိဝသေန သန္တပနံ ပရိဒဟနံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄။ (၂) သပ္ပယောဂါ ရာဂါဒီနံ သန္တာပနေန တပဿီနောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၉၂။ (၃) တပနံ သန္တပနံ ကာယဿ ခေဒနံ တပေါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄၇။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၄၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၄၉။

သန္တပန္တ (တိ) [သံ + တပ + အန္တ] ပူလောင် - ပြင်းစွာ ပူလောင် - သော၊ သူ။ ဥယျမာနံ တတော ဇဝ ပဇ္ဇာနုတာပေန ကုက္ကုစ္စေန ဥယျမာနံ သန္တပန္တံ မံ ----။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၉။

သန္တပန္တိ (ကြိ) [သံ + တပ + အန္တိ] ပြင်းစွာ-ပူပန်-ပူလောင်-ကုန်၏။ နာနာသန္တာပေဟိ သန္တပန္တိ(မဟာနိ။ ၁၁၄)တိ ရာဂဂ္ဂိအာဒယော သန္တာပါ။ တေ ဇဝ ဝါ သဗ္ဗေပိ ဝါ ကိလေသာ ပရိဠာဟာ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၆။

သန္တပရိဝါရ (တိ) [သန္တ + ပရိဝါရ] ငြိမ်းအေးသော ရဟန္တာ တည်းဟူသော အခြံအရံ ရှိ သော။ သန္တော သန္တပရိဝါရော ဒန္တော ဒန္တပရိဝါရော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၉။

သန္တပရိဠာဟ (တိ) [သန္တ + ပရိဠာဟ] ငြိမ်းအေးပြီးသော ပူပန်ခြင်းရှိသော၊ ပူပန်ခြင်းမှ ငြိမ်းအေးပြီးသော။ စန္ဒနုပဘောဂေန သန္တပရိဠာတော ဝိယ သဒ္ဓမ္မူပဘောဂေန သန္တပရိဠာဟော သံယော။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၂။။

သန္တပါပ (တိ) [သန္တ + ပါပ] ငြိမ်းအေး ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသော၊ မကောင်းမှုမှ ငြိမ်အေးပြီးသော။ သန္တောတိ သန္တပါပါ ပဏ္ဍိတာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၄၀။

သန္တပါပပဋိနိဿဂ္ဂ (ပု) [သန္တပါပ + ပဋိနိဿဂ္ဂ] ထင်ရှားရှိသော အကုသိုလ်ကို တဖန်စွန့်လွှတ်ခြင်း။ သန္တပါပပဋိနိဿဂ္ဂါ န စာဂါဓိဋ္ဌာနံ ပညိန္ဒြိယေန ပညာဓိဋ္ဌာနံ။ ပေဋကော။ ၂၈၀။

သန္တပေယျ (ကြိ) [သံ + တပ + ဧယျ] ပူပန်-ဆင်းရဲ-စေရာ၏။ တပေ တပေယျ သန္တပေယျ ဒုက္ခာပေယျ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၀။

သန္တပ္ပတိ (ကြိ) [သံ + တပ + ယ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၂၅။ သံ + တပ္ပ + တိ။ ဓာတွတ္ထ။ သံ + တပျတိ-သံ။ သတပ္ပက္က-ပါကတ။]

(၁) ပြင်းစွာ ပူလောင်၏။ (၂) မှုတ်လွှင့်-ဖျက်ဆီး-၏။ (၃) ထက်ဝန်းကျင်မှ ပူလောင်-အပြင်းဖျား-၏။ (၄) နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-ကျေနပ်-အားရ-၏။ (၁) ပုထု နာနာသန္တာပေဟိ သန္တပ္ပန္တီတိ ပုထုဇ္ဇနာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၉။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၇။(၂) တပတီတိ ကိလေသေ သန္တပ္ပတိ၊ ဝိဓမတီတိ အတ္ထော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၆၀။ (၃) သန္တပ္ပတီ (နေတ္တိ။ ၆၃) တိ အယံ ကာယော သန္တပ္ပတိ (သမန္တတော တပ္ပတိ) ကောဟိကဇရာဒိဘာဝေန ဥသုမ-ဇာတော ဟောတိ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၀။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၈။ (၄) သမ္မေသီတိ သန္တပ္ပေသိ ပီဏေသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၈။ ဘဒ္ဒေ တွံ မံ ကာမရတိယာ သန္တပ္ပေဟိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၀၉။ ပီဏေတိ ကာယံ စိတ္တံ စ သန္တပ္ပေတီတိ ပီတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၅။

သန္တပ္ပန (န) [သံ + တပ + ယ + ယု။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၃၅။ သံ + တပ္ပ + ယု။ သန္တပ္ပန + တ္တ။ မောဂ်၊ ၄။ ၁၂၃။] (၁) ပြင်းစွာ-ပူပန်-ပူလောင်-ခြင်း။ (၂) ပြင်းစွာ-ပူပန်-ပူလောင်-စေခြင်း။ (၃) ပြင်းစွာပူလောင်စေတတ်သော တေဇောဓာတ်။ (၄) နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-စေခြင်း။ (၅) နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-စေတတ်သည်၏အဖြစ်။ (၁) သန္တာပေါ (သန္တာပဒ္ဓော) ဒုက္ခဒုက္ခတာဒိဝသေန (ဒုက္ခဒုက္ခတာဒီဟိ) သန္တပ္ပနံ ပရိဒဟနံ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၇။ (၂) သန္တပ္ပနကိစ္စ-ကြည့်။ (၃) ---- သန္တပ္ပနာဒယော ဥဒ္ဒေဂ်မာ ဝါတာဒယော ဂဟိတာ၊ တောတိ ဓာတုယော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၆။ (၄) သရီရရသန္တပ္ပနတ္တ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၄) န္တိ ဟိမဝန္တေ ဖလမူလာဟာရတာယ ကိလန္တရသရီရာ လောဏမ္ဗိလသေဝနေန တသာ သန္တပ္ပနတ္တံ ပီနနတ္တံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄၄။ (၅) ပိယာယိတဗ္ဗတော သန္တပ္ပနတော စ ပိယသဿ။ ကင်္ခါ၊ ဋ္ဌ။ ၇၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈၂။

သန္တပ္ပနကိစ္စ (တိ) [သန္တပ္ပန + ကိစ္စ] ပြင်းစွာ-ပူပန်-ပူလောင်-စေခြင်း ကိစ္စရှိသော။ အယံ သန္တပ္ပနကိစ္စော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၄၂။

သန္တပ္ပန္တိ (ကြိ) [သံ + တပ + ယ + အန္တိ။ သံ + တပ္ပ + အ + အန္တိ။] ပြင်းစွာပူလောင်ကုန်၏။ သန္တပ္ပတိ (၁) ကြည့်။

သန္တပ္ပမာန (တိ) [သံ + တပ + ယ + မာန] (၁) ပူလောင်-ပြင်းစွာ ပူလောင်-သော။ (၂) ပူလောင်စေ-လောင်-မြိုက်-လောင်ကျွမ်း-အပ်သော။ (၃) ညှဉ်းဆဲ-နှိပ်စက်-အပ်သော။ (၁) သော တံ သုတွာဝ ကုဇ္ဈိယံ ဥဋ္ဌိတေန ဍာဟေန သန္တပ္ပမာနော ----။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၀။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၀)။ (၂) တပ္ပမာနေနာတိ သန္တပ္ပမာနေန၊ ရာဂါဒီဟိ ကောဒသဟိ အဂ္ဂီဟိ ဒယှမာနေန။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၅။ (၃) ---- သန္တပ္ပမာနေ အနေကေဟိ စ ----။ ဥဒါန။ ၁၁၅။ အနေကေဟိ ဒုက္ခေဟိ သန္တပ္ပမာနေ ပီဠိယမာနေ ဗာဓိယမာနေ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၇။

သန္တပ္ပမာနသရီရ (တိ) [သန္တပ္ပမာန + သရီရ] ပူလောင်အပ်သော ကိုယ်ရှိသော၊ သူ။ အဂ္ဂိဇာလာယ သန္တပ္ပမာနသရီရာ တော နိဗ္ဗတ္တန္တီတိ အလ္လဋ္ဌာနေသု ----။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၄။

သန္တပ္ပယ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏယ + ဟိ] နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-ကျေနပ်-အားရ-စေလော။ အန္နေန ပါနေန ပသန္န-စိတ္တော၊ သန္တပ္ပယ သမဏဗြာဟ္မဏေ စ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၁၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၀၀။

သန္တပ္ပယန္တ (တိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏယ + အန္တ] နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-ကျေနပ်-အားရ - စေသော၊ ပြည့်ဝ စေသော၊ သူ။ တပ္ပယန္တော သန္တပ္ပယန္တော ပီဏေန္တော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၂။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂)။

သန္တပ္ပယာမိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏယ + မိ] နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-ကျေနပ်-အားရ-စေ၏။ စိတ္တမညာယ နိဗ္ဗုတ္တံ၊ သဗ္ဗေ သန္တပ္ပယာမဟံ။ အပ၊ ၁။ ၄၀၂။

သန္တပ္ပယာသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏယ + ဤ] နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-ကျေနပ်-အားရ-စေပြီ။ သန္တပ္ပယာသိ အန္နပါနေန ဘိက္ခုံ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၁၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၄။

သန္တပ္ပယိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏယ + ဤ] သန္တပ္ပယာသိ-ကြည့်။ သန္တပ္ပယိ (ဇာ၊ ၁။ ၂၇၇) တိ ဂဟိတဂဟိတာနိ ဘာဇနာနိ ပူရေန္တော သန္တပ္ပေသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၈၁။

သန္တပ္ပယိတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏယ + တွာ] နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-ကျေနပ်-အားရ-စေ၍။ သန္တပ္ပယိတွာ ဒွိပဒါန-မုတ္တမံ။ သော သဂ္ဂသော ဒေဝပုရေ ရမာမဟံ။ ဝိမာန၊ ၉၄။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ၊ ၂၆၃။ (-ထေရီ၊ ၄၂၇။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၇၀)။

သန္တပ္ပယေ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) +ဏယ + ဧယျ] နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-ကျေနပ်-အားရ-စေရာ၏။ မေဃောဝ နိန္နာနိ ပရိပူရေန္တော၊ သန္တပ္ပယေ သဗ္ဗဝနိဗ္ဗကာနံ။ ပေတ၊ ၁၅၈။ ---- ဝနိဗ္ဗကာနံ အဓိပ္ပါယေ ပရိပူရယန္တော အဟော ဝတ တေ သန္တပ္ပေယျန္တိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၂၃။

သန္တပ္ပသိ (ကြိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ယ + သိ] (၁) ပြင်းစွာ-ပူပန်-ပူလောင်-ရ၏။ (၂) နှစ်သက်၏။ (၁) ကသ္မာ သန္တပ္ပသိ သောကကာလေ။ မဟာနိ၊ ၃၄၅။ ဇာ၊ ၁။ ၁၂၀။ ပရိတပ္ပသီတိ သန္တပ္ပသိ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၄၁။ (၂) သန္တပ္ပတိ (၄) ကြည့်။

သန္တပ္ပိတ (တိ) [သံ + တပ + (ဏေ) + ယ + တ။ သန္တပ္ပတိ-မှ။ သံတပိတ-သံ။ သံတပွိအ-ပြာ။] (၁) ကောင်းစွာ-နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-ကျေနပ်-အားရ-သော။ (၂)ကောင်းစွာ-နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ- ကျေနပ်-အားရ- စေအပ်သော။ (၁) ပီဏိတာတိ သန္တပ္ပိတာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၃၁။ (၂) သန္တပ္ပိတော တယာ ဘဂိနိ မံသေန။ ဝိ၊ ၁။ ၃၀၉။ သန္တပ္ပိတာ (ဇာ၊ ၂။ ၁၄၁) တိ ဂဟိတဂဟိတဘာဇနာနိ ပူရေတွာ သုဋ္ဌု တပ္ပိတာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၃၄။ (-ဝိ၊ ၂။ ၁၁၀။ ဥဒါန၊ ၁၂၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅၃)။

သန္တပ္ပေတဗ္ဗ (တိ) [သံ + တပ + ယ + ဏေ + တဗ္ဗ။ သံတပယိတဗျ-သံ။] ကောင်းစွာ-နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-ကျေနပ်- အားရ-စေ-အပ် - သင့် - ထိုက် - သော။ ဣန္ဒြိယာနိ သန္တပ္ပေတဗ္ဗာနီတိအာဒိနာ နယေန ပါဏာတိ-ပါတာဒိကေ ----။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၅၈။

သန္တပ္ပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏေ + တိ။ သံတာပယတိ-သံ။] (၁) နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-ကျေနပ်-အားရ-စေ၏။ (၂) လောင်-မြိုက်-ကျွမ်း-စေ၏။ (၃) စား-စေ၏။(၁) သဟတ္ထာ သန္တပ္ပေတိ သမ္ပဝါရေတိ။

အံ၊ ၁။ ၂၇၈။ (-အံ၊ ၃။ ၄၄၇)။ ပိဏေတီတိ ကာယံ, စိတ္တံ့ စ သန္တပ္ပေတီတိ ပီတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၅။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၈)။ (၂) ပုထု နာနာ သန္တာပေဟိ သန္တပ္ပေန္တီတိ ပုထုဇ္ဇနာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၅။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၆၉။ (၃) သန္တပ္ပေသီတိ ပဋိယတ္တံ ဘောဇနံ ဘောဇေသိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၀။

သန္တပ္ပေတုံ (ဗျ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏေ + တုံ] နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-ကျေနပ်-အားရ-စေခြင်းငှာ။ ---- ပဉ္စ ပဉ္စ ဘတ္တသရကာနိ ဒတွာ သန္တပ္ပေတုံ နာသက္ခိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၄။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၆၊ ၃၈၈၊ ၃၉၈)။

သန္တပ္ပေတုကာမ (တိ) [သန္တပ္ပေတုံ + ကမု + ဏ] နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-ကျေနပ်-အားရ-စေခြင်းငှာ အလိုရှိသော၊ သူ။ ကာမသုခမနုယုတ္တာ ပန ဧကစ္စေ ယံကိဉ္စိ ကတွာ ဣန္ဒြိယာနိ သန္တပ္ပေတုကာမာ----။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၁။

သန္တပ္ပေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏေ + တွာ] ကောင်းစွာ-နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-ကျေနပ်-အားရ-စေ၍၊ အလိုဆန္ဒ ပြည့်ဝ စေ၍။ သန္တပ္ပေတွာ (ဝိ၊ ၁။ ၁၂) တိ သုဋ္ဌု တပ္ပေတွာ၊ ပရိပုဏ္ဏံ သုဟိတံ ယာဝဒတ္ထံ ကတွာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၉၇။

သန္တပ္ပေန္တ (တိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏေ + အန္တ] နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-ကျေနပ်-အားရ-စေသော၊ သူ။ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဉ္စ ဘိက္ခုသံဃံ အန္နပါနာဒီဟိ သန္တပ္ပေန္တေန ဘိက္ခူနံ ဗလံ အနုပါဒိန္နံ။ ခုဒ္ဒကာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၁။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၁။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၂၃)။

သန္တပ္ပေန္တိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏေ + အန္တိ] သန္တပ္ပေတိ (၂) (၃) ကြည့်။

သန္တပ္ပေယျုံ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏေ + ဧယျုံ] နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-ကျေနပ်-အားရ-စေရာ၏။ ---- ဝနိဗ္ဗကာနံ အဓိပ္ပါယေန ပရိပူရယန္တော အဟော ဝတ တေ သန္တပ္ပေယျုံ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၃။

သန္တပ္ပေယျ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏေ + ဧယျ] နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-ကျေနပ်-အားရ-စေရာ၏။----ဘောဇနီယေန သဟတ္ထာ သန္တပ္ပေယျ သမ္ပဝါရေယျ။ အံ၊ ၁။ ၂၇၈။

သန္တပ္ပေသိံ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏေ + ဣံ] နှစ်သက်-ရောင့်ရဲ-ကျေနပ်-အားရ-စေပြီ။ ---- ဣမံ မမ ကာယံ အနုဂ္ဂဏှံ သန္တပ္ပေသိံ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၉၁။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၉၇၊ ၁၀၁)။

သန္တပ္ပေသိ၁ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏေ + သိ] သန္တပ္ပေတိ (၂) ကြည့်။ တွံ မံ ဝစနေနေဝ သန္တပ္ပေသိ, န စ ကာမရတိယာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၇။

သန္တပ္ပေသိ၂ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏေ + ဤ] သန္တပ္ပေတိ (၁) (၂) (၃) ကြည့်။ ခါဒနီယေန ဘောဇနီယေန သဟတ္ထာ သန္တပ္ပေသိ သမ္ပဝါရေသိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၀၂။ ဒီ၊ ၂။ ၈၃။ ပါ၊ ၁။ ၂၉၉။ မ၊ ၂။ ၁၆၊ ၂၄၀။ မ၊ ၃။ ၁၈၅။ သံ၊ ၂။ ၄၇၆။ အံ၊ ၂။ ၃၁၊ ၄၄၅။ အံ၊ ၃။ ၃၁၊ ၅၄၆။ ဥဒါန။ ၉၆၊ ၁၂၂။ သန္တပ္ပေသီတိ ယာဝဒိစ္ဆကံ ဒေန္တော သုဋ္ဌု တပ္ပေသိ။ သမ္ပဝါရေသီတိ " အလံ အလ "န္တိ ဟတ္ထသညာယ စေဝ ဝါစာယ စ ပဋိက္ခိပါပေသိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၀။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၀။

သန္တပွေသုံ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏော + ဉံ] သန္တပွေတိ (၁) (၂) ကြည့်။ ---- ဘောဇနီယေန သဟတ္ထာ သန္တပွေသုံ သမ္ပဝါရေသုံ။ ဒီ၊ ၂။ ၇၅။ ဥဒါန်။ ၁၈၇။

သန္တပွေသတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏော + သတိ] သန္တပွေတိ (၂) ကြည့်။ ပါဏီနေ သဗ္ဗသတ္တေ တပ္ပယိသတိ သန္တပွေသတိ သုထိတဘာဝံ ကရိသတီတိ အတ္ထော။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၅၃။

သန္တပွေသသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) ဏော + သသိ] သန္တပွေတိ (၂) ကြည့်။ တေ ဝေမာဟံသု ကိ တွံ အယျော အမှေ သန္တပွေသသိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၁၀၊ ၄၀၈။ (-ဇာ၊ ဋ၊ ၂။ ၃၈၀)။

သန္တပွေသာမိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏော + သာမိ] သန္တပွေတိ (၂) ကြည့်။ ထေ တုမှေပိ သန္တပွေသာမိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၁၀၊ ၄၀၈။ (-ဇာ၊ ဋ၊ ၅။ ၃၃၆။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၄၉)။

သန္တပွေဟိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ (တပ္ပ) + ဏော + ဟိ] သန္တပွေတိ (၂) (၃) ကြည့်။ ---- ဘဒ္ဒေ တွံ မံ ကာမရတိယာ သန္တပွေဟိ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၄။ ၁၀၉။ "အင်္ဂီဒေဝေါတိ တံ နဝနီတသပ္ပိနာ သန္တပွေဟီ"တိ အာဟံသု။ ဇာ၊ ဋ၊ ၇။ ၄၉။

သန္တဘာဝ (ပု) [သန္တ + ဘာဝ] ငြိမ်သက်-ငြိမ်းချမ်း-သည်၏ အဖြစ်။ အရဟတ္တသာ သန္တဘာဝေါ ဝိဇဟိတော ဟောတိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၅၇။ (-ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၁၃။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ။ ၁၈၁၊ ၂၀၀။)

သန္တဘာဝဋ္ဌ (ပု) [သန္တဘာဝ + အတ္ထ] ငြိမ်သက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော-အနက်-သဘော။ သန္တဘာဝဋ္ဌေန သန္တံ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၄၉။

သန္တဘာဝဒဿီ (တိ) [သန္တဘာဝ + ဒိသ + ဏီ၊ ဒဿီ။ ထီ-၌ ---ဒဿိနီ။] ငြိမ်သက်သည်၏ အဖြစ်ကို ရှုမြင်လေ့ ရှိသော၊ သူ။ ကာမာဒီနံ အာဒီနဝဒဿိတာယ, ပဌမာဒိ-ဈာနသုခဿ သန္တဘာဝဒဿိတာယ စ----။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၇။ သီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၅၂။

သန္တဘာဝနိမိတ္တ (နံ) [သန္တဘာဝ + နိမိတ္တ] ငြိမ်သက်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အကြောင်း။ ပရိကမ္မံ ဝါ သန္တဘာဝနိမိတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၈၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၂၁။

သန္တဘာဝနိယာမ (ပု) [သန္တဘာဝ + နိယာမ] သန္တအဖြစ်၏ နိဗ္ဗာန်၌မြဲခြင်း, သန္တအဖြစ်၌ နိဗ္ဗာန်၏ မြဲခြင်း။ (ပြည်၊ သျှ) ငြိမ်သက်သော အဖြစ်၏ (နိဗ္ဗာန်၌) မြဲခြင်း၊ ငြိမ်သက်သော အဖြစ်၌ (နိဗ္ဗာန်၏) မြဲခြင်း။ သန္တဘာဝနိယာမေန၊ တတော သစ္စမိဒံ မတံ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။၈၀။ ပဋိသံ၊ ဋ၊ ၁။ ၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၇၉။

သန္တဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [သန္တဘာဝ + ပစ္စုပဋ္ဌာန] ငြိမ်သက်သော အဖြစ်လျှင် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်သော အခြင်းအရာ ရှိသော။ မဇ္ဈတ္တုပေက္ခာလက္ခဏာ ဥပေက္ခာ၊ ----သန္တဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၁။

သန္တမန (တိ) [သန္တ + မန] သန္တစိတ္တ (၁) အနက်ကြည့်။ သန္တိန္ဒြိယာ သန္တမနာ။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၇၁။ သန္တမနာ (အပ၊ ၁။ ၁၅) တိ သန္တစိတ္တာ၊ နိက္ကိလေသဘာဝေန သန္တသဘာဝ-စိတ္တသက်ပွါတိ အတ္ထော။ အပ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၂၅။

သန္တမာနသ (တိ) [သန္တ + မာနသ] သန္တစိတ္တ (၁) အနက်ကြည့်။ ဒက္ခိဿသိ တွံ သောဏ တံ ဘဂဝန္တံ ပါသာဒိကံ ပသာဒနီယံ သန္တိန္ဒြိယံ သန္တမာနသံ ----။ ဝိ၊ ၃။ ၂၈၅။ သန္တမာနသော (အံ၊ ၁။ ၆၆) တိ မာနသဿ သန္တတာယ နိဗ္ဗုတတာယ ပဏီတတာယ သန္တမာနသော။ အံ၊ ဋ၊ ၂။ ၄၂။ သန္တမာနသ (ဥဒါန။ ၈၅) န္တိ ဆဋ္ဌဿ မနိန္ဒြိယဿ နိဗ္ဗိသေဝနဘာဝူပဂမနေန ဝူပသန္တမာနသံ။ ဥဒါန၊ ဋ။ ၇၈။

သန္တရ (တိ) [သဟ + အန္တရ။ သဟ + အန္တရဝါသက။ ဝိ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၃၂၊ ၂၄၉။ ကခ်ါ။ ၁၆၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၀၃။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ ဋီ၊ ဟောင်း။ သစ်။ ၁၉၁၊ ၄၀၃။ ဝိ၊ လင်္ကာရ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၁-၂၊ ၃၉၄-၅။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၆၁။ သမ + အန္တရ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၇။ သ (အတ္တ) + အန္တရ။ ထေရီ၊ ဋ။ ၈၉။ သာန္တရ-သံ။] (၁) အတွင်းအရပ်နှင့် တကွဖြစ်သော။ (၂) ညီမျှ-တူမျှ-သော အတွင်း အရပ် ရှိသော။ (၃) သင်းပိုင်နှင့် တကွဖြစ်သော။ (၄) မိမိ၏ သန္တာန် (အတွင်းသန္တာန်) ၌ ဖြစ်သော။ (၁) သန္တရဗာဟိရာ (ဒီ၊ ၁။ ၇၀။ မ၊ ၁။ ၃၄၄။ အံ၊ ၂။ ၂၁) တိ သဒ္ဓိံ အန္တောပဒေသေန စေဝ ဗဟိပဒေသေန စ။ ဒီ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၉၅။ မ၊ ဋ၊ ၂။ ၂၂၂။ အံ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၀။ အန္တရော စ ဗာဟိရော စ ပဒေသော၊ တေဟိ သဟ ပဝတ္တတီတိ သန္တရဗာဟိရာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃၇။ (၂) တိန္တဘာဝေနေဝ သမံ အန္တရံ ဗာဟိရဉ္စ ဧတိဿာတိ သန္တရဗာဟိရာ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၇။ (၃) သန္တရုတ္တရ-ကြည့်။ (၄) သသန္တာနပရသန္တာနဝိဘာဂတော သန္တရ-ဗာဟိရော။ ထေရီ၊ ဋ။ ၈၉။

သန္တရတိ (ကြိ) [သံ + တရ + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၅၀။ သံ- (၁) သံ + တွရ + ဧ။ သံ + တု + အ + တိ။ ပါဏိနီ၊ ဓာတု။ ၇၇၅၊ ၉၆၉။ သံတွရတေ။ သံတရတိ-သံ။ သံတရဏ-ပြာ။] (၁) ကောင်းစွာ-အဆော တလျှင်-အလျှင်အမြန်-ပြု၏။ (၂) ကောင်းစွာ-ကူးမြောက်-ကျော်လွန်-၏။ (၁) သန္တရ-မာနော ဝ (သံ၊ ၁။ ၄၈-၉) တိ တုရိတော ဝိယ။ သံ၊ ဋ၊ ၁။ ၁၀၀။ သန္တရမာနော ဝ (ဇာ၊ ၁။ ၁၂၁) တိ တုရိတော ဝိယ ဟုတွာ။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၄၅။ သန္တရမာနော ဝ (ဇာ၊ ၂။ ၁၄၉။ သံ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၀၄) တိ သုဋ္ဌု တရမာနော ဧဝ ဟုတွာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၄။ (၂) တဒါပဟံ ဝါယမိတွာန၊ သန္တရိတွာ မဟောဒဓိံ။ အပ၊ ၂။ ၁၂၈။

သန္တရဗာဟိရဗန္ဓနဗဒ္ဓ (တိ) [သန္တရ + ဗာဟိရ + ဗန္ဓန + ဗဒ္ဓ] အတွင်း, အပြင်နှင့် တကွသော အနှောင်အဖွဲ့သည် နှောင်ဖွဲ့ အပ်သော၊ သူ။ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ ---- သန္တရဗာဟိရဗန္ဓနဗဒ္ဓေါ။ သံ၊ ၂။ ၁၃၄။

သန္တရမာန (တိ) [သံ + တရ + အ + မာန] ကောင်းစွာ-အဆော တလျှင်-အလျှင် အမြန်-ပြုသော၊ သူ။ သန္တရတိ (၁) ကြည့်။

သန္တရမာနရူပ (တိ) [သန္တရမာန + ရူပ] ကောင်းစွာ လျှင်မြန်သော သဘောရှိသော။ ပုနပ္ပုနံ သန္တရမာနရူပေါ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၂၄။ ဇာ၊ ဋ၊ ၃။ ၁၅၉။

သန္တရသ (ပု) [သန္တ + ရသ] သန္တရသ။ (အလင်္ကာကျမ်းလာ ရသ ၉-မျိုးတို့တွင် ၁-မျိုး ပါဝင်သည်။) သန္တော သန္တနိသေဝိတော။ အလင်္ကာ။ ၃၆၇။ သန္တနိသေဝိတော သာဓုဟိ

သေဝိတော သန္တော သန္တရသော နာမ ဟောတိ။ အလင်္ကာ၊ ဋီ၊ သစ်။

သန္တရာယိက (တိ) [သဟ + အန္တရာယ + ဣက။ သာန္တရာယ-သံ။] အန္တရာယ်-နှင့် တကွဖြစ် - ရှိ - သော။ သာပတ္တိကော သန္တရာယိကော အရဟာ အဿ။ ဝဇီရ၊ ၁၀၂။ သန္တရာယိကတ္တာ ဥပေါသထဒိဝသာဒီသု---- န သီလသမာဒါနံ ရုဟတိ။ ဝဇီရ၊ ၁၀၂။

သန္တရိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + တရ + တွာ] ကောင်းစွာ - ကူးမြောက် - ကျော်လွန် - ၍။ သန္တရတိ (၂) ကြည့်။

သန္တရုတ္တရ (တိ) [သဟ + အန္တရ·သန္တရ + ဥတ္တရ။ အန္တရ + ဥတ္တရ·သဟ + အန္တရုတ္တရ။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၄၀၃။] (၁) သင်းပိုင် ကိုယ်ဝတ်-ဝတ်သော -နှင့် တကွဖြစ်သော- ရှိသော၊ သူ။ (န) (၂) သင်းပိုင်နှင့်တကွသော- ကိုယ်ဝတ်သက်န်း-ဧကစီ-ဧကသီ-အပေါ်ရုံ။ (၁) သန္တရဉ္စ ဥတ္တရဉ္စ၊ သဟ အန္တရုတ္တရေန သန္တရုတ္တရော။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၄၀၃။ အန္တရော စ ဥတ္တရော စ အန္တရုတ္တရော၊ သဟ အန္တရုတ္တရေဟိ ယော ဝတ္တတီတိ သန္တရုတ္တရော၊ သဟပုဗ္ဗပဒဘိန္နာဓိကရဏဒွိပဒဗဟုဗ္ဗီဟိ- သမာသော။ အထ ဝါ သဟ အန္တရေန စ ဥတ္တရေန စ ယော ဝတ္တတီတိ သန္တရုတ္တရော။ တိပဒဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသော။ ဝိ၊ လင်္ကာရ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၉၅။(၂) သန္တရုတ္တရေနာ(ဝိ၊ ၁။ ၂၉၇)တိ အန္တရန္တိ အန္တရဝါသကော ဝုစ္စတိ။ ဥတ္တရန္တိ ဥတ္တရာသင်္ဂေါ၊ သဟ အန္တရေန ဥတ္တရံ သန္တရုတ္တရံ၊ တေန သန္တရုတ္တရေန၊ သဟ အန္တရဝါသကေန ဥတ္တရာသင်္ဂေနာတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၂။ သဟ၊ အန္တရေန ဥတ္တရောတိ သန္တရုတ္တရော။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ ဋီ၊ ၁၉၁။ သန္တရုတ္တရေနာတိ သဟ အန္တရေနာတိ သန္တရံ၊ သန္တရဉ္စ တံ ဥတ္တရဉ္စာတိ သန္တရုတ္တရံ။ ပါစိတ်၊ ယော၊ ၃၆၁။

သန္တရုတ္တရပရမ (တိ) [သန္တရုတ္တ + ပရမ] သင်းပိုင်နှင့် တကွသော-ကိုယ်ဝတ် သက်န်း- ဧကသီ-အပေါ်ရုံ-ဟူသော-အလွန်ဆုံး အ ပိုင်း-အခြား-အဆုံး-ရှိသော။ သန္တရုတ္တရပရမ (ဝိ၊ ၁။ ၃၆၁)န္တိ သအန္တရံ ဥတ္တရံ ပရမံ အဿ စီဝရဿာတိ သန္တရုတ္တရပရမံ၊ နိဝါသနေန သဒ္ဓိံ ပါရုပနံ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေါ အဿာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၉။ ကင်္ခါ။ ၁၆၆။ ဝိ၊ လင်္ကာရ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၁-၂။ သအန္တရန္တိ အန္တရဝါသကသဟိတံ၊ ဥတ္တရန္တိ ဥတ္တရာသင်္ဂံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၀၃။ ပရမန္တိ အဝသာနံ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၀၆။

သန္တရုတ္တရပရမသာဒိယန (န) [သန္တရုတ္တရပရမ + သာဒိယန] သင်းပိုင် နှင့် တကွသော-ကိုယ်ဝတ်သက်န်း- ဧကသီ- အပေါ်ရုံ-ဟူသော-အလွန်ဆုံးအပိုင်းအခြား- အဆုံး - ရှိသော သက်န်းကို သာယာခြင်း။ ဧကသ္မိံ အစ္ဆိန္နေ န သာဒိတဗ္ဗန္တိ န တဿ သန္တရုတ္တရပရမသာဒိယနံ သမ္ဘဝတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၀၄။

သန္တရုတ္တရပရမာဘာဝ (ပု) [သန္တရုတ္တရပရမ + အဘာဝ] သင်းပိုင်နှင့် တကွသော - ကိုယ်ဝတ် သက်န်း - ဧကသီ- အပေါ်ရုံ - ဟူသော - အလွန်ဆုံး အပိုင်း အခြား- အဆုံး-ရှိသော သက်န်း၏ မရှိခြင်း။ သန္တရုတ္တရပရမာဘာဝေနာတိ ဧကေ။ ဝဇီရ၊ ၂၄၂။

သန္တဝဏ္ဏ (ပု) [သန္တ + ဝဏ္ဏ] ငြိမ်သက်သော-အသွင်-သဏ္ဍာန်။ အသန္တာ သန္တဝဏ္ဏေန ဒိဿန္တိ။ မဟာနိ။ ၃၅၅။

သန္တဝဏ္ဏ (တိ) [သမု + တဝဏ္ဏ။ သန္တ + ဝဏ္ဏ] ငြိမ်းအေးပြီး-ငြိမ်းအေးခြင်းရှိ-သော။ သန္တကာယော သန္တဝါစော၊ သန္တဝါ သုသမာ-ဟိတော။ ဓမ္မ။ ၆၇။ အဘိဏ္ဍာဒီနံ အဘာဝေန သန္တဝါ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၈။

သန္တဝါစ (တိ) [သန္တာ + ဝါစာ] သိမ်မွေ့-နူးညံ့-ပြေပြစ်-သောစကားရှိသော။ သန္တဝါစော (အံ၊ ၃။ ၁၈) တိ သဏှဝါစော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၇။ သန္တကာယော သန္တဝါစော။ ဓမ္မ။ ၆၇။ မုသာဝါဒါဒီနံ အဘာဝေန သန္တဝါစော။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၈။

သန္တဝိနာဘာဝ (ပု) [သန္တ + ဝိနာဘာဝ] ထင်ရှားရှိသော ဝတ္ထု၏ ကွေကွင်းသော ဖြစ်ခြင်း။ သန္တဝိနာဘာဝံ ဝိဇ္ဇမာနဝိနာဘာဝမေဝ ဣဒံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၈။

သန္တဝိမောက္ခ (တိ) [သန္တ + ဝိမောက္ခ] ငြိမ်သက်သော ဝိမောက္ခဖြစ်သော၊ အရူပ ဈာန်။ တသ္မိံ ဈာနေ----"သန္တဝိမောက္ခတော ဩဠာရိက "န္တိ စ အာဒိံ ပဿတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂၁။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၇၊ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂၃)။

သန္တဝိမောက္ခသန္နိဿယ (ပု) [သန္တဝိမောက္ခ + သန္နိဿယ] ငြိမ်သက်သော ဝိမောက္ခကို ကောင်းစွာ-မှီခို-မှီ-ခြင်း။ သန္တဝိမောက္ခသန္နိဿယေန ဥပ္ပန္နံ စတုတ္ထံ သမ္မပ္ပဓာနံ ဘာဝူပသမံ ဥက္ကံသေတိ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၁၆။

သန္တဝိဟာရ (ပု) [သန္တ + ဝိဟာရ] ငြိမ်သက်သော နေခြင်း။ တေသံ ပထေ သန္တဝိဟာရေ ကာမနေနာပေတံ ဝုတ္တံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၀။

သန္တဝိဟာရပရိပန္ထ (တိ) [သန္တဝိဟာရ + ပရိပန္ထ] ငြိမ်သက်စွာ နေရခြင်း၏ ဘေးရန်။ သန္တဝိဟာရပရိပန္ထော ပန သိယာ ဝိသဘာ-ဂတော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၄၉။

သန္တဝီစိမဏ္ဍ (တိ) [သန္တ + ဝီစိ + မဏ္ဍ] အလယ်၌ ငြိမ်သက်သော လှိုင်းတပိုးရှိသော (သမုဒ္ဒရာ)။ သန္တဝီစိမဏ္ဍေ မဟာနာဝံ ဝိယ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၁၆။

သန္တဝုတ္တိ (တိ) [သန္တ + ဝုတ္တိ] ငြိမ်သက်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသော။ ဇဝံ ဝိဟာရီ အာတာပီ၊ သန္တဝုတ္တိ အနုဒ္ဓတော။ ဣတိဝုတ်။ ၂၁၆။ သန္တဝုတ္တိ ဝိစာရော နာတိပရိပ္ဖန္ဒန-ဘာဝေါ စိတ္တဿ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၈။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၀။

သန္တဝေသ (တိ) [သန္တ + ဝေသ] ငြိမ်သက်သော- အသွင်- သဏ္ဌာန်- ရှိသော။ သန္တဝေသော ဂုဏာနိမိ။ အပ၊ ၂။ ၁၁၅။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၁။

သန္တသစ္စဒေါသ (တိ) [သန္တ + သစ္စတ + ဒေါသ] ပြုပြင်စီရင်မှု အပြစ်မှ ငြိမ်းအေးသော (နိဗ္ဗာန်)။ သန္တသစ္စဒေါသံ ဟိ၊ ပပ္ပေါထ အမတံ ပဒံ။ အပ၊ ၂။ ၂၇၈။

သန္တသတိ (ကြိ) [သံ + တသ + အ + တိ။ တသ သန္တာသေ။ နိရုတ္တိ။ ၇၄၇။ ဓာတွတ္ထ။ သံတြသတိ-သံ။ သံတသတ္က - ပါကတ။] ကြောက်-ထိတ်လန့်-၏။ သော န ဘာယတိ န သန္တသတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၆။ တံ ဒိဝသံ ဇာတောပိ သီဟပေါတကော န သန္တသတိ န ဘာယတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၃။

သန္တသဒ္ဒ (ပု) [သန္တ + သဒ္ဒ] သန္တသဒ္ဒါ။ သန္တောတိ ဧတ္ထ သန္တ-သဒ္ဒေါ " ဒီယံ သန္တသာ ယောဇန "န္တိအာဒီသု ကိလန္တဘာဝေ အာဂတော။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၈။

သန္တသန္တ¹ (တိ) [သံ + တသ + အန္တ] ကြောက် - ထိတ်လန့် - နေသော၊ သူ။ သန္တသန္တော ဝါ ဘယာဂတိံ ဂစ္ဆတိ နာမ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၀၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၄၃။

သန္တသန္တ² (တိ) [သန္တ + သန္တ] (၁) လွန်စွာ-အလွန့်အလွန်-ပင်ပန်း-ဆင်းရဲ-သော၊ သူ။ (၂) အလွန့်အလွန် ငြိမ်သက်သော။ (၁) သန္တသန္တော ဝါ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၀၂) တိ ခေဒခေဒေါ ဝါ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၇၅။ (၂) န ဟိ ဘန္တေ အစလံ ဟောတိ သန္တသန္တန္တိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၅၂။ ရေဏု သန္တသန္တံ ဂဂနေ စရတိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၆၅။

သန္တသန္တိ (ကြိ) [သံ + တသ + အန္တိ] ကြောက်-ထိတ်လန့်-ကုန်၏။ န သန္တသန္တိ (အံ၊ ၁။ ၇၆-၇) တိ န ဘာယန္တိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၁။ န စ သန္တသန္တိ တာလာ၊ ပုနပ္ပုနံ ဇာယိတဗ္ဗသ္မာ။ ထေရီ။ ၄၂၉။ ဇဝံ သန္တေပိ န စ သန္တသန္တိ တာလာ န ဥတ္တသန္တိ န သံဝေဂံ အာပဇ္ဇန္တိ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၇။

သန္တသန္နိဝါသ (ပု) [သန္တ + သန္နိဝါသ] သူတော်ကောင်းတို့နှင့် အတူတကွ - နေ-ပေါင်းဖော်-ခြင်း။ အသန္တသန္နိဝါသဥ္စ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ဒေသေဿာမိ သန္တသန္နိဝါသဥ္စ။ အံ၊ ၁။ ၇၇-၈။

သန္တသဗ္ဘူတဂုဏ (တိ) [သန္တ + သဗ္ဘူတ + ဂုဏ] ငြိမ်သက်ခြင်းကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်သော ဂုဏ်ရှိသော။ သန္တော နာမ ဝူပသန္တ-သဗ္ဗကိလေသသန္တာပါ သန္တသဗ္ဘူတဂုဏတ္တာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀၅။

သန္တသဘာဝ (တိ) [သန္တ + သဘာဝ] ငြိမ်သက်သော သဘောရှိသော။ သန္တန္တိ သန္တသဘာဝံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၇။ သန္တာတိ ကာယဝါစာဟိ သန္တသဘာဝါ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၉၂။ သန္တသဘာဝံ သုခဒုက္ခတော ဥပသန္တရူပတ္တာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၆။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၉၄၊ ၁၉၆။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၄)။

သန္တသဘာဝဣန္ဒြိယ (တိ) [သန္တသဘာဝ + ဣန္ဒြိယ] ငြိမ်သက်သော သဘောရှိသည့် ဣန္ဒြေရှိသော။ သန္တိန္ဒြိယာတိ စက္ခုန္ဒြိယာဒီနံ သကသကာရမ္မဏေ အပ္ပဝတ္တနတော သန္တသဘာဝဣန္ဒြိယာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၅။

သန္တသဘာဝစိတ္တသက်ပ္ပ (တိ) [သန္တသဘာဝ + စိတ္တ + သင်္ကပ္ပ] ငြိမ်သက်သော သဘောရှိသည့် စိတ်အကြံ ရှိသော။ နိက္ကိလေသဘာဝေန သန္တသဘာဝစိတ္တ-သင်္ကပ္ပါတိ အတ္ထော။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၅။

သန္တသဘာဝါကာရ (ပု) [သန္တသဘာဝ + အာကာရ] ငြိမ်သက်သော သဘောရှိသည့် အခြင်းအရာ။ ---- သယမ္ပိ သာတိသယံ သန္တသဘာဝါကာရေန ပဝတ္တိယာ နိရာမိ-သာယပိ နိရာမိသတရာ ဝုတ္တာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၆၂။

သန္တသမာပတ္တိ (ထီ) [သန္တ + သမာပတ္တိ] ငြိမ်သက်-ငြိမ်းအေး-သော သမာပတ်၊ ငြိမ်သက်-ငြိမ်းအေး-ခြင်းသို့ရောက်ခြင်း၊ နိရောဓသမာပတ်။ သန္တသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌိတဿ ဘိက္ခုနော အဿာသပဿာသာ အဘွော-ဟာရိကာ ဟောန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၄ - ၅။ သန္တသမာပတ္တိတော (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၇) တိ နိရောဓသမာပတ္တိမေဝ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၅။

သန္တသမာပတ္တိဖလ (န) [သန္တသမာပတ္တိ + ဖလ] ငြိမ်သက်သော သမာပတ်၏ အစွမ်း။

သန္တသမာပတ္တိဗလေန ပန တတ္ထေဝ ဥဒက-
ပိဋ္ဌေ အပတိတွာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊
၂။ ၂၈၀။

သန္တသာမိ (ကြိ) [သံ + တသ + အ + မိ]
(ငါ) ကြောက်-ထိတ်လန့်-၏။ လောမံ န
က္ကန္တာမိ န သန္တသာမိ။ သံ၊ ၁။ ၁၃၃။ သရိရ-
ဘေဒါပိ န သန္တသာမိ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၈၁။

သန္တသိ (ကြိ) [သံ + တသ + အ + သိ။
ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၀၂။ ၁၇၅-ဂါထာ ကဲ့သို့
သန္တသေ-ရှိလျှင် ကောင်း၏။ ယျောသိ-ကို
ဧ-ပြု ပါလေ။] (သင်) ကြောက်-ထိတ်လန့်-
၏။ န သန္တသိ (ဇာ၊ ၂။ ၉၇) တိ န ဘာယသိ။
ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၀၃။

သန္တသိတ (တိ) [သံ + တသ + တ။ က္က-လာ။
သံတြဋ္ဌ - သံ။ သံတဋ္ဌ၊ သံတတ္တ-ပြာ။]
ပြင်းစွာ - ကြောက် - ထိတ်လန့် - သော၊ သူ။
သန္တ္သိတောတိ သြဋ္ဌကဏ္ဍတာလူနံ သောသ-
ပ္ပတ္တိယာ သုဋ္ဌု တသိတော။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၂။
(သီ၊ မူ)။

သန္တသုခ (န) [သန္တ + သုခ]
(၁) ငြိမ်သက်သော-သုခ-ချမ်းသာ။ (၂) ထင်
ရှားရှိသော-သုခ-ချမ်းသာ။ (ဆင်တဲ။ သျှ)။
(၁) သန္တသုခံ ဥပေက္ခာ၊ သာ ဟိ "ဥပေက္ခာ
ပန သန္တတ္တာ၊ သုခမိစ္စေဝ ဘာသိတာ" တိ
ဝုတ္တာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၇၆။ (-အနုဋီ၊ ၃။ ၁၉၉)။
(၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သန္တသုခတဏှာဘိနိဝိဋ္ဌ (တိ) [သန္တသုခ +
တဏှာ + အဘိနိဝိဋ္ဌ] ထင်ရှားရှိသော-
သုခ-ချမ်းသာ-ကို မှီသော တဏှာဖြင့် နှလုံး
သွင်း (ရှိ)သော။ သန္တသုခတဏှာဘိနိဝိဋ္ဌတ္တာ
ပနေသံ ဒုက္ခလက္ခဏာပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဒေသနာ
ကတာ။ ဝဇိရ။ ၄၁၄။

သန္တသုခသမန္နာဂတ (တိ) [သန္တသုခ +
သမန္နာဂတ] ငြိမ်သက်သောသုခနှင့် ပြည့်စုံ
သော။ သာ ဟိ သန္တသုခသမန္နာဂတတ္တာ
သုခသညာ နာမ ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၂။

သန္တသုခသမာပတ္တိဝိဟာရဗဟုလ (တိ)
[သန္တသုခ + သမာပတ္တိ + ဝိဟာရ + ဗဟုလ]
ငြိမ်းအေး ချမ်းသာစွာ-မြေ ချမ်းသာသော-
သမာပတ်ကို ဝင်စား၍ နေထိုင်ခြင်း များ
သော။ သန္တသုခသမာပတ္တိဝိဟာရဗဟုလော၊
သဗ္ဗသမဏဂုဏသမုပေတော။ မိလိန္ဒ။ ၃၄၂။

သန္တသုခုမ (တိ) [သန္တ + သုခုမ]
ငြိမ်သက် သိမ်မွေ့သော။ သော တွံ ကုတော
သန္တသုခုမံ စိတ္တဘာဝနံ ဇာနိဿသိ။ မ၊ ဋီ၊
၂။ ၂၁၀။ (-ဝဇိရ။ ၁၅၁။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၂၁)။

သန္တသုခုမဘာဝါပတ္တိ (ထီ) [သန္တသုခုမ +
ဘာဝ + အာပတ္တိ] ငြိမ်သက်သိမ်မွေ့သည်၏
အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။ ဥပရူပရိ သန္တသုခုမ-
ဘာဝါပတ္တိတော "ဗလဝတိ သုဝိသဒါ သူရ
စ သတိ ပညာ စ ကုစ္ဆိတဗ္ဗာ" တိ ဝတ္တ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၁၈။

သန္တသေ (ကြိ) [သံ + တသ + မိ။ မိ-ကို
ဧ-ပြု။] (ငါ) ကြောက်-ထိတ်လန့်-၏။ န
သန္တသေ ရက္ခသိယာ ပဇာယ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၇။
န ပနာဟံ ဘာယာမီတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။
၁၃၅။

သန္တသေယျံ (ကြိ) [သံ + တသ + ဧယျံ]
(ငါ) ကြောက်-ထိတ်လန့်-ရာ၏။ ကုဒါဿု
နာမာဟမ္ပိ တဏှာဒိဋ္ဌိပရိတာသံ ဆေတွာ န
သန္တသေယျံ န ဘာယေယျံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၁၁၃။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၉။

သန္တသေယျ (ကြိ) [သံ + တသ + ဧယျ] ကြောက်-ထိတ်လန့်-ရာ၏။ ပရေဓမ္မိကာနမ္ပိ န သန္တသေယျ။ သုတ္တနိ။ ၄၂၇။ ပဥ္စန္နံ ဘယာနံ န ဘာယေယျ န တသေယျ န သန္တသေယျ။ မဟာနိ။ ၃၈၅။

သန္တသေယျုံ (ကြိ) [သံ + တသ + ဧယျုံ] ကြောက် - ထိတ်လန့်- ကုန်ရာ၏။ သဗ္ဗေပိ ပါဏာ ဥဒ သန္တသေယျုံ။ သံ၊ ၁။ ၁၀၈။ နေတ္တိ။ ၃၁။

သန္တသ္တ (တိ) [သံ + တသ + တ။ ဓာတွတ္ထ။ သန္တတ္တ-ကြည့်။ သံတြတ္တ-သံ။ သံတဋ္ဌ၊ သံတဋ္ဌ-ပြာ။] ကြောက်-ထိတ်လန့်-သော။ ဥတြသ္တန္တိ သန္တသ္တံ ဘီတံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၄။

သန္တသတိ (ကြိ) [သံ + တသ + ယ + တိ။ ဓာတွတ္ထ။ သံတြသျတိ-သံ။] ကြောက်ရွံ့-ထိတ်လန့်-တုန်လှုပ်-၏။ သန္တသိတ (၁) ကြည့်။

သန္တသန (တိ) [သံ + တသ + ယ + ယု။ ဓာတွတ္ထ။ သံတြာသန-သံ။] ကြောက်-ထိတ်လန့်-သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သန္တသနဉာဏ (န) [သန္တသန + ဉာဏ] ကြောက်-ထိတ်လန့်-သော ဉာဏ်။ သန္တာသန္တိ အာဒီနဝနိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဟိ သဒ္ဓိံရေဝဟိ သန္တသနဉာဏံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၇။

သန္တသိတ (တိ) [သံ + တသ + ယ + တ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၃၉။ ဓာတွတ္ထ။ သံတြသ္တ-သံ။ သံတဋ္ဌ၊ သံတဋ္ဌ-ပြာ။] (၁) ကြောက်ရွံ့-ထိတ်လန့်-တုန်လှုပ်-သော။ (၂) လွန်စွာ-ယဉ်လောင်-ပွက်သိပ်-သော။ (၁) သဘယေ မနော သန္တသတိ၊ သန္တသိတော န သမ္မာ အတ္ထံ သမနုပဿတိ။ မိလိန္ဒ။ ၉၈။ (၂) သန္တသိတော (ပေတ။ ၂၁၀) တိ ဩဠာကတ္တ-တာလူနံ သောသပ္ပတ္တိယာ သုဋ္ဌု တသိတော။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၂။

သန္တာကာရ (တိ) [သန္တ + အာကာရ] ငြိမ်သက်သော အခြင်းအရာ ရှိသော။ ဧဝံ ဩဘာသာဒိပဋိမဏ္ဍိတာယ ဝိပဿနာယ ---- သုခုမာ သန္တာကာရာ နိကန္တိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၃။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၉၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၈)။

သန္တာဓိဂမ (ပု) [သန္တ + အဓိဂမ] နိဗ္ဗာန်ကို-ရ-မျက်မှောက်ပြု-ခြင်း။ ယေ ဓမ္မာ သန္တာဓိဂမာယာ (မဟာနိ။ ၂၆၆) တိ ယေ သတိပဋ္ဌာနာဒယော ဓမ္မာ နိဗ္ဗာနပဋိ-လာဘတ္ထာယ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၇။ (-စူဠနိ။ ၁၄၂)။

သန္တာန (ပု၊ န) [သံ + တနု + ဏ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၄၀။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၂၈၊ ၃၃၂။ သံ + တာ + ယု။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၂၁။ (ပု) သန္တာန-သံ၊ သံတာဏ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂီ။] (၁) အစဉ်-အတန်း-အဆက်ဆက်- သန္တာန်။ (၂) အစဉ်-အဆက်မပြတ်-ဖွဲ့စပ် နေသော။ (၃) (နတ်သစ်ပင် ၅-မျိုးအနက်) ကုက္ကိုပင်။ (၄) အမျိုးအနွယ်။ (၁) ဝလ္လိသန္တာနဗဒ္ဓေသု ကုဋ္ဋေဒါရုသု န ဝလ္လိသန္တာနာ ဇာနန္တိ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၃၇။ (P.T.S- ၌ ပျံ့နှံ့ခြင်း-ဟု အနက်ပြန်သည်)။ တံ ဇဝနဝီထိဝသေန အတ္တနော သန္တာနံ စိနောတီတိ စိတ္တံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၆။ တတ္ထ ပဗန္ဓော သန္တာနော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၃၆။ သန္တာနေ (ဝိဘာဝိနီ။ ၉၁) တိ ပဗန္ဓေ။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၁။ ၂၃၉။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၃၀။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆)။ (၂) ဓောဒိသာယံ

သန္တာနော (သံ၊ ၂။ ၁၁၇) တိ ဧတာဒိသီ အယံ ပဝေဏီ မတကဿ ယာဝ သုသာနာ ယင္ဒိယတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၆။ (၃) ကပ္ပရုက္ခော တု သန္တာနာ-ဒယော ဒေဝဒ္ဒုမာ သိယုံ။ ဓာန်။ ၂၈။ ဂန္ဓဿ သမ္ပာ တာနော အဿေတိ သန္တာနော၊ သိရီသရုက္ခော။ ဓာန်၊ ဋီ။ သန္တာနေ ဒေဝရုက္ခေ စ။ ဓာန်။ ၉၅၃။ (၄) ကုလံ ဝံသော စ သန္တာနာ။ ဓာန်။ ၃၃၂။

သန္တာနက (တိ) [သံ + တနု + ဏ္ဍု။ သန္တနောတိ ဝိတ္ထာရယတိ ပတ္ထာပုပ္ဖါဒိနိတိ သန္တာနော။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။ သံ + တာ + ယုး= သန္တာန + က။ သမ္ပာ တာယတိ အတ္တာနုဠ ပရဠ အနေနာတိ သန္တာနံ၊ တမေဝ သန္တာနကံ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၂၁။ သံတာနက-သံ။] (၁) အစဉ်-အဆက်-ဖွဲ့စပ်-ချဲ့ထွင်-ခြင်း ရှိသော။ (ပု) (၂) ပိုးအိမ်၊ ပင့်ကူအိမ်၊ ပင့်ကူချည်။ (၃) ဖွဲ့စပ်တတ်သော အမြေးကွန်ရက်။ (၁) ဣဒါနိ မယံ့ ဟတ္ထော ကပ္ပရုက္ခော ဝိယ သန္တာနကလတာ ဝိယ စ ကာမဒုဟော ကုစ္ဆိတိစ္ဆိတာဒါယီ ကာမဒဒေါ ဟောတိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၄။(ပု) (၂) သစေ ဝိဟာရေ သန္တာနကံ ဟောတိ၊ ဥလ္လောကာ ပဋ္ဌမံ ဩတာရေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၃။ ၆၀၊ ၆၅။ ဝိ၊ ၄။ ၃၇၅။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၂၆။ သန္တာနကန္တိ ယံကိဉ္စိ ကီဋကုလာ-ဝကမက္ကဋကသုတ္တာဒိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၁။ ဝိ၊ လင်္ကာရ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅။ သန္တာနကန္တိ ဥဏ္ဏနာဘိ-သုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၂၃။ (၃) သေယျထာပိ နာမ ---- နိဗ္ဗာယမာနဿ ဥပရိ သန္တာနကံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၇၀။ ကစ္စိ သန္တာနကာ နတ္ထိ။ သံ၊ ၁။ ၈။ ကုလပဝေဏီ သန္တာနကဋ္ဌေန ပုတ္တော သန္တာနကော ကတ္ဘာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆။ သန္တာနကဋ္ဌေနာတိ ကုလသန္တတိယာ ဃန္ဓန-ဘာဝေန။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၁-၂။

သန္တာနကဋ္ဌ (ပု) [သန္တာနက + အတ္ထ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၀၇။] ဖွဲ့စပ်တတ်သော အနက်သဘော။ သန္တာနက (၃) ကြည့်။

သန္တာနကလတာ (ထီ) [သန္တာနက + လတာ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သန္တာနက (၂) ကြည့်။

သန္တာနကဝလ္လိ (ထီ) [သန္တာနက + ဝလ္လိ] အစဉ်-အဆက်-ဖွဲ့စပ်-ချဲ့ထွင်-ခြင်း ရှိသော နွယ်။ သန္တာနကဝလ္လိအာဒီဟိ သုဋ္ဌု ကုသုမိတ-လတာဟိ စ သံယုတ္တာတိ ယောဇနာ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၇။

သန္တာနကဏ္ဍဝိသဘာဂ (တိ) [သန္တာန + ခဏ + ဝိသဘာဂ] အစဉ်-သန္တာန်-ခဏ-အားဖြင့် ထူးခြားသော သဘောရှိသော။ တေပိ ဟိ တေသံ သန္တာနကဏ္ဍဝိသဘာဂတာယ ဝိသဘာဂါယေဝ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄။

သန္တာနဂတဒိဋ္ဌိဟရဏ (နု) [သန္တာန + ဂတ + ဒိဋ္ဌိ + ဟရဏ] အစဉ်-သန္တာန်-၌ ဖြစ်သော မှားသော အယူကို ပယ်ရှားခြင်း၊ တေသံ ပန သန္တာနဂတဒိဋ္ဌိဟရဏဝသေန ---- အပနီတာ နာမ ဟောန္တိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၄၅။

သန္တာနဂတဝိပ္ပယုတ္တ (တိ) [သန္တာနဂတ + ဝိပ္ပယုတ္တ] အစဉ်-သန္တာန်-၌ ရောက်သော အားဖြင့် မယှဉ်သော၊ အစဉ်-သန္တာန်-၌ မယှဉ်သော။ (ဂတ-သဒ္ဒါ တဗ္ဘာဝ)။ ယသ္မိံ ယံ ပတိဋ္ဌိတံ၊ တံ တဿ သန္တာနဂတဝိပ္ပယုတ္တန္တိ ကတ္ဘာ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၆။

သန္တာနဂ္ဂဟဏ (နု) [သန္တာန + ဂဟဏ] (အာရုံဖြစ်သော စိတ်) အစဉ်-ကို-အားဖြင့်-ယူခြင်း။ တတ္ထ ယသ္မာ သန္တာနဿ သန္တာနဂ္ဂ-

ဟဏာတော ကေတ္တာဝသေန အာဝဇ္ဇနာဒီနိ စိတ္တာနေ့ဝ ပဝတ္တာနိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၉၅။

သန္တာနဋ္ဌိတိ (တိ) [သန္တာန + ဋ္ဌိတိ] (၁) အစဉ် သန္တာန်အားဖြင့် တည်ခြင်းရှိသော။ (ထီ) (၂) ခန္ဓာအစဉ် သန္တာန်အားဖြင့် တည်ခြင်း။(၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (ထီ)(၂) ဌာတိတိ သန္တာနဋ္ဌိတိယာ ပဝတ္တတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၆၆။

သန္တာနဋ္ဌိတိဘာဝ (ပု) [သန္တနဋ္ဌိတိ + ဘာဝ] အစဉ်သန္တာန်အားဖြင့် တည်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်။ ပဒီပနိဒဿနေန သန္တာနဋ္ဌိတိဘာဝံ သမာဓိဿ ဒဿေတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၈၈။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၂)။

သန္တာနဒူသန (နံ) [သန္တာန + ဒူသန။ သန္တာနဒူသန + တ္တ။ ဘာဝလောပ။ မောဂ်၊ ၄။ ၁၂၃။] အစဉ်-သန္တာန်-ကို ဖျက်ဆီး-ခြင်း-တတ်သည်၏ အဖြစ်။ တဒေဝ သန္တာန-ဒူသနတော အဝိဇ္ဇာဝိသဒေါသော။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၈။

သန္တာနနိဗန္ဓန (နံ) [သန္တာန + နိဗန္ဓန] သန္တာနဗန္ဓ-ကြည့်။ ပညာယန္တေ့သွေ့ဝါတိ သန္တာနနိဗန္ဓနဝသေန ပညာယမာနေသု ဧဝ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇။

သန္တာနနိရောဓ (ပု) [သန္တာန + နိရောဓ] (သင်္ခါရ) အစဉ် - သန္တာန် - ၏ ချုပ်ခြင်း။ သန္တာနနိရောဓော ပန ဟေတုဝိရဟိတော နတ္ထိ ယထာ တံ သတ္တကာယေသု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၄။

သန္တာနန္တရ (နံ) [သန္တာန + အန္တရ] အစဉ် - သန္တာန် - တစ်ပါး။ တစ်ပါးသော-အစဉ်-သန္တာန်။ ကသ္မာ ? သန္တာနန္တရေသု အသက်မနတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၂။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၈၂)။

သန္တာနန္တရသင်္ကန္တိ (ထီ) [သန္တာနန္တရ + သင်္ကန္တိ] အစဉ်-သန္တာန်-တစ်ပါးသို့-ပြောင်း-ပြောင်းရွှေ့- ခြင်း။ ပါပဿ သန္တာနန္တရ-သင်္ကန္တိယာ အဘာဝတော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၆။

သန္တာနပညတ္တိ (ထီ) [သန္တာန + ပညတ္တိ] သန္တာနပညတ်။ အစဉ်-အတန်း-ဟူသော ပညတ်။ ဝစနပ္ပဝတ္တိယာ ဝိသယဘူတာ သန္တာနပညတ္တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၅။ ပုဗ္ဗာပရိယ-ဘာဝေန ပဝတ္တမာနေတိ ဣမိနာ ပဗန္ဓ-သန္နိဿယတံ ဒဿေန္တော သန္တာနပညတ္တိံ ဝဒတိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၃၆။ သန္တာနပညတ္တိ (ဝိဘာဝိနီ။ ၂၅၃) တိ ---- ပဗန္ဓသင်္ခါတ-ပညတ္တိ။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၄၆၅။

သန္တာနပရိယာပန္န (တိ) [သန္တာန + ပရိယာပန္န] အစဉ်-သန္တာန်-၌-အတွင်းဝင်-အကျုံးဝင်-ပါဝင်-သော။ တဿ အတ္တနော သန္တာနပရိယာပန္နတ္တာ နိယကဇ္ဈတ္တံ ဟောတိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၄၇။

သန္တာနဗဒ္ဓ (တိ) [သန္တာန + ဗဒ္ဓ] အစဉ်-သန္တာန်-အားဖြင့် ဖွဲ့စပ်သော။ သန္တာန-ဗဒ္ဓေသု ဓမ္မေသု ကေနစိကောပဋ္ဌိသေဓေန သဿတဂါဟဿ ပဋိသေဓိတတ္တာ ဝုတ္တံ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၂၅။

သန္တာနဗန္ဓ (ပု) [သန္တာန + ဗန္ဓ] အစဉ် - သန္တာန်- အားဖြင့်- ၏- ဖွဲ့စပ်ခြင်း။ သန္တာနဗန္ဓတော နတ္ထိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၇။ အဘိ၊ ဝတာရ၊ ၆၀၃-ဂါထာ။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၄)။ သန္တာနဗန္ဓတော နတ္ထီတိ သန္တာနပ္ပဗန္ဓတော နတ္ထိ။ အဘိ၊ ဝတာရ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၀။

သန္တာနဗျာပါရ (ပု) [သန္တာန + ဗျာပါရ]

အစဉ်-သန္တာန်-၌-ကြောင့်ကြစိုက်-အားထုတ်-ခြင်း။ ဧကေစိတ္တကမ္မဏိကတာဂ္ဂဟဏေန သန္တာနဗျာပါရံ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၀၇။

သန္တာနဘေဒ (ပု) [သန္တာန + ဘေဒ] (ခန္ဓာ) အစဉ် - သန္တာန် - အထူး အပြား၊ ထူးပြားသော အစဉ်သန္တာန်။ တသ္မာ ပုထုဇ္ဇန-ခီဏာသဝဘာဝေန ပယောဂမရဏာကမ္မဏာနံ ဝသေန သတိပိ သန္တာနဘေဒေ အဘေဒေါ-ယော၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၆၀။

သန္တာနမယ (တိ) [သန္တာန + မယ] အစဉ်- အတန်း - ဖြင့်ပြီး - ပြုအပ် ပြီးသော အစဉ် အတန်း ရှိ-သော။ သန္တာနမယ (ဇာ၊ ၂။ ၂၆၇) န္တိ ဧကတော ဝဏ္ဍကာဒိဝသေန ကတသန္တာနံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၃၂။

သန္တာနယမာန (တိ) [သံ + တနု + ဏယ + မာန] အစဉ်အတန်း ဆက်စပ်နေသော။ သန္တာနေတိ (၂) ကြည့်။

သန္တာနလက္ခဏ (တိ) [သန္တာန + လက္ခဏ] (ခန္ဓာ) အစဉ်- အတန်း- ဟူသော- အမှတ် အသား -လက္ခဏာ- ရှိသော။ တံသမင်္ဂီနာ သန္တာနလက္ခဏေန သတ္တေန ကတော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၈။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၄၄။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀။

သန္တာနဝါသနာ (ထီ) [သန္တာန + ဝါသနာ] အစဉ် - သန္တာန် - ကို ထုံခြင်း။ တာဟိ စ သန္တာနဝါသနံ လောကိယဘာဝနာ။ ဝိသုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၃၃၉။

သန္တာနဝိကာရာပတ္တိ (ထီ) [သန္တာန + ဝိကာရ + အာပတ္တိ] အစဉ်-သန္တာန်-၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း။ သဘာဝ-ဝိဇဟနံ ဝိပရိဏာမော၊ ဇရာဘင်္ဂေဟိ ဝါ ပရိဝတ္တနံ၊ သန္တာနဝိကာရာပတ္တိ ဝါ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၃၇။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၄၂) ။

သန္တာနဝိစ္ဆေဒ (ပု) [သန္တာန + ဝိစ္ဆေဒ] အစဉ်-သန္တာန်-၏ပြတ်ခြင်း။ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌိတိယာတိ သန္တာနဝိစ္ဆေဒေန ဝိစ္ဆိန္ဒေယျ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၄။ သန္တာနဝိစ္ဆေဒေါ ဝိဘဝေါတိ တံ နိဒ္ဒါနဘာဝါ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၇။

သန္တာနဝိနာမိတ (တိ) [သန္တာန + ဝိနာမိတ] စိတ်-အစဉ်အတန်း-သန္တာန်-၌ ညွှတ်စေအပ်သော။ န စ ဧကေဒေသဝိနာမိတ-ဘာဝေန ဝိနာ သန္တာနဝိနာမိတတာ အတ္ထိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၀၅။

သန္တာနဝိနိဝတ္တက (တိ) [သန္တာန + ဝိနိဝတ္တက] ဘဝင်၏ အစဉ်သန္တာန်-ဘဝင် အစဉ်-ကို နစ်စေတတ်သော။ သန္တာနဝိနိ-ဝတ္တကေ(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၈၈)တိ ဘဝင်္ဂသန္တာနဿ ဝိနိဝတ္တနကေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၀။

သန္တာနဝိပ္ပယောဂ (ပု) [သန္တာန + ဝိပ္ပယောဂ] အစဉ်သန္တာန်အားဖြင့် မယှဉ်ခြင်း။ သန္တာနဝိပ္ပယောဂေါ “ အဇ္ဈတ္တာ ဓမ္မာ၊ ဗဟိဒ္ဓါ ဓမ္မာ ”တိအာဒိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၆။

သန္တာနဝိဘာဂ (ပု) [သန္တာန + ဝိဘာဂ] (ခန္ဓာ) အစဉ်-သန္တာန်-အားဖြင့် ဝေဘန်ခြင်း။ သသန္တာနဂတေ သဗ္ဗဓမ္မေ ပရသန္တာနဂတေ စ သန္တာနဝိဘာဂံ အကတွာ ဗဟိဒ္ဓါဘာဝ-သာမညတော သမ္မသနံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၂၉။

သန္တာနဝိသေသ (ပု) [သန္တာန + ဝိသေသ] ထူးသော ခန္ဓာအစဉ် အတန်း၊ ခန္ဓာအစဉ် အတန်းဟူသော အထူး။ ဝိပါကပညာပိ ဟိ သန္တာနဝိသေသေန ဘာဝနာပညာပ္ပတ္တိယာ ဥပနိဿယပစ္စယော ဟောတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၃။

သန္တာနဝေါဟာရ (ပု) [သန္တာန + ဝေါဟာရ] အစဉ်သန္တာန်ဟူသော ဝေါဟာရ၊ အစဉ်- သန္တာန်-ဟူသော-ခေါ်ဝေါ်-ပြောဆို-ခြင်း။ ဟေတုဖလဘာဝသမ္ဗန္ဓေသု ဟိ သန္တာနဝေါဟာရော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၂၃။

သန္တာနသမ္ဗန္ဓ (တိ) [သန္တာန + သမ္ဗန္ဓ] ခန္ဓာအစဉ် သန္တာန်နှင့် စပ်သော။ အတ္တနော သန္တာနသမ္ဗန္ဓံ ဟေဋ္ဌိမသမာပတ္တိံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိတော အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၄၄၈။

သန္တာနာနုပစ္ဆေဒ (ပု) [သန္တာန + အနုပစ္ဆေဒ] အစဉ် သန္တာန်-အားဖြင့်-၏-မပြတ်ခြင်း။ ဗီဇဿ အင်္ကုရာဒိဘာဝေန ရုက္ခဘာဝပ္ပတ္တိ ဝိယ သန္တာနာနုပစ္ဆေဒေါ ဧကတ္တနယော နာမ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၂။ ၁၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၀။ သန္တာနာနုပစ္ဆေဒေန ဗီဇံ ရုက္ခဘာဝံ ပတ္တံ ---- သန္တာနာနုပစ္ဆေဒေါ ဧကတ္တံ။ မူလဋီ၊ ၂။၁၃၁။ ဟေတုဖလဘာဝေန သမ္ဗန္ဓော သမ္မာ တာနောတိ သန္တာနော၊ တဿ အနုပစ္ဆေဒေါ တထာ ပဝတ္တိ ဧကတ္တန္တိ အာဟ " သန္တာနာနုပစ္ဆေဒေါ ဧကတ္တ " န္တိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၄၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၇)။

သန္တာနာနုသယန (န) [သန္တာန + အနုသယန] အစဉ်သန္တာန်၌-ကိန်း-တည်နေ-ခြင်း။ အာရမ္မဏသန္တာနာနုသယနေသူတိ အာရမ္မဏာနုသယနံ, သန္တာနာနုသယနန္တိ ဒွိသု အနုသယနေသု။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၁၂။

သန္တာနာနုသယိတ (တိ) [သန္တာန + အနုသယိတ] အစဉ်သန္တာန်၌-ကိန်း-တည်နေ-သော။ ပညာမယေ အဂ္ဂိမှိ သန္တာနာ-နုသယိတဝသေန အပ္ပံ ပရိတ္တံ ရာဂါဒိရဇံ ဧတေသံ, ဇံသဘာဝါတိ အပ္ပရဇက္ခဇာတိကာ။ ဝဇီရ၊ ၃၉၇။

သန္တာနာဝိစ္ဆေဒ (ပု) [သန္တာန + အဝိစ္ဆေဒ] သန္တာနာနုပစ္ဆေဒ-ကြည့်။

သန္တာနာဝိစ္ဆေဒဟေတု (ပု) [သန္တာနာဝိစ္ဆေဒ + ဟေတု] အစဉ်သန္တာန်-အားဖြင့် - ၏ - မပြတ်ခြင်း၏ အကြောင်း။ သန္တာနာဝိစ္ဆေဒဟေတုဘာဝံ အဂစ္ဆန္တာနံ ဓမ္မာနံ ယေ ပစ္စာဇာတာကာရေန ဥပကာရကာ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၇၁။

သန္တာနုပ္ပတ္တိနိရောဓဒဿန (န) [သန္တာန + ဥပ္ပတ္တိ + နိရောဓ + ဒဿန + (ဏ)] (ရုပ်ဗီဝိတိန္ဒြေ) အစဉ်သန္တာန်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ခြင်း, ချုပ်ခြင်းကို-မြင်ရခြင်း-မြင်အပ်သည်၏အဖြစ်။ သန္တာနုပ္ပတ္တိနိရောဓဒဿနတော (မူလဋီ၊ ၃။ ၁၅၉) တိ သန္တာနဝသေန ဥပ္ပါဒနိရောဓာနံ ဒိဿမာနတ္တာ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၁၇။

သန္တာနေကဒေသ (ပု) [သန္တာန + ဧကဒေသ] အစဉ်သန္တာန်၏ - တစ်စိတ်-တစ်ဒေသ။ တသ္မာ ပဝတ္တေ နိရုဒ္ဓေပိ သန္တာနေကဒေသေ အနိရုဒ္ဓံ ဥပါဒါယ ---- နိရောဓောတိ ဝုစ္စတိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၃၃။

သန္တာနေတိ (ကြိ) [သံ + တနု + ဏေ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၆၁။ ၃၂၂။ (ကာ၊ ကြိ) သံတာနယတိ-သံ။] (၁) ဆောင်၏။ (၂) ဆက်စပ်၏။ (၃) ပြန့်ကျယ်၏။ (၁) တေ ဂန္ဓေ သန္တာနေတိ ပဏောတီတိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၃။ (၂) သန္တာနေဿတိ (သံ၊ ၂။ ၃၂၃) တိ ယန္ဓေဿတိ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၃၆။ ယန္ဓေဿတီတိ ပုဗ္ဗေနာပရံ ယဋိတံ သမ္ဗန္ဓံ

ကရိယာတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၉။ သန္တာနယမာနေ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၂၉) တိ အပရာပရံ အနုပ္ပ-ဗန္ဓန္တေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၀၂။(၃) သန္တာနေတွာ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၃) တိ ကသနဋ္ဌာနံ သဗ္ဗသော ဝိတနေတွာ ပတ္ထရိတွာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၅။

သန္တာနေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + တနု + ဏေ + တွာ] ပြန့်ကျယ်၍။ သန္တာနေတိ (၃) ကြည့်။

သန္တာနေယျ (ကြိ) [သံ + တနု + ဏေ + ယျ] ဆောင်ရာ၏။ အညထာ ဝယော အဝိစ္ဆေဒဝသေန န သန္တာနေယျ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၃၈။

သန္တာနေဿတိ (ကြိ) [သံ + တနု + ဏေ + ဿတိ] ဆက်စပ်-အံ့-လတ္တံ့-လိမ့်မည်။ သန္တာနေတိ (၂) ကြည့်။

သန္တာပ (ပု) [သံ + တပ + ဏ။ တပ သန္တာပေ, တပ ဒါဟေ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၂၂၊ ၃၂၇။ သန္တာပ-သံ။ သံတာဝ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ပူလောင်ခြင်း။ (၂) ပူပန်-လောင်မြိုက်-ခြင်း။ (၃) (က) ပူလောင်-ပူပန်-စေတတ်သော အရာ (အပူ, မီးပူ, နေပူ)။ (ခ) ပူလောင်-ပူပန်- စေတတ်သော တရား (တဏှာစသည်)။ (၁) သန္တာပေါ မေ န ဝိဇ္ဇတိ။ အပ၊ ၁။ ၃၉၂၊ ၄၁၁။ ဧတ္ထ စ သရီရဿ ပကတိဥသုမံ အတိက္ကမိတွာ ဥဏှာဘာဝေါ သန္တာပေါ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။၇၈။(၂) ဧတ္ထ စ သန္တာပေါ နာမ ဒုက္ခဒုက္ခတာဒိဝသေန သန္တာပနံ ပရိဒဟနံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၈၄၊ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄။ (၃) (က) အဂ္ဂိသန္တာပေါတိ ဇာလာယ ဝါ ဝီတစ္စိတင်္ဂါရာနံ ဝါ သန္တာပေါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၆။ (ခ) ကာယိကာပိ သန္တာပါ ပဝမန္တိ၊ စေတသိကာပိ သန္တာပါ ပဝမန္တိ။ မ၊ ၃။ ၃၃၆။ သန္တာပါတိ ဒရထေဟိ ဗလဝန္တော သမ္ပယုတ္တ-ဓမ္မာနံ နိဿယဿ စ သန္တာပနကရာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၃၃။ တဏှာသန္တာပေန သန္တပ္ပတိ (ပဋိသံ။ ၁၂၂) တိ တဏှာ ဧဝ ပဝတ္တိကာလေ ဖလကာလေ စ လောကံ သန္တာပေတီတိ သန္တာပေါ၊ တေန တဏှာသန္တာပေန သန္တပ္ပတိ သန္တာပီယတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉။ သဗ္ဗေ ပရိဠာဟာ သဗ္ဗေ သန္တာပါ။ မဟာနိ။ ၁၀။ စူဠနိ။ ၅၉။ သဒါ တာပနဋ္ဌေန သန္တာပါ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၅၄။

သန္တာပကရ (တိ) [သန္တာပ + ကရ + အ] ပူပန်ခြင်းကို ပြုတတ်သော။ ယံ ဝါ ဗလဝကုသလကမ္မေသု သောမနဿကရံ အကုသလကမ္မေသု သန္တာပကရံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၅၊ ၁၈၃။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၇)။

သန္တာပဇာတ (တိ) [သန္တာပ + ဇာတ] (ကိလေသာတို့ကြောင့်) ဖြစ်သော စိတ်ပူပန်ခြင်းရှိသော။ အယံ လောကော သန္တာပ-ဇာတော။ ဥဒါန။ ၁၁၅။ နေတ္တိ။ ၁၃၅။ ပေဋကော။ ၁၈၆၊ ၃၁၄၊ ၃၁၆။ အယံ လောကော သန္တာပဇာတောတိ အယံ သဗ္ဗောပိ လောကော ဇရာရောဂမရဏေဟိ စေဝ ---- ကိလေသပရိယုဋ္ဌာနေဟိ စ ဇာတသန္တာပေါ ဥပ္ပန္နကာယိကစေတသိက-ဒုက္ခာဘိဘဝေါတိ အတ္ထော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၁၈၈။ သန္တာပဇာတေ (စူဠနိ။ ၂၀) တိ သဉ္ဇာတ-စိတ္တသန္တာပေ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၇၆။ (-နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၆)။

သန္တာပဋ္ဌ (ပု) [သန္တာပ + အဋ္ဌ] ပူပန်စေတတ်သော - အနက် - သဘော။

ဒုက္ခသ သန္တာပဋ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ၊ ၂၀။ (-ပဋိသံ။ ၁၀၆၊ ၁၉၃၊ ၂၉၃၊ ၃၀၈)။ သန္တာပဋ္ဌေနာတိ ကိလေသသန္တာပနဋ္ဌေန။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၀။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၈)။

သန္တာပတိဝိဓဂ္ဂိ (ပု) [သန္တာပ + တိဝိဓ + အဂ္ဂိ] ပူလောင်-ပူပန်-စေတတ်သော သုံးပါး အပြားရှိသော မီး။ ကိလေသဝဋ္ဋ် ဝါရေတိ၊ သန္တာပတိဝိဓဂ္ဂယော။ မိလိန္ဒ၊ ၄၀၂။

သန္တာပဒုက္ခ (န) [သန္တာပ + ဒုက္ခ] ပူလောင်-ပူပန်-ခြင်း (ဟူသော) ဆင်းရဲ။ သန္တာပဒုက္ခာနံ အသုပ္ပတိကာရတံ အာဟ။ နေတ္တိ၊ ဋီ။ ၁၃၇။

သန္တာပန (တိ) [သံ + တပ + ဏေ + ယု။ (ပု) သန္တာပယတီတိ သန္တာပနော။ ကပ္ပဒ္ဒုမ။ (န) သံတာဝဏ-ပါကတ။] (၁) ပူလောင်-ပူပန်-စေတတ်သော။ (န) (၂) ပူပန်-လောင်မြိုက်-ခြင်း။ (၁) သန္တာပနကိလေသ-ကြည့်။ (န) (၂) သန္တာပေါ် ဒုက္ခဒုက္ခတာဒိဘာဝေန သန္တာပနံ ပရိဒဟနံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၆၀။ အတ္တနော ဧဝ တိခိဏဘာဝေါ သန္တာပနံ သန္တာပေါ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၅၀။

သန္တာပနက (တိ) [သန္တာပန + က] ပူလောင်-ပူပန်-စေတတ်သော။ တာပနာတိ သန္တာပနကာ၊ တပနီယာတိ အတ္တော။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၀၊ ၂၉၆။

သန္တာပနကရ (တိ) [သန္တာပန + ကရ + အ] ပူပန်-လောင်မြိုက်-ခြင်းကို ပြုတတ်သော။ သန္တာပါတိ ဒရထေဟိ ဗလဝန္တော သမ္ပယုတ္တမ္မောနံ နိဿယဿ စ သန္တာပနကရာ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၃၃။

သန္တာပနကိစ္စ (န) [သန္တာပန + ကိစ္စ] ပူပန်-လောင်မြိုက်-ခြင်းကိစ္စ။ တေန ဒုက္ခာနံ သန္တာပနကိစ္စံ ဒဿေတိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၂။ သန္တာပနကိစ္စတ္တိ ပရိဍဟနကိစ္စံ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၈။

သန္တာပနကိလေသ (ပု) [သန္တာပန + ကိလေသ] ပူပန်စေတတ်သော ကိလေသာ။ အဇ္ဈတ္တရေ သန္တာပကရာနံ ကိလေသာနတ္တိ အတ္တနော သန္တာနေ ဒရထပရိဠာဟဇနနေန သန္တာပနကိလေသာနံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၇၊ ၃၆၉။

သန္တာပနဋ္ဌ (ပု) [သန္တာပန + အတ္ထ] (ကိလေသာတို့၏) ပူလောင် စေတတ်သော-အနက်-သဘော။ ကိလေသာနံ သန္တာပနဋ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။ ၁၉။ ၃၀၈။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၄)။

သန္တာပနပီဠနတ္ထ (ပု) [သန္တာပန + ပီဠန + အတ္ထ] (ဒုက္ခသစ္စာ-ဆင်းရဲ-၏) ပူပန်စေ-နှိပ်စက်-တတ်သော အနက်-သဘော။ ဒုက္ခံ ဟိ သန္တာပနပီဠနဋ္ဌေန သန္တာပေါတိ ဝုစ္စတိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၇။

သန္တာပနရသ (တိ) [သန္တာပန + ရသ] (ဒုက္ခသမုဂ်ီ ပုဂ္ဂိုလ်ကို) ပူပန်စေခြင်း ကိစ္စရှိသော။ ဧတ္ထ ဟိ ဗာဓနလက္ခဏံ ဒုက္ခသစ္စံ၊ သန္တာပနရသံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၆။

သန္တာပနာဒိဝသပ္ပဝတ္တ (တိ) [သန္တာပန + အာဒိ + ဝသ + ပဝတ္တ] ပူပန်စေခြင်း အစရှိသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သော။ နိသိတဘာဝေနာတိ သန္တာပနာဒိဝသပ္ပဝတ္တေန တိခိဏဘာဝေန။ အနုဋီ၊ ၂။ ၅၃။

သန္တာပပဝတ္တိ (ထီ) [သန္တာပ + ပဝတ္တိ] ပူလောင်ခြင်း၏ဖြစ်ခြင်း။ တဿာ ဟဒယေ ဟတ္ထံ ဌပေတွာ သန္တာပပဝတ္တိံ ဥတွာ ကမဏ္ဍလုနာ ဥဒကံ အာဟရိတွာ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၃၅၁။

သန္တာပယန္တ (တိ) [သံ + တပ + ဏာပယ + အန္တ] ပူပန်-ပူလောင်-စေတတ်သော၊ သူ။ ဝိသေသေန သန္တာပယန္တာနံ သတ္တာနံ သန္တာပံ နိဗ္ဗာပေန္တိ။ အပ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၈။

သန္တာပယိံ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ + ဏာပယ + ဤံ] ပူလောင်-ပူနွေး-စေပြီ။ တေဇောဓာတုမဓိဋ္ဌာယ၊ ခိပ္ပံ သန္တာပယိံ ဇလံ။ အပ၊ ၂။ ၂၅၈။ ထေရီ၊ ဌ။ ၁၀၀။

သန္တာပယိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + တပ + ဏာယ + တဗ္ဗ။ သံ + တပယိတဝျ-သံ။] ကောင်းစွာ- ပူလောင်- ပူ-စေ- အပ်- သင့်-ထိုက်-သော။ ယောဂိနာ ယောဂါဝစရေန--- သဒေဝကော လောကော သန္တာပယိတဗ္ဗော။ မိလိန္ဒ။ ၃၇၃။

သန္တာပယိတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + တပ + ဏာပယ + တွာ] ပူပန်-ပူလောင်-စေ၍။ ----- အဗ္ဘောတ္ထရိတွာ ပရိယာဒိယိတွာ သန္တာပယိတွာ။ စူဠနိ။ ၁၄၄။

သန္တာပိတ (တိ) [သံ + တပ + ဏေ + တ။ သန္တာပ + ဣက။ သန္တာပိတ - သံ။ သံတာဝိယ-ပါကတ။] (၁) ဖြစ်သော ပူလောင်ခြင်းရှိသော၊ ပူလောင်-ပူပန်-စေတတ်သော။ (၂) ပူလောင်-ပူပန်-စေအပ်သော။ (၃) ပြင်းစွာ ပူလောင်သော။ (၁) ဇလိတာ ကုထိတာ ကမ္ပိတာ သန္တာပိတာ (ထေရီ။ ၄၃၃) တိ ---- ကမ္ပနကာ သန္တာပနကာ စ။ ထေရီ၊ ဌ။ ၂၉၆။ (၂) ဣစ္ဆာယသန္တာပိတော။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၈။ ဝိဓူပိတာတိ သန္တာပိတာ ဉာဏဂ္ဂိနာ ဒၚာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၅။ (-၁၃၃)။ (၃) သဗ္ဗော လောကော ပဓူပိတော။ သံ၊ ၁။ ၁၃၄။ ပဓူပိတောတိ သန္တာပိတော။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၇။ သန္တတ္တောတိ ---- ဥဏှာကာရေန သန္တာပိတော။ စရိယာ၊ ဌ။ ၂၄။ (-နေတ္တိ၊ ဌ။ ၈၃။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၂၀)။

သန္တာပိယမာန (တိ) [သံ + တပ + ယ + ဏာယ + မာန] ပူလောင်-ပြင်းစွာပူလောင်-စေအပ်သော၊ သူ။----ကာယိကစေတသိက-ဝီရိယေန သန္တာပိယမာနံ ပရိပ္ဖန္ဒတိ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၈၃။

သန္တာပီယတိ (ကာ၊ ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + တပ + ယ + ဏာယ + တေ] ပူလောင်-ပြင်းစွာ ပူလောင်-စေအပ်၏။ တေန တဏှာသန္တာပေန သန္တပ္ပတိ သန္တာပီယတိ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၉။

သန္တာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ + ဏာပေ + တိ။ သံတာပယတိ - သံ။ သံတာဝေတိ-ပြာ။] ပူပန်-ပူလောင်-ပြင်းစွာ ပူလောင်-စေ၏။ ပရိယောဂေ၊ သန္တတ္တော ဥဒကံ သန္တာပေတိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၂၂။ ဒိဋ္ဌိယေဝ အတ္တာနံ သန္တာပေတီတိ ဒိဋ္ဌိသန္တာပေါ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၅၁။ (-နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၂၄)။

သန္တာပေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + တပ + ဏာပေ + တွာ] ပူလောင်-ပြင်းစွာပူလောင်-စေ၍။ နာပိ ခေပယမာနံ အဂ္ဂိ ဝိယ ဥဒ္ဓနေ ဥဒကံ သန္တာပေတွာ ခေပေတိ။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅။ (-သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၂၂၉)။

သန္တာပေန္တ (တိ) [သံ + တပ + ဏာပေ +

အန္တ] ပူလောင်-နွေး-စေသော။ ပုန စ ပရံ မဟာရာဇ သူရိယော မဟာဇနကာယံ သန္တာပေန္တော။ မိလိန္ဒ။ ၃၇၃။

သန္တာပေန္တိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ + ဏာပေ + အန္တိ] သန္တာပေတိ-ကြည့်။ ဥပတာပေန္တိတိ ကိလေသပရိဠာဟေန သန္တာပေန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။၆၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၇၇။

သန္တာပေယျ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ + ဏာပေ + ဧယျ] (သူ) ပူလောင်-ထက်ဝန်းကျင်မှ ပူလောင်-စေရာ၏။ ----တိဏုက္ကာယ ဂင်္ဂံ နဒိံ သန္တာပေယျ သံပရိတာပေယျာတိ။ မ၊ ၁။ ၁၈၀။ (-ဇာ၊ ၅၊ ၄။ ၁၃၀)။

သန္တာပေယျုံ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ + ဏာပေ + ဧယျုံ] ပူလောင်-ကင်-အပြန်ပြန် လောင်မြိုက်-စေကုန်ရာ၏။ ကင်ကုန်ရာ၏။ (မြန်) ဒုဗ္ဗလတရံ ပုရိသံ နာနာဗာဟာသု ဂဟေတွာ အင်္ဂါရကာသုယာ သန္တာပေယျုံ သမ္ပရိတာပေယျုံ။ မ၊ ၂။ ၂၈၇။ မ၊ ၃။ ၃၀၂။ သံ၊ ၂။ ၂၈၂။ အံ၊ ၂။ ၃၃၄။

သန္တာပေသုံ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ + ဏာပေ + ဦ] ပူလောင်-ပြင်းစွာ ပူလောင်-စေကုန်ပြီ။ တပတေဇေန ယာဝ ဗြဟ္မလောကံ သန္တာပေသုံ။ မိလိန္ဒ။ ၁၂၉။

သန္တာပေဿာမိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တပ + ဏာပေ + ဿာမိ] ပူလောင်-ထက်ဝန်းကျင်မှ ပူလောင်-စေအံ့။ "အဟံ ဣမာယ အာဒိတ္တာယ တိဏုက္ကာယ ဂင်္ဂံ နဒိံ သန္တာပေဿာမိ သံပရိတာပေဿာမိ "တိ။ မ၊ ၁။ ၁၈၀။

သန္တာရဏ (နု) [သံ + တရ + ဏော + ယု။ သန္တာရေတိ-မှ။ သံတာရဏ-သံ။ သံတာရ-ပြာ။] ကူးမြောက်စေခြင်း။ သံသာရမဟောဃပက္ခန္ဒာနံ သတ္တာနံ ကတော သန္တာရဏတ္ထံ ပဋိပန္နော တေဟိ ပယောဇိတော နာမ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၇။

သန္တာရဏီ (ထီ) [သံ + တရ + ဏော + ယု ,= သန္တာရဏ + ဤ။ သံတာရဏ-သံ။ သံတာရ-ပြာ။] (ကမ်းတစ်ဖက်သို့) ကူး-ကူးမြောက်-သွားလာ-ကြောင်း (လှေ)။ နတ္ထိ စ နာဝါ သန္တာရဏီ။ မ၊ ၁။ ၁၈၈။ န စဿ နာဝါ သန္တာရဏီ(သံ၊ ၂။ ၃၈၂)တိ ဣမာယ နာဝါယ ဩရိမတီရတော ပရတီရံ ဂမိဿန္တိတိ ဧဝံ ဌပိတာ စ သန္တာရဏီ နာဝါ န ဘဝေယျ။ သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၅၇။ အရိတ္တဟတ္ထော ပုရိသော သန္တာရေတိ ဧတာယာတိ သန္တာရဏီ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၆။ (-အပ၊ ၁။ ၂၆၄)။

သန္တာရမ္မဏ (တိ) [သန္တ + အာရမ္မဏ] (၁) ငြိမ်သက်သည့် အာရုံရှိသော။ (နု) (၂) ငြိမ်သက်သော အာရုံ။ (၁) ဧဝံ သန္တာရမ္မဏတာယ နံ " သန္တာ "တိ မနသိ ကရောတိ။ အဘိ၊ ဋ၊ ၁။ ၂၅၁။ သန္တာရမ္မဏာနိ မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနာနိ အနုပသန္တသဘာဝါနံ ကိလေသာနံ သင်္ခါရာနဉ္စ အဘာဝတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၃။ မဂ္ဂသစ္စံ သန္တံ သန္တာရမ္မဏဉ္စာတိ သန္တာရမ္မဏံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။၁၅၁။(နု)(၂) ဧတ္ထ စ နိရောဓသစ္စံ သန္တံ အာရမ္မဏန္တိ သန္တာရမ္မဏံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၁။

သန္တာရေတဗ္ဗ (တိ) [သံ + တရ + ဏော + တဗ္ဗ] ကူးမြောက်စေ-ကယ်တင်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ သန္တာရေတဗ္ဗာနံ သတ္တာနံ---- သဗ္ဗဓမ္မေ ဒသေသိတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၄။

သန္တာရေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တရ + ဏော + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၅၀။ သံတာရယတိ-သံ။]

ကောင်းစွာ ကူးမြောက်စေ- ကယ်တင်-၏။ အရိတ္တဟတ္ထော ပုရိသော သန္တာရေတိ ဓောယာတိ သန္တာရဏီ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၆။

သန္တာရေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + တရ + ဏေ + တွာ] ကောင်းစွာကူးမြောက်စေ၍။ သန္တာရေတွာ ဗဟုံ ဇနံ။ အပ၊ ၂။ ၄၃။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅၀။ (-ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၂၃၊ ၃၂၈။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၆။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၆)။

သန္တာရေန္တ (တိ) [သံ + တရ + ဏေ + အန္တ] ကောင်းစွာ ကူးမြောက်စေသော။ သန္တာရေန္တော သဒေဝကံ။ အပ၊ ၂။ ၁၅၁။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၅၇။

သန္တာရေသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တရ + ဏေ + ဤ] ကောင်းစွာ ကူးမြောက်စေ- ကယ်တင်-ပြီ။ စတုသစ္စံ ပကာသေန္တော၊ သန္တာရေသိ ဗဟုံ ဇနံ။ အပ၊ ၁။ ၃၁၄။ အပ၊ ၂။ ၈။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၅၃)။

သန္တာရေဿံ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တရ + ဏေ+ဿံ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သန္တာရေဿံ သဒေဝကံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၁၀-၁။ ဇာ၊ ၂။ ၃၅၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၇။ သန္တာရေဿန္တိ သန္တာရေဿာမိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၄-၅။

သန္တာရေဿာမိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တရ + ဏေ + ဿာမိ] (ငါ) ကောင်းစွာ ကူး မြောက်စေ-ကယ်တင်-အံ့-လတ္တံ့။ သံသာရ- မဟောဃတော သဗ္ဗသတ္တေ သန္တာရေဿာမိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၀။

သန္တာသ (ပု) [သံ + တသ + ဏ။ သံတြာသ-သံ။ သံတာသ-ပါကတ။] (၁) (က) (စိတ်၏) ကြောက်ရွံ့- ထိတ်လန့်-တုန်လှုပ်- ခြင်း။ (ခ) ဖေါက်ပြန်သော အဆင်းရှိသည်၏ အဖြစ်။(၂) ကြောက်ရွံ့-ထိတ်လန့်-တတ်သော ဉာဏ်။ (၁) (က) သာ ဘီတာ သံဝိဂ္ဂါ သန္တာသံ အာပဇ္ဇေယျ။ မ၊ ၁။ ၃၈၀။ ယေဘုယျေန ဘယံ သံဝေဂံ သန္တာသံ အာပဇ္ဇန္တိ။ သံ၊ ၂။ ၇၀။ အံ၊ ၁။ ၃၄၂။ ဘယံ သံဝေဂံ သန္တာသန္တိ သဗ္ဗံ စိတ္တုတြာသဿေဝ နာမံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၂။(-အပ၊ ၂။ ၁၇၀။မိလိန္ဒ။ ၁၄၉။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၃၃)။ (ခ) သန္တာသံ အာပဇ္ဇတိ (မဟာနိ။ ၁၆၆) တိ ဝိရူပဘာဝံ ပါပုဏာတိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၁။(၂) ဒေဝါ တထာဂတဿ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ယေဘုယျေန ဘယံ သံဝေဂံ သန္တာသံ အာပဇ္ဇန္တိ။ သံ၊ ၂။ ၇၀။ သန္တာသ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၃) န္တိ အာဒီနဝဝနိဗ္ဗိဒါ- နုပဿနာဟိ သဒ္ဓိံရေဟိ သန္တသနဉာဏံ (သန္တာသနဉာဏံ)။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၇။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၁၉။ (-မဟာနိ။ ၂၈၉၊ ၃၈၅။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၆။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၂)။

သန္တာသဇနန (န) [သန္တာသ + ဇနန] ကြောက်ရွံ့-ထိတ်လန့်-တုန်လှုပ်-ခြင်းကို ဖြစ် စေခြင်း။ ကဿာ တေသံ ကမ္မာဒိပ္ပသုတာနံ သတ္တာနံ သန္တာသဇနနတ္ထံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၂။

သန္တာသန (န) [သံ + တသ + (ဏေ) + ယု။ သံတြာသန-သံ။] (၁) ကြောက်-ထိတ် လန့်-စေခြင်း၊ ချောက်လှန့်ခြင်း။(၂)ကြောက်- ထိတ်လန့်-တတ်သော ဉာဏ်။ (၁) သညာယ သန္တာသနတ္ထံ တထာ အာဟ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၃။ (၂) သန္တာသန္တိ အာဒီနဝဝနိဗ္ဗိဒါနု- ပဿနာဟိ သဒ္ဓိံရေဟိ သန္တာသနဉာဏံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၁၉။

သန္တာသနဉာဏ (န) [သန္တာသန + ဉာဏ] သန္တာသန (၂) ကြည့်။

သင္ကာသနီယ (တိ) [သံ + တသ + အနီယ] ကြောက်- ထိတ်လန့်- တုန်လှုပ်-အပ်-ဖွယ်-စရာ-ဖြစ်သော။ ပုန စ ပရံ မဟာရာဇ အာကာသော သင္ကာသနီယော။ မိလိန္ဒ။ ၃၇၁။

သင္ကာသပရိဟရဏ (န) [သင္ကာသ + ပရိဟရဏ] ကြောက်ရွံ့-ထိတ်လန့်-တုန်လှုပ်-ခြင်းကို-ရှောင်လွှဲ-ဖဲကြဉ်-ခြင်း။ တသဿ စ သင္ကာသပရိဟရဏတ္ထံ နိဟိတသတ္တဿ ဂမနံ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၆၉။

သင္ကာသပုဗ္ဗက (တိ) [သင္ကာသ + ပုဗ္ဗ + က] ကြောက်ရွံ့-ထိတ်လန့်-တုန်လှုပ်-ခြင်း ရှေးရှိသော။ ဘီရုကာ ဟိ သေဿမိဂါ ---- သင္ကာသပုဗ္ဗကံ ယထာ တထာ သယန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၁၇၅။ မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၂၃၄။ သံ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၁၁၄။ အံ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၃၉၄။

သင္ကာသပ္ပတ္တ (တိ) [သင္ကာသ + ပတ္တ] ကြောက်ရွံ့- ထိတ်လန့် - တုန်လှုပ်- ခြင်းသို့ ရောက်သော။ ဟတ္ထိ- သင္ကာသပတ္တာ ဟုတွာ ---- စုဏ္ဍာဝိစုဏ္ဍံ အကံသု။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၄။

သင္ကာသဟေတုအဘာဝ (ပု) [သင္ကာသ + ဟေတု + အဘာဝ] ကြောက်ရွံ့-ထိတ်လန့်-တုန်လှုပ် - ခြင်းဟူသော အကြောင်း၏ မရှိခြင်း။ အသင္ကာသနဒ္ဓေနာတိ သင္ကာသဟေတုအဘာဝေန။ အံ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၂၂၂။

သင္ကာသာပဇ္ဇနကာလ (ပု) [သင္ကာသ + အာပဇ္ဇန + ကာလ] (စိတ်၏) ကြောက်ရွံ့-ထိတ်လန့် - တုန်လှုပ် - ခြင်းသို့ ရောက်ရာကာလ။ သီဟဿ သဒ္ဒေန ခုဒ္ဒကပါဏာနံ သင္ကာသာပဇ္ဇနကာလော ဝိယ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၅။

သင္ကာသာဘာဝ (ပု) [သင္ကာသ + အဘာဝ] ကြောက်ရွံ့- ထိတ်လန့် - တုန်လှုပ် - ခြင်း၏ မရှိခြင်း။ ပဏ္ဍေသု ဝါ သေနာသနေသု သင္ကာသာဘာဝေန။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၁။ (-စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၉။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၂။ ၆၈)။

သင္ကာသိ (တိ) [သံ + တသ + ဏီ။ သင္ကာသ + ဤ။ သန္တြာသိန်-သံ။ သံတာသိ-ပြာ။] ကြောက်-ထိတ်လန့်-လေ့-ခြင်း-ရှိသော။ အသင္ကာသိ (ဓမ္မ။ ၆၄) တိ အဗ္ဘန္တရေ ရာဂသင္ကာသာဒီနံ အဘာဝေန အသင္ကာသ-နကော။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၃၄၈-၉။

သင္ကာသေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တသ + ဏေ + တိ။ သံတြာသယတိ-သံ။] ကြောက်ရွံ့-ထိတ်လန့်-တုန်လှုပ်-စေ၏။ ဣဒါနိ မံ ဘာယာပေတိ သင္ကာသေတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၆။

သင္ကာသေန္တ (တိ) [သံ + တသ + ဏေ + အန္တ] ကြောက်ရွံ့- ထိတ်လန့်- တုန်လှုပ်-စေသော၊ သူ။ မဟာကဏှောပိ ဒိဋ္ဌဒိဋ္ဌေ မနုဿေ ဥပဓာဝိတွာ သင္ကာသေန္တော ရာဇနိ-ဝေသနံ အဂမာသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈၃။

သင္ကာသေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + တသ + ဏေ + တွာ] ကြောက်ရွံ့- ထိတ်လန့်-တုန်လှုပ်-စေ၍။ သီဟနာဒံ နဒါပေတွာ မဟာဇနံ သဒ္ဒေန သင္ကာသေတွာ ဂဏှိသ္သာမိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၄။

သင္ကာသေသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + တသ + ဏေ + ဤ။ သ-လာ။ သံတြာသယတိ-သံ။] ကြောက်ရွံ့- ထိတ်လန့် - တုန်လှုပ် - စေပြီ။ သံယမိတ္တာတွေ့ရိပိ သုဝဏ္ဏရူပေန မဟာသမုဒ္ဒေ နာဂကုလာနိ သင္ကာသေသိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၂။ (-သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၈၄)။

သန္တိ၁ (ကြိ) [အသ + အန္တိ။ အစ အသရကို ချေ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၀၁၉။ အတ္ထ-၏ဗဟုဝုစ်။ သာန္တိ-သံ။] ရှိ-ဖြစ်-ကုန်၏။ သန္တိ ဘန္တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ လဇ္ဇိနော ကုက္ကုစ္စကာ သိက္ခာကာမာ။ ဝိ၊ ၁။ ၅၄။ သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ သဿတဝါဒါ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၂။ ဇရူပနီတဿ န သန္တိ တာဏာ။ သံ၊ ၁။ ၂။ သန္တိ ဒေဝါ စာတုမဟာရာဇိကာ။ အံ၊ ၁။ ၂၁၀။ န သန္တိ ပုတ္တာ တာဏာယ။ ဓမ္မ။ ၅၄။ သန္တိ မဟာသမုဒ္ဒေ ယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ။ ဥဒါန။ ၁၄၁။ သန္တိ ပုတ္တာ ဝိဒေဟာနံ၊ ဒီဃာဝု ရဋ္ဌဝဍ္ဎနော။ ဇာ၊ ၂။ ၁၇၂။ သန္တိ မဟာရာဇ ဧတရဟိ ဇမ္ဗုဒီပေ ကာသာဝပဇ္ဇောတာ ကုသိဝါတပဋိဝါတော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၇။ တတ္ထဿ ဗဟူ----မိတ္တာမစ္စာ သန္တိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၁။ ကာမဉ္စ အညေပိ သင်္ခါရက္ခန္ဓသင်္ဂဟိတာ ဓမ္မာ သန္တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆။ ကာမဉ္စေတ္ထ ပဉ္စမဇ္ဈာနာဒီနိ သမာပန္နဿာပိ န သန္တိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၆။ သန္တီတိ သန္တိ သံဝိဇ္ဇန္တိ အတ္ထိ ဥပလဗ္ဘန္တိ။ မဟာနိ။ ၅၆။ သန္တီတိ သံဝိဇ္ဇန္တိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၄။

သန္တိ၂ (ထီ) [သမု + တိ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၁၈၈။ ဂါန္တိ-သံ။ သံတိ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) (က) နိဗ္ဗာန်။ (ခ) သမ္မုတိ, တဒင်္ဂ, အစ္စန္တ သန္တိ ၃-မျိုး။ (ဂ) ဒိဋ္ဌိဟုဆိုအပ်သော ငြိမ်သက်ခြင်း။ (၂) အရိယာမဂ် သမာဓိ။ (၃) အရဟတ္တဖိုလ်။ (၄) (က) (ကိလေသာတို့၏) ငြိမ်းအေးခြင်း။ (ခ) စိတ်၏ ငြိမ်းအေးခြင်း။ (ဂ) သီလ။ (ဃ) ခပ်သိမ်းသော ဒုက္ခမှ ငြိမ်းအေးခြင်း။ (င) ကိလေသာဟူသော ပူပန်ခြင်းမှ ငြိမ်းအေးခြင်း။ (စ) ပူပန်စေတတ်သော ကိလေသာမှ ငြိမ်းအေးခြင်း။ (ဆ) ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရတရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ ချုပ်ငြိမ်းကြောင်း။ (ဇ) ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရတရားတို့ကို ချုပ်ငြိမ်းစေတတ်သော။ (၁) (က) သန္တိမာရစ္ဆာ (ဒီ၊ ၂။ ၁၂၉) တိ အနုပါဒိသေသံ နိဗ္ဗာနံ အာရဗ္ဘ ပဋိစ္စ သန္ဓာယ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၇။ တတ္ထ သန္တိ (သုတ္တနိ။ ၃၂၈) တိ နိဗ္ဗာနံ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၉။ (ခ) သန္တိပဒ (သုတ္တနိ။ ၃၀၉) န္တိ သန္တိကောဋ္ဌာသံ။ ဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတဝိပဿနာနိဗ္ဗာနဘေဒါသု တီသု သမ္မုတိသန္တိ တဒင်္ဂသန္တိ အစ္စန္တသန္တီသု သေဋ္ဌံ ဇဝံ အနုပသန္တေ လောကေ အစ္စန္တသန္တိံ အဒ္ဒသ မဟေသိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၆။ (-မဟာနိ။ ၅၇၊ ၂၄၄။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၁။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၆-၇) (ဂ) သန္တိံ နိသိတော (မဟာနိ။ ၅၇) တိ ဒိဋ္ဌိသင်္ခါတံ သန္တိံ နိဿိတော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၇။ (၂) တတ္ထ စေတသော သန္တိ (ထေရီ။ ၃၈၃) န္တိ အရိယာမဂ္ဂသမာဓိံ သန္ဓာယာဟ။ ထေရီ ဋ္ဌ။ ၄၆။ (၃) သန္တိံ ပါပုဏိ စေတသော (ထေရီ။ ၃၉၀) တိ အစ္စန္တံ သန္တိံ အရဟတ္တဖလံ ပါပုဏိံ အဓိဂစ္ဆိန္တိ အတ္ထော။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၉၁။ (၄) (က) ဥပသန္တော သုခံ သေတိ၊ သန္တိံ ပပ္ပုယျ စေတသော။ သံ၊ ၁။ ၂၁၄။ သန္တိန္တိ ကိလေသဝူပသမံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၈။ ကိလေသဝူပသမန္တိ သဗ္ဗသော သဗ္ဗေသံ ကိလေသာနံ ဝူပသမံ အဂ္ဂမဂ္ဂေန ပတ္တာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၇။ သန္တိတိ နိဗ္ဗုတိံ ဥတ္တာ (မဟာနိ။ ၃၁၂) တိ နိဗ္ဗုတိံ ရာဂါဒီနံ သန္တိတိ ဥတ္တာ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၇၂။ ရာဂက္ခယာဒိဘာဝေန သဗ္ဗဒုက္ခသန္တတာ သန္တိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၅၂။ (-မ၊ ၃။ ၂၈၃။ ကင်္ခါဝိတရဏီ။ ၂၄၂။ ကင်္ခါဝိတရဏီ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၂)။ (ခ) သန္တိံ ပပ္ပေါတိ စေတသော။ သုတ္တနိ။ ၃၇၁။ (ဂ) သန္တိဉ္စ

မမ္ဗဋ္ဌာ (ဇာ၊ ၁။ ၃၆၀) တိ ---- သန္တိသခ်ါတံ သီလၓ္ဓေ၀ သုစရိတမမ္ဗဋ္ဌ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၉။ (ဃ) (င) (စ) (ဆ) (ဇ) သန္တိလက္ခဏ (န) (၂) (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) (င) အနက်ကြည့်။

သန္တိ[2] (ထီ) [သန (သန်) + တိ။ သန္တိ-သံ။ ပါဏိနီ၊ ၆။ ၄-၄၅-ဖြင့် စီရင်။ သန ဒါနေ၊ ကပ္ပဒ္ဒုမ။] ပေးလှူ-ပူဇော်-ခြင်း။ သန္တိတိ စေတ္တ မန္တဇပ္ပနေန ပူဇာကရဏံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၇၆။ သန္တိကမ္မ-ကြည့်။

သန္တိအတ္ထ (ပု) [သန္တိ + အတ္ထ] နိဗ္ဗာန် ဟူသော အကျိုး။ သန္တိအတ္ထာယ သတ္တာနံ၊ သုဗ္ဗတာ ၀စနံ မမ။ ဗုဒ္ဓ၀ံ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃။

သန္တိဥပါယ (ပု) [သန္တိ + ဥပါယ] ငြိမ်းအေးခြင်း၏ အကြောင်း။ ကူဒံ ၀တွာ ပန တာပသော အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ကောပံ အကတွာ လောကဿ သန္တိဥပါယမေ၀ အာစိက္ခန္တော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၄။

သန္တိက[1] (တိ) [သဟ + အန္တ = သန္တ + ဣက။ သဟ အန္တေန သန္တိကံ၊ သကတ္ထေ ဣကော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၄၆၂။ ဒူရပုဒ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်။ သန္တိက-သံ။ သံတိဂ-ပြာ။ သံတိအ၊ သံတိယ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] (က) အထံ၊ အနီး၊ နီး-နီးကပ်-သော အရပ်။ (ခ) မနီးမဝေးသော အရပ်။ (ဂ) ကပ်ငြိ-တွယ်တာ-သော။ (ဃ) မစွန့်ပစ်အပ်- မသုံးဆောင် ရသေး:- အသစ် ဖြစ်-သော အိပ်ရာ-နေရာ။ (က) အလတ္ထ ခေါ သုဒိန္နော ကလန္ဒပုတ္တော ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၇။ လဘေယျာမ မယံ ဘန္တေ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ။ ဒီ၊ ၂။ ၃၆။ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ သန္တိကေ ဧတဿ ဘာသိတဿ အတ္ထ-မညာတုံ။ မ၊ ၁။ ၁၇။ အဘဗ္ဗော ပရိဟာနာယ၊ နိဗ္ဗာနဿေ၀ သန္တိကေ။ ခုဒ္ဒ။ ၁၇။ တဿာပိ အာယသ္မတော သန္တိကေ ဥဂ္ဂဟေတွာ ---- ဂဏနုပထံ ဝီတိဝတ္တာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅။ မာတုဂါမဿ သန္တိကေတိ ဒုဋ္ဌုလ္လောဘာသနေ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ ဣတ္ထိယာ သမီပေ။ ကင်္ခါ။ ၁၃၀။ ယံကိဉ္စိ ရူပံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ ---- ဒူရေ ဝါ သန္တိကေ ဝါ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၈။ သန္တိကေတိ သမီပေ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၄။ (ခ) မာတုဂါမဿ သန္တိကေတိ မာတုဂါမဿ သာမန္တာ မာတုဂါမဿ အဝိဒူရေ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၉၄။ သန္တိကေတိ ဥပစာရေ ဌတွာ သာမန္တာ အဝိဒူရေ။ ပဒဘာဇနေပိ အယမေ၀ အတ္ထော ဒီပိတော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၇။ (ဂ) အထ ဝါ နာဟာရေ ဟဒယဿ သန္တိကော (ထေရ။ ၂၄၇) တိ အာဟာရေ ရသတဏှာဝတ္တ မေ ဟဒယဿ သန္တိကော အာသတ္တော န ဟောတိ ရသတဏှာယ ဧ၀ အဘာ၀တော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၂။ (ဃ) ၀သေမု တ၀ သန္တိကေ (ဇာ၊ ၁။ ၁၄၂) တိ တ၀ အနုစ္ဆိဋ္ဌာ-သနေ စေ၀ အနုစ္ဆိဋ္ဌသယနေ စ ဧကရတ္တိံ ဝသေယျာမ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၆။

သန္တိက[2] (တိ) [သန္တိ + ကရ + ဏွ] ငြိမ်းအေးခြင်းကို ပြုတတ်သော။ နာဟာရေ ဟဒယဿ သန္တိကော (ထေရ။ ၂၄၇) တိ အာဟာရေ စ အာဟာရိယမာနေ မဂ္ဂဖလ-ဉာဏံ ဝိယ ဟဒယဿ စိတ္တဿ သန္တိကရော န ဟောတိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၂။

သန္တိကကရဏ (ပု) [သန္တိက + ကရဏ] အနီး၌-နီးအောင်-ပြုခြင်း။ ဖြဟ္မလောကံ ပန ဂန္တုကာမဿ ဒူရဿ သန္တိကကရဏံ ဝတွာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၃။ (-ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၅)။

သန္တိကကီဠာ (ထီ) [သန္တိကာ + ကီဠာ] ဖယ်ကို - ခတ် - တောက် - ၍ ကစားခြင်း။ သန္တိကာ-ကြည့်။

သန္တိကတရ (တိ) [သန္တိက + တရ] သာ၍-နီး-နီးကပ်-သော။ သန္တိကသန္တိက-တရတာဝစနမေဝ အာပဇ္ဇတိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၄။

သန္တိကပဒ (ပု) [သန္တိက + ပဒ] သန္တိက-ပုဒ်။ သန္တိကပဒံ အကုသလာ ဝေဒနာ အကုသလာယ ဝေဒနာယ သန္တိကေတိ-အာဒိနာ နယေန ဝိဘတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၈၉။

သန္တိကပဒနိဒ္ဒေသ (ပု) [သန္တိကပဒ + နိဒ္ဒေသ] သန္တိကပဒနိဒ္ဒေသ၊ သန္တိကပုဒ်ကို အကျယ်ပြရာ စကား။ သန္တိကပဒနိဒ္ဒေသော ဥတ္တာနတ္ထောယေဝ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁။

သန္တိကပဒဝဏ္ဏနာ (ထီ) [သန္တိပဒ + ဝဏ္ဏနာ] သန္တိကပုဒ်၏ အဖွင့်-အဋ္ဌကထာ-ဋီကာ။ သန္တိကပဒဝဏ္ဏနာယ စ " သဘာ-ဂဋ္ဌေန သရိက္ခဋ္ဌေန စာ "တိ ဝက္ခတီတိ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၄။

သန္တိကဘာဝကရဏ (နု) [သန္တိက + ဘာဝ + ကရဏ] နီးသည်၏ အဖြစ်ကို ပြုခြင်း။ ---- သန္တိကဘာဝကရဏေန နိ ဘိန္ဒတိ ဘဂဝါ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၁။

သန္တိကဘာဝါကရဏ (နု) [သန္တိကဘာဝ + အကရဏ] နီးသည်၏အဖြစ်ကို မပြုခြင်း။ ဒူရဿ လက္ခဏာတောဝ သန္တိကဘာဝါကရဏံ လက္ခဏာတော ဒူရဿ အဘေဒနတ္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၁။ ---- လက္ခဏာတော ဒူရဿ လက္ခဏာတော သန္တိကဘာဝါကရဏံ အဘေဒနံ အဝိနာသနန္တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၆။

သန္တိကမရဏ (တိ) [သန္တိက + မရဏ] သေခါ နီးသော၊ နီးကပ်သော သေခြင်း ရှိသော။ သန္တိကမရဏေန တာဒိသေနာပိ ပါပုဏိတုံ အသက္ကုဏေယျတော ဒုရဘိ-သမ္ဘဝေါတိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၆။

သန္တိကမ္မ (နု) [သန္တိ + ကမ္မ။ ဂါန္တိကမန်-သံ။ သံတိကမ္မ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ပူဇော်မှုကို ဝန်ခံခြင်း အမှု။ ဗလိနတ်စာ ပူဇော်ခြင်း၊ နတ်ကိုးခြင်း၊ နတ်ကိုးကွယ်ခြင်းကို ပြုခြင်း၊ နတ်ကို ဗလိနတ်စာ ပေးအံ့ဟူ၍ ဝန်ခံခြင်း၊ "တောင့်တအပ်သော အကျိုး၏ ပြီးရာအခါ၌ မန္တာန်ဖြင့် သန္တေးအံ့, ပူဇော်အံ့" ဟု ဝန်ခံမှု။ သန္တိကမ္မ (ဒီ၊ ၁။ ၁၁) န္တိ ဒေဝဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ သစေ မေ က္ကဒံ နာမ သမိဇ္ဈိဿတိ၊ တုမှာကံ ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ ဉပဟာရံ ကရိဿတီတိ သမိဒ္ဓိကာလေ ကတ္တဗ္ဗံ သန္တိပဋိဿဝကမ္မံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၁။

သန္တိကဝိဟာရ (ပု) [သန္တိက + ဝိဟာရ] နီး-နီးကပ်-သော-ကျောင်း။ ဒူရဝိဟာရေသု ဣဒ္ဓိမန္တေ ပေသေတွာ သန္တိကဝိဟာရေသု သယံ ဂန္တွာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၃။

သန္တိကာ (ထီ) [သ န္တိကာ + ကီဠနံ။ နောက်ပုဒ်ကျေ။] (အနီးကပ်-မလှုပ်မရှက်-) ဖယ်ဆက် - ဖယ်တောက် - ကစားခြင်း။ သန္တိကာယပိ ကီဠန္တိ (ဝိ၊ ၁။ ၂၇၅) တိ သန္တိကကီဠာယ ကီဠန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၄။ သန္တိက (ဒီ၊ ၁။ ၆) န္တိ သန္တိကကီဠနံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၂။

သန္တိကာဝစရ (တိ) [သန္တိက + အဝစရ] အနီး၌ ကျင်လည်သော၊ သူ။ ဘဝံ ဟိ အာနန္ဒော တဿ ဘောတော ဂေါတမဿ ဒီဃရတ္တံ ဥပဋ္ဌာကော သန္တိကာဝစရော သမီပစာရီ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၈၉။

သန္တိကုဒ္ဓရဏ (န) [သန္တိက + ဥဒ္ဓရဏ] အနီးမှ ထုတ်နုတ်ခြင်း။ တဿာ ဒူရတော ဒူရုဒ္ဓရဏံ ဝိယ သန္တိကတော သန္တိကုဒ္ဓရဏဉ္စ န သက္ကာ ကာတုံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၄-၅။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၊ ၂၀)။

သန္တိကေ (န) [သန္တိကေ + ရူပ။ နောက်ပုဒ်ကျေ။] သန္တိကေရုပ်၊ နီးသောရုပ်။ သန္တိကေရူပ-ကြည့်။ ကတမံ တံ ရူပံ သန္တိကေ။ စက္ခာယတနံ ။ ပ ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ ဣဒံ တံ ရူပံ သန္တိကေ။ အဘိ၊ ဓ။ ၁၇၃။ ဣတရံ ပန ယဋ္ဋနဝသေန ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ သုဝိညေယျ-ဘာဝေန ဒူရေ ဌိတမ္ပိ သန္တိကေ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၃။

သန္တိကေနိဒါန (န) [သန္တိကေ + နိဒါန] သန္တိကေနိဒါန်း၊ အနီး၌ဖြစ်သော အကြောင်းအရာ။ ---- ဒူရေ နိဒါနံ, အဝိဒူရေနိဒါနံ, သန္တိကေနိဒါနန္တိ တီဏိ နိဒါနာနိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၈။ သန္တိကေနိဒါနံ နာမ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ ... Actually: သန္တိကေနိဒါနံ နာမ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ

သန္တိကေနိဒါနကထာ (ထီ) [သန္တိကေနိဒါန + ကထာ] သန္တိကေနိဒါနကထာ၊ သန္တိကေနိဒါန်းကို ဆိုရာစကားရပ်။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၉-၁၁၀။

သန္တိကေရူပ (န) [သန္တိကေ + ရူပ] သန္တိကေ ရုပ်၊ နီးသော ရုပ်။ ပသာဒ-ဝိသယသင်္ခါတံ ဒွါဒသဝိဓမ္ပိ ဩဠာရိကရူပံ, သန္တိကေရူပံ, သပ္ပဋိဃရူပဉ္စ။ သင်္ဂဟ။ ၁၀၀။ တတော ယေဝ ဂဟဏဿ သုကရတ္တာ သန္တိကေရူပံ အာသန္နရူပံ နာမ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၀၄။

သန္တိကောဋ္ဌာသ (ပု) [သန္တိ + ကောဋ္ဌာသ] နိဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော - အဘို့ - အစု။ သန္တိပဒေတိ သန္တိကောဋ္ဌာသေ၊ နိဗ္ဗာနေတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၃။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၆)။

သန္တိဂမ (တိ) [သန္တိ + ဂမု + အ] နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော၊ တရား။ ယဒိ သန္တိဂမော မဂ္ဂေါ၊ မောက္ခော စစ္စန္တိကံ သုခံ။ အပ၊ ၂။ ၁၂၀။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၃။

သန္တိဇောတက (တိ) [သန္တိ + ဇောတက] နိဗ္ဗာန်ကိုထွန်းပြတတ်သော(စကား)။ တဉ္စာဟံ အဘိနန္ဒာမိတိ တံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ သန္တိဇောတကံ တုမှာကံ ဝစနံ အဟံ ပတ္ထယာမိ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၂။

သန္တိဋ္ဌတိ (ကြိ) [သံ + ဌာ + တိ။ ကစ္စည်း။ ၄၆၈။ နိရုတ္တိ။ ၆၀၆။ သန္တိ တေ-သံ။ သံ + ဌာက္က၊ ဌာအက္က။ ပါကတ။] (၁) အနီး၌ (ကောင်းစွာ)-ရပ်-တည်နေ-၏။ (၂) ကောင်းစွာတည်-တည်ကြည်-၏။ (၃) လျစ်လျူရှု၏။ (၄) တည်-ဖြစ်-၏။ (၁) သန္တိဋ္ဌေယျ ဝါတိ တေသံ အသဒ္ဓမ္မဿ ပဋိသေဝနတ္ထာယ ပုရိသဿ ဟတ္ထပါသေ တိဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၈၆။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၇၂)။ (၂) သာမုဒ္ဒန္တိ သမုဒ္ဒတီရေ ဝါလုကာ ဝိယ သန္တိဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၇၂။ သန္တိဋ္ဌတီတိ ဣမိနာ ဥပရူပရိ ဝိသေသာဝဟာ-

ဘာဝေန အဝတ္ထာနံ ပဋိပက္ခာဘိဘဝေန နိစ္စလဘာဝတော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၉။ (၃) သန္တိဋ္ဌတိ အဇ္ဈုပေက္ခတီတိ သန္တိဋ္ဌနာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂။ သန္တိဋ္ဌတီတိ သမံ အပက္ခပတိတံ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။ ပဋိသံ၊ ဂဏ္ဌိ။ ၄၇။ (၄) တဒနုဓမ္မတာ သတိ သန္တိဋ္ဌတိ။ ပဋိသံ။ ၃၅။ သတီတိ န ကန္တိ။ သန္တိဋ္ဌတီတိ ပတိဋ္ဌာတိ။ တံ ပဌမဇ္ဈာနံ အနုဝတ္တမာနာ နိကန္တိ ပဝတ္တတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၀။

သန္တိဋ္ဌန (တိ) [သံ + ဌာ + ယု။ သန္တိဋ္ဌတိ-မှ။ သံသ္ထာန-သံ။] (၁) (က) ကောင်းစွာ-ရပ်-တည်နေ-သော။ (ခ) လျစ်လျူ ရှုသော။ (န) (၂) (က) ကောင်းစွာ-အနီး၌-ရပ်-တည်နေ-ခြင်း။ (ခ) လျစ်လျူ ရှုခြင်း။ (၁) (က) (ခ) သန္တိဋ္ဌတိ အဇ္ဈုပေက္ခတီတိ သန္တိဋ္ဌနာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂။ (၂) (က) သန္တိဋ္ဌနဝတ္ထု-ကြည့်။ (ခ) သန္တိဋ္ဌနာ (ပဋိသံ။ ၆၂) တိ နီဝရဏာနံ ပဟာနာဘိမုခီဘူတတ္တာ တေသံ ပဟာနေပိ အဗျာပါရဘာဝူပဂမနေန မဇ္ဈတ္တတာယ သန္တိဋ္ဌနာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၁။

သန္တိဋ္ဌနဋ္ဌ (ပု) [သန္တိဋ္ဌန + အတ္ထ] ကောင်းစွာ တည်ခြင်းသဘော။ ဧကတ္တေ သန္တိဋ္ဌနဋ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။ ၁၈၊ (-၃၀၇)။

သန္တိဋ္ဌနဝတ္ထု (န) [သန္တိဋ္ဌန + ဝတ္ထု] အနီး၌ တည်နေခြင်းတည်းဟူသော အကြောင်း။ သာဝတ္ထိယံ အညတရံ ဘိက္ခုနိံ အာရဗ္ဘ ဧဝံ သန္တိဋ္ဌနဝတ္ထုသ္မိံ ပညတ္တံ။ ကင်္ခါ။ ၃၁၈။

သန္တိဋ္ဌနာပတ္တိ (ထီ) [သန္တိဋ္ဌန + အာပတ္တိ] တည်နေ - ကောင်းစွာ ရပ်တည်နေ-ခြင်းကြောင့် သင့်သော အာပတ်။ ရတ္တန္ဓကာရေ ပုရိသေန သဒ္ဓိံ သန္တိဋ္ဌနာပတ္တိ စ ရတ္တိယညေဝ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗာ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၈၇။

သန္တိဋ္ဌန္တ (တိ) [သံ + ဌာ + အန္တ] ကောင်းစွာ တည်နေသော။ သဗ္ဗကိလေသ-တဏှာဒိဋ္ဌိတဏှာယတနသဿတာဒိဝသေန သန္တိဋ္ဌတော သံသာရေ သံသီဒနံ ဟောတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၄။

သန္တိဋ္ဌိတုံ (ဗျ) [သံ + ဌာ + တုံ] အနီး၌ (ကောင်းစွာ)- ရပ်- တည်- ခြင်းငှာ။ ပုရိသော နာမ---- ဝိညူ ပဋိဗလော သန္တိဋ္ဌိတုံ သလ္လပိတုံ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၅၂။ ပုရိသေနာတိ သန္တိဋ္ဌိတုံ သလ္လပိတုံ ဝိညုနာ မနုဿပုရိသေန သဒ္ဓိံ။ ကင်္ခါ။ ၃၁၈။

သန္တိဋ္ဌိဿတိ (ကြိ) [သံ + ဌာ + ဿတိ] အနီး၌ (ကောင်းစွာ) ရပ်တုံ ဘိ၏၊ ရပ်တည် ရသလဲ။ ကထံ ဟိ နာမ ဘိက္ခုနီ ရတ္တန္ဓကာရေ အပ္ပဒီပေ ပုရိသေန သဒ္ဓိံ ဧကေနေကာ သန္တိဋ္ဌိဿတိပိ သလ္လပိဿတိပိ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၅၁။

သန္တိဋ္ဌိဿန္တိ (ကြိ) [သံ + ဌာ + ဿန္တိ အနီး၌ (ကောင်းစွာ) ရပ်တည်တုံ ဘိကုန်၏၊ ရပ်တည် ကြရ ကုန်သလဲ။ ကထံ ဟိ နာမ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခုနိယော ---- သန္တိဋ္ဌိဿန္တိပိ၊ သလ္လပိဿန္တိပိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၈၅။

သန္တိဋ္ဌေယျံ (ကြိ) [သံ + ဌာ + ဧယျံ] (ငါ) အနီး၌ (ကောင်းစွာ) ရပ်တည် ငြားအံ့။ တာဟိ စ ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ သန္တိဋ္ဌေယျံ သလ္လပေယျံ သာကစ္ဆံ သမာပဇ္ဇေယျံ။ အံ၊ ၃။ ၁၂၃။

သန္တိဋ္ဌေယျ (ကြိ) [သံ + ဌာ + ဧယျ] အနီး၌ (ကောင်းစွာ) ရပ်တည်ရာ၏။ ယာ ပန ဘိက္ခုနီ ---- သန္တိဋ္ဌေယျ ဝါ သလ္လပေယျ ဝါ

သင်္ကေတံ ဝါ ဂစ္ဆေယျ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၈၅။ သန္တိံ ဧေယျ ဝါတိ ဧတေသံ အသဒ္ဓမ္မသံ ပဋိသေဝနတ္ထာယ ပုရိသဿ ဟတ္ထပါသေ တိဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၈၆။

သန္တိဓမ္မ (ပု) [သန္တိ + ဓမ္မ] ယဉ်ပူဇော်သည့် အယူဝါဒ၊ ယဉ်ပူဇော်သည့် အစီအရင်ကို ပြသော-သုတ်-ကျမ်းဂန်။(ယဉ် ပူဇော်သော သဘော၊ သျှ)။ သန္တာပိတာ ဇန္တုဘိ သန္တိဓမ္မံ (ဇာ၊ ၂။ ၂၃၅) န္တိ ---- ပါဏာဝဓ-ပဋိသံယုတ္တံ အတ္တနော လဒ္ဓိဓမ္မသင်္ခါတံ သန္တိဓမ္မံ သန္တာပိတာ၊ ယညသုတ္တံ နာမ ဂန္ထယိံသူတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၅၈။

သန္တိနိစ္စသဘာဝ (တိ) [သန္တိ + နိစ္စ + သဘာဝ] နိဗ္ဗာန်၏ ငြိမ်းအေးခြင်း မြဲခြင်း သဘော ရှိသော။ အာရမ္မဏာဝသေန နတ္ထိ ဧတေသံ ပဋိသရဏန္တိ အပ္ပဋိသရဏံ အသင်္ခတာမတဿ သန္တိ နိစ္စသဘာဝတ္တာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၀၀။

သန္တိန္ဒြိယ (တိ) [သန္တ + ဣန္ဒြိယ] (၁) ငြိမ်သက်-မြတ်-မွန်မြတ်-သော ဣန္ဒြေ ရှိသော။ (၂) စောင့်စည်း-စောင့်ရှောက်-အပ်သော ဣန္ဒြေရှိသော။ (၁) တသ္မာတိဟ သာရိပုတ္တ ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ “ သန္တိန္ဒြိယာ ဘဝိဿာမ သန္တမာနသာ ” တိ။ အံ၊ ၁။ ၆၆။ သန္တိန္ဒြိယာတိ ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ သန္တတာယ နိဗ္ဗုတတာယ ပဏီတတာယ သန္တိန္ဒြိယာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂။ သန္တိန္ဒြိယော စ နိပကော စ။ ခုဒ္ဒက။ ၁၁။ သုတ္တနိ။၃၀၀။ သန္တာနိ ဣန္ဒြိယာနိ အဿာတိ သန္တိန္ဒြိယော။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၆။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၃။ (၂) ဒက္ခိဿသိ တွံ သောဏ ဘဂဝန္တံ ပါသာဒိကံ ပသာဒနီယံ သန္တိန္ဒြိယံ။ ဝိ၊၃။၂၈၅။ သန္တိန္ဒြိယန္တိ ယတိန္ဒြိယံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၇၀။

သန္တိပဋိသာဝ (ပု) [သန္တိ + ပဋိသာဝ] ဗလိနတ်စာ ပူဇော်မှုကို ဝန်ခံခြင်း။ အောက် ပုဒ်ကြည့်။

သန္တိပဋိသာဝကမ္မ (န) [သန္တိပဋိသာဝ + ကမ္မ] မန္တာန်စုပ်၍ ဗလိနတ်စာ ပူဇော်မှုကို ပြုခြင်းကို ဝန်ခံမှု။ သန္တိကမ္မ-လည်းကြည့်။ သန္တိပဋိသာဝကမ္မ(ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၁)န္တိ ဒေဝတာ-ယာစနာယ ယာ သန္တိ ပဋိကတ္တဗ္ဗာ၊ တဿာ ပဋိညာပဋိသာဝကရဏံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၁။

သန္တိပတ္တ (တိ) [သန္တိ + ပတ္တ] ငြိမ်းအေးခြင်းသို့ ရောက်သော၊သူ။ ပရိတ္တကာ သန္တိပတ္တာ၊ ကောဓပုဂ္ဂနိကာ ဗဟူ။ အပ၊ ၁။ ၄၂၀။

သန္တိပဒ (န) [သန္တိ + ပဒ] (က) သန္တိ-ဟုဆိုအပ်သော နိဗ္ဗာန်၊ ငြိမ်းအေး ရာ နိဗ္ဗာန်။ (ခ) နိဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသောအဘို့ အစု။ (ဂ) နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်။ (သတိပဋ္ဌာန် စသော ဗောဓိပက္ခိယ တရား)။ (က) သန္တိပဒ(မဟာနိ။ ၂၆၃) န္တိ သန္တိသင်္ခါတံ နိဗ္ဗာနပဒံ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၇။ သန္တိပဒေ ရတော (အံ၊ ၁။ ၃၂၅) တိ နိဗ္ဗာနေ ရတော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၂။ ဖုဋ္ဌော ဝိမောက္ခော မနသာ၊ သန္တိပဒမနုတ္တရ (ဣတိဝုတ်။ ၂၃၂) န္တိ ---- သဗ္ဗကိလေသသန္တာပဝူပသမနဋ္ဌာနတာယ “ သန္တိပဒ ” န္တိ လဒ္ဓနာမော နိဗ္ဗာနဓမ္မော။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၂။ (ခ) အနုပ္ပါဒေါ ခေမန္တိ သန္တိပဒေ ဉာဏံ။ ပဋိသံ။ ၅၇။ သန္တိပဒေ ဉာဏန္တိ သန္တိကောဋ္ဌာသေ၊ နိဗ္ဗာနေတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၃။ (-သုတ္တနိ။ ၃၀၉။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၆)။ (ဂ) အထာပရေ-နာကာရေန ယေ ဓမ္မာ ---- အဋ္ဌင်္ဂိကော

မဂ္ဂေါ၊ ကမ္မေ ဝုစ္စန္တိ သန္တိပဒါ။ စူဠနိ။ ၁၄၂-၃။ မဟာနိ။ ၂၆၆။

သန္တိပဒဉာဏ (န) [သန္တိပဒ + ဉာဏ] သခၤါရတို့၏ ငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်၌ ညွတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် တည်သော ဉာဏ်၊ နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသော ဉာဏ်၊ သန္တိပဒ ဉာဏ်။ သန္တိပဒဉာဏသ တပ္ပဋိပက္ခတ္တာရမ္မဏဝသေန အနုပ္ပါဒါဒီနိ ပဥ္စဒသ ဝိသဇ္ဇနာနိ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၇)။

သန္တိပရ (တိ) [သန္တိ + ပရ] နိဗ္ဗာန်ထက် လွန်မြတ်သော၊ (ချမ်းသာ)။ သန္တိပရန္တိ နိဗ္ဗာနတော ဥတ္တရိ အညံ သုခမ္ပိ နတ္ထိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၉။

သန္တိပေက္ခ (တိ) [သန္တိ + အပေက္ခ] နိဗ္ဗာန်ကို - အလိုရှိ - ငံ့ကွက် - သော၊ သူ။ သန္တိပေက္ခော (နေတ္တိ။ ၁၂၅) တိ သဗ္ဗသခၤါရုပသမံ နိဗ္ဗာနံ အပေက္ခမာနော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၄။

သန္တိဖုသန (န) [သန္တိ + ဖုသန] (ဉာဏ်တည်းဟူသော တွေ့ထိခြင်းဖြင့်) နိဗ္ဗာန်ကို ထိတွေ့ခြင်း။ သန္တိဖုသနာယာတိ ဉာဏဖဿေန နိဗ္ဗာနဖုသနတ္ထာယ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၇။

သန္တိမဂ္ဂ (ပု) [သန္တိ + မဂ္ဂ] နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော-အဋ္ဌင်္ဂိက မဂ်-မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး။ သန္တိမဂ္ဂ (ဓမ္မ။ ၅၄) န္တိ နိဗ္ဗာနဂါမိံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၈။

သန္တိလက္ခဏ (တိ) [သန္တိ + လက္ခဏ] (၁) ငြိမ်းအေးခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ (န) (၂) (က) ခပ်သိမ်းသောဒုက္ခမှ ငြိမ်းချမ်းခြင်း လက္ခဏာ။ (ခ) ကိလေသာဟူသော ပူပန်ခြင်းမှ ငြိမ်းချမ်းခြင်း လက္ခဏာ။ (ဂ) ပူပန်စေတတ်သော ကိလေသာမှ ငြိမ်းချမ်းခြင်း လက္ခဏာ။ (ဃ) ခပ်သိမ်းသော သခၤါရတရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ ချုပ်ငြိမ်းကြောင်း၏ အဖြစ်တည်းဟူသော လက္ခဏာ။(င) ခပ်သိမ်းသော သခၤါရတရားတို့ကို ချုပ်ငြိမ်းစေတတ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော လက္ခဏာ။ (ဋီကာကျော်၊ သျှ၊ ပြည်မူ) (၁) သန္တိလက္ခဏော နိရောဓော။ ပေဋကော။ ၁၇၁။ သန္တိလက္ခဏံ နိရောဓသစ္စံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၉။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၃။ (န) (၂) (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) (င) သန္တိလက္ခဏောနာ (ဋီကာကျော်။ ၂၁၆) တိ ရာဂက္ခယာဒိဘာဝေန သဗ္ဗဒုက္ခသန္တိယာ ပစ္စယတာယ ကိလေသသန္တာပါဘာဝေန စ ဝူပသမလက္ခဏံ။ သဗ္ဗေ ဝါ သခၤါရာ သမန္တိ ဥပသမန္တိ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အာပဇ္ဇန္တိ ဧတ္ထ, ဧတေနာတိ ဝါ သန္တိ၊ တေ ဝါ သမေတိ ဝူပသမေတိ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အာပါဒေတီတိ သန္တိ၊ ဣစ ပန သန္တိဘာဝေါ သန္တိ, ဘာဝ-ပစ္စယလောပေန, ဘာဝပ္ပဓာနနိဒ္ဒေသဝသေန ဝါတိ သန္တိဘာဝလက္ခဏန္တိ အတ္ထော၊ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၂၂၃။

သန္တိဝရပဒ (န) [သန္တိ + ဝရ + ပဒ] သန္တိ ဟုဆိုအပ်သော မြတ်သော နိဗ္ဗာန်။ အနုတ္တရံ သန္တိဝရပဒ (မ၊ ၁။ ၂၂၀-၁) န္တိ ဥတ္တမံ သန္တိသခၤါတံ ဝရပဒံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၆။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၇။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၆)။

သန္တိဝါဒ (တိ) [သန္တိ + ဝါဒ] (က) (အဓ္ဈတ္တသန္တာန်၌) ရာဂ စသည်တို့၏ ငြိမ်းအေးရာ နိဗ္ဗာန်ကို- ဟော- ပြော- တတ်သော၊ (ဘုရား)။ (ခ) (အဓ္ဈတ္တသန္တာန်၌) ရာဂ

စသည်တို့၏ ငြိမ်းအေးရာ နိဗ္ဗာန်ဟု အယူ ရှိသော၊ (ဘုရား)။ (က) (ခ) ဇဝံ မုနိ သန္တိဝါဒေါ အဂိဒ္ဓေါ။ သုတ္တနိ။ ၄၁၁။ မဟာနိ။ ၁၅၅။ သန္တိဝါဒေါတိ သန္တိဝါဒေါ မုနိ ---- နိဗ္ဗာနဝါဒေါတိ ဇဝံ မုနိ သန္တိဝါဒေါ။ မဟာနိ။ ၁၅၆။ ဇဝံ မုနိ သန္တိဝါဒေါ အဂိဒ္ဓေါတိ ဇဝံ အဇ္ဈတ္တသန္တိဝါဒေါ မုနိ ဂေဓာဘာဝေန အဂိဒ္ဓေါ။ သုတ္တနိ၊ ဠ၊ ၂။ ၂၆၁။ မဟာနိ၊ ဠ။ ၂၇၁။

သန္တိသစ္ဆိကိရိယာ (ထီ) [သန္တိ + သစ္ဆိကိရိယာ] နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း။ အထာပရေနာကာရေန ယေ ဓမ္မာ သန္တာဓိဂမာယ သန္တိဖုသနာယ သန္တိသစ္ဆိကိရိယာယ သံဝတ္တန္တိ။ မဟာနိ။ ၂၆၆။ စူဠနိ။ ၁၄၂။

သန္တိသဒ္ဒ (ပု) [သန္တိ + သဒ္ဒ] သန္တိ-သဒ္ဒါ။ အတ္တိ ပရိယာယော သန္တိ-သဒ္ဒေါ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၉၀။

သန္တိသုခ (န) [သန္တိ + သုခ] နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ။ တဿေဝ ဝါဟသာ ဒါနိ၊ ပတ္တော သန္တိသုခံ သိဝံ။ အပ၊ ၁။ ၃၇၀။

သန္တိသုခဒ (တိ) [သန္တိသုခ + ဒါ + အ] နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ပေးတတ်သော။ နမော တေ သန္တိသုခဒ၊ နမော တေ သရဏံ ကရ။ အပ၊ ၂။ ၁၅၂။

သန္တိသောရစ္စ (န) [သန္တိ + သောရစ္စ] နိဗ္ဗာန်၌- မွေ့လျော်သည်၏အဖြစ်-မွေ့လျော်ခြင်း။ သန္တိယာ သောရစ္စန္တိ သန္တိသောရစ္စံ။ သုတ္တနိ၊ ဠ၊ ၂။ ၆၈။

သန္တီရဏ (ထီ၊ န) [သံ + တီရ + ယု။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၃၆။ သမ်တီရဏ-သက္ကတပိဋက။] (၁) သန္တီရဏစိတ်၊ ရူပါရုံအစရှိသော အာရုံကို- စူးစမ်း- စစ်ဆေး - တတ်သော တရား။ (သန္တီရဏစိတ်သည်-- (၁) အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တီရဏ၊ (၂) ကုသလဝိပါက် သောမနဿသဟဂုတ် သန္တီရဏ၊ (၃) ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တီရဏ-ဟူ၍ (၃) ခုရှိ၏။ သင်္ဂဟ။ ၄၊ ၅။) (၂) စူးစမ်း- စစ်ဆေး- စိစစ်-နှိုင်းချိန်-ခြင်း။ (၃) စူးစမ်း - ဆင်ခြင်- သုံးသပ် တတ်သော (ပညာ)။ (၁) တံ့ သန္တီရဏံ နာမ တံ့ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနံ နာမ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၂။ သမ္ပဋိစ္ဆနံ သန္တီရဏံ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၂။ (-မူလဋီ၊ ၁။ ၁၂၆။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၅၊ ၁၁၂)။ ဒွေ ပဉ္စဝိညာဏာနိ ဒွေ သမ္ပဋိစ္ဆနာနိ တီဏိ သန္တီရဏာနိ ဇဝံ ဟသိတုပ္ပါဒစိတ္တံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၅။ ဝိဘာဝိနီ။ ၈၃။ (၂) သန္တီရဏံ ဌာနာဌာနဂမနတ္တာယ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၈၈။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၀၇)။ (၃) ဉာဏံ, သမ္မာဒိဋ္ဌိ, တီရဏာ, သန္တီရဏာ။ နေတ္တိ။ ၆၉။ (-၁၆၅)။

သန္တီရဏကာလ (ပု) [သန္တီရဏ + ကာလ] စူးစမ်း -စစ်ဆေး -သော ကာလ။ ဂဟေတွာ မန္ဒိတကာလော ဝိယ ဝိပါကမနောဝိညာဏဓာတုယာ အာရမ္မဏဿ သန္တီရဏကာလော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၂၊ ၃၁၉။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၉၆။

သန္တီရဏကိစ္စ (န) [သန္တီရဏ + ကိစ္စ] စူးစမ်း - စစ်ဆေး - ဆင်ခြင် - ခြင်း ကိစ္စ၊ သန္တီရဏကိစ္စ။ တသ္မိံ ယေဝါရမ္မဏေ သန္တီရဏကိစ္စံ သာဓယမာနာ ---- ဝိပစ္စတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၅။ တီဏိ သန္တီရဏကိစ္စာနိ။ သင်္ဂဟ။ ၄၄။ ယထာသမ္ပဋိစ္ဆိတဿ ရူပါဒိအာရမ္မဏဿ သုဋ္ဌု သလ္လက္ခဏံ သန္တီရဏကိစ္စံ။ မဏိမဥ္ဇူ၊ ၁။ ၃၈၄။

သန္တီရဏဘာဝီ (တိ) [သန္တီရဏ + ဘာဝီ။ ဘူ + ဏီ] သန္တီရဏ၏ (အဖြစ်ဖြင့်)-ဖြစ်ခြင်း-ဖြစ်လေ့-ရှိသော။ "မနောဓာတုနန္တရာ"တိ ဧတ္ထ သန္တီရဏဘာဝိနော မနောဝိညာဏဓာတုယာပိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၈၈။

သန္တီရဏဝိသေသ (ပု) [သန္တီရဏ + ဝိသေသ] စူးစမ်း-စစ်ဆေးခြင်း သန္တီရဏ ကိစ္စအထူး။ ဣဋ္ဌဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တေသု ဝိယ န အနိဋ္ဌအနိဋ္ဌမဇ္ဈတ္တေသု သန္တီရဏဝိသေသော အတ္ထိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၃၇။

သန္တီရဏာနန္တရ (န) [သန္တီရဏ + အနန္တရ] သန္တီရဏ၏ အခြားမဲ့။ သန္တီရဏာနန္တရံ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနေ အဝုတ္တေပိ အဋ္ဌကထာစရိယေဟိ ဝုတ္တတ္တာ လဗ္ဘတီတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၅။

သန္တီရယမာန (တိ) [သံ + တီရ + ဏယ + မာန] စူးစမ်း-စစ်ဆေး-စိစစ်-နှိုင်းချိန်-တတ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သန္တီရေတိ (ကြိ) [သံ + တီရ + ဏေ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၃၆။ သံတီရတိ-သံ။] စူးစမ်း - စစ်ဆေး - စိစစ် - နှိုင်းချိန် - ၏။ မနောဓာတုယာ သမ္ပဋိစ္ဆိတမေဝ ဝိသယံ သန္တီရယမာနာ အကုသလဝိပါကမနောဓာတုယာ အနန္တရာ အကုသလဝိပါကာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၈၉။ သန္တီရယမာန (သင်္ဂဟ။ ၅၈)န္တိ တမေဝ ရူပံ ဝီမံသန္တံ ဝိယ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၁၄၂။

သန္တုဋ္ဌ (တိ) [သံ + တုသ + တ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၄၀။ သံတုပ-သံ။ သံတုဋ္ဌ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ရောင့်ရဲ-ရောင့်ရဲလွယ်-တင်းတိမ်-သော၊ ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ ရောင့်ရဲ လွယ်သော၊ မွန်မြတ်သော သန္တောသ ဖြင့် ရောင့်ရဲသော။ မိမိပိုင် ပစ္စည်းဖြင့် (သင့်တော်-ညီမျှ-စွာသာလျှင်) ကျေနပ်-တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ-သော။(၂)ရွှင်လန်း-နှစ်သက်-ဝမ်းမြောက်-သော။ (၃) သန္တုဋ္ဌဥပါသကာ (နာတိကရွာသား အနာဂါမ်)။ (၄) သန္တုဋ္ဌသုတ်။ (၅) သန္တုဋ္ဌပြာသာဒ်။ (၁) ရောင့်ရဲ-ရောင့်ရဲလွယ်-တင်းတိမ်-သော၊ ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ ရောင့်ရဲလွယ်သော၊ မွန်မြတ်သော သန္တောသ ဖြင့် ရောင့်ရဲသော။ မိမိပိုင် ပစ္စည်းဖြင့်(သင့်တော်-ညီမျှ-စွာသာလျှင်) ကျေနပ်-တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ-သော။ သန္တုဋ္ဌော (ဒီ၊ ၁။ ၅၉) တိ စတူသု ပစ္စယေသု တိဝိဓေန သန္တောသေန သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၄။ သန္တုဋ္ဌော (ဒီ၊ ၁။ ၆၇) တိ ဣတရီတရပစ္စယသန္တောသေန သမန္နာဂတော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၂။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၁။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၄)။ သန္တုဋ္ဌော (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၀) တိ သကေန ဥစ္စာဝစေန ပစ္စယေန သယမေဝ စ တုဿနကော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၅။ (၂) ရွှင်လန်း-နှစ်သက်-ဝမ်းမြောက်-သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။ ဟဋ္ဌော ပဟဋ္ဌောတိ ပုနပ္ပုနံ သန္တုဋ္ဌော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၂၉။ (၃) သန္တုဋ္ဌဥပါသကာ (နာတိကရွာသား အနာဂါမ်)။ သန္တုဋ္ဌော အာနန္ဒ ဥပါသကော။ ----တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီ အနာဝတ္တိဓမ္မော တသ္မာ လောကာ။ ဒီ၊ ၂။ ၇၉။ သံ၊ ၃။ ၃၁၃။ (၄) သန္တုဋ္ဌသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ နိဒါနဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၅-သံယုတ်၊ ၁-သုတ်။ သံ၊ ၁။ ၃၉၉။ (၅) သန္တုဋ္ဌပြာသာဒ်။ တုသိတ-သန္တုသိတသန္တုဋ္ဌာ၊ တယော ပါသာဒမုတ္တမာ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၇၄။

သန္တုဋ္ဌဋ္ဌ (ပု) [သန္တုဋ္ဌ + အတ္ထ] ရွှင်လန်း-နှစ်သက်-ဝမ်းမြောက်-သည့်-အနက်-သဘော။ သန္တုဋ္ဌဋ္ဌေန ဝါ တုသိတသဒ္ဒါတော ဒေဝလောကာ ဂဏှီ အာဂတော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၇။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၈၇။

သန္တုဋ္ဌပုဂ္ဂလဒဿန (နှ) [သန္တုဋ္ဌ + ပုဂ္ဂလ + ဒဿန] ရောင့်ရဲ-ရောင့်ရဲလွယ်-တင်းတိမ်-မိမိပိုင် ပစ္စည်းဖြင့် (သင့်တော်-ညီမျှ - စွာသာလျှင်)- ကျေနပ် - တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ-သောပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြခြင်း။ နနု သန္တုဋ္ဌ-ပုဂ္ဂလဒဿနေ သန္တုဋ္ဌောဝ အဠပရိက္ခာရိကော ဒဿေတဗ္ဗော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၁၅။

သန္တုဋ္ဌဘာဝသဒိသ (တိ) [သန္တုဋ္ဌ + ဘာဝ + သဒိသ] မိမိပိုင် ပစ္စည်းဖြင့် (သင့်တော်-ညီမျှ-စွာသာလျှင်) - ကျေနပ် - တင်းတိမ်- ရောင့်ရဲ- သည်၏အဖြစ်နှင့် တူသော။ ယထာလဒ္ဓေန သန္တုဋ္ဌဘာဝသဒိသမ္ပိ ခနံ----နိဗ္ဗာနသဒိသဠ္ဌ သုခံ နာမ နတ္ထိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၃။

သန္တုဋ္ဌသုတ္တ (နှ) [သန္တုဋ္ဌ + သုတ္တ] သန္တုဋ္ဌသုတ်။ (ရှင်မဟာကဿ မထေရ်မြတ်ကြီးသည် သင်္ကန်း, ဆွမ်း, ကျောင်း, ဆေး-ဟုဆိုအပ်သော ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ ရောင့်ရဲ-ရောင့်ရဲလွယ် - တင်းတိမ်- သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် " သင် ချစ်သားရဟန်းတို့သည် ရှင်မဟာကဿပ မထေရ်မြတ်ကြီးကဲ့သို့ ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ ရောင့်ရဲ-တင်းတိမ်-ကြ" ရမည်ဟု သွန်သင်ဆုံးမ ဩဝါဒ ပေးတော်မူသည့်သုတ်။) သံယုတ္တနိကာယ၊ နိဒါနဝဂ္ဂ-သံယုတ္တပါဠိ၊ ၅-သံယုတ်၊ ၁-သုတ်။ သံ၊ ၁။ ၃၉၉၊ ၄၀၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၀။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၅။

သန္တုဋ္ဌာကာရ (ပု) [သန္တုဋ္ဌ + အာကာရ] ရွှင်လန်း-နှစ်သက်-ဝမ်းမြောက်-သောအခြင်းအရာ။ ပဟဋ္ဌာကာရံ ဒဿေတွာတိ ----သန္တုဋ္ဌာကာရံ ဒဿေတွာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၂။

သန္တုဋ္ဌိ¹ (ထီ) [သံ + တုသ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၄၀။ နိရုတ္တိ။ ၇၄၁။ သံတုပု-သံ။] (၁) ရောင့်ရဲ-ရောင့်ရဲလွယ်-တင်းတိမ်-ခြင်း၊ (က) မိမိပိုင် ပစ္စည်းဖြင့်- (ခ) ထင်ရှားရှိဆဲ ပစ္စည်းဖြင့်- (ဂ) သင့်တော်-ညီမျှ-စွာသာလျှင်- (ဃ) သင့်သော အကြောင်းအားဖြင့်- (င) ပြည့်စုံသော- ကျေနပ်- နှစ်သက်-တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ-ခြင်း။ (၂) သန္တုဋ္ဌိသုတ်။ (၁) (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) အပိ စ အပ္ပိစ္ဆတာဝ နိဿာယ သန္တုဋ္ဌိတာဝ နိဿယ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၃၃။ အံ၊ ၂။ ၁၉၃။ ကင်္ခါယဂုတ္တိ သန္တုဋ္ဌိ၊ ပါတိမောက္ခေ စ သံဝရော။ ဓမ္မ။ ၆၇။ သန္တုဋ္ဌိ စ ကတညုတာ။ သုတ္တနိ။ ၃၁၉။ (-ဒီ၊ ၁။ ၆၇။ မ၊ ၂။ ၁၀။ အံ၊ ၃။ ၁၀၇။ အဘိ၊ ပု။ ၁၇၉-၈၀။ မဟာနိ။ ၁၈၄။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၇။ကင်္ခါဝိတ်၊ ဋ္ဌ။ ၇၆)။ သန္တုဋ္ဌီတိ သန္တောသော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆။ သမံ တုဋ္ဌိ, သန္တေန, သကေန ဝါ တုဋ္ဌိ သန္တုဋ္ဌိ၊ သန္တုဋ္ဌိ ဧဝ သန္တုဋ္ဌိတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၈။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၆။ သန္တုဋ္ဌိကထာ (ဥဒါန။ ၁၁၉-၂၀) တိ ဧတ္ထ သန္တုဋ္ဌီတိ သကေန အတ္တနာ လဒ္ဓေန တုဋ္ဌိ သန္တုဋ္ဌိ၊ အထ ဝါ ဝိသမံ ပစ္စယိစ္ဆံ ပဟာယ သမံ တုဋ္ဌိ သန္တုဋ္ဌိ၊ သန္တေန ဝါ ဝိဇ္ဇမာနေန တုဋ္ဌိ သန္တုဋ္ဌိ၊ ---- သမ္မာ ဝါ ဉာယေန ဘဂဝတာ အနုညာတဝိဓိနာ ပစ္စယေဟိ တုဋ္ဌိ သန္တုဋ္ဌိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၇။ (င) တာဝတာပိ သန္တုဋ္ဌိ အနာပဇ္ဇိတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၉၅။ သမတ္တံ တုဿနံ တိတ္တိ သန္တုဋ္ဌိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆၄။ (၂) အင်္ဂုတ္တရနိကာယပါဠိ၊ ၄-

နိပါတ်၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၃-ဝဂ်၊ ၇-သုတ်။ အံ၊ ၁။ ၃၃၅။

သန္တုဋ္ဌိ[၂] (တိ) [သံ + တုဋ္ဌိ။ သမံ, သကေန, သန္တေန ဝါ တုဋ္ဌိ ဧတဿာတိ သန္တုဋ္ဌိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၄။] မိမိပိုင်ပစ္စည်းဖြင့်-ထင်ရှားရှိဆဲ ပစ္စည်းဖြင့်- သင့်တော်-ညီမျှစွာ သာလျှင်-ကျေနပ်-နှစ်သက်-တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ-ခြင်းရှိ သော၊ သူ။ သမံ, သကေန, သန္တေန ဝါ တုဋ္ဌိ ဧတဿာတိ သန္တုဋ္ဌိ၊ တဿ ဘာဝေါ သန္တုဋ္ဌိတာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၄။

သန္တုဋ္ဌိကထာ (ထီ) [သန္တုဋ္ဌိ + ကထာ] ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း - နှင့်စပ်၍ - ကိုမှီ၍-ဖြစ်သော စကား။ အပ္ပိစ္ဆကထာ သန္တုဋ္ဌိကထာ ပဝိဝေကကထာ။ မ၊ ၃။ ၁၅၅၊ ၁၅၇။ အံ၊ ၂။ ၃၀၃။ ဥဒါန။ ၁၁၉-၂၀။ မဟာနိ၊ ၃၇၆။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၀၂။ သန္တုဋ္ဌိကထာတိ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ သန္တုဋ္ဌာ ဟောထာတိ ကထနကထာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄။ သန္တုဋ္ဌိကထန္တိ ဣတရီတရပစ္စယသန္တောသံ နိဿိတံ ကထံ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၇။ (-ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၈)။

သန္တုဋ္ဌိဋ္ဌာနီယ (တိ) [သန္တုဋ္ဌိ + ဌာနီယ။ ဝိစိကိစ္ဆာဋ္ဌာနီယ-ကြည့်။] တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ- နှစ်သက် - ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော။ ဘိက္ခု သန္တုဋ္ဌိဋ္ဌာနီယဿ သတိသမ္ပဇညဿ ဝသေန သတော ဟုတွာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၉။

သန္တုဋ္ဌိတာ (ထီ) [သန္တုဋ္ဌိ + တာ] (၁) သန္တုဋ္ဌိ[၁]-အနက်ကြည့်။ (၂) မိမိပိုင်ပစ္စည်းဖြင့်-ထင်ရှားရှိသော ပစ္စည်းဖြင့်- သင့်တော်-ညီမျှစွာ သာလျှင်-ကျေနပ်- နှစ်သက်- တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ-ခြင်း ရှိသောသူ၏ အဖြစ်။ (၁) သန္တုဋ္ဌိ[၁]-ကြည့်။ (၂) သန္တုဋ္ဌိ[၂]-ကြည့်။

သန္တုဋ္ဌိတာပဋိပက္ခ (တိ) [သန္တုဋ္ဌိတာ + ပဋိပက္ခ] ရောင့်ရဲ-နှစ်သက်-ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော၊ တရား။ သန္တုဋ္ဌိတာပဋိပက္ခံ ကာမုပါဒါနံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၆၄။

သန္တုဋ္ဌိတာသုတ္တ (န) [သန္တုဋ္ဌိတာ + သုတ္တ] သန္တုဋ္ဌိတာသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယပါဠိ၊ ၆-နိပါတ်၊ ၁၁-ဝဂ်၊ ၈-သုတ်။ အံ၊ ၂။ ၃၉၀။

သန္တုဋ္ဌိပရမ (တိ) [သန္တုဋ္ဌိ + ပရမ။ ဝိဿာသပရမ-ကြည့်။] တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ-ခြင်းလျှင် အမွန်အမြတ်ရှိသော။ အာရောဂျပရမာ လာဘာ၊ သန္တုဋ္ဌိပရမံ ဓနံ။ ဓမ္မ၊ ၄၇။ သန္တုဋ္ဌိပရမံ ဓနန္တိ ဂိဟိနော ဝါ ပဗ္ဗဇိတဿ ဝါ ယံ အတ္တနော လဒ္ဓံ အတ္တနော သန္တကံ၊ တေနေဝ တုဿနဘာဝေါ သန္တုဋ္ဌိ နာမ သေသဓနေဟိ ပရမံ ဓနံ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၇။

သန္တုဋ္ဌိသုတ္တ (န) [သန္တုဋ္ဌိ + သုတ္တ] သန္တုဋ္ဌိသုတ်။ တထတ္တာယ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဣမာယ ဣမသ္မိံ သန္တုဋ္ဌိသုတ္တေ ဝုတ္တသလ္လေခါစာရပဋိပတ္တိယာ ကထံ နာမ ဘာဝေါ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၂။ အင်္ဂုတ္တ- နိကာယ၊ ၄-နိပါတ်၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၃-သုတ်။ အံ၊ ၁။ ၃၃၅။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၂။

သန္တုလေယျ (တိ) [သံ + တုလ + ဏျ။ သံ + တုလျ-သံ။] တကွ-နှိုင်းယှဉ်-နှိုင်းချိန်-အပ်-သင့်-နိုင်-သော။ အသန္တုလေယျော မမ သော ဓနေနာ(ဇာ၊ ၂။ ၂၈၆)တိ သတ္တဝိဓေန ရတနေန သဒ္ဓိံ န တုလေတဗ္ဗော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၈၅။

သန္တုသိတ[၁] (တိ) [သံ + တုသ + တ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၄၀။ သမ်တုပိတ-

သက္ကတပိဋကာ။] ကောင်းစွာ-ကျေနပ်-နှစ်သက်-ဝမ်းမြောက်-တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ-သော။ သန္တုဋ္ဌ (၁) (၂) ကြည့်။ သန္တုသိတော (ဝိမာန။ ၁၂၁) တိ သန္တုဋ္ဌော။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၆။ ဧကော သန္တုသိတောတိ ဧကဝိဟာရီ ဟုတွာ သုဋ္ဌု တုသိတော ဝိပဿနာစာရတော ပဋ္ဌာယ အတ္တနော အဓိဂမေန တုဋ္ဌမာနသော။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၂။

သန္တုသိတ၂ (ထီ၊ ပု) [သံ + တုသ + တ] (ပု) (၁) ဘုရားလောင်း သန္တုသိတနတ်သား။ (၂) သန္တုသိတ နတ်မင်း။ (၃) သန္တုသိတ စကြဝတေး မင်း။ (၄) ကောဏာဂုမ် ဘုရားလောင်း၏ သန္တုသိတပြာသာဒ်။ (ထီ) (၅) တုသိတာနတ်ပြည်။ (ပု) (၁) ဘုရားလောင်း သန္တုသိတ နတ်သား။ ယဒါဟံ တုသိတေ ကာယေ၊ သန္တုသိတော နာမဟံ တဒါ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၀၅။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၅။ (၂) သန္တုသိတ နတ်မင်း။ တုသိတာ ဒေဝတာ၊ သန္တုသိတော ဒေဝရာဇာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄။ (၃) သန္တုသိတ စကြဝတေးမင်း။ ဣတော စ တတိယေ ကပ္ပေ၊ ရာဇာ သန္တုသိတော အဟုံ။ (သီ၊ မူ) အပ၊ ၁။ ၁၉၅။ (၄) ကောဏာဂုမ် ဘုရားလောင်း၏ သန္တုသိတ ပြာသာဒ်။ တုသိတ-သန္တုသိတသံကုဋ္ဌာ။ တယော ပါသာဒမုတ္တမာ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၇၄။ (ထီ) (၅) တုသိတာ နတ်ပြည်။ တတော စုတာ သန္တုသိတံ၊ ဂတာ တတ္ထ မဟာသုခံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၁။

သန္တုဿက (တိ) [သံ + တုသ + ယ + ဏ္ဍု။ သန္တုဿတိ-မှ။] (မိမိပိုင် ပစ္စည်း- ထင်ရှား ရှိဆဲပစ္စည်း-ဖြင့်-သင့်တော်-ညီမျှ-စွာ) ကျေနပ်-နှစ်သက်- ဝမ်းမြောက်- တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ-တတ်သော၊ သူ။ သန္တုဿကော စ သုဘရော စ၊ အပ္ပကိစ္စော စ သလ္လဟုကဝုတ္တိ။ ခုဒ္ဒက။ ၁၁။ သုတ္တနိ။ ၃၀၀။ ဝုတ္တပ္ပဘေဒေန ဒွါဒသဝိဓေန သန္တောသေန သန္တုဿတီတိ သန္တုဿကော။ အထ ဝါ တုဿတီတိ တုဿကော၊ သကေန တုဿကော, သန္တေန တုဿကော, သမေန တုဿကောတိ သန္တုဿကော။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၅။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၂။

သန္တုဿတိ (ကြိ) [သံ + တုသ + ယ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၄၀။ သန္တုဋ္ဌ၊ သန္တုဿက-ကြည့်။ သံတုဗျတိ-သံ။ သံတုဿတ္တ-ပြာ။] (မိမိပိုင် ပစ္စည်း- ထင်ရှားရှိဆဲ ပစ္စည်း -ဖြင့်-သင့်တော်-ညီမျှ-စွာ) ကျေနပ်-နှစ်သက်-ဝမ်းမြောက်-တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ-၏။ တေ ယံ ယံ လဘိတ္ဗာ တေန တေန န သန္တုဿန္တိ၊ မဟာနိ။ ၁၈၅။ က္လစ ပန ဘိက္ခုနော သေနာသနံ ပါပုဏာတိ၊ သော တေနေဝ သန္တုဿတိ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈။(-ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၈။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၄)။

သန္တုဿန (န) [သံ + တုသ + ယ + ယု။ သန္တုဿက-ကြည့်။ သံတောပဏ - သံ။] (မိမိပိုင် ပစ္စည်း-ထင်ရှားရှိဆဲ ပစ္စည်း - ဖြင့်-သင့်တော်-ညီမျှ-စွာ) ကျေနပ်-နှစ်သက်-ဝမ်းမြောက်-တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ-ခြင်း။ ထူလသုခုမာဒီသု ယထာလဒ္ဓေနေဝ သန္တုဿနံ ပဋိလာဘသန္တောသော နာမ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၉။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၁၁။

သန္တုဿနက (တိ) [သန္တုဿန + က] သန္တုဿက - ကြည့်။ ဒွါဒသဝိဓေသ သန္တောသေသ ဝသေန သန္တုဿနကော သန္တုဿမာနော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၀။

သန္တုဿန္တိ (ကြိ) [သံ + တုသ + ယ + အန္တိ] သန္တုဿတိ-ကြည့်။

သန္တုဿမာန (တိ) [သံ + တုသ + ယ + မာန] သန္တုဿက-ကြည့်။ သန္တုဿမာနော (သုတ္တနိ။ ၂၈၆။ အပ၊၁။ ၁၀။ စူဠနိ။ ၂၄၈)တိ ဒွါဒသဝိဓေသ သန္တောသေသ ဝသေန သန္တုဿကော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၇။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၇။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၇။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၅။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၁၆။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၀)။

သန္တုဿိတ (တိ) [သံ + တုသ + ယ + တ။ နိရုတ္တိ။ ၅၁၈-နှာ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၄၀။ သမ်တုပိတ-သက္ကတပိဋကေ။] (၁) နှစ်သက်သော၊ ကောင်းစွာ - ကျေနပ် - နှစ်သက်- ဝမ်းမြောက် - တင်းတိမ် - ရောင့်ရဲ - သော။ (၂) သန္တုဿိတ နတ်သား။ (၁) ကောစ သန္တုဿိတော (သုတ္တနိ။ ၄၃၅) တိ ကော ဣစ တုဋ္ဌော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၃။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၈)။ (၂) သန္တုဿိတော နာမ ဒေဝပုတ္တော။ ဒီ၊ ၁။ ၅၁၀။

သန္တုဿိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + တုသ + ယ + တဗ္ဗ။ သန္တုဋ္ဌ-ကြည့်။] မိမိပိုင် ပစ္စည်း- ထင်ရှားရှိဆဲ ပစ္စည်း-ဖြင့်- ကောင်းစွာ- ကျေနပ်-နှစ်သက်- ဝမ်းမြောက်-တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ ယထာ လဒ္ဓေန သန္တုဿိတဗ္ဗံ။ မိလိန္ဒ။ ၃၈၀။ တတ္ထ ယထာလာဘယထာဗလယထာသာရုပ္ပ- သန္တောသေနေဝ သန္တုဿိတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၄။

သန္တုဿေ (ကြိ) [သံ + တုသ + ယ + ယေျ] (မိမိပိုင် ပစ္စည်း-ထင်ရှားရှိဆဲပစ္စည်း- ဖြင့်-သင့်တော်-ညီမျှ-စွာ)-ကျေနပ်-နှစ်သက်- ဝမ်းမြောက် - တင်းတိမ် - ရောင့်ရဲ - ရာ၏။ လူခေနပိ ဝါ သန္တုဿေ၊ နာညံ ပတ္ထေ ရသံ ဗဟုံ။ ထေရ။ ၃၀၅။ သန္တုဿေ သမံ သမ္မာ တုဿေယျ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၅။ (-မိလိန္ဒ။ ၃၈၀)။

သန္တောသ (ပု) [သံ + တုသ + ဏ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၄၀။ သံတောပ - သံ။ သံတောသ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (က) (မိမိပိုင် ပစ္စည်း-ထင်ရှားရှိဆဲ ပစ္စည်း-ဖြင့်-သင့်တော်- ညီမျှ-စွာ) ကျေနပ်- နှစ်သက်-ဝမ်းမြောက်- တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ-တတ်သော (တရား)။ (ခ) (မိမိပိုင် ပစ္စည်း-ထင်ရှားရှိဆဲ ပစ္စည်း-ဖြင့်- သင့်တော်-ညီမျှ-စွာ) ကျေနပ်-နှစ်သက်-ဝမ်း မြောက်-တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ-ကြောင်းဖြစ်သော (တရား)။ (ဂ) (မိမိပိုင် ပစ္စည်း-ထင်ရှားရှိဆဲ ပစ္စည်း-ဖြင့်-သင့်တော်-ညီမျှ-စွာ) ကျေနပ်- နှစ်သက်-ဝမ်းမြောက်-တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ- ခြင်း။ (အလောဘနှင့် အလောဘပြဓာန်း သော စိတ္တုပ္ပါဒ် ရသည်)။ သန္တောသ ၁၂-ပါး ရှိသည်။ ယင်း သန္တောသ ၁၂-ပါး၏အကျယ် ကို ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၂-၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇-၉။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၀-၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၀-၁။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၂-၃။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၀၈-၉။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇-၉။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၇-၉။ တို့ကြည့်။ သော ပနေသ သန္တောသော ဒွါဒသဝိဓော ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၂။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၇။ သန္တုဿတိ န လုဒ္ဓေါ ဘဝတီတိ ---- သန္တုဿတိ တေန, သန္တုဿနမတ္တန္တိ ဝါ သန္တောသော၊ တထာ ပဝတ္တော အလောဘော၊ အလောဘပဓာနာ ဝါ စတ္တာရော ခန္ဓာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၁၁။ စတူသု ပန ပစ္စယေသု တယော တယော သန္တောသာတိ ဒွါဒသဝိဓော ဟောတိ သန္တောသော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၆။

သန္တောသကထာ (ထီ) [သန္တောသ + ကထာ] သန္တုဋ္ဌိကထာ-ကြည့်။ အပ္ပိစ္ဆကထာ, အသံသဂ္ဂကထာ-တို့လည်းကြည့်။ ဧတေသု ဟိ အပ္ပိစ္ဆကထာ သန္တောသကထာ အသံသဂ္ဂကထာ သီလကထာတိ ကမ္မာ စတသော ကထာ အဓိသီလသိက္ခာသင်္ဂဟိတာယေဝ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၁။

သန္တောသဂုဏာဒိဝုမိသဥ္ဇနန (တိ) [သန္တော +ဂုဏ +အာဒိ + ဝုမိ + သဥ္ဇနန] တင်းတိမ်- ရောင့်ရဲ - ခြင်း ဂုဏ်အစရှိသော ကျေးဇူးတို့၏ တိုးပွားခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော။ တသ္မာ သုဂတပသတ္ထံ၊ သန္တောသဂုဏာဒိဝုမိသဥ္ဇနနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၉။

သန္တောသပဋိပက္ခ (တိ) [သန္တောသ + ပဋိပက္ခ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သန္တောသပဋိပက္ခာ ဥပါဒါနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၈၄။

သန္တောသဝိရောဓိ (တိ) [သန္တောသ + ဝိရောဓိ] တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ-ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော၊ တရား။ လဟုကစီဝရပရိဘောဂေါ န သန္တောသဝိရောဓီတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၆။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၁။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၅)။

သန္တောသသုခရသညူ (တိ) [သန္တောသ + သုခ + ရသ + ည + ရူ] တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ-ခြင်း၌ သုခဟူသော အရသာကို သိသော။ သန္တောသသုခရသညူ၊ တိစီဝရမရော ဘဝတိ ယောဂီ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၃။

သန္တောသာဒိဂုဏာပရိဒီပန (နှ) [သန္တောသ + အာဒိ + ဂုဏ + ပရိဒီပန] တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ-ခြင်းစသော ဂုဏ်ကို ပိုင်းခြား၍ပြခြင်း။ ဘောဇနေ မတ္တညူတိ ဣဒမသ သန္တောသာဒိဂုဏာပရိဒီပနံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၀။

သန္တောသာဘာဝ (ပု) [သန္တောသ + အဘာဝ] တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ-ခြင်း၏ မရှိခြင်း။ နာဘိရမာမီတိ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ အတ္တနော သန္တောသာဘာဝံ ဒသေတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၆၆။

သန္တောသာဘာဝဒီပန (နှ) [သန္တောသာဘာဝ + ဒီပန] တင်းတိမ်-ရောင့်ရဲ-ခြင်း၏ မရှိခြင်းကို ပြခြင်း။ မမ္မစ္ဆေဒကာနမ္ပိ အကြောသပရိဘာသနံ ခမနေ သန္တောသာဘာဝဒီပနံ ----။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၈။

သန္တတ (တိ) [သံ + ထရ + တ။ နိရုတ္တိ။ ၇၂၆။ သန္ထရီယိတ္ထာတိ သန္တတော။ သံသိတုတ-သံ။ သံထဋ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ကောင်းစွာ-ခင်း -ဖြန့်ခင်း - အပ်သော (အိပ်ရာ၊ နေရာ စသည်)။ (နှ) (၂) အခင်း-နေရာ ထိုင်ခင်း-အနှီး အဝတ်။ (ထီ၊ ပု) (၃) (က) အနှီးဝတ် ခံသော-အတွင်းသို့ သွင်း၍ အခင်းအနှီးခံသော၊ မိန်းမ။ (ဧကဒေသူပစာ)။ (ခ) အနှီးဝတ် ပတ်သော-အပဥ္စ အခင်းနှီး ရစ်ပတ်သော၊ သူ။ (ဧကဒေသူပစာ)။ (၁) ကုသိနာရကာ ယာဝ သန္ဓိသမလကဋိရာ ဇဏ္ဏုမတ္တေန ဩဓိနာ မန္ဒာရဝပုပ္ဖေဟိ သန္တတာ ဟောတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၃၂။ ဓမ္မော အာနန္ဒ ပါသာဒေါ စတုန္နံ ဝဏ္ဏာနံ ဖလကေဟိ သန္တတော ဟောတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၄၈။ စိတြာ မနောရမာ ဘူမိ၊ ဝေဠုရိယသ သန္တတာ။ ဝိမာန။ ၁၀၉။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၇။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၈)။ (နှ) (၂) နဝံ ပန ဘိက္ခုနာ သန္တတံ ကာရာပေတ္ဗာ။ ---- သန္တတံ နာမ သန္ထရိတ္ဗာ ကတံ ဟောတိ အဝါယိမံ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၃၄-၅။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၃။ ကခ်ါ။ ၁၇၂)။ မဠေ ဆမာယံဝ သယေထ သန္တတေ (အံ၊ ၁။

၂၁၅) တိ ---- သန္တရိတွာ ကတေ သန္တတေ ဝါ သယေထာတိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၉။ (ထိ၊ ပု) (၃) (က) (ခ) သန္တတာယ အသန္တတဿာတိအာဒီသု သန္တတာယ ကတ္တိယဝစ္စမဂ္ဂေန ပဿာဝမဂ္ဂေန မုခေန အသန္တတဿ ဘိက္ခုဿ အင်္ဂဇာတံ အဘိနိသီဒန္တိ၊ ---- သန္တတာ နာမ ယဿာ တိသု မဂ္ဂေသု ယော ကောစိ မဂ္ဂေါ ပလိဝေဌေတွာ ဝါ ---- ယေန ကေနစိ ဝတ္ထေန ဝါ ---- ပဏ္ဏေန ဝါ ပဋိစ္ဆန္နော။ သန္တတော နာမ ယဿ အင်္ဂဇာတံ တေသံ ယေဝ ဝတ္ထာဒီနံ ယေန ကေနစိ ပဋိစ္ဆန္နံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၁။ သန္တတာယာတိ ဧကဒေသေ သမုဒါယဝေါဟာရော "ပဋော ဒဍ္ဎော" တိအာဒီသု ဝိယ။ ---- ဧကဒေသေ သမုဒါယဝေါဟာရဝသေနေဝ ဘိက္ခုပိ "သန္တတော" တိ ဝုစ္စတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၃။ သန္တတာယာတိ သမုဒါယေ ဧကဒေသဝေါဟာရော "ဒဍ္ဎဿ ပဋဿ ဆိဒ္ဒံ" တိအာဒီသု ဝိယ ---- သမုဒါယေ အဝယဝူပစာရေနေဝ ဘိက္ခုပိ သန္တတော နာမာတိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄၆-၇။

သန္တတကရဏ (န) [သန္တတ + ကရဏ] အခင်း-နေရာ ထိုင်ခင်း-အနှီးအဝတ်-ကို ပြုခြင်း။ သန္တတကရဏံ ကိရိယာ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၈၁။

သန္တတဂတ္တ (တိ) [သန္တတ + ဂတ္တ] (အကြော ကွန်ရက်တို့ဖြင့်) ကောင်းစွာ-ခင်း-ဖြန့်ခင်း-အပ်သော ကိုယ် ရှိသော၊ (ကြောမ, ကြောသေးတို့ဖြင့်) ဖြန့်ကြက်အပ်သော(ကြီးကျယ်သော) ကိုယ်ရှိသော။ ဓမနိသန္တတော (ထေရ။ ၂၆၅) တိ ဓမနီဟိ သန္တတဂတ္တော အပ္ပမံသလောဟိတတာယ ပါကဋီဟိ ကဏ္ဍရသိရာဟိ ဝိတတသရီရော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅၉။

သန္တတစတုက္ကဘေဒ (ပု) [သန္တတ + စတုက္က + ဘေဒ] သန္တတတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော စတုက္က အပြား။ ဧဝံ သန္တတစတုက္ကဘေဒံ ဝတွာ ဣဒါနိ ယသ္မာ န ကေဝလံ မနုဿိတ္ထိအာဒိကေ ဘိက္ခုဿ ဧဝ သန္တိကေ အာနေန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၂။

သန္တတစတုက္ကဘေဒကထာ (ထီ) [သန္တတစတုက္ကဘေဒ + ကထာ] သန္တတတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော စတုက္က အပြားကို ပြဆိုရာဖြစ်သော စကား။ သန္တတစတုက္ကဘေဒကထာ နိဋ္ဌိတာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၂။

သန္တတတလ (န) [သန္တတ + တလ] ကောင်းစွာ-ခင်း-ဖြန့်ခင်း-အပ်သော အပြင်။ သောဏ္ဏဝါလုကသန္တတာနိ သုဝဏ္ဏဝါလုကာယ သန္တတတလာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၇၇။

သန္တတနိမိတ္တ (န) [သန္တတ + နိမိတ္တ] ခင်းနှီး ရစ်ပတ်အပ်သော-နိမိတ်-အင်္ဂါဇာတ်။ သေဝနစိတ္တဝသေန အာပတ္တီတိ ယထာ သန္တတနိမိတ္တဝသေန ဥပါဒိန္နဖဿံ အဝိန္ဒန္တဿပိ သေဝနစိတ္တဝသေန အာပတ္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀၇။

သန္တတနိသီဒန (န) [သန္တတ + နိသီဒန] ခင်းအပ်သော နိသီဒိုင်၊ နိသီဒိုင် အခင်း။ တတ္ထာပိ စီဝရဂ္ဂဟဏေန စီဝရနိသီဒနံ ဂဟိတမေဝါတိ အတ္ထတော သန္တတနိသီဒနမေဝ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝဇိရ၊ ၃၃၀။

သန္တတပေယျာလ (ပု) [သန္တတ + ပေယျာလ] အနှီး-အဝတ်-ပုဆိုးနှီးသည်-ကို ဟောသော ပေယျာလ (အကျဉ်းစကား)။ (သန္တတ-သဒ္ဒါ

ဖြင့်ဟောအပ်သော ပေယျာလ၊ သဒ္ဒတ-သဒ္ဒါ၌ ဟော-သဒ္ဒတ ဟူသောပုဒ်-၌-ဖြင့်-မှတ်-အပ်သော ပေယျာလ၊ (အကျဉ်းစကား)။ ဆိဒ္ဒံ တသ္မိံ ယရေ နတ္ထီတိ အယံ ပဥှာ ဒုသကုဋ္ဌိ-အာဒီနိ သဒ္ဒတပေယျာလဥ္စ သန္ဓာယ ဝုတ္တာ။ ဝိ၊ ၌၊ ၄။ ၂၃၈။

သဒ္ဒတဘာဇာဝါရ (ပု) [သဒ္ဒတ + ဘာဇာ + ဝါရ] သဒ္ဒတနှင့်စပ်၍ တစ်ကြိမ်တစ်ခါ ရွတ်ရာ ဘာဇာဝါရ။ ဝိ၊ ၁၊ သျ။ ၈၀။ သဒ္ဒတနှင့် စပ်၍ တစ်ကြိမ်တစ်ခါ ရွတ်ဆိုအပ်သော အပိုင်း၊ ရွတ်ဆိုခြင်း။ သဒ္ဒတဘာဇာဝါရော နိဋ္ဌိတော။ ဝိ၊ ၁။ ၄၁။

သဒ္ဒတဘူမိဘာဂ (တိ) [သဒ္ဒတ + ဘူမိ + ဘာဂ] ကောင်းစွာ ခင်းအပ်သောမြေ-အဘို့-အပြင်-ရှိသော။ သုဝဏ္ဏဝါလုကာဟိ သဒ္ဒတ-ဘူမိဘာဂေ။ ဝိမာန၊ ၌။ ၁၆၁။

သဒ္ဒတမဂ္ဂသမ္ဗန္ဓိ (တိ) [သဒ္ဒတ + မဂ္ဂ + သမ္ဗန္ဓိ။ ထိ-၌ ----သမ္ဗန္ဓိနီ။] နှီးအပ်သော-မဂ်-ပဿာဝမဂ်-ဝစ္စမဂ်-နှင့် စပ်သွယ်ခြင်း ရှိသော။ ပုန တံ ဣတ္ထိံ သဒ္ဒတမဂ္ဂသမ္ဗန္ဓိနိံ ကတ္ဝာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄၆။

သဒ္ဒတဝိဿဇ္ဇနဝတ္ထု (န) [သဒ္ဒတ + ဝိဿဇ္ဇန + ဝတ္ထု] အခင်းတို့ကို စွန့်ပစ်ခြင်း ဟူသောအကြောင်း။ သာဝတ္ထိယံ သမ္ဗဟုလေ ဘိက္ခူ အာရဗ္ဘ သဒ္ဒတဝိဿဇ္ဇနဝတ္ထုသ္မိံ ပညတ္တံ။ ကင်္ခါ။ ၁၇၄။ (-ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၁၉)။

သဒ္ဒတသဒိသ (တိ) [သဒ္ဒတ + သဒိသ] အခင်း အနှီးနှင့် တူသော (အဝတ်)။ နိသီဒနံ နာမ သဒသံ ဝုစ္စတီတိ သဒ္ဒတသဒိသံ သဒ္ဒရိတ္ဝာ ----။ ဝိ၊ ၌၊ ၃။ ၁၅၅။ (-ကင်္ခါ။ ၂၇၀။ ဝဇိရ။ ၂၅၄၊ ၃၄၁)။

သဒ္ဒတသမ္မုတိ (ထိ) [သဒ္ဒတ + သမ္မုတိ] သဒ္ဒတသမ္မုတိ၊ ဂိလာန ရဟန်းအား ၆-နှစ် အတွင်း၌ အခင်းဟောင်းမှ အခြားသော အခင်းသစ်ကို ပြုလုပ်စေရန် ပေးထားအပ် သော-အလို-သဘော-တူညီခြင်း။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဂိလာနဿ ဘိက္ခုနော သဒ္ဒတ-သမ္မုတိံ ဒါတုံ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၃၄။ (-ဝိ၊ ၌၊ ၂။ ၂၆၄။ ကင်္ခါ။ ၁၇၃)။

သဒ္ဒတသရိရ (တိ) [သဒ္ဒတ + သရိရ] သဒ္ဒတဂတ္တ - ကြည့်။ တိလကာဟတာတိ အာဟတတိလကာ၊ တိလပ္ပမာဏောဟိ ဗိန္ဒူဟိ သမန္တတော သဒ္ဒတသရီရာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၄။

သဒ္ဒတသိက္ခာပဒ (န) [သဒ္ဒတ + သိက္ခာပဒ] သဒ္ဒတသိက္ခာပုဒ်။ (ဝိ၊ ၁။ ၃၃၉)။ တေဟိ သဒ္ဓိံ ဘဂဝတ္တံ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ သဒ္ဒတ-သိက္ခာပဒေ အာဂတနယေန။ ဥဒါန၊ ၌။ ၂၄၂။

သဒ္ဒတသေနာသန (န) [သဒ္ဒတ + သေနာသန] အခင်းဖြစ်သော အိပ်ရာ နေရာ၊ အခင်းဟု ဆိုအပ်သော အိပ်ရာ နေရာ။ စိမိလိကာ စမ္မခဏ္ဍော တိဏသန္ဒာရော ပဏ္ဏသန္ဒာရောတိ ဣဒံ သဒ္ဒတသေနာသနံ နာမ။ အံ၊ ၌၊ ၂။ ၃၈၃။ (-မဟာနိ၊ ၌။ ၈၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၉၂)။

သဒ္ဒတာဒိဝိသေသန (န) [သဒ္ဒတ + အာဒိ + ဝိသေသန] သဒ္ဒတ စသော အထူးပြု စကား။ သဒ္ဒတာဒိဝိသေသနေဟိ ဝိသေသေတွာ၊ သဒ္ဒတာဒီဟိ စတူဟိ ယောဇေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၂။

သဒ္ဒတိ = သဒ္ဒတိက (တိ) [သဒ္ဒတ + ဏိက။

ယထာသန္ထတိက-ပုဒ်၏ အကျဉ်းစကား။ | ယထာသန္ထတိကင် မှတင်ဆောက်တည်သော ရဟန်း။ (ခင်းထားမြဲဖြစ်သော ကျောင်း အိပ်ရာ နေရာ၌ နေခြင်းအလေ့ရှိသော ရဟန်း)။ သန္ထတိ ခလု ပဏ္ဍာပိ၊ ပတ္တပိဏ္ဍိကမေဝ စ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၃၇။ နေသဇ္ဇိကာ သန္ထတိကာ၊ အထောပိ ဌာနစင်္ကမာ။ မိလိန္ဒ။ ၂၃၄။

သန္ထပေတိ (ကြိ) [သံ + ထပ + ဏေ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၂၇။ သံသ္ထာပယတိ-သံ။ သံဌဝေတ္တု၊ သံဌဝေတ္တု-ပါကတ။ | ကောင်းစွာ ထား-ပြုပြင်-၏။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သန္ထပေသိတိ (ကြိ) [သံ + ထပ + ဏေ + သိတိ | ကောင်းစွာ ထား - ပြုပြင် - အံ့-လတ္တံ့။ ဇင်္ဃံ ဝလိန္နံ ပံသုဂတာ၊ ကော ဒါနိ သန္ထပေဿတိ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၈၁။ (က-မူ)။

သန္ထမ္ဘတိ (ကြိ) [သံ + ထဘိ + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၂၇။ သံသ္တံဘတေ၊ သံသ္တဘ္နာတိ-သံ၊ သံထံဘတ္တ-ပါကတ။ | (၁) ထောက်ပံ့-ကူညီ-၏။ (၂) ဆည်းကပ်-ခစား-ချဉ်းကပ်-၏။ (၃) ရပ်တည်-တည်တံ့-ခိုင်မြဲ-၏။ (၄) အပန်းဖြေ-နားနေ-၏။ (၅) တက်ကြွသော ကိုယ်, စိတ်ရှိ၏။ (၆) တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-၏။ (၁) ထောက်ပံ့-ကူညီ-၏။ သန္ထမ္ဘသ္သူ (သုတ္တနိ။ ၃၈၈) တိ ဒုက္ကရ-ကရဏသမတ္ထေန ဝီရိယုပတ္ထမ္ဘေန အတ္တာနံ ဥပတ္ထမ္ဘတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၀။ (၂) ဆည်းကပ်-ခစား-ချဉ်းကပ်-၏။ သန္ထမ္ဘိတု (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၃) န္တိ ဝိဿာသဘာဝေန ဥပဋ္ဌာတုံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၉။ (၃) ရပ်တည်-တည်တံ့-ခိုင်မြဲ-၏။ ဣမေ ဘိက္ခဝေ ဧကစ္စေ ယောဓာ-ဇီဝေါ ရဇဂ္ဂဥ္စေဝ ဒိသွာ သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ န သန္ထမ္ဘတိ န သက္ကောတိ သင်္ဂါမံ ဩတရိတုံ။ အံ၊ ၂။ ၇၈၊ န သန္ထမ္ဘတီတိ သန္ထမ္ဘိတွာ ဌာတုံ န သက္ကောတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၄။ (၄) အပန်းဖြေ-နားနေ-၏။ တာဝ ဒွေ တီဏိ ဒိဝသာနိ ရာဇာနော တတ္ထ သန္ထမ္ဘိ ဝိဿမန္တိ ပရိဿယံ ဝိနောဒေန္တီတိ သန္ဒာဂါရံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၆၅။ (၅) တက်ကြွသော ကိုယ်, စိတ်ရှိ၏။ သန္ထမ္ဘိတွာန-ကြည့်။ (၆) တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-၏။ တာ ထေရဿ အစ္ဆရာသဒ္ဒံ သုတွာ သန္ထမ္ဘိတွာ သမ္မုခါ ဌာတုံ အသက္ကောန္တိယော ပလာယိတွာ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၈။

သန္ထမ္ဘန (ထီ၊ န) [သံ + ထဘိ + ယု။ သန္ထမ္ဘတိ-မှ။ | (၁) တည်တံ့-ခိုင်မြဲ-ခိုင်မာ-အောင်ပြုတတ်သော ဝိညတ်ရုပ်။ (၂) အားကြီး-အားရှိ-သည့် တည်တံ့ ခိုင်မြဲအောင် ပြုတတ်သော ဝိညတ်ရုပ်။ (၃) တည်တံ့-ခိုင်မြဲ-ခြင်း။ (၄) အပန်းဖြေ-ငြိမ်းအေးစေ-ရာဌာန။ (၁) (၂) ကာယဿ ထမ္ဘနာ သန္ထမ္ဘနာ သန္ထမ္ဘိ-တတ္တံ ဝိညတ္တိ ဝိညာပနာ ဝိညာပိတတ္တံ။ အဘိ၊ ၁။ ၁၆၈။ ကာယံ ထမ္ဘေတွာ ထဒ္ဓံ ကရောတီတိ ထမ္ဘနာ။ တမေဝ ဥပသဂ္ဂေန ဝဍ္ဎေတွာ သန္ထမ္ဘနာတိ အာဟ။ ဗလဝတရာ ဝါ ထမ္ဘနာ သန္ထမ္ဘနာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၀။ (၃) သန္တသမာ-ပတ္တိတော အညံ သန္ထမ္ဘနကာရဏံ ဗလဝံ နတ္ထိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၆၃။ (၄) သန္ဒာဂါရန္တိ ရာဇူနံ မန-သိကာရေန ဗဟိ ဝိသဋဝိတက္ကဝူပသမနေန စိတ္တဿ သန္ထမ္ဘနံ အဂါရံ၊ ရာဇူနံ သာလန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၇။

သန္ထမ္ဘနကာရဏ (န) [သန္ထမ္ဘန + ကာရဏ | တည်တံ့ - ခိုင်မြဲ - ခြင်း၏ အကြောင်း။ သန္ထမ္ဘန (၃) ကြည့်။

သန္ထမ္ဘနတ္ထ (ပု) [သန္ထမ္ဘန + အတ္ထ] ငြိမ်းအေး စေခြင်းအကျိုး။ အဿာသာယ ဓမ္မံ

ဒေသေတီတိ အသာသနတ္တာယ သန္တမ္ဘနတ္တာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၂၆။

သန္တမ္ဘနာဂါရ (န) [သန္တမ္ဘန + အဂါရ] အပန်းဖြေ- နားနေ-ငြိမ်းအေးစေ-ရာ -ဌာန-အိမ်။ သန္တာဂါရေတိ မဟာဇနဿ သန္တမ္ဘနာဂါရေ ဝိဿမနတ္တာယ ကတေ အဂါရေ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၂၂။

သန္တမ္ဘတ္တိ (ကြိ) [သံ + ထဘိ + အ + အန္တိ] အပန်းဖြေ-နားနေ-ကုန်၏။ တာဝ ဒွေ တီဏိ ဒိဝသာနိ တေ ရာဇာနော တတ္ထ သန္တမ္ဘန္တိတိပိ သန္ထာဂါရံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁။

သန္တမ္ဘသု (ကြိ) [သံ + ထဘိ + အ + သု] (သင်) ထောက်ပံ့ - ကူညီ - လော။ သန္တမ္ဘတိ (၁) ကြည့်။

သန္တမ္ဘိတ (တိ) [သံ + ထဘိ + တ။ သန္တမ္ဘတိ-မှ။ သံသ္တမ္ဘိတ-သံ။] တည်တံ့-ခိုင်မြဲ-ခိုင်မာ-အောင် ပြုတတ်သော။ ---- ကာယဿ ထမ္ဘနာ သန္တမ္ဘနာ သန္တမ္ဘိတတ္တံ။ သန္တမ္ဘိတတ္တ (အဘိ၊ ဓ။ ၁၆၈) န္တိ သန္တမ္ဘိတ-ဘာဝေါ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၄၊ ၃၆၀။

သန္တမ္ဘိတုံ (ဗျ) [သံ + ထဘိ + တုံ] ရပ်တည်-တည်တံ့-ခိုင်မြဲ-ခြင်းငှာ။ သန္တာယ သမာပတ္တိယာ ပရိဟီနာယ ဖြဟ္မစရိယဝါသော သန္တမ္ဘိတုံ န သက္ကောတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၀။

သန္တမ္ဘိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ထဘိ + တွာ] (၁) တည်တံ့-ခိုင်မြဲ-၍။ (၂) တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-၍။ (၁) တတ္ထ သန္တမ္ဘိတွာ ပုန သင်္ဂါမံ ပဝိသတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၇။ (၂) သန္တမ္ဘတိ (၆)-ကြည့်။

သန္တမ္ဘိတွာန (ကြိ၊ ဒိ) [သံ + ထဘိ + တွာန] တက်ကြွသော ကိုယ်, စိတ်ရှိသည် ဖြစ်၍။ တတော ဝေဒေန မဟတာ၊ သန္တမ္ဘိတွာန မာဏဝေါ။ သုတ္တနိ။ ၄၃၃။ ဥပ္ပန္နာယ မဟာပီတိယာ သန္တမ္ဘိတွာ အလီန-ဘာဝံ၊ ကာယစိတ္တာနံ ဥဒဂ္ဂံ ပတွာတိ အတ္ထော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၀။

သန္တမ္ဘေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ထဘိ + ဏေ + တိ။ သံသ္တမ္ဘယတိ-သံ။] ကောင်းစွာ-တည်တံ့-ခိုင်မြဲ-စေ၏။အတ္ထောကာသာဝါသော ဝိယ ကာယံ န သန္တမ္ဘေတီတိ ကာယဿ အသန္တမ္ဘနဘာဝေါ ပဌမော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၁၊ ၁၂၄။ (-အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃)။

သန္တမ္ဘေတုံ (ဗျ) [သံ + ထဘိ + ဏေ + တုံ] ကောင်းစွာ-တည်တံ့-ခိုင်မြဲ-စေခြင်းငှာ။ စိတ္တေန အနုဝဒိယမာနော သန္တမ္ဘေတုံ န သက္ကိဿာမိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၆။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၄။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၀၇)။

သန္တမ္ဘေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ထဘိ + ဏေ + တွာ] ကောင်းစွာ-တည်တံ့-ခိုင်မြဲ-စေ၍။ အထ နံ သန္တမ္ဘေတွာ အယျ ဣဒါနိ တံ ကုဋိရေန သဒ္ဓိံ ထောက် ကထာသလ္လာပံ လဘမာနာ ဝိဿဇ္ဇာပေဿာမိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၈)။

သန္တရ² (ပု) [သံ + ထရ + အ။ သံသ္တရ-သံ။ သံထရ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] အခင်း-- (က) အိပ်ရာခင်း။ (ခ) မြက်-သစ်ရွက်-ပျဉ်-လျော်တေ-စသော အခင်း။ (က) သန္ထရံ ပညာပေဟိ (အံ၊ ၁။ ၂၈၁) တိ သန္ထရိတဗ္ဗံ သန္ထရာဟိတိ အတ္ထော။ သန္ထရံ ပညာပေတွာတိ ကပ္ပိယမဉ္စကေ ပစ္စတ္ထရဏံ ပညာပေတွာ။

အံ၊ ၄၊ ၂။ ၂၃၈။ (ခ) သန္ထရံ သန္ထရိတွာန၊ ပုပ္ဖာသနမဒါသဟံ။ အပ၊ ၁။ ၇၀။ သန္ထရံ တိဏပဏ္ဏာဒိသန္ထရံ ကဠတ္ထရံ ပညာပေတွာ နိဋ္ဌာပေတွာ။ အပ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇။ န သန္ထရေ (ဇာ၊ ၂။ ၃၅) တိ န ဝါကေ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ တာတ ယထာ မယံ တိဏမယံ ဝါ ဝါကမယံ ဝါ စိရကံ ဓာရေမ။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၂၁၆။

သန္ထရ² (ကြိ) [သံ + ထရ + ဟိ။ ဟိဝိဘတ် ကျေ။] (သင်) ခင်းပေးလော။ စတုဂ္ဂုဏံ သန္ထရ မေ နိပဇ္ဇံ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၁၂။ ဥဒါန။ ၁၈၂။

သန္ထရက (တိ) [သံ + ထရ + ဏ္ဝု။ သံသ္တာရက-သံ။ သံထာရအ၊ သံထာရဂ၊ သံထာရယ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ဖြန့်ခင်းတတ်သော။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

သန္ထရကဝါတ (ပု) [သန္ထရက + ဝါတ] ဖြန့်ခင်းတတ်သော လေ။ သန္ထရကဝါတော သဗ္ဗတ္ထ `သန္ထရတိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၅၉။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၁၇၀။

သန္ထရဏ (န) [သံ + ထရ + ယု။ သံသ္တရဏ-သံ၊ သံတရဏ-ပြာ။] (၁) ဖြန့်ခင်းခြင်း။ (တိ) (၂) ဖြန့်ခင်းတတ်သော။ (၃) (က) ပိတ်ဖုံး - ပိတ်ဆို့ - ခြင်း။ (ခ) ချီးမြှောက်-ထောက်ပံ့-ခြင်း။ (၁) မဉ္စာဒီနံ သံယိကတာ, ဝုတ္တလက္ခဏော ဒေသော သန္ထရဏံ ဝါ သန္ထရာပနံ ဝါ။ ကင်္ခါ။ ၂၀၂။ သဗ္ဗသန္ထရိံ အာဝသထာဂါရံ သန္ထရိတွာတိ ဧတ္ထ သန္ထရဏံ သန္ထရိံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၀၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၄။ (တိ) (၂) သန္ထရဏကဝါတ-ကြည့်။ (၃) (က) (ခ) စတူဟိ ပစ္စယေဟိ အတ္တနော စ ပရဿ စ အန္တရပဋိစ္ဆာဒနဝသေန သန္ထရဏံ အာမိသ-သန္ထာရော၊ ဓမ္မေန သန္ထရဏံ ဓမ္မသန္ထာရော။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၆၁။ အာမိသဿ စ ဓမ္မဿ စ အလာဘေန အတ္တနော ပရဿ စ အန္တရေ သမ္ဘဝန္တဿ ဆိဒ္ဒဿ ဝိဝရဿ ဘေဒဿ သန္ထရဏံ ပိဒဟနံ သင်္ဂဏှနံ သန္ထာရော။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၈။

သန္ထရဏက (တိ) [သန္ထရဏ + က။ သံသ္တရဏက-သက္ကတပိဋက။] ဖြန့်ခင်း တတ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သန္ထရဏကဝါတ (ပု) [သန္ထရဏက + ဝါတ။ (တိ) သံသ္တရဏက-သက္ကတပိဋက။] ဖြန့်ခင်းတတ်သော လေ။ သန္ထရဏကဝါတော ပတ္တကဏ္ဍိကကေသရာနိ နစ္စန္တော (ရင္ဆန္တော) သန္ထရတိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၄၂။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၈၄။

သန္ထရဏကိရိယာဓာရ (ပု) [သန္ထရဏ + ကိရိယ + အာဓာရ] ဖြန့်ခင်းခြင်း ကိရိယာ၏ တည်ရာ။ အစပလဒေသေတိ အဩ္တာ အာပဋ္ဌေယျ သန္ထရဏကိရိယာဓာရဘာဝတော တဿ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၄၂။

သန္ထရဏပူဇာ (ထီ) [သန္ထရဏ + ပူဇာ] (ပန်းတို့ဖြင့်) ခင်းသဖြင့်-ခင်း၍-ပူဇော်ခြင်း။ တလသန္ထရဏပူဇန္တိ ဘူမိတလဿ ပုပ္ဖေဟိ သန္ထရဏပူဇံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၀၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၁။

သန္ထရတိ (ကြိ) [သံ + ထရ + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၅၈။ သံသ္တဏောတိ၊ သံသ္တရတိ-သံ။ သံထရဣ-ပါကတ။] (၁) ဖြန့်ခင်း၏။ (၂) အပန်းဖြေ-နားနေ-၏။ (၃) တိုင်ပင်-ဆွေးနွေး-(သည်၏ အစွမ်းဖြင့် တည်) ၏။ (၄) ခင်းရန်အလို့ငှာ ဆောင်၏။ (၁) သေယျံ သန္ထရတိ ဝါ သန္ထရာပေတိ ဝါ။ ဝိ၊ ၂။ ၆၃။ စတုဂ္ဂုဏံ သန္ထရိ ခိပ္ပမေဝ။ ဒီ၊ ၂။

၁၁၂။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၆။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၈၄)။(၂) သန္ထရန္တိ(သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၆)တိ ဝိဿမန္တိ၊ ပရိဿမံ ဝိနောဒေန္တီတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၄-၅။ (၃) သန္ထရန္တိ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂) တိ သမ္ဗန္ဓနဝသေန တိဋ္ဌန္တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၀။ (၄) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သန္ထရန္တိ (ကြိ) [သံ + ထရ + အန္တိ] ဖြန့်ခင်း-ခင်းရန် အလို့ငှာ ဆောင်-ကုန်၏။ မဥ္စဘိသိံ ပိဋ္ဌေ သန္ထရန္တိ (ဝိ၊ ၄။ ၂၉၆) တိ မဥ္စဘိသိံ ပိဋ္ဌေ အတ္ထရန္တိ၊ အတ္ထရဏတ္ထာယ ဟရန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၆၁။

သန္ထရန္တု (ကြိ) [သံ + ထရ + အန္တု] ဖြန့်ခင်း ကုန်လော။ အန္တေပုရေ ဘူမိယံ သန္ထရန္တု။ ဇာ၊ ၁။ ၃၄၄။

သန္ထရာပန (န) [သံ + ထရ + ဏာပေ + ယု] ဖြန့်ခင်းစေခြင်း။ မဥ္စာဒီနံ သံယိကတာ, ဝုတ္တလက္ခဏေ ဒေသေ သန္ထရဏံ ဝါ သန္ထရာပနံ ဝါ ----။ ကင်္ခါ။ ၂၀၂။

သန္ထရာပိတ (တိ) [သံ + ထရ + ဏေပ + တ] ဖြန့်ခင်းစေအပ်ပြီးသော။ အနုပသမ္ပန္နံ သန္ထရာပေတိ၊ တဿ ပလိဗောဓောတိ ယေန သန္ထရာပိတံ၊ တဿ ပလိဗောဓော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၉။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၉၁)။

သန္ထရာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ထရ + ဏေ + တိ] ဖြန့်ခင်းစေ၏။ သန္ထရာပိတ-ကြည့်။

သန္ထရာပေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ထရ + ဏေ + တွာ] ဖြန့်ခင်းစေ၍။ အဇ္ဈောကာသေ သန္ထရိတွာ ဝါ သန္ထရာပေတွာ ဝါ။ ဝိ၊ ၂။ ၅၈-၉။

သန္ထရာပေသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ထရ + ဏေ + ဤ] ဖြန့်ခင်းစေပြီ။ ကောဋိသန္ထရံ သန္ထရာပေသီ (ဝိ၊ ၄။ ၃၀၇) တိ ကဟာပဏ-ကောဋိယာ ကဟာပဏကောဋိံ ပဋိပါဒေတွာ သန္ထရိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၆၃။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၂၂)။

သန္ထရာပေသုံ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ထရ + ဏေ + ဥံ] ဖြန့်ခင်းစေကုန်ပြီ။ ----နာနာ-ဝဏ္ဏေဟိ အတ္ထရဏေဟိ သန္ထရိတဗ္ဗကယုတ္တံ သဗ္ဗောကာသံ သန္ထရာပေသုံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃။

သန္ထရာဟိ (ကြိ) [သံ + ထရ + အ + ဟိ] ဖြန့်ခင်းလော။ သန္ထရံ ပညာပေဟီတိ သန္ထရိတဗ္ဗံ သန္ထရာဟီတိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၈။

သန္ထရိ[၁] (ကြိ) [သံ + ထရ + ဤ] ဖြန့်ခင်းပြီ။ စတုဂ္ဂုဏံ သန္ထရိ ဒိပ္ပမေဝ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၁၂။

သန္ထရိ[၂] (ပု၊ န) [သံ + ထရ + ဣ] (၁) ဖြန့်ခင်းခြင်း။ (၂) ဖြန့်ခင်း အပ်သော၊ ဖြန့်ခင်းအပ်သည်၏အဖြစ်။ (၁)(၂) သဗ္ဗသန္ထရိံ အာဝသထာဂါရံ သန္ထရိတွာတိ ဧတ္ထ သန္ထရဏံ သန္ထရိ။ အထ ဝါ သန္ထတန္တိ သန္ထရိ၊ သဗ္ဗံ သန္ထရိ သဗ္ဗသန္ထရိ၊ တံ သဗ္ဗသန္ထရိံ။ ဘာဝနပုံသက-နိဒ္ဒေသော ဝါယံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၀၇။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၄)။

သန္ထရိတဂတ္တ (တိ) [သန္ထရိတ + ဂတ္တ] သန္ထတဂတ္တ-ကြည့်။ ဓမနိသန္ထတဂတ္တောတိ ပရိယာဒိန္နမံသလောဟိတတ္တာ သိရာဇာ-လေနေဝ သန္ထရိတဂတ္တော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၂။

သန္ထရိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ထရ + တဗ္ဗ] ဖြန့်ခင်း-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ ဝိဇဋေတွာ ဝါ မိဿကံ ကတွာ သန္ထရိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၆။

သန္ထရိတဗ္ဗကယုတ္တ (တိ) [သန္ထရိတဗ္ဗက + ယုတ္တ] ဖြန့်ခင်း-အပ်-သင့်-ထိုက်-သည်နှင့် ယှဉ်သော၊ အခင်း။ သန္ထရာပေသုံ-ကြည့်။

သန္ထရိတုံ (ဗျ) [သံ + ထရ + တုံ] ဖြန့်ခင်းခြင်းငှာ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ သန္ထရိတုံ တယော သန္ထရေ ဣဋ္ဌကာသန္ထရံ သိလာသန္ထရံ ဒါရုသန္ထရန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၅၈။

သန္ထရိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ထရ + တွာ] ဖြန့်ခင်း၍။ သန္ထတံ နာမ သန္ထရိတွာ ကတံ ဟောတိ အဝါယိမံ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၂၉၊ ၃၃၉။

သန္ထရိဿာမ (ကြိ) [သံ + ထရ + ဿာမ] (ငါတို့) ဖြန့်ခင်းကုန်အံ့။ ဂစ္ဆထ ဘဏေ၊ ဟိရညံ အာဟရထ၊ ဣမံ ဩကာသံ သန္ထရိဿာမ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၀၇။

သန္ထဝ (ပု၊ န) [သံ + ထု + အ။ သန္ထဝ ၃-မျိုး၊ ၂-မျိုး။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၇။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၆၊ ၂၄၅။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၃။ (ပု) သံသ္တဝ-သံ။ သံထဝ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) မိတ်ဖွဲ့-ပေါင်းဖော်-ပေါင်းသင်း-ဆက်ဆံ-နှီးနှော-ခြင်း။ (၂) စပ်ရှက်-(စပ်ယှက်)မေထုန်မှီဝဲ-ခြင်း။ (၃) ချစ်ခင်-ရင်းနှီး-ခြင်း။ (၄) အလွန် အကဲ ချစ်မြတ်နိုးခြင်း။ (၅) ချီးကျူး-ချီးမွမ်း-ခြင်း။ (၁) မိတ်ဖွဲ့-ပေါင်းဖော်-ပေါင်းသင်း-ဆက်ဆံ-နှီးနှော-ခြင်း။ သန္ထဝတော ဘယံ ဇာတံ။ သုတ္တနိ။ ၃၀၉။ မိလိန္ဒ။ ၂၀၈။ သဗ္ဘိရေဝ သမာသေထ၊ သဗ္ဘိ ကုဗ္ဗေထ သန္ထဝံ။ သံ၊ ၁။ ၁၆။ သန္ထဝန္တိ မိတ္တသန္ထဝံ။ တဏှာ-သန္ထဝေါ ပနန ကေနစိ သဒ္ဓိံ ကာတဗ္ဗော။ မိတ္တသန္ထဝေါ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓသာဝကေဟိ သဟ ကာတဗ္ဗော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၃။ တတ္ထ သန္ထဝေါ တဏှာဒိဋ္ဌိမိတ္တဘေဒေန တိဝိဓောတိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တော၊ ဣမ တဏှာဒိဋ္ဌိသန္ထဝေါ အဓိပ္ပေတော။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၅။ သန္ထဝေါ သိနေဟော အပေက္ခာ။ အဘိ၊ ဓ။ ၂၁၅။ မဟာနိ။ ၆။ စူဠနိ။ ၂၄၁။ သန္ထဝနဝသေန သန္ထဝေါ သံသဂ္ဂေါတိ အတ္ထော။ သော ဒုဝိဓော တဏှာသန္ထဝေါ မိတ္တသန္ထဝေါ စ၊ တေသု ဣမ တဏှာသန္ထဝေါ အဓိပ္ပေတော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၇။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၃။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၅။ န သန္ထဝံ ကာပုရိသေန ကယိရာ(ဇာ၊ ၁။၄၀)တိ ကုစ္ဆိတေန ကောမပုရိသေန သဒ္ဓိံ တဏှာ-သန္ထဝံ ဝါ မိတ္တသန္ထဝံ ဝါ န ကယိရာမ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇-၉။ န စ ကာဟာမိ ဝိသေန သန္ထဝ (ထေရ။ ၂၄၂) န္တိ ---- ဝိသရသေန သန္ထဝံ သံသဂ္ဂံ န ကရိဿာမိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၄-၅။ (၂) စပ်ရှက်- (စပ်ယှက်) မေထုန် မှီဝဲ-ခြင်း။ သန္ထဝေါ (ဇာ၊ ၁။ ၇၇) တိ မေထုနဓမ္မ-သံယောဂဝသေန မိတ္တသန္ထဝေါ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၇။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၆။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၀)။ (၃) ချစ်ခင်-ရင်းနှီး-ခြင်း။ သပ္ပုရိသေဟိ သဒ္ဓိံ သန္ထဝါ ပရံ သေယျော နာမ နတ္ထိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀။ (၄) အလွန်အကဲ ချစ်မြတ်နိုးခြင်း။ သန္ထဝ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၀) န္တိ အဓိကသိနေဟံ ကရောတိ အဓိကသိနေဟ-ဝတ္ထုဘာဝတော အဇ္ဈတ္တိကာယတနာနံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၄-၅။ (၅) ချီးကျူး-ချီးမွမ်း-ခြင်း။ သန္ထဝိက-ကြည့်။

သန္ထဝကရဏဘယ (န) [သန္ထဝ + ကရဏ+ဘယ] ပေါင်းဖော်-နှီးနှော-ခြင်းကို ပြုအံ့သည်မှ ကြောက်ခြင်း။ ဧဝံ သော တေသံ အညမညံ သန္ထဝကရဏဘယေန ဓီတရံ ခုဇ္ဇံ ကတ္တရံ သန်ကုဋ္ဌိံ ကတွာ ကထေသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၅။

သန္ထဝကာမ (တိ) [သန္ထဝ + ကမု + ဏ]

မိတ်ဖွဲ့-ပေါင်းဖော်-နှီးနှော- ခြင်းကို အလို ရှိသော၊ သူ။ တတ္ထ သန္ထဝကာမော (ဇာ၊ ၂။ ၂၀၄)တိ မဟာရာဇ အမှာကံ ရာဇာ တယာ သဒ္ဓိံ မိတ္တသန္ထဝံ ကာတုကာမော။ ဇာ၊ ၄၊ ၆။ ၂၅၇။

သန္ထဝဇာတ (တိ) [သန္ထဝ + ဇာတ] ဖြစ်သော- ချစ်ခင်-ရင်းနှီး- အကျွမ်းဝင်-မှု ရှိသော၊ သူ။ ကထဥ္စ ဂဟပတိ ဂါမေ သန္ထဝဇာတော ဟောတိ။ သံ၊ ၂။ ၁၀။ မဟာနိ။ ၁၅၃။

သန္ထဝတိ (ကြိ) [သံ + ထု + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၆၈။ သံသ္တော်တိ-သံ။ သံထဝက္က-ပါကတ။] (၁) ချီးကျူး-ချီးမွမ်း-၏။ (၂) ကောင်းစွာ-ချီးကျူး-ချီးမွမ်း-၏။ (၁) သန္ထဝိ သာဝကံ သက (အပ၊ ၂။ ၁၁၅) န္တိ အတ္တနော သာဝကံ မဓုရဓမ္မဒေသနာယ သန္ထဝိ၊ ထုတိံ အကာသီတိ အတ္ထော။ အပ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁၆။ (၂) ---- အဟံ အဥ္စလိံ ဒသနခသမောဓာနဥ္စလိပုဋံ သိရသိ မုဒ္ဓနိ ပဂ္ဂဟေတွာန ပတိဋ္ဌပေတွာ သန္ထဝိံ သုဋ္ဌု ထောမေသိန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ အပ၊ ၄၊ ၂။ ၇၉။

သန္ထဝန (နု) [သံ + ထု + ယု။ သန္ထဝပုဒ်ကြည့်။သံသ္တဝန-သံ။ သံထဝဏ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] မိတ်ဖွဲ့-ပေါင်းဖော်-နှီးနှော-ခြင်း။ သန္ထဝနဝသေန သန္ထဝေါ၊ သံသဂ္ဂေါတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၉၇။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၃။

သန္ထဝပဒ (တိ) [သန္ထဝ + ပဒ] သန္ထဝ စသော ဂါထာနှင့်စပ်သော ပြဿနာ။ သန္ထဝပဒော ပဥှော။ မိလိန္ဒ။ ၂၁၉။

သန္ထဝပဋိက္ခေပ (ပု) [သန္ထဝ + ပဋိက္ခေပ] မိတ်ဖွဲ့-ပေါင်းဖော်-နှီးနှော-ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်း။ သန္ထဝပဋိက္ခေပေန စ အသန္ထဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၄၅။

သန္ထဝါမိ (ကြိ) [သံ + ထု + အ + မိ] (ငါ) ချီးကျူး-ချီးမွမ်း-၏။ ပဗ္ဗဇိတွာန သုဂတံ၊ သန္ထဝါမိ တဟိံ တဟိံ။ အပ၊ ၂။ ၁၅၃။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၅၁၃။

သန္ထဝါဟိ (ကြိ) [သံ + ထု + အ + ဟိ] ချီးကျူး-ချီးမွမ်း-လော။ တေန ဟိ ဒါနိ ဝဂီသ၊ ဌာနသော သန္ထဝါဟိ မံ။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၅၁၃။

သန္ထဝိံ (ကြိ) [သံ + ထု + အ + ဤံ] ချီးကျူး-ချီးမွမ်း-ပြီ။ သကံ စိတ္တံ ပသာဒေတွာ၊ သန္ထဝိံ လောကနာယကံ။ အပ၊ ၁။ ၉၂။

သန္ထဝိက (တိ) [သန္ထဝ + ဏိက။ သံသ္တာဝက-သံ။သံထဝယ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ချီးကျူး-ချီးမွမ်း-ခြင်းရှိသော၊ ချီးကျူး-ချီးမွမ်း-တတ်သော၊ သူ။ ပုပ္ဖါသနိ သန္ထဝိကော၊ သဒ္ဒသညီ တိရံ သိယော။ အပ၊ ၁။ ၂၉၄။

သန္ထဝိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ထု + တွာ] ချီးကျူး - ချီးမွမ်း - ၍။ ဇေမာဒီဟိ သမ္ဗုဒ္ဓံ၊ သန္ထဝိတွာ မဟာဂုဏံ။ အပ၊ ၂။ ၁၅၂။

သန္ထဝီ (ကြိ) [သံ + ထု + အ + ဤ] ချီးကျူး-ချီးမွမ်း-ပြီ။ သန္ထဝတိ (၁) ကြည့်။

သန္ထာ (ထီ) [သံ + ထာ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၆၈။ (ထီ) သံသ္ထာ။ (တိ) သံသ္ထ-သံ။ (တိ) သဟ + အတ္ထ=သန္ထ။ သန္ထာဂါရ-ကြည့်။] (၁) အသင်းအဖွဲ့၏ တည်ရာ အဆောက်အဦ, မြို့တော်ခန်းမ, လွှတ်တော်။ (၂) ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ခြင်း။ (၁) (၂) ကာပိလဝတ္ထုဝါနံ သကျာနံ နဝံ သန္ထာဂါရံ အစိရကာရိတံ ဟောတိ။ မ၊ ၂။

၁၆-၇။ သံ၊ ၂။ ၃၈၉။ တတ္ထ နဝံ သင်္ဂါရိဂါရိ အဝုနာ ကာရိတံ သင်္ဂါရိ ကော မဟာသာလာတိ အတ္ထော။ ဥယျောဂကာလာဒီသု ဟိ ရာဇာနော တတ္ထ ဌတွာ "တွေကာ ပုရတော ဂစ္ဆန္တု ---- တွေကာ ရထေသု တိဋ္ဌန္တု" တိ ဧဝံ သင်္ဂ ကရောန္တိ မရိယာဒံ ဗန္ဓန္တိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၆။

သင်္ဂါရိ (န) [သင်္ဂ + အဂါရ။ သံသ္ဂါရိ-သံ။ သင်္ဂ-ကြည့်။ ၂၇၆။ သံ + ထဘိ + ကွိ = သင်္ဂ + အဂါရ။ သဟ + အတ္ထ + အနုသာသန + အဂါရ=သတ္ထာဂါရ= သင်္ဂါရိ။ သံ + ထရ + ကွိ = သင်္ဂ + အဂါရ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၆၅-အလို သင်္ဂါရိ ပုဒ်။] (၁) (က) အပိုင်း အခြားကို ပြုရာဖြစ်သော။ (ခ) အပန်းဖြေရာဖြစ်သော။ (ဂ) ပြည်တွင်းကိစ္စကို စုပေါင်း ဆုံးမရာဖြစ်သော။ (ဃ) (ပြည်တွင်းရေးရာ ကိစ္စကို) တိုင်ပင်ဆွေးနွေးရာ (ပြည်တွင်းကိစ္စ အပေါက်အကြားကို) ပိတ်ဆို့-စီမံ-ပြုလုပ်-ရာ ဖြစ်သော။ အစည်းအဝေး-သဘင် အသင်းအဖွဲ့-၏ တည်ရာ အဆောက်အဦ, လွှတ်တော်, အပန်းဖြေစခန်း, မင်းကွန်းနန်းသစ်, မြို့တော် ခန်းမ(မြို့လယ်၌ ရှိသည်။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၈)။(၂) ယဇ်ပူဇော်ရာ ဇရပ်, ယဇ်ကွင်း။ (၃) (စိတ်) အပန်းဖြေရာ (စျာန်ဝင်စားသည့်) အိမ်, ဇရပ်, ကျောင်း။ (၁) (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) ကာပိလဝတ္ထုဝါနံ သကျာနံ နဝံ သင်္ဂါရိ အစိရကာရိတံ ဟောတိ။ မ၊ ၂။ ၁၆-၇။ သံ၊ ၂။ ၃၈၉။ (-အံ၊ ၁။ ၅၂၈။ မ၊ ၁။ ၂၉၀)။ နဝံ သင်္ဂါရိဂါရိ အဝုနာ ကာရိတံ သင်္ဂါရိ ကော မဟာသာလာတိ အတ္ထော။ ဥယျောဂကာလာဒီသု ဟိ ရာဇာနော တတ္ထ ဌတွာ "တွေကာ ပုရတော ဂစ္ဆန္တု ---- တွေကာ ရထေသု တိဋ္ဌန္တု" တိ ဧဝံ သင်္ဂ ကရောန္တိ မရိယာဒံ ဗန္ဓန္တိ၊ တသ္မာ တံ ဌာနံ သင်္ဂါရိဂါရိ ဝုစ္စတိ။ ဥယျောဂဋ္ဌာနတော စ အာဂန္တွာ ယာဝ ဂေဟေသု အလ္လဂေါမယပရိဘဏ္ဍာဒီနိ ကရောန္တိ၊ တာဝ ဒွေ တီဏိ ဒိဝသာနိ တေ ရာဇာနော တတ္ထ သန္ထမ္ဘန္တိတိပိ သင်္ဂါရိ။ တေသံ ရာဇူနံ သဟ အတ္ထာနုသာသနံ အဂါရန္တိပိ သင်္ဂါရိ။ ဂဏရာဇာနော ဟိ တေ၊ တသ္မာ ဥပ္ပန္နကိစ္စံ ဧကဿ ဝသေန န ဆိဇ္ဇတိ၊ သဗ္ဗေသံ ဆန္ဒော လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ၊ တသ္မာ သဗ္ဗေ တတ္ထ သန္နိပတိတွာ အနုသာသန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ "သဟ အတ္ထာနုသာသနံ အဂါရန္တိပိ သင်္ဂါရိ" န္တိ။ ယသ္မာ ပနေတေ တတ္ထ သန္နိပတိတွာ "ကမ္မသ္မိံ ကာလေ ကသိတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ ကမ္မသ္မိံ ကာလေ ဝပိတု" န္တိ ဧဝမာဒိနာ နယေန ဃရာဝါသကိစ္စာနိ သမ္မန္တယန္တိ၊ တသ္မာ ဆိဒ္ဒါဝဆိဒ္ဒံ ဃရာဝါသံ တတ္ထ သန္ထရန္တီတိပိ သင်္ဂါရိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၊ ၁၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၆။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၇။ မဇ္ဈ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၂၆၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၇၃၊ ၁၄၉)။ သင်္ဂါရိရေတိ မဟာဇနသန္နိပါတမဏ္ဍပေ ကတေ အဂါရေ။ သာ ကိရ သင်္ဂါရိသာလာ နဂရမဇ္ဈေ အဟောသိ၊ စတူသု ဌာနေသု ဌိတာနံ ပညာယတိ၊ စတူဟိ ဒိသာဟိ အာဂတမနုဿာ ပဌမံ တတ္ထ ဝိဿမိတွာ ပစ္ဆာ အတ္တနော အတ္တနော ဖာသုကဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တိ။ ရာဇကုလာနံ ရဇ္ဇကိစ္စသန္ထရဏတ္ထာယ ကတံ အဂါရန္တိပိ ဝဒန္တိယေဝ။ တတ္ထ ဟိ နိသီဒိတွာ လိစ္ဆဝိရာဇာနော ရာဇကိစ္စံ သန္ထရန္တိ ကရောန္တိ ဝိစာရေန္တိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၈။ (-ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၆။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၈)။ သဟ အတ္ထာနုသာသနံ အဂါရန္တိ သင်္ဂါရိ၊ ရာဇကုလာနံ သင်္ဂါပနအဂါရန္တိပိ သင်္ဂါရိ၊ တသ္မိံ

သန္တာဂါရေတိ အတ္ထော။ ဧကသ္မိံ ကာလေ တာဒိသေ ကာလေ ရာဇကိစ္စာနံ သန္တာနမေတ္တ ဝိစာရေန္တိတိ သန္တာဂါရံ၊ တသ္မိံ သန္တာဂါရေတိပိ အတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၃။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၄-၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၀)။ (၂) သန္တာဂါရန္တိ သန္တာရဝသေန ကတံ အဂါရံ ယညာဝါဠံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၆။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၄-၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၀)။ (၃) သန္တာဂါရန္တိ ဈာနမနသိကာရေန ဗဟိ ဝိသဋဝိတက္ကဝူပသမနေန စိတ္တဿ သန္တမ္မနံ အဂါရံ ဈာနသာလန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၇။

သန္တာဂါရသာလာ (ထီ) [သန္တာဂါရ + သာလာ] အပန်းဖြေရာ-ဇရပ်-ခန်းမ။ သော သယမေဝ ပန ---- သန္တာဂါရသာလာ ကာရိတာ။ ပေဋကော။ ၃၂၆။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၈။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၅၁)။

သန္တာဂါရာဒိဂတ (တိ) [သန္တာဂါရ + အာဒိ + ဂတ] စည်းဝေးရာ မင်းကွန်း ဇရပ် စသော (သဘင်သို့) ရောက်သော။ သဘဂ္ဂတောတိ သန္တာဂါရာဒိဂတော။သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၇။

သန္တာန (န) [သံ + တ + ယုး သန္တာန?။ သန္တာဂါရံ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၈-အလို သန္တာရ-ဟု ရှိသင့်သည်။] ပိတ်ဆို့-စေ့စပ်-ခြင်း။ ဧကသ္မိံ ကာလေ တာဒိသေ ကာလေ ရာဇကိစ္စာနံ သန္တာနမေတ္တ ဝိစာရေန္တိတိ သန္တာဂါရံ၊ တသ္မိံ သန္တာဂါရေတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၃။

သန္တာပန (န) [သံ + ထဘိ + ယုး-သန္ထမ္ဘန?၊ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁-၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆) သန္တာဂါရ အဖွင့်ကို ကြည့်၍ တစ်နည်း ဖွင့်ခြင်း ဖြစ်သည်။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၂၂-၌ကား သန္ထမ္ဘန-ဟု အမှန်ရှိသည်။] အပန်းဖြေရာဖြစ်သော။ ရာဇကုလာနံ သန္တာပနအဂါရန္တိပိ သန္တာဂါရံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၃။

သန္တာရ (ပု) [သံ + ထရ + ဏ။ သံသ္တာရ-သံ။ သံတာရ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) အခင်း။ (၂) (က) ပိတ်ဖုံး-ပိတ်ဆို့-ခြင်း။ (ခ) ချီးမြှောက်-ထောက်ပံ့-ခြင်း။ (၁) ဂစ္ဆ မဟာနာမ သန္တာရံ ပညာပေဟိ။ အံ၊ ၁။ ၂၈၁။ (-သံ၊ ၁။ ၁၇၂)။ တိဏသန္တာရောတိ ယေသံ ကေသဉ္စိ တိဏာနံ သန္တာရော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၂၁။ (၂) (က) (ခ) သန္တရဏ (၃) (က) (ခ) ကြည့်။

သန္တာရက (တိ) [သံ + ထရ + ဏ္ဍ။ သံသ္တာရက-သံ။ သံထာရအ၊ သံထာရဂ၊ သံထာရယ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ဖြန့်ခင်းတတ်သော၊ သူ။ သန္တာရကဿ ပလိဗောဓော။ ဝိ၊ ၂။ ၅၉။ ဥပသမ္ပန္နေန သန္တတံ သန္တာရ-ကဿေဝ ဘာရော။ ကခ်ါ။ ၂၀၁။

သန္တုတ (တိ) [သံ + ထု + တ။ သံသ္တုတ-သံ။ သံထုအ-ပြာ၊ သံထုယ-အဒ္ဓမာဂဓီ။] ကောင်းစွာ-ချီးကျူး-ချီးမွမ်း-အပ်သော။ ယော တယာ သန္တုတော မုနေ။ အပ၊ ၂။ ၁၅၇။ ယထာ သန္တုတောတိ ယော ယော မိတ္တသန္ထိဝသမ္တ-တ္တဝသေန သန္တုတော။ တဿ တဿာတိ အတ္ထော။ ကခ်ါ။ ၂၆၀။

သန္ဒ (တိ) [သန္ဒ + အ။ သဟ + အန္ဒ။ သဟ အန္ဒေကာ ဝတ္တတေတိ သာန္ဒော၊ သဟာဿ သော။ ကောတ္ထုဘာ။ သန္ဒ၊ သာန္ဒြ-သံ။ သံဒ-ပါကတ။] (၁) (က) ထူထပ်-ထူထဲ-သော။ (ခ) ပေါင်းစု-ရောနှော-၍တည်သော။ (ဂ) တခဲနက်-အစိုင်အခဲဖြစ်-သော။ (၂) အေးချမ်း-အေးမြ-သော။ (၃) ပွားစည်း-တိုးပွား-သော။ (ပု) (၄) အလုံး, အခဲ, အစု,

အပေါင်း-ပြုခြင်း။ (၁)(က)(ခ)(ဂ)သေယျထာပိ သာရိပုတ္တ ရုက္ခော----ဗဟလပတ္တပလာသော သန္ဒစ္ဆာယော။ မ၊ ၁။ ၁၀၈။ သံ၊ ၂။ ၃၉၈။ သော သဍ္ဍန္ဓပတ္တကာလေ ဒိဋ္ဌတ္တာ အတ္တနော ဒဿနာနုရူပေန " ဗဟလပတ္တပလာသော သန္ဒစ္ဆာယော" တိ အာဟ။ သန္ဒစ္ဆာယော နာမ သံသန္ဒိတ္ဝာ ဋ္ဌိတစ္ဆာယော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၀။ သန္ဒစ္ဆာယောတိ ပါသာဏဆတ္တံ ဝိယ ဃနစ္ဆာယော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၄။ (၂) သန္ဒစ္ဆာယန္တိ သီတစ္ဆာယံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၂၂။ သန္ဒစ္ဆာယောတိ ဗဟလစ္ဆာယော။ ယသ္မာ တဿ ရုက္ခဿ သာခါ အဝိရဠာ ဃနပဝ္ဝတ္တာ အညမညံ သံသန္ဒိတ္ဝာ ဋ္ဌိတာ၊ တသ္မာ ဆာယာပိဿ တာဒိသီတိ ဝုတ္တံ " သန္ဒစ္ဆာယော နာမ သံသန္ဒိတ္ဝာ ဋ္ဌိတစ္ဆာ- ယော " တိ၊ ဃနစ္ဆာယောတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၃။ သန္ဒစ္ဆာယော (ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၅၀) တိ ဃနစ္ဆာယော၊ အဝိရလတ္တာ၀ သန္ဒစ္ဆာယောတိ ဝုတ္တော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၅။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၆၊ ၁၀၀။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၉)။(၃) အထ ဝါ ပုညာနံ အဘိသန္ဒော ပုညာဘိသန္ဒော၊ တံ ပုညာဘိသန္ဒံ။ သန္ဒ သဝနေတိ ဓာတု၊ တသ္မာ ပုညသောတံ ပုညုဿယန္တိ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ။ ဝဇိရ။ ၁၆။ (ပု) (၄) " သန္ဒေယျာ " တိ ဧတ္ထ သန္ဒသဒ္ဒေါ ပိဏ္ဍာတရဏောတိ ဝုတ္တံ " ပိဏ္ဍံ ကရေယျာ " တိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃၇။

သန္ဓက (ပု) [သန္ဓ + က။ သျန္ဓက-သံ။] သန္ဓကပရိဗိုဇ်။ တေန ခေါ ပန သမယေန သန္ဓကော ပရိဗ္ဗာဇကော ပိလက္ခဂုဟာယံ ပဋိဝသတိ။ မ၊ ၂။ ၁၈၀-၁။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၆- ၇)။

သန္ဓကသုတ္တ (န) [သန္ဓက + သုတ္တ] သန္ဓကသုတ်။ မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ပါဠိ၊ ၃-ဝဂ်၊ ၆-သုတ်။ မ၊ ၂။ ၁၈၀။ ဧဝံ မေ သုတန္တိ သန္ဓကသုတ္တံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၄။

သန္ဒစ္ဆာယ (တိ) [သန္ဒာ + ဆာယာ] (၁) (က) ထူထပ်သော အရိပ်ရှိသော။ (ခ) ပေါင်းစု-ရောနှော-၍ တည်သော အရိပ် ရှိသော။ (ဂ) တခဲနက်သော အရိပ်ရှိသော။ (၂) အေးချမ်း-အေးမြ-သော အရိပ်ရှိသော။ (၁) (က) (ခ) (ဂ) သန္ဒ (၁) (က) (ခ) (ဂ) ကြည့်။ (၂) သန္ဒ (၂) ကြည့်။

သန္ဒစ္ဆာယူဒကသမ္ပန္န (တိ) [သန္ဒ + ဆာယာ + ဥဒက + သမ္ပန္န] အေးချမ်း- အေးမြ-သော-အရိပ်-ရေ-နှင့် ပြည့်စုံသော။ သတ္တိကာ ရတ္တိံ မဂ္ဂံ ဂန္တွာ ဒိဝါ ဝနေ သန္ဒစ္ဆာယူဒကသမ္ပန္နံ ပဒေသံ ဒိသွာ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၄၁။

သန္ဓတိ (ကြိ) [သန္ဓ + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၉၅။ သျန္ဓတေ-သံ။ သံဒဏ-ပါကတ။] (၁) စီးဆင်း၏။ (၂) (က) ယိုစီး-စိမ့်ထွက်- ၏။ (ခ) ဖြစ်၏။ (၁) ယတာယံ အာဝုသော တပေါဒါ သန္ဒတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၉။ (-ဒီ၊ ၂။ ၁၀၇။ မ၊ ၁။ ၂၂၃။ အံ၊ ၂။ ၅၀၂)။ ကုထိတာ သန္ဒတိ (ဝိ၊ ၁။ ၁၄၉) တိ တတ္တာ သန္တတ္တာ ဟုတွာ သန္ဒတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၁။ (-ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၅။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၁။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၅)။ (၂) (က) အသုစိ သဝတီတိ သဗ္ဗလောကပါကဋနာနပ္ပကာရပရမဒုဂ္ဂန္ဓ- ဇေဂုစ္ဆအသုစိယေဝ သဝတိ သန္ဒတိ ပဂ္ဃရတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၉။ (ခ) တေသံ စက္ခုတော ရူပတဏှာ သဝတိ အာသဝတိ သန္ဒတိ ပဝတ္တတိ။ မဟာနိ။ ၁၇၉။ (-စူဠနိ။ ၃၀)။ သန္ဒတီတိ နဒီသောတံ ဝိယ အဓောမုခံ သန္ဒတိ။ ပဝတ္တတီတိ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပတ္တိဝသေန

ပဝတ္တတိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၉၆။ စက္ခုတောပိ ။ ပ ။ မနတောပိ သန္ဒန္တိ၊ ပဝတ္တန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၀။

သန္ဒတု (ကြိ) [သန္ဒ + အ + တု] စီးဆင်းလော။ ဒိဝသမ္ပိ သန္ဒတု။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၂။ ကင်္ခါ။ ၂၀၈။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၀။

သန္ဒတေ (ကြိ) [သန္ဒ + အ + တေ] (က) စီးဆင်း၏။ (ခ) ယိုစီး-စိမ့်ထွက်-၏။ (က) (ခ) နဒီ စ သန္ဒတေ တတ္ထ။ အပ၊ ၁။ ၃၉၀၊ ၄၀၅။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၆။ ယထာ ဝါ ပန နဒီ ပဗ္ဗတေယျာ သီဃသောတာ ---- သန္ဒတေဝ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၃။ သန္ဒတေ ဝါတိ သဝတိ ဧဝ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈၉။

သန္ဒန (ပု၊ န) [သန္ဒ + ယု။ (တိ) သျန္ဒန-သံ။ (ပု) သံဒဏ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (ပု)(၁) ရထား။ (န) (၂) စီးဆင်း-ယိုစီး-ခြင်း။ (၃) စီးဆင်း-ယိုစီး-ရာ (ကာလ-ဌာန)။ (၁) အာရုယှိမံ သန္ဒနံ နေကစိတ္တံ။ ဝိမာန။ ၉၀။ သန္ဒနန္တိ ရထံ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၆။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၀၄။) (န) (၂) သန္ဒနကိရိယာ-ကြည့်။ (၃) သန္ဒနကာလ, သန္ဒနဋ္ဌာန-ကြည့်။

သန္ဒနကာလ (ပု) [သန္ဒန + ကာလ] စီးဆင်း-ယိုစီး-ရာ ကာလ။ သာပိ သဒါ သန္ဒနကာလေ သဗ္ဗသာဓာရဏာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၁။

သန္ဒနကိရိယာ (ထီ) [သန္ဒ + ကိရိယာ] စီးဆင်းခြင်း ကြိယာ။ ယထာ ပန သန္ဒန္တိ နဒိယော သန္ဒနကိရိယာယ အဝိစ္ဆေဒမုပါဒါယ ဝတ္တမာနပ္ပယောဂေါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၅။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၆၃။

သန္ဒနက္ခမ (တိ) [သန္ဒန + ခမ] ယိုစီးခြင်းငှာ ခံ့သော။ န ပန သန္ဒနက္ခမံ ဟောတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃၇။

သန္ဒနဋ္ဌ (ပု) [သန္ဒန + အတ္ထ] စီးဆင်း-စီးသွား - တတ်သော - အနက် - သဘော။ သန္ဒနဋ္ဌေန တဏှာဝ နဒီ တဏှာနဒီ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၉။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၅။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၀)။

သန္ဒနဋ္ဌာန (န) [သန္ဒန + ဌာန] စီး- စီးဆင်း-ရာ-အရပ်-ဌာန။ ဥပရိ ပဝတ္တနဋ္ဌာနေ ----- နဒီ ဩတ္တရိတွာ သန္ဒနဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာယ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃၅။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၉၇။ (-ဝဇိရ။ ၄၆၀။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၄၇)။

သန္ဒနောကာသ (ပု) [သန္ဒန + ဩကာသ] စီးဆင်းရာအရပ်။ တေသံ ယေဝ သကဒ္ဒမာဒီနံ သန္ဒနောကာသံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၉။

သန္ဒန္တ (တိ) [သန္ဒ + အန္တ။ ထိ-၌ သန္ဒန္တီ။] စီးဆင်း-စီးသွား-သော။ နဒိဉ္စ သန္ဒန္တိံ (မ၊ ၁။ ၂၂၃) န္တိ သန္ဒမာနဉ္စ မဏိကဏ္ဍသဒိသံ ---- နေရဉ္ဇရံ နဒိံ အဒ္ဒသံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၉။

သန္ဒန္တိ (ကြိ) [သန္ဒ + အ + အန္တိ] (က) စီးဆင်း-ယိုစီး-ကုန်၏။ (ခ) ဖြစ်ကုန်၏။ (က) န နဇ္ဇော သန္ဒန္တိ။ သံ၊ ၂။ ၁၆၆။ နဝသောတာနိ တေ ကာယေ၊ ယာနိ သန္ဒန္တိ သဗ္ဗဒါ။ ထေရ။ ၂၇၀။ (-ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၁၃။ မိလိန္ဒ။ ၁၁၉။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၃။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၆။ သန္ဒန္တိ (စူဠနိ။ ၂၉) တိ နိရန္တရဂါမိနော ဟုတွာ သန္ဒမာနာ ပဝတ္တန္တိ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ (ခ) စက္ခုတောပိ ။ ပ ။ မနတောပိ သန္ဒန္တိ၊ ပဝတ္တန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၀။

သန္ဒမာန (တိ) [သန္ဒ + အ + မာန။

သဝန္တီတိ သန္တမာနာ။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၃၂၀။] စီးဆင်းသော။ ယထာ ဝါ ပန မဟာရာဇ သောတော ပကတိယာ သန္တမာနော ---- ဥဒကဝါဟကော ဟောတိ။ မိလိန္ဒ၊ ၁၇၆။ (-သံ၊ ၃။ ၃၄၆။ ဥဒါန၊ ၁။ ၁၈၁။ ကင်္ခါ။ ၈၉။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၇၂။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၅၆)။

သန္တမာနဥဒက (န) [သန္တမာန + ဥဒက] စီးဆင်းသောရေ။ ဥဒကဌာကထာယံ သန္တမာန-ဥဒကေ နိက္ခိတ္တံ န တိဋ္ဌတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၄၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၇၉။

သန္တမာနက (တိ) [သန္တ + မာန= သန္တမာနာ + က] စီးဆင်းနေသော ရေ အယဉ်။ မာတိကံ သန္တမာနကံ။ ဝိ၊ ဝိနိစ္ဆယ။ ၁၁၁၄။ သန္တမာနကန္တိ တောယဝါဟိနိံ။ ဝိ၊ ဝိနိစ္ဆယ၊ ဋီ။ ၄၃၅။

သန္တမာနဌာန (န) [သန္တမာန + ဌာန] (ရေ) စီး-စီးဆင်း-ရာအရပ်။ ဥပရိ သန္တမာန-ဌာနေယေဝ ဝဋ္ဋတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၇၀။

သန္တမာနပဋ္ဌသတနဒီဝိစိတ္တ (တိ) [သန္တမာန + ပဋ္ဌသတ + နဒီ + ဝိစိတ္တ] စီးဆင်းသော ငါးရာသော မြစ်တို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော။ သမန္တတော သန္တမာနပဋ္ဌသတ-နဒီဝိစိတ္တော။ မ၊ ၄၊ ၃။ ၂၅။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၇၂။

သန္တမာနသလိလ (တိ) [သန္တမာန + သလိလ] စီးဆင်းသော ရေရှိသော။ တဟံ တဟံ သန္တမာနသလိလော။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁၅။

သန္တမာနိကာ (ထီ) [သန္တ + မာန= သန္တမာန + က။ ဣ-လာ။ သံဒမာဏိယာ= သံဒမာဏီ-ပါကတ။ သျန္တမာနိကာ-သက္ကတ ပိဋ္ဋက။] သံလျင်-ဂဠုန်တောင်-အမိုး-ပါသော လှည်း။ ယာနံ နာမ ဝယ္ဟံ ရထော သကဋံ သန္တမာနိကာ။ ဝိ၊ ၁။ ၆၀။ ဝိ၊ ၂။ ၂၆၅၊ ၄၅၃။ ဥဘောသု ပဿေသု သုဝဏ္ဏရဇတာဒိမယာ ဂေါပါနသိယော ဒတွာ ဂရုဠပက္ခကနယေန ကတာ သန္တမာနိကာ။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၉၁။ ဥဘောသု ပဿေသူတိ စတုန္နံ ထမ္ဘာနံ ဥပရိ စတုရဿံ ဒါရုသင်္ဃာဋံ အာရောပေတွာ တဿ ဝါမဒက္ခိဏပဿေသု ဥဘောသု ဝါတာတပါဒိပရိဿယဝိနောဒနတ္ထံ ဂရုဠ-ပက္ခိနော ဥဘော ပက္ခာ ဝိယ ကတာ သန္တမာနိကာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၈၁။ (-အပ၊ ၂။ ၅၊ ၁၂၊ ၈၅။ မဟာနိ။ ၂၅၆။ စူဠနိ။ ၈၈)။

သန္တမာနိကပဋ္ဌရတ္ထတ္တရ (န) [သန္တမာနိက + ပဋ္ဌရ + အတ္ထရ] (ဆွေးမြည့်သော) သံလျင်ချိုင့် အတွင်း။ တတ္ထ ယထာ ---- န သန္တမာနိကပဋ္ဌရတ္ထရံ ဇာနာတိ မံ နိဿာယ မံသပေသိ ဌိတာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၅၁။

သန္တမ္ဘိတ (တိ) [သံ + ဒဘိ + တ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၂၉။ သံဒမ္ဘ-သံ။ ဒုဘိ ဂန္ထေ။ ဓိရတာရဂိနီ။] (ကျမ်းဂန်စသည်) ရေးသား-စီကုံး-နှံးဖွဲ့-သော။ သန္တမ္ဘိတာ ဇနျွဘိ သန္တိမမွန္တိ တေ ဇတ္တကေန လာဘသက္ကာရေ အပါတုဘူတေ ---- သန္တမ္ဘိတာ။ ဇာ၊ ၄၊ ၇။ ၅၈။ (ဣ၊ မူ)။

သန္တယုံ (ကြိ) [သန္တ + အ + ဥံ] စီးဆင်းကုန်ပြီ။ သရိတာယော န သန္တယုံ။ အပ၊ ၁။ ၁၇၄။ ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၂၀၅။

သန္တရေ (ကြိ) [သန္တ + အ + အန္တိ] စီးဆင်းကုန်၏။ သန္တရေ နဒိယော သဒါ။ အပ၊ ၁။ ၄၂၄။

သန္တသဒ္ဒ (ပု) [သန္တ + သဒ္ဒ] သန္တ-သဒ္ဒါ။ "သန္တေယျာ" တိ ဧတ္ထ သန္တ-သဒ္ဒေါ

ပိဏ္ဍကရကောတိ ဝုတ္တံ "ပိဏ္ဍံ ကရေယျာ"တိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃၇။

သန္ဒဿက (တိ) [သံ + ဒိသ + ဏွု။ (တိ) သံဒဂတ-သက္ကတပိဋကေ။] (အကြောင်းယုတ္တိ အားဖြင့်) ကောင်းစွာ ပြတတ်သော၊ သူ။ ဩဝါဒေါ ဝိညာပကော သန္ဒဿကော ----။ မ၊ ၁။ ၁၉၉။ ထေရော ကာရဏမ္ပိ သန္ဒဿေတီတိ သန္ဒဿကော။ မ၊ ဋ၊ ၂။ ၅၃။ (-သံ၊ ဋ၊ ၃။ ၂၅၆)။ သမ္မာ ဟေတုနာ အပ္ပိစ္ဆတံ ဒဿေတီတိ သန္ဒဿကော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၄။ သန္ဒဿကာ (ဣတိဝုတ်။ ၂၆၇)တိ တေဿဝ ဓမ္မေ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ ဝိယ ပရဿ ပစ္စက္ခတော ဒဿေတာရော။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ။ ၃၁၄။

သန္ဒဿန (ထီ၊ န) [သံ + ဒိသ + ယု။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၇၆။ သံဒဂန-သံ။] (၁) (ကောင်းစွာ)ရှုမြင်-သိ-ခြင်း။ (၂) ပြ-ကောင်းစွာပြ-ခြင်း။ (၃) နှီးနှော ပြခြင်း။ (၁) အထ ဝါ ဒိဋ္ဌန္တိ ဒဿနံ ဝုစ္စတိ၊ ဒိဋ္ဌမေဝ သန္ဒိဋ္ဌံ၊ သန္ဒဿနန္တိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၇၅။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈၄။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၈)။ (၂) ဉာတိဓမ္မနိဒဿနမေဝ ဟိ ဧတ္ထ သန္ဒဿနံ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ။ ၁၈၂။ ပေတ၊ ဋ။ ၂၉။ အပိစေတ္ထ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇဓမ္မေသု ဒုက္ခာဒီသု စ သမ္မောဟဝိနောဒနေန သန္ဒဿနံ။ ဥဒါန၊ ဋ။ ၂၁၉။ ဣမေသံ စတုန္နံ သစ္စာနံ ယာ ဒေသနာ သန္ဒဿနာ ဝိဝရဏာ။ ပေဋကော။ ၁၆၇။ (၃) သံသန္ဒေတွာ ဒဿနံ သန္ဒဿနန္တိ အာဟ " ဝိနယေ သံသန္ဒေတဗ္ဗာနိ " တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၅။

သန္ဒဿနလက္ခဏ (တိ) [သန္ဒဿန + လက္ခဏ] ကောင်းစွာ ပြခြင်းလက္ခဏာ ရှိသော။ နိဗ္ဗစနာဓိပ္ပါယဗျဉ္ဇနာနန္တေဝ ဒေသနာနိဒါနဿ စ ပုဗ္ဗာပရေန သဒ္ဓိံ သန္ဒဿနလက္ခဏော သံဝဏ္ဏနာ ဝိသေသော စတုဗျူဟော ဟာရော။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၀။

သန္ဒဿယန္တ (တိ) [သံ + ဒိသ + ဏယ + အန္တ] ကောင်းစွာ ပြသနေသော။ သန္ဒဿယန္တော တံ ဓာတုံ၊ ကိတ္တယိ အဂ္ဂသာဝကံ။ အပ၊ ၁။ ၁၁၄။

သန္ဒဿယိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဒိသ + ဏယ + တဗ္ဗ။ သံဒြ ၀ျ-သံ။] နှီးနှော၍ ပြ - အပ် - သင့် - ထိုက် - သော။ ဝိနယေ သန္ဒဿယိတဗ္ဗာနိ။ နေတ္တိ၊ ၂၀။ သန္ဒဿယိတဗ္ဗာနီတိ သံသန္ဒေတဗ္ဗာနိ။ နေတ္တိ၊ ဋ။ ၈၁။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၁၈။

သန္ဒဿယိဿံ (ကြိ) [သံ + ဒိသ + ဏယ + ဿံ] (ငါ) ကောင်းစွာ ပြပေအံ့။ သန္ဒဿယိဿံ သကလံ သုဗောဓိံ၊ နိဿာယ ပုဗ္ဗာစရိယပ္ပဘာဝံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃။

သန္ဒဿိတ (တိ) [သံ + ဒိသ + တ။ သန္ဒဿေတိ-မှ။ သံဒဂိတ-သံ။] ကောင်းစွာ-နှီးနှော၍-ပြအပ်ပြီးသော။ အထ ခေါ သာဏွတ္ထိ အာယသ္မတာ ဥဒါယိနာ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿိတာ ---- တေဒဝေါစ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၉၂၊ ၃၄၂။ (-ဒီ၊ ၂။ ၈၂-၃)။ တေန သမယေန ဂေါတမေန ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿိတာ ---- ပဉ္စ ပုစ္ဆန္တိ။ မ၊ ၁။ ၂၃၃။

သန္ဒဿိတဝိသေသ (တိ) [သန္ဒဿိတ + ဝိသေသ] ပြအပ်သော ဝတ္ထုအထူး ရှိသော။ အဋ္ဌကထာယံ သန္ဒဿိတဝိသေသော၀။ ဝဇိရ။ ၃၀၀။

သန္ဒဿိတာနိသံသ (တိ) [သန္ဒဿိတ +

အာနိသံသ] ကောင်းစွာ ပြအပ်ပြီးသော-အကျိုး-အာနိသင်-ရှိသော။ ဘိက္ခဝေ ဣမံ ပန မယာ ဣတိ သန္ဒဿိတာနိသံသံ သိက္ခာပဒံ ဖဝံ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသေ ဥဒ္ဒိသေယျာထ စ ---- ဝါစေယျာထာတိ။ ဝိ၊ ၃၊ ၁။ ၁၉၁။

သန္ဒဿိယမာန (တိ) [သံ + ဒိသ + ဏာယ + မာန] နှိုးနှော ပြအပ်သော။ တာနိ စေ ---- ဝိနယေ သန္ဒဿိယမာနာနိ န စေဝ သုတ္တေ ဩသရန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၃။ အံ၊ ၁။ ၄၈၇။

သန္ဒဿေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဒိသ + ဏေ + တိ။ နိရုတ္တိ။ ၆၅၀။ ကာရိတေ ဏာမှိ ဒဿာဒေသော။ သံဒဂယတိ-သံ။ သံ + ဒဿေဏ္ဏ-ပါကတ။] (၁) (လက်ဖြင့် ကိုင်ပြသကဲ့သို့) ကောင်းစွာ-မြင်စေ-ပြသ-၏။ (၂) အကြောင်းကို (အကြောင်း ယုတ္တိအားဖြင့်) ပြ၏။ (၃) မျက်မှောက်၌ကဲ့သို့ ဖြစ်အောင် ပြု၍ ပြသ၏။ (၁) တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော အာယသ္မန္တံ လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယံ အနေကပရိယာယေန ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတိ။ ဥဒါန။ ၁၇၀။ (-မ၊ ၁။ ၂၃၃။ သံ၊ ၁။ ၁၁၃။ အံ၊ ၁။ ၂၃၈)။ သန္ဒဿေတီ (ဥဒါန။ ၁၇၀) တိ တာနိယေဝ အနိစ္စာဒိလက္ခဏာနိ ဥဒယဗ္ဗယာဒိကေ စ သမ္မာ ဒဿေတိ၊ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ ဝိယ ပစ္စက္ခတော ဒဿေတိ။ ဥဒါန၊ ဌ။ ၃၂၇။ (၂) ထေရော ကာရဏာမှိ သန္ဒဿေတီတိ သန္ဒဿကော။ မဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၃။ (၃) သန္ဒဿေတီ (အံ၊ ၁။ ၂၃၈) တိ သမ္မုခေ ဝိယ ကတွာ ဒဿေတိ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၂၀။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၁)။

သန္ဒဿေတုံ (ဗျ) [သံ + ဒိသ + ဏေ + တုံ] ကောင်းစွာ ပြခြင်းငှာ။ ပဋိဗလော ဟောတိ ဂိလာနံ ကာလေန ကာလံ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတုံ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၁၉။ အံ၊ ၂။ ၁၂၇။ (-ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၀၀)။

သန္ဒဿေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဒိသ + ဏေ + တွာ] ကောင်းစွာပြပြီး၍။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇံ ဗြာဟ္မဏံ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတွာ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၂။ (-ဒီ၊ ၁။ ၁၁၉။ မ၊ ၁။ ၂၇၀။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၉၊ ၁၆၆။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၅၅)။

သန္ဒဿေန္တ (တိ) [သံ + ဒိသ + ဏေ + အန္တ] ကောင်းစွာ ပြလိုသော။ အထဿ ဘဂဝါ ---- အတ္တာနံ သန္ဒဿေန္တော။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀၃။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၉၉။ (-မိလိန္ဒ။ ၂၀)။

သန္ဒဿေမိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဒိသ + ဏေ + မိ] (ငါ) ကောင်းစွာ-သိ-မြင်-စေ-၏၊ ကောင်းစွ ာပြ၏။ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေမိ။ ဒီ၊ ၂။ ၉၂။ (-မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၄၀)။

သန္ဒဿေသိံ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဒိသ + ဏေ + ဣံ] ကောင်းစွာ မြင်စေပြီ၊ ကောင်းစွာ ပြပြီ။ အထ ခွါဟံ ဘဂ္ဂဝ တံ ပရိသံ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေသိံ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၂။

သန္ဒဿေသိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဒိသ + ဏေ + ဤ] ကောင်းစွာ-မြင်စေ-ပြသ-ပြီ။ ဧကေနန္တံ နိသိန္နံ ခေါ တံ ဣတ္ထိံ အာယသ္မာ ဥဒါယီ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေသိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၉၂။ (-၂၄၆၊ ၃၁၂။ ဒီ၊ ၁။ ၁၃၂။ မ၊ ၁။ ၂၀၀။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၆၄။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၂၈)။

သန္ဒဟတိ (ကြိ) [သံ + ဓာ + တိ။ နိရုတ္တိ။ ၆၁၂။ သံဒဓာတိ-သံ။ သံဓဣ၊ သံဓအေ-ပါကတ။] (၁) စပ်-ဆက်စပ်-(အကြား မရှိ) စေ့စပ်-၏။ (၂) ပြင်ဆင်-ပြုပြင်-စီရင်-၏။

(၁) ဧဝမေဝ ခေါ် မဟာရာဇ ဓမ္မသန္တတိ သန္ဓဟတိ။ မိလိန္ဒ။ ၄၀။ သစ္စေန သစ္စံ သန္ဓဟတိ ဃဋေတီတိ သစ္စသန္ဓော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၂။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၀။ (၂) သန္ဓဟထ ဘိက္ခဝေ ပတ္တစီဝရံ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၀၅။

သန္ဓဟထ (ကြိ) [သံ + ဓာ + ထ] သန္ဓဟတိ (၂) အနက်ကြည့်။

သန္ဓဟန (န) [သံ + ဓာ + ယု။ သန္ဓဟတိ-ကြည့်။ သံဓာန - သံ။ သံဓာဏ - ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ဖွဲ့-စပ်-ဆက်စပ်-(အကြား မရှိ) စေ့စပ်-ခြင်း။ (တိ) (၂) စပ်-ဆက်စပ်-တတ်သော။ (၁) သန္ဓဟနံ စိတ္တန္တရဿ အနုပ္ပဗန္ဓနံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၈၇။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈၃)။ (တိ) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သန္ဓဟနပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [သန္ဓဟန + ပစ္စုပဋ္ဌာန] နောက်နောက်ဖြစ်သောစိတ်သည် ရှေးရှေး ဖြစ်သောစိတ်ကို အခြားမရှိသည်ကို ပြု၍ စပ်တတ်သော တရားဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှု ထင်တတ်သော (စိတ်) (ပြည်၊ သျှ)။ သန္ဓဟနပစ္စုပဋ္ဌာနံ ---- တဒေတံ ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ပုရိမံ ပုရိမံ နိရန္တရံ ကတွာ သန္ဓဟနမေဝ ဥပဋ္ဌာတီတိ သန္ဓဟနပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၅-၆။

သန္ဓဟိတ (တိ) [သံ + ဓာ + တ။ သန္ဓဟတိ-မှ။ သံဟိတ-သံ။ သံဓိအ-ပြာ။ သံဓိယ - အဒ္ဓမာဂဓီ။] စပ် - ဆက်စပ်-(အကြား မရှိ) စေ့စပ်-အပ်သော။ ဃဋ္ဋိတာတိ သန္ဓဟိတာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅၀။

သန္ဒာန (န) [သံ + ဒါ + ယု။ ဒါ အဝခဏ္ဍနေ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၂၆။ (ပုံ၊ န) သံဒါန-သံ။] (၁) (က) ကြိုး။ ချည်သောကြိုး။ နွားထူး၊ နွားချည်သော ကြိုး။ (တောင်ပေါက်၊ သျှ) နွားချည်ကြိုး။ (ဓာန်၊ သျှ၊ သစ်) နွားခြေ ဘွဲ့သော ထူး။ (စံထား)။ (ခ) ကျော့ကွင်း၊ ထိပ်၊ ထူး။ (၂) ကြိုး-ကျော့ကွင်း-နှင့်တူသော တဏှာ, ဒိဋ္ဌိ။ (၁) (က) (ခ) သန္ဒာနံ ဒါမမုဉ္စတော။ ဓာန်။ ၄၉၉။ အောက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။ (၂) ဆေတွာ နန္ဒိံ ဝရတ္တဉ္စ၊ သန္ဒာနံ သဟနုက္ကမံ။ မ၊ ၂။၄၁၀။ သန္ဒာန(ဓမ္မ။ ၇၀)န္တိ ယုတ္တပါသံ၊ ဒိဋ္ဌိပရိယုဋ္ဌာနသေတံ အဓိဝစနံ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၁၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၈။ သန္ဒာနံ ပလိဃဉ္စ ဝီတိဝတ္တော။ ဥဒါန။ ၁၇၄။ သန္ဒာနံ ပလိဃဉ္စ ဝီတိဝတ္တောတိ ယော ဗန္ဓနဋ္ဌေန သန္ဒာနသဒိသတ္တာ " သန္ဒာန " န္တိ လဒ္ဓနာမာ တဏှာဒိဋ္ဌိယော ---- အတိက္ကန္တော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၃၃၉။ ဗန္ဓနဋ္ဌေန သန္ဒာနံ ဝိယာတိ သန္ဒာနံ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၁။

သန္ဒာနခါဒီ (တိ) [သန္ဒာန + ခါဒီ = ခါဒ + ဏီ] (မိမိကိုချည်သော) ကြိုးကို ကိုက်-တတ်-လေ့ရှိ-သော။ နီစံ သန္ဒာနခါဒိနာ (ဇာ၊ ၁။ ၃၈)တိ သဒါ အတ္တနော ဗန္ဓနယောတ္တံ ခါဒနသီလေန ခါဒနဂေါစရေန စ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈။

သန္ဒာနသဒိသ (တိ) [သန္ဒာန + သဒိသ] ကြိုး-ကျော့ကွင်း-နှင့်တူသော။ သန္ဒာနသဒိသံ တဏှာပရိယုဋ္ဌာနံ နတ္ထိ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၄၉။

သန္ဒာပိတ (တိ) [သန္ဒ + ဏာပေ + တ] စီးဆင်းစေအပ်သော။ သစ္စံ ကိရ ဇေ တယာ သစ္စကိရိယာယ အယံ ဂင်္ဂါ ပဋိသောတံ သန္ဒာပိတာ။ မိလိန္ဒ။ ၁၂၆။

သန္ဒာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သန္ဒ + ဏာပေ + တိ။ သျန္ဒယတိ-သံ။] သန္ဒတိ၊ သန္ဒာပေတုံ-ကြည့်။

သန္ဒာပေတုံ (ဗျ) [သန္ဒ + ဏာပေ + တုံ] စီးဆင်း စေခြင်းငှာ။ ယော ကုမ် မဟာဂင်္ဂ ပဋိသောတံ သန္ဒာပေတုံ။ မိလိန္ဒ။ ၁၂၅။

သန္ဒာပေသီ (ကာ၊ ကြိ) [သန္ဒ + ဏာပေ + ဤံ] စီးဆင်းစေပြီ။ သစ္စဗလေနာဟံ မဟာရာဇ ကုမ် မဟာဂင်္ဂ ပဋိသောတံ သန္ဒာပေသီ။ မိလိန္ဒ။ ၁၂၆။

သန္ဒာပေသိ (ကာ၊ ကြိ) [သန္ဒ + ဏာပေ + သိ] (သင်) စီးဆင်းစေ၏။ ကေန တွံ ဗလေန ကုမ် မဟာဂင်္ဂ ပဋိသောတံ သန္ဒာပေသိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၂၆။

သန္ဒာလယတိ (ကြိ) [သံ + ဒလ + ဏာယ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၄၃။ သံဒါရယတိ-သက္ကတပိဋက။] ဖောက်ခွဲ-ဖြတ်တောက်-၏။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သန္ဒာလယိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဒလ + ဏာယ + တွာ] ဖောက်ခွဲ-ဖြတ်တောက်-၍။ ဒသ သံယောဇနာနိ ဒါလယိတွာ သန္ဒာလယိတွာ။ စူဠနိ။ ၂၈၃၊ ၃၀၅။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၇။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၂)။

သန္ဒာလယိတွာန (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဒလ + ဏာယ + တွာန] သန္ဒာလယိတွာ-ကြည့်။ သန္ဒာလယိတွာန သံယောဇနာနိ။ သုတ္တနိ။ ၂၈၈၊ ၂၉၀။ စူဠနိ။ ၂၈၃၊ ၃၀၅။ အပ၊ ၁။ ၁၃။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၂-၃၊ ၁၁၇)။

သန္ဒိဋ္ဌ[၁] (တိ) [သံ + ဒိသ + တ။ နိရုတ္တိ။ ၇၃၉။ သံဒမ-သံ။ သံဒိဋ္ဌ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ကိုယ်တိုင်- မြင်- ရှု-သိမြင်- အပ်-နိုင်-သော။ (န) (၂) မြင်-ရှု-သိမြင်-ခြင်း။ (၃) တစ်စိတ် တစ်ဒေသကို -ပြောဆို -ပြ -ခြင်း။ (ပု) (၄) အကျွမ်း မဝင်-မြင်ဘူး-တွေ့ဘူး-ကာမျှ ဖြစ်သော။ (အလွန် မရင်းနှီး-မခိုင်မြဲ-သော မိတ်ဆွေ)။ (၁) သယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ သန္ဒိဋ္ဌံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၁၃၁။ (န) (၂) ဒိဋ္ဌန္တိ ဒဿနံ ဝုစ္စတိ။ ဒိဋ္ဌမေဝ သန္ဒိဋ္ဌံ၊ ဒဿနန္တိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၉။ (၃) သန္ဒိဋ္ဌံ သဗ္ဗံ ဒဿေတွာ ဝိယ ဧကဒေသကထနံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၃၁၅။ မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၁၉၁။ (-သီ၊ ဋ္ဌီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၈၆)။ (ပု) (၄) သမ္ဗဟုလာ သန္ဒိဋ္ဌာ သမ္ဘတ္တာ ဘိက္ခူ ---- ဝဿံ ဥပဂစ္ဆိံသု။ ဝိ၊ ၁။ ၅၀။ သန္ဒိဋ္ဌာတိ နာတိဝိဿာသိကာ န ဒဠှမိတ္တာ၊ တတ္ထ တတ္ထ သင်္ဂမ္မ ဒိဋ္ဌတ္တာ ဟိ တေ သန္ဒိဋ္ဌာတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၈။ (-ဝိ၊ ၅။ ၂၉၂။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၀၊ ၂၈၅။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၁၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၉၂)။

သန္ဒိဋ္ဌ[၂] (တိ) [သံ + ဒိသ (ဒိသီ) + တ] ကောင်းစွာ-သိစေ- ပြောဆို-အပ် ဘူးသော။ သန္ဒိဋ္ဌော မေ ပုရေ အဟု။ ဝိမာန။ ၄၉။ သန္ဒိဋ္ဌောတိ နိမန္တနဝသေန ဇောမိတော ကထိတော။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၈။

သန္ဒိဋ္ဌမာန (တိ) [သန္ဒိဋ္ဌ + မာန။ သန္ဒိဒ္ဓမနာ? သန္ဒိဒ္ဓ-ကြည့်။] ယုံမှားခြင်းသို့ ရောက်သော၊ (ယုံမှား သံသယဖြစ်သော စိတ် ရှိသော)။ သန္ဒိဋ္ဌမာနာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၉) တိ သံသယံ အာပဇ္ဇမာနာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၅။

သန္ဒိဋ္ဌမိတ္တ (ပု) [သန္ဒိဋ္ဌ + မိတ္တ] အကျွမ်းမဝင် မြင်ဘူးကာမျှ ဖြစ်သော မိတ်ဆွေ။ သန္ဒိဋ္ဌာတိ သန္ဒိဋ္ဌမိတ္တာ အဟေသုံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၀။

သန္ဒိဋ္ဌဝိလမ္ဗိတာဒိဒေါသရဟိတ (တိ) [သန္ဒိဋ္ဌ + ဝိလမ္ဗိတ + အာဒိ + ဒေါသ +

ရဟိတာ။ သန္ဒိဋ္ဌ ? | တစ်စိတ် တစ်ဒေသကို ပြောဆိုခြင်း, အလွန် နေးကွေး ကြာမြင့်စွာ ပြောဆိုခြင်း အစရှိသော အပြစ်မှကင်းသော၊ စကား။ ဝိသဋ္ဌာယာတိ အပလိဗုဒ္ဓါယ သန္ဒိဋ္ဌဝိလမ္ဗိတာဒိဒေါသရဟိတာယ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၆။ သန္ဒိဋ္ဌံ သဗ္ဗံ ဒဿေတွာ ဝိယ ဧကဒေသကထနံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၃၁၅။ မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၁၉၁။ (-သီ၊ ဋ္ဌီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၈၆)။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၂-၌ကား " သန္ဒိဋ္ဌ " ဟု ရှိသည်။

သန္ဒိဋ္ဌသဟာယ (ပု) [သန္ဒိဋ္ဌ + သဟာယ] အကျွမ်းမဝင် - မြင်ဘူး - တွေ့ဘူး - ကာမျှ (ဖြစ်သော) မိတ်ဆွေ-အဆွေခင်ပွန်း။ သန္ဒိဋ္ဌ-သဟာယာ စေဝ အဒိဋ္ဌသဟာယာ စ ယဿ မိတ္တာ အနုဒ္ဒယာဝန္တော ယေ အဿ ဣမဿ ပုဗ္ဗေ အဟေသုံ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၀၃။

သန္ဒိဋ္ဌိ (ထီ) [သံ + ဒိသ + တိ။ နိရုတ္တိ။ ၇၄၁။ သံဒပိ-သံ။] (၁) မိမိဥစ္စာဖြစ်သော-အယူ-ပညာ။ (၂) ချီးကျူး-ချီးမွမ်း-အပ်သော ပညာ။ (၃) မိမိ၏ အယူအဆ။ (၄) အလိုလို (ထင်မြင်- ဖြစ်ပေါ်- လာသော)-အယူအဆ-ဝါဒ။ (၁) သန္ဒိဋ္ဌိယာ စေဝ န ဝီဝဒါတာ။ သုတ္တနိ၊ ၄၁၆။ သကာယ ပန ဒိဋ္ဌိယာ န ဝိဝဒါတာ န ဝေါဒါတာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၀။ သန္ဒိဋ္ဌိယာ စေဝ န ဝီဝဒါတာတိ သကာယ ဒိဋ္ဌိယာ သကာယ ခန္တိယာ ---- သကာယ လဒ္ဓိယာ အနဝိဝဒါတာ အဝေါဒါတာ။ မဟာနိ၊ ၂၂၃။ (-မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၁၆)။ (၂) ပသဋ္ဌာ ဒိဋ္ဌိ သန္ဒိဋ္ဌိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၉။ မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၁၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၂၇၆။ (၃) သန္ဒိဋ္ဌိ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၄) န္တိ သံ အတ္တနော ဒိဋ္ဌိ၊ ယံ ဝါ တံ ဝါ အတ္တနာ ယထာဂဟိတဒိဋ္ဌိန္တိ အတ္ထော။ မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၂၉၂။ (၄) သန္ဒိဋ္ဌိပရာမာသီတိအာဒီသု သယံ ဒိဋ္ဌိ သန္ဒိဋ္ဌိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃။ " ဣမမေဝ သစ္စံ၊ မောဃမညံ " န္တိ ဧဝံ အတ္တနာ အတ္တာဘိနိဝိဋ္ဌတာယ သတာ (သကာ?) ဒိဋ္ဌိ သန္ဒိဋ္ဌိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၂၀။

သန္ဒိဋ္ဌိက (တိ) [သံ + ဒိသ + တ ။ သံဒိဋ္ဌ + ဏိက။ သံဒိဋ္ဌိ + က။ နိရုတ္တိ။ ၇၃၉၊ ၇၄၁။ သယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ သန္ဒိဋ္ဌံ၊ သန္ဒိဋ္ဌမေဝ သန္ဒိဋ္ဌိကံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၁၃၀။ မောဂ်၊ ၄။ ၂၉။ ပါ၊ ၄။ ၄၂-ဖြင့် ဇယတိတဒ္ဓိတ်ဆို။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၇၆၅။ ပါ၊ ၅။ ၁၊ ၆၉-ဖြင့် အရဟတိ တဒ္ဓိတ်ဆို။ သံဒပိက-သံ။] (၁) ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျ - ကောင်းစွာ-(အညီအညွတ်-) ရှု-တွေ့-မြင်-သိ-အပ်-နိုင်-သော၊ မျက်မှောက် ဖြစ်သော။ (က) အရိယမဂ်တရား။ (ခ) လောကုတ္တရာ တရား ၉-ပါး။ (ဂ) ဤပစ္စုပ္ပန် လောက၌ ဖြစ်လေ့ရှိသော အရာ။ (ဃ) ရဟန်း၏ အကျိုး၊ ရဟန်း-ဖြစ်-ပြု-ရ-ကျိုး။ (င) အတတ်ပညာ၏ အကျိုး။ (စ) ဒါန၏ အကျိုး။ (၂) ချီးမွမ်း အပ်သော ပညာဖြင့် အောင်မြင်တတ်သော (လောကုတ္တရာတရား)။ (၃) ဉာဏ်အမြင်ကိုထိုက်သော(လောကုတ္တရာ တရား)။ (၄) ကိုယ်တိုင်မြင်ခြင်း၌ ယှဉ်သော။ (၅) သန္ဒိဋ္ဌိကသုတ် ၄-သုတ်။

(၁) ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျ - ကောင်းစွာ-(အညီအညွတ်-) ရှု-တွေ့-မြင်-သိ-အပ်-နိုင်-သော၊ မျက်မှောက်ဖြစ်သော။ (က) အရိယမဂ် တရား။ (ခ) လောကုတ္တရာ တရား ၉-ပါး။ သန္ဒိဋ္ဌိကောတိ ဧတ္ထ ပန အရိယမဂ္ဂေါ တာဝ အတ္တနော သန္တာနေ ရာဂါဒီနံ အဘာဝံ ကရောန္တေန အရိယပုဂ္ဂလေန သာမံ ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ သန္ဒိဋ္ဌိကော။ ---- အပိ စ နဝ-ဝိဓောပိ လောကုတ္တရဓမ္မော ယေန ယေန အဓိဂတော ဟောတိ၊ တေန တေန ပရသဒ္ဓါယ

ဂန္တဗ္ဗတံ ဟိတွာ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေန သယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ သန္ဒိဋ္ဌိကော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၉။ (ဂ) ဤပစ္စုပ္ပန်လောက၌ ဖြစ်လေ့ရှိသော အရာ။ သန္ဒိဋ္ဌိကာ (ဒီ၊ ၃။ ၁၄၈) တိ သာမံ ပဿိတဗ္ဗာ, ဣဓလောကဝိဘာဝိနီ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၈။ သယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ သန္ဒိဋ္ဌံ၊ သန္ဒိဋ္ဌမေဝ သန္ဒိဋ္ဌိကံ။--- ပ --- သမံ, သမ္မာ ပဿိတဗ္ဗာတိ ဝါ သန္ဒိဋ္ဌိကာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၃၁။ (ဃ) ရဟန်း၏ အကျိုး၊ ရဟန်း-ဖြစ်-ပြု-ရ-ကျိုး။ သက္ကာ နု ခေါ ဘန္တေ ဧဝမေဝ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သန္ဒိဋ္ဌိကံ သာမညဖလံ ပညပေတုံ။ ဒီ၊ ၁။ ၄၈။ (င) အတတ်ပညာ၏ အကျိုး။ တေ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သန္ဒိဋ္ဌိကံ သိပ္ပဖလံ ဥပဇီဝန္တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၄၈။ (စ) ဒါန၏ အကျိုး။ သက္ကာ နု ခေါ ဘန္တေ ဘဂဝါ သန္ဒိဋ္ဌိကံ ဒါနဖလံ ပညပေတုံ။ အံ၊ ၂။ ၃၃။(-မ၊ ၂။ ၃၅၃။ အံ၊ ၁။ ၂၂၁။ အံ၊ ၂။ ၃၃။ သုတ္တနိ။ ၃၆၉၊ ၄၅၀။ ထေရ။ ၃၃၁။ စူဠနိ။ ၂၁၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၆၊ ၃၂၁။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၂။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၈၄။ (၂) ချီးမွမ်းအပ်သော ပညာဖြင့် အောင်မြင်တတ်သော (လောကုတ္တရာတရား)။ (၃) ဉာဏ်အမြင်ကို ထိုက်သော (လောကုတ္တရာတရား)။ အထ ဝါ ပသတ္ထာ ဒိဋ္ဌိ သန္ဒိဋ္ဌိ၊ သန္ဒိဋ္ဌိယာ ဇယတီတိ သန္ဒိဋ္ဌိကော၊----ဧဝံ နဝဝိဓောပိ လောကုတ္တရဓမ္မော သန္ဒိဋ္ဌိယာ ဇယတီတိ သန္ဒိဋ္ဌိကော။ အထ ဝါ ဒိဋ္ဌန္တိ ဒဿနံ ဝုစ္စတိ၊ ဒိဋ္ဌမေဝ သန္ဒိဋ္ဌံ၊ ဒဿနန္တိ အတ္ထော၊ သန္ဒိဋ္ဌံ အရဟတီတိ သန္ဒိဋ္ဌိကော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၉။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၈၄)။ (၄) ကိုယ်တိုင်မြင်ခြင်း၌ ယှဉ်သော။ သန္ဒိဋ္ဌိကာ သန္ဒိဋ္ဌေ နိယုတ္တာ။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၈၁။(၅) သန္ဒိဋ္ဌိကသုတ် ၄-သုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယပါဠိ၊ ၆-နိပါတ်၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၅-ဝဂ်၊ ၅-သုတ်၊ ၆-သုတ်။ အံ၊ ၂။ ၃၁၃-၄။ ၉-နိပါတ်၊ ၁-ပဏ္ဏာသက၊ ၅-ဝဂ်၊ ၅-သုတ်၊ ၆-သုတ်။ အံ၊ ၃။ ၂၄၅-၆။

သန္ဒိဋ္ဌိကသမ္ပရာယိက (တိ) | သန္ဒိဋ္ဌိက + သမ္ပရာယိက | ပစ္စုပ္ပန်, တမလွန်၌ဖြစ်သော၊ ပစ္စုပ္ပန်လောက, တမလွန်လောက၌ ဖြစ်သော။ သန္ဒိဋ္ဌိကသမ္ပရာယိကေသု အတ္ထေသု ဉာဏဂတိယာ ဂန္တွာတိ အဓိပ္ပါယော။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ၊ ၁၀၄။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀။ သန္ဒိဋ္ဌိက-သမ္ပရာယိကံ အာဒီနဝံ အဂဏေတွာ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၈)။

သန္ဒိဋ္ဌိပရာမာသ (တိ) | သန္ဒိဋ္ဌိ + ပရာမာသ | (၁) မိမိ၏-အယူဝါဒ-အယူအဆ-ကို မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်တတ်သော၊ သူ။ (ပု) (၂) မိမိ၏- အယူဝါဒ-အယူအဆ- ကို မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်ခြင်း။ သန္ဒိဋ္ဌိပရာမာသာ အာဓာနဂ္ဂါဟီ ဒုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂိနော ဘိက္ခဝေ နိဂဏ္ဌာ။ အံ၊ ၃။ ၃၇၅။ (ပု) (၂) ကောဓော ---- သန္ဒိဋ္ဌိပရာမာသောတိ ဣမာနိ ဆ ဝိဝါဒမူလာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၄။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၀)။

သန္ဒိဋ္ဌိပရာမာသီ (တိ) | သန္ဒိဋ္ဌိပရာမာသ + ဏီ။ ထီ-၌ --ပရာမာသိနီ။ | မိမိ၏-အယူဝါဒ -အယူအဆ -ကို မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်တတ်သော၊သူ။ သန္ဒိဋ္ဌိပရာမာသီ ဟောတိ အာဓာနဂ္ဂါဟီ ဒုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂီ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၁၃။ ဝိ၊ ၅။ ၁၆၆၊ ၃၄၃။ ဒီ၊ ၃။ ၂၇၊ ၃၉၊ ၂၀၄။ အံ၊ ၂။ ၂၉၄။ သန္ဒိဋ္ဌိကပရာမာသီတိ သကမေဝ ဒိဋ္ဌိံ ပရာမသတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၂။ (-ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅)။ ပရေ သန္ဒိဋ္ဌိပရာမာသီ အာဓာနဂ္ဂါဟီ ---- ဘဝိဿန္တိ။ မ၊ ၁။ ၅၂။ တတ္ထ သန္ဒိဋ္ဌိံ ပရာမသန္တီတိ သန္ဒိဋ္ဌိကပရာမာသီ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၄။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၆၆။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၀)။

သန္နိဋ္ဌိရာဂ (ပု) [သန္နိဋ္ဌိ + ရာဂ] (က) မိမိဥစ္စာဖြစ်သော မိန်းမအယူကို မှီ၍ဖြစ်သည့် တပ်မက်မှု'ရာဂ'။ (ခ) မိမိဥစ္စာဖြစ်သော မိန်းမအယူနှင့် တကွဖြစ်သည့် တပ်မက်မှု 'ရာဂ'။ ဒိဋ္ဌိရာဂ-ကိုလည်းကြည့်။ (က) (ခ) သန္နိဋ္ဌိရာဂေန ဟိ တေ'ဘိရတ္တာတိ သကာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌိရာဂေန (သကေန ဒိဋ္ဌိရာဂေန?) ရတ္တာ အဘိရတ္တာတိ သန္နိဋ္ဌိရာဂေန ဟိ တေ'ဘိရတ္တာ။ မဟာနိ။ ၂၃၂-၃။ (-သုတ္တနိ။ ၄၁၇)။ သန္နိဋ္ဌိရာဂေန ဟိ တေ'ဘိရတ္တာ၊ ယသ္မာ သကေန ဒိဋ္ဌိရာဂေန အဘိရတ္တာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၂။မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၉။

သန္နိတ (တိ) [သန္န + တ။ သံ + ဒါ + တ။ ဒေါ အဝခဏ္ဍနေ။ ပါ။ ၁၁၄၈။ သံ + ဒေါ + တ္တ။ ထောမ၊ ကောတ္တုဘာ။ သျန္နိတ-သံ။ သံဒိတ-သံ။] (၁) ယိုစီး-စီးဆင်း-သော။ (၂) ချည်နှောင်-ဖွဲ့ချည်-အပ်သော။(၁) ကန္ဒန္တာနံ ရောဒန္တာနံ အဿုပဿန္နံ ပဋ္ဌရိတံ။ သံ၊ ၁။ ၃၈၈။ ပဿန္နတ္တိ သန္နိတံ ပဝတ္တံ။ သံ ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၆။ (၂) ဒိဋ္ဌိသန္နာနသန္နိတံ။ (က္ဂ၊ သီ၊ ဋ္ဌ) ထေရ။ ၂၇၁။ ဒိဋ္ဌိဗန္ဓနေန သန္နိတံ ဗန္ဓိတံ။ (သီ) (ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈)။

သန္နိတုံ (ဗျ) [သန္န + တုံ။ သန္ဒတိ-မှ။] စီးဆင်းခြင်းငှာ။ အဋ္ဌပေသီတိ သန္နိတုံ အဒေန္တော သော တံ နိဝတ္တေတွာ ---- ဌပေသိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၀။

သန္နိတ္ထ (ကြိ) [သန္န + အ + တ္ထ။ သန္ဒတိ-မှ။] စီးဆင်းပြီ။ က္လဒါနိ သာ ဘန္တေ နဒိကာ ---- အနာဝိလာ သန္နိတ္ထ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၇။ (-မိလိန္ဒ။ ၁၂၅)။

သန္နိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သန္န + တွာ] စီးဆင်း၍။ သစေ သန္နိတွာ ကန္ဒရာဒိနိ ပဝိသိတွာ နဒိံ ပူရေတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၂၂။ (-မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၃၁၆။ သံ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၁၀၉)။

သန္နိဒ္ဓ (တိ) [သံ + ဒိဟ + တ။ သန္နိဋ္ဌ-သံ။ သံဒိဒ္ဓ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ယုံမှားခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်-ယုံမှားဘွယ်ဖြစ်-သော၊ (စကား)။ (ပု)(၂) ယုံမှားခြင်း-တွေးတောခြင်း-'သံသယ'။ (၁) " သန္နိဒ္ဓဝိလမ္ဗိတာဒိ " တိ ဝါ ပါဌော။ တတ္ထ သန္နိဒ္ဓံ သန္ဒေဟဇနကံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၃၁၅။ မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၁၉၁။ (ပု) (၂) အသန္နိဒ္ဓေါ စ အက္ခာတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၆၅။ အံ၊ ၃။ ၃၇။ အသန္နိဒ္ဓတ္တိ နိဿန္ဒေဟံ ဝိဂတသံသယံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၇။

သန္နိဒ္ဓမန (တိ) [သန္နိဒ္ဓ + မန] ယုံမှားခြင်း- တွေးတောခြင်း - 'သံသယ' သို့ ရောက်သော။ (ယုံမှား သံသယဖြစ်သောစိတ် ရှိသော)။သန္နိဒ္ဓမနာတိ သံသယံ အာပန္နမနာ။ (အာပန္နမာနာ?) အံ၊ ဋ္ဌီ၊ ၃။ ၁၂၉။ (သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၅-တို့၌ သန္နိဋ္ဌမာနာတိ သံသယံ အာပန္နမာနာ-ဟုရှိ၏။)

သန္နိဒ္ဓဝိလမ္ဗိတ (နု) [သန္နိဒ္ဓ + ဝိလမ္ဗိတ] ယုံမှားခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော စကား, ကြာရှည် လေးမြင့် ဆွဲငင်၍ ပြောဆိုခြင်း။ " သန္နိဒ္ဓဝိလမ္ဗိတာဒိ " တိ ဝါ ပါဌော။ တတ္ထ သန္နိဒ္ဓံ သန္ဒေဟဇနကံ၊ သဏိကံ စိရာယိတွာ ကထနံ ဝိလမ္ဗိတံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၃၁၅။ မ၊ ဋ္ဌီ၊ ၁။ ၁၉၁။

သန္နိဒ္ဓဝိလမ္ဗိတာဒိဒေါသရဟိတ (တိ) [သန္နိဒ္ဓဝိလမ္ဗိတ + အာဒိ + ဒေါသ + ရဟိတ] (က) ယုံမှားခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော စကား, ကြာရှည် လေးမြင့် ဆွဲငင်၍

ပြောဆိုခြင်း အစရှိသော အပြစ်တို့မှ ကင်းသော။ (ခ) ထစ်အ, မမ်းစွဲခြင်း, ကြာရှည်လေး မြင့်စွာ ဆွဲငင်၍ ပြောဆိုခြင်း အစရှိသော အပြစ်တို့မှ ကင်းသော။ (သျှ၊ သစ်၊ ပခုက္ကူ) (ဂ) ယုံမှားဘွယ် အပြစ်, လေးတွဲ့ဖင့်နွှေးခြင်း အစရှိသော အပြစ်တို့မှ ကင်းသော။ (ဘာသာ၊ ဋီ) အပလိဗုဒ္ဓါယ သန္ဒိဒ္ဓဝိလမ္ဗိတာဒိဒေါသ ရဟိတာယ (သီ၊ သျှာ)။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၂။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၀။

သန္ဒိသတိ (ကြိ) [သံ + ဒိသ + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၈၉။ သံဒိဂတိ-သံ။ သံဒိသဣ-ပါကတ။] စီရင်-စီမံ-ညွှန်ကြား-ပြသ-၏။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သန္ဒိသိတုံ (ဗျ) [သံ + ဒိသ + တုံ] စီရင်-စီမံ-ညွှန်ကြား-ပြသ-ခြင်းငှာ။ ဝိဓာတုံ သန္ဒိသိတုံ သက္ကုဏေယျော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁၁။

သန္ဒိသုံ (ကြိ) [သန္ဒ + ဉံ] စီးဆင်းကုန်ပြီ။ သရိတာယော န သန္ဒိသုံ။ (သီ၊ သျှာ)။ အပ၊ ၁။ ၁၇၄။

သန္ဒိဿတိ¹ (ကြိ) [သံ + ဒိသ + ယ + တိ။ ဒိသ ပညာယနေ၊ ဒိဝါဒိ။ နိရုတ္တိ။ ၄၄၅-နှာ။ သံဒျဂျတိ-သံ။] ထင်-ထင်မြင်-ကောင်းစွာထင်-၏။ န ဧကောပိ တတော ဗဟိဒ္ဓါ သန္ဒိဿတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၅။ ပုနပ္ပုနံ ဝဍ္ဎုသိမ္ဗယေဝ ဝိစရတိ သန္ဒိဿတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၇။

သန္ဒိဿတိ² (ကြိ) [သန္ဒ + ဿတိ။ သန္ဒတိ-၏ အနာဂတ်။] စီးဆင်းလတ္တံ့။ လောဟိတံ နဒီ ဝိယ သန္ဒိဿတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၅။

သန္ဒိဿတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဒိသ + ယ + တေ။ နိရုတ္တိ။ ၆၅၀။ သံဒဂျတေ-သံ။] ကောင်းစွာ - ရှု - တွေ့မြင် - သိ - အပ်၏။ သန္ဒိဿတီတိ ---- ဝိညူဟိ သန္ဒိဿတိ ဉာယိဿတီတိ အတ္ထော။ (သီ၊ မူ)။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၃၄။

သန္ဒိဿန္တ (တိ) [သံ + ဒိသ + ယ + အန္တ။ သန္ဒိဿတိ¹-မှ။] ကောင်းစွာ-မြင်-ထင်-သော၊ သူ။ သန္ဒိဿန္တော သဘတ္တုနော (ဇာ၊ ၂။ ၂၉၁) တိ သော ရာဇသောဝကော တဿ ဘတ္တုနော ဒဿနဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌေယျ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၉၈။

သန္ဒိဿန္တိ (ကြိ) [သံ + ဒိသ + ယ + အန္တိ] ထင်-ထင်မြင်-ကောင်းစွာထင်-ကုန်၏။ န စ ဝိနယေ သန္ဒိဿန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၃။ အံ၊ ၁။ ၄၈၇။ ဧတေ ဓမ္မာ မယိ သန္ဒိဿန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၁။ (-သုတ္တနိ။ ၃၂၂။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၈။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၉။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၅။)

သန္ဒိဿမာန (တိ) [သံ ဒိသ + ယ + မာန] သန္ဒိဿန္တ-ကြည့်။ န ဟိ ဧတေသု သန္ဒိဿမာနော အယသတော ဝါ ဂရဟတော ဝါ မုစ္စတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၇၃။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၁)။

သန္ဒိဿမာနကာယ (တိ) [သန္ဒိဿမာန + ကာယ] ကောင်းစွာ-မြင်-ထင်-သော ကိုယ်ရှိသော။ မဏ္ဍ အသဟမာနော သန္ဒိဿမာနကာယော ဟုတွာ ပဝူပါယိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၀။

သန္ဒိဿမာနယောရသရီရ (တိ) [သန္ဒိဿမာန + ယောရ + သရီရ] ကောင်းစွာ - မြင် - ထင်- သော ကြမ်းတမ်းသည့် ကိုယ်ရှိသော။ ယဒါ ပန ဘဂဝါ ----

မနုဿဘကဲ့ ယက္ခံ မဟာအင္ဓဝိမုခေ သန္တိသာမနယောရသရိရံ ဝတ္တနိအင္ဓဝိသဥာရံ ပစ္စိန္တိတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၃၅။

သန္တိသာမနသဗ္ဗသရိရ (တိ) [သန္တိသာမန + သဗ္ဗ +သရိရ] ကောင်းစွာ-မြင်-ထင်-သည့် အလုံးစုံသော ကိုယ်ရှိသော။ မဟာဇနေန သန္တိသာမနသဗ္ဗသရိရာယ နာဂိယာ သဟ သုဝဏ္ဏပါတိယာ ဒိန္နံ မဓုပါယာသံ ပရိဘုဥ္စိတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၅၄။

သန္တိသာမနာပတ္တိ (ထိ) [သန္တိသာမန + အာပတ္တိ] ကောင်းစွာထင်သော အာပတ်။ ပဒဘာဇနီယေ သန္တိသာမနာပတ္တိ ပဒဘာဇနသိက္ခာပဒံ နာမ။ ဝဇီရ။ ၇၀။ (-ကင်္ခါ၊ ဋီ။ ၁၄)။

သန္တိဿယတာ (ထိ) [သံ + ဒိသ + ယ + ဏယ + အန္တ• သန္တိဿယန္တ + တာ။ မောဂ်၊ ၃။ ၅၇-ဖြင့် န္တ-ကို ချေ။] ထင်စွာပြ တတ်သည်-ထင်သည်-၏အဖြစ်။ (သျ။ ၂၆၇)။ ယံ ကိလေသေဟိ ဝိက္ခမ္ဘနံ ---- ကုသလမူလာနိ စ သန္တိဿယတာယ ပစ္စယော။ ပေဋကော။ ၂၇၉။

သန္တိဿာသိ (ကြိ) [သံ + ဒိသ + ယ + သိ] (သင်) ကောင်းစွာ ထင်၏။ အပိ နု တွံ က္လမာယ အနုတ္တရာယ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒါယ သန္တိဿသိ သာစရိယကောတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၉၅။ (-သံ၊ ၄၊ ၃။ ၃၀၈။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၂၈)။

သန္တိဿာမ (ကြိ) [သံ + ဒိသ + ယ + မ] (ငါတို့) ကောင်းစွာ ထင်ကုန်၏။ မယဥ္စ ဧတေသု မမ္မေသု သန္တိဿာမ။ သံ၊ ၃။ ၃၅၆။

သန္တိဿာမိ (ကြိ) [သံ + ဒိသ + ယ + မိ] (ငါ) ကောင်းစွာ ထင်၏။ အဟဥ္စ ဧတေသု မမ္မေသု သန္တိဿာမိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၁၇။ မ၊ ၃။ ၂၀၂-၉။ သံ၊ ၃။ ၁၅၄၊ ၃၀၀၊ ၃၄၆။

သန္တိဿိဿတိ (ကြိ) [သံ + ဒိသ + ယ + ဿတိ] ကောင်းစွာထင်-လတ္တံ့-အံ့-လိမ့်မည်။ ပညာယိဿတီတိ ----၊ တတ္ထ သန္တိဿိဿတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၆၅။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၃၄)။

သန္တိဿိဿန္တိ (ကြိ) [သံ + ဒိသ + ယ + ဿန္တိ] ကောင်းစွာ ထင်ကုန်-လတ္တံ့- အံ့-လိမ့်မည်။ က္လမေသု စ သတ္တသု အပရိဟာနိယေသု ဝဍ္ဎိ (ဘိက္ခူ) သန္တိဿိဿန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၆၄-၆။

သန္တိပယတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဒီပ + ဏယ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၃၅။ သံဒီပယတိ-သံ။] (၁) ကောင်းစွာ-တောက်ပ-ထွန်းလင်း-စေ၏။ (၂) ကောင်းစွာ-ထွန်းပစေ-ပြသ-ဖော်ပြ-၏။ (၁) သန္တိပယိတွာ-ကြည့်။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သန္တိပယန္တ (တိ) [သံ + ဒီပ + ဏယ + အန္တ] ကောင်းစွာ-ထွန်းပစေ-ပြသ-ဖော်ပြ-တတ်သော။ သန္တိပယန္တံ သုဂတဿ ဝါကျံ၊ စိတ္တံ ဝိစိတ္တံဝ ကရောတိပိ။ ဝဇီရ။ ၄၃၈။

သန္တိပယိတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဒီပ + ဏယ + တွာ] ကောင်းစွာ-တောက်ပ-ထွန်းလင်း-စေ၍။ သန္တိပယိတွာ ပဋိဝေဒယိတ္ထ၊ အာဒီပိတော ဒါနိ မဟာ'ယ'မဂ္ဂိ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၆၉။

သန္တိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဒါ + ယ + တေ] (၁) နှိပ်စက်-နာကြည်းစေ-အပ်၏။ (၂) အလုံးစုံအားဖြင့် ပိုင်းဖြတ်အပ်၏။ (၁) သန္တိယတိ (သံ၊ ၁။ ၄၀၃) တိ အဍ္ဍိယတိ

ပိဋ္ဌိယတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၈။ (၂) သန္ဒိယတီတိ သဗ္ဗသော ဒီယတိ၊ အဝခဏ္ဍိယတီတိ အတ္ထော။ သာ ပန အဝခဏ္ဍိယနာ ဒုက္ခာပနာ အဋ္ဋိယနာ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ "အဋ္ဋိယတီ"တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၉။

သန္နိုသေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဒုသ + ဏေ + တိ။ နိရုတ္တိ။ ၄၄၆-နှာ။ သံဒူပယတိ-သံ။] ကောင်းစွာ-ပျက်စီးစေ-ဖျက်ဆီး-၏။ အထ ---- အဘိနန္ဒနုပ္ပါဒနေန တံ သမထဝိပဿ-နာစမ္မံ သန္နိုသေတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၇။

သန္ဒေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သန္ဒ + ဏေ + တိ။ သျန္ဒယတိ-သံ။] စွတ်စိုစေ၏၊ ဆွတ်၏။ သန္ဒတိ-ကြည့်။

သန္ဒေသ (ပု) [သံ + ဒိသ + ဏ။ သန္ဒိဿတေတိ သန္ဒေသော၊ သန္ဒိဿမာနော အတ္ထော။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၁၂၄။ သံဒေဂ-သံ။ သံဒေသ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ဩဝါဒ၊ အဆုံးအမ၊ ညွှန်ကြားချက်။ (၂) သတင်း= ပြန်ကြားချက်။ (၁) ဗုဒ္ဓကာလေ ကိရ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော သန္ဒေသံ သိရသာ သမ္ပဋိစ္ဆိတုံ ဩဟိတသောတာ ဝိဟရန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၈၁။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သန္ဒေသောတ္တိ (ထီ) [သန္ဒေသ + ဥတ္တိ] သန္ဒေသစကား၊ အမှာစကား၊ သတင်းစကား။ သန္ဒေသောတ္တိ တု ဝါစိကံ။ ဓာန်။ ၁၂၄။ သန္ဒိဿတေ သန္ဒေသော၊ သန္ဒိဿမာနောတိ အတ္ထော၊ တဿောတ္တိ။ ယာယ သန္ဒိဋ္ဌော အတ္ထော အဘိဓီယတေ၊ သာ သန္ဒေသောတ္တိ။ ဓာန်၊ ဋီ။

သန္ဒေဟ (ပု) [သံ + ဒိဟ + ဏ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၉၇။ သံဒေဟ-သံ၊ ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) (က) ကိုယ်-ခန္ဓာကိုယ်၊ အတ္တဘော။ (ခ) မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်ဟု ဆိုအပ်သော ဒုက္ခ။ (၂) သံသယ, ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ယုံမှား-တွေး တော-ခြင်း။ (၃) သို့လော သို့လော- တွေး တော-ကြံဆ-မှု။ (၄) သန္ဒေဟ မည်သော ထေရ်။ (၁) (က) (ခ) ကာယောတိ ဝါ ---- ဒေဟောတိ ဝါ သန္ဒေဟောတိ ဝါ ---- ကုမ္ဘောတိ ဝါ နာဂေါတိ ဝါ ကာယဿေတံ အဓိဝစနံ။ မဟာနိ။ ၁၇-၈။ ပမတ္တကရဏ္ဍေနှ သန္ဒေဟော " ဘိဇ္ဇတိ ပူတိသန္ဒေဟော၊ မရဏန္တံ ဟိ ဇီဝိတ"န္တိအာဒီသု ဝိယ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၇၉။ သန္ဒေဟံ နိက္ခိပိဿာမိ။ ထေရ၊ ၂၂၄။ သန္ဒေဟံ သရီရံ သကံ ဝါ ဒေဟံ ဒေဟသဉ္ဉိတံ ဒုက္ခဘာရံ နိက္ခိပိဿာမိ ဆဍ္ဍေဿာမိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၁။ (-ထေရ။ ၃၀၇။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၆)။ (၂) သန္ဒေဟံ ကရေယျာ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၀၇) တိ ---- သံသယံ ဥပ္ပါဒေယျ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၉၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၁၂)။ (၃) ကိံ အရိယ-သာဝကဿ ဧဝံ သန္ဒေဟော ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ? အာမ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကသ္မာ? ပဏ္ဏတ္တိယံ အကော - ဝိဒတ္တာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၈၄။ (၄) အပ ဉ္စ သာရိပုတ္တတ္ထေရော ဘဒ္ဒဇိ သောဘိတော ပိယဇာလီ ပိယပါလော ပိယဒဿီ ကောသိယပုတ္တော သိဂ္ဂဝေါ သန္ဒေဟော---- ရေဝတောတိ ဧဝမာဒီဟိ ယာဝ တတိယ-သင်္ဂီတိကာလာ အာဘတော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂။

သန္ဒေဟဇနက (တိ) [သန္ဒေဟ + ဇနက] ယုံမှား - တွေးတော - ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ် သော။ တတ္ထ သန္ဒိဒ္ဓံ သန္ဒေဟဇနကံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၅။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၁။

သန္ဒေဟဇာတ (တိ) [သန္ဒေဟ + ဇာတ] သို့လောသို့လော-ဖြစ်သော-ယုံမှား-သံသယ-ရှိသော၊ ယုံမှား-သံသယ-ဖြစ်သော၊ သူ။ အဇ္ဇညိသူတိ သန္ဒေဟဇာတဿ ပုစ္ဆာဝစနန္တိ ကတွာ ဇာနိသူတိ အတ္ထမာဟ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၂။

သန္ဒေဟနိဝတ္တန (န) [သန္ဒေဟ + နိဝတ္တန] ယုံမှား- တွေးတော- ခြင်းကို- နစ်-ဆုတ်နစ်-စေခြင်း၊ ယုံမှား-တွေးတော-မှုကို-မဖြစ်စေခြင်း။ ဣဒဥ္စ ဟေဋ္ဌိမပဒမာဏဝယုတ္တာယပိ ဝတ္တုဒေသနာ ကာတဗ္ဗာ, န ဝါတိ သန္ဒေဟ-နိဝတ္တနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၅။

သန္ဒေဟပဋိက္ခေပဝစန (န) [သန္ဒေဟ + ပဋိက္ခေပ + ဝစန] ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်းကို တားမြစ်- ကြောင်းဖြစ်-တတ်-သော စကား။ နိဿံသယဝစနန္တိ သံသယဝိရဟိတဝစနံ သန္ဒေဟပဋိက္ခေပဝစနန္တိ အတ္ထော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၅။

သန္ဒေဟဝန္တု (တိ) [သန္ဒေဟ + ဝန္တု။ ထီ-၌ ---ဝတီ။] ယုံမှား-သံသယ-ရှိသော၊ ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်းရှိသော၊ သူ။ သဝိစိကိစ္ဆောတိ သန္ဒေဟဝန္တော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၁၂။

သန္ဒေဟဝေါဟာရ (ပု) [သန္ဒေဟ + ဝေါဟာရ] ယုံမှား-သံသယ-အားဖြင့်-ခေါ်ဝေါ်-ပြောဆို-ခြင်း။ ပုစ္ဆာကာလေ သန္ဒေဟ-ဝေါဟာရဝသေနေဝ ပုစ္ဆိတုံ ယုတ္တန္တိ အာဟ " သစေ "တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၇။

သန္ဒေဟာဘာဝ (ပု) [သန္ဒေဟ + အဘာဝ] (သို့လော သို့လော ဟု) ယုံမှား-တွေးတော-ခြင်း၏မရှိခြင်း။ ကုသလေသု " ကုသလာ နုခေါ, န ကုသလာ နုခေါ " တိ သန္ဒေဟာ-ဘာဝတော ဣမသ္မိံ ပဒေ သန္နိဋ္ဌာနတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၈။

သန္ဒောသ (ပု) [သံ + ဒေါသ။ သံဒေါပ-သဏ္ဌာတပိဋ္ဌက။] မိမိ၏အပြစ် ဒေါသ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သန္ဒောသဟေတု (ပု) [သန္ဒောသ + ဟေတု] မိမိအပြစ်ဒေါသ၏ အကြောင်း။ အပရိသုဒ္ဓကာယကမ္မန္တသန္ဒောသဟေတူတိ အပရိသုဒ္ဓဿ ကာယကမ္မန္တသင်္ခါတဿ အတ္တနော ဒေါသဿ ဟေတု။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၇။ သန္ဒောသဟေတူတိ သဒေါသဟေတု။ သ-သဒ္ဒေါ ဟိ ဣမ သာနုသာရော ဝုတ္တော။ တေနာဟ "အတ္တနော ဒေါသဿ ဟေတူ"တိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၁။

သန္ဓ (ပု၊ န) [သံ + ဓာ + အ။ တစ်နည်း သံ + ဓာတိ + အ။ တစ်နည်း- သံ + ဓရ + အ။ (တိ) သံဓ-သံ။ သန္ဓာဂါရ-လည်းကြည့်။] (၁) အပိုင်း အခြား၊ အဆစ်အပိုင်း။ (၂) စေ့စပ်-ဆက်စပ်-တတ်သော။ (န) (၃) (က) မင်းကွန်း။ (ခ) စစ်သည် အပိုင်းအခြားကို ဖွဲ့စည်းရာ။ (ဂ) အပန်းဖြေရာ။ (ဃ) အကျိုးစီးပွား ရှိသည်ကို ဆုံးမရာ။ (င) အိမ်ထောင်မှုကိစ္စကို စေ့စပ် တိုင်ပင်ရာ။ (၁) နိသီဒိတွာ သန္ဓံ ကရောန္တိ မရိယာဒံ ဗန္ဓန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၃။ (၂) သန္ဓာနကရ-ကြည့်။ (န) (၃) (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) (င) သန္ဓာဂါရသာလာ-ကြည့်။

သန္ဓက (ပု) [သန္ဓ + ကရ + ကွိ။ သံဓက-သံ။ သံဓယ-ပြာ။] (ပိယဒဿီ ဘုရားရှင်၏ မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဥပသကာ) သန္ဓက မည်သောသူ။ သန္ဓကော ဓမ္မကော စေဝ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂုပဋ္ဌာကာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၅၂။

သန္ဓတိ (ကြိ) [သံ + ဓာ + တိ။ သျ-၌ သန္ဓာတိ-ဟု ရှိ၏။ သန္ဓာတိ? နိရုတ္တိ၊ ၆၁၁။

သံဒဓာတိ - သံ။ သံဓတ္တေ၊ သံဓေ - ပြာ။] ကောင်းစွာ-ဆောင်-ဆက်စပ်-တည်-တည်တံ့-၏။ (နှီးနှော၏။ သျှ)။ ---- အဠသု လောကုတ္တရဓမ္မေသု စိတ္တံ နာနုသန္ဓတိ န သန္ဓတိ န သဏ္ဌာဟတိ။ ပေဋကော။ ၂၅၂။

သန္ဓန (နှ) [သံ + ဓန] ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ။ ဗြာဟ္မဏာသ သန္ဓနံ ပညပေန္တိ။ မ၊ ၂။ ၃၉၀-၁။ တေသံ စတုန္နံ ဝဏ္ဏာနံ သန္ဓနံ ဝီဝိကံ ပညပေန္တိ ဗြာဟ္မဏာ၊ တထာဂတော ပန လောကုတ္တရဓမ္မမေဝ ပုရိသဿ သန္ဓနံ ပညပေတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၉၆။

သန္ဓန္တ (တိ) [သံ + ဓမ + တ။ သံ + ဓမ + မာန။ မာန-ကို အန္တ-ပြန်။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၃၂။] (၁) ကောင်းစွာ-အဖန်ဖန်-မှုတ်အပ်သော။ (၂) ကောင်းစွာ ထုတ်အပ်သော။ (၁) တံ ဟောတိ ဇာတရူပံ ဓန္တံ သန္ဓန္တံ နိဒ္ဓန္တံ အနိဒ္ဓန္တကသာဝံ ---- ။ အံ၊ ၁။ ၂၅၅။ (၂) သန္ဓမတိ (၂) အနက်ကြည့်။

သန္ဓမတိ (ကြိ) [သံ + ဓမ + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၃၂။ သံဓ္မာတိ-သံ။] (၁) မှုတ်-ကောင်းစွာ မှုတ်-၏။ (၂) ကောင်းစွာ ထုတ်ဆောင်၏။ (၁) ယံ သုဝဏ္ဏကာရော ဝါ သုဝဏ္ဏကာရန္တေဝါသီ ဝါ တံ ဇာတရူပံ ဓမတိ သန္ဓမတိ နိဒ္ဓမတိ။ အံ၊ ၁။ ၂၅၅။ (၂) သန္ဓမတိ (မဟာနိ။ ၃၈၂) တိ သမ္မာ နီဟရတိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၀၂။

သန္ဓမန္တ (တိ) [သံ + ဓမ + အန္တ] (နှုတ်သီး လေဖြင့်) မှုတ်-ကောင်းစွာ မှုတ်-သော၊ သူ။ သမုဋ္ဌာပေတိ အတ္တာနံ၊ အဂ္ဂိံ အဂ္ဂိံဝ သန္ဓမန္တိ။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၃။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၂။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၂။ ---- မုခဝါတေန ဓမန္တော သမုဋ္ဌာပေတိ ဝဍ္ဎေတိ၊ မဟန္တံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ ကရောတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၂။

သန္ဓရတိ (ကြိ) [သံ + ဓရ + အ + တိ။ သံဓရတိ-သံ။] အညီအညွတ်ဆောင်ရွက်၏။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သန္ဓရန္တိ (ကြိ) [သံ + ဓရ + အ + အန္တိ] အညီအညွတ် ဆောင်ရွက်ကုန်၏။ ယသ္မာ ဝါ တေ တတ္ထ သန္ဒိပတိတွာ ---- ယရာဝါသကိစ္စံ သန္ဓရန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၃။

သန္ဓဝ (ပု) [သံ + ဓု + အ။ နိရုတ္တိ။ ၇၈၅။ သန္ထဝ ?။ သံသ္တဝ-သံ။ သံထဝ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] မိတ်ဖွဲ့-ပေါင်းဖေါ်-နှီးနှော-ခြင်း။ သန္ထဝ-လည်းကြည့်။ ဝနထော သန္ဓဝေါ သေ္နဟော အပေက္ခာ ပဋိဗန္ဓု ----။ မဟာနိ။ ၆။

သန္ဓဟတိ (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + တိ] စပ်- ဆက်စပ်- (အကြား မရှိ) စေ့စပ် - ၏။ သန္ဒဟတိ-လည်းကြည့်။ တေ ဇဝ စေတေန္တိ ဇတ္တ သဒ္ဒါယ အတ္တနော ပီတိသောမနဿံ သန္ဓဟန္တိတိ စေတိယာတိ စ ဝုစ္စန္တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၃၊ ၃၃၉။

သန္ဓာဂါရ (နှ) [သံ + ဓာ + အ= သန္ဓ + အဂါရ။ သဏ္ဌမ္ဘန + အဂါရ။ သန္ဓိ + အဂါရ။ တစ်နည်း- သဟ + အဂါရ။ ဟ-ကို ဓ-ပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်လာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။၆၅။ သန္ထာဂါရ-လည်းကြည့်။] (၁) မင်းကွန်းစရပ်-စည်းဝေး တိုင်ပင်ရာ ဌာန၊ ခန်းမ၊ မဏ္ဍပ်။ (၂) ဥပဒေပြု အဖွဲ့၏ တည်ရာဌာန (လွှတ်တော်)။ (က) အပိုင်းအခြားကို ပြုရာ၊ စစ်ထွက်ရာ အခါ စသည်တို့၌ ဆင်, မြင်း, ရထား, စစ်သည် တို့ကို စနစ်တကျ စီမံပိုင်းခြားခြင်းကို ပြုရာ အဆောက်အဦ။ (ခ) ဘုရင်မင်းတို့ ၂-ရက်,

၃-ရက် စစ်ထွက်ရာမှ ပြန်လာသောအခါ အပန်းဖြေရာ-ဌာန-အဆောက်အဦ။ (ဂ)မင်း, မှူးမတ်တို့နှင့်တကွ တိုင်းပြည်အကျိုးစီးပွားကို ဆုံးမရာ ဌာန။ (ဃ) အညီ အညွတ် စည်းဝေး တိုင်ပင်၍ လူမှုကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ရာ ဌာန။ (၃) ယဇ်ပူဇော်ရာ-ဇရပ်-တင်းကုတ်-မဏ္ဍပ်။ (၁) သန္တာဂါရေတိ သန္ထိပါတမဏ္ဍပေ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၄၀။(၂) (က)(ခ)(ဂ)(ဃ) သန္တာဂါရေ (ဝိ၊ ၃။ ၃၂၉)တိ ရာဇကိစ္စဿ သန္တာရဏတ္ထာယ နိစ္ဆိဒ္ဒံ ကတွာ ဝိစာရဏတ္ထာယ ကတမဟာ-သဘာယ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈၈။ သကျာနံ သန္တာဂါရံ တေနုပသင်္ကမိ။ ဒီ၊ ၁။ ၈၆။ (-ဒီ၊ ၂။ ၁၂၂။ ဒီ၊ ၃။ ၁၇၅-၆)။ သန္တာဂါရ (ဒီ၊ ၃။ ၁၇၅) န္တိ နဂရမဇ္ဈေ သန္တာဂါရသာလာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၃။ သန္တာဂါရံ နာမ ရာဇူနံ ကော မဟာသာလာ----ဇဝံ သန္တိ ကရောန္တိ မရိယာဒံ ဗန္ဓန္တိ၊ တသ္မာ တံ ဌာနံ " သန္တာဂါရ " န္တိ ဝုစ္စတိ။ အပိ စ ---- တတ္ထ သန္ထမ္ဘန္တိ ဝိဿမန္တိ ပရိဿယံ ဝိနောဒေန္တီတိပိ သန္တာဂါရံ၊ ရာဇူနံ ဝါ သဟ အတ္ထာနုသာသနံ အဂါရန္တိပိ သန္တာဂါရံ ဟကာရဿ ဓကာရံ အနုသာရာ-ဂမဥ္စ ကတွာ၊ ယသ္မာ ဝါ ရာဇာနော တတ္ထ သန္ထိပတိတွာ----ဆိဒ္ဒဝိစ္ဆိဒ္ဒံ ယရာဝါသံ တတ္ထ သန္တာရေန္တီတိပိ သန္တာဂါရံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၆၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၃-၄။ (၃) သန္တာဂါရ (အဘိ၊ ပု။ ၁၆၄) န္တိ ယညသာလံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၃-၄။ သန္တာဂါရသာလာ-လည်းကြည့်။ (ဥယျောဂကရဏာဒီသု ရာဇာနော သေနံ သန္တိ မရိယာဒံ ဗန္ဓန္တိ တ္တောတိ သန္တံ၊ ဥယျောဂဋ္ဌာနတော ဝါ အာဂန္တွာ သန္တမ္ဘန္တိ ဝိဿမန္တိ တ္တောတိ သန္တံ၊ ရာဇာနော ဝါ သဟ အတ္ထံ သန္တန္တိ အနုသာသန္တိ တ္တောတိ သန္တံ၊ ရာဇာနော ဝါ ယရာဝါသကိစ္စံ သန္တရန္တိ သံမန္တယန္တိ တ္တောတိ သန္တံ၊ သန္တံ ဧဝ အဂါရံ သန္တာဂါရံ-ဟုပြု။ ဒုတိယဝိကပ်၌ သံ-ရှေးရှိသော ဓာတ်-ဓာတ်။ စတုတ္ထဝိကပ်၌ သံ-ရှေးရှိသော ဓရ-ဓာတ်။ ပဌမဝိကပ်, တတိယဝိကပ်၌ သံ-ရှေးရှိသော ဓာ-ဓာတ်။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ သျ၊ ၂။ ၁၉၁-နှာ)။

သန္တာဂါရအနုမောဒနပဋိသံယုတ္တ (တိ) [သန္တာဂါရ + အနုမောဒန + ပဋိသံယုတ္တ] မင်းကွန်း စရပ်- အပန်းဖြေရာ- ဌာန - လှူတော်-အဆောက်အဦ-ကို အနုမောဒနာပြု-ဝမ်းမြောက်- သာဓုခေါ်- ခြင်းနှင့် စပ်သော။ ဓမ္မိကထာ နာမ သန္တာဂါရအနုမောဒနပဋိ-သံယုတ္တာ ပကိဏ္ဏကကထာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၅။

သန္တာဂါရကရဏပုညာနိသံသဘာဝီ (တိ) [သန္တာဂါရ + ကရဏ + ပုည + အာနိသံသ + ဘာဝီ။ ထီ၌ --ဘာဝိနီ။] မင်းကွန်း စရပ်-အပန်းဖြေရာ-ဌာန-လှူတော် -အဆောက်အဦ-ကို လှူဒါန်းရသော-ကုသိုလ်-ကောင်းမှု-၏-အကျိုး-အာနိသင်-ကို ထင်စွာပြတတ်သော။ သန္တာဂါရာနုမောဒန-ပဋိသံယုတ္တာတိ "သီတံ ဥဏှံ ပဋိဟန္တိ "တိ-အာဒိနာ နယေန သန္တာဂါရဂုဏူပသဥ္ဟိတာ သန္တာဂါရကရဏပုညာနိသံသဘာဝိနီ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၅။

သန္တာဂါရဂုဏူပသဥ္ဟိတ (တိ) [သန္တာဂါရ + ဂုဏ + ဥပသဥ္ဟိတ] မင်းကွန်းစရပ်-အပန်းဖြေရာ-ဌာန-လှူတော်-အဆောက်အဦ-၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့်စပ်သော။ သန္တာဂါရကရဏ-ပုညာနိသံသဘာဝီ-ကြည့်။

သန္တာဂါရသာလာ (ထီ) [သန္တာဂါရ +

သာလာ] (က) မင်းကွန်း စရပ်။ (ခ) စစ်ထိုး အံ့သော အခါ စသည်တို့၌ စစ်သည်အပိုင်း အခြားကို ဖွဲ့စည်းရာဖြစ်သော စရပ်။ (ဂ)စစ် ထိုး၍ ပြန်သောအခါ အပင်ပန်းဖြေ သဖြင့်-တည်နေရာ - တည်းခိုရာ - ဖြစ်သော စရပ်။ (ဃ) မလ္လာမင်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားရှိသည်ကို ဆုံးမရာဖြစ်သော စရပ်။ (င) မလ္လာမင်းတို့၏ အိမ်ထောင်မှုကိစ္စကို စေ့စပ် တိုင်ပင်ရာ ဖြစ်သော စရပ်။ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ သျှ။ ၂။ ဗား။) (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) (င) သန္ထာဂါရန္တိ နဂရမဇ္ဈေ သန္ထာဂါရသာလာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၃။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၃-၄)

သန္တာတပ္ပ (တိ) [သံ + ဓာ + တပ္ပ။ သံဓာတဗျ-သံ။] စေ့စပ်-ဆက်စပ်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ ပါကာရဘာဂါ သန္တာတဗ္ဗာ ဇတ္တာတိ ပါကာရသန္ဓိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၆၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၅၀။

သန္တာတုံ (ဗျ) [သံ + ဓာ + တုံ] စေ့စပ် - ဆက်စပ် - ခြင်းငှာ။ သယံ သန္တာတုံမရဟတီ (ဇာ၊ ၁။ ၉၉) တိ တေသု အခမာပေန္တေသုပိ ---- သယံ သန္တာတုံ အရဟတိ မိတ္တဘာဝံ ယဋ္ဌေတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၆။ (-၁၈၅)။

သန္တာတု (ထိ၊ ပု) [သံ + ဓာ + တု။ နိရုတ္တိ။ ၅၁၁-နှာ။ သံဓာတ-သံ။] စေ့စပ်-ဆက်စပ်-တတ်သောသူ။ ဘိန္နာနံ ဝါ သန္တာတာ (ဒီ၊ ၁။ ၄၊ ၆၀။ မ၊ ၁။ ၃၃၅၊ ၃၅၈။ မ၊ ၂။ ၈။ မ၊ ၃။ ၁၂။ အံ၊ ၁။ ၅၃၀။ မဟာနိ။ ၁၆၉) တိ ဒွိန္နံ မိတ္တာနံ ဝါ သမာနုပဇ္ဈာယကာဒီနံ ဝါ ကေနစိဒေဝ ကာရဏေန ဘိန္နာနံ ဧကမေကံ ဥပသင်္ကမိတွာ " တုမှာကံ ဤဒိသေ ကုလေ ဇာတာနံ ဧဝံ ဗဟုဿုတာနံ ဣဒံ န ယုတ္တ"န္တိ-အာဒီနိ ဝတွာ သန္တာနံ ကတ္တာ အနုကတ္တာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၃။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၅။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၄၊ ၃၉၆။

သန္တာန[1] (န) [သံ + ဓာ + ယု။ သံဓာန-သံ။ သံဓာဏ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) စေ့စပ်ခြင်း။ (၂) ဆက်စပ်ခြင်း။ (၃) စေ့စပ်-ဆက်စပ်-တတ်သည်၏အဖြစ်။ (၄) တရားဆုံးဖြတ်ရာ ဌာန။ (၅) ဆက်စပ်ရာ ဌာန။ (၆) ဆက်စပ် တတ်သော (တရား)။ (၁) စေ့စပ်ခြင်း။ သန္တာတု-ကြည့်။ (၂) ဆက်စပ်ခြင်း။ ဘဝန္တရေ ဘဝန္တရဿ သန္တာနံ ဣဓ ပဋိသန္ဓိတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၈။ (၃) စေ့စပ်-ဆက်စပ်-တတ် သည်၏အဖြစ်။ " ဒွိန္နံ " န္တိ နိဒ္ဒဿနဝစနံ ဗဟူနမ္ပိ သန္တာနတော။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၃၉။ (၄) တရားဆုံးဖြတ်ရာ ဌာန။ သန္တာနဂတ-ကြည့်။ (၅) ဆက်စပ်ရာ ဌာန။ ---- ဒိန္နံ ဂေါပါနသီနံ သန္တာနဋ္ဌာနေ ဌပေတဗ္ဗဒဏ္ဍကေ အာဂတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၂၁။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၄။ (၆) ဆက်စပ်တတ်သော (တရား) သန္တာနပစ္စုပန္နဌာန-ကြည့်။

သန္တာန[2] (ပု) [သံ + ဓာ + ယု။ သံဓာန-သက္ကတပိဋက။] (ဥပါသကာ ၅၀၀-တို့၏ အကြီးအမျှူး အနာဂါမ်) သန္တာန သူကြွယ်။ သန္တာနော (ဒီ၊ ၃။ ၃၀-၁) တိ တဿ နာမံ။ အယံ ပန မဟာနုဘာဝေါ ပရိဝါရေတွာ ဝိစရန္တာနံ ပဉ္စန္နံ ဥပါသကသတာနံ အဂ္ဂပုရိသော အနာဂါမီ ဘဂဝတော မဟာပရိသမဇ္ဈေ ----။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆။ သန္တာနောတိ ဘိန္နာနမ္ပိ တေသံ သန္တာပနေန "သန္တာနော"တိ ဧဝံ လဒ္ဓနာမော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄။ သန္တာနော (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၈)

နာမ ပဉ္စ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ သန္တတိပရိယာယေန အညမညံ ဥပါဒါနမ္ပိ ... ဥပါဒါနံ ပစ္စယော။ (ပါဠိ)...

သန္ဓာနကရ (တိ) [သန္ဓာန + ကရ + အ] စေ့စပ်-ဆက်စပ်-ခြင်းကို ပြုတတ်သော၊ သူ။ ဇနသန္ဓော်တိ မိတ္တဗန္ဓနေန မိတ္တဇနဿ သန္ဓာနကရော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၉၄။

သန္ဓာနကရဏ (န) [သန္ဓာန + ကရဏ] စေ့စပ်-ဆက်စပ်-ခြင်းကို ပြုခြင်း။ သန္ဓာန-ကရဏဥ္စ နာမ တေသမနုရူပကရဏမေဝါတိ ဝုတ္တံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၃၉။

သန္ဓာနကာရ (တိ) [သန္ဓာန + ကရ + ဏ] စေ့စပ် - ဆက်စပ် - အောင်သွယ် - ခြင်းကို ပြုသော၊ သူ။ သန္ဓာနကာရဿ ဝစနံ ဝိနာ အသင်္ဂဟနကာ ပရိစ္စတ္တာယေဝါတိ အဓိပ္ပါယော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၁။

သန္ဓာနဂတ (တိ) [သန္ဓာန + ဂတ] (က) အပိုင်းအခြား-အဆစ်အပိုင်း-သို့ရောက်သော၊ သူ။ (ခ) ဆုံးဖြတ်ရာဌာနသို့တည်သော။ (က) သန္ဓာနဂတာ (ဇာ၊ ၂။ ၁၉၃) တိ သန္ဓာနံ မရိယာဒံ ဂတာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၁၄၁။ (ခ) သန္ဓာနဂတော (ဇာ၊ ၁။ ၃၂၁) တိ ဝိနိစ္ဆယေ ဌိတော ဟုတွာ ပရေသံ အတ္ထံ ဘဏတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၀၀။

သန္ဓာနဋ္ဌာန (န) [သန္ဓာန + ဌာန] ဆက်စပ်ရာ ဌာန။ သန္ဓာန° (၅) ကြည့်။

သန္ဓာနပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [သန္ဓာန + ပစ္စုပဋ္ဌာန] စေ့စပ်-ဆက်စပ်-တတ်သော တရားဟု ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်တတ်သော။ သန္ဓဟနပစ္စုပဋ္ဌာန-လည်းကြည့်။ သန္ဓာန-ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ နာမရူပပဝတ္တဋ္ဌာနံ။ ပဋိသံ။ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၆။

သန္ဓာနဝစန (န) [သန္ဓာန + ဝစန] စေ့စပ်-ဆက်စပ်-အောင်သွယ်-သော စကား။ အလံ ဝါ ကတ္တံ့ အရဟံ သန္ဓာနဝစနမေဝေတသု ကုတ္တိပုရိသေသူတိ အလံ ဝစနီယာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၁။

သန္ဓာနာနုပ္ပဒါတု (ထီ၊ ပု) [သန္ဓာန + အနုပ္ပဒါတု] (၁) စေ့စပ် ညီညွတ်မှုကို-အားအဆင့်ပေး-ထောက်ပံ့-တတ်သော၊ သူ။ (၂) စေ့စပ် ညီညွတ်မှုကို အစဉ်လိုက်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်ပေးတတ်သော၊သူ။(၃)အားအဆင့်-အထောက်အပံ့-၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အစဉ်လိုက်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း စေ့စပ်ညီညွတ်မှုကို-ထား-ယူ-စောင့်ရှောက်-မြဲအောင်ပြု-တတ်သော၊ သူ။ (က) စေ့စပ်ခြင်းကို တဖန်ပေးတတ်သော။ (နေရင်း၊ သျှ)။ (ခ) အားအဆင့်၏ အစွမ်းအားဖြင့် အစေ့အစပ်ကို-ပေး-စောင့်ရှောက်ကာကွယ်-တတ်သော။ (ဂ) အစဉ်လိုက်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် အစေ့အစပ်ကို စောင့်ရှောက်ကာကွယ်တတ်သော။ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ သျှ၊ သစ်။ ပခုက္ကူ)။ (ဃ) စေ့စပ်ခြင်းအားလျော်သော အားကိုပေးတတ်သော။ (င) စေ့စပ်ခြင်းကို အစဉ်လိုက်၍-ယူ-စောင့်ရှောက်-တတ်သော။ (ဘာသာ၊ ဋီ)။ (၁) (၂) (၃) အနုပ္ပဒါတာတိ သန္ဓာနာနုပ္ပဒါတာ။ ဒွေ ဇနေ မဂ္ဂေ ဒိသွာ----ဒဠှီကမ္မံ ကတ္တာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၃။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၅။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၈၄၊ ၃၉၆-၇။ ကဿ ပန အနုဝတ္တနံ ပဒါနဉ္စ "သဟိတာန"န္တိ ဝုတ္တတ္တာ " သန္ဓာနဿာ " တိ ဝိညာယတိ။ တေနေဝါဟ "သန္ဓာနာနုပ္ပဒါတာ"တိ။ ယသ္မာ ပန အနုဝတ္တနဝသေန သန္ဓာနဿ ပဒါနံ အာဓာနံ (အာဒါနံ) ရက္ခဏံ ဝါ ဒဠှီကရဏံ

ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၀။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၁။ ကဿ ပန အနုဗလပ္ပဒါနံ, အနုဝတ္တနဉ္စာတိ " သဟိတာန " န္တိ ဝုတ္တတ္တာ သန္ဓာနဿာတိ ဝိညာယတီတိ အာဟ "သန္ဓာနာနုပ္ပဒါတာ"တိ။ ယသ္မာ ပန အနုဗလဝသေန, အနုဝတ္တနဝသေန စ သန္ဓာနဿ ပဒါနံ အာဒါနံ, (အာဓာနံ) ရက္ခဏံ ဝါ ဒဠှီကရဏံ ဟောတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၃၉။

သန္ဓာနေတိ (ကြိ) [သန္ဓာန + ဏ + တိ။ ဏ-ကို ဧ-ပြု။ နိရုတ္တိ။ ၇၁၂။] စေ့စပ်-ဆက်စပ်၏။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သန္ဓာနေတုံ (ဗျ) [သန္ဓာန + ဏ + တုံ] စေ့စပ်-ဆက်စပ်-ခြင်းငှာ။ (န သက္ကောတိ ဗြဟ္မစရိယံ သန္ဓာရေတုံ သန္ဓာနေတုံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၀။) သန္ဓာနေတုန္တိ ပုဗ္ဗေနာပရံ ဃဋေတုံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၂။ (ရဋ္ဌပဝေဏိံ သန္ဓာရေတုံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၃။) သန္ဓာနေတုန္တိ သမ္ဗန္ဓံ အဝိစ္ဆိန္နံ ကတွာ ဃဋေတုံ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၀။

သန္ဓာပန (နှ) [သံ + ဓာ + ဏာပေ + ယု] စေ့စပ်-ဆက်စပ်- စေခြင်း- စေတတ်သည်၏ အဖြစ်။ (ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄။ သန္ဓာန[၂] -ကြည့်။)

သန္ဓာပိတ (တိ) [သံ + ဓာ + ဏာပေ + တ။ သန္ဒဟိတ-ကြည့်။] စေ့စပ်-ဆက်စပ်-စေ-ရေးသားစီရင်-သော။ သန္ဓာပိတာ ဇန္တူဘိ သန္ဓိမေဝ (ဇာ၊ ၂။ ၂၃၅) န္တိ တေ တွေကေန လာဘသက္ကာရေ အပါတုဘူတေ ဇန္တူဟိ သဒ္ဒိံ ယောဇေတွာ ပါဏာဝဓပဋိသံယုတ္တံ အတ္တနော လဒ္ဓိမေဝသင်္ခါတံ သန္ဓိမေဝ သန္ဓာပိတာ၊ ယညသုတ္တံ နာမ ဂန္ထယိံသူတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၅၈။

သန္ဓာယ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဓာ + တွာ။ သန္ဒဟတိ-မှ။ သံဓာယ-သံ။] (က) ရည်ရွယ်-ရည်ညွှန်း-ရည်စူး-၍။ (ခ) အာရုံပြု၍။ (က) (ခ) နော စ ခေါ ယံ တံ သန္ဓာယ ဝဒေသီတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၄။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄၁၈။ မ၊ ၂။ ၃၃။ သံ၊ ၂။ ၃၁၉။ အံ၊ ၁။ ၂၁၃။ ဥဒါန။ ၁၃၈)။ ဘိက္ခုပိ တမေဝ ဂါမံ သန္ဓာယ----နိက္ခမတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၃။ သန္ဓာယာတိ အာရဗ္ဘ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၅၆။ တတ္ထ ဝုတ္တံ ယေန ယဒါ ယသ္မာတိ ဣဒံ တာဝ ဝစနံ ---- ဧဝမာဒိဝစနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄။ ဧကစ္စေ ဘိက္ခူ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ သန္ဓာယ ဧဝမာဟံသု။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀။ တေသုပိ သမယေသု အညတရံ သန္ဓာယ " ဧကံ သမယ " န္တိ အာဟ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၁။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၁၀။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၅၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂)။

သန္ဓာယဘာသိတ (တိ) [သန္ဓာယ + ဘာသိတ] ရည်ရွယ်-ရည်ညွှန်း-၍ ဆိုအပ်သော။ ပရိယာယဘာသိတံ အတ္ထိ၊ သန္ဓာယဘာသိတံ အတ္ထိ။ မိလိန္ဒ။ ၉၇။ အဋ္ဌကထာယမ္ပိ တံ သန္ဓာယဘာသိတံ ဂဟေတွာဝ ----။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၀။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၀။ ကင်္ခါဝိတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၆။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၅)။ တံ သန္ဓာယဘာသိတန္တိ တံ ယထာဝုတ္တသုတ္တံ။ သုတ္တဉှိ အဇ္ဈာစာရံ သန္ဓာယ ပဋိစ္စ ဝုတ္တတ္တာ " သန္ဓာယဘာသိတ " န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄၅။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၂၄)။ သန္ဓာယဘာသိတော ---- နီတော နေယျောတိ ဆဗ္ဗိဓော ပါဠော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၅။

သန္ဓာယဘာသိတနိဒ္ဒါရဏ (နှ) [သန္ဓာယဘာသိတ + နိဒ္ဒါရဏ] ရည်ရွယ်-ရည်ညွှန်း-၍ ဆိုအပ်သော စကားကို ထုတ်

ဆောင်ခြင်း။ သာမညေ ဟိ သတိ သင်္ခါယ-ဘာသိတနိဒ္ဒါရဏံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၆။

သင်္ခါရက (တိ) [သံ + ခရ + ဏွု။ ထီ-၌ သင်္ခါရိကာ။ သံခာရက-သက္ကတပိဋက။] ခံတတ်သော၊ ကောင်းစွာ - ဆောင် - ထမ်းဆောင်-သယ်ဆောင်-တတ်သော။ တသ္မာ ဧဝ သင်္ခါရကံ စတ္တာရိ သတသဟဿာနိ ---- ဇလံ ဝါတေ ပတိဋ္ဌိတံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၃၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၁၉၉။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၈။ သင်္ခါရကံ ဇလံ တတ္ထကံ တတ္ထကပ္ပမာဏံ ဟုတွာ ပတိဋ္ဌိတံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၅။

သင်္ခါရကဝါတ (ပု) [သင်္ခါရက + ဝါတ] ကောင်းစွာ-ဆောင်-သယ်ဆောင်-တတ်သော လေ။ သဗ္ဗသခ်ါရဂတန္တိ ပထဝိသင်္ခါရကဥဒကံ, တံ သင်္ခါရကဝါတန္တိ သဗ္ဗံ သခ်ါရဂတံ ----။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၄။

သင်္ခါရဏ (န) [သံ + ခရ + ဏေ + ယု။ သံခာရဏ-သံ၊ ပါကတ။] (၁) ကောင်းစွာ-ဆောင်-မှတ်သား-ခြင်း။ (၂) ကောင်းစွာ-သယ်ပိုး-ပွေ့ချီ-ခြင်း။ (၃) ကောင်းစွာခံခြင်း။ (၁) နိကုဇ္ဇနံ တဿ အဒ္ဓနိယဘာဝါပါဒန-ဝသေန စိတ္တေန သင်္ခါရဏံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၂။ (-သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၈။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၆)။ (၂) ခရဏံ ဥရသာ, ဦရုနာ, ဟတ္ထေဟိ ဝါ သုစိရံ ဝေလံ သင်္ခါရဏံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၂။ (၃) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သင်္ခါရဏအာဗန္ဓနပရိပါစနသမုဒီရဏကိစ္စ(တိ) [သင်္ခါရဏ + အာဗန္ဓန + ပရိပါစန + သမုဒီရဏ + ကိစ္စ] ကောင်းစွာ ခံခြင်းကိစ္စ, ဖွဲ့ခြင်းကိစ္စ, ရင့်စေခြင်းကိစ္စ, လှုပ်ရှားခြင်း တွန်းခြင်းကိစ္စရှိသော။ သင်္ခါရဏအာဗန္ဓန-ပရိပါစနသမုဒီရဏကိစ္စာဟိ စတူဟိ ဓာတူဟိ ကတူပကာရံ----ဝတ္ထုဒ္ဓါရဘာဝံ သာဓယမာနံ တိဋ္ဌတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၅)။

သင်္ခါရဏတ္ထ (ပု) [သင်္ခါရဏ + အတ္ထ] ကောင်းစွာ- ဆောင်-မှတ်သား-ခြင်း အကျိုး။ သင်္ခါဂါရ (၂) အနက်ကြည့်။

သင်္ခါရဏီ (ထီ) [သံ + ခရ + ယုႉ သင်္ခါရဏ + ဤ။ သံခာရဏ - သံ။] ဆောင်နိုင်သော။ ယထာ မဟာရာဇ နာဝါ ဧကေပုရိသသင်္ခါရဏီ ဘဝေယျ။ မိလိန္ဒ။ ၂၃၁။

သင်္ခါရယန္တ (တိ) [သံ + ခရ + ဏယ + အန္တ။ ထီ-၌ သင်္ခါရယန္တီ။] ကောင်းစွာ-တည်တံ့-ခိုင်ခံ့-ထောက်ပံ့-စေသော။ အဘိန္နံ ဘိန္နတော ဘိန္နံ သင်္ခါရယတော ပရဟတ္ထဂတံ ရဋ္ဌံ အာဟာရိတုံ ဦရုဗလံ အတ္ထိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၁။ အဘိန္နံ ပရသေနံ ဘိန္နတော ဘိန္နံ သကသေနံ သင်္ခါရယတော ဥပတ္ထမ္ဘတော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၅။

သင်္ခါရိတ (တိ) [သံ + ခရ + ဏေ + တ။ သံခာရိတ-သံ။ သံခာရိအ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] ခံအပ်သော၊ကောင်းစွာ-ဆောင်-ထမ်းဆောင်-အပ်သော။ ယော ပန ဆိန္နော်ပိ ဝလ္လီဟိ ဝါ ---- သမ္ဗဒ္ဓေါ သင်္ခါရိတတ္တာ ဥဇုကမေဝ တိဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၃။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၈၇။ ဝဇိရ၊ ၁၃၁)။

သင်္ခါရေတိ° (ကြိ) [သံ + ခရ + ဏေ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၃၃၆။ သာခာရယတိ-သံ။ သံခာရေဣ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) (က) ကောင်းစွာ-ဆောင်-ချီ-ပိုး-သယ်ဆောင်-၏။

(ခ) ရှုန်း၏။ (၂) ရှက်ဆောင်-ကောင်းစွာ-ဆောင်-တည်တံ့စေ-၏။ (၃) ချုပ်တီး-အောင့်အီး-သည်းခံ-၏ (ခွင့်လွှတ်၏)။ (၁) (က) (ခ) သာ အတ္တနာ သဟဇာတံ ရူပကာယံ သန္ဓမ္ဘေတိ သန္ဓာရေတိ ----။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၄။ (-မူလဋီ၊ ၁။ ၇၂)။ တဒါ သဗ္ဗေဝ ဧကေဗလာ ဟုတွာ ဓုရစ္ဆ သန္ဓာရေန္တိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၅။(၂) သန္ဓာရေန္တိ(အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇)တိ အာစာရသန္ဓာရဏဝသေန ဓာရေန္တိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈။ သကလံ ရာဇကုလံ သန္ဓာရေတိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၄။ (၃) “ သာမိ အဇ္ဇ ဧကဒိဝသံ တဝ မနံ သန္ဓာရေဟိ ”တိ အာဟ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၃။ တဝ မနံ သန္ဓာရေဟီတိ “အဇ္ဇ ဘတ္တံ စိရာယိတ ”န္တိ ကောပေတော တဝ စိတ္တံ သန္ဓာရေဟိ၊ မာ ကုဇ္ဈီတိ အတ္ထော။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၉။

သန္ဓာရေတိ၂ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဓရ + ဏေ + တိ။ သံ့ဓာရယတိ-သံ။] ကောင်းစွာ-ဆောင်-ထား-စေ၏။ အဝိတ္ထယန္တော တေ ဂန္ထေ သန္ဓာရေတိ ပူရေတီတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၂။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၇။

သန္ဓာရေတုံ (ဗျ) [သံ + ဓရ + ဏေ + တုံ] (၁) (က) တည်စိမ့်သောငှာ၊ (ဟား၊ သျှ။) (ခ) ခိုင်ခံ့ စေခြင်းငှာ။ ကောင်းစွာ-ဆောင်-တည်တံ့စေ-ခြင်းငှာ။ (၂) အစဉ်မပြတ် စပ်ခြင်းငှာ။ (ဟား၊ သျှ။) ဆက်စပ်ခြင်းငှာ။ (၃) ချုပ်တီး-အောင့်အီး-သည်းခံ-ခြင်းငှာ၊ (ခွင့်လွှတ်ခြင်းငှာ)။ (၁) (က) သော ဘုဉ္ဇမာနော န သက္ကောတိ ဟတ္ထေန ပတ္တံ သန္ဓာရေတုံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၆၁။ တေ ---- သက္ကောန္တိ ရာဇပ္ပဝေဏိံ သန္ဓာရေတုံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၉။ (-၁၆၉)။ ဌပေတွာ အနာဂါမိခီဏာသဝေ အဝသေသာ သကဘာဝေန သန္ဓာရေတုံ န သက္ကိသသန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၄။ သန္ဓာရေတု (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၉) တိ ဝိနာသနတော ပုဗ္ဗေ ယာဒိသံ၊ တထေဝ သမ္ပဒေဝ ဓာရေတုံ သမတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၃၉။ (ခ) ဣရိယာပထိကစိတ္တဥ္စ ဣရိယာပထံ အသက္ကောန္တံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀၈။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၅။ (၂) သန္ဓာရေတု (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၉) န္တိ သမ္ဗန္ဓံ အဝိစ္ဆိန္နံ ကတွာ ယပေတုံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၄။ (၃) မတသာသနံ သုတွာဝ သောကံ သန္ဓာရေတုံ န သက္ကောန္တိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၂၉။

သန္ဓာရေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဓရ + ဏေ + တွာ] (၁) ဆောင်- ထား-လူးလည်း -၍။ (ရွှေဥမင်၊သျှ။) (၂) (က) ကောင်းစွာ တည်တံ့စေ၍။ (ခ) မ, စ ၍။ (ဇာတ်၊ ဝတ္ထု)။ (၁) ---- ဥက္ကါရံ မုခေ သန္ဓာရေတွာ ဂိလန္တာနံ အာပတ္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၅၃။ ကခ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၈၈။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၃)။(၂) (က) ဟတ္ထိ အတ္တာနံ သန္ဓာရေတွာ ဌာတုံ နာသက္ခိ၊ ရာဇဂ်ဏော ဥက္ကုဋိကော ဟုတွာ ပတိတော။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၈။ (-ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၁၆)။ (ခ) သုဘဒ္ဒါယ ကရေဏုယာ ပသော ဌတွာ သန္ဓာရေတွာ သမဿာသယမာနာယ ဝေဒနံ အဓိဝါသေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၀။

သန္ဓာရေန္တ (တိ) [သံ + ဓရ + ဏေ + အန္တ။ ထိ-၌ သန္ဓာရေန္တီ။] ကောင်းစွာ-ဆောင်-ထား-သော။ ဒွိဟိ ဟတ္ထေဟိ ဟဒယံ သန္ဓာရေန္တော ရညော သန္တိကံ ဂန္တွာ “ ဒေဝ မယှံ အယျော ”တိ အာဟ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၈။ (-ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။ ၂၂၃။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၃၁။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၈၅။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၀၉)။

သန္ဓာရေန္တိ (ကြိ) [သံ + ဓရ + ဏေ + အန္တိ] (၁) ချီ-ပိုး-သယ်ဆောင်-ရှုန်း-ကုန်၏။

(၂) ရှက်ဆောင်- ကောင်းစွာ တည်တံ့ စေ-ကုန်၏။ (၁) တဒါ သဗ္ဗေဝ ကေဗလာ ဟုတွာ မုရဠ သန္တာရေန္တိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၅။ (၂) တသ္မာ ဆိန္နဝိစ္ဆိန္နံ ယရာဝါသံ တတ္ထ သန္တာရေန္တိပိ သန္တာဂါရံ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၆၅။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈)။

သန္တာရေဟိ (ကြိ) [သံ + ဓရ + ဏေ + ဟိ] ချုပ်တီး-အောင့်အီး-သည်းခံပါလော-(ခွင့်လွှတ် ပါလော)။ သန္တာရေတိ (၃) အနက်ကြည့်။

သန္တာဝတိ (ကြိ) [သံ + ဓာဝု + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၇၁။ သံဓာဝတိ-သံ။ သံဓာဝတ္က-ပါကတ။] (၁) လျှင်စွာသွား-ပြေးသွား-၏။ (၂) ကောင်းစွာ ပြေးသွား၏။ (၃) ကျင်လည် - ထိုထို ဤဤ လှည့်လည်- ထိုမှ ဤမှ လှည့်လည်-၏။ (၄) အဖန်တလဲလဲ-ဘဝ တပါးသို့ - ပြောင်းသွား၏။ (၁) သန္တာဝတိ (မဟာနိ။ ၃၂၆)တိ ဝေဂေန ဓာဝတိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၇၉။ (-မိလိန္ဒ။ ၁၂၂)။ (၂) စိတ္တံ နာမ ပုထုဇ္ဇနာနံ ရာဂါဒိဝသေန ပကတိံ ဝိဇဟိတွာ ဓာဝတိ သန္တာဝတိ ဝိဓာဝတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၉။ သန္တာဝတီတိ သုဋ္ဌု ဓာဝတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၆၀။ (-ဝဇိရ။ ၁၄၁)။ (၃) အယမ္ပိ ဝါဒေါ ဤတော စိတော စ သန္တာဝတိ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၆။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၂။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၉) ကေသွိ သဘာဝေ အနဝဋ္ဌာနတော။ ဒီ၊ ဋီ၊၁။ ၁၆၃။ ယထာ တဒေဝိဒံ ဝိညာဏံ သန္တာဝတိ သံသရတိ အနညံ။ မ၊ ၁။ ၃၂၃။ "ဣမေ ရူပဝေဒနာသညာသင်္ခါရာ တတ္ထ တတ္ထေဝ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ဝိညာဏံ ပန ဣမ လောကတော ပရလောကံ, ပရလောကတော ဣမံ လောကံ သန္တာဝတိ သံသရတိ" တိ သဿတဒဿနံ ဥပ္ပန္နံ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၅။ သန္တာဝတီတိ နိစ္စတာယ ကေနစိ အသမ္ဗဒ္ဓံ ဝိယ ဂစ္ဆတိ။ တေန ဣမကာလတော ပရလောကဂမနမာဟ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၂။ သန္တာဝတိ(အဘိ၊ က။ ၂၉)တိ သံသရတိ ဂမနာဂမနံ ကရောတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၇။ သန္တာဝန္တိ-လည်းကြည့်။ (၄) သန္တာဝတိ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၅)တိ ဝါ ဘဝန္တရသင်္ကမနမာဟ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၂။

သန္တာဝန[1] (န) [သံ + ဓာဝု + ယု။ သန္တာဝတိ-မှ။] တစ်ဘဝမှ တစ်ဘဝသို့-ပြေးသွား- ပြောင်းရွှေ့- ကျင်လည်- ရခြင်း။ အထ ဝါ သန္တာဝိတံ သံသရိတန္တိ သန္တာဝနံ သံသရဏံ မမန္ဓေဝ တုမှာကဉ္စ ----။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၇၈။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၃။ အာရမ္မဏန္တရ-သင်္ကမနဝသေန ဝါ သန္တာဝနံ (ပ) ဒုဗ္ဗလ-ဘာဝေန သံသရဏံ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၅၄။ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဝသေန ဘဝတော ဘဝန္တရူပ-ဂမနံ သန္တာဝနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၀။

သန္တာဝန[2] (တိ) [သံ + ဓာဝု + ဏေ + ယု] ပြေးစေတတ်သော။ (ရွှေဥမင်၊ သျှ)။ တစ်ဘဝမှ တစ်ဘဝသို့-ပြေးသွား-ပြောင်းရွှေ့-စေတတ်-ကြောင်းဖြစ်-သော (တဏှာ)။ ဘဝတော ဘဝဂမနာ သန္တာဝနာ တဏှာရဇ္ဇု သုဋ္ဌု ဟတာ ဆိန္နာ အပ္ပဝတ္တိကတာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၇၈။

သန္တာဝနဝစန (န) [သန္တာဝန + ဝစန] ထိုမှ ဤမှ-ပြေးသွား-ကျင်လည်-ခြင်းကို ဆိုကြောင်းဖြစ်သော စကား။ ---- သတ္တသဿဝ သန္တာဝနဝစနတော ပဋိက္ခိပတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၉။

သန္တာဝနိက (တိ) [သန္တာဝန + ဏိက။ (သွတ္တ) သန္တာဝဏိကာ-သက္ကတပိဋက။] အဖန်ဖန် သွားလာလှည့်လည် (ပြောပြ) ခြင်း။

အလံ အာဝုသော ဒါသက ကိံ ကုမာယ သန္ဓာဝနိကာယ။ သံ၊ ၂။ ၁၀၆။ သန္ဓာဝနိကာယာတိ ပုနပ္ပုနံ ဂမနာဂမနေန။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၉။ သန္ဓာဝနိကာယာတိ သဉ္စရဏေန။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၇။

သန္ဓာဝနိယ (တိ) [သန္ဓာဝနိက။ က-ကို ယ-ပြု။ သန္ဓာဝနိက-ကြည့်။] တစ်ဘဝမှ တစ်ဘဝသို့ ပြောင်းသွားခြင်းနှင့် စပ်သော စကား=သန္ဓာဝနိယာကထာ။ အဋ္ဌကနိဂ္ဂဟပေယျာလာ၊ သန္ဓာဝနိယာ ဥပါဒါယ။ အဘိ၊ က။ ၆၀။

သန္ဓာဝန္တ (တိ) [သံ + ဓာဝု + အန္တ] ပြေးသွား - ကျင်လည် - ထိုထို ဤဤ လှည့်လည် - ထိုမှ ဤမှ လှည့်လည်-သော၊ သူ။ ပုဗ္ဗာ ကောဋိ န ပညာယတိ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာနံ သတ္တာနံ တဏှာသံယောဇနာနံ သန္ဓာဝတံ သံသရတံ။ သံ၊ ၁။ ၃၈၇-၉။ (-၃၉၂-၄။ ၃၉၆။ သံ၊ ၂။ ၁၂၀-၂။ သံ၊ ၃။ ၁၉၈-၉)။ ဧကပုဂ္ဂလဿ ဘိက္ခဝေ ကပ္ပံ သန္ဓာဝတော သံသရတော သိယာ ----။ ဣတိဝုတ်။ ၂၀၆။ ဩက္ကမိ မာတုယာ ကုစ္ဆိံ သန္ဓာဝန္တော ဘဝါဘဝေ။ အပ၊ ၁။ ၃၈၉။

သန္ဓာဝန္တိ (ကြိ) [သံ + ဓာဝု + အ + အန္တိ] ကျင်လည်-ထိုထို ဤဤ လှည့်လည်-ထိုမှ ဤမှ လှည့်လည်-ကုန်၏။ တေ စ သတ္တာ သန္ဓာဝန္တိ သံသရန္တိ စဝန္တိ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၂။ ဒီ၊ ၃။ ၉၀။ (-ဣတိဝုတ်။ ၂၀၀။ ထေရီ။ ၃၉၇)။ တသ္မာ တေဝ သတ္တာ သန္ဓာဝန္တိ၊ ဣတော အညတ္ထ ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၈။ တေ စ သတ္တာ သန္ဓာဝန္တီတိ ယေ ဣဓ မနုဿဘာဝေန အဝဋ္ဌိတာ၊ တေယေဝ ဒေဝဘာဝါဒိဥပဂမနေန ဣတော အညတ္ထ ဂစ္ဆန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၄။ (-ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၅၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၉၇)။

သန္ဓာဝမာန (တိ) [သံ + ဓာဝု + မာန] သန္ဓာဝန္တ-ကြည့်။ သာ ဥမ္မုဇ္ဇနနိမုဇ္ဇနာဒိဝသေန ဥဒကေ သန္ဓာဝမာနာ ဂဟေတုံ န သက္ကာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၆။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၂။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၉။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၃။ (ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၉၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၄၂)။

သန္ဓာဝိံ (ကြိ) [သံ + ဓာဝု + ဣံ] ကျင်လည် - ထိုထို ဤဤ လှည့်လည်- ထိုမှ ဤမှ လှည့်လည်-ရလေပြီ။ ----- အဟံ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ---- သန္ဓာဝိံ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၃၄၁။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၉။

သန္ဓာဝိ (ကြိ) [သံ + ဓာဝု + ဤ] သန္ဓာဝတိ-ကြည့်။ သာ ဦကာ ---- ဝိရဝန္တိ ဣတော စိတော စ သန္ဓာဝိ။ မဓု၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၉။

သန္ဓာဝိတ (တိ) [သံ + ဓာဝု + တ။ သံဓာဝိတ-သံ။] (၁) ပြေးသွား-ပြောင်းရွှေ့-ကျင်လည်-အပ်ပြီးသော။ (န) (၂) ပြေးသွား-ပြောင်းရွှေ့-ကျင်လည်-ခြင်း။ (၁) သန္ဓာဝိတ (ဒီ၊ ၃။ ၃၂၅။ ဒီ၊ ၂။ ၇၇) န္တိ ဘဝတော ဘဝံ ဂမနဝသေန သန္ဓာဝိတံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၇၈။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၂။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၂၀။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈၈)။ သန္ဓာဝိတသံသရိတပဒါနံ ကမ္မသာဓနတံ သန္ဓာယာဟ "မယာ စ တုမှေဟိ စာ"တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၀။ (န) (၂) အထ ဝါ သန္ဓာဝိတံ သံသရိတန္တိ သန္ဓာဝနံ သံသရဏံ မမဉ္စေဝ တုမှာကဉ္စ အဟောသီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။

၁၃၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၂၀။ ဒုတိယဝိကပ္ပေ ပန ဘာဝသာဓနေတံ ဟဒယေ ကတွာ "မမဉ္စေဝ တုမှာကဉ္စာ" တိ ယထာရုတ-ဝသေနေဝ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၀။

သန္တာဝိတဗ္ဗ (တိ) [သံ + ဓာဝု + တဗ္ဗ] ပြေးသွား-ပြောင်းရွှေ့-ကျင်လည်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ တသ္မာ တသ္မိံ သန္တာဝန္တေ တေနပိ ရူပေန သန္တာဝိတဗ္ဗန္တိ သညာယ ပဋိဇာနာတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၉။

သန္တာဝိတုံ (ဗျ) [သံ + ဓာဝု + တုံ] (၁) ပြေးသွားခြင်းငှာ။ (၂) ကျင်လည်-ထိုထို ဤဤ လှည့်လည်-ထိုမှ ဤမှ လှည့်လည်-ခြင်းငှာ။(၁)(၂) ----တဿ ဥပါဒိန္နဘူတေန ရူပေန သန္တာဝိတုန္တိ သညာယ ပဋိက္ခိပတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၉။

သန္တာဝိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဓာဝု + တွာ] (က) ပြေးသွား - ကျင်လည် - ထိုထို ဤဤ လှည့်လည်-ထိုမှ ဤမှ လှည့်လည်-၍။ (ခ) ကောင်းစွာပြေးသွား၍။(က) ယာနိ ဗာလေ စ ပဏ္ဍိတေ စ သန္တာဝိတွာ သံသရိတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿန္တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၅၀။ မ၊ ၂။ ၁၈၆။ သံ၊ ၂။ ၁၇၄။ (-အံ၊ ၁။ ၂၃၄။ အံ၊ ၃။ ၁၈၆။ အပ၊ ၁။ ၄၃၈)။ သန္တာဝိတွာ သံသရိတွာ (အဘိ၊ ပု။ ၁၁၈) တိ ပဋိသန္ဓိဝသေန အပရာပရံ ဂန္တွာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၆။ (ခ) ယော ပန ဒွေ ဝါ တီဏိ ဝါ ကုလာနိ သန္တာဝိတွာ သံသရိတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၀။ သန္တာဝိတွာ သမာဂန္တွာ။ နေတ္တိ၊ ဋီ၊ ၁၄၆။

သန္တာဝိတွာန (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + ဓာဝု + တွာန] သန္တာဝိတွာ-ကြည့်။ သ သတ္တက္ခတ္တုံ ပရမံ။သန္တာဝိတွာန ပုဂ္ဂလော။ သံ၊ ၁။ ၃၉၃။ အဘိ၊ က။ ၃၀။ ကထာဝတ္ထု။ ၂၀၇။ ကထာဝတ္ထု၊ ဋ္ဌ။ ၈၂။

သန္တာဝိဿံ (ကြိ) [သံ + ဓာဝု + ဿံ။ ဿံဝိဘတ်ကို ဿသံ-ပြု။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၁၀၃။ တစ်နည်း:- သံ + ဓာဝု + ဿံ] ပြေးသွား - ကျင်လည် - ထိုထို ဤဤ လှည့်လည် - ထိုမှ ဤမှ လှည့်လည် - ရလေပြီ။ အနေကဇာတိသံသာရံ သန္တာဝိဿံ အနိဗ္ဗိသံ။ ဓမ္မ။ ၃၆။ ထေရ။ ၂၃၇။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။ ၂။ သန္တာဝိဿံ သံသရိံ အပရာပရံ အနုဝိစရိန္တိ အတ္ထော။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၁။ သန္တာဝိဿန္တိ သံသရိံ အပရာပရံ စဝနုပ္ပဇ္ဇနဝသေန ပရိဗ္ဘမိံ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၇။ (-သာရတ္ထ၊ ၁။ ၆၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၈၅)။

သန္တာဝိဿတိ (ကြိ) [သံ + ဓာဝု + ဿတိ] ပြေးသွား-ကျင်လည်-ထိုထို ဤဤ လှည့်လည်-ထိုမှ ဤမှ လှည့်လည်-ရလတ္တံ့။ ဧဝံ ကမာယ ပဋိပတ္တိယာ အနာဂတေပိ သန္တာဝိဿတီတိ ဒဿေန္တော။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၅၅။

သန္တာဝေယျံ (ကြိ) [သံ + ဓာဝု + အ + ဧယျံ] ပြေးသွား-ကျင်လည်-ထိုထို ဤဤ လှည့်လည် - ထိုမှ ဤမှ လှည့်လည်- ရာ၏။ မာ ပုန ဇာတိသံသာရံ သန္တာဝေယျံ ပုနပ္ပုနံ။ ထေရီ။ ၃၈၂။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၃၃-၄။

သန္ဓိ (ထီ၊ ပု) [သံ + ဓာ + ဣ။ သံပုဗ္ဗော ဓာ ဓာရဏေ၊ ဣ။ သန္ဓနံ သန္ဓိ။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၇၆၃။ သန္ဓိယတိ သန္ဓာတီတိ ဝါ သန္ဓိ။ ရူ။ ၅၉၈။ သန္ဓိယတိ သန္ဓိဓာတီတိ ဝါ သန္ဓိ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၁၃၈။ သန္ဓိယတေ သန္ဓိ။ နိရုတ္တိ။

၇၉၂။ ဒွေ ပဒါနိ သုဋ္ဌု မိယတီတိ သန္ဓိ။ ဂဋ္ဌန်ပုံ။ ၅၅၁။ ဒွိန္နံ ပဒါနံ အန္တရံ အဒဿေတွာ သမ္မာ မိယတီတိ သန္ဓိ။ သဒ္ဒါပုဒ်စစ်။ သန္ဓိ-သဒ္ဒေါ ဟိ သရသန္ဓိ အာဒိဝါစကော ပုလ္လိင်္ဂေါ, ပဋိသန္ဓိယာဒိဝါစကော ဣတ္ထိလိင်္ဂေါ သန္ဓိနော သန္ဓိယာတိအာဒိဒဿနတော။ နီတိ၊ ပဒ။ ၃၃၄။ သံမိ-သံ၊ ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) (က) အစပ်, အကြား, အပေါက်။ (ခ) လက်ဆစ် ခြေဆစ်စသော-အဆစ်အပိုင်း-အဆက်အစပ်။ (ဂ) (တစ်ရှေ့ရှစ်ဆယ်သော) ရိုးဆက်၊ အရိုးဆက်။ (၂) ပိတ်ဆို့တတ်သော (တံခါးရွက်) (၃) (က) စပ်ခြင်း၊ ပုဒ်နှစ်ခု စသည်တို့၏-စပ်-ဆက်စပ်-ခြင်း၊ တစ်ပုဒ်နှင့် တစ်ပုဒ် ဆက်စပ်ခြင်း။ (ပဒသန္ဓိ စသည် ၅-ခု၊ တစ်နည်း ၆-ခု။) (ခ) အက္ခရာ, ပုဒ်စသည်တို့ကိုပေါင်းခြင်း။ (၄) ပုဒ်နှစ်ပါးတို့၏ အကြားကို မမြင်စေမူ၍ ကောင်းစွာစပ်အပ်သော သန္ဓိ (သရသန္ဓိ-စသည်)။ (၅) (သဒ္ဒါကျမ်းလာ) သန္ဓိကျမ်း။ (၆) (က) အိမ်ခြံစပ်။ (ခ) အိမ်အစပ်၊ နံရံအစပ်။ (ဂ) သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲဟူသော နှောင်အိမ်အစပ်။ (ဃ) တစ်အိမ်နှင့် တစ်အိမ်ဆက်စပ်ရာ အရပ်။ (၇) လမ်းလေးခွ၊ လမ်းလေးခုအဆုံ၊ လမ်းလေးခုတို့၏ ပေါင်းဆုံရာအရပ်။ (၈) ဆက်စပ်-ဆုံစည်း-ရာ ဌာန၊ (ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံး သွင်းခြင်း "မနသိကာရ"နှင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းထင်လာခြင်း "ဥပဋ္ဌာန"ကို ဆက်သွယ်ရာ (ဥဂ္ဂဟာ)။) (၉) ပဋိသန္ဓေ။ (၁၀) မိတ်ဖွဲ့-ပေါင်းသင်းဆက်ဆံ-ပေါင်းဖော်-ခြင်း။ (ချစ်သည်၏အဖြစ်။ ဇာတ်၊ ဝဏ္ဏု)။ (၁၁) သစ္စာ၊ ဝစီသစ္စာ၊ မှန်ကန်သော စကား။ (၁၂) အကြောင်း၊ (သလ္လေခပရိယာယ-စသော ၅-ပါး။) (၁၃) အပိုင်းအခြား။ (၁၄) အနက်မရှိ၊ ပဒပူရဏ။

(၁) (က) အစပ်, အကြား, အပေါက်။ သင်္ခါရဝိညာဏာနဉ္စေတ္ထ အန္တရာ ဧကော သန္ဓိ။ ဝေဒနာတဏှာနမန္တရာ ဧကော၊ ဘဝ-ဇာတီနမန္တရာ ဧကော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၄။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၊ ၃၀။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၄။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၃၉)။ (ခ) လက်ဆစ် ခြေဆစ်စသော- အဆစ်အပိုင်း- အဆက်အစပ်။ ယထာ မဟာရာဇ ဝဍ္ဎကီ သုပရိကမ္မကတံ ဒါရုံ သန္ဓိသ္မိံ အပ္ပေတိ။ မိလိန္ဒ။ ၆၄။ သန္ဓိသုပနဿာ သဋ္ဌာရောဂဿသိရိကာ ----- သုဝိဘတ္တာ ဟုတွာ ပညာယန္တိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၀။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၅၃။ ဝဏ္ဏတောပိ လိင်္ဂတောပိ ---- သန္ဓိတော ဝိဝရတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၅။ တံ သန္ဓိတော သန္ဓိတော သူလာနိ အပနေတွာ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၁။ ယဒိပိ အဋ္ဌိကသင်္ခလိကာယံ သန္ဓိတော ဝဝတ္ထာပနံ လဗ္ဘတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၃။ သန္ဓိ သ[illegible] (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၂) တိ ဂဏ္ဌိ ဂဏ္ဌိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၉၁။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၇၈)။ (ဂ) (တစ်ရှေ့ရှစ်ဆယ်သော) ရိုးဆက်၊ အရိုးဆက်။ တတ္ထ သန္ဓိတောတိ အသီတိ-သတသန္ဓိတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၉။ အသီတိသတသန္ဓိတောတိ သဗ္ဗေပိ သန္ဓယော တဒါပိ အဋ္ဌေဝါတိ ဒဿနတ္ထံ ---- န ပညာယန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၀၆။ (၂) ပိတ်ဆို့ တတ်သော (တံခါးရွက်)။ အာလောကံ သန္ဓေန္တိ ပိဒဟန္တီတိ အာလောကသန္ဓိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၆။ (၃) (က) စပ်ခြင်း၊ ပုဒ်နှစ်ခု စ သည်တို့၏-စပ်-ဆက်စပ်-ခြင်း၊ တစ်ပုဒ်နှင့်တစ်ပုဒ် ဆက်စပ်ခြင်း။ (ပဒသန္ဓိ စသည် ၅-ခု၊ တစ်နည်း ၆-ခု။) သိလေသော သန္ဓိ စ ခယော။ မာန်။ ၇၆၃။ ပဒသန္ဓိတိ ပဒါနံ သန္ဓိ ပဒသန္ဓိ၊ ပဒယဋ္ဌနန္တိ အတ္ထော။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။

၁၇၄။ ပဒပဒတ္ထနိဒ္ဒေသနိက္ခေပသုတ္တ-
ဒေသနာသန္ဓိဝသေန ဆဗ္ဗိဓာ သန္ဓိ။ တတ္ထ
ပဒဿ ပဒန္တရေန သမ္ဗန္ဓော ပဒသန္ဓိ။ ဒီ၊ ဋီ၊
၁။ ၁၉၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၈၆။ ပဒပဒတ္ထ-
ဒေသနာနိက္ခေပသုတ္တသန္ဓိဝသေန ပဉ္စဓာ
သန္ဓိ။ တတ္ထ ပဒဿ ပဒန္တရေန သမ္ဗန္ဓော
ပဒသန္ဓိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၅။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၇။
(ခ) အက္ခရာ, ပုဒ်စသည်တို့ကို ပေါင်းခြင်း။
သမောဓာနေ သန္ဓိ။ ရူ၊ ၁၂၇-နှာ။ အက္ခရ-
ပဒါဒီနံ သမောဓာနံ သန္ဓိ။ ရူ၊ ဋီ၊ ၇၆-နှာ။
(၄) ပုဒ်နှစ်ပါးတို့၏ အကြားကို မမြင်စေမူ၍
ကောင်းစွာ စပ်အပ်သော သန္ဓိ (သရသန္ဓိ
စသည်)။ အက္ခရေန အက္ခရံ ကထယိဿာမိ၊
သန္ဓိယာ သန္ဓိံ ကထယိဿာမိ၊ ဗျဉ္ဇနေန
ဗျဉ္ဇနံ ကထယိဿာမိ။ မိလိန္ဒ၊ ၃၂၃။ တတ္ထ
စ " ပရမအလင်္ကတာ " တိ ပုရိမသ္မိံ ပက္ခေ
သန္ဓိံ အကတွာ ဒုတိယသ္မိံ ပက္ခေ အဝိဘတ္တိ-
ကနိဒ္ဒေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၇၁။ သန္ဓိ
(ရူ။ ၁၄၉) သရသန္ဓိအာဒိ။ ရူ၊ ဋီ၊ ၁၄၉။
(သဒ္ဒါပုဒ်စစ်။ နှာ-၆။ အပိုဒ်။ ၂၇၊ ၂၉။) (၅)
(သဒ္ဒါကျမ်းလာ) သန္ဓိကျမ်း။ သန္ဓိမှိ ကေ-
ပညာသံ၊ နာမမှိ ဒွိသတံ ဘဝေ။ (သဒ္ဒါ၊
နိဒ္ဒေသ, ဂဋ္ဌုန်ပုံ-၃-ကျမ်းတွဲ။ ပြည့်စုံအောင်
အော့ဖ်ဆက် ပိဋကတ်တော် စာပုံနှိပ်တိုက်)။
(၆) (က) အိမ်ခြံစပ်။ (ခ) အိမ်အစပ်၊ နံရံ
အစပ်။ အဒိန္နံ အာဒိယတော၊ သန္ဓိံ ဆိန္ဒတော၊
နိလ္လောပံ ဟရတော။ ဒီ၊ ၁။ ၄၉။ သန္ဓိန္တိ
ယရသန္ဓိံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၅။ ယရဿ ဘိတ္တိ-
အန္တော စ, ဗဟိ စ သန္ဓိတာ ဟုတွာ ဋ္ဌိတာ
ယရသန္ဓိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၁။ ယရဘိတ္တိယာ
အန္တော စ ဗဟိ စ သန္ဓိ ယရသန္ဓိ။ သီ၊ ဋီ၊
သစ်၊ ၂။ ၃၆။ သန္ဓိမ္ပိ ဆိန္ဒန္တိ(မ၊ ၁။ ၁၂၁)တိ
ယရသန္ဓိမ္ပိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၃။ သော ----
ကုလာနံ ပါသာဒေ အာရုယှ သန္ဓိံ ဆိန္ဒိတွာ။
အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၄။ အထ ရတ္တိံ စောရာ ကေသိံ
ဂေဟေ သန္ဓိံ ဆိန္ဒိတွာ ---- ပလာယိံသု။
ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၅။ (-မ၊ ၂။ ၆၇၊ ၁၈၃၊ ၂၇၄-
၅။ သံ၊ ၂။ ၁၇၁၊ ၅၂၆။ အံ၊ ၁။ ၁၅၂။ အံ၊ ၂။
၁၁၃။ အဘိ၊ က။ ၁၃၅။ ပဋ္ဌာန။ ၁၅၂။
မဟာနိ။ ၁၁၂။ စူဠနိ။ ၂၃၅။ ဇာ၊ ၂။ ၂၁၃။
မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၃။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၃၁၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၄၅။
ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၄။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၄။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။
၁၂၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၉၂။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅၃)။
(ဂ) သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲဟူသော နှောင်အိမ်
အစပ်။ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဟူသော နှောင်အိမ်
၌ အစပ် (သဂ်ဇာ၊ သျှ။) သန္ဓိစ္ဆေဒ-ကြည့်။
(ဃ)တစ်အိမ်နှင့်တစ်အိမ် ဆက်စပ်ရာအရပ်။
သန္ဓိသမလသံကဋိရေ (သံ၊ ၁။ ၄၆၀) တိ
တတ္ထ သန္ဓီတိ ဘိန္နယရာနံ သန္ဓိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၂၁၃။ ယရာနံ သန္ဓီတိ ယရေန ယရဿ
သမ္ဗန္ဓဋ္ဌာနံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၂။ (၇) လမ်း
လေးခွ၊ လမ်းလေးခု အဆုံ၊ လမ်းလေးခုတို့၏
ပေါင်းဆုံရာ အရပ်။ စတုက္ကေ (မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၃၁၀) တိ သန္ဓိယံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃။ (၈) ဆက်စပ်-
ဆုံစည်း-ရာ ဌာန၊ (ကမ္မဋ္ဌာန်း နှလုံးသွင်းခြင်း
" မနသိကာရ " နှင့် ကမ္မဋ္ဌာန်း ထင်လာခြင်း
" ဥပဋ္ဌာန " ကို ဆက်သွယ်ရာ (ဥဂ္ဂဟ)။
အနေကသန္ဓိယမိတော(အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၂။ ၂၄၁)တိ
အနေကေဟိ သန္ဓီဟိ ယမိတော သမ္ဗဒ္ဓေါ
သော အဋ္ဌိပုဉ္ဇောတိ ဒဿေတိ။ -----
ဥဂ္ဂဟောဝ ဥဂ္ဂဟသန္ဓိ။ ဝဏ္ဏာဒိမုခေန ဟိ
ဥပဋ္ဌာနံ တတ္ထ သန္ဓိယတိ သမ္ဗဇ္ဈတီတိ
" သန္ဓိ " တိ ဝုစ္စတိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၅၄။
(-အနုဋီ၊ ၂။ ၁၅၆)။ (၉) ပဋိသန္ဓေ။ ပသူတိ
သန္ဓိ စေဝါတိ၊ ဇာတိအတ္ထာ ပဝေဒိတာ။

မဟာနိ၊ ၄။ ၅၉။ သန္ဓိယံ ဒါနိ ဝုစ္စတိ။ သင်္ဂဟ။ ၇၂။ သန္ဓိယံ ပဋိသန္ဓိကာလေ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၁၆၁။ သန္ဓိတ္တိ ပဋိသန္ဓိယံ။ မာန်။ ၉၄၂။ (၁၀) မိတ်ဖွဲ့-ပေါင်းသင်းဆက်ဆံ-ပေါင်းဖော်-ခြင်း။(ချစ်သည်၏အဖြစ်။ ဇာတ်၊ ဝဏ္ဏ)။သန္ဓိံ ကတွာ အမိတ္တေန၊ အဏ္ဏဝေန ဇလာဗုဇ။ ဇာ၊ ၁။ ၄၁။ သန္ဓိံ ကတွာတိ မိတ္တဘာဝံ ကတွာ။ ဇာ၊ ၄၊ ၂။ ၄၈။ ဧကေန သန္ဓိံ ကတွာန၊ သတံ ဝဇ္ဈေ အမောစယိ (ဇာ၊ ၁။ ၈၀) န္တိ ----ဧကေန စောရရညာ သန္ဓိံ သန္ထဝံ ကတွာ။ ဇာ၊ ၄၊ ၂။ ၃၆၁။ (-ဇာ၊ ၁။ ၉၉၊ ၃၉၁။ ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၃၆)။ (၁၁) သစ္စာ၊ ဝစီသစ္စာ၊ မှန်ကန်သော စကား။ သန္ဓိဉ္စ ကတွာ (ဇာ၊ ၁။ ၃၆၇) တိ ----တေန ပုရိသာဒကေန သန္ဓိံ သစ္စံ ကတွာ အာဂတော။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၂၈။(၁၂) အကြောင်း၊ (သလ္လေခပရိယာယ-စသော ၅-ပါး။) စတ္တာ-လီသပဒါ ဝုတ္တာ၊ သန္ဓယော ပဉ္စ ဒေသိတာ။ မ၊ ၁။ ၅၆။ (၁၃) အပိုင်းအခြား။ ဥယျောဂ-ကာလာဒိသု ဟိ ရာဇာနော တတ္ထ ဌတွာ “ ဧတ္တကာ ပုရတော ဂစ္ဆန္တု ---- ဧတ္တကာ အသေယသု, ဧတ္တကာ ရယေသူ”တိ ဧဝံ သန္ဓိံ ကရောန္တိ မရိယာဒံ ဗန္ဓန္တိ၊ တသ္မာ တံ ဌာနံ “သန္ဓာဂါရ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၆၅။ (၁၄) အနက် မရှိ၊ ပဒပူရဏ။ ပုန သန္ဓိ (မာန်။ ၉၄၂) တိ ပဒပူရဏတ္ထံ ဝုတ္တံ။ မာန်၊ ဋီ။ ၉၄၂။

သန္ဓိဆေဒက (တိ) [သန္ဓိ + ဆေဒက] အိမ်ခြံစပ်ကို-ဖောက်-ဖြတ်-တတ်သော၊ သူ။ သန္ဓိ မာဏဝ ပုတ္တာ မေ၊ ကုသလာ သန္ဓိဆေဒကာ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၁၉။

သန္ဓိစ္ဆေဒ (တိ) [သန္ဓိ + ဆေဒ-ဆိဒိ + ဏ] သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲဟူသော နှောင်အိမ်အစပ်ကို ဖြတ်တတ်သော၊ (သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ ဟူသော နှောင်အိမ်၌ အစပ်ကို ဖြတ်တတ်သော။ (သင်္ဂဇာ၊ သျှ) သန္ဓိစ္ဆေဒေါ စ ယော နရော။ ဓမ္မ။ ၂၇။ မဟာနိ။ ၁၈၂။ ဝဋ္ဋသန္ဓိံ သံသာရ-သန္ဓိံ ဆိန္ဒိတွာ ဌိတောတိ သန္ဓိစ္ဆေဒေါ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၆။

သန္ဓိစ္ဆေဒကစောရသဒိသ (တိ) [သန္ဓိစ္ဆေဒက + စောရ + သဒိသ] အိမ်ခြံစပ်ကို-ဖောက်-ဖြတ်-တတ်သည့် သူခိုးနှင့် တူသော။ စောရသမာတိ အဘူတဗလိဂ္ဂါဟကာ သန္ဓိစ္ဆေဒကစောရသဒိသာ အသပ္ပုရိသာ။ ဇာ၊ ၄၊ ၇။ ၆၄။

သန္ဓိစ္ဆေဒကမ္မ (နု) [သန္ဓိစ္ဆေဒ + ကမ္မ] အိမ်ခြံစပ်ကို ဖြတ်ခြင်းအမှု။ ဧဝံ သန္ဓိစ္ဆေဒကမ္မံ ကတ္တုံ။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၂၀၃။

သန္ဓိစ္ဆေဒနဥပကရဏ (နု) [သန္ဓိစ္ဆေဒန + ဥပကရဏ] အိမ်ခြံစပ်ကို ဖြတ်ကြောင်း ဖြစ်သော အသုံးအဆောင် (လက်နက်)။ ---- သန္ဓိစ္ဆေဒနဥပကရဏဉ္စ သိင်္ဃာဋကယန္တဉ္စ ဟတ္ထေ ဒတွာ။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၈၄။

သန္ဓိစ္ဆေဒနာဒိကာလ (ပု) [သန္ဓိစ္ဆေဒန + အာဒိ + ကာလ] အိမ်ခြံစပ် ဖောက်ခြင်း စသည်ကို ပြုလုပ်ရာ-အခါ-ကာလ။ တတော ဒုစ္စရိတာနိ ပူရေန္တော သန္ဓိစ္ဆေဒနာဒိကာလေ “ စောရော အယ ”န္တိ ဂဟေတွာ ရညော ဒဿိတော။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၁၂။

သန္ဓိစ္ဆေဒါဒိကတစောရိကကမ္မ (တိ) [သန္ဓိစ္ဆေဒါဒိ + ကတ + စောရိက + ကမ္မ] အိမ်ခြံစပ်ကို ဖောက်ခြင်း စသည်ကို ပြုလျက် ခိုးခြင်း အမှုရှိသော။ ကတကမ္မာတိ သန္ဓိစ္ဆေဒါဒိကတစောရိကကမ္မာ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၅၁။

သန္ဓိစ္ဆေဒါဒိကမ္မ (န) [သန္ဓိစ္ဆေဒါဒိ + ကမ္မ] အိမ်ခြံစပ်ကို ဖောက်ခြင်းအစရှိသော အမှု။ တသ္မာ ယော ဂါမယာတံ ဝါ ပစ္ဆေဒဟနံ ဝါ နဂရေ သန္ဓိစ္ဆေဒါဒိကမ္မံ ဝါ ကရောန္တော ဝိစရတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၃၄။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅။

သန္ဓိစ္ဆေဒါဒိကာရက (တိ) [သန္ဓိစ္ဆေဒါဒိ + ကာရက] အိမ်ခြံစပ်ကို ဖောက်ခြင်းစသည်ကို ပြုသော။ သူ။ ရာဇာ နာမ သန္ဓိစ္ဆေဒါဒိကာရကံ နိဂ္ဂဟာရဟံ အာနေတွာ ဒဿိတံ ----။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၂၄။

သန္ဓိစ္ဆေဒါဒိစောရ (ပု) [သန္ဓိစ္ဆေဒါဒိ + စောရ] အိမ်ခြံစပ်- တိုက်စပ် - ဖောက်- ဖြတ်-၍ ခိုးသသူ စသည်။ (သျ) ယေ ပန အမ္ဗလဗုဇာဒိစောရကာ သန္ဓိစ္ဆေဒါဒိစောရာ ဧဝ ဝါ အဒိဿမာနာ ထေယျံ ကရောန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၉။ ဝိ၊ သင်္ဂ။ ၁၃၅။

သန္ဓိစ္ဆေဒါဒိစောရက (ပု) [သန္ဓိစ္ဆေဒါဒိ + စောရ + က] အိမ်ခြံစပ်ကို-ဖောက်-ဖြတ်-ခြင်းစသည်ကို ပြုတတ်သော- ခိုးသူ- သူခိုး။ သန္ဓိစ္ဆေဒါဒိစောရကော ဝိယ န ဇာတံ ကုလံ န ဌဒ္ဓ၊ အထ ခေါ မဟာဇနံ ဝဉ္စေတွာ စတုပစ္စယဂ္ဂဟဏတော “ ပဌမော မဟာ- စောရော ” တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၆။

သန္ဓိဋ္ဌာန (န) [သန္ဓိ + ဋ္ဌာန] (၁) (က) (လေး) အစပ်ရှိရာ ဌာန၊ အစပ် နေရာ၊ ဆုံရာ ဌာန (အဆစ်)။ (ခ) အဆစ်ရှိရာ အရပ်။ (၂) ဆုံရာ အရပ်။ (၁) (က) ဒွေ ဟတ္ထေ သန္ဓိဋ္ဌာနံ အာရောပေတိ။ မိလိန္ဒ။ ၄၀၅။ (ခ) ယထာ အာသီတိကဝလ္လိယာ ဝါ ကာဠဝလ္လိယာ ဝါ သန္ဓိဋ္ဌာနေသု မိလာယိတွာ မဇ္ဈေ ဥန္နတုန္နတာနိ ဟောန္တိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၄။
(၂) ဒွိန္နံ သာခါနံ သန္ဓိဋ္ဌာနေ ဂေါသိင်္ဂါနိ ဝိယ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၈၁။

သန္ဓိဒ္ဒါရ (န) [သန္ဓိ + ဒွါရ] အိမ်ခြံစပ်-တံခါး-အဝ-တံခါးဝ။ ယရမန္ဒုဿာ ---- ပုရိသံ သန္ဓိဒ္ဒါရေ ဌိတံ ဒိသွာ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၄။

သန္ဓိနိဿိတ (တိ) [သန္ဓိ + နိဿိတ] (လမ်းလေးခု) အဆုံ-ခရီးလမ်းဆုံ-၌-ကို- မှီသော။ စစ္စရနိဿိတန္တိ စတုန္နံ ရထိကာနံ သန္ဓိနိဿိတံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၆။

သန္ဓိပဗ္ဗ (န) [သန္ဓိ + ပဗ္ဗ] အစပ်အကြား အဆစ်အပိုင်း။ သန္ဓိပဗ္ဗေသု အဝိမတ္တံ အယသူလသမပ္ပိတံ ဝိယ တိဋ္ဌတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၂၊ ၂၇၆။

သန္ဓိပရိက္ခေပ (ပု) [သန္ဓိ + ပရိက္ခေပ] အစပ်-နံရံ-အကာ အရံ၊ (သန္ဓိဟု ဆိုအပ်သော-အရံ-အကာ အရံ။) ကဝါဋ္ဌေဟိ စ အဂ္ဂဠေဟိ စ စိတ္တိတာ သောဘိတာ သန္ဓိပရိက္ခေပါ သောဘယန္တိ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၉။

သန္ဓိဗန္ဓန (န) [သန္ဓိ + ဗန္ဓန] (အရိုး) အစပ် အဖွဲ့ (အစပ်နှင့် အဖွဲ့)။ သတ္တကဝါတာတိ သန္ဓိဗန္ဓနာနိ ကတ္တရိယာ ဆိန္ဒန္တာ ဝိယ ပဝတ္တဝါတာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၇။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၉။

သန္ဓိဗန္ဓနစ္ဆေဒကဝါတ (ပု) [သန္ဓိဗန္ဓန + ဆေဒက + ဝါတ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ သတ္တကေန ဝိယ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ ကန္တန- ကာရကာ ကာယေ သန္ဓိဗန္ဓနစ္ဆေဒကဝါတာ သတ္တကဝါတာ။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၉။

သန္ဓိဗန္ဓနစ္ဆေဒနကဝါတ (ပု) [သန္ဓိဗန္ဓန + ဆေဒနက + ဝါတ] အစပ်အဖွဲ့တို့ကို ဖြတ်တတ်သော လေ။ သတ္ထကေန ဝိယ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ ကန္တနကာ မရဏကာလေ သန္ဓိဗန္ဓနစ္ဆေဒနကဝါတာ သတ္ထကဝါတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၂။

သန္ဓိဗန္ဓနာဝစ္ဆေဒကဝါယု (ပု) [သန္ဓိဗန္ဓန + အဝစ္ဆေဒက + ဝါယု] သန္ဓိဗန္ဓနစ္ဆေဒနကဝါတ - ကြည့်။ ဝိတုဇ္ဇ-မာနမမ္မာနတ္တိ သန္ဓိဗန္ဓနာဝစ္ဆေဒကဝါယုနာ ဝိဇ္ဈိယမာနမမ္မဋ္ဌာနာနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၀၀။

သန္ဓိဘေဒ (တိ) [သန္ဓိ + ဘေဒ] (၁) မိတ်-မိတ်ဆွေ-မိတ်ဖွဲ့ခြင်း-ပေါင်းသင်းဆက်ဆံခြင်း-ကို-ဖျက်ဆီးတတ်သော။ (၂) သန္ဓိဘေဒဇာတ်။(၁)အထဿ သန္ဓိဘေဒဿ၊ ပဿ ယာဝ သုစိန္တိတံ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၈။ အထ ကမ္မဿ မိတ္တသန္ဓိဘေဒကဿ ဒုဋ္ဌသိင်္ဂါ-လဿ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၉။ (၂) ခုဒ္ဒကနိကာယ၊ ဇာတကပါဠိ၊ ၄-နိပါတ်။ ၉-ဇာတ်။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၇-၄၀။ ကေသဝါယ-ကူဋ္ဌာရည်၊ သန္ဓိဘေဒေါ ဒေဝတာပဉှာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၁။

သန္ဓိမုခ (နု) [သန္ဓိ + မုခ] အိမ်ခြံစပ်-အဝ-တံခါး-တံခါးဝ။ စောရော ယထာ သန္ဓိမုခေ ဂဟိတော။ ထေရ၊ ၃၂၇။ နေတ္တိ၊ ၂၉၊ ၁၀၈။ ပေတ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၈၄။ စောရော ယထာ သန္ဓိမုခေ ဂဟိတောတိ---- ဂေဟံ ပဝိသန္တော ယရသန္ဓိမုခေ ဧဝ ရာဇ-ပုရိသေဟိ ဂဟိတော။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၂၃။

သန္ဓိယတိ[၁] (ကြိ) [သံ + ဓာ + တိ။ နိရုတ္တိ၊ ၆၁၀။ သမာဒိယတိ-ကဲ့သို့ ဓာ-၏ အစိတ် အာသရကို ဣယ-ပြု။ သံဓာယတေ-သံ။] စပ်-ဆက်စပ်-နှီးနှော-သဘောတူ-၏။ (ညီ-ညီညွတ်-၏)။ န ခေါ တေ သန္ဓိယတိ ပုရိမေန ဝါ ပစ္ဆိမံ၊ ပစ္ဆိမေန ဝါ ပုရိမံ။ မ၊ ၁။ ၂၉၄။ မ၊ ၂။ ၄၀။ ကွမ ဘိက္ခဝေ ကေစ္စော ပုဂ္ဂလော အာဂါဠ္ဌေနပိ ---- အမနာပေနပိ ဝုစ္စမာနော သန္ဓိယတိမေဝ သံသန္ဒတိမေဝ သမ္မောဒတိမေဝ။ အံ၊ ၁။ ၂၈၇။ သန္ဓိယတိ-မေဝါတိ ယဋ္ဌိယတိယေဝ။ သံသန္ဒတိမေဝါတိ နိရန္တရောဝ ဟောတိ။ သမ္မောဒတိမေဝါတိ ဧကီဘာဝမေဝ ဂစ္ဆတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၁။ အထ ဝါ သန္ဓိယတီတိ ဌာနဂမနာဒီသု ကာယကိရိယာသု ကာယေန သမောဓာနံ ဂစ္ဆတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁၅။ ကေစိ ပန ပဌမ-မဂ္ဂေန စေတ္ထ ပဟာနံ ဝဏ္ဏယန္တိ၊ တံ ပုဗ္ဗာပရေန န သန္ဓိယတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၆။ ပုဗ္ဗေနာပရံ သန္ဓိယတိ (ကင်္ခါ။ ၉၉) တိ ပုဗ္ဗဝစနေန အပရံ ဝစနံ သန္ဓာနံ ဂစ္ဆတိ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၅၉။

သန္ဓိယတိ[၂] ◦ **သန္ဓီယတိ** (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ · ဓာ + ယ + တေ။ နိရုတ္တိ၊ ၆၁၂။ (ကမ္မ) သံဓာယတေ-သံ။] ဆက်စပ်အပ်၏။ တတ္ထ ဝတ္တာနုသန္ဓိတေန ကာရယေတိ ဝတ္တာနု-သန္ဓိနာ ကာရယေ၊ ယာ အဿ ဝတ္တေန သဒ္ဓိံ ပဋိညာ သန္ဓိယတိ၊ တာယ ပဋိညာယ ကာရယေတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၀၁။ သန္ဓိယရေ (ဇာ၊ ၁။ ၉၉) တိ ပုန မိတ္တဘာဝေန သန္ဓိယန္တိ ယဋ္ဌိယန္တိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၆။

သန္ဓိယုတ္တ (တိ) [သန္ဓိ + ယုတ္တ] အစပ်နှင့်ယှဉ်သော၊ စပ်၍ ပြုလုပ်အပ်သော။ အထဿ အာစရိယော တုဿိတွာ အတ္တနော သန္တကံ ခဂ္ဂရတနံ သန္ဓိယုတ္တံ မေဏ္ဍကသိင်္ဂဓနုံ

သန္ဓိယုတ္တံ တုဏှိရံ ---- ဒတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၃၆။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၅၆)။

သန္ဓိယုတ္တဋ္ဌာန (န) [သန္ဓိယုတ္တ + ဌာန] အဆက်-အစပ်-နှင့်ယှဉ်-သော-အရပ်-ဌာန။ စပ်၍ ပြုလုပ်အပ်သော - အရပ် - ဌာန။ ပကတိစက္ကဿ သန္ဓိယုတ္တဋ္ဌာနေ သုရတ္တ-သုဝဏ္ဏပဋ္ဋာဒိမယာဟိ ဝဋ္ဋပရိက္ခေဒလေခါဟိ ---- သသန္ဓိကာ ဝိယ ဒိဿန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၅။

သန္ဓိသက်ာရကူပဋ္ဌာန (န) [သန္ဓိ + သက်ာရကူပ + ဌာန] အစပ်အကြား တံမြက်ချေး စုရာအရပ်၊ အမှိုက်ပုံ။ သက်ာရဋ္ဌာနန္တိ သက်ာရကူပံ။ ကေစိ "သန္ဓိသက်ာရကူပဋ္ဌာန"န္တိ ဝဒန္တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၂။

သန္ဓိသဒ္ဒ (ပု) [သန္ဓိ + သဒ္ဒ] ရိုးဆက်-အရိုးဆက်-အသံ။ (အရိုးဆက်၏ မြည်သံ)။ န တေသံ ဇာဏု နဒတိ၊ သန္ဓိသဒ္ဒေါ န သုယျတိ။ အပ၊ ၂။ ၆၅။

သန္ဓိယန္တိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဓာ + ယ + အန္တေ] သန္ဓိယတိ^၂-ကြည့်။

သန္ဓိယတေ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဓာ + ယ + တေ။ သံဓာယတေ-သံ။] သန္ဓိယတိ^၂-ကြည့်။ အပိ ရူပကဆိန္နာပိ၊ ဇိယာ သန္ဓိယတေ ပုန။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၄။

သန္ဓိယရေ (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဓာ + ယ + အန္တေ] သန္ဓိယတိ^၂-ကြည့်။

သန္ဓိယဿု (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဓာ + ယ + ဿု] စေ့စပ်-ပေါင်းသင်း-ဦးလော။ သန္ဓိယဿု ပုရာဏိယာ၊ မာ ကောဓဿ ဝသံ ဂမိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၄။

သန္ဓိယိံသု (ကမ္မ၊ ကြိ) [သံ + ဓာ + ယ + ဉံ] ဆက်စပ်အပ်ကုန်၏။ တဿ မေတ္တာနုဘာဝေနေဝ မဟာသတ္တဿ ပါရမိ-တာနုဘာဝေန စ သဗ္ဗာနိ နှာရုမံသစမ္မာနိ သန္ဓိယိံသု။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၄၁၉။

သန္ဓုနန (န) [သံ + ဓူ + နာ + ယု။ သန္ဓုနာတိ-မှ။ သန္ဓုနက-သက္ကတပိဋက။] တဖက်သို့လှည့်စေ - ထိုမှာဖက်သို့ တွန်း၍ ခါထွက်-ခြင်း။ ဩရတော ကာတုကာမဿ ပန သံပရိဝတ္တနံ သန္ဓုနနံ တံ ပန ပရတော ကရဏံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၄။

သန္ဓုနန္တိ (ကြိ) [သံ + ဓူ + နာ + အန္တိ] တဖက်သို့ လှည့်စေ - ထိုမှာဖက်သို့ တွန်း၍ ခါထွက်-ကုန်၏။ တေ တံ ပုရိသံ ဩဓုနန္တိ သန္ဓုနန္တိ နိဒ္ဓုနန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၆၈။

သန္ဓုနာတိ (ကြိ) [သံ + ဓူ + နာ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၄၉။ သံဓုနောတိ-သံ။] (၁) တဖက်သို့ လှည့်စေ-ထိုမှာဖက်သို့တွန်း၍ ခါထွက်-၏။ ထိုမှာဘက်သို့ ပြန်လှည့်ခြင်းကို ပြု၏။ (ဗား၊ သျှ) ထိုမှာဘက်မှ (ပုတ်ခြင်း၊ ထုခြင်း စသည်ကို) ပြု၏။ (မြန်မာပြန်)။ (၂) ပယ်စွန့် - ထုတ်ပယ် - ၏။ (၁) သတ္တေန အာကောဋ္ဋေထ၊ ဩဓုနာထ သန္ဓုနာထ နိဒ္ဓုနာထ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၆၈။ သန္ဓုနာထာတိ ပရတော ကရောထ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၀။ (၂) သန္ဓုနိ-ကြည့်။

သန္ဓုနာထ (ကြိ) [သံ + ဓူ + နာ + ထ] တဖက်သို့ လှည့်စေ - ထိုမှာဖက်သို့ တွန်း၍ ခါထွက်-ကုန်လော။ သန္ဓုနာတိ-ကြည့်။

သန္ဓုနိံသု (ကြိ) [သံ + ဓူ + နာ + ဉံ] တဖက်သို့ လှည့်စေ - ထိုမှာဖက်သို့ တွန်း၍

ခါတွက်-ကုန်ပြီ။ တေ တံ သဒ်ီ ----ဩဓုနိံသု သန္ဒုနိံသု နိဒ္ဒုနိံသု။ ဒီ၊ ၂။ ၂၆၉။

သန္ဒုနိ (ကြိ) [သံ + ဓူ + နာ + ဤ] ပယ်စွန့်ပြီ။ သော သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဂတံ ဣမေဝ အဓောသိ ဓုနိ သန္ဒုနိ နိဒ္ဒုနိ ပဇဟိ ဝိနောဒေသိ ဗျန္တီ အကာသိ အနဘာဝံ ဂမေသီတိ အဓောသိ သော ဒိဋ္ဌိမိဓေဝ သဗ္ဗံ။ မဟာနိ။ ၆၃။ အဓောသီတိ ကန္ဒေသိ။ ဓုနိ သန္ဒုနိ နိဒ္ဒုနီတိ ဥပသဂ္ဂေန ပဒံ ဝမိတံ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၅။

သန္ဒူပါယတိ (နာမ၊ ကြိ) [သံ + ဓူပ + အာယ + တိ။ မောဂ်၊ ၅။ ၁၀။ နိရုတ္တိ။ ၇၀၈။ ပါဏိနိ၊ ၃။ ၁။ ၂၈-သုတ်အလိုမူ သုဒ္ဓဓာတ် ပင်။] ထက်ဝန်းကျင် အခိုးထ၏။ အထ ခေါ သော ဟဗျသေသော ဥဒကေ ပက္ခိတ္တော စိစ္စိဋ္ဋာယတိ စိဋိစိဋ္ဋာယတိ သန္ဒူပါယတိ သမ္ဓူပါယတိ။ သံ၊ ၁။ ၁၇၁။ သုတ္တနိ။ ၂၉၂။ သန္ဒူပါယတီတိ သမန္တာ ဓူပါယတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၉။

သန္ဒူပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + ဓူပ + ဏေ + တိ] ထက်ဝန်းကျင် အခိုး ထစေ၏၊ တောက်လောင် စေ၏။ ဝိဓူပေတိ န သန္ဒူပေတိ (သံ၊ ၂။ ၇၃) တိ နိဗ္ဗာပေတိ န ဇာလာပေတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၃။

သန္ဒူမာယတိ = သန္ဒူမေတိ (နာမ၊ ကြိ) [သံဓူမာယတိ, သံဓူပေတိ - ကြည့်။ သံဓူမယတေ-သံ။]

သန္ဓေတိ (ကြိ) [သံ + ဓာ + အ + တိ။ အ-ကို ဧ-ပြု။ ရူ။ ၅၀၇။ သံဒဓာတိ-သံ။] (၁) ဆက်စပ်၏။ (၂) ပိတ်ဆို့၏။ (၁) အာလောကံ ဝါတပါနံ သန္ဓေတိ ယဋီယတီတိ အလောကသန္ဓိတိ ကဝါဋ် ဝုစ္စတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈။ (၂) အာလောကံ သန္ဓေတိ ပိဓေတီတိ အာလောကသန္ဓိ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၇၀။

သန္ဓေတုံ (ဗျ) [သံ + ဓာ + တုံ] ဆက်စပ်ခြင်းငှာ။ ယဿ ပန နာသိကာ သက္ကာ ဟောတိ သန္ဓေတုံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၈။

သန္ဓောတ (တိ) [သံ + ဓူ + တ။ ဓူဓာတု ကမ္ပနတ္ထေပိ ဓောဝနတ္ထေပိ ဝတ္တတိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၅၁။ ပါကတဓာန်၌ ဓောတ-ဓောအ-ပုဒ် ဓာဝဓာတ်ဟု ဆိုသည်။ သံဓောဝိတ-သက္ကတပိဋကေ။] ကောင်းစွာ ဆေးကြော အပ်ပြီးသော။ မစ္ဆရိယံ ဓုတဥ္စ ဓောတဥ္စ သန္ဓောတဥ္စ နိဒ္ဓေါတဥ္စ။ မဟာနိ။ ၅၉။ သန္ဓောတဥ္စာတိ သမ္မာ ဓောဝိတဥ္စ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၇၈၊ ၂၂၄။

သန္ဓောဝတိ (ကြိ) [သံ + ဓောဝု + အ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၁၇၈။ သံဓောဝတိ-သက္ကတပိဋကေ။] ကောင်းစွာ-အဖန်ဖန်-ဆေးကြော-ဖွပ်-လျှော်-၏။ တမေနံ ပံသု-ဓောဝတော ဝါ ပံသုဓောဝကန္တေဝါသီ ဝါ ဓောဝတိ သန္ဓောဝတိ နိဒ္ဓေါဝတိ။ အံ၊ ၁။ ၂၅၄ သန္ဓောဝတီတိ သုဋ္ဌု ဓောဝတိ၊ ပုနပ္ပုနံ ဓောဝတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၇။

သန္ဒ^၁ (တိ) [သဒ + တ။ မောဂ်၊ ၅။ ၁၅၀။ သီဒိတိ သန္ဒော။ သန္ဒ-သံ။ သဏ္ဍ၊ သန္ဒ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) (က) နစ်-မြုပ်-သော။ (ခ) ကျံကျ-ကျံနစ်-နစ်မြုပ်-သော။ (၂) ငြိကပ်သော။ (၁) (က) သန္ဒာ အညေ တရာမဟ (ဇာ၊ ၂။ ၁၆၀) န္တိ အညေ ဇနာ မဟာသမုဒ္ဒေ သန္ဒာ နိမုဂ္ဂါ ဝီရိယံ အကရောန္တာ မစ္ဆကစ္ဆပ-ဘက္ခာ ဇာတာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၄၆။ (ခ) ဒုဂ္ဂါ

ဥဒ္ဓရဏတ္တာနံ၊ ပကော် သန္တော၀ ကုဠရော။ ဓမ္မ။ ၆၀။ (၂) ယတ္ထ သန္တော ပုထုဇ္ဇနော (ဇာ၊ ၂။ ၁၇၁) တိ ယမှိ ကိလေသ၀တ္ထုမှိ သန္တော လဂ္ဂေါ ပုထုဇ္ဇနော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၇၄။

သန္တ² (တိ) [သဒ + တ။ သျန္တ-သံ။] စီးဆင်း-ယိုစီး-သော။ ပ၀တ္တထ ဒမိသန္တံ သမုဒ္ဒံ။ (သီ၊ ဣ၊ မူ)။ ဇာ၊ ၂။ ၂၃၂။

သန္တကဒ္ဒု (ပု) [သန္တက + ဒု။ သန္တကာ တာပသာ၊ တေသံ ဒု ဒုမော သန္တကဒ္ဒု။ ဓာန်၊ ဋီ။ ၅၅၆။ သန္တကော ခဇ္ဇော ဒြု ခန္ဓော အဿာတိ သန္တကဒြု ပိယာလော၊ ကပ္ပဒ္ဒုမ။ သန္တကဒြု-သံ။] လွန်ပင်။ (ပုကွ-နိမ့်-သော သစ်ပင်။ ထောမ။) သာလ၀ေါ တု စ လောဒ္ဒေါထ၊ ပိယာလော သန္တကဒ္ဒု စ။ ဓာန်။ ၅၅၆။

သန္တတ (တိ) [သံ + နမု + တ။ သံနတ-သံ။ သံနတ၊ သံနယ-ပြာ။] (၁) အောက်သို့ ညွတ်-ယုတ်ညံ့-သော။ (၂) ကောင်းစွာ ကွေး ညွတ် - ထိတွေ့- ပြင်ဆင်ထား- အပ်သော။ (၁) သန္တတဋ္ဌ ဥန္နတဋ္ဌာ (ဇာ၊ ၂။ ၁၇၁) တိ "ကော နာမာဟ" န္တိအာဒိနာ နယေန ပ၀တ္တံ ဩမာနဋ္ဌ " အဟာမသ္မိ ဇာတိသမ္ပန္နော " တိ- အာဒိနာ နယေန ပ၀တ္တံ အတိမာနဋ္ဌ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၇၂။ (၂) သန္တတစိရကုတ္တိယာ (ဇာ၊ ၂။ ၄၀) တိ သုဖုသိတဆေကကရဏာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၂၇။

သန္တတမိရကုတ္တိ (ထီ) [သန္တတ + မိရ + ကုတ္တိ] ကောင်းစွာ-ကွေးညွတ်-ထိတွေ့-ပြင်ဆင်ထား-အပ်သော-လိမ္မာသည့်-အမူအရာ။ သန္တတ (၂) ကြည့်။

သန္ဒဒ္ဓ (တိ) [သံ + နဟ + တ။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၂၁၆။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၄၀။ သံနဒ္ဓ-သံ။ သံဏဒ္ဓ-ပြာ၊ အဒ္ဓမာဂဓီ။] (၁) ချပ်-တန်ဆာ- ဖွဲ့- ဆင်-၀တ်ဆင်-မြဲမြံစွာစွဲ-တပ်ဆင် အပ် သော။ (၂) ကောင်းစွာ-ဖွဲ့ချည်-ချိတ်-လွယ်- အပ်သော။ (၃) ကောင်းစွာ-မြဲစွာ-မြဲမြန်စွာ- ၀တ်သော။ (၁) သန္ဒဒ္ဓေါ ခတ္တိယော တပတိ။ ဓမ္မ၊ ၆၉။ သန္ဒဒ္ဓေါတိ သု၀ဏ္ဏမဏိဝိစိတ္တေဟိ သဗ္ဗာဘရဏေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတော စတုရင်္ဂိနိယာ သေနာယ ပရိက္ခိတ္တော၀ ရာဇာ ဝိရောစတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉၆။ (၂) ၀ါဒန္တု ဘေရီ သန္ဒဒ္ဓါ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၅၄။ သန္ဒဒ္ဓါတိ သုဗ္ဗု နဒ္ဓါ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၂၆။(၃) အဇိနာနိ စ သန္ဒဒ္ဓေါ၊ အမနုဿော ဘယာနကော။ ဇာ၊ ၂။ ၃၅၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၂၈။ (-ဇာ၊ ၂။ ၂၄၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၈၂)။

သန္ဒဒ္ဓအသိ (တိ) [သန္ဒဒ္ဓ + အသိ] သန္ဒဒ္ဓါသိ-ကြည့်။ အာသတ္တခဂ္ဂါနီတိ အံသေ ဩလမ္ဗနဝသေန သန္ဒဒ္ဓအသီနိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၆။

သန္ဒဒ္ဓကလာပ (တိ) [သန္ဒဒ္ဓ + ကလာပ] ဖွဲ့- လွယ်-အပ်-သော လေး, မြား, တောင့် ရှိ သော။ သန္ဒဒ္ဓကလာပ (ဒီ၊ ၂။ ၂၇၂) န္တိ သန္ဒဒ္ဓ- ဓနုကလာပံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၀။

သန္ဒဒ္ဓက၀စ (တိ) [သန္ဒဒ္ဓ + က၀စ] ၀တ်ဆင်-တပ်ဆင်-အပ်သော-ချပ်၀တ် တန် ဆာ-လွှား-ကာ-ရှိသော။ သန္ဒဒ္ဓက၀စော ယုဒ္ဓေါ၊ ခတ္တိယော ဝိယ သောဘတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၁။

သန္ဒဒ္ဓခဂ္ဂ (တိ) [သန္ဒဒ္ဓ + ခဂ္ဂ] ကောင်းစွာ-ဖွဲ့- ဖွဲ့ချည် - လွယ် - အပ်သော သံလျက် ရှိသော။ ကုမာရော " သာဓူ " တိ

သမ္ပင္ဆိုတ္တြာ မဟာဥပဋ္ဌာနကာလေ သန္ဒဒ္ဓ-ခဂ္ဂေါ ဟုတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၁၃၊ ၅၀၂။

သန္ဒဒ္ဓစမ္မ (တိ) [သန္ဒဒ္ဓ + စမ္မ] သန္ဒဒ္ဓကဝစ-ကြည့်။ သန္ဒဒ္ဓစမ္မော (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၉) တိ ယောဂါဝစရဿ ပဋိမုက္ကစမ္မံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၉၈။

သန္ဒဒ္ဓဒုဿ (တိ) [သန္ဒဒ္ဓ + ဒုဿ] ဝတ်ဆင်အပ်သော ပုဆိုးရှိသော၊ ပုဆိုးဖြင့် ပြုအပ်သော ဖွဲ့ရှက်ခြင်းရှိသော။ သန္ဒဒ္ဓဒုဿ (ပေတ။ ၁၈၆) န္တိ ဒုဿေန ကတသန္ဒာဟံ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၅။

သန္ဒဒ္ဓမနုကလာပ (တိ) [သန္ဒဒ္ဓဓနု + ကလာပ] ဖွဲ့-လွယ်-အပ်သော လေး, မြား, တောင့်ရှိသော။ သန္ဒဒ္ဓကလာပ-ကြည့်။

သန္ဒဒ္ဓပဉ္စာဝုဓ (တိ) [သန္ဒဒ္ဓ + ပဉ္စ + အာဝုဓ] ကောင်းစွာ-ဖွဲ့-လွယ်-အပ်သော လက်နက် ၅-မျိုးရှိသော၊ လက်နက် ၅-မျိုးကို ကိုင်ဆောင်သော။ ယထာ မဟာရာဇ ယောဓော သင်္ဂါမသူရော သန္ဒဒ္ဓပဉ္စာဝုဓော အစ္ဆတ္တိတော သင်္ဂါမံ ဩတရတိ။ မိလိန္ဒ။ ၃၂၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၁၅။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃၂။

သန္ဒဒ္ဓယောဓ (ပု) [သန္ဒဒ္ဓ + ယောဓ] ဖွဲ့- ဝတ်ဆင် - အပ်သော ချပ်ဝတ် တန်ဆာ ရှိသော- သူရဲ - စစ်သား၊ ချပ်ဝတ် တန်ဆာ ဝတ်ထားသော - သူရဲ - စစ်သား။ သော " တွေကာ သန္ဒဒ္ဓယောဓာ နိက္ခမန္တု, တွေကာ မနုဂ္ဂဟာ, တွေကာ ဝမ္မိနော " တိ သေနံ ဝိစာရေသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၅၃။

သန္ဒဒ္ဓဝမ္မ (တိ) [သန္ဒဒ္ဓ + ဝမ္မ] ဖွဲ့-ဝတ်ဆင် - အပ်သော ချပ်မိန်ညို ရှိသော၊ ချပ်မိန်ညိုကို ဝတ်ဆင်သော။ ဝမ္မိတိတိ သန္ဒဒ္ဓဝမ္မေဟိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၇၆။

သန္ဒဒ္ဓသရတူဏီရ (တိ) [သန္ဒဒ္ဓ +သရ + တူဏီရ] ဖွဲ့-ချည်-လွယ်-အပ်သော-မြား တောင့်-မြားဗူး-ရှိသော။ ကလာပသန္ဒဒ္ဓေါတိ သန္ဒဒ္ဓသရတူဏီရော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၄၂။

သန္ဒဒ္ဓါသိ (တိ) [သန္ဒဒ္ဓ + အသိ] ကောင်းစွာ လွယ်အပ်သော သံလျက်ရှိသော၊ သံလျက်ကို လွယ်သော။ အာသတ္တခဂ္ဂနိတိ အံသေ ဩလမ္ဗဏဝသေန သန္ဒဒ္ဓါသိနိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၃။

သန္ဒန (န) [သံ + နိ + ယု။ သန္ဒေတိ-မှ။ သံနယန-သံ။] ရောစပ်-ရေဖြင့်ဖျန်းပက်-လုံးထွေး-ခြင်း။ တံ ပနဿ ကောသလ္လံ နှာနိယစုဏ္ဏာနံ သန္ဒနေ ပိဏ္ဍိကရဏေ စ သမတ္ထတာဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၃။

သန္ဒမနာ (ထီ) [သံ + နမု + ယု။ (န) သံနမန-သံ။] (၁) ထက်ဝန်းကျင်မှ-ညွတ်-ကုန်း-ကိုင်း-ခြင်း။ (၂) အလုံးစုံအားဖြင့်-ကောင်းစွာ-ညွတ်-ကုန်း-ကိုင်း-ခြင်း။ (၁) ယာ ကာယဿ ဇမ္ဘနာ ဝိဇမ္ဘနာ ---- သန္ဒမနာ ပဏာမနာ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၃၆၅။ သန္ဒမနာတိ သမန္တတော နမနာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၆၀။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၈။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၁၆)။ (၂) သန္ဒမနာ (ပဋိသံ။ ၁၈၃) တိ သဗ္ဗတောပိ နမန္တဿ သုဋ္ဌု နမနာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၃။ သန္ဒမနာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈) တိ သဗ္ဗတော သုဋ္ဌု ဝါ နမနာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၉၆။

သန္နယှ[1] (ကြိ) [သံ + နဟ + ယ + ဟိ။ သန္နယှတိ-မှ။] (လှည်း-ရထား-ကို) က-ကောက်-လော။ ရထံ သန္နယှ သာရထိ (ဇာ၊ ၂။ ၇၅) တိ သမ္ဗသာရထိ တွမ္ပိ ရထံ သန္နယှ။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၃၃၈။

သန္နယှ[2] (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + နဟ + ယ + တွာ] (၁) ကောင်းစွာထား-တန်း-၍၊ အညီအမျှထား၍။ (၂) (လေး-မြား-ကို) တင်-ဖွဲ့-၍၊ ယှဉ်စေ၍။ (၃) (လှည်း-ရထား-ကို) က-ကောက်-ပြင်ဆင်-၍။ (၁) ဥဘော ပက္ခေ သန္နယှ လာပံ သကုဏံ သဟသာ အဇ္ဈပ္ပတ္တာ။ သံ၊ ၃။ ၁၂၈။ သန္နယှာတိ ခုရပ္ပံ သန္နယှ-မာနော ဝိယ သန္နယှိတွာ သုဋ္ဌု ဌပေတွာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၄။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၅)။ (၂) ဓနုံ အဒ္ဒေဇ္ဈံ ကတွာန၊ ဥသုံ သန္နယှ ကောသလော။ ဇာ၊ ၁။ ၁၄၅။ သန္နယှာတိ သန္နယှိတွာ ယောဇေတွာ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၉။ (၃) ဟတ္ထိံ အဿေ စ ယောဇေန္တု၊ ရထံ သန္နယှ သာရထိ။ ဇာ၊ ၂။ ၇၅။

သန္နယှတိ (ကြိ) [သံ + နဟ + ယ + တိ။ နိရုတ္တိ။ ၅၈၊ ၆၆၄။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၄၀။ သံနဟျတိ-သံ။ သံဏဒ္ဓက္က၊ သံနဒ္ဓက္က-ပြာ။] (၁) စစ်ဝတ် ဝတ်ဆင် - လက်နက် တပ်ဆင်-၏။(၂) (က) ကောင်းစွာ-ဖွဲ့ချည်-ချိတ်-လွယ်-၏။ (ခ) ကောင်းစွာထား (အညီအမျှ ထား) ၏၊ တန်း၏။ (၃) (လေး-မြား-ကို) တင်-ဖွဲ့-၏။ (၄) (လှည်း-ရထား-ကို) က-ကောက်-၏၊ ပြင်ဆင်၏။ (၁) သင်္ဂါမာယ စေတေတိတိ ယုဇ္ဈနတ္ထာယ စိတ္တံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မာရံ အဘိ-ဝိဇေတုံ သန္နယှတိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၄၀။ (၂) (က) သော ဗန္ဓာမိ သန္နာဟန္တိ----၊ ကာယေ စ ဇီဝိတေ စ နိရပေက္ခော ဝီရိယသန္နာဟေန သန္နယှာမိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၇။ (ခ) သန္နယှာ (သံ၊ ၃။ ၁၂၈) တိ ---- သုဋ္ဌု ဌပေတွာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၄။ သန္နယှာတိ ---- သမံ ဌပေတွာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၅။ (၃) တဿ ရာဇာ ဩက္ကာကော ---- ကုပိတော အနတ္တမနော ခုရပ္ပံ သန္နယှိ။ ဒီ၊ ၁။ ၉၀။ မာတရမ္ပိဿ ဝိဇ္ဈိတုံ ပုန ဓနုံ သန္နယှိ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၈၄။ ဘီတတသိတာ သရေ သန္နဟိံသု။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၆၂။ (၄) တာတာ ဥဋ္ဌဟထ၊ သကဋ္ဌာနိ သန္နယှထ၊ ဂေါဏေ ယောဇေထ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၈။ ရထံ သန္နယှ သာရထီတိ သမ္ဗသာရထိ တွမ္ပိ ရထံ သန္နယှ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၃၈။

သန္နယှထ (ကြိ) [သံ + နဟ + ယ + ထ] (သင်တို့) (လှည်း-ရထား-တို့ကို) က-ကောက်-ပြင်ဆင်-ကုန်လော။ သကဋ္ဌာနိ သန္နယှထ၊ ဂေါဏေ ယောဇေထ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၈။

သန္နယှန (န) [သံ + နဟ + ယ + ယု။ သန္နယှတိ-မှ။] (လေး-မြား-ကို) တင်-ဖွဲ့ချည်-ခြင်း။ ဓနုဒဏ္ဍဿ ဇိယာယ တထာဘာဝ-ကရဏာဒိပိ ဓနုနော သန္နယှနံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၃။

သန္နယှန္တု (ကြိ) [သံ + နဟ + ယ + အန္တု] ကောင်းစွာ - စစ်ဝတ်- တတ်ဆင်-တပ်ဆင်-ကုန်လော။ သန္နာဟယန္တု-ကြည့်။

သန္နယှမာန (တိ) [သံ + နဟ + ယ + မာန] (လေး-မြား-ကို) တင်-ဖွဲ့ချည်-သော၊ သူ။ သန္နယှာတိ ခုရပ္ပံ သန္နယှမာနော ဝိယ သန္နယှိတွာ သုဋ္ဌု ဌပေတွာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၄။

သန္နယှာမိ (ကြိ) [သံ + နဟ + ယ + မိ] ကောင်းစွာ-ဖွဲ့ချည်-ချိတ်-လွယ်-၏။ သန္နယှတိ (၂) (က) ကြည့်။

သန္ဓယှိ (ကြိ) [သံ + နဟ + ယ + ဤ] (လေး-မြား-ကို) တင်-ဖွဲ့-ချည်-ပြီ။ သန္ဓယှတိ (၃) အနက်ကြည့်။

သန္ဓယှိတုံ (ဗျ) [သံ + နဟ + ယ + တုံ] (လှည်း-ရထား-ကို) က-ကောက်-ပြင်ဆင်-ခြင်းငှာ။ သန္ဒာဟံ သိထိလံ ကတွာ အညံ အသံ သန္ဓယှိတုံ အာရဒ္ဓေါ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၅။

သန္ဓယှိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + နဟ + ယ + တွာ] (၁) (က) စီရင်၍၊ ရုံးစုစီရင်၍၊ စစ်ဝတ်ဝတ်ဆင်-လက်နက် တပ်ဆင်-၍။ (ခ) ချပ်တန်ဆာ အစရှိသည်ဖြင့် မြဲမြံစွာ ပြု၍။ (၂) ကောင်းစွာ-ဖွဲ့-ချီ-ချိတ်-လွယ်-၍။ (၃) (က) (လေး-မြား-ကို) တင်၍၊ ယှဉ်စေ၍။ (ခ) နှုတ်၍။ (ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇။ သျှ၊ ပြာသာဒ်)။ (၁) (က) (ခ) စတုရင်္ဂိနိ သေနံ သန္ဓယှိတွာ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၄၃။ မ၊ ၃။ ၂၁၃။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၆။ သန္ဓယှိတွာ ဗလိသေန (ဒီ၊ ၂။ ၂၀၇) န္တိ အတ္တနော ဗလိသေနံ သန္ဓဟိတွာ သဇ္ဇေ ကတသန္ဒာဟာ၀ ဟုတွာ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၂။ သန္ဓယှိတွာ (သံ၊ ၁။ ၈၃) တိ စမ္မပဋိမုဉ္စနာဒီဟိ သန္ဒာဟံ ကာရေတွာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၁။ (၂) ဓနုကလာပံ သန္ဓယှိတွာ (မ၊ ၁။ ၁၂၁။ စူဠနိ၊ ၂၆၃) တိ ဓနုံ ဂဟေတွာ သရကလာပံ သန္ဓယှိတွာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၂။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၂၁။ ဓနုကလာပံ သန္ဓယှိတွာ (အံ၊ ၂။ ၈၂) တိ ဓနုဉ္စ သရကလာပဉ္စ သန္ဓယှိတွာ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၅။ (-ဝိ၊ ၄။ ၃၅၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၀။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၃)။ (၃) (က) ရာဇာ ----ဝိသပီတကဏ္ဍံ သန္ဓယှိတွာ ဓနုံ ပူရေတွာ အဋ္ဌာသိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၀။ ဝိသပီတံ ခုရပ္ပံ သန္ဓယှိတွာ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၀။ (-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၁။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၄၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၀၇)။ (ခ) ခဂ္ဂံ သန္ဓယှိတွာ ဓနုံ ဂဟေတွာ အဋ္ဌာသိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇။

သန္ဓဟတိ (ကြိ) [သံ + နဟ + အ + တိ။ ပါဠိ၊ သက္ကတစာတ်ကျမ်းတို့၌ နဟစာတ် ဒိဝါဒိဂိုဏ်းသာ လာသည်။ သံနဟတ္တ-ပါကတ။] သန္ဓယှတိ-ကြည့်။

သန္ဓဟိံသု (ကြိ) [သံ + နဟ + ဉံ] (လေး-မြား-ကို) တင်ကုန်ပြီ။ "ယက္ခော ဘဝိဿတီ" တိ ဘီတသိတာ သရေ သန္ဓဟိံသု။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၆၂။

သန္ဓဟိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + နဟ + တွာ] သန္ဓယှိတွာ-ကြည့်။ အသိံ သန္ဓဟိတွာ ဋ္ဌိတောပိ ဟိ သတ္တုပါဏိသင်္ခ့ နဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၆၈။ ကင်္ခါ။ ၂၈၅။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၄။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၉၃)။

သန္ဒာမေတိ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + နမု + ဏေ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု၊ ၁၃၃ သံနာမယတိ-သံ။] ကောင်းစွာ-ညွှတ်-ကိုင်း-စေ၏၊ ရှုန်းကန်၏။ အပိ နု သော ပုရိသော က္လတိစိတိစေ၀ ကာယံ သန္ဒာမေယျ။ မ၊ ၂။ ၂၈။ သံ၊ ၂။ ၃၉၃။

သန္ဒာမေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [သံ + နမု + ဏေ + တွာ] ကောင်းစွာ-ညွှတ်-ကိုင်း-စေ၍၊ ရှုန်းကန်၍။ ---- ဤသကံယေ၀ ကာယံ သန္ဒာမေတွာ။ မ၊ ၂။ ၁၁၃။

သန္ဒာမေယျ (ကာ၊ ကြိ) [သံ + နမု + ဏေ + ဧယျ] ကောင်းစွာ-ညွှတ်-ကိုင်း-စေရာ၏၊ ရှုန်းကန်ရာ၏။ သန္ဒာမေတိ-ကြည့်။

သန္နာဟ (ပု) [သံ + နဟ + ဏ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၄၀။ သန္နာဟ + က။ သံနာဟ-သံ။ သံဏာဟ-ပြာ။] (၁) စစ်ဝတ်-ချပ်မိန်ညို-ကကြိုး-ချပ်ဝတ်တန်ဆာ။ (၂) ကောင်းစွာ ဖွဲ့ချည်-ချပ်မိန်ညို- ကကြိုး-ချပ်ဝတ် တန်ဆာ-ဝတ်ဆင်ခြင်း။ (၃) စစ်ဝတ်- ချပ်မိန်ညို-ကကြိုး - ချပ်ဝတ် တန်ဆာ - နှင့် တူသော (ဝီရိယ)။ (၁) သန္နာဟမ္ပိ ပဋိသန္နယှတိ။ မ၊ ဋ္ဌ. ၁။ ၃၈၇။ သန္နာဟော ကင်္ဂော ဝမ္မံ၊ ကဝစော ဝါ ဥရစ္ဆဒေါ။ ဓာန်။ ၃၇၇။ (-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂။ မဟွ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၅။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ ၃၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၂)။ (၂) သန္နဒ္ဓ-ဒုဿန္တိ ဒုဿေန ကတသန္နာဟာ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၂၁၅။ သန္နယှိတွာတိ စမ္မပဋိမုဉ္စနာဒီဟိ သန္နာဟံ ကာရေတွာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၁။ (၃) ဧသ ဗန္ဓာမိ သန္နာဟ (ထေရ။ ၃၀၂) န္တိ ဧသောဟံ ဝီရိယသင်္ခါတံ သန္နာဟံ ဗန္ဓာမိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၇။ (-အပ၊ ၂။ ၃၇၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ။ ၃၁၄)။

သန္နာဟက (ပု) [သန္နာဟ + က] ချပ်-ချပ်ဝတ်-တန်ဆာ။ ဥပ္ပလသန္နာဟော (ဇာ၊ ၁။ ၉၀) တိ ဥပ္ပလော စ သန္နာဟော စ ဥပ္ပလသန္နာဟော၊ ဥပ္ပလသဒိသော ကဏယော စ သန္နာဟကော ဇာကိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၁။

သန္နာဟကာလ (ပု) [သန္နာဟ + ကာလ] ကောင်းစွာ ဖွဲ့ချည်ရာ-အချိန်-အခါ-ကာလ။ မမေဝ ဓေတ် န ဟိ တွံ ပရေသံ၊ သန္နာဟ-ကာလေ ပရိဒေဝိတေန ကိံ။ ထေရ။ ၃၅၆။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၆၀။

သန္နာဟဂဝစ္ဆိက (တိ) [သန္နာဟ + ဂဝစ္ဆိ + က] (က) ကောင်းစွာ ဖွဲ့ချည်ခြင်းဖြင့် နွား၏ မျက်စိနှင့် တူသော-ကွန်ယက်-ဇာ- ရှိသော။ (ခ) အခြားမလပ် တည်သော အစောင့် အရှောက် တည်းဟူသော အဖွဲ့ဖြင့် ကွန်ယက် နှင့်တူ သော။ (ဗား၊သျ)။ (ဂ) အကွက်မလပ် ကြား မပြတ်ဘဲ တစပ်တည်းစပ်သော အစောင့် အရှောက်တည်းဟူသော အနှောင် အဖွဲ့ဖြင့် နွား၏ မျက်လုံးနှင့်တူသော ဇာရှိ သော (လေသောက်ပြူတင်း)။ (သျ၊ သစ်။ ပခုက္ကူ)။ (က) (ခ) (ဂ) ဣတိ သမန္တာ ယောဇနပ္ပမာဏံ ဌာနံ သတ္တာဟံ သန္နာဟ-ဂဝစ္ဆိကံ ဝိယ ကတွာ အာရက္ခံ သံဝိဒဟိံသု။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၇။ သန္နာဟဂဝစ္ဆိကံ ဝိယ ကတွာ နိရန္တရာဝဋ္ဌိတအာရက္ခသန္နာဟေန ဂဝစ္ဆိဇာလံ ဝိယ ကတွာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၀။

သန္နာဟယတိ (ကြိ) [သံ + နဟ + ဏယ + တိ။ သန္နယှတိ-မှ။ (ကာ၊ ကြိ) သံနာဟယတိ-သံ။] ဖွဲ့-ချည်-စေ၏။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

သန္နာဟယန္တ (ကြိ) [သံ + နဟ + ဏယ + အန္တ] သန္နယှန္တ-ကြည့်။ ဟတ္ထိ အဿာ ရထာ ပတ္တိ၊ သေနာ သန္နာဟယန္တု နံ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၆၈။ သန္နာဟယန္တူတိ သန္နယှန္တု။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၆၉။

သန္နာဟယာမသေ (ကြိ) [သံ + နဟ + ဏယ + အာမသေ] (ငါတို့) စစ်ဝတ်-ဝတ်ဆင် - တပ်ဆင် - ကုန်အံ့၊ စည်းဝေး ကုန်အံ့။ (သျ)။ ဟေဋ္ဌ ယောဂ္ဂံ ဗလံ သဗ္ဗံ၊ သေနံ သန္နာဟယာမသေ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၅၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁၀၇။

ကျမ်းစာအုပ် ဓမ္မဒါနအလှူရှင်

တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းကြီးများကို အဆက်မပြတ်

လည်ပတ်ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေနိုင်ရန် ရည်မှန်း၍ ငွေပဒေသာပင်စိုက်ထူကာ

ပညာသံဝေဂွာနိကကုသိုလ်ပြုကြသော ဓမ္မဒါနဒါယကာများ

ဦးကျော်ညွန့် + ဒေါ်သန်းမြင့်

သားသမီးမြေးတစ်စု

ငွေကြာယံရိပ်သာ၊ ပါရမီလမ်း

တောင်ဥက္ကလာပမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ကောင်းမှု

နတ်လူသာခုခေါ်စေသော်။ ။

သည် သိတ-ဖြစ်သည်။ သံသ္ဂတ - သံ။] ကျင်လည်အပ်ပြီးသော။ သံသိတံ ဒီဃမဒ္ဓါနံ၊ တာသု တာသွေဝ ဇာတိသု။ ဝိ၊ ၃။ ၃၂၆။ ဒီ၊ ၂။ ၇၇။ သံ၊ ၃။ ၃၇၈။ နေတ္တိ။ ၁၄၄။ သံသိတန္တိ သံသရိတံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၇၈။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၅၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၂၁။ သံသိတန္တိ ဇွေ သရဓာတုယာ ရကာရော လောပေါတိ အာဟ " သံသရိတ " န္တိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၅၁။ (-သံ၊ ၁။ ၃၉၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၇)။

သံသိတ၂ (တိ) [သံသ + တ။ ဂံသိတ-သံ။ သံသိအ-ပါကတ။] (၁) ဆုံးမအပ်သော။ (၂) ပြောဆိုအပ်သော။ (၁) ဗဟုဓာ သံသိတော သန္တော။ အပ၊ ၂။ ၁၃၅။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၁။ (၂) သံသိတော အကတညုနာ။ စရိယာ။ ၄၀၀။ သံသိတောတိ ဧသော နာဂေါ ---- ကထိတော။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၂။

သံသိတ္ထ (ကြိ) [သံသ + အာ] သံသိ-ကြည့်။ သော မေ သံသိတ္ထ သမ္ဗုဒ္ဓံ။ အပ၊ ၁။ ၄၂၆။

သံသိဒ္ဓ (န) [သံ + သိဓု + တ။ သံသိဒ္ဓိ ?။ သံသိဒ္ဓိ-သံ။] (မူလဋီ၊ ၃။ ၃၃။ အနုဋီ၊ ၃။ ၄၆-တို့ကြည့်။) ပြီးခြင်း (ကင်း - ချုပ်ငြိမ်း-ခြင်း)။----သံသိဒ္ဓံ ဒဿနေန သမသီသိဘာဝံ ဒဿေတုံ ပဋိသမ္ဘိဒါယံ တေရသ သီသာနိ ဝုတ္တာနိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၈။

သံသိဒ္ဓိ (ထီ) [သံ + သိဓု + တိ။ သံသိဒ္ဓိ-သံ၊ ပြာ။] (၁) ပြီးခြင်း (ကင်း-ချုပ်ငြိမ်း-ခြင်း)။ (၂) ပြည့်စုံခြင်း။ (၃) ပြီးပြီးသော (ကိစ္စ)။ (၁)သံသိဒ္ဓိဒဿနေန သမသီသိဘာဝံ ဒဿေတုံ ပဋိသမ္ဘိဒါယံ တေရသ သီသာနိ ဝုတ္တာနိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၃၃။ သံသိဒ္ဓိဒဿနေနာတိ သံသိဒ္ဓိယာ နိဋ္ဌာနဿ ဥပရမဿ ဒဿနေန။ အနုဋီ၊ ၃။ ၄၆။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၉)။ (၂) သမိဒ္ဓေါတိ အဝယဝါနံ သမ္ပုဏ္ဏတာယ သံသိဒ္ဓိယာဝ သမ္မာ ဣဒ္ဓေါ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၂။ (၃) သကိစ္စသာဓကောနဋ္ဌေဝ သံသိဒ္ဓိက-ကိစ္စာနဋ္ဌ ကုသလဝိပါကသတိပဋ္ဌာနာနံ နိဒ္ဒေသဝသေန ဒုဝိဓော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၄။

သံသိဒ္ဓိက (တိ) [သံသိဒ္ဓိ + က။ သံသိဒ္ဓိက-သံ၊ ပြာ။] သံသိဒ္ဓိ (၃) ကြည့်။

သံသိဒ္ဓိကကိစ္စ (တိ) [သံသိဒ္ဓိက + ကိစ္စ] ပြီးပြီးသော ကိစ္စရှိသော။ သံသိဒ္ဓိ (၃) ကြည့်။

သံသိဒ္ဓိဒဿန (န) [သံသိဒ္ဓိ + ဒဿန] ပြီးခြင်းကို မြင်ခြင်း။ သံသိဒ္ဓိ (၁) ကြည့်။

သံသိဗ္ဗတိ (ကြိ) [သံ + သိဝု + ယ + တိ။ နီတိ၊ ဓာတု။ ၂၃၈။ သံသီဗျတိ - သံ။ သံသိဝ္ဗ-ပါကတ။] ချုပ်-စပ်-၏။ နေဝ သံသိဗ္ဗတိ(မဟာနိ။ ၁၆-၇) တိ တဏှာဝသေန နေဝ သံသိဗ္ဗတိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၇၆။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၆။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၀)။

သံသိဗ္ဗန (န) [သံ + သိဝု + ယ + ယု။ သံသိဗ္ဗန + တ္တ။ မောဂ်၊ ၄။ ၁၂၃။ သိဗ္ဗတိ-မှ။] (၁) ချုပ်-စပ်-ခြင်း။ (၂) ချုပ်-စပ်-တတ်သော (အနက်သဘော)။ (၃) ချုပ်-စပ် - တတ်သည်၏အဖြစ်။ (၁) သံသိဗ္ဗနံ တုန္နကရဏံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄၇။ (၂) သာ ဟိ ရူပါဒီသု အာရမ္မဏေသု ဟေဋ္ဌုပရိယဝသေန ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော သံသိဗ္ဗနဋ္ဌေန ----- ဇဋာ ဝိယာတိ ဇဋာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ သဓါရာနံ ခဏ်ိကဘာဝတော အပရာပရုပ္ပတ္တိ ဇွေ သံသိဗ္ဗနန္တိ အာဟ " ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော

သံသိဗ္ဗနဋ္ဌေနာ " တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅)။ (၃) ------- ဝိနနတော အာဗန္ဓနတော သံသိဗ္ဗနတော ဝါနန္တိ လဒ္ဓဝေါဟာရာယ တဏှာယ----။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၄။

သံသိဗ္ဗနဋ္ဌ (ပု) [သံသိဗ္ဗန + အတ္ထ။ ထ္ထ-ကို ဋ္ဌ-ပြု။ နီတိ၊ သုတ္တ။ ၁၀၇။] ချုပ်-စပ်-တတ်သော အနက်သဘော။ သံသိဗ္ဗန (၂) ကြည့်။

သံသိဗ္ဗနသဘာဝ (ပု) [သံသိဗ္ဗန + သဘာဝ] ချုပ်-စပ်-ခြင်းဟူသော သဘော။ ယထာ ဇာလိနော ဝေဠုဂုမ္ဗဿ သာခါ ---- " ဇဋာ " တိ ဝုစ္စတိ၊ ဧဝံ တဏှာပိ သံသိဗ္ဗနသဘာဝေန။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။၆။

သံသိဗ္ဗနာကာရ (တိ) [သံသိဗ္ဗန + အာကာရ] ချုပ် - စပ် - ခြင်း၏ အခြင်းအရာ - အံ့သော အခြင်းအရာ - ရှိသော။ သကအတ္တဘာဝပရအတ္တဘာဝေသု ------- သံသိဗ္ဗနာကာရံ ပုနပ္ပုနံ ပဝတ္တိသဗ္ဗါတံ ဇာလံ ဧတဿ အတ္ထီတိ ဇာလိနီ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ။ ၁။ ၃၆၂။

သံသိဗ္ဗိတ္တ (တိ) [သံ + သိဝု + ယ + အန္တ။ ထီ- ၌ သံသိဗ္ဗန္တီ။] (၁) ချုပ်-စပ်-သော။ (၂) ရောရှက်-ဖွဲ့ရှက်-သော။(၁) အမိဋ္ဌိတေန ပန တေန သဒ္ဓိံ မဟာန္တရမေဝ ဒုတိယံ ပဋ္ဋံ ဝါ ခဏ္ဍံ ဝါ သံသိဗ္ဗန္တေန အမိဋ္ဌာတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၆။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂၈၁။ (၂) တတော ဒွေ ဇနာ ဟတ္ထေန ဟတ္ထံ သံသိဗ္ဗန္တာ ဒွိသု ဟတ္ထေသု ဌပေတွာ ဥဋ္ဌာပေန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၅၉။

သံသိဗ္ဗမာန (တိ) [သံ + သိဝု + ယ + မာန] ချုပ်-စပ်-ရောရှက်-နေသော။ တဿ ဟိ ပုရတ္ထိမတိတ္ထိတော ဇာလာ ဥဋ္ဌိတာ သံသိဗ္ဗမာနာ ယောဇနသတံ ဂန္တွာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၆၇။

သံသိဗ္ဗိတ (တိ) [သံ + သိဝု + ယ + တ။ သံသျုတ-သံ။] (၁) ချုပ်-စပ်-အပ်သော။ (၂) ချုပ်-စပ်-မြွေးရှက်-မြွေးရစ်-အပ်သော၊ (အလွန်ရှုပ်ထွေးသော)။ (၃) ဖွဲ့ချည်အပ်သော။ (၄) ဖွဲ့ရှက်အပ်သော။ (၁) ကပ္ပကတေန အကပ္ပကတံ သံသိဗ္ဗိတံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၅၉။ သုတ္တေန သံသိဗ္ဗိတံ တုန္နံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၀၉။ သံသိဗ္ဗိတန္တိ အညမညံ သမ္ဗန္ဓိတွာ သိဗ္ဗိတံ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၈၁။ (၂) ဧဝံ တာယ တဏှာဇဋာယ သဗ္ဗာပိ ------ ပဇာ ဇဋိတာ ဝိနဒ္ဓါ၊ သံသိဗ္ဗိတာတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၅)။ ----- အတ္တနာ အတ္တနော အဝယဝေဟိ သံသိဗ္ဗိတာ ဝိနဒ္ဓါ " ဇဋာ "တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၁)။ (၃) တိဏ္ဏာဥပိ ကဏ္ဏာနံ သုတ္တေန သံသိဗ္ဗိတာနံ သုတ္တေ ဆိန္နေ တီဏိ ကဏ္ဏာနိ တီသု ဌာနေသု ပတန္တိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၃။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၄)။ (၄) အညမညံ သံသိဗ္ဗိတဟတ္ထေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၈၇။

သံသိဗ္ဗိတဋ္ဌ (ပု) [သံသိဗ္ဗိတ + အတ္ထ။ ထ္ထ-ကို ဋ္ဌ-ပြု။] ချုပ်-စပ်-အပ်သော အနက်သဘော။ " သံသိဗ္ဗိတဋ္ဌေနာ " တိ ဝါ ပါဌော၊ အတ္တနာဝ အတ္တနော သံသိဗ္ဗိတဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆။

သံသိဗ္ဗိတဟတ္ထ (ပု) [သံသိဗ္ဗိတ + ဟတ္ထ] ဖွဲ့ရှက်အပ်သောလက်။ သံသိဗ္ဗိတ (၄) ကြည့်။

သံသိဗ္ဗိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [သံ + သိဝု + ယ + တွာ] အောက်ပုဒ်ကြည့်။ အပိ စ ယမကသာလာ နာမ မူလခန္ဓဝိဋပပတ္တေဟိ